

Mukəddəs Kitab

Kona Əhdə
(Təwrattın tallanmılar,
Zəbur, Pəyqəmbərlərnin
yazmiliridin tallanmılar)

Yengi Əhdə
(Injil)

Həzirki zaman Uyşurqə tərijimisi

Kirix söz

Hürmätlik tordax:

siz «Təwrat», «Zəbur» wə «Injil»din tərkiב tapkan «Mukəddəs Kitab» həkkiđe angliqan boluxingiz mumkin. «Mukəddəs Kitab» barlik insanlarqə Yaratkuqi Huda tərpidin berilgəndur.

«Mukəddəs Kitab» «Kona Əhdə» wə «Yengi Əhdə» dəp ikki kisimqə bəlungən. 39 kisimdin təxkil tapkan «Kona Əhdə» Musa pəyqəmbər arkilik qüxürülgən «Təwrat»tin ibarət bəx kisim, xuningdək Dawut pəyqəmbərdiki «Zəbur» wə baxka pəyqəmbərləning yazmilirini əz iqigə alidu.

«Yengi Əhdə» dəpmu ataloqan «Injil» bolsa Əysa məsihtin keyin yeziloqan bolup, u 27 kisimni əz iqigə aloqan.

«Injil»ni məzmun jəhəttin üqkə bəluxkə bolidu:

1. «Məttə», «Markus», «Luka» wə «Yuhanna»din ibarət bu tət kisimdə Əysa Məsihning hayati, təlimliri wə məjiziliri bayan kilinidu.

2. «Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliiri»: bu kisimdə Əysa Məsihning xagirtlirining hux həwər yətküzüx jəryani bayan kilinidu. Buningda Hudaning Mukəddəs Rohining ular bilən billə boləjanlikidin ularningmu Əysa Məsihkə ohxax məjiziləni yaratkanliqi həmdə hərқandak қiyin əhwal wə japa-muxəkkətlərgə uqriqan bolsimu, қəysərlik bilən kixiləni Əysa Məsihkə etikad қilixka yətkəligənlіki, nətiјidə etikadқilar sanining zor kəpiyip, etikadқilar jama'ətқilikliriningmu məydanqə kəlgənlіki bayan қilinidu.

3. «Həzriti Əysa əlqilirining yazmiliri»: bu kisimlarda Əysa Məsihning əlqilirining yeni қuruloqan etikadқilar jama'ətқiliklirigə yazoqan hətliri bolup, bu hətlərdə Əysa məsihkə etikad қilix yolining negizi qüxəndürüliđu həmdə etikadқilarqə nəsihət, riqəbət wə təsəlli berilidu.

«Mukəddəs Kitab» dunyada setilix sani əng kəp boləjan kitab bolup, tət yүzdin artuқ tiləqə tərјimə қilinoqan. «Injil»ning əzila mingdin artuқ

tiloqa tərjimə kılinoqan. «Mukəddəs Kitab»ning birinqi Türkqə nushisi 1666-yili Türkiyining sultani Məhmətning tərjimani tərpidin tərjimə kılinoqan. Əng yeni nushisi bolsa 2001-yili nəxrdin qıkkən. «Injil»ning Uyoqurlar arisioqa tarkaloqinioqa kəm degəndimu ming yil boləqan bolup, keyinki yillarda Turpan wə baxka kədimiy xəhərlərdin tepiloqan yadikarlıqlar bu nuqtini ispatlaydu. «Injil»ning 20-əsirdiki birinqi Uyoqurqə tərjimisi 1914-yili, «Mukəddəs Kitab»ning toluk Uyoqurqə tərjimisi 1950-yili nəxr kılinoqan.

«Injil» təhminən ikki ming yil burun kədimki Grek tilida yeziloqan bolsa, «Təwrat»ning kəp kısmi uningdinmu kona boləqan Ibraniy tilida yeziloqan. Xunga, ularni tərjimə kılıx həkikətən asan əməs. Əyni qaoqdiki tillarni bügünki tilimizə toqra, rawan wə qüxinixlik kılıp tərjimə kılıx tərjimanlardin zor əmgək wə alahidə məs'uliyət tələp kılıdu, əlwəttə. Bu kitablarning tərjimə kılınıxi yaloquz bir kixining əməs, bəlki birqanqə kixilərnin ətraplıq izdinixi, qongkur tətqiq kılıxi bilən wujudkə qıkti. «Injil» əslidə ədəbiy Grek tilida əməs, bəlki həmmə adəm qüxinidioqan ammibab Grek tilida yeziloqan. Xu səwəbtin, tərjimanlar «Injil»ning əyni tiliə sadik bolux üqün, həzirki zaman ammibab Uyoqur tilini kollinixkə tirixti.

Huda «Mukəddəs Kitab» arqılıq özini insanlarəqə namayan kılıp, ularəqə boləqan mehır-muhəbbitini wə kütquzux pilanini kərsətkən. Biz kəng tordaxlarning bu kitabni okup qıqip, Hudaning iradisini wə uning ata kıləqan kütquzulux yolini tonup yetixini ümid kılımuz.

Mundərijə

Kirix söz

3

Kona Əhdə

Təwrattin tallanmilar:

Aləmning yaritilixi	10
Misirdin qikix	117

Pəyoqəmbərlərnin yazmiliridin tallanmilar, Zəbur:

Yoxuwa	201
Sərdarlar	255
Rut	307
Samu'il 1-kisim	317
Samu'il 2-kisim	385
Əzra	447
Nəhəmiya	471
Əstir	504
Zəbur	522
Pənd-nəsihətlər	724
Daniyal	795
Obadiya	827
Yunus	831
Habakuk	837
Zifaniya	845
Həgay	854
Malaki	861

Yengi Əhdə (Injil)

Məttə bayan kılqan hux həwər	872
Markus bayan kılqan hux həwər	951
Luka bayan kılqan hux həwər	1003
Yuhanna bayan kılqan hux həwər	1088
Həzriti əysə əlqilirininin pa'aliyətliri	1153

Rimliklərə yazılan hət	1232
Korintliklərə yazılan birinçi hət.....	1269
Korintliklərə yazılan ikkinçi hət	1305
Galatyaliklərə yazılan hət	1327
Əfəsliklərə yazılan hət	1341
Filipiliklərə yazılan hət	1354
Kolosiliklərə yazılan hət	1364
Salonikaliklərə yazılan birinçi hət	1373
Salonikaliklərə yazılan ikkinçi hət	1381
Timotiyə yazılan birinçi hət	1386
Timotiyə yazılan ikkinçi hət	1397
Tituska yazılan hət	1405
Filimunə yazılan hət	1410
Ibraniylərə yazılan hət	1414
Yakup yazılan hət	1441
Petrus yazılan birinçi hət	1451
Petrus yazılan ikkinçi hət	1462
Yuhanna yazılan birinçi hət	1469
Yuhanna yazılan ikkinçi hət	1479
Yuhanna yazılan üçinçi hət	1482
Yəhuda yazılan hət	1485
Wəhiylər	1489
Təbirlər	1525

Aləmning yaritilixi

(Kıskıqə qüxəndürüx)

«Aləmning yaritilixi»da dunyaning apiridə boluxı, insanlarning yaritilixi, gunah wə azab-okubətlərnıng pəyda boluxı həm də Hudaning insanlar bilən bolqan alakısi qatarlıq məzmunlar bayan qilinidu. Adəm'ata bilən Həwa'ana, Nuh pəyqəmbər wə topan balası həm İbrahım wə uning Hudaqə bolqan küqlük etiqadi toqrisidiki məzmunlarmu təswirlinidu. Uningdin keyin İbrahımning oqullıri İsmə'il, İs'həq wə nəwrliri, bolupmu Yüsüp həm də Yüsüp dəwridə yüz bərgən wəqələr tüpəylidin Yəhudiylarning əjdadlırining Misirqə kəqüp kətkənliki toqrisidiki məzmunlar bayan qilinidu.

Tezis:

1. Aləmning yaritilixi (1-, 2-bablar)
2. Gunahning pəyda boluxı (3-bab)
3. Adəm'atining əwladlıri (4-, 5-bablar)
4. Topan balası wə Nuh pəyqəmbər (6-babtin 10-babkıqə)
5. Tilning qalaymıkanlaxturuwetilixi (11-bab 1-ayəttin 9-ayətkıqə)
6. İbrahımning qaqirilixi wə uning həyati (11-bab 10-ayəttin 25-bab 11-ayətkıqə)
7. İbrahımning əwladlıri (25-bab 12-ayəttin 45-babning ahiriqıqə)
8. İsrə'illarning Misirqə berixi wə u yərdə turup qelixi (46-babtin 50-babkıqə)

Aləmning yaritilixi

Hudaning aləmni yaritixi

¹ Huda həmmidin burun pütün aləmni yaratti. ² U qaşqda yər xari xəkilsiz wə kəpkuruk hələttə bolup, sularni karangəjuluk kaplıoqanidi. Hudaning Rohi su üstidə lərzan pərwaz kılıp yürətti.

³ Huda: «Yorukluk bolsun!» degənidi, yorukluk pəyda boldi. ⁴⁻⁵ Huda yoruklukning yahxi ikənlikini kərđi. Xuning bilən, u yoruklukni karangəjuluktin ayrıdı wə yoruklukni «kündüz», karangəjulukni bolsa «keqə» dəp atıdı. Keqə-kündüz ətüp, bu tunji kün boldi.

⁶ Andin, Huda: «Sularning yukiri-təwən ikkigə ayrılıp turuxi üqün ularning arisida bir pasil bolsun!» dəp əmr kildi. ⁷ Xuning bilən, bir pasil pəyda bolup, uning astidiki sularni üstidiki sulardin ayrıdı. Hudaning əmri bilən xundak boldi. ⁸ Huda bu pasilni «asman» dəp atıdı. Keqə-kündüz ətüp, bu ikkinqi kün boldi.

⁹ Andin, Huda: «Asmanning astidiki sular bir yərgə yiojilsun wə kuruk tuprak kərünsun!» dedi. Hudaning əmri bilən xundak boldi. ¹⁰ Huda kuruk tuprakni «yər», yiojiloqan sularni bolsa «dengiz» dəp atıdı. Huda bularning yahxi ikənlikini kərđi.

¹¹ Andin, Huda yənə: «Yərdə hər hil ətümlüklər; urukluk wə mewilik bolup, öz türliri boyiqə ünüp qıksun!» dedi. Hudaning əmri bilən xundak boldi. ¹² Xuning bilən, yər yüzidə hər hil urukluk wə mewilik ətümlüklər

Aləmning yaratilixi

öz türliri boyıqə ünüp qıkti. Huda bularning yahxi ikənlikini kərđi.

¹³ Keqə-kündüz ötüp, bu üqinqi kün boldi.

¹⁴ Huda yənə: «Asmanda yorukluk beridiqan jisimlar bolsun. Ular keqə bilən kündüzni pərkləndürüp, kün, pəsil wə yillarni ayrip turuxta bəlgə bolsun. ¹⁵ Bu jisimlar nur qeqip, yər yüzini yorutup tursun!» dəp əmr kildi. Hudaning əmri bilən xundak boldi. ¹⁶ Huda yorukluk beridiqan ikki qong jisimni yaratti, kuyaxni kündüzni baxkuridiqan, ayni keqini baxkuridiqan kildi. Həmdə Huda yənə yultuzlarnimu yaratti. ¹⁷⁻¹⁸ Yər yüzini yorutux, kündüz bilən keqini baxkuridiqan kilix wə yoruklukni karangquluktin ayrix üqün, Huda yorukluk beridiqan jisimlarni asmanqə orunlaxturdi wə ularning yahxi ikənlikini kərđi.

¹⁹ Keqə-kündüz ötüp, bu tətinqi kün boldi.

²⁰ Huda yənə: «Su hər hil janliklar bilən tolsun, asmanda hər hil uqarkanatlar uqsun!» dəp əmr kildi. ²¹ Buning bilən, Huda suda yaxaydiqan ajayip-qarayip janliklarni, hər hil qong-kiqik beliklarni wə asmandiki hər hil uqarkanatlarni öz türliri boyıqə yaratti. Huda bu janliklarning yahxi ikənlikini kərđi. ²² Huda bu janliklarqə bəht ata kilip: «Suda yaxioquqi janliklar kəpiyip, dengiz-okyanlarni toldursun, uqarkanatlar yər yüzidə uləqaysun!» dedi. ²³ Keqə-kündüz ötüp, bu bəxinqi kün boldi.

²⁴ Huda yənə: «Yər yüzidə hər hil janiwarlar – öy haywanliri wə qong-kiqik yawayi haywanatlar pəyda bolsun!» dedi. Hudaning əmri bilən xundak boldi. ²⁵ Xuning bilən, Huda yər yüzidə hər hil janiwarlarni öz türliri boyıqə yaratti wə ularning yahxi ikənlikini kərđi.

²⁶ Andin, Huda: «Bizning obrazimizdək, yəni rohıy jəhəttin bizgə ohxaydiqan insanlarni yaritayli. Ular hər hil janiwarlarni – dengiz-okyandiki beliklar, asmandiki uqarkanatlar, barlik öy haywanliri wə qong-kiqik yawayi haywanatlarni baxkuridiqan bolsun!» dəp əmr kildi.

²⁷ Buning bilən, Huda insanni öz obrazidək yaratti, uni əzigə ohxaydiqan kilip yaratti, xundakla ularni ər wə ayal kilip yaratti.

²⁸ Huda ularqə bəht ata kilip mundak dedi:
– Pərzənt kərüp kəpiyinglar, yər yüzini kaplap, dunyani boysundurunglar. Xundakla, dengiz-okyandiki beliklar, asmandiki

Aləmning yaratilixi

uqarkanatlar, xuningdək pütün janiwarlarni baxkurunglar. ²⁹ Mən silərgə pütün yər yüzidiki hər hil zira'ət wə mewilərnı ozukluk kılıp bərdim.

³⁰ Barlik qong-kiqik haywanatlar wə uqarkanatlar qatarlik hər hil məhluklarəja bolsa ot-qəp wə kəktatlarnı ozukluk kılıp bərdim.

Hudaning əmri bilən xundak boldi. ³¹ Huda yaratkanlirining həmmisigə qarap, ularning yaxxi ikənlikini kərdi. Keqə-kündüz ətüp, bu altinqi kün boldi.

2-bab

¹ Xundak kılıp, aləm pütkül məwjudatlıri bilən yaratılıp boldi.

² Yəttinqi küni kəlgəndə, Huda yaratix ixini tamamlap boləjan bolup, u küni aram aldı. ³ U yəttinqi künni bəhtlik kün kılıp, uni «mukəddəs kün» dəp jakarlidi, qünki bu kün Huda yaratixni tamamlap aram alojan kün idi.

Erəm baəj

⁴⁻⁵ Pərwərdigar Hudaning aləmni yaratixi jəryanida mundak ixlar boldi: Pərwərdigar Huda aləmni yaratkanda, yər yüzidə ot-qəp wə zira'ətlər yok idi, qünki Huda tehi yamoqur yaəjdurmiəjanidi, xundakla yər teriydiəjan adəmmu yok idi. ⁶ Əmma, yərdin su qikip, pütün zeminni suəjardi.

⁷ Andin, Pərwərdigar Huda yərning topisidin Adəm'atini yasidi^① wə uning burnidin hayatlik nəpisini püwlidi. Buning bilən, Adəm'atiəja hayatlik berildi.

⁸ Pərwərdigar Huda xərktiki Erəm degən jayda bir baəj bərpa kılıp, əzi yaratkan adəmni u yərgə orunlaxturdi. ⁹ Pərwərdigar Huda u yərdə yənə mewiliri xerin wə qiraylik hər hil dərəhlərnı ətürdi. Baəjning otturisiada alahidə ikki tüp dərəh bar idi. Biri «Hayatlik beridiəjan dərəh» bolup, yənə biri «Yaxxi bilən yamanni bildüridiəjan dərəh» idi.

¹⁰ Erəm degən yərdin bir dərya ekip kelip, baəjni suəjiratti. Baəjdin qikkən su tətəkə bəlünətti. ¹¹ Birinqisi Pixon dəryasi bolup, altun qikidiəjan Hawila degən yərni aylinip ətidu. ¹² U yərning altuni sap. U yərdin yənə kəm uqraydiəjan hux puraklik dewirkay wə yolluk həkik qikidu. ¹³ Ikkinqisi Gihon dəryasi bolup, Kux degən yərni aylinip ətidu.

¹⁴ Üqinqisi Dəjlə dəryasi bolup, Assurning xərکیدin ekip ətidu. Tətinqisi Firat dəryasidir.

① Ibraniy tilida «topa» wə «adəm» degən səzning tələppuzi yekin.

Aləmning yaritilixi

¹⁵ Pərwərdigar Huda Adəm'atini Erəm baqıka ixləp uni pərwix kılsun, dəp u yərgə koyoqanidi. ¹⁶ Pərwərdigar Huda Adəm'atiqə əmr kılip:
– Baqıdiki mewiləрни halioqiningqə yə. ¹⁷ Əmma, «Yahxi bilən yamanni bildüridiqan dərəh»ning mewisini hərgiz yemə. Qünki, uni yesəng, qokum əlisən!^② – dedi.

Hawa'anining yaritilixi

¹⁸ Keyin, Pərwərdigar Huda: «Adəmning yaloquz yaxixi yahxi əməs, uningqə layik boləjudək bir yardəmqi həmrah yaritay» dedi. ¹⁹ Buning bilən, Pərwərdigar Huda yərdiki topidin yaratqan hər hil həywanat wə uqarkanatlarni Adəm'atining aldiqə ularqə isim koysun, dəp kəltürdi. Adəm'ata ularqə qandaq isim koysa, xundaq atilip kəldi. ²⁰ Adəm'ata barlık uqarkanat wə həywanlarqə isim koydi. Wəhalənki, ularning arisida əzigə layik boləjudək birər yardəmqi həmrah yok idi.

²¹ Xunga, Pərwərdigar Huda Adəm'atini kattik uhlitiwətti. U uhlawatqanda, Huda uning bir tal kowurojisini elip, u yəрни uning gəxi bilən etip koydi. ²² Pərwərdigar Huda aləqan kowuroqə səngikidin bir ayal yasap, uni Adəm'atining aldiqə elip kəldi.

²³ Adəm'ata huxal halda mundaq dedi:

– Mana əmdi səngiki mening səngikimdin, gəxi mening gəxümdin elinoqan, manga ohxax hildiki biri boldi! U «ayal»^③ dəp atalsun, qünki u ərdin elinoqan.

²⁴ Bir adəmning ata-anisidin ayrilip, ayali bilən birlixip bir tən boluxi ənə xu səwəbtindur.

²⁵ U qaqda, Adəm'ata bilən uning ayalining hər ikkilisi yalingaq bolup, nomus kılixmaytti.

3-bab

Adəm'atining Hudaning əmrigə hilaplik kilixi

¹ Yılan Pərwərdigar Huda yaratqan həywanlarning iqidə əng hiyligiri idi. U ayaldin:

---

^② Əlüx – bu yərdə tiləqə elinoqan əlüx Hudadin ayrilix, yəni rohıy jəhəttiki əlüx wə uning nətijisi boləqan jismani yəhəttiki əlüxni kəzdə tutidu.

^③ İbraniy tilida «ayal» degən səz ahang jəhəttə «ər» degən səzgə nahayiti yekin bolup, uxbu səz xuningdin kəlgən.

Aləmning yaratilixi

– Huda baqdikiki h rkandak d r hning mewisini yeyixinglarni rasttinla mən'i kildimu? – d p soridi.

² Ayal:

– Baqdikiki d r hl rning mewilirini yes k bolidu. ³ P k t baqning otturisdikiki d r hning mewisini yes k bolmaydu. Huda bizning bu d r hning mewisini yeyiximizni, hətta uning ja kol t gk z ximiznimu mən'i kildi. Əgər bu ixni kilsak,  limiz, – d p jawab b rdi.

⁴ Yilan ayaləja jawabən mundak dedi:

– Yaloqan! Hərgiz  lm ysil r! ⁵ Huda sil rning uni yes nglar, k z nglarning eqilip,  zig  ohxax yahxi bilən yamanni bilidioqan bolup qalidioqanlikinglarni bilidu.

⁶ Ayal bu d r hning mewisining qiraylik w  xerin ikənlikini k r p, uni yesə qanqilik əkillik bolup ketidioqanlikini oylap, mewidin  z p yedi w  uni yenida turoqan erigimu b rdi. Umu yedi. ⁷ Ular mewini yeyixi bil nla k zliri eqilip, əzlrining yalingaqlikini bilip nomus kilixti. Xunga, ular  nj r yopurmaklirini bir-birigə qetip, b d nlirini yepiwelixti.

⁸ Xu künning salkin q xk n waktida, ular Pərwərdigar Hudaning baqda mengip y rg n x pisini anglap, d r hzarlikning arisioq  yoxurunuwelixti. ⁹ Lekin, Pərwərdigar Huda Adəm'atioq :

– Sən kəyərdə? – d p warkiridi.

¹⁰ Adəm'ata:

– Mən sening baqda mengip y rg nlikingni anglap, yalingaqlikimdin nomus kilip, səndin korkup yoxurunuwaldim, – d p jawab b rdi.

¹¹ Huda uningdin:

– Yalingaqliqingni sanga kim eytti? Yaki mən yemə, deg n mewini yedingmu? – d p soridi.

¹² Adəm'ata:

– Sən manga həmrah bolsun, d p bərgən ayal u mewidin manga b rg nidi. Xuning  q n yedim, – d p jawab b rdi.

¹³ Pərwərdigar Huda ayaldin:

– Nem   q n mundak kilding? – d p soridi.

– Meni yilan azdurdi, xunga yedim, – d p jawab b rdi ayal.

Hudaning Adəm'ata bilən Hawa'anini jazalixi

¹⁴ Xuning bilən, Pərwərdigar Huda yilanoq :

– Bu kilmixing  q n jazaqə tartilis n! Barlik haywanatlar iqid  p k t s nla munu l n tl rg  kalisən:

«Hazardin baxlap, yər beqirlap mengip,
ömürwayət topa yəysən.

¹⁵ Seni ayal bilən düxmən kilimən.

Uning əvladi bilən sening əwladıngmu
düxmənlixip ətıdu.

Uning əvladi sening bexıngni yanjiydu,
sən uning tapınını qakısən» dedi.

¹⁶ Keyin, Pərwərdigar Huda ayaloşa:

– Həmilidarlikıngning azabını həssiləp axurımən. Tuqutungning toloşiqinimu ziyadə kilimən. Xundaktımu, erınggə küqlük ixtiyak baqılaysən, u seni baxkurıdu, – dedi.

¹⁷ Pərwərdigar Huda Adəm'atıoşa:

– Ayalıngning səzigə kirip, mən yeyixni mən'i kiləjan mewini yegənlikıng tüpəylidin, yərnu lənitıngə uqrıdı. Sən əmdi ömürwayət japalık ixləx bilənla ozuklinısən. ¹⁸ Yərdin tikən wə kəmoşak ünıdu, sən bolsang yərdiki zira'ətlərnı yəysən. ¹⁹ Bax-kəzüng tərgə qəmgəndıla toyoşudək birnərsə yeyələysən, taki өлüp topıoşa aylinip kətküqə ixtin bax kətürəlməysən. Topıdin yarıtılding, xunga yənə topıoşa kəytısən! – dedi.

²⁰ Adəm'ata ayalıoşa Həwa'ana [ıbraniy tilidiki «həyatlık» degən söz bilən ahangdax] degən isimni koydı, qünki u insanlarning anısı idi.

²¹ Pərwərdigar Huda Adəm'ata bilən uning ayalıoşa haywanning terisidin kiyim kilip, kiydürüp koydı.

Adəm'ata bilən Həwa'anıning Erəm başqın koşlinixi

²² Andin, Pərwərdigar Huda mundak dedi:

– Adəm'ata bizgə ohxax yahxi bilən yamanni bilıdıoşan bolup kaldı. Əmdi uning «Həyatlık berıdıoşan dərəh»ning mewisini yəp koyuxidin sakliniximiz kerək. Bolmısa, u mənggü yaxaydu!

²³ Xuning bilən Pərwərdigar Huda ularnı Erəm başqın koşlap qikirip, yərgə, yəni əzliri əsli yarıtıloşan tuprakka ixləydişan kilip koydı.

²⁴ Andin, Huda Adəm'atını həyatlık berıdıoşan dərəhkə yekınlaxmısın dəp, Erəm başqın xərk tərıpıgə «kerub» dəp atıldıoşan məhluklarnı wə bisi ot qeqıp, u yan bu yan koşqılilip yaltırap turıdıoşan bir kılıqni orunlaxturdı.

4-bab

Qabil bilən Həbil

¹ Adəm'ata ayali Həwa'ana bilən billə boldi. Həwa'ana həmilidar bolup, bir oqul tuqdi. U: «Pərwərdigarning yardimi bilən bir oquloğa igə boldum» dedi wə ismini Qabil [ibraniy tilidiki «igə boldum» degən səz bilən ahangdax] koydi. ² Keyin, u yənə bir oqul tuqup, ismini Həbil koydi. Ikkiylən qong bolqandin keyin, Həbil padiqi boldi, Qabil bolsa dehqan boldi.

³ Həsul məzgili kəlgəndə, Qabil yərning məhsulatidin elip Pərwərdigarğa təkdim kildi. ⁴ Həbilmu koy padisi iqidin tunji tuquloqan kəzilardin soyup, taza semiz yeridin Pərwərdigarğa təkdim kildi. Pərwərdigar Həbilni wə uning sowqitini qəbul kildi. ⁵ Birək, Qabilni wə uning sowqitini qəbul kilmidi. Buningdin intayin hapa bolqan Qabilning qirayi tutulup kətti.

⁶ Xu qaqda, Pərwərdigar Qabiloğa:

– Nemixka hapa bolisən? Qiraying nemixka tutulup kətti? ⁷ Əgər durus ix kiləqan bolsang, senimu qəbul kiləqan bolattim! Birək, yamanlik kilsang, gunah huddi ixik aldida etilməqçi bolup turoqan yawa itka ohxax, sening wujudungni qirmiwalidu. U seni öz ilkiğə alməqçi bolsimu, lekin sən uni yengixing lazim! – dedi.

⁸ Keyin, Qabil inisi Həbiloğa:

– Yür, dalada səylə kilip kəlyli! – dedi. Ular daladiki waktida, Qabil inisioğa kol selip, uni öltürüwətti.

⁹ Pərwərdigar Qabildin:

– Ining Həbil kəni? – dəp soridi.

– Bilməymən, mən inimning bakkuqisimidim? – dəp jawab bərdi u.

¹⁰ Pərwərdigar kəynidinla uni:

– Bu nemə kiləqining? Iningning intikam elix üqün dad-pəryad kiliwatqan kəni manga kərünüp turidu. ¹¹ Sən əmdi lənətkə uqraysən. Buningdin keyin, bu yərdə turalmaysən! Qünki, sən iningni öltürdüng, yərgə qan təktüng. ¹² Sən yərgə ixligən təkdiirdimu, yər sanga həsul bərməydu. Sən əmdi sərsan bolup, yər yüzidə sərgərdanlikta yürisən, – dəp əyiblidi.

¹³ Buni angliqan Qabil Pərwərdigarğa mundək dedi:

– Mən bundək eçir jazani kətürəlməymən. ¹⁴ Sən meni bu yərdin

Aləmning yaritilixi

koqqlap, huzurungdin həydəwatisən! Mən əmdi öy-makansiz, sərsan bolup, yər yüzidə sərgərdanlikta yürimən. Meni kərgənla kixi ɵltürɵwetidu!

¹⁵ Ləkin, Pərwərdigar:

– Yak, seni ɵltürgən kixi yəttə həssə kattik jazalinidu, – dedi.

Xuning bilən, Pərwərdigar Qabilni ɵltürməqı boləjanlarni agahlandurux üqün, uning pexanisigə alahidə bəlgə koyup koydi.

¹⁶ Buning bilən, Qabil Pərwərdigarning huzuridin qikip, Erəm baəning xərk tərıpidiki Nod degən jayda olturaklixip qaldi.

Qabilning əwladliri

¹⁷ Qabil ayali bilən billə boldi. Ayali hamilidar bolup, bir oqul tuədi. Uning ismini Hanok koydi. Qabil bir xəhər bina kılıp, xəhərni oqulning ismidə atidi. ¹⁸ Hanoktin Irad tərəldi, Iradtin Mihuya'el tərəldi, Mihuya'eldin Mituxa'el tərəldi, Mituxa'eldin Ləmək tərəldi.

¹⁹ Ləmək ikki hotun aldi. Birining ismi Adah, yənə birining ismi Zillah idi. ²⁰ Adah Yabalni tuədi. Yabal kəqmən malqılarning bowisi boldi.

²¹ Uning inisining ismi Yubal idi. Yubal qiltar wə nəy qaloquqılarning piri boldi. ²² Zillah Tubal-ken degən bir oqulni tuədi. Tubal-ken tuq, tɵmür jabduqlarni yasıəquqılarning piri boldi. Tubal-kenning Na'ama isimlik bir singlisi bar idi. ²³ Ləmək ikki ayalıəja pə etip, mundak dedi:

«Əy Adah bilən Zillah, sözümgə kulak selinglar!

Əy ayallirim, kəngül koyup anglanglar!

Manga qekilojan bir adəmni ɵltürdüm.

Meni urəjan bir yaxni ɵltürdüm.

²⁴ Qabilni ɵltürgüqi yəttə həssə jazalansa,

meni ɵltürgüqi yətmix yəttə həssə jazalinidu.»

Set bilən Ənox

²⁵ Adəm'ata yənə öz ayali bilən billə bolux nətijisidə, ayali bir oqul tuədi. Həwa'ana: «Huda manga Qabil ɵltürəwətkən Həbilning ornıəja bir oqul bərdi» dedi. Xunga, u ismini Set [ahang jəhəttə «Huda bərdi»] koydi. ²⁶ Settin bir oqul tuəqulup, ismi Ənox koyuldi. Mana xu qəşdin baxlap, adəmlər Pərwərdigarəja ibadət kilixkə baxlıdi.

5-bab

Adəm'atining əwladliri

¹ Təwəndikilər Adəm'atining əwladliridur:

Huda Adəmni əzigə ohxaydioqan kilip yarattı. ² Ularnı ər wə ayal kilip ayrip, ularoqə bəht ata kildi həmdə ularni «adəm» dəp atidi.

³ Adəm'ata 130 yexida əzigə ohxaydioqan yənə bir oqul pərzənt kərüp, uning ismini Set koydi. ⁴ Adəm'ata Setni tapqandin keyin, yənə 800 yil həyat kəqürüp, yənə kəp oqul-kiz pərzəntlərni kərđi. ⁵ U 930 yexida aləmdin ətđi.

⁶ Set 105 yexida bir oqul pərzənt kərüp, uning ismini Ənox koydi.

⁷ Keyin, u yənə 807 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi.

⁸ U 912 yexida aləmdin ətđi.

⁹ Ənox 90 yexida bir oqul pərzənt kərüp, uning ismini Kənan koydi.

¹⁰ Keyin, u yənə 815 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi.

¹¹ U 905 yexida aləmdin ətđi.

¹² Kənan 70 yexida bir oqul pərzənt kərüp, uning ismini Maqalal'el koydi. ¹³ Keyin, u yənə 840 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi. ¹⁴ U 910 yexida aləmdin ətđi.

¹⁵ Maqalal'el 65 yexida bir oqul pərzənt kərüp, uning ismini Yərəd koydi. ¹⁶ Keyin, u yənə 830 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi. ¹⁷ U 895 yexida aləmdin ətđi.

¹⁸ Yərəd 162 yexida bir oqul pərzənt kərüp, uning ismini Hanok koydi.

¹⁹ Keyin, u yənə 800 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi.

²⁰ U 962 yexida aləmdin ətđi.

²¹ Hanok 65 yexida bir oqul pərzənt kərüp, uning ismini Mituxələh koydi. ²² Xuningdin keyin, Hanok 300 yil jəryanida Huda bilən yəkin yaxidi. U yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi. ²³ U yər yüzidə jəm'iy 365 yil yaxap, ²⁴ pütün hayatini Huda bilən yəkin ətüzüp, bir küni kəzdin oqayib boldi. Qünki, Huda uni əz yenioqə elip kətkənidi.

²⁵ Mituxələh 187 yexida bir oqul pərzənt kərđi. Uning ismini Ləmək koydi. ²⁶ Keyin, u yənə 782 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi. ²⁷ U 969 yexida aləmdin ətđi.

²⁸⁻²⁹ Ləmək 182 yexida bir oqul pərzənt kərüp, uning ismini Nuh [ahəng jəhəttə «yənggillitix»] dəp koydi. U: «Pərwərdigarning yərgə lənət okuxi bilən, biz jəpalik ixlaroqə kəloqan. Əmdi bu bala bizning

Aləmning yaritilixi

eojirimizni yənggillitidu» dedi.

³⁰ Nuhni tapkandin keyin, Ləmək yənə 595 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi. ³¹ U 777 yexida aləmdin ötti.

³² Nuh 500 yaxka kirgəndin keyin, Sam, Həm, Yəfət isimlik üq oqul pərzənt kərđi.

6-bab

İnsanlarning rəzilliki

¹ İnsanlar dunyada kəpiyixkə baxlıqanda, kizlarmu kəpləp tuquloqanidi. ² «Hudaning oqulliri»^④ xu kizlarning qiraylıqlikini kərüp, əzliri halioqan kizlarni hotunluqka elixka baxlıdi.

³ Buni kərgən Pərwərdigar:

– Mən insanlarəja bərgən həyatlik rohi ularda mənggü yaximaydu. Qünki, ular əlüxkə tegixlik. Kəlgüsidə ularning əmri bir yüz yigirmə yaxtin axmisun! – dedi.

⁴ «Hudaning oqulliri» insanlarning kizliri bilən billə bolup, əwlad tapkan qaoqda wə keyinki waqitlarda, yər yüzidə «Nefilim» dəp atilidiqan, diwigə ohxaydiqan adəmlərmu bar idi. Ular kədımki zamanning baturliri wə danglik kixiliri idi.

⁵ Pərwərdigar insanlarning rəzillikini, niyitining hərkaqan yamanlikini kərüp, ⁶ əzining adəmnı yaratkanlikəja puxayman kildi. U intayin eqinoqan halda:

⁷ – Mən yaratkan insanlarni yər yüzidin yokitimən. Xundakla, barlik qong-kıqik haywanatlar wə uqarkanatlarımı yok kılımən. Ularni yaratkanlikim üqün əpsuslinimən! – dedi.

⁸ Ləkin, Pərwərdigar Nuhtin hursən idi.

Nuhning kemə yasixi

⁹⁻¹⁰ Nuhning ix-izliri təwəndikiqə: Nuhning Sam, Həm, Yəfət isimlik üq oqli bar idi. Nuh əz zamanida birdinbir durus, kusursiz adəm bolup, Hudəja yekin yaxioqanidi. ¹¹ Baxka insanlar bolsa Hudaning nəziridə

---

④ «Hudaning oqulliri» – bu həktə üq hil qüxənqə bar: 1. İnsan əməs, bəlki əxtiki bir hil zat, pərixte yaki rohtin ibarət. 2. Dərijidin taxkiri adəm bolup, padixah yaki həkümdarəja ohxax. 3. Hudəsiz Qabilning əwladliridək əməs, bəlki Huda yolida mangidiqan Setning əwladliriəja ohxax.

Aləmning yaritilixi

gunahka patkan bolup, yər yūzi ular səwəblik zorawanlikka tolojanidi.

¹² Huda dunyaoja nəzər selip, kixilərnin qilmixlirinin rəzillikidin dunyaning intayin buzulojanlikini kərđi. ¹³ Xuning bilən, Huda Nuhka:

– Dunya insanlarning zorawanliqoja tolup kətti. Xunga, mən ularni yokitimən! Dunya bilən koxup pütünləy yokitimən! ¹⁴ Sən yahxi xəmxad yaqiqidin əzünggə bir kemə yasa. Yasiojan kemining iqidə öylər bolsun. Su kirməsliki üqün, iqi-sirtini mömlə. ¹⁵ Kemining uzunluqi bir yüz ottuz üq metir, kəngliki yigirmə ikki metir, egizliki on üq metir bolsun.

¹⁶ Kemining əng üstidə ləmpə bolsun, ləmpə bilən yaqjaq tam arilikida əllik santimetir egizliktə boxluk qaldur. Kemini yukiri, ottura wə təwən üq kəwət kiləjin. Kemining ixikini yenioja aqkin. ¹⁷ Mən yər yüzini topan bilən ojarək kilip, asman astidiki pütkül janliklarni yokitimən. Yər yüzidiki tiniki barliki məhluklarning həmmisini yokitimən, ¹⁸ lekin, sən bilən aldin bir əhdə tüzəy. Sən ayaling, oqulliring wə kelinliringni elip kemigə qik. ¹⁹ Sən yənə kemigə yər yüzidiki hər hil haywanlarning hər bir türining ərkək-qixisidin bir jüptin elip, ularni saklap kal. ²⁰ Hər hil qong-kiqik haywanatlar wə uqarkanatlar saklinip kəlix üqün, sening aldingoja bir jüptin kelidu. Sən ularni kemigə kirgüzgin. ²¹ Özünglar wə haywanatlar üqün hər hil ozuk-tülüklərni eliwal, – dedi.

²² Nuh hər bir ixta Huda buyruoqandək kildi.

7-bab

Topan balasi

¹ Pərwərdigar Nuhka:

– Bu dunyadiki kixilər arisida sening birdinbir durus kixi ikənlikingni baykidim. Xunga, sən pütün a'iləngdikilərni elip kemigə qikkin. ² Mən «halal» dəp bekitkən haywanatlarning hər hilining ərkək-qixisidin yəttə jüptin, «haram»lirining hər hilining ərkək-qixisidin bir jüptin eliwal.

³ Uqarkanatlarning hər hilining ərkək-qixisidinmu yəttə jüptin eliwal.

Xundak boləanda, topan ahirlaxkandin keyin, hər hil haywanat, uqarkanatlar hayat kəlip, yər yüzidə ularning uruqi kayta kəpiyələydu.

⁴ Özüm yaratkan pütkül janliklarni yər yüzidin pütünləy yokitix üqün, yəttə kündin keyin, uda kirik keqə-kündüz kattik yamoqur yaqdurimən, – dedi.

⁵ Nuh Pərwərdigarning buyruqlirini bir-birləp ijra kildi.

Aləmning yaratilixi

⁶ Topan yər yüzini baskanda, Nuh altə yüz yaxta idi. ⁷ U topan balasidin qutulup kəlix üqün, ayali, oqulliri wə kelinlirini elip kemigə qikti.

⁸⁻⁹ «Həlal» wə «haram» dəp bekitilgən hər hil qong-kiqik haywanatlar wə uqarqanatlar mu Hudaning Nuhqa eytkinidək Nuhning aldiqqa kelip, jüpliri bilən kemigə kirdi. ¹⁰ Yəttə kündin keyin, yər yüzini topan besixka baxlidi.

¹¹ Nuh altə yüz yaxka kirgən yili ikkinqi ayning on yəttinqi küni, yər astidiki həmmə bulaklar yerilip, asmandin qeləkləp kuyojandək kattik yamojur yaqdi. ¹² Yamojur kirik keqə-kündüz tohtimay dawamlaxti.

¹³ Dəl yamojur baxlanqan küni, Nuh, ayali, Sam, Həm, Yəfəttin ibarət üq oqli wə kelinliri kemigə qikti. ¹⁴ Hər hil yawayi haywanatların qong-kiqikliri, ey haywanliri wə uqarqanatlar, ¹⁵ jümlidin, tiniki barliki pütkül məhluklar öz jüpliri bilən Nuhning aldiqqa bir jüptin kelip, kemigə qikti. ¹⁶ Həyat kəqürüwatkan barlik janliklar Hudaning əmri boyiqə öz jüpliri bilən kemigə kirgəndin keyin, Pərwədigar kemining ixikini takap koydi.

¹⁷ Yamojur kirik kün dawamlaxti. Topan uləjayojanseri kemə yərdin kətürüldi. ¹⁸ Su tehimu egizləp, kemə su yüzidə ləyləp kaldi. ¹⁹ Topan yər yüzini kaplap, hətta egiz taq qokkilirimu kərünməy kaldi. ²⁰ Su ərlep taki əng egiz taq qokkiliridin yəttə metir egizləp kətküqə dawamlaxti.

²¹ Nətijidə, yər yüzidiki həyat kəqürüwatkan pütkül janliklar, yəni hərəkəndək uqarqanatlar, qong-kiqik haywanatlar wə insanlar pütünləy yokitildi. ²² Demək, yər yüzidiki həyatlik nəpisi bar boləjanların həmmisi əldi. ²³ Huda yər yüzidiki həmmə janliklarni, yəni insanlar, qong-kiqik haywanatlar wə uqarqanatların yokatti. Pəkət Nuh bilən uning kemisidiki janliklarla həyat kaldi. ²⁴ Topan yər yüzini bir yüz əllik kün basti.

8-bab

Topan balasining ahirlixixi

¹ Xundak bolsimu, Huda Nuhnı wə kemidə uning bilən billə boləjan barlik haywanatların untup kəlmidi. U yər yüzidə xamal qıkarəjanidi, su pəsiyixkə baxlidi. ² Yər astidiki bulaklar yepilip, asmandin yeəjiwatkan kattik yamojurmı tohtəjanidi. ³ Bir yüz əllik kün iqidə su asta-asta azaydi. ⁴ Yəttinqi ayning on yəttinqi küni, kemə Ararat taq tizmiliridiki

Aləmning yaritilixi

bir taojning üstidə olturup kaldı. ⁵ Su dawamlıq pəsiyip, oninqi ayning birinqi küni taoj qokkiliri kərünüxkə baxlıdı.

⁶ Kırık kündin keyin, Nuh derizini eqip, ⁷ bir kaojını koyup bərdi. Bu kaolja taki yərdiki su kurup kətküqə, kemining ətrapıda aylinip yürdi.

⁸ Xuning bilən bir wakıtta, Nuh suning yər yüzidin yanqan yaki yanmioqanlikini bilix üqün, bir kəptərni koyup bərgənidi. ⁹ Lekin, yər yüzini tehiqə su kaplap turojaqqa, kəptər konqudək jay tapalmay kaytip kəldi. Nuh kolini sunup, uni tutup kemigə əkiriwalıdı. ¹⁰ Yənə yəttə kündin keyin, u kəptərni yənə koyup bərdi. ¹¹ Kəqkurun, həlikı kəptər tumxukıda yengi zəytun yopurmikini qixligən halda Nuhning yenioja kaytip kəldi. Nuh xuningdin suning yər yüzidin asasiy jəhəttin yanqanlikini bildi. ¹² Yənə yəttə kündin keyin, u kəptərni yənə koyup bərdi. Bu kətim kəptər kaytip kəlmidi.

¹³ Nuh altə yüz bir yaxka kirgən yili birinqi ayning birinqi küni, topan yər yüzidin pütünləy yenip boldi. Nuh kemining kapkikini eqip, əpqrəsigə qarap, yər yüzining kuruxka baxlioqanlikini kərdi. ¹⁴ İkinqi ayning yigirmə yəttinqi küni, yər yüzü pütünləy kurup boldi.

¹⁵⁻¹⁶ Huda Nuhka:

– Ayaling, oqulliring wə kelinliringni kemidin elip qik. ¹⁷ Yeningdiki barlik məhluklar, yəni uqarkanatlar wə qong-kiqik həywanatlarnı elip qik. Ular yər yüzidə yənə kəpiyip, zeminoja taralsun, – dedi.

¹⁸ Xuning bilən, Nuh ayali, oqulliri wə kelinlirini elip kemidin qikti.

¹⁹ Yər yüzidiki barlik janliklar, yəni qong-kiqik həywanatlar wə uqarkanatlar öz türliri bilən top-top boluxup kemidin qikixti.

Nuhning Hudaolja kurbanlik kilixi

²⁰ Nuh Pərwərdigarolja atap bir kurbanlik supisi yasap, «halal» dəp bekitilgən həywanat wə uqarkanatların hər türidin tallap soyup, kurbanlik süpitidə keydürüwətti. ²¹ Pərwərdigar kurbanliktin məmnun bolup, kənglidə: «İnsanların kilmixliri üqün yərgə kayta lənət oqumaymən. İnsanların kiqikidin tartip niyitining pütünləy yamanlikini bilimən. Xundak bolsimu, yər yüzidiki barlik janliklarnı hərgiz bu kətimkidək kayta yokitiwətməymən. ²² Yər yüzü bir kün məwjut bolsa, uningda terim-yiojim, issik-sooquk, kix-yaz, keqə-kündüzmu məwjut bolıdu!» dedi.

9-bab

Hudaning Nuh bilən əhdə tüzüxi

¹ Huda Nuh wə uning oqullirioja bəht ata kilip mundak dedi:

– Silər nəslinglarni kəpəytinglar, uruq-əwladinglar pütün dunyaqja tarkalsun. ² Yər yüzidiki barlik qong-kiqik haywanatlar, uqarkanatlar wə beliklar silərdin kərkup, silərning baxkuruxunglarda bolidu. ³ Burun silərgə ozukluk üçün kəktatlarni bərginimdək, əmdi silərgə həmmə haywanatlarimu berimən. ⁴ Lekin, silər kəni bar gəxni hərgiz yemənglar, qünki jan kandidur. ⁵ Buningdin baxka, kan təkülux bolsa, qoqum hesab alimən. Hərkəndak bir haywan adəm öltürsə, uningdinmu hesab alimən. Kimdəkim adəm öltürsə, unimu ölümgə məhkum kilimən.

⁶ Mən adəmni özümgə ohxaydiojan kilip yarattim, xuning üçün, kimki baxka bir adəmning kənini təksə, uning kenimu baxkilar təripidin təkülidu.

⁷ Silər nəslinglarni kəpəytinglar. Silərning uruq-əwladinglar pütün dunyani kaplisun.

⁸⁻¹⁰ Andin, Huda Nuh wə uning oqullirioja mundak dedi:

– Mən əmdi silər wə silərning uruq-əwladliringlar bilən həmdə yər yüzidiki barlik haywanatlar, yəni silər bilən billə kemidin qikkan hər bir öy haywanliri, yawayi haywanatlar wə uqarkanatlar bilən əhdə tüzimən.

¹¹ Silərgə wədə berimənki, pütkül janliklar hərgiz topan bilən kayta yokitilmaydu, yər yüzini harab kilidiojan topan ikkinqi kəlməydu.

¹²⁻¹³ Mən silər wə barlik janliklar bilən mənggüllük bir əhdini tüzdü. Bu əhdining bəlgisi – asmanda kərünidiojan həsən-hüsəndur. ¹⁴⁻¹⁵ Məyli kaqan bolmisun, yamoqurdin keyin asmandiki bulutlar arisida həsən-hüsənni kərginimdə, özümning silər wə pütkül janliklar bilən tüzgən əhdəmni esimgə alimən. Topan barlik janliklarni kayta yokatmaydu. ¹⁶ Həsən-hüsəning bulutlar arisida pəyda boluxi özümning silər wə yər yüzidiki pütkül janliklar bilən tüzgən mənggüllük əhdəmni esimgə kəltüridu. ¹⁷ Həsən-hüsən mening barlik janliklar bilən tüzgən əhdəmning bəlgisi bolsun.

Nuh wə uning oqulliri

¹⁸ Kemidin qikkan Nuhning oqulliri: Sam, Ham wə Yəfətlər idi. (Ham

Aləmning yaritilixi

Kən'anliklarning bowisi.)¹⁹ Dunyaqja tarkalqan həmmə həklər Nuhning bu üq oqqlining əwladliridur.

²⁰ Nuh dehkan bolup, üzümzarlik yetixtürgən birinqi kixi idi. ²¹ Bir qetim, u xarab iqip məst bolup qelip, kiyim-keqəklirini seliwetip, qedirida yatatti. ²² Kən'anning atisi bolqan Həm, atisining kipyalingaqlikini kərüp kelim, bu ixni ikki kərindixioja axkarilap koydi. ²³ Sam bilən Yəfət uqisioja bir uzun qapan yepinqaklap, qedirning iqigə kəyniqə mengip kirip, qapanni atisioja yepip koydi. Ular yüzini aldi tərəpkə kilip, atisining yalingaq tenigə karimidi. ²⁴ Nuh oyqinip, kənji oqqlı həmning kilqanlirini bilip, ²⁵ uning oqqlı Kən'anqja lənət okup mundak dedi:

«Kənanqja lənət yaqkay!

U kərindaxlirining əng təwən kuli bolqaj.

²⁶ Pərwədigar – Sam etikad kilqan Huda mədhijiləngəy!

Kən'anning əwladi samning əwladioja kul bolqaj.

²⁷ Huda Yəfətni gülləp yaxnatkay.

Uning əwladi Samning əwladi bilən billə inak yaxiojay.

Kən'anning əwladi Yəfətning əwladioja kul bolqaj.»

²⁸ Topandin keyin, Nuh yənə 350 yil əmür kərđi. ²⁹ U 950 yexida aləmdin ətti.

10-bab

Nuhning üq oqqlining əwladliri

¹ Nuhning oqqliri Sam, Həm, Yəfətləning əwladliri təwəndikiqə: topandin keyin, u üqəyləndin pərzəntlər⁵ tərəldi.

² Yəfətning oqqliri: Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiraslar idi.

³ Gomərning əwladliri: Axkinazlar, Rifatlar wə Togarmahlar idi.

⁴ Yawanning əwladliri: Əlixə, Tarxix, Kittim, Rodanim həkliri idi.

⁵ Ular dengiz boylirida wə arallarda yaxaydioqan millətləning atisi boldi.

---

⁵ Nuhning əwladlirining isimliri keyin hər millətning isimlirioja aylinip, ular xu millətning bowisi boldi. Ular turoqan yərlərmu xularning nami bilən ataldi.

Aləmning yaritilixi

Yəfətning əwladliri öz kəbililiri wə dələtliri iqidə yaxap, öz tillirida səzlixidioqan millətlərdin bolup qaldı.

⁶ Ҳамнинг оқуллiri: Kux, Misir, Liwiyə wə Kən'anlar idi.

⁷ Kuxning əwladliri bolsa: Sibalar, Hawilalar, Sabitalar, Ra'amilar wə Səbitikahlar idi.

Ra'aming əwladliri bolsa: Xibalar wə Dedanlar idi.

⁸ Kuxning Nimrod isimlik bir оқли болуп, u yər-yüzidiki əng küqlük baturоја аylandi. ⁹ U Pərwərdigarning aldida batur оwқи болојanidi. Xunga, kixilər arisida «Pərwərdigar seni Nimrodtək batur оwқи kilsun!» degən səz tarkaloјanidi. ¹⁰ Dəsləptə, uning padixahlıki Babil, Ərək, Akkad, Kalneh degən xəhərlərnı öz iqidə alatti. Bu tət xəhər Babil zeminida idi. ¹¹⁻¹² U bu yərdin Assur rayoniоја kengiyip, Ninəwi, Rihobotir, Kalah wə Rəsən degən xəhərlərnı bina kildi. Rəsən xəhiri Ninəwi bilən Kalah xəhirining otturisida болup, u katta xəhər idi.

¹³ Misirning əwladliri: Ludlar, Anamilar, Lehabiylar, Naftuhiylar,

¹⁴ Patruslar, Kasluhiylar wə Kritlar idi. Filistiyəliklər bolsa, Kasluhiylarning keyinki əwladliri idi.

¹⁵ Kən'anning tunji оқlining ismi Sidon idi, yənə bir оқlining ismi Hit idi. Ularning isimliri keyin hər millətlərnıng isimliriоја аylinip, ular xu millətlərnıng bowiliri boldi. ¹⁶ Kən'an yənə Yibuslar, Amorlar, Girgaxlar, ¹⁷ Hiwlar, Arkılar, Sinlar, ¹⁸ Arwadiylar, Zimarlar wə Hamatlarning bowisi boldi.

Keyin, Kən'anlıqlarning kəbililiri nahayiti kəng tarkaldi. ¹⁹ Ularning zemin qegrisi Sidonning jənubidin Girarning yenidiki Gaza xəhirigiqə, xərktə Sodom, Gomora, Admah wə Siboyimning yenidiki Ləxa xəhirigiqə baratti. ²⁰ Ҳамнинг bu əwladliri hərkaysisi öz kəbililiri wə dələtliri iqidə yaxap, öz tillirida səzlixidioqan millətlərdin болup qaldı.

²¹ Sam Yəfətning akisi болup, u Ebərlərnıng atisi boldi. ²² Samning оқуллiri Elam, Assur, Arpakxad, Lud wə Arram idi. Ularning isimliri keyin hər millətlərnıng isimliriоја аylinip, ular xu millətlərnıng bowiliri boldi.

²³ Arramning əwladliri: Uzlar, Ҳullar, Gətərlər wə Maxlar idi.

²⁴ Arpakxad Xələhning atisi, Xələh bolsa Ebərning atisi idi.

²⁵ Ebərdin ikki оқул tərəldi. Birining ismi Pələg [ahang jəhəttə «bəlünüx»] idi, qünki u yaxioqan dəwrdə insanlar bəlünüxkə baxlıdi. Yənə birining ismi Yoktan idi.

²⁶ Yoktanning əwladliri: Almodadlar, Xələflər, Hazarmawətlar,

Aləmning yaritilixi

Yorahlar, ²⁷ Hadoramlar, Uzallar, Diklahlar, ²⁸ Obaliylar, Abima'ellar, Xibalar, ²⁹ Ofirlar, Hawilalar wə Yobablar idi. Mana bularning həmmisi Yoktanning əwladliri bolup, ³⁰ ular Mexadin Sifarning xərk tərpidiki taşkiqə boləjan jaylarda yaxaytti.

³¹ Samning yukirida tiləja elinəjan əwladliri, hərkaysisi öz kəbililiri wə dələtliri iqidə yaxap, öz tillirida sözl ixidiəjan millətlərdin bolup kaldi.

³² Yukiridikilər Nuhning əwladliridir. Bular öz zeminidiki hər bir kəbililər boyiqə hatiriləngən. Topandin keyin, dunyadiki pütin millətlər Nuhning oşulliridin tarkaldi.

11-bab

Hudaning tilni kəp tillarəja bəlüwetixi

¹ Dəsləptə, yər yüzidə birlə til bar idi, insanlar pəkət bu tildila sözlixətti. ² Ular xərk tərəpkə kəqüwatkinida, Babildiki bir tüzlənglikkə kelip orunlaxti. ³ Ular öz'ara:

– Hix kuyup, otta pixurayli! – dəp məslihətləxti.

Buning bilən, ular kuruluxta taxning ornioja hix, layning ornioja kara may ixlitidiəjan boldi.

⁴ Andin, ular:

– Bir xəhər bina kilayli! Xəhərdə asmanəja taqaxkudək bir munar yasap, öz namimizni qikirip, tərəp-tərəpkə tarkilip ketiximizdin saklinayli! – deyixti.

⁵ Pərwərdigar insanlarning bina kiliwatkan xəhər wə munarini kərgili qüxti. ⁶ Pərwərdigar:

– Ular birlixip bir kowm bolup, bir tilda sözlixidikən. Bu pəkətlə ular kilməqi boləjan ixning baxlinixi! Buningdin keyin, ular nemə kilixni halisa, xuni kilalaydu. ⁷ Biz qüxüp, ularning tilini kalaymikanlaxturuwetip, ularni bir-birining məksitini ukalmaydiəjan kilip koyayli, – dedi.

⁸ Buning bilən, Pərwərdigar ularni pütin dunyaəja tarkitiwətti. Ular xəhər bina kilix kuruluxini tohtatti. ⁹ Xunga, bu xəhərnin nami Babil [ahəng jəhəttə «kalaymikanqilik»] dəp ataldi. Qünki, Pərwərdigar u yərdə insanlarning tillirini kalaymikanlaxturuwetip, ularni dunyaning hərkaysi jayliriəja tarkitiwətkənidi.

Aləmning yaritilixi

Samning əwladliri

¹⁰ Samning əwladliri təwəndikiqə: topan ətüp ikkinçi yili, Sam 100 yexida Arpakxadni tapti. ¹¹ Keyin, u yənə 500 yil həyat kəqürüp yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi.

¹² Arpakxad 35 yexida Xələhni tapti. ¹³ Keyin, u yənə 403 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi.

¹⁴ Xələh 30 yexida Ebərni tapti. ¹⁵ Keyin, u yənə 403 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi.

¹⁶ Ebər 34 yexida Pələgni tapti. ¹⁷ Keyin, u yənə 430 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi.

¹⁸ Pələg 30 yexida Ri'uni tapti. ¹⁹ Keyin, u yənə 209 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi.

²⁰ Ri'u 32 yexida Sirugni tapti. ²¹ Keyin, u yənə 207 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi.

²² Sirug 30 yexida Nahorni tapti. ²³ Keyin, u yənə 200 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi.

²⁴ Nahor 29 yexida Tərahni tapti. ²⁵ Keyin, u yənə 119 yil həyat kəqürüp, yənə oqul-kiz pərzəntlərni kərđi.

²⁶ Tərah 70 yil əmür kərüp, Ibram, Nahor wə Həranlarni tapti.

Tərahning əwladliri

²⁷ Tərahning əwladliri təwəndikiqə: Tərah Ibram, Nahor wə Həranlarni tapti. Həran bolsa Lutni tapti. ²⁸ Həran Kaldanlarning zemini boləjan öz yurti Ur xəhridə atisi Tərahın burun aləmdin ətđi. ²⁹ Ibram Sarahka ɵyləndi, Nahor bolsa Hərahning kizi Milkahka ɵyləndi. Hərahning yənə iskah degən balisimu bar idi. ³⁰ Sarah tuoqmas boləjaqka, pərzənt kərmigənidi.

³¹ Tərah oqlı Ibramni, nəwrisi Lut (Hərahning oqlı)ni wə kelini, yəni Ibramning ayalı Sarahni elip, Kaldanlarning zemini boləjan Ur xəhridin ayrılıp, Kən'an degən rayonə kətməkqidi. Birak, ular Həran degən xəhərgə kəlgəndə, xu yərdə olturaklıxip kaldı. ³² Tərah ikki yüz bəx yil əmür kərüp, Hərandə aləmdin ətđi.

12-bab

Hudaning Ibrahimni tallixi

¹ Pərwərdigar Ibramoja^⑥ mundak dedi:

– Sən yurtungdin qikip, atang wə baxka uruk-jəmətingdin ayrilip, mən kərsətməkqi boləjan yərgə barəjin.

² «Mən sening uruk-əwladningni kəpəytip, ularni bir qong həlk kilimən.

Mən sanga bəht ata kilip, namingni uluə kilimən.

Xundak kilip, kixilər sən arkilik bəht tapidu.

³ Sanga bəht tiligənlərgə bəht ata kilimən,

sanga lənət okuəjanlarəja lənət yaəqdurimən.

Sən arkilik həmmə millətlərgə bəht ata kilimən!»

⁴ Ibram yətmix bəx yexida Pərwərdigarning yolyoruki bilən Həran xəhiridin kətti, Lutmu uning bilən billə kətti. ⁵ Ibram ayali Sarah bilən jiyəni Lutni wə əzlrining Həran xəhidə tapkan bayliki wə kullirini elip, Kən'an rayoniəja qarap yol aldi. Ular Kən'an təwəsigə kirgəndin keyin, ⁶ səpirini dawamlaxturup, Xəkəm xəhirigə yəkin Morəh degən jayidiki qong bir dub dərihining yenioja kəldi. U qaoqda, Kən'anliklar xu zeminda yaxawatatti.

⁷ Pərwərdigar Ibramoja kərünüp, uningəja:

– Mana bu zeminni sening əwladningəja təkdin kilimən, – dedi.

Xunga, Ibram u yərdə əzigə kərüngən Pərwərdigarəja atap bir qurbanlik supisi yasap, ibadət kildi. ⁸ Keyin, u jənubka yətkilip, Bəytəl xəhirining xərkidiki taqlik rayoniəja bardı. Ələrb tərifi Bəytəlgə, xərk tərifi Ay degən jayəja tutixidiəjan bu jayəja orunlixip, u yərdimu bir qurbanlik supisi yasap, Pərwərdigarəja ibadət kildi. ⁹ Keyin, u asta-asta Kən'anning jənubidiki Nəgeb rayoniəja yətkəldi.

Ibramning Misiroja berixi

¹⁰ Kən'anda aqarqilik yüz berip, əhwal intayin eəjir idi. Xuning bilən, Ibram Misiroja berip, u yərdə waktinqə turmaqqi boldi. ¹¹ Ular Misiroja kirixkə az kəloqanda, Ibram ayali Sarahka:

---

⑥ Ibram – Huda keyin «Ibrahim» dəp isim kəyojan pəyojəmbər.

Aləmning yaritilixi

– Sən bir gözəl ayal. ¹² Misirliklər seni kərsə, jəzmən mening ayalim ikənlikingni bilip, seni həyat kaldurup, meni öltürüwetidu. ¹³ Sən ularoğa özüngni mening singlim degin. Xundak desəng, ular seni dəp, mening jenimoğa zamin bolmay, manga yahxi mu'amilə kilidu, – dedi.

¹⁴ Ibram Misiroğa kirgən waktida, Misirliklər dərwekə uning ayaling güzəllikini baykidi. ¹⁵ Ordidiki birnəqqə əməldar uni kərüp, padixah aldida uning güzəllikini təripligənidi. Xuning bilən, Sarah ordioğa elip kirildi.

¹⁶ Padixah Sarahning səwəbidin Ibramoğa yahxi mu'amilə kildi. Uningoğa nurojun kala, koy, exək, tögə wə ər-ayal kullarni sowəjat kildi.

¹⁷ Ləkin, padixah Ibramning ayali Sarahni elip kətkənliki üqün, Pərwədigar padixahka wə uning ordididilərgə apət yaqıdurdı. Ular kərkunqluk kesəlgə gıriptar boldı. ¹⁸ Buni səzgən padixah Ibramni qakirtip, uningoğa:

– Bu manga nemə kiləning? Nemixka Sarahning öz ayaling ikənlikini eytmiding? ¹⁹ Nemixka uni singlim deding? Xundak degingni anglap, mən uni aldim. Ayaling mana! Uni elip kət! – dedi.

²⁰ Buning bilən, padixah öz əməldarlırioğa Ibramni qegridin qikiriwetixkə əmr kildi. Ular uni ayali wə uningoğa mənəsup boləjan həmmə nərsiliri bilən koxup yoləja saldı.

13-bab

Ibram bilən Lutning ayrılıp ketixi

¹ Ibram ayali wə əzigə mənəsup boləjan həmmə nərsilirini elip Misirdin qikip, Kən'anning jənubidiki Nəgeb rayonioğa bardı. Lutmu uning bilən billə bardı. ² Ibram bay bolup, uning nurojun mal-waranlırı wə altun-kümüxlirimu bar idi. ³ Keyin, u Nəgeb rayonidin ayrılıp, asta-asta Ximaləğa yətkilip, Bəytəl xəhirigə kayta bardı. U Bəytəl bilən Ay xəhirining arilikioğa, yəni u tunji ketim orunlıxip, ⁴ kurbanlık supisi yasioğan yərgə kaytip kelip, u yərdə Pərwədigarəğa ibadət kildi.

⁵ Ibram bilən mangəjan Lutningmu mal-waranlırı wə kulliri kəp idi. ⁶ Bu ikki a'ilining padiliri bək kəp boləjaqqa, otlaklar yetixməy kaləjanidi. ⁷ Xunga, Ibramning padiqiliri bilən Lutning padiqiliri arisida talax-tartix qikip kaldı. (U qaşda, Kən'anlıklar bilən Pərizzilər yənıla Kən'an rayonida turatti.)

Aləmning yaritilixi

⁸ Xunga, Ibram Lutqa:

– Biz bolsak uruq-tuqkan, arimizda yaki padiqilirimizning arisida talax-tartix qikmisun. ⁹ Ayrilip yaxayli. Mana, pütün zemin sening aldingda turuptu. Haliqan yorni talla! Ong tərəpni tallisang, sol tərəp munga kalsun, sol tərəpni tallisang, ong tərəp munga kalsun, – dedi.

¹⁰ Lut tət tərəpkə nəzər selip, I'ordan dərya wadisidin Zo'arəqiqə sozuloqan kəng tüzlənglikni kərđi. Bu tüzlənglikning süyi mol bolup, huddi Erəm baqka wə Misirning yərlirigə ohxaytti. (U qaqda, Pərwərdigar Sodom bilən Gomora xəhərlirini tehi harabilikkə ayləndurmiqanidi.)

¹¹ Xunga, Lut u yorni tallap, xərk tərəpkə yətkəldi. U ikkiylən mana xundak ayrildi. ¹² Ibram Kən'anda olturaklixip kəldi. Lut I'ordan dərya wadisidiki xəhərlərgə yekinlixip, Sodom xəhirining ətrapida qedir tikip orunlaxti. ¹³ Sodomluklar rəzillikkə töləqan bolup, Pərwərdigarning nəziridə ular eojir gunahkarlar idi.

Ibramning Hıbronqə kəquxi

¹⁴ Lut Ibramdin ayriloqandin keyin, Pərwərdigar Ibramqə:

– Sən turoqan jayingdin xərk, qərb, jənub wə Ximal tərəplərgə qarap bak. ¹⁵ Sən kərüwatkan bu zeminlarni sanga wə sening əwladliringqə təkdim kilimən. Bu zemin mənggü silərgə mənəsup. ¹⁶ Mən sening əwladliringni həddi-hesabsiz kəpəytimən. Yər yüzidiki kumni heqkim saniyalmiqanoqə ohxax, ularning saninimu heqkim saniyalmaydu.

¹⁷ Ornungdin tur. Bu zeminni kezip qik. Mən uni sanga təkdim kildim! – dedi.

¹⁸ Buning bilən, Ibram qediririni yiojixturup, Hıbron xəhirigə yekin Mamrədiki dub dərəhlikining yenida olturaklixip, u yərdə Pərwərdigarqə atap kurbanlik supisi yasidi.

14-bab

Ibramning Lutni kutkuzuxi

¹ Xu künlərdə, Babil begi Amrafəl, Əllasar begi Aryok, Elam begi Kidorla'omər, Goyim begi Tid'al katarlik tət bəg birlixip, ² Sodom begi Bəra, Gomora begi Birxa, Admah begi Xinab, Siboyim begi Xəm'ebər wə Bəla (Zo'ar dəpmu atilidu) begi katarlik bəx bəg bilən jəng kilixka

Aləmning yaritilixi

qikti. ³ Bu bəx bəg koxunlirini birləxtürüp, Siddim wadisioja yiojdi. (Siddim wadisi hazırki «Ölük dengiz» wadisidur.) ⁴ Ular on ikki yil Kidorla'omər beğining həkümranlıqida bolup, on üqinqi yiloja kəlgəndə, uningəja karxi isyan kətürgənid.

⁵ Xunga, on tətinqi yili Kidorla'omər bəg əzining wə ittipakdax bəglərning koxunlirini baxlap berip, Axtarot-karna'im degən yərdə Rafahlarni yəngdi. Keyin, Həm degən yərdə Zuzlarni wə Xaweh-kiryata'im tüzlənglikidə Emlarning həmmisini tarmar kildi.

⁶ Sə'ir taşliq rayonida yaxawatkan həritlarnimu qəl boyidiki Əlparanəjiqə koşlap berip tarmar kildi. ⁷ Arkidinla, ular Enmixpat, yəni Kadexka kaytip, Amaləklərning pütün zeminini besiwelip, həzazun-tamarda yaxawatkan Amorlarnimu tarmar kildi.

⁸ Buning bilən, Sodom, Gomora, Admah, Siboyim wə Bəla, yəni Zo'ar katarlik bəx bəglikning bəgliri birləxmə koxunini baxlap, Siddim wadisioja jəng kilixka qikti. ⁹ Ular Elam xəhirining begi Kidorla'omər, Goyimning begi Tid'al, Babilning begi Amrafəl wə Əllasarning begi Aryoktin ibarət tət bəg bilən jəng kildi. ¹⁰ Siddim wadisining həmmə yeridə kara may bilən toloqan kəlqəklər bar idi. Sodom begi bilən Gomora begi kaqkan waktida, koxunlirining bir kismi kəlqəklərgə qüxüp ketip, qəlojanliri taşka keqip kətti.

¹¹ Tət bəg Sodom bilən Gomoraning pütün baylik wə axlik-tülüklerini bulang-talang kilip kətti. ¹² U qaşda İbramning jiyəni Lut Sodomda turatti. Ular unimu mal-mülükliiri bilən koxup bulap kətti.

¹³ Lekin, kutulup qəloqan bir kixi bu ixlarni ibraniy^⑦ boləjan İbramoja məlum kildi. U qaşda, İbram amor kəbilisidin Mamrə isimlik bir kixining dub dərəhlikining yenida turatti. Mamrə wə ikki inisi – Əxkol wə Aner İbramning ittipakdaxliri idi.

¹⁴ İbram jiyəni Lutning əsirgə qüxüp qəloqanlikini anglap, əz adəmliridin üq yüz on səkkiz nəpər jəngqini qakirip, tət bəgni Dan degən jayojiqə koşlap bardi. ¹⁵⁻¹⁶ U yərdə jəngqilərnı birkanqə kisimoja bəlüp, keqisi hujum kilip, düxmənni məşlup kildi. Ularni Dəməxkning ximalidiki Hobah degən jayojiqə koşlap, bulap kətkən həmmə mal-mülükni tartiwelip, əz jiyəni Lutni wə uning pütün bayliklirini, hotun-kizlirini wə baxka əsirgə qüxkən adəmlirini kayturup aldi.

⑦ İbraniy – kədimki Yəhudıylarnı, yəni İsrə'illarnı kərsitidu.

Malkisidikning Ibramoja bəht tilixi

¹⁷ Ibram Kidorla'omər wə uning bilən ittipakdax hərқaysi bəglərni məqlup kilip, oʻlibə bilən қaytip kəlgəndə, Sodom begi uni қarxi elix uqun Xaweh wadisi (Han wadisi dərpmu atilidu)oja qikti.

¹⁸ Uluoј Hudaning rohaniysi həm Salemning begi Malkisidikmu nan wə xarab elip, Ibramning aldioja qikip, ¹⁹ uningoja bəht tiləp:

«Pütun aləmning Yaratқuqisi boləjan uluoј Huda Ibramni bəhtlik kiləjay!

²⁰ Seni duxmining üstidin oʻlibə kildurojan uluoј Huda mədhiyləngəy!» dedi.

Ibram oʻaniymət aləjan nərsilərnin ondin birini Malkisidikka təkdin kildi. ²¹ Sodom begi Ibramoja:

– Oʻaniymətlərnin həmmisi sanga mənəsup, lekin adəmlirimni қayturup bər! – dedi.

²² Ibram uningoja:

– Pütun aləmning Yaratқuqisi boləjan Pərwərdigar uluoј Huda aldida kəsəm kilimənki, ²³ mən sening hərқandak nərsəngni, hətta bir tal yipingni yaki kəxingning boqқuqinimu almaymən. Bolmisa, sən keyin: «Mən Ibramni bay kilip қoydum!» deyixtin yanmaysən.

²⁴ Xuning uqun, adəmlirimning yegininila hesablaymən. Uningdin baxka heqnemini almaymən. Lekin, mening ittipakdaxlirim Aner, Oʻxkol wə Mamrələrgə oʻaniymətlərdin tegixlikini ayrip bərsəng boldi, – dedi.

15-bab

Hudaning Ibram bilən əhdə tüzüxi

¹ Bu wəkələrdin keyin, Pərwərdigar Ibramoja kərünüp, uningoja:

– Ibram, қorkma! Mən sanga қalkān bolup, nahayiti zor in'am berimən, – dedi.

² Lekin, Ibram:

– I Igəm Huda, mening pərzəntim bolmisa, sening bərməқqi boləjan in'amingning paydisi nemə? Mening birdinbir mirashorum – Dəməxktin kəlgən qakirim Əli'əzər bolidu. ³ Sən munga pərzənt bərmiding, xunga mening tə'əllukatimoja qakirim mirashor bolidu, – dəp jawab bərди.

Aləmning yaratilixi

⁴ Arkidinla, u Pərwərdigarning əzigə yənə: «Qakiring Əli'əzər sening mirashorung bolmaydu, pəkət əzüngdin boləjan oqulla mirashorung bolidu» degənlikini anglidi.

⁵ Xundin keyin, Huda uni taxkiriəja elip qikip, uningəja:

– Asmanəja karap, yultuzlarni saniyalaydiəjan bolsang sanap bak, sening əwladıng ənə xu yultuzlardək san-sanaksiz bolidu! – dedi.

⁶ İbram Pərwərdigarning səzlırigə ixəndi. Pərwərdigar uning etikadini kərüp, uni həkkəniy adəm, dəp hesablıdi.

⁷ Pərwərdigar uningəja yənə:

– Seni bu zeminəja igə kilix üqün, seni Kaldanlarning zemini boləjan Ur xəhiridin elip qikkən Pərwərdigar mən bolimən, – dedi.

⁸ Ləkin, İbram:

– İ İgəm Huda, mən bu zeminəja jəzmən igə bolidiəjanlikimni nemidin bilimən? – dəp soridi.

⁹ Pərwərdigar uningəja:

– Sən üq yaxlık kala, əqkə, kəqkərdin həm pahtək wə yax kəptərdin birdin elip, mening aldiməja kəlgın, – dəp jawab bərdi.

¹⁰ İbram bu həywanlarni Hudaning aldiəja apirip, kuxlardin baxkisining kərnini yerip ikki parqə kildi. Gəxlərnı ikki tərəpkə katar kilip tizdi. ¹¹ Kuzəjunlar uquxup kelip, gəxlərgə kənəjanda, İbram ularni kəqqliwətti. ¹² Kün patkanda, İbram uykuəja kətti. Qüxidə uni kərkunqluk kərangəjuluk basti. ¹³ Pərwərdigar uningəja mundak dedi:

– Xuni bilip kəyəjinki, sening əwladlıring baxka bir dələttə musapir bolidu. Xu dələttiki kixilərgə kul bolup, tət yüz yil ular tərıpidin azab qekidu. ¹⁴ Ləkin, mən ularni kul kiləjuqi həlkni qokum jazalaymən. Ular u dələttin kəytkinida, nurojun bayliklarni elip kelidu. ¹⁵ Sən bolsang uzun əmür kərüp, əjdadlıringning kexiəja ketisən. ¹⁶ Sening əwladlıring bu yərgə kəytip kəlgüqə, u yərdə tət əwlad ətüp ketidu. Qünki, bu yərdə turuwatқан Amorlarning gunahı qekigə yətmigüqə, ularni bir tərəp kilməymən.

¹⁷ Kün petip kərangəju qüxkəndin keyin, is qikip turojan oqak wə yenip turojan məx'əl tuyuksiz pəyda bolup, həlikı ikki katar gəxning otturısidin ətüp kətti. ¹⁸⁻¹⁹ Mana xu qəşda, Pərwərdigar İbram bilən əhdə tüzüp mundak dedi:

– Mən Misir qəgrısidin taki Firat dəryasıəjiqə sozuləjan bu zeminning həmmisini sening əwladlıringəja təkdim kildim. Bu zemin Kənlər, Kənazlar, Qadmonlar, ²⁰ Hitlar, Pərizzilər, Rafahlar, ²¹ Amorlar,

Kən'anlar, Girgaxlar wə Yibuslar dəp tonuloqan həklərning zeminlirining həmmisini öz iqigə alidu.

16-bab

Isma'ilning tuquluxi

¹ Ibramning ayali Sarah tuqmas idi, birak uning Həjər isimlik Misirlik bir dediki bar idi. ² Sarah Ibramoq:

– Pərwərdigar meni tuqmas yaratiptu, əmdi siz mening dedikim bilən bir yastukka bax koyung! Bəkim u mangan bir oqul tuqup berər, – dedi.

Ibram Sarahning bu səzigə koquldi. ³ Xuning bilən, Sarah Həjərni Ibramoq kiqik hotunlukka bərdi. (Bu wəkə Ibram Kən'anda on yil turoqanda yüz bərdi.) ⁴ Ibram Həjər bilən billə boləqandin keyin, Həjər hamilidar bolup kaldi. U özining hamilidar boləqanlikini sezip məqrurlinip, Sarahni kəzgə ilmaydioqan bolup kaldi.

⁵ Sarah Ibramoq keyidap:

– Həmmini kiləqan sən! Mən Həjərni sanga koqup koyoqan. Əmdiliktə, u özining hamilidarlikini bilipla, meni kəzgə ilmaydioqan boluwaldi. Sening yaki mening toqra ikənlikigə Pərwərdigar əzi həküm kilsun, – dedi.

⁶ Ibram:

– U sening dediking, u sening ilkingdə. Uningoq kandaq mu'amilə kilix sening ihtiyaring, – dəp jawab bərdi.

Buning bilən, Sarah Həjərni bozək kildi, xunga Həjər Ibramning əyidin keqip kətti.

⁷ Pərixtingin sūritidə kəringən Pərwərdigar® Həjərni qəldiki bir bulakning yenida kərdi. Bulak Xur degən yərgə baridioqan yolning boyida idi. ⁸ Pərixte uningdin:

– Əy Sarahning dediki Həjər, sən kəyərdin kəlding? Nəgə ketiwatisən? – dəp soridi.

– Mən ayal hojayinim Sarahning yenedin keqip qiktim, – dəp jawab bərdi Həjər.

⁹ Pərixte uningoq:

® Səzmusəz tərjimisi: «Pərwərdigarning pərixtsisi» bolup, Təwratta bu kəp wakitlarda pərixte kiyapitidə kəringən Hudaning əzini kərsitidu.

Aləmning yaritilixi

– Sən ayal hojayiningning yenioja kaytip berip, uningoja boysunojin, – dedi.

¹⁰ Pərixətə yənə mundak dedi:

– Mən sening əwladıngni xundak kəpəyımənki, ularni heqkim saniyalmaydıoğan kılımən. ¹¹ Sən hamilidar bolup bir oqul tuşısən, ismini Isma'il [mənisi «anglioquqi Huda»] koyojın, qünki sening dad-pəryading Pərwərdigaroja yətti. ¹² Sening oqlungning mijəzi bir yawa exəkkə ohxaydu. Həmmə yərgə berip, kixilər bilən jedəl qikiridu. Kixilərmu uningoja qarxilik kərsitidu. U tuşkanlırioja əqmənlik kılıp yaxaydu.

¹³ Həjər öz-əzigə: «Mən rasttinla manga oqəmhorluk kıləjan Hudani kərdüm!» dedi. Xuning bilən, u əzigə səz kıləjan Pərwərdigarni «El-ro'a», [mənisi «meni kərgüqi Huda»] dəp atidi. ¹⁴ Xunga, kixilər u bulakka Bə'ər-lahayro'i [mənisi «meni kərgüqi Hudaning buliki»] dəp nam koydi. Bu bulak həzirmu Kadex bilən Bərad xəhiringing otturisi didur.

¹⁵ Həjər İbramoja bir oqul tuşup bərdi. İbram uningoja Isma'il dəp at koydi. ¹⁶ U qaşqda, İbram səksən altə yaxta idi.

17-bab

Kədimki əhdining bəlgisi – hətnə

¹ İbram tokşan tokkuz yexida Pərwərdigar uningoja kərünüp:

– Mən həmmigə kadir Hudadurmən. Sən dawamlıq mening yolunda mengip, qusursız adəm bol. ² Mən sən bilən tüzgən əhdəmdə qing turup, seni kəp əwladlik kılımən, – dedi.

³ İbram yərgə bax koydi. Huda uningoja mundak dedi:

⁴ – Mening sən bilən tüzgən əhdəm mundak: sən nurojun millətləring atisi bolisən. ⁵ Həzirdin baxlap sening isming İbram əməs, İbrahim [mənisi «nurojun əwladlarning atisi»] bolsun. Qünki, mən seni nurojun millətləring atisi kılımən. ⁶ Mən sanga kəp əwladlarni berimən. Ularning arisidin yengi həlk wə padixahlar mu qikidu. ⁷ Mən sən wə kəlgüsidiki əwladliring bilən tüzgən mənggülik əhdəmdə turimən. Mən sening wə əwladliringning Hudasi durmən. ⁸ Sən həzir Kən'anda musapir bolup yaxawatisən. Əmma, bu pütün zeminni sanga wə sening əwladliringoja təkdım kıldım. U sening əwladliringoja mənggü miras

Aləmning yaritilixi

bolsun. Mən ularningmu Hudasideurmən!

⁹ Huda yənə mundak dedi:

– Əmdi sən wə sening əwladliringmu mening əhdəmdə qing turuxunglar kerək. ¹⁰ Silərning Aranglardiki hərəkandak ər kixi hətnə kilinixi kerək.

Mana bu mening sən wə sening əwladliring bilən tüzgən əhdəmdur.

¹¹⁻¹² Həzirdin baxlap, silər barlik oqul bowakliringlarni, məyli öyünglarda tuqulqan yaki qət əlliklərdin setiwaloqan kulliringlar tuqkan bolsun, ularni tuqulup səkkizinqi küni hətnə kilixinglar kerək. Hətnə kilix – arimizda tüzgən əhdining bəlgisi bolup kalsun. ¹³ Həmmə ərləning hətnisini kilixinglar kerək. Silərning teninglardiki bəlgə – arimizdiki tüzgən mənggülik əhdəmning bəlgisi bolup kalsun. ¹⁴ Hətnə kilinmiqan ərni həlkim kataridin qikiriwetimən. Undak kixi mening əhdəmni buzoqan bolidu.

¹⁵ Buningdin baxka, Huda İbrahimqə mundak dedi:

– Sening ayaling Sarahning ismi həzirdin baxlap Sarə [mənsi «ayal xahzadə»] bolsun. ¹⁶ Mən uningqə bəht ata kilip, uningdin sanga bir oqul təkdin kilimən. Sarə nuroqun millətləning anisi bolidu. Uning əwladliridin padixahlar mu qikidu.

¹⁷ İbrahim yərgə bax koyup, külüp, kənglidə «Yüz yaxlik boway kəndakmu pərzənt kərəlisun?! Sarə bolsa tokşan yaxka kirgən tursa, kəndakmu həmilidar bolalisun?» dəp oylidi ¹⁸ wə Hudaqə:

– İsmə'İlni bəhtkə erixtürsəng boldioqu! – dedi.

¹⁹ Lekin, Huda mundak dedi:

– Yak, Həjər əməs, ayaling Sarə sanga bir oqul tuqup beridu. Uning ismini Is'hək [mənsi «külkə»] koy. Mən uning wə uning əwladliri bilənmü mənggülik əhdəmdə qing turimən. ²⁰ İsmə'İloqə kəlsək, u toqrisidiki təlipingnimu anglidim. Mən uningqə bəht ata kilip, uning nəslini nahayiti kəpəytimən. U on ikki padixahning atisi bolidu. Mən uning əwladlirini uluq bir millətkə aylandurimən. ²¹ Birək, mening əhdəm bolsa kələr yili muxu wakitta Sarə sanga tuqup beridioqan oqul – Is'hək bilən baqilinixlik.

²² Huda İbrahimqə bu sözləni kilip bolup, uning yenidin ayrildi.

²³ Mana xu küni, İbrahim Hudaning əmrigə əməl kilip, oqli İsmə'il wə a'ilisidiki həmmə ərləni, jümlidin a'ilisidə tuquloqan wə setiwaloqan kullarni hətnə kildurdi. ²⁴ İbrahim hətnə kilinoqanda, tokşan tokkuz yaxta, ²⁵ İsmə'il hətnə kilinoqanda, on üq yaxta idi. ²⁶⁻²⁷ İkkisi, a'ilisidiki həmmə ərlər, jümlidin a'ilisidə tuquloqan wə qət əlliklərdin setiwelinoqan kullar bilən billə xu kün iqidə hətnə kilindi.

18-bab

Ərxtin qüxkən üq mehman

¹ Keyin, Pərwərdigar Mamrədiki dub dərəhlikidə İbrahiməya kayta kərüdi. Kün tikləxkən wəqıtta, İbrahim qedirining ixiki aldida olturatti.

² U bexini kətürüp kariwidi, udulida üq kixining ərə turojanlikini kərđi-də, xu haman ularning aldioja yügürüp yərgə engixip, təzim kilip, ³ ularəya:

– Janablar, eəpir kərmisənglar əyimizgə kirip, mehman bolup kaytkaysilər. ⁴ Hərəkaysinglar dərəh sayisidə dəm elip turojaysilər, mən put-kolliringlarni yuyuxka su, ⁵ oqizalinixinglarəya bir'az yeməklik elip keləy. Aram elip, yolunglarni dawamlaxturojaysilər. Kəlgənlikinglardin huxal boldum, – dedi.

– Rəhmət, eytkiningizqə bolsun, – dəp jawab kayturuxti ular.

⁶ İbrahim dərhal qediroja yügürüp kirip, Sarəgə:

– Dərhal bir halta əng yahxi undin nan pixurojin! – dedi.

⁷ Arkidinla, u yənə kala padilirining iqiğə kirip, semiz bir torpakni tallap, qakiriəya tapxurdi. U dərhal torpakni soyup, təyyarlidi. ⁸⁻⁹ Andin, İbrahim kaymak, süt wə gəxni üq mehmanın aldioja koydi. Əzi bolsa, ularning hizmitidə bolux üqün dərəh sayisidə kütüp turdi. Tamak yəwatkada, ular İbrahimdin:

– Ayaling Sarə kəyərdə? – dəp soridi.

– Qedirda, – dəp jawab bərđi u.

¹⁰ Mehman siyakidiki Pərwərdigar uningəya:

– Kelər yili bu qaoqda, mən qoqum kaytip kelimən. Xu qaoqda, ayaling Sarə bir oquləya ana bolidu, – dedi.

Sarə ularning kəynidiki qedir aqzida ularning səzlrini anglap turatti.

¹¹ U qaoqda, İbrahim bilən Sarə ikkilisi kərip kəlojanidi. Sarəning adət kəruximu tohtap kətkənidi. ¹² Xunga, Sarə iqidə külüp, əz-əzigə: «Mən kərip kəldim, erimmu kərip kəlojan tursa, əmdi manga bundak huxallik kəyərdin kəlsun?!» dedi.

¹³ Xunga, Pərwərdigar İbrahiməya:

– Sarə nemixka külüp turup, əz-əzigə: «Mən xunqə kərip kətkən tursam, yənə kəndəkmə hamilidar bolalay?!» dəydu? ¹⁴ Pərwərdigar kılalmaydiojan ix yok əməsmu! Eytkinimdək, kelər yili dəl muxu qaoqda kaytip kelimən. U qaoqda, Sarə qoqum bir oquləya ana bolidu, – dedi.

¹⁵ Sarə qorkup:

– Mən külmidim! – dəp tandi.

– Yak, sən rasttinla küldüng, – dedi Pərwərdigar.

Ibrahimning Hudadin Sodom xəhiri həkkidə yalwuruxi

¹⁶ Ərxtin qüxkən bu mehmanlar u yərdin ayrilip, Sodom xəhiri tərəpkə yüzləndi. Ibrahimmu ularni uzitix üqün billə mangdi.

¹⁷ Pərwərdigar öz-əzigə mundak dedi: «Mən kilidiqan iximni Ibrahimdin yoxursam bolmaydu. ¹⁸ Qünki, uning əwladliri qokum uluq wə kük-kudrətlik bir həlk bolidu. Mən u arkilik dunyadiki həmmə həklərgə bəht ata kilimən. ¹⁹ Mən uni öz baliliri wə əwladliriqə mening yolumni tutuxni, durus wə həkkaniy boluxni buyrusun, dəp tallidim. Xundak kilsa, mənmu uningqə bərgən wədəm boyiqə həmmə ixni kilip berimən.»

²⁰ Xuning bilən, Pərwərdigar:

– Mən Sodom bilən Gomora xəhiridikilərnin həddidin axqan gunahliri üstidin kilinqan eqir əznlərnə anglidim. ²¹ Mən qokum qüxüp, angliqanlirimning əməliyət yaki əməslikini öz kəzüm bilən kərməkqimən, – dedi.

²² Andin keyin ikki xixi Sodomqə ketip kaldi. Birak, Pərwərdigar bolsa Ibrahimning kexida kaldi.

²³ Ibrahim uningqə yekinlixip:

– Sən rasttin durus kixilərnə gunahkarlar bilən koxup halak kilamsən?

²⁴ Əgər xəhərdə əllik durus kixi bolsa, sən pütün xəhərnə harab kilamsən? Bu əllik adəmni kutquzuwelix üqün xəhərnə saklap kalmamsən? ²⁵ Sən qokum durus kixilərnə gunahkarlar bilən koxup yokatmaysən. Hərgiz undak kilmaysən! Undak kilsang, durus kixilər gunahkarlar bilən billə təng jazaqə uqraydu. Bu mumkin əməs! Sən pütün aləmning Sorakqisisən! Jəzmən adil həküm qikirisən, – dedi.

²⁶ Pərwərdigar uningqə:

– Əgər Sodom xəhiridə əllik durus kixi tapalisam, ularni dəp pütün xəhərnə saklap qalimən, – dəp jawab bərdi.

²⁷ Ibrahim yənə mundak dedi:

– I Igəm! Baxliqanikənmən, dawamlaxturay. Eqir kərmisəng, məndək bir əjjiz bəndəngning yürəklik halda səndin yənə sorixiqə ruhsət kiləqaysən! ²⁸ Nawada xəhərdə pəkət kirik bəx durus kixi bolsa, bəx kixi kəm boləqanliki üqün pütün xəhərnə harab kilamsən?

Aləmning yaritilixi

Pərwərdigar uningə:

– Əgər kirik bəx durus kixi tapalaydıqan bolsam, bu xəhərnı harab kılmaymən, – dəp jawab bərdi.

²⁹ İbrahim yənə:

– Əgər pəkət kirik kixi bolsıqu? – dedi.

– Əgər kirik kixi bolsımu harab kılmaymən, – dəp jawab kayturdi

Pərwərdigar.

³⁰ İbrahim yənə:

– I İgəm! Hapa bolmisang, səndin yənə birmemə sorimakqımən.

Mubada ottuz kixi bolsıqu? – dəp soridi.

– Əgər ottuz kixi tepilsımu, harab kılmaymən, – dəp jawab kayturdi

Pərwərdigar.

³¹ İbrahim dedi:

– I İgəm! Səndin yürəklik həlda yənə soriximəja ruhsət kıləjsən.

Mubada yigirmə kixi bolsıqu?

– Əgər yigirmə kixi tepilsa, mən yənıla harab kılmaymən, – dəp jawab kayturdi Pərwərdigar.

³² Əng ahirida İbrahim:

– I İgəm! Hapa bolmay, yənə bir ketim soriximəja ruhsət kıləjsən!

Əgər pəkət on kixi tepilsıqu? – dəp soridi.

– Pəkət on durus kixi boləjan təkdi dimu, mən bu xəhərnı harab kılmaymən, – dəp jawab kayturdi Pərwərdigar.

³³ Pərwərdigar İbrahim bilən səzlixip boləjandin keyin, ketip kaldı.

İbrahim bolsa öyigə kaytip kətti.

19-bab

Sodom xəhiridikilərnıng yamanlıkı

¹ Xu küni ahximi, heliki ikki pərixte Sodoməja kəldi. Bu wəqıtta, Lut xəhər dərwazisining aldida olturatti. Lut ularni kərüpla, ornidin turup ularning aldiəja berip, təzim kilip:

² – Janablar, bizning öygə mərhəmət kilip, dastihiməja dahil boləjsilər. Put-kolliringlarnı yuyup, birər keqə harduq elip, ətə səhərdə yolunglarəja rawan bolsanglarmu bolar, – dedi.

Lekin, ular:

– Yak, biz keqini koqıda ötküzimiz, – dəp jawab berixti.

Aləmning yaritilixi

³ Lekin, Lut bək qing tutuwaloqaqqa, ular ahir Lutning öyigə bardı. Lut hizmətkarlırioja petir nan pixurup, tamaklarını mehmanların aldioja qoyuxni buyrudi. Tamak təyyar boləandin keyin, ular oqızalandı.

⁴ Mehmanlar tehi yatmiojanidi, Sodomdiki pütün kerı-yax ərlər kelip Lutning öyini korxiwaldı. ⁵ Ular Lutni qakirip, uningəja:

– Bögün kəqtə silərnıng öygə qüxkən kixilər keni? Ularnı elip qik! Biz ular bilən jinsiy munasiwət kilməqimiz, – dedi.

⁶ Lut sirtka qikip, ixikni takıwetip, ⁷ ularəja:

– Buradərlər, bundak rəzil ixni kilmənglar! ⁸ Qarənglar, mening tehi ərgə təgmigən ikki kizim bar. Ularnı silərgə qikirip berəy, ularni nemə kilsənglar kilinglar, lekin bu ikki kixigə hərgiz təgmənglar. Ular bizning öygə kəlgənıken, mening mehminim bolıdu. Xunga, mən ularni kəqdixim kerək! – dedi.

⁹ Lekin, ular:

– Yokal! Sən tehi yaqa yurttin kelip, bizgə uni kıl, buni kıl degüdək kənqilik adəm sən? Kəzdin yokal! Bolmisa, kərgülüküngni ulardinmu eojır kərisən, – deyixip, Lutni ittiriwetip, basturup kelip, ixikni buzup kirməkqi boldı. ¹⁰ Lekin, heliki ikki pərixətə kolini sozup, Lutni öyning iqigə əkirıwelip, ixikni takıwaldı. ¹¹ Andin, taxkırıdiki ərlərnıng kəzlrını kor kılıp, ixikni tapalmadıoqan kılıp koydı.

Lutning Sodomdin kəqixi

¹² Andin, heliki ikki pərixətə Lutka:

– Sening bu xəhərdə baxka tuoqanliring barmu? Ooqul-kızliring, küy'ooqulliring yaki baxka tuoqanliring bar bolsa, ular bu yərdin dərhal qikip kətsun. ¹³ Qünki, biz bu xəhərnı harabilıkkə aylanduruwetimiz. Bu yər üstidin kılınoqan eojır əzrlər Pərwərdigarəja yətti. Xunga, u bizni bu xəhərnı harabilıkkə aylanduruwetıxkə əwətti, – dedi.

¹⁴ Xuning bilən, Lut taxkırıoja qikip, kızlirining layıklirining aldioja berip, ularəja:

– Silər bu yərdin dərhal ketınglar. Qünki, Pərwərdigar bu xəhərnı harabilıkkə aylanduruwətməkqi, – dedi. Lekin, ular uni qakqak kılıwatıdu, dəp oylaxtı.

¹⁵ Tang atkanda, pərixtilər Lutni aldiritip:

– Dərhal ayaling bilən ikki kizingni elip, bu yərdin qikip kət! Bolmisa, silərnu bu xəhər bilən təng halak bolısilər, – dedi.

¹⁶ Lut yənila arısalı bolup turattı. Lekin, Pərwərdigar uningəja rəhim

Aləmning yaratilixi

kilojaqqa, heliki ikki pərixət Lutning, ayalining wə ikki kizining kollirini tutup, ularni yetəkləp, xəhərdin qikirip koydi.

¹⁷ Xəhərdin qikix bilənla, pərixtilərdin biri:

– Silər jeninglarni elip keqinglar! Kəyninglaroqa karimanglar, taqqa yetküqə tüzlənglikte tohtimanglar! Bolmisa, ölüp ketisilər, – dedi.

¹⁸ Lekin, Lut:

– Janabliri, undak bolmioqay! ¹⁹ Silər manga iq aqriritip xapa'ət kilip, jenimni kutkuzoqanikənsilər, bizni unqə yirak yərgə əwətmənglar. U taq bək yirak ikən. Bəlkim mən u yərgə yetip barmay turupla, balayi'apətkə uqrap tirik qalmasmənmin. ²⁰ Awu kiqik xəhərni kərdünglarmu? Bu yərdin anqə yirak əməs. U yərgə keqiximoqa ijazət beringlar. U kiqik bir yər ikən. Mən xu yərdə aman qalay! – dedi.

²¹ Pərixətə mundak jawab bərdi:

– Makul! Sanga ruhsət kildim. U kiqik xəhərni harabilikkə aylandurmay koyay. ²² Qapsanrak kaq! Qünki, sən u yərgə yetip barmioquqə, Sodomni wəyran kilalmaymən!

Bu xəhər kiqik bolojaqqa, Lut uni Zo'ar [mənişi «kiqik»] dəp atidi.

Sodom bilən Gomora xəhərlirining wəyran kilinixi

²³ Lut Zo'aroqa yetip baroquqə, kün qikkanıdi. ²⁴ Tuyuksiz Pərwərdigar Sodom bilən Gomora xəhərlirigə asmandin ot bilən günggürtni yaqdurdi. ²⁵ U bu ikki xəhərni, pütün tüzlənglikni wə pütün ahalini yərdiki giyahlar bilən koxup harabilikkə aylanduruwətti. ²⁶ U qaoqda, lutning ayali kəynigə burulup kariwidi, xu iskətidə ketip, taxtuzoqa aylinip kaldi.

²⁷ Ətisi tang səhərdə, İbrahim Pərwərdigar bilən səzləxkən yərgə bardı.

²⁸ U Sodom, Gomora wə pütün tüzlənglikkə nəzər selip, yər yüzidin humdandiki iska ohxax is-tütəkning qikiwatkanlikini kərdi. ²⁹ Birak, Huda Lut yaxioqan tüzləngliktiki xəhərləni harabilikkə aylanduroqinida, İbrahimning təlipini esigə elip, Lutni kutkuzdi.

Lut wə uning kizliri

³⁰ Lut Zo'ar xəhiridə turuxtin kərkti. Xunga, u ikki kizini elip, taqqa qikip, əngkürdə yaxaydioqan boldı. ³¹ Bir küni, qong kizi singlisioqa:

– Atimiz yaxinip kaldı. Bu yərdə dunyadiki ka'idə-yosun boyiqə bizni nikahioqa elip, pərzənt tapidioqan ərmu kəlmidi. ³² Atimizni məst kilip koyup, uning bilən bir orunda yetip, uningdin pərzənt yüzi kəreyli.

Aləmning yaritilixi

Xundak kilsak, əwlad qalduralaymiz, – dedi.

³³ U küni keqisi, ular atisini məst kilip koyup, qong kizi uning bilən bir orunda yatti. Lut kattik məst bolup, yüz bərgən wəkədin pütünləy həwərsiz idi.

³⁴ Ətisi, qong kizi singlisiqə:

– Tünügün mən atam bilən bir orunda yattim. Bügün ahxam, uni yənə məst kilip koyup, sən uning bilən bir orunda yatkin. Xundak kilip, hər ikkimiz atimizdin pərzənt yüzi kərüp, a'ilimizni dawamlaxturayli, – dedi.

³⁵ Xuning bilən, u küni kəqtə ular Lutni yənə məst kilip koyup, kiqik kizi uning bilən bir orunda yatti. U yənə kattik məst boləqəqə, yüz bərgən ixtin pütünləy həwərsiz idi. ³⁶ Xundak kilip, Lutning bu ikki kizi öz atisidin hamilidar bolup qaldi. ³⁷ Qong kizi bir oqul tuqup, uning ismini Mo'ab [ahəng jəhəttə «atamdin»] dəp koydi. U hazırki Mo'abliqlarning atisi boldi. ³⁸ Kiqik kizimu bir oqul tuqup, uning ismini Bən'ammi [mənişi «həlkimning oqli»] dəp koydi. U hazırki Ammonluklarning atisi boldi.

20-bab

Ibrahim bilən Abimələk

¹ Ibrahim Mamrədin Kən'anning jənubidiki Nəgeb rayoniqə yetkilip, məlum wakit Kadex bilən Xur arilikidiki yərdə olturdi. Keyin Girarda turoqan waktida, ² kixilərgə ayali Sarəni özining singlisi, dəp eytkanidi. Xunga, Girar padixahi Abimələk Sarəni ordisiqə əkəldürdi. ³ Bir küni keqisi, Huda Abimələkning qüxidə kərünüp:

– Pat arida jeningni alimən! Qünki, sən əkəlgən bu ayal baxka kixining ayali, – dedi.

⁴ Sarəgə yekinlaxmiqə Abimələk Hudaqə:

– Mən gunəhsiz tursam, sən meni wə mening həlkimni halak kilamsən?

⁵ Ibrahim əzi bu ayal mening singlim, degənoju! Bu ayalmu Ibrahimni mening akam, degən əməsmu? Mən bu ixni pak wijdanim wə insapim bilən kildim! – dedi.

⁶ Andin, Huda uningə mundak jawab bərdi:

– Xundak, sening bu ixni pak wijdaning bilən kiləqanliqingni bilimən. Xuning üqün, mening aldimda gunəh kilip koymisun, dəp seni Sarəgə qeqilip koyuxungdin tosidi. ⁷ Əmdi bu ayalni Ibrahimqə kayturup bər.

Aləmning yaritilixi

Ibrahim bolsa – pəyğəmbər. U sanga du'a kilidu, sən həyat kəlisən. Ləkin seni agahlandırur koya yki, əgər bu ayalni erigə qayturup bərmisəng, pütүн həlking bilən koxulup həlak bolisən!

⁸ Səhərdə, Abimələk həmmə əməldarlırını yiqip, yüz bərgən wəkəni ularoşa eytti. Ular intayin kərkuxup kətti. ⁹ Abimələk Ibrahimni qakirtip, uningdin:

– Bu nemə kiləjining? Sən meni wə məmlikitimni bundak gunah kildurəjudək, sanga nemə yamanlik kildim? Sən manga kilmaydiojan ixni kilding. ¹⁰ Nemə üqün bundak kilding? – dəp sürüxtürdi.

¹¹ Ibrahim mundak jawab kayturdi:

– Mən bu yərning adəmlirini Hudadin kərkmaydu, meni öltürüwetip ayalimni bulap ketidu, dəp oyliqanidim. ¹² Əməliyəttə, uning mening singlim ikənliki rast, u ata bir, ana baxka singlim. Keyin, manga nikahlandı. ¹³ Huda meni yurtumdin ayrip, baxka yurtlarda musapir boluxka qikəroqanda, mən uningoşa: «Biz barəjanliki yərdə, özüngning qin muhəbbitingni manga kərsitix üqün, meni ‘akam’ degin» degənədim.

¹⁴ Buning bilən, padixah Abimələk Sarəni Ibrahiməşa kayturup bərdi, xundakla uningoşa qoy-kala, ər kullar wə dedəklərnimu təkdim kildi. ¹⁵ U Ibrahiməşa:

– Kəra, pütүн zeminim aldingda turuptu. Sən kəyərdə turuxni halisang, xu yərdə turup kal, – dedi.

¹⁶ U Sarəgimu:

– Mən sening paklikingni kəpqilikkə ispatlax üqün, «akang» Ibrahiməşa ming kümüx tənggə təkdim kilimən. Buning bilən, sening yaman ix kilmiəjanliking həmmə kixigə ayan bolidu, – dedi.

¹⁷⁻¹⁸ Ibrahimning ayali Sarə bilən munasiwətlik ixlar tüpəylidin, Pərwərdigar Abimələkning ordididiki ayallarning həmmisini tuəşmas kiliwətkənidi. Xunga, Ibrahim Hudaəşa du'a kildi. Huda padixah Abimələkni, uning ayali wə kenizəklirini əsligə k əltürüp, ularni yənə pərzənt kərələydiojan kildi.

21-bab

Is'hakning dunyaəşa kelixi

¹ Pərwərdigar əzi wədə kiləjandək, Sarəgə bəht ata kildi. ² Sarə hamilidar bolup, Ibrahimning yaxinip kaləjan waktida bir oşul tuəşup

Aləmning yaritilixi

bərđi. Bala dər wəkə Huda bəlgiligən waqıtta tuqulđi. ³ İbrahim uningəja Is'hak [mənisı «külkə»] dəp at koydı. ⁴ Huda buyruoqandək, Is'hak tuqulup səkkizinqi küni İbrahim uning hətnisini kıldı.

⁵ Is'hak tuqulojan qaoqda, İbrahim yüz yaxta idi.

⁶ Sarə özige: «Huda meni hursən kıldı. Bu ixni angliəjanlarmu mən bilən billə hux külidu! ⁷ Kim Sarəni öz balisini emitixkə muyəssər bolidu, dəp oyliəjan? Xundak bolsimu, İbrahimning kəriəjan waqtida, mən uningəja bir oqul tuəp bərdim!» dedi.

Həjər bilən İsmə'iling koqlinixi

⁸ Bala asta-asta qong bolup əmqəktin ayrilojan küni, İbrahim mehman qakirip, qong ziyapət ətküzüp bərđi. ⁹ Xu küni, Sarə Misirlik Həjərning oqli İsmə'iling Is'hakni bozək kiliwatkanlikini kərđi. ¹⁰ Xuning bilən, Sarə İbrahiməja:

– Sən bu dedək ayalni oqli bilən koxup həydiwət! Qünki dedəkning oqli hərgiz mening oqlum Is'hak bilən miraska ortək bolup kılmasliki kerək! – dedi.

¹¹ Sarəning bu gəpi İbrahimni intayin kayəuəja saldı, qünki İsmə'ilmu uning oqli idi. ¹² Lekin, Huda İbrahiməja:

– İsmə'il wə dediking Həjərning ixı toəruluk kayəurma. Sarəning deginidək kil. Qünki, mən sanga wədə kıləjan əwladliring Is'haktin kelip qikidu. ¹³ Həjərning oqliəja kəlsək, mən uningəjimu nuroqun pərzənt berimən. Ular bir millətkə aylinidu, qünki umu sening oqlung, – dedi.

¹⁴ Ətisi səhərdə, İbrahim Həjərning mürisigə nan bilən bir tulum suni esip, ana-bala ikkisini yoləja selip koydı. Həjər balisi bilən u yərdin qikip, Bə'ərxəba qəligə kelip, u yərdə adixip kıldı.

¹⁵⁻¹⁶ Süyi tügəp kaləjanda, Həjər balisini qatkalning sayisigə koyup, öz-özige: «Oqlum ələy dəp kıldı. Mən karap turup balamning əlüp ketixigə qidimaymən!» dəp, bir okya yetim yərgə berip olturup, dərd-pəryad kılixka baxlıdı.

¹⁷ Balining yioəja awazi Hudaəja yətti. Hudaning pərixțisi asmandin Həjərgə:

– Əy Həjər, sən nemigə kayəurisən? Korkma, balangning yioəisi Hudaəja yətti. ¹⁸ Ornungdin turup, balini kolungəja elip təsəlli bər. Mən uning əwladini uluəq bir həlk kilmən, – dedi.

¹⁹ Arkidinla, Huda Həjərning kəzlırini nurlandurđi. Həjər bir kudukni kərđi. U kudukning yenioəja berip, tuluməja su toldurup, balining

ussuzlukini qandurdi.

²⁰ Bala qong boluqqa, Huda uningqaja yar boldi. U qoldə yaxap, usta mərgən bolup yetixti. ²¹ U Paran qelidə turatti. Xu wakitlarda, anisi uningqaja Misirdin bir kizni hotunlukka elip bərdi.

Ibrahimning padixah Abimələk bilən kelixim tüzüxi

²² U qaqda, Abimələk öz ləxkər bexi Fikol bilən billə Ibrahimning yeniqaja kelip, uningqaja:

– Sening kiləjan həmmə ixliringda Huda sanga yar. ²³ Xunga, sən bu yərdə Hudaning aldida manga kəsəm kilip, wədə bər: meni, pərzəntlirimni wə əwladlirimni hərgiz aldima. Mən əzəldin sanga sadik boləjandək, sənmu manga, yəni əzüng musapir bolup turojan bu məmlikətkə sadik bol, – dedi.

²⁴ Ibrahim ularqaja:

– Kəsəm kilip, wədə berimən, – dəp jawab bərdi.

²⁵ Andin, Ibrahim Abimələkning qakarlıri tartiwələjan bir kuduk toqrisida Abimələkkə narazilik bildürdi. ²⁶ Abimələk:

– Bu ixni kimning kiləjanidin həwirim yok ikən. Sənmu bu ixni manga eytməsən, buni birinqi ketim anglixim, – dedi.

²⁷ Xuningdin keyin, Ibrahim Abimələkkə koy-kala təkdim kildi. Ikkiylən kelixim tüzdi. ²⁸ Andin, Ibrahim yəttə tuyak qixi kozini bir tərəpkə ayrip koydi. ²⁹ Abimələk uningdin:

– Nemixka bundak kilisən? – dəp soridi.

³⁰ Ibrahim uningqaja:

– Bu kudukni mening kolojanlikimni etirap kiləjanlikingizni bildürux üqün, bu yəttə qixi kozini qobul kiləjaysiz, – dəp jawab kayturdi.

³¹ Xuning bilən, u yərning ismi Bə'ərxəba [mənis «kəsəm kudukı»] bolup kaldi. Qünki, ular u yərdə kəsəm kiləjanidi.

³² Ular Bə'ərxəbada kelixim tüzgəndin keyin, Abimələk bilən Fikol əylirigə kaytip kətti. ³³ Ibrahim Bə'ərxəbada bir tüp səgət tikip, u yərdə Pərwərdigarqaja, yəni mənggü hayat Hudaqaja ibadət kildi. ³⁴ Ibrahim Filistiyəliklərnin zeminida heli uzun turdi.

22-bab

Hudaning Ibrahimni sinixi

¹ Bu wəxələrdin keyin, Huda Ibrahimning etikadini sinap, uni:

– Ibrahim! – dəp qakirdi.

Ibrahim:

– Ləbbəy! – dedi.

² Huda uningəja:

– Sən oqlungni, yəni amraq yaloquz oqlung Is'hakni elip, Moriya rayoniəja berip, mən kərsitidiəjan taəqning üstidə uni köydürmə qurbanlik süpitidə manga atiqin, – dedi.

³ Ətisi səhərdə, Ibrahim exəkni egərləp, Is'hak bilən ikki qakirini elip, köydürmə qurbanlikka ixlitidiəjan otunlarni təyyarlap, Huda kərsətkən jayoja karap mangdi. ⁴ Üqinqi küni, Ibrahim u yərnı yiraktin kərdi ⁵ wə qakarlıriəja:

– Silər exək bilən bu yərdə turup turunglar. Balam ikkimiz u yərgə berip, ibadət kilip keləyli, – dedi.

⁶ Ibrahim Is'hakka otunlarni kətürtüp, əzi kolioja piqak bilən ot elip, Is'hak bilən yürüp kətti. ⁷ Is'hak:

– Ata, – dəp qakirdi.

Ibrahim:

– Hə, oqlum? – dedi.

– Ot bilən otun bar, lekin köydürmə qurbanlikka ixlitilidiəjan koza keni? – dəp soridi Is'hak.

⁸ Ibrahim uningəja:

– Əy oqlum! Qurbanlik kilidiəjan kəzini Huda əzi yətküzüp beridu, – dəp jawab bərdi. Ikkiylən tohtimay mengiwərdi.

⁹ Ular Huda Ibrahiməja kərsətkən jayoja kəlgəndə, Ibrahim qurbanlik supisi yasap, otunlarni üstigə koyup, əz oqlini baqlap, otun dəwiləngən supioja yatkuzdi. ¹⁰ Andin, oqlini boqluzlax üqün piqakni kətürdi.

¹¹ Birak, Pərwərdigarning pərixtsisi[Ⓣ] ərxtin:

– Ibrahim! Ibrahim! – dəp, wakiridi.

– Ləbbəy! – dedi u.

¹² Pərixte uningəja:

– Qolungni tart! Balioja qekilma! Sening manga boləjan

Ⓣ Pərwərdigarning pərixtsisi – bu, Hudaning əzini kərsitidu.

Aləmning yaritilixi

ihlasmənlikingni əmdi kərdüm. Qünki, sən öz oq̄lungni, yəni bir tal oq̄lungnimu məndin ayimiding, – dedi.

¹³ İbrahim ətrapiəja kariwidi, münggüzi qatkaləja elixip kələjan bir koq̄kar uning kəzigə qelikti. U berip koq̄karni yexip, uni öz oq̄lining ornida kurbanlik kilip köydürüwətti.

¹⁴ Xunga, İbrahim u yəni Yahwə-Yirəh [mənisini «Pərwərdigar təminləydu»] dəp atidi. Həzirəja kədər kixilər «Pərwərdigar öz teq̄jida təminləydu» deyixidu.

¹⁵ Pərwərdigarning pərixtsisi ikkinqi ketim asmandin İbrahiməja:

¹⁶ – Pərwərdigar dəyduki: «Sən səyümlük bir tal oq̄lungni ayimiəjanikənsən, mən öz namim bilən kəsəm kilimənki, ¹⁷ sanga bəht ata kilix bilən, nurojun əwladlarni berimən. Ularning sani asmandiki yultuzlardək, dengiz sahilliridiki kumdək kəp bolidu. Sening əwladliring duxmən xəhərlirini ixəjal kilidu. ¹⁸ Mening əmrimgə ita'ət kiləjanliking üçün, sening əwladliring arkilik yər yüzidiki həmmə həklər bəhtkə erixidu» – dedi.

¹⁹ İbrahim qakarlirining yenioja kaytip kelip, ular bilən billə əzi olturaklaxkan yərgə, yəni Bə'ərxəbaəja kaytti.

Nahorning əwladliri

²⁰ Bir məzgildin keyin, İbrahim inisi Nahorning ayali Milkahning erigə səkkiz oq̄ul tuəjup bərgənlikini anglidi. ²¹ Ular: tunji oq̄ul Uz, kəynidikiliri Buz, Arramlıklarning atisi boləjan Kimu'el, ²² Kəsəd, Hazo, Pildax, Yidlaf wə Bəytu'el idi. ²³ Bəytu'el bolsa Ribəkəning atisi boldi. Milkah İbrahimning inisi Nahoroja bu səkkiz oq̄ulni tuəjup bərdi.

²⁴ Nahorning kiq̄ik hotuni Ri'umamu tət oq̄ul tuəjup bərdi. Ular: Təbah, Gaham, Tahax wə Ma'aka idi.

23-bab

İbrahimning Sarəni dəpnə kilixi

¹ Sarə yüz yigirmə yəttə yax əmür kərdi. ² U Kən'anning Kiryat-arba, yəni Həbron degən jayida aləmdin ətti. İbrahim uningəja həsrət bilən yioja-zar kildi. ³ İbrahim ayalining jəsitining yenidin qikip, Hitlarning yenioja kelip:

⁴ – Mən silərnin aranglarda bir musafir. Ayalimni dəpnə kilix üçün

Aləmning yaritilixi

manga bir parqə yər setip bərgəysilər, – dedi.

⁵⁻⁶ Ular İbrahimoğa:

– Janabliri, kulak salsila! Bizning nəzirimizdə sili bir küqlük kəbilə baxliki, ayallirini əng yahxi yərliklirimizdin birigə dəpnə kiləyayla.

Həqkaysimiz silidin kəbrilik yər ayimaymiz, – dedi.

⁷ İbrahim ularoğa təzim kilip:

⁸ – Əgər silər ayalimni bu yərgə dəpnə kiliximoğa razi bolsanglar, Zoharning oqli Əfrondin ⁹ Makpelah yezisidiki əngkürni manga setip berixni tələp kiləyaysilər. U əngkür uning etizining qetidə. U silərnin aldinglarda əngkürnin bahasını kesip bərsə, u yərni setiwelip a'iləmgə kəbristanlik kilay dəymən, – dedi.

¹⁰ Baxka Hitlar bilən billə xəhər dərwazisining aldida olturoğan Əfron kəpqilikning aldida:

¹¹ – Janabliri, kulak saləyayla, mən etizni əngkür bilən koxup siligə bərdim. Kəpqilik aldida uni siligə sowoqat kildim. Ayallirini u yərgə dəpnə kiləyayla, – dəp jawab bərdi.

¹² Ləkin, İbrahim Hitlarning aldida təzim kilip, ¹³ həmmə adəmgə anglitip, Əfronoğa:

– Səzümgə kulak selip, pul təliximni kəbul kiləyaysiz. Ayalimni u yərgə dəpnə kilməqimən, – dedi.

¹⁴ Əfron jawab kəyturup:

¹⁵ – Janabliri, u yər aran tət yüz kümüx tənggigə ərziydu. Sili bilən mening otturamda bu nemə idi! Ayallirini u yərgə dəpnə kiliwərgəyayla, – dedi.

¹⁶ İbrahim Əfronning kəpqilik aldida eytkini boyiqə uningoğa tət yüz tənggə tələp bərdi.

¹⁷ Xundak kilip, Əfron Mamrəning xərkiy tərpidiki Makpelah yezisidiki u yərni İbrahimning igidarqiləyayla ətküzüp bərdi. U yər etizlik, etizliktiki əngkür wə etizlik ətrapidiki dəl-dərəhlərnə öz iqiğə alatti. ¹⁸ Xəhər dərwazisining aldiəğa toplanəğan Hitlarning həmmisi bu yərning əmdi İbrahimoğa mənəsup boləjanlikini etirap kildi.

¹⁹ Xundak kilip, İbrahim ayali Sarəni Kən'andiki xu əngkürgə dəpnə kildi.

²⁰ Hitlaroğa mənəsup boləjan bu etiz wə etizliktiki əngkür əmdi İbrahimning kəbristanliki bolup, uning hususiy mülkiğə aylandı.

24-bab

Is'hakning øylinixi

¹ Ibrahım kerip kətkenidi, Pərwərdigar hərəkəndak ixta uningoğa bəht ata kilip kəldi. ² Məlum bir küni, u a'ilisidiki oqjidarəğa:

– Kəlungni yotamning astioğa koyup turup, ³ Pərwərdigar, yəni pütün aləmning Yaratkuçisi boləjan Hudaning aldida kəsəm kilip, oqlum Is'hakni bu yərdiki imansiz Kən'anliklərdin øyləndürməy, ⁴ qokum yurtumoğa berip, tuoqanlirim arisidin bir kiz elip beridioəanoğa wədə bərgin, – dedi.

⁵ Lekin, qakar uningdin:

– Əgər u kiz öz yurtidin bu yərgə kəlgili unimisiqu? U qaoqda, oqlingizni elip yurtingizoğa kaytip ketəmdim? – dəp soridi.

⁶ Ibrahım mundak jawab bərdi:

– Oqlumni hərgiz u yərgə aparma! ⁷ Pərwərdigar, yəni əxtiki Huda meni yurt wə uruk-jəmətimdin ayrip, bu zeminni əwladliriməğa təkdim kilixkə kəsəm kilip wədə bərgən. Xunga, u öz pərixtisini sening aldingəğa əwətip, oqlumoğa u yərdin bir kiz tepixingəğa yardəm kilidu. ⁸ Mubada u kiz sən bilən kelixkə unimisa, bu kəsəmdin haliy bolisən. Lekin, oqlumni hərgiz u yərgə aparmioqin!

⁹ Buning bilən, heliki qakar kolini hojayini Ibrahımning ikki yotisining astioğa koyup turup, Ibrahımning tapxurukini bəja kəltürükə kəsəm bərdi.

¹⁰ Qakar hojayinining təgiliridin onni tallap, ularəğa hər hil kimmət baħalik sowəqatlarni artip, yoloğa qikti. Ular Arram-naharayim rayonioğa berip, Nahor turoqan xəhərgə yetip kəlgəndin keyin, ¹¹ xəhəring sirtidiki bir kudukning yenida təgilərnəni qəktürdi. Bu, kün pətip kaləjan qaoq bolup, kizlar kudukka su aloqili qikidioqan wakıt idi.

¹² Qakar mundak dəp du'a kildi:

– I Pərwərdigar! Sən hojayinim Ibrahım etiqad kilip kəlgən Hudasən. Hojayinimoğa mehir-xəpkət kərsitip, iximni ong kiləjaysən. ¹³ Mən həzir kuduk yenida turimən. Xəhər kizliri bu yərgə suəğa kelidu. ¹⁴ Mən ularning birigə: «Komzikingizdiki sudin iqiwalsam kəndak?» dəymən. Əgər u: «Iqinq! Təgiliringizgimu su əkelip berəy» desə, bu kiz hizmətkaring Is'hakka tallap bərgining bolsun. Buningdin sening hojayinimoğa mehribanlik kiləjanlikingni bilələymən.

Aləmning yaritilixi

¹⁵ Uning du'asi ayaqlaxmayla, Ribəka komzikini mürisidə kətürüp, kudukning yenioqa kəldi. U Bəytu'el ning kizi idi. Bəytu'el bolsa İbrahimning inisi Nahor bilən uning ayali Milkahning oşlidur. ¹⁶ Ribəka tehi yüzi eqilmioqan, intayin qiraylik, pak kiz idi. U kudukning yenioqa berip, komzikigə su tartip qikti. ¹⁷ İbrahimning qakiri kizning aldioqa yügürüp berip, uningdin:

– Manga süyingizdin azrak bərsingizqu, – dəp soridi.

¹⁸ Kiz uningqa:

– Mana, iqing, – dəpla, dərhal mürisidiki komzəkni kolioqa elip, heliki qakarqa bərdi. ¹⁹ Qakar suni iqip boluxioqa, Ribəka uningqa:

– Təgiliringizgimu su əkelip berəy, ularmu iqip kansun, – dedi.

²⁰ Ribəka dərhal komzəktiki suni okuroqa kuyoqandin keyin, yənə yügürüp berip kuduktin su tartip kelip, həmmə təgilərni kanoqudək suşjirip bərdi.

²¹ Qakar Pərwərdigar yolini oquq kıloqan-kılmioqanlikini bilix üçün, jimjit kəzitip turdi. ²² Təgilər suni iqip bolqandin keyin, u bəx yerim gramlik altun halkini kizning burnioqa, wə yənə yigirmə üq gramlik bir jüp altun biləzükni bilikigə selip koydi. ²³ Andin:

– Siz kimning kizi bolisiz? Siləning öyünglarda biz kanoqudək yər barmu? – dəp soridi.

²⁴ Kiz uningqa:

– Nahor bilən Milkahning oşli Bəytu'elning kizi bolimən. ²⁵ Bizning öydə silər kanoqudək yər bar həmdə malliringlarqa yəm-həxəkmu kəngri, – dəp jawab bərdi.

²⁶ Buning bilən, heliki qakar səjdə kilip, Pərwərdigarqa ibadət kilip, ²⁷ mundak dedi:

– Pərwərdigar – hojayinim İbrahim etikad kilip kəlgən Hudaqa mədhıyilər okulsun! U hojayinimoqa mehribanlik kərsitip wə kıloqan wədisigə sadik bolup, meni udul hojayinimning öz tuşkinining yenioqa baxlidi.

²⁸ Heliki kiz anisining yenioqa yügürüp berip, yüz bərgən pütün ixni a'ilisidikilərgə sözləp bərdi. ²⁹ Ribəkaning Laban isimlik bir akisi bar idi. U yügürüp qikip, kudukning yenediki İbrahimning qakirining yenioqa bardı. ³⁰ U singlisining halka wə biləzük seliwalojinini kərgən wə singlisidin qakarning degən sözlirini anglioqanidi. U kudukning tüwidə təgilərnin yenida turoqan İbrahimning qakirining aldioqa berip,

³¹ uningqa:

Aləmning yaritilixi

– Pərwərdigar bəhtlik kiləjan adəm, nemixka taxkirida turisiz? Mən bilən yürüng, öygə barayli! Mən silərgə öy təyyarlap koydum, təgilərgimu jay təyyarlap koydum, – dedi.

³² U öygə kirdi. Laban bolsa təgilərdiki mallarni qüxürüp, ularəja qəp saldi. Andin, İbrahimning bu qakiri wə həmrəhlirioja put-kollirini yuqili su elip kəldi. ³³ Tamaklar kəltürülgəndə, qakar:

– Mən sizgə dəydiöjnimni dəp bolmiojuqə oʻjizalanmaymən, – dedi.

– Keni, gepingizni eyting, – dedi Laban.

³⁴ U mundak dedi:

– Mən İbrahimning qakiri. ³⁵ Pərwərdigar hojayinimoja kəptin-kəp bərikət ata kilip, uni intayin bay kildi. Pərwərdigar uningəja koy-kala padiliri, altun-kümux, ər-ayal kullar, təgə wə exəklərnı bərdi.

³⁶ Hojayinimning ayali Sarə yaxanəjan waktida, uningəja bir oqul tuərup bərgənidi. Hojayinim pütün baylikini xu oqliəja atidi. ³⁷ Hojayinim əz tapxuruklirioja əməl kilixim üqün, meni kəsəm kildurdi. U: «Sən oqulumni bu yərdiki Kən'anliklar arisidin öyləndürməy, ³⁸ mening yurtumoja berip, uni əz tuəqanlirim arisidin öyləp koy» degənidi.

³⁹ Mən hojayinimdin: «Əgər kiz bu yərgə kəlgili unimisa, kəndak kilimən?» dəp sorisam, ⁴⁰ u: «Mən hizmitidə bolup kəlgən Pərwərdigar pərixtisini sening aldingəja əwətidu. U sening ixingni ong kilidu. Sən oquluməja əz yurtumdiki tuəqanlirim arisidin hotun elip bər. ⁴¹ Sən tuəqanlirimning öyigə barsangla, ular kizini bərmigən təkdirdimu, kəsəmdin yənıla haliy boləjan bolisən» degənidi.

⁴² Bügün mən kuduk yenioja kəlginimdə, Hudaəja du'a kilip: «I Pərwərdigar – hojayinim İbrahim etikad kilip kəlgən Huda, iximni ong kiləjaysən. ⁴³ Mən hazır kuduk yenida turimən. Birər kiz bu yərgə suəja kəlsə, mən uningdin: ‘Komzikingizdiki sudin azrak iqiwalsam bolamdu?’ dəp soraymən. ⁴⁴ Əgər u kiz koxulsa wə təgilirimgimu su əkelip bərsə, u sən hojayinimning oqliəja tallap koyəjan kiz bolsun» dedim.

⁴⁵ Du'ayim ayaəqlaxmayla, Ribəka komzikini mürisidə kətürüp, kudukning yenioja su alojili kəldi. Mən uningəja: «Süyingizdin azrak iqiwalsam bolamdu?» degənidi.

⁴⁶ U dərhal mürisidiki komzəkni qolioja elip: «Mana, iqing! Təgiliringizgimu su əkelip bərey» dedi. Suni iqtim, u təgilərgimu su əkelip bərdi. ⁴⁷ Andin, mən uningdin: «Siz kimning kizi bolisiz?» dəp soriwidim, u: «Nahor bilən Milkahning oqli Bəytu'elning kizi bolimən»

Aləmning yaritilixi

dedi. Xunga, mən uning burnioqja hālqa, kollirioqja biləzük selip koydum.
⁴⁸ Xu waqıtta, səjdə kılıp, hojayinim İbrahim etikad kılıp kəlgən Hudaqja mədhiyə okup, ibadət kıldim. Qünki, u meni udul hojayinimning öz tuqkinining öyigə elip kelip, uning kızini hojayinimoqja kelinlikkə tepiximoqja imkaniyət yaritip bərgənidi.

⁴⁹ Əmdi silər özünqlarning hojayinimoqja sadiklik wə mehir-xəpkət kərsətməqci bolqanliqinglarni yaki undaq kilixni halimaydiqanliqinglarni manga eytinglar. Buningdin mən kəndak kiliximni bilələymən.

⁵⁰ Laban bilən Bəytu'el qakarqja:

– Bu ix Pərwərdigarning orunlaxturuxikən, biz nemə deyələymiz?

⁵¹ Mana Ribəka, uni elip kətsingiz bolidu. U Pərwərdigarning orunlaxturojinidək, hojayiningizning kelini bolsun, – dəp jawab bərdi.

⁵² İbrahimning qakiri bu sözni anglap, səjdə kılıp, Pərwərdigarqja ibadət kildi. ⁵³ Arkidin, u kiyim-keqək, altun wə kümüxtin yasaloqjan zibuzinnət buyumlirini qikirip, Ribəkaqja sundi. Uning akisi bilən anisioqjimu kimmət bahalik sowoqatlarni sowoqja kildi.

⁵⁴ Xundak kılıp, İbrahimning qakiri həmrəhliri bilən billə yəp-ıqip, u yərdə bir keqə kəndi. Ətisi səhər turup, Ribəkəning öyidikilirigə:

– Hojayinimning yenioqja kaytiximoqja ruhsət kiləqaysilər, – dedi.

⁵⁵ Lekin, Ribəkəning akisi bilən anisi uningqja:

– Ribəka biz bilən on künqə turup, andin keyin barsun, – dedi.

⁵⁶ Lekin, u:

– Bizni keqiktürmigəysilər. Pərwərdigar həmmə iximizni onguxluk kiləqanikən, hojayinimning yenioqja kaytiximoqja ruhsət kiləqaysilər, – dedi.

⁵⁷ – Biz kızdin sorap kərəyli, u nemə dəydikən, – dəp jawab berixti ular.

⁵⁸ Xuning bilən, ular Ribəkəni qakirip, uningdin:

– Sən bu kixi bilən ketixni halamsən? – dəp soridi.

– Halaymən, – dəp jawab bərdi u.

⁵⁹ Xuning bilən, ular Ribəkəni uning inikanisi, İbrahimning qakiri wə uning həmrəhliri bilən koxup yoləqja saldi.

⁶⁰ Ular Ribəkaqja bəht tiləp, mundaq du'a kildi:

«Əy singlimiz, mingliqjan, on mingliqjan insənlarning anisi boləqaysən!

Əwladliring düxmənlirining xəhərlirini ixəqal kiliwaləqay!» deyixti.

⁶¹ Ribəka wə uningəja həmrah bolidiqan dedəklər səpərgə təyyarlinip, təgilərgə mindi. İbrahimning qakiri Ribəkani elip, yoləja rawan boldi.

⁶² Xu waqıtta, Is'hak Bə'ər-lahayro'i degən yərdin ayrilip, əzi olturuwatqan Kən'anning jənubidiki Nəgeb rayoniəja qaytip kəldi. ⁶³ Bir küni kün petix waqtida u dalada Hudani qongkur seəjinip, bexini kətürüp qariwidi, təgə karwinining keliwatkanlikini kərđi.

⁶⁴⁻⁶⁵ Ribəka Is'hakni kərux bilənla, təgidin qüxüp, İbrahimning qakiridin:

– Dalada biz tərəpkə karap keliwatqan awu kixi kim? – dəp soridi.

– U mening kiqik hojayinim, – dəp jawab bərđi qakar.

Buning bilən, Ribəka yüzini yaqliki bilən yepiwaldi.

⁶⁶ Qakar əzining kıləjan ixlirini Is'hakka bir-birləp sezləp bərđi.

⁶⁷ Is'hak Ribəkani anisi Sarə hayat waqtida turoqan qediəja baxlap kirip, nikahiqə aldi. Anisi wapat boləjan bolsimu, u Ribəkanning muhəbbitidin əzigə təsəlli tapti.

25-bab

İbrahimning baxka əwladliri

¹ İbrahim Kıtura isimlik yənə bir ayalni kiqik hotunlukka aldi. ² U İbrahiməja Zimran, Yokxan, Midan, Midyan, Yixbak wə Xu'ahtin ibarət altə oəjul tuəjup bərđi. ³ Yokxan – Xiba bilən dədanning atisi boldi.

Dədanning əwladliri axurim, lətuxim wə lə'ummim həkliri boldi.

⁴ Midyanning oəjulliri Efaə, Efər, Hanok, Abidah wə Əlda'a idi.

Yukiridikilərnəning həmmisi Kıturadin dunyaəja kəlgən əwladlar idi.

⁵ İbrahim pütün mal-mülüklerini Is'hakka atiwətkənidi. ⁶ Lekin, u əzi hayat waqtida ikki kiqik hotundin boləjan oəjulliriəjimu sowəjatlarni berip, andin bu oəjullirini Is'haktin yirak tursun dəp, xərkiy zeminoəja əwətti.

İbrahimning əlümi wə dəpnə kılınixi

⁷⁻⁸ İbrahim uzun əmür kərüp, yüz yətmix bəx yexida əjdadlirining kəxiəja kətti. ⁹ Uning oəjulliri Is'hak bilən İsmə'il uni Makpelah yezisidiki əngkürgə dəpnə kıldı. Bu əngkür Mamrə degən yərgə yekin bolup, burun Hit kəbilisidin boləjan Zoharning oəqli Əfronning etizliki

Aləmning yaritilixi

idi. ¹⁰ İbrahim Hitlardin setiwalojan etizlik däl xu idi. İbrahimning ayali Sarəmu muxu yərgə dəpnə kilinöjanidi. ¹¹ İbrahim wapat bolöjandin keyin, Huda uning oşli Is'hakka bəht ata kildi. Is'hak xu wakıtta Bə'ər-lahayro'i dəp atalojan kudukning yenidiki jayda turuwatatti.

İsma'ilning əwladliri

¹² Sarəning dediki Misirlik Həjər İbrahimöja tuşup bərgən İsma'ilning əwladliri təwəndikiqə: ¹³ aldi bilən tunji oşli Nebayot, andin keyin qalojan oşulliri Qedar, Adbi'el, Mibsam, ¹⁴ Mixma, Duma, Massa, ¹⁵ Hadad, Təma, Yətur, Nafix wə Qədəma tuşuldi.

¹⁶ Ular on ikki kəbilining baxlikliri bolup, ular yaxiojan yeza wə kixlaklar ularning isimliri bilən ataldi. ¹⁷ İsma'il yüz ottuz yəttə yexida əjdadlirining kəxioja kətti. ¹⁸ Uning əwladliri olturaklaxkan jay Hawila rayonidin Xur degən yərgə kədər idi. Xur Misirning xərkiy təripidə bolup, Assuroja baridiojan yolda idi. Ular İbrahimning baxka əwladliri bilən qikixalmidi.

Əsaw bilən Yakupning dunyaöja kelixi

¹⁹ İbrahimning oşli Is'hakning ix-izliri təwəndikiqə:

²⁰ Is'hak kirik yexida Ribəkaöja öyləndi. Ribəka bolsa Paddan-arramning Arran degən yeridin bolöjan Bəytu'elning kizi wə Labanning singlisi idi. ²¹ Ribəka pərzənt kərmigənliki səwəbidin, Is'hak uning üqün Pərwərdigaröja du'a kildi. Pərwərdigar uning du'asini qəbul kilip, Ribəka hamilidar boldi. ²² Bala kəxkezək bolup, ular tuşuluxtin ilgiri, anisining kərsikida kattik sokuxti. Ribəka: «Manga nemə bolöjini?» dəp Pərwərdigardin soridi.

²³ Pərwərdigar uningöja mundak jawab bərđi:

«Sening kərsikingdin ikki həlk qikidu.

Tuşulupla ayrim bolidu.

Biri yənə biridin küqlük bolup,

qongı kiqikigə hizmət kilidu.»

²⁴ Uning ay-küni toxup, kəxkezək tuşdi. ²⁵ Awwal tuşulöjini kizöşuq bolup, pütün bədini haywanningkidək tüklük idi. Xunga, uning ismini Əsaw [mənsi «tüklük»] dəp koydi. ²⁶ Keyin tuşulöjini qəli Əsawning tapinini qing tutuwalojanliki üqün, ismini Yakup [mənsi

Aləmning yaritilixi

«tapinoqja esiliwaloquqi»] döp koydi. Ular tuquloqanda, Is'hak atmix yaxka kirgönidi.

Əsawning tunji oqulluk miras hokukini setiwetixi

²⁷ Ikki bala qong boldi. Əsaw usta owqi bolup, dalada yürüxni yahxi kërätti. Lekin, inisi Yakup jimjit yürüdiqan adəm bolup, həmıxə öydə turatti. ²⁸ Is'hak Əsawni yahxi kërätti. Qünki, u Əsaw owlap kəlgən ow gəxigə amraq idi. Ribəka bolsa Yakupni yahxi kërätti.

²⁹ Bir küni, Yakup kızıl purqak xorpsisi kaynitiwatatti. Owdin eqirkap kaytip kəlgən Əsaw ³⁰ Yakupka:

– Kərsikim bək eqip kətti. kızıl purqak xorpsidin tezrək bərsəngqu! – dedi. Xu səwəbtin, u Idom [mənisı «kızıl»] döpmu ataldi.

³¹ Yakup uningəja:

– Tunji oqulluk miras hokukungni manga ötünsəng, sanga bu xorpidin berəy, – döp jawab kayturdi.

³² – Boldi! Boldi! Kərsikim eqip ələy döp kaldim. Tunji oqulluk miras hokukining manga nemə keriki? – dedi Əsaw.

³³ Yakup uningəja:

– Sən awwal mening aldimda tunji oqulluk miras hokukungni manga ötüngənlikinggə kəsəm kilip bər, – dedi.

Əsaw kəsəm kilip, tunji oqulluk miras hokukini Yakupka ötünüp bərdi. ³⁴ Andin, Yakup uningəja nan bilən purqak xorpsisini bərdi. Əsaw oqizalanoqandin keyin, ornidin turup qikip kətti. Bu uning tunji oqulluk miras hokukioqja etibarsız kariqanlikidindir.

26-bab**Is'hakning Girarda musapir bolup kelixi**

¹ İbrahimning zamanida, Kən'anda bir ketim aqarqilik yüz bərgönidi. Keyin, yənə bir ketim aqarqilik boldi. Is'hak Girar xəhiridiki Filistiyəlikləring padixahi Abimələkning aldiqja bardı. ² Pərwərdigar Is'hakka kərünüp, uningəja mundak dedi:

– Sən Misiroqja barmay, mən tur dögən jayda turup kal. ³ Sən bu yərdə tursang, mən sanga yar bolimən həmdə seni bəhtlik kilimən. Mən bu zeminni sanga wə sening əwladliringəja təkdım kilimən. Atang İbrahim bilən tüzgən əhdəmdə qing turimən. ⁴ Mən sanga asmandiki yultuzlardək

Aləmning yaritilixi

nuroqun əwlad berimən həmdə bu pütkül zeminni ularoqa təkdım kilimən. Sening əwladliring arkilik yər yüzidiki pütkül həklər bəht tapıdu.

⁵ Qünki, İbrahim manga ita'ət kılıp, pütün qanun wə əmr-pərmanlirimoqa ri'ayə kıldı.

⁶ Xuning bilən, Is'hak Girarda turup qaldı. ⁷ Uning ayali Ribəka intayın güzəl idi. Yərlik kixilər uningdin ayali Ribəkani kim dəp sorısa, u uni öz singlim, dedi. Qünki, u yərlik kixilərnıng özini öltürüwetip, Ribəkani elip ketixidin kəkətti.

⁸ Is'hak u yərdə birməzgil turdı. Bir küni, Filistiyəliklərnıng padixahı Abimələk derizisidin sirtka karawatqanda, Is'hakning Ribəka bilən kuqaklıxiwatkanlıkını kərüp kaldı.

⁹ Padixah Abimələk Is'hakni qakırtıp, uningdin:

– U sening ayaling ikən, nemə üqün uni singlim degəniding? – dəp sorıdı.

Is'hak jawab berip:

– Əgər mən uni ayalim degən bolsam, uni elix üqün silərnıng meni öltürüwetixinglərdin kəkkanıdım, – dedi.

¹⁰ Abimələk uningoqa:

– Bu nemə kılqıning? Əgər həlkim iqidə biri sening ayaling bilən bir orunda yatqan bolsa, sən pütün həlkimizni gunahka tıkkan bolatting! – dedi.

¹¹ Andin, padixah Abimələk öz həlkigə buyruk qüxürüp:

– Kimdəkim bu kixigə yaki ayalıoqa qekılsa, jenidin juda kılınıdu, – dedi.

¹² Is'hak u yərdə dehkanqilik kılattı. Pərwərdigar uningoqa bərikət bərgəqkə, u yili birgə yüz həssə həsul aldı. ¹³ U barqanseri ronak tepip, katta bay boldı. ¹⁴ Filistiyəliklər uning nuroqun koy-kala padiliri wə kulliri barlıkını kərüp, uningoqa həsət kılıxka baxlıdı. ¹⁵ Xunga, ular uning atisi İbrahim həyat waktıda qakarlırioqa qazduroqan kuduklarnı topa bilən tinduruwətti.

¹⁶ Keyin, Abimələk Is'hakka:

– Sən bizdin küqiyip kətting. Dəlitimizdin qıkip kət! – dedi.

¹⁷ Buning bilən, Is'hak u yərdin ayrılıp, Girar jilqısıoqa berip, u yərgə orunlıxıp, birməzgil turdı. ¹⁸ İbrahim həyat waktıda, birmunqə kuduklarnı qazduroqanıdı. Birak, u aləmdin ötkəndin keyin, Filistiyəliklər uning həmmə kuduklırını topa bilən tinduruwətkənıdı. Is'hak ularni qayta qazdurup, yənıla dəslep atisi qoyoqan isimlıri bilən atıdı.

Aləmning yaritilixi

¹⁹ Is'hakning qakarlıri Girar jilöjisida bir kuduk kezip, su tapti. ²⁰ Birak, Girarning padiqiliri Is'hakning padiqiliri bilən majiralixip, həmmisi: «Bu bizning süyimiz» deyixti. Xunga, Is'hak u kudukni Əsək [mənis «majira»] dəp atidi. ²¹ Is'hakning qakarlıri yənə bir kuduk qazoqanıdi. Ular yənə bu kuduk üçün majiralaxti. Xunga, Is'hak bu kudukni Sitnah [mənis «əqmənlik»] dəp atidi. ²² Is'hak u yərdin ayrilip, yənə bir kuduk qazdurdi. Bu kətim majira qıkmidi. Xunga, u bu kudukning ismini Rihobot [mənis «azadə yər»] dəp atidi. U: «Pərwərdigar ahir bizni azadə yərdə yaxaxka muyəssər kildi. Biz bu yərdə qokum ronak tapimiz» dedi.

²³ Is'hak u yərdin ayrilip, Bə'ərxəbaqə kəqüp bardı. ²⁴ U küni kəqtə Pərwərdigar uningəyə kərünüp: «Mən atang İbrahim etikad kıləyan Huda, kərkmiqin! Mən sanga yar. Mən hizmətkarim İbrahimning səwəbidin, sanga bəht ata kılımən wə əwladliringni kəpəytimən» dedi.

²⁵ Is'hak u yərdə kurbanlik supisi yasap, Pərwərdigarəyə ibadət kildi. Xundin keyin Is'hak u yərgə orunlixip kəldi həmdə uning qakarlıri u yərdə yənə bir kuduk kazdi.

Is'hakning padixah Abimələk bilən kelixim tüzüxi

²⁶ Padixah Abimələk Ahuzzat degən məslihətqisi bilən ləxkər baxlıki Fikolni elip, Girardin Is'hakni ziyarət kılıp kəldi.

²⁷ Is'hak ularəyə:

– Burun silər mənə əqmənlik kılıp, mənə dəlitinglərdin koqlap qikəroqanıdinglər. Əmdi nəmə üçün yənə mən bilən kərükili kəldinglər? – dedi.

²⁸ Ular jawabən:

– Biz Pərwərdigarning sanga yar ikənlikini bildük. Xunga, biz bir-birimizgə kəsəm berip, kelixim tüzək boləjudək. ²⁹ Biz sanga ziyan-zəhmət yətküzmiğəndək, seningmu bizgə ziyan-zəhmət yətküzməslikkə wədə berixingni tələp kılımiz. Burun biz sanga həmixə yaxsi mu'amilə kılıp, seni u yərdin aman-esən kətküzgənidük. Əmdi Pərwərdigarning sanga bəht ata kıləyanlıki enik boldi, – dedi.

³⁰ Is'hak ziyarət təyyarlap, ularni mehman kildi. ³¹ Ular səhər turup, öz'ara kəsəm berixip, kelixim tüzüxti. Is'hak ular bilən dostanə hoxlixip, ularni uzitip koydi.

³² U küni, Is'hakning qakarlıri kelip, uningəyə əzliri qazoqan kuduk toqrisida həwər berip:

– Biz su taptuk! – dedi.

Aləmning yaritilixi

³³ U kudukni Xib'ah [mənisi «kəsəm»] dəp atidi. Xunga, u xəhər hazirojiqə Bə'ərxəba [mənisi «kəsəmləxkən kuduk»] dəp atilip kəlməktə.

Əsawning yat kəbilidin aləjan ayalliri

³⁴ Əsaw kırık yexida imansız Hitlardin ikki kizni hotunlukka aldı. Bu ikki kiz Bə'ərning kizi Yihudit bilən Elonning kizi Basmat idi. ³⁵ Ular Is'hak bilən Ribəkaning aramini koymidi.

27-bab**Yakupning Is'hakni aldixi**

¹ Is'hak kerip kətti, kəzimu kərməs bolup kaldi. U tunji oqli Əsawni qakirip, uningə:

– Oqlum, – dedi.

– Mana mən, – dəp jawab bərdi Əsaw.

² Is'hak mundak dedi:

– Kara, mən kerip kəttim, ölümüm yirak əməs. ³ Sən okyayingni elip, dalaəja qikip ow owlap kelip, ⁴ mən yahxi kəridiojan ləzzətlik tamak pixurup manga yegüz. Xuning bilən, mən əlüxtin ilgiri sanga ahirki həyrlik du'ayimni kilyay.

⁵ Ribəka Is'hakning kiləjan səzlrini anglap, Əsawning owəja qikip kətkən waqtidin paydilinip, ⁶ Yakupka mundak dedi:

– Mən baya dadangning akang Əsawəja: ⁷ «Sən ow owlap kelip, ləzzətlik tamak pixurup manga yegüz. Xuning bilən, mən əlüxtin ilgiri Pərwərdigar aldida sanga həyrlik du'a kilyay» degənlikini anglidim.

⁸ Oqlum, gepimgə kulak selip, mening deginimni kil. ⁹ Koy padisioja berip, semiz oqlaktin ikkini elip kəl. Mən uni dadang yahxi kəridiojan təmdə pixuray. ¹⁰ Sən əkirip yegüzsəng, u wapat boluxtin burun sanga həyrlik du'a kilidu, – dedi.

¹¹ Ləkin, Yakup anisioja:

– Sizgə məlum, Əsawning pütün bədini tüklik, mening tenim bolsa tüksiz. ¹² Mubada dadam tenimni tutup kalsa, mening uni aldiojanlikimni bilip kalidu. U qaəda, uning həyrlik du'asini elix bu yakta tursun, əksiə qə qarəixioja uqraymən! – dedi.

¹³ Anisi uningə:

– Əy oqlum, lənət bolsa manga bolsun! Mening deginimni kil.

Ooqlaklarni elip kəl, – dedi.

¹⁴ Xuning bilən, Yakup ooqlaklarni əkelip, anisioja tapxurdi. Anisi tamakni dadisi yahxi kəridiojan təm bilən pixurdi. ¹⁵ Andin, Əsawning öydə sakliojan əng yahxi kiyimlirini aqikip, Yakupka kiydürdi. ¹⁶ Uning ikki kəli wə boynining tüksüz jaylirini əqkə yungi bilən yögəp,

¹⁷ ləzzətlik tamak bilən yakkan nanni uningəja tutkuzdi.

¹⁸ Yakup atisining yenioja kirip:

– Ata, – dedi.

– Ooqlum, sən kaysi ooqlum bolisən? – dedi atisi.

¹⁹ Yakup uningəja:

– Mən qong ooqlingiz Əsaw. Tapxurukingizni orundap boldum.

Kəpung, mən owlap kəlgən ow gəxigə eoiz tegip, andin manga həyrlik du'ayingizni kiləjsüz, – dəp jawab kayturdi.

²⁰ – Ooqlum, nemanqə tez owlap kəlding? – dəp soridi Is'hək.

– Pərwərdigaringiz boləjan Huda təliyimni ongdin kəltürüp, manga yardəm kildi, – dəp jawab kayturdi Yakup.

²¹ Is'hək Yakupka:

– Ooqlum, yenimoja kəl, tutup kərəy, sən rasttin Əsawmu, əməsmu? – dedi.

²² Yakup yenioja bardı. Is'hək tutup kərüp:

– Awazing Yakupning, kəlung bolsa, Əsawningkigə ohxaydikən, – dedi.

²³ U uning Yakup ikənlikini pərk etəlmidi. Qünki, Yakupning kəli Əsawningkigə ohxax tüklük turatti. U Yakupka du'a kilidiojan qaşda,

²⁴ yənə bir ketim:

– Sən rasttin Əsawmu? – dəp soridi.

– Xundak, – dəp jawab bərdi Yakup.

²⁵ Is'hək uningəja:

– Gəxni əkəl, uni yegəndin keyin, sanga du'a kilay, – dedi.

Yakup gəxni elip kirdi wə uningəja xarab tutti.

²⁶ Is'hək yəp-iqip boləandin keyin:

– Ooqlum, aldiməja kelip, meni səy, – dedi.

²⁷ Yakup aldioja berip səydi. Is'hək Yakupning kiygən kiyimlirining purikini puriojandin keyin, səzigə ixinip, uningəja həyrlik du'asini kildi:

«Ooqlumning tenidiki hux purak,

dəl Pərwərdigarim bərikət bərgən tuprakning purikioja ohxaydikən.

Aləmning yaritilixi

²⁸ Huda asmandin sanga hasiyətlik yamoqur yaqdurup,
tuprikingni munbət kilqay.

U sanga mol axlik-tülük,
esil xarablarni təkdim kilqay.

²⁹ Baxka əllərmu hizmitingdə bolqay,
həklər sanga tizlinip hərmət bildürgəy.

Kerindaxliringoqa hakim bolqaysən.

Anangning əwladliri sanga egilgəy.

Sanga lənət okuqanlaroqa lənət yaqkay,

sanga bəht tiligənlər bəht tapkay.»

Əsawning Is'haktin du'a tələp kilixi

³⁰ Yakup Is'hakning du'asini elip qikip turuxioqila, akisi Əsaw owdin
kaytip kəldi. ³¹ Əsawmu gəxni ləzzətlik pixurup, atisining aldiqə elip
kirip:

– Ata, kopung, mən owlap kəlgən ow gəxigə eoiz tegip, manga həyrlik
du'ayingizni kiling, – dedi.

³² – Sən kim bolisən? – dəp soridi Is'hak.

– Qong oqlingiz Əsaw bolimən, – dəp jawab bərdi Əsaw.

³³ Is'hakning pütün əzasini titrək basti wə uningdin soridi:

– Undakta, hazır manga ow gəxini elip kəlgən kim? Sən kelixtin burun
mən uni yəp, uningəqa həyrlik du'a kiləjanidim. Bu bəht mənggü uningəqa
mənsup bolup kətti.

³⁴ Bu gəpni angliqan Əsaw intayin eqinip, ün selip yioqlap turup:

– Ata, mangimu həyrlik du'a kiləqaysiz! – dedi.

³⁵ – Ining kirip meni aldap, sening bəhtinggə olturuqtu, – dedi Is'hak.

³⁶ Əsaw:

– Bu uning meni ikkinqi ketim aldixi. Uning Yakup^① dəp atilixi
əjəblinərlik əməs ikən! U mening tunji oqulluk miras hokukumni
tartiwaləjanidi. Əmdi manga mənsup boləjan həyrlik du'animu
tartiwaqtu. Ata, mən üqün həyrlik du'ayingiz kalmidimu? – dedi.

³⁷ Is'hak mundak jawab bərdi:

– Mən uni sanga hojayin kiliwəttim. Uning pütün kerindaxlirini uning

---

^① Yakup degən isimning mənisi «tapinioqa esiliwaləquqi» bolup, bu bir idi'om idi. Bu idi'omning mənisi «aldamqi»dur.

Aləmning yaritilixi

hizmitidə bolidiqan kiliwəttim. Mən yənə uningqaja axlik-tülük, esil xarablarni beşixlidim. Əy oşlum, əmdi mən sanga yənə nemini berimən?

³⁸ Əsaw atisiqaja yənə yalwurdi:

– Ata, sizning pəkət birlə həyrlik du'ayingiz barmu? Mangimu həyrlik du'a kılqaysiz! – dəp ün selip yiqılap kətti.

³⁹ Andin, Is'hak mundak dedi:

«Munbət tupraktin nesiwəng yoktur.

Hasiyətlik yamoşur sanga yaşmaydu.

⁴⁰ Sən kiliqka tayinip yaxaysən,

iningning hizmitidə bolisən.

Lekin, sən uningqaja karxi qikkiningda,

uning boyunturukidin kutulisən.»

⁴¹ Əsaw Yakupka karita kəngligə əqmənlik pükti. Qünki, atisi həyrlik du'asini Yakupka kılqanidi. U iqidə: «Atam aləmdin ətüxkə az kaldı. Ölümini uzitiwetiplə, Yakupni ətürüwetimən» dəp oyıldı.

⁴² Ribəka baxkılardin Əsawning pilanini anglap kelip, Yakupni qakirtip:

– Gepimgə kulak sal! Akang Əsaw seni ətürüp, dərdini qikarmaqci.

⁴³ Əy oşlum, sən mening deginimni kil: dərhal Haran rayoniqaja, akam Labanning yeniqaja keqip kət. ⁴⁴ Akang Əsawning aqqiki yanoşuqə, xu yərdə tur. ⁴⁵ U sening kılqanliringni untup kılqanda, mən adəm əwətip seni kayturup kelimən. Nemə üqün bir künning iqidə hər ikkinglardin ayrilip kılqudəkmən, – dedi.

Yakupning Labanning yeniqaja ketixi

⁴⁶ Ribəka Is'hakka:

– Mən Əsawning imansiz Hitlardin aloşan axu ikki ayalidin toyup kəttim. Əgər Yakupmu Hitlardin kız alsa, uningdin əlginim yahxi, – dedi.

28-bab

¹ Is'hak Yakupni yeniqaja qakirip, uningqaja du'a kilip, mundak buyrudi: – Sən Kən'anlik kızlarqaja öylənmə. ² Paddan-arram rayoniqaja berip,

Aləmning yaritilixi

anangning atisi betu'elning öyigə bar. U yərdə anangning akisi Labanning kızliridin birni al. ³ Həmmigə qadir Huda sanga bəht ata kılıp, kəp pərzənt berip, ularni nuroqun millət kiləyay! ⁴ U İbrahimə bərgən wədisi boyiqə sanga wə sening əwladliringə bəht ata kiləyay. Sən hazır Musapir bolup yaxawatkan yərnə, yəni Huda İbrahimə wədə berip bərməkqi boləjan zeminni sanga təkdim kiləyay!

⁵ Xuning bilən, Is'hak Yakupni Paddan-arram rayonıqə, bowisi arramlik betu'elning oqlı Labanning yenıqə yoləja saldı. Laban Ribəkaning akisi bolup, Ribəka bolsa Əsaw bilən Yakupning anisi idi.

Əsawning yənə bir ayal elixi

⁶⁻⁷ Əsaw Is'hakning Yakupka du'a kılıp, uni Paddan-arraməja öylinixkə əwətkənlikidin, xundakla Is'hak uningəja du'a kiləjanda, Kən'anlik kızlarəja öylənməslikni tapılıqanlıki həmdə Yakupning ata-anisining buyruki bilən Paddan-arraməja kətkənlikidin həwər tapti. ⁸ Əsaw buningdin atisi Is'hakning Kən'anlik ayallarnı yahxi kərməydiqanlıkini qüxəndi. ⁹ Xunga, u İbrahimning oqlı İsmə'ılning yenıqə berip, ayallirining üstigə taqlisi İsmə'ılning kızı Mahalatni aldı. Mahalat Nebayotning singlisi idi.

Yakupning Bəytəldə qüx kərüxi

¹⁰ Yakup Bə'ərxəbadin ayrılıp, Həranəja qarap yoləja qikti. ¹¹ Kün patkanda, u bir yərgə yetip kelip, xu yərdə kondi. U bir taxni bexıqə kəyup, yərdə yetip uykuəja kətti. ¹² U qüxidə yərdin taki asmanıqə takixidiqan bir pələmpəyni kərđi. Hudaning pərixtiliri pələmpəydə yukiri-təwən mengip yürətti. ¹³ U yənə Pərwərdigarning pələmpəyning üsti tərəptə turup, uningəja: «Mən Pərwərdigar, bowang İbrahim wə atang Is'hak etiqad kılıp kəlgən Huda bolimən. Mən hazır sən yatkan zeminni sanga wə sening əwladliringəja ata kilimən. ¹⁴ Ularınə sani yərdiki kumdək kəp bolup, xərktin qərbkə, jənubtin ximaləja tarkılıp, pütün zeminni qaplaydu. Yər yüzidiki pütkül millətlər sən wə sening əwladliring arkilik bəht tapıdu. ¹⁵ Mən sanga yar bolimən. Sən kəyergə barsang, seni xu yərdə koqdaymən həmdə seni bu yərgə kayturup kelimən. Sanga bərgən wədəmni ixka axurmıqə, seni hərgiz taxlimaymən!» dəwatkanlıkini kərđi.

¹⁶ Yakup uykusidin oyojınıpla: «Mən bilməptikənmən, Pərwərdigar həkikətən bu yərdə ikən!» dedi. ¹⁷ U kərkup ketip: «Bu nemidegən

Aləmning yaritilixi

korkunqluk jay, bu baxka yər əməs, dəl Hudaning öyi, ərxkə qikidiqan dər waza ikən!» dedi.

¹⁸ Ətisi tang səhərdila, Yakup ornidin turup, bexioja koyojan heliki taxni hatirə kilix üçün tikləp, üstigə yaq koyup, uni Hudaqja atidi. ¹⁹ Bu yərning burunki ismi Luz bolsimu, Yakup uni Bəytəl [mənisi «Hudaning öyi»] dəp atidi.

²⁰ Andin u Hudaqja kəsəm kilip:

– Əgər sən manga yar bolup, səpirimdə meni koqdad, manga yemək-iqmək, kiyim-keqək yətküzüp berip, ²¹ meni yurtumqja aman-esən qaytursang, xu wakitta sanga mənggü əgiximən. ²² Mən hatirə kilip tax tikləp koyojan bu jay insanlar sanga ibadət kilidiqan mukəddəs jay bolsun. Manga beoixliqanliringning ondin birini sanga təkdım kilimən, – dedi.

29-bab

Yakupning Labanning öyigə berixi

¹ Yakup səpirini dawamlaxturup, xərk tərəptikilərning zeminiqja kəldi.

² U daladiki bir kudukning yenida üq top koyning yatkanlikini kərđi. Padiqilar koylirini xu kuduktin suqiratti. Kudukning aqzida bir yoqjan tax yepiklik turatti. ³ Qoylarning həmmisi yetip kəlgəndə, padiqilar birliktə kudukning aqzidiki taxni domilitiwetip, koylirini suqiriwelip, andin yənə xu tax bilən kudukning aqzini yepip koyatti.

⁴ Yakup bu padiqilardin:

– Buradərlər, silər kəyərlük? – dəp soridi.

– Biz Həranlik, – dəp jawab kayturuxti ular.

⁵ – Silər Nahorning oqlı Labanni tonumsilər? – dedi u.

– Tonuymiz! – dəp jawab bərđi ular.

⁶ Yakup yənə:

– U kəndakrak? – dəp soridi.

Ular:

– U nahayiti yahxi. Ənə karang! Uning kizi Rahilə koylirini həydəp keliwatidu, – dedi.

⁷ Yakup ularqja:

– Kün tehi tik tursa, koy padisini yiqidiqan wakıt bolmisa, nemixka koylarnı tezrək suqirip, otlakqa apirip bakmaysilər? – dedi.

Aləmning yaritilixi

⁸ Ular:

– Biz koylarning hëmmisini yiqip, padiqilar bilən birliktə kudukning aqzidiki taxni domilitiwətmigüqə, koylarni suqiralmaymiz, – döp jawab berixti.

⁹ Yakupning padiqilar bilən paringi tehi tügimöyla, Rahilə padilirini həydöp yetip kəldi. ¹⁰ Yakup Rahilə bilən taqisi Labanning koy padisini kërüpla, kudukning aqzidiki taxni domilitiwetip, uning koylirini suqirip bərdi. ¹¹⁻¹² Andin, u Rahiləni sөyüp, hayajan bilən yiqlap kətti wə Rahiləgə:

– Mən sizning dadingizning jiyəni, yəni Ribəkaning oqqli bolimən, – dedi.

Rahilə yügürgən peti kaytip berip, atisoqa eytti. ¹³ Laban jiyəni Yakupning kəlgənlikini anglax bilənla, uning aldiqə yügürüp qikip, kuqaklap sөyüp kərüxüp öyigə baxlap kirdi. Yakup uningqə yüz bərgən pütün ixni eytip bərdi.

¹⁴ – Sən həkikətən mening jan-jigər tuqkinim! – dedi Laban. Xundak kilip, Yakup u yərdə bir ay turdi.

Yakupning aldinip ketixi

¹⁵ Bir küni, Laban Yakupka:

– Sən mening jiyənim bolsangmu, manga bikarqə ixləp bərsəng bolmas. Eytkin, kanqilik ix həkki tələp kilisən? – dedi.

¹⁶ Labanning ikki kizi bolup, qongining ismi Leyah, kiqikining ismi Rahilə idi. ¹⁷ Leyahning kəzliri nursiz idi, Rahilə bolsa güzəl wə kelixkən kız idi. ¹⁸ Yakup Rahiləgə axik bolup kaləjanidi. Xunga, u:

– Əgər siz Rahiləni manga bərsingiz, mən sizgə yəttə yil ixləp bəray, – döp iltimas kildi.

¹⁹ Laban uningqə:

– Uni baxka birigə bərginimdin sanga bərginim əla! Sən mening yenimda tur, – dedi.

²⁰ Yakup Rahiləni elix üqün yəttə yil ixləp bərgən bolsimu, bu künlər uningqə birnəqqə kündəkla bilindi. Qünki, u Rahiləni bəkmü yahxi kərətti.

²¹ Yəttə yil toxkanda, Yakup Labanqə:

– Biz kelixkən waqit toxti, kizingizni nikahimoqə bərgəysiz! – dedi.

²² Buning bilən, Laban toy ziyapiti təyyarlap, xu yərdiki həmmə kixiləni təklip kildi. ²³ Ləkin, toy keqisi Laban Rahiləning orniqə

Aləmning yaritilixi

Leyahni bərđi. Yakup uning bilən bir orunda yatti. ²⁴ Laban dedəkliridin Zilpani Leyahka dedək kılıp bərđi.

²⁵ Pəkət tang atkandila, Yakup ayalining Leyah ikənlikini bildi. U Labanoğa:

– Bu nemə kıləjiningiz? Mən Rahıləni dəp, sizgə yəttə yil ixlidim. Meni nemixka aldidingiz? – dedi.

²⁶ Laban uningə:

– Bu yərning aditi boyiqə qong kiz yatlik kılınmıojuqə, kiqik kiz yatlik kılınmaydu. ²⁷ Leyah bilən ikkinglarning bir həptilik toy murasimini ötküzgəndin keyinla, Rahılənimu nikahingoğa alsang bolidu. Birak, uning üqün manga yənə yəttə yil ixləp berixing kerək! – dəp jawab bərđi.

²⁸ Yakup makul boldi. Leyah bilən bir həptilik toy murasimini ötküzgəndin keyin, Laban Rahılənimu uningə hotunlukka bərđi.

²⁹ Laban dedəkliridin Bilhahni Rahıləgə dedək kılıp bərđi. ³⁰ Yakup Rahılə bilənmu bir orunda yatti. U Rahıləni Leyahın yahxi kerətti. Xundak kılıp, u Labanoğa yənə yəttə yil ixləp bərđi.

Yakupning pərzəntliri

³¹ Pərwərdigar Leyahning Yakup tərpidin yahxi kerülmigənlikini kerüp, uningə pərzənt ata kildi. Rahılə bolsa tuoqmas idi. ³² Leyah hamilidar bolup, bir oqul tuoqdi. U: «Pərwərdigar mening dərđimni kerüptu, əmdi erim meni yahxi keridoğan bolidu» dedi. Xunga, u balining ismini Ruben [ahang jəhəttə «dərđimni kerdi»] dəp koydi. ³³ U yənə hamilidar bolup, ikkinqi oqlini tuoqdi. U: «Pərwərdigar manga bu oqulnimu bərđi, qünki mening yahxi kerülmigənlikim uningə yetiptu» dedi. Xunga, u balining ismini Ximon [mənisi «u anglidi»] dəp koydi.

³⁴ U yənə hamilidar bolup, üqinqi oqlini tuoqdi. U: «Əmdi erim manga tehimu yekinlixidu, qünki mən uningə üq oqul tuoqup bərđim» dedi. Xuning bilən, balining ismini Lawiy [ahang jəhəttə «yekinlixix»] dəp koydi. ³⁵ U yənə hamilidar bolup, tətinqi oqlini tuoqdi. U: «Əmdi mən Pərwərdigarəğa mədhiyə okuy» dedi, xunga balining ismini Yəhuda [ahang jəhəttə «mədhiyə»] dəp koydi. Xuningdin keyin, u tuoqmidi.

30-bab

¹ Rahılə Yakupka bala tuoqup berəlmigəqkə, hədisigə həsət kılıp,

Yakupka:

– Məndinmu bala teping, bolmisa əlginim yahxi! – dedi.

² Yakup Rahiləgə aqqiklap:

– Seni tuşmas kilip koyuşan Huda tursa, mən nemə kilalayttim? – dedi.

³ Rahilə uningöja:

– Siz mening dedikim Bilhah bilən bir orunda yeting. U manga bala tuşup bərsun, buning bilən mənmu ana bolup kalay, – dedi.

⁴ Xundak kilip, Rahilə dediki Bilhahni erigə kiqik hotunlukka bərdi. Yakup Bilhah bilən bir orunda yatti. ⁵ Bilhah hamilidar bolup, Yakupka bir oşul tuşup bərdi. ⁶ Rahilə: «Huda adil həküm qikirip du'ayimni anglap, manga bir oşul bərdi!» dedi. Xunga, balining ismini Dan [ahang jəhəttə «adil həküm qikirix»] dəp koydi. ⁷ Bilhah yənə hamilidar bolup, Yakupka ikkinqi oşulni tuşup bərdi. ⁸ Rahilə: «Mən hədəm bilən kattik kürəx kilip, ahir uni yəngdim» dedi. Xunga, balining ismini Naftali [mənsi «kürixim»] dəp koydi.

⁹ Leyah əzining tuşuti tohtap kaləjanlikini sezip, dediki Zilpani Yakupka kiqik hotunlukka bərdi. ¹⁰ Zilpa Yakupka bir oşul tuşup bərdi.

¹¹ Leyah: «Mən həkikətən tələylik!» dedi wə balining ismini Gad [mənsi «tələylik»] koydi. ¹² Zilpa Yakupka ikkinqi oşulni tuşup bərdi.

¹³ Leyah: «Mən həkikətən bəhtlik-hə! Ayallar meni bəhtlik ayal deyixidu!» dedi. Xunga, balining ismini Axer [mənsi «bəhtlik»] dəp koydi.

¹⁴ Orma məzgilidə, Leyahning qong oşli Ruben buşdayliktin tuşmaslik kesiligə xipa bolidişan bir hil dora əsümlük tepiwelip, Leyahka bərdi. Buni kərgən Rahilə Leyahka:

– Manga oşlung tepiwəşan dora əsümlüktin bir'az bərgin, – dedi.

¹⁵ Leyah uningöja:

– Mening erimni tartiwəşining yətməmdü? Əmdi mening oşlum tepiwəşan dora əsümlüknimu tartiwelip, meni bala tuşuxtın məhrum kilməqimusən? – dəp jawab kayturdi.

Rahilə:

– Əgər sən oşlung tepiwəşan dora əsümlükni manga bərsəng, bugün keqə Yakup sən bilən billə bolsun, – dedi.

¹⁶ Xu küni kün patkanda, Yakup buşdayliktin kaytip kəlginidə, Leyah aldişə qikip uningöja:

– Bügün ahxam qokum mən bilən yeting. Qünki, oşlum tepiwəşan dora əsümlükning bədiligə siz bilən bugün keqə bir orunda bolux

Aləmning yaritilixi

hökükişja erixdim, – dedi. Xunga, u keqə Yakup Leyah bilən billə yatti.

¹⁷ Leyahning du'asi Hudaşja yətti. U yənə hamilidar bolup, Yakupka bəxinqi oşulni tuşup bərdi. ¹⁸ Leyah: «Huda manga əjir kildi, qünki mən öz dedikimni erimgə bərdim!» dedi. Xunga, u balining ismini Issakar [ahang jəhəttə «əjir»] dəp koydi.

¹⁹ Leyah yənə hamilidar bolup, Yakupka altinqi oşulni tuşup bərdi.

²⁰ U: «Huda manga kimmətlik sowşat bərdi. Əmdi erim manga yahxi mu'amilə kilidu. Qünki, mən uningşja altə oşul tuşup bərdim» dedi. Xunga, u balining ismini Zəbulun [ahang jəhəttə «sowşat»] dəp koydi.

²¹ Uningdin keyin, u bir kız tuşdi wə uning ismini Dina dəp koydi.

²² Keyin, Huda Rahiləni yad etip, du'asini ijabət kilip, uni pərzənt yüzi kəridişjan kildi. ²³ U hamilidar bolup, bir oşul tuşdi. U: «Huda manga oşul berip, meni nomustin halas kildi. ²⁴ Pərwərdigardin yənə bir oşul tiləymən!» dedi. Xunga, oşulining ismini Yüsüp [ahang jəhəttə «yənə bərsun»] dəp koydi.

Yakupning beyip ketixi

²⁵ Rahilə Yüsüpni tuşkandin keyin, Yakup Labanşja:

– Manga ruhsət kiling. Öz yurtumşja kaytay. ²⁶ Ayal wə bala-qakilirimni elip ketiximgə ruhsət kiling. Ular mening sizgə ixləp bərgən ix həkkim bolsun. Mening sizgə kandaq tirixip ixliginim əzingizgə məlum, – dedi.

²⁷ Laban uningşja:

– Sən məndin huxal bolsang, mening yenimdin ayrilma. Mən hazır bay bolup kəttim. Pərwərdigarning manga bəht ata kiləşjanliki sening yenimda bar boləşjaningdin ikənlikini pal eqix arkilik tonup yəttim.

²⁸ Eytkin, qanqilik hək sorisang, jəzmən xunqilik berimən, – dedi.

²⁹ Yakup mundak jawab bərdi:

– Mening kandaq jan tikip ixligənlikim, əjrim bilən koy-kaliliringizning kandaq kəpiyip kətkənliki əzingizgə ayan. ³⁰ Mən kelixtin ilgiri, sizning kol-ilingizdə anqə yok idi, hazır baylikingiz xunqə kəpəydi. Pərwərdigar mening yeningizda boləşjanimdin sizgə bəht ata kildi. Əmdi mən öz a'iləmni oylixim kerək, – dəp jawab kayturdi.

³¹ – Əmisə, sanga nemə berixim kerək? – dəp soridi Laban.

Yakup mundak jawab bərdi:

– Manga ix həkki kerək əməs! Əgər təwəndiki bu təklipimgə koxulsingiz, qarwiliringizni dawamlıq bakay. ³² Təklipim mundak:

Aləmning yaratilixi

bügün qarwiliringizning arisioja kirip, taqil, qipar wə kara koylarni həmdə qipar wə taqil əqkilərni ayrip qikay. Bular mening ix həkkim bolsun. ³³ Kəlgüsidə sizgə səmimiylirimni mundak kərsətməqimən: siz mening ix həkkimni təkxürüp kəlginingizdə, əgər mening qarwilirimning iqidə taqil wə qipar bolmioqan əqkə yaki kara bolmioqan koylarni uqratsingiz, ularni oqrilap kelingən dəp bilələysiz.

³⁴ Laban:

– Sening təklipinggə koxuldum, deginingdək bolsun! – dedi.

³⁵ Birak xu küni, Laban əsli Yakupka tegixlik boləqan taqil wə qipar ərkək əqkilər bilən qipar wə ak rəng arilaxkan qixi əqkilərni həmdə barlik kara koylarni astirtin ayrip qikip, öz oqullirioja bakturdi. ³⁶ Andin, u bu mallarni Yakuptin üq künlük yirakliktiki bir jayoja elip kətti. Yakup Labanning kəlojan padilirini bahti.

³⁷ Buni bilgən Yakup terək, badam wə qinar dərəhliridin kək xahlarni kesip, kowzikini taqil xəkildə, yəni bir yolida kowzak bar, yənə bir yolida kowzak yok kilip soydi. ³⁸⁻³⁹ U bu xahlarni mallarning okurlirioja, yəni mallarning aldioja sanjip koydi. Mallar su iqqili kəlgəndə, xu yərdə jüplixip kəlattı. Mallar xahlarning aldida jüpləxsə, taqil wə qipar kəzilarni tuəatti. ⁴⁰ Yakup ularni kəlojanlardin ayrip koydi. U kəlojanlarni Labanning taqil wə kara koylirioja karitip koyup uruklandurdi. Xundak kilip, Yakup öz padilirini kəpəytti həmdə Labanning padiliridin ayridi. ⁴¹ Saqlam mallar jüpləxsə, Yakup xahlarni ularning aldidiki okuroja sanjip koyatti, mallar xu xahlarning yenida jüplixətti. ⁴² Lekin, teni ajiz mallar jüpləxsə, xahlarni sanjimaytti. Uzun otməy, oruk mallar Labanoja kelip, semiz mallar Yakupka otti. ⁴³ Xundak kilip, Yakup barəqanseri beyip, nurəqun koy padiliri, ər-ayal kullar, təgə wə exəklərgə igə boldi.

31-bab

Yakupning Labanning yenidin keqixi

¹ Yakup Labanning oqullirining: «Atimizning pütün mal-mülkini Yakup buliwaldi. Uning pütün bayliki bizning atimizioja tə'alluk!» degənlikini anglap kaldı. ² Yakup özimu Labanning burunkidək dostanə mu'amilə kilməyvatkanlikini səzdi. ³ Bu qaoqda, Pərwərdigar Yakupka: «Sən ata-bowang yaxioqan yurtungoja, yəni uruk-tuoqanliringning

Aləmning yaritilixi

yenioja bar, mən sanga yar bolimən» dedi.

⁴ Buning bilən, Yakup Rahilə bilən Leyahka adəm əwətip, ularni əzi koy bakidiqan yərgə kelip, əzi bilən kəruxüxnı buyrudi ⁵ wə ularoja:

– Dadanglarning manga burunkidək dostanə mu'amilidə bolmaywatkanlikini seziwatimən. Lekin, atam etikad kilip kəlgən Huda manga yar bolup kəlməktə. ⁶ Silərgə məlumki, mən pütün küqüm bilən atanglarning hizmitini kildim. ⁷ Lekin, u meni aldap, ix həkkimni on kətim əzgərtti. Gərqə u xundək kılqan bolsimu, Huda uning manga ziyan yətküzüxigə yol koymidi. ⁸ Laban: «Qipar mallar sening ix həkking» degəndə, pütün mallar qipar koza tuqdi, «Taqıl mallar sening ix həkking» degəndə, pütün mallar taqıl tuqdi. ⁹ Xundək kilip, Huda atanglarning mallirini manga elip bərdi.

¹⁰ Bir kətim, koylar jüplixidiqan məzgildə, mən bir qüx kərdüm. Qüxümdə, jüplixiwatkan ərkək əqkilərnıng həmmisining taqıl yaki qipar ikənlikini kərdüm. ¹¹ Hudaning pərixtsi qüxümdə: «Əy Yakup!» dedi. Mən: «Ləbbəy!» dedim. ¹² U: «Kara, jüplixiwatkan ərkək əqkilərnıng həmmisi taqıl wə qipar. Mening bundək kiliximning səwəbi, Labanning sanga kılqanlirining həmmisini kərüp turdum. ¹³ Mən bolsam Bəytəldə sanga kərüngən Hudadurmən. Sən u yərdə bir taxni manga atap, hatirə kilip tikliding, uning üstigə yaqı kuydung wə u yərdə manga kəsəm bərding. Əmdi sən əz yurtungoja kaytip ketixkə hazırlan!» dedi.

¹⁴ Rahilə bilən Leyah Yakupka mundək jawab bərdi:

– Biz bəribir atimizdin birər nərsə miras alalmaymiz. ¹⁵ U bizni talaning adimi, dəp karaydu. U bizni satti wə bizning toylukimiznimu yəp kətti.

¹⁶ Huda bizning dadimizdin sizgə elip bərgən baylik əsli dadimizoja əməs, bəlki bizgə wə bizning pərzəntlirimizgə mənəsup. Huda sizgə nemə degən bolsa, xuni kiling!

¹⁷⁻¹⁸ Buning bilən, Yakup Kən'anoja, yəni atisi Is'hakning yenioja berixka hazırlandi. U ayalliri, bala-qakilirini tögigə mindürüp, pütün mal-waranlirini həydəp, əzining Paddan-arramda toplıqan mal-mülükilirini elip keqip kətti.

¹⁹ Rahilə atisi Labanning koy kirkiojili kətkənlikidin paydilinip, uning butlirini^② oqriliwaldi. ²⁰ Yakup Labanoja ukturmay, oqrilikqə yoloja qikti.

---

② But – elip yürüxkə bolidiqan kiqik tiptiki məbud. Rahilə butlaroja qokunidiqan həlk arisida qong boləjan bolup, u qaojda u əz dinidin tehi pütünləy kaytmiəjanidi.

²¹ U özining barliq tə'allukatlrini elip aldirap keqip, Firat dəryasidin ötüp, Gil'ad edirlikiqə karap rawan boldi.

Labanning Yakupni koqlixi

²² Üq kündin keyin, Labanoja Yakupning kaqkanliki toqrisida həwər yətti. ²³ U öz tuqkanlrini elip, Yakupni koqlidi həmdə yəttə kündin keyin, Gil'ad edirlikida Yakupka yetixti. ²⁴ Xu küni keqidə Huda Labanning qüxidə körünüp, uningoja: «Ehtiyat kil! Yakupka toskunluk kilma» dedi.

²⁵ Yakup qedirini Gil'ad rayonidiki bir taqning üstigə kuroqanidi. Laban wə uning tuqkanlirimu Yakupka yetixip, qedirilirini xu ətrapta tikti.

²⁶ Laban Yakupka:

– Sən nemə üçün meni aldap, kızlirimni əsirgə ohxax elip kəting?

²⁷ Nemə üçün gəp-söz kilmay, oqrilikqə kaqting? Əgər sən manga ukturup koyoqan bolsang, mən seni qokum huxal-huramlik bilən qiltar qelip, nahxa eytip, daqa-dumbak iqidə uzitip koymamtim? ²⁸ Əng bolmioqanda, manga nəwrilirim bilən kızlirimni səyüp uzitip koyux pursitinimu bərmiding. Bundak kilixing bəkmü əhməklük boldi! ²⁹ Əslidə ədibingni beridioqan küqümü bar idi. Ləkin, tünügün keqə atang etikad kilip kəlgən Huda sanga toskunluk kilmaslikimni eytti. ³⁰ Mən öz yurtungni seqinoqanlikingni, a'ilənggə kaytməqci boləanlikingni qüxinimən. Ləkin, mening butlirimni nemixka oqrilap kaqting? – dedi.

³¹ Yakup uningoja:

– Mən sizni kızliringizni qolumdin zorluk bilən tartip ketərmikin dəp oylap, intayin korkup kaqkanidim. ³² Ləkin butliringizə kəlsək, butliringiz kimdin qiksa, xu tirik kəlmisun! Tuqkanliringiz guwah bolsun. Qolimizda əzingizgə təwə nemə tapsingiz, xuni elip keting, – dəp jawab kayturdi. Qünki, Yakup Rahiləning atisi Labanning butlirini oqriliwaləanlikini bilməytti.

³³ Laban aldi bilən Yakupning qedirioja kirip ahturdi. Keyin, Leyah wə ikki dedəkning qediririoja kirip ahturdi. Birək, heqnemə tapalmidi. Andin, u Rahiləning qedirioja kirdi. ³⁴ Rahilə atisining butlirini təgidiki hurjunoja yoxurup koyup, əzi üstidə olturuwaləanidi. Laban qedirni ahturup qikip, heq nərsə tapalmidi. ³⁵ Rahilə atisioja:

– Hapa bolmang dada, mən ay kərüp kaldim. Aldingizda ərə turojudək halim yok, – dedi.

Labanning ahturmioqan yeri kəlmidi, ləkin butlarni tapalmidi.

Aləmning yaritilixi

³⁶ Buning bilən, Yakup dərəcəzəpkə kelip Labanoja mundak dedi:
 – Siz mening kəynimdin xunqə qoqlap kəlgüdək, mən zadi nemə
 gunah kildim, kaysi ka'idə-nizaməja hilaplik kildim? ³⁷ Pütün
 yük-taklirimni ahturup qiktingiz, zadi birər nərsingizni taptingizmu?
 Keni, uni qikirip, sizningmu meningmu tuoqkanlirimizning aldida
 kərsiting! Kəpqilik kərüp bekip, arimizda kimning hək, kimning
 nahəklikigə həküm kilsun. ³⁸ Mən sizning yeningizda boləjan yigirmə yil
 iqidə koy, əqkilingizdin bala taxliəjinimu yok, birərsini yeginimmu
 yok. ³⁹ Yirtkuq haywanlar əltürüwətkən koylarnimu sizgə əkelip
 kərsətməy, əzümning koylirimdin səpləp koydum. Keqisi bolsun,
 kündüzi bolsun, koylarni oqri alsa, manga tələtingiz. ⁴⁰ Mən həmixə
 kündüzi issikning dərdini tartsam, keqisi sooqukning dərdidin keqiqə
 kəzümni yumalmidim. ⁴¹ Yigirmə yildin buyan sizgə mana xundak ixləp
 kəldim. Ikki kizingizni elix üqün on tət yil, padilar üqün altə yil ixlidim.
 Xundak bolsimu, ix həkkimni on kətim əzgərttingiz! ⁴² Bowam Ibrahim
 etikad kiləjan, atam Is'hak ihlasmən bolup kəlgən Huda manga yar
 bolmioqan bolsa, siz meni qokum kuruk kol kayturoqan bolattingiz. Ləkin
 Huda mening dərdimni, japalik əjrimni kərüp, tünügün keqə sizni
 əyiblididi.

Yakupning Laban bilən kelixim tüzüxi

⁴³ Laban Yakupka jawabən:

– Bu kızlar mening kızlirim, bu balilar bolsa mening nəwrilirim.
 Koylarmu mening koylirim, kəz aldingdiki nərsilərninğ həmmisi
 mening. Mən kızlirim bilən nəwrilirimni elip qalalmioqandikin, ⁴⁴ bizning
 bir kelixim tüzginimiz tüzüktək turidu. Tüzgən keliximimizni untup
 qalmaslikimiz üqün, bu yərgə tax dəwiləyli, – dedi.

⁴⁵⁻⁴⁶ Xuning bilən, Yakup kəlioja qong bir taxni elip, uni tikləp koydi
 wə tuoqkanlirioja tax yioqdurup, dəwə kilip koydi. Keyin kəpqilik tax
 dəwisining yenida tamak yeyixti. ⁴⁷ Laban əz tilida bu yərnə
 Jəgar-sahaduta dəp atidi. Yakup əz tilida gale'ad [ikkili səzning mənisi
 «keliximni əslitidioqan dəwə»] dəp atidi.

⁴⁸ Laban Yakupka:

– Buningdin keyin, bu tax dəwisi ikkimizning otturisdiki keliximni
 əslitix hatirisi bolsun, – dedi. Mana bu, u yərninğ «Gale'ad» dəp
 atilixining səwəbidur.

⁴⁹ Laban yənə:

Aləmning yaratilixi

– Biz ayrilqandin keyin, Pərwərdigar üstimizdin közitip tursun, – dedi. Xunga, bu jay Mizpah [mənisi «közitix munari»] ataldi. ⁵⁰ Laban kəynidin:

– Əgər sən kızliriməja yaman mu'amilə kilsang yaki ularning üstigə hotun alsang, baxkilar bilmigən tək dirdimu, esingdə bolsunki, Huda bizni közitip turidu. ⁵¹ Mən ikkimizning otturisida bu taxlarni dəwilidim həm bu taxni tüwrük kilip tiklidim. ⁵² Bu bizgə guwah bolsunki: mən hərgiz bulardin halkip ötüp, sanga ziyankəxlik kilmaymən, sənmu bulardin halkip ötüp manga ziyankəxlik kilmaysən. ⁵³ Ikkimizning arisida İbrahim, Nahor wə ularning atisi etikad kiləjan Huda həküm kilsun, – dedi.

Xuning bilən, Yakup bu keliximgə wapa kilix üqün, öz atisi Is'hak ihlasmən bolup kəlgən Hudaning nami bilən kəsəm kildi. ⁵⁴ Andin, u taqda mal boşuzlap, kurbanlik kildi həmdə tuşkanlirini təklip kilip, ular bilən həmdastihan boldi. Tamaktin keyin, ular xu yərdə kondi. ⁵⁵ Ətisi tang səhərdə, Laban nəwriliri wə kızlirini səyüp, ularəja bəht tiləp, öyigə kaytti.

32-bab

Yakupning Əsawning aldiəja hizmətqilirini əwətixi

¹ Yakup səpirini dawamlaxturawatqanda, yol üstidə uningəja Hudaning pərixtiliri uqridi. ² Yakup ularni kərüp: «Bu yər Hudaning dərgahi^③ ikən!» dedi wə u jayning ismini Mahanayim [mənisi «ikki dərgah»] dəp atidi.

³ Yakupning akisi Əsaw İdom, yəni Sə'ir rayonida turuwatatti. Yakup uning aldiəja həwərqi əwətip, ⁴ ularəja mundak buyrudi:

– Akam Əsawəja mundak dənglar: «Kəminiliri Yakuptin salam! Uningdin sizgə mundak həwər bar: ‘Mən Labanning yenida ta hazirəqiqə turup, əmdi kaytip kəldim. ⁵ Məndə kala, koy, əqkə, exək wə kullar bar. Yahxi bolup kalayli’ dəp, aldingizəja həwərqilirimni əwəttim!»

⁶ Yakupning həwərqiliri kaytip kelip, uningəja:

---

③ Dərgah – Yakup ikki pərixtilining bu yərgə orunlaxkanlikini kərüp, bu muhım orunni «ikki dərgah» dəp atax arkilik, özining Hudaning kapalitigə erixidəjanlikidin həwərdar ikənlikini ipadiligən.

Aləmning yaritilixi

– Biz akingiz Əsaw bilən körüxtuk. U tət yüz adəmni elip, siz bilən körüxkili yoloğa qıkti, – dəp jawab bərdi.

⁷ Yakup kōrkunq wə təxwix iqidə öz adəmlirini ikki topka bəldi həmdə koy, əqkə, kala wə təgilərnimu ikkigə ayridi. ⁸ U «Əgər Əsawning adəmliri bir topka hujum kilsa, yənə bir top keqip kutulup qalar» dəp oylidi.

⁹ Andin, Yakup mundak du'a kildi:

– I bowam İbrahim bilən atam Is'hak etikad kilip kəlgən Huda, du'ayimoğa kulak saloşaysən! I Pərwərdigar, sən meni yurtumoğa həmdə tuoşkanlirimning yenioğa kaytixka buyruoşan wə həmmə ixlirimni ong kilip beridoşanlikingni eytkaniding. ¹⁰ Mən sening məndək hizmətkaringoğa kərsətkən barlik mehribanliking wə wapadarlikingoğa layik əməsmən. Burun mən İordan dəryasidin ətkinimdə, kolumda pəkət bir həsila bar idi. Əmdi bu ikki top kixini baxlap kaytiwatimən. ¹¹ Meni akam Əsawning kolidin kutkuzoşaysən. Mən uning meni, hətta hotun, bala-qakilirimnimu əltürüwetixidin kōrkimən. ¹² Həmmə ixlirimni asan kilidoşanliking wə munga dengiz sahilidiki kumdək həddi-hesabsiz nuroşun əwlad beridoşanliking toşrisida kiləşan wədəngni esingdə tutkaysən.

¹³⁻¹⁵ Yakup u yərdə bir keqə kōnup, öz melining bir kismini, yəni ikki yüz əqkə, yigirmə tekə, ikki yüz saqlıq koy, yigirmə koşkar, botilakliri bilən kōxup ottuz qixi tēgə, kirik inək, on buka, yigirmə mada exək wə on hangga exəkni akisi Əsawoğa sowoşat kilixka tallidi. ¹⁶ U bu mallarni ayrim-ayrim pada kilip, hər bir top padioğa hizmətqi təyinləp, ularoğa:

– Silər aldimda mengiweringlar. Hər bir top padining arisida bəlgilik arilik koyup həydənglar, – dedi.

¹⁷ U yol baxlap mangoşan hizmətqisigə:

– Akam Əsaw sanga uqrioşanda, əgər: «Hojayining kim? Kəyərgə barisən, aldingdiki bu mallar kimning?» dəp sorisa, ¹⁸ sən: «Bular hizmətkaringiz Yakupning. Bu bolsa uning hojayini Əsawoğa kiləşan sowoşiti. Əzi kəynimizdə keliwatidu» dəp jawab bərgin, – dedi.

¹⁹⁻²⁰ U ikkinqi, üqinqi wə baxka padilirini həydidənlərnin həmmisigə:

– Silər Əsawoğa uqrioşanda: «Hizmətkaringiz Yakup kəynimizdə keliwatidu!» deyixinglar kerək, – dəp buyrudi.

Yakup iqidə «Mən bu sowoşatlar bilən uning aqqikini yandursam, körüxkən qeoşimizda u bəlkim meni kəqürüwetər» dəp oylidi.

²¹ Xuning bilən, u sowoşat elip mangoşuqilarni awwal yoloğa seliwetip,

keqini xu yərdə ötküzdi.

Yakupning Huda bilən qelixixi

²² Xu küni keqidə, Yakup ornidin turup, ikki ayali, ikki kiiqik hotuni wə on bir pərzəntini elip Yabbok dəryasidin ötti. ²³ Ularni sudin ötküzgəndin keyin, həmmə tə'allukatlrinimu karxi tərəpkə ötküzüwətti. ²⁴ Əzi bolsa bu tərəptə yaloquz qaldı. Andin, bir kixi kelip Yakup bilən tang atkuqə qelixti. ²⁵ U kixi Yakupni yengəlməydiqanlikiqə kəzi yetip, uning saqrisioqə tegip koydi. Buning bilən, Yakupning sənggiqi ornidin qikiq kətti.

²⁶ U kixi:

– Tang atay dəp qaldı, meni koyup bər! – dedi.

– Sən manga bəht ata kilmioquqə, koyup bərməymən, – dedi Yakup.

²⁷ U kixi uningdin:

– Isming nemə? – dəp soridi.

– Ismim Yakup, ^④ – dəp jawab bərdi u.

²⁸ Həliki kixi yənə:

– Buningdin keyin isming Yakup əməs, Isra'il [mənişi «Huda bilən qelixti»] bolsun. Qünki, sən Huda wə insan bilən qelixip xəhrət kazanding, – dedi.

²⁹ Yakup uningdin:

– Eytkin, sening isming nemə? – dəp soridi.

Həliki kixi:

– Ismimni sorima, – dəpla, Yakupka bəht ata kildi.

³⁰ Yakup:

– Mən Huda bilən yüzməyüz kərüxkən bolsammu, jenim sak qaldı! – dedi.

Xuning bilən, u bu yərning namini Pinu'el [mənişi «Hudaning yüzi»] dəp atidi. ³¹ Yakup Pinu'eldin yoləqa qikkanda, kün qikkani. Uning sənggiqi ornidin qikiq kətkəqə, aksap mangatti. ³² Xu səwəbtin, Isra'illar ta bügüngiqə haywanlarning saqrisining peyini yeməydu, qünki Huda Yakupning saqrisioqə təgkən.

---

^④ Yakup – mənişi «aldamqi».

33-bab

Yakupning Əsaw bilən uqrixixi

¹ Yakup Əsawning töt yüz kixini elip keliwatkanlikini körüp, pərzəntlirini Leyah, Rahilə wə ikki kiqik hotunioja bəlüp bərdi. ² U ikki kiqik hotunini baliliri bilən birinqi səptə, Leyahni baliliri bilən ikkinqi səptə mangdurdi. Əng kəynidə, Rahilə bilən Yüsüpni mangdurdi.

³ Yakup əzi ularning aldida mangdi. U akisining aldioja kəlgəndə, bexi yərgə təgküdək yəttə ketim egilip təzim kildi.

⁴ Əsaw uning aldioja yügürüp berip, kuqaklap səyüp kətti, hər ikkisi yioqlixip körüxti. ⁵ Əsaw ətrapija qarap, ayallar wə balilarni körüp:
– Yeningdiki bu kixilər kim bolidu? – dəp soridi.

Yakup:

– Huda kəminilirigə yahxilik kilip, bu balilarni təkdım kildi, – dəp jawab bərdi.

⁶ Andin, ikki kiqik hotuni balilirini baxlap aldioja ətüp, Əsawoja egilip təzim kildi. ⁷ Kəynidin, Leyah wə uning baliliri, ahirda Yüsüp bilən Rahiləmu uning aldioja ətüp, egilip təzim kildi.

⁸ Əsaw yənə:

– Padilarni aldingda mangduruxtiki məksiting nemə? – dəp soridi.

– Məksitim – yahxi bolup kalayli, dəp əwətkən sowoqitimdur, – dedi

Yakup.

⁹ Birak, Əsaw:

– Ukam, mening tokkuzum təl. Bu nərsilər özüngdə kalsun, – dedi.

¹⁰ – Yak, mening yüzümni kilsang, sowoqitimni qobul kiləjaysən. Sən meni huxallıq bilən karxi alding, didaringni kərginimdə, Hudaning didarini kərgəndək boldum. ¹¹ Mening sanga elip kəlgən sowoqitimni qobul kiləjaysən, Huda mangan mehribanlik kilip kəlməktə. U mangan ehtiyajlik boləjanlirimning həmmisini beqixlidi, – dedi Yakup.

Yakup Əsawdin sowoqitini qobul kilixni kayta-kayta tələp kiləjaqqa, Əsaw ahir na'ilaj qobul kildi.

¹² – Əmisə mangayli! Mən sən bilən billə mangay, – dedi Əsaw.

¹³ Birak, Yakup:

– Sən bilisən, balilirim yol azabidin bək ajizlap kətti, bu mozay, kəzilar tehi süttin ayrilmiojan. Xunglaxka, ulardin həwər elixim kerək. Əgər yənə bir künla mangidiojan bolsak, həmmə kala, koylar həlak bolidu.

Aləmning yaratilishi

¹⁴ Sən aldimizda mengip tur. Kala, koy wə balilar qanqilik mangalisa, mənmu xunqilik mengip, sən bilən Sə'irdə kəruxəy, – dəp jawab kayturdi.

¹⁵ – Undaq bolsa, mən adəmlirimdin birnəqqini sanga yardəmgə kaldurup ketəy, – dedi Əsaw.

Lekin, Yakup:

– Uningmu hajiti yok. Ikkimizning yahxi bolup qaləjini kupayə, – dəp jawab kayturdi.

¹⁶ Xuning bilən, Əsaw xu künila yoləja qikip, Sə'irgə kaytti. ¹⁷ Yakup bolsa Sukkot yezisiəja berip, u yərdə əzigə əy, malliriəja lapas saldi. Xunga, u yərning ismi Sukkot [mənisi «lapas»] dəp ataldi.

¹⁸ Yakup Paddan-arramdin Kən'an rayonidiki Xəkəm xəhirigə aman-esən kaytip kelip, xəhər ətrapidiki tüzlənglikkə qedirlirini tikti.

¹⁹ U bu yərni Hamorning oqulliridin yüz kümüx tənggigə setiwaldi. (Xəkəm Hamorning oqullirining biri idi.) ²⁰ U bu yərdə kurbanlik supisi yasap, uningəja Əl-əlohij-isra'il [mənisi «Isra'il ibadət kiləjan Huda»] dəp nam koydi.

34-bab

Xəkəmnig Dinaning nomusiəja tegixi

¹ Bir küni, Yakupning Leyahtin boləjan kizi Dina yərlik Kən'anliklarning kizliri bilən kəruxkili qikti. ² U yərning kəbilə baxliki Hiwlaridin boləjan Hamorning Xəkəm isimlik bir oqli bar idi. U Dinani kərüp, tutuwelip nomusiəja təgdi. ³ Uningəja kəyüp kelip, muhəbbət izar kildi. ⁴ U atisi Hamordin:

– Qandakla bolmisun, muxu kizni hotunlukka elip bər, – dəp tələp kildi.

⁵ Yakup kizining nom sining buzuləjanlikidin həwər tapti. Lekin, u qaoqda uning oqulliri yaylakta mal bekiwatkaqqa, u dawrang salmay, ularning kelixini kütti. ⁶ Xəkəmnig atisi Hamor Yakupning aldiəja kizini sorap kəlgəndə, ⁷ Yakupning oqulliri yaylaktin yengila kəlgənidi. Ular bu ixtin həwər tepip, kattik qəzəpkə kəldi həm Xəkəmnig Yakupning kizining nomusiəja tegixi pütün Isra'il kəbilisini həkərləydiəjan, yüz berixkə tegixlik bolmiəjan sət ix, dəp karidi.

⁸ Hamor ularəja:

Aləmning yaritilixi

– Ooqlum Xəkəm kizinglarni yahxi kərüp kaptu. Uning uni nikahioja elixioja ruhsət kiləjaysilər. ⁹ Biz ikki kəbilə kuda bolayli. Silərning kizliringlarni biz alayli, bizning kizlirimizni silər elinglar. ¹⁰ Xundak kilip, silər bizning yurtimizda haliqan yeringlarda olturup, ərkin okət kilip, yər-zemin setiwalsanglar boluweridu, – dedi.

¹¹ Arkidin, Xəkəm əzi Dinaning atisi wə kerindaxliridin mundak dəp iltimas kildi:

– Silərning kəz aldinglarda mehır-xəpkətkə erixsəm, məndin nemə tələp kilsanglar xuni berimən. ¹² Pəkət mening Dinani nikahimoja eliximoja ruhsət kilsanglar, kanqilik toyluk tələp kilsanglar kolum kəksümdə.

¹³ Xəkəm Yakupning kizi Dinaning nomusioja təgkənliki üqün, Dinaning akiliri Xəkəmgə wə uning atisi Hamoroja hiylə-mikir sözlər bilən jawab kəyturdi. ¹⁴ Ular:

– Biz singlimizni hətnə kəlinmiojan kixigə bərməymiz. Bundak kilix bizgə nomus. ¹⁵ Pəkət silər bir xərtni kəbul kilsanglar, silərning təlipinglarəja makul bolimiz. Silər bizgə ohxax həmmə ərliringlarni hətnə kildurunglar. ¹⁶ Xundak boləqanda, biz kizlirimizni silərgə berimiz həm kizliringlarni alimiz wə yurtunglarda turup kelip, bir kəbilə bolimiz. ¹⁷ Əgər silər bizning hətnə kilix toqrisidiki xərtimizni kəbul kilmisanglar, singlimizni bu yərdin elip ketimiz, – dedi.

¹⁸ Ularning bu sözliri Hamor wə uning ooqli Xəkəmning kulikioja yakti. ¹⁹ Xəkəm Yakupning kizioja kəyüp kaləjan boləjaqka, hətnə kilduruxka aldiridi. U a'ilisining əng hərmətkə sazawər əzasi idi. ²⁰ Xuning bilən, Hamor wə Xəkəm xəhər dərwazisi aldidiki kixilər yiojilidojan jayoja berip, yurt əhligə:

²¹ – Bu kixilər inak adəmlər ikən. Ular bu yərdə turup soda-setik ixliri bilən xuşullansa boləjudək. Bu yurt kəng, ular siqip ketidu. Biz ularning kizlirini alsak, ular bizning kizlirimizni alsa bolidu. ²² Lekin, bu kixilər bizgə əzgərtkili bolmaydiojan bir xərtni kəyuwatidu, yəni bizning ərlirimiz ularning ərlirigə ohxax hətnə kilduruluxi kərək ikən. Əgər biz bu xərtni kəbul kilsak, ular biz bilən billə yaxap, bir kəbilə bolidikən. ²³ Biz ularni bu yərdə turəyuzup kelix üqün, bu xərtkə makul bolayli. Xundak kiləqanda, ularning malliri wə pütün tə'allukatliiri bizning bolmamdu? – dedi.

²⁴ Hamor bilən Xəkəmning təklipini xəhər dərwazisi aldida yiojiləjan pütün halayik kuwwətlidi. Buning bilən, xəhərdiki ərlərninğ həmmisi

hətnə kıldurdi.

²⁵ Üq kündin keyin, u yərdiki ərlər hətnə kıldurup, tehi sakaymioqanda, Yakupning ikki oqli, yəni Dinaning öz akiliri Ximon bilən Lawiy kəlioqa kiliq elip, tosalqusizla xəhərgə kirip, xəhərdiki pütün ərlərnı kirip taxlıdi.

²⁶ Həttə Hamor bilən oqli Xəkəmnimu ɵltürüwətti. Andin, ular Xəkəmning ɵyidin Dinani elip qikti.

²⁷ Qong kirojinqilikdin keyin, Yakupning baxka oqulliri xəhərnı bulang-talang kilip, singlisi üqün intikam aldi. ²⁸ Ular koy, kala, exəklirini wə xəhərnıng baq-waranlıridiki barlık nərsilərnı bulap kətti.

²⁹ Xundakla, ular yənə barlık baylıqlirini, hotun-kizlirini, balilirini həmdə ɵyliridiki bar bisatları bulang-talang kildi. ³⁰ Yakup Ximon bilən Lawioqa:

– Silər meni balaqə tiktinglar. Bügündin baxlap, Kən'anlıklar, Pərizzilər wə bu yərdiki baxka kəbililər mangu eqmənlik kilidu. Bizning adəm sanimiz az, əgər ular birlixip bizgə hujum kilsa, pütün a'limiz halak bolidu, – dedi.

³¹ Lekin, ular:

– Undakta, ular singlimizoqa pəhixə ayaloqa kılıqan mu'amilini kilsunmu?! – dəp jawab kayturuxti.

35-bab

Hudaning Bəytəldə Yakupka bəht ata kilixi

¹ Huda Yakupka:

– Sən akang Əsawdin keqip haranoqa mangojiningda, Bəytəl xəhiridə sanga kərüngən Huda mən bolimən. Sən əmdi Bəytəlgə berip, u yərdə turup kal wə mən üqün bir kurbanlık supisi yasa, – dedi.

² Bu qaşda, Yakup öz a'ilisidikilərgə wə uning bilən billə turuwatqanlaroqa:

– Silər butliringları taxliwetip, ɵzüngları paklap pakiz kiyimlərnı kiyinglar. ³ Biz bu yərdin ayrılıp, Bəytəl xəhərigə barimiz. Mən u yərdə Hudaqa atap bir kurbanlık supisi yasıməqimən. Qünki, mən kiyinqilikka uqrap, musapir bolup yürgən waqtında, Huda mangu yardım kilip, mangu yar boləjanidi, – dedi.

⁴ Buning bilən, ular pütün butlirini wə kulikidiki halkılarnı Yakupka tapxurdi. Yakup bu nərsilərnı Xəkəm xəhərigə yekin jaydikı dub

Aləmning yaritilixi

dərihinig tüwigə kəmüp koydi.

⁵ Yakup wə uning oqulliri yoləja qikқан wakıtta, Huda ətraptiki xəhərlərnig həlklirigə kərkunq selip, ularning kəynidin koqlaxka jur'ət kilalmaydiqan kilip koydi. ⁶ Yakup pütün a'ilisidikilər bilən Kən'an rayonining Luz degən yerigə, yəni hazır Bəytəl dəp atilidiqan jayəja yetip kəldi. ⁷ Yakup u yərdə bir kurbanlik supisi yasap, u yərnə Əl-bəytəl [mənsi «bəytəldiki Huda»] dəp atidi. Qünki, u akisidin keqip haranəja mangəjanda, Huda u yərdə uningəja kəringənidi.

⁸ Bəytəlgə kəlgəndin keyin, Ribəkəning inikanisi Dibora wapat boldi. U Bəytəlning jənubidiki qong bir dub dərihinig tüwigə dəpnə kilindi. U dərəh Allən-bakut [mənsi «kəz yexi dərihi»] dəp ataldi.

Hudaning Yakupning ismini təkrarlixi

⁹ Yakup Paddan-arram rayonidin Bəytəlgə kaytip kəlgəndin keyin, Huda uningəja yənə kərinüp, bəht ata kilip:

¹⁰ – Buningdin keyin Yakup əməs, Isra'il atilən, – dedi.

Xuning bilən, Huda uning ismini Isra'iləja əzgərtkənlikini təkrarlidi.

¹¹ Huda uningəja:

– Mən həmmigə kadir Hudadurmən. Sən nurojun əwlad tepip kəpəygin. Nurojun həlklər sening nəslingdin barlikka kelidu. Sən nurojun padixahlarning bowisi bolisən. ¹² Mən İbrahiməja wə Is'hakka wədə kilip bərməkqi boləjan zeminni sanga wə sening əwladliringəjimə təkdim kilimən, – dedi.

¹³ Huda bu sözni kilip bolup, Yakup bilən sözləxkən yərdin ayrildi.

¹⁴ Yakup Huda əzigə səzligən jayda bir hatirə tax tiklidi. Uning üstigə Hudəja atap xarab wə yaq təkdi. ¹⁵ U Huda əzigə kəringən bu jayni Bəytəl [mənsi «Hudaning əyi»] dəp atidi.

Rahiləning tuqutta olüp ketixi

¹⁶ Yakup wə a'ilisidikilər Bəytəldin yoləja qikip, Əfrata xəhirigə az qələjanda, Rahiləning toləjiki tutup, tuquti kiyyin boldi. ¹⁷ Toləjak qidiqusiz kattik kəlgəndə, tuqut anisi uningəja:

– Kərkma, yənə bir oqul tuqisən, – dedi.

¹⁸ Uning jeni tumxukiqəja kelip, nəpisi tohtay degəndə, balisəja Bən'oni [mənsi «kəyojuluk oqulum»] dəp isim koydi. Balining dadisi bolsa uningəja Binyamin [mənsi «amətlik bala»] dəp isim koydi.

¹⁹ Rahilə wapat bolup, Əfrataəja, yəni hazır «Bəytələhəm» dəp

Aləmning yaratilixi

atilidiqan xəhərgə mangidiqan yolning boyiqqa dəpnə kılındi. ²⁰ Yakup Rahiləning kəbrisining üstigə bir tax abidə qoyqanidi. Bu tax hazirəqiqə bar. ²¹ Andin, Isra'il [Yakup] öz səpirini dawamlaxturup, Migdal-edər degən yərdin ötüp qedirini tikti.

Yakupning oqulliri

²² Isra'il u yərdə turoqan waqtida, uning tunji oqli Ruben atisining kicik hotuni Bilhah bilən bir orunda yetip, zina kildi. Isra'il buningdin həwər tapti.

Yakupning on ikki oqli bolup, ²³ Leyahin tuquloqanliri: tunji oqli Ruben, andin Ximon, Lawiy, Yəhuda, Issakar wə Zəbulunlardur.

²⁴ Rahilədin tuquloqanliri: Yüsüp wə Binyamindur. ²⁵ Rahiləning dediki Bilhahin tuquloqanliri: Dan wə Naftalidur. ²⁶ Leyahning dediki Zilpadin tuquloqanliri bolsa: Gad wə Axerdur. Bu oqullarning həmmisi Paddan-arramda tuquloqanidi.

Is'hakning aləmdin ötüxi

²⁷ Yakup atisi Is'hakning yeniqqa, yəni Mamrə degən yərgə kəldi. Mamrə bolsa Kiryat-arba, yəni Hıbronning yenida bolup, bu dəl İbrahim bilən Is'hak turoqan jay idi. ²⁸ Is'hak yüz səksən yax əmür kərđi. ²⁹ U uzun yaxap, əjdadlırining kəxiqqa kətti. Uni oqulliri Əsaw bilən Yakup dəpnə kildi.

36-bab

Əsawning əwladlıri

¹ Təwəndikilər Əsawning əwladlıridur. Əsawning yənə bir ismi İdom idi. ² Əsaw birkanqə Kən'an kızlırini əmrigə alqan bolup, ular Hitlardin Elonning kızı Adah, Hiwıldardin Zibi'onning oqli Anahning kızı Oholibama, ³ İsmailning kızı, Nebayotning singlisi Basmatlardur.

⁴ Adahtin Əlifaz tuquldi. Basmattin Ri'u'el tuquldi. ⁵ Oholibamadin Yi'ux, Yalam wə Korahlar tuquldi. Əsawning bu oqullirining həmmisi Kən'anda tuquldi.

⁶ Əsaw ayalliri, pərzəntlıri, a'ilisidiki pütün adəmliri, pütün koy-kala wə Kən'anda tapkan mal-mülükłirini elip, inisi Yakuptin ayrılıp, baxqa yərgə kəqüp kətti. ⁷ Bu ikkiyləning koy-kala wə baxqa tə'allukatlıri

Aləmning yaratilixi

nurqun bolojaqqa, bu yər ularoja yetixmigənid. ⁸ Xunga Əsaw, yəni Idom Sə'ir taqlıq rayonioja berip turdi.

⁹ Təwəndikilər edirlik rayoni Sə'irdiki Idomluqlarning atisi Əsawning əwladliridur. ¹⁰⁻¹³ Əsawning ayali Adah bir oqul tuqdi. Uning ismi Əlifaz bolup, uningdin bəx oqul tərəldi. Ular: Teman, Omar, Zifo, Gatam wə Kənazlardur. Əlifazning kiqik hotuni Timna bir oqul tuqdi. Uning ismi Amalək idi.

Əsawning ayali Basmat bir oqul tuqdi. Uning ismi Ri'u'el idi. Rə'uldin tət oqul tərəldi. Ular: Nahat, Zərah, Xamma wə Mizzahlardur.

¹⁴ Əsawning ayali Oholibama Zibi'onning nəwrəsi bolsa, Anahning kızı bolup, u Əsawoja üq oqul tuqup bərđi. Ular: Yi'ux, Yalam wə Korahlardur.

¹⁵ Əsawning əwladliri təwəndiki kəbililərnıng kəbilə baxlıqliri boldi: Əsawning tunji oqli Əlifaz Idom rayonidiki Teman, Omar, Zifo, Kənaz, ¹⁶ Korah, Gatam wə Amalək katarlık kəbililərnıng atisidur. Yukiridiki kəbililərnıng nami Əsawning ayali Adahtın bolqan əwladlarning isimliridur.

¹⁷ Əsawning oqli Ri'u'el bolsa Idom rayonidiki Nahat, Zərah, Xamma wə Mizzah katarlık kəbililərnıng atisidur. Yukiridiki kəbililərnıng nami Əsawning ayali Basmatın bolqan əwladlarning isimliridur.

¹⁸ Yi'ux, Yalam wə Korahlar Əsawning ayali Anahning kızı Oholibamadin tuqulojan bolup, ular əz namliridiki kəbililərnıng atisidur. ¹⁹ Yukiridiki kəbililər wə kəbilə baxlıqliri Əsaw, yəni Idomning əwladliridur.

Sə'irning əwladliri

²⁰⁻²¹ Idom rayonida olturuxluk ahalilər təwəndiki kəbililərgə bəlungən. Ular: Lotan, Xobal, Zibi'on, Anah, Dixon, Ezər wə Dixanladın ibarət. Bu kəbililərnıng namliri kəbilə baxlıqlirining isimliri bilən atalojan bolup, bu kixilər Həritlardin bolqan Sə'irning əwladliridur.

²² Lotanning oqulliri: Həri wə Hımam bolup, Timna bolsa Lotanning singlisidur.

²³ Xobalning oqulliri: Alwan, Manahat, Ebal, Xefo wə Onamlardur.

²⁴ Zibi'onning oqulliri: Ayyah wə Anahtur. (Qəldə atisining exəklirini bekiwetip, arxanglarnı baykıojan dəl mana xu Anah idi.)

²⁵ Anahning baliliri: oqli Dixon wə kızı Oholibamadur. ²⁶ Dixonning oqulliri: Həmdan, Əxban, Itran wə Kəranlardur.

Aləmning yaritilixi

²⁷ Ezərning oqulliri: Bilhan, Za'awan wə Akanlardur.

²⁸ Dixanning oqulliri: Uz wə Arandur.

²⁹⁻³⁰ Horitlardin boləjan kəbilə baxliklirining isimliri Lotan, Xobal, Zibi'on, Anah, Dixon, Ezər wə Dixanlardur. Keyinqə, bu baxliklarning isimliri Sə'ir rayonidiki horitlardin boləjan öz kəbililirining namliroiya aylandı.

Idomdiki padixahlar

³¹ Isra'illarning tehi padixahi bolmasta, təwəndiki padixahlar Idoməja həkümranlik kildi:

³² Bi'orning oqli Bəla. U turəjan xəhərning ismi Dinhaba idi.

³³ Bəla əlgəndin keyin, orniəja bosralik Zərahning oqli Yobab qikti.

³⁴ Yobab əlgəndin keyin, orniəja Temani rayonidin kəlgən Huxam qikti.

³⁵ Huxam əlgəndin keyin, orniəja Bidadning oqli Hadad qikti. U Midyanlarni Mo'abta tarmar kələjan. U turəjan xəhərning ismi Awit idi.

³⁶ Hadad əlgəndin keyin, orniəja masrikalik Samlah qikti.

³⁷ Samlah əlgəndin keyin, orniəja dərya boyiəja jaylaxkan Rihobottin kəlgən Xa'ul qikti.

³⁸ Xa'ul əlgəndin keyin, orniəja Akborning oqli Ba'al-hanan qikti.

³⁹ Akborning oqli Ba'al-hanan əlgəndin keyin, orniəja Hadad qikti. U turəjan xəhərning ismi Pa'u idi. Uning ayali Mihetabi'el bolsa Mezahabning kizi boləjan Matridning kizi idi.

⁴⁰⁻⁴³ Əsaw Idomdiki Timna, Alwah, Yətət, Oholibama, Əlah, Pinon, Kənaz, Teman, Mibsar, Magdiyəl wə Iram katarlik kəbililərnin atisi bolup, bu kəbililərnin namliroiya öz kəbilə baxliklirining isimliridin kəlgən. Yukirikiki kəbililər olturaklaxkan jaylar xu kəbililərnin nami bilən ataldi.

37-bab**Yüsüp wə uning kerindaxliri**

¹ Yakup öz atisi turəjan Kən'an rayonida olturaklixip kaldı.

² Təwəndikilər Yakup a'ilisining ix-izliridur.

Yüsüp on yəttə yaxka kirgən qaəqlirida, həmixə atisining kiqik hotunliri Bilhah wə Zilpaning oqulliriəja yardəmlixip, koy bakkili qikatti. U

Aləmning yaritilixi

akilirining kıloqan yaman ixlirini atisioqə məlum kılıp turatti. ³ Isra'il Yüsüpni baxka oqulliridin bəkrək yahxi kərəttili. Qünki, Yüsüp uning kəriqan waqtida tapqan balisi idi. Isra'il Yüsüpkə bir ala ton tiktürüp bərdi. ⁴ Atilirining uni əzlidiridin artuq kəridioqanlikini səzgən akiliri Yüsüpkə xunqilik əqmənlik kılattiki, hətta uningə silik gəpmu kilmaytti.

⁵ Bir küni Yüsüp qüx kərüp, uni akilirioqə eytip bərdi. Ular uningə burunkidimə əq bolup kətti. ⁶ U:

– Kulaq selinglar! Kərgən qüxümni silərgə eytip berəy. ⁷ Biz həmməylən etizda buqday baqlawatkuədəkmiz. Mening baqlioqan buqdiyim tiklinip tüz turojudək, silərnin baqlioqanliringlar meningkinin ətrapida bəxini egip təzim kılıp turojudək! – dedi.

⁸ Akiliri uningdin:

– Sən padixah bolup, bizgə həkümranlik kilməqimə? – dəp soridi. Yüsüp qüxini akilirioqə ərüp bərgənlikidin, ular uningə tehimu əq bolup kətti.

⁹ Keyin, Yüsüp yənə bir qüx kərüp, unimə akilirioqə eytip berip, ularəq:

– Mən yənə bir qüx kərüptimən. Qüxümdə kuyax, ay, wə on bir yultuz mənə təzim kılıp turojudək! – dedi.

¹⁰ Yüsüp bu qüxni atisioqimə eytip bərdi. Atisi uni əyibləp:

– Qandək qüx bu? Sən anang, akiliring wə mening sanga bax egip təzim kılaximizni oylamsən? – dedi.

¹¹ Buning bilən, Yüsüpning akiliri uningə intayin həsət kılaxidioqan bolup kaldi. Lekin, atisi bu ixni kəngligə püküp koydi.

Yüsüpning Misiroqə setilixi

¹² Bir küni, Yüsüpning akiliri Xəkəmdiki yaylakka atisining koylirini bakkili barəjanidi.

¹³ Isra'il Yüsüpkə:

– Akiliring Xəkəmdə koy bekiwatidu. Sən ularning yenioqə berip yoklap kəlgin, – dedi.

– Maqul, baray, – dəp jawab bərdi Yüsüp.

¹⁴ Atisi uningəqə:

– Sən akiliringning wə padilarning aman-esən yaki əməslikini kərüp kelip, mənə həwər kıləjin, – dedi. Buning bilən, atisi Hıbron jiləjisidin

uni yoloğa saldi.

Yüsüp Xəkəmgə berip, ¹⁵ dalada akilirini izdəp yürgəndə, bir kixi uni kərüp:

– Kimni izdəysən? – dəp soridi.

¹⁶ – Akilirimni izdəwatimən. Ularning kəyərdə koy bekiwatkanlikini eytip bərsingiz, – dedi u.

¹⁷ U kixi:

– Ular ketip qaldi. Ularning Dotanoğa barmakqi boləjanlikini anglidim, – dedi.

Xuning bilən, Yüsüp akilirining kəynidin mengip, ularni Dotandin tapti.

¹⁸ Ular Yüsüpni yiraktin kərüp, u yetip kəlgüqə məslihətlixip, uni öltürəwətməkqi boluxti. ¹⁹ Ular öz'ara:

– Həliki qüx piri kəptu. ²⁰ Mundak kılayli! Biz uni öltürüp, əlükini süyi kurup kətkən kudukğa taxliwetip, yirtkuq haywan yəp ketiptu, dəyli. Kəni, uning qüxining əməlgə axkinini bir kərəyli, – deyixti.

²¹ Ularning suyikəstini angliəjan Ruben Yüsüpni kütquzuwalmakqi bolup:

– Uni öltürsək bolmaydu! ²² Uni zəhimləndürməy, qəldiki süyi kurup kətkən bu kudukğa taxliwətsəkla boldi, – dedi.

Uning bundak deyixidiki məxsət, keyin Yüsüpni bir amal kılıp ularning kolidin kutuldurup, atisiəqə kayturup berix idi.

²³⁻²⁴ Yüsüp akilirining yenioğa kelix bilənla, ular uni tutup, uqısidiki ala tonini salduruwelip, uni bir susiz kudukğa taxliwətti.

²⁵ Ular tamakğa olturojinida, bir top Isma'il kəbilisidin boləjan sodigərlər karwinining Gil'adın Misir tərəpkə ketiwatkanlikini kərđi. Ular tögilirigə dora-dərman, məlhəm wə murməkkilərnı artip kəlgənidi.

²⁶ Yəhuda öz kerindaxliriəqə:

– Bizning öz inimizni öltürüp, jinayitimizni yoxuruximizning paydisi nemə? ²⁷ Uni əzimiz kol selip öltürginimizdin kərə, Isma'illarəqə setiwətkinimiz tüzük. U qandakla bolmisun bizning inimiz, bizning kan kerindiximiz, – dedi. Kerindaxliri buningəqə koxuldi. ²⁸ Xunga, Midyandin kəlgən Isma'il kəbilisidiki sodigərlər u yərdin ötkəndə, Yüsüpning akiliri uni kuduktin qikirip, yigirmə kümüx tənggigə bahəlixip, Isma'illarəqə setiwətti. Bu kixilər Yüsüpni Misirəqə elip kətti.

²⁹ Yüsüp sodigərlərgə setiləqənda, Ruben yok idi. U kaytip kəlgəndin keyin, kudukning yenioğa berip, Yüsüpning yoklukini kərüp, eqinojan

Aləmning yaritilixi

halda kiyimlirini yirtip, ³⁰ kerindaxliri turqan yərgə berip:

– Yüsüp yoq turidu! Öygə qandak barimən? – dedi.

³¹ Buning bilən, ular eqkidin birni boquzlap, Yüsüpning ala tonini eqkining kenioqa miləp, ³² atisining aldioqa apirip:

– Biz bu ala tonni tepiwalduk, bu Yüsüpningmu qandak? – dedi.

³³ Yakup bu tonni tonup:

– Bu mening oqlumningoju! U jəzmən yirtkuq haywanlaroqa yəm boptu! – dedi.

³⁴ Yakup həsrəttə kiyimlirini yirtip taxlap, matəm kiyimini kiyip, oqli üqün uzunojiqə həza tutti. ³⁵ Uning kiz-oqullirining həmmisi uningoqa təsəlli bərsimu, qobul qilmidi. U:

– Mən taki əlgüqə, oqlumoqa həza tutimən! – dedi.

U oqli Yüsüp üqün dawamlıq həsrət qəkti.

³⁶ Xu arilikta, Midyandin kəlgən heliki sodigərlər Yüsüpni Misiroqa apirip, uni padixahning bir əməldari – yasawullar baxliki Potifaroga setiwətkənidi.

38-bab

Yəhuda bilən Tamar

¹ Xu künlərdə, Yəhuda öz kerindaxlirining yenidin ketip, Adullam yezisidiki Hirah degən kixining yenioqa qüxti. ² Yəhuda u yərdə imansiz Kən'anlik Xu'aning kizi bilən tonuxup, uni nikahioqa aldi. ³ Kiz hamilidar bolup, bir oqlu tuqdi. Yəhuda uning ismini Er koydi. ⁴ Kiz yənə hamilidar bolup, ikkinqi oqlini tuqdi. Uning ismini Onan koydi. ⁵ Keyin, üqinqi oqlini tuqdi. Uning ismini Xelah koydi. Xelah tuqulojanda, ular Kəzib degən yərdə idi.

⁶ Yəhuda tunji oqli Ergə Tamar isimlik bir kizni elip bərdi. ⁷ Erning kiliki Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolojaqqa, Pərwərdigar uning jenini aldi.

⁸ Bu qaoqda, Yəhuda Erning inisi Onanoqa:

– Sən berip yənggəng bilən öylinip, akangning nəslini dawamlaxtur. Bu sening kilixka tegixlik burqung, – dedi.

⁹ Lekin, Onan tuqulidioqan bala əzining bolmaydioqanlikini bilip, hər kətim yənggisi bilən bir orunda yatkanda akisioqa nəsil kəldurmaslik üqün, məksətlik halda mənini yərgə akturuwetətti. ¹⁰ Uning kilmixliri

Aləmning yaritilixi

Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjaqqa, Pərwərdigar uningmu jenini aldi.

¹¹ Andin, Yəhuda kelini Tamarəja:

– Ooqlum Xelah qong boləjuqə, atangning əyidə tul olturup turojin, – dedi. U Xelahningmu ikki akisidək əlup ketixidin kərkup, xundak degənidi. Xunga, Tamar atisining əyigə kaytip kətti.

¹² Məlum məzgildin keyin, Yəhudaning ayali boləjan Xu'aning kizi aləmdin ətti. Qarilik tutux waqti ətkəndin keyin, u Adullamlıq dosti Hirah bilən billə Timnah degən yərgə bardı. U yərdə uning hizmətqiliri koy kirkiwatatti.

¹³ Birəylən Tamarəja keynatisining Timnah degən yərgə koy kirkiqili baridojanlıkını eytkanidi. ¹⁴ Buningdin həwər tapkan Tamar tul hotunluk kiyimini seliwetip, baxka kiyimlərni kiyiwelip, baxkılarəja əzini tonutmaslıq üçün yüzigə qümpərdə tartip, Timnah yoli üstidiki Enayim xəhirining dərwazisioja berip olturdi. Qünki, u Yəhudaning kiçik ooqli Xelah qong bolup kaləjan bolsimu, Yəhudaning əzini uningəja nikahlımaydiəjanlıkını tonup yətkənidi.

¹⁵ Yəhuda uni kərginidə, pahixə ayal dəp qaridi, qünki u yüzini yepiwələjanidi. ¹⁶ Yəhuda uning əz kelini ikənlikini bilməy, yolning qetigə berip, uningdin:

– Nemə tələp kilisən? – dəp soridi.

– Mən bilən bir orunda yatsingiz, manga nemə berisiz? – dedi Tamar.

¹⁷ – Mallirimning iqidin bir ooqlak əwətip berimən, – dəp jawab bərdi u. – Həp, ooqlakni əkelip bərgüqə, birər nərsingizni gərügə koyup keting, – dedi Tamar.

¹⁸ – Gərügə nemə tələp kilisən? – dəp soridi u.

Tamar:

– Boyningizəja esiklik məhringiz bilən kəlingizdiki hasingizni, – dedi.

Xuning bilən, Yəhuda bu nərsilərni Tamarəja berip, uning bilən bir orunda yatti, Tamar hamilidar bolup kaldı. ¹⁹ Tamar atisining əyigə kaytip berip, yüzidiki qümpərdisini eliwetip, tulluk kiyimlərini kayta kiyiwaldi.

²⁰ Yəhuda dosti hirani u ayaləja bir ooqlak apirip berip, gərügə koyəjan nərsilərini kayturup kelixkə əwətti. Ləkin, hira uni tapalmidi. ²¹ Hira Enayim xəhididiki kixilərdin:

– Burun yol boyida turojan heliki pahixə ayal nəgə kətti? – dəp soridi.

Ular:

Aləmning yaratilixi

– Bu yərdə pahixə ayal zadila bolup bakmiqan, – dəp jawab berixti.

²² Hira Yəhüdaning yenioqə berip, uningqə:

– Uni tapalmidim. Uning üstigə, xu yərlik kixilər: «Bu yərdə pahixə ayal bolup bakkan əməs!» deyixidu, – dedi.

²³ Yəhüda uningqə:

– Boptu, u nərsilərnı alsa alsun, baxkılarning məshirisigə kalmayli. Hər halda mən oqlakni əwəttim. Birak, sən uni tapalmapsən, – dedi.

²⁴ Üq ayqə ötkəndin keyin, birəylən Yəhüdaqə:

– Kelining Tamar buzukqılık kılıp, hamilidar boptu, – dedi.

– Uni əkelip otka taxlanglar! – dəp oqəzər bilən buyruk kildi Yəhüda.

²⁵ Tamar əydin elip qikiloqanda, keynatisioqə adəm əwətip:

– Mən bu nərsilərnıng igisidin hamilidar boldum. Qarap beking! Bu möhür wə hasa kimning? – dedi.

²⁶ Yəhüda bu nərsilərnı tonup:

– Buningqə mən əyiblik! Mən əslidə uni oqlum Xelahqa elip berixim kerək idi, – dedi.

Xuningdin keyin, Yəhüda uning bilən kayta bir orunda yatmıdi.

²⁷ Tamar ay-küni toxkanda, qoxkezəkkə hamilidar bololanlıkını bildi.

²⁸ Uning tolojiki tutup, bir balining bir kəli qikti. Tuqut anisi u kolni tutup, uningqə kizil yip baqlap koyup:

– Bu awwal tuquloqini, – dedi. ²⁹ Lakin, bala kolini tartip əkirip ketip, yənə biri awwal tuquldi. Xunga, tuqut anisi:

– Sən talixip, kandakmu kerindixingning aldidə qikiwolding? – dəp, balining ismini Pərəs [mənisı «talixip qikkən»] dəp koydi. ³⁰ Kəynidin, kizil yip baqlap koyuloqini tuquldi. Uning kolioqə kipkizil yip baqlanqan boloaqqa, uningqə Zərah [mənisı «kipkizil»] dəp isim koydi.

39-bab

Yüsüp bilən Potifarning ayalı

¹ Isma'il kəbilisidiki sodigərlər Yüsüpni Misiroqə əkelip, Misir padixahining bir əmədari – yasawullar baxliki Potifarqə satkanıdi.

² Pərwərdigar Yüsüpkə yar bolup, uning həmmə ixlirini ong kildi. U

Misirlik hojayinining əyidə turdi. ³ Potifar Pərwərdigarning Yüsüpkə yar bolup, uning həmmə ixlirini ong kılolanlıkını baykidi. ⁴ Potifar uningdin

Aləmning yaritilixi

razi bolup, uni xəhsiy yardəmqi kilip, a'ilə ixliri wə pütün tə'allukatini baxkuruxka təyinlidi. ⁵ Xu waqittin baxlap, Pərwərdigar Potifarning pütün a'ilisigə, mal-qarwilirioqa wə terikqilikioqa bəht ata kildi. ⁶ Potifar həmmi Yüsüpnig baxkuruxioqa tapxurup, özining yemək-iqmikidin baxka heq ix bilən kari bolmaydiqan boldi.

Yüsüp kelixkən, qiraylik yigit idi. ⁷ Uzun ötməy, uningə hojayinining ayalining kəzi qüxüp kelip, uningə:

– Kəl, mən bilən bir orunda yat! – dedi.

⁸ Yüsüp rət kilip:

– Oylap kərüng, hojayinim barlik tə'allukatini mening baxkuruxuməqa tapxurdi. Mən boləqqa, u pütün a'ilə ixlirioqa bax katurmaydu. ⁹ Bu a'ilidə mən uningə ohxax hokukluk. Sizdin baxka həmmi manga tapxurdi. Siz uning ayali tursingiz, mən kandaqmu bundak əhlaksiz ixni kilip, Hudaning aldida gunahkar bolay? – dedi.

¹⁰ Potifarning ayali hər küni xerin sözlər bilən Yüsüpnə özigə tartsimu, Yüsüp uning bilən bir orunda yatmaq tügöl, uning bilən bir yərdə olturuxnimu rət kilip kəldi.

¹¹ Bir küni, Yüsüp öz ixi bilən öygə kirdi. U qaşda, öydə baxka hizmətqilər yok idi. ¹² Potifarning ayali Yüsüpnig tonioqa esiliwelip:

– Kəlgin, bir orunda yatayli! – dedi. Birak, Yüsüp keqip, taxkiriəqa qikip kətti. Toni bolsa ayalning kolida kəldi. ¹³ U Yüsüpnig tonini taxlap keqip qikip kətkinini kərüp, ¹⁴ qukan selip, öy hizmətqilirini qakirip, ularəqa:

– Karanglar, erim əkəlgən İbraniy kul bizgə həkərət kəltürdi. U mening hujraməqa kirip, nomusuməqa təgməkqi boləqanidi, mən awazimning bariqə warkiridim. ¹⁵ U mening warkiriəqinimni anglap, tonini elixkimu ülgürəlməy, keqip qikip kətti, – dedi.

¹⁶ U Yüsüpnig tonini bərməy, erining kelixini kütti. ¹⁷ Eri kəlgəndə, uningə mundak dedi:

– Siz əkəlgən həliki İbraniy kul mening hujraməqa kirip, manga həkərət kəltürdi. ¹⁸ Mən warkiriəqanidim, u tonini elixkimu ülgürəlməy, keqip qikip kətti.

¹⁹ Yüsüpnig hojayini ayalining: «Sening kulungning manga kiləqan mu'amilisi mana!» degən sözini anglap, intayin qəzəpləndi. ²⁰ U Yüsüpnə tutup, orda zindaniəqa kamap koydi. Buning bilən, Yüsüp u yərdə kamakta bolup kəldi.

²¹ Lekin, Pərwərdigar Yüsüpkə yar bolup, uningə mehir-xəpkət

kərsətti. Xunga, zindan baxkurojuqi uni yahxi kərup kəlip, ²² uni zindandiki baxka jinayətgilərnı baxkurux wə zindan ixliriqə məs'ul boluxka təyinlidi. ²³ Yüsüp məs'ul boləjan ixlərəja zindan baxkurojuqi bax katurmaydiəjan boldi. Qünki, Pərwərdigar Yüsüpkə yar boləjaqka, u baxkurojan həmmə ixlər onguxluk boləjanidi.

40-bab

Yüsüpnıng türmidaxlirıning qüxlirigə təbir berixi

¹ Məlum məzgil ətkəndin keyin, Misir padixahıning bax sakıyi bilən bax nawıyi padixahıning aldida hatalik ətküzdi. ² Padixah əzəzəlinip, ³ bu ikki yukiri əməldarnı yasawul məhkimisidiki zindanəja, Yüsüp bilən bir yərgə kəmidi. ⁴ Yasawul begi Yüsüpnı bu ikki əməldarnı kütüxkə orunlaxturdi. Ular zindanda birməzgil billə turdi.

⁵ Bir küni keqidə bax sakıy bilən bax naway qüx kərđi. İkkiylənning kərgən qüxlirıning mənisı ohximaytti. ⁶ Ətisi ətigəndə, Yüsüp ularnı yoklap kirginidə, ularning kənglining bi'aramlikini bildi. ⁷ U ulardın:

– Silər bügün nemanqıla pərixan? – dəp soridi.

⁸ Ular:

– İkkimiz ahxam qüx kərđük. Ləkin, qüximizning mənisini yexip beridiəjan adəm yok, – dəp jawab berixti.

Yüsüp ularəja:

– Qüxkə təbir berix kabiliyiti Hudadin kelidu. Qüxünglarnı manganı eytip beringlar, – dedi.

⁹ Buning bilən, bax sakıy mundak dedi:

– Qüxümdə aldimda bir tüp üzüm kəqitining turojanlikini kərdüm.

¹⁰ Kəqəttə üq tal nota xah bolup, kəqət bihlax bilənla qeqəkləp, mewə pixti. ¹¹ Kolumda padixahıning xarab jami bolup, mən üzümlərnı üzüp, xirnisini jaməja sikip, jamni padixahka sundum.

¹² Yüsüp mundak dedi:

– Bu qüxning mənisı mundak: üq nota xah – üq künni kərsitidu. ¹³ Üq kündin keyin, padixah sizgə kəngqilik kəlip, əsli mənsipingizni beridikən. Siz padixahka burun bax sakıy boləjan waktingizdikidək yənə xarab tutidikənsiz. ¹⁴ Əmma, ixliringiz onguxluk boləjanda, meni untup qalmay, manganı həsədxlik kələjaysiz. Padixah aldida mən üqün gəp kəlip, zindandin qikiximəja yardəm kələjaysiz. ¹⁵ Mən əslidə İbraniymən,

Aləmning yaritilixi

yurtumdin nahək tutup kelingənmən. Misirdimu meni zindanoğa taxlijuədək birər yaman ix qiləjinim yok.

¹⁶ Yüsüpnig bax saqiynig qüxigə yahxi təbir bərgənlikini kərgən bax naway Yüsüpkə mundak dedi:

– Mənmu bir qüx kərüptimən. Qüxümdə bəximda üq sewəttə nan barmix. ¹⁷ Əng üstidiki sewəttə padixah yəydiqan hər hil undin pixurulqan nazunemətlər barmix. Lekin, ularni uqarkanatlar yəwatqudəkmix.

¹⁸ Yüsüp mundak dedi:

– Bu qüxning mənisi mundak: üq sewət üq künni kərsitidu. ¹⁹ Üq kündin keyin, padixah kallingizni elip, jəstingizni dərəhkə asidikən, teningizni bolsa uqarkanat yəydikən.

²⁰ Üq kündin keyin, padixahning tuquloqan küni bolup, padixah öz əməldarlıriqə ziyapət bərdi. U bax saqi bilən bax nawayni zindandin qikirip, əməldarlarning aldioqə elip kəldi. ²¹ U bax saqiynig mənsipini əsligə kəltürdi. ²² Bax nawayni bolsa daroqə asti. Bu ixlar dəl Yüsüpnig təbiridək bolup qikti. ²³ Lekin, bax saqi bolsa Yüsüpnü esidin qikirip, uni pütünləy untup qaldi.

41-bab

Yüsüpnig padixahning qüxigə təbir berixi

¹ Ikki yildin keyin Misir padixahi mundak bir qüx kərdi: qüxidə u Nil dəryasining boyida turuptu. ² Yəttə tuyak saqlam həm semiz kala dəryadin qikip, kiroqaktiki komuxlukta otlaptu. ³ Arkidin, sət wə kotur yəttə tuyak qikip, kiroqaktiki u yəttə semiz kalining yenida turuptu. ⁴ Bu yəttə kotur kala həliki yəttə semiz kalini yəwetiptu. Bu qaoqda padixah oyoqinip ketiptu.

⁵ U kayta uykuoqə ketip, yənə bir qüx kərdi: u bir tüp buoqdayning toluk wə yetilgən yəttə danə baxak qikəroqanlikini kərüptu. ⁶ Kəynidin, həliki buoqday yənə issik xamaldin solixip kaləqan puqək yəttə baxak qikiriptu. ⁷ Bu yəttə baxak həliki toluk yetilgən yəttə baxakni yutuwapu. Padixah oyoqansa, bu qüxi ikən. ⁸ Tang atkanda, padixah bi'aram bolup, adəm əwətip, Misirdiki pütün təbirqilər bilən danixmənlərnü qakirtip, qüxlirini ularoqə eytip bərdi. Lekin, uning qüxlirigə heqkim təbir berəlmidi.

⁹ Bu qaoqda, bax saqi padixahka mundak dedi:

Aləmning yaritilixi

– Bügün oylap baksam, mening ötküzgən hatalikim esimgə kəldi. ¹⁰ Bir ketim, janabliri bizgə kattik şəzəplini, bax naway bilən meni yasawul məhkimisidiki zindanoğa kamitip qoyqanıdila. ¹¹ Bir küni keqidə, biz ikkilimiz qüx kərüptük. Kərgən qüxlirimizning mənisisi ohximaytti. ¹² U qaqda, bir İbraniy yax biz bilən bir zindanda idi. U əslidə yasawul begining hizmətkari ikən. İkkimiz qüximizni uningəya eytip bərsək, u qüximizgə təbir bərgənidi. ¹³ Nətijidə, ixlar dəl uning təbiridək bolup qıkti. Janabliri mening mənsipimni əsligə kəltürüp, bax nawayni daroğa astıla.

¹⁴ Padixah Yüsüpnü qakirip kelixkə adəm əwətti. Ular dərhal berip, uni zindandin qikirip, qaq-sakallirini qüxürtüp, kiyimlirini yənggüxləp, padixahning aldiəya elip kəldi. ¹⁵ Padixah uningəya:

– Mən bir qüx kərgənidi. Qüxümgə heqkim təbir bərləmidi. Birak angliximqə, sən təbir bərləydikənsən, – dedi.

¹⁶ Yüsüp:

– Janabliri, mən xəhsən özüm qüxkə təbir bərləməymən. Ləkin, Huda əzlirogə yahxi təbir beridu, – dəp jawab bərdi.

¹⁷ Padixah mundak dedi:

– Qüxümdə mən Nil dəryasining boyida turuptimixmən. ¹⁸ Yəttə tuyak saqlam həm semiz kala dəryadin qikip, kiroqaktiki komuxlukta otlawatatti. ¹⁹ Arkidin yənə yəttə tuyak sət kotur wə awak kala dəryadin qikti. Mən burun Misirda bundak kərkunqluk kala kərüp bakmiojanidim.

²⁰ Bu kotur kalilar heliki semiz kalilarni yəwətti. ²¹ Ləkin, yənila burunkidək sət idiki, semiz kalilarni yəwətkəndək turmaytti. Bu qaqda, mən oyoqinip kəttim.

²² Kəynidin, yənə bir qüx kərdüm. Qüxümdə bir tüp buoqday yəttə danə toluk wə yetilgən baxak qikardi. ²³ Kəynidin, yənə yəttə danə issik xamaldin solixip kətkən ajiz wə puqək baxak qikardi. ²⁴ Bu dansiz baxaklar heliki toluk yetilgən baxaklarni yutuwətti. Mən bu qüxni təbirqilərgə eytip bərgənidi, ləkin heqkim təbir bərləmidi.

²⁵ Yüsüp padixahka mundak dedi:

– Bu ikki qüxning mənisisi birdur. Huda əzi kilməqə boləjan ixlarni janabliriəya aldin bildürüptü. ²⁶ Yəttə semiz kala yəttə yilni kərsitidu. Toluk yetilgən yəttə baxakmu yəttə yilni kərsitidu. Bu ikki qüxning mənisisi ohxax. ²⁷ Kəynidin qikəkan yəttə kotur kala bilən issik xamaldin solixip kətkən yəttə puqək baxak bolsa yəttə kəhətgilik yilni kərsitidu.

²⁸ Demək, pekir heli əzlirogə deginimdək, Huda əzi kilməqə boləjan

Aləmning yaritilixi

ixlarni janablirioja aldın kərsitiptu. ²⁹ Pütkül Misirda misli kərülmigən yəttə bayaxatqilik yil bolıdu. ³⁰ Kəynidin, yəttə kəhətqilik yil bolup, pütkül Misirni aqarqilik kəplap, ilgiriki bayaxat yillarni kixilərnıng yadidin qikiriwetıdu. ³¹ Aqarqilik apiti xundak kattik bolıduki, kixilər burunkı bayaxat yillarni untup ketıdu. ³² Janablirıning ohxax ikki qüx kərüxliri Hudaning bu ixlarni pat arıda jəzmən əməlgə axurıdıoqanlıkını bildürıdu.

³³ Xuning üqün, janablirıning dələtni idarə kılıxka əkil-parasətlik wə yırakni kərələydıoqan bir kixini koyuxlirini ³⁴ həm əmədarlarni tallap, yəttə bayaxatqilik yillirıda pütün məmlikəttiki dehqanqilik məhsulatlirıning bəxtin birini yiojiwelixlirini, ³⁵ xundakla ularoja kəlgüsıdiki bayaxatqilik yillirıda hər hil axlıkni toplap, hərkaysi xəhərlərdə axlık saklax hokukını berixlirini wə axlık iqtisad kılıx toqrisıda əmr qüxürüx təklipini berimən. ³⁶ Kəyni-kəynidin kelıdıoqan yəttə kəhətqilik yilıda bu zapas axlık pütün məmlikət həlkini təminləp, həlkni aq kelip əlüp ketıxtin saklap kalıdu.

Yüsüpning Misirni idarə kılıxi

³⁷ Padıxah wə unıng əmədarlıri Yüsüpning bu təklipini kolları-qıwwətlıdi. ³⁸ Xuning bilən, padıxah əmədarlıriioja:

– Biz bu ixni baxkuruxka Yüsüptinmu layıq kixini tapalmaymız.

Qünki, unıngda Hudaning Rohi bar ikən! – dedi.

³⁹ Andın, padıxah Yüsüpkə:

– Huda bu ixlarni sanga ukturojanikən, sən qokum həmməyləndin əkillik wə yırakni kərələysən. ⁴⁰ Mən seni məmlikitimni idarə kılıxka təyinləymən. Pütün həlkim sening əmringgə boysunıdu. Məmlikitimdə pəkət mening hokukumla səndin yukiri bolıdu. ⁴¹ Həzirdin baxlap, seni Misirning bax wəzirlikigə təyinlidim, – dedi.

⁴² Buning bilən, padıxah öz barmikidiki məhürlük üzükni qikirip, Yüsüpning kolioja saldı wə uqısiioja kəndir rəhttin tokulojan esil ton kiydürüp, boynioja altun zənjir esip koydı. ⁴³ U yənə Yüsüpni ordining wəzirlik hərwisioja olturozıdu. Hərwinıng aldıda yol baxlap ketıwatқан muhapizətqilər yol boyıdiki kixilərnı unıngoja təzim kılıxka buyrudi.

Xundak kılıp, Yüsüp bax wəzirlikkə təyinlinip, pütün məmlikətni idarə kıldı. ⁴⁴ Padıxah Yüsüpkə:

– Mən bolsam padıxah. Lekin, Misirda sening ruhsitingsiz hərəkandak adəmning midir-sidir kılıxiioja ruhsət y k! – dedi.

Aləmning yaritilixi

⁴⁵⁻⁴⁶ Padixah Yüsüpkə Misirqə Zafnat-pane'ah dəp isim koydi wə uningəja On xəhirining rohaniysi Potifəraning kizi Asinatni hotunlukka elip bərdi.

Yüsüp Misir padixahining hizmitini kilixka baxliqan waqtida, ottuz yaxta idi. U padixah ordisidin qikip, Misirning hərkaysi jaylirini kəzdin kəqürdi. ⁴⁷ Yəttə bayaxatqilik yili məzgilidə dehkanqilik məhsulatidin mol həsul elindi. ⁴⁸ Yüsüp axlikni topla, hərkaysi xəhərlərdə zapas axlik mərkizi kurup, ətraptiki jaylardin yiqiwelinəjan axlikni juqlidi.

⁴⁹ Yiqiləjan axlikning köplüki dengiz sahilidiki kumdək həddi-hesabsiz boləjaqka, uni hesablaq mumkin əməs idi.

⁵⁰ Kəhətqilik yilliri yetip kelixtin ilgiri, Yüsüpnin ayali, yəni On xəhirining rohaniysi Potifəraning kizi Asinat uningəja ikki oqul tuəp bərdi. ⁵¹ Yüsüp « Huda pütin dərdimni wə atamning a'ilisini kənglümdin kətürüwətti» dəp, tunji oqliəja Manassə [ahang jəhəttə «untulduəjan»] dəp isim koydi. ⁵² U ikkinji oqliəja « Huda meni azab-okubətlik yərdə pərzəntkə erixtürdi» dəp, Əfrayim [ahang jəhəttə «ronak tepix»] dəp isim koydi.

⁵³ Misirliklar bəhrimən boləjan yəttə bayaxat yil ayaqlaxti. ⁵⁴ Yüsüp aldin eytkəndək, yəttə kəhətqilik yil arka-arkidin kəldi. Ətraptiki həmmə dölətlərdimu aqarqilik yüz bərgənidi. Ləkin, Misirning həmmə yeridə axlik tepilatti. ⁵⁵ Misirliklar aqarqilikta kalay degəndə, ular padixahka yalwurup, axlik tələp kildi. Padixah ularəja Yüsüpnin yeniqə berixni wə həmmə ixta uning orunlaxturuxiqə boysunuxni buyrudi.

⁵⁶ Aqarqilik barəjanseri eqirlixip, Misirning həmmə yerini kaplaqka baxlidi. Xunga, Yüsüp pütkül axlik ambarlirini eqip, zapas axliklarni Misirliklarəja setip bərdi. ⁵⁷ Ətraptiki dölətlərdiki kixilərmu kelixip, Yüsüptin axlik setiwaldi. Qünki, həmmə yərdə aqarqilik bolup, əhwal intayin eqir idi.

42-bab

Yüsüpnin kerindaxlirining Misiroəja axlik aloqili berixi

¹ Kən'an zeminidimu aqarqilik boləjanidi. Yakup Misirda axlik barlikini anglap, oqullirioəja:

– Silər bir-biringlarəja karixipla turamsilər! Nemixka bir qikix yoli tapmaysilər? ² Angliximqə, Misirda axlik bar ikən. Aqliktin ölüp

Aləmning yaritilixi

kətməyli. U yərgə berip, bir'az axlik setiwelip əkelinglar, – dedi.

³ Buning bilən, Yüsüpning on əgəy akisi Misiroğa axlik setiwalojili bardi. ⁴ Lekin, Yakup Yüsüpning inisi Binyaminni ular bilən əwətmidi. Qünki, Yakup uning birər yamanlikka uqrap kelixidin kərkatti.

⁵ Isra'ilning oqulliri wə baxkilar axlik setiwalojili Misiroğa berixti. Qünki, Kən'andimu aqarqilik eojir boləjanidi. ⁶ Yüsüp Misirning bax wəziri boləqaqqa, hərəkaysi jaylardin kəlgənlərgə axlik setip berixkə məs'ul idi. Xunga, Yüsüpning akiliri uning aldiəğa kelip, bexi yərgə təgkūqə uningəğa egilip təzim kildi. ⁷ Yüsüp akilirini kərūpla tonup kaldi, lekin tonumaska seliwelip, ulardin jiddiy kiyapəttə:

– Silər kəyərdin kəldinglar? – dəp soridi.

– Biz Kən'andin axlik setiwalojili kəlduk, – dəp jawab berixti ular.

⁸ Yüsüp akilirini tonuəjan bolsimu, lekin ular Yüsüpni tonumiəjanidi.

⁹ U akiliri toərisidiki kiqik waktida kərgən qüxlirini esigə elip, məksətlik həlda ularəğa:

– Silər jasus, məmlikitimizning əjiz yərlirini qarliojili kəldinglar! – dedi.

¹⁰ Ular:

– Yak janabliri, kəminiliri axlik setiwalojili kəldi. ¹¹ Biz aka-ukilar rastqil adəmlərmiz, kəminiliri hərgiz jasus əməs! – dəp jawab kayturuxti.

¹² Yüsüp ularəğa:

– Yak, silər məmlikitimizning əjiz yərlirini qarliojili kəldinglar! – dəp qing turuwaldi.

¹³ Ular:

– I janabliri, kəminiliri əslidə bir atidin on ikki kərindax iduk. Atimiz Kən'anda turidu. Əng kiqik inimiz uning yenida kaldi, yənə bir inimiz bolsa əlup kətkən! – dedi.

¹⁴ Yüsüp yənə qing turup:

– Yak! Mən hazır eytkəndək, silər rasttinla jasus. ¹⁵ Silərnin səmimiy yaki səmimiy əməslikinglarni sinax üqün padixahning nami bilən kəsəm kilimənki, kiqik ininglar bu yərgə kəlmigūqə, silərni hərgiz kəyuwətməymən. ¹⁶ Silərdin biringlar berip, uni elip kelinglar. Gepinglar ispatlanəuqə, kəlojanliringlar bu yərdə zindanda turisilər. Ininglarni əkəlmisənglar, həmminglar qokum jasus bolup hesablinisilər! – dedi.

¹⁷ Xuning bilən, ularni zindanoğa kəmap, üq kün tutup turdi.

¹⁸ Üqinqi kuni, Yüsüp ularəğa:

– Mən Hudaəğa ihlasmən adəmmən. Əgər silər mening xərtimni qəbul

Aləmning yaritilixi

kilsanglar, bir koxuk keninglardin keqimən. ¹⁹ Özünglarning səmimiy adəm ikənlikinglarni ispatlax üqün, bir adiminglarni zindanda gөрügө koyup, kəlojanliringlar kaytip, alojan axliklarni a'ilənglərdiki aqarqilikta kəlojanlarəja yөtküzüp beringlar. ²⁰ Andin, kiqik ininglarni bu yərgə elip kelinglar. Xundak kəloqandila, sөzünglarning rastliki ispatlinidu-də, өlümdin aman kalisilər! – dedi.

Ular bu xərtni kəbul kilip, ²¹ öz'ara: «Burun biz inimizəja ziyankəxlik kəlojaqqa, əmdi uning kisasioja kalduk! Biz uning azabini kөрüp turup, yalwursimu pisənt kilmiojaniduk. Xunga, bu bala-kəzaəja yoluktuk!» deyixti.

²² Ruben ularəja:

– Mən silərgə: «Bu balioja təgməyli» desəm, silər anglimidinglar. Əmdi xu kən kərzini töləydiəjan bolduk! – dedi.

²³ Yüsüp ularning sөzini qüxəndi. Akiliri bolsa buni bilməytti, qünki Yüsüp ular bilən tərjiman arkilik sөzləxkənidi.

²⁴ Yüsüp özini qətkə elip, yioqlap taxlidi. Andin kaytip kirip, Ximonni ayrip, ularning aldida uni baqlatti.

Yüsüpnin akilirinin Kən'anəja kaytixi

²⁵ Yüsüp hizmətqilirigə akilirinin taəjarlirioja axlik toldurup, axlikka töligen pullirini taəjarlirioja selip koyuxni wə ularəja yolluk ozuk-tülük təyyarlap berixni buyrudi. Həmmə təyyarlik pütкəndin keyin, ²⁶ ular alojan axliklirini exəklirigə artip, yolioja rawan boldi. ²⁷ Kənaləju jayoja barəjanda, ulardin biri exəklərgə yəm berix üqün taəjirini eqip, öz pulining taəjarda turojanlikini kərди-də, ²⁸ kərindaxlirioja:

– Ular pulumni kayturuwetiptu. Mana taəjarning iqidə turidu! – dedi. Ular hang-tang bolup, kərkəkan həlda öz'ara: «Bu, Hudaning bizgə kəlojan nemə ixidu?» deyixti.

²⁹ Ular Kən'anəja kaytip kelip, atisi Yakupning aldioja kirip, өtkən ixlarni bir-birləp sөzləp bərdi. ³⁰ Ular mundak dedi:

– Misirning bax wəziri bizgə kattik gəp kilip, bizni ularning dölitini qarliojili kəlgən, dəp əyiblidi. ³¹ Biz uningəja: «Biz jasus əməsmiz, biz səmimiy adəmlər. ³² Bir atidin jəm'iy on ikki kərindax iduk, bir inimiz өlöp kətti. Əng kiqik inimiz Kən'anda atimizəja həmrəh bolup kaldi» degəniduk. ³³ Birak, u: «Silərnin səmimiy yaki səmimiy əməslikinglarni sinaymən. Bir adiminglarni kamakta tutup turimən. Kəlojanliringlar kaytip, alojan axlikinglarni aqarqilikta kəlojan a'ilənglərgə yөtküzüp

Aləmning yaritilixi

beringlar. ³⁴ Andin, kiiqik ininglarni mening yenimoja elip kelinglar. Xundak kilsanglar, silerning jasus əməs, bəlki səmimiy adəm ikənlikinglaroja ixinip, kerindixinglarni kayturup berimən. Bu yərdə turup kelip, okət kilsanglarmu bolidu» dedi.

³⁵ Keyin ular axliklarni tökkəndə, öz pullirining taqarda ikənlikini kəruxti. Ata-balilar pul kapquklirini kərup, intayin korkti. ³⁶ Yakup ularoja:

– Silər meni həmmə oqullirimdin ayriwetəmsilər? Yüsüp yok boldi, Ximonmu tügəxti. Əmdi Binyaminnimu elip kətməkqi boldunglarmu? Bala-kazaning həmmisi mening beximojila kələmdiojandu! – dedi.

³⁷ Ruben atisoja wədə berip:

– Əgər mən Binyaminni kayturup kəlmisəm, mening ikki oqlumni əltürüweting. Kiiqik inimiz Binyaminni manga amanət kiling. Mən uni qokum kayturup kelimən, – dedi.

³⁸ Lekin, Yakup ularoja:

– Bu oqlum silər bilən barmisun! Uning bir korsaktin bolojan akisi əlüp ketip, yaləuz kaldi. Mubada u yolda birər kəngülsizlikkə yolukup qalsa, mən həsrət qekip əlüp ketimən, – dedi.

43-bab

Yüsüpnin kerindaxlirining Binyaminni Misiroja elip berixi

¹ Kən'andiki aqarqilik barojanseri eqirlaxti. ² Yakupning a'ilisidikilər Misirdin elip kelingən axlikni yəp bolojandin keyin, Yakup oqullirioja:

– Silər yənə bir'az axlik setiwelip kelinglar, – dedi.

³ Yəhuda atisoja:

– Birak, u adəm bizgə: «Kiiqik ininglarni elip kəlmigüqə, yüzümgə kariojuqi bolmanglar» degən. ⁴ Əgər siz kiiqik inimizni biz bilən billə əwətsingiz, barimiz. ⁵ Bolmisa barmaymiz, qünki u kixi bizgə: «Kiiqik ininglani elip kəlmigüqə, yüzümgə kariojuqi bolmanglar» degən, – dedi.

⁶ Isra'il ularoja:

– Silər nemixka meni mundak kijnaysilər? Nemə üqün u kixigə: «Əydə yənə bir inimiz bar» dəp eyttinglar? – dedi.

⁷ Ular mundak jawab kayturdi:

– U kixi bizni wə a'ilimizning əhwalini koqilap sürüxtürüp: «Atanglar hayatmu? Yənə baxka kerindaxliringlar barmu?» dəp soridi. Biz uning

Aləmning yaritilixi

so'aliqja jawab bərmisək bolmaytti. Biz uning: «Kiqik ininglarni elip kelinglar» dəydiqanlikini nədin biləttuk?

⁸ Yəhuda Isra'iloja:

– Binyaminni manga tapxurung. Biz dərhal yoloja qikayli. Xundak kilojanda, biz, siz wə balilirimiz aqliktin əlməymiz! ⁹ Kiqik iniməja mən kepil, pütün jawabkarlikni üstümgə alay. Mən uni aman-esən kayturup kelip, öz kolingizəja tapxurmisam, əmürwayət əyiblik bolup ketəy!

¹⁰ Əgər biz wakitni kəynigə sürmigən bolsak, bu qaqkiqə ikki ketim berip keləttuk, – dedi.

¹¹ Isra'il ularəja:

– Undak bolsa, mundak qilinglar. Bax wəzirgə bir'az məlhəm, həsəl, dora-dərman, murmækki, pistə-badam katarlik əng yahxi yərlik alahidə məhsulatlardın sowəjat aləjaq beringlar. ¹² Yənə bir həssə artuk pul aləjaq berip, aldinki ketim taqarlinglarəja selip koyəjan pullarni kayturup beringlar. Ehtimal bu ixta səwənlik kərüngən boluxi mumkin.

¹³ Ininglarnimu u kixining yenioja tezdin elip beringlar. ¹⁴ Həmmigə qadir Huda uning kəngligə insap berip, Binyamin bilən Ximonni silərgə koxup kayturojay. Nawada təkdir balilirimni məndin ayriwətsə, amalim kanqə! – dedi.

¹⁵ Buning bilən ular təyyarliojan sowəjatlirini, bir həssə artuk pul wə Binyaminni elip, yoloja qikti. Ular Misiroja barəjandin keyin, Yüsüp bilən kəruxti. ¹⁶ Binyaminning ular bilən billə kəlgənlikini kərgən Yüsüp əojidariəja:

– Bu kixilərnə əyümgə elip bar. Ular qüxlük tamakta mən bilən billə bolidu. Silər bir mal soyup, ziyapət təyyarlanglar, – dedi.

¹⁷ Əjojidar buyrukka bina'ən ularni Yüsüpning əyigə elip bardi. ¹⁸ Ular əjojidar tərpidin Yüsüpning əyigə baxlap beriləjanlikidin intayin kərkuxup: «Bizni qokum aldinki ketim taqarlimizda kayturulojan pullar səwəbidin bu yərgə elip kəldi. Ehtimal ular bizgə tuyuksiz hujum kilip, exəklirimizni tartiwelip, bizni kul kilixi mumkin!» deyixti,

¹⁹ həmdə Yüsüpning dərwezisi aldioja berix bilənla, ular əjojidarəja:

²⁰ – Təksir! Aldinki ketim biz bu yərgə axlik aləjili kəlgəniduk. ²¹ Əyge qaytix yolimizda kənidiojan yərgə kelip taqarlarni aqsak, pullirimizning taqarlimizda öz peti turojanlikini kərduk. Həzir bu pullarni kayturup berix üqün əkəlduk. ²² Buningdin baxka, biz yənə axlik setiwəlidiojanəjimu pul əkəlduk. Aldinki ketim taqarlimizəja pullarni kim selip koydikin bilmiduk, – deyixti.

Aləmning yaritilixi

²³ Qlojidar ularoşa:

– Qorkmanglar! Qorkmanglar! Pulliringlarni mən tapxurup aloşanidim. Uni taqarliringlaroşa qokum Huda, yəni atanglar etikad kılıp kəlgən Huda selip koyoşan ohxaydu, – dedi. Andin, u Ximonni zindandin elip qikip, ularoşa tapxurup bərdi.

²⁴ Qlojidar ularni Yüsüpning öyigə baxlap, putlirini yuyuxka su, exəklirigə bolsa yəm bərdi. ²⁵ Ular sowoşatlarni təyyarlap, qüxtə Yüsüp kəlgəndə uningəşa təkdim kılıxni kütüp turdi. Qünki, ular Yüsüp bilən tamakta billə bolidioşanliki toşrisidiki həwərnə anglioşanidi. ²⁶ Yüsüp öygə kəlgəndə, ular baxlirini yərgə təgküqə egip təzim kılıp, sowoşatlarni sundi. ²⁷ Yüsüp ular bilən salamlaxkandin keyin:

– Silər mənğa yaxınıp qaloşan atanglar toşruluk gəp kılışanidinglar. U kixi kəndak, həyatmu? – dəp soridi.

²⁸ Ular jawabən:

– Məmin kəminilirining atisi həyat wə yahxi turuwatidu, – dəp, baxlirini kayta yərgə təgküqə egip təzim kıldı.

²⁹ Yüsüp bir anidin boləşan öz inisi Binyaminni kərup:

– Silər mənğa eytkən heliki əng kikiş ininglar muxumu? Əy ooşlum, şanğa Huda bəht ata kılışay – dedi.

³⁰ Yüsüp öz inişioşa boləşan kaynak mehır hessiyatini basalmay, kəpqilikning aldidə ün selip yioşliwətküdək bolup kətti. Xunğa, ularning yenidin qikip, öz hujrisioşa kirip birhəzoşiqə kəz yexi kıldı. ³¹ Andin, u yüzini yuyup, hessiyatini besip, kaytip kirip, hizmətqilirigə tamak əkirixkə buyrudi.

³² Yüsüp əzi yaloşuz bir dastihanda, kərindaxliri ayrim bir dastihanda olturdi. Ziyapəttə billə boləşan Misirliklər yənə bir dastihanda olturdi. Qünki, Misirliklər İbraniylar bilən bir dastihanda olturuxni təwən kərətti.

³³ Yüsüp kərindaxlirini əzigə kəritip, qong-kikiş tərtpi boyiqə olturoşuzdi. Buni kərgən aka-ukiliri hang-tang boləşinidin bir-birigə kərixip koyuxatti. ³⁴ Yüsüp ularoşa öz dastihinidin tamak bəlöp bərdi. Binyaminoşa bolsa baxkılarningkidin bəx həssə artuk usup bərdi. Ular Yüsüp bilən billə yəp-iqip, intayin huxal boluxti.

44-bab

Yüsüpning kümüx jamining yokilip ketixi

¹ Yüsüp oqojidariqja:

– Sən ularning taojarliriqja elip ketəligüdək axlik qaçilap, pullirini öz taojarliriqja selip koy. ² Ularning əng kiqikining taojiriqja mening kümüx jamim bilən öz pulini selip koy! – dəp buyruk kildi. Qojidar buyrukka bina'ən xundak kildi.

³ Ətisi tang səhərdə, Yüsüpning kerindaxliri exəkliri bilən yoloqja selip koyuldi. ⁴ Ular xəhərdin qikip anqə yirakka barmayla, Yüsüp oqojidariqja:

– Sən dərhal ularning kəynidin koçqilap berip, ularqja: «Silər nemixka yahxilikka yamanlik kilisilər? ⁵ Nemixka hojayinimning kümüx jamini oqirilap ketisilər? Hojayinim u jamda həm xarab iqudu, həm pal aqidu. Silər eoçir gunah ötküzdüglar!» degin, – dedi.

⁶ Qojidar ularqja yetixkəndə, Yüsüpning sözini dedi.

⁷ Ular:

– Qojam, bu nemə degənliri? Kəminiliri bundak ixtin neridur!

⁸ Əzlrigə məlum, biz hətta ötkən ketimda taojarlirimizda pullarning barlikini kərüp, uni Kən'andin kayturup əkəlgən tursak, hojayiningizning altun-kümüxlirini yənə oqirilamtuk? ⁹ Əgər əzliri kaysimizning taojiridin jamni tepiwalsila, xu ölümgə məhkum bolsun. Qalojanlirimizmu əzlrining kuli bolayli! – deyixti.

¹⁰ Qojidar:

– Bu səzünglarqja koxulimən. Əmma, jamni oqirilijan kixinila elip qalimən. Qalojanliringlar kaytip kətsənglar bolidu, – dedi.

¹¹ Buning bilən, kəpqilik dərhal öz taojarlirini yərgə qüxürüp aqti.

¹² Qojidar qoçgining taojiridin baxlap taki əng kiqikiningkigiqə inçikiləp ahturdi. Ahirda, kümüx jamni Binyaminning taojiridin tepiwaldi.

¹³ Qerindaxlar ümidsizləngən həlda kiyimlirini yirtixip, yük-taklirini exəklirigə artip, yənə xu xəhərgə kaytip kelixti.

Yəhudaning Binyamin üqün yelinixi

¹⁴ Yəhuda wə kerindaxliri Yüsüpning aldiqja kaytip baroçinida, Yüsüp tehi öyidə idi. Ular əzlrini uning aldiqja taxlap yərgə atti. ¹⁵ Yüsüp ularqja:

– Silərnin bu nemə kilojininglar? Manga ohxax yukiri mərtiwidiki bir

Aləmning yaritilixi

kixining silərnıng yürüx-turuxunglarıǵa pal aqalaydıǵanlıkimni bilməyttinglarmu? – dedi.

¹⁶ Yəhuda jawabən:

– I aliyliri, biz bu ixka nemə deyələymiz? Uni almiduk, dəp kəndakmu özimizni aklıyalaymiz? Huda kəminilirining gunahını eqip taxlıdı. Əmdi jam qıkkən kixila əməs, həmmimiz əzlrining kuli boləyaymiz! – dedi.

¹⁷ Yüsüp ularıǵa:

– Yak! Hərgiz undak kılmaymən. Pəkət jamni alıǵan kixi manga kul bolsun. Qaləjanlıringlar atanglarning yenıǵa aman-esən qaytıp ketinglar, – dedi.

¹⁸ Yəhuda Yüsüpning aldıǵa berip:

– I aliyliri, əzlrigə əhwalni oquk bayan kıliximıǵa ruhsət kıləyayla. Əzliri padıxah bilən barawər, kəminilirigə rəhim kıləyayla! ¹⁹ Əzliri bizdin: «Silərnıng atanglar yaki baxka kərındaxlıringlar barmu?» dəp sorıǵanlırida, ²⁰ biz: «Yaxınıp qaləjan atimiz wə atimiz yaxınıp qaləjanda tapkan bir kıqıq inimiz bar. Bu inimizning bir kərsaktin boləjan akisi əlöp kətkən. U ularning anısın qaləjan birdinbir bala, xunga atimiz unıǵıǵa bək amrak» degənıduq. ²¹ Əzliri biz kəminilirigə: «Uni elip kelinglar, əz kəzüm bilən kərəy» dəp tapılıǵandıla. ²² Lekin, biz bu balıning atısın ayrılalmaydıǵanlıkini, əgər ayrılsa, atimizning qokum əldıǵanlıkini eytkinimizda, ²³ əzliri biz kəminilirigə: «Kıqıq ininglarnı elip kəlmıgüqə, yüzümgə kəriǵuqı bolmanglar!» degənıdıla. ²⁴ Biz atimizning yenıǵa berip, əzlrining səzlrini yətküzduq.

²⁵ Keyin, u bizni yənə axlık əkelixkə buyruǵanda, ²⁶ biz unıǵıǵa: «Inimiz biz bilən billə barmıǵuqə, biz u kixining yüzıǵə kəriyalmaymiz. Kıqıq inimiz biz bilən billə barmısa, bizmu barmaymiz» degənıduq.

²⁷ Kəminilirining atısı bizgə: «Silərgə məlumki, ayalim Rahlə manga pəkət ikki oǵul tuǵup bərđi. ²⁸ Ularning biri məndin juda boldı. U məndin ayrılıǵandın keyin, uni qayta kərmıdım. U qokum yırtkuq haywanlarıǵa yəm boldı. ²⁹ Əgər silər bu oǵlumni məndin elip ketip, umu yolda birər kəngülsizlikkə yolukup kalsa, kəriǵınımda həsrət qekip, əlöp ketimən» degənıdı. ³⁰ Əmdi oylap baksıla! Əgər biz bu balını elip kətmısək, kəminilirining atısı bu balıning qaytıp kəlmıgənlıkini kəripla, hayatıdın ayrılıdı. Qünki, unıng hayatı bu balıning təkđirigə baǵlık.

³¹ Atimiz bilən kəriixkinimizdə, inimiz yok bolsa, u həsrət qekip əlöp ketıdı. Unıng əlūxıǵə biz səwəbqi boləjan bolımdız. ³² Kəminiliri atamıǵa kepillik berip: «Əgər balını qayturup kəlmısəm, əmürwayət əyiblik

Aləmning yaritilixi

bolup ketəy» degənidim. ³³ Xunga, i aliyli, bu bala üqün kəminiliri kelip, əzlrigə kul bolsun. U bala bolsa akiliri bilən billə kaytip kətsun! ³⁴ Əgər bu bala mən bilən billə kətmisə, mən atamning yuzigə kəndak kəriyalaymən? Mən atamning bundak bala-kazaqə uqrixoqə qidap turalmaymən! – dedi.

45-bab

Yüsüpning kerindaxlirioqə özini axkarilixi

¹⁻² Yüsüp öz həssiyatini besiwelixka amalsiz kelip, hizmətkarlırining taxkiriqə qikip turuxini buyrudi. U kerindaxliri bilən yaloquz kaləqanda, əzining kim ikənlikini məlum kildi-də, xundak kattik yioqlidiki, uning awazini öyning sirtidikilərmu anglidi wə anglap kelip, bu həwərnı tezdin padixahka yətküzdi.

³ Yüsüp İbraniy tilida kerindaxlirioqə mundak dedi:

– Mən Yüsüp bolimən! Atam salamətmu?

Bu gəpni angliqan kerindaxliri həduqup kətkinidin gəp kiləlməy turupla kəldi. ⁴ Yüsüp ularni aldioqə qakirdi. Ular uning aldioqə kəlgəndə, mundak dedi:

– Mən silərnıng ininglar, yəni silər Misiroqə setiwətkən Yüsüp bolimən.

⁵ Ləkin, silər bu ix üqün ənsirəp, əzünglarnı əyibkə buyrumanglar. Huda həlkning hayatini saklap kelix üqün, meni awwal bu yərgə əwətkən. ⁶ Bu yərdiki kəhətqilikkə əmdi ikki yil boldi. Yənə bəx yiləqiqə terikqilik kiləqilimu bolmaydu, həsul aləqilimu bolmaydu. ⁷ Xunga, silərnıng nəslinglarnı saklap kelix həm hayatinglarnı kutkuzup kelix üqün, Huda qong məjizə kərsitip meni bu yərgə awwal əwətti. ⁸ Demək, meni bu yərgə elip kəlgən silər əməs, bəlki Hudadur. U meni padixahning bax məslihətqisi wə Misirning bax wəzirlikigə olturoquzup, pütün məmlikətni idarə kilixka muyəssər kildi.

⁹ Silər atamning yenioqə tezdin berip, uningə: «Oqilingiz Yüsüp: ⁶ Huda meni pütün Misir dəlitining bax wəziri kilip tiklidi. Siz əmdi keqikməy, bu yərgə tezdin yetip keling. ¹⁰ Oqul-kizliringiz, nəwriliringiz, koy-kaliliringiz wə baxka pütün tə'allukatingizni əkelip, Goxən wilayiti ətrapida manga yəqin olturung. ¹¹ Sizning pütün a'ilə wə mal-waranliringiz bilən aqliktin müxkül əhwaləqə qüxüp kalmaslikingiz üqün, mən sizni bəkimən. Qünki, kəhətqilik yənə bəx yil dawamlixidu!»

dedi» dənglar, – dedi.

¹² Yüsüp yənə:

– Mana, mening kim ikənlikimni silər həmninglar öz kəzünglar bilən kərdünglar, Binyamin sənmu, kərdüng. ¹³ Atamoja Misirdiki hərmittimning kañqilik yukirilikini eytinglar wə kərgənliringlarning həmmisini yətküzüp, uni tezdin bu yərgə elip kelinglar, – dedi.

¹⁴ U inisi Binyaminni kuqaklap, yənə kattik yiqlap kətti. Inisimu uning boynioja esilip kattik yiqliidi. ¹⁵ Andin, u yiqliiojan peti akiliri bilən bir-birləp səyüxüp kəruxti. Xuningdin keyin, kərindaxliri uning bilən səzlixixkə baxliidi.

¹⁶ Yüsüpning kərindaxlirining Misiroja kəlgənliki toqrisidiki həwər ordioja yetip kəlgəndə, padixah wə hizmətkarliri intayin huxal boluxup kətti. ¹⁷ Padixah Yüsüpkə:

– Kərindaxliringoja eyt, ulaqlirioja mal artip, dərhal Kən'anioja kaytip berip, ¹⁸ atang bilən barlik a'ilə tawabi'atilirini bu yərgə elip kəlsun. Mən ularoja Misirning əng yahxi zeminini berimən. Ular bu yərdə bayaxat turmuxtın bəhrimən bolsun. ¹⁹ Ularoja yənə xunimu eytip koy: «Ular atangni wə hotun, bala-qakilirimimu elip kelix üqün, Misirdin hərwa aləjaq kətsun. ²⁰ Ular u yərdiki tə'əllukatini oylimisun, qünki Misir zeminining əng yahxi nərsiliri ularning bolidu», – dedi.

²¹ Isra'ilning oqulliri bu səzgə bina'ən ix kildi. Yüsüp padixahning əmri boyiqə ularoja hərwa wə yoləja yetərlik ozuk təyyarlap bərdi. ²² U yənə hər bir akisioja bir kurdin yengi kiyim sowəjat kildi. Binyaminioja bolsa bəx kur kiyim bilən üq yüz kümüx tənggə bərdi. ²³ U atisioja on hangga exəkkə Misirning əng yahxi məhsulatilirini, yənə on mada exəkkə atisining Misiroja kelix yolida istemal kilixioja axlik, nan wə baxqa yeməklıklərni artip bərdi. ²⁴ U kərindaxlirini yoləja selix aldida ularoja yolda jedəl-majira qikarmaslikni tapilidi.

²⁵ Ular Misirdin qikip, Kən'anioja – atisining yenioja kaytip bardi.

²⁶ Ular atisioja:

– Yüsüp həyat ikən! Misirning bax wəziri boptu! – dedi.

Yakupning tənliiri juquldap kətti. U ularning səzigə ixənmidi. ²⁷ Ləkin, u ulardin Yüsüpning eytip bərgən səzilirini anglap həmdə Yüsüpning özini elip kelixkə əwətkən hərwilirini kərup, əs-hoxioja kəldi. ²⁸ U:

– Boldi! Oqulum Yüsüpning həyat ikənlikigə əmdi ixəndim!

Kəzümning oquqida berip uni kərəy! – dedi.

46-bab

Yakupning pütün a'ilisini elip Misiroja berixi

¹ Isra'il pütün mal-mülüklirini yiojixturup, Bə'ərxəbaşa kelip, u yərdə atisi Is'hak etikad kıloğan Hudaşa atap kurbanlik kildi. ² Xu keqə, uningşa bir oqayibanə alamət kərünüp, Huda uni:

– Yakup, Yakup! – dəp qakirdi.

– Ləbbəy, – dəp jawab bərdi u.

³ Huda uningşa:

– Mən Huda, sening atang etikad kıloğan Hudadurmən. Sən Misiroja berixtin korkma. Qünki, mən u yərdə sening əwladliringni uluq bir həlk kılımən. ⁴ Mən sən bilən billə Misiroja berip, andin əwladliringni qokum bu zeminoja kayturup kelimən. Sən aləmdin ötkəndə, Yüsüp yeningda bolidu, – dedi.

⁵ Yakup Bə'ərxəbadin yoloja qikti. Uning oqulliri uni wə

hotun-balilirini Misir padixahi əwətkən hərwilaroja olturozuzup,

⁶ Kən'anda tapkan mal-waranliri bilən tə'əllukatlirini elip, Misiroja karap mangdi. Xundak kilip, Yakup pütün əwladlirini elip Misiroja kəldi.

⁷ Oqul-kizliri wə oqul-kiz nəwrilirimu billə bardı.

⁸ Isra'il dəpmu atalojan Yakup bilən billə Misiroja barojan əwladlirining isimliki təwəndikiqə:

Yakupning qong oqli Ruben ⁹ wə uning oqulliri: Hanok, Pallu, Həzron wə Karmi katarliklar.

¹⁰ Ximon wə uning oqulliri: Yemu'il, Yamin, Ohad, Yakın, Zohar wə Kən'anlik ayalidin boloğan Xa'ul katarliklar.

¹¹ Lawiy wə uning oqulliri: Gerxon, Qohat wə Mirari katarliklar.

¹² Yəhuda wə uning oqulliri: Xelah, Pəras wə Zərah katarliklar.

Yəhudaning yənə Er wə Onan degən oqulliri bolup, ular Kən'anda ölüp kətkənidi.

Pərasning oqulliri: Həzron bilən Həmul.

¹³ Issakar wə uning oqulliri: Tolah, Puwa, Yob wə Ximron katarliklar.

¹⁴ Zəbulun wə uning oqulliri: Sərad, Elon wə Yahlil katarliklar.

¹⁵ Yukiridikilər Leyah Paddan-arramda Yakupka tuşup bərgən əwladlar bolup, kizi Dina bilən jəm'iy ottuz üq nəpər idi.

¹⁶ Gad wə uning oqulliri: Səfon, Haggi, Xuniy, Ezbon, Əri, Arodi wə Ar'eli katarliklar.

Aləmning yaritilixi

¹⁷ Axer wə uning pərzəntliri: oqulliri Yimna, Yixwa, Yixwi, Bəriya wə kizi Sərah. Bəriyaning oqulliri: Həbər wə Malkel idi.

¹⁸ Yukiridikilər Laban kizi Leyahka dedək kılıp bərgən Zilpa Yakupka tuşup bərgən əwladlar bolup, ular jəm'iy on altə nəpər idi.

¹⁹ Yakupning ayali Rahilə uningəja ikki oqul tuşup bərgən bolup, ular Yüsüp bilən Binyamin idi. ²⁰ Yüsüp Misirda On xəhirining rohaniysi Potifəraning kizi Asinattin Manassə wə Əfrayim isimlik ikki oqul tapkanidi.

²¹ Binyamining oqulliri: Bəla, Bekər, Axbel, Gera, Na'aman, Ehi, Rox, Muppim, Huppim wə Arid katarliklar.

²² Yukiridikilər Rahilə Yakupka tuşup bərgən əwladlar bolup, jəm'iy on tət nəpər idi.

²³ Dan wə uning oqli Huxim.

²⁴ Naftali wə uning oqulliri: Yahsi'il, Guni, Yəsər wə Xilləm katarliklar.

²⁵ Yukiridikilər Labanning kizi Rahiləgə dedək kılıp bərgən Bilhah Yakupka tuşup bərgən əwladlar bolup, jəm'iy yəttə nəpər idi.

²⁶ Demək, Yakupning kelinlirini hesabka almioqanda, Yakup bilən billə Misiroja barəjan əz əwladliri jəm'iy atmix altə kixi idi. ²⁷ Yüsüpnung Misirda tapkan ikki oqlini koşkanda, Yakup jəmətining Misirdiki nopusi jəm'iy yətmix^⑤ kixi boldi.

Yakup wə uning jəmətining Misiroja yetip kelixi

²⁸ Yakup Yüsüp bilən Goxən wilayitidə körüxüx üqün, Yəhudani uning yenioja yənlixni ukup kelixkə əwətti. Yakuplar Goxəngə kəlginidə,

²⁹ Yüsüp wəzirlik hərwisida olturup, atisining aldioja bardi. Ular didar körüxüx bilənla, Yüsüp atisini kuqaklap uzunojiqə yioqlidi. ³⁰ Isra'il Yüsüpkə:

– Mən sening həyat ikənlikingni əz kəzüm bilən kərdüm. Əmdi əlüp kətsəmmu razimən! – dedi.

³¹ Andin, Yüsüp kərindaxliri wə qong öydikilirigə mundak dedi:

– Mən padixahka silərning Kən'andin bu yərgə kəqüp kəlgənlikinglarni məlum kily. ³² Uningəja silərning qarwiqi ikənlikinglarni,

---

^⑤ Bu babning 15-, 18-, 22-, 25-ayətliridə tiləja elinojan adəm sanini koşkanda Misiroja barəjanlar jəm'iy 70 adəm bolidu. Birak, bu ayəttə tiləja elinojan 66 adəm iqigə Yüsüpnung ikki oqli – Manassə bilən Əfrayim, xundakla Yəhudaning Kən'anda əlüp kətkən ikki oqli – Er bilən Onan koşulmiojan.

Aləmning yaritilixi

mal-mülkünlarni elip kəlgənliklarni eytay. ³³ Padixah silər bilən kəruxüp, kəspinglarni sorisa, ³⁴ uningöja: «Biz kiqikimizdin tartip qarwiqilik kılıp kəlgən. Ata-bowilirimizmu qarwiqi idi» dənglar. Xuning bilən, u silərni öz həlkidin ayrip, Goxəngə orunlaxturidu, – dedi.

Yüsüpning bundak deyixidiki səwəb, Misirliklar mal bakquqılarni pəkət kəzgə ilmaytti.

47-bab

¹ Buning bilən, Yüsüp padixah bilən kəruxkili berip, uningöja:

– Atam bilən kerindaxlirim Kən'andin koy-kala wə pütün mal-mülüklirini elip bu yərgə kəldi. Həzirqə ular Goxəndə turuwatidu, – dedi.

² Andin keyin, Yüsüp bəx kerindixini tallap, padixah bilən kəruxükə elip kəldi.

³ Padixah Yüsüpning kerindaxliridin:

– Silər kaysi kəsip bilən xuqullinisilər? – dəp soridi.

Ular jawabən:

– Janabliri, kəminiliri ata-bowilirimizöja ohxax, mal bekix bilən tirikqilik kilimiz. ⁴ Kən'anda kəhətqilik eçir bolöjaqqa, mal bakidöjan otlaqmu yok. Xu səwəbtin, biz bu yərgə kəqüp kəlduk. Janabliridin kəminilirining Goxən wilayitidə turuxöja ijazət berixlirini soraymiz, – dedi.

⁵ Padixah Yüsüpkə:

– Atang bilən kerindaxliring bu yərgə kəptu. ⁶ Misirning zemini ularning aldida turuptu. Özliri məmlikətning əng yahxi yerini tallisun. Goxəndə tursimu boliweridu. Ularining arisida iktidarlik kixilər bolsa, mallirimni baxkuruxkə koysangmu bolidu, – dedi.

⁷ Keyin, Yüsüp atisi Yakupni ordioja baxlap kelip, Misir padixahi bilən kəruxtürdi. Yakup padixahkə bəht-sa'adət tilidi. ⁸ Padixah uningdin:

– Kəngə yaxkə kəldingiz? – dəp soridi.

⁹ Yakup uningöja:

– Mən bu dunyada musafir bolup, bir yüz ottuz yil yaxidim. Bu japa-muxəkkətlik həyatimda tehi ata-bowilirimdək uzun ömür kərmidim, – dəp jawab bərdi.

¹⁰ Hoxlixix aldida, Yakup yənə padixahkə bəht tiləp, andin qikip kətti.

Aləmning yaritilixi

¹¹ Yüsüp padixahning əmri boyiqə atisi bilən kerindaxlirini Misiroğa orunlaxturdi. U Rəmses xəhiringning yenidin dələtning əng yahxi yerini ularoğa zeminlikka bərdi ¹² həmdə atisi, kerindaxliri wə ularning əydikilirigə nopusning saniəğa karap, axlik yətküzüp bərdi.

Aqarqilik

¹³ Aqarqilik intayin eəjirlixip kətkənliktin, həmmə yərdə axlik qalmiojanidi. Misirliklar bilən Kən'anliklar aqliktin ajizlap kətti.

¹⁴ Yüsüp axlik setip, ularning həmmə pullirini yioqiwelip ordioğa tapxurdi. ¹⁵ Misir wə Kən'andiki həlkning kolidiki pullar tügigəndə, Misir həlki Yüsüpning aldioğa kelip, uningdin:

– Pullirimiz tügəp kətti. Ölümdin saklinip keliximiz üqün bir amal kılıp, bizgə axlik yətküzüp bərgəyla, – dəp tələp kildi.

¹⁶ Yüsüp ularoğa:

– Əgər pulunglar tügəp kətkən bolsa, melinglarni axlikka tegixinglar, – dedi.

¹⁷ Buning bilən, ular mallirini Yüsüpning aldioğa elip kelixti. Yüsüp ularning at, exək, koy, kala wə əqkilirigə axlik tegixip bərdi. Xundak kılıp, Yüsüp ularning mal-qarwilirining bədiligə xu yili ularni axlik bilən təminlidi.

¹⁸ Keyinki yili, ular yənə kelip:

– I aliyliri, həkikiy əhwalni yoxurmaymiz. Pullirimiz pütünləy tügidi. Mallirimizmu əzlrigə ötüp kətti. Həzir bizning tenimiz wə yerimizdin baxka heq nərsimiz qalmidi. ¹⁹ Ölümdin saklinip keliximizə bir amal kiləyla! Yərlirimizning ak taxlinip kalmasliki üqün, əzimiz bilən yerimizni axlikka almaxturup bərgəyla. Yərlirimiz padixahning bolsun. Əzimizmu padixahning kuli bolup, uning dehkanqilikini kilayli. Həyat keliximiz üqün, yərləni teriximizə urukluq bərgəyla! – dəp tələp kildi.

²⁰ Xundak kılıp, Yüsüp padixah üqün Misirning pütün zeminini setiwaldi. Aqarqilikning eəjirlikidin Misirliklar yərlirini setixka məjbur boldi. Nətijidə, pütün yər-zemin padixahka ötüp kətti. ²¹ Pütün Misir həlkimu uning kuli bolup kaldi. ²² Pəkət rohaniylarning yərlirila öz kollirida kaldi. Ularning yərlirini setixi həjətsiz idi. Qünki, ular padixahnin həksiz axlik alatti.

²³ Yüsüp həlkə:

– Mən padixah üqün siləni wə yər-zeminliringlarni setiwələjanikənmən, u yərgə dehkanqilik kilixinglar üqün uruk bərey.

Aləmning yaritilixi

²⁴ Hösul waktida, hösulning bəxtin birini padixahka tapxurup, qalqinini özünglaroqa wə a'lonqlərgə ozuk wə urukluk kilinglar, – dedi.

²⁵ Ular:

– I aliyliri, əzliri hayatimizni kutkuzup kaldila. Bizgə xəpkət kilip, bizni kullukka qobul kilqayla,⁶ – deyixti.

²⁶ Xunga, Yüsüp Misirliklaroqa «Dehqanqilik məhsulatliri hösulining bəxtin bir kismini padixahka tapxurux kerək» degən qanunni tüzüp bərdi. Bu qanun bögünqiqə küqkə igə bolmaqta. Pəpkət rohaniylarning yərlirila padixahka ötmidi.

Yakupning ahirki təlipi

²⁷ Isra'illar Misirning Goxən wilayitidə olturaklaxti. Ular ronak tepip, ahaliliri həssiləp kəpəydi. ²⁸ Yakup Misirda on yəttə yil yaxap, bir yüz kirik yəttə yil əmür kərdi. ²⁹ U əlütə aldida Yüsüpni qakirtip kelip, uningqaja:

– Əgər sən məndin razi bolsang, qolungni ikki yotamning astioqa koyup, manga qəmhörlük kərsitip, meni Misiroqa dəpnə kilmaslikka kəsəm kilqin. ³⁰ Mən wapat bolqanda, meni Misirdin elip qikip, ata-bowam dəpnə kilinoqan yərgə dəpnə kilqin, – dedi.

Yüsüp atisioqa:

– Tapxurukingizni qokum orundaymən, – dedi.

³¹ Isra'il:

– Undaq bolsa, manga kəsəm kilqin, – dedi.

Xuning bilən, Yüsüp kəsəm kildi. Isra'il kariwatning bax tərpidə bax koyup, Hudaoqa mədhıyə okudi.

48-bab**Yakupning Əfrayim wə Manassəgə həyrlik du'a kilixi**

¹ Birməzgildin keyin Yüsüpkə atisining aqrip qaloqanliki toqrisidiki həwər yətti. Xunga, Yüsüp ikki oqli Manassə bilən Əfrayimni elip atisining yenioqa bardı. ² Yakup oqli Yüsüpnin kəlgənlikini anglap, yatqan ornidin küqining bariqə küqəp turup, aran olturdi. ³ Yakup Yüsüpkə:

---

⁶ Əgər ular kullukka qobul kilinsa, turmuxidin qəm kilmaytti. Qünki, hojayini ularning korsikini bakatti.

Aləmning yaritilixi

– Həmmigə kadir Huda Kən'andiki Luz degən yərdə munga körünüp, munga bəht ata kıləjanidi. ⁴ U munga: «Mən sening əwladliringni kəpəytip, ularni nuroqun millət kılımən wə bu zeminni sening əwladliringəja mənggü zeminlikka berimən» degənidi, – dedi.

⁵ Yakup yənə:

– Əy Yüsüp, mən Misiroja kəlməstə, sən bu yərdə ikki oqul tepipsən. Bu ikki oqul, yəni Əfrayim bilən Manassə, Ruben bilən Ximonəja ohxax mening oqullirim hesablısun. ⁷ ⁶ Baxka bala tapsang, əzüngning bolsun. Ular kəlgüsidə mirashorluk kılidiəjan yər Əfrayim bilən Manassəning zemini iqidə bolsun. ⁷ Bundak kıliximdiki məksət, anang Rahiləning wəjidindir. Mən Paddan-arramdin kaytip kəlginimdə, anang Kən'an rayonidiki Əfrataəja baridiəjan yol boyida meni həsrəttə kaldurup wapat boldi. Mən uni xu yərdila dəpnə kıləjanidim, – dedi. (Əfrata həzir «Bəytləhəm» dəp atilidu.)

⁸ Isra'il Yüsüpning oqullirini kərüp:

– Bu balılar kim? – dəp soridi.

⁹ Yüsüp:

– Mening oqullirim. Mən Misiroja kəlgəndin keyin, Huda munga bərgən balılar, – dəp jawab bərđi.

Isra'il yənə:

– Ular ni yeniməja əkəl, ularəja du'a kıləy, – dedi.

¹⁰ Isra'il kərip kətkənliki üqün, kəzi torlixip yahxi kərməytti. Yüsüp balilirini uning aldiəja elip kəldi. Isra'il ularni kuqaklap, səyüp koyup,

¹¹ Yüsüpkə:

– Əsli seni kayta kərimən, dəp oylap bəkmiojanidim. Mana əmdi Huda munga sening oqulliringnimu kərsətti! – dedi.

¹² Yüsüp Isra'ilning tizidin ikki oqlini yərgə qüxürüp, əzi atisining aldidə bəxini yərgə təgküdək egip təzim kildi. ¹³ Yüsüp Əfrayimni Isra'ilning sol yenioja, Manassəni ong yenioja turoquzdı. ¹⁴ Ləkin, Isra'il ikki kolini alməxturup, ong kolini kiqik nəwrəsi Əfrayimning bəxiəja, sol kolini qong nəwrəsi Manassəning bəxiəja koyup, ¹⁵ Yüsüpkə bəht tiləp, mundaq du'a kildi:

---

⁷ Yakupning oqullirining əwladliri keyin Isra'il həlkining 12 kəbilisini təxkil kıləjan. Yakupning Əfrayim bilən Manassəni oqlum dəyixi bilən, ular keyin Yüsüpning ornioja 12 kəbilining ikkisini təxkil kilip, on ikkiyə bəlüngən Kən'an zeminining ikki parqisigə igə boldi. Yakupning 12 oqlining üqinqisi Lawayning əwladliri bolsa keyin mərkəziy ibadəthanida hizmət kildiəjan rohaniylar bolup, zeminoja igə bolmıdi.

Aləmning yaritilixi

«Bowilirim İbrahim bilən İs'hak yekin əgəxkən Huda
bu ikki nəwrəmni bəhtlik kılqay.

Meni bügüngiqə yetəkləp kəlgən Huda
ularoşa bəht ata kılqay.

¹⁶ Meni pütün bala-kazalardin kutkuzoşan pərixətə
ularoşa bəht ata kılqay.

Mening namim, ata-bowam İbrahim bilən İs'hakning nami
bu balilar arkilik mənggü dawamlaxqay.

Ular nuroşun əwladlik bolup, yər yüzidə gülləp yaxnioşay.»

¹⁷ Yüsüp atisining ong kolini Əfrayimning bexioşa koyoşinini kərüp,
kənglidə narazi boləşanidi. Xunga, u atisining ong kolini Əfrayimning
bexidin Manassəning bexioşa yətkəp koymaqçı bolup, ¹⁸ atisioşa:

– Ata, bu ixingiz toşra bolmidi. Qongi bu. Ong kəlingizni uning
bexioşa koyoşaysiz! – dedi.

¹⁹ Atisi rət kılıp:

– Əy oşlum, bilimən, bilimən. Manassəning əwladlirimu qong həlk
bolidu, lekin inisi uningdinmu küqlük bolidu. Inisining əwladliri ronak
tapkan kəp hil həklərgə aylinidu! – dedi.

²⁰ U küni, İsrə'il ularoşa bəht tiləp, mundak du'a kildi:

«Kəlgüsidə İsrə'ilning əwladliri kixilərgə həyrlik du'a kılqanda,
mundak desun:

‘ Huda silərni Əfrayim bilən Manassəgə ohxax bəhtlik kılqay!’»

Xundak kılıp, Yakup Əfrayimni uning akisi Manassədin yukiri orunoşa
koydi.

²¹ Keyin, İsrə'il Yüsüpkə:

– Mening aləmdin ötüşümgə az kəloşanlikini bilisən. Lekin, Huda
jəzmən silərgə yar bolup, silərni ata-bowiliringlarning zeminişa
qayturup ketidu. ²² Mən sanga kerindaxliringoşa qarışanda bir həssə
artuk zemin berimən. U yərni mən Amorlarning kolidin kiliq wə
okşayim bilən tartiwəloşanidim, – dedi.

49-bab**Yakupning wəsiyiti**

¹ Yakup oqullirini aldiqə qakirip, ularqə mundak dedi:
– Həmminglar aldimoqə kelinglar, silərgə duq kelidiqəjan ixlarni eytip
koyay!

² «Əy oqullirim, həmminglar kelip kulak selinglar.
Atanglar Isra'ilning sözlirini kəngül koyup tingxanglar.

³ Əy Ruben, sən tunji oqlumsən,
sən küq-kudritimsən.
Qong bolup tapkan tunji oqlumsən,
oqullirim iqidə əng oqururluki wə küqlüki sən.
⁴ Birak, sən kəlkündək ekip, tutuk bərmiding!
Sən kiqik hotunum bilən bir orunda yetip,
kərpəmni buləjqəqqa, əmdi katta kixi bolalmaysən.

⁵ Ximon bilən Lawiy ittipakdax bolup,
ularning kiliqliri rəhimsizlik kildi.

⁶ Koxulmaymən ularning yaman niyitigə,
katnaxmaymən ularning suyikəstlik pilaniqə,
qünki ular dəroqəzəptə adəm əltürüp,
bukilarning peyini haliqiniqə kəsti.

⁷ Yaoqsun lənətlər ularning qəzipigə,
xundakla rəhimsiz eqmənlikigə.
Tarkitiwetərmən, qeqiwetərmən ularni
Isra'illarning arisiqə.

⁸ Əy Yəhuda, kərindaxliring seni mahtar.
Sən düxmənning gelini sikarsən.
Kərindaxliring sening aldingda bax koyar.

⁹ Yəhuda düxminigə yax xirdək etilidu.
Uni məqlup kilip, kaytip kelidu uwisiqə.
Sozulup yatsa uwisida,
kimmu uningqə tegixkə jur'ət kilar?

¹⁰ Yəhuda tutar padixahlik ənggüxtirini,

Aləmning yaritilixi

uning əwladliri yürgüzər hakimiyətini.
Keyin, pütkül əl koxar təhpə uningə, pütkül həlk təzim kilar uningə.^⑧

¹¹ Həddi-hesabsız bay bolqanlıkidin u, oqajap koyuxioqə karımay təhiyining, baqlap koyar uni əng yahxi üzümgə. Kiyimlirini yuyar üzüm xarabida, esil tonini yuyar üzüm xərbitidə.

¹² Uning közliri musəlləstin kara. Qixliri süttinmu ak.

¹³ Zəbulun turar dengiz boyida, u yər kemə porti bolar, zemini Sidon tərəpkə sozular.

¹⁴ Issakar goya küqlük exək bolup, eqilning iqidə yatar.

¹⁵ Kərgəndə u dəm elix ornining yaxxilikini wə yerining munbətlikini, artip yükning eqirini mürisigə, kul bolup, japalik ixka məjbur bolar.

¹⁶ Dan Isra'il kəbilisidin biri bolar, u öz həlkiyə adil həküm kilar.

¹⁷ U yilandək yol boylirida, zəhərlik yilandək qiqir yollarda, qekip atning tuyikini, arkisioqə yikitar atliklarni.

¹⁸ I Pərwədigarim, kütquzuxungni kütməktimən!

¹⁹ Gad karakqilarning hujumioqə uqrar. Lekin, u kəynidin hujum kilip, zərbə berər.

²⁰ Axerning zemini bə'əyni mol axlik ambiri bolup,

---

⑧ Yaki: Yəhuda tutar padixahlik ənggüxtirini, uning əwladliri yürgüzər hakimiyətini, Taki hakimiyət yürgüzgüqi kəlmigüqə; Pütkül həlk təzim kilar uningə.

Aləmning yaritilixi

padixahlarni u təminlər has ləzzətlik tamakliri bilən.

²¹ Naftali ərkin ana keyiktur,
u tuoqar səyümlük bala keyikləni.

²² Yüsüp mewilik dərəhtur.

U bulakka yekındur.

Uning xahliri halkip ətər tamdin.

²³ Xiddətlik hujum kilar düxmən owqiliri uningəja,

oqyalar dəhxətlik etilar uningəja,

²⁴ lekin uning yayi məzmut yənila,

uning kolliri küqlük yənila.

Tayanəjaqqa u Yakup etiqad kiləjan kadir Hudaəja,

yəni Isra'ilning Padiqisiəja, Qoram Texiəja.

²⁵ Atang ibadət kiləjan Huda sanga yardəm kilar,

həmmigə kadir Huda seni bəhtlik kilar.

U sanga hasiyətlik yaməjur yaəjdurup,

yərdiki bulaklarni təkdin kilar.

At-kaliliringni həm awutup,

əwladliringni həssiləp kəpəytər.

²⁶ Atang Hudadin erixkən bu bəht,

kədimki taəj qokkiliridinmu,

edirliklardiki bayliklardinmu büyüktur.

Mana bu bəht-sa'adət Yüsüpning bexiəja,

yəni kərindaxliridin tallanəjiniəja konar.

²⁷ Binyamin goya yirtkuq qilbərə.

U ətigini tutkinini yalmap,

keqisi oljilarni bələr.»

²⁸ Isra'ilning bu on ikki oəqli Isra'il həlkining on ikki kəbilisining bowiliri boldi. Bu səzlər – Yakupning hər bir oəqliəja kiləjan layik həyrlik du'asidur.

Yakupning wapati

²⁹ Yakup oəqulliriəja mundak dəp tapilidi:

– Əjdadlirimning kexiəja ketidiəjanəja az kaldim. Silər meni ata-bowilirimning yenioəja, yəni Hitlardin boləjan Əfronning etizlikidiki

Aləmning yaritilixi

əngkürgə dəpnə kilinglar. ³⁰ Bu əngkür Kən'andiki Mamrəning xərk tərpidiki Makpelaḥ yezisida bolup, İbrahim u əngkür bilən yərni Hitlardin boləjan Əfrondin yərlik kiliḥ üqün setiwaloqanidi. ³¹ İbrahim wə ayali Sarə u yərgə koyuloqan. Is'hak wə ayali Ribəkamu u yərgə koyuloqan. Mən Leyahnimu u yərgə dəpnə kildim. ³² U yər bilən əngkür Hitlardin setiwelinoqan bolup, silər meni xu yərgə koyunglar. ³³ Yakup oqullirioḡa bu sözlərni kiləjandin keyin, yetipla, nəpisi tohtap, əjdadlirining kexioḡa kətti.

50-bab

Yakupning dəpnə kilinixi

¹ Yüsüp atisining jəsitigə özini taxlap, həsrət bilən yioḡlap, uning yüzini səydi. ² Keyin, Yüsüp kol astidiki tewiplirioḡa atisining jəsitini momlaxni buyrudi. ³ Ular adətliri boyiqə kirik kün iqidə jəsətni qirixtin saklax hizmitini tamamlidi. Misirliklar uningəḡa yətmix kün matəm tutti.

⁴ Qarilik tutux məzgili ötkəndin keyin, Yüsüp padixahning əməldarlirioḡa:

– Eoḡir kərmisənglar, padixahka mundak dənglar: ⁵ «Atam jan üzük aldida meni özini Kən'anda təyyarlap koyoḡan yərlikkə koyuxuməḡa kəsəm kilduroqanidi. Xuning üqün, manga ijazət bərsə, u yərgə berip atamni dəpnə kilip kəlsəm», – dedi.

⁶ Padixah uningəḡa:

– Barsun, atisioḡa bərgən kəsimi boyiqə dəpnə kilsun, – dəp jawab kayturdi.

⁷ Buning bilən, Yüsüp atisini dəpnə kiləjili kətti. Padixahning barlik hizmətqiliri, orda əməldarliri wə Misirdiki kəzgə kərüngen ərbablar Yüsüp bilən billə berixti. ⁸ Yüsüpning pütün a'ilisi, kərindaxliri wə atisining jəmətlirimu uning bilən billə bardı. Pəqət Yüsüpning kiqik baliliri wə koy-kalilirila Goxəndə qaloqanidi. ⁹ Uning bilən billə barəjanlarning iqidə yənə jəng hərwilirioḡa olturoqanlar wə atliklarmu bar idi. Xundak kilip, ular goya qoḡ bir koxundək boldı.

¹⁰ Ular İordan dəryasining nerisidiki Atad degən yərdiki hamanoḡa kəlgəndə, kattik yioḡa-zar kilixti. Yüsüplər u yərdə yəttə kün həza tutti.

¹¹ Buni kərgən Kən'anliklar: «Misirliklarning dəpnə murasimi nemidegən daoḡduşilik» deyixkənidi. Xunga, bu yərgə Abel-mizra'im

Aləmning yaritilixi

[mənisi «Misirliklarning həza tutuxi»] dəp nam koyuldi.

¹² Xundak kilip, Yaqupning oqulliri atisining tapxuruqi boyiqə ¹³ uning jəsitini Kən'anəyə apirip, Mamrəning xərkidiki Makpelahtiki öngkürgə dəpnə kildi. Bu öngkür İbrahim Hit kəbilisidin boləjan Əfrondin kəbristanlik üçün setiwələjan etizlikta idi. ¹⁴ Yüsüp atisini dəpnə kilip bolup, öz kerindaxliri wə dəpnə murasimioya katnaxkan barlik kixilər bilən billə Misirəyə kaytip kəldi.

Yüsüpnin kerindaxlirini hatirjəm kilixi

¹⁵ Yüsüpnin atisi ölgəndin keyin, uning kerindaxliri: «Əgər Yüsüp kənglidə burun uningəyə yamanlik kiləjinimiz üçün adawət saklap, bizdin intikam alimən desə, kəndak kilimiz?» dəp oylaxkanidi. ¹⁶ Xunga, ular bir kixi arkilik Yüsüpkə:

– Atimiz jan üzux aldida, ¹⁷ bizgə sanga buni eytip koyuximizni tapiliojan: «Akiliring sanga yamanlik kilip koydi. Ularning gunahini kəqürüm kiliwət». Xuning üçün, səndin bizning hatalikimizni kəqürüm kilixingni soraymiz. Biz bolsak atang ibadət kiləjan Hudaning hizmətkarliri, – dəp söz yətküzdi.

Yüsüp bu sözni anglap yioqliwətti.

¹⁸ Andin, Yüsüpnin kerindaxliri uning aldioya berip, bexi yərgə təgküzə təzim kilip, mundaq dedi:

– Biz sening kulung bolayli!

¹⁹ Yüsüp ularəyə:

– Korkmanglar! Mən həküm kilip jazalaydiojan Huda əməsmən!

²⁰ Silər əslidə manga ziyankəxlik kilməqədinglar, lekin Huda nurojun kixilərnin hayatini saklap kəlix üçün, yaman ixinglarni yahxi ixka ayləndurdi. Bütün mana xunqə nurojun kixilər hayat kəldi. ²¹ Silər korkmanglar. Mən qokum silərgimu pərzəntliringlarəjimə oqəmhərluk kilimən, – dedi.

Yüsüp kerindaxlirioya məhribanlik bilən təsəlli berip, ularni hatirjəm kildi.

Yüsüpnin aləmdin ötüxi

²² Yüsüp wə uning atisining uruk-jəməti Misirdə olturaklixip kələjanidi. Yüsüp bir yüz on yexida aləmdin ötti. ²³ Uning əmri xunqilik uzun boldiki, u hətta oqli Əfrayimning üçünqi əwladini kəruixkə muyəssər boləjan. Yüsüp Manassəning oqli Makirning oqullirininimə öz

Aləmning yaritilixi

koyniqja alqjan. ²⁴ U kerindaxliriqja:

– Mən aləmdin ətüxkə az qaldım. Huda qoqum silərgə kəngül bəlüp, silərnı bu yərdin elip, İbrahimqja, Is'hakka wə Yakupka wədə kılıp bərməkqi bolqjan zeminqja baxlap barıdu, – dedi.

²⁵ Yüsüp kerindaxliriqja yənə:

– Huda silərgə qəmhorluk kılıp, silərnı u yərgə elip kətkən wakıtta, mening jəsitimni billə elip ketixkə mening aldimda kəsəm qilinglar! – dedi.

²⁶ Yüsüp bir yüz on yexida Misirda aləmdin ətı. Ular uning jəsitini qirixtin sakıax üqün momlap, sandukka selip koydı.

Misirdin qikix

(Kiskiqə qüxəndürüx)

«Misirdin qikix»ta Isra'illarning Misirda kulluq halətkə qüxiip qelixi, Musa pəyqəmbərnin ularni kulluqtin qutuldurup Huda əjdadi İbrahimqə berixkə wədə qilqan Kən'an zeminiqə baxlap mengix jəryani təswirləngən.

Bu jəryanida Musa pəyqəmbər Hudadin on pərz wə nurqun qə'idə-nizamlarni qəbul qilqan. Hudaning Yəhudiylarqə bularni berixtiki məqsiti, yəhudiy jama'ətqilikini tərtipkə selix wə ularqə Hudaqə kəndəq ibadət qilixni kərsitix idi.

Tezis:

1. Isra'illarning Misirda qul boluxi (1-bab)
2. Musa pəyqəmbərnin tuquluxidin qaqirilixiqə (2-babtin 4-babqə)
3. Misir padixəninin jəhillikə wə Misirliklarqə kəlgən apətlər (5-babtin 11-babqə)
4. Ətiip ketix həyti wə Misirdin qikix (12-bab 1-ayəttin 15-bab 21-ayətkə)
5. Qizil dengizdin Sinay teqiqə səpər qilix (15-bab 22-ayəttin 18-bab 27-ayətkə)
6. 6Qanunning qüxürülüxi wə əhdininin tüzülüxi (19-babtin 24-babqə)
7. İbadət qedirininin yasilixi wə ibadət qə'idiliri (25-babtin 40-babqə)

Misirdin qikix

Isra'illarning Misirda tartqan azabliri

¹ Yakupning hərkaysi oqulliri öz bala-qakilirini elip, Yakup bilən billə Misiroja bardı. Uning oqullirining isimliri ² Ruben, Ximon, Lawiy, Yəhuda, ³ Issakar, Zəbulun, Binyamin, ⁴ Dan, Naftali, Gad wə Axer idi.

⁵ Ularning həmmisi Yakupning biwasitə əwladliri bolup, jəm'iy yətmix kixi idi. Yakupning yənə bir oqlı Yüsüp bu waqıtta allıkaqan Misirda idi.

⁶ Keyin, Yüsüp wə uning kərindaxliri həmdə barlık zamandaxliri aləmdin ötti. ⁷ Xundaktimu, Isra'ilning (yənə bir ismi Yakup) əwladliri tez kəpiyip, u yərnı toldurdi wə heli küqiyip qaldı.

⁸ Keyin, Yüsüpning Misir həlkiyə kıləjan yaxxilikliridin həwiri bolmioqan yengi bir padıxah Misirda təhtkə qıkti. ⁹ U Misirlikləroja:

– Bu Isra'illarning bizgə kəriqanda kəpiyip, bizdinmu küqiyip ketiwatqanlıqəja karanglar! ¹⁰ Əng yaxxisi akılanə tədbir kollinip, buning aldini eliximiz kerək. Undağ bolmioqanda, nawada urux partlap qalsa, ular düxmənlər bilən birlixip bizgə hujum kılıp, bu yərdin keqip ketixi mumkin, – dedi.

¹¹ Buning bilən, Misirliklər Isra'illarnı eqiř əmgəklər bilən ezix üqün, əmgək nazarətqilirini təyinlidi. Ular Isra'illaroja padıxah üqün Pitom wə Rəmses isimlik təminləx mərkizi kılinoqan xəhərlərnı saldurdi. ¹² Lekin, Misirliklər Isra'illarnı kanqə əzgənsəri, ular xunqə kəpiyip, dələtning

Misirdin qikix

baxka yörlirigimu tarkaldi. Bu səwəbtin, Misirliklar Isra'illardin kōrkup, ¹³ ularni tehimu eoqir ixlaroqa saldi. ¹⁴ Misirliklar ularni layqilik, kesək kuyux wə etiz-erik ixlirini kilixtək eoqir əmgəklərgə selip, intayin kattik azablaroqa duqar kildi.

¹⁵ Misir padixahi yənə Xifrah wə Pu'ah isimlik ikki nəpər Ibraniy^⑨ tuoqut anisoqa:

¹⁶ – Silər Ibraniy ayallirini tuoqduroqan waktinglarda, bowakning oqul yaki kiz ikənlikigə karanglar. Əgər oqul tuoqulsa, bowakni oltüruwetinglar; kiz tuoqulsa, tirik kaldurunglar, – dedi.

¹⁷ Lekin, bu ikki tuoqut anisi Hudaqa ihlasmən boləqaqka, padixahning əmrigə boysunmay, oqul bowaklarni oltürmidi. ¹⁸ Xunga, padixah ularni qakirtip:

– Bu silərning nemə kiləjininglar? Nemə üqün oqul bowaklarni oltürmidinglar? – dəp soridi.

¹⁹ Ular:

– Ibraniy ayalliri Misir ayallirioqa ohximaydu. Ular nahayiti saqlam kelidu. Biz yetip barəuqə, əzliri tuoqup bolidu, – dəp jawab berixti.

²⁰⁻²¹ Tuoqut aniliri Hudaqa ihlasmən boləqanliki üqün, Huda ularoqa qəmhorluk kilip, əz a'ililirini kurux xəripini ata kildi. Isra'illar dawamlik kəpiyip, tehimu küqəydi.

²² Buning bilən, Misir padixahi pütin pukralirioqa:

– Isra'illardin tuoquloqan oqul bowaklarning həmmisini Nil dəryasioqa taxlanglar, kiz balilarnila tirik kaldurunglar, – dəp əmr kildi.

2-bab

Musaning dunyaoqa kelixi

¹ Isra'illarning Lawiy kəbilisidiki bir kixi əz kəbilisidin boləqan birsigə nikahlandi. ² Ayali hamilidar bolup, bir oqul tuoqdi. Ana bowakning qiraylik ikənlikini kərüp, uni üq ay yoxurun saklidi. ³ U balini zadi yoxuralmaydioqan yərgə kəlgəndə, komuxtin bir səwət tokup, uni mom wə lay bilən suwap, su otməs kildi wə balini səwətkə selip, andin səwətni Nil dəryasi boyidiki komuxlukka apirip, yoxurunqə suqa koyuwətti.

⁴ Balining hədisi kəndək əhwal yüz beridikin dəp, yiraktin səwətni

⑨ Ibraniy – kədimki Yəhudiyilarni, yəni Isra'illarni kərsitidu.

kəzitipturdi.

⁵ Padixahning kizi dərya boyiqa suqqa qəmülgili kəldi. Uning kenizəkli ri dərya boyida səylə kili xka baxlidi. Tuyuksiz, məlikə kəmuxlukta bir səwətning turəjinini kərip kaldi-də, elip kelix üqün has kenizikini əwətti. ⁶ Məlikə səwətni eqip, bir oşul bowakning yiqəlap yatkinini kərđi. Məlikə uningəqa i q aşıritip:

– Bu qokum bir Ibraniyning bowiki, – dedi.

⁷ Bu qaşda, bowakning hədisi kelip, məlikəgə:

– Mən berip, Ibraniylar arisidin siz üqün bowakni emitidişan bir inikana tepip keləymu? – dəp soridi.

⁸ Məlikə:

– Makul, barəşin, – dedi. U berip, bowakning əz anisini qakirip kəldi.

⁹ Məlikə bu ayaləqa:

– Bowakni əyüggə elip ketip, mən üqün emit. Ix həkkingni berimən, – dedi. Buning bilən, ayal bowakni əyigə elip ketip emitti. ¹⁰ Bala heli qong boləqanda, anisi uni məlikining aldişə elip bardı. Məlikə uni əz oşli kili p bekiwaldi wə «Mən uni sudin tartip qikiriwaləşan» dəp, uningəqa Musa [Ibraniy tilidiki «tartip qikiri x» degən səz bilən ahəngdəx] degən isimni kəydi.

Musaning Midyan dəlitigə kəqip ketixi

¹¹ Musa qong boləqandin keyin, Ibraniy kerindaxlirini yoklap berip, ularning eşir əmgəklərgə seliniwatkanlikini əz kəzi bilən kərđi. Arida, u bir Misirlikning Ibraniy kerindaxliridin birini uruwatkanlikini kərip, ¹² ətrapişə karap «Baxka adəm yokku» dəp oylap, heliki Misirlikni əltürüp, əlükini kuməqa kəməwətti. ¹³ Ətisi, Musa yənə sirtka qiki p, ikki Isra'ilning bir-biri bilən uruxuwatkanlikini kərđi. U yolsizlik kileşan birigə:

– Nemixka əz kerindixingni urisən? – dedi.

¹⁴ Həlikə kixi:

– Kim seni bizgə baxlik yaki sorakqi bolsun dəptu!? Sən heliki Misirlikni əltürgingndək əmdi menimu əltürməkqimu? – dedi. Musa bu gəpni anlap kərkup kaldı. U iqidə «Mening kileşan iximni baxkilar jəzmən bilip kaptu» dəp oylidi.

¹⁵ Padixah bu ixtin həwər tepip, Musani əltürməkqi boldi. Birak, Musa uningdin kəqip, Midyan degən dələtkə bardı.

Bir küni, u bir kudukning yeniqə kelip olturđi. ¹⁶ Midyandiki bir

Misirdin qikix

rohaniyning yəttə kizi bar idi. Ular da'im atisining koylirini suojirix üçün bu kuduk bexioja kelip, su tartip, okurlarni tolduruxatti. ¹⁷ Bundak wakitlarda, birkanqə padiqi kelip, ularni koqliwetətti. Bu ketim bolsa, Musa ularni koqjidi wə ularoja yardəmlixip su tartip bərdi. ¹⁸ Ular atisi Ri'u'elning yenioja kaytip barojinida, atisi ulardin:

– Būgün əjəb burunla kaytip kəpsilərəju? – dəp soridi. ¹⁹ Ular:

– Bir Misirlik bizni padiqilarning bozək kilixidin kutuldurdi, həttə biz üçün su tartip koylirimizni suojirip bərdi, – dəp jawab berixti.

²⁰ Atisi kizlirioja:

– U kəyərdə kaldı? Uni sirtta taxlap kəlgininglar nemisi? Uni biz bilən billə tamak yeyixkə qakirip kelinglar, – dedi.

²¹ Musa Ri'u'elning təklipini kobul kildi wə ularning yenida turup kaldı. Ri'u'el kizi Zipporani uningəja hotunlukka bərdi. ²² Zippora bir oqul tuqdi. Musa «Mən yaka yurttiki bir musapir idim» dəp, baliqja Gerxom [«u yərdə yaka yurtluk» degən söz bilən ahangdax] degən isimni koydi.

²³ Aridin uzun yillar ətkəndin keyin, Misir padixahimu əldi. Isra'illar yənila eojir əmgəklərdin kattik azab qekip, Hudadin yardəm tiləp, nalə-pəryad kətürixti. Ularning nalə-pəryad awazi Hudaəja yətti.

²⁴ Huda ularning nalə-pəryadlirini anglap, əzining ularning əjdadliridin boləjan Ibrahim, Is'hək wə Yakuplar bilən tüzgən əhdisini esigə aldı. ²⁵ U Isra'illarning eqinixlik halitini kərup, ularəja intayin iq aqritti.

3-bab

Hudaning Musani qakirixi

¹ Musa keynatisi, Midyan rohaniysi Yitro (yənə bir ismi Ri'u'el)ning koyini bakatti. Bir kuni, u padisini həydəp qəlni kesip ətüp, Hudaning teoji – Sinay teqioja kəldi. ² U yərdə Pərwərdigarning pərixtisi^①

tikənliktiki yalkunjab yeniwatkan ot iqidin Musəja tuyuksiz kəründi. Musa tikənliktə ot yeniwatkan bolsimu, tikənlikning kəyüp

kətməywatkanlikini kərđi. ³ U «Bu əjayip ixku, tikənlik nemixka kəyüp kətməydiəjəndu? Yenioja berip karap bakəyqu!» dəp oylidi.

⁴ Musaning yekinlap kəlginini kərgən Pərwərdigar tikənlikning iqidin:

– Musa! Musa! – dəp towlidi.

① Bu Hudaning əzini kərsitidu.

Misirdin qikix

– Mana mən! – dəp jawab bərdi Musa.

⁵ Huda uningōja:

– Bu yərgə yekin kəlmə, qorukliringni saloqin. Qünki, sən turuwatqan yər mukəddəstur. ⁶ Mən sening atang, xundakla əjdadliring İbrahim, Is'hak wə Yakuqlar etikad kilip kəlgən Huda bolimən, – dedi.

Buni angliqan Musa Hudaqja qaraxka petinalmay, yüzini etiwaldi.

⁷ Pərwərdigar uningōja mundak dedi:

– Mən həlkim Isra'illarning Misirda harliniwatqanlikini kərdüm.

Ularning əmgək nazarətqiliringni zulmidin kəloqan nalə-pəryadliringni anglidim. Ularning azab tartiwatqanlikini bilimən. ⁸ Xunga, mən ularni Misirliklarning kolidin kutkuzup, süt bilən həsəl ekip turidioqan bipayan münbət zeminoqja elip berix üqün qüxtüm. U yər Kən'anlar, Hitlar, Amorlar, Pərizzilər, Hiwlar wə Yibuslarning makanidur. ⁹ Həlkimning kəloqan nalə-pəryadi kulikimoqja anglanmaqta. Misirliklarning ularni qandak əzgənlikimu kəz aldimda turmaqta. ¹⁰ Xunga, əmdi seni Misir padixahining aldioqja əwətimən. Berip, öz həlkim boləqan Isra'illarni Misirdin elip qik.

¹¹ Lekin, Musa Hudaqja:

– Mən Misir padixahining aldioqja berip, Isra'illarni Misirdin elip qikalaydioqan kanqilik qong adəm idim? – dedi.

¹² Huda uningōja:

– Mən sanga yar bolimən. Sən Isra'illarni Misirdin elip qikkandin keyin, silər bu taqjka kelip manga ibadət kilisilər. Mana bu mening seni əwətkənlikimning bəlgisi, – dedi.

¹³ – Mən berip, Isra'illarqja: «Məni bu yərgə silərnin əjdadliringlar etikad kilip kəlgən Huda əwətti» desəm, ular manga ixənməy: «Kaysi Huda həkkidə səzləwətisən? Uning nam-xəripi nemə?» dəp sorisa, mən nemə dəymən? – dedi Musa.

¹⁴ Huda mundak dedi:

– Mən «Mənggü Bar Boləquqi»durmən. Sən berip, ularqja: «Məni silərgə 'Mənggü Bar Boləquqi' əwətti» degin.

¹⁵ Huda Musaqja yənə:

– Isra'illarqja: «'Mənggü Bar Boləquqi', yəni əjdadliringlar İbrahim, Is'hak wə Yakuqlar etikad kilip kəlgən Huda meni yeninglarqja əwətti» degin. Bu, mening mənggülik namim. Əwladtin əwladkiqə muxu nam bilən əskə elinimən. ¹⁶ Sən berip Isra'illarning aksakalliringni yioqip, ularqja: «Pərwərdigar, yəni silərnin əjdadliringlar İbrahim, Is'hak wə

Misirdin qikix

Yakuplar etikađ kılıp kəlgən Huda manga kəründi. U mening silərgə: ‘mən Misirliklarning silərgə kandađ mu'amilə kiliwatkanlıkını kərdüm. ¹⁷ Mən silərnı ularning zulmidin kutulduruxka wədə kıldim. Mən silərnı süt bilən həsəl ekıp turidiqan zeminqaja, yəni Kən'anlar, Hitlar, Amorlar, Pərizzilər, Hiwlar wə Yibuslarning makaniqaja elip barimən’ dəp yətküzüxümni eytti» degin.

¹⁸ – Aqsakallar sening səzlingni anglaydu. Andin keyin sən ular bilən birliktə Misir padixahining aldiqaja berip, uningqaja həmminglar bir eqizdin: «Pərwərdigar – Ibraniylar etikađ kılıp kəlgən Huda bizgə ayan boldi. Əmdi bizning üq künlük yolni besip, qəl-bayawanqaja berip, Pərwərdigarimiz Hudaqaja kurbanlık kılıximizqaja ijazət bərgəysiz» dənglar. ¹⁹ Manga məlumki, mən Misir padixahini besim bilən məjbur kilmiojuqə, u silərgə ijazət bərməydu. ²⁰ Xunga, mən öz kudritimni ixka selip, həlki'aləm aldida hər hil məjzilirimni kərsitix arkilik Misirliklarnı jazalaymən. Xuning bilən, Misir padixahi silərnı u yərdin qikiriwetidu.

²¹ Silər Misirdin qikidiqan waktinglarda, mən Misirliklarnı silərgə mehribanlık kərsitidiqan kilimən. Xunga, silər u yərdin qikkanda, kuruk qol qikmaysilər. ²² Isra'il ayallarning həmmisi Misirlik qoxniliri wə qoxnilirining mehmanliridin altun-kümüxtin yasaloqan zinnət buyumlar wə kiyim-keqəklərnı təlöp kilidu. Bu nərsilər bilən baliliringlarnı yasandurisilər. Mana xundak kılıp, Misirliklarning bayliklirini tartiwalqan bolisilər, – dedi.

4-bab

Hudaning Musaqaja alahidə iktidar ata kılıxi

¹ Birak, Musa Pərwərdigarqaja:

– Isra'illar manga ixənməy, səzümgə kulak salmay, manga: «Pərwərdigar sanga əsla kərünmidi» desə, kandađ kilimən, – dedi.

² Pərwərdigar uningdin:

– Qolungdiki nemə? – dəp soridi.

– Tayak, – dəp jawab bərdi u.

³ Pərwərdigar uningqaja:

– Tayakni yərgə taxla, – dəp buyrudi. Musa uni yərgə taxliwidi, u yilanoqaja aylandi. Musa uningdin qaqtı. ⁴ Pərwərdigar Musaqaja yənə:

– Yilanning quyrukini tut, – dəp buyrudi. Musa yilanning quyrukini

Misirdin qikix

tutuwidi, yilan yənə tayakka aylinip kətti. ⁵ Pərwərdigar uningəja:

– Mana bu Isra'illarni Pərwərdigarning, yəni ularning əjdadliri İbrahim, Is'hak wə Yakuplar etikad kılıp kəlgən Hudaning sanga kərüngənlikigə ixəndüridu, – dedi.

⁶ Pərwərdigar Musaqja yənə:

– Əmdi kəlungni kəyningəja sal, – dedi. Musa kəlini kəynioqja selip qikirip kəriwidi, kəlini mahaw kəpləp kətkənidi. ⁷ Andin, Pərwərdigar:

– Kəlungni yənə kəyningəja sal, – dedi. Musa kəlini kəynioqja selip qikiriwidi, kəli əsligə kelip, bədinining baxka jaylirioqja ohxax hələtkə kəlgənidi. ⁸ Pərwərdigar səzini dawamlaxturup:

– Əgər ular sanga ixənmisə yəki dəslepki məjzidin keyin yənila kəyil bolmisa, keyinki məjizə bəlkim ularni kəyil kilidu. ⁹ Əgər bu ikki məjzimu ularni kəyil kılalmisa wə ularni səzünggə kəlak salduralmisa, u qaqda sən Nil dəryasining süyidin bir'az elip, kəruk yərgə tək. Sən xundak kıləningda, su kənoqja aylinidu, – dedi.

¹⁰ Ləkin, Musa:

– I İgəm, mənə əyibkə buyruma, mən əzəldinla səzmən əməsmən. Sən mən bilən səzləxkəndin keyinmu yənə xu, mən mana muxundak tili eojir adəmmən, – dedi.

¹¹ Pərwərdigar uningəja:

– Adəmgə səzləx Kəbiliyitini bərgən kim? Uni səzliyələydiqjan-səzliyəlməydiqjan, anqliyalaydiqjan-anqliyalmaydiqjan, kərələydiqjan-kərəlməydiqjan kıləjan mən Pərwərdigar əməsmu? ¹² Sən beriwər, mən sanga səzmənlik ata kılimən. Nəmə deyixing kərəklikini mən sanga əgətimən, – dedi.

¹³ Ləkin, Musa jəwabən:

– I İgəm, mən səndin ətünüp kəlay, əzüng ihtiyar kıləjan baxka birsini əwətkin, – dedi.

¹⁴ Bu səzni anqliqjan Pərwərdigar Musaqja qəzəpliniq:

– Sən bilən bir Lawiy kəbilisidin boləjan Hərun isimlik bir akang barəju. Uning natik ikənlikini bilimən. U seni kərxə elix üqün allikaqan yoləja qikti. U seni kərsə huxal bolup ketidu. ¹⁵ Sən deməkqi boləjanliringni uningəja eyt. Mən sanga wə uningəja səzmənlik ata kılimən. Mən hər ikkinglarning nəmə kılixinglar kərəklikini silərgə əgətimən. ¹⁶ U sening aqzinq bolup, sanga wəkalitən halayikə səz kilidu. Sən bolsang huddi Hudəja ohxax uningəja uning nəmə dəydiqjanlikini əgətisən. ¹⁷ Bu tayakni eliwəl. Qünki, sən uning bilən

møjizə kərsitisən, – dedi.

Musaning Misiroja kaytixi

¹⁸ Xuning bilən, Musa keynatisi Yitroning yenioja kaytip kelip, uningoja:

– Mening Misiroja kaytip, uruk-tuotkanlirimning tehiqə hayat yaki hayat əməslilikini kəruixümgə ijazət bərgəysiz, – dedi. Yitro uning təlipigə qoxulup, uningoja ak yol tilidi.

¹⁹ Musa tehi Midyandiki waktida, Pərwərdigar uningoja:

– Sən Misiroja kaytip kət! Qünki, seni əltürməkqi boləjan adəm əldi, – degənidi. ²⁰ Xuning bilən, Musa ayali wə balilirini exəkkə mindürüp, Misiroja karap yoləja qikti. U Huda uningoja eliwelixni buyruəjan tayakni kolioja eliwaldi.

²¹ Pərwərdigar Musaning esigə selip yənə mundak dedi:

– Misiroja kaytip barəjningdin keyin, Misir padixahining aldida mən seni kadir kiləjan hər hil möjizilərnə qokum kərsətkin. Lekin, mən uni həlkingni koyup bərməydiəjan jahil kilimən. ²² U qəşda, sən Misir padixahioja: «Pərwərdigar: ‘Isra'il həlki mening tunji oqlum. ²³ Oqlumni manga ibadət kilixka berixtin tosmə. Rət kilidiəjan bolsang, sening tunji oqlungni əltürimən’ dəydu» degin.

²⁴ Musa Misiroja kaytix yolidiki bir kənaləjuda Pərwərdigar uningoja yolukup, uning jenini almakqi boldi. ²⁵ Xunga, Musaning ayali Ziporə bir parqə ətkür kirlik taxni kolioja elip, oqlining hətnilikini kesip, uni Musaning putlirioja təgküzüp:

– Sən həkikətən təkülgən kan arkilik kutuldurulojan erimsən, – dedi.

²⁶ (Ziporə oqlini hətnə kiləjanliktin Musani «Təkülgən kan arkilik kutuldurulojan erim» dedi.) Xuning bilən, Pərwərdigar Musani aman kəldurdi.

²⁷ Xu wəqitlarda Pərwərdigar Hərunəja:

– Sən qəl-bayawanəja berip, Musani kütüwal, – degənidi. Hərun yol yürüp Hudaning teəjoja yətkəndə, Musa bilən kəruixti wə uni səydi.

²⁸ Musa Pərwərdigarning əzigə eytkən həmmə səzliri wə Misirdə kərsitixkə buyruəjan barlik möjiziləhəkkidə Hərunəja səzləp bərdi.

²⁹ Xundak kilip, Musa bilən Hərun ikkiylən Misiroja berip, Isra'il aqsakallirining həmmisini yiojdi. ³⁰ Hərun Pərwərdigarning Musəjoja eytkən həmmə səzlrini ularəja yətküzdi həm kəpqilikning aldida möjizilərnə kərsətti. ³¹ Aqsakallar uning səzlrigə ixəndi. Ular

Pərwərdigarning əzlidirgə kəngül bəlgənlikini wə zulum iqidiki həyatıoqa nəzər saloqanlikini anglioqan həman, baxlirini egip Hudaqoqa səjdə kilixti.

5-bab

Musa wə Həruning Misir padixahi bilən kəruxüxi

¹ Xuningdin keyin, Musa bilən Hərun Misir padixahi bilən kəruxüp:

– Pərwərdigar, yəni Isra'illar etikad kilip kəlgən Huda sizgə:

«Həlkimning mən üçün heyt ötküzgili qəl-bayawanqoqa berixioqa yol koy» dəydu, – dedi.

² Misir padixahi ularqoqa:

– Məni səzigə ita'ət kildurup, Isra'il həlkini koyup bərgüzgüdək kəndak Pərwərdigar ikən u? Mən Pərwərdigarni tonumaymən. Isra'illarnimu koyup bərməymən, – dedi.

³ Musa bilən Hərun:

– İbraniylar etikad kilip kəlgən Huda bizgə ayan boldi. Əmdi bizning üq künlük yol besip, qəl-bayawanqoqa berip, Pərwərdigarimiz Hudaqoqa kurbanlik kiliximizqoqa ijazət bərsingiz. Bolmisa, u bizni kesəllik wə urux bilən həlak kilixi mumkin, – dedi.

⁴ Misir padixahi Musa bilən Hərunqoqa:

– Bu nemə degininglar! Həlkning ixioqa dəhli yətküzgininglar nemisi? Berip ixinglarni kilinglar! ⁵ Isra'illarning sani nahayiti kəp. Silər ularning wəzipilirini orunlixioqa toskunluk kiliwatisilər, – dedi.

⁶ Padixah xu künila Misirlik əmgək nazarətqiliri bilən ularning qol astidiki Isra'il ix baxqiliriqoqa buyruk qüxürüp:

⁷ – Bəndin keyin, Isra'illaroqa kesək kuyuxka burunkidək saman yioqir bərmənglar! Samanni əzliri yioqsun. ⁸ Ləkin, ular kesək sanini burunkidəkla orundisun. Bu sannı kəməytixinglarqoqa kət'iy bolmaydu. Ular hərun, ularning: «Hudayimiz üçün kurbanlik kiləjili beriximizqoqa ijazət bərgəysiz» deyixining səwəbimu dəl xu! ⁹ Ularni tehimu eoqir ixlarqoqa selinglar. Bəndak kilsanglar, ular tinim tapmastin ixləp, yaloqan gəplərgə kulak selixka wəqitmu qikiralnaydu, – dedi.

¹⁰ Misirlik əmgək nazarətqiliri bilən ularning qol astidiki Isra'il ix baxqiliri berip, Isra'illaroqa:

– Padixah bizgə: «Bəndin keyin, Isra'illaroqa saman bərmənglar, ¹¹ kəyərdə saman bolsa, xu yərdin əzliri əkəlsun. Bərak, kesəkning sanidin birnimu

Misirdin qikix

kemaytmənglar» dəydu, – dedi. ¹² Buning bilən, Isra'illar pütin Misirning həmmə jayliriqə berip, engiz samini toplaydiqan boldi. ¹³ Əmgək nazarətqiliri bolsa hər küni ularni: «Burun silərgə saman berilgən waqittikidəkla kəp kesək kuyisilər» dəp kistidi.

¹⁴ Əmgək nazarətqiliri Misirliklər tərripidin təyintləngən Isra'il ix baxqilirini kəmçilap, ularni:

– Nemixka tünügün wə bügün kullarqə burunkidək sanda kesək kuydurmidinglar? – dəp soraydiqan boldi.

¹⁵ Xunga, bu ix baxqiliri Misir padixahining aldiqə berip:

– Janabi aliyliri, kulliriqə nemixka mundak mu'amilə kilidila? ¹⁶ Kulliriqə saman yətküzüp berilməywatidu, lekin biz yənila burunkı sanda kesək kuyuxka buyruluwatimiz. Həzir kulliri tayak yəwatidu. Əməliyətə, bular silər Misirliklərləng hətəlik, – dəp nalə kilixti.

¹⁷ Padixah ularqə:

– Hərkaysing hurun, hurun nemilərsən! «Pərwərdigarimiz üçün kurbanlik kilip kelixkə ijasət bərgəyla» deyixkənliringning səwəbimu xu. ¹⁸ Dərhal kaytip berip ixingni kilix! Hərkaysingqə berilidiqan saman yok. Kesəkni yənila burunkidək sanda tapxuruxisən, – dedi.

¹⁹ Kesək sanining keməytilməydiqanlikini angliqan Isra'il ix baxqiliri bexiqə qong bala-kazaning kəlgənlikini bilixti. ²⁰ Ular padixahning yenidin qikip, taxkirida əzlrini kütüp turuwatқан Musa bilən Hərunqə:

²¹ – Silərləng nemə kiliwatқанliqinglarqə Pərwərdigar guwah. U silərləng ədibinglərləng bərsun. Silər bizni padixah wə uning əməldarlırləng aldidə yər bilən yəksan kildinglar. Ularqə bizni əltürüxkə bahənə tepip bərdinglar, – dedi.

Hudaning Isra'illərləng azad kilixkə wədə kilixi

²² Buning bilən, Musa Pərwərdigərləng aldiqə berip:

– I İgəm, əz həlqingni nemixka bundak horləysən? Meni bu yərgə nemixka əwəttinq? ²³ Mən padixahning aldiqə berip sening səzlırləngni yətküzgəndin beri, u həlqinggə təhimu zulum salidiqan boldi. Əmma, sən ularni hərgiz kutkuzmidinq! – dedi.

6-bab

¹ Pərwərdigar Musaqə:

– Əmdi sən mening padixahkə kilidiqanlırləngni kərisən. U mening zor

Misirdin qikix

qudritimning tāsiri bilən Isra'illarni qoyup beridu, hətta ularni zeminidin qoşlap qikiriwetidu, – dedi.

² Huda Musaqqa mundak dedi:

– Mən Pərwərdigardurmən. ³ Mən burun əjdadliring İbrahim, Is'hak wə Yakuplarqqa həmmigə kadir Huda bolup kəründüm. Lekin, mən özümni ularqqa «Mənggü Bar Boloquqi» degən namim arkilik axkarilimidim.

⁴ Mən ular bilən əhdə tüzüp, ular əyni waqıtta musapir bolup turuwatqan Kən'an zeminini ularqqa berixkə wədə qiloqanidim. ⁵ Hazir mən Isra'illarning Misirliklarning zulmidin qiloqan dad-pəryadlirini anglap, öz əhdəmni esimgə aldim. ⁶ Xunga, sən berip, Isra'illarqqa munu səzlimni yətküz: «Mən Pərwərdigardurmən. Mən silərni Misirliklarning eqiir əmgəkliridin azad qilimən, silərni kulluktin hərlükkə erixtürimən. Mən zor kudritimni kərsitip silərni kutkuzimən, Misirliklarni kattik jazalaymən. ⁷ Silərni öz həlkim qilimən. Mən silərnin Hudaqinglar bolimən. Misirliklarning kulluqidin kutuloqan waqtinglarda, bu ixni mening – Pərwərdigaringlar bolqan Hudaning qiloqanlikini bilisilər.

⁸ Mən silərni, əjdadliringlardin İbrahim, Is'hak wə Yakuplarqqa berixkə kəsəm qiloqan zeminqqa elip barimən. U yərni silərgə zeminlikkə berimən. Mən Pərwərdigardurmən.»

⁹ Musa bu səzlərni Isra'illarqqa yətküzdi, lekin eqiir kulluk azabidin rohsizlanqan Isra'illar uning səzigə kulak salmidi.

¹⁰ Pərwərdigar Musaqqa yənə:

¹¹ – Sən padixahning yeniqqa berip, uningqqa Isra'illarning Misirdin qikip ketixigə yol qoyuxni eytkin, – dedi.

¹² Musa Pərwərdigarning aldida:

– Səzümgə Isra'illar kulak salmiqan yərdə, Misir padixahi kandaqmu kulak salsun. Uning üstigə, mən bir tili eqiir adəm tursam! – dəp jawab kayturdi.

¹³ Birak, Pərwərdigar Musa bilən Haraqqa:

– Silər berip, Isra'illar bilən Misir padixahiqqa: «Huda bizgə: 'isra'illarni Misirdin elip qikinglar' dəp əmr kildi» dənglar, – dəp buyrudi.

Musa bilən Haraqning əjdadliri

¹⁴ Təwəndikilər bir kisim Isra'il qəbililirining a'ilə baxlikliri.

Yakupning tunji oqlı Rubenning oqulliri:

Hanok, Pallu, Həzron wə Karmi.

Misirdin qikix

Ulardin Ruben kəbilisining tarmak jəmətliri məydanəja kəldi.

¹⁵ Ximonning oqulliri:

Yemu'il, Yamin, Oħad, Yakin, Zohar wə Kən'anlik ayalidin boləjan Xa'ul.

Ulardin Ximon kəbilisining tarmak jəmətliri məydanəja kəldi.

¹⁶ Lawiyning Gerxon, Qohat wə Mirari isimlik üq oqli bolup, ular Lawiy kəbilisidiki tarmak jəmətlərnin atiliri idi. Lawiy bir yüz ottuz yəttə yil əmür kərđi. ¹⁷ Gerxonning Libni wə Xim'i isimlik ikki oqli bolup, ulardin Lawiy kəbilisining tarmak jəmətliri barlikka kəldi.

¹⁸ Qohatning Amram, Yizar, Hıbron wə Uzzi'el isimlik oqulliri bolup, Qohat bir yüz ottuz üq yil əmür kərđi. ¹⁹ Mirarining Mahli wə Muxi isimlik ikki oqli bar idi.

Yukirikilar Lawiy kəbilisining tarmak jəmətliridur.

²⁰ Amram əz hammisi Yokəbədni əmrigə aləjanidi. U Hərun bilən Musani tuqđi. Amram bir yüz ottuz yəttə yil əmür kərđi. ²¹ Yizarning Korah, Nəfəg wə Zikri isimlik üq oqli bar idi. ²² Uzzi'elning Mixa'el, Əlzafan wə Sitri isimlik üq oqli bar idi.

²³ Hərun Nahxonning singlisi, Amminadabning kizi Əlixəbani əmrigə aldi. Əlixəba Hərunəja Nadab, Abihı, Əl'azar wə Itamar isimlik tət oqul tuqup bərđi. ²⁴ Korahın Assir, Əlkana, Abi'asaf isimlik üq oqul tərəldi. Ular Korah kəbilisidiki tarmak jəmətlərnin atiliri boldi. ²⁵ Hərunning oqli Əl'azar Puti'elning kizliridin birni əmrigə aldi. U Pinihasni tuqđi.

Mana bular Lawiy kəbilisining a'ilə baxlikliri.

²⁶ Pərwərdigar tərpidin «Isra'illarning hərkaysi kəbilirini top-topi bilən Misirdin elip qikinglar» dəp əmr kilinəjanlar dəl muxu Hərun bilən Musa idi. ²⁷ Misir padixahidin Isra'illarni koyup berixni tələp kiləjanlarmu mana muxu Musa bilən Hərundur.

Hərunning Musaəja wakalitən səzlixı

²⁸ Pərwərdigar Misirda Musaəja səzligən wakıtta, uningəja:

²⁹ – Mən Pərwərdigardurmən. Sanga kiləjan səzlimning həmmisini Misir padixahıəja yətküzgin, – degənidi.

³⁰ Ləkin, Musa:

– Mən ya səzmən bolmisam, padixah mening səzümgə kəndəkmü kulak salsun? – dəp jawab bərgənidi.

Misirdin qikix

7-bab

¹ U waqitta, Pərwərdigar Musaqə mundak degənid:

– Mən seni padixah aldida huddi Hudadək kilimən. Akang Hərun bolsa sening pəyqəmbiring bolup, səzliringni padixahqa yətküzidu. ² Mən sanga tapiliqan səzləringni həmmisini Hərunqə yətküz. Hərun bolsa padixahqa Isra'illarni uning məmlikitidin qikip ketixkə yol koyuxni eytsun. ³ Lekin, mən padixahni jahillaxturimən. Buning bilən, mən mejjizə wə karamətlirimni Misirda köpləp kərsitələymən. ⁴ Xundaktimu, u yənila səzüngni anglimaydu. Xunga, mən kudritimni kərsitip, Misirliklarqə eoqir jazalarni berimən wə Isra'illarning hərkaysi kəbililirini top-topi bilən Misirdin elip qikimən. ⁵ Mən kudritimni kərsitip ularni jazalap, Isra'illarni ularning yurtidin elip qikkan waqtimdila, ular mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

⁶ Pərwərdigar ularqə kandak əmr kiləqan bolsa, Musa bilən Hərun dəl xundak ix kərđi. ⁷ Ular padixahqa səzligən waqtida, Musa səksən yax, Hərun bolsa səksən üq yaxta idi.

Hərunning tayiki

⁸ Pərwərdigar Musa bilən Hərunqə:

⁹ – Padixah silərgə: «Əzünglarning Huda tərripidin əwətilgənlikinglarni bir mejjizə arkilik ispatlanglar» dəydu. U qaəda sən Musa, Hərunqə: «Tayikingni padixahning aldiqə taxla» degin. Tayak yilanqə aylinidu, – dedi.

¹⁰ Musa bilən Hərun padixahning aldiqə berip, Pərwərdigarning əmri boyiqə ix kərđi. Hərun tayikini padixah bilən əmədarlarning aldiqə taxliwidi, tayak yilanqə aylandi. ¹¹ Padixah dərhal əzining alimlirini wə sehərgərlirini yiqđi. Ular sehəri ixlitip, xuningqə ohxax ixni kildi.

¹² Ularning hərbi qolidiki tayakni yərgə taxliwidi, ularmu yilanqə aylinip kətti. Lekin, Hərunning yilini ularning yilanlirini yutuwađti.

¹³ Əmma, padixah dəl Pərwərdigar eytkəndək jahillik kilip, Musa bilən Hərunning səzini anglimidi.

Kan apiti

¹⁴ Pərwərdigar Musaqə:

– Misir padixahi tolimu jahil. U Isra'il həlkini koyup berixni halimaydu. ¹⁵ Ətə ətigəndə, u Nil dəryasiqə baridu. Sən dərya boyida

Misirdin qikix

kütüp turup, uning bilən kərux. Yılanoşa aylanğan heliki tayikingni qolungoşa eliwal. ¹⁶ Sən uningoşa mundak degin: «Pərwərdigar – Ibraniylar etikad kılıp kəlgən Huda meni sizgə: ‘öz həlkimning manga ibadət kilix üçün qəl-bayawanoşa berixioşa yol koy’ deyixkə əwətti. Siz baxtin-ahir kulak salmay kəldingiz. ¹⁷ Xunga, Pərwərdigar: ‘sən əmđi mening kılğan ixlirimdin mening kim ikənlikimni biliwal’ dəydu. Qarang, mən kolumdiki tayakni dəryadiki suoşa ursam, su kanəşa aylinidu. ¹⁸ Beliklar tamamən əlidu. Dərya sesip ketidu. Misirliklar dərya süyidin səskinip, uni iqəlməyđioğan bolup qalidu.» – dedi.

¹⁹ Pərwərdigar Musaoşa yənə:

– Sən Hərunoşa: «Tayikingni al. Qolungni Misirdiki hərkaysi dərya, əstəng, sazlik wə kəllərgə karitip uzat. Bu qaoqda, Misirning həmmə yeridiki sular, hətta soşa wə tax küplərnin iqidiki sularmu kanəşa aylinidu» degin, – dedi.

²⁰ Musa bilən Hərun Pərwərdigar tapilioğan ixlarni bəja kəltürdi. Padixah wə uning əməldarlırining aldida Musa tayakni kətürüp, dərya süyigə uruwidi, dərya süyi Xu'an kanəşa aylandi. ²¹ Dəryadiki beliklar əldi. Dərya süyi sesik purap, Misirliklar bu suni iqəlməyđioğan bolup kaldi. Misirning həmmə yerini kan kaplıdi.

²² Birak, padixahning sehırgərlirimu sehır arkilik ohxax ixni kildi. Nətijidə, dəl Pərwərdigar eytkandək, padixah burunkidək jahillik kilip, Musa bilən Hərunning səzini anglaxni rət kildi ²³ wə burulupla ordioşa kirip kətti. U bu ixka kılqə əhmiyət bərmidi. ²⁴ Misirliklərnin həmmisi Nil dəryasi süyini iqəlməyđioğan bolup kaləoşaqqa, iqidioğan su izdəp, dərya ətrəplirini kolidi.

²⁵ Pərwərdigar dərya süyini kanəşa aylandurup, aridin bir həptə ətti.

8-bab

Paka apiti

¹ Uningdin keyin, Pərwərdigar Musaoşa mundak dedi:

– Sən yənə Misir padixahining aldioşa berip uningoşa: «Pərwərdigar: ‘öz həlkimning manga ibadət kilix üçün qəl-bayawanoşa berixioşa yol koy. ² Əgər yənə rət kilsang sanga eytip koyayki, pütün dəlitingni jazalap, zemininğning həmmə yerini paka bilən tolduruwetimən. ³ Nil dəryasi pakişoşa tolup ketidu. Pakılar dəryadin qikiş ordangoşa,

Misirdin qikix

hujrangoja, hætta orun-körpiliringgə kiridu. Əməldarlığning wə pukralıringning öylirigə, hætta oqaklırioja, təngnilirining iqigimu kiriwalidu. ⁴ Sening uqangoja, əməldarlığning wə pukralıringning uqışiojimu yamixidu' dəydu» dəp yətküzgin.

⁵ Pərwərdigar Musaoja yənə:

– Sən Hərunoja: «Tayak aləjan kəlungni Misirdiki dərya, əstəng, sazlık wə kəllərgə karitip uzat. Misir zeminini pakılar bilən kaplıtəwət» dəp eytkin, – dedi. ⁶ Buning bilən, Hərun kəlini Misirning sulirioja karitip uzitiwidi, pakılar qikip Misir zeminini kaplıdi.

⁷ Birak, Misirdiki sehırgərlərmu sehır ixlitip, ohxax ixni kılıp Misir zeminiəja paka qikardi.

⁸ Padixah Musa bilən Hərunni qakirtip, Musaoja:

– Pərwərdigardin u pakılarni məndin wə Misir həlkədin yiraklıxturuxni tiləp du'a kıl. Andin, həlkingning Pərwərdigaroja kurbanlık kılıx üqün berixioja yol kəyimən, – dedi.

⁹ Musa jawabən:

– Bolidu, siz bir wakit bəlgiləng. Mən sizgə, əməldarlığizəja wə pukralıringizəja du'a kıləy. Xu qaojda, pakılarning həmmisi silərdin wə öylirınglərdin ayrilidu. Pəkət Nil dəryasidiki pakılərdin baxka pakılərdin həmmisi yokilidu, – dedi.

¹⁰ Padixah uningəja:

– Ətila du'a kıl, – dedi.

Musa:

– Sizning degingizdək bolsun. Buning bilən, siz Pərwərdigarimiz Hudadin baxka heqkəndək Hudaning yoklukini biling. ¹¹ Pakılar sizdin, ordingizdin, əməldarlığizdin wə baxka pukralıringizdin ayrilidu.

Pəkət Nil dəryasidila paka kalidu, – dedi. ¹² Xuningdin keyin, Musa bilən Hərun Misir padixahıning yenidin qikixti. Musa Pərwərdigardin Misir padixahlıkioja qüxürgən pakılarni yokitixni tiləp, du'a kılıp yalwurdi.

¹³ Pərwərdigar Musaning du'asini ijabət kildi. Əy, hoyla wə etizlərdiki pakılərdin həmmisi ölüp tügidi. ¹⁴ Misirliklər paka ölüklirini

dəwə-dəwə kılıp topliojanidi, pütün dələt sesikqilikka toldi. ¹⁵ Birak dəl Pərwərdigar eytkəndək, pakılərdin tamamən ölgənlikini kərgən padixah jahillik kılıp, Musa bilən Hərunning səzigə kulak salmidi.

Paxa apiti

¹⁶ Pərwərdigar Musaoja:

Misirdin qikix

– Ҳарунға: «Тайикиңни җәрдикә топиға ур. Қанг-тозанлар пaxиларға аyлинип, пүтүн Мисирни қаплаyду» дегин, – деди. ¹⁷ Улар Пәрвәрдигарнинг дегинидәк қилиxtи. Ҳарун тайикини җәрдикә топиға уруwidи, қанг-тозанлар пaxиларға аyлинип, адәм wә һайwanларнинг бәдинини қаплап кәтти. Мисир земинидики қанг-тозанларнинг һәммиси пaxиға аyлинип кәтти.

¹⁸ Сәһиргәрләrmу өз сәһирлири билән пaxа пәyда қилмаққи болған болsimу, ләкин бу ix уларнинг қолидин кәлmidи. Адәм wә һайwanатларнинг бәдинини пaxа қаплап кәтти. ¹⁹ Сәһиргәрләр паdихаһка:

– Бу ixни Һуда килди! – дeyixти. Бирак дәл Пәрвәрдигар eyтқандәк, паdихаһ жаһиллик қилип, Муса билән Ҳаруннинг сәзигә қулак салmidи.

Qiwin apiti

²⁰ Andin, Пәрвәрдигар Мусаға mundak деди:

– Өтә танг сәһәрдила орnungдин туруп, паdихаһ дәyя бойиға қикқанда унинг билән кәрүх wә уningға: «Пәрвәрдигар: ‘Һәлкимнинг мана ибадәт қилиx үқүн берixиға yol қoy. ²¹ Seni агаһландуруп қoyayки, әгәр сән mening һәлкимни қoyup бәрмәyдиған болsang, sanga, әмәлдарлiring wә пуқралiringға қiwinлар topи әwәtimән. Өyliringлар қiwingә tolidu wә һәммә yәрни қiwin қаплаyду. ²² Lәкин, mening һәлким Isra’illar yaxawatқан Goxән wilayitining әһwalini баxқиqә қilimән. U yәр қiwinлар topidin haliy болidu. Buning нәtijisidә, mening – Пәрвәрдигарнинг бу дәләttimu күдрәtlik ikәнlikimни билisән. ²³ Mән өз һәлкимни sening һәлкingдин пәркләндүrimән. Bu мөjizә әтә кәрүlidu’ дәyду» дәp yәtküzgin. ²⁴ Пәрвәрдигар дегинини килди. Top-top қiwinлар паdихаһning ordisiға wә әмәлдарлirining өylirigә besip kirip, пүтүн Мисир земинини һараб қiliwәtti.

²⁵ Паdихаһ Муса билән Ҳарунни қакirtip, уларға:

– Barsangлар беринлар! Бирак, Һудayingларға қилидиған қурбанликни муху дәләт иqidә қilingлар! – деди.

²⁶ Lәкин, Муса:

– Bundak қилиx тоғра болmayду. Qünki, Пәрвәрдигар үқүн қилидиған қурбанликirimiz Мисирликларни yirgәндүridu. Әгәр биз Мисирликларнинг кәz aldida уларни yirgәндүridиған қурбанликларни қилsak, улар бизни қалма-кесәк қилidu! ²⁷ Biz Пәрвәрдигаримиз Һуданин әmr қиләjинидәк үq күnlük yolни besip, қәl-bayawanға берip, andin уningға қурбанлик қилiximiz керәк, – деди.

²⁸ Паdихаһ уningға:

Misirdin qikix

– Qel-bayawanqaja berip, Pərwərdigaringlar Hudaqaja kurbanlik kilixinglarqaja ijazət berəy, lekin anqə yirakka kətmənglar. Mən üqünmu du'a kilinglar, – dedi.

²⁹ Musa jawabən:

– Mən yeningizdin qikipla Pərwərdigarqaja du'a kilay. Qiwinlar topi ətila sizdin, əməldarlingiz wə pukraliringizdin ayrilsun. Lekin, siz bizni aldap, Pərwərdigarqaja kurbanlik kilixka beriximizqaja toskunluk kilmaslikingiz kerək, – dedi.

³⁰ Xuningdin keyin, Musa Misir padixahining yenidin qikip, Pərwərdigarqaja du'a kildi. ³¹ Pərwərdigar Musaning du'asini ijabət kilip, qiwinlar topini Misir padixahidin, əməldarliridin wə pukraliridin ayridi. Bir talmu qiwin kalmidi. ³² Lekin, bu ketimmu padixah yənə jahillik kilip, Isra'il həlkining qikixiqaja yol koymidi.

9-bab

Waba apiti

¹ Pərwərdigar Musaqaja mundak dedi:

– Sən Misir padixahining aldiqaja berip, uningqaja: «Pərwərdigar, yəni Ibraniylar etikad kilip kəlgən Huda: ‘Əz həlkimning manga ibadət kilix üqün qel-bayawanqaja berixiqaja yol koy. ² Əgər sən ularni koyup berixni rət kilip yənla tutup turuwalidiqan bolsang, ³ seni agahlandurup koyayki, qarwa malliringning həmmisini, yəni at, tögə, kala, koy wə eqkiliringni waba kesiligə giriptar kilimən. ⁴ Birak, Isra'illarning qarwa mallirini Misirliklarningkidin pərkləndürimən. Isra'illarning malliridin birimu əlməydu’ dəydu» degin.

⁵ Pərwərdigar wakit bəlgiləp:

– Bu məjizini ətila kərsitimən, – dedi.

⁶ Ətisi, Pərwərdigar əzi eytkandək kildi. Misirliklarning qarwa mallirining həmmisi degüdək waba kesiligə giriptar bolup əlüxkə baxlidi. Lekin, Isra'illarning qarwa mallirining birimu ziyanqaja uqrimidi.

⁷ Padixah adəm əwətip təkxürtüp, Isra'illarning malliridin biriningmu əlmigənlikini ukti. Xundaqtimu, u yənla jahillik kilip, Isra'illarning ketixigə yol koymidi.

Misirdin qikix

Qaka apiti

⁸ Keyin, Pərwərdigar Musa bilən Hərunoşa:

– Oqaktin bir qanggal kül eliwelinglar. Musa uni padixahning aldida hawaşa qaqsun. ⁹ Bu kül qang-tozan bolup, Misirning həmmə yerigə tarkilidu. Xuning bilən, barlıq adəm wə haywanlarning bədənirini yiringlik qaka kaplap ketidu, – dedi.

¹⁰ Buning bilən, ular kollirioşa oqak külini elip, padixahning aldioşa bardi. Musa külni hawaşa qaqtı. Nətijidə, adəm wə haywanlarning bədənirini yiringlik qaka kaplap kətti. ¹¹ Hətta sehırgərlərmu Musoşa takabil turalmidi. Qünki, ularning bədininimu baxka Misirliklarningkigə ohxax yiringlik qaka kaplap kətkənidi. ¹² Xundaktimu, Pərwərdigar tərıpidin jahıllaxturuloşan padixah huddi Pərwərdigarning Musoşa eytkinidək, Musa bilən Hərunning səzigə kulak salmidi.

Möldür apiti

¹³ Pərwərdigar Musoşa mundak dedi:

– Ətə tang səhərdila padixahning aldioşa berip, uningşa: «Pərwərdigar, yəni İbraniylar etikad kılıp kəlgən Huda: ‘Əz həlkimning manga ibadət kılıx üqün qəl-bayawanoşa berixioşa yol koy. ¹⁴ Bolmisa, bu ketim mən sening wə əməldarliring həmdə pukraliringning üstigə əng eoşır balayı’apətlərnı yaşdurımən. Mana xu qaşda, sən aləmdə məndin baxka Huda yoklukını bilisən. ¹⁵ Mən kudritimni kərsitip, seni wə pukraliringni waba kesiligə duqar kılıp, silərnı yər yüzidin yok kılalayttim. ¹⁶ Birak, mən undak kilmidim. Əksiqa, mən kudritimni sanga kərsitix wə namimni aləmgə elan kılıxtək alahidə məksət bilən seni padixahlikka tiklidim. ¹⁷ Ləkin, sən yənila zorawanlık kılıp, həlkimni koyup bərməywətisən. ¹⁸ Xunga ətə muxu qaşda, mən Misir tarihida əlmisaktin tartip kərülüp bakmioşan kattik möldür yaşdurımən. ¹⁹ Həzir sən adəmliringgə oquqqilikteki qarwa malliring wə baxka barlıq nərsiliringni dalda yərgə elip kiriwelixka əmr kıl. Qünki, oquqqilikta kelip kəloşan adəm wə haywanlarning həmmisini möldür urup, halak kılıdu’ dəydu» degin.

²⁰ Pərwərdigarning səzigə ixəngən bir kışim padixah əməldarliri dərhal əz kulliri wə qarwa mallirini dalda yərgə elip kiriwaldi.

²¹ Pərwərdigarning səzigə ixənmigənlər bolsa kulliri wə qarwa mallirini taxkirida koyuwərdi.

Misirdin qikix

²² Pərwərdigar Musağa:

– Sən kolungni asmanğa karitip uzat! Pütkül Misir zeminidiki insanlar, haywanlar wə barlik əsümlüklərnin üstigə möldür yaqsun, – dedi.

²³ Musa tayikini asmanğa karitip kətürüwidi, Pərwərdigar qakmak qakturup, güldürmamlar yangritip, yər yüzigə möldür yaqduruwətti.

²⁴ Xuning bilən, qakmak qekip, yoqan-yoqan mödürlər təkülüp qüxti. Bu, Misir tarihida hazırıqə yüz berip bakmıoqan əng qong möldür apiti idi. ²⁵ Möldür Misir zeminidiki oquqçilikta turoqan nərsilərnin həmmisini, jümlidin adəm, haywan, etizdiki zira'ətlər wə barlik dəl-dərəhlərnə wəyran kiliwətti. ²⁶ Pəkət Isra'illər yaxaydıoqan Goxən wilayitidila möldür yaqmidi.

²⁷ Misir padixahi dərhal Musa bilən Hərunki qakirtip:

– Bu kətim mən hatalıq ötküzdüm, mən wə pukralirimdin səwənlik ötti. Pərwərdigar adıldur. ²⁸ Pərwərdigarğa mən üqün du'a qilinglar. Bizgə bu həywətlik güldürmama wə mödürlər yetər. Mən silərnin ketixinglarğa yol qoyay. Silər əmdi bu yərdə turmisanglarmu bolidu, – dedi.

²⁹ Musa uningğa:

– Mən bu xəhərdin qikixim bilənla, kolumni kətürüp Pərwərdigardin tiləp du'a qilimən. Güldürmamlar xu haman tinqiydu wə mödürmu tohtaydu. Xu qaçda, siz dunyaning Pərwərdigarğa mənəsup ikənlikini bilisiz. ³⁰ Lekin, siz wə sizning əməldarlığizning Pərwərdigar Hudadin tehiqə kərkəmaywatkanlıqinglar mənəməlum, – dedi.

³¹ Bu, kəndirlər qeqəkligən wə arpa bax tartkan wəqit boləjaqqa, möldür ularni harab kildi. ³² Pəkət buqdaylarla ziyanoğa uqrimidi, qünki ular tehi bih qikarmioqanidi.

³³ Musa padixahning yenidin ayrilip, xəhərdin qikip, kolini kətürüp Pərwərdigarğa du'a kildi. Güldürmamlar xu haman besikip, möldür yeoqixtin tohtidi. Yaməjurmə tinqidi. ³⁴ Gərqə padixah bu əhwallarni kərgən bolsimu, lekin u yənə gunah sadir kildi. U wə uning əməldarlıri yənila jahillik kilixti. ³⁵ Dəl Pərwərdigar burunla Musağa eytkandək, Misir padixahi jahillik kilip, Isra'illərnin ketixigə yənila yol qoymidi.

10-bab

Qekətkə apiti

¹ Xuning bilən, Pərwərdigar Musağa:

Misirdin qikix

– Sən Misir padixahining yeniqja bar. Mən möjzilərnı kərsıtıx arkılik kütq-kudritimni Misir həlki arıside dawamlıq namayan kılıx məksıti bilən, Misir padıxahı wə unıng əməldarlırını jahıllaxtırdum. ² Bu arkılik sənmu öz pərzəntlırıng wə nəwrılırınggə menıng Misırlıqları kandaq jazalıqanlıkım wə ularning arıside kandaq möjzilərnı kərsətkənlikimni səzləp berələysən. Buning bilən, menıng Pərwərdıgar ikənlikimni bilələysilər, – dedi.

³ Xundak kılıp, Musa wə Hərun Misir padıxahıning aldıqja berıp, unıngqja:

– Pərwərdıgar, yəni İbranıylar etıqad kılıp kəlgən Huda: «Sən menıng aldimda zadı qağanıqıqə həkawurluk kılısən? Həlkimning manga ibadət kılıxka berıxıqja yol kəy! ⁴ Əgər yol koymadıqjan bolsang, seni agahlandıurup kəyayki, mən ətə senıng zemin təwəlikıngdə qekətkə pəyda kılımən. ⁵ Qekətkilər topı zemıningni kaplaydu. Ularning kəplükıdın yər-yüzınımu kərəlməy kəlisən. Məldürdın aman kəloqanları, hətta daladıki dəl-dərəhlərnımu qekətkə yəp tügıtidu. ⁶ Ular senıng ordangni, əməldarlırıng wə pukralıringning əylırınımu toldurıdu. Bunday kərkunqluk apətıni ata-bowılırıngmu kərüp bəkmıqjan» dəydu, – dedi wə dərhal kəynıgə burulup, Misir padıxahıning aldidın qıqıp kətti.

⁷ Padıxahıng əməldarlırı padıxahka:

– Aliylırı, bu adəmning bizgə wəyranqılık selıxıqja qağanıqıqə yol kəyidıla? İsrə'ıllarıng Pərwərdıgari Hudaqja ibadət kılıxka berıxıqja yol kəysıla! Misırning harab bolqanlıkıdın həwərlırı yokmu? – dedi.

⁸ Buning bilən, padıxah Musa bilən Hərunni qakırtıp, ularqja:

– Silər Pərwərdıgarınglar bolqan Hudaqja ibadət kılıx üqün barsanglar berınglar. Ləkin zadı kimlər barmakqı? – dedi.

⁹ Musa jawabən:

– Kəri-yax, bala-qəka wə koy-kalılırimızni elıp, həmmimiz barmakqı. Qünki, biz u yərdə heyt ötküzüp, Pərwərdıgarımızqja ibadət kılıp təntənə kılımız, – dedi.

¹⁰ Padıxah ularqja:

– Hım! Mən silərnıng hotun, bala-qakılırınglarıni elıp berıxinglarqja həkıkətən yol kəyuxum kərək ikən-də!? Silərnı Pərwərdıgarınglar əzi saklısun! Qaranglar, silərnıng niyitinglarıng yamanlıkını! ¹¹ Kət'iy yol koymaymən! Əgər silərnıng tələp kılqıninglar ibadət kılıxka berıx bolsa, undakta pəkət ərlərlə barsun, – dedi. Xuningdın keyin, Musa bilən Hərun ordıdın koqlap qıqırıldı.

Misirdin qikix

¹² Xuning bilən, Pərwərdigar Musaoja:

– Qekətakilər topini pəyda kilix üqün Misirning həmmə tərripigə kolungni uzat! Qekətakilər Misir təwəsidə möldürdin aman kelip əsüwatkanlarning həmmisini yəp tügətsun, – dedi.

¹³ Xuning bilən, Musa tayikini Misirning həmmə tərripigə karitip uzatti. Pərwərdigar bir keqə-kündüz xərk xamili qikardi. Tang atkanda, xamal qekətakilərni elip kəldi. ¹⁴ Qekətakilər top-topi bilən uqur kelip, pütün Misir zeminining u qetid bu qetigiqə həmmə yərgə kondi. Bunqə kəp qekətkə əzəldin kərülüp bakmiojan bolup, bundin keyinmu kərülüxi mumkin əməs idi. ¹⁵ Pütün zemin karidap kətti. Qekətakilər möldürdin aman kəlojanlarning həmmisini, yəni əsümlüklərni wə dəl-dərəhlərnin üstidiki mewilərni yəp tügətti. Pütün Misir təwəsidiki etizliklarda wə dəl-dərəhlərdə yexilliktin əsərmu kəlmidi.

¹⁶ Xunga, padixah dərhal Musa bilən Hərunni qakirtip:

– Silərnin Pərwərdigaringlar boləjan Huda aldida həm silərnin aldinglarda gunahkarmən. ¹⁷ Əmdi yənə birlə ketim manga kəngqilik kilip, Pərwərdigaringlar Hudadin: «Misirliklarni bu əjəllik apəttin kütkuzojaysən» dəp tələp kiləjaysilər, – dedi.

¹⁸ Buning bilən, Musa padixahning yenidin qikip, Pərwərdigarəja du'a kildi. ¹⁹ Pərwərdigar xərk xamilini kattik şərb borinioja aylandurup, qekətakilərni Kizil dengizəja uqurup kətti. Misir diyarida bir danimu qekətkə kəlmidi. ²⁰ Ləkin, Pərwərdigar padixahni yənəla jahil kiləjaqqa, u Isra'illarning qəgridin qikip ketixigə yənəla yol koymidi.

Karangojuluk apiti

²¹ Andin, Pərwərdigar Musaoja:

– Sən kolungni asmanoja kətür! Pütün Misirni zulmət karangojuluk qaplaydu, – dedi. ²² Musa kolini asmanoja kətürüwidi, pütün məmlikətini üq kün zulmət karangojuluk basti. ²³ Bu qaoqda, Misirliklər bir-birini kərəlmidi, əyidinmu təlaəja qikəlmidi. Ləkin, Isra'illar yaxaydiojan yərlər bolsa yoruk turdi.

²⁴ Padixah Musani qakirtip:

– Silər berip Pərwərdigaringlarəja ibaditnglarni kilinglar. Hətta hotun, bala-qakiliringlarnimu elip barsanglar bolidu. Ləkin kala, koy, əqkiliringlar bu yərdə kəlix kerək, – dedi.

²⁵ Musa jawabən:

– Yak! Siz qokum bizning kurbanlik wə köydürmə kurbanlikəja

Misirdin qikix

ixlitidioqan mallirimizni elip beriximizqaja ijazət berixingiz lazim. ²⁶ Biz qarwa mallirimizni elip beriximiz kerək, hətta birər tuyaknimu bu yərda qaldurmaymiz. Biz Pərwərdigarqaja ataydioqan qurbanlikni öz mallirimiz iqidin talliximiz kerək. U yərgə barmioquqə, Pərwərdigarimiz Hudaqaja qaysi malni qurbanlik kilixni bilməymiz, – dedi.

²⁷ Pərwərdigar Misir padixahini jahillaxturoqajqqa, u Isra'illarni yənila koyup bərmidi. ²⁸ Padixah Musaqaja:

– Kəzüm din yokal! Seni ikkinqi kəzüm kərmisun. Yənə kərüngüqi bolsang, jeningni alimən! – dedi.

²⁹ Musa uningqaja:

– Eytqiningiz kəlsun. Mənmu sizni ikkinqi kərməymən, – dedi.

11-bab

Pütin Misirdiki tunji balilarning ölüxi

¹ Pərwərdigar burun Musaqaja mundak degənidi:

– Mən Misir padixahiqaja wə uning pukralirioqaja əng ahirki apətni qüxürimən. Xuning bilən, u silərni jəzmən koyup beridu. Əməliyəttə, u silərdin təltəküs kutulux üqün, silərni u yərdin koqqlap qikiridu. ² Əmdi, sən berip Isra'illarqaja eytkin. Ular Misirlik koxniliriningkigə kirip, ularning altun-kümüx zinnət buyumlrini sorap alsun. ³ (Pərwərdigar Misirliklarni Isra'illarni yəkin kəridioqan kiləjanidi. Padixahning əməldarliri wə pukralirini Musani uluq adəm, dəp hərmətləydioqan kiləjanidi.)

⁴ Xuning bilən, Musa Misir padixahiqaja:

– Pərwərdigar: «Bügün tün yerimida, mən Misirning həmmə yerini kezimən. ⁵ Xu wakıtta, təhtə olturoqan padixahning tunjisidin tartip taki əng ərziməs dedəkning tunjisioqiqə boləjan Misirliklarning tunji oqullirining həmmisi, xundaqla tunji tuquləjan mallarmu əlidu. ⁶ Xu qaqda, pütin Misirda əlmisaktin kərülmigən wə bundin keyinmu kərülməydioqan kattik yioqaja-zar bolidu. ⁷ Lekin, Isra'illarqaja yaki ularning mal-waranlirioqaja hətta itmu kawap koymaydu» dəydu. Ənə xu qaqda, silər Pərwərdigarning Misirliklar bilən Isra'illarni pərkləndüridioqanlikini bilisilər. ⁸ Ahirda, əməldarliringning həmmisi aldiməja kelip egilip, mening həlkim Isra'illarni bu yərdin elip ketiximni tələp kilidu. Mana xu qaqda, mən bu yərdin ayrilimən, – dedi. Andin, Misir padixahning

Misirdin qikix

aldidin dərəcəzəp bilən qikix kətti.

⁹ Pərwərdigar Musaqja: «Misir padixahi sening sözüngni dawamlıq rət kiliweridu. Xundak kılıp, mən Misirda tehimu kəp məjzilərnı kərsitələymən» degənidi. ¹⁰ Musa bilən Hərun padixah aldida mana xundak nuroqun məjzilərnı kərsətkən bolsimu, lekin Pərwərdigar padixahni jahillaxturoqanliki üqün, u Isra'illarning qegridin qikix ketixigə yol koymioqanidi.

12-bab

Ətup ketix həyti

¹ Pərwərdigar Misirda Musa bilən Hərunoqja mundak dedi:

² – Həzirdin tartip, bu ay silər Isra'il həlki üqün yilning birinqi eyi bolsun. ³ Silər mening munu yolyoruklirimni pütün Isra'il həlkiqə əgitinglar: muxu ayning oninqi küni hər bir a'ilining a'ilə baxliki öz a'ilisi üqün Hudaqja kurbanlik kilixka bir koy yaki əqkə təyyarlisun. ⁴ Əgər a'ilisidə adəm az bolup, bir malni yəp bolalmisa, uni koxnisi bilən birlixip kurbanlik kılıp, gəxini adəm sani wə istemal miqdariqja karap təksim kilsimu bolidu. ⁵ Lekin, kurbanlikka ixlilidiqjan mal bir yaxlik əyibsiz koqkar yaki tekə boluxi kerək. ⁶ Pütün Isra'il a'ililiri tallanoqjan malni muxu ayning on tətinqi küniqigə yahxi saklap, xu küni kəqtə soysun. ⁷ Andin, uning kenidin bir'az elip, mal yeyilgən əyning ixikining bexi wə kexikigə sürkəp koysun. ⁸ Xu keqisi gəxni kawap kılıp, aqqik-qüqük kəttat wə petir nan bilən yesun. ⁹ Gəxni ham peti yaki suda pixurup yeməy, pütün malni bexidin tuyikiqigə iq baqri bilən koxup kawap kılıp yesun. ¹⁰ Exip kaləjini ətisigə kaldurmay, xu keqila kəydürwətsun. ¹¹ Gəxni yegən waktinglarda, huddi səpərgə təyyarlanəjandək belinglarnı qing baqlap, qorukunglarnı kiyip, qolunglarəja hasanglarnı tutup qapsan yənglar. Bu, Pərwərdigar ətup ketidiqjan keqidur.

¹² U keqisi, mən pütün Misirni kezip, məyli adəm yaki malning bolsun, tunji ərkəklirining həmmisini əltürimən. Misirning barlik ilahlirining üstidin həküm kilimən. Qünki, mən Pərwərdigardurmən. ¹³ Ixik kexəkliridiki kan silər turidiqjan əylərnıng bəlgisi. Mən bu kanlarnı kərginimdə, əyliringlarəja kirməy ətup ketimən. Misirliklarnı jazaliqjan waktimda, silərgə heqkəndak ziyən-zəhmət yətməydu.

Misirdin qikix

Petir nan heyti

¹⁴ Pərwərdigar mundak dedi:

– Silər bu künni hatiriləp, hər yili muxu kündə Pərwərdigar üçün heyətöküzümlər. Bu silərnin mənngülük ərpaditmlər bolsun. ¹⁵ Yəttə künlük heyət məzgilidə petir nan yəmlər. Heytning birinçi künilə, ɵyliringlardiki hemirturuqni taxliwetinglər. Qünki, bu yəttə kün iqidə hemirturuq arilaxturulojan hərəkandak yeməklikni yegən adəm Isra'illər kataridin qikiriwetilidu. ¹⁶ Heytning birinçi wə yəttinçi künliri, bir yərgə jəm bolup ibadət kilinglər. Bu ikki kündə, yeməklik təyyarlastin baxka heqkandak ix kilməmlər. ¹⁷ Petir nan heyti ɵküzüp turummlər. Qünki, mən muxu küni silərnin hərəkəysi kəbililiringlərnini top-topi bilən Misirdin elip qikimən. Petir nan heytnini ɵküzüx silərnin mənngülük ərpaditmlər bolsun. ¹⁸ Hər yili birinçi ayning on tətinqi küni kəqküründin baxlap yigirmə birinçi küni kəqkürünəqiqə, petir nan yəmlər. ¹⁹ Bu yəttə kün iqidə ɵyliringlarda hemirturuq bolmisun. Hemirturuq arilaxturulojanlıki hərəkandak yeməklikni yegən kixi, məyli bu yurtning adimi yaki yaka yurtluk bolsun, mening həlkim kataridin qikiriwetilidu. ²⁰ Kəyərdə boluxumglardin kət'iynezər, hemirturuq arilaxturulojan hərəkandak yeməklikni yeməy, petir nan yəmlər.

Tunji ɵtöp Ketix heyti

²¹ Musa pütün Isra'illərnin aksakallirini qakirip, ularəja mundak dedi:

– Hər bir a'ilə birdin mal tallap, uni ɵtöp Ketix heytnin meli süpitidə soysun.

²² Kolliriəja bir tutam lepəkgül elip, dastiki kurbənlük kilinəjan malning keniəja qilap, uni ixiklirinin bexi wə kexikigə sürkisun. Ətisi ətigəngiqə, heqkim ixiktin qikmisun. ²³ Qünki, Pərwərdigar Misirliklərnini həlak kilix üçün bu zeminni kezidu. U ixik bexi wə kexikidiki kənni kərginidə, harab kiləuqu pərixtnin ɵyliringlərəja kirip silərnini ɵltürüxigə yol koymaydu. ²⁴ Silər wə əwladliringlər bu kə'idigə mənngü əməl kilinglər. Bu silərnin mənngülük ərpaditmlər bolsun. ²⁵ Silər Pərwərdigar berixkə wədə kiləjan zeminiəja barəjininglərdimu, bu heyət murasimiəja əməl kilinglər. ²⁶ Əgər pərzəntliringlər silərdin: «Bu kəndak murasim?» dəp sorisa, ²⁷ silər: «Bu ɵtöp Ketix künnini hatiriləx üçün, Pərwərdigarəja atilip kilinəjan kurbənlük murasimidur. Qünki, Pərwərdigar Misirdə Misirliklərnin jənnini aləjan keqidə, u biz Isra'illərnin ɵyliridin ɵtöp ketip, a'ililirimizni saklap kələjan.» dəmlər.

Misirdin qikix

Isra'illar bu sozlarni anglap, baxlorini egip Hudaqqa sejdə kilixti.

²⁸ Andin, ular berip, Pərwərdigarning Musa bilən Hərunoqa kiləjan əmri boyiqə ix kərđi.

Tunji tuquloqan ərkəklərninğ öltürülüxi

²⁹ Xu küni yerim keqidə, Pərwərdigar təhtə olturoqan padixahning tunjisidin tartip taki əng ərziməs zindandiki məhboslarning tunjisiqiqə boləjan Misirliklarning tunji oqullirining həmmisining jenini aldi, xundakla tunji tuquloqan mallarnimu öltürdi. ³⁰ U keqə, Misir padixahi, uning əməldarlıri wə pütün məmlikət pukraliri ornidin turup, kattik yiqə-zar kilixti. Qünki, adəm əlmigən birnu a'ılə yok idi. ³¹ U keqə, Misir padixahi Musa bilən Hərunni qakirtip, ularoqa:

– Dərhal ketinglar! Silər həmmə Isra'illarni baxlap, yurtumdin tez qikip ketinglar. Təlipinglar boyiqə berip Pərwərdigaringlaroqa ibadət kilinglar.

³² Kala, koy, əqkiliringlarnimu elip ketinglar. Mangimu həyrlik du'a kilip koyunglar, – dedi.

³³ Misirliklar Isra'illarni əz yurtidin qapsan ketixkə aldiratti. Ular:

– Silər qikip kətmisənglar, biz əlöp tügəydikənmiz, – deyixti.

³⁴ Xuning bilən, Isra'illar petir hemirlarni təngnilərgə selip, kiyim-keqəkliri bilən yəgəp, mürisigə koyup elip mengixti. ³⁵ Ular yənə Musaning tapiliqini boyiqə Misirliklərdin altun-kümüş zinnət buyumlar wə kiyim-keqəklərni sorap elixti. ³⁶ Pərwərdigar Misirliklərninğ Isra'illarni yekin kəridioqan kilip koyəjanidi. Xunga, ular Misirliklərdin nemə sorisa, xuni bərđi. Xundak kilip, Isra'illar Misirliklərninğ bayliklorini elip kətti.

Isra'illarning Misirdin qikip ketixi

³⁷ Isra'illar Rəmses xəhiridin Sukkot xəhriqə qarap piyadə yoloqə qikkinida, ayallar bilən balilarni hesabkə almiqanda, pəkət ərlərlə altə yüz ming xixi idi. ³⁸ Kəpligən yat kəbililiklərmu ularoqa koxulup, nuroqun kala-koylorini elip billə mengixti. ³⁹ Ular Misirdin elip kəlgən hemirlərdin petir nan kildi. Qünki, ular Misirdin tez qikip ketixkə məjbur boləjaqkə, hemir kəptürüp, yeməklik təyyarlıwelixkə ülgürəlmigənidi.

⁴⁰ Isra'illar Misirdə jəm'iy tət yüz ottuz yil turdi. ⁴¹ Dəl tət yüz ottuz yil toxkan küni, Pərwərdigarning həlki Isra'illarning hərkaysi kəbililiri Misirdin qikti. ⁴² Xu küni keqidə, Pərwərdigar əzi ularni Misirdin muhəpizət kilip elip qikkanidi. Xunga, Isra'illar bu keqini Pərwərdigaroqa atap, əwladtin əwladkiqə hər yili hatiriləydiqan boldi.

Ötöp Ketix heytinging ka'idə-tüzümliri

⁴³ Pərwərdigar burun Musa bilən Hərunoşa mundak degənidi:

– Ötöp Ketix heytinging ka'idə-tüzümliri munulardin ibarət: Ötöp Ketix heytinging kurbanlık gəxini yat kəbililiklər yemisun. ⁴⁴ Lekin, özünqlar setiwəlqan həm hətnə kilduroşan kullar yesə bolidu. ⁴⁵ Öyünqlarda wakitlik turuwatqan yatlar wə qakarlar uni yesə bolmaydu. ⁴⁶ Qoyning gəxi taxkirişoşa elip qikilmay, öyning iqidila yeyilsun. Qoyning bir tal səngikimu sundurulmisun. ⁴⁷ Pütün İsrə'il həlki bu ka'idə-tüzümlərgə ri'ayə kilsun. ⁴⁸ Əgər aranglarda olturidişan yat kəbililiklər Pərwərdigarəşa ibadət kılay dəp, bu heytni ötküzüxnı halisa, aldi bilən öz a'ilisidiki pütün ərlərnı hətnə kildursun. Xundak kılqanda, ular İsrə'illərəşa ohxax, bu heytni ötküzələydu. Lekin, hətnə kılınmişanlar qoyning gəxini yemisun. ⁴⁹ Məyli İsrə'illər bolsun, məyli İsrə'illər arisida olturidişan yat kəbililiklər bolsun, həmmisi mana xu ka'idə-tüzümlərgə əməl kılxi lazim.

⁵⁰ İsrə'illər Pərwərdigarning Musa bilən Hərunoşa buyruşan ka'idə-tüzümlirigə əməl kildi. ⁵¹ Pərwərdigar mana xu küni İsrə'illarning hərəkəysi kəbililirini Misirdin elip qikti.

13-bab

Tunji tuşuləşanni Hudəşə atax

¹ Pərwərdigar burun Musəşə:

² – Silər tunji oşlunglarnı wə tunji tuşuləşan ərkək malni mənğa atanglar. Qünki, İsrə'illarning tunji oşulliri wə tunji tuşuləşan ərkək malliri mənğa mənşuptur, – degənidi.

³ Musa İsrə'il həlkişə mundak dedi:

– Bu künni esinglarda qing tutunglar. Qünki, bu kün silər kulluqta yaxişan Misir zeminidin yoloşa qikқан kün. Bu kün Pərwərdigar zor kudriti bilən silərnı u yərdin elip qikқан kündur. Xunğa, silər hər yili bu küni hemirturuq arilaxturuloşan hərқандақ yeməkligni yemənglar. ⁴ Silər Misirdin yoloşa qikқан bu kün, zira'ətlər bih qikarəşan bax bahardiki bir kündur. ⁵ Pərwərdigar silərnı Kən'anlar, Hitlar, Amorlar, Hiwlar wə Yibuslarning zeminlirişə elip barəşandin keyin, silər hər yili muxu wakitte bu künni mubarəkləp heyət ötküzünglar. Qünki, süt wə həsəl ekip

Misirdin qikix

turidoqan bu munbət zeminni Pərwərdigar silərgə beridoqanliki toqrisida əjdadliringlaroqa kəsəm bərgən. ⁶ Heyt məzgilidə, yəttə küngiqə petir nan yənglar. Yəttinqi küni, Pərwərdigar üqün alahidə ibadət murasimi ötküzünglar. ⁷ Bu yəttə kün iqidə petir nan yənglar.

Aranglarda, hətta zemin təwəlikinglardimu hemirturuq bolmisun. ⁸ Heyt künliri, silər pərzəntliringlaroqa bu heytning silərning Misirdin ayriloqan waktinglarda Pərwərdigar kərsətkən pütün möjizilərnə əsləx üqün ötküzülideoqanlikini qüxəndürünglar. ⁹ Pərwərdigarning yolyoruklirini həmixə eoizdin qüxürməslikinglar üqün, bu heyt huddi kolunglaroqa yaki pexanənglaroqa qekip koyuloqan bəlgidək, silərgə əslitip turidu. Qünki, Pərwərdigar zor kudriti bilən silərni Misirdin elip qikti. ¹⁰ Xunga, silər hər yili mən bəlgiligən muxu wakitta bu heytni ötküzünglar.

¹¹ Pərwərdigar silərgə wə silərning əjdadliringlaroqa wədə kiləjnidək, u silərni Kən'anliqlarning zeminiqə elip kelip, u yərnə silərgə təkdım kiləqandin keyin, ¹² silər tunji tuquloqanni Pərwərdigaroqa atixinglar lazim. Pütün tunji oqul wə qarwa mallarning tunjisi Pərwərdigaroqa mənəsup bolsun. ¹³ Silər tunji ərkək təhəyning orniqə koy kurbanlik kilsanglarmu bolidu. Əgər undək kilmisanglar, təhəyning boynini sundurup kurbanlik kilinglar. ² Ləkin, tunji oqulliringlarni qokum bədəl berip kayturuwelinglar.

¹⁴ Kəlgüsüdə oqulliringlar: «Buning mənisi nemə?» dəp sorisa, silər: «Pərwərdigar zor kudriti bilən bizni Misirdiki kulluktin kutuldurup qikқан.

¹⁵ U qaoqda, Misir padixahı jahillik kilip, bizni qegridin qikarmioqanidi. Xunga, Pərwərdigar Misirliklarning tunji oqullirini wə haywanlirining tunji ərkək balilirini halak kildi. Xu səwəbtin, biz pütün qarwa mallirimizning tunji ərkək balilirini Pərwərdigaroqa atap kurbanlik kilimiz. Birək, tunji oqullirimizni bədəl berip kayturuwalimiz. ¹⁶ Bizning bu ka'idigə əməl kiliximiz huddi kolimizoqa yaki pexanimizgə qekip koyuloqan bəlgə məlum nərsini bizgə əslitip turoqanoqa ohxax, bizningmu Pərwərdigarning zor kudriti bilən bizni Misirdin elip qikқанlikini əsləp turuximiz üqündur» dəp jawab beringlar.

Bulut tüwrüki wə ot tüwrüki

¹⁷ Misir padixahı Isra'illarni koyup bərgən wakitta, gərgə ularning Filistiyəliklər zemini bilən mengixi mənzilgə yekin bolsimu, Huda ularni u

---

² Ulaqlarning orniqə koylarni kurbanlik kilix ruhsitining berilixidə ulaqlarning iktisadiy kimmitining yukiriliki nəzərgə elinəqan.

Misirdin qikix

yoloja baxlimidi. Qünki, Huda: «Həlkim jənggə uqrap kalsa, bəlkim puxayman kilip, Misiroja kaytip ketixi mumkin» dəp oyliqanidi. ¹⁸ Xuning üçün, Huda ularni yirak yol bilən qəldin ötküzüp, Qizil dengiz tərəpkə baxlap mangdi. Isra'illar Misirdin qikkanda, qorallinip jənggə təyyar bolup mangojanidi.

¹⁹ Musa Yüsüpnig jəsət-səngikinimu elip mangdi. Qünki, Yüsüp öz qan-kerindaxliri boləjan Isra'ilning oqulliri aldidə: «Huda silərni qokum kutkuzidu. Xu qaqda, silər qokum mening jəsət-səngikimni billə elip ketinglar» dəp, ularni kəsəm kildurojanidi.

²⁰ Isra'illar Sukkot xəhiridin qikip, qəlning boyidiki Etam degən yərdə qedirlirini tikti. ²¹ Pərwərdigar kündüzi bulut tüvrüki arkilik ularoja yol baxlisa, keqisi ot tüvrüki arkilik ularning yolini yorutti. Xundak kilip, ular keqə-kündüz mangalaydiəjan boldi. ²² Pərwərdigar kündüzi bulut tüvrükini, keqisi ot tüvrükini həlktin ayriwətmidi.

14-bab

Isra'illarning Qizil dengizdin ötüxi

¹ Pərwərdigar Musaoja:

² – Sən Isra'illaroja eytkin, ular kəynigə burulup, Migdol xəhiri bilən dengiz arilikidiki Pihahirotdə degən yərnigə yenidə konup, qedirlirini Ba'al-səfonə qaritip dengiz boyida tiksun. ³ Buning bilən, Misir padixahi «Isra'illar aylinip yürüp, ahir yoldin adixip, qəldə kamilip qaldi» dəp oylysun. ⁴ Mən uni jahillaxturimən. Xuning bilən, u silərnig kəyninglardin koşlaydu. U qaqda, mən Misir padixahi bilən unig qoxunini yengimən-də, həmmə adəm mening kanqilik uluqlukumni bilidu. Misirliklarmu mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu, – dedi. Isra'illar Hudaning buyruqini boyiqə u yərdə qedirlirini tikti.

⁵ Misir padixahi «Isra'illar keqip kətti» degən həwərnə anglap, əməldarliri bilən billə qararini əzgərtip:

– Biz nemə üçün xunqə əhməklilik kildük? Biz Isra'illarning keqip ketixigə yol koyup, nurojun kuldin məhrum kaptuk! – deyixti. ⁶ Xuning bilən, Misir padixahi xahanə jəng hərwisini təyyar kildurup, qoxunini baxlap yoloja qikti. ⁷ Misirdiki barlik jəng hərwiliridin sirt, u yənə tallanəjan altə yüz jəng hərwisinimu elip mangdi. Hər bir jəng hərwisining ləxkər baxliki bar idi. ⁸ Pərwərdigar Misir padixahini

Misirdin qikix

jahillaxturdi. Buning bilən, padixah Misirdin zəpər bilən qikip ketiwatқан Isra'illarning kəynidin koqlidi. ⁹ Misir koxuni, jümlidin jəng harwiliri, atlik ləxkərlər wə piyadə ləxkərlər Isra'illarni taki Kizil dengiz boyidiki ular qedir kuroqan jayoqiqə tohtimay koqlap bardi. U yər Pihahirotning yenida bolup, Ba'al-səfonning karxi təripidə idi.

¹⁰ Isra'illar Misir padixahi wə uning koxunining ularni koqlap kəlgənlikini kərux bilən intayin kərkup, Pərwərdigarəja pəryad kildi.

¹¹ Ular Musaqaja:

– Bizni Misirdin bu yərgə elip kəlginingiz nemisi? Bizni qəl-bayawanda əlsun deməqimusiz? Əjəba, Misirda biz yatku dək gərnu tepilmasmidi? ¹² Əz waktida, biz sizgə: «Boldi kiling, Misirda kul bolsak bolayli» demigənmiduk?! Kul bolux haman qəldə əlgəndin yahxi əməsmidi?! – deyixti.

¹³ Birak, Musa ularəja:

– Kərkənglar, təwrənmənglar! Būgün silər Pərwərdigarning silərni kəndak kutkuzidiqanlikini kərisilər. Silər būgün kərgən Misirliklarni ikkinqi kərməysilər. ¹⁴ Pərwərdigar silər üqün jəng kilidu. Silər xük turunglar, – dəp jawab kayturdi.

¹⁵ Pərwərdigar Musaqaja:

– Manga yelinma! Isra'illarəja: «Mənginglar» dəp buyruqin. ¹⁶ Andin, tayikingni dengizəja karitip xiltioqin. Xundakta, dengiz süyi ikkigə bəlünidu-də, Isra'illar kurok yərdin məngip ətələydu. ¹⁷ Mən Misirliklarni jahillaxturimən. Xuning bilən, ular silərning arkinglardin koqlaydu. Buning bilən, mən Misir padixahi, uning ləxkərliri, jəng harwiliri wə atlik ləxkərliri üstidin qəlibə kilimən. Xundak kilip, həmmə adəm mening kəngilik uluqlukumni bilidu. ¹⁸ Mən ularni məqlup kilənimda, ular mening Pərwərdigar ikənlikimni bilidu, – dedi.

¹⁹ Isra'illarning aldida yol baxlap məngiwatқан Hudaning pərixlisi əmdi ularning kəynigə ətti. Bulut tüwrükimu kəynigə ətup, ²⁰ Misirliklar bilən Isra'illarning otturisiqə bərip tohtidi. Bulut Misirliklarəja kərangəjuluk quxürdi, ləkin Isra'illarni yorutti. Xunga, Misir koxuni Isra'illarəja keqiqə yəkin kələlmidi.

²¹ Musa dengizəja kolini xiltidi. Pərwərdigar bir keqə kattik xərk xamili qikirip, dengiz süyini kəynigə yandurdi. Dengiz süyi ikkigə bəlünup, kurokluk pəyda boldi. ²² Isra'illar dengiz otturisdiki kurokluktin məngip, dengizdin ətti. Sular egiz tamdək kətürülgən halda ularning ikki təripidə turatti. ²³ Misirliklar, jümlidin padixahning jəng harwiliri wə atlik

Misirdin qikix

læxkærliri ularni qoşlap, dengizdiki kuruk yoloja kirdi. ²⁴ Tang süzülöy degəndə, Pərwərdigar ot wə bulut tüwrüki iqidin Misir koxunioja qarap, ularni qalaymikan kiliwətti. ²⁵ Ularning jəng harwilirining qakliri qüxüp kəlip, ular dawamlıq mengixka amalsiz qaldı. Misirliklar:

– Pərwərdigar Isra'illaroja yardəm kilip, bizni məoqlup kildi. Tez qaqayli! – deyixti.

²⁶ Pərwərdigar Musaqa:

– Dengizoja kolungni uzat, bəlungən su əsligə kəlsun. Misirliklar wə ularning jəng harwiliri, atlık læxkærliri suoja oşək bolsun, – dedi. ²⁷ Bu, tang atkan waqit bolup, Musa kolini dengizoja karitip xiltidi. Buning bilən, su yənə əsligə kaytti. Misirliklar ikki tərəptin keliwatkan suning iqidin kaqti. Lekin, Pərwərdigar ularni dengizda halak kiliwətti.

²⁸ Dengiz süyi əsligə kaytip, Isra'illarni qoşliqan pütün jəng harwiliri, atlık læxkærlər wə pütün Misir koxunlirining birinimu kaldurmay oşək kiliwətti. ²⁹ Lekin, Isra'illar kuruk jay bilən dengizdin ötkəndə, su huddi ikki tamdək kətürölüp, ikki tərəpkə bəlündi. ³⁰ Isra'illar dengiz boyida Misirliklarning jəsətlirini kərginidə, Pərwərdigarning əzlrini ularning kolidin kutkuzoqanlikini bildi. ³¹ Isra'illar Pərwərdigarning zor kudriti bilən Misirliklarni məoqlup kiləqanlikini kərip, Pərwərdigardin korkti wə uningə ixəndi. Uning hizmətkari boləqan Musaqimusi ixəndi.

15-bab

Musaning Hudaqa mədhiyə okuxi

¹ Xu qaqda, Musa bilən Isra'illar Pərwərdigarni mədhiyiləp, mundak nahxa eytti:

«Kərwərdigarəqa həmdusana eytimən, qünki u xanlıq oşəlibə kuqti, jəng harwiliri wə atlıklarni dengizoja oşək kildi.

² Pərwərdigar mening kudritim, mening nahxam, u meni kutuldurdi. U mening Hudayimdur, xunga mahtaymən uni,

u atam ibadət kiləqan Hudadur, xunga mədhiyiləymən uni.

³ Pərwərdigar jəngqidur, «Mənggü Bar Boləquqi» uning nami,

⁴ dengizoja oşək kildi u Misir koxunini həm jəng harwilirini, Kizil dengizoja oşək kildi u ularning aliy læxkə baxliklirini.

⁵ Qongkur dengiz yutti ularni,

Misirdin qikix

ular taxtək dengizə qəkti.

⁶ Sening ong kəlung, i Pərwərdigar, kudrəttə kamal tapti, xunga sən, i Pərwərdigar, tarmar kilding rəqibingni.

⁷ Qəksiz həywiting yər bilən yəksan kildi sanga karxi qikkanlarni, kəhr-əzəziping samandək ertidi ularni.

⁸ Küqlük tinikingdin sular tamdək tiklinip, dengiz tegi kuruklukka aylandi.

⁹ Duxmən: 'Ular ni koq lap tutimən' dəp jar saldi.

'Mal-mülkini olja elip, kiliqlap yokitip dərdimni alimən' dedi.

¹⁰ Birək, u qaşda sən boran qikirip, dengizəyə ərk kilding ularni.

Ular goya koq uxundək, suning tegigə qəkti.

¹¹ I Pərwərdigar, aləmdə nədə bolsun səndək bir İlah?

Kimdə bolsun səndikidək həywət, uluq xan-xərp?

Kimmu sanga ohxax, kərsitəlisun məjizə-karamət?

¹² Ong kəlungni sozoqaniding, zemin yutti rəqibingni.

¹³ Mehriq bilən yetəkləysən kutuldurəjan həlkingni, mukəddəs makaningəyə baxlap kelisən kudriting bilən ularni.

¹⁴ Bularni anglisa titirək basar jimi aləmni, wəhimə basar Filistiyə həlkini.

¹⁵ İdomning əmirliqi kərkuxup ketər, Mo'abning baturliqini həm titrək basar.

Kən'anliqlarmu wəhimigə qüxər,

¹⁶ ularəyə dəhxət wəhimə qüxər.

Kərginidə, i Pərwərdigar, zor kudritingni,

kulluktin kutkuzəjan həlking ətup boləyqə ular aldidin,

ular tengirək turuxup kalar.

¹⁷ Baxlap kelip ularni əz teoqingəyə, u yərdə ularni kəqət kilip yetixtürərsən.

Sən Pərwərdigar talliqəjan makandur u,

mukəddəs turaləyuni u yərdə salarsən.

¹⁸ Əbədil'əbəd Padixah boləyəsən, i Pərwərdigar!»

¹⁹ Misirning jəng hərwiliri wə atlik ləxkərliri dengizdiki kuruk yoləyə kirgəndə, Pərwərdigar dengiz süyini birləxtürüp, ularni suqəyə ərk kiliwətkənidi. Birək, İsa'illər bolsa dengizning otturisidiki kuruk yərdin mənqip, dengizdin ətup kətkənidi. ²⁰ Hərurning hədisi Məryəm pəyqəmbər kəliqəyə dəp tutkanidi, nuroqun ayallarmu uning bilən billə dəp

Misirdin qikix

qelip, ussul oynaxti. ²¹ Məryəm Hudani mədhiyiləp, ularoşa mundak nahxa eytip bərdi:

«Pərwərdigaroşa həmdusana boləjay, qünki u xanlik oşəlibə kuqti. Jəng harwiliri wə atliklarni dengizoşa oşərk kildi.»

Marahtiki aqqik su

²² Keyin, Musa Isra'illarni Qizil dengizdin baxlap, Xur qəligə elip kəldi. Ular qəldə uda üq kün mengip, su tapalmay, ²³ ahir Marahka yetip kəldi. U yərning süyi aqqik bolup, iqqili bolmaytti. Xunga, u yər Marah [«aqqik» degən mənədə] dəp ataldi.

²⁴ Halayik Musadin:

– Nemə iqimiz? – dəp, uningoşa narazilik bildürdi. ²⁵ Musa Pərwərdigaroşa yelinip tələp kiləjanidi, Pərwərdigar uningoşa bir xahni kərsətti. U xahni suoşa taxliəjanidi, aqqik su iqqili bolidiəjan tatlik suoşa aylandı.

Pərwərdigar ularni sinax üqün, u yərdə ularoşa öz tələp wə xərtlirini elan kildi. ²⁶ Pərwərdigar:

– Əgər silər Pərwərdigar Huda boləjan mening səzümgə kulak selip, m ening nəzirimdiki durus ixlarni kilip, mening əmr-pərmanliriməşa toluk əməl kilsanglar, u qəqda mən Misirliklarəşa kəltürgən kesəllərnə silərgə kəltürməymən. Mən silərgə xipalik beridiəjan Pərwərdigardurmən, – dedi.

²⁷ Andin keyin, ular Elim degən yərgə yetip kəldi. U yərdə on ikki bulak, yətmix tüp horma dərihi bar idi. Xunga, ular su boyida qedirilirini tikti.

16-bab**Manna bilən bədünə**

¹ Pütün Isra'illar Elim degən yərdin yürüp kətti. Ular Misirdin ayrilip bir yerim aydin keyin, Elim bilən Sinay teqining arilikidiki Siyn qəligə yetip bardı. ² Qəldə ular Musa bilən Hərunəşa narazilik bildürüp, ³ ularəşa:

– Pərwərdigar bizni Misirdə öltürüwətkən bolsimu bolar ikən. U yərdə

Misirdin qikix

heqbolmiqanda kazanni qeridap olturup, gex wə baxka yeməkliklarni toyuqudək yeyttuk. Lekin, siler bizni qelgə elip kelip, bu yerdə aqliktin eltürməkqi boluwatisiler, – deyixti.

⁴ Buning bilən, Pərwərdigar Musaqja:

– Mən asmandin yeməklik yaqdurimən. Isra'illar hər küni qikip, xu künlük ozukini yiqiwalsun. Bu arkilik mən ularni sinap, ularning yolyoruklirimqja ita'ət qilqan-kilmiojanlikiqja qaraymən. ⁵ Hər həptining altinqi küni kəlgəndə, ular ikki künlük ozukini yiqiwalsun, – dedi.

⁶ Xunga, Musa bilən Harun Isra'illaroja:

– Bügün keqə, silərni Misirdin elip qikkuqining Pərwərdigar ikənlikini bilisiler. ⁷ Ətə ətigəndə, Pərwərdigarning uluqlukini kərisiler. Rənjigənlikinglar uning kulikiqja yətti. Silərning narazilikinglar uningqja karitiloqandur. Bizgə qarxi narazilik bildürgüdək biz kim iduk?

⁸ Pərwərdigar keqtə silərgə gex beridu. Ətigəndə silərni toyuqudək nan bilən təminləydu. Qünki, u silərning rənjigənlikinglarni anglidi. Silərning bizdin rənjigininglar, əməliyətə Pərwərdigardin rənjigənlikinglardur! – dedi.

⁹ Andin, Musa Harunoja:

– Sən berip, pütin halayikka: «Pərwərdigarning aldiqja yiqilinglar, qünki u silərning narazilikinglarni anglidi» degin, – dedi. ¹⁰ Harun pütin halayikka gəp kiliwatkan waqtida, ular qəllükkə kariwidi, Pərwərdigarning parlak nurining bulutlar arisida jəwlan kilip turojanlikini kərdi. ¹¹ Xu qaqda, Pərwərdigar Musaqja mundak dedi:

¹² – Mən Isra'illarning rənjigənlikini anglidim. Sən ularqja: «Huda: 'Kəqkurun gex, ətigəndə toyuqudək nan yəysiler. Buning bilən, silər mening Pərwərdigaringlar Huda ikənlikimni bilisiler' dedi», – degin.

¹³ Kəqkurun, san-sanaksiz bədünə uqup kelip, pütin qarargahni kaplidi. Ətisi səhərdə qarargahning ətrapidiki yər yüzigə xəbnəm qüxkənidi. ¹⁴ Xəbnəm parlanqandin keyin, qəllükning yər yüzidə nepiz bir kəwət kirodək nərsə kərüdi. ¹⁵ Isra'illar buning nemə ikənlikini bilixəlməy, bir-biridin:

– Bu nemidu? – dəp soraxti.

Musa ularqja:

– Bu bolsa Pərwərdigar silərgə ata qilqan yeməklik. ¹⁶ Pərwərdigar hərbinglarni öz ehtiyajiqja qarap, hər bir a'ilə kixi bexiqja ikki kaqidin yiqiwalsun, dəp buyruqan, – dedi.

¹⁷ Isra'illar Hudaning əmri boyiqə ix kərdi. Bəzilər kəprək yiqiwaldi,

Misirdin qikix

bəzilər azrak yiqiwaladi. ¹⁸ Kəprək «Kiro» yiqiwaləjanlarning exip qalmidi, az yiqiwaləjanlarningmu kemip qalmidi. Həmməylənning yiqiwaləjini öz ehtiyajioğa dəlmudəl idi. ¹⁹ Musa ularoğa:

– Yeməklikni ikkinqi künigə axurup qoyuxka ruhsət yok, – dedi.

²⁰ Lekin, bəzilər Musaning səzini anglimay, ətisi ətigəngə bir'az axurup qoydi. Birak, axurup qoyuləjan yeməklikning həmmisi kurutlap sesip kətti. Xuning bilən, Musa ularoğa hapa boldi.

²¹ Həmmə adəm hər küni ətigəndila qikip, əzigə ehtiyajlik yeməklik yiqiwalatti. Qünki kün kiziojan wakitta, yeməklik erip ketətti. ²² Altinqi küni, ular bir həssə artuk, yəni hər kixi tət kaqidin yeməklik yiqiwaladi. Həlk iqidiki aksakallar bu ixni Musəjoğa məlum kildi. ²³ Musa ularoğa:

– Pərwərdigar: «Ətə dəm elix küni. Bu kün Pərwərdigarəjoğa atilixi kerək. Bügün otta kaklap wə suda kaynitip pixuridiojanliringlarni haliəjininglarqə pixurunglar. Exip kaləjini ətigə kaldurunglar» dəp buyruəjan, – dedi. ²⁴ Ular Musaning tapxuruki boyiqə exip kaləjan yeməliklərnə ikkinqi künigə kaldurəjini, kurutlapmu kətmidi, sesipmu qalmidi. ²⁵ Musa ularoğa:

– Bügün muxu yeməliklərnə yənglar. Qünki, Pərwərdigarəjoğa atilidiojan dəm elix künidə silər yərdin heqkandak yeməklik tapalmaysilər. ²⁶ Silər qokum altə kün iqidə yeməklik yiqiwelinglar, yəttinqi küni dəm elix küni bolup, bu küni heq nərsə tapalmaysilər, – dedi.

²⁷ Yəttinqi küni, bəzilər yənila yeməklik yiqikili qikkanidi. Lekin, ular heq nərsə tapalmidi. ²⁸ Pərwərdigar Musəjoğa:

– Bu həlk helioqiqə mening əmr-pərmanlirimni rət kilawatamdu?

²⁹ Esinglarda tutunglarki, mən bolsam Pərwərdigardurmən. Mən silərgə dəm elix küni ata kildim. Xu səwəbtin, altinqi küni silərgə ikki künlük yeməklik bərdim. Yəttinqi küni, həmmə adəm sirtka qikmay, əyidə oltursun, – dedi. ³⁰ Xunga, Isra'illar yəttinqi küni ix kilmay dəm elixti.

³¹ Isra'illar bu yeməklikni manna, dəp atidi. U axkəkining urukioğa ohxax ak rənglik bolup, təmi həsəl qoxuləjan nanəjoğa ohxaytti. ³² Musa ularoğa:

– Pərwərdigar bizgə: «Əwladliringlarning mening silərnə Misirdin elip qikip, qəl-bayawanda yeməklik bilən təminligənlikimni bilixi üqün, mannadin ikki kaqa saklap qoyunglar» degən, – dedi ³³ wə Hərunəjoğa:

– Bir komzəkkə ikki kaqa kəlgüdək manna elip, əwladlirimizəjoğa saklap qoyux üqün, uni Pərwərdigarning huzurida qoyup qoyəjin, – dedi.

Misirdin qikix

³⁴ Wakti kalgandə, Ҳарун Пәрвəрдигарнинг Мусаоҗа қўхўргəн əмри бойиқə комзəкни əhdə sandukining^③ iқигə, пəрзлəр yeziloҗан tax tahtilarning aldioҗа koyup saklap koydi. ³⁵ Isra'illar taki teriloҗu yeri bar boloҗan Kən'an zeminiоҗа berip olturaklaxkuqə, jəm'iy kirik yil manna yedi. ³⁶ (Əyni zamanda, əlqəm kaқisining siоjimi yigirmə litir nərsə patkudək idi.)

17-bab

Uyul taxtin qikkan su

¹ Isra'il həlki Siyn qelidin qikip, Пərвəрдигарнинг yolyoruki bilən kədəmmu kədəm səpər kilip, Rifidim kondi. Birak, u yərdə su yok idi.

² Xunga, ular yənə Musadin rənјip:

– Bizgə iқkili su bərgəysiz! – dedi.

Musa ularоҗа:

– Silər nemixka rənјiysilər? Nemixka Пərвəрдигарни sinaysilər? – dedi.

³ Lekin, halayik intayin ussap kətkəqkə, Mусаоҗа dawamlіk narazilik bildürүp:

– Bizni Misirdin zadi nemixka elip qiktingiz? Siz bizni, balilirimizni wə qarwa mallirimizni ussuzluktin oltürməқimu? – dedi.

⁴ Xuning bilən, Mуса Пərвəрдигароҗа yelinip:

– Halayikni kandaқ kilay? Ular meni qalma-kesək kilip oltüridiоҗan yərgə yətti, – dedi.

⁵ Пərвəрдигар Mусаоҗа:

– Sən Isra'illarning aқsakalliridin birnəqqisini elip, həlқ aldidin oт. Қolungоҗа Nil dəryasiоҗа urоҗан tayakni eliwal. ⁶ Mən sening aldingda Sinay teoјidiki bir uyul taxning üstidə turimən. Sən uyul taxni urојiningda, silərgə iқkili su qikidu, – dedi. Mуса Isra'il aқsakallirining aldida xundak kilоҗanda, su etilip qikti. ⁷ Mуса u yəрни Massah wə Miriba [mənisi «sinax wə rənјix»] dəp atidi. Qünki, Isra'illar u yərdə rənјip, Пərвəрдигарни sinimakқи bolоҗanidi. Ular: «Пərвəрдигар zadi arimizda barmu-yoқ?» deyixkənidi.

^③ Əhdə sandukining təswirini bilix üqün 25-bab, 10 – 22-ayətlərgə karalsun.

Amaləklər bilən jəng kilix

⁸ Amaləklər Rifidim kelip, Isra'illarəja hujum kildi. ⁹ Musa Yoxuwaəja: – Sən ətə Amaləklər bilən jəng kilix üçün adəm talliəjin. Mən bolsam koluməja Huda manga elip yürüxkə əmr kıləjan tayakni tutup taəjning qəkkisida turimən, – dedi. ¹⁰ Yoxuwa Musaning tapxuruki boyiqə Amaləklər bilən jəng kildi. Musa, Hərun wə Hurlar taəjning qəkkisəja qikip jəngni kəzətti. ¹¹ Musa kəlini kətürsə, Isra'illar üstün kələtti. Kəlini qüxürsə, Amaləklər üstün kələtti. ¹² Musaning kolliri telip kələjanda, Hərun bilən Hur bir taxni yətkəp kelip, Musani uning üstigə olturozuzup, taki kün patkuqə ikki yenida Musaning kollirini yələp turdi. ¹³ Xundak kəlip, Yoxuwa Amaləklər kəxunini kiliqlap, ularning üstidin ələlibə kildi.

¹⁴ Andin, Pərwərdigar Musəja:

– Keyinki əwladlarning bögünki ələlibini untumasliki üçün yezip kəlduroəjin. Yoxuwaəja Amaləklərnə pütünləy yəkətidioəjanlikimni yətküzüp kəy, – dedi. ¹⁵ Xuning bilən, Musa bir kəurbanlik supisi yasap, uning namini «Pərwərdigar tuəjumdur» dəp atidi. ¹⁶ U:

– Pərwərdigarning tuəjini egiz kətürimən! Pərwərdigar əwladtin əwladkəiqə Amaləklər bilən jəng kələjay, – dedi.

18-bab

Yetroning Musani ziyarət kilixi

¹ Musaning keynatisi – Midyan rohaniysi Yitro Hudaning Musa wə Isra'illarəja kələjan yaxilikliridin, yəni Hudaning Isra'illarnə Misirdin elip qikəkanlikidin həwər tapti. ² Musa burunla ayali wə balilirini keynatisining yenəja əwətiwətkənidi. ³ Tunji oəjlining ismi Gerxom [«U yərdə yəkə yurtluk» değən səz bilən ahangdax] bolup, Musa «Mən yəkə yurttə musapir bolup turoəjan yat adəm» dəp xu isimni kəyoəjanidi.

⁴ Ikkinqi oəjlining ismi Əli'əzər [mənisə «Huda mening yərdəmqim»] bolup, Musa «Atam ibadət kələjan Huda manga yərdəm kəlip, meni Misir padixahining əltürüwetixidin kətəkuzup kəldi» dəp, xu isimni kəyoəjanidi.

⁵ Yetro Musaning ayali wə ikki oəjlinə elip, qəllükkə, yəni Musa kəragah kələjan mukəddəs taəjning yenəja kəldi. ⁶ U kəragahkə kirixtin burun, Musəja əzining kizi wə ikki nəwrisini elip kəlgənliki toəjrisida həwər yəllioəjanidi. ⁷ Xunga, Musa keynatisining əldəja qikip, təzim kəlip

Misirdin qikix

söyüüp körüxti. Ular öz'ara amanlik soraxkandin keyin, Musaning qedirioja kirdi. ⁸ Musa uningoja Pərwərdigarning Isra'illarni kutkuzux üqün, Misir padixahi wə uning pukralirioja kıloqan barlik ixlirini eytip bərdi. U yənə Isra'illarning yol boyi duq kəlgən kiyinqiliklirini wə Pərwərdigarning ularni kandaq kutkuzoqanlikinimu sözləp bərdi. ⁹ Yetro bularni anglap intayin huxal boldi. ¹⁰ U:

– Pərwərdigarjoja mədhiyilər okulojay! U silərnı Misir padixahi wə Misirliklarning qanggılidin kutkuzup qıkti. Isra'il həlkini kulluktin azad kildi. ¹¹ Mən Pərwərdigarning pütkül ilahlardin uluqıluqını əmdi bildim. Qünki, Misirliklər Isra'illarni xu kədər harlıqınida, u öz kudritini kərsətti, – dedi. ¹² Buning bilən, Yitro Hudaqja kəydürmə kurbanlık wə baxka kurbanliklarni atidi. Hərun wə Isra'illarning həmmə aksakalliri uning bilən billə Huda aldida kurbanlık kılınoqan ta'amlarni yedi.

Yetroning aqılanə məslihiți

¹³ Ətisi, Musa ətigəndin kəqkiqə həlk iqidiki majiralarni bir tərəp kılıx bilən məxəqul boldi. ¹⁴ Bu əhwalni kərgən Musaning keynatisi Yitro Musaqja:

– Bunqiwala halayik ətigəndin kəqkiqə sening yolyoruk berixingni kütüp turuxsa, majiralarni özüng yaloquz bir tərəp kılıxing kandaq gəp? – dedi.

¹⁵ Musa uningoja:

– Halayik bu yərgə kelip, məndin Hudaning əmrini soraydu əməsmu?! ¹⁶ Ikki adəm otturisida majira tuqulsa, ular meni izdəydu. Kimning hək,

kimning nahəklikini ayrip, Hudaning kanuni wə yolyoruklirini ularoqa mən yətküzimən, – dəp jawab bərdi.

¹⁷ Yetro uningoja:

– Bundak kıləqining yahxi əməs. ¹⁸ Bundak ketiwərsə, özüngnimu ətrapingdiki kerındaxliringnimu qarqitip koyisən. Bunqiwala kəp yükni öz üstünggila eliwalsang, özüng yaloquz yetixəlməysən. ¹⁹ Mən sanga məslihet berəy, Hudamu sən bilən billə bolidu. Sən dawamlık həlkəkə wəkillik kılıp, Huda aldioja berip, həlk arisidiki majiralarni Hudaqja məlum kıl. ²⁰ Hudaning kanuni wə yolyoruklirini həlkəkə əgıtıp, ularoqa kandaq yaxaxni wə ularning kandaq burqi barlikini ukturoqin.

²¹ Buningdin baxka, yənə jama'ət iqidin Qabiliyətlik, Hudaqja ihlasmən, ixənqlik wə para yeməydiqan kixilərnı tallap, mingbexi, yüzbexi, əllikbexi wə onbexi kılıp təyinligin. ²² Ularoqa həlk iqidiki dəwalarni öz

Misirdin qikix

waktida soraxni tapxurojin. Ular kiyinrak davalarda sening aldingoja kelip, uxxak-qüxxak majiralarni ezliri bir täröp kilsa bolidu. Xundak bolojanda, ular sening wäzipängni orundixip, yüküngni yeniklitidu.

²³ Ögär sän Hudaning yolyoruki boyiqä xundak kilsang, hälkning degän yeridin qikalaysän. Hälkning majiralirimu tez häl bolidu, – dedi.

²⁴ Musa keynatisining mäslihitini köbul kilip, uning degini boyiqä ix kördi. ²⁵ U Isra'illar iqidin kabiliyätlik kixilärni tallap, mingbexi, yüzbexi, ällikbexi wə onbexi kilip täyinlidi. ²⁶ Ular jama'ätning dawa ixlirini öz waktida soraydioqan boldi. Uxxak-qüxxak majiralarni ezliri bir täröp kilip, kiyinrak davalarda bolsa Musadin yolyoruk soraxti.

²⁷ Keyin, Yitro Musa bilän hoxlixip yurtioqä kaytti.

19-bab

Isra'illar Sinay teqida

¹ Isra'illar Misirdin qikip däl ikki ay bolojan küni Sinay qeligä yetip kelip, ² Sinay teqi baqrida qedir tikti. Ular Rifidim yoloja qikip, bu yergä kälgenidi. ³ Musa Hudaning huzurida bolux üqün taqjka qikti.

Pärwärdigar taqjdin Musoqä jaranglik awazda mundak dedi:

– Yakupning äwladliri bolojan Isra'illaroja munu sözlirimni eytkin:

⁴ «Silär män Pärwärdigarning Misirliklarni kandak bir täröp kilojanlikimni kördünglar. Män huddi ana bürküt balilirini dümbisigä mindürüp elip yürgendäk, silärni yenimoja elip keldim. ⁵ Xunga, ägär silär manga ita'ät kilip, ähdämge ämäl kilsanglar, nurojunlioqan häklär arisidin silärni manga mänsup kimmätlik hälk kilimän. Qünki, pütün dunya manga täwä. ⁶ Silär mening padixahlikimning rohaniyliri wə manga ataloqan hälk bolisilär!» Dukiriki sözlirimni Isra'illaroja yatküzüp koyojin.

⁷ Buning bilän, Musa taqjdin qüxüp, hälk iqidiki aksakallarni yioqip, Pärwärdigar uningoja buyruojan sözlärni ularoja yatküzdi. ⁸ Ular birdäk:

– Biz qokum Pärwärdigarning degini boyiqä ix körimiz, – dedi. Musa taqjka qikip, ularning jawabini Pärwärdigaroja yatküzdi.

⁹ Pärwärdigar Musoqä:

– Män koyuk bulut iqidä sening yeningoja kelimän. Sening bilän kilixkan söhbitimizni hälk anglap turidu. Xuning bilän, ular hər da'im sanga ixinidu, – dedi.

Misirdin qikix

Musa Isra'illarning jawabini Pərwərdigarəja yətküzgəndin keyin,
¹⁰ Pərwərdigar uningəja:

– Sən həlkning yenioja berip, ularni bügün wə ətə əzlrini manga atap, kiyim-keqəklirini tazilaxka qakir. ¹¹ Əgünlükkiqə həmmə təyyarlikni pütküzsun. Qünki, u küni mən Isra'il həlkning köz aldidila Sinay teoqioja qüximən. ¹² Birak, sən taqning ətrapioja ətүxkə bolmaydiojan qegra bəlgiləp, ularəja taqka qikmaslikni, hətta taqning baotriojimu yekin kəlməslikni eytkin. Kimdəkim bu taqka bir kədəm bassa, əlümgə məhkum kilinsun. ¹³ Undak adəmlərgə kol təgküzülməy, ular ya qalma-kesək kilinip, yaki okya bilən etip əltürülsun. Buningəja hilaplik kiləjanlar məyli adəm yaki qarwa mal boluxidin kət'iynezər, tirik qaldurulmisun. Pəkət kanay uzakrak qelinəandila, andin halayik taq baotrioja kəlsun, – dedi.

¹⁴ Musa taqdin qüxüp, həlkning paklinip, kiyim-keqəklirini yuyuxini buyrudi. ¹⁵ Musa ularəja:

– Əgünlükkiqə həmmə təyyarliklarni pütküzünglar, ayallarəja yekinlaxmanglar, – dedi.

¹⁶ Üqinqi küni ətigəndə, hawa güldürləp, qakmak qekip, taqda bir parqə koyuk bulut pəyda boldi. Kanayning kattik nəə awazi anglandi. Qarargahtikilər buni anglap, kərkup titrixip kətti. ¹⁷ Musa ularni qarargahtin baxlap qikip, Hudaning aldioja hazır kildi. Ular taqning tüwidə ərə turuxatti. ¹⁸ Pütün Sinay teoqini is-tütək kaplidi, qünki Pərwərdigar u yərgə ot iqidə qüxkənidi. Bu is-tütək humdanning tütünigə ohxaytti. Pütün taq kattik təwrəp kətti. ¹⁹ Bu qaşda, kanayning awazi barəjanseri küqəydi. Musa səz kildi, Huda uningəja güldürməmə bilən jawab kayturdi. ²⁰ Pərwərdigar taqning qokkisiəja qüxüp, Musani taqka qikixka qakirdi. Musa taqka qikti. ²¹ Pərwərdigar uningəja:

– Sən taqdin qüxüp, halayikni agahlandur. Qegridin halkip, meni kərgili kəlmisun. Bolmisa, ular halak bolidu. ²² Mən üqün hizmət kilidiojan rohaniylarmu əzini manga atap bolup, andin hizmitimdə bolsun. Bolmisa, ularni halak kilimən, – dedi.

²³ Musa Pərwərdigarəja:

– Həlk bu yərgə qikalmaydu, qünki sən bizning bu taqni «mukəddəs taq» dəp atiximizni wə taqning ətrapioja qegra bəlgiliximizni buyruəjaniding, – dedi.

²⁴ Pərwərdigar Musəja:

– Sən qüxüp, Hərunni baxlap keliwər. Lekin, rohaniylar bilən halayik

Misirdin qikix

qegridin halkip, bu yergə qikmisun. Bolmisa, mən ularni jazalaymən, – dedi. ²⁵ Xuning bilən, Musa taoqdin qüxüp, halayikning yenioqa berip, Pərwərdigarning sözini ularoqa yətküzdi.

20-bab

On pərz

¹ Huda söz kılıp, mundak dedi:

² – Mən seni kıl bolup yaxioqan Misirdin elip qikkan Pərwərdigaring Hudadurmən.

³ Mangila ibadət kıl. Məndin baxka heq kəndak ilahing bolmisun.

⁴ Qokunux üqün, məyli asmandiki, yərdiki, yər astidiki yaki sudiki hərəkəndak nərsilərnin xəklidə but yasima. ⁵ Hərəkəndak butka qokunma yaki hizmət kılma. Qünki, Pərwərdigaring Huda boləqan mən kizəjinidiəqan Hudadurmən. Məndin nəprətləngənlərnə hətta nərwə-qəwrilirigiqə jazalaymən. ⁶ Lekin, meni səyidiəqan, əmrlirimgə ita'ət kıləqanlarning sansizliəqan əwladliriəqiqə mehribanlik kılımən.

⁷ Mukəddəs namimni kalaymikan tiləqə alma. Kimdəkim mening namimni kalaymikan tiləqə alsa, mən – Pərwərdigaring boləqan Huda uni qokum jazalaymən.

⁸ Dəm elix künini mukəddəs kün bilip, uningəqə əməl kıl. ⁹ Altə kün ixləp, tegixlik həmmə ixliringni kiliwal. ¹⁰ Yəttinqi kün manga ataləqan kün bolup, bu küni məyli sən bol, pərzəntliring, kulliring, qarwa malliring yaki yurtungda musapir bolup turuwatqan yat adəmlər bolsun, heqkəndak ix kilmisun. ¹¹ Mən – Pərwərdigar altə kün iqidə asman, zemin wə uningdiki pütkül məwjudatlarni yarattim. Lekin, yəttinqi küni dəm aldim. Xunga mən – Pərwərdigar dəm elix künini bəhtlik kün kılıp, mukəddəs kün dəp bəlgilidim.

¹² Ata-anangni hərmət kıl. Xu qaoqda mən sanga ata kilməkqi boləqan zeminda uzun əmür kərisən.

¹³ Katillik kılma.

¹⁴ Zina kılma.

¹⁵ Oqrilik kılma.

¹⁶ Yaləqan guwahlik bərmə.

¹⁷ Baxkılarning əy-imarətliri, ər-hotuni, kulliri, kala yaki baxka tə'allukatliriəqə kəz kiringni salma.

Misirdin qikix

Halkning wəhimisi

¹⁸ Halayik güldürmama wə kanay awazlirini anglap, qakmak wə taqdin purkirap qikiwatkan is-tütəkni kərüp, korkup titrixip kətti. Ular yirak turuxup, ¹⁹ Musaoja:

– Bizgə sənla söz kiləjaysən, qokum angalaymiz. Huda bizgə əzi biwasitə söz kilmiəjay. Bolmisa, halak bolidiəjan ohxaymiz, – dedi.

²⁰ Musa ularəja jawabən:

– Korkmanglar, Hudaning bu yərgə kelixi siləni sinax üqün, siləni həmixə əzidin korkup, gunahtin haliy boluxkə dəwət kilix üqündür, – dedi. ²¹ Ləkin, kixilər yənila yirakta turuxatti. Pəkət Musala Hudani koxrap turojan kara bulutning yenioja bardi.

Kurbanlik supisi toərisidiki nizam

²² Pərwərdigar Musaoja mundak dedi:

– Sən berip Isra'illərəja munu səzlirimni yətküzgin: «Silər mening ərxin silərgə söz kiləjanlikimni kərdünglar. ²³ Silər əzünglərəja altun yaki kümüxtin hərəkəndək xəkildə but yasap, ularəja səjdə kilmənglar. Mangila ibadət kilinglar. ²⁴ Topidin mən üqün bir kurbanlik supisi yasap, üstigə köydürmə kurbanlik wə amanlik kurbanlikəja ixlitixkə kala, koy wə əqkiləni koyunglar. Mən siləning mənə ibadət kilixinglərəja bəlgiləp bərgən jaylarəja kelip, silərgə bəht ata kilimən. ²⁵ Əgər mənə atap taxtin kurbanlik supisi yasisanglar, siliklanəjan taxtin yasimanglar. Qünki, əswab təgkən taxni qəbul kilmaymən. ²⁶ Mənə pələmpəy bilən qikidiəjan kurbanlik supisi yasimanglar. Bolmisa, pələmpəydin qikkuqə nomusluk yeringlar kərinüp kalidu.»

21-bab

Kullarəja mu'amilə kilixitiki ka'idə-nizamlar

¹ – Sən Isra'il həlkigə təwəndiki ka'idə-nizamlarni elan kil: ² əgər biri İbraniylar iqidin kul setiwələjan bolsa, kul pəkət altə yil uning üqün hizmət kilsun. Yəttinqi yili, uningəja hərlik berilsun həm hojayiniəja heqəkəndək hək təliməy ketiwərsun. ³ Əgər u sənə kul boləjəndin keyin nikahlik boləjan bolsa, ketidiəjan waktida ayalini elip ketixkə bolmaydu. Əgər u sənə kul boluxtin ilgiri nikahlik boləjan bolsa, ayali bilən billə hərlikkə erixtürilsun.

Misirdin qikix

⁴ Əgər hojayin uningəja hotun elip berip, bu hotun uningəja kiz-oqul pərzəntlər tuqup bərgən bolsa, bu ayal wə bala-qakilar hojayinoja təwə bolidu. Pəkət yaləuz əzila hərlükkə erixələydu. ⁵ Əgər u: «Mən hojayinimni wə hotun-balilirimni yahxi kərimən. Mən hər boluxni halimaymən» desə, ⁶ hojayini uni ibadət ornioja elip barsun həm uni ixik yaki ixik kexikigə yələndürüp turəuzup, bigiz bilən uning kulikini texip qoysun. Bu, u kulning hojayinoja əmürwayət hizmət kilidiojanlikining bəlgisi bolidu.

⁷ Əgər biri kizini dedək kilip setiwətkən bolsa, u kiz ərlərgə ohxax həksiz hər bolup ketəlməydu. ⁸ Əgər hojayin uni əmrigə elix üçün setiwəlojan bolsa, lekin keyin uni yahxi kərmisə, undakta hojayin kiz tərəpning hək tələp kizini hər kilixioja pürsət berixi kerək. Hojayinning uni yatlarəja setix həkuki bolmaydu. Qünki, hojayin uningəja wapasizlik kiləjandur. ⁹ Əgər hojayin uni oqliəja elip bərgən bolsa, uni əz kizidək kərsun. ¹⁰ Əgər hojayin dedəkni hotunlukka elip turup, uning üstigə yənə baxka hotun aləjan bolsa, u qokum dedəkning yemək-iqmiki, kiyim-keqiki wə uning jinsiy ehtiyajining həjitidin burunkidək qiksun. ¹¹ Əgər hojayin bu üç türlük burqini etiyəlmisə, dedəktin hək almay uningəja hərlük bərsun.

Uruş-talax həkkidə

¹² – Kimdəkim bir adəmnı urup əltürüp koysa, u əlümgə həküm kilinsun. ¹³ Həlbuki, əgər bu ix məksətsiz halda wə mening yol koyuxum bilən yüz bərgən bolsa, mən buni kiləjuqining keqip berixi üçün bir jay orunlaxturimən. ¹⁴ Birək, əgər biri baxkilarnı kəstən əltürgən bolsa, gərqə u pənahlık tıləx üçün mening kurbənlık supaməja keqip beriwalsimu, yənıla əlümgə buyrulsun.

¹⁵ Atisi yaki anisini urəjanlar əlümgə həküm kilinsun.

¹⁶ Baxkilarnı tutuwelip satkan yaki əzi elip kelip kul kiləjanlar əlümgə həküm kilinsun.

¹⁷ Atisi yaki anisidin yüz ərügənlərgə əlüm jazasi berilsun.

Baxkilarnı zəhimləndürüş həkkidə

¹⁸ – Uruşup kaləjan ikki kixining biri yənə birini tax yaki muxt bilən urup zəhimləndürgən, gərqə zəhimləngən kixi əlmigən bolsimu orun tutup yetip kaləjan, ¹⁹ birək hasa tutup taxkiriəja qikkudək bolsa, urəjuqi gunəhsiz, dəp hesablınsun. Ləkin, yarılənojuqining wakit jəhəttiki

Misirdin qikix

ziyinini pul bilən tölöp bərsun wə uni dawalitip sakaytsun.

²⁰ Kimdəkim kulini yaki dedikini kaltək bilən urup ɵltüröp koyoqan bolsa, u jazaqə tartilsun. ²¹ Birak, kul hojayinining tə'əllukati boloqəqə, əgər kul bir, ikki kündin keyin sakiyip kalsa, hojayin jazalanmisun.

²² Əgər ikki xixi uruxup kəlip, munasiwətsiz bir hamilidar ayaloqə ziyan yətküzsə, ləkin hamilidar ayalda balisining baldur tuqulup kelixidin baxkə zəhimlinix bolmisa, ular yarilanqan ayalning erining təlipi boyiqə həkümqilərninğ təstikidin ɵtküzülgən jərimanini tölisun. ²³ Əgər hamilidar ayalda baxkə zəhimlinix bolsa, janqə jan, ²⁴ kəzgə kəz, qixkə qix, koloqə kol, putkə put, ²⁵ kəyükkə kəyüük, zəhimgə zəhim wə kəkkə kək elinsun.

²⁶ Əgər bir xixi kulining kəzigə urup uning bir kəzini kor kilip koyoqan bolsa, kəzining bədiligə u xixi kulni azad kilsun. ²⁷ Əgər u xixi kulining qixini urup sunduruwətkən bolsa, qixining bədiligə u kulni azad kilsun.

²⁸ Əgər kala adəmni üsüp ɵltüröp koyoqan bolsa, əlgüqi məyli ər yaki ayal boluxidin kət'iyənəzər, kala qokum qalma-kesək kilip ɵltürülsun. Uning gəxini yeyix haramdur. Kala igisi gunəhsiz, dəp hesablınsun.

²⁹ Əgər u kala əzəldinla adəm üsidiqan kala bolup, baxkilar kalining igisigə agahlandıurux bərgən, birak kala igisi buningqə pərwa kilmay, kalisini yənila box koyuwətkən həm bu kala adəm üsüp ɵltürgən bolsa, kala ohxaxla qalma-kesək kilip ɵltürülsun. Kala igisimu ɵlümgə həküm kilinsun. ³⁰ Əgər töləm tölöp berix tölöp kilinsa, kala igisi ɵltürülməy, həyati bədiligə tölöp kilinqan boyiqə töləm tölöp bərsun.

³¹ Əgər kala baxkilarning məyli oqlı yaki kizini üsüp ɵltüröp koyoqan bolsa, yukiriki ka'idə-nizam boyiqə bir tərəp kilinsun. ³² Əgər kala baxkilarning kuli yaki dedikini üsüp ɵltüröp koyoqan bolsa, kalining igisi kulning hojayiniqə ottuz kümüx tənggə tölöp bərsun. Kala ohxaxla qalma-kesək kilip ɵltürülsun.

³³ Əgər birəsi kudukning aqzini oquk koyup yaki kolawatkan kudukning aqzini yapmay, kala yaki exəkning kudukka qüxüp ɵlüxini kəltüröp qikarsa, ³⁴ kuduk igisi mal igisigə töləm tölisun. ɵlgən mal bolsa kuduk igisining bolsun.

³⁵ Əgər məlum bir adəmning kalisi baxkə birsining kalisini üsüp ɵltüröp koyoqan bolsa, kala igiliri üsküqi kalini setip pulini təng ɵləxsun həm ɵlgən kalining gəxinimu xundak kilsun. ³⁶ Əgər hojayin öz kalisining üsidiqan aditi barlıkını bilip turup uni baqlap koymiqan həm bu kala baxkilarning kalisini üsüp ɵltüröp koyoqan bolsa, hojayin kalioqə

kala tölöp bərsun. Kalining ölükini əzi elip kalsun.

22-bab

Tələm töləx həkkidiki nizam

¹ Əgər biri baxka birining kalisini yaki koyini oqrilap setiwətkən yaki soyup yəwətkən bolsa, bir kaliqə bəx kala, bir koyqə tət koy təlisun.

² Əgər biri keqisi baxkılarning öyigə oqrilıqka kirip, tutulup kelip öltürüwetilgən bolsa, uni öltürgüqi gunahsız dəp karalsun. ³ Ləkin, bu ix kündüzi yüz bərgən bolsa, uningqə qatillik gunahi artilsun.

Oqri oqrihqan nərsilərnı təlisun. Əgər uning heq nərsisi bolmisa, əzini kul ornida setip, ziyanni təlisun. ⁴ Uning oqrihqını kala, exək yaki koy boluxidin kət'iyənəzər, əgər u mal oqrihqın qolida tehi tirik bolsa, oqri mal igisigə bir həssə artuk tələm bərsun.

⁵ Əgər biri etizlikta yaki üzümzarlikta pada bekip, padilirini ihtiyariqə koyuwetip, padilarning baxkılarning etizlikidiki zira'ətlərnı yaki üzümlərnı yeyixigə yol koysa, ularning ziyinini öz etizi yaki üzümzarlikining əng yahxi məhsulati bilən tələp bərsun.

⁶ Əgər biri öz etizlikidiki qatqallarnı köydürgəndə ehtiyatsızlıqtin baxkılarning zira'ətliri yaki haminiqə ot tutuxup ketip, ularni köydürüwətkən bolsa, ot koyuquqi barlik ziyanni tələp bərsun.

⁷ Əgər biri pulliri yaki mal-mülüklirini koxnisiqə amanət koyup, bu nərsilər koxnisining öyidin oqrihqan bolsa, nawada oqri tutulsa, oqri oqrihqan pul yaki mal-mülüklərnı bir həssə artuk təlisun. ⁸ Əgər oqri tutulmisa, amanət kilihqıqi sorakqining aldiqə apirilsun. Sorakqi uning mal igisining nərsilirini alhqan-almihqanlikini bekitsun.

⁹ Hərkəndək mal-mülük majirasi toqrisidiki dəwa kala, exək, koy, kiyim-keqək yaki baxka yokalhqan nərsilərgə qetixlik bolsa həmdə majiralaxkan ikki tərəp talax-tartix kilip dəwani bir tərəp kilalmisa, sorakqining yeniqə berip ərz kilixsun. Sorakqi kimgə gunah bekitsə, xu adəm bir həssə artuk təlisun.

¹⁰ Biri exiki, kalisi, koyi yaki baxka ulaqlirini koxnisining karap koyuxiqə hawalə kilhqandin keyin, ulaqlar ölüp kalsa, yarilansa yaki biraw həydəp əkətsə, ləkin buni heqkim kərmigən bolsa, ¹¹ hawalə kilihqıqi koxnisining ulaqlirini almihqanliqi toqrisida Hudaning namida kəsəm kilsun. Muxundək bolhqanda, ulaq igisimu sürüxtə kilmisun,

Misirdin qikix

hawalə kilinoquqimu təlimisun. ¹² Birak, əgər ulaqlar oqırılanqan bolsa, hawalə kilinoquqi igisigə tələp bərsun. ¹³ Əgər malni yirtkuq haywanlar yəp kətkən bolsa, hawalə kilinoquqi malning kaldukini əkelip ispat kərsətsun, tələp bərmisun.

¹⁴ Əgər biri baxka birining ulioqini ariyət aloqan bolsa, bu ulaql igisi yok yərdə zəhimləngən yaki əlöp kəloqan bolsa, ariyət aloquqi ulaqlni tələp bərsun. ¹⁵ Əgər igisi nək məydanda bolsa, təlimisun. Əgər ijarigə aloqan bolsimu, ijarigə aloquqi təlimisun. Qünki, u ijarə həkki təlignən.

Ijtima'iy məs'uliyət

¹⁶ Əgər bir adəm tehi baxkilaroqa yatlik boluxka pütüxmigən kizni azdurup, uning nomusioqa təgsə, toyluk berip u kiz bilən nikahlansun.

¹⁷ Birak, əgər kizning dadisi uningəqa kizini berixkə koqulmisa, u adəm kizning toylukioqa barawər kelidoqan pul tələp bərsun.

¹⁸ Jadugərlik kiləqan ayalni tirik kalduruxka bolmaydu. ¹⁹ Haywan bilən jinsiy munasiwət kiləqanlar əlümgə həküm kilinsun. ²⁰ Məndin baxka hərəkəndəq ilahka kurbanlik sunəqan kixigə əlüm jazasi berilsun.

²¹ – Yaka yurtluk musapirlarni horlima yaki bozək kilma.

Əzünglarning Misirda musapir bolup turoqanlikinglarni untuma.

²² Tul hotun, yetim balilarni horlima. ²³ Əgər sən ularni horlisang, ular mənə nələ kilip yardəm tilisə, mən ularning awazini anglap,

²⁴ dəroqəzipim bilən seni kiliq astida həlak kilip, hotunungni tul, pərzəntliringni yetim kaldurimən.

²⁵ Əgər sən həlkim iqidiki hərəkəndəq bir kəmbəqəlgə kərz pul bərgən bolsang, jazanihorlaroqa ohxax əsüm alma. ²⁶ Əgər sən baxka kixining qapinini gərügə aloqan bolsang, kün patkuqə kayturup bər. ²⁷ Qünki, u pəkət xu qapan bilənla issinidu. Bu qapan bolmisa, u nemini yepinqa kilip uhlisun? U mənə nələ kilip yardəm tilisə, uning nalisini anlaymən, qünki rəhimdildurmən.

²⁸ Kupurluk kilma, həlkning rəhbərlirinimu kəroqima.

²⁹ Mənə kilidoqan bax həsulungdin elinoqan buoqday, xarab, yaql hədiyiliringni ayima.

Tunji oqlungni mənə ata. ³⁰ Kala, koyliringning tunji balilirinimu xundək kil. Haywanlar tuqulup yəttə kün aniliri bilən billə tursun, səkkizinqi küni mənə ata. ³¹ Sən mənəq pak həlkim boluxung kərek. Xunga, sən yirtkuq haywanlar kərnini yeriwətkən mallarning gəxini yeməy, uni itkə bər.

Misirdin qikix

23-bab

Həkkaniyət wə adillik

¹ – İqwa tarkatma. Yalojan guwahlik berip, gunahkaroja yan basma. ² Kəp sanliklaroja əgixip yamanlik kilma. Dəwada guwahlik bərgəndə, kəpqilikkə yan besip həkni burmilima. ³ Dəwada kəmbəoqəlgimu yan basma.

⁴ Əgər duxminingning kalisi yaki exikining ezip yuriginini kərsəng, ularni alojaq kelip uningoja tapxurup bər. ⁵ Əgər duxminingning exiki yuikni kətürəlməy yikilip qüxsə, kərməskə selip ketip kalmay, uningoja yardəmlixip exikini kopuruxup bər. ⁶ Dəwada kəmbəoqəllərgə uwal kilma. ⁷ Təhmət qaplap ərz kilma. Bigunah toqra adəmni əlümgə ittirmə. Qünki, mən bundak rəzil ix kiləuqilarni qokum jazalimay koymaymən. ⁸ Para alma, qünki para kəridiojanlarning kəzini kor kilip, durus adəmlərnin səzini burmilaydu.

⁹ Yaka yurtluk musapirlarni bozək kilma. Qünki, Misirda musapir bolup turojininglarda, yaka yurttiki musapirqilikning təmini silərmu tetiojan.

Yəttinqi yil wə yəttinqi kün

¹⁰ – Altə yil dehqanqilik kilip, hosul juqla. ¹¹ Yəttinqi yili yərgə aram berip, ak taxliwət. Ünüp qalojan zira'ətlərnə kəmbəoqəllər yiojsun. Qalojinini yawayi haywanatlar yesun. Üzümzarlikin bilən zəytunlukungnimu xundak kil.

¹² Altə kün ixləp, yəttinqi küni aram al. Ulaqliring, kulliring wə yaka yurtluk musapirlarmu aram alsun.

¹³ Mən – Pərwərdigar sanga eytkən səzlərgə toluk əməl kil. Baxka ilahlarning nami bilən du'a kilma. Həтта ularning namini tiləjimu alma.

Üq muhim heyət

¹⁴ – Hər yili mən üqün üq ketim heyət kil. ¹⁵ Aldi bilən Petir Nan heytni kil. Mening əmrin boyiqə yəttə künlük heyтта petir nan yə. Bu heyət hər yili zira'ətlər bih qikərojan bax bahar eyida, yəni silər Misirdin ayrilojan ayda ətküzilsun. Aldimoja kuruk kol kəlmə. ¹⁶ Tunji pixkan zira'ətlərnə oriojanda, orma heyti kil. Küzdə hosullarni ambaroja yioqkingda, Hosul

Misirdin qikix

Yiqix heyti kil. ¹⁷ Hər yili bu üq heyttə, pütkül ərlər mənə – İgənglər Hudaning aldiqə kəlsun.

¹⁸ Mənə kurbənlik kənini boldurulqan hemirdin pixurulqan yeməklik bilən billə atımə. Heyt məzgilidə kurbənlik kilinqan malning meyini ətisi ətigəngiqə saqlımə.

¹⁹ Hər yili tunji pixkən zira'ətlərnəng əng yahxi yeridin mening hanamqə əkirip, mənə – Pərwərdigərlər Hudaqə ata.

Ooqləkni anisining sütidə pixurma.

Hudaning pərixsisining yollarni təyyarlixı

²⁰ – Pərixətənni aldingqə əwətimən. U yollarda seni koqıdap, seni mənə sanga təyyarlap koqıqan yərgə elip barıdu. ²¹ Sən ehtiyat bilən uning səzigə kulak sal, kərxilik kərsətmə. Bolmisa, u gunahınglarni kəqürməydu, qünki u mening namimda kelıdu. ²² Əgər sən səzlırimgə kulak selip, mening pütün əmrlirimgə əməl kilsang, düxmıninggə düxmən, rəkıbinggə rəkıb bolımən. ²³ Mening pərixətəm sening aldingda mengip, seni Amorlar, Hitlar, Pərizzilər, Kən'anlar, Hiwlar wə Yıbuslarning zeminiqə elip kirıdu. Mən bolsam ularni yokıtimən.

²⁴ Ularning ilahliriqə bax egip ibadət kılma, ularning kiliklırını dorıma, ularning butlırını urup qeqıwət. ²⁵ Sən pəkət mənə – Pərwərdigar Hudaqıla ibadət kıl, yemək-ıqmıkinggə bərikət berımən, seni pütün kesəllərdin halas kılımən. ²⁶ Aranglarda boyidin ajrap ketıdıqan yaki tuqmas ayallar bolmaydu. Sanga uzun əmür ata kılımən.

²⁷ Sən kəyərgə barsang, mən xu yərdikilərnı seningdin qeqüydıqan, seni kərsıla aldi-kəynigə karımay kaqıdıqan kılımən. ²⁸ Düxmənlirıngni parakəndə kılıp, sən ıqkırıləp kirıxtin burunla, Hiwlar, Kən'anlar wə Hitlarni koqılap qıkirımən. ²⁹ Ləkin, yərlərnəng ak kılıp, yırtkuq haywanlarning makani bolup kılmaslıki üqün, ularni hazırqə pütünləy koqıliwətməymən. ³⁰ Silərnəng nopusunglarning kəpiyip, u zeminni kaplıxinglarqə əgixip, ularni asta-asta həydəp qıkirımən. ³¹ Sening yurtungning qegrisini Kızıl dengizdin Ottura dengizəqıqə, Qumluk rayonidin Firat dəryasıqıqə kəngəyımən. Mənə sanga yərlık əhalini boysundurux kudritini berımən. Sən ilgirıləp kirkən wakıngda, ularni həydiwətələysən. ³² Ular yaki ularning ilahliri bilən birər əhdə tüzmə.

³³ Ularne zeminingda turoqızma. Bolmisa, ular seni gunahka baxlaydu. Əgər sən ularning ilahliriqə ibadət kilsang, bu sanga əjəllik tuzak bolıdu.

24-bab

Isra'il həlkining mukəddəs əhdini kobul kilixi

¹ Pərwərdigar Musaq ja:

– Sən  arun, Nadab, Abihu w  Isra'il aksakalliridin y tmix kixini elip, bu taqıka qikip, birlikt  yiraktin manga s jd  kil. ² Mening aldimq ja bolsa yalo  uz  z ngla k l. Baxkilar yekin k lmisun. Halayikmu sən bilən taqıka qikmisun, – dedi.

³ Musa taq din q xxk ndin keyin, halayik ka P rw rdigarning h mm  əmrliri w  kanunlirini bayan kildi. Pütün halayik:

– P rw rdigarning pütün əmrlirigə qokum əməl kilimiz, – d p bir eo zdin jawab kayturuxti. ⁴ Musa P rw rdigarning pütün əmrlirini hatiriliwaldi.  tisi  tig ndila, u taq  baqrida bir kurbanlik supisi yasidi h md  on ikki taxni tiklidi. Hərbir tax Isra'illarning on ikki kəbilisining birigə w killik kilatti. ⁵ Andin keyin, Musa birmunqə yaxlarni P rw rdigarq ja k yd rm  kurbanlik w  amanlik kurbanliki s pitid   rk k mozaylarni kurbanlik kilix ka  w tti. ⁶ Musa malning kenining yerimini jawuro ja elip koyup, yerimini kurbanlik supisio ja qaqti. ⁷ Andin keyin,  hdinamini kolio ja elip, halayik ka yukiri awaz bilən o up b rdi. Halayik:

– Biz qokum P rw rdigarq ja ita' t kilip, uning degini boyiq  ix k rimiz, – deyixti. ⁸ Xuning bilən, Musa jawurdiki kanni halayikning uqisio ja sepip:

– Bu kan əhdə kenidur, P rw rdigarning  z s zliri arkilik sil r bilən tüzgən  hdisining asacidur, – dedi.

⁹ Musa,  arun, Nadab, Abihu w  Isra'il aksakalliridin y tmix kixi taqıka qikixti. ¹⁰ Ular Isra'illar etikad kilip k lg n Hudani k rdi!⁴ Uning ayio i astida asmanq ja ohxax s ps z k kek yakut payandaz bar idi.

¹¹ Isra'il aksakalliri Hudani kərsimu, Huda ularq ja heq kandak ziyan y tk zmididi. Xundak kilip, ular o izalandi.

Musa Sinay teo ida

¹² Pərwərdigar Musaq ja:

– Sən taq ning qok isio ja qikip, mening yenimo ja k l. H lkni t rbiyil x  q n, mən pütün kanun w  p rl rni yazo an ikki tax tahtini sanga

⁴ Yəni Hudaning  zini ayan kil janlikini k rdi.

Misirdin qikix

tapxurimən, – dedi. ¹³ Musa wə uning yordəmçisi Yoxuwa kozoçilip, mukəddəs taşka yukirilap qikti. ¹⁴ Mengix aldida Musa Isra'il aksakallirişa:

– Biz kaytip kəlgüqə, silər bu yərdə bizni kütüp turunglar. Ҳarun bilən Hur silərnin yeninglarda kalidu. Birər talax-tartix qiksa, ularning aldişqa berip həl kilinglar, – dedi.

¹⁵ Buning bilən, Musa Sinay teşi qokkisişqa qikti. Bu wakitta, taşni bulut kapliwaldi. ¹⁶ Pərwərdigarning parlak nuri taşka qüxti. Altə künqişqa, taşni bulut kaplap turdi. Yəttiniqi küni, Pərwərdigar bulut arisidin Musani qakirdi. ¹⁷ Bu parlak nur baxka Isra'illarşqa bolsa goya dəhxətlik kəyüwatkan ottək kəründi. ¹⁸ Musa bulutning iqigə kirip, u yərdə kirik keqə-kündüz turdi.

25-bab

Ibadət jayı üqün sunulidişan hədiyilər

¹ Pərwərdigar Musaşqa mundak dedi:

² – Sən Isra'illarşqa eytkin: «Kimdəkim razimənlik bilən manga hədiyə sunuxni halisa, hədiyə sunsun. ³ Silər mundak hədiyilərnin qəbul kilinglar: altun, kümüx, tuq ⁴ həmdə kək, səsün wə tok kizil rənglik yung yip, kəndir yip, əqkə tiwiti, ⁵ kizil boyalşan koqkar terisi, nəpis ixləngən terilər, akatsiyə yaşiqi, ⁶ qiraş üqün yaş, mukəddəs yaş wə isrik üqün huxbuy dora-dərməklər, ⁷ bax rohaniy kiyidişan efod^⑤ bilən kəkrəklığə kadilidişan yolluk həkik wə baxka esil taxlar. ⁸ Ular manga bir mukəddəs turalşu yasisun buning bilən mən ularning arisida turimən. ⁹ Bu ibadət qedirini wə uning iqidiki saymanlarni mən sanga kərsətkən nushişqa opohxax kilip yasisun.»

Əhdə sanduqi

¹⁰ – Akatsiyə yaşiqidin uzunluqi bir yüz yigirmə bəx santimetir, kəngliki wə egizliki yətmix bəx santimetirlik bir sanduk yasanglar.

¹¹ Sandukning iqi-sirtini sap altun bilən kaplap, qərisigə altundin jiyək tutunglar. ¹² Altundin tət halka kuydurup sandukning tət putişqa, hər bir təripigə ikkidin ornitinglar. ¹³⁻¹⁴ Sandukni kətürüş üqün, akatsiyə

⑤ 28-bab, 6 – 14-ayətlərgə karalsun.

Misirdin qikix

yaoʻiqidin ikki baldak yasap, uni altun bilən kaplap, ikki yandiki altun halkilardın oʻtküzunglar. ¹⁵ Ikki baldak hëmixë halkida tursun, uningdin qikiriwetilmisun. ¹⁶ Mën sanga beridioʻan, përzlër yezilöjan ikki tax tahta sandukning iqigë koyulsun.

¹⁷ Sandukning üstidë sap altundin uzunlukı bir yüz yigirmë bëx, këngliki yëtmix bëx santimetir kelidioʻan sanduk aqzi, yëni «mëhir-xëpkët tëhti» yasanglar. ¹⁸ Altundin «kerub» dëp atilidioʻan ikki danë kanatlik mëhlukning hëykilini sokup, ¹⁹ «Mëhir-xëpkët tëhti»ning ikki bexioʻja birdin ornitip, tëht bilën bir pütün kilip birlëxtürunglar. ²⁰ Kanatlik hëykëllër udulmu'udul koyuloʻan halëttë tëhtning yüzigë qarixip, kanatlarini eqip, «Mëhir-xëpkët tëhti»ni yepip tursun. ²¹ Mën sanga beridioʻan përzlër yezilidioʻan ikki tax tahtini sandukning iqigë koyup, sanduk aqzi, yëni «Mëhir-xëpkët tëhti»ni sandukning üstigë koyunglar. ²² Mën u yërdë sën bilën uqrixip, tëhtning üstidë ikki kanatlik mëhlukning hëykilining otturisida turup, Isra'illaröja qüxüridioʻan ëmrlirimni sanga yëtküzimën.

Xirë

²³ – Akatsiyë yaoʻiqidin uzunlukı yüz, këngliki ëllik, egizliki yëtmix bëx santimetirlik bir xirë yasap, ²⁴ uni sap altun bilën kaplap, qërisigë altundin jiyëk tutunglar. ²⁵ Xirëning qërisigë tët ilik këngliktë pëwaz koyup, uningöjimu altun jiyëk tutunglar. ²⁶ Këtürëx baldaklarini selix üqün, tët altun halka yasap, xirëning tët burjikidiki putioʻja ornitinglar. ²⁷ Baldaklarning altun halkidin oʻtküzülüxi üqün, halka pëwazöja yekin bolsun. ²⁸ Baldaklar akatsiyë yaoʻiqidin yasilip, altun bilën kaplansun. ²⁹ Xirëning üstidiki iqimlik hëdiyisigë ixlitilidioʻan tawak, tëhsë, qëynök wë piyalilëрни sap altundin yasanglar. ³⁰ Xirëgë hëmixë manga hëdiyë kilinöjan nanlarni© tizip koyunglar.

Qiraödan

³¹ – Sap altundin bir qiraödan sokulsun. Qiraödanning puti bilën

---

© Adëttë jëm'iy on ikki parqë nan koyulidioʻan bolup, bu, Isra'illarning on ikki këbilisigë wëkillik kilatti. Isra'il aksakalliri nanlarni tizip koyux arkilik, ëzlrining ëmgök mewilirini Përwërdigaröja ataxni halaydioʻanlikini, bu arkilik ëzliri erixkën mol hosulning Përwërdigarning ata kilöjanlikini etirap kilix ikënlilikini bildürëx idi.

Misirdin qikix

tüwrüki, kədəhliri, gül tügüni wə gül bərgliri bir pütün kilinsun.

³² Qiraşdanning ikki yenioja hər tərəkə üqtin altə xahqə qikirlsun.

³³ Hər bir xahqida gül tügüni wə bərgliri boləjan badam qeqiki xəklidiki üq tal kədəh bolsun. Qiraşdanning altə xahqisining həmmisila

muxundak yasalsun. ³⁴ Qiraşdanning mərkiziy xahqisining uqida gül tügüni wə bərgiliri boləjan badam qeqiki xəklidiki tət tal kədəh bolsun.

³⁵ Qiraşdanning mərkiziy xahqisidin ikki tərəkə qikiriləjan hər bir jüp xahqining astioja tügün qikirlsun. Qiraşdanning altə xehining həmmisi xundak yasalsun. ³⁶ Pütün qiraşdan, yəni uning barlik bezəklirining həmmisi birlə parqə altundin sokulsun. ³⁷ Qiraşdanəja yoruki aldi

tərəkə qüxidiojan kilip yəttə qiraş ornilsun. ³⁸ Uning pilik kiskuqliri

wə küldanliri sap altundin kilinsun. ³⁹ Qiraşdanning əzi wə pütün

saymanlirioja ottuz tət kilo sap altun ixlitilsun. ⁴⁰ Bularning həmmisi mən sanga taşda kərsətkən nusha boyiqə ehtiyat bilən yasalsun.

26-bab

Ibadət qediri

¹ – Ibadət qediri on danə yopuktin yasalsun. Bu yopuklar kəndir yip bilən kək, səsün wə tok kizil rənglik yung yiptin tokulup, üstigə kəli qewər ustilar tərpidin kənatlik pərixtilərnəning süriti nəpis kəxtilənsun.

² Hər bir yopukning qong-kiqiklik ohxax halda uzunluki on tət, kənglik ikki metirdin kilinsun. ³ Yopuklarning bəxi bir parqə, kəlojan bəxi yənə

bir parqə kilinip ulansun. ⁴ Ulanəjan hər bir qong parqining əng

qetidikisigə kək rənglik izmə tikilsun. ⁵ Xundak kilip, yopukning bir

parqisining əng qetidikisigə əllik izmə, yənə bir parqisining əng

qetidikisigimu əllik izmə tikilsun. ⁶ Əllik altun ilmək yasap, ikki parqə

yopuk tutaxturulsun.

⁷ Ibadət qedirini yepix üqün, əqkə yungidin on bir parqə kəlin yopuk

rəht tokunglar. ⁸ Yopuklarning hər birining qong-kiqiklik ohxax

kilinsun; uzunluki on bəx, kənglik ikki metirdin bolsun. ⁹ Yopuklarning

bəx danisi bir parqə, kəlojan altisi yənə bir parqə kilinip ulansun. Altinqi

parqə yopukni ikki kəwət kilip katlap, ibadət qedirining aldi tərpiyə

səngilitip koyunglar. ¹⁰ Birinqi qong yopukning əng qetidiki parqisigə

əllik izmə, yənə bir qong yopukning əng qetidikisigimu əllik izmə

tikinglar. ¹¹ Tuqtin əllik ilmək yasap, ularni izmilərgə ötküzüp, ikki parqə

Misirdin qikix

yopukni bir-birigə ulap bir pütin yopuk kilinglar. ¹² Qedir yopukining exip kalojan yerim parqisi qedirning kəynigə sanggilap tursun.

¹³ Yopukning ikki tərpidiki exip kalojan parqisi bolsa ikki tərəpkə yerim metirdin sanggilap, qedirni yepip tursun. ¹⁴ Buningdin baxka, qedirni kaplax üçün kizil boyalojan koqkar terisidin wə nəpis ixləngən teridin yənə ikki parqə qedir yopuki yasanglar.

¹⁵ Ibadət qedirini kətürüp turux üçün, akatsiyə yaqıqidin ram yasanglar. ¹⁶ Hər bir ramning uzunluğu bəx metir, kəngliki yətmix bəx santimetir bolsun. ¹⁷ Hər bir ramning bir-birini tutaxturidiojan ikkidin uliojuqisi bolsun. Həmmə ramlarda xundak uliojuq bolsun. ¹⁸ Qedirning jənub tərpiyə yigirmə ram tiklənsun. ¹⁹ Ramlarning tegigə kümüxtin kirik danə put yasalsun. Hər bir ramni ikki put kətürüp tursun.

²⁰⁻²¹ Qedirning ximal tərpiyimü yigirmə ram tikləp, ular üçünmü kümüxtin kirik danə put yasap, ular hər bir ramning tegigə ikkidin ornitilsun. ²² Qedirning kəyni tərpiyə, yəni qərb tərəpkə altə ram tiklənsun. ²³ Qedirning kəyni tərpidiki ikki bulungoja ikki ram koyulsun. ²⁴ Ramlar bir-birigə yekin koyulup, ularning uqi bir qəmbərgə kirgüzülüp mukimlaxturulsun. Ikki dokmuxni hasil kilidiojan hər ikki ram xundak yasalsun. ²⁵ Bu tərpidə səkkiz ram bolup, hər bir ramning tegidə ikkidin jəm'iy on altə danə kümüx put bolsun.

²⁶ Buningdin baxka, akatsiyə yaqıqidin on bəx danə toqra baldak yasanglar. Bulardin ibadət qedirining bir yenediki ramlaroja bəx danə, ²⁷ yənə bir yenediki ramlaroja bəx danə, qedirning kəyni tərpidiki qərbkə qaraydiojan ramlaroja bəx danə ornitilsun. ²⁸ Ramlarning otturisiyoja qetilidiojan Ottura baldak qedirning bir bexidin yənə bir bexioja yətküzülüp yasalsun. ²⁹ Ramlar wə baldaklar altun bilən kaplansun, baldaklar ötküzülidiojan halkilarmu altundin yasalsun. ³⁰ Ibadət qediri mən sanga taqda kərsətkən nusha boyiqə yasalsun.

³¹ Koli qewər ustilar tərpidin kək, səsün, tok kizil rənglik yung yip həm kəndir yiptin bir pərdə tokulup, uningəja kanatlik pərixtilərning süriti nəpis kəxtilini, ³² akatsiyə yaqıqidin yasaləjan tət tüwrükkə ornitiləjan altun ilməklərgə esip koyulsun. Tüwrüklər altun bilən kaplinip, kümüxtin yasaləjan tət putning üstigə ornitilsun. ³³ Pərdə qedir yopukidiki katar ilməklərning astidin sanggilitip koyulsun, pərzlər yeziləjan ikki tax tahta selinəjan əhdə sanduqi pərdining kəynigə koyulsun. Bu pərdə əng mukəddəs jay bilən mukəddəs jayni ayrip tursun. ³⁴ Sanduk aqzi, yəni «Məhir-xəpkət təhti» əng mukəddəs jaydiki əhdə

Misirdin qikix

sandukining üstigə ornitilsun. ³⁵ Xirə əng mukəddəs jayning sirtida, yəni ibadət qediri iqidiki ximal tərəpkə, qiraqdan qedir iqidiki jənub tərəpkə koyulsun.

³⁶ Buningdin baxka, kəndir yip bilən kək, səsün wə tok kizil rənglik yung yiptin ibadət qedirining kirix aqziqə kəxtiləngən bir ixik pərdisi tokulsun. ³⁷ Ixik pərdisigə akatsiyə yaqiqidin bəx danə tüwrük yasılıp, tüwrük bexi altun bilən qaplansun. Tüwrüklərdə altun ilməklər bolsun həm tuqtin bəx danə tüwrük puti yasalsun.

27-bab

Qurbanlik supisi

¹ – Akatsiyə yaqiqidin bir qurbanlik supisi yasanglar. Supa tət qasa bolup, uning egizliki bir yerim, uzunlukı wə kəngliki ikki yerim metirdin kılinsun. ² Supining tət burjikigə münggüzlər qikirilsun həm supa bilən bir pütün kılınıp, tuq bilən qaplansun. ³ Qurbanlik supisining külini elix üqün, küldan, gürjək, das, lahxigir wə otdanlar yasalsun. Bu saymanlarning həmmisi tuqtin bolsun. ⁴ Buningdin baxka, qurbanlik supisiqə tuqtin bir xala yasap, uning tət burjikigə tət danə tuq halka bekitip koyulsun. ⁵ Xala qurbanlik supisi othanisining otturisdiki xala təkqisining üstigə koyulsun. ⁶ Buningdin baxka, yənə qurbanlik supisini kətürük üqün, akatsiyə yaqiqidin ikki baldaq yasap, bularni tuq bilən qaplanglar. ⁷ Qurbanlik supisini kətürgəndə, baldaqlar ikki yandiki halkılarqə ötküzilsun. ⁸ Qurbanlik supisining otturisi kawak kılinsun. U mən taqda sanga kərsətkən nushida tahtaydin yasalsun.

Ibadət jayining hoylisi

⁹ – Ibadət qedirining ətrapini tosap hoyla kılıx üqün, kəndir yiptin pərdə tokulsun. Jənub tərəptiki pərdining uzunlukı əllik metir kılinsun. ¹⁰ Pərdini kətürüp turux üqün, yigirmə danə tuq tüwrük həm ularning tegigə koyoqili yigirmə danə tuq put yasalsun. Pərdilərnı bekitidioqan tüwrükning ilməkliri bilən halkiliri kümüxtin yasalsun. ¹¹ Ximal tərəpkimu pərdə ornitilsun. Uning uzunlukimu əllik metir kılınıp, pərdini kətürüp turux üqün, yigirmə danə tuq tüwrük həm ularning tegigə koyoqili yigirmə danə tuq put yasalsun. Pərdilərnı bekitidioqan tüwrükning ilməkliri bilən halkiliri kümüxtin yasalsun. ¹² Q]ərb tərəptiki pərdining uzunlukı yigirmə bəx metir kılinsun. Pərdini kətürüp turux

Misirdin qikix

üqün, on danə tuq tüvrük həm ularning tegigə koyoqili on danə tuq put yasalsun. ¹³ Høylining xərk tərpidiki pərdining uzunlukimu yigirmə bəx metir bolsun. ¹⁴ Kirix aqzi xərk tərəptə bolsun. Kirix aqzining bir tərpidiki pərdining kəngliki yəttə yerim metir bolsun. Pərdini bekitix üqün üq tüvrük wə üq put yasalsun. ¹⁵ Yənə bir tərpidiki pərdining kəngliki yəttə yerim metir bolsun. Uningoqimu üq danə tuq tüvrük, ularning tegigə koyoqili üq danə tuq put yasalsun.

¹⁶ Kirix aqzi üqün kək, səsün, tok kizil rənglik yung yip wə kəndir yiptin kəngliki on metirlik pərdə tokulsun. Kəxtiqilər uni kəxtilisun. Pərdə tət danə putka bekitilgən tət tüvrükkə orunlaxturulsun.

¹⁷ Høylining tət ətrapidiki barliq tüvrüklərninğ həmmissidə kümüx halka wə ilmək bolsun. Tüvrükning putliri tuqtin yasalsun. ¹⁸ Høylining uzunluqi əllik metir, kəngliqi yigirmə bəx metir, hoyla pərdisining egizliki ikki yerim metir bolsun. Pərdilər kəndir yiptin tokulsun. Tüvrükning putliri bolsa tuqtin yasalsun. ¹⁹ İbadət qediridiki barliq jabduklar həmdə qedirdiki wə hoylidiki kəzuklarning həmmisi tuqtin yasalsun.

Yenip turidiqan qiraq həkkidə nizam

²⁰ – Qiraqning həmixə yenip turuxi üqün, İsrailarqə sap zəytun yeqi kəltürüxnı buyruqin. ²¹ Hərun wə uning əwladliri Pərwədigar bilən uqrixix qediridiki^⑦ əhdə sandukining aldidiki pərdining sirtiqə qiraq yandurup koysun. Bu qiraq mening huzurumda kəqkurundin səhərgiqə yeniklik tursun. İsrailar əwladtin əwladkiqə bu nizamqə əməl kilsun.

28-bab

Rohaniylarning mukəddəs kiyimliri

¹ – İsrailar iqidin akang Hərun wə uning oqulliri Nadab, Abihu, Əl'azar wə İtamarlarnı manga rohaniylik kilix üqün təyinligin. ² Akang Hərunning salapiti wə həriti üqün, uningqə mukəddəs rohaniylik kiyimi təyyarliqin. ³ Hərunning manga rohaniylik kilixkə ajritilixi üqün, mən iktidarlik kiləqan barliq ustilarnı uning kiyimlirini tikixkə buyruqin. ⁴ Ular kəkreklik, efod, pəriqə, kəxtiləngən tonqə kəynək, səllə wə kəmərlərnı tikip təh kilsun. Ular bu mukəddəs kiyim-keqəklərnı akang

^⑦ Bu, ibadət qediriqə berilgən baxka ataləqı.

Misirdin qikix

Harun wə uning manga rohaniylik kilidiqan oqulliri üqün təyyarlisun.

⁵ Ustilar bularni zər yip, kək, səsün, tok kızil rənglik yung yip wə kəndir yip katarliklar bilən tiksun.

Efod degən kiyimning layihisi

⁶ – Efod zər yip, kək, səsün, tok kızil rənglik yung yip wə kəndir yiptin tokuloqan rəhttin kəli qewər ustilar tərpidin tikilsun. ⁷ Efodning ikki danə mürə tasmisi bolsun. Uning aldi wə kəyni qismi bu ikki tasma arkilik tutaxturulsun. ⁸ Uningdin baxka, kəmər təyyarlansun. Kəmər zər yip, kək, səsün, tok kızil rənglik yung yip wə kəndir yiptin tokuloqan rəhttin ustilik bilən tikilsun. ⁹ Ikki danə yolluq həkiq tepip kelinip, uning üstigə Isra'ılning on ikki kəbilisining isimliri oyulsun. ¹⁰ Ularning isimliri tuqulux tərtpi boyiqə hər bir taxka altidin oyulsun. ¹¹ Isimlar ustilar tərpidin məhürgə oyuloqan nəxiylərdək oyulup, ikki danə altun kəzlükkə qoyulsun. ¹² Andin, ular efodning ikki danə mürə tasmisiqə qadilip, Isra'illarning hatirə texi kilinsun. Harun ularning isimlirini mürisigə mana muxundak elip, mən – Pərwərdigarning aldida hatirə kilsun.

¹³⁻¹⁴ Yənə sap altundin exilgən xoynidək ikki tal altun zənjir sokulsun. Bu zənjirlər həkiq qoyuloqan kəzlükkə ulansun.

Kəkrəklik yasax

¹⁵ – Hudaning iradisini bilix üqün kiyilidiqan kəkrəklik kəli qewər ustilar tərpidin tikilsun. Tikilix usuli efod bilən ohxax bolup, zər yip, kək, səsün, tok kızil rənglik yung yip wə kəndir yip bilən tikilsun.

¹⁶ Kəkrəklikning uzunluqi wə kəngliki ohxaxla yigirmə ikki santimetirdin kilinip, tət qasa həm ikki kat, yəni yanquqluq kilip tikilsun.

¹⁷ Üstigə tət qur kimmətlik tax ornitilsun. Birinqi kuriqə kızil yakut, topaz wə zumrət ornitilsun. ¹⁸ Ikkinqi kuriqə kək kaxtax, kək yakut wə almas ornitilsun. ¹⁹ Üqinqi kuriqə səsün yakut, həkiq wə səsün kwarts ornitilsun. ²⁰ Tətinqi kuriqə rəngsiz yakut, yolluq həkiq wə yexil kaxtax ornitilsun. Bularning həmmisi altun kəzlükkə elinip, kəkrəklikkə qadalsun. ²¹ Isra'illarning un ikki kəbilisigə wəkillik kilidiqan bu on ikki kimmətlik taxka un ikki kəbilining ismi huddi məhürgə oyuloqan nəxiylərdək birdin oyulsun.

²² Kəkrəklikni efodka bekitix üqün, sap altundin exilgən xoynidək ikki tal zənjir sokulsun. ²³ Kəkrəklikning üsti tərpidiki ikki burjikining hər birigə birdin altun halka bekitilsun. ²⁴ Zənjirlər ayrim-ayrim halda

Misirdin qiqix

altun halkidin ötküzülüp, ²⁵ efod tasmisining aldi tərpidiki ikki altun közlükkə ulansun. ²⁶ Kəkrəklikning təwən tərpidiki ikki burjəkning efodka tegip turidioqan iqki yüzigə ikki danə altun halka bekitilsun.

²⁷ Xundakla, yənə efodning bəl kısmioqa, yəni kəmərning yukirisioqila ikki danə altun halka bekitilsun. ²⁸ Bir tal kək yip arkilik kəkrəkliktiki halkilar bilən efodtiki halkilar öz'ara ulansun. Muxundak bolqanda, kəkrəklik pulanglap kətməy, efodka qaplixip turidu.

²⁹ Xundak kilip, Hərun ibadət qediridiki mukəddəs jayoqa kirgəndə, Isra'illarning hərkaysi kəbililirining ismi oyuloqan kəkrəklikni Hudaning aldida hatirə süpitidə hər da'im məydisigə esiwalsun. ³⁰ Buningdin sirt, yənə «Urim» wə «Tummim»larni^⑧ kəkrəklikning iqigə selip, Pərwərdigarning aldida hatirə süpitidə məydisigə esiwalsun. Muxundak kilqanda, Hərun qedirdiki mukəddəs jayoqa kirgəndə, hər da'im Isra'illaroqa karitiloqan Hudaning iradisini bildüridioqan nərsilərnə məydisigə esiwalqan bolidu.

Rohaniylar kiyidioqan baxka kiyimlər

³¹ – Efodning iqigə kiyilidioqan pəriyə tikilsun. Pəriyining rənggi pütünləy kək bolsun. ³² Pəriyigə oyma yaka eqip, yirtilip kətməsliki üqün, yaqining qərisigə pəwaz tutulsun. ³³⁻³⁴ Pəriyining ayaq pexining qərisigə kək, səsün wə tok kızil rənglik yung rəhttin anarning nushisi kəxtiliniq, hər ikki anarning otturisoqa birdin sap altundin yasaloqan kizik kongoqurak esilsun. ³⁵ Hərun rohaniylik wəzipisini ötigən qaoqda, bu pəriyini kiyiwalsun. Muxundak bolqanda, u mukəddəs jayoqa kirip qikkanda, mən kongoqurak awazini anglaymən-də, buning bilən uning jenini almaymən.

³⁶ Sap altundin bir kadak yasalsun, uning üstigə «Pərwərdigarqa ataldi» degən hətlər məhürgə oyuloqandək oyulsun. ³⁷ Kadak bir tal kək rənglik yip bilən səllining aldioqa takap koyulsun. ³⁸ Hərun bu altun kadakni pexanisigə da'im taqiwelix arkilik, kəpqilikning kurbanlik kilix bilən əzlrini gunahkar hesablioqanlikidiki omumiy məs'uliyətni öz üstigə aloqanlikini bildürsun. Bu altun kadak Hərunning pexanisidə da'im bolsun. Muxundak bolqanda, kəpqilik Huda tərpidin kobul kilinidu.

---

⑧ Kəp tərəplimə izdinixlərgə asaslanoqanda, Hudaning iradisini izdigən qaoqda taxlinidioqan mukəddəs qək boluxi mumkin. «Urim»ning Ibraniy tilidiki mənisi «karəqax» bolup, «bolmaydu» degən mənini bildürüxi mumkin. «Tummim»ning Ibraniy tilidiki mənisi «təltöküs» bolup, «bolidu» degən mənini bildürüxi mumkin.

Misirdin qikix

³⁹ Ҳарун үқүн кәндир yiptin tonqә көynәk wә sәllә tokulsun һәм kәmәр kәxtilәnsun. ⁴⁰ Uning oqulliri үқүнmu xundak қilinsun. Xundak bolojanda, ular salapәtlik көrүнүp, baxқilarning һәрmitigә erixidu.

⁴¹ Ҳарун wә uning oqulliri rohaniylik kiyimlerini kiygәndin keyin, sән ularning bexioja mukәddәs yaq sürkә wә rohaniylik wәzipisigә tәyinlä. Ularni manga rohaniylik kilix үқүн ajrat.

⁴² Buningdin baxқа, kәндир yiptin ular үқүн tambal tiktürülsun. Tambal bәldin tizojiqә kelidojan kilip tikilip, astinki bәdәnni yepip tursun.

⁴³ Ҳарун wә uning oqulliri Pәrwәrdigar bilән uqrixix qedirioja kirip-qikkanda yaki uning iqidiki mukәddәs jayda wәzipisini әtәx үқүн қurbanlik supisioja yekinlaxkanda gunah әtküzүp әlümgә buyrulmasliki үқүн, tambal kiyiwalsun. Mana bu Ҳарун wә uning әwladliri mәnggü boysunidojan nizam bolsun.

29-bab

Ҳарун wә uning oqullirining rohaniy boluxi

¹ – Ҳарун wә uning oqullirini rohaniylik wәzipisigә ajratkanda, tәwәndiki rәsim-ka'idә boyiqә ix көr: әrkәk mozaydin birni wә әyibsiz қоққardin ikkini talla. ² Yәnә әng yahxi buojday unidin petir nan, may қоxulojan petir toқаq wә may sürtүlgән petir qәlpәklәр tәyyarla. ³ Bu nanlarni sewәtkә selip, Pәrwәrdigar bilән uqrixix qedirioja elip kәl һәм әrkәk mozay wә ikki danә қоққarnimu yetilәp kәl. ⁴ Ҳарун wә uning oqullirini qedirning aldioja elip kelip, bәdәnlirini yuojin. ⁵ Andin, Ҳаруноја tonqә көynәk, pәrijә wә efodni kiydür. Xundakla, uningоја көkrәklikni takap, nәpis tokulojan efod kәmirini baojlap koyojin. ⁶ Xuning bilән birgә, sәllini kiydürүp, sәllining aldioja altun kadakni takap koyojin. ⁷ Uningdin keyin, mukәddәs yaqni uning bexioja kuyup, uni rohaniy kilip tәyinligin. ⁸ Andin, Ҳарunning oqulliriningmu pәrijilirini ⁹ wә sәllilirini kiydürүp, kәmәrlirini baojla. Muxundak bolojanda, ular mana bu mәnggүlүk ka'idә boyiqә rohaniylik wәzipisigә erixidu. Sән mana muxundak ka'idә boyiqә ularni mukәddәs wәzipigә ajrat.

Қurbanlik kilix toqrisidiki ka'idә

¹⁰ – Sән әrkәk mozayni Pәrwәrdigar bilән uqrixix qedirining aldioja

Misirdin qikix

elip kəl. Һарун wə uning oqulliri kollirini mozayning bexioja koysun.

¹¹ Sən qedir aqzi aldida Pərwərdigarning huzurida mozayni boquzla, ¹² andin kenidin azrak elip kelip, barmikning bilən kurbanlik supisining tət burjikidiki munggüzlərgə sürkəp koyojin. Qalojan kanni supining ayaq təripigə tək. ¹³ Mozayning qawa meyi, jigirining əng yahxi yeri wə ikki bərikini mayliri bilən koxup supida köydür. ¹⁴ Lekin, mozayning terisi, gəxi wə iqki əzalirini karargahning sirtida köydür. Mana bu gunah kəqürüm bolux kurbanlikidur.

¹⁵ Koqkarlardin birni elip kəl, Һарун wə uning oqulliri kollirini koqkarning bexioja koysun. ¹⁶ Andin koqkarni boquzlap, kenini supining tət təripigə qaq. ¹⁷ Andin, koqkarni parqilap, uning üqəy-baqirliri wə putlirini pakiz tazilap, ularni kurbanlik supisioja koyojin. ¹⁸ Andin keyin, ularni köydürgin. Mana bu, Hudaqja atalojan hux puraklik köydürmə kurbanliktur.

¹⁹ Uningdin keyin, ikkinqi koqkarni yetiləp kəl. Һарун wə uning oqulliri kollirini uning bexioja koysun. ²⁰ Sən bu koqkarni boquzlap, kenidin azrak elip, Һарун wə uning oqullirining ong kulikining yumxikioja, ong kolining wə ong putining baxmaltikioja sürkəp koy. Exip qalojan kanni kurbanlik supisining tət təripigə qaq. ²¹ Andin, mukəddəs yaq wə supidiki kandin azrak elip, kolung bilən Һарун wə uning oqullirioja həm ularning kiyimlirigə səpkin. Muxundak bolojanda, ular həm ularning kiyimlirimu mukəddəs bolidu.

²² Bu koqkar Һарун wə uning oqullirining rohaniylikka ajritilixioja ixlitolgənliktin, sən uning meyi, yəni kuyruki, qawa meyi, bərək meyi, xundakla ikki tal bəriki, jigirining əng yahxi yeri wə ong yanpixini ayriwal. ²³ Buningdin sirt, yənə Pərwərdigarqja atalojan sewət iqidiki petir nan, maylik petir tokaq wə nepiz petir qəlpəklərnin həkaysisidin birdin elip, ²⁴ ularni Һарун wə uning oqullirining kolioja tutkuz. Ular bu nərsilərnə tutup turup, Pərwərdigarning aldida pulanglitip atisun. Mana bu pulanglatma kurbanliktur. ²⁵ Andin, sən bu nərsilərnə ularning kolidin elip, supioja koyup köydürüp, köydürmə kurbanlik kilix bilən billə, Pərwərdigarni hursən kilidiojan hux puraklik pulanglatma kurbanlikni kil. ²⁶ Rohaniylikka ajritix murasimioja ixlitolgən koqkarning tət gəxini kolungqja elip, Pərwərdigarning aldida pulanglat. Koqkarning qalojan gəxi sening bolidu.

²⁷ Rohaniylikka ajritix murasimioja ixlitolgən koqkarning gəxi, yəni pulanglatma kurbanlikka ixlitolgən tət gəx wə yukiri kətürüp

Misirdin qikix

Pərwərdigarəja atalojan yanpax gəxlər mukəddəs kilinsun həm Hərun wə uning oqullirioja təwə bolsun. ²⁸ Xunga, buningdin keyin Isra'illar amanlik kurbanlikini bərgəndə, u ikki hil gəx Hərun wə uning oqullirining nesiwisi bolidu.

²⁹ Hərunning ornini basidojanlar uning mukəddəs kiyimlirigə warislik kilsun. Ular mukəddəs yaq bilən sürkilip rohaniylik wəzipsisigə təyinlinip, uning hizmitini dawamlaxturəjanda, bu kiyimlərni kiysun.

³⁰ Hərunning hizmitini dawamlaxturidojan oqli hər ketim Pərwərdigar bilən uqrixix qediri iqidiki mukəddəs jayoja kirip rohaniylik wəzipsisini ətigəndə, bu mukəddəs kiyimni uda yəttə kün kiysun.

³¹ Rohaniylikka ajritix murasimioja ixlitolgən koqkarning gəxi ibadət jayi iqidə pixurulsun. ³² Hərun wə uning oqulliri koqkarning gəxi wə sewəttiki nanlarni Pərwərdigar bilən uqrixix qedirining aozji aldida yesun. ³³ Ular gunah kəqürüm kilinix həm rohaniylikka ajritix murasimida ixlitolgən muxu ta'amlarəja pəkət əzilirila eoqiz təgsun. Adəttiki kixilərnin eoqiz tegixigə bolmaydu. Qünki, bu ta'amlar mukəddəs kilinojan. ³⁴ Əgər gəx wə nanlar ətisi səhərgiqə yeyilmigən bolsa, yeməy kəydürüwetilsun. Qünki, bu ta'amlar mukəddəstur.

³⁵ Sən mening əmrin boyiqə Hərun wə uning oqulliri üqün yəttə künqiqə wəzipo ətküzüp berix murasimi ətküz. ³⁶ Hər küni, bir mozayni gunah kəqürüm kilinix kurbanliki ornida boquzla. Andin, kurbanlik supisini paklap, uni mukəddəs kilix üqün, yaqpla. ³⁷ Kurbanlik supisini uda yəttə künqiqə paklap, mukəddəs kil. Xundak kiləjanda, u pütünləy mukəddəs bolidu. Kurbanlik supisioja təgkənninğ həmmissi mukəddəs bolidu.

Kündilik kurbanlik toqrisida

³⁸ – Hər küni kurbanlik supisida bir yaxlik kojdin ikkisi kurbanlik kilinsun. ³⁹ Ularning biri ətigəndə, biri kəqkurun kurbanlik kilinsun.

⁴⁰ Birinqi koy kurbanlik kilinojanda, ikki kilo buqday uni bir litir zəytun yeoqi bilən arilaxturulup atalsun. Xuning bilən birgə, yənə bir litir xarabmu iqimlik hədiyisi süpitidə atalsun. ⁴¹ Yənə bir koy kəqkurun kurbanlik kilinsun. Bumu ətigəndiki buqday wə iqimlik hədiyisigə ohxax ka'ididə kurbanlik kilinip, hux puraklik kəydürmə kurbanlik süpitidə Pərwərdigarəja atalsun.

⁴² Kəydürmə kurbanlik Pərwərdigar bilən uqrixix qedirining aozjida mening – Pərwərdigarning huzurida əwladtin əwladkiqə ətküzülüp

Misirdin qikix

tursun. Mən bu yərdə həlqimə özümni axkarilap, sən bilən səzliximən.
⁴³ Bu yər mening Isra'illar bilən uqrixidioqan yerimdur. Bu yər mening parlak nurum bilən mukəddəs bolidu.

⁴⁴ Mən Pərwərdigar bilən uqrixix qediri wə kurbanlik supisinila mukəddəs kilip qalmastin, Hərun wə uning oqullirining manga rohaniylik kilixi üqün, ularnimu mukəddəs kilimən. ⁴⁵ Mən Isra'illarning arisida turup, ularning Hudasi bolimən. ⁴⁶ Ular mening əzlrining Pərwərdigari boləqan Huda ikənlikimni bilidu həmdə mening ularni Misirdin elip qikixim ularning arisida turuxum üqün ikənlikini qüxinidu. Mən Mənggü Bar Boləquqi Pərwərdigardurmən.

30-bab

Isriqdan

¹ Akatsiyə yaoiqiqidin bir isriqdan yasanglar. ² Isriqdan tət qasa bolsun, egizliki bir, uzunluqi wə kəngliki yerim metirdin kilinsun. Isriqdanning tət burjikidiki münggüzlər isriqdan bilən bir pütün kilip yasalsun. ³ Uning üsti, tət ətrapi wə tət münggüzi sap altun bilən kaplinip, qərisigə altun jiyək koyulsun. ⁴ Isriqdanni kətüridioqan baldaklarni ötküzüx üqün, ikki altun halka yasilip, ikki yandiki jiyəklərning astioqə bekitilsun. ⁵ Baldaklar akatsiyə yaoiqiqidin yasilip, altun bilən kaplansun. ⁶ Isriqdan əhdə sandukining aldidiki pərdining sirtida, əhdə sandukining üstidiki «Məhir-xəpkət təhti»gə karitip koyulsun. U yər mən silər bilən uqrixidioqan yərdur.

⁷ Hər küni ətigənliki bax rohaniy Hərun qiraəqlarni rətligili kəlgəndə, isriqdanda huxbuy isriqlarni kəydürsun. ⁸ Kəqkurun qiraəqlar yekiləqandimu isrik selinsun. Əwladtin əwladkiqə üzməy muxundaq isrik selinip tursun. ⁹ Bu isriqdanda mən'i kilinoqan isriklar kəydürülmisun həmdə kəydürmə kurbanlik, buəqday yaki iqimlik hədiyisi kilinmisun. ¹⁰ Hərun yilda bir ketim gunah yuyux murasimi ötküzüp, gunahlarni kəqürüm kilalaydioqan mal kənini isriqdanning tət münggüzigə səpsun. Bu murasim əwladtin əwladkiqə dawamlaxturulsun. Qünki bu toluk mukəddəs kilinoqan, Pərwərdigarəqə ataloqan isriqdandur.

Gunahning kəqürüm kilinixioqə tapxurulidioqan pul

¹¹ Pərwərdigar Musaqə mundak dedi:

Misirdin qikix

¹² – Sən Isra'illarning nopusini təkxürgən waqtingda, royhətkə elinoqan hər bir ər əzlrining bala-qazadin saklinixi üçün, xu məydanda mən – Pərwərdigarəja həyatlik tələm puli tapxursun. ¹³ Royhətkə elinoqanlar rəsmiy əlqəm boyiqə kixi bexioja altə gramdin kümüx tapxursun. Bu, Pərwərdigarəja atalojan hədiyə bolup hesablinidu. ¹⁴ Yigirmə yaxtin axkanlarning həmmisi Pərwərdigarəja hədiyə tapxuruxi kerək. ¹⁵ Jenini kütquzux üçün berilidojan bu hil hədiyini baylar artuk tapxuruwətmisun. Kəmbəşəllərmu kəm tapxurup koymisun. ¹⁶ Gunahning kəqürüm kilinixi üçün yiojiwelinəjan pullar Pərwərdigar bilən uqrixix qedirining hirajiti kilinsun. Bu pullar manga ularni yad ətküzidu wə ularni gunahtin sakit kilidu.

Paklinix desi

¹⁷ Pərwərdigar Musaəja mundak dedi:

¹⁸ – Tuqtin bir das yasitilsun wə das kəyojuqmu tuqtin kuydurulup, ular Pərwərdigar bilən uqrixix qediri bilən kurbanlik supisining otturisioja kəyulsun həm daska su kuyup kəyulsun. ¹⁹⁻²⁰ Harun wə uning oqulliri qediroja kirginidə yaki kurbanlik supisioja kurbanlik sunəjili kəlginidə, bu dastiki suda put-kollirini yusun. Bolmisa, ular öltürüldü. ²¹ Ular put-kolini yuqandila, ölümdin haliy bolidu. Bu, ular wə ularning əwladliri mənggü ri'ayə kilidojan ka'idə bolsun.

Mukəddəs yaq təyyarlarx usuli

²² Pərwərdigar Musaəja mundak dedi:

²³ – Rəsmiy əlqəm boyiqə əng esil huxbuy dora-dərməklərdin, yəni murməkki suyuqlukidin altə kilo, gül darqindin üq kilo, egirdin üq kilo, ²⁴ kowzakdarqindin altə kilo wə zəytun yeşidin tət litir təyyarlinip, ²⁵ huxbuy dora-dərməklərni təngxəx usuli boyiqə arilaxturulup, mukəddəs yaq yasalsun. ²⁶ Bu yaq bilən Pərwərdigar bilən uqrixix qediri, əhdə sanduki, ²⁷ xirə wə uning saymanliri, qiraşdan wə uning saymanliri, isriqdan, ²⁸ kəydürmə kurbanlik supisi wə supining barlik saymanliri, paklinix desi wə das kəyojuq katarliklar yaqlinip, ²⁹ təltəküs mukəddəs kilinsun. Bu nərsilərgə təgkən nərsilərmu mukəddəs bolidu.

³⁰ Harun wə uning oqullirining manga ajritilip, mening huzurumda rohaniylik kilixi üçün, yənə muxu yaq bilən ularni yaqlap kəyojin.

³¹ Isra'illərəja xuni eytkinki, bu yaq əwladtin əwladkiqə mukəddəstur.

³² Xunga, bu yaq hərgizmu adəttiki kixilər üçün ixlitilmisun həm ohxitip

Misirdin qikix

yasalmisun, qünki u mukəddəstur. Silərmu uni mukəddəs, dəp bilixinglar kerək. ³³ Kimdəkim bundak yaqni əzi ohxitip yasisa yaki rohaniylardin baxka hərəkəndək kixigə sürkisə, u həlkim kataridin qikiriwetilidu.

Isrik yasax usuli

³⁴ Pərwərdigar Musaqja mundak dedi:

– Isrikka ixlilidioqan yelim, kululə kepi talkini, aq dewirkay wə sap məstəklərdin ohxax miqdarda elip, ³⁵ uni adəttiki huxbuy ətir yasax usuli boyiqə təngxəp, andin uningəja azrak tuz arilaxturup, sap wə mukəddəs isrik yasalsun. ³⁶ Bu isriklərdin azrak elinip, talkəndək uxxak yanjilip, Pərwərdigar bilən uqrixix qediri iqidiki əhdə sanduqining aldioja koyulsun. Mən u yərdə silər bilən uqriximən. Silər bu isrikni əng mukəddəs isrik, dəp bilinglar. ³⁷ Lekin, silər özünglar üqün bu hil usulda isrik yasimanglar. Qünki, bu hil isrik pəkət Pərwərdigarqjila hastur. ³⁸ Əzliri huzurlinix üqün bu hil isrikka ohxitip isrik yasioqanlarning həmmisi həlkim kataridin qikiriwetilidu.

31-bab**Ibadət jayi yasioquqi ustilarning tallinixi**

¹ Pərwərdigar Huda Musaqja mundak dedi:

² – Kara! Mən Yəhuda kəbilisidin Hurning nəwrisi, Urining oqjli Bizal'elni tallidim. ³ Mən uni öz rohim bilən qəmüldürüp, uningəja əkil-parasət, bilim wə hilmuhil hünər-sənət iktidarini ata kildim. ⁴ U hazır hilmuhil hünərləni, yəni altun, kümüx wə tuqtin hər hil nərsiləni yasax, ⁵ kimmətlik taxlarni kesix wə ularni zinnət buyumlirioja selix, yaqjaqlarəja nəkix oyuxtək hünərləni bilidu.

⁶ Mən yənə Dan kəbilisidin Ahisamakning oqjli Oholi'abni uningəja yərdəmqilikkə təyinlidim. Xuningdək, barlik usta hünərwənlərgimu tehimu kəp əkil-parasət ata kilip, ularəja mən tapilioqan nərsiləni yasax qabiliyitini bərdim. ⁷ Ularning wəzipisi: Pərwərdigar bilən uqrixix qediri, əhdə sanduqi wə uning üstigə koyulidioqan sanduk aqzi, yəni «Məhir-xəpkət təhti» həm qedir iqidiki barlik saymanlarni, ⁸ xirə wə xirəning saymanlirin i, sap altundin yasilidioqan qiraqdan wə qiraqdaning saymanlirinini həmdə isrikdan, ⁹ keydürmə kurbanlik supisi wə supidikini barlik saymanlarni, xundakla paklinix desi wə das koyuquqni

Misirdin qikix

yasax, ¹⁰ Ҳарун wə uning oqulliri rohaniylik wəzipisini oʻtigəndə kiyidioʻqan nəpis mukəddəs kiyimlərni tikix, ¹¹ mukəddəs yaʻoʻl wə mukəddəs jayda ixlitilidioʻqan huxbuy isrik yasax katarliklarni oʻz iqigə alidu. Ular bularning həmmisini mening əmrin boyiqə kilsun.

Dəm elix künigə kattik ri'ayə kilix

¹²⁻¹³ Pərwərdigar Musaoʻja Isra'illaroʻja munularni yətküzüxnə tapilidi:

– Silər mən bəlgiligən dəm elix künigə qokum kattik ri'ayə kilinglar.

Qünki, bu mən bilən silər otturimizdiki mənggülik bəlgidur. Bu, silərni pak kiləuqining mən – Pərwərdigar ikənlikimni bildüridu. ¹⁴ Silər dəm elix künigə kattik ri'ayə kilinglar. Qünki, bu mukəddəs kün. Bu künigə əməl kilmay, adəttiki kündikidək ixligənlər Isra'il kataridin qikiriwetilip, ularoʻja əlüm jazasi berilsun. ¹⁵ Ix kilixinglar üqün altə kün bar. Lekin, yəttinqi künə manga atilidioʻqan dəm elix künidur. Bu künə ix kiləqanliki kixigə əlüm jazasi berilsun. ¹⁶ Isra'illar tüzülgən əhdining bəlgisi süpitidə bu künigə mənggü kattik ri'ayə kilsun. ¹⁷ Bu, mən bilən Isra'illar otturidiki mənggülik bəlgidur. Qünki, mən – Pərwərdigar altə kündə pütün ələmni yarattim, yəttinqi künə ixni tohtitip aram aldim.

¹⁸ Huda Sinay teʻoʻjida Musaoʻja bu səzlərni kiləqandin keyin, pərlər yeziləqan ikki tax tahtini uningəja tapxurdi. Taxka Huda pərlərni oʻz kəli bilən yazəqanidi.

32-bab**Altun mozay**

¹ Isra'illar Musaning xunqə wakittin beri taʻoʻjdin qüxmigənlikini kərup, Ҳарunning ətrapiʻoʻja olixiwelip, uningəja:

– Turung! Bizgə yol baxlap mangidioʻqan but yasap bering! Bizni Misirdin elip qikkan həliki Musaning nemə bolup kətkənlikini biləlmiduk, – deyixti.

² Ҳарун ularoʻja:

– Hotun, bala-qaqiliringlarning kulikidiki altun həkəilarni manga əkelip beringlar, – dedi. ³ Ular altun həkəilarni elip, Ҳарunning aldioʻja kelixti.

⁴ Ҳарун həkəilarni ixlitip, mozay süritidə bir but yasidi.

Halayik:

– Əy Isra'il həlki, bizni Misirdin elip qikkan ilahimiz mana xu! –

deyixti.

⁵ Ҳарун бuni көрүп, алтун мозай бутning алдиоҗа бир курбанлик суписи yasap:

– Өтә Пәрвәрдигар үқүн heyt килимиз, – дәр elan кildi. ⁶ Өтиси сәһәрдә, һәлк кәйдүрмә курбанлик wә amanлик курбанликini кildi. Andin keyin, olturup haliqanqә yәp-iqixip, кәyp-sapa килиxti.

⁷ Пәрвәрдигар Musaqә:

– Sән dәрһal таqјdin қүxkin! Qünki, sән Misirdin elip қикқан һәлкing gunahқа toldi. ⁸ Ular mән kәrsәtkән yoldin qәtnәp kәtti. Ular altundin mozay süritidә but yasap, uningqә qokunup, uning үқүн курбанлик килиxti. Ular: «Bizni Misirdin elip қикқан ilahimiz mana xu» deyixti.

⁹ Mән bu һәлкning intayin boyni kattiklikini bildim. ¹⁰ Өmdi sән mening iximqә arilaxma, mән ularqә qәzipimni қүxürүp һalak килиwetimән. Seni wә sening әwladliringni bolsa qong һәлк килиmән, – dedi.

¹¹ Lekin, Musa Pәрвәrdigari bolqan Hudaqә mundaq dedi:

– I Pәрвәrdigар, өз һәлкinggә nemixқа bundaq qәzәplinisән? Ularni sән zor kudriting bilән Misirdin elip қикmioqanmiding? ¹² Nemә үқүн Misirliklarqә «Hudasi ularni таqј-dalalarda pütünlәy һalak килиp, yәр yүzidin yokitix үқүн, mәksәtlik һalda Misirdin elip қикқанikән» deyixkә sәwәb tepip berisән? Qјәzipingni besiwelip, niyitingdin yanqaysән. Өz һәлкinggә qong balayi'apәt қүxürmigәysән. ¹³ Hizmәtkarliring Ibrahim, Is'hak wә Yakuplarni әsliгәysән. Sән өз naming bilән kәsәм килиp, ularqә: «Әwladingni asmandiki yultuzlardәk kәp килиmән, bu pütүн zeminni sening әwladinqә mәnggүlүk miras килиp berimән» degәniding, – dedi. ¹⁴ Buning bilән, Pәрвәrdigар niyitidin yenip, өз һәлкigә balayi'apәt қүxürmidi.

¹⁵ Musa ikki yүzigә pәzләр yezilqan ikki tax tahtini elip таqјdin қүxti.

¹⁶ Bu ikki tax tahtiqә Huda әzi әjir singdүrүp, uningqә pәzләrni өз kәli bilән yazoqanidi.

¹⁷ Yoxuwa halayikning qukan-sürән awazini anglap, Musaqә:

– Karargahқа jәngning awazi қikiwatқandәk килиdu! – dedi.

¹⁸ Musa uningqә:

– Jәng qәlibisining tәntәnisigimu, mәqlubiyәt pәryadiqimü ohximaydu, bәlki nahxa-küy sadasi! – dedi.

¹⁹ Musa karargahқа yekin kelip, mozay but wә samaqә қүxkән halayikni kәrүp, qәzipini basalmay, elip қүxkән ikki tax tahtini таqning etikidә yәrgә taxlap qәkiwәtti. ²⁰ Andin, u halayik yasiwaloqan mozayni

Misirdin qikix

køydürüp, talkandæk kilip suoqa qeqiwætti wə Isra'illarni uni iqixkə buyrudi.²¹ U Hərunoqa:

– Bu kixiləрни xunqə qong gunahka koyuwətküdək, ular sanga nemə kiləjanidi? – dedi.

²² Hərun mundak jawab bərди:

– Manga hapa bolmioqaysən. Bu kixiləarning yamanlik kilixka niyət baqləjanlikidin sening həwiring bar. Ular manga:²³ «Bizgə yol baxlap mangidojan but yasap bering! Bizni Misirdin elip qikқан heliki Musaning nemə bolup kətkənləkini biləlmiduk» dedi.²⁴ Mən ularoqa: «Altun zinnət buyumliringlarni əkelinglar» degənidim. Altun jabdukliri barlar əkelip manga tapxurdi. Mən bu altun jabduklarni otka taxliwidim, u mozay bolup qikti.

²⁵ Musa Hərunning baxkuruxka amalsiz kəlojanliki bilən, həlkning öz məyliqə ix kilip, düxmənlirining məshirə nixani bolup kəlojanlikini kərди.²⁶ U kəragahning aldida turup kattik awaz bilən:

– Pərwərdigar tərəptə turidojanlar mən tərəpkə kelinglar! – dəp towliojanidi, pütkül Lawiyalar uning ətrəpioqa yiojildi.

²⁷ Musa ularoqa:

– Pərwərdigar, yəni Isra'illar etikad kilip kəlgən Huda silərgə həmminglarning kiliq esip, kəragahning bu qetidin u qetigiqə arilap, öz kərindaxliringlar, dost-buradərliringlar wə kəoxnanglarni oltürüxünglarni buyrudi, – dedi.²⁸ Lawiyalar buyrukka boysunup, u küni təhminən üç ming kixini kiriwətti.

²⁹ Musa Lawiyalaroqa:

– Bүgün özünglarni Pərwərdigarəqa atidinglar. Silər öz oqulliringlar wə kərindixinglarni ayimiojanlikinglar üqün, bүgün Pərwərdigarning iltipatioqa muyəssər boldunglar, – dedi.

³⁰ Ətisi, Musa halayikka:

– Silər qong gunah kidinglar. Əmdi mən yənə taojka, Pərwərdigarning yenioqa qikimən. Silərgə Pərwərdigarning kəqürümini tiləymən, bəlkim uningəqa muyəssər bolalixim mumkin, – dedi.

³¹ Buning bilən, Musa Pərwərdigarning huzurioqa qikip:

– Bu həlk qong gunah kildi. Ular altundin but yasap qokundi.

³² Ularning gunahini kəqürüm kiləqaysən. Undak bolmisa, öz həlkningning kətaridin mening ismimni qikiriwətkəysən, – dedi.

³³ Pərwərdigar uningəqa:

– Həlkim kətaridin qikiriwetilidojanlar mening aldimda gunah

Misirdin qikix

kilojanlardur. ³⁴ Өmdi sən həlkni mən sanga kərsətkən jayəja elip bar. Mening pərixtem aldingda seni baxlap mangidu. Lekin waqti kəlgəndə, mən ularni ətəküzgən gunahliri üçün jazalaymən, – dəp jawab kayturdy.

³⁵ Pərwərdigar həlk iqigə kesəl qüxürdi. Qünki, ular Hərun yasap bərgən altun mozayəja qokunəjanidi.

33-bab

Pərwərdigarning Isra'illarni Sinay teəjidin ketixkə buyruxi

¹ Pərwərdigar Musəja mundak dedi:

– Sən əzüng Misirdin elip qikқан həlk bilən bu yərdin ketip, mən İbrahim, Is'hak wə Yakuplarəja kəsəm kilip, ularning əwladliriəja berixkə wədə kilojan yərgə barəjin. ² Sanga yol baxlaxka pərixtemni əwətimən. Mən Kən'anlar, Amorlar, Hitlar, Pərizzilər, Hiwlar wə Yibuslarni həydəp qikirip, ³ seni süt wə həsəl ekip turidiojan yərgə apirimən. Lekin, mən silər bilən billə barmaymən. Qünki, silər boyni kattik həlk boləjaqka, mən silərni yolda həlak kiliwetixim mumkin.

⁴ Buni angliojan halayik intayin məyüslinip, zinnət buyumlarni takimaydiojan boldi. ⁵ Qünki, Pərwərdigar Musaning munu sözlərni ularəja yətküzüp koyuxini buyruəjanidi: «Silər boyni kattik həlk. Əgər mən silər bilən azrakla billə bolsam, silərni pütünləy həlak kiliwetixim mumkin. Өmdi silər əzünglarda bar boləjan zinnət buyumlarni eliwetinglar. Mən silərni kandaq bir tərəp kilixni bəlgiləy.» ⁶ Xuning bilən, Isra'illar Sinay teəjidin ayriloəjanidin tartip, zinnət buyumlarni zadi takimidi.

Uqrixix qediri

⁷ Hər ketim Isra'illar kəragah kuroəanda, Musa «Pərwərdigar bilən uqrixix qediri» dəp ataləjan ibadət qedirini kəragahın heli yirak jayda tikətti. Pərwərdigarəja du'a-tələpliri barliki kixilər u yərgə barsa bolatti. ⁸ Musa kaqanla bolmisun uqrixix qediriəja mangoəjinida, halayik əz qedirining aldidə ərə turup, Musaning kəynidin taki u uqrixix qediriəja kirip boləjuqə kərixip turuxatti. ⁹ Musa qediriəja kirgən wakıtta, bulut tüwrüki qüxüp, «uqrixix qediri»ning aldidə turatti. Pərwərdigar bulut iqidin Musa bilən sözlixətti. ¹⁰ Halayik bulut tüwrükining uqrixix qedirining ixik aldidə turoəanlikini kərsila, əz qedirliri aldidila ruslinip,

Misirdin qikix

Hudaqja sɔjdə kilixatti. ¹¹ Pərwərdigar qedir iqidə Musa bilən huddi kixilər dost-buradərliri bilən səzləxkəngə ohxax yüzməyüz səzlixətti. Musa qarargahka kaytip kəlgində, uning yax yadəmqisi Nunning oqlı Yoxuwa qedirda qalatti.

Musaning Pərwərdigarning uluqlukini kəruxi

¹² Musa Pərwərdigarqja:

– Sən manga bu həlkni baxlap berixka əmr kiləjaniding. Ləkin, sən manga kimni mən bilən billə berixka əwətidiojanlikingni eytmiding. Sən meni alahidə məksət bilən talliojanlikingni wə manga bəht ata kiləjanlikingni eytkaniding. ¹³ Undak ikən, sening yolungda mengip, həmixə aldingda iltipət tepixim üqün, manga yol kərsətkəysən wə bu həlkning öz həlking ikənlikini esingdə tutkaysən, – dedi.

¹⁴ – Mən özüm sən bilən billə berip, seni oqəm-kayqjudin halas kilay, – dedi Pərwərdigar.

¹⁵ Musa uningqja:

– Əgər sən biz bilən billə barmisang, bizni bu yərdin ayrimiojaysən.

¹⁶ Əgər sən biz bilən billə barmisang, baxkılar həlkingning wə mening Pərwərdigarimiz boləjan sening aldingda iltipət tapkanlikimizni nemidin bilsun?! Buningdin baxka nemə ix bizni dunyadiki baxka həlklərdin pərkləndürəlisun?! – dəp jawab kayturdi.

¹⁷ Pərwərdigar Musaqja:

– Sening təliping boyiqə ix kərimən. Qünki, sən mening iltipatimoqja erixting. Mən seni alahidə məksət bilən tallidim, – dedi.

¹⁸ Xunga, Musa:

– Manga öz uluqlukungni kərsətkəysən, – dedi.

¹⁹ Pərwərdigar mundak jawab kayturdi:

– Mən pütүн məhribanlikimni kərsitip, sening aldingdin ətüp, «Mənggü Bar Boləjuqi» degən mukəddəs namimni jakarlaymən. Kimgə məhribanlik kiləjum kəlsə, xuningqja məhribanlik kilimən, kimgə iq aqririkum kəlsə, xuningqja iq aqriritimən. ²⁰ Bırak, sanga öz qirayimni kərsətməymən. Qünki, meni kərgən kixi tirik qalmaydu. ²¹ Ləkin, mening yenimda bir jay bar. Sən u yərdiki koram taxning üstidə turəjin.

²² Mening parlak nurum u yərdin ətidojan wakıtta, mən seni taxning yoqukiqja koyup, kolum bilən yepip turimən. ətüp boləjandin keyin,

²³ kolumni tartiwalimən. Sən meni kəynimdin kərisən. Qirayimni kərsəng bolmaydu.

34-bab

Pərz tahtisining kayta berilixi

¹ Pərwərdigar Musaoja:

– Sən ilgirikigə ohxax ikki tax tahta yonup kəl. Sən qeqiwətkən heliki tax tahtidiki sözlərni xu ikki tahtioja yazay, ² sən ətə ətigəngiqə təyyar bolup, Sinay teojoja qikip, taotning qokkisida mən bilən kərükkin.

³ Hərқandak kixi sən bilən billə qikmisun. Pütün taotda adəm bolmisun, hətta kala-koymu taotning tüwidə otlimisun, – dedi. ⁴ Xuning bilən, Musa ikki tax tahta yonup, ətisi səhərdə Pərwərdigarning buyruki boyiqə ularni taotka elip qikti.

⁵ Pərwərdigar bulut iqidə qüxüp, Musaning yenioja kelip, əzining «Mənggü Bar Bolotuqi» degən mukəddəs namini jakarlidi.

⁶ Pərwərdigar Musaning aldidin otüp:

– Mən «Mənggü Bar Bolotuqi», yəni Pərwərdigardurmən. Mən intayin mehriban wə rəhimdil Hudadurmən. Asanliqə oqəzəplənməymən, mehır-muhəbbitim mol, wapadarmən. ⁷ Mingliojan əwladlaroja bolojan mehır-muhəbbitimni üzöldürməy, gunah wə səwənliklərni kəqürüm kilimən. Lekin, mən gunahkarlarni jazalimay koymaymən, ularning əwladlirini taki üqinqi, tətinqi əwladkiqə jazalaymən, – dedi.

⁸ Musa dərhal yərgə bax koyup səjdə kildi. ⁹ U:

– I Igəm, əgər sən məndin razi bolsang, biz bilən billə baroqaysən. Bu həlkning boyni kattik bolsimu, ularning gunah wə səwənliklirini kəqürüm kiləqaysən. Bizni öz igidarqilikingoja aləqaysən, – dedi.

Yengiwaxtin əhdə tüzük

¹⁰ Xuning bilən, Pərwərdigar Musaoja mundak dedi:

– Əmdi mən silər bilən əhdə tüzimən. Mən aldinglarda dunyaning hərқandak jayidiki hərқandak həlk kərüp bakmiojan qong karamətlərni kərsitimən. Sening ətrapingdiki həlklər mening – Pərwərdigarning əməliyətlirini kərsun. Qünki, mən silərni dəp kərkunqluk ixlarni kərsitimən. ¹¹ Mən bügün sanga jakarlaydiojan əmrlirimgə ri'ayə kiləqin. Sən u yərgə kirgən waktingda, mən Amorlar, Kən'anlar, Hitlar, Pərizzilər, Hiwlar wə Yibuslarni həydəp qikirimən. ¹² Ehtiyat kiləqinki, sən baridiojan jayidiki ahalə bilən hərgiz kelixim tüzmingin. Bolmisa, sən ularning kapkinioja qüxüp, ularoja ohxax, rəzil yoloja mengip ketisən.

Misirdin qikix

¹³ Xuning üçün, ularning kurbanlik supilirini örüwetip, ularning ilah döp tikliwalöjan tax tüwrüklirini wə Axera ayal ilah butlirini qekiwətkin.

¹⁴ Məndin baxkıöja ibadət kılma, qünki «Kızöjanöjuqi» mening bir namim bolup, mən kızöjiniöjan Hudadurmən. ¹⁵ Yərlik ahalilər bilən kelixim tüzmə. Ular öz ilahlirioja qokunöjan wə kurbanlik kılöjan wakıtlirida senimu təkli kılıxi, sənmu özüngni pahixilərdək setip, ularning ilahlirioja atiojan kurbanliklirioja eöjiz tegip kelixing mumkin.

¹⁶ Sening oöjulliring yat həlk kızlirini nikahioja elip, özini pahixilərdək setip, məndin yüz örüp, yat ilahlaröja qokunuxi mumkin.

¹⁷ Qokunux üçün but yasima.

¹⁸ Petir nan heyti kil. Mening əmrimgə bina'ən bu heyttə uda yəttə kün petir nan yə. Heytni zira'ətlər bih qikaröjan bax bahar eyida ötküz, qünki silər xu ayda Misirdin qikқан.

¹⁹ Pütkül tunji oöjul wə barlik tunji tuöjulojan ərkək mal, məyli u kala yaki koy bolsun, manga mənsup. ²⁰ Silər tunji ərkək təhəyning ornioja koy kurbanlik kılsanglarmu bolidu. Əgər undak kılmisanglar, təhəyning boynini sundurup kurbanlik kilinglar. Öz əwladliring iqidiki pütkül tunji oöjullarni qokum bədəl berip kayturuwal. Aldimoja kuruk kol kəlmə.

²¹ İx kilingöja yetərlik altə kün bar. Yəttinqi küni, məyli u terikqilik yaki orma məzgili boluxidin kət'iynezər, qokum aram alöjin. ²² Tunji pixқан buöjdaylarni oriojanda, orma heyti kil. Küzdə həsullarni ambaröja yiojkinigda, həsul yiojix heyti kil. ²³ Pütkül ərlər bir yilda üq ketim manga – İsrə'il həlki etikad kılıp kəlgən İgisi Hudaning aldioja kəlsun.

²⁴ Mən yat həlklərni sening aldingdin həydöp qikirip, zeminingni kengəytimən. Xuning bilən, sən yilda üq ketim manga ibadət kılöjili kətkən waktingda, heqkim sening yurtungöja yaman kəz tikməydu.

²⁵ Manga kurbanlik kenini boldurulöjan hemirdin pixurulöjan yeməklik bilən billə atima. Ötöp ketix heytida soyöjan kurbanlikning gəxini ətisi ətigəngiqə saklıma.

²⁶ Hər yili tunji pixқан zira'ətlərnin əng yahxi yeridin mening hanamoja əkirip, manga – Pərwərdigaringlar Hudaoja ata.

Oöjlakni anisining sütidə pixurma.

²⁷ Pərwərdigar Musaoja:

– Bu sözlərni hatiriliwal. Qünki, mən sən wə İsrə'il həlki bilən muxu sözlərni asas kılıp əhdə tüzdü, – dedi. ²⁸ Musa Pərwərdigarning yenida kırık keqə-kündüz turup, heq nərsə yemidi həm iqmidi. Pərwərdigar əhdining asasi bolöjan on pərzni ikki tax tahtioja yezip bərdi.

Misirdin qikix

Musaning taqdin qüxüxi

²⁹ Musa pərzlər yeziloqan tax tahtilarni elip taqdin qüxkinidə, Pərwərdigar bilən sözləxkənliki üqün, uning qirayi parkirap kətkənidi. Birak, əzi buni bilməytti. ³⁰ Hərun wə baxka Isra'illar Musaning qirayidiki nurni kərüp, uningə yəkin kelixtin kərkuxti. ³¹ Birak, Musa ularni qakiroqanda, Hərun wə pütün jama'ət aksakalliri uning aldioqə kəldi. Musa ularəqə səz kildi. ³² Xuningdin keyin, pütkül Isra'illar Musaning aldioqə kelixti. Musa Pərwərdigar Sinay teoqida uningə bərgən kanunni ularəqə tapilidi. ³³ Musa ularəqə səzləp boləqandin keyin, yaqlik bilən yüzini yepiwaldi. ³⁴ Hər ketim u uqrixix qediriəqə kirip Pərwərdigar bilən sözləxkinidə, yüzini yepiwaloqan yaqlikni eliwetətti. Qikən waktida, Pərwərdigar tapxuroqan səzlərnə Isra'illarəqə yətküzətti. ³⁵ Bundaq wakitlarda, Isra'illar uning yüzining parkirap turidioqanlikini kərətti. Uningdin keyin, Musa yüzini yepip yürətti. Pərwərdigar bilən sözləxkili kirginidə yənə eliwetətti.

35-bab

Dəm elix künining ka'idə-nizami

¹ Musa pütün Isra'illarni qakirip, ularəqə mundaq dedi:
– Pərwərdigar silərnəng təwəndiki ka'idigə ri'ayə kilixinglarni buyrudi.
² «Ix kilixinglarəqə yetərlik altə kün bar. Yəttinqi kün bolsa mukəddəs bolup, u Pərwərdigarəqə mənəsup boləqan dəm elix künidur. Bu küni hizmət kiləqanliki kixigə ölüm jazasi berilidu. ³ Dəm elix küni, həttə öz əyidə ot yekixkimu bolmaydu.»

Ibadət jayi üqün hədiyə sunux

⁴ Musa pütün Isra'il həlkiqə yənə mundaq dedi:
– Pərwərdigar xundak əmr kildiki: ⁵ «Silər Pərwərdigarəqə hədiyə sununglar, halioqanlar altun, kümüx, tuq, ⁶ kək, səsün wə tok kızil rənglik yip, kəndir yip həm əqkə tiwiti, ⁷ kızil boyaloqan koqkar terisi, nəpis ixləngən terilər, akatsiyə yaqliqi, ⁸ qiraql yeqlə, mukəddəs yaql wə isrik yasilidioqan huxbuy dora-dərməklər, ⁹ bax rohaniy kiyidioqan kiska efod bilən kəkrəklikkə kadilidioqan yolluk həkik wə baxka esil taxlarni hədiyə kilsun.»

Ibadət qedirining saymanliri

¹⁰ – Aranglardiki mahir ustilar kelip, Pərwərdigar buyruqan barlik nərsiləni, ¹¹ yəni ibadət qediri, qedirning yopuqi, qedirning ilmək, ram, toqra baldakliri wə tüwrükliri həm tüwrük putliri, ¹² əhdə sanduqi, sanduqni kətüridiqan baldaklar, sanduqning aqzi, yəni «mehir-xəpkət təhti» wə yopuk pərdisi, ¹³ xirə, xirəni kətüridiqan baldaklar wə xirə saymanliri, Hudaqə sunidiqan nanlar, ¹⁴ qiraqdan wə uning saymanliri, qiraq wə qiraq yeqi, ¹⁵ isriqdan wə uni kətüridiqan baldaklar, mukəddəs yaq wə huxbuy isriq, qedirning kirix aqzining pərdisi, ¹⁶ köydürmə qurbanlik supisi bilən uning tuq xalasi, kətürük baldakliri wə barlik saymanliri, paklinix desi wə das koyuq, ¹⁷ hoylining qərisidiki pərdə tosuklar, pərdə tüwrükliri wə tüwrük putliri, hoylining kirix aqzining pərdisi, ¹⁸ qedir wə hoylining kozuk wə taniliri, ¹⁹ rohaniy Hərun wə uning oqulliri mukəddəs jayda hizmət ətigəndə kiyidiqan nəpis mukəddəs kiyimləni təyyarlisun.

Həlkning hədiyyisi

²⁰ Pütün İsrə'il həlki Musaning yenidin kaytixti. ²¹ Kəngli riqbətəngən wə razimənlik bilən hədiyə kilixni halıqanlarning həmmisi Pərwərdigar bilən uqrixix qedirini bina kilix, uning iqidiki nərsiləni yasax wə mukəddəs kiyimni tikixkə kerəklik bolıqan lazimətlikləni elip kelixti. ²² Hədiyə kilixni halaydiqan ərlər wə ayallar bulapka, halka, üzük wə biləzük katarlik hər hil altun buyumlarni əkelip, Pərwərdigar üqün atidi. ²³ Kək, səsün, tok kızil rənglik yip, kəndir yip, eqkə tiwiti, kızil boyalqan koqkar terisi wə nəpis ixləngən terə katarlik nəsiliri barlar ularni elip kelixti. ²⁴ Kümük yaki tuq hədiyə kılalaydiqanlar hədiyilirini elip kelixti. Akatsiyə yaqıqi barlarmu uni elip kelixti. ²⁵ Kəli qewər ayallar öz kəli bilən egirgən kək, səsün wə tok kızil rənglik yip həm kəndir yip elip kelixti. ²⁶ Kəngli riqbətəngən Kəbiliyətlik ayallar yənə eqkə tiwitidin yip egirixti. ²⁷ Aksakallar efodkə wə kəkrəklikkə qadilidiqan yolluk həkik wə baxkə esil taxlar, ²⁸ qiraq, mukəddəs yaq wə isriq üqün huxbuy dora-dərmək wə yaqlarni elip kelixti. ²⁹ Məyli ər yaki ayal bolsun, Pərwərdigarqə hədiyə sunuxni halıqan İsrə'illarning həmmisi hədiyilirini elip kelixip, Pərwərdigar Musa arkilik ularni selixkə buyruqan ibadət jayı üqün təkdım kilixti.

Misirdin qikix

Ibadət qedirini yasax hüniri

³⁰ Musa sözini dawamlaxturup mundak dedi:

– Qaranglar! Pərwərdigar Yəhuda kəbilisidin Hurning nəwrisi, Urining oqli Bizal'elni tallidi. ³¹ Uni öz rohi bilən qəməldürüp, uningoja əkil-parasət, bilim wə hilmuhil hünər-sənət iktidarini ata kildi. ³² U hazır hilmuhil hünərlərni, yəni altun, kümüş wə tuqtin hər hil nərsilərni yasax, ³³ kimmətlik taxlarni kesix wə ularni zinnət buyumliroja selix həmdə yaqjaqlaroja nəkix oyuxtək hünərlərni bilidu. ³⁴ Pərwərdigar yənə Dan kəbilisidin Ahisamakning oqli Oholi'abkimu əkil-parasət ata kilip, uni wə bizalilni baxkilaroja ustaz kildi. ³⁵ Pərwərdigar ularni əkil-parasətlik kilip, ularoja nəkkaxlik, oymiqilik, kək, səsün, tok kızil rənglik yung yip wə kəndir yiptin xəxtə tikix, rəhtlərni tokux katarlik hər hil nəpis hünər-sənət iktidarlirini ata kildi. Ular hər hil ixlarning həddisidin qikalaydu wə hilmuhil hünərlərni oylap qikiralaydu.

36-bab

¹ Bizal'el, Oholi'ab wə baxka usta hünərwənlər, yəni Pərwərdigarning iktidar ata kilixi bilən ibadət jayini kəndak yasaxni bilgən kixilərninğ həmmisi Pərwərdigarning kərsətmisi boyiqə xu hizmətlərni kilsun.

Həlkning hədiyiliri

² Musa Bizal'el bilən Oholi'ab wə Pərwərdigar kabiliyət ata kiləjan, kəngli riqbətlinip hizmət kilixni haliojan kixilərni yiqdi. ³ Ular Musadin Isra'illarning ibadət jayini yasaxka hədiyə kiləjan barlik sowəqatlrini tapxuruwalidi. Hər küni ətigənliki, kixilər öz məyli bilən sowəqatlrini elip kelətti. ⁴ Xunga, ibadət jayini yasaxka katnaxkan ustilar öz hizmətlirini tohtitip, ⁵ Musaning aldiəja berip: «Kixilər elip kəlgən hədiyilər Pərwərdigar buyruəjan ibadət jayini yasax ehtiyajidin exip kətti!» deyixti.

⁶ Xunga, Musa pütin kərgahtikilərninğ əmdi ibadət jayi üqün hədiyə kilməslikini buyrudi. Kixilər bolsa sowəqat elip kelixni xundila tohtatti.

⁷ Tapxuruwelinojan hədiyilər pütin ibadət jayioja yetip, hətta exip kaldidi.

Ibadət qedirining yasilixi

⁸ Hizmətqi hadimlar iqidiki usta hünərwənlər Pərwərdigarning ibadət

Misirdin qikix

qedirini on danə yopuktin yasidi. Bu yopuklar kəndir yip bilən kək, səsün wə tok kızil rənglik yung yiptin tokulup, üstigə kəli qewər usta tərpidin kənatlik pərixtilərning süriti nəpis kəxtiləndi. ⁹ Hər bir yopukning qong-kıqıqlıki ohxax həlda, uzunluqi on tət, kəngliki ikki metirdin kılındi. ¹⁰ Yopukların bəxi bir parqə, qəlojan bəxi yənə bir parqə kılınıp ulandı. ¹¹ Ulanəjan hər bir qong parqining əng qetidikisigə kək rənglik izmə tikildi. ¹² Yopukning bir parqisining əng qetidikisigə əllik izmə, yənə bir parqisining əng qetidikisigimu əllik izmə tikildi. ¹³ Əllik altun ilmək yasilip, ikki parqə yopuk tutaxturuldi.

¹⁴ İbadət qedirini yepix üqün, əqkə yungidin on bir parqə kəlin yopuk rəht tokuldi. ¹⁵ Yopukların hər birining qong-kıqıqlıki ohxax bolup, uzunluqi on bəx, kəngliki ikki metirdin boldi. ¹⁶ Yopukların bəx danisi bir parqə, qəlojan altisi yənə bir parqə kılınıp ulandı. ¹⁷ Birinqi qong yopukning əng qetidiki parqisigə əllik izmə, yənə bir qong yopukning əng qetidikisigimu əllik izmə tikildi. ¹⁸ Tuqtin əllik ilmək yasilip, ular izmilərgə ətküzülüp, ikki parqə yopuk bir-birigə ulinip, bir pütün yopuk kılındi. ¹⁹ Buningdin baxka, qedirni qəplax üqün, kızil boyalojan koqkar terisidin wə nəpis ixləngən teridin yənə ikki parqə qedir yopuki yasaldi.

²⁰ İbadət qedirini kətürüp turux üqün akatsiyə yaqıqidin ram yasaldi. ²¹ Hər bir ramning uzunluqi bəx metir, kəngliki yətmix bəx santimetir boldi. ²² Hər bir raməja bir-birini tutaxturidiəjan ikkidin uliojuq yasaldi. Həmmə ramlarda xundak uliojuq boldi. ²³ Qedirning jənub tərpiyə yigirmə ram yasaldi. ²⁴ Ramlarning tegigə kümüxtin kirik danə put yasilip, hər bir ramning tegigə ikkidin ornitildi. ²⁵ Yənə qedirning ximal tərpiyigimu yigirmə ram yasilip, ²⁶ bular üqünmu kümüxtin kirik danə put yasilip, hər bir ramning tegigə ikkidin təyyarlandı. ²⁷ Ləkin, qedirning kəyni tərpiyə, yəni əjərbkə karitip altə ram yasaldi. ²⁸ Qedirning kəyni tərpidiki ikki bulunəja ikki ram yasaldi. ²⁹ Ramlar bir-birigə yəkin qoyulup, ularning uqi bir qəmbərgə kirgüzülüp muqimlaxturuldi. İkki dokmuxni hasil kılıdiəjan hər ikki ram xundak yasaldi. ³⁰ Demək, qedirning əjərb tərpidə səkkiz ram bolup, hər bir ramning tegidə ikkidin jəm'iy on altə danə kümüx put boldi.

³¹ Buningdin baxka, akatsiyə yaqıqidin on bəx toqra baldaq yasaldi. Buların qedirning bir yenidiki ramləja bəx danə, ³² yənə bir yenidiki ramləja bəx danə həmdə qedirning kəyni tərpidiki əjərbkə karaydiəjan ramləjimü bəx danə ornitildi. ³³ Ramlarning otturisiəja qetilidiəjan ottura baldaq qedirning bir bexidin yənə bir bexiəja yətküzülüp yasaldi.

Misirdin qikix

³⁴ Ramlar wə baldaqlar altun bilən kaplandi, baldaqlar otküzüldioğan halkilarmu altundin yasaldi.

³⁵ Kəndir yip bilən kək, səsün wə tok kızil rənglik yung yiptin bir pərdə tokulup, uningəja koli qewər ustilar tərpidin kanatlik pərixtilərninğ süriti kəxtiləndi. ³⁶ Bu pərdə akatsiyə yaqıqidin yasaloğan tət danə tüwrükkə bekitilgən altun ilməklərgə esildi. Tüwrüklər altun bilən kaplinip, kümüxtin yasaloğan tət putning üstigə ornitildi. ³⁷ Buningdin baxka, kəndir yip bilən kək, səsün wə tok kızil rənglik yung yiptin ibadət qedirining kirix aqzioğa kəxtilik pərdə tokuldi. ³⁸ Pərdini esix üqün, akatsiyə yaqıqidin bəx danə tüwrük yasilip, tüwrük bexi altun bilən kaplandi. Tüwrüklərdə altun ilməklər boldi həm tuqtin bəx danə tüwrük puti yasaldi.

37-bab

Əhdə sandukini yasax

¹ Bizal'el akatsiyə yaqıqidin uzunluqi yüz yigirmə bəx, kəngliki wə egizliki yətmix bəx santimetirlik bir sanduk yasidi. ² Sandukning iqi-sirtini sap altun bilən kaplap, qərisigə altundin jiyək tutti. ³ U yənə altundin tət halka kuydurup, sandukning tət putioğa, hər bir tərpiyə ikkidin ornatti. ⁴⁻⁵ Sandukni kətürüx üqün, akatsiyə yaqıqidin ikki baldak yasap, ularni altun bilən kaplap, ikki yandiki altun halkilardin otküzdi. ⁶ Sandukning üstigə sap altundin uzunluqi bir yüz yigirmə bəx, kəngliki yətmix bəx santimetir kelidioğan sanduk aqzi, yəni «Mehir-xəpkət təhti» yasidi. ⁷ Altundin ikki danə «kerub» dəp atilidioğan kanatlik məhlukning həykilini sokup, ⁸ «Mehir-xəpkət təhti»ning ikki bexioğa birdin ornitip, təht bilən bir pütin kılıp birləxtürdi. ⁹ Kanatlik həykəllər udulmu'udul koyuloğan halda təhtning yüzigə karixip, kanatlini eqip «Mehir-xəpkət təhti»ni yepip turidioğan boldi.

Xirə

¹⁰ Akatsiyə yaqıqidin uzunluqi yüz, kəngliki əllik, egizliki yətmix bəx santimetirlik bir xirə yasilip, ¹¹ sap altun bilən kaplandi həm uning qərisigə altundin jiyək tutuldi. ¹² Xirəning qərisigə tət ilik kənglikte pəwaz koyulup, uningəjimu altun jiyək tutuldi. ¹³ Kətürüx baldaklini selix üqün tət altun halka yasilip, xirəning tət burjikidiki putioğa ornitildi.

Misirdin qıqıx

¹⁴ Baldakların altun halkidin ötküzülüxi üqün halka pəwazoja yekin ornitildi. ¹⁵ Baldak akatsiyə yaojiqidin yasılıp, altun bilən kaplandı.

¹⁶ Xirəning üstidiki iqlimlik hədiyisigə ixlitilidiqan tawak, təhsə, qəynək wə piyalilər sap altundin yasıldı.

Qıraoqdanni yasax

¹⁷ Sap altundin bir qıraoqdan sokuldi. Qıraoqdanning puti bilən tüwrüki, kədəhliri, gül tügüni wə bərgliri bir pütin kilindi. ¹⁸ Qıraoqdanning ikki yenioja hər tərəpkə üqtin altə xahqə qıqırildi. ¹⁹ Hər bir xahqida gül tügüni wə bərgliri boləjan badam qeqiki xəklidiki üq tal kədəh boldi.

Qıraoqdanning altə xahqisining həmmisila muxundak yasıldı.

²⁰ Qıraoqdanning mərkiziy xahqisining uqida gül tügüni wə bərgliri boləjan badam qeqiki xəklidiki tət tal kədəh boldi. ²¹ Qıraoqdanning mərkiziy xahqisidin ikki tərəpkə qıqıriləjan hər bir jüp xahqining astioja tügün qıqırildi. Qıraoqdanning altə xehining həmmisi xundak yasıldı.

²² Pütin qıraoqdan, yəni uning barlik bezəklirining həmmisi birlə parqə altundin sokuldi. ²³ Qıraoqdanəja yoruki aldi tərəpkə qüxidiqan kilip yəttə qıraoq ornitildi. ²⁴ Qıraoqdan, uning pilik kiskıqliri wə küldanliri ottuz tət kilo sap altundin yasıldı.

Isrikdanni yasax

²⁵ Isriqdan akatsiyə yaojiqidin yasıldı. U tət qasa bolup, egizliki bir, uzunluqi wə kəngliki yerim metirdin kilindi. ²⁶ Uning üsti, tət təriri wə tət münggüzi sap altun bilən kaplinip, qərisigə altun jiyək tutuldi.

²⁷ Isrikdanni kətüridiqan baldakları ötküzüx üqün, altundin ikki halka yasılıp, ikki yandiki jiyəklərnig astioja bekitildi. ²⁸ Baldaklar akatsiyə yaojiqidin yasılıp, altun bilən kaplandı.

²⁹ Huxbuy dora-dərməkləni təngxəx usuli boyiqə mukəddəs yaoj wə huxbuy isriklar yasıldı.

38-bab

Kurbanlik supisini yasax

¹ Kurbanlik supisi akatsiyə yaojiqidin yasıldı. Supa tət qasa bolup, uning egizliki bir yerim, uzunluqi wə kəngliki ikki yerim metirdin kilindi.

² Supining tət burjikigə münggüzlər qıqırildi. Ular supa bilən bir

Misirdin qikix

pütün kilinip, tuq bilən kaplandi. ³ Qurbanlik supisiqja ixlitilidiqjan küldan, gürjək, das, lahxigir wə otdan qatarliklar yasaldi. Bu saymanlarning həmmisi tuqtin boldi. ⁴ Buningdin baxka, qurbanlik supisiqja tuqtin bir xala yasilip, qurbanlik supa othanisining otturisiidiki xala təkqisining üstigə koyuldi. ⁵ Andin, baldak ötküzüldiqjan, xalaning tət burjikigə bekitilidiqjan tət danə tuq halka yasaldi. ⁶ Buningdin baxka, qurbanlik supisini kətürük üqün akatsiyə yaqıqıdin ikki baldak yasilip, tuq bilən kaplinip, ⁷ ikki yandiki halkılarqja ötküzüldi. Qurbanlik supisining otturisi kawak kilinip, tahtaydin yasaldi.

Paklinix desini yasax

⁸ Paklinix desi wə das koyojuq Pərwərdigar bilən uqrixix qedirining ixiki aldida hizmət kilidiqjan ayallar tərıpidin berilgən tuq əynəklərdin yasaldi.

Ibadət jayining həylisi

⁹ Ibadət qedirining ətrapini tosüp həylə kilix üqün, kəndir yiptin pərdə tokuldi. Jənuv tərəptiki pərdining uzunlukı əllik metir kilinip, ¹⁰ pərdini kətürüp turux üqün yigirmə danə tuq tüvrük həm ularning tegigə koyoqili yigirmə danə tuq put yasaldi. Pərdilərnı bekitidiqjan tüvrük ilməkliri bilən halkiliri kümüxtin yasaldi. ¹¹ Ximal tərəpkimu pərdə ornitildi. Uning uzunlukımu əllik metir kilinip, pərdini kətürüp turux üqün, yigirmə danə tuq tüvrük həm ularning tegigə koyoqili yigirmə danə tuq put yasaldi. Tüvrük ilməkliri bilən halkiliri kümüxtin yasaldi. ¹² Qıərb tərəptiki pərdining uzunlukı yigirmə bəx metir kilindi. Pərdini kətürüp turux üqün, on danə tuq tüvrük həm ularning tegigə koyoqili on danə tuq put yasaldi. ¹³ Həylining xərk tərıpidiki pərdining uzunlukımu yigirmə bəx metir kilindi. ¹⁴ Kirix aqzining bir tərıpidiki pərdining kəngliki yəttə yerim metir boldi. Pərdini bekitix üqün üq tüvrük wə üq put yasaldi. ¹⁵ Yənə bir tərıpidiki pərdining kəngliki yəttə yerim metir boldi. Uningəjimu üq danə tuq tüvrük həm ularning tegigə koyoqili üq danə tuq put yasaldi. ¹⁶ Həylining ətrapidiki barlik pərdilər kəndir yiptin tokuldi. ¹⁷ Tüvrüklərnıng putliri tuqtin, ilmək wə halkiliri bolsa kümüxtin yasaldi, tüvrükning bexi kümüxtin kaplandi. Həylining tət ətrapidiki tüvrüklərnıng həmmisidə kümük halkılar boldi. ¹⁸ Həylining kirix aqzining pərdiliri kək, səsün, tok kızil rənglik yung yip wə kəndir yiptin tokulup kəxtiləndi. Pərdining kəngliki on metir, egizliki bolsa həylining

Misirdin qikix

tosuk pərdisining egizlikidək ikki yerim metir kilindi. ¹⁹ Tət danə putluk tuq tüwrük uni kətürüp turdi. Tüwrüklərdiki ilmək, halkılarning həmmisi kümüxtin yasaldi, tüwrüklərnin beximu kümüx bilən kaplandi. ²⁰ İbadət qedirioğa ixlitilgən barlik kozuklar tuqtin kuyuldi.

İbadət qedirioğa ixlitilgən materiyallar

²¹ Əhdə qediri dəpmu ataloğan ibadət qedirini yasaxka ixlitilgən materiyallar Musaning tapxuruki boyiqə Lawiylar tərpidin közdin kəqürülgən bolup, rohaniy Hərunning oqlı İtamarning sanikidin ötkənidi. ²² Pərwərdigar Musaqə buyruoqlarınin həmmisini Yəhuda kəbilisidin boləjan Hurning nəwrisi, Urining oqlı Bizal'el yasidi.

²³ Uningoğa yardəmqi boləjan Dan kəbilisidin boləjan Ahisamakning oqlı Oholi'abningmu kəli qewər bolup, u nəkkaxlik, oymiqilik wə kək, səsün, tok kızil rənglik yung yip həm kəndir yiptin kəxtə tikixni bilətti.

²⁴ İbadət jayining kuruluxi üqün ataloğan altun rəsmiy əlqəm boyiqə 1000 kiloğa toqra kəldi. ²⁵ Nopus tizimlikidiki kixilər sowoğa kiləjan kümüx rəsmiy əlqəm boyiqə 3440 kiloğa toqra kəldi. ²⁶ Nopus tizimlikigə asalanəqanda, yigirmə yaxtin yukirilar jəm'iy 603 ming bəx yüz əllik nəpər bolup, rəsmiy əlqəm boyiqə hesablıqanda hər bir kixi tapxuroğan kümüx bəx yerim gram boldi. ²⁷ 3400 kilo kümüxtin ibadət jayi ramlirining wə pərdilər bəkitilidiəjan tüwrüklərnin yüz kümüx puti yasaldi. Hər bir putka 34 kilodin kümüx ixlitildi. ²⁸ Qəloğan 40 kilo kümüx tüwrüklərnin ilmək wə halkilirini yasaxka həm tüwrüklərnin bəxini kaplaxka ixlitildi. ²⁹ Pərwərdigarəğa ataloğan tuq jəm'iy 2400 kilo bolup, ³⁰ u Pərwərdigar bilən uqrixix qedirining kirix aqzidiki tüwrük putliri, kurbanlik supisi wə uning tuq xalasi, supining pütün saymanliri, ³¹ hoyalining ətrapidiki tosuk pərdining tüwrükliri, hoyalining kirix aqzidiki tüwrük putliri, ibadət qedirining wə hoyalining tosuk pərdisining kozuklirioğa ixlitildi.

39-bab**Rohaniylarning mukəddəs kiyimlirini tikix**

¹ Kək, səsün wə tok kızil rənglik yung yiptin tokuloğan rəhttin rohaniylar mukəddəs jayda wəzipə ötigəndə kiyidiəjan mukəddəs kiyimlər tikildi. Hərun üqün tikilgən mukəddəs kiyimlər

Misirdin qikix

Pərwərdigarning Musaqə buyruqanliri boyiqə kılindi. ² Efod zər yip, kək, səsün, tok kızıl rənglik yung yip wə kəndir yiptin tokuloqan rəhttin tikildi. ³ Qoli qewər ustilar altunni nepiz sokup, inqikə tala kılıp kesip, uni kək, səsün, tok kızıl rənglik yung yip wə kəndir yip bilən arilaxturup rəht tokup, efodni tikti. ⁴ Efodning ikki danə mürə tasmisi boldi.

Efodning aldi wə kəyni kismi bu ikki tasma arkilik tutaxturuldi.

⁵ Uningdin baxqa, ənə kəmər təyyarlandi. Kəmər zər yip, kək, səsün, tok kızıl rənglik yung yip wə kəndir yiptin ustilik bilən tokuldi. Bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaqə buyruqini boyiqə kılindi.

⁶ Ikki danə yolluk həkik altun közlükkə koyulup, Isra'illarning on ikki kəbilisining isimliri uning üstigə ustilik bilən mähürgə oyuloqan nəkixlərdək oyuldi. ⁷ Andin, efodning ikki danə mürə tasmisiqə qadilip, Isra'illarning hatirə texi kılindi. Mana bularning həmmisi Pərwərdigarning əmri boyiqə kılindi.

Kəkrəklik yasax

⁸ Hudaning iradisini bilix üçün kiyilidoqan kəkrəklik qoli qewər ustilar tərpidin tikildi. Tikilix usuli efod bilən ohxax bolup, u zər yip, kək, səsün, tok kızıl rənglik yung yip wə kəndir yip bilən tikildi.

⁹ Kəkrəklikning uzunluqi wə kəngliki ohxaxla yigirmə bəx santimetirdin kılınıp, tət qasa həm ikki kat, yəni yanqukluk kılıp tikildi.

¹⁰ Üstigə tət qur kimmətlik tax qadaldi. Birinqi kuroqə kızıl yakut, topaz wə zumrət ornitildi. ¹¹ İkkinqi kuroqə kək kaxtax, kək yakut wə almas ornitildi. ¹² Üqinqi kuroqə səsün yakut, həkik wə səsün kwarts ornitildi.

¹³ Tətinqi kuroqə rəngsiz yakut, yolluk həkik wə yexil kaxtax ornitildi. Bularning həmmisi altun közlükkə elinip, kəkrəklikkə qadaldi.

¹⁴ Isra'illarning on ikki kəbilisining ismi huddi mähürgə oyuloqan nəkixlərdək, bu kimmətlik taxlarning üstigə oyuldi.

¹⁵ Kəkrəklikni efodkə bekitix üçün, sap altundin exilgən xoynidək ikki tal zənjir sokuldi. ¹⁶ Kəkrəklikning üsti tərpidiki ikki burjikingin hərbirigə birdin altun halkə bekitildi. ¹⁷ Zənjirlər ayrim-ayrim halda altun halkədin ötküzülüp, ¹⁸ efod tasmisining aldi tərpidiki ikki altun közlükkə ulandi. ¹⁹ Kəkrəklikning təwən tərpidiki ikki burjəkning efodkə tegip turidoqan iqi yüzigə ikki danə altun halkə bekitildi. ²⁰ Xundakla, yənə efodning bəl kismioqə, yəni kəmərning yukirisiojila ikki danə altun halkə bekitildi. ²¹ Kəkrəklikning pulanglap kətməy, efodkə qaplixip turuxi üçün, kəkrəkliktiki halkilar bilən efodtiki halkilar bir tal kək yip arkilik

Misirdin qikix

öz'ara ulandi. Bularning hëmmisi Përwërdigarning Musaqja buyruqini boyiqë kilindi.

Rohaniylar kiyidioqan baxka kiyimlarning tikilixi

²² Tokumiqilar efodning iqigë kiyilidioqan përijini tokudi. Përijining rënggi pütünlëy kék boldi. ²³ Përijigë oyma yaka eqilip, yirtilip këtmësliki üqün, yakining qërisigë pëwaz tutuldi. ²⁴ Përijining ayaq pëxigë kék, sësün wë tok kizil rënglik yung yip wë këndir yiptin anar nushilik këxtilër qüxürüldi. ²⁵ Sap altundin kongöjuraklar yasilip, përijining ayaq pëxidiki anar nushilik këxtilër otturisioqja birdin esildi.

²⁶ Rohaniylik wëzipisini ëtigëndë kiyilidioqan bu përijining pëxigë nëwët bilën anar nushilik këxtilër tikildi wë altun kongöjuraklar ornitildi. Bularning hëmmisi Përwërdigarning Musaqja buyruqini boyiqë kilindi.

²⁷ Hërun wë uning oqulliri üqün këndir yiptin iq përijë tikildi. ²⁸ Këndir yiptin sëllë, bax kiyim wë tamballarmu tëyyarlandi. ²⁹ Këndir yip, kék, sësün, tok kizil rënglik yung yiptin bir këmër tokulup, üsti këxtilëndi. Bularning hëmmisi Përwërdigarning Musaqja buyruqini boyiqë kilindi.

³⁰ Sap altundin bir qadak yasilip, uning üstigë «Përwërdigarqja ataldi» degën hëtlër mähürgë oyuloqandëk oyuldi ³¹ hëmdë kék rënglik yip bilën sëlligë takap koyuldi. Bularning hëmmisi Përwërdigarning Musaqja buyruqini boyiqë kilindi.

Musaning hizmëtlëрни көzdin këqürüxi

³² Ibadët qediri – Përwërdigar bilën uqrixix qedirining tëyyarlik hizmëtliri pütünlëy tamamlandi. Përwërdigarning Musaqja buyruqanlirini Isra'illar bir-birlëp orundidi. ³³ Ular ibadët qediri wë qedirning barlik saymanlirini Musaning aldioqja elip këlди. Ularning iqidë: ilmëk, ram, toqra baldak, tüwrük wë tüwrük puti, ³⁴ kizil boyaloqan qoqkar terisidin yasalöqan yopuk, nëpis ixlëngën terë yopuk, yopuk përdisi, ³⁵ pëzrlëрни salidioqan ëhdë sanduki, uning këtürük baldakliri wë aqzi, yëni «Mëhir-xëpkät tëhti», ³⁶ xirë, xirëning saymanliri, Hudaqja sunidioqan nanlar, ³⁷ sap altun qiraqdan, uning saymanliri, qiraq, qiraq yeqi, ³⁸ altun isrikdan, mukëddës yaq, huxbuy isrik, ibadët qedirining kirix aqzining përdisi, ³⁹ tuqtin yasalöqan kurbanlik supisi, kurbanlik supisining tuq xalasi, supining këtürük baldakliri wë uning barlik saymanliri, paklinix desi wë das koyoquq, ⁴⁰ hoylining qërisidiki përdë tosuklar, përdë tüwrükliri wë tüwrük putliri, hoylining kirix aqzining

Misirdin qikix

pərdisi, qedirning taniliri wə kozukliri, ⁴¹ rohaniy Ҳарун wə uning oqulliri mukəddəs jayda hizmət ətigəndə kiyidiqan nəpis mukəddəs kiyimlər bar idi.

⁴² Pərwərdigarning Musaqja buyruqanlirini Isra'illar bir-birləp orundidi. ⁴³ Musa pütin nərsilərnı kəzdin kəqürüp, ularning kılqanlirining pütünləy Pərwərdigarning əmri boyiqə bolqanlikini kərüp, ularqja bəht tiləp du'a kildi.

40-bab

Ibadət qedirining tiklinixi

¹ Pərwərdigar Musaqja mundak əmr kildi:

² – Birinqi aynıng birinqi küni ibadət qediri – Pərwərdigar bilən uqrixix qedirini tikip, ³ on pərz yeziloqan tax tahtılar koyuloqan əhdə sandukini uning iqidiki əng mukəddəs jayqja koyup, uni pərdə bilən tosüp koyqjin.

⁴ Xirəni qedirdiki mukəddəs jayqja elip kirip, üstigə saymanlirini tizip koyqjin. Qiraqjannımu elip kirip, qiraqlirini yekip koyqjin. ⁵ Isrikdanni əng mukəddəs jaydiki əhdə sandukining uduloqja, yəni əng mukəddəs jayni ayrip turidiqan pərdining sirtiqja koyqjin. Qedirning kirix aqjzining pərdisini tartip koyqjin.

⁶ Kəydürmə kurbanlik supisini ibadət qediri – Pərwərdigar bilən uqrixix qedirining aldiqja koyqjin. ⁷ Paklinix desini qedir bilən kurbanlik supisining arisiqja koyup, uningqja su toldurup koyqjin. ⁸ Ibadət jayining həylisining pərdilirini bekitip, kirix aqjzining pərdisinımu esip koyqjin.

⁹ Ibadət qediri wə uningdiki barlik saymanlarnı mukəddəs yaq bilən yaqlap, mangan – Pərwərdigaringqja ajratkın. Xundak kilsang, bu nərsilər mukəddəs bolıdu. ¹⁰ Andin keyin, kurbanlik supisi wə uning həmmə saymanlirini mukəddəs yaq bilən yaqlap, mangan – Pərwərdigaringqja ajratkın. Xundak kilsang, bu nərsilər mukəddəs bolıdu. ¹¹ Paklinix desi wə das koyoquqnu mu mukəddəs yaq bilən yaqlap, mangan – Pərwərdigaringqja ajratkın. ¹² Ҳарун wə uning oqullirini Pərwərdigar bilən uqrixix qedirining aldiqja elip kelip, yuyup paklanduroqjin.

¹³ Ҳарунqja mukəddəs kiyimlərnı kiydürüp, mukəddəs yaqni sürkəp, mangan – Pərwərdigaringqja ajratkın. Xundakta, u mən üqün rohaniylik kılalaydu. ¹⁴ Andin, Ҳарунning oqullirini elip kelip, ularqja pərijlərnı kiydürüp, ¹⁵ huddi atisiqja yaq sürkigəndək, ularqja mukəddəs yaq

Misirdin qikix

sürkəp, mən üçün rohaniylik kilixka ajratkin. Ularoşa yaq sürkilix, ularning əwladtin əwladkiqə rohaniylik kilixka təyinləngənlikini kərsitidu. ¹⁶ Musa mana bularning həmmisini Pərwərdigarning əmri boyiqə bəja kəltürdi.

¹⁷ Xuning bilən, ular Misirdin qikip ikkinqi yili birinqi ayning birinqi küni ibadət qedirini tikti. ¹⁸ Musa qedir ramlirining putlirini ornitip, ramlarni tikləp, toşra baldaklirini koyup, tüwrüklirini ornatti. ¹⁹ Andin, u pütün qedirning üsti wə ətrapini pərdə bilən kaplap, torus pərdisining üstigə yopuk yapti. Ularning həmmisi Pərwərdigarning Musaoşa buyruşanliri boyiqə kilindi. ²⁰ Andin keyin, u pərzlər yeziloşan ikki tax tahtini əhdə sandukioşa selip, kətürüx baldaklirini əhdə sandukining halkisidin ötküzüp, üstigə sanduk aqzi, yəni «Mehir-xəpkət təhti»ni ornatti. ²¹ Andin, əhdə sandukini ibadət qedirining iqigə koyup, sandukni tosüp koyux üçün yopuk pərdisini asti. Bular Pərwərdigarning Musaoşa buyruşanliri boyiqə kilindi.

²² Musa xirəni Pərwərdigar bilən uqrixix qedirioşa elip kirip, uni qedir iqidiki ximal tərəpkə, əng mukəddəs jayning aldidiki yopuk pərdisining sirtioşa, yəni «mukəddəs jay» dəp ataloşan kismioşa koydi. ²³ Xirəgə Pərwərdigaroşa ataloşan nanlarni koydi. Bu, Pərwərdigarning Musaoşa buyruşanliri boyiqə kilindi. ²⁴ U qiraşqdanni qedirdiki mukəddəs jay iqidiki jənub tərəpkə xirə bilən udul kilip koyup, ²⁵ Pərwərdigarning huzurioşa qiraşqni yekip koydi. Bu, Pərwərdigarning Musaoşa buyruşanliri boyiqə kilindi. ²⁶ U altun isrikdanni qedirning iqigə, əng mukəddəs jayni ayrip turidioşan yopuk pərdisining aldioşa koyup, ²⁷ isrikdanda huxbuy isrikni köydürdi. Bu, Pərwərdigarning Musaoşa buyruşanliri boyiqə kilindi. ²⁸ U qedir aqzioşa pərdə asti. ²⁹ Pərdining aldioşa köydürmə kurbanlik supisi yasap, üstigə köydürmə kurbanlik wə buşday nəzir-qirioşini koydi. Bu, Pərwərdigarning Musaoşa buyruşanliri boyiqə kilindi.

³⁰ Musa paklinix desini ibadət qediri – Pərwərdigar bilən uqrixix qediri bilən kurbanlik supisining arisioşa koyup, paklinixka ixlitix üçün daska su toldurup koydi. ³¹⁻³² Musa, Hərun wə uning oşulliri qedirioşa kirix yaki kurbanlik supisining yenioşa berixtin awwal dasta put-kolini yuyidioşan boldi. Bu, Pərwərdigarning Musaoşa buyruşanini boyiqə kilindi. ³³ Musa qedir wə kurbanlik supisining qərisigə tosuk pərdə tartip, hoyla kildi həmdə uning kirix aqzioşa pərdə asti. Xundak kilip, u pütün ixni tamamlidi.

Pərwərdigarning parlak nurining ibadət qedirini kaplixi

³⁴ U qaçda, Pərwərdigar bilən uqrixix qedirini bulut kaplap, qedir Pərwərdigarning parlak nuri bilən toldi. ³⁵ Musa qediroğa kirəlmidi. Qünki, bulut qedir üstigə konup, qedir iqi Pərwərdigarning nuri bilən tolojanidi. ³⁶ Bulut qedirdin hər bir kətürülgəndə, Isra'illarğa səpərnı dawamlaxturux bəlgisini berətti. ³⁷ Bulut kətürülmisə, ular karargahtin kəzoqalmaytti. ³⁸ Ular pütün səpiridə, kündüzi Pərwərdigarning bulutini qedirning üstidə kərətti. Keqisi bolsa bulut iqidə kəyüwatkan otnı kərətti.

Yoxuwa

(Kiskiqə qüxəndürüx)

«Yoxuwa» qismida Isra'illarning Huda ularqa wədə qılqan zeminqa, yəni Kən'anqa kirix wəqəsi bayan qilinqan. Uxbu qisim Musa pəyqəmbər Isra'illarni qöllüktə baxlap mangqan yillardiki uning yardəmqisi MNunning oqlı Yoxuwaning ismi bilən atalqan. Isra'illarning Huda ularqa wədə qılqan zeminqa kirix waqti yetip kəlgəndə, Musa pəyqəmbərning ularni u zeminqa baxlap kirixigə ruhsət berilməydu. Bu wəzipə Yoxuwaqa berilidu. Musa pəyqəmbər wapət bolqan keyin, Huda məjizə kərsitip, I'ordan dəryasini eqixidin tohtitip, Isra'illarning Yoxuwaning yetəqilidikə dəryadin ötixigə yardəm qilidu. Bu məjizə arkilik həlk Hudaning əzlrini Yoxuwa arkilik yetəkləwatqanliqini tonup yetidu.

Bu ixlar boluxtin 600 yil burun, Huda İbrahim pəyqəmbərgə Kən'an zeminini uning əwladlıriqa beridiqanliqi həqkədə wədə qılqanidi. Waqəlanqi, Huda wədə qilinqan uxbu zeminni uning əwladlıriqa u zeminda yaxawatqan həlqlərnin gunaqi qekigə yətmigüqə bərməydiqanliqini eytqan («Aləmnin yaritilixi» 15-bab 16-ayət). Yoxuwa zamanisida u yərdə yaxawatqan həlqlərgə berilidiqan jazaning waqti toxqanidi. Huda Yoxuwaqa wə Isra'illarqa u zeminni igiləxni xundaqla u yərdə yaxawatqan həlqlərnə təltöküs yökətitixni buyruydu. Hudaning bundaq qilixi Isra'illarning u yərdiki gunaqkar həlqlərnin gunaq ötküzüx yollirini ügənməsliki üqündur. Huda Isra'illar arkilik əzining u yərdə yaxawatqan həlqlərgə yürgürməkqi bolqan jazasini əməlgə axurmaqqi bolqan. Isra'illarning u həlqlərnə u yərdin qoqlap qiqirixqa kudriti yətməytti. Xunga Isra'illar wədə qilinqan u zeminqa erixix üqün Hudaqa boysunuxi wə uningqa ixinixi kerək idi. Ular hər qetim Hudaning buyruqliriqa boysunqanda, uruxta qəlibigə erixkən. Waqəlanqi, uning buyruqliriqa boysunmiqanda uruxta məqlubiyətkə duqar bolqan.

Yoxuwa 110 yexida aləmdin ötidu. U həyatida Misirdiki qulluqni, Hudaning 10 türlük apət arkilik Isra'illarni Misirdin qutquzup qiqixini wə Qizil dengizdin məjizilik ötuxtək karamətlik ixlarni bexidin ötküzidu. Bulardin baxqa u yənə Huda Isra'illarning wədə qilinqan zeminqa kirixigə ruhsət bərgüqə qəldə 40 yil musapir bolup yüridu.

Tezis:

1. *Wədə qilinçan zeminqa kirix (1-babtin 5-babқиқə)*
2. *Kən'annni besiwelix (6-babtin 12-babқиқə)*
3. *Isra'il қəbililiri arisidiki yər təқsimati (13-babtin 21-babқиқə)*
4. *Xərқiy қəbililəarning əz zeminliriqqa қaytixi (22-bab)*
5. *Yoxuwaning ahirқи səzliri (23-bab)*
6. *Pərwərdigar bilən bolqan əhdining yengilinixi (24-bab)*

Yoxuwa

Pərwərdigarning Yoxuwaşa Kən'anni igiləxni buyruxi

¹ Pərwərdigarning hizmətkari Musa pəyqəmbər wapat bolqandin keyin, Pərwərdigar Nunning oqlı, yəni Musa pəyqəmbərning yərdəmqisi Yoxuwaşa mundak dedi:

² – Mening hizmətkarim Musa wapat boldi. Əmdi sən barlıq Isra'il həlkini l'ordan dəryasidin ötküzüp, ularni mən silərgə ata kilməkqi bolqan zeminoşa elip berixka təyyarlık kərgin. ³ Mən Musaqşa kilqan wədəm boyiqə, silərnıng ayiqinglar təgkənla zeminni silərgə berimən.

⁴ Silərnıng zemininglar jənubiy tərəptiki qəldin ximal tərəptiki Liwan taqliriojqə, künqikix tərəptiki uluql Firat dəryasidin pütkül Hitlarning zemini kesip ötüp, künpetix tərəptiki Ottura dengizojqə kengiyidu.

⁵ Sən həyat waktingda heqkim sanga karxi qikalmaydu. Mən Musaqşa qandak yar bolqan bolsam, sangimu xundak yar bolimən. Mən səndin hərgiz ayrılmaymən həmdə seni taxlimaymən.

⁶ Sən kəysər wə jasarətlik bol! Qünki, sən öz həlkingni mən əjdadliringoşa berixkə wədə kilqan zeminoşa igidarqilik kilixka elip barisən. ⁷ Sən intayin kəysər wə jasarətlik bol! Hizmətkarim Musa sanga əgətkən pütkül Təwrat kanunioşa kət'iy əməl kilip, uningdin teyip kətmisəngla, nəgila baridikənsən həmmə ixliring yürüxüp mangidu.

⁸ Təwrat kanuni aqzingdin qüxmisun, keqə-kündüz Təwrat kanuni üstidə qongkur oylinip, uningda yeziloqanlaroşa əməl kilqin. Xundak kilsang,

Yoxuwa

barlik ixliring yürüxüp, onguxluk bolidu. ⁹ Mən sanga buyruoan əməsmu! Sən kəysər wə jasarətlik bol! Qorkma həm qüxkünləxmə. Qünki sən kəyərgə barsang, Pərwərdigaring – sən etikad kılıp kəlgən Huda – mən sanga yar bolimən.

¹⁰ Xuning bilən Yoxuwa həlkning sərdarlırioja buyruk berip:

¹¹ – Silər hərkəysi karargahlarni arılap, həlkə: «Ozuk-tülüklinglarni təyyarlap koyunglar. Üq kündin keyin biz Pərwərdigar – biz etikad kılıp kəlgən Huda bizgə ata kilməqci boləjan zeminoja igidarqilik kılıx üqün I'ordan dəryasidin ətimiz» dəp ukturux qilinglar, – dedi.

¹² Yoxuwa yənə Ruben, Gad kəbililiri wə Manassə kəbilisining xərkiy yerimioja mundak dedi:

¹³ – Silər Pərwərdigarning hizmətkari Musa pəyojəmbərning hayat waktida silərgə nemini buyruoanlikini bilisilər. Musa pəyojəmbər mundak degənidi: «Pərwərdigaringlar Huda I'ordan dəryasining xərkiy kirojəkidiki bu zemini silərgə makanlixixka ata kildi.» ¹⁴ Silərning ayalliringlar, baliliringlar wə mal-qarwiliringlar Musa pəyojəmbər silərgə təksim kılıp bərgən I'ordan dəryasining kirojəkidiki bu zeminda tursa bolidu. Əmma barlik pəlwanliringlar kolioja koral-yarao elip, kerindax kəbililərnı baxlap dəryadin ətüp, ularoja yardəmdə bolsun.

¹⁵ Pərwərdigar kerindax kəbililərnı silərgə ohxax makanlaxturup boləjuqə, ularoja yardəmdə bolunglar. Ularmu Pərwərdigaringlar Huda ata kıləjan zeminoja igidarqilik kıləjandin keyin, silər Pərwərdigarning hizmətkari Musa pəyojəmbər silərgə bəlgiləp bərgən I'ordan dəryasining xərkiy kirojəkiəja kaytsanglar bolidu.

¹⁶ Ular Yoxuwaəja jawabən mundak dedi:

– Sən bizgə nemini buyrusang, biz xuni bəja kəltürimiz, nəgə əwətsəng xu yərgə barimiz. ¹⁷ Biz sanga Musa pəyojəmbərgə boysunojandək boysunimiz. Pərwərdigarimiz – Huda burun Musa pəyojəmbərgə yar boləjandək, sangimu yar bolsun. ¹⁸ Kim sening səzliringgə karxi qikidikən, buyrukliringəja boysunmaydikən, u qoqum jenidin juda kılinsun. Birak sən kəysər wə jasarətlik bol!

2-bab

Yoxuwaning Erihaoja qarlıojuqilarnı əwətixi

¹ Nunning oqli Yoxuwa əz həlkning Xittimdiki qarargahidin ikki

qarlioquqini yoxurunqə əwətip, ularoşa buyruk kilip, mundak dedi:

– Silər berip Kən'an zeminini, bolupmu Eriha xəhərinini qarlap kelinglar.

Ular u yərgə yetip berip, Rahab isimlik bir pahixə ayalning öyigə qüxüp, xu yərdə tünəp kaldi. ² Eriha xəhərinining padixahi Isra'illarning bu zeminni qarlawka kelip, axu öydə turuwatkanlikidin həwər tepip, ³ adəm əwətip, Rahabka:

– Öyünggə kəlgənlərni qikirip bər! Ular zeminimizni qarlaw üçün kəlgənlər, – dedi.

⁴ Əmma Rahab u ikkisini allıkaqan yoxurup koyoqanidi. U padixah əwətkən adəmlərgə:

– Xundak, ikki adəmning kəlgənliki rast, əmma ularning kəyərdin kəlgənlikidin həwirim yok. ⁵ Gugum qüxüp, xəhər dərwazisi takilidiqan qaşda, u ikkisi qikip kətkən. Ularning kəyərgə kətkənlikini bilməymən. Silər dərhal koşlisanglar, qokum yetixiwalisilər, – dedi.

⁶ (Əməliyətə, Rahab ularni allıkaqan əgzidiki dəwiləp koyuloqan ziojir pahilioşa yoxurup koyoqanidi.) ⁷ Xuning bilən, padixah əwətkən adəmlər İordan dəryasining keqikigə baridiqan yolda ularni koşlidi. Koşlap kəlgənlər xəhərdin qikixi bilənla, xəhər dərwazisi takaldı.

⁸ Rahab ikki qarlioquqi uhlastin burun, əgzigə qikip, ⁹ ularoşa mundak dedi:

– Mən Pərwərdigarning bu zeminni silərgə ata kiləjanlikini bilimən. Silər bizni bəkla korqutuwwətinglar. Bu zemindiki barlik həlk silərdin korqup, yürəkliri su bolup kətti. ¹⁰ Silər Misirdin qikkanda Pərwərdigarning silərgə Kizil dengizni kurutup bərgənlikidin bizning həwirimiz bar, yənə silərnin İordan dəryasining xərkiy kiroşikidiki Amorlarning Sihon wə Og degən ikki padixahini wə pukralirini təltəküs yokatkanliqinglardinmu həwərdarmiz. ¹¹ Biz bularni angliqan haman korqup, jasaritimiz yokaldı. Qünki, Pərwərdigaringlar Huda pütin aləmning Hudasidur. ¹²⁻¹³ Mən silərgə yahxi mu'amilə kildim. Xunga hazir silər Pərwərdigarning aldida mening jəmətimgə qekilmaslikka kəsəm bərsənglar. Mening ata-anam, aka-ukilirim, aqa-singillirim wə ularning a'ilisining hayatini kutkuzup, ularni ölümədin saklap kelixka kapalət bərsənglar.

¹⁴ U ikki qarlioquqi kəsəm berip mundak dedi:

– Əgər sən bizning hərakitimizni axkarilap koymisangla, Pərwərdigar bizgə ata kiləjan bu zemin kolimizə otkən haman, biz sanga bərgən wədimizdə turup, mehribanlikimizni kərsitimiz. Əgər biz wədimizdə

turmisaq, Pərwərdigar bizning jenimizni alsun.

¹⁵ Sepil Rahabning öyining pasil temi bolotjaqqa, u aroqamqa bilən u ikkisini derizidin təwəngə qüxürüp koyup, ¹⁶ ularotja mundak dedi:

– Taot iqiğə kirip kətsənglar, qoqlawatkanlar silərni tapalmaydu. Silər xu yərdə üq kün yoxurunup, ular xəhərgə kaytkandin keyin, yolotja qikiŋlar.

¹⁷ U ikkisi mengix aldida Rahabqa:

– Sən qokum biz degəndək kılötjin, bolmisa biz sanga bərgən kəsimumizgə igə bolmaymiz. ¹⁸ Biz bu yərgə kaytip kəlgəndə, sən qokum bu kizil aroqamqini bizni qüxürüp koyotjan derizigə baotlap koyotjin. Sən ata-anang, aka-ukiliring wə barlik a'ilə əzaliringni öz öyüggə jəm kılötjin. ¹⁹ Əgər kim bu öydin ayrilip, jenidin juda bolsa, u özining xori, biz uningotja igə bolalmaymiz. Əgər sening öyügdə birərsigə kol təgküzüp kalsa, buningotja biz əyibkar. ²⁰ Lekin bizning hərakitimiz tootruluk birərsigə eoiz aqsang, undakta biz kılötjan kəsəmdin halas bolimiz, – dedi.

²¹ Rahab:

– Bolidu, xundak bolsun! – dedi.

Rahab ularni yolotja selip koyotjandin keyin, kizil aroqamqini derizigə baotlap koydi.

²² Bu ikki qarlıotjuqi taotja qikiŋ yoxurunuwaldi. Qoqliotjuqilar ularni yol boyi üq kün izdəp tapalmay, Eriha xəhirigə kaytip kəldi. ²³ Xuning bilən qarlıotjuqilar taotdin qüxüp, dəryadin ötüp Nunning ootli Yoxuwa bilən kərüxüp, bexidin ötkən həmmə ixlarni məlum kildi. ²⁴ Ular:

– Pərwərdigar həkikətən pütkül zeminni bizgə ata kiliptu. U yərdiki adəmlər kərkkinidin yürəkliri su bolup ketiptu! – dedi.

3-bab

Isra'il həlkining I'ordan dəryasidin ötüxi

¹ Ətisi səhərdə Yoxuwa bilən barlik Isra'il həlki Xittimdiki qarargahidin kəzötjilip, I'ordan dəryasi boyotja kəldi wə u yərdə qarargah kərup, dəryadin ötüxnü kütüp turdi. ² Üq kündin keyin sərdarlar qarargahlarni arilap, ³ həlkkə:

– Silər, Lawiy kəbilisining rohaniyliri Pərwərdigar Hudaning əhdə sandukini kətürüp mangotjanlikini kərgən haman, qokum

Yoxuwa

qarargahinglardin ayrilip, ularoqa əgixip menginglar. ⁴ Silər bu yərlərgə kelip bakmıoqaqqa, ular aldida yol baxlap mangidu. Birak silər əhdə sandukioqa yekinlaxmay, uning arkisidin ikki qakirim arilik taxlap menginglar, – dəp tapilidi ukturdi. ⁵ Keyin Yoxuwa həlkkə mundak dedi:

– Silər özünglarni paklanglar. Ətə Pərwərdigar silərning aranglarda uluq məjizə yaritidu.

⁶ Ətisi ətigəndə Yoxuwa rohaniylarqqa mundak dedi:

– Əhdə sandukini kətürüp, həlkning aldida menginglar.

Xuning bilən rohaniylar əhdə sandukini kətürüp həlkning aldida mangdi.

⁷ Pərwərdigar Yoxuwaqqa mundak dedi:

– Bügündin baxlap seni Isra'illarning kəz aldida kəkkə kətürimən.

Xundak bolqanda, ular mən Musaqa yar bolqandək, sangimu yar bolqanlikimni bilələydu. ⁸ Sən əhdə sandukini kətürüp mangqan rohaniylarqqa mening əmrimni yətküzgin, ular I'ordan dəryasi boyioqa kəlgəndə, dəryaning iqidə tursun.

⁹ Keyin Yoxuwa Isra'il həlkiqə mundak dedi:

– Kelinglar, Pərwərdigar Hudaning silərgə degən səzlrini anglanglar.

¹⁰ Silər mənggü hayat Hudaning aranglarda ikənlikini həmdə uning silərning aldinglarda Kən'anlarni, Hitlarni, Hiwlarni, Pərizziləni, Girgaxlarni, Amorlarni wə Yibuslarni qandak koqlap qikiridioqanlikini bilisilər. ¹¹ Karanglar, pütkül aləmning igisi bolqan Pərwərdigarning əhdə sanduki silərdin burun I'ordan dəryasidin ötküzüldü. ¹² Silər hazır Isra'illar iqidin, hər bir kəbilidin birdin, jəm'iy 12 ərni tallanglar. ¹³ Pütkül aləmning igisi bolqan Pərwərdigarning əhdə sandukini kətürgən rohaniylarning ayioqi suqqa təgkən haman, yukiri ekindin ekip keliwatkan dərya süyi xu haman tohtap, bir yərgə yiojilidu.

¹⁴ Xuning bilən həlk qarargahliridin qikip I'ordan dəryasioqa qarap mangdi. Əhdə sandukini kətürgən rohaniylar ulardin burun mangdi.

¹⁵ Həsul məzgilidə I'ordan dəryasi kiniqqa patmay, kiyoqlardın texip akatti. Əhdə sandukini kətürgən rohaniylar dərya boyioqa kelip, dərya süyini keqixi haman, ¹⁶ yukiri ekindin ekip keliwatkan su xu haman ekixtin tohtap, Zaritan degən jaydiki Adam xəhiridin heli yiraktiki bir jayqqa yiojilip kaldi. Ölük dengizi, ⁹ yəni Tuz dengizioqa ekiwatkan təwənkı ekın süyimu pütünləy üzülüp kaldi. Xuning bilən həlk Eriha

⁹ Ölük dengizi – Araba dengizi dəpmu atilidu.

Yoxuwa

xəhiringə yekın yərdə dəryadin ötti. ¹⁷ Isra'il həlki I'ordan dəryasidin ötüwatqanda, Pərwərdigarning əhdə sandukını kətürgən rohaniylar, kuruq kətkən dərya okurining otturısında ərə turup, pütkül həlk dəryadin ötüp boləuqə saklap turdi.

4-bab

On ikki abidə texi

¹ Pütkül Isra'il həlki I'ordan dəryasidin ötüp boləjandin keyin, Pərwərdigar Yoxuwaəja mundak dedi:

² – Sən həlk arisidin hər bir kəbilidin birdin, jəm'iy 12 ərni tallap,

³ ularəja eytkin: «Dəryaning otturisdiki rohaniylar ərə turojan yərdin 12 taxni elip, bu taxlarni bəgün kəqtə silər kəragah kuridəjan yərgə elip barsun.»

⁴ Xuning bilən Yoxuwa hər bir kəbilidin birdin, jəm'iy 12 ərni tallap, ularni bir yərgə jəm kilip, ⁵ ularəja mundak dedi:

– Silər I'ordan dəryasining otturisdiki Pərwərdigarning əhdə sandukining aldiəja beringlar həmdə Isra'il kəbililirining saniəja asasen hər biringlar dəryadin birdin tax elip, yüdüp kelip, ⁶ bu taxlar bilən bir abidə tiklənglər. Kəlgüsində silərnin baliliringlar silərdin: «Bu taxlar nemini bildüridu?» dəp soriojanda, ⁷ silər ularəja Pərwərdigarning əhdə sanduki I'ordan dəryasidin ötküzülgəndə, dərya süyining ekixtin tohtiojanlikini səzləp beringlar. Bu taxlar Isra'il həlkigə, bəgün bu yərdə nemə ix yüz bərgənlikini mənggü əslitidu.

⁸ Tallanojan bu 12 ər Pərwərdigarning Yoxuwaəja deginidək, Yoxuwaning əmri boyiqə I'ordan dəryasining otturisdin Isra'illarning 12 kəbilisi üqün 12 taxni yüdüp, yeni kurojan kəragahka elip kəldi wə xu yərdə abidə tiklidi. ⁹ Yoxuwamu, I'ordan dəryasining otturisdə əhdə sandukını kətürgən rohaniylar ərə turojan yərgə 12 tax tizip koydi. Bu taxlar hazirmu^① axu jayda xu peti turmakta.

¹⁰ Pərwərdigarning Yoxuwa arkilik həlkkə kiləjan barlik əmrliri ada kilinip boləuqə, əhdə sandukını kətürgən rohaniylar I'ordan dəryasining otturisdə ərə turdi. Bu Musa pəyojəmbərning Yoxuwaəja ilgiri bərgən

---

^① Hazirmu – kitabtiki «hazirmu» yaki «hazirojiqə» degən ibarə bəgünki dəwrni əməs, bəlki xu tarihiy wəkəlik yeziliwatkan wəkitni kərsitidu.

Yoxuwa

yolyorukidək boldi. Həlk tezla dəryadin ötkənidi. ¹¹ Pütkül həlk dəryadin ötüp bolojandin keyin, əhdə sandukini kətürgən rohaniylar dəryadin qikip, həlk topining aldioja etti. ¹² Ruben wə Gad kəbilisi həm Manassə kəbilisining xərkiy yerimi Musa pəyojəmbərnin eytkini boyiqə korallinip, kaləjan həlktin burun dəryadin etti. ¹³ Uruuxka təyyarlanəjan 40 mingqə korallik adəm dəryadin ötüp, Eriha tüzlənglikigə kəldi. Pərwərdigar ularəja yar idi.

¹⁴ Xu küni Pərwərdigar Yoxuwani pütkül Isra'illarning aldida kəkkə kətürdi. Həlk Musa pəyojəmbərni kandak hərmətligən bolsa, Yoxuwa aləmdin ötküqə umu xundak hərmətləndi.

¹⁵ Pərwərdigar Yoxuwaəja:

¹⁶ – Əhdə sandukini kətürgən rohaniylarəja dəryadin qikixni buyruəjin, – dedi.

¹⁷ Xuning bilən Yoxuwa əhdə sandukini kətürgən rohaniylarəja dəryadin qikixni buyrudi. ¹⁸ Pərwərdigarning əhdə sandukini kətürgən rohaniylar dəryadin qikip, kirojakni dəssixi bilən təng, dərya süyi əsli həlitigə kelip, taxkinlap akti.

¹⁹ Həlk I'ordan dəryasidin ötüp Eriha xəhirining xərkiy tərripining sirtidiki Gilgaldə karargah kurojan wakıt 1-ayning 10-künigə^② toəjra kəldi. ²⁰ Yoxuwa I'ordan dəryasidin elip kelingən 12 taxni Gilgaldə abidə kilip tiklidi. ²¹ Yoxuwa Isra'il həlkiqə mundak dedi:

– Kəlgüsində baliliringlar silərdin: «Bu taxlar nemini bildüridu?» dəp sorisa, ²² silər ularəja: «I'ordan dəryasining süyi tohtap, Isra'il həlkiqəning kuruk dəryadin ötkənlikini» səzləp beringlar. ²³ Pərwərdigarimiz Huda huddi burun əjdadlirimiz Kızıl dengizdin ötüwaləjuqə uning süyini tohtitip bərgəndək, biz I'ordan dəryasidin ötüwaləjuqə, uning süyini tohtitip bərdi. ²⁴ Pərwərdigar yər yüzidiki barqə həlkning özining küq-kudiritini tonup yetixi üqün, həmdə silərnin Pərwərdigarimiz Hudadin hər wakıt korkup, uningəja ita'ət kilixinglar üqün xundak kiləjanidi.

5-bab

¹ I'ordan dəryasining qərbiy kirojikidiki Amorlarning barlik padixahliri

---

^② Bu kün həzirki zaman kalendarı boyiqə 3-ayning ahiri, 4- ay, yaki 5-ayning baxlirəja toəjra kelidu.

wə Ottura dengiz boyidiki Kən'anning barlik padixahliri Pərwərdigarning Isra'illarning I'ordan dəryasidin ətüwaləjuqə dərya süyini kandak kurutup bərgənlikini anglap, kərkunq iqidə yürəkliri su bolup kətti. Xuning bilən ularda Isra'illarəja takabil turəjudək jasarət kəlmidi.

Isra'illarning hətnə murasimi

² Bu qaəjdə Pərwərdigar Yoxuwaəja mundak dedi:

– Sən qakmak texini piqak kilip, Isra'il həlkining bu yengi əwladining hətnisini kiləjin.

³ Xuning bilən Yoxuwa qakmak texidin piqak yasap, «Hətnə murasim teəji» degən jayda Isra'illarning hətnisini kildurdi. ⁴ Uning bundak kilixining səwəbi, Isra'illar Misirdin qikkandin keyin, urux kilalaydioəjan ərləning həmmisi qəl-bayawanlardiki səpər üstidə əlöp kətti. ⁵ Misirdin qikkən Isra'illarning həmmisi hətnə kilinəjanidi, əmma qəl-bayawandiki səpər üstidə tuəjuəjanlar hətnə kilinmiəjanidi. ⁶ Ular Misirdin qikkandin keyin, barlik Isra'illar iqidiki urux kilalaydioəjan ərləning həmmisi, taki ular əlöp tügigüqə, kirik yil qəl-bayawanlarni kezip, sərgərdan bolup yürdi. Pərwərdigar ularəja: «Mən ata-bowanglarəja wədə kilip, silərgə berimən degən süt wə həsəl ekip turidioəjan munbət zeminni heqqaəjan kərməysilər!» dəp kəsəm kiləjanidi ⁷ Pərwərdigar ularning ornioəja, ularning pərzəntlirini xu zeminoəja yətküzdi. Yoxuwa mana xularning hətnisini kildi. Ilgiri ular səpər üstidə boləjanliktin hətnə kilinmiəjanidi.

⁸ Barlik ərləning hətnisi kilinəjandin keyin, ular sakəyoəjuqə xu karəgaəta turdi.

Kən'andiki tunji ketimlik ətüp ketix həyti

⁹ Pərwərdigar Yoxuwaəja mundak dedi:

– Bügün mən silərdin Misirdə tartkən horlukunglarni elip taxlidim.

Xunga u yər həzirmu yənila «Gilgal»^③ dəp atalmakta.

¹⁰ Xu ayning 14-küni kəqtə Isra'illar Eriha tüzlənglikidiki Gilgaldə kuroəjan karəgaəta ətüp ketix həytini ətüküzdi. ¹¹ ətüp ketix həyti ətüp ikkinqi küni, ular xu yərnəng məhsulatlıridin petir nan wə komaqni yeyixti. ¹² Isra'il həlki xu zeminning axliklirini yegən kündin baxlap,

---

^③ Gilgal – bu səzning əsli mənisi «domilitix» bolup, «elip taxlax» degən mənini bildüridu.

manna qüxürülüxtin tohtidi. Xu yildin baxlap ular mannani əməs, Kən'andin qikidiojan axlikni yəydiojan boldi.

Pərwərdigar koxunining sərəkərdisi

¹³ Yoxuwa Eriha xəhirigə yekinlap kəlojan qaşda, kolida qilipidin suşurulojan kiliqni tutkan bir kixini kərđi. Yoxuwa uningdin:

– Sən biz tərəpningkimu yaki düxmən tərəpningkimu? – dəp soridi.

¹⁴ U adəm jawabən:

– Heçqaysi tərəpning əməs, mən Pərwərdigarning koxunioja sərəkərdə boluxka kəldim, – dedi.

Andin Yoxuwa yərgə bax koyup, təzim kilip:

– Təksir, hizmətkarlırioja nemə buyrukliri barkin? – dəp soridi.

¹⁵ Pərwərdigar koxunining sərəkərdisi uningoja:

– Sən dəssəp turojan yər mukəddəs yərdur, xunga qorukungni sal! – dedi.

Yoxuwa uning deginini bəja kəltürdi.

6-bab

Eriha xəhirining bərbat boluxi

¹ Isra'illarning wəhimisidin Eriha xəhirining dərwazisi məhkəm etilgən bolup, heçkimning kirip-qikixioja yol koyulmiojanidi. ² Pərwərdigar Yoxuwaşoja mundak dedi:

– Kara, mən Eriha xəhirini uning padixahi wə jəsur ləxkərliri bilən koxup həmmisini sening qolungoja tapxurup berimən. ³ Sən ləxkər tartip, sepilni künigə bir ketimdin, jəm'iy altə kün aylinip qikkın. ⁴ Yəttə rohaniy koçkar münggüzidin yasaləjan burəşilarni elip, əhdə sandukining aldida mangsun. Yəttinqi kün rohaniylar burəşilarni qalojan həlda xəhərnə yəttə ketim aylansun. ⁵ Silər ularning uzun sada qikirip qalojan burəşə awazini anglioşininglarda, pütkül həlk yukiri awazda warkirisun. Xu həman xəhər sepili ərülüp qüxidu, xu qaşda barlik həlk xəhərgə udul besip kirsun.

⁶ Nunning oşli Yoxuwa rohaniylarəşə qakirik kilip:

– Silər əhdə sandukini kətüringlar, yətinglar uning aldida burəşilarni elip menginglar, – dedi.

⁷ Andin Yoxuwa həlkkə əmr kilip:

Yoxuwa

– Atlininglar! Qorallanoqan ləxkərlər Pərwərdigarning əhdə sanduqining aldida mangsun, xəhər sepilini qərgiləp aylininglar.

⁸ Yoxuwa həlkkə əmr kiləndin keyin, Pərwərdigarning əhdə sanduqining aldida yəttə burəjini qelip mangoqan yəttə rohaniy aloqə karap mangdi. Andin Pərwərdigarning əhdə sandukini kətürüp mangoqan rohaniylar ularoqə əgixip mangdi. ⁹ Qorallanoqan ləxkərlər burəjə qaloqan rohaniylarning aldida mangdi, qaloqan ləxkərlər əhdə sanduqining kəynidin mangdi, burəjə tohtimay qelindi. ¹⁰ Yoxuwa həlkkə mundak əmr kilənid: «Awaz qikarmanglar, sürən salmanglar. Mən warkiranglar demigüqə, zuwan sürmənglar. Əmr qüxürülgəndin keyin warkiranglar.» ¹¹ Ular Yoxuwaning əmrigə bina'ən əhdə sandukini kətürüp, xəhər sepilini qərgiləp aylandi. Andin karargahqə kaytip kelip tünidi.

¹² Yoxuwa ətisi ornidin səhər turdi. Rohaniylar Pərwərdigarning əhdə sandukini kətürdi. ¹³ Yəttə burəjini qelip mangoqan yəttə rohaniy Pərwərdigarning əhdə sanduki aldida aloqə karap yürux kildi. Burəjilar tohtimay qelinawatqanda, qorallanoqan ləxkərlər rohaniylarning aldida mangdi, qaloqan ləxkərlər Pərwərdigarning əhdə sanduqining kəynidin mangdi. ¹⁴ Xundak kilip ikkinqi küni həlk xəhər sipilini yənə bir ketim qərgiləp aylinip, karargahqə kaytip kəldi. Ular uda altə kün xundak kildi.

¹⁵ Yəttinqi küni tang səhərdə Isra'illar tang yoruxi bilənla ornidin turup, kündikidək xəhər sepilini qərgiləp yürux kildi. Əmma bu ketim yəttə ketim aylinip qikti. ¹⁶ Yəttinqi ketimlik aylinixta rohaniylar burəjini qaloqan qaoqda, Yoxuwa həlkkə mundak dəp buyruk bərdi:

– Warkiranglar, qünki Pərwərdigar bu xəhərni silərgə ata kilip bərdi.

¹⁷ Eriha xəhiri wə uningdiki barlik nərsilərnə Pərwərdigarəjə atap təltöküs yokitinglar. Pəkət pahixə Rahab wə uning a'ilisidikilərnə, bizning qarlioquqilirimizni yoxurup qaloqanliki üqün, tirik qaldurunglar. ¹⁸ Silər Pərwərdigarəjə atap təltöküs yokitidoqan hərəkandək bir nərsini eliwaləquqi bolmanglar. Əgər u nərsilərnə karargahimizəjə elip kəlsənglar, Isra'illaroqə zor balayi'apət elip kelisilər. ¹⁹ Barlik altun-kümux, tuq wə təmürlərdin yasaloqan nərsilərnə həmmisi Pərwərdigarəjə təwə, ular qokum Pərwərdigarning həzinisigə tapxuruluxi kerək.

²⁰ Rohaniylar burəjə qaloqanda, həlk warkiridi. Burəjə sadasi yangrioqan wə həlk warkiridoqanda, sepil örüldi wə həlk xəhərgə udul besip kirip, Eriha xəhirini aldi. ²¹ Ular xəhərdiki barlik ər-ayal, kerə-yax, kala-qoy,

Yoxuwa

exəklərni kiliq bilən təltöküs yökatti.

²² Yoxuwa heliki ikki qarlıoquqioja mundak dedi:

– Silər pahixining öyigə berip, uningəja bərgən kəsiminglər boyiqə, uni wə uning a'ilisidikilərni elip kelinglar.

²³ Ular ikkisi Rahabning öyigə berip, uni, uning ata-anisi wə barlik kerindaxlirini elip kelip, ularni Isra'illarning qarargahining sirtidiki bir bihətər yərgə orunlaxturdi.

²⁴ Andin keyin Isra'illar Eriha xəhirini wə xəhərdiki barlik nərsilərni köydürüp taxlidi. Pəkət altun-kümüx, tuq, təmürlərdin yasalojan nərsilər elip kelinip, Pərwərdigarning həzinisigə tapxuruldi. ²⁵ Yoxuwa pahixə ayal Rahab wə uning a'ilisidikilərnin hayatini saklap kaldi, qünki u, Yoxuwa Eriha xəhirini qarlawka əwətkən adəmlərni yoxurup kaləjanidi. Xuningdin baxlap Rahab wə uning a'ilisidikilər taki həzirojiqə Isra'illar arisida yaxap kaldi.

²⁶ Xundin keyin Yoxuwa qarərix yaəjidiojan agahlandurux qiqardi:

«Kimki Eriha xəhirini kuruxka urunidikən,
Pərwərdigar xuningəja lənət yaəjduridu.
Kimki xəhərnin ulini salidikən,
uning tunji oqli kaza kilidu.
Kimki xəhərnin dərwasisini ornitidikən,
u kənji oqlidin ayrilidu.»

²⁷ Pərwərdigar Yoxuwaəja yar boləjaqka, Yoxuwaning xəhriti pütkül zeminoja tarkaldi.

7-bab

Akanning gunahi

¹ Isra'illar Pərwərdigarəja atap təltöküs yokitilidiojan nərsilərdə sadakətsizlik kilip, gunah ötküzdi. Akan isimlik bir kixi Pərwərdigarəja atalojan nərsilərdin bir kismini tikiwaldi, xuning bilən Pərwərdigar Isra'illardin intayin əjəzəpləndi. Akan bolsa Yəhuda kəbilisidin boləjan Zərahning oqli Zabdining əwladi bolup, Karmining oqli idi.

² Yoxuwa birnəqqə adəmnin Eriha xəhiridin Bəytəl xəhirining xərkidiki Bəyt'awən xəhirigə yəkin Ay xəhirigə əwətti. Yoxuwa ularəja:

– Silər bu zemingə berip qarlap kelinglar, – dedi.

Xuning bilən u kixilər Ay xəhirini qarlap kelixkə yürüp kətti. ³ Ular kaytip kelip, Yoxuwaqə mundak dedi:

– Ay xəhirining adimi az ikən, xunga barlik adimimizning hujumqə ötuxining hajiti yok ikən, pəkət ikki-üq ming adəm barsila u xəhərni ixəjal kiləqili boləjudək. Adəmlirimizning həmmisi berip, awarə bolmisun!

⁴ Xuning bilən Ay xəhirigə Isra'illardin təhminən üq ming adəmla bardi. Birak Ay xəhirining adəmliri ularni məşlup kilip qəqliwətti. ⁵ Ay xəhirining adəmliri Isra'illarni xəhər dərwasididən tax kezix orniojiqə qəqlap-sürüp berip, Isra'illar dənglükün təwən tərəpgə qekiniwatqanda təhminən 36 adimini əltürüwətti. Buni kərüp Isra'illar intayin kərkup, yürəkliri su bolup kətti. ⁶ Yoxuwa wə Isra'illarning aksakəlliri bu əhwalni kərüp intayin kayqurdi. Ular kiyimlirini yirtixip, baxliriqə topa qeqip, Pərwərdigarning əhdə sanduqi əldida yüzini yərgə yekip düm yatti. Ular gugum qüxküqə xundak kildi. ⁷ Andin Yoxuwa mundak dedi:

– I İgəm Pərwərdigar! Sən nemə üqün bizni İ'ordan dəryasidin ətküzüp Amorlarning kəli bilən wəyran kilmaqci bolisən? Buningdin kərə, bizning İ'ordan dəryasining u kətida yaxiəqinimiz əwzəl əməsmidi! ⁸ I İgəm! Isra'illar duxməndin keqip kəldi. Əmdi mən nemə deyələymən? ⁹ Buningdin Kən'anliklar wə bu zeminda yaxawatqan barlik həlkə həwər tapidu. Əmdi ular bizni kərxaydu wə namimizni yər yüzidin yok kilidu. U qəqda uluq naminəni kəndak qəqdap kalisən?

¹⁰ Pərwərdigar Yoxuwaqə mundak dedi:

– Ornungdin tur! Sən nemə üqün yüzüingni yərgə yekip, düm yatisən?

¹¹ Isra'illar əzliri bilən tüzgən əhdəmgə hiləplik kilip, gunah ətküzdi. Ular yaləqanqilik kilip, mənə atəp təltəküs yokitilidiəqan nərsiləni əz bisatiəqə kəxuwelip, hiyanət kildi. ¹² Xuning üqün Isra'illar duxmənlirigə takabil turalmay, ulardin yengilip, arkisəqə karəp kaqti. Həzir Isra'illarning əzi həlakətkə yüzləndi. Silər tikiwaləqan nərsiləni yokatmiəquqə, mən silərgə yar bolmaymən. ¹³ Ornungdin tur! Əmdi Isra'il həlkini pakla. Ularqə: «Əzünglarni ətiki kün üqün təyyarlap, paklanglar. Pərwərdigar – Isra'illar etikad kilip kəlgən Huda: 'əy Isra'illar, mənə ataləqan nərsiləni tikiwaldinglar! Silər bu nərsiləni yokatmiəquqə duxminənglarəqə takabil turalmaysilər!' dəydu» degin.

¹⁴ Ətigəndə silər kəbililər boyiqə jəm bolunglar. Pərwərdigaringlar kərsətkən kəbilə, əz jəmətliri bilən əldiəqə qiksən. Pərwərdigar kərsətkən

jəmət, öz a'ililiri boyiqə aldioja qıksun. Pərwərdigar kərsətkən a'ilə, a'ilə əzaliri bilən aldioja qıksun. ¹⁵ Pərwərdigarəja atalojan nərsilərgə hiyanət kiləjan kixi, xu nərsilər bilən birgə köydürülsun. Qünki u Isra'illar arisida xərməndə ix kilip, Pərwərdigarning əhdisini buzdı.

¹⁶ Ətisi ətigəndə Yoxuwa Isra'il kəbililirini yiqdi, ulardin Yəhuda kəbilisi tallandı. ¹⁷ Xuning bilən Yəhuda kəbilisidiki jəmətlər aldioja qıkti, bulardin Zərah jəməti tallandı. Andin keyin Zərah jəməti a'ililiri bilən aldioja qıkti, ulardin Zabdi a'ilisi tallandı. ¹⁸ Andin Zabdi a'ilisining adəmliri bir-birləp aldioja qıkti, bularning iqidin Akan tallandı. Akan bolsa Yəhuda kəbilisidin boləjan Karmining oqlı idi. Karmi bolsa Zabdining oqlı, Zabdi bolsa Zərahning oqlı idi. ¹⁹ Yoxuwa Akanəja:

– Oqlum, rast gəp kilip, Hudaning – Isra'illar etikad kilip kəlgən Pərwərdigarning aldida yüzimizni yoruk kiləjin. Manga nemə ix kiləjiningni yoxurmay eytkin, – dedi.

²⁰ Akan ikrar kilip Yoxuwaəja mundak dedi:

– Rast eytting, mən Isra'illar etikad kilip kəlgən Pərwərdigarning aldida gunah ətküzdüm. ²¹ Mən uruxta aləjan oljilarning iqidə Babilning bir qiraylik toni, bəx kadak kümüx wə eoşirlikı bir kadaktın axidiojan qoka altunni kərginimdə, ularni eliwaləjum kəldi. Ular hazir qedirimning iqidə kümüx bilən birgə yərgə kəməklük.

²² Yoxuwa Akanning qedirioja adəm əwətti. Ular tez berip, Akanning qediridin yoxurulojan nərsilərnı tapti, kümüxmu xu nərsilərnıng astida idi. ²³ Ular u nərsilərnı Yoxuwa wə barlik Isra'illarning aldioja elip kelip, Pərwərdigarning aldida yaydi. ²⁴ Andin Yoxuwa bilən barlik Isra'il həlki Zərahning oqlı Akanni, kümüx, qoka altun, ton, oqlul-kizliri, kala-koy, exək, qediri wə bar bisati bilən «Balayi'apət jiləjisi»əja elip kəldi.

²⁵ Andin Yoxuwa Akanəja:

– Sən nemə üqün bizgə bu Balayi'apətnı elip kelisən? Əmdi Pərwərdigar sanga bala-kaza elip kelidu, – dedi.

Xuning bilən barlik Isra'il həlki Akan wə uning a'ilisini qalma-kesək kilip əltürdi wə ularning jəsitini köydürüwətti ²⁶ həmdə qalduklirining üstigə taxlarnı dəwiləp koydi. U dəwiləngən taxlar həzirmu xu yərdə bar. Mana bu xu jiləjining «Balayi'apət jiləjisi» dəp atilixining səwəbi. Xuningdin keyin Pərwərdigarning Isra'illərəja boləjan oşəzipi yandı.

8-bab

Isra'illarning Ay xəhirini ixoʻjal kilixi

¹ Pərwərdigar Yoxuwa oʻlja mundak dedi:

– Hərgiz korkmanglar həm hədukmanglar! Sən barlik ləxkərliringni elip Ay xəhirigə hujum kiləjin. Mən Ay padixahini, uning həlkini, xəhirini wə uning zeminini sening kəlungə oʻlja tapxurimən. ² Silər Eriha xəhiri wə uning padixahini kəndak ixoʻjal kiləjan bolsanglar, Ay xəhiri wə uning padixahinimu xundak kilinglar. Birak bu ketim silər ularning mal-mülük wə mal-qarwilirini olja alsanglar bolidu. Xəhərnin kəyni təripigə məktürmə kəyunglar.

³ Xuning bilən Yoxuwa wə pütin kəxun Ay xəhirigə hujumə oʻlja atlandi. Yoxuwa 30 ming ləxkərnin tallap, ularni tündə yoləja saldi. ⁴ Yoxuwa ularəja buyruk kilip, mundak dedi:

– Xəhərnin arka təripigə yəkin boləjan yərgə məktürmə kəyup, həmminglar hərikət kilixkə təyyar turunglar. ⁵ Mən kələjan adəmlər bilən xəhərgə yəkinlap kelimən. Huddi birinji kətimkə oʻlxax, ular xəhərdin qikip bizgə hujum kiləjanda, biz ularin kəqimiz. ⁶ Ular bizni iz besip kəqəlap kəlgəndə, biz kəqip, ularni xəhərdin aldap elip qikimiz. Biz ularin kəqkənda, ular: «Isra'illar burunkidək bizdin kəqti» dəydu. ⁷ Silər bu qəqəda yoxurunəjan jayinglardin qikip, xəhərnin igilənglar. Pərwərdigaringlar Huda bu xəhərnin kəlunglarəja tapxuridu. ⁸ Silər xəhərnin igiligəndin keyin, Pərwərdigarning degini boyiqə xəhərgə ot kəyunglar. Bu mening silərgə kələjan əmrin.

⁹ Xuning bilən Yoxuwa ularni yoləja saldi. Ular Ay xəhirining oʻjərbigə – Bəytəl xəhiri bilən Ay xəhirining arilikida məktürmə kərup, axu yərgə yoxurundi. Yoxuwa tünni ləxkərlər bilən billə oʻtküzdi. ¹⁰ Ətisi tang səhərdə Yoxuwa ləxkərlirini səpkə tizdi. Andin Yoxuwa Isra'il aksakəlliri bilən birgə ularni bəxlap Ay xəhirigə atlandi. ¹¹ Yürük kilip kəlgən Isra'il kəxuni Ay xəhirigə yəkin kelip, Ay xəhirining ximalida kəragah kurdi. Kəxun bilən xəhər otturisida bir jiləja bar idi. ¹² Yoxuwa təhminən 5 ming ləxkərnin Ay xəhirining oʻjərbidiki Bəytəl bilən Ay xəhirining arilikəja məktürmigə kəydi. ¹³ Xundak kilip, əsaslik kəxun xəhərnin ximaləja orunlaxturuldi, kələjanlar xəhərnin oʻjərbigə məktürüldi. Yoxuwa xu kəqini jiləjida oʻtküzdi.

¹⁴ Ay xəhirining padixahi xəhərnin ximalidiki kəxunni kərup, tang

səhərdə öz koxunini baxlap, aldirap-tenəp xəhərdin qikip jiləjidiki Isra'illaroğa hujum kildi. Əmma u, xəhərninğ kəynidiki bəktürmidə koxun barlikini bilməytti. ¹⁵ Yoxuwa wə Isra'il koxuni məşlup boləjan hələtkə kiriwelip, dalaəja karap kaqti. ¹⁶ Xəhərdiki həmmə adəm ularni koşlaxka qakirildi. Ular Isra'illarni koşlawerip, xəhərdin yiraklixip kətti. ¹⁷ Ay xəhiri wə Bəytəl xəhiridə Isra'illarni koşlimioəjan birmu adəm qalmidi. Ular Isra'illarni koşlap, xəhərnə kuruk taxlap koydi.

¹⁸ Bu qaəjda Pərwərdigar Yoxuwaəja:

– Sən kolungdiki nəyzini Ay xəhirigə karatkin, mən xəhərnə silərgə bərdim, – dedi.

Yoxuwa Pərwərdigarning deginini bəja kəltürdi. ¹⁹ Yoxuwa xundak kiləjan həman, bəktürmidiki koxun yoxurunoəjan yeridin qikip, xəhərgə yopurulup kirdi. Ular tezliktə xəhərnə igiləp, uningəja ot koydi.

²⁰ Ay xəhirining ləxkərliri arkişioəja kariwidi, xəhərdin qikkən is-tütəkni kərđi. Ularning ya u yakka, ya bu yakka keqix imkaniyiti kalmioəjanidi, qünki dalaəja keqiwatқан Isra'illar əmdi kəynigə burulup, ularəja karxi atlanəjanidi. ²¹ Yoxuwa wə pütün Isra'il ləxkərliri bəktürmidiki koxunning xəhərnə igiləp, xəhərgə ot koyuwətkənlikini kərup, kəynigə burulup, Ay xəhirining adəmlirigə hujum kildi. ²² Bu qaəjda, xəhərnə igiligən Isra'il koxuni xəhərdin qikip, Ayninğ adəmlirigə karxi atlandi. Xuning bilən Ay xəhirining adəmliri aldi-kəynidiki Isra'il koxunining otturisida kapsilip qaldi. Isra'illarning hujumida ulardin heqkim keqip kutulalmay, birərsimu aman qalmidi. ²³ Pəkət Ayninğ padixahila tirik halda Yoxuwaninğ aldioəja elip kelindi.

²⁴ Isra'illar dalada əzlrini koşlap kəlgən Ay xəhirining adəmlirininğ həmmisini kiliq bilən kirip taxlioəjanidin keyin, Ay xəhirigə kirip, u yərdə kelip qaloəjanlarni kirip taxlidi. ²⁵ Xu küni Ay xəhərininğ barlik həlki kiroəjin kilindi. Ular ər-ayal bolup 12 ming adəm idi. ²⁶ Yoxuwa Ay xəhiridə yaxaydioəjan barlik həlk təltəküs yokitiloəjuə nəyzisini kolidin qüxürmidi. ²⁷ Pərwərdigar Yoxuwaəja buyruəjandək, Isra'illar xəhərdiki mal-mülük wə mal-qarwilarni olja aldi. ²⁸ Yoxuwa Ay xəhirini kəydürüp taxlap, mənggülik harabilikka aylandurdi. Bu harabilik həziroəiqə xundak turmakta. ²⁹ Yoxuwa Ay padixahininğ jəsitini gugum qüxküqə dərəhkə esip koydi. Koyax patkanda Yoxuwa jəsətni dərəhtin qüxürüxkə buyruk kildi. Ular padixahninğ jəsətni xəhər dərəwazisi aldioəja taxlap koydi wə jəsətninğ üstigə tax dəwiləp koydi. Bu tax dəwisi büğünqiqə xu yərdidur.

Pərwərdigar bilən tüzülgən əhdining yengilinixi

³⁰ Yoxuwa Ebal teoqida Pərwərdigar – Isra'illar etikađ kılıp kəlgən Hudaəja atap bir qorbanlik supisi yasidi. ³¹ U Pərwərdigarning hizmətkari Musa pəyoəəmbər arkilik qüxürülgən Təwrat kanunida Isra'illaroja buyruəjiniđək: «Yonulmiojan, təmür əswablar təgmigən taxlarda manga bir kurbanlik supisi yasanglar» degən kərsətmə boyiqə bir kurbanlik supisi yasidi. Andin u kurbanlik supisida Pərwərdigarəja atap kəydürmə wə amanlik kurbanlikliri kildi. ³² Yoxuwa Isra'illarning kəz aldida Musa pəyoəəmbərgə qüxürülgən Təwrat kanunini taxlarəja kəqürüp oydi. ³³ Barlik Isra'illar, jümlidin əksakallar, sədarlar, sotqılar, xundakla ularning arisidiki yat həklər Pərwərdigarning əhdə sandukining ikki təripidə uni kətürgən Lawiyalarəja yüzlinip turdi. Ularning yerimi Girizim teoqəja, kəlojan yerimi Ebal teoqəja arkisini kılıp turdi. Bular, Pərwərdigarning hizmətkari Musa pəyoəəmbərninğ hayət waktida: «Isra'il həlkiğə bəht tilənglar» degən kərsətmisi boyiqə boldi. ³⁴ Keyin Yoxuwa pütkül Təwrat kanunini, jümlidin uningda yezilojan bəht tiləx wə lənət okuxka da'ir parqilarni ünlük okudi. ³⁵ Yoxuwa xu yərgə toplanəjan Isra'il həlkiğə, jümlidin ayallar, balilar wə ularning arisida yaxaydiojan yat həklərgə Musa pəyoəəmbərninğ kanundiki barlik buyruəjanlirini kəldürməy okup bərdi.

9-bab

Gib'onluklarning Isra'illarni aldixi

¹ Iordan dəryasining əərbidiki taəqlik rayonlarda, əərbiy edirliklarda həmdə Liwan taəqlirininğ ximal təripidiki Ottura dengiz boylirida yaxawatkan barlik padixahlar, yəni Hit, Amor, Kən'an, Pərizzi, Hiw, Yibus padixahliri Eriha xəhiri wə Ay xəhiridə boləjan ixlarni anglidi. ² Bu padixahlar kəoxunlirini birləxtürüp, Yoxuwa baxqilikidiki Isra'illaroja kərxı urux kılıx üqün atlandi. ³ Gib'on xəhiridə yaxaydiojan Hiwlar mu Yoxuwaning Eriha xəhiri wə Ay xəhiridə kəlojan ixlirini anglap, ⁴⁻⁵ ular mu əzlrini kütquzux üqün hər hil hiylə-mikirləni oylap qikti. Ular Yoxuwaəja əlqi əwətixti. Ular yirtilip jul-jul bolup kətkən hurjun, yamak selinəjan kona xarab tulumliri artilojan exəkləni yetiliwəlojanidi. Putlirioja konirap, əbjiki qikkən ayaoqlarni, uqisioja

kona kiyimlarni kiyixip, kəkirip, ketip kətkən yeməkliklarni eliwelixkanidi. ⁶ Ular Gilgaldada turuwatqan Isra'illarning karargahioja kelip, Yoxuwa wə Isra'illaroja:

– Biz yirak bir jaydin silər bilən tinqlik əhdinamisi tüzüxni tələp kilip kəldük, – dedi.

⁷ Isra'illar Gib'on xəhiridə yaxaydioqan bu Hiwlaroja jawab berip mundak dedi:

– Silər bəlkim muxu yərdə yaxaydioqan pukralar boluxunglar mumkin. Əgər xundak bolup qalsa, biz silər bilən kandakmu tinqlik əhdinamisi tüzələymiz.

⁸ – Biz silərnin hizmətkaringlar, – dedi ular jawabən.

Əmma Yoxuwa:

– Silər kim? Zadi kəyərdin kəldinglar? – dəp yənə kaytilap soridi.

⁹ – Biz Pərwərdigaringlar Huda toqrisida anglap, yirak jaydin kəlgən hizmətkaringlar. Pərwərdigaringlarning Misirda silər üçün kiləjan ixlirini anglidük. ¹⁰ Biz yənə uning I'ordan dəryasining xərkidə yaxaydioqan Amorlarning ikki padixahi – Həxbon xəhirining padixahi Sihon bilən Axtarot xəhirining Baxan degən yeridə yaxaydioqan Og padixahka kiləjan barlik ixlirini anglidük. ¹¹ Xunga bizning aksakallirimiz wə barlik həlkimiz bizgə: «Silər uzun səpərgə yətküdək yeməklik elip, səpərgə atlininglar. Berip Isra'il həlki bilən kərxüp, ularoja: 'Biz silərnin hizmətkaringlar, biz silər bilən tinqlik əhdinamisi tüzgili kəldük' dənglar» dəp buyrudi. ¹² Bu nanlar biz yoləja qikkanda yengila pixurulojanidi. Mana kərxüp turupsilər, hazır bu nanlar kəkirip, ketip kətti. ¹³ Biz bu xarab tulumlirioja xarab toxkuzup mangojanda, bu tulumlarmu yengi idi, hazır konirap, yerilip kətti. Bizning kiyimlirimiz wə ayaqlirimizmu uzun səpər jəryanida yirtilip jul-jul bolup kətti, – dəp jawab bərdi ular.

¹⁴ Isra'illar ularning yeməkliklirini kolioja elip kərdi, əmma Pərwərdigardin bu toqruluk heqnemə sorimidi. ¹⁵ Xuning bilən Yoxuwa Gib'on xəhiridə yaxaydioqan bu Hiwlar bilən tinqlik əhdinamsi tüzdi wə ularning amanlikioja kapalət bərdi. Isra'il jama'itining aksakallirimu bu əhdinamigə koxulup kəsəm kilixti.

¹⁶ Gib'onluklar bilən tinqlik əhdinamisi tüzüp üq kündin keyin, Isra'illar ularning əzligə yəkin yərdə yaxaydioqan koxna həlk ikənlikini bilip qaldi. ¹⁷ Isra'illar buni eniklax üçün yoləja qikip, üq kündə ularning xəhərlirigə yetip kəldi. Bu xəhərlərnin nami Gib'on, Kifira, Bə'erot,

Kiryat-yi'arim döp atilatti. ¹⁸ Əmma Isra'illar bu xəhərlərgə hujum kilmidi, qünki Isra'il jama'itining aksakalliri Pərwədigar – Isra'illar etikad kılıp kəlgən Hudaning aldida kəsəm berixkənidi. Isra'il həlki öz aksakallirining kəsəm berixkənlikidin aqrinixti. ¹⁹ Birak aksakallar ularoşa qüxəndürüp:

– Biz Pərwədigar – Isra'illar etikad kılıp kəlgən Hudaning aldida kəsəm iqqən, ularoşa ziyankəxlik kilsak bolmaydu! ²⁰ Məyli, ular yaxawərsun. Ularni öltürüp, kəsimumizni buzsak, Pərwədigar bizgə oşəzəplnidu. ²¹ Xunga ularni həyat kaldurayli, – dedi.

Xundak kılıp aksakallar Gib'onluklarni Isra'illarning otun, sulirini toxuydioşan ixlarni kilixka buyrudi.

²² Yoxuwa Gib'onluklarni yioşip ularoşa:

– Silər bizgə koxna turup, nemə üqün bizni aldap: «Biz silərdin yirak yərdə yaxaymiz» dedinglar? ²³ Silər lənətkə kalisilər! Silər hazirdin baxlap Hudaning ibadətgaşining otun wə süyini toxuydioşan kul bolisilər, – dedi.

²⁴ Ular jawab berip:

– Qünki biz kulliringiz, Pərwədigaringlar Hudaning öz hizmətkari Musəşa əmr kılıp, pütkül zeminni silərgə ata kילוanlikini, siləring xu zeminlarda yaxawatқан barlik həkləlni yokitidioşanlikinglarni angliduk. Biz ölüp ketixtin kattik korktuk. Mana bu bizning nemə üqün silərni aldioşanlikimizning səwəbidur. ²⁵ Həzir biz siləring aldinglarda turuptuk. Bizni kəndak bir tərəp kilixni toşra tapsanglar, xundak kilinglar, – deyixti.

²⁶ Yoxuwa ularoşa həyatlik yoli berip, Isra'il həlkingni ularni öltürüxigə yol koymidi. ²⁷ Xu kündin baxlap Yoxuwa Gib'onluklarni Isra'il jama'itining həm Pərwədigar tallioşan kurbanlik supisi kəyərde kurulsa, xu yəringni otun wə sulirini toxuoşuqisi boluxka buyrudi. Ular həziroşiqə xu ixlarni kılıp kəlməktə.

10-bab

Jənubtiki padixahlarning məşlup kilinixi

¹ Yerusalemining padixahi Adoni-zidik, Yoxuwaning Eriha xəhirini wəyran kılıp, padixahini öltürgənlikini wə xuningoşa ohxax, Ay xəhirinimu təltəküs wəyran kılıp, padixahini öltürgənlikini anglidi. U

yənə Gib'onluklarning Isra'illar bilən tinqlik əhdinamisi tüzüp, Isra'illar arisida yaxawatkanlikini anglidi. ² Padixah Adoni-zədək bu ixlarni anglap, intayin korkti. Qünki Gib'on xəhiri Ay xəhiridinmu qong bolup, padixahi bar birnəqqə xəhərgə təng idi. Adəmlirimu batur idi.

³ Yerusalemining padixahi Adoni-zidik Hıbron padixahi Həham, Yarmut padixahi Pir'am, Lakix padixahi Yafiya wə Əglon padixahi Dibiroya əlqi əwətip, ularoşa mundak dedi:

⁴ – Silər kelip Gib'on xəhərigə hujum kiliximoşa yardəm beringlar.

Qünki ular Yoxuwa wə Isra'illar bilən tinqlik əhdinamisi tüzüxüptu.

⁵ Xuning bilən Amorlarning bəx padixahi – Yerusalemining padixahi, Hıbron padixahi, Yarmut padixahi, Lakix padixahi wə Əglon padixahi birlixip koxunlirini elip, Gib'onšoşa atlandi. Ular Gib'onni koxrap hujum kildi. ⁶ Gib'onluklar Gilgaldiki Yoxuwaning kəragahioşa jiddiy adəm əwətip, Yoxuwadin: «Taqlıq rayonlardiki Amorlarning padixahliri birlixip bizgə hujum kildi, tezliktə kelip bizgə yardəm beringlar, bizni kutkuzuwelinglar, biz kulliringizni taxlap koymanglar!» dəp ötünüp soraxti.

⁷ Yoxuwa əng qəbdəs baturlarni əz iqiğə aloşan barlik koxunni baxlap, Gilgaldin kozoşilip Gib'onšoşa kərap yoloşa qikti. ⁸ Bu qaoşda Pərwərdigar Yoxuwaşoşa:

– Ulardin kərkma, qünki mən ularni sening kolungoşa tapxuroşanmən.

Ulardin həqkim sanga kərxı turalmaydu, – dedi.

⁹ Yoxuwa Gilgaldin qikip, keqiqə tohtimay yürüş kilip, Amorlar koxunioşa tuyuksiz hujum kildi. ¹⁰ Pərwərdigar Amorlar koxunini patiparakqilikka qüxürüp koydi. Isra'illar koxuni Amorlarning kəp kışmini Gib'onda kirip taxlidi həmdə düxmən koxunini Bəyt-horon xəhərigə kəşlap, yol boyi kirip mengip, Azeka xəhiri wə Makkeda xəhərigə baroşuqə yənə bir kışmini kirip taxlidi. ¹¹ Amorlarning kəloşan koxuni Bəyt-horon xəhərigə yekin boləşan dawanoşa keqip Azeka xəhərigə baroşuqə, Pərwərdigar yol boyi asmandin xiddətlik məldür yaqdurup, ularning yənə bir kışmini yokatti. Xiddətlik məldürdə əlgənlər Isra'illarning kiliqida əlgənlərdinmu kəp boldi. ¹² Pərwərdigar Isra'illaroşa nusrət ata kilip, Amorlarni məşlup kiləşan küni, Yoxuwa Isra'il həlkining aldida Pərwərdigaršoşa: «Kuyax Gib'on asminida tohtap tursun, ay Ayyalon jiloşisida tohtap tursun» dəp du'a kiləşanidi. ¹³ Xuning bilən Isra'illar düxminini məşlup kiləşuqə, kuyax bilən ay əz jayida tohtap turdi. Kuyaxning təhminən pütün bir kün olturmay, asmanın

nəq otturisida tohtap turojanliki toqrisidiki bu wəkə «Yaxar» degən kitabta tiloja elinojan əməsmu! ¹⁴ Pərwərdigarning Yoxuwaning du'asini ijabət kılıp bərgənlikigə ohxax bundak ix uningdin burunmu wə uningdin keyinmu bolup bəkmidi. Xu küni Pərwərdigar həkikətən Isra'illar üqün jəng kıləjanidi.

¹⁵ Uruxtin keyin Yoxuwa bilən Isra'illarning pütün koxuni əzlrining Gilgaldiki kəragahioja kəytixiti.

Jənubtiki bəx padixahning əltürüluxi

¹⁶ Uruxta Amorlarning bəx padixahi kəqip ketip, Makkədədiki bir əngkürgə yoxurunuwaləjanidi. ¹⁷ Yoxuwa Amorlarning bəx padixahining Makkədədiki bir əngkürgə yoxurunuwaləjan yeridin tepiləjanlikini anglap, ¹⁸ koxunlirioja:

– Birnəqqə adəm koram taxlar bilən əngkürning əqizini etip koyup, u yərnə kəzət kilsun. ¹⁹ Kələjanliringlar kəqkan duxmənnəng arkisidin dawamlık kooqlap, hujum kilinglar. Ularning əz xəhərlirigə kiriwelixioja yol koymanqlar. Pərwərdigaringlar Huda ularni kolunglarəja tapxurup beridu – dəp buyruk kildi.

²⁰ Yoxuwa wə Isra'il koxuni ularning həmmisini degüdək yokətti. Az bir kismi sepilliri mustəhkəm xəhərlərgə kəqip kiriwəldi. ²¹ Isra'il koxuni Makkədədiki kəragahioja, yəni Yoxuwaning yenioja sak-salamət kəytip kəldi. Xuningdin etibarən həqkim Isra'illərəja kərxə bir əqiz gəp kılıxkimu petinalmidi.

²² Yoxuwa adəmlirigə buyrup:

– Əngkürning əqizini eqip, bəx padixahni elip kelinglar! – dedi.

²³ Ular Yerusalem padixahi, Hıbron padixahi, Yarmut padixahi, Lakix padixahi wə Əglon padixahini elip kəldi. ²⁴ Ular elip kelingəndə, Yoxuwa barlık Isra'il koxunini yiojip, ularning sərkərdilirigə:

– Bu padixahlarning boynioja dəssənglar! – dedi.

Sərkərdilər uning deginidək kılıxti. ²⁵ Yoxuwa koxunlirioja:

– Hərgiz kərkənglar həm hədukmənglar! Kəysər wə jəsərətlik bolunglar! Pərwərdigar silərgə kərxə qikməqı boləjan barlık duxmənliringlarnimu muxundak kungə koyidu, – dedi.

²⁶ Keyin Yoxuwa bəx padixahni əltürüp, ularni bəx dərəhkə esip koyuxkə buyruk kildi. Kəq kirgüqə bu jəsətlər dərəhtə esiklik turdi.

²⁷ Kün patkənda Yoxuwa padixahlarning jəsitini dərəhtin qüxürüp, ularni əzlrini yoxurunuwaləjan əngkürgə taxlap, əngkürning əqizini koram

taxlar bilən etiwetixkə buyrudi. Bu taxlar həzirmu xu yərdə bar.

Jənubtiki xəhərlərnin ixəqal kəlinixi

²⁸ Xu wəqəttə Yoxuwa Məkkədə xəhərinə igiləp, bu xəhərnin padixahinə wə barlik adəmlirini birnimu tirik kəldurməy, kəliq bilən həmmisini təltəküs yəqəttə. Ular bu xəhərnin padixahinimə Eriha xəhərinin padixahinə əltürgəngə əhxax əltürdi. ²⁹ Keyin Yoxuwa İsrə'il kəxunini bəxlap bərip, Libnəh xəhərigə hujum kəldi. ³⁰ Pərwərdigə Libnəh xəhərinin padixahinə wə uning barlik adəmlirini İsrə'illərnin kəliqə qüxürüp bərdi. İsrə'illə bu xəhərnin barlik adəmlirini birnimu tirik kəldurməy, kəliq bilən həmmisini təltəküs kərip taxlidi. Ular bu xəhərnin padixahinimə huddi Eriha xəhərinin padixahinə əltürgəngə əhxax əltürdi.

³¹ Keyin Yoxuwa İsrə'il kəxunini bəxlap Libnəhdin əyirilip, Lakix xəhərigə yürək kəldi. Ular xəhərnə kərxəp hujum bəxlidi. ³² İkkinçi künə Pərwərdigə Lakix xəhərinə İsrə'illərnin kəliqə qüxürüp bərdi. İsrə'illə Libnəh xəhərigə əhxax, bu xəhərnin barlik adəmlirininimə kəliq bilən kərip taxlidi. ³³ Bu qəqədə, Gəzərnin padixahinə Həram kəxun bəxlap, xəhərdikilərgə yərdəngə kəlgənidi. Əmma Yoxuwa Həram padixah wə uning kəxunininimə kərip taxlap, həqkimni tirik kəldurmidi. ³⁴ Yoxuwa barlik İsrə'il kəxunini bəxlap, Lakixtin əyirilip, Əglən xəhərigə yürək kəldi. Ular xəhərnə kərxəp hujum bəxlidi. ³⁵ Xu künə İsrə'illə bu xəhərnə igiləp, barlik həlkni kəliq bilən kərip taxlidi. Ular Lakixtikigə əhxax, bu xəhərnin barlik adəmlirininimə təltəküs yəqəttə.

³⁶ Yoxuwa İsrə'il kəxunini bəxlap, Əgləndin Həbron xəhərigə yürək kəlip, bu xəhərgə hujum kəldi. ³⁷ Ular bu xəhərnimə igiləp, barlik adəmlirini kəliq bilən kərip taxlidi, padixahinimə əltürdi, həqkim tirik kəlmidi. Ular xəhər ətrapidiki yezilərdiki adəmlərnimə tirik kəymidi. Ular huddi Əgləndə kəliqəngə əhxax, bu xəhərnin adəmlirininimə təltəküs yəqəttə.

³⁸ Keyin Yoxuwa yənə İsrə'il kəxunini bəxlap kəynigə yənip, Dibir xəhərigə hujum kəldi. ³⁹ İsrə'illə bu xəhərnə igiləp, uning padixahinə tutup, bu xəhərnin ətrapidiki yezilərnimə kəxup igilidi. Ular padixahinə wə barlik adəmlirini kəliq bilən təltəküs kərip taxlap, həqkimni tirik kəldurmidi. Ular Həbron, Libnəh wə ulərnin padixahlirini kəndək kəliqəngə bəlsa, Dibirnimə huddi xuningəngə əhxax kəldi.

⁴⁰ Xundək kəlip Yoxuwa jənubtiki barlik zəminni, yənə təqlik

rayonlarni, Nəgeb qöllükini, oʻrbiy edirliklarni wə taq baqirlirini öz iqigə aloqan barlik zeminlarning padixahlririni həlki bilən qoxup boysundurdi. Ular Pərwərdigar – əzliri etikad kılıp kəlgən Hudaning buyruki boyiqə bu zeminlardiki barlik həlknı təltəküs kirip taxlap, heqkimni tirik qaldurmidi. ⁴¹ Yoxuwa Kadex-barneya xəhiri bilən Gaza xəhirining otturisidiki zeminlarni wə Goxəngə təwə boləjan zeminlardin tartip, Gib'on xəhirigiqə boləjan pütkül zeminni boysundurdi. ⁴² Yoxuwa bu bir ketimlik yüruxidə u yərlərdiki padixahlarni boysundurup, barlik zeminni igilidi. Qünki Pərwərdigar – Isra'illar etikad kılıp kəlgən Huda, Isra'illar üçün jəng kıləjanidi. ⁴³ Uruxtin keyin Yoxuwa barlik Isra'il qoxuni bilən əzlririning Gilgaldiki qarargahiqə qaytixti.

11-bab

Ximaldiki padixahlarning məşlup kilinixi

¹ Hazor padixahi Yabin bu ixlarni angliqan hamam, ətraptiki padixahlarəja, yəni Madon padixahi Yobabka, Ximron padixahi wə Akxaf padixahiqə, ² ximaliy taqlıq rayonlardiki padixahlarəja, yənə Jəliliyə kəlining⁴ jənub tərıpigə jaylaxkan Araba rayonidiki padixahlarəja, oʻrbiy edirliklardiki padixahlarəja, oʻrəb tərəpkə jaylaxkan Nafot-Dor zeminidiki padixahlarəja, ³ oʻrbiy Kən'an wə xərkiy Kən'an zeminidiki padixahlarəja, Amor padixahliriqə, Hitlar, Pərizzilər, taqlıq rayonlardiki Yibuslar wə Mizpah zeminiqə qaraxlik Hərmon taql etəkliridiki xəhərlərdə yaxaydiqan Hiwlarəja həwər əwətti.

⁴ Bu padixahlar barlik qoxunlririni baxlap kəldi. Ularning qoxunlririni san-sanaksiz bolup, huddi dengiz sahilidiki kumdək kəp idi. Ularning nuroqun at wə jəng hərwilirini bar idi. ⁵ Bu padixahlar birlixip, Isra'illar bilən urux kılıx üçün qoxunlririni baxlap, Merom yenidiki su boyliriqə bargah kurdi.

⁶ Pərwərdigar Yoxuwaqə yənə mundak dedi:

– Ulardin kərkma, mən ətə muxu wakitkiqə ularning həmmisining jəsitini silərgə tapxurup berimən. Sən ularning atlririning peyini kesiwət, jəng hərwilirini kəydürup taxla.

⁷ Xuning bilən Yoxuwa barlik qoxunni baxlap, Merom yenidiki su

---

⁴ Jəliliyə kəli – Kinnərət kəli, dəpmu atilidu.

Yoxuwa

boyliriqja jaylaxkan düxmənlərnin üstigə tuyuksiz besip kelip, hujum kildi. ⁸ Pərwədigar düxmənlərnin Isra'illarning koloqja quxürüp bərdi. Isra'illar ularni büyük Sidon xəhəri wə Misrefot-mayimoqja, xundakla Mizpah jilqisining xərkiqja qoqlap berip, birmu adəmni tirik qaldurmidi. ⁹ Yoxuwa Pərwədigarning buyruqinidək, ularning atlirini peyini kesiwetip, jəng hərwilirini köydürüp taxlidi.

¹⁰ Yoxuwa koxunini baxlap kəynigə kaytip, Hazor xəhərinini igilidi wə padixahini kiliq bilən öltürdi. Hazor padixahi xu qaşda xu jaydiki barlik padixahlilarni baxkuratti. ¹¹ Isra'illar Hazor xəhəridiki barlik adəmlərnin kiliq bilən təltəküs yokitip, heqkandak tirik jan qaldurmidi, xəhərnimu köydürüp taxlidi.

¹² Yoxuwa Pərwədigarning hizmətkari Musa pəyoqəmbərnin buyruqini boyiqə, ximaldiki barlik xəhərlərnin igiləp, ularning padixahlirini təltəküs öltürdi. Bu xəhərlərdiki barlik adəmlərnin kiliq bilən kirojin kildi. ¹³ Isra'illar Hazor xəhəridin baxka, dənglülərgə kurulojan xəhərlərnin⁵ köydürmidi. ¹⁴ Isra'illar bu xəhərlərdiki urux oljiliri wə mal-qarwilarni əzligə qaldurup, barlik adəmlərnin kiliq bilən kirip taxlap, heqkimni tirik qaldurmidi. ¹⁵ Bu ixlarni Pərwədigarning hizmətkari Musa pəyoqəmbər Pərwədigarning buyruqini boyiqə Yoxuwaqja tapxurojanidi. Yoxuwa Pərwədigarning Musa pəyoqəmbərgə buyruqanlirini birnimu kaldurmay bəja kəltürdi.

¹⁶ Yoxuwa barlik zeminni – Ximaliy taqlik rayonlar, pütkül Nəgeb qəllüki, pütkül Goxən zemini, qərbtki edirliklar, Araba rayoni, Jəliliyədiki taqlik rayonlar wə edirliklarni boysundurdi. ¹⁷ Isra'illarning zemini jənubta Sə'irning yenidiki Halak teqidin baxlinip, ximalda Liwan jilqisining Hərmon teqi baqridiki Ba'algad xəhirigiqə kengəydi. Yoxuwa bu zeminlardiki barlik padixahlarni yokatti. ¹⁸ Isra'illar bu padixahlar bilən uzun məzgil urux kildi. ¹⁹ Bu zeminlarda yaxaydiqan Gib'ondiki Hiwlaridin baxka, heqkim Isra'illar bilən tinqlik əhdinamisi tüzmişənidi, xunga ularning xəhərlirininin həmmisini igilidi.

²⁰ Pərwədigar bu padixahlarni jahil kiliq koyoqjanidi. Xunga ular Isra'illar bilən urux kilixti. Pərwədigarning Musa pəyoqəmbərgə buyruqini boyiqə Isra'illar ularning həmmisini rəhim kilmay təltəküs yokatti.

²¹ Bu qaşda Yoxuwa taqlik rayonlarda yaxawatqan Anaklarni yokatti.

---

⁵ Əsirlər dawamida kona xəhərlər wəyran bolup, harabilikkə aylinip, dənglük pəyda bolqan. Xu dənglük üstigə kurulojan yeni xəhərlərnin kərsitidu.

Ular Hıbron, Dibir, Anab xəhərliridə həm jənub wə ximaldiki pütün taqılıq rayonlarda yaxaytti. Yoxuwa ularni xəhirliri bilən təltöküs yoqatti. ²² Isra'illarning zemini iqidə Anaklarıning əwladliridin heqkim kəlmidi. Birak uların azoqinə bir kismi Gaza, Gat, wə Axdod xəhərliridə kəlip kəldi. ²³ Huddi Pərwərdigar Musa pəyoqəmbərgə buyruoqinidək, Yoxuwa barlıq zeminlarni əz ilkiqə aldi. U bu zeminlarni Isra'illarning kəbililirigə təksim kəlip bərdi. Xuningdin kiyin bu zeminda urux ahirlaxti.

12-bab

I'ordan dəryasının xərkidiki məoqlup kəlinoqan padixahlar

¹ Isra'illar alliburun I'ordan dəryasının xərkidiki padixahlarni məoqlup kəlip, zeminini ixoqal kəloqanidi. Bu padixahlarning zemini jənubta Arnon jiloqisidin tartip, ximalda Hərmon teoqioqə kəngəyqanidi. Bu I'ordan dəryasının xərkidiki Araba rayoninimu əz iqidə alatti.

² Isra'illar aldi bilən Həxbon xəhiridiki Amorlarıning padixahi Sihonni məoqlup kəloqanidi. Uning zemini Arnon jiloqisining kəroqikioqə jaylaxqan Aro'er xəhirini əz iqidə aloqan bolup, Arnon jiloqisining otturisdin tartip, Ammonlaroqə qəgralinidioqan Yabbok jiloqisioqə idi. Bu zemin Gil'ad zeminining jənubiy yerimini əz iqidə alatti. ³ Sihon padixah xərkətə Araba rayonioqə, yəni Bəyt-yiximotkə baridioqan yolni wə jənubkə sozulioqan Pisgah teoqining etikini əz iqidə aloqan ximalning əng qetidiki Jəliliyə^⑥ kəlidin tartip, jənubning əng qetidiki Əlük dengizi,^⑦ yəni Tuz dengizioqə bolioqan rayonlaroqə həkümranlik kəlattı.

⁴ Məoqlup bolioqan Baxan padixahi Og Axtarot wə Ədrə'i xəhərliridə yaxaytti. U Rafahlarning kəloqanliridin biri idi. ⁵ U ximalda Hərmon teoqidin tartip, Salkah xəhirigiqə bolioqan zeminlaroqə, oqərbtə pütkül Baxan zeminidin tartip, Gixur wə Ma'akaning qəgralirioqə həmdə Gil'adning ximaliy yerimidin tartip, Həxbonluk Sihon padixahning qəgrasioqə həkümranlik kəlattı.

⁶ Ilgiri Pərwərdigarning hizmətkari Musa wə Isra'illar bu padixahlarni məoqlup kəloqanidi. Musa pəyoqəmbər bu zeminlarni Ruben, Gad kəbililirigə wə Manassə kəbilisinining xərkəiy yerimioqə igidarqilik kəlixkə

⑥ Jəliliyə kəli – Kinnərət kəli, dəpmu atilidu.

⑦ Əlük dengizi – Araba dengizi, dəpmu atilidu.

bөлüp bərgənidi.

I'ordan dəryasining ɔərbidiki məɔlup kilinoqan padixahlar

⁷ Yoxuwa wə Isra'illar I'ordan dəryasining ɔərbigə jaylaxkan Liwan jilqisidiki Ba'algad degən jaydin Halak teɔiqiqə, hətta Sə'irgigə bolqan zemindiki padixahlarni məɔlup kildi. U bu zeminlarni Isra'illarning kəbililirigə igidarqilik kılıxka bөлüp bərgənidi. ⁸ Bu zeminlar, taqlık rayonlarni, ɔərbiy edirliklarni, Araba rayoni wə taqlı baɔırilirini həmdə qəl-bayawanlarni wə jənubiy Nəgeb Qəllükini öz iqigə alidu. Bu zeminlarda Hitlar, Amorlar, Kən'anlar, Pərizzilər, Hiwlar wə Yibuslar yaxioqan. Təwəndikilər Isra'illar məɔlup kılqan padixahlar:

⁹ Eriha padixahi

Bəytəlning yenidiki Ay padixahi

¹⁰ Yerusalem padixahi

Hıbron padixahi

¹¹ Yarmut padixahi

Lakix padixahi

¹² Əglon padixahi

Gəzər padixahi

¹³ Dibir padixahi

Gədər padixahi

¹⁴ Hurmah padixahi

Arad padixahi

¹⁵ Libnah padixahi

Adullam padixahi

¹⁶ Makkeda padixahi

Bəytəl padixahi

¹⁷ Tappuwah padixahi

Hefər padixahi

¹⁸ Afek padixahi

Laxaron padixahi

¹⁹ Madon padixahi

Hazor padixahi

²⁰ Ximron-mir'on padixahi

Akxaf padixahi

²¹ Tanak padixahi

Migiddo padixahi

²² Kədəx padixahi

Karməldiki Yokni'am padixahi

²³ Nafot-Dorning yenediki Dor padixahi

Gilgalning yenediki Goyim padixahi

²⁴ Tirzah padixahi

jəm'iy 31 padixahtur.

13-bab

Boysunduruxka tegixlik qaloqan zeminlar

¹ Yoxuwa yaxinip, kerip qaloqanidi. Pərwərdigar uningəja mundak dedi:

– Sən yaxinip, kerip qalding. Sən tehi boysunduruxka tegixlik yənə kəp zeminlar bar. ² Silərning boysunduruxunglarəja tegixlik boləjan zeminlar yənə bar, yəni Filistiyəliklərnin zemini wə Gixurlarning barlik zeminidur. ³ Bu zeminlar Misirning xərkidiki Xihor dəryasidin tartip, ximaldiki Əkron xəhirining qəgrasiəiqə sozulidu (bu zeminlar Kən'anlarning zemni dəp kərilidu). Buning iqidə Gaza, Axdod, Axkilon, Gat wə Əkron katarlik xəhərlərgə Filistiyəlik bəx həkümdar həkümrənlik kəlidu. Yənə jənubtiki Awwim həlkining zeminimu xuning iqidə. ⁴ Silər Kən'anlarning ximaldiki pütkül zeminini, xundakla Sidonluklar təwəlikidiki Mi'aradin tartip, Amorlar zeminioja qegradax Afek xəhirigiqə boləjan zeminlarnimu igilixinglar kərək. ⁵ Yənə Gibal həlkining zeminini, Hərmon taqlirining etikigə jaylaxkan Ba'algad xəhiridin tartip, Libo-hamat xəhirigiqə boləjan Liwan taqlirining xərkidiki zeminlarni ⁶ wə yənə Liwan taqliridin Misrefot-mayiməiqə boləjan zeminni, yəni Sidonluklarning pütkül zeminlirini igilixinglar kərək. Mən bu zeminlardiki həkləni Isra'il həlkining kəz aldida koqlap qikirimən. Sən pəkət mening buyrukum boyiqə bu zeminlarni Isra'il həlkining igidarqilik kəlixioja təksim kəlip bərgin. ⁷ Yəni sən bu zeminlarni tokkuz Isra'il kəbilisi bilən Manassə kəbilisining əjərbiy yerimioja təksim kəlip bərgin.

I'ordan dəryasining xərkidiki zeminlarning təksim kəlinixi

⁸ Pərwərdigarning hizmətkari Musa pəyojəmbər I'ordan dəryasining xərkiy kərojikidiki zeminlarni allikaqan Manassə kəbilisining xərkiy

yerimioja wə Ruben, Gad kəbililirining igidarqilik kilixiqə təksim kilip bərgənidi. ⁹ Ularning zemini Arnon jilojisining Aro'er xəhiridin baxlinip, bu jilojining otturisidiki xəhərnə öz iqiqə alojan halda Mediba xəhiri orunlaxkan pütün egizliktin halkip, Dibon xəhirigiqə sozulqan. ¹⁰ Bu zeminlar yənə əng xərktiki Ammonlarning qeğrasioja tutaxkan bolup, Sihon padixahlikining barlik xəhərliri, Amorlar padixahi həkümranlik kilojan Həxbon xəhərlirini öz iqiqə alojan. ¹¹ U yənə Gil'ad, Gixur wə Ma'akaliklarning zeminlirini, Hərmon teqi, xundakla Baxanning Salkah xəhirigiqə bolqan pütkül zeminlarni öz iqiqə alidu, ¹² yəni Baxan zeminidiki Axtarot wə Ədrə'i xəhiridə həkümranlik kilojan Og padixahning barlik zeminini öz iqiqə alidu. Padixah Og Rafahlarning əng ahirki əwladi idi. Musa pəyoqəmbər ularni məqlup kilip, bu zeminlardin koqlap qikarqanidi. ¹³ Əmma Isra'il həlki Gixur wə Ma'aka həlkini bu zemindin koqlimidi, xunga ular hazirojqə Isra'il həlki arisida dawamlık yaxap kəlməktə.

Lawiy kəbilisigə məhsus zemin təksim kilinmiqanliki

¹⁴ Musa pəyoqəmbər Pərwədigarning degini boyiqə pəkət Lawiy kəbilisigila heqkandak zemin təksim kilmidi. Qünki Pərwədigaroja, yəni Isra'il həlki etikad kilip kəlgən Hudaqəja kilinqan kurbanliklar ularning zemini ornida təksim kilinqan nesiwisi idi.

Ruben kəbilisigə təksim kilinqan zeminlar

¹⁵ Musa pəyoqəmbər Ruben kəbilisigə ularning jəməti boyiqə zemin təksim kilip bərgən. ¹⁶ Ularning zemini Arnon jilojisining qetidiki Aro'er xəhiridin baxlinip, bu jilojining otturisidiki xəhərnə öz iqiqə alojan halda Mediba xəhiri orunlaxkan pütün egizlikkə sozulqan. ¹⁷ U yənə Həxbon xəhiri wə xu egizliktiki barlik xəhərlərnə – Dibon, Bamot-ba'al, Bəyt-ba'almi'on, ¹⁸ Yahəz, Qidemot, Mefa'at, ¹⁹ Kiryata'im, Sibmah həmdə jiloidiki denglökkə jaylaxkan Zərət-xahar, ²⁰ Bəyt-pi'or, Pisgah teqjining etiki, Bəyt-yiximot degən yərlərnə öz iqiqə alidu.

²¹ Bu zeminlar yənə xu egizliktiki barlik xəhərlər wə Amorlarning padixahi Sihon Həxbon xəhiridə turup həkümranlik kilojan barlik zeminlarni öz iqiqə alidu. Musa pəyoqəmbər Amorlarning padixahi Sihonni Əwi, Rəkəm, Zur, Hur, Rəba katarlik Midyan həlkining kəbilə baxlikliri bilən billə məqlup kilojan. Bu kəbilə baxlikliri Sihon padixahning kol astida bolup, xu zeminda yaxaytti. ²² Isra'il həlki uruxta

Bi'orning oqli palqi Bil'amni kiliq bilən oltürdi. ²³ I'ordan deryasi Ruben kabilisining zeminining qarbiy pasili boldi. Bu zemindiki xəhər wə yezilar Ruben kabilisigə jəmətlər boyiqə təksim kilip berilgənidi.

Gad kabilisigə təksim kilinoqan zeminlar

²⁴ Musa pəyoqəmbər Gad kabilisigə ularning jəməti boyiqə zemin təksim kilip bərgən. ²⁵ Ularning zemini Yazer, Gil'adning barlik xəhərliri wə Rabbah xəhirining yenidiki Aro'er xəhirigiqə bolqan Ammon zeminining yerimini öz iqigə alidu. ²⁶ Bu zeminlar yənə jənobta Həxbon xəhiridin tartip, Ramot-mizpəh wə Bitonim xəhirigiqə, ximalda Mahanayim xəhiridin tartip, Dibir zeminigiqə, ²⁷ I'ordan wadisida Bəyt-haram, Bəyt-nimrah, Sukkot, Zafon xəhiri, xundakla Sihon padixah Həxbonda turup həkümranlik kilqan baxka zeminlarnimu öz iqigə alidu. Qjarbiy pasili I'ordan deryasini boylap, ximalda Jəliliyə kəlining ayiqiqə sozulup, keyin xərkkə qayrilidu. ²⁸ Bu zeminlardiki xəhər wə ətraptiki yezilar Gad kabilisigə jəmətlər boyiqə təksim kilip berilgənidi.

Manassə kabilisining xərkiy yerimioqə təksim kilinoqan zeminlar

²⁹ Musa pəyoqəmbər Manassə kabilisining xərkiy yerimioqə ularning jəməti boyiqə zemin təksim kilip bərgən. ³⁰ Bu zeminlar Mahanayim xəhiridin ximaloqə sozulqan bolup, Baxan zemini (Og padixah burun həkümranlik kilqan zemin) wə Ya'irning igidarlikidiki 60 yezini ³¹ wə yənə Gil'ad zeminining yerimi wə Baxan zeminidiki Og padixahning paytəhti bolqan Axtarot wə Ədrə'i xəhərlirini öz iqigə alidu. Bu zeminlar Manassəning oqli Makir əwladining yerimioqə jəmət boyiqə təksim kilip berilgən. ³² I'ordan deryasining xərkiqə wə Eriha xəhirining udulioqə jaylaxkan Mo'ab tüzlənglikigə təwə bolqan bu zeminlar Musa pəyoqəmbər tərpidin təksim kilip berilgən zeminlardur. ³³ Əmma Musa pəyoqəmbər Lawiy kabilisigə heqkandak zemin təksim kilip bərmidi, qünki Pərwərdigar, yəni Isra'il həlki etikad kilip kəlgən Huda ularoqə: «Mən silərning rizik-nesiwənglar bolimən» dəp wədə kilqanidi.

14-bab

I'ordan deryasining qarbidiki zeminlarning təksim kilinixi

¹ Isra'il həlkining kalqan kabililiri rohaniy Əl'azar, Nunning oqli

Yoxuwa

Yoxuwa wə kəbilə aqsakallirining təksim kilip berixi bilən Kən'an zeminiqə igə boldi. ² Yəni bu zeminlar Pərwərdigarning Musa pəyoqəmbərgə buyruqini boyiqə qək taxlap, tokkuz yerim kəbiligə təksim kilinip berildi. ³ Musa pəyoqəmbər ikki kəbilə wə yənə bir kəbilining yerimiqə I'ordan dəryasining xərkidiki zeminlarni təksim kiləjan, əmma Lawiy kəbilisigə zemin təksim kilip bərmigənidi. ⁴ Yüsüpnig əwladliri Manassə wə Əfrayim dəp, ikki kəbiligə ayrilatti. Lawiy kəbilisigə heqkandək zemin təksim kilip berilmigənidi. Ularqə pəkət yaxixi üqün ətrapida mal-qarwa bəkidioqan otlakliri boləjan xəhərlər berilgənidi. ⁵ Xuning bilən Isra'illar bu zeminlarni Pərwərdigarning Musa pəyoqəmbərgə buyruqini boyiqə bəlüxüwaldi.

Yəhuda kəbilisining baxliki Kalibning təlipi

⁶ Isra'illar Gilgaldə qarəgah kurup turuwatqan qəqəda, Yəhuda kəbilisining bir kəsim adəmliri Yoxuwaning aldiqə kirip kelixti. Kənaz jəmətidin boləjan Yifunnəning oqlı Kalib Yoxuwaqə mundək dedi:

– Kadex-barneyada Pərwərdigar əzining yekin adimi Musa pəyoqəmbərgə sən wə mən toqruluk nemiləni degənlikini sən bilisən.

⁷ Pərwərdigarning hizmətkari Musa meni, biz baridioqan zeminlarni qarlap kelixkə əwətkənidi. Xu qəqəda mən kirik yaxta idim. Mən kaytip kəlgəndin keyin, Musa pəyoqəmbərgə xu zeminlarda kərgənlirimni əynən eyttim. ⁸ Mən bilən billə barəjan həmrəhlirim «u zemindikilər wəhxiy ikən!» dəp, Isra'illarni wəhimigə selip kəyoqənanidi, ləkin mən ikkilənməy, Pərwərdigarim Hudaning bizni kəqədaydioqanliqə qin kəlbim bilən ixəndim. ⁹ Xu qəqəda Musa pəyoqəmbər: «Sening kədiming yətkən yərlərnig həmmisi mənggü sanga wə sening əwladliringə təwə bolsun, qünki sən Pərwərdigarimizə sadiklik bilən boysundung» dəp, kəsəm bərgən.

¹⁰ Manga kəra, Pərwərdigar wədə bərginidək, u mening hayatimni saklap kəldi, xunga mən həziqə kədər yaxap kəldim. Pərwərdigar Musa pəyoqəmbərgə wədə bərgəndin tartip həziqə 45 yil ətöp kətti. U wakitta Isra'il həlki qəl-bayawanlarda sərgərdan bolup yürəwatqanidi. Manga kəra, mən hazır 85 yaxkə kirdim. ¹¹ Mən həzirmu Musa pəyoqəmbər meni qarlawkə əwətkən qəqdikidək timən turuptimən, həzirmu xu qəqdikidək urux wə baxkə həmmə ixlarni kəlalaymən.

¹² Pərwərdigarning xu qəqəda wədə kiləqini boyiqə bu təqlik rayonlarni manga bərgin. Anak kəbililirining həlimu xu zeminlarda

yaxawatkanlikini bilisən, ularning xəhərliri qong həm mustəhkəm. Pərwərdigar mən bilən birgə bolsa, Pərwərdigarning wədə bərgini boyiqə mən ularni qoqlap qikiray.

¹³ Yoxuwa Yifunnəning oqli Kalibning bu sözlirini anglap, Pərwərdigardin Kalibəja bəht tilidi wə Hıbron xəhirini uningəja təksim kilip bərdi. ¹⁴ Xuning bilən Hıbron xəhiri haziroja kədər Kenaz kəbilisidin boləjan Yifunnəning oqli Kalibning igidarqilikida turuwatidu. Qünki u Pərwərdigarəja, yəni Isra'illar etikađ kilip kəlgən Hudəja sadiklik bilən boysunojanidi. ¹⁵ (Burun Hıbron xəhiri Kıryat-arba dəp atilatti. Arba Anaklarning əwladidin qikkan uluə kəhrimandur.)

Xuningdin kiyin bu zeminda urux ahirlaxti.

15-bab

Yəhuda kəbilisigə təksim kilinəjan zeminlar

¹ Yəhuda kəbilisigə jəmətlər boyiqə zemin təksim kilip berilgən bolup, bu zeminlarning əng jənubtiki pasili Idom qeğrasidiki Zin qəlining qetigiqə tutixatti.

² Yəhuda zeminining jənubiy pasili Tuz dengizining jənubining əng qetidən baxlinip, ³ qayan dawinidin jənubka mengip, Zin qəlidin ətüp, Kadex-barneya xəhirining jənubidin Həzron xəhirigə sozulidu. Keyin Addar xəhiridin ətüp, u yərdin Qarka xəhirigə kayrilidu. ⁴ Bu pasil yənə Azmon xəhirini kesip ətüp, ahirida Misir qeğrasidiki dəryani boylap Ottura dengizəqiqə tutixidu. Bu Yəhuda kəbilisining jənubiy pasilidur.

⁵ Ularning xərkij pasili Tuz dengizini boylap, I'ordan dəryasidin Tuz dengizining qoyulux eqiziqə baridu.

Ximaliy pasili bolsa I'ordan dəryasining Tuz dengizəja kuyulux eqizidin baxlinip, ⁶ Bəyt-hogla xəhirigiqə sozulup, keyin Bəyt-araba xəhiridin ətüp Rubenning oqli Boħanning nami bilən ataləjan taxkijə baridu. ⁷ Keyin balayi'apət jiləjisidin ətüp Dibir xəhirigə berip, u yərdin ximaləja burulup, Gilgal xəhirigiqə baridu. Gilgal xəhiri bolsa jiləjining jənubidiki Adummim taəj dawinini kesip ətidiəjan yolning kərxi tərpidə bolup, bu pasil Enxəməx bulikijəqiqə sozulup, Rogel buliki degən jayda ahirlixidu. ⁸ Keyin Yibuslar xəhirining (Yerusalem xəhiri dəpmu atilidu) jənubiy tərpidiki Bənhinnom jiləjisidin ətüp, Hinnom jiləjisining

qərbediki edirlikka, yəni Rafahlar jilojisinin ximal tərpinin ahiriqıqə baridu. ⁹ Bu pasil bu edirliktin yənə Nəftowah bulikioqıqə sozulup, keyin Əfron teoqidiki xəhərlərgiqə baridu. U yərdin yənə kayrilip, Kıryat-yi'arim dəp atilidiqan Ba'ala xəhirigə tutixidu. ¹⁰ U yənə Ba'ala xəhiridin qərbtiki Sə'ir teoqıqə kayrilip, u yərdin yi'arim, yəni Kisalon teoqının ximaliy etikini boylap, Bəyt-xəməx xəhirigə berip, yənə dawamlıxip Timnah xəhirigiqə sozulidu. ¹¹ U yənə Əkron xəhirinin ximalidiki taqı baqırini boylap, Xikkaron xəhirigə burulup, Ba'ala teoqıqə berip, Yabni'el xəhiridin ətüp, Ottura dengizda ahirlixidu.

¹² Ularning qərbiy pasili Ottura dengizning kiroqaklıri idi.

Yəhuda kəbilisi wə ularning jəmətlirining pasili mana xu idi.

Kalibka təksim kilip berilgən zemin

¹³ Yoxuwa Pərwərdigarning buyruqını boyiqə Yəhuda kəbilisinin Kıryat-arba degən zeminini Yifunnəning oqlı Kalibka bəlup bərdi. Bu zemin hazır Hıbron dəp atilidu. Arba bolsa Anakların gətisi idi. ¹⁴ Kalib bu zemindin Anakning üq oqlı – Xexay, Ahiman wə Talmayların gətətlirini koqlap qıkardi. ¹⁵ Kalib Kıryat-arba zeminidin ətüp Dibir (ilgiri Kir'at-sefər dəp atilatti) xəhirigə hujum kildi.

¹⁶ Yəhuda kəbilisinin baxlıki Kalib:

– Kir'at-sefər xəhirini kim alsa, kizim Aksahni xuningqə berimən, – dedi.

¹⁷ U xəhərni Kalibning inisi Kenazning oqlı Otni'el aldi. Kalib kizi Aksahni uningqə bərdi. ¹⁸ Bir küni Aksah atisini yənə bir parqə yər berixkə maqul kəltürüx üqün uning aldiqə bardı. Aksah exəktin qüxüxi bilənla atisi uningdin:

– Nemigə kəlding? – dəp soridi. ¹⁹ Aksah:

– Mən pəkət birlə nərsə təlöp kilip kəldim. Ata, manga buliki bar yərlərdin bərsingiz, qünki manga bərgən yərliringizning həmmisi jənubiy qöllüktiki yərlər ikən, – dedi. Xuning bilən Kalib yukiri wə təwəndiki bulaklarıni uningqə bərdi.

Yəhuda kəbilisigə təksim kilinoqan xəhərlər

²⁰ Təwəndikilər Yəhuda kəbilisigə jəmətlər boyiqə təksim kilip berilgən xəhərlər.

²¹ Jənubning əng qetidiki Idom qegrasioqə yekin xəhərlər:

Qəbzi'el, Ədər, Yagur, ²² Qınah, Dimona, Ad'ada, ²³ Kədəx, Hazor,

Yoxuwa

Yitnan, ²⁴ Zif, Tələm, Bi'alot, ²⁵ Hazor-hadatta, Kiriyyot-həzron (yəni Hazor), ²⁶ Amam, Xima, Molada, ²⁷ Hazar-gadda, Həxmon, Bəyt-pələt, ²⁸ Hazar-xu'al, Bə'ərxəba, Bizyotiya ²⁹ Ba'ala, Iyim, Əzəm, ³⁰ Əltolad, Kisi, Hurmah, ³¹ Ziklak, Madmanna, Sansanna, ³² Liba'ot, Xilhim, Ayin wə Rimmonlardin ibarət jəm'iy 29 xəhər bolup, ətrapidiki yezilarmu bularning iqidə.

³³ Qlərbiiy edirliktiki xəhərlər:

Əxta'ol, Zor'ah, Axnah, ³⁴ Zanowah, Engannim, Tappuwah, Enam, ³⁵ Yarmut, Adullam, Sokoh, Azeka, ³⁶ Xa'arayim, Aditayim, Gidera, yəni Giderotayim katarlik jəm'iy 14 xəhər bolup, ətrapidiki yezilarmu bularning iqidə.

³⁷ Buningdin baxka, Zinan, Hadaxa, Migdal-gad, ³⁸ Dil'an, Mizpəh, Yokti'el, ³⁹ Lakix, Bozkat, Əglon, ⁴⁰ Kabbon, Lahmas, Kitlix, ⁴¹ Giderot, Bəyt-dagon, Na'ama, Makkedalardin ibarət jəm'iy 16 xəhər wə ətrapidiki yezilar ⁴² wə yənə Libnah, Ətər, Axan, ⁴³ Yiftah, Axnah, Nizib, ⁴⁴ Kiyilah, Akzib, Marexa katarlik jəm'iy tokkuz xəhər bolup, ətrapidiki yezilarmu bularning iqidə.

⁴⁵ Jümlidin Əkron wə ətrapidiki yezilar ⁴⁶ wə Əkronidin tartip, Ottura dengizoiqə bolqan Axdod yenidiki barlik xəhərlər ⁴⁷ həmdə Axdod, Gaza ətrapidiki yezilar bilən koxulup, Misir qebrasidiki dəryaıqə wə Ottura dengiz yakisiıqə baratti.

⁴⁸ Taojlik rayonlardiki xəhərlər:

Xamir, Yattir, Sokoh, ⁴⁹ Dannah, Kiriyyat-sannah (yəni Dibir), ⁵⁰ Anab, Əxtimowa, Anim, ⁵¹ Goxən, Holon, Giloh katarlik 11 xəhər bolup, ətrapidiki yezilarmu bularning iqidə.

⁵² Uningdin baxka Arab, Dumah, Əx'an, ⁵³ Yanum, Bəyt-tappuwah, Afeka, ⁵⁴ Humtah, Kiriyyat-arba (yəni Hıbron) Zi'or katarlik jəm'iy tokkuz xəhər wə ətrapidiki yezilar ⁵⁵ wə həm Ma'on, Karməl, Zif, Yuttah, ⁵⁶ Yizri'el, Yokdi'am, Zanowah, ⁵⁷ Kayin, Gib'ah wə Timnah katarlik jəm'iy on xəhər bolup, ətrapidiki yezilarmu bularning iqidə. ⁵⁸ Jümlidin Halhul, Bəytzur, Gidor, ⁵⁹ Ma'arat, Bəyt-anot wə Əltikon katarlik altə xəhər wə ətrapidiki yezilar ⁶⁰ həmdə Kiriyyat-ba'al (yəni Kiriyyat-yi'arim), Rabbah katarlik ikki xəhər bolup, ətrapidiki yezilarmu bularning iqidə.

⁶¹ Qeldiki xəhərlər:

Bəyt-araba, Middin, Sikaka, ⁶² Nibxan, Tuz xəhiri wə Engədi katarlik altə xəhər bolup, ətrapidiki yezilarmu bularning iqidə. ⁶³ Lekin Yəhuda kəbilisidikilər Yerusalemdiki Yibuslarni koqqlap qikiriwetxkə amalsiz

qalojaqqa, Yibuslar haziroja kədar Yəhuda kəbilisidikilər bilən billə xu yərdə yaxap kəlməktə.

16-bab

Yüsüpning əwladlirioja təksim kilinojan zeminlar

¹ Yüsüpning əwladlirioja təksim kilip berilgən zeminlar:

Bu zeminlarning jənubiy pasili I'ordan dəryasining yenidiki Eriha xəhiridin, yəni Eriha xəhirining xərkidiki bulaklıktin baxlinip, qəl-bayawanlarni kesip ətüp, taqlıq rayondiki Bəytəl xəhirigiqə sozulidu. ² Jənubiy pasil Bəytəl, yəni Luz xəhiridin baxlinip, Atarot xəhiridiki Arkilarning zeminiqə baridu. ³ Keyin yənə qərbkə sozulup, Yafletlarning zeminidin ətüp, astin Bəyt-horon xəhirigiqə berip, u yərdin yənə Gəzər xəhirigiqə sozulup, ahiri Ottura dengizqə berip tohtaydu.

⁴ Yüsüpning oqulliri, yəni Əfrayim bilən Manassəning əwladliri əzlrigə təksim kilinojan zeminlarqə igə boldi.

Əfrayim kəbilisigə təksim kilinojan zeminlar

⁵ Əfrayim kəbilisigə jəmətlər boyiqə berilgən zeminlar:

ularqə təksim kilinojan zeminning jənubiy pasili xərkətə Atrot-addar xəhiridin baxlinip, üstün Bəyt-horon xəhirigə tutixip, ⁶ Ottura dengizqə baridu. Keyin yənə ximaldiki Mikmitat xəhiridin ətüp, xərkətiki Ta'anat-xilo xəhirigə berip, Yanowah xəhirigə tutixidu. ⁷ Keyin yənə Yanowah xəhiridin jənubkə kayrilip, u yərdin Atarot, Na'ara xəhərlirigiqə sozulup, keyin Eriha xəhirigə tutixip, I'ordan dəryasida ahirlixidu. ⁸ Bu pasil yənə Tappuwah xəhiridin qərbkə sozulup, Qənah jilqisini boylap, Ottura dengizqə tutixidu. Mana bu Əfrayim kəbilisigə jəmətlər boyiqə təksim kilip berilgən zeminlardur.

⁹ Uningdin baxka, Manassə kəbilisining qərbiy yerimidikilərgə təksim kilinip berilgən zeminlar iqidə, Əfrayim kəbilisigə berilgən xəhər wə ətrapidiki yezilarmu bar. ¹⁰ Əfrayim kəbilisi Kən'anlarni Gəzər xəhiridin koqlap qikiriwətmidi, əmma ular haziroja kədar Əfrayimlarqə ixləmqi bolmaqta.

17-bab

Manassə kəbilisining oʻrbiy yerimioʻja təksim kilinoʻjan zeminlar

¹ Yüsüpnig qong oqilining əwladliridin boləjan Manassə kəbilisidikilərgə zemin təksim kilip berildi. (Manassəning qong oqili Makir Gil'adning atisi bolup, uning əwladliri batur jəngqilərdin boləjaqka, Gil'ad zemini wə Baxan zemini ularəja burunla təksim kilip berilgənidi.) ² I'ordan dəryasining oʻrbiidikil baxka zeminlar Manassəning qaloʻjan əwladlirioʻja jəmətlər boyiqə, yəni Abi'əzər, Helək, Asri'el, Xəkəm, Hefər wə Ximida katarlik jəmətlərgə təksim kilip berildi. Bu jəmətlər Yüsüpnig oqili Manassəning ər əwladliri idi.

³ Əmma Hefərnig oqili, yəni Gil'adning nəwrisi, Makirning qəwrisi, Manassəning əwrisi boləjan Zilofhadning oqili yok, pəkət kizlirila bar idi. Bu kizlarning isimliri Mahlah, No'ah, Hoglah, Milkah wə Tirzah idi.

⁴ Ular rohaniy Əl'azar, Nunning oqili Yoxuwa wə Isra'illarning aksakallirining aldioʻja kelip:

– Pərwərdigar Musa pəyojəmbərgə, kəbilimizdikil ərlərgə ohxax bizgimu zemin təksim kilip berixni buyruoʻjanidi, – dedi.

Xuning bilən Yoxuwa Pərwərdigarning buyruoʻjini boyiqə, taojilirioʻja ohxax ularoʻjimu yər təksim kilip bərdi. ⁵ Xundak kilip, I'ordan dəryasining karxi kirojigidiki Gil'ad zemini bilən Baxan zeminidin baxka, Manassə kəbilisigə yənə on parqə zemin təksim kilip berildi.

⁶ Manassə kəbilisidikilərnig ayal əwladlirimu ər əwladlarəja ohxax bir parqidin yərgə igə boldi. Gil'ad zemini Manassə kəbilisidikilərnig qaloʻjan ər əwladlirioʻja təksim kilip berildi.

⁷ I'ordan dəryasining oʻrbiidikil Manassə kəbilisining pasili, ximalda Axer kəbilisining pasilioʻja tutuxip, jənubta Xəkəm xəhirigə yekin boləjan Mikmitat xəhirigə sozulup, Mikmitat xəhiridin yənimu jənubka ilgiriləp, En-tappuwahlar yaxawatkan zeminəja tutixatti. ⁸ Tappuwah xəhirining ətrapidikil zeminlar Manassə kəbilisigə təwə boldi, əmma Manassə kəbilisi zeminidikil Tappuwah xəhiri Əfrayim kəbilisigə təwə idi.

⁹ Manassə kəbilisning jənubiy pasili Qanah jiləjisioʻja tutixatti. Manassə kəbilisining xəhərliri iqidə Əfrayim kəbilisigə təksim kilinoʻjan xəhərlərmu bar idi. Əmma Manassə kəbilisining pasili Qanah jiləjisining ximal təripidin etüp, Ottura dengizoʻja tutixatti. ¹⁰ Əfrayim zemini bolsa Qanah jiləjisining jənubida, Manassə kəbilisining zemini bolsa

dəryaning ximalida idi. Ottura dengiz bolsa Manassə kəbilisining qərbiy pasili bolup, ularning zemini ximalda Axer kəbilisining pasilioja, qərbitə Issakar kəbilisining pasilioja tutixatti.

¹¹ Manassə kəbilisigə berilgən Bəytxan, Yibli'am, Dor, yəni Nafətdor, Endor, Tanak wə Migiddo katarlik xəhərlər wə ularning ətrapidiki yezilar Issakar kəbilisi bilən Axer kəbilisining zemini iqidə idi.

¹² Əmma Manassə kəbilisi bu xəhərləni igiliyəlmidi. Xu zeminlarda yaxawatkan Kən'anlar dawamlıq xu yərdə yaxawərđi. ¹³ Keyin Isra'illar küqəygəndin keyin, ular Kən'anlarni ixləmqi kilip ixlətti. Əmma ularni bu zeminlardin pütünləy qoqlap qikərmidi.

¹⁴ Yüsüpning əwladliri Yoxuwaning aldioja kelip:

– Pərwərdigar bizgə bərikət bərdi. Bizning adəmlirimiz xunqə kəp tursa, sən nemə üqün bizgə bir parqila zemin təksim kilip berisən? – dəp soridi.

¹⁵ Yoxuwa ularoja:

– Əgər adəmliringlar xunqə kəp bolsa, Əfrayim taqlıq rayoni silərgə yətmigən bolsa, ormanlıkta yaxawatkan Pərizzilər wə Rafahlarıning zeminiəja berip, ormanlarni kesip əzünglarəja jay kilinglar, – dedi.

¹⁶ Yüsüpning əwladliri jawab kayturup:

– Əfrayim taqlıq rayoni bizgə tarlık kilidu. Uning üstigə tüzləngliktiki Bəytxan wə uning ətrapidiki yezilar wə Yizri'əl jilojisida yaxawatkan Kən'anlarıning təmür bilən mustəhkəmləngən jəng hərwilirimu bar, – deyixti.

¹⁷ Yoxuwa Yüsüpning əwladliri boləjan Əfrayim wə Manassə kəbilisidikilərgə mundak dedi:

– Silər xunqə kəp wə küqlük ikənsilər, silərgə bir ülüxtin kəp zemin təksim kilip berilixi kerək. ¹⁸ Taqlıq rayonlarmu silərgə təwə bolsun. U yərlər gərəq ormanlık bolsimu, silər ormanlarni kesip, xu jaylarni əzünglarəja zemin kilinglar. Kən'anlar küqlük həm ularning təmür bilən mustəhkəmləngən jəng hərwiliri bolsimu, silər ularni qoqlap qikiriwetələysilər.

18-bab

Qələjan zeminlarıning təksim kilinixi

¹ Isra'illar pütün zeminlarni boysunduroqandin keyin, pütkül həlk Xilo

xəhiringə yiqilip, uqrixix qediri tikti. ² Isra'illarning yənə yəttə kəbilisigə tehi zemin təksim kəlip berilmigənidi.

³ Yoxuwa Isra'illaroğa mundak dedi:

– Pərwərdigar – siləning əjdadliringlar etikad kəloğan Huda silərgə bərgən zeminlarni kaqanoqıqə igiliməy turisilər? ⁴ Silər hazirla hər bir kəbilidin üq adəm tallanglar, mən ularni xu zeminlarni qarlawka əwətimən. Ular öz kəbililirining pasillirini bekitip, həritisini sizip, mening yenimoğa kaytip kəlsun. ⁵ Bu zeminlar yəttə parqioğa bəlünsun. Jənobtiki zeminlar Yəhuda kəbilisigə, ximaldiki zeminlar Yüsüpning əwladlirioğa kaldurulsun. ⁶ Silər bu yəttə parqə zeminning həritisini sizip qikip, mening yenimoğa elip kelinglar, andin mən bu zeminlarni Pərwərdigarimiz – Hudaning aldida silər üqün qək taxlap, hər bir kəbiligə təksim kəlip berimən.

⁷ Ləkin Lawiy kəbilisigə heqkandak zemin təksim kəlip berilməydu. Qünki ularning zemini, yəni nesiwisi Pərwərdigarning rohaniysi boluxtur. Gad kəbilisi, Ruben kəbilisi wə Manassə kəbilisining xərkiy yerimi əzlrigə təwə zeminioğa igə bolup boloğan. Ularoğa bu zeminni Pərwərdigarning hizmətkari Musa pəyoqəmbər I'ordan dəryasining xərkiy kiroqikidin bərgən.

⁸ Qarlioquqilar mengix aldida, Yoxuwa ularoğa yənə tapilap:

– Silər pütün zeminlarni qarlap, həritisini sizip kelinglar. Silər kaytip kəlgəndin keyin, mən Xiloda Pərwərdigarning aldida silər üqün qək taxlaymən.

⁹ Qarlioquqilar pütün zeminni qarlap, uni yəttə parqioğa bəlup, hər bir parqidiki xəhərləni tizimlap qikti. Ular kaytip kelip, Xilodiki karargahta Yoxuwa bilən kəruxti. ¹⁰ Yoxuwa Pərwərdigarning aldida bu zeminlarni hər kaysi kəbililərgə təksim kəlip berix üqün qək taxlidi.

Binyamin kəbilisigə təksim kəlinoğan zeminlar

¹¹ Birinqi qək Binyamin kəbilisigə qikti. Ularoğa jəmətliri boyiqə təksim kəlip berilgən zemin, Yəhuda bilən Yüsüp kəbilisining zemini otturisida idi.

¹² Bu zeminning ximaliy pasili I'ordan dəryasidin baxlinip, Eriha xəhiring ximalidin yukirilap, qərbkə burulup taqlıq rayonoğa kirip, andin Bəyt'awən qəllükigə baridu. ¹³ Bu yərdin Luz, yəni Bəytəl xəhiringə tutixip, astin Bəyt-horon xəhiring jənubidiki edirlikka jaylaxkan Atrot-addar xəhiringə tutixidu. ¹⁴ Bu yərdin yənə jənubka burulup,

Bəyt-horon xəhiring udulidiki edirlikning qərbiy kirojigini boylap, Yəhuda kəbilisigə təwə bolqan Qiryat-ba'al, yəni Qirat-yi'arim xəhridə ahirlixidu. Bu ularning qərbiy pasilidur.

¹⁵ Jənubiy pasili bolsa Qirat-yi'arim xəhiring qərbindin baxlinip, Nəftowah bulakliriqə tutixidu. ¹⁶ Keyin yənə Rafahlar jilqisining ximal tərpidiki wə Bənhinnom jilqisi yenidiki edirliktin təwəngə qarap, Hinnom jilqisini boylap, Yibuslar xəhiring® jənubidiki edirliktin ötüp, Rogel bulikiqə baridu. ¹⁷ Bu pasil yənə u yərdin ximaloqə qayrilip Enxəməxkə berip, Adummim dawinining qarxisidiki Gililotka tutixidu. Keyin Rubenning oqli Boħanning nami bilən ataloqan taxkiqə berip, ¹⁸ u yərdin yənə Araba rayonining udulidiki edirlikning ximalini boylap ötüp, Araba rayoniqə tutixidu. ¹⁹ U yərdin Bəyt-hoglaning ximaliy tərpiqə tutixip, Tuz dengizining ximaliy kirojikidiki I'ordan dəryasining jənubidiki kuyulux eqizida ahirlixidu. Bu ularning jənubiy pasilidur.

²⁰ I'ordan dəryasi bolsa ularning xərkij pasili idi.

Mana bu tət tərpi qeğralanoqan zeminlar Binyamin kəbilisigə jəmətlər boyiqə təksim kilip berilgən zeminlardur.

²¹ Binyamin kəbilisigə berilgən xəhərlər: Eriha, Bəyt-hogla, Emək-kiziz, ²² Bəyt-araba, Zimarayim, Bəytəl, ²³ Awwim, Parah, Ofrah, ²⁴ Kifar-ammona, Ofni, Gəba katarlik 12 xəhər bolup, ətrapidiki yezilarmu bularning iqidə. ²⁵ Yənə Gib'on, Ramah, Bə'ərot, ²⁶ Mizpah, Kifira, Mozah, ²⁷ Rəqəm, Yirpi'el, Tar'ala, ²⁸ Zela, Ha'ələf, Yibus (Yerusalem), Gib'ah, Qiryat katarlik 14 xəhər bolup, ətrapidiki yezilarmu bularning iqidə. Mana bular Binyamin kəbilisigə jəmətlər boyiqə təksim kilip berilgən zeminlardur.

19-bab

Ximon kəbilisigə təksim kilinoqan zeminlar

¹ Ikkinji qək Ximon kəbilisigə qikti. Ularoqə jəmətliri boyiqə təksim kilip berilgən zemin, Yəhuda kəbilisining zemini iqididur.

² Bu zeminda Bə'ərxəba, Molada, ³ Hazar-xu'al, Balah, Əzəm,

⁴ Əltolad, Bitul, Hurmah, ⁵ Ziklak, Bəyt-markabot, Hazar-susah,

⁶ Bəyt-liba'ot wə Xaruhən katarlik 13 xəhər bolup, ətrapidiki yezilarmu

---

® Yibuslar xəhiri – keyinki Yerusalem xəhridur.

bularning iqidə.

⁷ Ximon kəbilisi uningdin baxka yənə Ayin, Rimmon, Ətər wə Axan katarlik tət xəhər wə ularning ətrapidiki yezilaroqa igə boldi. ⁸ Bu zemin yənə Ba'alat-bi'er, yəni Nəgeb qəllükidiki Ramah xəhirigiqə bolojan barlik xəhər wə yezilarni öz iqidə alidu. Bu zeminlar Ximon kəbilisigə jəmətlər boyiqə təksim kilip berildi. ⁹ Yoxuwa Yəhuda kəbilisigə ularning ehtiyajidinmu artuq zemin təksim kilip bərgənidi, xunga Yəhuda kəbilisi Ximon kəbilisigə öz zeminidin yər ajritip bərdi.

Zəbulun kəbilisigə təksim kilinoqan zeminlar

¹⁰ Üqinqi qək Zəbulun kəbilisigə qikti. Ularoqa jəmətliri boyiqə təksim kilip berilgən zeminning pasili Sarid xəhiridin baxiliniq, ¹¹ qərbkə sozulup, Mar'ala xəhiridin ətüp, Dabbəxət xəhirigə berip, u yərdin Yokni'am xəhirining yenidiki jiləqoqə tutixidu. ¹² Qarxi tərəptə Sarid xəhiridin xərkiy tərəpkə sozulup, Kislət-tabor xəhirining pasiloqa berip, u yərdin Dabirat xəhirigiqə sozulup, yənə yukirilap Yafiya xəhirigə tutixidu. ¹³ Andin xərkkə dawamlixip Gathəfər xəhiri, Etkazin xəhiri wə Rimmon xəhərliridin ətüp, Ne'ah xəhirigə burulidu. ¹⁴ Zəbulunlarning ximaliy pasili Hannaton xəhiridin ətüp, Yiftah'el jiləqisida ahirlixidu. ¹⁵ Ularning zemini jəm'iy 12 xəhər bolup, Qattat, Nahalal, Ximron, Yid'ala wə Bəytləhəm xəhərliri wə uning ətrapidiki yezilarmu xuning iqidə.

¹⁶ Mana bu xəhərlər wə ularning ətrapidiki yezilar Zəbulun kəbilisigə jəmətlər boyiqə təksim kilip berilgən zeminlardur.

Issakar kəbilisigə təksim kilinoqan zeminlar

¹⁷ Tətinqi qək Issakar kəbilisigə qikti. Ularoqa jəmətliri boyiqə təksim kilip berilgən zemin təwəndiki xəhərlərnə öz iqidə alidu: ¹⁸ Yizri'əl, Kisullot, Xunem, ¹⁹ Hafarayim, Xi'on, Anaharat, ²⁰ Rabbit, Kixyon, Əbəz, ²¹ Rəmət, Engannim, Enhadda wə Bəyt-pazzez.

²² Ularning zemini Tabor, Xahazima wə Bəyt-xəməx xəhərlirigə tutixip, İordan dəryasida ahirlixidu. Ularning zemini 16 xəhər bolup, ularning ətrapidiki yezilarmu xularning iqidə.

²³ Issakar kəbilisigə jəmətlər boyiqə təksim kilip berilgən zeminlar yukiridiki xəhərlər wə ularoqa karaxlik yezilarni öz iqidə alidu.

Axer kəbilisigə təksim kilingan zeminlar

²⁴⁻²⁵ Bəxinqi qək Axer kəbilisigə qikti. Ularoşa jəmətliri boyiqə təksim kiling berilgən zemin təwəndiki xəhərləni, yəni Həlkət, Hali, Bətən, Akxaf, ²⁶ Allammələk, Amad wə Mix'al katarlik xəhərləni öz iqiqə alidu. Uning qərbiy pasili Karməl teqi wə Xihor-libnat xəhirigə tutixidu. ²⁷ Keyin yənə xərkkə burulup, Bəyt-dagon xəhirigə suzulup, Zəbulun kəbilisidiki Yiftah'el jiləjisiqiqə baridu. U yərdin ximaloşa burulup, Bəyt-emək wə Ni'i'əl xəhərlirigiqə berip, u yərdin dawamlık ximaloşa ilgiriləp, Kabul, ²⁸ Əbron, Rihob, Hammon, Qanah xəhirigə berip wə təhimu yiraklap udul bəyüyük Sidon xəhirigə tutixidu. ²⁹ Bu pasil yənə Ramah xəhiri wə sepilliri mustəhkəm Tir xəhirigə berip, u yərdin yənə Hosah xəhirigə burulup, Ottura dengiz boyidiki Mahalab wə Akzib xəhirigə yekin rayonlaroşa baridu. ³⁰ Ularning zeminida Ummah, Afek wə Rihob katarlik 22 xəhər bolup, ularning ətrapidiki yezilarmu xuning iqidə.

³¹ Mana bu xəhərlər wə ularning ətrapidiki yezilar Axer kəbilisigə jəmətlər boyiqə təksim kiling berilgən zeminlardur.

Naftali kəbilisigə təksim kilingan zeminlar

³²⁻³³ Altinqi qək Naftali kəbilisigə qikti. Ularoşa jəmətliri boyiqə təksim kiling berilgən zeminning ximaliy pasili, Hələf xəhirining Za'anannim degən yərning yenediki dup dərihidin baxlinip, Adami-nəkəb, Yabni'el wə təhimu yiraklap berip Lakqum xəhərlirini kesip ətöp, I'ordan dəryasida ahirlixidu. ³⁴ Qərbiy pasili Aznot-tabor xəhirini kesip ətöp, Hukok xəhirigə baridu. Bu pasilning jənub tərpi Zəbulun kəbilisigə, qərb tərpi Axer kəbilisigə, xərk tərpi I'ordan dəryasioşa tutixidu.

³⁵ Ularning zeminida mustəhkəm sepil bilən korxaloğan təwəndiki xəhərlər bar: Ziddim, Zer, Hammat, Rakkat, Kinnərət, ³⁶ Adama, Ramah, Hazor, ³⁷ Qədəx, Ədrə'i, Enhazor, ³⁸ Yir'on, Migdal'el, Horem, Bəyt-anat wə Bəyt-xəməx katarlik jəm'iy 19 xəhər bolup, ularning ətrapidiki yezilarnimu öz iqiqə alidu.

³⁹ Mana bu xəhərlər wə ularning ətrapidiki yezilar Naftali kəbilisigə jəmətlər boyiqə təksim kiling berilgən zeminlardur.

Dan kəbilisigə təksim kilingan zeminlar

⁴⁰⁻⁴¹ Yəttinqi qək Dan kəbilisigə qikti. Ularoşa jəmətliri boyiqə təksim kiling berilgən zemin təwəndiki xəhərlər: yəni Zor'ah, Əxta'ol, İrxəməx,

Yoxuwa

⁴² Xa'alabbin, Ayyalon, Yitlah, ⁴³ Elon, Timnah, Əkron, ⁴⁴ Əltike, Gibbiton, Ba'alat, ⁴⁵ Yihud, Binəbirak, Gatrimmon, ⁴⁶ Meyarkon, Rakkon xəhiri wə Jaffa xəhirining udulidiki zeminlarni öz iqigə alidu.

⁴⁷ Əmma Dan kəbilisi bu zeminlarğa igə bolalmidi. Ular baxka yərgə berip, Ləxəm xəhirigə hujum kilip, bu xəhərni igilidi həmdə bu xəhərning həlkini kiliq bilən kirəjin kilip, əzliri bu xəhərgə orunlasti. Ular bu xəhərning namini əzgərtip, əjdadlirining nami bilən «Dan» dəp ataxti.

⁴⁸ Mana bu xəhər wə uning ətrapidiki yezilar Dan kəbilisigə jəmətlər boyiqə təksim kilip berilgən zeminlardur.

Yoxuwağa təksim kilinöjan zemin

⁴⁹ Barlik kəbililərgə zeminlar bəlüp berilgəndin keyin, Isra'illar Nunning oqli Yoxuwaqimu zemin təksim kilip bərdi.

⁵⁰ Pərwərdigarning buyruqini boyiqə Isra'illar Yoxuwağa əzi talliojan xəhərni təksim kilip bərdi. U Əfrayim taqlik rayonidiki Timnat-sərah xəhirini talliwalöjanidi. U bu xəhərni kaytidin kurup qikip, u yərdə olturaklixip kaldi.

⁵¹ Yukiridiki zeminlarni rohaniy Əl'azar, Nunning oqli Yoxuwa wə kəbilə aksakalliri Pərwərdigarning aldida, Xiloning kirix eqizidiki uqrixix qedirida qək taxlap, Isra'illarğa təksim kilip bərdi. Xuning bilən zemin təksim kilip berix tamamlandi.

20-bab

Panahlinidiojan xəhərlər

¹ Pərwərdigar Yoxuwağa mundak dedi:

² – Sən Isra'illarğa eytkin, mən Musa pəyoqəmbər arkilik sanga əmr kilöjnimdək, ular panahlinidiojan xəhərlərnə bekitip qiqsun. ³ Hərkəndak bir kixi birawni bihəstəlik kilip, məksətsiz halda əltürüp koysa, u xu xəhərlərnə birigə keqip berip, panahlansa bolidu. U bu xəhərdə əlgüqining tuşkanlirining kisas elixidin əzini saklap kalalaydu. ⁴ Lekin u kixi xu xəhərlərnə birigə keqip berip panahlanmaqı bolöjanda, xəhər dərwazisi aldida turup, bu xəhərning aksakallirioğa öz kilmixini bayan kilsun. Ular qokum u kixini xəhərgə kirixkə yol koysun wə uningöja xu xəhərdin turidiojan jay kərsitip bərsun. ⁵ Əgər əlgüqining tuşkanliri

Yoxuwa

kisas elix üçün koqqlap kəlsə, aksakallar hərgizmu öltürgüqini ularoşa qikirip bərməsliki kirək. Qünki öltürgüqi өлgüqini kəstən öltürmigən, xundakla burun uning bilən adawitimu bolmioşan. ⁶ Əmma öltürgüqi jama'ət aldida sorak kilinip, uningəşa həküm qikiriləşuqə, xu yərdə turuxi kerək. Wəkə yüz bərgən wakittiki bax rohaniy өлüp kətküqə öltürgüqi qokum xu xəhərdə turuxi kirək. Uningdin keyin öltürgüqi ərkin bolup, əzi keqip kəlgən xəhərgə kaytsa bolidu.

⁷ Naftali kəbilisining taqlıq rayonining Jəliliyədiki Qədəx xəhiri, Əfrayim kəbilisining taqlıq rayonidiki Xəkəm xəhiri, Yəhuda kəbilisining taqlıq rayonidiki Kıryat-arba, yəni Hıbron xəhiri katarlik xəhərlər panahlinix üçün bekitilgən xəhərlərdur. ⁸ Iordan dəryasının xərkiy tərpidiki, yəni Eriha xəhiring udulidiki Ruben kəbilisining egizlikidiki qəllükkə jaylaxkan Bəzər xəhiri, Gad kəbilisining zeminiəşa jaylaxkan Gil'adtiki Ramot xəhiri, Manassə kəbilisining zeminiəşa jaylaxkan Baxan rayonidiki Golan xəhiri katarlik xəhərlər panahlinix üçün bekitilgən xəhərlərdur. ⁹ Bu xəhərlər barlik Isra'illar wə xu zeminda yaxawatkan sirittin kəlgənlər üçün panahlinidioşan xəhərlər kilip bekitilgən. Hərkanak bir kixi birawni bihəstəlik kilip, məksətsiz həlda öltürüp koysa, xu xəhərləning birigə keqip berip panahlansa bolidu. Bu arkilik ular jama'ət aldida sorak kilinixtin burun, kisas əloşuqılarning öltürwetixidin saklınalaydu.

21-bab

Lawiy kəbilisigə ayrip berilgən xəhərlər

¹⁻² Lawiy kəbilisining aksakalliri Kən'an zeminidiki Xilo xəhiridə turuwatkan rohaniy Əl'azar, Nunning oqlı Yoxuwa wə Isra'illarning aksakallirining aldioşa kelip ularoşa:

– Pərwərdigar Musa pəyoşəmbərgə, biz yaxaydioşan xəhər wə mal-qarwilirimizni bəkidioşan otlak berixni buyruoşanidi, – dedi.

³ Xuning bilən Isra'illar Pərwərdigarning buyruoşını boyiqə Lawiy kəbilisigə əzligə təksim kilip berilgən zemindin təwəndiki xəhərləni wə otlaklarni ayrip bərdi.

⁴ Qək taxlax arkilik Lawiy kəbilisning Qəhat jəmətidin boləşan Hərarning əwladlırioşa Yəhuda, Ximon wə Binyamin kəbilisigə təksim kilip berilgən zemindiki 13 xəhər ayrip berildi.

⁵ Yənə qək taxlax arkilik, Qohat jəmätining baxka əwladlirioja Əfrayim, Dan wə Manassə kəbilisining qərbiy yerimioja təksim kilip berilgən zemindiki 10 xəhər ayrip berildi.

⁶ Yənə qək taxlax arkilik, Gerxon jəmätigə Issakar, Axer, Naftali wə Baxandiki Manassə kəbilisining xərkiy yerimioja təksim kilip berilgən zemindiki 13 xəhər ayrip berildi.

⁷ Mirari jəmätigimu qək taxlax arkilik Ruben, Gad wə Zəbulun kəbilisigə təksim kilip berilgən zemindiki 12 xəhər ayrip berildi.

⁸ Xundak kilip Isra'illar Pərwərdigarning Musa pəyojəmbərgə buyruqini boyiqə yukiriki xəhər wə otlaklarni Lawiy kəbilisigə qək taxlax arkilik ayrip bərdi.

⁹⁻¹⁰ Lawiy kəbilisning Qohat jəmätidin boləjan Hərunning əwladlirioja birinqi bolup qək qikkanliki üqün, Isra'illar Yəhuda wə Ximon kəbilisining xəhərlirini ularoja əng aldida ayrip bərdi: ¹¹ Yəhuda kəbilisining taoqlik rayonidiki Kiryat-arba, yəni Həbron xəhiri wə uning ətrapidiki otlaklarnimu ularoja ayrip bərdi (Arba Anakning əjdadi idi).

¹² Əmma xəhərning sirtidiki dalilar wə uning ətrapidiki yezilar burunla Yifunnəning ooqli Kalibning igidarqilik kilixioja təksim kilip berilgənidi.

¹³ Xuning bilən rohaniy Hərunning əwladlirioja Həbron xəhiri (bihəstəlik kilip adəm öltürüp koyoqanlarning panahlinidiojan xəhərlirining biri), Libnah, ¹⁴ Yattir, Əxtimowa, ¹⁵ Holon, Dibir, ¹⁶ Ayin, Yuttah wə Bəyt-xəməx katarlik tokkuz xəhər wə ularning ətrapidiki otlaklarni ayrip bərdi.

¹⁷ Isra'illarning Binyamin kəbilisidin Hərunning əwladlirioja Gib'on, Gəba, ¹⁸ Anatot wə Almon katarlik tət xəhər wə ularning ətrapidiki otlaklar ayrip berildi. ¹⁹ Rohaniy Hərunning əwladlirioja jəm'iy 13 xəhər wə ularning ətrapidiki otlaklar ayrip berildi.

²⁰ Lawiy kəbilisidiki Qohat jəmätining baxka əwladlirioja Əfrayim kəbilisining xəhərliri ayrip berildi. ²¹ Isra'illar ularoja taoqlik rayondiki Əfrayimning Xəkəm xəhiri (bihəstəlik kilip adəm öltürüp koyoqanlarning panahlinidiojan xəhərlirining biri), Gəzər, ²² Qibzayim wə Bəyt-horon xəhərliri wə ularning ətrapidiki otlaklar bolup, jəm'iy 4 xəhərni ayrip bərdi.

²³ Isra'illar ularoja yənə Dan kəbilisidin Əltike, Gibbiton, ²⁴ Ayyalon, Gatrimmon wə ularning ətrapidiki otlaklar bolup, jəm'iy 4 xəhərni ayrip bərdi.

²⁵ Ularoja yənə Manassə kəbilisining qərbiy yerimidin Tanak,

Gatrimmon wə ularning ətrapidiki otlaklar bolup, jəm'iy 2 xəhərnı ayrip bərdi. ²⁶ Qohat jəmətining kaləjan əwladliri 10 xəhər wə ularning ətrapidiki otlaklarnı ayriwaldi.

²⁷ Lawiy kəbilisining baxka jəmətidin boləjan Gerxonning əwladliri Manassə kəbilisining xərkiy yerimidiki təwəndiki xəhərlər wə ularning ətrapidiki otlaklarnı ayriwaldi: Baxandiki Golan (bihəstəlik kilip, adəm öltürüp koyəjanlarning panahlinidiəjan xəhərlirining biri) wə Bi'əxtiradin ibarət 2 xəhər.

²⁸ Issakar kəbilisidin təwəndiki xəhərlər wə ularning ətrapidiki otlaklarnı ayriwaldi: Kixyon, Dabirat, ²⁹ Yarmut wə Engannimdin ibarət 4 xəhər.

³⁰ Axer kəbilisidin təwəndiki xəhərlər wə ularning ətrapidiki otlaklarnı ayriwaldi: Mix'al, Abdon, ³¹ Həlkət wə Rihobtin ibarət 4 xəhər.

³² Naftali kəbilisidin təwəndiki xəhərlərnı wə ularning ətrapidiki otlaklarnı ayriwaldi: Jəliliyədiki Qədəx (bihəstəlik kilip, adəm öltürüp koyəjanlarning panahlinidiəjan xəhərlirining biri), Hammotdor wə Kartandin ibarət 3 xəhər. ³³ Xundak kilip, jəm'iy 13 xəhər wə ularning ətrapidiki otlaklar Gerxon jəmətiyə ayrip berildi.

³⁴ Lawiy kəbilisining kaləjan jəmətliridin Mirari jəməti, Zəbulun kəbilisidin təwəndiki 4 xəhər wə ularning ətrapidiki otlaklarnı ayriwaldi: Yokni'am, Kartah, ³⁵ Dimnah wə Nahalal katarlik xəhər wə ularning ətrapidiki otlaklar.

³⁶ Ruben kəbilisidin təwəndiki 4 xəhər wə ularning ətrapidiki otlaklarnı ayriwaldi: Bəzər, Yahaz, ³⁷ Kidemot wə Mefa'at katarlik xəhər wə ularning ətrapidiki otlaklar.

³⁸ Gad kəbilisidin təwəndiki 4 xəhər wə ularning ətrapidiki otlaklarnı ayriwaldi: Gil'adtiki Ramot (bihəstəlik kilip, adəm öltürüp koyəjanlarning panahlinidiəjan xəhərlirining biri), Mahanayim,

³⁹ Həxbon wə Yazer katarlik xəhər wə ularning ətrapidiki otlaklar.

⁴⁰ Xuning bilən Mirari jəməti (lawiy kəbilisining kaləjan jəmətliri) 12 xəhərgə igə boldi. ⁴¹ Isra'illar zeminidin jəm'iy 48 xəhər wə ularning ətrapidiki otlaklar Lawiy kəbilisigə ayrip berildi. ⁴² Bu xəhərlərnıng həmmisining ətrapida otlakliri bar idi.

⁴³ Xundak kilip Pərwərdigar Isra'illarning əjdadliriəja wədə kiləjan barlik zeminni ularəja bərdi. Isra'illar bu zeminlarəja igə bolup, xu yərlərdə olturaklaxti. ⁴⁴ Pərwərdigar ularning əjdadliriəja wədə kiləjni boyiqə pütün zeminəja amanlik bərdi. Həqkandak bir düxmən ularəja

qarxi turalmidi, qünki Pərwərdigar ularning barlik düxmənlirini ularning kəliqə qüxürüp bərgənidi. ⁴⁵ Pərwərdigarning Isra'il həlkiyə bərgən barlik wədisining həmmisi birimu qalmaq əməlgə axti.

22-bab

Xərktiki kəbililərnin öz zeminliriqə kaytixi

¹ Yoxuwa Ruben, Gad wə Manassə kəbilisining xərkiy yerimidiki kəbililərnə qakirip ² ularqə:

– Silər Pərwərdigarning hizmətkari Musa pəyqəmbər silərgə buyruqan ixlarning həmmisini kildinglar, xundaqla mening buyruqliriməjimu boysundunglar. ³ Xunqə uzak waqitlardin beri taki bügünki küngiqə, silər bu Isra'il kəbililiridiki kerindaxliringlarni taxliwətmidinglar. Pərwərdigaringlar Hudaning əmrlirigə izqil boysunup kəldinglar. ⁴ Həzir Pərwərdigaringlar Huda öz wədisi boyiqə silərgə amanlik bərdi. Silər əmdi, I'ordan dəryasining xərkiy tərpidiki, Pərwərdigarning hizmətkari Musa pəyqəmbər silərgə təksim kilip bərgən zeminlardiki yurtunglarqə kaytinglar. ⁵ Musa pəyqəmbərnin barlik kərsətmisi wə buyruqliriqə qokum yahxi əməl kilinglar! Pərwərdigaringlar Hudani səyunglar, uning kərsətkən yolida menginglar, əmrlirigə boysununglar, uningqə sadik bolunglar, qin kəlbinglar wə pütün wujudinglar bilən hizmət kilinglar! – dedi.

⁶ Keyin Yoxuwa ularqə bəht tiləp, uzitip koydi. Həmmisi öz yurtliriqə kaytixti.

⁷ Musa pəyqəmbər Manassənin xərkiy yerim kəbilisigə I'ordan dəryasining xərkiy tərpidiki Baxan zeminini təksim kilip bərgənidi (ularning qəloqan yerim kəbilisigə I'ordan dəryasining qərbidin zemin təksim kilip berilgən). Yoxuwa ularqəjimu bəht tiləp, öz yurtliriqə uzitip koydi. ⁸ Yoxuwa ularqə:

– Düxmənliringlardin olja əloqan mal-qarwa, altun-kümük, tuq, tēmür wə kiyim-keqək katarlik bayliqlarni elip, uruk-tuqanliringlar bilən ortaq bəlxunglar, – dedi.

⁹ Xuning bilən Ruben, Gad wə Manassə kəbilisining xərkiy yerimidiki kəbililər Kən'an zeminining Xilo xəhiridə qəloqan Isra'il kəbililiridin ayrildi. Ular Gil'adtiki əzigə təwə bolqan zeminqə qarap yol aldi. Bu zeminlarni Pərwərdigar ularqə Musa pəyqəmbər arkilik buyrup

bərgənidi.

Xərkiy kəbililərnin qurbanlik supisi yasixi

¹⁰ Ruben, Gad wə Manassəning xərkiy yerimidiki kəbililər Kən'an zeminidin qikmay turup, I'ordan dəryasining boyıqə kəlgəndə, u yərdə intayin həywətlik bir qurbanlik supisi yasidi. ¹¹ Isra'illarning kəloqan kəbililirigə Ruben, Gad wə Manassə kəbilisining xərkiy yerimidiki kəbililərnin Kən'an zeminining pasilidiki I'ordan dəryasining oqəbidiki Gililotta bir qurbanlik supisi yasioqanlik həwiri yetip kəldi. ¹² Ular buni angliqandin keyin, ularning barlik adəmliri Xilooqə yioqilip, Ruben, Gad wə Manassəning xərkiy yerimidiki kəbililər bilən urux kilməqə boluxti. ¹³ Əmma ular Əl'azarning oqli rohaniy Pinihasni Gil'ad zeminidiki Ruben, Gad wə Manassəning xərkiy yerimidiki kəbililərgə əwətti, ¹⁴ yəni Isra'illarning hərəkəysi kəbililiri öz jəmətliridin birdin aksakalni tallap, jəm'iy on adəm uning bilən billə bardı.

¹⁵ Ular Gil'ad zeminiqə yetip baroqandin keyin, Ruben, Gad wə Manassəning xərkiy yerimidiki kəbililər bilən kərxüüp, ularqə mundak dedi:

¹⁶ – Biz, yəni Pərwərdigarning jama'iti silərnin nemə üqün Isra'illar etikad kilip kəlgən Hudaqə asiylik kiləjanlikinglarni bilməqə bolup kəldük. Silər nemə üqün Pərwərdigardin yüz örüp, uningqə kərxə halda özünqləqə bir qurbanlik supisi yasidinglar? ¹⁷ Əjdadlirimizning Pi'orda⁹ Pərwərdigarqə asiylik kilip otküzgən eqir gunahini untup qaldinglarmu? Ular Pərwərdigarning öz həlki bolsimu, Pərwərdigar yənıla ularni yukumluk kesəl bilən jazaliqanidi, biz bu gunahin tehiqə paklanojinmiz yok! ¹⁸ Bügün silər Pərwərdigarning yolida mengixtin yüz örüdünqlar. Silər Pərwərdigarqə asiylik kilənglar, ətə Pərwərdigar həmmimizgə oqəzipini yaqduridu.

¹⁹ Əgər silər zemininglarni ibadət kilix üqün napak dəp oylisanglar, undaqta bizning zemimizqə kelinglar. Bizning yerimizgə Pərwərdigarning ibadət qediri tikilgən, uni silər bilən təng ortaklixayli. Əmma, Pərwərdigarimiz Hudaning qurbanlik supisidin bəxkə, yənə bir qurbanlik supisi yasəxtək asiylik kilmixinglar bilən, Pərwərdigarqə wə

---

⁹ Pi'or – Mo'abtiki bir yərnin ismi bolup, bu yərdə Musa pəyoqəmbər waqtida Isra'il həlki Pərwərdigarqə asiylik kilip, bir but yasioqan. Pərwərdigar 24 ming nəpər Isra'illarni yukumluk kesəl bilən oltürük arkilik ularni jazaliqan. «Qəldə» degən kisimdiki 25-bab 9-ayətkə kəraləsun.

bizgə qarxi qikmanglar. ²⁰ Zərah jəmətidin boləjan Akan Pərwərdigarəja ataləjan nərsini oəjrilap gunah kiləjanliki üqün, Pərwərdigarəning oəzipi barlik Isra'il həlkiyə yəojmidimu? Axu bir adəmnin gunahı üqün nurojun adəm əlöp kəttioju?!

²¹ Ruben, Gad wə Manassənin xərkiy yerimidiki kəbililər Isra'illarning bu aksakallirioja mundak dəp jawab berixti:

²² – Həmmigə kadir Pərwərdigar Huda, həmmigə kadir Pərwərdigar Huda! U əzi bilidu! Pütkül Isra'il həlki bilsun! Biz kurbanlik supisini Pərwərdigarəja qarxi qikix yaki uningəja boysunmaslik üqün yasimiduk. Əgər biz xundak hiyalda yasiojan bolsak, bizgə rəhim kilmanglar!

²³ Əgər biz Pərwərdigardin yüz ərux məksitidə yaki köydürmə kurbanliki, axlik hədiyəsi wə amənlük kurbanliki kilix üqün kurbanlik supisi yasiojan bolsak, Pərwərdigar bizni jazalisun.

²⁴ Bu kurbanlik supisini yasaxtiki məksitimiz, kəlgüsüdə silərnin əwladliringlar bizning əwladlirimizəja: «Pərwərdigarimiz – Isra'illar etikad kilip kəlgən Huda bilən nemə munasiwitinglar bar? ²⁵ Pərwərdigar I'ordan dəryasini biz bilən silərnin, yəni Ruben bilən Gad kəbilisinin pasili kiləjan. Silərnin bizning Pərwərdigarimizəja ibadət kilidiojan heqkəndak həkəkunglar yok» dəp, bizning əwladlirimizni Pərwərdigarəja ibadət kilixtin tosəp koyuxidin kərkətuk.

²⁶ Xuning üqün biz bu kurbanlik supisini yasaxni karar kilduk. Buni yasaxtiki məksət, kurbanlik yaki köydürmə kurbanlik üqün əməs, ²⁷ bəlki dəlil-ispət üqündur. Yəni bu, silər bilən bizning arimizda, xundakla bizlərnin əwladlirimiz arisida mukəddəs qedirda Pərwərdigarəja əzimizning köydürmə kurbanliki, amənlük kurbanliki wə baxka kurbanliklərnini kilix bilən Pərwərdigarəja ibadət kilix həkukimizning barlikini ispatlax üqündur. Xundak boləjanda silərnin əwladliringlar bizning əwladimizni «Pərwərdigarəja ibadət kilix həkəkunglar yok» dəp, tosəp koyalmaydu.

²⁸ Əgər silərnin əwladliringlar xundak desə, bizning əwladlirimiz: «Əjdadlirimiz Pərwərdigarəning kurbanlik supisioja opmu'ohxax kilip yasiojan Pərwərdigarəja kurbanlik kilix supisioja karənglar. Bu, köydürmə kurbanlik yaki baxka kurbanliklər üqün əməs, bəlki bu, bizningmu Pərwərdigarəja mənəsup ikənlikimizning dəlil-ispəti üqündur» dəydu. ²⁹ Biz hərgiz Pərwərdigardin yüz ərüp, asiylik kilməymiz. Pərwərdigarimizning ibadət qediri aldidiki kurbanlik supisidin baxka, hərəkəndak bir kurbanlik supisida köydürmə kurbanlik, axlik hədiyəsi wə

yaki baxka kurbanliklarni kilmaymiz.

³⁰ Rohaniy Pinihas wə uning bilən billə kəlgən Isra'illarning kəbila aksakalliri, yəni hərkaysi kəbililərnin öz jəmətlirining aksakalliri Ruben, Gad wə Manassə kəbilisining xərkiy yerimidiki kəbililərdin bu gəpni angliqandin keyin, kayil boluxti. ³¹ Ə'azarning oqli rohaniy Pinihas ularoşa mundak jawab bərdi:

– Biz bəgün Pərwərdigarning biz bilən billə ikənlikini bilduk. Qünki silər Pərwərdigarəşa sadakətsizlik kilmidinglar, yəni silər Isra'illarni Pərwərdigarning gumran kilixidin saklap kaldinglar.

³² Ə'azarning oqli rohaniy Pinihas wə baxka aksakallar Gil'adtiki Ruben wə Gad kəbililiridin ayrilip, Kən'an zeminiəşa kaytip kelip, u yərdiki Isra'illaroşa boləjan ixlarni səzləp bərdi. ³³ Isra'illar buni angliqandin keyin hatirjəm boluxti wə Hudaəşa mədhiyə okuxti. Ular Ruben wə Gad kəbililiri bilən uruxup, ularning zeminlirini wəyran kilixni kayta eoziəşa almidi.

³⁴ Ruben wə Gad kəbililiri kurbanlik supisining ismini «guwahlik supisi» dəp atap, ular bu supini «həmmimizning axu birdinbir Pərwərdigari boləjan Hudaəşa ibadət kilidioqanlikimizning guwahqisidur» deyixti.

23-bab

Yoxuwaning ahirki nəsihiti

¹ Pərwərdigar Isra'illaroşa düxmənirini boysundurup, amanlik bərgəndin keyin, heli zamanlar etti. Yoxuwamu kerip kaldi. ² Yoxuwa barlik Isra'il həlkini həmdə ularning aksakallirini, baxliklirini, sotqilirini wə sərdarlarini yiojip, ularoşa mundak dedi:

– Mən kerip kaldim, ³ silər Pərwərdigaringlar Hudaning silər üçün ətrapinglardiki yat həklərnə kəndak kiləjanlikini öz kəzünglar bilən kərdünglar. Pərwərdigaringlar Huda silər üçün urux kildi! ⁴ Mən silərnin hərəkaysi kəbililiringlarəşa xərktə I'ordan dəryasidin tartip, qərbtə Ottura dengizəşiə boləjan zeminlarni təksim kilip bərdim. Mən silərgə biz boysundurojan barlik yat həklərnin zeminlirini wə biz tehi boysundurmiojan yat həklərnin zeminlirini təksim kilip bərdim.

⁵ Pərwərdigaringlar Huda yat həklərnə silərnin kəz aldinglarda xu zeminlardin koqlap qikiridu, Pərwərdigar silərgə wədə kiləjinidək, silər

xu zeminlaroşa igə bolisilər!

⁶ Silər Musa pəyojəmbər arkilik qüxürülgən Təwrat kanunioşa kattik əməl kilinglar, uning yolidin qətnimənglar! ⁷ Silər aranglarda kaloşan baxka yat həklər bilən arilixip kətmənglar! Ularning ilahlirini tiləşə almanglar, ularning ilahlirining nami bilən kəsəm kilmanglar, ularning ilahlirioşa səjidə kilmanglar wə ularoşa qokunmanglar! ⁸ Silər haziroşiqə Pərwərdigaringlar Hudaşə sadik bolup kəldinglar, buningdin keyinmu uningəşə sadik bolunglar!

⁹ Pərwərdigar küqlük wə kudrətlik boləşan yat həklərnə aldinglarda koşlap qikardi. Haziroşiqə heqkim silərgə təng keləlmidi. ¹⁰ Silərnə bir adimənglar düxmənnəng ming adimini koşlap qikardi. Qünki Pərwərdigaringlar Huda wədə kiləşinidək, silər üqün jəng kildi. ¹¹ Silər əzünglarnəng ix-əməliyitənglərgə dikkət kilip, Pərwərdigaringlar Hudani qin dilinglardin səyünglər.

¹² Əgər Hudadin yüz ərüşənglar, aranglarda kaloşan yat həklər bilən arilixip, ular bilən dostlaxsanglar wə nikahlaxsanglar, ¹³ bilinglarki, Pərwərdigaringlar Huda bu yat həklərnə zemininglardin koşlap qikarmaydu. Xundakla Pərwərdigaringlar Huda silərgə ata kiləşan bu güzəl zeminda biringlarmu sak kalmioşuqə, bu yat həklər silərgə tuzak, kəpkan wə yaki dümbənglərgə uruloşan kəmqa, kəzünglərgə kadaləşan tikən bolidu.

¹⁴ Menəngmu əmrüm ahirlixip kəldi. Xübhisizki, silərnəng kənglünərgə ayan, Pərwərdigaringlar Huda silərgə bərgən wədisinəng birinimu kəldurməy, həmmisini əməlgə axurdi. ¹⁵ Lekin, Huda silərgə bərgən yahxi wədilərnəng həmmisini əməlgə axuroşinidək, silərmu Pərwərdigaringlar Hudaşə etikad kilmisənglar, u silərnə agahlandurup eytkən balayı'apətlərnə bexinglarəşə yoşduridu həm silərgə ata kiləşan bu güzəl zemindinmu silərnə koşlap qikaridu. ¹⁶ Əgər silər Pərwərdigaringlar Hudaning əjdədliringlar bilən kiləşan əhdisini buzup, baxka ilahlarəşə qokunup, ularəşə səjdə kilsənglar, Pərwərdigar silərgə kattik qəzipini yoşduridu. Pərwərdigar silərgə ata kiləşan bu güzəl zemindin bir dəmdila yok kilinisilər.

24-bab

Yoxuwaning əhdini qayta bekitixi

¹ Yoxuwa Isra'illarning həmmə kəbililirini həmdə ularning aksakallirini, baxliklirini, sotqilirini və sərdarlırını Xəkəmgə qakirdi. Ular Hudaning huzuriyə kəldi. ² Yoxuwa pütün həlkkə mundak dedi:
 – Pərwərdigar – Isra'illar etikad kəlip kəlgən Huda xundak dəyduki:
 «Kədimki zamanda Tərah həmdə uning oqulliri Nahor bilən İbrahim və baxka əjdadinglar Firat dəryasining kərxi tərripdə yaxaytti, ular baxka ilahlərə qokunatti. ³ Mən əjdadinglar İbrahimni Firat dəryasining kərxi tərripidin elip kəlip, uni baxlap Kən'anning pütün zeminini kezip, Is'hakni uningə ata kəlip, xu arkilik İbrahimning urukini awuttum. ⁴ Is'hakka ikki oqul, yəni Yakup bilən Əsawni bərdim. Mən Sə'irdiki taqlik rayonni Əsawəyə bərdim. Ləkin Yakup əwladlıri bilən Misirəyə kətti. ⁵ Keyin mən Musa bilən Hərunki Misirəyə əwətip, Misirliklərə zor balayı'apət yaqdurup, silərni u yərdin elip qıktim. ⁶ Əjdadinglarni Misirdin elip qıkkandin keyin, ular Kizil dengizəyə kəldi. Misirliklər jəng hərwiliri və atliklər bilən ularni Kizil dengizəyə qoqlap kəldi. ⁷ Ular mening əzlırini kətquzueliximni murajı'ət kildi. Bu qaşda mən zeminəyə kərangəjuluk qüxürüp, silərni Misirliklərdin ayrıwəttim həmdə Misirliklərdin üstigə dengiz süyini basturup, ularni dengizəyə qərk kiliwəttim. Mening Misirliklərəyə kəndak kəlojanlikimni silər əz kəzinglər bilən kərdinglər. Əjdadinglar uzun wakıt qəl-bayawanda yaxidi. ⁸ Keyin mən silərni İ'ordan dəryasining xərkiy kərojikidiki Amorların zeminəyə elip bərdim. Amorlar silərgə kərxi jəng kəlojanidi, ləkin mən ularni silərdin kolunglərəyə qüxürüp, ularning üstidin qəlibə kildurdum. Mən silərdin kəz aldinglarda ularni yokattim. ⁹ Keyin Mo'ab padixahi – Zipporning oqlı padixah Balak silərgə kərxi jəng kildi. Silərgə lənət okux üqün Bi'orning oqlı Bil'amni qakirtti. ¹⁰ Ləkin mən Bil'amning səzigə kulak salmidim, mən uni silərgə bəht tilətküzdum. Xundak kəlip silərni Balakning kolidin kətquzualdim. ¹¹ Silər İ'ordan dəryasidin ətup Eriha xəhirigə kəlgininglarda, Erihaliklər silərgə kərxi jəng kildi. Amorlar, Pərizzilər, Kən'anliklər, Hitlar, Girgaxlar, Hiwlar həm Yibuslarmu silərgə kərxi jəng kildi. Ləkin mən ularni silərdin kolunglərəyə qüxürüp bərdim. ¹² Mən silərdin aldinglarda ularni parakəndiqiliklə selip, Amorların ikki padixahini

koqqlap qikardim. Bu hargizmu silarning ularoqa okya etip, kiliq qepixinglar bilən koləja kəlgən ix əməs. ¹³ Mən ata kiləjan bu zeminlarəja silər öz əmgikinglar bilən igə boləjan əməs. Mən silərgə ata kiləjan bu xəhərlərni silər bina kiləjan əməs, silər hazır u yərlərdə yaxawatisilər. Siləarning yəwatkinglar əzünglar tikip əstürgən üzüm wə zəytunlar əməs.»

¹⁴ Yoxuwa gepini dawamlaxturup, yənə mundak dedi:

– Silər əmdi Pərwərdigarəja boysunup, uningəja səmimiy wə sadakətlik bilən ibadət kilinglar! Əjdadliringlar Firat dəryasining karxi tərripidə wə Misirda qokunəjan ilahlarni yokitip, pəkət Pərwərdigaringlarəjila ibadət kilinglar! ¹⁵ Əgər silər Pərwərdigarəja ibadət kilixni halimisanglar, əjdadliringlar ilgiri Firat dəryasining karxi tərripidə qokunəjan ilah wə silər hazır turuwatkan jaydiki Amorlar qokunidiojan ilahlarəja qokunamsilər? Bügün karar kilinglar! Mən wə a'iləm bolsa, Pərwərdigarimizəja hizmət kilimiz!

¹⁶ Pütün həlk jawab berip:

– Huda saklisun, biz Pərwərdigardin yüz ərüp, baxka ilahlarəja qokunidiojan ixni mənggü kilmaymiz! ¹⁷ Pərwərdigarimiz Huda əjdadlirimizni wə bizni Misirdiki kulluktin kutkuzup qikti. Uning kərsətkən məjjilirini öz kəzimiz bilən kərdük. Biz besip ətəkən barlik zeminlardiki yat həlklərdin bizni aman-esən saklap kəldi. ¹⁸ Pərwərdigar bizning kəz aldimizda bu yərdə yaxaydiojan barlik Amorlarni wə baxka yat həlklərni koqqlap qikardi. Xunga biz Pərwərdigarəja hizmət kilimiz. U bizning Hudayimizdur! – deyixti.

¹⁹ Yoxuwa həlkni agahlandurup:

– Silər Pərwərdigarəja hizmət kilixni addiy ix dəp oylimanglar. Qünki u mukəddəstur, baxka ilahlarəja qokunuxunglarəja kizəjinidiojan Hudadur. U siləarning gunah ətəküzüxunglarni, uningəja asiylik kilixinglarni kəqürməydu. ²⁰ Pərwərdigarimiz silərgə xunqə xəpkət kiləjan turukluk, silər yənə uningdin yüz ərüp, yat həlkləarning ilahlirioja ibadət kilsanglar, umu silərdin yüz ərüp, bexinglarəja zor balayi'apət yaqdurup, silərni kirip taxlaydu, – dedi.

²¹ Pütün həlk Yoxuwaəja:

– Yak! Biz qokum Pərwərdigarəja hizmət kilimiz! – dedi.

²² Yoxuwa həlkkə:

– Silər bügün öz Pərwərdigaringlarəja hizmət kilix yolini tallidinglar. Buningəja əzünglar guwahtursilər, – dedi.

Yoxuwa

– Hə'ə, özimiz guwah bolimiz, – dedi pütün həlk.

²³ Yoxuwa ularoqa yənə:

– Xundak ikən, silər aranglardiki barlik yat həlklərning butlirini qekip taxlap, Pərwərdigar – Isra'illar etikad kilip kəlgən Hudaqqa sadik bolunglar, – dəp hitab kildi.

²⁴ Pütün həlk Yoxuwaqqa:

– Biz qokum Pərwərdigarimiz Hudaqqa hizmət kilip, uning əmlirigə ita'ət kilimiz, – dedi.

²⁵ Xu küni Yoxuwa Xəkəmdə pütün həlkkə wakaliten Pərwərdigar bilən əhdə tüzüp, ularning əməl kilixi üçün qa'idə-nizamlarni kayta bekitti. ²⁶ Həmdə Yoxuwa bu sözlərni Hudaning təlimliri yeziloqan pütükkə kirgüzdi. Andin Yoxuwa bir qoram taxni Pərwərdigarning ibadətqahi yenidiki pistə dərihi tüwigə abidə kilip tiklidi.

²⁷ Yoxuwa pütün həlkkə:

– Qaranglar, mana bu qoram tax, Pərwərdigarning bizgə kiloqan həmmə sözlirini anglidi. Xunga silər Hudaqqa bərgən wədənglərdə turmisanglar, bu tax silərgə qarxi guwah bolidu, – dedi.

²⁸ Keyin Yoxuwa həlkkə ijazət berip, hər qaysisini əzlrigə təksim kilinoqan zeminlirioqa kayturdi.

Yoxuwaning aləmdin ötuxi

²⁹ Xu ixlardin keyin Pərwərdigarning hizmətkari, yəni Nunning oqpli Yoxuwa aləmdin etti. U aləmdin etkəndə 110 yaxta idi. ³⁰ Isra'illar uni öz yurtida, yəni Ga'ax teoqining ximal tərripigə jaylaxkan Əfrayim taqlik rayondiki Timnat-sərahqa dəpnə kildi.

³¹ Yoxuwa hayat waktida, Isra'illar sadiklik bilən Pərwərdigarqqa hizmət kilip kəldi. U aləmdin etkəndin keyin, Pərwərdigar Isra'illarqqa kilip bərgən həmmə ixlarni öz kəzi bilən kərgən aksakallar hayat waktidimu, Isra'illar dawamlıq Pərwərdigarqqa hizmət kilip kəldi.

³² Isra'illar Misirdin elip qikkən Yüsüpnung səngikini Xəkəmdə, yəni Yakup burun Xəkəmnung atisi Hamorning oqulliridin 100 kümüx tənggigə setiwaloqan yərgə dəpnə kildi. Bu yər Yüsüpnung əwladlirioqa təksim kilinoqan zeminda idi.

³³ Hərurning oqpli Əl'azarmu aləmdin ötüp, Əfrayim taqlik rayonidiki Gib'ah xəhirigə dəpnə kilindi. Bu xəhər uning oqpli Pinihaska təksim kilip berilgənidi.

Sərdarlar

(Kiskiqa qüxəndürüx)

Isra'illar Misirdin qıqqəndin keyin, Pərwərdigar Musa pəyqəmbər arqılıq ular bilən bir əhdə tüzüüp, ularqa (wədə qilincajan zemin) Kən'an zeminini beridiqanlıqı həqqidə wədə beridu. Əhdidə, əgər ular Pərwərdigarqıla ibadət qilip, əmrlirigə boysunsa, ularqa bəht ata qilidiqanlıqı, əmrlirigə boysunmay baxqa ilahlarqa qoqunsa, ularni jazalaydiqanlıqı aqaqlandurulidu. Musa pəyqəmbər aləmdin ötkəndin keyin, Yoxuwa pəyqəmbər həlqni baxlap, Pərwərdigar wədə qilcajan Kən'an zeminini qolqa qüxüridu.

«Muxəddəs Kitab»ning «Sərdarlar» qismida Yoxuwa pəyqəmbər aləmdin ötkəndin keyinki, yəni miladiyədin burunqı təhminən 14-əsirdin miladiyədin burunqı 11-əsirigə bolcajan arılıqtiki Isra'illar tarixida yüz bərgən wəqələr bayan qilinidu. Biraq bu qisimni kimning yazcaanlıqı həqqidə eni q məlumat yox.

Isra'illar Pərwərdigarning əmrlirigə boysunmay, əzlrigə wədə qilincajan zemindin rəzil həlqlərni qoqlap qıqarmastin, əksiqə ularning yollirigə əgixixkə baxlaydu. Isra'illar tezla Pərwərdigarning əzlrigə qilcajan yaxılıqlirini untup, uningdin yüz öriüp, baxqa ilahlarqa qoqunidu. Nətiqida, Pərwərdigar Isra'illarni jazalax üqün ularqa düxmən həlqlərni əwətidu. Ular Isra'illarni ezidu. Əmma Pərwərdigar ularni untup qalmaydu. Ular Pərwərdigarni yad etip, uningqa nalə qilcaqanda, ularni düxmənlikridin qutquzidu. Pərwərdigar ularqa nurcajan qetim hərbiy wə hakimiyyət jəhəttin yetəqilic qilidiqan sərdar təyinləp beridu. Pərwərdigar axu sərdarlar arqılıq Isra'illarni düxmənlikridin qutquzup, ularqa bir məzgillik tinq-amanlıq ata qilidu. Biraq, hər qetim təyinləngən sərdarlar wapat boluxiqıla Isra'illar Pərwərdigarni yənə untuxidu. Xuning bilən Pərwərdigar ularqa yənə düxmən həlqni əwətic arqılıq taki ular əzicə nalə qilcaquqə jazalaydu. Əmma ular Hudaqqa yelincaqanda, Huda ularni yənə qutquzidu. Muxundaq qaytilinix nurcajan qetim təkrarlinidu. Biraq hər qetim Huda ularni qutquzcaqanda, ular ilgirikidinnu eqirraq gunahlarni ötküzidu. Xundaq qilip Isra'il həlqining əhwalı bara-bara naqarlixip ketidu.

Əməliyətə nurcajanlıcajan sərdarlarning əzlrimu Hudaqqa toluc ita'ət qilcajan əməs. Məsilən: ularning biri bolcajan Ximxon Huda təripidin

Isra'illarni qutquzuxka taynilangan bolsimu, u intayin eqir gunahlargi otkuzganidi. Biraq, sardarlarning hammisi hayatidiki bazi muhim ixlarda Hudaqa ixanq baqliqan. Esimizda boluxi kerakki, sardarlarning ix-izliri hargizmu kixilarning ulardin ulga elixi uqun hatirlanmigan. Bu waxalar bizga, halq Hudaqa nalax qilip, uni yad atsax, Huda gunahkar adamlarning qoli arkilikmu ularni qutquzidiganliki haqqidiki bir haqqiqatni quxandurup beridu. Bu waxalar bizni, Huda du'alirimizni ijabat qilqan turuqluq, bizning yanila Hudani untup, uning yolidin teyip ketiximizning hatarlik ikanlikini agahlanduridu.

Tezis:

1. *Isra'illarning ita'atsizliki (1-bab 1-ayattin 3-bab 6-ayatkiqax)*
2. *Otni'el, Ehad wax Xamgarlarning sardar boluxi (3-bab 7-ayattin 31-ayatkiqax)*
3. *Dibora wax Baraqqning sardar boluxi (4-, 5-bablar)*
4. *Gid'onning sardar boluxi (6-babtin 8-babkiqax)*
5. *Abimelax (9-bab)*
6. *Tolax wax Ya'irning sardar boluxi (10-bab 1-ayattin 5-ayatkiqax)*
7. *Yiftahning sardar boluxi (10-bab 6-ayattin 12-bab 7-ayatkiqax)*
8. *Ibzan, Elon wax Abdonning sardar boluxi (12-bab 8-ayattin 15-ayatkiqax)*
9. *Ximxonning sardar boluxi (13-babtin 16-babkiqax)*
10. *Mikah wax Dan qabilisining butpaxasliki (17-, 18-bablar)*
11. *Binyamin qabilisining gunah otkuzup jazalinixi (19-babtin 21-babkiqax)*

Sərdarlar

Isra'illarning Kən'an zeminini dawamlıq ixəjal kilixi

¹ Yoxuwa aləmdin ötkəndin keyin Isra'illar Pərwərdigardin:

– Kən'an zeminidiki kəwmlar bilən jəng kiləjili bizdin kaysi kəbilə awwal qıksun? – dəp soridi.

² Pərwərdigar jawabən:

– Yəhuda kəbilisi qıksun, bu zeminni ularəja ata kilimən, – dedi.

³⁻⁴ Xuning bilən Yəhuda kəbilisidikilər öz kerindaxliri boləjan Ximon kəbilisigə:

– Bizgə təksim kilinidiəjan zeminəja berip, Kən'anliklar bilən jəng kilix üqün biz bilən billə beringlar. Keyin silərgə təksim kilinidiəjan zeminəja berip, silərgə yardəm berəyli, – dedi.

Xundak kilip Ximon kəbilisi bilən Yəhuda kəbilisi birlixip jəng kildi. Pərwərdigar Kən'anlar bilən Pərizziləni ularning kəliəja qüxürüp bərdi. Ular Bəzək xəhiridə on ming adəmni öltürüwətti. ⁵ Ular u yərdə padixah Adoni-bəzək wə uning ləxkərliri bilən uqrixip, ular bilən jəng kilip, Kən'anlar bilən Pərizziləni məəjlup kildi. ⁶ Adoni-bəzək kaqkanda, ular uni koəqlap tutuwelip, put-kollirining bax barmaklirini kesiwətti.

⁷ Adoni-bəzək:

– Mən ilgiri 70 padixahning put-kollirining bax barmaklirini kesiwətkənədim, ular mening dastihinimdin axkan tamaklarni terip

yəytti. Əmdi Huda kılqanlirimni özümgə yandurdi, – dedi. U Yerusalemoğa elip beriloqandin keyin öldi.

⁸ Yəhuda kəbilisi Yerusalemoğa hujum kılıp, u xəhərni ixoqal kildi wə ahalisini kiroqin kılıp, xəhərgə ot koyuwətti. ⁹ Kəynidinla ular taqlıq rayonda, jənubiy qəllüktə, qərbiy edirlik ¹⁰ wə Hıbron (ilgiri Kıryat-arba xəhiri dəp atilatti) xəhiridə yaxaydıqan Kən'anlıklar bilən jəng kılıp Xexay, Ahiman wə Talmay katarlık sərkərdilərnı məqlup kildi.

¹¹ Yəhuda kəbilisi u yərdin ətüp Dibir (ilgiri Kır'at-sefər dəp atilatti) xəhirigə hujum kildi.

¹² Yəhuda kəbilisining baxlıki Kalib:

– Kır'at-sefər xəhirini kim alsa, kizim Aksahni xuningoğa berimən, – dedi.

¹³ U xəhərni Kalibning inisi Kənazning oqlı Otni'el aldı. Kalib kızı Aksahni uningə bərdi. ¹⁴ Bir küni Aksah atisini yənə bir parqə yər berixkə maqul kəltürüx üqün uning aldioğa bardı. Aksah exəktin qüxüxi bilənla atisi uningdin:

– Nemigə kəlding? – dəp sorıdı. ¹⁵ Aksah:

– Mən pəkət birlə nərsə təlöp kılıp kəldim. Ata, mənə bulıki bar yərlərdin bərsingiz, qünki mənə bərgən yərliringizning həmmisi jənubiy qəllüktiki yərlər ikən, – dedi. Xuning bilən Kalib yukiri wə təwəndiki bulaklarnı uningə bərdi.

¹⁶ Musa pəyoqəmbərning keyinatisining əwladlıri boləqan Kənar hormizarlık xəhər Erihadiki Yəhuda kəbilisidikilər bilən billə Arad xəhirining jənubidiki Yəhuda qəligə berip, u yərdə olturaklıxip kaldi.

¹⁷ Yəhuda kəbilisi öz kərindaxlıri boləqan Ximon kəbilisi bilən billə Zifat xəhirigə berip, u yərdə yaxaydıqan Kən'anlıklarnı məqlup kildi wə u xəhərni təltəküs wəyran kildi^①. U jayoğa Hurmah^② dəp isim koydı.

¹⁸ Yəhuda kəbilisi yənə Gaza, Axkilon, Əkron katarlık xəhərlərnı wə bu xəhərlərnıng ətrapıdiki zemınlarnı ixoqal kildi. ¹⁹ Pərwərdigar Yəhuda kəbilisigə yardəm kılqanlıki üqün, ular taqlıq rayonlarnı ixoqal kılalıdı. Ləkin tüzlənqliktə yaxaydıqanlarning təmür bilən mustəhkəmləngən jəng hərwiliri boləqaqqa, Yəhuda kəbilisi ularnı koqlap qikirixkə amalsız kaldi. ²⁰ Musa pəyoqəmbərning ilgiri tapıloqan səzliri boyıqə Hıbron

① Təltəküs wəyran kılıx – bu İbraniyqə söz bolup «adəm wə nərsilərnı təltəküs yokıtix arkilik, ularnı Pərwərdigarə atax» degən mənini bildürıdı.

② Hurmah – İbraniy tilıda «halakət» degən mənıdə.

xəhəri Kalibka berildi. Kalib Anak qowmidin bolojan üq sərkərdini u xəhərdin koşlap qikiriwətti. ²¹ Ləkin Binyamin kəbilisi Yerusalem xəhəridiki Yibuslarni koşlap qikarmidi. Xunga Yibuslar u yərdə həzirojiqə Binyamin kəbilisi bilən billə yaxap kəlməktə.

²²⁻²³ Yüsüpninq əwladliri^③ Bəytəl xəhərigə hujum kildi. Bu qaşda bu xəhərninq ismi Luz idi. Pərwərdigar ularoşa yar bolojanidi. Ular xəhərgə ayşaqqi əwətti. ²⁴ Ayşaqqilar xəhərdin qikiwatkan bir kixini tosup, uningşa:

– Xəhərgə kandak kirixni dəp bərsəng, sanga ziyan-zəhmət yətküzməymiz, – dedi.

²⁵ U kixi ularoşa yolni kərsitip bərdi. Xuning bilən Əfrayim wə Manassə kəbililiri, xəhərdiki pütün ahalilarni kirip taxlap, pəkət həlikə adəm bilən uning a'ilisidikilərnəni hayat kaldurdi. ²⁶ Keyin u kixi Hitlarning yurtioşa berip, u yərdə bir xəhər bina kilip, u xəhərgə «Luz» dəp isim koydi. U xəhər həzirojiqə xu nam bilən atilip kəlməktə.

Isra'il kəbililiri tərpidin koşlap qikirilmioşan kowmlar

²⁷ Manassə kəbilisi Bəytxan, Tanak, Dor, Ibli'am, Migiddo wə bu xəhərlərninq ətrapidiki yezilarda yaxaydioşan Kən'anliklarni koşlap qikarmidi. Qünki Kən'anliklar u yərlərdə turuxta qinq turuwalojanidi.

²⁸ Isra'illar küqəygən waktida Kən'anliklarni əzlirogə küdək ixləxkə məjbur kildi. Ləkin ularni bu xəhərlərdin pütünləy koşlap qikiriwətmidi.

²⁹ Əfrayim kəbilisimu Gəzər xəhəridə turidioşan Kən'anliklarni koşlap qikarmidi. Xunga Kən'anliklar dawamlıq ular bilən billə yaxidi.

³⁰ Zəbulun kəbilisimu Qitron wə Nahalal xəhərliridə turidioşan ahalilarni koşlap qikarmidi. Xunga Kən'anliklar u yərdə dawamlıq turup qaldi. Ləkin ular Zəbulun kəbilisi tərpidin küdək ixləxkə məjbur kilindi.

³¹ Axer kəbilisimu Akko, Sidon, Ahlab, Akzib, Həlbah, Afik wə Rihob xəhərliridiki ahalilarni koşlap qikarmidi. ³² Ular xu yərlik Kən'anliklar bilən billə yaxidi. ³³ Naftali kəbilisimu Bəyt-xəməx wə Bəyt-anat xəhərliridiki ahalilarni koşlap qikarmidi. Ular xu yərlik Kən'anliklar bilən billə yaxidi, ləkin ularni kü kildi.

³⁴ Dan kəbilisi Amorlar tərpidin taşliq rayonlaroşa həydiwetilip, tüzləngliklərgə kəltürülmidi. ³⁵ Amorlar Ayyalon, Xa'albim, xəhərliridə

---

③ Yüsüpninq əwladliri – Əfrayim wə Manassə kəbililirini kərsitidu.

wə Hərəs taqlıq rayonida turuxta qing turuwaloqanidi. Lekin Əfrayim wə Manassə kəbililiri küqiyip, ularni kuldək ixləxkə məjbur kildi.

³⁶ Amorlarning qegrasi qayan dawinidin baxlinip, Səla degən yərdin yukiriqə karap sozulqanidi.

2-bab

Isra'illarning ita'ətsizliki

¹ Pərwərdigarning pərixtsisi^④ Gilgal xəhīridin Bokimoqə kelip Isra'illarqə:

– Mən silərni Misirdin elip qikip, əjdadliringlarqə wədə kilinoqan zeminoqə elip bardim. Mən silərgə: «Silər bilən tüzgən əhdəmni hərgiz buzmaymən. ² Silər hərgiz yərlik ahalilər bilən birər kelixim tüzmənglar, ularning kurbanlik supilirini buzup taxlanglar» degənidim. Birak silər mening deginimgə boysunmidinglar. Bu nemə kilqininglar? ³ Mən silərgə eytip koyayki, silər bu zeminoqə iqqiriləp kirgininglarda, mən əmdi u yərning həlkini koqlap qikarmaymən. Ular silərning bekinglarqə sanjilidoqan tikən bolidu, xundakla ularning ilahliri silərni azdurup kiltakka qüxüridu, – dedi.

⁴ Pərwərdigarning pərixtsisi bu sözlərni kilip bolqanda, Isra'illar ün selip yioqlixip kətti, ⁵ xunga ular bu yərni Bokim^⑤ dəp atidi wə bu yərdə Pərwərdigarqə kurbanlik kildi.

Yoxuwaning aləmdin ötüxi

⁶ Yoxuwa Isra'illarni tarkitiwətkəndin keyin, Isra'illar əzlrigə təksim kilinoqan zeminlarqə igidarqilik kilix üqün yolqə qikti. ⁷ Yoxuwa hayat waktida Isra'illar Pərwərdigarqə ibadət kilatti. U wapat bolqandin keyinmu, Pərwərdigarning Isra'illarqə kilip bərgən barlik uluqwar ixlirini əz kəzi bilən kərgən aksakallar bir əmür Isra'illar bilən birgə Pərwərdigarqə ibadət kildi. ⁸ Pərwərdigarning hizmətkari – Nunning oqli Yoxuwa 110 yexida aləmdin ötti. ⁹ Yoxuwa əzigə təksim kilinoqan zeminoqə, yəni Ga'ax teqining ximalidiki Əfrayim taqlıq rayonining Timnat-hərəs xəhīrigə dəpnə kilindi. ¹⁰ Xu dəwrlərdə aləmdin

④ Pərixtsisi – bu, Hudaning özini kərsitidu.

⑤ Bokim – İbraniy tilida «yioqə-zar» degən mənidi.

ətkənlərnin əvladlırı Pərwərdigarnı wə uning Isra'illaroja kilip bərgən barlik ixlirini untup kətti.

Isra'illarning Pərwərdigardin yüz əruxi

¹¹⁻¹³ Keyin Isra'illar Pərwərdigarning nəziridə yaman ix kilip, əzlirini Misirdin elip qikkən, əjdadlırı etikad kilip kəlgən Pərwərdigardin yüz ərüp, baxka ilahlaroja, yəni xu ətraptiki kowmlar qokunidiqan Ba'al wə Axtorət degən butlaroja qokunup, Pərwərdigarning qəzəzini kozəjdi.

¹⁴ Xunga, Pərwərdigarning Isra'illaroja kəhr-qəzəzi kaynap texip, ularni talan-taraj kiləuqilarning kolioja, yəni ətrapidiki duxmənlirigə taxlap berip, ularoja qarxi turalmaydiqan kilip koydi. ¹⁵ Ular hər ketim jənggə qikkənda Pərwərdigar əz kəsimidə eytkinidək, ularni ziyanoja uqritip, intayin zor balayəpətlərgə duqar kildi.

Pərwərdigarning Isra'illaroja sərdarlarnı təyinlixi

¹⁶ Pərwərdigar Isra'illarnı talan-taraj kiləuqilarning kolidin kutuldurux üqün ularoja sərdarlarnı təyinləp bərdi. ¹⁷ Ləkin Isra'illar bu sərdarlarəjimu ita'ət kilmay, Pərwərdigarəja asiylək kilip, baxka ilahlaroja huddi pəhixilərdək setildi wə ularoja səjdə kilixti. Ular Pərwərdigarning buyruqlirioja əməl kilip kəlgən ata-bowilirining yolini tutmay, tezdinla bu yoldin yüz ərüdi. ¹⁸ Pərwərdigar hər ketim əzi təyinligən sərdarlar bilən billə bolup, ular həyat qəqlarda həlkni duxmənliridin kutkuzatti. Pərwərdigar Isra'illarning azab qekip, horluk iqidə kiləjan nalə-pəryadlırini anglap, ularəja rəhim kilatti. ¹⁹ Birək, sərdarlarning kəzi yumuluxi bilənla ular əz sənimigə dəssəp, qirik yoloja mengip, ata-bowiliridin bəkrək rəzillixip ketətti. Yat ilahlaroja qokunup, ularəja səjdə kilip, rəzillək wə jahilliktin wəz kəqməytti.

²⁰ Xunga Pərwərdigar Isra'illaroja yənə qəzəzəlinip mundək dedi:

– Bu həlk əjdadlırining ri'ayə kilixioja buyruqan əhdəmnı buzup, mənə ita'ət kilmidi. ²¹⁻²² Mən ularning mənəng yolunda əz əjdadlıridək mangidiqan-məngməydiqanlıkini sinap bəkiş üqün, Yoxuwa aləmdin ətkən wəqitta bu yərdə kəpəqəlan kowmlarnı koqlap qikərməymən.

²³ Xu wəjədin Pərwərdigar u kowmlarnı Yoxuwəning kolioja quxürüp bərmigənidi. Yoxuwa aləmdin ətkəndin keyinmu ularni tezla koqlap qikiriwətməy, dawamlək bu zeminda turup kelixioja yol koyəjanidi.

3-bab

Kən'an zeminda kelip kaləjan kowmlar

¹⁻² Pərwərdigar Kən'an zeminida bir kəsim kowmlarni qalduroqanidi. Uning məksiti, uruxni öz bexidin ötküzmiğən Isra'illarni sinax həmdə ularning əwladliriqə, bolupmu əzəldin jənggə kirip bəkmioqan Isra'illaroqə jəng kilixni əgitix idi. ³ Bular Filistiyəliklərnin bəx bəgliki, pütün Kən'anlar, Sidonluklar wə Ba'al-hərmon teqədin Libo-hamatkiqə sozuləjan Liwan taqlıq rayonida yaxaydioqan Hiwlar idi. ⁴ Pərwərdigar bu kowmlarni qaldurup koydi. Buning səwəbi – Isra'illarning Pərwərdigar Musa pəyoqəmbər arkilik əjdadliriqə qüxürgən əmrlərgə boysunidioqan-boysunmaydioqanlikini sinap bəkiş üqün idi. ⁵ Xuning bilən Isra'illar Kən'anlar, Hitlar, Amorlar, Pərizzilər, Hiwlar wə Yibuslar arisida yaxap, ⁶ ular bilən öz'ara toylixip, ularning ilahliriqə qokundi.

Otni'elning Isra'illaroqə sərdar boluxi

⁷ Isra'illar Pərwərdigarning nəziridə yaman ix kilip, öz Pərwərdigari Hudani untup, Ba'al wə Axera degən butlarəqə qokundi. ⁸ Xunga Pərwərdigar Isra'illaroqə şəzəpliniş, ularni Arram-naharayim padixahi Kuxan-rix'atayimning kolioqə qüxürüp bərđi. Xuning bilən ular 8 yil uningəqə kul boldi. ⁹ Keyin ular Pərwərdigarəqə yelinip nalə-pəryad kiləjanidi, Pərwərdigar ularəqə bir kutkuzəquqi təyinləp bərđi. Bu adəm Otni'el bolup, u Kalibning inisi Qənazning oqlı idi. ¹⁰ Pərwərdigarning Rohi uning wujudioqə qüxəqəqə, u Isra'illarning sərdari bolup jənggə qikti. Pərwərdigar Arram-naharayim padixahi Kuxan-rix'atayimni uning kolioqə qüxürüp, uni şəlibə kazandurdi. ¹¹ Xunga bu zemin taki Qənazning oqlı Otni'el aləmdin ötkiqə 40 yil tinq-aman turdi.

Ehudning Isra'illaroqə sərdar boluxi

¹² Isra'illar Pərwərdigarning nəziridə yənə yaman ix kiləqəqə, Pərwərdigar Mo'ab padixahi Əglonni ularəqə karxi kilip küqləndürdi. ¹³ Əglon Ammonlar wə Amaləklər bilən birlixip Isra'illarni məqlup kilip, hormizarlik xəhər erihani igilidi. ¹⁴ Isra'illar Mo'ab padixahi Əglonəqə 18 yil kul boldi. ¹⁵ Keyin Isra'illar Pərwərdigarəqə nalə-pəryad kiləjanidi, Pərwərdigar ularəqə bir kutkuzəquqi təyinləp bərđi. U Binyamin kəbilisidin boləjan Geraning oqlı Ehud bolup, solhay idi. Isra'illar ehudni Mo'ab padixahi Əglonəqə alwan-yasak apirip berixkə əwətti.

Sərdarlar

¹⁶ Ehud ikki ojeriq uzunlukta qox bislik bir hənjər soqturup, uni ong yanpexioja esip, kiyimining iqigə yoxurup, ¹⁷ alwan-yasakni elip Mo'ab padixahi Əglonning aldiqja bardı. Əglon nahayiti semiz adəm idi.

¹⁸⁻¹⁹ Ehud alwan-yasakni uning aldiqja koydi. Andin u əzi bilən billə alwan-yasakni elip kəlgən kixilər bilən Gilgal xəhirining yenidiki tax həykəllər bar jayqja bardı wə bu kixilərnı xu yərdə kaldurup, yənə əzi yalquz Əglonning yeniqja kaytip kelip:

– Aliylirioja eytidiojan bir məhpiy ix bar idi, – dedi.

Padixah Ehudka:

– Jim tur! – dewidi, hizmətkarlar taxkiriqja qikip ketixti.

²⁰ Bu qaqda padixah əgzidiki salkin balihanisida yalquz olturatti. Ehud uningqja yekin kelip:

– Mən əzlrigə Hudadin kəlgən bir həwərnı yətküzməqimən, – dedi.

Padixah ornidin turdi.

²¹ Ehud sol kəli bilən ong yanpexidiki hənjernı suqurup elip, padixahning korsikioja tikiwətti. ²² Hənjər sepi bilən qoxulup uning semiz korsikioja kirip kətkəqkə, üqəy-baqri quwulup qikti. Ehud padixahning korsikidin hənjernı tartiwalmayla, ²³ əgzidiki balihanidin yenip qikip, ixikni kuluplap koydi. ²⁴ U qikip kətkəndin keyin, yasawullar kelip ixikning kuluplaklik turojinini kərdi. Ular padixah tərət kiliwatsa kerək, dəp oylaxti. ²⁵ Ular padixahning uzunojiqə ixikni aqmiojanlikidin ongaysizlik həs kildi. Ahiri ular aqkuqni elip kelip ixikni eqip, padixahning yərdə əlük yatqanlikini kərdi. ²⁶ Ehud heliki yasawullar sirtta kütup turoqanda keqip kətkənidi. U tax həykəllər bar jaydin ötüp, ²⁷ Əfrayim taqlik rayonidiki Si'ira xəhirigə keqip kelip, taqlik rayondiki barlik Isra'illarnı burqja qelip jənggə qakirdi həmdə ²⁸ ularqja:

– Mening kəynimdin menginglar! Pərwərdigar düxmininglar Mo'ablarnı kolunglarqja qüxürüp beridu, – dedi.

Ular Ehud bilən taqdin qüxüp, Iordan dəryasining keqikini ixqjal kilip, heqkandak adəmni dəryadin ötküzmidi. ²⁹ U küni ular Mo'abning on mingqə hillanojan, küqlük ləxkərlirini öltürüp, birinimu qaqurup koymidi.

³⁰ Xu küni Isra'illar Mo'ablarnı məqlup kildi. Xuning bilən bu zemin 80 yıl tinq-aman turdi.

Xamgarning Isra'illaroja sərdar boluxi

³¹ Ehudtin keyin, Anatning oqlı Xamgar kala həydəydiqjan tayak bilən Filistiyləklərdin 600 kixini öltürüp, Isra'illarnı kutkuzdi.

4-bab

Dibora bilən Barakning Isra'illaroğa sərdar boluxi

¹ Ehud aləmdin ötkəndin keyin, Isra'illar Pərwərdigarning nəziridə yənə yaman ix kildi. ² Xunga Pərwərdigar ularni Hazor xəhirining həkümrani boləjan Kən'an padixahi Yabinning kəliəja qüxürüp bərdi. Yabinning bax sərkərdisi Sisira Haroxət-ħaggoyim xəhiridə turatti.

³ Isra'illar Pərwərdigardin yardəm tiləp nalə-pəryad kildi. Qünki Yabinning 900 təmür bilən mustəhkəmləngən jəng harwisi bolup, u Isra'illaroğa 20 yil rəhimsizlik bilən zulum selip kəlgənidi. ⁴ U qəoqda Dibora isimlik bir ayal pəyoqəmbər Isra'illaroğa ħakimlik kilatti, u Lappidotning ayali idi. ⁵ Əfrayim təoqlik rayonidiki Ramah bilən Bəytəlning otturisida bir tüp horma dərihi bolup, Dibora u horma dərihining tüwidə olturup, dərd eytip kəlgən Isra'illarning dəwalirini soraytti (bu dərəh keyinqə «Dibora dərihi» dəp atalojan).

⁶ Bir küni u Naftalidiki Kədəx xəhirigə adəm əwətip Abino'amning oqli Barakni qakirtip kelip, uningəja:

– Pərwərdigar, yəni Isra'illar etikad kilip kəlgən Huda sanga: «Naftali wə Zəbulun kəbilisidin 10 ming adəmni yioqip, ularni Tabor təoqioğa baxlap kəl. ⁷ Mən Yabinning bax sərkərdisi Sisirani jəng ħarwiliri wə koxunliri bilən Kixon dəryasi boyida sən bilən jəng kiləjili qikirimən, ħəmdə uni sening kolungəja qüxürüp berimən» dəp əmr kildi, – dedi.

⁸ Barak uningəja:

– Əgər siz billə barsingiz, mən baray, siz barmisingiz mənmu barmaymən, – dəp jawab bərdi.

⁹ Dibora:

– Bolidu, mən billə baray. Birak sən oqəlibə kilsangmu xan-xəhriting bolmaydu, qünki Pərwərdigar Sisirani bir ayalning kəliəja qüxürüp bərgən bolidu, – dedi.

Xuning bilən Dibora bilən Barak billə Kədəx xəhirigə karap yoloğa qikti. ¹⁰ Barak Zəbulun wə Naftali kəbililirini Kədəx xəhirigə qakirip, ulardin 10 ming kixini əzi bilən elip mangdi. Diboramu uning bilən billə mangdi.

¹¹ U qəoqda Kənlardin boləjan Həbər, Kədəx xəhirigə yekin boləjan Za'ananimdiki bir tüp dup dərihi yenida qedir tikkənidi. U baxka Kənlardin ayrilip turatti. Ular Musa pəyoqəmbərning keyinakisi

Hobabning əvladliri idi.

¹² Sisira Abino'amning ooqli Barakning Tabor teoqioja kəlgənlikini anglap, ¹³ 900 təmür bilən mustəhkəmləngən jəng harwisi wə pütün koxunini yioqip, ular bilən Haroxət-haggoyim xəhəridin Kixon dəryasi boyioja bardı.

¹⁴ Dibora Barakka:

– Aloja! Bүgün Pərwərdigar Sisirani kolungoja qüxürüp beridiojan, sanga yolbaxqi bolidiojan kün əməsmu? – dedi.

Xuning bilən Barak 10 ming kixilik koxunni baxlap Tabor teoqidin qüxti. ¹⁵ Barakning koxuni hujumoja ötkəndə, Pərwərdigar Sisirani wə uning pütün koxunlirini jəng harwiliri bilən koxup tiripirən kiliwətti. Sisira harwisini taxlap piyadə keqip kətti. ¹⁶ Barak ularning koxuni wə jəng harwilirini Haroxət-haggoyim xəhərigiqə koqlap bardı. Sisiraning pütün koxunidiki adəmlərdin birimu kəlməy kiliq astida jan bərdi.

¹⁷ Sisira keqip Kənlardin boləjan Həbərning hotuni Ya'elning qedirining yenioja kəldi. Qünki Hazor padixahi Yabin Həbər bilən dost idi.

¹⁸ Ya'el Sisiraning aldioja qikip kütüwaldi wə uningoja:

– Janabliri iqkirigə mərhəmət kilsila, korkmisila, – dedi.

Xuning bilən Sisira qediroja kirdi. Ya'el uni kariwat yapkuqi bilən yoxurup koydi.

¹⁹ Sisira uningoja:

– Ussap kəttim. Azrak su bərsingiz, – dedi. Ya'el uningoja bir tulumni eqip, uningdin süt kuyup bərdi wə uni yənə yoxurup koydi. ²⁰ Sisira Ya'eləja:

– Qedirning aldioja qikip turojaysiz, əgər biri kelip, bu yərdə adəm barmu? Dəp sorisa, yok degəysiz, – dedi.

²¹ Sisira intayin qarqap kətkəqkə, yetipla uykuoja kətti. Həbərning hotuni Ya'el kolioja tokmak bilən qediroja kakidiojan kozuktin birni elip, Sisiraning yenioja asta kelip, kozukni uning qekisigə keqip yərgə paturiwətti. Sisira öldi.

²² Barak Sisirani izdəp kəlgənidi, Ya'el uning aldioja qikip:

– Bu yakka keling, mən siz izdəp kəlgən adəmni kərsitəy, – dedi. Barak uning bilən qediroja kirip, Sisiraning ölük yatkinini wə qekisigə kozuk kəkiləjanlikini kərdi.

²³ U kuni Huda Isra'illaroja Kən'an padixahi Yabinni bax əgdürüp bərdi.

²⁴ Xuningdin keyin Isra'illar barəjanseri küqiyip, Kən'an padixahi Yabin üstidin oqəlibə kilip, ahiri uni yokətti.

Sərdarlar

5-bab**Dibora bilən Barakning mədhiyəsi**

¹ U küni Dibora wə Abino'amning oqılı Barak bu mədhiyəni oqudi:

² «Sərdarlar yol baxlidi Isra'illaroğa,
həlq öz rayi bilən əgəxkəqkə ularoğa,
eytinglar həmdusana Pərwərdigaroğa!

³ Əy padixahlar anglanglar!
Əy əmirilər kulak selinglar!
Nəqmə-nawa yangritip, Pərwərdigaroğa mədhiyə eytimən,
Isra'illar etiqad kilip kəlgən Hudani küyləymən.

⁴ I Pərwərdigar,
Sə'irdin ayrilojiningda,
Idom zeminidin yürux kilojiningda,
zilzilgə kəldi yər-zeminlar,
təküldi asman wə bulutlardin yamoqurlar.

⁵ Silkindi taoqlar Sinaydiki Pərwərdigar kəlgəndə,
Isra'illar Hudasi – Pərwərdigar aldida.

⁶ Ya'elning dəwri – Anat oqılı Xamgarning zamanida,
ətməytti karwan bu yərdin, mangatti yoluqilar qioqir yollarda.

⁷ Mən Dibora kelip ana boluquqə Isra'illaroğa,
qəllixip səhralar, bir kiximu kəlmiojanidi Isra'iliyədə.

⁸ Sahta ilahlar yənggüxlinip, jənglər boldi kowuklarda,
nəyzə-kalkan kətürgən birmu ləxkər yok idi əsla,
kirik ming Isra'il koxunida.

⁹ Kəlbim təlpünər Isra'ilning sərkərdilirigə,
mayildur Isra'il pida'iyliroğa.
Mədhiyə bolsun Pərwərdigaroğa!

¹⁰ Əy aq exəkkə mingənlər,
esil egər-tokumda olturoqanlar,
yolda piyadə mangoqanlar,

Sərdarlar

mədhiyə eytinglar həmminglar.

¹¹ Anglanglar, kuduk bexidiki sazqilarning nəoşmisini,
ular bayan kılqan Pərwərdigarning oşəlibisini,
İsra'il dehqanlirining zəpər kuqup kaytkinini.

Yetip kəldi kowuklirişə Pərwərdigarning həlki.

¹² Oyoşan, oyoşan! Dibora oyoşan!
Abino'am oşli Barak, ornungdin tur!

Oyoşan, mədhiyə yangrat!

Əsirliringni elip kət!

¹³ Yenimoşə kelip Pərwərdigarning kaləşan həlki,
qikti yetəqilər zor koxunoşə karxi jəng kiləşli.

¹⁴ Həlk Amaləkning burunki zemini boləşan Əfrayimdin kəldi,
ularəşə əgəxti Binyamin kəbilisi,

Makir jəmətidin sərdarlar yürüş kildi,
sərkərdilər həm Zəbulun kəbilisidin kəldi.

¹⁵ Issakar kəbilisining baxlikliri Dibora bilən billə kəldi,

Issakarlar bilən Barakmu həm billə kəldi,
uning kəynidin ular tezla jiləşəşə qüxti,
əmma arisaldiliktin Ruben kəbilisi bir qararoşə keləlmidi.

¹⁶ Nemixka olturışilər gülhanning ətrapida?

Ya anglaxni halidinglarmu koyqilarning iskirtkinini koylarəşə?
Xundak, arisaldiliktin Ruben kəbilisi keləlmidi bir qararoşə.

¹⁷ Gil'adliklar turup kəldi I'ordan dəryasining xərkiy kiroşikida.

Tohtap kəldi nemixka Dan kəbilisi kemilərdə?

Kelip kəldi nemixka Axer kəbilisi dengiz kiroşikida?

¹⁸ Ləkin Zəbulun kəbilisi ölümün bax tartmidi,

Naftali kəbilisi jəng məydanida həm jan tikip elixti.

¹⁹ Jəng kilixti Kən'an padixahliri,

kelip Migiddo əstingi boyidiki Tanakka,
ləkin ular erixəlmidi kümüxlərdin oljioşə.

²⁰ Jəng kildi yultuzlar əz jayliridin,

urux aqti Sisiraşə ərxtin.

²¹ Ərkəxləp kədimiy Kixon dəryasi,

elip kətti ularni tez kəlkün.

Dəymən əzümgə jasarətlik bol, baskin aloşə.

Sərdarlar

²² Tohtimay qepip Sisiraning tulparliri,
titrətti tuyakliri güldürləp yər-zeminni.

²³ Pərwərdigarning pərixtisi eytti:
‘Meroz ahəlisiqə lənətlər bolsun,
Meroz həlkigə lənətlər yaqsun,
həmdəmdə bolmidi Pərwərdigarqə,
zərbə bərmidi küqlük düxməngə ular.’

²⁴ Kənərdin boləjan Həbərning hotuni Ya'el,
mahtaxka layik barlik ayallar iqidə,
hərmətkə sazawər kəqmən ayallar arisida.

²⁵ Su sorisa Sisira, süt bərgən Ya'el,
xahanə qinidə ketik sunəjan Ya'el.

²⁶ Sol kəliqə elip kəzukini qedirning,
ong kolida kətürüp tokmikini hünərwəning,
kükəp urup paturdi bəxiqə Sisiraning,
kəzukni yərgə kakti qekisidin uning.

²⁷ Qüxti yərgə yikilip Sisira,
yatti Ya'elning puti aldida,
yərgə yikilip qüxüxi bilənla,
jan bərdi u xu yərdila!

²⁸ Sisiraning anisi derizidin kərap sirtka,
saklaytti uni rojək aldida intizarlikta.

Nida kilip dedi u mundak:

‘Nemixka kaytmaydu tehiqə jəng harwisi?
Nemixka anglanmaydu bu kəmgigə tuyaklarning awazi?’

²⁹ Anglap qeqən kenizəklirining jawabini,
öz-əzigə dedi u mundak:

³⁰ ‘Ular jəzmən bəlüxiwatidu olja həm qəniymətlər,
təgdi əlwəttə hər birigə birnəqqidin kızlar,
aləqə kəlgəy Sisira əzigə rəngdar kiyimlər,
həm mangimu boynuməqə selixka qiraylik yaqlıklar.’

³¹ I Pərwərdigar, düxmənliring xu tərکیدə yokaləjay!
Dostliring kətürülgən kuyaxtək kudrətkə toləjay!»

Xundak kilip bu zemin 40 yil tinq-aman turdi.

6-bab

Midyanlarning Isra'illarni besiwelixi

¹ Isra'illar Pərwərdigarning nəziridə yənə yaman ix kildi. Xunga Pərwərdigar ularni yəttə yil Midyanlarning kəliqə taxlap bərdi. ² Midyanlar Isra'illardin küqlük boləqəqqa, Isra'illar taqədiki bihətər jaylar, ɵngkürələr wə kərəjanlarda panahlandı. ³ Hər ketim Isra'illar terikqilik kilixkə baxliqanda, Midyanlar, Amaləklər wə xərktiki kəwmlar bilən birlixip ularəqə hujum kilatti. ⁴ Ular jənubtiki Gaza xəhorigiqə boləqan jaylarda qedir tikip, bu zemindiki həsulni nabut kiliwetətti. Həmdə pütün koy, kala, exəklirini bulap, Isra'illarning zeminida heqkandak ozuk-tülük koymaytti. ⁵ Ular huddi qekətkidək kəp bolup, kala padiliri wə qediririni billə elip kelətti. Ularning adəm wə təgilirimu həsabsiz idi. Ular Isra'illarning zeminiqə besip kirip, makanirini harab kiliwetətti. ⁶⁻⁷ Isra'illar Midyanlarəqə taqəbil turux üqün Pərwərdigarəqə nalə-pəryad kiləqanda, ⁸ Pərwərdigar ularəqə bir pəyqəmbər əwətti. U kelip ularəqə mundak dedi:

– Pərwərdigar, yəni Isra'illar etikad kilip kəlgən Huda xundak dəyduki: «Mən siləni, silər kul bolup yaxiəqan Misirdin elip qiktim. ⁹ Siləni Misirliklarning kolidin kutkuzdum. Siləning aldinglarda duxmininglarni koqlap qikirip, ularning zeminini silərgə elip bərdim. ¹⁰ Mən silərgə: ‘Mən Pərwərdigaringlar Hudadurmən, silər turidiəqan zemindiki Amorlarning ilahliriqə qəkunmanglar’ degənidim. Birak silər səzümgə kulak salmidinglar».

Gid'onning sərdarlikkə tallinixi

¹¹ Keyin, Pərwərdigarning pərixtsisi^⑥ Ofrəh yezisiqə kelip, Yo'axkə tə'alluk boləqan bir tıp pistə dərihining tüwidə olturdi. Yo'ax bolsa Abi'əzər jəmətidin idi. Uning oqlı Gid'on Midyanlardin yoxurunqə üzüm ezix azgilida buqday eziwatatti.

¹² Pərwərdigarning pərixtsisi u yərdə uningəqə kərünüp:
– Əy batur əzimət! Pərwərdigar sanga yardur! – dedi.

^⑥ Pərwərdigarning pərixtsisi – Hudaning əzini kərsitidu.

¹³ Gid'on uningəja:

– Təksir, əgər Pərwərdigar bizgə yar boləjan bolsa, biz nemixka bundak bəhtsizliklərgə uqraymiz? Əjdadlirimiz bizgə, Pərwərdigar bizni Misirdin kandaq elip qikkanlikini eytkanidi. Əmdi axu ajayip məjizilər nəgə kətti? Pərwərdigar bizdin waz keqip, bizni Midyanlarning kolioqa taxlap bərdi, – dedi.

¹⁴ Pərwərdigar Gid'onəja burulup:

– Sən pütün küqüng bilən Isra'illarni Midyanlarning kolidin kutkuzəjin. Seni mana mən özüm əwətimən! – dedi.

¹⁵ – Təksir, mən bolsam Manassə kəbilisining əng ajiz jəmətigə tə'allukmən. Isra'illarni kandaqmu kutkuzalaymən? Uning üstigə atamning jəmətidiki əng ərziməs kiximən, – dedi Gid'on.

¹⁶ Pərwərdigar uningəja:

– Mən jəzmən sanga yar bolimən. Sən Midyanlarni huddi bir adəmni ujukturoqanoqa ohxax asanla yokitisən, – dedi.

¹⁷ Gid'on:

– Əgər mən iltipatingizəja muyəssər boləjan bolsam, mən bilən səzlixiwatkan kixining əzingiz ikənlikingizni bildürəx üqün manga bir alamət kərsətkəysiz. ¹⁸ Mən sizgə əzümning hədiyəsini kəltürmigüqə bu yərdin kətmigəysiz, – dedi.

– Sən kaytip kəlgüqə saklaymən, – dedi Pərwərdigar.

¹⁹ Xuning bilən Gid'on əyigə berip, bir oqlakni soyup uni pixurdi wə yerim halta unda petir nan pixurup, gəxni sewətkə, xorpisini sapal koriəja elip pistə dərihining tüwigə elip kəldi. ²⁰ Hudaning pərixtsi uningəja:

– Gəx bilən petir nanni bu kəram taxning üstigə koyup, xorpini üstigə təkkin, – dedi, Gid'on xundak kildi. ²¹ Pərwərdigarning pərixtsi kolidiki həsini uzatkanidi, həsining uqi gəx bilən nanoqa tegixi bilənla taxtin ot qikip, gəx bilən nan kəyüp kətti. Pərwərdigarning pərixtsimu kəzdin qayib boldi.

²² Gid'on əzining kərginining Pərwərdigarning pərixtsi ikənlikini bilip:

– I igəm Pərwərdigar! Əmdi mən tügəxtim, Pərwərdigarning pərixtsi bilən yüzmuyüz kərxüptimən əməsmu! – dedi.

²³ Pərwərdigar Gid'onəja:

– Kərkmiəjin, əlməysən, aman bol! – dedi.

²⁴ Gid'on u yərdə Pərwərdigarəja atap bir kurbanlik supisi yasap uning

namini Yahwəh-xalom^⑦ dəp koydi. Bu kurbanlik supisi Abi'əzərlərnin Ofraḥ degən jayida həziroqıqə bar.

²⁵ U küni keqisi Pərwərdigar Gid'onıqə:

– Sən atangning yəttə yaxlık ikkinqi buqisini elip berip, atang ilah Ba'aloqə atəp yasıoqan kurbanlik supisini qekip, supining yenidiki ilahə Axeraoqə atəp yasaləqan yaqəq tüwrükni kesip yikitiwət. ²⁶ Andin bu qoram tax üstidə Pərwərdigaring Hudaqə atəp muwapik bir kurbanlik supisini yasap, özüng kəskən Axera yaqəq tüwrükini otun kilip, heliki bukini supining üstidə köydürüp, köydürmə kurbanlik kil, – dedi.

²⁷ Xuning bilən Gid'on qakarlıridin on kixini elip berip, Pərwərdigar uningə buyruoqandək kildi. U atisining jəmətidikilər wə xəhər ahalisidin korkup, bu ixni kündüzi kilixkə jur'ət kilalmay, keqisi kildi.

²⁸ Ətisi səhərdə xəhər ahalisi ornidin turup, Ba'al kurbanlik supisi bilən Axera yaqəq tüwrükining qekiwetilgənlikini wə heliki bukining yeni kurbanlik supisida köydürüliwətkənlikini kərđi.

²⁹ Ular öz'ara:

– Bu ixni kim kiləqəndu? – deyixti.

Ular sürüxtürüp enikliqəndin keyin, bir-birigə:

– Bu ixni Yo'axning oqlı Gid'on kiliptu-də, – deyixti.

³⁰ Xəhər ahaliliri Yo'axkə:

– Oqlungni qikirip bər, u əlümgə məhkum! U Ba'al kurbanlik supisini qekip, uning yenidiki Axera yaqəq tüwrükini kesip yikitiwetiptu, – dedi.

³¹ Yo'ax özini əyibligən halayikkə:

– Silər Ba'al üqün takallixip, uni qoqdap qəlməqimu? Kim uning üqün takallaxsa tang atmay turup u əlidu. Əgər Ba'al rastinla ilah bolsa, u özini əzi qoqdap, kurbanlik supisini qekiwətkən kixini halak kilsun, – dəp jawab qayturdi.

³² Ba'alning kurbanlik supisi qekilip kətkəndin baxlap, kixilər Gid'onni «Yirubba'al» dəp ataxti. Bu «Ba'al ədipini bərsun!» degən mənədə idi.

³³ U qəqəda Midyanlar, Amaləklər wə xərktiki qowmlar bilən uqrixip, I'ordan dəryasidin ətəp, Yizri'əl jiləpisida qedirlirini tikixti.

³⁴ Pərwərdigarning Rohi Gid'onni öz ilkiğə aldi. Gid'on burəqə qelip, Abi'əzər jəmətinin adəmlirini öz ətrəpioqə yioqdi. ³⁵ U Manassə zeminiqimu əlqilərnə əwətip, ularnimu özigə əgixixkə qakirdi. Həmdə Axer, Zəbulun wə Naftali kəbililirigimu əlqi əwətti. Xuning bilən ular

⑦ Yahwəh-xalom – İbraniy tilida «Pərwərdigar amanliktur» degən mənədə.

Gid'onning kexioqa kelixti.

Gid'onning guman kilixi

³⁶ Xuning bilən Gid'on Hudaqja:

– Əgər sən eytkiningdək Isra'illarni rasttinla mening qolum arkilik kutkuzmaqçı bolsang, ³⁷ undakta mən hamanqja bir qoyning terisini qoyup qoyay. Əgər səhərdə pəkət qoy terisining üstidila xəbnəm bolup, yər yüzi quruk bolsa, sening həkikətən mening qolum arkilik Isra'illarni kutkuzidioqanliqingni biləy, – dedi.

³⁸ Əhwal uning deginidək boldi. Gid'on ornidin səhər turup qoy terisini sikiwidi, bir qinə xəbnəm süyi qikti.

³⁹ Gid'on Hudaqja yənə:

– Manga qəzəplənmigəysən, yənə bir təlipimni qəbul qiləysən. Qoy terisi bilən yənə bir sinap kəray, bu kətim tərə quruk turup yər yüzigə xəbnəm qüxkəy, – dedi.

⁴⁰ U keqə Huda xundak kildi. Dərwəkə, ətisi səhərdə qoy terisi quruk turup, yər yüzigə xəbnəm qüxkənidi.

7-bab

Gid'onning Midyanlarni məşlup kilixi

¹ Xuning bilən Yirubba'al, yəni Gid'on səhər turup əzigə koxuloqan həmmə koxunliri bilən Harod bulikining yenioqa kelip qədirlirini tikti. Midyanlarning bargahi, ularning ximal tərpidiki jiloqa iqidə, yəni Morəh təpilikining yenida idi.

² Pərwərdigar Gid'onqja:

– Sanga koxuloqan adəm nahayiti kəp ikən, əgər mən Isra'illarni Midyanlar üstidin qələibə kildursam, ular öz küqimizgə tayinip qələibə kilduk, dəp oylap mahtinidu. ³ Sən ularqja: «Kim düxməndin kərkup yüriki selip kətsə, dərhal Gil'ad təqədin öz əyigə kaytip kətsun» dəp eytkin, – dedi.

Xuning bilən 22 ming kixi kaytip ketip, 10 ming kixi kelip kaldı.

⁴ Pərwərdigar Gid'onqja yənə:

– Kelip qaloqan kixilər yənıla kəp, ularni su boyioqa elip bar, mən u yərdə ularni sinaymən. Əgər mən: «Bu adəm barsun» desəm, u barsun, mən: «Bu adəm barmisun» desəm, u barmisun, – dedi.

⁵ Gid'on özige koxuloqan kixilərnı su boyıqıya elip bardı. Pərwərdigar unıqoqı:

– Sən, sunı koloqıya elip tılı bilən itka ohxax yalap iqıdıoqanlar bilən, sunı yūkünüp turup iqıdıoqanları ayırıp qık, – dedi.

⁶ 300 adəm sunı koloqıya elip yalap iqtı, kəloqanlırı suqıya engıxıp yūkünüp turup iqtı. ⁷ Pərwərdigar Gıd'onqıya:

– Mən sunı koloqıya elip yalap iqkən xu 300 adəm bilən silərnı kutkuzup, Mıdıyanları kolunglarqıya tapxurup berımən. Kəloqanlarınq həmmsı kəytip kətsun, – dedi.

⁸ Gıd'on 300 adəmnı elip kəlip, baxkılarnı əz qedırlıroqıya kətküzüwəttı. Xuning bilən tallanoqan adəmlər kətkənlərnıng ozuk-tülük wə qalıdıoqan burıqalırını əzlırıgə elip kaldı. Mıdıyanlarınq bargahı pəstıki jıloqıya jaylaxkanıdı.

⁹ Xu keqısı Pərwərdigar Gıd'onqıya:

– Ornungdı tur! Mıdıyanlarınq bargahıqıya hıjum kıl. Mən ularnı senıng kolungoqıya qüxürüp berımən. ¹⁰ Əgər sən hıjum kılıxtın korksang, awwal Puraھ isimlik qakırıng bilən Mıdıyanlarınq bargahıqıya berıp, ¹¹ ularnıng nemə deyıxiwatkanlıkını anglısang, hıjum kılıx oqıyıtıgə kelısən, – dedi.

Xuning bilən Gıd'on qakırını elip düxmən bargahıning yenıqıya bardı.

¹² Mıdıyanlar, Amaləklər wə xərkıtkı kowmlar jıloqını bıralıqan bolup, huddı bı top qekətkıdək kəp ıdı. ularnıng təgilırı dengız sahilıdiki kumdək həddı-hesabsız ıdı.

¹³ Gıd'on bargahkə yekın kəlip, bı kixıning əz həmrahıqıya kərgən qüxını eytip berıwatkanlıkını anglıdı. U kixı:

– Mən bı qüx kəruptımən. Qüxümdə bı arpa neni bı Mıdıyanlarınq bargahıqıya domılap kırıp, qedıroqıya tegıp ketıxi bilən təng qedır ərülüp qüxüptudək, – deyıxi bilən, ¹⁴ unıng həmrahi:

– U baxkə nərsə əməs, Isra'ıllardı bolıqan Yo'axnıng oqlı Gıd'onning kılıqı! Huda Mıdıyanları wə pütün koxunımıznı unıng koloqıya qüxürüp berıptı, – dedi.

¹⁵ Gıd'on bu qüxnı wə unıng təbırını anglıqan haman Hudaqıya həmdusanalar eyttı. U Isra'ıllardıng bargahıqıya kəytip kəlip, adəmlrıgə:

– Turunglar! Pərwərdigar Mıdıyanlarınq koxunını silərnıng kolunglarqıya qüxürüp berıdu! – dedi.

¹⁶ Gıd'on kol astıdiki 300 adəmnı üq topkə bəlüp, hər bı adəmgə bı burıqıya bilən iqıgə məx'əl koyuloqan bı koza berıp, ¹⁷ ularıqıya:

Sərdarlar

– Mən düxmən bargahning yenioja baroqanda, məndin kəz üzməy qarap turunglar. Mən nemə kilsam, silərmu xuni kilinglar. ¹⁸ Mən wə mening topumdikilər burəja qaloqanda, silərmu bargah ətrapida burəja qelinglar wə «Pərwərdigar üqün, Gid'on üqün!» dəp warkiranglar, – dedi.

¹⁹ Gid'on wə uning 100 adimi tün yerim boluxtin ilgiri Midyanlarning karawulliri almaxkandin keyin bargahning yenioja yetip bardı. Ular burəja qelip kolliridiki kozilarni qekiwətti, ²⁰ xundak kilip üq topning həmmisi xundak kilixti. Ular sol kolida məx'əl tutup, ong kolida burəja qelip:

– Pərwərdigar üqün, Gid'on üqün kiliqni kətürəyli! – dəp warkiraxti.

²¹ Ular bargahning ətrapida əz orunlirida məhkəm turdi. Düxmən koxuni patiparak bolup, dad-pəryad kətürüp kaqkili turdi. ²² Gid'onning 300 adimi burəja qaloqanda Pərwərdigar düxmən koxunini əz kiliqliri bilən əz'ara bir-birini kiərinqilikka selip koyəjanidi. Ular Zirera tərəpkə qarap, taki Bəyt-xittah wə Tabbat xəhiri yenidiki Abel-mihola qegrasiəiqə keqixti. ²³ Naftali, Axer wə pütün Manassədiki Isra'illar zeminliridin qikip Midyanlarning kəynidin koəqlaxka qakirildi.

²⁴ Gid'on Əfrayim taəqlik rayonining hərəkəysi jaylirioja əlqi əwətip, ularəja:

– Silərmu qüxüp Midyanlarəja karxi jənggə atlininglar, I'ordan dəryasining keqikini Bəyt-barah xəhirigiqə ixəjal kilip, Midyanlarning dəryadin ətuxigə yol koymanglar, – dedi.

Əfrayim kəbilisining adəmliri toplinip, I'ordan dəryasining keqikini taki Bəyt-barah xəhirigiqə ixəjal kildi. ²⁵ Ular Midyanlarning Oreb bilən Zi'eb degən ikki sərkərdisini əsirgə aldi. Ular «Oreb koram texi»ning üstidə Orebni əltürdi, «Zi'eb üzüm ezix azgili»da Zi'ebnimu əltürdi. Ular Midyanlarəja dawamlıq koəqlap zərbə berip, Oreb bilən Zi'ebning kallisini I'ordan dəryasining xərkıy kiəriqikida turoqan Gid'onoja elip bardı.

8-bab

Gid'onning Midyan sərkərdilirini məəjlup kilixi

¹ Əfrayim kəbilisidikilər Gid'onoja:

– Sən bizgə nemixka bundak kilisən? Sən Midyanlar bilən jənggə qikkanda, nemixka bizni qakırmaysən? – dəp Gid'onni kattik əyibliidi.

² Gid'on ularoşa:

– Mening kıloşan ixlirim kandaşmu silərnıng kıloşan ixliringlaroşa təng kəlsun? Əfrayim zeminidiki həsulunglardın exip kəloşan üzümlər menıng öz jəmətim boləşan Abi'əzərlərnıng bir yillik həsulidınmu kəpku? ³ Huda allıkaşan silərnıng kəlunglaroşa Midyanlarnıng ikki sərəkədisi Oreb bilən Zi'eبنى qüxürüp bərđi. Mening kıləşanlirimni kandaşmu silərnıngki bilən selixturəşili bolsun? – dedi.

Gid'onning bu səzini angliəşan Əfrayim kəbilisidikilərnıng aqqıkliri yenixti.

⁴ Gid'on 300 adəm bilən I'ordan dəryasidin kesip ətti. Ular hərıp kətkən bolsimu, düxmənni dawamlik koşlap zərbə bərđi. ⁵ Ular Sukkot xəhiringə kəlgəndə, Gid'on xəhərdikilərgə:

– Adəmlirimgə nan bərsənglar, ular bək qarqap kətti. Biz yənə Midyanlarnıng ikki xahi Zəbah bilən Zalmunnani koşlap tutuximiz kerək, – dedi.

⁶ Sukkotning əməldarliri Gid'onəşə:

– Sən tehi Zəbah bilən Zalmunnani kəloşa qüxürmıgən tursang, biz nemixka senıng adəmliringgə nan bərgüdəkmiz? – dedi.

⁷ Gid'on ularoşa:

– Undaқта Pərwərdigar Zəbah bilən Zalmunnani kəluməşə qüxürüp bərgəndin keyin, mən kaytip kelip qəldiki tikən wə yantak bilən terənglarni xilimən, – dedi.

⁸ Gid'on Sukkottin qikiş Pinu'el xəhiringə kelip ulardınmu nan tələp kildi. Birək ularmu Sukkotlarəşə ohxax jawab bərđi. ⁹ Gid'on ularəşimu:

– Mən nusrət kuşup kaytip kəlgəndə, xəhər kəl'əsini wəyran kiliwetimən, – dedi.

¹⁰ Xu wəqıtta Zəbah bilən Zalmunna wə ularning ləxkərliri Kərkər degən jayda idi. Ularınıng sani alahazəl 15 ming bolup, həmmisi xərktiki kəbililərnıng ləxkərliridin kelip kəloşanliri idi. Qünki ularning 120 ming kiliqlik ləxkiri əlgənidi. ¹¹ Gid'on Nobah wə Yogboha xəhərlirining xək tərıpidiki karwan yolidin qikiş düxməngə hujum kildi. Bu wəqıtta düxmən kəşuni əzini bihətər dəp həs kilatti. ¹² Midyanlarnıng ikki xahi boləşan Zəbah bilən Zalmunna kəqixiəşə, Gid'on ularni koşlap kəloşa qüxürüp, ularning pütin kəşunini tarmar kildi.

¹³ Andın Yo'axning oşli Gid'on Hərəs dawini bilən jəng məydanidin kaytip kəldi. ¹⁴ Yolda u Sukkot xəhirilik bir yigitni tutuwelip, unıngdin Sukkotning əməldarliri wə aqsakallirining ismini yezip bərixkə buyrudi.

U yigit 77 adəmninɡ ismini yezip bərdi. ¹⁵ Gid'on Sukkotka kelip bu xəhərninɡ ahalilirigə:

– Mana, Zəbah bilən Zalmunna! Silər mənə: «Sən tehi Zəbah bilən Zalmunnani kələ qəxürmigen tursang, biz nemixka seninɡ halidin kətkən adəmlirinnɡə nan bərgüdəkmiz?» dəp tapa-tənə kiləjanidinglar, – dedi.

¹⁶ U xəhər yolbaxqilirini tutup kelip, qəldiki tikən wə yantək bilən ularninɡ terisini xildi. ¹⁷ U yənə Pinu'el xəhər kələ'sini wəyran kilip, xəhər ahalisini kiriwətti.

¹⁸ Gid'on Zəbah bilən Zalmunnadin:

– Silər Tabor teqida ɵltürən adəmlər kəndək adəmlər idi? – dəp soridi.

Ular jawabən:

– Ularinɡ həmmisi sənə ohxaydiəjan xəhzadə süpət adəmlər idi, – dedi.

¹⁹ Gid'on ularəja:

– Ular meninɡ kerindaxlirim, anamninɡ oəulliri idi. Mən mənngü hayat Pərwədigar aldida xundək kəsəm kilimənki, əgər silər ularni hayat kəldürəjan bolsanlar, mənmu siləni hayat kəldürəjan bolattim, – dedi.

²⁰ Andin u qonɡ oəqli Yətərgə: «Ornungdin tur, ularni ɵltürüwət!» dəp buyrudi. Ləkin Yətər tehi kiqik boləjaqka, kərkup ketip kiliqini qikiralmidi. ²¹ Zəbah bilən Zalmunna Gid'onəja:

– Sən həkikiy ərkək bolsanɡ, ɵzünɡ bizni ɵltürin! – dedi.

Xuning bilən Gid'on ɵz kəli bilən ularni ɵltürüwətti, həmdə ularinɡ təgilirininɡ boynidiki hilal ay xəklidiki bezəklirini eliwaldi.

Gid'onning butpərəslik yoliəja mənɡixi

²² Andin Isra'illar Gid'onəja:

– Sən bizgə həkümranlik kiləaysən, oəlungdin tartip nəwrənnɡiqə üstimizdin həküm sürgəy. Qünki sən bizni Midyanlarning kəlidin kətkuzdung, – dedi.

²³ Gid'on ularəja:

– Mən həkümranlik kilmaymən, meninɡ oəlummu həm xundək, Pərwədigar silərgə həkümranlik kilidu, – dedi.

²⁴ Gid'on ularəja yənə:

– Meninɡ silərgə dəydiəjan birlə təlipim bar, mənə oljanlar iqidin hərbinglar birdin halkə beringlar, – dedi.

Sərdarlar

(Midyanlar Isma'illardin boləjaqqa, ular altun halka takaytti.)

²⁵ Ular Gid'onəja: «Biz berixkə razi!» dedi-də, tondin birni yərgə yeyip, hər biri birdin halkini uning üstigə taxlaxti. ²⁶ Bu altun halkilarning eəjirliki 20 kilogiram qikti. Uningdin baxka hilal ay xəklidiki bezəklər, zunnarlar, Midyan xahliri kiyidiəjan səsün rənglik kiyimlər wə təgilərnin boynidiki bezəklik zənjirlərmu bar idi. ²⁷ Gid'on bu altunlardin bir efod® yasitip, uni öz yurti Ofrahka orunlaxturdi. Xuningdin keyin pütin Isra'illar efodka qokunup, uningəja huddi pahixilərdək setildi. Xuning bilən efod Gid'on wə uning a'ilisini azduridiəjan kiltak boldi.

Gid'onning aləmdin ötüxi

²⁸ Xundak kilip Midyanlar Isra'illar tərripidin məəjlup kilinip, jəng kilix iradisi sunduruldi. Bu zemin Gid'on aləmdin ötkiqə boləjan 40 yil tinq-aman turdi. ²⁹ Yo'axning oəqli Yirubba'al, yəni Gid'on yurtiəja kaytip, öz əyidə turdi. ³⁰ Uning hotunliri kəp boləjaqqa, ulardin 70 oəjul tapti. ³¹ Uning Xəkəm xəhiridə turidiəjan tokilimu uningəja bir oəjul tuəjup bərdi. Gid'on uningəja Abimələk® dəp isim koydi. ³² Yo'axning oəqli Gid'on uzun əmür kərup, öz əjili bilən aləmdin ötəp, Abi'əzərlərgə təwə boləjan Ofrahta, öz atisi Yo'axning kəbristanlikiəja dəpnə kilindi.

³³ Gid'on aləmdin ötüxi bilənla Isra'illar yənə Ba'aləja qokunup uningəja huddi pahixilərdək setildi. Ular Ba'al-biritni əzlrining ilahi kildi. ³⁴ Isra'illar əzlrini ətrapidiki barlik duxmənlirining kolidin kutkuzəjan Pərwərdigari – Hudani untudi, ³⁵ gərqə Yirubba'al, yəni Gid'on Isra'illərəja nuroəun yaxilik kiləjan bolsimu, birak ular uning a'ilisigə kilqimu məhribanlik kilmidi.

9-bab

Abimələkning Xəkəm xəhirigə padixah boluxi

¹ Yirubba'alning oəqli Abimələk Xəkəm xəhirigə berip, öz anisining tuəjkanliriəja wə pütin jəmətigə:

² – Silər Xəkəmning aksakalliriəja: «Əzəngləyə həkümranlik kilixka

® Efod – bu yərdə altundin yasaləjan həykəlni kərsitidu.

® Abimələk – İbraniy tilida «atam padixahur» degən mənədə.

Sərdarlar

Yirubba'al – Gid'onning 70 ooqlini halamsilər yaki bir kixinimu? Untup qalmanglar mənmu silərnin qan kərindixinglar!» dēnglar, – dedi.

³ Xuning bilən uning anisining tuoqkanliri Abimələk üçün Xəkəmnin pütin aksakalliriqə səz kildi. Yaksakallar: «U bizning kərindiximiz» dēp, öz ihtiyarlıki bilən Abimələkkə əgixixni kərar kildi. ⁴ Ular Abimələkkə Ba'al-birit buthanisidin 70 kümux tēnggə bərdi. Abimələk bu tēnggilərnı bir top qakına əktəmlərnı yallaxka ixlətti. ⁵ U Ofrah xəhiridiki atisining əyigə berip, öz kərindaxlirini, yəni Yirubba'alning 70 ooqlini bir kəoram taxning üstidə əltürüwətti. Pəkətla Yirubba'alning kiqik oqli Yotəm yoxuruniwelip kəqip kətti. ⁶ Xəkəmnin barlık aksakalliri wə Bəyt-milloluklar Xəkəm xəhirigə yiojildi. Ular tüwrük yenidiki dup dərihi astida Abimələkni padixah kılıp tiklidi.

Yotəmnin təmsili

⁷ Bu həwər Yotəmoqə yətkəndə, u Girizim teoqinin üstigə qikip, warkirap turup:

– Gəpimqə kulak selinglar Xəkəmnin aksakalliri! Əgər silər mening gəpimni anglisanglar, Hudamu silərnin gəpinglarnı anglaydu.

⁸ Burunki zamanda dərəhlər əzlırigə padixah izdəp, zəytun dərihigə: «Bizgə padixah boləjin» dəptu. ⁹ Ləkin zəytun dərihi ularəqə: «Mən ilahlar wə kixilər xəripigə beridiqan meyimdin waz kəqip, dərəhlərgə padixah bolamtim?» dēp jawab beriptu.

¹⁰ Andin dərəhlər ənjür dərihigə: «Sən kelip bizgə padixah boləjin» dəptu. ¹¹ Birak ənjür dərihi ularəqə: «Mən əzümning tatlık wə yahxi mewilirimni taxlap, dərəhlərgə padixah bolamtim?» dēp jawab beriptu.

¹² Xuning bilən dərəhlər üzüm kəqitigə: «Sən kelip bizgə padixah boləjin» dəptu. ¹³ Birak üzüm kəqitimu ularəqə:

«Mən ilahlar wə kixilərgə huxallik beoqixlaydiqan esil xarabimdin waz kəqip, dərəhlərgə padixah bolamtim?» dēp jawab beriptu.

¹⁴ Əng ahirida barlık dərəhlər yantakka: «Sən kelip bizgə padixah boləjin» dəptu. ¹⁵ Yantak ularəqə: «Əgər silər meni səmimiy niyitinglar bilən əzünglarəqə padixah kilməqi bolsanglar, kelip mening sayəm astida panəhlinglar. Undak bolmisa, mən yantaktin ot qikip, Liwan kedir dərəhlirini kəydürüp taxliqay» dəptu.

¹⁶ Yotəm sözünü davamlaxturup:

– Silər səmimiyyət və durus niyyətlər bilən Abimələknə padixah kəloğan bolsanglar, yəni silər Yirubba'aloğa və uning a'ilisigə sadakət kərsətkən bolsanglar, silər Yirubba'alning kəloğan ixliroğa layik javab kayturoğan bolattinglaroğu!

¹⁷ Atam silər üçün urux kəlip, həyatıoğa təvəkkül kəlip silərnə Midyanlarning kolidin kətkuzdi. ¹⁸ Birək bügünki kənlüktə silər isyan kətürüp atamning jəmətigə kərxə turup, uning 70 oqlini bir taxning üstidə əltürdünglər həmdə uning dedikining oqlı Abimələknə silərnəng tuşkəninglər boləjanlikə üçün Xəkəm əksəkəllirining padixahə kəlip tiklidənglər.

¹⁹ Əgər silər bügünki kənlüktə Yirubba'al və uning jəmətigə səmimiyyət və durus niyyətlər bilən mu'amilə kəloğan bolsanglar, Abimələk silərdin, silərmu həm Abimələktin öz'ara huxəllik tapkəysilər. ²⁰ Əgər undək kəlmioğan bolsanglar, Abimələktin ot qəkip Xəkəm və Bəyt-millo əksəkəllirini kəydürüp taxliəqəy. Huddi xuningdək Xəkəm və Bəyt-millo əksəkəlliridinmu ot qəkip Abimələknə kəydürüp taxliəqəy, – dedi.

²¹ Xuningdin keyin, Yotəm əkisi Abimələktin kərkəp, kəqəp Bə'ər degən jəyoğa berip yaxidi.

Xəkəmliklərnəng Abimələktin yüz əruxi

²² Abimələk Isra'illəroğa üç yil həkəmran boldi. ²³ Huda Abimələk və Xəkəmnəng əksəkəllirini arisiəqə soşukqilik salidiəqə yaman rohnə əwətti. Xuning bilən Xəkəm əksəkəllirini Abimələkkə satkənlük kəlixkə bəxlidi.

²⁴ Hudaning mundək kəlixtikə məksiti, Yirubba'alning 70 oqlining kəninə təkəkən Abimələknə həmdə Abimələknə kollap əzining kərindeaxlirini əltürüxkə yərdəm bərgən Xəkəm əksəkəllirini jəzalax idi. ²⁵ Xəkəm əksəkəllirini Abimələknə əltürüx üçün təoqlirioğa bəktürmə kəyoyp, yoldin ətkən kixilərnəng həmmisini buləng-təlang kəldi. Bu suyikəsttin Abimələk həwər təpti.

²⁶ Əbidning oqlı Gə'al Xəkəm xəhərigə kərindeaxlirini bilən kəqəp kəlip, Xəkəm əksəkəllirining ixənqisigə ərixti. ²⁷ Ular üzümzərlikkə berip, üzümlərnəni üzüp, dəssəp xərab qəkip, öz ilahəning buthanisidə ziyəpət ətküzüp yəp-iqip, Abimələkkə lənət okuxti. ²⁸ Əbidning oqlı Gə'al ularoğa:

– Abimələk degən kim ikən, biz Xəkəmliklərnəni öz hizmitigə saləqədək? U degən Yirubba'alning oqlioğu? Zibulmu pəkət uning bir əməldəri

halas! Xəkəmining atisi boləjan Hamorning əwladliriəja hizmət kilinglar! Nemixka Abimələkkə hizmət kiləjudəkmiz? ²⁹ Əgər muxu kixilər mening kol astimda bolsa mən Abimələkni yəkatkan bolattim! Mən uningəja: «Koxuningni qakirip qik!» degən bolattim, – dedi.

³⁰ Xəhər həkimi boləjan Zibul Əbidning oqlı Ga'alning bu gəplirini anglap, əzəzləndi. ³¹ U Abimələkkə məhpiy həwərqi əwətip:

«Əbidning oqlı Ga'al kərindaxlıri bilən Xəkəm xəhirigə kəldi. Ular xəhər həlkini sanga kərxi isyan kətürüxkə kətrətkulək kiliwatidu.

³² Xunga sən koxunliring bilən keqiləp kelip, xəhər sirtidiki etizlikta bəktürmidə yetinglar. ³³ Tang səhər kün qikixi bilənla xəhərgə hujum kilip, Ga'al wə sanga kərxi qikkanlarəja haliojiningqə zərbə bərgin!» degən həwərni yətküzdi.

³⁴ Xuning bilən Abimələk wə uning koxunlıri keqiləp Xəkəm xəhirigə yekin kelip, tət topka bəlünüp bəktürmidə yatti. ³⁵ Əbidning oqlı Ga'al Xəkəmdin qikip dərwaza aldida turəjanda, Abimələk wə uning koxunlıri yoxuruniwaləjan jaydin qikti. ³⁶ Ga'al ularni kərüp Zibuləja:

– Kərə! Taqliridin adəmlər qüxüwatidu, – dedi. Zibul uningəja:

– U pəkət taqlardiki sayilər, kərimakka adəmgə ohxaydu, – dedi.

³⁷ Birək Ga'al yənə uningəja:

– Yək! Adəmlər taqdin qüxüwatidu. Yənə bir top adəm «palqılar dub dərhi» yoli bilən keliwatidu, – dedi. ³⁸ Bu qaşda Zibul uningəja:

– Mahtanqək aşzing kəni? Sən: «Abimələk degən kim ikən? Biz nemixka uningəja hizmət kiləjudəkmiz?» degən əməsmiding? Bu adəmlər sən zanglik kiləjan adəmlər əməsmu? Əmdi qikip ular bilən urux kil! – dedi.

³⁹ Xuning bilən Ga'al Xəkəm əksəkəllirini baxlap Abimələk bilən urux kildi. ⁴⁰ Abimələk wə uning adəmliri ularni koşlıdi, Ga'alning adəmliri keqip xəhər dərwazisiəja barəjuqə nurojunlıri kirilip kətti. ⁴¹ Xuningdin keyin Abimələk Arumaəja kaytip, u yərdə turdi. Zibul Ga'al wə uning tuşkanlırini Xəkəmdə turəjili koymay, ularni koşlap qikiriwətti.

⁴² Ətisi Xəkəmliklər etizlikka qikmakqi boləjanda, Abimələk buningdin həwər tepip, ⁴³ koxunini üç topka bəlüp, ular bilən etizlikta bəktürmidə yatti. U kixilərnin xəhərdin qikiwatkanlıkini kərüp, ləxkərliri bilən yoxurunojan jaydin turup, ularni kiriwətti. ⁴⁴ Abimələk wə uning topidikilər xəhər dərwazisiəja hujum kilip dərwazini tosti.

Kələjan ikki topmu yügürüp berip, etizliktiki Xəkəmliklərnə keriwətti.

⁴⁵ Xu künə Abimələk pütün bir kün xəhərgə hujum kilip, Xəkəm xəhirini

Sərdarlar

koləja qüxürüp, həlkni öltürüp, xəhərnı tüptüz kilip, tuz qeqiwətti.

⁴⁶ Xəkəm kəl'əsidə turidioqan həlk bu həwərnı anglap, Ba'al-birit buthanisining yər asti öyigə kiriwaldi. ⁴⁷ Abimələk ularning xu yərgə yioqiliwaləjanlikini anglap, ⁴⁸ koxunlirini Zalmon teoqioja elip kəldi. U palta bilən bir dərəhning xehini kesip, xahni mürisigə elip, ləxkərlirigə: «Tez, mən kiləqandək qilinglar!» dəp buyruk bərdi. ⁴⁹ Xuning bilən ləxkərlərmu hər biri birdin dərəh xehini kesip, Abimələkkə əgəxti. Ular dərəh xahlirini buthana temioja dəwiləp, ot koyuwətti. Xuning bilən Xəkəm kəl'əsidə turidioqan pütün həlk, ərlər wə ayallar bolup mingəja yekin adəm öldi.

⁵⁰ Andin keyin Abimələk Tibezi xəhirini korxawəja elip, uni ixəjal kildi.

⁵¹ Lekin xəhər iqidə bir mustəhkəm kəl'ə bar idi. Pütün xəhərdiki ərlər, ayallar wə aksakallar kəl'əgə keqip kirip, dərwezini takap, əzlrini koqjdax üqün munar üstigə qikiwaldi. ⁵² Abimələk kəl'əgə hujum kildi. Kəl'əning kirix eoqizioja ot koyuxka təyyarliniwatqanda, ⁵³ kəl'ə üstidiki bir ayal yarəjunqakning üstünki texini Abimələkning bexioja taxlap uning bexini yeriwətti. ⁵⁴ Abimələk dərhal yaraq kətürgüqi yigitkə:

– Kiliqingni qikirip, meni öltürüwət! «abimələk bir ayalning kolida əlgən» deyilmisun, – dedi.

Xuning bilən u yigit kiliqni uningəja tikip öltürüwətti. ⁵⁵ Abimələkning adəmliri uning əlgənlikini kərüp öylirigə kaytti. ⁵⁶ Xundək kilip, Huda Abimələkning əz atisioja kiləjan yamanliklirini, yəni 70 kerindixini öltürginini əzigə kayturdi. ⁵⁷ Huda yənə Xəkəmliklər kiləjan barlik yamanliklarnı ularning əz bexioja qüxürdi. Yirubba'alning oqlı Yotəmning okuəjan ləniti əməlgə axti.

10-bab

Tolah wə Ya'irning Isra'illərəja sərdar boluxi

¹ Abimələk əlgəndin keyin, Issakar kəbilisidin boləjan Pu'ahning oqlı, Dodoning nəwrisi Tolah Isra'il həlkini kutkuzux üqün otturioja qikti. U Əfrayim taqlıq rayonining Xamir degən yeridə yaxaytti. ² U Isra'illərəja 23 yil sərdar boldi. U aləmdin ötkəndin keyin Xamirəja dəpnə kilindi.

³ Tolah aləmdin ötkəndin keyin, Gil'adlik Ya'ir otturioja qikip, Isra'illərəja 22 yil sərdar boldi. ⁴ Ya'irning 30 oqlı bolup, ular 30 exəkkə menip yürətti. Ularning ilkidə 30 xəhər bar idi. Bu xəhərlər Gil'ad

zeminida bolup, hazirmu «Ya'irning xəhərliri» dəp atilidu. ⁵ Ya'ir aləmdin ötkəndin keyin Qamon xəhərigə dəpnə kılindi.

Ammonlarning Isra'illarni ezixi

⁶ Isra'illar Pərwərdigarning nəziridə yənə yaman ix kildi. Ular Ba'al wə Axtorət degən butlarəja qokundi. Xundakla Süriyə, Sidon, Mo'ab, Ammon wə Filistiyəliklərnin ilahlıriəja qokundi. Ular Pərwərdigarəja hizmət kılıxtin waz keqip, uningdin yüz örüdi.

⁷ Xuning bilən Pərwərdigarning Isra'illərəja kəhr-əzəzi kəynap texip, ularni Filistiyəliklər bilən Ammonlarning kəliəja qüxürüp bərdi.

⁸ Xuningdin baxlap Filistiyəliklər bilən Ammonlar Isra'illarni ezip, zulum kılıxka baxlıdi. İordan dəryasining xərkidiki Amorlarning burunki zemini boləjan Gil'ad zeminida yaxawatkan Isra'illar 18 yıl kattik ezildi. ⁹ Ammonlar İordan dəryasidin ötüp, Yəhuda, Binyamin wə Əfrayim kəbilisigə hujum kildi. Isra'illar kattik müxkülatta kaldı.

¹⁰ Isra'illar Pərwərdigarəja:

– Biz sən Hudayimizdin yüz örüp, Ba'aləja qokunup, sening aldingda gunah ötküzduk, – dəp nalə-pəryad kildi. ¹¹ Pərwərdigar Isra'illərəja:

– Mən silərnı Misirliklər, Amorlar, Ammonlar wə Filistiyəliklərdin kutkuzmiəjanmu? ¹² Sidonluklar, Amaləklər wə Ma'onlar silərnı əzgən qaəja, silər mənə kıləjininglarda, silərnı ularning kolidin kutkuzdum. ¹³ Əmma silər məndin yüz örüp, yaləjan ilahlarəja qokundunglar, xuning üqün əmdi mən silərnı kutkuzmaymən.

¹⁴ Beringlər, özünglər tallıwaləjan ilahlıringlarəja yelininglər! Müxkülatta kələjininglarda ular silərnı kutkuzsun, – dedi.

¹⁵ Isra'illar Pərwərdigarəja yənə yelinip:

– Biz gunah ötküzduk, bizni nemə kılıxni halısang xundak kıləjaysən, ləkin bizni bğün kutkuzəjaysən, – dedi.

¹⁶ Xuning bilən ular yat ilahlırini taxlap, Pərwərdigarəja yənə hizmət kildi. Pərwərdigar ahiri Isra'illarning zulum tartixəja kərap turalmidi.

¹⁷ Ammonlar yetip kelip Gil'ad zeminiəja bargah kurdi. Isra'illarmu toplixip, Mizpah xəhərigə bargah kurdi. ¹⁸ Gil'adlık aksakallar bir-birigə:

– Kim awwal Ammonlarəja hujum kılisa, u biz Gil'adlıkłarning baxlıki bolidu, – deyixti.

11-bab

Yiftahning Isra'illarəja sərdar boluxi

¹ Gil'adlik Yiftah bir batur jəngqi idi. U Gil'adning oəjli bolup, anisi pahixə idi. ² Gil'adning əz ayalimu uningəja birnəqqə oəjul tuəjup bərgənidi. Bu əgəy aka-ukilar qong boləjandin keyin, Yiftahni kəoəjlap qikardi wə uningəja:

– Sening atimizning əy-zeminioəja warislik kilixka həkking yok! Qünki sən degən baxka ayalning balisi, – dedi.

³ Xuning bilən Yiftah kərindaxliridin kəqip, Tob zeminioəja berip, xu yərdə yaxidi. Uzun ətməy uning ətrapiəja bir top əktəmlər toplixip, uningəja əgəxti. ⁴ Bir məzgildin keyin Ammonlar Isra'illarəja hujum kilip kəldi. ⁵ Ammonlar hujum kilip kəlgəndin keyin, Gil'adlik əksəkəllar Tob zeminida yaxawatkan Yiftahni qəkiroəjili uning aldiəja bardi. ⁶ Ular Yiftahka:

– Biz Ammonlar bilən urux kilməkqi, sən kaytip kelip bizgə sərəkərdə boləjin, – dedi.

⁷ Əmma Yiftah Gil'adlik əksəkəllarəja:

– Məndin nəprətləngən, meni atamning əyidin kəoəjlap qikəroəjanlar silər əməsmu? Əmdi bəxinglarəja kün qüxüp müxkülatta kələjanda, meni izdəp kəpsiləroəju? – dedi.

⁸ Gil'adlik əksəkəllar mundaq dedi:

– Bolar ix boldi, biz sening aldingəja bizgə bax bolup Ammonlarəja kərxə jəng kilisikən, dəp kəldük.

⁹ Yiftah ularəja jawab berip:

– Əgər mən silərgə bax bolup Ammonlar bilən urux kilip, Pərwərdigar ularni mening koluməja qüxürsə, silər rasttinla meni əzünglarəja bax kilamsilər? – dedi.

¹⁰ Ular:

– Pərwərdigar guwah bolsunki, biz seni qokum əzimizgə bax kilimiz, – dedi.

¹¹ Xuning bilən Yiftah Gil'adlik əksəkəllar bilən billə Gil'adka kaytti. Həlk uni əzlidirigə bax wə sərəkərdə kildi. Yiftah Mizpah xəhiridə Gil'adlik əksəkəllarəja eytkən səzlidirini Pərwərdigar guwah bolsun dəp, yənə bir kətim təkrarlidi.

¹² Andin keyin Yiftah Ammonlarning padixahioəja əlqi əwətip,

uningdin:

– Sən nemə üçün zeminimizə hujum kəlip, biz bilən uruxmaqçı bolisən? – dəp soridi.

¹³ Ammonlarning padixahi Yiftahning əlqisidin mundak jawab kayturdi:

– Isra'illar Misirdin qikip, mening Arnon dəryasidin tartip ətərbtə I'ordan dəryasining ximaldiki Yabbok dəryasiqıqə boləjan zeminimni besiwaldi. Həzir uni manga tinq yol bilən kayturup beringlar.

¹⁴ Yiftah Ammonlarning padixahıqə yənə əlqi əwətip, ¹⁵ mundak dedi:

– Yiftah xundak dəyduki: «Isra'illar heqqaqan Mo'ablar yaki Ammonlarning zeminini besiwalmidi. ¹⁶ Isra'illar Misirdin qikkandin keyin, Kızıl dengizəqə boləjan qəl-bayawanlarni kezip, Kadex xəhirigə kəlgən. ¹⁷ Isra'illar Idom padixahıqə əlqi əwətip: ‘Bizning silərninğ zemininğardin ətüximizgə yol kəysanglar’ degən. Əmma Idom padixahi buningə pərwa kilmioqan. Ular yənə Mo'ab padixahıqəimü əlqi əwətkən, əmma umu buningə yol kəymioqan. Xuning bilən Isra'illar Kadexta yaxap kəloqan. ¹⁸ Ular qəl-bayawanlarni kezip, Idom zemini bilən Mo'ab zeminini aylinip ətüp, Mo'ab zemininğ xərkigə yetip kelip, Arnon dəryasining kərxı kiroqıkida bargah kuroqan. Birək ular Mo'ablarning təwəlikigə kirmigən, qünki Arnon dəryasi bolsa Mo'ablarning qegrasi idi. ¹⁹ Isra'illar Amorlarning Həxbon xəhiridiki padixahi Sihonəqə əlqi əwətip, uningəqə: ‘Bizning silərninğ zemininğardin ətüp makanimizəqə beriweliximizəqə yol kəysanglar’ degən. ²⁰ Əmma padixah Sihon Isra'illarning öz təwəlikidin ətüwelix üçün kəlgənlikigə ixənmigən. Xuning bilən padixah öz adəmlirini yioqıp, Yahəz xəhiridə bargah kurup, Isra'illarəqə hujum kəloqan. ²¹ Isra'illar etikad kəlip kəlgən Pərwərdigar Huda, padixah Sihon bilən uning adəmlirini Isra'illarning kəlioqə qüxürüp bərgən. Xuning bilən Isra'illar ularni məqlup kəlip, xu yərdə yaxap kəlgən Amorlarning barlik zeminioqə igə boləjan. ²² Ular Amorlarning Arnon dəryasidin tartip Yabbok dəryasiqıqə wə qəl-bayawandin tartip I'ordan dəryasiqıqə boləjan pütkül zeminini öz kəlioqə əloqan. ²³ Isra'illar etikad kəlip kəlgən Pərwərdigar Huda Amorlarni öz zeminidin koqlap qikirip, u zeminni öz həlki boləjan Isra'illarəqə bərgən tursa, silər bu zeminəqə igə bolalamtinglar? ²⁴ Əz ilahinğlar boləjan Kimox silərgə bərgən zeminəqə igə bolmamsilər? Ohxaxla, bizmu Hudayimiz boləjan Pərwərdigar kəz əldimizda həydəp qikiriwətkənlərninğ barlik zeminioqə igə bolimiz!

²⁵ Silər Mo'ablarning padixahi Zipporning oqli Balakdinmu küqlükmu? U Isra'illaroğa qarxi turup, ular bilən zemin talixip urux kilip bakkanmidi? ²⁶ Isra'illar Həxbon xəhiri, Ar'or xəhiri wə ularning ətrapidiki yezilarni, Arnon dəryasi wadisidiki barlik xəhərlərnə 300 yil igiləp yatti. Xu məzgildə silər nemə üqün u zeminlarni Isra'illardin kayturiwalmidinglar? ²⁷ Mən silərgə qarxi heqkandak hata ix kilmidim, əmma silər mənə qarxi urux kilməqci bolup, natoşra ix kiliwatisilər. Bügün Ammonlar bilən Isra'illar otturidiki bu ixka aləmning həkümdari Pərwərdigar əzi həküm qikarsun».

²⁸ Əmma Ammonlarning padixahi Yiftah əwətkən əlqilərnəng səzlirogə kulak salmidi.

Yiftahning nadanlarqə kəsəm kilixi

²⁹ Pərwərdigarning Rohi Yiftahning wujudioğa qüxti. Xuning bilən u Gil'ad wə Manassə zeminidin ötüp, yənə Gil'ad zeminidiki Mizpah xəhirigə kaytip kelip, xu yərdin Ammonlaroğa hujuməğa ətti. ³⁰ U Pərwərdigarəğa kəsəm kilip:

– Ammonlarni mening koluməğa qüxürüp bərsəng, ³¹ mən ələlibə kilip kaytip kəlgəndə, əyümdin qikkən tunji tirik janni Pərwərdigarəğa atap, kəydürmə kurbanlik kilimən, – dedi.

³² Xuning bilən Yiftah Isra'illarni baxlap Ammonlar bilən urux kildi. Pərwərdigar Ammonlarni uning kolioğa qüxürüp bərdi. ³³ U Ar'or xəhidin Minnit xəhiringə ətrapiəqiqə wə Abel-kiramim xəhirigiqə boləjan 20 xəhərnə wəyran kiliwətti. Xundak kilip Isra'illar Ammonlarni məşlup kildi. ³⁴ Yiftah Mizpah xəhididiki əyigə kaytip kəlgəndə, uning aldioğa kizi dap qelip, ussul oynap, uni kütüwaləjili qikti. U Yiftahning birdinbir balisi bolup, uningdin baxka heqkandak oqli yaki kizi yok idi.

³⁵ Yiftah kizini kərupla, kiyimlirini yirtip nalə kilip:

– Way kizim! Sən meni eqinixlik kayəu-ələmgə muptila kilding! Mən Pərwərdigarəğa kəsəm kiləjanidim, kəsənimdin yanalmaymən, – dedi.

³⁶ Kizi uningəğa:

– Əy ata, sən Pərwərdigarəğa wədə kiləjan ikənsən, meni xu boyiqə bir tərəp kiləjin. Qünki Pərwərdigar sening düxminəng boləjan Ammonlardin əqüngni elip bərdi. ³⁷ Əmma mening bir təlipiməğə məkul boləjin. Mənə ikki ay wəkit bərgin, əlüx aldida turojan yüzi eqilmiojan kiz boləjanlikim üqün həmrəhlirim bilən billə taşka qikip ah urup yioqlap keləy, – dedi.

³⁸ Dadisi: «Boptu, barqin» dəp, uningəja ikki aylıq ruhsət berip yoləja saldı. Kız həmrəhliri bilən billə taojka qikip, özining yuzi eqilmiojan kız peti əlöp ketidiojanlikioja ah urup yioqlidi. ³⁹ Ikki aydin keyin u atisining yenioja kaytip kəldi. Yiftah kızini wədisi boyiqə bir tərəp kildi. Yiftahning kızı heqkandak ər zatioja yejinlaxmiojanidi. Xuningdin keyin Isra'illarda mundak bir adət xəkilləndi: ⁴⁰ hər yili Isra'illarning kızliri Gil'adlik Yiftahning kızini əsləp, uning üçün tət kün matəm tutidiojan boldi.

12-bab

Əfrayim kəbilisining Yiftah bilən jəng kilixi

¹ Əfrayim kəbilisi koxun toplaş, I'ordan dəryasidin ətöp, Zafon xəhirigə kəldi. Ular Yiftahka:

– Sən nemə üçün Ammonlar bilən urux kıləjan qaojda bizni qakiriwalmiding? Biz əyüngni sən bilən koxup köydürüwetimiz! – dedi.

² Yiftah jawabən mundak dedi:

– Mən həlkim bilən birliktə Ammonlar bilən kattik urux kıləjanda silərnə xunqə qakirsammu, ləkin silər bizni ularning qolidin kutkuzuwalmidinglar. ³ Silərnə yardəmgə kəlməyidiojanlikinglarni hes kıləjandin keyin, mən jan tikip ular bilən jəng kıldim. Pərwərdigar ularni mening koluməja qüxürüp bərdi. Əmdi silər nemixka bğün mən bilən jəng kilməkqi bolisilər?

⁴ Əfrayim kəbilisidikilər mundak deyixti:

– Silər Gil'adliklər pəkət Əfrayim bilən Manassə zeminlirida yaxawatkan Əfrayimlik kaqkunsilər!

Xuning bilən Yiftah barlik Gil'adliklarni yiojip, Əfrayim koxunioja qarxi atlandı wə urux kılıp ularni məojlup kildi. ⁵ Gil'adliklər I'ordan dəryasining keqikini ixəjal kiliwelip, Əfrayim kəbilisidikilərnəng öz zeminiəja kaytixida dəryadin heqkimni ötküzmididi. Hərkəndak birsi keqiktin ətməkqi bolsa, Gil'adliklər uningdin: «Sən Əfrayim kəbilisidinmu?» dəp soraytti. Əgər u kixi «yak, əməs» dəp jawab bərsə, ⁶ Gil'adliklər yənə: «Undakta 'xibbolət' dəp bak» dəyitti. Əgər u kixi Əfrayim kəbilisidin bolsa «sibbolət» dəp tələppuz kılatti. Qünki Əfrayimlar bu səzni toqra tələppuz kılalmaytti. Xuning bilən Gil'adliklər uni tutup, I'ordan dəryasi keqikidə əltürüwetətti. Xundak kılıp Əfrayim

kəbilisidin 42 ming adəm öltürüldi.

⁷ Yiftah İsrail həlkiyə altə yıl sərdar boldi. U wapat boləjan qaoqda, Gil'ad zeminidiki xəhərlərnin birigə dəpnə kilindi.

Ibzan, Elon wə Abdonning İsrailarəja sərdar boluxi

⁸ Yiftah aləmdin ötkəndin keyin, Bəytləhəmlik boləjan Ibzan İsrail həlkiyə sərdar boldi. ⁹ Uning 30 oqlı, 30 kızı bar idi. Uning kizliri baxka jəmətlərgə yatlik bolup kətti. Oqulliriəja baxka jəmətlərdin kız elip bərdi. Ibzan İsrailarəja yəttə yıl sərdar boldi. ¹⁰ U aləmdin ötkəndin keyin, Bəytləhəmgə dəpnə kilindi.

¹¹ Ibzandin keyin Zəbulun kəbilisidin boləjan Elon İsrailarəja on yıl sərdar boldi. ¹² U aləmdin ötkəndin keyin, Zəbulun zeminidiki Ayyalon xəhirigə dəpnə kilindi.

¹³ Elondin keyin, Piraton xəhirilik Hillelning oqlı Abdon İsrailarəja sərdar boldi. ¹⁴ Uning 40 oqlı, 30 oqul nəwrəsi bar idi, ular 70 exəkkə minip yürüxətti. U İsrailarəja səkkiz yıl sərdar boldi. ¹⁵ U aləmdin ötkəndin keyin, Əfrayim zeminidiki Amaləklərnin taqlıq rayoniəja jaylaxkan Piraton xəhirigə dəpnə kilindi.

13-bab

Ximxonning tuəjuluxi

¹ İsrailar Pərwərdigarning nəziridə yənə yaman ix kildi. Xuning bilən Pərwərdigar ularni 40 yiloqıqə Filistiyəliklərnin kolioəja qüxürüp bərdi.

² Xu qaoqda Zor'ah xəhiridə Dan kəbilisidin boləjan Manowah isimlik bir kixi bar idi. Uning ayali tuəjmas bolup, pərzənti yox idi.

³ Pərwərdigarning pərixtsisi^① uning ayaliəja kərünüp, mundak dedi:

– Kara, sən həziroqıqə pərzənt yüzi kərəlmigəniding, əmma kəp ötməy həmilidar bolup, bir oqul tuəjisən. ⁴ Buningdin keyin dikket kiləjin, hərək-xarab iqmigin. Pak bolmiəjan nərsilərnəni yemigin. ⁵ Gepimni angla, sən qokum həmilidar bolup, bir oqul tuəjisən. U bexiəja ustira təgküzmisun, bu oqul korsaktiki waqtidin baxlapla Pərwərdigarəja alahidə ataləjan bolup, u İsrailarni Filistiyəliklərnin kolidın kütquzuxni baxliəjuqidur.

---

^① Pərwərdigarning pərixtsisi – Hudaning özini kərsitidu.

⁶ Ayal erining yenioğa kelip:

– Hudaning əwətkən adimi yenimoğa kəldi, uning turki Pərwərdigarning pərixtisigə ohxaydikən, bəkmü salapətlik ikən. Mən uning kəyərdin kəlgənlikini sorimidim, umu manga öz ismini eytip bərmidi. ⁷ Əmma u manga: «Sən qokum hamilidar bolup, bir oqul tuqisən. Hərak-xarab iqmigin. Pak bolmioğan nərsiləni yemigin. Bu oqul korsaktiki waktidin baxlap hayatining ahiriqə Pərwərdigarğa alahidə ataloğan bolidu.» dedi, – dedi.

⁸ Manowah Pərwərdigarğa iltija kəlip:

– Əy igəm, sən əwətkən xu adəmni yənə bir ketim əwətkəysən. Bizgə tuqulidioğan bala toqrisida kəndək kiliximizdin təlim bərsun, – dedi.

⁹ Huda Manowahning iltijasini anglidi. Uning ayali etizda aram elip olturoqinida Hudaning pərixtisi uning yenioğa yənə kəldi. Bu qəşda Manowah uning yenida əməs idi.

¹⁰ Ayali aldirap erining yenioğa kelip:

– Aldinki küni manga kəringən adəm yənə kəldi, – dedi.

¹¹ Manowah ornidin turup, ayaliğa əgixip u adəmning yenioğa kəldi wə uningdin:

– Aldinki ketim ayalimoğa gəp kiləjan sizmu? – dəp soridi. U adəm: «Xundək, mən» dəp jawab bərdi.

¹² Manowah uningdin yənə:

– Sizning səzlingiz əməlgə axkəndin keyin, bala kəndək tərbiyilinixi kərek? Uning wəzipisi nemə? – dəp soridi. ¹³ Pərwərdigarning pərixtisi Manowahka:

– Ayaling mening eytkənlirimni esidə qing saklisun. ¹⁴ U üzümdin ixləngən hərəkəndək nərsini yemisun, hərak-xarab iqmisun, pak bolmioğan nərsiləni yemisun. U mening buyruqlirimə qokum əməl kilsun, – dedi.

¹⁵ Manowah Pərwərdigarning pərixtisigə:

– Sizgə atəp bir oqlək soyay, pixkuqə birdəm olturup turoqaysiz, – dedi.

¹⁶ Pərwərdigarning pərixtisi Manowahka:

– Birdəm olturup turoqinim bilənmü bəribir, yeməklikingni yeməymən. Əmma sən bir kəydürmə kurbanlik təyyarlap, uni Pərwərdigarğa təkdim kiləjin, – dedi (bu wakitta Manowah uning Pərwərdigarning pərixtisi ikənlikini bilməytti).

¹⁷ Manowah Pərwərdigarning pərixtisigə:

Sərdarlar

– Ismingizni manga eytip bərgəysiz, degənliringiz əməlgə axkanda nam-xəripingizni uluqalaymiz, – dedi.

¹⁸ Pərwərdigarning pərixtsisi Manowahka:

– Ismimni sorap nemə kilisən? Ismimni qüxinixkə sening əkling yətməydu, – dedi.

¹⁹ Xuning bilən Manowah Pərwərdigarəja atalojan oqulak bilən axlik hədiyəsini kurbanlik supisi ornida ixlitilgən bir qoram tax üstigə koyup, köydürmə kurbanlik kildi. Pərwərdigar Manowah bilən uning ayalining köz aldida öz məjizisini kərsətti. ²⁰ Qoram taxtin ot asmanoja karap lawuldiqanda, Pərwərdigarning pərixtsisi yalkun iqidə uqkandək asmanoja kətürüldi. Buni kərup Manowah bilən uning ayali yərgə yükünüp səjdə kildi. ²¹ Xuningdin keyin Pərwərdigarning pərixtsisi Manowah bilən uning ayaliqə kayta kərünmidi. Bu ixlarni kərgən Manowah uning Pərwərdigarning pərixtsisi ikənlikini bilip, ²² ayaliqə:

– Biz əlidiqan bolduk, qünki biz Hudani kərduq, – dedi.

²³ Əmma ayali uningəja:

– Pərwərdigarning bizni əltürgüsi bolsa, bizning köydürmə kurbanlikimiz wə axlik hədiyəyimizni qəbul kilmiqan, bizgə bu karamətlərnə kərsətmigən wə bu əjayip ixlardin həwər bərmigən bolatti, – dedi.

²⁴ Keyin Manowahning ayali bir oqul tuqdi həmdə uningəja Ximxon dəp isim koydi. Bu oqul qong bolqanda, Pərwərdigar uningəja bəht ata kildi.

²⁵ Ximxon Zor'ah wə Əxta'ol xəhirining otturisdiki Dan qarargahida turoqanda, Pərwərdigarning Rohi uni yetəkləxkə baxlidi.

14-bab

Ximxonning toy kilixi

¹ Ximxon Timnah xəhirigə berip, bu xəhərdə Filistiyəlik bir kizni kərup kaldi. ² U kaytip kelip ata-anisəja:

– Timnah xəhiridə Filistiyəlik bir kizəja kəzüm qüxüp kaldi. Uning bilən toy kilay dəymən, uni manga elip beringlar, – dedi.

³ Ata-anisi uningəja:

– Tuqkanlar yaki öz həlkimiz arisida kizlar kəlmidimu? Axu hətnisiz Filistiyəliklərnə kizini almakimu sən? – dedi.

Əmma Ximxon atisiqə:

– U kizni mangan elip berisən! U kiz mangan yekip kaldi, – dedi.

⁴ Ximxonning ata-anisi bu ixning Pərwərdigar tərpidin boluwatkanlikini bilməytti. Qünki Pərwərdigar Filistiyəliklərgə karxi turux üqün pürsət yaritiwatatti. Xu qaoqlarda Filistiyəliklər Isra'illaroğa həkümranlik kiliwatatti.

⁵ Keyin Ximxon ata-anisi bilən Timnah xəhirigə kelip, u yərdiki bir üzümzarlikka bardi. U yərdə tuyuksiz bir yax xir həkiriginiqə Ximxonğa etilip kəldi. ⁶ Pərwərdigarning Rohi Ximxonğa küq-kudrəttə qüxti. Xuning bilən Ximxon koli bilən xirni oqlakni parqiliqandək parqilap taxlidi. Əmma u bu ixni ata-anisiqə tinmidi. ⁷ Keyin Ximxon heliki kizning kexiqə berip uning bilən paranglixip, özining uni yakturup kaləjanlikini eyitti.

⁸ Kəp ətməy Ximxon kizni əmrigə elix üqün u yərgə yənə bardi. U ketip berip, bir qəttə yatkan heliki xirning əlükini kərdi. Bir top həsəl hərisi u xirning tenigə olixiwəloğan bolup, tenida həsəl turatti. ⁹ U həsəldin kolioğa azrak elip, yolda yegəq mangdi wə ata-anisining yenioğa berip ularoqimu bərdi. Ata-anisimu u bərgən həsəlni yedi. Əmma u bu həsəllərnə əzi əltürgən xirning tenidin əloğanlikini ularoğa eytmidi.

¹⁰ Ximxonning atisi berip kiz tərəp bilən kərüxti. Ximxon xu yərdiki yigitlərnə aditi boyiqə toyoğa təyyarlik kildi. ¹¹ Toyda kəpqilik Ximxon bilən kərüxüp, 30 yigitni uningğa toyda həmrah boluxka koxup koydi.

¹² Ximxon ularoğa:

– Mən silərdin bir tepixmaq soray. Toy bolidioğan yəttə kün iqidə silər bu tepixmaqning jawabini tapalisanglar, mən silərgə esil kəndir rəhttin tikilgən 30 kur iq kiyim wə 30 kur ton berimən. ¹³ Əgər tapalmisanglar, u qaoqda silər mangan esil kəndir rəhttin tikilgən 30 kur iq kiyim bilən 30 kur ton berisilər, – dedi.

Ular:

– Kəni əmisə tepixmikingni eytkin, anglap bakayli, – deyixti.

¹⁴ Ximxon ularoğa mundak dedi:

Yeməklik qikar yegüqidin,
tatlik qikar küqlüktin.

Ular üq künigə oylinip, tepixmaqning jawabini tapalmidi. ¹⁵ Tətinqi künigə kəlgəndə, ular Ximxonning ayaliqə:

Sərdarlar

– Sən eringni aldap-saldap, bizgə tepixmakning jawabini ukup bər! Undak kilmisang seni atangning öyi bilən qoxup keydürüwetimiz. Əjəba silər bizni mal-mülkimizdin ayrilip kəliximiz üçün bu yərgə qakirojanmu?! – deyixti. ¹⁶ Ximxonning ayali eriqa yioqlap turup:

– Siz meni eq kəridikənsiz! Yahxi kərməydikənsiz! Bizning adəmlirimizgə bir tepixmak eytipsiz, əmma tepixmakning jawabini manga eytip bərmidingiz, – dedi. Ximxon uningəja:

– Mən hətta ata-anaməjimu eytip bərmigən tursam, sanga eytip bərettişmu? – dedi. ¹⁷ U toy ahirlaxkuqə erining aldida yioqlap yürdi. Yəttinqi künigə kəlgəndə ayali bək oqlwə kilip kətkənliktin, ahiri uningəja jawabini eytip bərđi. Ayali bolsa bu jawabni əzi tərəpning adəmlirigə eytip bərđi. ¹⁸ Yəttinqi küni kün petixtin burun, xəhərdikilər Ximxonəja mundak dəp jawab berixti:

Həsəldin tatlik nemə bar?

Xirdin küqlük nemə bar?

Ximxon ularəja:

– Əgər silər mening inikim bilən yər aqıdurmiəjan bolsanglar, tepixmakning jawabini tapalmiəjan bolattinglar, – dedi.

¹⁹ Pərwərdigarning Rohi Ximxonəja küq-kudrəttə qüxti. Xuning bilən u Axkilonəja berip, 30 adəmnı öltürüp, ularning həmmə nərsilirini olja elip, kiyimlirini tepixmakni tapkanlarəja bərđi. Andin Ximxon dərəjəzəp bolup atisining əyigə kaytip kətti. ²⁰ Xundak kilip kizning atisi kizini Ximxonning koldixiəja bərđi.

15-bab

Ximxonning Filistiyəliklərdin eq elixi

¹ Bir məzgildin keyin buoqday orux pəsli kəlgəndə, Ximxon oqlaktin birni elip ayalini yoklap kəldi. Ximxon:

– Mən ayalimning hujrisiəja kirip uning bilən billə bolimən, – dedi. Birak keyinatisi uni kirgüzmiđi. ² Keyinatisi uningəja:

– Mən tehi, seni uningəja bək eq bolup kətti dəp oylap, uni sening koldixingəja beriwətkən. Uning singlisi uningdinmu qiraylik, ayalingning orniəja singlisini alojin, – dedi. ³ Ximxon ularəja:

Sərdarlar

– Bu ketim mən Filistiyəliklərə ziyan yətküzsəm məndin kərmənglar, – dedi. ⁴ Xuning bilən Ximxon berip üq yüz tülkə tutup kəldi. U məx'əl təyyarlap, tülkilərnə jüp-jüp kəlip kuyruqlirini bir-birigə qetip, qetiləjan jaylarəja birdin məx'əl kisturdi. ⁵ U məx'əlgə ot tutaxturup, tülkilərnə Filistiyəliklərnə etizlikidiki buədaylikka kəyüwətti. Xundak kəlip orulup boləjan wə tehi orulup bolmiəjan buədaylarəja ot kətti. Yəne ularnə üzümzarlik wə zəytunluk baəqlirimu kəyüp kətti.

⁶ Filistiyəliklər:

– Buni kim kildi? – dəp soraxti.

– Buni Timnahliklərnə küyü oəpli Ximxon kildi. Qünki kəyinatisi kəzini Ximxonning kəldixiəja beriwətkənikən, – deyixti.

Xuning bilən Filistiyəliklər kəzəjəlip, Ximxonning ayali wə kəyinatisini kəydürüp taxlidi. ⁷ Ximxon Filistiyəliklərgə:

– Mən kəsəm kəlimənki, bu kələjəninglar üqün, silərdin qəqum kəsas almioəqə boldi kəlməymən, – dedi. ⁸ Ximxon ularəja hujum kəlip, ularnə kəttik yarilandurdi wə məəjlap kildi. Xuningdin kəyin Ximxon Etam degən bir kəya taxliktiki əngkürgə kərip xu yərdə yaxaxka baxlidi.

⁹ Filistiyəliklər Yəhuda zeminiəja kəlip bargah kərdi wə Ləhi degən jayəja tarkaldi. ¹⁰ Yəhuda kəbilisidikilər:

– Silər nemə üqün bizgə hujum kəlisilər? – dəp soridi.

Ular:

– Biz Ximxonni baəjlap elip ketimiz, u bizgə kəndak kələjan bolsa, bizmu uningəja xundak kəlimiz, – deyixti. ¹¹ Xuning bilən Yəhuda kəbilisidin üq ming adəm Etam degən kəya taxliktiki əngkürgə kəlip, Ximxonəja mundak dedi:

– Filistiyəliklərnə bizgə həkümrənlə kəliwətkənlə kə bilməmsən? Sən nemə üqün bizgə ix tepip berisən?

Ximxon ularəja:

– Ular mənə kəndak kələjan bolsa, mənmu ularəja xundak kəldim, – dedi. ¹² Yəhuda kəbilisidikilər uningəja:

– Biz seni baəjlap Filistiyəliklərgə tapxurup berix üqün kəlduk, – dedi. Ximxon ularəja:

– Silər mənə əltürməslikkə kəsəm kəlinglar, – dedi.

¹³ Ular:

– Makul, biz pəkət seni baəjlap Filistiyəliklərgə tapxurup berimiz, seni hərgiz əltürməymiz, – deyixti.

Xuning bilən ular ikki yəngi aroəaməja bilən Ximxonni baəjlap,

Sərdarlar

əngkürdin elip qıkti. ¹⁴ Ximxon Ləhi degən jayəja elip kelindi. Filistiyəliklər qukan-sürən selixip təntənə kilixti. Pərwərdigarning Rohi Ximxonəja küq-kudrəttə qüxüp, uning mürə-biləklirigə baəplənojan aroqamqilar huddi otka qüxkən kəndirdək üzülüp kətti. ¹⁵ U, yərdin əlgili uzun bolmiəjan exəkning jaəj səngikini elip, Filistiyəliklərdin bir ming adəmnı əltürüp taxlidi. ¹⁶ Ximxon xundək dedi:

«Exəkning jaəj səngikidə əltürülgənlər dəwilinip kətti.
Exəkning jaəj səngiki bilən kolumda əlgənlər mingəja yətti.»

¹⁷ U səzini tügitip kolidiki səngəkni taxliwətti. Xuning bilən u jay Ramat-ləhi^② dəp ataldi.

¹⁸ Ximxon bək ussap ketip, Pərwərdigarəja iltija kilip mundək dedi:
– Sən hizmətkaring arkilik xundək uluəj kutkuzuxni baxliəjan ikənsən, mening ussuluktin əlöp, tenimning hətnisizlərning kolida kelixini halamsən?

¹⁹ Huda Ləhi degən jayda yərnı yerip, su qıqardı. Buləktin su etilip qıkti. Ximxon sunı iqip küq-kuwwiti əsligə kəldi. Xuningdin keyin bu buləkning ismi En-həkkorə^③ dəp ataldi. Bu bulək Ləhi degən jayda həzirmu bar. ²⁰ Filistiyəliklər həkümranlik kiliwatkan dəwrdə, Ximxon Isra'il həlkiğə yigirmə yil sərdar boldi.

16-bab

¹ Bir küni Ximxon Filistiyədiki Gazaəja berip, u yərdə bir pahixə ayal bilən billə boldi. ² Gazaliklar Ximxonning kəlgənlikini anglap, xəhərni qorxawəja elip, keqiqə xəhər dərwazisida Ximxonni saklap tiwix qıqarmay, bəktürmidə yatti. Ular keqiqə kütüp, «tang etixi bilənla Ximxonni əltürüwetimiz» deyixti.

³ Ləkin Ximxon yerim keqə boləjanda ornidin turup, xəhər dərwazisining qanatlırini kexiki bilənla komurup, takəkliri bilən qoxup mürisigə elip, Hıbron xəhərinin aldidiki təpilikning üstigə elip qıkip kətti.

② Ramat-ləhi – İbraniy tilida «jaəj səngiki təpiliki» degən mənədə.

③ En-həkkorə – İbraniy tilida «iltija kıləuqi buliki» degən mənədə.

Ximxon bilən Diləyla

⁴ Keyin, Ximxon Sorek jiləjisida yaxaydiqan Diləyla isimlik bir ayaləja axik bolup kaldi. ⁵ Filistiyəliklərnin bəgliri u ayalning aldiqəja berip:

– Sən uni aldap, uning küq-kudritining sirini wə bizning uni kəndək kilip baqlap boysunduralaydiqanlikimizni bilip bərgin. Xundək kilsang hər birimiz sanga 1100 kümüx tənggə berimiz, – dedi.

⁶ Xuning bilən Diləyla Ximxondin:

– Sizning xundək küqlük boluxingizning sirini wə kəndək kiləjanda sizni baqlap boysunduroqili bolidiqanlikini manga dəp bering, – dedi.

⁷ Ximxon uningəja:

– Əgər kixilər yəttə tal tehi kurumiqan yeni okya kiriqi bilən meni baqlisa, mən adəttiki adəmlərgə ohxax ajiz bolup kalimən, – dedi.

⁸ Filistiyəliklərnin bəgliri Diləylaəja yəttə tal tehi kurumiqan yeni okyaning kiriqini əkelip bərdi. U ayal bu okya kiriqi bilən Ximxonni baqlidi. ⁹ Bu qəjdə adəmlər uning hujrisida yoxurunup kütüp turəjanidi, Diləyla Ximxonəja kərap:

– Ximxon! Filistiyəliklər kəldi! – dəp tovlidi. Ximxon xu hamən okya kiriqini huddi otka qüxkən kəndir yipidək üzüp taxlidi. Xundək kilip Ximxonning küq-kudritining sirini heqkim biləlmidi. ¹⁰ Diləyla uningəja:

– Siz meni əhmək kilip, yaləjan səzləpsiz. Manga sizni kəndək kiləjanda baqliqili bolidiqanlikini dəp bering, – dedi.

¹¹ Ximxon uningəja:

– Əgər kixilər tehi ixlililmigən yeni arojamqa bilən meni kattik baqlisa, mən adəttiki kixilərgə ohxax ajiz bolup kalimən, – dedi.

¹² Xuning bilən Diləyla tehi ixlililmigən yeni arojamqa əkelip Ximxonni baqlap, uningəja:

– Ximxon! Filistiyəliklər kəldi! – dəp tovlidi. Bu qəjdə Filistiyəliklər uning hujrisida yoxurunup kütüp turuxkanidi.

Ximxon arojamqilarni huddi yipni üzgəndək üzüp taxlidi. ¹³ Diləyla yənə Ximxonəja:

– Siz ta həziroqəja meni əhmək kilip, yaləjan səzləp kəpsiz. Manga sizni kəndək kiləjanda baqliqili bolidiqanlikini eytip bering, – dedi.

Ximxon uningəja:

– Əgər sən mening beximdiki yəttə örüm qeqimni dəstigahtiki yipka kəxup tokup, xina bilən qingitip koysangla, mən adəttiki adəmlərgə

ohxax ajiz bolup qalimən, – dedi.

¹⁴ Xuning bilən Ximxon uhlap kaləjanda, Diləyla uning bexidiki yəttə ərüm qaqnı dəstigahtiki yipka koxup tokup, uni xina bilən qingitip koydi. Andin Ximxonəja:

– Ximxon! Filistiyəliklər kəldi! – dəp tovlidi.

Ximxon oyəjini, dəstigahta yipka koxup tokuwetilgən qeqini, dəstigaht wə xinani yulup eliwətti.

¹⁵ Diləyla Ximxonəja:

– Siringizni məndin yoxurup turup kəndaksigə yənə: «Seni səyimən» deyələysiz? Siz meni üq kətim aldidingiz, manga sizdiki küq-kudrətning sirini eytip bərmidingiz, – dedi.

¹⁶ Diləyla kündə kotuldap, qəlwə kilip, uni əlgüdək bizar kildi. ¹⁷ Ahiri Ximxon uningəja həmmiini eytip bərđi:

– Qünki, mən tuəjuləjandin tartipla Pərwərdigarəja alahidə ataləjan boləjaqka, həzirofiqə beximni tiq bilən qüxürüp bakmiojan. Əgər mening bexim tiq bilən qüxürülsə, wujudumdiki küq-kuwwət məndin ayrilidu-də, adəttiki adəmlərgə ohxax ajiz bolup qalimən.

¹⁸ Ximxon diləylaəja sirini eytip bərgəndin keyin, diləyla Filistiyəliklərnin bəglirigə:

– Əmdi kelinglar, u sirini manga eytip bərđi, – dəp həwər yətküzdi.

Filistiyəliklərnin bəgliri kümüx tənggilərnə elip uning əyigə kəldi.

¹⁹ Diləyla Ximxonni tiziəja yatkuzup uhlitip koydi wə adəm qakirip kelip Ximxonning yəttə ərüm qeqini tiq bilən qüxürgüzüwətti. Xuning bilən Ximxon küq-kudritidin ayrildi, Diləyla uni boysunduruxka baxlidi. ²⁰ U Ximxonəja:

– Ximxon! Filistiyəliklər kəldi! – dəp tovlidi. Ximxon oyəjini, kənglidə: «Mən burunkidək bir silkinipla boxinimən» dəp oylidi. Əmma u Pərwərdigarning əzini taxlap kətkənlikini bilməytti. ²¹ Filistiyəliklər uni tutup, kəzlrini oyuwelip, Gazaəja elip kəldi. Uni tuq zənjir bilən kixənləp, zindanəja taxlap un tartixka saldi. ²² Əmma uning qüxürüwetilgən qeqi yənə kayta əsüxkə baxlidi.

Ximxonning əlümi

²³ Filistiyəliklərnin bəgliri əzlrining ilahə Dagonəja atap katta qurbanlik ətküzüp: «İlahimiz düxminimiz Ximxonni bizgə tutup bərđi» dəp, təntənə kilixti. ²⁴ Pukralarmu Ximxonni kərgəndin keyin, ilahəəja mədhiyə okup: «Bizning ilahimiz zeminimizni wəyran kilip, kəp

Sərdarlar

adəmlirimizni öltürgən düxminimizni tutup bərdi» dəp təntənə kılıxti.

²⁵ Ular qəttik huxal boluxqan həlda:

– Ximxonni əkelip beringlar, uning tamaxisini kərüp kəngül aqimiz, – dəp warkiraxti. Xuning bilən Ximxon zindandin elip kelindi. Ular uning tamaxisini kərməkqi bolup, uni ibadəthanining torusini tirəp turoqan ikki tüwrükning otturisida turoquzup koydi. ²⁶ Ximxon özini yetiləp kəlgən yigitkə:

– Meni ibadəthanini tirəp turoqan tüwrükning yenioqə elip bar, mən uningəyə yəlinip turay, – dedi.

²⁷ Bu qəqda ibadəthanioqə ərlər wə ayallar liq toloqan bolup, Filistiyəliklərnin bəgliri həmmisi xu yərdə idi. İmarətning üstidiki aywandimu ər wə ayallardin bolup üq mingqə adəm Ximxonning tamaxasini kərüwatatti. ²⁸ Ximxon Pərwərdigarəyə iltija kılıp mundak dedi:

– Əy igəm Pərwərdigar, meni esinggə aloqaysən, əy Huda, manga yənə bir kətim küq-kuwwət bərgəysən, mən oyuwelinəqan kəzlim üqün Filistiyəliklərdin intikam eliwalay.

²⁹ Xuning bilən Ximxon ibadəthana otturisdiki torusni tirəp turoqan ikki tüwrükning birsigə ong kolini, ikkinqisigə sol kolini terəp turup, ³⁰ «mən Filistiyəliklər bilən billə ələy!» dedi-də, pütün küqi bilən tüwrükni ərüp taxlidi. İbadəthanining torusi bəglər wə barliq kixilərnin üstigə gümrülüp qüxti. Xundak kılıp, u əlidioqan qəqda pütün əmriddə öltürgəndinmu kəp adəmlərni öltürdi. ³¹ Uning kərindaxliri wə atisinin pütün jəmətidikilər uning jəsiti qayturup kelip, Zor'ah xəhiri bilən Əxta'ol xəhirinin otturisdiki atisi Manowahning kəbristanlikiəyə dəpnə kılıxti. U İsrə'illəyə 20 yil sərdar boldi.

17-bab

Mikahning butliri

¹ Əfrayim taqlıq rayonida Mikah isimlik bir kixi bar idi. ² U anisiəyə:

– Mən 1100 kümux tənggini oqriliwaləqan kixini kəroqəqanlikiqni anglidim. Qara, bu pullar mening yenimda, pullarni mən oqriliəqanidim, – dedi.

Anisi uningəyə:

– Oqlum, ikrar boləqanlikiq üqün Pərwərdigar sanga bəht ata kıləqay!

– dedi.

³ Xuning bilən 1100 kümüx tənggini anisiqə qayturup bərdi. Mikahning anisi:

– Mən bu kümüxlərnı qın dilimdin oqlum üqün Pərwərdigarqə atidim, buningdin sanga bir oyma wə kuyma but yasitip berəy, – dedi.

⁴ Mikah kümüxlərnı anisiqə qayturup bərgəndin keyin, anisi 200 kümüx tənggini ayrip, kuymiqləqə bir oyma wə kuyma but yasitip, uni Mikahning əyigə koyup koydi. ⁵ Xuning bilən Mikahning bir buthanisi bar boldi. Mikah yənə efod^④ bilən kiqik butlarnı yasitip, oqullirining birsinı rohaniy kilip təyinlidi. ⁶ U zamanlarda Isra'illarning padixahı yok idi. Hər kim əzi toqlra dəp kariqlan ixni kilatti.

⁷ Yəhuda zeminidiki Bəytləhəmdə Lawiy kəbilisidin bolqlan bir yax yigit Yəhuda kəbilisidikilər bilən billə yaxaytti. ⁸ U yigit baxka makan təpıx üqün Bəytləhəmdin ayrilip, Əfrayim taqlık rayonidiki Mikahning əyigə kelip kaldı.

⁹ Mikah uningdin:

– Sən kəyərdin kəlding? – dəp soridi.

– Mən Yəhuda zeminidiki Bəytləhəmdin kəlgən Lawiy kəbilisidin bolımən. Yaxax üqün makan izdəp yürimən, – dəp jawab bərdi u yigit.

¹⁰ Mikah uningqla:

– Sən mən bilən billə turup, mangu ustaz wə rohaniy bolqlın. Mən sanga yilda 10 kümüx tənggə berəy, yemək-ıqmək, kiyim-keqiking məndin bolsun, – dedi.

¹¹⁻¹² Yax Lawiy uning bilən billə turuxka maqlul bolup, Mikahning əyidə turup kaldı. Mikah uni əz oqlidək kərüp, rohaniy kilip təyinlidi.

¹³ Mikah:

– Bilip yəttimki, Pərwərdigar əmdi ixlirimqlə bərikət beridu, qünki mən Lawıylardin birni əzümgə rohaniy kıldim, – dedi.

18-bab

Dan kəbilisining yax rohaniy wə butlarnı elip ketixi

¹ U zamanlarda Isra'illarning padixahı yok idi. Isra'illardin bolqlan Dan kəbilisi makanlıxidqlan zemin izdəp yürətti. Qünki Isra'illarning

---

④ Efod – rohaniylar kiyidqlan, altundin bezilip tikilidqlan kiyim.

Sərdarlar

kəbililirigə zemin təksim kilip berilgəndə, Dan kəbilisi özigə bəlungən zeminə qə tehi igə bolmioqanidi. ² Xunga, Dan kəbilisi öz kəbilisigə wəkil kilip Zor'ah wə Əxta'oldin bəx palwanni tallidi həmdə: «Berip zeminlarni qarlap kelinglar!» dəp, ularni əwətti. Ular Əfrayim taqlıq rayoniqə kelip, Mikahning öyigə quxti. ³ Ular Mikahning öyidə yax Lawiyning xewisidin uni tonup kelip, uningdin:

– Seni bu yərgə kim elip kəldi? Bu yərdə nemə kilisən? Nemə ix bilən məxəjul bolisən? – dəp soridi.

⁴ Bu yax Lawiy ularə qə Mikahning əzi bilən kelixim tüzüp, uning has rohaniysi boləjanlikini eytip bərdi.

⁵ Ular:

– Sən Hudadin sorap bakkin, bizning səpirimiz onguxluk bolamdikin, – dedi.

⁶ Yax Lawiy ularə qə jawab berip:

– Hatirjəm mengiweringlar, pütün səpiringlarni Pərwərdigar kəzitipturidu, – dedi.

⁷ Xuning bilən bu bəx palwan yolə qə qikip, Layixka yetip kəldi. Ular bu yərdiki kixilərnin Sidonluklarə qə ohxax hatirjəm, tinq-aman yaxawatkanlikini kərdi. Bularə qə zomigərlik kilidioqan düxmən yok idi. Ular öz dostliri boləjan Sidonluklardin yirak yaxap, ular din baxkilar bilən berix-kelix kilmaytti. ⁸ Bəx palwan öz kəbilisi turidioqan Zor'ah wə Əxta'olə qə kaytip kəlgəndə, kerindaxliri ular din:

– Nemilərnin kərdinglar? – dəp soridi.

⁹ – Yüringlar, biz u zeminə qə hujum kilayli! U zeminlar nahayiti esil ikən. Biz uni kərup turup kəndakmu jim turalaymiz? Ikkilənməy berip u yərlərnin kolə qə kəltürəyli. ¹⁰ Silər u yərgə barsanglar hatirjəm, turmuxi parawan yaxawatkan həlkni kərisilər. Huda bizgə bipayan, münbət boləjan bu zeminni beridu! – dedi ular.

¹¹ Xuning bilən Dan kəbilisidin 600 adəm korallinip Zor'ah wə Əxta'oldin yolə qə qikti. ¹² Ular berip Yəhuda zeminidiki Kiriya-yi'arimda karargah kurdi. Xu səwəbtin Kiriya-yi'arimning qərbidiki xu yərlər həziroqə qə «Dan karargahi» dəp atilip kəlməktə. ¹³ Ular yol üstidə Əfrayim taqlıq rayonidiki Mikahning öyigə kəldi. ¹⁴ Layix zeminə qə qarlawka berip kəlgən bəx palwan öz kerindaxliri qə mundak dedi:

– Silər bu öydə efod, oyma wə kuyma butlar wə kikiq butlarning barlikini biləmsilər. Xunga kəndak kilix kerəklikini yahxi oylixinglar.

¹⁵ Xuning bilən heliki bəx palwan yax Lawiy turidioqan Mikahning

Sərdarlar

öyining aldiqə kelip uningdin tinqlik soridi. ¹⁶⁻¹⁷ Bu wakıtta Dan kəbilisining korallanojan 600 adimi ixik aldida rohaniy yax Lawiyni ariqə eliwaldi. Dəl xu qaqda heliki bəx qarlıoquqi palwan öygə kirip, efod, oyma wə kuyma butlar wə kiqik butlarni elip mangdi.

¹⁸ Yax rohaniy ularning Mikahning öyigə kirip efod, oyma wə kuyma butlar wə kiqik butlarni elip mangojanlikini kərüp, ulardın «Bu nemə kılöjininglar?» dəp soridi.

¹⁹ Ular jawabən:

– Aqzingni yum, ünügni qikarma! Biz bilən mang, bizgə ustaz wə rohaniy bolöjin. Bir adəmning a'ilisidə rohaniy bolöjiningdin Isra'illarning pütün bir kəbilisigə rohaniy bolöjining yahxi əməsmu? – dedi.

²⁰ Rohaniy iqidə huxal bolup efod, oyma but wə kiqik butlarni elip ularoqə koşuldi. ²¹ Ular mal-mülüklerini elip, bala-qakiliri wə qarwa-mallirini aldiqə selip, öz yolioqə rawan boldi. ²² Ular Mikahning a'ilisidin uzap kətkəndə, Mikah bilən koşniliri yioqilip, Dan kəbilisidikilərnı koşlap yetixwaldi wə ²³ ularoqə warkiridi. Dan kəbilisidikilər kəynigə burulup, Mikahtın:

– Sən bunqə kəp adəmni baxlap kelip nemə ix kilməqisən? – dəp soridi.

²⁴ – Silər rohaniyimni wə mən yasiojan butlarni elip mangdinglar, mening neməm kaldı? Yənə meningdin «nemə kilməqisən» dəp sorawatamsilər? – dedi Mikah.

²⁵ – Biz bilən talaxma! Bolmisa kizikkan kixilər seni wə a'iləngdikilərnıng jenini alidu! – dedi Dan kəbilisidikilər.

²⁶ Xuning bilən, Dan kəbilisidikilər öz yolini dawamlaxturdi. Mikah ularning əzidin küqlük ikənlikini kərüp, amalsiz öyigə kaytip kətti.

²⁷ Dan kəbilisidikilər Mikah yasiojan butlarni wə rohaniy yax Lawiyni elip, Layixka kəldi. Ular Layixta tinq-aman wə hatirjəm yaxawatkan həlkni kiliq bilən kirojin kilip, xəhərgə ot koyuwətti. ²⁸ Ularni heqkim kutkuzmidi, qünki Layix Sidondin yirak idi, ular həm heqkim bilən berix-kelix kilmaytti. Bu xəhər Bəyt-rihob xəhiri ətrapidiki jilöjoqə jaylaxkanidi. Dan kəbilisidikilər bu xəhərni kaytidin kurup, u yərdə yaxap kaldı. ²⁹ Ular bu xəhərni Isra'illarning ooqli, əzlrining əjdadi bolöjan Danning nami bilən «Dan xəhiri» dəp atidi. Burun bu xəhərning ismi Layix idi. ³⁰ Dan həlki heliki oyma butni tiklidi. Ular bu zemindikilər sürgün kılinoquqə Musa pəyoqəmbərnıng nəwrisi, yəni

Gerxomning oqli Yonatan wə uning əwladlirini Dan kəbilisigə rohaniy kılıp təyinli. ³¹ Hudaning ibadətgahi Xilo xəhirigə jaylaxkan bolup, Dan kəbilisi Mikah yasioqan butni tikligənidi.

19-bab

Lawiy kəbilisidin bolqan bir adəm wə uning tokili

¹ U zamanlarda Isra'illarning padixahi yok bolup, Əfrayim taqlık rayonining qət bir yeridə Lawiy kəbilisidin bolqan bir adəm yaxaytti. U Yəhuda zeminidiki Bəytləhəm xəhiridə yaxaydioqan bir ayalni özige tokallıqka aldi. ² Birak, uning tokili buzukqilik kılıp, erini taxlap, Yəhuda zeminidiki Bəytləhəm xəhiridə yaxaydioqan atisining öyigə beriwelip, u yərdə tət ay turdi. ³ Bu Lawiy bir qakar bilən ikki exəkni elip, uning kəynidin berip, yahxi gəplər bilən uni kayturup kəlməkqi boldi. U yetip kəlgəndə, tokili uni atisining yenioqa baxlap kirdi. Atisi uni kərgəndə uni huxallik bilən kütüwaldi. ⁴ Keyinatisi uni üq kün tutup kaldi. Xuning bilən u bu öydə yəp-iqip, turup kaldi. ⁵ Tətinqi küni bolqanda, ular ətigən turup mangmaqqi boldi. Keyinatisi küyü oqliqqa:

– Azrak naxta kılıp, korsikınglarni toydurup menginglar, – dedi.

⁶ Xuning bilən u ikkisi olturup oqizalandi. Keyinatisi Lawiyqqa yənə:

– Būgün turup kelip, muxu yərdə kənglūnglarni hux kılqın, – dedi.

⁷ Lawiy ornidin turup mengixka təmxiliwidi, keyinatisi uni zorlap tutup kaldi. Xundak kılıp u yənə bir keqə qonup kaldi. ⁸ Bəxinqi künigə kəlgəndə, u ətigən turup mangmaqqi boldi. Keyinatisi:

– Tamak yəp qüxtin keyin menginglar, – dedi.

Xuning bilən ular tamakka turup kaldi. ⁹ Lawiy tokilini elip qakiri bilən mengixka təmxəlgəndə, keyinatisi uningqqa yənə:

– Karanglar, kəq bolay dəp kaldi, künmu olturay dedi, būgün qonup qelinglar. Muxu yərdə kəngül iqip, ətə ətigən səhər turup, yoloqa qıkinglar, – dedi.

¹⁰ Bu ketim u unimay, tokilini elip ikki exiki bilən yoloqa qıkti. Ular mengip Yibus, yəni Yerusalemoqa yekin kelip kaldi. ¹¹ Bu wakıt kün olturay degən wakıt idi. Qakiri uningqqa:

– Biz būgün muxu Yibuslarning xəhirigə kirip qonayli, – dedi.

¹² Hojayini uningqqa:

– Biz Isra'illaroqa təwə bolmioqan yatların g xəhiridə qonmaymiz. Biz

Sərdarlar

Gib'ah xəhriyə berip konayli, – dedi. ¹³ U qakiriya yənə:

– Biz Gib'ah yaki Ramah xəhərlirining birigə berip keqini ötküzəyli, – dedi.

¹⁴ Xundak kılıp ular yənə yolini dawam kildi. Ular Binyamin kəbilisigə təwə boləjan Gib'ah xəhriyə yekin qələjanda künmu olturdi. ¹⁵ Ular bu xəhərdə konux üqün, xəhər baziriya bardı, ləkin heqkim ularni öyigə kirgüzmidı. ¹⁶ Xu qaşda bir boway etizdin kaytip keliwatatti. U boway Əfrayim taşlık rayonidin kelip, Gib'ah xəhridə turup qələjan bolup, uningdin baxkılar Binyamin kəbilisidikilər idi. ¹⁷ Boway bu yoluqılarning bazarda turojanlikini kərup ularidin:

– Nəgə mangdinglar? Qəyərdin bolisilər? – dəp soridi.

¹⁸ Lawiy jawab berip:

– Biz Yəhuda zeminidiki Bəytləhəmdin Əfrayim taşlık rayonining qət bir yerigə ketip barimiz. Biz xu yərlik. Mən Yəhuda zeminidiki Bəytləhəmgə berip öygə kaytiwatkanidim. Əmma heqkim bizni öyigə kirgüzmidı. ¹⁹ Bizning ozuk-tülükimiz wə exikimizgə beridiəjan yəm-həxikimiz bar. Kəminiliri bilən tokilim wə qakirimningmu yətküdək neni wə xarabi bar, bizgə heq nərsə kerək əməs, – dedi.

²⁰ Boway:

– Sirtta konmanglar! Öygə mərhəmət, mən halinglardin həwər alay, – dedi.

²¹ Xuning bilən boway ularni öz öyigə elip kelip, ularning exikigə yəm bərdi. Ular putlirini yuyəjandin keyin, birlikdə oşizalandı.

²² Ular huxal-huram olturojanda xəhərdiki əktəmlər bowayning öyini kərxiwelip, dərwazini tohtimay kakti. Ular öy igisi bowayəja:

– Öyüngdiki ərni qikirip bər, biz uning bilən billə bolimiz, – dəp warkiraxti.

²³ Boway qikip ularəja:

– Buradərlər, bundak pəskəxlik kilsanglar bolmaydu. Bu mehman mening öyümgə qüxkən ikən, bundak nomusluk ixni kilixka yol qoymaymən. ²⁴ Mening tehi yuzi eqilmiojan kizim bar, yənə u adəmning tokilimu bar. Ularne elip qikip bəyə, silər ularni qandək ayəş asti kilsanglar məyli. Ularne nemə kilsanglar kilinglar. Birək bu ər bilən undək nomusluk ixni kilmanglar, – dedi.

²⁵ Birək ular bowayning səzini anglimidi. Xundaktimu heliki Lawiy tokilini ularəja elip qikip bərdi. Ular keqiqə u ayələja baskunqilik kılıp, dəpsəndə kildi. Tang süzüləy degəndə andin u ayəlni qoyup bərdi. ²⁶ U

ayal tang atkanda əzlrini kondurup qalojan bowayning dərwezisi aldiqə kelip, xu yərdə yikilip kelip, səhərgiqə xu yərdə yatti.

²⁷ Ətigəndə uning eri yolə qikmakqi bolup dərwezini eqip, tokilining dərwaza aldida yetip qalojanlikini, uning ikki kolining bosuqə üstidə turojanlikini kərđi. ²⁸ U tokiliqə:

– Ornungdin tur, mangayli, – dedi. Əmma hotunidin sada qikmidi. Xuning bilən u ər tokilini exəkkə artip yolə qikti. ²⁹ U öyigə kaytip kəlgəndin keyin, qoliqə piqakni elip, tokilini qanap on ikki parqə kilip parqilap, uni Isra'illar zeminining həmmə yerigə əwətip, ibrət kildi.

³⁰ Buni kərgənlər:

– Isra'illar Misirdin qikkəndin beri mundak ix əzəldin yüz berip bakmiqan, heqkim bundak ixni kərmigən. Əmdi bu ixni yahxi oylixip, kandak kilix kerəklikini məslihətlixəyli, – deyixti.

20-bab

Isra'illarning Binyamin kəbilisigə jaza yürux kilixi

¹ Xuning bilən pütkül Isra'illar, ximaldiki Dandin tartip, jənubtiki Bə'ərxəba wə xərktiki Gil'adojiqə boləjan zeminlardin kelip, Pərwərdigarning huzurida bir gəwdə bolup, Mizpah xəhirigə toplandı.

² Isra'il kəbililirining əksəkəlliri wə 400,000 adəm kiliq bilən qorallinip, rətmurət tizilip Hudaning jama'iti bolup hazir boldi ³ (baxka kəbililərninqmu Mizpahka toplanəjanlikining həwiri dərhal Binyamin kəbilisigə yetip bardı).

Isra'illar həlikə Lawiydin:

– Bizgə bu pəskəx ixning kandak yüz bərgənlikini eytip bərgin, – dəp soridi.

⁴ Tokili əltürülgən həlikə Lawiy mundak dedi:

– Mən tokilim bilən Binyamin kəbilisigə təwə boləjan Gib'ahka kəlduk wə keqidə xu yərdə kənop qalmakqi bolduk. ⁵ Keqidə Gib'ahlıqlarning əksəkəlliri kelip, mən qüxkən əyni kərxiwelip meni əltürməkqi boldi. Ular mening hotunumə pəskəxlik kilip, uning əlüxigə səwəbqi boldi.

⁶ Xuning bilən mən tokilimni parqilap, Isra'il həlkəning mirasi boləjan hər bir zeminə əwəttim. Qünki Gib'ahlıqlar Isra'illar arisida xundak nomussiz wə iplas ixtin birni kildi. ⁷ Isra'il həlkə buningə özünqlar bir nemə dənglar.

⁸ Xuning bilən həlkə birdək:

– Arimizdin heqkim öz qedirioja kaytmisun, heqkim öz oyigə yanmisun. ⁹ Qək taxlap Gib'ahka qarxi kandak urux kilixni bekitəyli.

¹⁰ Biz Isra'il kəbililiridiki hər yüz adəmdin onni, mingdin yüzni, yaki on mingdin mingni tallap, koxunni ozuk-tülük bilən təminləxkə koyimiz.

Koxunimiz Binyamin zeminidiki Gib'ahka yetip baroqanda, Gib'ahlıqlarning Isra'illar arisida kiləjan nomussizliki üqün ularni jazalaymiz, – deyixti.

¹¹ Xuning bilən Isra'illar bir gəwdə bolup, birliktə Gib'ahka koxun tartixti.

¹² Isra'il kəbililiri Binyamin kəbilisigə adəm əwətip:

– Silər kandaksigə muxundak kəbih ix kildinglar? ¹³ Silər hazir Gib'ahtiki heliki əktəmlərni bizgə qikirip beringlar. Biz ularni öltürüp, Isra'illar arisidin rəzillikni yokitayli, – dedi.

Binyaminlar Isra'il kerindaxlirining səzigə kənməy, ¹⁴ əksiqə, ular öz xəhərliridin kelip, Gib'ahka yiqilip, Isra'il həlki bilən urux kilixkə təyyar boluxti. ¹⁵ Gib'ahka toplanəjan Binyaminlardin 26,000 kiliqlik ləxkər wə Gib'ahlıqlardin hillanəjan 700 ləxkər səpkə tiziləjanidi. ¹⁶ Ləxkərlər arisida yənə tallanəjan 700 adəm bar bolup, ular solhay idi. Ularning hərbi saləja bilən tax atsa nixanəja təgməy kəlməytti. ¹⁷ Isra'illarning Binyaminlarni hesablimioqanda, jəng kilixkə mahir 400,000 kiliqlik ləxkiri bar idi.

¹⁸ Isra'il həlki Bəytəlgə berip Pərwərdigardin:

– Bizdin Binyaminlar bilən jəng kilixkə kaysi kəbilə awwal qixsun? – dəp soridi.

Pərwərdigar jawab berip:

– Yəhuda kəbilisi awwal qixsun, – dedi.

¹⁹ Isra'illar səhər ornidin turup, Gib'ahka yekin jayda bargah kuruxti.

²⁰ Isra'illar Binyaminlar bilən jəng kilixkə təyyar bolup, Gib'ah xəhirining aldidə jəng sepi tüzüxti. ²¹ Binyaminlar Gib'ahtin qikip 22 ming Isra'ilni öltürdi. ²² Ikkinqi küni Isra'illar bir-birigə mədət berip, uruxning birinqi künidikidək jənggiwar haləttə urux sepini kaytidin tüzüxti. ²³ Uningdin ilgiri Isra'illar Pərwərdigarəja kəq kirgüqə nalə-zar kəlip, uningdin:

– Biz yənə kerindaxlirimiz Binyaminlar bilən jəng kilsak bolamdu? – dəp soraxkanidi.

Pərwərdigar jawab berip:

– Beringlar, ularoşa hujum kilinglar, – dedi.

²⁴ Xuning bilən ikkinçi küni Isra'illar Binyaminlaroşa hujum kildi. ²⁵ U küni Binyaminlarmu Gib'ah'tin qikip, ularoşa karxi urux kildi. Ular Isra'illardin 18 ming kiliqlik ləxkəni öltürdi. ²⁶ Xuning bilən Isra'illarning barlik qoxuni Bəytəlgə berip, Pərwərdigarning huzurida olturup nalə-zar kildi wə kəqkiqə roza tutuxti. Pərwərdigarning aldida kəydürmə wə amanlik kurbanliki kilixti ²⁷ (U qaoqlarda Hudaning əhdə sanduki xu yərdə idi. ²⁸ Hərunning nəwrəsi, yəni Əl'azarning oqli Pinihas xu qaoqda rohaniy idi).

Isra'illar Pərwərdigardin:

– Biz yənə bir ketim kerindaxlirimiz Binyaminlar bilən urux kilaylimu yaki uruxni tohtitaylimu? – dəp soraxti.

Pərwərdigar ularoşa:

– Beringlar, mən ətə ularni silərnin kolunglaroşa qüxürüp berimən, – dedi.

²⁹ Xuning bilən Isra'illar Gib'ah'ning ətrapiqə bəktürmə koydi.

³⁰ Üqinçi küni, Isra'illar aldinki ikki küngə ohxax Gib'ah'ning aldida səp tüzüxti. ³¹ Ular Binyaminlarni xəhərdin aldap qikirixti. Binyaminlar awwalkioşa ohxax, Bəytəlgə baridioşan yol bilən Gib'ah'ka baridioşan yolda wə dalada jəng baxlap, Isra'illardin 30dək adəmni öltürdi.

³² Binyaminlar:

– Ularni awwalkidəkla məşlup kilimiz, – deyixti.

Isra'illar:

– Biz keqip, ularni aldap xəhərdin yoloşa baxlap qikayli, – deyixti.

³³ Xuning bilən barlik Isra'illar öz orunliridin kəzoşilip, Ba'al-tamar degən yərdə səp tüzüxüwatqanda, Gib'ah'ning sepil soşulmioşan yeridə bəktürmidə yoxurunup yatqan Isra'illarmu orunliridin etilip qikixti.

³⁴ Isra'illardin hillanoşan 10 ming ləxkər Gib'ah'ka xiddət bilən hujum kildi. Binyaminlar əzlrigə bala-kəzaning keliwatkanlikini biləlməy qaldi. ³⁵ Pərwərdigar Binyaminlarni Isra'illarning kəz aldida yokatti, yəni Isra'illar xu küni Binyaminlardin 25,100 kiliqlik ləxkəni öltürdi.

³⁶ Xundak kilip Binyaminlar əzlrining məşlup boləşanlikini bilip yətti.

Bu jəryanda yənə mundak ixlar yüz bərdi: Isra'illar Gib'ah' ətrapiqə bəktürmigə koyəşan adəmlirigə ixənq kilip, Binyaminlarni aldap, turoşan yeridin qekinixti. ³⁷ Xuning bilən bəktürmidikilər Gib'ah'ka bəşüp kirdi. Ular kirgəndin keyin, pütün xəhərdikiləni kiliq bilən kətl kildi.

³⁸ Isra'illar bəktürmidikilər bilən xəhərgə ot koyup, is-tütək pəyda kilip,

Sərdarlar

bəlgə berixni kelixiwalojanidi. ³⁹ Ular bu bəlgini kərgəndin keyin, qekinixtin tohtap, arkiqə yenip jəng kilixi kerək idi.

Isra'illar kaqқан kiyapətkə kiriwalojan qaşda, Binyaminlar ularoşa hujum kilip, Isra'illarning 30dək adimini ɵltürgənidi.

Binyaminlar:

– Ularni jəzmən baxtikidək məşlup kilimiz! – deyixti.

⁴⁰ Binyaminlar arkisioşa qarap pütin xəhərdin koyuk is-tütəkning pələkkə kɵtürülgənlikini kɵrdi. ⁴¹ bu qaşda Isra'illar kəynigə yenip Binyaminlaroşa hujum kildi. Ular buni kɵröp, bexioşa bala-kaza kəlgənlikini bilip, alakzadə boluxti. ⁴² Xuning bilən ular Isra'illardin keqip qəlgə qarap qekinixkə baxlidi, birak ular keqip kutulalmidi. Qünki Isra'illar ətraptiki xəhərlərdin qikip ularni kiroşin kildi. ⁴³ Isra'illar Binyaminlarni korxap, ularni tohtimastin koşlap Gib'ahning künqikix təripidə yokatti. ⁴⁴ Xuning bilən Binyaminlarning 18 ming palwinining həmmisi ɵldi. ⁴⁵ Qaloşan adəmlər qəldiki Rimmon kiyə texi təəpkə qarap kaqti. Yol boyi Isra'illar ularning yənə bəx ming adimini ɵltürdi. Keyin ular ular Gid'oməşiqə koşlap berip, ularning yənə ikki ming adimini ɵltürdi.

⁴⁶ Xu küni Binyaminlarning 25 ming kiliqlik palwinining həmmisi ɵldi. ⁴⁷ Qaloşan 600 adəm qəldiki Rimmon kiyə texining yenioşa keqip berip, u yərdə tət ay turdi. ⁴⁸ Isra'illar Binyaminlarning xəhərlirigə kaytip berip, ularning barlik adəmliri wə mal-qarwilirini kiliq bilən kirip, xəhərləni wə uqrioşan baxka nərsiləni kəydüröp taxlidi.

21-bab

Binyamin kəbilisidikilərgə hotun tepip berix

¹ Isra'illar Mizpahta kəşəm iqip: «Arimizdin heqkim kizlirini Binyaminlaroşa hotunlukka bərmisun» deyixkənidi.

² Isra'il həlki Bəytəlgə kelip, Hudaning huzurida kəqkiqə olturup, ün selip həngrəp yioqlaxti. ³ Ular:

– I Pərwərdigar, Isra'illar etikad kilip kəlgən Huda! Nemə üqün bundak ix yüz beridu? Isra'illardin bir kəbilə aziyip kəttişu! – deyixti.

⁴ Ətisi həlk səhər turup, xu yərdə bir kurbanlik supisi kurup, kəydürmə wə amanlik kurbanliki kilixti. ⁵ Isra'illar:

– Isra'il kəbililiridin kim Pərwərdigarning jama'iti boluxka kəlmidi? – deyixti.

Burun ular Mizpahta Pərwərdigarning aldiqja kəlmigənlər toqrisida kattik kəsəm iqip: «Bu yərgə kəlmigənlərni qokum öltürimiz» deyixkənidi.

⁶ Isra'illar kərindaxliri Binyaminlar toqrisida kayoqurup:

– Būgün Isra'il kəbililiridin bir kəbilə aziyip kətti. ⁷ Biz burun Pərwərdigarning aldida ularqja kizlirimizni hotunlukka bərməymiz dəp kəsəm iqixkəniduk, əmdi ulardin həyat kəloqanlirining hotun elix ixini kəndək həl kiliximiz kerək? – deyixti.

⁸⁻⁹ Isra'illar yənə:

– Isra'il kəbililiri arisidin kim Pərwərdigarning huzuriqja jəm bolux üqün Mizpahka kəlmidi? – deyixip, adəmlərni sanax arkilik Gil'adtiki Yabex xəhiridin heqkinning Mizpahtiki yiojilixka kəlmigənlilikini bilixti.

¹⁰ Jəm bolqanlar iqidin 12,000 palwanni tallap ularqja:

– Silər Gil'adtiki Yabex xəhirigə berip, ularning hotun, bala-qakilirinimu koymay kiliq bilən kirip taxlanglar. ¹¹ Silər yənə barlik ərlərni wə ərlər bilən billə bolqan ayallarning həmmisini kirip taxlanglar, – dəp jekilidi.

¹² Isra'illar Gil'adtiki Yabexliklər iqidin yüzi eqilmioqan, ərlərgə yekün kəlmigən 400 kizni tepip, ularni Kən'an zeminining Xilo xəhididiki bargahka elip kəldi.

¹³ Kayta jəm bolqan Isra'illar Rimmon kiya texining yenidiki Binyaminlarqja həwər əwətip, ularqja amanlik beridioqanlikini eytti.

¹⁴ Xuning bilən Binyaminlar kaytip kəldi. Isra'illar Gil'adtiki Yabex xəhiridin öltürməy elip kəlgən 400 kizni ularqja hotunlukka bərdi, əmma ularqja bu kizlar yetixmidi. ¹⁵ Xuning bilən kəpqilik Binyaminlar üqün yənə kayoquruxti, qünki Pərwərdigar Isra'il kəbililiridin birini yok kilqjanidi.

¹⁶ Yiojilixta aksakallar:

– Binyaminlarning hotun-kizlirining həmmisini yokattuk, həyat kəloqan ərlərgə kəyərdin hotun tepip berimiz? – deyixti. ¹⁷ Ular yənə:

– Həyat kəloqan Binyaminlar əwlad kəlduruxi kerək, xundila Isra'illarning Binyamin kəbilisi yokilip kətməydu. ¹⁸ Əmma biz ularqja öz kizlirimizni hotunlukka bərləməymiz, qünki biz kəsəm iqip: «Binyaminlarqja kizlirini hotunlukka bərgənlər lənətkə kəlsun» deyixkən.

¹⁹ Mana, Pərwərdigar üqün yilda bir ətüzüldioqan heytmu kelip kəldi. Biz bu heytni Bəytəlning ximali, Bəytəldin Xəkəmgigə sozulqan yolning xərki wə Libonaning jənubidiki Xilo xəhididə

ötküzümüz, – deyixti.

²⁰ Xuning bilən ular Binyaminlaroşa:

– Silər üzümlükkə berip bəktürmidə turunglar. ²¹ Silər saklap turup, Xilo kızliri ussul oynioşili kəlgəndə, hərbinglar birdin tutup, Binyamin zeminoşa hotunlukka elip ketinglar. ²² Ularning atisi yaki kerindaxliri kelip bizgə dəwa kılsa, biz ularoşa: «Bizning yüzimizni kılip Binyaminlaroşa iltipat kılinglar, qünki biz Gil'adtiki Yabextiki jəng məydanida ularoşa yətküdək kız tapalmiduk. Silər kızinglarni kəstən ularoşa bərgən əməs, xunga silər gunahsız» dəymiz, – deyixti.

²³ Xuning bilən Binyaminlar ularning deginidək əzligigə yətküdək ussulqi kızlarni hotunlukka tutup elip kətti. Keyin ular yurtlirioşa kaytip, öz xəhərlirini baxkidin kurup, xu yərlərdə yaxap kaldı. ²⁴ Xundak kılip Isra'illar tarkilip, həmmisi öz kəbilisi, öz jəməti wə əzligigə təksim kılinoşan zeminoşa kaytixti.

²⁵ U zamanlarda Isra'illarning padixahi yok idi. Hər kim əzi toşra dəp karioşan ixini kılatı.

Rut

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Muqəddəs Kitabning «Sərdarlar» qismida hatiriləngən külpətlik künlər – «Rut» tiki wəqələarning arqa kəriüxüdür. Sərdarlar Isra'illar üstidin həkümranlıq yürüzgəngən qaqşlar – Isra'illar Kən'an zeminiqə jaylaxkəndin tartip taki padixahlıqni quruxkəiqə bolqan wəqitni yəni təhminən miladiyidin burunqı 13-əsirdin 11-əsirgəiqə bolqan wəqitni öz iqiğə alidu. Sərdarlar – Huda təripidin təyinləngən adəmlər bolup, ular əyni qaqşda öz həlqini yetəkləp, ularni qoxna əlləarning bozək qilixidin qutulduratti. Tinq wəqitlarda bolsa, ular həlq arisida sot qilatti.

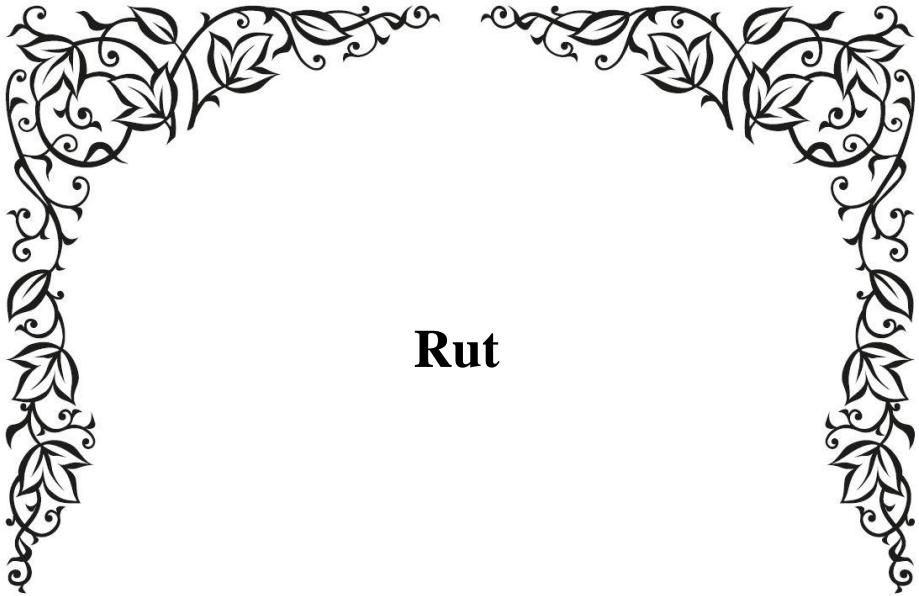
«Sərdarlar»da Hudaning həlqining qayta-qayta Pərwərdigardin yüz örügəndə uqriqan bala-qazaliri yezilqan. Dəl buning əksiqə, muqəddəs kitabning «Rut» degən qismida Pərwərdigarqə ihlasmən birqanqə qəhrimanlarning pəyda bolqanliqi həmdə yat millətning bir əzasining Isra'il həlqi etiqad qilip kəlgən Hudaqə yüzlinixi bilən bəhtlik bolup, Hudaning sadıq həlqining bir əzasiqə aylanqanliqi yezilqandur.

Kitabimizdiki bax xəhs rut Mo'abliq bolup, u bir Isra'ilqə nikaqlinidu. Eri əliup kətkəndin keyin, qeynanisiqə qongqur wapadarliqini kərsitip, uning bilən birgə Isra'iliyəgə baridu. Xundaqla Isra'illar etiqad qilip kəlgən Hudani qəbul qilidu.

Ahirida aldinqi erining Isra'il tuşqanliridin birigə nikaqlinidu. Uning əwladidin Isra'ilning uluq padixahı Dawut kelip qiqidu.

Tezis:

1. Əlimələk a'ilisining Mo'ab eligə berixi (1-bab 1-ayəttin 5-ayətqiğə)
2. Na'omi bilən Rutning Bəytləhəmgə qaytip kelixi (1-bab 6-ayəttin 22-ayətqiğə)
3. Rutning Bo'azning etizida baxaq terixi (2-bab)
4. Rutning hamanqə berip, Bo'az bilən kəriüxüxi (3-bab)
5. Bo'azning Rutni nikaqlıqə elixi (4-bab 1-ayəttin 12-ayətqiğə)
6. Padixah- Dawut Bo'az bilən Rutning əwladidur (4-bab 13-ayəttin 22-ayətqiğə)

Rut

¹ Əlimələk a'ilisining Mo'ab eligə berixi

¹⁻² Isra'iliyəgə sərdarlar həkümranlik kılqan qaqlarda, dələt iqidə kəhətqilik yüz bərdi. U qaqlarda Yəhuda zeminining Əfrata rayonidiki Bəytləhəm xəhiridə Əlimələk isimlik bir kixi bar idi. U yurtidin ayrilip, hotuni Na'omi xundakla Mahlon wə Kilyon isimlik ikki oqlini elip, Mo'ab eligə berip, u yərdə waqitlik turdi. Ular u yərdiki waqtida ³ Əlimələk aləmdin ətüp, Na'omi ikki oqli bilən kaldı. ⁴ Ikki oqli Mo'ab yurtining kizliridin Orpah wə Rutlarəja öyləndi. Ular u yərdə on yılqə yaxioqandin keyin, ⁵ Mahlon wə Kilyonlarmu wapat bolup, Na'omi pərzəntsiz tul bolup kaldı.

Na'omi bilən Rutning Bəytləhəmgə kaytip kelixi

⁶ Na'omi Mo'abta turoqan waqtida Pərwərdigarning öz həlkigə bəht ata kilip, ularəja mol həsul bərgənlikini anglap, yurtioqə kaytmakqi boldı. ⁷ U ikki kelini bilən billə burun turoqan makanidin ayrilip, Yəhuda zeminiəja karap mengix yolida ⁸ ikki kelinigə:

– Silər əmdi ananglarningkigə kaytip kətsənglar. Silər manga wə mərhumliringlarəja yaxxi kariəjininglardək, Pərwərdigarmu silərgə yaxhilik ata kiləjay. ⁹ Pərwərdigar silərnig yənə nikahlinip, öylük-oqaklik bolup, amanlikta yaxixinglarni nesip kilsun, – dedi.

Xuning bilən Na'omi ularni sөyүp koydi, lekin ikki kelin:

¹⁰ – Yak! Biz siz bilən billə öz hөlkingizning yenioqa ketimiz, – dөp ün selip, yioqlixip ketixti.

¹¹ Birak Na'omi:

– Kizlirim, kaytip ketinglar! Nemixka mən bilən ketisilər? Oylap bekinglar, mən yənə silərgə ər bolidiojan oqul tuqalamdimən? ¹² Kaytip ketinglar, kizlirim, menginglar! Mening yexim nikahlinix yexidin ötүp kötti. Nikahlinixka azrak ümidnimu bar dəyli, əgər mən bugünla birsigə tegip, oqulluk boldummu dəyli, ¹³ silər u oqullar balaqətkə yətküqə kütүp turalamsilər? Silər baxka ərgə təgməy ularni kütələmsilər? Yak! Kizlirim, bundak boluxi mumkin əməs. Meni Pərwərdigar urdi. Pərwərdigarning manga ata kiləjan xor pexanilikini silər tartsanglar toqra bolmaydu, – dedi.

¹⁴ Ular yənə kattik yioqlaxti. Orpah keynanisini sөyүp koyup kötti. Lakin Rut keynanisini qing kuqaklidi. ¹⁵ Na'omi uningoja:

– Rut, kelin singling öz hөlkining wə ilahining yenioqa kötti. Sənmu uning kəynidin kaytkin! – dedi.

¹⁶ Birak Rut:

– Meni sizdin tenip kexingizdin ketixkə zorlimang. Siz nəgə barsingiz, mənmu xu yərgə barimən. Siz nədə tursingiz, mənmu xu yərdə turimən. Sizning hөlkingiz meningmu hөlkim. Sizning Hudayingiz meningmu Hodayim. ¹⁷ Siz kəyərdə əlsingiz, mənmu xu yərdə əlimən wə xu yərgə kəmulimən. Ölümdin baxka heqkəndak nərsə bizni ayriwetəlməydu! Əgər mən bu kəsimimgə əməl kilmisam, Pərwərdigar meni kattik jazalisun, – dedi.

¹⁸ Rutning əzi bilən billə ketixni xunqilik küqlük tələp kilawatkanlikini kərgən Na'omi uni kayta zorlimidi.

¹⁹ Ular billə mengip Bəytləhəmgə bardı. Ular yetip barəqanda, pütүн xəhər həlki hayajanəqa qəmdi. Ayallar əjəblinip, bir-birigə:

– U rasttinla Na'omimidu? – deyixti.

²⁰ Na'omi:

– Meni Na'omi [mənisi «yekimlik»] deməy, Mara [mənisi «aqqik»] dənglar! – dedi. U yənə ularəja:

– Həmmigə kədir Huda meni xor pexanə kildi. ²¹ Mən yurtumdin kətkinimdə bəhtlik idim, lekin hazır Pərwərdigar meni həmmidin məhrum kildi. Pərwərdigar meni əyiblidı, həmmigə kədir Huda manga külpət saldı. Xundak tursa, silər meni nemixka yənə Na'omi dөp

ataysilər!? – dedi.

²² Xu tərīkidə Na'omi wə uning Mo'ablik kelini Rut Mo'abtin qayıtip kəldi. Ular Bəytləhəmgə yetip kəlgəndə, arpa ormisi əmdi baxlanoqanıdi.

2-bab

Rutning Bo'azning etizida baxak terixi

¹ Na'omining Bo'az isimlik bay həm abruyluk bir tuoqkini bar bolup, u Na'omining eri Əlimələkning jəmətidin idi.

² Bir küni Rut Na'omiqə:

– Mening etizəyə berip baxak teriximgə maqul bolsingiz, beximni silaydiqan birər kixining kəynidə ixləy, – dedi.

– Məyli, barəjin, kizim, – dedi Na'omi.

³ Rut etizəyə berip, ormiqilarning kəynidin mengip, qeqilip kətkən arpa baxaklirini tərđi. Bu etiz dəl Bo'azning idi.

⁴ Rut etizda baxak teriwatqanda, Bo'az Bəytləhəmdin kəldi. U ormiqilarəyə:

– Pərwərdigar silər bilən billə boləyay! – dəp salam bərđi.

– Pərwərdigar sizgə bəht ata kıləyay! – dəp salam kayturđi ular.

⁵ Bo'az ormiqilarəyə məs'ul kixidin:

– Awu kimning kızı ikən? – dəp sorıdı.

⁶ U:

– U Mo'ablik kiz ikən, Na'omi bilən billə Mo'abtin kəptu. ⁷ U məndin ormiqilarning kəynidin mengip, baqlamlarning arisidin yərgə qeqilip kətkən baxaklarni teriwelixni tələp kıləjanıdi. Səhərdin beri ixləp, kəpidə pəkət bir az aram elip, yənə ixləwatıdu, – dəp jawab bərđi.

⁸ Bo'az Rutning yenioqə berip uningəyə:

– Əy kizim, gepimgə kulak sal! Sən baxakni baxkılarning etizlirioqə berip tərməy, bu yərdə kəlip, ayal hizmətkarlırimning kexida tərgin. ⁹ Ər hizmətkarlırim kəyərdə orma orsa, sən ayal hizmətkarlırim bilən billə axu yərgə bar. Ər ormiqilirimoqə seni bozək kılmaslikni tapılaymən. Ussisang, ular toxkuzup koyəqan komzəklərdin su elip iqkin, – dedi.

¹⁰ Rut Bo'azning aldida tizlinip, bexini yərgə təgküzüp:

– Mən bir musapir tursam, nemixka beximni silap, bunqiwala qəmhərluk kılisiz? – dedi.

¹¹ Bo'az uningəyə:

Rut

– Sən tul kələndin keyin keynanangoşa kələn wəpadarlığingni angliqanidim. Sening ata-anang wə öz yurtungdin kəndək ayrılıp, bu yat həlk iqiğə kəndəkqə kelip kələnlikingdin toluk həwirim bar.

¹² Pərwərdigar kələn yaxhilikliringni özünggə yanduroşay. Sən kaniti astida panahlık izdigən Isra'illarning Hudasi Pərwərdigar sanga mol iltipatinı yaşduroşay, – dedi.

¹³ Rut uningoşa:

– Hojam, siz munga bək qong yaxhilik kildingiz, gərqə mən sizning dedəkliringizdin bolmisammu, munga xundək mulayim sözləni kılıp, kənglümgə təsəlli bərdingiz, – dəp jawab kayturdi.

¹⁴ Tamək wakti boləşanda, Bo'az Rutka:

– Kəni, kəlgin, nanoşa eşiiz təgkin. Aqqıksuoşa təgküzüp yegin, – dedi.

Rut ormiqilar bilən billə olturdi. Bo'az uningoşa kəmaqtin elip bərdi. U toyoşuqə yedi wə axurup koydi. ¹⁵ Rut ornidin turup yənə baxək tərgili kətkəndə, Bo'az ər ormiqilirişoşa:

– U oruloşan başlamlarning arisida yürüp tərsimu tosmanglar wə azar bərmənglar. ¹⁶ Həttə uning üqün başlamlardin azrak suşurup qikirip qoyunglar. Uni əyiblimənglar, – dəp tapilidi.

¹⁷ Xuning bilən Rut kəq kirgüqə etizda ixlidi. U terip kəlgən baxəkləni sokkanda, yerim halta degüdək dan qikti. ¹⁸ Rut arpisini elip, xəhərgə kaytip kəlgəndə, kəyanisi uning tərgən arpisini kərđi. Rut exip kələn tamikini elip uningoşa bərdi. ¹⁹ Na'omi uningoşa:

– Bunqiwala kəp arpini kəyərdin terip kəlding? Sən kimning etizida ix kilding? Sanga şəmhorluk kələn xu kixiğə Huda rəhmət kilsun! – dedi.

Rut kəyanisişoşa əzining Bo'azning etizida ixligenlikini eytip bərdi.

²⁰ Na'omi rohlanəşan halda:

– ----Həyat bizlərgə mehir-xəpkitini kərsitix bilən əlöp kətkən ərlirimizgə sadik boləşan Bo'azəşoşa Pərwərdigar zor bəht yaşdursun! – dəp du'a kildi. U yənə:

– U kixi bizning yekin tuşkanlirimizning biri bolidu. Uning bizgə kərax məs'uliyitii bar, – dedi.

²¹ – Yənə mening taki orma ayaşlaxkuqə öz ormiqiliringning kəynidin baxək teriximğə ruhsət bərdi, – dedi Rut.

²² Na'omi kelinigə:

– Xundək kələşin, kizim! Bo'azning ayal hizmətkarliri bilən billə ixligin. Əgər baxka kixiləşning etizlirişoşa barsang, seni bozək kilixi mumkin, – dedi.

²³ Xundak kilip Rut arpa, buqdaylar orulup bolqanqqa kədər, Bo'azning ayal hizmətkarliri bilən billə baxak tərđi. U keynanisi bilən billə turiwərđi.

3-bab

Rutning hamanqqa berip, Bo'az bilən kərüxüxi

¹ Bir məzgil ötkəndin keyin, Na'omi kelini Rutqa:

– Həy kizim, mən sanga baxpanah bolidiqan bir ər tapay. Sən əmdi öy-oqaklik bolup kalqin. ² Sən ayal hizmətkarliri bilən billə ixligən Bo'azning bizgə tuqkan ikənlikini bilisənq. Səzümni angla! Bügün kəqtə u hamanda arpa sokidu. ³ Sən üsti-bexingni uyuyup, özünggə ətir qeqip, qiraylik kiyimliringni kiyip, hamanqqa barqin. Lekin u yəp-iqip boluqqa, sening u yərgə barqanlikingni tuyup kalmisun. ⁴ Uning yatidiqan yerini kərüwal. U yetip bolqanda, qandurmay berip, yotkinini eqip, uning ayaq tərpidə yetiwalsang, u sanga nemə kilix kerəklikini eytidu, – dedi.

⁵ – Siz nemə desingiz mən xuni kilimən, – dəp jawab kayturdi Rut.

⁶ Xuning bilən Rut hamanqqa berip, keynanisining deginidək kildi.

⁷ Bo'az yəp-iqip bolqandin keyin, kəngli azadə bolup rahətləndi wə haman dəwisining kəynidə yetip, uykuqqa kətti. Rut xəpə qikarmay, yotkinining ayaq tərpinini eqip koyup, xu yərdə yatti. ⁸ Tün yerim bolqanda Bo'az muzlap kətkənliktin oyqinip, aldiqqa engixkəndə ayaq tərpidə bir ayalning yatkinini kərüp, həyran bolup:

⁹ – Sən kim? – dəp soridi.

U:

– Bu mən, Rut, qakiringiz. Siz manga karax məs'uliyiti bar bolqan yekin tuqkinim. Xunga manga kanitingizni sayə kilip, meni əmringizgə alsingiz! – dedi.

¹⁰ Bo'az uningqqa:

– Öy kizim, Pərwərdigar sanga kəp bəht ata kilsun! Sening hazir eringning jəmətigə kərsitiwatkan sadakiting burun kərsətkən sadakitingdinmu artuktur. Qünki sən puli bolsun-bolmisun bir yaxni tapalaytting, lekin undak kilmiding. ¹¹ Kizim, qəm kilma! Sening tələp kilqanliringning həmmisini mən orundap berimən, qünki xəhərdikilərninng həmmisi sening bir yahxi ayal ikənlikingni bilidu.

¹² Mən həkikətən sening yekin tuşkinining, birak bilginki, sanga məndinmu yekin yənə bir adəm bar. ¹³ Bütün keqə bu yərdə qal. Ətə səhərdə mən uning bilən paranglixip, uning sanga tuşkanlik həkkini ətəxni halaydiqan-halimaydiqanlikini bilip bakay. U əzining burqini ada kilip, seni alsa, yahxi boləjini; əgər halimisa, mənggü hayat Pərwədigar aldida kəsəm kilimənki, seni özüm əmrimgə elip, bu burqni ada kilimən. Əmdi sən tang atkuqə bu yərdə yetip tur! – dedi.

¹⁴ Rut uning ayaq tərpidə yatti. Lekin tang süzülüxtin burun ornidin turdi, qünki Bo'az uning bu yərgə kəlgənlikini baxkılarning bilip kəlixini halimaytti.

¹⁵ Bo'azmu ornidin turup uningəja:

– Yəpinqangni eqip tutup tur, – dedi.

U xundak kildi. Bo'az uningəja ikki halta degüdək arpini usup, mürisigə artip qoyup, əzi xəhərgə kətti.

¹⁶ Rut öyigə kaytip barəjinida, keynanisi uningdin:

– Ixliring kandaq boldi, kizim? – dəp soridi.

Rut Bo'azning əzigə kiləjanlirini keynanisiəja eytip bərdi.

¹⁷ – U meni sizning aldingizəja kuruk kol kaytmisən dəp, bu yəpinqidiki arpini bərdi, – dedi Rut.

¹⁸ Na'omi uningəja:

– Bu ixlarning ahiri qikkuqə, bu jayda təhir kilip turojin. Bo'az bugün bu ixlarni pütküzməy boldi kilmaydu, – dedi.

4-bab

Bo'azning Rutni nikahioja elixi

¹ Bu arida Bo'az xəhər dərwazisiəja berip, u yərdə olturdi. Uzun ətməy əzi eytkan Əlimələkning əng yekin tuşkinimu u yərdin ətüp kaldi. Bo'az uningəja:

– Buradər, bu yərgə kelip oltur! – dəp qakirdi, u kelip olturdi.

² Bo'az yənə xəhərnin aksakalliridin on nəpirini təklip kilip, ularnimu bu yərdə olturojuzdi. Kəpqilik olturup boləjandin keyin, ³ u həliki tuşkinioja:

– Buradirimiz Əlimələkning ayali Na'omi Mo'abtin kaytip kelip, əzlidirigə təwə zeminini satmaqqi boluwatidu. ⁴ Xunga seni bu ixtin həwərləndürməkqidim. Əgər sən bu yərnə elixni halisang, muxu yərdə

olturoqan aksakallar wə həlki'aləm aldida aloqin. Əgər halimisangmu məyli, oquq eytkin, buni mening bilixim kerək, qünki aldi bilən sening elix hokukung bar. Andin keyin nəwət manga kelidu, – dedi.

Həliki tuoqini:

– Alimən, – dedi.

⁵ Bo'az uningqa:

– Hop! Əgər sən u zeminni Na'omidin alsang, mərhumning Mo'ablik tul hotuni Rutnimu elip, mərhumning namini saklap kelix üçün əwlad qaldurup, əwladioqa bu yərnı miras kılıxing kerək, – dedi.

⁶ U kixi:

– Undakta bu yərnı elix hokukumdin waz keqimən, qünki balilirimoja qalidioqan miras bəlünüp ketidikən. Sən aloqin! Mən alalmaymən, – dəp jawab bərdi.

⁷ Əyni waqitlarda Isra'iliyəliklərnıng mal-mülük, soda-setik ixlirida mundak bir adət bar idi. U bolsimu satquqi öz kəxini yexip, aloquqioqa berətti. Ular soda-setikning pütəkənlikini muxu usul bilən ipadiləytti.

⁸ Xunga u kixi Bo'azoja:

– Sən aloqin! – dəp kəxini selip, Bo'azoja bərdi.

⁹ Bo'az u yərdiki aksakallar həm jama'ətək:

– Əy jama'ət, gepimgə kulak selinglar! Bügün həmminglar guwahqi, mən Na'omidin Əlimələkning mirasi yəni Kilyon bilən Mahlonjoqa təwə boləqan yər-zeminlarnı özümning ilkingə alimən. ¹⁰ Xuning bilən birgə əlgən kixining mirasioqa waris qaldurux üçün həm uning namining buradərliri arisida untulup kelip, öz yurtı iqidə əqməsliki üçün, mərhum Mahlonning ayali Mo'ablik Rutnimu əmrimgə alimən. Bügün silər bu ixlarjoqa guwahqi boləqaysilər, – dedi.

¹¹ Dərwazining yenidiki aksakallar wə jama'ət:

– Xundak, biz guwahqidurmiz. Pərwərdigar Yakupning ayalliri Rahilə bilən Leyahqa nuroqun pərzənt bərginidək, hotunung Rutkimu kəp pərzənt ata kiləqay. Əfratada bay boləqaysən. Bəytləhəmdə naming izzət-abruy tapkay. ¹² Pərwərdigar bu yax ayaldin sanga nuroqun əwlad ata kiləqay, uruk-jəmətingni Tamarning Yəhudajoqa tuəqup bərgən oqlı Pərasning jəmətigə ohxax awat kiləqay, – dəp du'a kilixti.

Padixah- Dawut Bo'az bilən Rutning əwladidur

¹³ Xundak kilip Bo'az Rutni əmrigə elip, ular bir təkियigə bax koydi. Pərwərdigarning kudriti bilən Rut həmilidar bolup, bir oqul tuəqdi.

¹⁴ Xəhərdiki ayallar Na'omiçə:

– Pərwərdigarçə mədhiyələr okulsun! U bügün sizgə tayanq bolidiçən bir nəwrə ata kildi. Uning nami Isra'iliyədə izzət-abruy tapsun. ¹⁵ Siz üçün yəttə oçuldinmu əwzəl kəliningiz sizgə yahxi kəridi, hazır u sizgə bir nəwrə tuçup bərdi. Bu nəwringiz sizning kəlingizçə kəl, putingizçə put bolup, yaxançən waktingizdə tayanqingiz bolidu, – deyixti.

¹⁶ Na'omi bu balini kəliçə elip, baçriçə qing basti wə uning bakkuçi qong anisi boldi.

¹⁷ Koxna ayallar bəs-bəstə:

– Na'omi bir oçul nəwrilik boldi! – deyixip, bəliçə Obed dəp at kəydi.

Obed bolsa Yixayning atisi idi. Yixay bolsa padixah Dawutning atisi idi.

¹⁸⁻²² Pərəstin Dawutkiçə bolçənlarning nəsəbnamisi: Pərəs Həzronning atisi, Həzron Ramning atisi, Ram Amminadabning atisi, Amminadab Nahxonning atisi, Nahxon Salmonning atisi, Salmon Bo'azning atisi, Bo'az Obedning atisi, Obed Yixayning atisi, Yixay bolsa Dawutning atisidur.

Samu'il birinchi wə ikkinchi qisim

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Miladiyədin burunqi 15-əsirdə Musa pəyqəmbər Isra'illarni Misirdin elip qikip, Pərwərdigar ularqə berixkə wədə qilqan zeminqə baxlap baridu. Wəhalənki, Isra'illar Pərwərdigarqə izqil həlda ixənməy kəlgəqkə, ularning u zeminqə kirixigə 40 yil waqit ketidu. U waqitta Musa pəyqəmbər aləmdin ətkən bolup, Isra'illarqə Yoxuwa degən adəm baxqilik qilip, ularni Pərwərdigar wədə qilqan zeminqə elip kiridu. Isra'illar u zeminni igiləp bolqəndin keyin, Yoxuwamu aləmdin ətidu wə keyinqə Isra'illarqə Huda təripidin təyinləngən sərdarlar yetəqkilik qilidu.

Muqəddəs Kitabning «Samu'il» qismidin Samu'il pəyqəmbər, Sa'ul padixah wə Dawut pəyqəmbərlərninğ hayati həqkidikeyi bayanlarni tapalaysiz.

Samu'il pəyqəmbər Isra'iliyə padixahliqəninğ tiklinixidə muhım rol oyniqan pəyqəmbərdur. Uning təsiri astida, Isra'illar ayrim-ayrim sərdarlar təripidin yetəqkilik qilinidiqan, əz'ara munasiwətliri yiraq bolqan on ikki kəbilidin tərkiy tapqan həlktin, birla padixah təripidin həkümranlıq qilinidiqan, birlikkə kəlgən həlkkə aylanqan. Bu wəqələr miladiyədin burunqi 11-əsirdə yüz bərgən. Samu'il pəyqəmbər Isra'illarninğ əng ahirki həkümranlıq qiləuqi sərdaridur.

Pərwərdigar Samu'il pəyqəmbərgə Sa'ulni padixah qilip tikləxni eytidu, xuning bilən Sa'ul Isra'iliyəninğ birinqi padixahi bolidu. Keyinqə Sa'ul Pərwərdigarqə boysunmiqəqkə, Pərwərdigar Samu'il pəyqəmbərgə Sa'ulning əwladidin bolmiqan Dawutni uning orniqə padixah qilip tikləxni buyruydu.

Gərqə Samu'il Dawutni padixahliqkə təyinligən bolsimu, əmma uning padixahliq təhtigə olturuxiqə nurqun yillar ketidu. Dawut bu yillarni nahayiti eqir japa-muxəkkətlər bilən ətküzgən bolup, bu japa-muxəkkətlər jəryanida uning Hudaqə baqliqan ümidi üzülməydu. Bərhəq, Huda uningqə mədət berip, uni qoşdaydu.

Muqəddəs Kitabning «Samu'il ikkinqi qismi»da Sa'ul padixahning əlümi wə Dawut pəyqəmbərninğ aldi bilən Yəhuda kəbilisigə, andin pütkül Isra'iliyəgə padixah bolqanlıki təswirləngən. Xuning bilən birgə Dawut padixahning Hudaqə tayinip, Isra'illarninğ düxmənliri üstidin

qalibə qilip, Isra'iliyə tarixidiki danixmən, adalətlik wə əng uluq padixah bolqanliqi ajayıp təsirlik halda bayan qilinidu. Gərqə Dawut pəyqəmbər uluq padixah bolqan bolsimu, umu eqir gunahlarıni ötküzidu. Uning Sa'ul padixahın pərqlik yeri xuki, Huda uningqa gunahlırini kərsitip bərgəndə, u towa qilidu «Samu'il ikkinqi kışim, 12-bab, 12-, 13-ayətlər». Uning gunahlıri eqir aqiwətlərnı elip kəlgən bolsimu, mehir-xərkətlik Huda uni kəqürüp, padixahliqın elip taxlimaydu. Dawut pəyqəmbər izqil halda Hudaqa tayinip yaxıqan zat bolup, Pərwərdigarnı hursən qilixta uning həyati baxqılarqa ülgə bolidu. Muqəddəs Kitabning «Samu'il» kışimi Pərwərdigarning Isra'il həlqi bilən qandaq munasiwəttə bolqanliqini kərsitip beridiqan tarihiy pakittur. «Samu'il» bizgə Igimiz Hudaning kudritini, həkqaniyitini wə mehir-muhəbbitini kərsitipla qalmastin, bəlki Samu'il pəyqəmbər, Dawut padixah wə baxqılarning həyat kəqürmixliri arqilik, bizning Huda bilən, xundaqla bir-birimiz bilən qandaq munasiwəttə boluximiz kerəklikini əgitudu.

Kitabtiki «taki həziroqıqə» degən ibarə biz yaxawatqan bügünki dəwrni əməs, bəlki xu tarihiy wəqəlik yeziliwatqan wəqitni kərsitidu.

Muqəddəs Kitabning bu tərjimisidə biz İbraniy tilida yezilqan qədimki ixənqlik tekistlarqa asalanduq.

Əsli nushida ixlitilqan wəqit wə baxqa əlqəm birlikliri həzirki zaman əlqəm birliklirigə aylanduruldu.

Tezis:

1. *Samu'il pəyqəmbər («Samu'il 1-kışim» 1-babın 7-babqıqə)*
2. *Samu'il pəyqəmbər wə Sa'ul padixah («Samu'il 1-kışim» 8-babın 15-babqıqə)*
3. *Sa'ul padixah, oqlı Yonatan wə Dawut pəyqəmbər («Samu'il 1-kışim» 16-babın «Samu'il 2-kışim» 1-babqıqə)*
4. *Dawut pəyqəmbərnıng padixah boluxı («Samu'il 2-kışim» 2-babın 20-babqıqə)*
5. *Dawut padixahning ahirki yilliri («Samu'il 2-kışim» 21-babın 24-babqıqə)*

Samu'il birinchi qisim

Əlkana və uning a'ilisi

¹ Əfrayim taqlıq rayonişja jaylaxqan Ramatayim-zofim⁵ xəhiridə bir kixi yaxaytti, uning ismi Əlkana bolup, u Yirohamning oqlı idi. Yiroham Əlihuning oqlı, Əlihu Təhüning oqlı, Təhü Əfrayim kəbilisidin bolşjan Zufning oqlı idi.

² Əlkananing Həna və Pininna isimlik ikki ayali bolup, ikkinqi ayali Pininnadin pərzəntliri bar idi, əmma Hənnadin pərzənt kərmigənidi.

³ Əlkana hər yili Kudrətlik Sərdar Pərwərdigarşja ibadət kilip, uningşja kurbanlik kilix üqün öz xəhridin Xilo⁶ xəhirigə a'ilisi bilən billə baratti. U yərdə Əlining ikki oqlı, Hofni bilən Pinihas Pərwərdigarşja rohaniylik kilatti. ⁴ Əlkana kurbanlik kilşjan küni kurbanlikning gəxini Pininnaşja və uning kiz-oşqullirişja bir ülüxtin bəlup berətti. ⁵ Hənaşja bolsa koş ülüx berətti. Qünki Əlkana uni yaxhi kərətti. Wahələnki Pərwərdigar uni tuşmas kilip koşojanidi. ⁶ Hənnani Pərwərdigar tuşmas kilip koşojanliki üqün kündixi Pininna uningşja kattik azar berip, hapa kilatti. ⁷ Bundak kilix uzun yil dawamlaxti. Həna Pərwərdigarning ibadətgaşjşja hər ketim barşjinida, Pininna uningşja azar berətti. Xu səwəblik u kəz yexi

---

⁵ Ramatayim xəhriining kışkartilmisi: Ramah (19-ayətkə qaralsun).

⁶ Xilo xəhiri xu qaqlarda Isra'illar üqün diniy mərkəz idi.

Samu'il birinchi kism

kilatti, gelidin o'qizamu o'tmoytti. ⁸ Eri O'lkana uningoa:

– Hanna, nemixka kez yexi kilisen? Nemixka o'qiza yemaysen? Nemixka xunqiwala o'jamkinsen? Men sen uqun on o'quldinmu artuk amasmu? – deytti.

⁹⁻¹⁰ Bir kuni ular Xiloda o'qizalini bolojandin keyin, Hanna ornidin turup, du'a kilixka qikti. U qaojda rohaniy O'li ibadotgah d'rwazisining yenediki supida olturatti. Hannaning kongli kattik azar yegonliktin zar-zar yiojliojan halda P'rw'rdigaroa du'a kildi. ¹¹ U P'rw'rdigaroa kasam kilip:

– I Kudratlik S'rdar P'rw'rdigar, b'nd'ngning kayojusioja nez' salojaysen. Meni esingge alojaysen, untumiojaysen! O'ger manga bir o'qul b'rs'ng, men uni om'rluk sanga beojixliojan, bexioja om'urwayot ustira t'gk'zmig'on bolattim,⁷ – dedi.

¹² Hanna P'rw'rdigaroa uzak du'a kildi. O'li bolsa uning aqzioja s'pselip turatti. ¹³ Hanna iqide du'a kilip, awazini qikarmidi. P'k'ot uning l'w'lrila midirloytti. Xuning uqun O'li uni m'ot ik'on, d'p oylidi-d', ¹⁴ uningoa:

– Kaqanojq' m'ot y'risen? Xarabtin o'z'ngni tart! – dedi.

¹⁵ Hanna uningoa:

– Yak, undak am'ot t'ksir. Men p'rixan bir ayalm'on. H'arak-xarab iqmidim, p'k'ot P'rw'rdigaroa kong'l'mni t'kt'm. ¹⁶ Meni yaman ayal d'p kalmisila, o'jam-kayojulirimning k'plikidin xundak du'a kildim, – dedi.

¹⁷ – Aman-esen kaytk'in. Isra'illarni talliojan Huda tiliginingni b'rg'oy, – dedi O'li.

¹⁸ Hanna jawab'on:

– Kez aldilirida iltipat tapkaym'on, – dedi.

Andin u kaytip berip, o'qiza yedi, ilgirikid'k o'jamkin bolmidi.

Samu'ilning tuojuluxi w' Huda'oa beojixlinixi

¹⁹ O'tisi O'lkananing a'ilisidikil' tang s'herd' turup, P'rw'rdigaroa ibadot kilojandin keyin, Ramahtiki o'yg' kaytip kelixti. O'lkana ayali Hanna bil'on bir orunda yatkanidi, P'rw'rdigar Hannaning tilikini ijab'ot kildi. ²⁰ Hanna hamilidar bolup, wak'it-sa'iti toxkanda bir o'qul tuojdi.

⁷ Bu 'yni zamanda, P'rw'rdigaroa beojixlanojanlikning b'lgisi.

Samu'il birinchi kism

«Uni Pərwərdigardin tiliwaldim» dəp, oqilining etini Samu'il⁸ koydi.

²¹ Xilo xəhriyə baridiojan wakıt yənə kəldi. Əlkana a'ilisidikiləni elip, Pərwərdigarəya yillik kurbanlikini wə wədə kıləjan kurbanlikini sunəjili u yərgə bardi. ²² Bu kətim Həanna barmidi. U erigə:

– Bala əmqəktin qikkəndin keyin, uni elip barimən. Buning bilən u Pərwərdigarning huzurida bolidu, əmürwayət xu yərdə kalidu, – dedi.

²³ Əlkana uningəya:

– Məyli, kəndək kilixni yahxi dəp bilsəng xundək kil. Bala əmqəktin qikkəyə əydə turup turojin. Pərwərdigar kəsimingni ada kilixingəya mədət bərgəy, – dedi.

Xuning bilən Həanna əydə kəlip, balisini emitti.

²⁴ Bala əmqəktin qikkəndin keyin, Həanna uni Xiləyə elip bardi wə üq yaxlik bir buka, yerim halta un, bir tulum xarab ələqəq bardi. Həanna Samu'ilni Pərwərdigarning ibadətəgəhəyə elip kirdi. Bala tehi kiqik idi.

²⁵ Buka soyuləqəndin keyin, Həanna bilən Əlkana balini Əlining kəxiəyə elip kəldi. ²⁶ Həanna Əligə:

– Təksir, həyat turojanliri guwah bolsunki, ²⁷ burun bu yərdə, yanlirida turup, Pərwərdigarəya du'a kıləjan heliki ayal mən bolimən. Mən Pərwərdigardin bala tiligənidim, Pərwərdigar təlipimni ijabət kilip, bu balini manga bərdi. ²⁸ Xuning üqün mən uni Pərwərdigarəya beqixlidim. U əmürwayət Pərwərdigarəya atələjan bolsun, – dedi.

Xundək kilip ular u yərdə Pərwərdigarəya ibadət kildi.

2-bab

Hənnaning Pərwərdigarəya okuəjan mədhiyəsi

¹ Həanna mədhiyə okup, mundək dedi:

i Pərwərdigar, xadlandurding kəlbimni,
rusliding kəddimni.

Düxmənlirim aldida mahtinar boldum,
yayridim sən bərgəq nijatlikingni.

² Pərwərdigar birdinbir mukəddəstur,

i Pərwərdigar, sening təngdixing yoktur.

---

⁸ İbraniy tilidiki bu söz əhang jəhəttə «Huda anglidi» degən səzəgə yekin.

Samu'il birinchi kism

Hudayimizdök panahgah koram tax yoktur.

³ Artuk sözlimənglar berilip kibirlikkə,
aözinglardin qikmisun təkəbburluk sözlər yənə.
Qünki Pərwərdigar həmmi bilgüqi Hudadur,
kilojan əməllərni u tartar tarazida.

⁴ Küqlüklərning yaliri sunar,
ajizlar kudrət kəmirini baölar.

⁵ Əmdi nan üçün mədikardur burun tok boləjanlar,
buningdin keyin aq kalmas, aq qalojanlar.

Tuoymas ayal yəttini tuojar,
kəp balilik ayal əmdi musibəttə qalar.

⁶ Janni alojuqimu, bərgüqimu Pərwərdigardur,
gərgə qüxürgüqimu, elip qikkuqimu uning əzidur.

⁷ Namrat kilojuqimu, bay kilojuqimu Pərwərdigardur.
Pəs kilojuqimu, egizgə kətürgüqimu uning əzidur.

⁸ U kətürüp alar kəmbəoşəlni qang-tozandin,
elip qikar yoksulni əhlət dəwiliridin.

Esilzadilər arisidin jay berip ularəja,
muyəssər kilar ularni xan-xəhrət ornoja.

Qünki Pərwərdigarningkidur zeminning ulliri,
u koyəandur ularning üstigə dunyani.

⁹ U əz təkwardarlırining yollirini koşdar,
nusrət tapalmas insan əz kudriti bilən,
yamanlar karangojulukta jimikturular.

¹⁰ Pərwərdigarəja karxilik kilojuqilar bitqit kilinar,
u əzi asmandin ularəja qakmak qüxürər.

Pərwərdigar pütkül dunyaəja həküm qikirar.

Əzi tikligən padixahka kütq ata kilar,

əzi talliojan padixahning kudritini axurar.

¹¹ Keyin Əlkanalar Ramahka kaytip kətti. Lekin bala Samu'il
Pərwərdigarning hizmitidə bolux üçün rohaniy Əlining huzurida kaldı.

Əlining oşulliri

¹² Əlining oşulliri osal bolup, Pərwərdigarəja bipərwa idi. ¹³ Ular
rohəniylarning kurbanlik kiliojan gəxni elix toqrisidiki bəlgilimisiyə
boysunmay, əz hahixi boyiqə ix kilatti. Bir kixi kurbanlik kilsa, gəx tehi

Samu'il birinchi kisim

dax kazanda kaynawatkada, ularning hizmatkarliri uq qixlik ara tutup kelip, ¹⁴ uni goxka sanjip, ariqqa nemo elinsa, xuni «rohaniyoqa tawa» dep elip ketatti. Mana bu ularning Xiloqqa kurbanlik kilojili kelgan Isra'illarning hommisiga kilojanliri idi. ¹⁵ Buning bilonla kalmay, hatta kurbanlikning yeqi koydurilmey turupla, ularning hizmatkari kelip, kurbanlik kilouqioqa: «Rohaniyoqa kawap kilix uqun gox ber, u sendin suda pixurulqan goxni omos, balki ham goxni elixni halaydu» daytti. ¹⁶ Eger kurbanlik kilouqi: «Aldi bilon yeqi koydurulsun, andin keyin halioqiningqa eliwor!» deso, ularning hizmatkari: «Yak, hazirla ber! Bolmisa bulap alimon!» daytti.

¹⁷ Elining bu ikki oqqlining gunahi Perwardigarning aldida tolimu eoqir idi. Qunki ular Perwardigarqa sunuloqan kurbanlikka xundak hermatsizlik kilixatti.

Samu'il Xilo xehirida

¹⁸ U qaqda Samu'il tehi bala idi. U kendir rehtin tikilgan rohaniylik tonini kiyip, Perwardigarning hizmitida bolatti. ¹⁹ Anisi uningqa her yili bir kiyik qapan tikip, eri bilon yillik kurbanlik kilixka baroqinida aloq baratti. ²⁰ Eli Elkana wa uning ayalioqa baht tilop, Elkanaoqa:

– Perwardigardin tilop aloqan ham uningqa beoqixloqan oqlungning ornioqa, Perwardigar bu ayalingdin sanga perzentlar ata kilojay, – daytti. Xuningdin keyin ular eyiga kaytatti. ²¹ Perwardigar Hannaqa oqomhorluk kilojaqqa, u hamilidar bolup, uq oqul, ikki kiz tuqdi. Bala Samu'il bolsa Perwardigarning hizmitida bolup, kundin-kungo qong boldi.

Elining oqullirini ayiblix

²² Eli nahayiti kerip katkenidi. U ikki oqqlining Isra'il halkiga kilojan atkenlirining hommisini, hatta ularning «Perwardigar bilon uqrix qediri»⁹ aldida hizmat kilidioqan ayallar bilon bir orunda yatkanlikini anglap turatti. ²³ Eli ularqa:

– Silor nemixka bundak ixlarni kilisiler? Hommoylondin silorning kilojan eskilikinglarni anglap turuwatimon. ²⁴ Ey oqullirim, bundak kilmanglar! Mening kulikimoqa yatkən, Perwardigarning halki arisida tarkilip yurgən bu hewerlar yahxi omos! ²⁵ Eger bir kixi yeno bir kixiga

---

⁹ Musa payoqambor Hudaning kersatmisi boyiqe tikkən ibadet qedirining yeno bir atilixi bolup, bu yorde Xilodiki ibadet qedirini kersitidu.

Samu'il birinchi kism

qarxi gunah o'tkuzsa, Huda uning o'ja murassaqi bolidu. Lekin bir xixi Pərwərdigar o'ja qarxi gunah o'tkuzsa, uning o'ja kimmu murassaqi bolalisun? – dedi.

Lekin ular atisining so'ziga kulak salmidi, qunki ularning olturuwetilixi Pərwərdigarning iradisi idi.

²⁶ Bala Samu'il kundin-kungə Pərwərdigarning wə kixilərnin zokini kəltürüp, qong boldi.

²⁷ Bir küni bir pəyo'jəmbər Əlining aldi o'ja kelip, uning o'ja mundak dedi: – Pərwərdigar dəyduki: «Isra'illar Misir padixah o'ja kul bolup yürgəndə, mən əjdading Hərun wə uning uruk-jəmətigə özümni zahir kıl o'janidim. ²⁸ Mən ularni isrik kəydürüp, qurbanlik supamda qurbanlik kilsun, aldimda efod^① kiyimini kiyip manga rohaniy bolsun dəp, Isra'illarning barlik kəbililiri iqidin talliwalmi o'janmidim? Xuningdək Hərunning əwladliri o'ja ularning ülxi bolsun dəp, Isra'illarning həmmə qurbanlikliridin bərmigənmidim? ²⁹ Xundak ikən, yənə nemə üqün təlipim boyiqə ibadət gahimda kilin o'jan qurbanlik wə hədiyələri dəpsəndə kilisilər? Əli, sən nemixka o'qulliringni məndin artuk kərisən? Nemə üqün həlkim sun o'jan qurbanliklarning yahxi yərlirini elip ketip, əzünglarni səmritisilər?!»

³⁰ Əmdi Pərwərdigar, yəni Isra'illarni talli o'jan Huda mundak dəyduki: «Həqiqətənmə urukungdin wə əjdading urukidin bol o'janlarning mənggü rohaniy bolup hizmitimdə boluxini eytkənidim. Birak mən Pərwərdigar hazır xuni eytimənki, əmdi bundak bolmaydu. Məni hərmətligənlərnə izzətləymən, məni kəmsitkənlər horlukta kalidu. ³¹ Mana, xundak künlər yekinlaxmakta: atangning urukidin bol o'janlarni əjilidin baldur halak kilmən. Xuning bilən urukungdin uzun əmür kəridi o'jan adəm qikmaydu. ³² Mənin ibadət gahimda kay o'juluk ixlarni kərisən. Gər qə mənin xapa'itim Isra'illaro'ja ya o'jdurulo'jan bolsimu, sening urukungdin uzun əmür kəridi o'jan xixi qikmaydu. ³³ Əwladningdin birsini manga rohaniylik kilixka kaldurimən. Lekin uning kəzidin yax kurumaydu, kay o'juda o'tidu. Əwladliringning həmmisi yax ketidu. ³⁴ Ikki o'qlung Hofni bilən Pinihas bir kundə o'lidu. Bu sanga eytkənlirinning həmmisining əməlgə axurulidi o'janlikining bəlgisi bolup kalsun.

³⁵ Mən özümgə sadik bir rohaniy təyinləymən. U həhixim wə iradəm

---

① Efod – bax rohaniylar Huda o'ja hizmət kıl o'jan qao'jda kiyidi o'jan kiyim. «Təwrat. Misirdin qikix» 28-bab, 6-ayəttin 14-ayətkiqə karalsun.

boyiqə manga hizmət kilidu. Uning əwladini rohaniylik kilixkə bakij kilmən. Ular mən tallioqan padixah aldida mənggü hizmət kilidu.

³⁶ Sening əwladıng iqidə hayat qaloqan kixilər bir kümüx tənggə yaki bir burda nan üqün ularning aldioqə berip, ularoqə təzim kilip, 'ötünüp kalay, yemək-ıqmikim üqün rohaniylar kilidioqan birər ix bolsa bərsingiz' dəp yalwuridioqan bolidu.»

3-bab

Pərwərdigarning Samu'ilni qakirixi

¹ Bala Samu'il Əlining kəz aldida Pərwərdigaroqə hizmət kilip yürgənidi. U qaoqlarda Pərwərdigardin kəlgən wəhiylər wə oqayibanə alamətlər kəm idi. ² Bir küni kəqtə kəzliri nahayiti hirəlixip kətkən Əli öz ornida yatatti. ³ Pərwərdigarning ibadətgaqidiki qiraş tehi yenip turatti. Samu'ilmu ibadətgahta yatatti, əhdə sanduki^② bolsa xu yərdə idi. ⁴ Xu əsnada Pərwərdigar Samu'ilni qakirdi.

– Ləbbəy, mana mən, – dəp jawab bərdi Samu'il wə ⁵ Əlining yenioqə yügürüp kəldi, – meni qakiroqanidingiz, mana mən! – dedi.

– Yak, seni mən qakirmidim, kaytkin, berip jayingda yat, – dedi Əli.

Samu'il kaytip berip yatti. ⁶ Pərwərdigar yənə:

– Samu'il! – dəp qakirdi.

Samu'il yənə ornidin turup, Əlining yenioqə kəldi wə:

– Meni qakiroqanidingiz, mana mən! – dedi.

– Qakirmidim balam, kaytkin, berip jayingda yat, – dedi u.

⁷ Xu qaoşkiqə Pərwərdigarning wəhiysi Samu'iloqə tehi ayan bolmioqəqqa, u Pərwərdigarni tonumaytti. ⁸ Pərwərdigar Samu'ilni üqinqi kətim qakirdi. U yənə ornidin turup Əlining yenioqə kəldi wə:

– Meni qakiroqanidingiz, mana mən! – dedi.

Əli xu qaoşda bu balini Pərwərdigarning qakiriwatkanlikini bilip yətti.

⁹ Əli Samu'iloqə:

– Berip, jayingda yat, əgər yənə qakirsa, sən: «I Pərwərdigar, səz kil, kulungning kuliki səndə!» degin, – dedi.

Samu'il berip öz ornida yatti.

¹⁰ Pərwərdigar uning kexioqə kelip, bayikidək:

② «Təwrat. Misirdin qikix» 25-bab 10-ayəttin 22-ayətkiqə karalsun.

Samu'il birinchi kism

– Samu'il! Samu'il! – döp qakirdi.

– Söz kıl, kulungning kuliki sëndə! – döp jawab bərđi Samu'il.

¹¹ Pərwərdigar uningoja:

– Samu'il, mən Isra'illar iqidə xundak bir ix kilməqimənki, uni angliouqılar haŋ-taŋ kalidu. ¹² Xu qaşda mən Əlining a'ilisi toşrisida eytkan səzlimning həmmisini baxtin-ahirişiqə əməlgə axurimən.

¹³ Mən uning a'ilisini məŋgü jazalaydıjanlikimni uningoja eytkanidim. Qünki u oşullirining eşir gunahliridin həwərdar bolup, ularning manga kupurluk kiliwatkanlikini bilip turukluk, ularni tosmidi. ¹⁴ Xuning üqün mən Əlining a'ilisi toşruluk kəsəm kildimki, Əlining a'ilisining gunahliri hərəkəndak kurbanlik wə hədiyələr bilənmu məŋgü kəqürüm kilinmaydu, – dedi.

¹⁵ Samu'il taŋ atkuqə ornida yetip, andin turdi wə Pərwərdigarning ibadətgaşining ixiklirini aqti. U bu wəhiyni Əligə eytixin korkti. ¹⁶ Əli uni:

– I oşlum Samu'il! – döp qakirdi.

– Ləbbəy, mana mən! – döp jawab bərđi Samu'il.

¹⁷ Əli uningoja:

– Pərwərdigar sanga nemilərnı dedi? Məndin yoxurma. Əgər həmmisini eytmisang, Huda seni eşir jazalışay! – dedi.

¹⁸ Xunga Samu'il heqnemini yoxurmay, öz əyni boyiqə eytip bərđi. Əli uningoja:

– U Pərwərdigardur, uning iradə kılşini əməlgə axkay, – dedi.

¹⁹ Samu'il qoŋ bolşanseri Pərwərdigar uningoja yar bolup, u arkilik yetküzülgən səzlimning heqbirini əməlgə axurmay koymidi. ²⁰ Xuning bilən Isra'iliyəning ximalidiki Dan xəhiridin, jənubidiki Bə'ərxəba xəhirigiqə bolşan zeminda yaxaydıjan pütkül Isra'illar Samu'ilning həkikətən Pərwərdigar tallışan pəyoşəmbər ikənlikini bilip yetti.

²¹ Pərwərdigar Xiloda özini dawamlıq axkara kildi, yəni özini öz səzi bilən Samu'ilşaya ayan kildi. Buning bilən Samu'il Pərwərdigarning wəhiysini pütkül Isra'illərşaya yetküzdi.

4-bab

Filistiyəliklərnıŋ əhdə sandukini kolşa qüşürüşı

¹ U qaşlarda Filistiyəliklər Isra'illərşaya hujum kılşanıdi, Isra'illar

Samu'il birinchi kism

ularoqa karxi jənggə atlandi. Isra'illar Əbənəzər degən yərdə, Filistiyəliklər Afek degən yərdə bargah tikixti. ² Filistiyəliklər Isra'illaroqa karxi səp tüzüp jənggə atlinip, bir məydan xiddətlik elixixtin keyin Isra'illarni məqlup kildi, nək məydanda ularning koxunidin tət mingoqa yekin adəmni öltürdi. ³ Məqlup boləjan ləxkərlər bargahka kaytip kəlgən qaoqda, Isra'il aksakalliri:

– Nemə üçün Pərwərdigar bəgün bizning Filistiyəliklərgə məqlup boluximizə yol koydi? Pərwərdigarning əhdə sandukini Xilodin bu yərgə elip kələyli, u bizning arimizda bolsa, bizni düxmənlimizdin kətkuzidu, – dedi.

⁴ Xuning bilən birnəqqə adəm Xilooqa əwətildi, ular ikki «kerub^③»ning arisidiki «məhİR-xəpkət təhti»də^④ olturojan Qudrətlik Sərdar Pərwərdigarning əhdə sandukini elip kəldi. Əlining ikki oqlı Hofni bilən Pinihasmu xu yərgə əhdə sanduki bilən billə kəldi. ⁵ Pərwərdigarning əhdə sanduki bargahka yetip kəlgəndə, pütün Isra'illar yərnə təwrəküdək küqlük qukan kətürüxti. ⁶ Filistiyəliklər qukanni anglap:

– İbraniylarning^⑤ bargahida nemə üçün bunqilik kattik qukan kətürülüp kətti? – dəp həyran kəlixti. Keyin Pərwərdigarning əhdə sandukining bargahka elip kəlingənlikini bilip, ⁷ kərkup ketixti. Ular:

– İlahliri ularning bargahioqa kəptu, halimizə way! Biz burun həqqaqan bundak ixka yolukup bəkmiojaniduk! ⁸ Əmdə bizni kimmu bu kudrətlik ilahlarning kolidin kətkuzalaydu? Qəl-bayawanda Misirliklarni türlük balayi'apətlər bilən urəjanlar axu ilahlar əməsmidi? ⁹ Kəni, Filistiyəliklər, ərkəktək batur bolayli! Undak bolmisa, İbraniylarning bizgə kul boləjiniəqa əhxax, əmdə biz ularning kuli bolimiz. Xundak ikən, ərkəktək jəng kilayli! – deyixti.

¹⁰ Xuningdin keyin Filistiyəliklər kattik hujum kilip, Isra'illarni məqlup kildi, kiroqin kilix xundak kattik boldiki, ottuz ming Isra'iliyə ləxkirining əlüki jənggahta kəldi. Həyat kəlojanlirining həmmisi əylirigə kəqip ketixti. ¹¹ Pərwərdigarning əhdə sanduki düxməning kəlioqa quxüp kətti, Əlining ikki oqlı Hofni bilən Pinihasmu öltürüldi.

---

③ Kerub – ərxətə yaxaydiojan intayin küqlük bir hil kanatlik məhluk. Əyni wakitta zeminda bu məhlukning ikki danə həykili boləjan bolup, ular Hudaning əhdə sandukining üstigə ornitilojan. «Təwrat. Aləmning yaritilixi» 3-bab, 24-ayətə kəralsun.

④ Təwrat. «Misirdin qikix» 25-bab 17-ayəttin 22-ayətəkiqə kəralsun.

⑤ Kədimki Yəhudiylarni, yəni Isra'illarni kərsitidu.

Əlining wapat boluxi

¹² Binyamin kəbilisidin boləjan bir adəm jənggahtin keqip, xu künila Xiloəja yetip kəldi. U kayəjudin kiyimini yirtip, bexioə topa qaqkanidi.

¹³ Xu qaəda Əli Pərwərdigarning əhdə sandukidın oqəm kılıp, yüriki eəqip, yol boyidiki orundukida olturup həwər kütüwatkanidi. Həliki adəm xəhərgə kirip yüz bərgən wəkələri eytip bərgəndə, pütkül həlk dad-pəryad kətürdi. ¹⁴ Əli quқан-sürənni anglap:

– Nemixka bunqilik quқан salisilər? – dəp soridi. Həliki adəm «boləjan wəkədin Əlini həwərdar kılıp koyay» dəp, dərhal uning yenioə kəldi.

¹⁵ Əli u qaəda toqsan səkkiz yaxta bolup, kəzliri kərəlməytti. ¹⁶ Həliki adəm Əligə:

– Mən jəng məydanidin kəlgənmən, u yərdin bəgün keqip kəldim, – dedi.

– Nemə boldi, oəplum? – dəp soridi Əli.

¹⁷ Həwər əkəlgən adəm mundaq dedi:

– Isra'illar Filistiyəliklərgə məəplup boldi, ləxkərlərdin nuroqunliri əltürüldi, sizning oəqulliringiz Hofni bilən Pinihasmu əldi. Hudaning əhdə sandukimu kəldin kətti.

¹⁸ Gəp Pərwərdigarning əhdə sanduki üstidə boləjanda, Əli orundukidın arkisioə uqup kətti-də, kəriliki wə semizlikidin boyni üzülüp, xu zaman jan bərdi. U Isra'illaroəja kirik yil yetəkqilik kiləjanidi.

¹⁹ Əlining kelini, yəni Pinihasning hotuni həmilidar bolup, kəz yoruxioə az kələjanidi. «Pərwərdigarning əhdə sanduki kəldin kətti, ering bilən keyinatang əldi» degən həwərnə anglax bilənla, uning toləjiki kəttik tutup, zongziyip olturup boxandi.

²⁰ U jan üzəy dəp kələjanda, həlidin həwər elip turoqan ayallar uningəja:

– Kərkma, oəqul tuəjdung, – deyixti, lekin u buningəja etibar bərmidi, jawabmu kayturmidi. ²¹ Hudaning əhdə sandukining kəldin kətkənliki, keyinatisi wə erining əlgənlikidin u: «Xan-xərəp Isra'iliyədin kətti» dəp, balisioə Ikabod⁶ degən isimni koydi.

²² – Xan-xərəp Isra'iliyədin kətti, qünki Pərwərdigarning əhdə sanduki kəldin kətti – dedi u.

---

⁶ İbraniy tilida «xan-xərəp kəyərdə?» degən məninini bildüridu.

5-bab

Əhdə sanduki Filistiyəliklərnin kolida

¹ Filistiyəliklər Hudaning əhdə sandukini koləja qüxürgəndin keyin, uni Əbənəzərdin Axdod xəhirigə elip kəldi. ² Xu yərdə uni Dagonning buthanisioja elip kirip, Dagon degən butning yenioja koydi.

³ Axdodluklar ətisi səhərdə, Dagonning yüziqilap yərgə yikilip Pərwərdigarning əhdə sanduki aldida yatkanlikini kərđi. Ular Dagonni elip, jayioja turoquzup koydi. ⁴ Ikkinçi küni səhərdə ular yənə Dagonning ohxaxla Pərwərdigarning əhdə sanduki aldida yüziqilap yərgə yikilip yatkanlikini kərđi. Birak bu ketim Dagonning bexi bilən ikki kolı sunojan halda bosuşqida turatti, pəkət gəwdisila pütün kaləjanidi. ⁵ Xu səwəblik ta həzirojiqə Dagon rohaniyliri wə uning buthanisioja kirgüqilər axu bosuşqini dəssiməydu.

⁶ Pərwərdigarning jazasi Axdod ahalisi wə uning ətrapidiki yeza-kixlak ahalisining bexiəja qüxti. U ularəja azab selip, ularning bədənirini əsmə^⑦ bilən kaplattı. ⁷ Bularni kərgən Axdodluklar:

– Isra'illar etikad kilip kəlgən Hudaning əhdə sanduki bizdə turmisun. Qünki u bizni wə ilahimiz Dagonni kattik jazalidi, – deyixti. ⁸ Xuning bilən ular Filistiyəliklərnin həmmə bəglirini qakirtip jəm kilip, ulardin: – Isra'illar etikad kilip kəlgən Hudaning əhdə sandukini kandaq kilsak bolar? – dəp məslihət soraxti.

– U Gatka yetkiwetilsun! – dəp jawab berixti ular.

Xuningdin keyin ular Hudaning əhdə sandukini Gat xəhirigə yetkidi.

⁹ Əmma ular uni yetkiğəndin keyin, Pərwərdigarning eqir jazasi u yərdikilərninmu bexiəja qüxti, pütün xəhərni wəhimə bastı.

Pərwərdigar xəhər ahalisining kerı-yax həmmisini əsmə bilən jazalidi.

¹⁰ Xu səwəbtin ular Hudaning əhdə sandukini Əkron xəhirigə yetkidi. Hudaning əhdə sanduki u yərgə elip kelingəndə, Əkronluklar:

– Ular bizni wə pütkül həlkimizni öltürüx üqün Isra'illar etikad kilip kəlgən Hudaning əhdə sandukini əkelixti, – dəp dad-pəryad kətürüp ketixti. ¹¹ Xuning bilən ular Filistiyəliklərnin həmmə bəglirini yənə qakirtip jəm kilip, ularəja:

– Isra'illar etikad kilip kəlgən Hudaning əhdə sandukini bu yərdin öz təwəlikigə apiriwetinglar! Bolmisa u bizningmu, həlkimizningmu jeniəja

^⑦ Yənə bir mənisi – hürək.

zamin bolidu, – deyixti. Huda nurojun adamlarni halak qilganidi, pütün xeherdə ölüm wəhimisi həküm sürgənidi. ¹² Ölməy qalğanlarning həmmisi ösmə kesilining azabini tartti. Xəhər ahalisining ah-pəryadliri kökkə kətürüldi.

6-bab

Əhdə sandukining Isra'illaroja kayturuluxi

¹ Pərwərdigarning əhdə sanduqi Filistiyəliklərnin zeminida yəttə ay turojandin keyin, ² ular rohaniyliri bilən palqilirini qakirtip kelip, ulardin:

– Biz Pərwərdigarning əhdə sandukini kəndək kilsək bolar? Uni öz jayıoqa kəndək kayturimiz? Yol kərsitinglar, – dəp yardəm soridi.

³ Rohaniyliri bilən palqiliri mundaq jawab bərdi:

– Əgər Isra'illar etikad kilip kəlgən Hudaning əhdə sandukini kayturup beridoğan bolsanglar, əlwəttə kuruk kayturmay, Pərwərdigaroja əyibinglarni uyuidoğan əyib kurbanlikini koxup beringlar. Xundək kilsanglar, xipalik tapisilər wə uning nemə üqün silərni tohtimay jazalioğanlikini bilip kəlisilər.

⁴ – Kəndək əyib kurbanlikini bərsək bolar? – dəp soraxti Filistiyəliklər. Ular mundaq dəp jawab berixti:

– Əyib kurbanliki üqün, silər öz beginglarning sanioja mas həlda altundin bəx danə ösmə wə bəx qaxkan kuydurunglar. Qünki ohxax balayi'apət silərgimu, silərnin beginglarojimu kəldi. ⁵ Silər jəzmən ösmilər wə yurtunglarda wəyranqilik qikəroğan qaxkanlarning xəkliidiki modellarni kuydurunglar wə xu tərikidə Isra'illar etikad kilip kəlgən Hudaoja izzət-hərmitinglarni bildüringlar. Ənə xundək kilsanglar, bəlkim u silərgə, silərnin ilahinglaroja wə yurtunglaroja kəlgən balayi'apətni tohtitar. ⁶ Silərnin Misir padixahi wə Misirliklərdək jahillik kilixinglarning nemə hajiti? Isra'illar etikad kilip kəlgən Huda ularoja kattik kolluk qiləjandin keyinla, ular Isra'illarni koyup bərgən əməsmidi? Xundila Isra'illar Misirdin ayriloğan əməsmidi? ⁷ Əmdi yengi bir hərwa wə yekindila mozaylioğan, boyunturuk selinip bəkmioğan ikki inəkni təyyarlap, ularni hərwiəja kətinglar, mozaylirini ayrip əydə elip kəlinglar. ⁸ Pərwərdigarning əhdə sandukini hərwiəja besip, yenioja əyib kurbanliki üqün uningəja ataloğan altun modellar kaqilənoğan sandukni koyunglar, hərwiəja koxuloğan inəklərnin yoloja koyup beringlar. ⁹ Andin

Samu'il birinchi kism

karap turunglar, əgər harwa Bəyt-xəməx xəhirigə baridoqan yol bilən mangsa, bu balayi'apətni əwətküqi Isra'illar etikad kəlip kəlgən Hudadur, dəp bilimiz; əgər harwa u yol bilən mangmisa, demək, bizni jazaliqıuqi u əməs, bəlki bu bir tasadipiyliktur, dəp bilimiz.

¹⁰ Filistiyəliklər həmmini ularning deginidək kildi. Yekindila mozaylioqan, boyunturuk selinip bakmioqan ikki inəkni harwioqa ketip, mozaylirini öygə solap koydi. ¹¹ Ular əhdə sandukini harwioqa basti, əsmilər bilən qaxkanlarning altundin quyuloqan modelliri selinoqan sandukni uning yenioqa koydi. ¹² Inəklər Bəyt-xəməxkə baridoqan yoləqa qüxüp, ya soləqa, ya ongoqa burulmay, yaki tohtimay, mərigən peti udul mangdi. Filistiyəliklərnin bəx begimu ularning arkisidin taki Bəyt-xəməx qeğrasioqıqə kəldi.

¹³ Bəyt-xəməx əhalisi jiləqida orma oruwatatti. Ular baxlirini kətürgəndə əhdə sandukini kərüp, xadlikka qəmdi. ¹⁴ Harwa Bəyt-xəməxlik Yoxuwaning etizioqa kelip, qong bir koram taxning yenida tohtidi. Əhalilər harwini otun kəlip yerip, inəklərnə Pərwərdigarəqa atəp boquzlap, kəydürmə kurbanlik kildi. ¹⁵ Lawiyələr harwidin Pərwərdigarning əhdə sandukı bilən altun modellar kaqılanəqa sandukni qüxürüp, heliki koram taxning üstigə koydi. Xu küni Bəyt-xəməx əhalisi Pərwərdigarəqa atəp, kəydürmə kurbanlik bilən baxka kurbanliklərnə kəltürüxti. ¹⁶ Filistiyəliklərnin bəx begi ularning kəloqan ixlirini kərüp bolup, xu künilə Əkronəqa kaytip kətti.

¹⁷ Filistiyəliklərnin Pərwərdigarəqa əyib kurbanliki kəlip atioqan əsmə modellirining biri Axdod, biri Gaza, biri Axkilon, biri Gat wə biri Əkron üqün idi. ¹⁸ Altun qaxkanlarning sani bolsa Filistiyəliklərnin bəx begigə təwə sepilliri mustəhkəm xəhərlər wə ularəqa təwə yeza-kixlaklarning sani bilən barawərdur. Bəyt-xəməxlik Yoxuwaning etizidiki Pərwərdigarning əhdə sandukı koyuloqan heliki qong koram tax taki həziroqıqə bu ixlarəqa guwah bolup, öz ornida turmakta.

Əhdə sandukı Kıryat-yi'arim xəhiridə

¹⁹ Pərwərdigar Bəyt-xəməxliklərdin yətmix kixining jenini aldi. Qünki ular öz məyliqə əhdə sandukining iqigə karidi. Əhalilər Pərwərdigarning əzlrini xunqə kattik urəqanlikiəqa kayəqurup həza eqixti.

²⁰ Bəyt-xəməxliklər: «Pərwərdigar, yəni bu mukəddəs boləqa Hudaning aldidə kimmu turalar? Əhdə sandukı əmdi bu yərdin kəyərgə apirilixi kerək?» dəp nalə-pəryad kilixti. ²¹ Ahiri ular Kıryat-yi'arim

xəhiridiki kixilərgə əlqi əwətip:

– Pərwərdigarning əhdə sandukini Filistiyəliklər qayturup bərdi, əmdi bu yərgə kelip, uni elip ketinglar! – dedi.

7-bab

¹ Xuningdin keyin Qiryat-yi'arim xəhiridiki kixilər Pərwərdigarning əhdə sandukini elip, kiqırək bir taq üstigə selinoqan Abinadabning öyigə apirip koydi. Pərwərdigarning əhdə sandukini saklisun dəp, ular Abinadabning oqli Ə'azarni paklap, xu wəzəpigə təyinlidi.

² Pərwərdigarning əhdə sanduki uzak wakit, yəni yigirmə yil Qiryat-yi'arim xəhiridə turup qaldi. Bu məzgildə pütün Isra'illar həsrət iqidə Pərwərdigarəya intizar bolup turdi.

Samu'ilning Isra'illaroğa yetəkqilik kilixi

³ Samu'il Isra'illaroğa mundak dedi:

– Əgər silər qin kəlbənglərdin Pərwərdigarəya qayta yekinlixixni niyət kilsanglar, yat kowmlarning ilahləri wə Axtorət degən ayal ilahning butliridin ada-juda bolunglar. Əzünglərnə təltəküs Pərwərdigarəya atanglar, uningəyila ibadət kilinglar. Xundak kilsanglarla, u silərnə Filistiyəliklərnəng kolidin kutkuzidu.

⁴ Xuning bilən Isra'illar Ba'al bilən Axtorətning butlirini taxlap, pəkət Pərwərdigarəyila ibadət kildi.

⁵ Xu qaşda Samu'il ularəya:

– Pütün Isra'illar, Mizpahka yiojilinglar, mən u yərdə silər üçün Pərwərdigarəya du'a kilay, – dedi.

⁶ Xundak kilip pütün həlk Mizpah xəhirigə yiojildi. Ular kuduktin su tartip, Pərwərdigarning aldiəya təküp, künboyi roza tutup, «Pərwərdigarəya qarxi gunah kilduk» dəp ikrar kilixti. Samu'il Isra'illaroğa yetəkqilik kilixni Mizpah xəhiridə baxlidi.

⁷ Filistiyəliklərnəng heliki bəx begi Isra'illarning Mizpahka yiojiloqanlikini anglap, ləxkər tartip hujum kilixka atlandi. Isra'illar buningdin həwər tepip, Filistiyəliklərdin nahayiti kərkuxup kətti wə

⁸ Samu'iləya:

– Biz üçün Pərwərdigar – Hodayimizəya tohtimay nalə kilsingiz, u bizni Filistiyəliklərnəng kolidin kutkuzəyay, – dəp yelindi. ⁹ Xuning bilən

Samu'il birinchi kism

Samu'il emiwatkan bir kozini pütün peti köydürmə kurbanlik kilip, Pərwərdigarəja sundi. Xundak kilip u Isra'illar üqün Pərwərdigarəja iltija kiləjanidi, Pərwərdigar uning iltijasini kəbul kildi.

¹⁰ Samu'il köydürmə kurbanlik kiliwatqanda, Filistiyəliklər hujuməja ətüxkə yetip kəldi. Əmma xu küni Pərwərdigar asmanda kattik güldürmə güldürlitip, ularni sarasimigə saldi. Nətijidə ular Isra'illaroja məqlup boldi. ¹¹ Isra'illar Mizpahtin qikip, Filistiyəlikləni Bəytkarəjə qəqlap, ularni yol boyi kirip mangdi.

¹² Xuningdin keyin Samu'il Mizpah bilən Xen degən yərning otturisiəja bir taxni tiklidi. Buni «Əbənəzər» [yardəm texi] dəp atap, «bu qəqləqə Pərwərdigar bizgə yardəm kilip kəldi» dedi. ¹³ Xundak kilip Filistiyəliklər məqlup kilindi. Samu'il həyat qəqləda, Pərwərdigar ularni Isra'iliyə zeminiəja kəyta ayaə basturmidi. ¹⁴ Isra'illar Filistiyəlikləning kəliəja qüxüp kətkən Əkrəndin Gatkiə boləjan arilikteki xəhərlirining həmmisini, xundakla bu xəhərləning yenidiki yərlənimu kəyturuwelip, pütün zeminini əsligə kəltürüwəldi. U qəqləda Isra'illar bilən Amorlar ting ətəti.

¹⁵ Samu'il ətür boyi Isra'illaroja yetəkqilik kildi. ¹⁶ U hər yili Bəytəl, Gilgal, Mizpahni aylinip yürüp, u xəhərlərdə Isra'illarning ərz-dəwaliri üstidin həküm qikiratti. ¹⁷ Andin yurti Ramahka kəytip, u yərdimu ohxax ixlarni kilatti. U Ramahta Pərwərdigarəja atap, bir kurbanlik supisi saldi.

8-bab

Isra'il həlkinging Hudadin padixah təyinləp berixni tələp kilixi

¹ Samu'il kəriəjan qəqləda öz oəqullirini Isra'illaroja yetəkqilik kilixka təyinligənidi. ² Tunji oəqlining ismi Yo'el, ikkinqisining bolsa Abiya idi, ikkilisi Bə'ərxəba xəhiridə yetəkqilik kilatti. ³ Ular atisining yolini tutmay, mal-dunya kəqlixip, para elip, nahək həküm qikiratti.

⁴ Xu səwəbtin Isra'illarning həmmə aksakəlliri jəm bolup, Ramahka Samu'il bilən kərüxükə kəldi. ⁵ Ular uningəja:

– Siz yaxinip kəldingiz, oəqulliringiz bolsa sizning yolingizni tutmidi. Xunga bizgə yetəkqilik kilixka baxka əlləningkidək bir padixah təyinləp bərsingiz, – deyixti.

⁶ Ularning: «Bizgə yetəkqilik kilixka bir padixah təyinləp bərsingiz» degən bu təlipi Samu'iloja yakməjanliktin, u Pərwərdigarəja du'a kildi.

Samu'il birinchi kism

⁷ Pərwərdigar uningəja mundak dedi: «Həlkning eytkanlirining həmmisigə kulak sal! Ular seni əməs, bəlki meni tərək ətti. Ular mening, ularning üstidin dawamlıq padixah boluxumni halımaywatıdu. ⁸ Mən ularni Misirdin elip qıkkandin beri, ular meni taxlap, baxka ilahlarəja qokunup kəlməktə. Əmdi senimu rət kiliwatıdu. ⁹ Həzir ularning səzigə kulak sal. Birak ularni jiddiy agahlandurup, ular soriəjan həkümranlik kıləjuqi padixahning ularəja kəndak mu'amilə kılıdiojanlikini bildürüp koy!»

Pərwərdigarning Isra'il həlkini agahlanduruxi

¹⁰ Samu'il əzidin bir padixah təyinləp berixni tələp kıləjan həlkkə Pərwərdigarning eytkanlirining həmmisini yətküzüp:

¹¹ – Silərgə həkümranlik kıləjuqi padixah hokukidin paydilinip, silərgə mundak mu'amilə kılıdu: oqulliringlarni əz ixioja tutuwelip, bəzilirini hərwiliri wə atlıri üqün ixlitip, bəzilirini hərwilirining aldida yügürüxkə salıdu. ¹² Bəzilirini ləxkər baxliklikioja təyinləydu. Bəziliri ming ləxkərgə baxlik bolsa, bəziliri əllik ləxkərgə baxlik bolıdu.

Oqulliringlarni padixahning yərlirini terixka, ormisini oruxka, qoral-yaraqlirini wə jəng hərwilirining jabduklirini yasaxka koyıdu.

¹³ Qızliringlarni ətirqi, axpəz wə naway kilip koyıdu. ¹⁴ U silərnin əng yahxi etiz-erikliringlarni, üzümzarlikliringlarni wə zəytunzarlikliringlarni tartiwelip, əzining əməldarlırioja berıdu. ¹⁵ Axlik wə üzümninglarning ondin birini eliwelip, komandanlıri wə əməldarlırioja təkdım kılıdu.

¹⁶ Sərhil yax yigitliringlarni, ər wə ayal hizmətkarlıringlarni həm exəkliringlarni elip, əz ixioja salıdu. ¹⁷ Koyliringlarningmu ondin birini tartıwalıdu. Silər uningəja kul bolup kalısilər. ¹⁸ Xuning bilən əzünglarəja tikligən padixah dəstidin dad-pəryad qekısilər, u qaəda Pərwərdigar silərgə kulak salmaydu, – dəp agahlandurdi.

¹⁹ Əmma həlk Samu'ilning səzini rət kilip:

– Yak, bizgə bizni baxkurıdiojan padixah kerək! ²⁰ Xu qaəda bizmu baxka əllərgə ohxax bolimiz. Padixahimiz bizni baxkurıdu, u aldımızda bizni baxlap mangıdiojan, jənglərdə bizgə rəhbərlik kılıdiojan bolıdu, – dəp turuwaldi.

²¹ Samu'il ularning barlik səzlrini angliəjəndin keyin Pərwərdigarəja yətküzdi.

²² – Sən ularning səzigə kulak selip, ularəja bir padixah təyinləp bər! – dedi Pərwərdigar uningəja. Xuningdin keyin Samu'il Isra'illarəja:

– Hər kaysinglar öz yurtunglaroşa kaytinglar, – dedi.

9-bab

Samu'ilning Sa'ul bilən körüxüxi

¹ Binyamin kəbilisidin boləjan Kix isimlik bir adəm bar idi. U Abi'elning oşli, Abi'el Zirorning oşli, Ziror Bikoratning oşli, Bikorat bolsa Afiyahning oşli idi. Kix abruyluk, dölətmən adəm idi. ² Uning Sa'ul atliq kelixkən bir oşli bar idi, Isra'il həlki iqidə uningdin kelixkini yok idi. Hər kəndə adəmning boyi uning yəlkisidin axmaytti. ³ Bir küni Kixning birnəqqə exiki yokəp kətti. Kix oşli Sa'uloşa:

– Balam, hizmətkarlardin birərsini elip, exəkləni izdəp bakqina! – dedi.

⁴ Sa'ul bir hizmətkar bilən Əfrayim təvliq rayonida wə Xalixah zeminida exəkləni izdəp tapalmidi. Xa'alim zeminioşa tətüwidi, exəklər u yərdimu yok bolup qikti. Xuningdin keyin ular Binyamin zeminini kezip qikti, exəkləni u yərlərdinmu tapalmidi. ⁵ Ular Zuf zeminioşa kəlgəndə, Sa'ul hizmətkarioşa:

– Əmdi eygə kaytayli! Bolmisa atam exəklərdin əməs, bizdin ənsirəxkə baxlaydu, – dedi.

⁶ Ləkin hizmətkari uningəşa:

– Mana, bu aldimizdiki xəhərdə Hudaning nəziri qüxkən bir adəm bar. U kəpçilikning hərmətigə sazawər bolup, uning eytkanlirining həmmisi əməlgə axidu. Əmdi xu adəmning yenioşa barsak, bəlkim u baridioşan yolimizni bizgə kərsitip kəlar, – dedi.

⁷ – Əgər xu adəmning yenioşa barsak, u adəmgə nemini sowəjat kəlimiz? – dedi Sa'ul, – bizning hurjunimizda yegüdək nərsə kəlmidi, uningəşa sowəjat kəloşudək nərsə yok!

⁸ Hizmətkar Sa'uloşa jawəbən:

– Məndə bir kiçik kümüx tənggə bar. Uni Hudaning nəziri qüxkən xu adəmgə berəy, baridioşan yolimizni bizgə kərsitip bərsun, – dedi.

⁹⁻¹¹ – Yahxi, əmisə barayli, – dedi Sa'ul.

Ular Hudaning nəziri qüxkən adəm turidioşan xəhərgə karap mangdi. Ular dawanoşa qikiş, xəhərgə baridioşan yolda ketiwatkanda, küduktin su əkelixkə qikkən kizlarni uqritip, ulardin:

– Qıayibni bilgüqi xəhərdimu? – dəp soridi.

Samu'il birinchi kism

(U zamanlarda Isra'iliyədə kixilər Hudaşa birər ix toqruluk iltija kılmakçı bolsa, «şayibni bilgüqining kexioşa barayli» dəytti. Yəni hazır pəyoşəmbər deyilgən kixi, u zamanlarda «şayibni bilgüqi» dəp atilatti.)

¹²⁻¹³ – Hə'ə, xundak. U həlila aldinglarda kətti, – dəp jawab bərdi kızlar, – tezrək menginglar. U xəhərgə bügünla kəldi. Həlk taş üstidiki mukəddəs jayda kurbanlik kılmakçı. Həzirla xəhərgə kiringlar, u taşqa şizalanoşili qikixtin burun uni tapalaysilər. Jama'ət u kəlmigüqə, şizazaşa eşiz təgküzməydu, u du'a kilip bərgəndin keyinla, qakiriləşanlar şizalinalaydu. Əmdi menginglar, muxu wakıtta uni tapalaysilər.

¹⁴ Sa'ul hizmətkari bilən bu xəhərgə qikip, xəhərning iqigə kirgəndə, Samu'ilning mukəddəs jayoşa berix üqün dəl ular tərəpkə karap keliwatkanlikini kərdi. ¹⁵ Pərwərdigar Samu'iloşa Sa'ulning kelixidin bir kün burun ayan bolup mundak degənidi: ¹⁶ «Ətə muxu wakıtta mən sening yeningəşa Binyamin zeminidin bir adəm əwətimən. Sən uning bexioşa yaş kuyup, uni həlkim Isra'iloşa bax kilip təyinlə. U həlkimni Filistiyəliklərnin kolidın kutulduridu. Həlkimning halioşa nəzər saldim, ularning dad-pəryadi manga yətti.»

¹⁷ Samu'il Sa'ulni kərgəndə Pərwərdigar uningoşa:

– Mən sanga eytkən adəm dəl muxu, u mening həlkim üstidin həküm süridu, – dedi.

¹⁸ Xu qaşda Sa'ul xəhər dərwazisida Samu'ilning aldioşa berip, uningdin:

– Təksir, şayibni bilgüqining öyi kəyərdikin? – dəp soridi.

¹⁹ Samu'il:

– Şayibni bilgüqi mən bolimən. Yürünglar, mening aldimda mengip mukəddəs jayoşa qikinglar. Bügün silər mən bilən billə şizalainisilər. Sa'ul, ətə ətigəndə mən sanga kənglündikini eytip berip, seni yoşa selip koyimən. ²⁰ Üq kün burun yitip kətkən exəkliringdin şəm kilma, ular tepildi. Ləkin Isra'il həlkining istiki kimdə? Səndə wə ata jəmətingdə əməsmu? – dedi.

²¹ – Mən Binyamindin, yəni Isra'ilning əng kişik kəbilisidin bolimən, bu kəbilə iqidə jəmətimiz əng ərziməs bir jəməttur, siz manga nemixka bundak dəysiz? – dəp jawab bərdi Sa'ul.

²² Samu'il Sa'ul bilən hizmətkarini xu yərdiki ottuz mehman olturoşan qong öygə baxlap kirip, tərgə olturoşuzdi. ²³ Keyin axpəzgə:

– Mən sanga, alahidə saklap koy, degən gəşni əmdi elip kəl, – dedi.

²⁴ Axpəz əng san gəşni əkelip, Sa'ulning aldioşa koydi.

Samu'il birinchi kism

– Mana, bu sanga atap elip koyulojan gəx, mərhəmət, aldingoşa tartip yegin! Mən mehmanlarni qakiroşinimdin tartip, muxu wakitkiqə bu sanga saklandi, – dedi Samu'il. Xu küni Sa'ul Samu'il bilən billə oqizalandi.

²⁵ U ikkisi mukəddəs jaydin xəhərgə kaytip kəlgəndin keyin, əgzidə paranglaxti, Sa'ul əgzidə yetip kaldi. ²⁶ Tang atkan qaoşda Samu'il əgzidə yatkan Sa'ulni qakirip:

– Ornungdin tur, mən seni yoləşa selip koyimən! – dedi.

Sa'ul ornidin turup, Samu'il bilən qikip kətti. ²⁷ Ular xəhərning qetigə barəşanda, Samu'il Sa'uloşa:

– Hizmətkarigoşa eyt, u awwal mengip tursun, – dedi.

Hizmətkar kətkəndin keyin Samu'il:

– Sən muxu yərdə tohtap turoşin, sanga Pərwərdigarning eytkinini yətküzüp koyay, – dedi.

10-bab

Sa'ulning Isra'illarəşa padixah bolup təyinlinixi

¹ Xuningdin keyin Samu'il bir kuta zəytun yeşini Sa'ulning bexioşa kuyup, uni səyüp:

– Mana bu Pərwərdigarning seni əz həlki Isra'iləşa bax boluxka təyinligini. ² Bügün sən məndin ayriloşandin keyin, Binyamin zeminining bir qetidiki Zəlzah degən yərgə yetip barəşiningda, Rahiləning kəbrisining yenida ikki adəmnə uqritisən, ular sanga: «Siz izdəp qikkan exəklər tepildi, atingiz əmdə exəklərdin əməs, sizdin ənsirəp, 'oşlumni kəndək taparmən?' dəp olturidu» dəydu.

³ Sən u yərdin ətüp yənə aldioşa mengip Tabordiki dup dərihining yenioşa yetip kəlgəndə, Bəytəlgə Hudaəşa ibadət kiləşili mangoşan üq adəmnə uqritisən. Ularning biri üq oşlak, biri üq nan wə yənə biri bir tulum xarab aloşan bolup, ⁴ ular sanga salam kilip, ikki nan beridu. Bərgən nanlarni elixing kerək.

⁵ Uningdin keyin, sən Filistiyəliklərnəng karawul ətriti jaylaxkan «Hudaning teşə» dəp ataloşan Gib'ahka barisən. Xəhərgə kirginingdə, teşədiki mukəddəs jaydin qüşüp kəlgən pəyoşəmbərlərgə yolukisən. Ular qiltar, dap, sunay wə liralarni qelixip, həyajanda warkirap, ussul oynixidu. ⁶ Xu qaoşda Pərwərdigarning Rohi sanga küq-kudrəttə qüşidu.

Samu'il birinchi kism

Sən ularoşa koxulup, hayajanda warkirap, ussul oynap, baxka bir adəmdək bolup kalisən. ⁷ Bu alamətlər kəringən qaşda, sən əziing bilgənni kil. Qünki Huda sanga yardur. ⁸ Sən Gilgaloşa məndin burun yetip barisən. Mən xu yərdə kəydürmə wə amanlik kurbanlikı kilix üçün kəxingoşa barimən. Sən u yərdə mən kəlgüqə yəttə kün saklap turojin, mən yetip baroqandin keyin, nemə kilixingni dəp berimən.

⁹ Sa'ul Samu'ildin ayrilip kəynigə burulup mengixiqıla, Huda uningəşa yeni bir kəlb ata kildi. Aldin deyilgən axu alamətlərnin həmmisi xu küni əməlgə axuruldi. ¹⁰ Sa'ul hizmətkari bilən Gib'ahka kəlgəndə, bir top pəyoqəmbərlərgə yolukti. Xu qaşda Hudaning Rohi uningəşa küq-kudrəttə qüxti. Xuning bilən u heliki bir top pəyoqəmbərlərgə koxulup, hayajanda warkirap, ussul oynap kətti. ¹¹ Ilgiri Sa'ulni tonuydiqanlar buni kərup həyran kelip, bir-birigə:

– Kixning oşlişə nemə boləşdu? Sa'ulmu pəyoqəmbərlərdinmidu? – deyixip kətti. ¹² Lekin xu yərlik bir kixi Sa'ulni yaklap:

– Əmisə baxkilarqu? Ularning atisi pəyoqəmbərmidi? – dedi.

«Sa'ulmu pəyoqəmbərlərdinmidu?» degən makal ənə xuningdin kəloşan.

¹³ Sa'ul u yərdə hayajanda warkirap, ussul oynaxtin tohtişəşandin keyin, taşdiki mukəddəs jayəşa qikti.

¹⁴ Sa'ulning taşisi uni wə uning hizmətkarini kərup:

– Silər zadi nəgə bardinglar? – dəp soridi.

– Exəklərni izdigili qikқан! – dedi Sa'ul, – exəklərni tapalmişəşandin keyin, Samu'ilning yenişəşa barduk.

¹⁵ – U silərgə nemə dedi? – dəp soridi Sa'ulning taşisi.

¹⁶ – U bizgə exəklərnin tepiləşanlikini dəp bərdi, – dedi Sa'ul, lekin əzining padixah bolup təyinlinidişanlikini toşrisida Samu'ilning eytkanlirini taşisişəşa demidi.

¹⁷ Samu'il Isra'il həlkini Mizpahka, Pərwərdigarning huzurişəşa qakirdi ¹⁸ wə ularəşa mundak dedi:

– Pərwərdigar, yəni Isra'illarni tallişəşan Huda xundak dəyduki: «Mən silərni Misirdin elip qiktım, silərni Misirliklərnin wə silərgə zulum kiləşan barlik millətlərnin kolidin kutuldurup qiktım. ¹⁹ Lekin əmdi silər meni – əziinglərnin pütün balayi'apət wə muxəkkətlərdin kutkuzəşan Hudayinglərnin rət kilip, əziingləroşa bir padixah təyinləp berixni tələp kildinglar. Əmdi silər kəbilə wə jəmət tərtpi boyiqə, mən Pərwərdigarning aldida hazir bolunglar.»

Samu'il birinchi kism

²⁰ Xuningdin keyin Samu'il hər bir kəbilini Pərwərdigarning aldida tizdi. Ularning iqidin Binyamin kəbilisi tallandi. ²¹ Andin Samu'il Binyamin kəbilisidiki hər bir jəmətni aldioğa qikardi, ulardin Matri jəməti tallandi. Ahirida Matri jəmətidikilərdin Kixning oqli Sa'ul tallandi. Lekin ular Sa'ulni izdigəndə uni tapalmidi. ²² Xunga ular yənə Pərwərdigardin:

– U adəm bu yərdimu? – dəp soridi.

– U yaraş-jabduklarning kəynigə yoxurunuwaldi, – dedi Pərwərdigar.

²³ Birawlar yügürüp berip Sa'ulni u yərdin elip kəldi. U halayikning arisida turoqanda, heqkimning boyi uning yəlkisidin axmaytti.

²⁴ Samu'il həlkkə:

– Pərwərdigar tallioğan adəmni əmdi kərdünglarmu? Həlkimiz iqidə uningə yetidioğan birmu adəm yok, – dedi.

Buning bilən həlkning həmmisi:

– Yaxisun padixah! – dəp quқан kətürüxti.

²⁵ Samu'il həlkkə padixahning məs'uliyiti wə hokukini eytip bərdi həmdə ularni yazma xəkildə yezip, mukəddəs jayəğa koydi. Andin keyin həlknə öylirigə kayturuwətti.

²⁶ Sa'ulmu Gib'ahka, öz öyigə kaytti. Kəlbi Huda tərripidin təsirləndürülgən bir top baturlar uningəğa həmrah boldi. ²⁷ Lekin bəzi osal kixilər:

– Bu adəm kəndakmu bizni kutkuzalaydu? – deyixip, Sa'ulni mənsitməy, uningəğa heqkəndak sowəjat bərmidi. Sa'ul heqnemə demidi.

11-bab

Sa'ulning Ammonlarni məşlup kilixi

¹ Ammonlarning padixahi Nahax Gil'adtiki Yabex xəhirigə kelip, u yərni kəmal kildi. Pütün Yabex ahalisi padixah Nahaxka:

– Əgər biz bilən kelixim tüzsilə, siligə əl bolayli, – dedi.

² Padixah Nahax ularəğa jawabən:

– Undakta hər biringlarning ong kəzini oyuwelip, pütkül Isra'illarni horlukta kaldurux xərti astida, silər bilən əhdə tüzəy, – dedi.

³ Yabexning aksakalliri uningəğa:

– Bizgə yəttə künlük məhlət bərgəyla, biz pütkül Isra'iliyə zeminiəğa əlqilər əwətəyli, xu jəryanda bizni kutkuzidioğan adəm qikmisa, siligə

təslim bolayli, – dedi.

⁴ Əlqilər Sa'ulning yurti Gib'ah xəhriyə yetip kəlgəndə, həlkkə bu həwərnə yətküzgənidi, pütün həlk dad-pəryad kətürüp yioqlaxti. ⁵ Xu qaşda Sa'ul etizlikidin qikip, öküzlerini həydəp keliwatatti. U: «Həlk nemə üçün yioqlixidu?» dəp ətrapidikilərdin soriojanidi, ular uningəya Yabextin kəlgən kixilərnin həwirini eytti.

⁶ Sa'ul bu həwərnə angliqanda, Hudaning Rohi uningəya küq-kudrəttə qüxüp, qəzipi kattik ərlidi. ⁷ U ikki öküzni soyup, parqilap, ularning gəxlirini həwərqilərdin pütkül Isra'iliyə zeminiqə əwətip:

– Əmdi kimki Sa'ul bilən Samu'iloqə əgixip uruxka atlanmisa, uning bukilirimu muxundak parqilinidu – dəp elan kiləuzdi. Pərwərdigar həlkkə Sa'ulning kəhri arkilik xundak kərkunq saldikiki, ular birdək ittapaqlixip qikip kəldi. ⁸ Sa'ul ularni Bəzək degən yərgə yioqdi, u yərdə Yəhuda kəbilisidin ottuz ming kixi, Isra'ilning baxka kəbililiridin üç yüz ming kixi bar idi. ⁹ Sa'ul Gil'adtiki Yabextin kəlgən əlqilərgə:

– Silər Yabexka kaytip berip Yabexlikləroqə eytinglar, ətə qüxtə ular kütquzulidu, – dedi.

Yabexliklər bu həwərnə anglap, intayin huxal bolup ketixti. ¹⁰ Ular Ammonləroqə:

– Ətə biz silərgə təslim bolimiz, bizgə kəndak kiləjunqlar kəlsə xundak kilinglar, – dedi.

¹¹ İkkinçi küni Sa'ul adəmlirini üç kısımoqə bəlüp, tang etixi bilən Ammonlərnin bargahioqə hujum kilip kirip, qüxkiqə ularni kirojin kildi. Həyat kaləqanlar xundak parakəndə bolup, hər tərəpkə kaqtiki, həttə ikki adəmning bir yərdə turoqanlikini kərgili bolmidi.

¹² Həlk Samu'iloqə:

– Sa'ul kəndakmu bizgə padixah bolalisun degənlər kimlər? Ular otturoqə qikipilsun, biz ularni əltürimiz, – deyixti.

¹³ – Bügün heqkimni əltürüxkə bolmaydu. Qünki bugün Pərwərdigar Isra'iliyəgə nusrət bərgən kün, – dedi Sa'ul.

¹⁴ Samu'il halayikka:

– Gilgaləya berip, xu yərdə Sa'ulning padixahlikini yengibaxtin jakarlayli, – dedi.

¹⁵ Həlk Gilgaləya berip, Pərwərdigar aldida Sa'ulning padixah ikənlikini yengibaxtin etirap kildi həm Pərwərdigarəya amanlik kurbanlikliri kilixti. Sa'ul bilən pütkül Isra'il həlki xad-huramlikka qəmdi.

12-bab

Samu'ilning ahirki nutuki

¹ – Karanglar! Məndin soriqjininglarning həmmisini bəja kəltürdüm, silərgə bir padixah təyinləp bərdim, – dedi Samu'il pütүн Isra'illaroja, ² – Mana əmdi bu padixah silərgə rəhbərlik kilidu. Mən keridim, qaqlirim akardi, oqullirimmu silərning aranglarda turuptu. Mən yax waktimdin tartip hazirojıqə silərgə rəhbərlik kilip kəldim. ³ Karanglar, mana mən bu yərdə turuptimən. Silər bu yərdə Pərwərdigarning wə u talliojan padixahning aldida manga əzinglar bolsa eytinglar. Mən kimning kalisini tartiwaldim, kimning exikini buliwaldim, kimning həkkini yedim, kimgə zulum saldim, kimning kolidin para alojanlikim səwəblik kəzümni yumuwaldim? Əgər xundak ixlar bolojan bolsa, mən qokum tələymən!

⁴ – Sili bizning həkkimizni yemigən, heqkimgə zulum salmiojan wə heq kixining kolidin birər nərsə almiojan, – deyixti halayik.

⁵ Samu'il ularoja:

– Silərning məndə heq həkkinglar kalmiojanlikioja Pərwərdigar wə u talliojan padixah bügün guwah bolsun, – degənidi, ular uningoja: «Guwah bolsun!» deyixti.

⁶ Samu'il halayikka:

– Musa bilən Hərunni talliojuqi həm ata-bowanglarni Misirdin elip qikkuqi dəl Pərwərdigar əzidur. ⁷ Əmdi silər öz jayinglarda karap turunglar, mən Pərwərdigarning aldida uning silərgə, xundakla ata-bowanglaroja kilojan adil əməllirini aldinglaroja koyimən. ⁸ Yakup Misiroja kəlgəndin keyin, ata-bowanglar Pərwərdigaroja yelinojanda, Pərwərdigar Musa bilən Hərunni ata-bowanglarni Misirdin elip qikixka əwətkən. Ular ata-bowanglarni Misirdin elip qikip, muxu yərgə olturaklaxturdi. ⁹ Əmma ata-bowanglar əzlrini talliojan Pərwərdigar Hudani untuojaqka, Huda ularning Hazor xəhiridiki koxunning bax sərkərdisi Sisiraning kolioja, Filistiyəliklərnin kolioja wə Mo'ab padixahining kolioja qüxüxigə yol koyojan. ¹⁰ Ata-bowanglar ularning kolioja qüxkəndə, Pərwərdigaroja nalə-pəryad kilip: «I Pərwərdigar, biz seni taxlap, Ba'al wə Axtorətlərgə ibadət kilip, gunah kilduk, əmdi bizni düxmənlirimizning kolidin kutkuzojaysən. Biz sanga ibadət kilayli» degən. ¹¹ Xunga Pərwərdigar Gid'on, Bidan, Yeftah wə mən Samu'ilni

Samu'il birinchi kism

silərni ətrapinglardiki düxmənlərdin kutkuzuxka əwətkənidi, xu səwəbtin silər tinq-aman kaldinglar. ¹² Gərqə Hudayinglar boləjan Pərwərdigar silərnin öz padixahinglar bolsimu, Ammonlarning padixahi Nahaxning silərgə karxi kəpkinini kərgininglarda, silər yənila kərkup, manga: «Bizgə bizni idarə kilidiəjan bir padixah təyinləp bər» dedinglar.

¹³ Mana, bu silər həhixinglar boyiqə tələp kiləjan padixahtur! Karanglar, Pərwərdigar üstünglardin həkümranlik kilixka bir padixah koydi. ¹⁴ Silər Pərwərdigardin əyminip, uningə ibadət kilip, uning səzigə kulak salsanglar, uning əmrlirigə karxi qikmay, üstünglardin həkümranlik kiləjuqi padixah bilən birliktə Pərwərdigar Hudayinglarəja əgəxsənglar, həmmə ixinglar yahxi bolidu. ¹⁵ Ləkin Pərwərdigarning səzilirigə kulak salmay, uning əmrlirigə karxi qiksanglar, Pərwərdigarning kudrətlik kəli ata-bowanglarni jazaliəjandək silərnimu jazalaydu. ¹⁶ Əmdi öz jayinglarda dawamlıq turup, Pərwərdigarning kəz aldinglarda kilidiəjan bu əjayip ixioja karanglar. ¹⁷ Həzir buəjday oridiəjan kurojak wakit əməsmu? Mən Pərwərdigardin tiləy, u güldürmənilik yaməjur yəjəduridu, xu qəjəda silər padixah tələp kiləjanlikinglar bilən Pərwərdigarning aldidə kanqilik qəng yamanlik kiləjininglarni kərisilər wə bilisilər – dedi.

¹⁸ Andin Samu'il Pərwərdigarəja du'a kilip tiliwidi, Pərwərdigar xu küni güldürmənilik yaməjur yəjədurdi, halayik buning bilən Pərwərdigardin həm Samu'ildin kattik kərkup ketixti. ¹⁹ Halayik Samu'iloja:

– Pərwərdigar Hudayingizəja bizni əlöp kətmisun, dəp du'a kilisingiz, qünki biz padixah təyinləp berixni tələp kilix bilən barlik gunahlırimiz üstigə gunah ətküzüptimiz, – dedi.

²⁰ Samu'il həlkkə:

– Kərkənglar! Gərqə bu yamanlikni kiləjan bolsanglarmu, əmdi Pərwərdigarəja əgixixtin wəz kəqməy, pütün kəlbənglar bilən Pərwərdigarəja ibadət kilinglar. ²¹ Ezip ketip, butlarəja qokunup kəlmənglar. Qünki ular paydisiz, silərnimu kutkuzalmaydu, ular kərəksiz, kuruq nərsilərdur. ²² Pərwərdigar əzining uluəj namining hərmiti üqün öz həlkini taxlimaydu. Həkiqətənmü Pərwərdigar silərni öz həlki kilixka iradə kiləjandur. ²³ Məngə kəlsək, mən hərgiz silərgə boləjan du'ayimni tohtitip, Pərwərdigarəja karxi gunah kiləymən. Mən silərgə yahxi wə toəjra yolni kərsitəy, ²⁴ silər pəkətlə Pərwərdigardin

korkup, uning o'ja sadakatlik bilan ibadot kilinglar. Uning silerga kil o'jan ixlirining nakadər ulu o'j ikanlikini oylanglar. ²⁵ Əgər silər yənila gunah kilsanglar, padixahinglarmu, özünglarmu birdək halak bolisilər, – dedi.

13-bab

Sa'ulning Pərwərdigar o'ja ita'ətsizlik kilixi

¹ Sa'ul təhtkə qikkən waqtida ottuz yax idi, Isra'iliyəgə kirik ikki yil padixah boldi. ^⑧ ² Sa'ul özigə Isra'iliyəning ləxkərliridin üq mingni talliwaldi, ulardin ikki mingi əzi bilən birgə Mikmas wə Bəytəl edirlikli rida turdi; bir mingi o'qli Yonatan bilən birgə Binyamin kəbilisigə təwə Gib'ah degən yərdə turdi. Kəlojanlirini u öz öylirigə kayturdi.

³ Yonatan Gəbadiki Filistiyəliklərnin karawul ətritigə hujum kilip, ularni yəngdi. Bu həwər Filistiyəliklər arisida tez tarkaldi. U qaojda Sa'ul pütin yurtta bur o'ja ^⑨ qaldurup, Ibraniylarni uruxka qakirdi. ⁴ Barlik Isra'illar: «Sa'ul Filistiyəliklərnin karawul ətritigə hujum kilip yengiptu» degən həwərnin anglap, həm Filistiyəliklərnin Isra'illaro'ja əqlükini bilip, qakirik boyiqə Gilgal o'ja kelip, Sa'ulo'ja əgəxti.

⁵ Filistiyəliklər Isra'illar bilən jəng kilixka yiojildi, ular üq ming jəng harwisi, altə ming at wə dengiz sahilidiki kumdək kəp piyadə ləxkərlərnin yiojip kelip, Bəyt'awənnin künqikix təripidiki Mikmasta qedir tikti.

⁶ Əmma Isra'illar bolsa əzlirininin həwər astida kəlojanlikini, əhwalininin naqarlikini kərup, o'qarlar o'ja, kamarlar o'ja, kiya taxlar arisio'ja, kəbrilərgə wə azgallar o'ja yoxurunuwaldi. ⁷ Bir kismiliri bolsa I'ordan dəryasidin ətup, Gad wə Gil'ad zemini o'ja ətup kətti. Sa'ul tehiqə Gilgalda idi. Uning o'ja əgəxkənlərnin həmmisini wəhimə basti. ⁸ Sa'ul, Samu'il özigə

---

^⑧ Uxbu ayəttiki «ottuz» wə «kirik ikki» degən sanlar Ibraniy o'ja kol yazmilardin qüxup kəlojan. Bu yərdiki «ottuz» bəzi kədimki grek o'ja tərjimilərgə asasen elin o'jan. Sa'ul padixahning həküm sürgən wahti həkkidə «Mukəddəs Kitab»ta ikki ohximio'jan mənəbə bar. Ibraniy o'ja kol yazmilarning uxbu ayitidə, «Sa'ul padixah ikki yil həküm sürgən» dəp yezilo'jan bolsa, «Əlqilərnin pa'aliyətliri» 13-bab 21-ayəttə «kirik yil həküm sürgən» dəp yezilo'jan. Yukiriki mənəbələrgə asasen biz Sa'ul padixahning kirik ikki yil həküm sürgənlikini məloqərliyəlmiz.

^⑨ Bur o'ja – koqkar katarlik haywanlarning münngüzidin yasalo'jan, püwləp qelinidio'jan kədimiy qalo'ju əswab.

Samu'il birinchi kisim

eytkandək yəttə kün kütti, əmma Samu'il tehiqə Gilgaləya yetip kəlmigənidi. Xunga kixilər Sa'uldin ayrilip tarkilip ketixkə baxlidi.

⁹ Sa'ul:

– Kəydürmə wə amanlik kurbanlikini bu yərgə elip kelinglar, – dedi.

Andin əzi kəydürmə kurbanlik kildi. ¹⁰ Ləkin kəydürmə kurbanlikni əmdila kilip boləjanda, Samu'il yetip kəldi. Sa'ul uning aldioja karxi elixka qikkanidi, ¹¹ Samu'il:

– Sən nemə ix kilding? – dedi.

– Qarısam həlk məndin ayrilip tarkilip ketiwatidu, sizmu degən wakitta yetip kəlmidingiz, yənə kelip Filistiyəliklər Mikmaska toplinixti.

¹² Xunga mən iqimdə: «Əmdi Filistiyəliklər Gilgaləya kelip, manga hujum kilidiojan boldi, mən tehi Pərwərdigardin yardəm tilimigən tursam» dəp oylap, kəydürmə kurbanlikni kilixka məjbur boldum, – dedi Sa'ul.

¹³ – Sən əhməklik kilip, Pərwərdigar Hudayingning sanga buyruojan əmrigə^① ri'ayə kilmiding! Bolmisa, Pərwərdigar Isra'iliyə üstidiki padixahlik ornungni əbədil'əbəd mustəhkəm turojuzatti. ¹⁴ Əmdi sening padixahlik ornung uzakka barmaydu. Pərwərdigar öz kəngligə muwapik bir adəmni tapti. Uni öz həlkining bexi kildi. Qünki sən Pərwərdigar sanga buyruojan əmrgə ri'ayə kilmiding, – dedi Samu'il Sa'uloja.

¹⁵ Andin Samu'il Gilgaldin ayrilip, öz yolioja kətti. Qalojanliri Sa'uloja əgixip, uning ləxkərliri bilən jəm boldi. Ular Gilgaldin Binyamin kəbilisigə təwə Gib'ahka kəldi. Sa'ul öz adəmlirini saniwidi, altə yüzqə qikti.

¹⁶ Sa'ul, oqqli Yonatan wə ularəja əgəxküqilər Binyamin zeminidiki Gib'ahta tohtap qaldi. Filistiyəliklər bolsa Mikmasta bargah kurəjanidi.

¹⁷ Bu qaojda Filistiyəliklərləning üq səpkə bəlungən zərbidar kisimliri bargahidin qikti. Bir kismi ximaləja karap, Xu'al zeminidiki Ofrahka yol aldi, ¹⁸ bir kismi qərbkə karap, Bəyt-horonəja baridiojan yoləja qüxti, yənə bir kismi qəlning qetidiki Zibo'im jiləjisiəja karaydiojan taəjka karap mangdi.

¹⁹ U qaoqlarda pütün Isra'iliyədə birmu təmürqi yok idi. Qünki Filistiyəliklər İbraniylar əzlrigə kiliq, nəyzə sokturuwalmisun dəp, ularning təmürqilik kilixioja yol koymiojanidi, ²⁰ xu səwəbtin Isra'illərləning həmmisi kətmən, palta, orəjak wə sapan qixlirini biləx üqün

① Hudaning Samu'il arkilik Sa'uloja bərgən əmri, 10-bab, 8-ayətkə karalsun.

Filistiyaliklarning kexiqja baratti. ²¹ Sapan qixliri yaki ketmən biləxning həkki səkkiz giram kümüx, üq qixlik ara, palta yaki kala nokuydioqan zihni biləxning həkki tət giram kümüx idi. ²² Xunga urux bolidioqan wakitlarqja kəlgəndə, yalquz Sa'ul bilən uning oqli Yonatandila nəyzə-kiliq bolqandin baxka, uningqja əgəxkənlərnin heqkaysisida ya kiliq, ya nəyzə yok idi.

²³ Əyni wakitta Filistiyaliklarning bir karawul ətriti Mikmastiki dawanoqja muhapizətqilikkə qikkanidi.

14-bab

Yonatanning Filistiyaliklərgə hujum kilixi

¹ Bir küni Sa'ulning oqli Yonatan əzining yaraqirini kətürgən yigitkə: – Yür, karxi tərəptiki Filistiyaliklarning karawul ətriti jaylaxkan yərgə ətəyli, – dedi, lekin buni atisioqja eytmidi. ² Bu qaqda Sa'ul wə uningqja əgəxkən altə yüzqə adəm Gib'ahning əng qetidiki Migron degən jayda bir anar dərihining yenida bargahta idi. ³ Rohaniy Ahiya ularning iqidə bolup, rohaniylik kilip efodni^② kətürətti. U Ikabodning kerindixi Ahitubning oqli idi. Ahitub Pinihasning oqli, Xiloda Pərwərdigarqja rohaniylik kılqan Əlining nəwrisi idi. Yonatanning kətkinini həlk bilməy kaldi.

⁴ Filistiyaliklərnin karawul ətriti jaylaxkan yərgə berix üqün Yonatan Bozez wə Sənəh dəp atilidioqan ikki tik kıyaning otturisdiki dawandin ətüxi kerək idi. ⁵ Kıyaning biri ximalqja – Mikmaska, biri jənubka – Gəbaqja karap turatti.

⁶ – Yür, bu hətnisizlərnin karawul ətriti jaylaxkan yərgə barayli, – dedi Yonatan koral-yaraq kətürgüqisigə, – Pərwərdigar biz üqün birər ix kılsa əjəb əməs. Qünki Pərwərdigarning birkimgə nusrət ata kilixi, u kixining adimining az yaki kəp boluxioqja baqlık əməs.

⁷ – Kənglingizdə nemə bolsa, xundak kiling! Nemə ix kilsingiz, mən siz bilən billə bolimən, – dedi koral-yaraq kətürgüqisi.

⁸ – Biz u adəmlər turuwatkan tərəpkə ətüp, ularqja əzimizni kərsitəyli.

⁹ Əgər ular bizgə: «Biz silərnin yeninglarqja baroquqə axu yərdə turup

---

^② Efod – rohaniylik kiyim. Bu yərdə uxbu kiyim rohaniylik hizmitidə bolqan adəm tərəpidin Hudaning iradisini bilix üqün ixlilitgən.

Samu'il birinchi kism

turunglar» desə, ularning yenioqə barmay, öz jayimizda turup turayli, ¹⁰ əgər: «Bizning yenimizoqə kelinglar» desə, barayli. Xundak kılsak, bu, Pərwərdigar ularni bizning kəlimizoqə tapxuroqanlikining bir bəlgisi boləjay, – dedi Yonatan.

¹¹ Ikkiylən əzlrini Filistiyəliklərnin karawullirioqə kərsətkənidi, karawullar:

– Mana, Ibraniylar əzlrini yoxuroqan kamarlardin qikti, – dedi.

¹² Andin ular Yonatan bilən uning kəral-yaraqə kətürgüqisigə:

– Bu yakka kelinglar, burnunglarning nohlisini elip koyayli, – dedi.

– Manga əgixip mang, – dedi Yonatan kəral-yaraqə kətürgüqisigə, – Pərwərdigar ularni Isra'illarning kəlioqə bərdi.

¹³ Yonatan Filistiyəliklər tərəpkə əmiləp, yamixip qikixka baxlidi, kəral-yaraqə kətürgüqisimu arkisidin əgəxti. Yonatan Filistiyəliklərgə etilip, ularni yərgə yikitti, yaraqə kətürgüqisimu uningə əgixip, ularni əltürəxkə kirixti. ¹⁴ Bu dəsləpki hujumda Yonatan bilən uning kəral-yaraqə kətürgüqisi təhminən üq mo kelidioqan yərdə yigirmə adəmnə əltürdi. ¹⁵ Tosattin bargah wə daladiki Filistiyəliklər topi aləzkədə bolup ketixti, karawullar wə zərbidarlar mu kərkup, titrəp ketixti, yərmu təwrəp kətti. Bu Hudadin kəlgən kərkunq idi.

Isra'illarning Filistiyəliklərnə kəoqlixi

¹⁶ Sa'ulning Binyamin kəbilisigə təwə Gib'ah degən yərdiki karawulliri Filistiyəliklər kəoxuning parakəndə bolup, uyak-buyakka pitirap kətkənlikini kərüp kəldi. ¹⁷ Sa'ul ularoqə:

– Karap bekənglar, arimizda kimlər yok ikən? – dedi.

Ular təxkürüp bekəwidi, Yonatan bilən uning kəral-yaraqə kətürgüqisi yok bolup qikti. ¹⁸ Andin Sa'ul Ahiyaqə buyrup:

– Efodni elip kəl, – dedi.

U wakitta Ahiya Isra'illarning əldida efodni kətürüp mangatti. ¹⁹ Sa'ul rohaniyoqə səzləwatqanda, Filistiyəliklərnin bargahidiki warəng-qurəng barəanseri kükəyip kətti. U rohaniyoqə:

– Boldi kıl, kərək əməs, – dedi.

²⁰ Sa'ul dərhal əzigə əgəxkən pütin həlkni yioqip, jənggahka berip, Filistiyəliklərnin nəyzə-kiliq bilən əz'ara bir-birini kiroqin kəlixiwatkanlikini, ularning əjayip parakəndə bolup ketixkənlikini kərđi.

²¹ Bu qəoqəda, ilgiri Filistiyəliklərgə kəoxulup kətkən həm ular bilən bargahka kelip kəloqan Ibraniylar Filistiyəliklərnə taxlap, Sa'ul wə

Samu'il birinchi kism

Yonatan o'ja əgixip kəlgən Isra'illaro'ja koxuluwalidi. ²² Əfrayim taqlik rayoni o'ja yoxurun o'jan Isra'illarmu Filistiyəliklərləning kaqkanlikini anglap, jənggə qikip ularni koqlidi. ²³ Xu küni Pərwərdigar Isra'illaro'ja qong nusrət bərdi. Bu jəng Bəyt'awənniŋ yirak yərlirigiqə yeyildi.

Sa'ulning əhmikanə kəsimi

²⁴ U küni Isra'illar nahayiti herip həlidin kətti. Qünki Sa'ul ularni kəsəm bilən baqlap: «Mən düxmənlimdin intikam elip bolmi o'juqə, kəp kirixtin burun ta'am yegən kixi kar o'jxka kətsun» dəp eytkanidi. Xuning bilən heqkim heqnemə yemidi. ²⁵⁻²⁶ Ular ormanlikka yetip bar o'janda, yərdə hərə kənəkliridin ekip quxuwatkan həsəllərnə kərdi. Xundaktimu heqkim uningdin azrakmu elip a o'zi o'ja salmidi, qünki ular kəsəmdin kərkuxti.

²⁷ Lekin Yonatan atisining həlkni kəsəm bilən baqlio'janlikini anglimio'janidi, xunga u kolidiki tayikini hərə kənəki gə tikip, həsəl elip, a o'zi o'ja seliwidi, kəzi nurlinip kətti. ²⁸ Əmma kəp qiliktin birəylən uning o'ja:

– Atingiz həlkni kəsəm bilən kattik baqlap: «Bügün hər kəndə nərsə yegən adəm kar o'jxka kətsun» dəp eytkanidi, xuning üqün həmməylən bək herip, həlimizdin kəttuk, – dedi.

²⁹ – Atam həmmimizni bək təngliktə kalduruptu, – dedi Yonatan, – karanglar, mən bu həsəldin azrak tetip bekiwidim, kəzüm roxənlixip kətti. ³⁰ Əgər bügün həlk düxmənlimizdin olja alo'jan nərsilərdin halio'jiniqə yegən bolsa, tehimu yahxi bolmasmidi? Bügün öltürül gən Filistiyəliklər tehimu kəp bolmasmidi?

³¹ Xu küni ular Filistiyəliklərnə sür-to'kay kilip, Mikmastin Ayyalon o'jigə koqlidi. Əmma həmməylən bar o'janseri ajizlap kətkənidi, ³² xunga ular oljilar o'ja özini etip, koy, kala wə mozaylarnə udul kəlgən yərdə soyup, kənini ekitmay gəxini yedi. ³³ Bəzilər Sa'ulo'ja:

– Həlk keni ekitilmio'jan gəxlərnə yeyix bilən Pərwərdigar aldida gunah kildi, – dəp eytkanidi, Sa'ul:

– Bu Hudaning əhdisigə hiləplik kil o'janliktur! Əmdi dərhal bu yərgə qong bir taxni domilitip kelinglar, ³⁴ həlkniŋ arisio'ja berip, ular o'ja eytinglar: «Hər bir kixi öz melini yenim o'ja əkelip, bu yərdə soyup yesun, keni ekitilmio'jan gəxni yəp, Pərwərdigar aldida gunah kil misun» – dedi.

Xuning bilən həmməylən u keqisi öz melini yetiləp kelip, xu yərdə soydi. ³⁵ Sa'ul Pərwərdigar o'ja atap bir kurbanlik supisi yasidi, bu uning

Samu'il birinchi kism

Pərwərdigarəja atap yasiojan tunji kurbanlik supisi idi.

³⁶ Andin Sa'ul adəmlirigə:

– Keqiqə Filistiyəliklərninç arkisidin koqılap, tang etixtin burun ularning mal-mülüklerini tartiwelip, heq birini tirik koymayli! – dedi.

– Sizgə qandak kilix yahxi bolsa, xundak kiling, – dedi ular. Lekin rohaniy sez kisturup:

– Biz aldi bilən Hudaning iradisini biləyli, – dedi.

³⁷ Sa'ul Hudadin:

– Mən Filistiyəliklərninç arkisidin koqılisam bolamdu? Ularni Isra'illarning kəliqə tapxuramsən? – dəp soridi. Lekin xu küni Hudadin heq jawab kəlmidi. ³⁸ Xunga Sa'ul:

– Əy ləxkər baxliri, həmminglar bu yərgə kelinglar, bügün nemə gunah kilinjanlikini eniklap qikayli. ³⁹ Mən Isra'illarəja nusrət bərgüqi mənggü hayat Pərwərdigar aldida kəsəm kilimənki, bu gunahni kiləjan kixi hətta oqlum Yonatan bolsimu əlüxi kerək, – dedi.

Lekin həlktin heqkandak sada qikmidi. ⁴⁰ Andin u pütkül Isra'illarəja:

– Silər bir tərəptə turunglar, oqlum Yonatan ikkimiz yənə bir tərəptə turayli, – dedi.

– Sizgə qandak kilix yahxi bolsa, xundak kiling, – dedi həlk.

⁴¹ Sa'ul Pərwərdigar – Isra'illarni talliəjan Hudaəja:

– Kimning gunahkar ikənlikini kərsətkəysən, – dedi.

Keyin qək taxliniwidi, qək Sa'ul bilən Yonatanəja qikti, həlk kutuldi.

⁴² Sa'ul:

– Mən bilən oqlum Yonatanəja qək taxlansun, – dedi.

Qək Yonatanəja qikti. ⁴³ Sa'ul Yonatanəja:

– Sən nemə kiləjanlikinçni manga eyt, – dedi.

– Kolumdiki tayak bilən kiqikkinə həsəl elip tetip bakkinim rast. Mana, əlüxkə razimən, – dedi Yonatan.

⁴⁴ – Əy Yonatan! Qoqum əlüxüçg kerək, bolmisa Huda meni eqir jazaliəjay – dedi Sa'ul.

⁴⁵ Lekin həlk uningəja:

– Isra'illarni xunqiwala qong qələibə-nusrətkə yətküzgən Yonatan tursa, əjəba u əlüxi kerəkmu? Hərgiz undak kilixka bolmaydu! Biz mənggü hayat Pərwərdigar aldida kəsəm kilimizki, uning bir tal moyioqimu tegixkə bolmaydu, qünki u Hudaning yardimi bilən bügün xunqə qong ixni kildi, – dedi.

Ənə xu tərکیدə həlk Yonatanı əlümdin kutuldurup qaldi.

Samu'il birinchi kism

⁴⁶ Xuningdin keyin Sa'ul Filistiyaliklarni qoqlimay yenip katti, Filistiyaliklar mu oz yurtioqa kaytip katti.

Sa'ulning jang oqalibiliri

⁴⁷ Sa'ul Isra'iliya padixahlikini mustahkam kolqa aloqandin keyin, otrapidiki barlik duxmnliri bilan jang kildi. Mo'abliklar, Ammonlar, Idomluklar, Zobahtiki padixahlar wa Filistiyaliklar bilan jang kilip, kaysi tarapkə yuzlomisun, u oqaliba kildi. ⁴⁸ Sa'ul jangda batur idi, u Amalaklarni moqlup kilip, Isra'illarni bulang-talang kilolanlarning kolidin kutkuzdi.

⁴⁹ Sa'ulning oqulliri Yonatan, Yixwi wa Malkixuwalar idi, kizliri bolsa qongi Merab, kiki Mikal idi. ⁵⁰ Sa'ulning ayali Ahino'am bolup, Ahima'azning kizi idi. Sa'ulning koxunining bax sarkardisi Abner bolup, u Sa'ulning taqisi Nerning oqli idi. ⁵¹ Sa'ulning atisi Kix bilan Abnerning atisi Ner, Abi'elning oqulliri idi.

⁵² Sa'ulning putun omri Filistiyaliklar bilan da'im kattik jang kilix bilan etti. Xunga Sa'ul harqaqan kurtunggur yaki batur birini kersə, uni oz hizmitiga salatti.

15-bab**Sa'ulning Pərwərdigarning buyruklirioqa toluk boysunmasliki**

¹ Samu'il Sa'uloqa mundak dedi:

– Bexingoya yaq kuyup, seni Pərwərdigarning oz helki bololan Isra'illarqa padixahlikka tayinligili Pərwərdigar taripidin awatilgan adəm mən bolimən. ² Kudratlik Sərdar Pərwərdigar mundak dəyduki: «Isra'illar Misirdin qikkan qaqda, Amalaklarning ularqa karxi qikkanlikliri uqun, mən Amalaklarni jazalaymən. ³ Əmdi sən Amalaklarga hujum kilip, putun helkini mal-mulukliri bilan – ər-ayal, bala-qaqa, koy-kala, tögə wa exeklorgiqə iq aqritip olturmay taltöküs yokitiwət^③.»

⁴ Xuningdin keyin Sa'ul laxkərləni Tila'iməqa yioqip, sanaktin etkuzdi. Piyadə laxkərlər sani Yəhuda kəbilisidin on ming, Isra'iliyəning baxka

---

③ Bu yərdiki Ibraniyaqə səz 'adəm wa nərsiləni taltöküs yokitix arkilik, ularni Pərwərdigarqa atax' degən mənini bildüridu.

kəbililiridin bolsa jəm'iy ikki yüz ming qikti.

⁵ Sa'ul Amaləklərnin xəhirigə kelip, jiləqida bəktürmidə yatti. ⁶ Andin Kenlarəja: «Isra'illar Misirdin qikkanda, ularəja mehribanlik kərsətkəndinglar, xunga silərnə Amaləklər bilən koxup yokitiwətməsləkim üqün, əmdi Amaləklərdin bəlünüp qikip kətinglar!» dəp həwər bərdi.

⁷ Sa'ul Amaləklərnə Hawila degən yərdin taki Misirning xərkiidiki Xur degən yərgiqə koşlap kirip, ⁸ Amaləklərnin padixahi Agagni tirik tutup, qaləjan pütün həlkini kiliq bilən təltəküs yokatti. ⁹ Əmma Sa'ul bilən həlk Agaqəja, xundakla semiz kala, koy, mozay wə kozilarəja iq aqritip, kimmiti barliki mallarnə əltürməy, kimmiti yok ərziməslirining birinimə koymay yokitiwətti.

Sa'ulning Pərwərdigar tərripidin padixahlıktin eliwetilixi

¹⁰ Bu qaqda Samu'iləja Pərwərdigardin mundak wəhiy kəldi:

¹¹ «Sa'ul məndin yüz ərüp, buyrukimni ijra kilmidi, uni padixah kiləjiniməja puxayman kildim». Samu'il kəwətlə aqqiklinip, pütün keqə Pərwərdigarəja nalə-pəryad kilip qikti. ¹² Samu'il ətisi səhər kopup Sa'ulning kexioja barəjanda, uningəja: «Sa'ul Karməlgə berip, əz xəripigə bir hatirə munari təyinləp, andin Gilgaləja ketiptu» degən həwər yetip kəldi. ¹³ Samu'il Sa'ulning yenioja keliwidi, Sa'ul uningəja:

– Pərwərdigar sizgə bəht ata kiləjay! Mən Pərwərdigarning buyrukini ijra kildim, – dedi.

¹⁴ Samu'il uningəja:

– Kulikiməja koylarning mərəxliri, kalilarning mərəxliri anglinidioju, bu nəm ə ix? – dewidi, ¹⁵ Sa'ul uningəja:

– U, adəmlirimning Amaləklərdin aləjan oljiliri, Pərwərdigar Hudayingizəja kurbanlik kilix üqün ular semiz kala, koylarnə ayap, saklap kəlixti. Qaləjanlirining həmmisini biz təltəküs yokitiwəttuk, – dedi.

Samu'il Sa'uloja karap:

¹⁶ – Tohtap tur! Mən sanga Pərwərdigarning tünügün ahxam manganə degən səzlirini eytip berəy, – dedi.

– Kəni, mərəhəmət, – dedi Sa'ul.

¹⁷ – Gərqə əzüngni muhim adəm əməs, dəp hesablap yürsəngmu, əməliyətə Isra'il kəbililirining baxliki əməsmusən? – dedi Samu'il Sa'uloja, – Pərwərdigar sening bəxingəja yaq kuydurup, seni

Samu'il birinchi kism

Isra'illarning padixahi kildi. ¹⁸ Pərwərdigar sanga: «Berip, axu gunahkar Amaləklərnı təltəküs kətl kiliwət, həmmisini yokatkuqə ular bilən jəng kil» dəp əmr berip, seni yoloqa saloqanidi. ¹⁹ Sən nemə üqün Pərwərdigarqa ita'ət kilmay, jəng oljilirini elixka aldirap, Pərwərdigar yaman dəp karioqan ixlarnı kilding?

²⁰ – Mən həkikətən Pərwərdigarqa ita'ət kildim, – dedi Sa'ul Samu'iloqa, – Pərwədigarning manga kərsətkən yolida mangdim, Amaləklərnı padixahi Agagni tutup, Amaləklərnı təltəküs yokattim.

²¹ Adəmlirim bolsa: «Gilgaldə Pərwərdigar Hudayingizojə kurbanlik kilayli» dəp, təltəküs kirip taxlinixka tegixlik boləjan oljilarning iqidin əng yahxi koy, kalilarnı tallap elixti, halas.

²² – Pərwərdigar hərəkəndə kəydürmə wə baxka kurbanliklardın kərə, əzigə ita'ət kilixni yahxi kərməsmu? – dedi Samu'il, – bilginki, ita'ət kilix, kurbanlik kilixtin yahxidur, Pərwədigarning buyrukiqə boysunux, qoqkar meyini kəydürüp hədiyə kilixtin əwzəldur.

²³ Əz beximqilik kilixning gunahi, jadugərlik gunahioqə ohxaxla yamandır. Jahillikning gunahi bolsa, butka qokunuxning gunahioqə ohxaxla eoqırdur. Sən Pərwədigarning əmrini taxliwətkənliking üqün, Pərwədigarmu seni padixahliktin elip taxliwətti.

²⁴ – Mən gunah ötküzdüm! – dedi Sa'ul Samu'iloqa, – mən həlktin qorqup, ularning gepigə kirip, Pərwədigarning buyrukiqə wə sizning gepingizgə hilaplik kiliptimən. ²⁵ Əmdi sizdin tiləyki, gunahımdın keqip, mən bilən billə kaytsingiz, xuning bilən Pərwərdigarqa ibadət kilay.

²⁶ – Mən sən bilən billə kaytmaymən, – dedi Samu'il Sa'uloqa, – sən Pərwədigarning əmrini taxliwətkənliking üqün, Pərwədigarmu seni padixahliktin elip taxliwətti.

²⁷ Samu'il arkiqə burulup mangmaqci boluwidi, Sa'ul uning tonining pexigə esilip, uni tartip yirtiwətti.

²⁸ – Pərwərdigar bugin Isra'iliyə padixahlikini sening kolungdin tartiwelip, uni səndin yaxirak birsigə bərdi, – dedi Samu'il Sa'uloqa, ²⁹ – Isra'illarning mənggülük Hudasi yaloqan səzliməydu, iradisidin yanmaydu. U insan əməs, hərgiz iradisini əzgərtməydu.

³⁰ – Mən gunahkarmən, xundak boləjan təkdirdimu həlkimning aqsakalliri wə Isra'illarning aldida yüzümni kilip mən bilən billə kayting, xuning bilən mən Pərwərdigar Hudayingizojə ibadət kilay, – dedi Sa'ul.

³¹ Xuningdin keyin Samu'il Sa'ul bilən billə kaytti, Sa'ul Pərwərdigarqa ibadət kildi.

Samu'ilning Amaloklarning padixahini kətl kilixi

³² Samu'il Amaloklarning padixahi Agagni özining aldiqja elip kelixni eytti. Agag əziqə: «Əmdi ölüm həwpi ətüp kətti» dəp oylidi wə hatirjəm həlda Samu'ilning aldiqja kəldi.

³³ – Sən xəmxiring bilən anilarni baliliridin ayriqjaniding, huddi xuningqja ohxax sening anangmu öz oqlididn ayrilsun, – dedi Samu'il wə Gilgaldə Pərwərdigar aldida Agagni xəmxər bilən qepip taxlidi.

³⁴ Xuningdin keyin Samu'il Ramahka kaytti, Sa'ulmu Gib'ahka – öz öyigə kaytip kətti. ³⁵ Samu'il taki aləmdin ətüküqə Sa'ulni kayta kərmidi, lekin uning üqün kayoqurup yürdi. Pərwərdigar Sa'ulni Isra'illarqja padixah kiləjinijə puxayman kiləjanidi.

16-bab

Hudaning Dawutni padixahlikka tallixi

¹ Pərwərdigar Samu'ilqja mundak dedi:

– Mən Sa'ulning Isra'ilqja padixah boluxini rət kiləjan tursam, sən kaqanojiqə kayoqurisən? Sən münggüzgə zəytun yeqi toldurup Bəytləhəmlik Yixayningkigə bar, mən uning oqulliridin birini özümgə padixah kilip tallidim.

² – Mən kəndak barimən? Sa'ul anglap kalsa, meni ətürüwetidu, – dedi Samu'il.

– Sən bir qixi mozayni aləqjaq bar wə: «Mən Pərwərdigarqja atap kurbanlik kiləjili kəldim» degin. ³ Yixayni kurbanlik gəxini yeyixkə təklip kil, xu qəqda mən sanga nemə kilixingni dəp berimən. Sən mən sanga özüm kərsitidijə adəmnin bexiqja yaq kuy, – dedi Pərwərdigar.

⁴ Samu'il Pərwərdigarning degini boyiqə kildi. U Bəytləhəmgə yetip kəlgəndə, yurt aqsakalliri kərkunq bilən uni kərxə elip:

– Amanlik bolsun dəp kəldilimu? – dəp soridi. ⁵ U aqsakallarqja:

– Amanlik bolsun dəp kəldim, Pərwərdigarqja kurbanlik kiləjili kəldim. Əzünglarni paklap, mən bilən billə kurbanlik gəxi yeyixkə kelinglar, – dedi.

Samu'il Yixay bilən uning oqullirini pakliqəndin keyin, ularni kurbanlik gəxi yeyixkə təklip kildi.

⁶ Ular kəlgən qəqda Samu'ilning kəzi Əli'abka qüxüp, iqidə:

Samu'il birinchi kism

«Pərwərdigarning talliqini muxu bolsa kerək» dəp oylidi. ⁷ Lekin Pərwərdigar Samu'iloja: «Uning taxki kərunuxi bilən egiz bəstigila qarima, mən uni rət kıldim. Pərwərdigar bəndilərgə ohxax taxki kərunüxkə qarimaydu, kəlbkə karaydu» dedi.

⁸ Yixay əzining oqli Abinadabni Samu'ilning aldidin ötküzgənidi. Samu'il:

– Pərwərdigar uni tallimidi, – dedi.

⁹ Yixay Xammahni Samu'ilning aldidin ötküzüwidi, Samu'il:

– Pərwərdigar unimu tallimidi, – dedi.

¹⁰ Yixay u yərdiki yəttə oqlining həmmisini Samu'ilning aldidin ötküzüwidi, Samu'il:

– Pərwərdigar ularning heqkaysisini tallimaptu, – dedi wə ¹¹ – oqulliringizning həmmisi muxumu? – dəp soridi.

– Kənjimmu bar, u həzir koy bekiwatidu, – dəp jawab bərdi Yixay.

– Qakirip kelixkə adəm əwəting, – dedi Samu'il Yixayoja, – u kəlmigüqə, dastihanoja olturmaymiz. ¹² Yixay adəm əwətip Dawutni qakirip kəldi. Dawut kəzliri yenip turidiojan, ikki mənqzi kizil, kelixkən bir yigit idi. Pərwərdigar: «Dəl muxu, berip uning bexioja yaq kuy!» dedi. ¹³ Samu'il münggüzdiki zəytun yeojini elip, akiliri aldida uning bexioja kuydi. Xu kündin tartip Pərwərdigarning Rohi Dawutka küqlük qüxüxkə baxlıdi. Xuningdin keyin Samu'il Ramahka kaytip kətti.

Dawutning Sa'ul padixahning hizmitidə boluxi

¹⁴ Pərwərdigarning Rohi Sa'uldin ayrildi. Pərwərdigar tərəptin əwətilgən bir yaman roh uni kattik wəhimigə selixka baxlıdi. ¹⁵ Sa'ulning əməldarliri uningqaja:

– Həzir Pərwərdigar tərəptin əwətilgən bir yaman rohning əzlrini kattik korkunqqa seliwatkanlikini kəruwatimiz. ¹⁶ Hojam, bizgə lirani yahxi qalidiojan bir adəm tepip kelixkə buyruk kiləqayla, Pərwərdigar tərəptin yaman roh kelip əzlrini tutup qaləqanda u adəm lira qalsa, əzlrini yahxi bolup qalila, – degənidi. ¹⁷ Sa'ul əməldarliriqaja:

– Mən üqün usta bir liraqini tepip yenimoja əkelinglar, – dedi.

¹⁸ – Mən Bəytləhəmlik Yixayning bir oqlini kərgən, u lira qelixka usta ikən. U batur, jəngdə jəsür, danalix bilən səzləyidiojan, tolimu kelixkən yigit ikən, Pərwərdigar uningqaja yardur, – dedi bir oqulam.

¹⁹ Sa'ul buni anglap Yixayoja qaparmənlərnəni əwətip: «Koy bakidiojan Dawut degən oqlungni mening yenimoja əwətiwət» dedi. ²⁰ Yixay oqli

Dawut bilən birgə bir oqqlakni, nan artiloqan bir exəkni wə bir tulum xarabni qoxup Sa'uloqa əwətti. ²¹ Dawut Sa'ulning huzuriqqa kelip, uning hizmitigə kirixti. Dawutqa Sa'ulning kattik mehri qüxüp kaldi. Xuning bilən uni özining koral-yaraq kətürgüqisi kiliwaldi. ²² Andin Sa'ul Yixayoqa: «Dawut manga yarap kaldi. Yenimda kelip hizmitimni kilsun» dəp həwər əwətti. ²³ Xu kündin baxlap Pərwərdigar tərəptin kəlgən yaman roh Sa'ulni tutkanda, Dawut lirani qolioqa elip qalatti, xuning bilən Sa'ul aram tepip, yahxi bolup kalatti, yaman roħmu uningdin qikip ketətti.

17-bab

Golyatning Isra'illarni həkərətlixi

¹ Filistiyəliklər jəng kilix üqün qoxunlirini yiojip, Yəhuda zeminiqqa təwə Sokoh degən xəhərdə jəm boldi. Ular Sokoh wə Azeka xəhərlirining otturisiidiki Əfəs-dammim degən yərdə bargah kurdi. ² Sa'ul bilən Isra'iliyə ləxkərlirimu birlixip, Elah jiloqisida bargah kurup, qoxunlirini tizip, Filistiyəliklər bilən jəng kilixka təyyarlandi.

³ Filistiyəliklər bu tərəptiki taqda, Isra'illar bolsa u tərəptiki taqda turuxti, ularning otturisiida bir jiloqa bar idi.

⁴ Filistiyəliklər tərəptin Golyat degən bir küqtünggür otturiqqa qikti. U Gat xəhiridin bolup, boyining egizliki üq metiroqa yekin idi. ⁵ Bexioqa tuq dubuloqa, uqisiqqa zənjir sawut kiyip qorallanoqan bolup, zənjir sawutning eqirliki atmix kiloqa yekin kelətti. ⁶ Paqikiqqa tuqtin yögək baqlap, əxnisigə bir tuq nəyzə esiwaloqanidi. ⁷ Qolidiki nəyzisining dəstisi rəht tokuydiqan dəstigahning okidək tom idi, təmür uqining eqirliki bolsa təhminən yəttə kilo kelətti. Golyatning aldida bir ləxkər uning qong kalkinini kətürüp mangatti.

⁸ Golyat Isra'illaroqa qarap turup, mundak dəp tovlidi:

– Silər səp tüzüp nemə kilməqçisilər? Mana mən Filistiyəlikqu? Silər pəkətlə Sa'ulning kulliri əməsmu? Qeni, iqinglardin birəylənni tallap, mening yenimoqa kəltürünqlar. ⁹ Əgər u mən bilən elixip meni əltürüwetəlisə, biz silərgə kul bolayli; əgər uni mən yengip əltürüwetəlisəm, silər bizgə kul bolup, hizmitimizni kilinglar. ¹⁰ U Filistiyəlik səzini yənə dawamlaxturdi:

– Mən bügün Isra'iliyə qoxunini xərməndə kilmən. Qeni, mən bilən

elixkili bir adəm qikiringlar!

¹¹ Sa'ul wə pütün Isra'illar bu Filistiyəlikning gəplirini anglap, alakzadə bolup, kōrkuxup kətti.

Yixayning Dawutni Sa'ulning bargahioja əwətixi

¹² Dawut Yəhuda zeminining Bəytləhəm xəhiridiki Əfrata jəmətidin boləjan Yixay degən adəmning balisi bolup, Yixayning səkkiz oqli bar idi. Sa'ul həküm sürgən dəwrdə Yixay yaxinip kələjan bolup, kəpçilik uni hərmətləytti. ¹³ Yixayning üq qong oqli Sa'ul bilən jənggə qikkanıdi. Jənggə qikқан tunji oqlining eti Əli'ab, ikkinqisining eti Abinadab, üqinqisining bolsa Xammah idi. ¹⁴ Dawut oqullarning əng kiçiki bolup, uning üq qong akisi Sa'ul bilən billə jənggə qikkanıdi. ¹⁵ Dawut bəzidə Sa'uldin ayrilip Bəytləhəmgə kaytip, atisining koylirini bekip kelətti. ¹⁶ Həlikə Filistiyəlik Golyat kirik künqiqə ətiginə wə ahximi qikip, uruxuxka dəwət kilip turdi.

¹⁷ Bir küni Yixay oqli Dawutka:

– Oqlum, sən mawu bir halta kəmaq bilən on nanni yügürüp berip bargahka, akiliringoja apirip bərgin. ¹⁸ Yənə munu on bolak irimqikni ularning komandaniyoja bər həm akiliringning həl-əhwalini ukup, ulardin birər nixanə aləjaq kəl, – dedi.

¹⁹ Dawutning üq akisi Sa'ul padixah wə baxka Isra'illar bilən birliktə Elah jiləqisida Filistiyəliklərgə qarxi jəng kiliwatatti.

²⁰ Dawut ətisi səhər turup, koylirini baxka bir padiqoja tapxurup koyup, atisi Yixayning səzi boyiqə yeməklilərnə elip yoloja qikti. U bargahka kəlgəndə Isra'illar kəxuni jənggə qikiwatқан bolup, həmməylən quқан kətürəwatatti. ²¹ Isra'illar bilən Filistiyəliklər jəng kilix üqün yüzmuyüz səp tüzüp turuxti. ²² Dawut nərsilirini təminat baxkurojuqioja tapxurup, əzi koxunning yenioja yügürüp berip akilirioja salam kildi. ²³ U ular bilən səzlixip turoqanda, Gatlik küqtünggür Golyat Filistiyəliklərnə kəxunidin qikip, awwalki səzlidirini təkrar tovlidi. Dawut uning səzlidirini anglap turdi. ²⁴ Isra'illarning həmmisi Golyatni kərux bilənla nahayiti kōrkup kəqixti. ²⁵ Isra'illar bir-birigə: «Ənə, uni kərdünglarmu? Yənə Isra'illarni həkərtləwatidu. Padixah uni əltürgən adəmgə jik baylik in'am kilip, əz kizinimu hotunlukka beridikən, u adəmning atisining a'ilisini bolsa hərhil baj-seliktin halas kilidikən» deyixiwatatti. ²⁶ Dawut yenida turoqanlardin:

– Bu Filistiyəlikni əltürüp, Isra'illarni bu həkərtin halas kiləjan kixi

nemigə erixidikən? Mənggü həyat Hudaning qoxunioja hakarət kilidiojan bu hətnisiz Filistiyəlik özini kim dəp oylaydikən? – dəp soridi. ²⁷ Kixilər uningəja, Golyatni ɵltürgən kixigə berilidiojan in'amlarni dəp bərdi.

²⁸ Dawutning əng qong akisi Əli'ab Dawutning kixilər bilən kilixkan gepini anglap, uningəja aqqiklap:

– Nemidəp bu yərgə kəlding? Daladiki bar-yoki birkanqə koylarni kimgə tapxurdung? Mən sening kibirlikingni wə kənglündiki yaman oyungni bilimən. Sən əməliyəttə jəngni kərgili kəlding, – dedi.

²⁹ Dawut bolsa:

– Mən nemə kildim, so'al soraxka bolmamdu? – dəp jawab kayturdi ³⁰ wə akisining yenidin ketip, baxka adəmlərdin xu so'alni təkrar soridi, yənila ohxax jawabka erixti.

³¹ Dawutning gəplirini angliqanlar uning deginini Sa'uloja yətküzgənidi, Sa'ul Dawutni kixkirip kelixkə adəm əwətti. ³² Dawut Sa'uloja:

– Aliyliri, heqkimning axu Filistiyəliktin kərkup, alakzadə boluxining həjiti yok. Pekir u Filistiyəlik bilən elixixka qikimən, – dedi.

³³ – Sən kandakmu u Filistiyəlik bilən elixixka qikalaysən? Sən tehi kikiq tursang, u bolsa yax waktidin beri jəngqi, – dedi Sa'ul.

³⁴ – Aliyliri, pekir, atamning koylirini bekip keliwatimən, xir yaki eyik kelip koylardin birərsini elip kaqsa, ³⁵ ularni koqlap berip urup, eoqizliridin koylarni tartiwalimən. Ular kopup manga yansa, yayliridin tutuwelip urup ɵltüruwetimən. ³⁶ Pekir xirnimu ɵltürgən, eyiknimu ɵltürgən, mənggü həyat Hudaning qoxunioja hakarət kiliwatkan awu hətnisiz Filistiyəlikning akiwiti axu xir wə eyiktək bolsun, – dedi Dawut wə gepini dawamlaxturup, ³⁷ – Pərwərdigar meni xir wə eyikning qanggilidin kutkuzuwaləqandək, axu Filistiyəlikning qanggilidinmu kutkuzuwalidu, – dedi.

– Boptu əmisə, barəjin! Pərwərdigar sanga yar bolsun, – dedi Sa'ul Dawutka wə ³⁸ uningəja əzining jəng kiyimlirini, yəni uqisioja zənjir sawutni wə bexioja tuq dubulojisini kiydürüp koydi. ³⁹ Dawut Sa'ulning kiliqini jəng kiyimlirining üstidin asti-də, mengip bakmaqqi boldi, əmma burun jəng kiyimlirini kiyip bakmiojaqqa, tüzük mangalmidi, u Sa'uloja:

– Mən bu kiyimləni kiyip jəng kilalmaymən, qünki mən ularəja adətlənmigən, – dedi wə ularni seliwətti. ⁴⁰ U kəlioja tayikini elip, jiləjdin bəx silik taxni teriwaldi wə ularni padiqi haltisioja saldi. Kəlioja bolsa saləjisini elip, u Filistiyəlik tərəpkə karap mangdi.

Dawutning Golyat bilan uruxuxi

⁴¹ U Filistiyalik Golyatmu Dawut tərəpkə qarap yekinlixip kəldi, kalkan kətürgüqisi bolsa uning aldida mangdi. ⁴² Dawut ikki mənqzi kizil, kelixkən yax bala boləqəqka, u Filistiyalik uningəya zən selip qarap koyup, mənəsitmidi. ⁴³ Filistiyalik Dawutka:

– Sən kolungəya tayak elip, mening yeniməya kelipsən, mən itmidim? – dedi wə əzining ilahlirining namliri bilən Dawutni qarəjidi. ⁴⁴ U yənə Dawutka mundak dedi:

– Keliwər, mən teningni hawadiki kaəya-kuzəjunlarəya, daladiki yawayi haywanlarəya berəy!

⁴⁵ – Sən nəyzə-kiliq bilən manga qarxi kəlding, – dedi Dawut u Filistiyəlikkə, – lekin mən bolsam sən həkərləp turojan Isra'iliyə kəxunining Hudasi – Kudrətlik Sərdar Pərwərdigarining nami bilən sanga qarxi kəldim. ⁴⁶ Mana bəgün Pərwərdigar seni mening koluməya tapxuridu, seni əltürəp, kallangni teningdin juda kəlimən, xundakla Filistiyəlik ləxkərləning jəsətlirini hawadiki kaəya-kuzəjunlarəya wə yər yuzidiki haywanlarəya berimən. Xuning bilən pütün ələmdikilər Isra'illarning Pərwərdigarining barlikini bilip kalidu. ⁴⁷ Yənə bu yərgə yiojilojan həmməylən xuni biliduki, Pərwərdigar əz həkini kutkuzuxta kiliq bilən nəyzigə tayanmaydu, u jəngdə xühisiz əqalib kəlgüqidur, u siləni bizning kolimizəya tapxuridu.

⁴⁸ Golyat Dawutka hujum kiləjili uning əldioja qarap tohtimay mangojanda, Dawut u Filistiyəlik bilən elixix üqün u tərəpkə qarap ittik yügürdi. ⁴⁹ Dawut haltisidin bir taxni elip saləjisioja selip bir etiwidi, u tax Filistiyəlikning dəl pexanisigə tegip, petip kirdi. Filistiyəlik yərgə düm qüxti. ⁵⁰ Xundak kilip Dawut u Filistiyəlikni saləja wə tax bilən yəngdi. U qaəda Dawutning kolida kiliq yok idi. ⁵¹ U yügürəp kelip Filistiyəlikning əjilipidin kiliqini suəjurup elip, uning bexini kesiwaldi. Xuning bilən Dawut u Filistiyəlikni əltürdi.

Filistiyəliklər əz palwinining əlgənlikini kərup kaqti. ⁵² Yəhuda kəbilisidin wə Isra'iliyəning baxka kəbililiridin kəlgən ləxkərlər kiya-qiya kilixip, Filistiyəlikləni Gatkiyə wə Əkron kəwukiojiyə kəoqlap bardi. Əltürəlgən Filistiyəlikləning jəsiti Xa'arayiməya baridiojan yoləjiyə, hətta Gat wə Əkronəjiyə yetip kətti. ⁵³ Isra'illar Filistiyəlikləni kəoqlap kaytip kəlgəndin keyin, ularning bargahini bulap-talidi. ⁵⁴ Dawut Golyatning bexini Yerusəleməya elip bardi, uning kəral-yariəjini bolsa əz

qedirida kaldurdi.

Sa'ulning Dawut bilən körüxüxi

⁵⁵ Sa'ul Dawutning heliki Filistiyalikning aldiqja elixixka qikkanlikini körüxi haman, qoxunning bax sarkardisi Abnerdin:

– Həy Abner, bu yigit kimning oqli ikən? – dəp soridi.

– I padixahi aləm, namingiz bilən kəsəm kilimənki, mən rasttinla bilməydikənmən, – dedi Abner.

⁵⁶ – Sən berip sorap bak, u yigit zadi kimning oqli ikən, – dedi padixah.

⁵⁷ Dawut Filistiyalikni öltürüp kəlgəndə, Abner uni Sa'ulning huzuriqja baxlap kirdi, Filistiyalikning bexi uning kolida idi.

⁵⁸ – Həy yigit! Sən kimning oqli bolisən? – dəp soridi Sa'ul.

– Mən Bəytləhmlik kulliri Yixayning oqli bolimən, – dedi Dawut.

18-bab

Yonatanning Dawut bilən janjigər dost boluxi

¹ Dawut bilən Sa'ulning səhbiti əmdi ayaqlixixi bilənla, Sa'ulning oqli Yonatanning kengli Dawutka xundak baqlandiki, uni öz jenini yahxi kərgəndək yahxi körüp kaldi. ² Sa'ul xu kündin baxlap Dawutni öz yeniqja elip kelip, atisining kexiqja kətikli koymidi. ³ Yonatan Dawutni öz jenidək əziz kərgəqkə, uning bilən dostlixixka əhdə kildi. ⁴ Yonatan üstidiki tonini selip Dawutka bərdi, jəng kiyimi, kiliqi, okya wə kəmirinimu bərdi.

⁵ Sa'ul Dawutni nəgila wəzipigə əwətmisun, u xu yərgə berip, wəzipini muwəppəkiyətlilik halda püttürüp kelətti. Xunga Sa'ul uni ləxkər bexi kilip koydi, buningdin ləxkərləarning həmmisi wə sarkərdilər birdək məmnun boldi.

Sa'ulning Dawutka həsət kilixi

⁶ Dawut Golyatni öltürüp kəpqilik bilən billə kaytip kəlgən qaqda, Isra'iliyəning hərəkəysi xəhərliridin kız-qokanlar qikip, xadlikta dəp-dumbak wə tarlik sazları qelip, koxak eytip, ussul oynap, Sa'ul padixahni karxi elixti. ⁷ Kız-qokanlar: «Sa'ul kirdi minglap-minglap, Dawut kirdi tümənləp-tümənləp» dəp ussul oynap, koxaklar katkanidi.

⁸ Sa'ul buningdin kattik qəzəpləndi, qünki bu koxak uningqja

yakmiqanidi. Xunga:

– Ular tümenni oltüruxning xeripini Dawutka, mingni oltüruxning xeripini manga bergan bolsa, amdi uningqa berilmigini xu bir padixahlikla kaptu-də, – dedi.

⁹ Xu kündin baxlap Sa'ul Dawutka həsət bilən karaydiqan bolup kaldi. ¹⁰ Ətisi Pərwərdigar tərpidin kəlgən bir yaman roh Sa'uloqa küq-kudrəttə qüxüp, uni öyidə hayajanda warkirap, ussul oynaydiqan kilip koydi. Dawut bolsa adəttikidəkla uningqa lira qelip bərdi. U qaşda Sa'ulning kolida nəyzə bar idi. ¹¹ Sa'ul: «Nəyzə bilən Dawutni tamqə mihlapla koyayqu» dəp oylap, uningqa karitip nəyzə etiwidi, Dawut ikki ketim uningdin özini qətkə aldi. ¹² Pərwərdigar Sa'uldin ayrilip, Dawutka yar boləanliki üqün, Sa'ul Dawuttin korkatti. ¹³ Xunga Sa'ul Dawutni özining yenidin yiraklaxturup, ləxkərləning sərkərdisi kilip koydi, Dawut ləxkərlərgə bax bolup jənggə baratti. ¹⁴ Pərwərdigar Dawutka yar boləaqqa, u hərəkəndəq ixta nətijigə erixətti. ¹⁵ Sa'ul Dawutning həmmə ixlarda muwəppəkiyətlilik ikənlikini kərup, uningdin tehimu korkidiqan bolup kaldi. ¹⁶ Ləkin Yəhuda kəbilisidin wə Isra'iliyəning baxka kəbililiridin kəlgənlər Dawutka amraq idi, qünki u jənglərdə aldinkı səptiki sərkərdə idi.

Dawutning Sa'ulning kiziqə öylinixi

¹⁷ Sa'ul Dawutka mundəq dedi:

– Sən mening palwinim bolup, Pərwərdigar üqün jəng kilsang, qong kizim Merabni sanga hotunlukka berimən. Sa'ul iqidə: «Dawut mening qolum bilən əməs, bəlkı Filistiyəlikləning qoli bilən oltürilsun» dəp oyliqanidi.

¹⁸ – Mən kim idim? Uruk-jəmətim mening padixahimizqə küy'oqul boluxumqə kəndəqmu ərzydu? – dedi Dawut.

¹⁹ Ləkin Sa'ulning kizi Merab Dawutka yatlik kilinidiqan qaşda, Sa'ul uni Miholəhlik Adra'iləqə hotunlukka beriwətti. ²⁰ Wəhalənki, Sa'ulning ikkinqi kizi Mikal Dawutka axik idi, buningdin Sa'ul həwər tepip huxal bolup kətti. ²¹ Sa'ul iqidə: «Mən Mikalni Dawutka bərsəm, kizim arkilik uni tuzakka qüxürüp, Filistiyəlikləning kolida oltürgüzimən» dəp oylidi-də, Dawutka ikkinqi ketim:

– Sən manga küy'oqul bol, – dedi.

²² Sa'ul əməldarlıriqə:

– «Padixah seni yaxhi kəridikən, padixahning əməldarlırimu seni yaxhi

Samu'il birinchi kism

keridu, xunga sən padixahka küy'ooqul bol» dəp, Dawutka yoxurunqə eytinglar, – dedi.

²³ Sa'ulning əməldarliri Dawutning kulikişja piqirlap ənə xundak degənidi, Dawut:

– Padixahning küy'ooqli bolux silərqə xundak kiqik ixmu? Mən bir kəmbəoqəl wə ərziməs adəm tursam, – dedi.

²⁴ Sa'ulning adəmliri Dawutning səzini Sa'uloğa yətküzüwidi, ²⁵ Sa'ul adəmlirigə:

– Silər Dawutka: «Padixah düxmənliridin intikam almakqikən, xunga toylukka pəkət yüz Filistiyəlikning hətnə terisidin baxka heq nərsə tələp kilməydikən» dənglar, – dedi.

Sa'ulning oşərizi Dawutni Filistiyəliklərnin kolida ɵltürɵx idi.

²⁶⁻²⁷ Sa'ulning adəmliri bu gəpni Dawutka yətküzgənidi, Dawut padixahning küy'ooqli bolidoşanlikidin huxal boldi. Dawut wə uning adəmliri kərəli toxmastinla yoləşja qikip ikki yüz Filistiyəlikni ɵltürdi, Dawut küy'ooqul bolux üqün ularning hətnə terilirini elip, sani bilən Sa'uloğa tapxurup bərdi. Xuning bilən Sa'ul kizi Mikalni Dawutka hotunlukka bərdi. ²⁸ Sa'ul Pərwədigarning Dawutka yar boləşanlikini həm kizi Mikalningmu Dawutka amrak ikənlikini enik bilip, ²⁹ Dawuttin tehimu kərkup, ɵmrining ahirişiqə uningəşja düxmən bolup ɵtti.

³⁰ Filistiyəlik kəşunlar kaşanla hujum kilmisun, ularəşja kərxı turuxta Dawut Sa'ulning baxka səkərdiliridin muwəppəkıyətlik bolup qikatti. Uning nami kündin-küngə hərmətkə sazawər boldi.

19-bab

Sa'ulning Dawutni ɵltürməkqi boluxı

¹ Sa'ul ɵz ooqli Yonatan wə həmmə əməldarlirişja Dawutni ɵltürɵxni tapilidi. Lekin Sa'ulning ooqli Yonatan Dawutka kəwətlə amrak idi.

² Yonatan Dawutka:

– Atam Sa'ul seni ɵltürməkqi boluwatidu, ətə ətişgəndə pəhəs boləşin, dalaşja berip məşpiy bir yərgə yoxurunuwaləşin. ³ Mən daladiki sən yoxurunuwaləşan yərgə berip atamning yenida uning bilən sən toşruluk paranglixip turimən, mən əşwalning kəndaklikişja kərap sanga həwər berimən, – dedi.

⁴ Yonatan atisi Sa'uloğa Dawutni mahtap:

Samu'il birinchi kism

– Xah ata, öz hizmətkaringiz Dawutka yamanlik kilmisingiz, u sizgə yamanlik kilmioqan, yənə kelip uning kiloqan hər bir ixi sizgə kəp payda elip kəldi. ⁵ U jenini tikip koyup heliki Filistiyəlikni öltürdi, Pərwərdigar xuning bilən Isra'illarni oqəlibə-nusrətkə erixtürdi. Xu qaoqda siz bularni kərüp huxal boləqanidingiz. Əmdi nemixka bikardin-bikar bigunah Dawutning kenini təküp, əzingizni gunahkar kilməqə bolisiz? – dedi.

⁶ Sa'ul Yonatanning səzini angliqandin keyin kəsəm kilip:

– Mən mənggü hayat Pərwərdigar aldida kəsəm kilimənki, Dawut öltürülməydu, – dedi.

⁷ Xuningdin keyin Yonatan Dawutni qakirip kelip buning həmmisini uningəya eytip bərdi, xundakla uni Sa'ulning aldiqə baxlap bardi. Dawut awwalkidəkla Sa'ulning hizmitidə boldi.

⁸ Uzun ətməy yənə urux boldi. Dawut koxun baxlap qikip, Filistiyəliklər bilən jəng kilip, ularni kattik məqlup kildi. Ahirida Filistiyəliklər keqip ketixti. ⁹ Bir küni Sa'ul öyidə qolioqə nəyzə elip olturatti, Pərwərdigar tərripidin kəlgən bir yaman roh uningəya yepixti. Dawut uningəya lira qelip beriwatkanda, ¹⁰ Sa'ul Dawutka nəyzə sanjip taməqə mihlap koyməqə boluwidi, Dawut əzini qətkə aldi, Sa'ulning nəyzisi bolsa taməqə kirip kətti. Dawut xu küni keqidə öyigə keqip kətti.

Mikalning Dawutning hayatini kutkuzuxi

¹¹ Sa'ul Dawutni tang atkuqə kəzitipturup, tang etixi bilənla öltürüwetix üqün, uning öyigə bir nəqqə adəm əwətti. Ayali Mikal Dawutka:

– Bugin keqə jeningizni elip kaqmisingiz, ətə öltürülisiz, – dedi.

¹² Xundak kilip ayali Dawutni derizidin quxürüp kaquruwətti, Dawut keqip kutuldi. ¹³ Mikal bir butni kariwatka yatkuzup, bexioqə əqkə yungida tokuloqan yastukni koyup, üstigə kiyimlərni yepip koydi.

¹⁴ Dawutni tutup kelixkə Sa'ul tərripidin əwətilgən adəmlər kəlgəndə, Mikal ularəqə: «U aqrip kəldi» dedi. ¹⁵ Lekin Sa'ul adəmlirini Dawutni kəzitipturuxka yənə əwətti wə ularəqə:

– Uni öltürüxüm üqün, yatқан kariwiti bilənla kətürüp kelinglar! – dedi.

¹⁶ Sa'ul əwətkən adəmlər öygə kirip, kariwatta yatқан butni wə butning bexioqə koyuloqan əqkə yungida tokuloqan yastukni kərđi. ¹⁷ Xuning bilən Sa'ul Mikaləqə:

– Sən nemixka meni aldap düxminimni kaquruwetisən? – dedi.

Mikal:

– U manga: «Këqiximoja yardëm kil, bolmisa seni öltürüwetimën» dedi, – döp jawab bërdi.

¹⁸ Dawut këqip kutulojandin keyin, Ramahka kelip Samu'il bilën körüxüp, Sa'ulning kilöjan-ötkënlirining hëmmisini sözlöp bërdi. Xuningdin keyin Samu'il bilën birgë Nayotka berip, u yërdä turdi. ¹⁹ Sa'ul Dawutning Ramahtiki Nayotta turuwatkanlikidin hëwër tapti. ²⁰ Xuning bilën Sa'ul Dawutni tutup kelixkë adëm äwëtti. Ular u yërgë yetip baröjanda, Samu'ilning yetëkqilikidä hayajanda warkirap, ussul oynawatkan bir top pëyojambërlërnü kördi. Xu qaojda Hudaning Rohi Sa'ulning adëmlirigimu qüxti wë ularmu hayajanda warkirap, ussul oynap këtti. ²¹ Sa'ul bu ixtin hëwër tepip yänä adëm äwëtti. Ularmu hayajanda warkirap, ussul oynap këtti. Sa'ul üqinqi ketim adëm äwëtkëndä, ular hëm xundak kilixti. ²² Andin keyin Sa'ulning özi Ramahka qarap yol elip, Sekudiki qong kudukning bexioja yetip këldi. U kixilërdin:

– Samu'il bilën Dawut nädä, – döp soriwidi, biräylän:

– Ramahtiki Nayotta, – döp jawab bërdi.

²³ Xuning bilën Sa'ul Ramahtiki Nayotka qarap mangdi.

Përwërdigarning Rohi uningöjimu qüxti, u taki Ramahtiki Nayotkiqë hayajanda warkirap, ussul oynap bardi. ²⁴ Umu kiyimlirini seliwetip, bir keqë-kündüz Samu'ilning aldida hayajanda warkirap, ussul oynap, yikilöjan peti yalingaq yatti. «Sa'ulmu pëyojambërlërdinmidü?» degän gëp xuningdin kalöjan.

20-bab

Yonatanning Dawutka yardëm berixi

¹ Dawut Ramahtiki Nayottin këqip qikip, Yonatanning kexioja kelip uningöja:

– Mën nemä kiliptimën, nemä gunahim bar ikän, atangning aldida jenimni alojudäk nemä hatalik ötküzüptimën? – dedi.

² – Huda saklisun, sën öltürülmäysän. Mäyli qong, mäyli kiyik ix bolsun, atam manga bildürmäy kilmaydu. U bu ixni mändin yoxurmaydu, sën degändäk bolmaydu, – dedi Yonatan.

³ Dawut kësäm kilip:

Samu'il birinchi kism

– Atang sening meni qanqilik yahxi kerediqanlikingni obdan bilidu. Xunga u iqidə: «Buni Yonatanəqa bildürməy, bolmisa u kayəjurup ketidu» dəp, oyliqan gəp. Mən mənggü hayat Pərwərdigar aldida sening jening bilən kəsəm kilimənki, ölümgə bir kədəmlə yekinlikta turimən, – dedi.

⁴ Yonatan Dawutka:

– Sən nemə kil desəng, xuni kilay, – degənidi, ⁵ Dawut uningəqa mundak dedi:

– Ətə yengi ay bayrimi, padixah bilən həmdastihan boluxum kerək, lekin sən mening əgün ahxaməqiqə dalada yoxurunup turuxuməqa ruhsət kiləyin.

⁶ Mubada atang mening dastihanda yoklukumni bilip sorap kalsa, sən: «Dawut yalwurup ‘manga öz xəhirim Bəytləhəmgə qakkan beriximəqa ijazət bərgin, qünki u yərdə pütün uruk-jəmətimiz bilən yillik kurbanlik ötküzəttük’ degənidi» dəp eytkin. ⁷ Əgər u: «Obdan boptu!» desə, mən tinq-aman kalimən; əgər u kattik hapa bolsa, bilginki, u manga ziyankəxlik kilix niyitigə kət'iy kəlgən bolidu. ⁸ Pərwərdigar aldida tüzgən dostlixix həkkidiki əhdimizni esinggə elip, manga mehİR-muhəbbət kərsitip turojaysən. Ləkin məndə gunah bolsa, meni atangəqa tutup berip nemə kilatting? Əzünglə öltürüwət.

⁹ – Huda saklisun, – dedi Yonatan, – əgər mən atamning sanga ziyankəxlik kilix niyitigə kəlgənlikini bilip kalsam, sanga eytmasmənmu?

¹⁰ – Əgər atang sanga qəzəptə jawab bərsə, kim manga həwər beridu? – dedi Dawut Yonatanəqa.

¹¹ – Yürə, dalaqə qikayli, – dedi Yonatan Dawutka wə ikkisi dalaqə qikip kətti.

¹² – Pərwərdigar – Isra'illarni talliqan Huda manga guwah bolsunki, ətə yaki əgünlükkə alahazəl muxu wakitta atamning nemə niyəttə ikənlikini bilip qikimən. Əgər atam sanga yahxi niyəttə bolsa, mən sanga həwər berimən. ¹³ Əgər u sanga ziyankəxlik kilix niyitidə bolup, lekin mən seni həwərdar kilip, aman-esən keqixingəqa yardəm bərmisəm, Pərwərdigar meni kattik jazalisun! Pərwərdigar ilgiri ataməqa yar boləqandək, sangimu yar bolsun! ¹⁴ Pərwərdigar manga mehİR-muhəbbət kərsətkinidək, sənmu hayatimning ahiriqə hər da'im manga mehİR-muhəbbət kərsətkin. Əgər mən ölüp kətsəm, ¹⁵ Pərwərdigar hətta barlik əwladliringni^④ yər yüzidin yokatkan təkdirdimu, sən mehİR-muhəbbitingni əwladlirimdin mənggügə

④ Nuroqun tərjimilərdə «Dawutning əwladliri» sipayiləxtürülüp «Dawutning düxmənliri» dəp elinəqan.

Samu'il birinchi kism

üzmingin, – dedi Yonatan Dawutka wə ¹⁶ Dawut bilən əhdə kildi.

Yonatan yənə:

– Əgər əwladliring əhdimizgə wapasizlik kilsa, Pərwərdigar ulardin hesab aləjay, – dedi.

¹⁷ Yonatan Dawutni öz jenidək yahxi kərgəqkə, uning əzigə boləjan dostlukini yənə bir ketim təstiklitix üqün uni wədə kildurdi.

¹⁸ Yonatan Dawutka:

– Ətə yengi ay bayrimi, dastihandiki ornung box kalsa, sening yoklukung bilinip kalidu. ¹⁹ Əgünlükkə sən ilgiri yoxurunəjan yərgə berip, tax dəwilirining arkisida saklap turojin. ²⁰ Mən tax dəwilirining yenioja huddi kariəja atkandək üq pay ya oki atimən. ²¹ Andin mən hizmətqi baliəja: «Sən berip ya oklirini tapkin» dəymən. Əgər mən uningəja: «Kara! Ya okliri sening bu təripingdə, ularni əkəl» desəm, sən qiksang bolidu. Mən mənggü həyat Pərwərdigar aldida kəsəm kilimənki, sən aman kalisən, sanga həwp-hətər kəlməydu; ²² əgər mən hizmətqi baliəja: «Kara! Ya okliri sening u təripingdə» desəm, sən kətkin, qünki u qaəqda Pərwərdigar seni yoləja saləjan bolidu. ²³ Bir-birimizgə kiləjan əhdimizgə Pərwərdigar mənggü guwah bolsun, – dedi.

²⁴ Xundak kilip, Dawut dalaəja qikip yoxurundi. Yengi ay bayrimida padixah qizalanəjili dastihanoja olturdi ²⁵ wə adət boyiqə tam yenidiki orundin jay aldi. Yonatan padixahning udulida, Abner padixahning yenida olturdi, Dawutning orni bolsa box kaldi. ²⁶ Lekin xu küni padixah heqnemə deməy: «U bir ix kilip napak bolup kaləqandu ... Qokum pak əməs» dəp, hiyal sürüp olturdi. ²⁷ Yengi ay bayrimining ikkinqi künimu Dawutning ornining box turojanlikini kərgən Sa'ul Yonatandin:

– Yixayning oəqlining tünügünmu, buginmu qizəja kəlməsliki nemə səwəbtin? – dəp soridi.

²⁸ Yonatan mundak jawab kayturdi:

– Dawut «Bəytləhəmgə barsam» dəp, məndin ruhsət sorap yalwurojanidi. ²⁹ U, «manga ijazət bərgin, qünki u xəhərdə uruk-jəmətimiz bilən kurbanlik kilattuk, akam beriximni buyruəjanidi. Əgər sən meni yahxi kərsəng, akilirim bilən kəruəkili ijazət bərgin» dəp, manga yelinəjanidi. Xu səwəbtin u padixahimiz bilən həmdastihan bolalmidi. ³⁰ Bu qaəqda Sa'ul Yonatanəja kattik aqqiklinip:

– Həy buzuk, asiy hotunning balisi, meni sening Yixayning oəqli bilən bir tərəptə turuwatkanlikingni bilməydu demə, sən bu kiliking bilən əzüngni wə seni tuəqkan anangni xərməndə kiliwatisən. ³¹ Yixayning

Samu'il birinchi kisim

oqli dunyada hayatla bolidikən, nə özün, nə padixahliking mustəhkəm turalmaydu. Xunga adəm əwətip, uni tutup, mening aldimoja əkəl. U əlüxi kerək, – dedi.

³² – U nemixka əlüxi kerək, u nemə gunah kildi? – dedi Yonatan atisi Sa'uloja.

³³ Sa'ul bu gəpni anglap, oqli Yonatanni əltürux üçün nəyzini uningoja qaritip atti. Yonatan atisining Dawutni kət'iy əltürux niyitidə ikənlikini bildi. ³⁴ Yonatan kattik aqqiklinip, dastihandin irəjip turup, ketip kaldi, həm atisining Dawutni həkərətligənlikidin kəngli ojamkin boldi. U yengi ay bayrimining ikkinji küni bir kün ojaza yemidi.

³⁵ Yonatan atisi ətigəndə Dawut bilən pütüxüp koyojan wakitta bir balini əgəxtürüp dalaoja qikti.

³⁶ – Sən yügür, mən atkan ya okini tap, – dedi Yonatan balioja. Bala yügürüp ketiwidi, Yonatan ya okini bala ketiwatkan yərning nerisioja atti. ³⁷ Bala Yonatan ya okini atkan yərgə barojanidi, Yonatan uningoja:

– Ya oki sening u təriringdioju? ³⁸ Tez yügür, tohtap kalma! – dəp tovlidi. Bala ya oklirini yiojip hojayinioja əkelip bərdi. ³⁹ Bala heq nərsidin həwərsiz idi, eytilojan səzlərninğ mənisini pəkətlə Yonatan bilən Dawut bilətti. ⁴⁰ Yonatan əzining okyasini balioja berip uningoja:

– Bularni xəhərgə elip kirip kətkin, – dedi.

⁴¹ Bala kətkəndin keyin Dawut tax dəwilirining arkisidin qikip, yərgə bax koyup, üq mərtəm təzim kildi. İkkisi səyüxüp yioqlaxti, Dawut bolsa kattik yioqlap kətti.

⁴² – Pərwərdigarning nami bilən kəsəm kilip, «bir-birimizgə kilojan kəsimumizgə taki əwladlirimizojiqə Pərwərdigar mənggü guwah bolsun» degəniduk. Əmdi sən tinq-aman yolungoja mang! – dedi Yonatan Dawutka.

Xuning bilən Dawut kətti, Yonatanmu xəhərgə kaytti.

21-bab

Dawutning Sa'uldin keqip yürüxi

¹ Dawut Nob degən xəhərgə kelip, rohaniy Ahimələkning yenioja bardi, Ahimələk uni kərkunq iqidə kütüwalidi.

– Nemixka yalozuz kəldingiz, adəmliringiz yokmu? – dəp soridi Ahimələk.

Samu'il birinchi kism

² – Padixah manga bir ixni buyrup: «Mən sanga buyruoqan ixni heqkim bilmisun» degənidi. Xunga mən öz adəmlirimgə ularning meni məlum jayda saklap turuxini tapilap koyup kəldim. ³ Əmdi yegüdək nemingiz bar? Bəx nan yaki baxka nemila nərsingiz bolsa beringa, – dedi Dawut rohaniy Ahimələkkə.

⁴ – Məndə adəttiki nan yok, pəkət mukəddəs nanla bar. Siz uningə pəkət adəmliringiz yekindin beri əzlrini ayal zatidin neri tutkan bolsila erixələysiz, – dəp jawab bərdi rohaniy.

⁵ – Əlwəttə ayallarə yekinlaxmiduk, – dedi Dawut, – biz adəttiki wəzipigə atlanəqanda, adəmlirim əzlrini pak tutidu. Bu kətim alahidə wəzipigə qikkanlikimiz üqün tehimu xundaktur.

⁶ Xuningdin keyin rohaniy baxka nan bolmioqaqka, Dawutka mukəddəs nanlardin bərdi. Bu nanlar Pərwərdigarə beqixlanəqan bolup, Pərwərdigarning huzurida bir məzgil turoqandin keyin, yengi nan kəlgəqkə u yərdin eliwetilgənidi. ⁷ Xu küni Sa'ulning Idomluk bax padiqisi Do'egmu u yərdə bolup, u paklinix mərikisi üqün kəlgənidi.

⁸ Dawut Ahimələktin:

– Sizdə kiliq, nəyzə barmu? – dəp soridi, – padixahning tapxuruki jiddiy boləqaqka, yenimoqə ya kiliq, ya nəyzə elip qikmioqanidim.

⁹ – Siz Elah jiləqisida əltürgən Filistiyəlik Golyatning kiliqi bu yərdə, u rohaniylik tonining kəynidə mataqə yəgəkklik turidu, halisingiz xuni eling, uningdin baxka koral-yaraq yok, – dedi rohaniy.

– Uningə təng kelidoqan kiliq yok, xuni manga bering, – dedi Dawut.

Dawutning Filistiyəliklərnin xəhiri Gatka keqixi

¹⁰ Xu küni Dawut Sa'uldin keqip, Gatning padixahi Akixning yenioqə bardi.

¹¹ Akixning əməldarliri Akixka:

– Bu Isra'iliyəning padixahi Dawutku? Isra'iliyədiki ayallar: «Sa'ul kirdi minglap-minglap, Dawut kirdi tūmənlep-tūmənlep» dəp nahxa eytip, ussul oynaxmioqanmidi?! – dedi.

¹² Dawut bu səzləni dikket kilip anglidi wə Gatning padixahi Akixning, əzigə bir nemə kilixidin bək korkup kətkəqkə, ¹³ ular bar yərdə ətəy təwilik kilip yürdi. U ularning kol astida boləqanliktin, sarang boluwelip, xəhər dərwazisioqə kalaymikan yezip-sizip, sakilioqə xəlgəylirini ekutip yürdi. ¹⁴ Akix əməldarlirioqə:

– Karanglar! Bu adəm sarang ikən, nemidəp uni mening keximoqə elip

kəldinglar? ¹⁵ Manga sarang kəm bolup kaptimu? Uni mening huzurumda saranglik kilip bərsun, dəp elip kəldinglarmu? Bu adəmni əyümdin yirak kilinglar! – dedi.

22-bab

Dawutning yoxurunup yürüxi

¹ Dawut u yərdin keqip, Adullam xəhiringning yenediki oqarda panahlandı. Uning akiliri wə ata jəmətidikilər buni anglap, xu yərgə yetip kəldi. ² Xuning bilən billə, bexioqə kün qüxkən, kərzgə boqulqan, narazi bolup yürgən kixilər uning yenioqə yiojilixti. Xundak kilip Dawut ularoqə yolbaxqi bolup kaldi. Uningoqə əgəxkənlər tət yüzqə kixi idi. ³ Dawut u yərdin Mo'ab zeminidiki Mizpah degən xəhərgə kelip, Mo'ab padixahioqə:

– Hudaning manga nemə kilməqi boləjanlikini biliwaləquqə, ata-anamning bu yərgə kelip turuxioqə ruhsət kilsila, – dəp iltija kildi.

⁴ Xundak kilip u ata-anisini Mo'ab padixahining huzuriqə elip kəldi. Əzi taqədiki panahlinidioqan oqarda yoxurunup yürgən məzgildə, ata-anisi u yərdə turdi. ⁵ Gad pəyöjəmbər Dawutka:

– Taqədiki oqarda yürməy, Yəhuda zeminiqə barəjin, – dedi.
Andin Dawut u yərdin ketip, Hərət ormanlikioqə bardı.

Sa'ulning Nobtiki rohaniylarni öltürüxi

⁶ Sa'ul Gib'ah teqining təpəsidiki bir yuloqun dərihining astida kolioqə nəyzişini tutqan həlda olturatti, əməldarlıri bolsa uning ətrapida turuxatti. Dawut wə uning adəmlirining tepiloqanlıki həkkidiki həwər uningə yetip kəldi. ⁷ Sa'ul ətrapidikilərgə:

– Həy Binyamin kəbilisidikilər, gepingə kulak selinglar! Yəhuda kəbilisidin boləjan Yixayning oqlı Dawut silərgə üzümzarlik wə etizlarni berərmidi, silərnə koxunlirining sərkərdisi kılarmidi? ⁸ Silər manga qarxi til biriktürəwətilər. Aranglardin heqkim manga oqlum Yonatanning Yixayning oqlı bilən əhdə kıləjanlikini eytmidi, mening həlimdin həwər almidi. Heqkandak adəm manga, öz oqlumning küxkürtüxi bilən Dawutning manga hujum kılixni kütəwatqanlıkini eytmidi, – dedi.

⁹ Xu qaqda Sa'ulning əməldarlıri arisida turoqan Idomluk Do'eg

uningoʻja:

– Mən Yixayning oʻqli Dawutning, Nobtiki Ahitubning oʻqli rohaniy Ahimələkning yenioʻja kəlgənlikini kərdüm. ¹⁰ Ahimələk Dawut həkkiyə Pərwərdigaroʻja iltija kilip, uningoʻja ta'am wə Filistiyəlik Golyatning kiliqini bərdi, – dedi.

¹¹ Sa'ul padixah rohaniy Ahimələkni wə uning ata jəmətining həmmisini, yəni Nobtiki rohaniylarni qakirtti. Ularning həmmisi padixahning huzuriyoʻja kəldi.

¹² – Həy Ahitubning oʻqli, gepimgə kulak sal, – dedi Sa'ul.

– Mana mən, hojam, – dəp jawab bərdi Ahimələk.

¹³ – Sən nemixka Yixayning oʻqli bilən birgə mangan karxi til biriktürdün? Sən nemixka uningoʻja nan bilən kiliq berip, uning üçün Pərwərdigaroʻja iltija kilding? Mana əmdi u mangan karxi qikip, hujum kilixni kütüp yatmakta! – dedi Sa'ul uningoʻja. ¹⁴ Ahimələk Sa'uloʻja jawab berip, mundak dedi:

– Əzlrining əmədarliri iqidə Dawuttin sadik kim bar? U silining küy'oʻqulliri həm ordidiki yasawullar ətritining baxliki, xundakla əzlrining adəmliri iqidiki hərmətkə sazawər bir kixidur. ¹⁵ Toʻjra, mən Dawut həkkiyə Pərwərdigaroʻja iltija kildim, aliyiliri, bu mening birinchi ketim iltija kilixim əməs. Dawutning yaman niyitidin heq həwirim yok, bu ixta meni yaki ata jəmətimni əyiblimisilə.

¹⁶ – Həy Ahimələk! Sən wə ata jəmətingning həmmisi əlümgə məhkumsilə! – dedi padixah ¹⁷ wə ətrapidiki yasawulliriyoʻja mundak dəp buyrudi:

– Pərwərdigarning rohaniylirini əltürünqlar. Ular Dawut tərəptə turoqan həm Dawutning keqip kətkənlikini bilip turup, mangan eytmioʻjan!

Sa'ulning yasawulliri bolsa Pərwərdigarning rohaniylirini əltürüxtin bax tartti. ¹⁸ Bu qaoʻjda padixah Do'egka:

– Sən berip, rohaniylarni əltür! – dəp buyrudi. Xu küni Idomluk Do'eg rohaniylik tonini kiygən 85 rohaniyni əzi yaloquz əltürdi. ¹⁹ Buningdin baxka Sa'ul padixah rohaniylar xəhiri Nobtiki ər-ayal, bala-qaka, əmqəktiki bowaktin taki kala-exək, koylarqoʻjqə boləqan həmmisini kiliq bilən kiroʻquzdi.

²⁰ Ahitubning oʻqli Ahimələkning oʻqulliridin Abiyatar keqip Dawutning kexioʻja kəldi. ²¹ U Sa'ul padixahning Pərwərdigarning rohaniylirini əltürgənlikini Dawutka dəp bərdi.

²² Dawut Abiyataroʻja:

Samu'il birinchi kism

– U küni Idomluk Do'egning u yerdə ikənlikini kərüp, uning Sa'uloğa qokum həwər kilidişanlığını bilgənidim. Ata jəmətingdiki hər bir janning ölümigə mən səwəbqi boldum.²³ Əmdi sən yenimda kal. Korkma, mening jenimni almakqi bolışanlar sening jeningnimu alidu. Sən mening yenimda aman-esən turisən, – dedi.

23-bab

Dawutning Qiylah xəhirini kutkuzuxi

¹ Dawutka: «Filistiyəliklər Qiylah xəhirigə hujum kilip, hamanlardiki axliklarni bulang-talang kiliwetiptu» degən həwər yetip kəldi. ² Xu səwəbtin Dawut Pərwərdigardin:

– Mən berip u Filistiyəliklər bilən uruxaymu? – dəp soridi. Pərwərdigar uningöja:

– Sən berip Filistiyəliklər bilən uruxup, Qiylahni kutkuz, – dedi.

³ Dawutning adəmliri bolsa Dawutka:

– Biz Yəhuda zeminida turukluk korkuwatsak, Qiylahka Filistiyəliklərnin koxunining aldışa hujum kilip barimizmu tehi? – deyixti.

⁴ Dawut yənə Pərwərdigarning iradisini soridi, Pərwərdigar uningöja:

– Mən Filistiyəliklərnin sening kolungöja tapxuridişan bolşandikin, sən Qiylahka bar, – dəp jawab bərdi.

⁵ Xuningdin keyin Dawut wə uning adəmliri Qiylahka berip, Filistiyəliklər bilən jəng kildi. Ular Filistiyəliklərnin mallirini tartiwelip, ularni kattik məşlup kildi. Xundak kilip Dawut Qiylah ahalisini kutkuzdi.

Sa'ulning Dawutning kəynidin kooşixi

⁶ Ahimələkning ooşli Abiyatar kiyilahta turoşan Dawutning yenioğa keqip barşanda, u əzi bilən efodni⁵ eliwalşanidi. ⁷ Sa'uloğa: «Dawut Qiylahka kəptu» degən həwər yetip kəlgəndə, Sa'ul:

– Dawut dərwaza wə sepilliri puhta xəhərgə kirip solinip kəptu, bu Pərwərdigarning uni mening kolumöja tapxuroşanlığı – dedi.

---

⁵ Efod – rohaniylik kiyim. Bu yerdə uxbu kiyim rohaniylik hizmitidə bolşan adəm tərpidin Hudaning iradisini bilix üqün ixlitişən.

Samu'il birinchi kism

⁸ Sa'ul Dawut wə uning adəmlirini kamaloğa elix məksitidə həmmə ləxkərlirini Qiylahka karap yürux kılıxka qakirik kildi. ⁹ Dawut Sa'ulning əzini kəstləwatkanlikini bilip, Abiyataroğa:

– Efodni əkəl, – dedi.

¹⁰ Andin u Hudağa iltija kilip, mundak dedi:

– I Pərwərdigar, Isra'illarni tallioğan Huda! Mən Sa'ulning meni dəp Qiylahka kelip, pütün xəhərnə harab kilməqçi boləjanlikini enik anglidim. ¹¹ Qiylahning hakimliri meni Sa'ulning kəlioğa tapxurarmu? Sa'ul mən anglioğandək Qiylah xəhirigə kelərmu? I Pərwərdigar, Isra'illarni tallioğan Huda, pekiroğa yol kərsətkəysən!

– Sa'ul kelidu, – dedi Pərwərdigar.

¹² – Qiylahning hakimliri meni wə adəmlirimni Sa'ulning kəlioğa tapxurarmu? – dedi Dawut yənə.

– Tapxuridu, – dedi Pərwərdigar.

¹³ Xunga Dawut wə uning adəmliri, təhminən jəm'iy altə yüz kixi Qiylahtin qikip, u yaktin bu yakka aylinip yüruxti. Bəzilər bu əhwalni Sa'uloğa yətküzüwidi, u Qiylahka barmaydioğan boldi.

¹⁴ Dawut qəldə, taqlarda, yəni Zif qəlidiki oqarlarda panahlinip turatti. Sa'ul Dawutni hər küni izdigən bolsimu, Pərwərdigar uning Dawutni tutuwelioxğa yol qoymidi. ¹⁵ Dawut Zif qəlidiki Horax degən jayda turuwatkan məzgildə, Sa'ulning uning jenini elix üqün uni izdəp keliwatkanlikini bilip kəldi. ¹⁶ Sa'ulning oqılı Yonatan u yərgə berip, Dawut bilən kəruxti həmdə uning Hudağa boləjan ixənqini küqəytti.

¹⁷ – Qorkma! – dedi Yonatan uningəğa, – atam heqkağan sanga ziyankəxlik kiləlməydu, sən Isra'iliyəning padixahi bolisən, mən səndin qalsamla ikkinqi orundiki adəm bolimən. Buni atammu obdan bilidu.

¹⁸ U ikkisi Pərwərdigar aldida, qin dostluk üqün əhdə kilixti. Yonatan əyigə kətti, Dawut bolsa awwalkidəkla Horaxta turup kəldi.

¹⁹ Zifliklər Gib'ahka berip, Sa'ul bilən kəruxup uningəğa:

– Dawut Yeximon qəlining jənubidiki Hakila degən egizlikkə jaylaxkan Horaxtiki oqarlarda yoxurunup yürüptu. ²⁰ Padixahi aləm, halioğan qaqlirida yoləğa qıksila, Dawutni kollirioğa ətküzüp berimiz, – deyixti.

²¹ – Manga kəngül bəlgininglər üqün Pərwərdigar silərgə bəht ata kilsun, – dedi Sa'ul. ²² – Əmdi silər yənə berip, uning kəyərdə turuwatkanlikini, uni kimning kərgənlikini enikləp bekinglər. Manga məlum boluxiqə u tolimu kuw ikən. ²³ Xunga, u adəttə yoxurunidioğan

yorni eniklap qikip, manga kelip həkikiy məlumatni beringlar, andin mən silər bilən billə u yərgə barimən. Əgər u u yərdə bolsila, uni Yəhuda jəmətliri iqidin tapmay koymaymən.

²⁴ Zifliklar yoləja qikip, Sa'uldin awwal Zifka kaytip kəldi. Dawut wə uning adəmliri bolsa Ma'on qəligə jaylaxkan Yeximonning jənubidiki Araba rayonida idi. ²⁵ Sa'ul wə uning adəmliri Dawutni izdəxkə mangdi. Dawut buningdin həwər tepip, Ma'on qəlidiki bir tik taqning yenida qaldi. Sa'ul buni anglap, Dawutni koqlap tutux üçün Ma'on qəligə bardı. ²⁶ Sa'ul wə uning adəmliri taqning bu tərıpi bilən mangsa, Dawut wə uning adəmliri taqning u tərıpi bilən mangatti. Ular Sa'ul wə uning adəmliridin kutulux üçün aldirap keqiwatkanda, Sa'ul wə uning adəmliri ularni tutimiz dəp, hər tərəptin korxawəja elixka baxlıdi. ²⁷ Lekin bir əlqi kelip Sa'uləja:

– Tez kaytmisingiz bolmidi, Filistiyəliklər yurtimizəja hujum kildi – dedi.

²⁸ Xuning bilən Sa'ul Dawutni koqlimay, Filistiyəliklər bilən uruxkili kaytti. Xu səwəbtin bu yer «Kutulux Kiyasi» dəp ataldi. ²⁹ Dawut u yərdin qikip, Engədi bostanlikidiki panahlinidiojan ojarlarəja orunlaxti.

24-bab

Dawutning Sa'ulni kəqürüxi

¹ Sa'ul Filistiyəliklərni koqlap kaytkanda, uningəja: «Dawut Engədi qəlidə turuwetiptu» degən həwər kəldi. ² Sa'ul bu həwərnı angliəjandin keyin, Isra'illardin üq ming sərhil ləxkərnı tallap, Dawut bilən uning adəmlirini izdəp «Yawa Tekə» kiya taxlirining yenioja kəldi. ³ Sa'ul yol boyida koy kotanliri bar yərgə kəlgəndə, bir ojarıni kərüp, həjət kiləjili kirdi. Dawut wə uning adəmliri dəl xu ojarıning iqkirisidə yoxurunup turojanidi. ⁴ Dawutning adəmliri uningəja:

– Pərwərdigar sizgə: «Düxminingni öz kolungəja tapxurimən, kəndak kilixni halisang, xundak kil» degənidi, karang, mana bügün xu pəyt kəldi! – dedi.

Dawut asta kopup Sa'ulning tonining etikidin tuydurmay bir parqə kesiwaldi, ⁵ birak bundak kiləjini üçün Dawut kənglidə özini əyiblıdi.

⁶ – Pərwərdigar meni u talliojan padixahka kol təgküzüxümdin saklısun, hojayiniməja ziyan-zəhmət yətküzsəm hərgiz bolmaydu, qünki

Samu'il birinchi kism

u Pərwərdigar tallioqan padixahtur, – dedi u adəmlirigə.

⁷ Dawut xundak dəp öz adəmlirigə tənbiş berip, ularning Sa'uloğa ziyan-zəhmət yətküzüxigə ijazət bərmidi. Sa'ul oqardin qikip öz yolioqan rawan boldi.

⁸ Xuning bilən Dawutmu oqardin qikti wə Sa'ulning arkisidin:

– Həy padixah aliyliri! – dəp Sa'ulni qakirdi.

Sa'ul burulup, Dawutning yərgə bax koyup, əzigə təzim kiliwatkanlikini kərđi.

⁹ Dawut Sa'uloğa mundak dedi:

– Nemixka kixilərning: «Dawut sizgə ziyan-zəhmət yətküzməkqi boluwatidu» degən gəplirigə kulak selip yürisiz? ¹⁰ Mana bügün öz közingiz bilən kərdingiz, Pərwərdigar oqarda sizni kolumoqan tapxuroqanidi, bəzilər «əltür» dedi, lekin mən sizni kəqürdüüm. Mən ularoqan: «Pərwərdigar tallioqan padixah aliylirioqan ziyan-zəhmət yətküzəəm bolmaydu» dedim. ¹¹ Həy ata, karap bekinga, etikingizning bir parqisi mana mening kolumda turuptu, sizni əltürməy etikingiznila kesiwaloqanlikimdin məndə ya yamanlik, ya gunahning yoklukini biliwalalaysiz. Gərqə mən sizgə kilqilik yaman niyəttə bolmioqan bolsammu, lekin siz mening jenimni elix kəstidə boluwatisiz. ¹² Kimning toqra, kimning hata kilqanlikioqan Pərwərdigar həküm qikarqay, Pərwərdigar mən üqün sizdin intikam aloqay, mən sizgə kol təgküzməymən. ¹³ «Yamanlik yamanlardin kelər» degən maqal bar, xunga mən sizgə ziyan-zəhmət yətküzməymən. ¹⁴ Isra'illarning padixahi kimni tutkili qikiptu? Siz kimni koqqlap yürisiz? Əməliyəttə koqqlap yüriginiz bir əlük it, kiqukkinə bir bürgə, halas! ¹⁵ Pərwərdigar ikkimizning otturisida sotqi bolup, hək-nahəkkə həküm qikarsun, ixni təkxürüp, meni aklisun wə meni sizning kolingizdin kutkuzsun!

¹⁶ Dawutning səzi tügigəndin keyin, Sa'ul:

– Oqplum Dawut! Bu rasttinla sənmu? – dedi wə kattik yioqlap kətti. ¹⁷ – Sən toqra kilding, mən bolsam hatalaxtim. Mən sanga yamanlik kilqanidim, əmma sən munga yaxilik kilding! ¹⁸ Bügün sən munga yamanlik kilmaydioqanlikingni ispatliding. Gərqə Pərwərdigar bügün meni sening kolungoqan tapxuroqan bolsimu, lekin sən meni əltürmiding. ¹⁹ Kimmu səndək öz duxminini tutuwelip, uningoqan ak yol tiləp yoloqan salidu? Pərwərdigar sening bügün munga kilqan yaxiliking üqün sanga yaxilik yanduroqay! ²⁰ Əmdi mən sening qokum padixah bolidioqanlikingni, Isra'iliyəning padixahliki sening kolungda

Samu'il birinchi kism

mustahkamlinidioxanlikini bildim.²¹ Sən hazır mən olgəndin keyin, mening wə ata jəmətimning namining pütünləy oqüp kətməsliki üqün, mening əwladlirimni kurutuwətməydiioxanliking həkkidə Pərwərdigarning nami bilən kəsəm kil!

²²Dawut Sa'uloğa kəsəm kilip bərgəndin keyin, Sa'ul öz öyigə kətti. Dawut wə uning adəmlirimu taqđiki panahlinidioxan oqaroğa kaytti.

25-bab

Samu'ilning aləmdin otxi

¹ Samu'il aləmdin otti. Pütün Isra'illar yiojilip matəm tutup, uni öz yurti Ramahta dəpnə kildi. Dawut bolsa Paran qəligə kətti.

Nabalning əhməklili wə Abigalning qeqənliki

²⁻³ Kalib kəbilisidin boloxan Ma'onluk Nabal isimlik bir adəm bar idi. U kəwətlə bay adəm bolup, üq ming koyi, bir ming oqkisi bar idi. Uning mal-dunyasi Karməl xəhiridə idi. Nabalning Abigal isimlik ayali bolup, u həm əkillik həm qiraylik idi; lekin Nabal bolsa mijəzi tolimu qus, tong adəm idi. Bir küni u Karməldə koylirining yungini kirkiwatatti.⁴ Qəldə yürəgən Dawut Nabalning koylirining yungini kirkiwatkanlikini anglap,⁵ yigitliridin onni əwətip, ularoğa mundak dəp tapilidi:

– Silər Karməlgə berip Nabal bilən kərxünglər, məndin uningoğa salam eytinglar⁶ wə meni: «Əzlrigə, a'ililirigə wə siligə təwə boloxanlaroğa tən salamətlik wə məmurqilik tiləymən.⁷ Anglisam koylirining yunglirini kirkiwetiptilə, əzlririning malqiliri biz bilən Karməldə bardi-kəldi kiləqanda, ularoğa heq zərər yətküzmişiduk, ular heq nərsisini yokətmioxanidi.⁸ Adəmliridin sorap bəksilə, ular eytip beridu. Biz əzlririning aldilirida iltipatka erixkəymiz. Hizmətkarlim huzurliroğa bayram künliri yetip bardi, bu hizmətkarliringizoğa xundaklə oqulliri Dawutka kolliridin kelixiqə yardəm kərsətkəyla, dedi» dənglər.

⁹Dawut əwətkən yigitlər kelip, Dawutning namida bu gəpləрни Nabaləğa eytip, jawab kütüp turdi.

¹⁰Lekin Nabal Dawutning yigitlirigə mundak jawab bərdi:

– Kim u Dawut degən? Kim u Yixayning oqpli degən? Bu künlərdə öz hojayinliridin keqip yürəgən hizmətkarlar nahayiti kəp.¹¹ Mən kandəksigə ax-nenimni wə koylirimning yungini kirkiwatkanlarəğa dəp

Samu'il birinchi kism

soyoqan malning gəxini nədin kəlgənliki naməlum boləjan birlirigə berəy? ¹² Dawut əwətkən yigitlər bu gəpləni anglap, kəynigə burulup qayıtip kətti. Ular Dawutning yenioqə berip, uningə Nabalning səzlrini əynən yətküzdi. ¹³ Dawut adəmlirigə:

– Hərbiringlar kiliqliringlarni esinglar, – dedi. Xuning bilən həmməylən kiliqlirini esixti, Dawutning əzimu kiliqini asti. Ikki yüz adəm yaraq-jabduklarni saklaxka kelip, tət yüzqə adəm Dawut bilən yoləja qikti.

¹⁴ Bu ixlar boluwatkanda, Nabalning bir hizmətkari Nabalning ayali Abigaləja:

– Kərisila, Dawut qəldin hojayinimizəja salaməja əlqi əwətiptikən, hojayinimiz ularni hakarətləptu. ¹⁵ Lekin ular bizgə nahayiti yahxi mu'amilə kiləjan. Biz qəl-bayawanda ular bilən bardi-kəldi kiləjinimizda, ular bizgə heq zərər yətküzmişənidi, biz heq nərsimizni yəkatmişənidik. ¹⁶ Biz ular bilən billə bolup, kəylirimizni bekip yürgən künlərdə, ular bizni keqə-kündüz tamdək kəşdiəjanidi. ¹⁷ Əmdi nemə kilix kerəklikini əzliri oylinip baksila, hojayinimiz wə uning pütün a'ilisining bexioqə bala-kəza kelix aldida turuptu, hojayinimizning mijəzi bək yaman, u heqkimning gepini yeməydu, – dedi.

¹⁸ Abigal dərhal ikki yüz nan, ikki tulum xarab, pixuruləjan bəx kəyning gəxi, ikki halta kəmaq, yüz oqum kixmix wə ikki yüz oqum kurutkan ənjür təyyarlap, exəklərgə artip, ¹⁹ hizmətkarlırioqə:

– Silər mengiweringlar, mən kəyninglərdin barimən – dedi.

Lekin u bu ixni eri Nabaləja eytmidi. ²⁰ Abigal exikigə minip, taqning əgmisidin qüxüwatkanda, kərxı tərəptin keliwatkan Dawut wə uning adəmlirigə duq kelip kəldi.

²¹ Dawut adəmlirigə mundak dəwatatti:

– Mening qəl-bayawanda bu kixining mallirini saklap, uning nərsiliridin heqnemisini yəkatmişənlikim bikar boptu, karanglar uning yahxilikkə yamanlik kəyturojini. ²² Həp, ətə tang atkuqə bu adəmgə təwə ərkək zatidin birərsini tirik kəlduridəjan bolsam, Pərwərdigar meni eqir jazaliəjay!

²³ Abigal Dawutni kərup dərhal exikidin qüxüp, uning aldioqə kelip, yərgə bax kəyup, təzim kildi. ²⁴ U yənə Dawutning puti aldida tizlinip:

– Təksir, bu gunah manga artilsun, kenizəklirigə ijasət bərgəyla, səz kiləjili kəyup, səzigə kulak saləjayla. ²⁵ Təksir, sili mijəzi qus Nabaləja etibar kilmioqəyla, qünki u əz ismining mənisidək əhmək adəm [«Nabal»

Samu'il birinchi kism

əhmək degən mənədə], mənki kenizəkliri sili əwətkən yigitlərne kərməy qaptimən.²⁶ Həy təksirim, əmdi mən mənggü həyat Pərwərdigar aldida silining janliri bilən kəsəm kilip eytimənki, Pərwərdigar silining kan təküxlirigə, xundakla öz qolliri bilən əq elixliriqə yol koymidi, xunga silining düxmənliri wə siligə ziyan-zəhmət yətküzgüqilərnin həmmisigə dəl xu Nabalning küni kəlgəy.²⁷ Əmdi kenizəkliri elip kəlgən sowəqatlarni qəbul kiləyayla wə əzliri bilən kəlgən yigitlərgə bərgəyayla.²⁸ Kenizəklirinin gunahlrini kəqürüxlirini ətünimən. Pərwərdigar əzlrigə əwladtin-əwladkiqə mustəhkəm turidiqan hanidanlik ata kilidu, qünki əzliri Pərwərdigar üçün jəng kilip keliwatila. Xuningəyay ixinimənki, ətürlirinin ahiriqəyay heqbir yamanlik kilməyayla.²⁹ Birərsi silini ətürüx üçün kəynilirigə qüxsimu, Pərwərdigar Hudaliri janlirini kəz kariqukidək sakləydu, düxmənlirinin janlirini saləqəyay selip atkan taxtək pirkiritip etiwetidu.³⁰ Pərwərdigar siligə wədə kiləqanlirinin həmmisini bəyay kəltürüp, silini Isra'iliyəgə bax kiləqan qəqəyayda,³¹ «özüm üçün əq elip, bigunah kixilərnin kenini təküm» dəp, wijdanliri aldida bi'aram boluxlirinin hajiti yok. Pərwərdigar siligə bəht-sa'adət ata kiləqanda, kenizəklirini untup qalmioqayla, – dedi.

³² Dawut Abigaləyay:

– Sizni bugün mening aldimoqə əwətkən Pərwərdigarəyay, yəni Isra'illarni tallioqan Hudaəyay həmdusanalar bolsun!³³ Əklingiz üçün wə meni öz kolum bilən əq elip, bigunah kan təküxtin saklap kaləqanlikingiz üçün Huda sizgə bəht ata kiləqay!³⁴ Pərwərdigar mening sizgə ziyan-zəhmət yətküzüxümning aldini aldi. Isra'illarni tallioqan Huda – mənggü həyat Pərwərdigar aldida kəsəm kilimənki, mubada siz mening aldimoqə tez kəlmigən bolsingiz, ətə tang atkuqə Nabalning adəmliridin birmu ərkək zati tirik qalmioqan bolatti, – dedi wə³⁵ Abigal elip kəlgən sowəqatlarni qəbul kildi.

– Səzingizni tingxap, iltijayingizni qəbul kildim, əmdi aman-esən öyingizgə kayting, – dedi.

³⁶ Abigal öyigə kaytip kəlgəndə, Nabal öyidə huddi padixəhtək katta ziyapət ətüzüwatatti. U harak iqip kattik məst bolup, huxal-huramlikta idi, xunga Abigal ətisi tang atkuqə uningəyay heqnemə demidi.³⁷ ətisi ətigəndə Nabalning məstliki yexilgən qəqəyayda, ayali uningəyay bolup ətken ixlarning həmmisini dəp bərdi. Nabal bularni anglap mengisigə kan qüxüp, paləq bolup kaldi,³⁸ təhminən on kündin keyin Pərwərdigar uning jenini aldi.

Dawutning Abigaloja oylinixi

³⁹ Dawut Nabalning olgənlikini angliqanda:

– Pərwərdigar oja həmdusanalar bolsun, Nabal meni hakarət kilojanidi, Pərwərdigar ozi meni aklaptu həm meni gunah kilixtin saklaptu. U Nabalning yamanlikinimu öz bexioja kayturuptu! – dedi.

Xuningdin keyin Dawut arioja adəm selip Abigaloja oylinix niyitini bildürdi. ⁴⁰ Dawutning adəmliri Karməlgə berip, Abigal bilən kəruxüp:

– Dawut sizni əmrimgə alsam dəp, bizni əlqilikkə əwətti, – dedi.

⁴¹ Abigal yərgə bax koyup, təzim kilip, ular oja:

– Mən hojamning keniziki bolup, uning hizmətkarlrining putini yuyuxkimu təyyarmən, – dedi.

⁴² Abigal dərhal jabdunup, exikigə minip, bəx kenizikini elip, Dawutning əlqiliri bilən billə berip, Dawutka yatlik boldi. ⁴³ Wahalənki, Dawut Yizri'əllik Ahino'amnimu əmrigə alojanidi, xu tərکیدə Dawut ikki hotunluk boldi. ⁴⁴ Dawutning birinchi hotuni Mikalni atisi Sa'ul Paltioja hotunlukka beriwətkənidi. Palti Gallimlik Layixning oqli idi.

26-bab

Sa'ulning Dawutni Zif qəlidə izdixi

¹ Birnəqqə Zifliklar Gib'ahka kelip, Sa'ul bilən kəruxüp:

– Dawut Yeximon qəlining qetidiki Hakila degən egizliktə yoxurunup yüridu, – deyixti.

² Buni angliqan Sa'ul dərhal Isra'illardin üç ming sərhil ləxkərnə tallap, Dawutni izdəx üçün Zif qəligə atlandi. ³ Sa'ul Hakila egizlikining yenidiki yol boyioja bargah kurdi. Dawut u qaojda yənila qəldə idi, u Sa'ulning qəldə əzining kəynigə qüxkənlikini anglap, ⁴ tingtinglap kelixkə adəm əwətti wə xu arkilik Sa'ulning kəlgənlikini enik biliwaldi.

⁵ Dawut dərhal Sa'ul bargah kurojan yərgə berip, Sa'ulning wə koxunining bax sərkərdisi Nerning oqli Abnerning yatkan yerini kərđi. Sa'ul bargahning otturisida, ləxkərliri bolsa uning ətrapida yatkanidi.

Dawutning Sa'ulni yənə bir kətim kəqürüwetixi

⁶ Dawut Ahimələk bilən Abixaydin:

– Kaysinglar mən bilən Sa'ulning bargahioja barisilər? – dəp soriwidi, Abixay:

Samu'il birinchi kism

– Mən özüm siz bilən barimən, – dedi.

Ahimələk Hit həlkidin idi, Abixay Yo'abning akisi bolup, ularning anisi Ziruya idi. ⁷ Xu küni keqisi Dawut bilən Abixay ikkisi bargahka berip, Sa'ulning bargahning turturisida uhlatatkanlikini, bexining yenida nəyzisining yergə sanjikklik turoqanlikini, Abner bilən ləxkərləarning uning qərisidə yatkanlikini kərđi. ⁸ Abixay Dawutka:

– Būgün Pərwərdigar dūxminəngizni kolingizə tapxuruptu. Əmdi ijazət bering, uni nəyzə bilən yergə mihlap koyay. Birla sanjisam boldi, ikkinqi sanjiximning hajiti yok! – dedi.

⁹ – Yak, uni ɵltürgūqi bolma! – dedi Dawut Abixayəqa, – kimmu Pərwərdigar tallioqan padixahka kol təgküzup, gunahsiz kalsun? ¹⁰ Mən mənggū hayat Pərwərdigar aldida kəsəm iqimənki, Pərwərdigar əzi Sa'ulning jenini alidu. U yaki küni toxup aləmdin ɵtidu, yaki jəngdə halak bolidu. ¹¹ Pərwərdigar meni əzi tallioqan padixahka kol seliximdin saklisun! Uning bexidiki nəyzə bilən sudanni elip ketəyli.

¹² Xuning bilən Dawut Sa'ulning bexidiki nəyzə bilən sudanni aldi wə u yərdin kətti. Ularni heqkim kərmidi, heqkim səzmidi. Hətta heqbiri oyoqanmidi. Qūnki Pərwərdigar ularni kattik uykuəqa ərək kiliwətkənidi.

¹³ Xundak kilip Dawut jiləjining karxi təripigə ɵtup, dənggə qikti, ularning arisida heli arilik bar idi. ¹⁴ Dawut Sa'ulning adəmlirigə wə Nerning oqlı Abnerəqa karap tovlidi:

– Həy Abner, jawab bərməmsən?

– Sən kim, padixahka karap towlaxka jur'ət kiləjan? – dedi Abner.

¹⁵ – Sən Isra'iliyədiki təngdixi yok adəm əməsmusən? – dedi Dawut Abnerəqa, – birsi hojayining boləjan padixah aliylirini ɵltürgili kirsə, sən nemixka padixahni yahxi koəqdimiding? ¹⁶ Bundak kiləjining yahxi bolmidi! Mən mənggū hayat Pərwərdigar aldida kəsəm kilimənki, hojayininglarni, yəni Pərwərdigar tallioqan padixahni yahxi muhapizət kilmiəjanlikinglar üqün həmminglar ɵlümgə məhkumsilər. Abner, əmdi karap bakkina, padixahning bexidiki nəyzə bilən sudan nədə?

¹⁷ Sa'ul Dawutning awazini tonup, uningəqa:

– Oqlum Dawut! Bu rasttinla sənmu? – dedi.

– Ləbbəy, padixah aliyliri, – dəp jawab bərdi Dawut, ¹⁸ – Mən nemə ix kildim, nemə yamanlik ɵtküzdüm? Hojayinimning pekirni koəqlap yürüxidiki səwəb nemə? ¹⁹ Padixah aliyliri, əmdi pekirning gepigə kulak selip baksingiz! Əgər sizning manga əjəzəplinxingizgə Pərwərdigar səwəb boləjan bolsa, kurbanlikim Pərwərdigarning iradisini əzgərtkəy;

əgər buni kiliwatkanlar insanlar bolsa, ular Pərwərdigar aldida qarəixka kətkəy. Qünki ular bu künlərdə meni Pərwərdigarning zeminidin həydəp, yat ilahlarəja qokunidiojan yərgə koəliwətti. ²⁰ Əmdi mən padixahimdin kənimning yat zeminda, yəni Pərwərdigarning huzuridin yirak yərdə təkülüxigə yol koymaslikini ətünimən, Isra'illar padixahining meni – kiqikkinə bir bürgini izdəp yürüxi, huddi taəjka xikarəja qikkanlarning kəklik owliəjini dəkla ixtur.

²¹ Sa'ul mundak dedi:

– Mən gunah kildim, kaytip kəl, oəplum Dawut! Bügün jenimni əziz bilgənliking üçün əmdi ikkinqi sanga ziyan-zəhmət yətküzməymən. Mən əhməklik kilip, kattik gunah kiliptimən.

²² – Mana padixahimizning nəyzisi, – dedi Dawut, – yigitliringizdin biri kelip əkətsun. ²³ Pərwərdigar bügün padixahimiz boləjan sizni qoluməja tapxurojanidi, lekin mən Pərwərdigar talliojan padixahka kol təgküzmidim. Pərwərdigar hər bir adəmnı uning adilliki wə sadakətlikigə yarixa mukapatlaydu. ²⁴ Bügün sizning jeningiz mening nəzirimdə əziz bilingəndək, mening jenimmu Pərwərdigarning nəziridə əziz bilinsun wə meni barlik müxkəlatlardin haliy kilsun.

²⁵ – Balam Dawut, Huda sanga bəht ata kiləjay! Sən qokum uluəj ixlarnı kilisən həm əjəlibigə erixisən! – dedi Sa'ul. Xuningdin keyin Dawut əz yolioja kətti, Sa'ulmu əyigə kaytti.

27-bab

Dawutning Filistiyəliklər arisida yaxixi

¹ Wahalənki, Dawut əz kənglidə: «Bir küni bolmisa bir küni Sa'ulning qolida əlidiojan ohxaymən, uningdin kərə Filistiyəliklər zeminioja kəqip kətkinim yahxidək turidu, Sa'ul mening Isra'iliyə zeminida əməslikimni bilsə, ümidsizlinip, meni izdəp yürməs. Xundak kilsam, uning kolidin kutulup kətərmən» dəp oylidi-də, ² altə yüz adimini baxlap, qegradin ətüp, Ma'okning oəpli, Gat padixahi Akixning yenioja panahlanəjili kəldi. ³ Ular hər kəysisi əz lirinings bala-qakilirini elip, Gatta Akixning yenioja jaylaxti, Dawutning ikki hotuni Yizri'əllik Ahino'am bilən Nabaldin tul kelip Dawutka təgkən Karməllik Abigalmu ularning iqidə idi. ⁴ «Dawut Gatka kəqip ketiptu» degən həwər yetip kəlgəndə, Sa'ul uni izdəxtin tohtidi. ⁵ Dawut Akixka:

Samu'il birinchi kism

– Əgər pekir nəzərliridə iltipatka layik adəm bolsam, ətraptiki xəhərlərdin yaxaxka bir jay bərsilə, pekir kandaksigə əzliri bilən paytəhttə yaxısun, – değənidi, ⁶ Akix xu künila Ziklak xəhirini uningəya bərdi. Xu səwəbtin Ziklak xəhiri taki həzirojiqə Yəhudiyyə padixahlirioğa təwə bolup kəlməktə. ⁷ Dawut Filistiyəliklər zeminida bir yil tət ay turdi. ⁸ Bu jəryanda Dawut əz adəmliri bilən atlinip qikip Gixurluklar, Girzilər wə Amaləklərgə hujum kilip turdi. Bu həklər Tila'imdin tartip Xurojiqə, həttə Misirojiqə boləjan jaylarda yaxap kəlgənidi. ⁶ ⁹ Dawut ularəya hujum kiləjanda ya ər, ya ayallardin birinimu tirik kəldurməytti. Qoy, kala, tögə, exək wə kiyim-keqəklərnə olja elip kelip, Akix bilən kərixətti. ¹⁰ Akix: «Silər bu ketim kəyərlərgə hujum kildinglar?» dəp sorisa, Dawut bəzidə: «Yəhuda kəbilisining qəldiki bir xəhirigə hujum kilduk» desə, bəzidə: «Yirahmi'ellarning qəldiki bir xəhirigə hujum kilduk» yaki: «Kənlarning qəldiki bir xəhirigə hujum kilduk» dəytti. ¹¹ Dawut heqkimni Gatka elip kəlməytti. U əzining wə adəmlirining kiləjan ixlirining bilinip kəlmasliki üqün, məyli ər yaki ayal bolsun tirik kəldurməytti. Dawut Filistiyəliklərnə zeminida turəjan qeşida dawamlik xundak kilatti. ¹² Akix Dawutka ixinətəti wə iqidə: «Dawut əz həlki Isra'illərəyə əzini kəbih duxmən kilip koydi. Buningdin keyin u mənggü mening hizmətkarim bolup ətidu» dəp oylaytti.

28-bab

Akix padixahning Dawuttin Filistiyəliklərnə koxuniəya koxuluxini tələp kilixi

¹ Xu künlərdə Filistiyəliklər Isra'illar bilən urux kilix üqün koxunlirini yioşdi. Akix padixah Dawutka:

– Biliweling, siz adəmliringiz bilən mən tərəptə turup jəng kilisiz, – dedi.

² – Pekirning kandak ixlarni kilalaydioşanlikimni əmdi kərisilə, – dedi Dawut.

– Undak bolsa, sizni əzümgə mənggü yasawul kilip təyinləymən, – dedi Akix.

---

⁶ Yaki «bu həklər kədimdin tartip xur wə Misirojiqə boləjan zeminda yaxap kəlgənidi.»

Sa'ulning bahxi ayaldin mäslihät sorixi

³ Samu'il aləmdin ötkən, pütün Isra'illar uningöja matəm tutup, uni öz yurti Ramahta dəpnə kilöjan qaoqlar idi. Sa'ul palqi wə bahxilarni Isra'iliyədin koqqlap qikiriwətkənidi. ⁴ Filistiyəliklər yiojilip, Xunemda bargah kürdi; Sa'ulmu pütün Isra'illarni yiojip, Gilbowada bargah kürdi. ⁵ Sa'ul Filistiyəliklərnin koxunini körüp, kattik korkup kətti, uni wəhimə basti. ⁶ Sa'ul Pərwərdigaröja iltija kilöjanidi, Pərwərdigar uningöja ya qüx, ya «urim» wə «tummim»lar^⑦ yaki pəyojəmbərlər arkilik jawab bərmidi. ⁷ Xunga u əməldarlırioja:

– Manga ərwah qakiralaydiojan bir ayal tepip kelinglar, mən u arkilik ölgənlərdin sorap bakay, – dedi.

– Endorda ərwah qakiralaydiojan bir bahxi ayal bar, – dedi əməldarlar.

⁸ Xundak kilip Sa'ul kiyimlirini yənggüxləp, tək-turkini özgərtip, ikki adimini elip, keqisi həliki bahxi ayalning kexioja bardı. Sa'ul uningöja:

– İltimas kilay, mən üçün ərwahlardin mäslihät sorisingiz, mən ismini eytməqci bolöjan kixining rohini qakirip bərsingiz, – dedi.

⁹ – Özingiz Sa'ul padixahning palqi wə bahxilarni zeminimizdin yokitip, koqqlap qikiriwətkənlikini bilip turup, nemə üçün jenimni kəstləp, meni ölümgə tutup bərməqci bolisiz? – dedi bahxi ayal.

¹⁰ – Mən mənggü həyat Pərwərdigar aldida kəsəm kilimənki, siz bu ix tüpəyli jazaöja tartilmaysiz, – dedi Sa'ul bahxi ayaloja.

¹¹ – Mən özingizgə kimni qakirip bərey? – dedi bahxi ayal.

– Manga Samu'ilni qakirip bərsingiz, – dedi Sa'ul. ¹² Bahxi ayal Samu'ilni körüp kattik warkiriwətti wə Sa'ul padixahqa:

– Nemixka meni gollayla? Sili Sa'ul ikənlioju, – dedi.

¹³ Sa'ul həliki bahxi ayaloja:

– Korkma! Nemini körüwatisən? – dewidi.

Bahxi ayal Sa'uloja:

– Mən bir ərwahning ölüklər makanidin qikip keliwatқанlikini körüwatimən, – dedi.

¹⁴ – Uning tək-turki kəndak ikən? – dəp soridi Sa'ul.

– Bir moysipit adəm qikip keliwatidu, uqisioja ton kiyiwaptu, – dedi

---

⑦ Kəp tərəplimə izdinixlərgə asaslanojanda, bu Hudaning iradisini izdigən qaojda taxlinidiojan mukəddəs qək boluxi mumkin. «Urim»ning İbraniy tilidiki mənisi «kəroqax» bolup, «bolmaydu» degən mənini bildürüxi mumkin. «tummim»ning İbraniy tilidiki mənisi «təltöküs» bolup, «bolidu» degən mənini bildürüxi mumkin.

bahxi ayal.

Sa'ul buning Samu'il ikənlikini bilip yətti-də, yərgə bax koyup, təzim kildi.

¹⁵ – Sən nemixka meni qakirip awarə kilisən? – dedi Samu'il.

– Mən tolimu pərixan bolup ketiwatimən, – dedi Sa'ul, – qünki Filistiyəliklər manga qarxi jənggə qikti, Pərwərdigarmu meni tərək ətti, u ya pəyojəmbərlər, ya qüx arkilik manga jawab bərmidi. Nəwəttə nemə kilixim kerəklikini bildürgəy dəp, özüngni qakirdim.

¹⁶ – Pərwərdigar seni taxlap, sanga düxmən boləjanikən, əmdi yənə nemidəp məndin məslihət sorap yürisən? ¹⁷ Pərwərdigar mən arkilik eytkinini kildi. Padixahlikni kolungdin tartiwelip, Dawutka bərdi. ¹⁸ Sən Pərwərdigarning degini boyiqə ix kilip, Amaləklərnə təltəküs yokitip, uning küqlük əzəzipini ularəja yətküzmiğənliking üqün, Pərwərdigar seni bu küngə koydi. ¹⁹ Pərwərdigar əmdi Isra'illarni sən bilən koxup Filistiyəliklərnəng kolioja tapxuridu. Ətə sənmu, oqulliringmu mən bilən billə bolisilər. Pərwərdigar Isra'iliyə koxunimu Filistiyəliklərnəng kolioja tapxuridu, – dedi Samu'il.

²⁰ Sa'ul Samu'ilning səzini anglap xundək kərkup kəttiki, yərgə yikilip, sunaylinip yetip kaldi. U yənə kelip bir keqə-kündüz əjiza yemigənlik üqün həlsirap kətkənidi. ²¹ Bahxi ayal Sa'ulning kexioja kelip, uning kəttik kərkup kətkənlikini kərup:

– Qarisila, kəminə kulliri gəplirigə kirip, əlümgə qarimay tapxuruklirini orundidi. ²² Silimu kullirining səzigə kirip aldilirioja az-paz əjiza kəltürükümgə ruhsət kiləyayla, əjizalansila kuwwətlinip yollirioja mangalayla, – dedi.

²³ Sa'ul unimay:

– Yak, yeməymən, – dedi.

Birək əməldarlırining wə bahxi ayalning yalwuruxlıridin keyin, ularəja məkul bolup ornidin turup supioja kelip olturdi. ²⁴ Bahxi ayal əyidiki bordawatkan bir tayinqisini soydi. Andin hemir yuəjurup, petir nan saldi. ²⁵ Ta'amılni Sa'ul bilən uning əməldarlırining aldioja kəltürdi. Ular əjizalini, xu keqisila yoloja qikip kətti.

29-bab

Filistiyaliklarning Dawutni rət kilixi

¹ Filistiyaliklar həmmə koxunlirini Afekka yiojdi, Isra'illar bolsa Yizri'əldiki bulak boyioja bargah kurdi. ² Filistiyaliklarning bəgliri ləxkərlirini yüzgə, mingəja bəlup səp tüzup, ilgiriləxkə baxlidi. Dawut wə uning adəmliri Akix bilən billə uning koxunining arka təripidə mangdi. ³ Bu qaşda Filistiyaliklarning sərəkədiliri:

– Bu Ibraniylarəja bu yərdə nemə bar? – deyixti.

– Bu Isra'iliyə padixahi Sa'uloja əməldar boləjan Dawutku, helidin beri yenimda yüridu. Mən tərəpkə ötkəndin beri, uningdin birər səwənlik kərmidim, – dedi Akix ularəja.

⁴ Filistiyaliklarning sərəkədiliri Akixka hapa bolup:

– Bu adəmnə əzliri uningəja əjritip bərgən jayəja kayturuwətkən bolsila, u biz bilən birgə jənggə kirsə bolmaydu, u jəng məydanida bizgə karxi qikidəjan duxmən bolup kəlixə mumkin. U əzining hojisini nemə bilən razi kilidu, dəl bizning adəmlirimizning kallisini elix bilən razi kilidu-də! ⁵ Bu Dawutku! Isra'iliyədiki ayallar: «Sa'ul kirdi minglap-minglap, Dawut kirdi tūmənlep-tūmənlep» dəp nahxa eytip, ussul oynaxmiojanmidi?! – dedi.

⁶ Akix Dawutni qakirtip kelip uningəja:

– Mən mənggü hayat Pərwədigar aldida kəsəm kilimənki, siz durus adəm, jənggə mən bilən billə qiqsingiz yahxi bolatti. Siz bu yərgə kəlgəndin beri sizdə birər səwənlik kərmidim, ləkin baxka bəglirimiz sizni halimaydikən. ⁷ Əmdi siz kayting, aman-esən kaytip keting, bəglirimizning nəziridə yaman boləjan ixlarni kilip koymang, – dedi.

⁸ – Pekir nemə hata ix kiliptu? – dedi Dawut, – mən sili tərəpkə ötkən kəndin tartip taki hazirojiqə məndin heqbir səwənlik tapalmiojan tursila, nemixka padixah aliyliri bilən billə duxmənligə karxi jəng kilsam bolmaydikən?

⁹ – Bilimən, siz mening nəzirimdə huddi Hudaning pərixtsizdək yahxi adəmsiz, əmma Filistiyəlik sərəkədilirimiz: «Bu kixi biz bilən billə jənggə qiksa bolmaydu» dəp karar qikardi. ¹⁰ Xunga siz wə sizgə əgixip kəlgənlər ətə səhər turup, tang etixi bilənla bu yərdin ketinglar, – dəp jawab bərdi Akix.

¹¹ Xu səwəbtin Dawut wə uning adəmliri səhər turup yoləja qikip,

Filistiyaliklar zeminiqja kaytti. Filistiyaliklar bolsa Yizri'algə karap atlandi.

30-bab

Amaləklərnin Ziklak xəhirini talan-taraj kilixi

¹ Dawut wə uning adəmliri üqinqi küni Ziklak xəhirigə yetip kəldi. Bu qaoqda Amaləklər Yəhuda zeminining jənubioqja hujum kiləjanidi wə Ziklak xəhirigə ot koyup, xəhərnə talan-taraj kiləjanidi. ² Xəhərdiki ayallarni, mərtiwisi yukiri yaki təwən bolsun, həmmisini oqul-kizliri bilən koxup əsir kilip, birinimu ɵltürməy, ɵzliri bilən elip kətkənidi. ³ Dawut wə uning adəmliri bu xəhərgə kəlgəndə, xəhərnin kəydürüwetilgənlikini, ayalliri bilən oqul-kizlirinin əsir kilinip kətilgənlikini kərup, ⁴ həngrəp yiqlap həli kəlmidi. ⁵ Dawutning ikki ayali Ahino'am wə Abigalmu əsir kilinəjanidi. ⁶ Dawut kattik kiyinqilikta kəldi, qünki kərpqilik ɵzlrinin oqul-kizliri üqün ələmdə kəlip, həsrət qəkməktə idi, ular Dawutni qalma-kesək kilayli, deyixkənidi. Dawut bolsa ɵz Pərwərdigari Hudadin mədət tapti.

Dawutning Amaləklərdin əq elixi

⁷ Dawut Hudaning iradisini bilix üqün Ahimələknin oqlı rohaniy Abiyatarəqja:

– Efodni əkəl, – dedi.

Abiyatar efodni Dawutka əkelip bərdi. ⁸ Dawut Pərwərdigardin:

– Mən bu karəqilarni koqlap barsam bolarmu, ularni tutalərmənmü? – dəp soriojanidi.

Pərwərdigardin:

– Koqla, qokum tutalaysən həm əsirlərnə kutkuzalaysən, – degən jawab kəldi.

⁹⁻¹⁰ Xuning bilən Dawut wə uningəqja əgəxkən altə yüz kixi yoləqja atlandi. Ular Bisor jiloqisioqja yetip kəlgəndə, ikki yüz adəm hərıp kələjanliktin jiloqidin ɵəlməy xu yərdə kəldi, Dawut bolsa tət yüz adəmni baxlap dawamlik ilgirilidi. ¹¹ Dawutning adəmliri dalada Misirlik bir adəmni uqritip, uni Dawutning kəxioqja elip kəldi wə uningəqja yemək-iqmək ¹² həm bir oqum kurutqan ənjür wə ikki oqum kixmix bərdi. Qljizalanəqjandin keyin, uning tenigə məqdur kirdi. U üq

Samu'il birinchi kism

keqə-kündüz aqziqja heqnemə salmiojanidi. ¹³ Dawut uningdin:

- Sən kimning adimisən, kəyərliksən? – dəp soriojanidi, u:
- Mən Misirlikmən, Amaləklərdin boləjan bir adəmning kulimən.

Buningdin üq kün ilgiri kesəl bolup qaləjanidim, hojayinim meni dalada taxlap kətti. ¹⁴ Biz Kiretlər, Kalib wə Yəhuda kəbilisidikilər turojan Yəhuda qəlidiki xəhərlərgə hujum kilip kirgəniduk həm Ziklak xəhirigə ot koyuwətkəniduk, – dəp jawab bərđi.

¹⁵ Dawut uningdin:

– Sən meni axu karəqčilarning yenioja baxlap baralamsən? – dəp soriojanidi, u:

– Meni öltürməslikkə həm hojayinimoja tapxurup bərməslikkə Pərwərdigar aldida kəsəm iqsilə, mən silini axu karəqčilarning yenioja baxlap baray, – dedi.

¹⁶ Xuning bilən u Misirlik Dawut wə uning adəmlirini Amaləklərdin yenioja baxlap mangdi. Karəqçilər həmmə yərlərgə yeyilip, Filistiyəliklər wə Yəhuda zeminidin koləja qüxürgən katta oljilərdin hux bolup, yəp-ıqixip, oljiləroja erixkənliklərini təbriklixiwatatti. ¹⁷ Dawut wə uning adəmliri ətisi kün qikixi bilən ularəja hujum kilip, bir kün kəqkiqə ularni xundak kirdiki, tēgigə minip kaqқан tət yüz yigittin baxka heqkim keqip kutulalmidi.

¹⁸ Dawut Amaləklər əsirgə alojan barlik adəmlər bilən, olja kiləjan mal-mülüklərdin həmmisini kayturuwalđi, jümlidin ikki ayalinimu kutkuzuwalđi. ¹⁹ U əsir kilinəjan oqul-kizlirining həmmisini wə olja kilinəjan mal-mülüklərdin hətta birinimu kaldurməy kayturuwalđi.

²⁰ Dawut koy-kala padilirinimu olja aldi. Ularni uning adəmliri aldioja selip həydəp, «bu Dawutning oljiliri» dəp towlaxti.

Olja bəlüx nizaming bekitilixi

²¹ Xuningdin keyin Dawut hərıp-qarqiojanlikidin əzi bilən mangalməy, Bisor jiləjisida kelip kaləjan ikki yüz adəmning yenioja kaytip kəldi. Ular Dawut wə uning adəmlirining aldioja qikti, Dawut kəpçiliklə yekinlap kelip ularəja salam kildi. ²² Lekin Dawut bilən barəjanlarning iqidiki yarimas, yaman adəmlər:

– Ular biz bilən barmiojandikin, biz yanduruwaləjan oljidin ularəja bəlüp bərməyli, ular əzlrining hotun, bala-qakilirinila elip kətsun, – deyixti.

²³ – Həy buradərlər, bizni aman saklap, karəqçilarni kolimizəja

tapxurojan Pərwərdigar bizgə in'am kıloqan malni ularoqa bəlüp bərmisək bolmaydu. ²⁴ Silərnin bu gepinglaroqa kim kulak salidu? Jənggə qıkkanlar bilən yaraq-jabduklarəqa karaxka kəloqanlarıninğ ülüxi ohxaxtur, həmmə nərsə təng bəlünsun, – dedi Dawut wə ²⁵ degənlirini Isra'iliyəninğ nizami kılıp bekitti. Uxbu nizam taki həziroqıqə dawam kılıp kəlməktə.

²⁶ Dawut Ziklak xəhirigə kaytip kəlgəndə, oljidin dostlirioqa, yəni Yəhuda aksakallirioqa əwətip: «Bu bizning Pərwərdigarning düxmənliridin aloqan oljimiz, silərgə tartuk bolsun» dedi wə ²⁷ oljidin Bəytəl, Yəhuda zemininğ jənubiəqa jaylaxkan Ramot, Yattir, ²⁸ Aro'er, Sifmot, Əxtimowa ²⁹ wə Rakal degən yərlərninğ, xundakla Yirahmi'ellar wə Kenlar yaxaydıoqan hərəkəysi xəhərlərninğ wə ³⁰ Hormah, Bor'axan, Atak, ³¹ Hıbron degən yərlərninğ aksakallirioqa əwətti. Dawut öz adəmliri bilən kezip qıkkan həmmə yərlərninğ aksakallirioqa tartuk əwətti.

31-bab

Sa'ul wə uning oqullirininğ wapət boluxi

¹ Filistiyəliklər Isra'illar bilən jəng kilixti. Nuroqun Isra'illar Gilbowa teqida kəza kildi, kəloqanliri bolsa Filistiyəliklərninğ aldidin kaqti.

² Filistiyəliklər Sa'ul bilən uning oqullirininğ arkisidin koqqlap, ahiri Sa'ulning oqulliridin Yonatan, Abinadab, Malkixuwalarni oltürdi.

³ Sa'ulning ətrapida jəng əwjigə qikti, xu pəyttə Sa'ul düxmən okyaqiliri təripidin etilip, kattik yarilanduruldi. ⁴ Sa'ul əzining kəral-yaraq kətürgüqisigə:

– Kiliqingni suqurup elip, manga sanjip oltürüwət, awu hətnisizlər kelip, manga kiliq sanjip meni horlimisun, – dedi.

Kəral-yaraq kətürgüqi kattik kərkup kətkinidin undak kilixka unimidi. Sa'ul əzining kiliqini suqurup qikirip, əzini kiliq üstigə taxlidi.

⁵ Kəral-yaraq kətürgüqi Sa'ulning ołgənlirini kərup, umu əzini kiliq üstigə taxlap, xu tərikidə ołdi.

⁶ Xuning bilən Sa'ul, uning üq oqli, kəral-yaraq kətürgüqisi wə barlik adəmliri xu bir kün iqidə billə ołdi. ⁷ Yizri'əl jiləjisininğ kərxə təripidə wə I'ordan dəryasininğ nerisida turuwatkan Isra'illar Isra'iliyə ləxkərlirininğ kaqkanlikini, Sa'ul wə uning oqullirininğ ołgənlirini kərup, xəhərlirini taxlap kaqti. Andin Filistiyəliklər kelip u xəhərlərgə olturaklixip kəldi.

Sa'ul wə oqullirining jəsətlirining köydürülüxi

8 Ətisi Filistiyəliklər ɵltürɵlgənlərnin kiyim-keqəklirini salduruwelixka kəlgəndə, Sa'ul bilən uning üq oqlining Gilbowa teqida ɵlük halda yatqanlikini kɵrɵp, 9 Sa'ulning kallisini kesiwelip, sawut-dubulqilirini salduruwaldi. Filistiyəliklər ɵz zeminining hər tərripigə qaparmənlərni əwətip, ɵz buthaniliriqja wə hɵlkkə hux həwərnini tarkatti. 10 Ular Sa'ulning sawut-dubulqilirini Axtorət degən ayal ilahning buthanisiqja koyup, jəsitini Bəytxan xəhirining sepiliqja mihlap koydi. 11 Gil'adtiki Yabex xəhirining ahalisi Filistiyəliklərnin Sa'ulqja kilqanlirini angliqanda, 12 ularning iqidiki həmmə baturlar bir keqə yol mengip, Sa'ul bilən uning oqullirining jəsitlirini Bəytxanning sepilidin elip qüxüp, Yabexka apirip, u yərdə köydürdi. 13 Andin ular ustihanlirini elip, Yabexta bir yuloqun dərihining tūwigə kɵmüp, yəttə kün roza tutti.

Samu'il ikkinqi k̄isim

Dawutning Sa'ulning  l m h wirini anglixi

¹ Sa'ul  lg ndin keyin, Dawut Amal kl rni yengip kaytip kelip, Ziklak x hirid  ikki k n turdi. ² üqinqi küni Sa'ulning bargahidin bir yax yigit k ldi. U kayojudin kiyimlirini yirtip, bexioqa topa qeqip, Dawutning aldida egilip t zim kildi.

³ Dawut uningdin:

– K y rdin k lding? – d p soridi.

– Isra'illarning bargahidin keqip k ldim, – d p jawab b rdi u yigit.

⁴ Dawut y n :

– Nem  boldi? Küni sözlü, – dedi.

– L xk rl r j nggahtin keqip ketixti, nuroj n kixilirimiz  lt r ldi. Sa'ul bil n oqli Yonatanmu halak boldi, – dedi u.

⁵ Dawut bu h w rni elip k lg n yigittin:

– Sa'ul bil n uning oqli Yonatanning  lg nlikini s n kandak bilding? – d p soridi.

⁶ Yigit:

– U qa qda m n d l Gilbowa teoqida idim. U y rd  Sa'ulning  z n yzisig  y linip turojanlikini k rd m. D xm nning j ng harwiliri bil n atlik kismi uningoa yekinlixip keliwatkan ik n. ⁷ U arkisioqa burulup, meni k r p qakirdi, mən «l bb y» dedim. ⁸ U m ndin: «Sən kim

bolisən?» dəp soridi, «mən Amaləklərdin bolimən» dəp jawab bərdim.

⁹ U manga: «Ətünüp qalay, bu yaxğa kəl, meni ɵltürwət, jenim qikmay bək kiynilip kəttim» dedi. ¹⁰ Mən uning kexioqa berip, uning eoqir yarilanəjanlikini bildim wə uning tirik qalalmaydiəjanlikiəqa kəzüm yetip, uni ɵltürwəttim. Xundakla uning bexidiki tajisini, bilikidiki biləzükini janabiy aliylirioqa təkdim kilixka elip kəldim, – dedi.

¹¹ Dawut kayəqudin əzining kiyimlirini yirtti, uning adəmlirimu xundak kildi. ¹² Ular kiliq astida qaza kiləjan Sa'ul wə uning ooqli Yonatan xundakla Pərwədigarning həlki – Isra'illar üqün matəm tutup, yioqa-zar kilip, kün patkuqə roza tutti.

¹³ Dawut həwər yətküzgən yigittin:

– Sən kəyərlək bolisən? – dəp soridi.

– Mən Amaləklərdin bolimən, zeminingizdiki muhajirlarning pərzəntimən, – dəp jawab bərdi u.

¹⁴ Dawut uningəja:

Pərwədigar əzi talliojan padixahni ɵltürüxkə kolung kandak bardi? – dedi.

¹⁵ Andin Dawut adəmliridin birini qakirip:

– Kəni, uni ɵltür! – dəp buyrudi. U adəm bir kiliq urup Amaləkni ɵltürwətti.

¹⁶ Dawut:

– Qan təkənliking əz bexingəja qikti, qünki sən Pərwədigar talliojan padixahni ɵltürgənlikingni ikrar kilip, əz aqzing bilən əzüng üstidin ərz kilding, – dedi.

Dawutning Sa'ul bilən Yonatanəja okuəjan mərsiyəsi

¹⁷⁻¹⁸ Dawut Sa'ul bilən uning ooqli Yonatan üqün «Ya mərsiyəsi» dəp ataləjan munu mərsiyəni okudi. U «bu mərsiyə Yəhuda kəbilisidikilərgə əgitisun» dəp buyruk qüxürdi. (Uxbu mərsiyə «Yaxarning Kitabı» da hatiriləngən.)

¹⁹ Ah Isra'iliyə! Qjururluk əzimətliring kətl kilindi taqlarda, u palwanlar yikiləjəndu kəndəqə!

²⁰ Elan kilmanglar buni Gat xəhiridə,

bayan kilmanglar Axkilon koqilirida:

Huxal bolup kətmisun Filistiyəlikləarning ayalliri,

xadimanmu bolmisun hətnisizləarning kizliri!

Samu'il ikkinqi k̄isim

²¹ Əy, Gilbowa taqliri!

Üstünlərgə xəbnəm yaki yamoşur qüxmisun,
yərliringlərdin həsul qikmisun,
qünki yeringlarda baturlarning kalkini buloşandi,
Sa'ulning kalkini əmdilikdə may bilən əməs,
²² bəlki jəngdə əltürülgənlərnin keni,
baturlarning tenidiki may bilən maylandi.
Yonatanning okyasi kuruk kaytmaytti,
Sa'ulning kiliqimu oşəlbisiz kaytip kəlməytti.

²³ Sa'ul bilən Yonatan kədirdan wə esil adəmlər idi.
Həyatidimu, əlümidimu bir-biridin ayrilmidi.
Ular bürkütinmu qakқанidi,
xirdinmu küqlük idi!

²⁴ Əy Isra'iliyəning kiz-ayalliri!
Sa'ul üqün matəm tutunglar.
U silərgə tok kizil rənglik, kimmət bahalik kiyimləni kiygüzgən
wə ularning üstini altundin yasaloşan zibu-zinnətlər bilən
bezətküzgən.

²⁵ Baturlar kəndakqə yikiloşandu jəngdə,
Yonatan kəndakqə kətl kilinoşandu taqlarda!

²⁶ Əy buradirim Yonatan, mən sanga matəm tutay.
Sən mənə tolimu kədirdan iding,
ajayip idi sening mənə boləşan muhəbbiting,
artuk idi həttə ayallarning muhəbbitidinmu.

²⁷ Palwanlar yikiloşandu kəndakqə,
jəng koralliri yok boləşandu kəndakqə!

2-bab

Dawutning Yəhuda kəbilisigə padixah boluxi

¹ Xuningdin keyin Dawut Pərwərdigardin:

– Yəhuda xəhərlirining birərsigə baraymu? – dəp soridi.

Samu'il ikkinqi k̄isim

- Bar, – dedi P̄erw̄erdigar.
- Kaysi x̄eh̄erḡe baray? – d̄ep soridi Dawut.
- H̄ibronōja bar! – dedi P̄erw̄erdigar.

² Xuning bil̄en Dawut ikki ayalini – Yizri'̄ellik Ahino'am bil̄en Karm̄ellik Nabaldin tul kelip Dawutka t̄egk̄en Abigalni elip, H̄ibronōja k̄etti. ³ Dawut ȳen̄e ̄oz ad̄amlirini h̄em ularning hotun-balilirini bill̄e elip mangdi. Ular H̄ibron x̄eh̄irining ̄etrapidiki yezilarōja olturaklaxti.

⁴ Xuningdin keyin Ȳehuda k̄abilisidikil̄er H̄ibronōja kelip, Dawutning bexiōja yaq̄ kuyup, uni Ȳehuda k̄abilisiḡe padixah̄ k̄ilip tiklidi. Dawut Sa'ulni Gil'adtiki Yabexliklarning d̄epn̄e k̄ilojanlikini anglap, ⁵ ularōja ̄elq̄il̄er ar̄kilik munu s̄ozl̄erni ȳetk̄uzdi: «Sil̄er janabiy padixah̄inglar Sa'ulōja xapa'̄et k̄ersitip, uni d̄epn̄e k̄ilojanlikinglar ̄uq̄un P̄erw̄erdigar sil̄erḡe b̄eht ata k̄ilojay. ⁶ Sil̄erning k̄ilojan bu h̄ayrlik ixliringlarōja yarixa, P̄erw̄erdigar sil̄erḡe hazirla mehribanlik w̄e wapadarlikini ȳetk̄uzḡoy. M̄enmu k̄ilojan yahxilikinglarni sil̄erḡe yahxilik k̄ilix bil̄en yanduray.

⁷ Padixah̄inglar Sa'ul wapat boldi. Ȳehuda k̄abilisi meni ̄ozliriḡe padixah̄ k̄ilip t̄ayn̄lidi. ̄Omd̄i dadil w̄e k̄ays̄er bolunglar.»

Ixbox̄etning Isra'iliȳoning baxka k̄abililiriḡe padixah̄ boluxi

⁸ Ner deḡen ad̄amning oq̄li Abner Sa'ulning k̄oxunining bax s̄erk̄ardisi bolup, u Sa'ulning oq̄li Ixbox̄etni Mahanayim x̄eh̄iriḡe elip k̄aldi. ⁹ U ȳerd̄e Abner Ixbox̄etni Gil'ad, Axur, Yizri'̄el, ̄Efrayim w̄e Binyamin deḡen zeminlarōja, ȳeni p̄it̄un Isra'iliȳeḡe padixah̄ k̄ilip tiklidi.

¹⁰ Sa'ulning oq̄li Ixbox̄et Isra'iliȳeḡe padixah̄ bolup tikl̄enḡand̄e, k̄irik yaxta idi; u Isra'iliȳeḡe ikki yil padixah̄lik k̄ildi. Wah̄al̄enki, Ȳehuda k̄abilisi Dawutka ̄eḡaxti. ¹¹ Dawut H̄ibronda Ȳehuda k̄abilisiḡe j̄em'iȳ ȳett̄e yerim yil padixah̄ boldi.

Ȳehudiȳe bil̄en Isra'iliȳe ottur̄isidiki j̄eng

¹² Bir k̄uni Nerning oq̄li Abner Sa'ulning oq̄li Ixbox̄etning ad̄amlirini baxlap, Mahanayimdin q̄ik̄ip Gib'on x̄eh̄iriḡe karap mangdi. ¹³ M̄ozlum Ziruyaning oq̄li Yo'ab bolsa Dawutning ad̄amlirini baxlap, Gib'on k̄elining boyida ular bil̄en uqraxti. Ixbox̄etning ad̄amliri kelip k̄elning bu t̄er̄ipid̄e, Dawutning ad̄amliri bolsa k̄elning u t̄er̄ipid̄e olturuxti. ¹⁴ Abner Yo'abka karap:

- Yigitl̄erdin birn̄eqqisi q̄ik̄ip aldimizda elixip baksun, – d̄ep tovlidi.
- M̄oyli, elixsun, – dedi Yo'ab. ¹⁵ Xundak k̄ilip Ixbox̄et bil̄en Binyamin

Samu'il ikkinchi qisim

kəbilisi on ikki adəm qikirip, Dawutning on ikki adimi bilən elixti.

¹⁶ Ular rəqiblrining bexini məhkəm tutup, bekinliriqə hənjer uruxti. Xu tərīkidə ularning həmmisi əlüxti. Xuning üqün Gib'ondiki bu yər «hənjer məydani» dəp ataldi. ¹⁷ Xuningdin keyin ikki tərəp kattik elixixkə baxlidi. Nətijidə Abner bilən Isra'illar Dawutning adəmliri aldida məşlup boldi. ¹⁸ Məzlum Ziruyaning Yo'ab, Abixay, Asa'el degən üq oşli xu yərdə idi. Asa'elning puti huddi daladiki jərəndək qakkanidi.

¹⁹ Asa'el Abnerning arkisidin qalmaq, iz besip koşlap mangdi.

²⁰ Abner arkisiqə qarap uningdin:

– Sən Asa'elmu? – dəp soridi.

– Hə'ə, – dedi u.

²¹ – Meni koşlaxtin tohta, baxkə birər ləxkəni koşlap, uning koral-yaraqirini tartiwal – dedi Abner. Lekin Asa'el uning arkisidin qalmaq, dawamlıq koşlap kəldi.

²² – Meni koşlima! – dedi Abner Asa'elqə yənə bir ketim, – meni jeningni elixkə zorlima. Undək kilsam akang Yo'abning yüzigə qandakmu kariyalaymən? ²³ Lekin Asa'el uni koşlaxtin tohtimidi, xuning bilən Abner nəyzisining arka uqi bilən uning korsikiqə bir uruwidi, nəyzə Asa'elning dümbisidin qikti. Asa'el yikilip xu yərdila jan bərdi. Asa'elning jəsiti yatқан yərgə kəlgənləring həmmisi xu yərdə tohtap kəldi. ²⁴ Əmdi Yo'ab bilən Abixay Abnerni koşlaxkə baxlidi. Ular kün olturoqanda Ammah egizlikigə yetip kəldi. Bu egizlik Gib'on qəligə qikidiqan yol boyidiki Giyah degən yəring yeniqə jaylaxkanidi.

²⁵ Binyamin kəbilisidikilər Abnerning ətrapiqə yiqilip, bir top bolup egizlikning üstidə hazır boluxti. ²⁶ Abner Yo'abkə qarap:

– Qaqanoşiqə bir-birimizni kirimiz? Buning akiwitining yaman bolidiqanlikini bilməmsən? Sən öz adəmliringgə: «Əz kərindaxliringlarni koşlimanglar» dəp qaqan buyruk kilisən? – dəp tovlidi.

²⁷ – Mənggü hayat Huda aldida kəsəm kilimənki, əgər sən bayiki səzləni kilmioqan bolsang, adəmlirim öz kərindaxlirini ətə səhərgiqə dawamlıq koşliqan bolatti, – dedi Yo'ab ²⁸ wə burqə® qalduruwidi, adəmliri Isra'illarni koşlaxtin tohtidi, ular bilən jəngmu kilmidi. ²⁹ Abner adəmliri bilən keqiləp I'ordan wadisini boylap mengip, I'ordan

---

® Burqə – koqkar katarlik haywanlarning münggüzidin yasaloqan, püwlep qelinidiqan kədimiy qaloqu əswab.

d̄aryasidin keqip  t p,  tisi  tig nd  Mahanayim qa yetip k ldi. ³⁰ Yo'ab Abnerni ko qlaxtin waz keqip, adəmlirini topli qanda, Dawutning adəmliridin Asa'eldin baxka yənə 19 adəm k m qikti. ³¹ Lekin Dawutning adəmliri Binyamin kəbilisidin, yəni Abnerning adəmliridin 360 adəmni  lt rg nidi. ³² Yo'ab w  uning ad mliri Asa'elni elip kelip, B ytl h md   z ata-bowilirining k bristanliki qa d pn  kildi. Andin ular bir keq  yol mengip, tang atkanda H bron qa yetip k ldi.

3-bab

¹ Sa'ul bil n Dawutning j m ti otturisidiki urux uzun waqitkiq  dawam kilip turdi. Dawut kündin-k ng  k q ydi, Sa'ulning j m ti bolsa kündin-k ng  ajizlaxti.

² Dawut H bronda birn qq  o qul p rz nt k rdi: tunjisi Yizri' llik Ahino'amdin tu lul jan Amnon, ³ ikkinqisi Karm llik Nabaldin tul kal jan Abigaldin tu lul jan Kilab,  qinqisi Gixurning padixahi Talmayning kizi Makadin tu lul jan Absalom, ⁴ t tinqisi Haggittin tu lul jan Adoniya, b xinqisi Abitaldin tu lul jan Xifatya, ⁵ altinqisi Dawutning y n  bir ayali  glahtin tu lul jan Yitri'amdur. Bular Dawutning H bronda k rg n p rz ntlidir.

Abnerning Dawutka  l bolup sadak tm nlik k rsitixi

⁶ Sa'ul bil n Dawut j m ti otturisida urux bolup turojan m zgill rd  Abnerning Sa'ul j m tidiki t sir k qi kündin-k ng  exip bardi.

⁷ Sa'ulning Rizpah isimlik bir tokili bar idi, u Ayyahning kizi idi. Bir küni Ixbox t Abner qa:

– S n nemixka atamning tokili bil n bir orunda yatis n? – deg nidi,

⁸ Abner Ixbox tning gepini anglap b k hapa bolup:

s n meni Y huda k bilisig  ixl watkan lalma it d p karams n?

H zirojiq  m n atang Sa'ulning j m tig , uning burad rliri bil n dostliri qa sadik bolup, seni Dawutning koli qa q x rmig n bolsammu, lekin s n b g n manga: «U hotun bil n buzukqilik kilding» d p  yib artams n? ⁹⁻¹⁰  g r m n P rw digarning Dawutka kilöjan w disig  bina' n Sa'ulning padixahlikini uning  wladliridin tartiwelip, Dawutni padixah kilip, uni ximaldiki Dan x hiridin j nubtiki B ' rx ba x hirigiq  bolöjan pütün Isra'iliy  w  Y hudiyy  h k mranlik kil quzmaydi jan

bolsam, Huda m̄en Abneroĵa eoĵir jaza b̄arsun, – dedi.

¹¹ Ixbox̄et k̄orkk̄inidin uninḡoĵa bir eoĵizmu jawab k̄ayturalm̄idi.

¹² Abner Dawutkā əlqi əw̄ətip, «bu p̄üt̄ün zemin manga t̄əw̄ə əm̄əsmu? M̄en bil̄ən əhd̄ə t̄üzsil̄ə, siliḡə yard̄əml̄ixip p̄üt̄ün Isra'iliȳəni əz̄liriḡə k̄araydioĵan kilip berim̄ən» dedi.

¹³ «Yahxi ḡəp! Siz bil̄ən əhd̄ə t̄üz̄əy, birak̄ aldi bil̄ən sizdin bir ixni t̄ələp k̄ilim̄ən. Siz m̄en bil̄ən k̄өр̄üxk̄ili k̄əlḡənd̄ə, Sa'ulninḡ k̄izi Mikalni elip keling, bolm̄isa m̄en bil̄ən k̄өр̄üx̄əlm̄əysiz» dedi Dawut. ¹⁴ Dawut ȳənə Sa'ulninḡ ooqli Ixbox̄ətninḡ k̄exioĵa əlqil̄ər əw̄ətip: «M̄ən 100 Filistiȳəlikninḡ h̄ətn̄ə terisiḡə aloĵan ayalim̄ Mikalni manga k̄ayturup bering» dedi.

¹⁵ Xuninḡ bil̄ən Ixbox̄ət ad̄əmlirini əw̄ətip, Mikalni uninḡ eri – Layixninḡ ooqli Paltidin tartiwaldi. ¹⁶ Mikalninḡ eri taki Bahurim̄oĵiq̄ə əḡixip yioĵlap k̄əldi. Abner uninḡoĵa:

– Boldi, k̄aytip k̄ət! – dedi.

U k̄aytip k̄ətti. ¹⁷ Abner Isra'illarninḡ aksakallirininḡ yenioĵa berip, ularoĵa:

– Sil̄ər uzundin beri Dawutninḡ əz̄ünglaroĵa padixah̄ boluxini ümid kilip k̄əlḡəndinglar, ¹⁸ əm̄di waĵti k̄əldi! P̄ərw̄ədigar hizm̄ətkari Dawutkā: «M̄ən h̄əlk̄im̄ Isra'illarni Filistiȳəlikl̄ər w̄ə barlik̄ d̄üxm̄ənliridin s̄ən ark̄ilik̄ k̄utuldurim̄ən» dəp w̄əd̄ə k̄iloĵanidi, – dedi.

¹⁹ Abner bu ḡəpni Binyamin k̄əbilisidikil̄ərgimu eytti. Andin Isra'illar bil̄ən Binyamin k̄əbilisidikil̄ərninḡ nemiḡə maĵul bol̄oĵanlik̄ini Dawutkā eytkili H̄ibronoĵa bardı. ²⁰ Abner 20 ad̄əmni baxlap H̄ibronda turuwatkan Dawutninḡ yenioĵa k̄əlḡənd̄ə, Dawut Abner w̄ə uninḡ bil̄ən k̄əlḡənl̄ərn̄inḡ x̄əripiḡə ziyap̄ət b̄ərdi. ²¹ Abner Dawutkā:

– Əm̄di ketixim̄ḡə ijazət b̄ərsil̄ə, p̄üt̄ün Isra'illarni janabiy aliylirininḡ aldioĵa j̄əm̄ kilay, ular əz̄liri bil̄ən əhd̄ə t̄üzidu, xuninḡ bil̄ən əz̄liri ümid kilip k̄əlḡənd̄ək p̄üt̄ün h̄əlk̄ninḡ padixahi bolila, – dedi.

Dawut Abn̄erni yoloĵa saldi, u aman-es̄ən k̄ətti.

Yo'abning Abn̄erni olt̄ürüxi

²² Xu qaoĵda, Yo'ab w̄ə Dawutninḡ ad̄əmliri urux kilip nuroĵun oljilar bil̄ən k̄aytip k̄əldi. Wahal̄ənki Abner H̄ibronda Dawut bil̄ən bill̄ə əm̄əsm̄ idi, Dawut uni yoloĵa saloĵan bolup, u aman-es̄ən k̄aytip k̄ətk̄ənidi.

²³ Yo'ab w̄ə uninḡ bil̄ən bill̄ə k̄ətk̄ən l̄əxk̄ərl̄ər k̄aytip kelixi bil̄ənla, Yo'abninḡ kulik̄ioĵa: «Nerninḡ ooqli Abner kelip Dawut padixah̄ bil̄ən

k̄er̄ux̄iptu, padixah uni yol̄oja seliptu, u aman-es̄on kaytip ketiptu» deḡon h̄ow̄er yetip k̄aldi. ²⁴ Buni angliq̄an Yo'ab padixah Dawut bil̄on k̄er̄ux̄ip:

– Bu nem̄o k̄iloq̄iningiz? Nerning oq̄li Abner ̄ezi yeningiz̄oja k̄als̄o, nemix̄ka uni yol̄oja selip koq̄dingiz? Mana ̄emdi u ketip kaq̄tu. ²⁵ Siz Nerning oq̄li Abnerni yahxi bilisiz, u bu yerḡo sizni aldioq̄ili, n̄eḡo berip keliwatkanlikingizni w̄o nem̄o ix bil̄on b̄end boluwatkanlikingizni bilgili k̄alḡon, – dedi.

²⁶ Yo'ab Dawutning yenidin q̄ikip, Abnerni koq̄lap tutux̄ka ad̄amlirini ̄ow̄atti. Ular uni Sirah kuduk̄ining yenidin yandurup elip k̄aldi. Lekin Dawut bu ixlardin bih̄ow̄er idi. ²⁷ Abner H̄ibronoq̄a kaytip k̄alḡond̄o, Yo'ab uninḡoja: «Ayrim s̄ozlix̄ayli» d̄ep, x̄eh̄er sepilining d̄erwazisioq̄a jaylax̄kan bir ̄oyḡe elip kirip, «inim Asa'el uq̄un intikam alay» d̄ep, Abnerning k̄orsikioq̄a h̄anj̄er tikip ̄olt̄urdi.

²⁸ Dawut bu w̄ek̄ani angliq̄andin keyin:

– Abnerning ak̄kan keni uq̄un m̄on w̄o padixahlikim P̄erw̄ardigarning aldida m̄ongḡu ̄ayibkar ̄em̄s. ²⁹ Uning keni Yo'ab w̄o uning ata j̄em̄atidikil̄orning h̄emmisining bexioq̄a q̄ux̄sun! Yo'abning j̄em̄atidin yiringlik yara w̄o insanni napak k̄ilidioq̄an ter̄e kes̄allikliri w̄o p̄ek̄at ayallarning ixlirinila k̄ilalaydioq̄an, kiliq astida ̄olt̄ur̄ulḡon w̄o nanoq̄a zar bol̄oq̄an kixil̄er heq t̄ugimisun, – dedi.

³⁰ Abner Gib'ondiki j̄engd̄o Yo'abning inisi Asa'elni ̄olt̄urḡanliki uq̄un Yo'ab bil̄on uning akisi Abixay Abnerni k̄atl̄ kildi.

Dawutning Abneroq̄a mat̄em tutuxi

³¹ Dawut Yo'ab w̄o uning bil̄on bill̄e turoq̄anlar̄oja:

«kiyimliringlarni yirtinglar, b̄ez r̄ehtk̄e ȳogininglar, Abner uq̄un haza tutunglar!» dedi. Dawut padixah ̄ozimu jinazining k̄aynidin mangdi.

³² Ular Abnerni H̄ibronda d̄epn̄e kildi. Padixah Dawut Abnerning k̄abr̄isi yenida h̄ongr̄ep yioq̄lap k̄atti, k̄epq̄ilikmu k̄oz yexi kilixti.

³³ Padixah Dawut ȳon̄e Abneroq̄a atap munu m̄ersiȳoni ok̄udi:

̄Oy Abner, ̄ahm̄ekl̄erd̄ok ̄ol̄ux̄ung ker̄akm̄idi?

³⁴ K̄olliring baol̄laklik ̄em̄s idi,

putliringoq̄a kix̄on seliklik ̄em̄s idi,

r̄ezill̄erning kara niyitid̄e yikilding mana ̄emdi!

K̄epq̄ilik ȳon̄e Abner uq̄un yioq̄lap ketixti. ³⁵ Ular Dawutni k̄oq̄ kirḡuq̄o

Samu'il ikkinchi qisim

azrak o'qiza yewelixka ündigənidi, Dawut kəsəm kılıp:

– Əgər mən kün patkuqə aqzimoqə birər nərsə salsam, Pərwərdigar meni eçir jazalisun, – dedi.

³⁶ Kəpçilik buni anglap uningdin məmnun boluxti. Padixahning kılqan həmmə ixliridin ular huxal idi. ³⁷ Xuning bilən birgə Dawutning barlik adəmlirigə wə pütün Isra'il həlkiqə Nerning oqılı Abnerning öltürüluxidə padixahning kolining yokluğu məlum boldi.

³⁸ Padixah özining adəmlirigə:

– Bilməmsilər, bugün Isra'iliyədin bir yolbaxçı – uluq bir insan kətti.

³⁹ Mən Huda tərpidin tallanqan padixah bolsammu, lekin mən yənıla ajizmən. Ziruyaning bu ikki oqılı – Yo'ab bilən Abixay zorawanlardur, mən ularni baxquralmaymən. Pərwərdigar yamanlarning kilmixioqə yarixa jazasini bərgəy, – dedi.

4-bab

Ixboxətning öltürüluxi

¹ Sa'ulning oqılı Ixboxət Abnerning Hıbronda öltürülgənlikini anglapla, yüriki selip kətti, pütün Isra'il həlkimu alakzadə bolup kətti.

² Ixboxətning hizmitidə Ba'ana wə Rekab isimlik karakqılar toplirining ikki sərkerdisi bar idi, ular Binyamin kəbilisidin bolqan Bə'ərotta yaxaydıqan Rimmonning oqulliri idi. Bə'ərot xəhiri u waqıtta Binyamin kəbilisigə təwə zemin idi. ³ Bə'ərotning əsli ahalisi Gittayimoqə keqip berip, taki həziroqə xu yərdə musapir bolup turuwatidu.

⁴ Sa'ulning oqılı Yonatanning ikkila puti aqsaydıqan Mifiboxət^⑨ isimlik bir oqılı bar idi. Yizri'əldin Sa'ul bilən Yonatanning kaza kılqanlik həwiri yetip kəlgəndə, u bəx yaxta idi. Həwər yetip kelixi bilən inikanisi uni elip kaqқанidi, inikana alman-talman kaqқаqқа, bala yərgə qüxüp ketip, tokur bolup kaqқанidi.

⁵ Bir küni qüx waqtida Bə'ərotta yaxaydıqan Rimmonning oqılı Rekab bilən Ba'ana Ixboxətning öyigə kəldi. Ixboxət qüxlük uykuda idi.

⁶ Kəzətqi ayal buqday taskap, qarqap ketip mügdəp kaqқанidi.^① Ular öygə oqıppidə kiriwaldi. ⁷ Ular öygə kirgən qaqda, Ixboxət özining

⑨ «Mifiboxət»ning yənə bir atilixi «Mifiba'al»

① Bu jümlə «Mukəddəs Kitab»ning kədimki grekqə tərjimisigə asasladi.

Samu'il ikkinchi qisim

yatikida kariwatta yatatti, ular uningqa hənjər tikip ɵltüröp, kallisini kesiwaldi wə kallisini ɵzliri bilən billə elip ketip, I'ordan wadisini boylap bir keqə mangdi.

⁸ Ular Ixboxətning kallisini Hıbronqa – Dawut padixahning yenioqa elip berip, uningqa:

– ɵzlidirining rəkibi Sa'ul ilgiri janlirini elix kəstidə bolqanidi. Qarisila, mana bu uning oqlı Ixboxətning kallisı. Pərwərdigar bögün padixahı aləmning Sa'ul wə uning əwladlıridin alidiqan intıqamini elip bərdi, – dedi.

⁹ Lekin Dawut Rekab bilən Ba'anaqqa jawab berip:

– Jenimni həmmə kıyinqılıqlardin kutuldurup kalqan mənggü hayat Pərwərdigar aldida kəsəm kilimənki, ¹⁰ ilgiri manga «qarisila, Sa'ul ɵldi!» dəp həwər yətküzgüqi kixi, manga hux həwər yətküzdüm dəp bilgən. Lekin mən uning yətküzgən həwirigə mukapat ornida uni tutup, Ziklakta kətl kilqanidim. ¹¹ Undakta, əyibsiz bir adəmni ɵyidə, yatqan yeridə kətl kilqan rəzillərgə nemimu mukapat berəy? U adəmning hunini tələp kilip, mən silərnı yər yüzidin yok kilmaymənmu? – dedi.

¹² Dawut adəmlirigə ularni ɵltürüxnı buyrudi. Dawutning adəmliri ularni ɵltüröp, put-kollirini kesip, tənirini Hıbrondiki kəlkəkning boyioqa esip koyuxti. Ixboxətning kallisini Abnerning Hıbrondiki kəbrisigə elip berip dəpnə kilixti.

5-bab

Dawutning pütün Isra'iliyəgə padixah boluxi

¹ Xuningdin keyin Isra'iliyəgə kəbililirining həmmisi Hıbronqa kelip Dawut bilən kərüxüp:

– Qarisila, biz silining janjigər tuqkanlırı bolimiz. ² Burun Sa'ul bizgə padixah bolup turoqan waqtida, uruxlarda Isra'il həlkigə baxqilik kilqanidilə. Pərwərdigarmu siligə: «Sən huddi bir padiqi ɵz koylirining halidin həwər alqandək, mening həlkim bolqan Isra'illarning halidin həwər alısən wə ularqa baxqi bolısən» degənidi, – dedi.

³ Xundak kilip, Dawut Hıbronda Isra'illarning barlık aqsakalliri bilən «Pərwərdigar guwah bolsun» dəp, əhdə tüzdi. Ular Dawutning bexioqa yaql kuyup, uni Isra'iliyəgə padixah kildi. ⁴ Dawut təhtkə olturoqan qeoqida ottuz yax idi, u kırık yil təhttə olturdi. ⁵ U Hıbronda Yəhuda

k̄abilisiḡa ȳətt̄ə yerim yil, Yerusalemda p̄üt̄ün Isra'iliȳə w̄ə Yəh̄udiȳəḡə ottuz üq yil padixah boldi.

Dawut padixahning Yerusalemni hujum kilip elixi

⁶ Dawut padixah w̄ə uning ad̄əmliri Yerusalem̄oja kelip, xu ȳərn̄i besip yatkan Yibuslar̄oja hujum k̄ilmak̄qi bol̄ojanidi, Yibuslar: «Dawut h̄ərgiz bu ȳərḡə kir̄əlm̄əydu» d̄əp oylap, uninḡoja:

– Sən bu ȳərḡə kir̄əlm̄əysən, sil̄ərn̄i h̄ətt̄a bu ȳərdiki kor-tokurlarmu tosup kalalaydu, – dedi.

⁷ Wahal̄ənki, Dawut Si'on k̄əl'əsini hujum kilip aldi. Keyinq̄ə bu k̄əl'əḡə «Dawut x̄əhiri» d̄əp nam b̄ərdi. ⁸ Dawut u qaoqda öz ad̄əmliriḡə:

– Kimki Yibuslarni yokatmak̄qi bolsa, manga eq bol̄ojan xu «kor» w̄ə «tokur»larning yenioja ̄əstəng arkilik berip, ular̄oja hujum k̄ilsun, – dedi.

Xu s̄əw̄əbtin «kor w̄ə tokurlar P̄ərw̄ərdigarning ibad̄əthanisioja kir̄əlm̄əydu» deḡən ḡəp p̄əyda bol̄ojan.

⁹ Xundak kilip, Dawut k̄əl'əni igiləp, u ȳərdə turdi w̄ə u k̄əl'əni «Dawut x̄əhiri» d̄əp atidi. Dawut x̄əh̄ərn̄i tindurul̄ojan ȳərdin baxlap kenḡəytip kurdi. ¹⁰ Dawut k̄ündin-künḡə küq̄əydi. P̄ərw̄ərdigar – Kudr̄ətl̄ik S̄ərdar Huda uninḡoja yar idi.

¹¹ Tir padixahi Hiram əlqil̄ərn̄i Dawutning yenioja əw̄ətti w̄ə ular bilən k̄oxup yaq̄aq̄qilar, taxqilar w̄ə kedir yaq̄aq̄qlirininimu əw̄ətti. Ular Dawutka orda selip b̄ərdi. ¹² Xuning bilən Dawut P̄ərw̄ərdigarning ̄əzini Isra'iliȳəḡə padixah k̄ilojanlikini w̄ə P̄ərw̄ərdigar ̄əz h̄əlki Isra'illar üqün uning padixahlikini güll̄əndürḡənl̄ikini bildi.

¹³ Dawut H̄ibr̄əndin k̄ətk̄əndin keyin Yerusalemda ȳənə birkanq̄ə hotun w̄ə tokallarni aldi w̄ə nuroqun p̄ərz̄ənt k̄erdi. ¹⁴ U p̄ərz̄əntlirining isimliri: Xammuwa, Xobab, Natan, Sulayman ¹⁵ Yibhar, Əlixuwa, Nəf̄əg, Yafiya, ¹⁶ Əlixama, Əlyada w̄ə Əlif̄ələt.

Dawut padixahning Filistiȳəlikl̄ərn̄i yengixi

¹⁷ Dawutning bexioja yaq̄ kuyulup, Isra'iliȳəḡə padixah bolup t̄əyinl̄ənḡənl̄ikini angliq̄an Filistiȳəlikl̄ər l̄əxk̄ərlirini Dawutni tutuxka əw̄ətti. Dawut buni anglap, panahlinix üqün taq̄diki qar̄oja k̄ətti.

¹⁸ Filistiȳəlikl̄ər kelip Rafa'im jil̄ojsioja tarkaldi.

¹⁹ Bu qaoqda Dawut P̄ərw̄ərdigardin:

– Mən Filistiȳəlikl̄ərḡə k̄arxi j̄əngḡə q̄ikaymu? Ularni mening k̄olum̄oja tapxuramsən? – d̄əp soriojanidi, P̄ərw̄ərdigar Dawutka:

– Jənggə qik, mən qokum Filistiyəliklərnı sening kolungoƣa tapxurımən, – dedi.

²⁰ Xuning bilən Dawut Ba'al-Pirazimoƣa kelip Filistiyəliklərnı xu yərdə məqlup kildi wə: «Pərwərdigar huddi kəlkün texip ötkəndək düxmənlirim üstidin bəsüp ötti» dedi. Xunga Dawut u yərgə [«bəsüp ötküqi igə» mənısidiki] «Ba'al-Pirazim» degən namni bərdi.

²¹ Filistiyəliklər əzlırining butlırını xu yərgə taxlap kaqkanıdi. Dawut wə uning adəmliri u butlarnı elip kətti.

²² Wahalənki, Filistiyəliklər kelip yənə Rafa'im jiləjisiəƣa tarkaldı.

²³ Dawut yənə Pərwərdigardın nemə ix kılıx kerəklıkını sorıdi, Pərwərdigar uningəƣa:

– Ularning aldi tərıpidin barmay, arkisiəƣa ötüp, ularəƣa terəklərnıng yenidin hujum kıl, ²⁴ sən terəklərnıng təpısidin ayaq tawuxlırını anglıxing bilənla tez hərıkət kıl, qünki xu qaşda mən sening aldingda Filistiyəliklərnıng koxunioƣa hujum kılımən, – dedi.

²⁵ Xundak kılıp Dawut Pərwərdigarning buyruki boyiqə ix tutup, Filistiyəliklərnı Gəbadın Gəzərgiqə kirip, koşlap bardı.

6-bab

Əhdə sandukıning Yerusaleməƣa elip ketilixi

¹ Dawut yənə Isra'illarning sərhil ləxkərlirini yioƣdı. Ular jəm'iy 30 ming qıkti. ² Dawut ikki «kerub»ning otturısidiki təhtidə olturoƣan Pərwərdigarning əhdə sandukını elip kelix üqün ularnı baxlap, Yəhudıyənıng Ba'al xəhirigə karap yoləƣa qıkti. Kudrətlik Sərdar Pərwərdigarning huzuri əhdə sandukıda idi. ³ Ular Hudaning əhdə sandukını kiqıkrək bir taq üstidiki Abınadabning öyidin kətürüp qikip, yengi bir hərwinıng üstigə koydı. Abınadabning oşulliri uzza wə Ahiyo hərwinı həydəp mangdı. ⁴ Ahiyo hərwinıng aldıda mangdı. ⁵ Dawut wə pütün Isra'il həlki Pərwərdigarning huzurıda lira, qiltar, dap, sapayi wə janglarnı qelip, həyajan bilən nahxa eytip, Ussul oynawatattı.

⁶ Ular Nakonning haminiəƣa kəlgəndə kala putlıxıp, Hudaning əhdə sandukı qüxüp ketəy degəndə, Uzza uni yölüwaldı. ⁷ Birək Uzzaning bu hərıkiti – əhdə sandukıəƣa halioƣanqə təgməslik ka'ıdisigə hilap boləjanlıki üqün Pərwərdigar Hudaning kattık oşəzıpi kelip, əhdə sandukıning yenidila uning jenini aldi. ⁸ Dawut Pərwərdigarning Uzzanı

oʻz-oʻzga jazalioʻlanlikioʻga nahayiti hapa bolup, u yorni [«Uzzaning jazalinixi» degan maʼnidiki] «Pə-rəs-uzza» dəp atidi. U yer haziroyiqə xu nam bilən atilip kəlməktə.

⁹ Xu küni Dawut Pərwərdigardin kōrkup, uningōja: «Pərwərdigarning əhdə sandukioʻga karax wəz̄ipisini kandaq kilip öz üstümgə alalaymən?» dedi.

¹⁰ Xuning bilən u Pərwərdigarning əhdə sandukini «Dawut xəhiri»gə əkelixni halimay, uni Gatlik Obed-idomning öyigə apirip koydi.

¹¹ Pərwərdigarning əhdə sanduki Obed-idomning öyidə üq ay turdi, Pərwərdigar Obed-idomning pütün uruq-jəmätigə bəht ata kildi.

¹² Dawut padixah: «əhdə sanduki səwəbidin Pərwərdigar Obed-idomning jəmätigə wə uning kol astidikilərnin həmmisigə bəht ata kiliptu» degən həwərnin anglap, Obed-idomning öyigə berip, u yərdin Hudaning əhdə sandukini huxal halda «Dawutning xəhiri»gə yətkəp kəldi. ¹³ Pərwərdigarning əhdə sandukini kətürüp mangoʻanlar altə kədəm mangoʻandin keyin, Dawut bir buka wə bir bordaloʻqan mal kurbanlik kildi. ¹⁴ Dawut kəndir rəhttin tikilgən rohaniylik tonini kiyip, Pərwərdigarning huzurida hayajan bilən ussul oynidi. ¹⁵ Dawut wə pütün Isra'illar buroʻja qelip, alkix yangritip, Pərwərdigarning əhdə sandukini Yerusalemoʻga kətürüp mangdi.

¹⁶ Pərwərdigarning əhdə sanduki «Dawutning xəhiri»gə yətkəp kelingən qaoʻda, Sa'ulning kizi Mikal derizidin karap turatti. U Dawut padixahning Pərwərdigarning huzurida səkrəp ussul oynap kətkənlikini kōrüp, iqidə uni mənsitmidi. ¹⁷ Ular Pərwərdigarning əhdə sandukini, Dawut uningōja atap tiktürgən qediroʻja əkirip koydi. Dawut Pərwərdigarōja atap kəydürmə wə amanlik kurbanlikliri kildi.

¹⁸ Xuningdin keyin u həlkkə Kudrətlik Sərdar Pərwərdigarning nami bilən bəht tilidi. ¹⁹ Yənə pütün həlkkə, ər-ayal deməy, hər bir adəmgə birdin nan, bir oqum horma, bir oqum kixmix üləxtürüp bərdi. Xuningdin keyin kəpçilik öz öylirigə kaytixti.

²⁰ Dawut öz jəmätigə salam berix üqün öyigə kaytti. Sa'ulning kizi Mikal Dawutni karxi elixka qikip uningōja tənə kilip:

– Pah, Isra'iliyoning padixahi bügün kaltis xanuxəwkətlik bolup ketiptioʻu?! Əməldarlırining dedəkliri aldida huddi pəskəxlərdək yerim yalingaq bolup, əzlirini kərsətilioʻu! – dedi.

²¹ Dawut uningōja:

– Ussul oynioʻqan bolsam, atangning wə uning pütün jəmätining ornioʻga

Samu'il ikkinchi qisim

meni tallap, özining hëlki bolojan Isra'ilning bexi kilip tøyinligän Pärwärdigarning aldida xadlinip oynidim. ²² Män qanqə abruysiz qalsammu, sən meni qanqilik kəzge ilmisangmu, mən yənila ussul oynawerimən. Wahälänki sən tiləja alojan axu dedəklər bolsa, meni hөрmөtlixidu, – dedi.

²³ Sa'ulning kizi Mikal ömrining ahiriöjiqə pərzənt yüzi kөрmidi.

7-bab

Pärwärdigarning Dawut padixahqa bөrgän wədisi

¹ U qaojlarda padixah Dawut öz ordisida turatti. Pärwärdigar uni ötrapidiki düxmənliridin aman saklidi.

² Bir küni padixah Natan isimlik pəyöjəmbərgə:

– Karang, mən kedir yaojiqidin yasaləjan ordida turuwatimən, Pärwärdigarning əhdə sanduki bolsa qedirda turuwatidu, – dedi.

³ Natan pəyöjəmbər uningəja:

– Pärwärdigar sizgə yar boluwatkandikin, kənglingizdə kəndak oyliəjan bolsingiz xundak kiling, – dedi.

⁴ Lekin xu küni kəqtə Pärwärdigardin Natanəja wəhiy kəldi:

⁵ Sən berip, hizmətkarim Dawutka mundak degin: «Sən mening turuxum üqün bir ibadəthana salmaqçimu?» ⁶ Mən Pärwärdigar Isra'il hëlkini Misirdin baxlap qikkən kündin tartip taki hazirojiqə heqkəndak bir ibadəthanida turup bakmidim, izqil qedirda turup, hөmmə yərni aylinip yürdüм. ⁷ Mən Isra'il hëlki bilən billə boləjan yərlərdə hëlkim Isra'ilni padiqi bolup baxlap mangsun dөp, tøyinligän baxlikliriəja 'nemə üqün manga atap kedir yaojiqidin orda saldurmidinlar?' dөp bakkanmu?

⁸ Mənki Qudrətlik Sərdar Pärwärdigar, seni yaylakta koylarning arkisida yürgən yeringdin tallap, hëlkim Isra'iloja bax boluxka koydum,

⁹ kəyərgila barsang mən sanga yar bolup, hөmmə düxminingni aldingda yokattim. Əmdi sening namingni yөр yüzidiki uluöjlarning namidək uluöj kilimən. ¹⁰⁻¹¹ Mən hëlkim Isra'iloja bir jay tallap berimən wə ularni u yərdə mustəhkəm turəuzimən. Ular öz makanida heyim-hətərsiz yaxaydu. Mən sərdarlarni hëlkim Isra'iloja yetəqçilik kilixka tøyinligän axu zamandin tartip baxlanəjan, rəzilləarning hëlkimni basturuxi əmdi tohtaydu. Mən seni barlik düxmənliringdin tinq-aman saklaymən. Əmdi mən Pärwärdigar xuni jakarlaymənki: mən sening jəmөtinggə bir

Samu'il ikkinqi k̄isim

hanidanlik tikl̄ep berim̄en. ¹² Sening k̄unliring toxup, ata-bowiliringning yenioja d̄əpn̄ə k̄ilinojan qāoqda, ̄ez puxtungdin bol̄ojan birsini ornungoja k̄oyim̄en, h̄emd̄ə uning padixahl̄ikini must̄əhk̄em kilim̄en. ¹³ U m̄en ̄uq̄un bir ibad̄əthana salduridu, m̄en uning padixahl̄ik t̄əhtini m̄əngḡul̄uk kilim̄en. ¹⁴ M̄en uningoja ata bolim̄en, u manga oq̄ul bolidu, mubada u gunah ̄etk̄uzs̄ə, ata-ana balisini t̄ərbiyə berip t̄üz̄ətk̄end̄ək, uni t̄üz̄əym̄en. ¹⁵ Seni padixah bolsun d̄əp, Sa'ulni meh̄ir-muh̄əbbitimd̄in m̄əhrum k̄ilojanidim. Lekin meh̄ir-muh̄əbbitimni sening puxtungdin h̄eq̄kaqan yirak tutmaym̄en. ¹⁶ Sening ̄əwladliring w̄ə padixahl̄iking mening aldimda m̄əngḡu dawaml̄ixidu. Sening padixahl̄ik t̄əhtingni ̄əb̄ədiy kilim̄en.»

¹⁷ Natan P̄ərw̄ərdigard̄in ̄əziḡə k̄əlḡən w̄əhiyl̄əring h̄əmm̄isini Dawutka ȳətk̄uzdi.

Dawutning du'a w̄ə m̄əd̄hiȳəsi

¹⁸ Xuningdin keyin Dawut ̄əhd̄ə sanduqi k̄oyulojan qediroja kirip, P̄ərw̄ərdigarning h̄uzurida olturup mundak dedi:

– I Iḡəm P̄ərw̄ərdigar! Manga bu k̄əd̄ər xapa'ət k̄ilojud̄ək m̄en kim idim, a'il̄əm nem̄ə idi? ¹⁹ Buni az d̄əp, s̄ən Iḡəm P̄ərw̄ərdigar, m̄en pek̄irning ̄əwladliringning k̄əlḡüsi h̄əkk̄id̄ə w̄əd̄ə b̄ərd̄ing. Iḡəm P̄ərw̄ərdigar, s̄ən baxka insanlar̄ojimu xundak mu'amil̄ə kilams̄ən? ²⁰ Ah Iḡəm P̄ərw̄ərdigar, s̄ən pek̄irni bilis̄ən, sanga d̄əȳdiojan ȳən̄ə nem̄ə gepim bolsun? ²¹ B̄ərḡən w̄əd̄əng w̄ə ̄əz hah̄ixing boyiq̄ə xundak qong ixlarni k̄ilding w̄ə bu ixlarni pek̄iroja ayan k̄ilding.

²² I Iḡəm P̄ərw̄ərdigar, n̄ək̄əd̄ər uluq̄odurs̄ən, sening t̄əngd̄ixing yoktur. Seni, birdinbir h̄əkk̄ik̄iy Huda, d̄əp anglioj̄inimiz ̄əmdi h̄ək bolup qikti.

²³ Ȳər ȳüzid̄ə Isra'illard̄ək ȳən̄ə bir h̄əlk̄ barmu? Qaysi bir h̄əlk̄ni Isra'illard̄ək kulluktin kutuldurup ̄əz h̄əlk̄ing k̄ilding? Isra'illar ̄uq̄un k̄ilojan uluq̄ məjziliring xan-x̄əh̄ritingni namayan k̄ildi. ̄Əz h̄əlk̄ingni Misirdin kutuldurup, ularning aldida turuwal̄ojan yat ̄əll̄ərn̄i butliri bil̄ən k̄oxup k̄oq̄liw̄ətt̄ing. ²⁴ I P̄ərw̄ərdigar, s̄ən Isra'illarni m̄əngḡüḡə ̄əz h̄əlk̄ing k̄ilding w̄ə ̄əzüng ularning Hudasi boldung.

²⁵ I P̄ərw̄ərdigar Huda, pek̄ir w̄ə pek̄irning ̄əwladlirim toq̄ruluk k̄ilojan s̄əzliringd̄ə m̄əngḡüḡə turojays̄ən, w̄əd̄iliringni ixka axurojays̄ən.

²⁶ Xunda naming ta'̄əb̄ədk̄ə uluq̄olinip, insanlar: «Kudr̄ətl̄ik S̄ərdar P̄ərw̄ərdigar Isra'illar̄oja yet̄əkq̄ilik k̄ilojuqi Huda ik̄ən» d̄əp bilidu, pek̄iring Dawutning hanidanlik̄i ̄əwlad̄tin-̄əwlad̄k̄iq̄ə sening huzurungda

mustəhkəm turidu.

²⁷ Əy K̄udrətlik Sərdar Pərwərdigar, Isra'illarni tallioqan Huda! Sən pekir Dawutning jəmətiğə bir hanidanlik tikləp beridioqanlikingni ayan kiloqaniding, xu səwəbtin mən sanga xundak dəp du'a kilixka jur'ət kildim. ²⁸ I Igəm Pərwərdigar! Sən Hudadursən. Sening səzliring ixənqliktur. Sən manga muxundak yahxi ixlarni wədə kilding. ²⁹ Əmdi mən sanga xundak iltija kilay, mening hanidanlikimning huzurungda mənggü turuxi üqün bəht ata kiloqaysən. I Pərwərdigar! Sən xuni wədə kiloqansən, sən ata kiloqan bəht səwəbidin pekirning hanidanliki mənggü bəhtkə sazawər bolidu.

8-bab

Dawutning yat əllər üstidin oqəlibə kilixi

¹ Məlum wəqittin keyin Dawut Filistiyəliklərgə yənə hujum kilip, ularni boysundurdi. Dawut Filistiyəliklərnin yerini tartiwelip, ularning yər baxkürux hokukini ötküzüwəldi. ² U Mo'ablarnimu məoqlup kildi. U ularni yərgə üq katar bolup yetixka buyrudi. Andin ikki katardikilərnə öltürüp, bir katardikilərnə sak qaldurdi. Xundak kilip tirik kəloqan Mo'ablar Dawutka əl bolup, uningəja baj-selik tələydioqan boldi.

³ Süriyəgə təwə Zobah padixahliqining padixahi Rihobning oqlı Hədad'əzər Firat dəryasi ətrapidiki zeminoqə boləjan baxküruxini qayturuwelixka atlinip qikkənda, Dawut uni məoqlup kildi. ⁴ Dawut uningdin 1700 atlik ləxkər, 20 ming piyədə ləxkərnə əsirgə aldi. Yüz hərwinə tartixka yətküdək atni kəlduroqandin bələk, kəloqan atlarning həmmisining peyini kəstürüwətti.

⁵ Dəməxktiki Süriyəliklər Zobah padixahi Hədad'əzərgə yərdəm berixkə kəlgəndə, Dawut Süriyəliklərdin 22 ming adəmnə öltürdi.

⁶ Xuningdin keyin Dawut Dəməxktiki Süriyəliklər rayoniqə karawul ətriti turoquzdi. Xundak kilip Süriyəliklər Dawutka əl bolup, uningəja baj tələydioqan boldi. Dawut məyli nəgə hujum kilmisun, Pərwərdigar uni oqəlibigə erixtürüp turdi. ⁷ Dawut Hədad'əzərnin adəmlirining altun kəlkənlirini olja elip Yerusalemoqə kaytti. ⁸ Dawut padixah yənə Hədad'əzərnin Bətah wə Berotay degən ikki xəhiridinmu nəhayiti nuroqun tuq olja aldi. ⁹ Hamat padixahi To'i Dawutning Hədad'əzərnin qoxunini məoqlup kiloqanliqini anglap ¹⁰ oqlı Yoramni Dawut

Samu'il ikkinchi qisim

padixahning aldoqja salamqja əwətip uning Hədad'əzər bilən jəng kilip, uni məşlup kiləjanlikini təbriklidi. Əməliyətə To'i Hədad'əzər bilən da'im urux kilip kəlgənidi. Yoram Dawut padixahka altun, kümüx wə tuqtin yasalojan nərsiləрни aloqja bardı. ¹¹⁻¹² Dawut padixah bu nərsiləрни əzi burun boysundurojan barlik həklərdin, yəni Idomlar, Mo'ablar, Ammonlar, Filistiyəliklər wə Amaləklərdin olja alojan barlik altun-kümüxlər, xundakla Zobah padixahi Rihobning oqli Hədad'əzərdin alojan oljilarning bir qismi bilən koxup Pərwərdigar üqün kilinidiojan hizmətlərgə atidi.

¹³ Dawut Tuz jiləjisida Idomluklardin 18 ming adəmni öltürüp kaytkandin keyin, nahayiti dang qikardi. ^② ¹⁴ U yənə Idomning hərkaysi jayliriqja öz koxunlirini turəuzdi. Idomluklarning həmmisi Dawutka əl boldi, Dawut kəyərgə berip jəng kilmisun, həmmə yərdə Pərwərdigar uningqja oqəlibə-nusrət ata kildi.

Dawutning əmədarliri wə ularning wəzipiliri

¹⁵ Dawut əmdi pütün Isra'iliyəgə həkümranlik kildi, u həlkni adillik bilən baxkurdi.

¹⁶ Məzlum Ziruyaning oqli Yo'ab koxunning bax sərkərdisi, Ahiludning oqli Yihəxafat təzkiriqi, ¹⁷ Ahitubning oqli Zadək bilən Abiyatarning oqli Ahimələk rohaniy^③, Siraya bax pütükqi, ¹⁸ Yihoyadaning oqli Binaya Kiretlər bilən Piletlərdin tərkib tapkan yasawullarning baxliki, Dawutning oqulliri rohaniy idi.

9-bab

Dawutning Mifiboxətkə mehır-xəpkət kərsitixi

¹ Bir küni Dawut:

– Sa'ul jəmətidin həyat kaləjanlardin birər kixi barmu? – dəp soridi, – əgər bolsa mən Yonatanning hək hərmiti üqün u kixigə mehır-muhəbbət kərsitəy.

^② Yənə bir hil təjimişi – «Dawut Süriyəgə karxi hujum kilip kaytti. Andin u tuz jiləjisida Idomluklardin 18 ming adəmni öltürdi, xuningdin keyin u nahayiti dang qikardi.»

^③ Yənə bir hil təjimişi – «Zadək bilən Abiyatarni (Ahimələkning oqli wə Ahitubning nəwrisi) rohaniy.»

Samu'il ikkinqi k̄isim

² Sa'ulning j̄am̄etiḡa ixl̄aydiq̄an Ziba isimlik bir hizm̄atkar bar idi, uni Dawutning yeniq̄a q̄aqirtip kelixti.

– S̄en Ziba bolams̄en? – d̄ep soridi Dawut padixah uningdin.

– H̄a'̄a aliyliri, m̄en bolim̄en, – d̄ep jawab b̄erdi u.

³ – Sa'ul j̄am̄etid̄in hazir̄oq̄iq̄ b̄ir̄er ad̄em̄ kal̄oq̄anmu? M̄en uningq̄a Hudaning meh̄ir-x̄ap̄kit̄ini k̄ersit̄ey, – dedi padixah ȳen̄e.

– Yonatanning oq̄ulliridin biri haȳat bolup, uning ikkila puti tokurdur, – d̄ep jawab b̄erdi Ziba.

⁴ – U n̄ed̄e? – soridi padixah.

– U Lodibardiki Ammi'elning oq̄li Makirning ōyid̄e turidu, – d̄ep jawab b̄erdi Ziba.

⁵ Xuningdin keyin, Dawut padixah Lodibardiki Ammi'elning oq̄li Makirning ōyidin uni elip kelixk̄e ad̄em̄ āw̄atti. ⁶ Sa'ulning n̄aw̄risi, ȳeni Yonatanning oq̄li Mifibox̄at Dawutning aldiq̄a kelip, ȳerḡe bax koyup, t̄azim kildi.

– Mifibox̄at! – dedi Dawut.

– L̄ebb̄ey, – dedi u.

⁷ – K̄orkma, m̄en atang Yonatanning h̄ak h̄ermiti uq̄un sanga meh̄ir-muh̄abb̄et k̄ersitip, burun bowang Sa'uloq̄a t̄aw̄e bolq̄an ȳer-zeminning h̄amm̄isini sanga berim̄en. Buningdin baxka, s̄en da'im dastihinimda m̄en bil̄en bill̄e oq̄izalinis̄en, – dedi Dawut padixah uningq̄a.

⁸ – Pek̄ir ōl̄uk itt̄ak k̄ad̄irsiz bir ad̄emm̄en, ōz̄lirining bunq̄iwala yahxil̄ik kilixliriq̄a āzim̄oym̄en, – dedi Mifibox̄at ȳen̄e bir m̄art̄em̄ t̄azim kilip.

⁹ Dawut padixah Sa'ul uq̄un ixl̄iḡen hizm̄atkar Zibani q̄aqirtip kelip uningq̄a:

– M̄en Sa'ul w̄e uning j̄am̄etiḡa nem̄e tegixlik bolsa, h̄amm̄isini hojayiningning n̄aw̄risiḡe b̄erdim. ¹⁰ S̄en, oq̄ulliring xundakla hizm̄atkarliringning h̄amm̄isi hojayiningning j̄am̄eti uq̄un ȳerlirini terip, aloq̄an hosulni ularning ȳep-iq̄ixiḡe b̄ergin. Hojayiningning n̄aw̄risi Mifibox̄at bolsa da'im m̄en bil̄en bir dastihanda bolidu, – dedi. (Zibaning 15 oq̄li, 20 hizm̄atkari bar idi.)

¹¹ Ziba padixahka:

– Pek̄ir padixah aliylirining āmr̄ kil̄oq̄anlirining h̄amm̄isini b̄eya k̄alt̄uridu, – dedi.

Xuningdin keyin Mifibox̄at huddi padixahning oq̄lid̄ek padixah bil̄en bir dastihanda olturup oq̄izaliniq̄an boldi.

¹² Mifiboxətning Mika isimlik bir kiçik oçlı bar idi. Zibaning öyidə turidioçanlarning həmmisi Mifiboxətning hizmətkarliri boldi. ¹³ İkkila puti tokur bolçaq Mifiboxət əmdi Yerusalemde yaxap qaldı wə da'im padixah bilən bir dastihanda oçızalinip turdi.

10-bab

Dawutning Süriyəliklər wə Ammonlarni məşlup kilixi

¹ Aridin birqanqə wakıt ötkəndin keyin, Ammonlarning padixahı Nahax wapat boldi. Uning padixahlik orniçqə oçlı Hanun çiqti.

² – Mən Nahaxning oçlı Hanunoçqə uning atisi manga mehır-xəpkət kərsətkinidək mehır-xəpkət kərsitimən, – dedi Dawut wə təsəlli berix üqün uning yeniçqə öz əlqilirini əwətti. Əlqilər Ammonlarning zeminiçqə kirgəndə, ³ Ammonlarning əməldarliri hoçisi Hanunoçqə:

– Dawut bu yərgə hal soriçqə adəm əwətiptu. Siliçqə u atilirining hərmətinini kiliwatkanmidu? Uning əlqilirni bu yərgə əwətiçi, bu xəhərni təkxürüp, paylap çikip, andin keyin xəhərni ixçal kilix, dəp oylımamla? – deyixti.

⁴ Xuningdin keyin Hanun Dawutning əlqilirini tutuwelip, ularning yüzlirining bir tərpidiki saçal-burutlirini çuxürüwətti. Yənə ularning tonlirining asti tərpidin yanpaxliriçqə bolçaq kışimini kesiwelip, andin ularni koçlıwətti. ⁵ Dawut wəkədin həwər tapkəndin keyin, ularni kütuwelixkə aldiçqə adəm əwətti. Əlqilər tolimu iza-ahanəttə kəloçanidi. Padixah əlqiliriçqə: «Silər Eriha xəhiridə turup, saçal-burutunglar əskəndin keyin kaytip kelinglar» dəp söz əwətti.

⁶ Ammonlar Dawutning əzlriddin rənçigənlikini bilip, Bəyt-rihob wə Zobahtiki Süriyəliklərdin 20 ming piyadə ləxkər, Ma'aka padixahidin 1 ming ləxkər, Tobluklardin 12 ming ləxkər yallap aldi. ⁷ Dawut buni anglap, Yo'ab baxçilikida İsa'iliyəning barlik koçunini ular bilən urux kilixkə çikardı. ⁸ Ammonlar paytəht Rabbah xəhiridin çikip, xəhər dərwasisining aldida səp tüzüp turdi, Zobah wə Rihobniki Süriyəliklər, Tobluklar wə Ma'akaning adəmliri bolsa dalada ayrim bir koçun bolup turdi.

⁹ Yo'ab əzining aldi-kəynidin hujumçqə uqraydioçanlikini kərup, İsa'iliyəning bir kışim hil ləxkərlirini tallap, ularni Süriyəliklərgə karxi səpkə turoçuzdi. ¹⁰ Qəloçan adəmlirini bolsa akisi Abixayning

Samu'il ikkinqi k̄isim

baxkuruxioja koydi. Abixay ularni Ammonlarqja karxi jənggə təyyar kildi.

¹¹ Yo'ab Abixayqja:

– Mubada Süriyəliklər məndin küqlük qiksa, sən manga yardəmgə kəl. Mubada Ammonlar səndin küqlük qiksa, mən sanga yardəmgə baray.

¹² Jasarətlük bol, həlkimiz wə Pərwərdigarimizning xəhərliri üqün jan tikip kürəx kilayli! Pərwərdigarning iradisi bəja boləjay, – dedi.

¹³ Yo'ab wə uning adəmliri ilgiriləp berip, Süriyəliklərgə hujumqja ətüxkə təyyar boldi; Süriyəliklər ularning aldidə kaqti.

¹⁴ Süriyəliklərnin qaqқанlikini kərgən Ammonlarmu Abixaydin keqip, xəhərgə kaytip kiriwaldi. Xuningdin keyin Yo'ab Ammonlar bilən jəng kilmay, Yerusalemqja kaytip kətti.

¹⁵ Isra'illardin yengilgənlikini bilgən Süriyəliklər yənə koxunlirini yiojixti. ¹⁶ Padixah Hədad'əzər Firat dəryasining u tərpidiki Süriyəliklərgə adəm əwətip, ularni yətkəp kəldi. Ular Hədad'əzərnin koxunin bax sərkərdisi Xobakning rəhbərlikidə Helam xəhərigə kəldi.

¹⁷ Buningdin həwər tapқан Dawut Isra'iliyədiki ləxkərlirininin həmmisini yiojip, I'ordan dəryasidin ətüp, Helamqja kəldi. U yərdə Süriyəliklər səp tüzüp Dawutka karxi jənggə atlandi, ¹⁸ wəhalənki, Süriyəliklər Isra'illarning aldidin yənə kaqti. Dawut Süriyəliklərnin jəng hər wisi həydəydiqjan 7 yüz ləxkirini wə 40 ming atlik ləxkirini ətürdi. Dawut yənə Süriyəliklərnin koxunin bax sərkərdisi Xobakni yarilandurdi. U xu yərdə ətldi. ¹⁹ Hədad'əzərgə təwə padixahlarning həmmisi əzlrininin Isra'illardin məqlup boləqanlikini kərup, ular bilən sülhi tüzüxüp, Isra'illər qja əl boldi. Xuningdin keyin Süriyəliklər Ammonlar qja yardəm berixtin kərkup kəldi.

11-bab

Dawut wə Batxəba

¹ Ətiyaz kelip, padixahlar jənggə qikidiqjan qaş boldi. Dawut pütün Isra'iliyə koxunini Yo'ab bilən ləxkər baxlirininin baxqilikidə jənggə atlandurdi. Ular Ammonlarni yəngdi wə Rabbahni kərxawəqja eliwaldi. Dawut əzi bolsa Yerusalemda kəldi.

² Bir küni kəqkurun Dawut ornidin turup, ordininin əgzisidə uyan-buyan mengip yürginidə, nahəyiti qiraylik bir ayalning

Samu'il ikkinqi k̄isim

yuyunuwatkanlikini k̄er̄up kaldi. ³ Dawut u ayalning kim ik̄enlikini bilip kelixk̄e ad̄em əw̄ətti. U ad̄em kaytip kelip:

– U Əli'amning kizi, Hit h̄alk̄idin bol̄oqan Uriyaning hotuni Batx̄əba ik̄ən, – dedi.

⁴ Dawut ad̄em əw̄ətip, u ayalni ək̄əldürdi w̄ə uning bil̄ən bill̄ə boldi. (Bu qāoqda u ayal h̄əyz k̄er̄up yengidin sak̄əyoqan bolup, əmdila tazilinip bol̄oqanidi). Keyin u ayal öyiḡə kaytip k̄ətti.

⁵ Ayal özining hamilidar bolup k̄əloqanlikini bilip, bu h̄əkt̄ə Dawutk̄a h̄əw̄ər əw̄ətti.

⁶ Dawut Yo'abk̄a ad̄em əw̄ətip: «S̄ən Hit h̄alk̄idin bol̄oqan Uriyani mening yenimoq̄a əw̄ətkin» dedi. Yo'ab Uriyani Dawutning yenioq̄a əw̄ətti.

⁷ Uriya k̄əlḡəndin keyin, Dawut uningdin Yo'ab w̄ə l̄əxk̄ərl̄əning xundakla j̄əng məydanining əh̄walini soridi.

⁸ Andin Dawut uningoq̄a:

– Öyügḡə kaytip, d̄əm alojin! – dedi.

Uriya ordidin k̄ətk̄əndin keyin, Dawut padixah uning ark̄isidin sowoq̄atlarni əw̄ətti.

⁹ Uriya bolsa özining öyiḡə kaytmay, padixahning hizmətkarlıri bil̄ən bill̄ə orda d̄ərwasisining yenida k̄onup kaldi.

¹⁰ «Uriya öyiḡə kaytmaptu» deḡən h̄əw̄ər Dawutk̄a ȳətk̄ənd̄ə, u Uriyani qak̄irtip, uningdin:

– S̄ən s̄əp̄ərdin kelip turup, nemixk̄a öz öyügḡə barmiding? – d̄əp soridi.

¹¹ Uriya jawab berip:

– Isra'iliȳə w̄ə Ȳəh̄udiȳə l̄əxk̄ərl̄iri qedirlarda turuwatidu, əhd̄ə sanduk̄imu ularning yenida. Hojam Yo'ab w̄ə uning s̄ərk̄ərdiliri dalada yetiwatsa, m̄ən k̄andakmu öyiḡə kaytip ȳəp-iqip, hotunum bil̄ən bill̄ə yatay? M̄ən silining namliri bil̄ən k̄əs̄əm k̄ilim̄ənki, m̄ən h̄ərgiz undak ixni k̄ilmaym̄ən, – dedi.

¹² – Bügünmu muxu ȳərd̄ə k̄al. M̄ən seni ət̄ə urux məydanioq̄a yoloq̄a selip koyim̄ən, – dedi Dawut Uriyaq̄a. Uriya xu küni Yerusalemda kaldi.

¹³ Ətisi Dawut Uriyani əzi bil̄ən oq̄izalinixk̄a qak̄irtip, uni məst kilip qoydi. Wah̄ələnki, k̄əq bol̄oqanda Uriya öz öyiḡə berip yatmay, ȳənila padixahning hizmətkarlıri yatidioq̄an jayda yatti.

¹⁴ Ətisi ətiḡənd̄ə Dawut Yo'abk̄a bir parq̄ə h̄ət yezip, uni Uriya ark̄ilik əw̄ətti. ¹⁵ U hetid̄ə: «Uriyani əng xidd̄ətlik j̄əng bolidioq̄an aldink̄i s̄əpk̄ə

Samu'il ikkinqi k̄isim

əwət, uning jəngdə əl̄ip ketixi üq̄ün, uni yal̄ojuz taxlap, k̄əyninglarōja qekininglar» dəp yazōjanidi.

¹⁶ Yo'ab u qaōqda Rabbah xəhirini muhasirigə eliwatatti. D̄üxmənlər k̄əyərda əng küqlük bolsa, u Uriyani xu yərgə əwətti. ¹⁷ D̄üxmən ləxkərliri xəhərdin q̄ikip, Yo'abning koxuni bilən elixkanda, Dawutning ləxkərlirining bəziliri yikildi. Hit həlkidin bol̄oan Uriyamu əldi.

¹⁸ Xuningdin keyin, Yo'ab Dawutka həwərqi əwətip, uningōja jəng əhwalidin məlumat bərdi. ¹⁹ Yo'ab həwərqiğə:

– Sən padixahka p̄ütün jəng əhwalini toluq yətküzgin. ²⁰ Əgər padixah anglap kattik hapa bolup, seni: «Silər nemixka xəhərgə xunqə yekin berip jəng kildinglar, d̄üxmənning sepildin ōk atidīoanlikini bilməntinglar? ²¹ Gid'onning oq̄li Abimələkni kimning əltürgənlikini bilməmsilər, uni Tibeza bir ayal sepildin yar̄ojuqakning texini taxlap əltürmigənmidi^④? Xundak ikən silər sepilōja nemixka xunqə yekin bardinglar?» dəp əyibləp kətsə, sən uningōja: «Padixahning hizmətkari Uriyamu əldi» dəp jawab bərgin, – dedi.

²² Həwərqi Dawut padixahning yeniōja bardi wə Yo'ab tapiliōjan səzlərninğ həmmisini uningōja eytti. ²³ Həwərqi Dawut padixahka:

– D̄üxminimiz bizdin küqlük kəldi. Ular xəhərdin q̄ikip, dalada biz bilən jəng kildi. Birak biz ularni xəhər dərwazisīoqiqə kōoqlap barduk.

²⁴ Xu pəyttə d̄üxmənning okyaqiliri sepilda turup, padixahi aləmning ləxkərlirini okyaq̄ja tutuxti. Silining ləxkərliridin bəziliri əldi. Ularning iqīdə Hit həlkidin bol̄oan hizmətkariliri Uriyamu bar, – dedi.

²⁵ Dawut həwərqiğə:

– Sən berip Yo'abni rīoqbətləndürüp, uningōja: «Bu ix səwəbidin kənglün̄gni yerim k̄ilma, jəng kurbansiz bolmaydu. Əm̄di xəhərgə bol̄oan hujumni k̄üqəytip, xəhərni ixōjal k̄il» degin, – dedi.

²⁶ Uriyaning ayali erining əlgənlikini anglap, haza tutti. ²⁷ Həza mudditi toxuxi bilən Dawut adəm əwətip, uni ordiōja əkəldürüwal̄di. U Dawutka hotun bolup, bir oq̄ul tuōjup bərdi. Lekin Dawutning bu k̄ilōjanliri Pərwərdigarning nəziridə rəzillik idi.

④ Mukəddəs Kitabning «Sərdarlar» k̄ismi 9-bab, 50-53 ayətlərgiqə karalsun.

12-bab

P̄r̄w̄rdigarning Dawutni əyiblixi

¹ P̄r̄w̄rdigar Natan p̄ȳōəmbərni Dawutning yeniōja əw̄ətti. U kelip, Dawutka mundak dedi:

– Bir xəhərdə ikki adəm bar bolup, birsi bay, birsi kəmbəōəjəl ikən.

² Bayning nahayiti kəp qarwa-malliri bar ikən, ³ kəmbəōəjəlniŋ bolsa setiwelip bekiwatkan k̄iqikkinə bir qixi k̄ozisidin baxka heqnemisi yok ikən. U k̄oza kəmbəōəjəlniŋ əyidə uning baliliri bilən billə qong boluxka baxlaptu. K̄oza uning tamikidin yəp, k̄aqisidin s̄üt iqip, k̄oynida uhlaydikən. K̄iskisi k̄oza u adəmning k̄izidəkla bolup ketiptu. ⁴ Bir küni bayning əyigə bir yoluqi q̄üxüptu. Bay mehmanōja ta'am hazirlax üqün, əzining malliridin birəni soyuxka k̄əzi kiymay, həliki kəmbəōəjəlniŋ paklinini əkəldürüp, uni soyuptu-də, yoluqini mehman k̄iliptu.

⁵ Dawut buni anglap bayōja kattik ōəzəpliniŋ, Natanōja:

– Mənggü hayat P̄r̄w̄rdigar aldida k̄əsəm kilimənki, bundak ixni k̄ilojan adəm əlümgə məhkumdur. ⁶ U baqri taxlik kilip, bundak ixni k̄ilojanliki üqün kəmbəōəjəlgə tət paklan t̄əlix kerək, – dedi.

⁷ – U adəm dəl sən! – dedi Natan Dawutka, – P̄r̄w̄rdigar, Isra'illarni talliojan Huda sanga dəyduki: «Mən seni Isra'iliyəgə padixah boluxka tallap, Sa'ulning kolidin kutuldurup qiktim. ⁸ Uning ordisini sanga ata kilip, hotunlirini kuqikingōja selip bərdim. Isra'iliyə wə Yəhudiyə padixahliklirinimu sanga bərdim. Bularni az kərgən bolsang, buningdinmu kəprəkini berər idim. ⁹ Sən nemixka meni kəzge ilmay, rəzil ixlarni k̄ilding? Hit həlkidin boləjan Uriyaning jenini uruxta Ammonlarning k̄oli bilən alding. Uning ayalini tartiwelip, əzünggə hotun k̄iliwalding! ¹⁰ Meni kəzünggə ilmay, Uriyaning ayalini əzünggə hotun k̄ilwaləjanlikiŋ üqün, buningdin keyin k̄iliq əwladliringōja da'im həwp elip kelidu.»

¹¹ P̄r̄w̄rdigar yənə xundak dəyduki: «K̄ara! Mən əzüngning əwladliringdin əzünggə yamanlik kəltürimən; kəz aldingdila hotunliringni baxka birsigə beriwetimən. U küpkündüzdə hotunliringning k̄oyniōja kiridu. ¹² Sən u ixni yoxurunqə k̄ilojan bolsang, mən buni barlik Isra'il həlk̄i aldida küpkündüzdə k̄ilojuzimən.»

¹³ Dawut bu gəpni anglap Natanōja:

– Mən P̄r̄w̄rdigar aldida gunah k̄ildim, – dedi.

Samu'il ikkinqi k̄isim

– P̄rw̄ardigar gunahingni k̄aq̄urdi. S̄ən ̄əlm̄əys̄ən, – dedi Natan, ¹⁴ – ̄Əmma s̄ən bu ixni kilip, P̄rw̄ardigarni m̄ənsitmiḡənliking üq̄ün, yengi tuq̄ul̄oĵan oq̄lung ̄öl̄üp ketidu.

¹⁵ Xuning bil̄ən Natan ̄öz ̄öyiḡə k̄aytip k̄ətti. P̄rw̄ardigar Uriyaning hotuni Dawutka tuq̄up b̄ərḡən balini ̄əq̄ir kes̄əlḡə giriptar k̄ildi. ¹⁶ Dawut oq̄li üq̄ün P̄rw̄ardigaroĵa yalwurdi. U roza tutti, keq̄iliri ̄öyiḡə kirip, ȳərdila yatti. ¹⁷ Orda aksakalliri uning yenioĵa kirip, uni ȳərdin turoĵuzmaq̄i bolsimu, Dawut ornidin turmidi. Ular bil̄ən bill̄ə oĵiza yegilimu unimidi.

¹⁸ Ȳəttinqi k̄üni bala k̄aza k̄ildi. Dawutning ̄əm̄əldarliri uningoĵa balisining ̄öl̄üm h̄əwirini eytixka petinalmidi. Ular: «Biz bala ĵayat qeĵida uningoĵa xunq̄ə n̄əsih̄ət kilipmu uni ḡəpk̄ə kirḡüzəlmiḡən tursak, ̄əmdi uningoĵa balining ̄əlḡənlikini k̄andakmu eytalaymiz? U ̄öziḡə bir̄ə yaman ix kilip k̄oyarmikin» d̄əp ̄ənsir̄əxti.

¹⁹ Dawut ̄əm̄əldarlirining bir-biriḡə piq̄irlixip ȳürḡənlikidin balining ̄əlḡənlikini ĵes kilip, ̄əm̄əldarliridin:

– Bala k̄aza k̄ildimu? – d̄əp soridi.

Ular:

– H̄ə'ə! – d̄əp ĵawab berixti.

²⁰ Xuningdin keyin Dawut ornidin turup, yuyunup, hux purak ̄ətirl̄ərn̄i qeĵip, kiyimlirini ȳəngḡüxl̄əp, P̄rw̄ardigarning ibad̄ətgah̄ioĵa kirip ibad̄ət k̄ildi. Andin u ̄öz ordisioĵa k̄aytip kelip, oĵiza k̄əlt̄ürḡüz̄üp yedi.

²¹ Xu q̄aq̄da ̄əm̄əldarliri uningdin:

– Bala ĵayat qeĵida roza tutup, yioĴlidila. Bala ̄öl̄üp k̄ətk̄əndin keyin bolsa ̄əksiq̄ə oĵiza yedila, bu k̄andak kil̄oĵanliri? – d̄əp soridi.

²² Dawut ularoĵa:

– Bala ĵayat qeĵida roza tutup yioĴlixim; P̄rw̄ardigar manga x̄əpk̄ət kilip, balini ĵayat k̄aldurarmikin, deḡən oyda bol̄oĵanlik̄imdin idi.

²³ ̄Əmdi u ̄öl̄üp k̄ətti, ȳən̄ə nemixka roza tutidik̄ənm̄ən? Uni tirildür̄üwalalayttimmu? M̄ən ĵaman bir k̄üni uning yenioĵa barim̄ən, lekin u mening yenimoĵa k̄aytip kel̄əlm̄əydu, – d̄əp ĵawab b̄ərdi.

Sulaymanning dunyoĵa kelixi

²⁴ Andin keyin Dawut ayali Batx̄əbaoĵa t̄əs̄əlli b̄ərdi w̄ə uning yenioĵa kirip uning bil̄ən bill̄ə yatti. Batx̄əba ĵamilidar bolup, bir oq̄ul tuq̄di. Baliĵa «Sulayman» d̄əp at k̄oyuldi. P̄rw̄ardigar balini yahxi k̄ərḡənliki üq̄ün, ²⁵ Natan p̄əyoĵəmb̄ərn̄i ̄əw̄ətip, uningoĵa Yididiya [«P̄rw̄ardigar

yahxi k̄er̄ip s̄oydi» deḡan m̄ənidə] d̄əp at k̄oydi.

Yo'abning Rabbah x̄əhirini hujum kilip elixi

²⁶ Xuning bilən bir wak̄itta, Yo'ab Ammonlarning payt̄əhti Rabbahka bol̄oqan hujumini dawam kiliw̄ər̄di. N̄ət̄ijidə x̄əh̄ər̄ning padixah ordisi jaylaxkan k̄əl'əsini besiwaldi.

²⁷ Keyin u Dawutka qaparm̄ənlər̄ni əw̄ətip:

– Mən Rabbah x̄əhiriḡə hujum kilip, x̄əh̄ər̄ning asask̄ su m̄ənbəsini aldim. ²⁸ Əm̄di k̄aloqan ad̄əmlər̄ni əzingiz baxlap kelip, x̄əh̄ər̄ni k̄orxap besiweling. X̄əh̄ər̄ni m̄ən aloqan bolup k̄almay, bolmisa h̄əlk̄ «x̄əh̄ər̄ni Yo'ab aloqan» d̄əp ȳür̄xid̄u, – dedi.

²⁹ Xuningdin keyin, Dawut k̄aloqan k̄oxunni yioq̄ip Rabbahka ȳür̄x kilip, x̄əh̄ər̄ni hujum bilən aldi. ³⁰ Dawut Ammonlarning padixahining bexidiki altun tajni aldi. Eoq̄irliki 35 kilogiram kelid̄oqan, üsti yak̄ut bilən bezəlḡən bu altun taj Dawutning bexioq̄a kiyd̄ür̄ldi. Dawut x̄əh̄ərdin nuroqun oljilarni aldi. ³¹ U ȳənə x̄əh̄ər̄ ahalisini h̄ər̄ə, k̄ətm̄ən, palta bilən kilinid̄oqan ixlar̄oq̄a w̄ə humdanda hix pixuruxka saldi. Dawut Ammonlarning baxka x̄əh̄ər̄ ahalilirigimu xundak̄ mu'amilə kildi. Andin Dawut p̄üt̄ün k̄oxunni baxlap, Yerusalemoq̄a kaytip k̄ətti.

13-bab

Amnon w̄ə Tamar

¹ Bir m̄əzgil otk̄əndin keyin mundak̄ bir ix ȳüz b̄ər̄di:

Dawutning Tamar isimlik nah̄ayiti qiraylik bir kizi bolup, u Absalomning singlisi idi. Tamar Dawutning baxka bir oq̄li Amnonning ata bir ana baxka singlisi idi. Amnon Tamaroq̄a k̄oyüp kaldi h̄əmdə ² k̄oyük d̄ərdidə aq̄rip kaldi. Tamar tehi kiz bol̄oq̄aqa, Amnonning uninḡoq̄a q̄ek̄ilixka k̄əzi ȳətm̄idi. ³ Amnonning Yonadab isimlik bir aq̄inisi bar bolup, u Dawutning akisi Xammahning oq̄li idi. Yonadab intayin k̄uw ad̄əm idi.

⁴ U Amnondin:

– Xahzadə, nemixka k̄ündin-k̄üngə q̄üxk̄ünlixip ketisiz? Manga eytip berəmsiz, – d̄əp soridi.

– Mən əḡəy inim Absalomning singlisi Tamaroq̄a k̄oyüp kaldim, – dedi u.

Samu'il ikkinji qisim

⁵ – Undak bolsa siz kariwatka qikip yaloqandin kesal bolup yetiweling, atingiz yoklap kalganda, uningoya: «Singlim Tamar kelip manga yegili bir narsa bersun, kez aldinda tamak etsun, etkən tamikini kolidin elip yoy» deng, – dedi Yonadab.

⁶ Xundak kilip Amnon yaloqandin kesal bolup yetiwaldi. Padixah yoklap kalganda, Amnon:

– Singlim Tamarni qakirtip, kez aldinda manga nan pixuroquzup bərgən bolsingiz, uning öz kolidin elip yegən bolsam, – dedi.

⁷ Dawut ordioja qaparmən əwətip Tamaroya: «Akingiz Amnonning oygə berip, uningoya ojiza etip bering» dedi.

⁸ Xuning bilən Tamar akisi Amnonning oygə bardı. U qaojda Amnon orun tutup yatkanıdı. Tamar azrak unda hemir yuqurup, Amnonning kez aldida tawida nan pixurup bardı. ⁹ U tawini elip kelip, nanni Amnonning aldioja koyojanıdı, Amnon nanni yegili unimay: «Həmminglar bu yərdin qikip ketinglar!» dedi.

Həmməylən uning yenidin qikip ketixti.

¹⁰ Andin Amnon Tamaroya:

– Nanni hujramoja əkir, öz kolungdin elip yoy, – dedi.

Tamar pixurojan nanlarnı elip, akisi Amnonning hujrisioja kirip, uning yenioja kəldi. ¹¹ Tamar nanni uningoya sunojanda, Amnon uni əzigə tartip:

– Singlim, kəl, mən bilən yatkın! – dedi.

¹² – Yaq, aka, meni zorlimang! Isra'illar iqidə bundak kilixka bolmaydu. Bundak sət ixni kilmang. ¹³ Bu rəswaqilikni mən kəndak kətürüp yürəy? Sizmu Isra'illar iqidə uyatka kəlojan bir əhməkkə aylinip kəlisiz. Ətünəy, padixahka eytsingiz, u mening sizgə yatlık boluxumoya kərxı qikmaydu, – dedi.

¹⁴ Ləkin Amnon uning gepigə kulak salmıdı. U Tamardin küqlük bolojaqka, uningoya zorluk kilip, uning bilən billə yatti. ¹⁵ Xuningdin keyin, Amnon Tamaroya bək əq bolup kətti. Əqlüki uning ilgiri Tamaroya bolojan muhəbbitidinmu küqlük boldı. Amnon Tamaroya:

– Kəp, bu yərdin yokal! – dedi.

¹⁶ – Yaq! Meni koqliojan bu gunahingiz heli meni ayaq asti kəlojan gunahingizdinmu eoirdur, – dedi Tamar.

Ləkin Amnon uning gepigə kulak salmay, ¹⁷ əksiqə xəhsiy hizmətkarini qakirip:

– Bu hotunni həydəp qikirip, ixikni kuluplap koy! – dedi.

Samu'il ikkinqi k̄isim

¹⁸ Amnonning hizm̄atkari Tamarni h̄ayd̄ap qikiriw̄atk̄andin keyin, ixikni kuluplap qoydi. Bu qaoqda Tamar uzun ȳanglik libas kiyiw̄aloqan bolup, padixahning yatlik bolmioqan kizliri xundak kiyinix̄atti. ¹⁹ Tamar bexioq̄a k̄ul qeqip, ūstidiki uzun ȳanglik libasini yirtiw̄atti. Ikki k̄oli bil̄en ȳuzini yepiw̄elip, h̄ongr̄ap yioqlap mangdi.

²⁰ Akisi Absalom uni k̄er̄up, uningdin:

– Akang Amnon s̄en bil̄en bill̄e yattimu? H̄ay singlim, ōmdi s̄en bu ixni aozingdin qikarma. U deḡen sening akang, bu ixni k̄ongl̄ungḡe alma, – dedi.

Xuningdin keyin Tamar t̄onh̄a w̄e oq̄amkin h̄alda akisi Absalomning oyd̄e yaxidi.

²¹ Bolup otk̄an ixlarni Dawut padixah anglap, nah̄ayiti hapa bolup k̄atti.

²² Ōz singlisi Tamarning nomusioq̄a t̄egk̄enliki ūq̄un, Absalom Amnonoq̄a oq̄ bolup k̄atti, u Amnonoq̄a ya yahxi, ya yaman s̄ez k̄ilmidi.

Absalomning Amnonni olt̄ur̄uxi

²³ Ikki yil otk̄andin keyin Absalom padixahning oq̄ullirining h̄emmisini Ba'al-hazor̄oq̄a ziyap̄etk̄e t̄eklip k̄ildi. Ba'al-hazor̄oq̄a Ōfrayim zeminining yenioq̄a jaylaxkan bolup, u ȳerd̄e Absalom koylirini kirkitiw̄atatti.

²⁴ Absalom xah atisining aldioq̄a kelip:

– Koylarni kirkitiw̄atim̄en. Ōy aliyliri, m̄erh̄am̄et kilip ōm̄eldarliringizni elip m̄en bil̄en birḡe t̄abrik̄l̄ax ziyap̄itiḡe katnaxk̄aysiz, – dedi.

²⁵ – Yak, oq̄lum! Ōḡer h̄emmimiz barsak, sanga eoq̄irimiz q̄ux̄up kalidu, – dedi padixah.

Absalom padixahka kattik yalwurdi. Padixah ȳenila berixka unimay, p̄ek̄et uninḡoq̄a b̄eht til̄ap du'a k̄ildi.

²⁶ – Ōḡer ōzingiz baralmaydioqan bolsingiz, akam Amnonning biz bil̄en berixioq̄a ruhs̄et kil̄oq̄aysiz, – d̄ap otk̄undi Absalom.

Padixah uningdin:

– Nemixka u s̄en bil̄en bill̄e berixi ker̄ak? – d̄ap soridi,

²⁷ Absalom yalwuruw̄erḡandin keyin, padixah ahiri Amnonning w̄e barlik oq̄ullirining uning bil̄en bill̄e berixioq̄a maqul boldi.

²⁸ Absalom ōzining hizm̄etkarlirioq̄a:

– Dikk̄ett̄e bolunglar, Amnon harak̄ iqip, s̄el k̄ayp bol̄ojanda, m̄en: «Amnonni olt̄ur̄unglar!» d̄ap buyruk kilim̄en. Xu qaoqda uni

öltürüwetinglar! Korkmanglar, buni silergə mən buyrudum. Dadil wə jəsür bolunglar, – dedi.

²⁹ Absalomning hizmətkarliri uning buyrukini bəja kəltürüp, Amnonni öltürüwətti. Padixahning kaləjan oqulliri orunliridin turuxup, keqirlirini minip keqixti.

³⁰ Ular yolda ketiwatqandila, Dawut padixahka: «Absalom padixahning balilirining birinimu kaldurmay, həmmisini öltürüwətiptu» degən həwər yətti.

³¹ Padixah buni anglap, ornidin turup, kattik kayoquroqan halda kiyimlirini yirtip, özini yərgə taxlap yetiwaldi. Uning ətrapida turoqan həmmə hizmətkarlimu kiyimlirini yirtixti.

³² Lekin Dawut padixahning akisi Xammahning oqlı Yonadab uningəja:

– Padixah aliyliri, «həmmə oqullirimdin ayriliptimən» dəp oylimisila, pəkət Amnon ölüptu, halas. U əgəy singlisi Tamarning nomusioqə təgkən kündin baxlap, Absalom uni öltürüx kəstidə bolup kəlgən. ³³ Əmdi padixah aliyliri «həmmə oqulliri öltürülüptu» degən həwərgə ixənmisilə. Əməliyətə öltürülgini birla Amnon. ³⁴ Absalom bolsa keqip kətti, – dedi.

Xu qəşda sepilning üstidiki kəzətqi ətrapka karioqanidi, taq tərəptiki yolda, Bəyt-horon xəhiridin keliwatqan nuroqun adəmlərni kərdi.

³⁵ – Ənə, oqullirining həmmisi keliwətiptu. Huddi pekir eytkandək boldi, – dedi Yonadab padixahka.

³⁶ Uning gepi tögər-tügiməyla, padixahning oqulliri yetip kelip, həngrəp yioqlap ketixti. Padixah wə uning ətrapidiki əməldarlimu kattik yioqlap ketixti.

³⁷⁻³⁸ Absalom keqip, Gixurning padixahi Talmayning yenioqə bardı wə u yərdə üq yil turup kaldı. Talmay Ammihudning oqlı idi. Dawut padixah oqlı Amnon üqün uzun wakit matəm tutti. ³⁹ Dawut Amnonning ölümidin təşəlli tapkandin keyin, Absalomni seqinixka baxlıdi.

14-bab

Yo'abning Absalomning Yerusaleməja kaytip kelixi üqün pəm ixlitixi

¹ Məzlum Ziruyaning oqlı Yo'ab Dawut padixahning Absalomni seqinəjanlikini bilip, ² Tikowa xəhirigə adəm əwətip, u yərdin bir

Samu'il ikkinchi qisim

danixmən ayalni qakirtip kəlđi. Yo'ab u ayaloqa:

– Sən matəm tutuwatқан қiyapətkə kirip, hazidarlik kiyimliringni kiygin. Pərdaz kılma, özüngni bir mərhumoqa uzaktin beri matəm tutuwatқан ayaldək kərsitip, ³ mən sanga nemə desəm, padixahning huzuriqqa berip, uningqqa xuni də, – dedi.

Keyin Yo'ab u ayaloqa nemilərnı eytixni egətti.

⁴ Tikowalik ayal, padixahning huzuriqqa kirip, yərgə bax koyup təzim kilip, mundak dedi:

– I padixah aliyliri, manga bir yardəm kiləyayla!

⁵ – Nemə ixing bar? – dəp soridi padixah.

– Mən bir tul ayalmən, – dedi u, – erim əlöp kətkən. ⁶ Dedəklirining ikki oqlı bar idi. Bir küni u ikkisi etizlikta uruxup qaptu. U yərdə ikkisini ajritip koyidiqan adəm yok, biri yənə birini urup əltürüp koyuptu.

⁷ Əmdi pütün jəmətim dedəklirigə karxi qikip, manga: «Akisini əltürgən katilni bizgə tapxurup bər. Akisini əltürgənliki üqün, gərqə mirashorong kəlmisimu, uni əltürimiz» deyixiwatidu. Əgər xundak bolsa, ular mening ümid qiriqimni əqürüwetidu. Bu dunyada erimning namini dawamlaxturidiqan birərsi kəlmaydu.

⁸ – Sən əyünggə kayt! Mən sening mənəp'ətinggə paydilik pərman qüxürimən, – dedi padixah heliki ayaloqa.

⁹ Tikowalik ayal padixahqa yənə:

– I janabiy aliyliri, bu ixlaroqa mən wə atamning jəməti əyiblikurmiz. Padixah wə padixahning təhti əyibsiz boləyay, – dedi.

¹⁰ – Bu ix toqruluk kim sanga bir nemə desə, uni mening yenimoqa baxlap kəl. U adəm seni yənə hapa kılmaydiqan bolidu, – dedi padixah.

¹¹ – Əy padixah aliyliri, Pərwərdigar Hudalirining aldida kəsəm kiləyayla, oqlumning ata jəmətidiki kanəqa kan alimən degüqilər, kaləjan bir oqlumnimu əltürüp, tehimu qong jinayət ətküzmiqəy, – dedi ayal.

– Mən mənggü hayat Pərwərdigarning aldida kəsəm kılımənki, – dedi padixah, – oqlungning bir tal moyiqimu zərər yətməydu.

¹² – Dedəklirining padixah aliyliriqqa yənə bir eqiz gəp kilixiqqa ruhsət kiləyayla, – dedi ayal.

– Kəni, degin, – dedi padixah.

¹³ – Undakta əzliri nemixka dəl bundak nahəqçilikni Hudaning həlkiqə rawa kəridila? – dedi ayal, – i padixah aliyliri, sili bundak dəp turup əzlrining keqip kətkən oqullirining kaytip kelixigə yol koymisila, əzlrining hata ix kiləjanliklirini ispatlimamdila? ¹⁴ Biz həmmimiz

haman o'lib tügəymiz. Huddi su tuprakka sepilsə kayturuwaløjili bolmioqandək, bizmu kaytip kəlməymiz. Lekin Huda bizni hayatliqtin məhrum kilmaydu, əksiqə azoqlarni özining yenioğa elip kelixning yollirini izdəydu. ¹⁵ Pütün jəmətim meni kərkutuwətkənliki üçün mən: «Bügün padixah aliylirioğa bu ixlər toqqruluk iltija kilsam, padixahim dedikining bu təlipini ijabət kilar, ¹⁶ oqlum bilən meni eltürüp, bizni Huda öz həlkigə bərgən zemindin ayriwətməkqi bolojanlardin kutkuzar» dəp oylidim. ¹⁷ Mən yənə: «Padixah aliylirining gepi meni əmin tapkuzidu. Qünki padixahim Hudaning pərixtisigə ohxax hək-nahəkni ayriyalaydu» dəp oylidim. Əzlrini tallioğan Pərwərdigar Hudaliri siligə yar bolojay!

¹⁸ – Mən səndin bir gəp soray, – dedi padixah heliki ayaloğa, – sən məndin yoxurma.

– Janabiy aliyliri, keni, sorisila, – dedi ayal.

¹⁹ – Sening yenimoğa kelip bu sözləni kilixing Yo'abning kərsətmisimu? – dəp soridi padixah. Ayal jawab berip mundak dedi: – Mən padixah aliyliri aldida kəsəm kilimənki, əzlrining oyliojanliri toqra. Manga nemə deyixni wə nemə kilixni egətkən dəl əzlrining hizmətkarliri Yo'abtur. ²⁰ Uning bundak kilixi məsilining yənə bir təripini siligə kərsitip berixtur. Danalikta əzlrini Hudaning pərixtisigə ohxaydila, yər yüzidə boluwatқан həmmə ixlarni bilila.

²¹ Padixah Yo'abni qakirtip, uningə:

– Mən arzuymni ijabət kilixni karar kildim. Sən berip, yax yigit Absalomni kayturup kəl, – dedi.

²² Yo'ab yərgə bax koyup təzim kilip, padixahka bəht tilidi wə:

– Bügün pekir padixah aliylirining aldida iltipət taptim, qünki padixahim arzuymni ijabət kildi, – dedi.

²³ Xuningdin keyin Yo'ab Gixuroğa berip, Absalomni Yerusalemoğa kayturup kəldi.

²⁴ Lekin padixah:

– Absalom öyigə barsun, mening huzurmoğa kəlmisun, – dedi. Xunga Absalom padixah bilən kərxməy, öz öyigə kətti.

Dawutning Absalom bilən kərxüxi

²⁵ Pütün Isra'illar arisida Absalomdək kəddi-qamiti kelixkənlikidin dangki qikkən adəm yok idi. Uning bexidin tapinioqigə birər əyib tapkili bolmaytti. ²⁶ Bexidiki qeqi uningə eojir kəlgəqkə, u hər yili bir ketim

Samu'il ikkinçi kışim

qeqini alduratti. Aldurqan qeqini elqisə, ikki kilogiramdin artuk kelətti.

²⁷ Absalomning üq oqlı wə Tamar isimlik güzəl bir kızi bar idi.

²⁸ Absalom Yerusalemda ikki yil turojan bolsimu, padixahning huzurioja kirmidi. ²⁹ Xuning bilən Absalom Yo'abni padixah huzurioja əwətməkqi bolup, uni qakırttı, lekin Yo'ab kəlgili unimidi. Absalom ikkinçi ketim yənə adəm əwətkən bolsimu, Yo'ab yənıla kəlgili unimidi.

³⁰ Xu səwəbtin Absalom hizmətkarlırioja:

– Mana, Yo'abning arpa teriojan etizi mening etizim bilən yandax turuptu. Silər berip, Yo'abning etizioja ot koyuwetinglar! – dəp buyrudi. Absalomning hizmətkarliri uning etizioja ot koyuwətti.

³¹ Xuning bilən Yo'ab Absalomning əyigə kelip uningdin:

– Hizmətkarliringiz nemə üqün mening etizimoja ot koyidu? – dəp soridi.

³² Absalom Yo'abka jawab berip:

– Seni qakırtiximdiki məksət, yenimoja kəlsəng, seni padixah huzurioja əwətip padixahka: «Meni nemixka Gixurdin kayturup kəldingiz? Xu yərdə turuwərginim yahxi bolatti» degən sözləni yətküzüx idi. Əmdi mən padixahning huzurioja kirəy. Əgər mən əyiblik bolsam, meni eltürüwətsun, – dedi. ³³ Yo'ab padixahning aldioja kirip, bu həwəni yətküzdi. Xuning bilən padixah Absalomni qakırttı. Absalom padixahning huzurioja kirip, uning aldidə bax koyup təzim kildi. Padixah Absalomni kuqaklap səydi.

15-bab

Absalomning topilang pılanlıxi

¹ Xuningdin keyin, Absalom əzigə bir jəng harwisi bilən atlarni xundakla 50 qaparmənni hazirlidi. ² U da'im səhər turup xəhər dərwazisi aldidiki yol boyida turatti. Birərsi dəwa ixi toqruluk padixah bilən kəruxüxkə u yərgə kəlsə, Absalom uni qakirip «kəyərliksiz?» dəp soraytti. Natonux kixi jawabən: «Pekir Isra'iliyəning palani kəbilisidin» desə, ³ Absalom: «Kərang, dəwayingiz yolluk həm hək ikən, birək padixahning yenida buni anlaydiojan adəm yok» dəytti. ⁴ Absalom yənə «əgər mən bu yərdə sərdar boləjan bolsam, ərz kilip kəlgənlər meni izdəytti. Mən ularning ixi həkkidə adillik bilən karar qikıratım» dəytti. ⁵ Birərsi kelip Absaloməja təzim kilməkqi bolsa, u kolini uzitip uni

Samu'il ikkinji k̄isim

kuqaklap s̄oȳup ket̄atti. ⁶ Absalom padixah̄ka ̄arz kil̄oqili k̄alḡən barlik Isra'illaroq̄a muxundak mu'amil̄ə kilip, ularning k̄onglini ̄oziḡə ram kiliwaldi.

⁷ T̄ət yil ̄otk̄əndin keyin, Absalom Dawut padixah̄ka:

– Mening P̄ərw̄ərdigar̄oq̄a kil̄oqan w̄əd̄əmni ada kilixim üq̄ün H̄ibron̄oq̄a beriximoq̄a ijas̄ət b̄ərḡəyla! ⁸ M̄ən Süriȳəning Gixur deḡən yerid̄ə turuwatq̄inimda P̄ərw̄ərdigar̄oq̄a: «̄Əḡər meni Yerusalem̄oq̄a kaytursang, H̄ibronda sanga ibad̄ət kilim̄ən» d̄əp, w̄əd̄ə b̄ərḡənidim, – dedi.

⁹ Padixah̄:

– Aman-es̄ən bar, – dedi.

Xuning bil̄ən Absalom H̄ibron̄oq̄a bard̄i. ¹⁰ Birak Absalom Isra'iliȳəning barlik k̄əbililiriḡə aȳoq̄aq̄ilarni ̄əw̄ətip: «Sil̄ər bur̄oq̄a awazini anglīoq̄an ham̄an ‘Absalom H̄ibronda padixah̄ boluptu’ d̄ənglar» dedi.

¹¹ Absalomning yenida uning t̄aklipi boyiq̄ə Yerusalem̄din uninḡoq̄a ̄əgixip k̄alḡən 200 ad̄əm bar idi. Ular Absalomning yaman niyitidin h̄əw̄ərsiz ad̄əml̄ər idi. ¹² Absalom k̄urbanlik sunux bil̄ən bir wak̄itta, Dawutning m̄əsl̄ih̄ətq̄isi Giloh̄luk Ahitof̄əlḡə ad̄əm ̄əw̄ətip, uni Giloh̄din elip k̄əldi. Absalom̄oq̄a ̄əḡəxk̄ənl̄əning sani zor mik̄darda k̄əpiyixi bil̄ən, Dawut padixah̄ka bol̄oq̄an suyik̄əstmu bar̄oq̄anseri k̄üq̄əydi.

Dawutning Yerusalem̄din k̄eqixi

¹³ Bir h̄əw̄ərqi Dawutning yenioq̄a kelip: «Isra'illarning k̄əlbi Absalom̄oq̄a ̄əq̄ip k̄ətti» dedi. ¹⁴ Andin Dawut Yerusalem̄da ̄əzi bil̄ən birḡə bol̄oq̄an h̄əmm̄ə ̄əm̄əldarlırioq̄a:

– ̄Əmis̄ə, biz kaqayli, bolmisa Absalom̄din k̄eqip kutulalmaymiz. Tez bolunglar, bolmisa u bizḡə yetixiwelip, bizni halak̄ətk̄ə tik̄ip, x̄əh̄ər ahalisining h̄əmmisini kiliq bil̄ən k̄iriwetidu, – dedi.

¹⁵ Padixah̄ning ̄əm̄əldarliri padixah̄ka:

– Hop, padixah̄i al̄əm, k̄andak k̄ərar k̄ilsiliri bax üstiḡə, – dedi.

¹⁶ Xuning bil̄ən padixah̄ p̄üt̄ün orda ̄əhl̄ini ̄əḡəxt̄ür̄üp yol̄oq̄a qik̄ti. Ordini sak̄lisun d̄əp, on tok̄ilini ordioq̄a koydi. ¹⁷ Padixah̄ yol̄oq̄a qik̄k̄anda, uning barlik ad̄əmliri uninḡoq̄a ̄əgixip mangdi. Ular x̄əh̄əring ̄əng qetidiki bir ̄əyḡə kelip tohtidi. ¹⁸ Padixah̄ning yasawullirini ̄əz iqiğ̄ə al̄oq̄an barlik ad̄əmliri w̄ə Gattin padixah̄ka ̄əgixip k̄alḡən 600 n̄əp̄ər Gatliklar padixah̄ning yenedin ̄ət̄ti. ¹⁹ Padixah̄ Gatlik Ittaȳoq̄a:

– Nemixka biz bil̄ən kelis̄ən? Kaytip k̄ət! S̄ən baxka ̄əldin sürḡün kilinoq̄an bir musapirs̄ən. Kim padixah̄ing bolsa, xuning yenida tur. ²⁰ S̄ən

Samu'il ikkinqi k̄isim

t̄inügünla k̄əlding. M̄ən n̄əgə beriximni özüm̄mu bilm̄əym̄ən. Bu k̄ünlərdə seni s̄ərgərdan k̄ilip ȳürəym̄u? Өz̄üng bilən billə k̄əlḡənlərni elip kaytk̄in. Huda sanga meh̄ir-muh̄əbbət wə sadak̄ətm̄ənlik k̄ərsətk̄əy! – dedi.

²¹ Birak̄ Ittay padixah̄ka:

– I padixah̄i aləm, m̄ən m̄ənggü hayat P̄ərwərdigar, xundak̄la silining aldilirida k̄əsəm k̄ilim̄ənki, hayatlik yaki mamatlik bolsun, sili n̄ədə bolsila, pek̄ir xu yərdə bolim̄ən, – dəp jawab bərdi.

²² Dawut Ittayoĵa:

– Boptu, biz bilən ȳürüwər, – dedi.

Xundak̄ kilip, Gatlik Ittay barlik adəmlirini bala-qak̄iliri bilən elip, aldioĵa karap mengip k̄ətti. ²³ Dawutning adəmliri yoldin ötöp ketiwatkada, p̄ütün yurt əhli h̄əngrəp yioĵlap k̄ətti. Padixah̄ Dawut K̄idron saylikidin kesip ötöp, barlik adəmlirini baxlap, dəxt-bayawanoĵa karap yol aldi.

²⁴ Roh̄aniy Zadok wə roĵaniy Abiyatar Hudaning əhdə sanduk̄ini k̄ötürüwaloĵan Lawiylar bilən billə xu yərdə idi. Ular Hudaning əhdə sanduk̄ini yərgə koyup, Dawut wə uning adəmliri xəhərdin q̄ikip boloĵuqə saklap turuxti.

²⁵ – Hudaning əhdə sanduk̄ini Yerusalemoĵa kayturup k̄etinglar! – dedi padixah̄ Zadokka, – əgər P̄ərwərdigar m̄əndin razi bolsa, meni kayturup kelip, əhdə sanduk̄i turoĵan əyni wə əhdə sanduk̄ini manga yənə k̄ərsətsun. ²⁶ Əgər P̄ərwərdigar: «Səndin razi əməsm̄ən» desə, məyli, meni k̄andak̄ k̄ilsa xundak̄ k̄ilsun.

²⁷ Padixah̄ yənə roĵaniy Zadokka:

– Sən əhwalni q̄üxinisən. Ooĵlung Ahima'az wə roĵaniy Abiyatar həmdə uning ooĵli Yonatan bilən billə xəhərgə tinq kaytip k̄etinglar.

²⁸ M̄ən silərdin taki həwər k̄əlḡüqə daladiki dərya keqikidə saklap turim̄ən, – dedi.

²⁹ Xundak̄ kilip Zadok bilən Abiyatar Hudaning əhdə sanduk̄ini Yerusalemoĵa kayturup ketixti wə əzlirimu xu yərdə turup k̄elixti.

³⁰ Dawut h̄əngrəp yioĵlap, kayoĵu-h̄əsrəttin bexini yepiwelip, yalang ayaq̄ peti Z̄əytun teoĵioĵa q̄ikixka baxlidi. Uning həmrəhlirimu baxlirini yepiwelip yioĵlap mengixti.

³¹ Dawutning məslih̄ətq̄isi Ahitofəlning Absalom t̄ərp̄kə ötöp k̄ətkənlik həwiri Dawutka yetip k̄əlḡəndə, Dawut P̄ərwərdigaroĵa: «I P̄ərwərdigar, Ahitofəlning k̄ərsətkən məslih̄ətlirini əhm̄ikanilikka

aylanduruwatk̄ays̄ən» d̄əp du'a k̄ildi.

³² Dawut taq̄ning bexiōja, ȳəni kixil̄ər Hudaq̄ja s̄əjd̄ə k̄ilidiōjan ȳərḡə yetip k̄əlḡənd̄ə, Arki j̄əmətidin bol̄ōjan Huxay kiyimlirini yirtip, bexiōja topa qaqqan halda uni xu ȳərd̄ə k̄ütüwal̄di.

³³ Dawut uninḡōja:

– Əḡər s̄ən m̄ən bil̄ən bill̄ə mangsang, manga ȳük bolup k̄alis̄ən. ³⁴ S̄ən Yerusalemōja kaytip, Absalom̄ōja: «I padixah aliyliri, m̄ən ilgiri atilirining hizmətkari bol̄ōjnimd̄ək, əmdi siliningmu hizmətkarliri boluxni halaym̄ən» degin. Xundak k̄ilsang, Ahitofəlning k̄ərsətk̄ən m̄əsl̄ihətiḡə k̄arxi q̄ik̄ip, manga yard̄əm k̄ilalays̄ən. ³⁵ Rohaniy Zadok bil̄ən rohaniy Abiyatarmu xu ȳərd̄ə s̄ən bil̄ən bill̄ə bolidu əməsmu?! S̄ən ordida angliq̄anliringning h̄əmmisini ular̄ōja eytip tur. ³⁶ Ularning ōoqulliri Ahima'az bil̄ən Yonatanmu xu ȳərd̄ə. Ular arkilik angliq̄anliringning h̄əmmisini manga ȳətk̄üzs̄əng bolidu, – dedi.

³⁷ Xundak k̄ilip Dawutning dosti Huxay Yerusalemōja kaytip k̄əldi. Xu p̄əytt̄ə Absalommu Yerusalemōja kiriwatkanidi.

16-bab

Dawut bil̄ən Ziba

¹ Dawut taq̄ qokkisidin exip, əmdila q̄üxüwatqanda, Mifiboxətning hizmətkari Ziba deḡən ad̄əmni uqratti; Zibaning yenida eḡərl̄ənḡən ikki exiki bar bolup, ex̄əkl̄ərḡə ikki ȳüz nan, ȳüz oqum kixmix, ȳüz oqum yazlik mewil̄ər w̄ə bir tulum xarab artilojanidi.

² Padixah Zibadin:

– S̄ən bu n̄ərsil̄ərni nemiḡə elip k̄əlding? – d̄əp soridi.

– Ex̄əkl̄ərni padixahimning a'il̄ə əzalirining minixiḡə, nan w̄ə yazlik mewil̄ərni yaxlarning yeyixiḡə, xarabni q̄əld̄ə herip k̄alojanlarning iq̄ixiḡə elip k̄əldim, – d̄əp jawab b̄ərdi Ziba.

³ – Hojayining Sa'ulning n̄əwrisi Mifiboxət k̄əȳərd̄ə? – d̄əp soridi padixah ȳən̄ə uningdin.

– Mifiboxət: «Bügün Isra'il h̄əlki manga bowam Sa'ulning padixahlikini kayta tikl̄əp beridu» d̄əp Yerusalemda q̄ald̄i, – d̄əp jawab b̄ərdi u.

⁴ – Mifiboxətk̄ə t̄əw̄ə bol̄ōjan h̄əmm̄ə n̄ərs̄ə əmdi sanga t̄əw̄əd̄ur, – dedi padixah.

Samu'il ikkinqi k̄isim

– Padixah aliylirining aldida bax egip kulliri bolay, iltipatliroq̄a sazaw̄er boloyaym̄en! – d̄ep jawab kayturdi Ziba.

Ximining Dawutni qar̄oq̄ixi

⁵ Dawut Bahurim x̄ahiriḡa yetip k̄elḡand̄a, Sa'ul j̄am̄etid̄in bir ad̄am uning aldioq̄a q̄ikip k̄eldi. U Geraning oq̄li bolup, ismi Ximi idi. U Dawutning yenioq̄a keliwetip uni qar̄oq̄idi. ⁶ U Dawut padixah w̄a uning ōtrapidiki ad̄amliriḡa h̄emd̄a m̄ahsus t̄arbiȳel̄anḡen l̄axk̄erliriḡa qar̄itip tax atti.

⁷ – Ōy kanhor, ōy r̄ezil insan, yokal! Yokal bu ȳerd̄in! – d̄ep uni h̄akar̄atl̄ep tovlidi Ximi. ⁸ – Sa'ul j̄am̄etining kenini t̄ekk̄enliking uq̄un mana P̄erw̄erdigar seni jazalawatidu. S̄en Sa'ulning padixahlik t̄eht̄ini tartiwaloq̄aniding, P̄erw̄erdigar ōmdi uni oq̄lung Absalom̄oq̄a elip b̄ardi. Mana ōmdi kil̄oq̄anliring ōz̄ungḡa kaytti, ōy kanhor!

⁹ Ziruyaning oq̄li Abixay padixahka:

– Nemixka bu ōl̄uk itka padixahi al̄omni h̄akar̄atl̄etk̄uz̄imiz? M̄en berip u bir nemining kallisini ūz̄uwet̄ay, – dedi.

¹⁰ – H̄ay Ziruyaning oq̄ulliri, – dedi Dawut Abixay w̄a Yo'abka, – sil̄arning bu ix bil̄en nem̄a munasiw̄inglar bar? Ōḡar P̄erw̄erdigar uninḡoq̄a: «S̄en berip Dawutni qar̄oq̄a» deḡenlik̄i uq̄un u meni qar̄oq̄oq̄an bolsa, kimmu uninḡoq̄a: «S̄en nemixka bundak kil̄is̄en?» deȳelisun?

¹¹ Andin Dawut Abixay w̄a ōzining barlik ad̄amliriḡa:

– Karanglar, ōz̄umning puxtid̄in bol̄oq̄an oq̄lum jenimni almak̄qi boluwatkan ȳerd̄a, Binyamin k̄abilisidin bol̄oq̄an bu ad̄am nem̄a kil̄maydu? P̄erw̄erdigar uninḡoq̄a xundak kil̄ixni buyruoq̄an, m̄ayliḡa koyuw̄etinglar, qar̄ojaw̄ersun! ¹² P̄erw̄erdigar m̄uxk̄ull̄ukt̄a q̄aloq̄anlikimni k̄er̄up, b̄uḡun bu ad̄amning qar̄ojaxliri ornioq̄a m̄anga x̄epk̄et k̄ersitipmu k̄alar, – dedi.

¹³ Xuningdin keyin Dawut ad̄amliri bil̄en yolini dawamlaxturdi. Ximi taoq̄ basq̄rini boylap Dawut bil̄en katar manḡoq̄aq, uni qar̄oq̄ap, uninḡoq̄a tax etip, topa qeqip manḡdi. ¹⁴ Padixah w̄a uning h̄amrahliri baridioq̄an m̄enziliḡa yetip k̄elḡand̄a, har̄oq̄anliklirini h̄es kil̄ixti-d̄a, xu ȳerd̄a aram elixti.

Ahitofalning Absalom̄oq̄a m̄aslih̄at berixi

¹⁵ Xu p̄aytt̄a Absalom w̄a uninḡoq̄a aq̄axk̄an p̄ut̄un Isra'illar

Samu'il ikkinqi k̄isim

Yerusalemoja kirip bolojanidi. Ahitofelmu Absalom bilən billə idi.

¹⁶ Dawutning dosti Arki jəmətidin bolojan Huxay Absalomning yenioja berip, uningoja:

– Padixahimning əmri uzun bolojay, uzun bolojay! – dedi.

¹⁷ Absalom uningdin:

– Sening dostungoja kərsətkən mehīr-xəpkiting xumu? Nemixka dostung bilən billə kətmiding? – dəp soridi.

¹⁸ Huxay Absalomgoja:

– Nəgimu barattim? Mən, Pərwərdigar wə bu həlk, xundakla pütün Isra'illar tərīpidin tallanojan adəmgə təwədurmən, mən sili bilən billə bolimən. ¹⁹ Yənə kelip, Dawutning oqlı Absalomdin baxka yənə kimgimu hizmət kılattim? Atilirioja kəndək hizmət kıləjan bolsam, siligimu xundək hizmət kılımən, – dedi.

²⁰ Xunda Absalom Ahitofəlgə qarap:

– Nəmə kılaximiz kerək? Bir məslihət bərgin, – dedi.

²¹ – Sili atiliri ordioja qaraxka kəldurup kətkən tokəlləroja yəkinlixila, xundək kilsiliri Isra'il həlki silining əz atilirini xərməndə kıləjanliklərini anglaydu, xuning bilən siligə əgəxkənlərnin silini qollax qarari tehimu kət'iy bolidu, – dedi.

²² Xundək kılıp Absalomgoja ordining əgzisidə bir qedir tikildi.

Absalom Isra'il həlkining kəz aldidila atisining tokəlliri bilən bir yastukka bax koydi. ²³ U qaoqlarda kixilərgə Ahitofəlnin kərsətkən məslihətliri Hudadin kəlgən məslihəttək bilinətti. Absalom Ahitofəlnin bərgən məslihətlirini bəjayiki Dawut qəbul kıləjəndək qəbul kılatti.

17-bab

¹ Ahitofəl Absalomgoja yənə:

– İjazət bərsiliri, 12 ming adəmnı tallıwalsam. Būgün keqidila yoloja qikip, Dawutning arkisidin koqlap berip, ² u herip-qarqap, ümidsizləngən waktida hujum kilsam, u wə uning həmrəhlirinin həmmisi alakzadilikdə kaqıdu. Mən pəkət padixahning əzinila əltürüp, ³ pütkül həlkni siligə kayturup kelimən. Sili koqlap yürgən u adəm əlsila, həlkning həmmisi əzlrinin yanlırioja kaytip kelidu, həlkmu aman kalidu, – dedi.

⁴ Ahitofəlnin bu məslihəti Absalomgojımu, barlık Isra'il

aksakalliriojimu yahti.

Huxayning Ahitofəlning pılanini buzuxi

⁵ – Arki jəmətidin boləqan Huxaynimu qakirip kelinglar, uning nemə dəydiəlanlikinimu anglap bakayli, – dedi Absalom.

⁶ Huxay Absalomning aldioja kəldi. Absalom uningəja Ahitofəlning məslihətini eytip bərdi wə uningdin:

– Biz uning deginidək kilsak bolarmu? Bolmisa sən pikringni dəp baksang, – dəp soridi.

⁷ – Ahitofəlning bu ketimki məslihəti yahxi bolmaptu, – dəp jawab bərdi Huxay. ⁸ – Əzlrigə məlumki, atiliri wə uning adəmliri mahir jəngqilər bolup, ular huddi baliliri bulap ketilgən daladiki qixi eyiktək kəhrigə toloqandur. Yənə kelip atiliri bir təjribilik jəngqi, keqidə u ləxkərlər bilən billə yatmaydu. ⁹ Xu pəyttə u bir əngkürdə yaqi baxka bir yərdə yoxurunup yüridu. Atiliri Dawut silining adəmlirigə birinqi bolup hujum k̄ilip, adəmliridin bəziliri əltürülsə, buni anglioqanlar:

«Absalomning adəmliri kiriliptu!» deyixidu. ¹⁰ U qaojda hətta xir yürək kəhrimanlarmu kərkunq iqidə kalidu. Qünki pütün Isra'il həlki atilirining mahir jəngqi ikənlikini, uning adəmlirining batur ikənlikini bilidu.

¹¹ Məslihətim xuki, Dan xəhiridin Bə'ərxəba xəhriqigə boləqan pütün Isra'illar silining ətrəplirioja toplansun, Isra'illar dengiz yakisidiki kumdək kəp. Ularni sili əzlriri jənggə baxliqayla. ¹² Bu qaojda Dawut padixah məyli kəyərdə yoxurunup yürmisun, biz huddi yər yüzigə qüxkən xəbnəm pütün zeminni kəpliojandək uning üstigə basturup barimiz. Dawut wə uning adəmliridin birinimu tirik kaldurmaymiz.

¹³ Dawut qekinip birər xəhərgə kiriwalsa, biz pütün Isra'illar arojamqilarni elip kelip, hətta kiqikkinə bir tal taxnimu kaldurmay, u xəhərnə tartip apirip sayoja qüxürüwetimiz.

¹⁴ Absalom wə Isra'illarning həmmisi: «Huxayning məslihəti Ahitofəlningkidin yahxi ikən» deyixti. Səwəbi Pərwərdigar Absalomni bala-kəzaəja duqar k̄ilix məksitidə, Ahitofəlning yahxi məslihətinin buzulup ketixini kərar k̄ilənanidi.

Dawutning agahlanduruluxi wə kəqip ketixi

¹⁵ Huxay Ahitofəlning Absalom wə Isra'il aksakallirioja kəndak məslihət bərgənlikini, əziningmu ularəja kəndak məslihət bərgənlikini rohaniy Zadək bilən Abiyatarəja dəp bərdi. ¹⁶ U yənə:

Samu'il ikkinqi k̄isim

– Өmdi silər dərhal Dawutka adəm əwətip, uningöja: «Bügün keqিদə daladiki dərya keqikidə turmay, hazirla I'ordan dərjasidin ötüp kətsilə, undak bolmisa, padixah özliri hēm adəmlirimu yokitilidu» dəp məlumat beringlar, – dedi.

¹⁷ Bu qaoqda Abiyatarning oq̄li Yonatan bilən Zadokning oq̄li Ahima'az özlirining xəhərgə kiriwatkanlikini baxkilarning kərüp kəlixidin kərkup, Yerusalemining texidiki Rogel bulikining boyida kütüp turuxti. Bir hizmətqi kiz ularöja həwər əkelip turatti, ular bolsa angliqanlirini berip Dawut padixahka yətküzüp turatti.

¹⁸ Lekin bir kətim ularni bir yigit kərüp kelip, berip Absalomöja eytip koydi. Xuning bilən u ikkisi ittik u yərdin ayrilip, Bahurimdiki birəylənniing öyigə bardı. U adəmning həylisida bir kuduk bar bolup, ular xu kudukning iqigə qüxüwaldı. ¹⁹ Öy igisining ayali ularning sezilip qalmasıliki üqün kudukning aq̄ziöja bir palas yepip, üstigə baxak yeyitip koydi.

²⁰ Absalomning adəmliri bu öygə ularni izdəp kelip, u ayaldin:

– Ahima'az bilən Yonatanni kərdingizmu? – dəp soridi.

Ayal ularöja:

– Ular dərjadın ötüp kətti, – dəp jawab bərdi.

Absalomning adəmliri ularni izdəp tapalmioqandin keyin, Yerusalemöja kaytip ketixti.

²¹ Ular kətkəndin keyin, ikkiylən kuduktin qikip Dawut padixahning yenioja berip, Ahitofəlning Absalomöja Dawut wə uning adəmlirigə qarxi məslihət bərgənlikini eytti hēm ularöja:

– Kəni hazirla dərjadın ötüp ketinglar, – dedi. ²² Xuning bilən Dawut wə uning adəmliri I'ordan dərjasidin ötöxkə baxlidi. Tang atkanda dərjadın ötüp bolalmioqan birmu adəm qalmidi.

²³ Ahitofəl öz məslihətiniing kəbul kilinmioqanlikini kərüp, exikini egərləp, öz yurtioja kaytti. A'ilisidiki ixlirini orunlaxturup bolojandin keyin, esilip ölüwaldı. Jəsiiti ata-bowilirining kəbristanlikioja koyuldi.

²⁴ Dawut Mahanayim xəhirigə yetip baröjan qaoqlarda, Absalom wə uningöja əgəxkən Isra'illar I'ordan dərjasidin kesip ötti. ²⁵ Absalom Yo'abning ornioja Amasani koxunining bax sərkərdisi kilip təyinlidi. Amasa bolsa Isma'illardin bolöjan Yətərning oq̄li idi. Uning anisi Abigal Nahaxning kizi bolup, u Yo'abning anisi Ziruyaning singlisi idi.

²⁶ Absalom bilən Isra'illar Gil'adta bargah tikti.

²⁷ Dawut Mahanayimöja yetip baröjan qaoqda, uni Ammonlarning

Rabbah xəhiridin bolqan Nahaxning oqli Xobi, Lodibarlik Ammi'elning oqli Makir wə Rogilimda olturuxluk Gil'adlik Barzillaylar kütüwalidi.

²⁸⁻²⁹ Ular: «Dawut wə uning adəmliri qəldə yürüp herip, korsakliri eqip, ussap kətkəndu» dəp oylap, yotkan-kərpilər, tawaklar, sapal kaqilar, buqday, arpa, un, komaq, purqak, max, həsəl, süzmə, kurut-irimqik wə koylarni elip kəlgənidi.

18-bab

Absalomning məşqlup bolup əlüxi

¹ Dawut yenidiki adəmlirini bir jayoqa yioyip, ular üstidin sərkərdilər təyinlidi, bəziliri ming ləxkərgə baxlik bolsa, bəziliri yüz ləxkərgə baxlik boldi. ² U adəmlirining üqtin birini Yo'abning kolioqa, üqtin birini Yo'abning akisi – məzlum Ziruyaning oqli Abixayning kolioqa, kalqan üqtin birini Gatlik Ittayning kolioqa tapxurup, ularni jənggə atlandurdi.

Dawut ularoqa:

– Mənmu silər bilən billə jənggə qikimən, – dedi.

³ Adəmliri uningoqa:

– Əzliri jənggə qiksila bolmaydu. Əgər biz jəngdə keqixka toqra kelip qalsak, düxmənlirimiz bizgə pərwa kilmaydu, hətta bizning yerimimiz jəngdə əlsəkmu ularoqa bəribir. Əzliri bizdəktin 10 mingoqa əziylə. Xunga əng yaxxisi əzliri xəhərdə kelip bizgə yardımqi əwətip turqayla, – deyixti.

⁴ Padixah Dawut ularoqa:

– Silərqə kəndak kilsam yaxxi bolsa xundak kilay! – dedi.

Ləxkərlər yüz kixilik wə ming kixilik koxun bolup jənggə atlanqanda, padixah xəhər dərwazisining yenida turdi.

⁵ Padixah Dawut Yo'ab, Abixay wə Ittayoqa:

– Mening hərmitim üqün Absalom degən yigitkə yaxxi mu'amilə kilinglar – dəp buyrudi.

Padixahning Absalom toqruluk sərkərdilərgə buyruqan gepini ləxkərləning həmmisi anglidi.

⁶ Xuning bilən Dawutning adəmliri Isra'illar bilən jəng kilix üqün dalaqqa qikti. Jəng Əfrayim ormanlikida boldi. ⁷ Dawutning adəmliri Isra'illarni məşqlup kildi. U küni qong kirəinqilik bolup 20 ming kixi əltürüldi. ⁸ Jəng pütün ətrapka yeyildi. Xu küni ormandiki hətərlərdə

oġgənlərninġ sani jəngdə oġgənlərninġ sanidin kəp boldi.

⁹ Absalom Dawutning adəmlirigə duq kelip qaldı. U qaşda Absalom keqiroja minip keqip ketiwatatti. Keqir xahliri nahayiti koyuk əskən qong bir pistə dərihininġ astidin ətkəndə, Absalomning bexi dərəh xahlirininġ arisioja kirip qaldı. Keqir qapqan peti ketiwərdi, Absalom bolsa dərəhkə esilip qaldı. ¹⁰ Dawutning adəmliridin biri uni kərüp kelip, berip Yo'abka:

– Mən Absalomning bir pistə dərihininġ xahlirioja esilip kaləjanlikini kərdüm, – dedi.

¹¹ Yo'ab həwər elip kəlgən adəmgə:

– Uni kərgən bolsang, nemixka xu yərdila əltürəwətmidinġ? Sanga on kümüx tənggə bilən bir kəmər in'am k̄iləjan bolattım, – dedi.

¹² Həlikı adəm Yo'abka:

– Manga hətta ming kümüx tənggə bərsilimu, padixahning oşlijoja qarxi kolumni kətürməymən. Qünki biz həmmimiz padixahning siligə wə Abixay bilən Ittayoja: «Mening hərmitim üçün Absalom degən yigitkə yahxi mu'amilə kilinglar» dəp buyruəjanlikini angliəjanmiz, – dedi. ¹³ – Əgər padixahka hiyanət kilip, oşlini əltürsəm, padixah qoqum kimning uni əltürgənlikini tapıdu. U qaşda silimu əzlrini məndin qətkə alidila.

¹⁴ Yo'ab jawabən:

– Sən bilən bu yərdə waqtimni ətküzməy, – dedi-də, kəlioja üq danə nəyzə elip, u yərgə bardi. Absalom tehi tirik həlda pistə dərihigə esilip turojan waqtida, Yo'ab kelip, uning yürikigə nəyzilərnı tikıwətti.

¹⁵ Andin Yo'abning on nəpər koral-yaraş kətürgüqisi Absalomni korxiwelip, uni urup əltürəwətti.

¹⁶ Yo'ab jəngni tohtitix üçün burəja qaldurdi, adəmliri Isra'illarnı koşlaxtin tohtap, arkilirioja kaytixi. ¹⁷ Ular Absalomning jəsitini dərəhtin qüxürüp, ormandiki qong bir orəkkə taxliwətti wə üstigə egiz kilip tax dəwiləp koydi. Absaloməja əgəxkən Isra'illarning həmmisi əz əylirigə keqip ketixi.

¹⁸ Absalom həyat waqtida: «Namimni dawamlaxturidiojan oşlum yok» dəp, «padixah jiləjisi» degən yərdə əzigə atap bir tax abidə ornitip, uningəja əz namini bərgənidi. Bu tax abidə taki həzirojiqə «Absalom abidisi» dəp atilip kəlməktə.

Dawut oʻqli Absalomʻga matəm tutuxi

¹⁹ Zadokning oʻqli Ahima'az Yo'abka:

– Ijazət bərsingiz, mən tez berip padixahka: «Pərwərdigar silini dūxmənlirining kolidin kutkuzdi» dəp, hux həwər yətküzəy, – dedi.

²⁰ – Yaq, – dedi Yo'ab, – padixahning oʻqli əldi, bugin sən həwər elip barmaysən. Baxka küni həwər yətküzsəng bolidu, lekin bugin əməs.

²¹ Xuningdin keyin Yo'ab Kuxlardin birigə:

– Sən berip kərgənliringni padixahka eytkin, – dedi.

U adəm Yo'abka təzim kildi-də, yugürüp kətti.

²² Lekin Zadokning oʻqli Ahima'az Yo'abka yənə:

– Məyli nemə bolsa bolsun, meningmu Kuxlardin boləjan awu adəm bilən billə beriximəja ruhsət kilsingiz, – degənidi.

Yo'ab:

– Sən nemixka barimən, dəp turuwalisən? Ooqlum, sən həwər yətküzüp mukapatka erixəlməysən, – dedi.

²³ Ahima'az yənə:

– Məyli nemə bolsa bolsun, yugürüpla baray! – dəp turuwaldi.

– Boptu barəjin! – dedi Yo'ab.

Xuning bilən Ahima'az I'ordan tüzlənglikini boylap yugürüp, heliki Kuxlardin boləjan adəmdin ətup kətti.

²⁴ Dawut bu qəqda xəhərning iqkiriki wə taxkiriki dərwasilirining otturisida olturatti. Kəzətqi sepilning üstigə qikti. U dərwasining əgzisidə turup, ətrapka qarap bir adəmning yalojuz yugürüp keliwatkanlikini kərđi wə ²⁵ padixahka bu həktə towap həwər yətküzdi.

Padixah:

– U yalojuz bolsa, qokum yahxi həwər yətküzgili keliwatkan adəm, – dedi.

U adəm yekinlap kəlgəndə, ²⁶ kəzətqi yənə bir adəmning yugürüp keliwatkanlikini kərüp, dərwasiwəngə qarap:

– Karangla, yənə bir adəm yalojuz yugürüp keliwatidu! – dəp tovlidi.

– Umu qokum yahxi həwər yətküzgili keliwatkan adəm, – dedi padixah.

²⁷ – Meningqə aldida yugürüp keliwatkan adəmning yugürüxi Zadokning oʻqli Ahima'azning yugürüxigə ohxaydikən, – dedi kəzətqi.

– U yahxi adəm, qokum yahxi həwər elip keliwatidu, – dedi padixah.

²⁸ Ahima'az padixahka yukiri awazda:

Samu'il ikkinchi qisim

– Tinq-aman bolqayla, – döp towlidi. U yergə bax koyup padixahka təzim kilqandin keyin, mundak dedi:

– Padixah aliylirioqa karxi isyan ketürgənlər üstidin qəlibə kilixlirioqa muyəssər kilqan Pərwədigar Hudalirioqa həmdusanalar bolqay.

²⁹ – Yax yigit Absalom aman-esənmu? – döp soridi padixah.

– Yo'ab Kuxlardin bolqan hizmətkarlarini wə pekirni yoloqa salqan qaşda, kalaymikanqilik bolup ketip nemə ix bolqanlikini biləlmidim, – döp jawab bərdi Ahima'az.

³⁰ – Boptu əmisə, bir qəttə kütüp tur, – dedi padixah uningqaja.

Ahima'az bir qətkə berip turdi.

³¹ Xu arilikta heliki Kuxlardin bolqan adəm yetip kəldi.

– Padixah aliylirioqa yahxi həwər elip kəldim. Bügün Pərwədigar əzlrini siligə karxi isyan ketürgənlər kolidin kutkuzdi! – dedi u.

³² Padixah uningdin:

– Yax yigit Absalom tinq-amanmu? – döp soridi,

– Padixah aliylirining düxmənlirining, yəni əzlrigə karxi qikkanlarning təkdiri axu yax yigitning təkdiridək bolqay, – döp jawab bərdi Kuxlardin bolqan heliki adəm.

³³ Padixah həsrət iqidə dərwaza üstidiki balihaniqaja qikip, kayqurup yiqlap kətti. U balihaniqaja qikkaq:

– Oqlum Absalom! Sening ornungda mən əlsəm bolmasmidi oqlum, ah jenim oqlum Absalom, oqlum Absalom! – döp pəryad kildi. ^⑤

19-bab

Yo'abning Dawutka nəsihət kilixi

¹ Yo'abka «padixah Dawut Absalom üçün kəz yexi təküp, haza tutuwatidu» degən həwər yetip kəldi.

² Dawutning adəmliri padixahning əz oqli üçün haza tutuwatkanlikini angliqanda, ularning xu kündiki jəng qəlibisi kayqojuqa aylandi. ³ U küni ular huddi jənggahtin xərməndilərqə keqip kəlgən ləxkərlərdək, xəhərgə jimjit kirip kelixti.

⁴ Padixah yüzini etiwelip:

– Ah, oqlum Absalom! Oqlum, ah jenim oqlum! – döp ünlük

^⑤ Əsli kolyazmilarda uxbu ayət 19-babning 1-ayitigə toqra kelidu.

yoqlawatatti.

⁵ Yo'ab oygə kirip padixah bilən kəruxüp mundak dedi:

– Būgün əzlrining, xundakla oqul-kizlrining, hotunlrining wə tokallirining hayatini kutkuzoqan barlik adəmlirini hijalətoqilikkə koydila.

⁶ Sili əzlrigə oq adəmlərgə amrak, amrak adəmlərgə oq ikənla. Būgün sərkdə wə ləxkərlirining əzlrining aldirida heq nərsigə əzriməydiqanlikini axkarilidila. Mən xuni bildimki, əgər būgün Absalom hayət kelip, qaloqanlirimizning həmmisi əlöp kətkən bolsak, sili huxal bolidikənla. ⁷ Əmdi taxkiriqə qikip, adəmlirining kənglini aləyayla. Mən Pərwərdigarning aldida kəsəm kilimənki, əgər qikmisila, būgün keqə yanlirida birmu adəm kəlməydu. Bu ix yaxlikliridin tartip taki haziroqə, hayatlirida baxliriqə kəlgən əng qong bala-kaza bolidu.

⁸ Xuning bilən padixah ornidin kopup, dərwezə aldiqə berip olturdi. Pütün həlk padixahning xəhər dərwezisi aldida olturoqanlikini anglap, uning aldiqə yetip kelixti. Absaloməqə əgəxkən Isra'illar bolsa əylirigə keqip kətti.

⁹ Isra'iliyəning hərqaysi kəbililiridin boləqan kixilər əz'ara talax-tartix kilixip: «Padixah bizni duxmənlirimizdin halas kiləqan, Filistiyəliklərnin kolidin kutkuzoqan. U Absalomdin keqip, yurttin ketip qaloqan. ¹⁰ Biz əzimizgə bax kilip təyinligən Absalom jənggahta əlüptu. Əmdi nemixka Dawutning kaytip kelip bizgə padixah boluxini tələp kiləmaymiz?» deyixti.

Dawutning Yerusalemoqə kaytip kelixi

¹¹ Isra'illarning səzliri Dawut padixahning kulikioqə yətti. U rohaniy Zadok bilən Abiyatarni Yəhuda kəbilisining aksakalliridin: «Silər nemixka padixahni ordisiqə kayturup kelixtə kəynidə keliwatisilər?»

¹² Silər mening jigirim, kən kerindaxlirim turukluk nemixka meni kayturup kelixtə susluk kilisilər?» dəp sorap kelixkə əwətti.

¹³ Dawut ularəqə yənə: «Sən mening jigirim, kən kerindixim. Seni hazirdin baxlap Yo'abning orniqə qoxunning bax sərkdədisi kilmisam, Huda meni eqir jazalisun!» degən səzləni Amasaqə yətküzüxni tapilidi.

¹⁴ Xundak kilip, Dawut Yəhuda kəbilisidikilərnin həmmisini əzigə mayil kildi. Yəhuda kəbilisidikilər padixahka: «Həmmə adəmlirini əgəxtürüp, kaytip kəsilə» dəp həwər berixti. ¹⁵ Padixah kaytip, I'ordan dəryasi boyiqə yetip kəldi. U «padixahni karxi elip, I'ordan dəryasidin otküzəyli» dəp, Gilgaləqə kəlgən Yəhuda kəbilisidikilər bilən kəruxti.

Ximi bilən Zibaning padixahni karxi elixka qikixi

¹⁶ Binyamin k̄abilisidin bolōjan Geraning oq̄li Bahurimlik Ximi Yēhuda k̄abilisidikilər bilən billə padixah Dawutni k̄ütuwelix üq̄ün, I'ordan d̄eryasi boyioq̄a berixka aldiridi. ¹⁷ Uning yenida Binyamin k̄abilisidin ming kixi bar bolup, ularning iqidə Sa'ul a'ilisining hizmətkari Ziba, uning on bəx oq̄li wə yigirmə hizmətkari bar idi. Ular padixah bilən k̄өрүxүx üq̄ün I'ordan d̄eryasi boyioq̄a tezdin yetip berixti.

¹⁸ Ular: «Padixah jəmätini d̄eryadin ötküzöyli, uning həmmə tələplirini orundayli» d̄ep, d̄erya keqikining u k̄iröjikiq̄a ötüxti. Bu qaoq̄da padixah d̄eryadin ötäy d̄ep turatti, Geraning oq̄li Ximi padixahning aldida t̄əzim kilip:

¹⁹ – I padixah aliyliri, Yerusalemdin qikkan küni pekirliri ötküzgөн gunahni manga hesab kilmioq̄ayla, uni əsliridə saklimay, kengülliridin qikiriwətköyla. ²⁰ Pekir gunah kilōjanlikimni bildim, xunga Isra'iliyə k̄əbililiri iqidə birinqi bolup padixah aliylirini k̄ütuwelixka kəldim, – dedi.

²¹ Bu qaoq̄da məzlum Ziruyaning oq̄li Abixay:

– Pərwərdigar tallioq̄an padixahni karōjoq̄anliki üq̄ün Ximi öltürölsun, – dedi.

²² Lekin Dawut:

– I Ziruyaning oq̄ulliri, kim silərning pikringlarni soraptu?! Bүgün huddi dүxminimdək ix k̄iliwatisilər, mən hazir Isra'iliyəning padixahidurmən. Bүgün Isra'iliyədə heqkim öltürölməydu, – dedi ²³ wə Ximigə karap kəsəm iqip:

– Sən hərgiz öltürölməysən, – dedi.

Mifiboxətning Dawut aldida özini aklixi

²⁴ Sa'ulning nəwrisi Mifiboxətmu padixahni k̄ütuwelixka kəlgənidi. U padixah kaqkan kündin taki padixah aman-esən kaytip kəlgөн küngiqə, ya putlirini, ya kiyimlirini yuymioq̄an, ya saqal-burutlirininimu aldurmioq̄anidi.

²⁵ U Yerusalemdin padixahni k̄ütuwelixka kəlgəndə padixah uningdin: – I Mifiboxət, sən nemixka mən bilən billə kətmiding? – d̄ep soridi.

²⁶⁻²⁷ – I padixah aliyliri, kulliri tokur bolōjanlikim üq̄ün hizmətkarim Zibaq̄a: «Exəkni igərlə, mən exəkkə minip padixah bilən billə ketimən» degənidi. Lekin u meni aldapla kalmastin, bəlki padixah aliyliri aldida meni karilaptu. Əmma padixah aliyliri Hudaning p̄ərixtisigə ohxayla.

Samu'il ikkinqi k̄isim

Xunga  zlig g  kandak k̄ilix muwapik bolsa, xundak k̄il yayla.

²⁸ Bowamning pütün jəmətidikilər padixah aliylirining aldida  l mg  məhkum kixil rdur,  mma  zliri manga dastihanliridin ta'am yeyix imtiyazini b rdil . Mening  zliridin buningdin artuq bir n rs  soraxka yənə nem  həkkim bolsun? – d p jawab b rdi Mifiboxət.

²⁹ –  z ixliring toqiruluk eytkining yetər, – dedi padixah, – Sa'ulning zeminini Ziba ikkinglar t ng b l welinglar, d p buyruymən.

³⁰ Mifiboxət bolsa padixahka:

– Padixah aliyliri, ordioqa aman-es n kaytip k ldil , xuning  zi manga kupayə. H mm  zeminni Ziba alsun, – dedi.

Barzillayning Dawut bilən hoxlixixi

³¹ Gil'adlik Barzillaymu padixahni I'ordan dəryasidin  tk z p koyux  q n Rogilimdin kəlgənidi. ³² Barzillay səksən yaxka kirgən, nahayiti yaxinip kal jan adəm idi. U bay adəm bolup, padixah Mahanayimda turojan qeoqida, padixahni ozuq-t l k bilən təminləp turojanidi.

³³ – Dəryadin mən bilən bill   t p, Yerusalem ja bering, – dedi padixah Barzillay ja, – mən halingizdin h w r alimən.

³⁴ Lekin Barzillay padixahka:

– Sili bilən Yerusalem ja bar jud k, yənə kanqilik  mr m kaldi d yla?

³⁵ Mən səksən yaxka kirdim, mən  q n hazir japa bilən rah tning p rki yok. Y p-iqk nning təmini sez lm ym n,  r-ayal nahxiqilarning awazini angliyalmaym n. Xundak ik n mən nemidəp yənə padixah aliylirioqa y k bolay? ³⁶ Mən p k t silini I'ordan dəryasidin  tk z p,  zlig g  bir az həmrah bolay dedim, halas. Mən unqilik mukapatlinixka  rzi m ym n.

³⁷  z x hirimd   l p, ata-anamning yenida yetixim  q n, kaytip ketiximg  ruhsət bərgəyla. Mana, bu y rd  oqqlum Kimham turuptu, u silining hizm tlirid  bolsun. Uni  zliri bilən bill  elip mangoqayla. Uningoqa kandak mu'amilə k̄ilixni muwapik d p kərsilə, xundak mu'amilə k̄il yayla! – dedi.

³⁸ – Kimham mən bilən bill  dəryadin  tsun. Uningoqa kandak mu'amilə k̄ilixni halisingiz, xundak mu'amilə k̄ilay. M ndin  zingiz  q n nemini t l p k̄ilisingiz, xuni b ja k lt r y, – dedi padixah.

³⁹ Xuningdin keyin, padixah w  uning ad mlirining həmmisi I'ordan dəryasidin  tti. Padixah Barzillayni s y p uningoqa b ht tilidi. Andin Barzillay  z yurtioqa kaytip k tti.

Isra'iliyò bilòn Yəhudiyò otturisdiki talax-tartix

⁴⁰ Padixah dəryadin ötüp, Gilgaloğa qarap kətti. Kimhammu padixah bilòn billə idi. Pütün Yəhuda kəbilisidikilər wə Isra'illarning yerimi padixahning səpiridə uningoğa həmrəh boldi. ⁴¹ Pütün Isra'illar padixahning yeniqə kelip, narazilik bildürüp:

– Nemə üçün buradərlirimiz boləjan Yəhuda kəbilisidikilər silini elip keqip, adəmliri xundakla hotun wə bala-qəkiliri bilòn I'ordan dəryasidin ötküzidu? – deyixti.

⁴² Pütün Yəhuda kəbilisidikilər Isra'illaroğa:

– Dawut padixah bizning kan kərindiximiz boləqaqqa xundak kilduk. Silər nemidəp bu ixka hapa bolisilər? Biz padixahning hesabioğa bir nərsə yəptukmu? Yaki padixah bizgə birər in'am beriptimu? – dedi.

⁴³ – Isra'iliyənəning on kəbilisi bar, – dəp jawab bərdi ular Yəhuda kəbilisidikilərgə, – xunga silərgə kəriqanda Dawut padixahta bizning on həssə həkkimiz bar. Xundak ikən, silər nemixka bizni mənəsməysilər? Yənə kelip «padixahimizni kayturup keləyli» dəp, biz birinqi bolup eytkən əməsmiduk?

Munazirə jəryanida, Yəhuda kəbilisidikilərnəning səzliri Isra'illarningkigə kəriqanda kəpal boldi.

20-bab

Xibanəning isyan kətürüxi

¹ Xu qaoğda Binyamin kəbilisidin boləjan Bikrining oqlı Xiba degən bir osal adəm xu yərdə idi. U burəğa qelip:

– Yixayning oqlı Dawutning bizgə ötküzüp koyoqini yok, bizning həm uningda kərzimiz yok. Həy Isra'illar, həmmimiz öz öylirimizgə kaytayli! – dedi.

² Xuningdin keyin barlik Isra'il həlki Dawutni taxlap, Bikrining oqlı Xibağa əgixip kətti. Yəhuda kəbilisidikilər bolsa əzlrinəning padixahioğa sadik bolup, I'ordan dəryasidin Yerusalemoğa kədər uningə əgixip kəldi. ³ Dawut padixah Yerusalemdiki ordioğa kaytip kelip, ordini saklaxka kalduroğan on tokalni məhsus bir öygə orunlaxturup, nəzərbənd astioğa aldi. Dawut padixah ularning turmuxioğa kəridi, ləkin birərsi bilən billə bolmidi. Ular taki əmrinəning ahirioqə nəzərbənd astida tul

hotunlardək yaxidi.

⁴ Xuningdin keyin Dawut padixah  z qoxunining bax sərkərdisi Amasaq :

–  q k n iqid  Yəhuda k bilisidikil rni h zurunmq  j m kil.  z ngmu bu y rd  bol, – dedi.

⁵ Amasa Yəhuda k bilisidikil rni j m kilqili k tti. Lekin u bəlgiləngən wakit iqid  kaytip k lmidi.

⁶ Xunga Dawut Abixayq :

– Bikrining oqlı Xiba bizg  Absalomdinmu eqir ziyan elip kelidu. Sən adəmlirimni baxlap berip, uning kəynidin koqla. Bolmisa u sepilliri mustəhkəm bir xəhərni tepip kiriwelip, yoxurunuwalidu, – dedi.

⁷ Xuning bilən Yo'abning adəmliri, Kiretlər bilən Piletlərdin tərkib tapkan yasawullar w  bahadirlar Abixay w  Yo'abka  gixip, Yerusalemdin yolq  qikip, Bikrining oqlı Xibani koqlap mangdi. ⁸ Ular Gib'ondiki koram taxning yenioq  kəlgəndə, Amasa ularning aldiqə qikti. Yo'ab j ng kiyimlirini kiygən bolup, beligə oqlaplik hənjər esiloq n k m r baqlıqanidi.

U aldiq  karap mangoqanda h nj r siyirilip q x p k ldi.

⁹ – Yahximus n kerindixim, – dedi Yo'ab Amasaq  w  uning yüzini s y x  q n ong k li bil n uning sakilini tutti. ¹⁰ Amasa Yo'abning sol kolidiki h nj rni baykimidi. Xu qaqda Yo'ab h njirini uning korsikiq  tikiw tti. Uning  q y-kerinliri y rg  xalaklap q xti. Amasaq  ikkinqi h nj r uruxning orni k lmidi. Uning jeni d rhal qikti. Xuningdin keyin Yo'ab w  akisi Abixaylar Bikrining oqlı Xibani dawamlıq koqlaxka mangdi.

¹¹ Yo'abning adəmliridin bir yax yigit Amasaning j siti yenida turup:

– Kim Yo'ab bilən Dawut tərəptə tursa, Yo'abning arkisidin mangsun! – dedi.

¹² Amasaning j siti  z kenioq  milinip, qong yolning otturisida yatatti. Həliki yax yigit  t p ketiwatkan hərbir adəmning jəsətni kərgəndə uningq  karap turup qaloqanlikini k r p, jəsətni yoldin s r p etizq  apirip, üstini bir qapan bilən yepip koydi. ¹³ J s t qong yoldin y tkiwetilg ndin keyin, həmməylən Yo'abka  gixip, Bikrining oqlı Xibaning kəynidin koqlap k tti.

¹⁴ Xu  snada, Xiba barlik Isra'iliy  kəbililirining zeminlirini besip  t p, B yt-ma'akadiki Abel xəhirigə yetip k ldi. Bikri k bilisidikil rning həmmisi yioqlip, Xibaq   gixip xəhərgə bill  kirg nidi. ¹⁵ Yo'ab w 

Samu'il ikkinji qisim

uning adamliri Xibaning Bəyt-ma'akadiki Abel xəhīridə ikənlikini anglap, u yərgə berip, xəhəri kamal kiliwaldi. Ular xəhər sepiligə yələp topa dəwilidi wə sepilni urup buzuxka baxlidi.

¹⁶ Xu pəyttə bir dana ayal xəhər iqidin:

– Anglanglar, anglanglar! Yo'abka dənglar, bu yakka kəlsun, uningə dəydiqan gepim bar! – dəp tovlidi.

¹⁷ Yo'ab heliki ayaləqə yekinrak kəldi.

– Sili Yo'ab bolamla? – dəp soridi ayal.

– Hə, mən xu, – dedi Yo'ab.

– Dedəklirining gepigə kulak saləqayla! – dedi ayal.

– Hə, anglawatimən! – dedi Yo'ab.

¹⁸ Ayal gepini dawam kilip:

– Kədimkilər: «Məsliħətni Abelda al, barlik dəwalar unda həl bolar» dəptikən. ¹⁹ Biz Isra'iliyəning tinqlikərwər, sadik kixiliridinmiz. Sili Isra'iliyəning bu ana xəhīrini wəyran kilməkqi boldila. Sili nemidəp Pərwərdigarəqə təwə boləqanni yok kilməkqi boluwatila? – dedi.

²⁰ – Huda saklisun! – dedi Yo'ab, – mən bu xəhəri hərgiz wəyran kilməkqi yaki yok kilməkqi əməsmən. ²¹ Hərgiz undak əməs, Əfrayim təqlik rayonidin boləqan Bikrining oqli Xiba degən bir adəm Dawut padixahka kərxi isyan kətürgənidi. Pəkət xu bir kixini tapxurup bərsənglarla boldi, mən bu xəhərdin ketimən.

– Bolidu əmisə, u adəmning kallisini sepildin siligə taxlap berimiz, – dedi ayal.

²² Xuning bilən ayal pütün xəhər əhligə əzining dana səzlrini yətküzdi. Ular Bikrining oqli Xibaning kallisini kesiwelip, Yo'abka taxlap bərdi. Yo'ab burəqisini qelixi bilən adamliri xəhərdin qikip, əz əylirigə kaytixti. Yo'ab Yerusaleməqə, yəni Dawut padixahning yeniqə kətti.

Dawutning əmədarliri wə ularning wəzipiliri

²³ Yo'ab pütkül Isra'iliyə koxunining bax sərkərdisi, Yiħoyadaning oqli binaya Kiretlər bilən Piletlərdin tərki b tapқан yasawullarning komandani, ²⁴ Adoram haxarqilarni baxkuroquqi, Ahiludning oqli Yiħoxafat təzkiriqi, ²⁵ Xiwa bax pütükqi, Zadok bilən Abiyatar roħaniy idi. ²⁶ Ya'irlik Ira bolsa Dawutning hususiy roħaniysi idi.

21-bab

Gib'onluklarning Sa'ul jəmətidin oq elixi

¹ Dawut təhttiki waqtida uda üq yil aqarqilik boldi; Dawut Pərwərdigarning huzuriqə berip, iltija kildi. Pərwərdigar uningqə:
– Sa'ul Gib'onluklarni kirojin kilojan. Bu aqarqilikqa Sa'ul wə uning jəmətidikilərnin axu kanhorluki səwəbliktur, – dedi.

² Gib'onluklar Amorlarning kaldukliri bolup, Isra'illardin əməs idi. Isra'illar ilgiri ularni oltürməsilikkə kəsəm kilojan bolsimu, lekin Sa'ul Isra'iliyə wə Yəhudiyə həlki üqün kizikkanlik bilən Gib'onluklarni yokatmaqci boləjan. Dawut padixah Gib'onluklarni qakirtip kelip ulardin:

³ – Mən silərgə nemə kilip berəy? Pərwərdigarning həlkiyə bəht tilixinglar üqün bu gunahni kandaq yuyay? – dəp soridi.

⁴ – Biz Sa'ul wə uning jəmətidikilərdin nə altun, nə kümüx tələp kilmaymiz, bizning Isra'illardin birərsini oltürülüş həkukimizmu yok, – dəp jawab bərdi Gib'onluklar.

– Undakta, silər nemini tələp kilsanglar, mən xuni silərgə bəja kəltürüp berəy, – dedi Dawut padixah.

⁵ Ular Dawutqa:

– Sa'ul bizni Isra'iliyə təwəsidə yaximisun dəp, kirip yokitixni məksət kilojanidi. ⁶ Xunga uning əwladidin yəttə ər kixi bizgə tapxurup berilsun. Biz ularni Pərwərdigar guwah bolsun dəp, Gib'ahta, yəni Pərwərdigar talliojan padixah Sa'ulning xəhridə kətl kilimiz, – dedi.

– Bolidu, mən ularni kolunglarqə tapxurup berəy, – dedi Dawut padixah.

⁷ Sa'ulning nəwrisi, yəni Yonatanning oqli Mifiboxətkə Dawut padixahning iqi aqriddi, qünki u, Pərwərdigar guwah bolsun dəp, Sa'ulning oqli Yonatan bilən kəsəm iqqənidi. ⁸ Sa'ulning Armoni wə Mifiboxət degən oqulliri bolup, ular Ayyahning kizi Rizpahtin tuqulojanidi. Sa'ulning kizi Merab Miholalik Barzillayning oqli Adra'ildin bəx oqul kərgənidi. ⁹ Dawut bu oqullarning həmmisini Gib'onluklarning koloqə tapxurup bərdi. Gib'onluklar bu yəttə oqulni taoqda, Pərwərdigarning aldida kətl kildi, ularning həmmisi birgə jan bərdi.

Bu wəkə yüz bərgəndə, arpa ormisi əmdi baxlanojanidi. ¹⁰ Ayyahning

Samu'il ikkinqi k̄isim

k̄izi Rizpah j̄as̄etl̄arning yeniōja berip, bir koram taxning ūstiḡa b̄ez r̄eht yaydi. U orma baxlanōjandin tartip taki orma t̄uḡap, j̄as̄etl̄arning ūstiḡa asmandin yamōjur yaq̄kanōja k̄ad̄er j̄as̄etl̄orni k̄und̄uzi kaq̄ja-kuzōjunlardin, keq̄isi yawayi haywanlardin koq̄didi.

¹¹ Ayyahning k̄izi, ȳeni Sa'ulning tok̄ili Rizpahning kil̄oq̄an bu ixliri toq̄risidiki h̄aw̄er Dawutka yetip k̄alḡand̄e, ¹² Dawut Gil'adtiki Yabexlarning r̄ah̄b̄erlirining yeniōja berip, Sa'ul w̄e uning oq̄li Yonatanning ustihanlirini aldi. (Filistiȳelikl̄er Gilbowa teq̄jida Sa'ulni olt̄urḡan k̄uni, uning w̄e oq̄lining j̄as̄itini B̄eytxan m̄oydaniq̄a esip koq̄oq̄anidi. Gil'adtiki Yabexlar u ikkisining j̄as̄itini u ȳerdin oq̄rilap k̄etk̄enidi.) ¹³ Dawut Sa'ul bil̄en Yonatanning ustihanlirini u ȳerdin ak̄eldi, u ȳen̄e k̄atl̄ kilinoq̄an ȳott̄e kixining ustihanlirininimu ak̄eld̄urdi. ¹⁴ Andin Dawut w̄e uning ad̄amliri bu ustihanlarni Binyamin yurtidiki Zelada Sa'ulning atisi Kixning k̄abr̄istanlikiq̄a koq̄ydi. Xundak̄ kilip, padixahning buyruklirining h̄ammisini ijra kilindi. Bu ixlardin keyin, Huda h̄alk̄ining oz̄ zeminliri ūq̄un kil̄oq̄an du'aliriq̄a jawab b̄erdi.

Filistiȳelikl̄arning t̄ot ketim m̄oqlup kilinixi

¹⁵ Filistiȳelikl̄er bil̄en Isra'illar ottur̄isida ȳen̄e urux boldi. Dawut oz̄ ad̄amliri bil̄en birlikt̄e Filistiȳelikl̄erḡa karxi uruxka atlandi. Ōmma urux j̄oryanida Dawut h̄alsirap k̄atti. ¹⁶ Rafah h̄alk̄idin bol̄oq̄an Yixbi-binob isimlik bir palwan Dawutni olt̄urm̄ek̄qi boldi. Uning n̄eyzisining uq̄ining eoq̄irlik̄i ūq̄ yerim kilogiram kel̄atti, u ȳen̄e beliḡa yengi kil̄iq̄ esiwal̄oq̄anidi. ¹⁷ Ōmma m̄azlum Ziruyaning oq̄li Abixay Dawutka yard̄em b̄erdi. Abixay hel̄iki Filistiȳelik palwan bil̄en elixip, uni olt̄urdi. Bu qaq̄da Dawutning ad̄amliri uningq̄a:

– Isra'iliȳaning qiriq̄jini eq̄ur̄up koymaslikimiz ūq̄un, buningdin etibar̄en sili j̄enḡḡe katnaxsiliri bolmaydu, – deyixti.

¹⁸ Xuningdin keyin, Gob deḡen ȳerd̄e Filistiȳelikl̄er bil̄en ȳen̄e bir ketim urux boldi. Bu ketimki uruxta Huxahlik̄ Sibbikay Rafah h̄alk̄idin bol̄oq̄an Saf isimlik ȳen̄e bir palwanni olt̄urdi. ¹⁹ Gobta ȳuz b̄erḡen Filistiȳelikl̄er bil̄en bol̄oq̄an ȳen̄e bir uruxta B̄eytl̄eh̄emlik Yarining oq̄li Ōlhanan Gatlik Golyatning ker̄indixini olt̄urdi. Bu ad̄amning n̄eyzisining d̄estisi d̄estigahning ok̄id̄ek tom idi. ²⁰ Keyin Gatta ȳen̄e bir m̄oydan urux boldi. Bu uruxka nah̄ayiti b̄estlik bir ad̄em katnaxkan bolup, uning kol w̄e putida al̄tidin, j̄em'iy yigirm̄e t̄ot barmiki bar idi. Umu Rafah h̄alk̄idin idi. ²¹ Bu ad̄em Isra'illarni h̄akar̄etliḡenlik̄i ūq̄un, Dawutning ak̄isi

Xammahning oqli Yonatan uni  lt r watti.²² Bu t t Filistiyəlik palwan Gat xəhiridiki Rafah həlkidin bolup, ularning həmmisi Dawut w  uning adəmliri t ripidin  lt r ldi.

22-bab

Dawutning munajati[ ]

¹ Pərwərdigar Dawutni barlik düxmənliri w  padixah Sa'ulning kolidin kutkuzoğan k ni Dawut bu munajatni Pərwərdigaroğa okuğan:

²⁻³ K oram texim, k roğinim, nijatkarim Pərwərdigardur, manga panah bolidioğan gigant teoğim, baxpanahim, kalkinim, yengilm s kutkuzoğuqim Hudayimdur. U azad k loğuqim, zorawanliktin saklioğuqimdur.
⁴ Iltija k lsam mədhiyələr igisi Pərwərdigaroğa, düxmənlirim kolliridin kutkuzularm n xundila.

⁵  l m dolkunliri oriwaldi meni, halakət s lliri q mkidi meni.

⁶ G ristan tanilirida bağlandim, ölüm tuzaklirioğa duq k ldim.

⁷ Eoğir k lp t ara iltija k ldim P rw rdigaroğa, yardım t l p k ldim p ryad kötürüp Hudayimoğa. Awazimni anglidi P rw rdigar d rgahida, ahuzarim yetip bardi uning kulikioğa.

⁸ Xu qaoğ zemin silkinip, y r t wridi,  rxning uli titr p, midirlidi, q nki Huda d roğ z pk  k lg nidi.

⁹ Qikti Hudaning burnidin is-t t kl r, etildi Hudaning aoğzidin ot-lawilar, lawuldap k y tti h tta kipkizil qoğlar.

¹⁰ K kni yerip y r taman q xxk nd  Huda, turatti kara bulutlar ayioğining astida.

[ ] Dawutning munajati – Z burning 18-k yig  ohxixip ketidu.

Samu'il ikkinchi qism

¹¹ U minip uqti bir «kerub^⑦»ka,
pərwaz kildi xamalning kanatlirida.

¹² Yeqinqa kiloqanidi u karangoqulukni,
yaməurning koyuk, kara bulutliri korxap turatti uni.

¹³ Yurutkanidi aldini parlak nuri,
yaqdurup məldür wə kipkizil qoqlarni.

¹⁴ Pərwərdigarning awazi güldürləp asmanda
yangritip awazini büyük Huda.

¹⁵ Tarkitiwətti Huda düxmənlirini, yaqdurup oklirini,
qakmaklar qakturup tiripirən kilip ularni.

¹⁶ Pərwərdigarning tənbihidin,
kəhrlik tinikingning zərbisidin,
kөрünüp kaldi dengizning tegi,
eqilip kaldi zeminning uli.

¹⁷ Pərwərdigar kəktin sunup qolini,
qongkur sulardin tartip aldi meni.

¹⁸ Kutkuzdi meni wəhxiy düxminimdin,
manga eq boləqanlardin,
qünki ular küqlük idi məndin.

¹⁹ Apətlük künlirimdə hujum kildi ular manga,
Pərwərdigar yar-yəlikim boldi əmma.

²⁰ U məndin hursən boləq nijatlik bərdi manga,
elip qikti meni həm bihətər jayəqa.

²¹ Həkkaniylikim üqün yaxilik kildi Pərwərdigar,
qolumning paklikidin in'am bərdi manga.

²² Qünki mengip kəldim Pərwərdigarning yolida,
rəzillik kilip, asiylük kilmidim Hudayiməqa.

²³ Kəz aldimda boldi da'im uning barlik həkümliri,
bir yakka kayrip koymidim həm uning pərmanlirini.

²⁴ Uning aldida qubarsiz boldum,
özümni gunah kilixtin saklidim.

---

^⑦ Kerub – ərxətə yaxaydioqan intayin küqlük bir hil kanatlik məhluk. Əyni wakitta zeminda bu məhlukning ikki həykili boləqan bolup, ular Hudaning əhdə sanduqining üstigə ornitiloqan. Hudaning əhdə sanduqining yənə bir ismi « Hudaning təhti»dur. «Təwrat. Aləmning yaritilixi» 24:3kə qaralsun.

Samu'il ikkinqi k̄isim

- ²⁵ Mən pak, həkkaniy boləjaqqa,
Pərwərdigar in'am bərđi manga.
- ²⁶ Wapadarlarəja kərsitisən wapadarlikingni,
həkkaniy adəmlərgə həkkaniylikingni.
- ²⁷ Paklikingni kərsitisən pak adəmlərgə,
layikida jawab kayturişən niyiti əgrilərgə.
- ²⁸ Qutkuzişən qarısız, biqarılarni,
kəzitip, yərgə urişən hakawurlarni.
- ²⁹ Pərwərdigar, sən mening həyatlik qiriojimsən,
Pərwərdigar, zulmitimni yoruklukka aylandurişən.
- ³⁰ Sanga tayinip, düxmən kəxuniəja hujum kilalaymən,
i Hudayim, yardimingdə sepillardin bəşüp etələymən.
- ³¹ Hudaning yoli mukəmməl yoldur,
uning eytkən səzliri həkikəttur.
Panaş izdigüqilərgə Huda bir kəlkəndur.
- ³² Pərwərdigardin baxka kimdur Huda?
Hudayimizdin baxka kim bolar koram taxtək baxpanah?
- ³³ Hudadur mustəhkəm korəjinim,
yolumni əyib-nuksansız kıləquqi.
- ³⁴ Keyikningkidək yügürük kilip u putlirimni,
egiz taqlarda həm məzmut turəuzdi meni.
- ³⁵ Qollirimni əgətti u jəng kılixka,
biləklirimni tuq okyani tartixka.
- ³⁶ I Igəm, bərding manga nijatlik kəlkingni,
mulayimliking yüksək kildi meni,
- ³⁷ bihətər kıləjaq sən baskan hərbi kədimimni,
teyilməstin mengip yürimən yollirimni.
- ³⁸ Qoqlap yürüp həlak kildim düxmənlirimni,
kaytmidim kəynimgə yokətməstin ularni.
- ³⁹ Mən ularni yanjiwəttim, turalmas kayta,
yikildi ular putlirimning astiəja.
- ⁴⁰ Jənggə baqliding küq-kudrət bilən belimni,
bax əgdürdüng putliriməja manga hujum kıləjanlarni.
- ⁴¹ Qekinixkə məjbur kilding rəkiqlirimni,

Samu'il ikkinqi k̇isim

yokattim manga oq bolol̇anlarni.

⁴² Ular ṫot k̇oz bil̇en izdisimu, q̇ik̇midi kutkuzidioq̇anlar, nal̇o kilip yalwursimu jawab ḃermidi Ṗerẇerdigar.

⁴³ Eziẇattim ularni ẏerdiki tuprakṫok, q̇oyliẇattim ularni koq̇idiki patkakṫok.

⁴⁴ Ḣalkim bil̇en karxilixixtin musṫasna k̇ilding meni.

Bax kilip k̇olding meni yat ̇oll̇oġa, k̇ilmakta ular mening hizmitimni.

⁴⁵ Ṫaslim bolidu yat ̇all̇er ẋumxiyip aldimda, awazimni anglax bil̇en boysunar ular manga.

⁴⁶ Jasaritini yokatq̇an yat ̇all̇er, titriġen halda q̇oroq̇anliridin q̇ik̇ixar.

⁴⁷ Ṁongġu hayattur Ṗerẇerdigar!

U q̇oram teximoq̇a eytilsun ḣamdusana, uluq̇lansun q̇oram taxṫok nijatkarim Huda!

⁴⁸ Hudadur k̇isas elip ḃerġuqi manga, boysunduroq̇uqidur ḣalk̇l̇orni kol astimoq̇a.

⁴⁹ Kutkuzdung meni ḋuxṁenlirimdin, ̇usṫun k̇ilding manga ḣujum kil̇oq̇anlardin, kutuldurdung ḣem zorawanlardin.

⁵⁰ I Ṗerẇerdigar, sanga ṙehṁat eytiṁen yatlar aldida, ṁadḣiẏo k̇uyi okuyṁen namingoq̇a.

⁵¹ Ṗerẇerdigar erixṫuṙer ̇ezi tikliġen padixahni uluq̇ oq̇olibiġo, u beq̇ixlar ṁongġul̇uk muḣabḃitini ̇ezi tallioq̇an padixahq̇a – ta'̇aḃed Dawut ẇe uning ̇owladlirioq̇a.

23-bab

Dawutning ẇasiẏatliri

¹ Yixayning oq̇li Dawutni Huda ẏukṡok kil̇oq̇andur, Yakup etiq̇ad kilip k̇alġen Huda uni tallap padixah kil̇oq̇andur. U Isra'iliẏoning seẏuml̇uk munajatq̇isidir. Dawutning ahirki ṡzliri munulardin ibaṙot:

² Ṗerẇerdigarning Rohi ṁen arkilik ṡzlidi,

Samu'il ikkinchi qism

mening tilimdidur uning sōzliri.

³ Isra'illarni tallioqan Huda sōzlidi,

yōni Isra'illarni koqdad kōlgōn qoram tax manga xundak dōyduki:

«Hōlkni adalōt bilōn baxkuroquqi,

Hudadin āyminip hōkūm sūrgūqi,

⁴ ohxar huddi bulutsiz sōhōrdiki yengi kōtūrūlgōn kuyaxka,

ohxar huddi yamoqurdin keyin ot-qōplōrni parkiratqan kuyaxka.»

⁵ Mening jōmōtim Huda aldida ēnō xundak āmōsmu?

Mōn bilōn Huda mōnggūlūk āhdō tūzmigōnmu?

Bu āhdō toluk rōtlōngōn bolup, ixōnqliktur.

U meni azad kilar, arzu-armanlirimōja yōtkūzōr.

⁶ Ohxar osal adōmlōr taxliwetilgōn tikōngō,

tutkili bolmas ularni qōlda.

⁷ Tikōnlōrni tutuxta, tōmūr āswab yaki nōyzining sepi ixlitilōr,

wō ular yatqan yeridō kōydūrūlup, kūli kōkkō sorular.

Dawutning bahadirliri

⁸ Dawutning lōxkōrliri iqidiki bahadirlarning isimliri tōwōndikilōrdin ibarōt:

birinqisi Tahkimonluk Yoxib-basxōbōt bolup, u «ūq bahadir»ning bexi idi. Bir ketimlik jōngdō nōyzisi bilōn sōkkiz yūz adōmni ōltūridu.

⁹ «Ūq bahadir»ning ikkinqisi Ahowa urukidin bolōqan Dodoning oqli Ōl'azar idi. U uruxuxka yiqilōqan Filistiyōliklōrgō qarxi turuxta Dawut bilōn birgō bolōqan bolup, keyin Isra'il lōxkōrliri qekinip ketidu. ¹⁰ Ōl'azar ōz ornida qing turup, kollirining pōyliri tartixip kōtkūqō Filistiyōliklōrni kiridu. Xu kūni Pōrwōdigar uningōja zor ōjōlibō ata qilidu. Keyin Isra'il lōxkōrliri ōlgōn Filistiyōliklōrni bulang-talang kilix ūqūn yōnō kaytip kelidu.

¹¹ «Ūq bahadir»ning ūqinqisi Hōrarlik Agening oqli Xammah idi. Bir ketim Filistiyōliklōr Lōhi degōn jayda bir purqak etizlikining yenioja yiqilidu, Isra'il lōxkōrliri bolsa bu qaōjda keqip ketidu. ¹² Xammah heliki etizlikning otturisida qing turup, Filistiyōliklōrni kiriwetidu wō etizliktiki yessimuknimu koqdad kalidu. Xuning bilōn Pōrwōdigar Isra'illaroja zor ōjōlibō ata qilidu.

¹³⁻¹⁴ Bir ketim orma waqtida, Dawutning lōxkōrliri iqidiki «ottuz bahadir»din ūq bahadir Dawut bilōn kōrūxūx ūqūn «Adullam» degōn

Samu'il ikkinchi qism

o'jaro'ja baridu. Dawut ta'ojdiki panahlinidijoan xu o'jarda idi.

Bu qao'qda Filistiyalik laxkohlarning bir qarawul o'riti Rafa'im jiloljisida bargah kuridu, yonə bir qism Filistiyaliklar bolsa Baytləhəmmi igiliwalidu.

¹⁵ Dawut taxnalik bilən:

– Birərsi manga Baytləhəmmning dərwasisi yenidiki kuduktin su əkelip bərgən bolsa idi! – dəydu.

¹⁶ Heliki üq bahadir Filistiyaliklarning bargahidin bəsup o'tüp, Baytləhəmmning dərwasisi yenidiki kuduktin su tartip elip, suni Dawutning yenio'ja elip kelidu. Lekin Dawut suni iqməy, əksiqə uni Pərwərdigarəja atap yərgə təküwetidu, həmdə:

¹⁷ – I Pərwərdigar, meni bu suni iqixtin sakliqaysən. Bu, hayatini əlümgə tikip koyup, su aləjili barəjan u üq bahadirning kenidək kimmətlik su əməsmu? – dəydu wə xu səwəblik suni iqixtin bax tartidu. Mana bu üq bahadirning kərsətkən jəsurlukliridur.

¹⁸ Məzlum Ziruyaning o'qli, Yo'abning akisi Abixay «ottuz bahadir»ning bexi idi. U nəyisini kətürüp yürüp bir ketimlik uruxta üq yüz adəmmi oltüridu wə xu tərکیدə «üq bahadir» tərpidin xəhrətkə erixidu. ¹⁹ U heliki «ottuz bahadir»ning iqidiki əng dangliki bolup, ularning bexi idi. Birək u «üq bahadir»dək danglik əməs idi.

²⁰ Qabzi'ellik Yihoyadaning o'qli Binaya jəsür jəngqi bolup, nuro'jun büyük ixlarni kilidu. U Mo'ablarning küqlük laxkiridin ikkini oltüridu. U qar ya'qkan bir küni ori'ja qüxüp, bir xirni oltüridu. ²¹ U yonə bəsti kelixkən bir Misirlikni oltüridu. U Misirlikning kolida nəyzə bar idi. Binaya Misirlikning yenio'ja kaltək bilənla hujum kilip berip, uning kolidiki nəyisini tartiwelip, axu nəyzə bilən uni oltüridu. ²² Bular Yihoyadaning o'qli Binayaning kiləjan ixliridur. Xunga uning nami «üq bahadir» tərpidin xəhrətkə erixidu. ²³ Uning dangki «ottuz bahadir»ningkidin üstün bolsimu, birək «üq bahadir»ningkigə yətməytti. Dawut Binayani yasawullar baxliki kilidu.

²⁴ Təwəndikilərmu «ottuz bahadir»lardin idi:

Yo'abning inisi Asa'el,

Baytləhəmmlik Dodoning o'qli Əlhanan,

²⁵ Harodluk Xammah,

Harodluk Əlika,

²⁶ Palatlik Hələz,

Samu'il ikkinqi k̄isim

Tikowalik Ikkexning oq̄li Ira,

²⁷ Anatotluk Abi'əzər,

Huxahlik Mibunnay,

²⁸ Ahowahlardin kəlgən Zalmon,

Nitofalik Mahray,

²⁹ Nitofalik Ba'ananing oq̄li Heləb,

Binyamin kəbilisidin boləjan Gib'ahlik Ribayning oq̄li Itay,

³⁰ Pir'atonluk Binaya,

Ga'ax saylikidin kəlgən Hidday,

³¹ Arabalik Abi-Albon,

Bahurimlik Azmawət,

³² Xa'albimlik Əlyahba,

Yaxenning oq̄ulliri wə Yonatan,

³³ Hərarlik Xammah,

Hərarlik Xararning oq̄li Ahi'am,

³⁴ Ma'akalik Ahasbaning oq̄li Əlifələt,

Jiloluk Ahitofəlning oq̄li Əli'am,

³⁵ Karməllik Həzro,

Arbilik Pa'aray,

³⁶ Zobahlik Natanning oq̄li Yigal,

Gadlik Bani,

³⁷ Ammonlardin boləjan Zələk,

Bə'ərotluk Nahray (Nahray Ziruyaning oq̄li Yo'abning yaraq̄
kətürgüq̄isi idi),

³⁸ Yitirlardin boləjan Ira bilən Gareb

³⁹ wə Hitlardin boləjan Uriya.

Ular həmmisi bolup ottuz yəttə kixi idi.

24-bab

Dawutning ləxkərlərn̄i sanap royhətkə elixi

¹ Isra'illarəja Pərwərdigarning yənə oq̄ezipi kəldi-də, Dawut padixahni Isra'illarəja karxi koyup, uningəja: «Sən berip, Isra'iliyə wə Yəhudiyəning jəng kilixka kədir adəmlirini sanap qik!» dedi.

² Xuning bilən Dawut əz koxunining bax sərkərdisi Yo'abka buyruk

kilip:

– Silər Isra'iliyoning h̄erkaysi k̄abililirini Dandin taki Bə'ərxəbaɔiqə arilap, jəng kilixka k̄adir adəmlərni sanap qikinglar, mən ularning sanini bilixim kerək, – dedi.

³ Wahalənki, Yo'ab padixahtin:

– Pərwərdigar Hudaliri ləxkərləning hazirki sanini yüz həssə axurojay. Padixah aliyliriɔja ularni öz kəzliri bilən kəriux nesip boləjay. Padixah aliyliri, nemə səwəbtin bundak kilixni istəp kaldila? – dəp soridi.

⁴ Lekin padixahning səzi Yo'ab wə sarkərdiləning səzidin üstün kəldi. Xundak kilip ular padixahning huzuridin qikip, Isra'illarning ləxkərlirini sanaxka yürüp kətti.

⁵ Ular I'ordan dəryasidin ətüp, dərya wadisidiki Aro'er xəhiridə wə wadining otturidiki baxka bir xəhərdə ləxkərlərni sanaxka kirixti. Keyin ular Gad zeminini besip ətüp, u yərdin Yazer xəhirigiqə bardı.

⁶ Keyin ular yənə Gil'adka wə Hitlarning zeminidiki Kadex xəhirigə bardı. Ular u yərdin Dan-ya'anoja berip, Sidonni aylinip ətüp, ⁷ Tir kəl'əsigə, keyin yənə Hiwilar wə Kən'anliklarning həmmə xəhərlirigə bardı. Ahirida ular Yəhudiyaning əng jənubidiki Bə'ərxəbaɔja yetip bardı. ⁸ Ular pütün zeminni aylinip qikip, tokkuz ay yigirmə kün boləjanda Yerusaleməja kaytip kəldi. ⁹ Yo'ab ləxkərlərni tizimlax əhwalidin padixahka mundak dəp məlumat bərdi: Isra'iliyədə jəng kilixka k̄adir 800 ming adəm; Yəhudiyədə 500 ming adəm bar ikən.

Pərwərdigarning Dawutni jazalixi

¹⁰ Dawut ləxkərləning sanini elip boləjandin keyin, wijdani kattik azablandi. U Pərwərdigarəja:

– Ləxkərləning sanini elip eqir gunah ətüzüptimən. Ah Pərwərdigar! Pekirning gunahidin kəqkəysən, mən tolimu əhmikanə ix kiliptimən! – dedi.

¹¹⁻¹² Ətisi Dawut ornidin turəjanda, Dawutning hizmitidə boluwatkan ɔjayibni bilgüqi Gadka Pərwərdigardin wəhiy kelip, mundak dedi: «Sən berip Dawutka eytkin, mənki Pərwərdigar, sening aldingəja üq türlük jazani koyimən, ularning iqidin birni tallıwal, xu jazani mən sanga qüxürimən.»

¹³ Xuning bilən ɔjayibni bilgüqi Gad Dawutning huzuriəja berip, mundak dedi:

– Zeminlirida yəttə yil aqarqilik bolsunmu? Yaki düxmənlirining

Samu'il ikkinçi kışim

aldida üq ay keqıp yürəmla? Yaki bolmisa zeminlirida üq kün waba kesili tarkalsunmu? Bularni yahxirak oylap kərsilə, meni əwətküqigə kaysi jawabni berixim kerək.

¹⁴ Dawut qayıbni bilgüqi Gadka xundak dedi:

– Mən eöjr əhwalda kaldim. Nemila bolmisun insanlarning kəliqə əməs, Pərwərdigarning kəliqə qüxəyli. Qünki uning mehir-xəpkiti qongkurdur.

¹⁵ Xundak kilip, Pərwərdigar Isra'iliyəgə xu küni səhərdin baxlap bəlgiləngən wakitkiqə waba kesili tarkatti. Dandin Bə'ərxəbaqiçə boləjan zeminda 70 ming adəm öldi. ¹⁶ Pərwərdigarning pərixtsisi Yerusaleمني wəyran kilixka kol kətürgəndə, Pərwərdigar ularni jazalax niyitidin yenip, pərixtigə:

– Yetər əmdi, kolungni tart! – dedi.

U qaqda Pərwərdigarning pərixtsisi Yibuslardin boləjan Arawnaning haminida idi.

¹⁷ Dawut həlkni kirojan pərixtni kərüp, Pərwərdigarəja:

– Gunah kiləjan mən, rəzillik kiləjan mən, koydək bigunah bu həlk nemə kildi? Meni wə atamning jəmətini jazaliqaysən! – dedi.

Dawutning towa kilip kurbanlik sunuxi

¹⁸ Qjayibni bilgüqi Gad xu küni Dawut padixahning yenioja kelip uningəja:

– Siz Yibuslardin boləjan Arawnaning haminioja berip, Pərwərdigarəja atap bir kurbanlik supisi seling, – dedi.

¹⁹ Dawut Pərwərdigarning Gad arkilik kiləjan əmri boyiqə dəl xu yərgə bardi. ²⁰ Arawna Dawut padixah wə uning adəmlirining əzi tərəpkə keliwatkanlikini kərüp, uning aldioja qikip, yərgə bax koyup, padixahka təzim kildi wə:

²¹ – I padixah aliyliri, kəndaklarqə pekiriliriningkiçə kədəm təxrip kilip kəldilikin? – dəp soridi,

Dawut padixah:

– Həlk iqigə tarkaləjan wabani yokitix üqün sening muxu haminingni setiwelip, Pərwərdigarəja atap bu yərgə bir kurbanlik supisi salay dəymən, – dəp jawab bərdi.

²² – Padixah aliyliri, aləjayla! Nemini halisiliri xuni kurbanlik kiləjayla. Mana, bu yərdə kəydürmə kurbanlik üqün əküzlər, otun üqün haman tepidəjan yəjaq tahta wə əküzlərninçə boyunturukliri turuptu. ²³ Padixah

Samu'il ikkinqi k̇isim

aliyliri, bularning ḣemmisini pek̇ir, ̇zlriġ in'am k̇ilay, Ṗrẇrdigar ̇zlrigidin razi bolsun, – dedi Arawna.

²⁴ – Yak! Ṁn bularni ̇z bahasida setiwaliṁn, bikaṙja k̇elġn ṅrsil̇rni Ṗrẇrdigar Hudayiṁja k̇ẏḋrṁ k̇urbanlik k̇ilmayṁn, – dedi padixah Arawnȧja.

Xuning bil̇n Dawut haman ẇ ̇k̇żl̇rni 50 k̇ṁx tenggiġ setiwaldi.

²⁵ Dawut xu ẏrḋ Ṗrẇrdigaṙja atap bir k̇urbanlik supisi selip, k̇ẏḋrṁ ẇ amanlik k̇urbanliklrini sundi. Ṗrẇrdigar Isra'iliẏ zemini uq̇n k̇ilinoq̇n du'alarni k̇obul k̇ildi, xundak k̇ilip waba Isra'illar arisidin yokaldi.

Əzra

(Kiskiqə qüxəndürüx)

«Muqəddəs Kitab»ning «Əzra» qismida Yəhudiylarning miladiyadin ilgiri 539-yili sürgündin Yerusalemqə qaytip kəlgəndin keyinki yüz yil iqidiki wəqələr bayan qilinidu. Miladiyadin ilgiri 1010-yili Dawut padixah Isra'iliyəning ikkinqi padixahı bolup təhtkə olturdi. Miladiyadin ilgiri 930-yili Dawut padixahning oqlı Sulayman padixah dunyadin ötkəndin keyin, Isra'iliyə ikki padixahliqqa bəlüniüp kətti. Biri ximaliy padixahliq bolup Isra'iliyə dəp ataldi, yənə biri jənubiy padixahliq bolup, Yəhudiyə dəp ataldi. Yerusalembolsa jənubiy padixahliqqa jaylaxqanidi.

Bu ikki padixahliq Hudadin yüz öriüp, butpərəslik yolıqə kirip kətkənidi. Ular Huda əwətkən pəyqəmbərlərnin aqaqlanduruxliriqə qulaq salmidi. Ahirida ximaliy padixahliq miladiyadin ilgiri 722-yili Assur imperiyisi tərripidin yimirilip, həlqi Assurqə sürgün qilindi. Jənubiy padixahliq miladiyadin ilgiri 586-yili Babil imperiyisi tərripidin yimirilip, həlqi Babil (həzirki Irak)qə sürgün qilindi. Huda Yərəmiyə pəyqəmbər arqilik öz həlqining bir küni Isra'iliyəgə qaytip kelidiqanliqıqə wədə qilqanidi. Miladiyadin ilgiri 539-yili Persiyə padixahı Korəx Babil imperiyisini boysundurdi. Uning zemini Isra'iliyəning sabiq ikki padixahliqini öz iqigə aldi.

Persiyə padixahı Korəx zamanisida sürgünlərnin öz yurtıqə qaytixıqə pərman qüxürüldi. Miladiyadin ilgiri 538-yili Isra'illar Yəhudiyəgə qaytip kəldi. Miladiyadin ilgiri 537-yili ibadəthana qurbanliq supisi bina qilindi. Miladiyadin ilgiri 536-yili ibadəthanini qaytidin qurux baxlandi. Bu Yəhudiyədiki baxqə həlqlər tərripidin tosqunluqqa uqridi. Xu wəjidin altə yil dawamlaxqan ibadəthana quruluxi tohtap qaldi. Biraq on yildin keyin Dari'os padixah hakimiyət tutqanda, quruluş yənə dawam ətti. Miladiyadin ilgiri 516-yili ibadəthana qurup qiqildi.

58 yildin keyin Əzra Yerusalemqə qaytip kelip, nurqun Yəhudiylarning yərlik həlqlərdin hotun elip Hudaning əmrigə ita'ət qilmıqanliqidin həwər tapti. Bundaq ix Isra'illarning ikki padixahliqini butpərəslikkə baxlap, nətijidə elini wəyran qilip, həlqini sürgüngə tutup bərgən gunahlardin biri idi. Əzra rohaniy Hudaning qəzipining qayta kelixidin qorqup, bu məsilini bir tərəp qilixqə urundi.

Kitabhan 4-babtiki məzmunning yilnamə tərtpi boyiqə bolmiqanliqini

hes qilidu. 4-babning 1-ayitidin 5-ayitigiqə bolqan məzmunda yərlik həklər ibadəthanining quruluşıqə toskunlik qilidu. 4-babning 6-ayitidin 23-ayitigiqə bolqan məzmunda bolsa, yərlik həklər Yerusalem sepil quruluşıqə toskunlik qilidu. Bu wəqələr təhminən yüz yildin keyin yüz beridu. 4-bab 24-ayəttə ibadəthana quruluşı toqrisidiki wəqəlik qaytidin bayan qilinidu.

Əzra qismida Huda padixahlarning qəlbini yumxitip, Isra'illərşə yardım qildurqan. Xuning bilən birgə Huda ularning ibadəthanini quruwatqan məzgilidə qiyinqiliklarning yüz berixigə yol qoyqan. Buningdin kixilər rəqibi təhdit seliwatqan məzgildimu Hudaşə ita'ət qilixni wə etiqadta mustəhkəm turuxni əginiwalalaydu. Ibadəthanini qaytidin qurux bolsa Isra'il həlkining yengibaxtin bax kətürüp qikixidur.

Tezis:

1. Sürgünlərnin birinqi türkümlük yurtıqə qaytixi (1-, 2-bablar)
2. Ibadəthanin yengibaxtin bina qilinixi (3-babtın 6-babqıqə)
3. Əzranin sürgünlərnin ikkinqi türkümlük yurtıqə qaytixıqə yitəqilik qilixi (7-, 8-bablar)
4. Isra'illərnin yərlik həlq bilən nikaqlinix məsilisi (9-, 10-bablar)

Əzra

Korəx padixahning Yəhudilarning öz yurtioğa kaytixioğa pərman qüxürüxi

¹ Persiyə padixahi Korəx təhtkə olturoqan 1-yili® Pərwərdigar Yərəmiya pəyoqəmbər arkilik eytkan sözlirini əməlgə axurdi. Huda Korəx padixahning diliqə selip, bir pərman qüxürgüzdi. Padixah uni kəqəzgzə pütüp, padixahlikining həmmə yerigə tarkatti.

² «Bu Persiyə padixahining eytkanliridur: ‘Pərwərdigar, yəni əxi’əladiki Huda pütün yər yüzidiki padixahliklarni manga ata kildi. U meni Yəhudiyəning Yerusalem xəhiridə əzigə atap bir ibadəthana kuruxka təyinlidi. ³ Pərwərdigarning öz həlki boləqan silər Isra’illar Yəhudiyəning Yerusalem xəhirigə berip, Pərwərdigarning, yəni əjdadliringlar etikad kilip kəlgən Hudaning ibadəthanisini kayta bina kilinglar. Huda Yerusalemdidur, u silərgə yar boləjay! ⁴ Məyli kəyərdə bolsun, sürgünlər arisida Yerusaleməyə kaytmaqqi boləqanlar bolsa, ularəyə qolum-qoxniliri yardım kilip, altun-kümüx, mal-mülük wə mal-waran bərsun. Uningdin baxka, Hudaning Yerusalemdiki

---

® Korəx padixah miladiyədin ilgiri 539-yili təhtkə olturoqan.

Əzra

ibadəthanisioja halis hədiyələri sunsun. »»

⁵ Xuningdin keyin, Huda dillirioja salojan ixni orundax üçün Yəhuda wə Binyamin kəbilirining baxlikliri, rohaniylar wə Lawiylar Yerusalemoja berip, Pərwərdigarning ibadəthanisini kaytidin bina kilixka təyyarlandi. ⁶ Barlik kolom-koxnilar ularoja yardəm berip, altun-kümux kaqilar, mal-mülük, mal-waran wə kimmətlik nərsilərdin baxka yənə ibadəthana üçün halis hədiyiləri sundi. ⁷ Korəx padixah ularoja sabik padixah Nibukadnəzər Yerusalemdiki ibadəthanidin olja elip öz buthanisioja koyoqan kaqa-kuqilarni kayturup bərdi. ⁸ Persiyə padixahi Korəx həzinə wəziri Mitridatni bu kaqa-kuqilarni kayturup berixkə məsul kildi. Mitridat Yəhudiyəgə kaytidiojan sürgünlərnin baxliki Xəbbassarəja ularni sanap etküzüp bərdi. ⁹ Ularning tizimlik təwəndikiqə:

30 danə altun das

1000 danə kümux das

29 danə kümux əswablar

¹⁰ 30 danə altun kaqa

410 danə kümux kaqa

1000 danə baxka hil kaqa-kuqa

¹¹ Həmmisi bolup 5400 danə altun-kümux kaqa-kuqa boldi. Sürgünlər Babildin Yerusalemoja kaytip kəlgəndə, Xəbbassar bu kaqa-kuqilarni birgə elip kəldi.

2-bab

Kaytip kəlgüqilərnin tizimlik

¹ Təwəndikilər Babildiki əsirdin kaytkan Yəhudiy sürgünlirinin tizimlikidir. Nibukadnəzər padixah burun ularni əsir kilip Babiləja palioqanidi. Birak hazir ular öz yurti Yəhudiyəning Yerusalemlə baxka jaylirioja kaytip kəldi. ² Zirubbabəl, Yexuwa, Nəhəmiya, Siraya, Ri'elaya, Mordikay, Bilxan, Mispar, Bigway, Rihum wə Ba'analar ularoja yetəqilik kilip kayturup kəldi. Sürgündin kaytkan Isra'il ərlirinin sani təwəndikiqə:

- ³ Par'ox jəmətidin 2172 kixi
⁴ Xifatya jəmətidin 372 kixi
⁵ Arah jəmətidin 775 kixi
⁶ Pahat-mo'ab jəmətidin (Yexuwa wə Yo'abning əwladliri) 2812 kixi
⁷ Elam jəmətidin 1254 kixi
⁸ Zattu jəmətidin 945 kixi
⁹ Zakkay jəmətidin 760 kixi
¹⁰ Bani jəmətidin 642 kixi
¹¹ Bebay jəmətidin 623 kixi
¹² Azgad jəmətidin 1222 kixi
¹³ Adonikam jəmətidin 666 kixi
¹⁴ Bigway jəmətidin 2056 kixi
¹⁵ Adin jəmətidin 454 kixi
¹⁶ Ater jəmətidin (Hizkiyaning əwladliri) 98 kixi
¹⁷ Bezay jəmətidin 323 kixi
¹⁸ Yora jəmətidin 112 kixi
¹⁹ Haxum jəmətidin 223 kixi
²⁰ Gibbar jəmətidin 95 kix
²¹ Bəytləhəmlıklərdin 123 kixi
²² Nitofalıklərdin 56 kixi
²³ Anatotluklərdin 128 kixi
²⁴ Azmawətlıklərdin 42 kixi
²⁵ Kiriya-yi'arim, Kifira wə Bə'ərotluklərdin 743 kixi
²⁶ Ramaḥ wə Gəbalıklərdin 621 kixi
²⁷ Mikmasliklərdin 122 kixi
²⁸ Bəytəl wə Ayliklərdin 223 kixi
²⁹ Niboluklərdin 52 kixi
³⁰ Magbixliklərdin 156 kixi
³¹ Elamliklərdin 1254 kixi
³² Harimliklərdin 320 kixi
³³ Lod, Hadid wə Onoluklərdin 725 kixi
³⁴ Erihalıklərdin 345 kixi
³⁵ Sina'alıklərdin 3630 kixi.
- ³⁶ Rohaniylərdin:
 Yidaya jəmətidin (Yexuwaning əwladliri) 973 kixi
³⁷ Immer jəmətidin 1052 kixi

³⁸ Paxhur jəmətidin 1247 kixi

³⁹ Harim jəmətidin 1017 kixi.

⁴⁰ Lawiylardin:

Yexuwa wə Qadmi'el jəmətidin (Hədawya əwladliri) 74 kixi

⁴¹ ibadəthana munajatqiliri: Asaf jəmətigə təwə 128 kixi

⁴² ibadəthana dərwaziwənliri: Xallum, Ater, Talmon, Akkub, Hatita wə Xobay jəmətlirigə təwə 139 kixi.

⁴³ Ibadəthana xizmətkarlırining jəmətidin:

Ziha, Hasufa, Tabbə'ot,

⁴⁴ Keros, Si'aha, Padon,

⁴⁵ Libana, Hagaba, Akkub,

⁴⁶ Hagab, Xalmay, Hanan,

⁴⁷ Giddel, Gahar, Ri'aya,

⁴⁸ Rizin, Nikoda, Gazzam,

⁴⁹ Uzza, Paseyah, Besay,

⁵⁰ Asnah, Mi'unim, Nifusim,

⁵¹ Bakbuk, Həkufa, Harhur,

⁵² Bazlut, Mihida, Harxa,

⁵³ Barkos, Sisira, Təmah,

⁵⁴ Niziyah wə Hatifalar.

⁵⁵ Sulayman padixah xizmətkarlırining jəmətidin:

Sotay, Həsofərət, Piruda,

⁵⁶ Yalah, Darkon, Giddel,

⁵⁷ Xifatya, Hattil, Pokərət-həzzibayim wə amilar.

⁵⁸ Ibadəthana xizmətkarliri wə Sulayman padixah xizmətkarlırining əwladlıridin kaytip kəlgənlərnin sani jəm'iy 392 kixi.

⁵⁹ Telməlah, Telharxa, Kirub, Addan wə Immer degən jaylardin kəlgən bir top kixilər əzlırining Isra'il əwladı ikənlikini ispatlıyalmidi. ⁶⁰ Bu kixilər Dilaya, Tobiya wə Nikoda jəmətliridin bolup, jəm'iy 652 kixi idi.

⁶¹ Habayya, Həkkoz wə Barzillay degən üç rohaniy jəmətimu kaytip kəlgən bolup, Barzillay Gil'adlık Barzillayning bir kızıoqa öylinip, uning familisini ixlətkənidi. ⁶² Bu rohaniylar nəsbənamiliridin jəmət namlirini tapalmidi. Xunga ular napak hesablinip, rohaniylar kataridin orun alalmidi. ⁶³ Yəhudiylarning baxlıki ularoşa «urim» wə «tummim»ni^⑨

---

⑨ Kəp tərəplimilik izdinixlərgə asaslanoqanda, bu Hudaning iradisini bilix üçün

ixlitip, Hudaning iradisini bilələydiqan rohaniy kəlgüqə, Hudaqə ataloqan yeməklilərnin rohaniylarqə tegixlikini yeməslilikini buyrudi.

⁶⁴ Yəhudiyəgə kaytip kəlgənlərnin omumiy sani 42,360 kixi boldi.

⁶⁵ Sanalmay qaloqanlardin 7337 ər-ayal hizmətkar, 200 ər-ayal nahxiqi wə ⁶⁶ ularning 736 at, 245 keqir, ⁶⁷ 435 tögə wə 6720 exikimu bar idi.

⁶⁸ Bu sürgünlər Pərwərdigarning Yerusalemdiki ibadəthanisioqə yetip kəlgəndə, bəzi jəmət baxlikliri ibadəthanini əsli orniqə kaytidin bina kilixkə halis hədiyilərnə təkdin kildi. ⁶⁹ Ular imkaniyitining yetixiqə jəm'iy 61,000 altun tənggə, 3000 kilo kümüx wə 100 qur rohaniy tonini i'anə kildi.

⁷⁰ Rohaniylar, Lawiylar, munajatqilar, ibadəthana dərwaziwənliri, ibadəthana hizmətkarliri wə bir kism kixilər Yerusalem ətrapiqə olturaklaxti. Qaloqanlar bolsa əz yurtliriqə jaylaxti.

3-bab

Ibadəthana supisining kaytidin yasilixi

¹ Küz pəslining^① dəsləpki məzgilidə Isra'illar əz yurtliriqə orunlixip bolqandin keyin, ular bir niyət bir məqsəttə Yerusalemoqə jəm boldi.

² Yozadakning oqli Yexuwa bilən uning hizmətdax rohaniyliri wə Xi'altelning oqli Zirubbabəl bilən uning tuşkanliri Isra'illar etikad kilip kəlgən Hudaning kurbanlik supisini yasaxkə baxlidi. Ular uni Hudaning yekin adimi Musa pəyqəmbərgə qüxürülgən Təwrat kanunidiki yolyuruklarqə bina'ən köydürmə kurbanlik kilix orni məqsitidə saldi.

³ Ular yərlik həlktin kərkəsimu, yənila kurbanlik supisini əsli orniqə kaytidin kurup qikti. Xuningdin keyin ular səhərlik wə kəqlik köydürmə kurbanliklirini uningda kilixkə baxlidi.

⁴ Ular Təwrat kanunioqə bina'ən kəpə tikix həyti kilip, hər küni tegixlik köydürmə kurbanlikni kildi. ⁵ Uningdin baxkə ular yənə kündilik, yengi ay wə Pərwərdigar bekitkən həytlarda kilixkə tegixlik köydürmə kurbanliklarni kilixkə baxlidi. Xuningdək ular Pərwərdigarqə halis

---

taxlinidioqan mukəddəs qək boluxi mumkin. «urim»ning Ibraniy tilidiki mənisi «karəqax», bu yərdə «bolmaydu» degən mənidə boluxi mumkin. «tummim»ning Ibraniy tilidiki mənisi «təltəküs», bu yərdə «bolidu» degən mənidə boluxi mumkin.

^① Yəhudiylarning kalendari boyiqə küz pəsli 7-ayda baxlinidu. Kəpə tikix həyti 7-ayning 15-kunigə toqra kelidu.

hədiyilirini təqdim kildi. ⁶ Rohaniylar kəpə tikix heytidin on bəx kün burun Pərwərdigarəja atap köydürmə kurbanlıq kilixka baxlıdi. Bu ibadəthanining uli tehi koyulup bolmiojan wakıt idi.

Ibadəthanining kaytidin kuruluxi

⁷ Xuningdin keyin həlk taxqi wə yaşaqqilarni yallap, Tirlıklar wə Sidonluklarıning kedir yaşaqlirioja yemək-ıqmək wə zəytun yeojini tegixti. Bu yaşaqlar dengiz arkilik Liwandin Jaffa xəhirigə elip kelindi. Bu ix persiyə padixahi Korəxning ruhsiti bilən boldi.

⁸ Həlk sürgündin Yerusalemoja kaytip kəlgəndin keyinki ikkinqi ətiyazning otturilirida, Hudaning ibadəthanisining kuruluxi baxlinip kətti. Bu hizmətkə Xi'altelning oqlı Zirubbabəl, Yozadakning oqlı Yexuwa həm baxka rohaniylar, Lawiylar wə kaytip kəlgənlərninğ həmmisi katnaxti. Lawiylarıning yegirmə yaxtin yukuriliri ibadəthanining kaytidin kurulux ixlirini nazarət kilixka təyinləndi.

⁹ Yexuwa bilən uning oqulliri wə ər kerindaxliri, Qadmi'el wə uning oqulliri (həmmisi Hədawyaning əwladliri) ibadəthanida ixləwatkan ixqilar üstidin nazarət kildi. Lawiylardin boləjan Henadadning ər jəmətlirimu ularəja yardəmləxti.

¹⁰ Ular ibadəthanining ulini koyup boləjanda, rohaniylar tonlirini kiyip, kanaylarni tutup, hər kaysisi əz orunlirida turuxti. Lawiylardin boləjan Asafning əwladliri janglarni tutup turuxti. Ular Isra'iliyəning sabik padixahi Dawutning kərsətkinidək Pərwərdigarni mədhıyəlidi. ¹¹ Ular mədhıyə wə minnətdarlıq bilən Pərwərdigarəja atap eytixixlarni ötküzüp:

«Pərwərdigar xapa'ətlıktur!

Isra'iliyəgə boləjan mehır-muhəbbiti mənggölüktur!» deyixti.

Andin barlık həlk ünlük warkirap Pərwərdigarəja mədhıyilər okuxti. Qünki ibadəthanining uli koyulup boləjanidi. ¹² Lekin burunki ibadəthanini əz kəzi bilən kərgən nuroqun yaxanojan rohaniylar, Lawiylar wə jəmət baxlıkliri hazirki koyulojan ulni kərup, azablinip ün selip yioqliwətti. Baxkilar bolsa kiykas qikirip təntənə kilixti. ¹³ Bu sadalar pələkkə yətkənliktin, heqkim təntənə sadasi bilən yioja-zar awazini pərk etəlməytti. Awazlar yirak jaylardin anglinip turatti.

4-bab

Ibadəthanining quruluşioja toskunluk kilinixi

¹ Yəhuda və Binyamin kəbililirining rəqibləri sürgündin qayıt kəlgənlərinin Pərwərdigar, yəni İsrail etika qilip kəlgən Hudaqja ataloqan ibadəthanini qaytidin bina qiliwatqanlikini anglidi. ² Xuning bilən ular Zirubbabəl bilən jəmət baxliklirining aldiqja berip:

– İbadəthanini kurux hizmitinglarqja bizmu qatnixayli! Bizmu silər etika qilidiqjan Hudaqja ibadət qilimiz. Assur padixahi Esarhaddon bizni bu yərgə elip kəlgəndin buyan, dawamlıq Hudaqja ataq kurbanlik qilip keliwatimiz. – deyixti.

³ Zirubbabəl, Yexuwa və jəmət baxlikliri ularqja:

– Silər Hudaqjimizqja atiqjan bu ibadəthanini bina qilixka arilixalmaysilər! Persiyə padixahi Korəxning buyruqioja bina'ən özimiz əjdadirimiz etika qilip kəlgən Hudaqja, yəni Pərwərdigarqja ataq uni kurup qikimiz! – dedi.

⁴ Xuning bilən yərlik həlk Yəhudiylarni na'ümidətə qoyuxka tirixip, ularni kərkutup kuruluqxka dəhli yətküzdi. ⁵ Ular yənə yərlik əməldarlarqja para berip, ularqja toskunluk qildi. Bu ix Persiyə padixahliri Korəxtin taki Dari'oskiqə dawamlaxti.

Yəhudiylarqja boləjan keyinki toskunluk

⁶ Nuroqun yillardin keyin^②, Ahaxwerox padixah hakimiyət yürgüzüxkə baxliqanda, Yəhudiyə və Yerusalemlə həkining rəqibləri ular üstidin ərz qilip məktup sundi.

⁷ Yillar ötüp Artaxasti padixah hakimiyət yürgüzüwatqanda, Bixlam, Mitridat, Tabi'al və baxka əməldarlar Persiyə padixahioja məktup yazdi. Bu məktup Aramiy tilida yeziloqan bolup, padixahka tərijimə qilip sunuldi.

⁸ Rihum komandan və Ximxay pütükqimu Yerusalemləning əhwali toqrisida Artaxasti padixahka məktup yazdi. ⁹ Məktupni təwəndiki adəmlər pütəkənidi: Rihum komandan, Ximxay pütükqi, ularning baxka hizmətdax əməldarliri, sotqılar, yərlik əməldarlar, Parslar, Ərəklilər, Babilliklər və Elamdiki Suza xəhiridin kəqüp kəlgənlər, ¹⁰ uluq və

---

^② Yokurida tiləje elinoqan 6-ayəttin 23-ayətikiqə boləjan məzmun təhminən yüz yildin keyinki Yerusalemlə xəhər sepilining bina qilinixidiki toskunlukni kərsitidu.

xanlıq Osnappar padixah tərəpidin yurtdin sürgün kəlinip, Samariyəning xəhərliridə wə Firat dəryasining qərbidiki baxka jaylarda yaxıoğan həklər. ¹¹ Məktupning məzmuni mundak:

«Artaxasti padixahka, Firat dəryasining qərbidiki hizmətkarlıridin salam! ¹² Aliyliriqə xuni məlum kəlimizki, aliyliri tərəpidin bu yakka kelip, Yerusalemda turuwatқан Yəhudiylar rəzillikkə wə topilangoğa toloğan u xəhəni kəytidin kərməktə. Ular sepil ulini remont kəlip, sepillarni bina kəlməktə. ¹³ I aliyliri! Bu xəhər kərulup, sepilliri yasılıp bolsa, u kixilər hər hil alwan-yasaqlarni təliməydu-də, aliylirining həzinişigə kiridiğan kərim kəmiyip ketidu. ¹⁴ Biz silining tuzlırini yəp kəlgən puqralar, aliyliri namioğa daq kəltürəxni hərgiz halimaymiz. Xu wəjidin bu ixni əzlırigə məlum kilduk. ¹⁵ Aliylirining sabik padixahlarıning təzkirilirini izdinip bəxinişini soraymiz. Xundak boləğanda, bu xəhəning topilangoğa toloğanlikini, padixahların wə əlkişəni parakəndə kəlip kəlgənlikini kərələydila. Bu xəhərdə kədimdin bəri kəzoğılang bolup kəlgən, xunga xəhər gumran kəliñoğan. ¹⁶ Aliylirining səmişigə xuni salimizki, əgər bu xəhər kəytidin bina kəlinip sepilliri pütşə, aliyliri Firat dəryasining qərbidiki əlkişigə igidarqilik kəlməy kəlidila.»

¹⁷ Padixah jawabən mundak dedi:

«Rihum kəmandan, Ximxay pütükqi wə siləning Samariyə həm Firat dəryasining qərbidiki əlkidə turoşuqi baxka hizmətdax əməldarlıringlarəğa salam! ¹⁸ Silər sunəğan məktupni tərijimə kildurup okuttum. ¹⁹ Təxürüp kərxkə əmr kəloğanidim. Dərwəkə, Yerusalemining kədimdin buyan padixahlarəğa kərxiliklarni kəlip kəlgənlikini baykidim. U xəhər topilang wə kəzoğılangəğa toloğanikən. ²⁰ Kədrətlik padixahlar u yərdə yaxıoğan wə Firat dəryasining qərbidiki pütün əlkişini sorioğan həm ulardin hər hil alwan-yasaqlarni elip kəlgənikən. ²¹ Xunga silər buyruk qəxürüp taki mən əmr kəloşuqə, u xəhəning kəytidin bina kəlinixini toşunglar. ²² Eoşir ziyanəğa uqrimaslikim üqün, bu ixka səl kərimanglar!»

²³ Rihum, Ximxay pütükqi wə ularning hizmətdaxliri Artaxxasti padixahning jawab hetini anglap, dərhal Yerusalemoğa berip qoral küqi bilən Yəhudiylarni ix tohtitixka məjbur kildi.

Ibadəthana quruluşining yənə kaytidin baxlinixi

²⁴ Hudaning Yerusalemdiki ibadəthanisini kaytidin bina kilix quruluşi tohtap kəloqanidi. Bu əhwal Persiyə padixahi Dari'os hakimiyitining 2-yiloiqə dawamlaxti.

5-bab

¹ U qaşda Həgay pəyoqəmbər həm Iddoning oşli Zikiriya pəyoqəmbər Isra'illar etiqad kilip kəlgən həm ularoğa yar boləjan Hudaning nami bilən Yəhudiye wə Yerusalemda turidiəjan Yəhudiylaroğa Hudaning wəhiylirini yətküzüxkə baxliəjanidi. ² Xi'altelning oşli Zirubbabəl wə Yozadakning oşli Yexuwa Yerusalemdiki ibadəthanini bina kilixni yənə kaytidin baxlidi. Uxbu ikki pəyoqəmbər ular bilən billə bolup, yardəmdə boldi.

³ Firat dəryasining şərbidiki əlkining baxliki Tattinay, Xitar-bozinay wə baxka hizmətdax əməldarlar xu waqıtta Yerusalemoğa kelip ulardin:
– Silərgə bu ibadəthanini bina kilixka wə tamlarni kopuruxka kim ruhsət bərdi? – dəp soridi.

⁴ Ular yənə ibadəthana quruluşidiki lərnəning isimlirini soridi. ⁵ Ləkin Hudaning nəziri Isra'illarning aqsakallirida boləjanliki üqün, pars əməldarliri Dari'os padixahka məktup tutup jawab aloşuqə, ularning quruluş ixini tosmidi.

Tattinaylarning padixahka tutkan məktupi

⁶ Firat dəryasining şərbidiki əlkining baxliki Tattinay, Xitar-bozinay wə hizmətdax əməldarlarınəning padixahka tutkan məktupi mundak idi:

⁷ «dari'os padixah aliylirioğa salam!

⁸ Aliylirioğa xuni məlum kilimizki, biz Yəhudiye rayoniəğa berip, uluə Hudaning ibadəthanisining kaytidin bina kiliniwatqanliqini kərdük. Bu ibadəthana koram taxlar bilən yasiliwetiptu wə tamlirining iqigə qong limlar koyuluptu. Bu quruluş nahayiti əstayidillik bilən onguxluk ketiwetiptu. ⁹ Biz

aqsakallardin ibadəthanini kaytidin bina kilix wə tamlirini püttürüxkə kim ruhsət bərgənlikini soriduk. ¹⁰ Aliylirioğa bu hizmətkə yitəqilix kiləuqilarning kim ikənlikini məlum kilix üqün ularning isimlirini soriduk. ¹¹ Ular jawabən:

‘biz pütün aləmning igisi boləjan Hudaning bəndilirimiz. Biz hazır kaytidin bina kiliwatқан ibadəthanini nuroşun yillar ilgiri Isra'iliyəning bir küqlük padixahı kurup qıqқан. ¹² Əjdadlirimiz əxi'ələdiki Hudaning oşəzipini kozəqap koyəjanlıqtin, Huda ularni Kaldanlarning padixahı, yəni Babilning sabıq padixahı Nibukadnəzərning kolioğa qüxürüp bərdi. Padixah bu ibadəthanini wəyran kilip, həlkni Babilə sürgün kildi. ¹³ Ləkin Babil padixahı Korəxning birinqi yili məzkur ibadəthanining kaytidin bina kilinix buyruki qüxürüldi. ¹⁴ Korəx padixah hətta Nibukadnəzər padixah Yerusalemdiki ibadəthanidin olja elip Babildiki buthaniəğa koyəjan altun-kümüxtin yasalojan kaqa-kuqilarni Xəbassar isimlik bir kixigə kayturup bərdi. Korəx padixah uni Yəhudiyəgə baxlık kilip təyinligənidi.

¹⁵ Padixah uningə bu kaqa-kuqilarni Yerusalemdiki ibadəthaniəğa aləqə ketixni həmdə ibadəthanini əsli ornioğa kaytidin bina kilip qıqixni buyrudi. ¹⁶ Xunga Xəbassar kaytip kelip, Yerusalemdiki ibadəthanining ulini ornatti. Qurulux xu qaədin tartip haziroqıqə dawamlaxmaqta wə tehi pütmidi.’ dedi.

¹⁷ Xuning üqün aliyliri toşra kərsilə, Babilning orda təzkirisini izdinip bakkayla. Korəx padixahning Yerusalemdiki məzkur ibadəthanini kaytidin bina kilix toşrisida buyruk qüxürgən-qüxürmigənlikini eniklap kərgəyla. Andin bizgə bu ixni kəndak bir tərəp kilix toşrulux yolyoruk bərgəyla.»

6-bab

Dari'os padixahning pərmanı

¹ Xuning bilən Dari'os padixah Babildiki arhiphanini təxürüp qıqixni buyrudi. ² Midiya əlkisining Ahmita xəhiridiki ordidin bir kədimiy oralma kolyazma tepildi. Uningda mundaq pütülgənidi:

«Yarlik:

³ Korəx padixah təhtkə olturoqan birinçi yili Yerusalemdiki ibadəthana toşruluk pərman qüxürdi. Ibadəthana Yəhudiylar kurbanlik sunidioqan əsli orniqə kaytidin kurup qikilsun. Məzkur ibadəthanining egizliki yigirmə yəttə metir, kəngliki yigirmə yəttə metir bolsun. ⁴ Tamliri hər üq kəwət taxning üstigə bir kəwət yaqjaq koyulup yasalsun. Pütin hirajiti orda həzinsidin ajritilsun. ⁵ Nibukadnəzər padixah Yerusalemdiki ibadəthanidin Babilqə elip kəlgən altun-kümüxtin yasaloqan kaqa-kuqilar əslidiki ibadəthanoqə kayturulup, orniqə koyulsun.»

⁶ Xunga, padixah Dari'os mundak jawab kayturdi:

«Firat dəryasining qərbidiki əlkining baxliki Tattinay, Xitar-bozinay wə bu əlkining hizmətdax əməldarlıriqə: ‘silər ibadəthanoqə yekinlaxmanglar. ⁷ Ibadəthana kuruluxioqə arilaxmanglar. Yəhüdiyəning baxliki bilən Yəhüdiylarning aqsakalliri ibadəthanini əsli orniqə kaytidin bina kilsun.

⁸ Mən silərnin ularqə yardəmdə boluxunglarni buyruymən. Kurulux tohtap qalmasıliki üqün, ularning pütin hirajiti Firat dəryasining qərbidiki əlkining orda həzinsigə kiridioqan alwan-yasak kirimidin keqiktürməy ajritilsun. ⁹ Silər Yerusalemdiki rohaniylarning ərxiləladiki Hudaqə köydürmə kurbanlik sunuxi üqün ularqə nemə kerək bolsa xuni, yəni torpaq, koqkar wə paklanlarni beringlar həmdə ular tələp kiləjan buqday, tuz, xarab wə zəytun yaqliridin tartip həmmiini hər küni üzüldürməy təminlənglar. ¹⁰ Xundak boləqanda, ular ərxiləladiki Hudani hursən kilidioqan kurbanliklarni sunup, Hudaning manga wə oqulliriməqə bəht ata kilixioqə du'a kilalaydu.

¹¹ Yənə xundak buyruymənki: kimki pərmanimoqə əzgərtix kirgüzsə, uning əyining bir limi suqurup elinip, u adəm tikləngən liməqə sanjip koyulsun, əyi əhlət dəwisigə aylansun. ¹² Əgər birər padixah yaki pukra bu pərmanoqə əzgərtix kirgüzsə, məzkur ibadəthanini wəyran kiliwətməkqi bolsa, əz namini uluqlaxka Yerusalemnini tallioqan Huda uni ursun.

Məzkur pərmanni mənki Dari'os jakarlidi, səzsiz ijra kilinsun!»

Ibadəthanining Hudaqə beqixlinixi

¹³ Xuning bilən Firat dəryasining qərbidiki əlkining baxliki Tattinay,

Xitar-bozinay wə ularning hizmətdax əməldarliri, padixahning pərmanini səzsiz ijra kildi. ¹⁴ Həgay pəyoqəmbər wə Iddoning oşli Zikiriya pəyoqəmbərnin wəhiy yətküzüxi bilən Yəhudiylarning aksakalliri ibadəthana quruluşini ilgiri sürdi. Ular Isra'illar etikad kiliş kəlgən Hudaning əmrigə bina'ən Persiyə padixahliri Korəx, Dari'os wə Artaxastining pərmanliri boyiqə ibadəthanini bina kilişni tamamlidi.

¹⁵ Dari'os padixah həkimiyyatining 6-yili adar eyining 3-küni^③ ibadəthanining quruluşu tələküs tamam boldi.

¹⁶ Isra'il həlki, jümlidin rohaniylar, Lawiylar wə kəloqan sürgünlər ibadəthanini Hudaqə beoşixlax murasimini xad-huramlıq iqidə ötküzdi.

¹⁷ Ular bu murasimda 100 tuyak torpak, 200 tuyak qoşqar wə 400 tuyak paklan qurbanlıq kildi, yənə 12 tekini Isra'iliyoning 12 kəbilisi üqün gunah kəqürülux qurbanlıq kildi. ¹⁸ Musa pəyoqəmbər arkilik qüxürülgən Təwrattiki yazmilarqə bina'ən rohaniylar bilən Lawiylar öz jama'ətqiliki boyiqə Yerusalemdiki ibadəthanida nəwətqilik bilən Hudaning hizmitini kilişkə təxkilləndi.

Ətüş ketix heyting ötküzülüxi

¹⁹ 1-ayning 14-küni^④ sürgündin kaytip kəlgənlər ətüş ketix heytingi ötküzdi. ²⁰ Pütin rohaniylar wə Lawiylar əzlirini paklidi. Ular paklinip, barlıq sürgünlər, hizmətdax rohaniylar wə əzliri üqün ətüş ketix heytingi melini boşuzlidi. ²¹ Sürgündin kaytip kəlgən Isra'illar wə napak yolini taxlap Pərwərdigar, yəni Isra'illar etikad kiliş kəlgən Hudaqə ibadət kilidiqan xu yərdiki Yəhudiyy əməslərmu bu qurbanlıq bilən oşizalandi. ²² Andin ular petir nan heytingi xad-huramlıq iqidə yəttə kün ötküzdi. Pərwərdigar ularni xadlikkə qəmdürgənidi, qünki u Assur padixahining dilini yumxitip, Isra'illar etikad kiliş kəlgən Hudaning ibadəthanisini kaytidin bina kilişni kollatquzoqanidi.

③ Həzirki zaman kalendari boyiqə miladiyədin ilgiri 516 yili 12-martkə toşra kelidu.

④ Bu Yəhudiyy kalendari boyiqə bolup, həzirki zaman kalendari boyiqə 4-ayning 21-künişə toşra kelidu.

Əzra

7-bab

Əzraning Yerusalemoğa yetip kelixi

¹ Nuroqun yillardin keyin Persiyə padixahi Artahxasti məzgilidə Əzra isimlik bir rohaniy etkən bolup, u Sirayaning oqli, Siraya Azaryaning oqli, Azarya Hilkiyaning oqli, ² Hilkiya Xallumning oqli, Xallum Zadokning oqli, Zadok Ahitubning oqli, ³ Ahitub Amaryaning oqli, Amarya Azaryaning oqli, Azarya Mirayotning oqli, ⁴ Mirayot Zirahyaning oqli, Zirahya Uzzining oqli, Uzzi Bukking oqli, ⁵ Bukki Abixuwaning oqli, Abixuwa Pinihasning oqli, Pinihas Əl'azarning oqli, Əl'azar bolsa tunji bax rohaniy Hərarning oqli idi. ⁶ Babildin ayrilqan Təwrat ustazi Əzra, Pərwərdigar, yəni Isra'illar etikađ kilip kəlgən Huda Musa pəyoqəmbərgə qüxürgən Təwrat qanunida kamalətkə yətkənidi. Əzra padixahtin nemini tələp kilsa, padixah xuni orundap berətti, qünki Pərwərdigar, yəni u etikađ kilip kəlgən Huda uningə yar boləjanidi.

⁷ Artahxasti padixahning yəttinqi yili Əzra bir top Isra'illarni Yerusalemoğa elip kəldi. Bu kixilər arisida rohaniylar, Lawiylar, ibadəthana munajatqiliri, dərwaziwənliri wə hizmətkarlıri bar idi.

⁸⁻⁹ Ular Artahxasti padixahning 7-yili, 1-ayning 1-küni⁵ Babildin yolə qikti. Huda Əzrağa yar-yələk boləjanliktin, ular 5-ayning 1-küni⁶ Yerusalemoğa yetip kəldi. ¹⁰ Əzra Pərwərdigarning Təwrat qanunini əginixkə, ijra kilixkə wə bu qanunning qə'idə-nizamlirini Isra'illaroğa əgitixkə əzini beqixliqanidi.

Artahxasti padixahning Əzrağa yazəjan məktupi

¹¹ Artahxasti padixah Isra'illaroğa qüxürgən Pərwərdigarning əmr-pərmanlırini pixxik bilidəjan Təwrat ustazi Əzra rohaniyoğa uxbu məktupni tutti.

¹² «Mənki xahlarning xahi Artahxastidin ərxilədiki Hudaning qanunining ustazi Əzra rohaniyoğa salam!

¹³ Padixahlikimda yaxawatqan Isra'il həlki jümlidin rohaniylar,

---

⁵ Həzirki zaman kalendari boyiqə miladiyədin burunki 458-yili 4-ayning 8-künigə toqra kelidu.

⁶ Həzirki zaman kalendari boyiqə miladiyədin burunki 458-yili 8-ayning 4-künigə toqra kelidu.

Əzra

Lawiylar wə baxkilaroşa xuni buyruymənki, ular haliojanqə əzliri bilən bir katarıda Yerusalemoşa kaytip kətsə bolidu. ¹⁴ Mən, jümlidin yəttə məslihətgim birliktə əzlrini Yerusalem wə Yəhudiyəgə kaytkan sürgünlərnin siligə hawalə kilinjan Hudaning kanunioşa əməl kilix əhwalini igiləp kelixkə əwəttim. ¹⁵ Mening wə məslihətgilirimning öz razilikimiz bilən təkdim kiloşan altun-kümüxlirini Isra'illar etikad kilip kəlgən wə Yerusalemda boləjan Hudaşa beoşixlioşayla. ¹⁶ Xuningdək, Babil əlksidə yioşiloşan altun-kümüxlər wə Isra'illar həm rohaniylar etikad kilip kəlgən Hudaning Yerusalemdiki ibadəthanioşa sunuloşan halis hədiyilərnə aloşaq kətkəyla. ¹⁷ Bularoşa torpak, koşqar, paklanlarni, jümlidin ular bilən birgə axlik wə xarablarni setiwelip, silər etikad kilip kəlgən Hudaning Yerusalemdiki ibadəthanisining kurbanlik supisida hədiyə kiloşayla. ¹⁸ Əzliri wə kerindaxliri exip qaloşan altun-kümüxlərnə silər etikad kilip kəlgən Hudaning iradisigə asasən muwapik jayoşa ixlətkəyla.

¹⁹ İbadəthanining hizmiti üçün əzlrigə berilgən qaqa-kuqilarni Yerusalem üstidin həkümranlik kiloşan Hudaşa beoşixlioşayla. ²⁰ Buningdin baxka, ibadəthananglaroşa nemə lazim bolsa, orda həzinisidin elip ixlətkəyla.

²¹ Mənki Artaxasti padixah Firat dəryasining oşərbidiki əlkinin barlik həzinə əməldarlırioşa buyruymənki, ərxilədadiki Hudaning kanunini pixxiş bilidioşan Əzra rohaniyning barlik tələplirini tezdin bəja kəltüringlar. ²² Silər 3400 kilo kümüş, 300 taşar buoşday, 2200 kilo xarab, 2200 kilo zəytun yeoşioşiqə təmin etinglar. Tuz qəksiz təminlənsun. ²³ Silər ərxilədadiki Huda öz ibadəthanisi üçün qüxürgən əmrlirininin həmmisini toluk bəja kəltüringlar. Xundak boləşanda, Hudaning oşəzişi manga wə oşulliriməşa qüxməydu. ²⁴ Rohaniylar, Lawiylar, munajatqılar, dərwaziwənlər, hizmətkarlar wə ibadəthanidiki hərşandak baxka hizmətqilərdin alwan-yasak elinmisun.

²⁵ Əzra, Huda ərlirigə ata kiloşan əkil-parasət bilən Firat dəryasining oşərbidiki əlkidə yaxaydioşan həm Hudaning kanunini bilidioşan barlik adəmlərnə idarə kilixkə əməldar wə soşqilarni təyinligəyla. Qanundin sawati yoklarəşa uningdin təlim bərgəyla. ²⁶ Kimki Hudaning kanunioşa yaki padixahlikning kanunioşa boysunmisa, kattik jazoşa tartilsun, oltürülsun, sürgün

Əzra

kilinsun yaki mal-mülki Musadirə kilinsun wə yaki kamakka taxlansun.»

Əzraning Hudani mədhiyəlixi

²⁷ Əzra mundak dedi:

«Pərwərdigar, yəni əjdadlirimiz etikad kilip kəlgən Huda mədhiyələngəy! U Yerusalemdiki öz ibadəthanisini zinnətləxni padixahning diliqə saldi. ²⁸ Huda manga mənggülük mehır-xəpkət kərsitip, meni padixah, uning məslihətqiliri wə barlik nopuzluk əməldarlırining kollixiqə igə kildi. Pərwərdigarim Huda manga yar bolup, manga jasarət bərdi. Xunga mən Isra'illarning yurt baxlırini özüm bilən billə kaytixka yiqdim.»

8-bab

Əzra bilən birgə sürgündin kaytip kəlgənlər

¹ Artaxasti padixah hakimiyət tutkan məzgildə mənki Əzra bilən billə Babildin Yerusalemqə kaytip kəlgən jəmət baxlıqlirining isimliki wə ularning nəsəbnamisi təwəndikiqə:

²⁻³ Pinihas jəmətidin Gerxom

Itamar jəmətidin Daniyal

Dawut jəmətidin Xekanyaning əwladi Hattux

Par'ox jəmətidin Zikiriya bilən Nəsəbnamisi enik bolqan 150 ər

⁴ Pahat-mo'ab jəmətidin Zirahyaning oqli Əlyihə'enay wə 200

ər

⁵ Zattu jəmətidin Yahazi'elning oqli Xekanya wə 300 ər

⁶ Adin jəmətidin Yonatanning oqli Əbid wə 50 ər

⁷ Elam jəmətidin Atalyaning oqli Yixaya wə 70 ər

⁸ Xifatya jəmətidin Mika'ilning oqli Zibadya wə 80 ər

⁹ Yo'ab jəmətidin Yihi'elning oqli Obadya wə 218 ər

¹⁰ Bani jəmətidin Yosifyaning oqli Xilomit wə 160 ər

¹¹ Bebay jəmətidin Bebaying oqli Zikiriya wə 28 ər

¹² Azgad jəmətidin Həkkatan oqli Yohanan wə 110 ər

¹³ Wakqirək kaytip kəlgən Adonikam jəmətidin Əlifələt,

Yi'u'el, Ximaya wə 60 ər

¹⁴ Bigway jəmətidin Utay, Zakkur wə 70 ər.

Əzraning Yerusalemoğa berixi

¹⁵ Mən barlıq həlkni Ahawağa karap akidioğan dəryaning boyioğa jəm kildim wə u yərdə üq kün qarargah kurduk. Mən rohaniylar wə qaloğan həlkni təxürginimdə, Lawiylarning yoklukini baykidim. ¹⁶ Xunga yurt baxliridin Əli'əzər, Ari'el, Ximaya, Əlnatan, Yarib, Əlnatan, Natan, Zikiriya wə Mixullamlarni həm akılanə ustazlardin Yoyarib wə Əlnatanlarni qakirip, ¹⁷ ularni Kasifya degən jaydiki Lawiylarning bexi Iddoning yenioğa əwəttim. Mən ibadəthana hizmətkarliri Iddo wə uning uruq-tuqanliridin, Yerusalemdiki ibadəthanida Hudaning hizmitini kilixka adəm əwətip berixni soridim. ¹⁸ Huda manga yar bolup, bizgə Xerebiya isimlik əkil-idraklik bir kixini əwətti. U Mahli jəmətidin bolğan Lawiylardin idi, uning oqolliri wə ər kerindaxliridin bolup, jəm'iy on səkkiz kixi kəldi. ¹⁹ Ular yənə Mirari jəmətidin Haxabya wə Yixaya həm uning oqulliri wə ər kerindaxliridin yigirmə kixini əwətti. ²⁰ Uningdin baxka, yənə 220 nəpər ibadəthana hizmətkari ketilip kəldi. Bu kixilərnin əjdadlirini Dawut padixah wə uning əməldarliri Lawiylaroğa yardım berixkə təyinligən bolup, ularning isimliri tizimliklə bir-birləp pütülgənidi.

²¹ Ahawa dəryasining boyida mən jama'ətkə roza tutuxni jakarlap, ularning Hudaning huzurida kəmtər bolup, Hudadin biz, balilirimiz wə barlıq mal-mülkimiz üqün bihətər səpər tilidim. ²² Padixahtin səpərdə bizni düxməndin qoqdaxka piyadə wə atlik əskərlərnə sorax mən üqün bir nomus ix idi. Qünki mən padixahka: «Hudayimiz uningə tayanğanlarəğa yar bolidu, lekin uningdin yüz örügənlərgə oğzəb yaqduridu» degənədim. ²³ Xunga biz roza tutup, Hudaning bizni qoqdixioğa du'a kilduk. Huda du'ayimizni ijabət kildi.

²⁴ Rohaniy baxliklar arisidin Xerebiya, Haxabya wə ularning on tuşkinini tallidim. ²⁵ Andin padixah, uning məslihətqi həm əməldarliri wə barlıq Isra'illar ibadəthanoğa təkdin kiləğan altun-kümüx wə qaqa-kuqilarning eoqirlikini tartip ularəğa tapxurdum. ²⁶ Mən tapxuroğan nərsilər təwəndikiqə:

22 tonna kümüx

kümüx qaqa-kuqilar (jəmiy 3400 kilo)

3400 kilo altun

²⁷ 20 danə altun qaqa (8 kilo 400 gram)

2 danə esil, parkirak tuq qaqa (kimmiti altun bilən barawər)

²⁸ Mən ularoşa:

– Silər wə qaqa-kuqilar Pərwərdigarəşa ataloşan. Altun-kümüx bolsa Pərwərdigar, yəni əjdadliringlar etikad kilip kəlgən Hudaəşa beoşxlanəşan halis hədiyidir. ²⁹ Silər Yerusalemdiki ibadəthanining ambarlirioşa yetip barəşuqə, ularəşa yahxi karanglar. Silər rohaniy baxliklar, Lawiylar wə Isra'illarning jəmət baxlikliri aldida eoşirlikini tartip ötküzüp beringlar, – dedim.

³⁰ Xuning bilən rohaniylar həm Lawiylar bu altun-kümüx wə qaqa-kuqilarni Hudayimizning Yerusalemdiki ibadəthanisioşa elip berix wəzipisini tapxuruwalidi.

³¹ Biz 1-ayning 12-küni^⑦ Ahəwa dəryasidin Yerusalemoşa karap yoləşa qiktuk. Səpirimizdə Hudayimiz bizgə yar bolup, bizni düxmən wə karəşqilarning hujumidin saklidi. ³² Yerusalemoşa yetip berip, üq kün dəm alduk. ³³ Tətinqi küni ibadəthanioşa berip, altun-kümüx wə qaqa-kuqilarning eoşirlikini tartip, Uriyaning oşli Miremot rohaniyoşa tapxurup bərduk. Miremot rohaniyning yenida Pinihasning oşli Ə'azar, Lawiylardin Yexuwaning oşli Yozabad wə Binnuyning oşli No'adyadinlar bar idi. ³⁴ Həmmə nərsiləni sanap, tarazidin ötküzüp hatirigə alduk.

³⁵ Kaytip kəlgən Isra'illarning həmmisi əzliri etikad kilip kəlgən Hudaəşa atap köydürmə kurbanliklarni kildi. Ular barlik Isra'illar üqün 12 torpak, tokşan 96 koşkar, 77 paklan wə gunah kəqürülüş kurbanliki üqün 12 tekə kurbanlik kildi. Bu mallarning həmmisi kurbanlik üqün köydürölüp, Pərwərdigarəşa sunuldi. ³⁶ Ular yənə padixah əzlidirigə həwalə kiləşan məktupni Firat dəryasining oşəbidiki əlkə baxlikliri bilən əməldarlarəşa yətküzüp bərdi. Xuning bilən ular Isra'il həlki wə Hudaəşa beoşxlanəşan ibadəthanioşa yərdəmdə boldi.

⑦ Həzirki zaman kalendari boyiqə 4-ayning 19-künigə toşra kelidu.

9-bab

Isra'illarning yərlik həklər bilən nikahlinix məsilisi

¹ Bu ixlər ötüp, bəzi Yəhudiylər əməldarlar manga kelip:

– Bəzi Isra'illar, jümlidin ular arisdiki bəzi rohaniylar wə Lawiylarmu yərlik həklərdin, yəni Kən'anlar, Hitlar, Pərizzilər, Yibuslar, Ammonlar, Mo'ablar, Misirliklər, Amorlardin wə ularning yirginqlik ixliridin əzlrini neri tutmidi. ² Ular wə ularning oqulliri yərlik həklərnin qizliridin öylinip, Hudaning mukəddəs irkini buloqidi. Bu sadakətsiz ixta əng yamini əməldarlar bilən baxliklər baxlamqi gunahkar! – dedi.

³ Mən bu ixni angliqan hamən, qapan-qaramni yirtip, qaq-sakallirimni yulup, qəqügən halda tang ketip olturup kaldim. ⁴ Tang ketip olturup kəlixim taki kəqlik kurbanlikni sunojuqə boldi. Isra'illar etikad kilip kəlgən Hudaning səzidə qing turidioqan kixilər baxka sürgünlərnin sadakətsizliklerini anglap, titrigən halda ətrapimoqə olixiwaldi.

⁵ Kəqlik kurbanlik sunidioqan qaoqda, mən kayoju-həsərət iqidə qapan-qarilirim yirtik halda ornumdin turdum. Andin tizlinip turup kollirimni Pərwərdigar Hudayimoqə kətürüp ⁶ du'a kildim:

«I Huda, həkikətən hijalətmən! Sening aldingda uyaloqinimdin yüzümni kətürəlməymən. Bizning gunahlirimiz asmanoqə takaxti, jinayətlirimiz qekigə yətti. ⁷ Əjdadlirimiz zamanidin haziroqiqə eoqir gunah iqidə əttuk. Xu wəjidin biz, padixahlirimiz wə rohaniylirimiz yaka-yurtluq padixahlarning kolioqə quxüp, kiroqin, tutkun, talan-taraj kilinoqan wə horlanoqaniduk. Bügünki kündə yənila xundak bolmaktimiz.

⁸ Birək hazır Pərwərdigarimiz Huda bizgə kiska wakıt mehir-xəpkət kilip, az bir kismimizni sürgündin kutkuzup, bu mukəddəs makanda aman-esən yaxatti. U bizlərgə ümid ata kilip, kullukimizda bizgə bir'az aramlik bərdi. ⁹ Biz kul iduk, birək u bizni kullukta taxlap koymidi. U bizgə Persiyə padixahlirining kəz aldida mənggünlük mehir-xəpkət kərsitip, yengi həyatlik bərdi, Hudayimizning ibadəthanisini kaytidin bina kildurdi həmdə harabilikləni tüzətti. Bizləni Yəhudiylə wə Yerusalemda koqdaq kaldi.

¹⁰ I Hudayimiz! Birək əmdi biz buningoqə nemə deyələymiz? Sening əmr-pərmanliringoqə yənə ita'ət kilmiduk. ¹¹ Hizmətkaring

Əzra

pəyğəmbərlər arkilik kıləjan əmrliringgə hilaplik kilduk. Ular bizgə: «Silər berip igə bolidiojan yər, yərlik ahalining napak kilmixliri bilən buloqanojan. Ularning yirginqlik iplaslikliri u yərning həmmə bulung-puqkəklirioja toləjan. ¹² U kixilər bilən hərgiz nikahlanmanglar wə ularning amanliki yaki ronak tepixini izdənənglar. Xundak kilsanglar, silər küqiyisilər, bu zeminning həsulliridin bəhrimən bolisilər həmdə bu yərni əwladliringlarəja mənggü miras kəldurisilər.

¹³ Beximizoja kəlgən həmmə ix bizning rəzillik wə səwənlirimizdin boldi. Xundaktimu, i Hudayimiz, bizgə bərgən jazaying yənila yənggil bolup, ayrimlirimizni yənila aman kəldurdung. ¹⁴ Biz əmdi kəndakmu sening əmrliringgə hilaplik kilip, bu yirginqlik kixilər bilən nikahlinayli? Əgər xundak kilsak, jəzmən şəzippingni kəzojəp, birimiznimu qəymay həlak kilməmsən? ¹⁵ I Pərwərdigar, Isra'illar etikəd kilip kəlgən Huda, sən həkkaniydursən! Ayrimlirimiz kutulojan bolsakmu, əmma bəgünki kündə az kəlduk. Ləkin bizgə bəksəng, biz həmmimiz aldingda gunahkərmiz. Xu wəjidin həqkim sening huzurungda bolalmaydu.»

10-bab

Towa kilix

¹ Əzra ibadəthana aldida yüzini yərgə yəkəp, yioja-zar bilən du'a kilip, gunahlar üqün towa kiliwatkinida, zor bir top Isra'illar, jümlidin ər-ayal wə balilar uning ətrəpioja olixip, həsrətlik yiojəlxati. ² Elam jəmətidin Yih'i'əlning oşli Xekanya Əzraəja:

– Biz yərliklərdin boləjan yat həklərdin hotun elip, Hudayimizəja sadakətsizlik kilduk. Gərqə xundak bolsimu, Isra'iliyədə yənə ümid bar.

³ Xunga biz bu hotunlar wə ulardin boləjan balilərdin wəz kəqimiz dəp, Hudayimizəja kəsəm beriximiz kərək. Biz sening wə Hudayimizning əmrigə boysunidiojan kixilərdin nəsihətliroi boyiqə mēngip, buni Hudaning kanunioja bina'ən orundaymiz. ⁴ Ornungdin tur! Sən bu ixni bir tərəp kilixta həkukluk, biz seni kəllaymiz. Sən jur'ətqan bolup, bu ixni ixka axur! – dedi.

⁵ Xuning bilən Əzra ornidin turup, rohaniy baxliklar, Lawiylar wə

qaloqan barlik Isra'il həlkini bu təklip boyiq  ix kərüxkə k s m kildurdi. Ular xu boyiq  ix k rdi. ⁶ Andin Əzra ibadəthana aldidin ayrilip, Əlyaxibning oqlı Yihohananning hujrisioq  kirdi. U u y rd  kaytip k lg n s rg nl rning sadak tsizliki  q n bir keq  yem y-iqm y həsrət q kti.

⁷ Keyin Yerusalem w  Yəhudiyaning baxka jaylirioq  sürgündin kaytip k lg n adəmlərning h mmisining Yerusalemoq  j m boluxi toqrisida mundak əmr qüxürüldi: ⁸ «Kimki  q k n iqid  Yerusalemoq  yetip k lmis , əməldar w  aqsakallarning buyruki boyiq  mal-mülki musadir  kilinip, jama' tning  zasi bolalmaydu.»

⁹  q k n iqid  barlik Yəhuda w  Binyamin kəbilisidikilər Yerusalemoq  j m boldi. 9-ayning 20-k ni[ ], barlik h lk ibadəthana aldidiki m ydandin orun aldi. Qattik yamoqur w  bu ixning jiddiyliki səwəbidin h mm  adəmni titrək basti. ¹⁰ Andin Əzra rohaniy ornidin turup, ularoqə:

– Silər sadakətsizlik kilip, yat həklərdin hotun elip, Isra'illarni tehimu eoqir gunahka patkuzdunglar. ¹¹  mdi sil r Pərwərdigar, yəni əjdadliringlar etikad kilip k lg n Hudaqə gunahinglar  q n towa kilip, uning iradisi boyiq  ix k r nglar. Zeminimizda turidioqan y rl k h kl r w  yattin aloqan hotunliringlardin munasiwətni  z nglar! – dedi.

¹² Jama' t yukiri awazda jawabən mundak dedi:

– Toqra eytingiz, deginingizni b ja k lt rimiz! ¹³ Lekin adəm k p həm yamoqur p sli, biz sirtta uzun turalmaymiz. Bu bir-ikki k nd  p tidioqan ix  m s. Q nki bu gunahka patkan adəmlər nahayiti k p.

¹⁴  m ldarlimimiz bizg  w kil bolsun. Yat həklərdin hotun aloqan kixilər bəlgiləngən wakitta  z xəhirining aqsakal w  soraqqiliri bilən bill  bu yerg  k lsun. Xundak kilojanda Hudayimizning bu ixka bolojan  j zi p siyip kalar.

¹⁵ P k t Asa'elning oqlı Yonatan bilən Tikwahning oqlı Yahziya buningoqə karxi qikti. Ularni Mixullam bilən Lawiylardin Xabbitay kollidi. ¹⁶ Qaloqanlar bu m slih tni kobul kildi. Xunga Əzra rohaniy hər j m t baxlikliri arisidin kixil rni tallap, ularning isimlirini hatiriliwaldi. 10-ayning 1-k ni[ ] bu kixilər j m bolup t kx r xni baxlidi. ¹⁷ Ular

[ ] H zirk  zaman kalendari boyiq  12-ayning 19-künigə toqra kelidu.

[ ] H zirk  zaman kalendari boyiq  12-ayning 29-künigə toqra kelidu.

1-ayning 1-küni^① yat həlklərdin hotun aloqanlarning həmmisini eniklap boldi.

Yat həlklərdin hotun aloqan kixilər

¹⁸ Yat həlklərdin hotun aloqan rohaniylar jəmätining isimliki tawəndikiqə:

Yozadakning oqli Yexuwa wə uning kerindaxlirining jəmätidin: Ma'aseya, Əli'əzər, Yarib wə Gidalya. ¹⁹ Ular hotunlirini qoyup berixkə kəsəm kilip, gunahi üqün əyib kurbanliki süpitidə bir koqkarni hədiyə kildi.

²⁰ Immer jəmätidin Hanani wə Zibadya

²¹ Harim jəmätidin Ma'aseya, Ilyas, Ximaya, Yihi'el wə Uzziya

²² Paxhur jəmätidin Əlyo'enay, Ma'aseya, Isma'il, Nitan'el,

Yozabad wə Əl'asa

²³ Lawiylardin Yozabad, Xim'i, Kelaya (Kilita dəpmu atilidu), Pitahya, Yəhuda wə Əli'əzər

²⁴ ibadəthana munajatqiliridin Əlyaxib

ibadəthana dərwezivənliridin Xallum, Tələm wə Uri

²⁵ Baxka Isra'illardin:

Par'ox jəmätidin Ramiya, Yiziya, Malkiya, Miyamin, Əl'azar, Malkiya wə Binaya

²⁶ Elam jəmätidin Mattanya, Zikiriya, Yihi'el, Abdi, Yiremot wə Ilyas

²⁷ Zattu jəmätidin Əlyo'enay, Əlyaxib, Mattanya, Yiremot, Zabad wə Aziza

²⁸ Bebay jəmätidin Yiħohanan, Hananya, Zabbay, Atlay

²⁹ Bani jəmätidin Mixullam, Malluk, Adaya, Yaxub, Xi'al, Yiramot

³⁰ Pahat-mo'ab jəmätidin Adna, Kilal, Binaya, Ma'aseya, Mattanya, Bizal'el, Binnuy wə Manassə

³¹ Harim jəmätidin Əli'əzər, Yixxiya, Malkiya, Ximaya, Ximon, ³² Binyamin, Malluk wə Ximarya

³³ Haxum jəmätidin Mattinay, Mattatta, Zabad, Əlifələt, Yiremay, Manassə wə Xim'i

³⁴ Bani jəmätidin Ma'aday, Amram wə U'el, ³⁵ Binaya, Bedyah,

① Həzirkı zaman kalendari boyiqə 3-ayning 27-künigə toqra kelidu.

Əzra

Kiluhî, ³⁶ Wanyah, Miremot, Əlyaxib, ³⁷ Mattanya, Mattinay wə
Ya'asay

³⁸ Binnuy jəmətidin Xim'i, ³⁹ Xələmya, Natan, Adaya,

⁴⁰ Maknadba, Xaxay, Xaray, ⁴¹ Azarel, Xələmya, Ximarya,

⁴² Xallum, Amarya wə Yüsüp

⁴³ Nibo jəmətidin Yi'i'el, Mattitya, Zabad, Zibina, Yadday,

Yo'el wə Binaya.

⁴⁴ Mana bu kixilərninğ həmmisi yat həklərdin hotun alojan, bəziliri bu hotunlardin balimu tapқан.

Nəhəmiya

(Kiskiqə qüxəndürüx)

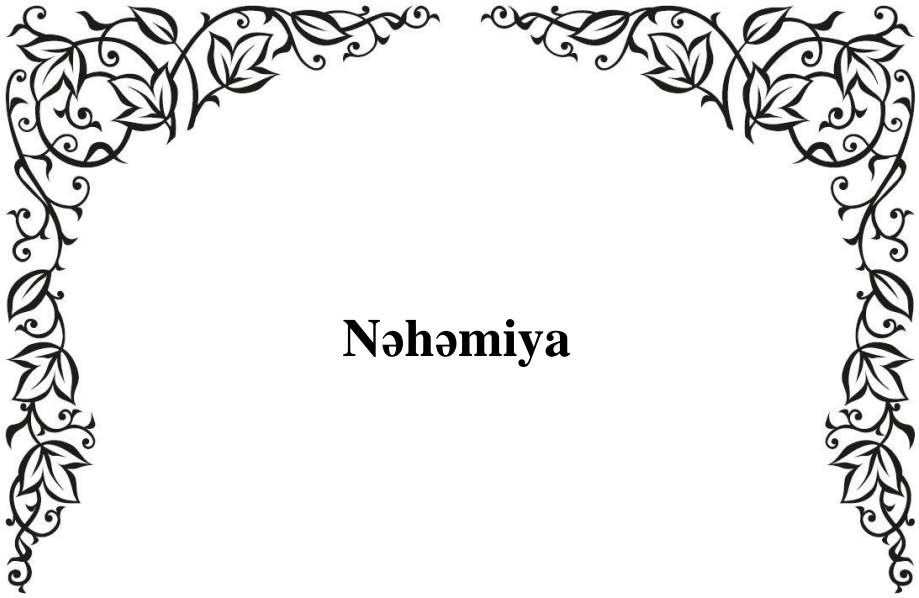
«Muqəddəs Kitab»ning «Əzra» qismida Isra'illarning Yerusalemqə tunji qaytip kelixi həmdə ibadəthanini yengibaxtin qurup qiqixi bayan qilincaq bolsa, «Nəhəmiya»da ohximiqaq waqıtta Yerusalemninq xəhər sepillirinq yengibaxtin qurup qiqilixi bayan qilinidu. Nəhəmiyamı Əzraqa ohxax Persiyə padixahinq iltipatiqa erixip, Yerusalemnı öz iqigə alcaq Yəhudiya rayoninq baxlıqı bolup təyinlinidu. U xəhər sepillirini yengibaxtin quruxca Yerusalemqə kelidu. Gərqə Persiyə padixahi Nəhəmiyaninq sepil quruxiqə ruhsət bərsimu, Yəhudiya wə uninq ətrapidiki baxca həlqlərninq kattıq qarxilik kərsitixigə uqraydu.

Sepillar pütəkədin keyin, Nəhəmiya rohaniylar wə Lawiylarinq ibadəthanida öz wəzipisini ada qilixiqə buyruq qilidu. Nəhəmiya həlqning Musa pəyqəmbərgə qüxürülgən təlimlərgə əgixix arqilik etiqadta boluxini təxəbbus qilidu. Həlq əzlrini sepil quruluxiqə kizəjin beqixlap, Huda yolida mengix iradisini tehimu kəqəytidu. Xundəq turukluq Nəhəmiya kışqa waqıtlıq Yerusalemdin ayrilip, keyin qaytip kəlginidə, həlqning Hudaning əmr-pərmanlırida yənə boxap kətkənlikini wə Isra'illar etiqad qilip kəlgən Hudacaq etiqad qilmaydiqaq yat millətlər bilən turmux qurcaqliqini kəridu.

Gərqə Isra'illarning Yerusalemninq sepillirini yengibaxtin qurup qiqixi Hudaning iradisi bolsimu, əmma ular nurəjun qiyinqiliklarca duq kelidu. Həlq kizəjinlik bilən Huda yolida mangsimu, biraq kəp kışmi boxap ketidu. Buningdin kəriwalalaymizki, Hudaning iradisini əməlgə axurux pəqət etiqad wə jasarətnila əməs, bəlki egilməs qidamliqnimu tələp qilidu.

Tezis:

1. *Nəhəmiyaning Yerusalemə qayıp kelixi (1-, 2-bablar)*
2. *Yerusalemlə xəhərinə yengibaxtin bina qılıx (3-bab 1-ayəttin 7-bab 3-ayətkiqə)*
3. *Sürgündin qayıtqanlarning tizimlikə (7-bab 4 ayəttin 73-ayətkiqə)*
4. *Həlkəning Huda aldida wədinamə yezixi (8-babtin 10-babqıqə)*
5. *Yerusalemlə olturaqlaxquqılar (11-bab)*
6. *Rohaniylar bilən Lawiylarning tizimlikə (12-bab 1-ayəttin 26-ayətkiqə)*
7. *Xəhər sepillirining Hudaqə beqıxlinixi (12-bab 27-ayəttin 47-ayətkiqə)*
8. *Nəhəmiyaning islahəti (13-bab)*

Nəhəmiya

¹ Təwəndə pütülgənlər Hakalyaning oqılı Nəhəmiyaning səzlidir.

Nəhəmiyaning Yerusalemoğa kəngül bəlüxi

Persiyə padixahi Artaxasti hakimiyət tutqan 20-yili kəq küzning kislaw eyida^②, mənki Nəhəmiya Suza xəhirining kəl'əsidə turattım.

² Kəridaxlırimdin biri boləjan Hanani birnəqqə kixilər bilən Yəhudiyədin kəldi. Mən ulardın sürgündin kaytip kətkən Yəhudiylar wə Yerusalemnig əhwali toqrisida soridim. ³ Ular manga, sürgündin Yəhudiyə rayoniqə kaytip kətkən Yəhudiylarning kattik kiyinqiliklarqə həmdə horlukqə duq kəlgənlikini, Yerusalemnig sepillirining yənila harablikta wə xəhər dərwezilirining kəydürüwetilgən haləttə turojanlikini eytti.

⁴⁻⁵ Mən bularni anglap kəz yaxlırim təkülgən halda olturup kaldim. Künləp həsrəttə yürüp, roza tuttum həmdə ərx'ələdiki Hudaqə du'a kildim:

«I Pərwərdigar, ərx'ələdiki Huda! Sən uluq wə sürlüksən! Seni səygən wə əmrliringgə ita'ət kıləuqilarqə bərgən mənggü

---

^② Həzirkı zaman kalendari boyiqə miladiyədin ilgiri 446-yilining 11-yaki 12-eyiqə toqra kelidu.

Nəhəmiya

mehir-muhəbbətlik əhdəngdə turisən. ⁶ Mən hizmətkarliring boləjan Isra'il həlki üqün keqə-kündüz du'a-tilawət kıləqanda, hizmətkaring boləjan manga nəzər selip, du'aliriməja kulak saləjaysən! Mən biz Isra'illarning sanga karxi gunah kıləjiniəja towa kilmən. Hətta mən wə əjdadlirimmu gunah ötküzduk. ⁷ Biz rəzillik bilən sanga karxi qiktuk. Biz hizmətkaring Musa pəyojəmbər arkilik qüxürülgən əmr-pərman wə tüzümliringgə ri'ayə kilmiduk. ⁸ Musa pəyojəmbərgə eytkanliringni yadingda tutkaysən: 'Silər Isra'illar manga sadakətsizlik kilsanglar, silərnə yat həklər arisəja qeqiwetimən, ⁹ ləkin, mening yoluməja kaytip kelip, əmr-pərmanliriməja boysunup, xu boyiqə yaxsanglar, dunyaning bulung-puqkəklirəja qeqiwetilgən bolsanglarmu, əzüm silərnə talləjan wə namim uluəqlinidəjan jayəja yəjəwalimən.'

¹⁰ Sən zor kudriting wə küqlük kəlung bilən kutkuzəjan kixilər sening hizmətkarliring həm həlkingdur. ¹¹ I Igəm!
Hizmətkaringning wə namingni xərəpləxtə huxallik tapkan hizmətkarliringning du'ayəja kulak saləjaysən. Bүgün ixlirimning onguxluk bolup, padixahning iltipatiəja muyəssər boluxumni orundap bərgəysən!»

Xu məzgildə mən padixahning bax sakıysi^③ idim.

2-bab

Nəhəmiyaning Yerusaleməja berixi

¹ Keyin Persiyə padixahı Artaxastining 20-yili bax ətiyaz nisan eyining bir küni^④, mən padixahka xarab mulaziməti kiliwatattim. Mən uning aldida hərgiz pərixan bolup bakməjanidim. ² U manga:

– Sening kesiling yok turukluk, yənə nemixka pərixan kərunisən? Jəzmən kənglүng sunuk bolsa kerək! – dedi.

Mən kattik qəqүgən halda ³ uningəja:

^③ Bax sakiy – padixah bilən da'im uqrixip turidəjan, mərtiwisi yukiri hizmət hesablinidu.

^④ Həzirkə zaman kalendari boyiqə miladiyədin ilgiri 445-yilining 3-yakı 4-eyiəja toəra kelidu.

Nəhəmiya

– Aliylirining əmri uzun boləyay! Əjdadlırim dəpnə kilinəjan xəhər harablikta, xəhər dərwaziliri köydürüwetilgən haləttə tursa, kəndakmu pərixan bolmay turalay? – dəp jawab bərdim. ⁴ Padixah:

– Məndin nemə tiləysən? – dəp soridi. Mən ərx'ələdiki Hudaəja du'a kilip, ⁵ padixahka:

– Əgər aliyliri halisila, iltipatlirioja muyəssər boləjan bolsam, meni əjdadlırim yərgə koyulojan xəhərni yengibaxtin bina kilixka Yəhudiyəgə əwətkəyla, – dedim.

⁶ Hanix padixahning yenida olturatti. Padixah məndin, kəngilik wakitlik barisən? Kəqan kaytip kelisən? Dəp soridi. Mən wakitni eytkəndin keyin, u təlipimgə koxuldi.

⁷ Mən padixahka yənə mundak dedim:

– Əgər aliyliri halisila, Firat dəryasining əjərbidiki əlkə əməldarlırioja pəkirning ularning zemini arkilik Yəhudiyəgə ətuxümgə yol hət pütüp bərgən bolsila. ⁸ Padixahning orman baxkurojuqisi Asafning manga yaəjaq berixigə məktup pütüp bərgəyla. Pəkir yaəjaqlarni ibadəthana korəjinining dərwaziliri, xəhər sepili wə hususiy əyümgə lim kilixka ixlətkən bolsam. Hudaəim manga yar boləjaqqa, padixah tələplirimning həmmisini orundap bərdi.

⁹ Padixah meni muhəpizət kilixka hərbiy əməldarlar bilən atlik ləxkərləni əwətti. Mən Firat dəryasining əjərbidiki əlkigə kəlginimdə, padixahning məktupini əməldarlarəja sundum. ¹⁰ Horonluk Sanballat bilən Ammonlardin boləjan əməldar Tobiya birining Isra'il həlkigə yərdəmgə kəlgənlikini anglap, nahayiti hapa boluptu.

Nəhəmiyaning sepillarni kəzdin kəqürüxi

¹¹ Mən Yerusaleməja berip, üç kün turdum. ¹² Üqinqi küni yerim keqidə ornumdin turup, birnəqqə həmrəhim bilən sirtka qıktim. Hudaning Yerusalemlə üçün kəlbimgə saləjan ixini heqkimgə tinmidim. Bizdiki birdinbir ulaə mən mingən exək idi. ¹³ Mən kərangəjuda xəhərning jiləja dərwazisi arkilik əjdiha bulikidin ətüp, kiəj dərwazisiəja bardim. Yol boyi harab boləjan sepillar bilən köydürüwetilgən dərwazilarni təxürdü. ¹⁴ Andin mən bulak dərwazisidin ətüp, xah kəlkigigə bardim. Birak uliojim harabliktin ətəlmidi. ¹⁵ Xuning bilən mən kərangəjulukta jiləjini boylap, sepillarni kəzdin kəqürüp qıktim. Andin burulup, jiləja dərwazisi arkilik kaytip kəldim.

¹⁶ Mening nəgə berip, nemə kiləjanlikimni əməldarlar bilmidi. Mən

pilanimni Yəhudiy baxliklar – rohaniylar, jama'ət ərbabliri, əməldarlar yaki sepil kuruxka alakıdar kixilərgə tehi tinmiöjanidim. ¹⁷ Birak, hazır mən ularoşa:

– Bizning uqriöjan kıyinqiliklirimizdin silərnıng həwiringlar bar.

Qünki Yerusalem harablikta, xəhər dərwaziliri köydürüwetilgən haləttə turmakta. Yerusalem sepilini yengibaxtin kurup qikip, horlukka hatimə berəyli! – dedim.

¹⁸ Mən ularoşa Hudayim manga yar bolöjanlikini həmdə padixahning manga degənlirini eyttim. Ular:

– Höp, əmisə ixni baxlayli! – dəp, köxumilirini türüxti.

¹⁹ Horonluk Sanballat bilən Ammonlardin bolöjan əməldar Tobiya wə Gəxəm isimlik bir Ərəb bu ixni anglap, bizni kattik məshirə kilip:

– Silər nemə kiliwatisilər? Padixahka qarxi isyan kətürməkqimu silər? – dəp so'al koyuxti. ²⁰ Mən jawabən:

– Ərx'əladiki Huda bizni muwəppəkiyətkə erixtüridu. Uning hizmətkarlıri bolöjan biz bu kuruluxni baxlaymiz. Silərnıng Yerusalemde həkkinglar yok, kanuniy wə tarihiy hokukunglarmu yok! – dedim.

3-bab

Xəhər sepillirini yengibaxtin kurux

¹ Bax rohaniy Əlyaxib bilən uning hizmətdax rohaniyliri koy dərwazisini kaytidin yasap, uni Hudaöşa beöixlap, dərwaza kanatlırini ornatti. Andin sepilni yüz munariöjiqə uzartip, Hudaöşa beöixlidi. Keyin uni Hanan'el munariöjiqə uzartti. ² Keyinki bəlikini Erihaliklar yasidi. Yənə keyinki bəlikini Imrining oqli Zakkur yasidi.

³ Həssina'aning oqulliri belik dərwazisini yasidi. Ular limlarni wə dərwaza kanatlırini ornitip, boltilap, takaklırini bekitti. ⁴ Hakkozning nəwrisi, Uriyaning oqli Miremot sepilning keyinki bəlikini remont kildi. Mixezabelning nəwrisi Bərəkyaning oqli Mixullam uningdin keyinki bəlikini remont kildi. Ba'ananing oqli Zadok uningdin keyinki bəlikini remont kildi. ⁵ Tikowaliklar uningdin keyinki bəlikini remont kildi. Birak, ularning yurt baxlıri kurulux baxkuroşuqiliriöşa boyuntawlik kildi.

⁶ Paseyahning oqli – Yoyada wə Bisodiyaning oqli Mixullam kona xəhər dərwazisini remont kildi. Ular limlarni wə dərwaza kanatlırini ornitip, boltilap, takaklırini bekitti. ⁷ Gib'onluk Milatya, Meronotluk

Yadon wə Gib'on həm Mizpah xəhiridikilər uningdin keyinki bəlikini remont kildi. Mizpah xəhiridə Firat dəryasining oʻrbedidiki oʻlkining baxlikı turatti. ⁸ Zərgərlərdin biri boləjan Harhəyaning oʻqli Uzzi'el, uningdin keyinki bəlikini remont kildi. Hənanəyā ətir yasıoʻquqılardın biri bolup, uningdin keyinki bəlikini kəng sepiləoʻiqə remont kildi.

⁹ Hurning oʻqli, Yerusalemlə xəhər rayonining yerimini baxkuroʻquqi Rifaya uningdin keyinki bəlikini remont kildi. ¹⁰ Harumafning oʻqli Yidaya uningdin keyinki bəlikini əz əyining udulioʻiqə remont kildi. Haxabniyaning oʻqli Hattux uningdin keyinki bəlikini remont kildi.

¹¹ Harimning oʻqli Malkiya bilən Pahat-mo'abning oʻqli Haxxub uningdin keyinki bəlikı bilən tonurlar munarini remont kildi. ¹² Həlləohəxning oʻqli – Yerusalemlə xəhər rayonining baxkə bir yerimini baxkuroʻquqi Xallum kizliri bilən uningdin keyinki bəlikini remont kildi.

¹³ Hanun Zanowahlıqlarnı baxlap, jiləjə dərwazisini remont kildi. Ular dərwazini yasap, qanatlırini ornitip, boltilap, takaklırini bekitti. Ular yənə kiəj dərwazisioʻiqə boləjan tət yüz əllik metir arilikni yasidi.

¹⁴ Rekabning oʻqli – Bəyt-hakkəram rayonining baxkuroʻquqisi Malkiya kiəj dərwazisini remont kildi. Ular dərwazini yasap, qanatlırini ornitip, boltilap, takaklırini bekitti.

¹⁵ Kolhozəning oʻqli – Mizpah rayonining baxkuroʻquqisi Xallum, bulak dərwazisini wə dərwaza əgzisini remont kildi həmdə dərwaza qanatlırini ornitip, boltilap, takaklırini bekitti. Andin u padixah güllükining yenidiki Xeləh kəlkiki sepilini, «Dawut xəhiri»din qüxidiəjan pələmpəygiqə remont kildi. ¹⁶ Azbukning oʻqli – Bəytzur rayonining yerimini baxkuroʻquqi Nəhəmiya uningdin keyinki bəlikini Dawut padixah kəbristanlikining udulidiki jaydin su ambiri wə bahədirlarning bargahioʻiqə remont kildi. ¹⁷ Banining oʻqli Rihumning kol astida ixləydiəjan bir top Lawiylar uningdin keyinki bəlikini remont kildi. Andin Qi'ila rayonining yerimini baxkuroʻquqi Haxabya əz kol astidiki rayon üqün uningdin keyinki bəlikini remont kildi. ¹⁸ Ularning tuəqanlıri, yəni Henadadning oʻqli – Qi'ila rayonining yerimini baxkuroʻquqi Bawway uningdin keyinki bəlikini remont kildi.

¹⁹ Yexuwəning oʻqli – Mizpah xəhirining baxkuroʻquqisi Əzər uningdin keyinki bəlikini – qoral ambiriəjə qikidiəjan yolning udulidin sepilning tirikigiqə remont kildi. ²⁰ Zabbayning oʻqli Baruk uningdin keyinki bəlikini, yəni sepilning tirikidin baxlap bax rohaniy Əlyaxibning əyining ixikigiqə remont kildi. ²¹ Hakkəzning nəwrisi, Uriyaning oʻqli Miremot

uningdin keyinki bəlikini Əlyaxibning öyining ixikidin uning ahiriöiqə remont kildi.

²² Yerusalemning ətrapida turidioğan rohaniylar uningdin keyinki bəlikini remont kildi. ²³ Binyamin wə Haxxublar uningdin keyinki bəliki, yəni öz öyining udulini remont kildi. Ananyaning nəwrəsi, yəni Ma'aseyaning oqli Azarya keyinki bəliki, yəni öz öyining udulini remont kildi. ²⁴ Henadadning oqli Binnuy keyinki bəlikini, yəni Azaryaning öyidin sepilning tiriki wə uning dokmuxioiqə remont kildi. ²⁵ Uzayning oqli Palal uningdin keyinki bəlikini, yəni sepilning tiriki wə muhəpizətqilər həylisining yenidiki üstünki orda munarining udulini remont kildi. Par'oxning oqli Pidaya uningdin keyinki bəlikini ²⁶ Ofəl egizlikidə turidioğan ibadəthana hizmətkarlıri bilən su dərwasisining udulidin xərkətiki sepildin qikip turəğan munaröiqə remont kildi.

²⁷ Keyinki bəlikini Tikowaliklar remont kildi. Bu ularning remont kiləğan yənə bir bəliki bolup, bükük munar udulidin Ofəl sepilöiqə idi.

²⁸ Rohaniylar uningdin keyinki bəlikini, yəni at dərwasisining yukiriki təröpini remont kildi. Hər bir rohaniy öz öyining udulini remont kildi.

²⁹ Immerning oqli Zadok uningdin keyinki bəliki boləğan öz öyining udulini remont kildi. Uningdin keyinki bəlikini Xikanyaning oqli xərküy dərwasining dərwasiwini Ximaya remont kildi. ³⁰ Uningdin keyinki bəlikini Xələmyaning oqli Hananya bilən Zalafning altinqi oqli Hanun remont kildi. Bu ularning yənə bir remont kiləğan bəliki idi. Bərəkyaning oqli Mixullam uningdin keyinki bəliki boləğan öz öyining udulini remont kildi. ³¹ Zərgərləning biri Malkiya uningdin keyinki bəlikini kəzət dərwasisi udulidiki ibadəthana hizmətkarlırining həm sodigərləning öyigiqə remont kildi. Andin sepilni üstidə öy jaylaxkan sepil dokmuxioiqə əzartti. ³² Baxka zərgərlər wə sodigərlər u dokmuxtın koy dərwasisioiqə boləğan əng ahirkı bəlikini remont kildi.

4-bab

Sepil kuruluxioğa boləğan toskunluk

¹ Bizning xəhər sepilini yengibaxtin bina kiliwatkinimizni angliəğan Sanballat nəhayiti hapa bolup, özəzəpləngən həlda biz Yəhudiylarni məshirə kilip, ² həmrahliri wə Samariyə koxunliri aldida:

– Bu əjiz Yəhudiylar nemə kiliwatidioğandu? Ular bu sepilni

yengibaxtin bina qilməqçimikən? Ular kurbanlik kiliş arkişik bu işni bir kündila püttürimiz, dəp oylamdişandı? Harabliktiki kül-koşaska aylanoşan taxlarni şaytidin ixlitələmdu? – dedi.

³ Ammonlardin bolşan Tobiya uning yenida turup:

– Ularning yasawatkan sepilioşqa bir tülkə qışsa, ərülüp qüşidu! – dedi.

⁴ Mən mundaş du'a kildim:

«I Hudayimiz, ularning bizni məşirə kilişlirioşqa kulak saloşaysən! Ularning məşirisini öz bexioşqa yanduroşaysən! Ularni talan-taraj kiliş, yaşqa yurtlaroşqa sürgün kioşaysən. ⁵ Ular kuruluxqilar aldida seni haşarətligənliki üqün ularning ərəzilliklirini untup kalmioşaysən, gunahlırini kəqürmigəşaysən.»

⁶ Həmməylən qin dili bilən ixligəqkə, sepilni yerim tam koşurup, tutaxturduk.

⁷ Sanballat, Tobiya, Ərəblər, Ammonlar wə Axdodluklar Yerusalem sepil kuruluxining nahayiti yürüşwatkanlikini wə uning xorilirining etiliwatkanlikini anşlap intayin oşəzəpləndi. ⁸ Ular birliktə suyikəst pilanlap, Yerusalemoşqa hujum kiliş, bizni tiripirən kilməqçi boldi. ⁹ Biz Hudayimizioşqa du'a kilduk həmdə ularning hujumidin koşqdinix üqün keqə-kündüzlük karawullarni koşyduk.

¹⁰ Ləkin Yəhudiylar arisida: «İxqilar baroşanseri halidin kətti. Nuroşun kerəksiz tax parqiliri turuwatidu, biz sepilni kandaşmu püttürərmiz?» degən gəp tarkaldi. ¹¹ Xuning bilən birgə rəkişimizning: «Biz Yəhudiylarəşqa səzdürməş ularning arisioşqa berip, ularni kirip taxlap, kuruluxni tohtitimiz» degənlikini anşliduk. ¹² Düşməngə yekin olturaklaşkan Yəhudiylar şayta-şayta kelip bizni aşahlandırup: «Ular hər tərəptin bizgə hujum koşoşiməqçi!» dedi. ¹³ Xunga mən adəmlərnəni öz jəməti boyiqə kiliş, okya wə nəşzilər bilən koşallandırup, sepilning oşuq wə əng pakar yərlirining kəynigə karawulluqqa koşyduş. ¹⁴ Andin mən əşwalni kəşitip, jama'ət ərəbliri, əməldarlar wə kaləşan həklərgə qakirik kiliş:

– Düşməndin koşqmanglar! Pərwərdigarning uluşq wə sürlüklikini esinglarda tutunglar. Əzünglarning aka-ukiliringlar, bala-qakiliringlar, ayalliringlar wə əy-makaninglar üqün kürəş kilinglar! – dedim.

¹⁵ Düşmənlirimiz əşlirining suyikəstlirini bilip kaləşanlikimizni anşlap, Hudaning əşlirining pilanini buşuwətkənlikini qüşəndi. Xuning

bilən biz həmmimiz əsli ornimizə qayıt berip, sepil kurluximiz bilən məxəjul bolduk. ¹⁶⁻¹⁷ Xu qaədin baxlap, hizmətkarlırimning yerimi ixka kirixti, kələjan yerimi nəyzə, kalkan wə okyalar bilən koralinip, uqisiəja sawut kiyip karawulluk kildi. Kəmandanlar sepil kurluxqiliringin kəynidin orun aldi. Yüq toxuəjuqilarmu koralinip turup ix kildi.

¹⁸ Kurluxqilarning həmmisi beligə kiliq askanidi. Jənggə burəja qaləjuqimu yenimda turatti. ¹⁹ Mən jama'ət ərbabliri, əməldarlar wə pütkül həlkkə:

– Kildiojan ix kəp həmdə sepilning həmmə yeridə bar. Sepilda bir-birimiz bilən boləjan arilikimiz yirak. ²⁰ Silər burəja awazini angliəjan haman, mening yeniməja yiojilinglar. Hudayimiz jəngdə biz bilən bir nəpəstə bolidu, – dedim.

²¹ Xunga səhərdə yultuzlar kəringiqə yerimimiz ixliduk, yerimimiz kəlimizəja nəyzə elip karawulluk kilduk. ²² Xu wakıtta mən adəmlərgə:

– Hər bir adəm wə uning yardəmqisi keqisi Yerusalemda kənuq karawulluk kilsun, kündüzi kurluxqi bolsun, – dedim.

²³ Bu məzgildə heqkaysimiz – mən, tuəqkanlırim, hizmətkarlırim, muhəpizətqilirimmu uqimizdiki kiyimlırimizni almaxturmiduk həmdə həmmimiz kəlimizdin kəralni qüxürmiduk.

5-bab

Nəhəmiyaning namratlarning üstidiki yükni yeniklitixi

¹ Bir məzgildin keyin, nurojun ər-ayallar əzlırining Yəhədiy kəringəxliri toəjuluk amma arisida narazilik bildürdi. ² Bəzilər: «Biz kəp janlik, bizgə jenimizni aman ətküdək ozuk-tülük kərək!» deyixsə,

³ bəzilər: «Biz kəhətqilik məzgilidə ozuk-tülükə erixix üqün etizimiz, əzümzarlikimiz wə əylirimizni rənigə kəyduk» deyixti. ⁴ Yənə bəzilər:

«Biz padixahka etiz wə əzümzarlik yasiki tapxurux üqün kərz alduk.

⁵ Biz bilən bay Yəhədiy kəringəxlirimizning kəni bir, bizning pərzəntlırimizning ularning pərzəntlıridin heq pərki yok. Birək biz pərzəntlırimizni ularəja kul kılmaslikka qarimiz yok. Həlimu kizlırimizdin bəziliri kul bolup kətti. Biz buningəja amalsiz. Qünki etizlırimiz wə əzümzarliklırimiz kəlimizdin kətti.» dedi.

⁶ Mən ularning naraziliklırini anglap nahayiti aqqiklandı. ⁷ Bu ixka mulahizə yürgüzüp, andin jama'ət ərbabliri wə əməldarlarni əyibləp

mundak dedim:

– Silər əsüm elix arkilik öz kərindaxliringlaroşa zulum seliwatislər!

Andin mən jama'ətkə qakirik kılıp, ularoşa qarxi yioşin aqtim. ⁸ Yioşinda mən ularoşa:

– Biz əng zor tirixqanlik kərsitip, yat həlklərgə amalsiz setilip kətkən Yəhüdiy kərindaxlirimizni tələm tələp kayturuwaləjaniduk, əmdi silər ularni yənə kullukğa setiwatisilər! Biz ularni kaytidin kulluktin setiweliximiz kerəkmu?! – dedim. Ular tunjukup kətkinidin zuwan sürmidi. ⁹ Mən yənə:

– Kiloşininglar həkikətən toşra bolmaptu! Silər nemixka Hudadin kərkəmay, yat həlk rəkiblirimizning məshirə kilixioşa pürsət yaritip berisilər? ¹⁰ Həttə mən, kərindaxlirim wə hizmətkarlimmu həlkkə pul wə axlik kərz bərgəniduk. Əmdi biz əsüm elixni tohtitayli! ¹¹ Silərgə rənigə koyuloşan etiz, üzümzarlik, zəytunluk wə əylərni hazirning əzidila igisigə kayturup beringlar! Pul, axlik, xarab wə zəytun yeoşini kərz berip aləjan əsümliringlarni yandurup beringlar! – dedim.

¹² Ular:

– Həmmini kayturup berimiz həmdə həlktin heqnemini tələp kilmaymiz, degingingiz boyiqə bejirimiz, – dəp jawab berixti.

Mən rohaniylarəşa qakirik kılıp, jama'ət ərbabliri wə əməldarlarni bərgən wədisi boyiqə kəsəm kildurdum. ¹³ Andin keyin qəkminimning pexini kəkip:

– Huda bu wədidə turmioşanlarni muxundak kəkip, ularni kəru-jayidin wə besatidin ada-juda kiliwətsun, – dedim.

Jama'ətning həmmisi: «Amin!» dəp, Pərwərdigarni mədhiyəlididi. Ular wədisidə turdi.

Nəhəmiyaning jama'ət üqün öz mənəp'ətidin keqixi

¹⁴ Mən Yəhüdiyəgə baxlik boləjan on ikki yilda, yəni Artahxasti padixahning 20-yilidin ottuz ikkinqi yilioşiqə, baxlikğa has yeməklidlərnə yemidim, tuşqanlirimmu xundak kildi. ¹⁵ Burunki baxliklarning həmmisi həlkkə alwan-yasak saləjanidi. Ular həlktin hər künlüki üqün ozuk-tülük wə xarablarni həmdə uningdin baxka kirik kümüx tənggə alatti. Həttə ularning hizmətkarlimmu həlkkə zulum saləjanidi. Ləkin mən undak kilmidim, qünki mən Hudaəşa ihlasmən idim. ¹⁶ Mən özümni sepil kuruluxioşa atiwəttim. Biz yərgimu igidarqilik kilmiduk. Pütün hizmətkarlimmu sepil kuruluxi bilən həpilixip kətkənidi. ¹⁷ Mening

Nəhəmiya

dastihenimdin oʻzalinidigan Yəhudiylar wə əməldarlar adəttə bir yüz əllik kixi bolup, bulardin baxka ətraptiki millətlərdinmu bar idi. ¹⁸ Manga hər küni bir kala, altə koy wə kuxlar, hər on kündə bir ketim hər hil xarablar təyyarlinatti. Xundaktimu, mən baxlikka has yeməklilərnəni tələp kilmidim, qünki həlkning yūkinging nahayiti eʻqirlikini biləttim.

¹⁹ I Huda, bu həlk üqün kiləjanlirimni səmingdə tutup, manga yaxilik kiləjaysən!

6-bab

Nəhəmiyaəja kurulojan tuzak

¹ Sanballat, Tobiya xundakla Gəxəm isimlik heliki Ərəb wə baxka rəkiplər bizning sepilni püttürüp boləjanlikimizdin wə birər xorimu etilməy kalmioqinidin həwər teiptu. Əməliyəttə, biz xəhərnəning dərwarziliriəja kanatlarni ornatmioəjaniduk. ² Sanballat bilən Gəxəm manga bir parqə hət yollaəp, mening Ono tūzlənglikidiki Kifirim degən jayda ular bilən uqrixiximni tələp kildi. Ular manga suyikəst kilməqəjidi.

³ Mən ularəja adəm əwətip: «Mən hazır muhəim ix üstidə, u yərgə baralmaymən. Silər bilən kərūximən dəp, ixni tohtitip koyuxni halimaymən» dedim.

⁴ Ular manga tət ketim ohxax hət yollidi. Mən ularəja burunkioəja ohxax jawab kayturdum. ⁵ Bəxinqi ketim Sanballat manga əz hizmətkaridin oquk hət yollidi. ⁶ Həttə mundak deyilənəni:

«Həlk arisida gəp tarkiliptu, Gəxəmmu xundak dəydu. Siz həm Yəhudiylar isyan kətürməqkənsilər, xunga sepilni kuruwetipsilər. Bu gəpəqə, siz ularəja padixah bolmaqkənsiz.

⁷ Həmdə pəyəqəmbərlərnəni orunlaxturup, Yerusalemda əzingizni Yəhudiyəning padixahi dəp jakarlatkudəksiz. Bu ix jəzmən padixahning kulikiəja yetidu. Xunga, kelip mən bilən bu toəruluk məslihətləxixingizni təwsiyə kəlimən.»

⁸ Mən uningəja: «Undak ix yok, buni əzingiz oyduəp qikəroəjan!» dəp jawab yollidim. ⁹ Ular bizni kərkutup, kəlimizni ixka barmas kilip, sepilni püttürməslikni oyliəjanidi. Mən: «I Huda, koluməja küq-kudrət bərgəysən!» dəp du'a kildim.

¹⁰ Bir küni mən Mihetabi'elning nəwrəsi – Dilayaning oqli Ximayaning öyigə bardim. U ixikni takiwelip öydin qikmaytti. U manga:

– Biz ibadəthana iqidə kərüxüp, ixikni takiwetəyli. Qünki ular bugün kəq kelip, sizni öltürməkqi! – dedi.

¹¹ Mən uningəja jawabən:

– Məndək sallahiyəttiki adəm kəqip yürsə bolamdu? Məndək sallahiyəttiki adəm jenini aman etix üçün ibadəthaniəja məkünüwalsa bolamdu? Mən kət'iy barmaymən! – dedim.

¹² Mən ximayani Hudaning əwətmigənlikini, bəlki uning Tobiya bilən Sanballatka setilip manga pəyşəmbərqə eytkən səzining Hudadin kəlmigənlikini tonup yəttim. ¹³ Ular meni kərkutup, gunahka paturmakqi boləjan. Andin namiməja daş kəltürüp, təhmət qaplimakqi boləjan.

¹⁴ Mən:

I Hodayim, Tobiya bilən Sanballatning kilmixlirini esingdə tutkaysən! Meni kərkutmakqi boləjan sahta pəyşəmbərlərdin ayal Nə'adya bilən baxkilarni esingdə tutkaysən, – dəp du'a kildim.

Kuruluxning tamamlinixi

¹⁵ Sepil əllik ikki kündə küz pəsli əlul eyining yigirmə bəxinqi küni^⑤ tamamlandı. ¹⁶ Rəkilirimiz wə ətrapimizdiki həlkələr buningdin həwər tapkanda kərkti wə hijalətkə kaldı. Qünki ular bu kuruluxning Hudaning yardimi arkilik pütkenlikini tonup yətkənidi.

¹⁷ Xu əllik ikki kün jəryanida, Yəhudiy jama'ət ərbabliri bilən Tobiya otturisida hət-alakə bolup turdi. ¹⁸ Nuroşun Yəhudiyə ahalilirining uning bilən tuşkanqiligi bolup, uni kollaxka kəsəm bərgənidi. Qünki Tobiyaning keyinatisi Arahning oqli Xikanya idi. Uning üstigə Tobiyaning oqli Yihəhanan Bərəkyaning Mixullam degən oqlining kızini aləjanidi. ¹⁹ Ular mening aldında Tobiyaning yaxxiliklirini tiləja elixti həmdə mening eytkanlirimni uningəja yətküzüp turdi. Tobiyamu meni kərkutux üçün dawamlıq hət yollap turdi.

---

^⑤ Həzirkı zaman kalendari boyiqə miladiyədin ilgiri 445-yili 10-ayning 2-künigə toqra kelidu.

7-bab

¹ Sepil pütüp, dərwazilaroşa qanatlar ornitilip boləjanidi. Ibadəthana dərwaziwənliri, munajatqiliri wə baxka Lawiylar hizmətlərgə təksim kilindi. ² Mən Yerusaleمني baxkuruxka kerindixim Hananini wə ixənqlik, baxkilaroşa qarışanda tehimu ihlasmən korəjan komandani hananyani təyinlidim. ³ Mən ularoşa:

– Yerusalem dərwazilirini qingkiqüxtə aqmanglar, dərwaziwənlər wəzipə ətəwatkanda takaklar selinip dərwazilar etilsun! Yerusalem ahalisidin bəziləni qarawullukka, bəziləni öz öylirining ətrapini qarlawka muhəpizətqilikkə təyinlənglar! – dedim.

Sürgündin kaytkanlarning tizimlik

⁴ Bu wakıttta Yerusalem nahayiti qong bolsimu, ahalisi anqə kəp əməs, öylərnu anqə qüxmigənidi. ⁵ Huda mening jama'ət ərbabliri, əməldarlar wə pukralarni yiqip, ularning nəsəbnamisini təkxürüp qikiximni kənglümgə saldi. Mən birinqi türküm sürgündin Yəhudiyəgə kaytip kəlgənlərnin nəsəbnamə hatirisini taptim. Uningda mundak hatiriləngən:

⁶ Mana bu Babildiki əsirdin kaytkan Yəhudiy sürgünlərnin tizimlik. Nibukadnəzər padixah burun ularni Babiləşa paliojanidi. Birak hazir ular öz yurti Yəhudiyəning Yerusalem wə baxka jayliriəşa kaytip kəldi. ⁷ Zirubbabəl, Yexuwa, Nəhəmiya, Azarya, Ra'amyə, Nahamani, Mordikay, Bilxan, Mispar, Bigway, Nihum wə Ba'analar ularoşa yetəkqilik kilip kayturup kəldi.

Sürgündin kaytip kəlgən Isra'il ərlərnin sani təwəndikiqə:

⁸ Par'ox jəmətidin 2172 kixi

⁹ Xifatya jəmətidin 372 kixi

¹⁰ Arah jəmətidin 652 kixi

¹¹ Pahat-mo'ab jəmətidin (Yexuwa wə Yo'abning əwladliri)
2818 kixi

¹² Elam jəmətidin 1254 kixi

¹³ Zattu jəmətidin 845 kixi

¹⁴ Zakkay jəmətidin 760 kixi

¹⁵ Bani jəmətidin 648 kixi

¹⁶ Bebay jəmətidin 628 kixi

Nəhəmiya

- ¹⁷ Azgad jəmətidin 2322 kixi
¹⁸ Adonikam jəmətidin 667 kixi
¹⁹ Bigway jəmətidin 2067 kixi
²⁰ Adin jəmətidin 655 kixi
²¹ Ater jəmətidin (Hizkiyaning əwladliri) 98 kixi
²² Haxum jəmətidin 328 kixi
²³ Bezay jəmətidin 324 kixi
²⁴ Harif jəmətidin 112 kixi
²⁵ Gib'on jəmətidin 95 kixi
²⁶ Bəytləhəmlilər və Nitofalıkların 188 kixi
²⁷ Anatolukların 128 kixi
²⁸ Bəyt-azməwətlilərın 42 kixi
²⁹ Kiryat-yi'arim, Kifira və Bə'erotlukların 743 kixi
³⁰ Ramah və Gəbalıkların 621 kixi
³¹ Mikmaslıkların 122 kixi
³² Bəytəl və Aylikların 123 kixi
³³ Nibolukların 52 kixi
³⁴ Elamlikların 1254 kixi
³⁵ Harimlikların 320 kixi
³⁶ Erihalıkların 345 kixi
³⁷ Lod, Hadid və Onolukların 721 kixi
³⁸ Sina'alıkların 3930 kixi.
- ³⁹ Rəhaniylərin:
 Yidaya jəmətidin (Yexuwaning əwladliri) 973 kixi
⁴⁰ Immer jəmətidin 1052 kixi
⁴¹ Paxhur jəmətidin 1247 kixi
⁴² Harim jəmətidin 1017 kixi.
- ⁴³ Lawiylərin:
 Yexuwa jəmətidin (Qadmi'el və Hədiwa əwladliri) 74 kixi
⁴⁴ İbadəthana münəjatqiliri Asaf jəmətidin 148 kixi
⁴⁵ İbadəthana dərwəziwənliri Xallum, Ater, Talmon, Akkub, Hatita və Xobay jəmətliridin 138 kixi.
- ⁴⁶ İbadəthana hizmətkarlıri jəmətidin:
 Zihə, Hasufa, Tabbə'ot,
⁴⁷ Keros, Si'ə, Padon,
⁴⁸ Libana, Hagaba, Xalmay,

Nəhəmiya

- ⁴⁹ Hanan, Giddel, Gahar,
⁵⁰ Ri'aya, Rizin, Nikoda,
⁵¹ Gazzam, Uzza, Paseyah,
⁵² Besay, Mi'unim, Nifuxisim,
⁵³ Bakbuk, Hakufa, Harhur,
⁵⁴ Bazlit, Mihida, Harxa,
⁵⁵ Barkos, Sisira, Təmah,
⁵⁶ Niziyah wə Hatifalar.
⁵⁷ Sulayman padixah hizmətkarliri jəmətidin:
 Sotay, Sofərət, Pirida,
⁵⁸ Yala, Darkon, Giddel,
⁵⁹ Xifatya, Hattil, Pokərət-hazzibayim wə Amonlar.
⁶⁰ Ibadəthana wə Sulayman padixah hizmətkarlığının
 əwladlıridin jəm'iy 392 kixi.

⁶¹ Telməlah, Telharxa, Kirub, Addon wə Immer degən jaylardin
 kəlgən bir top kixilər əzlrining Isra'il əvladi ikənlikini
 ispatliyalıdı. ⁶² Bu kixilər Dilaya, Tobiya wə Nikoda jəmətlirini
 öz iqiğə aləjan bolup, jəm'iy 642 kixi idi.

⁶³ Habayya, Həkköz wə Barzillay degən üç rohaniy jəmətimu
 kaytip kəlgən bolup, Barzillay bolsa Gil'adlık Barzillayning bir
 kiziəyə öylinip, uning familisini ixlətkənidi. ⁶⁴ Bu rohaniylar öz
 nəşəbnamısını izdinip, jəmət namlirini tapalmıdı. Xunga ular
 napak hesablinip, rohaniylik ornidin orun alalmıdı.

⁶⁵ Yəhudiylarning baxlıkılı ularəyə, «urim» wə «tummim»ni^⑥
 ixlitip, Hudaning iradisini biləyəydiəjan rohaniy kəlgüqə,
 Hudaəyə ataləjan yeməklilərnə rohaniylarəyə tegixlikini
 yeməslıknı buyrudi.

⁶⁶ Yəhudiyəgə kaytip kəlgənlərnə omumiy sani 42,360 kixi
 boldi. ⁶⁷ Sanalmay kaləjanlardin 7337 ər-ayal hizmətkar, 245
 ər-ayal nahxiqi wə ⁶⁸ ularning 736 at, 245 keqir, ⁶⁹ 435 təgə wə
 6720 exikimu bar idi.

⁷⁰ Bəzi jəmət baxlıkliri ibadəthanini yengibaxtin bina kilixkə

---

^⑥ Kəp tərəplimilik izdinixlərgə asasləyədə, bu Hudaning iradisini bilix üçün
 taxlinidiəjan mukəddəs qək boluxi mumkin. «urim»ning İbraniy tilidiki mənisı
 «kəraqax», bu yərdə «bolmaydu» degən mənidə boluxi mumkin. «tummim»ning İbraniy
 tilidiki mənisı «təltəküs», bu yərdə «bolıdu» degən mənidə boluxi mumkin.

i'anə kildi. Yəhudiylarning baxliki 1000 altun tənggə, 50 danə das, 530 kur rohaniy toni bərdi. ⁷¹ Baxka jəmət baxlikliri ibadəthana kurulux maliyəsigə 20,000 altun tənggə wə 1320 kilo kümüx bərdi. ⁷² Qalqan həlk 20,000 altun tənggə, 1200 kilo kümüx wə 67 kur rohaniy toni bərdi.

⁷³ Barlik Isra'illar, yəni rohaniylar, Lawiylardin ibadəthana dərwaziwənliri, munajatqiliri həm hizmətkarliri wə ayrim kixilər öz yurtliriqə jaylaxti.

Əzraning təwrat kanunini okup berixi

Isra'illar öz yurtliriqə orunlixip boldi.

8-bab

¹ Küz kəlgəndə ular bir niyət bir məxsəttə Yerusalemdiki su dərwasisidin kirgəndiki məydanqə jəm boldi. Ular Təwrat ustazi Əzrani Hudaning Isra'illarning əməl kilixi üçün Musa pəyqəmbər arkilik qüxürgən Təwrat kanun yazmisini elip kelixkə təklip kildi. ² Xunga 7-ayining 1-küni^⑦ Əzra rohaniy uni ərlər, ayallar wə barlik qüxinələydiqan balilar jəm bolqan jama'ət aldiqə elip kəldi. ³ U tang səhərdin qüxkiqə su dərwasisidin kirgəndiki məydanda kanunni qüxinələydiqan hərəkəndə kixigə ünlük okup bərdi. Barlik həlk dikqət bilən anglidi.

⁴ Təwrat ustazi Əzra buning üçün məhsus yasitiloqan egiz yaqjaq munbərdə turdi. Uning ong yenidin Mattitya, Xəma, Anaya, Uriya, Hilkiya, Ma'aseyalar wə sol yenidin Pidaya, Mixa'el, Malkiya, Haxum, Haxbaddana, Zikiriya, Mixullamlar orun aldi. ⁵ Əzra munbərdə turoqanda, həmməylən uni enik kərəlididi. U yazmini aqkanda, barlik jama'ət ornidin turuxti. ⁶ U Pərwərdigar bolqan uluq Hudani mədhiyəligəndə, pütin jama'ət kollirini kətürüp: «Amin! Amin!» deyixti. Keyin ular tizlinip, yüzlirini yərgə yekip səjdə kildi.

⁷ Lawiylardin Yexuwa, Bani, Xerebiya, Yamin, Akqub, Xabbitay, Hədiya, Ma'aseya, Kilita, Azarya, Yozabad, Hanan wə Pilayalar jama'ət öz orunlirida turoqanda, kanun toquruluk qüxənqə bərdi. ⁸ Ular Hudaning kanunini jama'ətkə okup, mənisini yexip bərdi. Xuning bilən jama'ət

^⑦ Həzirkə zaman kalendari boyiqə 3-ayning 8-künigə toqra kelidu.

buningdin qüxəngə hasil kildi.

⁹ Jama'ət kanunni anglap, kəz yexi kılıxti. Xuning bilən Yəhudiyyə baxlıki Nəhəmiya, Təwrat ustazi Əzra rohaniy wə kanun toqırluk qüxəngə beridiqan Lawiylar jama'ətkə:

– Būgün Pərwərdigarimiz Huda üqün mukəddəs kündür! Silər yioqa-zar kilmanglar! ¹⁰ Əmdi kəpqilik kaytip ziyapət təyyarlanglar. Esil ta'am wə xerin iqimliklərdin bəhrimən bolunglar. Ularni heqnemə hazirliyalmiqanlar bilən bəlüp yənglar. Būgün Hudayimiz üqün mukəddəs kündür, kayoqurmanglar! Qünki Pərwərdigardin kəlgən xad-huramlıqımız bizning küq-kudritimizdur! – dedi.

¹¹ Lawiylar jama'ətni tinqlandurup:

– Būgün mukəddəs kündür! Qayquruxni tohtitinglar! – dedi.

¹² Jama'ət okuloqan məzmunni qüxəngənliki üqün, öylirigə kaytip, xad-huramlıq iqidə ziyapət dastihinidin oqızalandi wə əzidə bariqə baxkılar bilən təng bəhrimən boluxti.

Kəpə tikix heyti

¹³ Ətisi hər kaysi jəmətlərnin baxlıkliri Təwrat kanunining təlimlirini obdanrak biliwelix üqün rohaniylar wə Lawiylar bilən billə Təwrat ustazi Əzraning yenioqa bardı. ¹⁴ Ular Pərwərdigarning Musa pəyoqəmbər arkilik qüxürgən kanunidin, küzdiki kəpə tikix heyti məzgilidə Isra'illarning kəpələrdə turuxi buyruloqanlikini baykidi. ¹⁵ Ular kanunda yeziloqan: «Edirliklaroqa berip, zəytun, yawa zəytun, qatqal, palma wə baxka mol yopurmaklik dərəhlərnin xahlirini elip kelip, kəpə yasanglar» degən buyrukni jakarlıxi wə uni öz yurtliri həm Yerusalemda tarkitixi kerək idi. ¹⁶ Xuning bilən jama'ət dərəh xahlirini kesip kelip, əgzilirigə, hoyliliriqə, ibadəthana hoylisioqa wə su dərwezisi həm Əfrayim dərwezisi iqidiki məydanlaroqa kəpə yasidi. ¹⁷ Sürgündin kaytip kəlgənlərnin həmmisi kəpələni yasap, ularda turdi. Isra'illar bu heytni Nunning oqli Yoxuwaning zamanidin tartip mundak təbrikləp bakmiqanidi. Həmmə adəm xad-huramlıqka qəmgənidi. ¹⁸ Heytning birinqi künidin əng ahirki künigiqə, Əzra hər küni Hudaning kanunidin bir parqə okup turdi wə yəttə kün heyti kılıp, səkkizinqi küni bekitilgən tüzüm boyiqə yepilix murasimi ətküzdi.

9-bab

Həlkning öz gunahlirioja towa kilixi

¹ Bu ayning 24-küni Isra'illar bir yərgə jəm bolup, roza tutti. Ularkanap rəhtkə yəginip, bexioja topa qeqip, kayoqulirini ipadiləxti. ² Ular alliburun yat həlklərdin ayrilip kətkənidi. Ular orunliridin turup əzliri wə əjdadliri ötküzgən gunahlaroja towa kilixti. ³ Ular üq sa'ətqiə ərə turup, Pərwərdigar – əzliri etikad kilip kəlgən Hudaning Təwrat kanunini anglidi, andin yənə üq sa'ət gunahlirioja towa kilip, Pərwərdigar Hudaoja səjdə kildi.

⁴ Lawiylardin Yexuwa, Bani, Qadmi'el, Xibanya, Bunni, Xerebiya, Bani wə Kinanilar əzliri üqün yasaləjan pələmpəydə turup Pərwərdigar Hudaoja ünlük awazda du'a kildi.

⁵ Lawiylardin Yexuwa, Qadmi'el, Bani, Haxabniya, Xerebiya, Hodiya, Xibanya wə Pitahyalar həlkkə mundak qəkirik kildi: «Ornunglardin turup, Pərwərdigaringlar Hudani mədhiyələnglar, u əbədiləbədtur!» andin ular mundak du'a kildi:

«I Huda, xanlik naming mədhiyələngəy! Naming pütkül həmdusana wə mədhiyələrdin yüksəktur! ⁶ Sən birdinbir Pərwərdigardursən! Sən asman, hətta ərx'əla bilən pütün yultuzlarni wə yər-zemin bilən uningdiki barlikini wə dengiz-okyanlar bilən uningdiki jimisini yarattıng. Sən pütkül məwjudatlaroja jan bərguqidursən. Ərx'ələdiki pərixtilər sanga səjdə kilidu. ⁷ Sən Pərwərdigar, Ibramni talliojan Hudadursən, sən uni Kaldanlarning Ur xəhiridin elip qikip, ismini Ibrahimoja əzgərtting. ⁸ U əzining sadiklikini kərsətkəndə, sən uning əwladlirioja Kən'anlar, Hitlar, Amorlar, Pərizzilər, Yibuslar wə Girgaxlarning zeminlirini berixkə uning bilən əhdə tüzdüng. Sən həkkəniy boləjanliking üqün wədəngdə turdung.

⁹ Sən əjdadlirimizning Misirda harliniwatkanlikini kərdüng, ularning Kizil dengizdiki nalə-pəryadlirini angliding. ¹⁰ Sən Misir padixahi, uning əməldarliri wə uning həlkiyə kərxi məjizə wə karamətlərnə kərsəttıng. Qünki ularning öz həlkingni harliəjinini bilip yəttıng. Sən mənggü untulmas nam-xəhrət kazanding. ¹¹ Sən dengizni yerip həlkinggə yol eqip bərding. Ular kuruk yol bilən dəryadin ötti. Ularni koqqlap kəlgənlərnə, goya kəhrlik dengizə

Nəhəmiya

qəkkən taxtək, qongkur suşa şərək kilding. ¹² Kündüzi ularşa bulut təwrüki arqilik yol baxliding, keqisi yolini ot tüwrüki arqilik yoruttung. ¹³ Sən Sinay teşişə qüxüp, ərxtin həlkinggə söz kilip, ularşa adil tüzümlər, hək kanunlar wə lilla əmr-pərmanlarni qüxürüp bərding. ¹⁴ Sən ularşa özünggə beşixlanoşan dəm elix künini bildürdüng həmdə hizmətkaring Musa pəyşəmbər arqilik qüxürgən kanun wə əmr-pərmanliringni bərding. ¹⁵ Ularning karni aqkanda, asmandin yeməklik qüxürüp bərding, usşışanda qoram taxtin su qikşirip bərding. Sən ularşa özüng wədə kışoşan zeminoşa berip, uningşa igidarqilik kilixni buyrudung. ¹⁶ Lekin əjdadlirimiz təkəbburluk wə boyni kattiklik kilip, əmrliringgə ita'ət kilmidi. ¹⁷ Ular ita'ətsizlik kilip, əzliri üqün kərsətkən məjziliringni untudi. Ular boyni kattiklik kilip, Misirdiki kulluqışa kaytixka bir baxlik təyinliwaldi. Lekin sən xəpkətlik, rəhimdil həm mehriban, asanliqəşə şəzəplənməyşioşan wə mehır-muhəbbiting qəksiz Hudadursən. Xunglaxka sən ularni taxliwətmiding. ¹⁸ Həttə ular mozay şüritidə but yasap, 'bu bizni Misirdin elip qikşan ilah' dəp, sangə eşir həkərat kəltürdi. ¹⁹ Lekin sən rəhimdilliking bilən ularni qəldə taxliwətməy, kündüzi yol baxlışoşan bulut təwrükini wə keqisi yol kərsətkən ot təwrükini ulardin ayrimiding. ²⁰ Sən ularşa təlim berixkə pak niyət roşingni ata kilding. Ularning kərsikidin mannani® ayimiding wə usşuzluqışa su bərding. ²¹ Sən kirik yil ularning qəl-bayawandiki pütün eştiyajini kandurdung, ular kəm-kütisiz boldi, kiyim-keqəkliri uprimidi wə putlirimu ixximidi. ²² Sən əjdadlirimizning padixahlıklarni wə həlkləşni yimirixigə yardəmdə bolup, həlkingni u zeminning hərkaşyi jaylırişə orunlaxturdung. Ular Sihon padixahning Həşbon xəşiri wə ətrapidiki zemini wə Og padixahning zemini Baxanni ixşal kildi. ²³ Sən ularşa asmandiki yultuzlardək kəp əwlad berip, ularni əjdadlırişə berixkə wədə kışoşan zeminoşa baxlap kəlding. ²⁴ Ular besip kirip u zeminni ixşal kildi. Sən ularşa Kən'an zeminning ahalisini boysundurup bərding. Sən u zeminning padixahliri wə həlkini ularning məyliqəşə bir tərəp kilixişə

® Manna – Isra'illar Misirdin qikip qəldə kirik yil yaxışoşanda, Huda ularşa ata kışoşan alahidə yeməklik.

tapxurup bərding. ²⁵ Həlking sepilliri mustəhkəm xəhərləni wə munbət yərləni tartiwaldi. Ular mal-dunya bilən toloqan öylərgə, kezip koyuloqan kuduklaroqə, üzümzarliklaroqə, zəytunluklaroqə wə mol mewə dərəhlirigə igə boldi. Ular qanoquqə yəp-iqip, səmriwaldi wə ata kiloqan pütkül nemətliringdin bəhrimən boluwaldi.

²⁶ Ləkin, həlking səndin yüz ərüp sanga ita'ət kilmay, qanununı taxlap koydi. Ular özlrini sanga kaytidin yekinxixka dəwət kiloqan pəyojəmbərləni öltürüp, sanga eqir həkərət kəltürdi. ²⁷ Xunga sən ularni zulum salidiqan düxmənlirining kəliqə tapxurup bərding. Ular azab qekip sanga yelinqanda, sən ərxtin ularning yelinxirioqə kulak salding. Sən yüksək rəhimdillikingdə ularni rəkiqliridin kütquzidiqan kixiləni əwəting. ²⁸ Ular aram tapkəndin keyin, kəz aldingda yənə yaman ix kildi. Sən ularni yənə rəkiqlirining kəliqə tutup bərding. Ləkin ular yənə sanga yelinqanda, sən ərxtin ularning yelinxirioqə kulak selip, rəhimdillikingdə ularni kəp ketim kütuldurdung.

²⁹ Sən ularni kaytidin qanununqə bax egixkə dəwət kilding. Ləkin ular təkəbburlixip, əmrliringgə kulak salmidi. Ular nizamliringqə ri'ayə kilmidi. Əgər xundək kiloqan bolsa idi, həyat yolini tapqan bolatti. Ular sanga tərsalik bilən boyni kattiklik kilip, ita'ət kilixni rət kildi. ³⁰ Sən ularqə uzun yillar səwr-takətlik kilding həmdə rohing arkilik pəyojəmbərliringdin ularni aqahlandurdung. Birək ular kulak salmidi. Xunga sən ularni yərlik həklərnin kəliqə tutup bərding. ³¹ Birək sən yüksək rəhimdillikingdə ularni pütünləy həlak kilmiding wə taxliwətmiding. Qünki sən məhriban wə rəhimdil Hudadursən!

³² Uluq, kudrətlik wə sürlük həm mənggü məhir-muhəbbətlik əhdəsidə turidiqan Hudayimiz, Assur padixahliri bizgə zulum saloqəndin tartip haziroqə, padixahlirimiz, əmədarlirimiz, rohaniylirimiz, pəyojəmbərlirimiz, ata-bowilirimiz wə pütün həlking duq kəlgən azab-okubətlərgə səl karimioqəysən. ³³ Səning bizni jazaliqəning həkləktur. Sən wapadar boldung, ləkin biz bolsək rəzillik kilduk. ³⁴ Padixahlirimiz, əmədarlirimiz, rohaniylirimiz wə ata-bowilirimiz qanununqə boysunmidi, əmr wə aqahlanduruxliringqə kulak salmidi. ³⁵ Həttə ularning əz

Nəhəmiya

padixahlıki bolup, sən ularəja beəjixliəjan bipayan munbət tupraktiki nemətliringdin bəhrimən boluwatkanda, rəzillikliridin kaytmay, sening yolungda mangmidi.

³⁶ Əmdi biz kul bolup kalduk. Biz ata-bowilirimizning mewə-qewə wə nemətlərdin bəhrimən boluxi üqün sən ularəja ata kiləjan zeminda kul bolduk. ³⁷ Bu tuprakning mol məhsulatlıri gunahimiz wəjidin sən üstimizdin həkümranlık kilixkə koyəjan padixahlarəja mənsub boldi. Ular biz wə mal-waranlırimizni haliojiniqə baxkuruwatidu. Biz jəbir-zulum iqidə kalduk!»

Jama'ətning wədinamə yezixi

³⁸ Mana xu ixlar wəjidin biz wədinamə yazduk . Əməldarlırimiz, Lawiylar wə rohaniylirimiz öz məhürlirini basti.

10-bab

¹ Məzkur wədinamigə məhürlirini baskanlar:

Hakalyaning oəqli Yəhudiyəning baxlıki Nəhəmiya wə Zidkiya.

² Rohaniylardin:

Siraya, Azarya, Yərəmiya, ³ Paxhur, Amarya, Malkiya,

⁴ Hattux, Xibanya, Malluk, ⁵ Harim, Miremot, Obadiya,

⁶ Daniyal, Ginniton, Baruk, ⁷ Mixullam, Abiya, Miyamin,

⁸ Ma'azya, Bilgay wə Ximayalar.

⁹ Lawiylardin:

Azanyaning oəqli Yexuwa, Henadadning oəqli Binnuy, Qadmi'el ¹⁰ həmdə ularning hizmətdaxliridin Xibanya, Hodiya, Kilita, Pilaya, Hanan, ¹¹ Mika, Rihob, Haxabya, ¹² Zakkur, Xerebiya, Xibanya, ¹³ Hodiya, Bani wə Bininular.

¹⁴ Əməldarlardin:

Par'ox, Pahat-mo'ab, Elam, Zattu, Bani, ¹⁵ Bunni, Azgad,

Bebay, ¹⁶ Adoniya, Bigway, Adin, ¹⁷ Ater, Hizkiya, Azzur,

¹⁸ Hodiya, Haxum, Besay, ¹⁹ Harif, Anatot, Nebay, ²⁰ Magpi'ax,

Mixullam, Hezir, ²¹ Mixezabel, Zadok, Yaddu'a, ²² Pilatya,

Hanan, Anaya, ²³ Hoxiya, Hananya, Haxxub, ²⁴ Həllöhəx, Pilha,

Xobek, ²⁵ Rihum, Haxabna, Ma'aseya, ²⁶ Ahiya, Hanan, Anan,

²⁷ Malluk, Harim wə Ba'analar.

Wədinamining məzmunu

²⁸ Qaləjan həlklərdin, rohaniylar, Lawiylar, ibadəthana dərwaziwənliri, munajatqiliri, hizmətkarliri həm Hudaning kanuniəja boysunux yolida bu zeminning yat həlkliridin əzlrini qətkə aləjanlar, ularning ayalliri wə barlik əkil yexiəja yətkən kız-oqulliri ²⁹ əzlrining yurt baxliri bilən billə Huda aldida kəsəm kildi. Əgər ular Hudaning hizmətkari Musa pəyoqəmbər arkilik qüxürülgən Təwrat kanuniəja hiləplik kilsa, Hudaning qarəjixiəja ketidu. Ular igimiz Pərwərdigarining barlik əmlirigə wə ka'idə-nizamliriəja əməl kilimiz, dəp kəsəm berixti:

³⁰ «Biz bu zemindiki yat həlklər bilən nikahlanmaymiz. ³¹ Əgər bu zemindiki yat həlklər dəm elix küni yaki baxka mukəddəs künlərdə ozuk-tülük setip soda-setik kilsa, biz ulardin kət'iy setiwalmaymiz. Biz hər yəttinqi yili yərnə dəm aldurimiz wə kərzlərnə bikar kilimiz.

³² Biz ibadəthanining hirajiti üçün hər yili tət gramdin kümüx berix məs'uliyitimizni üstimizgə alimiz. ³³ Bu hirajət Hudaəja atələjan nanlar, kündilik axlik hədiyəliri həm köydürmə kurbanliklər, dəm elix küni, hilal ay həm bəlgiligən heytlərdə kilinidiəjan hədiyələr, Hudaəja atələjan kurbanliklər, Isra'illarning gunahliri üçün kəqürülük kurbanlikliri wə ibadəthana hizmətliri üçün ixlilidu.

³⁴ Biz rohaniylar, Lawiylar wə baxka barlik həlk Təwrat kanuniəja bina'ən Pərwərdigarimiz Hudaning kurbanlik supisida kalinidiəjan otunlarni hər yili kaysi jəmətning bəlgiləngən wəqəttə ibadəthaniəja elip kelixini qək taxlax arkilik bəlgiləymiz.

³⁵ Biz hər yili tunji pixkan axlik bilən mewilirimizni ibadəthaniəja elip kelixni üstimizgə alimiz. ³⁶ Təwrat kanuniəja bina'ən biz tunji oqlimiz wə mal-waranlirimizni Hudaning hizmitidə boluwatқан ibadəthanidiki rohaniylarəja elip kelimiz^⑨.

³⁷ Biz hər yili əng yahxi un həm baxka hədiyələr, hər hil mewilər, xarablar wə zəytun yaqlirini ibadəthanining ambarlirida saklax üçün rohaniylarning aldioəja elip barimiz. Biz yerimizdin qikқан

---

⑨ Təwrat kanuniəja bina'ən tunji oqul wə tunji ərkək mal-waranlar Hudaəja mənsup bolidu. Mallar kurbanlik süpitidə ibadəthaniəja elip kelinidu. Tunji oqul bədiligə koy kurbanlik kilinidu.

məhsulatlarning ondin bir ülüxini Lawiylarğa tapxurimiz. Lawiylar buni həmmə yezilirimizdin yiojıdu. ³⁸ Lawiylar buni yiojkanda, tunji bax rohaniy Hərinning əwladlıridin bir rohaniy ular bilən billə bolup, yiojkanlarni ibadəthana ambarlırioğa elip barıdu. ³⁹ Isra'illar wə Lawiylar hədiyə kıləjan axlik, xarab wə zəytun yeoşini ibadəthanining saymanlıri saklinıdoğan wə nəwəti rohaniylar, ibadəthana dərwaziwənliri həm munajatqiliri turıdoğan ibadəthana əylirigə elip barıdu. Biz nəzirimizni ibadəthanidin neri kılmaymız.»

11-bab

Yerusalemə olturaklıxkuqılar

¹ Həlk yetəkqiliri mukəddəs xəhər Yerusalemə olturaklıxti, kələjanlar hər on a'ilidin biri Yerusalemə turuxka qək taxlıxti. Qək qıkmioşanlıri öz yurtlırida kəkkelıxti. ² Həlk Yerusalemə turuxka razi boləjanlarğa bəht-sa'adət tilidi.

³ Bu Yerusalemə olturaklıxkan Yəhudiye əlkisining baxliklırining isimliki: (kələjan həklər, rohaniylar, Lawiylar, ibadəthana hizmətkarlıri wə Sulayman padıxah hizmətkarlırining əwladlıri Yəhudiyeədeki baxka jaylar – öz makanlırioğa olturaklıxti. ⁴ Yəhuda wə Binyamin kəbilisidin bəzilər Yerusalemə olturaklıxti.)

Yəhuda kəbilə baxliklıridin:

Ataya Uzziyaning oşli, Uzziya Zikiriyaning oşli, Zikiriya Amaryaning oşli, Amarya Xifatyaning oşli, Xifatya Mahalal'elning oşli, Mahalal'el Parəzning əwladı idi.

⁵ Ma'aseya Barukning oşli, Baruk Kolhozəning oşli, Kolhozo Hazayaning oşli, Hazaya Adayaning oşli, Adaya Yoyaribning oşli, Yoyarib Zikiriyaning oşli, Zikiriya Xelahning əwladı idi.

⁶ Parəzning Yerusalemə olturaklıxkan əwladlıridin jəm'iy 468 palwan bar idi.

⁷ Benyamin kəbilisidin:

Sallu Mixullamning oşli, Mixullam Yo'edning oşli, Yo'ed Pidayaning oşli, Pidaya Kəlayaning oşli, Kəlaya Ma'aseyaning oşli, Ma'aseya Iti'elning oşli, Iti'el Yixyaning əwladı idi.

⁸ Uningdin baxka Gabbay wə Sallay bolup, jəm'iy 928 xixi bar idi.

⁹ Zikrining oqli Yo'el ularning baxkuroquqisi idi. Həssinu'aning oqli Yəhuda bolsa bu xəhərning mu'awin baxlikı idi.

¹⁰ Rohaniylardin:

Yoyaribning oqli Yidaya, Yakin ¹¹ wə Siraya, Siraya Hilkiyaning oqli, Hilkiya Mixullamning oqli, Mixullam Zadokning oqli, Zadok Mirayotning oqli, Mirayot Ahitubning oqli idi, Ahitub bolsa ibadəthanining baxkuroquqisi boləjanidi.

¹² Ularning ibadəthanida hizmət kilidiəjan hizmətdax rohaniyliridin jəm'iy 822 xixi bar idi.

Adaya Yirohamning oqli, Yiroham Pilalyaning oqli, Pilalya Amzining oqli, Amzi Zikriyaning oqli, Zikriya Paxhurning oqli, Paxhur Malkiyaning oqli idi. ¹³ Adayaning hizmətdaxliridin jəm'iy 242 jəmət baxlikı bar idi.

Aməxsay Azarelning oqli, Azarel Ahzayning oqli, Ahzay Mixillemotning oqli, Mixillemot Immerning oqli idi.

¹⁴ Aməxsayning hizmətdaxliridin 128 palwan bar bolup, ularning baxkuroquqisi Həgidolimning oqli Zabdi'el idi.

¹⁵ Lawiylardin:

Ximaya Haxxubning oqli, Haxxub Azriqamning oqli, Azriqam Haxabyaning oqli, Haxabya Bunnining oqli idi.

¹⁶ Lawiylar yetəkqiliridin Xabbitay wə Yozabad ibadəthanining taxki ixlirioə məs'ul idi. ¹⁷ Mattanya Mikaning oqli, Mika Zabdining oqli, Zabdi bolsa Asafning əwladı idi. U ibadəthanida təkəkür eytix wə du'a kilixkə yitəkqilik kilatti. Bakbukya Mattanyaning yadəmqisi idi.

Abda Xammuwəning oqli, Xammuwa Galalning oqli, Galal Yidutunung oqli idi. ¹⁸ Məkəddəs xəhər Yerusaleməə olturaklaxkan Lawiylar jəm'iy 284 xixi idi.

¹⁹ İbadəthana dərwəziwənliridin:

Akkub, Talmon wə ularning hizmətdaxliri bolup, jəm'iy 172 xixi idi.

²⁰ Qəloəjan İsrə'illar, rohaniylar wə Lawiylar Yəhədiyəning baxka jayliridiki əzi wərislik kilidiəjan məkənləəə olturaklaxti. ²¹ Ləkin ibadəthana hizmətkərliri Yerusalemdiki Ofəl egizlikigə olturaklaxti. Ular Ziha bilən Gixpaning qol astida ixləytti.

²² Uzzi Yerusalemoğa olturaklaxkan Lawiylarning baxliki bolup, u banining oqqli, Bani Haxabyaning oqqli, Haxabya Mattanyaning oqqli, Mattanya Mikaning oqqli, Mika bolsa Asafning əwladidin idi. Asafning əwladliri ibadəthanining munajatqiliriqə məs'ul idi. ²³ Bu munajatqılar padixahning buyrukidiki bəlgilimə boyiqə kündilik wəzipisini ətəytti.

²⁴ Zərahning əwladliridin biri bolqan Pitahya Mixezabelning oqqli bolup, Yəhuda kəbilisigə mənsub idi. U Persiyə padixahning həlk ixliri məslihətqisi idi.

Baxka yərlərdə turəuqılar

²⁵ Yəhudiyəning yeziliri bilən ətrapidiki teriloqu jayliriqə kəlsək, Yəhuda kəbilisidiki bəzilər Qiryat-arba, Dibon wə Yikabzi'el həm ularning ətrapidiki yezilaroğa olturaklaxti. ²⁶ Bəziliri Yexuwa, Molada, Bəyt-pələt, ²⁷ Hazar-xu'al wə Bə'ərxəba həm uning yeziliriqə, ²⁸ Ziklak wə Mikona həm Mikonaning yeziliriqə, ²⁹ Enrimmon, Zor'ah həm Yarmut, ³⁰ Zanowah wə Adullam həm ularning yeziliriqə, Lakix həm uning teriloqu jayliriqə wə Azeka həm uning yeziliriqə olturaklaxti. Demək, Yəhuda kəbilisidikilər Bə'ərxəbadin Hinnom jiləjisiqə bolqan jaylaroğa olturaklaxti.

³¹ Benyamin kəbilisidikilər Gəba, Mikmas, Ayyah wə Bəytəl həm uning yeziliriqə, ³² Anatot, Nob, Ananya, ³³ Hazor, Ramah, Gittayim, ³⁴ Hadid, Zibo'im, Niballat, ³⁵ Lod, Ono wə hünərwənlər jiləjisiqə olturaklaxti. ³⁶ Yəhudiyədə olturaklixip kalqan bəzi Lawiylarning Benyamin kəbilisidikilər bilən billə turuxi bəlgiləndi.

12-bab

Rohaniylar bilən Lawiylarning tizimliki

¹ Xi'altelning oqqli Zirubbabəl wə bax rohaniy Yexuwa bilən billə sürgündin kaytip kəlgən rohaniylar wə Lawiylarning tizimliki təwəndikiqə:

rohaniylardin:

¹ Siraya, Yərəmiya, Əzra,

² Amarya, Malluk, Hattux,

³ Xikanya, Rihum, Miremot,

⁴ Iddo, Ginnetoy, Abiya,

Nəhəmiya

⁵ Miyamin, Ma'adya, Bilgah,

⁶ Ximaya, Yoyarib, Yidaya,

⁷ Sallu, Amok, Hilkiya wə Yidayalar idi.

Mana bular Yexuwa dəwridiki rohaniylarning baxlikliri wə ularning hizmətdaxliri idi.

⁸ Lawiylardin:

Yexuwa, Binnuy, Qadmi'el, Xerebiya, Yəhuda wə Mattanyalar idi. Mattanya hizmətdaxliri bilən təxəkkür nahxiliri eytixka məs'ul idi. ⁹ Ularning hizmətdaxliri Bakbukya wə Unni ibadətə ularning udulida turatti.

Bax rohaniy Yexuwaning əwladliri

¹⁰ Bax rohaniy Yexuwa Yoyakimning atisi, Yoyakim Əlyaxibning atisi, Əlyaxib Yoyadaning atisi idi. ¹¹ Yoyada Yonatanning atisi, Yonatan Yaddu'aning atisi idi.

Rohaniylarning jəmət baxlikliri

¹² Yoyakim bax rohaniylik wəzipə ətüwatkan məzgildə, rohaniylarning jəmət baxlikliri təwəndikiqə boləjan:

Siraya jəmətidin Miraya

Yərəmiya jəmətidin Hənanaya

¹³ Əzra jəmətidin Mixullam

Amarya jəmətidin Yihəhanan

¹⁴ Malluki jəmətidin Yonatan

Xibanya jəmətidin Yüsüp

¹⁵ Harim jəmətidin Adna

Mirayot jəmətidin Həlkay

¹⁶ Iddo jəmətidin Zikiriya

Ginniton jəmətidin Mixullam

¹⁷ Abiya jəmətidin Zikri

Minyamin jəmətidin bir baxlik boləjan^①

Mo'adya jəmətidin Piltay

¹⁸ Bilgah jəmətidin Xammuwa

Ximaya jəmətidin Yihənanan

¹⁹ Yoyarib jəmətidin Mattinay

① Əslidiki İbraniy kolyazmilorida bu yərdiki isim qüxüp kaləjan.

Yidaya jəmətidin Uzzi

²⁰ Sallay jəmətidin Qallay

Amok jəmətidin Ebər

²¹ Hilkiya jəmətidin Haxabya

Yidaya jəmətidin Nitān'el

Rohaniylar wə Lawiylarning jəmət təzkirisi

²² Əlyaxib, Yoyada, Yohanan wə Yaddu'alar bax rohaniy boləjan məzgildə Lawiylarning jəmət baxlikliri royhətkə elinəjan. Persiyə padixahi Dari'os həkimiyət tutkan məzgildə rohaniylarning jəmət baxlikliri royhətkə elinəjan. ²³ Ləkin ibadəthana təzkirisidə royhətkə elinəjan Lawiylarning jəmət baxlikliri pəkət Əlyaxibning nəwrisi Yohananning dəwrigiqila idi.

Lawiylarning hizmət təksimati

²⁴ Lawiylarning jəmət baxlikliridin Haxabya, Xerebiya, Yexuwa, Binnuy wə Qadmi'ellər bolup, ular baxka hizmətdaxlar bilən billə ibadətlərdə Hudaning yəkin adimi Dawut padixahning yolyorukı boyiqə bir-birigə robiro turuxup, mədhiyə eytixixlirini eytixip, minnətdarlik bildürətti. ²⁵ İbadəthana dərwazisining yenidiki ambarlarnı saklaydioqan dərwaziwənlər Mattanya, Bakbukya, Obadiya, Mixullam, Talmon wə Akkublar idi. ²⁶ Mana bu kixilər Yozadakning nəwrisi Yexuwaning oqlı bax rohaniy Yoyakimning məzgilidə, xundakla Yəhudiyəning baxliki Nəhəmiyaning wə rohaniy həm Təwrat ustazi Əzraning zamanida yaxioqanidi.

Xəhər sepillirining Hudaqə beoixlinixi

²⁷ Yerusalem xəhirining sepilliri Hudaqə beoixlinidioqan qəşdə, Lawiylar turəjan jayliridin beoixlax murasimioqə kətnixixkə Yerusaleməqə təklip kəlinidi. Ular murasimni xad-huramlik iqidə minnətdarlik bilən jang, qiltar wə liralarnı qelip, nəoqmə kəlip, nahxa eytixip təbrikliidi. ²⁸ Munajatqılar Yerusalem ətrapidiki jaylardin, jümlidin Nitofaning yeziliridin, ²⁹ Bəyt-gilgaldin, Gəba wə Azmawət kətarlik jaylardin kəlip yiojildi. Qünki munajatqılar əzliri üqün Yerusalem ətrapidiki yezilarnı kərup qikkənanidi. ³⁰ Rohaniylar bilən Lawiylar əzlirini paklap, andin jama'ətni pakliidi. Keyin ular xəhər dərwaziliri bilən sepillirininu paklax murasimi ətküzdi.

³¹ Mən Yəhudiya əməldarlarını sepil üstigə yiqip, minnətdarlik bildürüxkə ikki qong hor əməkni bəlgilidim. Biri jənubiy yənüluxtiki sepil üstidə kiş dərwasisiya qarap yürüp kətti. ³² Hoxaya wə Yəhudiya əməldarlarının yerimi munajatqılarning kəynidin yürüx kildi. ³³ Yənə Azarya, Əzra, Mixullam, ³⁴ Yəhuda, Binyamin, Ximaya wə Yərəmiyalarmu əgixip mangdi. ³⁵ Andin bəzi rohaniylar kanay qelip, Asaf əwladidin Zikiriya bilən mangdi. Zikiriya Yonatanning oşli, Yonatan Ximayaning oşli, Ximaya Mattanyaning oşli, Mattanya Mikayaning oşli, Mikaya Zakkurning oşli, Zakkur bolsa Asaf əwladidin idi. ³⁶ Ularning kəynidin Zikiriyaning hizmətdaxliri mangdi. Ular Ximaya, Azarel, Milalay, Gilalay, Ma'ay, Nitanel, Yəhuda wə Hananilar bolup, Hudaning yekin adimi Dawut padixahning muzika əswabliroja ohxax əswablarni qelip mangdi. Bu topka Təwrat ustazi Əzra yetəkqilik kiləjanidi. ³⁷ Ular bulak dərwasisiya kəlgəndə, pələmpəylərdin qikip, «Dawut xəhiri»ning ətrapidiki sepilning əng üstigə yetip kəldi. Andin ular Dawut padixahning ordisdin ətüp, xərtiki bulak dərwasisiya kəldi.

³⁸ İkkinqi hor əmək minnətdarlığını bildürüp ularning aldiya qikix üqün baxka yolni qeridəp ximaləya yürüp kətti. Mən wə jama'ətning qaləjan yerimi ularning kəynidin əgixip mangduk. Ular sepil üstini boylap, tonurlar munaridin ətüp, kəng sepilgə yetti. ³⁹ Andin ular Əfrayim dərwasisidin ətüp, Kona Xəhər dərwasisiya kəldi. Ular Belik dərwasisi wə Hanan'el munaridin ətüp Yüz munariya kəldi. Ular yənə Koy dərwasisiya qarap dawamlıq mengip, Qarawul dərwasisida tohtidi.

⁴⁰ Minnətdarlığını bildürüwatkan ikki hor əmək ibadəthanoja yetip kelip, u yərdin orun aldi. Mənmu billə kəlgən bir top əməldarlar bilən u yərdin orun aldim. ⁴¹ Bizning yenimizdin orun aləjanlar kanay qaləjuqi rohaniylar bolup, ular Əlyakim, Ma'aseya, Minyamin, Mikaya, Əlyo'enay, Zikiriya wə Hananyalar idi. ⁴² U yərdə yənə Ma'aseya, Ximaya, Əl'azar, Uzzi, Yiəhohan, Malkiya wə Ezerlər bar idi. Munajatqılar Yizrahyaning yetəkqilikidə ünlük nahxa eytti. ⁴³ Jama'ət u küni nurojun kurbanliklarni kildi həmdə xad-huramlıqqa qəmdi. Qünki Huda ularəya zor huxallıq ata kiləjanidi. Ayallar wə balıarmu huxallıqqa qəmgənidi. Yerusalemdiki xad-huramlıq yirak jaylarəya anglinatti.

Ibadəthanining təminatı

⁴⁴ U küni bəzi ərlər hədiyələr, tunji aləjan həsul wə məhsulatlarning

Nəhəmiya

ondin bir ülüxi saklinidioqan ibadəthana ambarlirini baxkuruxka təyinləndi. Ular rohaniylar wə Lawiylar üçün Təwrat qanunida bəlgiləngən boyiqə xəhər sirtidiki etizlardin ülüxnə yioqiwelixka məs'ul boldi. Yəhudiyədiki barlik həlk rohaniylar wə Lawiylar həm ularning ix-izliridin hursən boldi.⁴⁵ Qünki ular paklax murasimida Hudaning hizmitini etəp kəlgənidi. Munajatqilar wə dərwaziwənlərmu Dawut padixah oqqli Sulaymanqə buyruqinidək öz hizmətlirini kilixti.⁴⁶ Burun Asaf yaxioqan Dawut padixah zamanisida ibadəthana munajatqilirining yetəkqiliri bolux həmdə mədhiyə nahxiliri wə Hudaqə minnətdarlik bildürux nahxilirining boluxi adət boləjanidi.⁴⁷ Əmdi bolsa, Zirubbabəl wə Nəhəmiya zamanisida barlik Isra'illar munajatqilarqə, dərwaziwənlərgə wə baxka Lawiylarqə kündilik ozuklukni təminləp bərdi. Lawiylar bolsa rohaniylarqə tapkinining ülüxinə bərdi.

13-bab

Nəhəmiyaning islahati

¹ U kündə Musa pəyoqəmbər arkilik qüxürülgən Təwrattiki yazmilar jama'ətkə oquldi. Uningda: «Ammonlar wə Mo'ablarning ibadətə katnixixioqə kət'iy ruhsət yok» deyilgən bələk baykaldi.² Qünki burun ular Isra'illar Misirdin qikkən wakitta ularni ozuk-tülük wə su bilən təminliməy, əksiqə Isra'illarqə lənət oqux üçün Bil'amni yallioqanidi, əmma Hudayimiz bu lənətni bəhtkə aylanduroqanidi.³ Jama'ət Təwrat qanunini anglioqan haman, arilaxma irklarni jama'ət arisidin qikiriwətti.

⁴ Buningdin burun rohaniy Əlyaxib ibadəthanining ambarlirini baxkuruxka təyinləngənidi. Uning Ammonlardin boləjan Tobiya bilən tuqkanqiliki bar idi.⁵ U burun axlik hədiyəliri, huxbuy buyumlar, ibadəthana saymanliri wə axlik, xarab həm zəytun yeqining ondin bir ülüxi qoyuloqan bir eqiz yooqan əyni Tobiyaqə təyyarlap bərgənidi. Bu nərsilər əmr boyiqə munajatqilar, dərwaziwənlər wə baxka Lawiylarqə berilidioqan bolup, ularning arisidiki bəzi ülüxliri rohaniylarqə berilətti.

⁶ Bu ixlar yüz bərgəndə, mən Yerusalemda əməs idim. Babil padixahi Artaxastining 32-yili mən padixahning yenioqə bardim. Keyin mən kaytix üçün uning ruhsitini soridim.⁷ Mən Yerusalemqə yetip kəlgəndə, Əlyaxibning Tobiyaqə ibadəthana hoylisidin bir eqiz əyni ajritip bərgən rəzillikini baykidim.⁸ Mən bək aqqiklinip, Tobiyaning barlik bisatini u

Nəhəmiya

əydin aqikip taxlidim. ⁹ Mən rohaniylarğa bu öylərnı murasim boyıqə paklaxnı həmdə ibadəthana saymanlırı, sunuloğan axlık hədiyəlırı wə huxbuy buyumlarnı u öygə kayturup əkirixni buyrudum.

¹⁰ Mən yənə Lawiylarning kündilik təminat ozuklukını bərmigənlikini baykidim. Xunga Hudaning hizmitidə bolidiğan munajatqılar bilən baxka Lawiylar etizliriğa ixləxkə kətkənidi. ¹¹ Xuning bilən mən əməldarlarnı əyibləp:

– Nemə üqün ibadəthana hizmiti nəziringlardın taxlinip kəldi? – dedim.

Mən yənə munajatqılar wə baxka Lawiylarnı qakirip, əzigə tegixlik hizmətlirini kaytidin kıldurdum. ¹² Yəhüdiyədiki barlık həlk yənə bir kətim axlık, xarab həm zəytun yeğining ondin bir ülüxini ibadəthana ambarlıriğa elip kelixkə baxlıdi. ¹³ Mən rohaniy Xələmya, pütükqi Zadok wə Lawiylardın bolğan Pidayani ambarlarğa məs'ul kıldim. Mən yənə Mattanyaning nəwrisi həm Zakkurning oqlı Hanannı ularğa yardəmqi kıldim. Bular ixənqlik adəmlər bolup, hizmətdaxlırı Lawiylarğa adillik bilən təksim kilixkə məs'ul idi.

¹⁴ I Huda, bu yahxi ixni səmingdə tutkaysən həmdə sadakətmənlik bilən ibadəthanığa wə uning hizmətlirigə kiloğanlırimni untup kəlmioğaysən!

¹⁵ U künlərdə mən bəzi Yəhüdiylarning dəm elix künidə üzüm yanjiwatқанlikini kərdüm. Adəmlərnıng yənə axlık elip keliwatқанlikini wə exəklirigə artıwatқанlikini kərdüm. Ular dəm elix künidə üzüm, ənjür, xarab wə hər hil məhsulatlarnı Yerusalemğa elip keliwatattı. Xuning bilən mən ularnı bu kündə məhsulatlirini satmaslikkə agahlandıurdum. ¹⁶ Yerusalemda turoğan Tir xəhiridin kəlgənlər belik wə hər hil tawarlarnı elip kelip dəm elix künidə Yəhüdiyədikilərgə setiwatattı, hətta Yerusalemdimu xundak kiliwatattı.

¹⁷ Xuning bilən mən Yəhüdiylarning jama'ət ərbablırını əyibləp, mundak dedim:

– Nemə üqün bundak rəzillik bilən dəm elix künini buloğaysilər?

¹⁸ Əjdədliringlar xundak kilmioğanmıdi? Xuning bilən Hudayimiz bu balayı'apətni bizgə wə bu xəhərgə yaqduroğanıdi. Həzir silər dəm elix künini buloğax arkilik Isra'illarğa qarxi tehimu zor oğəzəpni kozoğawatisilər!

¹⁹ Xuning bilən mən dərważilarni dəm elix künidin awwal, kün patkanda takaxni wə dəm elix küni ətüp kətmügiqə aqmaslikni buyrudum. Mən dəm elix künidə hərəkandak yük kirmisun, dəp hizmətkarlimni dərważilaroşa koydum. ²⁰ Hər hil tawarlarni əkəlgən sodigərlər wə setiqqılar bir yaki ikki kətim Yerusalemining sirtida keqini ətüküzdü. ²¹ Xuning bilən mən:

– Nəmə üqün keqini sepil sirtida ətüküzisilər? Əgər yənə xundak kilsanglar, ədipinglarni berimən! – dəp agahlandırdum.

Xuningdin keyin ular dəm elix künidə kəyta kəlmidi. ²² Andin mən dəm elix künining mukəddəslikini saklax üqün, Lawiylarning əzlririni paklap dərważilaroşa qarawulluk kilixini buyrudum.

I Hodayim, buning üqün meni səmingdə tutkaysən həmdə yüksək mənggülük mehır-muhəbbiting bilən manga rəhim-xəpkət kərsətkəysən!

²³ Xu künlərdə mən Axdod, Ammon wə Mo'ablardin ɵyləngən bəzi Yəhudiylarni kərdüm. ²⁴ Tehimu yamini, ularning balilirining yerimi degüdək ɵz Yəhudiy tilimizni bilməy, pəkət Axdodluk yaki baxka həklərnin tilinila səzliyələtti. ²⁵ Xuning bilən mən ularni ɵyibləp, ularoşa lənət yeoşixini tilidim. Bəzilirini urup, qeqini yuldum. Mən ularni balilirining yərliklər bilən toy kilixioşa yol koymasliki üqün Huda aldida kəsəm iqküzdüm. ²⁶ Mən ularoşa mundak dedim:

– Bu, Isra'iliyəning Sulayman padixahining gunah ətüküzüxkə azduruloşinidək bir ix əməsmu? Hərəkandak milləttin uningəşa selixturoşudək padixah bolmioşan, Huda uningəşa mehır-muhəbbət kərsitip, uni Isra'illarning padixahi kilip tikligən. Birak xundak bolsimu u yat millətlərdin boləjan ayallarning azduruxi bilən gunah ətüküzgən.

²⁷ Əmdi silər kəndaklarqə baxka millətlərdin ɵylinip, gunah ətüküzüp, Hudaəşa sadakətsizlik kilixni oylaxka jur'ət kilalidinglar?!

²⁸ Bax rohaniy Əlyaxibning ooqli Yoyadaning bir ooqli Horonluklardin boləjan Sanballatning kizini aləjan, xuning bilən mən uni jama'ət aldida koşlap qikardim.

²⁹ I Hodayim, bu adəmlərnəni həmdə ularning rohaniylikini wə sening rohaniylar həm Lawiylar bilən tüzgən əhdəngni buləşioşinini esingdə tutkaysən!

Nəhəmiya

³⁰ Xuning bilən mən həlkni hərəkəndə yat həklərdin yukkan yaman təsirlərdin paklidim. Mən rohaniylarəja wə Lawiylarəja wəzipə bekitip, hər bir adəmgə öz hizmitini bərdim. ³¹ Mən yənə bəlgilik wakitta otunlarning həmdə tunji pixkan mewilərnin kurbanlik supisiəja elip kelinixini orunlaxturdum.

I Huda, meni səmingdə tutkaysən, manga meħribanlik kiləysən!

Əstir

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Muqəddəs Kitabning «Əstir»din ibarət uxbu qismida Persiyə imperiyisining hanixlik mərtiwisigə erixkən Yəhudiy kizi Əstirning öz həlkini qutkuzqanliqi yeziloqan. «Əstir»diki wəxəlik Persiyə imperiyisidə Ahaxwerox həkümranlik qilqan yilliri yəni miladiyadin burunqi 485-464 yilliri yüz bərgən. Musa pəyqəmbərnin öz həlkini Misirdin elip qiqqiniqə təhminən ming yil bolqan qaqqlar idi. Musa pəyqəmbər dəwridə Pərwərdigar Huda Isra'illarni öz həlki qilip bəlgiləp, ular bilən əhdə tüzgənidi. Xu əhdigə اساسən ular Hudaning əmrlirigə boysunmisa, Hudaning jazasiqə uqraytti. Lekin Isra'illar Hudaqə ita'ət qilmastin, dawamliq sahta ilahlarqə qoqundi. Pərwərdigar Huda Isra'illarni agahlandurux üqün nurqun pəyqəmbərlərnin əwətkən bolsimu, ular yənila sahta ilahlardin əzlrini tartalmidi. Huda ahiri Isra'illarni jazalap, Babilning padixahini ularning zeminini besiwelip, paytəhti Yerusalemnin wəyran qilixqə wə aqhalisini sürgün etixkə əwətti. Bu wəxə miladiyadin burunqi 586-yili yüz bərdi. Wahalənki Huda öz həlki bolqan Isra'illarqə pəyqəmbər Yərəmiya arqilik ular sürgün qilinip yətmix yildin keyin, ularni yənə öz zeminiqə qayturup kelidiqanliqini eytqanidi. Isra'illar sürgün qilinip uzun ətməy, Babil Persiyə imperiyisi təripidin besiwelindi.

Persiyiliklər Isra'illarqə nisbətən kattiq qol bolmidi, huddi Huda aldın eytkinidək, yətmix yildin keyin Isra'illar öz zeminiqə qaytip kelixkə baxlidi. Ular əmdi sahta ilahlarqə yənə qoqunmaydiqan boldi. Xundaqtimu Persiyidiki Isra'illar baxqə bir qong hətərgə duq kelidu. Uxbu hətər həkqidə «Əstir»də bayan qilinqan. Amaləklər Isra'illarqə uzundin beri düxmən bolup keliwatqan həlq idi. Musa pəyqəmbər Isra'illarni Misirdin elip qiqqəndin keyin, Amaləklər birinqi bolup Isra'illarqə hujum qilqanidi. Sa'ul Isra'illarqə padixah bolqan qaqqlarda, Agag Amaləklərgə padixah bolqan bolup, Isra'illar bilən bolqan uruxta Agag öz həlqigə baxqilik qilqanidi. Əstirning dəwridə Agagning əwladi bolqan Həman yənila Persiyə imperiyisidə turuwatqan barliq Isra'illarni əltürüwetixni pilanlaydu.

«Əstir»diki nurqun wəxəliklərdin, məsilən altinqi babtiki Persiyening padixahi Ahaxweroxning uyqusining kəlməsliki bilən keyinki

wəqəliklarning qetixixidin xuni bilələymizki, gərqə «Əstir»ning heqkəndəq yeridə «Huda» degən səz tilqə elinmisimu, əmma Huda pütün wəqəliklərnə baxqurup turqan.

«Əstir»diki muhəim nuqta Hudaning insanlarqə bərgən əmrlirini təkitləx bolmastin, bəlki Hudaning biz insanlarni ularning ətrapida yüz bərgən əməliy ixlər arqəlik yetəkligənlikidur.

Muqəddəs Kitabning «Əstir»din ibarət bu qismida Yəhudiylarning Purim bayrimining tarihiy arqə kərinixi qüxəndürüldü.

Tezis:

- 1. Əstirning hanix boluxi (1-, 2-bablar)*
- 2. Həman pılanliqan suyikəst (3 – 5-bablar)*
- 3. Həmanın jazalinixi (6-, 7-bablar)*
- 4. Yəhudiylarning düxmənlirini məqlup qilixi (8 – 10-bablar)*

Əstir

Padixah Ahaxweroxning Waxtini hanixlikdin kalduruxi

¹⁻² Təwəndiki wəkə padixah Ahaxwerox zamanida yüz bərgən.

Ahaxwerox Suza kəl'əsidiki təhtidə olturup, Hındistandin Misirning nerisioıqə boləjan bir yüz yigirmə yəttə ölkigə həkümranlik kıləjanidi.

³ U həkümranlikining üçinqi yilida barlik aliy əməldarliri bilən bəglirigə bir katta ziyapət bərdi. Ziyapətkə Persiyə bilən Midiyaning sərkərdiliri, hərəkaysi ölkilərdiki yukiri təbikidikilər wə aliy əməldarlar kelip katnaxti.

⁴ Ziyapət altə ay dawamlaxti. Padixah bu jəryanda ularəja öz imperiyisining bayliki wə əzining xan-xəripini namayan kildi.

⁵ Arkidinla padixah yənə Suza kəl'əsidiki pütün kixilərgə, mərtiwisining yukiri-təwənlikigə qarimay, orda gülzarlikida yəttə kün ziyapət bərdi. ⁶ Məzkur gülzarlik ak wə kək kəndir rəhttin tikilgən pərdilər bilən bezəlgən bolup, bu pərdilər mərmər tax tüwrüklərdiki kümüx halkılarəja səsün rənglik kəndir rəht bilən qekilgənidi. Mərmər tax, sədəp wə türlük rənglik taxlar yatquzulojan yərning üstigə altun-kümüxtin yasələjan yələnqüklük uzun orunduklar koyulojanidi.

⁷ Xarablar bir-birigə ohximaydiəjan altun kədəhlərgə kuyulojan bolup, padixahning buyruki boyiqə ordidiki xarablar mərdlərqə təminləndi.

⁸ Padixah orda hizmətkarlıriəja həmməylənning haliojanqə xarab iqixigə yol koyuxlirini, əmma heqkingə zorlimasliklirini buyrudi. ⁹ Xuning

bilən bir vaxtında hanix Waxti padixah Ahaxweroxning ordısında ayallar üçün həm ziyapət bərdi.

¹⁰ Katta ziyapətning yəttinçi künü padixah xarabtin kəypi qaoq bolqinida, huzurida hizmət kilidiqan yəttə hərəmaoqisini^② yəni Mihuman, Bizta, Harbona, Biqta, Abaqta, Zetar, Kərkəslərnı ¹¹ hanix Waxtioqa hanixlik tajini kiydürüp, huzuriqqa təklip kilip kelixlirini buyrudi. Hanix intayin qiraylik ayal bolqoqqa, padixah aliy əməldarlıri bilən barlik ziyapət əhligə uning güzəl jamalini kərsətməqçidi. ¹² Ləkin hərəmaoqiliri hanix Waxtioqa padixahning əmrini yətküzgəndə, u berixni rət kildi. Buning bilən padixah intayin hapa bolup, qəzipi ərləp kətti.

¹³ Axu wakittiki padixahlarning ka'idisi boyiqə padixah məlum məsililərgə duq kəlgəndə, kanun wə tərtip-intizamni yaxxi bilidiqanlarning məslihətini alatti, xunga padixah öz zamanining takamullaxkan akilliridin məslihət soridi. ¹⁴ Akillardin uning yəkinliri karxina, Xetar, Admata, Tarxix, Mərəs, Marsina wə Mimukanlar idi. Ular Persiyə wə Midiyadiki yəttə aliy əməldar bolup, padixah bilən da'im kərüxələydiqan wə imperiyidə aldinki orunda turidiqan kixilər idi.

¹⁵ Padixah ulardin:

– Mənki padixah Ahaxwerox hərəmaoqisini əwətip, hanix Waxtioqa əmr yətküzgənidi. Ləkin, u əmrinmi bəja kəltürmidi. Kanun boyiqə uni qandaq bir tərəp kilix kerək? – dəp soridi. ¹⁶ Mimukan buningqqa jawabən padixah wə baxka aliy əməldarlarqqa mundak dedi:

– Hanix Waxti padixahning aldida əməs, bəlki padixahning hərəkaysi əlkiərdiki aliy əməldarlırining xundakla pütkül həklərnıng aldidimu hatalik ətküzüptu! ¹⁷ Qünki hanixning kəloqan bu ixi imperiyimizdiki həmmə ayallarning arisiqqa tarkilixi bilənla bu ix ularning öz ərlirini kəzigə ilmaslikiqqa səwəb bolidu. Ular: «Padixah Ahaxwerox hanix Waxtini huzuriqqa təklip kəloqanikən, əmma u berixni rət kiliptu» deyixidu. ¹⁸ Persiyə wə Midiyadiki əməldarlarning hanimliri hanixning bu ixini angliqan haman ərlirigə xundak mu'amilə kilixkə baxlaydu. Buning bilən a'ilidə mənsitməslik bilən hapilik üzülməydu. ¹⁹ Əgər aliyliri halisila, buningdin keyin Waxti padixahning huzuriqqa kəlmisun, dəp əmr qüxürgəyła wə bu əmrni yazdurup, Persiyə bilən Midiyaning

---

② Hərəmaoqiliri ordidiki nuroqun ixlarda muhim orunda turidiqan hizmətqilər bolup, kəp hallarda ular orda tokallirini baxkurux ixiqqa məs'ul bolatti. Ular piqiwetilgən ərlər bolup, kizlarqqa qekilmaytti wə pərzəntmu kalduralmaytti.

kanunioja özgərməs kilip kirgüzgəyla wə aliyliri uning hanixlik ornini uningdin yaxirak birsigə bərgəyla. ²⁰ Padixah əmri katta imperiyilirining həmmə jaylirioja jakarlanoqandin keyin, həmmə ayallar öz ərlirining mərtiwisining bar yoklukidin kət'iynezər, ularni hərmət kilidioqan bolidu, – dedi.

²¹ Padixah wə uning aliy əməldarliri bu pikirni toqra tapti, xunga padixah Mimukanning təklipi boyiqə ix kərđi. ²² Padixah hər bir ölkə həlkining öz til-yezikida imperiyining həmmə jaylirioja: «Hər bir ər öz a'ilisining hojayinidur» dəp həküm qüxürđi.

2-bab

Əstirning hanix boluxi

¹ Padixah Ahaxweroxning oqəzipti kəytqandin keyin, Waxti wə uning kilioqanliri həm uning üstidin qikiriləqan öz yarliki həkkidə oylaydioqan boldi. ² Padixahning məhsus oqulamli padixahka:

– Aliyliri üqün yax wə qiraylik kızlar tepip kəltürölsun. ³ Bu qiraylik kızlarni Suza kəl'əsidi ki hərəmhanoja yiojip kelix üqün imperiyilirining hərəkəysi ölkilirigə əməldarlar təyinlənsun. Kızlar orda tokallirioja məs'ul hərəmaoqisi Həgayning baxkuruxida bolsun wə pədəz mulazimiti bilən təminlənsun. ⁴ Andin əzlrigə yakkan kız Waxtining ornoja hanix bolsun, – dəp təklipti bərđi. Bu təklipti padixahka yakkaqqa, u xundak kildi.

⁵ Suza kəl'əsidi Mordikay isimlik bir Yəhudi bolup, u Binyamin kəbilisidin boləqan Ya'irning oqli idi. Ya'ir Xim'ining oqli, Xim'i bolsa Kixning oqli idi. ⁶ Babil padixahi Nibukadnezər Yerusalemdin Yəhudiyə padixahi Yihoyakinni bir top adəmlər bilən billə əsir kilip elip kəlgəndə, Kixmu xularning iqidi idi. ⁷ Mordikayning Əstir isimlik bir nəwrə singlisi bolup, uning İbraniyqə ismi Hədassa idi. U bir güzəl, kelixkən kız bolup, ata-anisi tögəp kətkəndin keyin Mordikay uni öz kizi kilip bekiwelip, qong kiləqanidi.

⁸ Padixahning pərmani bilən nuroqun kızlar Suza kəl'əsidi ki hərəmhanoja kəltürölgəndə, Əstirmu ordidiki kızlarəja məs'ul Həgayəja tapxuruldi. ⁹ Əstir Həgayəja yakti. Həgay uningəja iltipat kilip, dərhal uni pərdəz mulazimiti wə alahidə yeməklilər bilən təminlidi. Xundakla u ordidin yəttə kenizəkni uning hizmitini kilixka tallap, Əstir wə ularəja hərəmhanidin əng yaxi jayni bərđi. ¹⁰ Əstir öz həlki wə uruk-əjdadi

həkkidə heqkimgə heqnemə eytmidi, qünki Mordikay uningə bu toqrisida eqiz aqmaslikni buyruqanidi. ¹¹ Mordikay Əstirning hal-əhwalidin həwər elix wə uningə qəndak mu'amilə kıliniwatkanlikini bilix üqün, hər küni hərəmhana hoylisining ətrapida mengip yürdi.

¹² Rəsmiyət boyiqə hər bir yax kız padixah Ahaxweroxning huzuriqə kirix üqün, öz nəwiti kelixtin burun altə ay murməkki yeqi bilən, altə ay hux purak ətir wə maylar bilən jəm'iy on ikki ay pərdaz kılınixi kerək idi.

¹³ Kız padixahning huzuriqə kirgəndə, hərəmhənidin ordiqə nemini elip ketixni halisa, uningə xu nərsilər berilətti. ¹⁴ Kəqkurun padixah huzuriqə kirgən kız ətisi ətigəndə ordidiki hərəmhəning baxka bir bəlümigə əwətilətti. U hərəmhəna tokəllərnə baxkuroquqi hərəmaqisi Xə'axəzəz nəzariti astida idi. Pəkət padixahka yakkan, ismi atap qakiriloqan kızla kaytidin uning huzuriqə kirələytti. ¹⁵ Əstir yəni Abihayilning kızı (Mordikay bekiwəloqan əzining bir nəwrə singlisi)ning padixah huzuriqə kirix nəwiti kəlgəndə, hərəmaqisi Həgay uningə nemini elix həkkidə təklip bərgən bolsa, xuni aldi wə baxka heq nərsə sorimidi. Əstirni kərgənlərnəng həmmisi uni yakturup kəlatte. ¹⁶ Xundak kılıp Ahaxwerox imperiyisining yəttinqi yili, oninqi ayda^③ yəni təbət eyida Əstir padixah Ahaxweroxning ordisiqə kəltürüldi. ¹⁷ Padixah Əstirni barlik ayəllərdin yahxi kərđi. U padixahning iltipati wə amraklikiqə barqə kızlərdin artuk sazawər boləqəqka, padixah uning bexiqə hanixlik təjini kiydürüp, Waxtining orniqə hanix kildi.

¹⁸ Kəynidin, padixah həmmə aliy əməldərliri wə bəglirigə Əstir xəripə üqün bir katta ziyapət bərdi. Həmmə əlkiyərdə bayram elan kılindi wə sehiylik bilən hədiyələr berildi.

Mordikayning padixahning həyatini kutkuzuxi

¹⁹ Kızlar ikkinqi kətim hərəmhəniqə yiqiləqanda, Mordikay ordida mənəspkə erixkənidi. ²⁰ Əstir Mordikayning tapilixi boyiqə, əzining həlki wə uruk-əjdadi həkkidə yənəla heqkimgə heqnemə eytmidi. Əstir Mordikayqə uning tərbiyisidiki waktida boysunəqandək boysunətti.

²¹ Mordikay ordida hizmət kıləqan məzgildə, orda dərwəzidə

---

③ «Əstir»də əgər aylar nomur boyiqə elinəqan bolsa, İbraniy kəndəridiki wəkitni kərsitidu. Əgər aylar ismi bilən elinəqan bolsa, Pars kəndəridiki wəkitni kərsitidu. Uxbu ayətiki wəkit milədiyə kəndəri boyiqə təhminən milədiyədin burunkı 478-yilning on ikkinqi eyiqə toqra kəlidu.

kəzətqilik kilidiqan Biqtan wə Tərəx isimlik ikki hərəmaqjisi bolup, ular padixah Ahaxweroxka intayin qəzəplinip, uni öltürüwetixni kəstləp yürətti. ²² Mordikay bu suyikəstni bilip kelip, hanix Əstirgə məlum kildi. Əstir bu ixni Mordikayning namida padixahqa yətküzdi. ²³ Təxxürülük arkilik bu ixning rastliki ispatlanqandin keyin, bu ikki kixi darqə esip öltürüldi. Bu wəkə imperiyining təzkirisigə padixahning kəz aldida yezip qoyuldi.

3-bab

Hamanning Yəhudylarning nəslini yokitix suyikəsti

¹ Bu ixlardin keyin padixah Ahaxwerox Agagning nəslidin bolqan Hammidataning oqjli Hamanning əmilini barliq əmədlarlarningkidin yukiri östürdi. Mərtiwə jəhəttə Haman padixah Ahaxweroxning kəynidila turatti. ² Ordidiki pütün əmədlarlarning həmmisi padixahning buyruqjnidək Hamanning aldidin ətəkəndə, uningqə egilip təzim qilixatti. Pəkət Mordikayla egilməytti həm təzim qilmaytti. ³ Buni kərgən ordidiki baxka əmədlarlar uningdin:

– Padixahning əmrigə boysunmiqjiningiz nemisi? – dəp soridi. ⁴ Ular Mordikayqə bu gəpni hər küni desimu, əmma Mordikay ularning səzigə kulak salmidi. Mordikay ularqə qüxəndürüp:

– Mən Yəhudi, Hamanqə təzim qilmaymən, – dedi. Xuning bilən, ular Hamanning Mordikayning bu ixiqə yol qoyidiqan-qoymaydiqanlikini bilip bekix üqün bu gəpni uningqə dəp koydi.

⁵ Haman Mordikayning uningqə egilip təzim qilməqanlikini kərup intayin qəzəpləndi. ⁶ U yənə Mordikayning Yəhudi ikənlikini bilixi bilən, yalquz Mordikayning əzinila jazalax azlik kilidikən dəp qaridi. Xunga u Ahaxwerox imperiyisidiki pütün Yəhudylarni yəni Mordikayning öz həlkini kirip taxlaxni pilanlidi.

⁷ Ahaxwerox imperiyisining on ikkinqi yili birinqi ayda yəni nisan eyida ⁴ bu pilanning əməlgə axuruluxiqə bir künning bəlgilinixi üqün, Hamanning aldidə «pur» (qək) tartildi. Purda on ikkinqi ayning yəni adar

---

⁴ Miladiyə kalendari boyiqə təhminən miladiyədin burunki 472- yilning tətinqi eyiqə toqra kelidu.

eyining on üqinqi küni*^⑤, təhminən bir yildin keyinki vaxit qikti.

⁸ Andin Həman padixah Ahaxwerokka:

– Imperiyilirining həmmə əlkillirigə qeqilip kətkən xundakla əm yaxaydıqan bir həlk bar. Ularning qanunliri baxka həlklərnin qanunliriqə ohximaydu. Ular imperiyimizning qanunliriqə boysunmaydu. Ularning yaxixiqə yol koyux imperiyimizning mənəpə'itigə paydisizdur. ⁹ Əgər aliyliri halisila, ularni yokitix üqün məktup yazduroqayla. Mən imperiyimizning məmuriy hirajiti üqün həzinigə üq yüz atmix ming kilo kümüx tapxuruxka kapalətlik kilmən, – dəp məlum kildi. ¹⁰ Xuning bilən padixah qoxuloqanlikini bildürüp, özining məhürlük üzükini Yəhudiylarning düxmini boləqan Agagning nəslidin boləqan Həmmidataning oqlı Həmanoqə bərdi. ¹¹ Padixah uningə:

– Bu kümüxlər özünggə kalsun. U həlknı kəndək kilmən desəng, xundak kil! – dedi. ¹² Xunga birinqi ayning on üqinqi küni^⑥ Həman padixahning pütüqkilirini yiqip, imperiyining həmmə əlkillərdiki rə'isliri, bəqliri wə aliy əməldarlıriqə karita məktup yazdurdi. Məktuplar hər bir əlkə həlkinin öz til-yezikida bolup, ular padixahning namida yezildi. Xundakla ularəqə padixahning məhürlük üzükü besildi. ¹³ Məktuplar qaparmənlər arqilik padixahning kol astidiki həmmə əlkillərgə əwətildi. Məktuplarda: «On ikkinqi ayning yəni adar eyining on üqinqi küni^⑦ Yəhudiylarning keri-yax, ər-ayal, bala-qakilirining həmmisi bir kün iqidə kirilsun, əltürülsun, yok kılinsun, mal-mülükliri talan-taraj kılinsun» dəp yeziloqanidi. ¹⁴ Həmmə adəmning xu küni təyyar bolup turuxi üqün, məktupning kəqürmə nushisi hərəkəysi əlkillərdə pərman bolup, həmmə pükralarəqə aldin elan kılınmaqı boldi. ¹⁵ Padixahning əmrigə bina'ən, məzkur pərman Suza kəl'əsədə elan kılindi. Qaparmənlər pərmani dərhal hərəkəysi əlkillərgə elip berixti. Bu vaxtıda padixah bilən Həman buni təbrikləx yüzisidin xarab iquxkə olturdi. Suza kəl'əsi bolsa bisərəmjanlikta qaldı.

⑤ Miladiyə kalendari boyiqə üqinqi ayning yəttinqi küniqə toqra kelidu

⑥ Miladiyə kalendari boyiqə tətinqi ayning on yəttinqi küniqə toqra kelidu.

⑦ Miladiyə kalendari boyiqə üqinqi ayning yəttinqi küniqə toqra kelidu.

4-bab

Mordikayning Əstirdin yardım sorixi

¹ Mordikay bu ixlardin həwər tapkandin keyin intayin kayoqurup, kiyimlirini yirtip, qigə rəhtkə yəginip, bexioja kül qeqip, Suza kəl'əsini aylinip yürüp, nahayiti kattik ahupəryad kətürdi. ² U orda dərwazisiqə kelip, tohtap kaldi. Qünki bəlgilimə boyiqə qigə rəhtkə yəgəngən kixilər ordioja kirgüzülməytti. ³ Padixahning pərmani kaysi əlkiqə yetip kəlsə, u yərdiki Yəhudiylar kayoqurup, nalə-pəryad uruxti. Ular roza tutup, kəz yexi kəlip, həza tutuxti, nuroqun kixilər qigə rəhtkə yəginip, külgə milinip yetixti.

⁴ Əstirning hizmitini kilidiojan kenizəklər bilən hərəmaojiliri Mordikay həkkidə Əstirgə həwər yətküzgəndə, u intayin bi'aram bolup, Mordikayoja kiyim-keqəklərni əwətip, uning matani taxliwetixini tələp kildi. Ləkin Mordikay kəbul kilmidi. ⁵ Əstirning hizmitigə təyinləngən padixahning Hətak isimlik bir hərəmaojisi bar idi. Əstir uni qakirtip, Mordikayning yenioja berip, zadi nemə ixning uni kiynawatkanlikini wə nemixka undak boləjanlikini bilip kelixkə əwətti. ⁶ Xuning bilən Hətak orda dərwazisi aldidiki məydanda Mordikay bilən kəruxti. ⁷ Mordikay yüz bərgən ixlarni uningəja bir-birləp eytip bərdi xundakla Həmanın Yəhudiylarni yokitix üqün dələt həzinsigə kanqilik pul i'anə kilixni wədə kiləjanlikini dedi. ⁸ Mordikay uningəja yənə Suzada elan kilinəjan, Yəhudiylarni yokitix toqriisidiki pərmanidin bir nusha bərdi. Mordikay uning bu pərmani Əstirgə tapxurup berixini həmdə Əstirgə əhwalni qüxəndürüp, uning padixahka yelinip, öz həlkəning bir kəxuk kənini tilixini tələp kildi.

⁹ Hətak kaytip Mordikayning təlipini Əstirgə yətküzdi. ¹⁰ Əstir:

– Mordikayoja munu gəplərni yətküz, – dəp Hətakni yənə əwətti.

¹¹ – Padixah ordisida hizmət kiliwatkanlar wə padixahning kəl astidiki həkləri xuni biliduki: ər yaki ayal boluxidin kət'iynezər, kaysi bir kixi qakirilməy, iqqiriki həyliqə – padixahning huzuriqə kirsə, kanun boyiqə əltürüliu. Pəkət padixah uningəja kəlidiki altun səltənət həsisini uzitip kəlsa, u tirik kalidu. Meni bolsa padixah qakirmiojili bir ay boldi.

¹² Əstirning bu gəpliri Mordikayoja yətküzüldi. ¹³ Mordikay Əstirgə mundak jawab əwətti:

– Yəhudiylarning həmmisi əltürüliuəjan yərdə sən «hərgizmu ordida

yaxiojanlikim üçün aman kalimən» dəp oylimiojin. ¹⁴ Əgər muxu wakitta sən süküt kılsang, Yəhudiylarəja baxka jaydin yardəm kelidu, ular kutulup kalidu, lekin sən pütün jəməting bilən koxulup əlisən. Kim bilidu, bəlkim sən muxu wakitlar üçün hanixlik mərtiwisigə erixkəndursən?

¹⁵ Əstir keyin Mordikayəja mundak jawab kayturdi:

¹⁶ – Siz berip, Suza kəl'əsidiki barlik Yəhudiylarni yiqing, silər mən üçün roza tutunglar, üq keqə-kündüz heq nərsə yemənglar, heq nərsə iqmənglar. Mənmü kenizəklirim bilən xundak kilimən. Andin mən kanunəja hilap bolsimu, padixahning aldioja kirimən. Buning üçün əlsəmmü məyli.

¹⁷ Xundak kilip Mordikay kətti wə Əstirning tapiliojnidək kildi.

5-bab

Əstirning padixah bilən Həmanəja ziyapət berixi

¹ Üqinqi küni Əstir xahanə libasni kiyip, ordining iqkiriki həyliəja yəni padixah təhti koyulojan has hanisi udulidiki həyliəja kirdi. Padixah has hanisi ixikining udulidiki təhtidə olturatti. ² Padixah hanix Əstirning iqkiriki həylida turojini kərüp, hanix uning nəziridə iltipət tapkaq altun səltənət həsisini uningəja uzatti. Xuning bilən Əstir uning aldioja berip, həsining uqini tutti. ³ Padixah uningdin:

– Əy hanix Əstir! Nemə boldi? Nemə təliping bar? Hətta imperiyimning yerimini tələp kılsangmu, u sanga berilidu, – dedi.

⁴ – Əgər aliyliri halisila, bugün Həman bilən birgə, sili üçün təyyarliojan ziyapitimgə kədəm təxrip kiləjayla, – dedi Əstir padixahka.

⁵ Padixah:

– Əstirning tələp kiləjnidək Həmanni dərhal elip kelinglar, – dedi. Xundak kilip, padixah ziyapətkə Həman bilən billə bardı.

⁶ Xarab iqiliwatqanda, padixah Əstirdin yənə:

– İltimasing nemə? İltimasing bəja kəltürülidu. Nemə təliping bar? Hətta imperiyimning yerimini tələp kılsangmu, u sanga berilidu, – dedi.

⁷⁻⁸ – Mening iltimasim wə təlipim xuki: əgər mən aliylirining iltipatioja muyəssər bolsam, aliyliri halisila, ətə əzliri Həman bilən birgə ikkiliri üçün təyyarliojan ziyapitimgə katnixip bərgəyla. Xu qaojda silining soriojanlirioja jawab berəy, – dedi Əstir.

Ҳамanning Mordikayni kəstləx pilani

⁹ Ҳаман ziyarəttin kəngli hux kaytti. Lekin u orda dərwasisi aldidin otkinidə, Mordikayning u yərdə ornidin midirilmay olturojini, əzidin bir'azmu əymənmigənlikini kərüp, intayin oşəzəpləndi. ¹⁰ Lekin u oşəzipini besiwelip, əyigə kaytip, aqinilirini qakirtti wə hotuni Zərəxnimu kəltürdi. ¹¹ Ҳаман ularoşa əzining qəksiz bayliki wə pərzəntlirining kəplüki həkkidə po atti, xundakla padixahning uning mərtiwisini kəndak əstürüp, barlik aliy əməldarlar bilən bəglərdin yukiri kilojanlikini aqzi aqzişə təgməy səzlidi. ¹² Ҳаман yənə:

– Bulardin baxka hanix Əstir bərgən ziyarətkə padixah bilən məndin baxka heqkim təklip kəlinmaptu. U yənə padixah bilən meni ətiki ziyarətkə təklip kildi! ¹³ Birak mən kaqanla heliki Yəhudi Mordikayning orda dərwasisi aldidin olturojini kərsəm, bu ixlarning həmmisining manga heqbir əhmiyətsiz ikənlikini həs kəlimən, – dedi.

¹⁴ Uning hotuni wə aqiniliri uningə:

– Siz buyruk qüxürüp, ottuz yəttə gəz® egizliktə bir dar təyyarliting wə ətə ətigəndə padixahnin Mordikayni darəşə esixni tələp kiling. Xundak kəlojanda ziyarətkə huxal-huram barisiz, – dəp təklip berixti. Ҳаман buni yahxi məslihət dəp bilip, egiz bir dar təyyarlatti.

6-bab

Padixahning Mordikayəşə xan-xərəp berixi

¹ Xu küni kəqtə padixahning uykusi kəlmigəqkə, imperiyining təzkirisini aldurup okutti. ² Təzkirining: «Mordikay padixahni yoxurun oltürük həkkidiki bir suyikəstni pax kəlojan, bu suyikəstni orda dərwasisini kəzət kilidişə Biştan bilən Tərex isimlik ikki hərəməşisi pilanlişə» dəp yeziləşə yerigə kəlgəndə,

³ padixah:

– Bu ix üçün Mordikay kəndak təkdirləndi, uning əzigə nemə izzət-ikram kərsitildi? – dəp soridi.

Padixahning oşlamliri:

– Uningəşə heq nərsə berilməptu, – dəp jawab berixti.

⁴ – Orda həylisida kim bar? – dəp soridi padixah. Bu qəşəşə Ҳаман

® Təhminən 22 metiroşə toşra kelidu.

Mordikayni yasitip koyoqan daroqa esixka padixahtin ijasot sorax uqun orda hoylisoqa əmdila kirgənidi. ⁵ Xunga padixahning oqulamliiri uningoja:

– Hoylida Həman turidu, – dəp jawab bərdi.

– Uni kirgüzünglar! – dedi padixah. ⁶ Həman kirgəndə, padixah uningdin:

– Padixah izzət-ikram kərsətməkqi boləqan kixigə nemə kəltürülsə bolidu? – dəp soridi. Həman əz kənglidə: «Padixah məndin baxka kingimu izzət-ikram kərsitər idi» dəp oylidi ⁷⁻⁸ wə padixahka:

– Padixahimiz izzət-ikram kərsətməkqi boləqan kixi uqun əzliri kiygən xahanə libas, əzliri mingən taj takaloqan at elip kelinsun. ⁹ Andin padixahning əng hərmətlik aliy əməldarlıridin biri u kixigə libas kiydürüp, uni atka mindürüp, xəhər məydanini aylandurup: «Qaranglar! Padixah izzət-ikram kərsətməkqi boləqan kixi mana muxundak kəlinidu» dəp uning aldida jar salsun, – dedi.

¹⁰ Xundak kəlip, padixah Həmanoja:

– Dərhal xahanə libas bilən atni kəltürüp, hazırki degining boyiqə orda dərwasisi aldida olturoqan Yəhudiy Mordikayoja xundak kəlip! Eytkanlıringdin birərsimu kəm kəlinmisun! – dəp buyrudi. ¹¹ Həman xahanə libas bilən atni kəltürdi. Mordikayoja libas kiydürüp, atka mindürdi wə uni xəhər məydaniqə elip berip aylandurup:

– Qaranglar! Padixah izzət-ikram kərsətməkqi boləqan kixi mana muxundak kəlinidu, – dəp uning aldida jar saldi. ¹² Xuningdin keyin Mordikay ordidiki wəzipisini dawamlaxturuxka qaytip kəldi. Həman bolsa bəxini qüməkəp, oqəmkin həlda dərhal əyigə qaytip kətti. ¹³ U əzi duq kəlgən ixlarni hotuni Zərəxkə wə barlik əqiniliriqə bir-birləp səzləp bərdi. Hotuni wə məsləhətqiliri uningoja:

– Siz yengilixkə baxliqan Mordikay Yəhudiy nəslidin boləqəqka, uningoja takəbil turalmaysiz, siz qokum uning kəz aldida yengilip kəlisiz, – dedi.

¹⁴ Ular səzlixip turojinida, ordining hərəmaqiliri kəlip, Həmanni Əstirning təyyarlıqan ziyapitigə berixka aldiratti.

7-bab

Ҳамanning дароҶа esip oltürölüxi

¹⁻² Xuning bilən padixah Ҳаман билən billə Əstirning ziyapitigə bardi. Xarab iqiliwatqanda, padixah Əstirdin yənə:

– Əy, hanix Əstir! Iltimasing nemə? Iltimasing bəja kəltürülidu. Nemə təliping bar? Hətta imperiyimning yerimini tələp kilsangmu, u sanga berilidu, – dedi.

³ Əstir:

– Əgər mən aliylirining iltipatioğa muyəssər bolsam, aliyliri halisila, iltimasim üçün jenimni kutulduroqayla. Təlipim üçün həlkimning hayatini sakliqayla. ⁴ Mən wə həlkim kirilip, oltürölüp, yox kilinixka setilip kəttuk. Əgər biz pəkət kul wə dedəklikkə setilip kətkən bolsak, mən süküt kilar idim qünki bizning külpət tartiximiz padixahka elip kelidioqan kəngülsizlikkə selixturoqanda heq gəp əməs, – dəp jawab bərdi.

⁵ U wakitta padixah Ahaxwerox hanix Əstirdin:

– U kim ikən? Bundak kilixka jur'ət kilalaydioqan kixi kəyərdə ikən? – dəp soridi.

⁶ – Bizning əxəddiy duxminimiz dəl bu rəzil Ҳамanning əzi! – dəp jawab bərdi Əstir.

Ҳаман padixah wə hanix aldida titrəp kətti. ⁷ Padixah oqəzəp bilən ornidin turup, ziyapəthanidin orda gülzarlikiqə qikip kətti. Ҳаман padixahning əzini box koyuwətməydiylikini bilip, hanix Əstirdin bir qoxuk kenini tiləx üçün qaldi. ⁸ Padixah orda gülzarlikidin ziyapəthanoqə kaytip kirginidə, Ҳаман hanix Əstir yanpaxlap yatqan uzun orundukka əzini taxlap yatatti. Padixah:

– Mən turukluk, u mening ordamda hanixka ədəpsizlik kiliwatamdu nemə? – dəp warkiridi. Padixah xundak deyixi bilənla hərəmaoqiliri Ҳамanning bax-kəzini qümkəp, uni oltürüxkə təyyar boldi.

⁹ Padixahning aldida turuwatqan hərəmaoqiliridin Harbona isimlik birsi:

– Ҳаман aliylirining hayatini kutkuzoqan Mordikayni esix üçün ottuz yəttə gəz egizliktə yasatqan dar uning hoylisida turidu! – dedi.

– Uningoqə Ҳамanning əzini esinglar! – dəp əmr kildi padixah.

¹⁰ Xuning bilən Mordikayni asmakqi boləqan daroqə Ҳамanning əzi esildi. Xundila padixahning oqəzi besildi.

8-bab

Mordikay bilən Əstirning öz həlkinə kutkuzuxi

¹ Xu küni padixah Ahaxwerox Yəhudiylarning düxmini Həmanın pütün öy-jay, mal-mülkini hanix Əstirgə bərdi. Mordikayning padixahning huzuriyə kirixigə ijasət berildi. Qünki Əstir padixahqa uning öz tuşkini ikənlikini eytip bərgənidi. ² Padixah Həmandin tartiwelinəjan məhürlük üzükni Mordikayəyə bərdi. Əstir Mordikayəyə Həmanın öy-jay, mal-mülkini baxkuruxni həwalə kildi. ³ Əstir yənə padixahning ayiətiyə yikilip, yiojlap turup, uningdin Agagning nəslidin boləjan Həmanın Yəhudiylarning nəslini yokitix suykəstini bikar kilixini yelinip soridi. ⁴ Padixah Əstirgə altun səltənət həsisini uzatqanidi, Əstir padixahning aldida ornidin turup:

⁵ – Əgər mən aliylirining iltipatiyə muyəssər bolsam, aliyliri toqra tepip, məndin məmnun bolsila, aliyliri halisila, bir əmr qüxürüp, Agagning nəslidin boləjan Həmmidataning oqlı Həmanın imperiyilirining həmmə əlkilliridiki Yəhudiylarni yokitix üqün yazduəjan məktuplirini bikar kiləyayla. ⁶ Mən həlkimning yokitilixiə, tuşkanlirimning kilixiəyə kəndəkmü qidap turaləymən? – dedi.

⁷ Padixah Ahaxwerox hanix Əstir bilən Yəhüdiy Mordikayəyə mundak dedi:

– Həman Yəhudiylarni kirip taxliməqci boləjanliki üqün, uni darəyə asturdum wə mal-mülkini Əstirgə bərdim. ⁸ Əmdi haliəjininglarqə, mening namimda Yəhudiylarəyə məktup yezip, məhürlük üzükimni besinglar. Xuni esinglarda tutunglarki, padixahning namida yezilip, padixahning məhürlük üzükü besiləjan hərəkəndəkməktup bikar kilinməydu.

⁹ Xuning bilən üqinqi ayning yəni xiwan eyining yigirmə üqinqi küni⁹ Mordikay padixahning pütükqilirini yiojip, Yəhudiylarəyə wə Həndistandin Misirning nerisiətiyə boləjan imperiyining jəm'iy bir yüz yigirmə yəttə əlksidiki rə'isliri, bəgliri wə əməldaliriəyə karita, məktup yazdirdi. Məktuplar hər bir əlkining öz til-yezikida xundəklə Yəhudiylarning til-yezikida yezildi. ¹⁰ Mordikay padixah Ahaxweroxning namida yazduəjan bu məktuplarəyə uning məhürlük üzükini bastirdi wə ularni ordidiki qapqur atlarəyə mingən qaparmənlər

⁹ Miladiyə kalendari boyiqə altinqi ayning yigirmə bəxinqi küniyə toqra kelidu.

arkilik tarkatti.

¹¹ Məzkur məktuplarda padixah hərkaysi xəhərlərdiki Yəhudiylarning özini koşqdaq üçün birlixixigə ijazət bərgən. Yəhudiylarning əzlrigə hujum kilməqə boləjan hərəkəndə millət wə əlkidin boləjan adəmlərni wə ularning hotun-balilirini kirixioğa, əltürüxigə, yox kilixioğa wə ularning mal-mülüklirigə igə boluxioğa ruhsət berilgən. ¹² Bu ix pütün əlkiərdə on ikkinqi ayning yəni adar eyining on üqinqi küni^① yəni əslidə Yəhudiylarni kirojin kilixkə bəlgiləngən küni, bir kün iqidə ijra kilinsun dəp bekitildi. ¹³ Bu məktupning kəqürmə nushisi hərkaysi əlkiərdə pərman bolup jakarlinidioğan wə həmmə adəmgə ukturulidioğan boldi. Xundak boləjanda Yəhudiylar düxmənliqidin xu küni intikəm elixkə təyyar bolalaytti. ¹⁴ Qaparmənlər ordidiki qəpkur atlarəja minip padixahning buyruqi boyiqə jiddiy atlandi, Suzadiki kəl'ədumu bu pərman elan kilindi.

¹⁵ Mordikay aq wə kək xahanə libasni kiyip, kəndir yiptin tokulojan səsün rəng yəngsiz yepinqisini yepinip, katta altun tajini takap, padixahning huzuridin qikti. Suza xəhiri huxallik təntənilirigə qəmdi.

¹⁶ Yəhudiylarəja nisbətən bu qəq bəht-sa'adətə erixkən, xad-horamlik wə izzət-hərmətkə toləjan qəq boldi. ¹⁷ Padixahning pərmani həmmə əlkə wə xəhərlərgə yetip barəjanda, uni angliəjan Yəhudiylar xadlikkə tolup, huxallik ziyapiti berixti, bayram kilix arkilik təbrikləxti. Nuroqun yərlik ahalilər Yəhudiylardin kərkuxup, Yəhudiy boluxti.

9-bab

Yəhudiylarning öz düxmənliqrini məşlup kilixi

¹ On ikkinqi ayning yəni adar eyining on üqinqi küni^② kəldi. Bu padixahning pərmanining bəja kəltürülidioğan küni, xundakla Yəhudiylarning düxmənliqrini ularning üstidin əjalib kelixkə ümid baqlioğan kün idi. Əksiqə bu kündə Yəhudiylar ularning üstidin əjəlibə kildi. ² Yəhudiylar əzlrigə ziyankəxlik kiləjuqilarəja kərxə turux üçün padixah Ahaxwəroxning pütün əlkiqidiki əzliqrini turuxluk xəhərlərdə yioqilixti. Jaylardiki həklər ulardin kərkuxatti. Xunga ularəja həqkim

① Miladiyə kalendari boyiqə üqinqi ayning yəttinqi küniyə toqra kelidu.

② Miladiyə kalendari boyiqə üqinqi ayning yəttinqi küniyə toqra kelidu.

qarxilik kərsitəlmidi. ³ Pütün əlkilərnin rə'isliri, aliy əməldarliri, bəgliri wə orda ixliriqə məs'ul hadimlar Mordikaydin kərkəqəqə, Yəhudiylarəqə yardəm berixti. ⁴ Qünki Mordikayning həkuk da'irisi barəqanseri kengiyix bilən u ordida intayin nopuzluk bolup, uning nam-xəhriti barlik əlkilərgə tarkaloqanidi.

⁵ Xunga Yəhudiylar öz düxmənligə halioqinini kildi. Ular düxmənligini kiliq bilən kirip yokatti. ⁶ Yəhudiylar Suza kəl'əsidila bəx yüz kixini əltürdi. ⁷⁻¹⁰ Ularning iqidə Yəhudiylarning əxəddiy düxmini Hammidataning oqlı boləqan Hamanning on oqlimu yəni Parxandata, Dalfon, Aspata, Porata, Adalya, Aridata, Parmaxta, Arisay, Ariday wə Wayzatalarmu bar idi. Yəhudiylar düxmənligini əltürdi, ləkin ularning heqkandəq mal-mülkini olja almidi.

¹¹ Xu küni Suza kəl'əsidi əltürülənlərnin sani padixahqə məlum kiliqəqanidi, ¹² padixah hanix Əstirgə:

– Yəhudiylar yaloquz Suza kəl'əsidi bəx yüz adəm əltürüptu. Əltürülənlərnin iqidə Hamanning on oqlimu bar ikən, imperiyining baxqə əlkiliridə yənə nemə ixlar kiləqandur? Əmdi iltimasing nemə? Iltimasing bəja kəltürülidu. Yənə nemə təliping bar? Degining kelidu, – dedi. ¹³ Əstir:

– Aliyliri halisila, Suzadiki Yəhudiylarning ətimu bügünki pərman boyiqə ix kilixiqə ijasət bərgəyla həmdə Hamanning on oqlining jəsətlirini darəqə asturoqayla, – dəp jawab bərdi.

¹⁴ Padixah xu boyiqə pərman quxürdi wə bu pərman Suzada jakarlandi. Hamanning on oqlining jəsətliri darəqə esildi.

¹⁵ Adar eyining on tətinqi küni^③ Suzadiki Yəhudiylar yənə bir kətim jəm bolup, Suzada üq yüz adəmni kirdi. Ləkin ular ohxaxla mal-mülük olja almidi.

¹⁶ Adar eyining on üqinqi küni^④ imperiyining hərəkaysi əlkiliridiki baxqə Yəhudiylarmu yiqilixip əzlrini koqdaqkanidi. Əzlrigə eqmənlik kiləqan yətmix bəx ming kixini əltürüp, aram tapqanidi. Ləkin mal-mülükqə kol təgküzmiqənidi. ¹⁷ İkkinqi küni ular dəm aldi həm bu künni huxallik ziyapiti küni kilip bəlgilidi. ¹⁸ Suzadiki Yəhudiylar bolsa adar eyining on üqinqi, on tətinqi künliri^⑤ yiqilixip, əzlrini koqdaqxti.

③ Miladiyə kalendari boyiqə üqinqi ayning səkkizinqi küniqə toqra kelidu.

④ Miladiyə kalendari boyiqə üqinqi ayning yəttinqi küniqə toqra kelidu.

⑤ Miladiyə kalendari boyiqə üqinqi ayning yəttinqi, səkkizinqi künlirigə toqra kelidu.

On bəxinqi küni^⑥ dəm aldi həm bu künni huxallik ziyapiti küni kılıp bəlgilidi. ¹⁹ Xunga kiqik yeza-kəntlərdə turidiojan Yəhudiylar adar eyining on tətinqi künini^⑦ huxallik ziyapiti beridiojan aram elix küni kılıp, bir-birigə sowəqatlar təkdım kilixidiojan boldi.

Purim bayrimining kelip qikixi

²⁰ Mordikay bu ixlarni hatiriləp, pütün Ahaxwerox imperiyisining yirak-yekın əlkiliridiki Yəhudiylarəja məktup yezip əwətip, ²¹ ularning hər yili adar eyining on tətinqi wə on bəxinqi künini^⑧ heyt küni kilixlirini buyrudi. ²² Bu künlər Yəhudiylarning düxmənliridin aram tapkan künlər, bu ay Yəhudiylarning kayəquliri xadlikka, mung-zarliri huxallikka aylanəjan ay idi. Ularning bu künlərnı ziyapətlər berix bilən ətküzüp, əz'ara xundakla kəmbəəqəllərgə sowəqatlar berixliri buyrudi.

²³ Buning bilən Yəhudiylar Mordikayning əzlrigə yezip qaldurəjini boyiqə ix kildi wə baxliəjan bu heytıni dawamlaxturuxni karar kilixti.

²⁴ Yəhudiylarning əxəddiy düxmini, Agagning nəslidin boləjan Həmmidataning oəli Həman Yəhudiylarnı yokitix suyikəstini pilanliəjanidi. U Yəhudiylarnı yokitix üqün pur (qək) tartix arkilik bir künni bəlgiligənidi. ²⁵ Lekin Həmanın suyikəsti padixahning kulikiəja yətkəndə, padixah Həmanın əzi pilanliəjan Yəhudiylarəja ziyankəxlik kilix pilanı uning əz bexiəja kəlsun dəp əmr yazdurəjanidi. Xuning bilən Həman həm uning oəqullirining həmmisi darəja esiləjanidi.

²⁶ Həman tartkan qək «pur» dəp ataləjaqka, Yəhudiylar hatiriləgən bu künlərmu «purim» dəp ataldi. Yəhudiylar Mordikay yazəjan məktup, əzlrining kərgənliri wə bexidin ətküzgənliri wəjidin, ²⁷ əzliri, əwladliri wə ular bilən birləxkən kixilər üqün bir ən'ənə bəlgiləp, Mordikayning yezip qaldurəjini boyiqə hər yili bu ikki künni hatiriləxni karar kildi.

²⁸ Ular həm bu künlər imperiyining hər bir əlkə wə xəhərliridə, həmmə a'ililərdə hatirilinixi wə əwladtın əwladkiqə dawamlixixi kerək, bu künlərnıng Yəhudiylar arisida hatirilinixi heqqaqan tohtap kalmasliki xundakla yüz bərgən ixlar əwladlar təripidin hərgiz untulup kalmasliki kerək, dəp karar kildi.

⑥ Miladiyə kalendari boyiqə tokkuzinqi küniyə toəra kelidu.

⑦ Miladiyə kalendari boyiqə üqinqi ayning səkkizinqi küniyə toəra kelidu.

⑧ Miladiyə kalendari boyiqə üqinqi ayning səkkizinqi, tokkuzinqi künlirigə toəra kelidu.

²⁹ Abiha'ilning kızı hanix Əstirmu Yəhudiylar Mordikay bilən birgə, Mordikay burun yazoqandək bir parqə məktüp yezip, hanixlik nopuzi bilən Purim bayrimi ötküzüxni qollidi.

³⁰ Bu məktuplar padixah Ahaxwerox hakimiyiti astidiki bir yüz yigirmə yəttə ölkidiki pütün Yəhudiylarəqa yeziloqanidi. Məktuplarda Yəhudiylarəqa tinqlik-amanlik tiləngənidi. ³¹ Bu məktuplar Purim bayrimini bəlgilidi. Bu bayramning hər yili bəlgiləngən künlərdə hatirilinixini Yəhudiylar Mordikay bilən hanix Əstir otturiqə koydi. Həklər huddi əzliri wə əwladliri üçün roza tutux wə qarilik tutux waktini bəlgiləxni karar qiloqandək, bu bayramni ötküzüxnimu karar qildi. ³² Əstirning buyruki Purim bayrimiəqa a'it ka'idilərnə bəlgilidi wə bularning həmmisi hatirə kitabioqə yezildi.

10-bab

Padixah Ahaxwerox bilən Mordikayning utuki

¹ Padixah Ahaxwerox öz imperiyisining pütün yərliridin, hətta Ottura Dengizəyiqə boləqan jaylardin alwan yioqatti. ² Uning küq-kudriti, pa'aliyətliri wə Mordikayni kandaq əstürüp, mərtiwigə qikarəjanlikə Persiyə wə Midiya padixahlirining təzkirisigə yeziloqanidi. ³ Yəhudiylar Mordikay öz həlkining bəhtini izdəp, öz millitining tinqlikini yakliəqəqqa, Yəhudiylar arisida izzət tepip, kərindaxlirining kədirlixigə erixkənidi. U mərtiwə jəhəttə padixah Ahaxweroxning kəynidila turatti.

Zəbur

(Kiskiqa qüxəndürüx)

«Zəbur» Hudaqqa iltija wə ibadət kilix üqün yezilqan muqəddəs munajatlar toplimidin ibarəttur. «Zəbur»diki munajatlarning mutlək kəp qismi Dawut pəyqəmbər tərividin yezilqan. Dawut pəyqəmbər Hudani qin qəlbidin səyatti. U qewər sazəndə wə qoxaqqi bolup, Isra'il həlkiqə padixah bolqan məzgilliridə nəqqə mingliqan sazəndə wə nahxiqilarni təklip kilip, ularning nəwət bilən saz qelip, nahxa eytip, Hudaqqa ibadət kilixini orunlaxturqan.

Yillarning ətüxi bilən Dawut pəyqəmbərning, xundakla Hudani qin qəlbi bilən səyidiqan baxqa ihlasmənlərning munajatliri toplinip «Zəbur» bolup xəkilləngən. Bu munajatlarning bir qismi Hudadin mehİR-xəpəqt tiləx, kəqürüm kilinixni, yardəm berixni yaki qutquzuluxni ətünüx wə Hudaqqa ixənq baqlax həkqkidə bolsa, yənə bir qismi Hudani mədhiyələx, Hudaqqa xükürlər eytix wə uningqqa ibadət kilix həkqkididur. Bəzi munajatlarda mu'əllipning ətü duq kəlgən balayi'apətlər yaki rəzil adəmlər üstidin nalə-pəryad qilqanliqi, Hudaning ularni yoq qiliwetixini iltija qilqanliqi ipadiləngən.

Dawut pəyqəmbər həyat musapisidə eqir külpətlərgə duq kelip, kəp zulum tartqan, hətta bəzilər uni ətürməkqi bolqinida, u həyatini saqlap qelix üqün baxqa jaylarqqa qeqip ketip yoxurunuwelixqqa məjbur bolqan. Uning munajatlirining kəp qismini, dəl uning həyatining axu müxkül qaqlirida Hudaqqa qilqan du'aliri, dəp qüxinixkə bolidu. Dawut pəyqəmbər həyat təjribiliri arkilik Yaratquqi Huda həkqkidə kəp bilimqə iqə bolqan bolup, bu jəryanlar uning munajatliridə bayan qilinqan.

IbrahİM pəyqəmbər wə uning nəwrisi Yaqup pəyqəmbərning əwladliri Yaratquqi Hudaqqa etiqađ qilqanlar idi. Huda Yaqup pəyqəmbərning ismini «Isra'il» dəp əzgərtkən wə bu isim uning əwladliriqqa, keyinqə bolsa pütkül Isra'il həlkiqə nam bolup qalqan. Isra'illarning ətrapidiki barliq əllər butpərəslər bolqaqqa, ular Isra'illar tərividin «hudasiz əllər», «yat əllər» yaki «yat həklər» dəp atalqan. Huda IbrahİM pəyqəmbərni talliqan wə uning bilən əhdə tüzüp, uruq-əwladliriqqa bəht ata qilidiqanliqini, ular arkilik dunyadiki barliq həklərgimu bəht ata qilidiqanliqini wədə qilqan. Isra'illar IbrahİM pəyqəmbərning əwladliri bolqaqqa, ular Hudaning wədisiqə asasən Hudaning ət həlki bolux,

xundakla Huda ozi Ibrahim pəyqəmbərgə wədə kıləjan «Kənan» dəp ataləjan alahidə zeminəja igə bolux salahiyitigə igidur. «Zəbur»diki bir kışim munajatlarda wədə kıləjan axu zemin tiləja elinidu.

Huddi baxqa tillardiki nahxa wə xe'irlardikidək, ibraniyqə yeziləjan «Zəbur» munajatliridimu istilistikilik wasitiləş kolliniləjan. Məsilən, «Zəbur» munajatlirini oquşinimizda Yaratquqi Hudaning «kəzi», «kılıki», «biliki», «kəli», «barmaklıri» wə «didari» degəndək ibariləрни uqritimiz. Xübhisizki, bu hərgiz Hudaning jismani bədinining barlıkını bildürməydu. Zəbur munajatlirida «Hudaning kəzi» wə «Hudaning kılıki» deyix arqilik, Hudaning kəridiləjan wə anglaydiləjanlıki, insanning kıləjan jimi ixlirini bilip turidiləjanlıki ilgiri sürülgən bolsa, «Hudaning biliki», «kəli» wə «barmaklıri» uning kudriti wə uluş ixliriləja, «Hudaning didari» bolsa uning huzuri yaki xapa'itigə wəkillik kıləjan. Huddi xuningə ohxax, «Hudaning əyi», «Hudaning qediri» yaki «Hudaning ibadəthanisi» degən ibarilərmu hərgiz Hudaning əməliyətə məlum əydə yaki insan kəli bilən yasaləjan jayda turidiləjanlıkını bildürməydu. Həmmimizgə xu nərsə enikki, Yaratquqi Huda məlum bir əydirə əməs, bəlki həmmilə jayda məwjut bolup turalaydu, u zaman wə makanning qəklimisigə uqrimaydu. «Hudaning əyi», «Hudaning qediri» yaki «Hudaning ibadəthanisi» qatarlıklar, Dawut pəyqəmbərnin Yerusalem, yəni Kudustiki Si'on teşida kıləjan qedirini xərhləş üqün ixlilitiləjan ataləjularidur. Bu jay Hudaşəja etikad kıləjanlar üqün ibadət mərkizigə ayləjan bolup, u jayda Hudaning xan-xəripi ularəja ayan boləjan.

«Zəbur» munajatliri Hudaning insanlarəja ilham wə küq-kıuwwət beşixlaydiləjan səzliridur. Ular Yaratquqi Huda wə uning kudrətlik ixlirini biz insanlarəja yorutup beridu. Biz bu munajatlarning sizni rohləndurup, Hudaşəja qin kəlbəngiz wə Huda kərsətkən həkikət boyiqə ibadət kıləxingizəja tiləkdaxmiz. Mehır-xəpəkətlik Huda əzini sizgə ayan kıləjay.

Zəbur

11-bələk

1-munajat

¹ Nəkədər bəhtlik hə!

Yamanlarning salasioja kirmigüqi,
gunahkarlarning yolida mangmişuqi,
məshiriqilər^⑨ arisida yürmigüqi.

² Pərwərdigarning təlimliridin səyünq tapidu ular,
keqə-kündüz xu təlimlər həkkidə pikir kılar.

³ U goya dərəhtur tikilgən erik boyioja,
öz pəslidə mewiləni berip turar.

Solaxmas əsla yopurmaklıri,
həmmə ixliri onguxluk bolar.

⁴ Birək yamanlar ohximas ularoja,
ular ohxar xamalda sorulojan topanoja. ^①

---

^⑨ *Məshiriqilər* – Huda wə Hudaning yolini məshirə kıləuqılarni kərsitidu.

^① *Topan* – Buşday, xal, terik katarlik zira'ətlərnin hamanda deni ayriwelinəndin keyin kelip kaləjan oqol, yopurmaklırining topidək bolup kətkən uwaklıri.

⁵ Bax kətürəlməs yamanlar Hudaning sorikida,
 gunahkarlar turalmas həkkaniylar katarida.
⁶ Pərwərdigar yorutar həkkaniylar yolini,
 yamanlar yoli baxlar həlakətkə ularni.

2-munajat

¹ Neqün küturar həklər?
 Neqün ixka axmaydiojan suyikəst oylar adəmlər?
² Səp tüzüxüp jahandiki padixahlar,
 ora kolixip birliktə həkümdarlar,
 Pərwərdigar wə u talliojan padixahka karxi turar.
³ Dəydu ular: «Üzüp taxlap ular salojan kixənlərni,
 qəriwetəyli boynimizdiki sirtmaqlarni.»
⁴ Mana külməktə, olturojuqi ərx təhtidə,
 Pərwərdigar kilməktə ularni məshirə.
⁵ Əyiblər ularni qəzəp bilən,
 wəhimigə salar kəhri bilən.
⁶ Dəydu u: «Əz mukəddəs teqimda –
 təhtkə olturojuzdum padixahimni Si'onda.»

⁷ Elan kilay Pərwərdigarning pərmanini,^②
 dedi u mənə: «Sən mening oqlumsən,^③
 jakarlidim bügün sening atang ikənlikimni.
⁸ Sora məndin, berimən ilkinggə barqə həlkni,
 tə'alluk kilimən sanga pütün zeminni.
⁹ Təmür kaltək bilən wəyran kilisən karxilaxkanlarni,
 sapal qaçini qakkandək parə-parə kilisən ularni.»

¹⁰ Əklinglarni tepinglar əmdi, əy padixahlar,
 agağ bolunglar jahandiki həkümrənarlar.

② 7-ayəttin baxlap 9-ayətqi qə padixahning eytkən səzliridur.

③ Sən mening oqlumsən – bu Huda bilən padixah otturisdiki məniwi jəhəttiki munasiwətni kərsitidu. Bu munajatta Pərwərdigar pütkül ələmni baxkuridiojan əng uluq «padixah» bolux süpiti bilən, zeminni baxkuridiojan padixahni «oqlum» dəp atiojan. Qədimki zamanda qong padixahliklar bilən kiçik padixahlikla otturisdiki bekindiqilik munasiwət «ata-bala» munasiwiti boyiqə təswirləngən.

Zəbur

¹¹ Pərwərdigarəyə əyminip ita'ət kilinglar,
xadlininglar həm Hudadin korkunglar.
¹² Aqqiklanmisun, bax eginglar oqlıoqə,
tutsa uning oqəzi pi birdinla,
halak bolisilər mangoşan yolunglarda.
Nəkə dər bəhtliktur panah tapkanlar uningda.

3-munajat

Bu munajatni Dawut öz oqlı Absalomdin qeqip yürəndə yazoşan.

¹ Nəkə dər kəptur rəki blirim, i Pərwərdigar,
xunqə jiktur manga kərxi qikқанlar.
² Deyixər nuroşun kixilər üstümdin:
«Yoktur uningəyə nijatlik Hudadin.» *Selah*^④
³ Əmma, i Pərwərdigar kətkinimdursən,
xan-xəhritim, kəddimni kətürgüqisən.
⁴ Pəryad kiləjanidim yukiri awazda Pərwərdigarəyə,
u jawab bərdi mukəddəs Si'on teqdidin manga. *Selah*
⁵ Saklıoşaq meni Huda öz panahida,
yatsam ketimən bəhıraman uykuşə,
tinq-aman oyşinimən yənə tangda.
⁶ Korkmasmən minglişan kixilərdin,
ularning hər tərəptin kiləjan hujumidin.
⁷ I Pərwərdigar, yardəmgə kəlgin,
i İlahim, meni kütkuşəyin.
Təstikigə salisən rəki blirimning,
qixlirini sundurisən rəzillərnin.
⁸ I Pərwərdigar, səndin kələr nijatlik,
öz həlkingni kiləşəyən bərikətlik.
Selah

---

④ *Selah* – İbraniyqə söz bolup, bu söz həkkidə təwəndikidək birқанqə qüxəndürüxlər bar: 1. «Biraz tohtap, qongkur tərəkkür kilinglar» degən mənıdə. 2. İbadət kiləşəyşəyə səjdə kilix həkkidə berilidişan bəlgə. 3. Muzikidiki məlum bir bəlgə. 4. Məroşul.

4-munajat

*Dawut yazqan munajat bolup, tarliq sazlar təngkixidə eytilsun dəp,
nəqmiqilər bexiqə tapxurulqan.*

¹ Jawab bərgin, nida kilsam sanga,
eḡ meni ḡimayə kiləuqi Huda.
Meni azad kiləjaniding külpəttə kələjinimda,
angliəjin du'ayimni yənə rəḡim kilip manga.

² Əy insan baliliri,
kaqanoqiqə dəpsəndə kilisilər mening izzət-ḡermitimni,
kaqanoqiqə kədirləysilər asassiz xikayətlərni,
kaqanoqiqə tokup qikisilər manga qarxi yaloqanqiliklərni? *Selah*

³ Bilip kəyunglar xuni,
Pərwərdigar tallaydu təkwardarlarni,
anglaydu mening nidayimni.

⁴ Hudadin kərkunglar, gunah kilmanglar! ^⑤
jimjit yetip ornunglarda,
buni qongkur oylininglar! *Selah*

⁵ Qin dil bilən kilinglar kurbanliklərni,
Pərwərdigarəqə baqlanglar ixənqinglarni.

⁶ Soraydu nuroqun kixilər:
Yahxilik kilar kim bizgə?
Eḡ Pərwərdigar, qüxürgin
jamalingning nurini üstimizgə.

⁷ Ziyadə huxal kilding kənglümni,
xunqə mol boləjanlardinmu axlik wə xarabliri.

⁸ Yatsamla uyqum kələr bəhiraman,
qünki meni aman-esən sakliəuqi
pəkət sən – Pərwərdigar özüngdursən.

---

^⑤ Hudadin kərkunglar, gunah kilmanglar – bəzi tərcimilərdə «aqqiklansanglar, aqqikinglar silərni gunahka baxlimisun» dəp elinəjan.

5-munajat

*Dawut yazqan munajat bolup, nəygə təngkəx kəlinip eytilsun dəp,
nəqmiqilər bexiqə tapxurulqan.*

¹ Eh Pərwərdigar, kulak saləjin du'ayimoqə,
kəngül bəlgin ahuzarimoqə.

² Eh ilahim, padixahim, yətkin mening halimoqə,
du'a kilmaktimən qünki sanga.

³ Eh Pərwərdigar, anglaysən səhərdə awazimni,
tang bilən təng iltija kəlip kütimən jawabingni.

⁴ Hudadursən yakturmaydioqan yamanlikni,
əzünggə həmrəh kilmaysən rəzillikni.

⁵ Nəprətlinisən əskilik kəloquqilaroqə,
tik turalmas həkawurlar aldingda.

⁶ Həlak kəlisən yaloqanqilarni,
əq kərisən qanhor, hiyligərlərnə.

⁷ Xundak, mən kərimən sening öyünggə,
qəksiz, mənggülik muhəbbiting boləqəq manganə.
Səjdə kəlimən mukəddəs ibadəthanangda,
ihlasim bardur sanga.

⁸ I Pərwərdigar, baxliqin meni həkkaniylikingda,
qünki paylap yürər düxmənlirim ətrapimda.
Roxən kəloqin öz yolungni aldimda.

⁹ Səmimiylük yoxtur ularning eəizlirida,
rəzillik qirmiwəloqəndur dillirini,
oquq kəbrə kəbidur galliri,
huxamətkə toloqəndur tilliri.

¹⁰ I Huda, bekitkəysən ularning gunahlririni,
əzi kəloqən orida kərsun ular əzlririni.
Ita'ətsizlik kəloqəqə ular sanga,
kəp gunahqə patti ular, kəoqliwətkin ularni.

¹¹ Əmma səndin hursən bolsun panahingəqə erixkənlər,
ular da'im xadlinip, yangratsun nahxa-küylər.
Sən aloqəysən ularni kənitəngning astioqə,

xu wakıtta seningdin xadlinidu seni söygənlər.

¹² I Pərwərdigar, bəht ata kılisen həkkaniylaroğa,
sahawitingni kalkan kılıp, baxpanah bolisen ularoğa.

6-munajat

*Dawut yazğan munajat bolup, səkkiz tarlıq sazlar təngkixidə eytilsun
dəp, nəşmişlər bexişə tapxurulğan.*

¹ I Pərwərdigar,
meni kəhring bilən əyiblimə,
manga qəzipingdə tərbiyə bərmə.

² I Pərwərdigar, rəhim kıl manga,
zə'iplixip kəttim kəwətla.

I Pərwərdigar, xipalik bərgin manga,
boxixip kətti ustihanlirim birakla.

³ I Pərwərdigar, həsrət toldi kəlbimgə,
yürərmən bu əhwalda qağanşiqə?

⁴ Ətünəy Pərwərdigar, saklap kələjin jenimni,
mənggülük muhəbbitingdə kütüz meni.

⁵ Qünki heqkim seni əsliməs əlsə,
kim sanga rəhmət eytar gər iqidə.

⁶ Heq madarim kalmidi nalə-pəryad kılıp sanga,
kəz yexim dərya bolur hər keqisi ornumda.

⁷ Kəzlimning nuri kətti dərd-ələmdin,
ajizlaxti kəzlim duxmənlirim dəstidin.

⁸ Bərək, kulak saldi zarimoğa Pərwərdigar,
yokilinglar yenimdin əy yamanlık kıləquqılar.

⁹ Pərwərdigar anglap iltijayimni,
kəbul kildi du'ayimni.

¹⁰ Qalar həmmə duxmənlirim nomus wə wəhimidə,
tuyuksizla qekinər, bolup xərməndə.

7-munajat

*Binyamin kəbilisidin bolqan Kux isimlik bir adəmning kılqan səzığə
karita Dawutning Pərwərdigarqə iltija kılıp eytkən munajiti.*

¹ I İgəm Pərwərdigar, tapimən panah səndin,
halas kılıp barlık düxmənlirimdin,
kütquzqaysən meni koqlap yürənlərdin.

² Bolmisa, ular xirdək titip taxlar meni,
heqkimim yoktur kütquzidioqanoqə jenimni.

³ I Pərwərdigarim, kılqan bolsam birər yamanlikni,
bulqıqan bolsam nahək ixlar bilən kollirimni,

⁴ kılqan bolsam dostuqə yamanlikni,
səwəbsiz bulıqan bolsam düxminimni,

⁵ düxminim tutuwalsun koqlap meni,
jenimni alsun ular qəyləp tenimni,
yər bilən yəksan kilsun izzitimni.

Selah

⁶ I Pərwərdigar, qəzəpləngin, süküt kılma,
karxi qikkın kəhrlik düxmənlirimgə i Huda,
mən üqün oyoqanoqin, ularni tartkın sotka,
sən bekitkən həkümni ada kılqın ularqə.

⁷ Sot aqmaq üqün olturoqin büyük ornungda,
həmmə həklər toplaxsun ətrapingqə.

⁸ Pərwərdigar sot aqar həklərgə,
i Pərwərdigar kılqaysən həküm
layik halda həkkaniy, diyanitimgə.

⁹ Ahirlaxturoqin rəzilləning yamanlikini,
təwrənməs kılqın həkkaniylarni,
i həkkaniy Huda, sinioquqisən kəlbləni.

¹⁰ Kalkinimdur Huda,
nijatkar bolur kəlbi paklarqə.

¹¹ Adil sotqidur Huda,
nəprətlinər rəzillərdin da'ima.

¹² Əgər taxlimisa insan yaman yolini,
biləp u kiliqini,

bətləp kuyar ya okini.

¹³ U təyyarlap koyoqandur əjəllik korallarni,
bətləp koyoqandur yayining otluk okini.

¹⁴ Rəzil kixi gunahka hamildar bolar,

korsiki aqqiq zəhərgə tolar,
tuşkan balisi yaloqanqi bolar.

¹⁵ Kim kolisa baxkilar üçün ora,
yikilip qüxər əzi uningəja.

¹⁶ Kim yamanlik kilsa baxkilarəja,
yenip kelər öz bexiəja.

Kim zulum salsa baxkilarəja,
yenip kelər öz bexiəja.

¹⁷ Təxəkkür eytimən həkkaniy Pərwərdigarəja,
mədhiyə okuymən uluq Hudaning namioja.

8-munajat

*Dawut yazqan munajat bolup, «gittif»ta^⑥ orunlansun dəp, nəqmiqilər
bexiəja tapxurulqan.*

¹ I Rəbbimiz Pərwərdigar,
xunqə həywət naming bar yər yüzidə,
xəripingni namayan kilding asman-pələktə.

² Balilar wə bowaqlarning tillirida mədhiyələtting özüngni,
yumux üçün düxmən wə kisasqilarning eşizlirini.

³ Karisam mən barmakliring ijad kiləjan asmanəja –
kəkkə orunlaxturup koyəjan yultuzlarəja wə ayəja,

⁴ dəymən: insan nemə idi, sən uni yad ətküdək?

Adəm nəslə nemə idi, xunqə kəngül bəlgüdək?

⁵ Pərixtilərdin azrakla təwən kilding ornini,
kiydürdüng sən uningəja xan-xəhrətning tajini.

⁶ Baxkuroquzdung uningəja külli jahanni,
tiz püktürdüng uningəja həmmiini.

⁷ Tiz pükər koy, kala, yawayi həywanlar,

---

^⑥ *Gittif* – «Gat» xəhiridə ijad kilinəjan bir hil saz yaki ahang boluxi mumkin. Yənə bir qüxəndürülük boyiqə, birər bayram yaki murasimda eytiləjan nahxidur.

⁸ asmandiki uqarkanat, dengizdiki beliklar,
xundakla dengizda yaxioquqi həmmə janliklar.

⁹ I Rəbbimiz Pərwərdigar,
yər yüzidə xunqə həywət naming bar.

9-munajat

*Dawut yazqan munajat bolup, «mut-labbən»də^⑦ eytilsun dəp,
nəqmıqılər bexioqa tapxurulqan.*

¹ I Huda, qin dilimdin eytimən təxəkkürümni,
bayan əyləp sening pütkül karamətliringni.

² Səndin aldim huxallik, xadlikimni,
i uluq Huda, küyləymən namingni.

³ Duxmənlirim məqlup bolup kaqkinida,
halak kilisən ularni aldimda.

⁴ Qünki, meni aqliding sən hək dəwayimda,
adalətlik sotqi bolup səltənətlik ornungda.

⁵ Sorak kilip yat əllərni,
halak kılding rəzil həlklərni,
əqürüwəttin mənggügə namlirini.

⁶ Duxmənlər wəyran boldi əbədkə,
aylinip xəhərliri harabilikkə.
Qalmidi u jaylarning namliri tarix betidə.

⁷ Pərwərdigar olturar mənggü xahlıq təhtidə,
höküm üqün kuroqandur u təhtini əslidə.

⁸ Dunyani u sorak kılar adaləttə,
adil həküm qikırar həlklərgə.

⁹ Pərwərdigar qoroqandur ezilgənlərgə,
panah bolar u da'im azablik künlərdə.

¹⁰ Sening pəzilətliringni bilgənlər
ixənqisini baqlar sanga,
qünki, tərək ətməysən

---

^⑦ *Mut-labbən* – Bir hil muzika ahangining nami boluxi mumkin.

sanga təlpüngənlərni, i Huda.

¹¹ Küylənglar Si'onda^⑧ həküm sürgən Pərwərdigar, bayan əyləp əllər ara uning böyük əjrini.

¹² Qünki, u aləquqidur təkülgən kanning hesabini, yad etip biqarilərnə, untumas ularning pəryadini.

¹³ I Pərwərdigar, xəpkitingni kərsitip manga, kutkuz meni ölümning girdabidin.

Karişin, əqmənlərnəning manga saləjan azabioja.

¹⁴ Bayan əyləy kudritingni həlkning aldida, Si'on xəhiring dərwezilirida. Nijatlikingdin qəmüləy xadlikka.

¹⁵ Yat əllər qüxti əzliri kəlişjan orişja, putliri ilinip kəldi yoxurup koyəjan tuzakka.

¹⁶ Həkümi bilən tonutti əzini Pərwərdigar, yamanlikliri bilən qüxilip kəldi yamanlar.

higga'on^⑨ *Selah*

¹⁷ Kəbrilərgə kirip ketər yamanlar, Hudani untəşjan barlik qəwmlar.

¹⁸ Mənggülik untulup kətməs bu dunyaning yoksulliri, əməlgə axmay kəlmas ezilgənlərnəning arzuliri.

¹⁹ I Pərwərdigar, yadəm kil, şjalib kəlmisun rəzillər, aldingda sorak kilinsun yat əllər.

²⁰ I Pərwərdigar, kərkunqka saləşin ularni, bilip yətsun ular pəkətlə bəndə ikənlikini. *Selah*

10-munajat

¹ I Pərwərdigar, neqün məndin kəqip turisən yirakta,

⑧ *Si'on* – Yerusalem xəhiringni kərsitidu.

⑨ *Higga'on* – Enik mənisi naməlum bolup, «şəşinip süküt kilix» yaki «muzika pəs awazlik boluxi kərek» degən mənilerni bildürüxi mumkin.

neqün məndin yoxurisən özüngni kün qüxkəndə beximoqə?

² Yamanlar təkəbburlukta salmaqta zulum ajizlaroqə,
ajizlar qüxüp qalmaqta ularning tuzaklirioqə.

³ Yamanlar közgə ilmas Pərwərdigarni,
pəhirlinip ular həwəsliridin,
mahtap uqurar aq közlərni.

⁴ Yamanlar izdiməs Hudani həkawurlıqıda,
Huda yoktur ularning oy-hiyallirida.

⁵ Onguxluk bolar ularning yolliri həmixə,
Huda həkümining bexioqə kelixini almay nəzərgə,
məqrur həlda dimak kəqar düxmənligə.

⁶ Ular dər kəngülliridə: «Təwrənəməsmiz,
heqqaqan külpətlərgə uqrimasmiz.»

⁷ Hiyələ, lənət wə zorluk toloqandur eojizlirioqə,
yamanlik wə zəhər qaqar tillirida.

⁸ Məküp turup məhəllilərnin pinhanlirida,
gunahsizlarni kətl kilar tuyuksizla,
tikilgəndur kəzliri panahsizlaroqə.

⁹ Qatkallıqta məküp turoqan xir kəbi ular,
paylap turar tutuxka ajizlarni,
qüxürüp kiltaklirioqə, tutuwalar ularni.

¹⁰ Pursət kütər məküp turup yamanlar,
qanggilioqə qüxər ularning panahsizlar.

¹¹ Dər yamanlar kəngülliridə: «Untup kəldi Huda bizni,
nəzər salmaydu hərgiz bizgə, yumuwaloqandur kəzlirini.»

¹² Ətünəy i Huda, jazalioqaysən yamanlarni,
i Pərwərdigar, untumioqaysən biqarilərni.

¹³ Neqün yamanlar közgə ilmas i Huda seni,
neqün kəngülliridə dər: «Jazalimaydu Huda meni.»

¹⁴ Bilimiz, kərüp turisən bularni,
ularning zəhərhəndə, zulumlirioqə
taxlap turuwatisən nəziringni,
alisən yamanlarni həman alikiningoqə.
Panahsizlar əzlirini tapxurar sanga,
yardəm kiləuqisən yetim-yesirləroqə.

¹⁵ Sunduroqaysən rəzil wə yamanlarning biləklirini,

Zəbur

rəzillikliri yokaləjuqə jazaliqaysən ularni.

¹⁶ Mənggülik padixahtur Pərwərdigar,
yokilar zeminidin uningəja etikad kilmioqanlar.

¹⁷ I Pərwərdigar, kulak salisən ezilgənlərning istəklirigə,
kuwwət berisən ularning yürəklirigə.

Kəngül bəlüp turisən du'a-tilawətlirigə.

¹⁸ Koojdaysən yetim-yesir, ezilgənlərning həkkini,
paniy aləmdə heqkim kərkutalmas ularni.

11-munajat

*Dawut yazqan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp, nəqmiquilər
bexiqə tapxurulqan.*

¹ Panahlik tapkan tursam Pərwərdigarda,
«kuxkaq kəbi uqup kət öz teqinqəja»
deginglar nemisi manga?!

² Mana yamanlar tartip yayini,
tək kildi selip okini,
yoxurun atmaqçı bolup yahxini.

³ Nemimu kılalar həkkaniy kixi,
buzulsa həkkaniylikning ulliri?

⁴ Pərwərdigarning təhti ərxtidur,
u turar mukəddəs dərgahida.
Kəzitip turar u həmmə insanlarni,
dikket bilən tikilgəndur kəzliri insanlarəja.

⁵ Pərwərdigar kəzitər həkkaniy wə rəzillərni,
əq kərər zorawanlikka məptunlarni.

⁶ Kizik xamal, ot, günggürt, qoqlar,
yamanlarning hayatioja nesiwə bolar.

⁷ Həkkaniydur Pərwərdigar, səyər həkkaniylikni,
pəkət kəngli duruslar kərər uning qehrini.

12-munajat

Dawut yazqan munajat bolup, «xeminit»^① eytilsun dəp, nəqmiqilər bexiqə tapxurulqan.

¹ Kutulduroşin, i Pərwərdigar,
tügəp kətti təkwardarlar,
qalmidi sanga sadik insanlar.

² Yaloqan sözlər adəmlər bir-birigə,
aşzi silik bolsimu rastqillik yok kəlbidə.

³⁻⁴ Dəydu ular: «Tilimiz bilən oqalib kelimiz,
özimizningkidur aşzimiz,
kimmu bolalaytti hojimiz?!»

Pərwərdigar etiwətkəy huxamətgilərnin eozizlirini,
kesiwətkəy həm poqilarning tillirini.

⁵ «Mən baray» dəydu Huda:
«zulum tartkaq ezilgənlər,
nalə kiləqə miskinlər,
yətküzəy ularni
təxna boləqan amanlikioqə.»

⁶ Tonurda yəttə ketim tawlanəqan sap kümüx kəbi,
qin sözlərdur Pərwərdigarning sözliri.

⁷ I Pərwərdigar, koşdiəqaysən miskinlərni,
mənggü koşdiəqaysən bu dəwrdikilərdin bizni.

⁸ Təriplixip pəs ixlarni insanlar,
oqadiyip yürüxidu ətrapimizda yamanlar.

13-munajat

Dawut yazqan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp, nəqmiqilər bexiqə tapxurulqan.

¹ I Pərwərdigar, untarsənmu mənggü meni?
Yoxurarsən qaqanoşiqə məndin yüzüingni?

---

① *Xeminit* – Səkkiz tarlik saz yaki bir hil nahxa ahangı.

Zəbur

- ² Həs-rət yutub ətərmən, kaqanojiqə əndixidə,
düşminim dəssəp turar kaqanojiqə yəlkəmgə?
- ³ I İgəm Pərwərdigar, jawab bərgin nəziringni selip mangan,
nurlandurojin kəzlimni, bolmisa ketərmən mənggülük uykuoqa.
- ⁴ Əgər kəzlim yumulsa hux bolar rəkiblim,
«mən uningdin ojalib kəldim» deyixər düşmənlirim.
- ⁵ Tayinip kəldim mən mənggülük muhəbbitinggə,
nijatingdin tolup taxsun xadlik kəlbimgə.
- ⁶ İtipat əyligəq sən mangan,
i Pərwərdigar, munajat okuymən sanga.

14-munajat

*Dawut yazoqan munajat bolup, nahxa kilip eytilsun dəp, nəqmiqilər
bexioqa tapxurulqan.*

- ¹ Əhməklər kəngülliridə deyixər «yoktur Huda».
Yirginlik, rəzil bolup kilmixliri,
mangmioqandur ularning birsimu toqra yolda.
- ² Pərwərdigar ərxtin insanoqa selip nəzər,
Hudani izdigüqi akil adəm izdər.
- ³ Azotundur həmmisi, birdək buzuloqan,
birimu yoktur hətta toqra yolda mangoqan.
- ⁴ Qüxənməsmu əjəba kilmixlirini pasiklar?!
Ular mening həlkimni nan yigəndək yəp yutar,
Pərwərdigaroqa ibadət kilmas əsla ular.
- ⁵ Həkkaniylar bilən birgə boləq Huda,
əhməklərni wəhimə basmakta mana.
- ⁶ Yokatmaqimusalər arzulirini ezilgənləring?!
Əmma Pərwərdigar panahidur ularning.
- ⁷ İsrə'illaroqa nijatlik Si'ondin qikip kəlsə idi!
Pərwərdigar hərlükkə qikaroqinida zulumdiki həlkini,
xadlinar İsrə'illar – səyünər Yəqub əwladi.

15-munajat

Dawut yazdığı munajat

¹ I Pərwərdigar, kim kirələr mukəddəs qediringəyə,
kim sanga ibadət kılalar mukəddəs Si'on teoqingda?

² Ibadət kılalar u yərdə:

toşra yolda mangidioşanlar,

həkkəniy ix kılidioşanlar,

həkkətəni qin dilidin sözləydiğianlar,

³ baxkılarəyə kara qaplimaydiğianlar,

dostioyə yamanlik kılmaydiğianlar,

koxnisioyə həkarət kılmaydiğianlar.

⁴ Pəskəxlərdin yirginidioşanlar,

təkwadarlarni hərmətləydiğianlar,

ziyan tartsimu wədisidə turidioşanlar.

⁵ Jazanioyə pul kərz bərməydiğianlar,

para yəp bigunahka ziyan salmaydiğianlar,

mənggü təwrənməstür mana bular.

16-munajat

Dawut yazdığı miqtam^②

¹ Əzüng meni saklişin Huda,

çünki səndin taparmən panah.

² Dedim mən Pərwərdigarəyə:

«İgəmdürsən, bəhtim yoxtur səndin baxka.»

³ Aliyanabtur zemindiki təkwadar həlking,

barlik huxallikimdür ular mening.

⁴ Kimki qokunmaq bolsa şəyriy ilahlarəyə,

axar uning dərđliri kəwətla.

Kurbanlik kılasmən atap ularəyə,

alasmən namlirini hətta tiliməyə.

---

^② *Miqtam* – Bu sözning mənası enik əməs bolup, tax tahtioyə oyulup yeziləşan munajatlirini kərsitixi mumkin.

⁵ Pərwərdigar istikbalim, nesiwəmdur,^③
i Pərwərdigar, keləqikim kolungdidur.

⁶ Esil rizikliring manga təkdim kilinojandur,
sən ata kilojan güzəl bəhtim baylikimdur.

⁷ Həmdusana eytimən nəsihətiqim Pərwərdigarəja,
keqidimu toəra yolni kərsitər kəlbim manga.

⁸ Pərwərdigarni tutarmən hər da'im yadimda,
ong yenimda boləjaq u təwrənəməmən pəkətla.

⁹ Xunga rohım xadlikta, huxallik bar kəlbimdə,
bihətərlik-amanlik bərding mening tenimgə.

¹⁰ Bilimən, taxlap koymaysən meni gər iqiğə,
yol koymaysən təkwardaringning tenining qirixigə.

¹¹ Kərsitip berisən həyatlik yolini manga,
huxallik tolup taxkandur huzurungəja,
mənggülik xadlik bardur ong kolungda.

17-munajat

Dawutning du'asi

¹ I Pərwərdigar,
kulak saləjin sanga kiləjan dəwayimoja,
etibar kiləjin mening nalə-pəryadimoja,
kəngül koyəjin qin, səmimiy du'ayimoja.

² «Gunahsız» dəp akliəjin meni,
qünki, kəzüng kərər adillikni.

³ Sinap mening kəlbimni,
kəzitip keqidə hiyalimni,
təxxürüp bakkan bolsangmu meni,

---

^③ *Nesiwəm* – İbrahim pəyoəmbərning nəwrəsi Yakupning on ikki oəqli boləjan bolup, Huda ularning əwladlirəja yər-zemin ata kiləjan. Pəkət Lawiy degən oəqlining əwladlirəja yər-zemin bəlgiləp bərmigən. Qünki Huda Lawiy larni əzigə rohaniylik hizmitini kilixka talliwəlojan wə ularəja «mən özüm silərning nesiwənglar bolimən» degən.

tapalmiding heqbir nuqsanni.

Qing yumay, dəp oylidim aqzimni.

⁴ Əla bilip sening təlimliringni,
zorawanlarning yolidin tarttim özümni,
yukturmidim yamanlarning qilmixlirini.

⁵ Izindin mangdim mən kədəm elip,
xunga kətmidi putlirim teyilip.

⁶ I Igəm, iltija kildim sanga,
jawab bərgəqkə sən manga.

Berip manga dikkitingni,
tingxiqjin səzlimni.

⁷ Manga bəhx ətkin mənggülük muhəbbitingni,
i özünggə tayanqanlarning nijatkari,
hujuməja qalqanlarning kudrətlik kutkuzoquqisi.

⁸⁻⁹ Kəz kariqukungdək asriqjin meni,
meni həlak kilməqci bolqan rəzillərdin.

Qanatlıring astiqja yoxurqjin meni,
qorxiwalqan əxəddiy düxmənlimindin.

¹⁰ Taxtək kattiktur ularning baqirliri,
qong səzləydu həm eqizliri.

¹¹ Peyiməja qüxüp korxawəja aldi meni,
almək bolup ular mening jenimni.

¹² Ular ohxar bəktürmidə turqan yax xirlarəja,
owəja herismən xir kəbi oljisini talaxqa.

¹³ Ətünəy Huda, aldini tosup ularning,
kiliqing bilən tiz püktürüp ularni,
kutkuzqjin rəzillərdin jenimni.

¹⁴ I Pərwədigar, kutkuz meni öz qolung bilən
bu pəniy dunyadiki rəzillərdin.

Pəkət muxu dunyadidur ularning nesiwisi,
nemətliring bilən toyar ularning qorsiki.

Pərzəntliri bilən qana'ət tapar kəngülliri,
baliliriqja qaldurar ular mal-mülkini.

¹⁵ Həqkanıylikim bilən yüzüngni kərərmən,
oyqanoqjinimda didaringəja qanarmən.

18-munajat

Bu Pərwərdigarning quli Dawut yazdigan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp, nəqmıqilər bexiqə tapxurulğan. Pərwərdigar Dawutni barliq düxmənliri wə padixah Sa'ulning qolidin qutkuzdigan küni Dawut bu munajatni Pərwərdigarğa oquğan.

¹ Kük-madarim Pərwərdigar söyimən seni.

² Kəram texim, kərojinim, nijatkarim Pərwərdigardur, manga panah bolidiğan gigant teşim, baxpanahım, kəlkinim, yengilməs kutkuzoquim Hudayimdur.

³ İltija kilsam mədhıyələr igisi Pərwərdigarğa, düxmənlirim kolliridin kutkuzilarmən xundıla.

⁴ Ölüm asarətliri qirmidi meni, həlakət dolkunliri qümkidi meni.

⁵ Gərıstan tanilirida baqlandım, ölüm tuzaklıriğa duq kəldim.

⁶ Eoqir külpət ara iltija kildim Pərwərdigarğa, yardım tələp kildim pəryad kətürüp Hudayimoğa.

Awazimni anglidi Pərwərdigar dərgahıda, ahuzarım yetip bardi uning kulikiğa.

⁷ Xu qaşq zemin silkinip, yər təwrıdi, təşlarning uli titrəp, midirlidi, qünki Huda dəroşəzəpkə kəlgənidi.

⁸ Qıktı Hudaning burnidin is-tütəklər, etildi Hudaning aqzidin ot-lawılar, lawuldap küyətti hətta kipkızıl qoşlar.

⁹ Kəkni yerip yər taman qüxkəndə Huda, turatti kara bulutlar ayioşining astida.

¹⁰ U minip uqti bir «kerub»ka, ^④ pərwaz kildi xamalning kanatlırida.

¹¹ Yepinqa kılğanıdi u karangoşulukni, koyuk, kara bulutlar korxap turatti uni.

---

^④ **Kerub** – Pərixtigə ohxaydiğan, ərxtə yaxaydiğan intayin küqlük bir hil kanatlık məhluk. Huda «kerubka minip uqti» dəgənlik, bir hil ohxitix bolup, Hudaning pərixtilirining uning hizmitidə bolidiğanlığını kərsitidu.

Zəbur

¹² Yoritkanidi aldini parlak nuri,
yaqdurup möldür wə kipkizil qoqlarni,
parqilidi kapkara bulutlarni.

¹³ Pərwərdigarning awazi güdürləp asmanda
yangritip awazini uluq Huda,
yaqdurdi möldür wə kipkizil qoqlar.

¹⁴ Tarkitiwətti Huda düxmənlirini, yaqdurup oklirini,
qakmaklar qakturup tiripirən kilip ularni.

¹⁵ I Pərwərdigar, tənbihingdin,
kəhrlik tinikingning zərbisidin,
kөрünüp kaldi dengizning tegi,
eqilip kaldi zeminning uli.

¹⁶ Pərwərdigar kəktin sunup kolini,
qongkur sulardin tartip aldi meni.

¹⁷ Kutkuzdi meni wəhxiy düxminimdin,
manga eq boləjanlardin,
qünki ular küqlük idi məndin.

¹⁸ Apətlük künlirimdə hujum kildi ular manga,
Pərwərdigar yar-yəlikim boldi əmma.

¹⁹ U məndin hursən boləjaq nijatlik bərdi manga,
elip qikti meni həm bihətər jayəja.

²⁰ Həkkaniylikim üqün yaxilik kildi Huda,
kolumning paklikidin in'am bərdi manga.

²¹ Qünki mengip kəldim Pərwərdigarning yolida,
rəzillik kilip, asiylük kilmidim Hudayimoja.

²² Kөz aldimda boldi da'im uning barlik həkümliri,
bir yakka kayrip koymidim həm uning pərmanlirini.

²³ Uning aldidə ojubarsiz boldum,
özümni gunah kilixtin saklidim.

²⁴ Kolum pak, özüm həkkaniy boləjaqqa,
Pərwərdigar in'am bərdi manga.

²⁵ Wapadarlarəja kərsitisən wapadarlikingni,
həkkaniy adəmlərgə həkkaniylikingni.

²⁶ Paklikingni kərsitisən pak adəmlərgə,
layikida jawab kayturişən niyiti əgrilərgə.

²⁷ Kutkuzişən qariszlarni,

yərgə urisən hakawurlarni.

²⁸ Pərwərdigar, həyatlik qiriqimni yakkuqisən,
İlahim, zulmitimni yoruklukka aylandurisən.

²⁹ Sanga tayinip, düxmən koxunioja hujum kilalaymən,
i Igəm, yardimingdə sepillardin bəsüp ötələymən.

³⁰ Hudaning yoli mukəmməl yoldur,
uning eytkan sözliri həkikəttur.

Panah izdigüqilərgə Huda bir kalkandır.

³¹ «Mənggü bar boluqu»din baxka kimdur Huda?!
İgimizdin baxka kim bolar koram taxtək baxpanah?

³² Hudadur belimni kudritidə baqlioquqi,
yolumni əyib-nuksansiz kiluquqi.

³³ Keyikningkidək yügürük kilip u putlirimni,
egiz taqlarda həm məzmut turoquzdi meni.

³⁴ Kollirimni əgətti u jəng kilixka,
biləklirimni tuq okyani tartixka.

³⁵ I Igəm, bərding manganı nıjatlik kalkiningni,
ong kolung yələp, mulayimliking yüksək kildi meni.

³⁶ Bihətər kiluqəq sən baskan hər bir kədimimni,
teyilməstin mengip yürimən yollirimni.

³⁷ Kooqlap yürüp tutuwaldim düxmənlimni,
kaytmidim kəynimgə yokratməstin ularni.

³⁸ Mən ularni yanjiwəttim, turalmas kayta,
yikildi ular putlirimning astioja.

³⁹ Jənggə baqliding küq-kudrət bilən belimni,
bax əgdürdüng putliriməja manganı hujum kiləjanlarni.

⁴⁰ Qekinixkə məjbur kilding rəkiqlirimni,
yokattim manganı əq boləjanlarni.

⁴¹ Ular pəryad kətərsimu qikmididi kutkuzidiojanlar,
nalə kilip yalwursimu jawab bərmidi Pərwərdigar.

⁴² Eziwəttim ularni xamalda uqkan tozandək,
qəyliwəttim ularni koqidiki patkaktək.

⁴³ Həlk bilən karxilixtin mustəsna kilding meni.

Bax kiləjaniding meni yat əllərgə,
kilmakta ular mening hizmitimni.

Zəbur

⁴⁴ Awazimni anglax bilən boysunar ular manga,
təslim bolidu yat əllər xümxiyip aldimda.

⁴⁵ Jasaritini yokatқан yat əllər,
titrigən halda korəjanliridin qıqıxar.

⁴⁶ Həyattur Pərwərdigar!

U koram teximəyə eytilsun həmdusana,
uluəplansun nijatkarim boləjan Huda!

⁴⁷ Hudadur kisas elip bərgüqi manga,
boysundurojuqidur həklərnəni kəl astiməyə.

⁴⁸ Kətkuzdung meni düxmənlirimdin,
üstün kilding manga hujum kiləjanlardin,
kütuldurdung həm zorawanlardin.

⁴⁹ I Pərwərdigar, sanga rəhmət eytimən yatlar aldida,
mədhiyə küyi okuymən namingəyə.

⁵⁰ Pərwərdigar erixtürər əzi tikligən padixahni uluəq şəlibigə,
u beşixlar mənggülik muhəbbitini əzi talliojan padixahka –
ta əbəd Dawut wə uning əwladlirioja.

19-munajat

*Dawut yazəjan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp, nəşqimiqilər
bexioja tapxuruləjan.*

¹ Ərx jakarlar Hudaning xan-xəripini,
asman namayan kilar uning ijadini.

² Tohtimastin səzlixər ular hər kün,
təriplixər Hudani keqə wə tün.

³ Ixlətmigən bolsimu gərqə ular tillirini,
qikarmiojan bolsimu gərqə ular ünlorini.

⁴ Tiwixliri yeyilip kətkən tamam yər yüzigə,
həwiri yetip barəjandur jahanning qətlirigə.

kuyax üqün bir qədir tikkəndur Huda asmanəyə,

⁵ qıkar undin kuyax ohxap toyi boləjan oşuləyə.

Xadlinar u ohxap goya yügürüxkə qikkən palwanoqa.

⁶ Örlisə u asmaning bir qetidin,
barar qərgüləp yənə bir qetigiqə,
qaqalmas heq nərsə uning hararitidin.

⁷ Mukəmməldur Pərwərdigarning təlimliri,
yengilar u insan wujudini,
ixənqliktur Pərwərdigarning pərzliri,
dana kilar nadanlarni.

⁸ Tooqridur Pərwərdigarning kərsətmiliri,
xadlandurar kəlblərni.

Oquktur Pərwərdigarning əmrliri,
roxən kilar kəzlərni.

⁹ Pakliktur ihlas kilix Pərwərdigarəqa,
ihlasmənlik dawamlixar əbədiygə.
Bərhəktur Pərwərdigarning həkümliri,
adillik singgəndur ularning hər birigə.

¹⁰ Kimməttur ular altundin, hətta barqə sap altundin,
xerindur həsəldin, hətta hərə kənikidin tamqioqan həsəldin.

¹¹ Xundakla agahlandurar mən bəndəngni,
qing turojuqi bularda alar katta in'amini.

¹² Kim bilip yetəlisun əzi kiləqan hataliklirini,
bilməy kiləqan gunahlimdin paklioqin meni.

¹³ Saklioqaysən bəndəngni bilip gunah kilixtin,
hökümranlik kilmioqay gunah mening üstümdin.
Əyibsiz bolurmən mən xundila,
saklinimən kilixtin eəjir gunah.

¹⁴ I Pərwərdigar, koram texim wə nijatkarim,
hux kiləqay seni səzlirim wə hiyallirim.

20-munajat

*Dawut yazqan munajat bolup, nahxa kilip eytilsun dəp, nəqmiqilər
bexiqə tapxurulqan.*

¹ Külpəttə kaləqiningda Pərwərdigar jawab bərgəy nidayingəqa,

Zəbur

yakupni yetəkligən Huda sakliqay seni öz panahida.

² Yardəm bərgəy mukəddəs ibadəthanidin,
yəligəy seni Si'ondin.

³ Hudaning yadida bolqay atiqan hədiyəling,
qəbul kiliqay huzurida kəydürmə kurbanlikliring. *Selah*

⁴ Əməlgə axuroqay armanliringni,
ijabət kilqay kənglünggə pükkənliringni.

⁵ Erixürgən qəlibəng üqün qukan salimiz xadliqta,
tikləp qəlibə tuqimizni igimizning namida.
U barlik iltijaliringni kəltürgəy bəja.

⁶ Bildimki, əzi talliqan padixahni kutkuzar Huda,
mukəddəs ərx'əladin jawab berip uningə,
zor qəlibə ata kilar kudrətlik ong kolida.

⁷ Bəzilər ixinər jəng harwiliriqə, bəziliri atliriqə,
əmma biz ixinimiz Pərwədigarimizə.

⁸ Yikildi ular həlak bolup,
kəddimizni rusliduk biz tik turup.

⁹ I Pərwədigar, qəlibə ata kiləjin padixahqa,
jawab bərgəysən iltija kiləjinimizda.

21-munajat

*Dawut yazqan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp, nəqmiqilər
bexiqə tapxurulqan.*

¹ I Pərwədigar, xadlinar padixah^⑤ kudritingdin,
huxaldur u erixürgən qəlibəngdin.

² Sən əməlgə axurdung istəklirini,
rət kilmiding soriqan tiləklirini. *Selah*

³ Mol bərikətlər ata kilding uningə,
sap altundin taj kiydüdüng bexiqə.

⁴ Əmür bərding əmür tilisə,

---

⑤ Bu munajatta tiləqə elinqan «padixah» əməliyətə Dawut padixahning əzi bolup, Hudaqə bolqan minnətdarlikini wə Hudaning kudritini üqinqi xəhsning tili bilən bayan kiləjan.

Zəbur

hayatini uzartting mənggügə.

⁵ Zor xəhrətkə erixtürdi sən in'am kıləjan ələlibə,
bəhəywət xəreş kuqti u sening himmitingdə.

⁶ Mənggülük bərikət ata kılıp uningəja,
huzurungda qəmdürisən uni xadlikka.

⁷ Bərhək, padixah ixənq başlar Pərwərdigarəja,
uluş Hudaning muhəbbitidə təwrənməs əsla.

⁸ Əsir elip bərlək düxmənliringni,
ong kəlungda tutarsən sanga əq boləjanlarni.

⁹ Tonurdiki qoşlar kəbi kəyər ular,
namayan kıləjiningda kəhringni,
yalmaq ketər ot yalkuni –

əzəpliring yutar ularni.

¹⁰ Yəkərsən yər yüzidin ularning əwladlirini,
kürutarsən insaniyət dunyasidin nəslini.

¹¹ Yamanlik kılıxka urunsimu ular sanga,
oylap qıksimu həm hiylə-mikir,
əmma əməlgə axuralmas pəkətlə.

¹² Qekindürisən ularni,
yüzlirigə bətligəndə okyayingni.

¹³ I Pərwərdigar kərsətkəysən kudritingni,
nahxa eytip mədhıyələyli ələlibiliringni.

22-munajat

*Dawut yazəjan munajat bolup, «tang səhərdiki qixi jərən» degən
ahəngda eytilsun dəp, nəşmiqilər bexiəja tapxuruləjan.*

¹ Ah Hodayim, Hodayim taxliwəttig neqün meni?

Kutkuzmastin, neqün yirək taxlap kəttig meni?

Anglimaysən neqün mening nalə-pəryadimni.

² I Rəbbim, bərmiding heqbir jawab nalə kıləsam künboyi,
ah urup, yardım sorap tapmasmən heqbir aram keqiliri.

³ Ləkin sən xübhisizki, mukəddəstursən,
Isra'illarning mədhıyəsini təht kılıp olturoquqisən.

⁴ Əjdadlirimiz başliqəndur sanga ixənqisini,

Zəbur

baqlidi sanga ixənqisini, kutuldurdung ularni.

⁵ Nalə-zar kilip Rəbbim sanga aman kaldi ular, sanga ixənq kiləjanliktin uyatta kalmidi ular.

⁶ Əmma, mən insan əməs bəlki kurt kəbi, insanlar arisida har wə zəbundurmən, awam həlk arisida kəmsitilgəndurmən.

⁷ Kərgənlərnin həmmisi mazak kilar meni. Deyixər pürüxtürüp eəjizlrini, qaykixip baxlrini:

⁸ «Pərwərdigarəja tapxurojan əməsmidi u əzini, kutkuzsun Pərwərdigar əmdi uni. Əgər Pərwərdigar xadlanəjan bolsa uningdin, keni, kutuldurup baksun uni!»

⁹ Ləkin, sən anamning kərnidin tuəjdurdung meni, əmqəktiki qeəjimdila tayanqim kiləjanidim seni.

¹⁰ Mening Hudayim iding mən apiridə boləjandila, sanga tapxuruləjanidim kərsəktiki qeəjimdila.

¹¹ Kətmigin taxlap meni yirakka, kəlməktə külpətlər kistap meni, yardəm kilmas heqkim manga.

¹² Nurojun bukilar kərxawəja aldi meni,^⑥ baxanning küqlük bukiliri oriwalddi ətrapimni.

¹³ Olja talixip hərkiwatkan xirdək ular goya, eəjizlrini yoəjan aqti hiris kilixip manga.

¹⁴ Goya sudək təkülüp məndin kətti kudritim, ügülriddin ajrap kətti ustihanlirim, goya xam bolup iqimdə eridi yürükim, ümidsizliktin yoəaldi jasaritim.

¹⁵ Quridi küq-madarim ohxap sapal parqisiəja, qaplixip kaldi tilim tangliyiməja, koydung meni əlüm topisiəja.

¹⁶ Kərxawəja aldi meni bir top rəzillər, ətrapimni oriwalddi axu itlar,

---

⑥ Bu ayəttə «bukilar» düxməngə simwol kilinəjan. «Baxan» l'ordan dəryasining xərkə tərpidiki yər bolup, u yər əyni qəəjdə küqlük wə yoəjan bukiliri bilən dang qikərojan.

Zəbur

put-kollirimni təxti ular.

¹⁷ Kөрүнүp kaldı söngəklirim mana,
hөmiyip turmakta u rəzillər manga.

¹⁸ Bөлüxmək üçün ular kiyimlirimni,
qək tartıxka taxlıdı kənglikimni.

¹⁹ I Pərwərdigar, meni taxlap kətmə yirakka,
mədətkarım Huda tezdin yardım kıləjin manga.

²⁰ Kılıqtın kutkuz mening jenimni,
itlarning qanggilidin kimmətlik həyatimni.

²¹ Tartiwal meni xirning aqızidin,
tenimni yawa bukılarning münggüzidin.

²² Jakarlaymən namingni kerindaxlirimə,
mədhıyələymən seni etikadqiliring arisida.

²³ Əy ihlasmənlər Pərwərdigarə, uni mədhıyələnglar,
əy Yakupning əwladlırı, uningə xan-xərəp kəltürənglar,
əy Isra'il əwladlırı, uningdin əyminənglar.

²⁴ Qünki, u untup kalmıdı horlanənglarnı,
ulardın yirgənmıdı həm yoxurmıdı əzini,
bəlki, anglıdı ularning nidalırıni.

²⁵ Mədhıyəlirimning ilhamıdursən bükük jama'ət arisida i Huda,
ada kıləy kəsəmlirimni sanga ihlasmənlərnəng alıdıda.

²⁶ Ezilənglər kana'ətlınər nemətlərdin,
Pərwərdigarə təlpüngənlər mədhıyələr uni,
Huda mənggü yaxnatkay silərnəng kəlbınglarnı.

²⁷ Yüzlinər Pərwərdigarə, yad etip uni barqə həklər,
i Pərwərdigar, səjdə kılər aldingda barlık kəbililər.

²⁸ Bərhək, aləmning padıxahlıki təwədur Pərwərdigarə,
u səltənət yürgüzər barlık millət, əllər ara.

²⁹ Səjdə kılər Pərwərdigarə dünyadiki gülləngən baylar,
tiz pükər uning alıdıda həttə gər aqızıə berip kələnglar.

³⁰ Bolur bir əwlad Pərwərdigarnəng hizmitidə,
igə bolar uqurə əwladlar İgəm həkkidə.

³¹ Jakarlınar keyinki əwladlarə Hudaning həkkaniylikı,
bayan kılınar uning həkkaniylikni əməlgə axurənglikı.

23-munajat

Dawut yazdığı münajat

- ¹ Koyqimdur Pərwərdigar, bəkar u meni,
kərməsmən xunga mən heq mohtajlikni.
² Yaylitar u meni yapyexil yaylaklarda,
baxlap barar xildirliqan sular boyiqja.
³ Uroqutar rohimni küq-kuwwət berip manga,
xəripi üçün baxlar meni həkkaniyət yolida.
⁴ Ətsəmmu gər ölüm sayə taxlap turoqan jiləjilərdin,
əzüng manga yar boləjaq kərkəsmən hətərlərdin,
hasang bilən tayikəng halas kilar təxwixlərdin.
- ⁵ Duxmənlirim aldida dastihan selip manga,
əzizləp meni yaq sürkərsən bəximəja,^⑦
bəht xarabim tolup taxar həyat jamiməja.
⁶ Bərhək, xapa'ət wə mənggülik muhəbbiting,
həmrah bolar əmürwayət yandixip manga,
mənggü yaxaymən Pərwərdigar huzurungda.

24-munajat

Dawut yazdığı münajat

- ¹ Pərwərdigaroja təwədur dunya, uningdiki barlik məwjudat,
yər yüzi həm uningda yaxiojuqi həmmə məhlukat.
² Qünki u dengizlər üstigə kuroqandur jahanni,
qongkur sular üstidə mustəhkəm kiləqandur uni.
- ³ Pərwərdigarning Si'on teqioja kimmu qikalar?
Mukəddəs ibadəthanisida kimmu ibadət kilalar?
⁴ İbadət kilalar koli pak, qəlbi sap boləjan,
sahtioja kəngül bərmigən,

---

^⑦ *Bəximəja yaq sürkəx* – Əyni zamanda sahibhan əziz mehmanni küttüwaləqanda uning bəximəja hux puraklik yaq sürkəx bilən qongkur hərmətinini bildürətti.

Zəbur

yalovandin kəsəm iqmigən insan.

⁵ Undak adəmlər Hudadin bəht tapar,
nijatkari Huda tərpidin aqlinar.

⁶ Muxundak adəmlər təlpünər Hudaəja,
i Yakup etikad kıləjan Huda,
təlpüngüqilərdur ular jamalingəja.

Selah

⁷ Eqilinglar əy dərwarzilar,
eqilinglar əy əbədiylik kəwuklar!
Xəwkətlik padixah kirip kəlsun.

⁸ Bu xanuxəwkətlik padixah kimdur?
U küqlük, kudrətlik Pərwərdigardur,
u jəng məydanidiki qadir Pərwərdigardur.

⁹ Eqilinglar əy dərwarzilar,
eqilinglar əy əbədiylik kəwuklar!
Xəwkətlik padixah kirip kəlsun.

¹⁰ Bu xanuxəwkətlik padixah kimdur?
U Kudrətlik Sərdar Pərwərdigardur,®
u birdinbir xəwkətlik padixahtur. *Selah*

25-munajat

Dawut yazqan munajat

¹ I Pərwərdigar, sanga seşinip okuymən du'a.

² I İlahim, tayinip kəldim ixinimən sanga,
yergə qaritip xərməndə kılma meni,
şəlibə kıləzup üstümdin düxmənlirimni.

³ Xərməndə bolmas sanga ümid başlıoşanlar,
xərməndə bolar ha'inlik kılixka urunoşanlar.

⁴ I Pərwərdigar, kərsətkin manga yolungni,
əgətkin manga uningda kandaq mengixni.

⁵ Təlim bər manga, həkikiting baxlisun meni,
qünki sən kutkuzəjuqi İlahimsən,

® **Kudrətlik Sərdar Pərwərdigar** – Bəzi tərjimilərdə «samawi koxunlarning sərdari boləjan Pərwərdigar» yaki «pərixtilərnin sərdari boləjan Pərwərdigar» dəp elinəjan.

Zəbur

künboyi sanga ümid baqlıoanmən.

⁶ I Pərwərdigar, yadingoşa alojaysən rəhimingni, əzəldin kərsətkən mənggülük muhəbbitingni.

⁷ I Pərwərdigar, esingdə tutmiqin əsmürlüktə ötküzgən gunah wə əyiblimimni, mənggülük muhəbbitingdə yad ətkin meni, kərsitip manga mehribanlığingni.

⁸ Xapa'ətlik, adildur Pərwərdigar, xunga tooqra yoloşa baxlinar gunahkarlar.

⁹ Kəmtərləni yetəklər durus yoloşa, öz yolini əgitər kiqik pe'llarəşa.

¹⁰ Tooqra yoloşa muhəbbiti wə sadakiti bilən baxlar, əhdisi wə əmrlirigə ri'ayə kıləuqılarni Pərwərdigar.

¹¹ I Pərwərdigar, kılıp öz namingning hərmitini, gunahlirim kəp bolsimu kəqürüm kıləjin meni.

¹² Əgər kimki ihlas kılsa Pərwərdigarəşa, durus yolni əgitər uningəşa Huda.

¹³ Bəht-sa'adət iqidə yaxar u xixi, zeminiəşa warislik kılar uning əwladliri.

¹⁴ Huda əzigə ihlas kıləjanlarni dost tutar, ularəşa öz əhdisini enik tonutar.

¹⁵ Tikimən da'im Pərwərdigarəşa kəzlimimni, tuzaktin u tartip alar putlimimni.

¹⁶ Həliməşa bək i Igəm himmitingni kərsət manga, yaloşuzdurmən, kəldim azab, külpət ara.

¹⁷ Dərd-ələmlər basmaqta yürükimni, xu dərdlərdin kütəuzəjin əzüng meni.

¹⁸ Nəziringdin ötküzgin azab wə dərdlimimni, kəqürgin əzüng barlık gunahlirimni.

¹⁹ Duxmənlirim nəkədər kəptur, kəra, wəhxiylərqə əq bolmaqta ular manga.

²⁰ Kutkuz həm kəoqdiəjin həyatimni, xərməndə kılma meni, baxpanahim bilimən pəkət seni.

Zəbur

²¹ Diyanətlik, durusluk qoşdıqay meni,
çünki, sanga baqlidim ümidimni.

²² I Huda, barlik külpətlərdin kütquzoqin Isra'illarni.

26-munajat

Dawut yazqan munajat

¹ I Pərwərdigar, aqliqin meni,
saklap kəldim diyanitimni,
tayanqim kildim pəkət seni.

² I Pərwərdigar, sinap kər, kəzət meni,
pakliqin mening niyət, kəlbimni.

³ Ayan boləjaq mənggülik muhəbbiting kəz aldimda,
mengip kəldim sən kərsətkən həkikət yolungda.

⁴ Xerik əməsmən yaloqanqilarəja,
arilaxmaymən sahtipəzlərgə.

⁵ Yirginimən pasiklərdin,
rəzillər bilən bolmaymən birgə.

⁶ I Pərwərdigar, pak kəlbətə yuyarmən kollirimni,
aylinarmən andin sening kurbanlik supangni.

⁷ Xükür eytay kətürüp awazimni,
bayan əyləp sening barlik karamətliringni.

⁸ I Pərwərdigar, səyimən sən turəjan ibadəthanini,
xəwkiting namayan boləjan jayni.

⁹ Gunahkarlar katari almiqin jenimni,
qanhorlar katari hayatimni.

¹⁰ Pəriqə tolup ularning ong kolliri,
suyikəst bilən buləjanəndur kolliri.

¹¹ Mən bolsam yokatmidim diyanitimni,
iltipət kilip, kütquz meni.

¹² Putlirim turar mening bihətər yərdə,
təripləymən Pərwərdigarni təkwardarlar jama'itidə.

27-munajat

Dawut yazdığı münajat

¹ Nijatlikim və nurum tursa Pərwərdigar,
mən yənə kimlərdin kərkup yaxay?

Hayatimning kərəjini tursa Pərwərdigar,
yənə kimlər aldida titrəp turay?

² Rəqiblərim, duxmənlirim putlixip qüxti düm,
gəxümmi yemək bolup mənə qələndə hujum.

³ Yaw ləxkərliri alsimu meni kərxawəja,
kərkunq bolmas kəlbimdə əsla.

Atlansimu ular mənə qarxi jənggə,
təwrənməs ixənqim bardur yənəla.

⁴ Ətünimən Pərwərdigardin bir ixni,
eytəy yəni istigimni:

«Yaxap bir əmür Pərwərdigarning əyidə,
kənsam uning güzəl həsnigə,
təpəkkur kələlisam İgəm həkkidə.»

⁵ Eoqir künlər kəlgənidə bəximəja,
alar u meni sayiwini astiəja.

Qikirip meni panəhlinidəjan əgiz jayəja,
yoxurup kuyar mukəddəs qədiriəja.

⁶ Əmdi kəddim kətürüldi rəqiblərim aldida.

Xadlik bilən alkixlap Pərwərdigarni,
kələrmən kurbənləlik Hudaning qədridə,
uni küyləymən yangritip nəqmə-nawə.

⁷ İ Pərwərdigar, angliəjaysən əwəzimni kəlsam nida,
kərsətkəysən iltipət jəwəb bərip mənə.

⁸ «İ Pərwərdigar, təlpünimən pəkət sangə»
dedim mən, dəginəngdə «təlpünəng mənə».

⁹ Qəqurmioqin mənəngdin didaringni,
taxlimioqin əzəzipəngdə mən kələngni.
Bolup kələng i Huda, mədətkərim,
tərk ətmə, taxlima mənə, nijətkərim.

Zəbur

¹⁰ Waz kəqsimu meningdin ata-anam,
öz koynioğa alar meni Pərwərdigarim.

¹¹ I Pərwərdigar, hək yolungni өгət manga,
baxla meni həkkaniyət yolungoğa,
qünki bardur düxmənlirim ətrapimda.

¹² Taxlap koyma rəqiblərimning məyliğə meni,
baxlidi bu sahta guwahqilar manga karxi hujumni,
xunqə yawuz, zəhərdur ularning tilliri.

¹³ Yokitar idim özümni əgər ixənqim bolmisa
kərüxkə Pərwərdigarning məhribanlikini bu dunyada.

¹⁴ Təlmürüp kütkin Pərwərdigarni,
dadil bol, jur'ətlik kil yürikingni,
xundak, təlmürüp kütkin Pərwərdigarni.

28-munajat

Dawut yazqan munajat

¹ I Pərwərdigar, iltija kilimən sanga,
i koram texim, kulak salmay koymioğın manga.
Əgər jim turuwelip bərmisəng jawab,
kalarmən goya gərdiki murdioğa ohxap.

² Mukəddəs jaying tərəpkə kilip yüzümni,
kötürüp turup kolumni, bayan kilsam dərdimni,
anglioğın, sanga kiloğan ətünüxümni.

³ Yamanlik kiloquqilar, rəzillər katarioğa,
qüxürüp koymioğın meni əsla,
dostanə bolsimu ular koxnilirioğa,
yamanlik oylar dillirida.

⁴ Jazalioğaysən ularni kilmixlirioğa karap,
kiloğan yamanliklərini hesablap.
Kayturup bərgin əməllirigə layik jaza,
kollirining kiloğanlirini sanap.

⁵ Pərwərdigar wəyran kilar rəzillərni,

əsligə kəltürməs kaytidin ularni.

Qünki ular kəzgə ilmas Hudaning əjrini,
pisəntigə almas uning yaratkanlirini.

⁶ Həmdusana oqulsun Pərwərdigarəja,
kulak saldi u mening iltijayiməja.

⁷ Kudritim wə kalkinimdur Pərwərdigar,
yardimigə erixtim ixənq baqlap uningəja.
Xunga mən xadlinip kəlbimdin,
xükür eytarmən uningəja munajitimda.

⁸ Küq-kudritidur Pərwərdigar öz həlkining,
nijatlik korəjinidur əzi tallıqan padixahning.

⁹ I Pərwərdigar, kutkuzəjaysən öz həlkingni,
bərəkətlik kiləjaysən əzünggə təwə boləjanlarni,
qopani bolup bakkaysən mənggü ularni.

29-munajat

Dawut yazqan munajat

¹ Əy pərixtilər, təriplənglar Pərwərdigarni,
təriplənglar uning xan-xəripi wə kudritini.

² Təriplənglar Pərwərdigarni munasip uning namıəja,
səjdə kilinglar parlak, mukəddəs Pərwərdigarəja.

³ Pərwərdigarning awazi anglinar dengiz-okıyanlarda,
güldürməmə güldürlitər xanuxəwkətlik Huda,
uning awazi bipayan sular üstidə yangritip sada.

⁴ Pərwərdigarning awazi küdrətliktur,
Pərwərdigarning awazi həywətliktur.

⁵ Jaranglısa Pərwərdigarning awazi sunup ketər kedir dərəhliri,
xundak, Pərwərdigarning awazida parə-parə bolup ketər Liwan^⑨
kedirliri.

⁶ Jaranglısa Pərwərdigarning awazi mozaydək səkrəp ketər Liwan
taqliri,

---

^⑨ *Liwan* – Qong, süpətlik kedir dərəhliri bilən tonuloqan, Isra'iliyəning ximalıəja jaylaxkan taq tizmisidur.

Zəbur

kəndürülmigən bukidək taklap ketər Siryon^① teqi.

⁷ Pərwərdigarning awazi qakturar qakmaklarni.

⁸ Pərwərdigarning awazi titritər qəl-jəzirini,

Pərwərdigar zilziligə salar Kadex qəllükini.

⁹ Yangrisa Pərwərdigarning awazi tolojinar dup dərəhliri,^②

yalinqaqlinar ormanlar jaranglisa Pərwərdigarning awazi.

«Ajayıp uluqdur Huda» dəp warkirixar,

Pərwərdigarning ibadəthanisida turoqanlar.

¹⁰ Topan balasi bolqanda Pərwərdigar idi öz təhtidə,

padixahtur Pərwərdigar, u həküm sürər mənggügə.

¹¹ Pərwərdigar küq-kudrət berər öz həlkiqə,

toldurar ularni tinq-amanlik bəhtigə.

30-munajat

Mukəddəs ibadəthanini Hudaqə atax murasimida eytix üqün Dawut yazqan munajat

¹ I Pərwərdigar, uluqlaymən seni,
өлüm girdabidin kutkuzdung meni.

Meni zanglik kılıp külüxkə
koymiding düxmənlirimni.

² I Pərwərdigar, i İlahim,
nalə kilsam sanga,
xipalik bərding manga.

³ Ölüklər makanidin neri kilding jenimni,
gərgə kirip ketixtin sakliding meni.

⁴ Öy təkwadarlar, həmdusana okunglar Pərwərdigarqə,
xükür eytinglar uning mukəddəs namioqə.

⁵ Ötüp ketər qəzipi kəzni yumup aqkuqə,
əmma uning xapa'iti həmrahdur adakkiqə.
Keqiqə dawam ətsimu gər yioqə-zarə,

① *Siryon* – Liwanning əng egiz taq qokkisi bolup, u yənə Hərmon teqi dəpmu atilidu.

② Tolojinar dup dərəhliri – bəzi tərjimilərdə «Pərwərdigarning awazidin marallarning korsikidiki oqlakliri qüxüp ketər» dəp elinqan.

xad-huramlik yetip kelər səhərdə.

⁶ Məşqurulinip dedim mən ronak tapkan qeşimda:

«Təwrənməsmən əsla.»

⁷ I Pərwərdigar, kərsitip mənə xapa'itingni, taşdak böyük kilding meni.

Əmma boldum alakzadə, kaqurəjiningda didaringni.

⁸ I Pərwərdigar, iltija kəlip sanga, rəhim tiləp dedimki Igəm sanga:

⁹ Əmrüm tügəp, kətsəm əlüklər makaniyə, nemə paydam tigər sanga?

Jəsitim jakarlap sening wapadarlığingni, okuyalarımı mədhiyə sanga?

¹⁰ I Pərwərdigar,

kərsətkin xəpkitingni kulak selip ahiməyə, i Pərwərdigar, mədətkar boləjin mənə.

¹¹ Ussuləyə aylandurup matimimni,

saldurup üstümdin həza kiyimimni,

baqliding xadlik kəməri bilən belimni.

¹² Xunglaxka wujudum süküt kilməy okusun həmdusana,

i Pərwərdigar, i İlahim, xükür eytay mənggü sanga.

31-munajat

Dawut yazılan munajat bolup, nahxa kəlip eytilsun dəp, nəşmiqilər bəxiyə tapxuruləjan.

¹ I Pərwərdigar, taparmən səndin panah,

meni hərgiz xərməndə kılma,

kutkuz meni, həkkaniysən da'ima.

² Kutkuz tezdin meni, kulak selip ahiməyə,

panahlinay mən səndə, kəram tax boləjin mənə,

kutkuzuxka jenimni kərəjan bolup bərgin mənə.

³ Bərək, kəram texim, kərəjini mdürsən mening,

yetəklə meni özüng, hərmiti üqün namingning.

Zəbur

⁴ Düşmənlərnin tuzakliridin sakliqaysən,
qünki, sən mening baxpanahimdursən.

⁵ I Pərwərdigar – wapadar Huda,
tapxurdum rohimni kolungoşa,
təyyarsən özüng meni kutkuzuxka.

⁶ Əq kərimən butlaroşa qokunidiqanlarni,
baqliqanmən Pərwərdigaroşa ixənqimni.

⁷ Mənggülik muhəbbiting xad-huram kilar meni,
bərək, kərdüng japalirimni,
bilip yətting azablimni.

⁸ Meni taxlap bərmiding düşmən kolioşa,
orunlaxturup koydung bihətər jayoşa.

⁹ I Pərwərdigar, kilqaysən manga rəhim,
qünki, mən külpəttə kaldim,
dərd-ələmdin hirələxti kəzlirim,
ajizlap kətti həm rohim, tenim.

¹⁰ Uprimakta həsrət bilən həyatim,
qəm-kayoşuda tügiməktə yillirim,
maşdurum kətməktə gunahlirim dəstidin,
kurup, kəxal bolmakta ustihan, yiliklirim.

¹¹ Kaldim düşmənlirimning həkaritigə,
həttə koxnilirimning ahanitigə.
Boldum mən tonuxlirimoşa bir wəhimə,
kaqar ular koqida meni kərsə.

¹² Untuldum mən huddi əlgən adəmlərdək,
taxlandim bə'əyni sunoşan sapal kaqilərdək.

¹³ Anglidim manga kilqan təhmətlərnə,
wəhimə orap turar ətrapimni.

Məslihətlixər manga kərxi ular,
pilan tüzər almak bolup jenimni.

¹⁴ I Pərwərdigar, tayanqim pəkət sən,
dəymən xunga: «Sən mening Hudayimsən.»

¹⁵ Həyatim ilkingdidur pəkət sening,
qanggilidin kutkuz meni düşmənlirimning –
manga ziyankəxlik kilquqilarning.

¹⁶ Qüxürgin kulungoşa didaringning nurini,
mənggülik muhəbbitingdə kutkuzoşin meni.

Zəbur

¹⁷ I Pərwərdigar, meni hərgiz xərməndə kılma,
qünki mən iltija kıldim sanga.

Rəzillər boləjay xərməndə,
zuwani tutulup barəjay gərgə.

¹⁸ Həkkaniylarəja kibir kərsitip, mazak kıləjuqılarning,
qaplixip kaləjay yaləjan səzligən ləwliri ularning.

¹⁹ I Pərwərdigar, sanga ihlas kıləjanlarəja,
iltipatliring nəkədər moldur ularəja.

Ata kilisən nemətliringni seni panah tartқанlarəja,
jahan əhli – həlki'aləm aldidə.

²⁰ Seni panah kıləjanlarni saklap huzurungda,
koşdaysən insanlarning suykəstliridin,

elip ularni öz panahingəja,
sakləysən qeqimqılarning tilliridin.

²¹ Həmdusanalar bolsun Pərwərdigarəja,
qünki u kərsətti mənə

əzining qəksiz mehır-muhəbbitini,
xəhər korxawda kaləjanda.

²² Dəkkə-dükkidə degənidim:

«Nəziringdin məhrum boldum.»

Lekin sanga nalə kilip yioqliojinimda,
kulak salding pəryadimoja.

²³ Əy Pərwərdigarning təkwadarlıri, səyünglar uni,

Pərwərdigar koşjdar əzigə sadiklarni,
əmma kattik jazalar hakawurlarni.

²⁴ Əy ümidini Pərwərdigarəja başliəjanlar,
qəyrətlik bolunglar, jasarətkə tolsun kəlbinglar.

32-munajat

Dawut yazqan tərbiyəwi munajat

¹ Nəkədər bəhtlik insanlar-hə,
gunahliri kəqürüm kılinojanlar,
ita'ətsizliki əpu kılinojanlar.

² Nəkədər bəhtlik insanlar-hə,
Huda gunahlırını sakit kıləjanlar,
kəngülliridə hiylə-mikir bolmiəjanlar.

³ İkrar bolmay gunahlıriməja,
yürdüm künboyi ah urup,
qiridi ustihanlırim azabta.

⁴ I Pərwərdigar, keqə-kündüz jazalixing eəjir kəldi manga,
iliklırim kurup kətti, kurup kətkən su kəbi tomuzda.

Selah

⁵ Əmdi ikrar kildim gunahlırimni,
tonudum aldingda əskilikimni.

Deginimdə: «Pərwərdigar, ikrarmən gunahıməja»,
halas kilding azabtin meni, kəqürüp gunahlırimni.

Selah

⁶ Xunga du'a kilsun sanga,
təkwadarlar pursitining barida.

Dengiz-okyan taxkin bolup taxsimu nawada,
xühhisizki, taxkinliri yetip baralmas ularəja.

⁷ I Pərwərdigar, sən mening panahgahimdursən,
saklaysən külpəttin meni,
yangrar ətrapimda nijatlik nahxiliri.

Selah

⁸ Əkil-idrak berip sanga kərsitimən yolungni,^③
halingdin həwər elip əgitimən yolumda mengixni.

⁹ At yaki keqirdək angsiz bolma,
kamqa, yügən bolmisa boysunmas ular sanga.

¹⁰ Dərd-ələmlər kelər yamanlarning bexiəja,
Pərwərdigarning mənggülik muhəbbiti kuqak aqar uningəja
tayanəjanlarəja.

¹¹ Əy həkkaniylar, Pərwərdigardin hursən bolup xadlininglar,
əy kəlbi paklar, xadliktin alkix yangritinglar.

---

③ Əskərtix: 8-, 9-ayətlər Hudaning eytkan biwasitə sözliridur.

33-munajat

¹ Əy həkkaniylar, Pərwərdigarni küylənglar xadlikta,
uni mədhiyələx yarixar durus yolda mangojanlaroşa.

² Lira^④ qelip minnətdarlik bildürənglar Pərwərdigaroşa,
küy qelinglar on tarlik qiltarda atap uningoşa.

³ Yengi nahxa eytinglar beşixlap Hudaşa,
xadlik bilən yangrisun awazinglar,
qekinglar tarini yətküzüp wayioşa.

⁴ Qünki, həkikəttur Pərwərdigarning sözliri,
sadaqətlıktur uning barlik ixliri.

⁵ U səyər həkkaniyət wə adalətni,
tolduroşandur zeminoşa mənggülik muhəbbitini.

⁶ Yaraldi asman Pərwərdigarning buyrukıda,
yultuzlar uning nəpəs tinikıda.

⁷ Qək-qegra bekitti u okyanlaroşa,
saklıoşandur u sularni ambarlırida.

⁸ Əymənsun Pərwərdigardin jimi məhlukatlar,
korksun uningdin dunyadiki barlik insanlar.

⁹ Qünki Huda «bar bolsun» desə bar boldi,
əmrudin yok nərsilər apiridə boldi.

¹⁰ Bikar kilar Pərwərdigar hudasizlarning kararlırini,
yok kilar ularning kəngligə pükkən məksətlirini.

¹¹ Əmma mənggülıktur Pərwərdigarning kararlıri,
əwladtin-əwladkiqə əməlgə axar məksətliri.

¹² Pərwərdigarni^⑤ Hudaşimiz dəp tonuşanlar bəhtlıktur,
Pərwərdigar əzigə təwə kilip tallioşan həlk bəhtlıktur.

¹³ Ərxtin nəzər selip Pərwərdigar,
jimiki insanlarni kərüp turar.

¹⁴ Təhtidə olturup Huda,
nəzər salar insanlaroşa.

¹⁵ Huda yaratqaq insanlarning yürükini,
bilip turar ularning jimi ixlirini.

^④ *Lira* – Qədimki bir hil tarlik qaloşu əswab.

^⑤ Pərwərdigar – bu ayəttə Hudaning has nami bolup, İbraniyəqə nushida «Yahwəh» dəp elinoşan.

Zəbur

¹⁶ Padixah ojalib bolalmas koxunining büyüklüki bilən,
palwan kutkuzalmas özini küqtünggürlüki bilən.

¹⁷ Əhməklıktur kutulimən deyix məşlubiyəttin at bilən,
kutkuzalmas heqkimni at kara küqi bilən.

¹⁸ Bərhək, Hudaning nəziri uningəja ihlas kıləjanlarda,
uning mənnggürlük muhəbbitigə ümid baqlıoqlanlarda.

¹⁹ Kutkuzıdu ularni ölümdin,
saklaydu aqarqılıktin.

²⁰ Pərwərdigarni təlmürüp kütimiz,
udur bizning mədətkar, kalkinimiz.

²¹ Xadlinar uningdin kəlbimiz,
qünki, mukəddəs Hudaəja ixənq baqlıduq biz.

²² I Pərwərdigar, ümidimiz səndə,
mənnggürlük muhəbbiting yar boləjay bizgə.

34-munajat

*Dawut sarang boluwaləjaqqa, Abimələk padixah təripidin qoşliwetilgən.
Dawut uxbu munajatni xu wəşlələrnı əsləp yazqan.*

¹ Təripləymən hər da'im Pərwərdigarni,
qüxürməsmən aqzımdin mədhıyələxni.

² Qin dilımdin apirin oquymən Pərwərdigarəja,
anglap buni ajizlar qəmülər huxallıqqa.

³ Mədhıyələyli birliktə Pərwərdigarning büyüklükini,
uluşlayli həmmimiz uning namini.

⁴ İjabət kılıp Pərwərdigar du'ayimni,
həmmə wəhımilərdin halas kıldı meni.

⁵ Nurlınar qəhri baksa kim seşinip Hudaəja,
yərgə qarap kalmas ularning yüzlıri əsla.

⁶ Pərwərdigar anglap pəkırning nıdayini,
həmmə külpətlərdin kutkuzdı meni.

⁷ Hər tərəptin koşdap Hudaning pərixtisi,
kutkuzar həwptin Pərwərdigarəja ihlasmənlərnı.

⁸ Həs kıləjin wə bilgin Hudaning mehribanlıkini,

xunqilik bəhtlik bolar baxpanah kıloqanlar uni.

⁹ Pərwərdigarəja iklas kilinglar, əy uning təkwadarlırı, uningəja iklas kıləqanlarınəg kəm bolmas heq nərsisi.

¹⁰ Ussuz wə aq kelixi mumkin küqlük arslanlar, əmma kalmas heq mohtajlikta Pərwərdigarəja ümid baəqliəqanlar.

¹¹ Kelinglar əy balilirim, kulak selinglar səzümgə, Pərwərdigarəja iklas kılaxni əgitəy silərgə.

¹² Kimki istisə həyattin zoklinixni, bəhtlik yaxap, uzun əmür kəruxni,

¹³ tartsun tilini yaman səzdin, qıkmisun yaləqan səzlər ləwlıridin.

¹⁴ Yamanlıqtin bax tartip, kılusun yahxilik, izdisun tinq-amanlik.

¹⁵ Pərwərdigar nəzər salar həkkaniylarəja, jawab berər ularning nidaliriəja.

¹⁶ Yüz ərər Pərwərdigar rəzillərdin, yok kılar namlirini yər yüzidin.

¹⁷ Kulak salar Pərwərdigar nalə kılsa həkkaniylar, ularni barlik külpətlərdin kutuldurar.

¹⁸ Miskinlərgə yekindur Pərwərdigar, rohi azab qəkkənlərni kutkuzar.

¹⁹ Kəp bolar həkkaniy adəm duq kəlgən kiyinqiliklar, əmma ulardin halas kılar Pərwərdigar.

²⁰ Aman saklar Huda uning barlik səngəklirini, hətta sunuk kılmas bir tal ustihinini.

²¹ Əlüm elip kələr əzlırigə rəzillərninəg kilmixlırı, jazalinar əq kərgənlər həkkaniylarni.

²² Kutkuzar təkwadarlırining həyatini Pərwərdigar, kimki uni panah kılsa jazadin haliy bolar.

35-munajat

Dawut yazqan munajat

¹ I Pərwərdigar, qarxi qikkin manga qarxi qikkanlaroşa,
urux kiləjin manga qarxi urux kiləjanlaroşa.

² Qalkanliringni elip kolungoşa,
yardəm kiləjin kelip yenimoşa.

³ Aypalta wə nəyzəng bilən tosuwaləjin meni koşlap kəlgənlərni,
«Mən sening kutkuzoqucing» dəp manga, riqbətləndür rohimni.

⁴ Jenimni almak boləjanlar,
xərməndə boləjay, rəsua bolup.

Manga suyikəst kiliwatkanlar,
yansun kəynigə, kara yüz bolup.

⁵ Pərwərdigarning pərixtsi ularni yirak koşliwətkəy,
ular goya xamalda uqkan samandək tozup kətkəy.

⁶ Koşliwətkəy ularni Pərwərdigarning pərixtsi,
karangoşu həm teyiloşak boləjay ularning mangəjan yolliri.

⁷ Ular manga tuzak kurup səwəbsizla,
almak boldi jenimni kolap ora.

⁸ Tuyuksiz bala kəlgəy ularning baxliriəşa,
yəgixip kalsun əzliri kuroşan torioşa,
həlak bolsun qüxüp əzliri koloşan orioşa.

⁹ Xadlinarmən xunda mən Pərwərdigardin,
bolarmən huxal manga bərgən nijatlikidin.

¹⁰ Dəymən qin kəlbimdin:

«I Pərwərdigar, təng kelər kimmu sanga?
Ajizlarni küqlüklərdin kutkuzoquqi pəkət sənla,
ezilgən, mohtajlarni zalimlərdin koşdaydioşan yənə sənla.»

¹¹ Otturioşa qikip niyiti yaman guwahqilar,
həwirim yok ixlarni sorap sorak kilar.

¹² Yəhxilikimoşa yamanlik kayturup ular,
iq-iqimdin meni azabta kəldurar.

¹³ Mata kiydim kayoşurup, ular kesəl boləşanda,
kəmtər bolup roza tuttum, ular üçün kildim du'a,
jawabsiz kəldi lekin du'alirim hər zaman.

Zəbur

¹⁴ Kəyqurdum kərindixim yaki dostum üçün azablanıjandək,
məyüsləndim huddi anisi üçün matəm tutkan adəmdək.

¹⁵ Putlixip ketiwedim huxal bolup olaxti ətrapimoja,
jəm boluxti həm manga karxi qikixka.

Natonux pəs adəmlərmmə koxulup ularoja,
mazak kilip, tohtimay zərbə bərdi manga.

¹⁶ Nomussizlarqə məshirə kilixip meni,
hiris kilixip, ojuqurlatti qixlirini.

¹⁷ I Pərwərdigar, karap turarsən kaqanojiqə?

Kutkuz meni yawuzlarning zərbisidin,
əziz jenimni kanhor xirning eojizidin.

¹⁸ Təxəkkür eytimən sanga jama'ət aldidə,
mədhijələymən seni təkwadarlar arisidə.

¹⁹ Zanglik kilip külmisun manga səwəbsizlə rəki b boləjanlar,
kəzlrini alaytmisun manga səwəbsiz əq bolup qaləjanlar.

²⁰ Xühhisizki, elip koymas ular inaklikni eojizlirioja,
bəlki tüzər xum pilanlar tinq-hatirjəm yaxaydiojanlaroja.

²¹ Warkirixar ular manga qong eqip eojizlirini:
«Way, kərduq əz kəzimiz bilən kilmixliringni.»

²² I Igəm, kərdüng ularni, süküt kilmiəjin,

i Pərwərdigar, məndin yiraklaxmiəjin.

²³ Ətünəy, qikarəjin manga adil həkümüngni,

i Huda, i Igəm kolliəjaysən dəwayimni.

²⁴ I Pərwərdigar, İlahim adalitingdə akliəjin meni,

məshirə kilip külüxkə yol koymiojin düxmənlimrimni.

²⁵ Yol koymiojin, «arzuyimiz əməlgə axti» deyixkə ularni,

yol koymiojin, «biz ahir yutuwalduq uni» dəp mahtinixka ularni.

²⁶ Külpitimdin huxal boləjanlar,

əpələt besip xərməndə boləjay.

Məndin əzini üstün tutkanlar,

rəsua bolup nomusta qaləjay.

²⁷ Gunəhsizlikimdin hux bolidiojanlar,

qukan salsun qəmüp xadlikka.

«Kulining amanlikidin səyüngən Pərwərdigar

uluşdur» desun ular hər qaşda.

²⁸ Bayan əylər tilim adalitingni,
künboyi mədhİYələymən seni.

36-munajat

*Pərwərdigarning bəndisi Dawut yazşan munajat bolup, nahxa kİlip
eytilsun dəp, nəşmiqİlər bexİşqa tapşurulşan.*

¹ Bir qüxəngə ayan boldi kəlbimgə,
rəzİllərning ita'ətsizliki həkkİdə.
Hudadin kərkux yoktur ularning nəzirİdə.

² Əzİlrini qong tutar ular məşrurlukta,
tonumas gunahİlrini hətta,
nəprətlənməs ulardın əslə.

³ Hİylə-mikir, zəhər qİkar eşİzİlrİdın,
bax tartİdu aqİlanə, yahxi İxlardın.

⁴ Rəzil pİlan tüzüxər yatqandİmu keqİliri,
atkandur gunah yolişqa əzİlrini,
heqqaşan rət kİlmas yamanlikni.

⁵ İ Pərwərdİgar, muhəbbİting ərx kəbi büyükİluktə,
wapadarİking asman-pələk qəksizlikİdə.

⁶ İ Pərwərdİgar,
həkkaniyİking ohşar büyük taşlarşqa,
həkümliring dengiz-okyan qongkurlukİşqa,
şəmhərluk kİlisən İnsan həm haywanşqa.

⁷ Bİbahədur mənggölük muhəbbİting, İ Huda,
panah tapar İnsanlar kənatİring sayİsİda.

⁸ Kəna'ətİnər ular əyüngdiki mol nemətlərdın,
bəhrə alar sening huzurluk dəryaliringdın.

⁹ Qünki əzüng həyatlik bulikİsən,
kərimiz həkİkətni nurung bilən.

¹⁰ Ayrlİmİşqay mənggölük muhəbbİting seni tonuşanlardın,
ayrlİmİşqay adaliting kəlbİ paqlardın.

¹¹ Dəssİmisun meni təkəbburlar,

koqqlimisun meni rəzillər.

¹² Kəra mana, oʻulap qüxti yamanlik kilöuqular,
yikıtıldı, əmdi turalmas ular.

37-munajat

Dawut yazqan munajat

¹ Rəzillərdin kənglüngni bi'aram kılma,
yamanlaröja iqingdin həsət kılma.

² Qəptək kurup ketər ular xunqə tizla,
mamkaptək tozup ketər birdəmdila.

³ Yahxilik kıl, ixənq baqla Pərwərdigaröja,
tinq-aman yaxaysən Huda bərgən zeminda.

⁴ Xadlikim dəp bilsəng əgər Pərwərdigarni,
u əməlgə axurar kəlbəngdiki arzularni.

⁵ Amanət kıl ixliringni Pərwərdigaröja,
u yetəkqi bolar sanga, ixən uningöja.

⁶ Tang səhərdək yorutar u həkkaniylikingni,
qüxtiki kuyax kəbi qaknitar gunahsızlikingni.

⁷ Səwr bilən süküt kılıp kütkin Pərwərdigarni,
bi'aram bolmioqin ronak tapqan rəzillərdin,
haram pılanı əməlgə axkanlardin.

⁸ Yanoqin aqqikingdin, baskin qəzippingni,
bisərəmjan bolma, bi'aramlik elip kelər pəkət yamanlikni.

⁹ Zeminidin koqqlap qikirilidu rəzillik kilöuqular,
əmma zeminoja igə bolidu ümidini Pərwərdigaröja baqliojanlar.

¹⁰ Pat yekında tügəydu rəzillərnin künliri,
yokilar makanliridin, izdəpmu tapalmaysən ularni.

¹¹ Lekin kəmtərlik bilən Hudaöja tayinidiojanlar,
zeminoja igə bolup, mol bərikəttin huzurlinar.

¹² Rəzillər kəst kilidu həkkaniylaröja,
qixlirini oququrlitidu, əq bolup ularöja.

¹³ Əmma Igimiz məshirə kılar rəzillərni,
qünki, u bilər ularning jazalinidiojanlikini.

Zəbur

¹⁴ Yikitix üçün biqarə, mohtajlarni,
rəzillər tartti okyasining kiriqini.
Kırix üçün durus yolda mangojanlarni,
oçilipidin suoçardi kiliqini.

¹⁵ Ahiri ularning sundurulup yaliri,
öz yürəklirigə sanjilidu kiliqliri.

¹⁶ Qolidiki az dunyamu həkkaniy adəmlərning,
əwzəldur nuroçun baylikliridin rəzillərning.

¹⁷ Sundurulidu rəzillərning biləkliri,
Pərwərdigar yələp turar həkkaniylarni.

¹⁸ Pərwərdigar kəngül bələp pak insanlaroça,
berilgən zemini mənggü kalar ularoça.

¹⁹ Yərgə qarap qalmas ular eoçir künlərdə,
tok yürüydu kəhətqiliktə.

²⁰ Birak həlak bolar rəzillər,
Pərwərdigarning düxmənliri yawa güldək tozup tögər,
is-tütəktək oçayib bolup, yoçap ketər.

²¹ Qərz elip qayturmaydu rəzillər,
həkkaniylar xəpkət bilən sahawət kılar.

²² Zeminəça igə bolar Pərwərdigarning bərikitigə erixkənlər,
zeminidin koçlap qikirilar uning lənitigə uquroçanlar.

²³ Hursən bolsa bir adəmdin Pərwərdigar,
u uning kədəmlirini məzmut kılar.

²⁴ Yələp turoçaqqa uni Pərwərdigar,
putlaxsimu yikilmay məzmut turar.

²⁵ Yax idim mən, keridim əmdi,
kərmidim heq Hudaning həkkaniy adəmnı taxliwətkənlikini,
uning pərzəntlirining nan tiligənlikini.

²⁶ Xəpkətlik bolup u adəm ətnə berər,
pərzəntlirimu bərikət elip kelər.

²⁷ Yahxilik kiloçin, taxla yamanlikni,
makan kilisən mənggügə Huda bərgən zeminni.

²⁸ Qünki Pərwərdigar səyər adalətni,
taxlimas özining təkwadar həlkini.
Ta'əbəd koçdaydu, saklaydu ularni,

birak kurutidu rəzillərnin nəslini.

²⁹ Həkkaniylar igə bolar zeminəja, məkan tutup mənggü yaxar uningda.

³⁰ Həkkaniylarınin səzliri dana bolur, ularning həmmisi adil bolur.

³¹ Qəlbidin orun aləjaq Hudaning təlimliri, xunga hata besilmas kədəmliri.

³² Həkkaniylarıni pəylap yürər rəzillər, ularni ɵltürüxnin pəytini izdəp yürər.

³³ Pərwərdigar qaldurmas ularni rəzillərnin kəliəja, həm karxi həkümümu qikarəuzmaydu ularəja.

³⁴ Təlmürüp kütkin Pərwərdigarni.

Qing tutkin uning yolini, igə kilar zeminəja seni.

Kərisən rəzillərnin zemindin kəşlap qikirilixini.

³⁵ Kərgənmən rəzil, zorawanning ronak tapkinini, qəngkur yiltiz tartkan bük-baraksan dərəhtək boləjinini.

³⁶ Əmma ɵtöp kətti u, yok boldi kara, uni izdisəmmu tapalmaymən kayta.

³⁷ Pak adəmlərgə bak, küzət duruslarni, tinqliknə səygənlərnin bolidu istikbəli.

³⁸ Birak, ita'ətsizlər kirilip tögər, rəzillərnin nəsli kurup kətər.

³⁹ Pərwərdigar nijatlik berər həkkaniylarəja, baxpanah bolar eəjir künlərdə ularəja.

⁴⁰ Kutkuzar ularni yadəm kilip Pərwərdigar, rəzillərdin kutuldurup aman saklar, qünki ular Pərwərdigardin panah tapar.

38-munajat

Dawut yazqan hatirə munajiti

¹ I Pərwərdigar,
meni kəhring bilən əyiblimə,
manga qəzipingdə tərbiyə bərmə.

² Kirdi tenimgə okliring,
basti meni kolliring.

³ Qləzipingdin yürək-baqrım yara boldi,
gunahımdin tenim mening parə boldi.

⁴ Qlærk boldum gunahlirim kəlkünigə,
salmikidin gunahımning pattim yərgə.

⁵ Yiringlap sesip kətti jarahitim,
səwəb boldi buningəja nadanlikim.

⁶ Bəllirim püküldi kəddim mükqiyip,
künboyi yürimən kayəuəja petip.

⁷ Aqrımakta kəyüp pütün bədinim,
tenimdə kəlmidi heqbir saq yerim.

⁸ Tumxukuməja kelip kəldi jenim mening,
həsəttin pəryad kilar kəlbim mening.

⁹ I Rəbbim, arzulirim ayandur sanga,
ağ uruxum yoxurun əməstur sanga.

¹⁰ Yürükim jioqildap həli kətti,
həтта kəzlimning nuri kətti.

¹¹ Yar-buradər, tuəqanlirim kesilim səwəbidin,
yirək kaqti əzlrini elip məndin.

¹² Tuzak kurar jeniməja kəst kilməkqi boləjanlar,
ular manga ziyankəxlik kilmək üçün məslihət kurar.
Hıylə-mikir, suyikəst oylar künboyi ular.

¹³ Heqnemini anglimaymən gas adəmdək,
heqbirigə səz kilmaymən gaqilardək.

¹⁴ Xundak, kuliki pang adəmdəkmən,
rədiyəgə tili yok gaqidəkmən.

¹⁵ I Pərwərdigar, ümidimni baqlidim sanga,
i Igəm, İlahim jawab berisən manga.

¹⁶ Tiləymən, üstümdin külmisun birawlar,
teyilənimda həkawurluk kiləjanlar.

¹⁷ Yikilay dəp kəldim i Huda,
azab həmrəhdur da'im manga.

¹⁸ İkrar kilip gunahiməja,
puxayman kildim hatalikiməja.

Zəbur

¹⁹ Düşmənlirim səgək həm küqlüktür,
 səwəbsizla mangu əqlər xunqə köptür.
²⁰ Yahxilikimka yamanlik kayturojanlar,
 toqra yolda mangding dəp karxi qıkar.
²¹ I Pərwərdigar, ətünəy meni taxlima,
 i İlahim, meni taxlap kətmə yirakka.
²² I İgəm, nijatkarim,
 kiləjin mangu tezdin yardəm.

39-munajat

*Dawut yazdigan munajat bolup, nahxa kilip eytilsun dəp, nəqmıqılərnıng
 bexi Yidutunqə tapxurulqan.*

¹ Əz-əzümgə dedim mən mundak:
 «Qalmaslikim üçün bolup gunahkar, tartay tilimni,
 rəzillərnıng aldidə tikip koyay eşizimni.»
² Gərqə kerək bolsimu səzlixim,
 süküt kilip, zuwan sürmidim,
 əmma mening exiwərđi azabim.
³ Zərdab bolup kaynidi başrim,
 oylıqanqə köydi yurikim.
 Ahir bolmay mundak dedim:
⁴ «I Pərwərdigar, qüxinəy həyatning kiskilikini,
 künlirimning sanaklik kaləjanlikini.
 Bilip kalay əmürning ötkünqi ikənlikini.»
⁵ Bilimən, kiləjansən əmrümni nəqqə şeriqlə,
 uzun əməstur həyat yolum sening aldingda,
 birlə tiniktür insanlarning əmri pəkətla. *Selah*
⁶ Sayidək yokilidu insanlarning əjirliri,
 bihudidur ularning aldirap-tenəxliri.
 Baylik yiqar, ləkin bilməs ular
 bayliklirining kimlərgə qalidiəjanlikini.

⁷ I Pərwərdigar, nemini kütəy əmdi?
 Ümidim pəkət səndilə kaldı.

⁸ Sakit kiləjin gunahlırimni,
hamakətlərnin məshirisigə qoyma meni.

⁹ Süküt kilip aqmaymən əşzimni,
qünki, adildur jazalixing meni.

¹⁰ Tohtatqaysən əmdi jazalixingni,
kətürəlməs tenim kolungning zərbisini.

¹¹ Gunahlırini əyibləp, jazalıqanda sən insanni,
küyə qüxkəndək yox kilisən kədirligənlirini.
Bir tiniktur halas insanning əmri.

Selah

¹² I Pərwərdigar, kulak saləjin du'ayiməja,
kəngül qoyəjin mening nalə-pəryadiməja,
süküt kilip turmiojin kəz yaxlıriməja,
qünki bir musapirmən sening aldingda,
ata-bowilirimdək şeribmən bu panıy dünyada.

¹³ Əzəp bilən karimiojin manga,
ölümdin burun qəmiləy xadlikka.

40-munajat

¹ Səwr-takət kilip küttüm Pərwərdigarni,
kulak selip anglidi u pəryadimni.

² Tartiwaldi u meni həlakət girdabidin,
qikiriwaldi qongkur patkak-sazliktin.
Qoram tax üstigə turşuzup putlırimni,
mustəhkəm kildi mening kədəmlirimni.

³ Pərwərdigar ata kildi manga yeni bir küyni,
İgimizni mədhiyələydiqan munajatni.

Nuroqun adəm kərüp uning kudritini,
Pərwərdigarəja ixənq baqlap hərmətlər uni.

⁴ Bəhtliktur ixənq baqliqanlar Pərwərdigarəja,
qokunmiojanlar sahta ilahlarəja,
yürmigənlər butpərəslər arisida.

⁵ I İgimiz Pərwərdigar, xunqə kəptur məjziliring,
biz üqün kiləjan katta iltipət wə pılanliring.
Sansizdur bayan kilsam əjir wə mehnətliring,

Zəbur

yoktur sening heqbir təngdixing.

⁶ İstiməysən kurbanlik yaki hədiyyələri,
istiməysən nə keydurmə, nə gunah kurbanlikini.
Anglisun dəp buni aqting kulaklırimni.

⁷ Xunga dedim: «Mən kəldim mana,
pütülgəndür mən həkkidə mukəddəs yazmilarda.

⁸ I İlahim, iradəngni əməlgə axurux huxallikimdur,
təlimliring kəlbimgə qing pütülgəndür.»

⁹ Zor jama'ət arisida jakarlıdim adalitingni,
i Pərwərdigar, bilisən, yumuwalmaymən aqzımni.

¹⁰ Yoxurup yürmidim kəlbimdə adalitingni,
bayan əylidim wapadarlığing həm nijatlığingni.
Pinhan tutmidim büyük jama'əttin,
mənggülik muhəbbiting wə həkikitingni.

¹¹ I Pərwərdigar, ayimioqin məndin xəpkingni,
mənggülik muhəbbiting, həkikiting saklıqay meni.

¹² Qirniwaldi həddi-həsabsiz külpətlər meni,
kor boldum, gunahlirim tosuwaloqəq kəz nurumni.
Beximdiki qeqimdin kəp boləqəqə gunahlirim,
tərk ətti jismimdin jasaritimni.

¹³ I Pərwərdigar, kətüz meni yətküzüp iltipatingni,
i Pərwərdigar, tezdin mənə bərgin yardimingni.

¹⁴ Jenimni almakqi boləqanlar,
xərməndə bolsun yüzi təkülüp.
Japayimdin huxal boləqanlar,
qekinsun rəsua bolup.

¹⁵ Miyikida külgənlər kilip meni məshirə,
əndixə iqidə bolsun xərməndə.

¹⁶ Sanga təlpüngüqi barlik kixilər,
səndin huxal bolup xadlansun.
Nijatlığingni səygənlər hər da'im:
«Pərwərdigar uluqdur» desun!

¹⁷ Bir biqarə, həjətmən özüm,
birak, meni yad etər İgəm.
Mədətkarimsən həm nijatkarim,
hayal bolma, i İlahim.

41-munajat

Dawut yazdığı munajat bolup, nahxa kılıp eytilsun dəp, nəşmişlər bexişə tapxurulğan.

¹ Bəhtlikür şeriblərinin halidin həwər aloşuqi, bexişə kün qüxkəndə Pərwərdigar kutkuzar uni.

² Həyatini saklaydu, koşdap uni Pərwərdigar, Huda ata kılğan zeminda yaxaydu u bəhtiyar, rəkiqlirinin məyligə taxlımas uni zinhar.

³ Saksiz bolup, orun tutup yetip kəlşinida, Pərwərdigar yələk bolup, kuwwət berər uningə, xıpalik berər kesəl bolğan qəşlirida.

⁴ İltija kildim Hudaşə:

I Pərwərdigar, xəpkət kılıp manga, sakaytkin meni,

gunah kılıp, qarxi qikkan bolsammu sanga.

⁵ Rəhimsiz düxmənlimin qarşar meni:
«Tezrak ölüp u, eşsun nami.»

⁶ Ulardın birərsi kelip yeniməşə, yalğan sözlərni eytar manga.

Kənglidə toplap mən həkkidə şəywətəni, yenimdin qikipla yayar ularni halayikşa.

⁷ Mən həkkidə piqirlixar manga eşlər, ziyankəxlik kəştidə mundak deyixər:

⁸ «Yaman kesəl qaplixiptu uningə, yatkan ornidin turalmas u əmdi əsla.»

⁹ Həttə özüm ixəngən kəşinas dostummu setiwətti meni, ax-tuzumni yəp turupmu.

¹⁰ I Pərwərdigar, kılıp manga xəpkitingni, turoşuzşəysən ornumdin meni, xunda ulardın alalaymən əntimni.

¹¹ Qələlib kılşuzmiding üstümdin düxmənliminmi, bildim xuningdin, məndin hux ikənlikingni.

¹² Diyanətlik bolşinim üçün yələk bolışən manga,

Zəbur

mənggü turojuzisən meni huzurungda.
¹³ MədhİYələr boləy Pərwərdigarəy,
 isra'illarni tallioqan Hudaəy,
 mənggüdin-mənggügə! Amin, amin!

2-bölək**42-munajat**

*Koraşning əwladliri yazqan tərbiyəwi munajat bolup, nahxa qilip
 eytilsun dəp, nəqmiqilər bexiqə tapxuruləqan.*

¹ Qangkiəqan keyik təxna boləqandək ekınlarəy,
 təxna boldum sanga, i Huda!

² Intizarmən sanga – həyatlik buliki boləqan birdinbir Huda,^⑥
 qaəanmu kərərmən sening qehringni, kirip huzurungəy?

³ Kəz yaxlirim mən üçün keqə-kündüz boldi əyza,
 «Keni Hudaying» deyixər rəkiqlirim da'im manga.

⁴ Kənglüm buzulidu ətkən künlərni əsliginimdə:

Barattim jama'ət bilən heyt ətküzüxkə,
 kixilərni baxlayttim Pərwərdigarning əyigə,
 mədhiyə eytip towlixattuk huxal bolup xu dəmdə.

⁵ Əy kəlbim, nemixkə xunqə qüxkünsən?!

Əy kənglüm, nemixkə aram tapmaysən?!

Ümid küt Hudadin, mədhiyələymən yənila uni,

Hudayim sakliəquqidur xərməndə boluxtın yüzümni.^⑦

⁶ I İlahim, əyəm basti kənglümni,

xunga əsləymən seni,

I'ordan zeminida,

⑥ Həyatlik buliki boləqan birdinbir Huda – bəzi tərjimilərdə «həyat Huda» dəp elinəqan.

⑦ Hudayim sakliəquqidur xərməndə boluxtın yüzümni – bəzi tərjimilərdə «u mening ilahimdur, u kutkuzar meni» dəp elinəqan.

Hərmon və Mizar taqlirida.

⁷ Güldürləp ekip qüxkən xarkiratmiliringdək,
tohtimay kəlməktə beximəja külpətliring,
besip ötməktə mana üstümdin dolğunliring, örkəxliring.

⁸ Kündüzi kərsitər Pərwərdigar mənggülük muhəbbitini,
keqisi ata kılar u manga mən eytidioğan nahxamni,
hayatimning igisi Hudaəja beəixliəjan munajatlirimni.

⁹ Eytarmən koram texim Hudaəja:

Untup kəlding neqün meni?
Neqün matəm tutup yürimən,
düxmənlirimning zulumi astida?

¹⁰ Ötti jenimdin düxmənlirimning tapa-təniliri,
da'im manga: «Kəni Hudaying» deyixliri.

¹¹ Əy kəlbim, nemixka xunqə qüxkünsən?!

Əy kənglüm, nemixka aram tapmaysən?!

Ümid küt Hudadin, mədhiyələymən yənıla uni,

Hudayim sakliəjuqidur xərməndə boluxtın yüzümni. ^⑧

43-munajat

¹ I Huda, «gunahsız» dəp akliəjin meni,
kollioəjin sadakətsiz həlkə kərxı dəwayimni,
adalətsiz, hiyliyərlərdin kutkuz meni.

² Baxpanahim turup i Huda,
tərk etisən meni nemixka?

Neqün matəm tutup yürimən,
düxmənlirimning zulumi astida?

³ Qaqkin nurungni, kərsət həkikitingni,
yetəklisun ular meni mukəddəs teəjingəja,
elip barsun uqrixix jayimizəja.

⁴ Kurbanlik supangəja barimən xunda,
birdinbir xadlikim boləjan Huda aldioəja.

Qelip lira həmdusana eytimən sanga,

---

^⑧ Hudayim sakliəjuqidur xərməndə boluxtın yüzümni – bəzi tərjimilərdə «u mening İlahimdir, u kutkuzar meni» dəp elinəjan.

mening İlahim bolqan i Huda.

⁵ Əy kəlbim, nemixka xunqə qüxkünsən?!

Əy kənglüm, nemixka aram tapmaysən?!

Ümid küt Hudadin, mədhiyələymən yənila uni,

Hudayim saklıoquqidur xərməndə boluxtin yüzümni.^⑨

44-munajat

Korahning əwladliri yazqan tərbiyəwi munajat bolup, nahxa qilip etilsun dəp, nəqmiqilər bexiqə tapxurulqan.

¹ I Huda, kədimki zamanda əjdadlirimizning arisida, sən kərsətkən məjizilik ixliringni angliqaniduk biz öz kulikimizda, ata-bowilirimiz eytip bərgənidi buni.

² Əz kolung bilən zeminidin qoqliwetip yat həklərni, ularning yurtioqə orunlaxturəqaniding ata-bowilirimizni. Qattik azablap yat həklərni, ronak tapkuzdung əjdadlirimizni.

³ Aloqan əməs ular zeminini xəmxiri bilən, qələbigə erixkini yok öz biliki bilən. Bəlki ularning qalib kelixi sən Hudadin, ong kolung, kudriting, qehringning nuridin, qünki səyündüng sən ulardin.

⁴ I Huda mening padixahimsən, Yakup nəsligə qələibə ata kiləjuqisən.

⁵ Yardimingdə qoqliwetimiz düxmənlirimizni, kudriting bilən qəyliwetimiz bizgə karxilarni.

⁶ İxənqim yoktur öz okyayimoqə, xəmxirim erixtürəlməs meni utukka.

⁷ Qələibə kiləjuzdung rəqiblirimiz üstidin bizni, xərməndə kilding bizdin nəprətləngənlərni.

⁸ Hər da'im pəhirlinip tərpləymiz seni,

---

^⑨ Hudayim saklıoquqidur xərməndə boluxtin yüzümni – bəzi tərjimilərdə «u mening İlahimdur, u kutkuzar meni» dəp elinəqan.

Zəbur

i Huda əbədiy mədhıyələymiz namingni.

Selah

⁹ Birək sən hazır bizni tərək etip, kəldurdung ahanətəkə, qıkmaysən həttə koxunlirimiz bilən birgə jənggə.

¹⁰ Məoqlup kılding bizni rəkıblirimiz aldida, bizdin nəprətləngənlər bulidi bizni xu həlda.

¹¹ Bizni koy kəbi tutup bərđing boquzlaşka ularođa, qeqiwəttıng bizni həm yat həklər arisođa.

¹² Ərzan satting kul kilip öz həlkingni, kədir-kimmitimiz payhan boldi setip bizni.

¹³ Kəldurdung bizni yat əllərning həkəritigə, ətrapimizdikilərning nəpiriti wə məshirisigə.

¹⁴ Yat əllər arisida mazəkka kəldurdung bizni, məshirə kildu ular qaykixip baxlirini.

¹⁵⁻¹⁶ Nomuska kəlojanlikim turar kəz aldimda, xərməndiqilik bardur mening boynumda.

Qünki rəkıblər wə kərxi turoquqılarning til-ahənətliri da'im yetər kulikimođa.

¹⁷ Beximizođa qüxti bularning həmmisi, untumiojan bolsakmu gərqə seni, yaki buzmiojan bolsakmu əhdəngni.

¹⁸⁻¹⁹ Sən nusrət ata kilmay əzding bizni, harabidə yərdəmquşiz kəldurdung həlkingni.

Gərqə kaytmiojan bolsimu səndin kənglimiz, qətnimigən bolsimu yolungdin kədəmlirimiz.

²⁰ Əgər biz İgimizning namini untuqjan bolsak, kəl kətürüp yat ilahka du'a kiləjan bolsak,

²¹ İgimiz Pərwərdigar baykimay kəlarmidi?

U bilər insan kəlbidiki barlık sirləni.

²² Səngə boləjan sadakitimizdin künboyi kirliməktimiz, soyulidiojan koylarning katarida boliməktimiz.

²³ Oyoqanojin i Pərwərdigar, uhlap yatisən nemixka?

Taxliwətmigin bizni mənggügə, kəlgin yenimizođa!

²⁴ Nemixka yoxurisən əzüngni, nemixka kərməysən ezilix, külpətlirimizni?

²⁵ Payhan boldi ar-nomusimiz,
miləndi qang-tuprakka tenimiz.

²⁶ Kəlgin Huda, bərgin bizgə yardimingni,
mənggülik muhəbbitingdə azad kiləjin bizni.

45-munajat

Korahning əwladliri yazoqan muhəbbət həkkidiki tərbiyəwi munajat bolup, «nelupərlər» degən ahangda eytilsun dəp, nəqmıqilər bexioqa tapxurulqan.

¹ Güzəl bir ix həyajanəja saləjaq mening kəlbimni,
oqumaktimən padixahka atap yazoqan xe'irimni,
tilim sözgə mahirdur goya bir xa'ir kəbi.

² Əng kelixkən adəmsən insanlar arisida,
ləwliringdin təkülər xəpkətlik sözlər,
mənggülik bəht ata kiləjandur Huda sanga.

³ I bahadır padixah, askin yeningəja kiliqingni,
ayan kiləjin xəwkiting wə həywitingni.

⁴ Zəpər kuqkin həywət bilən at üstidə,
koqdioqin kəmtərlik, həkikət wə adalətni,
qayət zor ixlarni kil kudritingdə.

⁵ Ötkür okliring sanjilar yurikigə rəkiqliringning,
düxmənliring yikilar astioqa ayaqliringning.

⁶ I Huda, sening təhting mənggüliktur,
səltənət hasang, adalət hasisidur.

⁷ Əq kərisən nahəqçilikni, səyisən həkkaniyətni,
xunga seni tallioqan Huda yaqdurdi sanga xadlikini.
Həmrahliringdin bəkrək xadlandurdi seni.

⁸ Hidi kelər kiyimliringdin murməkkining,
xundakla mu'əttər wə darqinning.

Pil qixida bezəlgən saraylardiki tarlik sazların sadasi,
yekimlik anglinip hursən kilar seni.

⁹ Xah kizliri bardur izzətligənliringning arisida,
Ofir altunida bezəlgən məhbubung turar ong yeningda.

¹⁰ Tingxiəjin əy kiz, kulak saləjin sözümgə,

Zəbur

untuoqin həlkingni, atangning öyi bolmisun esingdə.

¹¹ Padixah məptundur güzəl turkungoqa,
hojayiningdur u, ita'ət kil uningə.

¹² Tir həlki elip kelər sanga hədiyələr,
iltipət istər səndin u puldarlar.

¹³ Nəqədər jilwə kilar məlikə hujrisida,
kəxtiləngəndur kiyimliri zər altunda.

¹⁴ Padixah aldioqa kəltürilər u kəxtilik kiyimliridə,
aldioqa elip kelinər kenizəklirimu uning bilən birgə.

¹⁵ Baxlap kelinidu həmmisi huxal həlda,
kirixidu ular padixah sariyoqa.

¹⁶ Izini basar oşulliring ata-bowiliringning,
xahzadiliri kilisən ularni pütkül jahanning.

¹⁷ Əwladtin-əwladkiqə əstə saklatkuzimən namingni,
əbədil'əbəd mahtixar həlklər seni.

46-munajat

Koraşning əwladliri yazoqan munajat bolup, «alamot» ahangida eytilsun dəp, nəşmiqilər bexioqa tapxuruləqan.

¹ Küq-küdrət, baxpanah boləquqimiz Rəbbimizdur,
külpəttə qalsaq əgər hər zaman yardəmidur.

²⁻³ Astin-üstün bolup kətsimu zemin nawada,
taoqlar oşulap qüxsimu dengizlarning astioqa.
Dolkunlinip dengizlar, ərəkəx yasap taxsimu,
taxkinidin dengizning, taoqlar təwrəp kətsimu,
bizdə kərkunux yoktur əsla.

Selah

⁴ Bardur əkinliri xadlik elip kelidioqan bir dərya,
Hudaning xəhiri – uluoş Hudaning mukəddəs makanioqa.

⁵ Xu xəhərdə boləq Huda, təwrənməs u məkan əsla,
tang etixi bilən təng yardəmgə kelər Huda.

⁶ Gumran boldi xahlıklar,
oşoşoqa kətürüp həlklər.

Jaranglisa Rəbbimizning awazi
yər-zemin erip ketər.

⁷ Kudrətlik Sərdar Pərwərdigar^① biz bilən birgidur,

Yakup etiqad kiləjan Huda qorəjinimizdur. *Selah*

⁸ Kəringlar Pərwərdigarning kudritini,
zeminda kərsətkən wəyranqiliklirini.

⁹ Tohtatkuqidur u həmmə uruxlarni,
sundurup okya, nəyziləni.

Kəydürüp jəng hərwilirini.

¹⁰ Dəydu u: «Tohtitinglar uruxunglarni,

bilip koyunglar mening hudalikimni!

Uluoqlinimən pütün aləmdə,

barqə həklər uluqlar meni.»

¹¹ Kudrətlik Sərdar Pərwərdigar biz bilən birgidur,

Yakup etiqad kiləjan Huda qorəjinimizdur. *Selah*

47-munajat

*Korahning əwladliri yazqan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp,
nəşmiqilər bexiqə tapxurulqan.*

¹ Əy barqə həklər, qelip qawaklar,

Hudaqə atap yangritinglar alkixlar.

² Qünki bəyüq Pərwərdigar həywətliktur,

u jahanoqə həkümdar uluq padixahtur.

³ Bax əgdürüp bərdi u bizgə duxminimizni,

ayiqimiz astiqə yikildurdi yat həkləni.

⁴ Nesiwə kilip bizgə tallap bərdi bu yəni,

əzi səygən Yakupning^② pəhri boləjan zeminni.

Selah

⁵ Həküm sürmək bolup Huda təhtkə qikti qukan ara,

qikti Pərwərdigar burəqə^③ sadasida əz ornioqə.

① **Kudrətlik Sərdar Pərwərdigar** – Bəzi tərjimilərdə «samawi koxunlarning sərdari boləjan Pərwərdigar» yaki «pərixtilərnin sərdari boləjan Pərwərdigar» dəp elinoqan.

② **Yakup** – Yakup wə uning əwladlirini kərsitidu.

③ **Burəqə** – Qoqkar katarlik haywanlarning münggüzidin yasaləjan, püwləp qelinidioqan kədimiy kanay.

⁶ Küylənglar Pərwərdigarni yangritip nəoqmə-nawa,
küylənglar padixahimizni yangritip saz bilən nahxa.

⁷ Qünki pütkül jahanoja padixahtur Pərwərdigar,
munajatlar eytip uni küylənglar.

⁸ Həkülüm sürməktə Huda barqə həlk üstidə,
olturup u özining mukəddəs təhtidə.

⁹ Yiqilip jahandiki əllərning həkümdarliri,
koxulidu İbrahim etiqad kıləjan Hudaning həlkigə,
bərəkət, Hudaoja təwədur pütkül jahanning padixahliri,
əng aliy həkümrəndur Pərwərdigar, jahan əhli uluqlar uni.

48-munajat

Korahning əwladliri yazqan munajat

¹ Uluqlur Pərwərdigar!
Uning mukəddəs teqida,
Hudayimizning xəhiridə,
layıqtur u kəptin-kəp mədhiyəlinixkə.

² Büyük wə kərkəm Si'on teqi,
xadliqidur pütkül jahanning.
Həywətliktur Zafon teqining qokkiliridək,
turur u xəhiridə uluql padixahning.

³ Huda turup kəl'əlidiridə Yerusalemning,
kooqdioquqilikini namayan kilar özining.

⁴ Bir yərgə yiqip koxunlirini padixahlar,
mangojanidi jəng kilmək bolup ular.

⁵ Lekin, ular kərüpla xəhəni boldi alakzadə,
arkisioja bədər keqixti quxüp wəhimigə.

⁶ Titrək besip ularning həmmisini,
kiynaldi toloqak yigən ayal kəbi.

⁷ I Huda, qikiriş xərk xamilingni,
wəyran kilding «Tarxixning ^④ kemiliri»ni.

---

^④ *Tarxix* – Xəhər ismi. Tarxixning kemiliri əyni zamandiki əng küdrətlik kemilər bolup, bəlkim bu yərdə insanlarning küqigə simwol kılinojan boluxi mumkin.

Zəbur

⁸ Qudrətlik Sərdar Pərwərdigarning xəhiri –
Hudayimizning xəhiridə,
kərginimiz boldi huddi angliqinimizdəkla.
Huda mustəhkəm kilar bu xəhərnə mənggügə.

Selah

⁹ I Huda, mukəddəs ibadəthanang iqidə,
qongkur oylanduk mənggülük muhəbbiting həkkidə.

¹⁰ Sanga beqixlanqan mədhiyələr, i Huda,
huddi naminədkla taraldi kəng jahanoqa.

¹¹ Həkkəniy həkümliringdin,
hux bolsun Si'on teqji,
xadlansun Yəhudiyə xəhərliri.

¹² Əy Hudaning həkliri,
ziyarət kilinglar Yerusalemnə. ^⑤
aylinip kərüp uni,
sanap qikinglar munarlirini.

¹³ Kəzitiq qikinglar sepillirini,
kəzdin kəqürünglar kəl'əllirini,
bayan kilix üqün keyinki əwladlaroqa ularni.

¹⁴ Bərhək, Huda bizning Hudayimizdur əbədkə,
u bizni yetəklər mənggügə.

49-munajat

*Korahning əwladliri yazqan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp,
nəşmiqilər bexiqə tapxurulqan.*

¹ Əy jahan əhli kulak selinglar,
əy həklər yahxi anglanglar.

² Esilzadə yaki addiy adəm bolsun,
bay wə namrat həmmisi kulak salsun.

³ Bayan əyləy həkmətkə tolqan durdanilarni,
qüxəndürəy kəlbimdiki qongkur oylarni.

⁴ Dikkitimni berip mən həkmətlik səzlərgə,

---

^⑤ *Yerusalem* – Si'on dəpmu atilidu.

lira⁶ qelip xərhi berəy uning sirlik mənilirigə.

⁵ Mən nemixka qorkup yürəy külpət kəlsə beximoja, rəkiqlirimning yawuzlukliri ətrapimni qaplap tursa?!

⁶ Mal-mülkigə ixinər ular, baylikining köplükidin mahtinar.

⁷⁻⁹ Kərindixi üçün heqkim Hudağa bədəl təliyəlməs, kərindixi üçün bədəl töləx mumkin əməs, bahəsizdur insan həyati, setip aləjili bolmas.

Kutkuzalmas heqkim ölümün kərindixini, mənggü yaxap, gər azabini kərməslikini.

¹⁰ Bilimiz danixmənlərnin ölüm xərbiti iqidiojanlikini, nadan wə əhməklərnin mu ohxaxla əlidiqjanlikini. Ular hamən qaldurup ketər baxkilaroja mal-mülkini.

¹¹ Gər nam kilip bərsimu isimlirini yərlirigə, ularning kəbriliri əyliri bolup qalar mənggügə. Turaloju sidur xu kəbrilər dəwrdin-dəwrgiqə.

¹² Bayliki bolsimu mənggü yaxawərməs insan, həywanəja ohxax bir küni əlöp tügəydu hamən.

¹³ Muxundak bolar akiwiti əzigə ixəngən əhməklərnin, ularəja əgixip səzlrigə qayil boləjanlarning. *Selah*

¹⁴ Padiqi bolup ölüm ularəja, həydər ularni qoy kəbi əlüklər makaniəja. Jəsətliri qirip ketər gər iqidə, həxəmətlik əylirimu qalar yirakta. Həkkaniylar ələlibə küni kəlgəndə həküm sürər ularning üstidə.

¹⁵ Ləkin Huda əz yenioja tartar meni, gər azabidin halas kilip jənimni.

Selah

¹⁶ Bəsərəmjan bolma birərsi beyip kətsə, a'ilisinin mal wə mülki kəpəysə.

¹⁷ Həqnemisini elip ketəlməs u əlgəndə, billə bolmas mal wə mülki kəbrisidə.

¹⁸ Bəhtlik həs kilsimu u əzini həyat qeəjida,

---

⑥ *Lira* – Kədimki bir hil tarlik qaloju əswab.

kixilər mahtisimu u ronak tapkinida,
¹⁹ ketər u yənıla ata-bowilirining yenioja,
 qikalmas mənggü ular yoruklukka.

²⁰ Qüxənməs baylıki bar insanlar buni,
 haywanoja ohxax əlidiqanlikini bir küni.

50-munajat

Asaf yazoqan munajat

¹ Kadir Huda – Pərwərdigar hitab kildi jaħan əhligə,
 məxriktin-məoqribkiqə boləqan pütkül yər yüzidikilərgə.

² Hudaning parlak nuri julalidi Si'ondin,
 güzəllikning kamaliti boləqan axu makandin.

³ Rəbbimiz süküt qilip turmas zinħar, kəlməktə u,
 aldidə ot yalkuni yalmap kələr,
 ətrapida boran-qapqun huwlap kələr.

⁴ U qakirip asman bilən zeminni guwahlikka,
 dəydu mundak, öz həlkini tartix üçün sorakka:

⁵ «Huzuruməja yioqınglar manga sadik həlkimni,
 kurbanlik qilip mən bilən əhdə tüzgənlərni.»

⁶ Ərxətə namayan bolar Hudaning həkkaniyliki,
 bərhək, aləmning sorəqisidur Huda əzi.

Selah

⁷ «Mən Hudadurmən, silərni yaratqan Huda,
 əy həlkim, kulak selinglar manga,
 əy Isra'il, xikayitim bar sanga.

⁸ Kurbanliqning üçün əyibliməymən seni,
 əyibliməymən da'im atioqan köydürmə kurbanliqningni.

⁹ Lazim əməstur manga eoqilingdiki buqiliring,
 yaki kotiningdiki əqkiliring.

¹⁰ Qünki, meningkidur ormanlardiki barlik haywanlar,
 minglioqan yaylaklardiki mal-waranlar.

¹¹ Manga təwədur taqıldiki uqar kanatlar,
 daladiki jimi janiwarlar.

¹² Sorimasmən səndin korsikim aqsa nawada,

Zəbur

qünki bu dünya, uningdiki mə'ixətlər təwədur manga.

¹³ Əjəba, mən yərmənmu buka gəxini,
iqərmənmu əqkə kəni?!
¹⁴ Kurbənlək süpətidə xükürlərnə eyt manga,

wəpə kıl bərgən wədənggə mən uluə Hudaəşə.
¹⁵ Qəkir mənə hər wəkət kün qüxsə bexingəşə,

kutkuzimən seni, uluəşləysən mənə xunda.»

¹⁶ Əmma Huda dəyduki rəzillərgə:

«Nemə həkking bər kərə'ət kılıxkə nızamlirimni?

Nemə həkking bər tiləşə elixkə əhdəmni?

¹⁷ Əq kəridioşən tursəng təlimlirimni,
rət kılidoşən tursəng səzlirimni.

¹⁸ Dostlıxisən oşəri bilən,
arılıxisən zinəhor bilən.

¹⁹ Pəsik səzlərdin tartməysən tilingni,
tiling tokup qıkar yələşənqılıklərnə.

²⁰ Olturuwelip kərə qapləysən tuəşkiningsəşə,
təhmət kılisən bər qərsək kərindixingsəşə.

²¹ Süküt kıldim kıləşiningsdə bu ıxlərnə,
əzünggə ohxax, dəp oyliding xungə mənə.

Birək, mən əyibləymən qəkum seni,
aldingsəşə kəyimən kilmixliringni.

²² Əy mənə untuəşənlər, yəxhi oylənglər kilmixinglərnə,
bolmisa bitqit kiliwetimən həmminglərnə.

U qəşədə həqkim kutkuzəlməs silərnə.

²³ Kurbənlək süpətidə mənə xükür eytkənlər mənə uluəşlər,
xundək kilip nıjətlikingsəşə erixmək üqün yol həzirlər.»

51-munajat

Dawut yazqan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp, nəqmiqilər bexiqə tapxurulqan. Padixah Dawut Batxəba^⑦ degən ayal bilən bir orunda yatqandın keyin, Dawutning aldiqə Natan pəyqəmbər kelip Hudaning səzini yətküzgənidi. Xuning bilən padixah Dawut bu munajatni yazqan.

¹ Rəhimingni iltipət əyligəysən, i Huda, qünki mənggülük muhəbbət bar səndə. Kəqürgəysən mening kılqan gunahimni, qəksiz rəhimdillik hislitəngdə.

² Pakliqaysən ətmiximdin İgəm meni, yuyup pakiz mening barlik gunahimni.

³ Bərək, mening ikrarim bar kilmiximoqə, gunahlirim turar da'im kəz aldimda.

⁴ Gunah kıldim aldi bilən sening aldingda, nəziringdə rəzil ixlar igisimən i Huda. Adalətning igisisən pəkət özüng, həktursən manga həküm qikarmakka.

⁵ Gunahkarmən xübhəsizki tuqulqinimdila, hətta anamning kərnida pəyda bolqinimdila.

⁶ Sən istəysən kəlbimning paklikini, salqin yürikimning qongkur katlimoqə danalikingni.

⁷ Tazila meni lipəkgüldə^⑧ paklinay, yuyqin meni kərdin akka aylinay.

⁸ Kəqürginingni anglap, xad-huram bolay,

---

⑦ **Batxəba** – Hit həlkidin bolqan Uriya degən adəmning ayali. Padixah Dawut u ayal bilən zina kılqan wə bu gunahini yoxurux üqün Uriyani jəng məydanida öltürgüzüp, andin Batxəbani öz əmrigə alqan. Natan pəyqəmbər padixah Dawutning yenioqə Huda tərpidin əwətilip, uningqə tənbih bərgən. «Mukəddəs Kitab. İkkinqi Samu'il» 11-bab 1-ayəttin 12-bab 27-ayətkiqə karang.

⑧ **Lepəkgül** – Əyni zamandiki qnahtin paklinix murasimlirida rohaniylar puraklik lepəkgülning xahlirini su yaki kurbanlikning kanlirioqə təgküzüp, andin adəm wə nərsilərgə karitip qaqatti. Bu ayəttə Dawut əməliyəttə axundak paklinix murasimidin ötəy degənliki əməs. Dawut pəkət lepəkgülni simwol kilix arkilik özining gunahidin paklinix arzusini ipadiligən.

Zəbur

sən yanjiqan ustihanlirim həm xadlanqay.

⁹ Nəziringdin sakit kilip gunahlimni,
 eqürüwətkin sanga kilqan ita'ətsizlikimni.

¹⁰ Bir pak yürək ata kilqin manga Rəbbim,
 ihlasmən kəlbni kayta kilip təkdin.

¹¹ Qoqlimioqin huzurungdin zinhar meni,
 tartiwalma məndin Mukəddəs Rəhinqni.

¹² Həs kilduroqaysən yengibaxtin nijatlikning xadlikini,
 ata kilqaysən manga bir ita'ətmən kəlbni.

¹³ Xundila mən azqunlarqə əgitəy qin yolungni,
 gunahkarlar towa kilip, makan kilsun yeningni.

¹⁴ Eh Huda, nijatkarim Huda!

Qan təküx jinayitidin kütquzqin meni,
 xunda xadlinip, küyləy nijatlikingni.

¹⁵ I Igəm, səzlət mening tilimni,
 eytsun aqzim sanga bolqan mədhıyəmni.

¹⁶ İstiməysən qurbanlik kilixni, bolmisa kilar idim uni,
 köydürmə qurbanlik kilsammu hursən kılmas kənglüngni.

¹⁷ Hudani hursən kilidqan qurbanlik – dəl kəlbning puxaymini,
 i Huda, tərək ətməysən puxayman kilip towa kilqan kəngülni.

¹⁸ Xapa'iting bilən yaxnatkaysən Si'on⁹ xəhirini,
 yengibaxtin kuroqaysən Yerusalemning sepillirini.

¹⁹ Məmnun bolisən bekitilgən qurbanliklardin xundila,
 qobul kilisən köydürmə wə pütün qurbanliklarni,
 awam qurbanlik kilar torpaklarni qurbanlik supangda.

52-munajat

Bu munajat, Do'eg isimlik bir Idomluk, Sa'ul padixahning aldiqə berip, Dawutning rohaniy Ahiməlakning əyidə ikənlikini həwər kilip qoyqandin keyin Dawut tərripidin yezilqan tərbiyəwi munajat bolup, nahxa kilip eytilsun dəp, nəqmıqılərning bexiqə tapxurulqan.

¹ Neqün mahtinisən rəzillikingdin əy noqi?

---

⁹ *Si'on* – Yerusalem xəhirining yənə bir namidur.

Zəbur

Mənggültkür Hudaning mangan boləjan muhəbbiti.

² Tiling ittik, ohxar ötkür ustiriəja,
u istər wəyran kilişni, mahirdur yaləjanqilikka.

³ Əwzəl kərisən yaxiliktin yamanlikni,
hək səzləxtin yaləjanqilikni. *Selah*

⁴⁻⁵ Amraksən adəmni tügəxtüridiəjan yaləjan səzlərgə,
xuning üqün Huda seni yokitidu mənggügə.

Tutuwelip u seni tartip qikar öyüngdin,
yiltizingni yulup taxlar bu panıy aləmdin. *Selah*

⁶ Buni kərüp həkkaniylar hang-tang qalar,
u noqini mundak dəp zanglik qilar:

⁷ «Qaranglar, bu Hudaəja tayanmiəjan küqlük adəm idi,
u pəkət öz baylikəja tayanəjanidi,
baxkilarıni wəyran kiliş bədiligə küqləngənidi.»

⁸ Mən huddi baraksən əskən zəytun dərihimən,
Hudaning əyidə mustəhkəm güllinip əsimən,
uning mehır-muhəbbitigə mənggü ixinimən.

⁹ Xapa'ətlik boləjaq Huda, ümid baqlaymən sanga,
təkwadar həlking arisida
mənggü xükür eytimən kiləjan yaxi ixliringəja.

53-munajat

*Dawut yazəjan tərbiyəwi munajat bolup, «mahalat»ta^① eytilsun dəp,
nəqmıqilər bexiəja tapxuruləjan.*

¹ Əhməklər öz kənglidə «Huda yok» dəp,
əslidə ular rəzil, buzuklardur.

Ulardin birimu toəra yolda mangojuqi yoktur.

² İnsanəja nəzər salar Pərwərdigar ərx'ələdin,
barmidu dəp, mangan təlpüngən birər akil ulardin.

³ Əmma ular buzuləjan bolup pasik, azəjuqi,
həтта ularning birimu əməs toəra yolda mangojuqi.

---

① *Mahalat* – «Mahalat»ning mənisi naməlum bolup, u məlum melodiyaning yaki qaloju-əswabning ismi, yaki məlum muzikilik kərsətmə boluxi mumkin.

Zəbur

⁴ Bilməsmu əjəba Hudaning barlikini pasiklar?!
 Ular bulap həlkimni, nandək ezip yəp-yutar,
 əsla du'a-tilawət kılmas Hudaəja ular.

⁵ Basar ularni xunqə küqlük wəhimə,
 hətta heqbir kərkunq yok yərdə.

Qünki əy Isra'il, yanqiwetər^② Huda
 seni kərxawəja aləjanlarning ustihanlirini.

Sən dərwəkə uyatta kaldurisən ularni,
 qünki Huda rət kiləjandur yamanlik kiləjuqilarni.

⁶ Eh, Si'ondin qikip kəlsə idi nijatlik Isra'illərəja!
 Yakup əwladliri xadlinar, Isra'illar qəmər huxallıqqa,
 Huda asarəttiki həlkini hərlükkə qikarəjanda.

54-munajat

*Bu Zifliklar Sa'ul padixahning yeniəja berip «dawut bizning arimizda
 yoxurunup yürüdü» dəp qeqimqilik kiləjandin keyin^③ Dawut yazəjan
 tərbiyəwi munajat bolup, tarliq sazlar bilən orunlansun dəp, nəəqmiquilər
 bexiəja tapxuruləjan.*

¹ I Huda, kutkuzəjin əzüng meni,
 kudritingdə koşqidiəjin meni.

² I Huda, angliəjin du'alirimni,
 tingxiəjin munajat-nidalirimni.

³ Zorawan düxmənlər kərxı qikmakta manga,
 ular kəst kilməkqi əziz jeniməja.

Etibar bərməs ular əsla Hudaəja.

⁴ İxənqim kamilki mədətkar Huda,
 İgimiz yar-yələk bolidu manga.

⁵ Bərgəy u yamanəja yamanqə jaza,
 həlak kilip düxmənni wapadar Huda.

⁶ I Pərwərdigar, sunay sanga halis kurbanlikimni,

---

^② *Yanqiwetər* – Bəzi tərjimilərdə «qeqiwetər» dəp elinəjan. Xu zamanlarda birsi düxmənlirini öltürüp, ularning ustihanlirini hər tərəpkə qeqiwətsə düxmənlirining təltəküs məşlup bolup, nomusta kələjanlikini kərsitətti.

^③ Bu wəkələr «Təwrat. birinqi Samu'il» 23-bab 14-ayəttin 29-ayətkiqə bayan kilinidu.

boləjaqqa sən xapa'ətlik, mədhiyələymən namingni.

⁷ Xundak Huda, bərlək külpətlərdin halas kilding meni, öz közüm bilən kərdüm düxmənlirimning məəjlubiyitini.

55-munajat

Dawut yazqan tərbiyəwi munajat bolup, tarliq sazda təngkəx kəlinip eytilsun dəp, nəqmiqilər bexiqa tapxurulqan.

¹ Kulaq saləjin du'ayimoja i Huda, biperwa bolmiojin iltijayimoja.

² Jawab bərgin nəzər selip bu həlimoja, yürimən kəqxap, pərixanmən da'ima.

³ Saldi düxmənlər təhdit manga, rəzillər salmaqta jəbir-japa.

Xikayət kilar ular manga, kəhridin bala yaqar beximoja.

⁴ Yürikim sikilar kəpəsidə, wujudum besilar əlüm təxwixidə.

⁵ Ənsizlik qırmaq aldi jismimni, wəhimə, titrəklər kaplimakta meni.

⁶ Bolsa idi kənitim kəptərlər kəbi, pərwaz kilip tapar idim aramgahni.

⁷ Dər həkikət keqip berip yiraklaroja, kənar idim qəl-jəzirə, bayawanoja. *Selah*

⁸ U yərlərdin bir panah jay tapar idim, boran-qəpkun, kuyunlardin kutular idim.

⁹ I Igəm, bisərəmjan kilip yawlirimni, bəliwətkin birkənqioja tillirini.

Qünki kərdümmən xəhirimizdə zorawanning hərikiti wə jedilini.

¹⁰⁻¹¹ Kərawulluq kilar ular keqə-kündüz, aylinip yürüp xəhər sepilini.

Wəhələnki, kaplioqan xəhəri jinayət wə xumluk, öz ilkiyə aləqan zulum, hiylə wə buzukqilik.

Zəbur

¹² Düşmənlirim əməs manga hakarət kılqanlar,
bolmisa səwr-taqət kılar idim.

Əqmənlirim əməs meni kəmsitkənlər,
bolmisa ulardin özümni qaqurar idim.

¹³ Əmma buni kılququqi dəl sən – mening yekinim,
janjigər dostum wə yahxi həmrahim.

¹⁴ Biz sirdax dostlar iduk,
mukəddəs ibadəthana həylisida
jama'ət arisida billə yürgəniduk.

¹⁵ Ölüm düşmənlirimni koynioqa alsun tuyuksizla,
tirik kətsun ular ölüklər makaniqqa,
qünki rəzillik makan tutar ularning dillirida.

¹⁶ İltija kılarmən yalwurup Hudaqqa,
Pərwərdigarim nijatlik berər manga.

¹⁷ Pəryad kılsam təküp dərdimni,
Huda anglar awazimni,
ətigən, qüx wə ahximi.

¹⁸ Gərqə xunqə kəp bolsimu,
kərxi qıkkanlar manga.

U kütquzar jənglərdə meni,
zərər yətküzməy jenimoqa.

¹⁹ Əzəldin həküm sürüp kəlgüqi,
anglap mening du'alirimni, *Selah*
mat kılar düşmənlirimni.

Qünki ular yanmas yolidin,
korkmas həm Hodayimdin.

²⁰ U həmrahim muxt kətürdi,
özini dost bilgənlərgə.

Hilaplik kildi u həm
dostioqa bərgən wədisigə.

²¹ Serik maydin siliktur aqzi,
birak xumlukqa toloqandur dili.

Xikər-xərbəttək sözlər tili,
lekin ittik xəmxərdək hətərliktur eytkanliri.

²² Pərwərdigarqqa tapxur qəm-kayoqungni,

u kollap-kuwwətlər seni.

Pərwərdigar yikitmas hərgiz,
toşra yolda mangojan adəməni.

²³ Eh Huda,

sən taxlaysən halakət hanglirişə düxmənlirimni,
kanhor, hiyliğərlər yaxiyalmas əmrining yerimini,
əmma mən yokatmasmən sanga boləjan ixənqimni.

56-munajat

U Dawut yazəjan miqtam^④ bolup, «yiraqtiki ünsiz kəptər» degən ahangda eytilsun dəp, nəşmiqilər bexişə tapxuruləjan. Dawut bu munajatni Filistiyəliklər uni Gat degən xəhərdə tutuwaləqanda yazəjan.

¹ Xəpkət kiləjin manga, i Huda.

Kixilər kilip meni dəpsəndə,
künboyi kiynap, bəkla əzməktə.

² Rəqiblərim ziyankəxlik kilixka urunmakta.

Təkəbburlixip ularning nuroşunliri,
manga karxi jənggi-jedəl qikarmakta.

³⁻⁴ İxənq kildim sanga Huda kərkəkan qeoşimda,
wədiliring boləjaq mening yürikimning qongkur ketida.

İxənqim boləjaq Huda sanga əzəldinla,
kərkmidim, nemimu kilalar dəp insan manga.

⁵ Burmilar ular mening səzlirimni da'ima,
hiyalliri ularning ziyankəxlik kilixtur manga.

⁶ Ular manga yoxurun halda hujuməja qikmakta,
qüxüp mening peyimgə hayatiməja kəst kilmakta.

⁷ Jazasiz kalarmu ular gunahı turupmu xunqə?!
I Huda, ularni gumran kiləjaysən kəhringdə.

⁸ Hatiriləp koyəjansən bu sərsənqiliklərimni,
tuluməja kaqilap koyəjansən kəz yaxlərimni,
yezip koyəjansən dəptiringgə bularni.

---

^④ **Miqtam** – Bu səzning mənisi enik əməs bolup, tax tahtiqə oyulup yeziləjan munajatlirini kərsitixi mumkin.

⁹ Düşmənlirim qekinər iltija kılsam sanga,
xübhısızki, mən tərəptidursən, i Huda.

¹⁰ Uluoqlarmən Hudani wə uning manga bərgən wədilirini,
uluoqlarmən Igəmni wə uning manga eytkan sözlirini.

¹¹ İxənqim boləjaq Huda sanga əzəldinla,
korkmidim, nemimu kilalar dəp insan manga.

¹² Turmisam bolmas wədilirimdə, i Huda,
sunimən xunga xükür kurbanliklirimni sanga.

¹³ Qünki meni kütquzup qalding ölümdin,
sakliding həm putlirimni putlixip ketixtin.
Məksiting meni aman yürsun dəp aldingda,
mangsun dəp həm həyatlik nurungda.

57-munajat

Dawut yazqan miqtam bolup, «həlak qilmicqin» degən ahangda eytilsun dəp, nəqmıqilər bexiqə tapxurulqan. Dawut bu munajatni Sa'ul padixahtin keqip, bir əngkürgə yoxurunuwalqan qeşqida yazqan.

¹ Xəpkət kərsətkin i Huda,
xəpkət kərsətkin manga.

Qünki mən panah taparmən səndə,
qanatlıringning astida,
taki hətər ətüp kətküqə.

² Nida kılarmən Hudaqə – uluoq boləjuqioqə,
mən həkkidiki iradisini ijra kıləjuqioqə.

³ U ərxtin əwətər nijatlikini,
xərməndə kılar meni harlıqanlarni, *Selah*
kərsitər manga muhəbbiti wə sadakitini.

⁴ Mən yatarmən arisida xirlarning,
adəm gəxi yəydiqan aq közlərning.
Tilliri huddi ətür kıliq bolsa,
nəyzə wə oklar kəbi qixliri ularning.

⁵ I Huda, uluoqluking kərsitilgəy asman-pələktə,
xan-xəriping namayan boləjay pütkül yər yüzidə.

⁶ Tuzak kurar yolliriməqə rəkiqlirim,

Zəbur

ələmlərdin ezildi bu yürəklirim.

Ular ora koliwidi yolliriməja,
əzliri qüxti kazəjan orilirioja. *Selah*

⁷ İxənqim kamil Huda, ixənqim kamil sanga,
xunga mədhiyə okup eytimən sanga nahxa.

⁸ Oyojan əy rohim!

Sayra lira, qiltarim!

Oyojitayli tangni nəoqmə-saz bilən,
oyojitayli tangni mədhiyə bilən.

⁹ Həmdusana eytimən sanga, i İgəm Huda,
seni küyləymən barqə əl, həlki'aləm ara.

¹⁰ Qünki mənnggülik muhəbbiting asman kəbi bipayan,
sadaqiting xunqə moldur bulutlarəja takaxkan.

¹¹ İ Huda, uluqluking kərsitilgəy asman-pələktə,
xan-xəriping namayan boləjay pütkül yər yüzidə.

58-munajat

Dawut yazəjan miqtam bolup, «həlak qilməqin» degən ahangda eytilsun dəp, nəoqməqilər bəxiəja tapxuruləjan.

¹ Qikiramşilər hək qarar həkümdarlar rasttinla?

Adildidu həlkning üstidiki həkümingla?

² Yak, kənglünglarda yamanlik oylap qarar qikirisilər,
yər yüzidə özünglar zorawanlik kilisilər.

³ Rəzillər adaxkəndur bəliyatkudin qikkəndila,
yaləjanqılar yoldin azar anisidin tuəqulupla.

⁴⁻⁵ Zəhərhendidur ular zəhərlik yilan kəbi,
jahilliki ularning nəy awazini anglimaydiəjan kobra bə'əyni,
yilan oynatkuqining mungluk küyini anglimas ular kət'iy.

⁶ İ Huda, urup sunduruwətkin ularning qixlirini,
i İgəm, yuluwətkin u xirlarning tongkay qixlirini.

⁷ Ular huddi ekəp kətkən sular kəbi yokalsun,
okyalirini bətlisə, oki xu'an sunup kətsun.

⁸ Arimizdin yokalsun ular huddi kululilər mangəqanseri erip

yokaloqandək,⁵
 kün kərmisun ular ayalning boyidin qüxüp kətkən bowaktək.
⁹ Tikən yekilip oqakta kazan səzgüləqə issikini,
 i Huda, yokutiwətkin ularni – yax-kərilarning həmmisini.

¹⁰ Yamanlarni jazalisa Hudayim həkkaniylar hux bolar,
 yamanlarning kenida putlirini yuyidu ular.

¹¹ Xunga dərki insanlar: «Həkkaniylar in'am alur,
 xühhisizki, yər yüzidə sorak kiloquci Huda bardur.»

59-munajat

*Dawut bu miqtamni padixah Sa'ul paylaqqilarni əwətip uni kəzitim
 turuxqa wə pursiti kəlgəndə əltürüwetixkə buyruq kılqanda yazqan.*

¹ Kutkuz Igəm meni rəkiqlirimdin,
 koşda meni manga kərxi turəqanlardin.

² Kutkuzoqaysən yamanlarning qolidin,
 azad kiloqin kənhorlarning koynidin.

³⁻⁴ Jenimni almak üçün ular paylap yürməktə,
 nə jinayət, nə gunahlar bolsun meningdə.
 Wəhxiylər birlixip manga suyikəst kilməktə,
 heq yamanlik kilmisammu ularəqə.

Ular təyyar bolmaktə manga hujum kilixkə,
 kəlgin manga yardım berixkə,
 nəzər selip mening uxbu həliməqə.

⁵ I Pərwərdigar – kudrətlik sərdar Huda,⁶
 i Isra'illarni tallioqan Huda,

kəlgin barlik Hudəsizlarni jazalaxkə,
 xəpkət kilmioqin rəzil satkunlarəqə. *Selah*

⁶ Hər ahximi kələr ular,
 lalma ittək xəhərdə həwxip yürər,

⁵ Kululilər mangojanseri erip yokaloqandək – əyni qəqda kixilər kululilər mangojanseri erip tügəydu, dəp kərioqan.

⁶ **Kudrətlik Sərdar Pərwərdigar** – Bəzi tərjimilərdə «samawi koşunlarning sərdari boləqan Pərwərdigar» yaki «pərixtilərnin sərdari boləqan Pərwərdigar» dəp elinoqan.

Zəbur

⁷ tohtimastin eəjizliridin yamanlik qikar,
tilliri ularning hənjərgə ohxar,
iqidə «kilojanlirimizni kimmu bilər» dəp oylar.

⁸ Ləkin Huda sən ular üstidin külisən,
barlik hudəsiz əllərnı mazak kılısən.

⁹ Sanga təlmürimən i küq-kudritim Huda,
qünki baxpanahımdursən manga da'ima.

¹⁰ Wapadar Pərwərdigar manga kelip yardəm berər,
düxmənlirimning məqlubiyitini kərsitər.

¹¹ I kalkinimiz boləjan Igəm,
halak kılma ularni,
untumisun həlkim ularning halini,
kudriting bilən sərsan kilojin ularni,
yərgə kəratkın ularning yüzlirini.

¹² Eəjizliri toloqandur yamanlikka,
zəhər tamar tilliridin ularning,
yaman səz wə yalojanqilikliri,
tumxukidin ilgəy təkəbburlukining.

¹³ Əzəzipingdə yok kıl ularni,
kırıp taxla kəldurmay birini.
Ayan bolsun pütün dunyaəja,
Yakup əwladlirioja Hudaning həkümran ikənliki. *Selah*

¹⁴ Hər ahximi kələr ular,
lalma ittək xəhərdə həwxip yürər.

¹⁵ Ozuk izdəp həryanəja kətrar,
tapalmisa əgər aq kelip huwlar.

¹⁶ Wahələnki, mən küyləymən kudritingni,
hər səhərdə, mənggülük muhəbbitingni.
Qünki sən mening korəjinimsən,
eəjir künlərdə panahahimsən.

¹⁷ I manga küq-kuwwət boləjan Igəm,
bardur sanga mening mədhıyəm.
Sən mening mustəhkəm korəjinimdursən,
manga muhəbbət kərsətküqi Hudadursən.

60-munajat

Dawut yazqan tərbiyəwi qimmətkə igə bir miqtam bolup, «guwahliq nelupəri» degən ahangda eytilsun dəp, nəqmiqilərnin bexiqa tapxurulqan. Uxbu miqtam Dawut Arram-Naharayim wə Arram-Zobahliqlar bilən jəng kilqandin keyin, həmdə ləxkər bexi Yo'ab Tuz jilqisida Idomluqlardin on ikki ming adəmni öltürgəndin keyin yezilqan.

¹ I Huda, yər bilən yəksan kilding rət kilip bizni, qəzəplənding, əmdi kaytur yeningoqa həmmimizni.

² Sən təwritip eqiwəting yər-zeminni, mana silkinməktə yər, onqxa uni.

³ I Huda, azab salding öz həlkinggə, jaza xarabini iquzdind bizgə.

⁴ Əmma tikliding bəlgə tuşji sanga ihlasi barlaroqa, panahlanoqay dəp yaw okyaliridin keqip uningoqa. *Selah*

⁵ Ong qolungda kutkuz bizni kilip bizgə ijabət, özüing səyğən bəndiliring tapsun xunda nijat.

⁶ Huda xundak dəydu öz mukəddəsliki bilən: «Xadlikta həlkinggə bəlüp berimən Xəkəm diyarini, təksim kilip berimən Sukkot wadisini.

⁷ Gil'ad rayoni mənəsuptur manga, Manassəmu həm tə'alluk manga. Əfrayim – beximdiki dubuloqamdur, Yəhuda mening səltənət hasamdur.

⁸ Put yuyidoqan kaqidur Mo'ab manga, qorukumni taxlaymən Idomoqa.

Qukan salimən, Filistiyə üstidin qəlibə kiləqinimoqa.»^⑦

⁹ Kim meni idomoqa zəpər bilən baxlap kirər, kim meni u mustəhkəm xəhərgə baxlap barar?

---

⑦ 7-, 8-ayətlərdiki namlar, yərning namliri bolup, bu ayətlərnin omumiy mənisi Huda pütkül dunyoqa həkümrandur, wə barqə həlklər kəyərdə bolsimu, həmmisi Hudaoqa mənəsuptur.

- ¹⁰ I Huda, bizdin waz kəqtingmu?
 Biz bilən birgə bolmiding jəngdimu.
¹¹ Düşməngə kərxi bizgə bol yardəmdə,
 bihudidur zəpər kəzinix insanning yardimidə.
¹² Hudaning kudriti bilən kürəx kəlimiz baturlarqə,
 İgəm əzi məəqlup kəlar düşminimiz tügigüqə.

61-munajat

*Dawut yazqan munajat bolup, tarliq sazlar təngkixidə eytilsun dəp,
 nəşmişlər bəxişqə tapxurulqan.*

- ¹ I Huda, anglişaysən pəryadimni,
 kəbul kələjin sanga kələqan du'ayimni.
² Qüxkənlük baskanda kəlbimni, iltija kəlimən yiraktin sanga,
 yetəkligin meni panahlinidəqan egiz kəoram taxka.
³ Xübhəsizki, sən mening baxpanahim,
 düşminimdin kəqçdaydəqan mustəhkəm kəroqinim.^⑧
⁴ Qədiringni mənggülik makan kəlay,
 kənatliringning sayisida panah tapay.
Selah
⁵ I Huda, anglap sən kəsəmlirimni,
 bərding mangu, sanga ihlas kələqanlarəqə atiqan bəhtni.
⁶ Uzartip padixahning əmrini,
 əwladtin-əwladkəqə dawam ətkin təhtini.
⁷ I Huda, u mənggü həküm sürsun kəz aldingda,
 kəqçdəqay uni muhəbbiting wə sadakiting da'ima.
⁸ Nəşmə-nawa kəlay mənggü atap sening naminqəqə,
 sanga bərgən kəsəmlirimni hər kəni kəlip ada.

---

⑧ *Mustəhkəm kəroqinim* – Bəzi tərjimilərdə «küçlük munarim» dəp elinqan.

62-munajat

Dawut yazqan munajat bolup, «yidutun» ahangida eytilsun dəp, nəqmiqilər bexioqa tapxurulqan.

¹ Aram tapar jenim pəkət Hudadin,
nijatlikmu manga pəkət kelər uningdin.

² Qoram texim, nijatkarim pəkət Hudadur,
təwrənəməmən qünki u korəjinimdur.

³⁻⁴ Əy rəzillər qaqanojiqə manga hujum kilisilər?
Qaqanojiqə həmminglar meni öltürməkqi bolisilər?
Huddi yikitkandək kiysiyip kaləjan tam, lingxip kaləjan kaxani,
silərning kəstinglar həywətlik ornumdin yikitixtur meni.
Xunqə amrak silər yaləjanqilikka,
bəht tiligininglar bilən eəjizinglarda,
karəjaysilər iqinglarda.

Selah

⁵ Pəkət Hudadinla aram tap əy jenim,
qünki uningdidur mening barlik ümidim.

⁶ Qoram texim, nijatkarim pəkət Hudadur,
təwrənəməmən qünki u korəjinimdur.

⁷ Nijatlikim, xan-xəhritim Hudadin kelur,
Huda mening baxpanahim, qoram teximdur.

⁸ Əy halayik hər da'im ixininglar Hudaəja,
izar əyləp kəngül wə dərdinglarni uningəja.
Qünki Pərwərdigar bizgə bolidu bir panahgah.

Selah

⁹ İnsan pəkət birla tiniktur,
xəhritimu uning kuruktur.
Kötürülüp ketər selinsa taraziəja ular,
qünki ular bir tiniktinmu yeniktur.

¹⁰ Tayanma zomigərlikkə,
ümid baəjləma bulangqilikka.

Əgərdə bayliking awusa,
kəngül bərmə uningəja.

¹¹⁻¹² Huda deding: «Küq-kudrət mənəsuptur manga.»

Təkitliding: «Mənggülük muhəbbət təwədur manga.»
 Bərhək, sən kayturisən hər bir insanəja,
 kiləjan əməllirigə yarixa.

63-munajat

Dawut Yəhuda qəlidə sərsan bolup yürəgən waqtida yazəjan munajat

- ¹ Pərwərdigarim etikad kəlimən sanga,
 izdəymən seni intizar bolup i Huda.
 Suəja təxna boləjan kurojak, kaqas yər kəbi,
 təxna boldum əzünggə, wujudum intilər sanga.
- ² Mukəddəs jayda turup nəzər salsam,
 küq-kudrət, xan-xəripingni kərüwalsam.
- ³ Həyattinmu kimməttur mənggülük muhəbbiting,
 xunga seni mədhiyələr tilim mening.
- ⁴ Təripləymən Igəm seni jenim təndə bolsila,
 kollirimni kətürüp du'a kəlimən sangila.
- ⁵⁻⁶ Ornumda yetip Huda seni oylisam,
 kəqiliri sən həkkidə hiyal kəlsam,
 xadlikka qəmüp mədhiyələr təkülər aqzimdin,
 kərsikim toyəjandək mol dastihandin,
 rohim toydi sening mol iltipatingdin.
- ⁷ Sən mədətəkar bolup kəlding manga i Huda,
 küyləymən seni kənatliring sayisida.
- ⁸ Birdinbir tayanqim bildim seni,
 ong kəlung yələr meni.
- ⁹ Əmma tegi yok gərgə qüxər,
 jenimning pəyigə qüxkənlər.
- ¹⁰ Kəliqta elinar ularning janliri,
 qilberigə yəm bolar həm ularning tənliri.
- ¹¹ İxinimənkə padixah Hudadin hursən bolar,
 «Huda guwah» dəp kəsəm iqkənlər Hudani uluəqlar,
 bərhək, yaləjan səzligənlərnəng zuwani tutular.

64-munajat

Dawut yazqan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp, nəqmiqilər bexiqə tapxurulqan.

¹ Kulak saləjin i Huda, angla mening ahimni,
düxmənlərnin kəstidin koqdiəjin həyatimni.

² Sakliəjin meni özünq rəzillərnin suyikəstidin,
aman kil həyatimni yamanlarning kəstidin.

³ Bə'əyni xəmxər kəbi ötkür ularning tilliri,
huddi okyadək bətləklik ularning zəhər sözliri.

⁴ Yoxurun atar ular gunahsız kixilərnə,
tuyuksiz okka tutar təp tartmastin ularni.

⁵ Bətniyətlik kilixkə ilhamlandurup bir-birini,
məslihətlixər öz'ara yoxurun tuzak kuruxni,
oylaydu ular: «Kim bilip kalatti bu ixlarni.»

⁶ Dəydu ular hərhil suyikəst oylap qikip:
«Mukəmməl pilan tüzduq birlixip.»
Nemidegən sirlik hə, insanning iqki dunyasi.

⁷ Əmma Huda ularəja ok atar,
ular tuyuksiz yaridar bolar.

⁸ Tilliridin ilinip gumran bular,
ularni kərgənlər məshirə kilar.

⁹ Korkunq basar həmmə insanlarni,
oyliqanda Hudaning kudritini,
bayan kilar uning karamətlirini.

¹⁰ Həkkaniylar xədlansun Pərwərdigardin da'ima,
panah tapsun həm ular Pərwərdigarning koynida,
kəlbi paklar həmdusana eytsun uningəja.

65-munajat

Dawut yazqan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp, nəqmiqilər bexiqə tapxurulqan.

¹ Həmdusana okumak bolup sanga i Huda,

Zəbur

kixilər kütməktə seni Si'onda.^⑨

wədilirini əməlgə axurar ular xu jayda.

² Du'alarni angliquqi i Huda,

həmmə insan kelidu sening aldingoşa.

³ Gunahlar besiwaloqan bolsimu bizni,

kəqürüm kilisən gunahlirimizni.

⁴ Nəkədən bəhtliktur

sən özünggə yekin kilip tallioqan kixilər,

yaxar ular mukəddəs həyliliringda,

bolimiz məmnun öyüngning bərikitidin,

ibadəthanangning mukəddəslikidin.

⁵ Uluq qəlibəng bilən

jawab berisən bizgə,

i kutkuzoquqimiz Huda.

Ümidisən barqə insanning,

taki qetidikilərgiqə zeminning.

⁶ Kudrət bilən baqlap belingni,

küqüng bilən tikliding taqlarni.

⁷ Tinqitisən dengizlarning xawkunlirini,

həm yat əlləning topilanglirini.

⁸ Əyminər karamətliringdin yiraktiki əllər,

xərktin-əərbkiqə küy yangritar həklər.

⁹ Sən yərgə kəngül bəlüp,

su bilən suqirip uni

bəkmu münbətləxtürdüng zeminingni.

Suoşa toldurdung erik, əstəng, dəryaliringni,

axlik bilən təminləxkə bəndiliringni.

Sən nesip kilding xundak boluxni.

¹⁰ Toldurup suoşa qənəklərni,

taraxlaysən kirlirini.

Yaməqur bilən yumxitip yərni,

ündürisən unda mol zira'ətlərni.

¹¹ Mol həsulni bexioşa taj kilip takaysən yillarning,

bay-bayaxat, tok bolar yətkənla jaylar kədiming.

---

^⑨ *Si'on* – Yerusalemdiki bir taqning ismidur. Bu taq üstigə mərkiziy ibadəthana selinoqan. Bəzidə «Zəbur» munajatlirida bu nam hətta pütkül Yerusalemmimu kərsitidu.

Zəbur

¹² Kəoyuk wə əlwək bolar daladiki otlaklar,
taoɟ-dawanlarmu belini xadlik kəmiridə baoqlar.

¹³ Ekin kəbi yaraxkan koqlar topi otlakka,
zira'ət wə maysilar tolup kətkən jilqioqa.
Xunga ular nahxa eytar yangritip xadlikta.

66-munajat

*Dawut yazɟan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp, nəoqmioqlər
bexioqa tapxurulɟan.*

¹⁻² Əy jahan əhli Hudaɟa yangritinglar alkixlar,
hislətlirini təripləp küy-nahxioqa ketinglar,
hayajanda uningɟa mədhioyələr okunglar.

³ Xundak dənglar əy halayik Hudaɟa:

«Nəkədən həywətlik-hə kudriting!

Kərsitilgəndə karamiting i Huda,
düxmənliring tügölüp qalar aldingda.

⁴ Pütkül yər-jahan səjdə kilmakta sanga,
küyləp həmdusana okumakta namingɟa.»

Selah

⁵ Kəringlar Hudaning büyük kudritini,
uning kərsətkən karamətlirini.

⁶ U yol aqti dengizni yerip,
mengip ətti həklər kurɟak yoldin.

Təntənə kilduk minnətdar bolup Hudadin.

⁷ Əz kudriti bilən mənggü həküm süridu Huda,

pütkül insan ixliri ayandur kəz aldida.

Ita'ətsizlər qarxi qikmisun uningɟa.

Selah

⁸ Əy yat həklər mədhioylənglar Hudayimizni,
yangritinglar uningɟa atap həmdusana, alkixlarni.

⁹ U saklap kəldi hayatimizni,
teyilip ketixtin putlirimizni.

¹⁰ I Huda, sən bizni siniding,

Zəbur

kümüxni otta tawlioqandək tawlidıng.

¹¹ Sən tuzakqa qüxürdüng bizni,
yəlkimizgə həm artting eojir yükni.

¹² Qləlibə kılduroqanıding üstimizdin düxminimizni. ①

sən özüng sudinmu, ottinmu ötküzüp bizni,
ahiri molqilikka elip kəlding həlkimizni.

¹³⁻¹⁴ I Huda, sanga wədə bərgənidim külpəttə kaləqinimda,
kəsəm kiləqanıdim yəlkəmni eojir kün baskinida.

Elip kirip ibadəthanangoqa köydürmə kurbanliklarni,
ada kilimən dəp, sanga bərgən kəsəmlirimni.

¹⁵ I Huda sanga atap bordak mallarni,
köydürmə kurbanlikka beəixlaymən.
Qoqkar yeəjini köydürüp, puritimən,
buqa wə əqkilərnimu özünggə sunimən.

Selah

¹⁶ Əy Hudaəqa ihlasi barlar, tingxanglar sözümni,
səzləp berəy Hudaning manga kərsətkən karamətlirini.

¹⁷ Awazimni kətürüp Hudaəqa kildim nida,
okudum uningəqa mədhiyə, həmdusana.

¹⁸ Pərwərdigar kulak salmas idi du'ayiməqa,
mayil bolsa nawada kəlbim mening gunahqa.

¹⁹ Xübhisizki, du'ayimni anglidi Huda,
du'a kiləqinimda kulak selip turdi manga.

²⁰ Təripləyli həmmimiz Hudayimizni,
u rət kilmidi du'ayimni,
məndin haliy kilmidi mənggülük muhəbbitini.

67-munajat

*Bu munajat tarliq sazlarda təngkəx qilinip, nahxa qilip eytilsun dəp,
nəşmiqilər bexioqa tapxurulqan.*

¹ Bizni bəhtlik kiləqaysən Huda,
xəpkitingni kərsitip bizgə,

---

① Bəzi tərcimilərdə «jəng hərwilirining beximizni yanjixioqa yol koydung» dəp elinqan.

didaringning jilwilirini,
qeçip bizning üstimizgə. *Selah*

² Aləm ara məlum boləy sening yolung,
barqə əllər arisida nijatliking.

³ Mədhıyəligəy seni Huda həmmə həklər,
həmdusana okuəy sanga jimi millətlər.

⁴ Barqə əlni bir özüng yetəkləysən i Huda,
həm ularning üstidin adil həküm qikirisən i Huda,
xunga barlık insanlar xadlinip alkix yangratkay sanga. *Selah*

⁵ Mədhıyəligəy seni Huda həmmə həklər,
həmdusana okuəy sanga jimi millətlər.

⁶ Yər-zemindin alduk həsulni,
Hudayimiz bəhtiyar kildi bizni.

⁷ Huda bizgə bəht ata kıləy,
barqə insan uningəya ihlas kıləy.

68-munajat

*Dawut yazəjan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp, nəqmiqilər
bexiəya tapxuruləjan.*

¹ Hərikət kıləjan bolsa idi Pərwərdigar,
düxmənliri tiripirən bolar idi.

Əqmənliri hər tərəpkə kaqar idi.

² Xamal uqurup kətkəndək is-tütəkni,
Huda jəzmən yok kılıdu rəzillərni.

Halak bolar rəzillər Huda aldida,
huddi momdək erigən otta.

³ Həkkaniylar təntənə kılip, huxal bolar,
Huda huzurida rohi urəyup, xadlinar.

⁴ Hudaəya həmdusana eytinglar,
namini küy-nahxiəya kətinglar.

U bulutlar üstididur, uluəlanglar,^②

«Mənggü bar boləy – yah»dur uning nami.

---

② U bulutlar üstididur, uluəlanglar – bəzi tərjimilərdə «bulutlarəya mingüqigə yol
həzirlənglar» dəp elinəjan.

Hüzurida huxallıqqa qəmünglər.

⁵ Ata boləjan yetimləərə,
igə qikқан tul hotunləərə,
u Hudadur, makani mukəddəstur.

⁶ Əy-uqaklik kilar Huda şeriblərni,
azad kılıp, munbət yərgə baxlar sürgünlərni,
lekin, kaşjirak yərgə kaldurar boysunmişjanlərni.

⁷⁻⁸ I Sinay teşjida səzligən Huda,
i Isra'illərni tallişjan Huda,
zemin titrəp, yamşur təkti asman başjridin,
öz kowmingni qəllər ara baxlap mangşjiningda.

⁹ I Huda, zemin wə bəndiliring üstigə,
hasiyətlik yamşurungni yaşjdurdung.
Həlsirişjanda ularşja kuwwət bərding.

¹⁰ Xəpkitinggə na'il boləjan bəndiliring makan tutti,
ezilgən kowming sening bərikitinggə erixiti.

¹¹ Pərwərdigar şəlibisini jakarlidi,
kiz-ayallar top bolup, hux həwərnə tarkatti:

¹² «Padixahlar wə ularning koxunliri keşixiti.»

Əydə olturşjan kiz-ayallar oljilərni bəlüxti.

¹³ Baylik boldi həmmisigə bu oljilər,
bay boldi hətta əy-makansiz padiqılar,
igə boldi yənə kümüş kanatlik,
altun pəylik kəptərlərgə ular.

¹⁴ Qadir Huda yat xahlərni tiripirən kilşjinida,
kar yaşjkandək hələt pəyda boldi Zalmon^③ teşjida.

¹⁵ Əy həywətlik Baxan teşji,
qokkiliring xunqə kəp tehi,

¹⁶ əy həkawur Baxan teşji,
neqün xunqə həsət bilən karaysən,

---

③ *Zalmon* – İbraniy tilidiki mənisi «kapkara» bolup, Zalmon teşjişja kar yaşjkanda ap'ak kar taşjning mənzirisini pütünləy əzgərtidu. Huddi xuningşja ohxax, Huda imansiz padixahlərni zemindin koşliwətkəndin keyin, zemin pütünləy baxka kiyapətkə kelidu.

Zəbur

Huda makan kılıp tallıoqan Si'on teoqıoqa –
Huda mænggü makan tutqan tursa uningda?

¹⁷ Hudaning jəng hərwiliri nuroqun, san-sanaksız,
Sinay teoqidin mukəddəs ibadəthanoqıa kirər Igimiz.

¹⁸ Rəbbimiz sən yukıroqıa qıkkıningda,
elip ketısən nuroqunlıoqan əsirlərni.
Selik kəbul kılısən insanlardın,
hətta sanga ita'ətsizlik kılıoqanlardın,
İgəm Huda orun alısən Si'ondın.

¹⁹ Mədhıyələr bolsun Igimizgə,
u hər küni eoqırqılıkimizni kətürməktə,
Pərwərdigar nijatkardur bizgə. *Selah*

²⁰ Pəkət bizning Rəbbimiz nijatkar Huda,
ölümdin kütquzux kadir İgəmning kılıda.

²¹ Bərək, Huda kukum-talkan kılıwetər düxmənlirining bexini,
qakar yaman yolda mengiwərgənlərning uzun qaqlıq bexini.^④

²² Pərwərdigar mundak dedi:

«Düxmənlirimni kayturup kelimən Baxan diyaridin,
elip qıkimən ularni dengizning qongkur yeridin.

²³ Xuning bilən milinidu putliring kanəqa –
düxmənliringning kenioqa,
ulardın alalaydu nesiwisini itliringmu.»

²⁴ I Huda, sening zəpər kədəmliring kərünməktə,
i Huda, mening padixahim boləqan Pərwərdigarim –
mukəddəs ibadəthanoqıa ketiwatkıning kərünməktə.

²⁵ Mangmakta aldingda munajatqılar,
kəyningdə sazqılar.
Otturisida dapqi kızlar.

²⁶ Jama'ətlər ara alkix-sada yangritinglar Hudaqıa,
əy Isra'illar,^⑤ mədhıyə okunglar Pərwərdigarqıa.

^④ *Uzun qaqlıq bax* – Kədimki zamanda urux yaki alahidə bir məzgildə kixilər uzun qaq kəyoqan bolup, bu yərdə xu adətni kərsətməkqi boləqan boluxi mumkin.

^⑤ Əy Isra'illar – bəzi tərjimilərdə «əy Isra'ilning bulikidin qıkkanlar» dəp elinoqan.

Zəbur

²⁷ Ənə u yərdə kiqik Binyamin kəbilisi
ularoşa baxlamqi bolup mangmaqta.
Bardur ularning kəynidə səp tüzgən Yəhuda əmiriliri,
xundakla Zəbulunning həm Naftalining əmiriliri.

²⁸ I Huda, namayan kəlip kudritingni,
ilgiri kərsətkəndək kərsətkin küqüngni.

²⁹ Kəlip Yerusalemdiki ibadəthanangoşa,
padixahlar atar hədiyələr sanga.

³⁰ Tənbih bərgin komuxlukteki axu yirtkuq haywanlaroşa,
bukilar baxlap mangidioşan mozaylar kəbi yat əllərgə.
Yərgə uroşin bizdin kümüx-tənggə təmə kiləşanlarni,
tarmar kiləşin həm yat əllərdiki uruxhumarlarni.

³¹ Misirdin mətiwər əlqilər kələr,
Üfiyoriyə Hudaşa halis hədiyə təkdin kilar.

³² I jahandiki padixahlıklar,
İgimizgə mədhiyə nahxa eytinglar,
Rəbbimizni küyinglərgə kətinglar. *Selah*

³³ Kədimdin bar boləşan, asmanlarda yüridioşan,
kudrətlik awazida asman bəşirini yarəşan,
İgimizning xəniyə küy-nahxilar eytinglar.

³⁴ Jakarlanglar Pərwərdigarning kudritini,
u yürüzər İsrə'il üstidin səltənətlik həkukini,
namayan kilar u həm samada küq-kudritini.

³⁵ Xəwkətliktur Huda mukəddəs ibadəthanisida.
İsrə'illarni tallioşan Pərwərdigar,
öz kəwmişə küq-kudrət ata kilar.
Mədhiyələr okuloşay Hudaşa!

69-munajat

*Dawut yazəşan munajat bolup, «nelupər» ahangida eytilsun dəp,
nəşmiqilər bəxişə tapxuruləşan.*

¹ I Huda kutkuzəşin meni,

su tumxukuməja yətti!^⑥

² Tegi yok patkakka petip kəttim,

kəlkündə qərək bolup,

qongkuroja qəküp kəttim.

³ Pəryad qekip halim kətti,

gallirim kurup kətti,

təlmürüp Hudayiməja

közümning nuri kətti.

⁴ Qeqimdin kəptur mening,

səwəbsiz manga əqlər.

Kara qaplar manga ular,

meni yokatmaqçı boləjanlar –

məndin küqlük düxmənlər.

Mən bulimiojan nərsini,

kayturup bər, dəydu ular.

⁵ I Huda, nadanlikim sanga ayan,

mening yənə kəbihliklirim –

yoxurun əməs, sanga ayan.

⁶ I Pərwərdigar –

küdrətlik sərdar Huda,

mening səwəbimdin

ümidini sanga baqlap kütkənlər

yərgə qarap qalmiojay.

I Isra'illarni talliojan Huda,

sanga təlpüngənlər,

mening səwəbimdin

xərməndə bolmiojay.

⁷ Həkarətləndim sən üçün Huda,

yüzüm qüxüp, qaldim nomusta.

⁸ Yat boldum tuşkanliriməja,

yakka yurtluk ataldim kerindaxliriməja.

⁹ Qünki mukəddəs əyünggə boləjan muhəbbitim

urojutidu huddi ottək mening kəlbimni.

---

⑥ Bu munajatta «su», «kəlkün» katarlik sözlər heyim-hətər wə təhditlərgə simwol kiliojan.

Zəbur

Sanga həkərət kılqanlarning həkərətlimu,
basti həm mening üstümni.

¹⁰ Mən roza tutup yiqlisam

təwən tutup özümni,
məshirə kildi ular meni.

¹¹ Matəm tutup, məyüslinip yürsəmmu özüm,
mən ularning söz-qəqikigə yənə kaldim.

¹² Tənə kildi xəhər kowukida olturoqanlar,
məyhorlarning nahxisioqa tema boldum.

¹³ Xundaktimu du'a kılımən tohtimay sanga,
mənggülük muhəbbət boləjaq səndə,
halioqan waktingda, ixənqlik nijatlikingni
du'aliriməja jawab kilip, bərgin manga.

¹⁴ Kutkuz meni manga əq boləjanlardin,
kutkuz meni petip qaləjan patkəkliktin,
kutkuz meni suning qongkur kaynimidin.

¹⁵ Qlərək kılma meni kəlkün sulirioja,
yutkuzmiojin meni dengiz dolkuniəja,
yəm kilmiojin meni təgsiz hangəja.

¹⁶ I Pərwərdigar, manga əzüng jawab bərgin,
qünki mənggülük muhəbbəting əwzəl manga,
məhri qəksiz jamalingni kərsət Huda.

¹⁷ Jamalingni mən kulungdin yoxurmiojin,
qünki eəjir kün qüxti mening beximəja.
I İlahim, manga tezdin jawab bərgin.

¹⁸ I Pərwərdigar, yekınlaxkın manga,
halas kilip düxmənlirimdin,
kutkuzəjuqi boləjin jeniməja.

¹⁹ Bilisən mening kandaq həkərətləngənlikimni,
rəswa bolup bihərmət qaləjanlikimni,
sən bilisən mening barlik rəkıblirimni.

²⁰ Qəlbimni zidə kildi həkərətlər,
kayəju wə həsrətlərgə qəmüldim.

Təlmürsəmmu hesdaxlik kılarmu dəp birəri,
yaki təsəlli birərmu dəp birərsi,

Zəbur

birərsimu qikmidi, yoxtur heqkim.

²¹ Ular bərdi ozuklukumoja zəhərnı, usuzlukumoja buzulojan xarabni.

²² Ziyapiti əzlırigə kiltak boləjay, mehmanlırı üçün kapkan boləjay.

²³ Bəl-putlırı madarsız titrəp turəjay, kəzliri torlıxip kor boləjay.

²⁴ Qləzipingni ularəja qüxürgəysən, kəhringning otida kəydürgəysən.

²⁵ Məkanlırı ularning harab bolsun, qədirliri qəldərəp kalsun.

²⁶ Qünki ular tehımu ziyankəxlik kilmakta sən jazalıoqanlarəja, azab koxmakta sən zəhimləndürgənlərnıng azabıəja.

²⁷ I Pərwərdigar, jaza koxkin ularning jazasıəja, həm adalətning nesiwisini bərmigin ularəja.

²⁸ Əqürüwətkin həyatlıkning dəptiridin ularni, həm həkkaniylar katarıəja pütmigin ularni.

²⁹ Birək əzüm dərd tarttim wə ezildim, kütqüz meni, panahıəja al Igəm.

³⁰ Mədhıyələymən munajatta namingni, uluəlaymən xükür eytip seni.

³¹ Bundak kılıx seni hursən kılar, bu sanga əküz təkdım kıləjandin əwzəldur, münggüzlük wə tuyaklık bukilərdinmu əladur.

³² Ezilgənlər buni kərüp hux bolar, Hudaəja təlpüngənlər rəhlinip ilhəmlinar.

³³ Qünki Huda kulak salar mohtajlarning dərdlırigə, etibarsız karımas azab tartkan bəndlırigə.

³⁴ Mədhıyələsun asman-zemin Hudani, mədhıyələsun dengiz-okyan, janiwarlar həm uni.

³⁵ Qünki Huda kütquzar Si'onni, kayta bina kılar Yəhudıyə xəhərlirini.

U yər Hudaning həlkiə mənsup bolar, ular xu zemında həm məkanlıxar.

³⁶ Huda kullirining əwladlırıəja bu zeminni ata kılar. Hudani səyğənlər bu yərlərdə məkanlıxar.

70-munajat

Dawut yazqan hatirə munajiti bolup, nahxa qilip eytilsun dəp, nəşmiqilər bexiqə tapxurulqan.

- ¹ I Pərwərdigar,
tezrək yardəm qilip manga,
kütquz meni i Huda.
- ² Yüzi qüxüp xərməndə bolsun,
hayatiməja kəst kılqanlar.
Rəswa bolup arkida kalsun,
japayimdin xadlanqanlar.
- ³ Məshirə qilip, külgənlər manga,
xərməndə bolup kaytsun arkiqə.
- ⁴ Səndin huxal bolup, xadlansun,
həmmə təlpüngənlər sanga.
Nijatlikingni səygənlər,
desun da'im «uluqdur Huda».
- ⁵ Mən bir biqarə, həjətmən,
i Huda, tez kəlgəysən yeniməja.
Sən mening mədətkarim, kütquzoquqim,
i Pərwərdigar, ötünəy, hayal bolma.

71-munajat

- ¹ Pərwərdigar, sənla baxpanahdursən manga,
meni yərgə karatmioqin qilip rəswa.
- ² Kütquzoqin meni öz həkkaniylikingda,
kutuldur meni kulak selip ahliriməja.
- ³ Qoram taxtək panah boləjin da'im manga,
sən mening teqimdursən korəjan kəbi,
iradə kilding meni özüng kütquzmakka.
- ⁴ Igəm meni azad kıləjin rəzillərning kolidin,
adalətsiz, rəhimi yoq adəmlərning alikinidin.
- ⁵ Özüng ümidimsən, i Pərwərdigar Hudayim,
yaxlikimdin tartip sən boldung tayanqim.

Zəbur

⁶ Həmilə waktimdin baxlap sanga tayandim,
anamning korsikidin sən özüng qikarding,
xundin buyan mədhiyəməni sanga atap kəldim.

⁷ Kəp adəmlər üçün nəmunə mən,
qünki sən kudrətlik panahimdursən.

⁸ Aşqimdin əsla qüxməs sanga həmdusanalar,
qüxməs xan-xəriplingni alkixliqan sadalar.

⁹ Taxlap kətmigin meni kerip həlim qalmioqanda,
tərk ətmigin meni kuwwitimdin ayriloqanda.

¹⁰ Qünki düxmənlirim meni kəstlixip,
jenimni almak boləjanlar birlixip,

¹¹ deyixər: «Huda uni tərk ətti,
uni koşlap tutayli,

kutulduridiqanlar yoktur əmdi.»

¹² Məndin yirək kətmigin i Huda,
yardəmgə tezrak kəlgin yeniməja.

¹³ Meni karilioquqilar xərməndə bolup yok bolsun,
manga kəst oyliqanlar rəsua bolup jak toysun.

¹⁴ Birək özüm ümidsiz bolmaymən zinhar,
sanga boləjan alkixlirim barəjanqə axar.

¹⁵ Aşqimdin qüxməs adaliting wə nijating,
əklim yətməydiqan axu ajayip ixliring.

¹⁶ Ləbbəy bolup aldingda,
mədhiyələymən böyük ixliringni Rəbbim Huda,
jakarlaymən həkkanıy dəp pəkət senila.

¹⁷ I Hodayim, bilmigənni sən bildürdüng yaxlikimdin,
karamətliringning jakarqisi bolup kəldim xu qaşqdin.

¹⁸ Kərip akəroqanda kəra qaqlirim,
taxlap kətmə meni İlahim.

Bayan kilay əwladlarəja kudritingni,
səzləp berəy məndin keyin kəlgənlərgə,
sening kərsətkən uluş məjiziliringni.

¹⁹ Uluş karamətlərnə kiləjan təngdaxsiz Huda,
takixar adaliting asman-pələkkə,
kimmu kilalar bundak ixni ohxax sanga.

²⁰ Manga azab-külpətlərnə kərsətkining,
dəl gər aşqidin meni tartip elip,

Zəbur

janlandurup yengi həyatka baxliqining.

²¹ Tehimu bək üstün kilisən hərmitimni,
yenimoqa kelip manga berisən təsəlli.

²² İlahim küyləymən seni qelip lira,
sadaqitinggə eytimən həmdusana,
sanga mənsup küylirim bar qiltarimda,
İsra'illarni tallıqan mukəddəs Huda.

²³ Seni küylisəm təntənə kilar ləwlirim,
xadlinar, sən hər kılqan kəlbim.

²⁴ Tilim həmixə bayan əylər sening adalitingni,
qünki rəsua kilip yikitting xum niyəttə bolqanlarni.

72-munajat

Sulayman yazqan munajat

¹ I Huda, padixahka^⑦ ata kılqın adalitingni,
bərgin xahning oqlıqı^⑧ həkkaniyitingni.

² U həlking üstidin həkümlərni adil qikarqay,
ajiz, yoksul bəndilərgə həkkaniy bolqay.

³ Taoqlar elip kəlgəy həklərgə məmurqilik,
adaləttin edirlarmu bərgəy bayaxatlik.

⁴ Akliqıuqi bolup padixah ezilgən məminlərgə,
kütuldurqay namratlarning balilirini
həm bitqit kılqay zalimlarni.

⁵ I Huda, bəndiliring əwladtin-əwladkıqə ihlas kılqay sanga,
taki kün wə ay parlap turuqıqə asmanda.

⁶ Yamıqur kəbi padixahning həkümrani,
yaxartqay yengidin oruloqan otlaklarni,
yeqin bolup suqarqay yər-zeminni.

⁷ Ronak tapkay həkkaniylar uning zamanida,
tinqlık bolqay zeminda
taki ay nur berixtin tohtıqıqə asmanoqa.

⑦ *Padixah* – Sulayman padixahning özini kərsitidu.

⑧ *Xahning oqli* – Sulaymanning yənə özini kərsitidu. Bəlkim bu yərdə Sulayman özini «xahning oqli» dəp atax arkilik, özining Dawut padixahning oqli ikənlikini təktiligən boluxi mumkin.

Zəbur

⁸ U həkümranlik kılqay dengizdin okyanıqıqə,
Firat dəryasidin zeminning qetigiqə.

⁹ Qəl-bayawanda yaxawatkanlar tiz pükər uningqə,
rəkiqliri məqlup bolar milinip topa-qangqə.

¹⁰ Uningqə baj tapxurar Tarxix^⑨ wə arallarning padixahliri,
sowqə təkdım kılıxar Xiba^① wə Sibaning^② xahliri.

¹¹ Barlıq padixahlar uningqə bax egər,
hizmitidə bolar barqə həklər.

¹² U kütquzar nalə kılqanlarni,
baxpanahsız ajizlarni,
mədət kari yok yoksullarni.

¹³ Iq aqrıtar u ajiz, yoksullarqə,
panah bolar u qerib panahsızlarqə.

¹⁴ U halas kılar zulum wə zorawanlıqtin ularni,
uning nəziridə kimməttur ularning jeni.

¹⁵ Yaxisun padixah!

Uningqə Xibaning altunliri sowqə bolqay,
da'im du'alar kılınip, künboyi bəht tiləngəy.

¹⁶ Etizlarda zira'ətlər mol bolqay,
edirlarda hətta baxak ohxiqay.

Hosullar Liwan taqliridiki ormanlardək ziyadə bolqay,
xəhər ahaliliri yaylaktiki qəptək ronak tapkay.

¹⁷ Nami uning mənggü əqmigəy,
hər qaq kuyax kəbi parlıqay,

bəht tapkay barlıq kowmlar uningdin,
həmmə həklər uni bəhtlik dəp atıqay.

¹⁸ Təripləngəy Isra'illarni tallıqan Pərwərdigar,
barqə məjizə wə karamətlər igisi pəkət udur.

¹⁹ Mənggügə təripləngəy uning nam-xəripi,
pütkül yər yüzini kaplıqay xan-xəripi.

Amin, amin!

²⁰ (Xuning bilən Yixayning oqlı Dawutning du'aliri tamam boldı.)

⑨ *Tarxix* – İspaniyədiki məxhür port xəhiri.

① *Xiba* – Həzirki Ərəbistaning qərbiy jənubidiki bir jayning ismi.

② *Siba* – Afrikaning xərkiy ximal təripidiki bir jayning ismi.

3-bölək**73-munajat***Asaf yazdığı münajat*¹ Bərəkət!Məhribandur Huda İsrailərə,
məhribandur Huda kəlbi paklara.²⁻³ Rəzil və həkəmlərinin
ronak tapqinini kərginimdə,
həsət kildim ulara.Kalvalixip putlirim,
putlixip yikilay dedim xunga.⁴ Taki ölgüçə
yaxaydu qurbətsiz ular,
teni salamət, bədini məzmut bolar.⁵ Ular baxkılardək dərd tartmas,
həm balayi'apətkə kəlməs.⁶ Kibirlik boynidiki mərjinidur,
zorəvanlıq orunuvaloğan tonliridur.⁷ Kəzliri semizlikdən tompiyip qıkkən,
kəlbigə əhmikənə niyətliri tolup taxkən.⁸ Məşirə kilar,
zəhərdək tilliri bilən sözləydu ular.Məqrurlinip,
«Zulum salimiz silərgə» dəp təhdit salar.⁹ Ərxkə kərxidur uların əqizliri,
kürək sözlər həmmə yərdə tilliri.¹⁰ Xunga həlk ulara bək yüzlinər,
sudək iqip sözlirini yamanlıqkə kirixər.¹¹ Dər rəzillər:
«Uluq Huda həmmi bilərmü?
Bilsə u kəndək bilər?»¹² Yamanlar mana xundək rəzil bolar,

Zəbur

ular da'im rahəttə, baylıq toplar.

¹³ Kəlbimni pak tutkinim bihudimu?

Gunahsız yaxax hayatta bikarmidu?

¹⁴ Nemə üçün künboyi azabtimən,

nemə üçün hər səhərdə jazadimən.

¹⁵ Əgər mən xundak oyda bolsam idim,

həlkinggə^③ asiylik kılqan bolar idim.

¹⁶ Mən bularni qüxinixkə tirixkanda

bular xunqə eqir bilindi manga.

¹⁷ Hudaning ibadəthanisiqə kirximgə

qüxəndim,

nemilərnin barlığını ularning təkdiridə.

¹⁸ I Huda, dərwəkə,

teyilqak yərlərgə koyisən ularni,

teyilip parə-parə bolar ular ahiri.

¹⁹ Wəhimə iqidə yokilar ular,

həm bir dəkikidila parqə-parqə bolar.

²⁰ Ularning hayati qüxkə ohxar,

oyqansila həmmisi yokilar.

Ularni kəzgə ilmaysən əsla,

i Rəbbim ornungdin kəzojaləjanda.

²¹ Iqim eqixar,

yürükim sanjilip aqrar.

²² Qünki mən hamakət, nadan ikənmən,

aldingda goya angsiz haywan ikənmən.

²³ Əmma mən həmixə seqinimən seni,

i Huda ong kolumdin tuttung meni.

²⁴ Bilimən, nəsihəting meni yetəklər,

ahiri xan-xərəpmu koluməja kələr.

²⁵ Səndin baxka mədətkarim yoktur ərxtə,

səndin baxqini istiməsmən həm yər yüzidə.

²⁶ Tenim, kəlbim zə'ipləxsə əgərdə,

kuwwitidur Huda kəlb, tenimning,

mənggüülükə nesiwəmdur u mening.

---

③ Həlkinggə – bəzi tərjimilərdə «pərzəntliringgə» dəp elinöjan.

²⁷ Xübhisizki,
 həlak bolar səndin yirak turoqanlar,
 yok kilisən ularni,
 yokilidu sanga wapasiz bolqanlar.
²⁸ Xunga dəymən əwzəldur yekin turux Hudaqə,
 panah kildim hər zaman Pərwərdigarni özümgə,
 bayan kilip Hudaning kudritini həmmigə.

74-munajat

Asaf yazqan tərbiyəwi munajat^④

¹ Tərk ətting bizni neqün i Huda,
 bizni xundak mənggü untup kalamsən?
 Sening ilkingdiki bizdək qoyliringqə
 neqün qəzəp otliringni qaqisən?
² Bədəl tələp azad kılqan kəwmingni əskə alqin,
 mülküm bolsun dəp kutkuzqan kəbiləngni əskə alqin,
 özüng makan kılqan Si'on teqini əskə alqin.
³ Kelip kərgin harab bolqan mukəddəs jayingni,
 düxmənlər urup-qeqip wəyran kılqan uningdiki nərsilərnı.
⁴ Rəqibliring dawrang selixti mukəddəs jayingda,
 qələbisigə təntənə kilixti tuqlirini kadap unda.
⁵ Əzlrini kəz-kəz kilixti bu hujumqılardək,
 paltilirini oynitixti huddi orman kəsküqidək.
⁶ Andin ular mukəddəs jayingqə kirdi,
 palta wə bolqa bilən nəxiylərnı qeqixti.
⁷ I Huda, ular mukəddəs jayingqə ot koyuxti,
 sanga ibadət kilidiqan jayni dəpsəndə kilixti.
⁸ Kəngülliridə oylap ular «boysundurayli biz ularning həmmisini»,
 kəydürüwətti Hudaning zemindiki mukəddəs jaylirini.
⁹ Karamətliring qəyib boldi arimizdin,

---

④ Bu munajat Babil padixahi Nəbukədnəsər miladiyədin ilgiriki 587-yili Yerusalemnı ixşal kilip, mukəddəs ibadəthanini wəyran kılqan wə kəpligən Isra'illarnı əsirgə elip, Babilqə sürgün kılqandın keyin yezilqan boluxı mumkin.

Zəbur

pəyçəmbərnu kətti yirak yenimizdin.

Qaçançiqə dawam kilar bu iqlar-hə,
heqkim bilməs buni əgər sorap baksang həmmisidin.

¹⁰ Rəkiqliring məshirə kilar seni Huda qaçançiqə?

Hakarətkə qalarmu naming sening əbədkiqə?

¹¹ Nemixka tartiwalding kolungni, eh Huda ong kolungni?

Kolungni koyningdin elip Huda yoxatkaysən ularni!

¹² Əzəldin bizgə xah bolup kəlgəniding Huda,

kazançianting çəlibilərnı biz üçün zeminimizda.

¹³ Küqüng bilən ikkiqə bəlgəniding dengiz süyini,

yarçanıding uningdiki əjdihaların baxlirini.

¹⁴ Qakkaniding dengizdiki liwyatanning^⑤ baxlirini,

bərgəniding qəldiki haywanlarçə ozuk kilip gəxlirini.

¹⁵ Bulak kəzini eqip yərdin hasil kilçanting eriklarnı,

kurutkanting tohtimay ekiwatkan dəryalarnı.

¹⁶ Yarattıng sən kün wə tün hər ikkilisini,

orunlaxturdung öz orniçə ay wə künni.

¹⁷ Ayriding barlik qəgra-pasillarnı,

pəyda kilding özüng yaz bilən kixni.

¹⁸ Esingdə tutkaysən i Pərwərdigar,

düxmənliringning məshirə kilçanlirini.

Untumiçaysən i Pərwərdigar,

hamakət həlkning kəzgə ilmiçanlirini.

¹⁹ Tutup bərmigin wəhxiy düxməngə panahsiz bəndiliringni,

mənggü untumiçin ezilgən məminliringning hayatini.

²⁰ Biz bilən tüzgən əhdəngni esinggə aloçin Huda,

zorluk wə zombuluklar yamrap kətti,

zemindiki karangçuluk kapliçan bulunglarda.

²¹ Ezilgənlər yərgə karap kalmisun,

ular sening namingçə mədhiyələr okusun.

²² Arimizçə yenip kelip i Huda,

namingni koçdiçina kaytidin.

Hamakət kixilərnıng hər da'im

---

^⑤ *Liwyatan* – Dengizda yaxaydiçan əjdihəçə ohxap ketidiçan korkunçluk haywan bolup, Kən'anliqlarnıng riwayətliRIDƏ uqraydu.

məshirə kılqanlirini qikarmioqin yadingdin.

²³ Düşminingning qukanliri bolsun da'im esingdə,
tohtimidi ularning dawrangliri tehiqə.

75-munajat

Asaf yazqan munajat bolup, «həlak qilmioqaysən» degən ahangda eytilsun dəp, nəqmiqilər bexioqa tapxurulqan.

¹ Sanga xükür eytimiz i Huda, xükür eytimiz,
qünki sən yekinsən bizgə,
bayan kılımiz karamətliringni həmixə.

² Huda eytar: «Mən bekitkən wakitta,
sorikimni adaləttə soraymən.

³ Tursimu gər yər-zeminlar təwrinip,
özümdurmən koyoquqisi anga tüwrük ornitip.» *Selah*

⁴ Mən dəymən mahtanqakka: «Mahtanma»,
pasiklaroqa: «Məoqrurlinip oqadayma,
⁵ öz küqüingdin kərəngləp,
tumxukungni üxlap, po atma.»

⁶ Qünki yüksilix kelər pəkətla Hudadin,
kəlməydu, xərk, oqərb yaki jənub, ximaldin. ^⑥

⁷ Bərək, Pərwərdigar birdinbir sotqidur,
u birini əziz kılisa, birini hər kılar.

⁸ Qünki Pərwərdigarning kolida bir kədəh bolar,
uningoqa aqqik, kəpüklük xarab toloqan bolar.

Qaqanki Huda uni təksə zeminoqa,
pasiklar duqlirini qoxup iqiwalər.

⁹ Yakuplarni tallioqan Huda həkkidə
mən mənggü guwahlik berimən,
həm uning namioqa munajatlar eytimən.

---

^⑥ Xərk, oqərb yaki jənub, ximaldin – bəzi tərjimilərdə «xərk, oqərb yaki qəl-bayawandin» dəp elinoqan.

¹⁰ Horiki qong mahtanqaklarning horikini kesiwetimən.^⑦
birak adil-həkkaniylarni xan-xərəpkə erixtürimən.

76-munajat

*Bu Asaf yazqan munajatkun munajat bolup, tarliq sazlar tængkixida eytilsun
dəp, nəqmiiqlər bexiqta tapxurulqan.*

¹ Huda məxhurdur Yəhudiyə həlkiyə,
nami büyükür Isra'iliyə elidə.

² Turar jayi Si'ondidur,
mukəddəs qediri Salemidur.^⑧

³ U xu yərdə sundurdi düxmənning otluk oklirini,
qekip taxlidi kalkan, kiliq wə barliq jəng qorallirini.
Selah

⁴ I Huda, xəriping parlak nurlar qaqaq,
owəja bay taqlardinmu zor həywiting bar.

⁵ Düxminingning baturliri bulang-talang kilinqanda,
kol körtürəlmidi hətta birmu palwini,
tamam mənggülik uyquəja kətkənidi həmmisi.

⁶ Gürkirəxliringdin Yakup etikad kilip kəlgən i Huda,
at həm jəng hərwiliri turup kaldı urux məydanida.

⁷ Korkuxka tegixliktur pəkət səndinla, i Huda,
kimmu özini tik tutalar qəzipingning aldida?

⁸⁻⁹ Həküm elan kilix üqün sən ornungdin turojiningda,
yər-zeminni basti korkunq sükinati, i Huda.

Jakarliding ərx'ələda turup büyük həkümüngni,
kutkuzmaq bolup jahandiki barliq ezilgənlərni. *Selah*

¹⁰ Huda sening qəziping axurar xəhritingni,
kəmər kilip baqliding belinggə kəhringni.

¹¹ Ada kilinglar kəsəm kiləjanni Pərwərdigaringlarəja,
sowəja kəltürsun qoxna əllər korkuxka layik Hudaəja.

¹² Əmədarlar kibirini Huda sundurar,

^⑦ 10-ayət Hudaning eytkan biwasitə sözliridur.

^⑧ *Salem* – Yerusalemning kiskartilip atilixi.

korkar uningdin barlik padixahlar.

77-munajat

*Asaf yazdigan munajat bolup, «yidutun» ahangida eytilsun dər,
nəşmişlər bexişə tapxurulğan.*

¹ Kötürimən Hudaşa pəryadimni,
mukərrər anglar u mening zarimni.

² Muxəkkəttə Rəbbim sanga təlpündim,
keqiliri du'a kılıp ötündim,
təsəlligə erixmidi bu kənglüm.

³ Ahuzar qəktim i Huda, seni seşinip,
yokitar boldum özümni, seni yad eytip. *Selah*

⁴ Sən jawab bərmigəq uykusizdur kəzirim,
kəngül bi'aramlikta gəpkə kəlməs tillirim.

⁵ Yad etimən ötüp kətkən künlərni,
yirak ötmüxtiki güzəl qaşlarni.

⁶ U keqilər, eytkan munajatlirim bilən toloqanidi,
ularni oylap, kənglümdə xundaq so'allar pəyda boldi:

⁷ Rəbbim meni mənggügə tərək etərmi?

Əmdi manga rəhim-xəpkət kılmasmu?

⁸ Əqməs muhəbbiti əmdi bizgə əqtimu?

Wədiliri mənggügə inawətsiz boldimu?

⁹ Huda xəpkət kılıxni yaki untup kaldimu?

Rəhimdillik ornini yaki şəzəp aldimu? *Selah*

¹⁰ Andin mən dedim: «Meni əng azablaydıqini xuki,
uluş Huda əmdi bəximizni silimaydıqan boldi.»

¹¹ Yad etimən İgəm yardəmliringni,
kədimdin buyanki karamətliringni.

¹² Zahir bolar əjirliring hiyalimda,
bizlər üqün kılqan ixliring dilimda.

¹³ I Huda, sening yolung mukəddəstur,
uluşluking aləmdə yeganidur.

¹⁴ Məjizilər igisi bolqan Hudadursən,

küdringni insaniyətə kərsətkənsən.

¹⁵ Küdringdə kütüzdüng öz həlkingni,
Yakup bilən Yüsüpnig əwladini.

Selah

¹⁶ I Huda, sular^⑨ seni kərginidə
titrəp səndin kərkkanidi.

Dengiz tegi lərzigə kəlgənidi.

¹⁷ Qara bulut kəksidin sular təküp,
asmanmu həm güldürməmə güldürütüp,
nur okliring qakmaq qekip etilənti.

¹⁸ Quyunda güldürməmə güldürügənidi,
qakmikingdin jahan nuroja qəmülgənidi,
alakzadə bolup yərmu təwrigənidi.

¹⁹ Sən dengizdin yol aqқанiding,
uluq sulardin etüxkə imkan kilding,
ləkin əsla kərünmə idi izing.

²⁰ Yetəkliding kəwmingni koy padisidək,
Musa wə Həranni kilip sən koyqidək.

78-munajat

Asaf yazqan tərbiyəwi munajat

¹ Əy həlkim, kulak saləjin təlimingə,
zehningni bər mening hər bir səzlirimgə.

² Həkmət bilən aqay mən aqzimni,
bayan əyləp silərgə etməxtiki sawaklarını.

³ Bizgə eytip kəldürəqan bularni əjdadimiz,
angliqan wə bilgəntuk bularni ulardin biz.

⁴ Nəslimizdin yoxurmaymiz xunga ularni,
biz səzləp bərimiz əwladlarəq,
Hudaning xərəplik ixi wə küdrisini,
həm uning kərsətkən məjzilirini.

⁵ Pəzlrini qüxürdi u Yakup nəsligə,

---

^⑨ *Sular* – Mu'əllip bu yərdə «Misirdin qikix» tiki Kizil Dengizdə yüz bərgən wəkələri kəzdə tutkan.

Zəbur

kanunlirini turojuzdi u həm Isra'illaroja.
«Balanglaroja oğitinglar bularni» dər,
əmr kıləjanidi u əjdadimizoja.

⁶ Əwladlirimiz bularni qokum bilgəy,
hətta tuəulmaqçı boləjan balilarmu,
əwladmu-əwlad balilirioja oğətkəy.

⁷ Yar-yələk kıləjay ular Hudani,
ri'ayə kılıp uning əmrlirigə,
əjrini püküp kəngüllirigə.

⁸ Dorimisun ular əjdadlirini –
ularning ita'ətsiz, jahillikini.
Səmimiyətsizlik bolmisun dillirida,
sadaqətsizlik bolmisun ularda.

⁹ Okyalik bolsimu Əfrayim nəqli,
jəngdə arkiəja burulup kaqti.

¹⁰ Ular Hudaning əhdəsigə boysunmidi,
həm uning kanuni boyiqə mangmidi.

¹¹ Untuəandur ular Hudaning ixlirini,
yənə uning kərsətkən məjizilirini.

¹² Misirdiki Zo'an dalalirida,
kərsətilgənidi məjizə əjdadlirimizoja.

¹³ Dengizni yerip ularni otküzgənidi,
suni kiya kəbi tik turojuzəjanidi.

¹⁴ Kündüzi yetəklisə ularni bulut bilən,
keqisi yol baxlıəjanidi Otning nuri bilən.

¹⁵ U qəldə taxni yerip su qikərojanidi,
süyini dengiz kəbi mol kıləjanidi.

¹⁶ Taxlardin etilip qikip sular,
akkanidi dərya kəbi ular.

¹⁷ Əmma qəldə isyan kətürdi uluoj Hudaəja,
xuning bilən pətti ular yənə eəjir gunahka.

¹⁸ Ular kəstən sinap Hudani,
nəpsi üqün tələp kildi ta'amni.

¹⁹ Degənidi ular haqarət kılıp Hudaəja:
«Salalamdu dastihan muxu qəl-dalaəja?»

²⁰ Dərwəkə, u uruwidi taxni,
sular buləktək etilip qikti.

«Əmdi u bizgə nan bilən
gəxni berələmdu?» deyixti.

²¹ Anglap buni Pərwərdigar ətəzəpləndi,
Yakup nəsligə ətəzəp oti qüxti,
kəhri uning Isra'il nəsligə təgdi.

²² İxənmidi ular Hudaşa,
tayanmidi uning nijatlikişa.

²³ Birək Huda əmr kilip yənə asmanşa,
buyrudi ərxning dərwasisini eqixka.

²⁴ Yeməkliki üqün kəktin yaşdırdi manna,
demək, ərx yeməklisini bərdi ularşa.

²⁵ İnsanlar pərixtilərninənini yedi,
Huda ata kiləşaq buni, ular toydi.

²⁶ Huda kəktə uqurdi xərək xamilini,
yetəkləp kəldi jənub xamilini.

²⁷ Qang-tozandək yaşdırdi gəxlərnini ularşa –
kuxlarni kəndurdi səhildiki kumlar kəbi ətrəpişa.

²⁸ U yaşdırdi bularni bargahlirininənini otturisişa,
qüxürdi qədirlirininənini ətrəpişa.

²⁹ Ular yedi halişanqə, toydi kərsəklirini,
boldi ijabət ularning Hudadin tiligənlirini.

³⁰ Lekin nəpsi ularning tehi toymay turupla,
qaynawatkan gəxlirini eşizliridə turoşandila,

³¹ ətəzişi kelip Hudaning ularşa,
kiriwətti ularning əng jəsür palwanlirini,
Isra'illarning yaramlik yax yigitlirini.

³² Kərdi xunqə kəp kərgülükni, lekin towa kilmidi,
kərdi xunqə kəp məjizilərnini, lekin anga ixənmidi.

³³ Xunga Huda həyatini ularning
ahirləşturdi mənisizlik iqidə,
ətti yillirini dəkkə-dükkidə.

³⁴ Əlüm kəlgəndə ular əskə aldi Hudani,
towa kilip ihlas bilən izdəxkə bəxlidi uni.

³⁵ Oylidi ular «kəram taxtək bəşpanahimiz –
uluş Huda – kütküzoşuqi, nijatkarimiz.»

³⁶ Lekin ularning məhtəxlirini eşizdə idi,
tilliridə degənlirini yaloşan idi.

Zəbur

³⁷ Hudaqqa sadiklik yok idi kəngülliridə,
xunga əməl kilmaytti tüzgən əhdisigə.

³⁸ Birak Huda yənila rəhimdil bolqraq,
gunahlrini kəqürüp, yokatmidi ularni,
kayta-kayta besiwaldi qəzicipini,
həm tökmidi kəhrining həmmisini.

³⁹ Əslidi u ularning insanlikini,
nəpəs kəbi kətsə kaytip kəlməydiyolanlikini.

⁴⁰ Birak ular isyan kilqraq qəldə talay ketim,
azar yəp dili Hudaning, boldi kəngli yerim.

⁴¹ Ular kaytidin yoldin qikip sinap Hudani,
zedə kildi Isra'illar etikad kilip kəlgən
mukəddəs Hudaning yurikini.

⁴² Untudi ular Hudaning küq-kudritini,
əstin qikipirip yawdin kutuldurqan künini.

⁴³ Untudi ular Hudaning Misirdiki məjzilirini,
Zo'an tüzlənglikidə kərsətkən karamətlirini.

⁴⁴ Qanoqa aylandurup koyqraq Huda dəryasini ularning,
iqmək mumkin bolmidi sulirini dəryaning.

⁴⁵ Nəxtərlik qiwin apiti pəyda kildi ularqqa,
pakilarni əwətti zeminini harab qilarqqa.

⁴⁶ Etizliri uqriddi qekətkilər hujumioqa,
hosullirining həmmisi yəm boldi ularqqa.

⁴⁷ Wəyran boldi məldürdə üzümzarliri,
üxxüp kaldi soqukta ənjürliri.

⁴⁸ Məldür tegip wəyran boldi koy-kaliliri,
kəyüp kətti qakmak sokup qarwa-malliri.

⁴⁹ Qəhr-qəzəp, külpət, nəprət yaqdi Hudadin,
kəldi bu bir türküm buzqunqı pərixtilər ərxtin.

⁵⁰ Qəzicipi qəkkə yetip Hudaning,
jenini ayimak bolup ularning,

waba kesəl əwətti ularqqa.

⁵¹ Pərwərdigar əltürüwətti Misirda barlıq tunji balilarni,
yəni Həm^① qedirining qururi bolqan tunji oqullarni.

---

^① **Həm** – Nuhning oqli bolup, u Misirliklarning əjdadidir. «Həm qediri» Misirni kərsitidu.

Zəbur

⁵² U həlkini pada kəbi baxlap mangdi qopan bolup,
qəl-bayawan, jəziridə padisiqə koyqi bolup.

⁵³ Aman-esən kiləjaq Huda ularni,
korkunqtin haliy mangdi yolini,
qərk kildi dengizəya düxmənlirini.

⁵⁴ Huda yetəklidi ularni mukəddəs zeminiqə,
elip kəldi ong kolida erixkən teqiqə.

⁵⁵ Huda koqliwetip u yərdin yat əllərnə,
Isra'illarəya bəlüp bərdi yərlirini.
Isra'il kəbilisigə elip bərdi əylirini.

⁵⁶ Əmma ular ita'ətsizlik kilip,
sinap kərdi uluq Hudani,
tərk ətti uning pərzlirini.

⁵⁷ Əjdadliridək yoldin teyip wapasizlik kildi ular,
ixənqszliktə huddi egilip kətkən yaqə ohxar.

⁵⁸ Egizliktə kurup ibadətqahlar,
yasap uningəya hərhil butlar,
kəltürdi ular Hudaning aqqikini,
ərtidi Hudaning yürikini.

⁵⁹ Buni kərüp qəzəpləndi Pərwərdigar,
rət kilindi xu həman Isra'illar.

⁶⁰ Tərk ətti u yənə Xilodiki^② makanini,
insanlar arisiqə tikkən qedirini.

⁶¹ Qudritini^③ tapxurdi u əsirlikkə,
xəhritini^④ bərdi həm düxmənlərgə.

⁶² Taxlap bərdi öz kowmini kiliq astiqə,
qaqti həm qəzipini ular bexiqə.

⁶³ Otta kəydi ularning kiran yigitliri,
nahxa-küysiz kaldi bərna kizliri.

⁶⁴ Yikilsimu rohaniyliri tiqə aldidə,

② *Xilo* – Əfrayimlar yaxiqan bir xəhər bolup, Yerusalemdin 32 kilometr yirəqlikka jaylaxkan. Əhdə sanduki dəslepki məzgillərdə muxu yərdə saklanəjanidi. «Mukəddəs Kitab. Birinqi Samu'il» 1-babka qaralsun.

③ 61-ayəttiki «kudriti» wə «xəhriti» degən sözlər Huda öz kowmi bilən tüzgən əhdisi saklanəjan sandukni kərsitidu.

④ 61-ayəttiki «kudriti» wə «xəhriti» degən sözlər Huda öz kowmi bilən tüzgən əhdisi saklanəjan sandukni kərsitidu.

tul kəlojan ayalliri tutalmidi həza.

⁶⁵ Bu qaş Iğəm uyqudin oyoqanojan adəm kəbi,
xarabning küqi bilən rohlanojan batur kəbi.

⁶⁶ Məşlup kılıp qekindürdi rəkiqlirini,
mənggügə rəsua kılıp ularni.

⁶⁷ Huda rət kılıp Yüsüp qedirini,
tallimastin Əfrayim kowmini,

⁶⁸ bəlki tallidi Yəhuda kowmini,
yəni əzi səygən Si'on teqini.

⁶⁹ Quruldi mukəddəs ibadətgañ asman-pələk,
məzmut wə əbədiydur asman-zemin yaraloqandək.

⁷⁰ Pərwərdigar tallap Dawutni,
qakiriwalidi koy kotinidin uni.

⁷¹ Yəni bekixtin saqlıq koqlarni,
qakirdi bekişka Yakup kowmini –
əzigə mənşup boləjan Isra'illarni.

⁷² Bakti Dawut ularni kəngül koyup,
yetəklidi xundakla mahir bolup.

79-munajat

Asaf yazəjan munajat^⑤

¹ I Huda, yat əllər besip kirdi zeminəşə,
ular buləşəp mukəddəs ibadəthanangni,
harabigə ayləndurdi Yerusalemni.

² Asmandiki kuxlarəşə yəm kildi ular,
kulliringning jəsətlirini.

Taxlap bərdi daladiki həywanlarəşə,
məmin bəndiliringning ətlirini.

³ Yerusalemde dərya kılıp ekitti ular,
həlkingning kanlirini.

Birər tirik jannimu kəldurmidi hətta,

---

⑤ Asaf yazəjan bu munajat Babil padixahi Nəbukədnəsər miladiyədin burunki 587-yili Yerusalemni, jümlidin u yərdiki mukəddəs ibadəthanini wəşran kılıp, kəp sandiki Isra'illarni əsir elip, Babiləşə elip kətkəndin keyin yeziləşə boluxi ehtimallıqka yekin.

kəmgili jəsətlirini.

⁴ Həkaritigə kalduk qoxna əllərnin,
məshirə nixani bolduk ularning.

⁵ I Pərwərdigar, qəziping kaqanojiqə, mənggügümü?!
Ot bolup yanəjan qəziping besilarmu?

⁶ Kəhringni qaq seni tonumiojan əllərgə,
wə sanga etikad kilmiojan səltənətlərgə.

⁷ Qünki ular wəyran kildi Yakupning nəslini,
haniwəyran kilip uning makanini.

⁸ Bizdin alma sorikini gunah kilsa əjdadimiz,
bizgə tezrak rəhim kiləjin,
bəkmu naqar qünki bizning əhwalimiz.

⁹ I nijatkarimiz Pərwərdigar,
xəhriti üqün naminəning,
boləjin bizgə mədətkar.

Kəqürgəysən gunahimizni,
naming üqün kutkuzəjin bizni.

¹⁰ «kəni ularning Hudasi» dəp,
yat əllər mazak kilsa bolamdu?

Kirəjin kiləjan tursa ular kulliringni,
kərsət bizgə ularni jazaliojanlikingni.

¹¹ Əsirlərnin əh-zarlrini angliəjaysən,
ölümgə buyruləjanlarni kudritingdə sakliəjaysən.

¹² I Igəm,
sanga kiləjan həkaritini qoxna əllərnin,
yəttə həssə axurup əzigə bər ularning.

¹³ Biz senin öz kowming, qoy padangdurmiz,
sanga mənggü həmdusana-xükür eytimiz,
mədhiyəmizni əwladtin-əwladkiqə dawam etimiz.

80-munajat

*Bu Asaf yazəjan munajat bolup, «guwahlik nelupəri» degən ahangda
eytilsun dəp, nəqmiiqilər bexiqə tapxurulojan.*

¹ I Isra'illarəja qoyqi bolup yol baxliəjuqi,

Zəbur

Yüsüp nəslini koy padisidək yetəkligüqi,
kerublar^⑥ otturisida təhttə olturoquqi,
ötünəy, bizgə kulak saləjin,
xan-xərəplik nurungni qaqqin.

² Əfrayim, Binyamin wə Manassə kəbililirimizdə,
kərsitip kudritingni, kutkuzəjin bizni.

³ Qayta güllət bizni i Huda,
kərsətkin bizgə didaringni,
xunda taparmiz nijatlikni.

⁴ I Pərwərdigar – Kudrətlik Sərdar Huda,
qəzipingdin kobul kərməy du'ayimizni,
qaqanojiqə rət kılarsən bizlərni?

⁵ Qayəju bərding nan ornioja yeyixkə,
qelək-qelək yaxni bərding iqixkə.

⁶ Kilding koxna əllərgə bizni talixix nixani,
düxmənlirimiz öz'ara məshirə kılıxar bizni.

⁷ I Kudrətlik Sərdar Huda,
qayta güllət bizni,
kərsətkin bizgə didaringni,
xunda taparmiz nijatlikni.

⁸ Misirdin elip kəlding bir tüp üzüm kəqiti,^⑦
yat əllərnəni koqlap özüng tikting uni.

⁹ Zemin təyyar kılıp bərding u kəqətkə,
yiltiz tartip kəng yeyildi zeminəja.

¹⁰ Taqlar qaldı uning sayisi tegidə,
kədir dərəhliri qaldı xahliri astida.

¹¹ U uzartti xahlirini ta dengizəjiqə,
notilirini Firat dəryasiəjiqə.

¹² Neqün buzup uning qaxasini,
yoldin ötkənlərgə berisən mewisini?

¹³ Ormandiki yawa tongguz uni harab kilmakta,
daladiki həywanatlar uningdin ozuklanmakta.

---

⑥ **Kerub** – Pərixtigə ohxaydiojan, ərxtə yaxaydiojan intayin küqlük bir hil kanatlik məhluk. Əyni wəqıttə Hudaning əhdə sandukining üstigə bu məhlukning ikki danə həykili ornitilojan. Hudaning əhdə sandukining yənə bir ismi «Hudaning təhti»dur. Xu səwəbtin «kerublar otturisida təhttə olturoquqi» dəp elinojan.

⑦ **Bir tüp üzüm kəqiti** – Isra'illərəja simwol kılinojan.

Zəbur

- ¹⁴ I Qudrətlik Sərdar Huda,
 kayta kəlgın yenimizəyə.
 Samadin nəzər selip üzümzarlıkka,
 şəmhorluk kıləjin üzüm tallirəyə.
- ¹⁵ Ong kəlungda ətürgən yiltizəyə bu,
 u ətüng üçün qəng kıləyan oqlung idioyu.
- ¹⁶ Mana u kesiwetildi, kəydürüldi otta,
 həlak bolmaqta şəzəplik bekixingda.
- ¹⁷ Kənat astingəyə aloyaysən ətüng talliojanni,
 aman kıləyaysən ətüng üçün ətürgənni.
- ¹⁸ Bizlər hərgiz səndin ayrılmaymiz xunda,
 güllətkin bizni, ibadət kıləyimiz sanga.
- ¹⁹ I Pərwərdigar – Qudrətlik Sərdar Huda,
 kayta güllət bizni,
 kərsətkin bizgə didaringni,
 xunda taparmiz niyatlikni.

81-munajat

Bu Asaf yazqan munajat bolup, nəşmişlər bexiqə «gittif»ta® qelinsun dəp tapxurulqan.

- ¹ Küq-kuwwitimiz boləyan Hudaəyə,
 xadlikta mədhıyələr okunglar.
 Yakup etikad kılip kəlgən Hudani
 hux bolup küy-nahıəyə ketinglar.
- ² Qiltar, dap, mungluk lirani elip kəlunglarəyə,
 mədhıyə nahxanglarni təngkəx kılip eytinglar.
- ³ Yəngi ay tuşkanda wə ay toləyanda,
 bayram kılip burəjilarni qelinglar.
- ⁴ Bu Isra'illərəyə qüxkən bir pərmandur,
 Yakup etikad kıləyan Hudaning həkümidir.
- ⁵⁻⁶ Yüsüp nəslini Misirdin qıkkən waktida,
 buni Isra'illərəyə kanun kılip bekitkəndür.

® **Gittif** – Gat xəhıridə ijad kılınəyan bir hil saz yaki ahangning nami. Yənə bir qüxəndürülüxtə, birər bayram yaki murasimda eytiləyan nahxidur.

mən natonux bir awazni anglidim:

«Uning mürisini yüktin bikar kildim,
kollirini sewəttin azad kildim.

⁷ Kıstangqilikta nida kılsang,
mən seni kütuldurdum.

Kara bulutlar arisidin sanga jawab bərdim,
Miribada⁹ akkan su boyida seni sinidim. *Selah*

⁸ Tingxa həlkim, kulak sal əy Isra'illar!

Mən silərni agahlandıruray:

⁹ Zemininglarda yat ilahlarəja orun bərmənglar,
həm ularəja bax koyup, səjdə kılmanglar.

¹⁰ Silərni Misirdin elip qikkan
Pərwərdigaringlar məndurmən.

Eoqizinglarni aqsanglar,
bərikətkə toldurimən.

¹¹ Birak həlkim səzümni anglimidi,
Isra'il həlki manga boysunmidi.

¹² Xunga mən koyuwəttim ularni öz tərsalikəja,
mengiwərđi dəssəp ular əzi haliəjan yollarəja.

¹³ Həlkim səzümge kulak salsa idi,
Isra'illar mən baxliəjan yolda mangsa idi.

¹⁴ Duxmənlirini ularning tezla bax əgdürər idim,
rəkiqlirigə kudritimni bildürüp kuyar idim.

¹⁵ Xunda, manga əqmənlər korkup boysunar idi,
ular həmixə xərməndilikte qalar idi.

¹⁶ Silərni buədayning əng esilida bəkar idim,
taxtin həsəl qikirip təxnalikinglarni qandurar idim.»

---

⁹ *Miriba* – Jayning ismi bolup, elixix, jedəl degən mənədə. Isra'illar bu yərlərdə Musa pəyoəmbərdin rənjigənidi wə Pərwərdigarni sinimakqi boləjanidi. «Təwrat. Misirdin qikix» 17-babka karalsun.

82-munajat

Asaf yazdığı münajat

- ¹ Huda bax bolup olturup ərxtiki məjlistə,
dəydu mundak həkəmdarlarəja:
² «Nahək həküm qikirisilər kaqanojiqə?
Rəzillərgə yan basisilər nə qəşkiqə? *Selah*
³ Yetim-yesir, namratlarəja kərsitinglar adalətni,
aklanglar ezilgənlər wə ajizlarni.
⁴ Miskin wə yoksullarni kütüzunglar,
rəzillərdin ularni azad kilinglar.
⁵ Nadan wə bilimsizdur ularning həmmisi,
mangar ular zulmət ara, təwrər yərning ulliri.
⁶ Dəgənidim silərgə: silər ‘ilahlər’,
həmminglar uluəj Hudaning ‘pərzəntisilər’!
⁷ Ləkin silərmu baxka bəndilərdək əlisilər,
huddi barlik həkəmrənlərdək tügəysilər.»

⁸ Sorak kiləjin yər yüzigə kelip i Huda,
qünki pütkül həlklər təwədur sanga.

83-munajat

Asaf yazdığı münajat

- ¹ Ün qikərməy jimip qalma i Huda,
süküt kilip yəqap kətmə i Huda.
² Qünki sanga əq boləjanlar
bax kətürüp qikməktə.
Sanga düxmən boləjanlar
xunqə dawrang salməktə.
³ Ular kuwluk ixlitip,
suyikəst kilar həlkinggə.
Qarxi pilan tüzüxər,
sən kədirligənlərgə.

⁴ Dəydu ular:

«Yürümlər, barqə kəwm kətaridin yok kıləyli İsrə'illərnə,
elinmisun ikkinqi eəjizimizəjə ularning nami.»

⁵ Ular birgə məsləhətlər kılıxməktə,
səngə kərxə ittipəkmə tüzüxməktə.

⁶ Məna, İdomluklar, İsmə'ilning nəsilirini,
Mə'əbləklər wə Həgrilər,

⁷ Gəbal, Ammon wə Amələk,
Fəlistiyə həmdə Tir əhəlirini,

⁸ Assuriyəmə ularəjə kəxuldi,
ular Lut oqullirijə

yər-yələk bolup kəlgənidi. *Selah*

⁹ İ Huda, sən Midyanliklərəjə
Kixon dəryəsida Sisira wə Yəbinəjə
kəndək təkəbil turojan bolsəng,
xəndək təkəbil turojin ularəjə.

¹⁰ Ular Endor yezisida kəriləjanidi,
tənlirini təzək kəbi oqutkə əylənəjanidi.

¹¹ Hələk kələjəysən ularning
bəglirini Oreb wə Zi'əbtək,^①
əmiriririni Zəbah həm Zəlmunnədək.^②

¹² Qünki ular mündək dəgənidi:
«Əzimizning mülki kəliwəlyli
Hudaning qimən-yəyləklirini.»^③

¹³ İ İlahim, sərsən kəliwət ularni
bərəndə kələjan kəməjəktək.
Səruwətkin ularni
xəməldə kələjan səməndək.

¹⁴ Kəydürüwətkin ularni –
otkə əhxəx ormənləkkə tutəxkən,
yəlkun kəbi təəj bəəjirijə yəməxkən.

¹⁵ Kəoqliwətkin ularni bərinəng bilən,
wəhimə səl ularəjə kuyunəng bilən.

① *Oreb wə Zi'eb* – Midyanlarning bəglirini yəki sərkərdiliridur.

② *Zəbah wə Zəlmunna* – Midyanlarning əmiriridur.

③ *Qimən-yəylək* – İsrə'iliyə zəminini kərsitidu.

Zəbur

¹⁶ Qüxürgin nomusta yüzini, i Pərwərdigar,
taki yardəm sorişiqə seningdin ular.

¹⁷ Qara yüz boləjay ular nomustin,
rəsua bolup yokələjay zemindin.

¹⁸ Ular bilsunki, pəkət Pərwərdigar^④
pütkül jahanda əng büyük turar.

84-munajat

*Korahning əwladliri yazqan munajat bolup, «gittif»ta^⑤ orunlansun dəp,
nəşmiqilər bexişqa tapxurulqan.*

¹ Nəkədən əzizdur uqrixix jaying,
i Pərwərdigar – Qudrətlik Sərdar.

² Seşinip xunqilik boldum mən təxna,
i İgəm ibadəthanining hoylilirişqa.
Bolmaqta kəlbim wə jismim xunqə intizar,
hayatlik buliki boləjan birdinbir Hudaşqa.^⑥

³ Manga xah boləjan i Qudrətlik Sərdar Huda,
kurbanlik supangning ətraplirişqa,
hətta kuxkaqlar saldi uwa,
karlışqamı jay tapti balilirini bekixka.

⁴ Nəkədən bəhtlik ibadəthanangda boləjanlar,
tohtimastin sanga həmdusana okuwatqanlar. *Selah*

⁵ Nəkədən bəhtlik səndin küq-kudrət tapqanlar,
kəlbidin Si'onni tawap kilixka intizar boləjanlar.

⁶ Yişqa-zar kaplıqan kuroşak jiləşidin ötkəndə ular,
u yərni bulaklik makanşqa aylandurar,
u yər küz yaməşurliri bilən bərikətlinər.

⁷ Mangəşansi ular kuwwət üstigə kuwwət tapar,

④ *Pərwərdigar* – Bu ayəttə Hudaning has nami bolup, İbraniyqə nushida «yahwəh» dəp elinəjan.

⑤ *Gittif* – Gat xəhiridə ijad kilinəjan bir hil saz yaki ahangning ismidur. Yənə bir qüxəndürlüxidə, «bu bayram yaki murasimda eytilidişjan nahxa» deyilgən.

⑥ *Hayatlik buliki boləjan birdinbir Huda* – Bəzi tərjimilərdə «hayat Huda» dəp elinəjan.

Si'onəja yetip berip, Hudaning huzurida hazir bolar.

⁸ I Pərwərdigar – Qudrətlik Sərdar Huda,
kulak saləjin du'aliriməja.

Tingxiəjin iltijayimni,
i Yakupni talliojan Huda. *Selah*

⁹ Ilahim, kəngül bəlgin kəlkinimiz padixahka,
nəziringni bər özüng talliojiningəja.

¹⁰ Bərhək, ibadəthanangda^⑦ ötkən bir kün,
əwzəldur baxka yərdə ötkən ming kündin.
Əla bilimən Huda əyining bosuəjisida turuxni,
rəzillərnin rahət-paraəətlik əyidə yaxaxtin.

¹¹ Bizgə kuyax, kəlkəndur Pərwərdigar Igimiz,
ata kilar u xan-xəhrət wə xapa'ət.

Durus yolda mangəjanlardin,
ayimas yahxilikini ta'əbəd.

¹² I Pərwərdigar – Qudrətlik Sərdar,
bəhtliktur sanga tayanəjanlar.

85-munajat

*Korahning əwladliri yazəjan munajat bolup, nahxa kilip eytilsun dəp,
nəqmiiqilər bexiqə tapxuruləjan.*

¹ Nəziring təgkən zeminəja iltipət əyləp i Igəm,
kayta gülləp-yaxnatkaniding yurtini Yakupning.

² Əpu kilip kilmixini həlkingning,
kəqürgəniding gunəhlirini ularning. *Selah*

³ Aqqikingni yutuwetip iqinggə,
ottək yanəjan kəhringni baskaniding.

⁴ Bizgə nijatlik berip kəlgən i Huda,
bizgə boləjan aqqikingəja həy berip,
aləjin bizni kaytidin öz mehringning koyniəja.

⁵ Bizgə Huda əbədiy əzəplini turamsən?
Qləzipingni əwladtin-əwladkiqə sozamsən?

⑦ *Ibadəthanangda* – Bəzi tərjimilərdə «ibadəthanangning həylilirida» dəp elinəjan.

Zəbur

⁶ Xadlinixi üçün səndin həlkingning
bizni qayta gülləndürüp qoymamsən?
⁷ Bizgə bərgin mənngülük muhəbbitingni,
ata kıləjin bizgə həm nijatlığingni.

⁸ Kulak salay Hudaning sözlirigə,
hatirjəmlük, amanlık beridu Igəm
öz həlki wə təkwardarlıriqə,
mangmisun dəp hata yolda ular yənə.

⁹ Xundak, ihlasmənlərnı kütquzar Huda,
zahir bolup xan-xəripi zeminimizda.

¹⁰ Hudaning mənngülük muhəbbiti wə sadakiti
elip kelər həkkaniylik wə amanlıkni.

¹¹ Wapadarlık zeminda məwjut bolar,
həkkaniylik ərlərdin bəkar.

¹² Pərwərdigar bərikət ata kılar,
yərlirimiz qokum həsulluk bolar.

¹³ Həkkaniylik, əlqisi bolup Hudaning,
kelər aldida yol hazirlap Pərwərdigarning.

86-munajat*Dawutning du'asi*

¹ Biqarə wə mohtajdurmən, i Rəbbim Huda,
nidayiməqə kulak selip jawab bərgin mənqa.

² Sənqa sadik bəndəngning saklap kaləjin jenini.
Kütquzuwaləjin, pəkətla sənqa tayanoqan kulungni.
Qünki sənla birdinbir mening Hudayimsən.

³ I Rəbbim, iltipət əyligin mənqa,
kilməktimən künboyi iltija sənqa.

⁴ Mən pekir kulungning kənglini bir xad kıləqina,
qünki mən seqinip du'a kilimən sənqa.

⁵ I Rəbbim, bərhək sən mehriban wə əpuqan,
mehring qəksiz, iltija kıləqanlarəqə hər kaqan.

⁶ I Pərwərdigar, kəngül bəlgin mening du'ayiməqə,

Zəbur

kulak saloյin xəpkət sorioյan iltijayimոյa.

⁷ Seoյinimən Rəbbim seni kün qüxkəndə beximոյa,
qünki sən jawab berip kəlding manga da'ima.

⁸ Yeganisən i Rəbbim oյəyriy ilahlar® aldida,
uluոյ ixni kilոյuqi pəkət bir özüngla.

⁹ Sən yaratkən barlik kowmlar
kelip aldingոյa səjdə kilar
həm namingni uluոյlar ular.

¹⁰ Ajayip uluոյ məjizilər igisisən,
bərəkət, yalոյuz sənla Hudadursən.

¹¹ Pərwərdigar, oյətkin manga yolungni,
oյgixip sanga hək yolda yaxay.

Kəratkin özünggila bu kəlbimni,
qin dilimdin sanga ihlas kilar.

¹² Pütin kəlbim bilən xükürlər eytimən sanga,
uluոյlaymən namingni mənggügə Rəbbim Huda.

¹³ Qünki kutkuzdung jenimni jəhənnəm dərgahidin,
oյzgərməs muhəbbiting xunqə qəksiz bolոյaq manga.

¹⁴ I Huda, manga kərxı turidu mənəmənqilər,
jenimni almak üçün izdər meni wəhxiylər.
Kəzgə ilip koymas seni kilqə ular.

¹⁵ Ləkin Rəbbim rəhimdil, xəpkətliksən,
asanliqə oյəzəplənməysən,
məhir-muhəbbət, sadakəttə qəksizsən.

¹⁶ Həlimոյa bəq, manga xəpkət əyligin,
məndək kulungոյa küq-madar ata kilոյin,
pəkir kulungni muxəkəkəttin kutkuzոյin.

¹⁷ Kərsət manga xəpkitingni,
yardəm bərgin i Pərwərdigar,
tapsun kəlbim təsəlli,
bolsun xərməndə manga oյq bolոյanlar.

® **Ilahlar** – Bu yərdə eytilոյan «ilahlar» dunyadiki hər hil həklər ixinidioյan yalոյan ilahlarni kərsitidu.

87-munajat

Korahning əwladliri yazqan mungluq munajat

¹ Mukəddəs taqlar ara Huda kuroqan xəhər^⑨ turar.

² Pərwərdigar Isra'iliyəning barlik jayliridin

Si'on xəhirini əng yahxi kərər.

³ Əy Hudaning xəhiri,

xəripinggə pütülməktə uluq ixlar. *Selah*

⁴ Rahablik^① wə Babilliklar bardur meni tonuqanlar arisida,^②

Filistiyəlik, Tirlük həm Efiyopiyəlikmu xu katarda.

Dəymən ular həkkidə: «Bu adəmlər tuqulqan Si'onda.»

⁵ Si'on toqruluk mundak eytilar:

«Si'onda tuqulqan hər milləttin bolqanlar»,

uluq Huda əzi Si'onni puhta kilar.

⁶ Yat kowmni pütkinidə tizimoqə Pərwərdigar:

«Bu kixi Si'onda tuqulqan» dəp yezip koyar. *Selah*

⁷ Nahxiqi, ussulqilar nahxini mundak eytar:

«Əy Si'on, mening hayat mənbəyim seningdidur.»

88-munajat

Korahning əwladliri wə Əzrahning oqlı Heman yazqan tərbiyəwi munajat bolup, «mahalat-le'annot» ahangida nahxa kilip eytilsun dəp, nəşmiqilər bexişqə tapxurulqan.

¹ I Pərwərdigar, nijatkarim Huda,

keqə-kündüz mən sanga kildim nida.

² Qəbul kiləqin du'ayimni,

angliqin nidayimni.

³ Qünki dərdlər jenimoqə patti,

⑨ *Huda kuroqan xəhər* – Si'on xəhirini, yəni Yerusalemləni kərsitidu.

① *Rahab* – Misirning ləkimidur.

② 4-ayət Hudaning eytkən biwasitə sözliridur.

Zəbur

hayatimmu ölümgə yəkinlaxti.

⁴ Bir putum sanggilidi gər aqzioja,
küq-madar qalmidi heq tenimda.

⁵ Ölüklərdin heqbir pərkəsimən,
tenim ləhəttiki murdidəkla.

Untulojanmən ölüklərdək,
məhringdin məhrummən ulardəkla.

⁶ Taxliwəttin sən meni qongkur hangoja,
taxliding həm zulmət, karangojulukka.

⁷ Yəlkəmni basti yük bolup sening kəhring,
manga kattik zərbə boldi hayat dolqunliring. *Selah*

⁸ Yirak kilding meningdin dostlirimni,
yirgəndürdüng meningdin həm ularni,
kəməp koydung qıqalmas kilip meni.

⁹ I Pərwərdigar, kəzlim hirələxti azabta,
hər küni kilimən sanga nida,
kollirimni kətürüp du'aoja.

¹⁰ Ölüklərgə kərsətməkqimusən karamətliringni?
Murdilar ornidin turup mədhiyələrmu seni? *Selah*

¹¹ Kəbridə kimmu bayan kilsun mənggülük muhəbbitingni?
Ölüklər makanida kimmu mahtisun sadakitingni?

¹² Karangojulukta kimmu kərəlisun karamətliringni?
«Untulojanlar zemini»da yahxilikingni?

¹³ I Pərwərdigar, nalə kilimən sanga,
hər səhərdə kilip du'a.

¹⁴ I Pərwərdigar, taxliwəttin neqün meni?
Neqün məndin yoxurisən didaringni?

¹⁵ Ezilip tas kələqantim ölüxkə yax qeəqimdin,
kiynilip petip kaldim ümidsizlikkə dəhxitingdin.

¹⁶ Kəhr-əjəziping basti üstümni,
wəhimiliring nabut kildi meni.

¹⁷ Kəlkün kəbi ular meni eliwaldi koynioja,
qüxüp kaldim mən ularning korxawioja.

¹⁸ Yirak kilip meningdin həmrəhlirim, dostlirimni,
yar kilding pəkət mənə karangojulukni.

89-munajat

Əzrahning oqqli Etan yazdigan tərbiyəwi munajat

¹ Pərwərdigar mənggülük muhəbbitingni əbədiy küyləymən, sadakitingni əwladtin-əwladkiqə bayan əyləymən.

² Jakarlaymənki muhəbbiting mənggü özgərməs, sadakiting ərx'əladək məzmut, təwrənməs.

³ Rəbbim, sən dedingki:

«Talliwaləjan bəndəm bilən əhdə kildim, kulum boləjan Dawutka kəsəm kildim.

⁴ Sening əwladliringni əbədiy hanidanlikka igə kilimən, nəslingning təhtkə warislik kilixioja kapalətlik kilimən.»

Selah

⁵ I Igəm, ərx'ələda məjziliring təbriklinər, sadakiting pərixtilər arisida mədhiyəlinər.

⁶ Büyüklüktə sanga təngdax biri yoktur, ərx'ələda heqkim sanga ohximastur.

⁷ Hudaning həywisidin pərixtilər titrəp turar, ətrapida həmməylən kərkup turar.

⁸ I Huda – Qudrətlik Sərdar Pərwərdigar,^③ sanga ohxax kudrət igisidin yənə kim bar? Ətrapingni sadakətlik orap turar.

⁹ Dengiz kanqə məşrur bolsun sən uningəja həkümransən, ərkəxlisə dolkun yasap uni besip tinqlandurisən.

¹⁰ Dengizdiki rahabni^④ sən bərbar kilding, kudritingdə duxminingni bitqit kilding.

¹¹ Asman, zemin – pütün jahan seningkidur, uningdiki həmmə nərsə pəkət sening ijadingdur.

¹² Yaratkansən ximal, jənub wə ulardiki həmmi, xadliqta namingni küylər Tabor, Hərmon qokkiliri.

¹³ Biliking kudrətlik, kəlung küqlüktur,

---

③ **Qudrətlik Sərdar Pərwərdigar** – Bəzi tərjimilərdə «samawi koxunlarning sərdari boləjan Pərwərdigar» yaki «pərixtilərnin sərdari boləjan Pərwərdigar» dəp elinəjan.

④ **Rahab** – Kən'an həlkining kədimiy riwayətliridə uqraydiojan bir hil dengizdiki məhluk bolup, u halakətlik dengizəja wə wəyran kiləjuqi küqlərgə simwol kilinəjan.

üstün kətürülgən ong kəlung əjalibtur.

¹⁴ Təhtingning uli bolsa həkkaniylik, adaləttur, muhəbbət wə sadakətlik həkümranlikingning həmrahidur.

¹⁵ Təntənə, alkixlarni kiləjan həlk bəhtlik hesablinar, yaxar ular huzurungning nurida i Pərwərdigar.

¹⁶ Naming bilən ular da'im xad bolar, adalitingdin sөyünüp təntənə kilar.

¹⁷ Ularning küq-kuwwət, xan-xəripi səndin kelər, xapa'iting boləjaq ular da'im əjalibə kilar.

¹⁸ Bərhək, bizning padixahimiz mənsuptur Pərwərdigarəja, təwədur Isra'illarni talləjan mukəddəs Hudaəja.

¹⁹ Bir wəhijəngdə mundak degəniding sadik öz bəndənggə: «Mən bir əzimətkə yardimimni yətküzdüm, əl arisidin uni tallap, kətürdüm.

²⁰ Demək, kulum Dawutni taptim, mukəddəs meyimni sürkəp bexiəja, uni silərgə padixah kilip tiklidim.

²¹ Kolum uningəja yələk bolar, bilikim uni küqkə toldurar.

²² Duxmənliri uni pəkət yəngəlməs, pəskəxlərmu uni kistap ezəlməs.

²³ Rəkiqlirini uning aldida wəyran kilimən, əqmənlirini yər bilən yəksan kilimən.

²⁴ Sadakitim, muhəbbitim uningəja yar bolar, mening namim bilən u zəpər kuqar.

²⁵ Mən uni həkümranlik kiləjuzarmən dengizəja,^⑤ həkukini yürgüzərmən həm dəryalarəja.

²⁶ U manga nida kilip dediki:

‘sən mening atam, Hodayimdursən, nijatkarim, koram teximdursən.’

²⁷ Mən uni mening tunji oqlum kilimən, dunyadiki əng uluə padixah kilip tikləymən.

---

⑤ *Dengiz wə dəryalar* – Bəzi mutəhəssislər bu yərdiki «dengiz»ni Ottura Dengiz, «dəryalar»ni Firat dəryasi wə uning tarmak ekimliri, dəp karaydu. Qandakla bolmisun, bu yərdiki «dengiz» wə «dəryalar» Huda wə uning padixahlığıəja karxi qikkan duxmənlərgə simwəl kilinəjan.

Zəbur

- ²⁸ Muhəbbitim uningəja əbədiydir,
kilojan əhdəm mənggügə buzulmastur.
- ²⁹ Əwladlirini əbədiy hanidanlikka igə kilimən,
təhtini uning asman kəbi dawam kildurimən.
- ³⁰ Mubada uning əwladliri təlimlirimdin qikip kətsə,
hökümlirim boyiqə ix kərmisə.
- ³¹ Ular pərmanlirimni buzsa,
əmlriməgə ita'ət kilmisa,
- ³² unda mən ita'ətsizliklirini tayak bilən,
gunahlirini yara-jarahət bilən jazalaymən.
- ³³ Ləkin muhəbbitimni Dawuttin üzməymən,
yaxı wədəmgə hiyanət kilməymən.
- ³⁴ Tüzgən əhdəmnə əsla buzmaymən,
wədəmdin pəkət kaytməymən.
- ³⁵ Mən mukəddəs namimda kəsəm iqnəmən,
Dawutka eytkən sözümdin yanmaymən.
- ³⁶ Uning əwladliri əbədiy dawamlıxar,
uning təhti kuyax kəbi parlap turar.
- ³⁷ U asmandiki sadik guwahqi ay kəbi
mustəhkəm, məzmut turar əbədiy.»

Selah

- ³⁸ Birak hazir sən uni rət kilip taxliwəttəng,
özüng tallap bekitkən padixahka qəzəpləndəng.
- ³⁹ Inkar kilding kulung bilən tüzgən əhdini,
taxliwəttəng uning taj-təht – hokukini.
- ⁴⁰ Wəyran kilding uning barlik qorojanlirini,
harabə kilding xəhər-kəl'əlirini.
- ⁴¹ Yoldin otüwatkanlar bulimakta xəhirini,
u koxna əllər aldida rəsua boldi.
- ⁴² Qələibə kildurdung uning rəkiplirini,
huxal kilding pütkül düxmənlirini.
- ⁴³ Kayturdung uning kiliqining bisini,
jənglərdə məqlup kilding uni.
- ⁴⁴ Yərgə urdung uning həywitini,
küldək tozuttəng təhtini.
- ⁴⁵ Hijalətkə qəmdürüp
kiskarttıng yaxlikini. *Selah*

Zəbur

⁴⁶ I Pərwərdigar,
 qağanəqiqə özünəni məndin qaqurisən?
 Kəhr-əjəzəp otunəni qağanəqiqə kəydürisən?
⁴⁷ Əstə tutqin i Huda, əmrümning kiskilikini,
 nemidegən bihudiliktur insanning həyati.
⁴⁸ Kaysi insan yaxap ölüm kərməydikən?
 Gərdin öz jenini aman saklap kalidikən? *Selah*
⁴⁹ I Rəbbim,
 sadakəttə Dawutka kəlojan wədiliring nələrədə kəldi?
 Burun kərsətkən mehİR-muhəbbiting kəyərdə kəldi?
⁵⁰ Kəlung uqrawatkan məshirilərnəi əskə aləjaysən,
 barqə əlning manga kəlojan həkəratlirini kərgəysən!
⁵¹ Rəkəbliring meni da'im məshirə kilar,
 özünə talliəjan padixahni har kilar.
⁵² Pərwərdigarəja mənggü həmdusanalar boləjay!
 Amin, amin!

4-bələk**90-munajat**

Təkwadar Musa pəyğəmbərnəing du'asi

¹ I Rəbbim, panah bolup kəlding bizgə,
 əwladtin-əwladkəiqə.
² Taoqlar bərpa kəlinmastinla,
 zemin wə aləm yaritilmastinla,
 özünə Huda iding əzəldinla,
 mənggügə Hudadursən yənəla.
³ Desəng əgər «əy insanlar, tuprakka kəytinglar»,
 insan xu'an tuprakka aylinar.
⁴ Bərhək, sən üqün ming yil goya
 tünügün ətkən bir kündəkla,
 yaki kəqidiki birnəqqə sa'əttəkla.

Zəbur

⁵ İnsanni elip ketisən kəlkündək,
uning ömri tügər goyaki qüxtək,
tang səhərdə ünüp qıkkən maysidək.

⁶ Maysilar ünüp qıkar səhərdə,
solixip ketər ahxaməjiqə.

⁷ Xübhisizki, biz həlak bolimiz qəzippingdin,
wəhimigə qüximiz kəhringdin.

⁸ Axkara kilisən yamanlikimizni aldingda,
pinhan gunəhlirimizni jamalingning nurida.

⁹ Künlirimiz qəzəp-nəprəttə ətər,
yillirimiz uş tartip azabta ketər.

¹⁰ Ömrümüz yətmix yilqə bolar,
səksəngə ulixar maşduri barlar.
Əmma əng yahxi qaoqlirimizmu
japa wə kayoşuda ətər,

künlirimiz kəzni yumup aqkuqə tügər,
hayatımız uşqandək ətüp ketər.

¹¹ Qəzippingning kudritini kim oylap yetər?
Kəhringgə layik kim səndin əyminər?

¹² Ömür kışka, kədirləşni өгətkin bizgə,
xu ömürning sawaklıri ornışun kəlbimizgə.

¹³ I Igəm ətünəy mən, kaytip kəlgin arimizəja,
kaşanoşiqə yaxaymizki mohtaj bolup xəpkitinggə?
Rəhim əylə seni səygən bəndiliringgə!

¹⁴ Hər səhərdə kəndursang gər bizni qin muhəbbitinggə,
hər kün alkix yangratkaymiz sening kutluk xəninggə.

¹⁵ Bizgə kaşqə uzun azab saləjan bolsang,
bizni kəndək külpətlərgə koyəjan bolsang,
əmdi xunqə külkə, xadlik bərgin bizgə.

¹⁶ Sadik bəndiliring kərsun nijatlikingni,
ularning pərzəntliri xan-xəhritingni.

¹⁷ I Rəbbimiz, məhring bizgə yar bolsun,
mədət kiləşin, ixlirimiz ong bolsun,
qollirimiz bərikitinggə liş tolsun.

91-munajat

¹ Kimki makan tutsa uluq Hudaning panahida,
yaxar u həmmigə qadir Huda sayisida.

² Eytarmən Pərwərdigarə: «Baxpanahim, korəjinimsən,
ixənqimni baqlıqan Hudayimsən.»

³ Bərək, Huda kutkuzar seni kiltakqining kiltakliridin,
kirojin kiləuqi wabadin.

⁴ Bürküt kəbi u kanatliri astıqə alar seni,
sən üçün panah bolar uning kanatliri,
kalkan wə istihkaming bolar sadakiti.

⁵ Qorkmassən nə keqining wəhimisidin,
nə küdüzi etiləqan oktin.

⁶ Nə qarəngədə bildürməy tarkaləqan wabadin,
nə yorukta kəlgən əjəllik apəttin.

⁷ Gərqə mingliqan kixilər yikilsimu bu yeningda,
tümənligən jəsətlər yatsimu u yeningda,
bala-kazalar heq yekinlaxmas sanga.

⁸ Kərisən pəkət öz kəzüng bilən bu ixlarni,
pasıqlarning kəndək jazalanəjinini.

⁹ Pərwərdigarni panah kiləjining üçün,
uluq Hudani korəjinim dəp bilgining üçün,

¹⁰ heqbir yamanlik kəlməs bexingəqə,
heq waba yekinlaxmas qediringəqə.

¹¹ Pərwərdigar əmr berər sən üçün pərixtilirigə,
ular koşdar seni həmmə yolliringda.

¹² Yürər pərixtilər seni kətürüp kollirida,
urulup kətmisun dəp putliring birər taxka.

¹³ Besip dəssəysən yılan wə xirni,
qəyləysən zəhərlik yılan wə arslanni.

¹⁴ Dəyduki Pərwərdigar:
«Meni səygənliki üçün uni kutkuzimən.
Meni tonuqanliki üçün koşdaymən.

¹⁵ Jawab berimən iltija kiləjinida,
uning bilən billə bolimən epiir künliridə,
kutkuzup uni, sazawər kilimən xəhrətkə.

¹⁶ Uzun əmür ata kilip, məmnun kilimən uni,
berimən uningəqə nijatlikimni.»

92-munajat

Dəm elix kündə^⑥ eytilidiqan munajat

¹ I Pərwərdigar, nəkədər bəhttur sanga xükür eytix,
i uluq Huda, nəkədər bəhttur namingni nahxiqə ketix.

² Bayan əyləp mənggülik muhəbbitingni səhərdə,
sadaqitingni təripləx hər bir keqidə –

³ On tarlik saz wə qiltarning nawasida,
liraning yekimlik munglirida.

⁴ Qünki meni xadlandurdung karamətliringdə i Huda,
manga kıləqan əjringdin nahxa eytarmən huxallikta.

⁵ I Pərwərdigar, nəkədər büyük sening məjziliring.
Xunqilik yüksək, niyə, məksətliring.

⁶ Təwəndiki həkikətni bilməs nadan adəmlər,
güxənməydu uni yənə hamakət wə əhməklər.

⁷ Gərqə ot-qəp əskəndək tez əssimu rəzillər,
xunqə gülləp yaxnisimu həmdə bərlək pəskəxlər,
ləkin mənggülik halakətkə duqardur ular.

⁸ Həmmigə mənggü kadirdursən, i Pərwərdigar.

⁹ Mana kəra, düxmənliring mukərrərki halak bolar,
tiripirən bolidu həm yamanlik kıləquqılar.

¹⁰ Ləkin yawa bukidək küqləndürdüng sən meni,
həm bəximqə sürkiding rəhləndürəjuq meyini.^⑦

¹¹ Kərdüm düxmənlirimning məqlubiyitini,
anglidim rəzil rəqiblimning yiqə-zarini.

¹² Huddi horma dərihidək gülləp yaxnar həkkaniylar,
həm yənə Liwandiki kedir dərihidək aynip əsər.

¹³ Tikilgəndur ular Pərwərdigar huzuriqə,
gülləp yaxnar Igimizning həyla-aramlirida.

¹⁴ Qərisimu ular yənə beridu mewə,

⑥ *Dəm elix küni* – Huda Musa pəyoqəmbər arkilik Yəhudiylarqə bu kündə ix kilmay dəm elix həkkidə əmr kıləqan. «Təwrat. Misirdin qikix» 20-bab 8–11 ayətlərgə qarang.

⑦ *Bəxiqə may sürkəx* – Əyni wəqitta İsrə'iliyədə mehmanın bəxiqə rəhlənduridiqan hux puraklik may sürkəx aditi bar idi.

bük-baraksan kəkirip turar həmixə.

¹⁵ Xunga ular dəyduki: «Pərwərdigar adildur, adalətlik u da'im, qoram taxtək panahimiz Hudadur.»

93-munajat

¹ Həkümrandur Pərwərdigar,
həywət uning yepinqisi,
oraloqandur uluqwarlik,
kudrət uning bəl potisi.
Məzmut kilingan dunya,
təwrənməs u əsla.

² Mustəhkəmdur təhting əzəldin,
məwjutsən özüng əlmisaktin.

³ I Pərwərdigar,
xarkirimakta dengiz suliri,
yangrimakta xawkunliri,
güldürüməktə dolkunliri.

⁴ Dengizlarning güldürləxliridin,
dolkunlarning yulkunuxliridin,
kudrətlikur əxtiki Pərwərdigar.

⁵ I Pərwərdigar, əzgərməstur pəzrliring,
əyüggə zinnəttur mənggülik mukəddəsliking.

94-munajat

¹ I jazaliqıqi Pərwərdigar, i Huda,
i jazaliqıqi Pərwərdigar, qaqqın jula.

² I jahan sorakqisi, qikip otturiqə,
layikida jaza bərgin təkəbburlarqə.

³ I Pərwərdigar, rəzillər qaqanoqıqə mahtinar,
qaqanoqıqə bexini kətürüp yürüxər ular?

⁴ Walakxiydu təkəbburluk bilən ular,
po atidu u yamanlik kiləuqıqlar!

⁵ Sən talliqan kowmingni ezip ular,
sanga təwə boləqlarqə jəbir salar.

Zəbur

⁶ Kırqın kılıp tul hotun, Ɵeriblarını,
 ɵltüridu panahsız yetimlerini.

⁷ Ular dər: «Kərməydu Pərwərdigar,
 Yakupning Hudasi bilməydu zinhar.»

⁸ Əy əlning hamakətliri, oylap bekinglar!

Əy əhməklər, kaqan bolar əklinglar?

⁹ Anglimasmu kulakni yaratkuqi?!

Kərməsmu kəzni ata kılquqi?!

¹⁰ Yat əllərni jazalıquqi Huda jazalimasmu silərni?

Insanoqa əkil ɵgətküqi tərbiyəliməsmu adəmni?

¹¹ Huda bilidu insanning oy-pikrini,
 bihudidur hiyallarning həmmisi.

¹² Bəhtliktur sən tərbiyəligən kixi, i Pərwərdigar,

insan tərbiyəngdin, təlimingdin bəht tapar!

¹³ Sən ularni aman kilisən yaman künlərdə,

taki yamanlar oriqa qüxüp halak boluquqə.

¹⁴ Pərwərdigar öz kowmini tərək ətməs,

əzige mənsup boluqanlarını taxlap kətməs.

¹⁵ Həküm-pərman həkuki kaytar haman adalətkə,

kəlbi paklar himayə kilar adalətning kəynidə.

¹⁶ Rəzillərdin koqdaydu meni kim qikip otturiqa?

Kim turar mən tərəptə karxi halda yamanlarqa?

¹⁷ Əgər yardım bərmigən bolsa idi manga Huda,

yatar idim jimjitlik kaplıqan ɵlüklər makanida.

¹⁸ I Pərwərdigar, teyilip ketəy deginimdə,

yəlidin meni mənggölük muhəbbitingdə.

¹⁹ Qləm-kayqu, əndixidə kalqinimda,

xadlandurisən təsəlli berip manga.

²⁰ Sanga dost bolalmas qirikləxkən əməldarlar,

kanunni kalkan kilar kılqanlirida əski iqlar.

²¹ Ular birlixər həkkanıylarını ɵltürükə,

həküm kilar bigunahlarını ɵlümge.

²² Pərwərdigar korqinimdur,

panahgahim – koram teximdur.

²³ Gunahliri üçün Huda ularni jazalar,
rəzilliki üçün Huda ularni halak kılar,
xundak, Pərwərdigarimiz ularni kirip taxlar.

95-munajat

¹ Nahxa eytayli kelinglar Pərwərdigarəja beşixlap,
qoram taxtək kutkuzəjuqi Hudani mədhiyələyli alkixlap.

² Huzuriəja Hudaning xükür eytip kirəyli,
təntənə bilən uningəja nawa kılip mədhiyələr eytayli.

³ Qünki Huda – İgimiz Pərwərdigar uluəjdur,
u bir büyük padixah, barlık «ilahlar»din^⑧ üstündur.

⁴ Qokkılardin taki əng qongkur yərlirigiqə zeminning,
jımisi uning kolida, mülkidur uning.

⁵ Dengiz-okyanlar təwədur Hudaəja, u yaratқан ularni,
zemin anga mənəşuptur, kolliri wujudka kəltürgən uni.

⁶ Səjdə kılayli kelinglar Pərwərdigarəja,
Yaratkuqimiz u bizning tiz pükəyli uningəja.

⁷ Qünki u bizning Hudayimizdur,
biz uning qəmhörlükidiki kowmdurmiz,
u pərwix kıliwatқан köyliridurmiz.

⁸ Bügün uning awaziəja kulak salsanglar əgər,
u dərki: «Jahil bolmanglar əjdadinglar Miribada boləjınidək,
qəl-bayawan Massahta tərsalık kıləjınidək.»^⑨

⁹ Ata-bowanglar ənə xu yərdə meni siniojanidi,
məjjizilirimni kərüp turupmu meni təxxürgənidi.

¹⁰ Mən kirik yiləjıqə yirginip əjdadlıringlardin,
dedimki: ‘ularning kəlbi yiraktur məndin,
mangmas ular mening yolumdin.’

¹¹ Kəsəm kılip eyttim yənə qəzəptə xunga:
‘kirəlməs ular mening aramgəhiməja.’»

---

⑧ *İlahlar* – Bu yərdə eytiləjan «ilahlar» dünyadiki hər hil həklər ixinidəjan yaləjan ilahlarni kərsitidu.

⑨ *Miriba wə Massah* – Yər isimliri bolup, mənisi «jedəl» wə «sinax» degənliktur. İsrailar bu yərlərdə Musa pəyoqəmbərdin rənjiğənidi wə Pərwərdigarni sinimakqı boləjanidi. «Təwrat. Misirdin qikix» 17-babka karalsun.

96-munajat

¹ Yengi nahxa eytinglar Pərwərdigarəja beəjixlap,
əy jahan əhli yangritinglar ətəzəllər uningoja atap.

² Nahxanglarda tərirlənglar Hudaning namini,
bayan əyləp hər küni uning nijatlikini.

³ Tarkitinglar xan-xəripini əllər ara,
ajayip ixlirini həlk ara.

⁴ Uluəj boləjaq Pərwərdigar da'ima,
u layiktur həssiləp mədhıyəlınixkə,
üstün boləjaq u əjyriy ilahlardin,
pəkət ula ərzydu əyminixkə.

⁵ Pəkət buttur baxkılarning ilahliri,
əmma Huda yaratqandur ərxləni.

⁶ Orap turar xan-xərəp wə büyüklük uni,
kudrət wə güzəllikkə toləjandur uning turargahi.

⁷ Tərirlənglar əy əl-kowmlar Pərwərdigarni,
küylənglar uning xan-xəhrət wə kudritini.

⁸ Pərwərdigar xəripigə munasip həmdusana okunglar,
Hudaning ibadəthana həylisiəja hədiyə bilən kiringlar.

⁹ Əy jahan əhli, Pərwərdigardin kərkunglar,
parlak, mukəddəs Pərwərdigarəja səjdə kilinglar,

¹⁰ eytinglar əllər ara:

«Pərwərdigar əng aliy həkümrandur,
u sorar həkləni adaləttə.

Bərhək, dunya mustəhkəm, təwrənməstur.»

¹¹ Xadlansun yər-jahan, hux bolsun asmanlar,
təntənə kilixsun dengiz wə uningdiki janliklar.

¹² Yayrisun dalilar, uningdiki qarwilar,
nahxa eytsun Igimiz aldida ormanlar.

¹³ Qünki Pərwərdigar jəzmən kelidu həkümranlik kilixkə,
kelidu dunyani adaləttə, həkləni həkkaniy baxkuruxkə.

97-munajat

¹ Əng aliy həkümrandur Pərwərdigar,
huxallansun buningdin həmmə həklər,

Zəbur

xadlansun hətta əng yiraktiki əllər.

² Sirlilik wə pinhanlik ara turar Pərwərdigar, həkkaniyə, adaləttə təhti uning məzmut turar.

³ Otlar lawuldap köyüp turar aldida, rəkiqlirini köydürüwetər həryanda.

⁴ Qaqlmikini qaqturup yorutar u jahanni, yər-zemin titrəp ketər körüp buni.

⁵ Momdək erip ketər büyük taqlar hətta, aləmning həkümrani Pərwərdigar aldida.

⁶ Ərxlər jakarlar uning həkkaniylikini, jimi həklər kərər uning xan-xəripini.

⁷ Xərməndilikdə qalar ahir butpərəslər, əzriməs butlirini mahtioqlar.

Pərwərdigarəja səjdə kılar barlik «ilahlar».

⁸ I Pərwərdigar,

xadlandi adalitingdin pütün Yəhudiyə xəhərliri, huxallikğa qəmdi Si'on anglap həkümliringni.

⁹ Bərək, i Pərwərdigar,

jahanəja həkümran uluql Hudadursən, əyryi ilahlardin xukədar üstündursən.

¹⁰ Əy Pərwərdigarni səygənlər, əq kərümlər yamanlikni, Pərwərdigar koqlar öz təkwadarlirining jenini, kütquzar rəzillərning qanggilidin u sadiklarni.

¹¹ Nur huddi uruktək qeqiloqlandur həkkaniylarəja, xadlik teriloqlandur dili duruslarəja.

¹² Əy həkkaniylar, Pərwərdigardin huxallininglar, mukəddəslikini yad etip uningəja xükür eytinglar.

98-munajat

¹ Pərwərdigarəja beqlixlap eytinglar yeni nahxa, qünki əjayip məjizilər igisidur Huda, mukəddəs biliki, ong kəli zəpər bərgəndur uningəja.

² Kıldi Huda namayan əqlibisini həmmigə, adalitini kərsətti jahandiki əllərgə.

Zəbur

- ³ U yətküzdi Isra'illərə mehır wə muhəbbitini,
untumidi u zinhar Isra'illərə boləjan sadakitini,
barqə awam kərđi həm İgimizning utukini.
- ⁴ Əy barqə insanlar, alkix yangritinglar Hudaəja,
hux bolup mədhıyələr okunglar nahxanglarda uningəja.
- ⁵ Hudaəja atap lira bilən nəəjmə-nawa kilinglar,
həm uningəja lira bilən nahxa-əjəzəl eytinglar.
- ⁶ Yangritinglar alkixlar padixahimiz Hudaəja,
alkiximiz bolsun anga kanay bilən burəjida.
- ⁷ Juxkunlisun dengiz wə uningdiki janliklar,
kilsun kizəjin təntənə zemin yənə janliklar.
- ⁸ Qawak qalsun Hudaəja huxallıktın dəryalar,
xadlik bilən Hudani küygə katsun həm taqlar.
- ⁹ Qünki Pərwərdigar jəzmən kelidu həkümranlik kilixka,
kelidu dunyani adaləttə, həklərnı həkkaniy baxkuruxka.

99-munajat

- ¹ Əng aliy həkümrandur Pərwərdigar!
U kerublar^① otturisida təhtə olturar,
uningdin əyminip titrisun pütkül kəwmlar,
həywısidin zilziligə kəlsun həmmə jaylar.
- ² Həkümrandur Si'onəja Pərwərdigar,
u barlik kəwmlar üstidin həküm sürər.
- ³ Mukəddəstursən i Pərwərdigar,
həywətlik, büyük namingni mədhıyəlisun ular.
- ⁴ I adalət səygüqi kudrətlik xahimiz – Huda,
adillikni ornatkənting Yakup əwladliri arisiəja,
adalət wə həkkaniyət əməlgə axkanidi ularda.
- ⁵ Pərwərdigarimizni uluqlanglar,

---

^① **Kerub** – Pərixtigə ohxaydiojan, ərxtə yaxaydiojan intayin küqlük bir hil kanatlik məhluk. Əyni wakıttə Hudaning əhdə sandukining üstigə bu məhlukning ikki danə həykili ornitilojan. Hudaning əhdə sandukining yənə bir ismi «Hudaning təhti»dur. Xu səwəbtin «kerublar otturisida təhtə olturar» dəp elinojan.

Zəbur

ayiojəja bax koyup səjdə kilinglar.

Qünki u mukəddəstur!

⁶ Musa wə Hərunlar uning rohaniyliridindur,^②

Samu'ilmu uningəja iltija kıləjanlardindur.

Ular du'a kıləjanda Pərwərdigarəja,

bərhək u jawab bərgənidi ularəja.

⁷ Pərwərdigar səzligənidi bulut tüwrüki iqidin^③ ularəja,

ular əməl kıləxti Huda bərgən pərz-pərmanlarəja.

⁸ I Igemiz Pərwərdigar, jawab bərding ularəja.

Ularınə gunahlirini məşpirət kılding da'ima,

əmma jazaliding ularni towa kilmiojinida.

⁹ Pərwərdigarimizni uluəqlanglar,

mukəddəs Si'on teəjida uningəja səjdə kilinglar,

qünki mukəddəstur Pərwərdigarimiz!

100-munajat

Xükiür eytix munajiti

¹ Əy pütkül jahandiki insanlar,

yangritinglar Pərwərdigarəja alkixlar.

² Huxallik bilən ibadət kilinglar uningəja,

xadlik bilən munajat okup kiringlar huzuriəja.

³ Bilinglarki, Pərwərdigar yeganidur,

bizni u yaratqandur, biz uningəja təwədurmuz,

biz uning həlkidurmuz, yaylikining koyliridurmuz.

⁴ Dərwaziliridin kiringlar həmdusana-xükür eytip,

kədəm təxrip kilinglar həyliliriəja mədhiyə okup,

təriplənglar namini minnətdarlik bildürüp.

---

② **Rohaniy** – Huda bilən insanlar otturisdiki wasitiqilikkə təyinlinip, əzi wə öz həlki üqün kurbənlilik kıldiojan, du'a kıldiojan, xundakla həlkning Hudaəja ita'ət kıləxi üqün ularəja Təwrat kanunini qüxəndürüp, uningəja əməl kıləxka dəwət kıldiojan adəm.

③ **Bulut tüwrüki iqidin** – Musa öz kəwmini Misirdin elip qikip, qəl-bayawanda yol baxlap ketiwatkinida asmandin bulut tüwrüki qüxüp, Pərwərdigarning awazi bulut tüwükining iqidin angləjanidi. «Təwrat. Misirdin qikix» 33-bab 9-ayətkə qaralsun.

⁵ Bərhək, Pərwərdigar xapa'ətliktur,
uning mehİR-muhəbbiti mənggüliktur,
əwladtin-əwladkiqə sadakətliktur.

101-munajat

Dawut yazqan munajat

¹ Küyləymən mənggülik muhəbbət wə adalitingni,
i Pərwərdigar küylirimgə katimən seni.

² Yolum toqra bolsimu ehtiyat kİlip mangimən,
Pərwərdigar qaqaumu yardəmgə kelərsən?

³ Hiyaliməqə kəlməs əsla pasik kİlmix, rəzillik,
yoldin qİkkan azoqlarəqə nəpritim bar xunqilik,
ular kİloqan gunahlarəqə həwisim yök kİlqilik.

⁴ Kənglüm mening əgriliktin haliydur,
həmdə həmmə rəzilliktin yiraktur.

⁵ Baxkİlarəqə kimki təhmət əylisə yök kİlarmən uni düxmən bilip,
kərsəm əgər hali üstün, mənəmənqini turalmasmən süküt kİlip.

⁶ Kim ərxtiki Hudaəqə sadik bolsa,
ularəqə öz ordamdin orun berimən.

Toqra, hək yolda mangəqlarni
mening hizmitimgə koyimən.

⁷ Hiyiligərlərgə ordamda orun yökür,
yaləqanqİlar huzurumda bolalmastur.

⁸ Zeminimdin yök kİlimən rəzillərnə hər səhərdə,
birnu yaman qalmas hətta Pərwərdigarning xəhiridə.

102-munajat

*Ezilip həlaidin kətkən bir adəmning Pərwərdigarəqə dad-pəryad kİlip
kİlqan du'asi.*

¹ Angliəqaysən Pərwərdigar du'ayimni,
tingxiəqaysən mening kİloqan pəryadimni.

² Yoxurmioqin didaringni məndin Huda külpəttə qaloqinimda,

Zəbur

nida kilsam kulak selip tezdin jawab bərgin manga.

³ Əmrüm mening is-tütəktək kətməktə oqayib bolup, wujudum ertənməktə ottək keyüp.

⁴ Yürükim kuruk qəptək kurup kətti.

Ixtihasiz, tamikim azlap kətti.

⁵ Həsərət wə nadaməttə kəp kiynaldim, oruklap bir terə, bir ustihan bolup kaldim.

⁶ Mən goya bayawanda uqup yürəgən tazkarimən, wəyranə harabini makan kıləjan huwkuxmən.

⁷ Mən goya əgzidiki yetim kuxmən, yatsammu kəzüm oquk, uykusizmən.

⁸ Künboyi məshirə kılar meni düxmənlirim, həkərətlik səzgə yandax bolup qaldi mening ismim.

⁹⁻¹⁰ Sən kəhr-əqəzəp kıləjaq manga, kül yedim kərsikiməja nan ornioja.

Kəz yeximsiz iqəlməymən iqimlikimni, bərhək, Huda əhlət kəbi taxliding meni.

¹¹ Gugumdiki kələnggidək həyatimmu ojuwalaxti, tenim qəptək bolup kəkxal-əqazanglaxti.

¹² Ləkin təhting mənggüluəktur Pərwərdigar, xəhriting əlmisaktin ta'əbədke dawamlıxar.

¹³ Sən yardimingni ayimay, Si'onəja rəhim kilisən, qünki uningəja məhrıban bolup, yadəm kilix wakti kəldi, xundak, yadəm kilixning wakit-sa'iti yetip kəldi.

¹⁴ Qulliring taxlirini qin kəlbidin səyər Si'onning, harab boləjan tuprikiəja iqini əqritip uning.

¹⁵ Barqə əllər namingəja hərmət kılar Pərwərdigar, xəripingdin əyminər ələmdiki həmmə xah, həkümranlar.

¹⁶ Pərwərdigar Si'onni qayta kurar, xan-xəhriti Hudaning namayan bolar.

¹⁷ Qəbul kılar Pərwərdigar miskinning du'asini, rət kilmaydu qeribning pəryadini.

¹⁸ Keliqək bir əwlad üqün hatirilənglar Hudaning kudritini, kəlgüsidə həklər mədhıyəlison Hudani.

¹⁹⁻²⁰ Qünki Huda anglay dəp, məhbuslarning ah-zarini,

Zəbur

azad kilay dəp, yənə ölümgə buyruloqlarni.
Nəzər saldi üstimizgə mukəddəs makanidin,
karidi zemin taman Pərwərdigar ərx'əladin.

²¹⁻²² Padixahlar, kowmlar jəm boləjində,

Pərwərdigarəja ibadət kiləjində.

Uning uluqlukini jakarlar Si'onda,
xəniyə mədhiyə okur Yerusalemda.

²³ Birək Huda ajiz kildi kiran waktimda,
hayatimni kışkarti ömrümning yerimida.

²⁴ Yilliringning qeki yoktur i Huda,
jenimni alma ömrümning yerimida.

²⁵ Dunyani yartkating əlmisakta,
asmanmu bərpa boldi öz kəlungda.

²⁶ Birək ularning həmmisi yokilidu,
sən bolsang əbədiy wə mənggülsən.

Ular goya kiyimdək konirioqanda,
sən ularni kiyim kəbi almaxturisən.

Asman-zemin yok bolar birdinla.

²⁷ Lekin sənla əzgərməs Pərwərdigar,
pəkət səndə əbədiy hayatlik bar.

²⁸ Hatirjəm yaxaydu kulliringning baliliri,
huzurungda gülləp yaxnar ularning əwladliri.

103-munajat

Dawut yazqan munajat

¹ Igimizgə həmdusana eytkin mening əy kəlbim,
təripligin uning mukəddəs namini əy wujudum.

² Igimizgə həmdusana eytkin mening əy kəlbim,
untumiojin Hudaning xəpkitini hər da'im.

³ Kəqürər u barlik gunahliringni,
sakaytar hərəkəndək kesəlliringni.

⁴ U kutkuzar ölümün hayatingni,
yaqdurur həm muhəbbiti, rəhimdillikini.

Zəbur

⁵ U seni bərikitidə məmnun kılar əmür boyi,
yax qeşingdək küq-kuwwiting uroqup turar bürküt kəbi.

⁶ Pərwərdigar yürüzər həkkaniyə, əzilgən barlik məzlumlarəja adalət.

⁷ Namayan kildi Huda Musa pəyoqəmbərgə öz yolini, İsrə'il əwladliriəja karamətlirini.

⁸ Huda rəhimdil, xəpkətliktur, asanliqə qəzipi kəlməs, mehİR-muhəbbiti qəksizdur.

⁹ Əyibliməs u bizni uzakkiqə, qəzipimu əməstur adakkiqə.

¹⁰ U mu'amilə kilmioqandur bizgə gunəhlirimizəja Yarixa, jazalimioqandur bizni u kilmixlirimizəja karita.

¹¹ Asman, zemindin egiz bolsa qanqilik, Hudaning ihlasmənlərgə boləjan muhəbbiti qəksizdur xunqilik.

¹² Məxriq məəribtin yirak bolsa qanqilik, yiraklaxturəjandur gunəhlirimizni u bizdin xunqilik.

¹³ Ata öz baliliriəja kəysə qanqilik, Pərwərdigar keyümqanlik kilar ihlasmənlirigə xunqilik.

¹⁴ Xundak, u bilər bizning nemidin yasaləjanlikimizni, esigə alar u bizning tuprak ikənlirimizni.

¹⁵ Maysidək kiskidur insanning əmri, dalada eqiləjan güldür insanning əzi.

¹⁶ Əgərdə qiksa xamal u gül tozar, heqbir iz kaldurmastin əjayib bolar.

¹⁷⁻¹⁸ Əmma Pərwərdigar əzigə ihlas kiləjanlarəja,

həm uning əhdisigə sadik boləjanlarəja, əmlirigə əməl kilixni esidə tutkanlarəja, u kərsitər mənggülük muhəbbitini adakkiqə, həkkaniyiti dawam etər əwladtin-əwladkiqə.

¹⁹ Pərwərdigar ornatkandur təhtini ərxkə, u həkümranlik kilar həmmining üstidə.

²⁰ Əy Pərwərdigarning kudrətlik pərixtiliri, silərdursilər uning səzigə kulak saləquqiliri,

Zəbur

uning əmrlirini ijra kılıuqıliri,
 xunga tərıpləp küylənglar Pərwərdıgarnı.
²¹ Əy Hudanını ərtıkiliri,
 silərdursilər unıng iradisını ijra kılıdıoıan hızmətqıliri,
 xunga tərıpləp küylənglar Pərwərdıgarnı.
²² Əy Pərwərdıgar yaratkanlar,
 tərıplənglar Pərwərdıgarnı u həküm sürgən həmmə jayda,
 əy menıng kəlbım eytkın həmdusana Pərwərdıgaroıa.

104-munajat

¹ Əy kəlbım, həmdusana eytkın Pərwərdıgaroıa!

Xan-xəwkətlik, həywətlikdən, i Huda,
 İlahım təngdaxsızsən uluqlukta.

² Libasingdur yorukluk, sən unıngoıa pürkəngən,
 asminıngning gümbızı qedır kəbi tikilgən.

³ Ərtıki turagaııng limlirini
 ornıtıpsən kətki sularoıa,
 jəng hərvisi kəbi kılıp bulutni,
 mangdurupsən xamalning kanıtıda.

⁴ Xamal kılısən pərxıtıliringni,
 ot yalkuni kılısən hızmətkarlıringni.^④

⁵ Ornıtıpsən yərnı xunqə mukəmməl
 u ulıdın heqbir zaman təwrənməs.

⁶⁻⁷ Dengiz yərnı libas kəbi orıoıan,
 qokkılarmu su astıda kaloıanti.
 Güldürmamang əyməndurgəq sularnı,
 sular tezdin öz ornıoıa yanqanti.

⁸ Taoılar kərünüp, wadılarmu ayan boldı,
 sular həm sən buyruoıan yərgə kelip jaylaxtı.

⁹ Dengiz süyi texip yənə basmısın dəp zeminni,
 sən ularoıa qək kəyup sizding qegra sizikni.

¹⁰⁻¹¹ Sən boləq wadıda bulak kəzi eqilip,
 taoılar ara xıldırlap akti suliri.

---

^④ Xamal kılısən pərxıtıliringni, ot yalkuni kılısən hızmətkarlıringni – bəzi tərxımılərdə «pərxıtə kılısən xamalni, hızmətkar kılısən ot yalkunını» dəp elinöan.

Zəbur

Sular iqsə uningdin daladiki janiwarlar,
kanar idi həttaki yawa exəkning təxnalıki.

¹² Su boyioğa kuxlarmu kəktin qüxüp konıdu,
da'im ular xahlarda taklap yürüp sayraydu.

¹³ Ərxniki su bilən suşirisen taşlarni,
özüng östürgən mewigə toldurisən zeminni.

¹⁴ Qarwa üqün dalida ot-qəplərnı östürdüng,
ozukini insanlar kara yərdin alsun dəp,
etizlarda zira'ət-kəktatlarnı östürdüng.

¹⁵ Kəngüllərnı xad əylisəng xarabta,
kuwwət bərding nening bilən tənərgə,
jilwə bərding meying bilən yüzlərgə.

¹⁶ Liwandiki kedir dərəhliri
Pərwərdigar tikkəndur uni,
Huda kanəşuqə suşirar ularni.

¹⁷ U dərəhlərgə kuxlar kelip uwa yasar,
arqa dərəhliri ləyləkning öyi bolar.

¹⁸ Taş əqkiliri taşlarda oynar,
tik kiya suşuroğa panah bolar.

¹⁹ I Huda, pəsillərnı ayrix üqün ayni yaratting,
kuyaxkimu patidişan waqitni bildürdüng.

²⁰ Qarangoşuluk qüxürsəng keqə bolıdu,
ormanlarda janliklar xipirlap kezip yürıdu.

²¹ Arslanlar olja izdəp huwlixar,
riziklirini ular, Huda səndin sorar.

²² Quyax qıksa ularmu uwısişə kaytar,
kaytip kelip uwıside aram alar.

²³ Həmmə adəm öz ixioğa mengixar,
ətigəndin kəqkiqə mehnət kılar.

²⁴ Pərwərdigar yaratқан məhlukatlıring xunqə kəptur.
Sən yaratқан janliklar bilən toloşandur zemin yüzi,
bularning həmmisila həkmitingning mewısidur.

²⁵ Ənə aldingda bipayan dengiz yatar,
uningda san-sanaksız janlik yaxar,
həm ularning qongi wə kiqiki bardur.

Zəbur

²⁶ Unda yənə sən yaratkan liwyatan^⑤ bar,
üstidə uning keyik bilən kemə katnar.

²⁷ Ular səndin rizki üçün ozuk kütər,
ozuk üçün jamalingoşa təlmürər.

²⁸ Ozukini ular sening kolungdin alar,
xu ozukta ularning korsiki toyar.

²⁹ Dəkkə-dükkigə qüxər ular jamalingni yoxurəjiningda,
jan üzüp kara yərgə kaytar, nəpəslirini tohtatkinginda.

³⁰ Sən öz nəpəsingni əwətkingində ular yaritilar,
pütün yər yüzi yengilinar.

³¹ Pərwərdigarning xəhriti əbədiy boləjay,
Pərwərdigar yaratkanliridin hursən boləjay.

³² Pərwərdigar yərgə baksa zemin titrər,
taoşka təgsə otlar yenip, tütün qıkar.

³³ Nawada jenim təndə bolsila
mədhiyə okuymən Hodayimoşa,
mənggü həmdusana eytimən uningəşa.

³⁴ Oylirimdin Huda razi boləjay,
qünki Pərwərdigardin boldum huxal,

³⁵ gunahkarlar yər yüzidə kalmioşay,
rəzillər zawal tapkay.

Həmdusana eytkin əy kəlbim Pərwərdigarəşa,
həmdusana okunglar həmminglar uningəşa.

105-munajat

¹ Pərwərdigarəşa xükürlər eytinglar,
uning xəniyə mədhiyələr okunglar,
karamətlirini əllər ara bayan kilinglar!

² Hudani küylənglar ketip nahxa-nəoşmigə,
məjzilirini uning jakarlanglar həmmigə.

³ Uluoşlanglar mukəddəs hislətlirini Hudaning,
kəlbi xadlansun Pərwərdigarni seşinoşanlarning.

---

^⑤ *Liwyatan* – Dengizda yaxaydioşan əjdihəşə oşxap ketidioşan korkunqluk haywan bolup, Kən'anliklarning riwayətliridə uqraydu.

Zəbur

⁴ Təlpününglər Hudaning kudritigə-küqigə,
intilinglər həm uning huzuriqə-məhriqə.

⁵ Esinglarda bolsun uning karamətliri,
məjziliri wə qikarəjan həkümliri.

⁶ I Hudaning kuli İbrahimning nəsiliri,
u əzi talliqəjan Yakupning əwladliri.

⁷ U Pərwərdigardur, u bizning Hudayimizdur,
uning həkümliri həmmə yərdə küqkə igidur.

⁸ Uning tüzgən əhdisi əbədiy yadididur,
bu uning adakkiqə wədə kiləjan səzidur.

⁹ Pərwərdigar İbrahim bilən əhdə tüzgənidi,
Is'hakkimu kəsəm iqkənidi.

¹⁰ U buni Yakupkimu nizam kilip bərgənidi.

Isra'iləja^⑥ mənggülik əhdə kilip mundak degənidi:

¹¹ «Kənan zeminini sening mülküng kilimən,
uni sanga tə'alluk nesiwəng kilimən.»

¹² U qaşda ular nahayiti az sanlik idi,
nəzərdə yok həm musapir idi.

¹³ Ular yurtmu-yurt sərsan idi,
əldin-əlgə kezər idi.

¹⁴ Huda heqkimning ularni ezixigə yol qoymidi,
ularni dəp, padixahlarnimu mundak agahlandurdi:

¹⁵ «Mening talliqəjanlirimə ziyankəxlik kilmanglar,
pəyoqəmbərlirimə ziyankəxlik kilmanglar.»

¹⁶ Aqarqilik bərdi Huda Kən'anəja,
zar kildi ularni ax-nanəja.

¹⁷ Huda ularni dəp aldin'ala Yüsüpni Misiroja əwətkənidi,
akiliri uni kul kilip satkanidi.

¹⁸ Uning putliri zənjirdə zəhimpləngənidi,
boyniqə boyunturuk selinqəjanidi.

¹⁹ U tawlandi Pərwərdigarning bexariti kərülgüqə,
Huda Yüsüpning qüxidə kərsətkənliri ispatlanəjuqə.

²⁰ Uni azad kilixkə Pir'əwn əmr kildi,
əlləning həkümrani uningəja hərlük bərdi.

²¹ Pir'əwn uni ordisiqəja əjojidar kildi,

---

⑥ *Isra'il* – Yakup pəyoqəmbərnin yənə bir ismi.

barlik mal-mülkigə baxlik kilip təyinlidi.

²² Bərđi uning ihtiyariəja wəzirilirini,
danalik əginixkə tapxurdi aksakallirini.

²³ Xundak kilip Isra'illar Misirəja kəldi,
Həmning^⑦ zeminida Yakup əwladliri musapir boldi.

²⁴ Ularni kəp nəsillik kildi Pərwərdigar,
həm düxmənliridin küqlük boldi ular.

²⁵ Xunga ulardin bizar bolup Misirliklar,
hiylə-mikir mu'amilidə boldi ular.

²⁶ Andin əwətti Huda öz kuli Musani,
yollidi öz talliəjini Hərunni.

²⁷ Hudaning alamətlirini bayan kildi ular Misirda,
uning məjizilirini kərsətti həm zeminida.

²⁸ Zeminni zulmət kilsimu karangəjulukida Pərwərdigar,
uning əmrigə ita'ətsizlik kilmidi ular.

²⁹ Qan kildi Huda Misirning sulirini,
əltürüwətti ularning beliklirini.

³⁰ Paqa apiti kaplıdi yərlirini,
kaplıdi hətta paqilar padixah sariyini.

³¹ Hudaning əmri bilən kaplıdi ojuz-ojuz qiwinlar,
həmmə yərnə basti ojing-ojing paxilar.

³² Yaməjur ornioja məldür yaəjdi,
Misirni qakmaq urdi.

³³ Nabut boldi ənjür dərihi, üzüm talliri,
wəyran boldi dərəhlərnəning barliki.

³⁴ Hudaning əmri bilən kəldi yənə qekətkilər,
mizildap kəldi san-sanaksiz qekətkilər.

³⁵ Qoymidi ular barlik giyahları,
yəp tügətti etizlarda həsullarni.

³⁶ Ahirida əltürdi Huda Misirdiki tunji balilarni –
ularning ojururi boləjan birinqi oqullarni.

³⁷ U Isra'illarni səpərgə altun-kümüx baylik bilən qikardi.
Ularınəning həmmisi saqlam həm küqlük idi.

³⁸ Ularınəning kətkinigə Misirliklar huxal boldi,

---

^⑦ **Ham** – Nuhning oqli bolup, u Misirliklarning əjdadidir. «Ham zemini» Misirni kərsitidu.

Zəbur

qünki Misirliklər Isra'illardin bək kərkkənidi.

³⁹ Pərwərdigar bulutni sayiwən kildi,

tündə ularoşa otni nur kılıp bərdi.

⁴⁰ Ular Hudadin tiligənidi, bədünə ata kildi,

toklax üqün ularni asmandin nan qüxürdi.

⁴¹ Taxni yerip arilikliridin su qikardı,

kakas qəldə ekın-dərya pəyda kildi.

⁴² Bərhək Huda mukəddəs wədisini untumidi,

kuli boləjan İbrahimni əs-yadida saklıdi.

⁴³ U həlkini qikardı Misirdin xad kılıp,

hərlükigə təntənə kildi həlki nahxa etip.

⁴⁴ Yat əllərnin zeminlirini bərdi ularoşa Pərwərdigar,

baxkılarnin əjir-məhnətlirigə muyəssər boldi ular,

⁴⁵ xunga ita'ət kılıp Pərwərdigarning kanunlirioşa,

boysununglar uning pərmanlirioşa.

Həmdusana okunglar Pərwərdigarəşa!

106-munajat

¹ Həmdusana okunglar Pərwərdigarəşa,

xükürlər eytinglar uningəşa.

Qünki Pərwərdigar xapa'ətliktur,

uning muhəbbiti mənggüliktur.

² Kudritini Hudaning kimmu toluk təripliylər?

Kim uningəşa eytalar mukəmməl mədhiylər?

³ Nəkədər bəhtlik-hə, adalətlik ix kıləjanlar,

hər da'im həkkaniyət yolini tutkanlar.

⁴ İ Pərwərdigar, aləjaysən meni esinggə,

himmitingni kərsətkiningdə öz həlkinggə.

Həwər aləjin həlimdin nijatliğin kəlgəndə.

⁵ Əzüng talliojan həlkingning iqbəlini kərəy,

ularning külkisigə jor bolup küləy,

sanga mənəsup həlking bilən mahtinip yürəy.

⁶ Huddi əjdadlirimizdək bizmu gunah ətküzduk,

rəzil, iplas həm yaman ixlarni həmmimiz kılduk.

- ⁷ Əjdadlirimiz Misirdiki qeşida,
mənsitmigənidi Hudaning möjzilirini.
Isyan kətərgənidi ular Kızıl Dengiz boyida,
esidimu tutmastin Hudaning muhəbbitini.
- ⁸ Əmma Pərwərdigar əzining xəripi üqün,
ularni kutkuzup kudritini namayan kıləjanidi.
- ⁹ Uning əmri bilən süyi qurup Kızıl Dengizning,
ularni huddi qəllüktə elip mangoşandək
dengiz astidin yetəkləp mangoşanidi.
- ¹⁰ Pərwərdigar ularni
düxmənlirining kolliridin azad kildi,
rəkiblrining qanggilidin kutkuzdi.
- ¹¹ Düxmənliri su astida şərk boldi,
ulardin birəsimu hayat kəlmidi.
- ¹² Xundila Hudaning wədisigə ixəndi ular,
Pərwərdigarni mədhiyələp okudi küy-nahxılar.
- ¹³ Ləkin ular uzun ötməy untudi Pərwərdigarni,
rawa kərmidi əzlrigə Hudaning iradisini.
- ¹⁴ Ular qəldə nəpsigə təslim boldi,
həm Pərwərdigarni sinap kərđi.
- ¹⁵ Tələp kıləjan nərsisini Pərwərdigar bərđi ularəja,
birək bir kəsəlni küxəndə kılıp əwətti ularəja.
- ¹⁶ Qədirlirida ular həsət kildi həzriti Musəja,
wə Huda talliəjan mukəddəs rohaniy Hərunəja.
- ¹⁷ Xuning bilən yər yerilip Datanni yutuwaldi,
Abiramni həmrahliri bilən kapsiwaldi.
- ¹⁸ Həmrahliri arisəja ot qüxürülgənidi,
ot yalkuni rəzilləni keydürüwətti.
- ¹⁹ Mozay butni yasap ular Sinay® teşida,
şəjdə kılıp qokundi xu altun butka.
- ²⁰ Qəp yəydiəjan bir kalining butini ular,
koydi xan-xərəplik Pərwərdigarning orniəja.
- ²¹ Untudi ular kutkuzəjuqisi Hudani,
Misirda uluəj ixlarni kıləjuqini.

® Sinay – Horeb dəpmu atilidu.

Zəbur

²² Karamitini kərsitip Qızıl Dengizda,

Həm diyarida möjizilər Yaratqıqını.

²³ Xunga Huda ularni həlak qılmak bolqanidi,

lekin Huda tərpidin tallanoqan Musa qikip

rəhim tiləp Hudaning oşəzipini baskanidi.

²⁴ Ular bu güzəl zeminoqə kirixni rət kildi,

Pərwərdigarning wədisigə ixənmidi.

²⁵ Qaxxap turup ular öz qedirlirida,

kulak salmidi Pərwərdigarning awaziqə.

²⁶ Xunga Huda kolini kətürüp kəsəm kilip,

dediki: «Ular ni qəllərdə yokitimən.

²⁷ Əwladlirini yat əllərdə wəyran kilip,

yaka yurt, yiraklarqə tarkitimən.»

²⁸ Pe'or teqida ular Ba'al ilahiqə qokunup,

əlüklərgə ataloqan kurbanliklarni yeyixti.

²⁹ Qilmixliri ularning oşəzipini kəltürdi Hudaning,

xu wəjidin waba kesəl tarkaldi arisiqə ularning.

³⁰ Xunga Pinihas qikip otturiqə,

tohtatti u wabani dadillikida.

³¹ Buning bilən Pinihas həkkaniy dəp hesablandi,

uning təhpisi əwladtin-əwladkiqə tarkaldi.

³² Hudaning oşəzipini kəzoşidi ular yənə

Miribada pəyda bolqan suning boyida.^⑨

bu səwəblik azar yətti Musaqə.

³³ Qünki ular Musaning jeniqə təgkəq,

bihəstəlik kilip Musa sözləp saldi ularqə.

³⁴ Pərwərdigarning əmrigə hilaplik kilip

həlak qilmay həmmə yat əllərnə,

³⁵ əksiqə arilixip ular bilən

əgəndi ularning kiliklirini.

³⁶ Qokundi ularning butliriqə,

həlakət elip kəldi but ularqə.

³⁷ Qiz-ooqullirini atidi kurbanlikka,

beoşixlap ularni jin-xəytanoqə.

^⑨ *Miribada pəyda bolqan su* – «Təwrat. Misirdin qikix» 17-babka karalsun.

Zəbur

³⁸ Atap Kən'andiki butlaroşa,
ular təkni kız-oşullirining
bigunah kanlirini,
kanlar buloşidi zeminni.

³⁹ Pahixə ayaldək boldi ularning ixliri,
buloşidi ularni öz kilmixliri.

⁴⁰ Pərwərdigar əzi tallioşan həlkişə oşəzəpləndi,
pəkət əzigila təwə boluşan kowmidin nəprətləndi.

⁴¹ Xunga ularni taxlap bərdi yat əllərning kolioşa,
əqmən bolup kəlgənlər həkümranlik kildi ularoşa.

⁴² Rəkiqliri kolida ezildi ular,
kəddini püküp, bexini əşdi yawlar.

⁴³ Talay ketim kətkušsimu ularni Pərwərdigar,
əmma kəştən boysunuxni rət kilip kəlgəş,
boldi gumran ahirda gunahlıri səwəbidin ular.

⁴⁴ Xundaktimu ularning pəryadini anglioşanda,
rəhimdillik bilən nəzər saldi Huda jəpalirioşa.

⁴⁵ Ular üqün Pərwərdigar əhdisini esigə elip,
məhir-muhəbbiti birlə burunki niyitidin yenip,

⁴⁶ ularoşa rəhim-xəpkət kildurdi,
ularni əsir aloşuqilarning dilioşa selip.

⁴⁷ I Hudayimiz Pərwərdigar, kətkušoşin bizni,
kayta yioşip əkəlgin yurtimizəşa bizlərni.
Xunda seni mədhiyələyli, küyləyli,
xu mukəddəs namingəşa xükür-rəhmət eytayli.

⁴⁸ Mədhiyələngəy mənggüdin-mənggügə,
isra'illarni tallioşan Pərwərdigar!
Halayiklar «amin» desun birliktə!
Pərwərdigarəşa həmdusana okunglar!

5-bölək

107-munajat

¹ Xükür eytinglar Pərwərdigarəja, xapa'ətliktur Pərwərdigar, uning mehır-muhəbbiti mənggülikkə dawam kılar.

² Eytinglar bu mədhiyəni Pərwərdigar kutkuzoqanlar, bayan kilinglar yaw kolidin kutkuzuloqanlar.

³ Eytinglar bu mədhiyəni hər yurtlardin yiojiloqanlar – xərk, ərəb, jənub, ximaldin kəlgənlər.

⁴ Bəziliri kezip adəm ayaq basmioqan bayawanni, tapalmidi adəm makan tutkan heqbir yərni.

⁵ Ular aq, ussuqanidi, ümidliri üzülqanidi.

⁶ Külpəttə kəlojinida nida kəloqanidi Pərwərdigarəja, Pərwərdigar qikardi ularni külpəttin azadlikka.

⁷ Tapkuqə ular makanlaxkudək bir yərni, tüz yoləja baxlidi Huda ularni.

⁸ Xükür eytsun ular Pərwərdigarəja, uning mənggülik muhəbbitigə, insanlarəja kərsətkən məjzilirigə.

⁹ U kənduroquqidur ussuzlukini qəngkioqanlarning, u toyduruquqidur esil nemətlər bilən kərsikini aqlarning.

¹⁰ Bəzilər zulmət kərangəjulukta yaxioqanidi, ular kixənlinip, azab qəkkən məhbuslar idi.

¹¹ Qünki ular yərgə urup Hudaning əmrlirini, kəzge ilmioqanidi uluq Hudaning kərsətmilirini.

¹² Dərd tartkuzup kəmtər kildi Huda ularni, yikilsimu gər ular qikmidi yələydiqan heqbiri.

¹³ Külpəttə kəlojinida nida kəloqanidi Pərwərdigarəja, Pərwərdigar qikardi ularni külpəttin azadlikka.

¹⁴ Kərangəju zulməttin qikardi ularni, sundurup zənjir-asarətlirini.

¹⁵ Xükür eytsun ular Pərwərdigarəja, uning mənggülik muhəbbitigə,

Zəbur

insanlarəja kərsətkən məjjizilirigə.

¹⁶ Paqaklap taxlidi u tuq dərwazilarni,
qekip taxlap tēmür takaklarni.

¹⁷ Bəzilər hamakət boldi gunahliridin,
duqar boldi azablarəja kəbihlikliridin.

¹⁸ Yeməklıklərdin bolup bizar,
berip kəldi əlüm girdabioja ular.

¹⁹ Külpəttə kəlojinida nida kəlojanidi Pərwərdigarəja,
Pərwərdigar qıkardi ularni külpəttin azadlikka.

²⁰ Kesəlliri tepip xipa Hudaning kalamidin,
kutkuzdi ularni əlüm girdabidin.

²¹ Xükür eytsun ular Pərwərdigarəja,
uning mənggülük muhəbbitigə,
insanlarəja kərsətkən məjjizilirigə.

²² Sunup Hudaəja minnətdarlik kurbanlikini,
mədhiyəgə ketinglar uning karamətlirini.

²³ Bəzilər olturup kemə-parahotlarda,
tirikqilik kılatti dengizlarda.

²⁴ Guwahqidur ular Pərwərdigarning kudritigə,
qongkur dengizlarda kərsətkən karamətlirigə.

²⁵ Əmri bilən hərkititip boranlarni,
pəyda kəlojanidi u dolkunlarni.

²⁶ Kemilər gah kətürülüp asman-pələkkə,
gah qüxkinidə dolkun təktigə,
ular hətərdin qüxkənidi sarasimigə.

²⁷ Ular goya məstlərdək dəldəngxiytti,
heqkəndək qarə-amali kəlmiojanti.

²⁸ Külpəttə kəlojinida nida kəlojanidi Pərwərdigarəja,
Pərwərdigar qıkardi ularni külpəttin azadlikka.

²⁹ U boranni tohtatti,
dolkunlarmu tinqidi.

³⁰ Xadlandi ular tinqitkaqka dolkunni,
nixan kəlojan portka yetəklidi Huda ularni.

³¹ Xükür eytsun ular Pərwərdigarəja,
uning mənggülük muhəbbitigə,

Zəbur

insanlarəja kərsətkən məjjizilirigə.

³² Ular həlk arisida uluqqlisun Hudani,
aksakallar məjlisidə mədhiyəlisun Hudani.

³³⁻³⁴ Gunah kilsa bu yərning adəmliri,
bayawanoja aylandurular dəryaliri,
süyi tügəp kaqjirar bulakliri,
xorluk tuprak bolar munbət yərliri.

³⁵ U yənə kəl kilar qəl-bayawanni,
bulaklarəja aylandurar qangkak yərləni.

³⁶ Aqlarni jaylaxturup axu yərgə,
aylandurar u yərni bir xəhərgə.

³⁷ Üzüm tikip, yər terip ular,
alidu mol həsullar.

³⁸ Bərikət bərgəq ularəja Pərwərdigar,
zor kələmdə sani awup ularning,
ziyədə bolar ularda mal-waranlar.

³⁹ Zulum, külpət, dərd selip düxmənliri,
nawada horlinip, aziyip kətsə sanliri,

⁴⁰ yaw həkümdarlırini xərməndə kilip Pərwərdigar,
ularni dəxt-qəl, bayawanda sərsan kilar.

⁴¹ Zulumdin azad kilip miskinləni,
koy padisidək kəp kilidu əwladlırini.

⁴² Buni kərüp xadlinidu həkkaniylar,
aşzi etilip, ünsiz turar pasiklar.

⁴³ Kəngül koysun bu ixlarəja əkli barlar,
Hudaning mənggülik muhəbbitini qüxənsun ular.

108-munajat

Dawut yazqan mungluk munajat

¹ İxənqim kamildur sanga, i Huda!

Pütün kəlbim bilən mədhiyə okuymən nahxamda.

² Əy lira, ^① qiltar oyoqan əmdi,

---

^① *Lira* – Kədimki bir hil tarlik qaloju əswab.

Zəbur

kəsiddə okup oyoqitayli tangni.

³ I Pərwərdigar, xükürlər eytip sanga,
küyləymən seni həlklər, yat əllər ara.

⁴ Qünki mənggülik muhəbbiting asmandin bipayan,
sadaqiting xunqə möldür, bulutlaroqa takaxkan.

⁵ I Huda, uluqulukung kərsitilgəy asman-pələktə,
xan-xəriping namayan bolqay pütkül yər yüzidə.

⁶ Du'ayimni kilip ijabət, kutkuz bizni ong kolungda,
əzüng səygən bəndiliring nijatlik tapar xunda.

⁷ Huda mundak dedi öz mukəddəsliki bilən:
«Xadlikta həlqimğə bəlüp berimən Xəkəm diyarini,
təksim kilip berimən Sukkot wadisini.

⁸ Gil'ad rayoni mənəsupdur manga,
Manassəmu həm tə'alluk manga.
Əfrayim – beximdiki dubuloqamdur,
Yəhuda mening səltənət həsamdur.

⁹ Put yuyidiqan kaqidur Mo'ab manga,
qorukumni taxlaymən Idomoqa.

Qukan salimən,
Filistiyə üstidin qəlibə kiləqinimoqa.»^②

¹⁰ Kim meni Idomoqa zəpər bilən baxlap kirər?
Kim meni u mustəhkəm xəhərgə baxlap barar?

¹¹ I Huda, bizdin waz kəqtingmu?
Biz bilən birgə bolmiding jəngdimu?

¹² Duxməngə qarxi bizgə bol yardəmdə,
bihudidur zəpər qazinix insanning yardimidə.

¹³ Hudaning kudriti bilən jəng kilimiz baturlarqə,
igəm əzi dəssəp qəylər duxminimiz tügigüqə.

---

② 8-, 9-ayətlərdiki namlar, yərning namliri bolup, bu ayətlərnin omumiy mənisi Huda pütkül dunyoqa həkümrandur, wə barqə həlklər kəyərdə bolsimu, həmmisi Hudaoqa mənəsupdur.

109-munajat

Dawut yazdığı münajat bolup, nahxa kılıp eytilsun dəp, nəşmişlər bexiqə tapxurulğan.

¹ I mədhiyəmning igisi Huda,
süküt kılıp, ünsiz turma.

² Həkarət kilmakta rəzillər manga,
yalğançı tilida qaplap kara.

³ Nəprətlik sözliri aldi meni korxawoqa,
səwəbsiz hujum kılıp ular manga.

⁴ Muhəbbitimni bərsəmmu mən ularoqa,
xikayətlər kildi ular karxi manga,
xundaktimu ular üqün kilmən du'a.

⁵ Yahxilikimoqa bərdi yamanlikni,
səygümgə bərdi nəprətni.

⁶ Bir rəzil adəm əyiblisun uni sotta,
dəwagərdin birsi bolsun ong yenida.

⁷ Əyibkar bolup qıksun u sorakta,
du'asimu gunahlik bolsun hətta.

⁸ Əmri kışka bolsun,
mənsipini baxkisi alsun.

⁹ Baliliri yetim bolsun,
hotuni tul kalsun.

¹⁰ Oqulliri qeribanə əyidin ayrılıp sərgərdan bolsun,
yaka yurtlarda rizkini izdəp tiləmqi bolsun.

¹¹ Tartiwalsun jazanihorlar mal-mülkini,
buliwalsun yatlar həmmə bisatlrini.

¹² Mehribanlik kərsətmisun uningoqa həqkim,
kəngül bəlüp yürmisun balilirioqa birkim.

¹³ Qurutulup uning nəslı,
kalmisun keyinki əwladliri.

¹⁴ Əjdadlirining kəbihliki yadida bolsun Hudaning,
untulmisun gunahliri həm anisining.

¹⁵ Hudaning kəz aldida bolsun da'im gunahliri,
yər yüzidin yok kilsun Pərwərdigar uning namini.

¹⁶ Qünki u mehribanlik kərsətməstin baxkilaroqa,

Zəbur

öltürmək boldi, bəlki selip zulum
ezilgən, dili sunuk, yoksullarəja.

¹⁷ U huxtar idi lənət okuxka,
xunga lənət kəlsun uning bexioja.

Rayi yok idi bəht tiləxkə,
xunga bəht yirak bolsun uningəja.

¹⁸ U əzigə kiyim kilip kiyidu lənətlərnə,
lənətləri akkan sudək kirsun iqigə,
singip kətsun may kəbi səngəklirigə.

¹⁹ Lənətləri oriwalsun uni tonidək,
da'im belini baqliwalsun bəlbeqlidək.

²⁰ Pərwərdigar ənə xundak jazalisun xikayəttə boləjanlarnə,
ədəplisun, yaman səzlər bilən manganə hujum kiləjanlarnə.

²¹ I Rəbbim Pərwərdigar,
naməngning hərmiti üqün yardəm kil manganə,
kutkuz meni, mənggülik muhəbbiting boləjaq əla.

²² Qünki mən həjətmən, biqarə,
dərdimmu jik iqimdə.

²³ Həyatimmu qıwalaxti gugumdiki kələnggidək,
qətkə kəkildim kəkiwetilgən qəkətkidək.

²⁴ Roza tutup putumning madari kətti,
tenim jüdəp, hərəqinlik yətti.

²⁵ Duxmənlirim aldida boldum rəsua,
bexini qaykar ular manganə karaxkanda.

²⁶ Pərwərdigar, i Rəbbim yardəm kil manganə,
kutkuz meni, mənggülik muhəbbət səndə boləjaqka.

²⁷ Ular bilsun bu ixni sening kiləjanlikəngni,
manganə nijatkar boləjuqining Pərwərdigar ikənlikini.

²⁸ Məyli ular okuwərsun lənət manganə,
birək sən ata kilisən bəht manganə.

Hujum kilsa ular hijaləttə qalar,
əmma mənki kulung xadlikka tolar.

²⁹ Rəkiqlirim kiyim kilsun hijalətnə,
ton kilip yepinsun nomusni.

³⁰ Pərwərdigarəja xükür eytimən,
uni awam iqidə mədhıyələymən.

³¹ Qünki u turar mohtajlarning ong yenido,
ularni ölümgə məhkum kılınlardin kütquzuxka.

110-munajat

Dawut yazıqan munajat

¹ Pərwərdigar eyttiki Igəmgə:

«Olturojin sən mening ong yenimda,
mən dəssət küqə düxmənliringni ayiqing astioja.»

² Pərwərdigar zoraytar həkümranlıqingni Si'ondin,
dərki u: «Sən həküm sürgin düxmənliring üstidin.»

³ Sən jəng kilidiqan küni koxunliringni yioqanda,
təkwadarliring qıkar öz ihtiyarlıkida.
Sühhidə kelur nəwkiranlar aldingoja,
huddi xəbnəm qüxkəndək sən turojan taqıka.

⁴ Pərwərdigar əzgərtməs kılın munu kəsimini:

«Mənggülük rohaniydursən Malkisidikning^③ qataridiki.»

⁵ I Pərwərdigar, turar Igəm sening ong tərpingdə,
padixahlarni bitqit kılar qəzıpini kərsətkən künidə.

⁶ U həküm qikırar hudəsiz həklərgə,
baxlırini kukum-talkan kiliwetər yər yuzidə,
ularning zeminini toldurar jəsətlərgə.

⁷ Igəm yol üstidə bulaktin su iqər,
küq-kuwwət elip, məydisini egiz kətürər.

111-munajat

¹ Həmdusana oqunqlar Pərwərdigaroja!

---

^③ **Malkisidik** – Salem (Yerusalem) xəhirining padixahi həm uluq Hudaning rohaniysi bolup, u İbrahim pəyoqəmbər bilən kəruxkən wə uningoja bəht tiligən. «Malkisidik» degən isimning mənisi «həkkaniyət padixahi» degənliktur. «Salem padixahi» degənning mənisi «amanlık padixahi» degənliktur. Muqəddəs yazmılarda uning ata-anisi, uruk-əwladi, nəsəbi həmdə uning həyatining baxlinixi wə ahırlıxixi toqrisida birər hatirə yok. «Təwrat. Aləmning yaritilixi» 14-babka karalsun.

Zəbur

Hək yoldiki jama'ət arisida,

xükür eytimən ihlas bilən Hudağa.

² Uluoqdur Pərwərdigarning biz üçün kılqanliri,
buni tiləğa elixar ularning kədrini bilgənliri.

³ Pərwərdigarning əjri həywət, xərəpliktur,
uning həkkaniylikı mənggülikkə dawam kılur.

⁴ Məjzilirini kixilərning esigə salar,
rəhimdil, xəpkətliktur Pərwərdigar.

⁵ Huda berər ihlasmənlirining rizkini,
ta'əbəd esidə tutar öz əhdisini.

⁶ Pərwərdigar kərsətti öz kowmioğa kudritini,
elip berip ularğa yatlarıning zeminini.

⁷ U adil, wəpadar hər bir ixida,
ixənq bardur yolyoruklirida.

⁸ Dawamlixar ular mənggü, ta'əbəd kə,
orundilar ular durus, sadakətlik tə.

⁹ Mukəddəs, sürlüktur Huda!

Kutulux bərdi öz kowmioğa,
əhdisini bekitti həm mənggügə.

¹⁰ Danalıq Pərwərdigarğa ihlasmənliktin baxlinur,
əmrigə əməl kılquqilar hekmətlik bolur.

Pərwərdigarğa atalqan həmdusanalar mənggülik bolur.

112-munajat

¹ Pərwərdigarğa həmdusana okunqlar!

Nəkə dər bəhtliktur Pərwərdigarğa ihlasi barlar,
uning əmrlirigə boysunuxtın səyünidoğanlar.

² Küqlük bolar zeminda ularning əwladliri,
bəhtliktur durus yolda mangojanliri.

³ Əyliri baylikkə tolup, dələtmən bolar,
ularning həkkaniylikı mənggülik bolar.

⁴ Karangojulukta nur qeqilar durus yolda mangojanlarğa,
rəhimdil, xəpkətlik, həkkaniydur Huda.

⁵ Sahawətlik, mərd adəm bəhtlik bolar,
adil ix kılidoğanlar ronak tapar.

Zəbur

⁶ Həkkaniylar əbədiy məqlup bolmas,
 həkkaniylar mənggüə untulmas.
⁷ Korkup kətməs xum həwər kəlsə ularoşa,
 kəngli toktur ularning tayanəjaq Pərwərdigarəja.
⁸ Iradisi mustəhkəmdur ularning,
 korkmaydu əsla,
 kərər məqlubiyitini düxmənlirining.
⁹ Sehiydur ular, yoksullarəja berər sədikə,
 mənggü untulmas həkkaniyliki ularning,
 kudrət tepip, na'il bolar hərmitigə kixilərnig.
¹⁰ Buni kərüp qidimaydu rəzillər,
 aqqikida öz gəxini əzi yər,
 zə'iplixip ümidliri üzülər.

113-munajat

¹ Pərwərdigarəja həmdusana okunglar!
 Əy uning kulliri, uni mədhiyələnglar,
 Pərwərdigar namioşa mədhiyələr eytinglar.
²⁻³ Təriplənsun nam-xəhriti Hudaning
 hazirmu wə keyinmu ta adakkiqə.
 Mədhiyələnsun nam-xəhriti Hudaning
 sübh-tangdin taki gugum-xamojiqə.
⁴ Həkümrənlik kilar Huda barqə insan üstidin,
 xan-xəripi büyükür, üstün turar pələktin.
⁵⁻⁶ Heqkim təng bolalmas igimiz Pərwərdigarəja,
 kimmu ohxar u samawi təhtə olturup,
 asman-zeminəja yukiridin nəzər salojuqioşa?
⁷ U kutkuzar yoksullarni yoksulluk tozanidin,
 elip qıkar u mohtajlarni mohtajlik əwrizidin.
⁸ Olturoşuzar ularni xahzadilər kəxiəja,
 hətta öz həlkining xahzadiliri yenioşa.
⁹ U xadlik beşixlar tuşmas ayaləja,
 öz əyidə kuqikini toldurar baliəja.
 Həmdusana okunglar Pərwərdigarəja.

114-munajat

- ¹ Isra'illar Misirdin qıkkında,
Yakup əvladi yat həklərdin ayriloqinida,
² Yəhuda nəslini makan kildi Huda,
Isra'illar Hudaning ilkidiki həlk idi.
³ Dengiz buni bilip yandi arkiqə,
İordan dəryasi burulup kəynigə akti.
⁴ Taoqlar qəqüp səkridi qoqkarlardək,
dənglərmu ürküdi qozilardək.
⁵ Əy dengiz, nemixka qəqisən?
Əy İordan dəryasi, nemixka kəyninggə akisən?
⁶ Əy taoqlar, nemixka səkrəysilər?
Əy dənglər, nemixka ürküysilər?
⁷ Əy zemin, təwrən Rəbbingning siymasidin,
Yakup etiqad kiləjan Hudaning kəlgininidin.
⁸ U taxni kəlqəkkə aylandurdi,
uyul taxtin bulakni pəyda kildi.

115-munajat

- ¹ Bolmisun bizgə i Pərwərdigar, bolmisun bizgə,
bolsun mənsup xan-xəhrət pəkət özünggə,
qünki mənggülük muhəbbət wə
qəksiz sadəqitingni kərsəting bizgə.
² Məshirə kilixip bizni yat həklər,
«Keni ularning Hudasi» deyixər.
³ Bizning Hudayimiz ərx'ələda turar,
nemə kilixni halisa xu ixni kilar.
⁴ Yat həklərləning ilahliri altun-kümükə buttur pəkət,
ularni insan öz kolida kilidu ijad.
⁵ Ularning eqizliri turup səzliyəlməs,
kəzliri turup heqnemini kərəlməs.
⁶ Kuləkliri tursimu angliyalməs,
burni turupmu heqnemini puriyalməs.
⁷ Qolliri bolsimu, ular tutalməs,
putliri bolsimu, mangalməs.

Kanayliridin awaz qikiralmas.

⁸ Butlarni yasioqanlar wə ularoqa ümid baoqlioqanlar, ezliri ahiri butlirioqa ohxap kalar.

⁹ Əy Isra'il əwladliri, tayininglar Igimizgə, u yələnqük, kalkandur silərgə.

¹⁰ Əy Hərun jəməti,^④ tayininglar Igimizgə, u yələnqük, kalkandur silərgə.

¹¹ Əy Pərwərdigaroqa ihlasi barlar, tayininglar Igimizgə.

U yələnqük, kalkandur silərgə.

¹² Pərwərdigar bizni yad etər, isra'il əwladioqa bərikət berər,

Hərun jəmətigə bərikət berər.

¹³ Həmmisi Pərwərdigaroqa ihlas kilsa əgər, kiqikidin-qongioiqə bərikət berər.

¹⁴ Igimizdin silər wə əwladliringlaroqa, həssiləp bəht-sa'adət yaqkay da'ima.

¹⁵ Yaratkuqi Pərwərdigar asman wə zeminni, silərgə ata kiləqay qəksiz bəhtni.

¹⁶ Asmanlar tə'alluktur Pərwərdigaroqa, zeminni u bərgən insanlaroqa.

¹⁷ Əlüklər süküttidur kəbriliktə, mədhiyələr bolmas gərdə Igimizgə.

¹⁸ Ləkin biz bügün wə ta'əbədkə, Rəbbimizni təripləymiz mənngügə. Həmdusana okuyli Igimizgə!

116-munajat

¹ Mən səyimən Pərwərdigarni, qünki u anglar nidayimni, anglar mening ətünüxümni.

² Kulak saləq u manga, əmürwayət nida kilimən uningə.

---

^④ *Hərun jəməti* – Hudaning rohaniylirini kərsitidu.

Zəbur

³ Өlüm asarətliri qirmidi meni,
gəristan wəhimisi kapsidi meni,
kayoju, həsrət ilkiğə aldi meni.

⁴ Nida kildim tiloja elip Pərwərdigar namini,
«Kutkuzojuin dəp Pərwərdigar jenimni.»

⁵ Pərwərdigar xəpkətlik, həkkaniydur,
u bizning Hudayimiz rəhimdildur.

⁶ Pərwərdigar panahida saklaydu panahsizni,
u beximoja kün qüxkəndə kutkuzdi meni.

⁷ Həy kəlbim, kaytkin əmdi aramgahingoja,
qünki Pərwərdigar iltipət əylidi manga.

⁸ I Huda, sakliding ölümün jenimni,
yioja-zar kilixtin kəzlimni,
putlixip ketixtin putlirimni.

⁹ I Pərwərdigar, sən üçün yaxaymən panyı aləmdə.

¹⁰ Xunqə har bolsammu yənıla,
ixənq baqlidim mən sanga.

¹¹ Lekin dedim mən təxwix ara:
«Yalojanqidur həmmə insanlar.»

¹² Pərwərdigarning manga kiləjan iltipatioja,
qandak jawab kilay uningəja?

¹³ Nijatlik kədihini sundum Hudaəja,
xükür eytip uning namiəja.

¹⁴ Pərwərdigarning həlki aldida,
kəsimimni kilimən ada.

¹⁵ Өlöp kətsə təkwardar bəndiliri,
Pərwərdigar ətiwarlar ularning ölümün.

¹⁶ I Pərwərdigar, mən sening kulungdurmən,
bərək, sening pəkir kulungdurmən.^⑤
Azad kilding meni özüng asarəttin.

---

⑤ Bu misra Ibraniyqida: «Mən sening kulungdurmən, dedikingning oqlidurmən» dəp elinəjan. Ibraniy tilida bu ohxitix «əng təwən, kuldinmu təwən» degən mənini ipadiligəqkə, uyqurqə tərjimisidə sözmusəz tərjimisi bilən əməs, uni «pəkir» dəp alduk.

Zəbur

¹⁷ Xükür kurbanlıki sunimən sanga,
xükür eytimən namingoşa, i Huda.

¹⁸ Pərwərdigarning həlki aldida,
kəsimimni kilimən ada.

¹⁹ İbadəthanining hoyla-aramlirida,
əy Yerusalem, turup sening otturangda,
kəsimimni kilimən ada.
Həmdusana okunglar Pərwərdigarəşa.

117-munajat

¹ Əy jahan əhli, mədhiyələnglar Pərwərdigarni,
əy pütkül kowmlar, alkixlanglar Hudani.

² Büyüktur uning mənggülük muhəbbiti,
mənggülükkə dawam kilar wapadarlıki,
həmdusana okunglar Pərwərdigarəşa.

118-munajat

¹ Xükür eytinglar Hudaəşa, xapa'ətliktur Pərwərdigar,
uning mehİR-muhəbbiti mənggügə dawam kilar.

² «Uning mehİR-muhəbbiti mənggülük» desun Isra'illar.

³ «Uning mehİR-muhəbbiti mənggülük» desun Hərun jəmətigə təwə
boləjanlar.

⁴ «Uning mehİR-muhəbbiti mənggülük» desun Pərwərdigarəşa ihlasi
barlar.

⁵ Nida kildim Pərwərdigarəşa kün qüxkəndə beximəşa,
nidayiməşa jawabən nijatlik bərđi mənğa.

⁶ Korkmaymən, mən tərəptə Pərwərdigar,
nemə kilalisun meni insanlar!

⁷ Mən tərəptidur yələnqüküm Pərwərdigar,
kəz aldimda məqlup bolar mənğa əq boləjanlar.

⁸ Baxpanah kilmək Pərwərdigarni,
əwzəldur yələnqük kilixtin insanni.

Zəbur

- ⁹ Baxpanah kilmək Pərwərdigarni,
əwzəldur tayanq kilməktin hakimlarni.
- ¹⁰ Qorxiwaləjan bolsimu barlik yat əllər meni,
Pərwərdigarning yardimidə məqlup kildim mən ularni.
- ¹¹ Xundak, qorxap turojan bolsimu ətrapimni,
Pərwərdigarning yardimidə məqlup kildim mən ularni.
- ¹² Qorxiwaləjan bolsimu ular meni hərilərdək,
əqürüldi xunqə tezdin kurəjak tikən otidək.
Pərwərdigarning yardimidə məqlup kildim mən ularni.
- ¹³ Yikiləjili tas kaləjanidim ittirilgəndə,
birak, mən yikilmidim Pərwərdigarning yardimidə.
- ¹⁴ Pərwərdigar munajitim wə küq-kudritim,
boldi u mening nijatkarim.
- ¹⁵ Həkkaniylarning qedirilirida nijatlik təntənisi yangrimakta,
Pərwərdigarning küqlük ong kəli zəpər kuqmakta.
- ¹⁶ Pərwərdigarning küqlük ong kəli ələlibə kilmakta,
Pərwərdigarning küqlük ong kəli zəpər kuqmakta.
- ¹⁷ Mən əlməymən, bəlki yaxaymən,
Pərwərdigarning məjizilirini bayan əyləymən.
- ¹⁸ Meni kattik jazaliəjan bolsimu Pərwərdigar,
əmma taxlap qoymidi əlümgə zinhar.
- ¹⁹ Həkkaniylar kiridiojan dərwarzini eqip beringlar manga,
mən kirip, xükür eytimən Pərwərdigarəja.
- ²⁰ Dərwazisidur bu Pərwərdigarning,
kirix yolidur həkkaniylarning.
- ²¹ Sanga xükür eytimən Huda,
qünki manga jawab berip
nijatkar boldung manga.
- ²² Kerəksiz bilingən tax tamqilarəja,
ultax boldi kuruluxka.
- ²³ Pərwərdigarning kiləjan ixidur bu,
kəz aldimizda karamət boldi u.
- ²⁴ Pərwərdigar yaratқан muxu kündə,
huxallikka tolayli kilip təntənə.
- ²⁵ I Pərwərdigar, ətünəy, kutkuzəjin bizni,

ötünəy, muwəppəkıyətlik kılqaysən iximizni.

²⁶ Bəht yar bolqay Pərwərdigarning namida kəlgüqigə,
bəht tiləymiz Pərwərdigarning öyidin silərgə.

²⁷ Pərwərdigar^⑥ – yaratkuqidur,
birdinbir yeganidur.

U qaqar nurini üstimizgə.

Qurbanlikni baqlanglar tanilar bilən
qurbanlik supisining burjəklirigə.

²⁸ Sən mening İlahımsən, xükür eytimən,
sən mening İlahımsən, uluqlaymən.

²⁹ Xükür eytinglar Hudaqə, xapa'ətliktur Pərwərdigar,
uning mehır-muhəbbiti mənggügə dawam kılar.

119-munajat

¹ Nəkdər bəhtliktur durus yolda mangıdıqanlar,
Pərwərdigarning təlimliri boyıqə yaxaydıqanlar.

² Bəhtliktur yənə uning pərzlirini tutup,
pütün kəlbi bilən uningqə təlpünıdıqanlar.

³ Nahəqıllik kılmas ular əsla,
mangar ular Pərwərdigarning yolıda.

⁴ Pərwərdigar qüxürdüng əmrliringni,
əstayıdıl orundanglar dəp ularni.

⁵ Qararlırim kət'iy bolqay mening,
pərmanlıringqə əməl kılıxka sening.

⁶ Kəngül bəlsəm əmrliringgə,
qalması mən əsla xərməndilikkə.

⁷ Mədhıyələymən pak kəlbımdın seni,
əgəngınımdə adil həkümliringni.

⁸ Pərmanlıringqə əməl kılımən,
meni hərgız taxlıwətmıgın.

⁹ Yax yıgıt kəndak kılıp pak yolda mangalar?

U pəkət kalamingqə əməl kılqanda bolar.

---

^⑥ *Pərwərdigar* – Bu ayəttə Hudaning has nami bolup, İbranıyqə nushıda «yahwəh» dəp elinqan.

Zəbur

- ¹⁰ Pütün kəlbim bilən təlpündüm sanga,
hək yolungdin ezixka yol qoyma manga.
- ¹¹ Niyət kilip gunahkar bolmaslikni,
saklidim kəlbimdə qing sözliringni.
- ¹² Həmdusana bolsun Pərwərdigar sanga,
өгətkəysən nizamliringni manga.
- ¹³ Bayan kilimən həkümliringni,
jakarlaymən təlimliringni.
- ¹⁴ Adəmlər hursən boləndək baylikliridin,
xadlinimən özüm pərliringdin.
- ¹⁵ Qongkur pikir kilimən nizamliring üstidə,
oylinimən yol-kədiming həkkidə.
- ¹⁶ Səyündürdi nizaming meni,
untumaymən kalamingni.
- ¹⁷ Xəpkitingni kərsətsəng mən kəlungəja,
xunda mən hayat yaxap, əməl kilay kalamingəja.
- ¹⁸ Aqkın mening kəzlimni,
kərəy təlimliringdiki karamətləni.
- ¹⁹ musapirmən zeminda,
əmringni yoxurma.
- ²⁰ Yürükim ezilməktə,
təlpünüxtin həkümünggə.
- ²¹ Əyiblərsən lənətkə uqrıqan təkəbburlarni,
əmringdin ezip kətkən məqrurlarni.
- ²² Elip taxla məndin horluk, məshiriləni,
qünki ada kilip kəldim pərliringni.
- ²³ Toplixip manga suyikəst kilsimu həkümrənlər,
pəkir kulung nizamliring həkkidə yənila oylinar.
- ²⁴ Pərliring səyüniximdur,
həm mening məslihətiqimdur.
- ²⁵ Kəra tuprak koynioja almakqi meni,
wədənggə wapa kilip kutkuzəjin hayatimni.
- ²⁶ Bayan kilsam sanga yürgən yollirimni,
jawab bərding, өgət manga nizamliringni.
- ²⁷ Təlimingni qüxinixkə kədir kil meni,

Zəbur

xunda hiyal kılalaymən karamət ixliringni.

²⁸ Qləm-çussilar dəstidin hərdük yətti jenimoça,
kalamingoça اساسən küq-kudrət bərgin manga.

²⁹ Hiyələ-mikir yolidin neri kıl meni,
iltipət əyləp əgət manga təlimliringni.

³⁰ Tallidim mən sadakət yolini,
kəz aldimda tutimən həkümliringni.

³¹ Pərwərdigar, qing tutimən pərzliringni,
xərməndilikdə qoymioçin meni.

³² Kizəçin ada kilmən sening əmrliringni,
qünki xundak kılıxka kadir kilding meni.

³³ Pərwərdigar, qüxəndürgin əmrliringni,
ahiroçiqə ijra kılay ularni.

³⁴ Kəlbimni yorutkaysən, yolungni tutay,
pütün wujudum bilən ularəça əməl kılay.

³⁵ Əmrliringgə boysunidoçan kıləçin meni,
qünki səyimən sening yolungda mengixni.

³⁶ Mayil kılmay kəlbimni mənəpə'ətlərgə,
bəlkə huxtar kıləçin sening pərzliringgə.

³⁷ Nəzirimni yirək kılıp sahtilikdən,
öz yolung bilən meni rohləndurəçin.

³⁸ Əməlgə axursang kulungəça bərgən wədəngni,
həklər tehimu hərmətlər seni.

³⁹ Korkimən, yirək kıl məndin həkarətlərni,
bərhək, əla bilimən həkümliringni.

⁴⁰ Nəkədən təlpünimən yolyorukliringəça,
meni rohləndurəçin həkkaniylikəngdə.

⁴¹ I Pərwərdigar, kərsitip mənggülik muhəbbitingni,
ata kıl manga wədə kıləçan nıjatlıkəngni.

⁴² Xunda jawab bəreləymən manga həkarət kıləçanlarəça,
qünki mən tayinimən pəkət sening kalamingoça.

⁴³ Bərgin manga həkikiy guvahlıkning pürsitini,
baçlıçanmən pəkət sening həküminggə ümidimni.

⁴⁴ Boysunimən da'ima təlimliringgə,
ri'ayə kilmən həm mənggügə.

Zəbur

⁴⁵ Mən ərkin, bihətərmən həmmə jaylarda,
qünki ita'ət kilip kəldim yolyorukliringoşa.

⁴⁶ Pərliringni səzləymən xahlar aldida,
rəddiyəgə uqrap nomusta kalmasmən əsla.

⁴⁷ Əmrliringdin hursən bolurmən,
həm ularni xunqə səyərən.

⁴⁸ Əmrliringni hərmətləp kolum turar kəksümdə,
oylinimən mən səyən pərmanliring həkkidə.

⁴⁹ Untumioşin mən kulungoşa bərgən wədəngni –
manga ümid beşixlişan axu kalamingni.

⁵⁰ U manga təsəllidur külpəttə kaləşinimda,
yengi roh ata kilar wədəng manga.

⁵¹ Məşirə kilsimu meni da'im təkəbburlar,
ləkin sening təlimliringdin aşmidim zinhar,

⁵² əslisəm kədimdin buyanki həkümliringni,
i Pərwərdigar, berər ular manga təsəllini.

⁵³ Tərk ətkəq rəzillər təlimliringni,
basalmaymən ularoşa boləşan oşəzipimni.

⁵⁴ Yürsəmmu gər musapir bolup paniy dünyada,
pərmanliring boldi manga güzəl bir nahxa.

⁵⁵ I Pərwərdigar, ri'ayə kilimən təlimliringgə,
yad etimən namingni hər bir keqidə.

⁵⁶ Ri'ayə kilip kəldim sening yolyorukliringoşa,
bundak kilix bəht elip kəldi manga.

⁵⁷ Nesiwəm dəp bilimən Pərwərdigar bir özüngni,
wədəm bar qing tutuxka kalamingni.

⁵⁸ Qin kəlbimdin istəp kəldim xəpkitingni,
kərsət manga wədə kiloşan iltipatingni.

⁵⁹ Nəzər selip mengiwatқан yolumoşa,
kədimimni buridim pərliring tamanişoşa,

⁶⁰ aldiridim,
əmliringni ijra kilixka,

həm heq ikkilənmidim.

⁶¹ Gər rəzillər qirniwalsimu aroşamqilar bilən meni,
untumasmən əsla sening təlimliringni.

⁶² Adalət boləjaq həkümliringdə
həmdusana okuymən sanga,
ornumdin turup yerim keqidə.

⁶³ Dostturmən sanga iklas kıləjanlarəja,
xerikmən yolyorukliringəja ri'ayə kılidiəjanlarəja.

⁶⁴ Mənggülik muhəbbitinggə toləqandur zemin,
i Pərwərdigar, nizamliringni manga əgətkin.

⁶⁵ Əzüng bərgən wədənggə اساسən,
kұлungəja yaxilik kılding sən.

⁶⁶ Əkil wə bilim bərgəysən manga,
qünki mən ixəndim pərmanliringəja.

⁶⁷ Azoqun idim sən meni jazalaxtin ilgiri,
qing tutimən esimdə əmdi sening səzüngni.

⁶⁸ Nəqədər xapa'ətliksən, ayimiding yaxilikingni,
əgətkin manga nizamliringni.

⁶⁹ Təkəbburlar qaplisimu yaləqandin bohtan manga,
əmma qin kəlbimdin boysunimən yolyorukliringəja.

⁷⁰ Bihudlaxқан ularning kəlbi əzəldin,
mən bolsam səyünimən təlimingdin.

⁷¹ Tartқан japalirim paydilik boldi manga,
qünki mengixni əgəndim pərmanliring yolida.

⁷² Eytқан təlimliringni bilimən əla,
mingliəjan altun-kümüxtin hətta.

⁷³ Kolliring yaratti, yasidi meni,
əkil bər manga, qüxinəy əmrliringni.

⁷⁴ Meni kərüp hux bolar ihlasi barlar sanga,
qünki mən ümidimni baqlıəjanmən kalamingəja.

⁷⁵ Bilimən həkümliringning adillikini,
sadaķiting bilən jazaliding meni.

⁷⁶ Bərgən wədəng boyiqə mən kulungəja,
mənggülik muhəbbiting təsəlli bolsun manga.

⁷⁷ Rəhim kılıp, saklıəjaysən hayatimni,
xadlikim dəp bilip kəldim təlimliringni.

⁷⁸ Xərməndə bolsun təkəbburlar,
səwəbsizla manga nahəkkilik kıləjanlar,

Zəbur

oylirim pəkət təlimliring həkkidə bolar.

⁷⁹ Sanga ihlas kilidiqanlar kəlsun yenimoja, pərzliringni oğitimən ularoja.

⁸⁰ Səmimiy ijra kilay pərmanliringni, xərməndilikdə qoymas ular meni.

⁸¹ Zarikimən nijatlığingoja,

ümidimni baqlıoqə kalamingoja.

⁸² Seni «qaqan təsəlli berərkin» dəp, zarikixtin taldi kəzlər wədə kütüp.

⁸³ Ohxap kalsammu gər ista kuriqan kerəksiz tulumoja, hər dəm qing saklidim pərmanliringni yadimda.

⁸⁴ Qaqanojiqə kütüzərsən mən kulungni, qaqanlığa jazalarsən mənə ziyankəxlik kilolanlarni?

⁸⁵ Təkəbburlar mən üçün ora kolar, ular sening təliminggə qarxi qıkar.

⁸⁶ İxənqliktur əmrliringning həmmisila, yardəm kil, düxmənlər səwəbsiz ziyankəxlik kilmakta mənə.

⁸⁷ Yər yüzidin yox kilay dəp kalsimu ular meni, əmma tərək ətmidim yolyorukliringni.

⁸⁸ Rohlandurojin meni mənggülik muhəbbitingdə, boysunay sening bərgən pərzliringgə.

⁸⁹ İ Pərwədigar, kalaming mənggüliktur, u əxtə mukəmməl pütülgəndur.

⁹⁰ Əwladtin-əwladkiqə bildürdüng sadakitingni, ornating öz ornioja mustəhkəm kilip yəni.

⁹¹ Əmring bilən məwjudat bolup turmakta pütün dunya, qünki pütkül məwjudat kuldur sanga.

⁹² Xadlanmiojan bolsam əgər təlimliringdin, halak bolar idim azab-okubətlərdin.

⁹³ Untumasmən əsla sening yolyorukliringni, qünki ular rohlandurdi həyatimni.

⁹⁴ Mən sanga mənsupturmən, kütquz meni, qünki ijra kilip kəldim yolyorukliringni.

⁹⁵ Pəyt kütsimu rəzillər wəyran kilmakka meni, əmma dilimda saklaymən yənila pərzliringni.

Zəbur

⁹⁶ Kərdüm mən qəklilikini həmmə nərsining,
əmma kəmtüki yoktur əmrliringning.

⁹⁷ Xu kədər səyimən təlimliringni,
yad etimən künboyi ularni.

⁹⁸ Rəqibimdin dana boldum əmring bilən,
qünki təliming birgə boləraq da'im mən bilən.

⁹⁹ Əkil-idrak ustazlirimdin köprək boldi məndə,
qünki qongkur təpəkkur kildim əmrliring həkkidə.

¹⁰⁰ Aksakəllardinmu danalığraq boldum,
qünki yolyorukliringəja boysundum.

¹⁰¹ Əla bilip kalamingəja əgixixni,
rət kilip kəldim həmmə rəzillikni.

¹⁰² Həkümliringdin keyip kətmidim,
qünki özüng bərgənsən təlim.

¹⁰³ Kalaming xerin tetidi tiliməja,
həsəldin tatlık tuyuldi aqzimoja.

¹⁰⁴ Dana bolurmən yolyorukliringdin,
nəprətlinimən xunga sahta yollardin.

¹⁰⁵ Qiraq bolup kalaming putliriməja,
nur berər u yolliriməja.

¹⁰⁶ Kəsəm iqtim, sadikmən kəsimumgə,
boysunimən adil həkümliringgə.

¹⁰⁷ Kəldim mən kiyyəqilik, müxküllüktə,
i Pərwərdigar, rəhləndür meni wədəng boyiqə.

¹⁰⁸ Qəbul kil qin dilimdin qikkən mədhiyəlirimni,
i Pərwərdigar, əgətkin mənə təlimliringni.

¹⁰⁹ Həyatim bolsimu da'im həwp astida,
əmma təlimliringni untumasmən əsla.

¹¹⁰ Tuzak kərsimu mən üqün gərqə rəzillər,
yolyorukliringdin qikməsmən zinhar.

¹¹¹ Mənggülik mirastur mənə pərzliring,
xübhəsizki, xadlikidur ular kəlbimning.

¹¹² Kərarim bar boysunuxka,
adəkkiqə nizamliringəja.

Zəbur

¹¹³ Əq kərimən ikki yüzlimiqilərnı,
birak, səyimən sening təlimliringni.

¹¹⁴ Baxpanah, kalkandursən manga,
ümidim bardur sening kalamında.

¹¹⁵ Kəz aldımdin yökilinglar, əy yamanlik kıləuqular,
Hudayimning əmrigə boysunmakka kararım bar.

¹¹⁶ Əzüng wədə kıləjiningdək yar-yələk bol həyatıməja,
xərməndə kilip, koyma meni ümidsiz hələja.

¹¹⁷ Yələnqük boləjin manga, xunda erixəy nijatlikka,
həm kəngül bələy sening pərmanliringəja da'ima.

¹¹⁸ Nəziringdə ərziməstur pərmaningdin tayəjanlar,
bihudidur kanqilik nəyrəngwazlik kilsimu ular.

¹¹⁹ Əhlitini ayriəjandək otta tawlap altunni,
yök kilisən yər yüzidin rəzillərnıng həmmisini,
mən səyimən sening barlik pərzliringni.

¹²⁰ Wujudum titrər kərkup seningdin,
wəhimigə qüximən həkümliringdin.

¹²¹ Kıldim adil, toəra ixlarnı,
zalimlarning kəliəja kaldurma meni.

¹²² Kapitalət bərgin mən kulungning bəhtigə,
yol koyma təkəbburlarning meni ezixigə.

¹²³ Kəzlırim taldi sening nijatlikəjə təlmürüp,
ixənqlik wədəngning əməlgə exixini kütüp.

¹²⁴ Mən kulungəja yətküzüp mənggülik muhəbbitingni,
əgət manga nizamliringni.

¹²⁵ Əkil-idrak bərgin mən kulungəja,
pərzliringni qüxinələymən xundila.

¹²⁶ I Pərwərdigar, waktıng kəldi hərikət kılıxka,
qünki həlk boysunmidi kanunliringəja.

¹²⁷ Bərhək, altundin əla bilimən əmrliringni,
hətta sap altundin artuk kərimən ularni.

¹²⁸ Adil dəp karaymən pərmanliringni,
əq kərimən barlik sahtiliklarnı.

¹²⁹ Pərzliring boləjaq sening bibaha,
boysunimən xunga mən ularəja.

Zəbur

¹³⁰ Kalamingning mənişi yexilgəndə, nur qaqar yolimizəyə,
əkil-idrak berər u sadda insanlarəyə.

¹³¹ Nəpsimni kışar mening təkəzzalik,
qünki bardur əmringgə intizarlik.

¹³² Həlimdin həwər aləjin kərsitip xəpkitingni,
namingni səygənlərgə kərsətkəndək məhringni.

¹³³ Wədəng bar məzmut kilməklığkə kədimmimni,
manga hoja kılıp koyma heqbir gunahni.

¹³⁴ İnsanlar zulmidin kütqüz meni,
qing tutay sening yolyorukungni.

¹³⁵ Jamalingning nurini qeqip manga,
pərmanliringni əgətkin mən kulungəyə.

¹³⁶ Həklər boysunmiəyəq kanunungəyə,
kəz yexim dəyə bolup akmakta.

¹³⁷ I Pərwərdigar, adilsən özüng,
həkkaniy həm həkümliring.

¹³⁸ Adildur buyruəjan pərliring,
ixənqlıktur həmmisi ularning.

¹³⁹ Əzəplirim keydürməktə tenimni,
rəkilirim mənsitmiəq səzüngni.

¹⁴⁰ İxənqlik boləyəqə wədiliring sening,
səyə ularni xunqilik, mənki kulung.

¹⁴¹ Harlansammu kərəksiz insan bolup,
qalmasmən yolyorukliringni əsla untup.

¹⁴² Mənggölüktur adaliting,
həkiqəttur təlimliring.

¹⁴³ Kəginidə beximəyə azab wə külpət,
əmliring boldi manga xadlıq ülpət.

¹⁴⁴ Pərliring adildur ta'əbədke,
rohlinay mən, nur ata kil kəlbimgə.

¹⁴⁵ I Pərwərdigar, qin kəlbimdin nida kəlimən sanga,
boysunimən pərmanliringəyə, jawab bər manga.

¹⁴⁶ İltija kəlimən, kütqüzəjin meni,
qing tutay xunda pərliringni.

¹⁴⁷ Pəryad kəlimən mədət tiləp sübhidə,

Zəbur

ümidimni baqlıoıaqqa pəkət sening sözünggə.

¹⁴⁸ Kirpik kakmay qikimən keqıqə,
oıoıa petip sening wədəng həkkidə.

¹⁴⁹ Muhəbbətlik Pərwərdigar, angliıoıaysən awazimni,
adalətlik Pərwərdigar, kutkuzoıin hayatimni.

¹⁵⁰ Yekınlap kəlməktə manga rəzil insanlar,
təlimliringdin yiraktur ular.

¹⁵¹ I Pərwərdigar, yekinsən manga,
əmliringning həmmisi toııra.

¹⁵² Uzundin beri bildimki xuni,
pərliringning mənggülükini.

¹⁵³ Nəzər selip azablirimııa, kutkuzoıin meni,
untumidim mən sening təlimliringni.

¹⁵⁴ Dəwayimni kolliııin, kutkuzoıin meni,
wədəng boyıqə saklıııin hayatimni.

¹⁵⁵ Rəzil insanlar nijatsiz kalar,
etibar bərmigəq əmliringgə ular.

¹⁵⁶ Pərwərdigar, mehir-xəpkət moldur seningdə,
meni rohländuroıin deginəngdək həküməngdə.

¹⁵⁷ Bolsimu gər xunqə kəp ziyankəxlik kilııuqııar,
pərliringdin yüz örüməsmən zinhar.

¹⁵⁸ Nəprətlinimən ita'ətsizlərgə,
ri'ayə kilmiııaq sözliringgə.

¹⁵⁹ Nəkədar səyimən-hə, sening yolyorukliringni,
mənggülük muhəbbiting bilən rohländur meni.

¹⁶⁰ Kalamıngning asasi həkikəttur,
hökümliring adil, mənggügə dawam kilur.

¹⁶¹ Səwəbsizla ziyankəxlik kilsimu həkümदारlar,
kəlbim pəkət kalamıngdin kərkup turar.

¹⁶² Kalamıngdin səyünüp kəldim xunqə,
erixkəndək oıayət zor həzinigə.

¹⁶³ Yirginimən yaloıanqiliktin,
səyünimən təlimıngdin.

¹⁶⁴ Sanga hər kün yəttə wak mədhiyəm bar,
bərək, həmmə həkümənggə adillik yar.

Zəbur

¹⁶⁵ Təlimingni səygənlərgə amanlik bolar,
heq nərsigə putlixip yikilmas ular.

¹⁶⁶ I Pərwərdigar, təlmürüp kütimən nijatlikingni.

Ijra kilip kəldim mən sening əmrliringni.

¹⁶⁷ Pərzliringgə ri'ayə kilimən,

həm ularni kizəjin səyimən.

¹⁶⁸ Boysunimən pərzliring, nizamliringə, bərhək, həmmə əməllirim ayandur sanga.

¹⁶⁹ Pərwərdigar kulak saləjin ahuzarimoə, wapa kilip wədənggə idrak bərgin manga.

¹⁷⁰ Angliəjaysən Pərwərdigar iltijayimni, wapa kilip kalamingoə kutkuzəjin meni.

¹⁷¹ Ləwlirimdin urəjup qikar həmdusana, qünki sən əmrliringni əgətting manga.

¹⁷² Kalamliring küylinər tillirimda, qünki bardur adillik buyrukungda.

¹⁷³ Təyyar kiləjin yardəmgə kolungni, qünki mən tallioqanmən yolungni.

¹⁷⁴ Nijatlikingoə təxnamən Pərwərdigar, təlimingdin kəlbim mening xadlikka tolar.

¹⁷⁵ İlham bər manga, həmdusana okuy sanga, həkümliring yardəm kilsun manga.

¹⁷⁶ Adaxtim koy kəbi yolumdin, izdə kulungni, qünki mən untumasmən əmrliringni.

120-munajat

Yerusalemdiki ibadəthaniəqə berix yolida eytiləjan munajat

¹ Nida kilsam Pərwərdigarə, külpəttə kaləjinimda,

u jawab bərdir manga.

² «Kutkuzəjin meni i Huda, yaləjanqi ləwlərdin, aldəmqi tillərdin» dəp iltija kildim uningə.

³ Əy yalqanqi til!

Kəndak urar seni Huda?

Berər sanga kəndak jaza?

⁴ Baturlarning okliri tegər,
arqılarning qoqliri köydürər.

⁵ Həlimoqa way, musapir boldum Məxək diyarida,
bəhtsiz boldum Kədarlarning qedirida.

⁶ Toydum yaxaxtin bu yərdə,
tinqlikka əq həlk arisida.

⁷ Səyüp mən tinqlikni,
desəmmu «tinqlikta yaxayli» gər,
birak ular «uruxayli» dər.

121-munajat

Yerusalemdiki ibadəthaneiqə berix yolida eytilqan munajat

¹ Kəzlirimni tikimən taqlaroqa,
kəyərdin kələr dəp yərdəm manga.

² Pərwərdigarla kilar yərdəmni,
u yaratkəndur asman-zeminni.

³ Saklar u teyilixtin putliringni,
səgək turup koqdaydu seni.

⁴ Bilginki, koqdiqəuqi Isra'illarni,
uhlimas, tərək ətkəndur uykuni.

⁵ Koqdiqəuqingdur Pərwərdigar,
ong yeningda sayiwən bolup turar.

⁶ Zərər yətküzəlməs sanga zinhar,
ay wə kuyax, keqə wə kündüz.

⁷ Yamanliklardin koqdaydu Pərwərdigar,
həm jeningni u aman kilar.

⁸ Nəzər selip Pərwərdigar yürüx-turuxungə,
bügündin ta'əbədkiqə alar seni öz panahiqə.

122-munajat

*Yerusalemdiki ibadəthaniqə berix yolida eytilqan, Dawut yazqan
munajat*

¹ Xadlanoqanidim, deginidə kixilər manga:

«Barayli Hudaning öyi – ibadəthaniqə.»

² Əy Yerusalem, dərważangning iqidə turimiz əmdi mana!

³ Yerusalem – rətlük selinoqan puhta bir xəhər.

⁴ Kelər kowmlar, Pərwərdigarning kowmliri uningəja,

kelər berilgən pərman boyiqə Isra'iləja,

xükür eytidu ular Pərwərdigarning namiqə.

⁵ Əy Yerusalem, həküm qikirilsun dəp səndə,

təht selindi Dawut jəmätidikilərgə.

⁶ Yerusalemning tinqliki üqün mundak du'a okulsun:

«Seni səyğənlər ronak tapsun,

⁷ korəjan iqi aman bolsun,

ordiliri awat bolsun!»

⁸ Kerindax wə dostlirim səndə turojaqqa,

tiləymən: «Tinqlük bolsun Yerusalemda».

⁹ Pərwərdigarimizning öyi səndə boləjaqqa,

əy Yerusalem, bəht tiləymən sanga.

123-munajat

Yerusalemdiki ibadəthaniqə berix yolida eytilqan munajat

¹ Ərx təhtidə olturoquci i Huda,

təlmürüp kəzlimni tikimən sanga.

² Kəzlimiz tikilgəndur Hudayimiz – Pərwərdigarəja,

kullarning kəzliri kəbi tikilgən kuldarning kolliriəja,

dedəkning kəzliri kəbi tikilgən aşiqa henimning kolliriəja.

Taki bizgə xəpkətini kərsətqiə təlmürimiz Pərwərdigarəja.

³ I Pərwərdigar, xəpkət kil, xəpkət kil bizgə,

qünki tartқан horluklirimiz yetip axkuə.

⁴ Mazaklirioğa kalduq tolimu baqri taxlarning,
horlukini tarttuk hoymu hakawurlarning.

124-munajat

*Yerusalemdiki ibadəthaneiqə berix yolida eytiləjan, Dawut yazəjan
munajat*

¹ «Əgər Igəm biz tərəptə turmiojan bolsa»,
ah Isra'illar, xundak dənglar!

²⁻⁵ Kixilər bizgə aqqiklinip hujuməyə ətkinidə
əgər Igəm biz tərəptə turmiojan bolsa,
ular bizni tirik peti yəwetər idi.
Kəlkün kəbi ekip kəlgən adəm topi
dolkun yasap baskinida üstimizdin
əzim dəryadək bizni ojarək kilar idi.

⁶ Eytayli Pərwərdigarəyə həmdusana,
yəm kilmidi bizni ularning qixlirioğa.

⁷ Keqip qiktuk kux kəbi biz ularning kapkinidin,
tuziki buzulup, kaqtuk ularning qanggilidin.

⁸ Bizgə yardəm bərgən Pərwərdigardur,
u asman-zeminni yaratkuqidur.

125-munajat

Yerusalemdiki ibadəthaneiqə berix yolida eytiləjan munajat

¹ Si'on teqi təwrənməy, mənggügə məzmut turar,
Si'onəyə ohxar, ümidini Pərwərdigarəyə baqliojanlar.

² Taqlar kərxap turojandək Yerusaleمني,
Pərwərdigar kərxap turar öz həlkini,
ta'əbədkiqə koqdaq ularni.

³ Boliwərməs həkümranlik həsisi pasiklarda,
həkkaniylarəyə rizik kilip berilgən bu zeminda,
rəzillər həkümranlik kilsa həkkaniylar üstidə,

həkkaniylarmu aylinip ketər rəzillərgə.

⁴ I Pərwərdigar, mehriŋni bərgin da'ima, yahxilar wə kəlbi paklarəja.

⁵ Adixip kətkənlərni əgri yollarəja, jazalaydu Pərwərdigar rəzillərgə koxupla, tinq-amanlik boləjay Isra'illərəja.

126-munajat

Yerusalemdiki ibadəthaneja berix yolida eytiləjan munajat

¹ Pərwərdigar sürgündikilərni kayturup kəlgəndə Si'onoja, bolup kələjaniduk biz huddi qüx kərüwatqandəkla.

² Huxallıktin aqzimiz yetip kulikimizəja, qukanlar kətərgəniduk xadlikta. «Pərwərdigar zor bir yahxilik kildi ularəja», degən sözlər tarkələjanidi yat əllər arisida.

³ Dərwəkə Pərwərdigar zor yahxilik kildi bizgə, xad-huramlik toldi bizning kəlbimizgə.

⁴ Ronak tapkan waktimizəja kaytur bizni, i Pərwərdigar, tosattin suəja toləjandək jənubtiki kuruk eriklar.

⁵ Yioqlap turup uruk qaqqanlar, nahxa bilən həsul yiojar.

⁶ Dübhisigə artip uruk haltisini, yioja bilən kətkən kixi, kaytip kələr nahxa bilən, oriojan baqlamlirini kətürgən peti.

127-munajat

Yerusalemdiki ibadəthaneja berix yolida eytiləjan, Sulayman yazəjan munajat

¹ Əyni salmisa əzi Pərwərdigar, əy saləjuqilarning əjri bikar ketər. Nawada xəhərni koşdimisa Pərwərdigar, bihudidur oyojak tursimu karawullar.

² Bikardur nan üqün japa tartkininqlar

Zəbur

ənsirəp səhər turup kəq yatqininglar,
qünki Pərwərdigar öz səygənligigə
keqə yatqandimu rizkini ata kilar.

³ Pərwərdigarning sowqitidur pərzəntlər,
uning bərgən iltipatidur hamililər.

⁴ Tapqan oşulliri adəmning yaxlikida,
ohxar palwanning kolidiki okliriqə.

⁵ Bəhtliktur sadikini tolduroqanlar muxundak oklarəqə,
qünki ular munaziriləxkəndə xəhər dərwazisi aldida,
yengilip, xərməndə bolmas karxilaxkanlarəqə.^⑦

128-munajat

Yerusalemdiki ibadəthaniqə berix yolida eytiləjan munajat

¹ Nəkədər bəhtliktur Pərwərdigarəqə ihlasi barlar,
nəkədər bəhtliktur uning yolida mangoqanlar.

² Bərhək, mehnitənglarning mewisini yəysilər,
ronak tepip, bəhtiyar bolisilər.

³ Ayalınglar ohxar mol mewə bərgən üzüm teliqə,
zəytun xehidək kəp bolar baliliringlar yeninglarda,
dastihininglarni qəridəp olturar ular ətrapinglarda.

⁴ Mana xundak bərikət tapar Pərwərdigarəqə ihlasmən adəm.

⁵ Pərwərdigar Si'ondin ata kilsun sanga bəhtni,
kərgəysən əmür boyi ronak tapqan Yerusaleمني.

⁶ Əmrüng yətkəy balangning baliliriqə,
tinq-amanlik boləqay Isra'illərəqə.

---

^⑦ Yengilip, xərməndə bolmas karxilaxkanlarəqə – Əyni qəqlarda kixilər hək-nahəkni ayrixta xəhər dərwazisi aldidiki məydanda həlki'aləm aldida munaziriləxtəti. Məjiralar xu yərdə həl kilinip, həküm qikirilatti.

129-munajat

Yerusalemdiki ibadəthaneiqə berix yolida eytiləjan munajat

¹ «Yaxlıkimdin tartip manga kəp kətim ziyankəxlik kılıp kəlgənidi ular.»

Ah Isra'illar, xundak dənglar!

² «Yaxlıkimdin tartip manga kəp kətim ziyankəxlik kılıp kəlgən bolsimu ular, birak qəlibə kilalmidi üstümdin zinhər.»

³ Koxqi yəрни qongkur aqdurojan kəbi, kəmquda ular dumbəmgə izlar saldi.

⁴ Adalətlik, həkkaniydu Pərwərdigar, rəzillərning asaritini u sundurar.

⁵ Si'onoqa nəprət bilən karaydıoqanlar, rəsua kılınıp arkisioqa qekindürülsun.

⁶ Huddi əgzidə ünüp kaləjan qəplərdək orulmay turup ular soluxup kalsun.

⁷ Qəp orioquqi qəpni yioqsa bir tutammu qikmisun.

Qəp baqlıoquqi baqlisa bir baqlamoqa toxmisun.

⁸ Yoldin otkənlər deməs bu kutluk tiləkni ularoqa: «İgimiz bərikət bərsun ixinglaroqa, silərgə bəht tiləymiz Pərwərdigarning namida.»

130-munajat

Yerusalemdiki ibadəthaneiqə berix yolida eytiləjan munajat

¹⁻² Pəryad kıldim Pərwərdigar müxküllüktə, kulak saləjin Igəm mening ərzimgə.

Angliəjaysən awazimni, yardəm tiligən sadayimni.

³ Əgər Huda pütüp koysang pütükünggə bizning kıləjan gunah wə kilmiximizni, kutkuzalar jazayingdin kim özini?

Zəbur

⁴ Birak kəqürüm boləjaq səndə,
sanga ihlas bardur bizdə.

⁵ Kütməktimən Pərwərdigarni təlmürüxtə,
wujudumda ümid boləjaq uning səzığə.

⁶ Səhərgə təxna boləjan keqilik kəzətqining
zarikixidək kütməktimən Igəmni kətidin yürükimning.

⁷ Əy Isra'illar, ümid baqlanglar Pərwərdigarəja,
qünki mənngülük muhəbbət bardur uningda,
təyyar turojandur u bizni kutkuzuxka.

⁸ Pəqət Pərwərdigar kutkuzar Isra'illarni,
gunahlirining jazasidin halas kilip ularni.

131-munajat

*Yerusalemdiki ibadəthaneija berix yolida eytiləjan, Dawut yazəjan
munajat*

¹ I Pərwərdigar,
təkəbburluk yoktur kənglümdə,
hakawurluk kilmasmən kilqə.
Arilaxmaymən kurbim yətməs ixlarəja,
kirixməymən büyük arzu-armanlarəja.

² Sütkə toyəjan balidək anisining baqlrida,
kənglüm tinip, tinqlandi tenim,
bərək, sütkə toyəjan balidək aram taptim.

³ Əy Isra'illar, əbədiy ümid baqlanglar Pərwərdigarəja.

132-munajat

Yerusalemdiki ibadəthaneija berix yolida eytiləjan munajat

¹ Pərwərdigar əskə aləjaysən Dawutni,
uning tartқан jəbir-zulum, japalirini.

² Kəsəm iqip Pərwərdigarəja,

Zəbur

u mundak wədilərnı bərgənıdı,

Yakup etıkad kıləjan kadir Hudaəja:

³ «Kirməsmən öyümgə, yatmasmən ornumda.

⁴ Uhlımasmən, mügdıməsmən hətta,

⁵ taki təyyar kılmiəuqə Yakupning kudrətlik Hudasi –

Pərwərdigar bilən uqrixix jayını.»

⁶ Əhdə sanduki həkkıdiki həwərnı

Əfratada angliəjanıduk,

biz u sandukni Ya'ir dalaliridin taptuk.

⁷ Huda bilən uqrixıdıəjan jayəja baraylı,

uning putlıri astıda səjdə kılaylı.

⁸ I Pərwərdigar, mərhəmət ibadəthanangəja –

sanga ataləjan aramgahıngəja.

Kırgəysən kudriting nıxanı boləjan

əhdə sanduki bilən bırgə.

⁹ Həkkaniylik rohaniylarəja kiyim bolsun,

təkwadar həlkliring xadlıkka tolsun.

¹⁰ Kılil kulung Dawutning hərmitini,

rət kılmiəjin özüng tikligən padıxahıngni.

¹¹ Qayıturuwalmas Pərwərdigar wədisini,

Dawutka bərgən munu kəsimini:

«Waris kılımən təhtınggə,

öz puxtungdin boləjan bırsını.

¹² Oqulliring ri'ayə kılisa əhdəmgə,

boysunsa mən kıləjan barlık əmrgə,

olturar oqullirimu təhtıngdə əbədkə.»

¹³ Xundak, Pərwərdigar tallıəjandur Si'onni,

biz bilən uqrixixka halıəjandur bu yərnı.

¹⁴ «Aramgahım bu mening,^⑧

mənggügidur u mening makanim,

halıəjanmən bu yərnı mən özüm.

¹⁵ Bərhək, Si'onni ronak tapkuzımən,

yoksullirining korsaklırını tok kılımən.

---

⑧ Əskərtix: 14-ayəttin 18-ayətkiqə Hudaning eytkan bıwasıtə sözliridur.

Zəbur

¹⁶ Kiydürimən rohaniyliriqə nijatlik tonini,
yangritidu təkwardarliri təntənilik awazni.

¹⁷ Küçlük kilmən bu yərdə Dawut nəslini,
yandurimən özüm talliqanning ömür qiriqini.

¹⁸ Kiydürimən düxmənligə xərməndilik tonini,
parlak kilmən Dawutning bexidiki tajini.»

133-munajat

*Yerusalemdiki ibadəthaneiqə berix yolida eytilqan, Dawut yazqan
munajat*

¹ Qaranglar, nəkədər güzəl, nəkədər yekimlik,
kerindaxlar ara bolsa inaklik.

² Inaklik kimmətlik yaqdək bolur,
Hərinning bexidin kuyulup bu yaq.^⑨
ekip qüxüp sakalliriqə,
tamqanidi yakiliriqə.

³ Mol xəbnəmgə ohxar inaklik,
Hərmon teqidiiki xəbnəmlər^① qüxkən kəbi Si'onqə,
bərək, bəhtni – mənggülik hayatni,
ata kılqanidi Pərwərdigar Si'on teqida.

134-munajat

Yerusalemdiki ibadəthaneiqə berix yolida eytilqan munajat

¹ Əy Pərwərdigarqə hizmət kilidiqanlar,
keqiləp Huda əyidə ibadətə bolidiqanlar,

---

^⑨ *Hərinning bexidin kuyulup bu yaq* – Hərən bax rohaniy kilip təyinləngəndə, uning Hudaning hizmətlirini kilixkə təyinləngənlikini bildürüx üqün, bexiqə alahidə puraklik yaq kuyuloqanidi. Bu hil yaq bir nəqqə hil puraklik ot-qəplər bilən zəytun yeqi arilaxturulup yasilatti. Bu yərdə dəl xu yaq kərsitilgən. «Təwrat. Misirdin qikix» 30-bab 22 – 38-ayətlərgə karalsun.

^① *Hərmon teqidiiki xəbnəmlər* – Ottura Xərktə jaylaxkan Hərmon teqi mol xəbnəmliri bilən danglik idi.

Zəbur

kelinglar, Pərwərdigarni təriplənglar!

² Mukəddəs jay tərəpkə karap,
du'aoja kətürülsun kolliringlar,
Pərwərdigarni təriplənglar!

³ Yaratkuqidur Huda asman, zeminni,
bəhtiyar kiləy u Si'ondin silərni.

135-munajat

¹⁻² Həmdusana okunglar Pərwərdigarəja,
mədhiyələr eytinglar uning namiəja.
Əy Pərwərdigarəja hizmət kilidiəjanlar,
uning əyidə ibadətə bolidiəjanlar,
İgimizning hoylilirida turidiəjanlar,
mədhiyələr okunglar uningəja.

³ Mədhiyələnglar Pərwərdigarni,
qünki xapa'ətliktur Pərwərdigar.
Küy-nahxiəja ketinglar uning namini,
qünki uni küylimək bizni xad kılar.

⁴ Pərwərdigar talliwaldi Yakup kowmini,
əzigə təwə kilip Isra'illarni.

⁵ Bilimən, bərhək Pərwərdigar uluəjdur,
Rəbbimiz əyəriy ilahlardin^② üstündur.

⁶ Asman-zemin, dengiz-okyan, qongkurluklarda,
nemə kilixni halisa xuni kılar Huda.

⁷ U, zeminning tət tərpidin əkelip bulutlarni,
yaməjur yaəjdurup həm qakturup qakmaklarni,
kuhıqəpliridin elip qıkar xamallarni.

⁸ U Misirlikləarning həlak kildi tunji tuəjuloəjanlirini,
yəni həlak kildi adəm wə mallarning tunjilirini.

⁹ U Misirda kərsətti məjjizə wə karamətlirini,
jazalidi Pir'əwn wə uning wəzirlirini.

¹⁰ Wəyran kildi u nurəjun dələtlərni,

---

^② **İlahlar** – Bu yərdə eytiləjan «ilahlar» dünyadiki hər hil həklər ixinidiəjan yaləjan ilahlarni kərsitidu.

Zəbur

öltürdi kudrətlik padixahlarni.

¹¹ Ərüwətti u Amorlarning padixahi Sihonni,
Baxanning padixahi Ogni,
hətta Kən'andiki barlik padixahlarni.

¹² Ularning zeminini bərdi öz kowmioja,
ata kildi ularni öz həlki Isra'iloja.

¹³ I Pərwərdigar, untulmaydu sening naming,
əwladtin-əwladkiqə dəwr sürər xəhriting.

¹⁴ Huda «gunahsiz» dəp jakarlar öz kowmini,
kərsitər uning kullirioja öz rəhimini.

¹⁵ Altun bilən kümüxtur yat əllərning butliri,
yasioqandur ularni insanlarning kolliri.

¹⁶ Ularning aqzi bar səzliyəlməs,
kəzliri bar kərəlməs.

¹⁷ Kulakliri bar anglimas,
aqzida yoktur nəpəs.

¹⁸ Butlarni yasioqanlar, uningoja ümid baqliqanlar,
ahiri əzlrining butlirioja ohxap qalar.

¹⁹ Əy Isra'il jəməti, Pərwərdigaroja həmdusana eytinglar,
əy Hərun jəməti, Pərwərdigaroja həmdusana eytinglar.

²⁰ Əy Lawiy jəməti, Pərwərdigaroja həmdusana eytinglar,
həmdusana eytinglar Pərwərdigaroja ihlasi barlar.

²¹ Pərwərdigar turar Yerusalemda,
həmdusana eytilsun Si'onda,
həmdusana okunglar uningoja.

136-munajat

¹⁻² Pərwərdigaroja xükür eytinglar, u xapa'ətliktur,
Pərwərdigaroja xükür eytinglar, u həmmə «ilahlar»din^③ üstündür,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

³ Pərwərdigaroja xükür eytinglar,

---

③ ***Ilahlar*** – Bu yərdə eytiloqan «ilahlar» dunyadiki hər hil həklər ixinidioqan yaloqan ilahlarni kərsitidu.

Zəbur

u barlik həkəmdarlardın üstündür,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

⁴ Pərwərdigarəyə xükür eytinglar,
pəkətla u uluq məjizilər igisidir,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

⁵ Pərwərdigarəyə xükür eytinglar,
u danalığta asmannı yaratkuqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

⁶ Pərwərdigarəyə xükür eytinglar,
u zeminni su üstigə ornatkuqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

⁷ Pərwərdigarəyə xükür eytinglar,
u yorukluk tarkatkuqi jisimlarnı yaratkuqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

⁸ Pərwərdigarəyə xükür eytinglar,
u kündüzi parlaydıqan kuyaxni yaratkuqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

⁹ Pərwərdigarəyə xükür eytinglar,
u keqisi parlaydıqan ay, yultuzni yaratkuqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

¹⁰ Pərwərdigarəyə xükür eytinglar,
Misirda tunji toquləjanlarning jenini aləquqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

¹¹ Pərwərdigarəyə xükür eytinglar,
u Isra'illarnı Misirdin kutkuzup qikkuqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

¹² Pərwərdigarəyə xükür eytinglar,
u ularni zor kudriti bilən elip qikkuqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

¹³ Pərwərdigarəyə xükür eytinglar,
u Qizil Dengizning süyini ikkigə bəlgüqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

¹⁴ Pərwərdigarəyə, xükür eytinglar,
u dengizni yerip Isra'illarnı uningdin elip qikkuqidur.
Uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

¹⁵ Pərwərdigarəyə xükür eytinglar,
u Pir'əwn wə uning koxunlirini Qizil Dengizəyə oqark kəloquqidur,

Zəbur

uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

¹⁶ Pərwərdigarəja xükür eytinglar,
u öz kowmini qəl-bayawandin yetəkləp ötküqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

¹⁷ Pərwərdigarəja xükür eytinglar,
u katta padixahlarni yər bilən yəksan kıləjuqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

¹⁸ Pərwərdigarəja xükür eytinglar,
u küqlük padixahlarni həlak kıləjuqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

¹⁹ Pərwərdigarəja xükür eytinglar,
u Amorlarning padixahi Sihonning jenini aləjuqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

²⁰ Pərwərdigarəja xükür eytinglar,
u Baxan padixahi Ogning jenini aləjuqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir,

²¹ Pərwərdigarəja xükür eytinglar,
u ularning zeminlirini öz kowmiəja mülük kılıp bərgüqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

²² Pərwərdigarəja xükür eytinglar,
u ularning zeminlirini öz kulliri Isra'illarəja mülük kılıp bərgüqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

²³ Pərwərdigarəja xükür eytinglar,
u har boləjan qeəjimizda bizni əsligüqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

²⁴ Pərwərdigarəja xükür eytinglar,
u bizni rəkıblirimizdin kəşdiəjuqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

²⁵ Pərwərdigarəja xükür eytinglar,
u barlik janlikləyəje ozuk ata kıləjuqidur,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

²⁶ Ərx'ələdiki Hudaəja xükür eytinglar,
uning muhəbbiti əqməs wə əbədiydir.

137-munajat

¹ Dərya-əstəng boyıqə yiqiləşanda Babilda,
Si'onni əsləp kəzimiz toldi yaxka.

² Liralirimiz^④ esiklik turatti səgət xehida.

³ Qünki bizni sürgün kiləşanlar
nahxa tələp kılatti bizdin,
kəngüllirini eqixka.

Jenimizni kiyniəşanlar külüp turup
dəytti bizgə: «Eytip bər
Si'onning munajatliridin.»

⁴ Yaka yurttə kəndəkmə eytayli uni –
Pərwərdigarning munajitini.

⁵ Əy Yerusalem, seni untsam,
kurusun ong kolum.

⁶ Əy Yerusalem, seni untsam,
seni əng zor huxallikim dəp bilmisəm,
qəplixip kalsun tangliyiməşə tilim.

⁷ I Pərwərdigar,
Idomluqlarning zorəwanliki bolsun yadingda,
Yerusalem kəldin kətkən küni ular
deyixkənidi: «Uni buzunglar, qəkinglar,
yər bilən yəksan kilinglar.»

⁸ Əy Babillik, wəyran boləşuqilar,
bəhtliktur bizgə kiləşan yamanlikinglarni
əzünglarəşə kəyturoşuqilar.

⁹ Bəhtliktur bowakliringlarni taxka atkuşuqilar.

138-munajat

Dawut yazəşan munajat

¹ Qin kəlbimdin təxəkkür eytimən sanga,

---

^④ *Lira* – Kədimki bir hil tarlik qaləşə əswab.

Zəbur

küyləymən seni pərixtilər aldida.^⑤

² Mukəddəs ibadəthanangəja karap səjdə kəlimən sanga, sadakiting, muhəbbiting üqün xükür eytimən namingəja, sözüng bilən namingni kilding həmmidin əla.

³ Bərding jawab nida kıləjan qeəjimda, jəsür kilding küq-kuwwət berip manga.

⁴ Angliəjaq ular sening sözüngni, i Pərwərdigar, apirin eytar sanga aləmdiki padixahlar.

⁵ Uluə boləjaq Pərwərdigarning xan-xəripi, küylər ular uning ix-izlirini.

⁶ Büyüklüktə bolsimu Pərwərdigar, kəmtərlərgə qəmhörlük kılar, təkəbburlardın yirək turar.

⁷ Yürsəmmu gər külpətlərdə mən, əzüng meni rohləndürisən.

Tosup sən düxmənlirim qəzipini, kütküzisən ong qolung bilən meni.

⁸ Əməlgə axurar Pərwərdigar mən həkkidiki pilanini, mənggülmətur mehİR-muhəbbiting, i Pərwərdigar, tərək ətmə, əz qolungda yarəttəng meni.

139-munajat

Dawut yazəjan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp, nəqmiqilər bəxiqə tapxuruləjan.

¹ I Pərwərdigar, kərdüng kəlbimni, bilding meni.

² Bilisən olturup-qəpuxumni, qüxinisən yirəktinmu oylirimni.

³ Kərüp turisən yürüx-turuxumni, enik ukisən barlik ixlirimni.

⁴ I Pərwərdigar, bilisən səzlirimni, həttə eəjizimdın qikərməsta ularni.

---

^⑤ *Pərixtilər aldida* – Bəzi tərcimilərdə «barlik ilahlar aldida», yəki «yər yüzidiki uluəqlərdin aldida» dəp elinəjan.

⁵ Bardursən ətrapimda,

qoydung qolungni dolamoşa.

⁶ Qudriting əqlimni lal kılar xunqə,
əqlim yətməs bu sirlarni bilixkə.

⁷ Nəgimu baralaymən məküp yürüp rohingdin,
nəgimu ketələymən keqip qikip koyningdin.

⁸ Asmanoşa qıksammu barsən u yərdə,
ləhətkə kirsəmmu barsən u yərdə.

⁹ Pərwaz kılip kənitida səhərning,
tutsam makan əng qetidə dengizning.

¹⁰ U yərdimu yetəklər qolung,
yələr meni ong qolung.

¹¹ Məkünüwalay dəp oylisammu karangoşulukka,
ətrapimdiki yorukluk gər tüngə aylansa,

¹² tün zulmiti karangoşu kərünməş sanga,
keqə goya kündüzdək yorup turar,
karangoşuluk yoktur sən üqün əsla.

¹³ Xundak, sən yaratting iqki əzalirimni,
apiridə kılding anamning korsikida meni.

¹⁴ Xükür-rəhmət eytimən sanga,
qünki kaltis, alamət yaratting meni.
Xunqə karamət ijadiyətliring,
yahxi bilimən kəlbimdə buni.

¹⁵ Meni pinhan yaratkiningda,
pütülgəndə anamning korsikioşa,
sanga yoqun əməsti tenim əsla.

¹⁶ Kərgəniding hamilə qeoşimda meni,
kəlməy turup həyatimning tunji küni,
təkdirim dəptiringgə yeziloşanidi.

¹⁷ Xunqə kədirliktur mən həkkidiki oyliring, i Huda,
ularning heqbir sani yoktur əsla.

¹⁸ Sanimak bolsam ularni kumdinmu kəptur həтта,
ətigəndə oyoşanoşinimda mən həkkidə oylaysən yənila.

¹⁹ I Huda, juda kıləjin rəzilləрни jenidin,

Zəbur

əy kanhorlar, yirak keçinglar meningdin.

²⁰ Kupurluk sözlər sən həkkidə, i Huda,
düxmənliring namingni kalaymikan elip tiləja.

²¹ I Pərwərdigar, sanga əq boləjanlarəja əq bolmasmənmu?

Sanga hujum kiləjanlardin yirgənməsmənmu?

²² Ularəja əq bolimən qix-tirnikiməjiqə,
ularni düxmən hesablaymən özümgə.

²³ Kərgin kəlbimni, i Huda, bilgin meni,
sinap kər meni, bilgin oy-hiyallirimni.

²⁴ Bakkin birər yamanlik barmu-yok məndə,
mənggülik yolungda meni yetəklə.

140-munajat

*Dawut yazəjan munajat bolup, nahxa qilip eytilsun dəp, nəqmiqilər
bexiqə tapxuruləjan.*

¹ I Pərwərdigar, rəzillərdin kütəzəjin meni,
zorawanlarning ziyankəxlikidin sakliəjin meni.

² Yamanlik oylaydu ular kəngülliridə,
jedəl-majira qikirar hər bir kündə.

³ Zəhərlik yilanəja ohxaydu ularning tilliri,
yilan zəhirigə toləjandur ularning ləwliri. *Selah*

⁴ I Pərwərdigar, kütəzə meni rəzilləarning qənggilidin,
putlirimni aman kiləjin zorawanlarning putlixidin.

⁵ Yoxurun kiltak kurdi mən üçün təkəbburlar,
wə yip torini yaydi ular,

yol boyiqə kurdi həm tuzaklar. *Selah*

⁶ Pərwərdigar «sən mening Igəmdursən» degənidim,
kulak saləjin iltijayiməja, i İlahim.

⁷ I Rəbbim Pərwərdigar, kudrətlik nijatkarimsən,
jənglərdə kalkan bolup bəximni kəqdiəjənsən.

⁸ I Pərwərdigar, ijabət kilmiəjəysən rəzilləarning ümidini,
əməlgə axurməjəysən ularning hiylilirini,
bolmisa ular qəng tutuwalidu əzlrini. *Selah*

Zəbur

⁹ Təhditliri meni korxiwaləjanlarning,
yansun öz bexioəa ularning.

¹⁰ Kipkizil qoəqlar qüxsun ular üstigə,
taxliwetilsun ular otlar iqigə,
kaytidin qikəlmioəudək hangning tegigə.

¹¹ Yər yüzidə ronak tapmisun qekimqilar,
owqilarəəa olja bolup yokalsun zorawanlar.

¹² Bilimən, ezilgənlərgə igə bolup Pərwərdigar,
yoksullarning həkkini koəqdar.

¹³ Bərhək, sanga xükür eytar həkkaniylar,
huzurungda yaxaydu durus yolda mangəjanlar.

141-munajat

Dawut yazqan munajat

¹ Pərwərdigar mən sanga kildim nida,
kəlsikən dəp seni tezdin yeniməəa,
anglisangqu awazimni sanga nida kiləjinimda.

² Kəbul kiləjin isriq kəbi mening du'ayimni,
kəqtə kiləjan kurbanlik kəbi kətürülgən kollirimni,

³ Pərwərdigar, bir kəzətqi turoəuzəjin aəəziməəa,
posta tursun u ləwlirim dərwezisi aldida.

⁴ Rəzillikkə mayil kilip məylimni,
yamanlik kilixka yol koyma meni.
Kəbihlərgə xerik kilma kənglümni,
yegüzmgigin həm ularning nemətlirini.

⁵ Meni ursa həkkaniy, u bərgəndək bolar manganə mehrini,
tənbihliri bilinər beximəəa esil mayni kuyəəandək,
tənbihini rət kilip qaykimaymən beximni,
bolsammu gər küləəttə tohtatmasmən yənila du'ayimni.

⁶⁻⁷ Huddi kezilip qikəkan taxlardək soəa yəəni aəəduəəanda,
ustihanliri qeqilip yatar gər aldida.
Taxliwetilsə yarladin ularning həkimliri,
həkiəət boləəaq səzüm kaləjanlar qüxinər uni.

⁸ Ləkin, İgəm Pərwərdigar, təlmürüp qaraymən sanga, səndin panah izdəymən, meni panahsız kaldurma.

⁹ Sakla meni ularning manga kurojan kiltakliridin, kəbihlik kiloquqilarning tuzakliridin.

¹⁰ Rəzillər qüxsun əzi kurojan tuzakka, mən ətüp ketəy u hətərdin da'ima.

142-munajat

Dawut yazqan tərbiyəwi munajat bolup, u qarda yoxurunup yürğən wakitlirida bu du'ani oquqan. ^⑥

¹ Anglisun dəp Pərwərdigar, bar awazimda nalə-pəryad kilimən, Pərwərdigardin rəhim tiləp ünlük awazda yelinimən.

² Mən uningəja dərdlirimni təkimən, həm uningəja müxküllirimni eytimən.

³ Rəqiblim yolliriməja kiltak kurojan bolsimu, rohim mening buruktum bolup tügixəy desimu, özüng halimdin həwər alisən xundaktimu.

⁴ Pərwərdigar karap bakkin ong yeniməja, manga kəngül bəlgüqi yoktur ətrapimda, panah bolup heqkim kəyünməs manga.

⁵ İlahim, pəryad qekip sanga dedim:
«Sən mening baxpanahimsən,
paniy aləm kuqikida nesiwəmsən.»

⁶ İgəm, pəryadiməja kulak saləjin, əhwalim bək naqar-müxküldur.
Kutkuz meni ularning koqlixidin,
qünki ular məndin küqlüktur.

⁷ Xükür eytmək üqün sening namingəja, özüng meni qikarəjaysən zindandin.
Həkkaniylar xundila olixidu ətrapiməja,
qünki zor məhribanlikka eriximən seningdin.

---

^⑥ Bu munajatta bayan kilinəjan wəkələr Dawut pəyğəmbər Sa'ul padixahtin keqip, ikki ketim qarda yoxurunup turojan waktida yüz bərgən wəkələr bolup, «Mukəddəs Kitab. Birinqi Samu'il» 22-babtın 24-babkiqə boləjan bəlikidə hatiriləngən.

143-munajat

Dawut yazdığı munajat

¹ Kulak saləjin Pərwərdigar du'ayiməja,
mohtaj bolup sanga kiləjan iltijayiməja.
Həkkaniysən Pərwərdigar, sadakitingdə
jawab bərgin mening kiləjan mung-zariməja.

² Gunahsız bir insan yəktur aldingda,
xunga ətünəy, mən kulungni sorak kilma.

³ Həyatimni dəpsəndə kilip düxmənlirim,
ziyankəxlik kilmakta bu jeniməja.

Əlüklər makani kəbristandək,
məjburlar meni zulmət-karangojulukka.

⁴ Xunga rohim sikilip buruktum boldi,
ümidlirim üzülüp kənglümü kəyojuəja toldi.

⁵ Əsləymən burun ətəkən künlirimni,
seəjinimən kərsətkən məjziliringni,
yad etimən sening kiləjan əjirliringni.

⁶ Kollirim sanga karap sozuləjandur,
wujudum qangkiəjan zemindək sanga təxnadur.

⁷ Manga tezdin jawabingni bərginə Pərwərdigar,
bolmisa ümidlirim bərbat bolup həlim ketər,
ətünəy, didaringni yoxurmiəjin məndin zinhar.
Bolmisa tenim mening gərdə bolar.

⁸ Mənggülük muhəbbitingni angliəjum bar tang səhərdə,
qünki mən pəkət sanga tayanəjanmən.

Məngixim zərür boləjan yolni əzüng bildür manga,
qünki mən wujudumdin pəkət sanga təlmürgənmən.

⁹ Kutuldur meni Pərwərdigar düxmənlirimning ilkidin,
baxpanah izdəp kəldim yeningəja, orun bərgin kəyningdin.

¹⁰ Əgət manga iradənggə əməl kilip yaxaxni,
qünki sən mening Hudayimdursən,
adaxmay, yetəklisun aliyjanab rohing meni.

¹¹ Pərwərdigar xəhriting üqün bolsimu kutkuz meni,
həkkaniysən i Igəm, palakəttin azad kiləjin jenimni.

¹² Manga boləjan mənggülük muhəbbitingdə

halak kıləjin i Igəm, düxmənlirimni,
harab kıləjin həm jenimni har kıləjanlarni.
Bərhək, mən sening bəndəng, kulungdurmən.

144-munajat

Dawut yazğan munajat

¹ Həmdusana okulsun qoram texim boləjan Hudağa,
mahir kılar u mening kollirimni jəng kılıxka.

² Manga sadik mədətkar, korəjinimdur u mening,
nijatkarim, mustəhkəm kəl'əyim u mening.
Kalkinimdur u mening, panah taparmən uningda,
boysundurar u da'im həlklərni kol astimoğa.

³ I Pərwərdigar, insan nemidi sən uningəja nəzər saləjudək,
adəm balisi nemidi sən uningəja kəngül bəlgüdək?

⁴ Ohxar insan hayati goya ketiwatkan sayioğa,
ohxar uning əmri bə'əyni bir tinikka.

⁵ Kəkni yerip qüxkin i Huda,
is-tütəklər qıkarəjin taqlar ara.

⁶ Qakmaklarni qakturup koqlıoqaysən rəkıbingni,
tarkatkaysən ularni etip turup okliringni.

⁷ Uzitip kolungni sən kək baqıridin,
tartiwaləjin meni Huda kaynam dərya-sulardin,
kutkuzəjin həm meni yatlar qanggilidin.

⁸ Ular da'im səzlər yaləjan səzlərni,
berər sahta, yaləjan kəsəmlərni.

⁹ I Huda, sanga atap eytay yengi nahxa,
küyləy seni on tarlık qiltarda.

¹⁰ Sən Isra'iliyəning padıxahlirioğa zəpər ata kıləuqısən,
bəndəng Dawutni əjəllik kiliq astidin kutkuzəjuqısən.

¹¹ Yatlarning kolidin kutkuzup azad kıl meni,
ular da'im səzlər yaləjan səzlərni,
berər sahta, yaləjan kəsəmlərni.

Zəbur

¹² Ooqullirimiz ohxiqay yahxi əskən kəqətlərgə,
 qızlirimiz orda tüwrükliridiki nəpis nəxiylərgə.

¹³ Ambarlirimiz liq toloqay axliklarəqə,
 qoylirimiz san-sanaksiz kəpəygəy yaylaqlarda.

¹⁴ Kəp boləqay əküzlirimizning yükliri,
 əsirgə qüxmigəy həlkimizdin heqbiri.
 buzup ətəlmigəy heqkim sepillirimizni,
 anglanmiqay koqilardin zarlinix awazliri.

¹⁵ Nəqədər bəhtliktur,
 bundak tiləkliri əməlgə axқан insanlar!
 Nəqədər bəhtliktur,
 Igisi Pərwərdigar boləqan kəwmlar!

145-munajat

Dawut yazqan mədhīyə küyi

¹ Uluoqlaymən padixahim Huda seni,
 tərīpləymən ta'əbəd nam-xəripingni.

² Həmdusana eytimən hər küni sanga,
 apirin okuymən mənngü namingəqə.

³ Huda uluq, həssiləp mədhīyələxkə layiktur,
 uluqlukini bilixkə heqkim kadir əməstur.

⁴ Əwladlardin-əwladkə qalar yahxi ixliring,
 tərīplinər ularning tillirida kudriting.

⁵ Təpəkkur kəlimən xan-xəhriting həkkidə,
 qongkur oylaymən məjiziliring üstidə.

⁶ Dastan bolup taraləqan katta ixliring tillarda,
 mənmu bayan əyləymən uluqlukingni da'ima.

⁷ Ular əsləp, səzlixər xəpkitingni bəs-bəstə,
 adalitingni küylixər nahxa okup həwəstə.

⁸ Huda rəhimdil, xəpkətliktur,
 asanliqə qəzipi kəlməs,
 məhir-muhəbbiti qəksizdur.

⁹ Pərwərdigar həmmigə iltipət kilar,

barlik yartkanlirioja rəhimdil bolar.

¹⁰ I Pərwərdigar, sanga ular xükür eytar,
sanga sadik bəndiliring mədhiyə okar.

¹¹ Uluoqwar həkümranliqning həkkidə ular sözlər,
büyük kudritingni həmmə insanoja bayan əylər.

¹² Jahan əhlini uluoq ixliring bilən ular həwərdar kilar,
padixahliqningning xərəplik səltənətini məlum kilar.

¹³ Padixahliqning mənggölük padixahliktur,
həkümranliqning əwladtin-əwladkiqidur,

Pərwərdigar wədisigə sadiktur,
u həmmigə hər da'im wapadardur.

¹⁴ Pərwərdigar yələr yikiloqlarni,
ruslar igilgənlərnin kəddini.

¹⁵ I Pərwərdigar,
təlmürər həmmisining kəzi sanga,
berisən rizkini ularoja öz waktida.

¹⁶ Janliklarning ehtiyajini kəndurisən,
ularoja kəli oquq sehiydursən.

¹⁷ Pərwərdigar həmmə ixta adildur,
u həmmigə hər da'im wapadardur.

¹⁸ Pərwərdigar əzigə nida kילוqlarning yenididur,
uni qin dilidin sejojnoqlarolja yekındur.

¹⁹ U yətküzər muradioja əzigə iklas kילוqlarni,
anglap nalisini kutkuzar ularni.

²⁰ Kooqdar Pərwərdigar əzini səygənlərnə,
əmma halak kilar barlik pasiklarni.

²¹ Həmdusanalar qüxməs mening eqizimdin Pərwərdigarolja,
pütkül janliklar mənggü mədhiyə okusun mukəddəs namioja.

146-munajat

¹ Okunglar Pərwərdigarolja həmdusana,
əy kəlbim mədhiyəngni yaqıdur anga!

² Əmürwayət mədhiyələymən Pərwərdigarni,
jan təndə bolsila küyləymən Hudayimni.

- ³ İxənq baqlima xahzadilərgə,
nijatlik berəlməydiqan bəndilərgə.
- ⁴ Tiniki tohtixi bilənla qaytar ular tuprakka,
xu künla barqə pılanliri qıkar yokka.
- ⁵ Bəhtliktur Yaqupni talliqan Hudani mədətkarim dəp bilgənlər,
ümidini İgisi Pərwərdigarəja baqliqan adəmlər.
- ⁶ Yaratkandur Pərwərdigar asman wə zeminni,
dengizni wə uningdiki həmmə məwjudatları,
u mənggü untumas kılqan wədisini.
- ⁷ Yətküzər ezilgənlərni adillikka,
rizik birər aq qalqanlarəja,
hərlük ata kılar məhbuslarəja.
- ⁸ Aqar Pərwərdigar kəriqularning kəzini,
ruslar egilgənlərnin kəddini.
Səyər toqra yolda mangojanlarıni.
- ⁹ Kəşdar Pərwərdigar musapirləri,
kollar tul hotun, yetim-yesirləri.
Lekin tosar pasıqlarınin yolini.
- ¹⁰ Həkümrandur Pərwərdigar əwladtin-əwladkığə,
əy Si'on,^⑦ sening Hodaying həküm sürər mənggügə.
Okunglar Pərwərdigarəja həmdusana!

147-munajat

- ¹ Həmdusana okunglar Pərwərdigarəja,
İgimizni küylimək bəhttur bizgə,
huxallıktur mədhiyə okux Hudaəja,
həmdusanalar layıktur uning xəniğə.
- ² İgimiz kəytidin kəridu Yerusalemnin,
İsra'iloja yengidin yiqidu sürgün bolqanlarıni.
- ³ Kəngliğə dawa beridu kəngli sunuqlarınin,
xipalik məlhəm tangidu yariliriəja ularınin.
- ⁴ Huda əzi bəlgiləydu yultuzlarınin sanini,
ayrim namda atiqandur ularınin hər birini.

---

^⑦ *Si'on* – Yerusalemin xəhiri wə uningda yaxaydiqanlarıni kərsitidu.

Zəbur

⁵ Rəbbimiz büyüktür, kudriti qəksiz,
danalığı uning mөлqərligüsiz.

⁶ Pərwərdigar yələp kətürər ajizlarni,
u yərgə urar pasik-rəzillərni.

⁷ Pərwərdigarəja xükür eytip, koxak ketinglar,
koxaklarni saz lirada təngkəx kilip eytinglar.

⁸ U asmanni bulutlarəja toldurup,
kəktin yərgə yamoqurini yaqdurup,
taoɽ-dalani ot-qəplərgə toldurar.

⁹ Huda ata kilar qarwa-maloja əz rizkini,
ozuk berər kəkildiəjanda kaəja baliliri.

¹⁰ U səyünməs at küqidin,
qəbdəs, qakkan adəm putidin.

¹¹ Pərwərdigar səyünər əzigə ihlas kiləjanlardin,
uning mənggülik muhəbbitigə ümid baəliəjanlardin.

¹² Əy Yerusalem, Pərwərdigarni alkixla,
əy Si'on, mədhiyə oku Hudayingəja.

¹³ Qünki Pərwərdigar dərwarz takakliringni məhkəm kilar,
sepil iqidiki pərzəntliringgə bəht ata kilar.

¹⁴ U qəgraliringəjqə asayixlik elip kələr,
u silərni buədayning esili bilən təminlər.

¹⁵ Huda yər yüzigə əmr kilar,
əmri tez berip əməlgə axar.

¹⁶ Pərwərdigar ak yungdək ap'ak karni yaqdurar,
nəpis kirowni pütkül zeminəja küldək qaqar.

¹⁷ Məldürlərni nan uwakliridək qəqiwetər,
kimmu uning soəjukəja bərdaxlik berər.

¹⁸ Pərwərdigar səzi bilən eritər ularni,
xamili bilən akkuzar sularni.

¹⁹ Pərwərdigarning kalamini yətküzər Yakupning nəsligə,
pərman həm pərzlirini ayan kilar Isra'il həlkigə.

²⁰ Pərwərdigar baxka həlkkə heqkaqan bundak mu'amilə kiləjan
əməs,
uning pərzlirini baxkilar mu həm bilgən əməs.

Həmdusanalar bolsun Pərwərdigarəja.

148-munajat

¹ Pərwərdigarəja həmdusana okunglar!

Mədhியələnglar ərxtikilər Hudani,
mədhியələnglar asman-pələktə uni.

² Mədhியələnglar pərixtilər Hudani,
əy samawi qoxunlar, mədhியələnglar uni.

³⁻⁴ Ay wə kuyax, jimi parlak yultuzlar,
ərx'əla wə köktiki əy sular,
mədhியələnglar Pərwərdigarni həmminglar.

⁵ Mədhியəlisun ular Pərwərdigarning namini,
qünki u əmri bilən yaratkan ularni.

⁶ Pərwərdigar ornatti öz jayliriəja ularni,
buzmas Huda ta'əbəd əzi kıləjan əmrini.

⁷ Mədhியələnglar Pərwərdigarni yər yüzidiki janliklar,
əy qongkur dengiz wə uningdiki məhluklar.

⁸ Mədhியələnglar Hudani qar wə məldür, qaqmaq bilən tumanlar,
uning əmrlirigə boysunəjan əy küqlük boranlar.

⁹ Mədhியələnglar uni əy taq wə təpiliklər,
kedir dərəhliri yənə mewilik dərəhlər.

¹⁰ Mədhியələnglar Hudani əy yawayi haywanlar wə barlik qarwilar,
əy əmiligüqi janliklar wə həmmə uqar kanatlar.

¹¹ Mədhியələnglar uni əy jahan xahliri wə barqə həlklər,
mədhியələnglar uni əy barqə həkümranlar wə xahzadilər.

¹² Mədhியələnglar uni yigitlər xundakla kızlar,
mədhியələnglar uni əy yaxanojanlar həm yaxlar.

¹³ Mədhியəlisun ular Pərwərdigarning namini,
qünki büyüktur həmmidin uning nam-xəhriti,
asman-zemindin yüksəktur həm xan-xəripi.

¹⁴ Öz həlkini küqlük kildi Pərwərdigar, ®

® Öz həlkini küqlük kildi Pərwərdigar – bəzi təjrimlərdə «küqlük padixah tiklidi öz həlki üçün Pərwərdigar» dəp elinəjan.

mədhıyələr okar uningəja barlik təkwardarlar –
Huda səygən Isra'ıllar.
Pərwərdigarəja həmdusana okunglar!

149-munajat

¹ Okunglar Pərwərdigarəja həmdusana,
eytinglar Pərwərdigarəja atap yengi bir nahxa,
mədhıyələnglar uni təkwardarlar arisida.
² Huxal bolsun Isra'ıllar yaratkuqısidin,
xadlansun Si'onning pərzəntliri padıxahi Hudadin.
³ Mədhıyəlisun Hudani ular ussul oynap,
alkix küyi qalsun dap, lirada uningəja atap.
⁴ Qünki Pərwərdigar öz kəwmidin səyünər,
kəmtərlərgə nijatlik tajini kiydürər.
⁵ Xadlansun bu xəhrəttin sadik boləjanlar Hudaəja,
eytsun nahxa huxallıktın orunlirida yatqanda.
⁶ Qüxürməş ular eəjizliridin uluəlxaxni Hudani,
qüxürməş ular kəlliridin kəx bislik kiliqlirini.
⁷ Elix üqün ita'ətsiz kəwmlardin kisasini,
bərmək üqün ularning həm ədipini,
⁸ zənjir bilən baəlap ularning xahlirini,
təmür kixən bilən kixənlər esilzadilirini.
⁹ İjra kilar pütülgən həkümni ularəja,
mənsuptur bu xəreəp Hudaning təkwardarlirioəja.
Okunglar həmdusana Pərwərdigarəja.

150-munajat

¹ Okunglar Pərwərdigarəja həmdusana,
mədhıyələnglar Hudani mukəddəs jayida,
kudriti ayan boləjan ərx'ələda.
² Mədhıyələnglar uning yaratқан məjizilirini,
mədhıyələnglar uning həmmidin uluəlxaxni.

Zəbur

³ Mədhıyələnglar uni burəja^⑨ sadasida,
mədhıyələnglar qelip qiltar, lira.

⁴ Mədhıyələnglar uni dap qelip, qüxüp ussuləja,
mədhıyələnglar uni təngkəx kilip nəy wə tarlik sazəja.

⁵ Mədhıyələnglar uni jallilarning^① yangrak sadasida,
mədhıyələnglar uni jallilarning jaranglik awazida.

⁶ Mədhıyəligəy Pərwərdigarni jimiki tiniki barlar,
Pərwərdigarəja həmdusana okunglar!

---

^⑨ **Burəja** – Qoqkar katarlik haywanlarning münggüzidin yasələjan, püwləp qelinidəjan kədimiy kanay.

^① **Jalla** – Mistin yasələjan bir hil qaloqu əswab bolup, u yənə «jang» dəpmu atilidu.

Təbirlər

Hudaning ong qoli – Uxbu ataloqu Hudaning küq-kudriti, hokuki wə yardimigə simwol kilinöjan. Bəzidə u kutkuzoquqi Məsihning özigə wəkillik kilidu.

qiltar – Kədimki İbraniylarning bir hil qaloju əswabi

lira – kədimki İbraniylarning bir hil qaloju əswabi

Selah – İbraniyqə səz bolup, bu səz həkkidə mundaq birqanqə qüxəndürüxlər bar: 1. «biraz tohtap, qongkur təpəkkür kilinglar» degən mənidə. 2. İbadət kiləuqilarəja səjdə kilix həkkidə berilidiöjan bəlgə. 3. Muzikidiki məlum bir bəlgə. 4. Məroqul.

Si'on – ***Taqning ismi bolup, u taqda Dawut pəyoqəmbər Hudaning*** «əhdə sanduki» saklanöjan mukəddəs qedirni yasiojan. Keyinqə Sulayman padixah dəl xu taqda ibadəthana kurojan. U ibadəthana ibadət kilixning mərkizi bolöjan. «Zəbur»da «si'on» Hudaning ibadəthanisini, Yerusalem xəhirini yaki bəzidə pütkül Isra'il zeminini kərsitiximu mumkin. «Si'on» həm Hudaning öz həlki bilən billə boluxioja həm Hudaning yər-zeminəja həkümranlik kilixining mərkizigə wəkillik kilidu.

Pənd-nəsihətlər

(Kıskıqə qüxəndürüx)

«Muxəddəs Kitab»ning «Pənd-nəsihətlər» qismi həkmətlik sözlər toplimi bolup, asasen Isra'illarning padixahi Sulayman tərripidin wujudka kəltürülgən. Huda uningqa əkil-parasətni alahidə sowqat süpitidə in'am kılqanliki üqün, u danaliki bilən nam qıqarqan. Sulayman padixah həyatida üq mingdin artuq həkmətlik sөz wə mingdin artuq nahxa yezip qaldurqan. Əmma «Pənd-nəsihətlər»gə kirgüzülgən həkmətlik sözlərninğ həmmisila Sulayman tərripidin yezilqan əməs, uning bəziliri Agurning sözliri, bəziliri Limu'elning anisining nəsihətliri, yənə bəziliri bolsa baxqa danalarning sözliridur. Kitabtiki Sulayman padisahning həkmətlirining bir qismini Yəhədiyə padixahi Hizkiyaning ordisidikilər topliqan.

Kitabta Pərwədigardin əyminixning əkil-idrakning baxlinixi ikənliki təkittinidu. Danaliki bilən nadanliq selixturulup, bu ikki yolning beridiqan ohximiqan nətijiliri arqililik adəmlərni həq wə nahəqni toqra ayrixqa yetəkləydu.

Həqikiy danaliki Hudadin kelidu. Kitabta tilqə elinqan «dana», «əkillik» wə «əkil» degən sözlər əkliy küqi intayin yuqiri adəmlərni kərsətməstin, bəlki Hudadin əyminidiqan, uning yolida mangidiqan, əhlakliq kixilərni kərsitidu. Kitabtiki «nadan», «əhməq» wə «həmaqət» degən sözlər bolsa, bilimsiz yaki kəm əkil adəmlərni kərsətməstin, bəlki Hudani rət qilip, əhlaksizliqni yaki yaman ixlarni talliqan adəmlərni kərsitidu.

Bu kitabning məzmun da'irisi bir qədər kəng bolup, Hudaqə ixinix, Hudadin əyminix, danaliki, həqkanıylik, bilim, əhlak, diyanət, tirixqanliq, özini tutuwelix, israphorluk qılmasliq, namratlarqə yar-yөлək bolux, gəp-sөzgə dikqət qilix, kixilik munasiwət, düxməngə rəhimdil bolux, soda-setik ixliri wə bala tərbiyiləx qatarliq jəhətlərdiki məzmunlarni öz iqigə alidu.

«Pənd-nəsihətlər» İbraniy tilida xe'iriy xəkildə yezilqan bolup, qollinilqan bəzi ohxitix, simwol wə maqal-təmsillər oqurmənlərgə qüxiniksiz bolup qalmasliki üqün sөz mənisini uyqur tilidiki muwapıq ibarilər bilən ipadiliduk.

Tezis:

1. *Danalik wə nəsihətlər (1-babtin 9-babkiqə)*
2. *Padixah Sulaymanning həkmətliri (10-babtin 22-bab 16-ayətkiqə)*
3. *Danalarning həkmətliri (22-bab 17-ayəttin 24-babning ahiriqiqə)*
4. *Padixah Hizkiya toplican Sulaymanning həkmətliri (25-babtin 29-babkiqə)*
5. *Agur wə padixah Limu'elning anisining həkmətliri (30-, 31-bablar)*

Pənd-nəsihətlər

Pənd-nəsihətlərlərin kimməti

¹ Dawut padixahning oqli, Isra'iliyə padixahi Sulaymanning pənd-nəsihətləri:

² bu pənd-nəsihətlər danalığ və təlim-tərbiyəyə igə kilar seni, yexər ibrətlik sözlərlərin qongkur mənisini;

³ tərbiyələr seni aqılanılıq bilən yaxaxqa, həkkəniyə, adil və durus boluxqa;

⁴ qeqən kilar gol adəmlərni, bilimlik və pəm-parasətlik kilar yaxlarıni.

⁵ Anglap bularni danalar tehimu dana bolsun, zərəklər aqılanə məslihətkə erixsun.

⁶ Qüxəngili bolar bu pənd-nəsihətlərdin əkliyə sözlərni, təmsillərni, aqillarning həkmətləri və tepixməklirini.

⁷ Pərwərdigardin əyminix əkil-idrakning baxlinixidur. Əhməklər danalığ və təlim-tərbiyəni kəmsitidu.

Yaxlarəyə nəsihət

⁸ Əy oqlum, tərbiyəsiyə kulak sal atangning, təlimigə bipərwalıq kılma anangning.

Pənd-nəsihətlər

⁹ Ularning təlim-tərbiyisi bexingəja takalojan tajdur, boynungəja esilojan altun zənjirdur.

¹⁰ Əy oşlum, əgər seni gunahkarlar azdursa, əgəxmigin ularəja.

¹¹ Əgər ular: «Kəl, bizgə koxul, tuzak kurayli jan elixka, birər bigunahni səwəbsizla paylap turayli tutuxka.

¹² Əlüklər makanidək tirik yutayli biz gunahsizlarni, gərgə qüxüp kətkəndək yokitayli u saoqlam adəmlərnəni.

¹³ Tartip alayli xu qaoj hilmuhil kimmətlik mal-dunyani, alojan olja bilən toldurayli əylirimizni.

¹⁴ Bizgə xerik bol, tapkinimiz ortak bolsun» desimu,

¹⁵ əy oşlum, yoliəja kirmə ularning, basma bir kədəmmu.

¹⁶ Qünki etixidu ular əzlrini yamanlikka, aldirixidu həm kan təküxkə.

¹⁷ Kux tuyup qaloqanda tor yeyix bihudə awariqiliktur,

¹⁸ lekin xu yamanlar dəl əz əzigə əjəllik tuzak koyidu, əz jeniəja zamin bolidiəjan ora kolaydu.

¹⁹ Həram mal-dunyaəja heris adəmlərnəning akiwiti xuki, alidu bu həram mal-dunya ularning jenini.

Danalikning agahlanduruxi

²⁰ Danalix qakirmakta koqilarda, awazi yangrimakta bazarlarda,

²¹ ündiməktə awat jaylarda,

wəz eytmakta xəhər dərwezilirining aldida:

²² – Əy nadanlar, qaqanojiqə nadanlikta yürisilər?

Əy mazakqilar, qaqanojiqə mazak kilixtin huzur alisilər?

Əy əkilsilər, qaqanojiqə bilimdin nəprətlinisilər?

²³ Tənbihlirimgə kulak saləjan bolsanglar,

silərgə təküp berəttim kəlbimdikini,

silər bilən ortaklixattim oy-pikirlirimni.

²⁴ Lekin meni rət kildinglar qakirojinimda,

heqkaysinglar ilik almidinglar kolumni uzatkinimda.

²⁵ Pərwa kilmidinglar nəsihətlirimning heqkaysisiəja,

halimidinglar kulak selixni tənbihlirimgə.

²⁶ Xunga külimən balayi'apətkə yolukkinginglarda,

silərnəni məshirə kilimən wəhimigə qüxkinginglarda,

Pənd-nəsihətlər

²⁷ borandək kəlgən wəhimidə kəlojininglarda,
balayi'apət kuyundək yetip kəlginidə,
azab wə kayoju silərni muptila kəlojinida.

²⁸ Qakirisilər yalwurup xu qaoj meni,
lekin bərməsmən silərgə jawab.
Hərkanqə izdisənglarmu tapalmaysilər meni.

²⁹ Qünki nəprətləndinglar silər bilimdin,
tallimidinglar əyminixni Hudadin.

³⁰ Kəbul kilmidinglar mening nəsihətlirimni,
mənsitmidinglar barlik tənbihlirimni.

³¹ Xunga silər öz bəxinglarni yəysilər,
əzünglar kəliojan oriqa əzünglar qüxisilər.

³² Bərhək, öz jeniqa zamin bolidu nadanlar meni rət kəlojanliktin,
əzlrini halak kilidu hamakətlər bişəmlikidin.

³³ Birak, manga kulak salojanlar aman-esən yaxaydu,
yamanlikning wəhimisidin haliy, hatirjəm bolidu.

2-bab

Danalikning ata kilidiojanliri

¹ Əy oqlum, əgər kəbul kilsang səzlirimni,
kəlbəngdə saklisang buyruqlirimni,

² kulak salsang danalikka,

kəngül koysang əkil-idrakka,

³ hitab kilsang parasətkə təxna bolup,

qakirisang əkil-idrakni təlmürüp,

⁴ kəzsang danalikni altun-kümüx kəzojandək,

izdisəng uni yoxurun həzinə izdigəndək,

⁵ xu qaojda Pərwərdigardin əyminixni bilisən,

Hudani həkikətən tonuyalaysən.

⁶ Qünki Pərwərdigar danalik ata kəlojuqidur.

Bilim bilən əkil-idrak uning səzidin kelur.

⁷ U saklap koyoqandur yahxiliklarni duruslaroqa,

əzi kəlkəndur diyanət yolida mangojanlaroqa.

⁸ Yolini koşdaydu u adillikni yakliquoqilarning,

Pənd-nəsihətlər

saklaydu u yolini sadik bəndilirining.

⁹ Xu qaç həkkaniylik, adillik və duruslukni tonuysən, bu yaxşı yollarni qüxinisən.

¹⁰ Qünki orun alidu danalix kəlbəngdin, kənglünq yayraydu bilimdin.

¹¹ Qoçdaydu seni pəm-parasiting, muhəpizət kilidu həm əkil-idriking,

¹² xunda danalix kutulduridu seni yaman yoldin, tilining astida tili bərlərdin,

¹³ undaklar toçra yolni taxlap, zulməttə yaxar,

¹⁴ yamanlik kilixtin huxallinar,

rəzillikning nijislikidin xadlinar,

¹⁵ əgri yolda mengip sahtipəzlik kilar.

¹⁶ Danalix saklar seni zinəhor ayaldin, xerinxekər səzlük, buzuk hotundin.

¹⁷ Bundak hotun taxlar yaxlikida təgkən jorisini, untup qalar u Huda aldidə kiləjan əhdisini.

¹⁸ Ölümgə apiridiəjan yoldur uning öyi, ərwəhlər makaniəja baxlar uning yoli.

¹⁹ Uning yeniəja bərejanlarning birimu kaytalmas, həyatlik yoliəja həm yetəlməs.

²⁰ Sən mang yaxxilarning izidin, qikma həkkaniylarning yolidin.

²¹ Qünki yerimizdə məkanlixar duruslar, kəlip qalar diyanətliklər.

²² Ləkin u yərdin tarmar kilinar yamanlik kiləquqilar. Yulup taxlinar wəpasizlar.

3-bab

Yaxlarəja yol-yoruk

¹ Əy oçlum, untuma təlimimni, qing sakla kəlbəngdə buyruqlirimni.

Pənd-nəsihətlər

² Ömür koxar ular ömrünggə,

aman-esənlik elip kelər hayatingoşa.

³ Mehribanlik wə sadakətni taxlima,
ularni marjandək esiwal boynungoşa,
pütüwal kəlbəngning qongkur ketioşa.

⁴ Tapisən himmət wə izzət xu qaşda,
Hudaning həm adəmlərning nəziridə.

⁵ İxənməy öz əklinggə,

ixən pütün kəlbəng bilən Pərwərdigaroşa,

⁶ yad ət Pərwərdigarni hər ixta,
oquq kilar yolungni u xunda.

⁷ Əzüngni əkillik dəp sanima,

Pərwərdigardin əyminip, yamanlikka yolima.

⁸ Xundak kilsang, saqlam bolar tening,
yilikkə tolar səngəkliring.

⁹ Uluoşa Pərwərdigarni, atap mal-dunyayingni,
hədiyə kilip uningəşa həsulungning bax burnini.

¹⁰ Xunda tolup taxar ambarliring axlikka,
xarab idixliring yengi xarabka.

¹¹ Əy oşlum, bax tartma Pərwərdigarning tərbiyisidin,
bizar bolma uning tənbihidin.

¹² Qünki ata tərbiyiligəndək ətiwarlik oşlini,
Pərwərdigarmu tərbiyilər səygənlirini.

¹³ Danalikka erixkənlər, əkil-idrak tapkanlar bəhtliktur!

¹⁴ Danalik kəltürgən payda kümüxningkidinmu artuktur,
altundin aloşan mənəpə'əttinmu əwzəldur.

¹⁵ U lə'əl-yakutlardin kimmətluktur,
hərəkəndak arzuluk nərsəng uningəşa təng keləlməstur.

¹⁶ Bardur uzun ömür danalığın ong kolidə,
baylik wə xəhrət uning sol kolidə.

¹⁷ Beoşixlar danalik yoli xad-huramlıq sanga,
yetəklər u seni amanlikka.

¹⁸ Danalığın tutup turəşuqlar üqün u həyatlik dərihidur,

Pənd-nəsihətlər

danalikni məhkəm tutkanlarning həmmisi bəhtliktur.

¹⁹ Pərwərdigar danaliki bilən yaratti zeminni,
əkli bilən bərpa kildi asmanni.

²⁰ Pərwərdigarning danaliki bilən qongqur kaynamlar etildi,
bulutlar xəbnəm pürkidi.

²¹ Əy oşlum, qing tut danalik wə pəm-parasətni,
kəz aldingdin hərgiz yokatma ularni.

²² Ular həyat bəhx etər jeningoşa,
bezək bolup esilar boynungoşa.

²³ Xu qaoş yolungda yürisən tinq-aman,
putlixip kətməysən heqqaqan.

²⁴ Yatqanda heqnemidin kərkməysən,
yetipla tatlik uhlaysən.

²⁵ Kərkma tuyuksiz kəlgən həwptin,
rəzillərnin bexioşa kəlgən wəyranqiliktin.

²⁶ Qünki tayanqingdur Pərwərdigar,
u putliringni tuzaklaroşa qüxüxtin saklar.

²⁷ Əgər kəlsə yahxilik kilix kolungdin,
yardimingni ayima həjətmənlərdin.

²⁸ Kəoxnangoşa ehtiyajlik nərsə səndə bar bolsa,
«Ətə kəl, xu qaoşda berəy» dəp uni kayturma.

²⁹ Kəoxnangoşa ziyankəxlik kilix niyitidə bolma,
qünki u sanga ixinip hatirjəm yaxidi yeningda.

³⁰ Birərsi sanga yamanlik kilmioşan bolsa,
uning bilən səwəbsiz majiralaxma.

³¹ Zorawanəşa həsət kilma,
uning yolliridin heqkaysisini tallima.

³² Qünki əgri adəmlər yirginqliktur Pərwərdigarəşa,
duruslarəşa u yekin turar əmma.

³³ Pərwərdigarning ləniti tegər rəzillərnin əyigə,
u bəht ata kilar həkkaniylarning a'ilisigə.

³⁴ U məshiriqilərnə məshirə kilar,

kiçik pe'llarəja xəpkət yaqdurar.

³⁵ Danalar xan-xərəpkə muyəssər bolar,
nadanlar bolsa xərməndilikdə qalar.

4-bab

Danalikning əwzəlliki

¹ Əy oqullirim, atanglarning tərbiyisigə kulak selinglar.

Əkil-idrak tepix üqün kəngül kəyup anglanglar.

² Qünki silərgə əgimən ilim-hekmətəni,
tərk ətmənglar mening təlimlirimni.

³ Kiçikimdə aləjanmən atamning tərbiyisini,
idim mən anamning yaləuz ətiwarliki,

⁴ atam manga mundak əgətkənidi:

– Yürikingdə sakliəjin səzlirimni,

əməl kiləjin buyrukliriməja,

yaxaysən bəhtlik xunda.

⁵ Əkil tap, erix danalikka,

untuma eytkanlirimni, səzümdin qikma.

⁶ Danaliktin waz kəqmə, u seni koqdar,

uni səygin, u seni muhapizət kilar.

⁷ Danalikka erixitur danalikning baxlinixi,

əkil tap, berip bolsimu pütün baylikingni.

⁸ Danalikni ətiwarliəjin, u seni üstün kilar.

Uni kuqakla u seni xəhrətkə erixtürər.

⁹ Danalik takar kərkəm taj bexingəja,

in'am kilar xəreəp təcimimu sanga.

¹⁰ Səzlirimni angla, kəbul kil, əy oqlum,

xunda uzun bolar əmrüng.

¹¹ Mən sanga kərsəttim danalikning yolini,

yətəklidim toəra yolda mengixni.

¹² Tosaloəuəja uqrimaysən mangəjiningdə,

putlixip kətməysən yügürginingdə.

¹³ Aləjan tərbiyini qing tut, ayrilma, obdan sakla uni,

u sening hayatingdur qünki.

Pənd-nəsihətlər

¹⁴ Kirmə rəzillərning yoliqə,
yürmə yamanlarning izida.

¹⁵ Özüngni qaqur, etmə həm ularning yolidin,
burulup ötüp kətkin ularqə yolimastin,

¹⁶ qünki uhliyalmas ular yamanlik kılmioiqə,
uykusi kəlməs birərsini yikitmioiqə.

¹⁷ Ular yər rəzillikning nenini.

Iqər zorawanlikning xarabini.

¹⁸ Tang nuriqə ohxar həkkaniylarning yoli,
kuyax toluk kətürülgiqə nurlinar yoruqanseri.

¹⁹ Karangəju zulmətkə ohxar rəzillərning yoli,
bilməs ular əzlirining nemigə putlixip ketixini.

²⁰ Əy oqlum, səzlimni kəngül koyup angla.

Obdan kulak sal eytkanliriməja,

²¹ ularni kəz aldingdin yokatma,

kəlbəngning qongkur ketida sakla.

²² Qünki qüxəngənlər üçün bu səzlər həyatliktur,
ularning tən saqlamlıkidur.

²³ Pak tut bar küqüng bilən kəlbəngni,

u həyat bulıkidur qünki.

²⁴ Bir eəjizmu əgri gəp kıлма.

Tilingni hiyligərliktin sakla.

²⁵ Aldinqəja tikkin kəzliringni,

toşra taxla həm nəziringni.

²⁶ Hərbir kədimingni al toşra,

ong bolidu mangojan yolliring xunda.

²⁷ Ong, soləja qətliməy, aləja baskin,

yirak tut putliringni yamanliktin.

5-bab

Zina kilmaslikka agahlandurux

¹ Əy oqlum, hekmətlik səzlimgə kəngül koyqin,
akılanə məslihətlirimgə kulak saləjin.

Pənd-nəsihətlər

² Xunda ayrılmas əkil-idrak səndin,
durus sözlər təkülər ləwliringdin.

³ Həsəl tamar buzuk hotunning ləwliridin,
siliktur uning sözliri zəytun yeşidin.

⁴ Ləkin u elip kəlgən akiwət aqqiktur kəkridək,
azab-okubətliktur hənjər bilən tiləandək.

⁵ Ölümgə baxlar uning tutқан yoli.
Ölüklər makanişə elip barar başkan kədəmliri.

⁶ U həyatlik yolini oylapmu qoymas,
əgri yollarda tenəp yürənlənikini əzi bilməs.

⁷ Əy oşullar, səzlirimni kəngül qoyup anglanglar.
Dəgənlirimdin çikmanglar.

⁸ Bundak hotundin neri qaç!
Uning bosuşişişə yekin yolima!

⁹ Bolmisa, əz izzitingni yokitisən,
rəhimsizgə kərzdar bolisən. ②

¹⁰ Baylikingdin yatlar bəhrimən bolar,
mehnət kilip tapқанliring əzgining əyidə kalar.

¹¹ Nalə-pəryad qekisən əmrüingning ahirida,
heq madar kalmişəanda tən wə wujudungda.

¹² Xu qaş dəysənki:

– Nemixkimu tərbiyini əq kərgəndimən?
Kənglümdə tənbihlərnə mənsitmigəndimən?

¹³ Ustazlirimning səzini anglimişəandimən?
Manga tərbiyə bərgənlərgə kulak salmişəandimən?

¹⁴ Tas kəldim mana xərməndə boluxқа,
yişiləşən jama'ət aldidə.

¹⁵ İqkin əz kəlqikingning suyidin,
əz kudukungdiki süzük sudin.

¹⁶ Taxsunmu bulakliring taxkirişə, əstəngliring koşiləşə?

¹⁷ Ular mənsup bolsun sangila,
ulərnə əzgilər bilən ortaklaşma.

---

② Bu yərdə uning zinahorluk kiləşənlikə baykaləşəndin keyin ayalning eri yaki ə'ilisidikilərgə kərzdar bolidəşənlikə mənisidə boluxi mumkin.

Pənd-nəsihətlər

- ¹⁸ Kuduğun bərikətlik bolsun,
yaxlikingda alojan ayalingdin huzur alojin.
- ¹⁹ U keyiktək səyümlük, maraldək qirayliktur,
uning kəksi seni kəna'ətləndürsun,
muhabbitigə da'im xəyda boləjin.
- ²⁰ Ooqlum, nemixka xəyda bolisən buzuk hotunoja?
Nemixka atisən özüngni zinahor hotunning koynioja?
- ²¹ Pərwədigarning kəz aldididur insanning kiləjanliri,
kəzitip turidu u uning barlik yollirini.
- ²² Qüxüridu yamanning kilmixliri özini tuzakka.
Ilinidu u öz gunahı bilən sirtmakka.
- ²³ U özini tutalmasliqidin öz jeniəja zamin bolidu.
Qekidin axkan əhməkliki tüpəyli yoldin azidu.

6-bab**Nadanliktin həzər əyləxkə dəwət**

- ¹ Əy ooqlum, kepil boləjan bolsang dostungəja,
yaki kol bərgən bolsang kapalət üçün birawəja,
² tutulup aqzingdin qikkən səzüng bilən,
baqlinip kaləjan bolisən öz wədəng bilən,
³ kutuldurux üçün özüngni buningdin,
bundak kil, u kixining yenioja dərhal barəjin,
uningdin ötünüp sora təwəngilik bilən,
qünki uning ilkidisən bərgən wədəng bilən.
- ⁴ Kutulmiojiqə uhlap yatma, kirpik kakma,
⁵ azad kil özüngni owqi kolidin kaçkan keyiktək,
owqining toridin kutulojan kuxtək.
- ⁶ Əy hurun, al qümülilərdin ülgə,
əkil tap karap ularning hərəkitiğə.
- ⁷ Yoktur baxlik, nazarətqi, həkümdar ularda.
- ⁸ Ləkin təyyarlar ular kixning ozukini yazda,
axlik toplar həsul yiojix waktida.
- ⁹ Əy hurun, sən kaçanojiqə uhlaysən?

Pənd-nəsihətlər

Kaçan ornungdin turisən?

¹⁰ Dəysənki:

bir'az көzümni yumuwalay, birdəm uhliwalay,
yənə birdəm put-kolumni almap yetiwalay.

¹¹ Yetiwərsəng yeningoğa kelər karakqidək namratlik,
korallik bulangqidək həm mohtajlik.

¹² Öktəmlər bilən yamanlar yaloğan-yawidak sözlər yürüdü.

¹³ Kөz kisip, put-koli bilən xərət kilidu,

¹⁴ kara niyiti bilən yamanlik pılanlaydu,
həmixə jedəl-majira teridu.

¹⁵ Xunga, kelidu tuyuksiz bala-kaza ularoğa,
birdinla bitqit bolup qalar kütquzuloqsiz haloğa.

¹⁶ Pərwərdigarning yirginidioğan ixi altə,
yak, nəprətlinidioğan ixi yəttə.

¹⁷ Ular bolsimu təkəbbur karaydioğan көz,
yaloğan-yawidak sözləydioğan til,
bigunahlarning jenini alidioğan қол,

¹⁸ suyikəst oylaydioğan көngül,

yamanlikka yügüridioğan put,

¹⁹ aqzidin yaloğanqilik təkülidioğan sahta guwahqi,
həm kerindaxlar ara majira qıkaroquqi.

²⁰ Əy oqlum, əməl kil buyruқioğa atangning,
qıkma təlimidin anangning.

²¹ Ornitip ularning sөzini kəlbinggə,
esiwal marjan kilip boynungoğa.

²² Nəgila barsang, yol baxlar u sanga,
қоқdar seni uhlioқiningda,
məslihət berər sanga oyoqanoқiningda.

²³ Qünki buyruk bolsa qıraoқdur,
təlim bolsa nurdur,

tərbiyining əzi hayat yoludur.

²⁴ Ular saқlar seni buzuk hotundin,
zinahor hotunning xerin sөzliridin.

²⁵ Berilip kətmə uning güzəllikigə,

Pənd-nəsihətlər

əsir bolup kətmə kax-köz oynitixiçə.

²⁶ Nan həkkı yetər pahixə ayalıçə,

əzgining hotuni əziz jeningni alar kariçə.

²⁷ Kiyimi köyməmdü etikigə qoç salıçuqining?

²⁸ Puti köyməmdü qoç üstidə mangıçuqining?

²⁹ Ohxaxtur əzgining hotuni bilən zina kılıçuqining akiwiti,
kutulalmas jazadin uning bilən bir orunda yatsa kimki.

³⁰ Kixilər kəmsitməydu aqliktin oçırilik kılıçan oçırini,

³¹ lekin tutulup kalsa, töləydu u birgə yəttə həssə töləmni,
tapxuridu öy iqidiki barlık bisatini.

³² Əmma əzgining ayali bilən zina kılıçuqi,
yoktur əkli, həlak kılidu öz özini.

³³ U qokum xərməndə bolup, tayak yəydu,
yuyup qıkarıçusiz rəswaqilikka kalidu.

³⁴ Qünki ayalning eri oçəzəpkə kelər kündəxlik otida,
hərgiz rəhim kılmas u intikam aloçanda.

³⁵ Hərəkəndək töləmgə u karapmu koymas,
bərsəngmu kanqilik sowıçat, u razi bolmas.

7-bab

Buzuk hotun

¹ Əy oçlum, əməl kıl səzlirimgə,
buyruklirimni kədirlə.

² Əməl kıl ularıçə, bəhtlik yaxaysən xunda.
Təlimlirimni kəz kariqukundək asra.

³ Ularni tengip barmaklıringıçə,
pütüwal kəlbıngning qongkur ketıçə.

⁴ Aqa-singil dəp tonuçin danalıklıni,
uruk-tuıçkan dəp atıçin parasətni.

⁵ Xunda saklar ular seni zinahor ayaldin,
tili xerin, buzuk hotundin.

⁶ Əyümning derizə pənçirisidin taxkırıçə kariçinimda bir ketim,

⁷ sadda yaxlar ara bir əkilsiz yigitni kərüp kəldim.

Pənd-nəsihətlər

⁸ U koqa yaqilap mengiwərđi.

Bir hotunning dokmuxtiki öyi tərəpkə mengip kaldı.

⁹ Bu, kün petip, keqə karangojusi qüxüxkə baxlıoan waqit idi.

¹⁰ Mana, bir hotun yigitning aldiqja qikip, uning bilən kərüxti.

U pahixidək yasiniwaloan bolup, niyiti buzuk idi.

¹¹ Bixəm wə baxbaxtak bolup, u öyidə olturmaytti.

¹² Ərlərni ezikturuxka saklaytti hər bir dokmuxta,

bəzidə koqılarda, bəzidə bazarlarda.

¹³ U həlikə yigitkə esilip, səyüp, kelinlik bilən eytti:

¹⁴ – Öyümdə bar «amanlıq kurbanlıki»ning gəxi,

bügün kildim Hudaqja wədə kıloan bu kurbanlikni.

¹⁵ Xunga, siz bilən kərüxüx üqün qikkənidim,

əmdi sizni izdər tepiwalđim.

¹⁶ Kariwitimni Misirning rənglik yapkuqliri bilən yaptim.

¹⁷ Orun-kərpilirimgə murməkki, mu'əttər wə darqinlar qaqtim.

¹⁸ Keling, tang atkuqə kənip oynixayli,

bir-birimizning koynida ləzzətinəyli.

¹⁹ Qünki erim öydə yok, qikip kətti yirək səpərgə,

²⁰ elip bir həmyan kümüx tənggə, öygə kaytmaydu ay tolojuqə.

²¹ Bənd kildi ayal uni özige xerin sözliri bilən,

ezikturdi uni yaqlima gəp bilən.

²² Yax yigit u ayalqja oylimayla əgəxti,

kuxhaniqja elip mangoan əküz kəbi,

qapkanqja qüxüx aldidiki buqja kəbi,

²³ kiltakka özini etiwatqan kux kəbi,

oq texip ətmigüqə uning jigirini,

bilməs u Zinaning hayatiqja zamin ikənlikini.

²⁴ Əy oşullirim, əmdi kulak selinglar səzlimərgə,

etibar beringlar degənlirimgə.

²⁵ Bundak hotun yoliqja mayil bolmisun kənglünqlar,

uning yoliqja kirip adixip kətmənglar.

²⁶ Bundak ayal nabut kıloan nuroqun kixilərni,

hayatidin ayriloan sansiz ərlərni.

²⁷ Elip barar uning öyi gərgə,

өлüklər makanidiki qongkur yərgə.

8-bab

Danalikning özini təriplixi

¹ Danalik qakirmidimu?

Əkil-idrakning awazi yangrimidimu?

² Turup u yol boyidiki egiz jaylarda,
tət koqilarda,

³ jakarlimakta xəhər dərwarzilirining yenida,
xəhərgə kirix eqiqlirida:

⁴ əy insanlar, silərni qakiriwatimən,
adəm baliliriqja hitab kiliwatimən.

⁵ Əy gol adəmlər, əgininglar zerəklikni,
əy nadanlar, əgininglar əklinglarni ixlitixni.

⁶ Kulak selinglar, eytməqimən yüksək ixlarni,
durustur aqzimdin qikkənliri.

⁷ Həqikətni səzləymən, yalojan səzləxtin nəprətlinimən.

⁸ Eytəkanlirimning həmmisi həktur,
uningda hiyliyərlik yaki sahtilik yoktur.

⁹ Eniktur barlik səzlirim qüxəngənlərgə,
toşridur ular bilim alojanlarqja.

¹⁰ Qəbul kilinglar kümüxning orniqja nəsihətlirimni,
sap altunning orniqja bilimni.

¹¹ Qünki danalik lə'əl-yakutlardinmu kimmətliktur,
hərkəndak arzuluk nərsə uningqja təng keləlməstur.

¹² Mən danalikmən, əkil-idrak bilən billə yaxaymən.
Bilim wə pəm-parasətning igisimən.

¹³ Pərwərdigardin əyminix yamanliqtin nəprətlinixtur.

Nəprətlinimən təkəbburluk, mənəmənlik, yaman yol, yalojan səzdin.

¹⁴ Igisimən nəsihət wə hekmətning,
əkil həm küq-kudrətning.

¹⁵ Mən arkilik həküm süridu padixahlar,
adil kanun-pərman qikiridu həkümdarlar.

¹⁶ Mən arkilik idarə kilidu həkükdarlar,

Pənd-nəsihətlər

əməldarlar, bərlək adil həküm qıkarəjuqılar.

¹⁷ Səyimən mənmu meni səygənlərni,

tapalaydu tirixip izdigənlər meni,

¹⁸ məndə bardur baylik wə xəhrət,

tügiməs mal-dunya wə həkkaniyətlər.

¹⁹ Mən beridiqan mewə altundin, hətta sap altundin qimmətliktur.

Məndin kelidiqan payda sap kümüxtinmu əwzəldur.

²⁰ Mən həkkaniyətlər yolida mangimən,

adalət yolida ilgiriləymən.

²¹ Meni səygənlərgə baylik berimən,

ularning həzinilirini toldurimən.

²² Pərwədigar wujudka kəltürgən meni öz ixlirini baxlixidin burunla,
həmmə məwjudatlarınq heq nemini yaritixdin burunla,

²³ bərpa boləjanmən əlmisaktila, əzəldin tartipla,

yər-zemin tehi yaritilmastila.

²⁴ Tərəlgənmən dengiz-okyanlar yoktila,

bulaklar kəz aqmastila,

²⁵ tərəlgənmən egiz taqlar xəkillənməstila,

təpiliklər pəyda bolmastila,

²⁶ Huda bipayan zemin, kəng dalilarni yaratmastila,

zemindiki topa-qanglar tehi məwjut bolmastila.

²⁷ U yərdə idim Huda asmanni ornatqinida,

dengiz yüzigə upuk sizikini sizəqinida,

²⁸ asmanəja bulutlarni orunlaxturəqinida,

dengiz-okyanlarni su bilən toldurəqinida,

²⁹ u sular taxmisun dəp, əmr kilip dengizəja qək koyəqinida,

yər-zeminning ulini bəlgiliginidə.

³⁰ Mən uning yenidiki usta hünərwən idim.

Hər küni mən uning huxalliki idim,

mənmu hərda'im uning huzurida xadlinattim.

³¹ U yaratqan pütkül aləm üqün xadlinattim.

Dunyadiki insanlardin səyünəttim.

³² Əmdi mənə kulak selinglar, əy oqullar,

nəkədə bəhtliktur yolumni tutqanlar!

³³ Təlim-tərbiyəmgə kulak selip, əkil tepinglar,

Pənd-nəsihətlər

ularoşa biperwalik qilmanglar.

³⁴ Nəkdər bəhtlikur ixik aldimdin kətməy hər küni,
bosuoqamda kütüp səzümni anglaydioqan kixi!

³⁵ Qünki meni tapkanlar həyatlikni tapar.

Pərwərdigarning razilikioşa igə bolar.

³⁶ Əzi ziyən tartar meni qoldin berip koyoqanlar,
ölümni yahxi kərgənlərdur meni yaman kərgənlər.

9-bab

Danalikning qakiriki

¹ Saldi danalik bir öy əzigə,
ornatti yəttə tüwrük uningəşa.

² Soyup mal, təyyarlap xarabni,
yaydi u dastihinini.

³ Əwətti dedəklirini öz ziyapitigə qakirixka,
turojuzdi xəhərning əng egiz jaylirida:

⁴ «Əy saddilar, bu yərgə kelinglar!» dəp qakirojuzdi,
əkilsizlərgə u mundak eytti:

⁵ «Ətkən oqizayimoşa eoqiz teginglar,
təyyarlioqan xarabimni iqinglar.

⁶ Nadanlik yolini taxlanglar, bəhtlik yaxaysilər xunda,
menginglar akillik yolida».

⁷ Kimki tənbihlisə mazak kəloquqilarni, uqrar ahanətkə,
əyiblisə rəzillərni, qalar həkərətkə.

⁸ Əyiblimə mazak kəloquqilarni, bolmisa sanga əq bolup qalar,
gər əyiblisəng danalarni, səyər seni ular.

⁹ Təlim bərsəng danaoşa, ziyadə bolar uning əkli,
əgətsəng həkkəniy adəmgə, axar uning bilimi.

¹⁰ Pərwərdigardin əyminix danalikning baxlinixidur.

Birdinbir Mukəddəs boləquqini bilixning əzi əkil-idraktur.

¹¹ Manga əgəxsəng, əmrüing uzun bolar.

Yexingəşa yax koxular.

¹² Dana bolsang, özüing kərisən paydisini,

Pənd-nəsihətlər

mazək kilsang, özüng tartisən ziyinini.

Nadanlikning qakiriki

¹³ Nadanlik ohxar bixəm wə heqnemigə qarimaydiojan kalwa
hotunəja,

¹⁴ olturup u öyining ixiki aldida,

xəhərning əng egiz jayida,

¹⁵ yenidin ötüp, tüz yolda ketiwatқанlarəja towliidi:

¹⁶ «Əy saddilar, bu yərgə kelinglar!» dəp qakirdi,

əkilsizlərgə həm mundak eytti:

¹⁷ «Ooqrilap iqkən su tatliktur,

yoxurup yegən nan təmliktur».

¹⁸ Birak, bilməs angliəuqular u yərning ərwahlar makani ikənlikini,
öyigə qakirilojanlarning gərgə kirip boləjanlikini.

10-bab**Sulayman padixahning pənd-nəsihətliri**

¹ Sulayman padixahning pənd-nəsihətliri:

dana oəjul xadlandurar atisini,
nadan oəjul kayəjuəja salar anisini.

² Payda bərməs haram baylik,
ölümdin kutuldurar həkkaniylik.

³ Aq koymas Huda həkkaniylarni,
əməlgə axurmas yamanlarning arzusini.

⁴ Namrat bolar kəl koxturup olturojanlar,
baylik kəltürər öz kəli bilən ixqanlar.

⁵ Əkil-idraklik oəjuldur həsulni waktida yioqkan,
uyatka qalduridiojan oəjuldur orma məzgilidə uhliojan.

⁶ Bərikət həkkaniylarning bexioəja yaəjar,
zorawanlikini yamanlarning səzliri yoxurar.

Pənd-nəsihətlər

⁷ Həkkaniylar mubarək əslimilər kaldurar.
Yamanlarning nami tezla untulup qalar.

⁸ Kəlbidə danalığ bolqan nəsihətni qobul kılar,
əhməklərqə sözligən balaqja qalar.

⁹ Diyanət yolida mangəjaning kədimi bihətərdur,
əgri yolda yürəgəning kuyruki bir tutamdur.

¹⁰ Qjərəzlik kəz kıskan qəm-kayquni kəltürüp qikırar,
əhməklərqə sözligən balada qalar.

¹¹ Həyatlıq bulikidur həkkaniyning sözi,
yoxurar zorawanlıkını yamanlarning tili.

¹² Əqmənlik jedəl-majira kəzqar,
mehir-muhəbbət bərlıq gunahlarni yapar.

¹³ Aqılning ləwliridin danalığ tamar,
əkilsizning dümbisigə dərrə təyyar turar.

¹⁴ Danalar bilimini iqidə saklar,
əhməkning tili həlakət qakırar.

¹⁵ Baylarning məzmut kərojinidur öz baylıki.
Namratlarning həlakitidur öz yoksuzlukı.

¹⁶ Həyatlıktur həkkaniyning erixkını,
gınahtur rəzilning tapkını.

¹⁷ Tərbiyini qobul kıləquqi həyatlıq yolididur,
tənbihni rət kıləquqi yoldin azəjan kixidur.

¹⁸ Əqmənlikini yoxuroquqining sözi yaləjan.
Əhməktur baxkılarəja təhmət qaplıəjan.

¹⁹ Gunahtin haliy bolmas kəp sözləydiyəjan,
danadur tilini tartkan.

Pənd-nəsihətlər

- ²⁰ Sap kümüxtur həkkaniyning ləwzi,
ərziməstur yamanlarning kəngli.
- ²¹ Həkkaniyning səzi kəpkə ozuk bolar,
əhməklər əkilsizlikidin həlak bolar.
- ²² Baylıq kəltürər Pərwərdigarning bərikiti,
qoxmas bu baylıqqa dərd-ələmni.
- ²³ Huzurlinar əkilsiz yamanlıq kıləjinidin,
zoklınar aqıl danalıq ixidin.
- ²⁴ Yamanning kərkəni uning bexioja quxər,
həkkaniylarning arzusi əməlgə axar.
- ²⁵ Quyundin keyin yaman adəm yokılar,
həkkaniy adəm mənggülik uldək məzmut kalar.
- ²⁶ Sirkə qixni, tütün kəzni eqixturar,
hurun özini ixka salojuqini awarə kılar.
- ²⁷ Uzartar Pərwərdigardin əyminix əmərnü,
kıska bolar yamanlarning əmri.
- ²⁸ Xadlik elip kelər həkkaniylarning ümidi,
yokka qıkar yamanlarning kütkini.
- ²⁹ Pərwərdigarning yoli diyanətliklər üqün baxpanahdur,
yamanlıq kıləjuqılar üqün həlakəttur.
- ³⁰ Mustəhkəm turar həkkaniy adəm öz ornida,
uzun turalmas yamanlar zeminda.
- ³¹ Həkkaniyning aqzidin danalıq təkülər,
yaləjan səzləydiəjan til kesilər.
- ³² Həkkaniyning səzi kixilərgə yakar,
yamanlarning aqzidin kuwluq-xumluq qıkar.

11-bab

¹ Pərwərdigar yirginər məkkarning tarazisidin,
hursən bolar həkkaniyning taraza texidin.

² Təkəbburluq kəynidin kelər xərməndilik,
həmrah bolar kəmtərlikkə danalığ.

³ Yetəklər duruslarni diyanətliki,
wəyran kilar kazzaplarni öz hiyliğərliki.

⁴ Mal-dunyaning paydisi bolmas Huda oğzəpəkə kəlgən küni,
həkkaniylik bolsa ölümdin kütquzar adəmnı.

⁵ Diyanətlik kixining həkkaniylikı uning yolini oquq kilar,
yaman adəm öz yamanlikidin yikilar.

⁶ Duruslarni həkkaniylikı kütquzar,
satkunlar öz nəpsidin tutular.

⁷ Əlsə yaman adəm, arzusi yokka qıkar,
bay bolux ümidi kəpükkə aylinar.

⁸ Həkkaniy kixi külpəttin kutuldurular,
yaman adəm əksiqə külpətkə duqar bolar.

⁹ Hudəsizlar yekininı tili bilən həlak kilar,
həkkaniylar bilimi bilən kütquzular.

¹⁰ Əl-yurt xad bolar, həkkaniylar ronak tapsa,
təntənə kilar, yamanlar həlak bolsa.

¹¹ Əl-yurt gülləp yaxınar duruslarning bərikət tiləxliridin,
harab bolar yamanlarning tilidin.

¹² Əkilsiz kəmsitər yekininı,
süküt kilar əkil igisi.

Pənd-nəsihətlər

- ¹³ Qeqimqi axkarılar məhpiyətlükni,
ixənqlik kixi qing saklar sirni.
- ¹⁴ Əl wəyran bolar, məslihətsiz bolsa,
qəlibə kilar məslihətqilər kəp bolsa.
- ¹⁵ Kəp ziyan tartar yatka kepil boluquqi,
aman bolar kepilliktin bax tartkuqi.
- ¹⁶ Sazawər bolar latapətlik ayal hərmətkə,
pəkət igə bolar zorawanlar baylikka.
- ¹⁷ Kəltürər rəhimdil özigə payda,
uqritar rəhimsiz özini ziyanoqa.
- ¹⁸ Kəpüktək bolar yamanlarning tapkini.
Qokum in'am alar həkkaniylik urukini qaqquqi.
- ¹⁹ Həyatlikka erixər qin həkkaniy kixi,
ölümgə yüzlinər yamanlikni koqlaxkuqi.
- ²⁰ Pərwərdigar yirginər kəngli əgrilərdin,
hursən bolar yoli diyanətliklərdin.
- ²¹ Səzsizki, yamanlar qokum jazalinar,
həkkaniylarning əwladi kutkuzular.
- ²² Həsni bar əkli yok hotun ohxar,
qoxka tumxukioqa esiloqan altun halkioqa.
- ²³ Yahxilikka baxlar həkkaniylarning arzusi,
qəzəp-nəprəttə kaldurar yamanlarning kütkini.
- ²⁴ Biri sehiy bolup, bayliki yənila axar,
yənə biri behil bolup əksiqə namratlixar.
- ²⁵ Ronak tapar mərdlər,
su bərgənlərgə su berilər.

Pənd-nəsihətlər

²⁶ Kalar axlıkni waqtida satmoqanlar həlkning lənitigə, bərikət tilinər axlıkni waqtida setip bərgənlərgə.

²⁷ Yahxilik kilixka intilgüqi kərər yahxilik, yamanlik kilixni kəzligüqigə kelər yamanlik.

²⁸ Yikilip qüxər mal-dunyasıqə tayanqanlar, ətiazning bihidək kəklər həkkaniylar.

²⁹ Miras alalmas öyidikilərgə külpət kəltürgüqi, dananing qakiri bolup kalar əkilsiz kixi.

³⁰ Həyatlik dərihidur həkkaniyning mewisi, akıldur kixiləarning kəlbini utquqi.

³¹ Səwənliliri üqün bu dunyada jazalanqan tursa həkkaniylar, yamanlar bilən gunahkarlarning akiwiti nemə bolar?

12-bab

¹ Tərbiyini səygən bilimni səygüqidur. Tənbihni əq kərgən hamakəttur.

² Yahxi adəm Pərwərdigarning xapa'itigə muyəssər bolar, bətniyət adəmni Pərwərdigar jazaqə həküm kılar.

³ Adəm yamanlik kilip aman bolmas, həkkaniylarning yiltizi kəmurulmas.

⁴ Pəzilətlik ayal erining tajjidur, xərməndə hotun erining küqini horatkuqidur.

⁵ Həkkaniylarning oyliri adilliktur, yamanlarning məslihəti məkkarlıktur.

⁶ Kan təkidiqan tuzaktur yamanlarning tili, adəmni tuzaktin kutkuzar həkkaniylarning səzi.

Pənd-nəsihətlər

- ⁷ Yamanlar wəyran kəlinip yökilər,
həkkaniylarning öyi məzmut turar.
- ⁸ Əkil-idrikigə qarap adəm mahtaxka sazawər bolar,
əgri oy-pikirlik kixi kəzgə ilinmay kalar.
- ⁹ Etibarsız qaralsimu qakar yallioqan kixi,
özini qong tutup nanoqa zar boləquqidin yaxxi.
- ¹⁰ Həkkaniy adəm öz mal-warinini asrimay qalmas,
yaman adəmning «rəhimdilliki» zalimliktur halas.
- ¹¹ Yerigə ixligənning korsiki tok.
Quruk hiyal sürgənning əkli yok.
- ¹² Kəz kizartar rəzilning oljisiqə yamanlar,
yiltiz tartip mewə berər həkkaniylar.
- ¹³ Yaman kixi öz aqzining gunahidin tutular,
həkkaniy adəm müxküllüktin qutular.
- ¹⁴ Adəm yaxxi səzi bilən yaxxilik tapar,
məhñiti bilən in'aməqə sazawər bolar.
- ¹⁵ Əhməkning yoli öz nəziridə toqridur,
nəsihətkə kulak saləquqi danadur.
- ¹⁶ Tezla bilinər kəlsə əhməkning aqqiki,
hakarətkə uqriqanda zerək qandurmas inkasini.
- ¹⁷ Bildürər hək səzligüqi adillikni,
yaləqan guwahlik bərgüqi sahtilikni.
- ¹⁸ Oylimayla kiləqan səz kiliqtək tikilər,
danalarning səzi dawa bolar.
- ¹⁹ Rast gəp mənggü put tirəp turar,
yaləqan gəp birdəmlik bolar.

Pənd-nəsihətlər

²⁰ Yaman niyyətlik kixining kənglidə hiyligərlik bolar.
Tinq-amanlıqni dəwət kıləuqılar huxallıq tapar.

²¹ Həkkaniy adəmnin bexioqa həq külpət qüxməs,
rəzillər bəhtsizliktin kütulalmaz.

²² Pərwərdigar yirginər yaloqan sözlərdin,
hursən bolar sız-hərəkiti səmimiyyə boləqanlardin.

²³ Bilindurməs zərəklər öz bilimini,
axkarılar əhməklər özünün nadanlığını.

²⁴ Tirixqan kol hokuk tutar,
hurun alwanəqə tutular.

²⁵ Mükqəytər oqəm-əndixə kixini,
hux kılar bir eoziz yaxsi sız adəmni.

²⁶ Həkkaniylar yekiniqə yol kərsitər,
yamanlarning yoli əzlrini azdurar.

²⁷ Hurun həttə erinər pixuruxkə owliqan owni,
tirixqanlıq bolsa adəmnin kimmətlik bayliki.

²⁸ Həkkaniylarning yolida həyatlik bardur,
bu yol əlümgə yetəkliməydiqan yoldur.

13-bab

¹ Dana oqul atisining tərbiyisigə kəngül koyar,
məshirə kıləuqi tənbihtin özini tartar.

² Yaxsi adəm öz sızidin yaxsilik tapar,
ha'inlar zorawanlikning koyida bolar.

³ Aozzi qing jenini saklap kalar,
aozzi ittik həlakətkə yüz tutar.

Pənd-nəsihətlər

⁴ Erixəlməs hürunlar kəngli haliqan hər kandaq nərsigə,
erixər tirixqanlar barliq arzusioqa.

⁵ Yaloqanqiliktin yirginər həkkaniylar,
uyatsizlik kilip xərməndə bolar yamanlar.

⁶ Adillik koqdar həkkaniyni,
rəzillik yikitar gunahkarni.

⁷ Bəzilər bay kərsitər özini, ləkin bu kuruk sələttur,
bəzilər yoksul kərsitər özini, əmma katta baylardur.

⁸ Baylik bayning jeniqə tələm bolar.
Yoksul təhdittin haliy bolar.

⁹ Parlap turar həkkaniyning nuri,
əqürülər yamanning qiriqi.

¹⁰ Qıkar pəkət jedəl-majira kibirliktin,
tepilear danalik nəsihət anglaydiqanlardin.

¹¹ Asan erixkən baylik bərikətsiz bolar,
mehnət kilip tapkini bərikətlik bolar.

¹² Uzakqa sozulqan ümid kəngülni yerim kılar,
arzusioqa yətmək huddi hayatlik dərihigə erixkəndək bolar.

¹³ Hudaning səzigə səl kariqjuqi əzigə halakət kəltürər,
uning əmrlirigə əməl kiloqan tartukqa erixər.

¹⁴ Hayatlik bulikidur danalarning təlimi,
u əjəl tuzikidin halas kilidu adəmnı.

¹⁵ Əkil-idrak himmət tapkuzar,
ha'inning yoli muxəkkətlik bolar.

¹⁶ Zerək bilimigə tayinip ix kılar,
hamakət öz nadanlikini axkarilar.

Pənd-nəsihətlər

¹⁷ Duqar bolar balaqja yaman əlqi,
elip kelər xipalik sadik əlqi.

¹⁸ Tərbiyini rət kiləuqi namratlixip uyatkə qalar,
tənbihni kəbul kiləuqi izzətkə igə bolar.

¹⁹ Əməlgə axkan arzu xerindur kixigə,
yamanlikini taxlax yirginqliktur hamakətkə.

²⁰ Danalar bilən billə yürgən dana bolar,
hamakətlərgə həmrah boləjan ziyanəja uqrar.

²¹ Gunahkarlarning kəynidin bala koqlixar,
həkkaniylar yahxi in'am alar.

²² Yahxi adəm miras kaldurar əwladliriəja,
gunahkarlarning mal-dunyaliri qalar həkkaniylarəja.

²³ Yəksulning boz yeri terilixi bilən mol həsul berər,
birak adalətsizlik tūpəylidin tartiwelinar.

²⁴ Oqlidin tayakni ayisa, uni əq kərgənlik bolar,
oqlini səysə, dəl waktida uningəja tərbiyə kilar.

²⁵ Həkkaniy adəm toyəjuqə oqizalinar,
yamanning korsiki aqlikta tartixar.

14-bab

¹ Akil ayal a'ilisini ronak tapkuzar,
əhmək ayal öz kəli bilən a'ilisini buzar.

² Pərwərdigardin əyminər toəja yolda mangoəuqi,
kəzgə ilmas uni əgri yolda yürgüqi.

³ Tokmak bolar əzigə əhməkning təkəbbur aqzi,
əzini koəjdar akilning tili.

Pənd-nəsihətlər

⁴ Əküzüŋ bolmiqanda okur kuruk turar,
lekin əküzning küqi bilən mol həsul bolar.

⁵ Aqızidin yaloqan söz qikmas sadik guwahqining,
tinikidin yaloqanqilik qikip turar sahta guwahqining.

⁶ Mazak kילוquqining danalikni izdixi bihudidur,
akiloqa bilim elix asandur.

⁷ Neri tut özünŋni əhməktin,
alalmaysən nə bilim uning ləwzidin.

⁸ Zerəkning danaliki öz yolini qüxəngənlikidə,
əhməklərninŋ əkilsizliki aldamqilik kilixida.

⁹ Məshirilik külər əhməklər gunahqa,
kəngqilik bolar həkkaniylarning arisida.

¹⁰ Yürək öz dərđini özila bilidu,
huxallikioqimu baxkilar xerik bolalmaydu.

¹¹ Öyi wəyran bolar yamanning,
gülləp yaxnar həkkaniyning.

¹² Bəzi yollar toqridək kərünər kixigə,
lekin ahiri elip barar ölümgə.

¹³ Bəzidə külüp tursimu, azab yürəkni aqritar,
huxallik bəzidə oqəm-kayoqu bilən ahirlixar.

¹⁴ Yoldin qikqanlar tegixlik jaza tartar.
Yahxi adəm yahxilikidin tartuklinar.

¹⁵ Gol kixi ixinip ketər həmmə gəpkə,
zerək adəm oylinar hər kədəmdə.

¹⁶ Dana ehtiyatqan bolup, yamanliktin neri turar,
əkilsiz bəngbax bolup, bipərwalik kilar.

Pənd-nəsihətlər

- ¹⁷ Mijəzi ittik adəm əhmikanə ix kilar,
bətneyət nəprətkə qalar.
- ¹⁸ Gol adəmlərgə əhməklik miras qalar,
zerəklərgə bilim taj bolup takılar.
- ¹⁹ Bax egər yamanlar yahxilarning aldida,
rəzillər həkqaniyning dərwezisi aldida.
- ²⁰ Namratka yekinimu eq bolar hətta,
dost tartidiqanlar kəp bolar bayoqa.
- ²¹ Yekinini pəs kərgən gunahkardur,
hajətmənlərgə rəhim kiləqan bəhtliktur.
- ²² Bərhək, yaman niyətlük yoldin adixar,
yahxi niyətlük muhəbbət wə sadiklikni tapar.
- ²³ Kələr hər bir mehnəttin payda,
kaldurar kuruk parang adəmni mohtajlikta.
- ²⁴ Aqilning erixkən bayliki uning xəhrət tajidur,
nadanlikidin əhməkkə pəkət nadanlik kalur.
- ²⁵ Kutkuzar kixilərninğ həyatini qin guwahlik bərgüqi,
ha'inlik kilar tinikidin yaləqanqilik qikip turoquqi.
- ²⁶ Pərwərdigardin əyməngüqining yələnqüki bar,
uning balilirimu himayigə igə bolar.
- ²⁷ Pərwərdigardin əyminix bulikidur həyatlikning,
kixini haliy kilar tuzikidin ölümning.
- ²⁸ Padixahning xan-xəripi pukrasining kəp boluxidin,
hökümdarning həlakiti pukrasining yok boluxidin.
- ²⁹ Əkil-idrakka igə eoqir-besik kixi,
axkarilar əhməklikini qeqiləqak kixi.

Pənd-nəsihətlər

³⁰ Tənniŋ saqlamlıqıdur kəngül hatırjəmlıki,
qırıtır həsəthorluk səngəkni.

³¹ Kəmbəşəşni əzgənlik uning Yaratkuqısıoşa həkərət
kəltürgənliktur,
həjətməngə xapa'ət kıləjanlik uning Yaratkuqısını uluqləjanliktur.

³² Yaman yamanlıki tūpəylidin yikilar,
həkkaniy səkratta yatqandimu baxpanahioşa əzini tapxurar.

³³ Alar danalik akılning kənglidə qongkur orunni,
bildürər əhməklərning arisidimu əzini.

³⁴ Kətürər həkkaniyət həlkning abruyini,
nomuska kaldurar gunah hərəkəndək əlni.

³⁵ Qeqən əməldarəşa yaqar padixahning iltipati,
xərməndə əməldarəşa bolsa uning şəzişi.

15-bab

¹ Mulayim jawab basar şəzəşni,
kəpal səz kəzəşar aqqıqni.

² Danalarning səzi biliməş jəlp kilar,
əhməklərning aqşidin nadanlik yaqar.

³ Hər yərgə qūxər Pərwərdigarning nəşiri,
kūşitip turar u yahxi-yamanni.

⁴ Həyatlik dərihidur mulayim til,
kixining roşini qūxürər hiylə-mikirlik til.

⁵ Rət kilar əhmək atisining tərbiyisini,
zərək bolar tənbihkə kulak saləşuqi.

⁶ Əyidə mol baylik bolar həkkaniyning,
bala-kəza elip kələr tapkını yamanning.

Pənd-nəsihətlər

- ⁷ Bilim tarkitar dananing tili,
uningəja ohximas əkilsizning dili.
- ⁸ Pərwərdigarəja yirginqliktur yamanlarning kurbanliki,
uning hursənlikidur adillarning du'asi.
- ⁹ Pərwərdigarəja yirginqliktur yamanning yoli,
yahxi kərər u həkəkaniylikni izdigüqini.
- ¹⁰ Duq kelər kattik jazaəja toəjra yolni taxliəjuqi,
halak bolar tənbihini rət kiləjuqi.
- ¹¹ Pərwərdigarəja ayan tursa əlüklər makani,
tehimu ayan bolmasmu insanlarning dili?
- ¹² Məshirə kiləjuqi tənbihini yakturmas,
danalarning aldioəja u barmas.
- ¹³ Kəngül xad bolsa, hux qiray bolar,
kəlb azablansa, rohi sunar.
- ¹⁴ Təxna bolar bilimgə əkilning yüriki,
kana'ət tapar nadanliktin əkilsizning əəzi.
- ¹⁵ Kəmbəəjəlning hər bir küni muxəkəkətliktur,
lekin u kənglini xad tutsa da'ima ziyapəttə boləjandəktur.
- ¹⁶ Məl bayliki bilən təxwixtə ətkəndin,
əwzəldur az dunya bilən əyminip ətkən Pərwərdigardin.
- ¹⁷ Əq-adawət iqidə bordioəjan malning gəxini yegəndin kərə,
əwzəldur kəktat yegən mehir-muhəbbət iqrə.
- ¹⁸ Terikkək jedəl qikirar,
səwrqan talax-tartixlarni tinqlandurar.
- ¹⁹ Hürunning yoli goya tikənlik qatqalliktur,
durusning yoli bolsa daəjdam yoldur.

Pənd-nəsihətlər

- ²⁰ Xadlandurar əkillik oçul atisini,
kəmsitər əkilsiz anisini.
- ²¹ Əhməkliki bilən hux bolar əkli yoklar,
toçra ix kərər əkil-idrakliklar.
- ²² Pılanlar məçlup bolar məslihət bolmioçanda,
muwəppəkıyətlik bolar məslihətqi kəp bolçoçanda.
- ²³ Jayida berilgən jawab kixini hux kılur,
dəl waçtida kılçoçan söz nəkədər yaxxidur!
- ²⁴ Danaçoça uzun ətümür beçixlar hayatlik yoli,
əlülklər makanidin yiraklaxturar uni.
- ²⁵ Pərwərdigar wəyran kılar təkəbburning öyini,
saklap kalar tul hotunning öy-zeminini.
- ²⁶ Pərwərdigarçoça yirginqlıktur yamanlarning oy-pikiri,
sap bilinər ak kəngülning yekimlik səzliri.
- ²⁷ Aqkəz kixi öz a'ilisigə külpət kəltürər,
parihorluktin nəprətləngüqi uzak ətümür kərər.
- ²⁸ Həkkəniy adəm özini dəngsəp səzlər,
yaman adəmning aqzidin xumluk təkülər.
- ²⁹ Pərwərdigar yamandin yirak turar.
Həkkəniyning du'asioça u kulak salar.
- ³⁰ Hux qiray kəngülni xadlandurar,
hux həwər ustihançoça ət kondurar.
- ³¹ Həyatlik beridoçan tənbihkə kulak salçoçanlar,
danalar arisida yaxar.
- ³² Tərbiyini rət kılçoçan özini har kılar,
tənbihkə kulak salçoçan əkil tapar.

³³ Pərwərdigardin əyminix adəmgə danalix əgitər,
izzət-hərmətning aldida kiqik pe'illik yürər.

16-bab

¹ Kəngüldiki oy-pikirlər insandindur,
uning toqra jawab berixi Hudaning ilhamidindur.

² İnsan pak dəp bilər özining kiləjan həmmə ixini,
ləkin Pərwərdigar dəngsəp kərər adəmning niyiti.

³ Tapxur kilməqci boləjan ixliringni Pərwərdigarəja,
nətijilik bolar pılanliring xunda.

⁴ Pərwərdigar barlik məwjudatni məxsətlik orunlaxturoqandur,
həтта yamanlarni balayi'apət künigə qalduroqandur.

⁵ Pərwərdigarəja yirginqliktur təkəbburlar,
mukərrərki, jazasiz qalmas ular.

⁶ Əzgərməs muhəbbət bilən gunah kəqürüm kilinar,
Pərwərdigardin əyminix adəmlərni yamanliktin haliy kilar.

⁷ Pərwərdigarni hursən kilsa adəmning tutkan yoli,
Pərwərdigar həтта yaraxturar düxmənliri bilən uni.

⁸ Mol baylikni tapkəndin adalətsizlik bilən,
əwzəldur az tapkan həkkaniylik bilən.

⁹ İnsan öz yoli üqün pılan tüzər kənglidə,
əmma Pərwərdigar qarar kilar uning kədəmigə.

¹⁰ Pərwərdigarning ilhami bar padixahning qararida,
adalətsizlik qikmas uning əqzidin həküm qikarəjinida.

¹¹ Adil taraza-mizanlar Hudaəja hastur,
taraza taxlirining həmmisi uning ijadidur.

Pənd-nəsihətlər

¹² Padixahning yamanlik kılıxi əzi üçün yirginliktur,
çünki təhtning məzmut turuxi həkkaniyət biləndur.

¹³ Hursən kılar toqra söz padixahni,
səyər u hək sözligənlərni.

¹⁴ Ölümning əlqisidur padixahning şəzi,
birak kayturar dana kixi uning şəzipini.

¹⁵ Həyat kəlixkə nixanidur padixahning təbəssumi,
goya bahardiki yamşurdəktur uning xəpkiti.

¹⁶ Danalikkə erixix altunşə erixixtin kəp əwzəldur,
əkil-idraklikni tallax kümüşni tallaxtin əladur.

¹⁷ Toqra adəmninğ daşdam yoli yamanliktin yiraktur,
yolişə ehtiyat kilişning əzi jəni şaklap keliştur.

¹⁸ Awwal kələr təkəbburluk həlakəttin,
həkawurluk yikiliştin.

¹⁹ Təkəbburlar bilən haram olja bəlüxkəndin kərə,
yaxax əwzəldur kəmtər bolup ezilgənlər bilən billə.

²⁰ Ronak tapar Pərwərdigarning şəziğə kəngül koyşanlar,
bəhtlik bolar ixənşini Pərwərdigarişə başlişanlar.

²¹ Kənglişə danalik ornişuqi pərasətlik dəp atilar,
yekimlik şəzlər tehimu kayil kilarlik bolar.

²² Əkil-idrak əz igisi üçün həyat bulikidur,
əhməkning əz əhməkliki elip kelidişini jazadur.

²³ Dananing kəlbidiki danalik uning aşzidin qikar,
şəzliri tehimu kayil kilarlik bolar.

²⁴ Yekimlik şəzlər goya həşəldur,
janşə rahət, təngə xipadur.

Pənd-nəsihətlər

- ²⁵ Bəzi yollar toqridək kərünər kixigə,
lekin ahiri elip barar ölümgə.
- ²⁶ Əmgəkqining ixtiyi uni tutar əmgəkkə,
ağ karni məjburlar ixləxkə.
- ²⁷ Kəzoqar yamanlikni öktəm kixi,
ohxar lawuldap turoqan otqa uning zuwani.
- ²⁸ Jedəl-majirani kengəytər hiyliğərning səzi,
bir-biridin ayriwetər oqəywət yekin dostlarni.
- ²⁹ Ezikturar zorawan kixi öz yekinini,
baxlar yaman yolda mengixka uni.
- ³⁰ Kəz kisix bilən xumluk oylar,
lewini qing yumux bilən yamanlikni əməlgə axurar.
- ³¹ Həkkəniyət yolida akəroqan qağ hərmət tajidur.
- ³² Əwzəldur səwrqan adəm baturdin,
özini tutuwelix xəhər alqəndin.
- ³³ Qək etəkkə taxlanəqini bilən,
həküm kəlix Pərwərdigardindur.

17-bab

- ¹ Jedəl-majiralik əydiki mol dastihandin kərə,
bir burda kəruk nan əwzəldur tinq-hatirjəmliktə.
- ² Qeqən hizmətkar hojayinining yüzini təkidiqan oqlini baxkurar,
uning oqulliri kətarida ohxax miras alar.
- ³ Altun-kümux otta tawlinar,
adəmning kəlbini Pərwərdigar sinar.

Pənd-nəsihətlər

- ⁴ Kəngül koyar kəbih sözgə yamanlik kılquqi,
kulaq salar oqəywət-xikayətkə yaloqanqi.
- ⁵ Kəmbəoqləni mazak kıləjan həkərət kəltürər Yaratkuqisioqa,
baxkılarning bəhtsizlikigə xadlanəjan qokum duq kelər jazaəja.
- ⁶ Tajidur nəwriələr moysipitlarning,
pəhridur ata-anılar pərzəntləarning.
- ⁷ Natiklik əhməkkə yaraxmas,
yaləjan söz mətəwərgə heq kamlaxmas.
- ⁸ Para bir tumardur uni bərgüqining nəziridə,
nəgila barsa u erixidioqandək muwəppəkəiyətkə.
- ⁹ Muğəbbətəni qingaytar gunahni kəqürgüqi,
yekin dostidin ayrılar kona hamanni sorioquqi.
- ¹⁰ Berilgən bir eəjiz tənbiş danaəja,
ünümlük bolar urulojan yüz dərridin nadanoja.
- ¹¹ Kəzlər rəzil pəkət isyan kətürüxni,
xunga əwətilər uningoja rəhimsiz əlqi.
- ¹² Uqrap kaləjandin hamakətning əhməklik kılixioja,
yahxiraktur uqrap kəlix küqükliridin ayrilojan eyikka.
- ¹³ Kimki yahxilikkə kilsa yamanlik,
əyidin kətməs yamanlik.
- ¹⁴ Tosmidiki su taxkandəktur jedəlning baxlinixi,
xunga jedəl əwjigə qikixtin awwal tohtat uni.
- ¹⁵ Yamanni aqliəjanlik bilən həkkaniyni kariliojanlik,
hər ikkisi Pərwərdigarəja yirginqlik.
- ¹⁶ Pulning nemə paydisi əhməkning kolidiki? Setiwalalamti
danalikni?
Pəkət yok uningoja erixix niyiti.

¹⁷ Dost sanga mehir-muhəbbət kərsitər hərqaqan,
kərindax eəjir künlərdə həmdəm boluxka tuəjuləjan.

¹⁸ Qol berip əkilsiz kixi kepil bolar əzgiyə.

¹⁹ Gunah kilixka amraktur jedəlhor kixi,
əz bosuəjisini egiz kiləjan yikilar əzi.

²⁰ Kərməs yaxxilik niyiti yaman,
tartar hiylə-mikirlik til ziyan.

²¹ Əhməkning atisi bolux kayəjuluktur,
nadanning atisining huxalliki yoxtur.

²² Bəhx etər xad kəngül xipalixni,
kurutar rohi sunukluk yilikni.

²³ Para alar yəng iqidə qirik kixi,
xunda burmilar adalət yolini.

²⁴ Danalix turar əkillikning kəz aldida,
əkilsiz hiyalix karar tət ətrapka.

²⁵ Azabka salar hamakət oəqul atisini,
dərd-ələmgə koyar anisini.

²⁶ Natoəridur həkkaniylarəja jərimanə koyux,
adalətni kolliəjini üçün əməldarlarni urux.

²⁷ Bilimlik kixi kəm səz bolar,
əkil-idraklik adəm eəjir-besik kelər.

²⁸ Hətta əhməkmu jim turuwalsa əkil həsablınar,
əozjini yumuwalsa parasətlik kərünər.

18-bab

¹ Toptin ayrılqan oylar hamən əzinilə,
kərxı qıkar u hərəkəndək danalıqqa.

² Əhmək kızıqmas əkil-idrakka,
pəkət kızıkar oy-pikirlirini eytixka.

³ Təng kelər yaman kixi nəprət bilən,
nomus iza-ahənət bilən.

⁴ Adəmning əqzidin qıqqan səzlər ohxar qongkur suqqa,
danalıq ohxar bulduqlap turoqan bulakka.

⁵ Yamanoqa yan besip həkümdə,
həkkaniyni nəhəqçilikka uqritix natoqra əlwəttə.

⁶ Jedəl qıqırar haməkətning tili,
əzini tayakka tutup berər uning əqzi.

⁷ Haməkətning əqzi əzigə baladur.
Uning tili əz jeniqqa kəpkəndur.

⁸ Ohxar qəywət məzzilik tamakka,
singip kətər təngə tezla.

⁹ Kimki hurun bolsa əz ixida,
kərindax bolur buzoqunqıqqa.

¹⁰ Məzmut kəl'ədəktur Pərwərdigarning nami,
aman bolur həkkaniylar pənəh tartip uni.

¹¹ Bayning baylıki goya uning məzmut kərəqinidur,
uning hiyalida u egiz sepildəktur.

¹² Hələkəttin ilgiri adəmning yürikidə bolur təkəbburluk.
İzzət-hərməttin ilgiri yürər kiqik pe'illik.

Pənd-nəsihətlər

- ¹³ Səzni ahiriyyəyə anglımay turup jawab bərgən kixi,
qandurup əhməklikini, qaldurar hijaləttə özini.
- ¹⁴ Adəm rohi bilən bərdaxlik berər aqrık azabiyyə,
birak kimmu qidiyalar rohi sunuklukka?
- ¹⁵ Bilim alar aqılning kəlbi,
bilimgə təlpünər dananing əzi.
- ¹⁶ Sowəjat aqar kixigə asanlik ixikini,
baxlap barar qong ərbablarning aldiyyə uni.
- ¹⁷ Hək bilinər awwal səzligüqining səzi dawada,
karxi tərəp kelip so'al koyup təkxürgiyə uningə.
- ¹⁸ Qək taxlax arkilik tügətkili bolar jangjalni,
yokatkili bolar mətiwərlər arisidiki talax-tartixlarni.
- ¹⁹ Rənjiğən kerindixiyə yekinlixix kiyin kirixtinmu məzmut
koroşanəyə,
arisidiki jedəl-majira ohxar koroşanning təmür rexatkiliriyə.
- ²⁰ Dana səz huddi esil taməkdək kixini məmnun kılar,
toşra səz kəngülgə yakar.
- ²¹ Həyat-mamat tilning ilkidə bolar,
uni səygən uning mewisidin həsul alar.
- ²² Yahxi hotun aloşan kixi yaxxilik tapқан bolar,
u Pərwərdigarning mərhəmitigə igə bolar.
- ²³ Kəmbəşşəl yalwurup səzlər,
bay bolsa kəpal jawab berər.
- ²⁴ Bəzi dostlar öz'ara bir-birini harab kılar,
lekin kerindaxtinmu yekin dost bolar.

19-bab

¹ Diyanət yolida mangəjan kəmbəqəl kixi,
hiylə-mikir bilən səzləydiəjan əhməktin yahxi.

² Bilməy turup kizəjinlik kilix yahxi əməs,
aldirangəjuluk bilən ix kiləjan nixanəja yətməs.

³ Adəmninq nadanliki həyat yolini nabut kilar,
u kənglidə yənila Pərwərdigardin hapa bolar.

⁴ Baylik dostni kəpəytər,
kəmbəqəl bar dostidinmu ayrilip qalar.

⁵ Sahta guwahlik bərgüqi jazalanmay qalmas,
yaləjan eytkuqimu keqir kutulalmas.

⁶ Kəp kixilər mərd adəmdin iltipət kütər.
Həmmə kixi sowəjat bərgüqiğə dost tartar.

⁷ Yirginər kəmbəqəldin kerindaxlirimu, yiraklixar dostliri tehimu,
bikardur ularning arkisidin u yalwurup barsimu.

⁸ Danalikka erixix özini səygənliktur,
əkil-idraklik bolux bəht tapkanliktur.

⁹ Jazalanmay qalmas sahta guwahlik bərgüqi,
həlakəttin kutulalmas yaləjan eytkuqi.

¹⁰ Həxəmətlik turmux əhməkkə yaraxmas,
kulning həkəmdarlar üstidin həkəm sürüxi tehimu qamlaxmas.

¹¹ Əkil-idraklik kixi aqqiklanmas asanliqə,
baxkilarning gunahini kəqürüxi xəhrət kəltürər özigi.

¹² Xirning hərkirixigə ohxaxtur padixahning qəzipti.
Ot-qəpkə qüxkən xəbnəmdəktur uning xəpkiti.

Pənd-nəsihətlər

- ¹³ Həməkət oqul atisi üçün baladur,
hotunning jedəlliri torustin tamqiliqan yaməurdəktur.
- ¹⁴ Mirastur ey wə mal-mülük ata-bowidin,
əkil-idraklik hotun Pərwərdigardin.
- ¹⁵ Hürunluk kixini qəplət uykusiqa qərk kilar,
bikar tələp aqlikning dərdini tartar.
- ¹⁶ Pərwərdigarning əmrliriqa əməl kילוqan jenini saklap qalar,
uning yolini kəmsitkən adəm həlak bolar.
- ¹⁷ Namratka yardəm berix Pərwərdigarqa kərz bərgən bilən barawər,
uning kילוqan xapa'itini Pərwərdigar kayturar.
- ¹⁸ Pərzəntinggə bər tüzitix tərbiyisi ümid bar waktida,
lekin qəziping kəlginidə uni nabut kilma.
- ¹⁹ Kəttik kəhrlik kixi özigə jaza əkelər,
kutkuzsang uni bir ketim, yənə kutkuzmaq kələr.
- ²⁰ Angla nəsihətni, kəbul kil tərbiyini,
xundak kילוqiningda dana bolisən ahiri.
- ²¹ Kixining kənglidə pılan kəptur,
lekin əməlgə axidiqini Pərwərdigarning məksitidur.
- ²² Kixining istiki sadikliktur.
Kəmbəqəl yaloqanqidin əwzəldur.
- ²³ Pərwərdigardin əyminix erixtürər kixini həkikiy həyatlikka,
u kana'ətlik yaxap, uqrimas bala-kazaqa.
- ²⁴ Sozar hürun kaqioqa kolini,
lekin erinər aqzioqa selixkimu qizani.
- ²⁵ Mazakqini ur, sadda uningdin ibrət alar,
əkillikka tüzitix tərbiyisi bər, u əginiwalar.

Pənd-nəsihətlər

²⁶ Atisini horliqan, anisini öydin həydidəgən oqul,
ularoqa uyat həm xərməndilik kəltürgəndur.

²⁷ Əy oqlum, tohtatsang nəsihət anglaxni,
kaqurəjiningdur ilim-hekməttin özüngni.

²⁸ Pasik guwahqi mazak kilar adalətni,
yamanning aqzi yalmar rəzillikni.

²⁹ Təyyardur mazak kiləuqilaroqa jaza,
hamakətlərninğ dümbisigə kamqa.

20-bab

¹ Xarab məshiriqi, hərək jedəl-majiraqi,
əkilsizdur hər bir hərək-xarab iqip azoquqi.

² Padixahning əzəzi xirning hər kirixigə ohxatur,
uning aqqikini kəltürəx özining jənini təwəkkül kiləjanliktur.

³ Majiradin özini tartix izzət kəltürər kixigə,
hər bir əhmək təyyardur arilixixka jedəlgə.

⁴ Hürun dehqan öz pəslidə yər həydiməs,
yişim pəyti heqbir həsul alalmas.

⁵ Qongkur kuduktiki suqə ohxar adəmning oy-pikiri,
birak uni tartip alalar əkil-idraklik kixi.

⁶ Özini dostka sadik dəydiqanlar kəp bolar,
birak həqiqiy ixənqlik birini kim tapalar?

⁷ Həkkaniy adəm diyanət yolida mangar,
uning əwladliri bəhtlik bolar!

⁸ Padixah təhtidə olturup həküm qikirar,
nəzər selip həmmə yamanni yahxidin ayar.

⁹ Kim kəlbim paklandi, gunahın tazilandim deyələr?

Pənd-nəsihətlər

¹⁰ Tarazida wə əlqəmdə adil bolmioqanda,
hər ikkisi yirginlik bilinər Pərwərdigarəja.

¹¹ Ayan kilar hətta balimu kılıqliridin özini,
hərəkətidə paklik wə toqrilikning bar yaki yoklukini.

¹² Kəridioqan kəzni, anglaydioqan kulanı,
Pərwərdigar yaratti hər ikkisini.

¹³ Amrak bolma uykuəja, bolmisa namratlikta qalisən,
tərixsang uykungni eqip, mol nemətkə toyisən.

¹⁴ Heridar baha talixip «mal naqar!» dəp zarlinar,
nerirakka berip «esil nərsə aldim» dəp mahtinar.

¹⁵ Altunmu bar, lə'əl-yakutlarmu kəptur,
birak dana səz bolsa tepiloqusiz gəhərdur!

¹⁶ Natonuxka kapalət boləjan kixidin kepilgə tonini eliwal,
yatka kepil boləjandin kepillik al.

¹⁷ Aldap tapkan nan tatlik bolar,
birak keyin aqzioəja xəqil tolar.

¹⁸ Pilan mukim bolar məslihət bilən,
jəng kil akilanə məslihət bilən.

¹⁹ Pitnihor axkarilar sirni,
walaktəgkürdin qaqur əzüngni.

²⁰ Kimki ata-anisini qarəjisa,
əqər uning qiriəji tün karangəjusida.

²¹ Asan erixkən miras,
ahirida bərikətlik bolmas.

²² Yamanlik qayturimən demə yamanlikka,
Pərwərdigarni küt, u yardəm berər sanga.

Pənd-nəsihətlər

- ²³ Tarazida sahtilik kılıx Pərwərdigarəja yirginliktur. Sahta əlqəm kəbihliktur.
- ²⁴ Pərwərdigarning iradisidindur insanning kədəmliri, xundak ikən kandaq bilər insan öz yolini?
- ²⁵ Yeniklik bilən « Hudaəja atiojan hədiyə» dəp wədə berip, andin arisalda boləjan kixi əzi kiltakka ketər qüxüp.
- ²⁶ Dana padixah topan soruəjandək soruwetər yamanlarni, haman təpkəndək ayriwetər ularni.
- ²⁷ Pərwərdigarning nuri qüxüp rohiəja adəmning, kəzütüp turar barlik oy-niyitini uning.
- ²⁸ Sadiklik wə ixənq padixahni koəqdar, uning təhti sadiklik bilən mustəhkəm bolar.
- ²⁹ Yigitləarning küq-kuwwiti ularning xəripidur, ak qaqliri bolsa yaxanəjanlarning hərmitidur.
- ³⁰ Qamqining izi kixini yamanliktin tazilar, tayak kəngülni paklitar.

21-bab

- ¹ Pərwərdigarning kolididur padixahning kəngli, baxlar u əzi haliojan tərəpkə erik suyidək uni.
- ² İnsan toəjra dəp bilər əzining hərbi yolini, ləkin Pərwərdigar dəngsəp kərər uning kəlbidikini.
- ³ Adəmning həkkəniy wə adil ix kilixi, kurbanlik kiləjinidinmu bəkrək hursən kilar Pərwərdigarni.
- ⁴ Gunahtur kəzning təkəbburluki wə kəlbning hakawurluki, yamanlarning kibirlik turmux kəqürüxi.

Pənd-nəsihətlər

⁵ Qokum molqilik kəltürər əstayidil adəmning pilani,
pəkət mohtajlikta kalar barlik aldirangoju kixi.

⁶ Yalojan sözləp tapkan bayliklar huddi,
uqup ketidiqan tütün, əjəllik tuzak kəbi.

⁷ Öz bexiqə qikar yamanlarning zalimlikı,
qünki rət kilar adalət yolida mengixni.

⁸ Əgridur gunahkarning yoli,
durustur pakning ix-hərikiti.

⁹ Sokuxkak hotun bilən bir öydə yaxaxtin,
əwzəldur əgzining bir bulungida yaxax.

¹⁰ Yamanning kəngli hərisməndur yamanlikkila,
himmət kilmas u hətta öz yekinliriqə.

¹¹ Nadan ibrət alar mazakqi tartilojinida jazaqə,
dana bilim alar nəsihət berilgəndə uningqə.

¹² Adil Huda kəzitipturar yamanning əyini,
zawallikqa yüz tutkuzar haman yamanlarni.

¹³ Kimki kulak salmisa kəmbəqəllərnin dad-pəryadiqə,
əzi dad-pəryad kilqəndimu heqkim jawab bərməs uningqə.

¹⁴ Basar yoxurun sowqəat aqqikni,
yəng iqidə berilgən para kəhr-əzəpni.

¹⁵ Adalət bəja kəltürülgəndə həkkaniylar huxal bolar,
yamanlik kiləquqilar bolsa wəhimidə kalar.

¹⁶ Əkil-idrak yolidin qikkuqi,
bolar əlüklərnin arisidiki biri.

¹⁷ Rahət-paraətkə berilgən kixi namrat kalar,
beyimas xarab iqix, yaq qaynaxka amraklar.

Pənd-nəsihətlər

¹⁸ Əzigə qaytar rəzilning həkkaniyəyə pılanlıqan yamanlıki, wapasizning duruska kılqan yaman niyiti.

¹⁹ Sokuxkak wə terikkək hotun bilən yaxaxtin, əwzəldur qəl-bayawanda yaxax.

²⁰ Aqılning əyidə arzuluk baylik, nazunemətlər, əhməklər bar dunyasini buzup-qaqar.

²¹ Həkkaniyət wə sadiklikni izdigənlər, qin hayatlik, həkkaniylik wə hərmətkə erixər.

²² Elip aqıl küqlüklərning xəhirini, qulitar ularning tayanqi bolqan qorqinini.

²³ Əz aqlıqıya igə bolqan kixi, saklap qalar baladin əzini.

²⁴ Təkəbburluk wə qongqilik kılqan «Məshiriqi» dəp atılar, u ziyadə kibirlik bilən ix kılar.

²⁵ Həlak kılar əzini hurunning təməsi, qünki ixka barmas uning kōli.

²⁶ U kün boyi aqkəzlik bilən təmə kılar, həkkaniy bolsa ayimay sehiylik kılar.

²⁷ Yamanlarning kurbanlıki Pərwərdigarəyə yirginqliktur, yaman qərəzdə kılınqan bolsa tehimu xundaktur.

²⁸ Sahta guwahlik yokka qıkar, əz kuliki bilən angliqıuqining guwahliki mənggülik bolar.

²⁹ Qelindur yaman adəmning yüzi, oylinip mangar durus əz yolini.

³⁰ Hərkindak danalik, əkil-idrak yaki məslihət, karxi bolsa Pərwərdigarəyə, karəyə kəlməs pəkət.

³¹ Atlar jəng üqün təyyar kılınar,
birak oşlibə pəkət Pərwərdigardinla bolar.

22-bab

¹ Əwzəldur yahxi nam zor baylıqtin,
qongkur hərmət altun-kümüxtin.

² Gaday bilən bayning ortaklıki xuki:
Pərwərdigar yaratkuqidur hər ikkilisini.

³ Zerək həwp-hətərnı kərüp kaqar,
nadan kəriqlarqə aləja besip azab tartar.

⁴ Əymənsə kimki kəmtərlik bilən Pərwərdigardin,
bəhrimən bolur u bayaxatlik, hərmət wə həkikiy hayatlıqtin.

⁵ Hiyliqərlərnıng yolida tikən, tuzaklar yatar,
hayatini əzizliqən kixi ulardın yirak turar.

⁶ Tərbiyilə balangni toqra yolda mengixka,
qong boləqandimu xu yoldın qikmas u xunda.

⁷ Bay kəmbəşəşni baxkurar,
kərdar kərz bərgüqining kuli bolar.

⁸ Nahəklik urukini qaqqan balayi'apət orar,
uning kəhr tayiki haman sundurular.

⁹ Sehiy adəm bərikət tapar,
qünki u yəksullarəja əz nenidin bəlup berər.

¹⁰ Məshiriqini koşlisang, jangjal yokılar,
jedəl-majira wə həkərət həm tügər.

¹¹ Dil paklikini səyidiqan wə səzliri yekimlik kixi,
bolar padixahning dosti.

Pənd-nəsihətlər

¹² Koojdar Pərwərdigar həkikətəni,
yokka qikirar wapasizning sözlirini.

¹³ Hurun xundak dər: «Xir bar talada,
yəm bolimən qıksam koqioja».

¹⁴ Qongkur oridur buzuk ayalning aqzi,
uningoja qüxər Pərwərdigarning oqəzipini kəltürgən kixi.

¹⁵ Nadanlik kəpliqandur balilarning kəlbini,
nadanlikni koqliquqidur tərbiyə tayiki.

¹⁶ Kalar mohtajlikta pəkət, baylik üqün yoxsulni əzgüqi,
baylaroja həm sowqat bərgüqi.

Ottuz nəsihət

¹⁷ Kulak sal danalarning sözlirigə,
kəngül koy mən oğətkən ilim-hekmətkə.

¹⁸ Yahxidur saklisang ularni kəlbəngdə,
təyyar bolsa tilingda ular həmixə.

¹⁹ İxənqingni baqlax üqün Pərwərdigaroja,
bügün ularni tonutimən sanga.

²⁰ İlim-hekmət wə kəngəx berix üqün sanga,
yezip bərmidimmu ottuz nəsihətəni mana?

²¹ Buningdindiki məksət sən həkikətəni bilisən,
özüngni əwətküqilərgə həm həkikiy jawab berələysən.

(birinqi nəsihət)

²² Yoxsul boləjanliki üqün uni ezip nəp alma,
sotta yələnqüki yokni bozək kılma.

²³ Qünki aklar Pərwərdigar ularni,
alar u ularni əzgənlərninğ jenini.

(ikkinqi nəsihət)

²⁴ Terikkək adəm bilən dost bolma,
kəhrlik adəm bilən arilaxma,

²⁵ sənmu ularni doraysən bolmisa,
qüxisən özüng həm tuzakqa.

Pənd-nəsihətlər

(üçüncü nəsihət)

²⁶ Bolma kəl berip kepil boluquqilardin,
kərz töləxkə kapalət bərgüqilərdin,
²⁷ kayturoqudək nərsəng bolmiqanda özgining kərzini,
yatkan ornungni tartkuzup koyuxungning nemə hajiti?

(tətinqi nəsihət)

²⁸ Yətkimə kədimdə əjdading bəlgiləp koyoqan pasilni.

(bəxinqi nəsihət)

²⁹ Kərgənsən ixioqa mahir ustini?
U pukraning əməs, padixahlarning hizmitididir.

23-bab

(altinqi nəsihət)

¹ Həkümdar bilən həmdastihan bolqanda,
uning kim ikənlikini esingdə sakla.

² Əgər nəpsing yaman bolsa,
özüngni tart piqak kadaləandək boquzungoqa.

³ Uning nazunemətlirigə ixtəy saklima,
aldamqilik yoxuruləandur bəlki ularda.

(yəttinqi nəsihət)

⁴ Bay bolimən dəp upratma özüngni,
əkilliklik bilən taxla bu oyungni.

⁵ Kəzüng baylikka qüxkəndə u yokilar,
qünki u birdinla kanat qikirp, bürküttək uqup ketər.

(səkkizinqi nəsihət)

⁶ Behilning nenini yemə,
ixtəy saklima uning nazunemətlirigə.

⁷ Qünki u kənglidə özining paydisini oylaydiqan adəmdur.
«Tartinmay yəng, iqing» dər, birak kəngli səndə əməstur.

⁸ Yegən tamiking yenip qıkar,
eytkan qiraylik səzliring bikar bolar.

Pənd-nəsihətlər

(toğkuzinqi nəsihət)

⁹ Əhməkkə sözləp awarə kılma özüngni,
qünki kəzgə ilmas u aqılanə sözliringni.

(oninqi nəsihət)

¹⁰ Yətkimə kədimdə bəlgiləp koyoqan pasilni,
tartiwalma yetimlarning etizlirini.

¹¹ Qünki kudrətliktur ularning Hımayiqisi,
ularning tərini alar u sanga karxi.

(on birinqi nəsihət)

¹² Kəngül koy nəsihətkə,
kulak sal həkmətlik sözlərgə.

(on ikkinqi nəsihət)

¹³ Balangdin tüzitix tərbiyisini ayima,
u ölöp kalmas tayak bilən saloqanoqa.

¹⁴ Gər ursang tayak bilən uni,
saklap kalarsən əjəldin uning jenini.

(on üçinqi nəsihət)

¹⁵ Əy oqlum, dana bolsang, kəlbim yayrar.

¹⁶ Toqra sözlisəng yürikim xadlinar.

(on tətinqi nəsihət)

¹⁷ Gunahkarlaroqa həsət kılma,
Pərwərdigardin əymən da'ima.

¹⁸ Bərhək, bardur sening istikbaling.
Yokka qıkmas arzu-ümidning.

(on bəxinqi nəsihət)

¹⁹ Əy oqlum, sözümgə kulak sal, bol dana,
kəlbiningni toqra yoləqa beoqixla.

²⁰ Bolma hərəkəxlərləning arisida,
arilaxma gəxkə toymaslaroqa.

²¹ Qünki hərəkəx wə toymaslar yoksullukta kalar,
oqəplət uyqusi ularni jul-jul kiyimdə kaldurar.

Pənd-nəsihətlər

(on altinqi nəsihət)

- ²² Angla seni tapkan atangning sözini,
kəmsitmə anang yaxanojanda uni.
- ²³ Bədəl təlisəngmu həkikətəni tap, satma uni,
tap həm danalik, tərbiyə wə parasətəni.
- ²⁴ Həkkaniy oqli boləjan ata zor huxallik tapar,
akil oqul tapkan ata uningdin xadliqqa tolar.
- ²⁵ Ata-anang səndin hox bolsun!
Seni tuşkan anang xadlansun.

(on yəttinqi nəsihət)

- ²⁶ Əy oqlum, manga beqixla kəlbəngni,
kəzüng bilən kəzitip tur yolumni!
- ²⁷ Pahixə ayal qongkur oridur,
buzuk ayal tar kuduktur.
- ²⁸ Bunday ayal huddi karəqilardək məkünüp turar,
insanlar arisida hotunioja wapasiz ərlərnə awutar.

(on səkkizinqi nəsihət)

- ²⁹ Kimlər azab-kəyojuda? Kimlər jedəl qikərir, zarlinar?
Kimplər səwəbsiz yarilinar? Kimning kəzi məydin kizirar?
- ³⁰ Məy sorunida uzak olturojanlar,
əbjəx xarəbni iqixkə berilənlər xundək küngə qalar!
- ³¹ Xarəpning kizillikioja, jamdiki julasioja karima,
gəlingdin xundək silik ətkənlikigə məptun bolma.
- ³² Ahirida u seni yilandək qəkiwalar,
zəhərlik yilandək nəxtirini sanjar.
- ³³ Kərünər kəzünggə oqlitə mənzirilər,
əkling ezip, qikar əqzəngdin qalaymikan səzlər.
- ³⁴ Bolarsən huddi dengiz otturisida ləyləp qəloqandək,
kəmə moma yaşiqining uqida yatqandək.
- ³⁵ Dərsənki: «Meni dumbalidi, əqrimidi! Urdi, bilmidim həqnemini.
Qəqan həxuməja kelip yənə iqərmən məyni!»

24-bab*(on tokkuzinqi nəsihət)*

¹ Yamanlaroşa həsət kılma,
ular bilən billə boluxni arzu kılma.

² Ular kənglidə zorawanlikni oylar,
ularning səzliridin xumluk yaqar.

(yigirminqi nəsihət)

³ Əy selinar danalix bilən,
mustəhkəmlinər əkil-idrak bilən.

⁴ Toldurar bilim əyning hanilirini,
hərhil kimmətlik esil bayliqlar bilən.

(yigirmə birinqi nəsihət)

⁵ Akil küqlüktin kudrətlik bolar,
bilimlik adəm öz kudritini axurar.

⁶ Akilanə məslihət bilən urux elip bar,
məslihətqi kəp bolqanda şəlibilik bolar.

(yigirmə ikkinqi nəsihət)

⁷ Yiraktur danalix əhməkkə,
kəpqlik yiqilixida əhmək zuwan sürəlməs.

(yigirmə üçinqi nəsihət)

⁸ Yamanlik pılanlişan adəm «suyikəstqi» atilur.

⁹ Əhməqlik bilən tüzülgən pılan gunahtur,
adəm üqün mazakqi yirginqliktur.

(yigirmə tətinqi nəsihət)

¹⁰ Eşir kündə jasaritingni yokatsang,
sən ajizsən.

(yigirmə bəxinqi nəsihət)

¹¹ Kətkuz əlüm həwpidə kəlojanlarni,
kətuldur əltürülux aldida turəjanlarni.

¹² Gər«bilməptimən» dəp kaqursang əzüngni,

Pənd-nəsihətlər

insan kənglini dəngsigüqi kərüp turmasmu buni?
 Həyatingni koojdiojuqi bilməsmu?
 U hər bir adəmning əməliyyitigə qarap yandurmasmu?

(yigirmə altinqi nəsihət)

¹³ I ooqlum, həsəl istemal kil, u yahxidur.
 Hərə kənikidin aloqan həsəl tehimu tatliktur.
¹⁴ Tatliktur danalix həsəldək jeningoqa,
 istikbaling parlaktur gər erixsəng uningoqa,
 arzu-ümidinğ həm qikmas yokka.

(yigirmə yəttinqi nəsihət)

¹⁵ Rəzildək həkkaniyning əyini yoxurun paylap turma,
 uning əyini wəyran kilma!
¹⁶ Qünki u yəttə ketim yikilsimu, yənila ornidin turar,
 birək rəzillər bala-kazada yikilar.

(yigirmə səkkizinqi nəsihət)

¹⁷ Rəkiqing yikiloqanda huxal bolma,
 putlaxkinida iq-iqingdin xadlanma.
¹⁸ Bolmisa yakturmas Pərwərdigar kərüp buni,
 tohtitar rəkiqingdin oqəzipini.

(yigirmə tokkuzinqi nəsihət)

¹⁹ Kənglünğ bisərəmjan bolmisun rəzillərdin,
 yüriking eqixmisun həsət kilip yamanlardin.
²⁰ Qünki bolmas rəzillərninğ istikbali,
 eqürülər yamanlarning qiriqi.

(ottuzinqi nəsihət)

²¹ Əy ooqlum! Pərwərdigardin kərkmas bolma,
 padixahni hərmətliməy kalma,
 ularoqa karxi qikkuqilaroqa xerik bolma.
²² Qünki uxtumtut balayi'apət ularoqa kelər,
 Pərwərdigar wə padixah kəltüridioqan həlakətni kimmu bilər?

Baxka əkliyə sözlər

²³ Bularmu danalarning sözliridur:

Pənd-nəsihətlər

hökümdə bir tərəpkə yan besix yamandur.

²⁴ Jinayətiqə: «Gunahsiz sən» dəp həküm qikarəuqini,
karəyaydu həlklər; əq kəridu əl-jama'ət uni.

²⁵ Birəq ular jinayətqini əyibligüqidin hursən bolidu,
bəht-sa'adətlər uningəja kelidu.

²⁶ Səmimiyy jawab bərgüqi kərsitər qin dostlukni.

²⁷ Tügətkin awwal sirttiki ixlarni,
orunlaxturojin etizdiki ixliringni,
kurojin andin öyüingni.

²⁸ Səwəbsiz yekiningəja karxi guwahlik kilma,
yaləjan səzləp aldima.

²⁹ Demə: «U manga kəndəq kiləjan bolsa, mənmu uningəja xundək
kilimən,
uning manga kiləjinidək yandurimən».

³⁰ Öttüm mən hurunning etizlikidin,
əkilsizning üzümzarlikidin.

³¹ Mana hər yeridin tikənlər əsüp qikkan,
yawa ot-qəplər həmmə yərnə kapliəjan,
koruk temi örülüp kətkən!

³² Ularni kərixüm bilən oyəja pattim,
kərginimdin mundək sawək aldim:

³³ desəng: «Biraz kəzümni yumuwalay, birdəm uhliwalay,
yənə birdəm put-kolumni almap yetiwalay»,

³⁴ yeningəja kələr karəkqidək namratlik,
korallik bulangqidək mohtajlik.

25-bab

Sulayman padixahning pənd-nəsihətlirining dawami

¹ Təwəndə bayan kilinidiəjanlirimu Sulayman padixahning

Pənd-nəsihətlər

pənd-nəsihətləri bolup, bularni Yəhudiya^③ padixahi Hizkiyaning ordisidikilər kəqürüp toplioğan.

² Pərwərdigarning uluqlukidur uning karamətlirining sirlikliki, padixahlarning xəhritidur ixlarning tegigə yetip yexixi.

³ Asmanning egizlikini, yərning qongkurlukini bilgili bolmas, xuningəja ohxax, padixahlarning kənglidikining tegigə yətkili bolmas.

⁴ Awwal kümüxni tawlap, qikindisini ayrip taxla, andin zərgər kuyup qikidu nəpis bir qaqa.

⁵ Awwal padixahning huzuridin qoqliwət yaman məslihətgilərnı, andin həkkaniyət bilən mustəhkəm bolar uning təhti.

⁶ Padixahning aldida əzüngni qong tutma, yaki ərbablarning ornida turuwalma.

⁷ Qünki ornungni janabka berixkə qakirilip, pəgahka qüxüp kələqandin, baxkılarning təklip kılıxi bilən pəgahtin tərgə ötkining əwzəl.

⁸ Aldirangojuluk bilən sotka ərz kılma, kəndak kılısən mubada yekining seni xərməndə kılsa?

⁹ Munaziriləx yekining bilən sening hək bolsa, lekin baxkılarning sirini aqma.

¹⁰ Bolmisa, buni anglijuqi kəldurar seni uyatka, kutulalmaysən sesik namdin xu qaşda.

¹¹ Jayida kılinoğan sözlər, kümüx tawakka tiziloğan altun almilardəktur.

¹² Kılak saləjuqi üqün danalarning tənbihi, goya altun halka yaki sap altun bezək kəbi.

---

^③ Sulayman padixahning wapatidin keyin Isra'illarning on ikki kəbilidın oni Sulaymanning oqlining padixahlik kılıxişə karxi turup, əzliri ayrim padixahlik kuridu. Bu padixahlik Isra'iliyə padixahlıki, kələğan ikki kəbilə Sulaymanning oqlı həkümranlikida kuruləğan padixahlik Yəhudiyə padixahlıki dəp atilidu.

Pənd-nəsihətlər

¹³ Əwətküqi üçün sadakətmən əlqi,
huddi orma waktida qar soojuqi kəbi,
qünki urəutar u hojayinining rohini.

¹⁴ Sowəjat berimən dəp mahtanojan lekin bərmigən kixi,
huddi yamojuri yok kara bulut wə boran kəbi.

¹⁵ Səwr-takət bilən səzligəndə həkümdar kənər.
Yumxak səz səngəktin ətər.

¹⁶ Həsəlgə erixkəndə pəkət toyəjuqila yə,
kəp yəp yanduruwətmə.

¹⁷ Az dəssigin koxnangning bosuojisioja,
toyup səndin əq bolup kalar bolmisa.

¹⁸ Yekinioja qarxi yalojan guwahlik bərgüqi,
goya tokmak, kiliq wə ətür okta zərbə bərgən kəbi.

¹⁹ Eoqir künlərdə tayinix wapasizoja,
ohxar qirigən qix, sunojan putka.

²⁰ Nahxa eytip berix şəmkin kixigə,
ohxar soojuq kündə kiyimini salduruwalojanəja,
yaki tuz kuyəjandək yarisioja.

²¹ Düşmining aq bolsa, nan bər,
ussiojan bolsa, su bər.

²² Hijaləttə kaldurisən uni xunda,
yandurar Pərwərdigar sanga.

²³ Ximal tərəptin qikkən xamal kattik yamojur yaqdurar,
qekimqilik bolsa şəzəpni qirayioja qikarar.

²⁴ Sokuxkak hotun bilən bir əyde yaxaxtin,
əwzəldur əgzining bir bulungida yaxax.

²⁵ Yirak yurttin kəlgən hox həwər huddi,
qangxaxni kəndurojan muzdək su kəbi.

Pənd-nəsihətlər

²⁶ Rəzilgə yol koyoğan həkkəniy kixi,
huddi leyip kətkən bulak, buloğanoğan kuduk kəbi.

²⁷ Yahxi əməstur həsəlni həddidin ziyadə yeyx,
xərəplik əməstur xəhrətpərəslik qoqlixix.

²⁸ Özini tutuwalalmaydiğan kixi,
huddi sepili buzuwetilgən xəhər kəbi.

26-bab

¹ Yazda qar, orma waktida yamoqur kamlaxmioğandək,
əhməkkimu izzət-hərmət kamlaxmas.

² Kuxkaq uqur, qarlioqaq kanat kəkəndək,
səwəbsiz qarqaxmu kixigə təgməs.

³ Yaraxkəndək kamqa atqa, nohta exəkkə,
yarixar dərrə əhməkning dümbisigə.

⁴ Jawab kayturma əkilsizning əhməklikigə yarixa,
uningoşa ohxap kalisən bolmisa.

⁵ Jawab kaytur əkilsizning əhməklikigə yarixa,
u özini əkillik qaoqlap qalar bolmisa.

⁶ Əhməktin həwər yollioğan kixi,
goya öz putini əzi qarqan, zəhər yutqan kəbi.

⁷ Karoşa kəlmigəndək putliri tokurning,
karoşa kəlməs aozidiki pənd-nəsihət əhməkning.

⁸ İzzət-hərmət bildürüx əhməkkə,
ohxar saloqioşa taxni baqlap koyoğanoşa.

⁹ Pənd-nəsihət əhməkning aozidiki,
goya məst xiltiwatqan tikənlik xah kəbi.

Pənd-nəsihətlər

¹⁰ Yallisa əhməkni yaki udul kəlgən adəmni kimki,
bolar kəriqularqə oq atқан mərgən kəbi.

¹¹ It aylinip kelip yalıqandək öz kəsükini,
kaytar əhmək öz əhməklikini.

¹² Kərdüngmu özini akil qaşlıqan kixini?
Uningdin ümid kütəkəndin əhməktin ümid kütəkən yahxi.

¹³ Hürun dərki: «Xir bardur koqa wə məydanda».

¹⁴ Eqilip-yepilar ixik mujukida,
eşinap yatar hürun kariwitida.

¹⁵ Hürun sunar kəlini kaşiqə,
şizani aşiziqə selixkimu erinər hətta.

¹⁶ Hürun özini xundak qaşlar,
hətta akılanə jawab beridiqan yəttə kixidinmu akil sanar.

¹⁷ Arilixix əzigə munasiwətsiz jangjaləqə,
ohxar ötüp ketiwatқан itning kulikini tartқанəqə.

¹⁸⁻¹⁹ Öz yekinini aldap, «Qakqak kilip koydum» degüqi,
huddi otluk, əjəllik oklarni atқан təlwə kəbi.

²⁰ Ot əqər otun bolmisa,
jedəl tögər qekimqi bolmisa.

²¹ Huddi qoş üstigə saləqan kəmür kəbi,
ot üstigə taxlıqan otun kəbi,
uloşaytar jedəlhor jedəl-majirani.

²² Ohxar şəywətqining səzliri məzzilik tamakқа,
təngə singip ketər tezla.

²³ Tili həsəl, dili zəhər kixi,
kümüx həl berilgən sapal kaqining əzi.

Pənd-nəsihətlər

²⁴ Əqmənlik kılquqi qiraylik söz bilən niqablinar,
birak kənglidə hiylə-mikir saklar.

²⁵ Xunga ixinip kətmə u mulayim səzligəndə,
qünki yəttə kat iplaslik bardur uning kəlbidə.

²⁶ Əqmənlikini u hiyligərlik bilən yapar,
lekin uning rəzilliki jama'ət aldidə axkara bolar.

²⁷ Kixigə ora koliqan əzi qüxər,
əzgiyə domilatқан tax əzigi kaytar.

²⁸ Yaloqanqi əzi ziyan kəltürgənləni əq kərər,
huxamətqi həlakət elip kələr.

27-bab

¹ Mahtanma ətiki kününg bilən,
qünki ətining nemə elip kelixini bilməysən.

² Mahtanma əz əzüngdin, seni baxqılar mahtisun,
mahtanma əz aqzing bilən, seni yatlar mahtisun.

³ Taxmu həm qummu əqjir,
birak əhmək kəltürgən azab ikkisidinmu əqjir.

⁴ Ələzəp rəhimsizdur, kəhr ohxar kəlküngə,
birak takabil turalar kimmu kündixining kündəxlikigə?

⁵ Axkara tənbiş yoxurun muhəbbəttin əladur.

⁶ Dostungning saloqan jarahiti uning wapadarlikidindur,
düşminingning səyüxliri bolsa hiyligərlikidindur.

⁷ Bizardur tok kixi həsəldinmu,
tatliktur aqlikta hərəkəndəq aqqik nərsimu.

⁸ Əyidin ayriloqan kixi,

uwisidin ayrılqan kux kəbi.

⁹ Aqar huxbuy may wə ətir kixining kənglini,
səmimiyy məsləhətidin bilinər dostning ətəmhörlüki.

¹⁰ Öz dostung həm atangning dostini taxlima,
bexingəja kün qüxkəndə tuşqiningning öyigə barma.
Əladur yiraktiki tuşqandin yekindiki köxna.

¹¹ Əy oşlum, danalix tap, kənglümni qəmdür huxallikka,
xunda jawab kəyturalaymən meni tənqid kiləjanlarəja.

¹² Zerək kixi həwp-hətərnəni kərup kaqar,
nadan kərişularqə aləja besip azab tartar.

¹³ Yatka kapalət bərgüqidin kepilgə tonini eliwal,
natonuxka kepil boləşuqidin kepillik al.

¹⁴ Kimki tang səhərdə warkirap köxnisidin amanlik sorisa,
bu kərişəşandək anglinar köxnisişəja.

¹⁵ Sokuxkak hotun ohxar,
yaməşurluk kündə torustin tohtimay tamqilişəjan tamqişəja.

¹⁶ Ohxar uni tosuxning əzi boranni tosuxka,
yaxi ong kəli bilən may qanggallişəjanəja.

¹⁷ Təmür təmürni biləydu,
adəm adəmni ət kürləxtüridu.

¹⁸ Mewisini yər ənjür kəqitini pərwix kiləşuqi,
izzət kə erixər hojayinini yaxxi küt küqi.

¹⁹ Su adəmning yüzini əks əttürgən kəbi,
adəmning əzini əks əttürər yüriki.

²⁰ Həq toymas gər wə əlüklər makani,
kana'ət tapmas adəmning nəpsi.

Pənd-nəsihətlər

- ²¹ Tawlinar altun-kümüx otta,
sinilar adəm mahtaloqanda.
- ²² Soksangmu buşday sokkandək əhməkni,
ayrilmas yənila uningdin əhməkliki.
- ²³ Padiliringning əhwalini obdan igilə,
mal-waranliringoşa yahxi qara.
- ²⁴ Qünki baylık mənggülük bolmas,
qalmas tajmu əwladtin-əwladka miras.
- ²⁵ Qəplər kurup, yengi qəplər əsüp qikkanda,
taş bəşridiki otlar oruloqanda,
- ²⁶ koylarning yungliri sanga kiyimlik bolar,
əqkilərni satkan pul bir etizoşa yarar.
- ²⁷ Yetərlik bolar süti əqkilərning,
ozukoşa sening wə a'iləngning,
turmuxini kamdixioşa həm dedəkliringning.

28-bab

- ¹ Kaqar heqkim koşlimisimu yamanlar,
xirdək baturdur həkkaniylar.
- ² Kəpiyə həkümdarlar gunah kəpəysə yurtta,
mukimlik dawamlixar dana wə bilimlik həkümdar boluqanda.
- ³ Kəmbəşəşəl kəmbəşəşəlni bozək kilsa,
ohxar zira'ətlərni nabut kilidioşan qara yamoşuroşa.
- ⁴ Pərwərdigarning təlimidin waz keqix yamanlarni mahtioşanliktur,
uning təlimigə əməl kilix yamanlar bilən qarxilaxkanliktur.
- ⁵ Qüxənməs rəzillər adalətni,
toluk qüxinər Pərwərdigarəşa təlpüngüqilər uni.
- ⁶ Diyanət yolida mangoşan kəmbəşəşəl kixi,
əgri yolda yürğən baydin yahxi.

Pənd-nəsihətlər

⁷ Akil oquldur Pərwərdigarning təlimigə əməl kılqan,
atisini nomuska qaldurar nan kəpilaroşa həmrah bolqan.

⁸ Jazanihorluk bilən baylikini kəpəytkən kixining bayliki,
kəmbəoqəllərgə sahawət kılquqi üqün kalar ahiri.

⁹ Pərwərdigarning təlimigə kimki kulak salmisa,
uning du'alirimu yirginqliktur hətta.

¹⁰ Duruslarni yaman yoloşa azduroquqi qüxər əzi kolioqan orioşa.
Pak-diyənətlik mirashor bolar yaxilikka.

¹¹ Danadur bay öz nəziridə,
ayandur uning kəndakliki zerək kəmbəoqəlgə.

¹² Jahanni kaplar təntənə həkkaniylar hokuk tutsa,
adəmlər özini kaqurar yamanlar hakimiyət yürgüzsə.

¹³ Ronak tapalmas öz gunahlirini yoxuroqan,
rəhim-xəpəkətkə erixər gunahlirini ikrar kılıp kol üzgən.

¹⁴ Bəhtliktur Pərwərdigardin əyməngən həmixə,
uqrar boyni kattik balayi'apətkə.

¹⁵ Yoksullarning üstidiki rəzil həkümдар,
hərkirəp turoqan xir, ow izdəp yürgən eyikka ohxar.

¹⁶ Əkilsiz həkümдар kattik zalimlik salar,
haram bayliktin nəprətləngənninğ omüri uzirar.

¹⁷ Qan təküp wijdan azabi tartquqi keqip yürər ölgüqə,
kilmisun uni heqkim himayə.

¹⁸ Kutkuzular diyanət yolida mangoqan,
toyuksiz yikilar əgri yolda mangoqan.

¹⁹ Yeriğə ixligənninğ korsiki tok bolar.
Kuruk hiyal sürgən tolimu yoksullukka kalar.

Pənd-nəsihətlər

²⁰ Erixər mol bərikətkə sadıq kixi,
jazasız qalması baylıqqa erixixkə aldirioquqi.

²¹ Birigə yan besix yamandır,
birək adəm bir burda nan üqünmu bundak gunahni ötküzür.

²² Aqkəz aldirar bay boluxka,
bilməy qalar u yoksulluk qüxüxini öz bexioqa.

²³ Baxkılarning hatalikioqa tənbiş bərgüqi huxamətiqə kariqanda,
kəp himmət tapar ahirida.

²⁴ Ata-anisini bulap, yənə «Bu gunah əməs» degən,
bir katarıda sanilar janqə zamin bolqə bilən.

²⁵ Jedəl-majira terar aqkəzlük kilqə,
rawaj tapar Pərwərdigarqə ixənq baqliqə.

²⁶ Əhməktur öz əkligə ixəngən,
aman qalar danalix bilən ix tutqan.

²⁷ Mohtajlikta qalmas namratlarqə həyrhəhlik kilqə,
nuroşun lənətkə qalar ularni kərməskə salqə.

²⁸ Yamanlar həkuk tutsa, adəmlər özini qəqurar,
ular zawal tapsa, həkkanilyar həkuk tutar.

29-bab

¹ Kimki qayta-qayta əyibləngəndimu boyni kattiklik kilsa,
tuyuksiz bitqit bolup, qalar kutkuzuloqusuz halqə.

² Pukra xadlinar həkkanilyar həkuk tutsa,
nalə-pəryad kətürər rəzillər həküm sürsə.

³ Atisini xadlandurar danalixni səygən oşul,
mal-mülkini buzup-qaqar pahixilərgə həmrah bolqə oşul.

Pənd-nəsihətlər

⁴ Padixah mustəhkəm kilar adalət bilən yurtni,
parihor bolsa zawal tapkuzar uni.

⁵ Öz yekiniqja huxamət kiləjan xixi,
goya putiqja kapkan kurojan kəbi.

⁶ Əzigə tuzak kurar yamanning gunahı,
nahxa eytip xadlinar həkkaniy.

⁷ Həkkaniy kəngül bələr kəmbəqəllərnin hokukiqja,
rəzillərnin kari bolmas buningqja.

⁸ Mazakqilar kutritip kalaymikanlaxturar pütin xəhərni,
birak aqillar yandurar kəhr-əzəpni.

⁹ Akil əhmək bilən dəwaqja qüxkinidə,
tinqlik bolmas, əhmək hürpiyip kilar məshirə.

¹⁰ Diyanətliktin nəprətlinər qanhorlar,
almakqi bolar durusning jenini ular.

¹¹ Əhmək birakla axkarilar qəzipini,
akil besiwalar özini.

¹² Həkümdar yaləjan sözlərgə kulak salsa,
barlik əməldarliri mangar yaman yoləja.

¹³ Gaday wə uni əzgüqining ortakliki xuki,
Pərwərdigardur hər ikkilisining kəzigə nur bərgüqi.

¹⁴ Padixah adalət bilən həküm kilsa ajizlarqja,
məhkəm turar uning təhti mənggügə.

¹⁵ Tayak wə tənbiş əkil tapkuzar baliqja,
öz məyligə koyup berilgən bala uyat kəltürər anisiqja.

¹⁶ Nahəklik kəpiyə hokuk tutsa yamanlar,
ularning yikiləqinini kərər həkkaniylar.

Pənd-nəsihətlər

¹⁷ Ooqlungni tərbiyilisəng, aram tapkuzar u seni,
səyündürər həm kənglüngni.

¹⁸ Həlk tizginsiz kalar, bolmisa Pərwərdigarning wəhiysi,
bəhtlik bolar uning təlimigə əməl kilidiqan kixi.

¹⁹ Səz bilənla tüzətgili bolmas kulning hatalikini,
etibar qılmas u qüxənsimu səzüngni.

²⁰ Kərgənmu oylimay səzləydiqan kixini?
Uningdin ümid kütəkəndin əhməktin ümid kütəkən yahxi.

²¹ Kimki kulini kiqikidin öz məyligə qoyiwətsə,
ahiri u kul awariqilik elip kelər əzigə.

²² Terikkək jedəl-majira kəzoqap turar,
mijəzi ittik kixining gunahliri kəp bolar.

²³ Kixini pəs qılar məqrurluk,
hərmətkə erxtürər kəmtərlik.

²⁴ Əz jeniqə düxmən bolar oqri bilən xerik boləuqi,
sotta yaləqan eytsa, lənətkə kəlixini anglap turupmu u eytmas rasttini.

²⁵ Bəndidin kərkux əzi üqün tuzak kuroqanliktur,
lekin Pərwərdigarəja ixəngən adəm aman kalur.

²⁶ İltipət istər kəp kixilər həkümdardin,
adalət kelər adəmgə Pərwərdigardin.

²⁷ Yirginər həkkaniylar nahəkkilik kiləqanlardin,
yamanlar bolsa adil yolda mangəqanlardin.

30-bab**Agurning pənd-nəsihətliri**

¹ Massalik Yakəhning oqlı Agurning səzliri,

Pənd-nəsihətlər

uning Iti'el bilən Ukaləja eytkanliri:

² İnsanlar arisidiki əng nadini mən ikənmən,
adəmdə boluxka tegixlik əkil məndə yok ikən,
³ danalikhni əginəlmidim,
birdinbir Mukəddəs Boləjuqi həkkidə yok ikən sawatim.

⁴ Kim ərxkə qikkən həm ərxtin qüxkən?
Kim xamalni kollirida tutkan?
Kim sularni tonioja yəgigən?
Kim yər-zeminning qəgrisini bəlgiligən?
Uning ismi nemə? Uning oqqlining ismiqu? Bilməmsən?

⁵ Hudaning hər bir sözi həkikəttur,
əzini panahliojanlarəja u kalkandur.
⁶ Koxma Hudaning səzlidirigə heqnemini,
bolmisa u əyiblər seni, axkarilar yaləjanqilikingni.

⁷ I Pərwərdigar, tiləymən ikki nərsini səndin,
ayimiojaysən mən əlgüqə bularni məndin.
⁸ Məndin yirak kiləjaysən sahtilik wə yaləjanqilikni,
kilmiojaysən gaday yaki baymu meni,
ehtiyajioja layik bərgəysən rizkimni.
⁹ Qünki bayaxatlik iqidə səndin tenip,
«Pərwərdigar kimmu?» dəp kəlməy,
yaki yoksuzqilikta oqrilik kilip,
i Huda, sening namingəja daq kəltürüp koyməy.

¹⁰ Kulni yamanlima hojayinioja,
karəjiwetər kul seni, əyibkar bolarsən bolmisa.

¹¹ Xundaklarmu barki, əz atisini karəjaydiojan,
əz anisioja bəht tiliməydiojan.
¹² Xundaklarmu barki, əzlrini pak qaoqlaydiojan,
əməliyəttə ularning məynətqiliki tazilanmiojan.
¹³ Xundaklarmu barki, qikip turar təkəbburluki kəzlriridin,
bexi takixar asmanəja hakawurlukidin.
¹⁴ Xundaklarmu barki,
yokitix üqün bu dunyadin namratlarni,

Pənd-nəsihətlər

yalmax üqün insanlar ariisidiki mohtajlarni,
bardur ularning kiliqtək qixliri, piqaktək ezik qixliri,

¹⁵ Zülükning^④ ikki kizi bar,
ular «bərgin, bərgin» dəp towlixar.

Üq nərsə barki, heq toymaydiqan,
yak, tət nərsə bar, əsla yetərlik deməydiqan,
ularki:

¹⁶ gər, tuqmas hotun, kaqjiriqan yər wə yalmawatқан ot.

¹⁷ Qokular jiloidiki kaqilar yaki yəwetər bürkütning baliliri,
atisini məshirə kilip, anisini kəmsitküqining kəzini.

¹⁸ Üq ix barki, mən üqün intayin sirlik bolqan,
yak, tət ix bar, əklim yətməydiqan,
ularki:

¹⁹ bürkütning asmanda uquxi,
yilanning taxta beqjirlixi,
kemining dengizda mengixi.
Yigitning kizqə axik boluxi.

²⁰ Mundakki zinahor hotunning tutқан yoli:
oqirilıqqə yəp bolup sürtər u aqzini,
dər: «Kilmidim mən heqkandak yamanlikni».

²¹ Üq ix barki, yər-zeminni silkindüridiqan,
yak, tət ix bar yər kətürəlməydiqan.
Ularki:

²² kulning padixah boluxi,
əhməkning rawaj tepixi,

²³ nəprətkə uqriqan ayalning ərgə tegixi,
dedəkning öz hanimining ornini tartiwelixi.

²⁴ Dunyada kiqik tənlik,
tət hil janiwar bar, bəkmü əkillik,

---

④ Zülük – boqum tənlik haywan. Teni uzunqak wə səl yapilak, adəm wə haywanlarning kenini xoraydu.

ularki:

²⁵ qümülə; gərqə ajiz bolsimu,
birak yazda ozuk təyyarliwelixni bilər.

²⁶ Suqur; gərqə küqsiz bolsimu,
hada taxlarning arisiqə uwa salar.

²⁷ Qekətkə; gərqə padixahı bolmisimu,
lekin katar səp tüzüp mangar.

²⁸ Kəslənqük; gərqə uni kol bilən tutuwaləqili bolsimu,
lekin u han ordiliriqimu kiriwalar.

²⁹ Üq həywan barki, kədəmliri həywətlik,
yak, tət janiwar bar, mengixi həywətlik.

Ularki:

³⁰ xir; həywanatlar iqidə əng küqlüki,
heq nemidin korkmay arkioqə yanmaydiqan.

³¹ Horaz wə sərkə; gəwdisini kətürüp qadiyip mangidiqan,
padixah; koxunini baxlap mangidiqan.

³² Gər əhmək bolup, qong tutsang əzəngni,
yaman qərəzdə boləjan bolsang wə yaki,
tut kolung bilən aqzingni!

³³ Qikar serik may kaymak qoqulsa,
qikar kan birining burni mijjilsa,
xuningdək qikar qəzəptin jedəl-majira.

31-bab

Padixahning anisining nəsihiti

¹ Massa padixahı Limu'elning eytkanliri,
anisining uningqə əgətkənliri:

² əy oqlum, baqrimni yerip qikkan oqlum,
Hudadin tiləp aləjan oqlum,
nemə desəm bolar mən sanga?

³ Kük-kuwitingni sərp kılma, əmrüngni bikar kılma,
padixahlarni wəyran kıləuqi hotunlarəqə.

⁴ Əy Limu'el, layiğ əməs xarab padixahlarəja,
yaraxmas məygə berilix həkümdarəja.

⁵ Qünki ular xarab iqip, untup kalar kanunni,
burmiliwetər ezilgənlərnin həkukini.

⁶ Bərgin xarabni ölüm girdabida turojanlarəja,
bərgin məyni kayoju-həsərət qəkkənlərgə!

⁷ Ular xarab iqip, untusun əzlrininin namratlığını,
əsləp kəlmisun tartқан dərdirini.

⁸ Əzini aklıyalmaydiojanlar üqün səzligin,
ajizlərnin həkuk üqün aqzinqni aqkın.

⁹ Süküt kılma, adil həküm kıləjin,
yoksul wə mohtajlərnin həkukini koşdiojin.

Pəzilətlik ayal

¹⁰ Kim alalaydu pəzilətlik ayalni?
Artuktur gəhərdinmu uning kədir-kimmiti.

¹¹ Bundak ayaləja dilidin ixənq kılar eri,
kəm bolmas erininin heq nərsisi.

¹² Eriəja yaxxilik kılar u əmür boyi,
uqratmas ziyanoəja uni.

¹³ U tallap koy yungi wə kəndir rəhtni,
öz kolida həwəs bilən pütəküzər kiyim-keqəkni.

¹⁴ U soda kemiliri kəbi,
toxar yiraktin ozuk-tülüklərnə.

¹⁵ Ornidin turup u tang süzölməstə,
yeməklik təyyarlar a'ilisidikilərgə,
ix təksim kılar dedəklirigə.

¹⁶ U etizni kərüp oylanoəjandin keyin setiwalar,
öz əjri bilən tapқанlirioəja üzümzarlik bərpa kılar.

¹⁷ İxka məhkəm başlap u belini,
küqləndürüp biləklirini.

¹⁸ Kərər ixligininin paydisini,
keqiqə əqürməs qiriəjini.

¹⁹ Aylandurar u kəli bilən urquqni,
egirər barmaklıri bilən yipni.

Pənd-nəsihətlər

²⁰ Ayimas u yoksullardin yardimini,
uzitar həjətmənlərgə yardım kəlini.

²¹ Kərar yaoqsimu a'ilisidikilər üçün yoktur əndixisi,
qünki kəlin kiyindürülgən ularning həmmisi.

²² Əzi tikər u kariwat yapkuqlirini,
nepiz kəndir, esil rəhtlərdindur uning libasliri.

²³ Eri xəhər dərwezisi^⑤ aldida aksakallar bilən olturur,
u yərdə uning abruyi bardur.

²⁴ U kəndir rəhttin tikip satar kiyimlərni,
sodigərlərgə ətküzər bəlbəqlərnə.

²⁵ Kük-qudrət wə izzət-hərmət uning libasi,
huxallıq bilən kütüwalər u kələqəkni.

²⁶ U danalıq bilən sözlər,
mehribanlarqə nəsihət bərer.

²⁷ U a'ilisidiki ixlərnə yahxi baxkurar,
yətəp yeməs bikar.

²⁸ Pərzəntliri hərməttə uni tərəplər,
erimə uni mahtap mundak dər:

²⁹ «Pəzilətlik ayallar kəp ikən,
ləkin həmmisidin artuq turarsən, exip qüxisən».

³⁰ Aldamqিদur jəlpkarlıq, bir kəpüktur həsn-jamal,
mahtaxkə erixər Pərwərdigardin əyminidojan ayal.

³¹ Uning mehnitining mewilirigə layıq tərəplənglər uni,
xəhər dərwezilirida mahtaxkə erixtürsun uni uning əjirliri!

---

^⑤ Xəhər dərwezisi – xəhərgə kiriix eojizi bolup, bu yərdə yurt aksakalliri dəwalərnə bir tərəp kilidu həm soda-setik, jama'ət yiojilixi, uqur alməxturux katarliklər elip berilidu.

Daniyal

(Kiskiqə qüxəndürüx)

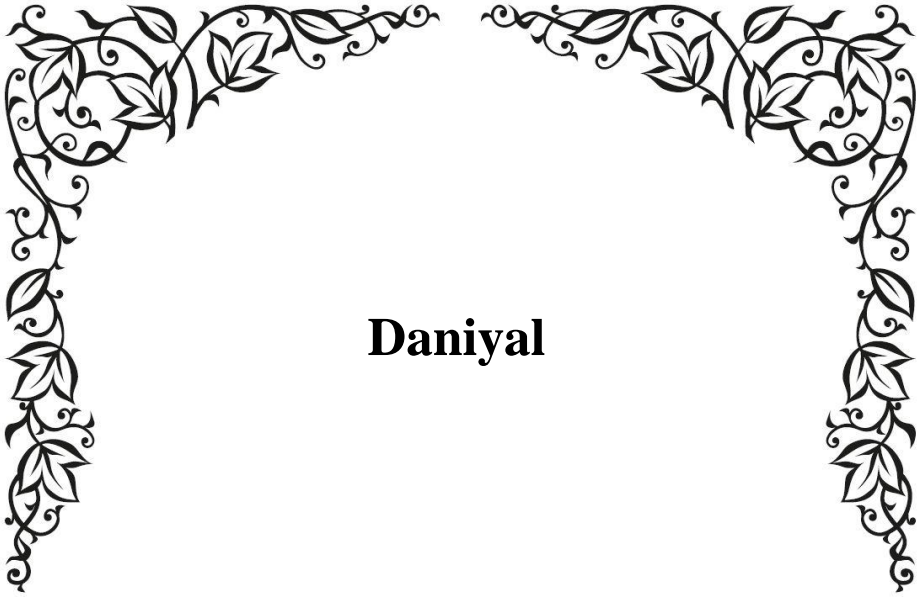
«Muqəddəs Kitab»ning «Daniyal» qismini ikki bələkkə bəliux mumkin. Birinqi bəlikidə (1-babtin 6-babkığə) yaratquqi Hudaning miladiyədin burunqi 6-əsirning baxlirida Yəhudiyədin Babilqə sürgün qilinşan tət yax yigitni qandaq qoşdiqanliqi wə ularning mərtiwisini qandaq östürganliki bayan qilinşan. Yax yigit Daniyal wə uning üq dosti – Xadrak, Mexak wə Abednigolar əzlrining Hudaşqa bolşan yüksək sadakitini namayan qilşanda, Huda ularni əlümdin saqlap qalidu. Hudaning Daniyalqə qüxkə təbir berix qabiliyitini ata qilixi, uni Babil imperiyəsida, keyinqə bolsa Persiyə imperiyəsida yuqiri mərtiwigə igə qilidu.

Ikkinqi bəlikidə (7-babtin 12-babkığə) Hudadin Daniyalqə kəlgən wəhiylər wə pərixtilər arqilik uning qüxlirigə berilşən təbirlər bayan qilinşan. Bu wəhiylərdin yeşin xərş rayonining miladiyədin burunqi 6-əsirdin miladiyədin burunqi 2-əsirigə bolşan ariliqtiki tarihinin omumiy kərinüxi, yəni Babil wə Persiyə imperiyəliri, iskəndər zülkərnəyning tajawuzi wə Misirdiki Pitolimilər bilən Süriyədiki Silloglar otturisida yüz bərgən tokunuxlar toşrisida omumiy qüxənqigə igə bolalaymiz. Wəhiylər yənə miladiyədin burunqi 167-yili Yerusalem ibadəthanisini bulşiqşan Silloglarning imperatori – təkəbbur həkümran Antigo IÜ həkşkidə aldin bexarət beridu. Antigo IÜ qilşan bu ixlar Yəhudiyədiki makkabilarning qozşilang kətiürüxigə səwəb bolidu. Bu qozşilang Yəhudiylarni Hudaning yolişqa qayturup, ibaditini qaytidin baxlaxqa muyəssər qilidu.

«Muqəddəs Kitab»ning «Daniyal» qisimidiki wəhiylər zaman ahirida Hudaning həlqi bilən uning düxmənliri otturisida bolidişan kəskin tokunuxlarni aldin eytip bərgən, dəp eytixşimu bolidu. Hudaning həlqi hər hil ziyankəxlilərgə bərdaxliş beridu, qünki Huda ularqə ahiri əzining padixahlişqə erixidişanliqliri həkşkidə wədə bərgənidi.

Tezis:

1. Daniyal pəyşəmbərninğ hayati (1-babtin 6-babkığə)
2. Daniyal pəyşəmbərninğ wəhiyliri (7-babtin 12-babkığə)

Daniyal

Daniyal Nibukadnəzərnin ordısında

¹ Yəhudiyə padixahi Yihoyakim həkümranlığının üqinçi yili^⑥ Babil padixahi Nibukadnəzər Yerusaleməyə hujum kilip, uni kərxawəyə aldi.

² İgimiz Huda Yəhudiyə padixahi Yihoyakimni wə ibadəthanidiki bir kışim mukəddəs buyumlarni Nibukadnəzərgə tapxurup bərdi. Nibukadnəzər bu buyumlarni Babildiki öz ilahi üqün yasaloğan ibadəthanining həzinişigə əkirip koydi.

³ Babil padixahi hərəmaşisi Axpınazəyə pərman kilip: «Babiləyə elip kelingən əsirlər iqidiki Yəhudiyənin padixah jəməti wə baxka əksəngəklər a'ilisigə təwə yax yigitlərnin bir kışimini ordiqə baxlap kir.

⁴ Bu yax yigitlər yəttə əzasi bejirim, kelixkən, parasətlük, bilimi mol, əkillik, hərəkaysi jəhətlərdə padixah ordısında hizmət kilixkə layik bolsun. Ularəyə Babil til-ədəbiyatini əgitinglar» dedi. ⁵ Padixah ularəyə kündə orda tamiki wə xarab berix həmdə ularni üq yıl tərbiyələp andin orda hizmitigə selix toqrisida pərman qüxürdi.

⁶ Bu yax yigitlərnin iqidə Yəhuda kəbilisidin Daniyal, Hananya, Mixa'el wə Azaryalar bar idi. ⁷ Hərəmaşisi ularəyə yengi isim koydi: Daniyalni Beltixazzar, Hananyani Xadrak, Mixa'elni Mexak, Azaryani

---

^⑥ Miladiyədin burunki 605-yiliqə toqra kelidu.

Abednigo döp atidi.

⁸ Daniyal orda tamiki wə xarab bilən özini buloĵimaslikni qarar kilip, hərəmaoĵisidin özini pak tutuxka iĵazət berixini soridi. ⁹ Huda Daniyalni hərəmaoĵisining mehır-muhəbbiti wə rəhımdillikigə na'il kildi. ¹⁰ Əmma hərəmaoĵisi Daniyaloĵa mundak dedi:

– Mən padixah aliyliridin korkimən, u silərning yemək-iqmikinglarni xundak orunlaxturoĵan. Əgər padixah silərning baxka yigitlərgə qarıoĵanda rohsız turoĵininglarni kərsə, kallamni elixi mumkin.

¹¹ Daniyal hərəmaoĵisi tərıpidin Hananya, Mixa'el, Azarya wə özini baxkuruxka orunlaxturoĵan karawuloĵa mundak dedi:

¹² – Sili biz hizmətkarlırioĵa kəktat wə sudin baxka heq nərsə bərməy, on kün sinap baksila. ¹³ Keyin bizni, orda tamiki yəwatkan baxka yax yigitlər bilən selixturup kərsilə, andin öz kəzliri bilən kərgən əhwaloĵa qarap bizni orunlaxtursila!

¹⁴ Karawul ularni on kün sinap bekixka koxuldi. ¹⁵ On kün ötkəndin keyin, ularning kamiti orda tamiki yegən baxka yigitlərdinmu kelixkən, saoĵlam bolup kəründi. ¹⁶ Karawul ularning orda tamiki wə xarabni bikar kilip, kəktat bilən ozuklinixioĵa yol koydi.

¹⁷ Huda bu tət yigitni ədəbiyat wə pəlsəpədə mukəmməl bilimgə igə kilix üqün ularoĵa əkil-parasət ata kildi wə Daniyaloĵa hər hil oĵayibanə alamət wə qüxkə təbir berələydiĵan kabiliyətne bərdi.

¹⁸ Padixah bəlgiligən üq yil toxkandin keyin, hərəmaoĵisi həmmə yigitlərne padixah Nibukadnəzərning huzuriĵoĵa baxlap kirdi. ¹⁹ Padixah ular bilən paranglixip, yigitlərning iqidə heqkimning Daniyal, Hananya, Mixa'el wə Azaryalaroĵa yətməydiĵanlikini baykidi. Xuning bilən padixah bu tət yigitni öz hizmitigə elip kaldi. ²⁰ Padixah uların hərəkəndak bir məslihətne sorioĵanda, ularning əkli wə qüxənqisining öz padixahlikidiki barlik sehırgərlər wə palqılardin on həssə yukiri ikənlikini hes kildi. ²¹ Daniyal Babilda Korəx padixah həkümranlikining birinqi yiliĵiqə^⑦ turup kaldi.

---

^⑦ Korəx padixah miladiyədin burunki 539-yilida Babilning həkümranlik təhtidə olturoĵan.

2-bab

Padixah Nibukadnəzərning qūxi

¹ Padixah Nibukadnəzər öz həkümranlikining ikkinqi yili bir qūx kərđi, qūxi səwəblik kəyyəiyati buzulup, uykusi kaqti. ² Xuning bilən u sehırgər, palqi, dahan wə bahxilarni öz qūxigə təbir berix üqün qakirtip kəldi. Ular padixahning huzuriqə kirgəndin keyin, ³ padixah bu həkümalarqə:

– Mən bir qūx kərdüm, qūxüm kəyyəiyatimni buzdı, mən bu qūxning təbirini bilməkqimən, – dedi.

⁴ Həkümalar padixahka aramiy tilida® jawab berip:

– Padixah aliyliri mənggü yaxıqayla! Qūxlirini biz hizmətkarlıriqə sözləp bərsilə, qūxlirigə təbir berəyli, – dedi.

⁵ Padixah ularqə mundak dedi:

– Bilip koyunglarki, əgər silər mening kəndək qūx kərgənlikimni wə uning təbirini eytip bərləmisənglar, teninglar parqilinip, öyünglar harabilikkə aylinidu. ⁶ Əgər silər kərgən qūxümni eytip berip, uningqə təbir bərləsisənglar, məndin katta in'am wə mərtiwigə erixisilər. Əmdi mening qūxümni wə uning təbirini eytip beringlar.

⁷ Ular padixahka yənə jawab berip:

– Padixah aliyliri, qūxlirini biz hizmətkarlıriqə sözləp bərsilə, qūxlirigə təbir berəyli, – dedi.

⁸ Padixah:

– Enik bilip turuwatimən, silər kərarimning kət'iylikini bilip turup, wakitni arkiqə sozuwatisilər. ⁹ Əgər silər mening qūxümgə təbir bərləmisənglar, silərni pəkət jaza kütüp turuptu. Silər til biriktürüp, mənə yaloqan gəp kilip, ixlarni əzgərtməkqi boluwatisilər. Silər hazır mening qūxümni dəp beringlar, xundila mən silərning qūxkə təbir bərləydiqanliqinglarqə ixinimən, – dedi.

¹⁰ Həkümalar padixahka jawab berip:

– Yər yüzidə heqkəndək adəm aliylirining bu tələplirini kənduralmaydu. Əlmisaktin tartip heqkəndək bir uluq wə kədrətlik padixah bundək bir tələpni sehırgər, palqi wə həkümalardin tələp kilip bəkmioqan. ¹¹ Aliylirining kiləqan bu tələpi intayin kiyindur, bu tələpni pəkət insanlar arisida yaxımaydioqan ilahlarla orundiyalaydu, – dedi.

® Əsli tekst bu ayəttin baxlap 7-bab 28-ayətkiqə İbraniy tilida əməs, bəlki aramiy tilida yeziloqan. Aramiy tili Babilliklarning dələt tilidur.

Daniyal

¹² Buni anglap padixah kattik dərəcəzəp bolup, Babildiki barlik həkümalarni kətl kilixka əmr kildi. ¹³ Həkümalarni kətl kilix həkümi elan kilindi. Adəm əwətilip, Daniyal wə uning həmrəhlirininimə ɵltürməkqi boluxti.

¹⁴ Yasawullar baxliki Aryok həkümalarni kətl kilix üqün yürüp kətti. Daniyal uning aldioqa berip zerəklik wə ehtiyatqanlik bilən:

¹⁵ – Padixah nemə üqün bundak kattik yarlikni qüxürdi? – dəp soridi.

Aryok boləjan əhwalni Daniyaləja səzləp bərdi. ¹⁶ Xuning bilən Daniyal padixahning aldioqa kirip, əzigə wakıt bərsə padixahning kərgən qüxigə təbir berələydiəjanlikini bildürdi. ¹⁷ Andin Daniyal əyigə kaytip berip, dostliri Hananya, Mixa'el wə Azaryalarəja nemə ixlarning yüz bərgənlikini səzləp bərdi. ¹⁸ U əzliri wə Babildiki baxka həkümalarning kətl kilinmasliki üqün, dostliriəja:

– Ərxniki Hudaəja iltija kilinglar, uning bizgə rəhim kilip, bu sirlik qüxkə təbir berəliximizni ɵtününglar, – dedi.

¹⁹ Xu keqisi bu sirlik qüxning təbiri Daniyaləja əjayibanə wəhiy arkilik ayan boldi. Xuning bilən Daniyal ərxniki Hudaəja mədhiyə okup, ²⁰ mundak dedi:

«Mədhiyələymən Hudaning namini ta'əbəd, mənggü uningəja yar boləjay əkil wə küdrət.

²¹ U əzgərtələydu wakıt wə pəsilni,

u bikar kilidu wə tikləydu padixahlarni.

U danixmənlərgə danalik, akillarəja bilim ata kilidu.

²² U axkarilaydu əjayib ixlar wə sirlarni,

u bilidu barqə karangəquluktiki ixlarni,

qünki yardur yorukluk uningəja.

²³ Xükür wə mədhiyə eytimən, i Huda sanga,

i əjdadlirim etikad kilip kəlgən Huda,

manga parasət wə küdrət kilding ata.

Bizgə bərding soriəjinimizni,

bizgə bildürdüng padixahning qüxini.»

Daniyalning padixahning qüxigə təbir berixi

²⁴ Daniyal padixah tərpidin Babildiki həkümalarni kətl kilixka buyrulojan Aryokning aldioqa berip:

– Babildiki həkümalarni kətl kilmang, meni padixahning aldioqa baxlap

bering, mən padixahning qüxigə təbir berimən, – dedi.

²⁵ Aryok Daniyalni dərhal padixahning aldiqə elip kirdi wə padixahqa: – Mən Yəhudiyə zeminidin əsirgə elinoqanlar iqidin aliylirining qüxigə təbir berələydiqan birsini tepip kəldim, – dedi.

²⁶ Padixah Daniyaldin (beltixazzar dəpmu atilidu):

– Sən mening nemə qüx kərgənlikimni bilələmsən wə qüxümgə təbir berələmsən? – dəp soridi.

²⁷ Daniyal mundak jawab bərdi:

– Heqkandak bir həkuma, palqi, sehırgər yaki munəjjim aliyliri sorioqan bu sirlik ixning həddisidin qıqalmaydu. ²⁸ Lekin ərxətə sirlarni yexələydiqan bir Huda bar. U padixah aliylirioqə kəlgüsində yüz beridioqan ixlarni kərsitip bərgən. Sili uhlawatqan wakıttə kərgən qüx wə alamətlər mundak:

²⁹ Padixah aliyliri, silining uhlawatqan wakıttə kərgən qüxliri kəlgüsində bolidioqan ixlardin bexarəttur. Sirlik ixlarni axkara kılalaydiqan Huda siligə keyin yüz beridioqan ixlardin aldin bexarət bərgəndur. ³⁰ Bu sirning manga axkara kılinoqanlıki mening danalikiimni kərsitix üqün əməs, bəlki sili kərgən bu qüxning mənisini bilixliri üqündur.

³¹ Padixah aliyliri, sili qüxliridə aldiririda yaltırap, qaknap turoqan nahayiti qong bir həykəlni kərdilə. Bu həykəlning turki intayin kərkunqluk bolup, ³² uning bexi sap altundin, kəkriki wə biliki kümüxtin, kərsiki wə yotisi tuqtin yasaləqan. ³³ Paqıki təmürdin, Putining bir kismi təmürdin, bir kismi sapaldin yasaləqan. ³⁴ Sili uningəqə qarap turoqanlirida, insan kəli bilən keziwelinmioqan bir koram tax domilap kelip, həykəlning təmür wə sapaldin yasaləqan putlirioqə uruldi-də, ularni parqə-parqə kiliwətti. ³⁵ Xuning bilən təmür, sapal, tuq, kümüx wə altunlar parqə-parqə bolup, huddi yazda hamanəqə dəwiləp koyuloqan samanni boran uqurup kətkəndək, həykəlning parqiliridin heqbir əsər kəlmidi. Əmma həykəlni qekip taxliəqan heliki koram tax qong bir taşka aylinip, pütün yər yüzini kaplıdi. ³⁶ Bu silining kərgən qüxliridur, əmdi qüxlirigə təbir berəy.

³⁷ Padixah aliyliri, sili padixahlarning padixahidurla! Ərxetiki Huda siligə səltənət, küq-kudrət wə xan-xəhrət ata kildi. ³⁸ U silini yər yüzidə yaxawatqan barlik insanlarning, həttaki yawayi haywanlar, asmandiki kuxlarning hakani kıləqandur. Sili qüxliridə kərgən həykəlning axu altun bexi əzliri bolıla. ³⁹ Silidin keyin, silining padixahlıqlirioqə yətməydiqan yənə bir padixahlik barlikqə kelidu, keyin yənə üqinqi bir padixahlik

barlikka kelidu, bu padixahlik heliki tuqtur. U pütün yər yüzigə həkümranlik kilidu.⁴⁰ Ahirida tətinqi padixahlik barlikka kelidu. U tømürdäk kattik bolup, tømür barlik nərsiləni kukum-talkan kılaliqinidäk bu padixahlikmu baxka padixahliklarni urup, bitqit kilidu.⁴¹ Sili kərgən sapal bilən tømürdin yasalojan put wə putning barmakliri, bu padixahlikningmu parqilinidiojanlikidin bexarət beridu. Qüxliridə tømür bilən sapal arilax yasalojandäk, bu padixahlikningmu tømürdäk küqlük tərifi bolidu.⁴² Put barmaklirining bir kismining tømürdin yənə bir kismining sapaldin yasalojanliki bu padixahlikning tømürdäk küqlük, həm sapaldäk ajiz bolidiojanlikini bildüridu.⁴³ Tømür bilən sapalning arilaxkanliki həkümdarlarning kuda bolux yoli bilən padixahliklirini mustəhkəmləx oyida bolidiojanlikini, əmma tømür bilən sapal arilaxalmiojandäk ularningmu birlixəlməyidiojanlikidin bexarət beridu.⁴⁴ Axu padixahlar həküm sürüwatkan zamanda, ərxtiki Huda mənggü məojlup bolmaydiojan wə yoqalmaydiojan bir padixahlikni barlikka kəltüridu. Bu padixahlik baxka barlik padixahliklarni yanjip, yokitip, özi mənggü həküm süridu.⁴⁵ Sili kərgən, insan kəli bilən keziwelinmiojan bir qoram taxning domilap kelip, tømür, tuq, sapal, kümüx wə altunlardan yasalojan həykəlgə urulup, uni qekip taxliojanliki, uluq Hudaning padixah aliylirioja kəlgüsidə yüz beridiojan ixlarni kərsitip bərgənlikidir. Silining kərgən bu qüxliri rasttur, uning təbirimu ixənqliktur.

Padixah Nibukadnəzərnin Daniyaləja in'am berixi

⁴⁶ Padixah Nibukadnəzər yərgə bax koyup, Daniyaləja təzim kildi. Padixah adəmlirigə Daniyaləja yeməklik hədiyə kilix wə isrik kəydürüx pərmanini qüxürdi.⁴⁷ U Daniyaləja:

– Rast, silərnin Hudayinglar ilahlarning ilahi, padixahlarning igisi, sirlarning yəxküşisi ikən. Qünki bu sirni pəkət sənla mangan yexip bəraliding, – dedi.

⁴⁸ Xuning bilən padixah Daniyaləja yukiri mərtiwə bərdi wə yənə uningəja kəpligən kimmətlik nərsiləni in'am kildi. U Daniyalni pütün Babil əlkisining^⑨ həkümranlikioja koydi, xundakla barlik həkümalarning əksəkili kilip təyinlidi.⁴⁹ Uningdin baxka padixah, Daniyalning iltimasi bilən Xadrak, Mexak wə Abednigolarni Babil

---

^⑨ Bu yərdə deyilgən Babil, Babil padixahlikini əməs, bəlki Babil padixahlikining iqidiki bir əlkini kərsitidu.

өлkisini baxkuridioqan əməllərgə təyinlidi, Daniyal bolsa padixahning ordısında qaldı.

3-bab

Padixah Nibukadnəzərnin altun həykəl tiklivi

¹ Padixah Nibukadnəzər egizliki 30 metir, kəngliki 3 metir kelidioqan bir altun həykəlni yasitip, uni Babil ölkisinin Dura tüzlänglikigə tiklidi. ² Andin u ölkə baxlikliri, waliylar, hakimlar, məslihətqilər, həziniqilər, sotqilar, təptixlər wə hərəkaysi ölkilərdiki baxka barlik əməldarlarni qakirtip, həykəl tikləx murasimioqa katnixixini əmr kildi. ³ Xuning bilən ölkə baxlikliri, waliylar, hakimlar, məslihətqilər, həziniqilər, sotqilar, təptixlər wə hərəkaysi ölkilərdiki baxka barlik əməldarlar yiqilip, padixah Nibukadnəzər tikligən həykəlning murasimioqa katnaxti. Ular həykəlning aldida turdi. ⁴ Xu qaoqda jakarqi yukiri awazda: «Hərəkaysi həlk, hərəkaysi millət, hər hil tilda səzlixidioqanlar anglanglar! Bu silərgə jakarlanoqan pərmandur: ⁵ silər burəja, nəy, lira, kalun, qiltar, naqra katarlik hər hil sazlarning awazini angliqan haman, yərgə bax koyup, padixah Nibukadnəzər tikligən altun həykəlgə səjdə kilinglar. ⁶ Kimki yərgə bax koyup, səjdə kilmisa, lawuldap ot yeniwatkan humdanəja taxlinidu» dəp jakarlidi. ⁷ Xuning bilən hərəkaysi həlk, hərəkaysi millət, hər hil tilda səzlixidioqanlar burəja, nəy, lira, kalun, qiltar katarlik hər hil sazlarning awazini angliqan haman, yərgə bax koyup, padixah Nibukadnəzər tikligən altun həykəlgə səjdə kildi.

Üq yax yigitning otka taxlinixi

⁸ Bu qaoqda birnəqqə Babilliklar padixahning aldioqa berip, Yəhudiylarni qakti. ⁹ Ular padixahka mundak dedi:

– Padixah aliyliri mənggü yaxioqayla! ¹⁰ Padixah aliyliri, sili pərman kilip «burəja, nəy, lira, kalun, qiltar, naqra katarlik hər hil sazlarning awazini angliqan haman, adəmlərninğ həmmisi yərgə bax koyup, altun həykəlgə səjdə kilsun. ¹¹ Kimki yərgə bax koyup, səjdə kilmisa, lawuldap ot köyüwatkan humdanəja taxlansun» dəp jakarlioqanidilə. ¹² Əmma birnəqqə Yəhudiylar yəni padixah aliyliri Babil ölkisigə əməldar kilip təyinligən Xadrak, Mexak wə Abednigolar aliylirininğ əmrigə pərwa kilmay, sili tikligən altun həykəlgə səjdə kilmidi, ular silining ilahlirioqa

etikad kilmaydikən.

¹³ Padixah Nibukadnəzər dərojəzəp bolup, Xadrak, Mexak wə Abednigolarni öz huzuriqə kəltürüxkə buyrudi. Xuning bilən ular padixahning aldiqə elip kelindi. ¹⁴ Nibukadnəzər ularqə:

– Xadrak, Mexak wə Abednigo, silər mening ilahlirimqə etikad kilmay, mən tikligən altun həykəlgə səjdə kilmioqininglar rastmu?

¹⁵ Həzir silər buroqə, nəy, lira, qalun, qiltar, naqra katarlik hər hil sazların awazini angliqan haman, mən tikligən həykəlgə səjdə kilsanglar, silərni kəqürimən. Əgər undak kilmisanglar, silər lawuldap ot kəyüwatkan humdanqə dərhal taxlinisilər. Xu qaqda kaysi Huda silərni mening kolumdin kutkuzalaydikin keni? – dedi.

¹⁶ Xadrak, Mexak wə Abednigolar padixahka jawab berip:

– Aliyliri, bu ixta silining aldirida bizning özimizni aqliximizning həjiti yok. ¹⁷ Əgər biz lawuldap ot kəyüwatkan humdanqə taxlansak, biz etikad kiliwatkan Huda bizni otning kəydürüxidid sakliyalaydu wə silining kolliridin kutkuzidu. ¹⁸ Padixah aliyliri, bilip kəlsila, u bizni kutkuzmioqan təkdidimu, biz silining Hudaliriqə yaki sili tikligən altun həykəlgə səjdə kilmaymiz, – dedi.

¹⁹ Xu qaqda Nibukadnəzərnin Xadrak, Mexak wə Abednigolarqə kattik qəzipi kelip, qirayi tatirip kətti. U humdanni adəttiki qaqqlardin yəttə həssə artuk kizitixka pərman kildi. ²⁰ Ləxkərlər iqidiki kawul adəmlirigə Xadrak, Mexak wə Abednigolarni baqlap, lawuldap ot kəyüwatkan humdanqə taxlaxka buyruk kildi. ²¹ Xuning bilən bu üqəylən baqlinip, ton, ixtan, bax kiyim wə baxka eginliri bilənla otka taxlandi. ²² Padixah humdandiki otni uləyaytixka kattik buyruk kiləqka, ot yalkuni ularni otka taxlaxka kəlgən ləxkərlərni kəydürüp taxlidi. ²³ Bu üqəylən – Xadrak, Mexak wə Abednigolar baqlaklik peti lawuldap yeniwatkan otka taxlandi.

²⁴ Padixah Nibukadnəzər tuyuksiz həyran bolup səkrəp kətti wə məslihətqiliridin:

– Biz üq adəmnə baqlap otka taxliqan əməsmiduk? – dəp soridi.

Ular:

– Xundak, padixah aliyliri, – dedi.

²⁵ Padixah:

– Əmma mən ot iqidə baqlanmioqan tət adəmnin sak-salamət mengip yürgənlikini kərdüm, ularning tətinqisi ilahiy zatka ohxaydikən, – dedi.

²⁶ Andin padixah Nibukadnəzər lawuldap ot kəyüwatkan humdanning

eşizioęa kelip:

– Xadrak, Mexak wə Abednigo, uluę Hudaning hizmətkarlırı, bu yakka qıkinglar, – dəp warkiridi.

Xuning bilən Xadrak, Mexak wə Abednigolar ottin qıkti.²⁷ Əlkə baxlıklırı, waliylar, həkımlar wə orda məslıhətqılırı ularni oriwelixti wə otning ularning kiyimlırını, bədinini, hətta bir tal moyinimu kəydürəlmigənlikini kərüxti. Hətta ularning tonida otning is purikimu yok idi.

²⁸ Padıxah Nibukadnəzər:

– Xadrak, Mexak wə Abednigolarning Hudasioęa mədhıyələr bolsun! U pərixtisini əwətip, əzigə ixəngən hizmətkarlırını kütquzdi. Ular mening əmrimgə hilaplık kilsimu, əmma öz Hudasidin baxka heękandak bir ilahka qokunup, səjdə kilixni halımay, hayatidin keqıxkə razi boluxti.

²⁹ Xunga mən xundak pərman kilimənki, «məyli kaysi həlk, kaysi millət, kaysi tilda səzlixidioęanlar bolsun, Xadrak, Mexak wə Abednigolarning Hudasioęa karxi gəp kılsa, ular qepip taxlinidu, ularning əyliri harabilikkə aylanduruwetilidu, ularoęa nijatlık bərgən Hudadin baxka Huda nijatlık berəlməydu», – dedi.

³⁰ Xuning bilən padıxah Babil əlkisidə Xadrak, Mexak wə Abednigolarning mərtiwisini əstürdi.

4-bab

Nibukadnəzərning qüxidə dərəh kərüxi

¹ Padıxah Nibukadnəzər yər yüzidə yaxaydioęan hərkaysi həlk, hərkaysi millət wə hər hil tilda səzlixidioęanlaroęa mundak dəp jakarlidi:
– Həmminglaroęa da'im asayixlik bolsun!² Mən uluę Hudaning manga kərsətkən məjiziliri wə bexarətlirini silərgə huxallik bilən səzləp berimən.

³ «Nəkədər uluę uning bexarətliri,
nəkədər kudrətlik uning karamətliri,
mənggülıktur uning padıxahlıki
əwladtin-əwladkıqə dawamlıxar həkümranlıki.»

⁴ Mən Nibukadnəzər ordamda bayaxat wə rahət yaxawatkanidim.⁵ Bir

küni keqidə qorkunqluk bir qüx kerdüm. Qüxümdə kergän ojayibanə alamətlərdin xundak qorkup kəttim. ⁶ Mən Babildiki barlık həkümalarni aldimöja qakirtip kelip, qüxümgə təbir berixkə buyrudum. ⁷ Xuning bilən sehırgər, palqi, bahxi wə munəjjimlər aldimöja kelixti. Mən ularöja qüxümni dəp bərdim. Əmma ular qüxümgə təbir berəlmidi. ⁸ Ahırıda Daniyal huzuröja kəldi. (mən, ilahımning ismiöja ohxitip, uningöjimu Beltixazzar dəp isim koyöjan idim). Uningda mukəddəs ilahlarning rohi bar ikən. Mən qüxümni uningöja dəp bərdim. ⁹ Mən uningöja: «Əy həkümalarning ustazi Beltixazzar, səndə mukəddəs ilahlarning rohi barlıkını bilimən, sən yexəlməydiöjan heqkandak sir yok. Qüxümgə təbir bərgin.

¹⁰ Mən qüxümdə zeminning otturisida nahayiti egiz bir dərəhning turojanlıkını kerdüm. ¹¹ U dərəh tohtimay zoriyip, əsüp, uning uqi pələkkə takaxti. Bu dərəhni zemindiki barlık kixilər kərələytti. ¹² Uning yopurmaklıri kerkəm, mewiliri ojuqqidə bolup, həmmə janlıklaröja ozuk bolatti. Yawayi haywanlar uning astida sayidaytti. Asmandiki kuxlar uning xahlirioja qangga tizatti. Hər hil janiwarlar uningdin ozuklinatti.

¹³ Mən ornumda yetip, kəz aldimdiki bu mənzirini oylawatattim. Xu pəyttə asmandin bir kəzətküqi pərixte qüxti. ¹⁴ U yukiri awazda: ‘Bu dərəhni kesinglar, xahlirini putanglar, yopurmaklırini qüxürüwetinglar, mewilirini kekiwetinglar. Haywanlarni sayisidin wə kuxlarni xahliridin koqliwetinglar. ¹⁵ Əmma, dərəhning kətiki bilən yiltizlirioja təgmənglar, ularni təmür wə tuq bilən qəmbərləp, ot-qəplər arisida qaldurunglar. U xəbnəmlərdə həl bolup, yawayi haywanlar bilən birgə əsümlük arisida yaxısun. ¹⁶ Yəttə məzgil^① iqidə u insanning təpəkkuridə əməs bəlki haywanning təpəkkuridə yaxısun.’ dedi.

¹⁷ Mana bu, dunya padixahliklirining həkümrani bolöjan uluöj Hudaning yeryüzidiki padixahliklarni haliojan adəmgə, hətta təwən təbikidiki adəmlərgimu beridiöjanlıkını həmmə adəmgə bildürüx üqün bu qararni pərixtilər arkilik jakarliöjnidur.

¹⁸ Bu mən padixah Nibukadnəzər kergän qüx. Mening qüxümgə padixahlikimdiki heqkaysi həkümalar təbir berəlmidi. Sən Beltixazzar mening qüxümgə təbir bərgin. Pəkət sənla bu qüxümgə təbir berələysən, qünki səndə mukəddəs ilahlarning rohi bar» dedim.

---

① *Yəttə məzgil* – Mənisi əsli teksttə anqə enik əməs, yəttə məzgil, yəttə yilni kərsitixi mumkin.

Daniyalning Nibukadnəzərning qūxigə təbir berixi

¹⁹ Daniyal, yəni Beltixazzar bir dəm tenəp kaldi wə əzining hiyalidin kərkup kətti.

Padixah uningə:

– Beltixazzar, qūxum wə qūxumning təbiri seni qəqütüp koymisun, – dedi.

Beltixazzar jawabən mundak dedi:

– Padixahim, mən bu qūx wə qūxlirining təbirining siligə əməs, bəlki dūxmənlirining bexiəja kelixini ümid kılattim. ²⁰ Qūxliridə kərgən dərəh tohtimay zoriyip, əsüptu, uning uqi pələkkə takixiptu, uni zemindiki barlik kixilər kərələydikən. ²¹ Uning yopurmakliri kərkəm, mewiliri şuqqidə bolup, həmmə janlikləyə ozuk bolalaydikən. Yawayi haywanlar uning astida sayidaydikən, uning xahlirida asmandiki kuxlar qangga tiziptu. ²² Padixah aliyliri, u dərəh bolsa sili əzlidir. Sili zoriyip, uluqlixip, həkūmliri ərxkiqə yetiptu. Həkūmlirlikliri zeminning əng qetigiqə yetip beriptu.

²³ Padixah aliyliri sili bir pərixting asmandin qūxkənlikini kərūpla wə uning mundak degənlikini anglapla: «Dərəhni kesip taxlap, uni wəyran kilinglar. Əmma, dərəhning kətiki bilən yiltizlirioja təgmənglar, ularni təmür wə tuq bilən qəmbərləp, ot-qəplər arisida kaldurunglar. U xəbnəmlərdə həl bolsun, yawayi haywanlar bilən birgə u yərdə yəttə məzgil yaxisun».

²⁴ Padixah aliyliri, mana bu uluq Huda silining baxlirioja kelixini bekitkən ixlardur. Kərgən qūxlirining təbiri mundaktur: ²⁵ «Sili insanlar arisidin koşlinidila wə yawayi haywanlar bilən birgə yaxaydila. Sili kaliəja ohxax ot-qəp yəydila, xəbnəmlərdə həl bolidila. Yəttə məzgildin keyin sili dunyadiki barlik padixahlıklərə həkūmlirlik kıləquning pəkət uluq Huda ikənlikini, u padixahlıklarini haliojan adəmgə beridiojanlikini tonup yetidila. ²⁶ Pərixting ‘dərəhning kətiki wə yiltizlirini kaldurup koyunglar’ degini bolsa, sili ərxiki Hudaning həkūmlirlikini etirap kıləqandin keyin, padixahlıklarining əzligə kayturup berilidiojanlikini bildüridu. ²⁷ Xuning üqün padixah aliyliri, mening nəsihətimni kobul kıləqayla, gunahlardin kol üzüp, adalətlik ix kıləqayla, yamanlik kilixtin yenip, kəmbəqəllərgə xapa'ət kıləqayla. Xundak kilsiliri bəlkim dawamlıq ronak tapidila.»

Qüxtiki bexarətlərnin əməlgə exixi

²⁸ Bu ixlarning həmmisi padixah Nibukadnəzərnin bexioja kəldi. ²⁹ On ikki aydin keyin u Babildeki ordisinin əgzisidə aylinip yürüp, ³⁰ mundak dedi: «Uluş Babil xəhirigə karanglar! Bu paytəhtni mən küq-kudritim wə xan-xəripimni namayan kilix üqün saldurojan əməsmidim?»

³¹ Uning gepi tügiməy turupla, asmandin bir awaz kəldi: «Padixah Nibukadnəzər, mən sanga dəp koyay, senin padixahlikin səndin tartiwelindi! ³² Sən insanlar arisidin koşlinip, yawayi haywanlar bilən birgə yaxaysən, kaliqja ohxax ot-qəp yəysən. Yəttə məzgildin keyin, sən dunyadiki padixahliklarqja həkümranlik kiləuquning uluş Huda ikənlisini, u padixahlikirini haliojan adəmgə beridiojanlikini bilip yetisən.»

³³ Bu ix xu'an padixah Nibukadnəzərnin bexioja kəldi. U insanlar arisidin koşlandi, kaliqja ohxax ot-qəp yedi. Uning teni xəbnəmlərdə həl boldi. Uning qaqliri əsüp bürkütning pəyliridək, tirnakliri əsüp kuxlarning tirnakliridək uzun bolup kətküqə bu əhwal dawamlaxti.

³⁴ Bəlgiləngən muddət toxkanda, mən Nibukadnəzər kəzümni asmanqja tiktim, kalam səgəkləxti. Uluş Hudani mədhijələp, mənggü yaxaydiojan Hudaqja xükür eyttim wə uni uluşlidim:

«U mənggülik həkümrandur, uning padixahlik
əwladtin-əwladkiqidur.

³⁵ Zemindiki pütkül insanlar uning aldida heqnemigə ərziməstur. Jənnəttiki pərixtilər wə zemindiki insanlarni kəndək kilixni halisa, u xundək kilalaydu.

Uningqja heqkim karxi turalmaydu.

‘Sən nemə kiləjaniding?’ dəp uningdin heqkim soriyalmaydu.»

³⁶ Kalam səgəkləxkəndin keyin, xan-xəripim, padixahlikim əsligə kəldi. Məslihətgilirim wə əməldarlim meni izdəp kelixti. Mən kaytidin padixah bolup, xəhritim burunkidinmu axti. ³⁷ Həzir mən Nibukadnəzər ərxiki padixah – Hudani mahtaymən, mədhijələymən, uluşlaymən. Uning tutқан yoli, kiləjan ixlirining barlikə həktur. U təkəbburlarning həywisini sunduruxqja kədirdu.

5-bab

Tamdiki sirlik yazma

¹ Padixah Belxazzar zamanida, u ming nəpər əməldarlarini yiqip, qong ziyapət bərdi wə ular bilən birgə xarab iqtı^②. ² Belxazzar kəyp bolıqandın keyin, u əjdadi Nibukadnəzər Yerusalemdiki ibadəthanidin olja alıqan altun, kümüx kədəhlərnı elip kelixini buyrudi. U ayalliri, tokalliri wə əməldarliri bilən bu kədəhlərdə xarab iquxməkqi boluxti. ³ Xuning bilən ular Yerusalemdiki ibadəthanidin olja elinoqan altun, kümüx kədəhlərnı elip kəldi. Padixah ayalliri, tokalliri wə əməldarliri bilən xarab iquxti.

⁴ Ular xarab iquxiwatqanda, altun, kümüx, tuq, təmür, yaqıq wə taxlardın yasaloqan butlarnı mədhıyələxti.

⁵ Xu qaoqda tuyuksız bir adəm kəli pəyda bolup, ordidiki qıraoqning nuri qüxkən həklandıqan taməja hət yezixka baxlıdi. Padixah hət yeziwatqan kolni kərüp, ⁶ wujudini kərkunq basti. Qirayi tatirip, putliri həlsızlinip, tizliri tıtrəkkə baxlıdi. ⁷ Padixah warkırap, palqılarnı, bahxilarnı wə münəjjimlərnı qakirtip kəldi. U Babilning həküməliriəja mundak dedi:

– Kimki bu hətlərnı oqup, mənisini yexip berəlisə, uningəja səsün rənglik xahanə ton kiydürülüp, boynıəja altun zənjir takilip, padixahlikning üqinqi qong əməldari kilinidu.

⁸ Xuning bilən padixahning barlik həküməliri kəldi, ularning heqkaysisi bu hətlərnı oqup, mənisini yexip berəlmidi. ⁹ Padixah Belxazzar tehimu kərkup, yüzliridə kan kəlmidi. Əməldarliri nemə kilixni biləlməy kəldi.

¹⁰ Hanning anisi padixah wə uning əməldarlarining warang-qurungini anglap, ziyapət zalıəja kirdi. U padixahka mundak dedi:

– Padixah aliyliri mənggü yaxıəjayla! Kərkup, rənggiliri əngüp kətmisun! ¹¹ Padixahliklirida bir adəm bar, uningda mukəddəs ilahların rohi bar. Bowiliri Nibukadnəzər hayat qeoqıda, bu adəmni əkil-parasətlik, ilahlardək dana dəp bilətti. Bowiliri uni sehırgərlər, palqılar, bahxılar wə münəjjimlərnı bexi kilip təyinligənidi. ¹² Bu adəmning ismi Daniyal bolup, bowiliri uningəja Beltixazzar dəp isim kəyoqanıdi. Uningda alahidə əkil wə ilim-hekmət bar idi. U qüxkə təbir berələytti, sirlarnı aqalaytti wə kiyin məsililərnı yexələytti. Uni qakirip

^② Bu wəkə padixah Nibukadnəzərnıg ölümidin 23 yil keyin yüz bərgən.

kelinglar, u qoqum bu hätlärning mänisini yexip beräläydu.

Daniyalning tamdiki hätning mänisini yexip berixi

¹³ Xuning bilän padixah Daniyalni huzuriqä qäkirtip kældi. Padixah uningqä:

– Sən xah bowam Yəhudiyə zeminidin əsirgə elip kəlgənlər iqidiki Daniyal bolamsən? ¹⁴ Anglisam səndə ilahlarning rohi bar ikən, intayin əkil-parasətlik, dana ikənsən. ¹⁵ Mən bu hätlärni okup, mänisini yexix üqün həkümalar wə palqilarni aldimqä hazır kiləjanidim, əmma ular heqnemə deyəlmidi. ¹⁶ Mən sening qüxkə təbir beräləydiqanliqingni wə kiyin məsililärni yexäləydiqanliqingni anglidim. Əgər sən bügün bu hätlärni okup, uning mänisini manga yexip berəlisəng, sanga səsün rənglik xahanə ton kiydürüp, boynungqä altun zənjir takap, padixahliqning üqinqi qong əməldari kilimən, – dedi.

¹⁷ Əmma Daniyal padixahqa mundak dedi:

– Sowqiliri wə in'amliiri əzlidirə qalsun yaki baxqilarqä bərsilə! Mən siligə hätlärni okup, mänisini yexip berəy. ¹⁸ Padixah aliyliri, uluq Huda bowiliri Nibukadnəzərni padixah kilip, uningqä xan-xərəp wə uluqlukni bərgənidi. ¹⁹ Huda uningqä bərgən uluqluk xunqilik yüksək idiki, həmmə həlk, həmmə millət wə hər hil tilda səzlixidiqanlar uningdin xundak kərkup, titrəp turatti. Uning kimni öltürgüsi kəlsə, xuni öltürətti, kimni hayat kalduroqusi kəlsə, xuni hayat kalduratti. Kimni əzizligüsi kəlsə, xuni əziz kilatti, kimni har kiləqusi kəlsə, xuni har kilatti. ²⁰ Əmma u hakawur, jahil idi. Xunga u təht wə uluqluktin məhrum kilindi. ²¹ U insanlar arisidin koqlinip, haywanlarqə tərəkkuur kilidiqan boldi, yawayi exəklər bilən birgə yaxidi. Kaliqä ohxax ot-qəplərni yedi. Teni xəbnəmlərdə həl boldi. U ahirida pütün dunyadiki padixahliqlarning həkümranining uluq Huda ikənlikini, Hudaning padixahliqlarqä əzi haliqan adəmnə təyinləydiqanlikini tonup yətti.

²² I padixah Belxazzar, sili uning əwladi, sili gərqə bu ixlarning həmmisini bilsilimu, əmma əzlrini biləlmidilə. ²³ Sili hakawurlixip, ərxitki igimizgə karxi ix kildila, uning ibadəthanisidiki kədəhlərni elip kelip, ayalliri, tokalliri wə əməldarliri bilən birgə bu kədəhlərdə xarab iqxtilə. Sili yənə heqnemini kərəlməydiqan, angliyalmaydiqan, heqnemini bilməydiqan altun, kümüx, tuq, təmür, yaqjaq wə taxlardin yasalaqan butlarni mədhiyəlidilə. Əmma siligə hayat bərgüqi wə hayat yollirini bəlgiligüqi Hudani uluqlimidila. ²⁴ Xuning üqün Huda kol

Daniyal

əwətip, tamoşa hət yazdurdı. ²⁵ Tamoşa: «San, san, eoşirlik, bəlüx^③» dəp yeziloqandur. ²⁶ Bu sözlərnin mənisi təwəndikiqidur:

san – padixahlıqlirining ahirlixidioşan künining sanaklikla qaloşanlikini,

²⁷ eoşirlik – tarazida tartilip bološanliklirini, nesiwilirining yetərlik əməslikini,

²⁸ bəlüx – padixahlıqlirining Midiyalıqlar bilən Persiyəliklərgə bəlünüp berilidioşanlikini kərsitidu.

²⁹ Xuning bilən Belxazzar pərman qüxürüp, Daniyaloşa səsün rənglik xahanə ton kiydürdi, uningoşa altun zənjir takap, padixahlıqning üqinqi qong əməldarlikini bərdi.

³⁰ Dəl xu küni keqidə, Babilning padixahi Belxazzar öltürüldi.

³¹ Midiyalıq Dari'os uning padixahlıqlirini tartiwaldi. Xu qaşda Dari'ox 62 yaxlarda idi.

6-bab

Daniyalning xir uwisioşa taxlinixi

¹ Padixah Dari'os 120 nəpər əlkə baxlikini təyinləp, pütün padixahlıqlirni idarə qilixni karar qildi. ² U özining hokuk-mənpə'ətini koşdaq üqün Daniyal bilən yənə baxka ikki adəmni ularoşa bax qilip, wəzirlikkə təyinlidi. ³ Daniyal alahidə əkil-parasətlik boləşaqqa, uzun ötməy uning baxka ikki wəzir wə əlkə baxlikliridin iktidarlik ikənlik mələm boldi.

Xunga padixah Daniyalni özining pütün padixahlıqlirini baxkuruxka qoyuxni pilanlidi. ⁴ Daniyalning həmrəhliri wə əlkə baxlikliri uning padixahlıqlitiki ixliridin birər əyib, səwənlik tepixka urundi. Əmma Daniyal rastqil, pak wə əstayidil boləşaqqa, ular uningdin heqkandak qusur tapalmidi. ⁵ Xuning bilən ular:

– Əgər biz Daniyaldin qusur tapmaqci bolsak, pəkət uning diniy etiqadidin tepiximiz kerək ikən, – deyixti.

⁶ Xuning bilən ikki wəzir wə əlkə baxlikliri birlixip padixahning aldioşa berip, mundak deyixti:

– Padixah Dari'os aliyliri mənggü yaxioşayla! ⁷ Padixahlıqlirining wəziliri, əlkə baxlikliri, waliyliri, məslihətqiliri wə həkimliri boləşan biz

---

③ San, san, eoşirlik, bəlüx – aramiy tilida minə, minə, tikəl, Parsin dəp yeziloşan.

məslihətlixip, padixah aliylirining mundak pərman qüxürüxlirigə kelixtuk. Sili: «30 kün iqidə hərəkandak bir adəm mən padixah aliyliridin baxka hərəkandak ilah yaki adəmgə du'a kilsa, xir uwisioja taxlansun, bu pərman kət'iy ijra kilinsun» dəp pərman qüxürsilə. ⁸ Padixah aliyliri, bügünla yazma pərman qüxürsilə, uni heqkim əzgərtəlməydu.

Midiyaliklar wə Persiyəliklərnin kanunioja اساسən pərmanni heqkim əzgərtəlməydu.

⁹ Xuning bilən padixah Dari'os xundak bir yazma pərmanni qüxürdi.

¹⁰ Daniyal bu pərmanning qüxkinini anglap, öyigə kaytti. Uning öyidə bir balihana bar idi. Balihanining derizisi Yerusalem tərəpkə qarap eqilojanidi. U burunkidəkla derizining aldida tizlinip, kündə üq ketim əzi etikad kiləjan Hudaioja du'a kilip, ibadət kiliwərdi. ¹¹ Padixahning aldioja kirkən heliki əməldarlar Daniyalning öyigə billə berip, uning öz Hudasioja iltija kilip, du'a kiliwatkanlikini kərdi. ¹² Ular xu haman padixahning aldioja berip, pərman həkkidə tohtaldi. Ular padixahka mundak dedi:

– Padixah aliyliri, sili: «30 kün iqidə hərəkandak bir adəm mən padixah aliyliridin baxka hərəkandak ilah yaki adəmgə du'a kilsa, xir uwisioja taxlansun» dəp pərman qüxürgənidlə.

– Xundak, muxundak pərman qüxürgənidim. Midiyaliklar wə Persiyəliklərnin kanunioja اساسən pərmanni heqkim əzgərtəlməydu, – dedi padixah.

¹³ Ular padixahka yənə:

– Yəhudiya zeminidin əsirgə elinojan Daniyal sili wə sili qüxürgən pərmanoja boysunmay, hər küni üq ketim özining ilahioja du'a kiliwatidu, – dedi.

¹⁴ Padixah bu gəpni anglap, kattik bi'aram boldi wə Daniyalni kəndak kutkuzuwelix həkkidə oylandi. U kün patkuqə Daniyalni kutkuzuwelixning amalini oylidi. ¹⁵ Kün patkanda Daniyalning üstidin ərz kiləjuqilar birlixip padixahning huzurioja yənə kəldi wə padixahka mundak dedi:

– Padixah aliyliri, sili bilila, Midiyaliklar wə Persiyəliklərnin kanunioja اساسən padixah qüxürgən pərmanni heqkim əzgərtəlməydu.

¹⁶ Xuning bilən padixah Daniyalni tutup kelip, xir uwisioja taxlaxka buyrudi həmdə padixah Daniyaləja mundak dedi:

– Sən ihlas bilən qokunidiojan Huda seni kutkuzəjay!

¹⁷ Bir koram tax bilən uwa eoizi etip koyuldi. Heqkimning Daniyalni

Daniyal

kutkuzuwalmasliki üçün, padixah koram taxka özining üzük möhürü bilən əməldarlırının möhürlirininu basti. ¹⁸ Padixah ordioğa yenip kelip, keqiqə bir nərsə yemidi, kəngül aqmidi həm uhlimidi.

¹⁹ Ətisi sübhü bilən padixah ornidin turup, aldirap xir uwisioğa yol aldi.

²⁰ U xir uwisining yenioğa kəlgəndə, kayoquluk awaz bilən:

– Daniyal, mənggü hayat Hudaning hizmətkari, sening ihlas bilən qoqunidioğan Hudaying seni xirlardin kutkuzuwaldimu? – dəp soridi.

²¹ Daniyal padixahka jawab berip mundak dedi:

– Padixah aliyliri mənggü yaxioğayla! ²² Mening Hudayim öz pərixtisini əwətip, xirlarning eoqizlrini etip koydi. Xuning bilən xirlar manga ziyankəxlik kılalmidi. Qünki mən Huda aldida pak idim. Padixahim, silining aldiridimu hatalik ötküzmişəmən.

²³ Padixah intayin huxal boldi wə Daniyalni xir uwisidin tartip qikirixka pərman kildi. Daniyal sak-salamət uwidin qikti. Qünki u Hudasioğa ixəngənidi. ²⁴ Xuning bilən padixah Daniyalning üstidin yaman niyət bilən ərz kıləqılarni hotun-baliliri bilən koxup, xir uwisioğa taxlaxka pərman kildi. Ular tehi xir uwisining tegigə yətməy turupla, xirlar ularoğa etilip kelip, səngəklirini qaynap, eziwətti.

²⁵ Padixah Dari'os yər yüzidiki hərəkaysi həlk, hərəkaysi millət, hər hil tilda səzlixidioğanlaroğa məktup yollap mundak dedi:

«Silərgə amanlik yar bolsun! ²⁶ Mən xundak pərman jakarlaymənki, mening padixahlıkimdiki hər bir adəm Daniyal etiqad kılip kəlgən Hudadin əyminixi wə uningə hərəmət kılaxi kerək.

qünki u mənggü hayat Hudatur, u mənggü məwjuttur.

Uning padixahlıki hər gız wəyran bolmastur, uning həkümranlıki mənggü məwjuttur.

²⁷ U kutkuzoquqidur, nijatkardur,

u asman wə zemindiki məjizə wə bexarətlərnin igisidur.

U Daniyalni xirlardin kutkuzdi.»

²⁸ Padixah Dari'os wə Persiyəlik padixah Korəxning zamanlırida Daniyalning mərtiwisi üstün boldi.

7-bab

Daniyalning qüxidə tət diwə körüxi

¹⁻² Babil padixahı Belxazzar həkümranlikining birinçi yili mən Daniyal keqisi bir qüx kərdüm. Qüxümdə kərgən oqayibanə alamətlərnı hatiriləp qoydum. Kərgən qüxüm mundaq idi:

aldimda tət tərəptin kətürülgən kara boran dengiz süyini qaykawatatti.

³ Dengizdin bir-birigə ohximaydıqan oqayət qong tət diwə qikip kəldi.

⁴ Birinçisi xiroqa ohxaytti, əmma bürkütningkidək qaniti bar idi. Mən kəzitip turojnimda, uning qanatlıri sundurup eliwetildi. Uni yəligənidi, u huddi adəmdək ikki puti bilən ərə turdi. Uningoqa insanning təpəkkuri berilgənidi.

⁵ İkkinçi diwə eyikqa ohxaytti. U kəyni putlıri bilən ərə turatti. Qıxliri arisida üq tal kowuroqa səngək qıxləklik turatti. Bir awaz uningoqa: «Kəni, kəprək gəx yegin!» dəwatatti.

⁶ Andin keyin üqinqi diwini kərdüm, u yilpizoqa ohxaytti. Uning dümbisidə kuxlarning qanidək tət tal qanat bar idi. Uning yənə tət bexi bolup, uningoqa həkümranlik hokuki berilgənidi.

⁷ Xu əsnada tətinqi diwə pəyda boldi. U intayin kərkunqluk wə küqlük bolup, nahayiti wəhimilik idi. U qong təmür qıxliri bilən oljilirini parqə-parqə kılıp, yalmap yutatti, axkanlırini dəssəp qəyləytti. U aldinki üq diwigə ohximaydıqan bolup, uning on münggüzi bar idi.

⁸ Mən bu münggüzlərgə karap turojnimda, münggüzlərnıng otturisdin bir kiqik münggüz əsüp qıkti. Bu münggüz əslidiki on münggüzning iqidiki üq münggüzni yiltizlıri bilən billə komurup taxlıdi. Bu münggüzning adəmgə ohxax kəzi bar bolup, uning eoqizi təkəbburlarqə po etiwatatti.

⁹ Mən karap turattım, birkanqə təhtlər əz orunlırioqa koyuldi, əzəldin məwjut boluquci əz təhtidə olturdi.

Uning kiyimlıri kardək, qaqlıri aq yungdək ap'ak idi.

Uning təhti ot yalkunidin bolup,

kəyüwatkan qaqqlarning üstigə orunlaxturulojanidi.

¹⁰ Ot uning huzuridin kəlkündək yopurulup qıqatti.

Uning ətrapida mingliqanlar hizmət kılatti,

aldida san-sanaksızlar kütüp turatti.

So'al-sorak baxlinip, pütüklər eqildi.

¹¹ Mən közitip turattim, həlikə kiqik münggüz tehiqə po etiwatatti. Xu əsnada tətinqi diwə öltürüldi. Uning jəsiti wəyran kilinip, yalkunlawatқан otқа taxlandi. ¹² Qaloqan üq diwining həkümranliki tartiwelinip, yənə bir məzgil yaxaxқа yol koyuldi.

¹³ Qüxümdə insanoqlıqə ohxaydioqan birsining bulutlar bilən əzəldin məwjut boluquqining huzuriqə keliwatқанliqini kərdüm. U əzəldin məwjut boluquqining huzuriqə baxlap kirildi. ¹⁴ Uningoqə həkümranlik, xan-xərəp wə səltənət ata kılindi. Həmmə həlk, həmmə millət, hər hil tilda səzlixidioqanlar uningə boysunduruldi. Uning həkümranliki əbədiydu, padixahliki mənngü ahirlaxmaydu, heqqaqan gumran bolmaydu.

Daniyal kərgən qüxning mənisi

¹⁵ Mən bu oqayibanə alamətlərdin kərkup, hatirjəmsizləndim. ¹⁶ Xuning bilən mən təht yenida turoqan bir pərixtidin bularning enik mənisini soridim. U manga bularning mənisini dəp bərdi. U mundak dedi: ¹⁷ «Bu tət diwə bolsa yər yüzidə barliqқа kelidioqan tət padixahliktur. ¹⁸ Ahirida uluq Hudaning təkwardarliri Hudaning bu padixahliqini qəbul kılıp, uningə mənngü igə bolidu.»

¹⁹ Xu qaqda mən tətinqi diwining əhwalini tehimu enik biliwelixni oylidim. U baxқа üq diwigə ohximaytti. U intayin kərkunqluk idi. U təmür qixliri, tuq tirnakliri bilən oljilirini parqə-parqə kılıp, yalmap yutatti, axқанlirini dəssəp qəyləytti. ²⁰ Mən yənə uning bexidiki on tal münggüz wə keyin əskən münggüzning ularning iqidiki üq münggüzni yulup taxliqanliktin ibarət ixlarni bilməkqi boldum. Kiqik münggüzning adəmgə ohxax kəzi wə eqizi bar bolup, təkəbburlarqə po atatti. Uning təsiri baxқа münggüzlərgə kariqanda qongrak idi. ²¹ Mən közitip turoqinimda, bu münggüz Hudaning təkwardarliri bilən urux kılıp, ularni məqlup kildi. ²² Xuningdin keyin əzəldin məwjut boluquqı – uluq Huda kelip, təkwardarliri üqün adalətni yakilidi. Təkwardarlarning padixahliqқа erixidioqan künliri yetip kəldi.

²³ U pərixte mundak dedi: «Tətinqi diwə bolsa yər yüzidə barliqқа kelidioqan tətinqi padixahlik bolup, baxқа padixahliqlarə ohximaydu. U pütün dunyani yalmap yutup, dəssəp-qəyləp, parə-parə kilidu. ²⁴ On münggüz bolsa bu padixahliktiki on padixahni kərsitidu. Ulardin keyin yənə bir padixah barliqқа kelidu. U ilgiriki baxқа padixahlarəqə

Daniyal

ohximaydu. U on padixahning iqidiki üq padixahni məşlup kilidu. ²⁵ U uluş Hudaşoja karxi gəp kilidu wə uning təkwardarlırını ezidu. Huda bekitkən mukəddəs bayramlar wə kanunlarnı özgərtməkqi bolidu. Təkwardarlar uning həkümranlıkida bir məzgil, ikki məzgil wə yənə yerim məzgil⁴ turidu.

²⁶ Andin ərxtə so'al-sorak baxlinidu. Zalim padixahning həkuki tartiwelinip, mənggülük yok kilinidu. ²⁷ Yər yüzidiki barlık padixahlıqlarning həkuki, həywisi wə səltəniti uluş Hudaning təkwardarlıroja etküzüp berilidu. Ularning padixahlıki mənggülük bolidu, həmmə həkümranlar ularoja hizmət kilidu wə boysunidu.»

²⁸ Qüxüm muxu yərdə ahırlaxtı. Qorkkinimdin qırayımning tatirip kətkenlikini həş kıldim, lekin bu ixlarnı pəkət özümə bilip qaldim.

8-bab

Daniyaləja kəlgən ikkinqi wəhiy

¹ Padixah Belxazzar həkümranlıkining üqinqi yili, mən Daniyal ikkinqi bir oşayibanə alamətni kərdüm. ² Mən Elam əlkisi Ulay qanili boyidiki Suza kəl'əsidə turoşudəkmən. ³ Aldimdiki Ulay qanili boyida uzun kox münggüzlük bir koşkar turoşanlıkını kərdüm. Uning bir münggüzi yənə bir münggüzidin uzunrak idi, uzun münggüzi keyin əşüp qikkənidi.

⁴ Mən koşkarning oşərb, ximal, jənub tərəplərgə əzini uruwatqanlıkını kərdüm. Heqkandak haywan uningəja təng keləlmidi həm ularni uning kudritidin heqkim kutkuzalmidi. U nemini halisa xuni kılıp, barəjanqə məşrurlixip kətti.

⁵ Mən nemə ix boləjəndu, dəp oylinip turoşnimda, oşərbtin bir tekə yetip kəldi. Uning tezlikidin putlıri yərgə təgməy, pütün zeminni aylinip qikkəndək idi. Uning ikki kəzining otturisida baxkılarning dikkitini tartidoşjan bir münggüzi bar idi. ⁶ U udul kərünüp turoşjan kanalning boyidiki kox münggüzlük koşkarning aldioja kəldi wə uningəja xiddət bilən etildi. ⁷ Mən, tekining koşkarəja oşəzəp bilən etilip, uning kox münggüzini sundurup taxlıəjanlıkını kərdüm. Xuning bilən koşkar uningəja karxilik kılalmidi. Tekə uni yərgə yikitti wə putlıri bilən dəssidi. Uning küq-kudritidin koşkarnı heqkim kutkuzalmidi. ⁸ Bu tekə intayin

---

⁴ «Bir məzgil, ikki məzgil wə yənə yerim məzgil» – Üq yerim yilni kərsitixi mumkin.

Daniyal

məqrurlinip kətkənidi. Birak uning küqi taza wayioja yətkən waktida, münggüzi sunup kətti. Əmma xu münggüzning ornidin yənə yər yüzining tət yənlixini kərsitip turidiojan, adəmning dikkitini tartidiojan tət tal münggüz əsüp qikti. ⁹ Bu tət münggüz iqidiki bir münggüzdin yənə bir kiqik münggüz əsüp qikti. U jənub, xərk wə güzəl Isra'iliyə zeminiəja karap kengiyip, küqlinip baratti. ¹⁰ Uning kudriti ərxniki samawi koxunəja zərbə berixkə berip yətti, hətta samawi koxundiki bəzi pərixtilər wə yultuzlarni urup, yərgə qüxürdi wə dəssəp qəylidi. ¹¹ U ərxniki samawi koxunning sərkərdisi boləjan Huda bilən karxilixip, uningəja kilinidiojan kündilik kurbanliklarni tohtatti wə uning mukəddəs ibadəthanisini buləjidi.

¹² Pərwərdigarning həlki gunah kəlojanliki üqün münggüzgə yengilgənidi. Xunga kündilik kurbanliklər tohtidi, həkikət dəpsəndə boldi. Bu münggüzning həmmə ixliri xunqilik rawan boluwatatti.

¹³ Mən ikki pərixtning əz'ara səzlixiwatqinini anglidim. Birs: «Bu wəhiydə deyilgən ixlər qağanəjiqə dawam etər? Yirginqlik ixlər qağanəjiqə kündilik kurbanlikning ornini igilər? Ərxniki samawi koxun wə mukəddəs ibadəthana qağanəjiqə dəpsəndə bolar?» dəp soridi.

¹⁴ Yənə biri: «2300 keqə wə kündüzdin keyin ibadəthana əsligə kelidu» dəp jawab bərdi.

Qjayibanə alamətning təbiri

¹⁵ Mən Daniyal qjayibanə alaməttə zahir boləjan bu ixlarni kərgəndin keyin, uning mənisini bilməkqi boldum. Xu qaəjda turki adəmgə ohxaydiojan birsi aldimda pəyda boldi. ¹⁶ Xu pəyttə mən: «Jəbra'il, bu qjayibanə alaməttə zahir boləjan ixlarning mənisini bu adəmgə eytip bərgin» degən bir awazning Ulay kənilidin qikkənləgənini anglidim.

¹⁷ Jəbra'il aldimoja kəldi. Mən kərkup, yərgə bax koydum. U manga: – Əy adəm, xuni bilginki, bu qjayibanə alaməttə zahir boləjan ixlər zaman ahirining bəxaritudur, – dedi.

¹⁸ U manga gəp kəliwatqanda, mən həxumdin kətkəndək bolup, yərdə düm yattim. U manga kəlini təgküzüp, turəjuzup koydi-də, mundak dedi:

¹⁹ – Mən sanga Pərwərdigarning qəzipi kəlgəndin keyin nemə ixlarning yüz beridiojanlikini dəp bəyəy. Qünki bu qjayibanə alaməttə zahir boləjan ixlər zaman ahiridin bəxarəttur. ²⁰ Sən kərgən kox münggüzlük koqkar Midiya wə Persiyə padixahliklirini kərsitidu.

²¹ Tekə Yunan padixahlikini kərsitidu. Uning ikki kəzi otturisdiki qong

Daniyal

müנגgüz bolsa Yunan padixahlikining tunji padixahidur. ²² Sunup kətkən bir müנגgüzning ornini igiligən tət müנגgüz bolsa, bu padixahliktin bəlünüp qikidioqan tət padixahliktur. Bular aldinkisidək küdrətlik bolmaydu. ²³ Bu tət padixahlikning ahirki yilliri ularning gunahliri qekidin exip, yawuz, hiyliğər bir padixah məydanəja kelidu.

²⁴ Uning küqi xunqilik zoraysimu, əmma bu özining küqi bilən bolmaydu. U kəp wəyranqilik elip kelidu. Nemə ix kilsa xuningda şəlibə kilidu. U küdrətliklərnimu, Hudaning təkwardarlrinimu wəyran kilidu.

²⁵ U intayin hiyliğər bolup, xunqilik həkawurlixip ketidu. Kəp adəmlərgə agahlandurmastin tuyuksiz hujum kilip, ularni wəyran kilidu. U hətta əng küdrətlik padixah boləjan Hudaşimü karxi qikidu. Birək u ahiri wəyran bolidu, əmma insanning kəli bilən bolmaydu.

²⁶ – Yukirida sanga deyilgən kəqlik wə ətigənlik kurbanliklar toşrisidiki wəhiy əməlgə axidu. Əmma hazir uni sir sakla, qünki u əməlgə axkuqə uzun wakit ketidu.

²⁷ Mən Daniyal maşdursizlinip, birkanqə kün aşrip, yetip kəldim. Keyin yənə padixahning hizmitigə kəldim. Əmma bu şayibanə alaməttin tengirəkəp kelip, mənisini qüxinəlmidim.

9-bab

Daniyalning du'asi

¹ Midiyalik Ahaxweroxning oşli Dari'os Babiləja padixah boldi.

² Uning padixahlikining birinqi yili, mən Daniyal mukəddəs yazmilardin Pərwərdigarning pəyoşəmbər Yərəmiyaşja wəhiy kiləjan: «Yerusalem wəyranqilikta 70 yil turuxi kerək» degən səzini okudum. ³ Xuning bilən mən igəm Hudaşja yüzlinip, roza tutup, mataşja yəginip, külgə milinip, uningəja ihlas bilən du'a kildim. ⁴ Du'ayimda gunahlimizni Pərwərdigar Hudaşiməja ikrar kildim:

«I igəm Huda, sən uluş wə həywətliksən! Seni səyğən wə əmrliringgə ita'ət kiləjanlarəja mehır-muhəbbət kərsitip, əhdəngdə turisən. ⁵ Biz gunah ötküzduk wə hatalaxtuk. Biz yaman yoləja mangduk, sanga asiylik kilduk; sening əmr-pərmanliringdin qətnəp kəttuk. ⁶ Sening hizmətkarliring boləjan pəyoşəmbərlərnəning gəpini anglimiduk. Ular sening naming bilən padixahlimizəja, yobaxqilirimizəja, əjdadlimizəja wə zeminimizdiki barlik kixilərgə səz kiləjanidi.

⁷ I igəm, sən həkkaniydursən. Əmma бүgүн bizning sanga ita'ət kılmaslıkımız səwəbidin yekin wə yırakqa kooqlanoqlanlarning, Yəhudiyə wə Yerusalemda turuwatқан barlık Isra'illarning yüzimiz nomustin kızarmakta. ⁸ I Pərwərdigar, biz wə bizning padixahlirimiz, yolbaxqilirimiz wə əjdadlirimiz sening aldingda gunah ötküzgənlikimizdin nomus kılmaqtimiz. ⁹ Igimiz Huda, biz sanga asiylik kilsakmu, sən yənıla rəhimdil wə əpuqan. ¹⁰ Biz sanga ita'ət kilmiduk. I Pərwərdigar, bizning Hudayimiz, hizmətkarliring boloqlan pəyoqləmbərlər arkilik qüxürgən kanunliringoqla əməl kilmiduk. ¹¹ Barlık Isra'illar sening kanunliringoqla əməl kilmidi wə yolungdin qətnidi, gepingni anglaxni rət kildi. Xuning üqün hizmətkaring Musaoqla qüxürülgən təwrat kanunidiki qarəixlar wə kəsəmlər ötküzgən gunahimiz səwəbidin beximizoqla kəldi. ¹² Sən bizgə wə bizning yolbaxqilirimizoqla kıloqlan səzliringni əməliyəttə kərsəttəng, bizgə zor bala-kazani yaqləddung. Yerusalem duq kəlgən balayi'apət əzəldin pütүн aləmdə bolup bakmioqlanidi. ¹³ Bu balayi'apətlər Musa pəyoqləmbər arkilik qüxürülgən təwrat kanunida yeziloqlinidək beximizoqla kəldi. Əmma, i Pərwərdigar Hudayimiz, biz tehi gunahlirimizdin yanmiduk, həkikitinggə boysunmay, səndin xapa'ət tilimiduk. ¹⁴ Xunga Pərwərdigar, sən bizni jazalimakqi bolup, beximizoqla bu balayi'apətni salding. Sən bizgə həkikətən toqlra kilding, qünki biz sanga ita'ət kilmiduk.

¹⁵ Igimiz Huda, sən öz həlkingni kudrətlik kolung bilən Misirdin elip qikting, bu kudriting sening namingni hazirəqiqə esimizdə kəldurdi. Biz gunah kilduk wə hatalaxtuk. ¹⁶ Igimiz, burun bizgə kərsətkən həkkaniy ixliringdək öz xəhiring Yerusalem – mukəddəs teoqlingdin oqləzəp-nəpritingni neri kıloqlin. Qünki bizning wə əjdadlirimizning gunahliri səwəblik ətrapimizdiki həklər öz həlkingni wə Yerusalemnı məshirə kılmaqta.

¹⁷ I Huda, pekirning du'asi wə iltijayoqla kulak saloqlin. I igəm, wəyran boloqlan ibadəthanangoqla özüngning hərmiti üqün didaringning nurini qaqqin. ¹⁸ I Hudayim, iltijayimoqla kulak saloqlin. Ümidsiz həlitimizni, yəni özüggə mənəsup boloqlan xəhəring harabə həlitini kərgin. Bizning hək boloqlanlikimizdin əməs, bəlki sening bək rəhimdil boloqlanlikingdin səndin tiləwatimiz. ¹⁹ I igimiz, zarimizni anglioqlin, bizni əpu kıloqlin! I igimiz, nalimizni anglap, birər tədbir kolloanoqlin. I Hudayim, öz naming üqün keqikmigin, qünki bu xəhər wə həlk özüngning».

Jəbra'ilning bayani

²⁰ Mən du'alirimni dawamlaxturup, gunahlimni wə həlkim Isra'illarning gunahlarini ikrar kildim. Pərwərdigar Hudayimdin uning muqəddəs teqi Yerusalem üçün iltija kildim. ²¹ Kəqlik kurbanlik waktida du'a kiliwatattim, aldinki wəhiydə kərgən adəm – Jəbra'il aldiməja uqup kəldi. ²² U mənə qüxəndürüp, mundak dedi:

– Daniyal, mən sənə qüxənqə bərgili kəldim. ²³ Sən du'a kiliwni baxliqan waktingdila sənə jawab berilip bolunəjanidi. Mən xu jawabni sənə yətküzgili bu yərgə kəldim, qünki Huda seni əziz kəridu. Dikkət kilip anglisangla, wəhiyning mənisini qüxinələysən.

²⁴ Həlking wə muqəddəs xəhiringning ita'ətsizlikini ahirlaxturuxi, gunahini yuyuxi, yamanlikini tohtitixi, mənggülik adalət ornitixi, wəhiydiki bexarətlərnin əməlgə exixi wə muqəddəs ibadəthanining paklinixi üçün yətmix kərrə yəttə məzgil bekitildi. ²⁵ Xuni bilip qoyqünki, Yerusalemni kayta kurux buyruki berilgəndin baxlap, taki Huda tallioqan padixah dunyaəja kəlgüqə, yəttə kərrə yəttigə koxuloqan atmix ikki kərrə yəttə məzgil ətidu. Gərqə u künlər muxəkkət iqidə ətsimu, əmma Yerusalem xəhiri koqa wə həndəkliri bilən kayta kurulidu.

²⁶ Bu wəqit ətkəndin keyin, Huda tallioqan padixah əltürülüp, uningəja yardəm bərgüdək adəm kəlmaydu. Andin keyin bir həkümran məydanəja kelip, koxunliri bilən xəhər wə ibadəthanini wəyran kilidu. Akiwiti huddi kəlkün kəlgəndək bolidu. Uruxlar yüz berip, urux wəyranqiliki Hudaning iradisi bilən taki bu dəwr ahirlaxkuqə dawamlixidu. ²⁷ U həkümran kəp həklər bilən yəttə məzgil kelixim tüzidu, əmma wəqitning yerimi ətkəndin keyin, u kurbanliklər wə hədiyələri tohtitidu. U ibadəthanining əng egiz yerigə «wəyranqilik elip kelidioqan yirginqlik bir nərsə» ornitidu. Pərwərdigardin u həkümranəja bekitilgən ahirki kün kəlgüqə, bu nərsə xu yərdə turidu.

10-bab

Daniyaləja Dəjlə dəryasi boyida kəringən əjayibanə alamətlər

¹ Persiyə padixahi Korəx həkümranlikining üçinqi yili, Beltixazzar dəpmu ataloqan Daniyaləja Hudadin bir wəhiy kəldi. Bu wəhiy rast, lekin qüxinix nahayiti kiwin idi. Daniyal əjayibanə alamətlərdin uning təbirini

kordi.

² U qaçqda mən Daniyal üç həftə həzidardək yürüdüm. ³ Bu üç həftining iqidə alahidə oçizalanmidim, gəx yemidim, xarab iqmıdım wə hux purak may ixlətmıdım.

⁴ Birinçi ayning 24-küni^⑤, mən büyük Dəjlə dəryasining boyida turup, ⁵ yukiriqə kəriqanıdım, uqisiqə kəndir rəhttin tikilgən libas artқан, beligə sap altun kəmər baqlıqan birsini kərdüm. ⁶ Uning teni yakuttək julalınip, yüzliri qakmaktək yaltırap turatti. Kəzliri ottək qaknaytti. Put-kolliri parkirak tuqtək walıdaytti. Awazi bir top adəmning awazidək jaranglik idi.

⁷ Bu oçayibanə alamətni yaləuz özümmlə kərgənıdım. Yenımdikilə heqnemə kərmigən bolsımu, əmma ularni wəhimə besip, keqip berip yoxurunuwaldi. ⁸ U yərdə özüm yaləuz turup, bu əjayip alamətni kərdüm. Tenim maqıdursızlinip, qırayımning tatirip kətkənlikini hes kıldim. Put-kolumda jan qalmıqanıdi. ⁹ Uning awazini angliqan haman həxumdın kətkəndək bolup, yərgə düm qüxtüm. ¹⁰ Bir kol manga tegip, kol wə tızlirimda yükündürüp koydı. ¹¹ U manga:

– Əy Daniyal, Huda seni əziz kəridu! Ornungdin turup, səzlimni kəngül koyup angla. Mən sening yeningə əwətildim, – dedi.

Mən uning bu səzini anglap, titrigən halda ornumdin turdum. ¹² U yənə:

– Əy Daniyal, kərkma, sən Hudayingning aldida oçayibanə alamətning mənisini qüxinixni təwəngilik bilən tələp kiləqiningdin baxlap, u du'ayingni anglıdi. Mən sening iltijayingə bina'ən bu yərgə kəldim.

¹³ Lekin, Persiyə padıxahlıqıqə həkümranlik kilidıqan pərixətə^⑥ meni 21 kün tosuwaldi. Mən Persiyədə yaləuz boləqəqka, Mika'il isimlik bir bax pərixətə manga yərdəm kildi. ¹⁴ Mən kəlgüsidə həlkning bexiqə kelidıqan ixlardin sanga aldın həwər bərgili kəldim. Bu, kəlgüsi toqrisidiki oçayibanə alaməttur, – dedi.

¹⁵ U manga səzləwatqanda, mən yərgə tikilip kəriqanımqə zuwan sürməy turdum. ¹⁶ Adəmgə ohxaydıqan bu pərixətə ləwlimni silap koydı. Mən uningə:

---

⑤ Miladiyə kalendari boyıqə təhminən miladiyədin burunki 536-yili, 4-ayning 23-künigə toqra kelidu.

⑥ *Pərixətə* – Pərixtilərning bir kismi Hudadin yüz ərigənidi. Ular xəytanning hizmitini kilidu.

– Həzritim, bu oʻqayibanaʼ alaməttin wujudum titrəp, majalim kəlmidi.
¹⁷ Pekir həzritim bilən kandaqmu səzlixələymən? Maʼqdurum tügəp, nəpisim üzülđi, – dedim.

¹⁸ U manga yənə bir kətim qol təgküzüp, tenimgə maʼqdur bərdi. ¹⁹ U manga:

– Huda seni əziz kəridu, kərkma, aman bol! Qidamlıq, batur bol, – dedi.

Uning bu səzlrini anglap, manga tehimu maʼqdur kirdi. Mən:

– Həzritim, siz manga küq-kuwwət bərdingiz, əmdi səzləwering! – dedim.

²⁰⁻²¹ – Yeningoʻja nemə üqün kəlgənlikimni biləmsən? – dəp soridi u mənđin, – mən sanga «həkikət yazmiliri»diki səzlərnı elip kəldim. Mən kaytip berip, Persiyə padixahlıkoʻja həkümranlık kılidoʻjan pərixto bilən jəng kılımən. Keyin Yunan padixahlıkoʻja həkümranlık kılidoʻjan pərixto məydanə qıkidu. Isra'iliyəni koʻqdaydoʻjan pərixto Mika'ildin baxka, manga yardəm beridoʻjan həkım yok.

11-bab

¹ Midiyalik Dari'os həkümranlıkining birinqi yili mən bax pərixto Mika'iloʻja yardəm berip, uni koʻqdap turoʻjanidim.

Jənub wə ximal padixahlıkliri

² Pərixto yənə mundak dedi:

– Əmdi mən sanga həkikiy bolidoʻjan ixlarnı eytip berəy. Persiyə padixahlıkoʻja yənə üq padixah həkümranlık kılidu. Keyin tətinqi padixah məydanə kelidu. U baxka padixahlarəja kariəjanda nahayiti dələtmən bolidu. U küqiyip, kudrət tapkanda, həmmisini Yunan padixahlıkoʻja karxi jənggə atlanduridu. ³ Uningdin keyin yənə bir küqlük padixah məydanə qıkidu. U qong həkukni igiləp, əzi haliəjini kılidu. ⁴ U əng kudrət tapkanda, padixahlıki tətəkə bəlünüp ketidu. Təhtigə əwladliri warislik kılalmaydu. Uning təhti yiltizidin komurup taxlinip, baxkilarəja berilidu. Lekin padixahlıq u həküm sürgən wakittikidək küqlük bolmaydu.

⁵ Keyin jənub padixahi^⑦ kudrət tapidu, lekin sərkərdilirining iqidin

---

⑦ *Jənub padixahi* Misir padixahini kərsitidu.

uningdinmu küqlük biri mäydanqja kelip, tehimu zor padixahlikka hokümranlik kilidu. ⁶ Birnəqqə yildin keyin, jənuḅ padixahi ximal padixahi ⁸ bilən ittipak tüzüḅ, kizini uningqja yatlik kilidu. Lekin kizi özining təsirini uzakkiqə saklap qalalmioqaqqa, bu ittipak uzun dawamlixalmaydu. Kizi, kizining eri, balisi wə kizi bilən billə baroqan hizmətkarliri birakla ɵltürüldü.

⁷ Keyin, kizining kerindaxliridin biri jənuḅ padixahlikqja padixah bolidu. U ximal padixahlikining qoxunlirioqja hujum kilip, kəl'əsigə besip kiridu wə ularni məoqlup kilidu. ⁸ U ximal padixahliktiki ilahlrining butlirini wə butlarqja ataloqan altun-kümüxtin yasaloqan kimmətlik nərsilərnı olja elip, jənuḅ padixahliki boləqan Misiroqja elip ketidu. U keyinki birnəqqə yil iqidə ximal padixahlikqja hujum kilmaydu. ⁹ Keyin ximal padixahi jənuḅ padixahining zeminiqja basturup kelidu, lekin qekinixkə məjbur bolidu. ¹⁰ Ximal padixahining xahzadiliri jənggə hazirlinip, zor qoxun təkülləydu. Xahzadilərdin biri düxmən kəl'əsigə kəlkündək besip kelidu.

¹¹ Jənuḅ padixahi kattik qəzəḅlinidu. U ximal padixahioqja hujum kilip, uning zor qoxunini əsirgə alidu. ¹² Jənuḅ padixahi düxmən qoxunini əsirgə aloqanlikidin məoqrurlinip, tümənligən adəmlərnı kirip taxlaydu. Birak uning qəlibisi uzunqja barmaydu.

¹³ Birnəqqə yildin keyin ximal padixahi burunkidin küqlük qoxun təkülləḅ, hil qorallanoqan kudrətlik qoxunni jənuḅka baxlap kelidu. ¹⁴ U qaoqda nuroqun kixiləḅ jənuḅ padixahioqja qarxi bax kɵturidu. Əy Daniyal, sening həklingning iqidiki bəzi zorawanlarmu asiylik kilip, qoyilirini əməlgə axurmakqi bolidu, lekin ular məoqlup bolidu. ¹⁵ Ximal padixahi jənuḅ padixahlikqja təwə mustəhkəm bir xəhərnı muhasirigə elip, uni besiwolidu. Jənuḅ qoxuni qarxililik kilalmaydu. Həttə ularning əng hil ləxkərlirimu qarxililik kilixka ajizlik kilidu. ¹⁶ Ximal padixahi halioqan ixini kilidu, heqkim uningqja qarxililik kilalmaydu. U güzəl Isra'iliyə zeminiḅ igiləḅ, uni wəyran kilix imkaniyitigə igə bolidu.

¹⁷ Ximal padixahi pütün qoxuni bilən səḅərgə atlinixka niyəḅ kilidu. U jənuḅ padixahi bilən ittipak tüzüḅ, kizini uningqja yatlik kilidu, qünki u jənuḅ padixahlikini yokitix niyitigə kəlgənidi. Lekin uning bu pilani əməlgə axmaydu. ¹⁸ Keyin ximal padixahi dengiz boyidiki həkklərgə hujum kilip, nuroqun həkklərnı boysunduridu. Lekin yaqa yurtluk bir

---

⁸ *Ximal padixahi* Süriyə padixahini kərsitidu.

sərkərdə uning ədipini berip, kılqan kilmixioja yarixa jazasini beridu.

¹⁹ Xuning bilən ximal padixahi öz dəlitidiki kəl'əlrığə qekinidu, muxu məşlubiyyəttin keyin iz-derəksiz, oqayib bolidu.

²⁰ Uning təhtigə warislik kılquqi həzinisini beyitix üqün əməldarini əwətip, həlktin hər türlü alwan-seliklarni yiojıdu. Lekin uzun ötməy padixah öltürüldü. Uning əlümi jəngdə əməs, bəlki suyikəst bilən bolidu.

²¹ Xuningdin keyin bir yarimas adəm padixah bolidu. Uning təht warisi bolux hokuki bolmisimu, əmma u baxkılarning təyyarlıksız turojan pəytidin paydilinip, hiyligərlik kılıp, padixahlikni tartıwalıdu. ²² U özıgə qarxi qıkkən koxunlarni, jümlidin əhdə xahzadisınımı^⑨ yokıtidu.

²³ Kelixim tüzüx arkilik baxka həlklərnı aldaydu. Gərqə uningoja əgəxkənlər az bolsimu, əmma u barojanseri kudrət tapıdu. ²⁴ Baxkılar təyyarlıksız turojanda, baylıki mol əlkiyəgə tajaruz kılıp kirıdu. U əjdadlıridin həqkimmu kılıp baxmiojan ixlarni kılıp, olja alojan mal-mülüklirini əgəxküqilırigə üləxtürüp berıdu. U kəl'ələgə hujum kılıxni pılanlıojan bolsimu, əmma uning künliri uzunoja barmaydu.

²⁵ U zor koxun topla, pütün küqi bilən jənub padixahioja hujum kılıdu. Jənub padixahımu kudrətlik koxuni bilən jənggə atlınidu. Lekin jənub padixahi suyikəstkə uqrap, jəngdə oqəlibə kılalmaydu. ²⁶ Uning həmdastıhanlıri uni wəyran kılıdu. Ləxkərliri jəngdə tarmar bolup, kəpinqisi halak bolıdu. ²⁷ Keyin bu ikki padixah bir dastıhanda tamakka dahil bolıdu. Lekin hər ikkilisi bir-birini aldaydıojan yaman niyətlərdə bolıdu. Əmma akiwiti Huda bəlgiligən wakıttıa yüz berıdıojan bolojaqka, ularning pılanlıri əməlgə axmaydu. ²⁸ Ximal padixahi nurojun oqəniyəmətlərnı elip yurtioja kaytıdu, lekin u Hudaning mukəddəs əhdısigə qarxi turux niyətigə kelıdu. U yolda halioqınini kılıp, andin öz yurtioja kaytıdu.

²⁹ Wakıti kəlgəndə, ximal padixahi jənubka yənə besip kelıdu. Lekin bu kətimki əhwal ilgirikigə ohximaydu. ³⁰ Kittimliklar^①ning kemiliri uningoja hujum kılıp, uni korkutuwetıdu, u qekinixkə məjbur bolıdu. Ximal padixahi mukəddəs əhdining kixilırigə oqəzəp kilix arkilik aqqıqını qıkırıdu wə mukəddəs əhdini tərək ətküqilərnı mukapatlaydu.

³¹ Ximal padixahıning koxunlıri mukəddəs ibadəthanıoja basturup

⑨ Bu bəlkim bax rohaniyni kərsitıdu.

① Rimliklərnı kərsitıxi mumkin.

kirip, u yərni buloıydu. Kündilik kurbanlıqlarnı tohtitip, wəyranqilik elip kelidiqan yirginqlik bir nərsini mukəddəs ibadəthanoıqa ornitidu.

³² Ximal padixahi mukəddəs əhdigə boysunmioqanlarnı xerin-xekər sözlər bilən aldap, yenioqa tartidu. Lekin Hudani tonuydiqanlar kəzoıjilip, karxilik kərsitidu.

³³ Həlk iqidiki dana yobaxqılar həlkkə təlim beridu. Lekin, dana yobaxqılarnıng bəziliri məlum məzgil iqidə jəngdə həlak bolidu, bəziliri otta keyüp əlidu, bəziliri bolsa əsirgə qüxidu yaki bulang-talangəya uqraydu. ³⁴ Kıyinqilik məzgilidə Hudaning həlki azoıqinə yardəmgə erixidu. Nuroıun kixilər ularning səplirigə koxuloqan bolsimu, əmma ularning kəpliri qin niyətliri bilən koxulmioqanidi. ³⁵ Bəzi dana yobaxqılar azab qekidu, lekin ular qəkkən azabliri arkilik zaman ahiriqıqə tawlinidu, paklinidu wə kusursiz bolidu. Bu ix taki Huda bəlgiligən kün kəlgüqə dawamlixidu.

³⁶ Ximal padixahi haliqinini kilidu. U təkəbburlixip, əzini «hərəkəndak ilahlardınmu uluoımən» dəp mahtaydu. Hətta həmmə ilahlarnıng ilahi boləqan Pərwərdigarəya karxi sözləp, kupurluk kilidu. U taki Hudaning qəzipi kəlgüqə dawamlıq xundak kilidu. Huda əzining qararlırını əzgərtməy, qokum əməlgə axuridu. ³⁷ Ximal padixahi əjdadlırı qokunup kəlgən ilahlarəıımu hərmət kılmaydu, ayallar ətiwarlaydiqan ilahnımu kəzgə ılmaydu. U əzini hərəkəndak ilahtin uluoı dəp karaydu. ³⁸ Əmma əjdadlırı qokunup bakmioqan korəqanlar ilahioqa qokunidu. U bu ilahka altun, kümüx, yakut wə baxka kımmətlik sowəqatlarnı təkdım kilidu.

³⁹ Əz korəqinini yat həlknıng ilahi arkilik muhəpizət kilidu. Əz həkümranlıkını kobul kiloıuqılarəya xan-xərəp wə yukiri mərtiwə ata kilidu. Ularnı yər-zemin bilən mukapatlaydu.

⁴⁰ Zaman ahiri boləqanda jənub padixahi ximal padixahioqa hııum kilidu. Ximal padixahi jəng hərwiliri, jəng tulparlırı wə kemilirini ixlitip, küqlük kayturma zərbə beridu. Uning koxunlırı kəlkündək besip kelip, nuroıun dələtlərnı besıwalidu. ⁴¹ Hətta güzəl Isra'iliyə zeminiəya besip kirip, on mingliəqan kixilərnı əltüridu. Pəkət Idom, Mo'ab həlki wə Ammonlarnıng rəhbərliri keqip kutulidu. ⁴² Ximal padixahi nuroıun dələtlərgə besip kirgəndə, hətta Misirmu unıng qənggilidin keqip kutulalmaydu. ⁴³ U Misirning altun-kümüxlirini wə baxka kımmət bahalıq buyumlırını talan-taraj kilidu. Liwiylilər wə Kuxlarnı boysunduridu. ⁴⁴ Keyin xək wə ximaldin kəlgən həwərlər ximal padixahini alakzadə kilidu. U qəzəplini, hııuməya ətüp, düxmənlirini

Daniyal

təltöküs yokitidu. ⁴⁵ U dengiz wə Isra'iliyədiki kərkəm, mukəddəs taq arisioja berip, u yərdə xahanə qedirlirini tikidu. Əmma u xu yərdə jan beridu, heqkim uni kutkuzuwalalmaydu.

12-bab

Zaman ahiri

¹ Pərixətə gepini dawamlaxturdi:

– U qaşda həlkingni koşdijoquqi bax pərixətə Mika'il məydanə qikidu. Andin həlking apiridə boləjandin buyan heqqaqan bolup bakmiojan apətlik bir dəwrni baxtin kəqüridu, lekin həlkingning iqidiki nami həyatlik dəptirigə pütülgənlərninğ həmmisi niyatlikka erixidu. ² Qara yər baqrida yatqanlarning nurojunliri tirilidu. Ularning bəziliri mənggülik həyatlikka erixidu; bəziliri nomusta kelip, mənggülik xərməndə bolidu. ³ Dana yolbaxqilar asman gümbizidək nurluk bolidu, kixilərgə toqra yol kərsətkənlər yultuzlardək mənggü parlap turidu.

⁴ I Daniyal, sən əmdi bu pütükni ahirlaxturup, taki zaman ahiriojqə peqətliwətkin. Nurojun kixilər yüz bərməkqi boləjan ixlar üstidə yürək qanlirini sərş kilixip, qüxənqigə igə bolidu.

⁵ Andin, mən Daniyal ətrapka karisam, yənə ikkiylən turuptu, biri dəryaninğ bu tərpidə, yənə biri qarxi tərpidə ikən. ⁶ Ulardin biri, dəryaninğ üstidə turojan, kəndir rəhttin tikilgən libas artқан heliki biridin:

– Bu əjayip wəkənlərninğ ahirlixidiojinoja qanqilik wakit ketidu? – dəş soridi.

⁷ Mən uning ikki kolini asmanə ketürüp, mənggü həyat Hudaning nami bilən kəsəm kilip: «Bir məzgil, ikki məzgil wə yənə yerim məzgil ketidu. Hudaning həlki uqrawatқан bu ziyankəxlik ahirlaxkanda, bu ixlarning həmmisi tügəydu» dəş jawab bərgənlikini anglidim.

⁸ Uning səzini angliojan bolsammu, əmma nemə deməkqi boləjanlikini qüxənmidim. Xunga mən:

– Həzritim, bu ixlarning aqiwiti kəndək bolidu? – dəş soridim.

⁹ U mundaq dedi:

– Əy Daniyal, sən ketiwərgin, qünki bu səzlər zaman ahiriojqə peqətlinip, məhpiy tutulidu. ¹⁰ Bu azablar arkilik nurojun kixilər tawlinidu, paklinidu wə kusursiz bolidu. Yamanlar qüxənməy, yamanlik

Daniyal

kiliweridu, pəkət danalar qüxinidu. ¹¹ Kündilik kurbanlıqlarni tohtitip, wəyranqilik elip kelidiqan yirginqlik bir nərsə ornitiloqan kündin baxlap, 1290 kün etidu. ¹² Ahirəqiqə sadik bolup, 1335 kün sakliqanlar nəkədər bəhtlik-hə! ¹³ Əy Daniyal, sən ahirəqiqə sadik bol, keyin aləmdin ötisən. Zaman ahirida in'amingni aləjili kayta tirilisən.

Obadiya

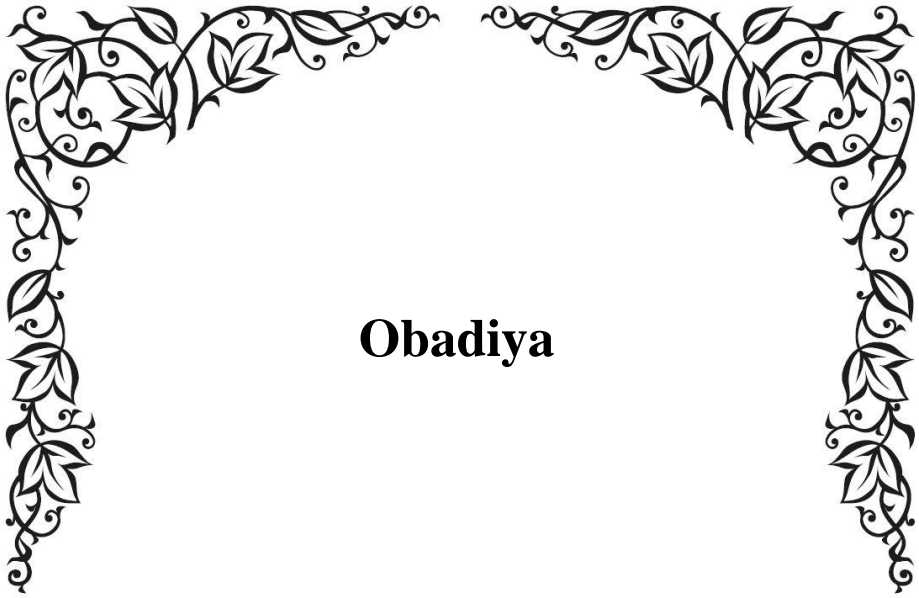
(Kiskiqə qüxəndürüx)

Miladiyədin burunqi 586-yili Babil qoxunliri Yəhüdiyəning paytəhti Yerusalemmi ixqal qilqanda, qoxna padixahliq bolqan Idom bu xəhərni bulang-talang qilixqa katnaxti. Idomliqlar qeqiwatqan Yəhüdiyəliklərnimu tutup Babillarqa tapxurup bərdi. Babillar ularning bəzilirini ɵltürdi, bəzilirini qul qildi. Idom həlqi Əsawning əwladliri bolup, Əsaw Yaqubning akisi idi, Yaqubning əwladliri Yəhüdiyəliklər idi. Gərqə Idom həlqi Yəhüdiyə həlqi bilən qerindax həlk bolsimu, Idomluqlar Yəhüdiyəliklərgə heqqandaq hesdaxliq kilmidi.

Kəp kisim Yəhüdiyəliklər sürgün qilinqanda, Obadiya pəyqəmbər Yerusalemda qaldurulqanidi. U, Idomluqlarning, bexiqə kün qüxkən qoxniliriqə rəhimsizlərqə mu'amilə qilqanliqini əyibləydu wə ularning həlak bolidiqanliqidin aldın bexarət beridu. U, Hudaning öz həlqining xan-xəriqini əsligə kəltüridiqanliqini wə padixahliqning Pərwərdigarqə mənəsup bolidiqanliqini aldın eytidu.

Tezis:

1. *Idomning jazalinixi (1-ayəttin 14-ayətqiə)*
2. *Hudaning soraq künining yeqinlixı (15-ayəttin 21-ayətqiə)*

Obadiya

¹ Bu Obadiyaqa kəlgən wəhiydir.

Bu, İgimiz Pərwərdigarning İdom həlki toqrisida eytkanliridur. Pərwərdigar əllərgə əlqi əwətip, ular arkilik: «İdomoşa karxi urux kilixka təyyarlininglar!» degən. Biz bu həwərnı anglıduk.

² Pərwərdigar İdom həlki toqrisida mundak dəydu:

«Anglanglar! Mən əmdi silərnı həlklərnıng arısidiki ajiz həlk kilip koyımən.

Silər pütünləy nəzərdin qüxüp ketısilər.

³ Təkəbburlukunglar silərnı aldaydu.

Silərnıng paytəhtınglar kıyadiki qorəqandur, öyünglar bolsa egiz taqdidur.

Xunga silər kənglünglərdə:

‘kim bizni bu yərdin tartıp qüxürələydu?’ dəysilər.

⁴ Ləkin silər bürküttin egiz uqup, yultuzlar arısoşa uwa salsanglarmu, mən yənıla silərnı tartıp qüxürələymən.

⁵ Keqisi öygə oqri kırsə, öydiki həmmə nərsını elıp kətməydiqı, kixilər üzümlərnı yıqkanda, azrak qaldurup koyıdiqı, ləkin silərnıng düxminınglar silərnı pütünləy yokıtiwetıdu.

⁶ Əy, Əsawning əwladlırı, silər pütünləy talan-taraj kılinısilər! Yoxurup koyoqan baylıkınglar tepıwelinıdu wə elıp ketılıdu.

Obadiya

⁷ Silarning barlik ittipakdixinglar silorni öz zeminlarningdagi koʻzli ketidusi,
 siler bilan tinç etkən kixiler silorni aldap məşulup kilidu,
 siler bilan billə oʻzalançan kixiler silergə tuzak kuridu,
 siler oʻçpələt iqidə kelip heqnemini bilməysiler.»

⁸ Bu wakitta, Pərwərdigar mundak dəydu:

«Mən Idomning danixmənlirini

həmdə Əsawning taqliridin kəlgən məslihətqiləni yokitimən!

⁹ Əy Teman xəhiri, sening ləxkərliring hodukup ketidu.

Əsawning taqliridiki həlkning həmmisi kirəçin kilinidu!

¹⁰ Əy Idom, Yəqubning əwladlirioçə, yəni tuqçanliringoçə zorawanlik
 kiləçanliking üçün

iza-ahənətkə kalisen,

həmdə mənngülükə wəyran kilinisen.

¹¹ Ular tajawuzoçə uqriçanda, sən ularoçə yardəm kilmay, yirak
 turwalding.

Yatlar Yerusalemdiki baylikni talixip çək taxlap, talan-taraj
 kiləçanda,

sən huddi Isra'illarning bir duxminigə ohxap kalding.

¹² Tuqçanliring bəhtsizlikə uqriçan kündə

ularning bəhtsizlikidin huxal bolmasliking kerək idi.

Yəhudiyə həlki wəyran boləçan kündə xadlanmasliking kerək idi.

Ular bəhtsizlikə yolukçan kündə məshirə kilmasliking kerək idi.

¹³ Mening həlkim bala-çazaçə uqriçan kündə, sən ularning xəhirigə
 kirməsliking kerək idi.

Ular bala-çazaçə uqriçan kündə, sən huxal bolmasliking kerək idi.

Ular bala-çazaçə uqriçan kündə, sən ularning bayliklirini
 bulimasliking kerək idi.

¹⁴ Sən tət koçining eoçizida turuwelip, keçiwatçanlarni kirməsliking
 kerək idi.

Ular wəyran boləçan kündə, sən ularni duxmənlərgə tutup
 bərməsliking kerək idi.»

Hudaning sorak künining yekinlixixi

¹⁵ «Mən Pərwərdigarning pütkül əlləni sorakçə tartidəçan küni
 yekinlaxmakta!

Obadiya

Əy Idom, sən kilmixingəyə yarixə jazalinisən!

Rəzillikə öz bexingəyə qūxidu!

¹⁶ Mening həlkim mukəddəs teəjimda jaza xarabini toluk iqiwətti, əmdə sən wə ətrapingdiki əllərmu bu jaza xarabini toluk iqiwetisilər.

Xundak, silər jaza xarabini iqiwetisilər.

Silər huddi heqqaqan məwjut bolup bakmiəqandək yoqap ketisilər.

¹⁷ Ləkin Si'on teəji kaqkanlarning panahlinidəqan jayiqə aylinidu, u bir mukəddəs zemin bolidu.

Yakupning əwladliri qaytip kelip, əz zeminioqə igə bolidu.

¹⁸ Yakupning əwladliri otka ohxax bolidu.

Yüsüpnəg əwladliri yalkunəyə ohxax bolidu.

Ləkin Əsawning əwladliri pahaləyə ohxax bolidu.

Ular kəyüp ketip, pütünləy yokilidu.

Əsawning əwladliridin heqkim kəlməydu.»

Bu, Pərwərdigarning eytkən səzliridur.

¹⁹ Keyin, Nəgeb qəllükidə yaxioqan Hudaning həlki Idom taqlirini qaytidin igiləydu.

Qərbəy edirliklarda yaxioqanlar Filistiyəliklərnəg zeminini igiləydu.

Ular Əfrayim wə Samariyə zeminlirini igiləydu.

Binyaminlər Gil'ad zeminini igiləydu.

²⁰ Sürgün kilinəqan Isra'il həlki əz zeminioqə qaytip kelidu, ular Fənikiyə zeminining Zarifat xəhirigiqə boləqan jaylarni igiləydu.

Yerusalemə tutkun kilinip, Sifarad xəhiridə sərgərdan bolup yürgənlər qaytip kelidu,

ular Nəgeb qəllükidiki xəhərlərnə igiləydu.

²¹ Ular qəlibə kiləqandin keyin, Si'on teəjiqə kelip,

Idom taqliriqə həkümranlik kilidu.

Padixahlik Pərwərdigarəyə mənəsup bolidu.

Yunus

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Yunus miladiyadin burunqi səkkizinqi əsirdə yaxısqan Hudaning bir pəyqəmbiridir. U qaqlarda Isra'iliyə ikki padixahlıqqa bəlüniüp, ximaldikisi yənıla Isra'iliyə, jənuhtikisi bolsa Yəhuda dəp atalqandı.

Huda da'im Isra'iliyə wə Yəhudaning padixahliri wə həlqlirigə öz pəyqəmbərlirini əwətip, ularni Hudaning yolida mengixqa yetəkligən, xundaqla gunah ətküzməslük wə sahta ilahlarqə qoqunmaslıq həkqkidə agahlandurup turqan. Huda həmmə həlqlərni səyidu, xunga u bəzidə baxqa əllərgimu öz pəyqəmbərlirini əwətkən.

Mukəddəs Kitabning «Yunus» degən qismida Yunus pəyqəmbərnin Huda tərripidin yat bir əlgə əwətilgənliki həkqkidə bayan qilinqan. Huda uningqə Hudaning həlqining düxmini dəp qaralqan Ninəwi degən xəhərgə berixni buyruqan.

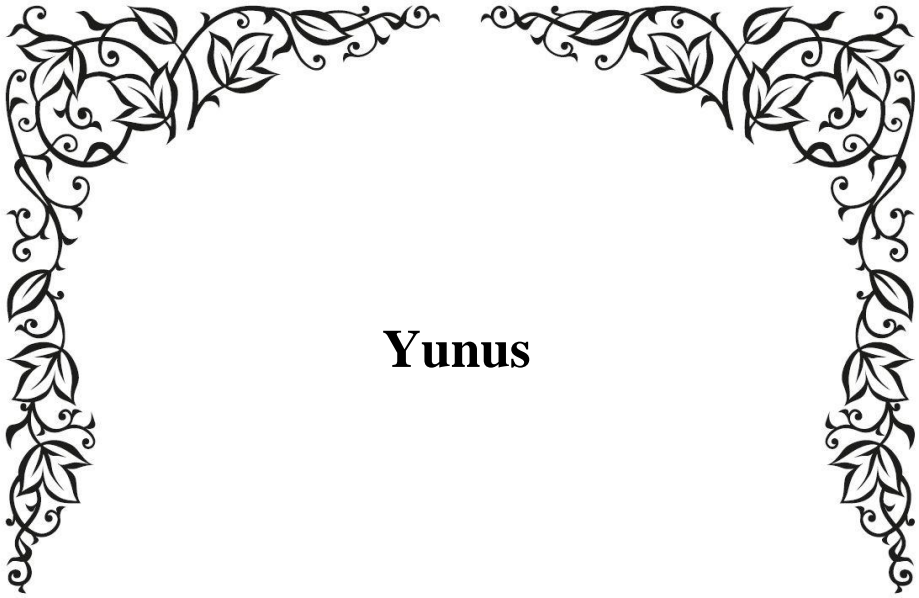
«Yunus»ta təswirləngən əsaslıq məzmun Hudaning Yunus pəyqəmbərgə tapxurqan səzliri əməs, bəlki Huda Yunus pəyqəmbərni Ninəwi xəhirigə əwətkəndin baxlap, Yunus pəyqəmbərnin bexidin ətküzgən kəqürmixliridir.

Gərqə pəyqəmbərlər aliy hislətlük kixilərdin bolsimu, ular yənıla əjiz insanlardur. Məsilən Yunus pəyqəmbər Ninəwi xəhirigə berixni halimiqan həm Hudaning u xəhərdikilərni jazalixini arzu qilqan. Xunga u Hudaqə boysunmiqan həlda, Ninəwi xəhirigə barmay, əksiqə qarxi yənlixkə yolqə qikqan. «Yunus»ta Hudaning əzigə boysunmiqan pəyqəmbərgə qandaq mu'amilə qilqanliki təswirlinidu.

Gərqə Ninəwiliklər Hudaning həlqi bolmisimu, Huda yənıla ularni səygən. Huda Yunus pəyqəmbərnin qəlbini Ninəwiliklərni huddi Huda əzi u həlqni səygəndək səyidiqan qilip əzgərtixni haliqan.

Tezis:

1. Yunusning Huda tərripidin qaqirilixi wə Hudaning əmrigə boysunmaslıqi (1-bab)
2. Yunusning du'a qilixi wə nijatlıqqa erixixi (2-bab)
3. Yunusning Ninəwiliklərni agahlandurux bilən Hudaqə boysunuxi (3-bab)
4. Yunusning Hudaning Ninəwiliklərgə kərsətkən mehir-xəpkitigə aqqıqlinixi (4-bab)

Yunus

Yunusning Pärwärdigarning huzuridin keqixi

¹ Bir küni Amittayning oqli Yunuska Pärwärdigardin wəhij kəldi.

² Pärwärdigar mundak dedi:

– Sən Ninəwi degən büyük xəhərgə dərhal berip, u xəhərdikilərgə ularning üstidin qikarəjan həkümümni jakarla, qünki ularning kiləjan rəzillikliri manga yetip kəldi!

³ Lekin Yunus özini Pärwärdigarning huzuridin qaqurux üqün xu'an qarxi yənilixkə mangdi. U Jaffa xəhirigə berip, Ispaniyəgə baridiəjan bir kemini tapti wə kemining yol həkkini töləp, kemigə qikip, kemiqilər bilən billə Ispaniyəgə barmakqi boldi. U: «U yərgə keqip barsam, Pärwärdigarning huzuridin yirak bolimən» dəp oylidi.

⁴ Birak Pärwärdigar dengizəja küqlük boran əwətkənidi, dengizda dəhxətlik boran-qapqun qikip, kemini parqiliwətkili tas qaldi. ⁵ Xuning bilən kemiqilər kattik wəhimigə qüxüp, hərəkaysi öz ilahlirioja yalwurdi. Kemə yeniklisun dəp, ular kemidiki mallarni dengizəja taxlaxti. Yunus u wakitta kemining astinkı bəlümidə yetip, kattik uykuəja kətkənidi.

⁶ Kemə baxliki Yunusning yenioja kelip, uningəja:

– Sən nemixka uhlap yatisən? Tur, ilahingəja yalwur! Bəlkim uning bizgə nəziri qüxər, xundak bolsa həlak bolmaymiz, – dedi.

⁷ Kemiqilər:

– Bizning muxu balayi'apətkə duqar boluximizəja kim səwəblik ikənlikini kərüp bakayli, – deyixip qək tartixkanidi, qək Yunuska qikti.

⁸ Ular uningdin:

– Eytkina, bu balayi'apətni kim kəltürüp qikardi? Sən nemə kilidiəjan adəmsən, kəyərdin kəlding, kaysi əl-milləttinsən? – dəp soraxti. ⁹ Yunus ularəja:

– Mən Ibraniymən, dengiz wə kuruq tupraklarni yaratkan əxtiki Pərwərdigarəja etikad kilimən, – dəp jawab bərdi

¹⁰ Yunus yənə ularəja əzining Pərwərdigarning huzuridin keqip yürəgnlikini eytip bərgənidi, kemiqilər uni anglap intayin kərkuxup kətti wə:

– Bundak keqip yürəgining nemisi! – dedi. ¹¹ Boran-qapkunlar əwjigə qikkənliktin, ular uningdin:

– Biz sanga nemə kilsak dengiz dolkuni biz üçün pəsiyidu? – dəp soraxti. ¹² Yunus ularəja:

– Mən xuni bilimənki, mening səwəbimdin silər muxu dəhxətlik boran-qapkunəja uqridinglar. Meni kətürüp dengizəja taxlanglar, dengiz dolkuni silər üçün pəsiyidu, – dəp jawab bərdi.

¹³ Kemiqilər əksiqə palakni jenining bariqə urup, kemini kirojakka elip barmaqi boldi-yu, aləja ilgiriliyəlmidi, qünki boran-qapkunlar barəjanseri əwjigə qikkənidi. ¹⁴ Xuning bilən ular Pərwərdigarəja:

– I Pərwərdigar, səndin ətünimizki, bu adəmning jeniəja zamin boləjanlikimizdin bizni halak kilmiəjaysən. Bigunah adəmning kənini təküx gunahini bizning üstimizgə yüklimigəysən. I Pərwərdigar, bularning həmmisini əz iradəng boyiqə kiləjansən, – dəp yalwurdı.

¹⁵ Andin keyin ular Yunusni kətürüp dolkunlap turəjan dengizəja taxliəjanidi, boran xu'an besildi. ¹⁶ Kemiqilər bu wəkəni kərgəqkə Pərwərdigardin kattik kərkuxup, uningəja kurbanlik kilixti wə kəsəmlər bərixti.

¹⁷ Pərwərdigar yəqəjan bir belikni Yunusni yutuwelixka əwətkənidi. Yunus belikning kərsikida üç keqə-kündüz qaldı.

2-bab

Yunusning du'asi

¹ Yunus belikning kərsikida əz Hudasi boləjan Pərwərdigarəja mundak

du'a kildi:

² Nalə kildim Pərwərdigarəja külpəttə kaləjinimda,
kulak saldi u manga.

Pəryad qəktim qongkur yeridin əlüklər diyarining,
kulak salding naləmgə sən mening.

³ Sən taxliding meni tegigə qongkur dengizning,
kərxiwaldi meni küqlük sular,
besip ətti üstümdin dolkunliring, ərkəxliring.

⁴ Mundak dedim xu pəyttə:
Taxlinip kəttim mən sening nəziringdin,
kərimən yənə mukəddəs ibadəthanangni lekin.

⁵ Jenimni aləjudək kərxiwaldi meni sular,
oriwaldi ərkəxlər,
qirmiwaldi bəximni dengizdiki ot-qəplər.

⁶ Qəküp kəttim dengizdiki taqlarning ulliriəja,
qikix yolliri mənggügə etilgən jayəja.
Lekin i Pərwərdigar, Hudayim,
kətəkwalding jenimni əlüklər diyaridin əzüng.

⁷ Qikip ketəy degəndə jenim,
i Pərwərdigar, seni yad əttim.

Yətti du'ayim sanga,
sening mukəddəs ibadəthanangəja.

⁸ Ərziməs butlarəja qəkunidioqanlar
Pərwərdigarning mehır-muhəbbitini tərək etər.

⁹ Lekin mən bolsam sunarmən sanga,
xükürlər bilən kurbanliklər.

Wapa kılarmən kıləjan kəsəmlirimgə,
qünki nijatlik kələr Pərwərdigardinla.

¹⁰ Xuning bilən Pərwərdigar heliki belikə buyruk kıləjanidi. Belik Yunusni kuruklukəja kəsüp qikardi.

3-bab

Yunusning Hudaəja boysunuxi

¹ Pərwərdigardin Yunusəja ikkinqi ketim wəhiy kəldi. ² Pərwərdigar

uningoʻja:

– Sən Ninəwi degən büyük xəhərgə dərhal berip, u xəhərdikilərgə mən sanga tapxuridoʻjan soʻzlərni jakarla, – dedi.

³ Yunus xu'an Pərwərdigarning soʻzigə bina'ən, Ninəwigə bardi. Ninəwi alahidə qong bir xəhər bolup, uni arilap qikixka üq kün ketətti. ⁴ Yunus xəhərgə kirip, bir künlük yolni mangoʻjandin keyin:

– Kirik kündin keyin Ninəwi xəhiri harab kilinidu! – dəp jakarlidi.

⁵ Buning bilən Ninəwiliklər Hudaʻoʻja ixinip, roza tutuxni qarar kildi. Pütün xəhər həlki mərtiwisi yukiri-təwən bolsun, həmmisi qigə rəhtkə yəginip, towa kiləjanlikini bildürüxti. ⁶ Bu həwər Ninəwi padixahioʻja yətkəndə, u təhtidin qüxüp, tonini seliwetip, qigə rəhtkə yəginip, küldə milinip olturdi.

⁷ Padixah əzi wə əməldarlarining namida Ninəwiliklərgə mundak əmr qüxürdi: «Məyli adəm məyli haywan, məyli kala məyli koy bolsun, həmmisi heqnemə tetimisun, ular heqnemə yemisun, sumu iqmisun.

⁸ Pütkül adəm wə haywanlar qigə rəhtkə yəgənsun. Hərbir adəm Hudaʻoʻja kattik yalwursun həmdə yaman yolidin yansun, zorawanliktin kol üzsun.

⁹ Kim bilidu, Huda xuning bilən niyitidin, kəhr-oʻqəzpidin yenip, bizni halak kilmay koyamdu tehi!»

¹⁰ Huda ularning əməllirini yəni yaman yolliridin yanəjanlikini kərgəndə, ilgiri əzi jakarlioʻjan, ularning üstigə qüxürməkqi boləjan balayi'apətlərni ularəja qüxürmidi.

4-bab

Yunusning Hudaning kərsətkən mehīr-xəpkitigə aqqiklinixi

¹ Yunus bu ixtin tolimu narazi bolup, nahayiti aqqiklandi. ² Xunga u Pərwərdigarəja mundak dedi:

– I Pərwərdigar, əz yurtumda turəjinimda sening xundak kilidoʻjanlikingni əz-əzümge eytmioʻjanmidim?! Mən sening intayin mehriban wə rəhimdil Huda ikənlikingni biləttim. Sən asanliqə oʻzəzəplənməysən, mehīr-muhəbbətkə toloʻjansən. Balayi'apət kəltürüxtin yəniwalidoʻjanlikingni biləttim. Xunga Ispaniyəgə kaqmioʻjanmidim?!

³ Əmdi, i Pərwərdigar, jenimni aloʻjin! Tirik yaxioʻjinimdin əlginim yahxi!

⁴ Pərwərdigar uningəja jawabən:

– Aqqiklinixing tooʻjirimu? – dedi.

⁵ Xuning bilən Yunus xəhərning sirtioja qikip, xəhərning xərk tərripidə olturdi. U bir qəllə tikip, uning sayisida olturup, Ninəwi xəhəridə nemə wəkə yüz beridiojanlikioja nəzər saldi. ⁶ Pərwərdigar Huda Yunusni kəngül ojaxlikidin kutuldurux üqün, bir kapak pəlikini ündürüp, Yunusning bexioja sayə bolsun dəp, uning üsti tərripigə yeyildurdi. Yunus bolsa kapak pəliki üqün intayin hux boldi. ⁷ Lekin ətisi ətigəndə Huda əzi bir kurti əwətti. Bu kurt kelip, kapak pəlikini yəp, uni kesip kurutuwətti. ⁸ Kün qikkanda, Huda kün qikix tərəptin issik xamal qikarəjanidi, kizik aptap Yunusning bexioja qüxüp, uni halidin kətküzdi. Xunga u ölümni tiləp: «Tirik yaxiojinimdin əlginim yahxi!» dedi.

⁹ Lekin Huda uningdin:

– Sening bu kapak pəliki üqün aqqiklinixing toqrimu? – dəp soridi.

– Hə'ə, aqqikimda əlgüdək bolup kaldim! – dəp jawab bərdi Yunus.

¹⁰ Pərwərdigar uningəja:

– Sən əzüng ya əstürməy, ya uningəja əmgək singdürməy, bir keqidə əsüp, ikkinqi keqisi yok bolup kətkən bir tüp kapak pəlikigə xunqə iqing aqriəjan yərdə, ¹¹ mən ak-kərinə pərkləndürəlməydiyəjan bir yüz yigirmə ming adimi wə nurojun həywanliri bar Ninəwidək qong xəhərgə iq aqritmay turalamdin?! – dedi.

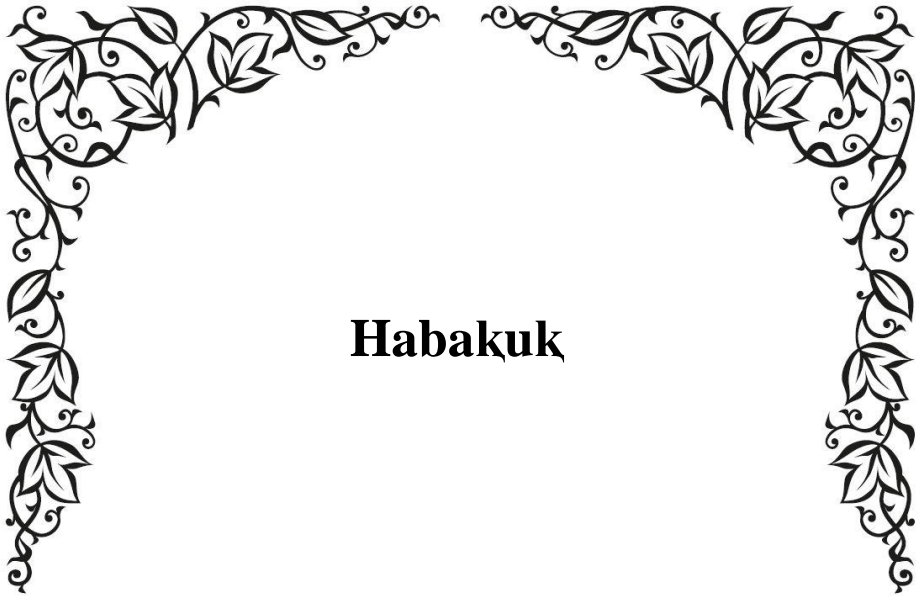
Habakuk

(Kiskiqə qüxəndürüx)

«Habakuk» miladiyadin burunqi 7-əsirning ahirida Babil həkümranliqi dæwriddə yezilöjan. «Habakuk»ning birinqi wə ikkinqi bablirida Huda bilən Habakuk pəyqəmbər otturidiki səhbət bayan qilinöjan. U qaqlarda Yəhudiyədə qanunsizlik wə qiriklik əwj alöjanidi, xunga Habakuk pəyqəmbər adalətsizlik wə jinayətkə tolöjan Yəhudiya üstidin Hudaja xikayət qilöjan. Xu qaqda Huda Habakuk pəyqəmbərgə Yəhuda həlqini Babilliklar arqilik jazalaydiöjanliqini eytkən. Hudaning uningöja bərgən bu jawabi Habakuk pəyqəmbərni qattik həyranlıqta qalduröjan. Qünki Yəhuda həlqidin nəqqə həssə artuq gunahkar bolöjan Babilliklarni Hudaning Yəhudiya həlqini jazalax wasitisi qilixini Habakuk pəyqəmbər heq qüxinəlmigən wə bundaq qilixni u adalətsizlik, dər hes qilöjan. Waqalənki, yaratquqi Huda Habakuk pəyqəmbərgə, özining Babilliklarning hakawurluqiöja qəzəppliniöjanliqini, xundakla ularnimu ahiri jazalaydiöjanliqini eytkən. Habakuk pəyqəmbər Hudaning öz həlqiğə azab-ökubətlərgə bərdaxlik bəraləydiöjan küq-kudrət beridiöjanliqiöja wə ularni qutkuzidiöjanliqiöja ixəngən. Ahirki bapta, Habakuk pəyqəmbərnin du'aliri, Pərwərdigarning qudriti wə uluqluqiöja eytkən həmdusanaliri bayan qilinöjan.

Tezis:

1. Habakuk pəyqəmbərnin xikayiti wə Pərwərdigarning jawabi (1-bab 1-ayəttin 2-bab 1-ayətkiqə)
2. Rəzillərgə kelidiöjan jaza (2-bab 2-ayəttin 20-ayətkiqə)
3. Habakuk pəyqəmbərnin du'asi (3-bab)

Habakuk

¹ Bu, Habakuk pəyğəmbərgə kəlğən wəhiydir.

Habakukning nalə kilixi

² I Pərwərdigar, kaçanojiqə nalə kilsam kulan salarsən?

«Zorawanlik boluwatidu!» dəp çakırsammu kutkuzmamsən?

³ Nemə üqün meni xunqiwala nahəqçilikni kərüxkə zorlaysən?

Nemə üqün yamanlikni kərüp turup pərwa kılmaysən?

Çayakka kərisam kərginim wəyrançilik wə zorawanlik,

həmmə yərdə jedəl-majira, urux-talax.

⁴ Nətijidə kanun küqini yokatқан,

adalətmu hərgiz otturiqə çikəlmioğan.

Rəzillər həkkaniylarni korxiwaləğan,

adalət burmilanoğan.

Pərwərdigarning jawabi

⁵ Yat əllərgə karap bekinglar!

Kərgənliringlardin həyran-həs kalisilər.

Mən silərnin bu zamaninglarda bir ix kılməqçimənki,

silər anglapmu ixənməysilər.

⁶ Mana, mən rəhimsiz wə kizikқан Babil həlkini küqəytməqçimən.

Ular jahanoğa yürux kilip, baxkilarning makanlirini igiliwalidu.

Habakuk

⁷ Ular qorqunqluk, wəhxiy həlktur.

Ular intayin hakawur bolup, öz aldişğa pətiwa qikirixidu.

⁸ Ularning atliri yilpizdin qakkan,
gugumdiki aq bəridin hoxyardur.

Ularning atlikliri yiraktin qepixip kelip,
oljini kamallax üqün huddi bürküttək xungöşüp qüxidu.

⁹ Ularning həmmisi zorawanlik kilix üqünla kelidu.
Qoxunlar huddi kumluktiki borandək basturup kelip,
kumdək hesabsiz kixiləni əsir alidu.

¹⁰ Ular padixahlarni məshirə kilip,
hökümdarlarni zanglik kilidu.
Ular xəhər sepillirini kərüp külüxüp ketidu,
ular topa dəwisi yasap sepiləşğa qikip,
xəhərləni ixəşal kilidu.

¹¹ Ular xiddətlik borandək tez kelip tez ötüp ketidu,
ular öz küqini «ilah» dəp bilgən gunahkarlardur.

Habakukning yənə nalə kilixi

¹² I Pərwərdigar, mukəddəs Hudayim, sən əzəldin bar Hudasən!
Xundak ikən biz yoqalmaymiz.

I Pərwərdigar, sən üstimizdin həkümingni yürgüzüxkə Babilliklarni
təyinliding.

I Huda, sən mustəhkəm koram taxtursən, sən Babilliklarni bizni
jazalaxka tikliding.

¹³ Lekin kəzliring xunqə pakki, rəzillikkə qarap turalmaysən,
sən yamanlikkə qidap turalmaysən.

Xundak ikən sən nemə üqün bu məkkarlarəşğa qidap turisən?
Rəzillər əzliridin həkkanıyrak adəmləni yutuwatsa,
nemixka jim turisən?

¹⁴ Sən həkləni dengizdiki beliklardək kilip koydung,
baxlamqisi yok dengiz məhlukliridək kilip koydung.

¹⁵ Babilliklar qarmak bilən ularning həmmisini tutidu,
ularni tor taxlap süzüwalidu,
yayma tor taxlap yioşiwalidu,
ular huxallikidin xadlinidu.

¹⁶ Xundak kilip ular öz toriəşğa qokunup, uningəşğa kurbanlik kilidu.
Yayma toriəşğa küjə köydüridu.

Habakuk

Qünki ular bu torliri bilən həxəmətlik yaxaydu,
ularning ta'amliri nahayiti moldur.

¹⁷ Ular қақанәиқә tohtimastin torini taxlap,
hәlklәrni dawamlik rәhimsizlәrqә kirәjin kilidu?

2-bab

¹ Mән kәzitix munarida turup kәzәtqilik kilimән,
sepilda turup қarawulluk kilimән.

Pәrwәrdigarning manga nemә dәp jawab berixini күtүp қarap
turimән,

xundila uningәja қilәjan xikayәtlirim toqrisida қandәk jawab berixni
bilәlәymән.

Pәrwәrdigarning ikkinqi ketimlik jawabi

² Pәrwәrdigar manga jawab berip mundәk dedi:

«Sanga ayan қilәjan sәzlimni yeziwal!

Uni tax tahtiqә enik қilip pүtkin!

Hәwәrqi yүgүrүp ketiwetip, uni asan okup, jakarliyalaydiqan
bolsun!

³ Qünki bu wәhiy bәlgilәngән wakitta әmәlgә axidu,
uning әmәlgә exix wakti tezla keliduki, hәrgiz yalәjan bolup
qikmaydu.

Gәrqә asta keliwatқandәk bilinsimu, sәwr қilip күtkin.

U jәzmән әmәlgә axiduki, hәrgiz keqiktүrүlmәydu.

⁴ Sәzlim xuki:

Өzini qong tutқan adәмning қәlbi rәzillixip kәtkән bolidu.^②

lekin hәққaniylar Hudaqә bolәjan sadәkәtmәnliki bilән yaxaydu.

⁵ Hәraq^③ Babilәja ha'inlik kilidu.

U hәkawurlukidin heqқаqan jim turalmaydu.

U huddi jәsәtkә toymas gәrgә,

yaki әlүklәr makaniqә ohxax aq kәzdur,

② Bu jümlә Ibraniy tilida: «Өzini qong tutқan adәм hәlak bolidu» degән mәnidә boluximu mumkin.

③ Hәraq – Ibraniy tilida «baylik» degән mәnidimu boluxi mumkin.

Habakuk

u əllərning həmmisini yiqip,
barlik həklərnı əsirgə alıdu.

⁶ Ləkin bu əllər Babıllıqlarnı məshirə wə tənə gəplər bilən mazak
kılıp, mundak dəydu:

‘Halinglarəja way, əy, mal-dunya oşırılup, dəwıligənlər!

Aldamqılık bilən beyiəjanlar!

Bu kilmixinglar kaqanoşıqə dawamlıxar?’

⁷ Kərzdarlar tosattınla kəzoşalmasmu?

Ularning kəzoşılıxi silərnı xürkəndürməsmu?

U qaşda silər ularning oljisi bolısilər.

⁸ Qünki silər nuroşun əllərnı talan-taraj kıldinglar,

xunga ularning həyat kaşoşanlırı əmdı silərnımu talan-taraj kılıdu.

Qünki silər kixilərnıng kənını təküp,

ularning zemin wə xəhərlirını pukralırı bilən kəşup həlak kıldinglar.

⁹ Halinglarəja way, əy nahək yol bilən pul tepip, əyını mal-dunyaşja
tolduroşanlar!

Zıyan-zəhməttin saklinix üqün uwisını egiz yərgə kuroşanlar!

¹⁰ Əz suyıkəştlırınklar əz namlınglarəja daş qüşürıdu,

silər nuroşun həklərnı yokətkənlıkinglar üqün,

əzünklarəja həlakət elip kelısilər.

¹¹ Əyünglərnıng temıdıkı taxlar silərgə kərxı towlıxar,

torustıkı yaşjaq limlarmu silərgə əks-sada kaşturar.

¹² Halinglarəja way, əy kan təküş bədılıgə xəhər kuroşanlar,

rəzıllık bilən xəhər bərpa kıləjanlar!

¹³ Kədrətlik Sərdar Pərwərdıgar insanlarning baylıkınıng otka otun
bolıdıəjanlıkını,

əllərnıng bıhudə mehnət kılıp halıdın ketıdıəjanlıkını ırədə kıləjan
əməsmu?

¹⁴ Huddı sular dengızını tolduroşandək,

pütün yər yüzi Pərwərdıgarınıng uluşlukını bilix bilən toldurulıdu.

¹⁵ Halinglarəja way, əy kəşna əllərgə hərak ıqküşgənlər!

Silər ularning yalıngaq həlıtını kərtüş üqün ularəja tulumlup hərak
ıqküşısilər.

Habakuk

¹⁶ Silər xan-xərəpgə erixməstin, bəlki xərməndilikdə qalisilər.
 Iqix! Sənlərnin hətisizlikinglar axkarilansun!
 Pərwərdigarning ong qolidiki azabka tolojan kədəhtiki xarabni iqix
 nəwiti sənlərgə kəldi.

Xan-xəripinglar xərməndilikdə aylinidu.

¹⁷ Silər Liwan ormanliklirini kesip taxliqan bolsanglar,
 əmdi özünglarmu xundak kesip taxlinisilər!
 Həywanlarni kiyniqan bolsanglar,
 əmdi silərmu wəhimigə qüxisilər!
 Qünki silər kixilərnin kəninini təküp,
 zemin wə xəhərlirini pukraliri bilən koxup həlak kildinglar.

¹⁸ Butning qolidin nemə ix kəlsun?

Uni adəm oyup qikkanəju!

Yaloqanqilikka ixəndüridiqan kuyma butlarningmu nemə paydisi
 bar?

Əzi yasiwaləjan, gəp kilalmaydiqan butka qokunux nemidegən
 əhməklik-hə!

¹⁹ Yaqəqqa: ‘oyəjan!’, jansiz taxka: ‘tur!’ degüqilərnin həlioja way!

Bu butlar silərgə yol kərsitələmdü?

Qarap bekinglarqu, gərqə uning sirti altun-kümük bolsimu,
 u bir jansiz nərsioju!

²⁰ Pərwərdigar bolsa əzining mukəddəs ibadəthanisididur,
 pütkül jahan uning aldida xük bolsun.»

3-bab

Habakuk pəyojəmbərnin du'asi

¹ Habakuk pəyojəmbərnin du'asi: («Xigyonot»^④ boyiqə eytiləjan)

² I Pərwərdigar, sening xəhritingni anglidim,
 əyminərmən uluqwar ixliringdin, i Pərwərdigar.
 Zanimizda xu ixlarni qayta kiləjaysən,

---

^④ Xigyonot – «xigyonot»ning mənisi naməlüm bolup, u məlüm melodiyaning yaki məlüm muzikilik kərsətmə boluxi mumkin.

Habakuk

xu uluqwar ixliringni qayta kòrsatkəysən,
oqəzəpləngəndimu rəhimdillikingni esingdin qikarmiəjaysən.

³ Kərdümki kəlgənlikini Hudaning Teman zeminidin,
kərdümki qüxkənlikini mukəddəs Hudaning Paran teoqidin.

Selah^⑤

Uning uluqluki kəkni kaplidi,
toldi pütkül yər-zemin uningəya eytiləjan həmdusanalarəja.

⁴ Uning julasi huddi tang nuridək parlak,
kudrət yoxurunəjan qolidin qekilar qakmak.

⁵ Korkunqluk kesəllər yürər uning aldida,
wə həm kelər waba uning arkisida.

⁶ Tohtiojanda u, kelər lərzigə jahan,
nəzər saləjinida titrixər həlkə haman.
Bolsimu kədimiy taqlar kukum-talkan,
tüzlinip kətsimu əbədiy dawan,
əzgərməs uning kiləjanliri haman.

⁷ Kərdümki qedirlardiki oqəmgə patkan Kuxan kəbilisini,
kərdümki qedirlardiki wəhimidin titrigən Midyan həlkini.

⁸ I Pərwərdigar, aqqiklanəjanmiding dəryalarəja?

Qləzəpləngənmidin ekinlarəja?

Atliringni minip, oqəlibilik jəng hərwiliringni həydiginingdə,
taxkanmidi kəhring dengizlarəja?

⁹ Turar okyaying jənggə təyyar,
turar okdanda lik oklar. *Selah*
ayriding taxkin bilən yər yüzini,

¹⁰ təwrəndi taqlar kərgəndə seni.

Kəlkün kelip, sular ərəkəxləp,
yətti pələkkə xawkunliri.

¹¹ Qaknixida uquwatkan okliringning,
julasida parkirak nəyzəngning,
tohtap qaldı kün bilən ay ərxətə.

---

⑤ *Selah* – bu söz muzika ilmidiki bir ataloqu boluxi mumkin. «Zəbur» 3-munajat 2-ayətkə karalsun.

Habakuk

¹² Zeminõja taxliding kədəm ɔǝzipingdə,
ezip taxliding əllərnı kəhringdə.

¹³ Yak! Bəlki kəlding ɔz həlkingni kutkuzuxka,
tallıǝiningõja nijatlık berixkə.

Sən rəzillərning yol baxlamqisini urdung,
wəyran kilding pütünləy uning əǝǝkküqilirini. *Selah*
¹⁴ Yokatting ɔz koralı bilən düxmənning sərəkərdisini.

Borandək atlanõjanıdı tarkıtiwetixkə ular bizni,
kərəngligən bizni asan koloja kelidıǝan olja dəp.

¹⁵ Atliring bilən qəyləp, qalǝjitting dengizni,
taxkinlatting dengizdiki uluǝ sularnı.

¹⁶ Anglap bularnı xürkündi tenim.

Xawkundin həm titridi lewim.

Korkunqın boxap kətti səngəklirim,
ǝal-ǝal titrəp, dəldəngxip turalmay kaldim.

Kütərmən xundimu səwrqanlık bilən,
bizgə hujum kilǝquqılarǝja balayı'apət kelidıǝan küngiqə.

¹⁷ Məyli mewə bərmisun ənjür dərihi,

yaki yok bolsun tallarda üzüm,

məyli mewə bərmisun zəytun dərihi,

yaki bərmisun etizlar həsul,

məyli yokilip kətsun kərandiki qoylar,

wə yaki yokilip kətsun ɔǝıldiki kalılar,

¹⁸ xadlinarmən yənila Pərwərdigardin,

huxallık taparmən nijatkarim Hudadin.

¹⁹ Küq-kuwwitimdur mening Igəm Pərwərdigar.

Putlirimni kılar u keyikningkidək,

mangalarmən xunda mən egiz taǝqlarda.

(Tarlık sazlar təngkixidə eytilsun dəp, nəǝmiqılər bexıǝja tapxurulojan.)

Zifaniya

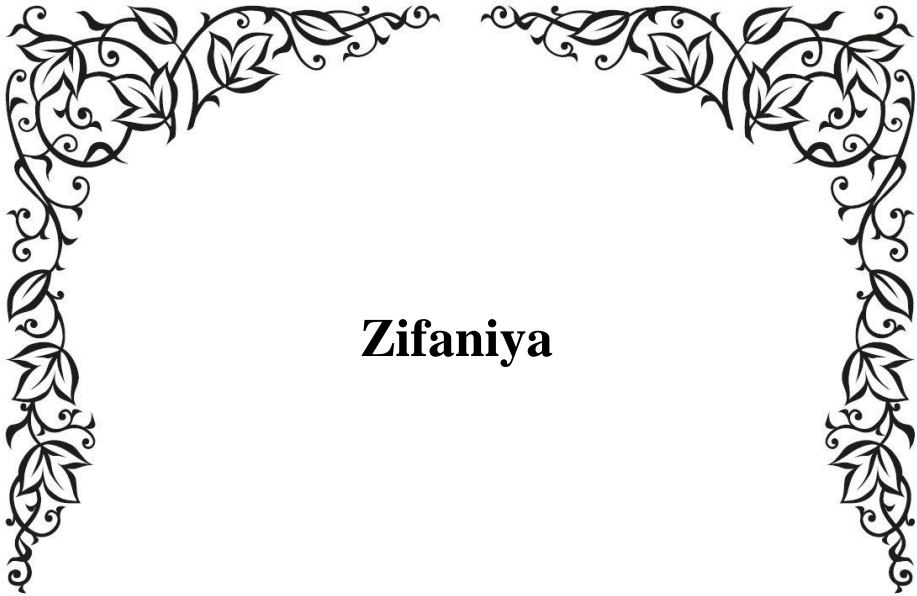
(Kiskiqa qüxändürüx)

Zifaniya miladiyadin burunki 7-äsirning ikkinqi yerimida yaxap, Hudaning wähiysini yatküzgän bir päyqämbärdur. U wähiy yatküzgän bu ixlar padixah Yoxiya miladiyadin burun 621-yili elip barqan diniy islahatlardin birnəqqə yil burun bolqan boluxi mumkin. Zifaniya päyqämbär həkni «Pərwədigarning jaza küni»din agahlanduridu.

U waqıtta Yəhuda həkni sahta ilahlarqa qoqunqanliq səwəbidin jazalinidu. Pərwədigar baxqa həknlərnimu jazalaydu. Gərqə Yerusalem kəlgüsida wəyran qilinsimu, lekin keyinqə u xəhərninğ adil wə kəmtər həkni bilən əsligə kəltürülidu.

Tezis:

1. *Pərwədigarning soraq küni (1-bab 1-ayəttin 2-bab 3-ayətkiqə)*
2. *Isra'iliyəgə qoxna yurtlarning gumran boluxi (2-bab 4-ayəttin 15-ayətkiqə)*
3. *Yerusalemqə kelidiqan balayi'apətlər wə nijatliq (3-bab 1-ayəttin 20-ayətkiqə)*

Zifaniya

¹ Bu, Zifaniya oʻra Pärwärdigardin kälgän wähiydur. Zifaniya Kuxning oʻqli, Kux Gidalaning oʻqli, Gidalaya Amaryaning oʻqli, Amarya Hizkiyaning oʻqlidur. Xu wakıttä Amonning oʻqli Yoxiya Yähudiyägä padixah idi.

Pärwärdigarning sorak küni

² Pärwärdigar mundak döydu:

«Män yär yüzidiki hämmä närsini süpürüp taxlaymən.

³ İnsanlarni, haywanlarni, asmandiki kuxlarni, dengizdiki beliklarni halak kilimən.

Rézillärni yikitimən. Yär yüzidin insanlarni yok kilimən.

Buni män Pärwärdigar jakarlidim.

⁴ Män Yähudiyä wä Yerusalemda yaxawatkanlarni jazalax üqün kol kätürimən.

İlah Ba'aloğa qokunidioqanlarning hämmisini yok kilimən, butpäräs rohaniylar heqkimning esidä kalmaydu.

⁵ Ögzilärgä qikiwelip, kün, ay wä yultuzlarğa qokunidioqanlarni, manga säjdä kilip, mening namimda kəsäm kilöqan turukluk yänö ilah Moläkning nami bilön kəsäm kilöqanlarni halak kilimən.

⁶ Mändin waz kəqkən, meni izdimigən,

məndin məslihət sorimioqanlarni yok kilimən.»

⁷ Igimiz Pərwərdigarning aldida jim turunglar,
qünki Pərwərdigarning sorak küni kelidioqoşa az qaldi.
U öz həlkini kurbanlikka təyyarlap, kurbanlik kiloquqilarni tallidi.

⁸ Pərwərdigar mundak dəydu:
«Manga kurbanlik kilinidioqan küni əməldarlarni, han jəmətidikilərn
wə

yat həklərnəng ər-p-adətlirigə berilgənlərnə jazalaymən.

⁹ U küni butpərəslərnəng adətliridək bosuoşa atlioqanlarni^⑥ wə
hojayinlirining əyliridə
zorawanlik wə aldamqilik kiloqanlarni jazalaymən.»

¹⁰ Pərwərdigar mundak dəydu:
«U küni silər belik dərwasididə yioşa awazini,
xəhərning yengi məhəllisididə pəryad awazini
wə taoqlardidə güdürligən awazni anglaysilər.

¹¹ Əy bazardiki halayik, pəryad kilinglar,
qünki pütin sodigərlər həlak bolidu,
setikqilar yokitilidu.

¹² U qaoşda, mən Yerusalemnə qiraş bilən yorutup, təxürüp
qikimən.

Gunahka petip olturoqan bipərwa gunahkarlarni,
yəni ‘ Huda yaxilikmu kilmaydu, yamanlikmu kilmaydu’
degüqilərnə jazalaymən.

¹³ Ularning mal-dunyaliri bulang-talangəşa uqraydu,
əyliri harabilikkə aylandurulidu.

Ular heqqaqan əzliri saloqan əylərdə olturalmaydu.

Ularəşa öz üzümzarlikididə qikkən xarabni iqix nesip bolmaydu.»

¹⁴ Pərwərdigarning qong sorak künining kelixigə az qaldi,
az qaldi, u kün nahayiti tezla kelidu!

U külpətlik bir kündür!

U qaoşda əng batur əzimətmu pəryad kilidu!

¹⁵ U oşəzəp, dərd-ələm künidur,

⑥ Birinji Samu'il 5- bab, 1-ayəttin 5-ayətikiqə karalsun.

Zifaniya

harab bolidiqan, wəyran bolidiqan kündur,
qarangotu zulmət wə qara bulutlar qaplaydiqan kündur.

¹⁶ U, buroqilar qelinip, qukan-sürənlər selinip,
mustəhkəm xəhərlər wə egiz munarlarqə hujum kilinidiqan kündur.

¹⁷ Pərwərdigar mundak dəydu:

«Mən insanlarqə balayi'apət əkelip,
ularni əmalardək timiskilap mangdurimən.
Qünki ular manga qarxi gunah kildi.
Ularning qanliri yundidək təkülüp,
jəsətliri qiritilip taxlinidu.»

¹⁸ Pərwərdigarning qəzipi kəlgən küni
altun-kümüxlirimu ularni qutkuzalmaydu.
Uning rəxk oti pütün zeminni keydürüp,
yər yüzidiki həmmə insanlarni dəhxətlik halda həlak kilidu.

2-bab

Həlkni towa kilixka muraji'ət kilix

¹ Əy nomussiz həlk, uykungni aq!

² Waktinglar samandək tozup, bəlgiləngən wakıt yetip kəlməstə,
Pərwərdigarning qəzəp oti yanmasta,
uning kəhr-qəzəp küni yetip kəlməstə
uykungni aq!

³ Əy, Pərwərdigarning əmrlirigə kəmtərlik bilən kulak saloquqilar,
Pərwərdigarni izdənglar!

Adalətni koqlixip,
kəmtər bolunglar.

Pərwərdigarning sorak künidə
bəlkim silər Pərwərdigarning qəzapidin koqdilip qalisilər.

Isra'iliyəning koxnilirining həlioqə way

⁴ Gaza xəhiridə heqkim qalmaydu,
Axkilon kaqaslixip ketidu.
Axdodluklar qüxkiqə koqlap qikirilidu.

Zifaniya

Əkron ahalilirimu xəhərdin yiltizi bilən komurup taxlinidu.

⁵ Əy dengiz boyidiki Kiretlər, halinglaroşa way!

Əy Kən'anda turidioşan Filistiyəliklər,

Pərwərdigar silər karxi mundak dəydu:

«Mən silərni wəyran kilimən,

biringlarnimu koymay yok kilimən.»

⁶ Dengiz boyidiki jayinglar bayawanoşa aylinip,

pəkət malqilarning kəpiliri bilən koy kotanlirila kalidu.

⁷ Yər-zeminliringlarni aman kəloşan Yəhuda kəbilisidikilər igiləydu.

Ular u yərlərdə koy bekip,

Axkilondiki öylərdə keqisi yatidu.

Pərwərdigar Huda ularning halidin həwər elip,

ilgirikə parawan hayatini əsligə kəltüridu.

⁸⁻⁹ Kudrətlik Sərdar Pərwərdigar mundak dəydu:

«Mən Mo'ablarning məshiriliri

wə Ammonlarning həkarətlirini anglidim.

Ular həlkimni məshirə kilip,

zeminlirini besiwəlidioşanliki həkkidə jar saldi.

Mən – Isra'illər etikad kilip kəlgən Huda mənggü məwjutlukum bilən
kəsəm kilimənki,

Mo'ab jəzmən Sodomdək,

Ammonlar Gomoradək wəyran bolidu.

Ularning yərlirini xor wə qekir tikən besip,

mənggülük qəl-bayawanoşa aylinidu.

Aman kəloşan həlkim ularni bulang-talang kilip,

zeminlirini besiwəlidu.»

¹⁰ Mo'ab wə Ammonlar təkəbburlixip,

Kudrətlik Sərdar Pərwərdigarning həlkini məshirə kilip, həkarətlidi.

Xuning üqün ular jazasini yəydu.

¹¹ Pərwərdigar ularni alakzadə kiliwetidu.

U, dunyadiki sahta ilahlarni yokitidu.

Andin dunyadiki hər bir həlk öz tuprikida uningoşa ibadət kilidu.

¹² Pərwərdigar mundak dəydu:

«Əy Kuxlar^⑦, silərmu uruxta əlisilə.»

¹³ Pərwərdigar ximaldiki Assuriyəgə qarxi kol kətürüp,
Ninəwi xəhirini kəkəs qəl-bayawanəja aylanduruwetidu.

¹⁴ U yər kala, koy, wə hər hil həywanlarning makani bolup kalidu.
Harabiliklərdiki tüwrükləni huwkuxlar makan kilip,
deriziliridə huwlixidu.

Qaşqilar bosuqilarda kəkildixidu.

Imarətləning kedir yaqəqliri komurulup ketidu.

¹⁵ Bu xəhəning akiwiti mana muxundak bolidu.

Bu xəhər: «Mən böyük xəhərdurmən, mening təngdixim yoktur»
dəp, mahtinip,

özini hatirjəm həs kilixidu,

birək u kəkəslixip, yawayi həywanlarning makaniəja aylinidu.

U yərdin ətkən-kəqkənlər kollirini xiltixip, məshirə kilixidu.

3-bab

Yerusalem xəhiringunahliri

¹ Asiylikka, qiriklikkə wə zuluməja toloqan Yerusalemning haliəja way!

² U həqkingə boysunmidi.

Həqkimning tərbiyəsini kobul kilmidi.

U Pərwərdigarəja tayanmidi,

Hudaəja yekinlaxmidi.

³ Uning əməldarliri hərkirigən xirlarəja ohxaydu;
sorəqiliri bir tal səngəknimu ətigə kəldurməydiyən aq
bərilərdəktur.

⁴ Pəyoqəmbərliri təkəbbur, hiyliyərdur.

Rəhaniyliri ibadəthanini buləp,

Hudaning kanunini dəpsəndə kilidu.

⁵ Pərwərdigar yənila adalətliktur, Yerusalem bilən billidur.

U adalətsiz ixlarni hərgiz kilməydu.

Hər küni həkikətni üzüp koymay namayan kilsimu,

---

^⑦ *Kuxlar* – Həzirki Efiyopiyə wə Sudanda yaxıqan həlktur.

lekin adalətsizlər nomus kılmaydu.

⁶ Pərwərdigar mundak dəydu:

«Yat həlkləni yokattim,
ularning xəhər wə sepil munarlırını gumran kildim.
U yərdin heqkim ötməydiqan boldi.
Ularning xəhərlirini harabigə aylandurdum.
Koqilirini qəlləxtürüp, heqkimni kaldurmidim.

⁷ U qaoqda ‘həlkim qokum məndin əyminip, tərbiyəmni qobul kilidu.
Xundak bolojanda, bekitkinim boyiqə ularning turalojulirini wəyran
kiliximning zəruriyiti kalmaydu’ dəp oyliqanidim.
Lekin ular yaman ixlaroja tehimu məptun bolup kaldi.»

⁸ Pərwərdigar mundak dəydu:

«Əmdi meni kütünglar,
mening sorak künümni kütünglar!
Mən həmmə əllər wə həlkləni yiqip,
ularoja kəhr-əzəzimni qeqix qarariqə kəldim.
Pütin dunya əzəp otum bilən wəyran kilinidu.»

Yerusalemning kutkuzuluxi

⁹ «Keyin, pütin həlkləning manga bir niyəttə ibadət kilip,
birliktə hizmət kilixi üçün,
ularning eqizlirini paklaymən.

¹⁰ Tarkitiwetilgən həlkim Kux dəryalirining qarxi kiroqakliridin kelip,
manga hədiyə təkdin kilidu.

¹¹ Əy həlkim,

u qaoqda siləning məndin yüz örügininglar üçün
nomus kilixinglarning hajiti kalmaydu.

Qünki mən iqinglardiki təkəbbur wə həkawurlarni yokitimən.
Silər mening mukəddəs teqimda qayta kibirlik kilmaysilər.

¹² Mən iqinglardiki kəmtər wə pəkir kixiləni kaldurimən.
Ular mening namimdin panahlik izdəydu.

¹³ Həyat qaloqan Isra'illar
yaman ixlarni kılmaydu,
yalqan səzliməydu,

aldamqilik qilmaydu.
 Ular yöp-iqip hatirjäm yaxaydu,
 heqkim ularni k rkutmaydu.»

Huxallik munajiti

¹⁴  y Si'on kizi[ ], təntənə kil,  y Isra'il, qukan sal!

 y Yerusalem kizi, huxallikka q m!

¹⁵ Pərwərdigar seni jazalaxtin yandi!

U sening düxmənliringni koəqlap qikardi.

Pərwərdigar – Isra'iliy ning padixahi

s n bil n billidur,

sening  mdi bala-kazadin k rkuxung bihaj ttur.

¹⁶ Xu k ni Yerusalem ja mundak deyilidu:

« y Si'on, k rkma!

K lliring boxixip k tmisun,

¹⁷ P rw rdigaring Huda s n bil n billidur,

u kudr tlik kutkuzo quqidur.

U s ndin huxal bolup, t nt n  kilidu.

U muh bbiti bil n sanga t selli beridu.

U s ndin xadlinip, nahxa eytidu.»

¹⁸ P rw rdigar mundak d ydu:

«Silər heyt kilalmo janlikinglardin m y sl ng ninglar,
 sil rni  mdi yio ip, nomusta kaldurmaym n.

¹⁹ Xu qa da mən silərgə zulum salo anlarning h mmisini
 jazalaymən.

Ajizlarni kutkuzup,

s rg ndikil rni yio im n.

Ularning nomusini x r pk  aylandurup,

namini pütün dunya ja tarkitim n.

²⁰ U qa da mən sil rni yio ip,

yurtunglaro ja apirim n.

Uningdin keyin, dangkinglarni pütün dunya ja tarkitim n.

Sil rni qayta g ll nd r p, mədhiyə w  xan-x r pk  sazawər

kilim n.»

  *Si'on kizi* – Si'on Yerusalemdiki ta  bolup, bu y rd  «Si'on kizi» Yerusalem w  uning h lkiɡ  ohxitilo an. U yənə «Yerusalem kizi» d pmu atilidu.

Ҳағай

(Қисқиқә қүхәндүрүх)

«*Мукәддәс* kitab»ning «*Әзра*» қисмидә *Isra*'illarning miladiyәdin ilgiri 538-yili *Babildiki* сүргүндin *Yerusalemqә* қайтқанлиқи *bayan* қилиниду. *Isra*'illar *Yerusalemqә* қайтип келип бузуwetilгән *ibadәthanini* қайtidin қурухқа бaxlayду. Улар икки yilda *ibadәthanining* ulini пүттүриду. *Lekin* *xu* әтрапта yaxawatқан yat хәлқләрning *ibadәthana* қуруluxиқә *tosқunluқ* қилиxi түпәylidin, *ibadәthana* қуруluxи *tohtap* қалиду.

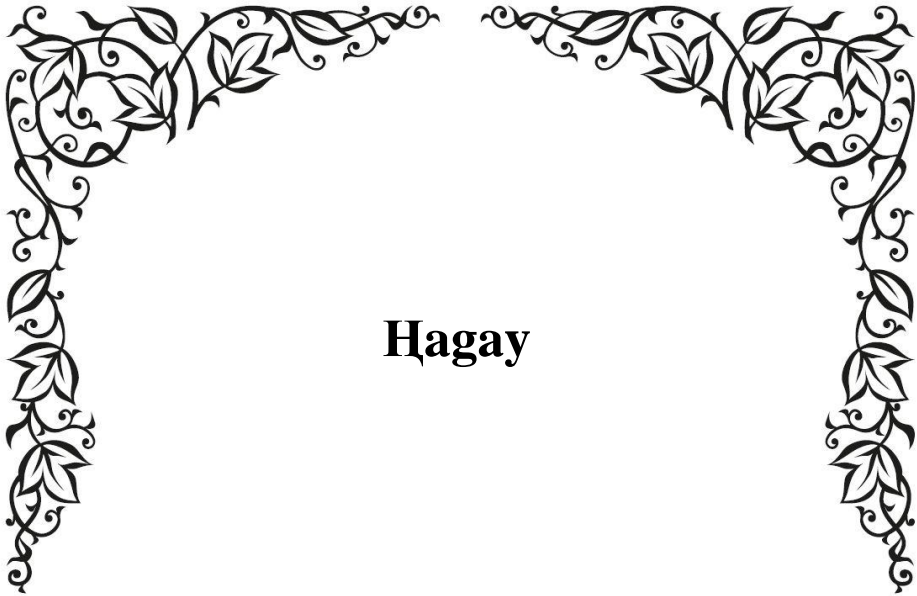
Miladiyәdin ilgiri 519-yili *Hudadin* *Ҳағай* пәyқәmbәrgә *ibadәthana* қуруluxини dawamlaxturux *toқrisida*: «*Ibadәthanining* пүtmәslikidiki *asasliқ* sәwәb, *xu* әтрапта yaxawatқан yat хәлқләрning *tosқunluқ* қилиxida әmәs, бәлки *Yәһudiylarning* өзidә» degән wәһiy келиду. Qünki, *ular* *Pәрwәrdigarqә* atalқan *ibadәthanini* yasaxtin көrә, өз өylirini yasaxni әwzәl көrgәnidi.

Pәрwәrdigar *Ҳағай* пәyқәmbәр арқилиқ *Yәһudiylarqә*: «*Әгәр* silәр *mening* әmrlirimgә boysunsanglar, *silәrgә* mol һосul wә amanliқ berix bilән birgә, қайtidin бәht ата қилимән» дәyду.

Pәрwәrdigar yәнә *Dawut* padixahning әwladi *Zirubbabәlgә* өзining пүtkül әllәrni zilziligә кәлтүридиқanлиқини, *xundaqла* мөһүrlүк үзүкни қайturup beridiқanлиқини eytidu. *Xuning* bilән *Huda* *Dawut* padixahқа: «*Әwladliring* *taj-tәhtingni* dawam қилиду» degән wәdisini dawamlaxturidu.

Tezis:

1. *Ibadәthanining* қайtidin bina қилиnixи *toқrisidiki* wәһiy (1-bab 1-ayәttin 15-ayәtkiqә)
2. *Yengi* *ibadәthanining* кәlgүsi *xan-xәripi* *toқrisidiki* wәһiy (2-bab 1-ayәttin 9-ayәtkiqә)
3. *Bәht-sa'adәtning* *Hudaqә* ita'әtmәнliқtin келидиқanлиқи *toқrisidiki* wәһiy (2-bab 10-ayәttin 19-ayәtkiqә)
4. *Yәһudiyәning* бaxлиқи *Zirubbabәl* *toқrisidiki* wәһiy (2-bab 20-ayәttin 23-ayәtkiqә)

Hagay

Ibadəthanining kaytidin kuruluxi

¹ Dari'os padixah həkimiyyət tutkan 2-yili 6-ayning 1-küni^⑨, Pərwərdigardin Hagay pəyoqəmbər arkilik Xi'altelning oqli – Yəhudiyəning baxliki Zirubbabəlgə wə Yozadakning oqli bax rohaniy Yexuwaqə wəhiy kəldi.

² Kudrət Igisi Pərwərdigar xundak dəyduki: «Bu həlk Pərwərdigarning ibadəthanisini kaytidin quruxning wakit-sa'iti tehi yetip kəlmidi, dəp yüridu.»

³ Pərwərdigardin Hagay pəyoqəmbər arkilik yənə bir wəhiy kəldi:

⁴ «Həzir ibadəthanam harabilikta turuwatsa, silərninğ həxəmətlik öylərdə olturidioqan waktinğlarmu? ⁵ Silər kiliwatkan ixinglarni oylap bekinglar!

⁶ Silər kəp terioqan bolsanglarmu, birək aloqan həsulunğlar az boldi. Silər oqizalinişilər, ləkin pəkət toymaysilər. Su iqisişilər, ləkin yənila ussap turisişilər. Kiyim kiyisişilər, ləkin pəkət issimaysilər. Silərninğ ix həkkinglar huddi təxük həmyanqə saloqan puldək yokaq ketidu.

⁷⁻⁸ Silər bexinglarqə kəlgən bu ixlarning səwəbini oylap bekinglar! Əmdi silər taqka qikip, yaoqəq kesip kelip, ibadəthanamni kaytidin kurup

---

^⑨ Həzirki zaman kalendari boyiqə miladiyədin ilğiriki 520-yili 8-ayning 29-küninğə toqra kelidu.

Ҳағай

qikınglar. Xuningdila mən hursən bolimən həm xan-xərəp tapimən. Bu, mən Pərwərdigarning səzlidir! ⁹ Silər mol həsul elixni ümid kiləjanidinglar, birak həsul az qikti. Həsulni öygə elip kəlgininglarda, mən yənə bərikitini uquruwəttim. Nemə üqün? Mən Qudrətlik Sərdar Pərwərdigar xundak dəymənki: qünki silər öz öyünglarni yasax bilənla bolup ketip, mening ibadəthanam tehiqə harablikta turuwatidu. ¹⁰⁻¹¹ Xu səwəbtin, yamoqur yaqmay, kuroqakqilik bolup yeringlar həsul bərmidi. Mən etiz wə edirlikliringlarda kuroqakqilik apiti boluxka əmr kildim. Xuning bilən zira'ətliringlarəja, xarab wə zəytun yeoqinglarəja wə yərdin qikidiqan barlik əsümlüklərgə, xundakla adəm həm mal-waranliringlarəjimu ziyən yətti. Əmgikinglarmu bikarəja kətti.»

Hudadin kəlgən wəhiygə əməl kilix

¹² Bu waqıtta Xi'altelning oqli Zirubbabəl, Yozadakning oqli bax rohaniy Yexuwa wə sürgündin kaytip kəlgən barlik həlk, Pərwərdigar, yəni ular əzliri etikad kilip kəlgən Hudadin kəlgən bu wəhiygə əməl kildi. Ular Pərwərdigarning Ҳағай pəyoqəmbər arkilik kiləjan səzini angliqanda, Pərwərdigardin qorkuxka baxlidi. ¹³ Pərwərdigarning həwərqisi Ҳағай pəyoqəmbər həlkkə yənə bu wəhiyni yətküzüp mundak dedi: «Pərwərdigar xundak dəydu: ‘mən silərgə yar bolimən!’»

¹⁴ Xuning bilən Pərwərdigar, Xi'altelning oqli – Yəhudiyaning baxliki Zirubbabəl, Yozadakning oqli bax rohaniy Yexuwa wə barlik həlkning rohini urəquttı. Ular əzliri etikad kilip kəlgən Huda – Qudrətlik Sərdar Pərwərdigarning ibadəthanisini kaytidin kurup qikixni baxliwətti. ¹⁵ Bu wəkə Dari'os padixah həkimiyyət tutqan 2-yili 6-ayning 24-küni^① boldi.

2-bab

Yengi ibadəthanining kəlgüsi xan-xəripi

¹ Xu yili 7-ayning 1-küni^② Pərwərdigardin Ҳағай pəyoqəmbərgə yənə wəhiy kəldi: ² «Xi'altelning oqli – Yəhudiyaning baxliki Zirubbabəlgə, Yozadakning oqli bax rohaniy Yexuwa wə sürgündin kaytip kəlgən

① Ҳазирки заман календари бойиқə милاديəдин илгирики 520-йили 9-айнинг 21-күнигə тоқра келиду.

② Ҳазирки заман календари бойиқə 10-айнинг 17-күнигə тоқра келиду

Ҳағай

barlik h lkk  bu s z mni yətküzgin: ³ ‘Bu ibadəthanining burunki həxəmətlik k r n xi kimning esid  bar? H zir sil r qarap bekinglar! Bu ibadəthanining siyaki kandak bolup k loqan? Uning ilgiriki halitidin kilq  əsər k lmiqanoq ?’

⁴ Pərwərdigar yənə xundak d yduki:  y, Zirubbabəl jasarətlik bol!  y, Yozadakning oqli bax rohaniy Yexuwa jasarətlik bol! Xu yərdiki barlik h lk, sil rmu jasarətlik bolunglar! H zirla ixka kirixinglar. M nki, Kudrətlik Sərdar Pərwərdigar silərgə yar bolim n, bu mening w d m!

⁵ Sil rning  jdadliringlar Misirdin qikkanda, mən hərkaqan ularoqa yar boluxka w d  bərgən. H zirmu mening rohim silərgə yardur, korkmanglar!

⁶ Kudrətlik Sərdar Pərwərdigar xundak d yduki: mən az wakittin keyin yənə asman-zemin, dengiz-okyan w  kuruklukni zilziliga k ltirim n.

⁷ Mən pütkül əllərni zilziliga k ltirim n, ularning mal-dunyasi bu ibad thanoqa elip kelinidu. Kudrətlik Sərdar Pərwərdigar yənə xundak d yduki: bu mal-dunya bilən ibadəthanini xan-x r pk  toldurimən.

⁸ K m x meningkidur, altunmu meningkidur, ⁹ bu ibadəthanining k lg si burunkidinmu parlak bolidu. Mən bu y rd  ularoqa tinq-amanlikni ata kilim n! Bu mening s zlimdur!’»

B ht-sa'adət Hudaoqa ita' tm nliktin kelidu

¹⁰ Dari'os padixah həkimiyyət tutkan 2-yili 9-ayning 24-k ni^③, P rw rdigardin H ғay p y q mb rg  w hiy k ldi:

¹¹ Kudrətlik Sərdar Pərwərdigar xundak d yduki: «Sən rohaniylardin Təwrat kanunliri toqrisida mundak so'al sorioqin: ¹² əgər birsi mukəddəs kurbanlik g xtin bir parqini pexigə orap elip ketiwatkanda, uning pexi nanoqa, ta'amoyo, xarabka, z ytun yeoqioqa yaki h rkandak bir yem klikk  tegip k ts , bu yem klikl rmu mukəddəs bolamdu?»

H ғay p y q mb r rohaniylardin jawabini sorioqanidi, ular «yak» d p jawab berixti.

¹³ H ғay p y q mb r yənə rohaniylardin:

–  g r jəsətni tutux bilən napak bolup k loqan birsi, bundak yem klikl rning bir rig  tegip k ts , u bu yem klikl rni napak kilqan bolamdu? – d p soridi.

---

③ H zirk  zaman kalendari boyiq  miladiyədin ilgiriki 520-yili 12-ayning 18-künigə toqra kelidu.

Ҳагай

Roҳaniylar:

– Ҳа'а, напак болиду, – дэп jawab берixти.

¹⁴ Ҳагай пəyoқəmbəр səzini dawamlaxturup yənə mundak dedi:

– Pərwərdigar dəyduki: «Mening nəzirimdə bu həlk napaktur. Ularning kolliri təgkən hərқандақ ix, manga sunuloqan barlik қurbanliklirimu napaktur! ¹⁵ Silər hāzirdin baxlap ibadəthanamning ulini koyuxtin burunki өtmüxnı oylap beқinglar! ¹⁶ Burunki əhwalinglar қандақ idi? Kixilər bir dəwə axlikning 20 taqar қikixini ümid қilatti, lekin u pəkət 10 taqarla қikatti. Bir күb xarabning 50 koza қikixini ümid қilatti, birak 20 kozila қikatti. ¹⁷ Mən Pərwərdigar xundak dəymənki, mən zira'ətliringlarnı kurutuwetix üqün issik xamal қikardim. Ularnı sesitiwetix üqün nəmlik қүxürdüm. Mən zira'ətliringlaroja mөldür yaqdurдум. Xundak turukluk, silər mening yolumoja kaytip kelixni rət қildinglar. ¹⁸ Бүгүн 9-ayning 24-küni^④, yəni ibadəthanining ulini püttürgən күndin baxlap oylap beқinglar. ¹⁹ Ambarda uruk қaldimu? Қalmidi. Üzüm, ənjür, anar wə zəytun dərəhlirining heqқaysisi mewə bərmidi. Əmdi mən бүgündin baxlap silərgə bərikət yaqdurimən!»

Zirubbabəlgə berilgən wədə

²⁰ Xu күni, yəni 9-ayning 24-küni Pərwərdigardin Ҳагайоја ikkinqi ketim wəhiy kəldi:

²¹ «Sən Yəhüdiyəning baxliki Zirubbabəlgə eytkin: mən asman-zeminni zilziligə kəltürүx aldida turimən. ²² Mən padixahliklarning taj-təhtini aqdurup taxlax həm ularning күq-kudritini wəyran қilix aldida turimən. Mən ularning jəng hārwilirini wə hārwilardiki ləxkərlərnı yər bilən yəksan қilimən. Atlik qəwəndazlar atliri bilən yikilidu. Ular öz'ara қirəjin қilixidu. ²³ Қudrətlik Sərdar Pərwərdigar yənə xundak dəyduki: Bu ixlar yüz bərgən күndə, mən seni – Xi'altelning oqli hizmətkarim Zirubbabəlnı

kəkkə kəturimən. Mən seni mөhürlük üzük^⑤ қilimən. Qünki mən seni

^④ Ҳазирки zaman kalendari boyiqə 12-ayning 18-künigə toqra kelidu.

^⑤ Yəhüdiyəning sabiq padixahi Yihoyakin Hudaning yolida mangmioqanliki üqun, Huda Yərəmiya pəyoқəmbəр arkilik bu padixahқа, özining mөhürlük üzükini uningdin tartivalidioqanlikini eytkan. Kəp өtməy bu padixah Babilliklar təripidin boysunduruluq, Babiloja sürgün қilinoqan. Zirubbabəl bu padixahning əwladi bolup, Huda uningoja mөhürlük üzükni kayturup beridioqanlikini eytkan.

Ҳагай

talliojanmən! Bu mening – Қудрətlіk Sərdar Pərwərdigarning eytkən
səzliridur!»

Malaki

(Kiskiqə qüxəndürüx)

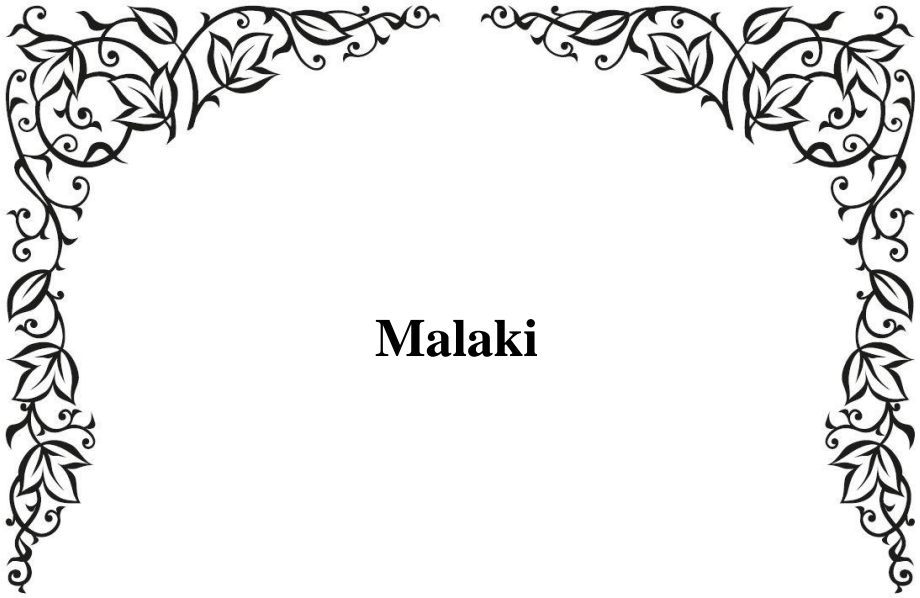
Hudaning öz həlki bolqan Yəhudiylar miladiyadin burun 537-yili Babildeki sürgündin öz yurti Yəhudiyəgə qayıtip kəldi. Dəsləptə ular öz yurtida Pərwərdigarşə qayıtidin ibadət qılaliqanliqidin həyajanşə qəmgənidi. Biraq ibadəthana wə Yerusalem sepilini qayıtidin qurux ixliri qiyinqa tohtiqlanliqtin, ularning qizqlinliki yokilixka baxlidi. Yəhudiylar Isra'iliyəgə qayıtip kelip təhminən yüz yildin keyin, Pərwərdigar Malaki pəyşəmbər arqilik öz həlkinə agahlandıurup, ularni özining yolişə qayıtip kelixkə qaqirik qilip, wəhiy qüxiürdi.

«Muxəddəs Kitab»ning «Malaki» qismining ahirida Malaki pəyşəmbər həlkkə, Huda wədə qilip əwətməqci bolqan qutkuzşuqining uzun ötməy qoqum kelidiqlanliqidin həwər beridu. Qutkuzşuqi kelidiqlan bu kün bəzilər üqün soraq küni, yənə bəzilər üqün Hudaning qutkuzuxini baxtin kəqüridiqlan kün bolidu. Malaki pəyşəmbər yənə, Hudaning öz həlkişə qutkuzşuqi – Məsişning kelixigə yol hazirlax üqün Ilyas pəyşəmbərni əwətidiqanliqini eytidu.

«Muxəddəs Kitab»ning uxbu qismi baxka qisimlarşə qarışqanda özgişə alahidilikkə igə bolup, bayan qilix usuli Pərwərdigar bilən səzlixix xəklidə ipadiləngən. Uningda, həlki Hudaning əyiblixigə, rət qilix bilən jawab bərgən. Andin Huda özining əyblixining toşra ikənlikini ispatlap bərgən. Kəp waqitlarda kixilər Huda bilən bolqan munasiwətkə nemining təsir qilidiqlanliqini həs qilmaydu. Nurşun alimlar Malaki pəyşəmbərgə qüxkən bu wəhiyni, kona əhdidiki əng ahirkə wəhiy, dəp qaraydu.

Tezis:

1. *Pərwardigarning Isra'illarqə bolqan meh̄ir-muh̄əbbiti (1-bab 1-ayəttin 5-ayətkiqə)*
2. *Pərwardigarning roḡaniylarni tənqid qilixi (1-bab 6-ayəttin 2-bab 9-ayətkiqə)*
3. *Nikaḡ wə talaq toqrisida (2-bab 10-ayəttin 16-ayətkiqə)*
4. *Pərwardigarning əz əlqisini əwətixi (2-bab 17-ayəttin 3-bab 5-ayətkiqə)*
5. *Towa qilix (3-bab 6 ayəttin 12-ayətkiqə)*
6. *Hudaning wədə qilqan rəḡimdilliki (3-bab 13-ayəttin 18-ayətkiqə)*
7. *Hudaning ḡesab alidiqan küni yeqinlaxmaqta (4-bab 1-ayəttin 6-ayətkiqə)*

Malaki

¹ Bu, Pərwərdigarning Malaki^⑥ pəyojəmbər arkilik Isra'illarəja qüxürgən wəhiysidur.

Pərwərdigarning Isra'illarəja boləjan mehİR-muhəbbiti

² Pərwərdigar: «Mən silərgə mehİR-muhəbbət kərsitip kəldim» dəydu. Lekin silər: «Rastmu? Sən bizgə kəndək mehİR-muhəbbət kərsəttin?» dəp soraysilər.

Pərwərdigar jawabən mundək dəydu: «Yakupning akisi Əsaw əməsmu? Lekin mən əjdadinglar Yakupka mehİR-muhəbbət kərsəttim, ³ əmma Əsawni rət kildim. Əsawəja təkəsim kəlojan taəjlarni dəxt-bayawanəja aylandurup, uni qilbərilərgə taxlap bərdim».

⁴ Əsawning əwladi boləjan Idomluklar bəlkim: «Bizning yurtimiz wəyran kilinsimu, əmma biz bu harabilikni kəytidin kurup qikalaymiz» dəydu.

Birək Qudrətlik Sərdar Pərwərdigar mundək dəydu: «Bəlkim ular yənə kəytidin kurup qikar, əmma mən yənə wəyran kiliwetimən. Ularning zemini 'rəzillikkə tolojan', həlki 'Pərwərdigarning mənggülük əzəzipigə uqriəjan' dəp nam alidu. ⁵ Silər u ixlarni öz kəzünglar bilən kərup, 'Pərwərdigarning uluəqluki Isra'iliyəning zeminidin həlkip kətər?' dəysilər.»

---

^⑥ Malaki – mənisi «əlqim».

Pərwərdigarning rohaniylarni tənqid kilixi

⁶ Qudrətlik Sərdar Pərwərdigar mundak dəydu: «Ooqul atisini, qakar hojayinini hərmət kılar. Əgər mən bir ata bolsam, keni mening hərmitim? Əgər mən bir hojayin bolsam, keni manga boləjan ita'ətmənlikinglar? Silər rohaniylar mening namimni dəpsəndə kildinglar, əmma silər 'kandak dəpsəndə kilduk?' dəp soraysilər.

⁷ Silər napak hədiyələni kurbanlik sopamoğa koyup manga atidinglar. Xundak turukluk, silər yənə 'seni kandak hapa kilduk?' dəp soraysilər. Silər mening kurbanlik supamni hərmət kilmisak boliweridu, dəp oylaydikənsilər. ⁸ Silərning kor malni kurbanlik kiləjininglar toqrimu? Nakar wə kesəl malni kurbanlik kiləjininglar toqrimu? Mən Qudrətlik Sərdar Pərwərdigar xundak dəymənki: öz həkiminglarəja xundak sowəjatni berip sinap bekinglarqu keni, u hursən bolamdikin?! U silərgə həmmət kərsitəmdikin?!

⁹ Əmdi silər mən Hudaning mehır-xəpkitigə erixix üçün yelinip bekinglar. Silər axundak kurbanliklarni sunəjininglarda, Huda silərgə xəpkət kılar mu?!»

¹⁰ Qudrətlik Sərdar Pərwərdigar xundak dəydu: «Biringlar ibadəthanining dər wazilirini taqiwetinglarqu, xundak kılsanglar mening kurbanlik supamda ot yekip, ərziməs kurbanliklarni sunup olturmaysilər. Mən silərdin razi əməsmən. Əmdi mən silərning kolunglardin kurbanlik qəbul kılmaymən. ¹¹ Kün qikixtin tartip kün petixkiqə boləjan həlklər mening namimni uluqılaydu. Həmmə yərdə mening namimoğa atap isrik salidu wə pak hədiyələni sunidu. Mening namim pütkül həlklər arisida uluqıdur.

¹² Əmma silər rohaniylar manga hərmətsizlik kildinglar. Silər mən Igənglarning kurbanlik supisini kəzgə ılmay, biz bu supida ərziməs yeməklilər wə kurbanliklarni sunsakmu boliweridu, dəp oylaysilər.

¹³ Silər igənglarəja hizmət kilixni bək awariqilik dəp oylap, meni mənəsitmidinglar. Oylap bekinglar! Silər oqırilap kelingən yaki nakar, kesəl həywanlarni kurbanlik kılisilər! Mən silərning kolliringlardin xundak kurbanliklarni qəbul kılamdimən?!

¹⁴ Mən Igənglarəja, öz malliri arisidin bejirim ərkək malni kurbanlik kilixka wədə kılip turup, əyibnak malni kurbanlik kiləjan aldəm qioğa qarəjix təgsun.» Mən Qudrətlik Sərdar Pərwərdigar xundak dəymənki: «Mən bolsam uluq padixah, pütkül həlklər məndin kərkuxi kərək.»

2-bab

Pərwərdigarning rohaniylarni agahlanduruxi

¹⁻² Qudrətlik Sərdar Pərwərdigar xundak dəyduki: «Öy rohaniylar, bu silərgə berilgən əmr. Əgər munga kulak salmisanglar wə mening namimni hərmətləxni qin kəlbənglarəja pükmisənglar, mən silərgə lənət yaqdurimən, bərikətliringlarəja lənət yaqdurimən. Dərwəkə xundak kildim, qünki silər namimni hərmətləxni qin kəlbənglarəja pükmidənglar. ³ Mən silərnəng əwladənglarni jazalaymən wə silərnəng heytlarda kəlojan kurbənlənglarnəng məynətqiləklirini yüzünglarəja sürkəymən, xundakla silərnəng xu məynətqiləklər bilən birgə taxliwetimən. ⁴ Xuningda silər mening Lawiylar bilən tüzgən əhdəmni dawamlaxturux toqrisida kəlojan əmrinməng məksitini bilip kaləsilər. Mana bu mən Qudrətlik Sərdar Pərwərdigarning səzliridur!»

⁵ «Lawiylar bilən tüzgən əhdəmnəng məksiti həyatlik wə amanlikni ata kilix bolup, dərwəkə mən uni ularəja ata kildim. Bu əhdəmdə ularnəng meni hərmətləxi tələp kilinənəng. Ular munga ihlasmən boldi wə meni hərmətlədi. ⁶ Ular həlkkə həkikətni əgətti, ularnəng aqzidin natoqra səzlər qikmidi. Ular inaklik wə durusluk yolida mən bilən billə mangdi. Ular nuroqun kixilərnəng gunah yolidin kayturup kəldi. ⁷ Rohaniylarnəng aqzidin qikkən təlim Pərwərdigarning həkikitini saqlap kəlix kerək. Həlk ularni izdəp, ulardin sawak elixi lazim, qünki ular Qudrətlik Sərdar Pərwərdigarning əlqiliridur. ⁸ Birak silər rohaniylar hazir Pərwərdigarning yolidin qətnəp kəttənglar. Silərnəng təlimliringlar nuroqun kixilərnəng gunah yoliəja kirgüzüp koydi. Silər mening Lawiylar bilən tüzgən əhdəmni buzdənglar» dedi Qudrətlik Sərdar Pərwərdigar. ⁹ Pərwərdigar yənə: «Mən silərnəng pütün həlk əldida kəmsitiləxkə wə harlikkə duqar kildim. Qünki silər mening yolumda mangmay, kixilərgə təlim bərginənglarda ayrimiqilik kildənglar.» dedi.

Nikah wə ajrixix toqrisida

¹⁰ Həmmimiznəng Huda'atimiz bir əməsmu? Həmmimizni Huda yaratkən əməsmu? Xundak turukluk biz nəmə üqün bir-birimizni əldəp, əjdədlirimiznəng Huda bilən tüzgən əhdisini buzmiz? ¹¹ Yəhədiyə həlki Pərwərdigarəja səmimiyyətsizlik kildi. Ular Isra'iliyədə, həttə Yerusalemdə yirginqlik gunah ətküzdi. Ular butlarəja qokunidiəng

ayallar bilən toy kilip, Pərwərdigar yahxi kəridiojan ibadəthanini buləjidi. ¹² Xundak ix kiləjanlarni, u kim boluxidin həm kəndak hədiyə sunuxidin kət'inyəzər Pərwərdigar Isra'il jama'itidin yokətkay.

¹³ Silər yənə xundak ix kiliwətlər, silər Pərwərdigarning qorbanlik supisini kəz-yexinglarəja qilawətlilər, ün selip, əksüp yiqlawətlilər. Qünki Pərwərdigar silərnin hədiyəliringlarəja kərapmu koyməwatidu wə uni kəbul kiləmaywatidu. ¹⁴ Silər yənə: «Pərwərdigar nemə üqün bizning hədiyəlirimizni kəbul kiləmaydiəjəndu?» dəp sorəylilər. Pərwərdigar yaxlik qeəjnglarda ayalinglarəja kiləjan kəsiminglərgə guwahtur. Qünki nikahlinip aləjan həmrəhing sanga sadakətmən bolsimu, əmma sən uningəja sadakətsizlik kilding.

¹⁵ Pərwərdigar seni wə ayalingni bir tən, bir jan kilmiəjanmidi? Jismaniy wə rohij jəhəttə silər Pərwərdigarəja mənəsup. Pərwərdigar silərdin nemini kütidu? Silərnin bir tən, bir jan bolux arkilik Huda yolida mangidiojan pərzəntlərnin dunyaəja kelixini kütidu. Xunga kəlbənglarni pak tutup, kədinə ayalinglarəja sadik bolunglar.

¹⁶ Pərwərdigar – Isra'illar etikad kilip kəlgən Huda: «Mən əjrixikə nəprətlinimən» dəydu. «əjrixix huddi birsigə kiləjan zorəwanlik bilən barəwərdur. Xunga kəlbənglarni pak tutup, sadakətsizlik kilənglar!»

Pərwərdigarning öz əlqisini əwətixi

¹⁷ Silər gəp-sözənglar bilən Pərwərdigarni bizar kildinglar. Ləkin silər: «Biz uni kəndak bizar kiptuk?» dəp sorəylilər. Silər: «Pərwərdigarning nəziridə yəmanlik kiləjuqilərmu yaxxidur, yənə kelip Pərwərdigar ulərdin hursəndur», «kəni adil Huda?» dəp biljirlap uni bizar kildinglar.

3-bab

¹ «Mana, əmdi mən Pərwərdigar öz əlqimni əwətimən. U mənə yol həzirləydu. Andin silər təlmürəwatkan Igənglar, yəni silər tət kəz bilən kütəwatkan, əhdə həwirini yətküzgüqi əlqim tosəttin öz ibadəthanisioja kelidu, u qəqum kelidu!» dedi Kədrətlik Sərdar Pərwərdigar.

² «Əmma u kəlgəndə kimmu bərdəxlik bərləydu? U zahir boləjənda, kimmu uning əldidə dəs turaləydu? Qünki u küməx tawlaydiəjan otka ohxaydu, u kirlərnəni yuyup akərtiwətidiojan küqlük sopunəja ohxaydu. ³ U küməxni otta tawlap əhlitidin ayriydiəjan adəmgə ohxax, u

Lawiylarnimu altun-kümüx tawliqandək tawlap paklaydu. Xuning bilən ular mən Pərwərdigarəja, mən kəbul kilalaydiqan hədiyələrnini sunalaydu. ⁴ Andin burunkidək, Yəhuda wə Yerusalemliklarning sunoqan hədiyələri mən Pərwərdigarni hursən kilidiqan bolidu.

⁵ Xu qaoqda mən silərnini sorakka tartimən, məndin kərkmaydiqan barlik bahxilar, zinahorlar, sahta guwahqilar, ixləmqilərninix ix həkkigə kara sanaydiqanlar, tul hotun, yetim-yesirlarni horlaydiqanlar wə musapirlarni bozək kilidiqanlardin hesab alimən. Mana bular mən Qudrətlik Sərdar Pərwərdigarning səzliridur».

Pərwərdigarning towa kilixka qakirik kilixi

⁶ «Mən Pərwərdigar əzgərməsturmən. Xu səwəbtin Yakupning əwladliri boləjan silər wəyran kilinmidinglar. ⁷ Silər əjdadinglar zamanidin tartip mening əmr-pərmanlirimdin qətnəp, uningəja ita'ət kilixtin bax tartip kəldinglar. Əmdi silər mening yoluməja kaytip kelinglar, mənmu silərgə kayta yar bolay. Birək silər: ‘biz əzəldin qətnəp kətmigən tursak, kəndək kaytimiz?’ dəp soraysilər.

⁸ Adəm Hudaəja hiyanət kilalamdu? Dərhəkiqət silər mənə hiyanət kildinglar. Birək silər: ‘Biz kəndəklərqə sənə hiyanət kilalaymiz?’ dəp soraysilər. Silər mənə tegixlik boləjan ondin bir ülüxkə wə hədiyələrgə hiyanət kildinglar. ⁹ Pütün həklinglar mənə hiyanət kiləjanlikidin, silərgə lənət yaəjidu. ¹⁰ Ondin bir ülüxninix həmmisini ibadəthana ambiriəja əkelinglar, xuningda ibadəthanamda yetərlik axlik bolidu. Bu ixta mən – Qudrətlik Sərdar Pərwərdigarni sinanglar! Mening silər üqün jənnətninix dərwazilirini eqip, silərgə mol bəht-sa'adət yaəjdurəjanlikimni kərisilər. ¹¹ Mən zira'ətliringlarni ziyandax həxaratlarning wəyran kilixidin koəjdaymən. Silərninix üzümliringlar pixkuqə qüxüp kətməy sapikida turidu» dedi kudrətlik Sərdar Pərwərdigar. ¹² «Zemininglarning münbətlikidin barlik millətlər silərgə ‘bəht konuptu’ deyixidu! Mana bular mən Qudrətlik Sərdar Pərwərdigarning səzliridur.»

Pərwərdigarning rəhimdillikni wədə kilixi

¹³ Pərwərdigar mundək dəydu: «Silər üstümdin yaman gəp kildinglar. Əmma silər məndin: ‘Bu nəmə degining? Biz sənə kəndək yaman gəp kiptuk?’ dəp soraysilər.

¹⁴ Silər yənə: ‘Hudaəja hizmət kilix bihudə, biz uning əmrlirigə ita'ət kilip, yaki Qudrətlik Sərdar Pərwərdigarning aldida həsrət qekip,

Malaki

gunahlimizojə towa kilip nemigə erixtuk? ¹⁵ Həzir təkəbburlar bəht tepip, yamanlik kıləuqılar gülləp yaxnawatidu. Ular Hudani sinap turup yənə keqip kutuldiəu!ʹ dəysilər.»

¹⁶ Pərwərdigarəja ihlasmənlər bu ixlər toqrisida əz'ara paranglaxti. Pərwərdigar ularning səzlrini kulak selip anglidi. Pərwərdigarning huzurida uning ihlasmənlirining wə uning namining xan-xəripini izdigüqilərnin ismi oralma pütükkə royhət kilip pütülgəndur.

¹⁷ Qudrətlik Sərdar Pərwərdigar xundak dəyduki: «Mən həkümümni əməlgə axuridiəjan kündə ular mənəsup bolup, mening kimmətlik əz həlkim bolidu. Huddi ata əzining ita'ətlik balisioja rəhim kıləjandək, mənmu ularəja rəhim kilimən. ¹⁸ Xu qaəjda silər mening həkkanıy adəm bilən rəzil adəmni, mənəja hizmət kıləjan adəm bilən kilmiojan adəmni pərkləndüridiəjanlikimni bilip kalisilər.»

4-bab

Pərwərdigarning əz həkümünü əməlgə axuridiəjan künning yekinlixixi

¹ Qudrətlik Sərdar Pərwərdigar xundak dəyduki: «Bir kün keliduki, u kün huddi tonurdiki lawuldap kəyüwatkan ottək bolidu. Xu küni təkəbburlar wə yamanlik kıləuqılar pahaldək kəydürüp taxlinidu. Ulardin nə yiltiz, nə xah-xumbiojiqə heq nərsə qalmaydu».

² «Əmma mening namimni hərmətligən silərgə bolsa adalətlik kuyax qikip, xipalik nurlirini qaqidu. Silər yaylakka koyuwetilgən mozaylardək xadlinip, səkrəp yürisilər. ³ Mən həkümimni əməlgə axuridiəjan kündə silər yamanlik kıləuqılarni huddi tapininglar astidiki küldək dəssəysilər» dedi kudrətlik Sərdar Pərwərdigar.

⁴ «Mən Sinay teəjida hizmətkarim Musa arkilik barlik Isra'il həlkigə qüxürgən təwrattiki əmr-pərmanliriməja ita'ət kilixni qin kəblinglarəja pükünglar.

⁵ Bilip koyunglarki, mən Pərwərdigarning uluə wə kərkunqluk küni kelixtin burun silərgə İlyas pəyəəmbərnə əwətimən. ⁶ U atilarni baliliriəja, balilarni atiliriəja qin yürəkliridin yaraxturidu. Xundak bolmisa, mən bu zeminoja lənət yaəjdurimən.»

Yengi Əhdə

(Injil)

Məttə bayan kılqan hux həwər

(Kıskıqə qüxəndürüx)

Bu kitabning mu'allipi Lawiy dəpmu atalqan Məttə bolup, u burun bajgir idi. Keyin həzriti Əysaning on ikki xagirtining biri bolqan.

Məttaning bu kitabni yezixitiki məqsiti, Yəhüdiy kitabhanlarqə ular uzun waqıtlardin beri kütüp keliwatqan padixah, yəni muqəddəs yazmilarda tilqə elinqan qutquzquqi – Məsihning dəl həzriti Əysa ikənlikini kərsitip berixtur.

Məttə muqəddəs yazmilarda aldin berilgən bexarətləarning həzriti Əysaning kelixi bilən əməlgə axqanlikini oquq kərsitix üqün, həzriti Əysaning tuquluxi, məjiziliri, hayati, əlümi wə əlümdin tirilixini Təwrattiki qutquzquqi – Məsihkə qaritilqan nəkillər bilən təswirligən. Xuning bilən birgə, mu'allip həzriti Əysaning təmsillər bilən Hudaning padixahlıki həqqidə kəp təlim bərgənlikini wə Hudaning qanunini toqra qüxəndürgənlikini bayan kılqan. U yənə həzriti Əysaning Yəhüdiy həlki üqünla əməs, bəlki pütkül insanlar üqün kəlgənlikini alahidə təktiligən.

Tezis:

1. Həzriti Əysaning nəsəbnamisi wə dunyaqə kelixi (1-, 2-bablar)
2. Həzriti Əysaning hizmiti baxlinix aldida (3-babtin 4-bab 11-ayətkiqə)
3. Həzriti Əysaning Jəlilyidiki hizmiti (4-bab 12-ayəttin 18-babning ahiriqiqə)
4. Həzriti Əysaning Jəlilyidin Yerusalemqə səpiri (19-, 20-bablar)
5. Həzriti Əysaning bu dunyadiki hayatining ahirki həptisi (21-babtin 27-babkqiqə)
6. Həzriti Əysaning əlümdin tirilixi (28-bab)

Mætta bayan kilöjan hux həwər

Əysa Məsihning nəsəbnamisi

¹ Əysa Məsihning əjdadliri: Əysa Məsih Dawut padixahning əwladi, Dawut padixah bolsa İbrahimning əwladi. ² İbrahim Is'hakning atisi, Is'hak Yakupning atisi, Yakup Yəhuda wə uning kerindaxlirining atisi, ³ Yəhuda Tamardin tuqulojan Pərəs wə Zərəhning atisi, Pərəs Həzronning atisi, Həzron Ramning atisi, ⁴ Ram Amminadabning atisi, Amminadab Nahxonning atisi, Nahxon Salmonning atisi, ⁵ Salmon Rahabtin tuqulojan Bo'azning atisi, Bo'az Ruttin tuqulojan Obedning atisi, Obed Yixayning atisi, ⁶ Yixay Dawut padixahning atisi, Dawut padixah Uriyaning ayalidin tuqulojan Sulaymanning atisi, ⁷ Sulayman Rihob'amning atisi, Rihob'am Abiyaning atisi, Abiya Asaning atisi, ⁸ Asa Yihoxafatning atisi, Yihoxafat Yihoramning atisi, Yihoram Uzziyaning atisi, ⁹ Uzziya Yotəmning atisi, Yotəm Ahazning atisi, Ahaz Hizkiyaning atisi, ¹⁰ Hizkiya Manassəning atisi, Manassə Amonning atisi, Amon Yoxiyaning atisi, ¹¹ Yoxiya Isra'il əwladliri Babilöja sürgün kilinöjanda tuqulojan Yihoyakin wə uning kerindaxlirining atisi, ¹² Yihoyakin Isra'illar Babilöja sürgün bolöjandin keyin tuqulojan Xi'altelning atisi, Xi'altel Zirubbabəlning atisi, ¹³ Zirubbabəl Abihudning atisi, Abihud Əlyakimning atisi, Əlyakim Azorning atisi, ¹⁴ Azor Zadokning atisi, Zadok Ahimning atisi, Ahim Əlihudning atisi, ¹⁵ Əlihud Əl'azarning

Mætta bayan kiloqan hux h w r

atisi,  l'azar Matanning atisi, Matan Yakupning atisi, ¹⁶ Yakup M ry mning eri Yüsüpning atisi, Məryəm Məsih d p ataloqan Əysaning apisi. ¹⁷ Bundak bololanda, Ibrahim p yol mb rdin Dawut padixahkiq  on t t  wlad, Dawut padixahtin Isra'illar Babiloqa s rg n kilinoquqimu on t t  wlad w  ular Babiloqa s rg n bololandin Məsih dunyoqa k lg ng  kədər ohxaxla on t t  wlad  tk n.

 ysa Məsihning dunyoqa kelixi

¹⁸  ysa Məsihning dunyoqa kelixi mundak bololqan: Məryəm bilən Yüsüpning qeyi iqk z lg nidi. Birak, ular nikahlinip birlixixtin ilgiri, M ry mning Mukəddəs Rohtin  amilidar bololqanlikini məlum boldi.

¹⁹ M ry mning layiki Y s p durus adəm bololq kka, Məryəmni halayik aldida nomuska kaldurmaslik  q n, uningdin jimjitla ayrilip kətməkqi boldi. ²⁰ Birak, u bu ixni oylap y rginid , P rw rdigarning bir p rixitisi uning qüxidə k r n p: « y Dawut padixahning  wladi Y s p, Məryəmni  mringg  elixtin kərkma, q nki tuqulidiloqan bala Mukəddəs Rohtin k lg n. ²¹ U bir oqul tuqidu. Uningoqa  ysa [mənisi «Pərwərdigar kutkuzidu»] d p isim koyolqin, q nki u  z həlkini gunahlidiridin kutkuzidu» dedi.

²² Mana bular P rw rdigarning p yol mb r arkilik: ²³ «Pak kiz  amilidar bolup bir oqul tuqidu, uning ismi Immanu'el [mənisi ‘Huda biz bilən bill ’] koyulidu» deg n s zining əməlgə axuruluxidur. ²⁴ Y s p oyoqinip p rixitining deginini kilip, Məryəmni  mrig  aldi. ²⁵ Lekin, Məryəm boxanoquq  uning bilən bir yastukka bax koymidi. Bala tuqulolanda, Y s p uningoqa  ysa d p isim koydi.

2-bab

Munəjjimlər ziyariti

¹ H zriti  ysa H rod padixah zamanisida Yəhudiya  lkisining Bəytləhəm yezisida dunyoqa k ldi. Keyin, xərktin bəzi mun jjiml r Yerusalemqa kelip, kixil rg :

² – Yəhudiylarning yengidin tuquloqan padixahi kəyərdə? Biz uning tuquloqanlikidin bexarət beridiloqan yultuzning xərktin k t r lg nlikini kərduk. Xunga, uningoqa s jd  kilolqili k lduk, – deyixti. ³ Buni angliolqan H rod padixah alakzadilikk  q xti. Jümlidin, pütkül Yerusalem həlkimu

Motta bayan kilojan hux hawer

xundak boldi. ⁴ Hırod padixah pütkül aliy rohaniylar wə Təwrat ustazlirini qakirip, ulardin:

– Pəyoqəmbərlər Kutkuzoquqi – Məsih^⑦ kəyərdə tuqulidu degənidi? – dəp soridi.

⁵ – Yəhudiyə əlkisining Bəytləhəm yezisida, qünki bu toqruluk Mika pəyoqəmbər mundak hatiriligən:

⁶ «Əy Yəhudiyə zeminidiki Bəytləhəm,
Yəhudiyə rəhbərlirining nəziridə ornung muhim.
Qünki səndin qikkusi,
həlkim Isra'illarning yetəkqisi» – deyixti ular.

⁷ Buning bilən, Hırod padixah munəjjimlərni məhpiy qakirtip, yultuzning qaçan pəyda boləjanlikini ukuwaldi. ⁸ Andin: «Berip balini kəngül köyup izdənglar. Tapқан һaman manga һawer kilinglar, mənmu uning aldiqə berip səjdə kilip kələy» dəp, ularni Bəytləhəmgə yoləja saldi.

⁹ Munəjjimlər Hırod padixahning səzigə bina'ən yoləja qikti. Xərktin kətürülgən heliki yultuz ularəja yol baxlap mangdi, ular bala tuquləjan yərgə kelip tohtidi. ¹⁰ Ular heliki yultuzni kərginidin intayin huxal boluxti ¹¹ һəm öygə kirip balini anisi Məryəm bilən billə kərginidə, yərgə bax köyup baliqə səjdə kilixti. Andin, sanduklirini eqip, altun, məstək, murməkki katarlik sowəatlarni elip sunuxti. ¹² Ular kaytməqci boləjanda Huda ularning qüxidə Hırod padixahning yeniqə barmaslikkə bexarət bərgənliktin, ular baxka yol bilən öz yurtiqə kaytixti.

Misiroja keqix

¹³ Munəjjimlər kətkəndin keyin, Hudaning bir pərixtsisi Yüsüpning qüxidə kərünüp:

– Ornungdin tur! Ana-bala ikkisini elip Misiroja kaq. Mən sanga һawer bərgüqə u yərdə tur. Qünki, Hırod padixah balini izdəp tepip öltürməqci, – dedi.

¹⁴ Buning bilən, Yüsüp ornidin turup, ana-bala ikkisini elip, xu keqila Misiroja karap yoləja qikti. ¹⁵ Ular Hırod padixah ölgüqə xu yərdə turdi. Buning bilən, Pərwərdigarning pəyoqəmbər arkilik aldin eytkan:

---

^⑦ Məsih – pəyoqəmbərlər aldin eytkan, Huda tərpidin tallanəjan, һaman bir küni kelip mənggü һökümrənlik kilidiqan padixahni kərsitidu.

Mætta bayan kiloqan hux hawer

«Ooqlumni Misirdin men qakirdim» degan sozi amalgə axurildi.

Ooqlu bowaklarning ɵltürölüxi

¹⁶ Hırod padıxah munəjjimlergə aldanıqanlıqını sezıp, kattık qəzəpləndi. U munəjjimlarning eytkanlırıqqa asasən bowakning yexini hesablap qıqıp, Bəytləhəm yezisi wə yekin ətraptiki ikki yax wə uningdin təwən yaxtıki ooqlu balılarning həmmisini ɵltürüx toqrisida buyruk qüxürdi.

¹⁷ Buning bilən, Hudaning Yərəmiya pəyoqəmbər arkilik eytkan munu səzliri əməlgə axurildi:

¹⁸ «Ramada anglandi yıqqa-zar wə pəryad,
kan yıqqlaydu pərzəntlırigə Rahilə,
təsəlligə kayil əməs pəkətlə,
qünki kalmidi pərzəntlıri hayat.»

Misirdin kaytıp kelix

¹⁹ Hırod padıxah ɵlgəndin keyin, Misirda Yüsüpnıng qüxida Hudaning bir pərixıtsi kərünüp:

²⁰ – Ornungdin tur! Bala wə anisini elip Isra'iliyigə kayt! Qünki, balining jenini almakqi bolıqanlar ɵldi, – dedi. ²¹ Buning bilən, Yüsüp bala wə anisini elip Isra'iliyigə kaytti.

²² Birak, Yüsüp Hırod padıxahning ooqli Arhelasning padıxahlık təhtkə warislik kılıp, Yəhudiye ɵlkisidə həkümranlık yürgüzüwatkanlıkidin hawer tepip, kaytıxtin kərkti. Keyin, u Hudaning bexarıtigə asasən ²³ Jəliliye ɵlkisigə berip, Nasirə xəhırigə orunlaxtı. Buning bilən, pəyoqəmbərlarning: «U Nasirəlik dəp nam alidu» degini əməlgə axurildi.

3-bab

Qəmüldürgüqi Yəhyaning təlim berixi

¹ Xu qaqlarda, qəmüldürgüqi Yəhya Yəhudiye ɵlkisining qöllük rayonlırıqqa kelip təlim berip, ² kixilərgə:

– Yaman yollırlınglardın yenip, towa kilinglar! Qünki, ərxning padıxahlıki namayan bolux aldida turidu! – dedi. ³ Qəmüldürgüqi Yəhya ilgiri Yəxaya pəyoqəmbər tilıqqa alıqan kixi bolup, u mundak degən:

«Bayawanda bir kixi:
 ‘dilinglarni Rabbimizning kelixigə təyyar kilinglar!
 Uning yollirini tüz kilinglar!’ dər towlaydu.»

⁴ Yəhya pəyoqəmbər tögə yungidin kiyim kiygən, beligə kən tasma baqiloqanidi. Yəydiqini qekətkə bilən yawa hərə həsili idi. ⁵ Yerusalem xəhiridin, jümlidin pütün Yəhudiyə əlkisidin wə I'ordan derya wadiliridin kixilər uning aldiqə kelixip, ⁶ gunahlrini ikrar kilixti wə uning əzlrini I'ordan deryasida qəməldürüxini® kəbul kilixti.

⁷ Pərisiy wə Sadukiy® ekimidikilərdinmu kəpligən kixilərnin qəməldürüxni kəbul kiləqili kəlgənlikini kərgən Yəhya pəyoqəmbər ularəqə:

– Əy sahtipəz yılanlar! Towa kilmay, Hudadin kelidiloqan əqəzəptin kəqip kutulux üqün qəməldürüxni kəbul kilayli deqininglar kəndək gəp?! ⁸ Əgər: «Gunahlrimizəqə towa kilduk» desənglar, uni hərəkitinglar bilən ispatlanglar. ⁹ Uning üstigə əzünglarqə: «Biz İbrahimning əwladi boləqanlikimiz üqün, Huda gunahlrimizni qokum kəqüridu» dər oylap yürmənglar! Qünki silərgə eytip koyayki, Huda bowimiz İbrahiməqə muxu taxlardinmu pərzəntlərnə yaritip berələydu. ¹⁰ Palta dərəhning yiltiziqə yekinxkəndək, Hudaning əqəzipi əmdi silərgə yetip kelix aldidə. Yahxi mewə bərməydiqan dərəhlər kesilip otka taxlinidu. ¹¹ Mən silərnə kiloqan towənglar üqün suqila qəməldürimən. Ləkin, məndin keyin təhimu kudrətlik biri kelidu. Mən həttə uning ayiqini kətürükkimu layik əməsmən. U silərnə Mukəddəs Rohka həm otka qəməldüridu. ¹² U kolidiki kürək bilən hamandiki sap buqdayni ambarəqə, samini qəməs otka taxlaydiqan adəmgə ohxax, həmmə insanni ayriydu, – dedi.

Həzriti Əysaning qəməldürüluxi

¹³ Xu künlərdə, həzriti Əysa Yəhya pəyoqəmbərdin qəməldürüxni kəbul kilix üqün, Jəlilyə əlkisidin I'ordan deryasi boyiqə kəldi. ¹⁴ Birək, Yəhya pəyoqəmbər uni qəməldürüxkə unimay:

– Səning mənəqə aldimoqə kəlgining nemi! Mən qəməldürüxni əsli

---

® Bu yərdə eytiləqan qəməldürüx kixilərnin əz gunahlriloqə towa kiloqanlikini bildürüx murasimini kərsitidu.

® Pərisiy wə Sadukiy – Yəhudi dinoqə təwə boləqan ikki hil məzəptiki kixilər. Təbirlərdiki «Pərisiy» wə «Sadukiy»əqə karalsun.

səndin koʻbul kilixim ker k idioʻu? – dedi.

¹⁵ Lekin, h zriti  ysa jawabən:

– H zir muxundak bolsun. Q nki, Hudaning iradisini əməlgə axurux  q n, xundak kiliximiz toʻqridur, – dedi.

Xuning bilən, Yəhya p y j mb r uni q m ld r xk  koʻxuldi. ¹⁶ H zriti  ysa q m ld r l p sudin qikixioʻa, asman yerildi. U Hudaning

Rohining k pt r halitid  asmandin q x p,  stig  konuwatkanlikini k rdi.

¹⁷ Andin,  rxtin Hudaning: «Bu mening s y ml k Ooʻlum, m n uningdin hurs nm n!» deg n awazi anglandi.

4-bab

H zriti  ysaning sinilixi

¹ Uningdin keyin, Muk dd s Roh h zriti  ysani X ytanning sinakliridin  tk z x  q n, q l-bayawan ja elip bardi. ² H zriti  ysa kirik keq -kündüz tamak yem y roza tutup, korsiki taza aqkanidi. ³ Uni sinimakqi bol an Xəytan uning aldioʻa kelip:

–  g r sən rasttinla Hudaning Ooʻli^{ 1} bolsang, muxu taxlarni nanoʻja aylandurup y ! – dedi.

⁴ H zriti  ysa uning ja jawabən:

– Təwratta: «Insan p k t nan bil nla  m s, b lki Hudaning aqzidindin qikkan hərbir s z bilənmu yaxaydu» d p yeziloʻan, – dedi.

⁵ Andin, Xəytan h zriti Əysani mukəddəs x h r Yerusalem ja elip bardi w  uni m rkiziy ibadəthanining  ng egiz jayioʻa qikirip:

⁶ – Hudaning Ooʻli bolsang, p sk  səkrəp bakkina! Q nki Zəburda: «Huda pərixtilirigə sən toʻqruluk əmr kiloʻan. Putungning taxlar ja urulmasliki  q n, ular seni kollirida tutuwalidu» d p yeziloʻan əməsmu? – dedi.

⁷ – Təwratta: «Rəbbinglar Hudani sinap bekixka bolmaydu!» d pmu yeziloʻan, – dedi h zriti  ysa.

⁸ Andin, Xəytan h zriti Əysani nahayiti egiz bir taoʻlka qikirip, uning ja dunyadiki barlik d l tl rni k rk mliki bilən kərsitip:

⁹ – Y rg  bax koyup manga s jd  kilsang, ularning h mmisini sanga

---

^{ 1} Hudaning Ooʻli – bu nam hərgizmu Huda bilən h zriti  ysa otturisidiki jismaniy jəhəttiki ata-balilik munasiwətni  m s, b lki rohiy jəhəttiki munasiwətni bildüridu.

beriwetimən, – dedi.

¹⁰ – Yokal, Xəytan! Təwratta: «Rəbbinglar boləqan Hudaqıla ibadət kilinglar, pəkət uningqıla hizmət kilinglar!» deyilgən, – dedi həzriti Əysa jawabən.

¹¹ Buning bilən, Xəytan həzriti Əysani taxlap ketip qaldi. Pərixtilər kelip həzriti Əysaning hizmitidə boldi.

Həzriti Əysaning təlim berixni baxlixı

¹² Həzriti Əysa Yəhyaning tutkun kilinqanlikini anglap, Jəliliyə əlkisigə qayıp kəldi. ¹³ U yurti Nasirədə turmay, Zəbulun wə Naftali rayonidiki Jəliliyə kəligə yekin Kəpənahum xəhirigə kelip orunlasti.

¹⁴ Buning bilən, Yəxaya pəyoqəmbər arkilik ukturuləqan təwəndiki sözlər əməlgə axuruldi:

¹⁵ «Zəbulun wə Naftali zeminliri,
İordan dəryasining nerisida, dengiz tərəptə,
Yəhudiy əməslərnin Jəliliyə zeminlirida

¹⁶ karangoqulukta yaxioqanlar
parlak bir nurni kərməktə.

Əlüm kələnggisidə qaloqan bu əlgə
bir nur quxidu əmdi.»

¹⁷ Xuningdin etibarən, həzriti Əysa: «Gunahliringlarəja towa kilinglar, qünki ərxning padixahlıki namayan bolux aldida turidu!» dəp təlim berixkə baxlidi.

Həzriti Əysaning xagirt qakirixi

¹⁸ Bir küni, həzriti Əysa Jəliliyə kəli boyida ketiwetip, Petrus dəpmu ataloqan Simun wə uning inisi Əndərnı kərđi. Ular belıqçı bolup, kəlgə tor seliwatatti. ¹⁹ Həzriti Əysa ularəja:

– Manga əgixinglar! Mən silərnı belıq tutuxning ornioqə, manga adəm tutidoqan kilimən, – dedi. ²⁰ Ular xu'an belıq torlirini taxlap, həzriti Əysa bilən mangđi.

²¹ Kəl boyida bir'az mangoqandin keyin, həzriti Əysa Zəbədiyning oqulliri Yəqub wə Yuəhannani kərđi. Bu ikki kərındax kemidə atisi bilən torlirini ongxawatatti. Həzriti Əysa ularnimu xagirtlikkə qakirdi. ²² Ular dərəhal kemini taxlap, atisi bilən hoxlixip həzriti Əysa bilən mangđi.

Mætta bayan kiloqan hux hawer

Hazriti Oysaning jililiyida t'lim berixi

²³ Hazriti Oysa jililiyining hammə yerini aylinip qikip, ibadathanilarda t'lim berip, Hudaning padixahl'iki toqruluk hux hawer tarkatti, her hil aqr'ik-silaklarni sakaytti. ²⁴ U toqruluk hawer putkul Suriya elkisiga tarkaldi. U yerdiki halayik her hil aqr'ik-silaklarqa muptila bolqan kesallarni uning aldiqa elip kelixti. Ularning bezilirigə jin qaplxkan, bezilirining tutkaklik'i bar wə yənə beziliri paləq kesiligə giriptar bolqanidi. Hazriti Oysa ularni sakaytti. ²⁵ Jililiyə, On xəher rayoni, Yerusalem, Yəhudiyə wə I'ordan dəryasining u ketidin kəlgən top-top adəmlər uningqa əgixip mangdi.

5-bab

Həkikiy bəht

¹ Hazriti Oysa kəpqilikni kərup dənggə qikip, u yərdə olturdi. Xagirtlirimu uning yenioqa kəldi. ² Hazriti Oysa ularqa t'lim berixkə baxlidi:

³ – Əzining Hudaqa bolqan mohtajlikini tonup yətkənlər nəkədər bəhtlik!

Qünki, ərxning padixahl'iki ularningdur.

⁴ Kayqurqanlar nəkədər bəhtlik!

Qünki, Huda ularqa təsəlli beridu.

⁵ Mulayim bolqanlar nəkədər bəhtlik!

Qünki, yər yüzigə mirashordur ular.

⁶ Həkkaniylikka intilidioqanlar nəkədər bəhtlik!

Qünki, Huda ularni toluq kana'ətləndüridu.

⁷ Baxqilarqa rəhimdil bolqanlar nəkədər bəhtlik!

Qünki, Huda ularqa rəhimdildur.

⁸ Qəlbi pak bolqanlar nəkədər bəhtlik!

Qünki, ular Hudani kəridu.

⁹ Tinqlik tərəpdarliri nəkədər bəhtlik!

Qünki, Huda ularni pərzəntim dəydu.

¹⁰ Hudaning əmrini tutup ziyankəxl'ikkə uqrioqanlar nəkədər bəhtlik!

Qünki, Ərxning Padixahl'iki ularningdur.

Motta bayan kilojan hux hawer

¹¹ Mən üçün baxkilarning hakarat, ziyankaxlik wə təhmitigə uqrisanglar, nəkədən bəhtliksilər! ¹² Xad-huram bolunglar. Qünki, ərxtə silər üçün kəp in'am saklanmakta. Burunki pəyojəmbərlərnu muxundak ziyankaxliklərgə uqriqjan.

Xagirtlar tuz bolux rolini yokatmasliki kerək

¹³ – Silər yər-yüzining tuzidursilər. Həlbuki, əgər tuz öz təmini yokatsa, uningəja kaytidin tuz təmini kirgüzgili bolmaydu. U qaojda, u heqnemigə yarimas taxlanduk nərsigə aylinip, kixiləning ayioji astida kelixtin baxka ixka yarimaydu.

¹⁴ Silər dunyaning nuridursilər. Taq üstigə selinqjan xəhər yoxurunalmaydu. ¹⁵ Yekilojan qiraqni heqkim das astioja yoxurup qoymaydu. Əksiqa, qiraqdaning üstigə koyidu. Buning bilən, oy iqidiki adəmlərgə yorukluk quxidu. ¹⁶ Huddi xuningdək, siləning nurunglar insanlar aldidə xundak qaknisunki, ular siləning kilojan yahxi əməlliringlarni kərüp, ərxtiki Atanglarəja mədhiyilər okusun.

Təwrat həkkidə

¹⁷ – Meni Təwrat kanunini yaki pəyojəmbərləning yazojanlirini bikar kilojili kəldi, dəp qalmanglar. Mən ularni bikar kilojili əməs, bəlki əməlgə axurojili kəldim. ¹⁸ Bilip koyunglarki, asman-zemin məwjutla bolidikən, ular əməlgə axurulmiojuqə, Təwratning bir hərpi, hətta birər qekitimu bikar kilinmaydu. ¹⁹ Xu səwəbtin, Təwrat kanunining maddiliridin hətta əng kiqiklirigimu hilaplik kilip, baxkilarəja xundak kilixni əgətküqilər Ərxning Padixahlikidiki adəmləning arisida əng ərziməs hesablinidu. Əksiqa, Təwrat kanunioja əməl kilojanlar wə baxkilarəja xundak kilixni əgətküqilər bolsa Ərxning Padixahlikida uluq hesablinidu. ²⁰ Xunga bilip koyunglarki, silər Hudaəja boysunuxta Təwrat ustazliri wə Pərisiyərdinmu exip kətmisənglar, ərxdəning padixahlikioja kirəlməysilər.

Qjəzəplnix həkkidə

²¹ – Əjdadlirimizəja «katillik kilma, katillik kilojan hərəkəndə adəm sotka tartilidu» deyilgən təlimni angliqansilər. ²² Ləkin xuni bilip koyunglarki, kərindaxlirioja qjəzəpləngənlərnu sotka tartilidu. Kərindaxlirini «əhmək» dəp tilliojanlar ali y kəngəxmədə jawabkarlikioja tartilidu. Kərindaxlirini «təlwə» dəp hakarətligənlər otluk dozahka

Motta bayan kiloʻan hux hawar

qūxidu. ²³ Xuning ūqūn, silər Hudaʻa hādīyā atimakqi bolōjīninglarda, kēringdaxliringlarning silərgə korsak kēpūki barliki yadinglarʻa yətsə, ²⁴ hādīyānglarni kōyup turup, awwal kēringdixinglar bilən yarixiwelinglar, andin kelip hādīyānglarni atanglar.

²⁵ Əgər ūstūnglardin ərz kilmakqi bolōjan biri bolsa, sotka qūxūxtin burun uning bilən tezdin yarixiwelinglar. Bolmisa, u silərni sotqioʻa, sotqi bolsa gundipayoʻa tapxurup zindanoʻa solitiwetidu. ²⁶ Bilip kōyunglarki, kōyuloʻan jərīmanining bir tiyininimu koymay tōlimigūqə, zindandin qikalmaysilər.

Zinahorluk həkkiđə

²⁷ – Silər «zina kilmanglar» degən tōlimni anglioʻan. ²⁸ Lekin xuni bilip kōyunglarki, birər ayaloʻa xəhwaniy kēzi bilən karioʻan kixi kenglidə u ayal bilən zina kiloʻan bolidu. ²⁹ Xunga, əgər ong kōzūng seni gunahka azdursa, uni oyup taxliwət. Qūnki, pūtūn bēdiningning dozahka taxlanōjīnidin, bēdiningdiki bir əzaning nabut bolōjini kēp əwzəl. ³⁰ Əgər ong kōlung seni gunahka azdursa, uni kesip taxliwət. Qūnki, pūtūn bēdiningning dozahka kirginidin kērə, bēdiningdiki bir əzadin waz kēqkinging kēp əwzəl.

Talak kilix həkkiđə

³¹ – Silər «kimdəkim ayalini talak kilsa, talak hetini bərsun» degən tōlimnimu anglioʻan. ³² Birak xuni bilip kōyunglarki, bir adəm öz ayalining jinsiy əhlaksizlik kilixidin baxka ixini səwəb kilip uni talak kilsa hēmdə talak kilinoʻan ayal yənə bir ərgə təgsə, talak kiloʻan adəm öz ayalini zinaʻa tutup bərgən bolidu. Talak kilinoʻan ayalni əmrigə aloʻan kiximu zina kiloʻan bolidu.

Kəsəm kilix həkkiđə

³³ – Silər əjdadliringlarʻa «kəsəmdin kaytma, Pərwərdigaringoʻa kiloʻan kəsimingdə tur» deyilgən tōlimni anglioʻan. ³⁴ Lekin xuni bilip kōyunglarki, kət'iy kəsəm kilmanglar. Asmanni tiloʻa elip kəsəm kilmanglar, qūnki ərx uluʻu padixah Hudaning tēhtidur. ³⁵ Yaki yərni tiloʻa elip kəsəm kilmanglar, qūnki zemin Hudaning put kōyidoʻan yeridur. Yerusalemnı tiloʻa elipmu kəsəm kilmanglar, qūnki u yər uluʻu Hudaning xəhiridur. ³⁶ Hətta öz bexinglarni tiloʻa elipmu kəsəm kilmanglar, qūnki silərning qeqinglarning bir telinimu ak yaki kara

Mætta bayan kiloʻan hux h w r

r ngg   zg rtixk  kurbinglar yətməydu. ³⁷ P k t «h ' » degininglar «h ' », «yak» degininglar «yak» bolsun. Buningdin ziyadisi Xəytandin kelidu.

Intikam həkkidə

³⁸ – Silər «kan ja kan, jan ja jan»^{ 2} deg n t limni angliəjan. ³⁹ Lekin xuni bilip koyunglarki, əski bilən t ng bolmanglar. Birsu ong y z nglar ja urisa, sol y z nglarnimu tutup beringlar. ⁴⁰ Birsu  st nglardin d wa kilip, k nglikinglarni almakq  bolsa, qapininglarnimu selip beringlar. ⁴¹ Mubada biri silərgə y k-takisini y d t p bir qakirim yol yürüxkə zorlisa, yənə bir qakirim artuk yol y r p beringlar. ⁴² Birsu silərdin birər n rs  tilisə, tiliginini beringlar. Birsu silərdin birər n rs  ariyət sorisa, uni kuruk kol qayturmanglar.

D xm nl rg  mehir-muhəbbət kərsitix həkkidə

⁴³ – Silər «koxnangni s y, d xminingg  n pr tl n» deg n t limni angliəjan. ⁴⁴ Lekin xuni bilip koyunglarki, silərgə düxmənlik kiloʻanlar jimu mehir-muhəbbət kərsitinglar, ziyankəxlik kiloʻanlar ja du'a kilinglar. ⁴⁵ Xundak kiloʻanda,  rxtiki atanglar Hudaning h kikiy p rzentliridin bolalaysil r. Q nki, Huda kuyax nurini yaxxilar jimu, yamanlar jimu q x ridu. Yam jurnimu adal tl kl rgimu, adal tsizl rgimu ya jduridu. ⁴⁶  g r sil r  z nglarni yaxhi k rg nl rgila mehir-muh bb t k rs ts nglar, buning kandakmu in'am ja erixk qiliki bolsun? H tta insapsiz bajgirlarmu xundak kiliwatmamdu? ⁴⁷  g r sil r dostliringlar bil nla salam-s h t kilixsanglar, buning baxkilaridin nem  p rki? H tta butp r sl rmu xundak kilidioqu! ⁴⁸ Xunga,  rxtiki Atanglar muk mm l bol jnid k, sil rmu xundak bolunglar.

6-bab

H yr-sahaw t h kkid 

¹ – Dikq t kilinglarki, baxkilar ja k z-k z kilix  q n yaxhi ix kilmanglar. Bundak kilsanglar,  rxtiki Atanglarning in'amioʻja erix lm ysil r.

^{ 2} S zmus z t rjimisi: «K zg  k z, qixka qix».

Mötta bayan kılöjan hux həwər

² Həyr-sahawət kılöjninglarda, dawrang salmanglar. Sahtipəzlər la baxkılarning mahtixioja erixix üqün, ibadəthana wə koqılarda xundak kılıdu. Bilip koyunglarki, ular xundak kılıp baxkılarning hərmitidin baxka heqkandak in'amöja erixəlməydu. ³ Xuning üqün, sədikə bərgininglarda ong kolungların kiliwatkinini sol kolunglar bilmisun. ⁴ Sədikənglarni yoxurun beringlar. Xundak bolöjanda, yoxurun kılinojan ixlarni bilip turojuqi ərtiki Atanglar silərgə in'am beridu.

Du'a həkkidə

⁵ – Du'a kılöjan waktinglarda, baxkılaröja kəz-kəz kılıx üqün ibadəthana yaki tət koqa aozıda turuwelip du'a kılıdiojan sahtipəzlərdək du'a kılmanlar. Bilip koyunglarki, ular xundak kılıp baxkılarning hərmitidin baxka heqkandak in'amöja erixəlməydu.

⁶ Du'a kılöjan waktinglarda, öygə kirip, ixikni yepip, ərtiki kərünmə Atanglaröja du'a kilinglar. Səzdürməstin kılinojan barlık ixlarni bilip turojuqi ərtiki Atanglar jəzmən silərgə in'am beridu.

⁷ Du'a-tilawət kılöjanda, butpərəslərdək kuruk gəplərni təkrrarlawərmənglar. Ular gəpni təkrrarlawərsək Huda təlipimizni ijabət kılıdu, dəp oylisa kerək. ⁸ Silər ularni dorimanglar. Qünki, ərtiki Atanglar silərning ehtiyajinglarni silər tələp kılıxtin awwalla bilidu.

⁹ Xuning üqün, mundak du'a kilinglar:

«I ərtiki Atimiz,
sening naming uluöjanöjay.

¹⁰ Padixahliking yər yüzidə namayan bolöjay.

İradəng ərtikidək yər yüzidimu əməlgə axurulöjay.

¹¹ Kündilik yeməklikimizni bərgəysən.

¹² Bizgə gunah kılöjanlarni kəqürginimizdək,
sənmu gunahlirimizni kəqürgəysən.

¹³ Bizni azduruluxlardin saklap kalöjaysən.

Bizni yamanliktin^③ yirak kılöjaysən.^④»

¹⁴ Silər baxkılarning səwənliklerini kəqürsənglar, ərtiki Atanglarmu silərni kəqüridu. ¹⁵ Birak, silər baxkılarning səwənliklerini

③ Yaki «Xəytandin».

④ Bəzi Grekdə nushilarda bu ayətning ahirioja «qünki, padixahlik, hokuk wə uluöjluk sanga mənşup, amin» degən ibarilər koxulojan.

kəqürmisənglar, ərxniki Atanglarmu silərni kəqürməydu.

Roza tutux həkkidə

¹⁶ – Roza tutkan waktinglarda, sahtipəzlərdək kiyapətkə kiriwalmanglar. Ular roza tutkinini kəz-kəz kilix üqün, əzlrini pərixan kiyapəttə kərsitidu. Xuni bilip koyunglarki, ular xundak kilip baxkilarning hərmitidin baxka heqkandak in'aməşə erixəlməydu. ¹⁷ Silər roza tutkanda, qeqinglarni maylap, əzünglarni tüzəxtürüp yürünglar.

¹⁸ Xu qaşda, pəkət ərxniki kərünməş Atanglardin baxka heqkim roza tutkanlikinglarni sezəlməydu. Buning bilən, silərnin yoxurun kilawatkan ixinglarnimu bilip turidişan ərxniki Atanglar jəzmən silərgə in'am beridu.

Baylik həkkidə

¹⁹ – Yər yüzidə əzünglarəşə baylik toplimanglar. Qünki, bu yərdə ya küyə yəp tügətidu, ya datlixip tügəydu yaki oşri oşrilap ketidu.

²⁰ Əksişə, ərxte əzünglarəşə baylik toplanglar. U yərdə küyə yeməydu, datlaxmaydu, oşrimu almaydu. ²¹ Baylikinglar kəyərdə bolsa, kəlbinglarmu xu yərdə bolidu.

²² Kəz tənning qirişidur. Əgər kəzünglar yahxi bolsa, yəni kəzünglar Hudada bolsa, pütün wujudunglar yorukluk bilən tolidu. ²³ Əgər kəzünglar yaman bolsa pütün wujudunglarni karangəşuluk basidu. Əgər həyatlinglardiki «yorukluk» əməliyəttə karangəşuluk bolsa, u karangəşuluk nemidegən kərkunqluk-hə!

²⁴ Ikki hojayinəşə təng hizmət kilalaydişan heqkandak kixi yok. U yaki buni yaman kərip, uni yahxi kəridu; yaki buningəşə etibar berip, uningəşə səl karaydu. Xuningəşə ohxax, silərnin birlə wakitta həm Hudaning, həm mal-dunyaning kuli boluxunglar mumkin əməş.

²⁵ Xunga bilip koyunglarki, turmuxunglarəşə kərəklik yemək-iqmək yaki uqanglarəşə kiyidişan kiyim-keqəktin oşəm kilanglar. Həyatlik yeməktin, tən kiyim-keqəktin kəp əziz əməşmu? ²⁶ Kəxtiki uqarkanatlarəşə karanglar! Ular terimaydu, yişimaydu, ambarda ozukmu saklimaydu. Ərxniki Atanglar ularnimu aq koymişan yərdə, silərnin rizkinglarni qokum beridu. Qünki, silər axu kuxlardin kəp əziz əməşmu?

²⁷ Aranglarda kəysinglar oşəm-kəyoşu bilən əmrünglarni kiqikkinə uzartalaysilər?

²⁸ Kiyim-keqək üqün oşəm kilixning nemə həjiti?! Daladiki yawa

Motta bayan kiloʻan hux hawar

güllarning kandak oʻsidoʻanlikiʻoʻa qarap bekinglar! Ular ixmu kilmaydu, kiyimmu tikmaydu; ²⁹ lekin silerga xuni eytayki, hatta uluʻ padixah Sulaymanning haxamatlik tonlirimu bu yawa güllarning güzellikigə teng keləlmaydu. ³⁰ ʻEy ixənqi ajizlar! Hudadin nemixka gumanliniwatisilə? Daladiki bügüni eqilsa, ətisi kurup oqakka kalinidoʻan axu gül-giyahlarni axunqə bezigən Huda silərni tehimu kiyindürməsmu? ³¹ Xundak ikən, «nemə yəymiz, nemə iqimiz, nemə kiyimiz?» dəp oʻəm kilmanglar. ³² Yəhudiy əməslər mana xu nərsilər üqün izdinidu. Birak, əxtiki Atanglar silərnin bu nərsilərgə mohtajlikinglarni bilidu. ³³ Xundak ikən, həmmidin muhimi Hudaning padixahlığı wə həkkaniylikı həkkidə izdininglar. U qaʻda, Huda silərgə mana bularning həmmisini koxup təkdim kilidu. ³⁴ Xuning üqün, ətidin oʻəm kilmanglar. Ətining oʻemi ətigə kalsun. Hər küning dərđi xu küngə yetidu.

7-bab

Baxkılarning üstidin həküm kilmanglar

¹ – Baxkılarning üstidin həküm kilip yürmənglar. Bolmisa, silərnu Hudaning həkümigə uqraysilər. ² Qünki, silər baxkılar üstidin kandak əlqəm bilən həküm kilsanglar, Hudamu silərnin üstüinglardin xundak əlqəm bilən həküm qikiridu. Silər baxkılarəa kandak əlqəm bilən əlqəp bərsənglar, Hudamu silərgə xundak əlqəm bilən əlqəp beridu. ³ Nemə üqün buradiringning hərə kepikidək kikiq səwənlikinila kərüp, əzüngdiki limdək qong gunahni kərməysən?! ⁴ Əzüngdə xunqə qong gunah turukluk, buradiringgə: «Kəzüngdiki hərə kepikini eliwetəy!» degining kandak gəp? ⁵ ʻEy sahtipəz! Awwal əzüngning kəzidiki limni eliwət. Buning bilən, enik kərüp, buradiringning kəzidiki hərə kepikini eliwetələysən.

Hux hawərni anglaxni halimaydioʻanlar həkkidə

⁶ – Itka mukəddəs nərsini bərmənglar yaki tongguzning aldioʻa ünqə-mərwayitlarni taxlap koymanglar. Qünki, it kəynigə burulup silərni talaydu; tongguz ünqə-mərwayitlarni ayaʻ astida dəssəp yanjiydu.

Tiligənlər erixidu

⁷ – Du'a kilip tilənglar, Huda tiligininglarni beridu. Izdənglar, tapisilər.

Motta bayan kiloqan hux hawar

Ixikni kekinglar, eqilidu. ⁸ Qunkı, tiligənlər erixidu, izdigənlər tapidu, ixikni kakkanlaroqa ixik eqilidu. ⁹ Əgər ooplunglar nan tələp kilsa, silər uningəya tax berətinglarmu? ¹⁰ Belik tələp kilsa, yılan berətinglarmu? ¹¹ Gunahkar boləjan silər pərzəntliringlaroqa yahxi nərsiləni berixni bilgən yərdə, əxtiki Atanglar tiligənlərgə yahxi nərsiləni tehimu iltipət kilmasmu?

¹² Baxkilarning özünglaroqa kəndək mu'amilə kilixini kütsənglar, silərmu ularoqa xundək mu'amilə kilinglar. Təwrat kanuni wə pəyoqəmbərləning təlimatlıri mana xu.

Hudaning padixahlıkoqa kiridioqan dərwaza

¹³ – Tar dərwaqidin kiringlar. Qunkı, kixini həlakətkə elip baridioqan dərwaza kəng, yol asan bolup, bu dərwaqidin kiridioqanlar kəp. ¹⁴ Birək, həyatlıkka elip baridioqan dərwaza tar, yol təs bolup, uni izdəp tapalaydioqanlarmu az.

Ikki hil mewə dərıhi

¹⁵ – Aldinglaroqa koy terisigə oriniwelip kəlgən, iqi yirtkuq qılberidək sahta pəyoqəmbərlərdin həoxyar bolunglar. ¹⁶ Silər ularni «mewiliri»din tonuwalalaysilər. Tikəndin üzüm, kəmoqaktin ənjür aləqili bolmaydu.

¹⁷ Yahxi dərəh yahxi mewə beridu, yaman dərəh yaman mewə beridu.

¹⁸ Yahxi dərəh yaman mewə bərməydu. Yaman dərəh yahxi mewə bərməydu. ¹⁹ Yahxi mewə bərməydioqan hər bir dərəh kesilip otka taxlinidu. ²⁰ Xuningdək, sahta pəyoqəmbərləni ularning «mewiliri»din tonuwalalaysilər.

Həkikiy xagirt

²¹ – Meni «Rəbbim, Rəbbim» degənləning həmmisila Ərxning Padixahlıkoqa kirəlməydu. Pəkət əxtiki Huda'atamning iradisini ada kiloqanlarla kirələydu. ²² Kiyamət künidə nuroqun kixilər mangan: «Rəbbim, Rəbbim, biz sening naming bilən Hudaning wəhiysini yətküzduk» wə «sening naming bilən jinlarni koqliduk, nuroqun məjziləni kərsəttuk» dəydu. ²³ Həlbuki, u qəşda mən ularoqa: «Siləni əzəldin tonumaymən. Kəzümədin yökilinglar, əy yamanlık kiloquqılar» dəymən.

Motta bayan kilojan hux hawer

Ikki hil imarət saloqan kixilər

²⁴ – Demək, bu sözlirimni anglap əməl kilojanlar imarətəni qoram tax üstigə saloqan əkillik kixilərgə ohxaydu. ²⁵ Boran sokup, yamoqur urup, kəlkün kəlgən təkdirdimu, u imarət örülməydu. Qünki, uning uli qoram taxning üstigə selinoqan. ²⁶ Birak, sözlirimni anglap turup, əməl qilmaydiqanlar imarətəni kumning üstigə kuroqan əhməklərgə ohxaydu. ²⁷ Undak imarət boran, yamoqur wə kəlkünning hujumioqə uqriqanda örülüp ketidu, örülgəndimu intayin paji'əlik örülidu!

²⁸ Həzriti Əysa bu sözlirini ayaqlaxturoqandin keyin, halayik uning təlimlirigə həyran kelixti. ²⁹ Qünki, həzriti Əysaning təlimliri nopuzluk idi, Təwrat ustazliriningkigə ohximaytti.

8-bab

Həzriti Əysaning mahaw kesilini sakaytixi

¹ Həzriti Əysa taqdin qüxkəndə, top-top kixilər uningə əgixip mangdi. ² Mahaw kesiligə^⑤ giriptar boləqan bir kixi həzriti Əysaning aldiqə kelip, tizlinip:

– Təksir, əgər halisingiz, meni kesilimdin sakaytip pak kiləqaysiz! – dedi. ³ Həzriti Əysa uningə kolini təgküzüp turup:

– Halaymən, pak boləqin, – dewidi, bu adəmning bədinidiki mahaw kesili xu'an sakaydi. ⁴ Həzriti Əysa uningə:

– Həzir bu ixni heqkingə tinma, lekin udul mərkiziy ibadəthanoqə berip rohaniyoqə özünəning sakayəqanlığini kərsət. Andin, buni baxkilarəqə ispatlax üqün, Musa pəyoqəmbərnin əmri boyiqə mahaw kesilidin sakayəqanlar kilixkə tegixlik kurbanlikni kil, – dedi.

Həzriti Əysaning Rimlik yüzbəxining qakirini sakaytixi

⁵ Həzriti Əysa Kəpərnahum xəhirigə barəqanda, Rimlik bir yüzbəxi uning aldiqə kelip, xapa'ət tiləp:

⁶ – Təksir, qakirim paləq bolup kəldi, nahayiti azab iqidə əydə yatidu, – dedi.

⁷ – Mən berip uni sakaytip berəy, – dedi həzriti Əysa.

---

⑤ Mahaw kesili – bir hil kərkunqluk terə kesili bolup, Yəhudiylar bu hil kesəlgə giriptar boləqanlarni napak, dəp karaytti.

⁸ Yuzbexi:

– Taksir, oyumga kelixingizga arzimaymen. Pakat bir eqizla sez kilip koysingiz, qakirim sakiyip ketidu. ⁹ Meningmu ustumdə baxlikim, kol astimda laxkərlirim bar. Birigə bar desəm baridu, birigə kəl desəm, kelidu. Qakirimoja bu ixni kil desəm, u xu ixni kilidu, – dedi.

¹⁰ Bu gəplərni anglap, həyran boləjan həzriti Əysa billə kəlgənlərgə:

– Bilip koyunglarki, bundak ixənqni Isra'illar iqidə uqratmiojanidim.

¹¹ Silərgə xuni eytayki, məxrik wə məşribtin nurojun Yəhudiy əməslər kelip, Ərxning Padixahlikida əjdadlimiz Ibrahim, Is'hak wə Yakuplar bilən bir dastihanda olturidu. ¹² Lekin, Ərxning Padixahlikining mirashorliri boləjan nurojun Yəhudiylar taxkiriəja, qarangojululqka həydilip, u yərdə həsrətə yioqlap, qixlirini ojuqurlitidu, – dedi. ¹³ Andin, yuzbexioja:

– Öyünggə kayt, ixənginingdək bolidu, – dedi. Həlikə qakarning kesili xu'an səllimaza sakiyip kətti.

Həzriti Əysaning nurojun kesəllərni sakaytixi

¹⁴ Həzriti Əysa Petrusning oyigə barəjanda, Petrusning keynanisining kizitmisi ərləp, orun tutup yetip kaləjanidi. ¹⁵ Həzriti Əysa uning kolini tutuxi bilənla kizitmisi yenip kətti. U ayal dərhal ornidin turup, həzriti Əysani kütüxkə baxlidi.

¹⁶ Karangoju qüxkəndə, kixilər jin qaplxakan nurojun adəmlərni həzriti Əysaning aldioja elip kelixti. Həzriti Əysa bir eqiz sez bilənla ulardiki jinlarni koqliwətti wə kesəllərninğ həmmisini sakaytti. ¹⁷ Buning bilən, Yəxaya pəyojəmbər arkilik ukturulojan: «Aşrik-silaklirimizni u kətürdi, kesəllirimizni üstigə aldi» degən sez əməlgə axuruldi.

Həzriti Əysaoja əgixixning bədəlliri

¹⁸ Həzriti Əysa ətrapiəja olixiwaləjan kixilərni kərüp, xagirtliriəja kəlning u ketioja ətüp ketixni buyrudi. ¹⁹ Xu qaojda, Təwrat ustazliridin biri kelip, uningəja:

– Ustazim, siz kəyərgə barmang, mən sizgə əgixip mangimən, – dedi.

²⁰ Birak, həzriti Əysa uningəja:

– Tülkininğ əngküri, kuxning uwisi bar. Birak, Insan'ooqlining^⑥ bexini

---

^⑥ Mukəddəs yazmilarda «Insan'ooqli»din ibarət əwətilgüqining Hudaning küq-kudriti wə xan-xəripi bilən ərxtin qüxüp, pütkül insanlarni mənggü baxkuridiojanliki aldin

koyoqudək yerimu yok, – dedi.

²¹ Yənə bir xagirti həzriti Əysaşa:

– Ustaz, atam əlöp uni yərlikkə koyoquqə kütüp, andin sizgə əgixəyqu!
– dedi.

²² Həzriti Əysa uningşa:

– Manga əgəxkin! Əlgənlərni rohi əlüklər əzliri yərlikkə koysun, – dedi.

Həzriti Əysaning boranni tinqitixi

²³ Həzriti Əysa kemigə qüxti, xagirtlirimu qüxüp billə mangdi. ²⁴ Kəl üstidə uxtumtut kattik boran qikip kətkəqkə, dolqunlar kemidin halkip kətti. Bu qaqda, həzriti Əysa uhlawatatti. ²⁵ Xagirtlar uni oyqitip:

– Ustaz, oşərk bolux aldida turimiz, bizni qutulduroşaysiz! – dedi.

²⁶ – Nemanqə kərkisilər, ixənqinglar nemidegən ajiz! – dedi həzriti Əysa wə ornidin turup, boran-qapqun wə dolqunlarşa buyruk kildi. Xuning bilən, boran wə dolqunlar pütünləy tinqidi.

²⁷ Xagirtlar intayin həyran bolup, bir-birigə:

– Bu zadi kəndək adəmdü? Hətta boran wə dolqunlarmu uning gepini anglaydikən-hə! – dəp ketixti.

Həzriti Əysaning jin qaplxkan ikki adəmni sakaytixi

²⁸ Həzriti Əysa kəlning u ketidiki Gadara degən jayşa barəşinida, uningşa jin qaplxkan ikki kixi yolukti. Gər kilinidioqan əngkürlərni makan tutkan bu ikki kixi xunqə wəxhiy idiki, heqkim bu yərdin ətuxkə jür'ət kilalmaytti. ²⁹ Ular həzriti Əysani kərgən haman:

– I Hudaning Ooqli, iximizşa arilaxma! Sən wəqit-sa'iti kəlməstinla bizni kiynioşili kəldingmu? – dəp tovlidi.

³⁰ Xu ətrapta qong bir top tongguz padisi ozuklinip yürətti. ³¹ Jinlar həzriti Əysaşa yalwurup:

– Əgər sən bizni həydəp qikərməqqi bolsang, tongguz padisioşa kirgüzüwətkin, – dedi.

³² Həzriti Əysa:

– Qikinglar! – dewidi, jinlar qikip, tongguzlarning tenigə kirip kətti. Pütün tongguz padisi patiparak bolup, yügürgən peti tik yardin qüxüp, kəlgə oşərk boldi.

³³ Tongguz bakkuqilar xəhərgə keqip kirip, bu ixning bax-ahirini wə jin qaplaşkan kixilərnin kəqürmixlirini halayikğa tarkatti. ³⁴ Xuning bilən, pütün xəhərdikilər həzriti Əysa bilən kərüxüxkili qikti. Ular uni kərgəndə, uning bu yərdin qikip ketixini tələp kildi.

9-bab

Həzriti Əysaning paləq kesilini sakaytixi

¹ Həzriti Əysa kemigə qüxüp kəldin ötüp, əzi turəjan xəhər Kəpərnahuməja kaytip kəldi. ² Kixilər zəmbilgə yatkuzuloqan bir paləqni uning aldioqə elip kəldi. Ularning ixənqini kərgən həzriti Əysa heliki paləqkə:

– Ooqlum, hatirjəm bol, gunahliring kəqürüm kılindi, – dedi.

³ Birkanqə Təwrat ustazliri kənglidə «bu adəm kupurluk kildi» dəp oylidi.

⁴ Ularning kənglidə nemə oylawatkanlikini bilgən həzriti Əysa ularəja: – Nemə üqün yaman oyda bolisilər? ⁵ «Gunahliring kəqürüm kılindi» deyix asanmu yaki «ornungdin tur, mang!» deyixmu? Əlwəttə, eytmak asan, kilmək təs. ⁶ Əmma, hazir Insan'ooqlining yər yüzidə gunahlarni kəqürüm kiliş həkukioqə igə ikənlikini ispatlap berəy, – dedi. Andin, paləq kesəlgə:

– Ornungdin tur, orun-kərpəngni yiojixturup öyünggə kayt, – dəp buyrudi.

⁷ Heliki adəm ornidin turup öyigə kaytti. ⁸ Buni kərgən kəpçilik kərkuxup, insanəja bundak həkukni bərgən Hudaəja mədhiiylər okuxti.

Həzriti Əysaning Məttani xagirtlikğa qakirixi

⁹ Həzriti Əysa u yərdin qikip aldioqə qarap ketiwatkənda, bir bajgirnini kərdi. Uning ismi Mætta bolup, baj yiojidoqan jayda olturatti. Həzriti Əysa uningəja:

– Manga əgəxkin! – dedi.

Mætta ornidin turup, uningəja əgəxti.

¹⁰ Həzriti Əysa Məttaning öyidə mehmandarçilikğa boluwatkənda, nuroqun bajgirlar^⑦ wə gunahkar dəp karaloqan bir kışim kixilərmu kirip,

⑦ Bajgirlar – Isra'iliyini ixəjal kiloqan Rimliklar üqün öz həlkidin baj yiojip beridoqan

hazriti Oysa wa uning xagirtliri bilan hamdastihan boldi. ¹¹ Buni korgan Pərisiylər hazriti Oysaning xagirtliriya:

– Ustazinglarning bajgir wa gunahkarlar bilan bir dastihanda olturojini kandak gap?! – deyixti.

¹² Bu gapni angliqan hazriti Oysa:

– Saqlam adəm əməs, bəlki kesəl adəmla tewipka mohtajdur.

¹³ Mukəddəs yazmilarda: «Mən kurbanlik kilixinglarni əməs, rəhim-xəpkət kərsitixinglarni istəymən» deyilgən. Silər berip bu sözning mənisini əgininglar. Mən əzlririni durus hesablaydiqanlarni əməs, bəlki əzlririning gunahlririni tonuydiqanlarni qakirojili kəldim, – dedi.

Koniya esiliwalmaslik

¹⁴ Xu waqitlarda, Yəhya pəyojəmbərning xagirtliri kelip, hazriti Oysaya:

– Biz wa Pərisiylər roza tutimiz, sizning xagirtliringiz nemixka tutmaydu? – dəp soraxti.

¹⁵ Hazriti Oysa jawabən mundak dedi:

– Toyi boluwatkan yigit tehi toy ziyapitidə turojan qaşda, mehmanlar haza tutup oltursa kandak bolojini!? Əlwəttə bolmaydu! Əmma yigitning ulardin elip ketilidiqan küni kelidu, ənə xu qaşda ular kayoju-həsət qəkkinin roza tutidu.

¹⁶ Heqkim kona kəngləkkə kirixip ketidiqan yengi rəhttin yamak salmaydu. Undak kilsa, kiyim yuyuloqanda yengi yamak kirixip, kiyimni yirtip taxlaydu. Nətijidə, yirtik tehimu yoşinap ketidu. ¹⁷ Xuningdək, heqkim yengi xarabni kona tulumoya qaqilimaydu. Əgər undak kilsa, yengi xarabning kəpuxi bilan tulum yerilidu-də, xarabmu təkülüp ketidu. Demək, tulummu kardin qikidu. Xuning üqün, yengi xarabni yengi tulumoya qaqilax kerək. Xundak kilojanda, hər ikkilisini saklap qalojili bolidu.

Tirildürülgən kız wa sakaytiloqan ayal

¹⁸ Hazriti Oysa Yəhya pəyojəmbərning xagirtliriya bu sözlərnə kiliwatkan waqtida, məlum bir ibadəthanining bir məs'uli kelip, hazriti Oysaning ayiojioya yikilip:

– Mening kızim hazirla ölüp kətti, siz berip uningoya kolingizni

tægküzüp koysingiz, u tirilidu, – dedi.

¹⁹ Həzriti Əysa ornidin turup, xagirtlirini elip, uning bilən billə bardı.

²⁰ Yolda hun təwrəx kesiligə giriptar bolqinioqa on ikki yil bolqan bir ayal həzriti Əysaning arka tərpidin kelip, uning qapining pexini silidi.

²¹ U iqidə «həzriti Əysaning qapinini tutsamla, qoqum sakıyıp ketimən» dəp oyliqanidi.

²² Həzriti Əysa kəynigə burulup, uningqə karap:

– Kızım, hatirjəm bol, ixənqing seni sakaytti! – deyixigila, heliki ayal sakıyıp kətti.

²³ Həzriti Əysa heliki ibadəthana məs'ulining öyigə kirip, nəy qeliwatkan wə həza tutup yiqlawatkan adəmlər topini kərüp, ²⁴ ularqə:

– Qikip ketinglar, bu kız ölmidi, uhlap kaptu, – dedi.

Birak, halayik uni məshirə kildi. ²⁵ Kixilər qikiriwetilgəndin keyin, həzriti Əysa kız yatқан öygə kirip, uning kolidin tartti. Kız ornidin turdi.

²⁶ Bu hawar pütün ətrapka tarkaldi.

Bimarlarning sakaytilixi

²⁷ Həzriti Əysa u yərdin qikip ketiwatkanda, ikki kəriqə uning kəynidin kelip:

– I padixah Dawutning əwladi, [Ⓢ] bizgə rəhim kilqaysiz! – dəp warkirap kətti.

²⁸ Həzriti Əysa öygə kirqəndin keyin, heliki ikki kəriqə uning aldiqə kəldi. Həzriti Əysa ulardin:

– Silər mening silərni sakaytixka kadir ikənlikimgə ixinəmsilər? – dəp soridi.

– I Rəbbim, ixinimiz, – dəp jawab bərdi ular.

²⁹ Həzriti Əysa ularning kəzlrigə kolini tægküzüp turup:

– Ixənginglardək bolsun! – deyixigila, ³⁰ ularning kəzlrini eqildi.

Həzriti Əysa ularqə:

– Bu ixni heqkimgə tinmanglar! – dəp kattik tapilidi. ³¹ Ləkin, ular u yərdin qikipla, bu ixni ətrapka yeyiwətti.

³² Ular qikip kətkəndin keyin, jin qaplxakan bir gaqa həzriti Əysaning aldiqə elip kelindi. ³³ Həzriti Əysa uningdiki jinni koqlixi bilənla, heliki adəm zuwanqə kəldi. Halayik həyran bolup:

[Ⓢ] Dawut padixahning əwladi – bu nam Yəhudiyar arisida ular kütüwatkan kutkuzoqu – Məsihni kərsitətti.

Mætta bayan kilojan hux həwər

– Bundak ix Isra'iliyidə zadi kərülüp bakmiojan, – deyixti.

³⁴ Lekin, Pərisiylər:

– U jinlarni ularning baxlikioja tayinip həydəydikən, – deyixti.

Həzriti Əysaning kixilərgə boləjan mehir-muhəbbiti

³⁵ Həzriti Əysa pütün xəhər, yeza-kixlaklarni arilap, hərkaysi ibadəthanilarda təlim berip, ərxning padixahlilikioja da'ir hux həwərni tarkatti wə həlk iqidiki hər hil kesəllik wə aqrık-silaklarni sakaytti. ³⁶ U top-top adəmlərnə kərüp ularoja iq aqrıtti, qünki ular koyqisiz koy padiliridək panahsiz biqarilər idi. ³⁷ Xuning bilən, u xagirtlirioja:

– Kutkuzuluxka intilidiojanlar mol həsuldək kəp, birək həsulni elix üqün ixləydiəjanlar az ikən. ³⁸ Həsulning igisi boləjan Hudadin kəprək ixqi əwətip, həsulni yiojiwelixni tilənglar, – dedi.

10-bab

Həzriti Əysaning on ikki xagirtini əwətixi

¹ Həzriti Əysa on ikki xagirtini yenioja qakirip, ularoja jinlarni həydəx wə hər hil aqrık-silaklarni sakaytix həkukini bərdi. ² Bu on ikki xagirtning isimliri mundak: Petrus dəpmu ataləjan Simun wə uning inisi Əndər, Zəbədiyning oqlı Yakup wə uning kerindixi Yuhanna, ³ Filip wə Bartolomay, Tomas wə bajgir Mætta, Həlpayning oqlı Yakup wə Taday, ⁴ wətənpərwər dəp ataləjan Simun wə həzriti Əysaoja satkunluk kiləjan Yəhuda İxkarıyot.

⁵ Həzriti Əysa bu on ikki xagirtini həlkning arisioja əwətixtin awwal, ularoja mundak tapilidi:

– Yəhudıy əməslərnəng zeminlirioja barmanglar. Samariyiliklərnəng xəhərlirigimu barmanglar. ⁶ Uningdin kərə, Hudaning yokaləjan koy padiliri, yəni Isra'illar arisioja beringlar. ⁷ Barəjan yeringlarda: «Ərxning Padixahliki namayan bolux aldida turidu!» dəp jakarlanglar. ⁸ Kesəllərnə sakaytinglar, əlüklərnə tirildürünglar, mahaw kesəllirini sakaytinglar, jinlarni həydiwetinglar. Bu imtiyazlarni həksiz aləjanikənsilər, həksiz ixlitinglar. ⁹ Həmyaninglarda altun, kümüx wə mis pullarni elip yürmənglar. ¹⁰ Səpərgə qikkanda nə hurjun, nə birər artuk kənglək, nə ayaq, nə həsa eliwalmanglar. Qünki, hizmətkar kimgə hizmət kilsa, xuningdin ix həkki elixka həklik.

Mötta bayan kiloğan hux həwər

¹¹ Birər xəhər yaki yeziqə barəjan waqtinglarda, aldi bilən u yərdə silərni kəbul kilişni halaydiqan kixini izdəp tēpip, u yərdin kətküqə xu kixining əyidə turunglar. ¹² Birər əygə kirgininglarda, ularəja amanlik tilənglar. ¹³ Əgər u a'ilidikilər silərni kəbul kilsa, ularəja tiligən amanlikinglar ijabət bolidu. Əgər silərni kəbul kilmisa, tiligən amanlikinglar əzünglarəja yanidu. ¹⁴ Silərni kəbul kilmiojan, səzünglarni anglimiojan kixining əyidin yaki xu xəhərdin ayriləjininglarda, ularni agahlandurux üqün ayiojinglardiki tōpini kekiwetinglar. ¹⁵ Bilip qoyunglarki, u xəhərdikilərnin kiyamət küni tartidiqan jazasi Sodom wə Gomora^⑨ xəhiridiki rəzil kixilərnin tartidiqan jazasidinmu eqir bolidu!

Kəlgüsidiki ziyankəxlik

¹⁶ – Mana, mən silərni koylarni bərilərnin arisioja əwətkəndək əwətimən. Xunga, yilandək səzgür, kəptərdək sadda bolunglar. ¹⁷ Kixilərdin pəhəs bolunglar. Ular silərni tutkən kilip sotka tapxurup beridu, ibadəthanilirida kamqilaydu. ¹⁸ Silər manga ixəngənlikinglar üqün, waliy wə padixahlar aldiəja elip berilip sorakka tartilisilər. Buning bilən, ularning wə Yəhudiy əməslərnin aldidə mening guwahqilirim bolisilər. ¹⁹ Sorak kiliojan waqtinglarda, kandaq jawab berix yaki nemə deyixtin əndixə kilmanglar. Qünki, u qaşda kilidiqan səzliringlar silərgə nesip kilinidu. ²⁰ Silər əzünglar səzliməysilər, bəlki ərxtiki Atanglarning rohi silər arkilik səzləydu.

²¹ Kərindax kərindixioja, ata balisioja ha'inlik kilip, ularni əlümgə tutup beridu. Balilarmu ata-anisi bilən qarxilixip, ularni əlümgə ittiridu.

²² Manga ixəngənlikinglar üqün, həmmə adəm silərgə əqmənlik kilidu, ləkin ahirəqiqə bərdaxlik bərgənlər jəzmən kutkuzulidu. ²³ Ular silərgə bir xəhərdə ziyankəxlik kilsa, yənə bir xəhərgə keqip beringlar. Bilip qoyunglarki, silər Isra'iliyining pütün xəhərlirini arilap boləquqə, İnsan'oqli kaytip kelidu.

²⁴ Xagirt ustazidin, kü hojayinidin üstün turmaydu. ²⁵ Xuning üqün, xagirt ustazidək, kü hojayinidək boləjiniəja kəna'ət kilsun. Ular əyning bexi boləjan meni «jinlarning padixahi Xəytan» dəp atiojan yərdə,

---

⑨ Sodom wə Gomora – İbrahım pəyojəmbər zamanidiki ikki xəhər bolup, bu xəhərlərnin adəmliri ohxax jinstiki zinahorlukka kattik berilip gunahka patkanliktin, Huda bu xəhərlərnin adəmliri bilən koxup yokatkan.

Motta bayan kilojan hux hawer

eyning azaliri bolojan silorni tehimu zor hakarat kilmamdu?

²⁶ Birak, bundaklardin korkmanglar. Qawisi qitka yeyilmaydijan heqkandak yoxurun ix, axkarilanmaydijan heqkandak mahpiyotlik yoktur. ²⁷ Mening silerga mahpiy eytkanlirimni siler oquq-axkara eytiweringlar. Kulikinglaroja piqirlap eytkanlirimni halki'alomga jakarlanglar. ²⁸ Teninglarni eltursimu, jeninglarni alalmaydijanlardin korkmanglar. Eksiqe, teninglarnimu, jeninglarnimu dozahta halak kilalaydijan Hudadin korkunglar. ²⁹ Ikki kuxkaqni bir tenggige setiwalojili bolsimu, lekin arxtiki Atanglar bilmey turup, ulardin birsimu yerga quxməs. ³⁰ Silerga kelsək, hətta silerning hər bir tal qeqinglarningmu hesabi bar. ³¹ Xundak ikən, korkmanglar. Qunki, siler Huda uqun nurojundijan kuxkaqtinmu kimmətlik-də!

³² Kəpqilik aldida meni etirap kilojanlarni mənmu arxtiki Atamning aldida etirap kilimən. ³³ Birak, kəpqilik aldida meni rət kilojanlarni mənmu arxtiki Atam aldida rət kilimən.

Tinqlik wə jedəl-majira

³⁴ – Meni dunyaoja tinqlik elip kəldimikin, dəp oylap kalmanglar. Mən tinqlik əməs, bəki jedəl-majira elip kəldim. ³⁵ Mening wəjimdin oquq atisioja, kiz anisioja, kelin keynanisioja karxi qikidu. ³⁶ Adəmning duxmini öz a'ilisidiki kixilərdur.

³⁷ Ata-anisini məndinmu əziz kəridiojanlar mening xagirtim boluxka layik əməs. Pərzəntlirini məndinmu əziz kəridiojanlarmu mening xagirtim boluxka layik əməs. ³⁸ Özining krestini kətürüp, ^① manga əgəxmigənlərmu xagirtim boluxka layik əməs. ³⁹ Öz hayatini ayaydijanlar əksiqə uningdin məhrum bolidu. Mən uqun öz hayatini ayimaydijanlar uningoja erixidu.

⁴⁰ Siləni kəbul kilojanlar meni kəbul kilojan bolidu; meni kəbul kilojanlar bolsa meni əwətküqi Hudani kəbul kilojan bolidu. ⁴¹ Bir pəyojəmbəni Hudaning səzini yətküzgənliki səwəbidin kəbul kilojanlar pəyojəmbər bilən ohxax in'amoja erixidu. Durus adəmni uning durus bolojanliki səwəbidin kəbul kilojanlarmu xu adəm bilən ohxax in'amoja erixidu. ⁴² Bilip koyunglarki, həzriti Əysaning xagirti dəp, xagirtlirim

---

① Rimliklar tərpidin ölüm jazası berilgənlər mihlinidijan krestni mürisidə kətürüp jaza məydanijoja baratti. «Özining krestini kətürüp» degənlik Əysa Məsih uqun azab-okubət tartixka təyyar boluxni kərsitidu.

iqidiki eng arziməs birigə hətta birer qinə sojuq su bərgən kiximu jəzmən mening in'amimdin məhrum qalmaydu.

11-bab

Yəhya pəyoqəmbərning so'ali

¹ Həzriti Əysa on ikki xagirtioqa tapilap bolqandin keyin, Jəliliyidiki hərəkaysi xəhərlərdə təlim berix wə hux hawərnı jakarlax üqün, u yərdin ayrildi.

² Zindandiki Yəhya pəyoqəmbər Əysa Məsihning kilojan ixirini anglap, xagirtlirini əwətip, ular arkilik həzriti Əysadin: ³ «Huda bizgə əwətməkqi bolqan kutkuzoquqi sizmu yaki baxqa birsi keləmdu?» dəp soridi.

⁴ Həzriti Əysa ularoqa mundak dedi:

– Silər kaytip berip, yaratqan məjizilirimni wə eytkan təlimlirimni Yəhyaqqa yətküzüp: ⁵ «Korlarning kəzi eqildi, tokurlar mangalaydioqan boldi, mahaw kesili bolqanlar sakaydi, gaslar angliyalaydioqan boldi, hətta əlgənlərmu tirildi wə kəmbəqəllərgə hux hawer yətküzüldi» dəp eytinglar. ⁶ Yəhyaqqa yənə: «Məndin gumanlanmay, manga təwrənməy ixəngənlər nemidegən bəhtlik!» dəp koyunglar, – dedi.

⁷ Yəhya pəyoqəmbərning xagirtliri kətkəndin keyin, həzriti Əysa kəpçilikke Yəhya toqruluk mundak dedi:

– Silər burun Yəhyani izdəp qəlgə barqininglarda, zadi kandaq bir adəmnı kərməqçidinglar? Məydani xamalda yəlpünüp turoqan komuxtək təwrinip turidioqan bir yahxiqaknimu? ⁸ Yaki qiraylik kiyingən bir esilzadinimu? Hərgiz undak əməs! Bundak kiyimlərnı kiyidioqanlar qəldin əməs, han ordisidin tepilidu. ⁹ Əməliyəttə, silər bir pəyoqəmbərni kərgili qiktinglar. Əmdi bilip koyunglarki, Yəhya pəyoqəmbərdinmu üstündur. ¹⁰ Qünki, mukəddəs yazmilarda:

«Mana, aldingda əlqimni əwətimən.

U sening yolungni aldin'ala təyyarlaydu»

dəp yeziloqan wə bu yərdiki «əlqim» dəl Yəhya pəyoqəmbərni kərsitidu.

¹¹ Bilip koyunglarki, insanlar arisida qəməldürgüqi Yəhyadinmu uluq kixi otturioqa qikkini yok, əmma ərxning padixahlikidiki eng arziməs birsimu uningdin uluq bolidu. ¹² Qəməldürgüqi Yəhya otturioqa qikkan

Motta bayan kiloqan hux hawar

künlərdin beri, ərxning padixahlıki zorawanlıkka uqrimakta. Zorawanlar uningəja hujum kilmakta. ¹³ Hudaning padixahlıki toqrisida Yəhya pəyoqəmbərnıng zamanıoıqə boləjan barlık pəyoqəmbərlərnıng təlimlıridə, xundakla Təwratta aldin bexarət berilgən. ¹⁴ Əgər kobul kılalisanglar, mening «kaytip kelixi muqərrər boləjan İlyas pəyoqəmbər dəl Yəhya pəyoqəmbərnıng əzıdur.» degən səzümğə ixıninglar. ¹⁵ Bu səzlərnı kulıkinglarda qıng tutunglar!

¹⁶ Bu zamanning silərdək kixilırını zadı kimlərgə ohxıtay? Ular huddı koqıda olturuwelip, bir-bırıgə: ¹⁷ «Biz silərgə sunay qelip bərsək, ussul oynımidınglar. Matəm muzıkısını qelip bərsək, hazımu tutmıdinglar» dəp rənıjıydıoqan tuturuksız balılarəja ohxaydu.

¹⁸ Qünki, Yəhya pəyoqəmbər kelip roza tutatti, xarab ıqməytti. Xuning bilən, ular: «Uningəja jin tegıptu» deyıxtı. ¹⁹ İnsan'ooqlı bolsa həm yəydu həm ıqıdu. Bırak, ular: «Taza bır toymas harakkəx ıkən. U bajgır wə baxka gunahkarlarınıng dostı» deyıxıdu. Bilip koyunglarki, hekmət bərgən mewısı bilən tonulıdu.

Həzriti Əysani rət kiloqanlar

²⁰ Andin, həzriti Əysa əzi nuroqun məjzilərnı kərsətkən xəhərlərdiki towa kilmıoqanlarnı əyıbləp, mundak dedi:

²¹ – Həlinglarəja way, əy Kərazinliklar! Həlinglarəja way, əy Bəytsaydalıklar! Silər üqün yaratқан məjzilirimni Tir wə Sidon degən yatlar xəhərlıridə yaratқан bolsam, u yərlərdiki həlk burunla məyüsləngən həlda mataəja yəginip, külgə milinip, gunahlırıəja towa kiloqan bolatti. ²² Bilip koyunglarki, kıyamət küni Hudaning silərgə berıdıoqan jazası Tir wə Sidondikilərnıngkidinmu eoqır bolıdu. ²³ Əy Kəpərnahumluklar! Asmanəja qıkməqimıdinglar? Əksiqə, dozahka taxlinısılər. Qünki, aranglarda yaratқан məjzilirimni Sodomda yaratқан bolsam, u xəhər bügünki künğıqə məwjut boləjan bolatti. ²⁴ Xuni bilip koyunglarki, kıyamət küni Hudaning silərgə berıdıoqan jazası Sodomdikilərnıngkidinmu eoqır bolıdu.

---

² Yəhudiylar Təwrattiki «kutkuzoquı – Məsih kelıxtın burun İlyas pəyoqəmbər Məsihning yolını təyyarlıx üqün kaytip kelıdu» degən bexarətkə asasen unıng kelıxını kütüwatkanıdı. Həzriti Əysa əməliyəttə bunıng İlyas pəyoqəmbərdək küq-kudrət bilən kəlgən Yəhya pəyoqəmbər arkılik əməlgə axkanlıkını eytkən.

Motta bayan kilojan hux hawer

Hazriti Oysaning huxalliki

²⁵ Xuningdin keyin, hazriti Oysa mundak dedi:

– Pütün alomning Igisi bolojan i Ata! Sen bu hakikatlarni ezini akillik, bilimlik qoqlaydijon kixilerdin yoxurup, kiyik balilardak sobiy kixilerga axkarilijonliqning uqun, sanga madhiyiler okuyman. ²⁶ Xundak Ata, sening oz hahixing ane xu idi.

²⁷ Atam hammuni manga takdim kildi. Meni Atamdin baxka heqkim hakikiy tonumaydu. Atamnimu men we men ezum axkarilaxni halaydijon kixilerdin baxka heqkim hakikiy tonumaydu.

²⁸ Oy japakaxlar we eoir yukni ustiga alojanlar! Mening yenimoja kelinglar, men silerga aramlik beray. ²⁹ Mulayim we kamtarmen. Xunga, mening boyunturukumoja kirip, mendin ogininglar. Xundak kilojanda, konglungle aram tapidu. ³⁰ Mening boyunturukumda bolux asan, talipim eoir amas.

12-bab

Dam elix kuni hakkidiki masila

¹ Xu kunlardiki bir dam elix kuni, hazriti Oysa buqdaylikdin otup ketiwatatti. Korsiki eqip kotken xagirtliri baxaklarni uzuwelip, yeyixke baxlidi. ² Buni kergon Pərisiylər hazriti Oysaqa:

– Karang, xagirtliringiz dam elix kuni qaklengon ixni^③ kiliwatidu, – deyixti.

³ Hazriti Oysa ularqa:

– Padixah Dawut we uning hamrahlirining aq kalojanda kandak kilojanlikini mukaddas yazmilardin okumiojanmu? ⁴ U ibadethanidiki mukaddas jayqa kirip, Hudaqa ataljon nanlarni rohaniydin sorap, hamrahliri bilon billə yegon. Halbuki, bu nanlarni rohaniylardın baxka harkandak kixining yeyixi Təwrat kanunioja hilap idi. ⁵ Xuningoja ohxax, ibadethanida ixləydijon rohaniylar dam elix kunliri ixlimoslik amrini buzsimu, Təwratqa ular gunahkar dəp yezilmiojan. Silər buni oqup

---

③ Yəhudiylarning ən'ənisi boyiqə dam elix kuni haman tepix ka'idige hilap idi. Pərisiylər xagirtlarning danlarni yeyix uqun aklixini haman təkənlik dəp karijan. Əməliyəttə, mən'i kilinojini baxaklarni uzuwelip, yeyix amas, belki zira'atlerge orojak selixtur.

Mætta bayan kiloʻan hux hævær

bakmiʻoʻanmu? ⁶ Bilip koyunglarki, bu yærdæ ibadæthanidinmu uluʻoʻi bar. ⁷ Əgær silær Hudaning: «Mæn kurbanklik kilixinglarni æmæs, ræhim-xæpkæt kærstitixinglarni istæymæn» degæn sözining mænisini bilsænglaridi, bigunah kixilærni gunahkar, dæp karimayttinglar. ⁸ Mæn Insan'oʻoʻqli dæm elix küninging Igisidurmæn.

Koli kurup kætken bimarning sakaytilixi

⁹ Hæzriti Əysa u yærdin ayrilip, ularning ibadæthanisioʻja bardi.

¹⁰ Ibadæthanida bir koli kurup kætken bir adæm bar idi. Bæzi Pærisiylær hæzriti Əysaning üstidin ærz kilixka bahænæ tepix mæksitidæ uningdin:
– Dæm elix küni kesæl sakaytix Tæwrat kanunioʻja uyoʻunmu? – dæp soridi.

¹¹ Hæzriti Əysa ularoʻja mundak jawab bærdi:

– Biræringlarning koyi orioʻja qüxüp kætsæ, dæm elix küni demøy, uni dærhal tartip qikiriwalmamsilær? ¹² Adæm koydin kæp kimmætlikte! Demæk, dæm elix küni yahxilik kilix Tæwrat kanunioʻja uyoʻun. ¹³ Andin, hæzriti Əysa heliki kesælgæ:

– Kølungni uzat, – dedi. U adæm kolini uzitixi bilænla koli æsligæ kelip, yænæ bir kolioʻja ohxax halætkæ kaytti. ¹⁴ Buning bilæn, Pærisiylær taxkiriyoʻja qikip, hæzriti Əysani kandak jayliwetix hækkidæ mæslihæt kilixti.

Huda tallioʻan hizmætkar

¹⁵ Buni bilgæn hæzriti Əysa u yærdin ayrildi. Nuroʻun kixilær uningoʻja ægixip mangdi. Hæzriti Əysa ularning arisidiki bimarlarning hæmmisini sakaytti ¹⁶ wæ ularoʻja özining kim ikænlikini baxkilaroʻja axkarilimaslikni tapilidi. ¹⁷ Buning bilæn, Yæxaya pæyoʻjæmbær arkilik ukturuloʻan munu sæzlær æmælgæ axuruldi:

¹⁸ «Mana mening tallioʻan hizmætkarim,
dilim sæygæn yekinim,
uningdin hursænman!

Rohimni ata kilimæn uningoʻja;
u adalætni jakarlaydu pütkül hæklærgæ.

¹⁹ U talax-tartix kilmas, qukanmu kætürmæs.

Koqilardimu heqkim uning awazini anglimas.

²⁰ Ezilgæn komuxni sundurmas,
æqøy dæp kælæʻan qiraʻoʻnimu æqürmæs,

Mætta bayan kıloĵan hux h w r

taki adal t z p r kuqkuq ,

²¹ pütkül h kl r uning namioĵa ümid baolĵlar. 

H zriti  ysa Xəytandin küqlüktur

²² Xu qaolĵda, h zriti Əysaning aldiolĵa jin qaplixiwaloĵan kor w  gaqa biri elip kelindi. H zriti  ysa uni sakaytip, s zliyl ydiolĵan w  k r l ydiolĵan kildi. ²³ Halayik h yran boluxup:

–  j ba, bu padixah Dawutning  wladimidu? – deyixti.

²⁴ Bu s zni angliolĵan P risiyl r:

– U jinlarni ularning baxliki bololĵan X ytanolĵa tayinip h y ydidik n, – deyixti.

²⁵ Ularning nem  oylawatkanlikini bilg n h zriti  ysa ularolĵa mundak dedi:

–  g r bir d l ttikil r ikki guruhka bəlünüp sokuxsa, u d l t zawallikka yüz tutidu. H rkandak x h r yaki a'ilidikil r öz'ara jed l-majira kilixsa, ularmu w yran boluxtin saklinalmaydu. ²⁶  g r X ytan  z baxkuruxida bololĵan jinlarni h ydis , öz- zig  karxi qikkan bolidu. Undakta, uning padixahliki kandakmu put tir p turalisun? ²⁷  g r m n jinlarni ularning padixahi bololĵan X ytanolĵa tayinip h ydis m, sil rning  g xk qiliringlar jinlarni h y xt  kimg  tayandi?!

Eytkanliringlarning hata ikənlikini  z  g xk qiliringlar d lill p beridu.

²⁸ Əməliyəttə, mən Hudaning Rohiolĵa tayinip jinlarni h ydiw ttim. Bu, Hudaning padixahlikining aranglarda namayan bololĵanlikini ispatlaydu.

²⁹ Bir kixi küqtünggür birsining  yig  kirip, uning melini kandak bulap ket lisun? P k t xu küqtünggür adəmni baolĵiyalioĵanlarla uning  yini bulang-talang kilalaydu.

³⁰ Mən bilən bir yolda mangmioĵanlar manga karxi turolĵuilardur. Manga yioĵiwelixka yard m b rmig nl r tozutuwt k qil rdur. ³¹ Xuning  q n bilip koyunglarki, insanlarning  tk zg n gunahliri w  kiloĵan kupurluklirining h mmisini kəqürüxkə bolidu. Lekin, Mukəddəs Rohka kilinolĵan kupurluk k q r lm ydu. ³² Insan'oolĵiolĵa karxi s z kiloĵanlar kəqürümgə erixələydu; lekin Mukəddəs Rohka karxi g p kiloĵanlar bu dunyadimu, u dunyadimu kəqürümgə erixəlməydu.

Adəmni  m liyitidin tonux

³³ – Silər dərəhni mewisidin p rk etixinglar ker k. Mew  dərihi yahxi bolsa, beridiolĵan mewisimu yahxi bolidu. Mew  dərihi yaman bolsa,

Motta bayan kiloʻan hux hawar

beridoʻan mewisimu yaman bolidu. Qunki, harkandak darah mewisidin bilinidu.

³⁴ ʻEy zaherlik yilanlar! Siler yaman tursanglar, aozinglardin kandakmu yahxi gap qiqsun? Qunki, kengulda nemə bolsa, eqizdin xu qikidu. ³⁵ Yahxi adəm kalbidiki yaxilikidin yaxilik qikiridu. Yaman adəm kalbidiki yamanlikidin yamanlik qikiridu. ³⁶ Bilip koyunglarki, siler kiloʻan hərber eqiz kuruk gepinglar uqun kiyamet kuni hesab berisiler. ³⁷ ʻOz sozliringlar bilən ya aklinisiler, ya gunahkar bolup qikisiler.

Karamət korsitix talipi

³⁸ Xu qaoda, bəzi Təwrat ustazliri wə Pərisiylər həzriti Əysadin:
– Ustaz, kudritingizning Hudadin kəlgənlikini karamət bilən korsətkəysiz, – dedi. ³⁹ Həzriti Əysa ularəja mundak jawab kayturdi:
– Osal wə wapasiz kixilər karamət korsət, dəpla turidu. Birak, silərgə Yunus pəyoqəmbərnin karamitidin baxka korsitilidoʻan ikkinqi karamət yok. ⁴⁰ Yunus pəyoqəmbər yoqan bir belikning korsikida uq keqə-kündüz kandaq turoʻan bolsa, Insan'oʻqlimu yərnin baqrida uq keqə-kündüz xundak turidu. ⁴¹ Kiyamet kuni Ninəwi xəhiridiki həlkmu kopup, silərnin üstinglardin xikayət kilidu. Qunki, ular Yunus pəyoqəmbərnin təlimini anglap, yaman yoldin kaytқан. Birak, bu yərdə Yunus pəyoqəmbərdinmu uluq birsi silərni yaman yoldin kaytixka qakirsa, kulak salmidinglar. ⁴² Kiyamet kuni Ərəbistandiki Xəba padixahlikining ayal padixahimu ornidin turup, silərnin üstinglardin xikayət kilidu. Qunki, u padixah Sulaymanning akilanə sozlrini anglax uqun, uzun yollarni besip kəlgən. Mana, hazir bu yərdə padixah Sulaymandinmu uluqi bar.

Jinning kaytip kelixi

⁴³ – Jin birər adəmning tenidin həydiwetilgəndin keyin, kuroqak dalalarni arilap qikip, turidoʻan jay izdəydu, birak tapalmaydu ⁴⁴ wə:
«Ilgiriki əyümgə kaytay» dəydu. Xuning bilən, jin u adəmning tenigə kaytip kelip, uning dilining yənla box, xundakla pakiz tazilini

---

⁴ Bu ayəttə həzriti Əysa Yunus pəyoqəmbərnin yoqan bir belikning iqidə uq kün turup sak qikkanlikini tiləja elix arkilik əziningmu ölup, uqinqi kuni tirilidoʻanlikini aldin eytқан.

Motta bayan kiloqan hux hawer

rætlængæn øyðæk bolup kaløqanlikini bayqaydu-dæ, ⁴⁵ øzidinmu bættær yøttæ jinni baxlap kirip billæ turidu. Buning bilæn, heliki adømning keyinki hali burunkidinmu yamanlixip ketidu. Bu zamanning ræzil adømlirining halimu mana xundak bolidu.

Hæzriti Øysaning anisi wæ iniliri

⁴⁶ Hæzriti Øysa hælkkæ dawamlik sæzløwatqanda, anisi bilæn iniliri kelip, uning bilæn sæzløxmækqi bolup taxkirida turuxti. ⁴⁷ Birøylæn hæzriti Øysaq:

– Aningiz wæ iniliringiz siz bilæn sæzliximiz dæp sirtta turidu, – dedi.

⁴⁸ – Kim mening anam, kim mening inilirim? – dedi hæzriti Øysa u kixigæ. ⁴⁹ Andin, u koli bilæn xagirtlirini kersitip:

– Mana anam, mana inilirim! ⁵⁰ Qünki, kim ærtiki Atamning iradisigæ ømæl kilsa, xu mening aka-inim, aqa-singlim wæ anamdur, – dedi.

13-bab

Uruk qeqix toqrisidiki tæmsil

¹ Xu küni, hæzriti Øysa øydin qikip, kæl boyida olturatti. ² Øtrapiøqa nuroqun adøm yiojiløqakka, u bir kemigæ qikip olturdi. Halayik bolsa kæl boyida turuxatti. ³ Hæzriti Øysa ularøqa tæmsil bilæn nuroqun hekmøtlærni eytip bærdi. U mundak dedi:

– Bir dehkan uruk qaqkili etizioqa qikiptu. ⁴ Qaqkan uruklirining bæziliri qiojir yol üstigæ qüxüptu, kuxlar kelip ularni yøp ketiptu.

⁵ Bæziliri tupriki køm taxlik yørlørgæ qüxüptu. Topisi nepiz boløqanliktin, tezla ünüp qikiptu, ⁶ lekin qongkur yiltiz tartmioqakka, kün qikix bilænla solixip kurup ketiptu. ⁷ Bæziliri tikønløarning arisioqa qüxüptu, tikønlær øsüp maysilarni besiwaptu. ⁸ Bæziliri bolsa munbæt tuprakka qüxüptu. Ularning bæziliri yüz hæssæ, bæziliri atmix hæssæ, yønæ bæziliri ottuz hæssæ hosul beriptu. ⁹ Bu sæzlørnø kulikinglarda qing tutunglar!

Tæmsilløarning mæksiti

¹⁰ Xagirtliri kelip, hæzriti Øysadin:

– Siz nemæ üqün køpqilikkæ tælim bærgændæ tæmsil kæltürisiz? – dæp soridi.

¹¹ Hæzriti Øysa mundak jawab bærdi:

Mætta bayan kiloʻan hux h w r

–  rxning padixahlikining sirliri ularoʻja  m s, sil rning bilixinglaroʻja berildi. ¹² Q nki, kimd   kil-paras t bolsa, uningroʻja tehimu k p berilidu. Uningdiki  kil-paras t exip-taxkuq  bolidu. Lekin, kimd   kil-paras t bolmisa, uningda bar bol qinimu elip ketilidu. ¹³ Ularoʻja t msil bil n s zliximning s w bi xuki, ular karisimu k rm ydu, anglisimu tingximaydu h m h kikiy q x nm ydu. ¹⁴ Buning bil n, Hudaning Y xaya p y j mb r arkilik aldin'ala eytkan munu s zliri  m lg  axuruldi:

«S zlimni anglaysil r, anglaysil r, q x nm ysil r.
Kiloʻanlirimroʻja karaysil r, karaysil r, m nisini ukmaysil r.
¹⁵ Q nki, bu h lkning zehni z 'ipl xk n.
Ular kulaklirini etiwaloʻan, k zlrinimu yumuwaloʻan.
Undak bolmisidi, k zliri k r tti, kulaklirimu anglaytti,
zehni oy qinip, manga kaytatti. M nmu ularni sakaytattim.»

¹⁶ Lekin, sil r nəkədər bəhtlik! Q nki, kəzünglar k ridu, kulik nglar anglaydu. ¹⁷ Bilip k yunglarki, burunki nuroʻjun p y j mb rl r w  durus adəmlər sil r kərgən w  anglioʻanlarni k r xn  w  angloxni arzu kiloʻan bolsimu, muradioʻa yet lmidi.

Uruk qeqix toʻqrisidiki təmsilning q x nd r l xi

¹⁸ –  mdi uruk qeqix toʻqrisidiki təmsilning m nisini anglanglar.
¹⁹ əgər biri Hudaning padixahliki toʻqrisidiki s zni anglap turup q x nmis , Xəytan kelip uning kəngligə q xk n s zni elip ketidu. Bu d l qi jir yol  stig  qeqiloʻan uruklardur. ²⁰ Tupriki k m taxlik y rl rg  qeqiloʻan uruklaroʻja kəlsək, ular Hudaning s zini anglap, huxallik bilən dərhəl k bul kiloʻanlaroʻja t msil kilinoʻan. ²¹ Həlbuki, Hudaning s zi ularda yiltiz tartmioʻaqqa, ular uzunroʻja bərdaxlik berəlməydu. Hudaning s zig  ix ng nlikidin kiyinqilik yaki ziyankəxlikkə uqrisa, Huda yolidin dərhəl qətnəp ketidu. ²² Tik nl rning arisioʻja qeqiloʻqini xundak adəmlərgə t msil kilinoʻanki, bu adəmlər Hudaning s zini anglisimu, lekin kəngligə bu dunyaning  ndixiliri, baylikning ezikturuxi kiriwelip, Hudaning s zini boʻq wetidu-d , ular h sulsiz qalidu. ²³ Munb t tuprakka qeqiloʻan uruklar bolsa Hudaning s zini anglap q x ng n ad mg  t msil kilinoʻan. Bundak ad ml r  lw tt  h sul beridu, b ziliri y z h ss , b ziliri atmix h ss , y n  b ziliri ottuz h ss  h sul beridu.

Motta bayan kiloʻan hux hawar

Yawa ot toʻqrisidiki tamsil

²⁴ Həzriti Əysa ularoʻja baxka bir tamsilni soʻzləp bərdi:

– Ərxning padixahlīki etizoʻja yahxi uruk qaʻqkan adəmgə ohxaydu.

²⁵ Bir keqisi, həmmə adəm uykuoʻja qəmgəndə, u adəmnīng dūxmini kelip, buoʻdayning arisoʻja yawa ot uruklirini qeqiwetip ketiptu.

²⁶ Maysilar əsüp baxak qikarəjanda, yawa otlarmu kərünüxkə baxlaptu.

²⁷ Hojayinning qakarliri kelip, uningəja: «Hojayin, siz etizoʻja yahxi uruk qaʻqkanidingizoʻju, bu yawa otlar nədin kelip kaldi?» dəptu. ²⁸ «Bu bir dūxmənnīng ixī» dəptu hojayin. Qakarlar: «Berip yawa otlarni yuluwətsək kəndak?» dəp soraptu. ²⁹ «Yak! Yawa otlarni yulimiz desənglar, buoʻdaylarmu yulunup ketixi mumkin. ³⁰ Ularni əsüxigə koyuwetīnglar. Orma waktida, mən ormiqilaroʻja: ‘awwal yawa otlarni yulup, kəydürüx üqün baqlap yioʻjwelinglar, andin buoʻdaylarni yioʻjip ambirimoʻja kaqilanglar’ dəymən» dəptu hojayin.

Kiqa uruki wə hemirturuq toʻqrisidiki tamsillər

³¹ Həzriti Əysa ularoʻja yənə bir tamsilni soʻzləp bərdi:

– Ərxning padixahlīki huddi bir adəmnīng etizoʻja qaʻqkan kiqa urukioʻja ohxaydu. ³² Kiqa uruki pütün uruklarning iqidə əng kiqik bolsimu, u hərəkəndak zira’əttin egiz əsüp kəqət^⑤ bolidu, hətta kuxlarmu kelip uning xahlirida uwulaydu.

³³ Həzriti Əysa ularoʻja baxka bir tamsilni soʻzləp bərdi:

– Ərxning padixahlīki huddi hemirturuqka ohxaydu. Ayal hemirturuqni bir halta unəja koxup yuəjursa, bu hemirturuq pütün hemirni bolduralaydu.

³⁴ Həzriti Əysa bu ixlarning həmmisini tamsillər bilən kəpqulikkə bayan kildi. U tamsil kəltürməy turup həqkəndak təlim bərməytti.

³⁵ Buning bilən, bir pəyoʻqəmbər arkiplik aldin’ala eytiləjan munu soʻzlər əməlgə axuruldi:

«Aəjzimni tamsil soʻzləx bilən aqimən,
dunya apiridə boləqəndin beri sir bolup kəlgən ixlarni tiləja alimən.»

Yawa ot toʻqrisidiki tamsilning qūxəndürülūxi

³⁶ Xuningdin keyin, həzriti Əysa kəpquilikdin ayrilip əygə kirdi.

---

^⑤ Bu yərdə tiləja elinoʻjan kiqa Ottura Xərkətə əsidoʻjan, yahxi əskəndə hətta üq metirdin exip ketidoʻjan əsümlükni kərsitidu.

Xagirtliri yenioʻja kelip:

– Etizdiki yawa otlar toʻqrisidiki tamsilni qūxā dūrūp koysingiz, – dedi.

³⁷ Həzriti Əysa mundak dedi:

– Yahxi uruklarni qaqqan Insan'ooqlidur. ³⁸ Etiz dunya bolup, yahxi uruklar Ərxning Padixahlikining mirashorliridur. Yawa otlar bolsa Xəytanoʻja tawə bolojanlardur. ³⁹ Yawa ot uruklirini qaqqan dūxmən Xəytandur. Orma wakti zaman ahiri, ormiqilar bolsa pərixtilərdur.

⁴⁰ Yawa otlar kandaq yulunup otka taxlanoʻjan bolsa, zaman ahiridimu xundak bolidu. ⁴¹ Insan'ooqli pərixtilirini əwətip, insanlarni gunahka azduroʻjan wə yamanlik kiloʻanlarning həmmisini əz padixahlikidin xallap, ⁴² ularni lawuldap turoʻjan otka taxlaydu. Ular u yərdə həsrəttə yioʻlap, qixlirini ojuqurlitidu. ⁴³ Həkkaniy adəmlər u qaʻoʻda atisi Hudaning padixahlikida kuyaxtək qaknaydu. Bu səzlərnə kulikinglarda qing tutunglar!

Həzinə wə ünqə-mərwayit toʻqrisidiki təmsillər

⁴⁴ – Ərxning Padixahliki huddi etizda yoxuruloʻjan bir həzinigə ohxaydu. Uni tepiwaləjuqi hayajan iqidə həzinini kaytidin yoxurup, xu etizni setiwelix üqün bar-yokini setiwetidu.

⁴⁵ Ərxning Padixahliki yənə kimmət bahalik ünqə-mərwayitlarni izdigən sodigərgə ohxaydu. ⁴⁶ Sodigər nahayiti kimmət bahalik bir mərwayitni tapkanikən, kaytip berip bar-yokini setip, u mərwayitni setiwalidu.

Tor taxlax toʻqrisidiki təmsil

⁴⁷ – Ərxning Padixahliki yənə dengizoʻja taxlinip hər hil beliklarni tutidoʻjan toroʻja ohxaydu. ⁴⁸ Tor toxkanda, belikqilar uni kiroqakka tartip qikiridu. Andin olturup, yahxi beliklarni iloʻjiwelip, sewətlərgə kaqilap, naqarlririni taxliwetidu. ⁴⁹ Kiyamət künimu xundak bolidu. Pərixtilər kelip yaman kixilərnə həkkaniy kixilərdin ayriydu ⁵⁰ wə ularni lawuldap turoʻjan otka taxlaydu. Ular u yərdə həsrəttə yioʻlap, qixlirini ojuqurlitidu.

⁵¹ Həzriti Əysa ulardin:

– Bu səzlərnə qūxəndinglarmu? – dəp soridi.

– Qūxənduk, – dəp jawab bərđi ular.

⁵² Həzriti Əysa mundak dedi:

– Ərxning Padixahliki toʻjurluk təlim aloʻjan Təwrat ustazi huddi həzinişidin koninila əməs, bəlki yengi nərsilərnimu elip qikkan

hojayinqa ohxaydu.

Nasirəliklarning həzriti Əysani rət kilixi

⁵³ Həzriti Əysa bu təmsillərnı sezləp boləndin keyin, u yərdin ayrılıp, ⁵⁴ öz yurtıqə kətti wə öz yurtidiki ibadəthanida həlkkə təlim berixkə baxlıdi. Uning təlimini angliqan həlk həyran bolup:

– Bu adəmning bunqiwala əkil-parasiti wə məjizə yaritix kudriti nədin kəlgəndu? ⁵⁵ U pəkət addiy bir yaqəqqining oqlıqı? Uning anisining ismi Məryəm; Yakup, Yüsüp, Simun wə Yəhudalar uning kərindaxlıri əməsmu? ⁵⁶ Singillirining həmmisi öz iqimizdiqı? Xundək turukluk, uningdiki bu kəbiliyətlər zadi nədin kəlgəndu? – deyixətti. ⁵⁷ Xuning bilən, ular uni rət kildi. Həzriti Əysa ularqə mundək dedi:

– Pəyoqəmbər öz yurti wə öz əyidə hərmətkə sazawər bolmaydu.

⁵⁸ Ularning etikadsizlikı tüpəylidin həzriti Əysa u yərdə kəp məjizə kərsətmidi.

14-bab

Qəmüldürgüqi Yəhyaning öltürülüxi

¹ U künlərdə, həzriti Əysa toqrisidiki həwərlərnı angliqan Hırod han ² kol astidikilərgə:

– Bu adəm qəmüldürgüqi Yəhya bolsa kərək, u qokum əlümdin tirilıptu. Uning pəwkul'addə kudrətlərgə igə boləjanlikining səwəbi ənə xu, – dedi.

³ Hırodning bundək deyixining səwəbi, u əgəy akisi Filipning ayali Hırodiyəni tartiwələqanda, u ayalning təlipi bilən Yəhyani tutkun kilip, zindanqə taxlıqanıdi. ⁴ Qünki, Yəhya Hırodka: «Akangning ayalini tartiwelixing Təwrat qanunıqə hilaptur» dəp kəlgənidi. ⁵ Hırod xu səwəbtin Yəhyani öltürməqı boləjan bolsimu, birək həlktin kərkkanıdi, qünki həlk Yəhyani pəyoqəmbər, dəp karaytti.

⁶ Hırodning tuquloqan küni, ayali Hırodiyəning burunkı eridin boləjan kızı otturiqə qikip ussul oynap bərdi. Bu Hırodka xundək yaktiki, ⁷ kizqə nemə tilisə xuni berixkə kəsəm kildi. ⁸ Kız anisining küxkürtüxi bilən:

– Dərhal qəmüldürgüqi Yəhyaning kallisini elip, bir təhsigə koyup əkeling, – dedi. ⁹ Hırod han buningqə ongaysizlanəjan bolsimu, mehmanlarning aldida kiləjan kəsimi tüpəylidin, bu tələpni orundaxni

buyrudi. ¹⁰ Adəm əwətip, zindanda Yəhya pəyoʻəmbərning kallisini aldurdi. ¹¹ Bir təhsigə koyuloʻan kalla kizning aldioʻa elip kelindi. Kiz buni anisining aldioʻa apardi. ¹² Yəhyaning xagirtliri berip, jəsətni dəpnə kildi. Andin, həzriti Əysaʻoʻa əhwalni hawar kildi.

Həzriti Əysaning bəx ming kixini toyduruxi

¹³ Həzriti Əysa bu hawərni anglap, hilwət bir jayoʻa əzi yaloʻuz ketix üqün kemigə olturup, u yərdin ayrildi. Buningdin hawar tapkan həlk ətraptiki yezilardin kelixip, uning kəynidin piyadə mangdi. ¹⁴ Həzriti Əysa kemidin qüxkinidə, nuroʻun adəmlərni kərdi wə ularoʻa iq aqritip, ularning kesəllirini sakaytti.

¹⁵ Kəqkurun, xagirtliri həzriti Əysaning yenioʻa kelip:

– Bu hilwət bir jay ikən, wakıtmu bir yərgə berip kaldi. Halayikni tarkitiwətkən bolsingiz, ular kəntlərgə berip əzligə tamak setiwalsun, – dedi.

¹⁶ – Ularning tarkap ketixining hajiti yok, ularoʻa əzünglar tamak beringlar, – dedi həzriti Əysa.

¹⁷ Xagirtlar:

– Bizdə bəx nan bilən ikki danə beliktin baxka heq nərsə yok, – deyixti.

¹⁸ – Ularni manga elip kelinglar, – dedi həzriti Əysa. ¹⁹ U halayikni qimlikning üstidə olturuxka buyruoʻandin keyin, bəx nan bilən ikki belikni kəlioʻa elip, asmanoʻa qarap Hudaʻoʻa xükür eytti. Andin, nanlarni oxtup xagirtlirioʻa bərdi. Ular kəpqulikkə tarkatti. ²⁰ Həmməylən yəp toydi. Xagirtlar exip kəloʻan parqilarni lik on ikki sewətkə yioʻiwaldi.

²¹ Tamak yegənlərning sani ayallar wə balilarni hesabka almiʻoʻanda, bəx mingqə kixi idi.

Həzriti Əysaning su üstidə mengixi

²² Buning kəynidinla, həzriti Əysa xagirtlirining kemigə olturup, kəlning kərxı kiroʻiqioʻa əzidin awwal etüxini buyrudi. Bu arida əzi halayikni tarkitiwətti. ²³ Ularni tarkitiwətkəndin keyin, həzriti Əysa du'a-tilawət kilix üqün əzi tənha taʻoʻka qikti, kəqtimu u yərdə yaloʻuz kaldi. ²⁴ Bu qaoʻda, kemə kiroʻaktin heli uzakta dolkunlar iqidə qaykilip təstə ilgiriləwatatti, qünki kərxı tərəptin xamal qikiwatatti.

²⁵ Tang etixka az kəloʻanda, həzriti Əysa kəlning üstidə mengip, xagirtliri tərəpkə kəldi. ²⁶ Xagirtlar uning kəlning üstidə mengip keliwatkanlikini kərup, wəhimigə qüxti.

Mætta bayan kiloʻan hux h w r

– U bir alwasti! – deyixip, k rkup qukan selixip k tti.

²⁷ Lekin, h zriti  ysa d r al ularo a:

– Hatirj m bolunglar, bu mən, k rkmanqlar! – dedi.

²⁸ Petrus buningo a jawabən:

– I Rəbbim,  g r bu siz bolsingiz, su  stid  mengip yeningizo a beriximo a əmr kiling, – dedi.

²⁹ – K l, – dedi h zriti  ysa.

Petrus kemidin q x p, su  stid  h zriti Əysaoğa karap mangdi.

³⁰ Lekin, kattik qikiwatkan boranni k r p kərkti w  suo a q k xk  baxlio anda:

– Rəbbim, meni kutkuzuwalo aysiz! – d p warkiridi.

³¹ H zriti  ysa d r al kolini uzitip, uni tutuwaldi w  uningo a:

–  y ixənqi ajiz, nemixka guman kilding? – dedi.

³² Ular kemigə qikkanda, xamal tohtidi. ³³ Xagirtliri h zriti Əysaoğa s jd  kilip:

– Siz həkikətən Hudaning Ooqli ik nsiz, – deyixti.

H zriti  ysaning Gin sarda bimarlarni sakaytixi

³⁴ Ular kəlning karxi təripigə  t p, Gin sar deg n y rd  kuruklukka qikti. ³⁵ U yərning h lki h zriti Əysani tonup, ətraptiki jaylaroğa h w r  w tti. Kixilar bimarlarning h mmisini uning aldi a elip kelip, ³⁶ h zriti  ysadin bimarlarning heqbolmio anda uning tonining pexigə bolsimu kolini t gk z welixio a ruhsət kilixini sorap yalwuratti. Uningo a kolini t gk z gnl rning həmmisi sakaydi.

15-bab

Insanni nem  napak kilidu?

¹ Bu qao da, paytəht Yerusalemdin bəzi P risiyl r w  Təwrat ustazliri h zriti Əysaning aldi a kelip:

² – Xagirtliring nemixka əjdadlirimizning  n'ənilirigə hilaplik kilidu? Ular tamaktin ilgiri kollirini yumaydik no u, – dedi.

³ H zriti  ysa ularo a mundak jawab b rdi:

– Sil rqu! Silər nemixka  n' nimizg  ri'ay  kilimiz d p, Hudaning  mrlirig  hilaplik kilisil r? ⁴ Huda: «Ata-anangni h rm t kil» w  «atisi yaki anisini h kar tlig nl rg   l m jazasi berilsun» d p əmr kilo an.

Motta bayan kulojan hux hawar

⁵ Lekin, silar: «Ata-anisioja: ‘mændin alidiojan pütün maddiy yardiminglarni Hudaoja atiwa’ttim’ degən kixining ⁶ ata-anisioja wapadarlik kilix məjburiyiti kalmaydu» dəysilər. Buning bilən, ən’ənənglarni dəp, Hudaning əmrini yokka qikirisilər. ⁷ Əy sahtipəzlər! Huda Yəxaya pəyojəmbər arkilik aldin eytkan munu səzlər silərgə nemidegən mas kelidu-hə:

⁸ «Bu həlk meni aozidila hərmətləydu,
lekin kəlbi mändin yirak.

⁹ Manga kulojan ibaditi bihudidur.

Qünki, əgətkənliri Hudaning əmrliri əməs,
bəlki əzliri qikiriwaləjan pətiwalardur.»

¹⁰ Həzriti Əysa halayikni yenioja qakirip, ularoja:

– Kulak selinglar həm xuni qüxininglarki, ¹¹ insanni napak kilidiojini aozidin kiridiojini əməs, bəlki aozidin qikidiojinidur, – dedi.

¹² Keyin, xagirtliri uning aldioja kelip:

– Sizning səzliringiz Pərisiylərnin qixioja təgkənlikini bildingizmu, – dedi.

¹³ Həzriti Əysa mundak jawab kayturdi:

– Ərxniki Atam tikmigən hərəkəndək əsümlük yiltizidin komurup taxlinidu. ¹⁴ Ularoja pisənt kilmanglar; ular kariojularoja yol baxlaydiojan kariojulardu. Əgər karioju kariojuni yetəklisə, hər ikkisi orioja qüxüp ketidu.

¹⁵ Petrus:

– Baya eytkan napaklik toqrisidiki təmsilni qüxəndürüp bərgəysiz, – dedi.

¹⁶ – Silərnu tehiqə qüxənməywatamsilər? – dedi həzriti Əysa, ¹⁷ – Eojioja kirgən nərsilərnin axkazan arkilik tərət bolup qikip ketidiojanlikini qüxənməmsilər? ¹⁸ Lekin, eojizdin qikidiojini kəlbtin qikidu. Insanni napak kilidiojinimu xu. ¹⁹ Qünki, yaman niyə, katillik, zinahorluk, jinsiy əhlaksizlik, oqrilik, yaləjan guwahlik wə təhməthorluk katarlik gunahlarınin həmmisi kəlbtin qikidu. ²⁰ Insanni mana xular napak kilidu. Yuyulmiojan kollar bilən ta’am yeyix bolsa insanni napak kilmaydu.

Mætta bayan kilojan hux hævær

Yəhudiy əmäs ayalning etikadi

²¹ Həzriti Əysa u yərdin ayrilip, Tir wə Sidon xəhərlirining ətrapidiki rayonlarəja bardı. ²² U yərdə olturaklaxkan Kən'anlardın boləjan bir ayal həzriti Əysanın aldiəja kelip:

– I təksir! Padixah Dawutning əvladi, haliməja yətkəysiz! Kiziməja jin qaplixıwaləjanıdı, həli bək arab, – dəp zarlıdı.

²³ Lekin, həzriti Əysa u ayaləja bir eojizmu jawab bərmıdı. Xagirtliri uning aldiəja kelip:

– Bu ayalnı yoləja saləjaysız! Kəynimizgə əgixiwelip yol boyı warkırap yürıdu, – dəp tələp kıldı.

²⁴ Həzriti Əysa həlikı ayaləja karap mundak dedi:

– Mən pəkət Hudanın gəyaləjan kəyliri – Isra'ıllarəja əwətıldım.

²⁵ Həlikı ayal uning aldiəja kelip:

– I təksir, manga xapa'ət kiləjaysız! – dəp, ayiojıəja yıkıldı.

²⁶ Həzriti Əysa uningəja:

– Balılarning nenini itlarəja taxlap berix tojra əmäs,^⑥ – dedi.

²⁷ Həlikı ayal buningəja jawabən:

– Xundak, təksir, birak itlarmu hojayinining dastihınidin qüxkən nan uwaklirini yəydiəju, – dedi.

²⁸ Xuning bilən, həzriti Əysa uningəja:

– Əy ayal, ixənqing kamil ikən! Tiliginəgdək bolsun, – dedi. U ayalning kızı xu'an sakıyıp kətti.

Kesəllərnıng sakaytilixi

²⁹ Həzriti Əysa u yərdin ayrilip, Jəliliyə kəlining boyidin ətüp, taəja qikip olturdı. ³⁰ Uning aldiəja nurojun halayık yiojıldı. Ular yənə tokur, karioju, qolak, gaqa wə baxka hər hil kesəllərnımu elip kelip, həzriti Əysanın aldiəja koyuxtı. Həzriti Əysa ularnı sakaytti. ³¹ Həlk gaqılarning tili qikkanlıkini, qolakların g əsligə kəlgənlikini, tokurlarning mangəjanlıkini, kariojularning kəzi eqilojanlıkini kərup, həyran boldı wə Isra'ıllar etikad kilip kəlgən Hudəja mədhıyə okudı.

Tət ming adəmning toyduruluxı

³² Həzriti Əysa xagirtlirini yenioja qakirip:

---

^⑥ Həzriti Əysa bu yərdə özining əwətilixining aldi bilən Yəhudiylar, andın Yəhudiy əməslər üqün ikənlikini təkıtligən.

Mætta bayan kiloqan hux hawər

– Bu halayikka iqim aqriydu. Ular üq kündin beri yenimdin kətmidi, yəydiqan bir nərsisimu kalmidi. Ularni öylirigə aq korsak qayturuxni halimaymən, yolda yikilip kəlixni mumkin, – dedi.

³³ Xagirtlar uningəja:

– Bundak hilwət bir yərdə bunqiwala halayikni toyduroqudək nanni nədin tapimiz? – deyixti.

³⁴ – Qanqə neninglar bar? – dəp soridi həzriti Əysa.

– Yəttə nan bilən birnəqqə tal kiqik belikimiz bar, – deyixti ular.

³⁵ Buning bilən, həzriti Əysa halayikni yərdə olturuxka buyrudi.

³⁶ Andin, yəttə nan bilən beliklarni kəliqə aldi wə Hudaqə xükür eytip, ularni oxtup xagirtliriqə bərdi. Ular kəpqiikkə tarkatti. ³⁷ Həmməylən yəp toyqandin keyin, xagirtlar exip qəloqan parqilarni yəttə sewətkə yiqiwaladi. ³⁸ Tamak yegənlərnin sani ayallar wə balilarni hesabka almiqanda tət ming kixi idi. ³⁹ Həzriti Əysa halayikni yoləja saləqandin keyin, kemigə qüxüp, Magadan yezisining sirtiqə bardi.

16-bab

Pərisiylərnin karamət kərsitixni tələp kilixi

¹ Pərisiylər bilən Saduqiyy diniy ekimidikilər həzriti Əysaning yeniqə kelip, uning Huda tərpidin əwətilgənlikini sinap bekix məksitidə, uningdin bir karamət kərsitixni tələp kilixti. ² Həzriti Əysa ularəja mundak dedi:

– Kəqkurun silər: «Upukta kizil xəpək kərgininglarda, ətə hawa oquq bolidu» dəysilər. ³ Ətigəndə: «Bügün asmanın rənggi kəküx kizil wə bulutluk, hawa buzulidu» dəysilər. Asman rənggini qüxəndürələysiləryu, bu zamanda yüz beriwatqan alamətlərnə qüxəndürəlməysilər! ⁴ Osal wə wəpasiz kixilər karamət kərsət, dəpla turidu. Birak, silərgə Yunus pəyoqəmbərnin karamitidin baxka kərsitilidiqan ikkinqi karamət yok. ^⑦

Andin, həzriti Əysa ularni taxlap kətti.

Sahta təlimdin saklinix

⁵ Xagirtlar kəlning u ketiqə ətkinidə, nan eliwelixni untuqanidi.

⁶ Həzriti Əysa ularəja:

^⑦ 12-bab 39-, 40-ayətlərgə karalsun.

– Hoxyar bolunglar, Pərisiylər bilən Saduqiylarning eqitkusidin ehtiyat kilinglar, – dedi.

⁷ Xagirtlar bir-birigə:

– Nan əkəlmigənlikimiz üçün xundak dəwatsa kerək, – deyixti.

⁸ Ularning nemə deyixiwatkanlikini bilgən həzriti Əysa mundak dedi:

– Əy ixənqi ajizlar! Nemə üçün nan əkəlmigənlikinglar toqrisida səzlixisilər? ⁹ Tehiqə qüxənmidinglarmu? Bəx nan bilən bəx ming kixini toyduroqanlikim, yənə kanqə sewət yeməklik yioqiwaloqanlikinglar esinglarda yokmu? ¹⁰ Yəttə nan bilən tət ming kixini toyduroqanlikim, yənə kanqə sewət yeməklik yioqiwaloqanlikinglarmu esinglarda yokmu?

¹¹ Silər nemixka mening eytkinimning nan toqruluk əməslikini qüxənməysilər? Mən yənə silərgə: «Pərisiylər bilən Saduqiylarning eqitkusidin ehtiyat kilinglar» dəymən. ¹² Xagirtlar xundila həzriti Əysaning əzlrigə nandiki eqitkudin əməs, bəlki Pərisiylər bilən Saduqiylarning eqitkusidin, yəni sahta təlimidin ehtiyat kixini eytkanlikini qüxinip yətti.

Petrusning həzriti Əysani Qutkuzoquqi – Məsih dəp tonuxi

¹³ Həzriti Əysa Filip Kəysəriyisi rayoniqə kəlginidə, xagirtliridin:

– Kixilər İnsan'oqlini kim dəp bilidikən? – dəp soridi.

¹⁴ Xagirtliri:

– Bəzilər sizni qəməldürgüqi Yəhya, bəzilər İlyas pəyoqəmbər wə yənə bəzilər Yərəmiya yaki baxka kədimki pəyoqəmbərlərdin biri dəp bilidikən, – dəp jawab bərdi.

¹⁵ Həzriti Əysa ulardin:

– Silərqu? Silər meni kim dəp bilisilər? – dəp soridi.

¹⁶ Petrus dəpmu ataloqan Simun:

– Siz mənngü hayat Hudaning Oqli Qutkuzoquqi – Məsih ikənsiz, – dəp jawab bərdi.

¹⁷ Həzriti Əysa uningə:

– Nemidegən bəhtliksən, Yunus oqli Simun! Buni sanga axkariliqquqi insan əməs, bəlki ərxtiki Atam Hudatur. ¹⁸ Sanga xuni eytayki, sən bolsang Petrus [mənişi «tax»]. Mən jama'ətqilikimni bu tax üstigə kurimən. Uning üstidin ölümning küqimu oqalib kələlməydu. ¹⁹ Ərxning padixahlikining aqquqlirini sanga berimən. Sening yər yüzidə yol koyoqanliring ərxtimu yol koyulup boləqan bolidu. Sening yər yüzidə yol koymioqanliring ərxtimu yol koyulmioqan bolidu, – dedi. ²⁰ Bu səzlərdin

keyin, h zriti  ysa xagirtlirioqa  zining Kutkuzoquqi – Məsih ikənlikini heqkingə tinmaslikni tapilidi.

H zriti  ysaning  l p tirilidioqanlikini aldin eytixi

²¹ Xuningdin keyin, h zriti  ysa  zining Yerusalemoqa ketixi, aksakallar, aliy rohaniylar w  Təwrat ustazliri t ripidin k p azab-okubət tartixi,  lt r l xi w  üqinqi k ni tirild r l xi kerəklikini xagirtlirioqa ukturuxka baxlidi.

²² Bu g pni anglioqan Petrus h zriti Əysani bir q tk  tartip, uni  yibl p: – Ya Rəbbim, nemixka bundak hiyalda bolisiz? Bexingizoqa bundak ixlar əsla kəlməydu! – dedi.

²³ Lekin, h zriti  ysa Petruska karap: – Yokal k z mdin, X yband k s zl watis n! Sən manga putlikaxang, sening oylioqanliring Hudaning  m s, insanning hiyalidur, – dedi.

²⁴ Keyin, h zriti  ysa xagirtlirioqa mundak dedi: – Kimd kim manga əgixixni halisa,  z h hixidin waz keqip,  zining krestini k t r p manga  g xsun! ²⁵ Q nki,  zi üqünla yaxaydioqanlar əksiqə hayatidin məhrum bolidu. Birak,  z h hixidin waz keqip, mening  q n yaxaydioqanlar hayatlikka erixidu. ²⁶ Bir adəm pütün dunyoqa ig  bolup hayatidin məhrum kalsa, buning nem  paydisi bolsun?! Nemini t l pmu hayatlikka erixkili bolsun?! ²⁷ Insan'oqli bolqan mən Atamning xan-xəripi iqid  pərixtiliri bilən kelip, h mm  adəmning  z əməliyitigə tuxluk jawab kayturimən. ²⁸ Bilip koyunqlarki, bu y rd  turoqanlarning b ziliri Insan'oqlining  z padixahliki iqid  kəlgənlikini kərmigüqə  lm ydu.  

17-bab

H zriti  ysaning nuroqa q m xi

¹ Alt  k ndin keyin, h zriti  ysa p k t Petrus, Yakup w  Yakupning inisi Yuhannanila elip, egiz bir taoqka qikti. ² U y rd  h zriti Əysaning kiyapiti ularning k z aldidila əzgirip, y zi kuyaxtək parlidi, kiyimliri nurd k ap'ak bolup qaknidi. ³ Tosattin, xagirtlaroqa Musa pəyoqəmbər w 

  Bu söz bir h ptidin keyin yüz bərgən, yəni 17-babta təswirləngən w k g  yaki h zriti  ysa  lt r lg ndin keyin xagirtlirioqa kayta kərüngən w k g  karitiloqan.

Ilyas pəyoqəmbərning həzriti Əysa bilən səzlixiwatqanlikı kəründi.

⁴ Petrus həzriti Əysaqə:

– I Rəbbim, bu yərdə boləjinimiz nemidegən yahxi! Halisingiz, biri sizgə, biri Musa pəyoqəmbərgə, yənə biri Ilyas pəyoqəmbərgə dəp, bu yərgə üq kəpə yasay, – dedi.

⁵ Petrusning gepi tügiməyla, parlak bir bulut ularni kapliwaldi. Buluttin Hudaning: «Bu mening səyümlük oqplum. Mən uningdin hursənmən. Uning səzigə kulak selinglar!» degən awazi anglandi.

⁶ Xagirtlar buni anglap, intayin kərkuxkan həlda yərgə düm yetiwaldi.

⁷ Birak, həzriti Əysa kelip, ularqə kolini təgküzüp:

– Kəpunglar, kərkmanqlar, – dedi. ⁸ Ular bexini kətürüp kariwidi, həzriti Əysadin baxka heqkim kərünmidi.

⁹ Taqdin qüxüwetip, həzriti Əysa ularqə:

– İnsan'oqlı əlümdin tirildürülmigüqə, kərgənliringlarni heqkimgə tinmanqlar, – dəp tapilidi.

¹⁰ Andin xagirtliri uningdin:

– Təwrat ustazliri nemə üqün: «Ilyas pəyoqəmbər Kutkuzoquqi – Məsihtin awwal kelixin awwal kaytip kelixi kerək» deyixidu? – dəp soraxti.

¹¹ Həzriti Əysa jawabən:

– Əlwəttə, Ilyas pəyoqəmbər qokum Kutkuzoquqi – Məsihtin awwal kelip, həmmini kəlipiqə kəltüridu. ¹² Bilip koyunglarki, Ilyas pəyoqəmbər allıkaqan kəldi, lekin kixilər uni tonumioqanliktin, uningqə kilmioqan əskiliki kəlmidi. Huddi xuningdək, ular İnsan'oqlioqimu azab salidu, – dedi. ¹³ Xu qaqda, xagirtlar həzriti Əysaning Ilyas pəyoqəmbərni tilqə elix arkilik qəməldürgüqi Yəhyani kərsitiwatqanlikini qüxəndi.

Jin qaplxkan balining sakaytilixi

¹⁴ Ular kəpqlilikning yenioqə barəjinida, bir kixi həzriti Əysaning aldioqə kelip, tizlinip:

¹⁵ – Təksir, oqplumning haliqə yətkəysiz! Balining tutkaklik kesili boləjaqqa, həli bək harab, da'im otning yaki suning iqigə qüxüwalidu.

¹⁶ Uni xagirtliringizojə elip kəlgənidi, sakaytalmidi, – dedi.

¹⁷ – Əy etikədsiz wə qirik əwlad! Mən silərning manga ixənmigənlilinglarqə yənə kaqanoqiqə bərdaxlik bəyə? – dedi həzriti Əysa, – balini aldimqə elip kelinglar.

¹⁸ Həzriti Əysa jinqə buyruk kildi. Xuning bilən, jin balidin qikip kətti, balimu xu'an sakaydi.

Motta bayan kiloqan hux hawer

¹⁹ Keyin, hazzriti Əysa yaloquz kalqanda, xagirtlar uning yenioqa kelip:
– Biz nemə uqun jinni haydiyalmiduk? – dəp soraxti.

²⁰ – Etikadinglar ajiz bololanliki uqun. Bilip koyunglarki, silerdə kiqa urukidək qonglukta bolsimu etikad bolsidi, awu taojka: «Bu yerdin u yergə kəq» desənglar, kəqkən bolatti. Etikadinglar bolsa, kolunglardin heq ix keqip kutulalmaydu. { ²¹ birak, bundak jinlarni du'a kilix wə roza tutux bilənla haydigili bolidu, – dedi hazzriti Əysa ularoqa. }

Hazzriti Əysaning olup tirilidioqanlikini ikkinqi ketim eytixi

²²⁻²³ Ular Jəliliyə əlkisidə jəm bolqanda, hazzriti Əysa ularoqa:

– İnsan'oqli baxkilarning kolioqa tapxurulup eltürülidu, lekin uqinqi küni tirilidu, – dedi. Bu söz xagirtlarni oəm-kayotuoqa saldi.

Ibadəthana beji tapxurux

²⁴ Hazzriti Əysa xagirtliri bilən Kəpərnahum xəhorigə kəlginidə, ibadəthana bejini yiojkuqilar Petrusning yenioqa kelip:

– Ustazinglar ibadəthana bejini təliməmdü? – dəp soridi.

²⁵ – Tələydu, – dedi Petrus.

Petrus əygə kəlgəndə, u tehi bir nemə deməstila hazzriti Əysa uningdin:

– Simun, seningqə dunyadiki padixahlar kimlərdin baj alidu? Əz pərzəntliridinmu yaki baxkilardinmu? – dəp soridi.

²⁶ Petrus:

– Baxkilardin, – deyixi bilən, hazzriti Əysa:

– Undakta, pərzəntlər bajdin haliy bolidu. ²⁷ Birak, baj yiojkuqilarning qixioqa təgməyli, kəlgə berip karmakni taxla. Tutkan birinqi belikning aqzini aqsang, bir tənggə pul qikidu. Uni elip ikkimizning beji uqun ularoqa bər, – dedi.

18-bab

Ərxning padixahlikidiki əng uluoq kixi

¹ Bu qaoqda, hazzriti Əysaning xagirtliri uning yenioqa kelip:

– Ərxning Padixahlikida kim əng uluoq? – dəp soridi.

² Hazzriti Əysa yenioqa kiyik bir balini qakirip, uni otturida turoquzup, mundak dedi:

³ – Bilip koyunglarki, yaman yolunglardin yenip, kiyik balilardək səbiy

Motta bayan kilojan hux hawer

bolmisanglar, Erxning Padixahlikioja hargiz kiralmaysilar. ⁴ Kim özini kiyik balilardak tawan tutsa, u Erxning Padixahlikida eng uluq bolidu. ⁵ Kim meni dap, bundak kiyik balilarni kobul kilsa, u meni kobul kilojan bolidu. ⁶ Lekin, kimdekim manga etikad kilojan bundak kiyiklardin birini gunahka azdursa, xu adam uqun eytkanda boynioja yoojan tugman texi esilojan halda dengizning eng qongkur yerige qekturulgini awzal. ⁷ Insanni gunahka azduridiojan tuzaklar tupaylidin, bu dunyaning adamlirining halioja way! Bundak tuzaklardin keqip kutulojili bolmaydu, lekin xu tuzaklarni kurojuqining halioja way! ⁸ Eger kolung yaki putung seni gunahka azdursa, uni kesip taxla. Ikki kolung yaki ikki putung bar halda manguu eqmas dozah otioja taxlanojiningdin kera, qolak yaki tokur halda manguuluk hayatka erixkining awzal. ⁹ Eger kezung seni gunahka azdursa, uni oyup taxla. Ikki kezung bar halda manguu eqmas dozah otioja taxlanojiningdin kera, birla kezung bilan bolsimu manguuluk hayatka erixkining awzal.

Azojan koy toqrisidiki tamsil

¹⁰ – Bu sabiylerning herkandak birigimu sel karaxtin saklininglar. Xuni eytayki, ularning arxtiki perixtiliri arxtiki Atam Hudaning jamalini her da'im kerup turidu. ¹¹ Insan'ooqli azojan adamlarni kutkuzojili kaldi. ¹² Oylap bekinglarqu? Bir adaming yuz tuyak koyi bolup, uningdin biri adixip kalsa, u toksan tokkuz koyni taotka taxlap, heliki adaxkan koyini izdimamdu? ¹³ Bilip koyunglarki, eger uni tepiwalsa, u koy uqun bolojan huxalliki adaxmiojan toksan tokkuzi uqun bolojan huxallikidin qong bolidu. ¹⁴ Xuningoja ohxax, arxtiki Atanglarmu bu sabiylerning heqkaysisining ezip kelixini halimaydu.

Hatalik etkuzgen kerindixioja bolojan mu'amilo

¹⁵ – Eger kerindixing gunah etkuzup koysa, uning yenioja berip sawenlikini kersitip ber. Herkandak ix ikkinglarning arisidila kalsun. Kerindixing sezungni anglisa, uning bilan yarixiwalojan bolison. ¹⁶ Lekin anglimisa, sening eytkanliringning guwahqisi bolux uqun yena bir-ikki kixini elip, uning yenioja barojin. Hammə ixta ikki-üq adam guwahqi bolsun. ¹⁷ Eger kerindixing ularning sezige kulak salmisa, ahwalni etikadqilar jama'etqilikigə ukturup koy. Eger ularningkigimu kulak salmisa, uni butperes yaki insapsiz bajgir katarida ker. ¹⁸ Bilip koyunglarki, silerning yer yuzide yol koyojanliringlar arxtimu

yol koyulup bolqan bolidu. Silarning yer yuzida yol koymioqanliringlar arxtimu yol koyulmioqan bolidu. ¹⁹ Xuni yena bilip koyunglarki, yer yuzida aranglardin ikki kixi bir niyet, bir maksatta bir narsini tilap du'a kilsa, arxtiki Atam ularning tilikini ijabat kilidu. ²⁰ Qunki, ikki yaki uq kixi mening namim bilan kayerdə jam bolsa, manmu xu yerdə ularning arisida bolimən.

Xəpkətsiz qakar

²¹ Bu qaçqda, Petrus həzriti Əysaning aldiqə kelip:

– I Rəbbim, kerindiximning mening aldimda ötküzgən qanqə ketimlik gunahini kəqürüm kerək? Yəttə ketimmi? – dedi.

²² Həzriti Əysa uningqə:

– Bilip koyqinki, yəttə ketim əməs, yətmix yəttə ketim. ²³ Demək, Ərxning Padixahlıki qakarlıri bilən hesab-kitab kilməqə bolqan bir padixahqə ohxaydu. ²⁴ Padixah hesab-kitabni baxliqinida, uningqə milyonliqan kümüx tənggə kərzdar bolqan bir qakar kəltürülüptu.

²⁵ Qakarning tələx iktidari bolmioqanliktin, padixah uningqə özini, hotun bala-qakisi wə bar-yokini setip, kərzini tələxni buyruptu. ²⁶ Qakar yərgə tizlinip turup, hojayini padixahqə: «Manga kəngqilik kilqayla, pütün kərzimni qoqum tələymən» dəp yalwuruptu. ²⁷ Hojayinining qakarqə iqı aqrip, kərzini kəqürüm kilip uni koyup beriptu.

²⁸ Lekin, qakar u yərdin qikip, əzigə birnəqqə tənggə kərzdar bolqan yənə bir qakarni uqritiptu. Uni tutuwelip, boynini sikip turup: «Kərzingni tələ» dəptu. ²⁹ Bu qakarmu yərgə tizlinip turup: «Manga kəngqilik kil, kərzimni qoqum tələymən» dəp yalwuruptu. ³⁰ Lekin, baxtiki qakar buni rət kiptu wə uni zindanqə taxlitip: «Pütün kərzni təlimigüqə, zindanda yatisən» dəptu. ³¹ Bu əhwalni uqup iqı intayin aqriqan baxqə qakarlar hojayinining aldiqə berip, əhwalni baxtin-ahir hawer kiptu.

³² Buning bilən, hojayin qakarni qakirtip: «Əy yaman qakar, manga yalwuroqanliqing üqün xunqə kəp kərzingni kəqürdüm. ³³ Mən sanga iq aqritkinimdək, sənmu qakar buradiringgə iq aqritixing kerək idiqı?» dəptu. ³⁴ Buning bilən, qəzəpləngən hojayin uni pütün kərzini təligüqə zindanda yatqızux üqün, wəhxiy gundipaylarqə tapxurup beriptu.

³⁵ Xuningqə ohxax, əgər həmminglar kerindaxliringlarni dilinglardin kəqürmisənglar, arxtiki Atammu siləni kəqürməydu.

19-bab

Talak kilix toqrisida

¹ Həzriti Əysa bu sözlərni eytip bolqandin keyin, Jəliliyə ölkisidin ayrilip, Yəhudiyə ölkisini besip ötüp, Iordan dəryasining u ketidiki rayonlarqaja bardı. ² Zor bir top adəm uningqaja əgixip kəlgənidi. Həzriti Əysa ularning arisidiki kesəllərni xu yərdila sakaytti.

³ Həzriti Əysaning yeniqaja kəlgən bəzi Pərisiylər uningqaja tuzak kurux məksitidə uningdin:

– Bir adəmning hərəkəndak bir səwəb bilən ayalini talak kilixi Təwrat kanunioqaja uyoqunmu? – dəp soridi.

⁴ Həzriti Əysa mundak jawab kayturdi:

– Təwratni okumidinglarmu? Yaratkuqi burunla insanlarning bir gəwdə boluxi üçün, ularni «ər wə ayal kilip yaratti» wə ⁵ «bir adəmning ata-anisidin ayrilip, ayali bilən birlixip bir tən boluxi ənə xu səwəbtindur» dedi. ⁶ Xundak ikən, ər-ayal əmdi ikki tən əməs, bir təndur. Xuning üçün, Huda koqxənni insan ayrimisun.

⁷ Pərisiylər həzriti Əysadin:

– Undakta, Musa pəyoqəmbər nemə üçün Təwrat kanunida ərləning öz ayalliriqaja bir parqə talak hetini beripla ularni talak kilsa bolidioqanlikini eytti? – dəp soraxti.

⁸ Həzriti Əysa ularqaja:

– Tərsalikinglardin Musa pəyoqəmbər ayalliringlarni talak kilsa ruhsət kiloqan. Birak, aləm apiridə bolqanda bundak əməs idi. ⁹ Bilip qoyunglarki, ayalini jinsiy əhlaksizlikdin baxka birər səwəb bilən talak kilip, baxka birini əmrigə aloqan kixi zina kiloqan bolidu.

¹⁰ Xagirtlar həzriti Əysaqaja:

– Əgər ər bilən ayal otturisidiki munasiwət xundak bolsa, undakta öylənməslik yahxi ikən, – dedi.

¹¹ Həzriti Əysa ularqaja:

– Bu degənlikni həmmila adəm əməs, pəkət Huda nesip kiloqanlarla qəbul kilalaydu. ¹² Öylənməyidioqan kixilər hilmuhildur. Bəzilər tuqma jinsiy iktidari ajizlar, bəzilər baxkilar tərpidin ahta kilinoqanlar, yənə bəzilər ərxning padixahlıqi üçün öylinixtin waz kəqkənlərdur. Bu degənlikni qəbul kilalaydioqanlar qəbul kilsun! – dedi.

Mætta bayan kiloqan hux hawər

Həzriti Əysaning kiqik balilaroqə bəht tilixi

¹³ Kəlini təgküzüp bəht tilisun dəp, kixilər kiqik balilirini həzriti Əysaning aldiqə elip kəldi. Birak, xagirtlar ularni əyiblid. ¹⁴ Həzriti Əysa:

– Balilar aldiməqə kəlsun, ularni tosmanglar. Qünki, Ərxning Padixahlıkiqə kiridoqanlar dəl muxularoqə ohxaxlardur, – dedi. ¹⁵ Həzriti Əysa kollirini ularoqə təgküzüp bəht tiligəndin keyin, u yərdin ayrildi.

Mülükdardiki müxkülət

¹⁶ Bir küni, bir yigit həzriti Əysaning aldiqə kelip:

– Ustaz, mən kəndak yahxi ixlarni kilsam, mənggülik hayatka eriximən? – dəp soridi.

¹⁷ Həzriti Əysa uningə:

– Yahxilik toqrisida nemixka məndin soraysiz? Yahxi boluquqidin pəkət birila bar. Mənggülik hayatka erixməqki bolsingiz, uning əmrlirini ada kiling, – dedi.

¹⁸ – Qaysi əmrlərnə dəysiz? – dəp soridi həliki yigit.

Həzriti Əysa mundak dedi:

– Katillik kılma, zina kılma, oqırlilik kılma, yaloqan guwahlik bərmə, ¹⁹ ata-anangoqə hərmət kıl wə qoxnangni özüngni səygəndək səy.

²⁰ – Bularning həmmisigə əməl kılıp keliwatimən. Bulardin baxka yənə nemilərnə kılıxim kerək? – dəp soridi yigit.

²¹ Həzriti Əysa uningə:

– Əgər kəm-kütisiz boluxni halisingiz, berip barlik mal-mülkingizni setip, pulini kəmbəqəllərgə bering. Xundak kilsingiz, ərxətə həziningiz bolidu. Andin kelip mənə əgixing, – dedi.

²² Bu səzni angliqan yigit kayoqu iqidə u yərdin ketip kəldi. Qünki, uning mal-dunyasi nahayiti kəp idi. ²³ Həzriti Əysa xagirtliriqə:

– Bilip koyunglarki, baylarning Ərxning Padixahlıkiqə kirixi təs.

²⁴ Yənə xuni eytayki, ularning Hudaning Padixahlıkiqə kirixi təgining yingnə təxükidin ötuxidinmu təs! – dedi.

²⁵ Buni angliqan xagirtlar bəkmə həyran boluxup:

– Undakta, kim kutkuzuxka erixələydu? – dəp soraxti.

²⁶ Həzriti Əysa ularoqə karap:

– Bu, insanlarning kolidin kəlməydu, ləkin Huda həmmigə kadirdur, – dedi.

²⁷ Buning bilən, Petrus uningdin:

– Mana biz hammaʼni taxlap sizgə əgəxtuk! Biz buningdin nemigə eriximiz? – dəp soridi.

²⁸ Həzriti Əysa ularoʻja mundak dedi:

– Bilip koyunglarki, yengi dunya yetip kelip, Insan'oʻqli xanlik təhtidə olturoʻjinida, silər – manga əgəxkənlər on ikki təhttə olturup, Isra'illarning on ikki kəbilisigə həkümranlik kılisilər. ²⁹ Meni dəp öyliri, kerindaxliri, ata-anisi, bala-qakiliri yaki yər-zeminliridin waz kəqkənlərnin həmmisi yokatkanliridin yüz həssə artukrakka erixip, mənggülik hayattin bəhrimən bolidu. ³⁰ Lekin xu qaoʻda, nuroʻjun aldinki kataridikilər ahirkilər bolidu, nuroʻjun ahirkilər aldinki kataroʻja qikidu.

20-bab

Üzümzarlıktiki ixləmqilər

¹ Həzriti Əysa səzini dawamlaxturup, mundak dedi:

– Qünki, Ərxning Padixahlıki bir yər igisigə ohxaydu. Yər igisi üzümzarlıkida ixləxkə adəm yallax üqün kak səhərdə sirtka qikiptu. ² U ixləmqilərnin künlükigə bir kümüx tənggidin berixkə kelixip, ularni üzümzarlıkioʻja əwətiptu.

³ Sa'ət tokkuz ətrapida u yənə sirtka qikiptu, bazarda bikar yürgən baxka kixilərnı kərüptu. ⁴ Ularoʻja: «Silərmu üzümzarlıkimoʻja berip ixlənglar, həkkinglarnı muwapıq berimən» dəptu. ⁵ Ular üzümzarlıkka beriptu. Qüx waktida wə qüxtin keyin sa'ət üqlərdə u kayta qikiptu, yənə xundak ixləmqilərdin birnəqqini yallaptu. ⁶ Sa'ət bəxlərdə qikkınida, u yərdə turoʻjan yənə baxkilarnı kərüp, ulardin: «Nemə üqün bu yərdə kün boyi bikar yürisilər?» dəp soraptu. ⁷ «Bizni heqkim yallimidi» dəp jawab qayturuptu ular. «Undakta, silərmu üzümzarlıkimoʻja berip ixlənglar» dəptu yər igisi ularoʻja.

⁸ Kəqkurunlukı, yər igisi oʻjojidaroʻja: «Ixləmqilərnı qakirip, əng ahirida kəlgənlərdin baxlap əng awwal kəlgənlərgiqə həmmisining ix həkkinı bər» dəptu. ⁹ Qüxtin keyin sa'ət bəxtə ixka qüxkənlər kelip, oʻjojidardin bir kümüx tənggidin elixiptu. ¹⁰ Əng awwal ixka qüxkənlər tehımu kəp ix həkki alimizoyu, dəp oylixiptu. Birak, ularoʻja nəwət kəlgəndə, oʻjojidar ularoʻjımu bir kümüx tənggidin beriptu. ¹¹ Ular ix həkkinı aloʻqandin keyin, yər igisidin rənjpı: ¹² «Keyin kəlgənlər pəkət bir sa'ətlə ixlidi, birak siz ularoʻja kün boyi kattik issikta azab qəkkən bizgə ohxax hək bərdingiz!»

Mætta bayan kiloqan hux həwər

deyixiptu. ¹³ Yər igisi ularning birigə mundak jawab kayturuptu: «Buradər, sanga nahəklilik kiloqinim yok! Sən bilən bir kümüx tənggigə kelixmigənmiduk? ¹⁴ Həkkingni elip kaytip kətkin, keyin kəlgənlərgimü sanga ohxax bərsəm nemə boptu? ¹⁵ Əz pulumni özüm bilgənqə ixlitix həküküm yokmu? Sehiylikimni kərəlməywətatəmən-ya?»

¹⁶ Demək, ahirkı boləqanlar kəlgüsüdə aldinkılar bolidu, aldinkı boləqanlar kəlgüsüdə ahirkılar bolidu.

Həzriti Əysaning əlüp tirilidəqanlikini yənə aldın eytixi

¹⁷ Həzriti Əysa Yerusaleməyə ketiwetip, yolda on ikki xagirtini bir qətkə tartip, ularəyə mundak dedi:

¹⁸ – Mana biz hazır Yerusaleməyə ketiwətimiz. İnsan'oqlı ali rohaniylar wə Təwrat ustazlıriyə tapxurulidu. Ular uni əlüm jazasiyə məhküm kilip, ¹⁹ Rimliklərəyə tapxurup beridu. Rimliklər uni məshirə kilip, kəmqilap, krestkə mihlaydu. Lekin, u üqinqi küni kayta tirilidu.

Bir anining təlipi

²⁰ Xu qaşda, Zəbədiyning ayali on ikki xagirt iqidiki ikki oqlını elip, həzriti Əysaning aldiyəyə kəldi wə uningəyə təzim kilip turup, bir təlipi barlıqini eytti.

²¹ – Nemə təlipingiz bar? – dəp soridi həzriti Əysa.

Ayal uningəyə:

– Kəbul kiloqaysız, sizning padixahlikingizda bu ikki oqlumdin biri ong yeningizda, biri sol yeningizda oltursun, – dedi.

²² – Silər nemə tələp kiloqanlikinglərnı bilməywətatısılər, – dedi həzriti Əysa, – mən iqidəqan azab kədihini iqələmsilər?^⑨ – Iqələymiz, – deyixti ular.

²³ Həzriti Əysa ularəyə:

– Silər həkikətənmü mening azab kədihimgə ortaq bolısılər. Birək, ong yaki sol yenimda olturuxunglarəyə ruhsət kilix mening ihtiyarimda əməs. Atam u orunlarnı kimlərgə təyyarlıqan bolsa, xular olturidu.

²⁴ Buningdin həwər tapқан baxқа on xagirt bu ikki kerindixidin hapa boldi. ²⁵ Lekin, həzriti Əysa ularni yeniyəyə qakirip, mundak dedi:

– Silərgə məlum, bu dunyadiki həkümrənlər kəl astidiki həlk üstidin

---

^⑨ Bu ayəttə həzriti Əysaning tartidəqan azab-okubiti wə kresttiki əlümi kəzdə tutuləqan.

rəhimsizlik bilən hakimiyət yürgüzidu. Əmirli ularni kattik kolluk bilən idarə kilidu.

²⁶ Birak, silərning aranglarda bundak ix bolmisun. Silərdin kim mərtiwilik boluxni halisa, u qaloqanlaroqa hizmət kilsun. ²⁷ Kim aldinkisi boluxni halisa, u qaloqanlarning kuli bolsun. ²⁸ Insan'oqlimu baxqilarni ezigə hizmət kilduroqili əməs, baxqilaroqa hizmət kiləqili wə jenini pida kilix bədiligə nuroqun adəmlərni gunahtin azad kiləqili kəldi.

Həzriti Əysaning ikki qarəquni sakaytixi

²⁹ Ular Eriha xəhiridin ayriloqanda, top-top kixilər həzriti Əysaoqa əgixip mangdi. ³⁰ Yol boyida olturoqan ikki qarəqun həzriti Əysaning u yərdin ötüp ketiwatkinini anglap:

– I təksir, padixah Dawutning əwladi, rəhim kiləqaysiz, – dəp tovlidi.

³¹ Kəpçilik ularni əyibləp, ünini qikarmaslikini eytti. Lekin, ular:

– Ya Rəbbim, i padixah Dawutning əwladi, bizgə rəhim kiləqaysiz! – dəp tehimu ünlük tovlidi.

³² Həzriti Əysa kədimini tohtitip, ularni qakirip:

– Məndin nemə tələp kilisilər? – dəp soridi.

³³ – Ya Rəbbim, kəzlimizni aqçaysiz! – deyixti ular.

³⁴ Ularoqa iq aqritkan həzriti Əysa ularning kəzligə qolini təgküzgənidi, kəzliri xu'an eqilip kətti. Ular həzriti Əysaoqa əgixip mangdi.

21-bab

Həzriti Əysaning təntənə bilən Yerusalemoqa kirixi

¹ Həzriti Əysa xagirtli bilən Yerusalemoqa yekinlixip, Zəytun teoqining etikidiki Bəytraji yezisioqa kəlginidə, ² həzriti Əysa ikki xagirtini mundak dəp aldin əwətti:

– Silər aldimizdiki yezioqa beringlar. U yərdə baqlaklik bir exək wə uning yenidiki bir təhəyni kərisilər. Ularni yexip aldimoqa yetiləp kelinglar. ³ Birsilərgə bir nemə desə, «Rəbbimizning bularoqa hajiti qüxti» dənglar. Umu dərhal təlipinglaroqa koxulidu.

⁴ Bu wəkə pəyoqəmbər arkilik eytiləqan munu səzlərni əməlgə axurdi:

⁵ «Yerusalem həlkigə eytinglar:

Motta bayan kiloqan hux hawar

‘mana, padixahinglar keliwatidu,
u kiqik pe‘illik bilan bir exakkə,
təhəygə minip,
silərning yeninglaroqa keliwatidu.’»

⁶ Həliki ikki xagirt berip həzriti Əysaning deginidək kildi. ⁷ Exək bilən təhəyni yetiləp kelip, üstilirigə qapanlirini saldi wə həzriti Əysani üstigə mindürdi. ⁸ Nuroqun kixilər qapanlirini yoləqa payandaz kiliq saldi. Bəziliri dərəh xahlirini kesip yoləqa yaydi. ⁹ Aldida mangoqan wə kəynidin əgəxkən halayik:

«Padixah Dawutning əwladi üqün Hudaqə xükür!
Pərwərdigarimizning namida kəlgüqigə mubarək bolsun!
Ərxiladiki Hudaqə xükürlər oqulsun!» dəp warkirixatti.

¹⁰ Həzriti Əysa Yerusalemoqa kirgəndə, pütün xəhər lərzigə kəldi.
Kixilər:

– Bu kimdu? – deyixətti.

¹¹ Halayik:

– Bu Jəliliyə əlkisining Nasirə xəhiridin boləqan Əysa pəyoqəmbər, – dəp jawab berixətti.

Həzriti Əysaning mərkiziy ibadəthanini tərtpkə selixi

¹² Həzriti Əysa mərkiziy ibadəthana^① hoylilirioqa kirip, u yərdə elim-setim kiliwatkanlarning həmmisini həydəp qikardi. Pul tegixidiqanlarning xirəlirini wə kəptər satkuqilarning orunduklirini örüwetip, ¹³ ularoqa:

– Mukəddəs yazmilarda Hudaning: «Mening öyüm du'a-tilawəthana dəp atalsun» degən sözi yeziloqan. Lekin, silər uni bulangqilarning uwisioqa aylanduruwatisilər! – dedi.

¹⁴ Həzriti Əysa ibadəthana hoylilirida aldiqə elip kelingən kariqə wə tokurlarni saqaytti. ¹⁵ Lekin, aliy rohaniylar bilən Təwrat ustazliri uning yaratkan məjizilirini wə ibadəthanida: «Padixah Dawutning əwladi üqün Hudaqə xükür!» dəp towliqan balilarni kərüp oqəzəpləndi.

---

① Mərkiziy ibadəthana – əyni qaşda, Yəhudiylarning nuroqun ibadəthaniliri bolup, bu Yəhudiylarning əng kəp yiqilip ibadət kilidiqan jayi idi. Hudaning əmri boyiqə, pəkət Yerusalemdiki mərkiziy ibadəthanidila kurbanlik kilix toqra bolatti.

¹⁶ Ular hazriti Oysadin:

– Bu balilarning nemə dawatkānlikini anglawatamsən? – dəp soridi.

– Anglawatimən, – dedi hazriti Oysa, – silər mukəddəs yazmilardiki: «Kiqik balilar wə bowaklarning tilliridin özüנגgə mədhiyilər kəltürdüng» degən sözlərni zadi okumiojanmu?

¹⁷ Andin, hazriti Oysa ulardin ayrilip, xəhərdin qikip Bəytaniya yezisioja berip, keqini xu yərdə ötküzdi.

Etikadning küqi

¹⁸ Oṭisi ətigəndə hazriti Oysa xəhərgə kaytip ketiwatkanda, korsiki eqip kətkənidi. ¹⁹ U yol boyidiki bir tüp ənjür dərihini kərüp, uning yenioja bardi. Dərəhtə yopurmaktin baxka heq nərsə tapalmay, dərəhkə karap:

– Buningdin keyin məנגgü mewə bərmigəysən! – dewidi, ənjür dərihi xu'an kurup kətti.

²⁰ Buni kərgən xagirtlar həyran bolup:

– Ənjür dərihi kandaqçə birdinla kurup kətti! – dəp soridi.

²¹ Hazriti Oysa ularoja mundak jawab kayturdi:

– Bilip koyunglarki, əgər kilqə gumanlanmay Hudaoja ixənsənglar, mən ənjür dərihigə kilojanni silərnu kilalaysilər. Həttə bu taojka: «Kəzojal, dengizoja taxlan!» desənglarmu, deginglar ijabət bolidu.

²² İxənginglar bolsa, du'a bilən tiligən hərəkəndak nərsigə erixisilər.

Həzriti Oysaning hokukining sürüxtürülülüxi

²³ Hazriti Oysa mərkiziy ibadəthana həylilirioja kirip, kixilərgə təlim beriwatkanda, aliy rohaniylar wə həlk aksakalliri uning aldioja kelip:

– Siz kiliwatқан ixlarni qaysi hokukka tayinip kiliwatisiz? Sizgə bu hokukni kim bərgən? – dəp soraxti.

²⁴ Hazriti Oysa ularoja mundak dedi:

– Mən əwwal silərdin bir so'al soray. Əgər silər jawab bərsənglar, mənmu bu ixlarni qaysi hokukka tayinip kiliwatқанlikimni eytip berimən. ²⁵ Yəhya pəyojəmbərgə qəməldürüx hokukini kim bərgən? Hudamu yaki insanlarmu?

Ular əz'ara munazirə kilixka baxlap:

– Əgər «Huda bərgən» desək, u: «Undakta, silər nemə üqün Yəhyaoja ixənmidinglar?» dəydu. ²⁶ Əgər: «İnsanlar bərgən» desək, həlkning qəzəpidin kərkmisak bolmaydu, qünki ular Yəhyani pəyojəmbər, dəp karaydu, – deyixti.

Mætta bayan kiloqan hux hawər

²⁷ Buning bilən, ular həzriti Əysaqa:

– Bilməymiz, – dəp jawab berixti.

– Undakta, mənmu bu ixlarni kaysi hokukka tayinip kiliwatkanlikimni eytmaymən, – dedi həzriti Əysa ularoqa.

Ikki oqul toqrisidiki təmsil

²⁸ Həzriti Əysa sözini dawamlaxturup:

– Silər bu ixka qandak qaraysilər? Bir adəmning ikki oquli bar ikən. U qong oqlioqa: «Oqlum, bügün üzümzarlikka berip ixligin» dəptu.

²⁹ «Barmaymən» dəptu oqli, lekin keyin puxayman kilip yənila beriptu.

³⁰ U adəm ikkinqi oqlioqimu xundak dəptu. U: «Hop dada, baray» dəptuyu, lekin barmaptu. ³¹ Bu ikkiyləning kaysisi atisining buyrukini orundioqan bolidu?

– Qong oqli, – dəp jawab bərđi ular.

Həzriti Əysa ularoqa mundak dedi:

– Bilip koyunglarki, insapsiz bajgirlar bilən pahixilər Hudaning padixahlikioqa silərdin burun kiridu. ³² Qünki, gərqə Yəhya pəyoəmbər silərgə həkkaniyət yolini kərsətkili kəlgən bolsimu, silər uningəqa ixənmidinglar; lekin bajgirlar bilən pahixilər uningəqa ixəndi. Silər buni kərüp turup, gunahinglaroqa towa kilip uningəqa ixənmidinglar.

Yaman ijarikəxlər həkkidiki təmsil

³³ – Yənə bir təmsil anglanglar: Bir yər igisi bir üzümzarlik bərpa kilip, ətrapini qitlaptu. Musəlləs ixləx üqün üzümzarlikka bir kəlqək qazduruptu wə bir kəzəthana yasiptu. Keyin, üzümzarlikni ijarigə berip, əzi yirak bir yərgə ketiptu. ³⁴ Üzüm üzux wakti kəlgəndə əzigə tegixlik həsulni əkelix üqün, kullirini ijarikəxləning yenioqa əwətiptu. ³⁵ Lekin, ijarikəxlər kullarni tutuwelip, birini dumbalaptu, birini əltürüwetiptu, yənə birini qalma-kesək kiptu. ³⁶ Yər igisi bu ketim aldinkidinmu kəp kullirini əwətiptu, birak ijarikəxlər ularoqimu xundak mu'amilə kiptu.

³⁷ Ahirda, yər igisi «oqlumnioqu hərmət kilar» dəp, uni əwətiptu.

³⁸ Lekin, ijarikəxlər yər igisining oqlini kərüp, əz'ara: «Bu bolsa mirashor; kelinglar, uni əltürüwetip üzümzarlikni igiliwalayli» deyixiptu. ³⁹ Xundak kilip, uni tutup üzümzarlikning sirtioqa sərəp aqikip əltürüwetiptu.

⁴⁰ Bundak əhwalda üzümzarlikning hojayini kəlsə, ijarikəxləni qandak kilidu?

⁴¹ Ular həzriti Əysaşa:

– Bu wəhxiy adəmləni kərkunqluq xəkildə yökətidu. Üzümzarlikni bolsa ijarisini öz waktida tapxuridioğan kixilərgə ijarigə beridu, – dəp jawab berixti.

⁴² Həzriti Əysa ulardin soridi:

– Zəburdiki munu səzləni zadi okumioğanmidinglar?

«Tamqilar taxliwətkən tax
küruluxning ul texi bolup qaldı.
Bu, Pərwərdigar tərpidindur,
biz üçün əjayib bir ixtur.»

⁴³ Bilip koyunglarki, silər xu səwəbtin Hudaning padixahlikidin məhrum kılınisilər, Hudaning iradisi boyiqə yaxaydioğan kixilər uningəyə igə bolidu. ⁴⁴ Bu «Tax»ka yikiloğan kixi parə-parə bolup ketidu. «Tax» kimning üstigə qüxsə, xuni kukum-talkan kiliwetidu.

⁴⁵ Aliy rohaniylar wə Pərisiylər həzriti Əysaning eytkan təmsillirini anglap, ularni əzlırigə karitip eytkanlikini qüxəndi. ⁴⁶ Uni tutuxni oylisimu, həlktin kərkuxti, qünki həlk uni pəyoğəmbər, dəp karaytti.

22-bab

Toy ziyapiti toərisidiki təmsil

¹ Həzriti Əysa ularəyə yənə təmsil bilən mundak dedi:

² – Ərxning Padixahlıki huddi bir padixahning oəqli üçün təyyarlıoğan toy ziyapitigə ohxaydu. ³ Toy küni, padixah ziyapətkə təklip kılinoğan mehmanlarni qakirix üçün qakarlırini əwətiptu, ləkin mehmanlar kelixni halimaptu. ⁴ Buning bilən, padixah yənə baxka qakarlırini əwətip, ularəyə: «Mehmanlarəyə: ‘karanglar, ziyapət təyyar boldi. Əküz wə semiz mallar soyuldi, həmmə nərsə təyyar, ziyapətkə mərhəmət!’ dənglar» dəp tapilaptu. ⁵ Birak, mehmanlar ularning səzlırini etibarəyə almay, biri etizioyə kətsə, yənə biri tijaritigə ketiptu. ⁶ Qaloğanlıri həliki qakarlarni tutuwelip, kattik urup əltürəwetiptu. ⁷ Qəzəpkə kəlgən padixah ləxkərlirini qikirip, u katillarni yökətip, ularning xəhirigə ot koyuwetiptu. ⁸ Andin, qakarlırioyə: «Toy ziyapiti təyyar, ləkin qakiriloğanlar layik bolup qikmidi. ⁹ Əmdi silər yol aqallirioyə berip, uqratqanliki

adamlarning hammaisini toyqa taklip qilinglar» daptu. ¹⁰ Buning bilan, qakarlar yol aqallirioqa qikip, yahxi bolamdu, yaman bolamdu, uqratkanliki adamlarning hammaisini yioqiptu. Toy bolqan orun mehmanlar bilan toluptu.

¹¹ Padixah mehmanlar bilan keruxkili kalganda, u yerdə toy kiyimi kiyimgan bir kixini keruptu. ¹² Padixah uningdin: «Burader, toy kiyimi kiymay, bu yergə kandak kirding?» dap soraptu, birak u kixi heqkandak jawab beralmaptu. ¹³ Padixah qakarlirioqa: «Uning put-kollirini baqlap, taxkiriqqa, karangqulukqa aqikip taxlanglar! U yergə taxlanqanlar harsratta yioqlap, qixlirini oququrlitidu» daptu.

¹⁴ Ahirda, hazriti Oysa:

– Taklip kilinqanlar kop, lekin tallanqanlar az, – dedi.

Baj tapxurux masilisi

¹⁵ Buning bilan, Pərisiyler u yerdin ketip, kandak kilip hazriti Oysani oz sezliri bilan tuzakqa quxurux həkkiyə məslihətləxti. ¹⁶ Ular oz xagirtlirini Rimdin təyinlengən Hırod padixahning tərəpdarliri bilan billə hazriti Oysaning yenioqa əwətip:

– Ustaz, sizning səmimiyy adəm ikənlikingizni, kixilərgə Hudaning yolini sadiklik bilən əgətip kəlgənlikingizni wə heqkimgə yüz-hatir kilmaydioqanlikingizni bilimiz, qunki kixilərnin sirtki kiyapiti bilən hesablxmaysiz. ¹⁷ Keni, eytip bərgəysiz, Rim imperatori kəysərgə baj tapxuruximiz Təwrat kanunimizə hilapmu kandak?² – deyixti.

¹⁸ Ularning yaman niyyitini bilgən hazriti Oysa:

– Əy sahtipəzlər, nemixka meni səzüm arkilik ilindurmakqi boluwatisilər? ¹⁹ Bajə tapxuridioqan pulunglarni manga kərsitinglarqu, – dedi. Ular bir danə kümüx tənggə əkəldi. ²⁰ Hazriti Oysa ulardin:

– Buning üstidiki sürət wə isim kimning? – dap soridi.

²¹ – Rim imperatori kəysərnin, – dap jawab bərdi ular.

– Undak bolsa, kəysərnin həkkinə kəysərgə, Hudaning həkkinə Hudaə tapxurunglar, – dedi hazriti Oysa ularəqa.

²² Ular bu səzni anglap, həyran boluxti-də, hazriti Oysaning yenidin

---

² Əyni wakıttə, Yəhudiylar Rimliklarning zulmi astida yaxawatkan bolup, əgər hazriti Oysa: «Rim imperatorioqa baj tapxurux toqra» desə, bu gəp azadlikni istigən kixilərgə yakmaytti. Nawada kixilərnə baj tapxurmaslikka qakirsa, Rim imperiyisigə karxi qikkan bolatti. Ular muxundak so'allarni sorax arkilik hazriti Oysani gepidin tutuwelip, Rimliklarning kolioqa tapxurup, uningə ziyankəxlik kilmakqi boluxkan.

ketip kaldi.

Tirilixkə munasiw tlik m sila

²³ Xu k ni,  lg nl r tirilməydu, d p karaydi ĵan Saduqi y diniy  kimidikil r h zriti Əysaning aldi ĵa kelip:

²⁴ – Ustaz, Musa p y ĵ mb r Təwratta: «Bir kixi pərzənt kərməy  l p k ts , uning aka yaki inisi tul k l ĵan yənggisini əmrigə elip, kerindixi  q n nəsil k lduruxi lazim» d p təlim bərgən. ²⁵ Burun bu y rd  y tt  aka-uka bar idi. Qoŋgi  yl ng ndin keyin aləmdin  tti. Pərzənt k rmig nliktin, kəynidiki inisi yənggisini əmrigə aldi. ²⁶ Birak, umu pərzənt kərməy aləmdin  t p, ayali kəynidiki inisi ĵa yatlik boldi. Bu ix taki y ttingi inisi ĵiq  dawamlaxti. ²⁷ Ahirda, u ayalmu aləmdin  tti.

²⁸  mdi soraydi ĵinimiz xuki: kiyamət k ni bu ayal y tt  aka-ukidin k ysisining ayali bolup tirilidu? Q nki, uni həmmisi əmrigə al ĵan-də!

²⁹ H zriti  ysa ular ĵa mundak jawab b rdi:

– Silər mukəddəs yazmilarni w  Hudaning kudritini bilmigənlikinglar  q n hatalixisil r. ³⁰  l mdin tirilgəndin keyin, insanlar  rxtiki pərixtilərgə ohxax, hotun almaydu, örgü t gm ydu. ³¹ ölümdin tirilix m silisi h kkid  Hudaning sil rg  deg n sözini okumidinglarmu?  jdadlirimiz Ibrahim, Is’hak w  Yakuplar alliburun al mdin  tk n bolsimu, Huda ularni tirik hesablap, ³² «m n Ibrahim, Is’hak w  Yakuplar etikad kilip k lg n Huda bolim n!» d ydu. Dem k, Huda  l kl rning  m s, tirikl rning Hudasidir.

³³ Bularni angli ĵan h lk uning t limidin dang ketip kelixti.

 ng muhim  mr

³⁴ Pərisiyələr h zriti  ysaning Saduqiylarning a zini tuwakli ĵanlikini anglap, bir y rg  j m boluxti. ³⁵ Ularning arisidiki bir Təwrat ustazi h zriti Əysani sinax m ksitid  uningdin:

³⁶ – Ustaz, Təwrat kanunidiki  ng muhim əmr k ysi? – d p soridi.

³⁷ H zriti  ysa uning ĵa mundak dedi:

– «Pərwərdigaring boləĵan Hudani pütün kəlbing, pütün jening, pütün zehning bilən səygin.» ³⁸ Aldinki w   ng muhim əmr mana xu.

³⁹ Uning ĵa ohxax muhim yənə bir əmr bolsa «koxnangni  z ngni s yg nd k s y.» ⁴⁰ Pütün Təwrat kanuni w  p y ĵ mb rl rning t limatliri bu ikki  mrni asas k l ĵan.

Mætta bayan kiloqan hux hawer

Qutkuzoquqi – Məsihning salahiyiti

⁴¹ Pərisiylər toplixip turoqanda, həzriti Əysa ulardin:

⁴² – Qutkuzoquqi – Məsih toqrisida nemə oylawatisilər? U kimning əwladi? – dəp soridi.

– Dawut padixahning əwladi, – deyixti ular.

⁴³ Həzriti Əysa mundak dedi:

– Undakta, nemə üqün Dawut padixah Mukəddəs Röhning ilhami bilən Qutkuzoquqi – Məsihni «hojayinim» dəp ataydu? Dawut Zəburda mundak degənoqu:

⁴⁴ «Pərwərdigar hojayinimoqa eyttiki:

‘mən sening düxmənliringni

ayioqing astida dəssətküqə,

mening ong yenimda olturojin!’»

⁴⁵ Qutkuzoquqi – Məsih padixah Dawutning əwladi bolsimu, lekin padixah Dawut Məsihni «hojayinim» degən yərdə Məsih uningdin uluq bolmamdu?!

⁴⁶ Həzriti Əysaqa heqkim gəp kayturalmidi. Xu kündin etibarən, heqkim uningdin so'al soraxka petinalmidi.

23-bab

Sahtipəzlərnin əyiblinixi

¹ Xuningdin keyin, həzriti Əysa halayikka wə xagirtlirioqa mundak dedi:

² – Təwrat ustazliri wə Pərisiylərgə Musa pəyoqəmbər arkilik qüxürülgən Təwrat kanunioqa təbir berix hokuki berilgən. ³ Xunga, ularning sözlirini anglap, degənlirini kilinglar, lekin kiloqanlirini kilmanglar. Qünki, ular əzlirining deginigə əzliri əməl kilmaydu. ⁴ Ular kattik diniy ka'idiliri arkilik eojir yüklərnə baxkılarnin zimmisigə artip koyidu. Lekin, əzliri bu yüklərnə kətürüxkə barmaklirini midirlitixnimu halimaydu. ⁵ Ular həmmə ixlarni baxkılaroqa kəz-kəz kiliq üqünla kiliqdu. Əzlirini təkwardar kərsitix üqün, ayət kutisining^③ qongini qigiwelip,

---

^③ Təkwardarlikni bildürüx üqün pexanə yaki üsti biləkkə qigiwelinidioqan, iqiğə Təwratin elinoqan ayətlər yeziloqan pütük selinoqan kiqik kuta.

tonlirining quqilirini⁴ uzun sanggilitip koyidu. ⁶ Ziyapatlardə tərđə, ibadəthanilarda alahidə orunda olturuxka amrak kelidu. ⁷ Bazarlarda kixilərninğ əzlrinini hərmətləp salam berixi wə «ustaz» dəp atixidin huzurlinidu.

⁸ Birak, silər «ustaz» dəp atilixka kənmənglar. Qünki, silərninğ yaləquz birla ustazinglar bar. Uning üstigə, həmminglar bir-biringlarəqa kerindax. ⁹ Yər yüzidə heqkandak kixini hərmətləp «atam» demənglar, qünki pəkət birla Atanglar bar. U bolsimu ərxtiki Atanglardur. ¹⁰ Silər «hojayin» dəp atilixkimu kənmənglar, qünki pəkət birla Hojayininglar bar. U bolsimu Kutkuzəuqi – Məsihtur. ¹¹ Aranglarda əng mərtiwilik boləjan kixi kaləjanlarəqa hizmət kilsun. ¹² Əzini üstün tutkini təwən kilinidu, təwən tutkini üstün kilinidu.

¹³ Halinglarəqa way, əy sahtipəz Təwrat ustazliri wə Pərisiylər! Silər Ərxning Padixahlikining ixikini insanlar üqün taqidinğlar! Ya əzünğlar kirixni oylimidinglar, ya kirixni istigənlərninğ kirixigə yol koymidinglar. { ¹⁴ Halinglarəqa way, əy sahtipəz Təwrat ustazliri wə Pərisiylər! Silər tul ayallardin nəp elip, ularning mal-mülkini yəysilər. Andin, baxkilar kərsun dəp, uzundin-uzun du'a kilisilər. Xunga, tehimu eoqir jazaəqa tartilisilər. }

¹⁵ Halinglarəqa way, əy sahtipəz Təwrat ustazliri wə Pərisiylər! Silər birər adəmnini diniy ekiminglarəqa kirgüzüx üqün, yər-jahanni aylinip qikisilər. Birak, u kixi ekiminglarəqa kirgəndin keyin, silər uni dozahka kirixkə əzünğlarəqa kəriəqanda həssiləp layik kilip yetixtürüp qikisilər.

¹⁶ Halinglarəqa way, əy kəriəqu yolbaxqilar! Silər: «Ibadəthanini tiləqa elip kəsəm kiləjanlar kəsimidə əməl kilmisimu bolidu, birak ibadəthanidiki altunni tiləqa elip kəsəm kiləjanlar kəsimidə turuxi kerək» dəysilər. ¹⁷ Əy kəzi kor əhməklər! Altun uluəqmu yaki altunni mukəddəs kiləjan ibadəthanimu? ¹⁸ Silər yənə: «Kurbanlik supisini tiləqa elip kəsəm kiləjanlar kəsimidə əməl kilmisimu bolidu, birak kurbanlik supisidiki kurbanliklarni tiləqa elip kəsəm kiləjanlar kəsimidə turuxi kerək» dəysilər. ¹⁹ Əy korlar! Kurbanlik uluəqmu yaki kurbanlikni mukəddəs kiləjan kurbanlik supisimu? ²⁰ Xuning üqün, kurbanlik supisini tiləqa elip kəsəm kiləquqi həm kurbanlik supisini həm uningdiki kurbanlikni tiləqa elip kəsəm kiləjan bolidu. ²¹ Ibadəthanini tiləqa elip kəsəm kiləquqimu

---

⁴ Yol mangoqanda pulangxip, Hudaning əmrlirigə əməl kilixni əslitip turux üqün, ular tonliriəqa quqa tikip koyatti.

həm ibadəthanini, həm ibadəthanida boluquçi Hudani tiloja elip kəsəm kilojan bolidu. ²² Ərxni tiloja elip kəsəm kiluquçi Hudaning təhti wə təhttə olturojan Hudani tiloja elip kəsəm kilojan bolidu.

²³ Halinglaroja way, əy sahtipəz Təwrat ustazliri wə Pərisiylər! Silər hətta yalpuz, arpibədiyan wə zirilərninğ ondin bir ülüxini Hudaoja ataysiləryu, birak Təwrat kanununinğ tehimu muhim tərəpliri bolojan həkkaniylik, rəhimdillik wə sadiklikka səl karaysilər. Aldi bilən bu ixlarni orundixinğlar kerək. Baxka ixlaroja kəlsək, ularoçimu səl karaxka bolmaydu. ²⁴ Əy karioju yobaxqilar! Silər qinənglərgə qüxkən kiqikkinə paxinimu süzüp eliwetisilər, lekin birər tögini pütün peti yutuwetislər!

²⁵ Halinglaroja way, əy sahtipəz Təwrat ustazliri wə Pərisiylər! Silər texila pakiz yuyulojan qinə-kaqilaroja ohxaysilər. Kolliringlarni yahxi yuyisilər, birak iqinğlar aqkəzlük wə xəhsiyətqilik bilən tolojan. ²⁶ Əy karioju Pərisiylər! Awwal qinə-kaqininğ iqini paklanglar, xundakta teximu pak bolidu.

²⁷ Halinglaroja way, əy sahtipəz Təwrat ustazliri wə Pərisiylər! Silər akartip koyulojan, sirtki kərünüxi qiraylik, lekin iqi əlük ustihan wə hər hil qiriojan nərsilərgə tolojan kəbrilərgə ohxaysilər. ²⁸ Texinğlardin kixilərgə durus adəmlərdək kərünisilər, lekin iqinğlar sahtipəzlik wə yamanlik bilən tolojan.

²⁹ Halinglaroja way, əy sahtipəz Təwrat ustazliri wə Pərisiylər! Pəyoqəmbərlərninğ kəbrilirini yasidinglar, adillarninğ abidilirini bezidinglar. ³⁰ «Əjdadlirimizninğ zamanida yaxiojan bolsakiduk, ularninğ pəyoqəmbərlərninğ jeniolja zamin bolojan kilmixlirioja xerik bolmayttuk» dəysilər. ³¹ Demək, «əjdadlirimiz» degən səzüinğlar bilən pəyoqəmbərləni əltürgənlərninğ nəwriliri ikənlikinğlaroja əzüinğlar guwahlik bərdinğlar. ³² Xundak ikən, əjdadliringlar baxlap bərgən ixni ada kilinglar!

³³ Əy zəhərlik yılanlar! Yilanning əwladliri! Dozah azabidin kəndakmu kutulalarsilər? ³⁴ Mana xuning üqün, silərgə pəyoqəmbərlər, akillar wə diniy əlimalarni əwətip turimən. Silər ularninğ bəzilirini əltürisilər, krestkə mihlaysilər, bəzilirini ibadəthaniliringlarda dərrigə basisilər, xəhərdin xəhərgə koqlaysilər. ³⁵ Xundak kilip, bigunah Həbilninğ əltürülüxidin tartip taki Bərəkyaninğ oqli rohaniy Zikiriyaning mərkiziy ibadəthanidiki mukəddəs jay bilən kurbanlik supisininğ arilikida əltürülüxigiqə bolojan həmmə bigunahlarninğ yər yüzidə ekitulojan kan kəzrlirigə jawab berisilər. ³⁶ Bilip koyunğlarki, xu kilmixlarninğ

jazasining həmmisi muxu zamanning adəmlirining boynioqə qüxidu.

Həzriti Əysaning Yerusalem üqün nalə kilixi

³⁷ – Əy Yerusalemliklar! Pəyoqəmbərlər wə Huda əwətkən əlqilərnə qalma-kesək kilip ɵltürgən Yerusalemliklar! Goya mekiyan ɵz qüjilirini qanat astioqə aloqandək, mənmu silərnə qanqə ketim ɵz koynumoqə almakqi boldum, lekin silər unimidinglar. ³⁸ Mana, əmdi Huda ibadəthananglardin ayrilip, silərnə taxlap ketidu. ³⁹ Xuni bilip qoyunglarki, silər: «Rəbbimiz əwətkən kutkuzoquqioqə mubarək bolsun!» dəp manga ixənmigüqə, meni kaytidin kərəlməysilər.

24-bab

Mərkiziy ibadəthanining wəyran kilinixidin bexarət

¹ Həzriti Əysa mərkiziy ibadəthanidin qikip, kaytix aldida turojinida, xagirtliri uning dikkitini ibadəthana binalirioqə tartmaqqi bolup, uning yenioqə kelixti. ² Həzriti Əysa ularoqə:

– Mana bularnə kərəwatamsilər? Bilip qoyunglarki, bu yərdiki həmmə nərsə gumran kilinidu, hətta bir tal ul teximu jayida qaldurulmaydu, – dedi.

Kəlgüsi toqrisidiki bexarətlər

³ Həzriti Əysa Zəytun teoqida olturoqanda, xagirtliri astioqina uning yenioqə kelip:

– Bizgə eytingqu, bu degənliringiz qaqa yüz beridu? Sizning wə zaman ahirining kelixini bildüridiqan qandək bexarətlər bolidu? – dəp soraxti. ⁴ Həzriti Əysa ularoqə mundək jawab kayturdi:

– Baxkilarning azduruxidin hoxyar bolunglar. ⁵ Qünki, nuroqun kixilər mening namimni setip: «Kutkuzoquqi – Məsih mən bolimən» dəwelip, kəp adəmlərnə azduridu. ⁶ Silər urux həwərliri wə urux xəpilirini anglaysilər, bulardin alakzadə bolup kətmənglar, qünki bu ixlarning yüz berixi mukərrər. Lekin, bu zaman ahiri yetip kəldi, degənlik əməs. ⁷ Bir millət yənə bir millət bilən urux kilidu. Bir dələt yənə bir dələtkə hujum kilidu. Nuroqun jaylarda aqarqilik wə yər təwərlər yüz beridu. ⁸ Mana bu ixlarning yüz berixi huddi hamilidar ayalning toləjikinə baxlanəjiniqə ohxaydu.

⁹ U qaoqda, kixilər silərnə tutup, azab-okubətkə selip ɵltüridu, manga

Mötta bayan kiloqan hux həwər

ixəngənlikinglar üçün pütkül millətlər silərdin nəprətlinidu. ¹⁰ U qaşda, nuroqun kixilər etikadidin tanidu, bir-birini tutup beridu wə bir-birigə eqmənlik kilidu. ¹¹ Nuroqun sahta pəyoqəmbərlər məydanəja kelip, nuroqun kixilərnı azduridu. ¹² Rəzilliklərnıng kəpiyixi tüpəylidin, nuroqun kixilərdiki mehır-muhəbbət sowuydu. ¹³ Lekin, ahıroqıqə bərdaxlık bərgənlər jəzmən kutkuzulidu. ¹⁴ Hudaning padıxahlıki həkkidiki bu hux həwərnıng barlık millətlərgə anglıtilixi üçün, u pütün dunyaəja tarkıtilidu, andin zaman ahiri kelidu.

Yerusalemdiki qong balayi'apət

¹⁵ – Daniyal pəyoqəmbər eytkan «yirginqlik wəyran kiloquqi»ning muqəddəs jayda turoqınını kərgininglarda, (kitabhanlar bu səzning mənisini qüxənsun) ¹⁶ Yəhudiyə ölkisidiki ahalilər taoqlarəja kaqsun. ¹⁷ Əgzidikilər öyidiki nərsə-kerəklirini almay kaqsun. ¹⁸ Etizlarda ixləwatkanlarmu qapınını eliwelıx üçün öyigə kaytmay keqıp kətsun. ¹⁹ U künlərdə keqixi əpsız boləjan həmilidar ayallar wə bala emitidioqan anılarnıng həlioəja way! ²⁰ Keqixinglarnıng kix yaki dəm elix küniğə toəra kelip kalmaslıki üçün du'a kilinglar. ²¹ Qünki, u künlərdiki balayi'apətlər dunya apiridə boləjandin buyan kərülüp bakmioqan, kəlgüsidimu kərülməydu. ²² U künlər azaytilmisidi, heqkim kutulalmaytti. Lekin, Hudaning əzi tallioqanliri üçün, u künlər azaytilidu. ²³ Əgər u qaşda biri silərgə: «Kəranglar, Kutkuzəjuqi – Məsih bu yərdə!» yaki «Məsih ənə u yərdə!» desə, ixənmənglar. ²⁴ Qünki, sahta Məsihlər, sahta pəyoqəmbərlər məydanəja kelidu. Əgər mumkin bolsidi, ular hətta Huda tallioqanlarnımu qong məjizilər wə karamətlər bilən azduroqan bolatti. ²⁵ Esinglarda bolsunki, mən bularnı eytix bilən silərnı aldın'ala agahlandırup koydum. ²⁶ Xuning üçün, biri silərgə: «Kəranglar, Məsih qəl-bayawanda!» desə, u yərgə berıp yürmənglar. «Kəranglar, əyning iqidə!» desə, ixənmənglar. ²⁷ Qünki, İnsan'ooqlıning kelixi xərktin şərbkə yalt-yult kilip qakkan qakmaktək bolidu. ²⁸ Kuzəjunlarnıng toplinixi jəsətnıng xu yərdə ikənlikini kərsətkəndək, bu alamətlər mən tiləja aloqan ixlarnıng yüz berixining muqərrər ikənlikini kərsitidu.

---

⁵ Diniy ka'idilər boyiqə, Yəhudiylarnıng dəm elix künidə xəhər dərwazisi wə dukanlar takilidioqan boləjaqka, yeməklik setiwelıx wə baxka yərlərgə keqix kulaysız idi.

Motta bayan kiloqan hux hawer

Insan'ooqlining kaytip kelixi

²⁹ – U balayi'apetlik kunlar otup ketken hamam,

«Kuyax kariyip,
ay yorukluk bermes,
yultuzlar asmandin tekulup,
asman jisimliri lertzige kelar.»

³⁰ U qaocda, asmanda Insan'ooqlining kalganlikining alametliri kerunidu, yer yuzidiki putkul halklar yioqa-zar kilixidu. Ular Insan'ooqlining kuc-kudret we uluoc xan-xerap bilen ketiki bulutlar ustide keliwatkanlikini keridu. ³¹ U perixtilirini jaranglik bir kanay sadasi bilen awetip, ular arkilik ezi tallioqan kixilarni asmanning bir qetidin yone bir qetigiqe, dunyaning tet bulungidin yioqip bir yerga jem kilidu.

Enjur darihidin sawak elix

³² – Enjur darihidin sawak elinglar. Uning xahliri kekirip yengi yopurmak qikarocanda, yazning kelixige az caloqanlikini bilisilar. ³³ Huddi xuningdek, men baya degan alametlerni kergininglarda, Hudaning padixahlikining⁶ ixik aldida, yani namayan bolux aldida turuwatkanlikini bilinglar. ³⁴ Xuni bilip koyunglarki, mana bu alametlarning hammaisi amalgaxurulmay turup, bu awlad⁷ kixilar alamdin otmeydu. ³⁵ Asman-zemin yokilidu, biraq mening sezlimim yokalmay, mengü inawetlik bolidu.

Hoxyar bolunglar

³⁶ – Bu ixlarning yuz beridioqan waqit-sa'itige kelsak, buni Atamdin baxka heqkim bilmeydu. Ne arxtiki perixtiliri, ne Ooqli bilmeydu. ³⁷ Nuh poyocambarning zamanida kandak bolocan bolsa, Insan'ooqli kaytip

⁶ Oslu tekstte «uning» dep elinoqan bolup, Insan'ooqlini yaki Hudaning padixahlikini («Luka» 21-bab 31-ayet) kersitidu.

⁷ Ogur tiloc elinoqan alamet Yerusalemning wayran boluxioca (24-bab 2-ayet) karitiloqan bolsa, undakta «awlad» sozi tabi'iyki xu dawreda yaxap otkan adamlarni kersitidu. Ogur Oysa Masihning dunyocqa kaytip kelixige (24-bab 30-ayet) karitiloqan bolsa, «awlad» sozi balkim putun Yehudiyehalkini yaki bu ayetlerde eytilocan wakelarning baxlinix waqtida yaxawatkan awladni kersitidu. Bu hargiz hertziti Oysada «dunyocqa derhal kaytip kelimen» degan hata quxanqining barlikini bildurmeydu.

Mætta bayan kiloğan hux həwər

kəlgəndimu xundak bolidu. ³⁸ Nuh topan kelixtin ilgiri kemigə olturoğan künqiqə, xu zamanning kixiliri bəhیرaman yəp-iqip, öylük-oqaklik bolup kəlgənidi. ³⁹ Tuyuksiz kəlgən topan kemigə qüxmigənlərninğ həmmisini oğrək kiloquqə, kixilər bu ixning öz bexioğa kelixidin həwərsiz boləğanəğa ohxax, İnsan'ooqlining kaytip keliximu xundak bolidu. ⁴⁰ U küni, etizda ixləwatkan ikki kixidin biri kaldurulup, yənə biri ərxkə elip ketilidu. ⁴¹ Tügmən texi bilən un tartiwatkan ikki ayalning biri kaldurulup, yənə biri ərxkə elip ketilidu. ⁴² Xuning üqün, hoxyar bolunglar, qünki Rəbbinglar kaytip kelidioğan künni bilməysilər. ⁴³ Lekin xuni bilinglarki, əgər öy igisi oqırining keqisi kağan kelidioğanlikini bilsə, qarap turup, oqırining öygə buzup kirixigə hərgiz yol qoymaydu, əlwəttə. ⁴⁴ Xuningəğa ohxax, silərmu hər da'im təyyar turunglar. Qünki, İnsan'ooqli silər oylimioğan qaşda kaytip kelidu!

Ixənqlik wə ixənqsiz qakarlar

⁴⁵ – Kim ixənqlik wə zerək qakar bolsa, hojayin uni baxka qakarlıri üstidin kəzitiq, hojayinning ozuk-tülükini ularəğa waqti-waqtida təksim kilip berixkə koyidu. ⁴⁶ Hojayin səpiridin kaytip kelip, qakirining xunqilik sadakət bilən hizmət kiliwatqinini kərsə, bu qakarning bəhti. ⁴⁷ Bilip koyunglarki, hojayin uni pütün tə'allukatini baxkuruxka koyidu. ⁴⁸ Lekin, əgər qakar kəngligə yaman oğrəz püküp: «Hojayinim keqikip kaytip kelidioqu» dəp, ⁴⁹ baxka qakarlarəğa noqilik kilsa wə ülpətliri bilən billə yəp-iqip məst bolup yürsə, ⁵⁰ hojayin kütülmigən bir küni, oylimioğan bir waqıtta kaytip kelip, ⁵¹ uni urup qala əlük kilip, sahtipəzlər bilən ohxax təkdirdə duqar kilidu. Nətijidə, qakar həsrəttə yioqlap, qixlirini oquqlitidu.

25-bab

On kız koldax toqrisidiki təmsil

¹ – U waqıtta, Ərxning Padixahlıki huddi qollirioğa qiraş elip toyi boləğan yigitning aldioğa qikkən on kız koldaxka ohxaydu. ² Bu kızlarning bəxi əkilsiz, bəxi bolsa əkillik ikən. ³ Əkilsiz kızlar qiraşlırini aləğan bolsimu, yenioğa yaş eliwalmaptu. ⁴ Əkillik kızlar bolsa qiraşlıri bilən billə, kaqılarda yaşmu aptu. ⁵ Yigit waqə kəlgəqkə, ularning həmmisini uyku besip uhlap kaptu.

Motta bayan kilojan hux hawər

⁶ Yerim keqidə: «Yigit kəldi, aldiqja qikinglar!» degən awaz angliniptu. ⁷ Buning bilən, qizlarning həmmisi ornidin turup qiraqlirini pərləptu. ⁸ Əkilsiz qizlar əkilliklərgə: «Qiraqlirimiz eqüp kalay dedi, yeqinglardin beringlarqu» dəptu. ⁹ Əkillik qizlar: «Yak! Bizgimu həm silərgimu yətməsliki mumkin. Əng yahxisi, dukanqja berip yaq setiwelinglar!» dəptu. ¹⁰ Lekin, ular yaq setiwəlojili ketiwatqanda, yigit kelip kaptu, təyyarlıki bar qizlar uning bilən birliktə toy ziyapitigə kiriptu. Ixik takiliptu.

¹¹ Keyin, heliki qizlar kaytip kelip: «Təksir, təksir! Ixikni eqiweting!» dəptu. ¹² Birak, yigit: «Bilip koyunglarki, mən silərnə tonumaymən» dəp jawab beriptu.

¹³ Həzriti Əysa yənə mundak dedi:

– Xuning üqün, səgək bolunglar, qünki Insan'ooli kaytip kelidijən wakıt-sa'ətni bilməysilər.

Üq qakar toərisidiki təmsil

¹⁴ – Ərxning Padixahlıki səpərgə qikmakqi boləjan adəmgə ohxaydu. U qakarlırini qakirip baylıqini ularqja tapxuruptu. ¹⁵ U adəm hər bir qakarning okət kilix kabilyitigə karap, birigə bəx ming, birigə ikki ming, birigə ming kümüx tənggə berip, yolqja qikiptu. ¹⁶ Bəx ming tənggə alojan qakar dərhal berip okət kilip, yənə bəx ming tənggə payda aptu. ¹⁷ Ikki ming tənggə alojinimu yənə ikki ming tənggə payda aptu. ¹⁸ Ming tənggə alojini bolsa berip yərnə kolap, hojayini uningqja tapxurojan pulni kəmüp saklap koyuptu.

¹⁹ Uzun wakıt ötkəndin keyin, bu qakarlarning hojayini kaytip kelip, ular bilən hesablixıka baxlaptu. ²⁰ Bəx ming tənggə alojan qakar yənə bəx ming tənggə koxup elip kelip: «Hojayin, siz mangu bəx ming tənggə tapxurojanidingiz. Karang, yənə bəx ming tənggə payda aldim» dəptu.

²¹ Hojayin uningqja: «Nahayiti yahxi! Sən yahxi wə ixənqlik qakar ikənsən! Mən sanga hawalə kiləjan kikiq ixta ixənqlik bolup qikqanliking üqün, seni qong ixlarqja koyimən. Kəl, hojayiningning huxallikijə jor bol!» dəptu. ²² Ikki ming tənggə alojan qakarmu kelip: «Hojayin, siz mangu ikki ming tənggə tapxurojanidingiz. Karang, yənə ikki ming tənggə payda aldim» dəptu. ²³ Hojayin uningqja: «Nahayiti yahxi! Sən yahxi wə ixənqlik qakar ikənsən! Mən sanga hawalə kiləjan kikiq ixta ixənqlik bolup qikqanliking üqün, mən seni qong ixlarqja koyimən. Kəl, hojayiningning huxallikijə jor bol!» dəptu.

Mætta bayan kiloʻan hux h w r

²⁴ Andin, ming t ngg  aloʻan qakar kelip: «Hojayin, sizning kattik adəm ikənlikingizni biləttim, q nki  zingiz terimisingizmu, uning h sulini kütisiz; uruk salmisingizmu, haman alisiz. ²⁵ Xunga, k rkup, siz bərgən tənggini y rg  k m p saklap koyoʻanidim. Mana pulingiz» d ptu. ²⁶ Hojayin uning ja: « y, yaman w  hurun qakar! Sən meni terimioʻan yərdin oruwalidioʻan, uruk salmioʻan yərdin haman alidioʻan adəm, d p turup, ²⁷ nemixka pulumni jazanihorlaroʻja amanət koymiding. Xundak kilsang, mən kaytip kəlgəndə pulumni  s mi bilən almamtim? ²⁸ Hoʻp, uning kolidiki ming tənggini elip, on ming t ngg  bar qakaroʻja beringlar! ²⁹ Q nki, berilgənni toluk ixl tk nl rg  tehimu k p berilidu-də, buning bilən ulardiki tehimu k piyidu. Lekin, berilgənni ixl tmig nl rg  kəlsək, ularning barimu elip ketilidu. ³⁰ Bu yaramsiz qakarni sirtka, karang julukka koʻqliwetinglar, u y rd  h sr tt  yioʻlap, qixlirini  juqurlatsun» d ptu.

Ahir ttiki sorak

³¹ – Insan' oʻqli  z xan-x ripi iqid  p t n p rixtiliri bil n bill  k lginid , padixah bolup x r p t htid  olturidu. ³²⁻³³ P tk l h kl r uning aldida topelinidu. U ularni koylarni ong yenioʻja,  qkil rni sol yenioʻja ayrioʻan koyqid k ayriydu. ³⁴ U ong yenediki kixil rg : « y Atam t ripidin b htlik kilinoʻanlar, kelinglar! Dunya apirid  bolqandin beri sil r  q n t yyarlanoʻan miras – Hudaning padixahlikioʻja ig  bolunglar! ³⁵ Q nki, aq kal jnimda sil r manga yem klik b rdinglar, ussuz kal jnimda ussuluk b rdinglar, musapir bolup y rginimd   z koynunglaroʻja aldinglar, ³⁶ yalingaq kal jnimda kiyind rdinglar, kes l bolup kal jnimda kelip halimdin h w r aldinglar, zindanda yatkinimda yoklap turdunglar» d ydu.

³⁷ U qaoʻda, h kkaniy ad ml r uning ja: «I R bbim, biz sizni kaqan aq k r p toydurduk yaki ussuz k r p su b rduk? ³⁸ Sizni kaqan musapir k r p koynimizoʻja alduk yaki yalingaq k r p kiyind rduk? ³⁹ Sizni kaqan kes l yaki zindanda k r p yoklap turduk?» d p soraydu. ⁴⁰ Birak, padixah ularoʻja: «Bilip koyunglarki,  ng  rzm s kerindaxlirimdin bolqan bularning bir rsig  kiloʻininglar d l manga kiloʻininglar bolup hesablinidu» d p jawab beridu.

⁴¹ Andin sol yenedikil rg : « y l nitil r, k z mdin yokilinglar! X ytan bil n uning  jalqilirioʻja hazirlanoʻan m ngg   qm s dozah otioʻja kiringlar! ⁴² Q nki, aq kal jnimda manga yem klik b rmdinglar,

Mætta bayan kiloqan hux h w r

ussioqinimda ussuluk b rminglar, ⁴³ musapir bolup y rginimd   z koynunglaroqa almidinglar, yalingaq qaloqinimda kiyind rminglar, kes l boloinimda w  zindanda yatqinimda yoklimidinglar» d ydu.

⁴⁴ U qa qda, ular: «I R bbim, sizni qaqaan aq, ussuz, musapir, yalingaq, kes l yaki zindanda k r p turup hizmitingizd  bolmiduk?» d ydu.

⁴⁵ Birak, padixah ularoqa: «Bilip koyunglarki,  ng  rzm s qerindaxlirimdin bolqan bularning bir rsig  kilmioqanni mangimu kilmioqan boldunglar» d p jawab qayturidu. ⁴⁶ Buning bilən, ular m ngg l k jazaqoqa uqraydu. Həkkaniy adəmlər bolsa m ngg l k hayatka erixidu.

26-bab

H zriti  ysani  lt r x suyik sti

¹ H zriti  ysa bu sozl rni kilip bolqandin keyin, xagirtlirioqa:

– Silərgə məlumki, ² ikki k ndin keyin bolidioqan  t p Ketix heytida Insan'ooqli krestkə mihlinix  q n tutup berilidu, – dedi.

³ Aliy rohaniylar w  h lk aksakalliri Qayapa isimlik bax rohaniyning sariyida j m boluxti. ⁴ Ular h zriti Əysani hiylə bilən tutup ujukturux  q n m slih t kilixti. ⁵ Birak, ular:

– Bu ixni hey-t-ay m künliri kilmayli. Bolmisa, h lk arisida qalaymikanqilik qikixi mumkin, – deyixti.

Gunahkar ayalning h zriti Əysani  tirlix

⁶ H zriti  ysa Bəytaniya yezisida ilgiri mahaw kesiligə giriptar bolqan Simunning  yid  bolqanda, ⁷ uning yenioqa bir ayal kirdi. U ayal ak qaxtexidin yasaloqan bir kutida nahayiti kimm tlik ətir elip kəlgənidi. H zriti  ysa dastihanda olturoqanda, u ayal ətirni uning bexioqa quydi.

⁸ Xagirtlar buni k r p hapa boluxup:

– Nemixka bundak israpqilik kilisiz? ⁹ Bu ətir jik puloqa yaraytti. U setilip puli kəmbəoqəllərgə berilsə bolatti, – deyixti.

¹⁰ Xagirtlarning narazi bolqanlikini bilg n h zriti  ysa ularoqa:

– Bu ayalni hijil kilip nem  kilisil r? U mən  q n yahxi ix kildi.

¹¹ K mb oq ll r da'im sil rning aranglarda, lekin mən aranglarda da'im bolmaymən. ¹² Bu ayal bu ətirni meni d pn  kilinixka t yyar kilix  q n b dinimg  quydi. ¹³ Bilip koyunglarki, bu hux h w r dunyaning k yerid 

Mætta bayan kiloʻan hux h w r

y tk z ls , bu ayal  slinip, uning kiloʻan ixi tiloʻa elinidu, – dedi.

Yəhudaning h zriti  ysaʻoʻa satkunluk kilixi

¹⁴ Xu waqʻtitta, h zriti Əysaning on ikki xagirtidin Yəhuda Ixkarivot isimlik biri aliy rohaniylarning aldioʻa berip:

¹⁵ –  ysani tutup bərsəm, manga nem  berisilər? – dedi. Ular uning oʻa ottuz k m x t ngg  b rdi. ¹⁶ Yəhuda xuningdin etibarən h zriti Əysani tutup berix  q n p rs t izdəxkə baxlidi.

 t p Ketix heytining k qlik tamiki

¹⁷ Petir Nan heytining[ ] birinqi k ni, xagirtlar h zriti  ysaning yenioʻa kelixip:

–  t p Ketix heytining tamikini k y rd  t yyarliximizni halaysiz? – d p soridi.

¹⁸ H zriti  ysa ularoʻa:

– Yerusalem oʻa kirip palanqining  yig  berip uning oʻa: «Ustazimiz: ‘wakit-sa’itim yekinlap kaldi,  t p Ketix heytini xagirtlirim bil n birlikt  sil rning  yd   tk z y’ d ydu» d p eytinglar, – dedi.

¹⁹ Xagirtlar h zriti  ysaning buyruki oʻa bina’ n  t p Ketix heytining tamikini xu y rd  t yyarlaxka kirixti. ²⁰ K qkurun, h zriti  ysa on ikki xagirti bil n dastihanda olturdi. ²¹ U tamak y wetip:

– Bilip koyunglarki, aranglarda bir yl n manga satkunluk kilidu, – dedi.

²² Bu söz ularni intayin kayoʻu oʻa saldi. Ular bir-birl p:

– Ya R bbim, m n  m stim n? – d p soraxka baxlidi.

²³ – Manga satkunluk kiloʻuqi kolidiki nanni t hsig  mən bilən bill  t g rg n kixidur. ²⁴ Insan’oʻqli mukəddəs yazmilarda yeziloʻinid k aləmdin  tidu. Lekin, uning oʻa satkunluk kilidioʻan kixining halioʻa way! U adəm tuoʻulmioʻan bolsiqu kaxki! – dedi h zriti  ysa.

²⁵ Uning oʻa satkunluk kilmakqi bol oʻan Yəhuda:

– Ustaz, mən  m stim n? – d p soridi. H zriti  ysa uning oʻa:

– D l sən, – dedi.

²⁶ Ular tamak yeyixiwatkanda, h zriti  ysa bir nanni kolioʻa elip Huda oʻa x k r eytkandin keyin, uni oxtup turup, xagirtlirioʻa üləxtürüp

---

[ ] Petir Nan heyti y tt  k n bolup, birinqi k ni  t p Ketix heyti d p atilidu. Bu k ni, Yəhudiyalar  ylirid  koy soyup, petir nan bilən y ydu.

bərđi wə:

– Elinglar, yənglar, bu mening tenim, – dedi.

²⁷ Andin, kiloqə bir jam elip Hudaqə xükür eytkandin keyin, uni xagirtliriqə sunup:

– Həmməylən buningdin iqinglar. ²⁸ Bu mening nuroqun adəmlərning gunahlirining kəqürüm kilinixi üqün təkülüp, Hudaning əhdisini tüzidiqan kenimdur. ²⁹ Xuni bilip koyunglarki, Huda'atamning padixahlikida silər bilən birliktə yengiqə xarabtin iqmigüqə, bundak xarabni hərgiz iqməymən, – dedi.

³⁰ Ular mədhiyə nahxisini eytkandin keyin talaqə qikip, Zəytun teqioqə karap ketixti.

Həzriti Əysaning Petrusning tanidiqanlikini eytixi

³¹ Bu qaqda, həzriti Əysa xagirtliriqə:

– Bögün keqə həmminglar mening beximoqə kelidiqan ixlar səwəblik meni taxlap ketixilər, qünki mukəddəs yazmilarda Huda:

«Koyqini urup əltürimən,
padidiki koyliri patiparak bolup ketidu» degən.

³² Lekin, mən tirilgəndin keyin, Jəliliyigə silərdin burun barimən, – dedi.

³³ Petrus uningqə:

– Həmməylən sizni taxlap kətsimu, mən hərgiz taxlap kətməymən, – dedi.

³⁴ – Bilip koyoqinki, bögün keqə horaz qillaxtin burun, sən məndin üq ketim tanisən, – dedi həzriti Əysa.

³⁵ Birak, Petrus:

– Siz bilən billə əlüxkə toqra kəlsimu, sizdin tanmaymən, – dedi. Kaloqan xagirtlarmu xundak deyixti.

Getsimanə baqışidiki du'a-tilawət

³⁶ Keyin, həzriti Əysa xagirtliri bilən billə Getsimanə degən bir yərgə kəldi. U xagirtliriqə: «Mən u yakka berip du'a-tilawət kilip kəlgüqə, muxu jayda olturup turunglar» dəp, ³⁷ Petrusni, xundakla Zəbədiyning ikki oqlı Yakup wə Yuħannani birgə elip mangdi. Bu waqıtta, həzriti Əysani oqəm besip, kəngli kattik bi'aram boluxka baxlidi. ³⁸ U ularqə:

Motta bayan kiloʻan hux hawar

– Jenim qikip ketidiloʻandak oʻam-kayoʻloʻa patti. Silar bu yerdə kelip, men bilən birliktə hoxyar turunglar, – dedi ³⁹ wə səl nerirak berip, yergə bax koyup du'a kilip:

– I Ata, mumkin bolsa bu azab kədihiñi məndin yiraklaxturəjaysən. Lekin, bu ix mening əməs, bəlki sening iradəng boyiqə bolsun, – dedi.

⁴⁰ U xagirtlirining yenioʻa kaytip kəlginidə, ularning mügdəp qaloʻanlikini kərip, Petruska:

– Mən bilən billə birər sa'ətmu hoxyar turalmidinglarmu?!

⁴¹ Ezikturuluxtin saklinix üqün, səgək turup du'a qilinglar. Kəngül halaydu, lekin tən ajizdur, – dedi.

⁴² Həzriti Əysa ikkinqi ketim berip, yənə du'a kilip:

– I Ata, əgər mən bu azab kədihiñi iqmigüqə bu kədəh məndin yiraklaxturulmisa, undakta sening iradəng boyiqə bolsun, – dedi. ⁴³ U xagirtlirining yenioʻa kaytip kəlginidə, ularning yənə mügdəp qaloʻanlikini kərdi. Qünki, ular kəzlrini aqalmay qaloʻanidi.

⁴⁴ Xuning bilən, həzriti Əysa ularni taxlap üqinqi ketim berip, yənə xu səzlər bilən du'a kildi.

⁴⁵ Keyin, xagirtlarning yenioʻa kelip:

– Silər tehiqə dəm elip uhlawatamsilər? Insan'oʻoʻlining gunahkarlarning kəlioʻa tapxurulidoʻan wakıt-sa'iti yetip kəldi.

⁴⁶ Qopunglar, ketəyli, mana manga satkunluk kilidiloʻan kixi kəptu! – dedi.

Həzriti Əysaning tutkun kilinixi

⁴⁷ Həzriti Əysaning səzi ayaqlaxmastinla, on ikki xagirtining biri boləan Yəhuda kəldi. Uning yenida aliy rohaniylar wə həlk aksakalliri təripidin əwətilgən, kiliq-tokmaklar bilən korallanoʻan zor bir top adəm bar idi. ⁴⁸ Həzriti Əysaoʻa satkunluk kiloʻan Yəhuda ularoʻa alliburun: «Mən kimni səysəm, həzriti Əysa xu. Silər uni tutunglar» degən wə səyüx arkilik bəlgə bərməkqi boləanidi. ⁴⁹ U udul həzriti Əysaning aldiloʻa berip:

– Salam ustaz, – dəp uni səydi.

⁵⁰ Həzriti Əysa uningə:

– Buradər, kilidiloʻaningni kil, – dedi. Buning bilən, heliki adəmlər yopurulup kelip, həzriti Əysaoʻa kol selip, uni tutkun kildi. ⁵¹ Həzriti Əysaning yenedikilərdin birəylən dərhal kiliqini suəjurup, bax rohaniyning qakirioʻa urdi. Kiliq qakarning kulikioʻa tegip, uni xilip

quxuruwatti. ⁵² Hazzriti Oysa uningoja:

– Kiliqingni kiningoja sal, kiliq koturganlar kiliq astida halak bolidu.

⁵³ Yaki meni Huda'atamdin yardam alalmaydu, dep oylap kaldingmu?! Halisam, u munga xu'an on ikki tumandin artuk perixta awatidu. ⁵⁴ Birak, agar men undak kilsam, mukaddas yazmilardiki qokum muxundak boluxi kerakliki toqrisidiki sozlar kandak amalgə axsun? – dedi.

⁵⁵ Andin, hazzriti Oysa u adamlərgə karap mundak dedi:

– Silər kiliq-tokmaklarni koturup meni tutkili kəpsilər, meni karakqi koruwatamsilər? Hər kuni markiziy ibadethana hoylilirida olturup təlim berəttim. U qaoida tutmidinglar. ⁵⁶ Omma, bu ixlarning yuz berixi pəyoqəmbərlərnin mukaddas yazmilarda aldin eytkanlirining amalgə axuruluxi boldi.

Bu qaoida, xagirtlirining həmmisi uni taxlap keqip ketixti.

Aliy kengəxmida sotlinix

⁵⁷ Hazzriti Oysani tutkun kulojanlar uni bax rohaniy Kayapaning aldioja elip berixti. Təwrat ustazliri bilən həlk aksakallirimu u yərdə jəm boluxkanidi. ⁵⁸ Petrus hazzriti Oysaoja taki bax rohaniyning hoylisojiqə yiraktin əgixip bardi wə ixning nətijisini korux uqun iqkirigə kirip, karawullarning yenida olturdi. ⁵⁹ Aliy rohaniylar wə pütün aliy kengəxmə əzaliri hazzriti Oysani ölüm jazasioja məhkum kilix uqun, yalojan ispat izdəytti. ⁶⁰ Birmunqə yalojan guwahqilar otturioja qikkan bolsimu, ispat kərsitip berəlmidi. Ahirda, ikki guwahqi otturioja qikip:

⁶¹ – Bu adəm: «Mən Hudaning ibadethanisini buzup taxlap, uq kün iqide kayta yasap qikalaymən» degən, – dedi.

⁶² Bax rohaniy ornidin turup, hazzriti Oysaoja:

– Kəni, jawab bərməmsən? Bularning sening üstingdin bərgən guwahliklirioja nemə dəysən? – dedi. ⁶³ Lekin, hazzriti Oysa lam-jim demidi.

Bax rohaniy uningoja:

– Mənggü hayat Huda aldida kəsəm kilixingni buyruymən. Eytkin, Hudaning Oqlı Kutkuzojuqi – Məsih sənmu? – dedi.

⁶⁴ Hazzriti Oysa mundak jawab kayturdi:

– Sizning deginingizdək. Lekin xuni bilip koyungki, buningdin keyin silər İnsan'oqlining kadir Hudaning ong yenida olturidiojanlikini wə kəktiki bulutlar üstidə kelidiojanlikini kərisilər.

Mætta bayan kiloqan hux h w r

⁶⁵ Bu s zni angliqan bax rohaniy tonlarini yirtip[ ] taxlap:
 – U Hudaqja kupurluk kildi.  mdi baxka heqkandak guwahqining hajiti qalmidi. Silər uning kupurluklarini anglidinglar. ⁶⁶  mdi buningqja nem  dəysilər? – dedi.

–  l m jazasiqja tegixlik! – d p jawab qayturuxti ular.

⁶⁷ Buning bilən, ular h zriti Əysaning yuzigə tükürüp, uningqja muxt atti. B ziliri uni kaqatlap:

⁶⁸ –  y Məsih, pəyqəmbər bolsang, eytip bakkina, seni kim urdi? – deyixti.

Petrusning h zriti  ysadin tenixi

⁶⁹ Petrus taxkiridiki hoylida olturatti. Bir ded k uning yeniqja kelip:
 – Sən Jəlilyilik  ysa bilən bir idingqju, – dedi.

⁷⁰ – Sening nem  d watkanlikingni qüxənmidim! – d p inkar kildi
 Petrus həmməylənning aldidida.

⁷¹ Andin, Petrus dərwazining aldiqja qikti. Uni kərgən yənə bir ded k u y rd  turoqanlarqja:

– Bu adəm Nasirəlik  ysaning xeriki idi, – dedi.

⁷² Petrus k s m kilip:

– Mən u adəmni tonumaymən, – d p yənə inkar kildi.

⁷³ U y rd  turoqanlar bir'azdin keyin Petrusning yeniqja kelip:

– Xübhisizki, sən Əysaning xeriklarining biri. T l ppuzungdin mana mən d p qikip turidu, – deyixti.

⁷⁴ Petrus k s m kilip:

– U adəmni tonumaymən. Bolmisa, meni Huda ursun! – dedi.

D l xu qaqda, horaz qillidi. ⁷⁵ Petrus h zriti  ysaning: «Horaz qillaxtin burun, sən m ndin  q ketim tanisən!» deg n s zini esig  elip, taxkiriqja qikip kattik yiqlap k tti.

27-bab

Yəhudaning  l xi

¹ Tang etixi bil nla, pütün aliy rohaniylar bilən h lk aksakalliri

---

  Bax rohaniy h zriti Əysani «kupurluk kildi» d p karap,  zining buningqja bolqan q q xi w  q zicipini ipadiləx  q n, kiyimlarini yirtkan. H zriti  ysaning  zining Məsih ikənlikini etirap kilixi uning Hudaqja has h kuk w  xəhrət m ndidur, deg nlikidur.

məslihətlixip, həzriti Əysani ölümgə məhkum kildurux üçün baqlap,
² waliy Pilatuska tapxurup bərdi.

³ Həzriti Əysaqa satkunluk kiloqan Yəhuda həzriti Əysaning ölümgə məhkum kilinoqanlikini kərüp, öz kilmixioqa puxayman kildi wə aliy rohaniylar bilən aksakallarqa ottuz kümüx tənggini kayturup berip:

⁴ – Mən bigunah bir janqa zamin bolup gunah ötküzdüm, – dedi.

– Bu sening ixing, bizning nemə karimiz? – deyixti ular.

⁵ Yəhuda pullarni ibadəthanining iqiğə qeqiwətti wə u yərdin qikip, esilip ölüwəldi.

⁶ Pullarni yiqiwəloqan aliy rohaniylar:

– Kən təküx üçün töləngən bu tənggilərnə ibadəthanining həzinasigə koyux haram, – deyixti. ⁷ Ular öz'ara məslihətlixip, bu pullar bilən yaka yurtluklarqa mazarlik kilix üçün, humdanqining bir parqə yerini setiwəldi. ⁸ Xuning üçün, bu yər haziroqıqə «Kənlik yər» dəp atilip kəlməktə.

⁹ Bu wəkə arkilik Yərəmiya pəyoqəmbər tərripidin burun eytiloqan munu səzlər əməlgə axuruldi:

«Ular Isra'il həlkining uning üçün bəlgiligən bahasini,
 yəni ottuz kümüx tənggini elixti

¹⁰ Wə Pərwərdigar manga əmr kiləndək,
 humdanqining yerini setiwəlixkə həjləxti.»

Həzriti Əysaning waliy Pilatusning aldida sotlinixi

¹¹ Həzriti Əysa waliyning aldiqə kəltürüldi. Waliy uningdin:

– Sən Yəhudiylarning padixahimu? – dəp soridi.

– Eytkiningizdək, – dedi həzriti Əysa.

¹² Aliy rohaniylar wə aksakallar uning üstidin ərz-xikayət kiləndə, u bir eqiizmu jawab bərmidi. ¹³ Buning bilən, Pilatus uningqə:

– Sening üstüngdin kilinoqan xunqə kəp xikayətlərnə anglimaywatamsən? – dedi. ¹⁴ Birək, həzriti Əysa ularning birigimu jawab bərmidi. Waliy buningqə intayin həyran kəldi.

¹⁵ Hər ketimlik Ötöp Ketix heytida, waliy aditi boyiqə halayik tələp kiləndə bir məhbəsni koyup bərətti. ¹⁶ Əyni wakıttə, Barabbas isimlik nami qikқан bir məhbəs zindanda idi. ¹⁷ Həlk bir yərgə jəm boləndə, Pilatus ularnin:

– Silər üçün kimni koyup beriximni tələp kilisilər? Barabbasnimu yaki

Mætta bayan kiloqan hux hawer

Masih döp ataloqan Əysanimu? – döp soridi. ¹⁸ Pilatus aliy rohaniylar wə aksakallarning həzriti Əysaoqa həsəthorluk kəlip uni özige tapxurup bərgənlikini bilətti.

¹⁹ Pilatus sorak munbiridə olturoqanda, ayali uningəja:

– U bigunah adəmgə təgməng. U tünügün keqə qüxümgə kirip, kəp azablandim, – döp hawer əwətti.

²⁰ Aliy rohaniylar wə aksakallar bolsa həlkni küxkürtüp, waliy Pilatustin Barabbasni koyup berixni wə həzriti Əysani ölümgə məhkum kilixni tələp kildurdi.

²¹ Waliy ulardin yənə:

– Silər üqün bu ikkisining kaysisini koyup beriximni tələp kilisilər? – döp soridi.

– Barabbasni, – deyixti ular.

²² – Undak bolsa, Masih döp ataloqan Əysani kandaq bir tərəp kilay? – dedi Pilatus.

Həmməylən bir eəjizdin:

– Uni krestkə mihliting! – deyixti.

²³ Pilatus:

– Nemixka? U zadi nemə jinayət etküzüptü? – döp soridi.

Birak, ular tehimu kattik warkirixip:

– Uni krestkə mihliting! – döp turuwelixti. ²⁴ Pilatus yənə sözləxning əhmiyətsiz ikənlikini, bolmisa kalaymikanqilik qikidiqanlikini kərüp, su elip, kəpqilikning aldida kolini yuəjaq:

– Bu adəmning kenioqa mən jawabkar əməs, bu ixka əzünglar məs'ul bolunglar! – dedi.

²⁵ Pütün həlk bir eəjizdin:

– Uning kenining jawabkarliki bizning wə balilirimizning üstidə bolsun! – deyixti.

²⁶ Buning bilən, Pilatus Barabbasni ularəja qikirip bərdi. Həzriti Əysani bolsa kamqilatqandin keyin, krestkə mihlax üqün ləxkərlirigə tapxurdi.

Ləxkərləarning həzriti Əysani mazak kilixi

²⁷ Keyin, ləxkərlər həzriti Əysani waliy ordisidiki bir səynaəja elip kirip, pütün ləxkərlər topini bu yərgə yiojdi. ²⁸ Ular həzriti Əysani yalingaqlap, uqisioqa xahanə səsün rənglik ton kiydürüxti. ²⁹ Tikən xahlirini erüp bir taj yasap, bexioqa kiydürdi wə ong kolioqa bir

Motta bayan kiloʻan hux hawar

komuxni^① tutkuzdi. Andin, uning aldiqja tizlinip: «Yaxisun Yehudiylarning padixahi!» dap mazak kilixti. ³⁰ Uningoʻja tükürüxti, komuxni elip uning bexioʻja uruxti. ³¹ Uni mana xundak mazak kiloʻandin keyin, tonni saldurup, uqisioʻja öz kiyimlirini kiydürdi wə krestkə mihlax üqün elip mengixti.

Həzriti Əysaning krestkə mihlinixi

³² Ular taxkiriqja qikkında, Kirini xəhirilik Simun isimlik bir kixini uqritip, həzriti Əysa yüdüp mangoʻan krestni uningoʻja məjburiy kətürgüzdi. ³³ Ular Golgota, yəni «Bax səngək» degən yərgə kəlgəndə, ³⁴ həzriti Əysaʻja iqix üqün dora arilaxturuloʻan xarab^② bərđi, lekin həzriti Əysa uni tetip kərüp, iqqili unimidi.

³⁵ Ləxkərlər həzriti Əysani krestkə mihlioʻandin keyin, qək taxlixip kiyimlirini bəlüxüwaldi. ³⁶ Andin keyin, u yərdə olturup nəwətiqilik kildi. ³⁷ Ular həzriti Əysaning bexining yukiri tərripigə «bu, Yehudiylarning padixahi Əysa» dap yeziloʻan bir gunah tahtisini asti.

³⁸ Həzriti Əysadin baxka ikki karakqimu krestkə mihlanoʻan bolup, biri uning ong yenidiki, yənə biri sol yenidiki kresttə idi. ³⁹ U yərdin ötkənlər baxlirini qaykixip, həzriti Əysani həkərləp:

⁴⁰ – Kəni, sən ibadəthanini buzup taxlap, üq kündə kaytidin yasap qikidiqjan adəm idingəʻu? Əmdi özünɡni kutkuzoʻjina! Hudaning Ooqli bolsang, kresttin qüxüp bakkin! – deyixti.

⁴¹ Aliy rohaniylar, Təwrat ustazliri wə aksakallarmu uni xundak məshirə kilip:

⁴² – Baxkilarni kutkuzuptikən, özini kutkuzalmidi, Isra'illarning padixahimix tehi! Əmdi kresttin qüxüp baksunqu, andin uningəʻja etikad kilayli. ⁴³ U Hudaʻja ixinətti, Huda uni əzizlisə, kutkuzup bəkmisunmu! Qünki, u: «Mən Hudaning Ooqli» degənidi, – deyixti. ⁴⁴ Həzriti Əysa bilən billə krestkə mihlanoʻan karakqilarmu uni xundak həkərləxti.

Həzriti Əysaning ölümi

⁴⁵ Qüx wakti sa'ət on ikkidin sa'ət üqkiqə pütün zeminni qarangoʻjuluk basti. ⁴⁶ Sa'ət üqlərdə həzriti Əysa yukiri awaz bilən: «Eli, eli, ləma

① Padixahlik ənggüxtiri boləʻan xahanə hasa süpitidə.

② Eytixlarəʻja kariqanda krestkə mihlinidioʻanlarəʻja aqriknı pəsəyitx məksitidə dora arilaxturuloʻan xarab berilidikən.

xawaktani?» yəni «Hudayim, Hudayim, meni nemixka taxliwəttinq?»
dəp warkiridi.

⁴⁷ U yərdə turoqanlarning bəziliri buni hata anglap:

– Bu adəm Ilyas pəyoqəmbərgə muraji'ət kiliwatidu – deyixti.

⁴⁸ Ularning iqidin birəylən dərhal yügürüp berip, bir parqə bulutni əkəldi. Andin, uni ərzan üzüm xarabiqə qilap, komuxning uqiqa baqlap həzriti Əysaqə iqukməqə boldi.

⁴⁹ Baxkilar:

– Tohtap turunglar, karap bakayli, Ilyas pəyoqəmbər kelip uni kutkuzup kalarmikin? – deyixti.

⁵⁰ Həzriti Əysa kattik awaz bilən yənə bir warkiridi-də, jan bərdi.

⁵¹ Xu wakitta, mərkiziy ibadəthanidiki pərdə yukiridin təwəngə ikki parqə bəlup yirtildi.^③ Zemin silkinip, taxlar yerilip, ⁵² kəbrilər eqildi. Həzriti Əysa tirilgəndin keyin, burun aləmdin ötkən birmunqə təkwadar adəmlər tirildi. ⁵³ Ular kəbriliridin qikti wə mukəddəs xəhər Yerusalemoqə kirip, u yərdə nuroqun kixilərgə kəründi.

⁵⁴ Həzriti Əysani kəzət kiliwatқан yüzbehi wə ləxkərlər zeminning silkinixi wə baxka hadisilərnə kərüp, intayin qorquxқан halda:

– U həkikətən Hudaning Oqlə ikən! – deyixti.

⁵⁵ U yərdə yənə wəkəni yiraktin kərüp turoqan birmunqə ayallarmu bar idi. Ular həzriti Əysaqə hizmət kilix üqün, Jəliliyə əlkisidin uningqə əgixip kəlgənidi. ⁵⁶ Ularning arisida Məjdəllik Məryəm, Yakup bilən Yüsüpnəng anisi Məryəm, Zəbədiyning oqullirining anisimu bar idi.

Həzriti Əysaning dəpnə kilinixi

⁵⁷ Kün petixka yekin, Aramatiyalik Yüsüp isimlik bir bay kəldi. Umu həzriti Əysaning xagirtliridin idi. ⁵⁸ U waliy Pilatusning aldiqə berip, həzriti Əysaning jəsitini tələp kildi. Pilatus jəsətni uningqə berixkə əmr kildi. ⁵⁹ Yüsüp jəsətni elip, pakiz kəndir rəht bilən orap kəpənlidi ⁶⁰ wə uni əzi üqün kiyada oyduroqan yengi kəbrigə koydi. Andin, kəbrining aqziqə yooqan bir qoram taxni domilitip koyup ketip kaldi. ⁶¹ Məjdəllik Məryəm bilən yənə bir Məryəm bolsa u yərdə, kəbrining udulida olturuxti.

---

^③ Bu pərdə ibadəthanidiki əng mukəddəs jayni mukəddəs jaydin ayrip turidigə pərdə bolup, uning yirtilixi insanlarning Hudaning aldiqə baridigə yoliniq həzriti Əysa tərpidin eqiloqanlikini bildüridu.

Mætta bayan kiloğan hux həwər

Kəbrini koşdax

⁶² Dəm elix künining hərpisi ötkənidi. Uning ətisi, aliy rohaniylar bilən Pərisiylər waliy Pilatusning aldida jəm boluxup:

⁶³ – Janabliri, Əysaning həyat waktida: «Mən ölüp üqinqi küni tirilimən» degini esimizdə. ⁶⁴ Xuning üqün, kəbrini üqinqi küniqigə koşdax üqün əmr bərgəysiz. Undak kilmioşanda, xagirtliri kelip jəsətni oşqırlap ketip, həlkkə: «U ölümdin tirildi» deyixi mumkin. U ioşwagərşilik aldinkisidinmu bəttər bolidu, – deyixti.

⁶⁵ Pilatus ularoşa:

– Koşdioşuqi ləxkər elip berip, kəbrini kurbinglarning yetixiqə koşdanglar, – dedi. ⁶⁶ Ular ləxkərlər bilən billə berip, taxni peqətləp, kəbrini muhəpizət astioşa aldi.

28-bab

Həzriti Əysaning tirilixi

¹ Dəm elix küni ötüp yəxənbə küni tang süzülgəndə, Məjdəllik Məryəm bilən yənə bir Məryəm kəbrini yoklap bardı. ² Tuyuksiz kattik yər təwrəp kətti, qünki Rəbning pərixtiliridin biri asmandin qüxüp, kəbrigə berip taxni bir yanəşa domilitip, üstidə olturoşanidi. ³ Pərixtingin kiyapiti qakmaktək, kiyimliri kardək ap'ak idi. ⁴ Koşdioşuqılar uningdin kərkup titrixip, ölüktək ketipla kaldı.

⁵ Pərixte ayallarəşa mundak dedi:

– Kərkənglar! Silərnin krestkə mihlanəşan həzriti Əysani izdəydioşanliqinglarni bilimən. ⁶ U bu yərdə əməs; u əzi eytkəndək tirildi. Kelinglar, u yatқан jayni kərunğlar. ⁷ Dərhal berip uning xagirtliriəşa: «Həzriti Əysa ölümdin tiriliptu. Jəliliyigə silərdin əwwal baridikən, uni xu yərdə kəridikənsilər» dənglar. Mana mən silərgə eytip bərdim.

⁸ Ayallar bir tərəptin kərkəsa, yənə bir tərəptin zor huxallik iqidə kəbridin dərhal ayrilip, yügürgən peti həzriti Əysaning xagirtliriəşa həwər berixkə ketixti. ⁹ Tosattin həzriti Əysa ularning aldioşa qikiş:

– Salam silərgə! – dedi. Ularmu aldioşa berip, həzriti Əysaning putioşa esilip, uningəşa səjdə kildi. ¹⁰ Xu qəşda, həzriti Əysa ularəşa:

– Kərkənglar! Berip kərinəşliriəşə həwər kilinglar. Jəliliyigə barsun, meni xu yərdə kəridu, – dedi.

Motta bayan kilojan hux hawer

Koqdiq qilarning hawiri

¹¹ Ayallar tehi yolda ketiwatqanda, kabre koqdiq qilarning baziliri xaherga kirip, bolojan wakelarning hammaisini aliy rohaniylaroga hawer kildi. ¹² Aliy rohaniylar aksakallar bilon bir yerga yiqilip meshahatlaxkandin keyin, laxkerga zor miqdarda pul berip:

¹³ – Siler: «Oysaning xagirtliri keqisi kelip, biz uhlawatqanda uning jasitini oqrilap aketiptu» denglar. ¹⁴ Ogər bu hawer waliyning kulikioga yetip kalsa, biz arioga quxup, silerga gap kalturmeymiz, – dedi. ¹⁵ Xundak kilip, laxkerga pulni aldi wa ularning degini boyiqe kildi. Bu iowa bugungiqa Yehudiylar arisida tarkilip kalmakte.

Hazriti Oysaning xagirtlirioqa korunuxi

¹⁶ On bir xagirt hazriti Oysa ularoga eytkan Jaliliydiki taqqa qixixti. ¹⁷ Ular hazriti Oysani kerginida uningoga sejdə kilixti, lekin baziliri guman iqidə idi. ¹⁸ Hazriti Oysa ularning yenioqa kelip, mundak dedi:

– Oxte wa yer yuzida putin hokuk manga berildi. ¹⁹ Xuning uqun, berip putkul millatleri mening xagirtlirim kilip yetixturinglar. Ularni Huda'ata, uning Oqli wa Mukaddas Rohning nami bilon qemuldurup, ²⁰ ularoga men silerga buyruqan barlik emrlerga emel kilixni oginglar. Men hakikatenu zaman ahiriogiqe her da'im siler bilon billa bolimon.

Markus bayan qilqan hux həwər

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu kitabning mu'allipi Markustur. Gərqə Markus həzriti Əysaning on ikki xagirtining biri bolmisimu, əmma uning məzkur kitabi həzriti Əysaning xagirti Petrusning təlimlirigə asasinip yezilqan.

Hux həwər bayan qilqan baxқа mu'alliplər həzriti Əysaning Rəbbimiz ikənlikini köprək təkirləp ötkən bolsa, Markus həzriti Əysaning yənə bir tərifi, yəni insanlarning hizmətkari ikənlikini köprək təkirligən. Markus kitabida həzriti Əysaning təlimi toqrisida kəp tohtalmiqan bolup, uning hatiriliri həzriti Əysaning əməliy pa'aliyətlirini asas qilqan. Kitabning mərkiziy idiyisi həzriti Əysaning İnsan'oqlı baxqılarnı özigə hizmət qıldurşılı əməs, baxqılarqə hizmət qilqılı wə jenini pida qilix bədiligə nurqun adəmlərni gunahtin azad qilqılı kəlgən, degəndin ibarət muhım təlimigə mujəssəmləxən.

Markusning bu kitabi asasen Yəhudiy əməs kitabhanlarqə qaritilqan bolqaqқа, uningda Yəhudiylarning yosun-қа'idiliri qüxəndürülqən.

Tezis:

1. *Yəhya pəyqəmbərnıng həzriti Əysaning yolini təyyarlıxi (1-bab 1-ayəttin 8-ayətkiqə)*
2. *Həzriti Əysaning qəmuldürülüxi wə sinilixi (1-bab 9-ayəttin 13-ayətkiqə)*
3. *Həzriti Əysaning Jəlilyidiki hizmiti (1-bab 14-ayəttin 9-babning ahiriqiqə)*
4. *Həzriti Əysaning Yerusalemqə səpiri (10-bab)*
5. *Həzriti Əysaning bu dunyadiki həyatining ahirkı həptisi (11-babtin 15-babkqiqə)*
6. *Həzriti Əysaning tirilixi wə xagirtliriqə kərünüxi (16-bab)*

Markus bayan qilōjan hux hawar

Qomūldūrgūqi Yəhyaning təlim berixi

¹ Hudaning Ooqli^④ Əysa Məsih toʻʻrisidiki hux hawar mundak baxlinidu: ² Yəxaya pəyojəmbərning yazmisida Hudaning munu səzliri hatiriləngən:

«Mana, aldingda əlqimni əwətimən.

U sening yolungni aldin'ala təyyarlaydu.»

³ U bolsa: «Bayawanda: ‘dilinglarni Rəbbimizning kelixigə təyyar kilinglar!

Uning yollirini tüz kilinglar!’» dəp towlaydiojan kixidur.

⁴ Dərwəkə, qomūldūrgūqi Yəhya qəl-bayawanda pəyda bolup, kixilərgə:

– Yaman yolliringlardin yenip, towa kilinglar! Towa qilōjanlikinglarni bildürəx üqün qomūldürəxni kobul kilinglar. Xundak qilōjanda, Huda silərnə kəqürüm kilidu! – dəp jakarlidi.

⁵ Kixilər Yerusalem xəhiridin, jümlidin pütün Yəhudiye əlkisidin

---

^④ Hudaning Ooqli – Bu nam hərgizmu Huda bilən həzriti Əysa otturisidiki jismaniy jəhəttiki ata-balilik munasiwətni əməs, bəlki rohiy jəhəttiki munasiwətni bildüridu.

uning aldiqja kelixip, gunahlirini ikrar kilixti wə uning ozlirini I'ordan deryasida qemüldüruxini qobul kilixti. ⁶ Yəhya pəyoqəmbər tögə yungidin kiyim kiygən, beligə kən tasma baqliqjanidi. Yəydiqini qekətkə bilən yawa hərə həsilidi. ⁷ U mundak dəp jakarlaytti:

– Məndin keyin tehimu kudrətlik biri kelidu. Mən hətta engixip uning ayiqjining yiplirini yexixkimu layik əməsmən! ⁸ Mən siləni suqila qemüldürimən, lekin u siləni Mukəddəs Rohqa qemüldüridu.

Həzriti Əysaning qemüldürüluxi wə sinilixi

⁹ Xu künlərdə, həzriti Əysa Jəliliyə əlkisining Nasirə xəhiridin kelip, Yəhya pəyoqəmbər tərpidin I'ordan deryasida qemüldürüldi. ¹⁰ U sudin qikipla, asmaning yerilip, Mukəddəs Rohning kəptər həlitidə asmandin qüxüp, öz üstigə konuwatqanlikini kərđi. ¹¹ Andin, ərxin Hudaning: «Sən mening səyümlük Oqlum, mən səndin hursənmən!» degən awazi anglandi.

¹² Mukəddəs Roh həzriti Əysani xu'an qəl-bayawanqja elip kəlđi. ¹³ U qəldə kirik kün turup, Xəytan tərpidin sinaldi. U yawayi haywanatlar yaxaydiqjan yərdə bolqjan xu jəryanda, pərixtilər uning hizmitidə boldi.

Həzriti Əysaning tət beliqjini qakirixi

¹⁴ Yəhya pəyoqəmbər tutkun kilinqandin keyin, həzriti Əysa Jəliliyə əlkisining hərəkəysi jayliriqja berip: ¹⁵ «Wakit-sa'ət yetip kəlđi. Hudaning padixahlığı namayan bolux aldida turidu! Xunga, towa qilinglar, hux həwərgə ixininglar!» dəp, Hudaning hux həwirini jakarlawka baxlıdi.

¹⁶ Bir küni, həzriti Əysa Jəliliyə kəli boyida ketiwetip, Simun bilən inisi Əndərnə kərđi. Ular beliqqi bolup, kəlgə tor seliwatatti. ¹⁷ Həzriti Əysa ularqja:

– Manga əgixinglar, mən siləni belik tutuxning orniqja, manga adəm tutidiqjan kilimən, – dedı. ¹⁸ Ular xu'an belik torlirini taxlap, həzriti Əysa bilən mangdi. ¹⁹ Kəl boyida bir'az mangoqandin keyin, həzriti Əysa Zəbədiyning oqulliri Yakup bilən Yuhannani kərđi. Ular kemidə torlirini onqxawatatti. ²⁰ Həzriti Əysa dərhal ularni xagirtlikka qakirdi. Ular atisi Zəbədiyini mədikarlar bilən billə kemidə kaldurup, ozliri həzriti Əysa bilən mangdi.

Jin qaplawkan adəmning sakaytilixi

²¹ Ular Kəpərnahum xəhirigə kirdi. Dəm elix küni həzriti Əysa

ibadethanoqja kirip, talim berixkə baxlidi. ²² Halayik uning talimlirigə həyran kəlixti. Qünki, uning talimliri nopuzluk idi, Təwrat ustazliriningkigə ohximaytti.

²³ Ibadethanida jin qaplxkan bir kixi bar idi. Dəl xu qaşda, u:

²⁴ – Əy Nasirəlik Əysa, biz bilən karing bolmisun! Bizni yokatmaqimusən? Mən sening kimlikingni bilimən. Huda əwətkən mukəddəs boluquşən! – dəp towlap kətti.

²⁵ Həzriti Əysa uni səzlitiwatkan jinə buyruk kilip:

– Aşzingni yum, bu adəmning tenidin qik! – dedi.

²⁶ Jin heliki adəmning bədinini kattik tartixturdi wə pəryad kətürginiqə uning tenidin qikip kətti.

²⁷ Buningdin həyran boləjan kəpqilik bir-birigə:

– Bu kəndak ix? Yipyengi bir təliməju! U dərəkə jinlarəja buyruk kilix hokukioja igə ikən! Ularmu uning səzigə boysunidikən, – deyixti.

²⁸ Buning bilən, həzriti Əysa toqrisidiki həwərlər tezliktə pütün Jəliliyə əlkisigə tarkaldi.

Həzriti Əysaning nuroqun bimarlarni sakaytixi

²⁹ Həzriti Əysa ibadethanidin qikipla, Simun wə Əndər bilən billə ularning əyigə bardi. Yakup wə Yuhannamu ular bilən birgə bardi.

³⁰ Simunning keynanisi kizitma iqidə yatatti. Uning əhwali həzriti Əysaəja dərhal məlum kilindi. ³¹ Həzriti Əysa bimarning kexioja kirip, kolidin tutup yələp, ərə turoşuzdi. Ayalning kizitmisi dərhal yenip, ularni kütüxkə baxlidi.

³² Kəqkurun kün patkanda, kixilər barlik bimarlarni wə jin qaplxkanlarni həzriti Əysaning aldioja elip kəlixti. ³³ Pütün xəhərdikilər ixik aldioja toplaxkanidi. ³⁴ Həzriti Əysa hər hil kesəllərgə giriptar boləjan nuroqun kixilərnə sakaytti. Nuroqun kixilərnəning tenidiki jinlarni həydəp, jinlarning əzi həkkidə eqiz eqixioja yol koymidi. Qünki, jinlar həzriti Əysaning kim ikənlikini bilixətti.

Jəliliyidə təlim berix

³⁵ Ətisi ətigən tang tehi süzölməstinla, həzriti Əysa ornidin turup, xəhər sirtidiki hilwət bir yərgə berip du'a-tilawət kildi. ³⁶ Simun bilən uning həmrəhliri həzriti Əysani izdəp qikip, ³⁷ uni tapkanda:

– Həmməylən sizni izdixiwatidu! – deyixti. ³⁸ Birak, həzriti Əysa ularəja:

– Yekin atraptiki yezilarqimu barmisak bolmaydu. U yordimu Hudaning sozini yetkuzuxum kerak. Qunki, men muxu ix bilan keldim, – dedi.³⁹ Xundak kilip, hazriti Oysa Jaliliya elkisining hammə yerige berip, ibadethanilarda talim bardi hamda kixilarning tenidiki jinlarni haydidi.

Hazriti Oysaning mahaw kesolni sakaytixi

⁴⁰ Mahaw kesiliga⁵ griptar bolqan bir kixi hazriti Oysaning aldiqja kelip, tizlinip turup:

– Taksir, ager halisingiz, meni kesilimdin sakaytip pak qilqaysiz! – dep yalwurdi.

⁴¹ Iqi aqriqjan hazriti Oysa kolini uningqja tegkuzup turup:

– Halaymen, pak bolqin! – dewidi,⁴² u adəm xu'an mahaw kesilidin sakiyip, pakpakiz boldi.⁴³⁻⁴⁴ Hazriti Oysa uningqja:

– Hazir bu ixni heqkinge tinma, lekin udul merkiziy ibadethaniqja berip, rohaniyqja ozungning sakayqjanlikingni korsat. Andin, buni baxkilarqja ispatlax uqun, Musa payqamborning amri boyiqə mahaw kesilidin sakayqjanlar kilixka tegixlik kurbanlikni kil, – dep, uni kattik agahlandurup yolqja saldi.

⁴⁵ Birak, u adəm qikip, bu ixni hammə yergə yeyiwatti. Natijida, halayikning ozining atrapiqja topliniwalmasliki uqun, hazriti Oysa heqkandak xehergə axkara baralmay, xehər sirtidiki hilwət jaylarda turuxka mejbur boldi. Xundaktimu, hər yerdin kalgən hək uni yenila izdop turdi.

2-bab

Hazriti Oysaning paləq adəmni sakaytixi

¹ Birnəqqə künden keyin, hazriti Oysa Kəpərnaħumdiki burun turoqan oygə yənə kəldi. Uning kəlgənliki toqrisidiki hawer tarkilix bilənla,² u yergə xunqilik kəp adəm yiqildiki, hətta ixik aldidimu put tik kudək yər qalmiqjanidi. Hazriti Oysa ularqja Hudaning sozini yetkuzuwatatti.³ Xu əsnada, uning yeniqja paləq bir adəmni tət kixi kətürüp elip kəldi.⁴ Ular

---

⁵ Mahaw kesili – bir hil korkunqluk terə kesili bolup, Yəhudiylar bu hil kesəlgə griptar bolqanlarni napak, dep karaytti.

adəmning tolilikidin həzriti Əysanın yeniqə baralmay, u təlim beriwatқан əyning əgzisini texip, bimarni yatқан orun-kərpisi bilən həzriti Əysanın aldiqə qüxürdi.⁵ Ularning ixənqini kərgən həzriti Əysa heliki paləqkə:

– Oqlum, sening gunahliring kəqürüm kılindi, – dedi.

⁶ U yərdə olturoğan bəzi Təwrat ustazliri kənglidə: ⁷ «Bu adəm nemə üqün mundak dəydu? Bu kupurlukku! Hudadin baxka heqkimning gunahlarni kəqürüm kilix hokuki yokku!» deyixti.

⁸ Ularning nemə oylawatқанlikini xu'an bilgən həzriti Əysa ularqə mundak dedi:

– Silər buni nemə üqün kupurluk dəysilər? ⁹ «Gunahliring kəqürüm kılindi!» deyix asanmu yaki «ornungdin tur, orun-kərpəngni yiojixturup mang!» deyixmu? Əlwəttə, eytmak asan, kilmak təs. ¹⁰ Əmma, hazır İnsan'oqlining⁶ yər yüzidə gunahlarni kəqürüm kilix hokukiqə igə ikənlikini ispatlap berəy, – dedi. Andin, paləq kesəlgə:

¹¹ – Ornungdin tur, orun-kərpəngni yiojixturup əyünggə kayt! – dəp buyrudi. ¹² Heliki adəm ornidin dəs turup, orun-kərpisini yiojixturdi wə həmməyləning kəz aldida əyidin qikip kətti. Həyran qaloğan halayik Hudani mədhilyilixip:

– Bundak ixni əzəldin kərup bakmiqaniduk, – deyixti.

Həzriti Əysanın Lawiyni xagirtlikka qakirixi

¹³ Həzriti Əysa yənə kəl boyiqə karap mangdi. Nuroqun kixilər uning ətrapiqə toplixiwaldi. Həzriti Əysa ularqə təlim bərdi.

¹⁴ Həzriti Əysa yoldin ətup ketiwetip, baj yiojidiqan jayda olturoğan Alfayning oqli Lawiyni kərup, uningqə:

– Manga əgəxkin, – dedi. Lawiy ornidin turup, uningqə əgəxti.

¹⁵ Keyin, həzriti Əysa Lawiyning əyidə mehmandarqilikta boluwatkanda, təklip kılinoğan nuroqun bajgirlar⁷ wə xulardək gunahkar dəp karaloğan bir kisi kixilərmu həzriti Əysa wə uning xagirtliri bilən həmdastihan boldi. Həzriti Əysaqə əgəxkənlər iqidə gunahkar dəp

⁶ Muxəddəs yazmilarda «İnsan'oqli»din ibarət əwətilgüqining Hudaning küq-kudriti wə xan-xəripi bilən ərxin qüxüp, pütkül insanlarni mənggü baxkuridiqanliki aldin eytiloğan. Həzriti Əysa bu namni əzi həkkidə ixlətkən.

⁷ Bajgirlar – İsrə'iliyini ixəjal kıloğan Rimliklar üqün öz həlkidin baj yiojip beridiqan wə xu səwəbtin nəprətkə uqriqan Yəhudiylar.

Markus bayan qilqan hux h w r

karaloqan bundak kixilər heli k p idi. ¹⁶ P risiy[ ] diniy ekimidiki bəzi Təwrat ustazliri uning gunahkar d p karaloqanlar w  bajgirlar bilən bir dastihanda olturoqanlikini k r p, xagirtlirioqə:

– Uning bajgir w  gunahkarlar bilən bir dastihanda olturoqini kandak g p?! – deyixti. ¹⁷ Buni angliqan h zriti  ysa ularoqə:

– Saqlam adəm  m s, b lki kes l adəm tewipka mohtajdur. Mən  zlrini durus hesablaydiqanlarni  m s, b lki əzlrining gunahlrini tonuydiqanlarni qakiroqili k ldim, – dedi.

Konioq  esiliwalmaslik

¹⁸ Yəhya p y j mb rning xagirtliri bilən P risiy lar roza tutatti. Bəzi kixilər h zriti Əysaning aldiqə kelip:

– Yəhya p y j mb rning xagirtliri w  P risiy lar roza tutidu, sizning xagirtliringiz nemixka tutmaydu? – d p soraxti.

¹⁹ H zriti  ysa jawabən mundak dedi:

– Toyi boluwatkan yigit tehi toy ziyapidid  turoqan qaoqda, mehmanlar həsrət qekiwatkan ad mlord k roza tutsa kandak bol jini?!  lw tt  bolmaydu! ²⁰  mma, yigitning ulardin elip ketilididoqan k ni kelidu,  n  xu qaoqda ular kayoju-həsrət q kkinidin roza tutidu.

²¹ Heqkim kona k ngl kk  kirixip ketididoqan yengi rəhttin yamak salmaydu. Undak kilsa, kiyim yuyuloqanda yengi yamak kirixip, kiyimni yirtip taxlaydu. Nətijidə, yirtik tehimu yoqinap ketidu. ²² Xuningd k, heqkim yengi xarabni kona tulumoq  kaqilimaydu. Əgər undak kilsa, yengi xarabning k p xi bilən tulum yerilidu-d , xarabmu, tulummu kardin qikidu. Xuning  q n, yengi xarabni yengi tulumoq  kaqilax ker k.

D m elix k ni həkkidiki məsilə

²³ Bir d m elix k ni, h zriti  ysa buoqdayliktin  t p ketiwatatti. Billo ketiwatkan xagirtliri baxaklarni üzüwelip, yeyixkə baxlidi. ²⁴ P risiy lar h zriti  ysaoq :

– Xagirtliringiz nemixka d m elix k ni qəkləngən ixni[ ] kilidu, –

[ ] P risiy lar – Y hudiy diniqə t w  bolqan, Təwrat tüzümlirigə kattik ri'ay  kilididoqan m z ptiki kixil r.

[ ] Y hudiylarning  n' nisi boyiq , d m elix k ni haman tepix ka'idig  hilap idi. P risiy lar xagirtlarning danlarni yeyix  q n aklixini haman t pk nlik, d p kariqan.  m liy tt , m n'i kilinoqini baxaklarni  z welip, yeyix  m s, b lki zira' tlerg  oroqak selixtur.

deyixti.

²⁵ H zriti  ysa ularo a:

– Padixah Dawut w  uning h mrahlirining aq w  mohtajlikta kalo anda qandak qilqanlikini mukəddəs yazmildin okumio anmu? ²⁶ Bax rohaniy Abiyatarning waqtida, padixah Dawut ibadəthanidiki mukəddəs jayo a kirip, Hudao a atalo an nanlarni rohaniydin sorap yeg n həm h mrahlirio imu bərgən. Həlbuki, bu nanlarni rohaniylardin baxqa h rkandak kixining yeyixi Təwrat qanunio a hilap idi, – dedi. ²⁷ H zriti  ysa ularo a yənə:

– Insan d m elix k ni  q n  m s, d m elix k ni insan  q n yaritildi.

²⁸ Xuning  q n, mən Insan'ooqli d m elix k niningmu igisidurm n, – dedi.

3-bab

Qoli qurup k tk n bimarning sakaytilixi

¹ H zriti  ysa yənə ibadəthanioşa kirdi. Ibad thanida bir qoli qurup k tk n bir adəm bar idi. ² Bəzilər h zriti Əysaning  stidin ərz kilix  q n bah n  izd x m ksitid  uning d m elix künimu kes l sakaytido an-sakaytmaytido anlikini paylap yürüxətti. ³ H zriti  ysa qoli qurup k tk n kes lg :

– Ornungdin turup, aldio a qik! – dedi.

⁴ Andin, ibad thanidikil rdin:

– Qandak kilix Təwrat qanunio a uyo un? D m elix k ni yaxhilik kilixmu yaki yamanlik kilixmu? Janni kutkuzuxmu yaki halak kilixmu? – d p soridi. Ular zuwan s r xmidi.

⁵ H zriti  ysa  trapidikil rg  o  z p bilən k z y g rtti. Ularning t rsaliki uni eqinduro anidi. Andin keyin, u heliki kes lg :

– Qolungni uzat! – dedi. U ad m qolini uzitixi bil nla qoli  slig  k ldi.

⁶ Buning bil n, P risiyl r taxkiriyo a qikip, h zriti  ysani qandak jayliwetix h kkid  H rod padixahning t r pdarliri bil n m slih tlixixk  baxlidi.

K l boyidiki halayik

⁷ H zriti  ysa xagirtliri bil n bill  u y rdin ayrilip k l boyio a k tti, J liliy   lkisidin nuro un halayik uning a  gixip bard. ⁸ Uning qilqan

ixlirini angliqan yene nuroqun halayik Yerusalem xehiri, pütün Yehudiyə ölkisi, Idumeya ölkisi, I'ordan deryasining karxi teripi, Tir wə Sidon xeherlirining etrapidiki jaylardin seldək ekip, uning aldiqə kelixti.

⁹ Həzriti Əysa halayikning arisida kistilip kalmaslik üqün, xagirtliriqə kikiq bir kemə təyyarlap koyuxni buyrudi. ¹⁰ Qünki, u nuroqun bimarlarni sakaytkaqqa, hər hil kesəlliklərgə giriptar bolqanlarning həmmisi uning uqisini siliwelix üqün kistixip kelixkənidi. ¹¹ Kaqanla bolmisun, jin qaplixiwaloqanlar həzriti Əysani kərsə, uning ayiqiqə bax koyup: «Sən Hudaning Oqlisən!» dəp warkirixatti. ¹² Lekin, həzriti Əysa ularqə özining kim ikənlikini axkarilimaslikni kattik jekiləytti.

Həzriti Əysaning on ikki əlqini tallixi

¹³ Həzriti Əysa bir taşqa qikip, əzi haloqan kixiləni yeniqə qakirdi. Qakirilqanlar uning yeniqə kelixti. ¹⁴ Həzriti Əysa ulardin on ikki kixini əlqi dəp atəp, ularni əzi bilən billə bolux, Hudaning səzini yətküzüx ¹⁵ wə jinlarni həydəx hokukiqə igə kilix üqün tallidi.

¹⁶ Bu on ikki kixi: Simun (həzriti Əysa uni Petrus dəpmu atiqan), ¹⁷ Zəbədiyning oqlı Yakup wə uning kerindixi Yuhanna, (həzriti Əysa ularni «Beni Rəgəx», yəni «gülürmama oqulliri» dəpmu atiqan), ¹⁸ Əndər, Filip, Bartolomay, Məttə, Tomas, Halpayning oqlı Yakup, Taday, wətənpərwər dəp ataloqan Simun ¹⁹ wə həzriti Əysaqə satkunluk kilidiqan Yəhuda Ixkariyotlardin ibarət.

Həzriti Əysa Xəytandin küqlüktur

²⁰ Həzriti Əysa öygə kaytip kəlgəndin keyin, u yərgə yənə xunqə nuroqun halayik toplandiki, həzriti Əysa bilən xagirtlirining oqizalinixkimu qolisi təgmidi. ²¹ Həzriti Əysaning a'ilisidikilər buni angləp, uni kayturup kəlgili berixti. Qünki, ular uni «əklidin eziptu» dəp oylaxkənidi.

²² Yerusalemdin kəlgən Təwrat ustazliri bolsa: «Uningqə Xəytan qaplixiwaptu», «u jinlarni ularning baxliki bolqan Xəytanqə tayinip həydəydikən» deyixətti.

²³ Xuning üqün, həzriti Əysa Təwrat ustazlirini yeniqə qakirip, ularqə təmsillər bilən mundak dedi:

– Xəytan Xəytanni kandakmu koqlisun? ²⁴ Əgər bir dələttikilər ikki guruhka bəlünüp soquxsa, u dələt put tirəp turalmaydu. ²⁵ Bir a'ilidikilər öz'ara jedəl-majira kilixsa, u a'ilə wəyran boluxtin saklinalmaydu.

²⁶ Xuningq ja ohxax, X yтанmu  z- zig  karxi qikiр,  z baxkuruxida bolqan jinlar bilən sokuxsa, umu put tir p turalmaydu, jəzmən halak bolidu. ²⁷ Heqkim küqtünggür adəmning  yig  kirip, uning melini bulap ket lm ydu. P k t xu k qt ngg r ad mni baqliyaliqanlarla uning  yini bulang-talang qilalaydu.

²⁸ Bilip koyunglarki, insanlarning  tk zɡ n gunahi w  qilqan kupurluklirining h mmisini k q r xk  bolidu. ²⁹ Lekin, Muk dd s Rohka kupurluk qilqan ad m h rgiz k q r m kilinmaydu, q nki u ad m m ngg  k q r m kilinmaydiqan gunah sadir qilqan bolidu.

³⁰ H zriti  ysa bu s zl rni b zil rning «uningq ja jin qaplixiptu» deginig  karita eytkanidi.

H zriti  ysaning anisi w  iniliri

³¹ Xu qa da, h zriti Əysaning anisi bilən iniliri k ldi. Ular taxkirida turup, uni qakirixka adəm kirg zdi. ³² H zriti  ysaning  trapida olturoqan jama'attin b ziliri:

– Aningiz, iniliringiz { w  singilliringiz } sizni sirtta qakiriwatidu, – deyixti.

³³ H zriti  ysa buningq ja jawabən:

– Kimlər mening anam w  inilirim? – dedi. ³⁴ Andin, u qərisidə olturoqanlarq ja qarap mundak dedi:

– Mana bular mening anam w  inilirim! ³⁵ Q nki, kim Hudaning iradisig  əməl kilsa, xu mening aka-inim, aqa-singlim w  anamdur.

4-bab

Uruk qeqix to risidiki t msil

¹ H zriti  ysa yənə k l boyida h lkk  təlim berixkə baxlidi. Uning  trapiq ja toplanoqan halayik intayin k p bolqajaqka, u bir kemigə qikiр olturdi. Halayik bolsa k l boyida turuxatti. ² H zriti  ysa ularq ja t msil bilən nuroqun hekm tl rni  g tti. U t limid  mundak dedi:

³ – K lak selinglar! Bir dehqan uruk qaqkili etiziq ja qikiрtu. ⁴ Qaqkan uruklirining b ziliri qi qir yol  stig  q x ptu, kuxlar kelip ularni y p ketiptu. ⁵ B ziliri tupriki k m taxlik y rl rg  q x ptu. Topisi nepiz bolqanliktin, tezla  n p qikiрtu, ⁶ lekin qongkur yiltiz tartmiqajaqka, k n qikix bil nla solixip kurup ketiptu. ⁷ B ziliri tik nl rning arisiq ja

qūxūptu, tikənlər əsüp maysilarni besiwaptu. Nətijidə, maysilar hosul berəlməptu. ⁸ Bəziliri bolsa munbət tuprakka qūxūptu. Ular ünüp qikkəndin keyin, əsüp qong bolup, yahxi hosul beriptu. Ularning bəziliri ottuz, bəziliri atmix, yənə bəziliri bolsa yüz həssə hosul beriptu.

⁹ Həzriti Əysa yənə mundak dedi:

– Bu sözlərni kulikinqlarda qing tutunglar!

Təmsillərnin məksiti

¹⁰ Halayik kətkəndin keyin, həzriti Əysanın on ikki xagirti bilən əgəxkūqiliri uningdin təmsillərnin mənisini soraxti. ¹¹ Həzriti Əysa ularəja mundak dedi:

– Hudaning padixahlıqining siri silərnin bilixinglarəja berildi. Lekin, padixahlıqning sirtidikilərgə həmmə ix təmsillər bilən ukturulidu.

¹² Buning bilən, Hudaning munu söliri əməlgə axuruldi:

«Kiləjanliriməja karaydu, karaydu, mənisini ukmaydu.

Sölirimni anglaydu, anglaydu, qūxənməydu.

Undak bolmisidi, manga kaytatti,

mənmu ularni kəqürüm kilattim.»

Uruk qeqix toqrisidiki təmsilning qūxəndürüluxi

¹³ Andin, həzriti Əysa ularəja mundak dedi:

– Silər muxu təmsilnimu qūxənmidinglarmu? Undakta, baxka təmsillərni kəndakmu qūxinisilər? ¹⁴ Dehqan qaqqan uruk Hudaning səzidur. ¹⁵ Qiəjir yoləja qūxkən uruklar mundak adəmlərgə təmsil kilinqan bolup, ular Hudaning səzini angliqan haman Xəytan kelip ularning kəlbigə qūxkən səzni elip ketidu. ¹⁶ Tupriki kəm taxlik yərlərgə qūxkən uruklar mundak kixilərgə təmsil kilinqan. Ular Hudaning səzini angliqan haman huxallik bilən kəbul kilidu. ¹⁷ Həlbuki, Hudaning səzi ularda yiltiz tartmiəjaqqa, ular uzunəja bərdaxlik berəlməydu. Hudaning səzigə ixəngənlikidin kiyinqilik yaki ziyankəxlikkə uqrisa, dərhal Huda yolidin qətnəp ketidu. ¹⁸ Yənə bəzi kixilər bolsa tikənlikkə qūxkən uruklarəja təmsil kilinqan. ¹⁹ Undak kixilərnin kəngligə bu dunyaning əndixiliri, baylikning ezikturuxi wə baxka nərsilərgə boləjan həwəslər kiritwəlip, Hudaning səzini boquwetidu-də, ular həsulsiz qalidu. ²⁰ Yənə bəzi kixilər munbət tuprakka qūxkən uruklarəja təmsil kilinqan. Ular Hudaning səzini anglap, kəbul kilidu. Hudaning səzi ularda ottuz, atmix,

hætta yüz həssə həsul beridu.

Das astidiki qiraq

²¹ Həzriti Əysa ularoqa yənə mundak dedi:

– Kim qiraqni yekip, uni das yaki kariwat astioqa yoxurup koyidu? U əlwəttə qiraqni qiraqdan üstigə qoymamdu? ²² Hərəkəndək məhpiy ix axkarılanmay kalmaydu; yoxurun tutuloqan hərəkəndək ix pax bolmay qalmaydu. ²³ Bu sözlərnı kulikinglarda qing tutunglar!

²⁴ Angliqanliringlaroqa zehin koyunglar! Silər kanqiki kəp zehin koysanglar, silərgə xunqə kəp qüxənqə berilidu, hətta yetip axkudəkmü berilidu. ²⁵ Qünki, kimdə əkil-parasət bolsa, uningoqa tehimu kəp berilidu. Ləkin, kimdə əkil-parasət bolmisa, uningda bar bolqinimu elip ketilidu.

Üngən uruk toqrisidiki təmsil

²⁶ Keyin, həzriti Əysa mundak dedi:

– Hudaning padixahlıki yənə buningoqa ohxaydu: dehqan tupraqqa uruk qaqidu. ²⁷ U keqisi uhlaydu, kündüzi turidu. Uruk ünüp yetixidu. Ləkin, u dehqan kəndəksigə bundak bolqanlikini bilməydu. ²⁸ Tupraq təbi'iy həlda həsul beridu. Uruk əwwal ünidu, keyin bax qikiridu, ahirda baxaklar toluk dan tutidu. ²⁹ Dan pixip yetilgəndə, u dehqan dərhal orqak salidu, qünki həsul yiqij wakti kəlgən bolidu.

Kiqa uruki toqrisidiki təmsil

³⁰ Həzriti Əysa yənə mundak dedi:

– Hudaning padixahlıkini nemigə ohxitay? Kəndək bir təmsil bilən sürətləp berəy? ³¹ U goya bir tal kiqa uruqioqa ohxaydu. Kiqa uruki pütün uruklarınig iqidə əng kiqik bolsimu, ³² teriloqandin keyin, hərəkəndək zira'əttin egiz əsüp^① xundak xahlayduki, kuxlarmu uning sayisidə uwulaydu.

³³ Həzriti Əysa Hudaning sözünü buningoqa ohxax nuroqun təmsillər bilən jama'ət qüxinəligüdək kilip qüxəndürətti. ³⁴ Təmsil kəltürməy turup heqkəndək təlim bərməytti. Əz xagirtliri bilən yaloquz kəloqinida, ularoqa həmmını qüxəndürüp berətti.

---

^① Bu yərdə tiloqa elinoqan kiqa Ottura Xərktə əsidoqan, yahxi əskəndə hətta üq metirdin exip ketidoqan əsümlükni kərsitidu.

H zriti  ysaning boranni tinqitixi

³⁵ U k ni kəqkurun, h zriti  ysa xagirtlirioqə:

– Kəlning u ketioq   t yli, – dedi. ³⁶ Xagirtlar halayiktin ayrilip, h zriti  ysa olturoqan kemigə q x p, uni elip y r p ketixti. Ular bilən bill  mangoqan baxka kemil rmu bar idi. ³⁷ Kattik boran qikip, dolkunlar xundak urdiki, kemigə su toxay d p kəloqanidi. ³⁸ H zriti  ysa kemining ayaq təripidə yastukka bax koyup uykuoq  kətkənidi. Xagirtlar uni oyqitip:

– Ustaz, biz  r k bolux aldida turuwatsak, karingiz yokmu? – deyixti.

³⁹ H zriti  ysa ornidin turup boranoq  buyruk kildi w  dolkunlaroq : «Tohta! Tinqlan!» dedi. Buning bilən, boran tohtap, dolkun p sl p, həmmisi tinqidi.

⁴⁰ H zriti  ysa xagirtlirioqə:

– Nemanqə korkisil r! Tehiq  ixənqinglar yokmu? – dedi.

⁴¹ Ular bolsa kattik korkunq iqid  bir-birigə:

– Bu adəm zadi kimdu? Hətta boran w  dolkunlarmu uning gepini anglaydik n-h ! – d p ketixti.

5-bab**Jin qaplxkan Gerasalik adəmning sakaytilixi**

¹ Ular kəlning u ketidiki Gerasaliklar turidioqan y rg  bardı. ² H zriti  ysa kemidin qüxüxi bil nla, jin qaplxkan bir adəm g r kilinidioqan  ngk rl rning biridin qikip, uning aldioqə y g rdı. ³ U adəm  ngk rl rni makan tutkan bolup, heqkim uni hətta zənjir bilənmu baqlap koyalmaytti. ⁴ Birnəqqə ketim kolliri z njirlinip, putlirioq  kixənlər selinoqan bolsimu, z njirl rni  z p, kix nl rni qekiw tk nidi. Heqkim uni boysunduralmioqanidi. ⁵ Keq -kündüz mazarlik w  dalalarda warkirap-jarkirap yürətti.  z- zini tax bilən urup yarilanduratti.

⁶ U h zriti Əysani yiraktin k r p, y g rg n peti uning aldioqə berip, y rg  bax koydi ⁷ w  kattik warkirap:

– Uluoq Hudaning Ooqli  ysa, iximoq  arilaxma! Huda aldida səndin  t n p soraymənki, meni kiynima! – dedi. ⁸ Səwəbi, h zriti  ysa: «H y jin, bu adəmning tenidin qik!» d p buyruoqanidi.

⁹ Andin, h zriti  ysa bu adəmdin:

– Isming nemə? – dəp soridi.

– Ismim «mingliqan», qünki sanimiz kəp, – dəp jawab bərđi bu adəmni səzlitwatkan jin¹⁰ wə həzriti Əysadin əzlrini u zemindin qikiriwətməslikni tələp kılıp, kəp ətünüp yalwurdi.

¹¹ Xu ətraptiki taq baqrida qong bir top tongguz padisi ozuklinip yürətti. ¹² Jinlar həzriti Əysaqa:

– Bizni muxu tongguz padisioqa həydiwətkin, ularning iqiğə kirip ketixkə ijazət bərgin, – dəp yalwuruxti. ¹³ Həzriti Əysaning ijaziti bilən jinlar qikip, tongguzlarning tenigə kirip kətti. Ikki mingoqa yekin tongguz patiparak bolup, yügürgən peti tik yardin qüxüp, kəlgə ojar k boldi.

¹⁴ Tongguz bakkuqilar u yərdin keqip, xəhər-yezilarda bu hawəni tarkatti. Halayikmu əhwalni kərgili qikixti. ¹⁵ Ular həzriti Əysaning yenioqa kəlginidə, ilgiri mingliqan jinlaroqa əsir bolqan həliki adəmning kiyimlirini kiyip, əs-hoxi jayida halda olturojinini kərup, kərkup ketixti.

¹⁶ Bu məjizini kərgənlər jin qaplxkan adəmning kutkuzulojanliki wə tongguzlarning akiwitini halayikqa səzləp bərđi. ¹⁷ Buning bilən, həlk həzriti Əysaning əzlrining zeminidin qikip ketixini tələp kildi.

¹⁸ Həzriti Əysa kemigə qikiwatqanda, ilgiri jin qaplxkan həliki adəm uningqa:

– Mənmu siz bilən billə ketəy, – dəp yalwurdi.

¹⁹ Lekin, həzriti Əysa uningqa ruhsət kilmay:

– Uruk-tuqkanliringning yenioqa berip, ularoqa Rəbbingning sanga nəkədər qong ixlarni kılıp bərgənlikini wə kanqilik mehir-xəpkət kərsətkənlikini yətküzgin, – dedi. ²⁰ U adəm kaytip berip, həzriti Əysaning əzigə kılıp bərgən qong ixlarni on xəhər rayonida tarkitixka baxlidi. Buni angliqanlarning həmmisi həyran kəlixti.

Tirildürülgən kiz wə sakaytiloqan ayal

²¹ Həzriti Əysa kemə bilən kəlning u ketioqa kaytkinida, nurojun halayik kəl boyida yənə uning yenioqa yiojildi. ²²⁻²³ Bu qaoqda, məlum bir ibadəthanining Ya'ir isimlik bir məs'uli kəldi. U həzriti Əysani kərup ayioqoqa yikilip:

– Kiqik kizim səkratka qüxüp kəldi. Berip uningqa kolingizni təgküzüp koysingiz, u sakiyip əmür kərsə! – dəp yalwurdi.

²⁴ Həzriti Əysa u adəm bilən billə bərđi. Uning ətrapiqoqa olixiwaloqan halayikmu kəynidin əgixip mengixti.

²⁵ Topning iqidə hun təwrəx kesiligə giriptar bolqinioqa on ikki yil

bolqan bir ayal bar idi. ²⁶ U nuroqun tewiplarning qolida kop azab qekip, bar-yokini serp qilqan bolsimu, kesili yahxilanmak tugul, tehimu eqirlixip katkənidi. ²⁷ Bu aylalmu hazzriti Əysa həkqidiki gəp-sözlərni angliqanidi. Xuning üqun, halayikning arisidin kistilip kelip, arqa tərəptin uning qapinini silap koydi. ²⁸ Qunkı, u iqidə «hazzriti Əysaning qapinini tutsamla, qokum sakıyıp ketimən» dəp oyliqanidi. ²⁹ Hun xu'an tohtap, ayal özining kesəl azabidin kutulqanlikini hes kildi. ³⁰ Dəl xu wakitta, hazzriti Əysa wujudidin kudritining qikkənlikini sözdi. U halayikning iqidə kəynigə burulup:

– Kiyimimni tutkan kim? – dəp soridi.

³¹ Xagirtliri uningqaja:

– Əpqeringizdiki halayikning kistap keliwatkanlikini kərüp turukluk, yənə: «Meni tutkan kim?» dəp soraysizöju? – deyixti.

³² Birak, hazzriti Əysa özini tutkan kixini tepix üqun dawamlıq ətrapiqaja qaridi. ³³ Əzidə nemə əhwalning yüz bərgənlikini səzgən aylalmu korkkinidin titrigən halda hazzriti Əysaning aldiqaja kelip, ayioqaja yikildi wə uningqaja həkikiy əhwalni eytti. ³⁴ Hazzriti Əysa uningqaja:

– Kizim, ixənqing seni sakaytti! Tinq-aman kayt. Dawamlıq salamət bol, – dedi.

³⁵ Hazzriti Əysa bu sözni kiliwatqanda, ibadəthana məs'ulining öyidin kixilər kelip, ibadəthana məs'uli Ya'iroqaja:

– Kizingiz jan üzdi. Əmdi ustazni awarə kilixning hajiti yokmikin, – deyixti.

³⁶ Hazzriti Əysa bu sözlərgə karimay, ibadəthana məs'ulioqaja:

– Korkmioqin! İxənqing bolsun, – dedi. ³⁷ Xuning bilən, hazzriti Əysa Petrus, Yakup wə Yakupning inisi Yuhannani elip yolqaja qikti. Ulardin baxka heqkimning əzi bilən billə berixioqaja ruhsət kilmidi. ³⁸ Ular ibadəthana məs'ulining öyi aldiqaja kəlgəndə, hazzriti Əysa kattik dərd-pəryad kətürgən kixilər topini kərđi. ³⁹ Hazzriti Əysa öygə kirip ularqaja:

– Nemixka dərd-pəryad kətürüp yioqlaysilər? Bala əlmidi, uhlap qaptu, – dedi. ⁴⁰ Birak, ular hazzriti Əysani məshirə kilixti.

Hazzriti Əysa həmməylənni taxkiriqaja qikiriwətkəndin keyin, balining ata-anisini wə billə kəlgən xagirtlirini elip, bala bar öygə kirdi. ⁴¹ U balining qolidin tartip, uningqaja: «Talita kumi» dedi. Bu sözning mənisi «kizim sanga eytimənki, ornungdin tur» degənlik idi. ⁴² On ikki yaxlık bu kız xu'an ornidin turup, mengixka baxlıdi. U yərdikilər bu ixka intayin

hayran boluxti. ⁴³ Həzriti Əysa ularoqa bu ixni heqkimgə tinmaslikni kattik tapilidi wə ularoqa kizning korsikioqa birnersə berixni buyrudi.

6-bab

Nasirəliklarning həzriti Əysani rət kilixi

¹ Həzriti Əysa u yərdin ayrilip, öz yurtioqa kaytti. Xagirtirimu uning bilən billə idi. ² Dəm elix küni, həzriti Əysa ibadəthanida təlim berixkə baxlidi. Uning səzlrini angliqan jama'ət həyran boluxup:

– Bu adəm bularni nədin əgəngəndu? Uningoqa bunqiwala əkil-parasətni kim bərgəndu? Bu məjizilərnə kandaq yaritidiodandu? ³ U pəkət addiy bir yaqoqqioqu? Məryəm uning anisi, Yakup, Yosə, Yəhuda wə Simun uning kərindaxliri əməsmu? Singilliri bu yərdə öz iqimizdioqu? – deyixətti. Xuning bilən, ular uni rət kildi.

⁴ Həzriti Əysa ularoqa:

– Pəyoqəmbər öz yurti, öz uruq-tuqkanliri arisida wə öz əyidə hərmətkə sazawər bolmaydu, – dedi. ⁵ Xunga, həzriti Əysa u yərdə birkanqə bimarni ularning uqisioqa kollirini təgküzüp sakaytkandin baxkə, heqkandak məjizə kərsitixni toqra tapmidi. ⁶ U bu kixilərnəning etikadsizlikidin həyran qaldi.

Həzriti Əysaning on ikki əlqini əwətixi

Keyin, həzriti Əysa ətraptiki yeza-kəntlərnə aylinip təlim beriwatatti.

⁷ U on ikki xagirtini yenioqa qakirip, ularoqa jinlarni həydxə hokukini bərdi wə həlk arisioqa ikki-ikkidin əwəttili. ⁸ Həm ularoqa səpərdə yenioqa hasidin baxkə nərsə eliwalmaslik, nə nan, nə hurjun kətürməslik, pulmu seliwalmaslikni eytti. ⁹ Putioqa ayaq kiyixkə ijazət bərdi, birək birər artuk kənglək eliwalmaslikni buyrudi. ¹⁰ U yənə:

– Bir yurtkə baroqinglarda, kaysi a'ilidə qarxi elinsanglar, u yərdin kətküqə xu a'ilidila turunglar. ¹¹ Əgər birər yərdiki kixilər silərnə qarxi almisa wə səzünglarni anglimisa, u yərdin ayriloqinglarda, ularni agahlandurux üqün ayioqinglardiki topini kəkiwetinglar! – dedi.

¹² Xundak kilip, xagirtlar yoləqa qikip, kixilərnə gunahliroqa towa kilixkə ündidi. ¹³ Ular nuroqun jinlarni həydidi, nuroqun bimarlarəqa zəytun yeqini sürkəp sakaytti.

Qomüldürgüqi Yəhyaning ölumi

¹⁴ Hırod han həzriti Əysa həkkidiki həmmə ixlardin həwər tapti, qünki həzriti Əysaning dangki həmmə yərgə pur kətkənidi. Bəzilər: «Bu adəm ölümdin tirilgən qomüldürgüqi Yəhya bolsa kerək. Uning pəwkuł'addə küdrətlərgə igə boləjanlikining səwəbi ənə xu» deyixətti. ¹⁵ Bəzilər: «U ilyas pəyoqəmbər» desə, yənə bəzilər: «Burunki pəyoqəmbərlərdək bir pəyoqəmbər bolsa kerək» deyixətti.

¹⁶ Bularni angliqan Hırod han:

– Mən kallisini alduruqan Yəhya tirilıptu! – dedi. ¹⁷⁻¹⁸ Hırodning bundak deyixining səwəbi, u əgəy akisi Filipning ayali Hırodiyəni tartıwaləqanda, u ayalning təlipi bilən Yəhyani tutkun kilip, zindanoqə taxlıqanidi. Qünki, Yəhya Hırodka: «Akangning ayalini tartiwelixing Təwrat kanunioqə hilaptur» dəp kəlgənidi.

¹⁹ Hırodiyə xu wəjidin Yəhya pəyoqəmbərgə əqmənlik saklap, uni öltürüwətməkqi bolsimu, lekin əməlgə axuralmiqanidi. ²⁰ Qünki, Yəhya pəyoqəmbərnin durus wə Hudaqə ataləqan bir adəm ikənlikini bilidioqan Hırod han uningdin kərkətti wə uni muhapizət kilatti. Hırod Yəhya pəyoqəmbərnin səzlırini angliqan qaqlirida nemə kilixni biləlməy qalatti. Birak, uning səzlırini yənıla kizikip anglaytti.

²¹ Hırodiyə kütkən pürsət ahir yetip kəldi. Hırod özining tuquləqan künini hatiriləx üqün katta ziyapət ötküzüp, kol astidiki əməldarlar, qomandanlar wə Jəlilyə əlkisidiki yurt kattilirini kütüwaldi.

²² Hırodiyənin burunki eridin boləqan kizi kirip ussul oynap bərdi. Bu Hırod bilən mehmanlarqə bəkmə yekip kətti. Hırod han kizəqə:

– Məndin nemə tələp kilsingiz, xuni berimən, – dedi. ²³ Arkidinla u kəsəm kilip yənə:

– Məndin nemə tələp kilsingiz, hətta hanlikimning yerimini desingizmu mərhəmət, – dedi.

²⁴ Kiz taxkiriqə qikip, anisidin:

– Nemə tələp kilay? – dəp soridi.

– Qomüldürgüqi Yəhyaning kallisini tələp kil, – dedi anisi.

²⁵ Kiz xu'an Hırod hanning aldioqə yügürüp kirip:

– Qomüldürgüqi Yəhyaning kallisini dərhal bir təhsigə koyup kəltürüxingizni tələp kilimən, – dedi.

²⁶ Hırod han buningəqə nahayiti ongaysizlanəqan bolsimu, mehmanlarning aldida qiləqan kəsimi tüpəylidin, kizning təlipini rət

Markus bayan kıloğan hux həwər

kilixni rawa kərmidi. ²⁷ U dərhal bir jallat əwətip, Yəhya pəyoqəmbərning kallisini elip kelixni buyrudi. Jallat zindanoğa berip Yəhya pəyoqəmbərning kallisini elip, ²⁸ uni bir təhsigə koyup, kizning aldioğa elip kəldi. Kiz uni anisioğa tapxurdi. ²⁹ Buningdin həwər tapkan Yəhya pəyoqəmbərning xagirtliri kelip, jəsətni elip berip yərlikkə koydi.

Həzriti Əysaning bəx ming kixini toyduruxi

³⁰ Yeza-kixlaklaroğa əwətilgən əlqilər kaytip kelip, həzriti Əysaning aldioğa yiojildi wə kıloğan ixliri həm bərgən təlimlirini uningoğa məlum kılıxti. ³¹ Kelip-ketiwatkanlar nahayiti kəp boləqanliktin, həzriti Əysa wə xagirtlaroğa oğizalinixkimu wakit qikmidi. Xunga, həzriti Əysa ularoğa:

– Yürümlər, mən bilən hilwət bir jayəğa berip, bir dəm aram elinglar, – dedi. ³² Buning bilən, ular kemigə qüxüp, hilwət bir yərgə karap yol aldi.

³³ Birək, ularning ketiwatkanlikini kərgən birmunqə kixilər ularni tonuwəloğanidi. Halayik ətraptiki pütün yezilərdin bəs-bəs bilən piyadə yoləğa qikip, ularin burun u yərgə yetip berixti. ³⁴ Həzriti Əysa kemidin qüxüp, nuroqun halayikni kərđi. Koyqisiz koy padisioğa ohxaydioğan bu insanlaroğa iq aqrıttı wə ularoğa kəp nərsilərnı oğitixkə baxlıdi.

³⁵ Wakit bir yərgə berip kəloğanidi. Xagirtliri həzriti Əysaning aldioğa kelip:

– Bu hilwət bir jay ikən, kəq kirip kətti. ³⁶ Halayikni tarkitiwətkən bolsingiz, ular ətraptiki yeza-kixlaklaroğa berip, əzlırigə yəydioğan bir nərsə setiwəlsun, – dedi.

³⁷ Lekin, həzriti Əysa:

– Ularoğa əzınglar tamək beringlar, – dedi.

Xagirtlar həzriti Əysadin:

– Yərim yillik kirimni həjləp, ularoğa nan əkelip uləxtürüp bəməndük? – dəp sorıdi.

³⁸ – Kənqə neninglar bar? Karap bəkınglar, – dedi həzriti Əysa ularoğa. Ular təkxürüp kəlgəndin keyin:

– Bizdə bəx nan bilən ikki belik bar ikən, – deyixti.

³⁹ Həzriti Əysa ularoğa halayikni top-top kilip yexil qimlikta olturoquzuxni buyrudi. ⁴⁰ Halayik yuzdin, əlliktin bolup olturuxti.

⁴¹ Həzriti Əysa bəx nan bilən ikki belikni kolioğa elip, asmanəğa karap Hudaəğa xükür eytti. Andin, nanlarnı oxtup, kəpqulikkə tarkitip berix üqün xagirtlırioğa bərđi. Ikki beliknimu xundək kıldı. ⁴² Həmməylən yəp toydı. ⁴³ Xagirtlar exip kəloğan nan wə belik parqilirini lik on ikki

Markus bayan qilqan hux hawar

sewatkə yioqiwaldi. ⁴⁴ Tamak yegən ərlərnin sanila bəx ming idi.

Həzriti Əysaning su üstidə mengixi

⁴⁵ Buning kəynidinla, həzriti Əysa xagirtlirining kemigə olturup, əzidin awwal kəlning u ketidiki Bəytsayda yezisiqə ətuxini buyrudi. Bu arida əzi halayikni tarkitiwətti. ⁴⁶ Ularni uzatkandin keyin, du'a-tilawət kilix üqün taqqa qikti.

⁴⁷ Kəqkurun, kemə kəlning otturisiqə barqanidi. Quruklukta əzi yaloquz kalqan həzriti Əysa ⁴⁸ xagirtlirining palakni nahayiti təstə uruwatkanlikini kərđi, qünki karxi tərəptin xamal qikiwatatti. Tang etixka az kalqanda, həzriti Əysa kəlning üstidə mengip, xagirtliri tərəpkə kəldi wə ularning yenidin ətöp kətməkqi boldi. ⁴⁹ Xagirtlar həzriti Əysaning kəlning üstidə mengip keliwatkanlikini kərüp, uni alwasti, dəp oylap warkirixip kətti. ⁵⁰ Həmməylən uni kərüp intayin alakzadə boluxkanidi.

Lekin, həzriti Əysa dərhal ularqə:

– Hatirjəm bolunglar, bu mən, kərkənglar! – dedi.

⁵¹ Həzriti Əysa kemigə qikiq ularqə koxuloqanda, xamal tohtidi. Xagirtlar buningdin intayin həyran kelixti. ⁵² Qünki, ular nan toqrisidiki məjizini tehiqə qüxənmigənidi, ularning əkli bolsa bihudlixip kətkənidi.

⁵³ Həzriti Əysa bilən xagirtliri kəlning karxi ketiqə berixida, Ginəsar degən yərdə kuruklukka qikiq kemini baqlidi. ⁵⁴ Ular kemidin qüxüxi bilənla, həlk həzriti Əysani tonuwaldi. ⁵⁵ Ular yügürüxüp yürüp, bu həwəni ətraptiki jaylarqə yətküzdi. Həzriti Əysa kəyərdə bolsa, kixilər bimarlarni zəmbilgə selip, xu yərgə elip berixti. ⁵⁶ Həzriti Əysa məyli yeza, məyli xəhər yaki kixlakka barsun, halayik bimarlarni asalik koqilarqə elip qikiq yatquzup, həzriti Əysadin bimarlarning heqbolmiqanda uning tonining pexigə bolsimu kolini təgküzüwelixiqə ruhsət kilixini sorap yalwuratti. Uningqə kolini təgküzgənlərnin həmmisi sakaydi.

7-bab

Hudaning əmrini yokka qikarmaslik

¹ Bir küni, Yerusalemdin kəlgən bəzi Pərisiylər wə Təwrat ustazliri həzriti Əysaning qərisigə yioqildi. ² Ular həzriti Əysaning xagirtliri iqidə

bazilirining tamaktin burun kol yuyux diniy ka'idisini ada qilmayla tamak yawatkanlikini kordi. ³ (Pərisiylər, jümlidin pütin Yəhudiylar əjdadlirining ən'ənisi boyiqə kollirini pakiz yumay turup tamak yeməydu. ⁴ Xuningdək, bazardin aloqan nərsilərnimu yumay yeməydu. Uningdin baxka, kədəh, qəgün wə mis kaqilarni yuyux toqrisidimu birmunqə ən'ənilərgə ri'ayə kilidu.)

⁵ Pərisiylər wə Təwrat ustazliri həzriti Əysadin:

– Xagirtliring nemixka əjdadlirimizning ən'ənilirigə ri'ayə kilmaydu? Nemixka napak kolliri bilən tamak yəydu? – dəp soraxti.

⁶ Həzriti Əysa ularqə mundak jawab bərdi:

– Huda Yəxaya pəyqəmbər arkilik aldin eytkan munu səzlər silər sahtipəzlərgə nemidegən mas kelidu-hə?! Uning yazmisida mundak yezilqan:

«Bu həlk meni aqzidila hərmətləydu,
lekin kəlbi məndin yirak.

⁷ Manga qilqan ibaditi bihudidur.

Qünki, əgətkənliri Hudaning əmrliri əməs,
bəlki əzliri qikiriwalqan pətiwalardur.»

⁸ Silər Hudaning əmrini bir yakka kayrip koyup, insanlarning ən'ənisiqə esiliwalidikənsilər.

⁹ Həzriti Əysa ularqə yənə mundak dedi:

– Əz ən'ənəqlarni saklap kelix üqün, Hudaning əmrlirini bir yakka kayrip koyuxta nemanqə ustilik kilisilər! ¹⁰ Musa pəyqəmbər: «Ata-anangni hərmət kil» wə «atisi yaki anisini həkərətligənlərgə ölüm jazasi berilsun» dəp buyruqan. ¹¹ Lekin, silər: «Ata-anisiqə: 'məndin alidiqan pütin maddiy yardiminqarni kurban kildim, yəni Hudaqə atiwəttim' desə, ¹² u adəm əz ata-anisining həlidin həwər almisi mu bolidu» dəp əgitisilər. ¹³ Xundak kilip, əwladtin əwladkiqə dawamlaxturup kəlgən ən'ənilirinqarni dəp Hudaning əmrini yokka qikirisilər. Silər bundak ixlarni kəp kilisilər.

Insanni nemə napak kilidu?

¹⁴ Həzriti Əysa halayikni yənə yeniqə qakirip, ularqə:

– Həmminglar səzümqə kulak selinglar wə xuni qüxininglarki,

¹⁵ insanning sirtidin iqiğə kiridiqan nərsilərninq həqkandiki uni napak

kilmaydu, insanni napak kilidioqini insanning iqidin qikidioqinidur. {

¹⁶ Bu sozlarni kulikinglarda qing tutunglar! } – dedi.

¹⁷ Həzriti Əysa halayiktin ayrilip öygə kirgəndə, xagirtliri uningdin bu təmsilning mənisini soridi. ¹⁸ Həzriti Əysa ularoqa:

– Silərmu tehiqə qüxənməywatamsilər? Sirttin insanning iqigə kiridioqan hərəkəndək nərsining uni napak kilalmaydioqanlikini qüxənməmsilər? ¹⁹ Sirttin kirgən nərsə insanning kəlbigə əməs, axkəziniqə baridu. U yərdin tərət bolup qikip ketidu, – dedi. Həzriti Əysa bu sozlər arkilik, yeməklərləning həmmisining halal ikənlikini bildürgənidi.

²⁰ Həzriti Əysa sözini dawamlaxturup mundək dedi:

– Insanni napak kilidioqini insanning iqidin qikidioqinidur. ²¹ Qünki, yaman niyə, jinsiy əhləksizlik, oqrilik, katillik, ²² zinəhorluk, aqkəzlük, yamanlik, hiyligərlik, xəhwaniylik, həsəthorluk, təhməthorluk, təkəbburluk wə haməkətlilər insanning iqidin, yəni kəlbidin qikidu.

²³ Bu yamanliklərləning həmmisi insanning iqidin qikip, insanni napak kilidu.

Yəhudiy əməs ayalning etikadi

²⁴ Həzriti Əysa u yərdin ayrilip Tir xəhiringə ətrapidiki rayonlaroqa bardi. U yərdə bir öygə kirdi. Əslidə u buni heqkimning bilixini halimioqan bolsimu, lekin yoxuralmidi. ²⁵ Jin təkən kiqukinə bir kızning anisi həzriti Əysa toqrisidiki həwəni angliqan həman yetip kelip, həzriti Əysaning ayioqioqa yikildi. ²⁶ Süriyə əlkisining Fənikiyə degən yeridə tuqulqan Yəhudiy əməs bu ayal həzriti Əysadin kizidiki jinni həydiwetixni etündi. ²⁷ Həzriti Əysa uningqə:

– Aldi bilən balilar yəp toysun, balilərləning nənini itlaroqa taxlap berix toqra əməs,^② – dedi.

²⁸ Həliki ayal buningqə jawabən:

– Xundək, təksir, birək itlarmu üstəl astida balilərdin qüxkən nan uwəklirini yəydiyə, – dedi.

²⁹ Həzriti Əysa uningqə:

– Toqra eyting. Muxu sözüng üqün jin kızingdin qikip kətti, əmdi kaytkin, – dedi.

---

^② Həzriti Əysa bu yərdə özining əwətilixining aldi bilən Yəhudiyələr, andin Yəhudiy əməslər üqün ikənlikini təktilgən.

³⁰ Ayal o'ygə kaytkinida, kizining kariwatta yatkanlikini kordi. Jin uning tenidin qikip kətkənidi.

Həzriti Əysaning bir gas-gaqa adəmni sakaytixi

³¹ Həzriti Əysa Tir xəhirining ətrapidiki rayonlardan qikip, Sidon xəhiri wə on xəhər rayonidin ətüp, yənə Jəliliyə kəligə kəldi. ³² Kixilər uning aldioğa gas həm tili eəpir bir adəmni elip kelip, uning uqisioğa kolini təgküzüp sakaytip koyuxni tələp kilixti. ³³ Həzriti Əysa bu adəmni halayik iqidin bir qətkə tartip, uning kulaklirioğa barmaklirini tikti wə barmikioğa tükürüp, uning tiliöğa təgküzdi.

³⁴ Andin, asmanöğa karap qongkur tiniwalöqandin keyin, u adəmgə: «Əffata» (mənsi «eqil») dedi. ³⁵ U adəmning kulakliri xu'an eqilip, tili zuwanöğa kelip rawurus gəp kilixkə baxlidi.

³⁶ Həzriti Əysa u yərdikilərgə buni heqkimgə tinmaslikni buyrudi. Lekin, hərkanqə buyruögan bolsimu, kixilər bu hawəni xunqə kəng yeyiwətti. ³⁷ Halayik intayin həyranlik iqidə kəloqanidi. Ular:

– U qilqan ixlarning həmmisi yahxi! Hətta gaslarning kulaklirini eqip, gaqilarni zuwanöğa kəltürdi, – deyixti.

8-bab

Həzriti Əysaning tət ming kixini toyduruxi

¹ Xu künlərnin biridə, yənə nuroqun halayik yioqilöqanidi. Ularning yəydiöqini bolmioqanliki üqün, həzriti Əysa xagirtlirini yenioğa qakirip:

² – Bu halayikğa iqim aqriydu. Ular üq kündin beri yenimdin kətmidi, yəydiögan bir nərsisimu kalmidi. ³ Ularni öylirigə aq kərsak kaytursam, yolda yikilip kəliximi mumkin. Uning üstigə, bəziliri yirak yərlərdin kəlgənəkən, – dedi.

⁴ Xagirtliri buningöğa jawabən:

– Bundak hilwət bir yərdə bunqiwala kixini toyduroqudək nanni nədin tapkili bolsun? – deyixti.

⁵ – Qanqə neninglar bar? – dəp soridi həzriti Əysa.

– Yəttə, – deyixti ular.

⁶ Buning bilən, həzriti Əysa halayikni yərdə olturuxkə buyrudi. Andin, yəttə nanni kolioğa aldi wə Hudaöğa xükür eytip oxtup, kəpqulikkə tarkitip berix üqün xagirtlirioğa bərdi. Ular kəpqulikkə tarkatti. ⁷ Xagirtlarda yənə

birkanqə k q k belikmu bar idi. H zriti  ysa ular  q nmu Hudaqə x k r eytip, xagirtlirioqə ularnimu tarkitixni eytti. ⁸ Həmməylən y p toyq ndin keyin, xagirtlar exip kalqan parqilarni y tt  sewətkə yiojiwalidi. ⁹ U y rd  t t mingqə kixi bar idi. H zriti  ysa ularni yolq  salq ndin keyin, ¹⁰ xagirtliri bilən bill  dərhal kemigə q x p, Dalmanuta rayonioq  k tti.

P risiyl rning karamət k r xni t l p kilixi

¹¹ P risiyl r kelip h zriti  ysa bilən munazirilixixk  baxlidi. Ular h zriti  ysaning Huda t ripidin  w tilg nlikini sinap bekix m ksitid , uningdin bir karamət kərsitixni t l p kilixti. ¹² H zriti  ysa qongkur bir uluq -k q k tinip:

– Bu zamanning adəmliri nem   q n karamət kərsət, d pla turidioq ndu? Bilip koyunglarki, ularqə k rsitilidioqan karamət yok, – dedi. ¹³ Andin, ulardin ayrilip, yənə kemigə olturup, kəlning u ketioq   t p k tti.

Sahta təlimdin saklinix

¹⁴ Xagirtlar nan eliwelixni untuqan bolup, kemidə bir nandin baxka yeməklik yok idi. ¹⁵ H zriti  ysa ularni agahlandurup:

– Hoxyar bolunglar, P risiyl r bilən H rod hanning eqitkusidin^{ 3} ehtiyat kilinglar, – dedi.

¹⁶ Xagirtlar bir-birigə:

– Nan  k lmig nlikimiz  q n xundak d watsa ker k, – deyixti.

¹⁷ Ularning nem  deyixiwatkanlikini bilg n h zriti  ysa ulardin:

– Silər nem   q n nan  k lmig nlikinglar toqrisida s zlixisil r? Tehiq  qüxənməywatamsilər? Silər tehiq  bihudmu? ¹⁸ Kəzünglar turup k rm ywatamsil r? Qulikinglar turup anglimaywatamsil r? Esinglarda yokmu? ¹⁹ B x nanni b x ming kixigə  l xt rginimd , exip kalqan nan parqilirini kanq  sewətkə yiojiwalqanidinglar? – d p soridi.

– On ikki sewətkə, – deyixti ular.

²⁰ – Y tt  nanni t t ming kixigə  l xt rginimd , exip kalqan nanlarni kanq  sewətkə yiojiwalqanidinglar? – dedi h zriti  ysa.

– Y tt  sewətkə, – deyixti ular.

²¹ H zriti  ysa ularqə:

– Undakta, yənə q x nmidinglarmu? – dedi.

^{ 3} «M tta» 16-bab 12-ayətkə karalsun.

B ytsaydadiki bir korning sakaytilixi

²² H zriti  ysa bilən xagirtliri B ytsayda yezisiqə k ldi. U y rd  kixilər h zriti Əysaning aldiqə bir kor adəmni elip kelip, uningq  kolini t gk z p sakaytip qoyuxni  t ndi. ²³ H zriti  ysa kor adəmning kolidin yetil p yezining sirtiqə elip bardi w  uning k zligig  tükürüp, kollirini t gk z p:

– Bir n rs  ker watams n? – d p soridi.

²⁴ U adəm bexini k t r p:

– Kixil rni ker watim n. Bir k ular huddi mengip y ridiq n d r hl rd k ker n watidu, – dedi.

²⁵ Andin, h zriti  ysa kollirini u adəmning k zligig  yənə bir ketim t gk zdi. Xuning bilən, uning k zligi eqilip, h mm  n rsini enik k rdi.

²⁶ H zriti  ysa bu ixni heqkimning uqmasliki  q n, uni  yig  kayturux aldidada uningq :

–  yg  kaytix yolungda yeziqə kirm , – d p tapilidi.

Petrusning h zriti  ysani Kutkuzoquqi – Məsih d p tonuxi

²⁷ H zriti  ysa xagirtliri bilən bill  Filip K ys riyisi deg n rayonq  karaxlik yezilarq  bardi. U yolda xagirtliridin:

– Kixilər meni kim d p bilidikən? – d p soridi.

²⁸ Xagirtliri uningq :

– Bəzilər sizni q m ld rg qi Yəhya, bəzilər Ilyas pəyoqəmbər w  yənə bəzilər baxka kədimki pəyoqəmbərlərdin biri d p bilidikən, – d p jawab berixti.

²⁹ H zriti  ysa yənə ulardin:

– Sil rqu, sil r meni kim d p bilisil r? – d p soridi.

– Siz Kutkuzoquqi – M sih^④ ik nsiz, – d p jawab b rdi Petrus.

³⁰ H zriti  ysa ularqə bu h kt  heqkingə tinmaslikni tapilidi.

H zriti  ysaning  l p tirilidiq nlikini aldin eytixi

³¹ Andin, h zriti  ysa Insan'ooqlining nuroq n azab-okubət tartixi, aksakallar, aliy rohaniylar w  Təwrat ustazliri t ripidin r t kilinixi,  lt r l xi w   q k ndin keyin tirild r l xi kerəklikini xagirtliriqə ukturuxka baxlidi. ³² U buni xagirtlarq  oquq-axkara s zlidi. Buning

---

④ Məsih – pəyoqəmbərlər aldin eytkan, Huda t ripidin tallanoq n, hamon bir k ni kelip m ngg  həkümranlik kilidiq n padixahni kərsitidu.

bilən, Petrus h zriti Əysani bir q tk  tartip, Məsihning bexioqə bundak kelixm slikl rning k lm ydioqanlikini eytip, uni  yiblidi.³³ Lekin, h zriti  ysa burulup xagirtlirioqə karidi w  Petrusni  yibl p:

– Yokal k z mdin, X ytd k s zl watis n! Oyliqanliring Hudaning  m s, insanning hiyalidur, – dedi.

³⁴ Andin, u xagirtliri bilən bill  halayiknimu qakirip mundak dedi:

– Kimd kim manga əgixixni halisa,  z h hixidin waz keqip,  zining krestini k t r p⁵ manga  g xsun!³⁵ Q nki,  zi üqünla yaxaydioqanlar əksiqə hayatidin məhrum bolidu. Birak,  z h hixidin waz keqip, mən w  hux h w r  q n yaxaydioqanlar hayatini sakliyalaydu.³⁶ Bir adəm pütün dunyoq  ig  bolup hayatidin məhrum kalsa, buning nem  paydisi bolsun?!³⁷ Nemini t l pmu hayatlikka erixkili bolsun?!³⁸ Bu zamanning wapasis w  gunahkar kixiliri aldida kimdəkim m ndin w  mening s zlimdin nomus kilsa, Insan'ooqli bolqan m nmu atamning xan-xəripi iqid  mukəddəs pərixtilər bilən bill  kaytip kəlginimdə, uningdin nomus kilim n.

9-bab

¹ H zriti  ysa ularoqə yənə:

– Bilip koyunglarki, bu y rd  turoqanlarning b ziliri Hudaning padixahlikining k q-kudrət bilən ayan bolqinini kərmigüqə  lm ydu.

H zriti  ysaning nuroq  q m xi

² Alt  kundin keyin, h zriti  ysa p k t Petrus, Yakup w  Yuhannanila elip, egiz bir taqıka qikti. U y rd  h zriti Əysaning kiyapiti ularning k z aldidila  zg rdi.³ Kiyimliri k zni xunqilik kamaxturoq d k ap'ak bolup k ttiki, dunyadiki h rkandak akartkuqmu kirni unqilik akartalmaytti.

⁴ Tosattin, xagirtlaroq  Ilyas pəyoqəmbər w  Musa pəyoqəmbərning h zriti  ysa bilən s zlixiwatkanliki k r ndi.

⁵ Petrus h zriti  ysaq :

– Ustazim, bu y rd  bolqinimiz nemidegən yahxi! Biri sizg , biri Musa pəyoqəmbərgə, yənə biri Ilyas pəyoqəmbərgə d p, bu y rg   q k p 

---

⁵ Rimliklar t ripidin  l m jazasi berilgənlər mihlinidioqan krestni mürisidə k t r p jaza məydaniqə baratti. « zining krestini k t r x» degənlik  ysa Məsih  q n azab-okubət tartixka t yyar boluxni kərsitidu.

yasayli, – dedi. ⁶ Petrus nemə deyixini bilməy kalqanidi, qunki xagirtlar nahayiti korkuxup ketkenidi.

⁷ Xu əsnada, bir parqə bulut pəyda bolup, ularni kapliwaldi. Buluttin Hudaning: «Bu mening səyümlük Oqlum; uning səzigə kulak selinglar!» degən awazi kəldi. ⁸ Xagirtlar xu'an ətrapiqə karaxti, lekin yenida həzriti Əysadin baxka heqkim kərünmidi.

⁹ Taqdin qüxüwetip, həzriti Əysa xagirtliriqə Insan'oqli ölüm din tirildürülmigüqə, kərgənlirini heqkingə tinmaslikni buyrudi. ¹⁰ Ular həzriti Əysaning sözini kəngligə püküp, «ölüm din tirilix» degəning mənisining nemə ikənliki toqrisida əz'ara pikirləxti.

¹¹ Xagirtlar həzriti Əysadin yənə:

– Təwrat ustazliri nemə üqün: «Ilyas pəyoqəmbər Kutkuzoquqi – Məsih kelixtin awwal kaytip kelixi kerək» deyixidu? – dəp soraxti.

¹²⁻¹³ Həzriti Əysa ularqə mundak dedi:

– Əlwəttə, Ilyas pəyoqəmbər qokum Kutkuzoquqi – Məsihtin awwal kelip, həmmiini kelipqə salidu. Undakta, mukəddəs yazmilarda Insan'oqli kəp azab-okubət qekidu wə rət kilinidu, dəp pütülginigə qandak karaysilər? Bilip koyunglarki, Ilyas pəyoqəmbər həkəkətən kəldi⁶ wə huddi mukəddəs yazmilarda u həkəkədə yeziloqandək, kixiləning uningqə kilmiqan əskiliki kəlmidi.

Jin qaplxkan balining sakaytilixi

¹⁴ Ular baxka xagirtlarning yeniqə kaytip barqinida, nuroqun halayikning ularning ətrapiqə olixawalqanlikini, birmunqə Təwrat ustazlirining ular bilən munazirilixiwatqanlikini kərđi. ¹⁵ Halayik həzriti Əysani kərüp intayin həyran boluxti wə yügürüp kelip uning bilən salamlaxti. ¹⁶ Həzriti Əysa xagirtliridin:

– Ular bilən nemə toqruluk munazirilixiwatisilər, – dəp soridi.

¹⁷ Kəpqliktin birəylən uningqə:

– Ustaz, mən oqlumni sizning aldingizqə elip kəldim, qunki uningqə jin qaplixiwelip, gəp kilalmas kilip koydi. ¹⁸ Jin hər ketim oqlumqə qaplxsa, uni yərgə yikitiwetidu. Balining aqzidin kəpük qikip, qixliri kirixip ketidu. Pütün əzayi ketip kalidu. Xagirtliringizdin jinni

---

⁶ Yəhudiylar Təwratiki «Kutkuzoquqi – Məsih kelixtin burun Ilyas pəyoqəmbər Məsihning yolini təyyarlx üqün kaytip kelidu» degən bexarətkə əsasən uning kelixini kütüwatqanidi. Həzriti Əysa əməliyətə buning Ilyas pəyoqəmbərdək küq-kudrət bilən kəlgən Yəhya pəyoqəmbər arkilik əməlgə axkanlikini eytkən.

haydiwetixni soriqanidim, birak ularning kolliridin kalmidi, – dedi.

¹⁹ – Oy etiqadsiz awlad! Siler manga ixangüqə, men siler bilən yənə qanqilik billə boluxum kerək? Yənə qaqanoqıqə bərdaxlik berəy? – dedi həzriti Əysa, – balini aldimoqa elip kelinglar.

²⁰ Ular balini həzriti Əysaning aldiqə elip kəldi. Jin həzriti Əysani kərux bilənla balining pütün bədinini tartixturuwətti.

Bala yikilip, aqzidin kəpük qikip, yərdə yumilaxka baxlidi.

²¹ Həzriti Əysa balining atisidin:

– Uning bexioqa bu kün kəlginigə qanqilik waqit boldi? – dəp soridi.

– Kiqikidin tartip xundak. ²² Jin uni yokitix üqün, kəp ketim otka wə suoqa taxlidi. Qolingizdin kəlsə bizgə xapa'ət kilip, halimizəy qəyəkəysiz! – dedi balining atisi.

²³ – Siz nemixka qolingizdin kəlsə dəysiz? Ixəng bar boləjan adəmgə həmmə ix mumkin! – dedi həzriti Əysa uningəy.

²⁴ – Ixəngim bar, lekin ajiz. Ixəngimni küqəyəkəysiz! – dedi balining atisi xu'an. ²⁵ Həzriti Əysa halayikning yügürüxüp kəlgənlikini kərüp, jinni əyibləp:

– Oy adəmlərni gas wə gaqa kilidioqan jin! Buyruk kilimənki, balining tenidin qik, ikkinqi kirgüqi bolma! – dedi.

²⁶ Xuning bilən, jin bir pəryad kətürdi-də, balining bədinini kattik tartixturup, uning tenidin qikip kətti. Bala ölüktək jim bolup qaldı. U yərdikilərnin qəpqiliki balini «öldi!» deyixti. ²⁷ Lekin, həzriti Əysa balini kolidin tutup turəyuzəyanda, bala ornidin turdi.

²⁸ Həzriti Əysa əygə kirip, xagirtliri bilən yaləyuz qələyanda, ular uningdin:

– Biz nemə üqün jinni həydiyəlmiduk? – dəp soraxti.

²⁹ Həzriti Əysa ularəy:

– Bu hil jinni pəkət du'a bilənla həydigili bolidu, – dəp jawab bərdi.

Həzriti Əysaning ölüp tirilidioqanlikini yənə aldin eytixi

³⁰ Ular bu yərdin ayrilip, Jəliliyə əlkisi arkilik yürüp kətti. Həzriti Əysa əzlrining kəyərdə ikənlikini heqkimning bilixini halimidi. ³¹ Qünki, u xagirtliriəy təlim beriwatqan bolup, əzi həkkidə:

– İnsan'oqli baxkilarning kolioqa tapxurulup əltürüldi. Lekin, əltürülüp üq kündin keyin tirilidi, – degənidi. ³² Xagirtlar bu sözlərnı qüxənmidi, birak həzriti Əysadin soraxkimu petinalmidi.

Markus bayan qiloqan hux həwər

Hudaning nəziridə kim əng uluq?

³³ Ular Kəpərnahum xəhirigə kəldi. Əygə kirgəndin keyin, həzriti Əysa xagirtliridin:

– Yolda nemə toqrisida talax-tartix kilixtinglar? – dəp soridi.

³⁴ Ularning heqkaysisi zuwan sürmidi, qünki ular yolda kimning əng uluq ikənliki toqrisida talax-tartix kilixkanidi.

³⁵ Həzriti Əysa olturup on ikki xagirtini yenioqə qakirip, ularoqə:

– Kim aldinkisi boluxni halisa, əng ahirkisi wə həmməylənniing hizmətkari bolsun, – dedi. ³⁶ Andin, u kiqik bir balini otturida turoquzdi wə uni kuqikioqə elip turup, ularoqə mundak dedi:

³⁷ – Kim meni dəp, bundak kiqik balini kəbul kilsa, u menimu kəbul qiləqan bolidu. Kim meni kəbul kilsa, u menila əməs, bəlki meni əwətküqinimu kəbul qiləqan bolidu.

Qarxi turmaslik kolloqanliktur

³⁸ Yuhanna həzriti Əysaəqə:

– Ustaz, sizning namingiz bilən jinlarni həydəwatқан birsini kərdük. Lekin, u bizgə ohxax sizgə əgəxmigənliki üqün, uni tostuk, – dedi.

³⁹ – Uni tosmanglar, – dedi həzriti Əysa, – qünki mening namim bilən mejjizə yaratқан kixi arkididnla mening üstümdin yaman gəp kilmaydu.

⁴⁰ Bizgə qarxi turmioqanlar bizni kolloqanlardur. ⁴¹ Bilip koyunglarki, Kutkuzəquqi – Məsihkə mənsup boləqanliqinglar üqün, silərgə hətta birər qinə su bərgən kiximu jəzmən mening in'amindin məhrum qalmaydu.

Gunahning ezitkuluki

⁴² – Kimdəkim manga etikad qiləqan bundak kiqiklərdin birini gunahқа azdursa, xu adəm üqün eytkanda boynioqə yooqan tügmən texi esiləqan həlda dengizoqə qəktürülgini əwzəl. ⁴³⁻⁴⁴ Əgər kolung seni gunahқа azdursa, uni kesip taxla. Ikki kolung bar həlda dozahқа, mənggü oqməs otқа kirginingdin kərə, qolak həlda mənggülük hayatқа erixkining əwzəl. ⁴⁵⁻⁴⁶ Əgər putung seni gunahқа azdursa, uni kesip taxla. Ikki putung bar həlda dozahқа taxlanəqiningdin kərə, tokur həlda mənggülük hayatқа erixkining əwzəl. ⁴⁷ Əgər kəzüng seni gunahқа azdursa, uni oyup taxla. Ikki kəzüng bar həlda dozahқа taxlanəqiningdin kərə, birla kəzüng bilən bolsimu Hudaning padixahlikiəqə kirgining əwzəl. ⁴⁸ Dozahta

kurt-kongozuz olmaydu, yalkunluk ot oqmoydu.^⑦

⁴⁹ Hər bir qurbanlik tuzlanqandək, həmmə adəm ottin otidu.^⑧

⁵⁰ Tuz yahxi nərsidur. Birak, tuz öz küqidin qalsa, uni kandak əsligə kəltürgili bolidu? Xuningqə ohxax, silərmu tuzdək bolup aranglardiki inaklikini saklanglar.

10-bab

Talak toqrisidiki təlim

¹ Həzriti Əysa u yərdin ayrilip, Yəhudiyə əlkisini besip otüp, İordan dəryasining u ketidiki rayonlarqə bardı. Uning ətrapiqə yənə top-top adəm yioqilqanidi. U kəpqilikkə hər ketimkidək təlim berixkə baxlıdi.

² Həzriti Əysaning yeniqə kəlgən bəzi Pərisiylər uningqə tuzak kurux məqsitidə:

– Bir adəmning ayalini talak kilixi Təwrat kanunioqə uyoqunmu? – dəp soridi.

³ – Musa pəyoqəmbər silərgə nemə dəp buyruqan? – dedi həzriti Əysa.

⁴ – Musa pəyoqəmbər ərləning ayalini bir parqə talak heti yezipla talak kilixioqə ruhsət kilqan, – deyixti ular.

⁵ Həzriti Əysa ularqə:

– Tərsalikinglardin Musa pəyoqəmbər bu buyrukni yazqan. ⁶ Huda aləmni yaratqanda, insanlarni «ər wə ayal kilip yaratti». ⁷ «Bir adəmning ata-anisidin ayrilip, ayali bilən birlixip ⁸ bir tən boluxi ənə xu səwəbtindir.» Xundak ikən, ər-ayal ayrim-ayrim ikki tən bolmastin, bir təndur. ⁹ Xuning üqün, Huda koxkanni insan ayrimisun, – dedi.

¹⁰ Ular oygə kirgəndin keyin, xagirtliri bu həktə həzriti Əysadin yənə soridi. ¹¹ Həzriti Əysa ularqə:

– Ayalini talak kilip, baxqə birini əmrigə aloqan kixi zina kilqan bolidu.

¹² Eridin ajrixip baxqə ərgə təgkən ayalmu zina kilqan bolidu, – dedi.

Həzriti Əysaning kiqik balilarqə bəht tilixi

¹³ Qolini təgküzüp bəht tilisun dəp, kixilər kiqik balilirini həzriti

⑦ Bəzi Grekqə nushilarda bu ayət 44- wə 46- ayəttə təkrarlinidu.

⑧ «Ottin otidu» – sözmusez bolqanda «ot bilən tuzlinidu». Bu, sinaktin otüp, paklinixni bildüridu.

Əysaning aldioja elip kaldi. Birak, xagirtlar ularni ayiblidi. ¹⁴ Buni kergon hazriti Əysa hapa bolup, xagirtlirioja:

– Balilar aldimoja kalsun, ularni tosmanglar. Qunki, Hudaning padixahlikioja kiridiojanlar del muxularoja ohxaxlardur. ¹⁵ Bilip koyunglarki, kimdekim Hudaning padixahlikini sobiy balilardak kobul kilmisa, uningoja hargiz kiralmeydu, – dedi. ¹⁶ Xuning bilon, u balilarni kuqikioja elip, ularoja kollirini tagkuzup baht tilidi.

Mulukdardiki muxkulat

¹⁷ Hazriti Əysa sapersge qikix aldid, bir kixi yugurutup kelip, uning aldid tiz pukup:

– I yahxi ustaz, manguyulik hayatka erixix uqun kandak kilixim kerak?
– dap soridi.

¹⁸ Hazriti Əysa uningoja:

– Meni nemixka yahxi daysiz? Yeganə Hudadin baxka yahxi yok.
¹⁹ Siz Təwratta buyrulqan «katillik qilma, zina qilma, oqrilik qilma, yalqan guwahlik bərmə, baxkilarni kakti-sokti qilma, ata-anangni hermət qil» degon pəzrləni ada qiling, – dedi.

²⁰ – Ustaz, bularqan kiqikimdin tartip əməl kilip keliwatimən, – dedi heliki adəm.

²¹ Hazriti Əysa uningoja mehribanlik bilon karap:

– Sizdə kilixka tegixlik yənə bir ix kəm. Berip pütün mal-mülkingizni setip, pulini kəmbəqəllərgə bering. Xundak kilsingiz, ərxətə həziningiz bolidu. Andin kelip manga əgixing! – dedi.

²² Bu səzni anglax bilənla bu adəmning qirayi əzgirip, kayoju iqidə u yərdin ketip kaldı. Qunki, uning mal-dunyasi nahayiti kəp idi.

²³ Hazriti Əysa əpqərisigə kəz yugurtup qikkandin keyin, xagirtlirioja:
– Mal-dunyasi kəplərnin Hudaning padixahlikioja kirixi nemidegən təs-hə! – dedi.

²⁴ Xagirtlar uning səzlidirigə həyran boluxti. Lekin, hazriti Əysa ularqan yənə:

– Balilirim, Hudaning padixahlikioja kirixi nemidegən təs-hə!

²⁵ Baylarning Hudaning padixahlikioja kirixi təgining yingnə təxükidin ətuxidinmu təs ikən! – dedi.

²⁶ Xagirtlar tehimu həyran boluxup, bir-biridin:

– Undakta, kim kutkuzuxka erixələydu? – dap soraxti. ²⁷ Hazriti Əysa ularqan karap:

Markus bayan qilqan hux hawar

– Bu, insanlarning kolidin amas, Hudaningla kolidin kelidioqan ixtur, qunki Huda hammigə kadirdur, – dedi.

²⁸ – Mana biz hammimi taxlap sizgə əgəxtuk! Sizqə, biz kutkuzulamduk? – dedi Petrus kəynidinla.

²⁹ – Bilip koyunglarki, meni wə hux hawərni dəp, əyi, aka-ukiliri, aqa-singilliri, ata-anisi, bala-qakiliri yaki yər-zeminliridin waz kəqkənlərnin hammisi ³⁰ bu dunyada ziyankəxlikkə uqraq bilən birgə yüz həssiləp əy, aka-uka, aqa-singil, ana, bala-qaka wə yər-zeminlaroqə erixidu. Kelidioqan dunyadimu mənggülik həyatka erixidu. ³¹ Lekin xu qaoqda, nuroqun aldinki katardikilər ahirkilər bolidu, nuroqun ahirkilər aldinki kataroqə qikidu, – dedi həzriti Əysa.

Həzriti Əysaning əlöp tirilidioqanlikini yənə aldin eytixi

³² Ular Yerusalemoqə baridioqan yolda idi, həzriti Əysa hammining aldidə ketiwatatti. Xagirtliri uning hətər yüz berix mumkinqiliki bolqan u xəhərgə aldirap mangoqanlikidin həyran idi, ularoqə əgəxkənlərnu kərkunq iqidə ketiwatatti. Həzriti Əysa on ikki xagirtini yənə bir qətkə tartip, ularoqə əz bexioqə kelidioqanlarni ukturup:

³³ – Mana biz hazır Yerusalemoqə ketiwatimiz. Insan'oqli aliy rohaniylar wə Təwrat ustazlirioqə tapxurulidu. Ular uni əlüm jazasioqə məhkum kilip, Rimliklaroqə tapxurup beridu. ³⁴ Rimliklar uni məshirə kilidu, yüzigə tüküridu, uni kəmqilaydu wə əltüridu. Lekin, u üç kündin keyin kayta tirilidu, – dedi.

Yakup bilən Yuhannaning təlipi

³⁵ Zəbədiyning oqulliri Yakup bilən Yuhanna həzriti Əysaning aldioqə kelip:

– Ustaz, bizning bir təlipimiz bar idi. Orundap berixingizni ətünimiz, – deyixti.

³⁶ – Silərgə nemə kilip beriximni tələp kilisilər? – dəp soridi həzriti Əysa.

³⁷ – Siz xan-xərəpkə erixkingizdə, birimizni ong yeningizdə, birimizni sol yeningizdə olturoquzoqaysiz, – deyixti ular.

³⁸ – Silər nemə tələp kilqanlikinglarni bilməywatisilər, – dedi həzriti Əysa, – mən iqidioqan azab kədihini wə mən kəbul kilidioqan

q m ld r xni sil rmu k bul qilalamsil r?³⁹

³⁹ – Qəbul qilalaymiz, – deyixti ular.

H zriti  ysa ularo a:

– Silər həkikətənmu mening azab k dihimg  w  q m ld r l x mg  ortak bolisil r. ⁴⁰ Birak, ong yaki sol yenimda olturuxunglaro a ruhsət kilix mening ihtiyarimda  m s. Bu orunlar kimlərgə t yyarlano an bolsa, xular olturidu, – dedi.

⁴¹ Buningdin h w r tapkan baxka on xagirt Yakup bilən Yuhannao a hapa boluxka baxlidi. ⁴² H zriti  ysa ularni yenio a qakirip, mundak dedi:

– Silərgə məlum, bu dunyadiki h k mran d p qaralo anlar kol astidiki h lk üstidin rəhimsizlik bilən həkimiyət y rg zidu.  mirliri ularni kattik kolluq bilən idarə kilidu. ⁴³ Birak, sil rning aranglarda bundak ix bolmisun. Silərdin kim mərtiwilik boluxni halisa, u kal qanlaro a hizmət kilsun. ⁴⁴ Kim birinqi boluxni halisa, u h mm  adəmning quli bolsun.

⁴⁵ Q nki, Insan'o qlimu baxkilarni  zig  hizmət kilduro ili  m s, baxkilaro a hizmət kil jili w  jenini pida kilix bədiligə nuro un adəmlərni gunahtin azad kil jili k ldi.

Kario u Bartimayning k zining sakaytilixi

⁴⁶ Keyin, ular Eriha xəhirigə k ldi. H zriti  ysa xagirtliri w  nuro un halayik bilən bill  Erihadin kaytkan wakitta, Timayning Bartimay isimlik karioşu o qli yol boyida olturup, til mqilik kiliwatatti. ⁴⁷ U Nasirəlik  ysaning u y rd  ikənlikini anglap:

– I padixah Dawutning  wladi¹  ysa, manga r him kil jaysiz! – d p towlaxka baxlidi.

⁴⁸ Nuro un adəmlər uni  yibl p,  nini qikarmaslikini eytti. Lekin, u:
– I padixah Dawutning  wladi, r him kil jaysiz, – d p tehimu kattik towlidi.

⁴⁹ H zriti  ysa kədimini tohtitip:

– Uni qakiringlar, – dedi. Qakiro ili baro anlar kario uo a:

– Korkma! Ornungdin tur, u seni qakiriwatidu! – deyixti. ⁵⁰ U adəm

⁹ Bu ayəttə h zriti Əysaning tartidio an azab-okubiti w  kresttiki  lumi k zd  tutulo an.

¹ Dawut padixahning  wladi – Bu nam Y hudiylar arisida ular k t watkan kutkuzo uqi – M sihni kərsitətti.

qapinini selip taxlap, ornidin d s turup h zriti Əysaning aldiqə k ldi.

⁵¹ H zriti  ysa uningdin:

– M ndin nem  t l p kilisən? – d p soridi.

kariq :

– Ustaz, k z mning eqilixini t l p kilmən! – dedi.

⁵² H zriti  ysa:

– Kaytsang bolidu, manga baqlioqan ixənqing seni sakaytti, – dewidi, u adəmning k zi xu'an eqildi. Xuning bilən, u adəm yol boyi h zriti Əysaqə  gixip mangdi.

11-bab

H zriti  ysaning təntənə bilən Yerusalemqə kirixi

¹ H zriti  ysa xagirtliri bilən Yerusalemqə yekinlixip, z ytun teqlining etikidiki B ytrpaji w  Bəytaniya deg n yezilarq  kəlgəndə, ikki xagirtini ² mundak d p aldin  w tti:

– Silər aldimizdiki yeziqə beringlar. Yeziq  kiripla, tehi minilip bakmioqan bir təhəyning baqlaklik turoqanlikini kərisilər. Uni yexip, yetil p kelinglar. ³ əgər biri silərdin: «Nemixka bundak kilisil r?» d p sorap kalsa, «R bbimizning buningqə hajiti q xti, bird mdin keyin kayturup beridu» d nglar.

⁴ Ular berip yol  stidiki bir  yning dərwazisi yenida baqlaqlik turoqan bir t h yni k rdi. Ular tanini yexiwatqan qaqda, ⁵ u y rd  turoqan bəzi kixilər:

– T h yni yexip nem  kilisil r? – deyixti. ⁶ Xagirtlar h zriti Əysaning deg nlarini eytkanda, heliki kixilər ularqə yol koydi. ⁷ Xagirtlar t h yni h zriti Əysaning aldiqə yetil p kelip,  stig   z qapanlarini saldi. H zriti  ysa t h yg  mindi. ⁸ Nuroqun halayikning b ziliri qapanlarini, b ziliri  pp ridiki etizlardin k sk n xah-xumbilarni yolq  payandaz kilip saldi. ⁹ Aldida mangoqan w  kəynidin  g xk nl r:

«Hudaqə x k r!

Pərwərdigarimizning namida k lg qig  mubar k bolsun!

¹⁰  jdadimiz Dawutning padixahlikining izbasarioq  mubar k bolsun!

 rxil ladiki Hudaqə xükürlər  kulsun!» d p warkirixatti.

¹¹ Həzriti Əysa Yerusalemoğa berip mərkiziy ibadəthana² hoyliliriqja kirdi wə həmmə nərsini kəzdin kəqürdi. Birak, kəq kirip qaloqaqqa, on ikki xagirti bilən billə yənə Bəytaniyoğa kaytti.

Mewisiz ənjür dərihi

¹² Ətisi ular Bəytaniyadin qikkanda, həzriti Əysaning korsiki eqip kətkənidi. ¹³ U yiraktiki baraksan bir tıp ənjür dərihini kərüp, heqbolmiqjanda tong ənjür bolsimu bardu dəp, uningqja karap mangdi. Dərəhning yenioğa barəjinida, yopurmaktin baxka heq nərsə tapalmidi. Bu, ənjür pixidiqjan wakıt əməs idi. ¹⁴ Həzriti Əysa dərəhkə:
– Buningdin keyin heqkim sening mewəngni yemigəy! – dedi.
Xagirtlirimu buni anglidi.

Həzriti Əysaning mərkiziy ibadəthanini tərtpkə selixi

¹⁵ Ular Yerusalemoğa kəldi. Həzriti Əysa mərkiziy ibadəthana hoyliliriqja kirip, u yərdə elim-setim kiliwatkanlarning həmmisini həydəp qikirixka baxlidi. Pul tegixidiqjanlarning xirələrini wə kəptər satkuqilarning orunduklirini örüp, ¹⁶ mal kətürüwalqjan hərəkəndak adəmning ibadəthana hoyliliridin ətüxigə ruhsət kilmidi.³

¹⁷ U həlkkə təlim bərgəndə, mundak dedi:

– Mukəddəs yazmilarda Hudaning: «Mening öyüm pütkül həlkləarning du'a-tilawəthanisi dəp atalsun» degən səzi yeziloqjan əməsmu? Lekin, silər uni bulangqilarning uwisioğa aylanduruwapsilər! – dedi.

¹⁸ Aliy rohaniylar wə Təwrat ustazliri buni anglap, həzriti Əysani ujukturuwetixning qarisini izdəxkə baxlidi. Ular həzriti Əysadin kərkətti, qünki pütün halayik uning təlimigə həyran idi.

¹⁹ Kəqkurunliri, həzriti Əysa bilən xagirtliri xəhərning sirtioğa qikip ketətti.

Ənjür dərihidin elinidiqjan ibrət

²⁰ Ətisi ətigəndə, həzriti Əysa bilən xagirtliri ənjür dərihining yenidin

² Mərkiziy ibadəthana – Əyni qaqda, Yəhudiylarning nuroqun ibadəthaniliri bolup, bu Yəhudiylarning əng kəp yiqilip ibadət kilidiqjan jayi idi. Hudaning əmri boyiqə, pəkət Yerusalemdiki mərkiziy ibadəthanidila kurbanlik kilix toqra bolatti.

³ Ibadəthana hoylilirida setiloqjan haywan wə uqarkanatlar həlknə kurbanlik kilixi üqün idi. Ibadəthanoğa sədikə bərgüqilər pulini yərlik puloğa tegixkəndin keyin berixi kərək idi.

ötüp ketiwetip, dərəhning yiltizidin kurup kətkenlikini kərüxti.

²¹ Tünügünki wəkəni esigə aloğan Petrus:

– Ustaz, karang, siz karəjoğan ənjür dərhi kurup ketiptu! – dedi.

²² Həzriti Əysa ularəja jawabən mundak dedi:

– Hudaəja ixininglar. ²³ Bilip koyunlarki, kim bu taəjka: «Kəzoəjal, dengizəja taxlan!» desə wə kənglidə gumanlanmay, eytkanlirining əməlgə exixiəja ixənəq kilsa, uning təlipi ijabət bolidu.

²⁴ Xuning üçün silərgə eytimənki, du'a bilən tiligən hərəkəndak nərsigə erixtim, dəp ixininglar. Xunda, təlipinglar ijabət bolidu.

²⁵ Ornunglardin turup du'a kıləjininglarda, birərsigə korsak kəpükünglar barlıki yadinglarəja kəlsə, uni kəqürünglar. Xu qaəjda, ərxniki atanglarmu silərning gunahliringlarni kəqürüm kildu. { ²⁶ Silər baxkılarni kəqürüm kilmisanglar, ərxniki atanglarmu silərning gunahliringlarni kəqürüm kilmaydu. }

Həzriti Əysaning həkukining sürüxtürülüxi

²⁷ Ular yənə Yerusalemoəja kaytip kəldi. Həzriti Əysa mərkiziy ibadəthana hoylilirida aylinip yürgəndə, aliy rohaniylar, Təwrat ustazliri wə aksakallar uning yenioəja kelip:

²⁸ – Siz kiliwatkan ixlarni kaysi həkukəja tayinip kiliwatisiz? Sizgə bundak kilix həkukini kim bərgən? – dəp soridi.

²⁹ Həzriti Əysa ularəja:

– Mən awwal silərdin bir so'al soray. Silər uningəja jawab beringlar. Xu qaəjda, mənmu bu ixlarni kaysi həkukəja tayinip kiliwatkanlikimni eytip berimən. ³⁰ Eytinglarqu, Yəhya pəyoəmbərgə qəməldürüx həkukini Huda bərgənmu yaki insanlarmu? – dedi.

³¹ Ular öz'ara munazirə kilixkə baxlap:

– Əgər «Huda bərgən» desək, u: «Undakta silər nemə üçün Yəhyaəja ixənmidinglar?» dəydi. ³² Birak, biz kəndakmu: «Insanlar bərgən» deyələymiz?! – deyixti. Qünki, ular Yəhyani həkikətən pəyoəmbər, dəp hesablaydiəjan həlktin kərkatti.

³³ Buning bilən, ular həzriti Əysaəja:

– Bilməymiz, – dəp jawab berixti.

– Undakta, mənmu bu ixlarni kaysi həkukəja tayinip kiliwatkanlikimni eytməymən, – dedi həzriti Əysa ularəja.

12-bab

Yaman ijarikaxlar haxkidiki tamsil

¹ Andin, hazriti Oysa ularoqa tamsillar bilan sozloxka baxlidi:

– Bir kixi bir uzumzarlik berpa kilip, atrapini qitlaptu. Musallas ixlox uqun uzumzarlikka bir kelqek kazduruptu wa bir kezathana yasitiptu. Keyin, uzumzarlikni ijarigə berip, ozi yirak bir yergə ketiptu.

² Uzumlərni uzidiqan mæzgil kalgəndə, u hosulning bir uluxini elip kelixka kulliridin birini ijarikaxlarning yenioqa awətiptu. ³ Lekin, ijarikaxlar heliki kulni tutuwelip dumbalap, kuruk kol kayturuptu.

⁴ Hojayin yənə bir kulini awətiptu. Ijarikaxlar uningmu bax-kəzini yerip, hakarətləp kayturuptu. ⁵ Keyin, hojayin yənə bir kulini awətiptu. Lekin u oltürülüptu. Yənə birmunqə kullirini awətiptu, ularningmu bəziliri tayak yəp, bəziliri oltürülüptu. ⁶ Hojayinning yenida birla adimi, yəni uning səyümlük oqlila qaptu. U oqlumnioqu hərmət kilar dəp, ijarikaxlarning yenioqa əng ahirida uni awətiptu. ⁷ Lekin, ijarikaxlar əz'ara: «Bu bolsa hojayinning mirashori. Kelinglar, uni oltürüwətəyli, uzumzarlik bizgə ongqə kalsun» deyixiptu. ⁸ Xundak kilip, uni tutup oltürüp, uzumzarlikning sirtioqa sərəp aqikiwetiptu. ⁹ Bundak əhwalda, uzumzarlikning hojayini bu ijarikaxlərni kandak kilidu? Jəzmən ularni oltürüp, uzumzarlikini baxkilaroqa ijarigə beridu. ¹⁰ Silər Zəburdiki munu sozlərni zadi okumioqanmidinglar?

«Tamqilar taxliwətkən tax
kuruluxning ul texi bolup kaldı.

¹¹ Bu, Pərwərdigar tərpidindur,
biz uqun ajayip bir ixtur.»

¹² Həzriti Oysaning bu tamsilni əzlrigə karitip eytkanlikini quxəngən Yəhudiylarning qongliri uni tutkun kilməqçi boldi. Lekin, həlktin kərkup, uni taxlap ketip kaldı.

Baj tapxurux məsilisi

¹³ Xuningdin keyin, Yəhudiylarning qongliri həzriti Oysani uning əzining sozliri bilan tuzakka quxürux məksidə Pərisiylərdin wə Rimdin təyinləngən Hırod padixahning tərəpdarlıridin bəzilərni uning yenioqa awətti. ¹⁴ Ular kelip həzriti Oysaqa:

Markus bayan qilqan hux hawar

– Ustaz, sizning samimiy adom ikonlikingizni, heqkinga yuz-hatir kilmaydiqanlikingizni bilimiz, qunki kixilarning sirtki kiyapiti bilon hesablamay, ularqa Hudaning yolini sadiklik bilon ogitip keldingiz. Sizqa Rim imperatori kayserga baj tapxuruximiz Tawrat kanunimizoga hilapmu kandak?⁴ Zadi baj tapxuramduk-tapxurmamduk? – deyixti.

¹⁵ Ularning sahtipazlikini bilgən hazzriti Əysa:

– Nemixka meni sozum arkilik ilindurmakqi boluwatisiler? Manga bir danə kumux tengge beringlar, kerup bakay, – dedi.

¹⁶ Pul elip kelindi, hazzriti Əysa ulardin:

– Buning ustidiki surət wə isim kimning? – dəp soridi.

– Rim imperatori kayserning, – deyixti ular.

¹⁷ – Undak bolsa, kayserning həkkinə kaysergə, Hudaning həkkinə Hudoga tapxurunglar, – dedi hazzriti Əysa ularoga. Ular hazzriti Əysaning sezlirigə hoyran kelixti.

Tirilixkə munasiwətlik məsilə

¹⁸ Əlgənlər tirilməydu, dəp karaydiqan Saduqiyy diniy ekimidikilər hazzriti Əysaning aldiqə kelip:

¹⁹ – Ustaz, Musa pəyoqəmbər Tawrat: «Bir kixi ölup ketip, ayali tul kelip, pərzənt kərmigən bolsa, əlgüqining aka yaki inisi tul kəloqan yənggisini əmrigə elip, kərindixi üqün nəsil kalduruxi lazim» dəp yazoqan. ²⁰ Burun yəttə aka-uka otkənikən, qongi oylinip pərzənt kaldurmayla aləmdin otüptu. ²¹ Kəynidiki inisi yənggisini əmrigə elip, umu pərzənt kərməy aləmdin otüptu. Kəynidiki inisimu xundak boluptu. ²² Xundak kilip yəttinqisigiqə uni elip qikiptu. Lekin, heqkaysisi pərzənt kərməy aləmdin otüptu. Ahirda, u ayalmu aləmdin otüptu. ²³ Əmdi soraydiqinimiz xuki: kiyamət küni bu ayal kimning ayali bolup tirilidu? Qunki, yəttə kərindaxning həmmisi uni hotunlukka aloqan-də! – deyixti.

²⁴ Hazzriti Əysa ularoga mundak jawab bərdi:

– Silər mukəddəs yazmilarni wə Hudaning kudritini bilmigənlikinglar üqün mana muxundak hatalixisiler əməsmu?!

²⁵ Ölümdin tirilgəndin keyin insanlar ərxtiki pərixtilərgə ohxax, hotun

---

⁴ Əyni wəqəttə, Yəhudiylar Rimliklarning zulmi astida yaxawatkan bolup, əgər hazzriti Əysa: «Rim imperatorioqə baj tapxurux toqra» desə, bu gəp azadlikni istigən kixilərgə yakmaytti. Nawada kixilərnə baj tapxurmaslikka qakirsə, Rim imperiyisigə karxi qikkan bolatti. Ular muxundak so'allarni sorax arkilik hazzriti Əysani gepidin tutuwelip, Rimliklarning kolioqə tapxurup, uningoga ziyankəxlik kilmakqi boluxkan.

almaydu, ərgə təgməydu. ²⁶ Əlümdin tirilix məsilisi həkkidə Musa pəyoqəmbər arkilik qüxürülgən Təwratta oqumidinglarmu? Əjdadlirimiz İbrahim, Is'hak wə Yakuplar alliburun aləmdin etkən bolsimu, Təwrattiki «tikənlikning kəyüxi» həkkidiki bayanda Huda ularni tirik hesablap: «Mən İbrahim, Is'hak wə Yakuplar etikad kilip kəlgən Huda bolimən!» dəydu. ²⁷ Demək, Huda əlüklərnin əməs, tiriklərnin Hudasi dur. Silər tamamən hatalaxtinglar.

Əng muhim əmr

²⁸ Ularning munazirisini angliqan wə həzriti Əysaning ularoqə yaxxi jawab bərgənlikini kərgən bir Təwrat ustazi həzriti Əysaning aldiqə kelip:

– Pütin əmrlərnin iqidə əng muhimi kaysi? – dəp soridi.

²⁹ Həzriti Əysa mundak jawab bərdi:

– Əng muhimi xuki, «Angliqin əy İsrə'illar! Pərwərdigarimiz bolqan Huda birdinbir Hudadur. ³⁰ Pərwərdigaring bolqan Hudani pütin kəlbinq, pütin jening, pütin zehning wə pütin küqung bilən səygin.»

³¹ Yənə bir əmr bolsa «koxnangni əzüngni səyğəndək səy.» Mana bulardin muhim əmr yok.

³² – Toqra eytingiz, ustaz, – dedi Təwrat ustazi həzriti Əysaqə, – «Huda birdur, uningdin baxkisi yoktur» deginingiz durus. ³³ İnsanning Hudani pütin kəlbi, pütin əkli wə pütin küqi bilən səyüxi həm koxnisinimu əzini səyğəndək səyüxi Hudaqə ataloqan hərəkəndək kəydürmə kurbanlik wə hədiyilərdinmu muhimdur.

³⁴ Həzriti Əysa uning akilanə jawab bərgənlikini kərüp:

– Siz Hudaning padixahligidin yirək əməssiz, – dedi.

Xuningdin keyin, uningdin heqkim so'al soraxka petinalmidi.

Kutkuzoquqi – Məsihning salahiyiti

³⁵ Həzriti Əysa mərkiziy ibadəthana həylilirida təlim beriwetip, mundak so'alni otturiqə koydi:

– Təwrat ustazliri Kutkuzoquqi – Məsihni padixah Dawutning əwladi, dəp turuwalsa kəndək bolidu? ³⁶ Dawut padixah əzi Mukəddəs Rohning ilhami bilən mundak degənqə:

«Pərwərdigar hojayinimoqə eyttiki:
‘mən sening düxmənliringni

Markus bayan qilqan hux hawar

ayioqing astida dässatküqə,
mening ong yenimda olturojin!ʼ»

³⁷ Kutkuzoquqi – Məsih padixah Dawutning əwladi bolsimu, lekin padixah Dawut Məsihni «hojayinim» degən yərdə Məsih uningdin uluq bolmamdu?!

Həzriti Əysaning Təwrat ustazlirini əyiblixi

U yərdiki jama'ət həzriti Əysaning səzini zok bilən anglaytti. ³⁸ Həzriti Əysa təlim berip mundak dedi:

– Təwrat ustazliridin hoxyar bolunglar. Ular uzun tonlarni kiyiwelip, oqadiyip yürüxkə amrak kelidu. Bazarlarda baxkılarning əzligigə salam berip hərmətlixini, ³⁹ ibadəthanilarda alahidə orunda olturuxni, ziyapətlərdimu tərdə olturuxni yaxxi kəridu. ⁴⁰ Ular tul ayallardin nəp elip, ularning mal-mülkini yəwelip, andin ətəy baxkılar kərsun dəp, uzundin-uzun du'a kilidu. Ular jəzmən tehimu kattik jazaqja tartilidu!

Tul ayalning i'anisi

⁴¹ Həzriti Əysa mərkiziy ibadəthanidiki i'anə yiojilidioqan jayning aldida olturup, əz i'anilirini taxlawatqan jama'ətkə qarap turatti. Nurojun baylar sandukka heli kəp pul taxlidi. ⁴² Bir kəmbəoqəl tul ayalmu kelip, birnəoqqə tiyinla kimmitidiki ikki tənggini taxlidi.

⁴³ Həzriti Əysa xagirtlirini yenioqja qakirip, ularoqja mundak dedi:

– Bilip koyunglarki, bu namrat tul ayalning i'anisi Hudaning nəziridə həmməylənningkidin kəp. ⁴⁴ Qünki, baxkılar əzlrining axkan baylikliridin i'anə kildi. Lekin, bu ayal namrat turukluk, əzining bar-yokini – tirikqilik kilidioqan həmmə nərsisini i'anə kildi.

13-bab

Mərkiziy ibadəthanining wəyran kilinixidin bexarət

¹ Həzriti Əysa mərkiziy ibadəthanidin qikiwatqanda, xagirtliridin biri uningqja:

– Ustaz, karang, bu nemidegən kərkəm taxlar! Nemidegən həywətlik imarətlər! – dedi.

² Həzriti Əysa uningqja:

Markus bayan qilqan hux hawer

– Sən bu həywətlik imarətlərnı kərüwatamsən? Bu yərdiki həmmə nərsə gumran kilinidu, hətta bir tal ul teximu jayida qaldurulmaydu, – dedi.

³ Həzriti Əysa Zəytun teqida mərkiziy ibadəthana tərəpkə karap olturoqanda, Petrus, Yakup, Yuhanna wə Əndərlər astiojına uningdin:

⁴ – Bizgə eytingqu, bu degənliringiz qağan yüz beridu? Bularning yüz beridioqanlikini bildüridioqan kandaq bexarət bolidu? – dəp soraxti.

⁵ Həzriti Əysa ularoqa qüxəndürüxkə baxlidi:

– Baxqılarning azduruxidin hoxyar bolunglar. ⁶ Nurojun kixilər mening namimni setip, «Kutkuzoqu – Məsih mən bolimən!» dəwelip, kəp adəmlərnı azduridu. ⁷ Silər urux hawərliri wə urux xəpilirini angliqan waktinglardimu, alaxzadə bolup kətmənglar, qünki bu ixlarning yüz berixi mukərrər. Lekin bu, zaman ahiri yetip kəldi, degənlik əməs. ⁸ Bir millət yənə bir millət bilən urux kilidu. Bir dələt yənə bir dələtkə hujum kilidu. Nurojun jaylarda yər təwrəx wə aqarqiliklər yüz beridu. Mana bu ixlarning yüz berixi huddi hamilidar ayalning toloqikining baxlanqinioqa ohxaydu.

⁹ Silər özünqlaroqa pəhəs bolunglar. Kixilər silərnı tutkun kilip sotka tapxurup beridu, ibadəthanılarda kəmqlaydu. Silər manga ixəngənlikinglar üçün, waliy wə padixahlar aldida sorakqa tartilisilər. Buning bilən, ular aldida mening guwahqilirim bolisilər. ¹⁰ Lekin, hux hawer pütkül millətlərgə zaman ahiridin burun yətküzülüxi kerək.

¹¹ Xunga, silər tutulup sotka tapxuruloqanda nemə deyixtin əndixə qilmanglar. U qaoqda, silərgə nemə nesip etilsə, xuni dənglar, qünki səzligüqi silər əməs, Mukəddəs Rohtur. ¹² Kərindax kərindixioqa, ata balisioqa ha'inlik kilip, ularni ölümgə tutup beridu. Balilarmu ata-anisi bilən qarxilixip, ularni ölümgə ittiridu. ¹³ Manga ixəngənlikinglar üçün həmmə adəm silərgə əqmənlik kilidu, lekin ahiroqiqə bərdaxlik bərgənlər jəzmən kutkuzulidu.

Zor balayi'apət

¹⁴ – «Yirginqlik wəyran qilqoqu»ning əzi turuxka tegixlik bolmioqan yərdə turoqinini kərgininglarda, (kitabhanlar bu səzning mənisini qüxənsun) Yəhudiyyə əlkisidiki ahalilər taoqlaroqa qaqsun. ¹⁵ Əgzidikilər əyidiki nərsə-kerəklirini almay qaqsun. ¹⁶ Etizlarda ixləwatqanlarmu qapinini eliwelix üçün əyigə kaytmay keqip kətsun. ¹⁷ U künlərdə, keqixi əpsiz bolqan hamilidar ayallar wə bala emitidioqan anilarning həlioqa

way! ¹⁸ Bu w k l rning kixka toqra kelip qalmasıliki  q n du'a kilinglar. ¹⁹ Q nki, u k nl rdiki balayi'apətlər Huda aləmni yaratqandin buyan kərülüp bəkmioqan, k lg sidi mu k r lm ydu. ²⁰ Pərwərdigar u künlərni azaytmisidi, heqkim k tulalmaytti. Lekin, Pərwərdigar u künlərni  zi tallioqanliri  q n azaytkan. ²¹ əgər u qa jda biri silərgə: «Qaranglar, Kutkuzoquqi – Məsih bu y rd !» yaki «karanglar, Məsih  n  u y rd !» desə, ixənmənglar. ²² Q nki, sahta M sihl r, sahta p y j mb rl r məydanəja kelidu. Əgər mumkin bolsidi, ular Huda tallioqanlarni m jjizil r w  karamətlər bilən azduroqan bolatti. ²³ Xuning  q n, hoxyar bolunglar. Mən bularning h mmisini eytix bilən, sil rni aldin'ala agahlandurup koydum.

Insan'ooqlining kelixi

²⁴ – U k nl rdiki balayi'apətlər  t p kətkəndin keyin,

«Kuyax kariyip,
ay yorukluk bərməs,
²⁵ yultuzlar asmandin təkülüp,
asman jisimliri lərzigə kel r.»

²⁶ U qa jda, kixilər Insan'ooqlining zor k q-kudrət w  xan-x r p bilən bulutlar iqid  keliwatqanlikini k ridu. ²⁷ Insan'ooqli pərixtilirini əwətip,  zi tallioqan kixil rni aləmning bir qetid n yənə bir qetigiqə, dunyaning t t bulungidin yiojip bir y rg  j m kilidu.

 nj r dərihidin sawak elix

²⁸ –  nj r dərihidin sawak elinglar! Uning xahliri kəkirip, yengi yopurmak qikarəjanda, yazning kelixigə az kaləjanlikini bilisil r. ²⁹ Huddi xuningdək, mən baya deg n alam tl rning yüz beriwatqanlikini kərgininglarda, Hudaning padixahlikining[ ] ixik aldida, yəni namayan bolux aldida turuwatqanlikini bilinglar. ³⁰ Bilip koyunglarki, mana bu alam tl rning həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu  wlad[ ] kixilər

[ ]  sli tekistt  «uning» d p elinoqan bolup, Insan'ooqlini yaki Hudaning padixahlikini («Luqa» 21-bab 31-ayət) kərsitidu.

[ ] əgər tilo ja elinoqan alamət Yerusalemning wəyran boluxio ja (13-bab 2-ayət) karitiloqan bolsa, undakta « wlad» s zi təbi'yiki xu d wr d  yaxap  tk n adəmlərni kərsitidu. Əgər  ysa Məsihning dunyo ja kaytip kelixigə (13-bab 26-ayət) karitiloqan

Markus bayan qilqan hux hawer

aləmdin otməydu. ³¹ Asman-zemin yokilidu, birak mening sozlim yokalmay mənggü inawətlik bolidu!

Hoxyar bolunglar

³² – Bu ixlarning yuz beridoqan wakıt-sa'itigə kəlsək, buni Atamdin baxka heqkim bilməydu. Nə ərxniki pərixtilər, nə oqlı bilməydu. ³³ Pəhəs bolunglar, səgək bolunglar, qünki u wakıt-sa'ətning kaqan kelidoqanlikini bilməysilər. ³⁴ Bu, səpərgə qikmaqçı bolqan adəmning əhwalıqə ohxaydu. U yolqə qikidoqan qaşda, qakarlırining hizmət da'irisini bəlgiləp, ularning hər birigə birdin wəzipə tapxuridu. Dərwazidiki kəzətiqigimu hoxyar boluxni tapılaydu. ³⁵ Xuningqə ohxax, silərmu hoxyar bolunglar. Qünki əyning hojayinining kelidoqan waktining kəqkurunmu, tün yerimimu, horaz qilliqan wakıtmu yaki səhər wakıtımu, uni biləlməysilər. ³⁶ Xunga, u tuyuksiz kelip, silərni oşplət uyqusida kərup kalmisun! ³⁷ Silərgə eytkanlırimni həmməyləngə eytimən: hoxyar bolunglar!

14-bab

Gunahkar ayalning həzriti Əysani ətirlixi

¹ Yəhudiylarning Ətüp Ketix wə Petir Nan heytiqə ikki kün kaqəlanidi. Aliy rohaniylar wə Təwrat ustazlıri həzriti Əysani hiylə bilən tutup ujukturuwetixning qarisini izdəxti. ² Ular:

– Bu ixni heyət-ayəm künliri kilmayli. Bolmisa, həlk arisida kaqaymikanqilik qikixi mumkin, – deyixətti.

³ Həzriti Əysa Bəytaniya yezisida ilgiri mahaw kesiligə gıriptar bolqan Simunning əyidə dastihanda olturuwatkada, iqiğə kimmətlik sap sumbul ətiri kaqıqanqan, ak kaqtaxidin yasaloqan kutini tutkan bir ayal kirip, kolidiki kutini eqip, iqidiki ətirni həzriti Əysaning bexiqə kuydi.

⁴ Bəzilər buningqə hapa bolup, bir-birigə:

– Hux purak ətirni bundak israp qilqanning nemə paydisi? ⁵ Bu ətirning kimmiti bir yillik kirimimizgə təng kelidikən! U setilip puli kəmbəqəllərgə berilsə bolatti, – deyixip, ayalqə tapa-tənə kilixka

---

bolsa, «əwlad» səzi bəlkim pütün Yəhudiyə həlkini yaki bu ayətlərdə eytilqan wəkələrning baxlinix wakıtıda yaxawatkan əwladni kərsitidu. Bu hərgiz həzriti Əysada «dunyaqə dərhəl kaytip kelimən» degən hata qüxənqining barlıqini bildürməydu.

baxlidi.

⁶ – Ayalning ihtiyariqqa koyuwetinglar, uni hijil qilip nemə kilisilər? U mən üçün yahxi ix kildi. ⁷ Kəmbəşəllər da'im aranglarda, ularqqa halioqan wakitta yardəm kilalaysilər. Lekin, mən aranglarda da'im bolmaymən.

⁸ Ayal qami yetidioqan ixni kildi; mening dərpnə kiliniximqqa təyyarlik yüzisidin bədinimgə aldın'ala ətir sürkəp koydi. ⁹ Bilip koyunglarki, hux hawar dunyaning kəyeridə yətküzülsə, bu ayal əslinip, uning kiloqan ixni tilqqa elinidu, – dedi həzriti Əysa ularqqa.

Yəhudaning həzriti Əysaqqa satkunkluk kilixi

¹⁰ Xu wakitta, on ikki xagirtin biri bolqan Yəhuda İxkariyot həzriti Əysani tutup berix məksitidə aliy rohaniylarning yeniqqa bardı. ¹¹ Buni anglap, aliy rohaniylarning gülkəkələri eqilip kətti wə uningqqa pul berixkə wədə kilixti. Yəhudamu həzriti Əysani ularqqa tutup berixkə pürsət izdəxkə baxlidi.

Ətöp Ketix heyting kəqlik tamiki

¹² Petir Nan heyting^⑦ birinqi küni, yəni Ətöp Ketix heyting qurbanliki kilinidioqan küni, xagirtlar həzriti Əysaning yeniqqa kelixip: – Ətöp Ketix heyting tamikini kəyergə berip təyyarliximizni halaysiz? – dəp soridi.

¹³ U xagirtliridin ikkiylənni mundak dəp aldın əwətti:

– Yerusalemqqa kiringlar, u yərdə kozida su toxuwatqan bir ər kixini uqritisilər. Uning kəynidin mengip, ¹⁴ u adəm kirgən öyning igisigə: «Ustazimiz: ‘xagirtlirim bilən Ətöp Ketix heyting tamikini yəyديوqan mehmanlik öy kəyərdə?’ dəp sorawatidu» dənglar. ¹⁵ U silərnə üstünki kəwəttiki rətlük jabdup koyuloqan bir eqiz qong öygə baxlap qikidu. Mana xu öydə heyting tamikini təyyar kilinglar.

¹⁶ Xagirtlar yoloqqa qikip xəhərgə kirdi. Həmmə ixlar həzriti Əysaning eytkinidək bolup qikti. Ular xu yərdə tamakni təyyarlxaxkə kirixti.

¹⁷ Kəqkurun, həzriti Əysa on ikki xagirti bilən kelip, ¹⁸ dastihanda olturup ta'am üstidə:

– Bilip koyunglarki, mən bilən billə qizaliniwatqan silərnəning aranglardiki birəylən mənə satkunkluk kilidu, – dedi.

¹⁹ Bu söz ularni kayoqoqqa saldi. Ular bir-birləp:

---

^⑦ Petir Nan heyti yəttə kün bolup, birinqi küni Ətöp Ketix heyti dəp atilidu. Bu küni, Yəhudiylar öyliridə koy soyup, petir nan bilən yəydu.

– Mən əməstimən? – dəp soridi.

²⁰ Həzriti Əysa ularqə:

– Manga satkunluk qilquqi kolidiki nanni mən bilən billə təhsigə tögürgən on ikki xagirtning iqidiki biridur. ²¹ İnsan'oqlı mukəddəs yazmilarda yeziləjnidək aləmdin ətudu. Lekin, uningqə satkunluk kilidioqan kixining halioqə way! U adəm tuqulmioqan bolsıqu kaxki! – dedi.

²² Ular tamak yeyixiwatkanda, həzriti Əysa bir nanni qolioqə elip xükür eytkandin keyin, uni oxtup turup, xagirtlirioqə bərdi wə:

– Elinglar, bu mening tenim, – dedi.

²³ Andin, u qolioqə bir jam elip Hudaqə xükür eytkandin keyin, uni xagirtlirioqə sundi. Həmməylən uningdin iqixti.

²⁴ – Bu, mening nuroqun adəmlər üqün təkülüp, Hudaning əhdisini tüzidioqan kenimdur. ²⁵ Bilip koyunglarki, Hudaning padixahlikida yengiqə xarabtin iqmigüqə, bundak xarabni hərgiz iqməymən, – dedi həzriti Əysa.

²⁶ Ular mədhiyə nahxisini eytkandin keyin talaqə qikip, Zəytun teqioqə qarap ketixti.

Həzriti Əysaning Petrusning tanidioqanlikini eytixi

²⁷ Bu qaqda, həzriti Əysa xagirtlirioqə:

– Həmminglar meni taxlap ketixilər, qünki mukəddəs yazmilarda Huda:

«Koyqini urup öltürimən,
koyliri patiparak bolup ketidu» degən.

²⁸ Lekin, mən tirilgəndin keyin, Jəliliyigə silərdin burun barimən, – dedi.

²⁹ Petrus uningqə:

– Həmməylən sizni taxlap kətsimu, mən hərgiz taxlap kətməymən, – dedi.

³⁰ – Bilip koyqinki, bugün keqə horaz ikki ketim qillaxtin burun, sən məndin üq ketim tanisən, – dedi həzriti Əysa.

³¹ Lekin, Petrus tehimu kət'iy tələppuz bilən:

– Siz bilən billə əlüxkə toqra kəlsimu, sizdin tanmaymən, – dedi. Qaloqan xagirtlarmu xundak deyixti.

Markus bayan qilqan hux hawər

Getsimanə baqısidiki du'a-tilawət

³² Keyin, ular Getsimanə degən bir yərgə kəldi. Həzriti Əysa xagirtliriqə:

– Mən du'a-tilawət kilip kəlgüqə, muxu jayda olturup turunglar, – dedi.

³³ U Petrus, Yakup wə Yuhannani birgə elip mangdi. Bu wakitta, uni kayoju besip, kəngli kattik bi'aram boluxka baxlidi. U:

³⁴ – Jenim qikip ketidiqandək qəm-kayojuqə patti. Silər bu yərdə kəlip, hoxyar turunglar, – dedi ³⁵ wə səl nerirək berip, yərgə bax koyup, mumkin bolsa u kunning öz bexiqə kəlməslikigə du'a kilip:

³⁶ – I səyümlük Ata, həmmigə qadirsən, bu azab qədihini məndin yiraklaturəqsən. Lekin, bu ix mening əməs, bəlki sening iradəng boyiqə bolsun, – dedi.

³⁷ U üç xagirtining yeniqə kaytip kəlip, ularning mügdəp qalojanlikini kərüp, Petruska:

– Əy Simun, uhlawatamsən?! Birər sa'ətmu hoxyar turalmidingmu?!

³⁸ Ezikturuluxtin saklinix üqün, səgək turup du'a qilinglar. Kəngül halaydu, lekin tən ajizdur, – dedi.

³⁹ Andin, u yənə berip, burunkı səzlidirini təkrralap du'a kildi. ⁴⁰ U xagirtlirining yeniqə kaytip kəlginidə, ularning yənə mügdəp qalojanlikini kərđi. Qünki, ular kəzlidirini aqalmay qalojanidi. Ular həzriti Əysaqə nemə deyixini bilməy qaldı.

⁴¹ Həzriti Əysa üqinqi ketim ularning yeniqə kaytip:

– Silər tehiqə dəm elip uhlawatamsilər? Boldi bəs əmdi! İnsan'ooqlining gunahkarlarning kəliqə tapxurulidiqan wakıt-sa'iti yetip kəldi.

⁴² Qopunglar, ketəyli, mana manga satkunluk kilidiqan kixi kəptu, – dedi.

Həzriti Əysaning tutkun kilinixi

⁴³ Həzriti Əysaning səzi ayaqlaxmastinla, on ikki xagirtining biri boləjan Yəhuda kəldi. Uning yenida aliy rohaniylar, Təwrat ustazliri wə aksakallar tərripidin əwətilgən, kiliq-tokmaklar bilən korallanojan zor bir top adəm bar idi. ⁴⁴ Həzriti Əysaqə satkunluk kiləjan Yəhuda ularqə alliburun: «Mən kimni səysəm, Əysa xu. Silər uni tutup, kattik muhəpizət astida elip menginglar» degən wə səyüx arkilik bəlgə bərməkqi boləjanidi. ⁴⁵ U udul həzriti Əysaning aldiqə berip:

– Ustaz, – dəp uni səydi. ⁴⁶ Xu qaqda, u baxlap kəlgənlər həzriti Əysaqə kol selip, uni tutkun kildi. ⁴⁷ Həzriti Əysaning yenidikilərdin biri

kılıqini suqurup, bax rohaniyning qakiriq a urdi. Kılıq qakarning kulikiq a tegip, uni xilip qüxürüwətti.

⁴⁸ H zriti  ysa:

– Silər kılıq-tokmaklarni k t r p meni tutkili kəpsilər, meni karakqi k r watamsil r? ⁴⁹ Hər k ni m rkiziy ibadəthana hoylilirida sil r bilən bill  bolup təlim berəttim. U qaoqda tutmidinglar. Bu ixlarning yüz berixi mukəddəs yazmilarda aldın eytiloqanlarning əməlgə axuruluxi boldi, – dedi.

⁵⁰ Bu qaoqda, xagirtlarning həmmisi uni taxlap keqip ketixti.

⁵¹ H zriti  ysaning kəynidin p k t uqisiq a kəndir r ht yepinqakliwaloqan bir yax  gixip mangoqanidi. Ular unimu tutuwaldi.

⁵² Lekin, u r htning iqidin suqurulup qikip, yalingaq peti keqip k tti.

Aliy m hkimid  sotlinix

⁵³ Ular h zriti Əysani bax rohaniyning aldiq a elip berixti. Pütün aliy rohaniylar, ak sakallar w  Təwrat ustazlirimu u y rg  yiojildi. ⁵⁴ Petrus h zriti  ysaq a taki bax rohaniyning hoylisioq a yiraktin  gixip berip, hoylida karawullar bilən bill  issinip olturdi. ⁵⁵ Aliy rohaniylar w  pütün aliy kengəxmə əzaliri h zriti Əysani  l m jazasioq a məhkum kılıx  q n ispat izdidi,  mma tapalmidi. ⁵⁶ Birmunqə yaloqan guwahqilar otturioq a qikk n bolsimu, ispatliri bir-birigə maslaxmaytti.

⁵⁷ Ularning b ziliri ornidin turup, yaloqan guwahlik berip:

⁵⁸ – Biz uning: «Insan k li bilən yasaloqan bu ibadəthanini buzup taxlap, insan k li bilən yasalmioqan baxka bir ibadəthanini  q k n iqid  yasap qikimən» degənlikini angliduk, – dedi. ⁵⁹ Lekin, bu h ktiki guwahliklarmu bir-birigə maslaxmidi.

⁶⁰ Andin, bax rohaniy ornidin turup, jama'otning aldida h zriti  ysaq a:

– Keni, jawab bərməmsən? Bularning sening üstüngdin bərgən guwahliklirioq a nem  d ys n? – dedi. ⁶¹ Lekin, h zriti  ysa x k turup, heqkandak jawab bərmidi. Bax rohaniy yənə uningdin:

– M dh yilinixk  layik boloqan Hudaning Oq li Qutkuzoquqi – Məsih s nmu? – d p soridi.

⁶² – H ' , mən, – dedi h zriti  ysa, – sil r Insan'ooqlining kadir Hudaning ong yenida olturidioqanlikini w  k ktiki bulutlar iqid  kelidioqanlikini kərisilər.

Markus bayan qilqan hux hawər

⁶³ Bu sözni angliqan bax rohaniy kiyimlerini yirtip® taxlap:
– Əmdi baxka heqkandak guwahqining hajiti kalmidi. ⁶⁴ Silər uning kupurluklerini angildinglar. Əmdi buningoqa nemə dəysilər? – dedi.

Ular birdək uningqə əlüm jazasi tegixlik dəp həküm kilixti. ⁶⁵ Bəziliri uningqə tükürüxkə baxlidi. Ular yənə uning kəzlrini baqlap, muxt etip: «Pəyoqəmbər bolsang, eytip bakkına, seni kim urdi?» deyixti. Qarawullarmu uni arisioqa eliwelip kaqatlidi.

Petrusning həzriti Əysadin tenixi

⁶⁶ Petrus təwəndiki həylida turatti. Bax rohaniyning dedəkliridin biri kelip, ⁶⁷ issinip olturoqan Petrusni kərüp, uningqə tikilip karap:

– Sənmü Nasirəlik Əysa bilən bir idingqu, – dedi.

⁶⁸ Petrus buni inkar kilip:

– Sening nemə dəwatkanlığingni bilmidim həm qüxənmidim, – dedi-də, taxkiriqə, dərwazining aldiqə qikip turdi. Xu əsnada, horaz qillidi.

⁶⁹ Uning taxkirida turoqanlığını kərgən həlikə dedək u yərdə turoqanlarqə yənə:

– Bu uning adimioqu, dedi. ⁷⁰ Petrus yənə inkar kildi.

Bir'azdin keyin, u yərdə turoqanlar Petruska yənə:

– Xübhəsizki, sən uning xagirtlirining biri. Tələppuzungdin seningmu Jəlilyilik ikənliking qikip turmamdu?! – deyixti.

⁷¹ Petrus kəsəm kilip:

– Silər dəwatқан adəmnü tonumaymən. Bolmisa, meni Huda ursun! – dedi.

⁷² Dəl xu qaqda, horaz ikkinqi ketim qillidi. Petrus həzriti Əysaning əzigə: «Horaz ikki ketim qillaxtin burun, sən məndin üq ketim tanisən» degən sözini esigə elip, kəngli buzulup yioqlap kətti.

15-bab

Həzriti Əysaning Pilatusning aldida sotlinixi

¹ Ətisi tang səhərdə, aliy rohaniylar, aksakallar, Təwrat ustazliri wə aliy

---

® Bax rohaniy həzriti Əysani «kupurluk kildi» dəp karap, əzining buningqə bolqan qəqüxi wə qəzipini ipadiləx üqün, kiyimlerini yirtkan. Həzriti Əysaning: «Məsih mən bolimən» deyixi uning Hudaoqa has həkük wə xəhrət məndidur, degənlikidur.

kengaxmining pütin əzaliri məslihətlixiwalqandin keyin, həzriti Əysani baqlap, waliy Pilatuska tapxurup bərđi.

² Pilatus uningdin:

– Sən Yəhudiylarning padixahimu? – dəp soridi.

– Eytqiningizdək, – dəp jawab bərđi həzriti Əysa.

³ Aliy rohaniylar uning üstidin birmunqə ərz-xikayətlərni kilixti.

⁴ Pilatus uningdin yənə:

– Kəra, ular üstüngdin xunqiwala xikayət kiliwatidu. Sən heqkaysisiqə jawab bərməmsən? – dəp soridi.

⁵ Ləkin, həzriti Əysa yənila zuwan sürmidi. Pilatus buningqə həyran kaldi.

Həzriti Əysaning ölüm jazasiqə həküm kilixi

⁶ Hər kətimlik Ətöp Ketix heytida, waliy həlk iltimas qilqan bir məhbusni koyup bərətđi. ⁷ Əyni wakıttə, zindanda topilangda adəm əltürgən topilangqılar bilən billə tutulqan Barabbas isimlik bir kixi bar idi. ⁸ Həlk waliy Pilatusning aldiqə kelip, uningdin bir məhbusni burunqıqə ohxax koyup bərixni təlöp kildi.

⁹ Pilatus ularqə:

– Silərgə Yəhudiylarning padixahini koyup bəriximni halamsilər? – dedi. ¹⁰ Pilatus aliy rohaniylarning həzriti Əysaqə həsəthorluk kilip, uni əzigə tapxurup bərgənlikini bilətđi. ¹¹ Birək, aliy rohaniylar həlkkə: «Həzriti Əysaning orniqə, Barabbasni koyup bərixni təlöp kilinglar» dəp, ularni küxkürtti.

¹² Pilatus ulardin yənə:

– Undək bolsa, silər Yəhudiylarning padixahi, dəp atiqan adəmni kəndək bir tərəp kilay? – dəp soridi.

¹³ – Uni krestkə mihliting! – dəp qukan selixti ular.

¹⁴ – Nemixka? U nemə jinayət ətküzüptu? – dedi Pilatus ularqə.

Birək, ular tehimu kattik warkirixip:

– Uni krestkə mihliting! – dəp turuwelixti. ¹⁵ Halayikni hursən kilməqı bolqan Pilatus Barabbasni ularqə qikirip bərđi. Həzriti Əysani bolsa kəmqilatqandin keyin, krestkə mihlax üqün ləxkərlirigə tapxurdi.

Ləxkərləning həzriti Əysani məshirə kilixi

¹⁶ Ləxkərlər həzriti Əysani waliy ordidiki bir səynaqə elip kirdi. Andin, pütin ləxkərlər topini bu yərgə yiqđi. ¹⁷ Ular uningqə xahənə

sosün ränglik ton, bexioqa tikän xahliridin örüp yasalqan taj kiydürdi.

¹⁸ Wə uningqaja: «Yaxisun Yəhudiylarning padixahi!» dəp warkiraxti.

¹⁹ Andin, bexioqa komux bilən kayta-kayta urup, uningqaja qarap tükürüxti wə uning aldida tiz püküp, səjdə kilixti.

²⁰ Uni mana xundak mazak qilqandin keyin, sosün tonni saldurup, uqisioqa öz kiyimlerini kiydürdi wə krestkə mihlax üqün elip mengixti.

²¹ Simun isimlik bir kixi yezidin kelip, u yərdin ötüp ketiwatatti.

Iskəndər bilən Rufusning atisi bolqan bu adəm Kirini xəhiridin idi.

Ləxkərlər həzriti Əysa yüdüp mangoqan krestni bu adəmgə məjburiy kətürgüzdi. ²² Ular həzriti Əysani Golgota, yəni «Bax Səngək» degən yərgə elip bardı.

²³ Uningqaja murmækki arilaxturuloqan xarab⁹ bərdi, ləkin həzriti Əysa uni iqmidi.

²⁴ Ular həzriti Əysani krestkə mihlap astı wə hərkaysisi özigə qikkanni elix üqün qək taxlixip, kiyimlerini bəlüxüwalı.

²⁵ Həzriti Əysa krestkə mihlanoqan wakit ətigən sa'ət tokkuzlar idi.

²⁶ Gunah tahtisioqa «Yəhudiylarning padixahi» dəp yeziloqanidi.

²⁷ Həzriti Əysadin baxqa ikki qarəqimu krestkə mihlanoqan bolup, biri uning ong yenediki, yənə biri sol yenediki kresttə idi. {

²⁸ Xundak kilip, mukəddəs yazmılardiki: «U jinayətqilər bilən bir qarəqaja koyulıdu» degən söz ispatlandı. }

²⁹ U yərdin ötkənlər baxlırını qaykixip, həzriti Əysani həkərləp:

– Kəni, sən ibadəthanını buzup taxlap, üq kündə qaytidin yasap qikidioqan adəm idingqu? ³⁰ Əmdi kresttin qüxüp, özüngni kutkuzoqına! – deyixti.

³¹ Aliy rohaniylar wə Təwrat ustazlırimu uni xundak məshirə kilip, öz'ara:

– Baxqılarnı kutkuzuptikən, özini kutkuzalmıdı. ³² Isra'illarning padixahi Qutkuzoquqi – Məsih əmdi kresttin qüxüp baksunqu, biz xuni kərüp uningqaja etikad kilaylı, – deyixti.

Həzriti Əysa bilən billə krestkə mihlanoqanlarmu uni həkərləxti.

Həzriti Əysaning ölümü

³³ Qüx waktı sa'ət on ikkidə, pütün zeminni qarəngəqululuk kaplap, sa'ət üqkiqə dawam kildi. ³⁴ Sa'ət üqtə, həzriti Əysa yukiri awaz bilən: «Eloy, eloy, ləma xəwaktanı!» yəni «Hudayim, Hudayim, meni nemixqa

⁹ Murmækki arilaxturuloqan xarabning aqrıknı pəsəytix roli toqrısida kədimki kitablarda hatirilər bar.

taxliwotting!» döp warkiridi.

³⁵ U yerdä turoqanlarning bəziliri buni hata anglap:

– Qaranglar, bu adəm Ilyas pəyoqəmbərgə murajit'ət kiliwatidu – deyixti.

³⁶ Ularning iqidin birəylən yügürüp berip, bir parqə bulutni əkelip ərzan üzüm xarabioja qilap, uni qomuxning uqioja baqlap həzriti Əysaoja iqlüzməkqi boldi wə:

– Tohtap turunglar! Qarap bakayli, Ilyas pəyoqəmbər kelip uni qüxürüwalamdikin? – dedi.

³⁷ Həzriti Əysa kattik warkiridi-də, tiniki tohtap, jan üzdi.

³⁸ Xu wakitta, mərkiziy ibadəthanidiki pərdə yukiridin təwəngə ikki parqə bolup yirtildi.^① ³⁹ Həzriti Əysaning udulida turoqan yüz bexi uning qandak jan üzginini kərtip:

– Bu adəm həkikətən Hudaning Ooqli ikən! – dedi.

⁴⁰ U yerdə yənə wəkəni yiraktin kərip turoqan bəzi ayallarmu bar idi.

Ularning arisida Məjdəllik Məryəm, kiqik Yakup bilən Yosining anisi Məryəm wə Salomilar bar idi. ⁴¹ Həzriti Əysa Jəliliyidə turoqan wakitta, bu ayallar uningə əgixip, uning hizmitidə boləjanidi. Uning bilən Yerusalemoja billə kəlgən yənə birmunqə ayallarmu əhwalni kəzitipturatti.

Həzriti Əysaning dəpnə kilinixi

⁴²⁻⁴³ U harpa küni, yəni dəm elix künining aldinki küni idi. Kəq kirip qalojanda, Yəhudiylarning aliy kengəxmisining hərmətkə sazawər əzasi, Hudaning padixahlikini intizarlik bilən kütüwatқан Aramatiyalik Yüsüp yürəklik halda waliy Pilatusning aldioja qikip, uningdin həzriti Əysaning jəsitini berixni tələp kildi.^② ⁴⁴ Pilatus həzriti Əysaning allikaqan əlgənlikini anglap həyran boldi. U yüz bəxini qakirip, uningdin həzriti Əysaning əlginigə kanqilik wakit boləjanlikini soridi. ⁴⁵ U yüz bəxidən əhwalni ukkandin keyin, Yüsüpkə jəsətni elip ketixkə ruhsət kildi. ⁴⁶ Yüsüp kəndir rəht setiwelip, jəsətni kresttin qüxürüp kəpənlidi wə kiyada oyulojan bir kəbrigə dəpnə kilip, aqzioja yoojan bir koram taxni domilitip koydi. ⁴⁷ Məjdəllik Məryəm bilən Yosining anisi Məryəm həzriti Əysaning koyulojan yerini kəriwaldi.

^① Bu pərdə ibadəthanidiki əng mukəddəs jayni mukəddəs jaydin ayrip turidiojan pərdə bolup, uning yirtilixi insanlarning Hudaning aldioja baridiojan yolining həzriti Əysa təripidin eqiləjanlikini bildüridu.

^② Ka'idə boyiqə, əltürülgənlərnin jəsiti dəm elix künidə kresttə kəlsa bolmaytti.

16-bab

H zriti  ysaning tirilixi

¹ D m elix k ni  tk ndin keyin, Məjdəllik Məryəm, Yakupning anisi Məryəm w  Salomilar berip h zriti Əysaning j sitig  s r x  q n hux puraklik buyumlarni setiwaldi. ² H ptining birinqi k ni^{ 3} ular tang səhərdə ornidin turup, k n qikix bilən t ng kəbrigə berixti. ³ Ular  z'ara: «K brining a zidiki taxni kim domilitixip ber r?» deyixti. ⁴ U tax nahayiti qong idi. Birak, ular baxlirini k t r p kariq jinida, taxning bir yanoqa domilitiwetilg nlikini k rdi. ⁵ Ular kəbrigə kirip ong tərəptə ak ton kiygən yax bir adəmning olturoqanlikini kərgəndə, alakzadə boluxti.

⁶ U p rixt  ularoqa:

– Alakzadə bolmanglar, sil r krestkə mihlanoqan Nasirəlik h zriti Əysani izd watisil r. U tirildi, bu y rd   m s. Mana, u burun koyuloqan jay. ⁷ Silər berip uning xagirtlirioqa, bolupmu Petruska: «H zriti  ysa Jəliliyigə silərdin awwal baridik n, silərgə eytkinid k, uni xu y rd  k ridik nsil r» d nglar, – dedi.

⁸ Ularni titrək basti həm alakzadə boluxup k bridin qikip kaqti. K rkup kətkəqkə, bu ixni heqkingə eytmidi.

H zriti  ysaning Məjdəllik Məryəmgə k r n xi

⁹ H zriti  ysa həptining birinqi k ni tang səhərdə tirilgəndin keyin, awwal Məjdəllik Məryəmgə k r ndi. U bu ayalning tenidin y tt  jinni h ydiw tk nidi. ¹⁰ Məryəm berip burun h zriti  ysa bilən bill  boloqan, hazir matəm tutup k z yexi kilixiwatqan xagirtlaroqa h w r kildi. ¹¹ Ular h zriti Əysaning tirilg nliki w  M ry mning uni kərgənlikini angliqanda, ixənmidi.

H zriti  ysaning ikki xagirtioqa k r n xi

¹² Bu wəkədin keyin, h zriti  ysa yeziqə ketiwatqan ikki xagirtioqa baxka bir kiyapəttə k r ndi. ¹³ Xuning bilən, xagirtlar k ynig  kaytip, baxkilaroqa bu ixni h w r kildi, lekin ular buningoqimu ixənmidi.

---

^{ 3} X nb  k ni Yəhudiylarning d m elix k ni bolup, y kx nb  «həptining birinqi k ni» idi.

Markus bayan qilqan hux h w r

H zriti  ysaning on bir xagirtiqja k r n xi

¹⁴ Uningdin keyin, h zriti  ysa bir dastihanda olturup  jizaliniwatkan on bir xagirtiqja k r n p, ularning etikadsizlikini w  t rsalikini  yiblicdi. Q nki, ular h zriti Əysani tirilgəndin keyin k rg nl rning s zicg ix nmig nidi.

¹⁵ H zriti  ysa ularqja mundak dedi:

– Dunyaning hərkaysi jaylicriqja berip, pütün insanlarqja hux h w rni jakarlanglar. ¹⁶ Etikad kilip, q m ld r xnini kobul qilqanlar kutkuzulidu. Etikad kilmiqanlar bolsa dozahka məhkum kilinidu.

¹⁷ Etikad qilqanlarqja mundak m jjizil rni kərsitix Qabiliyiti həmrah bolidu: ular mening namim bilən jinlarni h ydiwet l ydu, naməlum tillarda s zlix l ydu, ¹⁸ yilanlarni kollirida tutsimu, heqnem  bolmaydu, zəhərlik n rsini iqsimu, heqkandak təsir kilmaydu. Bimarlarqja kollirini t gk z p koysa, kes lliri sakiyip ketidu.

H zriti  ysaning asmanqja k t r l xi

¹⁹ Rəbbimiz  ysa ularqja bu s zl rni qilqandin keyin, asmanqja k t r ldi w  Hudaning ong yenida olturdi. ²⁰ Xagirtlar t r p-tərəpkə berip hux h w rni jakarlap y rdi. Rəbbimiz ular bilən bill  bolup,  z s zini ular kərsətkən m jjizil r bilən ispatlicdi.^④

---

④ 9-ayəttin taki 20-ay tkiqq  boloqan ay tl rni bəzi Grekqə nushilardin tapkili bolmaydu.

Luka bayan kilolan hux hawar

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu kitabning mu'allipi Yəhudiy millitidin bolmiqan dohtur Lukadur. U öz kitabini həzriti Əysaning hayatining guwahqiliri bolqan kixilarning öz kəzi bilən kərgənlirini asas qilip yezip qikqan.

Luka bu kitabta həzriti Əysaning Isra'illarqa wədə qilinqan qutquzquqi bolupla qalmay, bəlki pütkül insanlarning qutquzquqisi ikənlikini sürətləp berip, uning tuquluxidin taki asmanqa kətürüluxigiqə bolqan wəqələrini təpsiliy bayan qilqan.

Bu kitabta Hudaning insanlarni qutquzux pilanining Yəhudiylar wə Yəhudiy əməslərni öz iqigə alidiqanliqi, hux hawar elip kelidiqan bəht, du'a qilixning muhimliqi, həzriti Əysaning hər hil həjətmənlərgə, bolupmu xu waqitlarda təwən orunda turidiqan ayallar, namratlar wə «gunahkarlar»qa kəngül bəlgənlili wə Muqəddəs Rohning əwətilixi nuqtilik təkitləngən.

Tezis:

1. Həzriti Əysaning dunyaqa kelixi wə balilik qaqliri (1-, 2-bablar)
2. Həzriti Əysaning qəməldürüluxi wə sinilixi (3-babtin 4-bab 13-ayətkiqə)
3. Həzriti Əysaning Jəlilyidiki hizmiti (4-bab 14-ayəttin 9-bab 50-ayətkiqə)
4. Həzriti Əysaning Yerusalemqa səpiri (9-bab 51-ayəttin 19-bab 27-ayətkiqə)
5. Həzriti Əysaning Yerusalemdiki hizmiti (19-bab 28-ayəttin 21-bab 4-ayətkiqə)
6. Həzriti Əysaning kəlgüsidiki ixlarni aldin eytixi (21-bab 5-ayəttin 38-ayətkiqə)
7. Həzriti Əysaning ɵltürüluxi wə tirilixi (22-babtin 24-babqiqə)

Luka bayan qiloqan

hux h w r

Muk ddim 

¹ H rm tlik Te'ofilos janabliri, sizg  m lumki, nuroqun kixil r h zriti  sysaning arimizda qiloqan ixlirini hatiril xk  kirixk nidi. ² Ular hatiril xt , bu ixlarni baxtin-ahir  z k zi bilən k r p, hux h w r tarkatqanlarning bayanlirini asas qiloqan. ³ Mən bularning h mmisini baxtin təpsiliy təkxürüp eniklap qikkanlikim  q n, bularni tərtipi boyiq  yezip, sizg  məlum kilixni layik taptim. ⁴ Buningdin m ks t, sizg  h zriti  ysa həkkidə angliqan t liml rning ix nqliklirini bild r xtur.

Yəhya pəyoqəmbərning dunyoq  kelixidin bexarət

⁵ Hirod padixah Y hudiylar rayonlirida h k mranlikini y rg z watkan qaoqlarda, Zikiriya isimlik bir rohaniy  tk nidi. U ilgiriki rohaniy Abiya topiq  t w  bolup,  z nəwiti kəlgəndə Yerusalemdiki m rkiziy ibadəthanida[ ] ixl ytti. Uning ayali Elizabetmu tunji bax rohaniy H running  wladliridin idi. ⁶ Ular ikkilisi Hudaning nəziridə

[ ] M rkiziy ibadəthana –  yni qaoqda, Yəhudiylarning nuroqun ibadəthaniliri bolup, bu Yəhudiylarning  ng k p yiqilip ibadət kilidiloqan jayi idi. Hudaning əmri boyiq , p k t Yerusalemdiki m rkiziy ibadəthanidila kurbanlik kilix toqra bolatti.

durus kixil rdin bolup, Hudaning pütün əmr-p rmanlirioq  kattik əməl kılatti. ⁷  mma, ular pərzənt kərmigənidi. Q nki, Elizabet tuoqmas idi, uning  stig  ikkilisi yaxinip kəloqanidi.

⁸ Bir k ni, Zikiriya w  uning kismidiki rohaniylar m rkiziy ibad thanida n witi boyiq  rohaniylik w zipisini ada kiliwatatti. ⁹ Ular h r küni aditi boyiq  ibad thanining muk dd s jayioq  kirip, Hudaning huzurida isrik selixka bir rohaniy tallax  q n q k taxlaytti. U küni, q k Zikiriyaoq  qikti. ¹⁰ U muk dd s jayioq  kirip isrik seliwatkanda, ibad tk  k lg n jama' t taxkirida du'a kilixiwatatti. ¹¹ Tuyuksiz isrikdanning ong t ripid  Zikiriyaoq  Huda  w tk n bir p rixto k r ndi. ¹² Zikiriya k rkkinidin hoduqup k tti, ¹³ birak p rixto uningoa:

–  y Zikiriya, k rkmi qin! Huda du'ayingni kobul kildi. Ayaling Elizabet sanga bir oqul tuoqup beridu, uning ismini Y hya koyoqin. ¹⁴ U sanga huxal-huramlik elip kelidu, uning dunyaoq  kelixi bil n nuroqun kixil r hurs n boluxidu. ¹⁵ U Hudaning n zirid  uluoq bolidu, harak-xarab iqm ydu. U anisining k rsikidiki waqtidin tartipla Hudaning Mukəddəs Rohioq  qəmgən bolidu. ¹⁶ U nuroqun Isra'illarni Rəbbimiz Hudaning yolioqə kayturidu. ¹⁷ U Huda t ripidin huddi Ilyas pəyoqəmbərgə ata kilin qand k Roh w  k q-kudrətkə toloqan halda,  zidin keyin kelidioqan kutkuzoquqidin awwal əwətilip, ata bilən balilarning munasiwitini yengiwaxtin inaklaxturup, Hudaqə boysunmaydioqanlarni adillarning akilanə yollirioq  kayturup, həlkni R bbining hizmitini kilixka t yyar kilidu, – dedi.

¹⁸ – Mən k rip kaldim, ayalimning yeximu bir y rg  berip k loqan tursa, bundak boluxi mumkinmu? Mən uni nemidin bil l ym n? – d p soridi Zikiriya pərixtidin.

¹⁹ P rixto:

– Mən Hudaning huzuridiki J bra'il bolim n. Meni Huda sanga bu hux h w rni yətküzüxkə  w tti. ²⁰ Waqit-sa'iti kəlgəndə, s zlim qokum əməlgə axurulidu. Birak, buningoa ix nmig nliking  q n tiling tutulidu. Bala tuoqlmioquq , zuwanoa k lm ys n, – d pla k zdin oqayib boldi.

²¹ Bu qaoqda, Zikiriyani k t p turoqanlar uning mukəddəs jayda nemo  q n bunqiwala keqikk nlikini q x nm y h yran boluxti. ²² K pqlik uning mukəddəs jaydin qikip, g p kilalmay, kolliri arkilik ixarət kilip məksitini bild rg nlikidin, uning mukəddəs jayda birər oqayibanə alamətni kərgənlikini qüxəndi.

²³ Zikiriya ibadəthanidiki n w tqilik mudditi toxuxi bil nla  yig 

qaytti.²⁴ Dərwəkə, uzun ötməy uning ayali Elizabet hamilidar bolup, bəx ayoqiqa tala-tüzgə qikmidi.²⁵ U: «Əmdi Rəbbim manga yaxilik kilip, meni halayik aldida nomustin kutkuzdi» dedi.

Həzriti Əysaning dunyaşa kelixidin bexarət

²⁶⁻²⁷ Elizabet hamilidar bolup altə ay bolqanda, Huda pərixətə Jəbra'ilni Jəliliyə əlkisidiki Nasirə degən xəhərgə, Məryəm isimlik bir kizning kexioşa əwətti. Məryəm bilən Dawut padixahning əwladidin bolqan Yüsüpning qeyi iquküzülgənidi.

²⁸ Jəbra'il Məryəmning aldiqşa berip:

– Salam sanga, əy Hudaning xəpkitigə muyəssər bolqan kiz. Rəbbim sanga yardur! – dedi.

²⁹ Buningdin bək təmtirəp kətkən Məryəm bu səzləning mənisi nemidu, dəp oylidi.³⁰ Jəbra'il uningqşa:

– Əy Məryəm, kərkmiqin. Sən Hudaning xəpkitigə erixting.

³¹ Hamilidar bolup bir oqul tuqisən, ismini Əysa [mənisi «Pərwərdigar kutkuzidu»] koyojin.³² U uluq bolidu, uluq Huda uni Oqlum, dəp ataydu. Pərwərdigar Huda uni əjdadi padixah Dawutning təhtigə olturoquzidu.³³ U Yakupning jəməti bolqan Isra'illarning mənnggü padixahi bolidu, uning padixahlığı qəksizdur, – dedi.

³⁴ – Mən tehi kiz tursam, bu kandaqmu mumkin bolsun? – dəp soridi Məryəm pərixtidin.

³⁵ – Hudaning Mukəddəs Rohi sening wujudungqşa quxidu. Uluq Hudaning küq-kudriti sanga sayə bolup yekinlixidu. Xunga, səndin tuqulidioqan mukəddəs pərzənt Hudaning Oqli© dəp atilidu.

³⁶ Tuqkining Elizabetka kara! kixilər uni tuqmas dəytti. U hazir xunqə yaxinip kalqan bolsimu, uning oquloqşa korsak kətürginigə altə ay bolup qaldi.³⁷ Qünki, Huda kilalmaydioqan heqkandaq ix yok, – dedi jəbra'il.

³⁸ – Mən Hudaning hizmitigə təyyarmən, deginingizdək bolsun, – dedi Məryəm. Xuning bilən, Jəbra'il uning yenidin kətti.

Məryəmning Elizabetni yoklixi

³⁹ Uzun ötməy, Məryəm aldirax yolqşa qikip, Yəhudiyə əlkisining taqlıq rayonidiki bir xəhərgə bardı.⁴⁰ U yərdə Zikiriyaning öyigə kirip, Elizabetka salam bərdi.⁴¹⁻⁴² Elizabet Məryəmning salimini angliqanda,

---

© Hudaning Oqli – Bu nam hərgizmu Huda bilən həzriti Əysa otturisdiki jismaniy jəhəttiki ata-balilik munasiwətni əməs, bəlki rohıy jəhəttiki munasiwətni bildüridu.

Luka bayan qilqan hux hawer

qorsikidiki bowak sakraep katti. Elizabet Mukaddas Rohka qomup, yukiri awaz bilan mundak dedi:

– Ayallar iqida eng bahtlik ayalsan, qorsikingdiki bowakmu bahtliktur.
⁴³ Rabbimning anisi bolux supiting bilan meni yoklap kelixinggə munasip amasmən. ⁴⁴ Saliming kulikimoya kirgendə, qorsikimdiki bowak sayunup sakraep katti. ⁴⁵ Sen, «Huda manga bergən wədisini jəzmən əməlgə axuridu» dəp ixəngəqkə, nəkədar bahtliksən!

Məryəmning Hudaoya okuqan mədhiyisi

⁴⁶ Məryəmmu hux bolup mundak dedi:

«Kəlbimdin uluqlaymən Rəbbimni,

⁴⁷ kutkuzojuqim Huda kildi hursən dilimni,

⁴⁸ yad ətti u məndək ərziməs bir kulini.

Əwladtin əwladkiqə bahtlik, dəp atilarmən xundin beri,

⁴⁹ qünki, qadir Huda mən üqün yaratti uluql ixlarni.

Mukəddəstur uning nami,

⁵⁰ mehır-xəpkət kilar u ihlasmənlərgə

əwladtin əwladkiqə.

⁵¹ Küqlük kolini sozup, tarmar kildi

hiylə-mikirlik təkəbburlarni.

⁵² Təhtidin qüxürdi u küqlük həkümdarlarni,

kötürdi ərziməslərnin qəddini.

⁵³ Sorioqlirini bərdi ehtiyajliklaroya,

quruk kol kayturdi Hudaoya ehtiyajsiz biz, dəp kariqlan baylarni.

⁵⁴ Qilqlan wədisini esidə tutup, biz Isra'illaroya rəhim kildi.

⁵⁵ Qünki, u əjdadimiz İbrahim həm uning əwladlirioya

‘əwladinqoya mənggü mehır-xəpkət kərsitimən’ dəp wədə

kilqlanidi.»

⁵⁶ Məryəm Elizabetning yenida üq aydək turup, öz öyigə kaytti.

Yəhya pəyoqləmbərning dunyaoya kelixi

⁵⁷ Elizabetning ay-küni toxup, bir oqlul tuqlidi. ⁵⁸ Hudaning uningoya xunqə katta mehır-xəpkət kərsətkənlikini angliqlan kolom-qoxniliri wə uruk-tuqlanliri uning bilən birlikdə huxallikka qəmdi.

⁵⁹ Bowak tuqlulup səkkiz kün bolqlanda, uruk-tuqlanlar kelip, balining

hətnisini kılıp, uningəja Zikiriya dəp atısının ismini kəyməkqi boluxti.

⁶⁰ Birak, anisi:

– Yak! Ismi Yəhya bolsun, – dedi.

⁶¹ – Bolmaydu! Uruk-jəmətingiz iqidə bundak isimdikilər yokku! – deyixti uruk-tuoşkanlar kərxi turup.

⁶² Andin, ular balining atısidin pərzəntigə nemə isim kəyuxni halaydiəjanlıkını ixarət bilən soraxti.

⁶³ Zikiriya bir parqə tahtayni əkəldürüp, «ismi Yəhya bolsun» dəp yazdı. Kəpqilik intayin həyran kəlixti. ⁶⁴ Dəl xu qaşda, Zikiriya kəyta zuwanəja kəlip, Hudaəja mədhıyə okuxka baxlıdı. ⁶⁵ Kəpqilik Hudaning bu məjzısını kərup, əyminip kətti. Bu həwər Yəhudiyə əlkısının taşlık rayonlırioğa tarkaldı. ⁶⁶ Bu ixtin həwər tapkuqılar: «Bu bala kəlgüsədə kəndək adəm bolar?» dəp oylaxti, qünki Hudaning kük-qudriti uningəja yar idi.

Zikiriyaning kutkuzulux həkkidiki sözliri

⁶⁷ Andin, Yəhyaning atisi Zikiriya Mukəddəs Rohka qəmüp, Hudaning wəhiysini yətküzüp, mundaq dedi:

⁶⁸ «Pərwərdigar, yəni Isra'ıllar etikad kılıp kəlgən Hudaəja mədhıyilər okulsun!

Qünki, u xapa'ət kılıp, həlkini kutkuzdı.

⁶⁹⁻⁷¹ U uluə pəyqəmbərliri arkilik wədə kıləjınidək, bizni düxmənlirimizdin wə yaman kərgənlərdin kutkuzux üqün, hizmətkari boləjan padıxah Dawutning əwladıdin bir küqlük kutkuzəuqi tiklıdı.^⑦

⁷² Əjdadlırimizəja iltipət əyləp, mukəddəs əhdısını esigə aldı.

⁷³⁻⁷⁵ U əjdadımız İbrahiməja:

‘mən əwladlıringni düxmənliridin kutkuzımən,

wə ularni əmür boyi öz aldimda,

ihlasmənlük wə həkkaniylik bilən,

düxmənliridin kərkəmay, manganı ibadət kılıdiəjan kılıməni’ dəp kəsəm bərgən.

---

^⑦ Gərqə bu wakıtta həzriti Əysa tehi tuoşulmıəjan bolsımu, birak Zikiriya Hudadin kəlgən wəhiy arkilik Məryəmning həzriti Əysaəja əojir ayaəj ikənlikidin həwərdar idi.

Luka bayan qilqan hux hawer

⁷⁶ Sanga kalsak, ay balam,
sænmu uluq Hudaning pəyoqəmbiri, dəp atilisən.
Rəbbimizning yollirini təyyarlaş üqün hazirliqıqi bolisən.

⁷⁷ Uning həlkigə:
'gunahliringlar kəqürüm kilinip kütquzulisilər!' dəp ukturisən.
⁷⁸⁻⁷⁹ Qünki, Hudayimiz xəpkətlik wə rəhimdildur,
u ərxtin tang xəpikini elip kelər bizgə.
U nurini qaqr,
karangojuluk wə ölüm kələnggisi ilkidə yaxawatkanlaroqa,
baxlar bizləni amanlik yolioqa.»

⁸⁰ Yəhya kündin-küngə qong bolup, rohiy jəhəttin yetilip qaldı. U Isra'il jama'iti aldida Hudaning hizmitini qilixni baxliqıqıqə, qəllərdə yaxap kəldi.

2-bab

Həzriti Əysaning dunyaqa kelixi

¹ Yəhya pəyoqəmbər tuşulqan künlərdə, Rim Imperatori Awqustus Rim imperiyisidiki barlik həlkkə nopus tizimlaş buyruki qüxürdi. ² Tunji kətimlik bu nopus tizimlaş, Kiriniyning Süriyə əlkisigə waliy bolup turoqan waktida elip beriloqanıdi. ³ Qüxürülgən buyruk boyiqə, həmmə adəm nopuska tizimlinix üqün öz yurtlirioqa kaytixti.

⁴ Xuning bilən, padixah Dawutning əwladidin bolqan Yüsüpmu Jəliliyə əlkisidiki Nasirə xəhiridin ayrilip, Yəhudiyə əlkisidiki padixah Dawutning yurti Bəytləhəm yezisioqa kətti. ⁵ U bolqusi ayali Məryəmnimu tizimlinixka billə elip bardi. Məryəm bolsa hamilidar idi. ⁶ Ular Bəytləhəm yezisida turoqan waktida Məryəmning ay-küni toxup qaldı. ⁷ Birak, saraylarda ularoqa əy qikmioqıqıqı, bir athanida turuxka məjbur boldi. Məryəm xu yərdə tunji oqlini tuşup, zakilap, atning okurioqa yatquzdi.

Pərixtilərnin padiqilaroqa kərünüxi

⁸ Bəytləhəm yezisining səhralirida bəzi padiqilar dalada tünəp, padilirioqa karaytti. ⁹ Xu küni, ularoqa Hudaning bir pərixtilisi kərünüp, Hudaning parlak nuri ularning ətrapini yorutuwətti. Ular intayin kərkup

katti. ¹⁰ Birak, perixta ularqa:

– Korkmanglar! Men silerga pütün halkni huxal kilidiqan bir hux hawerni yetkuzimen. ¹¹ Bugun padixah Dawutning yurti Baytlahem yezisida Rabbinglar bolqan Kutkuzoquqi – Masih® dunyaqa kaldi!

¹² «Uni kandak tonuyalaymiz?» dep sorisanglar, u yerga beringlar. Xu qaqda, atning okuriqa yatkuzuloqan zakilaklik bir bowakni kerisiler. Bu silerga berilgen belgidur, – dedi.

¹³ Birdinla, heliki perixtining etrapida baxka nuroqunliqan perixtiler payda bolup, Hudani madhiyiler:

¹⁴ «Orxi'eladiki Hudaqa xan-xeraplər bolsun!

Uning yer yuzide yekin kergan bendilirige amalik bolsun!» deyixti.

¹⁵ Perixtiler ulardin ayrilip asmanqa qikip katkandin keyin, padiqilar bir-birige:

– Baytlahem yezisiga berip, Huda bizga ukturoqan bu wakani kerup kelayli, – deyixti.

¹⁶ Ular derhal Baytlahemga berip, Maryem bilen Yusuyni tepip, okurda yatkan bowakni kordi. ¹⁷ Padiqilar ahwalni kergandin keyin, perixta eytkan bowak həkqidiki sezlarni kixilerga yetkuzdi. ¹⁸ Buni angliqanlarning hammisi padiqilarning deganlirige hayran kelixti.

¹⁹ Maryem bolsa bu ixlarning hammisini konglida saklap, qongkur oylidi. ²⁰ Padiqilar kaytixip, Hudaqa madhiya okuxti. Qunki, kergan wa angliqanlirining hammisi perixtining eytkinidek bolup qikkanidi.

Ata-anisining hazriti Oysani Hudaqa atixi

²¹ Bowak tuqulup sekkizinci kuni, uning hatnisi kilindi wa Oysa dep isim koyuldi. Bu, perixta u tehi anisining korsikida payda bolmiqan wakittila koyqan isim idi.

²²⁻²³ Maryemning kiriki toxkanda, Hudaning Musa payqamberga bergan amridiki «tunji oqul Hudaqa mansup» degan belgilimige asasen, Yusuyni bilen Maryem balini merkiziy ibadethanida Hudaqa atax uqun, Yerusalemqe elip bardi. ²⁴ Uningdin baxka, Hudaning Tawrattiki amri boyiqe, bir ayalning tuquttin keyin tazilinixi uqun, bir jup pahtek yaki ikki kaptar baqkisi ibadethanida rohaniylarning kurbanlik kilixiqe apirip

---

® Masih – payqambەرler aldin eytkan, Huda teripidin tallanoqan, haman bir kuni kelip mænggü hokümanlik kilidiqan padixahni kersitidu.

berilixi kerak idi.^⑨

²⁵ Xu qaqlarda, Yerusalemda Ximon isimlik bir kixi otkan bolup, Hudaqa ihlasmən, durus bu adəm Hudaning Isra'illaroqa təsəlli beridioqan kutkuzojuqini əwətxini intizarlik bilən kütkenidi. Mukəddəs Roh uningqa yar idi. ²⁶ U Mukəddəs Rohtin kəlgən wəhıyidin özining hayat waktida Pərwədigar təyinligən Kutkuzojuqi – Məsihni kərələydidioqanlikini bilgənidi. ²⁷ Yüsüp bilən Məryəm ibadəthanioqa baroqan küni, Mukəddəs Roh Ximonnimu ibadəthanioqa baxlap bardı. Həzriti Əysaning ata-anisi balini kətürüp kirip, Təwratta bəlgiləngən ixlarni ada kilməqçi boluwatkanda, ²⁸ Ximon ularning aldioqa berip balini kuqikioqa elip, Hudaqa mundak mədhiyə okudi:

²⁹ «I Igəm, sözüngdə turupsən.

Əmdi bu aləmdin kətsəm, razimən.

³⁰ Qünki, degingdək öz kəzüm bilən kərdüm

³¹ Pütün insanlarqa hazırliqan kutkuzojuqingni.

³² U sening kimlikingni pütün Yəhudıy əməslərgə bildüridioqan nurdur,

həlqing Isra'illarning xan-xəripidur!»

³³ Balining ata-anisi Ximonning bala həkkidə eytkanlirioqa həyran kəlixti. ³⁴ Ximon ularqa bəht tiləp, Məryəmgə mundak dedi:

– Mana! Bu bala Huda təripidin Isra'iliyidiki nuroqun kixilərnıng halak boluxi wə nuroqun kixilərnıng kutkuzuluxi üqün təyinləndi. Gərqə u Hudaning bexariti bolsimu, nuroqun kixilər uni həkərləp rət kilidu.

³⁵ Xuning bilən, ularning kənglidiki məhpiy oqərəzlər axkarilinidu. Uning rət kilinixi bilən, sening yürikinggə otkür bir kiliq sanjiləqandək, kəlbıng qayəqudin ertinidu.

³⁶ İbadəthanida Axer kəbilisidin boləqan Panu'ilning kizi Həanna isimlik yaxanoqan bir ayal pəyqəmbərmu bar bolup, u toy kılıp, eri bilən yəttə yil billə yaxap, ³⁷ keyin tul qaloqanidi. U səksən tət yaxka kirgən bolup, ibadəthana hoyliliridin qıkmay, roza tutup, keqə-kündüz du'a kılıp, Hudaqa ibadət kilatti. ³⁸ Ximon gepini tügıtixi bilən, Həanna yetip kelip Hudaqa xükür eytti, həmdə Isra'illarning kutkuzuluxini kütüwatqan barlik halayıkka bala toqrisida söz kildi.

---

⑨ Təwratta eytilixiqə, bir ayal bala tuşkəndin keyin, diniy jəhəttə napak, dəp karilidu. Tuşup kirik kün toxkanda, kurbanlik kılıp, kayta «pak» halətkə kelidu.

³⁹ Y s p bilən Məryəm Təwratta bəlgiləngən ixlarning h mmisini ada kıloqandin keyin, Jəliliyə  lkisidiki  z yurti nasir  xəhirigə kaytti.

⁴⁰ H zriti  ysa qong bolojanseri saqlam w   kil-parasətlik bolup yetixti. Hudaning meh r-x pkitimu uningəya yar bolup k ldi.

Yax  ysa ibadəthanida

⁴¹ H zriti  ysaning ata-anisi hər yili  t p Ketix heytida^① Yerusalem ya baratti. ⁴² H zriti  ysa on ikki yaxka kirgən yili, ular uni elip, aditi boyiq  Yerusalem ya yənə bardi. ⁴³ Heyt t gig ndin keyin, ata-anisi  yig  karap yol aldi, h zriti  ysa bolsa Yerusalemda kaldı. Bu ixtin ata-anisining həwiri yok idi, ⁴⁴ q nki ular h zriti Əysani həmrahliri bilən bill  keliwatidu, d p oyliqanidi. Bir k n yol y rg ndin keyin, ular tuoqan-buradərliri arisidin uni izdəxkə baxlıdi. ⁴⁵ Izd p tapalmioqandin keyin, k ynig  yenip Yerusalem ya berip izdidi.

⁴⁶ üqinqi k ni, h zriti Əysani m rkiziy ibadəthana hoylisida Təwrat ustazlirining arisida olturup, ularning təlimlirini anglap, ulardin so'al sorawatqanning  zid  tapti. ⁴⁷ Uning s zlrini angliqanlarning həmmisi uning əkligə w  bərgən jawablirioqa h yran kelixti. ⁴⁸ Ata-anisimu buni k r p nahayiti h yran kelixti, birak anisi uningəya:

– Way balam! Nemixka bizg  ukturmay kelip kalding? Dadang ikkimiz səndin b k ənsirəp, izdimigən yerimiz qalmidi! – dedi.

⁴⁹ – Izd xning nem  hajiti?  j ba, sil r mening qokum Atamning  yid  bolidioqanlikimni bilm mtinglar? – d p jawab b rdi h zriti  ysa.

⁵⁰ Lekin, ular bu s zning m nisini q x nmidi.

⁵¹ H zriti  ysa ular bilən Nasirə xəhirigə kaytti. U h rkandak ixta ata-anisining gepigə kir tti. Anisi yüz bərgən bu ixlarning h mmisini kənglidə qing saklıdi. ⁵² Xundak kilip, h zriti Əysaning boy-turki w   kil-parasiti yetilip, Hudaning w  kixil rning zokini k lt ridioqan boldi.

3-bab

Yəhya p y q mb rning təlim berixi

¹⁻² Rim imperatori Tiberiyusning 15-yili, Hudadin q ld  yaxawatkan

---

①  t p Ketix heyti – Bu Yəhudiylarning Misirdiki kulluk hayatidin kutuloqan k nini hatiriləx heyti.

Zikiriyaning oqli Yəhyaqa wəhiy kəldi. Xu qaşda, Yəhudiya əlkisidə Pontiy Pilatus waliy idi. Hırod han Jəliliyə əlkisidə, Hırod hanning inisi Filip han Ituriyə wə Trahonitis əlkilliridə, Lisanyas han Abiliniy əlkisidə həkimiyyət yürüzüwatatti. Hənnandin keyin Qayapa bax rohaniylik kiliwatatti. ³ Hudadin kəlgən wəhiy boyıqə, Yəhya pəyoqəmbər İordan dəryasi wadisidiki rayonlarni kezip yürüp:

– Yaman yolliringlardin yenip, towa kilinglar! Towa qilqanlikinglarni bildürük üqün qəməldürükni kəbul kilinglar. Xundak qilqanda, Huda silərnı kəqürüm kilidu! – dəp jakarlidi.

⁴ Bu həktə Yəxaya pəyoqəmbər mukəddəs yazmilarda mundak dəp yazqanidi:

«Bayawanda bir kixi:

‘dilinglarni Rəbbimizning kelixigə təyyar kilinglar!

Uning yollirini tüz kilinglar!

⁵ Jilqilar toldurulidu,

qong-kıqıq taşlar pəslitilidu,

əgri yollar tüzlinidu,

egiz-pəs yollar təkxilnidu.

⁶ Xundak kilip, pütün insan Hudaning kutkuzux yolini kərələydiqan bolidu!’ dəp towlaydu.»

⁷ Halayik Yəhya pəyoqəmbərning aldiqə qəməldürükni kəbul kilix üqün, top-top bolup kelixti. Birak, Yəhya pəyoqəmbər ularqə:

– Əy sahtipəz yılanlar! Towa kilmay, Hudadin kelidiqan qəzəptin keqip kutulux üqün qəməldürükni kəbul kilayli, deginglar kəndak gəp?! ⁸ Əgər «gunahlırimizqə towa kilduk» desənglar, uni hərıkitinglar bilən ispatlanglar. Uning üstigə, əzünqlarqə «biz İbrahimning əwladi bolqanlikimiz üqün, Huda gunahlırimizni qokum kəqüridu» dəp oylap yürmənglar! Huda bowimiz İbrahimqə muxu taxlardinmu pərzəntlərnı yaritip bərələydu. ⁹ Palta dərəhning yiltiziqə yekinlaxkəndək, Hudaning qəzipi əmdi silərgə yetip kelix aldidə. Yahxi mewa bərməydiqan dərəhlər kesilip otka taxlinidu, – dedi.

¹⁰ Kəpqilik uningdin:

– Undakta, biz kəndak kiliximiz kərek? – dəp soridi.

¹¹ – İkki kur kiyimi barlar bir kurini yoklarqə bərsun, yəydiqini barlarmu xundak kilsun, – dəp jawab bərdi Yəhya pəyoqəmbər.

Luka bayan qiloqan hux hawer

¹² Halkni gollaydiloqan bazi bajgirlarmu qemulduruxni kobul qilojili Yehya payoqamborning aldiqo kelip:

– Ustaz, biz kandak kilimiz? – dep soridi.

¹³ – Bəlgiləngəndin artuk baj almanglar, – dedi Yehya payoqambər ularoqa.

¹⁴ Bazi ləxkərlərmu uningdin:

– Bizqu? Qandak kiliximiz kerək? – dep soraxti.

Yehya payoqambər ularoqa:

– Baxkilarning pulini zorluk yaki təhmətlər bilən eliwalmanglar. Ix həkkinglaroqa razi bolunglar, – dedi.

¹⁵ Həlk Kutkuzoquqi – Məsihning kelixini ümid bilən kütməktə idi.

Həmməylən Yehya payoqambərni kərüp, iqidə «kutkuzoquqi muxu kiximidu?» dep oylaxti. ¹⁶ Xuning üqün, Yehya payoqambər ularoqa:

– Mən silərni suqila qemuldürimən. Lekin, məndin keyin tehimu kudrətlilik biri kelidu. Mən hətta uning ayiqoqining yiplirini yexixkimu layik əməsmən. U silərni Mukəddəs Rohka həm otka qemuldüridu. ¹⁷ U qolidiki kürək bilən hamandiki sap buqdayni ambaroqa, samini eqməs otka taxlaydiloqan adəmgə ohxax həmmə insanni ayrip qikidu, – dedi.

¹⁸ Yehya payoqambər hər hil yollar bilən həlkkə nəsihət kildi wə hux hawer yətküzdi. ¹⁹ Uningdin baxka, Yehya payoqambər Hırod hannı eğəy akisining ayali Hırodiyəni tartiwaloqanlıki wə nuroqunlioqan yaman ixlarni qiləqanlıki üqün əyiblidı. ²⁰ Nətijidə, Hırod han tehimu yaman ixtin birni kildi, yəni Yehya payoqambərni zindanoqa taxlidi.

Həzriti Əysaning qemuldürülüxi

²¹ Yehya payoqambər zindanoqa taxlinixtin burun, nuroqun adəm uningdin qemuldüruxni kobul qiləqanidi. Xu qaqda, həzriti Əysamu qemuldüruxni kobul kildi. U du'a kiliwatkada, asman yerildi.

²² Mukəddəs Roh kəptər həlitidə asmandin qüxüp, uning üstigə kondi. Andin, ərxtin Hudaning: «Sən mening səyümlük Ooqlum, mən səndin hursənmən!» degən awazi anglandi.

Həzriti Əysaning nəsbnamisi

²³ Həzriti Əysa Huda yolida hizmət kilixka kirixkən wakıttə, ottuz yaxlarda idi. Kixilərnin nəziridə u Yüsüpning ooqli idi. Yüsüp Əlining ooqli, ²⁴ Əli Məttatning ooqli, Məttat Lawiyning ooqli, Lawiy Məlkiyning ooqli, Məlkiy Yannayning ooqli, Yannay Yüsüpning ooqli, ²⁵ Yüsüp

Matatiyaning oqli, Matatiya Amosning oqli, Amos Nahumning oqli, Nahum H slining oqli, H sli Naqayning oqli, ²⁶ Naqay Mahatning oqli, Mahat Matatiyaning oqli, Matatiya Ximiyning oqli, Ximiy Yosehning oqli, Yoseh Yudaning oqli, ²⁷ Yuda Yo'ananning oqli, Yo'anan Resaning oqli, Resa Zirubbab lning oqli, Zirubbabəl Xi'altelning oqli, Xi'altel N riyning oqli, ²⁸ N riy M lkiyning oqli, M lkiy Adining oqli, Adi Qosamning oqli, Qosam Elmadamning oqli, Elmadam Erning oqli, ²⁹ Er Yoxuwaning oqli, Yoxuwa  li' z rning oqli,  li' z r Yorimning oqli, Yorim M ttatning oqli, M ttat Lawiyning oqli, ³⁰ Lawiy Ximonning oqli, Ximon Yəhudaning oqli, Yəhuda Yüsüpning oqli, Y s p Yonamning oqli, Yonam  lyakimning oqli, ³¹  lyakim Mele'ahning oqli, Mele'ah M nning oqli, M nna Matataning oqli, Matata Natanning oqli, Natan Dawutning oqli, ³² Dawut Yixayning oqli, Yixay Obedning oqli, Obed Bo'azning oqli, Bo'az Salmonning oqli, Salmon Nahxonning oqli, Nahxon Amminadabning oqli, ³³ Amminadab Ramning oqli, Ram H zronning oqli, H zron P r sning oqli, P r s Y hudaning oqli, ³⁴ Y huda Yakupning oqli, Yakup Is'hakning oqli, Is'hak Ibrahimning oqli, Ibrahim T rahning oqli, T rah Nahorning oqli, ³⁵ Nahor Sirugning oqli, Sirug Ri'uning oqli, Ri'u P l gning oqli, P l g Eb rning oqli, Eb r X lahning oqli, ³⁶ X lah K nanning oqli, K nan Arpakxadning oqli, Arpakxad Samning oqli, Sam Nuhning oqli, Nuh L m kning oqli, ³⁷ L m k Mitux lahning oqli, Mitux lah H nuhning oqli, H nuh Y r dning oqli, Y r d Mah lal'elning oqli, Mah lal'el K nanning oqli, ³⁸ K nan Enoxning oqli, Enox Setning oqli, Set Ad m'atining oqli, Ad m'ata bolsa, Hudaning Oqli idi.

4-bab

H zriti  ysaning sinilixi

¹ H zriti  ysa Mukəddəs Rohka q m p, I'ordan dəryasidin kaytip kəlgəndin keyin, Mukəddəs Roh uni q l-bayawanq  elip bardi. ² H zriti  ysa u y rd  kirik k n Xəytan t ripidin sinaldi. U bu jəryanda heq n rs  yemidi. Bu wakit toxkanda, uning korsiki taza aqkanidi.

³ Buni bilg n Xəytan uningq :

–  g r sən rasttinla Hudaning Oqli bolsang, muxu taxni nanq 

aylandurup yə! – dedi.

⁴ Həzriti Əysa uningqaja jawabən:

– Təwratta: «Insan pəkət nan bilənla yaximaydu» dəp yezilojan, – dedi.

⁵ Xəytan yənə uni egiz jayqaja qikirip, kəzni yumup aqkuqə uningqaja duniyadiki barlik dələtlərnı kərsitip:

⁶⁻⁷ – Əgər mangan səjdə kilsang, mana bu dələtlərgə həkümranlik kilix hokuki wə xan-xəwkətlərnıng həmmisini sanga təkdim kilimən. Qünki, bularnıng həmmisi mangan tapxuruldi. Mən uni kimgə berixni halisam, xuningqaja berimən, – dedi.

⁸ Həzriti Əysa jawab berip, mundak dedi:

– Təwratta: «Rəbbinglar bolqan Hudaqajıla ibadət kilinglar, pəkət uningqajıla hizmət kilinglar!» deyilgən.

⁹ Andin, Xəytan həzriti Əysani Yerusalemqaja elip bardi wə mərkiziy ibadəthanining əng egiz jayiqaja qikirip, mundak dedi:

– Hudaning Oqlı bolsang, muxu yərdin səkrəp bakqına! ¹⁰ Qünki, Təwratta: «Huda pərixtilirigə seni koqdaq toqruluk əmr kilqan,

¹¹ putungning taxlarqaja urulmasliki üqün, seni kollirida tutuwalidu» dəp yezilojan əməsmu?

¹² – Təwratta: «Rəbbinglar Hudani sinap bekixka bolmaydu!» dəpmu yezilojan, – dedi həzriti Əysa.

¹³ Xəytan hər hil usulda həzriti Əysani sinap azduralmioqandin keyin, uni waktinqə taxlap ketip kaldı.

Həzriti Əysa Jəliliyə əlkisidə

¹⁴ Həzriti Əysa Mukəddəs Rohning küq-kudritigə qəmgən halda Jəliliyə əlkisigə kaytip kəldi. Uzun ətməy, uning nami xu ətraptiki rayonlarqaja tarkaldı. ¹⁵ U ibadəthanılarda kixilərgə təlim berip, ularning mahtixiqaja sazawər boldı.

¹⁶ U əz yurti Nasirə xəhirigə kelip, dəm elix küni adəttikidək ibadəthaniqaja bardi. U ərə turup mukəddəs yazmilarnı okumakqi bolqanda, ¹⁷ ibadəthana hizmətqisi uningqaja Yəxaya pəyoqəmbərning yazmisini bərdi. U uni eqip, munu ayətlər yezilojan yərnı tepip okudi:

¹⁸⁻¹⁹ «Hudaning Rohi mening wujudumda. Qünki, u meni kəmbəqəllərgə hux hawar yətküzüxkə tallap, küq-kudrət ata kildi. U meni tutqunlarqaja: ‘azad bolisilər!’, qarıqularqaja: ‘kərələydiqan bolisilər!’ dəp jakarlawka əwətti.

Huda meni ezilgənlərni ərkinlikkə erixtürüxkə, Hudaning həlkini
kütquzux waqtining yetip kəlgənlikini ukturuxka əwətti.»

²⁰ Həzriti Əysa yazmini yepip ibadəthana hizmətqisigə kayturup
bərgəndin keyin, təlim bərgili olturdi. Pütün ibadəthanidikilər kəzlrini
uningdin üzməy karap olturuxti. ²¹ U kəpçiliklə:

– Silər angliqan bu ayət bəgün əməlgə axuruldi, – dedi.

²² Buni angliqan kəpçilik uning yahxi gəpini kilixti wə uning
mehir-xəpkətlik səzlrigə həyran kəlixti. Birak, bəzilər:

– Kəndak gəp? Bu Yüsüpnig oqli əməsmu? – deyixti.

²³ Həzriti Əysa səzini dawamlaxturup:

– Silər qokum manga «əy tewip, awwal əzüngni sakayt!» degən
təmsilni əslitip, «Kəpərnaħum xəhiridə yaratkan məjiziliringdin hawer
taptuk. Əmdi öz yurtungdimu birer karamət kərsətməmsən?» deməkçi
boluwatisilər. ²⁴ Birak xuni bilip koyunglarki, heqkəndak pəyoqəmbər əz
yurtida hərgiz karxi elinmaydu. ²⁵ İlyas pəyoqəmbər waqtida, uda üq yil
altə ay yamoqur yaqmay, İsrə'iliyining həmmə yeridə kuroqəqçilik yüz
bərgən bolup, u yərdimu aqarqilikta kəloqan nuroqun biqarə tul ayallar bar
idi. ²⁶ Birak, ular Hudani rət kiləqəqka, gərqə İlyas pəyoqəmbər Yəhudi
bolsimu, ularning heqkəyisisiqə yərdəm berixkə əwətilmigən. Əksiqə,
Sidon wilayitining Zarifat xəhiridiki Yəhudi bolmioqan heliki tul
ayaloqila məjizə kərsitixkə əwətilgən.

²⁷ Yənə xuningə ohxax, Elixə pəyoqəmbər zamanida, İsrə'iliyidə
mahaw kesiligə^② giriptar boləqanlar nuroqun bolsimu, lekin ular Hudani
rət kiləqəqka, Elixə pəyoqəmbər heliki Suriyilik Na'aman isimlik Yəhudi
bolmioqan kixinila sakaytixka əwətilgən! – dedi.

²⁸ İbadəthanidikilər bu səzlərni anglap, uning «Huda əmdi silərgə
əməs, bəlki Yəhudi əməslərgə mehir-xəpkət kərsitidu!» deməkçi
boləqanlikini bilip, dəroqəzəpkə kəldi. ²⁹ Həmməylən ornidin turuxup,
həzriti Əysani yar üstigə kuruloqan bu xəhərnig sirtiqə həydəp apirip,
yardin yikitiptəltürməkçi boluxti. ³⁰ Birak, həzriti Əysa kixilər arisidin
bimalal mengip qikip kətti.

Həzriti Əysaning jinlarni həydiwetixi

³¹ Həzriti Əysa Jəlilyə əlkisining Kəpərnaħum xəhirigə kaytip bardı. U

---

② Mahaw kesili – bir hil kərkunqluk tərə kesili bolup, Yəhudiylar bu hil kesəlgə
griptar boləqanlarni napak, dəp karaytti.

yerdə Yəhudiylar däm alidiqan xənbə küni ibadəthanioja berip, həlkkə təlim berip turdi. ³² Uning təlimini angliqanlar həyran kelixti. Qünki, uning təlimliri nopuzluk idi. ³³ İbadəthanida jin qaplxqan bir kixi bolup, uningdiki jinlar:

³⁴ – Əy Nasirəlik Əysa, biz bilən karing bolmisun! Bizni yokatmaqimusun? Mən sening kimlikingni bilimən. Huda əwətkən mukəddəs boluquqisən! – dəp towlap kətti.

³⁵ Birak, həzriti Əysa uningdiki jinoja buyruk kilip:

– Aqzingni yum, bu adəmning tenidin qik! – dedi. Jin heliki adəmni kixilər aldidila yikitiwetip, uni heqnemə kilmay tenidin qikip kətti.

³⁶ Buningdin həyran bolqan kəpqilik bir-birigə:

– Uning səzliri nemidegən küqlük! U dərwekə jinlaroja buyruk kilix nopuzi wə kudritigə igə ikən! Jinlar rastinla qikip kətti, – deyixti.

³⁷ Xuningdin keyin, həzriti Əysaning nami xu ətraptiki rayonlaroja tarkilip kətti.

Həzriti Əysaning nurojun kesəllərni sakaytixi

³⁸ Həzriti Əysa ibadəthanidin qikip Simunning əyigə baroqanda, Simunning keynanisi kesəl bolup, kizitmisi ərlep qalojanidi. Xunga, ular həzriti Əysadin uni sakaytip berixni ətünüp soridi. ³⁹ Həzriti Əysa kesəl ayalning yenioja berip, uning kizitmisining yenixini buyrudi. Kizitma xu an yenip kətti. U ayal dərhal ornidin turup, ularni kütüxkə baxlidi.

⁴⁰ Kün petix waqtida, kixilər hər hil kesəllərni həzriti Əysaning aldioja elip kelixti. Həzriti Əysa ularoja kolini bir-birləp təgküzüp koyoqanidi, ular sakiyip kətti. ⁴¹ Kixilərning tenidin qikkən jinlar: «Sən Hudaning Oqlı!» dəytti. Qünki, ular uning Qutkuzoquqi – Məsih ikənlikini bilətti. Birak, həzriti Əysa bolsa ularni əyibləp, ularning gəp kilixioja yol koymidi.

⁴² Tang atqanda, həzriti Əysa xəhərdin qikip, tinq bir jayoja kətti. Kəpqilik uni izdəp yürüp, ahir tapti wə uni kətküzməy əzliri bilən billə turozuzmaqqi boluxti. ⁴³ Ləkin, həzriti Əysa ularoja:

– Baxka xəhər-yezilaroqimu berip, Hudaning padixahlıkiqoja da'ir hux həwərni tarkitixim kerək. Qünki, Huda meni bu hizmət bilən əwətkən, – dedi.

⁴⁴ Xuning bilən, həzriti Əysa Yəhudiylarning hərkaysi rayonliridiki ibadəthanilarda təlim bərđi.

5-bab

H zriti  ysaning tunji ketim xagirt qakirixi

¹ Bir k ni h zriti  ysa Gin sar kəlining boyida turoĵanda, kixilər uningdin Hudaning s zini anglax  q n uning ətrapiəja ziq olaxti.

² H zriti  ysa k l boyida turoĵan ikki kemini k rdi. Belikqilar kemidin q x p, kiroĵakta torlirini yuyuxuwatatti. ³ H zriti  ysa belikqi Simunning kemisig  qikip, uningdin kemini kiroĵaktin s l yiraklitixni t l p kildi. Andin, u kemidə olturup halayikq  təlim b rdi. ⁴ Təlim berip bol jandin keyin, Simun ja:

– Kemini qongkurrak y rg  h yd p berip, torliringlarni selip, beliknglarni tutunglar, – dedi.

⁵ – Ustazim, biz keqiqə japa tartip heq n rs  turalmiduk, – dedi Simun, – birak, deginingizg  bina' n torni salsak salayli.

⁶ Xuning bilən, ular torlirini k lg  seliwidi, beliklar tor ja patmay kelip, torlar yirtilixq  baxlidi. ⁷ Ular baxq  kemidiki xeriklirini yardəmgə qakirixti. Ular kelip, beliklarni ikki kemigə liq kaqiliwidi, kemil r belikning jiklikidin q k p k tkili tas qaldi. ⁸ Bu ixni kərgən Simun h zriti Əysaning aldida tizlinip turup:

– I Rəbbim, m ndin yiraklixing, gunahkarmən! – dedi. ⁹ Q nki, Simun w  uning xerikliri bunqiwala k p belik tutkanlikidin h yran boləjanidi.

¹⁰ Baxq  kemidiki xerikliri – Zəbədiyning oqulliri Yakup bilən Yuhannamu h yran boldi. H zriti  ysa Simun ja:

– Kərkma, buningdin keyin belik tutuxning ornioĵa, manga adəm tutis n, – dedi.

¹¹ Ular kemini kiroĵaq  tohtitip, h mm  n rsini taxlap, h zriti  ysa ja  gixip mangdi.

H zriti  ysaning mahaw kesilini sakaytixi

¹² Bir ketim, h zriti  ysa məlum bir xəhərgə baroĵandin keyin, pütün bədinini mahaw kaplap k tk n bir kixi uni k r pla uning ayioĵoĵa yikilip:

– T ksir,  g r halisingiz, meni kesilimdin sakaytip pak kiloĵaysiz! – d p yalwurdi.

¹³ H zriti  ysa uning ja kolini t gk z p turup:

– Halaymən, pak bol jin! – dewidi, bu adəmning b dinidiki mahaw

kesili xu'an sakaydi. ¹⁴ Həzriti Əysa uningoya:

– Həzir bu ixni heqkimgə tinma. Lekin, udul mərkiziy ibadəthaniya berip, rohaniyoya özüngning sakayolanlikingni kərsət. Andin, buni baxkilaroya ispatlax üçün, Musa pəyğəmbərnin əmri boyiqə mahaw kesilidin sakayolanlar kilixka tegixlik kurbanlikni kil, – dəp tapilidi.

¹⁵ Gərqə həzriti Əysa: «Bu ixni heqkimgə tinma» degən bolsimu, u toqrisidiki hawer tehimu pur kətti. Nuroqun həlk uning təlimini anglax wə öz kesəllirini sakaytix üçün uning aldiya kelətti. ¹⁶ Həzriti Əysa bolsa pat-pat tinq yərlərgə berip du'a qilatti.

Həzriti Əysaning gunahlarni kəqürüm kilix hokuki

¹⁷ Bir küni həzriti Əysa təlim beriwatkanda, uning yenida Pərisiylər^③ wə Təwrat ustazliri olturatti. Ular Jəliliyə, Yəhudiyə əlkillirinin hərkaysi yeza-kixlakliri wə Yerusalemdin kəlgənidi. Rəbbimizning küq-kudriti həzriti Əysaya yar bolojaqqa, kesəlləni sakaytiwatatti. ¹⁸ Xu əsnada, birkanqə kixi zəmbilgə yatkuzuloqan bir paləqni kətürüp kelip, uni öyning iqidiki həzriti Əysaning aldiya əkirixkə tirixti, ¹⁹ birak, adəmning təlilikidin kesəlni əkirəlməy, əgzigə elip qikip, əgzidin tünqlük eqip, kesəlni öyning iqigə zəmbildə qüxürüp, halayikning arisida turoqan həzriti Əysaning aldiya əkəldi. ²⁰ Ularning ixənqini kərgən həzriti Əysa heliki paləqə:

– Dostum, gunahliring kəqürüm kilindi! – dedi.

²¹ Heliki Təwrat ustazliri bilən Pərisiylər bir-birigə:

– Korkmastin bundak kupur səzligən bu adəm kimdur?! Hudadin baxka heqkimning gunahlarni kəqürüm kilix hokuki yokku! – deyixti.

²² Ularning kənglidə nemə oylawatkanlikini bilgən həzriti Əysa ularoya mundak dedi:

– Silər buni nemə üçün kupurluk dəysilər? ²³⁻²⁴ «Gunahliring kəqürüm kilindi!» deyix asanmu yaki «ornungdin tur, mang!» deyixmu? Əlwəttə, eytmək asan, kilmək təs. Əmma, həzir İnsan'oqlining^④ yər yüzidə həm gunahlarni kəqürüm kilix, həm kesəlləni sakaytix hokukiya igə ikənlikini ispatlap berəy, – dedi. Andin, paləq kesəlgə:

③ Pərisiylər – Yəhudi diniya təwə boləqan, Təwrat tüzümlirigə kattik ri'ayə kilidioqan məzəptiki kixilər.

④ Mukəddəs yazmilarda «İnsan'oqli»din ibarət əwətilgüqining Hudaning küq-kudriti wə xan-xəripi bilən ərxin qüxüp, pütkül insanlarni mənggü baxkuridioqanliki aldin eytiləqan. Həzriti Əysa bu namni əzi həkkidə ixlətkən.

Luka bayan qilqan hux hawar

– Ornungdin tur, orun-körpängni yiqixturup öyüggə kayt! – döp buyrudi.

²⁵ Həlikı adəm dərhal kəpqilikning aldida ornidin dəs turup, özi yatqan zəmbilni elip, Hudani mədhiyiliginiqə öyigə kaytti. ²⁶ Buningoqa həyran bolqan kəpqilikmu Hudani mədhiyiləxti wə hang-tang kalqan həlda:

– Bügün biz əklimiz yətməydiqan ixlarnı kərduq! – deyixti.

Həzriti Əysaning Lawiyni qakirixi

²⁷ Bu ixtin keyin, həzriti Əysa u yərdin qikiq, Lawiy isimlik bir bajgiri^⑤ kərđi. U baj yiqidiqan jayda olturatti. Həzriti Əysa uningoqa:
– Manga əgəxkin! – dedi.

²⁸ Lawiy ornidin turup, ixini taxlap, həzriti Əysaqə əgəxti.

²⁹ Xu küni, Lawiy öyidə həzriti Əysaqə katta ziyapət bərđi. Təklip kilinqan nuroqun bajgırlar wə ularoqa ohxax kixilərmu həzriti Əysa wə xagırtlırı bilən həmdastıhan boldi. ³⁰ Keyin, bəzi Pərisiylər wə ularning diniy ekimidiki bəzi Təwrat ustazlırı rənjigən həlda həzriti Əysaning xagırtlıriqə:

– Silərning bajgir wə gunahkarlar bilən bir dastıhanda olturoqıninglar kandaq gəp?! – deyixti.

³¹ Həzriti Əysa ularoqa:

– Saqlam adəm əməs, bəlki kesəl adəm tewıpkə mohtajdur. ³² Mən əzlırini durus hesablaydiqanlarnı əməs, bəlki əzlırining gunahlırini tonuydiqanlarnı towa kilixkə qakıroqılı kəldim, – döp jawab bərđi.

Roza tutux məsilisi

³³ Bəzi kixilər həzriti Əysaqə:

– Yəhya pəyoqəmbərning xagırtlırı pat-pat roza tutup du'a kilidu. Pərisiylərning xagırtlırimu xundak kilidu. Sizning xagırtlıringiz əjəb yəp-iqıpla yüridiqə! – deyixti.

³⁴ Həzriti Əysa ularoqa:

– Toyi boluwatqan yigit tehi toy ziyapitidə turoqan qaoqda mehmanlar həsrət qekıwatqan adəmlərdək roza tutsa kandaq bolqini?! Əlwəttə bolmaydu! ³⁵ Əmma, yigitning ulardın elip ketilidiqan küni kelidu, ular ənə xu qaoqda kayoqə-həsrət qəkkınidin roza tutidu, – dedi.

---

^⑤ Bajgir – Isra'iliyini ixşal kilqan Rimliklar üqün öz həlkidin baj yiqip beridiqan wə xu wəjidin nəprətkə uqriqan Yəhudiylar.

Luka bayan qilōjan hux hawar

Koniōja esiliwelix

³⁶ Həzriti Əysa ularōja yonə bir təmsil kəltürdi:

– Heqkim yengi kenglikini yirtip, uni kona kenglikigə yamak qilmaydu. Undak kilsa, yengi kengləkmü yirtilidu, yirtiwelinōjan yamakmu kona kengləkkə yaraxmaydu. ³⁷ Xuningdək, heqkim yengi xarabni kona tulumōja qaqilimaydu. Əgər undak kilsa, yengi xarabning kəpuxi bilən tulum yerilidu-də, xarabmu təkülüp ketidu. Demək, tulummu kardin qıqıdu. ³⁸ Xuning üqün, yengi xarabni yengi tulumōja qaqilax kerək. ³⁹ Uning üstigə, kona xarab iqip yürgən hərəkandak adəm yengisini iqixni halimaydu. «Boldi, konisi yahxi ikən!» dəydu.

6-bab

Dəm elix küni həkkidiki məsilə

¹ Bir dəm elix küni, həzriti Əysa buqdaylıktin ötüp ketiwatatti. Uning xagirtliri baxaklarni üzüwelip, alikinida uwulap yedi. ² Buni kərgən bəzi Pərisiylər:

– Silər nemixka dəm elix küni qəkləngən ixni^⑥ kilisilər, – deyixti.

³ Həzriti Əysa:

– Padixah Dawut wə uning həmrəhlirining aq kalōjanda kəndak qilōjanlıqini mukəddəs yazmilardin okumiōjanmu? Keni eytip bekinglar!

⁴ U ibadəthanidiki mukəddəs jayōja kirip, Hudaōja atalōjan nanlarni rohaniyidin sorap yegən wə həmrəhliriojimu üləxtürüp bərgən. Həlbuki, bu nanlarni rohaniylardin baxka hərəkandak kixining yeyixi Təwrat qanuniōja hilap idi, – dər jawab bərđi ⁵ wə huləsə qıqirip, ularōja:

– Mən İnsan'oqli dəm elix küning igisidurmən, – dedi.

⁶ Yonə bir dəm elix küni, həzriti Əysa ibadəthaniōja kirip təlim beriwatatti. Ibadəthanida ong kōli kurup kətkən bir adəm bar idi. ⁷ Həzriti Əysaning üstidin ərz kilix üqün bahənə izdər yürgən Təwrat ustazliri bilən Pərisiylər uning dəm elix künimü kesəl sakaytidiojan-sakaytmaydiojanlıqini paylap yürüxətti. ⁸ Birak, ularning

---

⑥ Yəhudiylarning ən'nisi boyiqə, dəm elix küni haman tepix ka'idigə hilap idi. Pərisiylər xagirtlarning danlarni yeyix üqün aklixini haman təkənlik, dər kariōjan. Əməliyəttə, mən'i kilinojini baxaklarni üzüwelip, yeyix əməs, bəlki zira'ətlərgə orōjaq selixtur.

konglidikini bilgan hazzriti Əysa qoli kurup katkan heliki keselge:

– Ornungdin tur, aldimoqa kel! – dewidi, heliki kesel ornidin turdi.

⁹ Andin, hazzriti Əysa kopqilikkə:

– Silerdin sorap bakayqu, kandak kilix Təwrat kanunioqa uyğun? Dəm elix küni yahxilik kilixmu yaki yamanlik kilixmu? Janni kutkuzuxmu yaki janoqa zamin boluxmu? – dedi wə ¹⁰ keselning ətrapidikilergə kez yügürtüp qikkandin keyin, heliki keselge:

– Kəlungni uzat, – dedi. U adəm qolini uzitixi bilənla qoli əsligə kəldi.

¹¹ Əmma, Təwrat ustazliri wə Pərisiylər intayin qəzəplini, hazzriti Əysaqə kandak takabil turux toqrisida məslihətkə qüxti.

Həzriti Əysaning on ikki əlqini tallixi

¹² Bir küni, hazzriti Əysa du'a kilix üqün taqqa qikti. U yərdə Hudaqə keqiqə du'a kildi. ¹³ Tang atkanda, xagirtlirini aldiqə qakirip, ularning iqidin on ikki kixini tallap, ularni əlqi dəp atidi. ¹⁴ Ular: Simun (hazzriti Əysa uni Petrus dəpmu atiqan) wə uning inisi Əndər, Yaqup, Yuhanna, Filip, Bartolomay, ¹⁵ Məttə, Tomas, Həlpayning oqlı Yaqup, wətənpərwər dəp ataloqan Simun, ¹⁶ baxka bir Yaqupning oqlı Yəhuda wə keyin hazzriti Əysaqə satkunluk qilqan Yəhuda Ixkariyotlar idi.

Həzriti Əysaning təlim berixi wə kesəllərnı sakaytixi

¹⁷ Həzriti Əysa əqliri bilən taqdin qüxüp, tüz bir yərdə turatti. Ularning aldiqə nuroqun xagirtlar həmdə Yerusalemlə xəhiridin, jümlidin pütün Yəhudiyə əlkisidin kəlgən kixilər top-top bolup kelip yiqilixti. Həttə dengiz boyidiki Tir wə Sidon xəhərliridinmu nuroqun kixilər kəlgənidi. ¹⁸ Ular hazzriti Əysaning təlimlirini anglax wə kesəllirigə xipalik izdəx üqün kəlgənidi. Jinlar dəstidin azablanoqanlarmu kelip, xipalik tepixti. ¹⁹ Kopqilik kollirini hazzriti Əysaqə təgküzüwelixka tirixatti. Qünki, uning wujudidin küq-kudrət qikip ularning həmmisini sakaytiwatatti.

Huxallik wə kayoju

²⁰ Andin, hazzriti Əysa xagirtlirioqa qarap mundak dedi:

– Əy yoksullar, nəkədər bəhtliksilər! Qünki Hudaning padixahlıki silərningkidur.

²¹ Əy aq kəloqanlar, silərmu nəkədər bəhtlik! Qünki, Huda silərnı

Luka bayan kıloğan hux həwər

toluk kana'ətləndüridu.

Əy yioqlawatkanlar, silərmu bəhtlik! Buningdin keyin,
xad-huramliqqa qəmisilər.

²² İnsan'oqlıoğa əgəxkənlikinglar üçün bəzilər silərdin nəprətlənsə, yüz örüsə, silərgə təhmət-hakarət kilsa, silərnü yaman desə, nəkədər bəhtliksilər! ²³ U qaojda, xad-huram bolup təntənə kilinglar. Qünki, ərxətə silər üçün kəp in'am saklanmakta. Bu kara niyətlərnüng ata-bowiliri burunki pəyoqəmbərlərgimu xundak ziyankəxlik kıloğan.

²⁴ Lekin, həlinglaroğa way, əy baylar!
Rahət-paraqəət silərgə yar bolmas əmdi.

²⁵ Həlinglaroğa way, əy karni toklar!
Aqliqta kəlisilər əmdi.

Həlinglaroğa way, əy külüwatkanlar!
Həza tutup yioqlaysilər əmdi.

²⁶ Halayik silərnü mahtioqanda, həlinglaroğa way! Qünki, Hudaning oqəzipiğə uqrioğan burunki sahta pəyoqəmbərlərmu bu həlkning ata-bowilirining mahtixioğa erixkən.

Düxmininglaroğa mehir-muhəbbət kərsitinglar

²⁷ – Kulak selip anglanglar! Silərgə düxmənlik kıləoğanlaroğa mehir-muhəbbət kərsitinglar. Əqmənlik kıləoğanlaroğa yaxilik kilinglar.

²⁸ Silərnü karəoqəoğanlaroğa bəht tilənglar. Silərgə yaman mu'amilidə boləoğanlaroqimu du'a kilinglar. ²⁹ Birsü silərnüng ong yüzüinglaroğa ursa, sol yüzüinglarnimu tutup beringlar. Birsü silərnüng qapininglarnü elip kətsə, kənglikinglarnimu selip beringlar. ³⁰ Birsü silərdin birnemə tilisə, tiliginini beringlar. Birsü silərnüng birər nərsənglarnü elip kətsə, unü kayturup berixni sorimanglar. ³¹ Baxkılarnüng əzüinglaroğa kəndak mu'amilə kılixini kütsənglar, silərmu ularoğa xundak mu'amilə kilinglar.

³² Əgər silər əzüinglarnü yaxi kərgənlərgila mehir-muhəbbət kərsətsənglar, buning mahtanojudək nəri bar? Gunahkarlarnu özini yaxi kərgənlərgə mehir-muhəbbət kərsitidioqu. ³³ Əgər silər əzüinglaroğa yaxilik kıləoğanlaroqila yaxilik kilsanglar, buning mahtanojudək nəri bar? Hətta gunahkarlarnu xundak kılidioqu! ³⁴ Əgər silər kərzni kayturalaydioqəoğanlaroqila bərsənglar, buning mahtanojudək nəri bar?

Gunahkarlarmu  yn n kayturux x rti bilən baxka gunahkarlaroĵa k r  beridi u! ³⁵ Yak! Silər d xmininglaroĵimu meh r-muhəbbət kərsitinglar, ularoĵa yaxhilik kilinglar. Baxkilaroĵa kayturuwelixni oylimayla pul k r  beringlar. Xu qa da,  rxt  mol in'amoĵa erixisilər w  uluq Hudaning p rzanti boloĵanlikinglaroĵa guwahlik bərgən bolisil r. Q nki, Huda yaxhilikni bilm ydi oĵanlaroĵa w  yamanlaroĵimu x pk t kilidu. ³⁶  rxtiki atanglar mehriban boləjnidək, sil rmu mehriban bolunglar.

Baxkılarning  stidin h k m kilmanglar

³⁷ – Baxkılarning  stidin h k m k lip yürmənglar. Sil rmu Hudaning h k mig  uqrimaysil r. Baxkılarni  yiblim nglar, Hudamu sil rni  yiblim ydu. Baxkılarni kəqürünglar, Hudamu sil rni kəqürüm kilidu. ³⁸ Baxkılardin heqnemini ayimanglar, Hudamu silərdin heqnemini ayimaydu. Hətta silərgə qong  lqig qk  lik qingdap toldurul jan in'amni təkdim kilidu. Silər baxkilaroĵa kandak  lq m bilən  lq p bərsənglar, Hudamu silərgə xundak  lq m bilən  lq p beridu.

³⁹ Andin, h zriti  ysa ularoĵa t msil arkilik təlim berip mundak dedi:
– Kari u kari uni yetəkləp mangalmaydu. Undak kilsa, h r ikkilisi orioĵa q x p ketidu. ⁴⁰ Xagirt ustazidin  st n turmaydu. Lekin, u okup yetixk ndin keyin ustazi a ohxax bolalaydu.

⁴¹ Nem   q n buradiringning hərə kepikid k kiqik s w nlikinila k r p,  z ngdiki limd k qong gunahni kərməysən?! ⁴²  z ngdiki xunq  qong gunahni kərməy turup, buradiringgə: «K z ngdiki hərə kepikini eliwet y!» deyixing kandak g p?  y sahtipəz! Awwal  z ngning kəzidiki limni eliw t. Buning bilən, enik k r p, buradiringning k zidiki h r  kepikini eliwet l ys n.

Ikki hil mew  d rihi

⁴³ – Yahxi d r h yaman mew  b rm ydu, yaman d r hmu yahxi mew  b rm ydu. ⁴⁴ H rkandak d r hni b rg n mewisidin p rk  tkili bolidu. Tik ndin  nj r, yantaktin  z m aloĵili bolmaydu. ⁴⁵ Xuningoĵa ohxax, yahxi ad m k lbidiki yaxhilikidin yaxhilik qikiridu. Yaman ad m k lbidiki yamanlikidin yamanlik qikiridu. Q nki, k ng ld  nem  bolsa,  qizdin xu qikidu.

Ikki hil imar t saloĵan kixil r

⁴⁶ – Sil r  j b meni «R bbim! R bbim!» d ysil ryu, buyruklirimoĵa

amal kilmaysilar. ⁴⁷ Omisa, mening aldimoja kelip, sozlimni anglap amal qilqanlar kimga ohxaydu? ⁴⁸ Ular huddi ulini qongkur kezip, qoram taxning ustiga imarat salqan kixiga ohxaydu. Kalkun kalganda, uning kuqluk hujumi undak imaretni kimir qilqozalmaydu, qunki u puhta selinqan. ⁴⁹ Lekin, sozlimni anglap turup, amal kilmaydiqanlar ul kurmay kuruk yarning ustiga imarat salqan kixiga ohxaydu. Bundak imarat kalkunning hujumioja uqriqan haman erulup, putunloy gumran bolidu.

7-bab

Hazriti Oysaning Rimlik yuzbexining qakirini sakaytixi

¹ Hazriti Oysa koq qilikkə soz kilip bolqandin keyin, Kəpərnahum xəhirigə kaytti. ² U yərdə Rimlik bir yuzbexining ətiwarlik qakiri eoqir kesəl bolup, əlüm girdabida turatti. ³ Yuzbexi hazriti Oysaning ixliridin hawer tepip, birnəqqə Yəhudiy aqsakalning berip, uning kelip qakirini sakaytip koyuxi uqun etünuxini tapxurdi. ⁴ Aqsakallar hazriti Oysaning aldiqə berip:

– Yuzbexi həkikətən sizning yardəm berixingizgə ərzyidiqan adəm.

⁵ Əzi Yəhudiy bolmisimu, biz Yəhudiylarni yahxi kəridu. Hətta biz uqun bir ibadəthanimu selip bərđi, – dəp, uning yuzbexining əyigə berixini qin kənglidin tələp kildi.

⁶ Hazriti Oysa ular bilən billə yoləqə qikti. Birak, əygə yetip kelixkə az qalqanda, yuzbexi hazriti Oysaning aldiqə birnəqqə dostini əwətti. Ular:

– Təksir, yuzbexi: «Awarə bolup əyümgə kelixingizgə ərziməymən.

⁷ Hətta əzümму berip siz bilən kərixüxkə layik əməsmən. Bir eoqiz soz kilip koysingiz, qakirim sakiyip ketidu. ⁸ Meningmu üstümdə baxlikim, qol astimda ləxkərlirim bar. Birigə bar desəm baridu, birigə kəl desəm, kelidu. Qakiriməqə bu ixni kil desəm, u xu ixni kilidu. Huddi xuningdək, siz bir eoqiz gəp kilsingizla, həmmə ix həl bolidu» dəydu, – dedi.

⁹ Yuzbexining gepini anglap həyran bolqan hazriti Oysa burulup, billə kəlgən halayikka:

– Dərwəkə, mən Isra'illar arisidimu bundak ixənqni heqkimdə kərmigənidim! – dedi.

¹⁰ Yuzbexi əwətkən həlikə kixilər kaytip barqanda, qakarning putunloy sakiyip kətkənlikini kərđi.

Luka bayan kıloqan hux h w r

Tul ayalning oqlini tirild r x

¹¹ Uzun  tm y, h zriti  ysa Na'in deg n xəhərgə qarap yol aldi. Uning xagirtliri w  yənə nurojundioqan kixilər uningoa  gixip mangdi. ¹² U x h r d rwazisioqa kəlgəndə, jinaza k t r p qikiwatkan bir top adəmgə yolukup kaldi.  lg qi bir tul ayalning yalquz oqli idi. X h rdiki nurojun kixilər heliki tul ayal bilən bill  qikkanidi. ¹³ Bu ayalni kərgən h zriti  ysa iqini aqrirkan halda uningoa:

– Yioqlimang, – dedi. ¹⁴ Andin, topning aldioqa  t p, jinazioqa kolini t gk zg nidi, jinaza k t rg nl r tohtidi. H zriti  ysa:

– Yigit, ornungdin tur, – deyixi bil nla, ¹⁵  l p k loqan yigit kopup, g p kilixka baxlidi. H zriti  ysa uni anisioqa tapxurup b rdi.

¹⁶ K rkunq baskan k pqlilik:

– Arimizdin uluq bir pəyoqəmbər qikti!

– Huda bizg  xapa' t kilix  q n k ldi! – d p Hudani mədhiyilidi.

¹⁷ H zriti  ysaning bu ixi toqrisidiki h w r pütün Y hudiylar zemini w  ətraptiki rayonlaroa tarkilip k tti.

Yəhya pəyoqəmbərning xagirtlirining h zriti  ysa bilən k r xkili kelixi

¹⁸ Yəhya pəyoqəmbərning xagirtliri bu ixlarning h mmisini Y hyaoa yətküzdi. U xagirtliridin ikki kixini  zi yetiwatkan zindanoqa qakirip, ¹⁹ ularni h zriti Əysaning aldioqa: «Huda bizg  əwətməkqi bolojan kutkuzojuqi sizmu yaki baxka birsi kel mdu?» d p sorap kelixk   w tti.

²⁰ Ular h zriti Əysaning aldioqa berip:

– Q m ld rg qi Yəhya bizni sizdin: «Huda bizg  əwətməkqi bolojan kutkuzojuqi sizmu yaki baxka birsi kel mdu?» d p sorap kelixk   w tti, – dedi.

²¹ D l xu qaqda, h zriti  ysa aqririk-silak tartkan w  jin qaplxkan nurojun kixil rni sakaytkan w  nurojun kariqularning k zini aqkanidi.

²² Xuning bilən, u Yəhya pəyoqəmbərning xagirtlirioqa:

– Silər kaytip berip, yaratkan məjzilirimni w  eytkan t limlimni Y hyaoa y tk z p: «Korlarning k zi eqildi, tokurlar mangalaydioqan boldi, mahaw kesili bolojanlar sakaydi, gaslar angliyalaydioqan boldi, hətta  lg nl rmu tirildi w  kəmbəoqəllərgə hux h w r yətküzüldi» d p eytinglar. ²³ Y hyaoa yənə: «M ndin gumanlanmay, manga t wr nm y ix ng nl r nemidegən bəhtlik!» d p koyunglar, – dedi.

²⁴ Yəhya pəyoqəmbərning xagirtliri kətkəndin keyin, h zriti  ysa

korpilikkə Yəhya toqruluk mundak dedi:

– Silər burun Yəhyani izdər qəlgə barqininglarda, zadi kandak bir adəmni kerməqqudinglar? Məydani xamalda yəlpünüp turoqan komuxtək təwrinip turidioqan bir yahxiqaknimu? ²⁵ Yaki qiraylik kiyingən bir esilzadinimu? Hərgiz undak əməs! Həxəmətlik kiyim kiyiwəloqan, əyx-ixrət iqidə yaxaydioqan kixilər qəldin əməs, bəlki han ordisidin tepilidu. ²⁶ Əməliyəttə, silər bir pəyoqəmbərni kərgili qiktinglar. Əmdi bilip koyunglarki, Yəhya hərəkəndak pəyoqəmbərdinmu üstün pəyoqəmbərdir. ²⁷ Qünki, mukəddəs yazmilarda:

«Mana, aldingda əlqimni əwətimən.

U sening yolungni aldin'ala təyyarlaydu»

dər yeziloqan wə bu yərdiki «əlqim» dəl Yəhya pəyoqəmbərni kərsitidu. ²⁸ Bilip koyunglarki, insanlar arisida Yəhyadinmu uluq kixi yok. Əmma Hudaning padixahlidikidiki əng ərziməs birsimu uningdin uluq bolidu.

²⁹ Buni angliqan pukralar, hətta bajgirlarmu Hudaning yoli toqra dedi, qünki ular burun Yəhya pəyoqəmbərning qəmüldürüxini kəbul qilqanidi.

³⁰ Lekin, Pərisiylər wə Təwrat ustazliri Yəhya pəyoqəmbərning qəmüldürüxini kəbul kilməy, Hudaning əzlrigə boləqan məksitini kayrip koyəqanidi. ³¹ Xuning bilən, həzriti Əysa ularəqə mundak dedi:

– Bu zamanning silərdək kixilirini zadi kimlərgə ohxitay?! ³² Ular huddi koqida olturuwelip, bir-birigə: «Biz silərgə sunay qelip bərsək, ussul oynimidinglar. Matəm muzikisini qelip bərsək, yioqə-zar kilmidinglar» dər rənjiydiqan tuturuksiz balilarəqə ohxaydu. ³³ Qünki, qəmüldürgüqi Yəhya kelip roza tutatti, xarab iqməytti. Xuning bilən, ular: «Uningə jin tegiptu!» deyixti. ³⁴ İnsan'ooqli bolsa həm yəydu həm iqudu. Birək, ular: «Taza bir toymas hərəkəx ikən! U bajgir wə baxka gunahkarlarning dosti» deyixidu. ³⁵ Bilip koyunglarki, həkmət uni kəbul qilqanlar arkilik tonulidu.

Gunahkar ayalning həzriti Əysani ətirlixli

³⁶ Pərisiylərdin bir kixi həzriti Əysani tamakka təklip kildi. Həzriti Əysa uning əyigə berip tamakka olturdi. ³⁷ U yərdə pahixə dər tonuloqan bir ayal həzriti Əysaning bu Pərisiyning əyigə kəlgənlikini anglap, ak kəxtexidin yasəloqan bir kutida ətir elip kəldi ³⁸ wə həzriti Əysaning kəynidə, putioqə yekin yərdə turup yioqlaxka baxlidi. Uning kəz yaxliri

h zriti Əysaning putlirini h l kiliwətti. Andin, u qacliri bilən h zriti Əysaning putlirini ertip kurutti həm putlirini s y p,  stig  ətir s rdi.

³⁹ H zriti  ysani qakiroqan P risiy buni k r p, iqid  «bu adəm rast p y q mb r bolqan bolsa,  zig  kolini t gk zɡ n bu ayalning pahixə ikənlikini bilətti!» d p oylidi.

⁴⁰ Buni bilg n h zriti  ysa:

– Ximon, sanga eytidioqan bir gepim bar, – dedi.

– Eyting ustaz, – dedi Ximon.

⁴¹ – Ikki adəm bir kixigə kərzdar ik n. Biri b x yüz k m x tənggigə, yənə biri bolsa,  llik k m x tənggigə kərzdar ik n. ⁴² Hər ikkisining k rzn  kayturux imkaniyiti yok ik n. Xunga, k rz igisi mehribanlik kilip, hər ikkisining kərzini kəqürüm kiptu. Seningq , ularning kaysisi k rz igisini bəkrək yahxi k ridu? – d p soridi h zriti  ysa.

⁴³ – Meningq , k pr k k ngqilikk  erixkini, – d p jawab b rdi Ximon.

– Tooqra eyting, – dedi h zriti  ysa. ⁴⁴ Andin, u h lik  ayalni k rsitip, Ximonq :

– Bu ayalni k rd ngmu?  y ngg  k lginimd , s n putlirimni yuyuxka su b rmig niding. Birak, u k z yexi bil n putlirimni yudi, qeqi bil n ertip kurutti. ⁴⁵ S n meni h l- hwal sorap, s y p k t walmioqaniding. Lekin, u m n kirg ndin tartip putlirimni s y watidu. ⁴⁶ Sən mehmanlarq  təkdim kilinidioqan yaqni beximoqimu s rkimig niding. Birak, u meni h rm tl p, putlirimq  ətir sürkəp koydi. ⁴⁷ Kiskisi sanga eytayki, uning nuroqun gunahlining həmmisi kəqürüm kilindi. Xunga, uning manga kərsətkən meh r-muhəbbiti qongkur. Lekin, az kəqürüm kilinoqanning kərsətkən meh r-muh bbitimu az, – dedi.

⁴⁸ Andin, h zriti  ysa u ayalq :

– Gunahling kəqürüm kilindi, – dedi.

⁴⁹ H zriti  ysa bilən bir dastihanda olturoqanlar: «Hətta kixil rning gunahlinimu kəqürüm kilidioqan bu adəm zadi kimdu?» deyixti.

⁵⁰ H zriti  ysa h lik  ayalq :

– Manga baqlioqan ixənqing seni kutkuzdi. Aman bol! – dedi.

8-bab

H zriti  ysaq   g xk n ayallar

¹ Uzun  tm y, h zriti  ysa Jəliliyə  lkisidiki x h r, yeza-kixlaklarq 

Luka bayan qilqan hux hawer

berip, Hudaning padixahlikioja da'ir hux hawerni tarkatti. On ikki xagirtimu uning bilon birgə bardi. ² Bulardin baxka, yənə jin wə kesəllik azablıridin kutkuzup sakaytiloqan bəzi ayallarmu bolup, ularning arisida tenidin yəttə jin həydəp qikiriləqan Məjdəllik Məryəm, ³ Hırod hanning saray əməldari Huzaning ayali Yo'anna, Suzana wə baxka birmunqə ayallarmu bar idi. Bular öz mal-mülükliri bilon həzriti Əysa wə uning xagirtlirioja yardəmdə boldi.

Uruk qeqix toqrisidiki təmsil

⁴ Halayik hərkaysi yurtlardin həzriti Əysa bilon kərüxkili üzülməy kelip turatti. Bir küni nuroqun adəm yiojiloqanda, həzriti Əysa ularoja təwəndiki təmsilni səzləp bərdi:

⁵ – Bir dehqan uruk qaqkili etizioja qikiptu. Qaqkan uruklirining bəziliri qioqir yol üstigə qüxüp, kixilərnin ayioji astida kaptu wə kuxlaroja yəm boptu. ⁶ Bəziliri asti taxlik tuprakka qüxüptu. Əmma, yərdiki nəmlik yetixmigenliktin, uruklar ünüp qikkəndin keyin qurup ketiptu. ⁷ Bəziliri tikənlərnin arisioja qüxüptu. Maysilar tikənlər bilon boy talixip əsüptu. Birək, nətjidə tikənlər maysilarni besiwəptu. ⁸ Bəziliri bolsa munbət tuprakka qüxüp, obdan əsüp, yüz həssiləp həsul beriptu.

Həzriti Əysa yukiri awaz bilon yənə:

– Bu səzlərnə kulikinqlarda qing tutunglar! – dedi.

⁹ Keyin, uning xagirtliri uningdin bu təmsilning mənisini soridi.

¹⁰ Həzriti Əysa ularoja mundək dedi:

– Hudaning padixahlikining sirliri silərnin bilixinglaroja berildi. Birək, baxkilaroja kəlsək, ularoja təmsillər bilonla qüxəndürimən. Xuning üqün, ular səzümni anglisimu qüxənməydu. Bu əhwal Yəxaya pəyoqəmbərnin deginidək boldi: «Ular qarşisimu kərməydu, anglisimu qüxənməydu.»

¹¹ Bu təmsilning mənisi mundək:

– Uruk Hudaning səzidir. ¹² Qioqir yoldiki tuprakka qüxkən uruklar xundək kixilərgə təmsil kilinoqanki, ular Hudaning səzini anglisimu, uni qəbul kilməydu. Xəytan ularni etikəd arkilik kutkuzulmisun dəp, ularning kənglidin Hudaning səzini elip keqip ketidu. ¹³ Taxlik tuprakka qüxkən uruklar Hudaning səzini angliqan haman huxəllik bilon qəbul qilqanlaroja təmsil kilinoqan. Ular buningoja bir məhəl ixəngən bolidu, əmma ularning yiltizi bolmioqanliki üqün, birər müxküllükkə yoluksila,

Luka bayan kıloğan hux həwər

bərdaxlık berəlməydu. ¹⁴ Tikənlikkə qüxkən uruklaroğa kəlsək, ular xundak kixilərgə təmsil kılinoqanki, ular Hudaning səzlrini anglisimu, uzun ətməylə kəngligə bu dunyaning əndixə, baylık wə halawətlirining ezikturuxliri kiriwelip, Hudaning səzini boqıuwetidu-də, ular həsulsız qalidu. ¹⁵ Munbət tuprakka qüxkən uruklar bolsa Hudaning səzini anglaydioğan, ularni pak wə qin dilida qing saklaydioğan, həsul bərgüqə səwr kılidioğan kixilərdur.

Hudaning həkikiti axkarılanmakta

¹⁶ Həzriti Əysa xagirtlirioğa yənə:

– Qıraoqni yekip, uni birər nərsə bilən yepip koyidioğan yaki kariwatning astioğa yoxurup koyidioğan kixi yok, əlwəttə. Əksiqə, öygə kirgənlər enik kərəlisun dəp, uni jəzmən qıraoqdanning üstigə koyidu.

¹⁷ Qünki, yepik koyuloğan hərəkəndək nərsə axkara bolmay qalmaydu. Yoxuruloğan hərəkəndək nərsə bilinməy qalmaydu. ¹⁸ Xuning üqün, mening Hudaning həkikiti toqrisida eytkanlirimni kəngül koyup anglanglar. Qünki, kimdə əkil-parasət bolsa, uningoğa tehimu kəp berilidu. Ləkin, kimdə əkil-parasət bolmisa, əzidə bar dəp qaraloqinimu elip ketilidu, – dedi.

Həzriti Əysaning anisi wə iniliri

¹⁹ Həzriti Əysaning anisi wə iniliri uning bilən kərükili kəldi. Ləkin, adəm kəp boləqəqka, yenioğa keləlmigənidi. ²⁰ Bir kixi həzriti Əysaoğa:

– Aningiz wə iniliringiz siz bilən kərükimiz dəp, sirtta turidu, – dedi.

²¹ – Hudaning səzini anglap, uningoğa əməl kılənlarning həmmisi mening anam wə aka-inilirimdur, – dedi həzriti Əysa kəpçiliklə.

Həzriti Əysaning boranni tinqitixi

²² Bir küni, həzriti Əysa xagirtliri bilən kemigə qüxüp, ularoğa:

– Kəlning u ketioğa barayli, – dedi. Xuning bilən, ular yoləğa qikti.

²³ Kəmə ketiwatqanda həzriti Əysa uhlap kaldi. Uxtumtut kattik boran qikip, kemigə su toxup, həmmisi intayin həwp iqidə kaldi. ²⁴ Xagirtlar həzriti Əysani oyoqitip:

– Ustaz, ustaz, oqərk bolux aldida turimiz! – dedi.

Həzriti Əysa oyoqinip, boran-qapqunəğa buyruk kılənanidi, boran tohtap, dolkun pəsləp, həmmisi tinqidi. Andin, u xagirtlirioğa burulup:

²⁵ – İxənqinglar nəgə kətti? – dedi.

Xagirtlar həm h yran bolup, həm k rkuxup, bir-birigə:

– Bu adəm zadi kimdu? Buyruk kilsa, hətta boran w  dolkunlarmu uning gepini anglyaydik n-h ! – d p ketixti.

H zriti  ysaning jin qaplxak n adəmni sakaytixi

²⁶ H zriti  ysa xagirtliri bilən Jəliliyə kəlining u qetidiki Gerasaliklar turoqan yerg  bardi. ²⁷ H zriti  ysa kiroqakka qikixioqa, xəhərdin k lg n jin qaplxak n biri uning aldioqa k ldi. Bu adəm uzundin beri kiyim kiym y,  yd  turmay, g r kilinidioqan əngkürlərdə yaxaytti. ²⁸ U h zriti Əysani k r xi bil nla uning ayioioqa yikilip:

– Uluoq Hudaning Ooqli  ysa, iximoqa arilaxma! Səndin  t nim nki, meni kiyinima! – d p warkirap k tti. ²⁹ Uning bundak deyixining səwəbi, h zriti  ysa jinoqa uning tenidin qikixni buyruoqanidi. Jin bu adəmni uzun wakit ilki g  eliwaloqanidi. H lk bu adəmni k p ketim zənjir-kixənlər bilən baqlap, kamap koyoqan bolsimu, u ularni  z p keqip qikip, jin t ripidin q l-bayawanlaroqa elip ketil tti.

³⁰ H zriti  ysa bu adəmdin:

– Isming nem ? – d p soridi.

– Ismim «minglioqan», – d p jawab b rdi bu ad mni s zlitiwatkan jin. Q nki, bu ad mg  minglioqan jinlar qaplixiwaloqanidi. ³¹ Ular h zriti  ysaqa  zlrini X ytanoqa t yyarlanoqan tegi yok hanglaroqa sürgün kilmaslikni ötünüp yalwurdi.

³² Xu  traptiki taq baqrida bir top tongguz padisi ozuklinip y r tti. Jinlar h zriti  ysaqa yalwurup, tongguzlarning tenig  kirip ketixig  ijaz t berixini t l p kildi. H zriti  ysa ijazət b rdi. ³³ Jinlar heliki adəmning tenidin qikip, tongguzlaroqa qaplixiwaldi. Pütün tongguz padisi patiparak bolup, y g rg n peti yardin q x p, k lg   r k boldi.

³⁴ Bu halni kərgən tongguz bakkuqilar u yərdin keqip, x h r-yezilarda bu h w rni tarkatti. ³⁵ U yərdiki kixilər zadi nem  ix boloqanlikini kərgili bu yerg  kelixti. Ular h zriti Əysaning aldioqa kelip, tenidin jinlar qikip k tk n heliki adəmning kiyimlirini kiyip,  s-hoxi jayida halda h zriti Əysaning aldida olturoqanlikini k r p, k rkup ketixti. ³⁶ Bu məjizini kərgənlər heliki kixining sakiyix jəryanini k pquikk  s zl p b rdi. ³⁷ Xu yərdiki kixilər h zriti Əysaning u yərdin ketixini t l p kilixti. Q nki, ular intayin k rkuxkanidi. Xunga, h zriti  ysa kemigə q x p, kaytip kətməkqi boldi. ³⁸ Tenidin jinlar qikip k tk n heliki kixi h zriti  ysaqa:

– M nmu siz bilən bill  ket y, – d p yalwurdi.

Lekin, h zriti  ysa uning ja:

³⁹ –  y ngg  kaytip berip, Hudaning sanga nəkədər qong ixlarni kilip bərgənlikini yətküzgin, – dedi.

U adəm kaytip berip, pütün xəhərni arilap, h zriti  ysa  zig  kilip bərgən qong ixlarni h mm yl ng  yətküzdi.

Tirild r lg n kiz w  sakaytiloqan ayal

⁴⁰ H zriti  ysa kəlning bu ketioq  kaytip kəlginidə, halayik uni karxi elixti. Q nki, həmməylən uning kaytip kelixini k t p turatti. ⁴¹ Karxi alojili qikkanlar iqid  məlum bir ibadəthanining m s'ulliridin biri boloqan Ya'irmu bar idi. U h zriti Əysaning ayioqioq  yikilip,  yig  təklip kilip yalwurdi. ⁴² Q nki, uning on ikki yaxlik yaloquz kizi  l p ketix aldida turatti.

H zriti  ysa u y rg  baroqinida, kixilər uning  trapioq  ziq olixiwaldi. ⁴³ Topning iqid  hun təwrəx kesiligə griptar bolqinioq  on ikki yil boloqan bir ayalmu bar idi. U bar pulini tewiplaroq  həjləp t g tk n bolsimu, heqkim uni sakaytalmioqanik n. ⁴⁴ U h zriti Əysaning arka t ripidin kelip, uning qapinining pexini silap ko yuwidi, hun xu'an tohtidi.

⁴⁵ – Peximni tutkan kim? – d p soridi h zriti  ysa.

K pqlilik: «Tutmiduk» deyixti.

– Ustaz, t t  trapingizning həmmisi adəm, ular sizni kistap turuwatmamdu? – dedi Petrus.

⁴⁶ Lekin, h zriti  ysa:

– Yak! Birsi kəstən peximni tutti. Q nki, wujudumdin k q-kudrətning qikip kətkinini s zdim, – dedi. ⁴⁷ Həliki ayal h zriti Əysaning sezip k loqanlikini bilip, titrigən halda uning aldioqə kelip, ayioqioq  yikildi w  k pqlikk   zining h zriti Əysaning pexini nemixka tutkanlikini həm xu'an sakiyip kətkənlikini eytti.

⁴⁸ – Kizim, ixənqing seni sakaytti! Tinq-aman bol, – dedi h zriti  ysa uning ja.

⁴⁹ H zriti  ysa bu s zni kiliwatkanda, ibadəthana m s'ulining  yidin k lg n biri ibadəthana m s'uli Ya'iroq :

– Kizingiz jan  zdi.  mdi ustazni awar  kilmayli, – dedi.

⁵⁰ Buni anglioqan h zriti  ysa Ya'iroq :

– Korkmioqin! Manga ix ngin! U sakiyip ketidu, – dedi.

⁵¹ H zriti  ysa Ya'irning  yig  baroqanda, Petrus, Yuhanna, Yakup w  kizning ata-anisidin baxka kixil rning  zi bilən bill   yg  kirixigə ruhsət

kilmidi. ⁵² U yərdikilər kizoj  h za tutup yioj -zar kilixiwatatti. H zriti  ysa ularoj :

– Boldi, yioqlimanglar! Kiz  lmidi, uhlap  aptu! – dedi.

⁵³ Birak, halayik uni məshirə kildi. Q nki, kizning allikaqan jan  zg nlikidin ularning həwiri bar idi. ⁵⁴ Lekin, h zriti  ysa kizning kolidid tartip:

– Balam, ornungdin tur, – d p qakirdi. ⁵⁵ Kizning rohi tenigə kaytip kelip, u dərhal ornidid turdi. H zriti  ysa ularoj  kizning korsikioj  binn rs  berixni buyrudi. ⁵⁶ Kizning ata-anisi nahayiti h yran kelixti. Lekin, h zriti  ysa ularoj  bu ixni heqkimg  tinmaslikni tapilidi.

9-bab

H zriti  ysaning on ikki əlqini  w tixi

¹ H zriti  ysa on ikki xagirtini qakirip, ularoj  h rkand k jinni həydəx, kesəllərni sakaytix kudriti w  h kukini b rdi. ² Andin, ularni Hudaning padixahliki həkkidiki hux h w rni tarkitix w  kesəllərni sakaytixka  w tti. ³ U xagirtlirioj :

– Silər s p rd  heq n rs  almanglar, n  hasa, n  hurjun, n  nan, n  pul eliwalminglar, hətta birər artuk k ngl kmu eliwalminglar. ⁴ Bir yurtka baro ninglarda,  aysi a'ilid   arxi elinsanglar, u yərdin k tk q  xu a'ilidila turunglar. ⁵ əgər birər yərdiki kixilər sil rni  arxi almisa, u yərdin ayrilo ninglarda, ularni agahlandurux  q n ayio inglardiki topini kekiwetinglar! – dedi.

⁶ Xagirtlar yoloj  qikip, h mm  yeza-kixlaklarni arilap hux h w rni tarkitip, kesəllərni sakaytti.

⁷ Jəliliyidiki H rod han h zriti Əysaning ixliridid h w r tepip, ganggirap kaldi. Q nki, bəzilər: «Bu ixlarni kiliwatqan kixi Yəhya p yo  mb r ik n. U tiriliptu!» desə, ⁸ yənə bəzilər: «Burun ajayip mejjizil rni yaratqan Ilyas p yo  mb r yaki baxka kədimki p yo  mb rl rdid biri kaytidid tiriliptu!» dəytti.

⁹ «Mən Yəhyaning kallisini aldurojanidid,  mdi bu gəplərni anglawatim n. Bu ixlarni kiliwatqan kixi zadi kimdu?» dedi H rod han. Xuning  q n, u h zriti  ysa bilən k r x xning yolini izdidi.

Luka bayan kıloĵan hux h w r

B x ming kixini toydurux

¹⁰ On ikki xagirt kaytip kelip, əzlrining kıloĵan h mm  ixlirini h zriti  ysaĵa məlum kildi. H zriti  ysa baxkilaroĵa ukturmay, ularni B ytsayda deg n yeziĵa elip mangdi. ¹¹ Birak, buningdin h w r tapkan halayikmu uningoĵa  gixip k ldi. H zriti  ysa ularni karxi elip, ularoĵa Hudaning padixahlikioĵa da'ir ixlarni q x nd rdi w  kesili barlarni sakaytti. ¹² K n olturuxka az kaloĵanda, on ikki xagirti h zriti Əysaning aldioĵa kelip:

– Halayikni tarkitiwətkən bolsingiz, ular ətraptiki yeza-kixlaklaroĵa berip tamak yesun w  konoĵud k jay tapsun. Q nki, bu hilwət jay ik n, – dedi.

¹³ Lekin, h zriti  ysa:

– Ularoĵa  z nglar tamak beringlar, – dedi.

– Bizdə pəkətla b x nan bilən ikki belik bar. Tamak setiwelip əkelip beringlar, dem kqimusiz? – deyixti ular h yran bolup. ¹⁴ Q nki, xu y rd  yioĵiloĵan  rl ningla sani təhminən b x mingqə bar idi.

H zriti  ysa ularoĵa:

– Halayik  lliktin- lliktin bəlünüp oltursun, – dedi.

¹⁵ Xagirtlar k pquilikni h zriti Əysaning degini boyiq  olturoĵuzdi.

¹⁶ H zriti  ysa b x nan bilən ikki belikni kolioĵa elip, asmanoĵa karap Hudaĵa x k r eytti. Andin, nanlarni oxtup, k pquikk  tarkitip berix  q n xagirtlirioĵa b rdi. ¹⁷ Həmməylən y p toydi. Xagirtlar exip kaloĵan nan bilən belikning parqilirini yioĵiwidi, on ikki sew t qikti.

Petrusning h zriti  ysani Kutkuzoĵuqi – Məsih d p tonuxi

¹⁸ Bir k ni, h zriti  ysa  zi yaloĵuz du'a kiliwatatti. Uning yenida xagirtlirila bar idi. H zriti  ysa ulardin:

– Halayik meni kim d p bilidikən? – d p soridi.

¹⁹ – Bəzilər sizni q m ld rg qi Yəhya d ydu, bəzilər Ilyas p y ĵ mb r d ydu, w  yənə bəzilər baxka kədimki p y ĵ mb rl rdin biri tiriliptu d ydu, – d p jawab b rdi xagirtlar.

²⁰ H zriti  ysa ulardin:

– Sil rqu? Silər meni kim, d p bilisil r? – d p soridi.

– Siz Huda t yinlig n Kutkuzoĵuqi – Məsih ik nsiz, – d p jawab b rdi Petrus.

²¹ – H zir bu ixni heqkimg  tinmanglar, – d p buyrudi h zriti  ysa ularoĵa, ²² – q nki Insan'oĵli nuroĵun azab-okubət tartixi ker k.

Aksakallar, aliy rohaniylar wə Təwrat ustazliri uni rət kilip ɵltürgüzidu. Lekin, uni ɵltürsimu, u üqinqi küni tirilidu.

²³ Həzriti Əysa kɵpçilikkə yənə mundak dedi:

– Kimdəkim manga əgixixni halisa, ɵz hahixidin waz keqip, ɵzining krestini kɵtürüp⁷ hər küni manga əgəxsun. ²⁴ Qünki, ɵzi üqünla yaxaydioqanlar əksiçə həyatidin məhrum bolidu. Birak, ɵz hahixidin waz keqip, mening üqün yaxaydioqanlar həyatini sakliyalaydu. ²⁵ Bir adəm pütün dunyaqə igə bolup həyatidin məhrum kalsa, buning nemə paydisi bolsun?! ²⁶ Əgər kimdəkim məndin wə mening səzlimdin nomus kilsa, İnsan'oqlı bolqan mənmu ɵzümning, atamning wə mukəddəs pərixtilərnıng xan-xəripi iqidə kaytip kəlginimdə, unıngdin nomus kilimən. ²⁷ Bilip koyunqlarki, bu yərdə turqanlarning bəziliri Hudaning padixahlıqını kərmigüçə ɵlməydu.

Həzriti Əysaning nuroçə qəmüxi

²⁸ Təhminən səkkiz kündin keyin, həzriti Əysa Petrus, Yuhanna wə Yakupni elip, du'a kilix üqün taqıka qıkti. ²⁹ Həzriti Əysa du'a kiliwatkinida, unıng yüzi ɵzgərđi. Kiyimliri ap'ak bolup, qakmaktək qaknidi. ³⁰ Tosattin, Musa pəyoçəmbər wə İlyas pəyoçəmbər pəyda bolup, unıng bilən səzlixixkə baxlıdı. ³¹ Ular Hudaning parlak nuri iqidə ayan bolup, həzriti Əysa bilən unıng Hudaning iradisini əməlgə axurux yolida Yerusalemda qurban bolıdıoqanlıkı toqrisida səhbətləxti.

³² Petrus wə unıng kərindaxlırını uyku baskanıdı. Ular uhlap oyoqanoçanda, həzriti Əysaning parlak nurini wə unıng bilən billə turqan Musa pəyoçəmbər wə İlyas pəyoçəmbərni kərđi. ³³ Bu ikki pəyoçəmbər həzriti Əysadin ayrıldıoqan wakıtta, Petrus ɵzimu tuymioqan halda həzriti Əysaqə:

– Ustazim, bu yərdə bolqinimiz nemidegən yahxi! Biri sizgə, biri Musa pəyoçəmbərgə, yənə biri İlyas pəyoçəmbərgə dəp, bu yərgə üq kəpə yasaylı, – dedi.

³⁴ Petrus gəp kiliwatqanda, bir bulut pəyda bolup, ularnı kaplıwaldi. Xagirtlar bulut iqidə qəlojinida kərkuxup kətti. ³⁵ Tuyuksiz buluttin Hudaning awazi anglinip:

---

⁷ Rimliklar tərıpıdin ɵlüm jazası berilgənlər mihlinıdıoqan krestni mürisidə kɵtürüp jaza məydaniqə baratti. «Əzining krestini kɵtürüx» degənlık Əysa Məsıh üqün azab-okubət tartıxka təyyar boluxni kərsıdıdu.

– Bu mening Oqlum, mening talliqinim. Uning soziga kulak selinglar!
– dedi.

³⁶ Awaz tohtioqandin keyin, ular hazriti Oysaning ezi yaloquz
qalqanlikini kordi. Xagirtlar bu ixni uzun wakitkiqa heqkinge tinmidi.

Jin qaplxkan balining sakaytilixi

³⁷ Otisi, hazriti Oysa uq xagirti bilon billa taqdin quxken waktda,
nuroqun kixilar uni karxi alojili qikti. ³⁸ Topning iqidin biraylon tuyuksiz
warkirap:

– Ustaz, oqlumoqa kongul belgaysiz, u birla bala idi! ³⁹ Uningoqa da'im
bir jin qaplixiwelip, eziqila warkirap-jarkirap ketidu. Bazida putun
bedini tartixip kelip, aqzidin ak kopuk kelidu. Jin uni da'im kinyap aram
bermaydu. ⁴⁰ Xagirtliringizdin bu jinni haydiwetixni otunup
sorioqanidim, birak ularning kolliridin kalmidi, – dedi.

⁴¹ – Oy etikadsiz wa qirik awlad! Men siler bilon billa bolup, silerning
yenila manga ixanmiganelinglaroqa yena qaqanojiqa bexdaxlik beray? –
dedi hazriti Oysa. Andin, heliki kixiga:

– Balangni elip kel, – dedi.

⁴² Bala keliwatkanda, jin uni yerge yikitip, putun bedinini
tartixturuwatti. Birak, hazriti Oysa jinni haydiwetip, balini sakaytti wa
uni atisoqa tapxurup bardi. ⁴³ Kopqilik Hudaning kuq-kudritiga hayran
boluxti.

Hazriti Oysaning oz olumini yena bir ketim aldin eytixi

Kopqilik hazriti Oysaning qilqan putun ixlirioqa hayran bolup
turoqanda, hazriti Oysa xagirtlirioqa:

⁴⁴ – Anglap koyunglar, birsining satkunlukini bilon, Insan'ooli
baxkilarning kوليوqa tapxurup berilidu, – dedi.

⁴⁵ Birak, ular bu sozning manisini quxinalmidi. Qunki, buning manisi
keston yoxurulqanidi. Ular uningdin bu sozning tegini soraxkimu
petinalmidi.

Hudaning nazirida kim ang uluq?

⁴⁶ Xagirtlar zadi kimning ang uluq ikonlikini oz'ara talax-tartix
kixiwatatti. ⁴⁷ Ularning nemo oylawatkanlikini bilgən hazriti Oysa kiiqik
bir balini yenida turoquzup, ⁴⁸ xagirtlaroqa:

– Kim meni dep, bundak kiiqik balini kobul kilsa, meni kobul qilqan

Luka bayan qilqan hux h w r

bolidu. Meni qarxi alsa, meni  w tk qini qarxi aloqan bolidu. Aranglarda  zini  ng t w n tutkini Hudaning nəziridə  ng uluq bolidu, – dedi.

Karxi turmaslik kolloqanliktur

⁴⁹ Yuhanna h zriti  ysaq :

– Ustaz, sizning namingiz bilən jinlarni h yd watkan birsini kərduq. Lekin, u bizg  ohxax sizg   g xmig nliki uq n, biz uni tostuk, – dedi.

⁵⁰ – Uni tosmanglar. Q nki, silərgə qarxi turmiqanlar sil rni kolloqanlardur, – dedi h zriti  ysa uning ja.

H zriti  ysani qarxi almiqan yeza

⁵¹ H zriti  ysa  l p andin tirilip, asman ja elip ketilidiqan k ng  az qaloqanda, Yerusalemo ja berixni k t'iy qarar kildi. ⁵² Buning uq n, u aldin adəm  w tti. Ular Samariyə elkisidiki bir yeziqə kelip, h zriti Əysaning kelixi uq n t yyarlik kilixka kirixti. ⁵³ Birak, Samariyilikl r[ ] h zriti  ysani «Yerusalemo ja ibadət kilixka baridik n» d p, qarxi almidi. ⁵⁴ Uning xagirtliridin Yakup bilən Yuhanna bu əhwalni k r p:

– I Rəbbim, ularni k yd r wetix uq n asmandin ot yaqduruxni  t ns k kandak dəysiz? – dedi.

⁵⁵ Lekin, h zriti  ysa burulup ularni  yiblidi. ⁵⁶ Andin, ular baxka bir yeziqə k tti.

H zriti  ysaq   gixixning b d lliri

⁵⁷ Ular yolda ketiwatqanda, bir kixi h zriti  ysaq :

– Siz kəyərgə barmang, mən sizg   gixip mangimən, – dedi.

⁵⁸ Birak, h zriti  ysa:

– T lkining  ngk ri, kuxning uwisi bar. Birak, Insan'ooqlining bexini koyq d k yerimu yok, – dedi uning ja.

⁵⁹ U yənə baxka bir kixigə:

– Manga  g xkin! – dedi.

Birak, heliki kixi bah n  kərsitip:

– Ustaz, atam  l p uni yərlikkə koyq q  k t p, andin sizg   gix yqu! – dedi.

⁶⁰ –  lg nl rni rohi  l kl r  zliri yərlikkə k ysun! Sən bolsang berip

---

[ ] Samariyilikl r  z ibadəthanisini Garizim teqida kuroqan bolup, ular ibad tni Yerusalemda  m s, b lki xu taqda kilix toqra, d p qaraytti.

Hudaning padixahlilikija da'ir hux h w rni tarkat, – dedi h zriti  ysa uningija.

⁶¹ Yənə birsi:

–  y ustaz, mən sizg   g xm kqim n. Birak, awwal  y mg  berip,  ydikil r bilən hoxlixip kel y, – dedi.

⁶² –  ox h yd wetip, tohtimay k ynig  karaydioqan adəmdək, burunki hayatinglardin mehringlarni  z lmis nglar, Hudaqija hizmət kilixka layik bolmaysil r, – dedi h zriti  ysa uningija.

10-bab

H zriti  ysaning y tmix ikki xagirtini  w tixi

¹ Xu ixlardin keyin, h zriti  ysa xagirtlardin yənə y tmix ikkini tallap,  zi barmaqqi bolqan x h r-yezilaroqija ikki-ikkidin  w tti. ² Ular yoloqija qikixtin burun, h zriti  ysa mundak dedi:

–  utkuzuluxka intilidioqanlar mol h sulda k k p, birak həsulni elix  q n ixl ydioqanlar az ik n. H sulning igisi bolqan Hudadin k pr k ixqi əwətip, həsulni yioqiwelixni tilənglar. ³  mdi yoloqija qikinglar. Mən sil rni k zilarni beril rning arisioqija  w tk nd k  w tim n. ⁴ H myan, hurjun w  ayaoqmu almanglar. Yolda kixilər bilən k r xk nd , paranglixixkimu tohtimanglar. ⁵  aysi  yg  kirs nglar, aldi bilən: «A' l nglaroqija Hudadin amonlik til ym n!» d nglar. ⁶ U  yd  Hudadin kelidioqan amonlikni s yg qi bolsa, tilig n amonlikinglar uningija m nsup bolidu. Əgər bolmisa, tilig n amonlikinglar  z nglaroqija yanidu. ⁷ U  ydin bu  yg  yətkilip yürmənglar, b lki q xxk n  yd  turunglar w   ydikil rning b rginini yənglar, q nki hizm tkar kimg  hizmət kilsa, xuningdin ix h kki elixka həklik.

⁸ Birər xəhərgə baroqininglarda birsi sil rni karxi elip, aldinglaroqija nem  koysa, xuni yənglar. ⁹ U x h rdiki kesəllərni sakaytinglar w  u yərdiki kixil rg : «Hudaning padixahliliqi silərgə namayan bolux aldida turidu!» d nglar. ¹⁰ Birak, birər xəhərgə baroqininglarda, u yərdiki kixilər sil rni karxi almisa, k pqlik aldida: ¹¹ «Hudadin kelidioqan jazaqija  zliringlarning jawabkar bolidioqanlikinglarni bild r x  q n, biz x hiringlarning ayioqimizija koqoqan topisinimu kek p q x r wetimiz!» d p agahlandurunglar w  ularoqija: «Bilixinglar ker kki, Hudaning padixahliliqi sil rg  rasttinla namayan bolqanidi!» d nglar. ¹² Bilip

koyunglarki, u x h rdikil rning kiyam t k ni tartidioqan jazasi Sodom[ ] x hiridiki r zil kixil rning tartidioqan jazasidinmu eoqir bolidu.

H zriti  ysani r t qilqanlar

¹³ –  alinglaroqa way,  y K razinliklar!  alinglaroqa way,  y B ytsaydaliklar! Sil r  q n yaratqan mejjizilirimni Tir w  Sidon deg n yatlar x h rlirid  yaratqan bolsam, u y rl rdiki h lk burunla m y sl ng n halda mataoqa y ginip, k lg  milinip gunahlirioqa towa qilqan bolatti. ¹⁴ Kiyam t k ni, Hudaning sil rg  beridioqan jazasi Tir w  Sidondikil rningkidinmu eoqir bolidu. ¹⁵  y K p nahumluklar! Asmanoqa qikmaqimidinglar?  ksiq , dozahka taxlinisilər!

¹⁶ H zriti  ysa xagirtlirioqa yənə:

– Kimd kim sil rning s z nglaroqa kirs , mening s z mg  kirgən bolidu. Kimd kim sil rni r t kilsa, menimu r t qilqan bolidu. Meni r t qilqanlar meni əwətküqinimu r t qilqan bolidu, – dedi.

Y tmix ikki xagirtning kaytip kelixi

¹⁷  elik  y tmix ikki xagirt huxal-huram halda kaytip kelip:

– I Rəbbimiz! Biz sizning namingizdin buyruk qilqaniduk, hətta jinlarmu bizg  boysunup, qikip ketixti! – d p məlum qildi.

¹⁸ H zriti  ysa ularoqa:

– Xundak! Xəytanning asmandin qakmaktək tez q xk nlikini kərdüm.

¹⁹ K lak selinglar! Mən silərgə yilan-qayand k Xəytanni ayaoq astinglarda yanqip taxliyalaydioqan, uning barlik k q-kudritini besip q xidioqan h k k bərdim. Silərgə heqkandək n rs  ziyan y tk z lm ydu. ²⁰ Lekin, sil r jinlarning boysunoqanliki bil nla huxal bolup kətmənglar, b lki Hudaning naminglarni ərxniki hayatlik dəptirigə p t xi bilən huxal bolunglar, – dedi.

H zriti  ysaning huxalliki

²¹ Bu qaoqda, h zriti  ysa Mukəddəs Rohning t siri bilən hurs nlikk  qəmgən halda mund k dedi:

– Pütün aləmning Igisi bolqan i Ata! Sən bu h kik tl rni  zini əkillik, bilimlik qaoqlaydioqan kixil rdin yoxurup, kiqik balilardək s biy

---

[ ] Sodom – Ibrahim p yo  mb r zamanidiki x h r bolup, bu xəhərning adəmliri ohxax jinstiti zinahorlukka kattik berilip gunahka patkanliktin, Huda bu xəhərni adəmliri bilən koxup yokatkan.

kixilergə axkariliqanliqing üqün, sanga mədhiyilər okuymən. Xundak ata, sening öz hahixing ənə xu idi.

²² Həzriti Əysa ətrapidikilergə:

– Atam həmmi manta ata kildi. Mening kimlikimni Atamdin baxka heqkim bilməydu. Atamning kimlikinimu mən wə mən özüm axkarilaxni halaydiqan kixilərdin baxka heqkim bilməydu, – dedi.

²³ Andin, həzriti Əysa xagirtliriqə karap, astiqlina:

– Kərgən ixlarni kərəligənlikinglar üqün nəkədər bəhtlikilər! ²⁴ Bilip qoyunlarki, burunki nuroqun pəyoqəmbərlər wə padixahlar silər kərgən wə angliqanlarni kərixi wə anglaxni arzu qilqan bolsimu, muradiqə yetəlmidi, – dedi.

Mehriban samariyilik toqrisidiki təmsil

²⁵ Təwrat ustazliridin biri həzriti Əysani sinimakqi bolup:

– Ustaz, mən kəndak kilsam mənggülik hayatka erixələymən? – dəp soridi.

²⁶ – Təwrat kanunida nemə deyilgən? Buni əzingiz kəndak qüxəndürisiz? – dəp soridi həzriti Əysa.

²⁷ Həliki kixi mundaq jawab bərdi:

– «Pərwərdigaring bolqan Hudani pütin kəlbing, pütin jening, pütin küqüng wə pütin zehning bilən səygin»; buningdin kəlsa, «koxnangni əzüngni səygəndək səy.»

²⁸ – Toqra jawab bərdingiz. Mana xundak kilsingiz, mənggü yaxaysiz, – dedi həzriti Əysa uningqə.

²⁹ U kixi əzining so'al sorixining yolluk ikənlikini bildürük üqün, həzriti Əysadin qüxəndürük tələp kilip:

– Mening səyüxkə tegixlik koxnilirim kimlər? – dəp soridi.

³⁰ Həzriti Əysa mundaq dedi:

– Bir adəm Yerusalemidin Eriha xəhirigə keliwetip, yolda karakqioqə uqrap qaptu. Karakqilar uning kiyim-keqəklirini salduruwelip, uni urup, qala əlük kilip, taxlap ketiptu. ³¹ Uzun ətməy, bir Yəhudi rohaniy xu yoldin keliwetip, həliki adəmni kəriq, pisənt kilmay yolning u qeti bilən mengip ətup ketiptu. ³² Xuningdək, mərkiziy ibadəthanida ixləydiqan Lawiy kəbilisidin bolqan bir hizmətqimu bu yərgə kəlgəndə, u biqarə adəmni kəriq, kari bolmay yolning u qeti bilən mengip ətup ketiptu.

³³ Lekin, Yəhudiylar yaman kəridiqlan Samariyidin kəlgən bir kapir bu yərdin ətup ketiwetip, uni kəriqla iq aqrriptu ³⁴ wə aldiqla berip, yaql wə

Luka bayan qilqan hux hawer

xarab bilən jarahitini yuyup, tengip koyuptu, andin uni öz exikigə mindürüp, bir sarayqə elip berip, u yerdə halidin hawer aptu. ³⁵ Ətisi, saraywəngə ikki kümüx tənggə berip: «Uningqə karap koyung, artuk qikimi bar bolsa, kaytiximda tələymən» dəptu.

³⁶ Həzriti Əysa heliki ustazdin:

– Sizqə, bu üq adəm iqidə kaysisi karakqilarqə yolukqan heliki kixigə koxnidarqilikni yotküzgən? – dəp soridi.

³⁷ – Uningqə mehribanlik qilqan heliki kixi, – dəp jawab bərdi u.

– Undak bolsa, sizmu berip, baxqilarqə xundak qiling, – dedi həzriti Əysa uningqə.

Həzriti Əysaning Marta wə Məryəmni yoklix

³⁸ Həzriti Əysa xagirtliri bilən billə səpirini dawamlaxturup, bir yezioqə kəldi. U yerdə Marta isimlik bir ayal uni öyigə təklip kildi. ³⁹ Martaning Məryəm isimlik bir singlisi bar idi. U həzriti Əysaning ayioqi tərəptə olturup, təlimini anglawatatti. ⁴⁰ Əydiki ixlarning kəplükidin paypetək bolup yürgən Marta həzriti Əysaning aldioqə kelip:

– I Rəbbim, singlim Məryəm xunqə kəp ixlarni mangila taxliwətti, uni manga yardəmləxtürgəysiz! – dedi.

⁴¹ Birak, həzriti Əysa uningqə mundak jawab bərdi:

– Əy Marta, sən ziyadə ixlarqə bax katurup awarə bolup yürüwətisən.

⁴² Birak, birla muhim ix bar. Məryəm xu yahxi ixni talliwaldi. Buni heqkim uningdin tartiwalalmaydu.

11-bab

Du'a kilix toqrisidiki təlim

¹ Bir küni, həzriti Əysa bir yerdə du'a qiliwatatti. Du'a ayaqlaxqandin keyin, xagirtliridin biri uningqə:

– I Rəbbim, Yəhya pəyoqəmbər öz xagirtlirioqə əgətkinidək, sizmu bizgə du'a kilixni əgitip koysingiz, – dedi.

² Həzriti Əysa jawab berip mundak dedi:

– Du'a qilqaninglarda, mundak dənglar:

«I Atimiz,
sening naming uluqlanqay.

Padixahlıķing y r yüzidimu namayan boloĵay.

³ Kündilik yem klikimizni bərgəysən.

⁴ Bizg  gunah kıloĵan h rkimni k q rĵinimizd k, s nmu gunahlirimizni k q rg ys n.

Bizni azduruluxlardin saklap k loĵays n.»

⁵ H zriti  ysa s zini dawam kılıp xagirtlirioĵa mundak dedi:

–  g r yerim keqিদ  dostungning  yig  berip, «burad r, manga  q nan berip tur, ⁶  y mg  bir dostum səpər bilən kəlgənidi,  yd  uni k tk d k bir n rs  k lmaptu» desəng, ⁷ dostung  yining iqিদ  turup, «meni awar  kılma, ixik tak klik, balilar, həmmimiz yetip kalduk. Hapa bolma!» d p jawab berixi mumkinmu? ⁸ Yak, u dostlukning yüzini kilmioĵan t kdirdimu, sening tartinmastin kayta-kayta yalwuruxung wəjidin bolsimu, ornidin turup, sori oĵan n rs ngni qokum beridu. ⁹ Xuningoĵa ohxax, sil r du'a kılıp tilənglar, Huda tiligininglarni beridu. Izd nglar, tapisilər. Ixikni keķinglar, eqilidu. ¹⁰ Q nki, tiligənlər qokum erixidu, izdigənlər qokum tapidu, ixikni k kkanlaroĵa ixik qokum eqilidu. ¹¹ Silər belik t l p kıloĵan oĵlunglaroĵa yilan ber ttinglarmu? ¹² Tuhum t l p kilsa, qayan ber ttinglarmu? ¹³ Gunahkar boloĵan sil r p rz ntliringlaroĵa yahxi n rsil rni berixni bilg n y rd ,  rxtiki Atanglar tiligənlərgə Mukəddəs Rohini iltipat kılmasmu?

H zriti  ysa Xəytandin küqlüktur

¹⁴ Bir k ni, h zriti  ysa bir adəmni gaqa kılıp koyoĵan jinni uning tenidin h yd p qikardi. Xuning bilən, gaqa zuwanoĵa k ldi. K pqlilik buningoĵa intayin h yran boluxti. ¹⁵ Birak bəzi kixilər: «U, jinlarni ularning baxlikli boloĵan X ytanoĵa tayinip h ydiwetidu» dedi.

¹⁶ Yənə bəzilər uning Huda t ripidin  w tilg nlikini sinap bekix m ksitid , uningdin bir karamət kərsitixni t l p kildi. ¹⁷ Ularning nemo oylawatkanlikini bilg n h zriti  ysa mundak dedi:

–  g r bir d l ttikil r ikki guruhka bəlünüp sokuxsa, u d l t zawallıķka yüz tutidu. Bir a'ilidikilər  z'ara jed l-majira kılıxsa, u a'ilimu wəyran bolidu. ¹⁸ Xuningoĵa ohxax, Xəytan  z baxkuruxida boloĵan jinlar bilən sokuxsa, uning padixahlıķi kandakmu put tir p turalisun? Silər meni, «jinlarni X ytanoĵa tayinip həydəydikən» dəysilər. ¹⁹ əgər dərwəkə xundak bolsa, sil rning  g xk qiliringlar jinlarni h yd xt  kimg  tayandi?! Eytkanliringlarning hata ikənlikini  z  g xk qiliringlar

d lill p beridu. ²⁰ Əməliyəttə, mən Hudaning k q-kudritigə tayinip jinlarni h ydiw ttim. Bu, Hudaning padixahlikining aranglarda namayan bol janlikini ispatlaydu. ²¹ əgər toluq korallan jan küqtünggür Xəytan  z  yini ko qdap tursa, uning mal-mülki bihətər bolidu. ²² Lekin, uningdin küqtünggür biri hujum kilip uni y ngs , uning tayan jan korallirini tartivalidu w  mal-mülüklirini olja elip,  z adəmlirigə tarkitip beridu.

²³ Mən bilən bir yolda mangmiojanlar manga karxi tur juqilardur. Manga yiojwelixka yard m b rmig nl r tozutuwt k jilardur.

²⁴ Jin birər adəmning tenidin h ydiwetilg ndin keyin, kurojak dalalarni arilap qikip, turidiojan jay izdəydu. Tapalmiojandin keyin, «ilgiriki  y mg  kaytay!» d ydu. ²⁵ Xuning bilən, jin u adəmning tenigə kaytip kelip, heliki adəmning dilining pakiz tazilini p tl ng n  yd k bolup  al janlikini baykaydu-də, ²⁶  zidinmu b tt r y tt  jinni baxlap kirip bill  turidu. Buning bilən, heliki adəmning keyinki hali burunkidinmu yamanlixip ketidu.

Həkikiy b ht

²⁷ H zriti  ysa bu gəplərni kiliwatkada, k pquilik arisida bir ayal yukiri awazda:

– Sizni tuojup, bekip qong kilojan ayal nəkədər bəhtlik-h ! – dedi.

²⁸ – Hudaning s zini anglap, uning ja ita' t kilidiojan kixi uningdinmu bəhtlik! – dedi h zriti  ysa.

Karamət kərsitix t lpi

²⁹ Xu qa qda, h zriti Əysaning  trapi ja nurojun adəm olixiwalojanidi. U  zidin karamət kərsitixni t l p kilojan kixil rg  mundak dedi:

– Bu zamanning adəmliri nemidegən osal! Ular karamət kərsət d pla turidu. Birak, silərgə Yunus p y j mb rning karamitidin baxka k rsitidiojan ikkinji karamət yok. ³⁰ Yunus p y j mb rd  yüz bərgən ixlar Ninəwi xəhiridiki h lk   bir m jjizilik alamət bolojinioja ohxax, m nd  – Insan'oolqida yüz beridiojan ixlarmu bu  wladka yənə xundak m jjizilik alamət bolidu.  

  Bu ayəttə h zriti  ysa Yunus p y j mb rning yoojan bir belikning iqid   q k n turup sak qikkanlikini tilo a elix arkilik əziningmu  l p, üqinqi k ni tirilidiojanlikini aldin eytkan.

³¹ Kiyamət küni Ərəbistandiki Xəba padixahlikining ayal padixahi ornidin turup, silərning üstünglardin xikayət kilidu. Qünki, u padixah Sulaymanning akılanə sözlirini anglax üqün, uzun yollarni besip kəlgən. Mana, hazır bu yərdə padixah Sulaymandinmu uluqı bar. ³² Kiyamət küni, Ninəwi xəhiridiki həlkmu kəpup, silərning üstünglardin xikayət kilidu. Qünki, ular Yunus pəyqəmbərning təlimini anglap, yaman yoldin qaytkan. Birak, bu yərdə Yunus pəyqəmbərdinmu uluqı birsi silərni yaman yoldin kaytixka qakirsa, kulak salmidinglar.

Hudaning kərsətkən yoruklukini kandak kərgili bolidu

³³ – Həqkim qiraqıni yekip, uni kərünməs yərgə yaki das astıqə yoxurup koymaydu. Əksiqə, əygə kirgənlər enik kərəlisun dəp, uni qiraqıdanning üstigə koyidu, əlwəttə.

³⁴ Silərning kəzünglar teninglarning qiriqıdur. Əgər kəzünglar yahxi bolsa, yəni kəzünglar Hudada bolsa, pütün wujudunglar yorukluk bilən tolidu. Əgər kəzünglar yaman bolsa, pütün wujudunglarni karangoquluk basidu. ³⁵ Xuning üqün, həxyar bolunglarki, wujudunglardiki «yorukluk» yorukluk əməs, karangoquluk bolmisun. ³⁶ Əgər pütün wujudunglar yorukluk bilən tolup, uningda karangoquluktin kilqə əsər bolmisa, huddi nurluk qiraqı silərni yorutup turqandək, həyatinglar pütünləy yoruklukta bolidu.

Pərisiylər bilən Təwrat ustazlirining sahtipəzliki

³⁷ Həzriti Əysa sözlirini ayaqlaxturqandin keyin, bir Pərisiy uni əyigə tamakka təklip kildi. Həzriti Əysa əygə kirip, dastihanda olturdi.

³⁸ Həliki Pərisiy uning tamaktin ilgiri kol yuyux diniy ka'idisini ada kilmioqanlikini kərüp, intayin həyran boldi. ³⁹ Həzriti Əysa uningqə:

– Silər Pərisiylər texila pakiz yuyulqan qinə-kaqilarqə ohxaysilər. Qolliringlarni yahxi yuyisilər, birak iqinglar aqkəzlük wə yamanlik bilən toloqan. ⁴⁰ Əy nadanlar, texini yaratkan Huda iqigimu karap hesab almasmu?! ⁴¹ Xunga, kəmbəqəllərgə kəngül bəlüp, əzünglar aqkəzlük bilən besip yatkan tə'əllukatlinglarni ehtiyajlik bolqanlarqə beringlar. Xu qaqdila, iqinglar həm texinglar pak bolidu.

⁴² Həlinglarqə way, əy Pərisiylər! Silər hətta yalpus, suzap katarlik dora-dərmanlarning ondin bir ülüxini Hudaqə ataysiləryu, birak həkkaniylik wə Hudaqə bolqan muhəbbətkə səl qaraysilər. Aldi bilən bu ixlarni orundixinglar kerək. Baxka ixlərqə kəlsək, ularqımu səl karaxka

bolmaydu.

⁴³ Halinglaroqa way, ay Përisiylər! Silər ibadəthanida alahidə orunda olturuxka, bazarlarda baxkılarning özünglaroqa salam berip hərmətlixigə amrak. ⁴⁴ Silərgə way! Silər huddi kixilər ötüp ketiwetip, dəssəp selipmu sezəlməydiqan, sesip kətkən kəbrisiz yərlikkə ohxaysilər!^② – dedi.

⁴⁵ Məlum bir Təwrat ustazi həzriti Əysaoqa:

– Ustaz, bu sözliringiz bizgimu həkərət boldi! – dedi.

⁴⁶ Həzriti Əysa uningəja mundak jawab bərđi:

– Silərgimu way, ay Təwrat ustazliri! Silər kattik diniy ka'idənglar arkilik kətürgili bolmaydiqan eojir yüklərni baxkılarning zimmisigə yükləysiləryu, özünglar birər barmikınglarnimu midirlitip koymaysilər.

⁴⁷ Silərgə way! Silər ata-bowiliringlar ɵltürgən pəyoqəmbərlərnıng abidilirini qiraylik yasidinglar. ⁴⁸ Bu silərning ata-bowanglarning kilmixlirini yaklıqıninglardın derək beridu. Qünki, ular pəyoqəmbərlərnı ɵltürgən bolsa, silər u pəyoqəmbərlərnıng kəbrilirini yasap turup, ularoqa ixənmidinglar. ⁴⁹ Xuning üqün, Huda əzining danaliki bilən mundak degən: «Mən ularoqa pəyoqəmbər wə əlqilirimni əwətimən. Bəziliri ular tərıpıdın ɵltürülıdu, bəziliri ularning ziyankəxliligə uqraydu.»

⁵⁰⁻⁵¹ Xuning üqün, aləm apiridə boləandın buyankı pəyoqəmbərlərnı ɵltürüx gunahlırining həmmisigə, yəni Həbilning ɵltürülüxıdın tartıp taki rohaniy Zikirıyanıng mərkızıy ibadəthanıdiki mukəddəs jay bilən kurbanlık supısining arilikıda ɵltürülüxıgıqə boləjan kan kəzrlərnıng həmmisigə muxu zamanning adəmliri jawabkar bolıdu. Xundak, bularning həmmisi üqün silər jazaəja tartılsilər.

⁵² Halinglaroqa way, ay Təwrat ustazliri! Həkıqət həzınısınıng aqquqını qolunglaroqa elıwelıp, özünglar unıng iqıgə kirmidinglar, hətta kirixni halıəjanlarnımu kirgüzmidınglar.

⁵³⁻⁵⁴ Həzriti Əysa u yərdın kətkəndın keyın, Təwrat ustazliri bilən Pərisiylər unı kattik səküp, unıngəja kiyın so'allarnı koyup, sözıdın tutuwelıp ziyankəxlik kılıxka pursət kütüxtı.

---

② Yəhudiylar arısıda «yərlikkə dəssəp saləjan adəm napak bolup kalıdu» degən karax boləjaqka, kəbrə selinıp, ularning üsti aqlap koyulattı. Həzriti Əysanıng deməkqi boləjını, huddi yərlikkə dəssəp saləjan adəm napak bolup kaləjanəja ohxax, Pərisiylərnıng təsirigə uqriəjan adəmmu napak bolıdu, deyilməkqi.

12-bab

Sahtipazliktin hoxyar bolux

¹ Mingliōjan kixilər kista-kistangqilikdin bir-birini dāssiwatkūdāk boluxup kətkənidi. Həzriti Əysa xagirtliriōja karap:

– Silər Pərisiylərning eqitkusidin, yəni sahtipazlikdin hoxyar bolunglar. ² Qawisi qitka yeyilmaydiōjan heqkandak yoxurun ix, axkarilanmaydiōjan heqkandak məhpiyətlük yoktur. ³ Demək, silərning məhpiy qilōjan səzliringlar oquq-axkara anglinidu. Əyning iqidə hupiyənə piqirlaxkan gəpliringlarmu tət tamdin ötüp, həlki'aləmgə pur ketidu, – dedi.

Hudadinla kōrkux kerək

⁴ Həzriti Əysa yənə mundak dedi:

– Dostlar, jeninglarni teninglardin juda kilixtin baxka ziyankəxlik kolidin kəlməydiōjanlardin kōrkunglar. ⁵ Kimdin kōrkux kerəklikini kərsitip koyay. Jeninglarni alōjandin keyin, dozahka taxlaxka hōkukluk bolōjan Hudadin kōrkunglar. Kōrkuxka tegixliki ənə xu.

⁶ Bəx kuxkaqni ikki tənggigə setiwəlōjili bolsimu, lekin ularning birinimu Huda untup kalōjini yok. ⁷ Hətta silərning hər bir tal qeqinglarningmu hesabi bar. Xundak ikən, kōrkunglar, qünki silər Huda üqün nurojunliōjan kuxkaqtinmu kimmətlik-də!

Həzriti Əysani etirap kilix wə kilmaslik

⁸ – Kəngül koyup anglanglar! – dedi həzriti Əysa gəpini dawamlaxturup, – hazir kəpqilik aldidə meni etirap qilōjanlarni keyin Insan'ooqlimu Hudaning pərixtiliri aldidə etirap kilidu. ⁹ Birak, kəpqilik aldidə meni rət qilōjanlar Hudaning pərixtiliri aldidimu rət kilinidu.

¹⁰ Insan'ooqliōja karxi səz qilōjanlar kəqürümgə erixələydu. Birak, Mukəddəs Rohka kupurluk qilōjanlar kəqürümgə erixəlməydu.

¹¹ Kixilər silərni, «bu adəm həzriti Əysaōja əgəxkən» dəp ibadəthaniōja yaki həkümdarlarning aldiōja elip berip sorakka tartkanda, «özümni kəndak akli sam bolar?» yaki «nemə desəm bolar?» dəp əndixə kilmanglar. ¹² Qünki, nemə deyixinglarni Mukəddəs Roh xu wakitta silərgə əgitidu.

Luka bayan kıloĵan hux h w r

 kilsiz bay həkkidiki t msil

¹³ K p qilik iqidin bir kixi h zriti  ysa ja:

– Ustaz, akamo ja atimizdin kıloĵan mirastin manga tegixlikini berixni buyrusingiz, – dedi.

¹⁴ – Burad r, kim manga sil rning aranglarda k zilik kilitx yaki mirasinglarni ayrip berix h kukini beription? – dedi h zriti  ysa uning ja.

¹⁵ Keyin, u k p qilikk :

– Hər hil aqk zliktin p h s bolunglar w  saklininglar. Q nki, kixi hərkanqə bay bolup k tsimu, uning hayati mal-m lkining k pl kig  ba qlik  m s, – dedi ¹⁶ h md  ular ja mundak bir t msilni s zl p b rdi:

– Bir bayning yeri mol h sul beription. ¹⁷ U kenglidə: «Bunqiwala həsulni koyidioĵan yerim yok. Kəndak kilixim ker k? ¹⁸ Toqra, hazirki ambarlimni buzup, keng ytip kurup, axlik w  baxka mal-m l klirimni xu y rg  koymamdim n?!» d p oylaptu. ¹⁹ U yənə  z- zig : «Way-wuy, sən nemidegən bəhtlik adəm! K p yil y tkud k mal-m l k ng bar. Y p-iqip, turmuxungni huxal-huram, rahət  tk zm ms n?!» d ptu.

²⁰ Lekin, Huda uning ja: « y  hm k, b g n keqila aman tni tapxuris n, undakta toplioĵan barlik bayliking  mdi kimg  kalar?» d ptu.

²¹ H zriti  ysa y k nl p mundak dedi:

–  zig  baylik toplioĵan,  mma Hudaning nəziridə bay bolmioĵan kixining akiwiti mana xundak bolidu.

Huda ja tayininx

²² Andin, h zriti  ysa xagirtlirio ja mundak dedi:

– Xunga bilip koyunglarki, turmuxunglar ja ker klik yem k-iqm k yaki uqanglar ja kiyidioĵan kiyim-keq ktin  j m kilmanglar. ²³ Q nki, hayatlik yem k-iqm ktin, t n kiyim-keq ktin k p  zizdur. ²⁴ K oqilarni oylanglar! Ular terimaydu, yioqmaydu, ularning ambar, iskilatirimu yok. Huda ularnimu aq koymioĵan y rd , sil rning rizkinglarni qokum beridu. Q nki, sil r xu kuxlardin k p  ziz  m smu?

²⁵ Aranglarda k ysinglar  j m-k yoq  bilən  mr nglarni kiqikkinə uzartalaysil r? ²⁶ Mana xunqilik kiqik ixnimu k lalmisanglar, baxka ixlar  q n  j m kilixinglarning nem  hajiti?! ²⁷ Yawa g ll rning kəndak  sidioĵanlikio ja karap bekinglar! Ular ixmu kilmaydu, kiyimmu tikm ydu. Lekin silərgə xuni eytayki, hətta ulu j padixah Sulaymanning həxəmətlik tonlirimu bu yawa g ll rning g z llikig  t ng keləlməydu.

²⁸  y ixənqi ajizlar! Daladiki b g ni eqilsa,  tisi kurup oqakka

qaliniđoğan axu gül-giyahlarnı axunqə bezigən Huda silərni tehimu kiyindürməsmu? ²⁹ Xundak ikən, yemək-iqmək, kiyim-keqək üqün bax katurmanglar. Heqnemidin ənsirimənglar. ³⁰ Bu dunyaning adəmliri mana xu nərsilər üqün izdinidu. Birak, ərxtiki atanglar silərning bu nərsilərgə mohtajlikinglarnı bilidu. ³¹ Xuning üqün, silər Hudaning padixahlıki həkkidə izdininglar. U qaşda, Huda silərgə mana bularning həmmisini qoxup təkdim kilidu.

Həkiy baylik toplax

³² – Qozilirim, korkmanglar! Silər az wə ajiz bolsanglarmu, atanglar öz padixahlıkidin silərningmu bəhrimən boluxunglarnı layik kərđi.

³³ Mal-mülkünglarnı setip, kəmbəqəllərgə sədikə beringlar. Özünglarəja uprimaydıoğan həmyan hazırlanglar. Xundak kilsanglar, oşri almaydıoğan, küyə yeməydiöjan jay – ərxtə həzinə toplioğan bolisilər.

³⁴ Baylikinglar kəyərdə bolsa, kəlbınglarmu xu yərdə bolidu.

Həzriti Əysaning kelixigə təyyar bolunglar!

³⁵ – Huddi belini qıng başlap, qıraqlirini yandurup, ³⁶ hojayinining toy ziyapitidin kaytip kelixini kütüp turojan qakarlardək, hər da'im təyyar turunglar. Hojayin kelip ixikni qakkanda, qakarlar dərhal qikip ixikni eqixi kerək. ³⁷ Hojayin kaytip kəlgəndə qakarlırining oyşak wə təyyar turojanlıkını kərsə, bu qakarlarıning bəhtidur! Bilip koyunglarki, buni kərgən hojayin qakarlarıning hizmitidə bolup, ularni dastihanoja olturoşuzup, xəhsən əzi kütüwalidu. ³⁸ Həttə hojayin yerim keqidə yaki səhərdə kəlsun, u qakarlırining oyşaklıkını kərsə, bu qakarlarıning bəhtidur!

³⁹ Bilip koyunglarki, əgər öy igisi oşrining keqisi qağan kelidojanlıkını bilsə, oşrining öygə buzup kirixigə hərgiz yol qoymaydu, əlwəttə! ⁴⁰ Xuningəja ohxax, silərmu hər da'im təyyar turunglar. Qünki, İnsan'öşli silər oylimioğan qaşda kaytip kelidu.

⁴¹ – I Rəbbim, bu təmsillərni bizgila karitip eytingizmu yaki kəpçilikə karitipmu? – dəp soridi Petrus.

⁴² Həzriti Əysa mundak dedi:

– Kim ixənqlik wə zərək qakar bolsa, hojayin uni baxka qakarlıri üstidin kəzitip, hojayinning ozuk-tülükini ularəja wakti-waktida təksim kılıp berixkə koyidu. ⁴³ Hojayin səpiridin kaytip kelip, qakirining xunqilik sadakət bilən hizmət kiliwatkinini kərsə, bu qakarlarıning bəhti!

Luka bayan qilqan hux hawer

⁴⁴ Bilip koyunglarki, hojayin uni pütün tə'allukatini baxkuruxka koyidu.

⁴⁵ Lekin, əgər bu qakar kenglidə «hoyayinim keqikip kaytip kelidiq» dəp, baxka ər, ayal qakarlarqə noqilik kilsa wə yəp-iqip məst bolsa,

⁴⁶ hojayin kütülmigən bir küni, oylimiqan bir waqitta kaytip kelip, uni urup qala ölük kilip, etikadsizlar bilən ohxax təkdirgə duqar kilidu.

⁴⁷ Hoyayinining nemə tələp qilqanlikini bilip turup, ruslinip turmiqan wə hojayinining deginini kilmiqan qakar kattik tayak yəydu. ⁴⁸ Birak, hojayinining təlipini bilməy turup, tayak yeyixkə tegixlik ixni qilqan qakar yenikrək tayak yəydu. Huda kimgə kəp bərsə, uningdin kəp kütidu. Qünki, kimgə kəp amanət koyuloqan bolsa, uningdin tələp kilinidiqinimu kəp bolidu.

Həzriti Əysa – bəlünüxning səwəbqisi

⁴⁹ – Mən dunyaqə ot yekixka kəldim. Bu otning yenip ketixini nəkədər arzu kilimən-hə! ⁵⁰ Mən aldi bilən azablik «qəmüldürüx»tin ötühüm kerək. Bu qəmüldürüx əməlgə axkuqə intayin kiyniliwatimən. ⁵¹ Silər meni dunyaqə tinqlik elip kəldimikin, dəp oylap qalmanglar. Mən tinqlik əməs, bəlünüx elip kəldim! ⁵² Buningdin keyin, bir a'ilidikilər bir-birsigə qarxi turidu. ⁵³ «U Əysaning əgəxküqisi» dəp, ata oqliqə, oqul atisiqə, ana kiziqə, kiz anisiqə, keynana kelinigə, kelin keynanisiqə qarxi turidu.

Hudaning qəzipidin agahlanduridiqan bexarətlər

⁵⁴⁻⁵⁵ Həzriti Əysa kəpqilikkə yənə mundak dedi:

– Silər künpetix tərəptə bulut kərünsə, «yaməjur yaqjidu» dəysilər. Jənub tərəptin xamal qiqsa, «hawa issiydu» dəysilər. Dərwəqə xundak bolidu. ⁵⁶ Əy sahtipəzlər! Silər asman-zeminning rənggini qüxəndürələysiləryu, hazirning nemə waqit ikənlikini qüxəndürəlməmsilər?! ⁵⁷ Nemining toqra ikənlikigə silər özünglar nemixka həküm kilip bakmaysilər?! ⁵⁸ Əgər biri üstünglardin ərz kilip, silərni sotka elip barmaqi bolsa, imkaniyətning bariqə, aldin'ala uning bilən yarixiwelinglar. Bolmisa, u silərni sotqiqə, sotqi bolsa qarawuloqə tapxurup, zindanoqə solitiwetidu. ⁵⁹ Bilip koyunglarki, silərgə koyuloqan jərimanining bir tiyininimu koymay təlimigüqə, zindandin qiqalmaysilər!

13-bab

Towa kilix yaki halak bolux

¹ Xu qaşda, birnəqqə kixi kelip, həzriti Əysaşa bir kışim Jəlilyiliklərnin mərkiziy ibadəthanida kurbanlık kiliwatqinida, waliy Pilatus tərpidin öltürölüp, ularning kenining kurbanlikning qeni bilən arilixip kətkənlikini eytti. ² Həzriti Əysa mundak dedi:

– Bu Jəlilyiliklərnin baxka Jəlilyiliklərdin kəprək gunahı bolqanliki üqün xunqilik japa qəkti, dəp qaramsilər? ³ Yak, undak əməs!

Gunahliringlarşa towa kilmisanglar, silərnu axulardək halak bolisilər.

⁴ Siloşa məhəllisidiki munar örölüp qüxkəndə tegidə kelip ölgən on səkkiz kixini qandak dəysilər? Ularni Yerusalemdiki baxka kixilərdinmu yaman, dəp qaramsilər? ⁵ Undak əməs! Bilip koyunqlarki, gunahliringlarşa towa kilmisanglar, silərnu halak bolisilər.

Towa kilmaslikning akiwiti

⁶ Andin, həzriti Əysa bu təmsilni səzləp bərdi:

– Bir kixining beşida bir tüp ənjür dərihi bar ikən. U kixi bu dərəhtin mewə kütüptu, lekin dərəh mewə bərməptu. ⁷ U kixi başqəwəngə: «Qara, üq yildin beri xunqə kütsəm, bir talmu mewə bərmidi, uni kesiwət! Uning bu yərdə yər igiləp turuxining nemə həjiti» dəptu. ⁸ «Hojayin, yənə bir yil wakit bering. Uning tüwidiki topilarni yumxitip, oşutlap bakay. ⁹ Əgər kelər yili mewə bərsə, tehi yaxxi. Bərmisə, kesiwetəyli» dəptu başqəwən.

Dəm elix küni dok ayalni sakaytix

¹⁰ Bir dəm elix küni, həzriti Əysa bir ibadəthanida kixilərgə təlim beriwatatti. ¹¹ U yərdə u, jin qaplaşkili on səkkiz yil bolqan bir ayalni kərdi. Bu ayalning beli pükülgən bolup, ruslinip tik turalmaytti. ¹² Həzriti Əysa uni kərgəndə, yenioşa qakirip:

– Hanim, kesilingiz sakaydi! – dəp, ¹³ qolini uning uqışioşa koyuwidi, heliki ayal dərhal ruslinip tik turup, Hudaşa mədhiyə okudi.

¹⁴ Həzriti Əysaning dəm elix küni kesəl sakaytqanlikini kərgən ibadəthana məs'uli oşəzəp bilən kəpqilikkə:

– İx waktimiz altə kün. Xipalik izdigüqilər dəm elix künidin baxka xu altə kün iqidə kelixi kerək, – dedi.

¹⁵ Rəbbimiz Əysa uningşa mundak jawab bərdi:

Luka bayan qilqan hux hawer

– Əy sahtipəzlər, dəm elix küni öküz wə exikinglarni okurdin yexip, suqarəjili elip barisiləroju!? Bu hərəkitinglarni ix dəp hesablimamsilər?!
¹⁶ Əjdadimiz İbrahimning əwladliridin bolqan bu ayal on səkkiz yildin beri Xəytanning sirtmiqida turuptu. Əmdi dəm elix küni bolsimu uni sirtmaktin boxitiwətsəm yaman boptumu?!

¹⁷ Həzriti Əysaning bu sözi rəkiqlirini hijalət kildi. Kəpqiqlik bolsa uning yaratqan əjayip məjziliridin hursən boldi.

Uruk wə hemirturuq toqrisidiki təmsillər

¹⁸ Həzriti Əysa təlim berixni dawamlaxturup mundak dedi:

– Hudaning padixahlıki zadi kandak? Mən uni kandak sürətləp berəy?

¹⁹ U goya bir tal kiqa uruqiqa ohxaydu. Gərqə kiqa uruqi kiqik bolsimu, kixi uni terisa, əsüp yetilip kəqət^③ bolidu. Quxlar kelip uning xahlirida uwulaydu.

²⁰⁻²¹ Uningdin baxka, Hudaning padixahlıkini nemigə ohxitay? U huddi hemirturuqqa ohxaydu. Ayal hemirturuqni bir halta unoqa koxup yuqursa, bu hemirturuq pütün hemirni bolduralaydu.

Ərxning tar ixiki

²² Həzriti Əysa Yerusalemoja ketiwetip, nuroqun xəhər-yezilardin otkəq, təlim berip mangdi. ²³ Birəylən uningdin:

– I təksir, kutkuzulidiqanlarning sani azmu? – dəp soridi.

Həzriti Əysa kəpqiqlikə mundak jawab bərdi:

²⁴ – Az bolsun, kəp bolsun, silər tar ixiktin kirixkə tirixinglar. Qünki, nuroqun kixilər bu ixiktin kirəy desimu, kirəlməydu. ²⁵ Əyning hojayini ixikni takiqan waktida, silər taxkırıda turup: «Təksir, ixikni eqing!» dəp ixikni kaksanglar, u: «Yak! Aqmaymən, qünki silərni tonumaymən» dəydu. ²⁶ Silər: «Biz siz bilən həmdastihan bolqan, sizmu bizning koqilirimizda təlim bərgən» desənglar, ²⁷ u silərgə yənə bir ketim: «Silərni tonumaymən, kəzümdin yokilinglar, əy yamanlik kילוquqilar!» dəydu. ²⁸ Silər İbrahim, Is'hak, Yakup wə barlik pəyoqəmbərlərni Hudaning padixahlıki iqidə, əzünglarni bolsa sirtka koqilwetilgən halda kərgininglarda, həsrəttə yiqlap, qixliringlarni oququrlitisilər. ²⁹ U qaoqda, dunyaning həmmə jayliridin nuroqun Yəhudiy əməslərning

---

③ Bu yərdə tiləja elinoqan kiqa Ottura Xərkətə əsidoqan, yahxi əskəndə hətta üq metirdin exip ketidoqan əsümlükni kərsitidu.

dolotliridinmu nuroqun kixilar kelixip, Hudaning padixahlikida hmdastihan bolidu. ³⁰ Xundak kilip, kaynidikilar aldiqja otup, aldidikilar kaynidak kalidu.

Hazriti Oysaning Yerusalemoja bolqan mehir-muhabbiti

³¹ Dal xu qaqda, birnecqa Pərisiylər həzriti Oysaning aldiqja kelip:

– Bu yərdin baxka jayqja keting. Hirod han sizni olturməkqi, – dedi.

³² Həzriti Oysa unimastin:

– Silər berip u tülkigə mening dawamlıq jinlarni həydaydiqlanlikim wə kesəllərnı sakaytidıqlanlikimni, uzun otməyla Yerusalemda wəzipəmnı tamamlaydiqlanlikimni dənglar. ³³ Xundak ikən, xu wakitkiqə yolumni dawamlaxturmisam bolmaydu. Qünki, bir pəyoqəmbər üqün elip eytkanda, Yerusalemdin baxka yərdə oltürülük muwapik əməstur.

³⁴ Oy Yerusalemlıklar! Pəyoqəmbərlər wə Huda əwətkən əlqilərnı qalma-kesək kilip oltürgən Yerusalemlıklar! Goya mekiyan öz qüjilirini qanat astıqja aloqandək, mənmu silərnı qanqə ketim öz koynumoja almakqi boldum, lekin silər unimidinglar. ³⁵ Mana, əmdi Huda ibadəthananglardın ayrılıp, silərnı taxlap ketidu. Xuni bilip koynunglarki, silər: «Rəbbimiz əwətkən kutkuzoquqıqja mubarək bolsun!» dəp manga ixənmigüqə, meni kaytidin kərəlməysilər, – dedi.

14-bab

Dəm elix künidə kesəl sakaytix

¹ Bir dəm elix küni, həzriti Oysa muhim bir Pərisiy aksakilining oyiğə tamakka bardi. Bəzilər uni tutux koyida uning səz-hərikətlirini kəzitiwatatti. ² U yərdə suluk ixxiq kesiligə giriptar bolqan bir adəm bar idi. ³ Həzriti Oysa u yərdiki Təwrat ustazlıri wə Pərisiylərdin:

– Təwratta dəm elix küni kesəl sakaytixka ruhsət kilinqanmu-yok? – dəp soridi.

⁴ Birak, ular gəp kilmidi. Həzriti Oysa bolsa heliki kesəlgə qolini təgküzüp, sakaytip yoloqa saldi. ⁵ Andin, kəpqilikkə:

– Balanglar yaki kalanglar kudukka qüxüp kətsə, dəm elix küni deməy, uni dərhal tartip qikiriwalmamsilər?! – dedi.

⁶ Birak, heqkim həzriti Oysaning bu so'aliqja jawab berəlmidi.

Luka bayan qilōjan hux hawer

Huda kimni yukiri kilidu?

⁷ Bəzi mehmanlarning tər talixiwatkanliqioja dikkət qilōjan həzriti Əysa kəpquillikə təmsil bilən mundak dedi:

⁸ – Təklip bilən toy ziyapitigə katnaxkan waktingizda, tərgə qikiwalmang. Sizdinmu hərmətlik bir mehman qakirilōjan boluxi mumkin. ⁹ U qaşda, sahibhana sizgə: «Bu yakka orun bərgəysiz!» dəp qalsa, intayin hijalətqiliktə pəgaħka qūxūxkə məjbur bolisiz. ¹⁰ Lekin, siz təklipkə bina'ən kelip, pəgaħta olturojan waktingizda, sahibhana sizgə: «Dostum, yukiriōja qiking!» desə, mehmanlarning aldida abroyingiz bolidu. ¹¹ Qūnki, Huda özini üstün tutkanni təwən kilidu, özini təwən tutkanni üstün kilidu.

Mehmandostlukning yoli

¹² Həzriti Əysa özini mehmanōja qakirojan sahibhaniōja mundak dedi:
– Mehman qakirojiningizda dost-buradər, kerindax, uruk-tuōqkan yaki bay kolum-koxniliringiznila qakirmang. Undakta, ularningmu sizni qakirip, adəmgərquilingizni kayturuwetixigə toōra kelidu. ¹³ Xuning üqün, ziyapət bərməkqi bolsingiz, qerib-qurwa, meyip-nakar, aksak-qolak, kor-əmalarni qakiring. ¹⁴ Buning bilən bəhtlik bolisiz, qūnki u kixilərnin yaxxilikingizni kayturux iktidari yok. Lekin, Huda həkkaniy kixilərnə kayta tirildürgəndə, bu yaxxilikingizni əzi kayturidu.

Katta ziyapət toōrisidiki təmsil

¹⁵ Həzriti Əysa bilən bir dastihanda olturojanlardin biri bu sözlərnə anglap, uningōja:

– Hudaning padixahlidikidiki ziyapəttə olturidiōjanlar nemidegən bəhtlik-hə! – dedi.

¹⁶ Birak, həzriti Əysa mundak bir təmsilni sözləp bərdi:

– Bir kixi katta ziyapət hazirlap, nurojun mehman qakiriptu. ¹⁷ Dastihan selinojan küni, qakirini əwətip, qakirilōjan mehmanlarōja: «Mərħəmət, həmmə nərsə təyyar boldi!» dəp eytiptu. ¹⁸ Birak, mehmanlar barmasliqka bir-birləp bahənə kərsitiptu. Birinqisi: «Mən heli bir parqə yər setiwalojanidim, berip kərüp kəlmisəm bolmaydu. Kəqürüng, baralmaymən» dəptu. ¹⁹ Yənə biri: «Mən on öküz setiwaldim, hazir berip kəzdin kəqürüp kelixim kərək. Kəqürgəysiz, ziyapətkə dahil bolalmaydiōjan boldum» dəptu. ²⁰ Yənə birəylən: «Mən yengi öyləngən, xunga baralmaymən» dəptu.

Luka bayan qilqan hux hawer

²¹ Qakar kaytip kelip, hamma ehwalni hojayiniqqa melum kiptu. Hojayin qezaplengon halda qakiriqqa: «Derhal xeharning qong-kiqik koqiliriqqa kirip, qerib-qurwa, meyip-nakar, kor-ema, aksak-qolaklarni yiqip kel» daptu. ²² Uzun otmey, qakar kaytip kelip: «Hojayin, buyrukingizni ada kildim. Yane birmunqa box orun bar!» daptu. ²³ «Yezidiki qong-kiqik arka koqilarni arilap, tapkan adimingni zorlap akelip oyumni toldur! ²⁴ Qunki, baxta qakirilqan adamlarning heqkaysisini dastihinimda olturoquzmaymen» daptu hojayin uningqa.

Xagirt bolux xertliri

²⁵ Nurojunliqan kixiler hazriti Oysa bilon billa ketiwatatti. Hazriti Oysa ularqa qarap mundak dedi:

²⁶ – Manga agaxkonlar meni ata-anisi, bala-qakisi, aka-ukiliri, aqa-singilliri, hatta oz jenidinmu eziz kermise, mening xagirtim boluxqa layik emes. ²⁷ Ozining krestini yudup, manga agaxmigonlarumu xagirtim boluxqa layik emes.

²⁸ Eger aranglardiki biri munar salmaqchi bolsa, aldi bilon bu kuruluxni putkuzux uqun yetkudak pul barmu-yok dep, kanqa pul ketidiqlanlikini inqika hesablimay kalamdu?! ²⁹ Undak kilmiqanda, munarning asasini kurup koyup, uni putkuzalmise, buni kergonlar, ³⁰ «bu adam kuruluxni baxlap koyup, ayiqini qikirmidi» dep zanglik kilmay kalmaydu.

³¹ Xuningqa ohxax, eger bir padixahning on ming kixilik qoxuni bolup, yigirma ming kixilik qoxunni baxlap keliwatkan ikkinchi bir padixah bilon uruxkili barmaqchi bolsa, u jzymen aldi bilon oz kuqini sinap, raxibige takabil turalaydiqan yaki turalmaydiqlanlikini melqarlap keridu emesmu?! ³² Eger «takabil turalmaymen» degon qararqa kelse, duxmen qoxuni tehi yiraktiki waktida elqi awetip, ular bilon tinqlik xertnamisi tuzuxni otunidu. ³³ Xuningqa ohxax, kaysinglar bolsun bar-yokunglardin waz kaqmisenqlar, mening xagirtim bolalmaysiler.

Xagirtlar tuz bolux rolini yokatmasliki kerak

³⁴ Tuz yahxi narsa. Birak, tuz oz kuqidin kalsa, uni kandak aslige kalturgili bolidu? ³⁵ Uni topiqqa yaki oqutka selixkimu yarimay, taxliwetixka toqra kelidu. Bu sozlarni kulikinglarda qing tutunglar!

15-bab

Yokalqan koy toqrisidiki tamsil

¹ Bajgirlar wə baxka gunahkar dər karalqanlar hēmixə hēzriti Əysaning ətrapiqə olixip, uning təlimini anglaytti. ² Pərisiylər bilən Təwrat ustazliri oqotuldixip:

– Bu adəm nemixka da'im gunahkarlarni karxi alidu wə ular bilən bir dastihanda olturidu? – deyixti. ³ Xunga, hēzriti Əysa bu hēktə ularqə mundak bir tamsilni sēzləp bərđi:

⁴ – Əgər iqinglarda birəylənning yüz tuyak koyi bolup, uningdin biri yokilip kətkən bolsa, u kəndak kilidu? U jəzmən kalqan tokşan tokkuz koyni otlakka taxlap, heliki yokalqan koyini tepiloquqə izdəydu.

⁵ Tepiwaloqanda, intayin hursən bolup, koyni mürisigə artip, ⁶ əyigə elip kelidu. Andin, qolum-koxna, yar-buradərlirini qakirip, ularqə: «Yokalqan koyumni tepiwaloqinimoqə intayin huxalmən! Təbrikləyli!» dəydu. ⁷ Mana xuningqə ohxax, towa qilqan bir gunahkar üqün bolidiqan əxtiki hursənlik towa kilixi həjətsiz bolqan tokşan tokkuz adil kixi üqün bolidiqan əxtiki hursənliktin qong bolidu.

Yokalqan tēnggə toqrisidiki tamsil

⁸ – Xuningqə ohxax, əgər bir ayalning on danə kimmətlik kümüx tēnggisi bolup, uningdin birini yokitip koysa, kəndak kilidu? U jəzmən qiraqni yandurup, əyni süpürüp taki tēnggə tepiloquqə həmmə yərnə zən koyup ahturup qikidu. ⁹ Nawada tepiwalsa, qolum-koxna, yar-buradərlirini qakirip, ularqə: «Yokitip koyqan tēnggəmni tepiwaloqinimoqə intayin huxalmən! Təbrikləyli!» dəydu. ¹⁰ Mana xuningqə ohxax, Hudaning pərixtilirimu hər bir gunahkarning towa kilqini üqün intayin huxal bolidu.

Mehir-xəpkətlik ata toqrisidiki tamsil

¹¹ Hēzriti Əysa səzini dawamlaxturup mundak dedi:

– Bir adəmning ikki oqli bar ikən. ¹² Kiqik oqli atisiqə: «Ata, manga tegixlik miraslarni hazirla bərgəysiz» dəptu. Atisi mal-mülüklirini ikki oqliqə bəlup beriptu. ¹³ Birnəqqə kündin keyin, kiqik oqli əzigə təgkən mal-mülüklərnə yiojixturup, yirak bir dələtkə berip, u yərdə mal-dunyasini haliqiniqə buzup-qeqip, əyx-ixrətlik turmux kəqürüptu. ¹⁴ Uning puli tūgəp bexiqə kün qūxkəndə, dəl u yərdimu eqir aqarqilik

yüz beriptu. ¹⁵ Xunga, u korsak bekix üqün, xu yərlik bir kixigə mədikar boluxka məjbur boluptu. U kixi uni öz korukida qoxka bakturuptu. ¹⁶ U qoxkiöja berilidiöjan purqak posti bilən korsikini toydurmakqi boptu, lekin unimu heqkim bərməptu.

¹⁷ Keyin, u əkligə kelip: «Atamning mədikarlırining həmmisining yemək-iqmiki exip-texip turuptu. Mən bolsam bu yərdə aqlıktın ələmdimən? ¹⁸ Ornumdin turup, atamning aldiöja berip: ‘Ata, mən Hudaning aldidimu, sizning aldingizdimu gunahkarmən. ¹⁹ Əmdi sizning oöqlingiz boluxka layik əməsmən. Meni mədikarlıkka kobul kılöjaysiz!’ dəymən» dəp oylaptu. ²⁰ Xuning bilən u atisining aldiöja kaytip beriptu.

Atisi oöqlini yiraktin kərüp, uningöja iqi aörip, aldiöja yügürüp qikip, uni qing kuqaklap səyüp ketiptu. ²¹ Oöqli: «Ata, mən Hudaning aldidimu, sizning aldingizdimu gunahkarmən. Əmdi sizning oöqlingiz boluxka layik əməsmən» dəptu. ²² Birak, atisi qakarlıriöja: «Dərhal əng esil tonni əkelip uningöja kiydürünglar, kılıöja üzük selinglar, putlıriöja ayaq kiydürünglar. ²³ Andin, rasa bordalöjan torpakni əkelip soyunglar. Uni ziyapət kilip kütüwalayli! ²⁴ Qünki, oöplum əlöp tirildi, yokilip tepildi!» dəptu. Buning bilən, həmməylən huxal-huram yəp-iqixip, kəngül eqixiptu.

²⁵ Bu qaöda, qong oöqli etizöja kətkənikən. U kaytip keliwetip öygə yekın kəlgəndə, nəöqmə-nawa awazini anglaptu. ²⁶ U qakarlardin birini qakirip, uningdin nemə ix bolöjanlıkını soraptu. ²⁷ Qakar: «İningiz kaytip kəldi, dadingiz uning tinq-aman kaytip kəlgənlikini kərüp, bordalöjan torpakni soydi» dəptu. ²⁸ Birak, qong oöqli intayin hapa bolup, öygə kirixni halimaptu. Atisi qikip uni öygə kirixkə ündəptu. ²⁹ Lekin, u atisioja: «Kərang sizni, mən sizgə xunqə yil kuldək ixləp kəldim, buyruqliringizöja hilaplik kilmidim, siz manga nemə bərdingiz? Əl-aöjnilirim bilən birər ketim oynap-külüxkə birər oöplakmu soyup bərginingiz yokku! ³⁰ Lekin, mal-mülükliringizni pahixigə buzup-qeqip tügutip kaytip kəlgən u oöplingizöja bordalöjan torpakni soyupsiz» dəptu.

³¹ «Əy oöplum, sən da'im mening yenimda. Mening barlıkim seningki.

³² Lekin, sening ining əlöp tirildi, yokilip tepildi. Uni ziyapət kilip kütüweliximizöja tegixlik» dəptu atisi uningöja.

16-bab

Dunyadiki baylikni kandak ixlitix kerək?

¹ Həzriti Əysa xagirtlirioğa mundak dedi:

– Bir bayning bir oqojidari bar ikən. Birsi bayoğa: «Bu oqojidaringiz mal-mülkingizni buzup qaqtı» dəp xikayət kiptu. ² Bay oqojidarni qakirip, uningoğa: «Mening angliqanlirim kandak gəp? Əmdi hizməttin boxitilən, hesab-kitabni tapxur» dəptu. ³ Həliki oqojidar iqidə «Hojayinim meni hizməttin boxitiwətsə, bundin keyin kandak kılarmən? Etizda ixləxkə küqüm yok, tiləmçilik kılay desəm, nomus kilmən. ⁴ Hə rast, ixsiz kəloğan waqtimda kixilərnin meni öyliridə turoğuzuxi üqün kandak kılıx kerəklikini bilimən!» dəp oylaptu.

⁵ Xuning bilən, u hojayinioğa kərzdarlarni bir-birləp qakirip kelip, birinçisidin: «Hojayinimoğa kançilik kərz boldung?» dəp soraptu. ⁶ «Yüz tung zəytun yeqi» dəp jawab beriptu u. Qlojidar: «Mana, bu sening hesabat dəptiring, dərhal olturup əllikkə əzgərtiwət!» dəptu. ⁷ U yənə biridin: «Sənqu, kançilik kərz boldung?» dəp soraptu. «Ming taqar buoqday» dəp jawab beriptu u. Qlojidar uningoğa: «Mana bu sening hesabat dəptiring. Səkkiz yüzgə əzgərtiwət!» dəptu.

⁸ Bay bu ixni bilgəndin keyin, bu səmimiyətsiz oqojidarining zerəklikigə kayil boptu. Qünki, u öz kəlgüsini oylap təyyarlik kılğanikən. ⁴ Dərwəkə, bu dunyaning imansiz adəmliri öz mənəpə'itigə kəlgəndə, Hudaning yoruklukida yaxaydioğan adəmlərdin zerək.

⁹ Xunga, öz baylikinglar bilən yardəmgə mohtaj boləoğanlaroğa yardəm berip, ularni dost tutunglar. Undak kilsanglar, baylik tügigəndə, bakiy dunyada kütüwelinisilər.

¹⁰ Kiqik ixlarda ixənqlik boləoğan kixi qong ixlardimu ixənqlik bolidu. Kiqik ixlarda ixənqsiz boləoğan kixi qong ixlardimu ixənqsiz bolidu.

¹¹ Əgər silər bu dunyadiki bayliklarni bir tərəp kılıxta səmimiyətsiz bolsanglar, Huda kandakmu jənnəttiki həkikiy baylikni silərgə ata kilsun? ¹² Əgər silər baxkılarning nərsilirigə qara sanisanglar, öz nesiwinglarni silərgə kim bərsun?!

---

⁴ Əlwəttə, həzriti Əysa bu oqojidarning səmimiyətsizliki wə uning öz hojayinini aldioğanlikini kobul kərmigən. Həzriti Əysa bu təmsilni etikadqılarning bu oqojidarning hata usulidin əməs, bəlki uning öz kəlgüsini oylap təyyarlik kılğanlikidin sawak elixi kerəkliki təkiltəx məksitidə ixlətkən.

Luka bayan qiloqan hux hawer

¹³ Ikki hojayinoga hizmat qilalaydiqan heqkandak qakar yok. U yaki buni yaman korup, uni yahxi koridu, yaki buningoga etibar berip, uningoga sel karaydu. Xuningoga ohxax, silarning birla wakitta ham Hudaning, ham mal-dunyaning kuli boluxunglar mumkin emas.

¹⁴ Bu sozlarni angliqan puloga amrak Pərisiylər həzriti Əysani məshirə kilixti. ¹⁵ Həzriti Əysa ularoga mundak dedi:

– Silər kixilərnin aldidə özünqlarni aliyjanab kilip kərsitisilər. Lekin, Huda kənglünqlarni yahxi bilidu. İnsanlarınin kədirləydiqini Hudaning nəziridə yirginqliktur.

¹⁶ Yəhya pəyoqəmbərning zamanioqiqə, Təwrat kanuni wə pəyoqəmbərlərnin təlimatlıri silərgə yetəkqi idi. Birak, Yəhya kəlgəndin beri Hudaning padixahlıki toqrisidiki hux hawer tarkalmakta wə nuroqun adəm tirixip-tirmixip uningoga kirməktə. ¹⁷ Həlbuki bu, Təwrat kanuni inawətsiz degənlik emas. Əksiqə, asman-zemin yokalsimu, Təwrat kanunining bir qekitimu bikar kilinmaydu, – dedi.

¹⁸ Həzriti Əysa yənə:

– Ayalini talak kilip, baxka birini əmrigə aloqan kixi zina kiləqan bolidu. Talak kilinoqan ayalni əmrigə elixmu zina kiləqanlik bolidu, – dedi.

Bay bilən tiləmqi

¹⁹ Həzriti Əysa mundak dedi:

– Burunlarda da'im həxəmətlilik kiyimlərnin kiyip, əyx-ixrətlik turmux kəqüridiqan bir bay ətkənəkən. ²⁰⁻²¹ Yənə pütün əzayini jarahət besip kətkən Lazar isimlik bir tiləmquimu bar ikən. Kixilər uni bayning dastihinidin axkan nərsilərnin terip yəp jan baksun dəp, həmixə uni bayning ixik aldiqə əkelip koyidikən. U yərdə yatkinida, hətta itlar kelip uning yarilirini yalaydikən.

²² Keyin, bu tiləmqi əlup ketiptu. Pərixtilər uni jənnətkə elip kirip əjdadimiz İbrahimning yenioqə apiriptu. Uningdin keyin, baymu əlup, yərlikkə koyuluptu. ²³ U yər astida kattik azab qekiptu. U bexini kətürüp, yirak bir jayda əjdadimiz İbrahimni wə uning yenidiki Lazarni korup: ²⁴ «I bowam İbrahim, manga rəhim kiləqaysən! Lazarni əwətkəysən. U barmikining uqi bilən su temitip, tilimni nəmədəp koyəqay, qünki mən bu ot yalkunining iqidə intayin azabliniwatimən!» dəp warkiraptu.

²⁵ «Əy oqlum» dəptu əjdadimiz İbrahim, «həyat waktingda həlawətni yətküqə kərdünqə! Lazar bolsa həmmə jəpani tartti. Əmdi u bu yərdə rahət kərwatidu, sən bolsang azabliniwatisən. ²⁶ Uning üstigə,

Luka bayan qilqan hux hawar

ikkimizning arisini tegi yok hang ayrip turidu. Xunga, bu yerdin sən turoqan yergə berixmu mumkin əməs. U yerdin bu yergə kelixmu mumkin əməs.»²⁷ Bay mundak dəptu: «I bowa, undak bolsa, Lazarni atamning öyigə əwətixingizni etünimən.»²⁸ U yerdə mening bəx kerindixim bar. Ularning bu azab-okubətlik yergə kəlməsliki üqün, ularni agahlandurup koysun.»

²⁹ «Kerindaxliringoqa Musa wə baxka pəyoqəmbərlərləning agahlanduruxliri bar. Ular xuni anglisun» dəptu əjdadimiz Ibrahim.

³⁰ «I bowam Ibrahim» dəptu bay, «bu kupayə qilmaydu, ular bək tərsa. Əgər ölgən birər adəm tirilip ularning aldioqa barsa, ular towa kilip toqra yolqə mangatti»³¹ Lekin, əjdadimiz Ibrahim uningqə: «Ular Musa wə baxka pəyoqəmbərlərləning səzini anglimisa, ölgən adəm tirilsimu, ixənməydu» dəptu.

17-bab

Gunah wə etikad toqrisida

¹ Həzriti Əysa xagirtlirioqa mundak dedi:

– Kixilərnə gunah sadir kilduridioqan səwəblərləning boluxi mukərrər. Lekin, bu səwəblərnə pəyda qilqanlarning halioqa way!² Bundak adəmning boynioqa yooqan tügmən texi esiloqan halda dengizoqa taxliwetilgini əwzəl. Qünki, bu jaza manga yengidin ixəngənlərləning birini azduruqan kixigə berilidioqan jazadin yaxxirak.³ Xunga, silərmu nemə kiliwatqininglaroqa pəhəs bolunglar!

Birak, kerindixinglar gunah qilqan bolsa, nəsihət kilinglar. U towa kilsa, uni kəqürüm kilinglar.⁴ Mubada u bir kün iqidə silərgə yəttə ketim gunah sadir kilip, hər ketim kelip towa kilsa, gunahlirining həmmisini kəqürüm kilinglar.

⁵ On ikki xagirti həzriti Əysaqə:

– Etikadimizni küqəytkəysiz, – deyixti.

⁶ Həzriti Əysa ularoqa mundak dedi:

– Silərdə qiqa urukidək qonglukta bolsimu etikad bolsidi, awu üjmə dərihigə: «Yiltizingdin komurulup, dengizoqa kəq!» desənglar, u silərgə boysunup, dengizoqa kəqkən bolatti.

Luka bayan qilqan hux hawer

Kulning wazipisi

⁷ – Əgər məlum biringlarning terikqilik kilidioqan yaki koy bakidioqan kulunglar bolup, u koruktin kaytip kəlgəndə: «Tezrək kelip tamikingni yəwal» dərsilərmu? ⁸ Yak! Bəlki uningə: «Pərtukni tart, awwal kəqlik tamak təyyarlap, meni oqizalanduroqin, andin berip tamikingni yə» dəysilər. ⁹ Kulunglar buyrukunglarni bəja kəltürsə, uningə rəhmət eytamsilər? Qokum eytmaysilər. ¹⁰ Silərmu xuningə ohxax, Huda buyruqan hərəkəndə bir ixni orundiqininglarda: «Biz əzriməs kulliring, pəkət öz wəzipimiznila orundiduk» dənglar.

Həzriti Əysaning on kesəlni sakaytixi

¹¹ Həzriti Əysa Yerusaleməyə berix səpiridə Samariyə bilən Jəliliyə əlkilliri qəgriliniqan rayonlardin etüp ketiwetip, ¹² bir yeziqə kirginidə, uning aldiqə mahaw kesiligə giritar boləqan on adəm kəldi. Ular napak boləqəqka, yekin kəlməy yirakta tohtap:

¹³ – I ustazimiz Əysa, bizgə rəhim kiləqaysiz! – dəp warkiridi. ¹⁴ Həzriti Əysa ularni kərüp:

– Rohaniylarəyə berip kərününglar. Silərnin əmdi paklanəqanlikinglarni təkxürsun, – dedi.

Ular yolda ketiwatqanda mahawdin sakaydi. ¹⁵ Ularning iqidə birəylən əzining sakiyip kətkənlisini kərüp, dərhal yukiri awaz bilən Hudaqə mədhiyə okup, kəynigə kaytti ¹⁶ wə həzriti Əysaning ayiqiqə yikilip təxəkkür eytti. Bu adəm Yəhudiylar yaman kəridioqan Samariyiliklərdin idi.

¹⁷ Həzriti Əysa buni kərüp turəqanlarəyə:

– Sakəyəqanlar on adəm əməsmidi? Qaləqan tokkuzəylən keni?

¹⁸ Yəhudi bolmiqan bu Samariyiliktin baxka, Hudaqə xükür eytidioqan kixi yokmu?! – dedi.

¹⁹ Andin, həzriti Əysa heliki adəmgə:

– Ornungdin tur, kətkin. Manga ixəngənlikin üçün Huda seni sakaytti, – dedi.

Hudaning padixahlikining namayan boluxi

²⁰ Bəzi Pərisiylər həzriti Əysadin Hudaning padixahlikining kaqan namayan bolidioqanlikini soridi. Həzriti Əysa ularəyə mundaq jawab bərdi:

– Hudaning padixahlikining namayan boluxi kəz bilən kərgili

bolidi oĵan ix  m s. ²¹ «Kəranglar, u mana bu y rd !» yaki «u y rd !» d p heqkim deyəlməydu. Q nki, Hudaning padixahliki dilinglardidur.

²² Keyin, xagirtlirioĵa yənə mundak dedi:

– Xundak k nl r keliduki, sil r mening, yəni Insan'o qlining kaytip kelip, h k m s ridioĵan k nlirining birərsini kərüxkə t xna bolisil r,  mma kərəlməysilər. ²³ Bəzilər silərgə: «Kəranglar, kutkuzoĵuqi u y rd !» yaki «k ranglar, u bu y rd !» desə, qikişp karimanglar w  ularning kəynidin y g rm nglar. ²⁴ Q nki, qakmak qekip, asmanni bu qetididur u qetigiqə kandak yorutkan bolsa, Insan'o qlining yetip kelidi oĵan k nimumu xundak bolidu. ²⁵ Lekin, u awwal nuroĵun azab-okub tl rni tartixi w  bu  wlad Y hudiylar t ripidin r t kilinixi ker k.

²⁶ Nuh p yoĵ mb rning zamanida kandak boloĵan bolsa, Insan'o qlining kelidi oĵan zamanidumu xundak bolidu. ²⁷ U zamanning kixiliri Nuh p yoĵ mb r kemigə olturoĵan küngiqə, b hiraman y p-iqip,  yl k-oqaklik bolup kəlgənidi. Tuyuksizla topan kelip, kemigə q xmig nl rning h mmisini halak kildi. ²⁸ Yənə xuningdək,  jdadimiz Ibrahimning jiyəni Lutning zamanidumu kixilər b hiraman y p-iqip, soda-setik kilip, terikqilik kilatti w   yl rni salatti. ²⁹ Lekin, Lut Sodom xəhiridin ayriloĵan k ni, asmandin ot bilən günggürt yeoĵip, Sodom x hiridikil rning h mmisini k yd r p halak kildi. ³⁰ Insan'o qlining kaytip kelidi oĵan k nimumu  n  xundak bolidu.

³¹ U k ni, Əgzidikilər  yidiki n rs -kerəklirini almay kaqsun. Etizlarda ixl watkanlarmu mal-mülüklirini eliwelix  q n  yig  kaytma  keqip kətsun. ³² Lutning ayalining mal-m l kig  k zi kiyma  k ynig  karap, tax tuzoĵa aylinip k loĵanliki esinglarda bolsun! ³³ Q nki,  zi üqünla yaxaydi oĵanlar əksiqə hayatidin məhrum bolidu. Birak,  z h hixidin waz keqip, mening  q n yaxaydi oĵanlar hayatini sakliyalaydu.

³⁴ Bilip koyunglarki, mən kaytip kelidi oĵan keq  bir orunda yatkan ikki kixining biri kaldurulup, yənə biri  rxk  elip ketilidu. ³⁵ T gm n texi bilən un tartiwatkan ikki ayalning biri kaldurulup, yənə biri  rxk  elip ketilidu. ³⁶ Etizdiki ikki kixidin biri elip ketilip, yənə biri kaldurulidu.

³⁷ – I Rəbbimiz, bu wəkələr kəyərdə yüz beridu? – d p soridi xagirtlar.

– J s t kəyərdə bolsa, kuzoĵunlar xu y rg  topline, – d p jawab b rdi h zriti  ysa.

18-bab

Huda bændilirining dærdigæ yetidu

¹ Hæzriti Əysa xagirtlirioja boxaxmastin, hæmixæ du'a kilip turux keræklïki toqrisida yænæ bir tæmsil sæzlæp bærdi:

² – Mælum xæhærdæ bir qazi bar ikæn. U Hudadinmu kørkmaydikæn, adæmlærnimu hærmet kilmaydikæn. ³ Xu xæhærdiki bir tul ayal hæmixæ uning aldioja berip: «Birsi manga uwal kildi, siz adil hæküm qikirip, manga atidarqilik kilsingiz» dæp tælæp kiptu. ⁴ Lekin, qazi bu ixni bæk kæynigæ særæwetiptu, biræk keyin iqidæ «mæn Hudadin kørkmaymæn, adæmlærnimu hærmet kilmaymæn, ⁵ lekin, bu tul ayal da'im ixikim aldidin kætmeý meni zeriktürüwætti. Uningdin kutulux üqün hal-dærdini anglap, dærdigæ yætkinim tüzük ohxaydu» dæp oylaptu.

⁶ Ræbbimiz Əysa tæmsilni qüxændürüp mundæk dedi:

– Bu adalætsiz kazining sæzlidirid sawæk elinglar. ⁷ Bir adalætsiz qazi xundæk qilqan yærdæ, Huda özidin keqæ-kündüz yardæm tiligæn bændilirining dærdigæ yætmeşmu? Ularoja kilidiojan xapa'itini keqiktürærmu? ⁸ Yak! Əksiqæ, Huda jæzmæn tezdin ularning haliqæ yetidu. Dærwækæ, Insan'ooqli asmandin kaytip kælgændæ, yær yüzidin özigæ ixinidiojanlarni tapalarmu?

Pærisiy bilæn bajgir

⁹ Hæzriti Əysa, øzlidirini adalætqi dæwelip, baxkïlarni kœzigæ ilmaydiojan kixilærgæ karitip, yænæ bir tæmsil eytti:

¹⁰ – Ikki kixi du'a kilix üqün mærkiziy ibadæthanoja beriptu. Ularning biri Pærisiy, yænæ biri bajgir ikæn. ¹¹ Pærisiy hælknig aldida øræ turup mæoqruranæ halda: «I Huda! Mening baxkïlardæk aldamqi, gunahkar, zinahorlardin bolup kalmiojinimoja, bolupmu bu bajgiroja ohximiojinimoja xükür. ¹² Mæn hær hæptidæ ikki kün roza tutimæn wæ pütün ix hækkimning ondin bir ülüxini Huda yolida sædikæ kilimæn» dæp du'a kiptu.

¹³ Biræk, hælïki bajgir baxkïlardin neri halda ibadæthanining bir bulungida turup, bexini kætürüp asmanoja karaxkimu jür'æt kilalmay, mæyüslængæn halda mæydisigæ urup: «I Hudayim, mæn gunahkar. Manga ræhim kiløjaysæn» dæptu. ¹⁴ Anglap koyunglarki, Hudaning næziridæ bu ikkiylændin hælïki Pærisiy æmæs, bælki bajgir kæqürümge erixip øygæ

qaytiptu, qunki Huda ezini ustun tutkanni towen kilidu, ezini towen tutkanni ustun kilidu.

Hazriti Oysaning kiiqik balilaroqa baht tilixi

¹⁵ Kolini tagkuzup baht tilisun dap, kixilar kiiqik balilirini hazriti Oysaning aldioqa elip kaldi. Buni kergon xagirtlar ularni ayibliidi.

¹⁶ Lekin, hazriti Oysa balilarni qakirip:

– Balilar aldimoja kalsun, ularni tosmanglar. Qunki, Hudaning padixahliqoqa kiridioqanlar dal muxularoqa ohxaxlardur. ¹⁷ Bilip koyunglarki, kimdekim Hudaning padixahlikini sabiy balilardak qobul kilmisa, uningoja hargiz kiralmoydu, – dedi.

Mulukdardiki muxkulat

¹⁸ Yehudiylarning baxlikliridin bolqan bir bay hazriti Oysadin:

– Yahxi ustaz, men kandak kilsam mנגgulik hayatka eriximen? – dap soridi.

¹⁹ – Meni nemixka yahxi dajsiz? – dedi hazriti Oysa, – yeganə Hudadin baxka yahxi yok. ²⁰ Siz Təwratta buyrulqan: «Zina kilma, katillik kilma, oqrilik kilma, yaloqan guwahlik bərmə, ata-anangni hərmət kil» degən pəzrlərnə ada qiling.

²¹ – Bularoqa kiiqikimdin tartip əməl kilip keliwatimən, – dap jawab bərdi heliki kixi.

²² Bu gəpni angliqan hazriti Oysa uningoja yənə mundak dedi:

– Sizdə kilixka tegixlik yənə bir ix kəm. Pütün mal-mülkingizni setip, pulini kəmbəqəllərgə bering. Xundak kilsingiz, ərxətə həziningiz bolidu. Andin kelip manga əgixing.

²³ Heliki kixi bu gəpni anglap kəngli intayin bi'aram boldi, qunki u nahayiti bay idi.

²⁴ Bu halni kergon hazriti Oysa:

– Mal-dunyasi kəplərnəng Hudaning padixahliqoqa kirixi nemidegən təs-hə! ²⁵ Ularning Hudaning padixahliqoqa kirixi təgining yingnə təxükidin ötüxidimmu təs ikən! – dedi.

²⁶ Buni angliqanlar:

– Undakta, kim kutkuzuxka erixələydu? – deyixti.

²⁷ – İnsanlar qadir bolmioqanoqa Huda qadirdur, – dedi hazriti Oysa.

²⁸ Bu qaoqda, Petrus:

– Mana biz barlikimizni taxlap sizgə əgəxtuk. Sizqə, biz

kutkuzulamduk? – dedi.

²⁹ – Bilip koyunglarki, Hudaning padixahlikini dər, öyi, ayali, aka-ukiliri, ata-anisi yaki bala-qakiliridin ³⁰ waz kəqkənlərninğ həmmisi, həm bu dunyada həssiləp kəp baylikka, həm u dunyada mənngülük hayatka erixidu, – dedi həzriti Əysa jawab berip.

Həzriti Əysaning öz ölümünü üqinqi kətim aldın eytixi

³¹ Həzriti Əysa on ikki xagirtini bir qətkə tartip, ularoşa:

– Mana biz hazır Yerusalemoşa ketiwatimiz. Pəyoşəmbərlərninğ İnsan'ooşli toşruluk yazoşanlirininğ həmmisi xu yərdə əməlgə axurulidu.

³² U Rimliklərninğ koloşa tapxurulidu. Ular uni məshirə kilip, həkərətləydu, yüzigə tüküridu ³³ wə uni kəmçilaydu, əltüridu. Lekin, u üqinqi küni kayta tirilidu, – dedi.

³⁴ Birak, xagirtliri həzriti Əysaning səzliridin heqnemə qüxinəlmidi. Qünki, bu səzlərninğ mənisi kəstən yoxurulqan bolup, ular həzriti Əysaning nemə deməkqi bolqinini biləlmidi.

Həzriti Əysaning karioşu tiləmşini sakaytixi

³⁵ Həzriti Əysa Eriha xəhirigə yekin kəlgəndə, bir karioşu yol boyida olturup tiləmşilik kiliwatatti. ³⁶ U bu yərdin ətöp ketiwatқан kəpşilikning awazini anglap, nemə wəkə bolqanlikini sürüxtürdi. ³⁷ Biri uningəşa:

– Nasirəlik Əysa bu yərdin ətöp ketiwatidu, – dər ukturdi.

³⁸ – I padixah Dawutning əwladi⁵ Əysa, manganə rəhim kilqaysiz! – dər warkirap kətti u.

³⁹ Həzriti Əysaning aldida keliwatқан kixilər tiləmşini əyibləp, uning ün qikarmaslikini eytti. Lekin, u:

– I padixah Dawutning əwladi, manganə rəhim kilqaysiz! – dər tehimu kattik warkiridi.

⁴⁰ Həzriti Əysa kədimini tohtitip, karioşuni aldioşa əkelixni buyrudi. Karioşu yekin kəlgəndə, həzriti Əysa uningdin:

⁴¹ – Məndin nemə tələp kilisən? – dər soridi.

– I Rəbbim, kəzümning eqilixini tələp kilimən! – dedi karioşu.

⁴² – Kəzliring eqildi! Manganə başliqan ixənşing seni sakaytti, – dedi

---

⁵ Dawut padixahning əwladi – bu nam Yəhudiyılar arisida ular kütüwatқан kutkuzoşuqi – Məsihni kərsitətti.

h zriti  ysa uningqja.

⁴³  ariquning k zi xu'an eqilip, h zriti  ysaqja  gixip, yol boyi Hudaqja x k r eytip mangdi. Bu ixni kərgən halayiqmu Hudani mədhiyiləp mangdi.

19-bab

H zriti  ysa bilən Zakay

¹ H zriti  ysa eriha xəhirigə kirip  t p kətməkqi boldi. ² U y rd  Zakay isimlik bir bajgilar baxlikı bolup, u nahayiti bay idi. ³ U h zriti Əysaning kandak adəm ikənlikini k r xn  arzu qilatti, lekin boyi pakar bolqjaqqa, kixilər topi iqidin uni k r lmidi. ⁴ Xunga, u y g r p halayiqning aldiqja  t p, bir t p  jm  d rihig  qikiwaldi. Q nki, h zriti  ysa bu yoldin  t tti. ⁵ H zriti  ysa u y rg  kəlgəndə, bexini k t r p Zakayqja karap:

– Zakay, qapsan q x! B g n mən qoqum sening  y ngd  konim n, – dedi.

⁶ Zakay dərhəl q x p, intayin huxal bolqan halda h zriti Əysani  yig  apirip mehman kildi. ⁷ Buni kərgən jama' t:

– Bu adəm gunahkarning  yid  mehman boldi! – d p oqotuldixip k tti.

⁸ Zakay ornidin turup Rəbbimiz  ysaqja:

– Ya Rəbbim, mən mal-m lk mning yerimini kəmbəoqəllərgə üləxtürüp berimən. Əgər mən birər kixini aldap h kkini y walqan bolsam, uningqja t t h ss  katlap qayturim n, – dedi.

⁹ – B g n bu adəm kutkuzuldi. Q nki, u etikad bilən  zining Ibrahimning pərzənti ikənlikini kərsətti. ¹⁰ Insan'oqli uningqja ohxax azqan adəmlərni izd p kutkuzoqli k ldi, – dedi h zriti  ysa.

Sadak t boluxning lazimlik 

¹¹ U qa qda, h zriti  ysa paytəht Yerusalemqja yetip kelixk  azla qalqanlik   q n, jama' t hata halda uning Hudaning padixahlikini tiklixig  az kaldi, d p karaytti. ¹² Birak, h zriti  ysa ularqja mundak bir t msilni eytip b rdi:

– Bir aks ng k padixahlik təhtigə ig  bolup kelix  q n, yirak bir y rg  karap yolqja qikiptu.

¹³ Yolqja qikixtin ilgiri, on qakirini aldiqja qakirip, h rbirig  birdin tilla

berip: «Mən kaytip kəlgüqə, buning bilən tijarət qilinglar, keni, kanqilik pul tapidikənsilərkin» dəptu. ¹⁴ Birak, yurtidikilər bu aqsəngəkkə oq bolōjaqqa, kəynidin adəm əwətip: «Bu adəmning bizgə padixah boluxini halimaymiz» dəptu.

¹⁵ Aqsəngək padixah bolup kaytip kəlgəndin keyin, dərhal heliki qakarlırini qakirip, hərkaysisining okət kilip kanqilik pul tapkanlikini bilməkqi boluptu. ¹⁶ Baxta kəlgini: «Hojayin, mən siz bərgən tillani ixlitip on tilla taptim» dəptu. ¹⁷ «Nahayiti yahxi! Sən yahxi qakar ikənsən. Mən sanga hawalə qilōjan kiqikkinə ixta ixənqlik bolup qikkanliking üçün, mən seni on xəhərnə baxkuruxka təyinləymən» dəptu hojayin. ¹⁸ İkkinqi qakar kelip: «Hojayin, mən siz bərgən tillani ixlitip bəx tilla taptim» dəptu. ¹⁹ «Sənmu bəx xəhərnə baxkurisən» dəptu hojayin.

²⁰ Birak, üqinqi qakar kelip: «Hojayin, bərgən tillayingiz mana turuptu. Mən uni kol yaqlikimoja yөгəp öydə saklidim. ²¹ Mən sizdin kərkimən, qünki siz kattik adəm, baxkilaroja amanət koysingiz, uning kəpiyixini, əzingiz terimisingizmu, uning hösulini kütisiz» dəptu. ²² «Əy yaman qakar, seni aqzıngdin qikkan səzlıring boyiqə jazalaymən. Sən mening terimay turup yiqıwalidiojan, əzümning bolmiojanni elıwalidiojan kattik adəm ikənlikimni bilip turup, ²³ yənə nemə üçün pulumni həziniqilərgə amanət koymiding? Mən kaytip kəlgəndə əsümi bilən almasmidim?» dəptu hojayin. ²⁴ Keyin, u yenidikilərgə: «Uningdiki tillani elip, on tilla tapkan qakarəja beringlar!» dəp buyruk kıptu. ²⁵ «Hojayin, uning on tillasi tursa!» deyixiptu ular. ²⁶ «Xundak» dəptu hojayin, «berilgənni toluk ixlətkənlərgə tehimu kəp berilidu-də, buning bilən ulardiki tehimu kəpiyidu. Lekin, berilgənni ixlətmigənlərgə kəlsək, ularning barimu elip ketilidu. ²⁷ Mening padixah boluxumni halimiojan düxmənlirimgə kəlsək, ularni aldimoja elip kelip, kallisini elinglar!»

Həzriti Əysanın təntənə bilən Yerusalemoja kirixi

²⁸ Həzriti Əysa bu sözlərnə qilōjandin keyin, topning aldida mengip, Yerusalemoja karap yürüp kətti. ²⁹ Zəytun teoqining etikidiki Bəytpaji wə Bəytaniya degən yezilarəja yetip kələy degəndə, ikki xagirtini ³⁰ mundak dəp aldin əwətti:

– Silər aldımızdiki yeziəja beringlar. Yeziəja kirgininglarda, tehi minilip bəkmiojan bir təhəyning baqlaklık turojanlıkını kərisilər. Uni yexip, bu yərgə yetiləp kelinglar. ³¹ Əgər biri silərdin: «Təhəyni nemixka

yexisilær?» dæp sorap kalsa, «Ræbbimizning uningqaja hajiti qüxti» dænglar.

³² Ular berip karisa, dæl hæzriti Əysaning eytkinidæk bolup qikti. ³³ Ular tæhæyni yexiwatkanda, igiliri:

– Tæhæyni nemixka yexisilær? – dæp soridi.

³⁴ – Ræbbimizning uningqaja hajiti qüxti, – dæp jawab bærdi ular. ³⁵ Igiliri makul bolqandin keyin, xagirtlar tæhæyni hæzriti Əysaning aldiqaja yetilæp kelip, öz qapanlirini üstigæ selip, hæzriti Əysani yelæp mindürdi.

³⁶ Hæzriti Əysa mangoqanda, hælkæl qapanlirini yolqaja payandaz kilip saldi.

³⁷ Hæzriti Əysa zæytun teqjidin qüxüp Yerusalemqaja yekin kalqanda, uning nuroqun xagirtliri öz kæzi bilæn kergæn hæmmæ ajayip mejjizilær üqün hursænlik bilæn warkirap, Hudaqaja mædhüyæ okuxka baxlidi:

³⁸ «Pærwædigarimizning namida kælgæn padixahka mubaræk bolsun! Insan Huda bilæn yaraxturulojusi, ærxiladiki Hudaqaja xan-xæræp bolsun!»

³⁹ Topning iqidæ bæzi Pærisiylær hæzriti Əysaqaja:

– Ustaz, xagirtliringizning undæk gæp kilmay, jim boluxini buyruqajsiz! – deyixti.

⁴⁰ – Ular jim turoqan tækdirdimu, bu taxlar qeoqida Hudani mædhüyilæp qukan selixkan bolatti, – dedi hæzriti Əysa ularqaja.

Yerusalem üqün hæsræt qekip yioqlax

⁴¹ Hæzriti Əysa Yerusalemqaja yetip kælgændæ, xæhæрни көrüp, hæsrætta көz yexi kilip:

⁴² – Əy Yerusalemliklar! Nemining silærgæ amanlik kæltüridioqanlikini bügün bilgæn bolsanglar! Əmma, u hazir kæzliringlardin yoxurundur.

⁴³ Xundæk künlær keliduki, düxmænliringlar xæhiringlarning ætrapiqaja qoroqan kurup, silærni tet tæreptin qorxiwelip, ⁴⁴ silærni wæ baliliringlarni yær bilæn yæksan kilidu, hætta bir tal ul texinimu jayida kaldurmaydu. Qünki, Huda silærgæ xapa'æt qilqan pürsætni pærk etælmidinglar, – dedi.

Hæzriti Əysaning mærkiziy ibadæthanini tærtipkæ selixi

⁴⁵ Hæzriti Əysa mærkiziy ibadæthana hoýlilirioqaja kirip, u yærdæ elim-setim kiliwatqanlarni hæydæp qikirip, ⁴⁶ ularqaja:

Luka bayan qilqan hux hawer

– Mukəddəs yazmilarda Hudaning: «Mening öyüm du'a-tilawəthana bolsun» degən sözi yeziloqan. Lekin, siler buni bulangqilarning uwisioqə aylanduruwapsiler! – dedi.

⁴⁷ Xu künlərdə, həzriti Əysa hər küni mərkiziy ibadəthanida təlim bərdi. Aliy rohaniylar, Təwrat ustazliri wə aksakallar uni ujukturuwətməqqi boluxti. ⁴⁸ Lekin, kəndək kol selixni bilməytti. Qünki, pütün həlk həzriti Əysaning təlimini anglaxka xunqilik huxtar idiki, uning hər bir eojiz sözini qaldurmay, kəngül koyup anglaytti.

20-bab

Həzriti Əysaning hokuki

¹ Bir küni, həzriti Əysa mərkiziy ibadəthana hoylilirida həlkəkə təlim berip, hux hawərnı yətküzüwatatti. Aliy rohaniylar, Təwrat ustazliri wə aksakallar uning aldioqə kelip:

² – Eytip bering, siz kiliwatkan ixlarnı kaysi hokukka tayinip kiliwatisiz? Sizgə bu hokukni kim bərgən? – dəp soridi.

³ Həzriti Əysa ularqə:

– Mən əwwal silərdin bir so'al soray. Eyinglarqu, ⁴ Yəhya pəyoqəmbərgə qəməldürüx hokukini Huda bərgənmu yaki insanlarmu? – dedi.

⁵ Ular öz'ara talixixka baxlap:

– Əgər: «Huda bərgən» desək, u: «Undakta siler nemə üqün Yəhyaqə ixənmidinglar?» dəydu. ⁶ Əgər: «Insanlar bərgən» desək, halayik bizni qalma-kesək kilip öltüridu. Qünki, ularning həmmisi Yəhyaning pəyoqəmbər ikənlikigə ixinidu, – deyixti.

⁷ Buning bilən, ular:

– Yəhyaning hokukining kəyərdin kəlgənlikini bilməymiz, – dəp jawab berixti.

⁸ – Undakta, mənmu bu ixlarnı kaysi hokukka tayinip kiliwatkanlikimni eytməymən, – dedi həzriti Əysa ularqə.

Yaman ijarikəxlər həkkidiki təmsil

⁹ Həzriti Əysa sözünü dawamlaxturup, ularqə bu təmsilni səzləp bərdi:

– Bir kixi bir üzümzarlik bərpa kilip, uni ijarigə berip, əzi yirək bir yərgə ketiptu wə u yərdə uzun wakit turuptu. ¹⁰ Üzümlərnı üzidiqan

Luka bayan qilqan hux hawer

mazgil kalganda, u kulliridin birini ozigə tegixlik uluxni elip kelixka awetipty. Lekin, ijarikaxlar heliki kulni dumbalap, kuruk kol kayturupty.

¹¹ Hojayin yone bir kulini awetipty. Ijarikaxlar unimu xundak urup, hakaratlap, yone kuruk kol kayturupty. ¹² Uqinqi ketim hojayin yone baxka bir kulini awetipty. Ijarikaxlar unimu urup yarilandurup, baqdin haydop qikiriwetipty. ¹³ Ahirda, uzumzarlikning hojayini, «Kandak kilsam bolar? Soyumluk oqlumni awatsam, heqbolmiqanda uni hermat qilar» dep oqlini awetipty. ¹⁴ Lekin, ijarikaxlar hojayinning oqlini kerup bir-birige: «Bu bolsa hojayinning mirashori. Uni elturuweteyli, uzumzarlik bizge onqqa kalsun!» deyixipty. ¹⁵ Xuning bilon, ular uni uzumzarlikning sirtioqa serop aqikip elturuwetipty. Bundak ahwalda uzumzarlikning hojayini bu ijarikaxlarni kandak qilidu? ¹⁶ Jazmon ularni elturup, uzumzarlikni baxqilaroqa ijarige beridu.

Kopqilik buni anglap:

– Bundak ixlar hargiz yuz barmisun! – deyixti.

¹⁷ Birak, hazriti Oysa ularoqa kozlirini tikip mundak dedi:

– Zeburda kutkuzoquq haxkidə:

«Tamqilar taxliwatkən tax
kuruluxning ul texi bolup kaldı.»

dep enik yeziloqan tursa! ¹⁸ Bu «tax»ka yikiloqan kixi parə-parə bolup ketidu. «Tax» kimning ustige quxsə, xuni kukum-talkan qilidu.

Baj tapxurux məsilisi

¹⁹ Təwrat ustazliri bilon aliy rohaniylar bu təmsilning ozlirige karitip eytiloqanlikni quxinip yetip, hazriti Oysani xu qaoqdila tutmaqci boldi. Lekin, ular helktin korkuxti. ²⁰ Xunga, hazriti Oysani dikket bilon kezitix uqun, paylaqqilarni awetti. Bu paylaqqilar səmimiy kiyapətkə kiriwelip, hazriti Oysadin so'allarni sorap, uni oz szliri bilon tuzakka quxurup, Rimlik waliyning jazalixioqa tapxurmakci boluxti. ²¹ Ular hazriti Oysaoqa mundak dedi:

– Ustaz, bizge məlumki, sizning təlimatliringizning həmmisi hək, xuningdək siz yuz-hatir kilmay, hamən Hudaning yolini sadiklik bilon ogitip kəldingiz. ²² Sizqə Rim imperatori kəysərgə baj tapxuruximiz

Tawrat kanunimizqja hilapmu, kandak?⁶

²³ Ularning hiylisini quxangon hazriti Oysa:

²⁴ – Manga bir danə kümüx tenggə kersitinglar. Buning üstidiki sürət wə isim kimning? – dedi.

– Rim imperatori kəysəring, – dəp jawab bərdi ular.

²⁵ – Undak bolsa, kəysəring həkkini kəysərgə, Hudaning həkkini Hudaqja tapxurunglar, – dedi hazriti Oysa ularqja.

²⁶ Ular halayikning aldida hazriti Oysaning sözliridin tutuwalidqjan birər putak qikirmidi. Hazriti Oysaning jawabiqja həyran bolup, zuwani tutuldi.

Tirilixkə munasiwətlik məsilə

²⁷ Ölgənlər tirilməydu, dəp karaydijəjan Sadukiy diniy ekimidikilərdin bəziliri hazriti Oysaning aldiqja kelip, uningdin mundak dəp soridi:

²⁸ – Ustaz, Musa pəyoqəmbər Təwratta: «Bir kixi əlup ketip, ayali tul kelip, pərzənt kərmigən bolsa, əlgüqining aka yaki inisi tul qalqjan yənggisini əmrigə elip, kərandixi üqün nəsil kalduruxi lazim» dəp yazqjan. ²⁹ Burun yəttə aka-uka ətkənikən, qongi əylinip, pərzənt kərməy aləmdin ətüptu. ³⁰ Kəynidiki inisimu tul qalqjan yənggisini əmrigə elip, aləmdin ətüptu. ³¹ Andin uni üqinqi inisi eliptu. Xundak kilip yəttinqisigiqə həmmisi uni elip qikiptu. Lekin, heqkaysisi pərzənt kərməy aləmdin ətüptu. ³² Ahir, u ayalmu aləmdin ətüptu. ³³ Əmdi soraydiqjinimiz xuki: kiyamət küni bu ayal kimning ayali bolup tirilidu? Qünki, yəttə kərandaxning həmmisi uni hotunlukqja alqjan-də!

³⁴ Hazriti Oysa ularqja mundak jawab bərdi:

– Bu dunyaning adəmliri hotun alidu, ərgə tegidu. ³⁵ Birak, əlgəndin keyin tirilip, ərxətə yaxaxka layik hesablanqjanlar hotunmu almaydu, ərgimu təgməydu. ³⁶ Ular pərixtilərgə ohxax mənggü yaxaydu. Ular Hudaning pərzəntliri bolqjaqka, əlgəndin keyin tirilidu. ³⁷ Birak, «əlgəndin keyin tirilix barmu-yok?» degən so'alqja kəlsək, tirilixning barlikini Musa pəyoqəmbər əzi ispatlap bərdi. Qünki, gərqə əjdadlirimiz İbrahim, Is'hak wə Yakuplar Musa pəyoqəmbərgə kəriqjanda alliburun

---

⁶ Əyni wəqəttə, Yəhudiylar Rimlikləarning zulmi astida yaxawatkan bolup, əgər hazriti Oysa: «Rim imperatoriqja baj tapxurux toqra» desə, bu gəp azadlikni istigən kixilərgə yakmaytti. Nawada kixilərnə baj tapxurmaslikqja qakirsə, Rim imperiyisigə karxi qikkan bolatti. Ular muxundak so'allarni sorax arkilik hazriti Oysani gepidin tutuwelip, Rimlikləarning kəliqja tapxurup, uningqja ziyankəxlik kilmaqci boluxkan.

Luka bayan qilqan hux hawar

aləmdin otkən bolsimu, Təwrattiki «tikənlikning keyüxi» həkkidiki bayanda Musa pəyoqəmbər mundak yazoqan: «Huda: ‘mən İbrahim, Is’hak wə Yakuqlar etikad kilip kəlgən Huda bolimən!’ degən.»

³⁸ Demək, Huda əlgənlərnin əməs, tiriklərnin Hudasi dur. Hudaning nəziridə ularning həmmisi hayattur.

³⁹ Bəzi Təwrat ustazliri:

– Ustaz, yahxi eyttingiz! – dedi.

⁴⁰ Xuningdin keyin, ular həzriti Əysadin so'al soraxka petinalmidi.

Qutkuzoquqi – Məsihning salahiyiti

⁴¹ Keyin, həzriti Əysa ularin so'al soridi:

– Kixilər Qutkuzoquqi – Məsihni padixah Dawutning əwladi, dəp turuwalsa kandak bolidu? ⁴²⁻⁴³ Dawut əzi Zəburda Qutkuzoquqi – Məsih toqrisida mundak degənoqu:

«Pərwərdigar hojayinimoqa eyttiki:

‘mən sening düxmənliringni

ayioqing astida dəssətküqə,

mening ong yenimda olturoqin!’»

⁴⁴ Qutkuzoquqi – Məsih padixah Dawutning əwladi bolsimu, lekin padixah Dawut Məsihni «hojayinim» degən yərdə Məsih uningdin uluq bolmamdu?!

Həzriti Əysaning Təwrat ustazlirini əyiblixi

⁴⁵ Jama'ət kulak selip anglawatkada, həzriti Əysa xagirtlirioqa mundak dedi:

⁴⁶ – Təwrat ustazliridin pəhəs bolunglar. Ular uzun tonlarni kiyixiwelip, oqadiyip yürüxkə amrak kelidu. Bazarlarda baxqılarning əzligə salam berip hərmətlixini, ibadəthanilarda alahidə orunda olturuxni, ziyapətlərdimu tərdə olturuxni yahxi kəridu. ⁴⁷ Ular tul ayallardin nəp elip, ularning mal-mülkini yəwelip, andin ətəy baxqılar kərsun dəp, uzundin-uzun du'a kilidu. Ular jəzmən tehimu kattik jazoqa tartilidu!

21-bab

Tul ayalning i'anisi

¹ Həzriti Əysa bexini kətürüp kariwidi, mərkiziy ibadəthanidiki i'anə yiqilidiqan jayqə öz sədikilirini taxlawatqan birnəqqə bayni kərđi. ² U yənə bir namrat tul ayalningmu ikkila tənggini taxlawatqanlikini kərüp:
³ – Bilip kəyunglarki, bu namrat tul ayalning i'anisi Hudaning nəziridə həmməylənningkidin kəp. ⁴ Qünki, baxkilar əzlrining axqan baylikliridin i'anə kildi. Lekin, bu ayal namrat turukluk, əzining barlik tirikqilik kildioqinini i'anə kildi, – dedi.

Kəlgüsi toqrisidiki bexarət

⁵ Xagirtlardin bəziliri mərkiziy ibadəthanining nəpis taxlar wə Hudaqə ataloqan nərsilər bilən bezəlgənliki toqrisida səzlixiwatatti. Həzriti Əysa:

⁶ – Xundak bir wakıt keliduki, silər bu yərdə kərüwatqan həmmə nərsə gumran kilinidu, hətta bir tal ul teximu jayida qaldurulmaydu, – dedi.

⁷ Ular həzriti Əysadin:

– Ustaz, bu degənliringiz qaqan yüz beridu? Bularning yüz beridiqanlikini bildüridiqan kəndak bexarət bolidu? – dəp soridi.

⁸ Həzriti Əysa mundak dedi:

– Azdurulup ketixtin həxyar bolunglar. Qünki, nuroqun kixilər mening namimni setip: «Qutkuzojuqi – Məsih mən bolimən!» wə «kiyamət küni yekinlap kaldı!» dəydu. Silər undak kixilərgə əgəxmənglar. ⁹ Uruş wə topilangning tiwixini angliqan waktinglardimu kərkup kətmənglar. Qünki, bu ixlarning dəsləptə yüz berixi mukərrər. Lekin, bu zaman ahiri yetip kəldi, degənlik əməs.

¹⁰ Həzriti Əysa səzini dawamlaxturup yənə mundak dedi:

– Bir millət yənə bir millət bilən uruş kilidu. Bir dələt yənə bir dələtkə hujum kilidu. ¹¹ Xiddətlik yər təwrəxlər, aqarqiliklər yüz beridu, yuqumluk kesəllər tarkilidu wə asmanda kərkunqluk alamətlər kərünidu.

¹² Birak bu wəkələr yüz berixtin ilgiri, silər tutkun kilinip ziyankəhlikkə uqraysilər. Kixilər silərni ibadəthanilarning sorak kilixioqə tapxuridu, zindanlarqə taxlaydu. Manga ixəngənlikinglar üqün silərni padixah wə waliylarning aldiqə elip baridu. ¹³ Mana, bu silərning ularning aldida mening guwaqilirim bolux pürsitinglardur. ¹⁴ Xunga, ularning so'al-sorakliriqə kəndak jawab berix toqrisida aldin'ala bax katurup

Luka bayan qilqan hux hawer

kətmənglar. ¹⁵ Qünki, mən silərgə düxmənliringlar qarxi qikalmiqjudək wə rət kilalmiqjudək söz kabilyiti wə əkil-parasət ata kilimən. ¹⁶ Silər ziyankəxlikkə uqriqan wakitta, ata-ana, aka-uka, uruk-tuqkan, yar-buradərliringlarmu silərgə ha'inlik kilidu. Aranglardiki bəzi kixilərmu öltürüldü. ¹⁷ Manga ixəngənlikinglar üqün həmmə adəm silərgə eqmənlik kilidu, ¹⁸ halbuki ular bir tal qeqinglarqimü qeqilalmaydu! ¹⁹ Qidamlık bolqininglarda, mənggülik hayatka erixisilər.

Yerusalemning wəyran kilinixidin bexarət

²⁰ – Yerusalemning düxmən koxunliri tərpidin korxiwelinqanlikini kərgininglarda, uning wəyran boluxka az kalqanlikini bilinglar. ²¹ U qaqda, Yəhudiyə ölkisidiki ahalilər taqlarqə kaqsun, Yerusalemliklar xəhərdin qikip kətsun, yezilardikilər xəhərgə kirmisun. ²² Qünki, xu qaq Hudaning həlkni jazalaydiqan künliridur. Xuning bilən, mukəddəs yazmilarda bu toqruluk yeziloqanlarning həmmisi əməlgə axurulidu.

²³ U künlərdə, keqixi əpsiz bolqan hamilidar ayallar wə bala emitidiqan anilarning halıqə way! Qünki, bu yərdiki kixilərgə eqir apət kelidu. Ular Hudaning qəzəpigə uqrap, ²⁴ kiliq astida ölidü yaki tutkun kilinip, qət dölətlərgə həydilidu. Hudaning Yəhudiy əməslərgə bəlgiləp bərgən wakti toxkuqə, ular Yerusalemni ayaq asti kilidu.

Həzriti Əysaning kelidiqanliki həkkidə

²⁵ – Mən kelixtin burun, kuyax, ay, yultuzlar qəyriy tūs alidu. Yər yuzidiki əllər dengiz-okyanlarning qəzəplik xawkunidin alakzadə bolidu. ²⁶ Asman jisimliri lərzigə kelidu. Xuning bilən, insanlar dunyaqə kelidiqan apətlərnı esigə elip, wəhimə iqidə qal-qal titrəp əs-hoxini yokitidu. ²⁷ U qaqda, Insan'ooqlining küq-kudrət wə uluq xan-xərəp bilən bulut iqidə keliwatkanlikini kərisilər.

²⁸ Xunga, bundak alamətlər kəringən qaqda, silər bexinglarnı kətürüp kəddinglarnı ruslanglar, qünki bu, silərnıng kutkuzuluxunqlarqə az kaldi degənliktur.

Ənjür dərihidin sawak elix

²⁹ Həzriti Əysa ularqə mundak bir təmsilni səzləp bərdi:
– Ənjür dərihi wə baxka dərəhlərgə karanglar. ³⁰ Ularnıng yengi yopurmak qikarqanlikidin yazning yetip kelixigə az kalqanlikini

bilisil r. ³¹ Xuningd k, m n baya deg n alam tl rning yüz beriwatqanlikini k rgininglarda, Hudaning padixahlikining namayan bolux aldida turuwatqanlikini bilinglar. ³² Bilip qoyunglarki, mana bu alam tl rning h mmisi  m lg  axurulmay turup, bu  wlad⁷ kixil r al mdin  tm ydu. ³³ Asman-zemin yokilidu, birak mening s zlimim yokalmay m ngg  inaw tlik bolidu.

Hoxyar bolunglar

³⁴ – Hoxyar bolunglar!  z nglarni  yx-ixr t w  turmuxning oq m- ndixiliri bilən bihudlaxturmanglar. Qiyamət k ni silerg  goya tosattin bexinglaroqa taxlanoqan tord k k lmisun. ³⁵ Q nki, u apətlər y r yüzidiki pütün insanalarning bexioqa kelidu. ³⁶ Hər wakit hoxyar bolunglar, yüz beridiloqan bu alamətlərdin aman-es n  t lixinglar w  qiyamət k ni Insan'ooli aldida k rkmay turalixinglar  q n hər da'im du'a kilinglar, – dedi.

³⁷ H zriti  ysa k nd zliri m rkiziy ibadəthanida təlim berip, ahxamliri xəhərdin qikip, keqini Z ytun teqida  tk z tti. ³⁸ Jama'ot uning təlimini anglax  q n, tang səhərdə ibadəthaniqə karap mangatti.

22-bab

H zriti  ysani  lt r x suyik sti

¹ Yəhudiylarning Petir Nan heyti, yəni  t p Ketix heyti kelixk  az qalqanidi. ² Aliy rohaniylar w  Təwrat ustazliri h zriti Əysani bir amal kilip  lt r wetixning qarisini izdidi. Birak, ular uni kollaydiloqan h lktin k rkkanliktin, uni məhpiy halda tutmaq  boluxti.

³ Xu künlərdə, h zriti Əysaning on ikki xagirtining biri bolqan Yəhuda Ixkariyotning kəngligə Xəytan kirdi. ⁴ U aliy rohaniylar w  m rkiziy ibadəthana karawullirining baxlikliri bilən h zriti Əysani ularoqa kandak tutup berix  stid  məslihətləxti. ⁵ Ularning g lk k liri eqilip, Y hudaq 

---

⁷  g r tiloqa elinoqan alamət Yerusalemning wəyran boluxioqa (21-bab 6-ayət) karitiloqan bolsa, undakta « wlad» s zi təbi'iyki xu d wr d  yaxap  tk n adəmlərni kərsitidu. Əgər  ysa Məsihning dunyoqa kaytip kelixigə (21-bab 27-ayət) karitiloqan bolsa, « wlad» s zi bəlkim pütün Y hudiy  həlkini yaki bu ayətlərdə eytiloqan w k l rning baxlinix waqtida yaxawatqan  wladni kərsitidu. Bu hərgiz h zriti  ysada «dunyoqa dərhal kaytip kelim n» deg n hata q x nqining barlikini bildürməydu.

pul berixkə wədə bərdi. ⁶ Yəhuda maqul bolup, həzriti Əysani jama'əttin haliy qaloqanda ularoqa tutup berix üqün, pürsət izdəxkə baxlidi.

Ətöp ketix heytning kəqlik tamiki

⁷ Petir Nan heytning koy kurbanlik kilinidoqan küni® yetip kəlgənidi. Ətöp Ketix heyti dəp ataloqan bu küni, Yəhudiylar əyliridə koy soyup, petir nan bilən yəytti. ⁸ Xunga, həzriti Əysa Petrus bilən Yuhannaqə:

– Birgə oqizaliniximiz üqün, silər berip Ətöp Ketix heytning tamikini təyyarlanglar, – dəp ularni əwətti.

⁹ – Kəyərdə təyyarliximizni halaysiz? – dəp soridi ular.

¹⁰ Həzriti Əysa mundaq dedi:

– Yerusalemoqa kirsənglar, u yərdə kozida su toxuwatqan bir ər kixini uqritisilər. Uning kəynidin mengip, u kirgən öygə kiringlar ¹¹ wə öy igisigə: «Ustazimiz: ‘xagirtlirim bilən Ətöp Ketix heytning tamikini yəydiqan mehmanlik öy kəyərdə ikən?’ dəp sorawatidu» dənglar. ¹² U silərni üstünki kəwəttiki jabdup koyuloqan bir eqiş qong öygə baxlap qikidu. Mana xu əydə Ətöp Ketix heytning tamikini təyyar kilinglar.

¹³ Petrus bilən Yuhanna barsa, həmmə ixlar həzriti Əysaning eytkinidək bolup qikti. Ular Ətöp Ketix heytning tamikini təyyarlawka kirixti.

¹⁴ Tamak waktida, həzriti Əysa əlqiliri bilən billə kelip, dastihanda olturdi. ¹⁵ Andin, u əlqilirigə mundaq dedi:

– Mən azab qekixtin ilgiri, Ətöp Ketix heytning bu tamikida silər bilən bir dastihanda boluxka intizar bolup kəlgənidim. ¹⁶ Qünki, bu heytning həkikiy mənisi Hudaning padixahlıkida əməlgə axurulmioquqə, mən bundak heyklik tamakni kayta yeməymən.

¹⁷ Andin, həzriti Əysa bir jamni kolioqa elip, Hudaqə xükür eytti wə xagirtlirioqa:

– Buningdin iqinglar. ¹⁸ Xuni eytayki, Hudaning padixahlıki toluk namayan bolmioquqə, hərgiz bundak xarabni iqməymən, – dedi.

¹⁹ Andin, u bir nanni kolioqa elip, Hudaqə xükür eytti wə uni oxtup turup, ularoqa berip:

– Bu mening silər üqün pida bolidoqan tenimdur. Meni əsləp turux üqün buningdin yənglar, – dedi.

® Petir Nan heyti yəttə kün bolup, uxbu heytning birinqi küni Ətöp Ketix heyti dəp atilidi. Bu küni Yəhudiylar əyliridə koy soyup, gəxini petir nan bilən yəydu.

²⁰ Tamaktin keyin, u yənə jamni kılıoğa elip mundak dedi:

– Bu jamdiki xarab mening silər üçün təküliديوğan kenim bilən tüzüliديوğan Hudaning yengi əhdisinining bəlgisidir. ²¹ Birak xuni bilip koyunglarki, bu yərdə mən bilən bir dastihanda olturoğanlardin biri manga satkunluk kılıdu! ²² Dər wəkə, İnsan'ooqli Hudaning iradisi bilən aləmdin etidu. Lekin, uningoğa satkunluk kılıديوğan kixining halioğa way!

²³ Xagirtlar bir-biridin:

– Bundak kılıديوğan zadi kimdu? – dəp soraxti.

Xagirtlarning mərtiwə həkkidə munazirilixixi

²⁴ Xagirtlar öz iqidə zadi kimning mərtiwisi həmmidin yukiri dəp, talax-tartix kılıxka baxlıdi.

²⁵ Həzriti Əysa ularoğa mundak dedi:

– Bu dunyadiki padixahlar həkümran süpitidə kol astidiki həlkni baxkuridu həm özini həlkpərwər kilip kərsitidu. ²⁶ Lekin, silər bundak kilmanglar. Aranglardiki əng mərtiwiliklər əzlrini əzriməs kixilərdək tutsun. Baxlik boləjininglar baxkilaroğa hizmət kilinglar. ²⁷ Adəttə kim mərtiwilik? Dastihanda olturoğanmu yaki hizmətkarmu? Əlwəttə, dastihanda olturoğan əməsmu? Birak manga kəlsək, gər qə mən silərnin ustazinglar bolsammu, aranglarda hizmətkaroğa ohxaxmən.

²⁸ Mən sinaklarıni beximdin ötküzgəndə, silər baxtin-ahir mən bilən billə boldunglar. ²⁹ Huddi Atam manga padixahlik hokukı təkdim kılıoğandək, silərgimu xuni təkdim kılımə. ³⁰ Silər mening padixahlikimda mən bilən həmdastihan bolisilər wə təhtlərdə olturup, Isra'illarning on ikki kəbilisigə həkümranlik kılısilər.

Həzriti Əysaning Petrusning əzidin tanidioğanlikini aldin eytixi

³¹ Həzriti Əysa yənə mundak dedi:

– Əy Simun, Simun! Xəytanning həmminglarıni sinax təlipigə Huda makul boldi. U silərni huddi buoqday taskioğandək sinimakqi. ³² Lekin, manga boləjan etikading yokalmisun dəp, sanga du'a kıldim. Xəytanoğa sinilip, yolumoğa kaytkandin keyin, kərindaxliringning etikadini mustəhkəmlə.

³³ – I Rəbbim, mən siz bilən billə zindanoğa taxlinip, billə ölüxkə təyyarmən! – dedi Petrus.

³⁴ – Petrus, – dedi həzriti Əysa, – bilip koyojinki, ətə səhərdə horaz qillioquqə, sən məndin üq ketim tanisən.

Luka bayan kıloĵan hux h w r

H zriti  ysaning xagirtlirini agahlanduruxi

³⁵ Andin, h zriti  ysa xagirtliridin:

– Burun mən sil rni s p rg   w tk nd , həmyan, hurjun w  ayaq almanglar, degənidim. U qaoĵda, birər n rsanglar k m bolup k loĵanmu? – d p soridi.

– Yak, – d p jawab berixti xagirtlar.

³⁶ – Lekin,  mdi həmyan, hurjuni barlar eliwelinglar. Kiliqi yoklar qapininglarni setip, birdin kiliq elinglar, – dedi h zriti  ysa, ³⁷ – Q nki mukəddəs yazmilarda mən to ruluk: «U jinayətqilər k tari ja kirk z lidu» d p hatiriləngən s z qokum əməlgə axurulidu.  m liy tt , mən to ruluk yeziloĵanlarning həmmisi əməlgə exixka az kaldi.

³⁸ – I Rəbbim, karang, bu y rd  ikki kiliq bar ik n, – dedi xagirtlar.

– Boldi, yetidu! – dedi h zriti  ysa ularoĵa.

H zriti  ysaning Z ytun teoĵida du'a kilixi

³⁹ Tamaktin keyin, h zriti  ysa xagirtlar bilən bill  xəhərdin qikip, aditi boyiq  Z ytun teoĵoĵa k tti. ⁴⁰ U y rg  yetip baroĵandin keyin, ularoĵa:

– Ezikturulmaslikinglar  q n du'a kilinglar, – dedi.

⁴¹ Andin, h zriti  ysa nerirak berip, tizlinip turup:

⁴² – I Ata, halisang, bu azab k dihini m ndin yiraklaxturoĵays n. Lekin, bu ix mening  m s, b lki sening irad ng boyiq  bolsun, – d p du'a kildi.

⁴³ U du'a kiliwatkada, asmandin k lg n bir p rixte uningoĵa k r n p, m d t b rdi. ⁴⁴ H zriti  ysa qongkur kayoĵu iqid  tehimu ihlas bil n du'a kiliwatkada, uning türliri y rg  t k lg n kan tamqilirid k q x xk  baxlidi.

⁴⁵ Du'adin keyin, h zriti  ysa ornidin turup, xagirtlirining yenioĵa kelip, ularning oĵ mg  q kk nlikidin m gd p k loĵanlikini k rdi.

⁴⁶ – Uhlap k loĵininglar nemisi? Ezikturuluxtin saklinix  q n kopup du'a kilinglar, – dedi h zriti  ysa ularni oyoĵitip.

H zriti  ysaning tutkun kilinixi

⁴⁷ H zriti  ysaning sözi ayaoĵlaxmastinla, on ikki xagirtining biri boloĵan Yəhuda bir top adəmni baxlap k ldi. U h zriti Əysaning aldioĵa kelip, s y p salam b rdi.

⁴⁸ H zriti  ysa uningoĵa:

–  y Yəhuda, Insan'boqlini s y p koyupmu, yənə uningoĵa satkunluk

kilamsən? – dedi.

⁴⁹ Həzriti Əysaning yenidiki xagirtlar əhwalning qataklığını kōrüp:
– I Rəbbim, ular bilən elixsak kandaq dəysiz? – dedi. ⁵⁰ Xagirtlarning biri kiliqini kōtürüp, bax rohaniyning qakiriōja urdi. Kiliq qakarning ong kulikiōja tegip, uni xilip qüxürüwətti.

⁵¹ Birak, həzriti Əysa:

– Bəs! – dedi wə kolini uzitip qakarning kulikiōja təgküzüp koyuwidi, xu'an sakiyip kətti.

⁵² Həzriti Əysa özini tutkili kəlgən aliy rohaniylar, ibadəthana karawullirining baxlikliri wə aksakallarōja:

– Silər kiliq-tokmaklarni kōtürüp meni tutkili kəpsilər, meni karakqi kōrūwatamsilər? ⁵³ Mən hər küni silər bilən mərkiziy ibadəthana hōylisida bolōjanda, manga kol salmidinglar. Birak, əmdi kol salidiōjan wakıt-sa'itinglar yetip kəldi. Bu Xəytan həküm süridiōjan karangoju wakıttur, – dedi.

Petrusning həzriti Əysadin tenixi

⁵⁴ Karawullar həzriti Əysani tutup, bax rohaniyning öyigə elip berixti. Petrus yiraktin əgixip mangojanidi. ⁵⁵ Ular hōylining otturisiōja ot yekip, qərisidə issinip olturojanda, Petrusmu ularning arisiōja kiriwaldi.

⁵⁶ Uning issinip olturojinini kərgən bir dedək uningōja tikilip karap turup:
– Bu adəmmu Əysa bilən bir! – dedi.

⁵⁷ – Yak! Mən uni tonumaymən! – dəp tandi Petrus.

⁵⁸ Uzun ötməy, yənə birəylən uni tonup kəlip:

– Sənmu uning adimiōju! – dedi.

– Kara seni, mən ular bilən bir əməs! – dedi Petrus.

⁵⁹ Birər sa'ət ötkəndin keyin, yənə bir adəm:

– Xübhısizki, bu adəm Əysa bilən bir. Tələppuzidin uningmu Jəliliyilik ikənliki qikip turmamdu?! – dəp qing turuwaldi.

⁶⁰ Lekin, Petrus:

– Kara buni, nemə dəp biljirlawatisən! – dedi.

Uning sözi ayaolxaxmastinla horaz qillidi. ⁶¹ Rəbbimiz Əysa kəynigə burulup, Petruska tikilip karidi. Petrus Rəb Əysaning: «Ətə səhərdə horaz qilliojuqə, sən məndin üq kətim tanisən» degən sözini esigə elip,

⁶² taxkiriōja qikip kattik yioqlap kətti.

Həzriti Əysaning aliy kengəxmidə sotlinixi

⁶³ Həzriti Əysaqa karawatkan karawullar uni məshirə kilatti. ⁶⁴ Uning kəzini tengip koyoqandin keyin, uni urup turup:

– Pəyoqəmbər bolsang, eytip bakqina, seni kim urdi? – dəp soraxti ⁶⁵ wə uningəja buningdin baxka yənə nurəjun həkərtlərnə yaqduruxka baxlidi.

⁶⁶ Tang atkanda, Yəhudiylarning aliy kengəxmisidiki aksakallar, aliy rohaniylar wə Təwrat ustazliri jəm boluxti. Həzriti Əysa ularning aldiəja elip kelindi. ⁶⁷ Ular həzriti Əysadin:

– Eytqin, sən Qutkuzəjuqi – Məsihmu? – dəp soraxti.

həzriti Əysa mundak jawab bərdi:

– Silərgə eytsammu, ixənməysilər. ⁶⁸ Silərdin birər so'al sorisam, jawab bərməysilər. ⁶⁹ Ləkin, İnsan'ooqlining qadir Hudaning ong yenida olturidiəjiniəja az kaldi.

⁷⁰ – Undakta, sən Hudaning Oəli ikənsən-də? – deyixti ular.

– Silərnəng deginənglərdək! – dəp jawab bərdi həzriti Əysa.

⁷¹ Xuning bilən, ular:

– Əmdi baxka heqkandək ərz kiləjuqining həjiti kalmidi. Qünki, əzining əqzidin kupur səzlərnə angliduk! – deyixti.

23-bab

Həzriti Əysaning waliy Pilatusning aldida sotlinixi

¹ Kengəxmə həy'ətlirining həmmisi ornidin turuxup, həzriti Əysani waliy Pilatusning aldiəja elip berixti. ² U yərdə uning üstidin xikayət kilip:

– Biz bu adəmnəng Yəhüdiy həlkini azdurup, Rim imperatoriəja baj tapxurmaslikka kutratkanlikini wə əzini Yəhüdiylarning Qutkuzəjuqi – Məsihi, yəni padixahi dəp atiwələjanlikini kərdük, – deyixti.

³ – Sən Yəhüdiylarning padixahimu? – dəp soridi Pilatus həzriti Əysadin.

– Eytqiningizdək, – dəp jawab bərdi həzriti Əysa.

⁴ Andin, Pilatus aliy rohaniylar bilən kəpəqilikkə:

– Bu adəmdin birər jinayət tapalmidim, – dedi.

⁵ Ləkin, ular təhimu kət'iy türdə:

– U əz təlimliri bilən pütүн Yəhüdiylar zeminidiki ammini kutritip,

Jaliliya elkisidin baxlap taki bu yergiqe kaldi, – deyixti.

Hazriti Oysa Hirod hanning aldida

⁶ Buni angliqan Pilatus:

– Bu adam Jaliliyilikmu? – dep soridi. ⁷ U hazriti Oysaning Hirod hanning kol astidiki elkidin kalganlikidin hawer tepip, uni Hirodka yollap berdi. (U qaqda Hirodmu Yerusalemda idi.)

⁸ Hirod han hazriti Oysani korup, intayin huxal boldi. Qunki, u uzundin beri hazriti Oysaqa da'ir ixlarni anglap, «mening aldimdimu birer mojize korsitip baksun!» dep, uning bilan koruxmaqqa bolup yuratti. ⁹ Xunga, u hazriti Oysadin birmunqa so'allarni soridi. Lekin, hazriti Oysa bir eqizmu jawab bermidi.

¹⁰ Aliy rohaniylar wa Tawrat ustazliri hazriti Oysaning ustidin ha dep arz-xikayot kiliwatatti. ¹¹ Hirod han wa uning laxkirliri hazriti Oysani hakaratlap meshire kilixti. Andin keyin, uningqa padixahlarqa hexamatlik ton kiydurup, uni yana Pilatusning aldiqa kayturdi.

¹² Mana xu kundin baxlap, Hirod han bilan waliy Pilatus dost bolup kaldi. Uningdin burun, ular bir-birige duxman idi.

Hazriti Oysaning olumga hokum kilinixi

¹³ Waliy Pilatus aliy rohaniylarni, Yehudiy aksakallarni wa jama'etni yiqip, ¹⁴ ularqa:

– Siler bu adamni aldimoga haydep kadinglar. Uning ustidin halkni azdurup kutratti, dep xikayot kidinglar. Birak, men uni silerning aldinglarda sorak kilip, siler xikayot qilqan jinayatlardin birinimu tapalmidim. ¹⁵ Hirod hanmu uningdin gunah tapalmay, manga kayturuwetiptu. Qunki, uningda olumga layiq heqqandak jinayot yok ikan. ¹⁶ Omdi, men uni kamqilitip, koyup berimen, – dedi. ¹⁷ Uning mundak deyixining sawabi: u har ketimlik Otup Ketix heytida, Yehudiy jinayetqiliridin birini koyup beratti.

¹⁸ Birak, kopqilik bir eqizdin qukan selixip:

– Uni olturing! Barabbasni koyup bering! – deyixti. ¹⁹ (Barabbas Yerusalemda topilang keturup, adam olturup, zindanoqa taxlanqan bir jinayetqi idi.)

²⁰ Pilatus hazriti Oysani koyup bermeqqa bolup, kopqilikkə kayta nasihət kildi. ²¹ Lekin, ular ha dep:

– Uni krestke mihliting, krestke mihliting! – dep qukan selixti.

²² Pilatus üqinqi ketim ularoqa:

– Nemixka? U zadi nemə jinayət ötküzdi? Mən uningdin ölümgə layik jinayət tapalmidim. Uni kəmçilitip, koyup berimən, – dedi.

²³ Birak, kəpçilik dawamlıq qukan selixip, həzriti Əysani krestkə mihlap esip öltürsun dəp, qing turuwaldi. Ularning qukanlıri ahir oqəlibə kildi. ²⁴ Pilatus ularning təlipi boyiqə həküm qikardi. ²⁵ Topilang kətürüp zindanoqa taxlanoqan həlikə katilni koyup berip, həzriti Əysani Yəhudıylarning öz hahixi boyiqə bir tərəp kilix üqün ləxkərlərgə tapxurup bərđi.

Həzriti Əysaning krestkə mihlinixi

²⁶ Ləxkərlər krestni kətürgən həzriti Əysani elip ketiwatkanda, yolda yezidin keliwatkan Kirini xəhirilik Simun isimlik bir kixini uqratti. Ular bu kixini tutuwelip krestni uningoqa kətürgüzüp, həzriti Əysaning kəynidin həydəp mangdi. Qünki, həzriti Əysa həlsirap kətkənidi.

²⁷ Nuroqun kixilər həzriti Əysaning kəynidin əgixip mangdi. Ularning iqidə həzriti Əysaoqa eqinip yioqa-zar kilixip mangoqan ayallarmu bar idi.

²⁸ Həzriti Əysa kəynigə burulup ularoqa mundak dedi:

– Əy Yerusalem ayalliri! Mən üqün yioqlimanglar. Əzünglar wə pərzəntliringlar üqün yioqlanglar! ²⁹ Qünki, silərgə xundak eqir künlər keliduki, kixilər: «Pərzənt kərmigən, hamilidar bolmioqan, bala emitmigən ayallar nemidegən bəhtlik!» dəydu. ³⁰ U qaoqda, kixilər Hudaning oqəzipidin keqix üqün taqlaroqa: «Üstimizgə örül!», dönglülərgimu: «Üstimizni yap!» dəp yalwuridu. ³¹ Yapyexil dərəh otta kəydürülgən yərdə, kurup kətkən dərəh tehimu kəydürülməsmu?! Xuningdək, mən azab qəkkən yərdə, silər gunahkar Yəhudıylar tehimu azab qəkməmsilər?!

³² Ləxkərlər həzriti Əysa bilən birgə ikki jinayətginimu ular üstidin ölüm jazasını bejirixkə elip kelixkənidi. ³³ Ular Yerusalemning sirtidiki «Bax Səngək» dəp ataloqan jayqoqa berip, u yərdə həzriti Əysani krestkə mihlidi. Ikki jinayətginingmu birini həzriti Əysaning ong tərıpigə, yənə birini sol tərıpigə mihlidi wə krestlərni tikləp koydi. ³⁴ Həzriti Əysa:

– I Ata, ularni kəqürüm kıloqin, qünki ular özining nemə kiliwatkanlıkını bilməydu, – dedi.

Ləxkərlər qək taxlixip, həzriti Əysaning kiyimlırını bəlühüwaldi.

³⁵ Halayik karap turuwatkanda, Yəhudıy aksakallar uni məshirə kilip:

– U baxkılarni kutkuzuptikən! Əgər rasttin Huda təyinligən

Kutkuzoquqi – Məsih bolqan bolsa, özini kutkuzup bakmisunmu! – deyixti.

³⁶ Ləxkərlərmu uni məshirə kilixip, uningoqa ərzan üzüm xarabi təngləp:

³⁷ – Əgər sən Yəhudiylarning padixahi bolsang, özüngni kutkuzup bak! – deyixti.

³⁸ Həzriti Əysaning üstidiki tahtioqa: «Bu kixi Yəhudiylarning padixahi» dəp yeziloqanidi. ³⁹ Həzriti Əysa bilən billə krestkə mihlanoqan ikki jinayətgining biri uni həkərləp:

– Sən Huda əwətkən kutkuzoquqi əməsmiding? Əmdi özüngnimu, biznimu kutkuzmamsən?! – dedi.

⁴⁰ Yənə biri bolsa heliki jinayətgini əyibləp:

– Sənmu uningoqa ohxax jazaliniwatqan turukluk, Hudadin kərkəmdingmu? ⁴¹ Bizning jazaliniximiz həklik. Biz öz kilmixlirimizning jazasini tarttuk, lekin u heqkəndək yamanlik kilmioqanoju! – dedi.

⁴² Andin, u həzriti Əysaqa:

– I Əysa, padixahliking bilən kəlginingdə, meni untumioqaysən, – dedi.

⁴³ – Bilip koyki, bəgün sən mən bilən billə jənnəttə bolisən, – dedi həzriti Əysa uningoqa.

Həzriti Əysaning ölumi

⁴⁴ Qux waqtida, kuyax nuri ojayib bolup, pütün zeminni karangoquluk basti. Bu əhwal üq sa'ət dawam kildi. ⁴⁵ Mərkiziy ibadəthanidiki pərdə tosattin ikki parqə bolup yirtildi. ⁴⁶ Həzriti Əysa kattik awaz bilən: – I Ata! Rohimni kolungoqa tapxurdum, – dedi-də, tiniki tohtap, jan üzdi.

⁴⁷ U yərdə buni kərip turoqan yüzbəxi Hudadin kərkəkan halda:

– Bu adəm həkikətən durus adəm ikən! – dəp Hudani mədhiyilidi.

⁴⁸ Bu wəkəni kərix üqün yioqiloqan halayik kayoqu bilən məydisigə urup, oylirigə kaytixti. ⁴⁹ Həzriti Əysani tonuydioqan kixilər wə Jəliliyə ölkisidin uningoqa əgixip kəlgən ayallar wəkəning jəryanini yiraktin kərip turdi.

© Bu pərdə ibadəthanining əng mukəddəs jay dəp ataloqan kismini mukəddəs jay dəp ataloqan kismidin ayrip turidioqan pərdə bolup, uning yirtilixi həzriti Əysaning insanlarning Hudaning aldioqa baridioqan yolini aqkanlikini bildüridu.

Luka bayan qilqan hux h w r

H zriti  ysaning d pn  kilinixi

⁵⁰⁻⁵¹ Yəhudiya  lkisidiki Aramatiya deg n xəhərdin k lg n Y s p isimlik bir kixi bar idi. U ak kəngül, durus adəm bolup, Hudaning padixahlikining namayan boluxini intizarlik bilən kütətti. U Yəhudiylarning aliy keng xmising  zaliridin biri bolsimu, ularning h zriti  ysa həkkidiki bu qarari w  h rik tlirig  ko ulmiqanidi.

⁵² Y s p waliy Pilatusning aldiqə berip, h zriti Əysaning jəsitini berixni t l p kildi. ⁵³ Pilatus ko uloqandin keyin, u jəsətni kresttin qüxürüp, kəndir r ht bilən kep nl p, yengidin oyuloqan qong koram taxlik kəbrigə d pn  kildi.

⁵⁴ Bu wəkələr heytning harpisi yüz bərgən bolup, d m alidiqan x nb  künigə az kalqanidi. ⁵⁵ Xunga, J liliya  lkisidin h zriti  ysa bilən bill  k lg n ayallar Y s p bilən bill  berip, kəbrini w  j s tning kandak ko uloqanlikini ko zdin kəqürdi. ⁵⁶ Andin,  ylirig  kaytip berip, jəsətkə qaqidiqan hux puraklik buyumlar bilən  tirlerni t yyarlidi. D m elix k ni, Hudaning  mri boyiqa, ular d m elixti.

24-bab

H zriti  ysaning tirilixi

¹ Y kx nb  k ni tang yoruxi bil n t ng, ayallar  zliri t yyarliqan hux puraklik buyumlarini elip, h zriti  ysaning k brisig  bardi. ² Ular k brining aqzidiki taxning domilitiwetilg nlikini k rdi. ³ K brig  kirip qarisa, h zriti  ysaning j siti yok turatti! ⁴ Ular ko zlig  ix nm y turoqinida, tosattin ularning yenida kiyimlaridin nur qaknap turidiqan ikki kixi p yda boldi. ⁵ Ayallar intayin alakzadə bolup, baxlirini y rg  egixti. U pərixtilər ayallarq :

– Silər nem   q n tirik adəmni  lg nl rning arisidin izdəysilər? ⁶ U bu y rd   m s, u tirildi. U J liliya  lkisid  turoqan waqtida, silərgə nem  degənlikini  sl p bekinglar. ⁷ U: «Insan'ooqli yaman niy tlik kixil rning kolioqə tapxurulidu, krestkimu mihlinip  lt r lidu. Birak,  qinqi k ni kayta tirilidu» deg n əməsmu?! – dedi.

⁸ Ular h zriti Əysaning rast xundak degənlikini esig  elixip, ⁹ k br  yenedin kaytixti. Ular k rg nlirining h mmisini on bir  lqi w  baxka xagirtlarq ya yətküzdi. ¹⁰ Bu ixlarni  qlil rg  yətküzgüqi ayallar – Məjdəllik Məryəm, Yo'anna, Yakupning anisi Məryəm w  baxka ayallar

idi. ¹¹ Lekin, elqilar bu ayallarning eytkanlirini kuruk gap dep karap, ularning sezlirigə ixənmidi. ¹² Birak, Petrus ornidin turup, mazarəja yugurup berip, kabrining iqigə karioqinida, heliki kəndir kepəndin baxka heq nəsə kərmidi. Umu bu ixlarəja intayin həyran bolup kaytip kətti.

Emayus yezisiəja baridiəjan yolda

¹³ Xu küni, xagirtlardin ikkiylən Yerusalemdin on bir qakirim yirakliktiki Emayus degən yeziəja bardi. ¹⁴ Ular yol boyi yekinda yüz bərgən wəkələr toqrisida sezlixip ketiwatatti. ¹⁵ Dəl xu qaəjda, həzriti Əysa əzi ularəja yekinlap kelip, ular bilən billə mangdi. ¹⁶ Ular həzriti Əysani kərgən bolsimu, kəndaktur uni tonuxka kurbi yətmidi.

¹⁷ – Nemə toqruluk paranglixip ketiwatisilər? – dep soridi həzriti Əysa ularidin.

Ular kayəjuluk halda kədimini tohtatti. ¹⁸ Ulardin Kliyopas isimlik biri həzriti Əysadin:

– Sənzə, Yerusalemda turupmu, yekinda yüz bərgən wəkələrdin kilqə həwiring yokmu nemə? – dep soridi.

¹⁹ – Nemə wəkə ikən? – dedi həzriti Əysa.

– Nasirəlik Əysaning wəkəsiqu! – dedi ular, – u Hudaning aldidimu, həlkning aldidimu səz-hərikətlirining küqi bar bir pəyoəəmbər idi. ²⁰ Aliy rohaniylar wə aksakallirimiz uni waliy Pilatusning aldiəja yalap apirip, ölüm jazasiəja həküm kildurup, krestkə mihlatti. ²¹ Biz əslidə uni Isra'illarəja azadlik elip kelidiəjan kixi dep, intizarlik bilən kütüp kəlgəniduk. Birak, bundak bolmay, hazır uning aləmdin ətkinigə üq kün boldi. ²² Lekin kizik yeri xuki, bəgün ətigəndə arimizdiki birnəəqqə ayal bizni aləzkadə kilip, bizgə mundak bir hawəəni yətküzdi: ular səhərdə kabrigə berip karisa, ²³ həzriti Əysaning jəsiti kərünməptu! Pərixtilər ularəja kərünüp, həzriti Əysaning kayta tirilgənlikini eytiptu. ²⁴ Buning bilən, bizdin birnəəqqəylən kabrigə berip, əhwalning ayallarning eytkinidək ikənlikini, həzriti Əysaning jəsitining dərwəkə yok turoəjanlikini kərup kəldi.

²⁵ Həzriti Əysa ularəja mundak dedi:

– Əy nadanlar! Pəyoəəmbərləarning eytkan sezlirigə nemanqə təstə ixinisilər? ²⁶ Kutkuzəjuqi – Məsih Hudaning xan-xəripigə erixixtin burun, mana xu jəbir-japalarni bexidin kəqürüxi kəək əməsmidi?

²⁷ Andin, u mukəddəs yazmilarda Musa wə baxka barlik pəyoəəmbərləarning əzi həkkidə aldin yeziləjanlirini ularəja sezləp

qūxəndürdi.

²⁸ Ular baridiqan yezisiqə yəkinlaxkanda, həzriti Əysa səpirini yənə dawamlaxturidiqandək turatti. ²⁹ Ular uni tutuwelip:

– Kün olturdi. Həli karangəqu qūxidu. Biz bilən billə qonup keling, – dəp ötündi.

Həzriti Əysa ular bilən qonmaqci bolup öygə kirdi. ³⁰ Ular tamakka olturoqanda, həzriti Əysa nanni qoliqə elip, Hudaqə xükür eytti, andin nanni oxtup ularqə sundi. ³¹ Xu qaqda, ularning kəzliri eqiloqandək bolup, həzriti Əysani tonudi, lekin u uxtumtut oqayib boldi. ³² Ular bir-birigə:

– U yolda biz bilən paranglixip, mukəddəs yazmilarni qūxəndürgəndə, kəlbimiz goya ottək yanmidimu?! – deyixti.

³³⁻³⁴ Ular dərhal yolqə qikip, Yerusalemqə kaytip kəldi. U yərdə baxqə əlqilər wə xagirtlarning bir yərgə yiqilip: «Rəbbimiz rasttin tiriliptu. U Simunqə kərünüptu!» deyixiwatkanlikini anglidi. ³⁵ Xuning bilən, bu ikkiylənmu yolda yüz bərgən ixlarni wə həzriti Əysa nanni oxtuwatqanda, əzlrining uni kəndək tonup kəlqanlikini kəpçilikkə səzləp bərdi.

Həzriti Əysaning xagirtliriqə kərünüxi

³⁶ Xagirtlar bu wəkə üstidə səzlixiwatqanda, tosattin həzriti Əysa əzi ularning arisida pəyda bolup:

– Silərgə amanlik bolsun, – dedi.

³⁷ Ular birər rohni uqrattukmu nemə dəp, alakzadə boluxup kətti.

³⁸ Həzriti Əysa ularqə:

– Nemigə xunqə kərkuxup kətinglar? Nemidin gumanlinisilər?

³⁹ Qolum bilən putumqə karap bekinglar! Bu mən! Tutup baksanglar bilisilər, rohning gəx-ustihini yok. Qaranglar, mening bar, – dedi.

⁴⁰ Həzriti Əysa xundək degəq put-kolini kərsətti. ⁴¹ Ular yənila ixənməy, bir hux bolsa, bir həyran boluxup turatti. Xuning bilən, həzriti Əysa ulardin:

– Silərdə yəydiqan nərsə barmu? – dəp soridi. ⁴² Ular bir parqə belik kawipini sunuwidi, ⁴³ həzriti Əysa elip ularning aldida yedi.

⁴⁴ Andin, ularqə mundək dedi:

– Bu ixlarning həmmisini mən ilgiri silər bilən billə bolqan waqtimda eytkanidim. Mən: «Musa hatiriligən Təwrat, baxqə pəyqəmbərlərnin yazmiliri wə Zəburda bayan kilinqan manga da'ir ixlarning həmmisi

qoqum amalgə axurulidu» degən əməsmu?

⁴⁵ Xuningdin keyin, həzriti Əysa ularning muqəddəs yazmilarni qüxinixi üqün, ularning zəhnini eqip, ⁴⁶ mundak dedi:

– Mukəddəs yazmilarda aldin mundak hatiriləngən: Qutkuzoquqi – Məsih azab qekip, ɵltürölüp, üqinqi küni ɵlümdin tirilidu.

⁴⁷ «Gunahlirioqa towa qiləqanlarning həmmisi u arkilik kəqürüm kilinidu» degən hux hawar Yerusalemdin baxlap pütün əllərgə tarkitilidu. ⁴⁸ Silər əmdi bu wəkələarning guwahqiliri bolisilər. ⁴⁹ Atam berimən, dəp wədə qiləqan Mukəddəs Rohni silərgə ata kilimən. Birak, silər ərxтин kəlgən Mukəddəs Rohning küq-kudritigə tolduruləquqə, Yerusalemda kütüp turunglar.

Həzriti Əysaning asmanəqa kɵtürölüxi

⁵⁰ Həzriti Əysa ularni Yerusaleming sirtidiki Bəytaniya yezisiojiqə baxlap bardi wə kollirini kɵtürüp ularəqa bəht tilidi. ⁵¹ U bəht tiləwetip, ulardin ayrilip asmanəqa kɵtürüldi. ⁵² Xagirtlar həzriti Əysaqə ibadət kilixti wə intayin huxal-huramlıq iqidə Yerusalemoqa kaytip kelip, ⁵³ həmixə mərkiziy ibadəthanida Hudaəqa mədhiyə okuxup turdi.

Yuhanna bayan kilojan hux həwər

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu kitabning mu'allipi beliqi Zəbədiyning oqli Yuhannadur. U Petrus wə əz qerindixi Yakup bilən bir qatarda həzriti Əysaning əng yeqin xagirti bolup həsablınıdu. U bu kitabta əz ismini ixlətməy, əzini həzriti Əysaning yahxi kəridiojan xagirti dəp tilqə alqan (13-bab 23-ayət). Mu'allip bu kitabni kixilərnin həzriti Əysaning Qutkuzquqi – Məsih ikənlikigə ixinixi həm bu arqilik uningqə baqlinip həyatlikqə erixixi üqün yazqan.

Mu'allip kitabini əzəldin məwjut bolqan «Kalam», yəni adəm tenidə insanlar arisiqə kəlgən həzriti Əysa həkqədiki məlumattin baxliqan. U həzriti Əysaning kərsətkən məjiziliri həmdə uning bu məjizilər arqilik həkqikətni qüxəndürgənlikini təswirligən. U həzriti Əysaning xagirtliri bilən billə bolqan əng ahirkə kəqlik tamikə həkqidə kəprək məlumat bərgəndin keyin, uning əltürülüxi wə tirilixini hatiriligən. Mu'allip həzriti Əysa tirilgəndin keyin uning xagirtliri bilən bolqan birqanqə qetimlik uqrixixini təswirləx bilən kitabini tamamliqan.

Bu kitabta mu'allip həzriti Əysaning əzini «həyatlik neni», «həyatlik süyi», «dunyaning nuri», «yahxi qoyqi», «yol, həkqikət wə həyatlik», «üzüm teli» wə «insanlarni əlümdin tirildürgüqi wə həyatlik bərgüqi» dəp tilqə alqanliqini hatiriləx bilən həzriti Əysaning dəl insanlar mohtaj bolqan qutkuzquqi ikənlikini kərsitip bərgən.

Tezis:

1. Kalam – həzriti Əysadur (1-bab 1-ayəttin 18-ayətqigə)
2. Yəhya pəyqəmbərnin həzriti Əysaqə guwahliq berixi (1-bab 19-ayəttin 34-ayətqigə)
3. Həzriti Əysaning dəsəlpki xagirtliri (1-bab 35-ayəttin 51-ayətqigə)
4. Həzriti Əysaning alahidə yəttə məjizisi (2-babtin 11-babqigə)
5. Həzriti Əysaning bu dunyadiki həyatining ahirkə həptisi (12-babtin 19-babqigə)
6. Həzriti Əysaning tirilixi wə xagirtliriqə kərünüxi (20-, 21-bablar)

Yuhanna bayan kilōjan hux həwər

Həzriti Əysa – Hudaning kalamidur

¹ Həmmidin burun «Kalam»^① məwjut idi. U Huda bilən billə idi həm əzi Huda idi. ² U, aləm yaritilixtin burunla Huda bilən billə idi. ³ U arkilik barlik məwjudatlar yaritildi. Heqkandak məwjudat uningsiz yaritilojan əməs. ⁴ «Kalam» həyatlikning mənbəsi bolup, bu həyatlik insanlarəja nur elip kəldi. ⁵ Nur karangəjulukni yorutidu. Karangəjuluk bolsa nurni hərgiz besip qüxəligən əməs.

⁶ Wakit-sa'iti kəlgəndə, bir adəm Huda tərripidin məydanəja kəldi. Uning ismi Yəhya idi. ⁷ U insanlarning əzi arkilik «həkikey nur»əja ixinixi üqün, uningəja guwahlik berixkə kəlgənidi. ⁸ Yəhya pəyətəmbər əzi «həkikey nur» əməs, u pəkət «həkikey nur»əja guwahlik bərgüqidur. ⁹ Dunyaəja kelidilojan bu «həkikey nur» pütkül insanni yorutidilojan nurdur.

¹⁰ Dunya «Kalam» arkilik yaritilojan bolsimu, «Kalam» bu dunyaəja kəlgəndə, dunya uni tonumidi. ¹¹ U öz tuprikiəja kəlgən bolsimu, birak uni öz həlki kəbul kilmidi. ¹² Xundaktimu, u özini kəbul kilip, əzigə etikad kiləjanlarning həmmisigə Hudaning pərzənti bolux həkukini bərdi. ¹³ Bu həkukka erixkənlər ya kəndin, ya jinsiy tələptin, ya insan

---

① Kalam – «söz» degən mənədə bolup, həzriti Əysaning bir namidur.

hahixidin amas, balki Hudaning iradisidin kayta toralgan bolidu.

¹⁴ «Kalam» insan boldi ham arimizda yaxidi. U mehix-xepket wa haxiketke tolojan bolup, biz uning uluqlukini, yani atimiz Hudaning birdinbir yeganə oqlining uluqlukini kerduk.

¹⁵ Yehya pəyoqəmbər uningqa guwahlik berip, halayikka yukiri awaz bilən mundak dedi:

– Mən silərgə: «Məndin keyin kəlgüqi məndin uluqdur, qünki u mən tuquluxtin burunla məwjut» degənidimöju. U dəl muxu kixidur!

¹⁶ Uning mehix-xepkiti qəksiz boləraqqa, həmmimiz hər da'im bəht üstigə bəhtkə erixip kəlduk. ¹⁷ Qünki, Təwrat kanuni Musa pəyoqəmbər arkilik yətküzülgən bolsa, Hudaning mehix-xepkiti wa haxikiti Əysa Məsih^② arkilik yətküzüldi. ¹⁸ Hudani heqkim kərüp bakkan amas. Birak, uni atimiz Hudaning həmrəhi wa yeganə oqli, xundakla əzi Huda boləjan Əysa Məsih bizgə bildürdi.

Yehya pəyoqəmbərning sözi

¹⁹ Yerusalemdiki Yəhudiy aksakalliri Hudaning əwətidiojan kutkuzoquqisining Yehya pəyoqəmbər yaki əməslikini bilix üqün, rohaniylar bilən mərkiziy ibadəthanida ixləydiojan Lawiylarni Yəhyaning aldioja əwətti. ²⁰ Yehya pəyoqəmbər ikkilənməstin:

– Mən Kutkuzoquqi – Məsih əməsmən, – dəp enik jawab bərdi.

²¹ Ular uningdin:

– Undakta əzüng kim bolisən? Ilyas pəyoqəmbər bolamsən? – dəp soridi.

– Yak! Mən Ilyas pəyoqəmbər əməsmən, – dedi u.

– Əmisə, Musa pəyoqəmbər aldin eytkan pəyoqəmbərmusən? – dəp soridi ular. Yehya pəyoqəmbər yənə:

– Yak! – dəp rət kildi.

²² Ahirda, ular:

– Undakta, sən zadi kim bolisən? Bizni əwətkənlərgə eytkudək bir jawab bərgin. Eytkina. Sən kandaq adəmsən? – dəp soridi.

²³ Yehya pəyoqəmbər mundak jawab bərdi:

– Yəxaya pəyoqəmbər burun eytkan, Huda əwətidiojan kutkuzoquqi kelixtin ilgiri qəldə, «Rəbbimizning kelixigə tüz yol təyyar kilinglar»

---

② Məsih – pəyoqəmbərlər aldin eytkan, Huda tərpidin tallanojan, hamon bir küni kelip mənggü həkümranlik kilidiojan padixahni kərsitidu.

dap towlaydiöjan kixi mändürmən!

²⁴⁻²⁵ Yerusalem din awetilgən bəzi Pərisiylər^③ Yəhya pəyoqəmbərning aldiöja kelip, uningdin:

– Sən ya Kutkuzojuqi – Məsih, ya Ilyas yaki Musa pəyoqəmbər aldin eytkan pəyoqəmbər bolmisang, nemixka kixilərni Hudaning yoliöja qakirip, suöja qemüldürisən?^④ – dap soridi.

²⁶ Yəhya pəyoqəmbər ularöja mundak dap jawab bərdi:

– Mən kixilərni suöjila qemüldürimən, lekin aranglarda silər tonumaydiöjan biri bar. ²⁷ U mändin keyin kəlgüqi bolup, mən hətta uning ayiojining yiplirini yexixkimu layik əməsmən!

²⁸ Mana bu ixlar I'ordan dəryasining xərkiy ketidiki Bəytaniya degən yezida, yəni Yəhya pəyoqəmbər kixilərni dəryada qemüldürüwatkan yərdə yüz bərgənidi.

Hudaning közisi

²⁹ Ətisi, Yəhya pəyoqəmbər həzriti Əysaning özige karap keliwatkanlikini körüp mundak dedi:

– Mana bu, pütkül dünyadiki insanlarning gunahidin azad kilinixi üçün hazirlanöjan Hudaning közisi dur! ³⁰ Mən silərgə: «Məndin keyin kəlgüqi mändin uluödur, qünki u mən tuöjuluxtin burunla məwjut idi» degən idim. Mana bu dəl mən tilöja alöjan axu kixidir! ³¹ Mən burun uning kimlikini bilmisəmmu, bu kutkuzojuqi Isra'illəröja ayan bolsun dap, silərni suöja qemüldürgili kəldim. ³² Yəhya pəyoqəmbər yənə guwahlik berip mundak dedi:

– Mən Hudaning Rohining kəptər halitidə asmandin qüxüp, uning üstigə konöjanlikini kərdüm. ³³ Mən uning Kutkuzojuqi – Məsih ikənlikini bilmigən idim. Birak, meni kixilərni suöja qemüldürüxkə awətkən Huda manga: «Sən Hudaning Rohining qüxüp, birining üstigə konidiöjanlikini kərisən. U, kixilərni Hudaning Mukəddəs Rohiöja qemüldüridiöjan kutkuzojuqidur!» degənidi. ³⁴ Həzir rasttinla bu wəkəni öz kəzüm bilən kərgənlikim üçün, uning xəksiz Hudaning Oqlı^⑤

③ Pərisiylər – Yəhuduy diniöja təwə bolöjan, Təwrat tüzümlirigə kattik ri'ayə kilidiöjan məzəptiki kixilər.

④ Bu yərdə tilöja elinöjan qemüldürüx kixilərnin öz gunahlirioja towa kilip, kutkuzojuqi – Məsihning kelixigə təyyarlik kərixidin ibarət murasimni kərsitidu.

⑤ Hudaning Oqlı – bu nam hərgizmu Huda bilən həzriti Əysa otturisdiki jismani y jəhəttiki ata-balilik munasiwətni əməs, bəlki rohiy jəhəttiki munasiwətni bildüridu.

ikonalikigə guwahlik berimən!

Həzriti Əysaning dəslepki xagirtliri

³⁵ Ətisi, Yəhya pəyoqəmbər ikki xagirti bilən yənə xu yərdə idi. ³⁶ U, u yərdin ətüp ketiwatқан həzriti Əysani kərüp:

– Kəranglar! Hudaning kurban kilinidijan kozisi! – dedi.

³⁷ Bu səzni angliojan ikki xagirt həzriti Əysaning kəynidin mengixti.

³⁸ Həzriti Əysa kəynigə burulup, əgixip keliwatқанlardin:

– Nemigə həjitinglar qūxüp kaldi? – dəp soridi.

ular:

– Rabboni (bu İbraniyqə səz bolup, «ustaz» degən mənidə), kəyərdə turisiz? – dedi.

³⁹ – Kelip kərünglar, – dedi həzriti Əysa. Xuning bilən, ular berip uning kəyərdə turidijanlikini kərđi. Bu, qūxtin keyin sa'ət tətlər bolojan wakıt bolup, ular u künni həzriti Əysa bilən billə ətüküzdi.

⁴⁰ Yəhya pəyoqəmbərning səzini anglap, həzriti Əysaning kəynidin mangojan ikki kixining biri Simun Petrusning inisi Əndər idi. ⁴¹ Əndər dərhal əz akisi Simunni tepip, uningəja:

– Biz «Məsih»ni taptuk! – dedi. («Məsih» İbraniyqə səz bolup, «Huda təyinligən kutkuzəjuqi» degən mənidə.)

⁴² Əndər akisini həzriti Əysaning aldiəja elip bardi. Həzriti Əysa uningəja karap:

– Yuhannaning oəli Simun, buningdin keyin sening isming «Kifas» bolsun, – dedi. («Kifas» Grek tilidiki «Petrus» degən səz bilən mənidx bolup, «koram tax» degən mənini bildüridu.)

Filip wə Natanyəlning qakirtilixi

⁴³ Ətisi, həzriti Əysa Jəlilyə əlkisigə berixni karar kildi. U Filipni tepip, uningəja:

– Manga əgixip mang! – dedi.

⁴⁴ Filip Bəytsaydalik bolup, Əndər bilən Petrusning yurtdixi idi.

⁴⁵ Filip Natanyəlni tepip, uningəja:

– Musa pəyoqəmbər Təwratta aldin eytkan, baxka pəyoqəmbərlərmu tiləja aləjan Kutkuzəjuqi – Məsihni taptuk. U, Yüsüpling oəli Nasirəlik Əysa ikən! – dedi.

⁴⁶ Birak, Natanyəl:

– Nasirəlikmu?! Axu kiqik bir xəhərdin mundak yahxi ix qikarmu? –

dedi.

– Kelip k r p bak! – dedi Filip.

⁴⁷ H zriti  ysa Natany lning  zining aldiöja keliwatkanlikini k r p, u toöjruluk:

– Mana bu, iqid  kilq  hiylə-mikrisi yok həkikiy bir Isra'il! – dedi.

⁴⁸ – Mening kandak adəm ikənlikimni k y rdin bildingiz? – d p soridi Natanyəl h yran bolup.

H zriti  ysa:

– Filip seni qakirixtin awwal, sening  nj r d rihining tüwidə olturoqanlikingni k rg nidim, – d p jawab b rdi.

⁴⁹ Natanyəl h zriti Əysaning baxkilar k r lm ydiöjan ixlarni k r l ydiöjanlikidin h yran bolup:

– Ustaz, siz x ksizki Hudaning Oöli, Isra'illarning padixahi ik nsiz! – d p etirap kildi.

⁵⁰ H zriti  ysa uningöja mundak dedi:

– Seni  nj r d rihining tüwidə kərgənlikimni eytkanlikim  q n ixiniwatams n? Buningdinmu qong ixlarni k ris n tehi!

⁵¹ Andin, xagirtlirioja yənə:

– Bilip koyunglarki, sil r asmanning eqilip, Hudaning pərixtilirining Insan'oölining[ ] yenioja q x p-qikip y ridioqanlikini kərisilər! – dedi.

2-bab

Kana yezisidiki toy ziyapiti

¹ Ikki k ndin keyin, Jəliliyə  lkisining Kana yezisida bir toy boldi. H zriti  ysaning anisi Məryəm u y rd  idi. ² H zriti  ysa w  uning xagirtlirimu toyöja təklip kilinoqanidi.

³ Toyda xarab t g p kalöjanda, Məryəm h zriti  ysaöja:

– Ularning xarabliri t g p kaptu, – dedi.

⁴ – Ana, meni arilaxturmisingiz. Mening waqtim tehi k lmidi, – dedi h zriti  ysa.

⁵ Anisi qakarlaröja:

– U silərgə nem  kil desə, xuni kilinglar, – dedi.

  Mukəddəs yazmilarda «Insan'oöli»din ibarət  w tilg qining Hudaning k q-kudriti w  xan-xəripi bilən ərxtin q x p, pütkül insanlarni m ngg  baxkuridioqanliki aldin eytilöjan. H zriti  ysa bu namni  zi həkkidə ixlətkən.

⁶ U öydə Yəhudıylarning tazilini x diniy ka'idisini ada kilix üqün ixlitilidiöjan, hər birigə səkkiz-tokkuz qeləktin su siöjididiöjan altə tax küp köyulöjanidi.

⁷ Həzriti Əysa qakarlaröja:

– Küplərgə su toldurunglar, – dedi.

Ular küplərnə aqziöjiqə tolduruxti. ⁸ Andin, həzriti Əysa ularöja yənə:

– Əmdi buningdin bir qinə elip, ziyapət baxkurojuqioja beringlar, – dedi.

Ular bəja költürüxti.

⁹ Ziyapət baxkurojuqi sudin özgərgən xarabni tetip körüp, uning köyərdin költürülgənlikini bilmidi, əmma buni su toxuöjanlar bilixətti. Xuning bilən, ziyapət baxkurojuqi küy'ooşulni qakirip, ¹⁰ uningöja:

– Bu xarab bək yahxi ikən! Baxka sahibhanilar yahxi xarabni toyning bexida kuyidu. Mehmanlar heli kanöjuqə iqqəndin keyin, naqirini kuyidu. Əjəb, sən əng yahxi xarabni muxu qaqkiqə saklapsən! – dedi.

¹¹ Bu, həzriti Əysaning dəslepki möjizisi^⑦ bolup, Jəlilyining Kana yezisida körsitilgənidi. Buning bilən, həzriti Əysa özining uluöşlukini ayan kildi. Uning xagirtliri uni Hudaning əwətkənlikigə ixəndi. ¹² Bu ixtin keyin, həzriti Əysa anisi, iniliri wə xagirtliri bilən Kəpərnahum xəhirigə berip, u yərdə birnəqqə kün turdi.

Okətqilərnin gong ibadəthanidin köşlinixi

¹³ Yəhudıylarning Ötöp Ketix heytiöja^⑧ az kalöjanda, həzriti Əysa Yerusalemöja bardi. ¹⁴ U, mərkiziy ibadəthana^⑨ höylilirida kurbanlik üqün ixlitilidiöjan kala, köy wə köptər satkuqilarni həm u yərdə olturup pul tegixidiöjan kixilərnə körüp kaldi ¹⁵ wə tanidin kamqa yasap, ularning həmmisini köy-kaliliri bilən köxup ibadəthanidin həydəp qikardı. Pul tegixidiöjanlarning xirələrini örüp, pullirini qeqiwətti ¹⁶ wə köptər satkuqilaröja:

---

⑦ Möjizə – Grekqidə «mөjizilik bəlgə» degən məniddə bolup, həzriti Əysa möjizə arkilik özining həkikiy kimlikini axkarilimakqi bolöjan.

⑧ Ötöp Ketix heyti – Bu, Yəhudıylarning Musa pəyöjəmbərnin yetəklaxi arkilik özlirinin Misirdiki kulluk həyatidin kutulöjan künini hatiriləx heyti bolup, əyni wəqitta Yəhudıy ərlərnin həmmisi Yerusalemöja berip, mərkiziy ibadəthanida kurbanlik kilip, bu heytni ötküzüxi kerək idi.

⑨ Mərkiziy ibadəthana – Əyni qaqöda, Yəhudıylarning nuroşun ibadəthaniliri bolup, bu Yəhudıylarning əng köp yioşilip ibadət kilidiöjan jayi idi. Hudaning əmri boyiqə, pəkət Yerusalemdiki mərkiziy ibadəthanidila kurbanlik kilix toşra bolatti.

Yuhanna bayan qilgan hux hawar

– Narsiliringni bu pak yerdin koturux, Huda'atamning oyini bazarqa aylanduruxma! – dedi.

¹⁷ Buni korgan xagirtliri Zaburda yeziloqan bu sezni esiga elixti:

«I Huda! Sening oyung uqun kersatkən kizojin muhabbitim huddi keyuwatkan otning ezidur.»

¹⁸ Yehudiy aksakalliri hazriti Oysaqa:

– Bundak kilixka nemə hokukung bar? Seni Huda awatkən bolsa, buni ispatlax uqun bizga bir karamət kersitip bakmamsən, keni?! – döp so'al koydi.

¹⁹ Hazriti Oysa mundak jawab bardi:

– Silergə kersitidigan karamitim xuki, bu ibadethanini wayran kilsanglar, uq kun iqida uni yengiwaxtin yasap qikimən.

²⁰ Yehudiylar hazriti Oysaning jawabini quxanmay:

– Bu ibadethanining yasilixi uqun hazirojiqa kirik altə yil katkən tursa, sən uni kandaksiga uq kundila yasap qikalaysən? – döp uni meshire kilixti. ²¹ Halbuki, hazriti Oysa eytkan «ibadethana» uning ez teni idi.

²² Xunga, hazriti Oysa olup uqinqi kuni tirilgəndin keyin, xagirtliri uning bu sezini esiga aldi wə mukəddəs yazmilarda kutkuzoquqining tirilixi həkkiyə yeziloqan sezlər həmdə hazriti Oysa eytkan sezlərnin tegigə yetip, etikadi tehimu küqaydi.

²³ Otüp Ketix heyti jeryanida hazriti Oysaning Yerusalemda kersatkən karamət wə möjizilirini kergən nuroqun kixilər uningqa etikad kilixti.

²⁴ Lekin, hazriti Oysa pütkül insanlarning kəlbini bilgəqkə, ularqa ixənməytti. ²⁵ İnsan təbi'iti həkkiyə heqkimning uningqa bir nərsə döp berixiningmu hajiti yok idi. Qunki, u ezi kixilərnin kenglidə nemə bar ikənlirini bilətti.

3-bab

Kaytidin təriliş

¹⁻² Yehudiylarning Nikodim isimlik bir kengəxmə kattiwexi bar idi.

Pərisiylərdin boləqan bu adəm bir keqisi hazriti Oysaning aldiəqa kelip:

– Təksir, sizning Huda awatkən bir ustaz ikənlirinizni bilimiz. Qunki, Huda bilən billə bolmioqan adəm siz kersatkən bu karamət wə möjizilərnə

kət'iy kōrsitōlmōydu, – dedi.

³ Həzriti Əysa:

– Bilip kōyungki, heqkim kəytidin tōrəlmigüqə, Hudaning padixahlikini kōrəlmōydu! – dedi.

⁴ Nikodim:

– Yaxinip kalōjan adəm kəndakmu kəytidin tōrəlsun? Anisining kōrsikiōja kirip kəyta tōrilixi mumkinmu?! – dōp soridi.

⁵ Həzriti Əysa mundak jawab bōrdi:

– Bilip kōyungki, hēm sudin, hēm Hudaning Rohidin tōrəlmigüqə, heqkim Hudaning padixahlikioja kirəlmōydu! ⁶ Ata-anisidin tōrəlgənlər jismani y hayatlikkila igə bolidu. Birak, Hudaning Rohidin tōrəlgənlər rohiy hayatlikkimu igə bolidu. ⁷ Sizgə: «Kəytidin tōrilixinglar kerək» desəm, həyran bolmang. ⁸ Xamal haliōjan yeridə qikidu, siz uning awazini anglaysiz, lekin kəyərđin kelip, kəyergə ketidiōjanlikini biləlməysiz. Xuningōja ohxax, Hudaning Rohining kixilərgə kəndak kilip hayatlik ata kilidiōjanlikinimu biləlməysiz.

⁹ Nikodim həzriti Əysadin:

– Bu ix kəndakmu mumkin bolar? – dōp soridi.

¹⁰ Həzriti Əysa uningōja mundak dedi:

– Siz Isra'illarning muhim ustazi turukluk, bunimu qūxənməmsiz?

¹¹ Bilip kōyungki, biz bilidiōjanimizni wə kərginimizni eytsakmu, silər yənila bizning guwahlikimizni kōbul kilmaywatisilər. ¹² Silərgə bu dunya tōqrisidiki ixlarni eytsam ixənmigən yərdə, ərx tōqrisidiki ixlarni eytsam kəndakmu ixinisilər? ¹³ Heqkim ərxniki ixlarning kəndak ikənlilikini bilmōydu. Qūnki, heqkim ərxtin qūxxən əməs. Lekin, İnsan'ōqli bularni bilidu. Qūnki, u ərxtin qūxxən. ¹⁴ Tuqtin yasalojan yilan Musa pəyojəmbər tərpidin qəldə əlüwatkanlarning kutulduruluxi üqün limda egiz kətürülginidək, İnsan'ōqli bolōjan mənmu xundak egiz kətürüluxüm kerək. ¹⁵ Xundak bolōjanda, mangan etikad kilōjanlarning həmmisi mənggölük hayatka erixələydu.

¹⁶ Qūnki Huda dunyadiki insanlarni xu kədər sōyiduki, əzining birdinbir yeganə Oqliōja etikad kilōjan hərbi kixi halak bolmay, mənggölük hayatka erixixi üqün, uni kurban boluxka əwətip bōrdi.

¹⁷ Huda Oqlini dunyadiki insanlarni sorakka tartixka əməs, bəlki ularni kutkuzuxka əwətti. ¹⁸ Uningōja etikad kilōjanlar sorakka tartilmaydu. Etikad kilmiōjanlar bolsa alliburun sorakka tartilojan bolidu. Qūnki, ular Hudaning yəkkə-yeganə Oqliōja etikad kilmiōjanidi. ¹⁹ Ular da'im

yamanlik qilojaqqa, «həkikey nur» dunyaja kəlgən bolsimu, ular bu nurni əməs, zulmətni yahxi kərđi. Xunga, ular jazaqja tartilidu.

²⁰ Kimdəkim yamanlik kılsa, nuroja eđ bolidu wə qilolan-ətkənlirim axkara bolup qalmisun dəp, nurdin kaqıdu. ²¹ Lekin, kimdəkim həkikeyət boyıqə ix kılsa, ixlirimni Hudaja tayinip qilolanlikim məlum bolsun dəp, nuroja yekin kelidu.

Yəhya pəyojəmbərning guwahlikı

²² Bu ixtin keyin, həzriti Əysa xagirtliri bilən Yəhudıyə əlkisigə bardi. Həzriti Əysa ular bilən billə u yərdə bir məzgil turup, kixilərnı qəməldürđi. ²³ Xu qaqda, Salim yezisining yenidiki Aynon degən yərdə Yəhya pəyojəmbərnu kixilərnı qəməldürüwatatti. Qünki, u yərning süyi mol idi. kixilər uning aldiqja kelixip qəməldürüxnı kobul kilixatti. ²⁴ Bu, Yəhya pəyojəmbər tehi zindanoja qüxmigən wakıt idi. ²⁵ Yəhya pəyojəmbərning xagirtliri bir Yəhudıy bilən tazilinix diniy ka'idisi toqrisida talixip kaldı. ²⁶ Xagirtlar Yəhya pəyojəmbərning yenioja kelip:
– Ustaz, ətkəndə I'ordan dəryasining u ketida siz bilən birgə bolqjan, əzingiz «bu adəm məndin uluq» dəp guwahlik bərgən kixi hazir baxkilarnı qəməldürüwatidu. Əmdi həmmisi bizdin keqip, uning yenioja ketiwatidu, – dedi.

²⁷ Yəhya pəyojəmbər mundak jawab bərđi:

– Huda bərmisə, insan heqnemigə erixəlməydu. ²⁸ Mən silərgə: «Mən Kutkuzojuqi – Məsih əməs, pəkət uning aldida kəlgən yol hazirliqjuqi» degən. Buningqja silər əzünglarmu guwahlik bəreləysilər. ²⁹ Kız qokum əzi bilən toy kilidiojan yigitkə mənəsup bolidu. Qoldax bolsa yigitning təyyarlikini kilip, uning kelixini kütidu həm uning awazini anglap hursən bolidu. Xuningqja ohxax, mənmu həzriti Əysaning kelixidin huxallinip, qin-qinimoja patmay kaldim. ³⁰ Əmdi uning xəhriti əsüxi, mening bolsa təwənlıxi kerək.

³¹ U ərxin kəlgüqi bolup, həmmidin üstündur. Mən bolsam bu dunyadin kəlgüqi, xunga kilidiojan səzlimmu bu dunyadiki ixlar bilənlə qəklinidu. Ərxin kəlgüqi həmmidin üstün bolup, ³² u əzining ərxte kərgən wə angliqjanlirioja guwahlik beridu. Birak, uning guwahlikioja ixinidiojanlar nahayiti az bolidu. ³³ Həlbuki, uning guwahlikioja ixinidiojanlar Hudaning hək ikənlikigimu guwahlik beridu. ³⁴ Huda əwətkən kutkuzojuqi Hudaning səzini səzləydu, qünki Huda əz rohinı uningqja ayimastin berip kəlməktə. ³⁵ Ərxniki atimiz Oqlini səyidu wə

Yuhanna bayan qilojan hux hawer

həmmə ixlarni uning kوليوا tapxurojan. ³⁶ Hudaning Oqliqja etikad qilojan kixi mənggülik hayatka erixkən bolidu. Lekin, uni rət qilojan kixi mənggülik hayattin məhrum kalidu-də, Hudaning qəzipi mana xundaklardin mənggü neri bolmaydu.

4-bab

Həzriti Əysa bilən Samariyilik ayal

¹ Həzriti Əysa Yəhya pəyoqəmbərdinmu kəp xagirt kəbul kilip, ularni qəməldürüwetiptu degən hawer Pərisiylərgə yətti. ² (Əməliyəttə həzriti Əysa əzi əməs, xagirtliri qəməldürətti.) ³ Ularning hawer tapqinini ukkan həzriti Əysa Yəhudiyə əlkisidin qikip yənə Jəliliyigə kətti. ⁴ Yol üstidə Samariyə əlkisidin ətuxkə toqra kəldi. ⁵ Buning bilən, həzriti Əysa Samariyining Sihar degən yezisiqja kəldi. Sihar burunkı zamanda Yakup əz oqlı Yüsüpkə miras qilojan yərgə yekın bolup, ⁶ «Yakup kuduki» degən kudukmu xu yərdə idi. Həzriti Əysa səpərdə qarqiojanlikı üqün kudukning yenioqja kelip olturdi. Bu qüx wakti bolup, ⁷⁻⁸ həzriti Əysaning xagirtliri yeməklik setiwelıx üqün, xəhərgə kirip kətkənidi.

Xu qaqda, Samariyilik bir ayal suqja kəldi. Həzriti Əysa uningqja:

– Manga bir'az ussuluk bərgəysiz, – dedi.

⁹ Yəhudiylarning Samariyiliklərni kapir dəp, hətta ularning qinə-qaqilirinimu ixlətməydiqjanlikini bilidiqjan ayal:

– Əzingiz Yəhudi y turup, məndək Samariyilik ayaldin kəndaklarqə su tələp kilip kəldingiz? – dəp soridi.

¹⁰ Həzriti Əysa mundak jawab bərdi:

– Əgər siz Hudaning sowqitining nemiliki wə sizdin ussuluk sorioqjan kixining kim ikənlikini bilsingizidi, undakta siz uningdin xuni tiləytingiz-də, umu sizgə hayatlik süyini bəretti.

¹¹ Ayal:

– Təksir, kuduk qongkur, uning üstigə su tartidiqjan əswablar yok tursa, hayatlik süyini nədin tapalaysiz? ¹² Bu kudukni əjdadimiz Yakup kوليوa. Uningdin əzi, oqulliri wə mal-waranlirimu su iqkən. Əjəba, siz bu sudinmu yahxi su berimən dəp, əzingizni əjdadimiz Yakuptin uluq deməkqimu?! – dəp soridi.

¹³ Həzriti Əysa mundak dəp jawab bərdi:

– Bu suni iqqənlər yənə ussaydu. ¹⁴ Əmma, mən beridiqjan suni

iqkōnlər mōnggū ussimaydiōjan bolidu. Mōn beridiōjan su, iqqōn kixilōrning kōlbidō etilip qīkidiōjan bir bulakka aylinip, ularōja mōnggūlūk hayatlik beridu.

¹⁵ – Tōksir, manga bu sudin bōrgōysiz. Xu su bilōn tōxnalikimni kōndurup, kōdukka ikkinqi kōlmōydiōjan bolay, – dedi ayal.

¹⁶ Hōzriti Ōysa:

– Berip eringizni baxlap keling, – dedi.

¹⁷ – Erim yok, – dōp jawab bōrdi ayal.

– Erim yok dōp, rastini eytingiz. ¹⁸ Bōx ārgō tōgkōnidingiz, hōzir siz bilōn billō yaxawatkan adōm eringiz bolmaydu. Buni toōra eytingiz! – dedi hōzriti Ōysa.

¹⁹ – Tōksir, ām̄di qūxēndim, siz āslidō pōyōqōmbēr ikōnsiz! ²⁰ Xunga eytip bōrsingiz, ājdadlirimiz bu taoqda ibadōt kilip kōlgōn, lekin silēr Yōhudiylar nemō ūqūn «ibadōtni Yerusalem̄da kilix kerāk!» dōp qing turisilēr, – dedi ayal.

²¹ Hōzriti Ōysa uningōja mundak dedi:

– Hanim, sōzlimgō ixining, xundak bir wakīt keliduki, Hudaōja ibadōt kilix ūqūn, kixilōrning bu taoqka yaki Yerusalemōja berixining hōjiti kōlmaydu. ²² Silēr Samariyiliklēr Hudaōja ibadōt kilōjan bilōn uni bilmōysilēr. Birak, biz Yōhudiylar kimgō ibadōt kilōjinimizni bilimiz. Qūnki, kōtkuzulux Yōhudiylar arkīlik dunyaoja kelidu. ²³ Lekin xundak bir wakīt kelidu, xundakla kelip kōldiki, kixilēr rohi bilōn wō Huda axkariliōjan hōkīkāt boyiqō uningōja ibadōt kilidu. Ōrxtiki atimiz ōzigō ānē xundak hōkīkiy ibadōt kilōquqilarni izdimōktō. ²⁴ Huda – Rohtur. Uningōja ibadōt kilōquqilar rohi bilōn wō Huda axkariliōjan hōkīkāt boyiqō uningōja ibadōt kilixi kerāk.

²⁵ Ayal hōzriti Ōysaoja:

– Mōsihning, yōni kōtkuzoquqining kelidiōjanlikini bilimōn. U kōlgōndō, bizgō hōkīkāt̄ni toluk qūxēndūrūp beridu, – dedi.

²⁶ – Siz bilōn sōzlixiwatkan mōn, u bolimōn! – dedi hōzriti Ōysa.

²⁷ Dōl xu qaoqda, hōzriti Ōysaning xagirtliri kaytip kōldi. Ular uning bir Samariyilik ayal bilōn sōzlixiwatkanlikioja hōng-tang kelixti, lekin, hōqkaysisi hōzriti Ōysadin: «Siz uningdin nemō sorimakqisiz?» yaki «Siz nemixka uning bilōn sōzlixisiz?» dōpmu sorimidi.

²⁸ Xuning bilōn, ayal kōzisini taxlap, xōhōrgō kaytip berip, kixilōrgō:

²⁹ – Yūrūnglar, hayatimda kilōjan ixlirimning hōmmisini manga eytip bōrgōn adōmni kōrūp kelinglar. Ōjōba, Kōtkuzoquqi – Mōsih xumidu? –

dedi.

³⁰ Buning bilan, kixiler xaherdin qikip, hazriti Oysaning aldiqja kelixka baxlidi.

³¹ Xu wakitning ezida xagirtliri hazriti Oysaqja:

– Ustaz, azrak bir nersa yewalsingizqu? – dep otunuxti.

³² Lekin, hazriti Oysa:

– Mening siler bilmaydiqjan bir yemaklikim bar, – dedi.

³³ Xagirtlar bir-birige:

– Ejoba, biri ustazqja yemaklik akelip berganmidu? – deyixti.

³⁴ – Mening yemaklikim – meni awatkän Hudaning iradisini amalgä axurux wä uning manga tapxuroqjan ixini tamamlaxtur, – dedi hazriti Oysa.

³⁵ Hazriti Oysa xaherdin keliwatkanlarni kездä tutup sözini dawamlaxturup, xagirtliriqja mundak dedi:

– Siler: «Hosul yeoixka yänä töt ay bar» däysiler. Emma silergä eytimänki, bexinglarni kötürüp etizlarqja karanglar, zira'ötlär saröjiyip oruxka täyyar bolojandäk, bu kixilärmu etikad kilixka täyyar boldi!

³⁶ Huddi hosul yiojquqi häkkini eliwatkandäk, bu kixilärni manga etikad kilixka yetäklawatkanlarmu Hudadin tegixlik in'am eliwatidu. Ularning yiojkan hosuli bolsa mänggölük hayatka erixkän kixilärdur. Xundak kilip, «terikqi» wä «ormiqi» täng huxallinidu. ³⁷ «Biri teriydu, yänä biri yiojdu» degän tämsil toqridur. ³⁸ Män silärni ezünglar amäs, baxkilar amgäk singdürgän bir «hosul»ni yiojixka awattim. Xuning üqün, siler täyyar bolqjan bu «hosul»ni yiojquqisiler.

³⁹ Sihar yezisidiki nuroqun Samariyiliklär heliki ayalning: «Hayatimda kilqjan ixlirimning hämmisini manga eytip bardi!» degän sözini anglap, hazriti Oysaqja etikad kildi. ⁴⁰ Xunga, ular hazriti Oysaning aldiqja kelip, uning ezliri bilän billä turuxini tälöp kilixti. Xuning bilän, hazriti Oysa u yördä ikki kün turdi.

⁴¹ Uning tälimi arkilik tehimu köp adäm uningqja etikad kildi. ⁴² Ular ayalqja:

– Bizning etikad kiliximiz amdi päkät sizning sözliringiz säwäbidinlä amäs, bälki ezimizning angliqjanlikidinmu boldi. Uning häkikätän dunyaning kutkuzoquqisi ikänlikini bilduk! – deyixti.

Bir ameldarning oqlining sakaytilixi

⁴³ Ikki kündin keyin hazriti Oysa Jäliliyә ölkisigä karap yol aldi. ⁴⁴ U

özi burun: «Heqkandak pəyojəmbər öz yurtida hərmətkə sazawər bolmaydu» degən. ⁴⁵ Jəliliyigə kəlgində, Jəliliyiliklər uni qarxi elixti, qünki ularnu Ötöp Ketix heytni Yerusalemda ötküzgən wə həzriti Əysaning u yərdə yaratқан məjizə həm karamətlirini kərgənidi.

⁴⁶ Həzriti Əysa Jəliliyə ölkisidə turojan waqtida, Kana yezisiöja yənə bardı. (U dəl xu yezidiki bir toyda suni xarabka aylandurojanıdı.) Xu künlərdə, Kəpərnaħum xəhiridə oqlı kesəl bolup yatқан bir orda əməldari bar idi. ⁴⁷ U həzriti Əysaning Yəhudıyidin Jəliliyigə kəlgənlikini anlap, uning aldiöja bardı wə:

– Öyümgə berip, səkratta yatқан oqlumni sakaytip bərsingiz! – dəp ötündi.

⁴⁸ Xuning bilən, həzriti Əysa uningöja:

– Silər Jəliliyiliklər məjizə wə karamətlərnı kərmigüqə, manga etikad kılmaydıöjan ohxaysilər! – dedi.

⁴⁹ Orda əməldari həzriti Əysaöja:

– Həzrətliri, balam əlməstə barəjaysız! – dedi.

⁵⁰ – Öyingizgə kayting, oqlingiz hayat kalıdu! – dedi həzriti Əysa.

Həliki adəm həzriti Əysaning eytkan səzigə ixinip, öyigə qarap mangdi. ⁵¹ Yolda qakarlıri uning aldiöja qikip, oqlining hayat həm salamət ikənlikini ukturdi.

⁵² Əməldar ulardin oqlining kaqandin baxlap yaxxilinixka yüzləngənlikini soriöjinida, ular:

– Tünügün qüxtin keyin sa'ət birdə kizitmisi yandı, – deyixti.

⁵³ Balining atisi buning dəl həzriti Əysaning özigə: «Oqlingiz hayat kalıdu!» degən waqıt ikənlikini esigə aldı. Xuning bilən, u wə pütün a'ilisidikilər həzriti Əysaöja etikad kilixti.

⁵⁴ Bu, həzriti Əysaning Yəhudıyidin Jəliliyigə kelip kərsətkən ikkinqi məjizisi idi.

5-bab

Kələqək boyidiki paləqning sakaytilixi

¹ Buningdin uzun ötməy, Yəhudıylarning bir heyti yetip kəldi. Xunga, həzriti Əysa Yerusalemoja bardı. ² Yerusalemdiki «Koy Dərwazisi»ning yenida İbraniy tilida «Bəytəsta» dəp atilidiöjan bir kələqək bolup, uning ətrapida bəx pexaywan bar idi. ³ Bu pexaywanlar astida bir top qarıoqu,

tokur wə paləqlər yetixatti. {ular yetip kəlqəkning süyining qaykilixini kütətti. ⁴ Qünki, Hudaning bir pərixlisi turup-turup kəlqəkkə qüxüp suni qaykaydikən, suning qaykilixidin keyin kəlqəkkə birinqi bolup kirgən kixi hərkanđak kesəldin halas bolidikən.} ⁵ u yərdə ottuz səkkiz yil kesəl tartқан bir bimar bar idi. ⁶ Həzriti Əysa bu tokur adəmni kərđi wə uning uzundin beri xu əhwalda ikənlikini bilip, uningdin:

– Sakiyip ketixni halamsən? – dəp soridi.

⁷ Bimar mundak jawab bərđi:

– Həzrətliri, su qaykələjanda meni suəja qüxüridojan adimim yok. Mən qüxəy degüqə, baxkilar mening aldimda qüxüwalidu.

⁸ Həzriti Əysa uningəja:

– Ornungdin tur, orun-kərpəngni yiojixturup mang! – dedi.

⁹ Həliki adəm xu'an sakiyip, orun-kərpisini yiojixturup mengixka baxlidi.

Bu, Yəhudiylarning dəm elix küni^① idi. ¹⁰ Xunga, bəzi Yəhudiy aksakalliri sakayojan adəmgə:

– Bügün dəm elix küni tursa, Təwrat kanunimizda dəm elix küni ix kilix mən'i kilinojanlikini bilip turup, yənə orun-kərpəngni kətürüp yürisənəju! – dedi.

¹¹ Lekin, bimar ularəja mundak jawab bərđi:

– Meni sakaytқан kixi manga: «Orun-kərpəngni yiojixturup mang» degən tursa!

¹² – Sanga: «Orun-kərpəngni yiojixturup mang» degən zadi kim ikən u? – dəp soraxti ular.

¹³ Birak, sakayojan adəm həzriti Əysaning kim ikənlikini bilməytti. U yərdə adəm kəp boləjanliktin, həzriti Əysa özini daldioja elip, astiojina ketip qaldı.

¹⁴ Bu ixtin keyin, həzriti Əysa həliki adəmni mərkiziy ibadəthanida kərüp:

– Kesilingdin sakayding. Əmdi gunah sadir kilma, bexingəja tehimu qong bala-kaza kelip qalmisun! – dedi.

¹⁵ Həliki adəm Yəhudiy aksakallirining kexioja berip, özini sakaytқан həzriti Əysa ikənlikini ukturdi. ¹⁶ Həzriti Əysa bu ixlarni dəm elix küni kiləjanliki üqün, Yəhudiy aksakalliri uningəja ziyankəxlik kilixka

---

^① Dəm elix küni – bu, Yəhudiylarning ibadət kilidiojan mukəddəs künini kərsitidu. U küni ixləx kət'iy mən'i kilinojan.

baxlidi. ¹⁷ Lekin, hōzriti Ōysa ularōja:

– Huda'atam ta hāziriqiqō tohtimastin ix kilip kōlmōktō, mōnmu xundak kilixim kerāk! – dedi.

¹⁸ Xundak kilip, Yōhudiy aksakallirining uni ōltūrūx niyiti tehimu kōqōydi. Qūnki, u dōm elix kūning ka'idisini buzupla kōlmastin, Hudaning ōz atisi ikēnlikini eytix bilōn, ōzini Hudaōja tōng qilōjanidi.

Hōzriti Ōysaning hōkuki

¹⁹ Hōzriti Ōysa bu xikayōtlōrgō jawabōn Yōhudiy aksakalliriōja mundak dedi:

– Bilip koyunglarki, Oōqli ōzlūkidin heqnemō kilalmaydu. Pōkōt ərxtiki Atisining nemō kiliwatkanlikini kōrūp, andin xu ixni kilalaydu. Atisi nemō kilsa, umu xuni kilidu. ²⁰ Qūnki, Atisi uni sōyidu wō ōzining kilidiōjan barlik ixlirini uningōja kōrsitidu hēm Oōqli arkilik silōrni hōyran kōlduroqūdōk, tehimu zor wō uluq ixlarni ayan kilidu.

²¹ Ōlgōnlōrni Atisi kōndak tirildūrūp, ularōja hōyatlik ata qilōjan bolsa, Oōqlimu xuningōja ohxax ōzi haliōjan kixilōrgō mōnggūlūk hōyat ata kilidu. ²² Xundakla, Atisi heqkimni sorakka tartmaydu, bōlki Oōqli tartidu. Qūnki, sorakka tartixning pūtūn hōkukini Oōqliōja bōrgēndur.

²³ Buningdīn mōksōt, insanlarning ōzini hōrmōtliginidōk, Oōqlinimu hōrmōtlixī ūqūndur. Oōqlini hōrmōtlimigōnlōr uni ōwōtkūqi Atisinimu hōrmōtlimigōnlōrdin bolidu. ²⁴ Bilip koyunglarki, sōzūmni anglap, meni ōwōtkūqigō ixēngōnlōr mōnggūlūk hōyatka erixkōn bolidu. Bundak adōm sorakka tartilmaydu, xundakla ōlūmdin hōyatlikka ōtkōn bolidu.

²⁵ Bilip koyunglarki, rohi ōlūklōrning Hudaning Oōqlining awazini anglyaidiōjan wakīt-sa'iti yetip kōlmōktō, xundakla kelip kōldiki, anglap ixēngōnlōr hōyatlikka igō bolidu. ²⁶ Qūnki, Atisi ōzi kōndak hōyatlik mōnbōsi bolsa, Oōqlinimu xundak hōyatlik mōnbōsi kildi. ²⁷ Yōnō uningōja sorak kilix hōkukinimu bōrdi, qūnki u Insan'ōqlidur.

²⁸ Buningōja hōyran bolmanglar. Ōlgōnlōrning hēmmissi mening awazimni anglyaidiōjan wakīt kelidu ²⁹ wō ular yērlikliridin qikixidu. Yahxilik qilōjanlar tirilip, mōnggūlūk hōyatka erixidu, yamanlik qilōjanlar tirilip sorakka tartilidu. ³⁰ Mōn ōzlūkūmdin heqnemō kilalmaymōn, pōkōt Atamning eytkini boyiqō sorak kilimōn. Mening hōkūmūm adildur. Qūnki, mening niyitim mening iradēmni ōmōs, bōlki meni ōwōtkūqining iradisini ixka axuruxtur.

Hudaning hazriti Oysaqja barga guwahliki

³¹ – Ogar ozum uqun ozum guwahlik barsam, guwahlikim bikar bolidu. ³² Lekin, men uqun guwahlik beridojan baxka biri bar. Uning manga kilidojan guwahlikining rastlikini bilimon. ³³ Yehya payojamberga adom awatkon amasmidinglar?! U hakikatka guwahlik barga. ³⁴ Omaliyatta, manga bir insanning guwahliki kerak amas. Silorni Yehya payojambarning guwahliqoja ixinip, kutkuzulsun dap, bularni eytiwatimon. ³⁵ Yehya payojambar nur qeqip turojan bir qiraqja ohxaydu. Siler uning yoruklukidin wakitlik bolsimu bahrimon boluxni halidinglar. ³⁶ Lekin, Yehya payojambarning men uqun barga guwahlikidinmu qong bir guwahlik bar. U bolsimu mening yaratkan mejzilirim, yoni Atam mening orundixim uqun manga tapxurojan ixlardur. Bular Atamning meni awatkankigiga guwahlik beridu. ³⁷ Meni awatkon Atam ozimu men uqun guwahqidur. Siler heqqaqan uning awazini anglimidinglar, kiyapitini kormidinglar. ³⁸ Uning sozliri silerning kalbinglardin orun almidi, qunki meni uning awatkiniga ixanmidinglar.

³⁹ Mukaddas yazmilarni tatkik kilisiler, qunki uningdin manguulik hayatka ig boluxning yolini tapalaymiz, dap karaysiler. Ejoba, bu yazmilar meni Huda awatidojan kutkuzojuqi dap tonuxturojan amasmu?! ⁴⁰ Xundak turukluk, siler yona mening yenimoja kelip, hayatlikka erixni halimaysiler.

⁴¹ Men insanlarning mahtixini izdimaymen. ⁴² Lekin, men silorni bilimon. Kalbinglarda Hudaqa boljan muhabbitinglar yok. ⁴³ Men atamning nami bilon kalsam, siler meni kobul kilmaysiler. Halbuki, baxkilar ez nami bilon kalsu, uni kobul kilisiler. ⁴⁴ Siler bir-biringlarning mahtixini kobul kilisiloryu, yeganu Hudaning mahtixoja ig boluxka tirixmaysiler. Bu halda manga kandakmu etikad kilalaysiler?!

⁴⁵ Birak, meni ustimizdin Atamoja xikayat kilidu, dap oylimanglar. Ustunglardin xikayat kilidojan men amas, balki siler umid baqliqan Musa payojambardur. ⁴⁶ Ogar siler rasttin Musa payojamberga ixangon bolsanglar, mangimu ixangon bolattinglar. Qunki, mukaddas yazmilarda Musa payojambar men toqruluk yazojan. ⁴⁷ Lekin, uning mukaddas yazmilarda yazojan sozliriga ixanmisanglar, mening sozlimnga kandakmu ixinisiler?!

6-bab

Bax ming adomning toyduruluxi

¹ Bir mæzgildin keyin, hæzriti Əysa Jəliliyə keli (Tiberiyə keli dæpmu atilidiqan kel)ning u ketioqə etti. ² Zor bir top halayik uning kəynidin əgixip mangdi, qunki ular uning kesəlləni sakaytqan məjizilirini kərgənidi. ³ Hæzriti Əysa taqqa qikip, u yərdə xagirtliri bilən billə olturdi. ⁴ Bu, Yəhudiylarning Ətüp Ketix heytiqə az qalqan wakıt idi. ⁵ Hæzriti Əysa bexini kətürüp, zor bir top halayikning əzining aldiqə keliwatkanlikini kərüp, Filiptin:

– Xunqə kəp adəmni toydurudək nanni nədin tapimiz? – dæp soridi.

⁶ Hæzriti Əysa bu səzni uni sinax üqün eytkanidi. Əməliyəttə, kəndak kilixni əzi bilətti.

⁷ Filip jawabən:

– Həmməylənni bir burdidin nan yeyixi üqün, yerim yillik kirimmu yətməydu! – dedi.

⁸ Xagirtlardin yənə biri, yəni Simun Petrusning inisi Əndər hæzriti Əysaqə:

⁹ – Bu yərdə bir kiqik bala bolup, uningda bəx arpa nan bilən ikki belik bar. Lekin, bunqiwala adəm üqün bu nemigə yətsun?! – dedi.

¹⁰ – Kəpqilikni olturəuzunglar, – dedi hæzriti Əysa.

U yər kəng kətkən qimənzarlik idi. Halayikning həmmisi olturdi. U yərdiki ərləning sanila bəx mingqə bar idi. ¹¹ Hæzriti Əysa nanlarni kəliqə elip, Hudaqə xükür eytkəndin keyin, olturəqanlarqə bəlüp bərdi. Beliklarnimu xundak kildi. Kəpqilik halioqanqə yedi. ¹² Həmməylən yəp toyqənda, hæzriti Əysa xagirtliriqə:

– Exip qəloqinini yioqinglar, heq nərsə zayə bolmisun, – dedi.

¹³ Xuning bilən, ular kəpqilikning bəx arpa nandin yəp exip qəloqinini on ikki sewətkə toldurup yioqiwaldi.

¹⁴ Halayik hæzriti Əysaning kərsətkən bu məjizisini kərüp: «Dunyaqə kelixini Musa pəyoqəmbər aldin eytkən pəyoqəmbər həkikətən muxu ikən!» deyixti. ¹⁵ Hæzriti Əysa ularning əzini Isra'illarning padixahi boluxkə məjburlaydiqanlikini bilip, ulardin ayrilip, kaytidin taqqa tənha qikip kətti.

Yuhanna bayan kılöjan hux h w r

H zriti  ysaning su  stid  mengixi

¹⁶ Kəqkurun, h zriti Əysaning xagirtliri k l boyioja kelixti. ¹⁷ Görə qarangoju q x p k tk n bolsimu, h zriti  ysa tehiq  ularning yenioja k lmig nidi. Xuning bilən, ular bir kemigə olturup, kəlning u ketidiki Kəpərnahum xəhirigə qarap yol elixti. ¹⁸  attik boran qiki , k ld  dolkun k t r l watatti. ¹⁹ Xagirtlar palak urup t t-b x qakirim yergiq  baro andin keyin, h zriti Əysaning k l  stid  mengip kemigə yekinlixiwatkanlikini k r p k rkuxup k tti. ²⁰ Lekin, h zriti  ysa ularoja:

– K rkmanqlar, bu mən! – dedi.

²¹ Buning bilən, ular h zriti Əysani kemigə qiki kka  ndidi. U kemigə qikkandin keyinla, ular barmakqi bolojan yerigə berip kaldı.

H zriti  ysa – rohiy ozuktur

²² Ikkinqi k ni, k lning u ketida k lojan halayik t n g nki k nd  u yerd  p k t birla kemining barlikini, h zriti  ysaning  z xagirtliri bil n bill  u kemig  olturmiqanlikini, xagirtlirining yaloquz k tk nlikini esig  aldi. ²³ Birn qq  kem  Tiberiy  x hiridin h zriti  ysa du'a kilip halayikka nan tarkitip b rg n yerg  yekin kelip tohtidi. ²⁴ H zriti  ysaning w  xagirtlirining u yerd   m slikini bilg n halayik u kemilerg  olturup, K p rnahum x hirig  h zriti  ysani izdigili mangdi.

²⁵ Halayik uni k lning u ketida tapkandin keyin:

– Ustaz, bu yerg  kaqan k ldingiz? – d p soraxti.

²⁶ H zriti  ysa mundak jawab b rdi:

– Bilip koyunglarki, sil r meni mejjizilirimni k r p q x ng nlikinglar  q n  m s, b lki n nlardin haliojanq  y p toyoqanlikinglar  q n izdidinglar. ²⁷ Birak, sil r buzulidiojan ozukluk  q n  m s, buzulmaydiojan, m ngg l k hayatlik beridiojan ozukluk  q n jan tikip ixlənglar! Buni silerg  Insan'ooli –  z m berimən, q nki mening bundak kiliximni Huda'atam t stikliojan.

²⁸ Ular:

– Kəndak k lojanda Hudaning hizmitidə bolalaymiz? – d p soraxti.

²⁹ – Hudaning hizmiti – Hudaning  w tkinig  etikad kilixtur, – d p jawab b rdi h zriti  ysa.

³⁰ Ular yənə:

– Siz kandak mejjiz  yaritix bilən bizni  zingizg  ix nd risiz? Bizg  nem  kilip b rm kqisiz? ³¹  jdadlirimiz q ld  yürgəndə, «manna» d p

ataloqan nan yegon. Bu haktə Zəburda: «U ularoqə ərxtin qüxürülgən nan təkdim kildi» deyilgən. Siz bizgə nemə təkdim kilmakqisiz? – deyixti.

³² Birak, həzriti Əysa ularoqə mundak dedi:

– Bilip koyunglarki, əjdadliringlaroqə asmandin qüxkən nanni Musa pəyoqəmbər əməs, bəlki Huda'atam bərgən. Mana hazirnu silərgə asmandin qüxkən həkikiy nanni Huda'atam beriwatidu. ³³ Bu nan ərxtin qüxkəndur wə pütün dunyaqə hayatlik bərgüqidur.

³⁴ – Təksir, həmixə bizgə bundak nan berip turəjaysiz! – deyixti ular.

³⁵ Həzriti Əysa mundak dedi:

– Həyatlik beridoqan nan özümdurmən! Mening yenimoqə kəlgənlər hərgiz aq qalmaydu. Manga etikad kulojanlar heqqaqan ussimaydu.

³⁶ Lekin silərgə eytkinimdək, silər meni kərgən bolsanglarmu, manga etikad kilmaywatisilər.

³⁷ Huda'atam manga tapxuroqanlarning həmmisi mening yenimoqə kelidu. Mening yenimoqə kəlgənlərnə hərgiz taxliwətməymən. ³⁸ Qünki, mən öz iradəmni əməs, meni əwətküqining iradisini əməlgə axurux üqün ərxtin qüxtüm. ³⁹ Meni əwətküqining iradisi bolsa uning manga tapxuroqanliridin birinimu yokatmaslikim, xundakla kiyamət küni ularning həmmisini tirildürüp, mənggülik hayatka erixtürüxümdin ibarət. ⁴⁰ Qünki, mening Atamning iradisi oqlini, yəni meni tonuqan wə manga etikad kulojanlarning həmmisini mənggülik hayatka erixtürüxtur. Mən ularni kiyamət küni tirildürüp, mənggülik hayatka erixtürimən.

⁴¹ Həzriti Əysa: «Ərxtin qüxkən 'nan' özümdurmən!» degənliki üqün, Yəhudiylar uningə narazi bolup oqodungxixka baxlidi. ⁴² «Bu Yüsüpnəng oqlı Əysa əməsmu? Atisinimu, anisinimu tonuydioqan tursak, yənə kandaqlarqə: 'ərxtin qüxtüm!' deyəlisun?» deyixətti ular.

⁴³ – Manga oqodungximanglar, – dedi həzriti Əysa, – ⁴⁴ meni əwətkən Huda'atam əzi kixilərnəng kəlbigə salmisa, ular mening yenimoqə keləlməydu. Mening yenimoqə kəlgən kixilərnə kiyamət küni tirildürimən. ⁴⁵ Pəyoqəmbərlərnəng yazmilirida mundak yeziloqan: «Ularınəng həmmisigə Huda təripidin təlim berilidu.» Xunga, Atamning təlimini anglioqan wə uningdin əgəngən kixilər mening yenimoqə kelidu. ⁴⁶ Bu, Atamni bir kixi kərgən degənlik əməs. Atamni pəkət uning yenidin kəlgüqi mənla kərgən.

⁴⁷ Bilip koyunglarki, manga etikad kulojanlar mənggülik hayatka allikaqan erixkən bolidu. ⁴⁸ Həyatlik beridoqan «nan» özümdurmən.

⁴⁹ Gərqə əjdadliringlar qəllərdə manna yegən bolsimu, yənila əldi.

⁵⁰ Ləkin, ərxin qüxkən xundak bir «nan» barki, uni yegənlər ölməydu.

⁵¹ Ərxin qüxkən, «hayatlik beridiojan nan» özümdurmən. Kimdəkim bu «nan»din yesə, mənggü yaxaydu. Bu «nan» mening tenimdur. Mən dunyadiki insanlar həkikiy hayatka igə bolsun dəp, uni atimakqi.

⁵² Bu söz bilən ular hapa boluxup:

– Bu adəm bizning yeyiximizgə öz tenini kəndak berələydu? – deyixip, talax-tartix kilixka baxlidi.

⁵³ Həzriti Əysa ularoşa mundak dedi:

– Bilip koyunglarki, İnsan'oqlining tenini yemigüqə wə kəni iqmigüqə, silərdə mənggülik hayatlik bolmaydu. ⁵⁴ Tenimni yegən wə kənimni iqkən kixi mənggülik hayatka erixkən bolidu. Mən u kixini kiyamət küni tirildürimən. ⁵⁵ Qünki, tenim həkikiy yeməklik, kənim bolsa həkikiy iqmiktur. ⁵⁶ Tenimni yegən wə kənimni iqkən kixi məndə yaxaydu. Mənmü uningda yaxaymən.

⁵⁷ Hayatlikning mənbəsi bolöjan Atam meni əwətti. Mən uning bar bolöjanlikidin yaxaymən. Xuningoşa ohxax, mening tenimni yegən kiximu mening bar bolöjanlikimdin yaxaydu. ⁵⁸ Mana bu ərxin qüxkən «nan»dur. Əjdadliringlar «manna» dəp atalöjan nanni yegən bolsimu, əldi, birak bu nanni yegənlər bolsa mənggü yaxaydu!

⁵⁹ Həzriti Əysa bu sözləni Kəpənahum xəhiridiki ibadəthanida təlim bərginidə eytkanidi.

⁶⁰ Nurojun xagirtlar buni angliöjanda:

– Bu təlimni həzim kilix bək təs ikən! Buni kim kəbul kilalisun? – deyixti.

⁶¹ Xagirtlirining oqodungxiöjini bilgən həzriti Əysa:

– Səzlim qixinglaroşa tegiwatamdu? ⁶² Mubada İnsan'oqlining əsli kəlgən jayi – asmanoşa kətürülüwatkanlikini kərsənglar, nemə dəysilər?!

⁶³ İnsanoşa hayatlik bərgüqi – Hudaning Rohidur. Bu ix insanning kolidin kəlməydu. Silərgə eytkan səzlim Hudaning Rohidin kəlgən bolup, u hayatlik təkdin kilidu. ⁶⁴ Ləkin, aranglarda etikad kilmiojanlarmu bar, – dedi. (Qünki, həzriti Əysa etikad kilmiojanlarni wə əzigə satkunluk kilmakqi bolöjan kixining kim ikənlikini burundin bilətti.)

⁶⁵ – Mən silərgə dedimöju! Atam mənə yəkinlaxturojanlardin baxka, heqkim mening yenimoşa keləlməydu! – dedi həzriti Əysa yənə koxumqə kilip.

⁶⁶ Buning bilən, əgəxküqiliridin heli kəpi qekinip qikip, uningöşa əgəxməydiöjan boldi. ⁶⁷ Həzriti Əysa on ikki xagirtidin:

Yuhanna bayan qilgan hux hawer

– Silerqu, silermu mandin ayrilmagqimu? – dep soridi.

⁶⁸ Simun Petrus mundak jawab kayturdi:

– I Rabbim, mangu hayatlik beridigan sozler pekot sizdila tursa! Biz kimning yenioja ketottuk? ⁶⁹ Iximiz wa bilimizki, siz Huda awatkun mukaddas boluqisiz!

⁷⁰ Hazriti Oysa jawabun:

– Men siler on ikkinglarni tallidim, birak aranglarda biri Xeytanning ilkididur! – dedi.

⁷¹ Hazriti Oysa Simunning oqli Yehuda Ixkariyotni demaqi idi, qunki Yehuda on ikki xagirtning biri bolup turukluk, keyin hazriti Oysaoja satkunluk kilatti.

7-bab

Hazriti Oysaning inilirining uningoa karxi turuxi

¹ Xuningdin keyin, hazriti Oysa Jeliliya elkisida kezip yurdi. Yehudiy aksakalliri uni olturuxni maksot qilganliki uqun, u Yehudiy elkisida turuxni halimaytti. ² Bu qaqda, Yehudiylarning Kape Tikix heytioja az qalqanidi, ³ xunga, hazriti Oysaning iniliri uningoa:

– Heyttin burun Yehudiyigaw bering, agaxkugiliringizmu karamatlingizni korsun! ⁴ Qunki, ezini tonutmaqni bolgan kixi yoxurun ix kilmaydu. Bu ixlarni kilivatkanikansiz, ezingizni insanlaroga korsiting! – deyixti. ⁵ (Sawabi, inilirimu uningoa etiqad kilmiojanidi.)

⁶ Hazriti Oysa ularoga:

– Mening waqit-sa'itim tehi kalmidi. Lekin, silergaw qaqaanla bolsa pirsot bar. ⁷ Bu dunyadiki kixiler silerwi hargiz eq kormaydu, lekin meni eq keridu. Qunki, men ularning kilmixliri rozil dep, guwahlik beriwatimen. ⁸ Siler heytkaw beriweringlar. Men hazirqa barmaymen, qunki mening waqit-sa'itim tehi yetip kalmidi, – dedi.

⁹ Hazriti Oysa bu sozlarni kilip, Jeliliyida qaldi.

Kape Tikix heytida

¹⁰ Hazriti Oysaning iniliri Yerusalemoja heytt uqun katkandin keyin, hazriti Oysa ezimu u yergaw bardu. Emma axkara amas, yoxurun bardu.

¹¹ Heyt-ayem kunlirida Yehudiy aksakalliri uni izdep, halayiktin: «Oysani kerdunglarmu?» dep soraxti.

¹² Kixilər arisida uningoja munasiwätlik kör göp-sözlär ekip yürdi. Bəzilər uni: «Yahxi adəm!» desə, yənə bəzilər: «Yak, däl əksiqə, həlkni azduruwatidu!» deyixti. ¹³ Birak, heqkim uning yaxxiligi toquruluk axkara sözliməytti, qünki Yəhudiy aksakalliridin korkatti.

¹⁴ Həytning yerimi ötkəndə, həzriti Əysa mərkiziy ibadəthana həyllirioja kirip həlkkə təlim berixkə baxlidi. ¹⁵ Yəhudiy aksakalliri:
– Bu adəm heqkəndə təlim almiojan turukluk, uning kəndəkmə munqə kör bilimi bolsun? – dəp hang-tang kəlixti.

¹⁶ Həzriti Əysa ularoja:

– Bu təlimlər mening əməs, bəlki meni əwətküqi Hudaningkidur.

¹⁷ Hudəoja qin dilidin ita'ət kilixni halaydiojan kixi bu təlimlərnin Hudadin kəlgənlikini yaki əzlükümdin eytiwatkanlikimni bilələydu.

¹⁸ Öz aldioja səzligən kixi öz xan-xəripini izdəydu, ləkin əzini əwətküqining xan-xəripini izdəydiojan kixi hək səzləydu. Undək kixidə həksizlik yoktur. ¹⁹ Musa pəyojəmbər silərgə Təwrat kanunini əzi yətküzgən, xundəkku?! Ləkin, heqkaysinglar bu kanunəja əməl kilmidinglar! Eyinglarqu, nemixkə meni öltürməkqi bolisilər? – dedi.

²⁰ Kəpqulik:

– Sizgə jin tegiptu! Sizni öltürməkqi boləjan kim ikən? – deyixti.

²¹ – Mən dəm elix künidə bir məjizə yaritip kəysam, həmminglar hang-tang kəlixtinglar, – dedi həzriti Əysa, ²² – birak, silərmə Musa pəyojəmbərnin bala tuqulup səkkizinqi küni hətnisini kilix kərkə degən buyrukini ada kilimiz dəp, dəm elix küni bolsimu, balilərnin hətnisini kiliwerisilər. Əməliyəttə, hətnə kilix Musa pəyojəmbərdin əməs, əjdadinglar İbrahəmdin kəlojan. ²³ Təwrat kanuni buzulmisun deyilip turup, dəm elix küni hətnə kiliniduyu, bundək kündə bir adəmni sapmusək kilsam, nemə üqün mənə aqqiklinisilər? ²⁴ Təxürməy turup həküm kilmanglar, həkümunglar adil bolsun!

Həzriti Əysa kutkuzəjuqimidi?

²⁵ Yerusalemliklərnin bəziliri:

– Aksakallar öltürməkqi boləjan adəm bu əməsmidi? ²⁶ Axkara səzləwətsimu, uningəja kərxə heq nərsə deməywatkinini! Aksakallar uning Kutkuzəjuqi – Məsih ikənlikigə həkikətən kəzliyəttimü?

²⁷ Həlbuki, Məsih kəlgəndə, uning kəyərdin kəlgənlikini heqkim biləlməydiəju. Birak, bu adəmning bolsa kəyərdin kəlgənlikini enik bilimiz, – deyixti.

²⁸ U qaçqda, mærkiziy ibadethana hoylilirida tælim beriwatqan hæzriti Əysa yukiri awaz bilæn mundaq dedi:

– Siler meni tonuymiz hæmdæ mening kæyærdin kælgænlikimnimu bilimiz, dæp qaraysiler, xundakmu? Birak, mæn øzlükümdin æmæs, mæn wækillik qiløuçining æwætixi bilæn kældim. U hæktur, birak siler uni tonumaysiler. ²⁹ Mæn uni tonuymæn. Qünki mæn uning yenedin kældim, meni u æwætti.

³⁰ Xuning bilæn, bæzilær hæzriti Əysani tutmaqçi boluxti, lekin uningøja qol salidioqan adæm qikmidi, qünki uning wakit-sa'iti tehi yetip kælmigænidi. ³¹ Halayik arisidiki nuroqun kixilærmu uningøja etikad kildi. Ular: «Mæsih kandaqmu uningdin kæp mejjizæ yaritar?!» deyixti.

Hæzriti Əysani tutux üqün karawullarning æwætlix

³² Pærisiylær hælk iqidæ hæzriti Əysa hækkidiki ekip yürgæn gæp-søzlærni anglap, aliy rohaniylar bilæn mæslihætlixip, hæzriti Əysani tutux üqün ibadethana karawullirini æwætti. ³³ Hæzriti Əysa:

– Yænæ bir'az wakit siler bilæn billæ bolimæn. Keyin, meni æwætküqining yenioqæ ketimæn. ³⁴ Meni izdæysiler, lekin tapalmaysiler. Mæn baridioqan yærgæ baralmaysiler, – dedi.

³⁵ Buning bilæn, Yæhudiy aqsakalliri bir-birigæ:

– U biz tapalmioqudæk kæyærlærgæ ketær? Qæt ældæ turuwatqan Yæhudiy muhajirlarning yenioqæ berip, Greklarøja tælim beræmdioqandu? ³⁶ «Meni izdæysiler, lekin tapalmaysiler. Mæn baridioqan yærgæ baralmaysiler» degini nemisidu? – deyixti.

Hayatlik süyi

³⁷ Heytning ahirki hæm æng tæntænilik küni, hæzriti Əysa ornidin turup, yukiri awaz bilæn mundaq jakarlidi:

– Kimdækim ussisa, mening yenimoqæ kelip iqsun! ³⁸ Qünki, mukæddæs yazmilarda manga etikad qiløjanlar hækkidæ: «Ularning kænglidin hayatlik süyining dæryaliri ekip qikidu!» dæp yeziløjan.

³⁹ U bu sæzni øzigæ etikad qiløjanlarøja ata kilinidioqan Hudaning Mukæddæs Rohioqæ karita eytkanidi. Hudaning Rohi tehi heqkimgæ

---

② Hæzriti Əysa bu søzlærni heytning ahirki küni, yæni dæl Hudaning Isra'il hælki qældiki waktida Musa pæyoqæmbær arkilik ularni su bilæn tæminligæn mejjizisining æslitilidioqan küni degæn.

Yuhanna bayan qilgan hux hawar

qüxmigənidi, qünki həzriti Əysa tehi Atisining ərxniki xan-xəripigə kirmigənidi.

Həlkning bəlünüp ketixi

⁴⁰ Həlk iqidə bəzi kixilər bu sözlərnı anglap:

– Musa pəyoqəmbər aldin eytkan pəyoqəmbər həkikətən u ikən! – deyixti.

⁴¹ Bəzilər: «Bu, Qutkuzoquji – Məsih!» deyixətti. Yənə bəzilər bolsa: «Undak əməstu! Məsih Jəliliyidin kəlməyttiou? ⁴² Mukəddəs yazmilarda Məsihning padixah Dawutning əwladidin həm padixah Dawutning yurti Bəytləhəm yezisidin kelixi həkkidə deyilmigənmidi?» deyixti.

⁴³ Buning bilən, halayik həzriti Əysaning wəjidin ikkigə bəlünüp kətti.

⁴⁴ Bəziliri uni tutuxni oyligən bolsimu, heqkim uningə qol salmidi.

Yəhudiy aksakallirining etikadsizliki

⁴⁵ İbadəthana karawulliri ibadəthanidin kaytip kəlgəndə, aliy rohaniylar bilən Pərisiyələr:

– Nemə üçün uni tutup kəlmidinglar? – dəp soraxti.

⁴⁶ İbadəthana karawulliri:

– Heqkim heqqaqan bu adəmdək səzligən əməs! – dəp jawab berixti.

⁴⁷ Pərisiyələr:

– Silərmu azdurulmiqansilər? ⁴⁸ Aksakallardin yaki Pərisiyələrdin uningə etikad qiləqanlar barmu nemə? ⁴⁹ Uningə etikad qiləqan guruhning Mukəddəs Yazmilardin həwiri yok, xunga u həkni Huda uridu! – deyixti.

⁵⁰ Ularning arisidin biri, yəni burun bir ahximi həzriti Əysaning aldiqə kəlgən Nikodim ularqə:

⁵¹ – Təwrat kanunimizda bir adəmnıng öz ikrarini anglımay wə qilmixlirini bilməy turup, uning üstidin həküm qikirixka bolmaydu, dəp yeziloqan, – dedi.

⁵² – Əjəba, sənmu Jəliliyilikmu nemə? – deyixti aksakallar, – mukəddəs yazmilarnı okusang, Jəliliyidin pəyoqəmbər qikmaydiqanlikini bilələysən!

{ ⁵³ buning bilən, kəpqilik əylirigə kaytixti.

8-bab

Zina qilōjan ayal

¹ Həzriti Əysa Zəytun teqioja qikip kətti. ² Ətisi səhərdə, u yənə mərkiziy ibadəthana həyllirioja kəldi. Pütün jama'ət uning yenioja keliwalojanidi. U olturup, ularoja təlim berixkə baxlidi. ³ Xu qaojda, bəzi Təwrat ustazliri bilən Pərisiylər zina kilip tutulup kalōjan bir ayalni uning aldioja elip kelixti. Ular ayalni otturioja qikirip, ⁴ həzriti Əysadin:

– Ustaz, bu ayal zina üstidə tutuwelindi. ⁵ Musa pəyoqəmbər Təwrat kənunida zina qilōjan ayallarni qalma-kesək kilip öltürüxni buyruojan. Sizqə kəndək kilix kerək? – dəp soraxti. ⁶ Ularning bundək deyixtiki qərizi, həzriti Əysani tuzakka qüxürüp, uni gunahkar dəp əyibləxkə bahənə izdəx idi. Birək, həzriti Əysa engixip, kəli bilən yərgə bir nemilərnə yazoqli turdi. ⁷ Ular xu so'alni sorawərđi, xunga həzriti Əysa ruslinip, ularoja:

– Aranglardiki gunahsiz kixi bu ayaloja birinqi taxni atsun! – dedi.

⁸ Andin, yənə engixip, yərgə yezixni dawamlaxturdi. ⁹ Ular bu sözlərnə anglap, aldi bilən yaxanojanliri, andin keyin baxkiliri birining kəynidin biri u yərdin qikip ketixti. Ahirda, həzriti Əysa aldida ərə turojan heliki ayal bilən yalojuz kəldi. ¹⁰ Həzriti Əysa ruslinip turup, uningoja:

– Hanim, sizni xikayət qilōjanlar keni? Sizni sorakka tartidiojan adəm qikmidimu? – dəp soridi.

¹¹ – Qikmidi, həzrətliri, – dedi ayal.

Həzriti Əysa:

– Mənmu sizni sorək kilməymən. Qayting, bununđin keyin gunah kilmang! – dedi. }

Həzriti Əysa dunyaning nuri

¹² Həzriti Əysa yənə kəpçiliklə mundək dedi:

– Dunyaning nuri özümdurmən. Manga əgəxkənlər karangojulukta kəlmaydu. Əksiqə, həyatlik nuriōja erixidu.

¹³ Pərisiylər:

– Sən özünggə özüng guwahlik beriwatisən. Xunga sening gəpliringgə ixəngili bolmaydu, – deyixti.

¹⁴ Həzriti Əysa ularoja mundək dedi:

– Mən özümgə guwahlik berip sözlisəmmu, sözlim həktur, qünki mən

 z mning k y rdin kəlgənlikimni w  kəyərgə ketid qanlikimni bilim n. Lekin, sil r buni bilm ysil r. ¹⁵ Silər insnlarning əlqimi boyiq  h k m kilisil r. Birak, mən heqkimg  h k m kilmaym n. ¹⁶ H k m kilip qalsammu, h k m m toqra bolatti, q nki h k m qil janda mən yaloquz  m s, b lki meni  w tk qi Atam mən bilən billidir. ¹⁷ Silər ri'ay  kilid qan Təwrat kanunida: «Ikki guwahqining s zi ohxax qiksa, ularning s zliri toqra» d p yeziləqan. ¹⁸ Mən  z m  q n  z m guwahlik berimən, meni  w tk n Atammu mən  q n guwahqidur.

¹⁹ – Atang kəyərdə? – d p soraxti ular.

– Silər ya meni tonumaysil r, ya Atamni. Meni tonuqan bolsanglar, Atamnimu tonuytunglar, – d p jawab b rdi h zriti  ysa.

²⁰ H zriti  ysa bu t liml rni m rkiziy ibadəthanidiki i'an  toplinid qan y rd  eytkanidi. Birak, heqkim uni tutmidi, q nki uning wak t-sa'iti tehi yetip k lmig nidi.

H zriti  ysaning etikadsizlarni agahlanduruxi

²¹ H zriti  ysa ularqə yənə:

– Mən bu yərdin ketim n, sil r meni izdəysilər, birak tapalmaysilər. Xundakla, gunahliringlar kəqürüm kilinmayla  lisil r. Mən ketid qan y rg  sil r baralmaysil r, – dedi.

²² Buning bilən, Yəhudi y aqsakalliri:

– U: «Mən ketid qan y rg  sil r baralmaysil r» d ydu. Bu,  z mni  lt r walim n deg nlikimidu? – deyixti.

²³ H zriti  ysa ularqə:

– Silər bu yərlik bolup, bu dunyaqə t w . Mən bolsam ərxtin k lg n bolup, bu dunyaqə t w   m s. ²⁴ Xuning  q n, silərgə: «Gunahliringlar kəqürüm kilinmay əlisilər» dedim. Q nki, sil r mening «m ngg  bar bol quqi»^{ 3} ikənlikimgə ix nmis nglar, gunahliringlar kəqürüm kilinmay əlisilər, – dedi.

²⁵ – Sən zadi kim? – d p soraxti ular.

– Baxtin tartip silərgə nem  deg n bolsam, mən xu. ²⁶  sli mening sil rni sorakka tartid qan nuroqun s zlim bar idi. Xundak bolsimu, meni  w tk qidin angliqanlirimnla insnlarq  ukturuwatim n, q nki u h ktur, – dedi h zriti  ysa.

---

^{ 3} «M ngg  bar bol quqi» – bu, Hudaning Musa p y q mb rg  axkaril qan nami bolup («Misirdin Qikix» 3-bab 14-ayət), h zriti Əysamu bu namni  zig  kollanqan.

Yuhanna bayan qilgan hux hawer

²⁷ Ular hazriti Oysaning ozliriga eytkanlirining atisi Huda toqruluk ikonlikini quxinalmidi. ²⁸ Xunga, hazriti Oysa mundak dedi:

– Siler Insan'oolqini krestka mihlap tikligandin keyin, uning «manggü bar boluquqi» ikonlikini bilisiler. Xundakla, heq ixni ozlukümdin kilmiqanlikimni wa pəkət Atamning ogetkininila sezliganlikimnimu bilisiler. ²⁹ Meni awatküqi men bilen billidur, u meni hargiz yalquz qoymidi, qünki men hamixə uni hux kilidiqan ixlarni kilimən.

³⁰ Hazriti Oysa bu sezlarni kilawatkan qaqning ozida, nuroqun kixiler uningqa etikad kildi.

Həkiqiy ərkinlikkə erixtürgüqi

³¹ Hazriti Oysa ozige etikad qilgan Yehudiylarqa:

– Ogar mening talimim boyiqə ix kersanglar, mening həkiqiy xagirtirim bolisiler. ³² Həkiqətni bilisiler wa həkiqət siləni ərkinlikkə erixtüridu, – dedi.

³³ – Biz Ibrahimning əwladlirimiz, – dəp jawab berixti ular, – heqkingə heqqaqan kul bolmiduk. Sizning: «Həkiqət siləni ərkinlikkə erixtüridu» deginingizning mənisi zadi nemə?

³⁴ – Bilip koyunglarki, gunah sadir qilgan kixi gunahning kulidur, – dedi hazriti Oysa ularqa, ³⁵ – Kul a'ilining manggülik əzasi bolalmaydu. Oqul bolsa xu a'ilining manggülik əzasidur. ³⁶ Xuning üqün, Hudaning Oqli siləni ərkin kilsa, həkiqiy ərkin bolisiler. ³⁷ Siləning Ibrahimning əwladi ikonliklarni bilimən. Birak, meni oltürməkqi boluwatisiler, qünki mening talimim siləning kəblinglarda orun almidi. ³⁸ Mən Atamning yenida kərgənlirimni silərgə eytiwatimən. Silər öz atanglardin angliqanliringlarni kiliwatisiler!

³⁹ – Bizning atimiz, əjdadimiz Ibrahim, – dəp jawab kayturuxti ular.

– Ibrahimning pərzəntliri bolsanglar, Ibrahimning yahxi əməllirini qilgan bolattinglar! ⁴⁰ Birak, hazir əksiqa meni, yəni Hudadin angliqan həkiqətni silərgə yətküzgən kixini oltürməkqi boluwatisiler. Əjdadinglar Ibrahim hargiz undak ixni kilmiqan. ⁴¹ Silər öz atanglarning qilqinini kiliwatisiler! – dedi hazriti Oysa.

– Biz haramdin bolmiduk. Bizning pəkət birla atimiz bar, u bolsa Hudadır! – deyixti ular.

⁴² – Atanglar Huda bolgan bolsa, meni səygən bolattinglar, – dedi hazriti Oysa, – qünki mən Hudaning yenidin kəldim, xuning üqün bu yərdimən. Ozlükümdin kəlgən əməsmən, bəlki u tərpidin əwətilgənmən.

⁴³ Sözlirimni nemixka qüxənməysilər? Enikki, mening təlimim külikinglarəja yakmaywatidu! ⁴⁴ Atanglar Xəytan boləjaqka, silərmu uning həwəsliri boyiqə ix kilisilər. U əzəldin katil həm həkikəttə turmaydu. Qünki, uningda həkikət yoktur. Yaləjan sözləx uning təbi'iy hususiyiti, qünki u yaləjanqi wə yaləjanqilikning piriidir. ⁴⁵ Mən bolsam həkikətni sözləymən, xunga manga ixənməysilər. ⁴⁶ Qaysinglar mening gunahim barlikini ispatlap berələysilər, keni? Həkikətni sözlisəm, nemə üqün manga ixənməysilər? ⁴⁷ Hudaning pərzəntliri Hudaning sözlirini anlaydu, silər Hudaning pərzəntliri bolmioqanlikinglar üqün, uning sözlirini anglimaysilər!

⁴⁸ Yəhudiy aksakalliri həzriti Əysəja jawabən:

– Əjəba, bizning seni: «Samiyilik^④ həm jin qaplxakan adəmsən» degən səzimiz toqra əməsmu? – deyixti.

⁴⁹ – Manga jin qaplxakini yok, – dedi həzriti Əysa, – mən Atamni hərmət kilimən. Lekin, silər manga bihərmətlik kiliwatisilər. ⁵⁰ Mening əzümni uluqlioqum yok, lekin mening uluql boluxumni halaydioqan biri bar. Uning həkümi adildir. ⁵¹ Bilip koyunglarki, mening təlimim boyiqə ix kərgən kixi mənggü əlməydu.

⁵² Ular həzriti Əysəja:

– Sanga jin qaplxakanlikini əmdi enik bilduk, – deyixti, – hətta əjdadimiz İbrahim wə baxka pəyoqəmbərlərmu əlgən tursa, sən kəndəqə: «Təlimim boyiqə ix kərgən kixi mənggü əlməydu!» deyələysən? ⁵³ Əjəba, sən aləmdin ötkən atimiz İbrahimdin wə wəpat boləjan baxka pəyoqəmbərlərdinmu üstün turamsən? Sən əzüngni zadi kəndək adəm dəp hesablaysən?

⁵⁴ Həzriti Əysa mundak jawab bərdi:

– Əgər mən əzümni uluqlisam, mening uluqlukum bikar bolatti. Birək, meni uluqlioquqi – silər «Hudayimiz» dəp ataydioqan Atamning əzidir. ⁵⁵ Silər uni tonup yetəlmidinglar, lekin mən uni tonuymən. Uni tonumaymən desəm, silərdək yaləjanqi bolimən, birək mən uni tonuymən wə uning səzi boyiqə ix kərimən. ⁵⁶ Atanglar İbrahim mening keliximgə intizar boləjan həm kəlgənlikimni aldin'ala kərup, intayin huxal boləjan.

⁵⁷ – Sən tehi əllik yaxka kirmigən turup, əjdadimiz İbrahimmu

---

^④ Samariyiliklər – Yəhudiyar kəzgə ilmaydioqan bir həlk bolup, ularning kəzkarixiqə Samariyiliklər Hudaning səzini burmilioqan wə jin təgkənlərdur.

kōrdūngmu? – deyixti ular.

⁵⁸ Həzriti Əysa ularōja:

– Bilip koyunglarki, mən Ibrahim tuōjulmastila bar idim! – dedi.

⁵⁹ Buning bilən, ular yərdin tax elip, həzriti Əysani qalma-kesək kilmakqı boluxti, lekin u özini daldioja elip, mərkiziy ibadəthanidin qikip kətti.

9-bab

Həzriti Əysaning tuōjma kariojuni sakaytixi

¹ Həzriti Əysa yolda ketiwetip, tuōjma karioju bir adəmni kərđi.

² Xagirtliri həzriti Əysadin:

– Ustaz, bu adəmning tuōjma karioju boluxi kimning gunah sadir qilōjanlikidin bolōjan? Əziningmu yaki ata-anisiningmu? – dəp soraxti.

³ Həzriti Əysa mundak jawab bərđi:

– Əzi yaki ata-anisining gunah sadir qilōjanlikidin əməs, bəlki Hudaning öz kudritini uning hayatida ayan kilmakqı bolōjanlikidindir.

⁴ Kunning yoruk waktida, meni əwətküqining bizgə tapxurojan wəzipisini ada kiliximiz kerək. Kəq kirip karangōju qüxüp kətsə, heqkim ix kilalmaydu. ⁵ Dunyada bolōjan məzgilimdə, dunyaning nuri özumdurmən.

⁶ Həzriti Əysa bu sözlərni kilōjandin keyin, yərgə tükürüp, tükürük bilən lay kilip, layni heliki adəmning kəzlrigə sürüp koydi ⁷ wə uningōja: «Siloha kəlqikigə berip kəzliringni yu» dedi. («Siloha» İbraniyqə səz bolup, «əwətilgüqi» degən mənini beridu.)

Heliki adəm həzriti Əysaning degini boyiqə kildi wə kəzliri eqilōjan halda qaytti. ⁸ Qoxniliri wə tiləmçilik kilōjinida uni kərgənlər:

– Bu, olturup tiləmçilik kilidiojan heliki adəm əməsmu? – deyixti.

⁹ Bəzilər: «Hə'ə, xu» desə, yənə bəzilər: «Yak, u əməs, əmma uningōja ohxaydikən» deyixti.

Birak, u əzi:

– Mən dəl xu kixi bolimən! – dedi.

¹⁰ – Undakta kəzliring kəndak eqildi? – dəp soraxti ular.

¹¹ U mundak jawab bərđi:

– Əysa degən bir kixi tükürükidin lay kilip kəzlimgə sürüp koyup, mangan: «Siloha kəlqikigə berip kəzliringni yu» degənidi. Mən u yərgə

berip yusam, kəzlim qilip k tti.

¹² – U  ziri kəyərdə? – d p soraxti ular.

– Bilməymən, – dedi u.

P risiyl rning wəkəni s r xt r xi

¹³ Halayik ilgiri k ri u bol jan bu adəmni P risiyl rning yenio a elip berixti. ¹⁴ H zriti  ysa lay k lip bu adəmning kəzlimni sakaytkan k n – d l d m elix k ni idi. ¹⁵ P risiyl r bu adəmdin k zlimning kandak eqiloĵanlikini soriwidi, u: «U k zlimg  lay s r p k ydi, andin yüzümni yudum. H zir mana k r lydioĵan boldum!» dedi.

¹⁶ Xuning bilən, Pərisiylərdin b ziliri:

– U adəm Hudaning yenedin k lg n  m s, q nki u d m elix k ni ix kılmaslik əmrigə hilaplik k ldi, – deyixti.

Yənə b ziliri:

– Gunahkar bolsa, kandaklarqə bundak m jizil rni yaritalaydu? – deyixti.

Buning bilən, ularning arisida bəlünüx p yda boldi. ¹⁷ Ular k ri u adəmdin yənə:

– K zlimni aqkan u adəm seningq  kandak ad mdu? – d p soraxti.

– U bir p y  mb r, – dedi heliki adəm.

¹⁸ Y h diy aksakalliri kəzlimni eqiloĵan adəmning ata-anisini tepip k lmig q , burun uning k ri u ik nlikig  w  hazir k zlimning eqiloĵanlikio a ixənməytti. Xunga, ular uning ata-anisini qakirtip, ¹⁹ ular din:

– Tuo ma k ri u deg n o qlunglar muxumu? H zir kandaklarqə k r lydioĵan bolup kaldi? – d p soraxti.

²⁰ – Uning bizning o qlimiz ikənliki w  tuo luxidinla k ri u ikənliki rast, ²¹ lekin hazir kandaklarqə k r lydioĵan bolup k loĵanlikini, kəzlimni kim aqkanlikini bilm ymiz. Uni  z nglar soranglar, u qong adəm tursa,  z ixini  zi s zl p bərsun, – d p jawab b rdi uning ata-anisi.

²² Ular Y h diy aksakalliridin k rkkanliki  q n xundak deyixti, q nki Y h diy aksakalliri h zriti  ysani Kutkuzo uqi – Məsih, d p etirap k loĵanlarni ibadəthana jama'ətqilikidin koəqlap qikirixni karar k loĵanidi.

²³ Xuning  q n, heliki adəmning ata-anisi: «U qong adəm tursa,  zidin soranglar» degənidi.

²⁴ P risiyl r ilgiri k ri u bol jan u adəmni yənə qakirip:

– Huda aldida k s m kil! Biz bu adəmning gunahkar ikənlikini bilimiz,

– deyixti.

²⁵ U mundak jawab bərđi:

– Uning gunahkar yaki əməslikini bilməymən. Mən pəkət birla ixni bilimən, u bolsimu kariōju idim, hazir kərələydiōjan boldum.

²⁶ Bu qaōda, ular:

– U seni kandak kildi? Kəzliringni kandak aqti? – dər soraxti.

²⁷ U jawabən:

– Silərgə eytsam, kulak salmidinglar. Yənə kandaklarqə anglimaqđi bolup kaldinglar? Silərmu uning xagirtliri bolmaqđimu nemə?! – dedi.

²⁸ Buning bilən, ular uni haqarətlər:

– Sən u əbləhning xagirti! Biz bolsak Musa pəyōqəmbərning xagirtliri.

²⁹ Hudaning Musa pəyōqəmbərgə səzligənlikini bilimiz. Bu əbləhning bolsa əng kiskisi kəyərdin kəlgənlikinimu bilməymiz, – deyixti.

³⁰ Həlikı adəm ularōja mundak jawab qayturdi:

– Ajayip ixku bu! U kəzlimni aqti. Xundaktimu, silər uning kəyərdin kəlgənlikini bilmidinglar. ³¹ Biz bilimizki, Huda gunahkarlarning təlipini anglimaydu, bəlki əzigə ibadət qilōjan wə iradisini ixka axurojanlarningkini anglaydu. ³² Dunya apiridə bolōjandin beri, birər kixining tuōjma kariōjuning kəzini aqkanlikini anglap bakkan əməsmiz.

³³ Bu adəm Huda təripidin əwətilmigən bolsa, heqnemə kilalmiōjan bolatti.

³⁴ Ular uni:

– Sən gunah iqidə tuōjulōjan turukluk, əmdi bizgə təlim bərməkqimusən? – deyixip, ibadəthanidin koōlap qikirixti.

Rohiy kariōjuluk

³⁵ Həzriti Əysa ularning həlikı adəmni ibadəthanidin koōlap qikarōjanlikini anglap, uni izdər tepip:

– Sən İnsan'ooqliōja etikad kilamsən? – dər soridi.

³⁶ – Həzrətliri, u kim? Eytip bərgəysiz, uningōja etikad kilay, – dedi həlikı adəm.

³⁷ – Uni kərüp turupsən, hazir sən bilən səzlixiwatқан dəl xuning əzi, – dedi həzriti Əysa uningōja.

³⁸ Həlikı adəm:

– I Rəbbim, sanga etikad kildim! – dər, həzriti Əysaōja səjdə kildi.

³⁹ – Dunyadiki adəmlər üstidin həküm qikarōjili kəldim. Korlarni kəridiōjan kilix, kərimən dəydiōjanlarōja ularning kor ikənlikini kərsitix

üqün kældim, – dedi həzriti Əysa.

⁴⁰ Uning yenidiki bəzi Pərisiylər bu sözlərnı anglap:

– Bu biznimu kor dəp kariqanlik əməstu? – dəp soraxtı.

⁴¹ – Kor bolqan bolsanglar, gunahkar bolmiqan bolattinglar, – dedi həzriti Əysa, – lekin hazır, «kəruwatimiz» degənlikinglar üqün gunahkarsilər.

10-bab

Həzriti Əysa – «yahxi koyqi»dur

¹ Həzriti Əysa mundak bir təmsilni eytip bərdi:

– Bilip koyunglarki, koyning kotinoqa ixiktin kirməy, temioqa yamixip kirgən kixi oqri wə karakqidur. ² Ixiktin kiridiqan kixi bolsa xu qoylarning koyqisidur. ³ Kəzətqi ixikni koyqioqa eqip beridu. Qoylar koyqining awazini tonuydu, umu öz koylirining isimlirini qakirip ularni sirtka elip qikidu. ⁴ Koyqi koylirining həmmisini sirtka qikirip bolup, ularning aldida mangidu, qoylarmu uning kəynidin əgixip mengixidu, qünki uning awazini tonuydu. ⁵ Yat birining kəynidin mangmaydu, əksiqə uningdin kaqıdu, qünki yatların awazini tonumaydu.

⁶ Ətrapidikilər həzriti Əysaning bu təmsilni söləx arkilik əzlrigə nemə deməkqi bolqanlikini qüxənmidi. ⁷ Xunga, həzriti Əysa qüxəndürüp, mundak dedi:

– Bilip koyunglarki, qoylar kiridiqan ixik özümdurmən. ⁸ Məndin ilgiri kəlgənlərnin həmmisi oqri wə karakqidur, ⁹ lekin qoylar ularoqa boy bərmidi. ⁹ Ixik özümdurmən. Mən arkilik kirgini kutkuzulidu həm kirip-qikip yürüp, yapyexil ot-qəplərnı tepip yeyələydu. ¹⁰ Oqri bolsa oqrilax, əltürüx wə buzux üqünla kelidu. Mən bolsam adəmlər hayatlikka erixsun wə u hayatlik mol bolsun, dəp kældim.

¹¹ Yahxi koyqi özümdurmən. Yahxi koyqining koyliri üqün jeni pidadur. ¹² Mədikar undak kilmaydu. U qoylarning hojayini həm koyqisi bolmiqanliki üqün, bərinin kəlgənlikini kərsə, qoylarnı taxlap kaqıdu. Xuning bilən, bərə qoylarnı tutuwelip tiripirən kiliwetidu. ¹³ Mədikar nemixka kaqıdu? Qünki, u qoylarning igisi əməs, xunglaxka ularoqa

---

⁹ Bu yərdə kəzdə tutuloqini Pərisiylər wə Yəhudiy aksakalliri bolup, Təwratta tiloqa elinqan pəyoqəmbərlər kəzdə tutulmiqan.

kōngül bōlmōydu.

¹⁴⁻¹⁵ Yahxi koyqı özümdurmən. Atam meni wə mən Atamni – biz bir-birimizni tonuqinimizdək, mən öz koylirimni tonuymən, ularmu meni tonuydu. Koylirim üqün jenim pida. ¹⁶ Bu kōtandin bolmioqan baxka koylirimmu bar. Ularimu qakirixim kerək. Ular mu awazimni anglaydu. Həmmə koylar bir pada boluxup, bir koyqioqə əgixidu.

¹⁷ Atam meni səyidu. Qünki, mən özümni kurban qilōjandin keyin tirilixim üqün, jenimni pida kilixni halaymən. ¹⁸ Jenimni heqkim alalmaydu, mən uni öz ihtiyarim bilən pida kilimən. Mən uni berixkə wə kayturuwelixka hōkukluk. Atam manga xundak kilixni buyruoqan.

¹⁹ Bu səzlər tūpəylidin Yəhudiylar arisida yənə bəlünix qikti.

²⁰ Birmunqə kixilər:

– Uningoqə jin tegiptu, sarang bolup kaptu, nemə üqün uning səzigə kulak saloqudəkmiz? – deyixətti.

²¹ Yənə bəzilər bolsə:

– Jin təkən adəmning səzliri bundak bolmaydu. Jin təkən adəm kandakmu kariqularning kōzlrini aqalisun?! – deyixti.

Həzriti Əysaning rət kilinixi

²² Kix pəsli bolup, Yerusalemda mərkiziy ibadəthanining kayta eqiloqanlikini hatiriləydioqan bayram ötküzülüwatatti. ²³ Həzriti Əysa ibadəthanidiki «Sulayman padixahning pexaywini» degən yərdə aylinip yürətti. ²⁴ Həklər uning ətrapiqə olixiwelip:

– Bizni yənə kaqanoqiqə gumanda kaldurisən? Əgər Kutkuzoquqi – Məsih bolsang, bizgə oquqini eyt, – deyixti.

²⁵ Həzriti Əysa mundak jawab bərdi:

– Mən silərgə eytkən, lekin manga etikad kilmidinglar. Atamning nami bilən qilōjan ixlirim mening kim ikənlikimgə guwahlik beridu. ²⁶ Birak, silər etikad kilmidinglar, qünki mening koylirimdin əməssilər. ²⁷ Mening koylirim gepimni anglaydu. Mən ularni tonuymən. Ular manga əgixidu.

²⁸ Ularoqə mənggüülük hayat ata kilimən. Ular əsla halak bolmaydu.

Ular ni heqkim qolumdin tartiwəlməydu. ²⁹ Ular ni manga təkdim qilōjan Atam həmmidin üstündür. Ular ni Atamning kolidin tartiwəlixka heqkimning küqi yətməydu. ³⁰ Atam ikkimiz əslidə birmiz.

³¹ Buning bilən, Yəhudiylar yənə uni qalma-kesək kilix üqün, yərdin tax elixti.

³² – Atam manga buyruoqan nuroqun yahxi ixlarni aldinglarda kōrsəttim.

Bu ixlarning kaysisi üçün meni qalma-kesək kilməqisilər? – dedi həzriti Əysa ularəja.

³³ – Seni yaxşı ixliring üçün əməs, kupurluk qiləjanliking üçün qalma-kesək kilimiz. Qünki, sən adəm turukluk, özünəni Huda kilip kərsəting! – dəp jawab kayturuxti halayik.

³⁴ Həzriti Əysa mundak dedi:

– Mukəddəs yazmilarda Hudaning burunki zamandiki Yəhudiy yetəkqilərgə: «Silər ilahlar» degini yeziləjan əməsmu? ³⁵ Mukəddəs yazmilarda eytiləqini mənggü özgərməydu-də! Huda özining səzlidirini yetküzgənləni: «Ilahlar» dəp atiləjanəju! ³⁶ Əmdi mənə kəlsək, Atam meni tallap paniy dunyaəja əwətti. Xundak turukluk, nemə üçün «Hudaning Oqlimən» desəm, meni «kupurluk kilding!» dəysilər?

³⁷ Əgər Atam buyruəjan ixlarni kilmisam, mənə etikəd kilmanglar.

³⁸ Ləkin kilsam, səzliməgə ixənmişən hələttimə, qiləjanlirimni kərüp, ularning həklikigə ixininglar. Buning bilən, Atamning mənə ikənlikini, meningmü Atamda ikənlikimni hək dəp bilip yetisilər.

³⁹ Buning bilən, ular yənə uni tutmaqçı boldi, birak həzriti Əysa özini ulardin kaqurup kutuldi. ⁴⁰ Andin, I'ordan dəryasining u ketiəja, yəni burun Yəhya pəyəqəmbər adəmləni qəməldürgən yərgə ketip, u yərdə turdi.

⁴¹ Nuruəjan kixilər uning yeniləja kəldi. Ular:

– Yəhya pəyəqəmbər həq məjizə kərsətmigən, ləkin bu adəm toərisida eytkanlirining həmmisi toəja qikti! – deyixti. ⁴² Xundak kilip, nuruəjan kixilər bu yərdə həzriti Əysaəja etikəd kildi.

11-bab

Lazarning əlümi

¹⁻² Lazar isimlik bir adəm kəsəl bolup qaləjanidi. U hədiliri Məryəm wə Marta bilən Yəhudiyə əlkisidiki Bəytaniya yezisida turatti. Məryəm bolsa həzriti Əysaning putliriəja hux purak yaəj sürkəp, qacliri bilən ularni ertip kurutqan ayal idi.

³ Lazarning hədiliri həzriti Əysaəja: «I Rəbbimiz, siz yaxşı kəridiləjan dostingiz kəsəl bolup kəldi» dəp həwər berixti.

⁴ Həzriti Əysa buni anglap:

– Bu kəsəlik Lazarning əlümi bilən ayəqlaxmaydu. Əksiqə, bu arkilik

Hudaning Oqqlining uluqluki ayan bolup, halayik Hudaqqa mədhiyə oquydu, – dedi.

⁵ H zriti  ysa Marta, Məryəm w  Lazarni b k yahxi ker tti. ⁶ G r q u Lazarning kes l ikənlikini angliqan bolsimu,  zi turuwatqan y rd  yənə ikki k n turdi. ⁷ Andin keyin, xagirtlirioqa:

– Y hudiyyig  kayta barayli! – dedi.

⁸ Xagirtliri uningqqa:

– Ustaz, yekindila u yərdiki h kl r sizni qalma-kes k kilmakqi bolqan tursa, yənə u y rg  kayta baramsiz? – deyixti.

⁹ H zriti  ysa mundak dedi:

– Kündüz on ikki sa' t  m smu? Kündüzi yol mangoqan yikilmas, q nki u bu dunyaning yorukini keridu. ¹⁰ Lekin, keqisi yol mangoqan yikilar, q nki uningda yorukluk yoqtur.

¹¹ H zriti  ysa bu s zl rni qilqandin keyin:

– Dostimiz Lazar uhlap qaldi, mən uni oyotatkili barim n, – d p qoxup koydi.

¹² Xagirtlar:

– Uhlqan bolsa yahxi bolup qalidu, i Rəbbimiz, – dedi.

¹³ H zriti  ysa Lazarning  l mini dem kqidi, lekin ular adəttiki uyquni d watidu, d p oylaxti. ¹⁴ Xuning bilən, h zriti  ysa ularqqa oqukini eytip:

– Lazar aləmdin  tti, dem kqim n. ¹⁵ Sil rni d p, uning kexida bolmiqanliqimoqa huxalmən. Q nki, bu sil rning etikadinglarning k q ytilixi  q n, yənə bir purs t yaritip b rdi.  mdi u bar y rg  barayli, – dedi.

¹⁶ «Qoxkez k» d p atilidiqan Tomas baxka xagirtlarqqa:

– Bizmu uning bilən bill  barayli həm uning bilən bill   l yli, – dedi.

H zriti  ysaning Lazarni tirild r xi

¹⁷ H zriti  ysa xagirtliri bilən B ytaniyaqqa barqanda, Lazarning yərlikkə koyulqiniqqa t t k n bolqanlikidin h w r tapti. ¹⁸ Bəytaniya Yerusalemdin  q q kirim yiraklikta idi. ¹⁹ Nuroqun Y hudiylar Marta bilən M ry mning inisining  l mig  təsəlli berix  q n, ularning yenioqa kəlgənidi. ²⁰ Marta h zriti Əysaning keliwatqanlikidin h w r tepip, uning aldioqa qikti. Məryəm bolsa  yda qaldi.

²¹ – I Rəbbim, – dedi Marta h zriti  ysaqqa, – bu y rd  bolqan bolsingiz, inim  lm s idi. ²² H limu, Hudadin nem  tilisingiz, uning

sizgə xuni beridiojanlikini bilimən.

²³ – Iningiz tirilidu, – dedi həzriti Əysa.

²⁴ Marta:

– Kiyamət küni, uning jəzmən tirilidiojanlikini bilimən, – dedi.

²⁵ – İnsanlarni ölumdin tirildürgüqi wə hayatlik bərgüqi özümdurmən, – dedi həzriti Əysa uningə, – manga etikad kilojan kixi əlsimu, yənə hayat bolidu. ²⁶ Manga etikad kilip, mənggülik hayatka erixkənlər əsla ölməydu; buningə ixinəmsiz?

²⁷ – Ixinimən Rəbbim, – dedi Marta, – sizning insanlar arisioja kelixkə təyinləngən Kətkuzəjuqi – Məsih, Hudaning Oqlı ikənlikingizgə ixinimən.

²⁸ Marta buni dəp boləndin keyin, kaytip singlisi Məryəmni astiojına qakirip:

– Ustazimiz kelip boldi. Seni qakiriwatidu, – dedi.

²⁹ Məryəm buni anglap, dərhal ornidin turup, həzriti Əysa bilən kərükili mangdi.

³⁰ U pəyttə həzriti Əysa tehi yezioja kirmigən bolup, Marta aldioja qikkən yərdə idi. ³¹ Öydə Məryəmgə təsəlli beriwatқан halayik Məryəmning birdinla ornidin turup, sirtka qikip kətkənlikini kəruxti wə uni kəbristanlikka yioja-zar kiləjili mangdi dəp oylap, uning kəynidin mengixti.

³² Birak, Məryəm həzriti Əysa bar yərgə bardi wə uni kərüp, ayiojioja yikilip:

– I Rəbbim, bu yərdə boləjan bolsingiz, inim əlməs idi! – dedi.

³³ Məryəmning wə uning bilən billə kəlgən halayikning yioja-zar kilixkinini kərgən həzriti Əysa əzəpləlinip, ⁶ kəngli kattik azablinixka baxlidi wə:

³⁴ – Uni kəyərgə koydunglar? – dəp soridi.

– I Rəbbimiz, kelip kərüng, – deyixti ular.

³⁵ Həzriti Əysa kəz yexi kildi. ³⁶ Həklər:

– Karanglar, u Lazarni nemidegən yahxi kərgən! – deyixti.

³⁷ Ularning iqidə bəziliri:

---

⁶ Bu yərdə həzriti Əysa əzi yahxi kəridiojan kixilərgə Xəytanning gunah wə ölüm elip kəlgənlikidin uningə əzəpləngən boluxi yaki ətrapidikilərnin tutқан haziliridin ularning Hudaning adəmləni ölumdin tirildürələydiojanlikioja ixənmişlikigə əzəpləngən boluxi mumkin.

Yuhanna bayan qilōjan hux hōwēr

– Kariōjuning kōzini aqқан kixi Lazarning hayatini ōlūmdin saklap қalalmayttimu? – deyixti.

³⁸ Hōzriti Ōysa iqidē yōnē qjēzōplinip, yōrlīkning aldiōja bardī. Yōrlīk kirix aōzi qōng bir tax bilōn tosulojan ōngkūr idi. ³⁹ Hōzriti Ōysa:

– Taxni eliwetinglar! – dedi.

Ōlgūqining hōdisi Marta:

– I Rōbbim, alōmdin ōtkinigō tōt kūn boldi, hazir jōsiti purap kōtkōndu, – dedi.

⁴⁰ Hōzriti Ōysa uningōja:

– Mōn sanga: «Etikad kilsang, Hudaning uluōjlukini kōrisōn» degōnidimoju! – dedi.

⁴¹ Buning bilōn, halayik taxni eliwōtti, hōzriti Ōysa kōzlrini asmanōja tikip, mundaq du'a kildi:

– I Ata, tōlipimni anglaydiōjining ūqūn sanga xūkūr eytimōn.

⁴² Tōlōplirimni hēmīxē anglaydiōjanlikingni bilimōn. Xundaq bolsimu, ētrapimdiki halayik sening meni ōwōtkōnlikinggō ixōnsun dōp, buni eytiwatimōn.

⁴³ Hōzriti Ōysa bu sōzlōrni qilōjandin keyin, yukiri awazda:

– Lazar, taxkiriōja qīq! – dōp tovlidi.

⁴⁴ Lazar qōl-putliri kēpōnlōngōn, engiki tengilōjan hōlda taxkiriōja qīkti. Hōzriti Ōysa ularōja:

– Kēpōnlīkni saldurup, uni ōz mōyligē koyuwetinglar! – dedi.

Hōzriti Ōysani ōltūrūx suyikōsti

⁴⁵ Mōryēmning yenīōja pōtilōp kōlgōn wō hōzriti Ōysa kōrsōtkōn bu mōjjizini kōrgōn nurojūn hōklōr hōzriti Ōysaōja etikad kildi. ⁴⁶ Lekin, ularning iqidē bōziliri Pōrisiylōrning yenīōja berip, hōzriti Ōysaning qilōjan ixlirini mōlum kilixti. ⁴⁷ Xunga, Pōrisiylōr wō aliy rōhāniylar Yōhudiylarning aliy kengōxmisini yīōjip:

– Qandaq qilōjuluk? Bu adōmning yaratқан nurojūn mōjjizilirigē karap bekinglar. ⁴⁸ Uni bundaq koyup bōrsōk, hōmmē adōm uningōja etikad kilip ketidu. Xundaq bolōjanda, Rim hōkūmiti ibadōthanimizni, hōtta millitimizni wōyran kiliwetidu! – deyixti.

⁴⁹ Ularning iqidē biri, yōni xu yili bax rōhāniy bolōjan Qayapa:

– Silōr hēqnemini bilmōydikōnsilōr! ⁵⁰ Pūtūn hōlkning halak boluxining ornīōja, birla adōmning ular ūqūn ōlūxining yahxi ikōnlīkini qūxōnmōydikōnsilōr, – dedi.

Yuhanna bayan qilgan hux həwər

⁵¹⁻⁵² Bu sözni u əzlükidin eytmioqanidi. U xu yili bax rohaniy boləjaqqa, həzriti Əysaning Yəhüdiy həlki üçün, xundakla pəkət u həlk üçünla əməs, bəlki Hudaning hər yanəja qeqilip kətkən pərzəntlirining həmmisini bir kilip uyuxturux üçün əlidiəjanlikini aldin eytkanidi.

⁵³ Xundak kilip, ular xu kündin etibarən həzriti Əysani əltürüwetix üçün suyikəst kilixka baxlidi. ⁵⁴ Xunga, həzriti Əysa əmdi Yəhüdiylar arisida axkara yürməy, u yərdin ayrilip qəlgə yekin rayondiki Əfrayim xəhirigə ketip, xagirtliri bilən billə u yərdə turdi.

⁵⁵ Yəhüdiylarning Ətöp Ketix heytiəja az qəloqanidi. Nuroqun kixilər tazilinix diniy ka'idisini ada kilix üçün, heyttin birkanqə kün ilgiri yezilardin Yerusalemoja kelixti. ⁵⁶ Ular həzriti Əysani izdəytti. Ular mərkiziy ibadəthanida yiqiləninida bir-birigə:

– Seningqə kəndak bolar, həzriti Əysa heytkə kəlməmdikin? – deyixətti.

⁵⁷ Aliy rohaniylar bilən Pərisiylər həzriti Əysani tutux üçün, uning kəyərdilikini bilidiəjanlarning əzlrigə məlum kilixini buyruoqanidi.

12-bab

Gunahkar ayalning həzriti Əysani ətirlixi

¹ Ətöp Ketix heytidin altə kün ilgiri, həzriti Əysa əzi əlümdin tirildürgən Lazar turojan jay – Bəytaniyaəja kəldi. ² U yərdə uningəja ziyapət berildi. Marta u yərdə mehmanlarni kütüwatatti. Lazar həzriti Əysa bilən həmdastihan boləjanlardin biri idi. ³ Məryəm sap sumbuldin yasalojan intayin kimmət bahalik ətirdin az kəm bir kədak əkelip, həzriti Əysaning putliriəja kuydi wə qaqliri bilən ətirni uning putliriəja sürdi. Əy ətirning hux puriki bilən toldi. ⁴ Ləkin, həzriti Əysaning xagirtliridin biri, yəni keyin uningəja satkunluk kilidiəjan Yəhüda İxkariyot:

⁵ – Bu ətirning kimmiti bir adəmning yillik kirimigə təng kelidikən! Nemixka bu ətir setilip, puli kəmbəəjəllərgə berilmidi? – dedi.

⁶ Bu sözni u kəmbəəjəllərgə kəngül bəlidioqanliki üçün əməs, oqri boləjanliki üçün degənidi. U xagirtlarning ortak pulini baxkuratti wə oqrilap həjləytti.

⁷ – Ayalning ihtiyariəja koyuwət! – dedi həzriti Əysa, – u bu arkilik mening dəpnə kilinidiəjan künümgə təyyarlik kiliwatidu. ⁸ Kəmbəəjəllər hər da'im aranglarda, ləkin mən hər da'im aranglarda bolmaymən.

Aliy rohaniylarning Lazarni oltūrūx suyikāsti

⁹ Zor bir tūrķūm Yōhudiylar hāzriti Ōysaning Bōytaniyada ikōnlikini anglidi wē yalōjuz hāzriti Ōysani āmēs, u oļūmdin tirildūrģēn Lazarnimu kōrūx ūqūn u yōrgē kēldi. ¹⁰ Aliy rohaniylar bolsa Lazarnimu oltūrūxni kāstlidi. ¹¹ Qūnki, uning sēwōbidin nurōqun Yōhudiylar ulardin yūz o rūp, hāzriti Ōysaōja etikād kiliwatatti.

Xōrōp bilōn Yerusalemōja kirix

¹² Ōtisi, Ōtūp Ketix heytini otkūzūxkē kēlgōn zor bir tūrķūm halayik hāzriti Ōysaning Yerusalemōja keliwatķanlikini anglidi. ¹³ Ular kōlliriōja horma xahlirini tutuxķan hālda uni karxi alojili qikixti wē «Hudaōja xūkūr! Pōrwōdigarning namida kēlgūqigē mubarāk bolsun! Isra'illarning padixahōja mubarāk bolsun!» dōp warkiraxti.

¹⁴ Hāzriti Ōysa bir tēhōy tepip mindi. Bu ixni Zikiriya pōyoqōmbōr heli burun aldīn eytip, mundak yazōjanidi:

¹⁵ «Ōy Yerusalem hēlki, āmdi kōrkmanģlar! Mana, padixahinglar tēhōy minip keliwatidu.»

¹⁶ Uning xagirtliri u qaojda buni qūxōnmigōnidi, lekin hāzriti Ōysa tirilix wē asmanōja qikix bilōn uluōqlanojandin keyin, Zikiriya pōyoqōmbōr yazōjan bu sōzlōrni hōmdō bu ix dōl pōyoqōmbōr aldīn eytkandōk qikķanlikini tonup yōtti.

¹⁷ Hāzriti Ōysaning Lazarni yōrlikidin qakirip tirildūrģēnlikini kōrgēn kixilōr bu mōjizē toqrisida baxķilarōja tohtimastin hōwēr kildi.

¹⁸ Halayik hāzriti Ōysaning yaratķan bu mōjizisini angliōjaqķa, uni karxi alojili qikixti. ¹⁹ Pōrisiylōr bolsa bir-birigē:

– Karanglar, bizning qilōjinimiz bikar kōtti! Mana āmdi pūtūn dunya uningōja āgixip kōtmēktē! – deyixti.

Greklarning hāzriti Ōysa bilōn kōrūxūxni tōlōp kilixi

²⁰ Ōtūp Ketix heytida, Yerusalemōja ibadōt qilōjili kēlgōnlōr iqidō Yōhudy diniōja kirģēn bōzi Greklarmu bar idi. ²¹ Bular Jēliliyining Bōytsayda yezisidin bolōjan Filipning yenioja kelip:

– Janabliri, biz hāzriti Ōysa bilōn kōrūxmēkqiduk, – dōp tōlōp kilixti.

²² Filip berip buni Ōndōrgē mēlum kildi. Andin, ular ikkisi hāzriti Ōysaōja hōwēr kildi.

²³ Hāzriti Ōysa mundak dedi:

– Insan'oōqlining xan-xōrōpkē igē bolidiojan wakit-sa'iti yekinlixip

qaldı. ²⁴ Bilip koyunglarki, buqday deni topiqqa taxlinip kurban bolmıoquqə, yənıla bir tal dan peti turidu. Qurban bolsa, bih sürüp, kəp hösul beridu. ²⁵ Həyatini ayioqanlar uningdin məhrum bolidu. Lekin, bu dunyada həyatini ayimioqanlar uni mənggü sakliyalaydu. ²⁶ Kimdəkim manga hizmət kilixni halisa, manga əgəxsun. Mən kəyərdə bolsam, mening qakirim xu yərdə bolidu. Manga hizmət qiləuquqlarni ərxniki Atam hərmətləydu.

Həzriti Əysaning öz ölümü toqrisida eytkanliri

²⁷ – Həzir kənglüm kattik azabliniwatidu. Buningəqa nemə deyixim kerək? «Ata, meni kelidioqan azab-əqubətlik wakit-sa'əttin kutkuz!» dəymu? Yak! Mən xu wakit-sa'ətni beximdin ətküzüx üqün kəldim.

²⁸ Ata, uluqlukungni kərsətkin!

Xu wakitta, ərxin bir awaz anglandi:

– Uluqlukumni kərsəttim wə yənə kərsitimən.

²⁹ Xu məydandiki buni angliqan halayik:

– Həwa güldürlidi, – deyixti.

Yənə bəzilər bolsa:

– Bir pərixte uningəqa gəp kildi, – deyixti.

Birak, həzriti Əysa:

³⁰ – Bu sözlər meni dəp əməs, silərnə dəp eytiləqan. ³¹ Bu dunya əmdi sorakqa tartilidu. Bu dunyaning həkümdari – Xəytanmu əmdi aqdurulidu. ³² Mən yərdin kətürülginimdə, pütkül insanlarni özümgə jəlp kilimən, – dedi. ³³ (U buni deyix arkilik əzining kandak əlidioqanlikini ukturdi.)

³⁴ Halayik bu gəplərnə qüxənməy, həzriti Əysadin:

– Mukəddəs yazmilarda: «Kutkuzəuqi – Məsih əlməy mənggü həyat turidu» deyilgən tursa, siz kandaksigə «Insan'ooqli kətürülüxi kerək» deyələysiz?! İnsan'ooqli zadi kim bolidu? – dəp soridi.

³⁵ – Nurning aranglarda qaknaydioqan wakti uzun əməstur. Xunga, qarangoqulukning silərnə besiwalmasliki üqün, nur bar waktida dawamlik menginglar. Qarangoqulukta mangoqan kixi əzining kəyərgə ketiwatkanlikini bilməydu. ³⁶ Xunglaxka, nur aranglarda bar wakitta, uningəqa ixininglar. Buning bilən, nurning pərzəntliri bolisilər, – dedi həzriti Əysa.

Yuhanna bayan qilgan hux hawar

Yehudiylarning tarsaliki

Hazriti Oysa bu sozlarni qilganin keyin, halayiktin ayrilip yoxurunuwaldi. ³⁷ Gargar u halayikning kez aldida xunqa mejize korsatkən bolsimu, ular uningqa etikad kilmidi. ³⁸ Bu ahwal dal Yaxaya payqambarning yazmisida aldin'ala korsitilgandak qikti:

«I Perwardigar, biz yetkuzgan sozlarga kim ixendi?
Sening kuc-kudriting kimga korsitildi?»

³⁹⁻⁴⁰ Halayik hazriti Oysaqa etikad kilalmidi. Buning sawebini Yaxaya payqambər aldin'ala quxendurup berganidi:

«Perwardigar ularning kezlirini kor kildi, kalbini bihudlaxturdi. Uning netijisida, ularning kezliri kermas, kalbi sezmas bolup kaldi.
‘Ular gunahlirioqa towa kilip, manga kaytixni halimaydu. Halisidi, men ularni sakaytattim’ daydu Huda.»

⁴¹ Yaxaya payqambər hazriti Oysaning uluqlukini kerganliki uqun, bu sozlarni uningqa karita aldin'ala eytkanidi.

⁴² Wəhalənki, nurojunliqan kixilər, hatta Yehudiy aksakallirimu hazriti Oysaqa etikad kildi. Lekin, ular ezlirining Pərisiylər tərpidin ibadethana jama'atqilikidin koqlap qikiriwetilməsliki uqun, etikad qilqanlikini axkarilimidi. ⁴³ Buning sawebi, ular insandin kelidioqan mahtaxni Hudadin kelidioqan mahtaxtinmu yahxi keratti.

⁴⁴ Hazriti Oysa yukiri awaz bilən mundak dedi:

– Manga etikad qilqanlar mangila əməs, meni əwətküqigə etikad qilqan bolidu. ⁴⁵ Meni kergənlər meni əwətküqinimu kergən bolidu. ⁴⁶ Mən manga etikad qilqanlar karangojulukta kalmisun dəp, dunyaqa nur bolup kəldim. ⁴⁷ Səzlimni anglap, səzlimgə əməl kilmioqanlarni sorakka tartmaymən, qünki mən insanlarni sorakka tartkili əməs, bəlki ularni kutkuzojili kəldim. ⁴⁸ Birak, meni rət qilqanlarni wə səzlimni kəbul kilmioqanlarni sorakka tartquqi bar. U bolsimu eytkan səzlim bolup, u qiyamət küni kixilərnə sorakka tartidu. ⁴⁹ Qünki, mən əzlükümdin səzliginim yok, Nemini səzlixim wə kəndak səzlixim kerəklilikini meni əwətkən Atam manga buyrudi. ⁵⁰ Uning buyrukining mənggülik hayat elip kelidioqanlikini bilimən. Xunga, nemini səzlisəm, Huda'atamning manga buyruqinidək səzləymən.

13-bab

Həzriti Əysaning öz xagirtlirining putini yuyup koyuxi

¹ Ötöp Ketix heyting harpisi idi. Həzriti Əysa bu dunyadin ayrilip, Atisining yenioja ketidiojan wakitning yetip kəlgənlikini bildi. U bu dunyadiki öz adəmlirigə bolōjan mehīr-muhəbbitini burunla kərsətkən bolup, uning kənqilik qongkurlukini əmdi toluk kərsətməkqidi.

² Həzriti Əysa xagirtliri bilən kəqlik tamakta billə boldi. Xəytan alliburun Simunning oqlı Yəhuda İxkariyotning kəngligə həzriti Əysani Yəhudiy əksakallirioja tutup berix wəswəsisini salōjanidi. ³ Həzriti Əysa Atisining həmmə hokukni əzigə amanət qilōjanlikini, Atisi Hudaning yenidin kelip, Hudaning yenioja ketidiojanlikini bilətti. ⁴ U dastihandin turup, tonini yexip, bir lənggə bilən belini baqlidi. ⁵ Andin, bir jawuroja su kuyup, xagirtlarning putlirini yuyuxka wə beligə baqliōjan lənggə bilən ertip kurutuxka baxlidi. ⁶ Nəwət Simun Petruska kəlgəndə, Petrus:

– I Rəbbim, putumni siz yusingiz kəndək bolōjini?! – dedi.

⁷ Həzriti Əysa uningōja:

– Nəmə kiliwatkinimni hazır qūxənməysən, ləkin keyin qūxinisən, – dedi.

⁸ – Mən putumni hərgiz sizgə yuquzmaymən! – dedi Petrus.

– Putungni yumisam, sən mən bilən birgə bolalməysən, – degən jawabni kəyturdi həzriti Əysa.

⁹ Simun Petrus:

– I Rəbbim, undakta putlirimnila əməs, kollirimnimu, beximmimu yuqaysiz! – dedi.

¹⁰ Həzriti Əysa uningōja:

– Yuyunup bolōjan adəmning kəyta yuyunuxining həjiti yok. Pəkət putlirini yusila, pütün əzasi pak bolidu. Silərmu gunəhliringlərdin pak, ləkin həmminglər əməs, – dedi.

¹¹ (Həzriti Əysa əzini kimning tutup beridiojanlikini bilətti. Xuning üqün, u həmmisininglə pak əməslikini degənidi.) ¹² Həzriti Əysa ularning putlirini yuyup bolōjandin keyin, tonini kiyip yənə dastihanoja olturdi wə ularōja mundaq dedi:

– Silər nəmə qilōjanlikimni qūxəndinglərmu? ¹³ Silər meni «Rəbbim» wə «ustazim» dəysilər. Rast eytisilər, əməliyəttimu xundək. ¹⁴ Mən Rəbbinglər wə ustazinglər turukluk putliringlərnə yuqəndikin, silərmu

bir-biringlarning putlirini yuyuxunglar kerāk. ¹⁵ Bu silōrningmu manga ohxax baxkilarōja hizmēt qilixinglar ūqūn kōrsātēkēn ūlgēmdur. ¹⁶ Bilip kōyunglarki, kul hojayinidin ūstūn turmaydu, əlqimu əzini əwātēkūqidin ūstūn turmaydu. ¹⁷ Bu ixlarni bilgōnikənsilēr, silērmu xundak kilsanglar, nəkədər bəhtliksilēr!

Həzriti Əysaning satkunlukka uqrixini aldin eytixi

¹⁸ «Silēr gunahliringlardin pak» degēn sōzūm hēmminglarōja karitilōjan əmēs. Mēn talliōjanlirimni bilimēn, lekin mukəddēs yazmilarda aldin eytilōjan: «Mēn bilēn hēmdastihan bolup, nenimni yegēn dostum mēndin yūz ērūdi!» degēn bu sōz əmēlgə axuruluxi kerāk. ¹⁹ Silərgə bu ix yūz berixtin awwal eytip kōyayki, u ixlar yūz bērgəndə mening «mənggū bar bolōjuqi» ikənlikimgə ixinisilēr. ²⁰ Yēnə xuni bilip kōyunglarki, mēn əwātēkēn hērēkandak bir kixini kōbul qilōjanlar meni kōbul qilōjan bolidu. Meni kōbul qilōjanlar bolsa meni əwātēkūqi Hudani kōbul qilōjan bolidu.

²¹ Həzriti Əysa bu sōzlərni qilōjandin keyin, kattik azablanōjan haldə oquqini eytti:

– Bilip kōyunglarki, aranglarda birəylən manga satkunluk kilidu!

²² Xagirtlar kimni dəwatkanlikini qūxənməy, bir-birigə karaxti.

²³ Həzriti Əysa intayin yahxi kōridu dəp karalōjan xagirt uning yenidə yanpaxlap yatatti. ²⁴ Simun Petrus uningōja həzriti Əysadin kimni deməkqi bolōjanlikini sorap bēkixni ixarət kildi.

²⁵ Xunga, u həzriti Əysaōja yekin kelip, tōwən awazdā:

– I Rəbbim, sizgə satkunluk kilidiōjan kim? – dəp soridi.

²⁶ Həzriti Əysa:

– Bir qixlēm nanni axka tōgūrūp kimgə sunsam, xu, – dəp jawab bərđi.

Keyin, u nanni axka tōgūrūp, Simunning oqlı Yəhuda İxkariyotka sundi.

²⁷ Yəhuda nanni elixiōjila iqiğə Xəytan kirdi.

– Qilidiōjiningni qapsan kil, – dedi həzriti Əysa uningōja.

²⁸ Dastihanda olturojanlarning heqkaysisi həzriti Əysaning Yəhudaōja bu sōzlərni nemə ūqūn qilōjanlikini qūxənmidi. ²⁹ Ularning ortak puli Yəhudada bolōjanliktin, bəzilər həzriti Əysa uningōja: «Həytlük nərsilərni elip kəl» yaki «kəmbəōjəllərgə bir nərsə bər» deməkqi bolsa kerāk, dəp oylaxti.

³⁰ Yəhuda nanni elipla taxkiriōja qikip kətti. Bu qaōj keqə idi.

Yengi əmr

³¹ Yəhuda taxkiriöja qikip kətkəndin keyin, həzriti Əysa mundak dedi:
 – Əmdi İnsan'ooqlining xan-xəripi kərüniöjan waqit-sa'ət yetip kəldi.
 U arkilik Hudaning xan-xəripi ayan bolidu. ³² Hudaning xan-xəripi u
 arkilik ayan bolöjanikən, Huda özimu İnsan'ooqlining xan-xəripi dərhal
 ayan kilidu. ³³ Balilirim, mening əmdi silər bilən billə bolidiöjan waqtim
 az kaldi. Keyin, silər meni izdəysilər, ləkin Yəhudiy aksakalliriöja
 eytkinimdək silərgimu eytimənki, mən baridiöjan yərgə silər
 baralmaysilər. ³⁴ Həzir silərgə yengi bir əmr bərimən. «Bir-biringlaröja
 mehİR-muhəbbət kərsitinglar. Silərnİ səyginimdək, silərnu
 bir-biringlarnİ səyünglar.» ³⁵ Bir-biringlaröja mehİR-muhəbbitinglar
 bolsa, həmməylən silərning mening xagirtlirim ikənliklarnİ tonuydu.

Həzriti Əysaning Petrusning tanidiöjanlikini eytixi

³⁶ Simun Petrus həzriti Əysadin:
 – İ Rəbbim, kəyərgə barisiz? – dəp soridi.
 – Mən ketidiöjan yərgə hazırqə əgixip baralmaysən, ləkin keyin
 barisən, – dəp jawab bərdi həzriti Əysa.
³⁷ Petrus uningöja:
 – İ Rəbbim, nemə üqün hazır sizning kəyningizdin baralmaymən? Siz
 üqün jenim pida! – dedi.
³⁸ Həzriti Əysa mundak dedi:
 – Mən üqün rasttınla jening pidamu? Bilip koyöjinki, horaz qillaxtin
 burun, sən məndin üq ketim tanisən!

14-bab

Həzriti Əysa – yol, həkikət wə hayatlik

¹ Həzriti Əysa xagirtliriöja yənə mundak dedi:
 – Kənglünglarnİ bi'aram kilmanglar! Hudaöja ixininglar, mangimu
 ixininglar. ² Huda'atamning dərgahida nurojun öy-makanlar bar. Undak
 bolmisa, buni silərgə eytip yürmigən bolattim. Mən hərbinglaröja orun
 təyyarlaş üqün, xu yərgə ketip barimən. ³ Mən təyyarlik kilöjili
 baridiöjanikənmən, qokum kaytip kelip, silərnİ mən bilən billə elip
 ketimən. Xundak bolöjanda, mən kəyərdə bolsam, silərnu xu yərdə
 bolisilər. ⁴ Silər mening kəyərgə ketidiöjanlikimni wə u yərgə baridiöjan

yolni bilisilær.

⁵ – I Ræbbim, sizning kæyergæ ketidiojanlikingizni bilmæymiz. Xundak turukluk, u yolni kandaq bilimiz? – dedi Tomas.

⁶ Hæzriti Əysa uningoja:

– Yol, hækikæt wæ hayatlik özümdurmæn. Meningsiz heqkim Huda'atamning yenioja baralmaydu. ⁷ Əgær meni tonuqan bolsanglar, Atamnimu tonuqan bolattinglar. Hæzirdin baxlap uni tonudunglar hæm uni kerdunglar, – dedi.

⁸ – I Ræbbim, Atingizni kersitip koysingizla, razi bolattuk, – dedi Filip.

⁹ – Filip, – dedi hæzriti Əysa, – silær bilæn birgæ bolojinimoja talay wakit boldi, meni tehiqæ tonumidingmu? Meni kergæn kixi Atam Hudani kergæn bolidu. Xundak turukluk, sæn nemixka yænæ: «Bizgæ Atingizni kersiting» dæysæn? ¹⁰ Mæn Atamda, atam mændæ ikænlikigæ ixæn mæmsæn? Silærgæ eytkæn sæzlimni øzlükümdin eytkinim yok, bælki mening Atam eytkæn. U mændæ turup hizmætlirini kiliwatidu. ¹¹ «Mæn Atamda, Atam mændæ» deginingæ ixininglar. Heqbolmiojanda, mening kilojanlirimdin manga ixininglar.

¹² Bilip koyunglarki, manga ixængæn kixi mening æmæliyitimdæk kilalaydu. Mundak kixi buningdinmu uluq ixlarni kilidu, qünki mæn Atamning yenioja kaytip ketimæn. ¹³ Mening namim bilæn nemini tilisenglar, øz Atamning uluqluki mæn arkilik ayan bolsun üqün, tilækliringlarni ijabæt kilimæn. ¹⁴ Mening namim bilæn nemæ tilisenglar, mæn silærgæ xuni berimæn.

Hæzriti Əysaning Mukæddæs Rohni æwætixkæ wædæ berixi

¹⁵ Hæzriti Əysa xagirtlirioja yænæ mundak dedi:

– Meni sæysenglar, æmrilirimgæ æmæl kilisilær. ¹⁶ Mænmu Huda'atamdin silærgæ baxka bir yardæmqi ata kilixni tilæymæn. U silær bilæn mænggü birgæ turidu. ¹⁷ U bolsimu hækikætkæ baxliojuqi – Mukæddæs Rohtur. Uni bu dunyaning adæmliri kobul kilalmaydu, qünki uni kermæydu, tonumaydu. Birak, silær uni tonuysilær, qünki u da'im silær bilæn billæ turidu hæm silærdæ yaximakqi.

¹⁸ Mæn silærdin ayrilojanda, silærni yetim kaldurmaymæn. Silærning yeninglaroja yænæ kaytip kelimæn. ¹⁹ Az wakittin keyin, bu dunyaning adæmliri meni kermæydu, lekin silær kerisilær. Mæn hayat bolojanlikim üqün, silærmu hayat bolisilær. ²⁰ Xu wakit kælgændæ bilisilærki, mæn Atamda bolimæn, silær mændæ bolisilær, mænmu hæm silærdæ bolimæn.

²¹ Kim əmrlirimni qobul kilip, uningəja əməl kilsa, meni səyidiqan kixi xu bolidu. Meni səyidiqan kixini Atammu səyidu, mənmu uni səyimən wə özümni uningəja ayan kilimən.

²² Yəhuda isimlik baxka bir xagirt (Yəhuda Ixkariyot əməs) həzriti Əysadin:

– I Rəbbim, nemə üçün əzingizni bu dunyaning adəmlirigə ayan kilmay, bizgila ayan kilisiz? – dəp soridi.

²³ Həzriti Əysa uningəja mundak jawab kayturdi:

– Meni səyidiqan kixi deginimni kilidu, Atammu uni səyidu. Atam bilən ikkimiz mundak kixining yenioqja berip, uning bilən billə makan kurimiz. ²⁴ Meni səyməydiqan kixi deginimni kilmaydu. Silər anglawatkan səzlər mening əməs, bəlki meni əwətkən Atamningkidur.

²⁵ Mən silər bilən billə boluwatkan qeəjimda, silərgə bularni dedim.

²⁶ Lekin, Atam mening namim bilən əwətidioqan yardəmqi, yəni özining Mukəddəs Rohi silərgə həmmiini əgitidu həm mening eytkan həmmə səzlimni esinglarəja salidu.

²⁷ Silərgə amanlik kəldurimən, öz amanlikimni silərgə təkdin kilimən. Mening silərgə təkdin kiloqinim bu dunyaning adəmlirining silərgə bərginigə ohximaydu. Kənglünqlarni bi'aram kilmanqlar, korkmanqlar.

²⁸ Silər mening: «Mən silərdin ayrilip ketimən, keyin silərnin yeninglarəja kaytip kelimən» degən səzümni anglidinglar. Meni səysənglar, Atamning yenioqja ketidioqanlikim üçün huxal bolattinglar. Qünki, Atam məndin uluqdur. ²⁹ Silərnəni bu ixlar yüz bərgəndə manga ixənsun dəp, bularni silərdin ayrilixtin burun eyttim. ³⁰ Silər bilən səzlixidioqan wakit kəp kəlmidi. Qünki bu dunyaning həkūmdari – Xəytan kelix aldida turidu. Uning meni besip qūxkūdək kudriti əsla yoktur. ³¹ Lekin, bu dunyaning adəmliri mening Atamni səyidiqanlikimni bilsun dəp, Atam manga əmr kiloqan ixni əməlgə axurimən. Turunqlar, bu jaydin ketəyli.

15-bab

Həzriti Əysa – üzüm telidur

¹ Həzriti Əysa xagirtlirioqja mundak dedi:

– Həkikiy «üzüm teli» özūmdurmən, Atam Huda bolsa baəqwəndur.

² Baəqwən məndiki mewə bərməydiqan hərbi xahni kesip taxlaydu.

Mewə bərgənlirini bolsa tehimu kəp mewə bərsun dəp, putap turidu.

³ Silər putalojan xahlaroja ohxax bolup, mən silərgə yətküzgən səzlər arkilik alliburun pak boldunglar. ⁴ Silər məndə bolunglar. Mənmü silərdə bolimən. Xah talda bolmay turup əzlükidin mewə berəlməydiğinidək, silərmü məndə bolmisanglar, mewə berəlməysilər.

⁵ «Üzüm teli» əzümürmən. Silər bolsanglar xahlirisilər. Kim məndə bolsa, mənmu uningda bolimən. Xundak bolōjanda, u kəp mewə beridu. Qünki, Huda yakturidiōjan hərəkəndək ixni mənətsiz qılalməysilər. ⁶ Məndə bolmiōjan kixi kerəksiz xahlaroja ohxax taxliwetilip, kurup ketidu. Bundak xahlar yiojip otka taxlinidu.

⁷ Silər məndə bolsanglar wə səzlim silərdə saklansa, nemini tələp qılsanglar, xuningoja erixisilər. ⁸ Silər kəp mewə berixinglar arkilik mening xagirtirim ikənlikinglarni ispatlaysilər. Bu, Atamoja xan-xərəp elip kelidu. ⁹ Atam meni səyginidək, mənmu silərnü səydüm, mening mehır-muhəbbitimdə bolunglar. ¹⁰ Əgər əmrlirimgə əməl qılsanglar, huddi mən Atamning əmrlirigə əməl qilōjan wə həmixə uning mehır-muhəbbitidə bolōjinimdək, silərmü həmixə mening mehır-muhəbbitimdə bolisilər.

¹¹ Bularni silərgə huxallikimdin bəhrimən bolsun wə huxallikü tolup taxsun, dəp eyttim. ¹² Mening əmrim xuki, mən silərgə mehır-muhəbbət kərsətkəndək, silərmü bir-biringlaroja mehır-muhəbbət kərsitinglar.

¹³ Əz dostliri üqün jenini pida kilixtin qongkur mehır-muhəbbət yoktur.

¹⁴ Silərgə buyruōjan əmrlirimni ada qılsanglar, mening dostlirim bolisilər. ¹⁵ Əmdi silərnü «qakar» deməymən. Qünki, qakar hojayinining nemə kilidiōjanlikini bilməydu. Uning orniōja silərnü «dost» dəymən, qünki Atamdin angliōjanlirimning həmmisini silərgə yətküzdüm. ¹⁶ Silər meni talliōjininglar yok, əksiqə mən silərnü tallidim. Mən silərnü mewə bərsun həmdə mewiliringlar mənggü saklansun, dəp təyinlidim. Muxundak mewə bərgininglarda, mening namim bilən Atamdin nemə tilisənglar, Atam xuni beridu. ¹⁷ Silərgə xuni əmr qilimənki, bir-biringlaroja mehır-muhəbbət kərsitinglar.

Adəmlərninğ həzriti Əysəoja bolōjan nəpřiti

¹⁸ – Bu dunyaning adəmliri silərdin nəpřətlənsə, silərdin awwal məndin nəpřətləngənlikini bilinglar. ¹⁹ Silərmü bu dunyaning adəmliridin bolōjan bolsanglar, bu dunyaning adəmliri silərnü əzining dəp, səygən bolatti. Birak, mən silərnü bu pany dunyadin ayrip talliōjanlikim üqün, əmdi bu

dunyaōja mēnsup əməssilər. Xuning üqün, bu dunyaning adəmliri silərdin nəprətlinidu. ²⁰ Mən silərgə eytkan sōzni esinglarda tutunglar: «Kul hōjayinidin üstün turmaydu.» Manga ziyankəxlik qilōjanlar silərgimu ziyankəxlik kilidu. Mening sōzüm-gə əməl qilōjanlar silərningkigimu əməl kilidu.

²¹ Mening namim səwəbidin ular silərgə ziyankəxlik kilidu, qünki ular meni əwətküqini tonumaydu. ²² Əgər mən kelip ularōja təlim bərmigən bolsam, ularning gunahliri gunah dəp qaralmaytti. Ləkin, hazır ular öz kilmixlirining yaman ikənlikini bilmiduk, deyəlməydu. ²³ Ularning məndin nəprətləngənliki Atamdinmu nəprətləngənliki bolidu. ²⁴ Mən ularning arisida baxka heqkim kilip bakmiojan ixlarni kilmiojan bolsam, ularning gunahliri gunah dəp qaralmaytti. Əməliyəttə, ular mening qilōjan ixlirimni kərgən, xundaktimu yənə məndin wə Atamdin nəprətləndi. ²⁵ Ləkin buning bilən, mukəddəs yazmilarda yezilōjan: «Heqkandak səwəbsizla məndin nəprətləndi» degən sōz əməlgə axuruldi.

²⁶ Mən silərgə Atamning yenidin yadəmqi, yəni həkikətkə baxliōjuqi – Mukəddəs Rohni əwətimən. U Atamning yenidin kelip, manga guwahlik beridu. ²⁷ Silərmu manga guwahlik berisilər, qünki silər baxtin tartip mən bilən billə boldunglar.

16-bab

Etikadinglar təwrənmisun!

¹ – Bularni silərgə etikadini taxlap koymisun, dəp eyttim. ² Silər ibadəthana jama'ətqilikinglardin koqılap qikiriwətilisilər həmdə xundak bir wəqit-sa'ətlər keliduki, silərni əltüridiojanlar əzlrini Hudəōja hizmət kiliwətimən, dəp hesablaydu. ³ Ular bularni ya Atamni, ya meni tonumiojanliqi üqün kilidu. ⁴ Xuning üqün eytimənki, ular silərgə ziyankəxlik qilōjanda, mening aghəlundurojanlikimni esinglarōja kəltüringlar.

Hudaning Mukəddəs Rohining wəzipisi

– Mən dəsəptə bularni silərgə eytmidim, qünki silər bilən billə idim. ⁵ Ləkin, əmdi meni əwətküqining yenioja kaytip ketimən. Xundak bolsimu, aranglardin heqkim məndin: «Nəgə ketisiz?» dəp

sorimaywatidu. ⁶ Buning ornioja, silərgə bularni eytkanlikim üqün, kəlbinger həsərət bilən toldi. ⁷ Bilip qoyunglarki, mening ketixim silərgə paydilik. Kətmisəm, silərgə yardəmçi kəlməydu. Əmma kətsəm, uni silərgə əwətimən. ⁸ U kəlgəndə, bu dunyadiki kixilərnə əzlrining gunahkar ikənlikigə, mening həkkaniylikimöja wə ahirki zamandiki so'al-sorakning bolidiöjanlikioja kayil kilidu. ⁹ Ular gunahkar ikənlikigə kayil bolidu. Qünki, ular manga etiqad kilmidi. ¹⁰ Ular mening həkkaniylikimöja kayil bolidu. Qünki, mən həkkaniymən həm xunga Atamning yenioja kaytixka layikturmən. Xundak kilip, silər meni kərəlməysilər. ¹¹ Ular ahirki zamandiki so'al-sorakning qokum bolidiöjanlikioja kayil bolidu. Qünki, Huda bu dunyaning həkümdari bolöjan Xəytanni sorakka tartti.

¹² Silərgə eytidöjan yənə kəp səzlim bar idi. Birak, silər uningöja bərdaxlik bərləməysilər. ¹³ Lekin, həkikətkə baxliöjuqi – Mukəddəs Roh kəlgəndə, silərgə barlik həkikətni əgitidu. U əzlükidin səzliməydu; əksiqə, Atam ikkimizning səzlimini angliöjandin keyin səzləydu wə kəlgüsüdə bolidiöjan ixlarni silərgə yətküzidu. ¹⁴ U məndə bar bolöjanni silərgə yətküzüp, mening uluöjlukumni ayan kilidu. ¹⁵ Atamda bar bolöjanning həmmisi həm meningdur. Xuning üqün, Mukəddəs Roh məndə bar bolöjanni silərgə yətküzidu, dəp eyttim.

Öjəm-kayöjuliringlar huxallikka aylinidu

¹⁶ – Az wakittin keyin, meni kərməysilər. Yənə bir'az wakət ötkəndin keyin, meni kayta kərisilər.

¹⁷ Xagirtlarning bəziliri bir-birigə:

– Bu kəndak gəp? U bizgə: «Az wakittin keyin, meni kərməysilər.

Yənə bir'az wakət ötkəndin keyin, meni kayta kərisilər» dəydu. U yənə: «Qünki, mən Atamning yenioja ketimən» dəydu. ¹⁸ «Az wakittin keyin» degən səzining mənisi zadi nemidu! Uning nemilərnə dəwatkanlirini biləlmiduk, – deyixti.

¹⁹ Həzriti Əysa ularning sorimakçi bolöjan so'alini bilip, mundak dedi:

– Mening «az wakittin keyin, meni kərməysilər. Yənə bir'az wakət ötkəndin keyin, meni kərisilər» deginimning mənisini bir-biringlardin sorawatamsilər? ²⁰ Bilip qoyunglarki, silər yioja-zar kilip kayöjursilər, lekin bu dunyaning adəmliri huxal boluxup ketidu. Silər bolsanglar, kayöjursilər, lekin kayöjuliringlar huxallikka aylinidu. ²¹ Ayal tuöqutta azablinidu, qünki uning azab-ökubətlik wakət-sa'iti yetip kəlgən. Lekin,

Yuhanna bayan kilojan hux həwər

bowiki tuqulup bolojandin keyin, bir pərzəntning dunyaqə kəlgənlikining huxallığı bilən, tartқан azabini untup kalidu. ²² Xuningqə ohxax, silərnu hazır azabliniwatisilər, lekin mən silər bilən qayta kəruximən. Xu qəqda, kəblinglar huxallıqqa qəmidu. Huxallıqlarni heqkim silərdin tartıwalalmaydu. ²³ Bilip koyunglarki, xu wakit kəlgəndə, məndin heq nərsə sorixinglarning həjiti yok. Qünki, mening namim bilən Atamning əzidin nemini tilisənglar, u xuni beridu. ²⁴ Həziriqə mening namim bilən heqnemə tilimidinglar. Əmdi tilənglar, erixisilər. Buning bilən, huxallıqlar tolup taxsun.

Bu dunya üstidin oşlibə kilix

²⁵ – Silərgə bularni təmsillər bilən bildürdum. Birak, xundak bir wakit keliduki, u qəqda təmsillər bilən səzliməymən, Atam toqruluk oquk eytimən. ²⁶ Xu künlər kəlgəndə, tiləkliringlarni mening namim bilən tiləysilər. Mən silər üqün Atamdin tələp kilimən, deməkqi əməsmən. ²⁷ Buning səwəbi, Atam əzimu silərni səyidu. Qünki, silər meni səyisilər wə meni Atamning əwətkənlikigə ixəndinglar.

²⁸ Mən Atamning yenidin bu dunyaqə kəldim. Əmdi bu dunyadin Atamning yenioqə ketimən.

²⁹ Xagirtliri:

– Əmdi təmsil kəltürməy, oquk eyttingiz! ³⁰ Biz sizning həmmi bilidiojanlığingizni əmdi qüxənduk. Qünki, biz so'al sorimisakmu, siz kənglimizdikini bilidikənsiz. Buningdin sizning Hudaning yenidin kəlgənlikingizgə ixənduk, – deyixti.

³¹ Həzriti Əysa ularqə:

– Həzir ixəndinglar, xundakmu? ³² Mana, xundak wakit keləy dəp qaldi, xundakla kelip kaldiki, həmminglar meni yaləquz taxlap öz yolliringlarqə ketisilər. Birak, mən yaləquz qalmaymən, qünki Atam mən bilən billidur. ³³ Bularni silərgə mən arkilik amənlük tapsun, dəp eyttim. Bu dunyaning adəmliri silərni azab-okubətkə salidu. Əmma, oşəyrətlik bolunglar! Qünki, mən bu dunya üstidin oşlibə kildim!

17-bab

Həzriti Əysaning xagirtliriqə du'a kilixi

¹ Həzriti Əysa bu səzlərni kilojandin keyin, kəzlrini ərxkə tikip

mundak du'a kildi:

– I Ata, mening waqit-sa'itim yetip kaldi. Sən Ooqlungning uluōlukini ayan kilōjin. Buning bilən Ooqlungmu uluōlukungni ayan kilsun.

² Qünki, sən uningōja pütkül insaniyəttin üstün hokuk ata kilding. Buning bilən, u sən uningōja bərgən adəmləning həmmisigə mēnggölük hayat ata kilsun. ³ Mēnggölük hayat bolsa həkikiy birdinbir Huda – seni wə sən əwətkən Əysa Məsihni tonuxtur. ⁴ Mən sən manga buyruōjan həmmə ixlarni orundax bilən sening uluōlukungni yər yūzidə ayan kildim. ⁵ I Ata, sening yeningōja kaytkinimda, dunya apiridə boluxtin burun biz bəhrimən bolōjan uluōluktin meni kayta bəhrimən kilōjaysən.

⁶ Sən bu dunyadin manga tallap bərgənlərgə seni ayan kildim. Ular seningki idi. Ularni manga bərding, ular sening sēzūnggə əməl kildi.

⁷ Ular sən manga bərgən həmmə nərsiləning seningdin kəlgənlikini əmdi bildi. ⁸ Qünki, sən manga kilōjan sēzləni ularōja yətküzdüm, ularmu kəbul kildi. Səndin kəlgənlikimni hək dəp bilip yətti həmdə meni əwətkənlikinggimu ixəndi. ⁹ Bularōja du'a kilimən. Bu dunyaning adəmlirigə əməs, bəlki sən manga bərgən adəmlərgə du'a kilimən. Qünki ular seningkidur. ¹⁰ Meningki seningkidur. Seningki bolsa meningkidur. Mening uluōlukum ular arkilik ayan boldi.

¹¹ Mən əmdi ayrilix aldida turimən. Ularni bu dunyada kaldurup, sening yeningōja ketiwatimən. I mukəddəs Ata, ularning sanga bolōjan sadiklikini sakliōjin. Biz ikkimiz bir bolōjandək, ularmu bir bolsun.

¹² Mən ular bilən billə bolōjan waqtimda, ularning sanga bolōjan sadiklikini saklidim həm koōdidim. Ularning iqidə həlakət yoliōja mangojan kixidin baxka birimu yokəlmidi. Mukəddəs yazmildiki manga satkunluk kilidiōjan kixi toōjruluk eytilōjanlarning əməlgə axuruluxi üqün, muxundak boldi. ¹³ Mana əmdi sening yeningōja ketimən. Ularning kəlbidə mening huxallikim tolup taxsun dəp, bu sēzləni dunyadiki waqtimda sēzlidim, ¹⁴ sēzlingni yətküzdüm. Bu dunyaning adəmliri ulardin nəprətləndi, qünki mən bu dunyaōja mənsup bolmiōjinimdək, ularmu bu dunyaōja mənsup əməstur. ¹⁵ Ularni bu dunyadin ayriwət dəp əməs, bəlki Xəytandin sakla, dəp tiləymən. ¹⁶ Mən bu dunyaōja mənsup bolmiōjinimdək, ularmu bu dunyaōja mənsup əməstur. ¹⁷ Ularni həkikiy arkilik əzūnggə atiozōjaysən, qünki sening sēzling həktur. ¹⁸ Sən meni dunyaōja əwətkinimdək, mənmu ularni dunyaōja əwəttim. ¹⁹ Ular mu əzlrini həkikiy atisun dəp, əzümni sanga ataymən.

²⁰ Mēn ular üqünla əmēs, yənə ularning yətküzidiōjan sēzlrini anglap, manga etikad kilidiōjanlar üqünmu du'a qilimēn. ²¹ Ularning hēmmisi bir bolsun. I Ata, sən mēndə, mən sēndə bolōjandək, ularmu bizdə bolsun. Xu arkilik, bu dunyaning adəmliri meni sening əwətkənlikinggə ixənsun, dēp du'a qilimēn. ²² Biz ikkimiz bir bolōjandək, ularmu bir bolsun dēp, sən manga bərgən uluōlukni ularōja ata kildim. ²³ Mēn ularda, sən mēndə; bu ularning ittipaklikining mukəmməllixixi üqündür. Bu dunyaning adəmliri xu arkilik meni əwətkənlikingni hēm meni sēygingndək manga etikad qilōjanlarnimu sēyidiōjanlikingni bilsun.

²⁴ I Ata, sən manga bərgən kixilərning hēmmisining mən bilən bir yərdə boluxini hēm ularning uluōlukumni kēruxini arzu qilimēn. Bu, dunya apiridə boluxtin burun, meni sēygənliking üqün manga bərgən uluōluktur. ²⁵ I adil Ata, bu dunyaning adəmliri seni tonumaydu, əmma mən seni tonuymēn. Xagirtlirimmu meni sening əwətkənlikingni bilidu. ²⁶ Mēn seni ularōja ayan kildim, yənə dawamlık ayan qilimēn. Buning bilən, manga bolōjan mehīr-muhəbbiting ularda bolsun, hēm mənmu ularda bolay.

18-bab

Həzriti Əysaning tutkun kilinixi

¹ Həzriti Əysa bu du'ani qilōjandin keyin, xagirtliri bilən billə taxkiriōja qikip, Yerusalemning sirtidiki Kidron wadisining u ketiōja ət̄ti. U yərdə bir baōqə bar idi. Həzriti Əysa bilən xagirtliri u baōqigə kirdi. ² Uningōja satkunluk kilidiōjan Yəhūdamu u yərni bilətti, qünki həzriti Əysa xagirtliri bilən pat-pat u yərdə jəm bolatti. ³ Xundak kilip, Yəhuda bir k̄sim Rim ləxkərliri bilən aliy rōhaniylar wə Pərisiylər əwətkən ibadəthana qarawullirini baxlap bu yərgə kəldi. Ularning kollirida panus, məx'əl wə kōrallar bar idi. ⁴ Həzriti Əysa bexiōja kelidiōjanlarning hēmmisini bilip, ularning aldiōja qikip:

– Kimni izdəysilər? – dēp soridi.

⁵ – Nasirəlik Əysani, – dēp jawab berixti ular.

Həzriti Əysa ularōja:

– Mana mən xu, – dedi.

Uningōja satkunluk qilōjan Yəhūdamu ularning katarida turatti.

⁶ Həzriti Əysa: «Mana mən xu» deyixigila, ular arkilirioja yenip yərgə

Yuhanna bayan kilojan hux həwər

yikilixti. ⁷ Həzriti Əysa ulardin yənə bir ketim:

- Kimni izdəysilər? – dəp soridi.
- Nasirəlik Əysani, – deyixti ular.

⁸ – Silərgə eyttiməju, mana mən xu. Əgər menila izdigən bolsanglar, bularni tutmanglar, – dedi həzriti Əysa.

⁹ Buning bilən, əzining: «Ata, sən manga bərgənlərdin heçkaysisini yokatmidim» degən sözi əməliyəttə ispatlandi.

¹⁰ Simun Petrus yenidiki kiliqni kolioja elip, bax rohaniyning Malkus isimlik qakirioja urdi. Kiliq qakarning ong kulikioja tegip, uni xilip qüxürüwətti. ¹¹ Həzriti Əysa Petruska:

– Kiliqni oqilpingoja sal! Meni Atam əmr kilojan bu azab kədihini iqməydu dəmsən? – dedi.

Həzriti Əysaning Hənnanning aldioja elip berilixi

¹² Xuning bilən, ləxkər topi bilən komandani həm Yəhudiyar əwətkən ibadəthana karawulliri həzriti Əysani tutup baqlaxti. ¹³ Andin, uni aldi bilən xu yili bax rohaniy bolup turəjan Qayapaning keynatisi Hənnanning aldioja elip berixti. ¹⁴ Burun Yəhudiy aksakallirioja: «Pütün həlkning həlak boluxidin saklinix üqün, birla adəmning əlüxi əwzəl» degən kixi dəl xu Qayapa idi.

Petrusning həzriti Əysadin tenixi

¹⁵ Simun Petrus bilən yənə bir xagirt həzriti Əysaning kəynidin əgixip mangojanidi. U xagirt bax rohaniyning tonuxi boləjanliki üqün, həzriti Əysa bilən bax rohaniyning həylisioja kirəlidi. ¹⁶ Simun Petrus bolsa taxkirida, dərwazining yenida kaldi. Xunga, bax rohaniyning tonuxi boləjan xagirt taxkiriəja qikip, dərwaziwən kiz bilən səzlixip, Petrusni iqkirigə baxlap kirdi. ¹⁷ Dərwaziwən kiz Petrustin:

- Sizmu Əysaning xagirtliridin əməsmu? – dəp soridi.
- Yak, mən əməs, – dedi Petrus.

¹⁸ Həwa sooquk boləjanliki üqün, bax rohaniyning qakarlıri wə ibadəthana karawulliri yaəjaq kəmürdin yekiləjan gülhanning qərisidə issinip turuxatti. Petrusmu ularning yenida turup otka kəklandi.

Bax rohaniyning həzriti Əysani sorak kilixi

¹⁹ Bax rohaniy həzriti Əysadin xagirtlirini wə uning təlim berixi bilən munasiwətlik so'allarni soridi. ²⁰ Həzriti Əysa uningəja mundak jawab

bardi:

– Mən səzlimni həmmə adəmlərgə axkara səzlidim, Yəhudiylar yiqilidigan yərlik ibadəthanilarda wə mərkiziy ibadəthanida da'im təlim bərdim. Həqkandak məhpiy səz kilmidim. ²¹ Bularni nemixka məndin soraysiz? Səzlimni angliqanlardin sorang, ular nemə degənlikimni bilidu.

²² Həzriti Əysa bu səzləni qiləanda, yenida turojan ibadəthana karawulliridin biri uni bir kaqat urup:

– Bax rohaniyoğa muxundak jawab kayturonsən? – dedi.

²³ – Əgər hata gəp qiləjan bolsam, buni kəpçilikning aldida kərsət. Əmma, eytkanlirim toqra tursa, meni nemə üqün urisən? – dedi həzriti Əysa uningə.

²⁴ Buning bilən, Hənnan uni baqlaklik peti bax rohaniy Kayapağa yollidi.

Petrusning həzriti Əysadin kayta-kayta tenixi

²⁵ Simun Petrus otning aldida issinip turuwatkanda, baxkilar:

– Sənmü Əysaning xagirtliridin əməsmü? – deyixti.

– Yak, mən əməs, – dəp tandi Petrus.

²⁶ U yərdə bax rohaniyning qakarliridin biri, yəni Petrus kulikini qepip taxliqan adəmnin tuqkinimu bar idi. U Petruska:

– Baqlidə seni Əysa bilən billə kərdümü! – dedi.

²⁷ Petrus yənə tandi. Dəl xu qaşda, horaz qillidi.

Həzriti Əysaning waliy Pilatus aldida sorak kilinixi

²⁸ Tang yoruşanda, həzriti Əysa Kayapaning yenidin Rimlik waliy Pilatusning ordişoğa elip kelindi. Uni elip kəlgən Yəhudiy aksakalliri bolsa əzimizning etiqadini buləiwalmayli dəp, ordişoğa kirməy, sirtta saklap turatti. Bolmisa Ətup Ketix heytingin dastihinişoğa jəm bolalmaytti.

²⁹ Xunga, waliy Pilatus taxkirişoğa qikip, ularning aldişoğa kelip:

– Bu adəmnin üstidin nemə ix toşruluk ərz kilisilər? – dəp soridi.

³⁰ Ular:

– Bu adəm yaman ix kilmişoğa bolsa, uni sizgə tapxurmişoğa bolattuk, – dəp jawab berixti.

³¹ – Uni əzünqlar elip ketip, əz kanununglar boyiqə soranglar, – dedi waliy Pilatus ularəğa.

Ular:

– Bizning olum jazasi berix hokukimiz yok tursa, – deyixti.

³² Həzriti Əysaning əzining kandak əlidiqanliki toqrisidiki aldin eytkinining əməlgə axuruluxi üçün, bu ixlar yüz bərdi.

³³ Waliy Pilatus yənə ordisiqə kirip, həzriti Əysani qakirtip, uningdin:

– Sən Yəhudiylarning padixahimu? – dəp soridi.

³⁴ Həzriti Əysa uningqə:

– Bu so'alni əzingiz koyuwatamsiz yaki baxqilar mən toqruluk sizgə xundak eytkanmu? – dedi.

³⁵ – Mən ya Yəhudi bolmisam mundak so'allarni soraydiqan! Seni manga tapxuroqanlar əz həlking wə aliy rohaniylarqə! Nemə jinayət ətküzgənidinq? – dedi waliy Pilatus.

³⁶ – Mening padixahlikim bu dunyaqə mənəsup əməs. Əgər mənəsup bolsidi, xagirtlirim mening Yəhudiylarqə tapxurulmaslikim üçün jəng qilqan bolatti. Həlbuki, mening padixahlikim bu dunyadiki padixahlikqə ohximaydu, – dedi həzriti Əysa.

³⁷ – Demək sən bir padixah, xundakmu? – dedi waliy Pilatus.

– Eytkinigizdək, mən padixah, mən həkikətkə guwahlik berix üçün dunyaqə kəldim, həkikəttə turidiqan kixilər mening səzlimni anglaydu, – dedi həzriti Əysa.

³⁸ Waliy Pilatus uningdin:

– «Həkikət» degən nemə? – dəp soridi.

Waliy Pilatus bundak dəp soriqəndin keyin, yənə taxkiriqə qikip Yəhudiylarqə:

– Mən uningdin heqkandak jinayət tapalmidim. ³⁹ Lekin, silərninq hər yili Ətup Ketix heytida Yəhudi məhbəslərdin birni koyup berixni tələp qilix adinglar bar. Xunga, əgər halisanglar, bu «Yəhudiylarning padixahi»ni koyup berəy? – dedi.

⁴⁰ Ular yənə:

– Bu adəmnə əməs, Barabbasni koyup bering! – dəp quqan selixti. (Barabbas bir karakqi idi.)

19-bab

Həzriti Əysaning olümgə həküm kilinixi

¹ Buning bilən, waliy Pilatus həzriti Əysani kamqilatti. ² Ləxkərlər

tikən xahlirini örüp, bir taj yasap, həzriti Əysaning bexioja kiydürüxti. Andin, uningöja xahanə səsün rənglik ton kiydürüxti. ³ Ular yənə uning aldioja kelixip:

– Yaxisun Yəhudiylarning «padixahi»! – dəp məshirə kilixip, uni kaqatlasti.

⁴ Waliy Pilatus yənə ordisidin qikip, halayikka:

– Dikkət! Uningdin heqkandak jinayət tapalmioqanlikimni bilixinglar üqün, uni silərning aldinglaröja elip qikimən, – dedi.

⁵ Buning bilən, həzriti Əysa bexidiki tikənlik taj wə uqisidiki səsün rənglik ton bilən taxkiriöja elip qikildi. Waliy Pilatus ularöja:

– Mana, u adəm! – dedi.

⁶ Aliy rohaniylar wə ibadəthana karawulliri həzriti Əysani kərüp:

– Uni krestkə mihliting, krestkə mihliting! – dəp warkiraxti.

– Uni özünglar mihlanglar! Mən uningdin heqkandak jinayət tapalmidim! – dedi Pilatus.

⁷ Yəhudiylar mundak deyixti:

– Bizdə xundak bir kanun bar. Xu kanunöja اساسən, u özini Hudaning Oqli dəp atioqanliki üqün, öltürülüxkə tegixlik.

⁸ Waliy Pilatus bu sözni anglap tehimu kərkup, ⁹ yənə ordisioja kirip, həzriti Əysadin:

– Sən zadi kəyərdin kəlgən? – dəp soridi.

Həzriti Əysa jawab bərmidi.

¹⁰ – Sən manga gəp kilmamsən? Seni koyup berixkə hokukum bolöjinedək, krestkə mihlaxkimu hokukum barlikini bilməmsən? – dedi waliy Pilatus.

¹¹ – Sizgə ərxin berilmigən bolsa, manga nisbətən heqkandak hokukingiz bolmioqan bolatti. Xuning üqün, meni sizgə tapxurup bərgən adəmning gunahi tehimu eojirdur, – dedi həzriti Əysa.

¹² Xuning bilən, Pilatus həzriti Əysani koyuwətməqci boldi, ləkin Yəhudiylar:

– Bu adəmni koyuwətsingiz, Rim imperatorining dosti bolmioqan bolisiz! Kim özini padixah desə, u kixi imperatoröja karxi qikқан bolidu! – dəp quқан selixti.

¹³ Waliy Pilatus bu sözlərni anglap, həzriti Əysani taxkiriöja qikardi wə «tax yatkuzuloqan hoyla» (Aramiy tilida «U]abbata») degən yərdiki hoküm qikirix ornida olturdi.

¹⁴ U küni Ötöp Ketix heytingin hərpisi bolup, sa'ət on ikkigə az

Yuhanna bayan kilojan hux hawer

kalojanidi. Waliy Pilatus Yehudiylaroja:

– Mana bu silorning padixahinglar! – dedi.

¹⁵ – Yokiting, yokiting, uni krestka mihliting! – dep warkiraxti Yehudiylar.

– Meni padixahinglarni krestka mihlatsun damsilar? – dedi waliy Pilatus.

Aliy rohaniylar:

– Rim Imperatoridin baxka padixahimiz yok! – dep towlaxti.

¹⁶ Buning bilan, hazriti Oysa waliy Pilatusning buyruki bilan krestka mihlinixka tapxuruldi.

Hazriti Oysaning krestka mihlinixi

¹⁷ Laxkamlar hazriti Oysani elip mangdi. U oz krestini dumbsigə artip, «Bax Səngək» (Aramiy tilida «Golgota») degən yərgə bardı. ¹⁸ Ular uni xu yərdə krestka mihlap, krestni tiklidi. Hazriti Oysaning ikki tərpidə yənə ikki jinayətqi bar bolup, ularmu uning bilən təng mihlandı. Hazriti Oysaning kresti ikki jinayətqining otturisiqə tikləngənidi.

¹⁹ Waliy Pilatus tahtiqa «Nasirəlik Oysa – Yehudiylarning padixahi» dep yezip, krestka asturup koydi. ²⁰ Tahtidiki səzlər Ibraniyqə, Latinqə wə Grekqə üq hil yezikta yeziloqanlıki həmdə hazriti Oysa mihlanqan yər xəhərgə yekin bolqanlıki üqün, nuroqun Yehudiylar tahtidiki səzlərni oqoqanidi. ²¹ Xunga, Yehudiylarning aliy rohaniyliri waliy Pilatuska:

– «Yehudiylarning padixahi» dep yazmang. Özini «mən Yehudiylarning padixahi degən» dep yezing, – deyixti.

²² Birak, waliy Pilatus ularqə:

– Yazidiojinimni yazdim! – dedi.

²³ Laxkamlar hazriti Oysani krestka mihliqandin keyin, uning kiyimlirini elip, təkə bөлüp, hər biri bir ülüxtin elixti. Tonining iqidiki uzun kəngləknimu elixti. Bu kənglək tikilmigən bolup, üstidin astiqə bir yürüx tokuloqanidi. ²⁴ Xuning bilən, laxkamlar bir-birigə:

– Buni yirtmay, qək tartixayli, kimgə qiqsa xu alsun, – deyixti.

Buning bilən, mukəddəs yazmildiki munu səzlər əməlgə axuruldi.

«Tonumni bөлüxti ular,
kənglikim üqün tartixti qəklər.»

Dərwəkə, laxkamlar xundak kilixti.

Yuhanna bayan qilgan hux həwər

²⁵ Həzriti Əysaning krestining yenida anisi, anisining singlisi, Klopaning ayali Məryəm wə Məjdəllik Məryəmlər turatti. ²⁶ Həzriti Əysa anisi bilən əzi yahxi kəridioğan xagirtining birgə turoğanlikini kərüp, anisiqə:

– Ana, bu sizning oqilingiz bolsun, – dedi.

²⁷ Keyin, xagirtioqə:

– Bu sening anang bolsun, – dedi.

Xu waqittin etibarən, həzriti Əysaning u xagirti Məryəmni əzining əyidə turoquzdi.

Həzriti Əysaning ölümü

²⁸ Həzriti Əysa həmmə ixlirining tamamlanğanlikini bildi. Andin:

– Ussidim! – dedi.

Buning bilən mukəddəs yazmilarda yezilğan səzlər əməlgə axuruldi.

²⁹ U yərdə ərzan üzüm xarabi bilən tolduruloğan bir küp bar idi. Ular üzüm xarabioqə qilanoğan bir parqə bulutni lepəkgül oqolioqə baqlap, həzriti Əysaning aqzioqə uzatti. ³⁰ Həzriti Əysa üzüm xarabini tetioqəandin keyin:

– Tamam boldi! – dedi-də, bexini təwən qüxürüp, jan bərdi.

Həzriti Əysaning bikiniqə nəyzə sanjilixi

³¹ U küni Ətöp Ketix həytining hərpisi idi. Bu həyt dəm elix küniqə toqra kəlgənidi. Yəhudiylar krestkə mihlanğanlarning jəsitini dəm elix künidə kresttə kalduruxni toqra tapmaytti. Xunga, Yəhudiy aqsakalliri jəsətlərnə kresttin eliwetix məksitidə, waliy Pilatustin mihlanğanlarning tezrək əlüxi üqün ularning putlirini qeqiwetixni tələp kildi.

³² Xuning bilən, ləxkərlər berip həzriti Əysa bilən billə krestkə mihlanğan heliki ikki adəmning putlirini qeqiwətti. ³³ Ləkin, həzriti Əysaqə kəlgəndə, uning allikağan əlgənlikini kərđi, xuning bilən uning putini qaqmidi. ³⁴ Birak, ləxkərlərdin biri uning bikiniqə nəyzisini sanjiwidi, xu'an kan wə su ekip qikti.

³⁵ Silərnə ixənsun dəp, buni kərgüqi guwahlik bərdi. Uning guwahliki həktur. Kərgüqi əzining eytkanlirining hək ikənlikini bilidu. ³⁶⁻³⁷ Bu ixlarning həmmisi mukəddəs yazmilarda: «Uning bir tal səngikimu sunmaydu» wə «ular əzliri nəyzə sanjioğan adəmgə kərixip kalidu» dəp aldin eytiloğanlarnə əməlgə axurdi.

Yuhanna bayan kilöjan hux hawar

Hazriti Əysaning dəpnə kilinixi

³⁸ Bu ixlar yüz bərgəndin keyin, Aramatiyalıq Yüsüp həzriti Əysani dəpnə kilix üqün, waliy Pilatustin uning jəsitini elip ketixni tələp kildi. (Yüsüp həzriti Əysaning əgəxküqisi idi. Ləkin, Yəhudiy aksakalliridin qorkkinidin buni məhpiy tutatti.) Waliy Pilatus ruhsət bərgəndin keyin, Yüsüp berip həzriti Əysaning jəsitini kresttin qüxürüp elip kətti. ³⁹ Burun bir keqisi həzriti Əysaning yenioqə kəlgən Nikodimmu jəsətkə qaqidioqan səbrə arilax murməkki degən dora-dərmandin ottuz nəqqə kilo elip, Yüsüp bilən billə kəldi. ⁴⁰ Ikkiylən həzriti Əysaning jəsitini Yəhudiylarning dəpnə kilix aditi boyiqə dora-dərmanlarni qeqip, kəndir rəht bilən orap kəpənlidi. ⁴¹ Həzriti Əysa krestkə mihlanqan yərdə bir baq bolup, baqning iqidə tehi heqkim koyulmioqan yengi bir əngkür yərlik bar idi. ⁴² Bu kün heytning hərpisi həm bu yərlik yekin jayda boləjanliki səwəbidin, ular həzriti Əysani xu yərgə dəpnə kildi.

20-bab

Həzriti Əysaning tirilixi

¹ Yəxənbə küni tang tehi yorumioqanda, Məjdəllik Məryəm həzriti Əysaning yərlikigə bardi wə əngkürning aqzidiki taxning eliwetilgənlikini kərđi. ² U yügürgən peti Simun Petrus wə həzriti Əysa yahxi kəridioqan heliki xagirtning yenioqə kelip, ularoqə:

– Rəbbimizni yərlikidin eliwetiptu, kəyərgə koyəjanlikini bilmiduk! – dedi.

³ Petrus bilən heliki xagirt taxkiriqə qikip, yərlikkə karap yol aldi.

⁴ Ikkiylən billə yügürüxüp mangdi, ləkin heliki xagirt Petrustin tez yügürüp, yərlikkə birinqi bolup yetip bardi. ⁵ U engixip iqiqə karap, kəndir kəpəning u yərdə yeyiklik turoqanlikini kərđi, ləkin iqkirigə kirmidi. ⁶ Kəynidin Simun Petrus yetip kelip yərlikkə kirdi wə u yərdə yeyiklik turoqan kəpənni kərđi. ⁷ Həzriti Əysaning bexioqə qigilgən yaqlıknimu kərđi. Yaqlıq kəpən bilən bir yərdə əməs, bəlki ayrim yərdə yөгəkklik turatti.

⁸ Andin, yərlikkə awwal kəlgən xagirtmu yərlikning iqiqə kirip, əhwalni kərüp, həzriti Əysaning tirilgənlikigə ixəndi. ⁹ Xundak bolsimu, ular həzriti Əysaning əlüp kayta tirilixi kərəkliki həkkidə mukəddəs

Yuhanna bayan kilojan hux həwər

yazmilarda yezilojan sözlərni tehiqə qüxənmigənidi. ¹⁰ Xuningdin keyin, ikkiylən əzliri turuwatқан jayoqa kaytixti.

Həzriti Əysaning Məjdəllik Məryəmgə körünüxi

¹¹ Məryəm bolsa yərlikning sirtida turup yioqlawatatti. U yioqlap turup yərlikning iqigə engixip қariwidi, ¹² aқ kiyim kiygən ikki pərixtni kərди. Ularning biri həzriti Əysaning jəsiti қoyulojan yəring bax təripidə, yənə biri ayaq təripidə olturatti.

¹³ Ular Məryəmdin:

– Hanim, nemixka yioqlaysiz? – dəp soridi.

– Rəbbimni elip ketiptu, uni nəgə қoyoqlanlikini biləlməywatimən, – dedi Məryəm.

¹⁴ U xu gəpni kilipla kəynigə қariwidi, birining u yərdə turoqinini kərди. U dəl həzriti Əysa idi. Lekin, u həzriti Əysa ikənlikini biləlmidi.

¹⁵ – Hanim, nemixka yioqlaysiz, kimni izdəysiz? – dəp soridi həzriti Əysa.

Məryəm uni baqwən dəp oylap:

– Təksir, əgər uni siz yətkiwətkən bolsingiz, kəyərgə қoyoqlanlikingizni eytip bərgəysiz. Mən uni elip kəlsəm, – dedi.

¹⁶ – Məryəm! – dedi həzriti Əysa uningoqa.

Məryəm burulupla, Ibraniy tilida:

– Rabboni! – dedi. (Bu sөz «ustaz» degən mənidə.)

¹⁷ – Manga esilmang! Qünki, mən tehi atamning yenioqa қaytip qikmidim. Berip қerindaxlirimoqa eyting: «Silərningmu Atanglar boloqan Atamning, yəni Hudayinglar boloqan Hudayimning yenioqa қaytip qikimən!» – dedi həzriti Əysa.

¹⁸ Xuning bilən, Məjdəllik Məryəm xagirtlarning yenioqa berip, ularoqa:

– Rəbbimizni kərdüm! – dedi. Andin, həzriti Əysaning əzigə eytkanlirini ularoqa sөzləp bərdi.

Həzriti Əysaning xagirtlirioqa körünüxi

¹⁹ Xu yəkkənbə күni kəqtə, xagirtlar jəm boloqan yeridə Yəhudiylardin қorққанlikidın əyning ixiklirini taқiwətkənidi. Xu pəyttə, həzriti Əysa ularning arisida pəyda bolup, ərə turoqan halda ularoqa:

– Aman bolunglar! – dedi ²⁰ wə arkidinla қolliri wə bikinini ularoqa kərsətti. Xagirtlar Rəbbini kərginidin қin-қinioqa patmay huxal boluxup kətti. ²¹ Həzriti Əysa ularoqa yənə:

Yuhanna bayan kilojan hux həwər

– Aman bolunglar! Atam meni əwətkinidək, mənmu silərnə əwətimən,
– dedi.

²² Bu sözlərnə kəlip boləjandin keyin, ularəja bir püwləp:

– Hudaning Mukəddəs Rohioja muyəssər bolunglar. ²³ Kimning
gunahlırini kəqürsənglar, uning gunahlıri kəqürüm kilinidu! Kimning
gunahlırini kəqürüm kilmisanglar, uning gunahlıri kəqürüm
kilinmaydu!^⑦ – dedi.

Həzriti Əysaning Tomaska kərünüxi

²⁴ On ikki xagirtin biri, yəni «Koxkezək» dəp atilidiojan Tomas həzriti
Əysa kəlgəndə ularning yenida əməs idi. ²⁵ Keyin, ular uningəja:

– Biz Rəbbimizni kərduq! – deyixti. Ləkin Tomas:

– Uning kollirida mihning izini kərmigüqə, mihlarning izioja öz
barmikimni wə bikinioja öz kolumni təgküzüp bakmiojuqə, hərgiz
ixənməymən, – dedi.

²⁶ Bir həptidin keyin, xagirtlar yənə xu əydə jəm boləjan bolup,
Tomasmu ular bilən billə idi. İxiklər takaklık bolsimu, həzriti Əysa kirip
ularning arisida turup:

– Aman bolunglar! – dedi. ²⁷ Andin, Tomaska:

– Barmikingni bu yərgə təgküzüp, kollirimoja kəra. Kəlungni uzitip,
bikinimoja təgküzüp bak. Guman kilməy, manga ixən! – dedi.

²⁸ – Sən mening Rəbbim həm Hudayimsən! – dedi Tomas uningəja
jawabən.

²⁹ Həzriti Əysa uningəja:

– Meni kərgənliking üqün ixəndingmu? Kərməy turup ixəngənlər
nəkədən bəhtlik-hə! – dedi.

Bu kitabtin məksət

³⁰ Həzriti Əysa xagirtlirining aldida, bu kitabta yezilmiojan baxka
nurojun məjizilərnimu kərsətti. ³¹ Bu hatirilər silərnə həzriti Əysaning
Kutkuzəjuqi – Məsih, xundakla Hudaning Oqlı ikənlikigə ixənsun həm
bu arkilik uningəja baəqlinip həyatlıkka erixsun, dəp yezildi.

---

^⑦ Bu, əlqilərnəng kixilərnəng gunahını kəqürüm kilix həkuki bar, degənlik əməs. Pəkət
Hudala gunahni kəqürüm kilalaydu. Bu yərdə əlqilərgə həzriti Əysaəja etikad
kilojanlarning gunahining kəqürüm kilinojanlikini jakarlaw imtiyazi berilgənliki
xərləngən.

21-bab

Hazriti Əysaning yəttə xagirtioja kərunuxi

¹ Bu ixlardin keyin, hazriti Əysa Tiberiyə kəlining boyida xagirtlirioja yənə bir ketim kəründi. Bu ketimki kərunuxning jəryani mundak boldi:

² Simun Petrus, «Koxkezək» dəp atilidiojan Tomas, Jəliliyidiki Kanalik Natanyəl, Zəbədiyning oqulliri wə baxka ikki xagirt billə idi. ³ Simun Petrus:

– Mən belik tutkili barimən, – dedi.

Kəpqilik:

– Bizmu sən bilən billə barimiz, – deyixti.

Ular taxkiriyoja qikip, kemigə olturdi, lekin keqiqə heq nərsə tutalmidi.

⁴ Tang atkanda, hazriti Əysa su boyida turatti, birak xagirtlar uning hazriti Əysa ikənlikini bilmidi. ⁵ Hazriti Əysa:

– Balilar, silərdə belik yokmu? – dəp soridi.

– Yok, – dəp jawab bərdi ular.

⁶ – Torni kemining ong təripigə taxlanglar, andin tutalaysilər, – dedi hazriti Əysa.

Ular torni xu yakka taxlap, xundak kəp belik tuttiki, hətta torni tartip qikiralnay kaldi. ⁷ Hazriti Əysaning yahxi kərgən xagirti Petruska:

– Bu Rəbbimizə! – dedi.

Simun Petrus uning hazriti Əysa ikənlikini anglap, seliwətkən qapinini kiyip, suoja səkridi. ⁸ Kəlojanlar kirojaktin anqə yirak əməs, təhminən yüz metirqə yiraklikta bolup, belik bilən tolojan torni kemə bilən tartip kirojakka kəldi. ⁹ Ular kirojakka qikkanda, yaqjaq kəmurdin yekilojan, üstidə belik bar gūlhanni wə nanni kərdi. ¹⁰ Hazriti Əysa:

– Əmdi tutkan beliklarding əkelinglar, – dedi.

¹¹ Simun Petrus kemigə qikip, torni kirojakka tartip qikardi. Tor qong beliklar bilən tolojan bolup, jəmiy bir yüz əllik üq belik bar idi. Belik xunqə kəp bolsimu, tor yirtilmiojanidi. ¹² Hazriti Əysa:

– Kelinglar, tamak yənglar, – dedi. Xagirtlarning iqidə birərsimu uningdin:

– Siz kim bolisiz? – dəp soraxka petinalmidi. Qünki, ular uning əzlrining Rəbbi ikənlikini bildi. ¹³ Hazriti Əysa nan bilən belikni əkelip ularoja bərdi. ¹⁴ Mana bu hazriti Əysaning əlgəndin keyin tirilip, xagirtlirioja üqinqi ketimki kərunuxi idi.

Yuhanna bayan kilöjan hux həwər

Həzriti Əysaning Petrus bilən sözləxi

¹⁵ Tamaktin keyin, həzriti Əysa Simun Petrustin:

– Yuhanna oqlı Simun, sən meni bulardinmu qongkur səyəmsən? – dəp soridi.

– Xundak Rəbbim, mening sizni səyidiöjanlikimni siz bilisiz! – dedi Petrus.

Həzriti Əysa uningöja:

– Undakta, közilirimni otlat! – dedi.

¹⁶ İkkinqi ketim yənə uningdin:

– Yuhanna oqlı Simun, meni səyəmsən? – dəp soridi.

Petrus yənə:

– Xundak, Rəbbim, mening sizni səyidiöjanlikimni bilisiz, – dedi.

Həzriti Əysa uningöja:

– Undakta, köylirimni bak, – dedi.

¹⁷ Üqinqi ketim yənə:

– Yuhanna oqlı Simun, meni səyəmsən? – dəp soridi.

Petrus həzriti Əysaning bu so'alni üq ketim soriöjanlikioja kengli bir kısma bolup:

– Rəbbim, siz həmmini bilisiz, sizni səyidiöjanlikimnimu bilisiz, – dedi.

Həzriti Əysa uningöja:

– Undakta, köylirimni otlat. ¹⁸ Bilip köyojinki, yax waktingda öz bəlbeöjingni özüng baölap, haliöjan yeringgə ketötting, lekin yaxanojanda, kölliringni uzitip berisən. Baxkilar seni baölap, sən halimaydiöjan yərgə elip ketidu, – dedi.

¹⁹ Həzriti Əysa bu sözni Petrusning kəndak ölüx arkilik Hudaöja xan-xərəp költüridiöjanlikini bildürüx üqün eytti. Andin, uningöja yənə:

– Manga əgixiwər, – dedi.

²⁰ Petrus köynigə burulup, həzriti Əysaning yahxi köridiöjan xagirtining əgixip keliwatkanlikini kördi. (Bu, həzriti Əysaning ahirki köqlik tamikida uningöja yekin olturup: «I Rəbbim, sizni tutup bərməkqi bolöjan kimdu?» dəp soriöjan xagirt idi.) ²¹ Petrus uni körüp, həzriti Əysadin:

– I Rəbbim, bu adəm kölgüsədə kəndak bolar? – dəp soridi.

²² – Əgər mən kayta kölgüqə uning həyat boluxini halisam, buning sən bilən nemə munasiwiti bar?! Manga əgixiwər, – dedi həzriti Əysa

uningq .

²³ Buning bilən, kerindaxlar arisida heliki xagirtning  lm ydiqlanlikiqla da'ir g r tarkaldi. Lekin, h zriti  ysa Petruska: «U  lm ydu» demig nidi. P k t: « g r mən kayta k lg q  uning hayat boluxini halisam, buning sən bilən nem  munasiwiti bar?» degənidi.

Hatimə

²⁴ Bu iqlarqla guwahliq bərgüqi h md  bu iqlarni hatirilig qi  n  xu xagirttur. Bizmu bilimizki, uning guwahliki h ktur.

²⁵ H zriti  ysa bulardin baxka nuroqun iqlarnimu qilqlanidi.  g r ularning h mmisi ayrim-ayrim yezilqlan bolsa, meningq  kitablar pütün dunyaqla siqlmaytti!

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətli

(Kiski qüxəndürüx)

Bu, Luqa bayan qılqan hux həwərnin dawami bolup, uningda əlqilərnin Muqəddəs Rohnin küq-қudriti wə yetəқqilikidə hux həwər tarқatқanliқi wə etiқadқilar jama'ətqilikinin quruluqanliқi asasliқ qilip hatiriləngən.

Bu kitabta Əysa Məsih ərxə kəturülgəndin keyin əlqilərnin hux həwər tarқitix yolidiki hizmətliri, hux həwərnin Yəhudiya wə Samariya əlkilliridə wə yənə bir qədəm ilgiriligən halda taki Rimqıqə bolqan Ottura dengiz rayoniqa tarқilixi bayan qilinqan. Bu kitabtin xuni kəriwalalaymizki, hux həwər künsayin kəng tarқalqan, xundaqla Əysa Məsihkə bolqan etiқad dəsleptə Yəhudiylar arisida barliқqa kəlgən bolup, keyin kəpligən Yəhudiyların inkar qilixi həmdə nurqunliqan Yəhudiya əməslərnin qəbul qilixi bilən bara-bara dunyawı etiқadqa aylanqan.

Tezis:

1. Dəsləpkı etiқadқilar jama'ətqilixi (1-babtin 5-babqıqə)
2. Jama'ətqilikning kengiyixi wə ziyankəxlilərgə uqrixı (6-babtin 8-babqıqə)
3. Pawlusning etiқadqı boluxı wə hux həwər tarқitixi (9-bab 1-ayəttin 31-ayətkıqə)
4. Petrusning hux həwər tarқitix yolidiki ixliri (9-bab 32-ayəttin 12-bab 25-ayətkıqə)
5. Pawlusning birinqi qetimlik hizmət səpiri (13-, 14-bablar)
6. Əlqilər bilən yetəқqilərnin Yerusalemdiki yiqini (15-bab 1-ayəttin 35-ayətkıqə)
7. Pawlusning ikkinqi qetimlik hizmət səpiri (15-bab 36-ayəttin 18-bab 22-ayətkıqə)
8. Pawlusning üqinqi qetimlik hizmət səpiri (18-bab 23-ayəttin 21-bab 14-ayətkıqə)
9. Pawlusning Yerusalemqə berixi wə qolqə elinixi (21-bab 15-ayəttin 26-babqıqə)
10. Pawlusning Rimqa səpiri (27-, 28-bablar)

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

Mukəddimə

¹ Hərmətlik Te'ofilos,

Dəsləpki hetimdə, həzriti Əysa özining wəzipisini baxlıqandin tartip taki asmanəja kətürülgüqə kıləjan həmmə ixlirini wə bərgən barlik təlimlirini bayan kıləjanidim. ² U asmanəja kətürülüxtin ilgiri, Hudaning Mukəddəs Rohining küq-kudriti bilən əzi tallıqəjan əlqilirigə yolyoruklarıni bərgənidi. ³ U əlüp, tirilgəndin keyinki kırık kün iqidə ularəja kəp ketim kərünüp, əzining tirildürülgənlikining xəksiz ikənlikini nurojun pakitlar bilən ispatlıqəjanidi wə Hudaning padixahlıkiəja da'ir səzlərni kıləjanidi.

⁴ Bir ketim həzriti Əysa əlqilər bilən şizaliniwatkada, ularəja yolyoruk berip mundak dedi:

– Yerusalem xəhiridin ayrılmay, mən silərgə eytkinimdək, Huda'atam silərgə berixni wədə kıləjan Mukəddəs Rohni kütünglar. ⁵ Qünki, Yəhya pəyoqəmbər kixilərni suda qəmüldürdi, silər bolsanglar birnəqqə kün iqidə Hudaning Mukəddəs Rohiəja qəmüldürülsilər.

Həzriti Əysaning asmanəja kətürülüxi

⁶ Əlqilər həzriti Əysa bilən jəm boləjan wakıtta, uningdin:

– I Rəbbimiz, xu wakıtta Isra'iliyə padixahlıkiini əsligə

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətli

kəltürməqimuz? – dəp soridi.

⁷ Həzriti Əysa ularəja mundak dedi:

– Huda'atam u wakit-sa'ətni öz hokukioja اساسən bəlgiləgən. Silərning buni bilixinglar tegixlik əməs. ⁸ Birak xuni bilixinglar kerəkki, Mukəddəs Roh wujudunglarəja qüxkəndə, silər küq-kudrətkə tolup, Yerusalem, pütün Yəhudiya wə Samariya əlkilliri, hətta dunyaning bulung-puqkəlliriəjqə manga guwahqi bolisilər.

⁹ Həzriti Əysa bu sözləni kilip bolup, ularning kəz aldidila asmanəja kətürüldi. Bir parqə bulutning oriwelixi bilən, u kəpquilikning nəziridin qayib boldi.

¹⁰ U asmanəja kətürülgəndə, əlqilər kəzlrini kəkkə tikip karixip kaldi, tosattin ularning yenida ak kiyim kiygən, adəm kiyapitidiki ikki pərixte pəyda bolup:

¹¹ – Əy Jəlilyiliklər, nemixka bu yərdə asmanəja qarap turisilər?! Həzriti Əysa ərxkə qikip kətti. Birak, u kəndak kətürülgən bolsa, kəlgüsidə yənə xundak kaytip kelidu, – dedi.

Yəhudaning orniəja tallanəjan kixi

¹² Xuningdin keyin, əlqilər Yerusalemdin bir qakirimqə yirakliktiki Zəytun teqi degən jaydin Yerusaleməja kaytip kəldi. ¹³ Ular xəhərgə kirip, əzliri turuwatkan əyning üstünki kəwitidiki hujriəja qikti. Ularning arisida Petrus, Yuhanna, Yakup, Əndər, Filip, Tomas, Bartolomay, Məтта, Həlpayning oəqli Yakup, wətənpərwər Simun wə baxka bir Yakupning oəqli Yəhudalar bar idi. ¹⁴ Ular baxka etikədqilər bilən da'im bir yərgə jəm bolup, bir niyəttə du'a-tilawət kilixatti. Ularning iqidə həzriti Əysaning anisi Məryəm, həzriti Əysəja əgəxkən ayallar wə uning inilirimu bar idi.

¹⁵ Xu künləning biridə, etikədqilərdin bir yüz yigirmigə yəkin kixi jəm boluxti. Ularning iqidin Petrus ərə turup mundak dedi:

¹⁶ – Buradərlər! Həzriti Əysani tutup bərgən Yəhuda həkkiyə Mukəddəs Rohning burun padixah Dawut arkilik aldin eytkən mukəddəs yazmildiki sözliri əməlgə exixi kerək idi. ¹⁷ Yəhudamu bizdək bir əlqi bolup, biz bilən billə Hudaning hizmitidə boləjanidi.

¹⁸ (Yəhuda kiləjan əskiliki bədiligə igə boləjan puləja bir parqə yər setiwelip, xu yərdə baxqilap yikilip, üqəy-kerini quwulup əldi. ¹⁹ Bu ixtin həwər tapkan pütün Yerusalem ahalisi u yərnə öz tili bilən «Həkəldəma» dəp ataxti. Buning mənisi «kan təkülgən yər» deməktur.)

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətləri

²⁰ Petrus sözünü davamlaxturup mundak dedi:

– Zəburda padixah Dawutning Yəhudaşja karitilojan munu sözliri bar:

«Uning öyi qəlgə aylansun,
uningda heqkim olturmisan!»

wə

«Uning wəzipisini baxka bir kixi üstigə alsun!»

²¹⁻²² Xuning üqün, Rəbbimiz Əysaning tirilgənlikigə biz bilən təng guwahlik berixi üqün, Yəhudaning ornioja bir kixini talliximiz kerək. Bu kixi həzriti Əysa Yəhya pəyoşəmbərdin qəməldürüxnü kəbul kəlojan kündin baxlap taki asmanşja kətürülgən künigiqə biz bilən baxtin-ahir billə boləjan kixilərdin bolsun, – dedi.

²³ Xuning bilən, kəpçilik Yüsüp (ləkimi Barsaba, Grekqə ismi Yustus) bilən Matiya degən ikki kixini aldioja qikirip, mundak du'a kəlixti:

²⁴⁻²⁵ – I Rəbbimiz, həmmə adəmnin kənglidiki yoxurun oyi sanga ayan. Yəhuda əzining wəzipisini taxlap əldi wə əzigə tegixlik yərgə kətti. Əmdi u taxliwətkən əlçilik wəzipisigə igə boləşuqioja bu ikkiyləndin kəysisini talliojanlikinini kərsətkin.

²⁶ Du'adin keyin, ular bu ikki kixigə qək taxliwidi, qək Matiyəşja qikti. Xuning bilən, Matiya on bir əlçining kətarioja on ikkinçi bolup kəşuldi.

2-bab

Mukəddəs Rohning etiqadqilarşja qüxüxi

¹ Ətüp Ketix heytidin keyinki əllikinçi küni kəlgən Orma heytida, etiqadqilarning həmmisi Yerusalemda bir yərgə jəm boləjanidi.

² Asmandin tuyuksiz goya kattik xamal qikqəndək bir awaz anglinip, ular olturojan əyni kəplidi. ³ Etiqadqilarning həmmisi əzlrining üstigə huddi ot yalkunidək bir nərsining ayrim-ayrim qüxkənlikini kərđi. ⁴ Ularning həmmisi Hudaning Mukəddəs Rohioja qəməp, u ata kəlojan alahidə kəbiliyət bilən əzlrigə naməlum boləjan tillarda Hudaşja mədhıyə okuxka baxlıdi.

⁵ U qəşda, Yerusalemda dunyadiki hərəkəysi dələtlərdin kəlgən nurojun ihlasmən Yəhudıylarmu bar idi. ⁶ Ular bu awazni anglap, etiqadqilar bar yərgə jəm boluxti həmdə əzlrining tillirida səzlixiwatқан etiqadqilarni

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

körüp dang ketip kelixti. ⁷ Ular həyran bolup:

– Qaranglar, sözlxiwatkanlar Jəliliyiliklər əməsmu? ⁸ Ular kandaqlarqə bizning tillirimizda sözlxiələydu? ⁹ Arimizda Partiya, Mediya, Elam, Mesopotamiyə, Yəhüdiyə, Kapadokiya, Pontus, Asiya, ¹⁰⁻¹¹ Frigiyə, Pamfiliyə, Misir, Liwiyining Kirinige yekin jayliridin kəlgənlər, Krit wə Ərəbistandin kəlgənlərmu bar! Yənə Rim xəhəridin kəlgən Yəhüdiylər wə Yəhüdiy diniqə kirgən baxka millətlərmu bar. Əmma, həmmimiz ularning Hudaning kılqan uluq ixlirini bizning tillirimizda mahtiqanlirini anglawatimiz! – deyixti.

¹² Ular tengirkap kəlgənlikidin həyranlik bilən bir-birigə:

– Bu zadi kandaq ixtu? – deyixti.

¹³ Bəzilər:

– Bular obdanla məs bolup kaptu! – dəp məshirə kılıxti.

Petrusning qüxəndürüxi

¹⁴ Buni angliqan Petrus baxka on bir əlqi bilən billə ornidin turup, yukiri awaz bilən kəpqilikkə:

– Əy Yerusalem ahaliliri wə baxka Yəhüdiy kerindaxlar! Silərgə əhwalni qüxəndürüp ətəy. Səzliməgə kulak selinglar. ¹⁵ Silər bizni məs bolup kaptu, dəwatamsilər? Undaq əməs, tehi əmdi ətigən sa'ət tokkuz boldi. ¹⁶ Həlbuki, Huda burun bu ix həkkidə Yo'el pəyoqəmbər arkilik aldin eytip mundaq degən:

¹⁷ «Huda xuni wədə kildiki:

‘mən ahir zamanda® həmmə insanlarni Mukəddəs Rohiməqə qəmdürimən.

Oqul-kizliringlar mening wəhiylirimni yətküzidu. Səzlim yigitlərgə qayibanə alamətlər, yaxanqanlarqə qüxlər arkilik yətküzülüdu.

¹⁸ U künlərdə, barlik ər-ayal hizmətkarlırim Rohiməqə qəməldürülüp, məndin kəlgən wəhiylərnə səzləydu.

¹⁹⁻²⁰ Sorak kilidiqan uluq kün kelixtin burun, kəktə karamət kərsitimən, yər yüzidimu məjizilərnə yaritimən.

Yərdə kan, ot wə kapqara is-tütəklər kərunidu, kəktə kuyax nuri

---

® Ahir zaman – məzkur ayəttə bu uqum Əysa Məsihning birinqi kətim bu dunyaqə kelixidin tartip, ikkinqi kətim kelixigiqə bolqan wakitni kərsitidu.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətiri

karangöulukka qöküp, aymu kan rənggigə kiridu.

²¹ Pərwərdigardin nijatlik tiləydiqanlarning həmmisi kütquzulidu. '»

²² Əy Isra'il kerindaxlar, sözlirimgə kulak selinglar. Huda Nasirəlik Əysa arkilik aranglarda kərsətkən məjizə wə karamətliri bilən həzriti Əysani əzining əwətkənlikini ispatliqan. Bu ix həmminglarəja məlum.

²³ Həzriti Əysa Hudaning aldin'ala bilixi wə pilani boyiqə silərgə tapxuruldi. Silər uni Hudayimizəja ixənmigən rəzil adəmlərgə tutup berip, krestkə mihlitip öltürgüzdüglar. ²⁴ Lekin, u əlgəndin keyin, Huda uni ölümning ilkidin kütquzup, kayta tirildürdi. Qünki, ölüm uni qirmiwalalmidi. ²⁵ Padixah Dawut Zəburda u həkkidə mundak aldin eytkan:

«Mən Pərwərdigarning da'im yenimda turoqanlikini bildim.

Mən hərgiz təwrənməymən. Qünki, u mening ong yenimda turup, mənə yardəm beridu.

²⁶ Xunga, mən uningəja huxallik bilən mədhiyə okuymən.

Əlsəmmu, tenim ümid iqidə turidu.

²⁷ Qünki, sən meni ölüklər diyarida taxlap qoymaysən.

Sening sadik hizmətkaringning teniningmu qirixigə yol qoymaysən.

²⁸ Həkikiy həyatlikka yetəkləydiqan yolni mənə kərsəting.

Əmdi sən meni huzurungda huxallikka qəmdürisən.»

²⁹ Kerindaxlar, silərgə enik eytalaymənki, bu sözlər qokum padixah Dawutning əzigə karitilmaydu. Qünki, əjdadimiz Dawut aləmdin ötüp, yərgə kəməldi. Uning kəbrisi bügüngiqə bu yərdə saklanmakta. ³⁰ U bolsa pəyqəmbər bolup, Hudaning uning təhtigə əz əwladidin birəylənni warislik kilduruxka kəsəm bilən wədə bərgənlikini bilətti. ³¹ Padixah Dawut Hudaning aldin eytkanlirining qokum əməlgə axurulididəjanlikini bilip, Kütquzəjuqi – Məsihning əlgəndin keyin tirildürüldidəjanlikini, yəni ölüklər diyarida taxlap qoyulmaydiqanlikini wə tenining qiriməydiqanlikini eytkan. ³² Bu söz Huda ölümdin tirildürgən həzriti Əysəja karitiləjan bolup, biz bu ixning guwahqiliri. ³³ Huda uni tirildürüp ərxkə elip qikip kətkəndin keyin, uni qong xan-xərəpkə igə kilip, əzining ong yenida olturoquzdi. Həzriti Əysa Huda'ata wədə kiləjan Mukəddəs Rohni uningdin aldi wə hazır kəruwatkan, anglawatkanliringlardək, bu Rohni bizlərgə qüxürdi.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

³⁴⁻³⁵ Padixah Dawut hərgiz ərəkə qıkmıoqan. Uning yazoqan munu sözlirimu Kutkuzoquqi – Məsihkə karitiloqan:

«Pərwərdigar hojayinimoqa eyttiki:
‘mən sening düxmənliringni
ayıoqing astida dəssətküqə,
mening ong yenimda olturojin!’»

³⁶ Xuning üçün, əy Isra'il kerindaxlar, xuni kət'iy bilixinglar kerəkki, Huda silər krestkə mihlap öltürgən həzriti Əysani həm Rəbbimiz, həm bizni gunahlırimizdin azad kilidoqan Kutkuzoquqi – Məsih kilip təyinlidi! – dedi.

³⁷ Petrusning bu sözliri angliqularoqa yürəkkə sanjiloqan hənjərdək küqlük təgdi. Ular kayil boləjninidin Petrus wə baxka əlqilərdin:

– Kerindaxlar, undakta kutkuzulux üçün kəndək kiliximiz kerək? – dəp soraxti.

³⁸ Petrus ularoqa mundaq jawab bərdi:

– Gunahlıringlarning kəqürüm kilinixi üçün, yaman yolliringlərdin yenip, towa kilinglar həmdə Əysa Məsihkə etikad kiləjanlikinglarni kərsitix üçün qəmüldürüxnü qəbul kilinglar. Xundak kilsanglar, Huda silərgə Mukəddəs Rohni ata kilidu. ³⁹ Bu wədigə silər wə siləring əwladlıringlar həmdə dunyaning bulung-puqkəklirida yaxawatqanlarmu erixələydu. Qünki, Rəbbimiz Huda əzi qakiroqan kixiləringning həmmisigə əzining Rohni ata kilidu.

⁴⁰ Petrus yənə nuroqun sözlər bilən ularni agahlandırdi wə ularoqa:

– Silər əzünglarni Hudaning bu zamanning qirip kətkən kixilirigə kelidoqan jazasidin kutuldurunglar! – dəp agahlandırdi. ⁴¹ Nuroqun kixilər uning sözlirigə ixinip, qəmüldürüxnü qəbul kildi. Xu küni, üç mingqə kixi etikadqılar jama'ətqilikigə koxuldi. ⁴² Ular baxka etikadqılar bilən da'im jəm boluxup əlqiləringning təlimini anglap, həzriti Əysani hatiriləx üçün nanni bəlüxüp yeyixətti wə du'a kilixətti.

Etikadqılar arisidiki inaklik

⁴³ Əlqilər nuroqun məjizə wə karamətlərnü kərsətti. Halayikni qorkunq basti. ⁴⁴ Pütün etikadqılar dawamlıq billə inak yaxap, sening-mening deyixməy, bariqə dost boluxti. ⁴⁵ Mal-mülüklerini setip, pulini hərkimning ehtiyajioqa karap təksim kilixti. ⁴⁶ Hər küni, mərkiziy

ibadəthana həylisioğa kirip, ibadət kilişatti. Əyliridimu huxal-huramlik wə ak kəngüllük bilən bir-birini mehman kilişip, həzriti Əysani hatiriləş üçün nanni bəlüxüp yeyixətti. ⁴⁷ Ular Hudaşğa mədhiyə okuxup, pütün xəhərdikilərninğ hərmitigə sazawər boldi. Huda hər küni yengi etikadqilarni ularning arisioğa koxatti.

3-bab

Petrus bilən Yuhannaning tokur adəmni sakaytixi

¹ Bir küni qüxtin keyin sa'ət üqlərdə, Yəhudiylar aditi boyiqə mərkiziy ibadəthanida du'a kilişioğan waqıtta, Petrus bilən Yuhannamu ibadəthanişğa bardi. ² Ular mərkiziy ibadəthanişğa yekinlaxkanda, bir tuşma tokur adəmmu bu yərgə əkeliniwatkanidi. Hər küni, kixilər uni ibadəthanişğa kirgənlərdin sədikə tiləp jan baksun dəp, mərkiziy ibadəthanining «Güzəl dərwaza» dəp atilidioğan ixiki aldişğa əkelip koxaytti. ³ Tokur adəm Petrus bilən Yuhannaning mərkiziy ibadəthanişğa kirip ketiwatkinini kərup, ularin sədikə tilidi. ⁴ Ular tokur adəmgə dikqət bilən kərişandin keyin, Petrus:

– Bizgə kara! – dedi.

⁵ Tiləmqi ularin bir nərsə kütüp, kəzlinini tikip karap turatti. ⁶ Birak, Petrus uningşğa:

– Məndə altun yaki kümüş yok. Lekin, kolumda barini sanga berəy. Nasirəlik Əysa Məsihning nami bilən buyruymənki, ornungdin turup mang! – dedi-də, ⁷ uni ong kolidin tartip, yələp turuşuzdi. U adəmning put wə oxuk beşixlirişğa xu'an küq kirip, ⁸ ornidin qaqrıp turup mengixka baxlidi. U mengip wə səkrəp, Hudaşğa mədhiyə okuşğan halda ular bilən billə mərkiziy ibadəthana həylisioğa kirdi. ⁹ Uning mengip Hudaşğa mədhiyə okuşğanlikini kərgən jama'ət ¹⁰ uning mərkiziy ibadəthanining «Güzəl dərwaza»si aldidə tiləmçilik kilip olturidioğan heliki kixi ikənlikini tonup, dang ketip kəlixti.

Petrusning mərkiziy ibadəthanidiki səzliri

¹¹ Həmmə adəm heliki puti sakayşğan adəmni kəruş üçün ibadəthanidiki «Sulayman pexaywini» degən yərgə yügürüp kəlixti. Ular uning sak peti Petrus bilən Yuhannaşğa qing esilip turuwalışğanlikini kərup, həyran boluxti. ¹² Bu əşwalni kərgən Petrus halayikka mundak

dedi:

– İsrail kərindaxlar! Bu ixka nemanqə həyran bolisilər? Bizgə nemanqə tikilip qaraysilər? Silər bizni öz küq-kudriti yaqi ihlasmənlikigə tayinip bu adəmni mangdurdı, dəp oylamsilər? ¹³ Hərgiz undak əməs! Wəhalənki, İbrahim, İs'hak, Yakup katarlik əjdadlirimiz etikad kilip kəlgən Huda özining hizmətkari boləjan həzriti Əysaning xan-xəripini namayan kildi. Silər xu həzriti Əysani kengəxmigə tutup bərdinglar. Waliy Pilatus uni koyup bərməkqi boləjan bolsimu, silər Pilatusning aldida uni rət kilip, «əltürux kerək!» dedinglar. ¹⁴ Mukəddəs wə adil boləjan həzriti Əysani rət kilip, waliy Pilatustin uning orniqə bir katilni koyup berixni tələp kildinglar. ¹⁵ Xundak kilip, həyatlikni yaratkuqini əltürdünglar! Birak, Huda uni tirildürdi. Biz mana bu wəkəning guwahqiliri. ¹⁶ Mana xu həzriti Əysaqə kiləjan etikadimiz bilən, bu tokur adəmgə küq kirdi. Silər kərüp turəjan wə tonuydiəjan bu adəm həzriti Əysaqə boləjan etikad arkilik sapmusak boldi. Silərmu buni kərdünglar.

¹⁷ Kərindaxlar, mən ixinimənki, silər wə baxlikliringlar həzriti Əysaqə xunqə yamanlik kiləjanda, əzünglarning nemə kiliwatkanlikinglarni bilməytinglar. ¹⁸ Mana bu Hudaning Kutkuzəjuqi – Məsihning ziyankəxlikkə uqrap əlidiəjanliki toqrisida pəyoqəmbərlər arkilik aldin eytkanlirining əməlgə axuruluxidur. ¹⁹ Xuning üqün, hazır yaman yolliringlardin yenip, towa kilinglar! Hudaning yolioqə kaytinglar! Xundak kiləjanda, Huda gunahliringlarni kəqürüm kilidu. ²⁰ U silərgə yeni küq ata kilip, əzi biz üqün təyinligən Kutkuzəjuqi – Məsih boləjan Əysani kexinglarəqə kaytidin əwətidu. ²¹ Huda burunki zamanlarda mukəddəs pəyoqəmbərliri arkilik jakarliəjinidək, həmmə məwjudatlar yengilinidiəjan wakit kəlmigüqə, həzriti Əysa ərxətə turidu. ²² Musa pəyoqəmbər həzriti Əysa həkkidə mundak degənidi: «Pərwərdigaringlar Huda öz kərindaxliringlar arisidin manga ohxax bir pəyoqəmbər tikləydu. Uning səzligə toluk əməl kilixinglar kerək! ²³ Qünki, bu pəyoqəmbərninğ səzini anglimaydiəjanlar Hudaning həlki kataridin qikirilip yokitilidu.»

²⁴ Dərwəkə, Samu'il pəyoqəmbər wə uningdin keyin kelip Hudaning səzlrini yətküzgən pəyoqəmbərlərninğ həmmisi bu künlərdə həzriti Əysa toqrisida yüz beridiəjan ixlarnimu aldin eytkan. ²⁵ Silər bu pəyoqəmbərlərninğ əwladlirisilər wə Huda əjdadinglar bilən tüzgən əhdininğ mirashorlirisilər. Qünki, Huda əjdadimiz İbrahiməqə: «Sening əwladinğ arkilik yər yüzidiki həmmə həlklərgə bəht ata kilimən» dəp

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətli

wədə berip əhdə kılqan. ²⁶ Xuning üqün, Huda hərbinglarni yaman yolliringlardin kayturup, bəht-sa'adətke erixtürüx üqün, hizmətkari həzriti Əysani tikləp, uni awwal silərgə əwətti.

4-bab

Petrus bilən Yuhannaning aliy kengəxmidə sorak kilinixi

¹ Petrus bilən Yuhanna halayikka gəp kiliwatqanda, birnəqqə moysipit rohaniylar, mərkiziy ibadəthana karawullirining baxliki wə Sadukiy diniy ekimidiki birnəqqəylən kelip qaldi. ² Əlqilər halayikka: «Huda həzriti Əysani asas kilip, əlgənlərni tirildüridu» dəp təlim bərgənliki üqün, bu kixilər intayin qəzəpləndi. ³ Xunga, ular Petrus bilən Yuhannani tutkun kildi. Kəq kirip qalojanliki üqün, ular keqiqə tutup turuldi. ⁴ Lekin, əlqilərnin təlimlirini angliqanlarning kəpi həzriti Əysaqə etikad kildi. Xundak kilip, həzriti Əysaqə əgixidiqan ərlərnin sanila bəx mingqə yətti.

⁵ Ətisi, Yəhudiylarning kengəxmisidiki barliq baxlik, aqsakal wə Təwrat ustazliri Yerusalemda toplandi. ⁶ Ularning arisida bax rohaniy Hənnan, Qayapa, Yəhya, Iskəndər wə bax rohaniyning baxka tuşkanlirimu bar idi. ⁷ Ular Petrus bilən Yuhannani aldiqə qakirtip: – Silər bu ixni kaysi küq-kudrətkə tayinip, kimning nami bilən kildinglar? – dəp soridi.

⁸ Petrus Mukəddəs Rəhka qəmgən həlda mundak dedi: – Həlkimizning hərmətlik rəhbərliri wə aqsakalliri! ⁹ Əgər biz bügün bu tokur adəmgə kərsətkən yahxi ix həm uning kandak sakaytiloqanliki səwəblik sorakka tartiloqan bolsak, ¹⁰ silər wə pütün İsrə'il həlki xuni bilixinglar kerəkki, uni pütünləy sakaytip aldinglarda turojuzoqan küq-kudrət Nəsirəlik Əysa Məsihning küq-kudritidur! Silər həzriti Əysani krestkə mihlap əltürgən bolsanglarmu, lekin Huda uni əlümdin tirildürdi.

¹¹ Mukəddəs yazmilarda u həkkidə mundak yeziloqan:

«Tamqilar taxliwətkən bu tax
kuruluxning ul texi bolup qaldi.»

Həzriti Əysa dəl xu «tax»tur! ¹² Pəkət həzriti Əysala bizni

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

kutkuzalaydu. Qünki, pütkül insaniyət dünyasında həzriti Əysadin baxka, Huda təyinligən heqkandak kutkuzoquqi yoktur!

¹³ Petrus bilən Yuhannaning bu jür'itini kərgən kengəxmə həy'ətliri ularning okumiqan adəttiki adəmlərdin ikənlikini bilip, həyran boluxti. Ularning burun həzriti Əysa bilən billə boləqanliqinimu bildi. ¹⁴ Lekin, sakiyip kətkən heliki adəm Petrus bilən Yuhannaning yenida pakit bolup turuwatkanliqi üqün, ular heqkandak gəp yanduralmidi. ¹⁵ Xuning bilən, kengəxmə həy'ətliri ularni kengəxmidin qikixka buyrudi. Andin:

¹⁶ – Bularni kandak kilimiz? Ular kərsətkən ajayip məjizini pütün Yerusalem həlki bilidikən, biz mundak ix bolmiqan deyixkə amalsiz.

¹⁷ Lekin, bu ixning həlk iqidə tehimu kəng tarkilip kətməsliki üqün, ularoqa bundin keyin Əysa toqrisida heqkingə bir nemə deməslikkə agahlandurux berəyli! – dəp məslihət kilixti.

¹⁸ Xundak kilip, ular əlqiləрни qakirtip, kandak boluxidin kət'iynezər bundin keyin həzriti Əysaning namida səzləp təlim bərməslikni buyrudi.

¹⁹ Lekin, Petrus bilən Yuhanna:

– Hudaning aldida silərgə boysunux toqrimu yaki Hudaqimu? Buningoqa özünglar bir nemə dənglar! ²⁰ Əmma biz kərgən wə angliqanlirimizni eytmay turalmaymiz! – dəp jawab bərdi.

²¹ Kengəxmə həy'ətliri bolsa halayiktin kərkup, əlqiləрни jazalaxka layik səwəb tapalmay, ularni tehimu kəttik agahlandurup, koyup bərdi. Qünki, halayik Hudaqə mədhiyə okuwatkan bolup, ²² buning səwəbi kirik yildin beri tokur heliki adəmning sakiyip kətkənlikidin idi.

Etikadqilarning bir niyəttə du'a kilixi

²³ Petrus bilən Yuhanna koyup berilgəndin keyin, baxka etikadqilarning yenioqa kaytip kelip, kengəxmidiki aliy rohaniylar wə aksakəllarning kiləqan səzlrini kəpqilikkə ukturdi. ²⁴ Etikadqilar buni angliqanda, bir niyət, bir məksəttə Hudaqə mundak du'a kildi:

– I İgimiz, asman-zemin, dengiz-okyanlarni wə ulardiki barlik məwjudatlarni yaratkan özüng. ²⁵ Sən Mukəddəs Roh bilən hizmətkaring boləqan əjdadimiz padixah Dawut arkilik mundak degənoqu:

«Nemə üqün kapirlar Hudadin oqəzəplinidioqandu?

Nemə üqün həklər bikardin-bikar suyikəst kilidioqandu?

²⁶ Duniyadiki padixahlar səp tartip,

Huda wə u təyinligən kutkuzoquqisioqa karxi jəm boluxti.»

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

²⁷ Dəl xu əhwal bizning xəhirimizdə yüz bərdi! Hırod han bilən waliy Pilatus Rimlik ləxkərlər wə Isra'il həlki bilən birlixip, mukəddəs hizmətkaring, özüng təyinligən kutkuzoquqi Əysaşa qarxi toplandı.

²⁸ Ular bilməstinla öz küq-kudriting wə iradəng bilən burunla orunlaxturojan ixlarni əməlgə axurdi.

²⁹ I Rəbbimiz, əmdi ularning sening hizmətkarliring boləjan bizgə seliwatқан təhditlirini kərgəysən! Səzliringni yürəklik yətküzüximizgə mədət bərgəysən. ³⁰ Əz kudritingni kərsitip, mukəddəs hizmətkaring Əysaning namidin kesəllərnı sakaytip, məjizə wə karamətlər yaratkaysən.

³¹ Ularning du'aliri ayaqlaxkanda, ularning turojan yeri təwrinip kətti. Ular Mukəddəs Rohka qəmüp, Hudaning səzlrini yürəklik yətküzüxkə baxlıdi.

Etikadqilarning pul-malliridin təng paydilinixi

³² Etikadqılar bir niyət, bir məxsəttə idi. Həqkim əzigə tegixlik pul-melini «özümning» deməytti, bariəja ortaq idi. ³³ Əlqilər Hudaning zor küq-kudriti bilən Rəbbimiz Əysaning tirilgənlikigə guwahlik bəretti. Huda ularning həmmisigə mol bəht ata kıləjanıdi. ³⁴ Ularning həqnemigə həjiti qüxməytti. Qünki, bəzilər yər-zemini, əy-jayini setip, ³⁵ pulini əlqilərgə tapxuratti. Əlqilər pulni hərkimning ehtiyajıəja karap təksim kılatti.

³⁶ Məsilən, mərkiziy ibadəthanıdi ixləydiəjan Lawıylardın Sıprusta tuəjuləjan Yüsüp isimlik bir etikadqi bar idi. Əlqilər uni Barnaba, yəni «rıəbətəndürgüqi» dəp ataytti. ³⁷ Umu əzining bir parqə etizini setip, pulini əlqilərgə tapxurdi.

5-bab

Hənanıya bilən Səpirə

¹ Hənanıya isimlik yənə bir adəmmu ayali Səpirə bilən bir parqə yerini satti. ² Hənanıya bir kısıml pulni əzigə kəldurdi. Axkan pulni, «yerimizning həmmə puli muxu» dəp, əlqilərgə tapxurdi. Ayalimu buningdin toluk həwərdar idi.

³ Petrus unıəja:

– Hənanıya, nemıxka korsıkingəja Xəytanni kırıgüzüp, yər satқан

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

pulning bir kismini özünggə kaldurux bilən Mukəddəs Rohka yalojan eyting? ⁴ Yər setilmioqanda, sening idi. Setilojandin keyin, pulmu özüngning. Xundak turukluk, yənə nemixka oqərəzlik halda: «Pulning həmmisi muxu» dəp kəlding? Sən insanoqila əməs, Hudaqimu yalojan eyting! – dedi.

⁵ Hənanıya bu səzni angliqan həman yikilip, jan üzdi. Bu ixni angliqoquqilar bək kərkuxup kətti. ⁶ Yaxlardin birnəqqisi kirip, jəsətni kəpənləp, sirtka apirip dəpnə kildi.

⁷ Təhminən üq sa'əttin keyin, Hənanıyaning ayali kirip kəldi. Birak, u boləjan wəkədin tehi həwər tapmioqanidi. ⁸ Petrus uningdin:

– Manga eyting, silər yər satkan pulning həmmisi muxumu? – dəp soridi.

– Xundak, həmmisi xu, – dəp jawab bərdi u.

⁹ Petrus:

– Silər nemə üqün Mukəddəs Rohni sinap til biriktürdünglar? Qarang, eringizni dəpnə kəlip kəlgənlər ixik aldida turidu, ular siznimu əketidu! – dedi.

¹⁰ Umu xu'an Petrusning aldioja yikilip, jan bərdi. Həliki yaxlar kirip, uning əlgənləyini kərip, unimu elip berip erining yenioja dəpnə kildi.

¹¹ Pütün etiqadqilar jama'ətqiləyini wə bu ixni angliqanlarni kattik kərkunq basti.

Əlqilər yaratkan məjzilər

¹² Əlqilər həlk iqidə nurojun məjizə wə karamətləyini kərsətti. Barlik etiqadqilar mərkiziy ibadəthanidiki «Sulayman pexaywini»da da'im jəm bolatti. ¹³ Kixilər ularni hərmətlisimu, birak ularoja koxuluxka jür'ət kəlməyatti. ¹⁴ Xundak bolsimu, Rəbbimiz Əysaqə etiqad kəlip,

jama'ətqiləyini koxulojan ər-ayallar barəanseri kəpəygili turdi.

¹⁵ Yaritilojan məjzilər səwəbidin həklər kəsəl kixiləyini koqilaroja elip qikip, kərpə wə zəbillərgə yatkuzup koyatti. Ular «Petrus yoldin ətkəndə, kəsəllərgə qolini təgküzmisimu, heqbolmioqanda sayisi qüxüp, sakiyip kətsun!» dəp oylaytti. ¹⁶ Yənə top-top kixilər Yerusalem yenidiki xəhər-yezilardin kəsəlləyini wə jin qaplixialojan kixiləyini elip kəltətti. Ularning həmmisi sakiyip kaytixatti.

Əlqiləyini ziyankəxləyini uqrixi

¹⁷ Bax rohaniy wə uning xerikliri, yəni xu yərlik Sadukiy diniy

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

ekimidikilər əlqiləni zadi kərəlməytti. ¹⁸ Xunga, ular əlqiləni tutup, həkümət zindanoğa kəmidi. ¹⁹ Ləkin xu keqə, Hudaning bir pərixtsi zindanning katmukat dərwezilirini eqip, əlqiləni elip qikip, ularoğa:

²⁰ – Silər mərkiziy ibadəthana həylisioğa kirip, jama'ətkə yengi həyat toşrisidiki təlimlərninğ həmmisini eytinglar, – dəp buyrudi.

²¹ Əlqilər bu söz boyiqə tang atkanda mərkiziy ibadəthana həylisioğa kirip, kixilərgə təlim berixkə baxlidi.

Bax rohaniy wə uning xerikliri əlqiləni sorak kiliş üqün, Isra'illarning barlik əksakallirini aliy kengəxmining omumiy yioşiniyoğa qakirdi. Andin, zindandiki əlqiləni elip kelixkə adəm əwətti. ²² Ləkin, ular zindanoğa yetip baroqanda, əlqilərninğ u yərdə yoklukini baykap kaytip berip, kengəxmidikilərgə:

²³ – Biz zindanoğa barsak, uning ixiki məhkəm kuluplaklik turuptu. Sirtida karawullarmu saqlap turuptu. Ləkin, ixikni eqip karisak, iqidə birmu adəm yok! – dəp məlumat bərdi.

²⁴ Mərkiziy ibadəthana karawullirining baxliki wə aliy rohaniylar bu həwəni anglap, ganggirap kəlixti. «Əmdi bu ix kəndak bolar» dəp, öz-özidin soraxkə baxlidi. ²⁵ Dəl xu qaoqda, bir kixi kirip:

– Silər zindanoğa taxliyoğan adəmlər mərkiziy ibadəthana həylisida jama'ətkə təlim beriwatidiyoq! – dəp həwər kildi.

²⁶ Buning bilən, həlikə karawullar baxliki qol astidikiləni baxlap berip, əlqiləni elip kəldi. Birak, həlkning əzlrini qalma-kesək kilixidin kərkup, ularoğa zorluk ixlətmidi.

²⁷ Ular əlqiləni elip kəlgəndin keyin, ularni kengəxmə həy'ətliri aldida turoşuzdi. Bax rohaniy ularning üstidin xikayət kilixkə baxlap:

²⁸ – Biz siləni Əysa həkkidə kixilərgə təlim bərmənglar, dəp kattik qəkligəniduk. Ləkin, silər yənə xu təliminglarni pütün Yerusalemoğa yaydinglar həmdə Əysaning kən kərzini bizgə artmaqci boluwatisilər! – dedi.

²⁹ Petrus wə baxkə əlqilər jawab berip mundak dedi:

– Biz insanoğa əməs, Hudaoyo boysunuximiz kerək! ³⁰ Silər həzriti Əysani krestkə mihlap əltürdünglar. Ləkin, əjdadlirimiz etikad kilip kəlgən Huda uni tirildürdi. ³¹ Huda Isra'il həlkining gunahlirioğa towa kilip, kəqürümgə erixix pursitigə igə boluxi üqün, həzriti Əysani yetəkci həm kutkuzoşuqi kilip əzining ong yenioğa olturoşuzdi. ³² Biz bu ixlarning guwahqiliri. Huda əzigə ita'ət kiləşuqilaroğa ata kiləşan Mukəddəs Rohmu bu ixlarni ispatlap beridu.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

³³ Aliy kengəxmə həy'ətliri bu sözlərnı anglap intayin qəzəpləndi wə əlqilərnı ɵltürməqı boluxti. ³⁴ Lekin, ularning arisida pütün həlkning hərmitigə sazawər boləqan Pərisiy diniy ekimidiki QJamaliyil isimlik bir Təwrat ustazi bar idi. U ornidin turup:

– Ularnı bir dəm sirtka qikırip turunglar, – dəp buyrudi.

³⁵ Andin, u kengəxmə həy'ətlirigə mundak dedi:

– Əy Isra'ıllar, silər bu kixilərnı bir tərəp kilixta ehtiyat kilinglar!

³⁶ Ətkəndə, heliki əbləh Təwdas otturiəqa qikırip, əzini qong tutup, wəkə qikardı. Uningəqa təhminən tət yüz adəm əgəxkənidi. Birak, u Rimliklar tərıpidin ɵltürüldi. Əgəxküqiliri tarkilip ketip, ixi yokka qikti. ³⁷ Keyin nopus tizimlax waqtida, Jəlilyilik Yəhudamu bax kətürüp qikırip, bir top kixini toplap əzigə əgəxtürgən. Umu ɵltürülüp, əgəxküqilirimu tarkitiwetilgən. ³⁸ Əmdi bu kixilərgə kəlsək, meningqə əng yaxisi ularnı koyup beringlar. Ular bilən karinglar bolmisun! Əgər ularning məksiti wə kiliwatkini pəkət insanning ixi bolsila, jəzmən məəqlup bolidu.

³⁹ Əgər Hudadin bolsa, silər ularnı yokıtalmaysilər! Hətta əzünglarnı Hudəqa karxi orunəqa koyəqan bolisilər!

Aliy kengəxmə QJamaliyilning təklipini qəbul kildi ⁴⁰ wə əlqilərnı qakirtip kirip, ularnı kamqilitip, hərgiz həzriti Əysa toərluluk təlim bərməslıknı buyrudi. Andin, ularnı koyup bərdi. ⁴¹ Əlqilər kengəxmıdin qikırip, Hudaning əzlrini həzriti Əysaning nami üqün horluk azabi qekixkə layik kərgənlikidin intayin hursən boluxti. ⁴² Ular yənıla hər küni mərkiziy ibadəthana həylisida wə əyliridimu təlim berip, «həzriti Əysa – Kutkuzəquqi – Məsihtur!» dəp, tohtimastin hux həwər tarkitiwərdi.

6-bab

Hizmətkə tallanəqan yəttə kixi

¹ Xu künlərdə, etikadqılarning sani kündin-küngə kəpiyip barmakta idi. Birak, Grekqə səzləydiəqan bəzi Yəhudiylar yərlik Yəhudiylardin rənqip qaləjanidi. Ularning deyixiqə, kündilik tamaknı təksim kilixta ularning iqidiki tul ayallarıqa berilgən tamak baxkılarningkidin az ikən. ² Xunga, on ikki əlqi pütün etikadqılarnı yiqip, ularəqa mundak dedi:

– Biz əlqilərnıng Hudaning səzini yətküzüx hizmitini taxlap koyup, ozuk-tülük təksimləx bilən bolup ketiximiz toəra əməs. ³ Xuning üqün

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

qerindaxlar, aranglardiki hərmətkə sazawər bolqan, Mukəddəs Rohka qəmgən, dana kixidin yəttini tallanglar. Bu ixlarni xular baxkursun. ⁴ Biz bolsak özimizni du'a kilix wə hux həwər həkkidə təlim berixkə beqixlayli.

⁵ Əlqilərnin təklipigə həmməylən koxuluxti. Xuning bilən, kəpçilik imani kamil wə Mukəddəs Rohka qəmgən Istipan isimlik bir etikadqini tallidi. Uningdin baxka, Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas həmdə burun Yəhudiy diniqə kirgən Antakyalik Nikolaslarni tallap, ⁶ ularni əlqilərnin aldiqə elip qikti. Əlqilər ularni bu hizmətkə təyinləx üçün, qollirini ularning uqisiqə təgküzüp turup du'a kilixti.

⁷ Hudaning səzi dawamlıq tarkalqanseri, Yerusalemdiki etikadqilarning sanimu barqanseri kəpəydi. Nuroqun rohaniylarmu həzriti Əysaqə etikad kildi.

Istipanning tutkun kilinixi

⁸ Hudaning mehir-xəpkiti wə küq-qudritigə toloqan Istipan həlk iqidə zor məjizə wə karamətlərnə kərsətti. ⁹ Birak, Kirini wə Iskəndəriyə xəhərliri həm Kilikiyə wə Asiya əlkiliridin kəlgən, kulluktin azad bolqanlıki üçün «Hərlər» dəp atalqan ibadəthanining əzaliri bolqan bəzi Yəhudiylar Istipanqə karxi qikip, uning bilən munazirə kilixkə baxlidi. ¹⁰ Ləkin, Mukəddəs Roh Istipanqə əkil-parasət bərgəqkə, ular uning səzlidirigə təqabil turuxkə amalsiz qaldi. ¹¹ Buning bilən, ular bəzi adəmlərnin gelini yaqlap:

– Biz bu adəmnin Musa pəyqəmbər wə Hudaqə karita kupurluk səzligənlikini angliduk, – dəp təhmət kildurdi.

¹² Ular muxu usul bilən həkni, aksakallarni wə Təwrat ustazlirini qutritip, Istipanni tutkun kildurup, uni aliy kengəxmigə elip bardı.

¹³ Ularqə setilqan sahta guwahqilar otturiqə qikip:

– Bu adəm həmixə bu mukəddəs mərkiziy ibadəthanimizqə wə Təwrat qanunimizqə karxi səzlərnə kilidu. ¹⁴ Biz uning: «Nasirəlik Əysa bu ibadəthanini gumran kilidu, Musa pəyqəmbərdin miras qalqan ən'əniwi qə'idə-tüzümlirimizni özgərtiwetidu!» degənlikini angliduk, – dedi.

¹⁵ Kengəxmidə olturoqlarning həmmisi Istipanqə kəz tikip qarinqinida, uning qirayining huddi pərixting qirayiqə ohxax parkirawatqanlıkini kərđi.

7-bab

Istipanning özini aklixi

¹ Bax rohaniy Istipandin:

– Ularning ərzliri rastmu? – dəp soridi.

² Istipan mundak jawab bərđi:

– Atilar wə aka-ukilar, sözümgə kulak selinglar! Əjdadimiz İbrahim tehi Mesopotamiyə rayonidin Həran xəhirigə kəqüp barmioqan wakıttə, xanuxəwkətlük Huda uningəyə kərünüp: ³ «Sən öz yurtung wə uruk-jəmətingdin ayrilip, mən kərsətməkqi boləqan yərgə barəqin» degənidi. ⁴ Buning bilən, əjdadimiz İbrahim Kaldanlarning zemini boləqan öz yurtini taxlap, Həran xəhirigə berip orunlaxti. Atisi əlgəndin keyin, Huda uni bu jayoqə, yəni silər həzir turuwatqan jayoqə yətkəp kəldi. ⁵ U wakıttə, Huda uningəyə təwə bir qeriqmu yər bərmigənidi. Birak, İbrahimning tehiqə pərzənti bolmioqan bolsimu, Huda wədə kilip, bu zeminni uningəyə wə uning əwladliriqə bərməkqi boldi. ⁶ Huda əjdadimiz İbrahiməyə mundak dedi: «Sening əwladliring məlum bir qət döləttə musapirlikta tət yüz yil kul bolup horlukta yaxaydu. ⁷ Birak, ularni kul kiləqan həlkkə jaza berimən. Uningdin keyin, əwladliring u yərdin qikip, bu yərdə manga ibadət kilidu.»

⁸ Keyin, Huda İbrahiməyə: «Sən bilən tüzgən əhdəmning bəlgisi hətnə kilix bolsun» dedi. Əjdadimiz İbrahimdin Is'hək tərəldi. U tuqulup səkkizinqi küni, hətnisi kilindi. Is'həktin Isra'illarning atisi boləqan Yakup tərəldi. Yakuptin Isra'illarning on ikki kəbilisining bowiliri boləqan on ikki oqul tərəldi. Ularningmu hətnisi kilindi.

⁹ Keyin, əjdadimiz Yakupning oqulliri inisi Yüsüptin həsət kilip, uni Misirəyə baridiqan sodigərlərgə kul orunda setiwətti. Ləkin, Huda uning bilən billə boləqəqqa, ¹⁰ uni pütün tartqan kiyinqilikidin kutkuzup, uningəyə danixmənlük ata kilip, Misir padixahining hərmigitə erixtürdi. Padixah uni Misirəyə bax wəzir wə ordining bax oqojidari kildi. ¹¹ Keyin, pütün Misir wə Kən'an yərliridə eqir aqarqilik yüz berip, zor apət boldi. Əjdadlirimiz ozuk-tülüksiz kəldi. ¹² Misirning ambirida axlik barlikini angliqan Yakup oqullirini, yəni əjdadlirimizni u yərgə əwətti. Birinqi kətim barəqanda, ular inimiz Yüsüp əlgən dəp, uni tonumioqanidi.

¹³ Xunga, ikkinqi kətim barəqanda, əjdadimiz Yüsüp akiliriqə özining kim ikənlikini axkarilidi. Ularnimu padixahəyə tonuxturdi. ¹⁴ Xuning

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

bilən, əjdadimiz Yüsüp atisi – əjdadimiz Yakupning aldiqə akilirini əwətip, uni pütün a'ilə-jəməti bilən, jəmiy yətmix bəx kixini Misiroqə təklip kildi. ¹⁵ Əjdadimiz Yakup Misiroqə berip, keyin əwladliri bilən xu yərdə aləmdin ötti. ¹⁶ Ularning jəsətliri Xəkəm xəhirigə kayturulup, əjdadimiz İbrahim burun Həmurning oqulliridin setiwaləqan yərlikkə koyuldi.

¹⁷ Huda əjdadimiz İbrahimqə: «Sening əwladliringni kulluktin azad kilmən» degən wədisini əməlgə axuridiqan wakit yetip kelixkə az qələqanda, Misirdiki Yəhudiylarning nopusi heli kəpəygənidi. ¹⁸ U wakitta, əjdadimiz Yüsüpning Misir həlkiqə kiləqan yaxxi ixliridin həwiri bolmiqəqan yengi bir padixah Misirdə təhtkə qikti. ¹⁹ Bu padixah əjdadlirimizni hiylə-mikirlər bilən ezip horlidi, hətta ularni öz bowaklirini taxliwetixkə məjbur kildi. ²⁰ Musa pəyoqəmbər mana xu qaqlarda tuquləqanidi. U Hudaning nəziridə alahidə bala idi. Ata-anisi uni öydə üq ay bakkandin keyin, ²¹ sirtkə taxliwetixkə məjbur boldi. Birak, padixahning kizi uni kutkuzup, öz oqli kilip qong kildi. ²² Musa pəyoqəmbər Misirlikləarning aliy bilimliri bilən tərbiyilinip, söz kəbiliyiti wə ix bejirix iktidariqə igə adəm bolup qikti.

²³ U kirik yaxlarqə kirgəndə, öz kərindaxliri boləqan Yəhudiylarning həlidin həwər elix kəriariqə kəldi. ²⁴ U bir Misirlikning bir Yəhudiy kulni səwəbsizlə bozək kiliwatkanlikini kərüp, uni koqjdaq, yolsizlik kiləqan Misirlikni öltürüp, uning intikamini elip bərdi. ²⁵ U, Hudaning mən arkilik Yəhudiylarni kutkuzidiqanlikini Yəhudiy kərindaxlirim qüxinidiqə dəp oyliqəqanidi. Ləkin, ular buni qüxənmidi. ²⁶ Ətisi, Musa pəyoqəmbər ikki Yəhudiy kərindaxning uruxuwatkanlikini kərüp, ularni yaraxturmaqı bolup: «Silər kərindax turup, nemixkə bir-biringlarqə yolsizlik kilisilər?» dedi.

²⁷ Kərindixini bozək kiləqan kixi Musa pəyoqəmbərni ittiriwetip: «Kim seni bizgə baxlik yaki sorakqı bolsun dəptu!?» ²⁸ Menimu tünügünki Misirlikni öltürgəndək öltürməkqimusən?» dedi. ²⁹ Musa pəyoqəmbər bu səzləni anglap, bu ixni baxkılarmu bilidiqəqan ohxaydu dəp kərkup, Misirdin Midyan rayoniqə kəqip bardi wə u yərdə musapir bolup turup kəlip, ikki oqulqəqə ata boldi.

³⁰ Kirik yildin keyin, Musa pəyoqəmbərgə Sinay teqjining yenidiki qəldə kəyüwatkan tikənlikning ot yalkunida bir pərixətə kəründi. ³¹ Bu həlni kərgən Musa pəyoqəmbər intayin həyran bolup, tegi-təktini bilix üqün tikənlikning yeniqəqə bardi. Bu qaqda, u Hudaning: ³² «Mən sening

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

əjdadliring İbrahim, İs'hak və Yakup etikad kılıp kəlgən Huda bolimən» degən awazini anglidi. Musa pəyojəmbər kərkunqta titrəp, kəraxqimu jür'ət kılalmidi. ³³ Huda uningəya yənə: «Sən turuwatqan yər mukəddəstur. Xunga, ayiojıngni seliwət! ³⁴ Mən Misirdiki bəndilirimning harliniwatqanlikini kərdüm. Ularning nalə-pəryadlirini həkikətən anglidim. Xunga, mən ularni kütkuzojili qüxtüm. Əmdi barəjin. Mən seni Misiroja əwətəy!» dedi.

³⁵ Mana xu Musa pəyojəmbərni heliki Yəhudiylar: «Kim seni bizgə baxlık yaki soraqi bolsun dəptu!?» dəp rət kıləjanidi. Lekin, Musa pəyojəmbərgə Hudaning pərixtisi kəyüwatqan tikənliktə kərünüp: «İsra'il həlkini kütkuzup, ularəya yetəkqilik kilisən» dəp, uni Misiroja əwətti. ³⁶ Ənə xu Musa pəyojəmbər həlkkə yetəkqilik kılıp, ularni Misirdin qıkarəjanidi həmdə Misirda Kızıl dengizning boyida wə kirik yilni ötküzgən xu qəllərdə əjayət zor məjizə wə karamətlərni kərsətkənidi. ³⁷ Xu Musa pəyojəmbər əzi ularəya: «Huda kerindaxlirimiz arisidin manga ohxax bir pəyojəmbərni tikləydu» degənidi. ³⁸ U qəllərdə əjdadlirimizəya baxqilik kıləjan wakıtlarda, Sinay teqida Hudaning pərixtisi uningəya yənə kərünüp, söz kildi. Musa pəyojəmbər həyatlik bəhx etidiojan sözlərni anglap, uni əjdadlirimizəya wə ular arkilik bizgə yətküzdi.

³⁹ Xundak bolsimu, əjdadlirimiz Musa pəyojəmbərning gepigə kirməy, uni rət kılıp, kənglidə Misiroja kaytixni arzu kildi. ⁴⁰ Musa pəyojəmbər Sinay teqidin tehi qüxmigən wakıttı, ular uning akisi Hərunəya: «Bizgə yol baxlaydiojan butlar yasap bering! Bizni Misirdin elip qıkkən heliki Musaning nemə bolup kətkənlikini biləlmiduk» dedi. ⁴¹ Xuning bilən, ular mozay süritidə bir but yasap, uningəya atap kurbanlik kılıp, səjdə kildi. Əz kəlliri bilən yasiojan bu butni huxal-huramlik bilən təbrikləxti. ⁴² Buni kərgən Huda əjdadlirimizdin nəzirini yətkəp, ularni əz ihtiyariəya kəyup bərdi. Ular asmandiki yultuzlarəya qokunuxka baxlıdi. Xuning bilən, pəyojəmbərlər mukəddəs yazmilarda hatiriləgəndək, Huda ularni mundak əyiblıdi:

«Əy İsrə'ıllar! Silər kirik yil jəryanida qəldə kurbanlik kıləjıninglarda,

manga əməs, bəlki əz kəlliringlar bilən yasiojan butlarəya,

⁴³ yəni 'Molək'ning qədiri wə 'Rifan'ning yultuz xəkillik süritini kətürüp mengip, ularəya səjdə kıldinglar!

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

Xunglaxka, silərni Babil xəhirining qətlirigə qoşlap, sürgün kəlimən!»

⁴⁴ Əjdadlirimiz qəldə yaxıoqan vaxtida, əhdə qediri dəpmu ataloqan ibadət qediri tikkənidi wə kəyərgə barsa uni əzliri bilən billə yətkəp, uningda Hudaqə ibadət kilatti. Ibadət qediri Huda Musa pəyoqəmbərgə kərsətkən nusha boyiqə yasaloqanidi. ⁴⁵ Əjdadlirimiz ibadət qedirioqə əwladmu əwlad igidarqilik kiləqan wə keyin Yoxuwaning yetəkqilikidə, Huda qoşliqan millətlərnin zeminlirini besiwelip, ibadət qedirini bu yərgə elip kəlgən. Həttə padixah Dawutning zamaniqə xu qedirda Hudaqə ibadət kiləqan. ⁴⁶ Padixah Dawut Hudaning, yəni Yakup etiqad kilip kəlgən Hudaning xapa'itigə erixip, uning üqün bir ibadəthana selixka uning əzidin ijasət sorioqan. ⁴⁷ Birak, Huda qoxulmioqan. Keyin, padixah Sulayman Huda üqün bir ibadəthana saləqan.

⁴⁸ Həlbuki, uluq Huda adəm saləqan ibadəthanilarda turmaydu! Yəxaya pəyoqəmbər arkilik Huda mundak degənidi:

⁴⁹⁻⁵⁰ «Ərx mening təhtim bolidu.

Zemin mening put koyidioqan yerimdur.

Silər manganə buningdinmu yahxi hana salalamsilər!?

Buningdinmu yahxi aramgah yasiyalamsilər!?

Asman zemindiki məwjudatlarni mən yarattimə!»

⁵¹ Istipan səzini ayaqlaxturup:

– Əy, boyni, yüriki wə kuliki kattiklar! Silər hətnə kilinmioqan kapirləroqə ohxax jahil! Silər əjdadliringlarəqə ohxax, Hudaning Mukəddəs Rohioqə da'im kərxilik kiliwatisilər! ⁵² Silərnin əjdadliringlar ziyankəxlik kilmioqan birər pəyoqəmbər barmu-hə?! Ular «Hudaning adalətqisi» boləqan həzriti Əysaning kelidioqanlikini aldin jakarlioqanlarnimu əltürəxkən. Əmdi u əzi kəlgəndə, silər uningəqə satkunluk kilip, unimu əltürdünglar. ⁵³ Əjəb ix-hə! Hudaning kanunini pərixtilər əzi silərgə yətküzgən bolsimu, silər uningəqə əməl kilmidinglar! – dedi.

Istipanning qalma-kesək kilinixi

⁵⁴ Istipanning bu səzilirini anglioqan aliy kengəxmə həy'ətliri intayin qəzəpliniq, uningəqə qixlirini qoşurlatti. ⁵⁵ Mukəddəs Rohka qəmgən

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətli

Istipan bolsa közlrini kökkə tikip, Hudaning parlak nurini wə uning ong yenida turoqan həzriti Əysani kərđi.

⁵⁶ – Qaranglar! Asman eqilip, Insan'ooqli həzriti Əysaning Hudaning ong yenida turoqanlikini kərdüm! – dedi u.

⁵⁷ Buni angliqan həy'ətlər kolliri bilən kulaklrini etiwelixip, qukan selixti wə etilip berip, ⁵⁸ uni xəhərning sirtioqa ittirip qikirip, qalma-kesək kilixka baxlidi. Istipanni gunahkar dəp guwahlik bərgənlər uni qalma-kesək kilixtin burun, qapanlrini Sa'ul isimlik bir yaxning yenida qoyup koyqanidi. ⁵⁹ Istipan yamoqurdək yeoqiwatqan taxning astida turup:

– I Rəbbim Əysa, mening rohimni kobul kiləqaysən! – dəp warkiridi.

⁶⁰ Keyin, u tizlinip turup kattik awaz bilən:

– I Rəbbim, bu gunahni dəp ularni jazalimioqaysən, – dedi. U bu səzni kilip bolupla jan üzdi.

8-bab

Sa'ulning etiqadqilaroqa ziyankəxlik kilixi

¹ Istipanning əltürüluxini Sa'ulmu kollaytti. Xu kündin baxlap, Yerusalemdiki etiqadqilar jama'ətqiliki intayin dəhxətlik ziyankəxlikkə uqraxka baxlidi. Əlqilərdin baxka pütün etiqadqilar Yəhudiyə wə Samariyə əlkillirining hərkaysi jaylirioqa tarkilip ketixti. ² Bəzi ihlasmən kixilər Istipanni dəpnə kilip, uningəqa qong haza tutuxti. ³ Ləkin, Sa'ul etiqadqilar jama'ətqilikigə wəyranqilik selip, ər-ayal etiqadqilarni əymu'əy izdəp tutup, zindanoqa taxlaxka baxlidi.

Hux həwərning Samariyə əlkisigə yetip berixi

⁴ Etiqadqilar kəyərgə tarkilixtin kət'iynezər, ular xu yərdə hux həwər yətküzdi. ⁵ Məsilən, Filip Samariyə əlkisining məlum bir xəhirigə berip, yərlik kixilərgə: «Həzriti Əysa – Qutkuzoquqi – Məsih» dəp jakarlidi. ⁶ Kəpçilik buni anglap həmdə uning məjizilirini kərüp, pütün dikkiti bilən uning səzligə kulak saldi. ⁷ Jinlar əzlrini qaplixiwəloqan kixilərnin tenidin kattik warkirioqan peti qikip kətti. Nuroqun paləq, tokurlarmu sakaytildi. ⁸ Xuning bilən, xu xəhərdiki kixilər qongqur huxallikqa qəmdi.

⁹ U xəhərdə Ximon isimlik bir bahxi bolup, əzining səhərgərlik bilən

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

xu jaydiki həlkni bir məzgil hang-tang kaldurojanidi. U özini kaltis hesablap, bək mahtinatti. ¹⁰ Yukiri wə təwən təbikə kixiliri uning sözlirini pütün dikkti bilən anglaytti. Kəpqilik: «Hudaning uluq küq-kudriti mana xu» deyixətti. ¹¹ U uzundin beri sehrgərlik bilən halayikni hang-tang kaldurup kəlgənlikidin, kixilər uningəya intayin dikket kilip kəlgənidi. ¹² Lekin, ular əmdi Filip yətküzgən Hudaning padixahlıki wə Əysa Məsihkə da'ir hux həwərgə ixəndi. Xuning bilən, ularning arisidin nurojunliqan ər-ayallar qəmüldürüxnı kəbul kildi. ¹³ Ximon özimu ixəndi wə qəmüldürüldi. U həmixə Filip bilən billə boldi həmdə Filip kərsətkən zor məjizə wə karamətlərni kərüp, intayin həyran boldi.

¹⁴ Yerusalemdiki əlqilər Samariyiliklərnin Hudaning sözini kəbul kiləjanlikini anglap, Petrus bilən Yuhannani ularəya əwətti. ¹⁵ İkkiylən u yərgə berixi bilən etiqadqılarəya Mukəddəs Rohning ata kilinixi üqün du'a kildi. ¹⁶ Qünki, ular Rəbbimiz Əysaning nami bilən qəmüldürülgən bolsimu, ularning heqkaysisioəya Mukəddəs Roh tehi qüxmigənidi.

¹⁷ Petrus bilən Yuhanna ularning uqisioəya kolini təgküzüp turup du'a kiləjəndin keyin, Mukəddəs Roh ularəya qüxti.

¹⁸ Əlqilər kolini təgküzüp koyəjan kixilərgə Mukəddəs Rohning ata kilinəjanlikini kərgən Ximon əlqilərgə pul təngləp:

¹⁹ – Bu küq-kudrəttin mangimu beringlar. Mənmü kixilərnin uqisioəya kollirimni təgküzəy, ular mən arkilikmu Mukəddəs Rohni kəbul kilsun, – dedi.

²⁰ Lekin, Petrus uningəya mundak jawab bərdi:

– Hudaning bu sowəjitini puləya setiwəlojili bolidu, dəp oylioəjan bolsang, pulung bilən billə həlak bol! ²¹ Bizning iximizda sening həssəng yok! Qünki, Huda aldida niyiting halis əməs! ²² Xunga, yaman niyitingdin yenip, Hudadin kəqürüm tilə! Xundak kilsang, Huda seni kəqürər. ²³ Qünki, sening həsətkə tolup, gunahning torida ikənliking mənə mələm.

²⁴ Ximon ularəya:

– Mən üqün Hudadin tilənglarki, eytkanliringlərdin birimu beximəya kəlmisun! – dedi.

²⁵ Petrus bilən Yuhanna yənə xu xəhərdə həzriti Əysa həkkidə guwahlik berip, Hudaning sözini yətküzgəndin keyin, Samariyining nurojun yeza-kəntlirigə berip hux həwər yətküzgəq, Yerusaleməya kaytip kətti.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

Filip wə Efi'opiyilik əməldar

²⁶ Xu wəqəttə, Hudaning bir pərixtisi Filipka:

– Jənubkə qarap Yerusalemdin Gaza xəhriyə mangidişan qəldiki yoləə mang! – dedi. ²⁷ Filip yoləə qikti. Yolda u Efi'opiyilik bir yukiri dərijilik əməldarni uqrattı. Bu kixi Kandas isimlik Efi'opiyə ayal padixahining bax həziniqisi bolup, Yerusaleməə Hudaşəə ibadət kiləjili barəşanidi. ²⁸ Kaytix yolida öz hərwisida olturup, Yəxaya pəyşəmbərnin yazmisini okup ketip barattı. ²⁹ Mukəddəs Roh Filipka:

– Hərwişəə yetixip mang, – dedi.

³⁰ Filip yügürüp berip, əməldarning Yəxaya pəyşəmbərnin yazmisidin okuwatkanlirini anglap, uningdin:

– Okuşanliringizni qüxəndingizmu? – dəp soridi.

³¹ Əməldar uningəə:

– Biri mənə qüxəndürüp bərmisə, mən kəndəkmu qüxinələymən?! – dəp, Filipni hərwişəə qikip yenida olturuxkə təklip kildi.

³² Əməldar yazminin munu qışmini okuwattı:

«U goya boşuzlaxkə elip beriləşan kəydək, kəy kirkişuqi aldidə yatkan pakləndək ün-tin qikərməy jim turidu.

³³ u horlinidu, adillik bilən sotlanmaydu.

u əmdi pərzənt yüzi kərləməydu, qünki uning yər yüzidiki hayati elip ketilidu.»

³⁴ Efi'opiyilik əməldar Filiptin:

– Pəyşəmbərnin bu səzi kimyə karitiləşan boləşiydi? Əzigimu yəki bəxkiləşəşimu? – dəp soridi.

³⁵ Filip qüxəndürüxkə bəxlidi. U yazminin xu qışmidin bəşlap, əməldarəə həzriti Əysəşəə da'ir hux həwərnə səzləp bərdi. Xundək kilip, əməldar həzriti Əysəşəə etikəd kildi.

³⁶⁻³⁷ Ular yolda ketiwetip, su bar bir yərgə kəlgəndə, əməldar:

– Bu yərdə su bar ikən. Muxu yərdilə qəmüldürülsəm bolmamdu? – dedi.

³⁸ Əməldar hərwinə tohtitixni buyrudi. Filip uning bilən billə suşəə qüxüp, uni qəmüldürdi. ³⁹ Ular sudin qikkəndə, Mukəddəs Roh Filipni bəşkə bir xəhərgə elip kətti. Əməldar uni kaytə kərləmigən bolsimu, huxal-huramlik bilən yolini dawamlaxturdi. ⁴⁰ Filip bolsa əzining Axdəd xəhridə ikənlikini bilgəndin keyin, u yərdin Kəşəşəiyə xəhrişiqə boləşan həmmə xəhərlərnə kezip, hux həwər yətküzdi.

9-bab

Sa'ulning həzriti Əysaəja etikad kılıxi

¹ Xu qaşlarda, Sa'ul Rəbbimiz Əysaəja etikad kıləquqıləroja dawamlıq əlüm təhditi seliwatatti. U bax rohaniyning aldiəja berip, ² Dəməxk xəhiridiki Yəhudi y ibadəthaniliriəja tonuxturux hetı yezip berixni tələp kıldı. Xundak kılıp, Sa'ul Dəməxktiki Yəhudiylarning yardimini elip, həzriti Əysaning yolida mangojan ər-ayallarnı tutkun kılıp, ularnı Yerusalemoja sorak kılıxka elip kəlməkqi boldi.

³ Sa'ul hətlərnı elip yoləja qıktı. Dəməxk xəhirigə yetip kelixkə az qaləjanda, tosattin asmandin küqlük bir nur qüxüp, Sa'ulning ətrapını yorutuwətti.

⁴ Yərgə yikiləjan Sa'uloja:

– Sa'ul, Sa'ul! Manga nemixka ziyankəlik kılısən? – degən bir awaz anglandı.

⁵ – I Rəbbim, sən kimsən? – dəp soridi u.

– Mən, sən ziyankəlik kiliwatkan Əysa. ⁶ Ornungdin turup, xəhərgə kir, nemə kılıxing kerəklikini biri sanga eytip beridu, – degən jawab kəldi heliki awazdin.

⁷ Sa'ul bilən billə mangojan kixilərnıng kərkkinidin zuwanlıri tutulup, turojan yeridə ketipla kaldı. Qünki, ular awazni anglisimu, gəp kıləjan birərsini kərləmigənidi. ⁸ Sa'ul ornidin turup, kəzlrini eqip kəridi, lekin heq nərsini kərləmidi. Həmrahlıri unıng kolidin yetiləp Dəməxkkə elip kirdi. ⁹ Üq küngiqə heqnemini kərləmigən Sa'ulning gelidin heq nərsə ətmidi.

¹⁰ Dəməxktə həzriti Əysaning Hənanıya isimlik bir etikadqisi bar idi. Uningəja bir wəhiy kəldi. Rəbbimiz Əysa uni:

– Hənanıya! – dəp qakirdi.

– I Rəbbim, mana mən, – dəp jawab bərdi u.

¹¹ Rəbbimiz Əysa unıngəja:

– Sən dərhal «Tüz» koqısıəja berip, Yəhudaning əyidin Tarsusluk Sa'ul isimlik birini tap, qünki xu tapta u du'a-tilawət kiliwatidu. ¹² Du'a kiliwatkinida, mən unıngəja Hənanıya isimlik bir kixining kelip unıngəja qolini təgküzüxi bilənla kəzining əsligə kelidoqanlikini ayan kıldim, – dedi.

¹³ Hənanıya unımay, mundak jawab bərdi:

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

– I Rəbbim, nurəqun kixilərnin bu adəm həkkidə eytkanlirini anglidim. U Yerusalemda sanga etikad kıləjuqılarəja intayin rəhimsizlərqə ziyankəxlik kıləjan! ¹⁴ Həzir u Dəməxkkə kelip, sanga ibadət kıləjan kixilərnə tutux üçün aliy rohaniylardın həkuk aptu.

¹⁵ Rəbbimiz Əysa uningəja:

– Bariwər! Mən bu adəmni Yəhüdiy əməslərgə wə ularning padixahlirəja həm Isra'illərəja meni tonuxturux üçün özüm tallidim.

¹⁶ Mən uningəja mening üçün jəzmən hilmuhil azab-okubət tartixka toqra kelidiəjanlikinimə kərsitimən, – dedi.

¹⁷ Buning bilən, Hənanিয়া həlikə öygə berip, kəllirini Sa'ulning uqisiəja təgküzüp:

– Kəridixim Sa'ul, bu yərgə keliwatkingında yolda sanga kəringən Rəbbimiz Əysa kəzliring əsligə kəlsun wə seni Mukəddəs Rohka qəmsun dəp, meni xəhsən əzi əwətti, – dedi.

¹⁸ Xu hamən, Sa'ulning kəzliridin belik kasirikidək nərsilər qüxüp, kəzliri eqilip kəreləydiəjan boldi. U ornidin turup, qəmüldürüxnə kəbul kildi. ¹⁹ Tamak yegəndin keyin, jismaniy kuwwitimu əsligə kəldi.

Sa'ulning Dəməxktə hux həwər yətküzüxi

Sa'ul Dəməxktiki etikadqilarning yenidə birnəqqə kün turdi wə ²⁰ dərhal Yəhüdiy ibadəthanilirəja berip, «həzriti Əysa Hudaning Ooqlı» dəp təlim berixkə baxlidi. ²¹ Angliəjuqılar uning səzliridin həyran boluxup:

– Bu adəm Yerusalemda Əysəja etikad kıləjuqılarəja wəhxiylərqə ziyankəxlik kıləjan həlikə adəm əməsmu? Bu yərgimə etikadqilarni aliy rohaniylərəja tutup berix məksitidə kəlgənmidu? – deyixti.

²² Ləkin, Sa'ul tehimə kayil kılarlik təlim berip, Dəməxktiki Yəhüdiylarni həzriti Əysaning Kütquzəjuqi – Məsih ikənlikini rət kixixka amalsiz kəldurdi.

²³ Bir məzgildin keyin, Yəhüdiylar Sa'uləja suyikəst kilməkqi boldi.

²⁴ Sa'ulni tutup əltürux üçün, ular keqə-kündüz xəhərnin dərwasisidə uni kütti. Birak, biri ularning uni kəstliməkqi boləjinini Sa'uləja yətküzüp kəydi. ²⁵ Xungə, uning xəgirtliri bir küni keqidə uni qong sewətkə olturəjuzup, sepil küngüridin artildurup qüxürdi.

Sa'ul Yerusalemda

²⁶ Sa'ul Yerusaleməja berip, u yərdiki etikadqilərəja koxulməkqi boldi.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliiri

Lekin, etikađqılar uning həzriti Əysaəja etikađ kıləjanlikiəja ixənməy, uningdin kərkti. ²⁷ Birak, Barnaba uningəja yardəmdə bolup, uni əlqilər bilən kərüxtürdi. Ularəja Sa'ulning Dəməxk yolida Rəbbimiz Əysani kəndək kərgənlikini, Rəbbimiz Əysaningmu uningəja gəp kıləjanlikini qüxəndürdi wə Dəməxktə uning həzriti Əysa həkkidə kəndək jür'ət bilən təlim bərgənlikini ukturup, ularni kayil kildi. ²⁸ Buning bilən, Sa'ul Yerusalemda əlqilər bilən billə bolup, yürəklik halda Rəbbimiz Əysa həkkidə təlim bərdi. ²⁹ U yənə Grekqə səzlixidiəjan Yəhudiylar bilənmu səzlixip, talixip kaldi. Buning bilən, ular uni əltürəwətməkqi boldi. ³⁰ Etikađqılar bu ixtin həwər tepip, uni Kəysəriyə xəhirigə elip berip, u yərdin Tarsus degən xəhərgə yoləja saldi.

³¹ U qaəda, Yəhudiyə, Jəliliyə wə Samariyələrdiki etikađqılar jama'ətqiliki bir məzgil tinqlikka erixti. Mukəddəs Rəhning yardimi bilən ularning etikađi küqiyip, həmixə ihlasmənlik bilən Huda yolida mangdi. Ularning sanimu kündin-küngə kəpəydi.

Petrus Lidda wə Jaffa xəhərliridə

³² Xu wakitta, etikađqılarni yoklax üqün hərəkaysi jaylarni arilap yürgən Petrus bir ketim Lidda xəhiridə turidiəjan etikađqılar bilən kərüxti. ³³ U yərdə u Əneyas isimlik bir adəmnı uqratti. Bu adəm paləq bolup, orun tutup yatqili səkkiz yil boləjanikən. ³⁴ Petrus uningəja:

– Əneyas, Əysa Məsih seni sakaytti. Ornungdin turup, kərpəngni yiojixtur! – dedi.

Əneyas dərhal ornidin turdi. ³⁵ Buni kərgən Lidda xəhiridiki wə Xaron rayonidiki nurojun adəmlər Rəbbimiz Əysaəja etikađ kildi.

³⁶ Jaffa xəhiridə Tabita isimlik bir ayal etikađqi bar idi. (Grekqə ismi «Dorkas» bolup, «keyik» degən mənidə.) U hər wakıt yahxi ix kılidiəjan bolup, namratlarəja yardəm kılatti. ³⁷ Bir küni, u kesəl bolup, əlöp kətti. Kixilər jəsətni uyup kəpənləp, üstünki kəwəttiki əygə yatquzup koydi.

³⁸ Jaffa xəhiri Lidda xəhirigə yekin idi. Xunga, Jaffadiki etikađqılar Petrusning Liddada ikənlikini anglap, uning əldiəja ikki adəm əwətip:

– Qapsan yetip keling! – dəp təklip kildi. ³⁹ Petrus dərhal yoləja qikip, ular bilən billə Jaffaəja kəldi.

Petrus Jaffaəja yetip kelixi bilən üstünki kəwəttiki əygə baxlap qikildi. Barlıq tul ayallar Petrusning ətrapiəja olixip, yioja-zar kılıxti wə Dorkasning həyat waktida əzlrigə tikip bərgən kiyimlirini uningəja kərsitixti.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

⁴⁰ Petrus həmməylənni qikiriwetip, tizlinip olturup du'a kıləjandin keyin, jəsətkə karap:

– Tabita, ornungdin tur! – dedi.

Tabita kəzini eqip, Petrusni kərüp, bexini kətürüp olturdi. ⁴¹ Petrus aldioğa berip, uni yələp turoquzdi wə tul ayallar bilən baxka etikadqılarni qakirip, Dorkasni ularoğa tirik tapxurup bərdi. ⁴² Bu həwər pütin Jaffaoğa tarkilip, nurojun kixilər rəbbimiz Əysağa etikad kildi. ⁴³ Petrus Jaffada Ximon isimlik bir terə əyliyüqining əyidə bir məzgil turdi.

10-bab

Rimlik yüzbexioğa pərixting kərünüxi

¹ Kəysəriyə xəhiridə Korniliy isimlik bir adəm bolup, u Rim koxunidiki «İtaliyə» dəp ataloğan kismning yüzbexi idi. ² U təkwadar adəm bolup, əzi wə əyidikilirining həmmisi Hudağa ibadət kılatti. U gərqə Yəhudiylarning huxi yok Rimliklərdin bolsimu, mərdlik bilən namrat Yəhudiylarəğa pul berətti wə da'im Hudağa du'a kılatti. ³ Bir küni qüxtin keyin sa'ət üqlərdə, uningəğa bir oqayibanə alamət kəründi. U Hudaning bir pərixtisining əzining yenioğa kəlgənlikini oquq kərđi. Pərixte uni:

– Korniliy! – dəp qakirdi.

⁴ Korniliy intayin qəqügən halda uningəğa kəzlrini tikip:

– Təksir, nemə ix? – dəp soridi.

Pərixte uningəğa:

– Sening du'aliring wə namratlarəğa kıləjan həyr-sahawiting həkkidiki həwərlər Hudağa yətti. ⁵ Əmdi sən Jaffaoğa adəm əwətip, Simun Petrus isimlik kixini qakirtip kəl. ⁶ U Ximon isimlik bir terə əyliyüqining əyidə mehman bolup turuwatidu. Ximonning əyi bolsa dengiz boyida, – dedi.

⁷ Uningəğa gəp kıləjan pərixte oqayib boləjandin keyin, Korniliy əy hizmətqiliridin ikkini wə xəhsiy yardımqiliri iqidiki ihlasmən bir ləxkərnə qakirdi. ⁸ Boləjan ixlarni ukturojandin keyin, ularni Jaffaoğa əwətti.

Petruska Hudadin wəhiy kelixi

⁹ Ətisi ular Jaffaoğa yəkin barəjanda, qüx waqti bolup, Petrus du'a kılax üqün əgzigə qikti. ¹⁰ Uning korsiki eqip, bir nərsə yegüsi kəlgənidi. Tamak təyyarliniwatkanda, Petrusning kəzigə bir oqayibanə alamət

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

kөрündi. ¹¹ Asman yerilip, kəng dastihandək bir nərsining töt burjigidin baqılanoğan halda yər yüzigə qüxürülüwatkanlikidək bir halətni kərđi.

¹² Dastihanda hər hil töt putluk haywanlar, yər beoqirlioquqilar, uqarkanatlar mu bar bolup, ularning arisida haram haywanlar mu bar idi.

¹³ Uningoğa:

– Ornungdin tur Petrus, ularni soyup yə! – degən awaz anglandi.

¹⁴ – I Rəbbim, hərgiz bolmaydu! Mən heqqağan heqkandək napak, haram nərsini aqzimoğa aloğan əməsmən! – dedi Petrus.

¹⁵ Birak, Petruska yənə:

– Huda halal degənni sən haram desəng bolmaydu! – degən awaz anglandi.

¹⁶ Bu ix üq ketim təkralinip, dastihanəğa ohxaydioğan heliki nərsə asmanəğa elip qikiq ketildi.

¹⁷ Petrus kəzigə kəringən alamətning mənisini qüxinəlməy oylap turoğanda, Korniliy əwətkən kixilər Ximonning öyini tepip, dərwaza aldida turup:

¹⁸ – Simun Petrus isimlik bir mehman bu yərdə turamdu, kəndək? – dəp towlidi.

¹⁹ Petrus tehiqə heliki oqayibanə alamətning mənisi zadi nemidu, dəp oylawatatti. Mukəddəs Roh uningəğa:

– Seni üq adəm izdəp kəldi. ²⁰ Pəskə qüx! Ular Yəhədiy bolmisimu, ularni kapir deməy, ikkilənməy ular bilən billə bar. Qünki, ularni mən əwəttim! – dedi.

²¹ Petrus pəskə qüxüp, heliki adəmlərgə:

– Silər izdigən kixi mən bolimən. Bu yakka kelixinglarning səwəbi nemikin? – dedi.

²² – Bizni Rimlik yüzbəxi Korniliy əwətti. U Hudaəğa ibadət kilidioğan durus adəm bolup, pütün Yəhədiy həlkining hərmigitə sazawərdur. Hudaning bir mukəddəs pərixtsi uningəğa, sizni öyigə qakirtip, təlimingizni anglaxni buyruoğan! – dəp jawab bərdi ular. ²³ Bu sözləni anglioğan Petrus ularni öygə təkliq kilip, kondurup mehman kildi.

Ətisi Petrus ular bilən billə yoloğa qikti. Jaffadiki etikədqilarning bəzilirimu ular bilən billə bardi. ²⁴ İkkinqi küni, ular Kəysəriyigə yetip bardi. Korniliy tuqkanliri wə yəkin yar-buradərlirini öyigə yioqip, Petruslarni kütüp turatti. ²⁵ Petrus öygə kirgəndə, Korniliy aldioğa qikiq, ayioqioğa bax koyup səjdə kildi. ²⁶ Petrus dərhəl uni yələp turozup:

– Ornungizdin turung! Mənmu sizgə ohxaxla bir adəm! – dedi.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

²⁷ Petrus Korniliyəgə gəp kiləqə əyğə kirdi. U əyning iqigə yiqiləqan jama'ətni kərüp, ²⁸ ularəq:

– Silərgə məlumki, biz Yəhudiylarning Yəhüdiy əməslər bilən alaqə kiliximiz ən'əniwi ka'idimizgə hilap, hətta əyliringlarəqə kirsəkmu bolmaydu. Lekin, Huda manga bir wəhiy arkilik hərəkəndək kixini napak deməslikim kerəklikini kərsətti. ²⁹ Xuning üqün, silər adəm əwətip meni qakirəqanda, ikkilənməy aldinglarəqə kəldim. Əmdi mening sorimakqi boləjinim, meni nemixka qakirdinglar? – dedi.

³⁰ Korniliy mundak dedi:

– Tət künning aldida dəl muxu wakitta, yəni qüxtin keyin sa'ət üqlərdə, mən əydə du'a kiliwatattim. Tuyuksiz kiyimliridin nur qaknap turidiəqan bir pərixət adəm xəklidə aldimda pəyda bolup: ³¹ «Korniliy! Du'aying Hudaəqə yətti. Huda namratlarəqə kiləqan həyr-sahawitingdinmu həwərdar. ³² Xunga, Jaffaəqə adəm əwətip, Simun Petrus isimlik adəmni qakirtip kəl. U terə əyliyüqi Ximonning əyidə mehman bolup turidu. Ximonning əyi dengiz boyida» dedi. ³³ Xuning üqün, dərhal əzlrini qakirip kelixkə adəm əwətkənidim. Əzlrining kədəm təxrip kiləqanliri tolimu obdan boldi. Əmdi biz həmməylən Huda əzlrigə degən barlik səzlərnə anglax üqün Hudaning aldida təyyar turuptimiz.

Hudaning Yəhüdiy əməslərnimu kəbul kilixi

³⁴⁻³⁵ Petrus səzini baxlap mundak dedi:

– Hudaning hərəkəndək adəmni, məyli u kaysi milləttin boluxidin kət'iyənəzər təng kəridiəqanlikini, ihlasmən wə toşra ix kilidiəqan kixi bolsila, Hudaning uni kəbul kilidiəqanlikini əmdi qüxəndim. ³⁶ Silər Huda Isra'il həlkiyəgə yətküzgən hux həwərnə angliəqanəqə. Huda pütün insanlarning Igisi boləqan Əysa Məsih arkilik bizni əzi bilən yaraxturdi. ³⁷ Silərnəng Yəhya pəyqəmbər qəmüldürük qakirikini yətküzgəndin tartip, Jəlilyə əlkisidin baxlap pütün Yəhüdiyə zeminlirida yüz bərgən Nasirəlik Əysaəqə munasiwətlik zor wəkələrdin həwiringlar bar. ³⁸ Huda uni təyinləp, uningəqə əzining Mukəddəs Rohi wə küq-kudritini ata kildi. U həmmə yərnə kezip, yahxi ixlarnə kilip, Xəytanning ilkidə boləqanlarning həmmisini sakaytti, qünki Huda uningəqə yar idi. ³⁹ Biz əlqilər uning Yerusalem wə Isra'iliyining baxka yərliridə kiləqan pütün ixlirining guwahqiliri. Gərqə həzriti Əysa Yerusalemda krestkə mihlinip əltürülgən bolsimu, ⁴⁰⁻⁴¹ üqinqi küni, Huda uni kayta tirildürüp kixilər arisida namayan kildi. Birak, həmmə kixigə əməs, pəkət əzi talliəqan

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətli

guwahqılar, yəni u ölümdin tirilgəndin keyin uning bilən bir dastihanda olturoqan biz əlqilər arisida namayan kildi. ⁴² U bizning hux həwər yətküzüximizni, tiriklər wə əlgənlərnin sorakqisi kəlinip təyinləngən kixinin əzi ikənlikini həlkkə jakarliximizni buyrudi.

⁴³ Pəyojəmbərlərnin həmmisi u həktə: «Həzriti Əysaəja etikad kıləjanlarning gunahliri uning nami bilən kəqürüm kəlinidu» degən.

Mukəddəs Rohning Yəhudiy əməs millətlərgə qüxüxi

⁴⁴ Petrus Hudaning bu səzlrini kəliwatqanda, anglawatqan həmmə kixinin wujudioja Mukəddəs Roh qüxti. ⁴⁵ Petrus bilən billə Jaffadin kəlgən, həzriti Əysaəja etikad kıləjan Yəhudiylar Hudaning Mukəddəs Rohni Yəhudiy əməslərgimu ata kıləjinini kərup bək həyran boluxti.

⁴⁶ Ularning baxkılarning əzlrigimu naməlum boləjan tillarda səzlixip, Hudaning uluqlukini mədhiyələwatqanlikini angliəjanliki xübhəsiz idi. Xunga, Petrus:

⁴⁷ – Huda huddi bizgə ata kıləjandək, ularəjimu Mukəddəs Rohni ata kıləjan tursa, ularni suəja qəmüldürüxnə kəbul kəlixkə kim kəxulmaytti?! – dedi.

⁴⁸ Xuning bilən, Petrus ularning Əysa Məsihning namida qəmüldürülüxnə buyrudi. Keyin ularning təlipi boyiqə, Petrus ular bilən billə birnəqqə kün turdi.

11-bab

Petrusning baxkə millət kixilirining qəmüldürülüxnə aklixi

¹ Əlqilər wə pütin Yəhudiyə əlkisidiki baxkə etikadqılar bəzi Yəhudi əməslərninmu Hudaning səzini kəbul kıləjanlikini anglidi. ² Xunga, Petrus Yerusalemoja kaytkanda, həzriti Əysaəja etikad kıləjan Yəhudiylarning bəziliri uni əyibləp:

³ – Səning hətnə kəlinmiəjan Yəhudi əməslərnin əyidə mehman bolup, ular bilən həmdastihan boləjining zadi kəndək ix?! – dedi.

⁴ Petrus pütin ixning jəryanini ularəja bir-birləp qüxəndürdi. ⁵ U mundaq dedi:

– Jaffa xəhiridə du'a kəliwatqinimda, bir əjayibanə alamətni kərdüm. Kəng dastihandək bir nərsə tət burjigidin baəlanəjan həlda asmandin qüxüp, mənin yenimda tohtap kaldi. ⁶ Səp səlip kərisam, uning iqidə hər

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətli

hil tət putluk həywanlar, yawayi həywanatlar, yər beoqirliqquqilar, uqarkanatlar mu bar ikən. ⁷ Keyin, manga: «Ornungdin tur Petrus, ularni soyup yə!» degən awaz anglandi. ⁸ Mən: «I Rəbbim, hərgiz bolmaydu! Mən heqqaqan hərəkəndək napak, haram nərsini aqzimoqə aloqan əməsmən!» dedim. ⁹ Birak, manga yənə: «Huda həlal degənni sən haram demə!» degən awaz anglandi. ¹⁰ Bu ix üq ketim xundək təkərlinip, ahir heliki nərsə asmanqə elip qikip ketildi. ¹¹ Dəl xu qaqda, Kəysəriyidin meni qakirixkə əwətilgən üq kixi mən turoqan əyning dərwasisining aldiqə kəldi. ¹² Mukəddəs Roh meni, gərqə ular Yəhudiy bolmisimu, ikkilənməy ular bilən billə berixkə buyrudi. Jaffadin kəlgən bu altə kərindaxmu mən bilən billə bardı. Kəysəriyigə yetip kelip, Korniliy isimlik adəmning əyigə kirduk. ¹³ Korniliy bizgə əzining əyidə bir pərixkini kəndək kərgənlikini eytti. Pərixtə uningqə: «Sən Jaffaqə adəm əwətip, Simun Petrus isimlik bir adəmni qakirtip kəl, ¹⁴ u sanga sening wə a'iləngning kutkuzulux yolini səzləp beridu» degənəkən.

¹⁵ Mən gəp kilixkə baxliqanda, Mukəddəs Roh huddi burun bizning wujudimizqə qüxkinidək, ularqimu qüxti.

¹⁶ Xu qaqda, Rəbbimiz Əysaning: «Yəhya pəyoqəmbər kixilərnı suqə qəmüldürgən, lekin silər Mukəddəs Rohkə qəmüldürülisilər» deginini esimgə aldim. ¹⁷ Nahayiti roxənki, biz Əysa Məsihkə etikad kiləjanliktin, Huda bizgə əzining Rohini ata kiləjiniqə ohxax, uni Yəhudiy əməslərgimu ata kildi! Xundək tursa, mən Hudəqə kəndəkmu toskunluk kilalayttim?!

¹⁸ Ular bu səzlərnı angliqanda, Petrusni əyibləxnı tohtitip, Hudəqə mədhiyə okup:

– Yəhudiy əməslərmu yaman yolliridin yenip towa kilsa, Huda ularqimu mənggülük həyatqə erixix pürsiti yaritip beridikən! – deyixti.

Antakya xəhiridiki etikadqilar

¹⁹ U qaqda, İstipanning əltürülux wəkəsidin kelip qikқан ziyankəxlik tıpəylidin hərəkəysi jaylarqə tarkilip kətkən etikadqilarning bəziliri hətta Fənikiyə rayoni, Sıprus arili wə Suriyidiki Antakya xəhiri degən jaylarqə ketixti. Ular Hudaning səzini pəkət Yəhudiylarqə jətküzətti. ²⁰ Lekin, Sıprus arili wə Kirini xəhiridin kəlgən bəzi etikadqilar Antakya xəhirigə berip, Rəbbimiz Əysa həkkidiki hux həwərnı Yəhudiy əməslərgimu jətküzdi. ²¹ Rəbbimizning küq-kudriti ular bilən billə boləqəqkə, nuroqun kixilər ularning səzlirogə ixinip, Rəbbimiz Əysaqə etikad kildi.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

²² Bu həwər Yerusalemdiki etikadqılar jama'ətqilikigə yetip kəldi. Ular bilip bekix üqün Barnabani Antakyaşə əwətti. ²³ Barnaba yetip berip, Hudaning u yərdiki həlkə bəht ata kıləjanlikini kərüp, huxal boldi. U kəpçilikni jan-dili bilən Rəbbimiz Əysaşə sadik boluxka riqəbtləndürdi.

²⁴ U Mukəddəs Rohka qəmgən, imani kamil, yahxi bir adəm bolup, uning türtkisidə nurojun adəm Rəbbimiz Əysaşə etikad kildi.

²⁵ Keyin, Barnaba Tarsus xəhirigə Sa'ulni izdəp berip, ²⁶ uni təpəp Antakyaşə elip kəldi. Ikkiylən etikadqılar jama'ətqiliki bilən billə sak bir yil turup, nurojun adəmgə həzriti Əysa həkkidə təlim bərdi. Etikadqılarni «Hristi'anlar»^⑨ dəp atax Antakyadin baxlandi.

²⁷ U künlərdə, Yerusalemdin Antakyaşə bəzi pəyoqəmbərlər kəldi.

²⁸ Bulardin Agabus isimlik birəylən Mukəddəs Rohning təsiri bilən otturişə qikip, pütün Rim dunyasida kattik aqarqilik bolidişəjanlikini aldin eytti. (Bu aqarqilik dərəkə Klawdiyus padixah həküm sürgən yillarda yüz bərdi.) ²⁹ Buning bilən, Antakyadiki etikadqılar hərbiəri öz əhwalişə karap, pul i'anə kılıp, Yəhudişə əlkisidə yaxaydişəjan etikadqılarşə yardəm berixni karar kildi. ³⁰ Ular bu kararni əməlgə axurup, toplişəjan i'anilirini Barnaba wə Sa'ul arkilik Yəhudişəydiki etikadqılar jama'ətqilikining yetəkqilirigə yətküzüp bərdi.

12-bab

Etikadqılarning tehimu kəp ziyankəxlilərgə uqrixi

¹ Xu qaoşlarda, Hırod han etikadqılar jama'ətqilikidiki bəzi kixilərnə tutup, ularşə ziyankəxlik kılıxka baxlıdi. ² U Yuhannaning akisi Yakupning kallisini aldurdi. ³ Əzining bu hərəkətidin Yəhudişəylarning razi boləjanlikini kərüp, Petrusni tutkun kılıxni buyrudi. Bu wəkə Petir Nan həyti məzgilidə yüz bərdi. ⁴ Petrusni tutkəndin keyin, uni zindənşə taxlap, hərbiəri tət ləxkərdin təxkil tapkan tət nəwətqi karawullar topişəjan tapxurdi. Həyttin keyin, Hırod han uni oquq sot kılıp əltürməqçi boldi. ⁵ Petrus zindanda tutup turuldi. Ləkin, etikadqılar jama'ətqilikidiki kərindaxlar uning üqün Hudaşə səmimişə du'a kılıxti.

---

⑨ Yəhudişəylər kütəkən kutkuzəşəqi İbranişə tilida «Məsih», kədimki Grek tilida «Hristos» dəp ataləjanidi. Xunga, həzriti Əysaşə etikad kıləjanlar «hristi'anlar» dəp ataləjan.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

Petrusning zindandin kütquzuluxi

⁶ Hırod han Petrusni elip qikip sot kilixning aldinki keqisi, Petrus ikki zənjir bilən baqlanəjan bolup, ikki karawulning otturisida uhlawatatti. Ixikning sirtiojimu karawul koyulojanidi. ⁷ Tuyuksiz kamerəja küqlük bir yoruk nur qüxüp, Hudaning bir pərixtsi köründi. Pərixte Petrusning mürisigə kekip:

– Tez tur! – dəp oyoqatti.

Petrusning kolliridiki zənjir xu'an boxap qüxüp kətti. ⁸ Pərixte uningəja:

– Kiyimingni kiyiwal! Ayiqingnimu kiy! – dedi.

Petrus uning deginini kildi. Pərixte yənə:

– Qapiningni yepinqaklap kəynimdin mang! – dedi.

⁹ Petrus uningəja əgixip kamerdin qikti. Birak, u pərixting kiliwatkinining rastlikini bilməy, bir əjayibanə alamət körüptimən, dəp oyliəjanidi. ¹⁰ Ular birinqi wə ikkinqi karawul postidin ötüp, zindanning xəhərgə qikidiəjan təmür dərwazisiəja barəjanda, dərwaza əzlükidin eqilip kətti. Ular dərwazidin qikip, bir koqidin ötkəndə, pərixte tuyuksiz Petrusning yenidin əjayib boldi.

¹¹ Xu qaqda, Petrus esigə kelip, əzigə: «Əmdi mən bu ixning rastlikini bildim. Rəbbim bir pərixte əwətip, meni Hırod hanning kolidin wə Yəhudiylarning manga kilməqci boləjan barlik ziyankəxlikidin kütquzuptu» dedi.

¹² Petrus bu əhwalni qüxinip, Markus dəpmu ataləjan Yuhannaning anisi Məryəmning əyigə bardi. U yərdə nurəjun kixilər yiqilip du'a-tilawət kiliwatatti. ¹³ Petrus dərwazini kəkkənda, Roda isimlik bir dedək awazni anglap qikti. ¹⁴ U Petrusning awazini tonup, huxallikidin ixiknimu aqmay yügürüp berip, kəpqilikke:

– Petrus dərwaza aldida ikən! – dəp həwər kildi.

¹⁵ – Sarang bolup qaldingmu?! – deyixti ular. Lekin, dedək rast, dəp turuwaldi. Ular:

– U uning rohi bolsa kerək! – deyixti.

¹⁶ Petrus dərwazini kəkiwərgəndin keyin, ular qikip dərwazini eqip qarisa, dərwəke u ikən! Həmməylən hang-tang boluxti. ¹⁷ Petrus kəpqilikke awaz qikarmaslikke kol ixariti kilip, ularəja Hudaning əzini zindandin kəndak elip qikkanlikini qüxəndürdi. Andin keyin, u:

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətləri

– Bu həwərnı Yakupka^① wə baxkılarəja ukturup koyunglar, – dəp, əzi u yərdin baxka yərgə kətti.

¹⁸Tang atqanda, qarawullar patiparak boluxup kətti. Ular Petrusning qandak qikip kətkənlikini biləlmidi. ¹⁹Hırod han uni izdəxkə əmr kildi, lekin uning iz-derikini tapalmidi. Xuning bilən, u qarawullarnı sorak kılıp, ularəja ölüm jazası berixni buyrudi. Uningdin keyin, Hırod han Yəhudiyə əlkisidin Kəysəriyə xəhirigə kaytip kətti.

Hırod Agrippa hanning ölümü

²⁰Keyin, Hırod han Tir wə Sidon həlkiyə kattik aqqıqlandı. Bu həlklər axlıqni hanning ilkidiki jaylardin alidiəjan boləjaqqa, ular birlixip, Hırod bilən yarixiwelix üqün uning aldiəja wəkil əwətti. Ular aldi bilən Wilastus isimlik muhim əməldarning hesdaxlikini koləja kəltürdi.

²¹Bəlgiləngən kəruxux künidə Hırod hanlik tonini kiyip, təhtidə olturup, ularəja nutuk səzlidi. ²²Ular:

– Bu, adəmnıng səzliri əməs, bəlki hudalarning birining səzidur! – dəp yukiri awaz bilən uni mahtaxti.

²³Hırod Hudaəja tə'əlluk xan-xərəpni əzining kiliwaləjanlıki üqün, Hudaning pərixıtisi xu'an uni urdi. Nətijidə, u kurtlap əldi.

²⁴Lekin, Hudaning səzi dawamlıq tarkılıp, uningəja etikad kılıjuqılarning sani kəpəyməktə idi. ²⁵Barnaba bilən Sa'ul Yerusalemda i'anilirini tapxurup bərgəndin keyin, Antakyaəja kaytip kətti. Ular Yuhanna (Markus)ni billə elip kətti.

13-bab

Mukəddəs Rohning Barnaba bilən Sa'ulni əwətxi

¹Antakyađiki etikadqılar jama'ətqilikidə bəzi pəyoqəmbərlər wə təlim bərgüqilər bar idi. Ular Barnaba, «Kara» ləkəmlık Ximon, Kirinilik Luki, Hırod han bilən billə qong boləjan Menahen wə Sa'ul katarlıklar idi. ²Bir küni ular Hudaəja ibadət kılıp roza tutuwatqan waqtida, Mukəddəs Roh ularəja:

– Barnaba bilən Sa'ulni mən qakırojan hizmətlərnı kilixka ajritinglar, – dedi.

---

① Yakup – həzriti Əysanın inisi wə etikadqılar jama'ətqilikining bax yetəqəsi.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

³ Xuning bilən, ular yənə azrak wakit roza tutup du'a kiloqandin keyin, Barnaba bilən Sa'ulni ajritix üqün, ularning uqisioqa kollirini təgküzüp ularni uzitip koydi.

Barnaba bilən Sa'ul Sipursta

⁴ Mukəddəs Rohning buyruki bilən yoləja qikkən Barnaba bilən Sa'ul Sələkiyə xəhirigə berip, u yərdin kemigə olturup, Siprus degən araləja qarap yoləja qikti. ⁵ Ular Salamis xəhirigə yetip kelip, Yəhüdiy ibadəthanilirida Hudaning sözlirini yətküzüxkə baxlidi. Yuhanna (Markus) ularning ixlirioqa yardəmləxti.

⁶ Ular pütün aralni arilap qikip, Pafos xəhirigə kəldi. Ular u yərdə özini pəyoqəmbər dəp atiwələjan Baryəxu isimlik bir Yəhüdiy sehigər bilən uqrixip kaldi. ⁷ U sehigər bu aralning bilimlik Rimlik waliysi Sergiyus Pa'ulning tonuxi idi. Waliy Sergiyus Barnaba bilən Sa'ulni qakirtip, Hudaning sözlirini anglimakqi boldi. ⁸ Lekin, həlikə sehigər (uning Grekqə ismi Əlimas bolup, «sehigər» degən mənida) karxi qikip, waliyni bu etikadni kəbul kilixtin tosuxka tirixti. ⁹ Birak, Mukəddəs Rohka qəmgən Sa'ul (Grekqə ismi Pawlus^②) həlikə sehigərgə tikilip qarap, ¹⁰ uningəja:

– Əy Xəytanning oqlı! Həmmə adillikning düxminisən. Kəlbing hər hil hiyigərlik wə aldəmçilik bilən toləjan. Hudaning toqra yollirini burmilaxni zadi tohtatmamsən?! ¹¹ Əmdi Huda seni jazaqə tartidu! Kəzliring kor bolup, bir məzgil künnig yorukini kərəlməysən! – dedi.

Xu'an, Əlimas kəzlirini bir kara tuman toşkanlikini səzdi. U kollirini uzitip, baxkilarning yetəklixini ötündi. ¹² Yüz bərgən əhwalni kərgən waliy ularning Rəbbimiz Əysa həkkidiki təlimlirigə həyran bolup, həzriti Əysaqə etikad kildi.

Pawlusning Yəhüdiylarəja həzriti Əysa həkkidə eytkanliri

¹³ Pawlus bilən uning həmrəhliri kemigə olturup, Pafostin Pamfiliyə əlkisining Pərgə xəhirigə bardı. U yərdə Yuhanna (Markus) ulardin ayrilip Yerusalemoja kaytti. ¹⁴ Pawluslar bolsa Pərgə xəhiridin səpirini dawamlaxturup, Pisidiyə rayonidiki Antakya xəhirigə berip, dəm elix küni Yəhüdiylarning ibadəthanisioqa kirdi. ¹⁵ Təwrat wə

---

^② Sa'ul Yəhüdiy əməsləning arisida hux həwər tarkatkanda, özining Grekqə ismi «Pawlus»ni kollanəjan.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətli

pəyoqəmbərlərnin təlimli okuloqandin keyin, ibadəthanin məs'ullilil ularni qakirtip:

– Kerindaxlar, əgər jama'ətni riqəbətəndüridiqan gəp-sözünqlar bolsa, eytinglar, – dedi.

¹⁶ Pawlus ornidin turup, kolini kətürüp, halayikni tinqitip, mundak dedi:

– Əy Isra'illar wə Yəhudiy əməs təkwardarlar, kulak selinglar!

¹⁷ Isra'illar əzəldin beri etikad kilip kəlgən Huda əjdadlirimizni tallidi.

Ular Misirda yaxioqan məzgildə, Huda ularni uluq bir millət kildi. Huda küq-kudritini kərsitip, kulluk əhwaləqə qüxüp kəloqan ularni Misirdin kutkuzup qikti wə ¹⁸ qəldə ularəqə təhminən kirik yil qəmhərluk kildi.

¹⁹ U Kən'an zeminidiki yəttə millətəni yokitip, ularning zeminlirini Isra'il həlkiqə zeminlikkə bərdi. ²⁰ Bu ixlarəqə ilgiri-ahir bolup 450 yil kətti.

Keyin Huda Samu'il pəyoqəmbərnin zamanioqə ularəqə batur yetəkqilərnə tikləp bərdi. ²¹ Keyin, ular Samu'il pəyoqəmbərdin bir padixah təyinləxnə tələp kiləqanidi. Xunga, Huda ularəqə Binyamin kəbilisidin Kix isimlik adəmnin oqlil Sa'ulni tallap bərdi. Sa'ul kirik yil padixahlil kildi. ²² Birak, Huda Sa'ulni təhtidin qüxürüp, Dawutni padixah kilip bərdi. Huda padixah Dawut həkkidə mundak degənidi: «Yixayning oqlil Dawut mənə bək hux kildi. U mən nəmə desəm, xuni kilidu!» ²³ Huda burun wədə bərginidək, Dawut padixahning əwladliridin Isra'illərəqə bir kutkuzəqə təyinlidi. U – həzriti Əysanin əzidur! ²⁴ Həzriti Əysa əzining wəzipsini baxlaxtin burun, Yəhya pəyoqəmbər qikip, Isra'il həlkinə gunahlirioqə towa kilip qəməldürüxnə kəbul kilixkə dəwət kildi. ²⁵ Yəhya pəyoqəmbər wəzipini tamamlax aldidə, halayikkə mundak degənidi: «Silər mənə kim dəysilər? Mənə Huda əwətidiqan kutkuzəqə dəmsilər? Yak! Mən silər kütəkən adəm əməsmən. U məndin keyin kelidu, mən həttə uning ayioqənin yiplirini yexixkimu layik əməsmən!»

²⁶ Əy İbrahimning əwladliri boləqan kerindaxlar wə Yəhudiy dinini yaklaydiqan Yəhudiy əməslər, kulak selinglar! Huda həmmimizni kutkuzulsun dəp, bu hux həwərnə yətküzdi. ²⁷ Yerusalem həlki wə ularning baxlikliri hər dəm elix küni ibadəthanidə pəyoqəmbərlərnin həzriti Əysa toqrisidiki səzlirinin okuluxini anglisimu, qüxənməytti, həzriti Əysanin kutkuzəqə ikənlikini tonup yətmigənidi. Ularning həzriti Əysani əlüm jazasioqə layik deyixi bilən, pəyoqəmbərlərnin aldin eytkənliri əməlgə axti. ²⁸ Ular həzriti Əysani əlüm jazasioqə həküm

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

kilixkə birər gunah tapalmioqan bolsimu, waliy Pilatustin yənıla uningəja ölüm jazasi berixni tələp kildi. Pilatus qoxuldi. ²⁹ Ular bu ixlarni pəyoqəmbərləning kutkuzoquqi həkkidə aldin eytkanlirini bilməstin kildi. Həzriti Əysa əlgəndin keyin, uning jəsiti kresttin qüxürülüp, dəpnə kilindi. ³⁰ Lekin, Huda həzriti Əysani ölümdin tirildürdi! ³¹ Tirilgəndin keyin, həzriti Əysa burun əzi bilən billə Jəliliyə əlkisidin Yerusalemojiqə əgixip kəlgənlərgə kəp kətim kəründi. Həzir bu kixilər Isra'il həlkiqə həzriti Əysaning guwahqisi boluwatidu!

³²⁻³³ Bizmu həzir bu hux həwəni silərgə yətküzüwatimiz. Huda həzriti Əysani tirildürük bilən, əjdadlirimizəja kiləjan wədisini bizning dəwrimizdə əməlgə axurdi! Bu həktə padixah Dawut Zəburning ikkinqi nəzmisidə aldin mundak hatiriləgən: «Sən mening oqlum. Bügün sening atang ikənlikimni jakarlidim.»³³ ³⁴ Hudaning həzriti Əysani mənggü qiriməs kilip tirildürgənliki həkkidə mukəddəs yazmilarda aldin mundak yeziloqan: «Padixah Dawutkə kiləjan wədəmdə turup, silərgə mukəddəs wə mukərrər bəht ata kilimən!» ³⁵ Bu həktə Zəburning yənə bir yeridə tehimu aydinglaxturulup mundak yeziloqan: «Huda, sən sadik hizmətkaringning teniningmu qirixigə yol qoymaysən.»

³⁶ Bu yərdiki «sadik hizmətkar» degən səz padixah Dawutkə karitiloqan əməs. Qünki, padixah Dawut əzining zamanida Hudaning iradisi boyiqə hizmət kilip, aləmdin ötüp yərgə kəmülgən. Uning teni qirip kətkən.

³⁷ Həzriti Əysa bolsa Huda tərpidin tirildürüldi. Uning teni pəkət qirimidi. ³⁸ Xunga kərindaxlar, xuni bilixinglar kerəkki, bizning silərgə yətküzüwatkan gunahtin kəqürüm kilinix yoli həzriti Əysaning kiləjanliri arkiliklə mumkin bolidu! ³⁹ Musa pəyoqəmbərgə qüxürülgən Təwrat kənunioqə boysunuxkə hərkanqə tirixsanglarmu, gunahliringlar kəqürüm kilinmaydu. Huda pəkət həzriti Əysa arkiliklə siləni həkkanıy adəm dəp karaydu. ⁴⁰ Xunga, pəyoqəmbərlər aldin eytkan balayi'apət bexinglarəja kelip kalmaslik üqün, ehtiyat kilip ularning səzilirigə dikəkət kilinglar!:

⁴¹ «Kulak selinglar, əy meni mazak kiliwatkanlar!

Alakzadiliklə qüxüp əlisilər!

Qünki, mening zamaninglarda kilmakqi boləjan ixlirimni

---

³ Kədimki zamanlarda Isra'iliyidə bir kixi padixah kilip təyinləngəndə, Hudaning Oqlı dəp atilatti. Əyni wakitta Isra'il padixahioqə karitiloqan bu səz bu yərdə nəkil kəltürülüp, Hudaning Əysa Məsihni tirildürgənliki bilən, uni ərxtə təhtəkə olturoquzup, padixah kiləjanliki kərsitilidu.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

kərginlirdə,
kixilər uni silərgə qüxəndürsimu, ixənməysilər!»

⁴² Pawlus bilən Barnaba ibadəthanidin qikiwatqanda, jama'ət ularni kelərki dəm elix küni bu ixlar həkkidə yənə təlim berixkə təklip kildi. ⁴³ Jama'ət tarkaloqanda, nuroşun Yəhudiylar wə ularning dinini yaklaydioqan Yəhudi əməslərmu Pawlus bilən Barnabaşə əgəxti. Bu ikkisi ularşə səz kəlip, «Hudaning mehir-xəpkitidə yaxaxni dawamlaxturunglar!» dəp riqəbətəndürdi.

Pawlusning Yəhudi əməslərgə yüzlinixi

⁴⁴ Keyinki dəm elix küni, pütin xəhər həlki degüdək Rəbbimiz Əysa həkkidiki səzlərnə angliqili kelixti. ⁴⁵ Birak, bunqə kəp adəmlərnə kərgən bir kəsim Yəhudiylar həsət kilixkə baxlidi. Ular Pawlusning səzlrini rət kildi wə uni həkərətlidi. ⁴⁶ Lekin, Pawlus bilən Barnaba tehimu yürəklik həlda mundak dedi:

– Biz Hudaning səzlrini aldi bilən Yəhudi kerindaxlirimizşə yətküzüximiz kərək idi. Lekin, silər Yəhudiylar uni kəbul kilmidinglar. Əzünglərnə mənggülik həyatqə erixixkə layik kərmidinglar. Xunga, biz silərdin ayrilidioqan bolduk. Əmdi biz hux həwərnə Yəhudi əməslərgə yətküzimiz! ⁴⁷ Qünki, mukəddəs yazmılarda Huda bizgə mundak buyruşan:

«Yər yüzining bu qetidin u qetigiqə barlik insanlarning kutkuzuluxi üqün,
seni Yəhudi əməslərgə nur kəlip əwəttim.»

⁴⁸ Yəhudi əməslər bu səzni anglap, huxal boluxti wə həzriti Əysa həkkidiki bu təlimlər üqün Hudaşə mədhiyə okuxti. Huda tərpidin mənggülik həyatni kəbul kilixkə tallanoşanlarning həmmisi həzriti Əysaşə etiqad kildi.

⁴⁹ Xundak kəlip, Rəbbimiz Əysa həkkidiki hux həwər pütin zeminşə kəng tarkaldi. ⁵⁰ Birak, Yəhudiylar xəhər baxliklrini wə abroyluk dindar ayallarni Pawlus bilən Barnabaşə kərxi turuxkə kutratti. Ular u ikkisigə ziyankəxlik kiləşəp, ularni əz yərliridin kəşəp qikardi. ⁵¹ Xunga, Pawlus bilən Barnaba heliki Yəhudiylarni əyibləx üqün ayaşəlriridiki topini kəkiwetip, Konya xəhirigə ketip kaldi. ⁵² Antakyadiki etiqadqılar bolsa huxallikqə həmdə Mukəddəs Rəhning küq-kudritigə qəmdi.

14-bab

Pawlus bilən Barnaba Konya xəhiridə

¹ Pawlus bilən Barnaba Konya xəhiridimu aditi boyıqə Yəhudiylarning ibadəthanisioğa kirdi. Ular jama'ətkə xundak sözlidiki, nətijidə nuroqun Yəhudiylar wə Yəhudiy əməslərnu həzriti Əysa həkkidiki hux həwərgə ixəndi. ² Birak, ixənmigən Yəhudiylar baxka Yəhudiy əməslərnin idiyisini zəhərləp, ularni etikadqilaroğa karxi turuxka kutratti. ³ Pawlus bilən Barnaba u yərdə heli uzun turup, Rəbbimiz Əysaning mehır-xəpkiti toqrisidiki hux həwərnı yürəklik həlda yətküzdi. Rəbbimiz Əysamu ularoğa məjizə wə karamətlərnı kərsitix iktidarini berip, ular yətküzgən hux həwərnin rast ikənlikini ispatlidi. ⁴ Buning bilən, xəhər həlki ikkigə bəlünüp kətti. Bəziliri həzriti Əysağa ixənməydiyən Yəhudiylar tərəptə, bəziliri bolsa əlqilər tərəptə turdi. ⁵ Ahirda, həzriti Əysağa ixənməydiyən Yəhudiylar bilən Yəhudiy əməslər öz baxlikliri bilən birliktə əlqilərnı kiynap, qalma-kesək kilip öltürməkqi boldi. ⁶⁻⁷ Bu ixtin həwər tapkan Pawlus bilən Barnaba bu xəhərdin keqip, Likawunya rayonidiki Listra wə Dərbə xəhərliri həmdə ətraptiki jaylaroğa berip, hux həwərnı dawamlıq tarkitiwərđi.

Listra wə Dərbə xəhərliridə

⁸ Xu qaşda, Listra xəhiridə bir tuşma paləq bar idi. ⁹ Bu adəm Pawlusning səzligigə kulak selip olturatti. Uni dikket bilən kəzətkən Pawlus uning həzriti Əysağa ixəngənlikini wə sakaytilip ketixkə ixənqi barlikini sezip, ¹⁰ yukiri awaz bilən:

– Ornungdin tur! – dedi.

Həliki adəm xu'an dəs turup mengixka baxlidi. ¹¹ Pawlusning bu karamitini kərgən kəpçilik Likawunya tili bilən:

– Hudalar insan kiyapitidə arimizə kəptu! – dəp warkirixip kətti.

¹² Ular Barnabani ilah Ze'us, dəp ataxti. Pawlus kəprək səzligənliki üqün, uni ilah Hərmis, ⁴ dəp ataxti. ¹³ Xəhərnin sirtida «Ze'us ilah»ning buthanisi bar idi. Xu buthanida ixləydiyən rohaniy həlk bilən billə əlqilərgə atap kurbanlik kilməkqi bolup, xəhər dərwazisioğa öküz wə gül qəmbirəklərnı elip kəldi.

---

⁴ Ze'us wə Hərmis – Ze'us kədimki Greklarning əng qong Hudasi. Hərmis bolsa Ze'usning hususiy yərdəmçisi wə natiki.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

¹⁴ Barnaba bilən Pawlus ularning kilməqəi boləjan ixini anglap, yirgəngən həlda, narazilik bildürük üçün kəngləklirini yirtip, kəpçilikning arisioə yügürüp kirip, warkirap mundak dedi:

¹⁵ – Undak kilmənglar! Bizmu adəm, silərgə ohxax insan! Biz silərgə hux həwər yətküzüxkə kəldük. Hux həwər xuki: ərziməs nərsilərgə qokunmay, mənggü hayat boləjan birdinbir Hudaəjila ibadət kilinglar! U asman-zemin, dengiz-okyan wə uningdiki barlik məhluklarni yaratkan Hudadır! ¹⁶ Burunki zamanlarda, Huda hərəkaysi əllərnin adəmlirini əzliri tallioəan yolda mengixioəa koyup bərgən. ¹⁷ Xundaktimu, u əzining məwjutlukini həmixə ispatlap kəlgən. U həmixə həmmimizgə xapa'ət kilip, yaməjurni əz waktida yaəjdurup mol həsul beəjixlap, rizkimizni berip, kəlbimizni huxallikə qəmdürdi. Xundak əməsmu?

¹⁸ Ular bu sözləni kiləjan bolsimu, halayikning ularəja atap kurbanlik kilixini tosüp kalalmioəili tasla kəldi. ¹⁹ Ləkin, Antakya wə Konya xəhərliridin kəlgən bəzi Yəhədiylar kixiləni kutratti. Nətijidə, həlk Pawlusni qalma-kesək kildi. Ular Pawlusni əldi dəp oylap, xəhər sirtioəa sərəp apirip taxliwətti. ²⁰ Ləkin, etikədqilar uning ətrəpioəa toplanəjanda, Pawlus ornidin turup, xəhərgə kaytip kirdi. Ətisi, u Barnaba bilən billə Dərbə xəhirigə kətti.

Pawlusning Antakyaəja kaytip kelixi

²¹ Pawlus bilən Barnaba Dərbə xəhiridə hux həwər yətküzüp, nuroəun adəmləni həzriti Əysəja etikədqilə yətkəklidi. Keyin, ikkiylən Listra, Konya wə Antakya xəhərlirigə kaytip bardı. ²² Ular u yərlərdə etikədqilərnin etikədini küqəytip, ularni Rəbbimiz Əysəja dawamlıq sadik boluxkə riəbətəndürdi.

Ular etikədqiləroəja mundak dedi:

– Biz Hudaning padixahlıkiəja kirix üçün, qokum nuroəun jəpalarni bəximizdin ötküzüximizgə toəjra kelidu.

²³ Pawlus bilən Barnaba yənə hərəkaysi etikədqilar jama'ətqilikigə yətkəqiləni bəlgiləp, du'a kilix wə roza tutux arkilik ularni əzliri etikədqilərnin Rəbbimiz Əysəja tapxurdi. ²⁴ Ikkiylən Pisidiyə rayonidin ötüp Pamfiliyə əlkisigə kəldi. ²⁵ Ular Pərgə xəhiridə Hudaning sözlirini yətküzgəndin keyin, dengiz boyidiki Antalya xəhirigə bardı. ²⁶ Andin, u yərdin kemigə olturup, Suriyidiki Antakyaəja kaytti. Ular əzliri tamamləjan bu wəzipini ada kilixtin burun, Antakyaəjiki etikədqilərnin du'asini aləjan bolup, etikədqilar ularni Hudaəja tapxurup, xu qət

zeminlərə qə hux həwər yətküzüxkə əwətkənidi.²⁷ Ular Antakya qə qəytip kelip, etikədqilərnə bir yərgə jəm kilip, ular qə Hudəning əzliri ərkilik kəndək ixlərnə kiləqənləknə wə Hudəning Yəhədiy əməslərgə kəndək yol eqip, ularnəmu etikədi ərkilik kətkuzəqənləknə səzləp bərdi.²⁸ Ular u yərdə etikədqilər bilən billə uzun məzgil turdi.

15-bab

Yerusalem diki yəqin

¹ Həzriti Əysə qə etikədi kiləqə bəzi Yəhədiy lər Yəhədiyə əlkisidən kelip, Antakya diki Yəhədiy əməs etikədqilər qə:

– Silər Musa pəyqəmbər ərkilik qüxürülgən Təwrəttiki hətnə kilinix həkkidiki bəlgilərnəni kəbul kilmisənglər, kətkuzulmaysilər! – dəp təlim bərixkə bəxlidi.

² Bu məsilə toqrisidə Pawlus bilən Barnabə ikkiylən ular bilən kəskin mənəzirə wə talax-tərtix kilixti. Xungə, Antakya diki etikədqilər Pawlus bilən Barnabə qə birnəqqə ədəm kəxup: «Bu məsiləni həl kilix üqün Yerusalem qə bərip, bəxkə əlqilər wə etikədqilər jəmə'ətqiləknəning yətəqiliri bilən kəruxünglər» dəp qərar kildi.

³ Xundək kilip, Antakya diki etikədqilər Pawlus lərnə yolə qə saldi. Ular səpiridə Fənikiyə rəyonu wə Saməriyə əlkisidən bəsip ətəp, bəqənlə yəridə Yəhədiy əməslərnəngmə yəmənlə yolliridən yənip, həzriti Əysə qə yüzləngənlik wəkəsini səzlidə. Bu həwərnə əngliqənlə pütün etikədqilər nəhəyiti hürsən boluxti.⁴ Pawlus lər Yerusalem qə kəlgidə, əlqilər, yətəqilər wə bəxkə etikədqilərnəng kərxə elixiə qə muyəssər boldi. Ular kəpqi ləkkə Hudəning əzliri ərkilik kiləqənlə ixlirini yətküzdi.⁵ Ləkin, Pərisiy diniy əkimidiki lərdən həzriti Əysə qə etikədi kiləqənlə bəzilər ornidən turuxup:

– Həzriti Əysə qə etikədi kiləqənlə Yəhədiy əməslərnəmə hətnə kilinmisa bolməydu! Uningdən bəxkə, Təwrəttiki bərləq tüzümgə əməl kilixi kərek! – dēdi.

⁶ Xungə, əlqilər bilən yətəqilər bu məsiləni muzəkirə kilix üqün jəm boluxti.⁷ Uzun səhbətlixi xti keyin, Petrus ornidən turup mündək dēdi:

– Qərindəxlər, Hudəning mənə birnəqqə yil burun silərnəning iqinglərdən Yəhədiy əməslərgə hux həwər yətküzüp, ularnə həzriti Əysə qə etikədi kilduruxkə talləqənləknəning həwərlənglər bərlə.⁸ İnsanlərnəng kəlbni

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

bilidiqan Huda özining rohini bizgə ata kilöjindək, Yəhudiy əməslərgimu ata kildi. Buning bilən, Huda Yəhudiy əməslərnimu qobul kilidiqanlikini bildürdi. ⁹ Huda ularni biz bilən təng kərđi. Ularning həzriti Əysaqə bolöqan etikadi arkilik Huda ularning kəlblirini pak kildi. ¹⁰ Əhwal mana xundak ikən, əmdi silər nemə üqün Yəhudiy əməslərnin boyunlirioqə xunqə eöjir yükni artmaqđi bolisilər? Uni özimiz wə əjdadlirimizmu kətürəlmigən tursa! Undak kılsanglar, Hudaning yolini sinioqan bolmamsilər?! ¹¹ Yak! Undak kılmanglar! Biz Yəhudiylar Rəbbimiz Əysaning mehir-xəpkitigə tayinip, etikadimiz arkilik kütquzuloqandək, ularmu xundak kütquzulidu!

¹² Petrus gepini ayaqlaxturoqandin keyin, öydə jimjitlik həküm sürdi. Andin, Barnaba bilən Pawlus qikiq, Hudaning əzliri arkilik Yəhudiy əməslərnin arisida kərsətkən barlik məjizə wə karamətlirini bayan kildi.

¹³ Ular sözləp bolöqandin keyin, Yakup mundak dedi:

– Kerindaxlar, kulak selinglar! ¹⁴ Bayatin Petrus Hudaning Yəhudiy əməslərgimu kəngül bəlidioqanlikini, Yəhudiy əməslərnin arisidinmu adəm tallap, özining həlki kilöqanlikini qüxəndürüp ötti.

¹⁵ Pəyoqəmbərlərnin eytkanlirimu buningoqə pütünləy uyoqun kelidu. Mukəddəs yazmilarda Hudaning Amos pəyoqəmbərgə eytkan munu sözliri yeziloqan:

¹⁶ «Keyin, mən kaytip kelip, padixah Dawutning wəyran bolöqan padixahlikini kaytidin kurup qikimən.

Uni harabiliktin kayta bina kilip, əsligə kəltürimən.

¹⁷ Xundak kilip, baxka hərəkandək adəm, jümlidin mən öz həlkim boluxka qakiroqan Yəhudiy əməslərmu meni tapidu.

Mən – silərnin Pərwərdigaringlar, ¹⁸ huddi burunla wədə kilöjnimdək, bu ixlarni əməlgə axurimən!»

¹⁹ Yakup sözini hulasiləp, mundak dedi:

– Xuning üqün, meningqə Hudaqə etikad kilöqan Yəhudiy əməslərgə orunsiz tələp koymaslikimiz kerək! ²⁰ Pəkət ularoqə: «Butlaroqə atap nəzir kilinoqan gəxlərni yemənglar, jinsiy əhlaksizlik kılmanglar, kanni wə boqup öltürölgən haywanning gəxlirininu yemənglar!» dəp tapilap, bir parqə hət yazayli. ²¹ Qünki, Yəhudiylar Musa pəyoqəmbər arkilik qüxürölgən Təwrat kanunidiki bu təlimlərnin uzundin beri hər dəm elix küni hərəkaysi xəhərdiki ibadəthanilarda yioqilip, əginip kəlgən.

Yəhudi əmäs etikadqilaroĵa yeziloĵan hət

²² Xundak kılıp, əlqilər, yetəkqilər wə Yerusalemdiki baxka pütin etikadqılar əzlrining arisidin birnəqqə adəmni tallap, ularni Pawlus wə Barnaba bilən billə Antakyaoĵa əwətixni qarar kildi. Yəhuda (Barsaba dəpmu atilidu) bilən Silas buningoĵa tallandi. Bu ikkiylən burundin etikadqılarınig hərmıtigə sazawər bolup kəlgənidi. Həttə mundak yeziloĵan:

²³ «Hərmətlik Antakya, Süriyə wə Kilikiyə əlkiliridiki barlik Yəhudi əmäs etikadqılar! Yerusalemdiki kərindaxlırlınglardın, yəni biz əlqilər bilən yetəkqılərdın silərgə salam!

²⁴ Bizdin yeninglaroĵa baroĵan bəzi kixilərnig səzlrining silərnı bi'aram wə parakəndə kılıp qoyoĵanlıkını anglıduk. Lekin, biz ularoĵa undak səzlərnı kılıxni tapxurmiqanıduk. ²⁵ Xu səwəbtin, biz bu ixni muzakirə kıləndın keyin, arimizdin birnəqqə kixini tallap, ularni kədirdan dostlırimiz Barnaba wə Pawlus bilən billə yeninglaroĵa əwətixni qarar kılduk. ²⁶ Bu ikkiylən həyatining hətərgə uqrixioĵa qarimay, Rəbbimiz Əysa Məsihnig hizmitidə boləĵan kixilərdur. ²⁷ Xunga, biz Yəhuda bilən Silasnimu hetimizdiki qararlırimizni silərgə əz aqzi bilən səzləp bərsun dəp, yeninglaroĵa əwətixni qarar kılduk.

²⁸ Məksətkə kəlsək, biz Mukəddəs Rəhning yardimi bilən zərür boləĵan ikki-üq bəlgilimidin sirt, silərgə hərəkəndak bir eöjir yükükliməslikni qarar kılduk. ²⁹ Zərür boləĵan bəlgilimilər təwəndikiqə: butlaroĵa atap nəzir kılınəĵan gəxlərnı yemənglar. Qanni wə boqup əltürülğən həywaning gəxlirinimu yemənglar. Jinsiy əhlaksızlık kilmənglar. Silər muxu birnəqqə ixtin haliy bolsənglar, yaxxi kıləĵan bolisilər.

silərgə amanlık tiləymiz!»

³⁰ Wəkillər yoloĵa qikiq, Barnaba wə Pawlus bilən billə Antakyaqoĵa bardı. U yərdə pütin etikadqılarnı yioĵip, hətni ularoĵa tapxurdi. ³¹ Ular həttiki mədət beridiqan səzlərnı oqup, intayin hursən boluxti. ³² Yəhuda wə Silaslar pəyoqəmbər bolup, etikadqılarınig nuroĵun səzlərnı kılıp, ularni riqəbətəndürüp, etikadini küqəytti. ³³ Yerusalemdin kəlgənlər u yərdə azrak wəqit turup, Yerusalemdiki əzlrini əwətkən etikadqılarınig kəxioĵa kaytti. Antakyaqıdiki etikadqılar ularni uzitip, səpirigə amanlık

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

tilidi. ³⁴⁻³⁵ Ləkin, Pawlus wə Barnaba Antakyada yənə bir məzgil turup, baxka nuroqun kixilər bilən billə Rəbbimiz Əysa toqrisidiki təlimni yətküzüp turdi.

Pawlus bilən Barnabaning ayrilip ketixi

³⁶ Aridin az wəqit ötkəndin keyin, Pawlus Barnabaqə:

– Biz burun Rəbbimizning hux həwirini yətküzgən həmmə xəhər-yezilarqə berip, etiqadqilarning əhwalini kərup kələyli, – dedi.

³⁷ Barnaba maqul kərup, Yuhanna (Markus)ni billə elip barmakqi boləjanidi. ³⁸ Birak, Pawlus buni dana pikir əməs, dəp karidi. Qünki, Markus aldinki ketim ular bilən billə ixləxni dawamlaxturmay, Pamfiliyə ölkisidə ulardin ayrilip kətkənidi. ³⁹ Pawlus bilən Barnaba bu ix yüzisidin kattik talax-tartix kilixip, ahir bir-biridin ayrilip ketixti. Barnaba Markusni elip, kemigə olturup Sipro ariloqə kətti. ⁴⁰ Pawlus bolsa Silasni tallap, etiqadqilarning əzi bilən Silasni Hudaqə amanət kilixi bilən ulardin ayrilip yoloqə qikti. ⁴¹ Pawluslar Süriyə wə Kilikiyə əlkillirini arilap, hərəkəysi jaylarda etiqadqilar jama'ətqilikidiki kixilərnig etiqadini küqəytti.

16-bab

Timotiyning Pawlus bilən billə ixlisi

¹ Pawluslar Dərbə wə Listra xəhərlirigimu kirip ötti. Listrada Timotiy isimlik bir etiqadqi bar idi. Uning anisi Əysa Məsihkə etiqad kiləjan Yəhudiy ayal idi, atisi bolsa Grek idi. ² Listra wə Konya xəhərliridiki etiqadqilarning həmmisi Timotiyi mahtixatti. ³ Xunga, Pawlus uni əzi bilən billə elip mangmaqqi boldi. Birak, bu yərdiki Yəhudiyilarning həmmisi Timotiyning atisining Grek ikənlikini bilgəqkə, Pawlus Yəhudiyilarning uni qəbul kilmaslikining aldini elix üqün, uni hətnə kildurdi. ⁴ Ular xəhər-yezilərdin ötkəq, Yerusalemdiki əlqilər bilən yetəkqilər bəlgiligən Yəhudiy əməslərgə munasiwətlilik, ri'ayə kilixkə tegixlik boləjan qərarları etiqadqilarqə yətküzdi. ⁵ Xundak kilip, hərəkəysi jama'ətqilikilərnig etiqadi küqəytilip, etiqadqilarning sanimu kündin-küngə kəpəydi.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

Makedoniyilikning qakiriki

⁶ Pawluslar Frigiya və Galatiya rayonlirioja kirip ötup kətti. Qünki bu wakitta, Mukəddəs Roh ularning Asiya ölkisidə hux həwər tarkitixioja yol koymiojanidi. ⁷ Ular Misiya rayoniqja kəlgəndin keyin, Bitiniyə ölkisigə kirməkqi boldi. Birak, həzriti Əysaning Rohi ularning kirixigə yənə bir ketim yol koymidi. ⁸ Xuning bilən, ular Misiyidin ötup, dengiz boyidiki Tro'as xəhirigə bardi. ⁹ Xu küni kəqtə, Pawluska bir oqayibanə alamət kərünüp, Makedoniyilik bir kixi uning aldida ərə turup:

– Dengizdin ötup, Makedoniyə ölkisigə kelip, bizgə yardəm bərsingiz!
– dəp tələp kildi.

¹⁰ Pawlus bu alamətni kərgəndin keyin, biz^⑤ dərhal Makedoniyigə berixka təyyarlanduk. Qünki, Hudaning bizni u kixilərnin kexioja berip, hux həwər yətküzüxkə qakirojanlikini qüxəngəniduk.

Lidyaning etikad kilixi

¹¹ Biz kemigə olturup, Tro'astin yoləja qikip, Semadirəg arilioja karap yol elip, ətisi Makedoniyidiki Ne'apolis xəhirigə barduk. ¹² U yərdin iqqiriləp, Makedoniyining xu rayonidiki Filipi degən muhim xəhərgə öttuk. Bumu Rimliklər orunlixiwələjan və ular baxkuruwatkan xəhər idi. Biz bu yərdə birnəqqə kün turduk. ¹³ Dəm elix küni, xəhər sirtidiki dərya sahiligə barduk. Huddi oyliqinimizdək, u yərdə Yəhudiyar du'a-tilawət kilidiojan bir jayni taptuk. Biz olturup, u yərgə toplanəjan ayallar bilən səhbətləxtuk. ¹⁴ Angliqıqılar iqidə Tiyatira xəhiridin kəlgən Lidya isimlik bir ayal bar idi. Səsün rənglik rəht satidiojan Lidya gərçə Yəhudiy bolmisimu, Hudaəja ibadət kilatti. Hudaning uning kəlbini yorutuxi bilən, u Pawlusning təlimini kəbul kildi. ¹⁵ U a'ilisidikilər bilən qəmüldürülgəndin keyin, bizni öyigə təklip kilip:

– Əgər silər meni Rəbbimiz Əysəja etikad kildi, dəp kərisanglar, mening öyümgə berip turup ketinglar! – dəp qing turuwaldi.

Xuning bilən, biz uningəja makul bolup, öyigə barduk.

Pawlus bilən Silasning zindanoja taxlinixi

¹⁶ Bir küni biz Yəhudiyar du'a kilidiojan jayoja yənə bir ketim barəjanda, aldimizoja bir dedək qikti. Bu kizoja jin qaplixiwələjan bolup,

---

^⑤ Mu'əllip Luka bu yərdə «biz» degən sözni ixlitix arkilik əzining muxu wakittin baxlap Pawluslar bilən billə hux həwər yətküzgənlikini ipadiligən.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

bu roh uni baxqılarning kəlgüsidiki ixliriqə pal salidiqan kilip qoyqanidi. U hojayinliriqə pal selix arkilik nuroqun pul tepip bərgənidi.

¹⁷ U yol boyi Pawlus wə bizgə əgixip:

– Bu kixilər uluq Hudaning hizmətkarliri, ular silərgə kutkuzulux yolini yətküzidu! – dəp warkirap mangdi.

¹⁸ U heli kəp kün uda xundak warkiriqanidi. Buningdin intayin bizar bolqan Pawlus kizqə jin qaplixawalqanlikini bilip, uningqə burulup, heliki jinqə:

– Əysa Məsihning nami bilən buyruymənki, uning tenidin qik! – deyixigila, jin xu'an qikip kətti.

¹⁹ Dedək pal salalmaydiqan bolup kalqandin keyin, hojayinliri pul tepix hiyallirining yokka qikkanlikini bilixip, Pawlus bilən Silasni tartip qikip, ularni xəhər məydaniqə, baxliklarning aldiqə elip bardi. ²⁰ Ular Pawlus bilən Silasni Rim əməldarlırining aldiqə qikirip:

– Bu Yəhudiylar xəhirimizni kalaymikanlaxturuwətti. ²¹ Ular kanunimizqə hilap ka'idə-tüzümləni tarkitiwatidu! Biz Rimlik bolqandikin, ularning tarkatqanlırini qobul kilsak wə ijra kilsak bolmaydu! – dəp xikayət kildi.

²² Kəpqilikmu ularqə qoxulup, hujumqə ötkənidi. Əməldarlar Pawlus bilən Silasning kiyimlirini yirtip yalingaqlap, kaltək bilən uruxka əmr qüxürdi. ²³ Ular kattik uruloqandin keyin, zindanoqə taxlandi.

Gundipayqə kattik kəzitix buyruldi. ²⁴ Bu buyruk bilən gundipay ularni zindanning iqkiridiki kameriqə solap, putliriqə ixkəl saldi.

²⁵ Tün yerimiqə yekin, Pawlus bilən Silas du'a kilip, Hudaqə mədhiyə nahxilirini eytiwatatti. Baxka məhbuslar bolsa kulak selip anglawatatti.

²⁶ Tuyuksiz kattik yər təwrəp, zindanning ullirimu silkinip kətti.

Zindanning pütün ixikliri eqilip, məhbuslardiki kixənlərmu qüxüp kətti.

²⁷ Uykudin oyoqinip zindanning ixiklirining oquq turoqanlikini kərgən gundipay həmmə məhbuslar keqip kətsə, əməldarlar qokum meni öltüridu dəp, kiliqini suqurup elip, özini öltürüwalməqqi boldi.

²⁸ Lekin, Pawlus:

– Jeninqə zamin bolma, həmmimiz bar! – dəp kattik warkiridi.

²⁹ Gundipay qiraq əkəldürüp, Pawlus bilən Silasning aldiqə yügürüp kirip, titrigən həlda ularning ayiqiqə yikildi. ³⁰ Keyin, ularni taxkiriqə elip qikip:

– Kutkuzulux üqün kəndək kilixim kərək? – dəp soridi.

³¹ – Rəbbimiz Əysaqə etikad kilixing kərək. Xundək kilsang, özüng

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

həm a'iləngdikilərmu kütquzulidu! – dedi ular.

³² Xuning bilən, ikkiylən uningə wə uning a'ilisidikilərgə Rəbbimiz Əysa həkkidə qüxənqə bərdi. ³³ Xu wəqitning əzidila gundipay ularni baxlap qikip, yarilirini yuyup tazilidi. U dərhal a'ilisidikilər bilən qəməldürüxnü qəbul kildi. ³⁴ U Pawlus bilən Silasni öz əyigə baxlap kelip, aldioqə dastihan saldi. Ular Hudaqə etikad kıləjanlıqtin a'ilə boyiqə huxallıqqa qəmgənidi.

³⁵ Ətisi ətigəndə, Rim əməldarliri zindanoqə yasawullarni əwətip:

– U ikkiylənni kəyuwetinglar! – dəp buyrudi.

³⁶ Gundipay Pawluska:

– Əməldarlar Silas ikkinglarni kəyuwetix əmrini bərdi. Silər əmdi zindandin qıksanglar bolidu. Tinq-aman kəytinglar, – dedi.

³⁷ Bırak, Pawlus yasawullaroqə:

– Biz Rim pukraliri bolsakmu, əməldarlar bizni sorak kilmayla halayikning aldida kanunsiz halda kaltək bilən urup, zindanoqə taxlidi. Əmdi ular bizni oqırilıqə koqjimakqimu? Bundak kilsa bolmaydu. Bizni Rim əməldarliri əzi kelip elip kətsun! – dedi.

³⁸⁻³⁹ Yasawullar bu sözlərnü Rim əməldarlirioqə yətküzdi. Ular Pawlus bilən Silasning Rim pukrasi ikənlikini anglap kərkup kətti wə zindanoqə berip ulardin kəqürüm soridi. Ular zindandin elip qikkandin keyin, xəhərdin qikip ketixni tələp kildi.

⁴⁰ Zindandin qikkən Pawlus bilən Silas Lidyaning əyigə berip, u yərdə kərindaxliri bilən kərüxüp, ularni riqbətləndürüp, xəhərdin qikip kətti.

17-bab

Salonika xəhiridiki topilang

¹ Pawlus bilən uning həmərahliri səpirini dawamlaxturup, Amfipolis wə Apolloniya xəhərliridin ətüp, Salonika xəhirigə kəldi. U yərdə Yəhudiylarning ibadəthanisi bar idi. ²⁻³ Pawlus aditi boyiqə ibadəthanioqə kirip, uda üq dəm elix küni u yərdə jəm boləjan kixilər bilən mukəddəs yazmilarni əsas kıləjan halda munazirilixip, ularoqə Kütquzoquqi – Məsihning Hudaning iradisi bilən öltürülüp, andin ələmdin tirildürülgənlikini enik qüxəndürüp bərdi.

– Mən silərgə jakarlıqəjan həzriti Əysa dəl Kütquzoquqi – Məsihning əzi! – dedi u.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

⁴ Yəhudiyların iqidin bəzilər kəyil bolup, Pawlus bilən Silaska əgixip, həzriti Əysaəja etikad kildi. Yəhüdiy dinini yaklaydiəjan nurojun Grek ər wə yukiri təbikidiki Grek ayallarmu həzriti Əysaəja ixəndi.

⁵ Birak, Yəhüdiylar buningəja həsəthorluk kildi. Ular koqida bikar yüridiəjan aknanqilarni toplap, xəhərdə topilang kətürdi. Yəhüdiylar Pawlus bilən Silasni tutup, topilangqilarəja tapxurup berix məksitidə Yasun isimlik bir etikadqining öyigə basturup kirdi. ⁶ Lekin, ular Pawlus bilən Silasni tapalmay, Yasun wə baxka birnəqqə etikadqilarni yərlik əməldarlarning aldiəja tartip apirip:

– Həmmə jaylarda aləmni astin-üstün kilməkqi boləjan heliki adəmlər xəhirimizgimu yetip kəldi. ⁷ Yasun ularni öyigə kobul kildi. Ular Əysa isimlik baxka bir padixah bar dəp, Rim imperatorining pərmanioja hilaplik kiliwatidu! – dəp qukan selip, yaləjan xikayət kildi.

⁸ Bu sözlər yərlik əməldarlar bilən halayikni dəkkə-dükkigə selip koydi. ⁹ Yərlik əməldarlar Yasun wə billə tutup kelingən etikadqilardin kapalət puli aləjandin keyinla, andin ularni koyuwətti.

Beriya xəhiridə

¹⁰ Etikadqilar Pawlus bilən Silasni xu küni kəq kirix bilənla, Beriya xəhorigə əwətiwətti. Ular u yərgə berip, Yəhüdiyların ibadəthanisioja kirdi. ¹¹ U yərning adəmliri Salonikadikilərgə kəriəjanda kallisi eqiləjan bolup, ular Pawlus bilən Silasning həzriti Əysa həkkidə bərgən təlimini kizikip anglidi wə ularning eytkanlirining toəra-hatalikini bilix üqün, hər küni mukəddəs yazmilarni izdinip əgəndi. ¹² Nətijidə, nurojun Yəhüdiylar, uningdin baxka heli kəp Grek ərlər wə yukiri təbikidiki Grek ayallarmu həzriti Əysaəja etikad kildi. ¹³ Lekin, Salonikadiki Yəhüdiylar Pawlusning Beriada həzriti Əysa həkkidiki hux həwərnə yətküzgənlikini anglap, u yərgə berip Pawluska ziyankəxlik kilix məksitidə topilang kətürüp, ammini kutratti. ¹⁴ Xunga, etikadqilar Pawlusni dərhal dengiz boyidiki jaylarəja əwətiwətti. Silas bilən Timotiy bolsa Beriada kəldi. ¹⁵ Pawluska həmrah bolup mangojanlar uni Afina xəhorigiqə elip berip, andin Beriayəja kaytip kəldi. Ular Pawlusning «Silas bilən Timotiy mumkinkədər mening yenimoja tezrək kəlsun» degən sözini elip kəldi.

Afina xəhiridə

¹⁶ Pawlus Afina xəhiridə Silas bilən Timotiyni kütüp turojanda,

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

xəhərning həmmə yerini but kaplap kətkənlikini kərüp, intayin bi'aram boldi. ¹⁷ Xunga, u Yəhudiylarning ibadəthanisida Yəhudiylar wə ularning dinini yaklaydıoqan Yəhudiy əməslər bilən səhbətlixətti həm hər küni bazarda uqriqanla kixilər bilən bu toqıruluk munazirilixətti.

¹⁸ «Epikurlar» wə «Sto'iklar» dəp tonuloqan bəzi pəylasoplarmu uning bilən munazirilixixkə baxlidi. Bəzilər:

– Bu jahankəzdi poqi nemə dəp jöylüwatidu? – deyixti.

Yənə bəzilər Pawlusning həzriti Əysaning əlöp tirildürülgənliki həkkidiki təlimlirini anglap:

– U qət əlliklərnin Hudaalirini təxwik kiliwatsa kerək! – deyixti.

¹⁹ Xunga, ular Pawlusni «Are'opagus» degən qong kengəx məydaniqə elip berip:

– Sən tarkitiwatқан yeni təlimatlıringdin biznimu az-tola həwərdar kılıp koysang kandaq? ²⁰ Bəzi ixlarni anglap intayin həyran bolduk, zadi nemə deməqci boləjiningni bilməqimiz, – deyixti. ²¹ (Afinaliklar wə u yərdə turuwatқан qət əlliklərnin həmmisi kəp waktini yeni oy-pikirlərni anglaxka wə almaxturuxka sərپ kilixatti.) ²² Xunga, Pawlus aldioqan qikiپ mundak dedi:

– Əy Afina həlki! Silərnin küqlük etikadiy kizəpinlikinglarning barlikini bilimən. ²³ Qünki, xəhər iqidə həmmə yərnə arılap, silərnin ibadət kilidioqan jaylıringlarni kəzdin kəqürginimdə, kurbanlik supilirining birining üstidə «məlum bolmioqan Hudaqə» dəp beəjixlima yeziləjanlikini kərdüm. Mən hazır dəl silərgə məlum bolmioqan, lekin silər ibadət kiliwatқан mana xu Hudani silərgə tonuxturay.

²⁴ Pütkül dunyani wə uningdiki barlik məwjudatlarni yaratқан Huda pütün aləmning igisidir. U insanlarning kəli bilən bina kilioqan buthanılarda turmaydu. ²⁵ Uning insanlarqə heqkandaq həjiti qüxməydu. Əksiqə, insanlarqə həyatlik, nəpəs, xundakla ular ehtiyajlik boləjan hərəkandaq nərsini ata kılıp, ularning ehtiyajlırini kanduridu. ²⁶ U bir adəmdin pütkül millətlərni yaratti, ularni pütün yər yüzigə orunlaxturup, ularning güllinixi wə zawallıqka yüzlinixi həmdə turidioqan jaylırini aldin bəlgiləp bərdi. ²⁷ U: «Insanlar meni izdəp tapsun» dəp, xundak kildi. Əməliyəttə, u bizlərdin yirək əməs. ²⁸ Biz u arkilik yaxaymiz, hərəkət kilimiz, məwjutmiz. Aranglardiki bəzi xa'irlar yazoqandək: «Biz Hudaning pərzəntliri!» ²⁹ Biz Hudaning pərzəntliri boləjaqka, uni hünərwənnin mahariti bilən əyup yasaləjan altun-kümüx yaki tax butlarqə ohxatmaslikimiz kerək! ³⁰ Burunki zamanlarda, Huda: «Butka

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

ixinidiqanlar hazırqə mening yollirimni bilməydu» dəp, ularning hərəkətlirini kərməskə saldi. Ləkin bəgünki kündə, u pütün insanlarni gunahlirioqə towa kəlip, uning yolioqə kaytixkə buyrumakta! ³¹ Qünki, u əzi tallioqan adəm arkilik pütün dunyani adillik bilən sorak kilidioqan kiyamət künini bəlgilidi. Hudaning uni əlümdin tirildürgənliki bu ixning mukərrər ikənlikini ispatlidi.

³² Pawlusning əlgənlərnin tirilixi həkkidə eytkanlirini angliqan bəzi kixilər uni məshirə kilixkə baxlidi. Yənə bəzilər:

– Bu ixni yənə bir anglaxni arzu kəlimiz, – dedi.

³³ Buning bilən, Pawlus kengəxmə məydanidin kaytip qikti. ³⁴ Bəzilər uningə qoxulup, həzriti Əysaqə etikad kildi. Buning iqidə kengəxmə həy'ətliridin Diyonisius, Damaris isimlik bir ayal wə baxkə birqanqə kiximu bar idi.

18-bab

Korint xəhiridə

¹ Bu ixlardin keyin, Pawlus Afina xəhiridin Korint xəhirigə bardı.

² Pawlus u yərdə Pontus əlkisidə tuquloqan Akwila isimlik bir Yəhudiylar bilən uning ayali Priskilani uqratti. Ular Rimlik Klawdiyus padixahning pütün Yəhudiylarınin Rim xəhiridin qikip ketixi toqrisidiki buyruki səwəblik yekinda Italiyidin kəlgənidi. Pawlus ular bilən kərixüp,

³ ularning yenida kəlip ixlidi. Qünki, burundin qədər yasax bilən turmux kəqüridiqan Pawlus ular bilən kəsipdax qikip kaldı. ⁴ Yəhudiylarınin hər bir dəm elix künidə, Pawlus ibadəthanoqə berip, Yəhudiylar wə Greklar bilən səzlixip, ularni əz təlimining rast ikənlikigə kayil kilixkə tirixatti.

⁵ Silas bilən Timotiy Makedoniyidin kəlgəndin keyin, Pawlus barlik waktini Hudaning hux həwirini yətküzüxkə sərp kəlip, Yəhudiylarə qə həzriti Əysaning Kutkuzoquqi – Məsih ikənlikigə guwahlik bərdi.

⁶ Ləkin, ular uningə qərxı qikti wə uni həkərtlidi. Buning bilən Pawlus pəxini kəkip, ularə qə:

– Əgər silər kutkuzulmisanglar, mən jawabkar əməs, əzünqlar jawabkar. Bəgündin baxlap, mən hux həwərnı silərgə əməs, Yəhudiylar əməslərgə yətküzümən, – dedi.

⁷ Buning bilən, Pawlus ularınin ayrilip, Titiyus Yustus isimlik bir

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətləri

kixining öyigə berip turdi. U Yəhüdiy bolmisimu, Yəhüdiy dinini yaklaydioqan adəm bolup, uning öyi ibadəthanining yenida idi.

⁸ Ibadəthanining məs'uli Krispus pütün a'ilisidikilər bilən Rəbbimiz Əysaoğa etikad kildi. Yənə nuroqun Yəhüdiy əməs Korintlilərləmu Pawlusning sözlirini anglap, həzriti Əysaoğa etikad kilişkə baxlıdı wə qəmüldürüxnü kəbul kildi.

⁹ Bir keqə, Pawluska bir oğayibanə alamət kəründi. Bu alaməttə Rəbbimiz Əysa uningə:

– Korkma, süküt kilməy sölə. ¹⁰ Mən sən bilən billə. Sanga heqkim ziyankəxlik kılalmaydu. Qünki, bu xəhərdə nuroqun kixilirim bar! – dedi.

¹¹ Xuning bilən, Pawlus u yərdə bir yerim yil turup, u yərdiki kixilərgə Hudaning sözlirini yətküzdi.

¹² Qjalliyə Yunan əlkisining waliysi boləqan waktida, Yəhüdiylar birlixip Pawlusni tutup sotka apirip, uning üstidin:

¹³ – Bu adəm kixilərnü kənunəqə hilap həlda Hudaəqə ibadət kilişkə kətratti! – dəp xikayət kildi.

¹⁴ Pawlus söz baxlay dəp turuxioqə, waliy Qjalliyə ularəqə:

– Əy Yəhüdiylar! Əgər silərnü xikayitnglar bir nəhəklik yaki birər eəqir jinayət toərisida bolsidi, əlwəttə səwrqanlik bilən silərgə kulak seliximəqə toəqra kelətti. ¹⁵ Birək, talax-tartixinglar diniy kənununglardiki bəzi isimlar wə sözlər toərisida ikən, uni əzünglar həl kilinglar. Mən bundək kiqik ixlarnü sorək kilməymən! – dedi.

¹⁶ Buning bilən, ular səttin həydəp qikirildi. ¹⁷ Halayik Yəhüdiy ibadəthanisining məs'uli Sostenisni tartip qikip, sorəkhanining aldida kattik urdi. Birək, waliy Qjalliyə bu ixkə kılqə pisənt kilmidi.

Pawlusning Antakya xəhirigə kəytip kelixi

¹⁸ Pawlus Korint xəhiridə etikadqilar bilən yənə bir məzgil turdi.

Keyin, ular bilən hoxlixip, Priskila wə Akwilalar bilən kemigə olturup, Süriyə əlkisigə kətti. Yoloqə qikixtin ilgiri, u dengiz boyidiki Kenheriyə xəhiridə qaqlirini kəstürüwətti. Qünki, u Hudaəqə bir kəsəm kıləqanidi.

¹⁹ Ular Əfəs xəhirigə barəqandin keyin, Pawlus Priskila wə Akwila bilənmu hoxlaxti. U ketixtin burun ibadəthanioqə berip, Yəhüdiylar bilən həzriti Əysa həkkidə səhbətləxti. ²⁰ Ular uni birnəqqə kün uzunrak turuxkə təklip kildi, ləkin Pawlus kəxulmidi. ²¹ Pawlus u yərdin ayrilix waktida, ularəqə:

– Huda buyrusa, silərnü yeninglarəqə yənə kelimən, – dedi, andin

Əfəstin kemə bilən yolə qıkti.

²² Pawlus Kəysəriyə xəhiridə kemidin qüxüp, Yerusalemoğa bardı. U yərdiki etikadqılar bilən kərüxkəndin keyin, Antakya xəhirigə kətti. ²³ U Antakyada etikadqılar bilən heli kəp wakit turup, yənə yolə qıkti wə Galatiya wə Frigiyə rayonlirini arılap, barəjanla yeridə etikadqılarning etikadini küqəytti.

Apollosning Əfəs wə Korint xəhərliridə təlim berixi

²⁴ Bu arıda, Iskəndəriyə xəhiridə tuqulojan Apollos isimlik bir Yəhudıy Əfəs xəhirigə kəldi. Uning səz kəbiliyiti üstün bolup, mukəddəs yazmilardin heli sawati bar idi. ²⁵ Rəbbimizning yoli toqruluk məlum dərijidə təlim aləjan Apollos Rəbbimiz Əysa həkkidə kizəqin səzləp təlim berətti. Uning təlimi toqra bolsimu toluk əməs idi. Qünki u qəməldürülük toqruluk Yəhya pəyojəmbərnıng suəja qəməldürüxidinla bilətti. ²⁶ Apollos ibadəthanida yürəklik səzləxkə baxlıdi.

Anglawatqanlardin Priskila bilən Akwila uni əyigə təklip kilip, uningəja Hudaning yolini tehımu toluk qüxəndürdi. ²⁷ Keyin Apollos Yunan əlkisigə barmaqı boləjanda, Əfəslik etikadqılar uningəja yərdəmdə bolup, Yunandiki etikadqıləroğa hət yezip, ulardin Apollosni kütüwelixni sorıdi. Apollos Yunanəja berip, Hudaning mehır-xəpkiti arkilik həzriti Əysəja etikad kiləjanlarəja qong yərdəmdə boldı. ²⁸ U jama'ət aldida Yəhudiylar bilən munazirilixip, ularəja küqlük rəddiyə bərdi həmdə mukəddəs yazmilarni asas kilip, həzriti Əysaning Kutkuzəjuqi – Məsih ikənlikini eniklap bərdi.

19-bab

Pawlus Əfəs xəhiridə

¹ Apollos Korint xəhiridiki waktıda, Pawlus səpər kilip, iqki kurukluk arkilik Əfəs xəhirigə kəldi. U yərdə mərhum Yəhya pəyojəmbərnıng bəzi xagirtliri bilən uqrixip, ² ulardin:

– Silər Hudaning yoliəja mengixkə baxlıəjanda, uning Mukəddəs Rohi silərgə ata kilinəjanmu? – dəp sorıdi.

– Yak, biz Mukəddəs Roh bar degənni zadi anglimaptikənmiz, – dəp jawab bərdi ular.

³ Pawlus yənə:

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

– Undakta, silər qəmüldürülgəndə, uning mənisini nemə dəp qüxəndinglar? – dəp soridi.

– Bizning qüxənqimiz Yəhya pəyojəmbər bərgən təlimgə asas kilingan, – dəp jawab bərdi ular.

⁴ – Xu qaqda, Yəhya pəyojəmbər kixilərgə qəmüldürüxni kobul kilənlarning gunahioja towa kilip, Hudaəja yüzlinix niyitini ipadilixi kerəklikini həm əzidin keyin kəlgüqigə, yəni həzriti Əysəəja ixinixi kerəklikini tapiliojan, – dedi Pawlus.

⁵ Ular bu gəpni angliqandin keyin, Rəbbimiz Əysəəja etikad kilip, uning nami bilən qəmüldürüxni kobul kildi. ⁶ Pawlus kolini ularəja təgküzüp turup du'a kiliwatqanda, ularning wujudioja Mukəddəs Roh qüxti. Buning bilən, ular əzlrigə naməlum boləjan tillarda Hudaəja mədhiyə okuxti həm Hudadin kəlgən wəhiylərnə yətküzüxkə baxlidi.

⁷ Ular təhminən on ikki kixi idi.

⁸ Üq ay dawamida, Pawlus Əfəs xəhiridiki Yəhudiylar ibadəthanisioja kirip, ular bilən yürəklik səzlixip, ularni Hudaning padixahliki toşrisidiki təlimgə qayil kilixkə tirixti. ⁹ Lekin, bəziliri jahillik kilip ixənməy, jama'ət aldida Rəbbimiz Əysa yolioja hakarət kəltürdi. Xunga, Pawlus etikadqilarni elip ulardın ayrildi wə hər küni Tirannus isimlik adəmning məktipidə səhbətlixixni dawamlaxturdi. ¹⁰ Bu hizmət ikki yil dawamlaxti. Nətijidə, Asiya əlkisidiki pütүн həlk, Yəhudiylar yaki Yəhudiy əməslər bolsun, həmməylən Rəbbimiz Əysa həkkidiki səzlərdin həwərdar boldi.

Skewaning oşulliri

¹¹ Huda Pawlus arkilik əjayip məjizilərnə yaratti. ¹² Bəzilər hətta kol yaqlıq wə lənggilirini Pawlusning tenioja təgküzüp, andin kesəllərnə yenioja apirip, ularning uqisioja yepip koyatti. Nətijidə, kesəllər sakiyip, jinlar ularning tenidin qikip ketətti. ¹³ Xu ətrapta ayət okup jin koşqlaxni kəsip kiliwaləjan bəzi Yəhudiylarmu bar idi. Ular Rəbbimiz Əysəəja etikad kilmiojan bolsimu, uning namini ixlitip, jinlarni həydiwətməkqi boluxatti. Ular jinlarəja: «Pawlus eytkən Əysaning namidin buyruymənki, qikip ketinglar!» dəydiəjan boldi. ¹⁴ Bu ixni kilənlarning arisida Skewa isimlik bir Yəhudiy aliy rohaniyning yəttə oşlimu bar idi. ¹⁵ Bir küni ular jin qaplixiwəlojan bir kixining tenidiki jinni koşqlimakqi boləjanda, jin qikixkə unimay, ulardın:

– Mən Əysani tonuymən, Pawlusning kim ikənlikinimu bilimən, birak

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

özünqlarqu? Özünqlar kim bolisilər? – dəp soridi.

¹⁶ Xuning bilən, jin qaplixiwaloqan kixi xiddətlik hujuməyə ötüp, jin kooqlıoquqılarnı yər bilən yəksan kiliwətti. Ular yarılınıp, kiyimliri yırtılıp, yalingaq halda əydin keqıp qikiq kətti.

¹⁷ Əfəs xəhiridə yaxaydıoqan pütün Yəhudıylar wə Yəhudıy əməslərnu bu ixni anglap, nahayiti korkuxtı. Xuningdin keyin, Rəbbimiz Əysanın nami bu yərdimu kəp hərmətkə sazawər boldi. ¹⁸ Nətijidə, nuroqun etiqadqılar burun kıləqan yamanliklirini oquq etirap kilixka baxlıdi.

¹⁹ Sehırgərlik kıləqan birmunqə adəmlər əzlrining sehırgərlik toqrisidiki kitablirini əkelip bir yərgə dəwiləp, kəpqilikning aldida kəydürüxti. Bu kitablarning kimmiti jəmiy əllik ming kümüx tənggigə yetətti. ²⁰ Xundak kılıp, Rəbbimizning təlimi omumyüzlük tarkılıp, zor təsir pəyda kıldı.

Əfəs xəhiridiki topilang

²¹ Bu ixlardin keyin, Pawlus Makedoniyə wə Yunan əlkisi arkilik Yerusaleməyə kaytıx qarariəyə kəldi. U:

– U yərgə barəandın keyin, Rim xəhirigə berixim kerək, – dedi.

²² Buning bilən, u yərdəmqiliridin Timotiy bilən Erast ikkiylənni əzining berixiəyə təyyarlik kilix üqün, Makedoniyə əlkisigə əwətiwətip, əzi yənə bir məzgil Asiya əlkisidə kəldi.

²³ Dəl xu qaəqda, Əfəs xəhiridə Rəbbimiz Əysa yoliəyə karxi eqır kəlaymıkanqilik yüz bərđi. ²⁴ Ayal ilah Artemisning xəripigə yasaləqan buthanining kümüx həykəllirini yasıəqan Dimitriy isimlik bir zərgər bar idi. Uning hünərwənliri bu hünər bilən kəp pəyda aləqanıdi. ²⁵ Dimitriy hünərwənliri wə əz hizmitigə munasiwətlük ustılarnı yioqıp, ularəyə:

– Kerındaxlar, bizning rawaj tēpıximizning hünirimizgə baqlık ikənlirini bilisilər. ²⁶ Həzir heliki Pawlus degən əbləhning nemə ixlarnı kılıp yürgənlikini angliəqan həm kərgən boluxunqlar kerək. U, «köl bilən yasıwaləqan butliringlar Huda əməs» deyix bilən, Əfəs wə pütün Asiya əlkisidiki nuroqunliəqan kixilərnı kaymukturup, tuyuk yoləyə baxlawatıdu. ²⁷ Bunday boləqanda, bizning bu kəspimizning namiəyə daəq qüxüx həwpı bolupla kəlməy, bəlki uluəq ayal hudayimiz Artemisning buthanisimu kədirlənməy, həttə Asiya əlkisi wə pütün yər yüzdikilər ibadət kılıp kəlgən ayal hudayimizning xan-xəripining yokilix həwpımu bolıdu! – dedi.

²⁸ Bu səzlərnı angliəqan kəpqilikning əjəzipi ərləp, kayta-kayta:

– Biz Əfəslıklərnıng ayal hudasi Artemis uluəqdur! – dəp qukan selixka

baxlidi.

²⁹ Buning bilən, pütün xəhər astin-üstün bolup kətti. Topilangqılar Pawlusning səpərdaxliridin Makedoniyilik Gayus wə Aristarhularni tutuwelip, aldiqə selip, üsti oquq tiyatirhaniqə elip bardı. ³⁰ Pawlus topilangqılar arisiqə kirip səzliməkqi boluwidi, lekin etikadqılar uni kirixtin tosidi. ³¹ Həttə Pawlusning dostliri bolqan bəzi yukiri dərijilik əməldarlarmu Pawluska adəm əwətip, uni tiyatirhaniqə berix həwpigə təwəkkül kılmaslikkə ündidi.

³² Bu qaqda, pütün tiyatirhanining iqi warang-qurungə toloqan bolup, biri birnemə dəp warkirisa, yənə biri yənə birnemə dəp warkiraytti. Kəp sandiki kixilər əzlrining nemigə yiqiləjanlikinimu bilməytti.

³³ Yəhudiylar əzlrining Pawlusning tərəpdarliri əməslikini kərsitix üqün, Iskəndər isimlik adəmni əzlrini aqlax məksitidə aldiqə qikardı. Iskəndər kəpqilikkə kol ixariti kılıp, Yəhudiylarni aqlaxkə baxlidi.

³⁴ Birak, kəpqilik uning Yəhudiy ikənlikini bilgəndə, bu ixta uningmu məs'uliyiti bar ohxaydu, dəp kaldı. Xunga, kəpqilik təngla:

– Hodayimiz Artemis uluqdur! – dəp ikki sa'ətqə qukan selixti.

³⁵ Ahirda, xəhərning yərlik əməldari halayikni tinqlandurup mundak dedi:

– Əy Əfəs həlki! Biz Əfəsliklərnin uluq Artemis buthanisinin wə uning asmandin qüxkən mukəddəs texining kooqdişuqisi ikənlikini bilməydiqan kixi barmu?! ³⁶ Bu ixlarni heqkim yokkə qikiriwetəlməydu. Xunga, silər əzünqlarni besiwelixinglar, oylimay birər kəngülsiz ix qikirip koymaslikinglar kerək. ³⁷ Silər bu kixilərnı bu yərgə sorak kılıxkə elip kəldinglar. Lekin, ular ya buthanining birər nərsisini oşrilap kətkini, ya bizning ayal hodayimizə kupurluk kılqini yok. ³⁸ Əgər Dimitriy wə uning kəsipdaxlirining hərəkəndək bir kixining üstidin xikayiti bolsa, sorakhanılar oquq. Sorakqıllarmu bar. Xikayitini xu yərgə berip kılsun.

³⁹ Baxkə məsililiringlar bolsimu, kənunıy sorunlarəqə berip, bir tərəp kılıxinglar lazim. ⁴⁰ Rimliklər bügünki wəkəni topilang dəp, bizgə jaza berixi ehtimaləqə nahayiti yekın. Bu kalaymikənzilikning heq səwəbi bolmioqanikən, hesabınimu berəlməymiz-də!

⁴¹ Bu səzlərnı kılqəndin keyin, u həlknı tarkitiwətti.

20-bab

Pawlusning Makedoniyə wə Yunanoğa kayta kelixi

¹ Topilang besikkandin keyin, Pawlus etikađqilarni qakirip, ularni riojbatləndürdi wə ular bilən hoxlixip, Makedoniyə əlkisigə kətti. ² U xu ətraptiki jaylarni arilap, etikađqilarni riojbatləndüridiöjan nurojun sözlərnü kilöqandin keyin, Yunanoğa berip, ³ u yərdə üq ay turdi. Pawlus kemigə olturup Süriyə əlkisigə kaytmakqi bolup turojanda, Yəhudiylarning uni öltürüx suyikəstidə ikənlikidin həwər tepip, Makedoniyə əlkisidin ötüp, kuruqluk bilən kaytip ketix qararioğa kəldi. ⁴ Uning bilən billə bolöjanlar, Beriyalik Pirus oqlı Sopater, Salonikaliklərdin Aristarhus bilən Sekundus, Dərbəlik Gayus, Timotiy wə Asiya əlkisidin Tikikus bilən Trofimlar idi. ⁵ Ular baxta Tro'as xəhirigə kemə bilən berip, bizning yetip beriximizni kütüp turdi. ⁶ Petir Nan heytidin keyin, biz Filipi xəhiridin kemigə olturup, bəx kündin keyin Tro'aska kelip, ular bilən uqraxtuk wə u yərdə bir həptə turduk.

Pawlusning Tro'asni ahirki ketim körüxi

⁷ Yəxənbə küni, biz nanni bəlüxüp, həzriti Əysani hatiriləx üqün bir yərgə jəm bolduk. Pawlus ətisi kətməkqi bolöjaqka, kəpqilikkə tün yerimigiqə təlim bərdi. ⁸ Biz jəm bolöjan yukiriki kəwəttiki hujrida nurojun may qiraqlar yenip turatti. ⁹ Əftikus isimlik bir yigit derizidə olturojanidi. Pawlusning sözi dawamlaxkanseri may qiraqlarning isi hujrini kaplap, heliki yigitni mügdək basti. Keyin, u kattik uykuoğa ketip, üqinqi kəwəttin yərgə yikilip qüxti. Kəpqilik uni yərdin kətürüp karisa, u ölüp boptikən. ¹⁰ Pawlus pəskə qüxüp, özini uning üstigə etip, kuqaklap turup: – Hödukmanglar, u tirik! – dedi. ¹¹ Keyin, üstünki kəwətkə qikip, həzriti Əysani hatiriləx üqün nanni bəlüxüp yəp, ibadət kilduk. Pawlus tang atkuqə sözini dawamlaxturojandin keyin, biz bu yərdin yoloğa qiktuk. ¹² Tro'astiki etikađqilar bolsa heliki yigitni öyigə hayat apirip koydi. Kəpqilik bu wəkədin qongkur təsəlli tapti.

Pawlusning hoxlixix nutki

¹³ Pawlus Tro'as xəhiridin Asos xəhirigə piyadə barmakqi boldi. Xunga, u bizning kemə bilən aldin yürüp, u xəhərgə uningdin burun yetip berip, u yərdə bizning uning bilən uqrixiximizni orunlaxturojanidi. ¹⁴ Keyin, Asosta uqraxtuk wə kemigə qüxüp, Midilli xəhirigə kəlduk.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

¹⁵ Andin, yənə yolə qikip, ətisi Hiyos arilining yenioə kəlduk. Üqinqi küni, Əfəstin ətüp, Samos arilioə kəlduk wə uning ətisi kemə bilən Milet xəhorigə barduk. ¹⁶ Asiya əlkisidə kəp wəqitni ətüküzwətməslik üqün, Pawlus Əfəstə tohtimaslikni karar kiləjanidi. U Yəhudiylarning orma heytni mumkinkədər Yerusalemda ətüküzüx üqün aldiraytti. ¹⁷ Pawlus Milet xəhiritin Əfəskə adəm əwətip, etikədqilar jama'ətqilili yetəqilirini qakirdi. ¹⁸ Ular kəlgəndin keyin, Pawlus ularəə mundak dedi:

– Mən Asiya əlkisigə ayaq baskan birinçi kündin tartip, silər bilən kəndək ətəkənlilik hərbinglarəə məlum. ¹⁹ Yəhudiylarning suyikəstliri tüpəylidin tartkan azablar iqidə, kəzümədin yax üzümigən həlda kəmtərlik bilən Rəbbimiz Əysaning hizmitidə boldum. ²⁰ Məyli ammiwi sorunlarda bolsun yəki əyliringlarda bolsun, silərgə təlim bərgən wəqitlirimdə, silərgə paydilək boləjanla nərsilərnə eytməy koymidim. ²¹ Yəhudiylar wə Yəhudiy əməslərnə towa kilip, Hudaəə yüzlinixkə wə Rəbbimiz Əysəəə etikəd kilixkə ündidim.

²² Həzir Mukəddəs Rəhning əmrigə əsasən Yerusaleməə ketiwatimən. U yərdə kəndək ixlarəə duq kelidəjanlikimni ukməymən. ²³ Pəkət xuni bilimənki, Mukəddəs Rəh mən baridəjanla xəhərlərdə meni zindan wə azablarning kütüp turidəjanlikini əldin eytip kəlməktə. ²⁴ Ləkin, mən əz musapəmni tamamlixim, Rəbbimiz Əysaning tapxuroəjan hizmitini muwəppəkiyətlək ərundixim, yəni Hudaning məhir-xəpkiti toəqrəsidiki hux həwərnəng guwəhqisi boluxum üqün, əz həyatimni kilqə ayiməy, Yerusaleməə ketiwatimən.

²⁵ Mən silər bilən arilixip, hərbinglarəə Hudaning padixəhlikə həkəkidə qüxəndürdüm. Əmndi mənə məlumki, buningədin keyin silər meni kəyta kərelməysilər. ²⁶ Xuning üqün, bögün silərgə xuni jiddiy eytip koyayki, arənglarda hərəkəndək bir kixi kütəzulmisa, mən jawəbkar əməsmən. ²⁷ Qünki, mən Hudaning iradisini kilqə elip kəlməy silərgə toluq yətküzdüm. ²⁸ Əzünglarəə pəhəs bolunglar, Mukəddəs Rəh silərnəng bəxlamqilik kilixinglarəə tapxuroəjan bərlək kəringinglarəəjimə pəhəs bolunglar! Padiqi koylirini bəkkəndək, silərmə Hudaning jama'ətqililikini bəkinglar, qünki Huda ularni əz əqlining kənioə setiwələjan! ²⁹ Mənə ayənkə, mən kətkəndin keyin, qilbərilər padini kaləymikanlaxturəəjanəə əhxəx, ³⁰ silərnəng arənglərdinmə bəzilər etikədqilərnə əzlrigə əgəxtürüx üqün, hətə təlim tarkitidu. ³¹ Xungə, həoxyar bolunglar. Məning üq yil kəqə-kündüz

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

deməy, silərgə yax akkuzup nəsihət bərgənlikimni esinglarda tutunglar.

³² Əmdi mən silərnə Hudaəqa wə uning mehİR-xəpkətlik səzlrigə tapxurdum. Bu səzlər arkilik Huda etikadینگlarni küqəytidu wə özining mukəddəs həlkigə atioqan mirastin silərnə bəhrimən kilidu. ³³ Silərgə mələmki, mən heqqaqan hərəkəndək kixining kiyimlirigə yaki altun-kümüxigə kəz kırımnimu salmidim. ³⁴ Mən ikki bilikimgə tayinip, özümning wə həmrahlirimning həjitudin qıktim. ³⁵ Hərəkəndək ixta silərgə muxundək əjir arkilik həjətmənlərgə yardəm berix lazimlikini kərsəttim. Xundək kilsanglar, Rəbbimiz Əysa əzi eytkan: «Bərmək almaktinmu zor bəht» deginini esinglardin qikarmaysilər!

³⁶ Pawlus bu səzlərnə kılıp boləjandin keyin, həmməylən bilən birliktə tizlinip olturup du'a kildi. ³⁷ Kəpçilik kəz yexi kilixip, uning bilən kuqaklıxip, səyüxüp hoxlaxti. ³⁸ Ularni əng məyüsləndürgini Pawlusning, «buningdin keyin meni kayta kərəlməysilər» degən səzi boldi. Keyin, ular uni kemigə qikirip uzitip koydi.

21-bab

Pawlusning Yerusaleməqa berixi

¹ Biz ular bilən hoxlıxip, kemə bilən udul Kəs arilioqa qarap yol alduk. Ətisi, Rodos arilioqa, u yərdin Pataraya xəhirigə barduk. ² Patarayada Fənikiyə rayoniqa baridioqan bir kemini tepip, uningəqa olturup yoləqa qıktuk. ³ Sıprus arili kəringəndin keyin, uning jənubidin aylinip ətüp, Süriyə əlkisigə qarap mengip, Tir xəhiridə kuruklukka qıktuk. Qünki, kemə bu yərdə yükini qüxürətti. ⁴ Bu yərdiki etikədqilardin bəzilirini tepip, ularning yenida yəttə kün turduk. Mukəddəs Roh ularəqa Pawlusning Yerusalemda tartidioqan azablıridin həwər bərgənidi, xunga ular uningəqa Yerusaleməqa barma, dəp nəsihət kildi. ⁵ Birək, biz u yərdə bir həptə turəjandin keyin, səpirimizni dawamlaxturduk. Etikədqilar wə ularning hotun-balilirining həmmisi bizni xəhərnəng sirtioqa uzitip qıkti. Həmməylən dengiz boyida tizlinip olturup billə du'a kilduk.

⁶ Hoxlaxkəndin keyin, biz kemigə qıktuk, ular əylirigə kaytixti.

⁷ Tir xəhiridin dengiz səpirimizni dawamlaxturup, Pitolimay xəhirigə kəlduk. U yərdiki etikədqilar bilən kərxüp, ularning yenida bir kün turduk. ⁸ Ətisi, u yərdin ayrilip, kemə bilən Kəysəriyə xəhirigə kelip, hux həwər yətküzgüqi Filipning əyigə berip konduk. U burun Yerusalemdiki

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

etikadqılar tərpidin hizmətkə tallanqan yəttə kixining biri idi. ⁹ Bu kixining Hudaning wəhiylirini yətküzələydiqan, tehi talalix bolmiqan tət kizi bar idi. ¹⁰ Biz u yərdə birnəqqə kün turoqandin keyin, Yəhudiye əlkisidin Agabus isimlik bir pəyoqəmbər kəldi. ¹¹ Bu kixi bizning aldimizqə kelip, Pawlusning bəlwəqini kolioqə elip, əzining put-kolini baqlap:

– Mukəddəs Roh dediki, bu bəlwəqning igisi Yerusalemda Yəhudiylar tərpidin muxundak baqlinip, Rimliklarning sorak kilinixioqə tapxurulidu! – dedi.

¹² Biz bu səzni angliqandin keyin, xu yərlik kixilər bilən birlikdə Pawlusni Yerusalemqə barmaslikkə ündiduk. ¹³ Lekin, Pawlus:

– Silər nemixkə bunqiwala kayoqurup, yurikimni ezisilər? Mən Yerusalemda Rəbbimiz Əysa üçün tutkun boluxkila əməs, u yərdə əlüxkimu təyyarmən, – dəp jawab bərdi.

¹⁴ Biz uni kayil kilalmay, boldi kilduk wə:

– Hudaning haliqinidək bolsun! – deduk.

¹⁵ U yərdə birnəqqə kün turup, yük-takimizni yioqixturup, Yerusalemqə barduk. ¹⁶ Qəysəriyilik etikadqılardin birnəqqisi biz bilən həmsəpər bolup, Yerusalemda bizni Minason isimlik bir Siproslukning öyigə baxlap bardi. Bu kixi kona etikadqılardin idi.

Pawlusning Yakup bilən kəruxüxi

¹⁷ Yerusalemda etikadqılar bizni kizojin qarxi aldi. ¹⁸ Ətisi, biz Pawlus bilən billə Yakupni kərgili barduk. Yakup bilən etikadqılar jama'ətqilikidiki baxkə yetəkqilərninğ həmmisi u yərgə yioqiləqanidi.

¹⁹ Pawlus ular bilən amanlaxkəndin keyin, Hudaning Yəhudiye əməslər iqidə əzi arkilik kiləqan pütin ixlirini ularqə təpsiliy məlum kildi.

²⁰ Bularni angliqan kəpçilik Hudaqə mədhiyə oqup, Pawlusqə:

– Əy kərindax, Yerusalemda əhwal mundak: Yəhudiylar iqidə nəqqə mingliqan kixi həzriti Əysaqə etikad kilidu. Ularning həmmisi Təwrat qanunioqə kattik əməl kilidu. ²¹ Ularning anglixiqə, siz Yəhudiye əməslərninğ arisida yaxioqan pütin Yəhudiylarqə balilirini hətnə kildurmaslikini, Yəhudiylarning baxkə ən'ənilirigə ri'ayə kilixning həjiti yoklukini əgitip, Təwratni qəruwetipsiz! ²² Xunga, bu yərdiki Yəhudiylar sizning bu yərgə kəlgənlilingizni anglisa, sizgə qoqum ziyankəxlik kilmay kəlmaydu! Əmdi kəndak kilix kərək? ²³ Bizningqə mundak kilsinğiz: arimizda Hudani razi kilix üçün kəsəm bərgən tət

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

adəm^⑥ bar. ²⁴ Siz ularni elip, ular bilən birliktə Təwrattiki tazilinix diniy ka'idisidin ötüng, ularning kurbanlik qikimlirini əzingiz kətürüng. Kurbanlik kılöqandin keyin, ular kəsəmlirining ada bolöqanlikini kərsitix üqün qaqlirini qüxüridu. Buning bilən, halayik siz toqruluk angliqanlirining əməliyətkə uyoqun əməslirini qüxinidu həmdə əzingizningmu Təwratka ri'ayə kildioqanlikingizni kəridu. ²⁵ Yəhudiy əməs etikədqıləroja kəlsək, ular Yəhudiyaların ən'ənilirigə ri'ayə kilmisimu bolidu. Pəkətlə ötkənki hetimizdə tapilioqanimizdək, butka atap kurbanlik kilinöqan yeməklilərnə yemisun, kanni wə boqup öltürülgən haywanning gəxinimu yemisun, jinsiy əhlaksizlik kilmisun, – deyixti.

²⁶ Buning bilən, Pawlus u tət kixini elip, ətisi ular bilən billə tazilinix diniy ka'idisini ötküzüxkə bardı. U mərkiziy ibadəthanioja kirip, rohaniyləroja əzlrining paklinix mudditining toxup, hərəkəyisi üqün kurbanlik kilinidöqan künni məlum kılıp koydı.

Pawlusning mərkiziy ibadəthanida tutkun kilinixi

²⁷ Yəttə künlük muddət toxuxka az qalqanda, Asiya əlkisidin kəlgən bəzi Yəhudiyalar Pawlusni mərkiziy ibadəthanida kərüp, jama'ətni kutritip, uningöja kol selip:

²⁸ – Əy Isra'illar, yardəmdə bolunglar! Bu adəm həmmə yərdə həlkimizgə, Təwrat qanunimizöja wə mərkiziy ibadəthanimizöja qarxi sözlərnə tarkitiwatidu. Əmdiliklə, u Yəhudiy əməslərnə mərkiziy ibadəthanimizöja baxlap kirip, bu mukəddəs jayni bulöjimakta! – dəp quqan kətürdi. ²⁹ (Ularınq bundak deyixining səwəbi, buningdin burun ular Yəhudiy əməs Əfəslük Trofimni Pawlus bilən billə xəhərdə kərüp, Pawlus uni mərkiziy ibadəthanioja baxlap kirdi, dəp hata oyliqanidi.)

³⁰ Xuning bilən, pütün xəhər təwrəp kətti. Tərəp-tərəptin yügürüp kəlgən halayik Pawlusni tutup, mərkiziy ibadəthanidin sərəp elip qıkti. İbadəthana qarawulliri ibadəthanida qalaymikanqilik qikmisun dəp, ibadəthanining dərważilirini dərhal taqiwətti. ³¹ Topilangqılar Pawlusni urup öltürüwətməkqi bolup turoqanda, pütün Yerusalemining qalaymikanqilik iqidə qalqanliki toqrisidiki həwər u yərdə turuxluk Rim

---

⑥ Bu kixilər əzlrini Hudaöja wəqitlik atioqanlar bolup, ular hərəkət qıxtin saklinatti, qaqlirini uzun koyuwetətti. Wəqit toxkandin keyin, Hudaöja kurbanlik kılıp qaqlirini kəstürüwətətti.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

ləxkərlirining komandaniyə yetip bardı. ³² Komandan dərhal ləxkər wə birkanqə yüzbexini elip, topilang boluwatқан yərgə yügürüp kəldi. Ularni kərgən halayik Pawlusni uruxni tohtatti. ³³ Komandan aldiyə ötüp, ləxkərləni Pawlusni tutup, ikki zənjir bilən baqlaxka buyrudi. Keyin, u:

– Bu adəm kim? U nemə gunah kildi? – dəp soridi.

³⁴ Topilangqilarning iqidə bəzilər uni desə, bəzilər buni deyixip, qalaymikanqilik bolup kətti. Xunga, həkikiy əhwalni eniklaxka amalsiz qalojan komandan ahir Pawlusni yandiki kəl'əgə elip ketixni buyrudi.

³⁵ Pawlus kəl'əning pələmpiyigə kəlgəndə, topilangqilar tehimu zorawanlixip kətti. Xuning bilən, ləxkərlər uni kəl'əgə kətürüp əketixkə məjbur boldi. ³⁶ Ularning kəynidin əgixip mangojan halayik:

– Uni öltüringlar! – dəp warkirixatti.

Pawlusning özini aklıxi

³⁷ Ləxkərlər Pawlusni kəl'əgə əkirip ketixkə az qalojanda, Pawlus Grek tilida komandandin:

– Bir eojiz səzüm bar idi, eytsam bolamdikin? – dəp soridi.

– Grekqə bilidikənsən! ³⁸ Undakta, ilgiri qalaymikanqilik qikirip, hənjərlik tət ming topilangqini baxlap qəlgə keqip kətkən heliki Misirlik sən ohximamsən? – dəp soridi komandan.

³⁹ – Yak! Mən Yəhudiy! Kilikiyə ölkisining Tarsus xəhiridə tuqulojan. Xu muhim xəhərning pukrasimən. Halayikqə birnəqqə eojiz səz kiliximoja ijazət kilsingiz! – dedi Pawlus.

⁴⁰ Komandan ijazət kildi. Pawlus pələmpəydə turup, halayikqə kol ixariti kildi. Kərpqilik tinqiojanda, u Aramiy tilida səzləxkə baxlıdi.

22-bab

¹ – Hərmətlik Yəhudiy atılar wə aka-ukılar! Əmdi özümni aklaydiəjan səzliməgə kulak selinglar, – dedi Pawlus.

² Ular Pawlusning Aramiy tilida səzliginini anglap, tehimu jim boluxti. Pawlus səzini dawamlaxturdi:

³ – Mənmu bir Yəhudiy, Kilikiyə ölkisining Tarsus xəhiridə tuquldum, lekin Yerusalemda qong boldum. Danglik Təwrat ustazi QJamaliyildin təlim elip, əjdadlirimizdin qalojan Təwrat kanunioja kattik ri'ayə kilip

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətli

kəldim. Silərgə ohxax, Huda yolida pütün wujudum bilən kizəjin ixligənidim. ⁴ Həzriti Əysa yolida mangojanlarəja ziyankəxlik kilip, ularning əlüxigə səwəbqi boldum. Həzriti Əysaəja əgəxkənlərni ər-ayal deməy tutup, zindanoja taxlattim. ⁵ Bu toqruluk bax rohaniy wə pütün aliy kengəxmə mening səzlimning rastlikini ispatlap berələydu. Mən ulardin Dəməxktiki Yəhudiy baxliklarəja yezilojan hətlərni elip, u yərdiki həzriti Əysaəja etikad kilidojanlarni jazalax üçün Yerusalemoja kixənlep elip kelix niyitidə yoləja qikkənidim. ⁶ Qüxkə yəkin, Dəməxkkə yetip kelixkə az kaləjinimda, tosattin asmandin küqlük bir nur qüxüp, ətrapimni yorutuwətti. ⁷ Yərgə yikildim. Andin, «Sa'ul, Sa'ul manga nemixkə ziyankəxlik kilisən?» degən awazni anglidim. ⁸ «I Rəbbim, sən kimsən?» dəp sorisam, u, «mən sən ziyankəxlik kiliwatkan Nasirəlik Əysa!» dedi. ⁹ Mən bilən billə ketiwatkanlar u nurni kərgən bolsimu, lekin manga kiləjan səzlərni qüxənməptu. ¹⁰ Mən yənə, «I Rəbbim, mən nemə kilay?» dəp sorisam, u manga, «ornungdin tur, Dəməxkkə kir, Huda sanga tapxurojan ixlarning həmmisini u yərdə ukisən!» dedi.

¹¹ Həliki küqlük nurdin kəzlim kərməs bolup kaldi. Xunga, yenimdikilər kolumdin yetəkləp, Dəməxkkə elip kirdi.

¹² U yərdə Hənanिया isimlik bir kixi bar idi. U Hudaəja ihlasmən, Təwrat kanunimizəja kattik əməl kilidojan kixi bolup, Dəməxktiki pütün Yəhudiylarning hərmitigə sazawər idi. ¹³ U kelip, yenimda turup: «Kerindixim Sa'ul, kəzliring əsligə kəlsun!» dedi. Xu'an kəzlim əsligə kelip, uni kərdüm. ¹⁴ U manga: «Əjdadlirimiz etikad kilip kəlgən Huda seni əzining iradisini bilixinggə tallidi. U yənə əzining adil hizmətkari boləjan həzriti Əysani kərxüng wə uning aqzidin qikkən səzlərni anglixing üçün seni tallidi. ¹⁵ Qünki, sən kərgən-angliəjanliringni pütün insanlarəja yətküzisən! ¹⁶ Xundak ikən, sən yənə nemini saklap turisən? Ornungdin turup qəməldürülgin wə Rəbbimizgə du'a kilip, gunəhliringdin paklan!» dedi.

¹⁷ Keyin, Yerusalemoja kaytip kəldim. Mərkiziy ibadəthanida du'a kiliwatkinimda, kəzümgə bir əjayibanə alamət kəründi. ¹⁸ Bu alaməttə mən rəbbim Əysani kərdüm. U manga, «Yerusalemdin dərhal kət. Qünki, bu yəring adəmliri sening manga kiləjan guwahlikingni kəbul kilmaydu!» dedi. ¹⁹ Mən, «I Rəbbim, ular mening həmmə yərdə ibadəthanilarəja kirip, sanga etikad kiləjanlarni tutkun kilip, urojanlikimni bilidu. ²⁰ Həlkni sanga etikad kilixkə dəwət kiləjan Istipan əltürülgəndə, mənmu xu yərdə idim! Uni əltürgənləring kiyimlirini

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

saklap, kilmixliriqə koxulojanidim! Mən bu yərdə tursam, ular mening gepimgə qokum ixinidu» dedim. ²¹ Birak, Rəbbim Əysa manga yənə, «Yerusalemə qikip kət! Seni yirak jaylarə, Yəhudiy əməslərnin arisiqə əwətimən!» dedi.

²² Pawlusning səzligə baxtin-ayaq kulak seliwatқан halayik uning Yəhudiy əməslər həkkidiki səzini anglax bilənla:

– Uni yokitix kerək! Öltürük kerək! U ölüxkə tegixlik! – dəp qukan selixti. ²³ Ular bir tərəptin qukan selip, bir tərəptin kiyimlirini pulanglitip, topa sorup, qang qikiriwətti. ²⁴ Rim komandani Pawlusni kəl'əgə əkirip ketixkə əmr kildi wə halayikning uningə nemə üqün bundak qukan salidojanlikini təxürməkqi bolup, ləxkərlirigə uni kamqilap sorak kilixni buyrudi. ²⁵ Ular Pawlusni tüwrükə baqlap kamqilimakqi bolqanda, Pawlus yenida turəjan yüzbexiqə:

– Bir Rim pukrasini sotlimayla kamqilixinglar kanunə uyəjunmu? – dedi.

²⁶ Bu səzni angliqan yüzbexi komandanin aldiqə berip:

– U xixi Rim pukrasi ikən. Siz nemə ix kiliwatқанlikingizni bilməmsiz?! – dedi.

²⁷ Komandan Pawlusning aldiqə berip, uningdin:

– Eytkin, sən rasttinla Rim pukrasimu? – dəp soridi.

– Rast, – dəp jawab bərdi Pawlus.

²⁸ – Mən nurojun pul həjləp, aran pukralik salahiyitigə igə boldum, – dedi komandan.

Pawlus:

– Mən tuəjuluxumdin xundak! – dedi.

²⁹ Xuning bilən, Pawlusni sorakka tartmaqqi boləjan ləxkərlər dərhal əzini qətkə aldi. Uni baqlatқан komandanmu uning Rim pukrasi ikənlikini bilip, kərkup kətti. Qünki, u bir Rim pukrasini kanunsiz halda baqlap, kamqilaxka əmr kiləjanidi.

Pawlusning aliy kengəxmidə əzini aklixi

³⁰ Komandan Yəhudiyların Pawlusning üstidin kiləjan xikayitining səwəbini həkikiy bilix üqün, ətisi uni yexiwetip, aliy rohaniylar wə pütün Yəhudiy aliy kengəxmisidikilərnin bir yərgə yiqilixini buyrudi. Andin, Pawlusni elip kelip, ularning aldiqə turəuzdi.

23-bab

¹ Pawlus aliy kengəxmə həy'ətlirigə tikilip turup:

– Kerindaxlar, mən bügüngiqə Hudaning aldida pak wijdanim bilən yaxap kəldim, – dedi.

² Buni angliqan bax rohaniy Hənanıya Pawlusning yenida turojanlarəja uning aqzioja uruxni buyrudi. ³ Pawlus uningəja:

– Əy texi pal-pal sahtipəz! Seni Huda uridu! Sən u yərdə olturup, meni Təwrat kanuni boyiqə sorakka tartmaqci, lekin meni urojuzup, əzüng Təwrat kanunioja hilaplik kiliwatisən! – dedi.

⁴ – Sən Hudaning bax rohaniysioja həkarət kəltürüwatamsən?! – deyixti yenida turojanlar. ⁵ Pawlus:

– Məni kəqürünglar! Mən uning bax rohaniy ikənlikini bilgən bolsam, undak deməyttim. Qünki Təwrat: «Həlkingni idarə kiliديوan baxlikka təhmət kilma!» deyilgən, – dedi.

⁶ Pawlus bu bir top kixilərnig iqidə bəziliri Saduqiyy diniy ekimidikilər, yənə bəziliri Pərisiyy diniy ekimidikilər ikənlikini bilip, ularni talax-tartixka selix üçün, aliy kengəxmədə yukiri awaz bilən:

– Kerindaxlar, mən bolsam Pərisiylərdin bolimən wə bir Pərisiyyning oqlimən. Mən əlgənlərnig kayta tirilixini ümid kijojanlikim üçünla bügün bu yərdə sorakka tartiliwatimən! – dəp warkiridi.

⁷ Bu söz uning aqzidin qikixi bilən təng, Pərisiylər bilən Saduqiylar talax-tartix kilixip kətti. Kengəxmidikilər ikkigə bəlünüp kətti. ⁸ Qünki, Saduqiylar əlgənlərnig kayta tirilixigə, pərixətə wə rohlərnig məwjutlukioja ixənməydu. Ləkin, Pərisiylər bularəja ixinidu. ⁹ Buning bilən, quqan-sürən barəqanseri küqəydi. Pərisiyy ekimidiki bəzi Təwrat ustazliri ornidin turup:

– Biz bu adəmdin heqkandak hatalik tapalmiduk! Ehtimal rasttin bir roh yaki pərixətə uning bilən səzləxkən bolsa əjəb əməs! – dəp, kattik munaziriləxti.

¹⁰ Talax-tartix əwj elip kətti. Yəhudiylərnig Pawlusni tartip parqə-parqə kiliwetixtin qorkup qalojan komandan ləxkərlirining zaləja kirip, kixilərnig arisidin Pawlusni zorluk bilən tartip qikip, kəl'əgə əkirip ketixini buyrudi.

¹¹ Xu küni keqisi, Rəbbimiz Əysa Pawlusning yenida turup:

– Qləyrətlik bol! Sən Yerusalemda mən üçün guwahlik bərginingdək, əmdi Rim xəhiridimu xundak kilixing kerək! – dedi.

Pawlusni öltürük suyikəsti

¹² Ətisi ətigəndə, bəzi Yəhudiyar məhpiy suyikəst pilanlap, Pawlusni öltürmigüqə heq nərsə yeməymiz, iqməymiz, dəp kəsəm kilixti. ¹³ Bu suyikəstni pilanliouqular kirik nəqqə kixi idi. ¹⁴ Ular aliy rohaniylar wə Yəhudiy aqsakallarining aldiqə berip:

– Biz Pawlusni öltürmigüqə heq nərsə yeməymiz, dəp kattik kəsəm kilduk. ¹⁵ Həzir silər wə aliy kengəxmə Pawlusning ixlirini tehimu təpsiliy təxürük bahənisi bilən uni kengəxmigə elip kelixni Rim komandanidin tələp kilinglar. Biz təyyar turup, uni kengəxmigə elip kelinixtin ilgirila jayliwetimiz, – dedi.

¹⁶ Birak, bu suyikəsttin həwər tapқан Pawlusning singlisining oqjli dərhal kəl'əgə kirip, Pawluska həwər kilip koydi. ¹⁷ Buning bilən, Pawlus yüzbexiliridin birini qakirtip, uningə:

– Bu yaxni komandan bilən kərüxtürüp koysingiz. Uning komandanəqə məlum kilidiqan ixi bar ikən, – dedi.

¹⁸ Yüzbexi bu yaxni komandanining aldiqə baxlap kirip:

– Məhbus Pawlus meni qakirtip, bu yaxni siz bilən kərüxtürüp koyoxumni tələp kildi. Qünki, uning sizgə məlum kilidiqan ixi bar ikən, – dedi.

¹⁹ Komandan uni kolidin tutup, bir qətkə tartip:

– Məlum kilidiqan nemə ixing bar? – dəp soridi.

²⁰ U jawabən mundak dedi:

– Yəhudiy aqsakallar Pawlusning ixlirini təpsiliy təxürük bahənisi bilən əzlriridin ətə uni Yəhudiy aliy kengəxmisigə elip berixni tələp kilixka kelixti. ²¹ Ularəqə makul bolmioqaysiz, qünki kirik nəqqə adəm uni yoxurun kütüp turidu. Ular Pawlusni öltürmigüqə heq nərsə yeməymiz, iqməymiz, dəp kəsəm kilixiptu. Həzir əzlririning ularning təlipigə koxuluxlirini kütüp turidu.

²² Komandan uningə:

– Bu ixni manganə məlum kiləqanlikingni heqkim ukmisun! – dəp tapilap, uni kayturdi.

Pawlusning waliy Feliskə tapxuruluxi

²³ Komandan yüzbexidin ikkini qakirtip:

– Ikki yüz piyadə ləxkər, yətmix atlik ləxkər wə ikki yüz nəyziwaz ləxkər həzirlap, bügün keqə sa'ət tokkuzda Qəysəriyə xəhirigə karap yoləqə qikinglar! ²⁴ Xuning bilən billə, Pawlusni waliy Feliksning yeniqə

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

sak-salamət yətküzüx üqün, uningəja ulaq təyyarlanglar! – dəp buyrudi.
²⁵ Qomandan Lisiyas Pawlus həkkidə Felikskə yənə mundak bir hət yazdi:

²⁶ «Hərmətlik waliy Feliks janabliroja Klawdiyus Lisiyastin ehtiram bilən salam!

²⁷ Məksətkə kəlsəm, bu kixini Yəhudiylar tutuwaləjan bolup, əltürməkqi boləjanidi. Ləkin, uning Rim pukrası ikənlikini bilip kəlip, ləxkər baxlap berip uni kütquzdum. ²⁸ Mən ularning bu kixi üstidin kələjan xikayitining səwəbini təkxürüp enikliməkqi bolup, uni Yəhudiylarning aliy kengəxmisiyə elip bardim. ²⁹ Nətijidə, mən ularning uning üstidin kələjan xikayitining diniy kənunioja da'ir məsilələrdin baxka nərsə əməs ikənlikini baykədidim. Uningdin əlüm jazasi berixkə yaki zindanoja taxlaxka layik birər jinayət tapalmidim. ³⁰ Keyin, mən bəzi Yəhudiylarning uni əltürüwetix kəstidə boluwatqanlikidin həwər tepip, dərhal uni janabliroja yollaxni toqra taptim. Xuning bilən billə, ərz kiləjuqilarning xikayətlirini əzlrining aldida kilixini buyrudum.»

³¹ Ləxkərlər buyruk boyiqə Pawlusni keqiləp Antipatris xəhirigə yətküzdi. ³² Ətisi, Pawlus atlik ləxkərləning elip berixioja tapxuruldi. Piyadə ləxkərlər bolsa Yerusalemdiki kəl'əgə kaytip kəldi. ³³ Atliklər Kəysəriyəgə berip, hətni waliyoja sundi wə Pawlusnimu tapxurdi.

³⁴ Waliy hətni okuəjandin keyin, Pawlusning kaysi əlkidin ikənlikini sorap, uning əz baxkuruxidiki Kilikiyidin kəlgənlikini bilip, ³⁵ uningəja:
 – Seni üstüngdin ərz kiləjuqilar kəlgəndə bir tərəp kilimən, – dedi wə ləxkərləgə uni Hərod han saləjan ordidiki bir əyge nəzərbənd kilip koyuxni buyrudi.

24-bab

Yəhudiylarning Pawlus üstidin xikayət kilixi

¹ Bəx kündin keyin, bax rohaniy Hənanıya wə aksakəllardin birnəqqəylən Tərtulus isimlik bir adwokat bilən Kəysəriyəgə kəlip, Pawlus toqrisidiki xikayətlirini waliy Felikskə sundi. ² Pawlus qakirtildi. Tərtulus uning üstidin xikayət kilip mundak dedi:

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

– Hərətlik Feliks janabliri! Biz əzlrining kəli astida uzundin buyan aman-esən yaxap kəlməktimiz, həlkimizdə naqar illətlər tügütilip, qong əzgirixlər barlikkə kəldi. ³ Buningdin hər wakit, hər jayda qəksiz minnətdarmiz. ⁴ Mənki Tərtulus əzlrini artuqə awarə kilixni halimaymən. Kışkıoqina əzlrimizni səwrqanlik bilən anglaxlirini ətünüp soraymən. ⁵ Biz xuni tonup yəttukki, bu jedəlhər pütün dunyadiki Yəhudiyar arisida kalaymikanqilik pəyda kilip, ularni Rim həkimiyyətigə qarxi qikixkə küxkürtüwatkan bəlgünqi wə xundakla «Nasirəliklər» dəp ataloqan bir guruhning kattiwaxliridin biridur. ⁶⁻⁷ U bizning mərkiziy ibadəthanimiznimu buləjimakqi boləjanidi. Xunga, biz uni tutuwalduk. ⁸ Uni sorak kilip kərsilə, bizning əzlrimizning toqrilikini qüxinələydila!

⁹ Sorunda boləjan Yəhudiyarlumu bir eçizdin xikayət kilixip, uning eytkanlirini təstikləxti.

Pawlusning əzini aklixi

¹⁰ Pawlus waliy Feliksning ruhsitini aləqandin keyin, söz kilip mundak dedi:

– Janablirining uzun yillardin beri Yəhudiy həlkini sorap kəlgənlikidin həwirim bar. Xunga, aldiririda əzümni aqlaxkə razimən. ¹¹ Asanla bilələydiliki, mən Yerusalemoğa ibadət kilixkə barəjnimdin haziroqığə pəkət on ikki künla əttili. ¹² Mening mərkiziy ibadəthanida birər adəm bilən talax-tartix kiləjanlikimni kərgən kixi yok wə mening baxkə ibadəthanilarda yaki xəhərning baxkə jaylirida ammuni kutratkanlikimnimu kərgən kixi yok. ¹³ Ular janablirioğa mening üstümdin kiləjan xikayətlirigə ispat kərsitip berəlməydu.

¹⁴ Birak birla ixni etirap kilimənki: mən Yəhudiyar hata ekim dəp qarəjan həzriti Əysa yoli bilən mengip, əjdadlirimiz əzəldin etikad kiləjan Hudağa ibadət kilimən. Təwratta wə baxkə pəyoqəmbərlərnin yazmilirida yeziləjanlarningmu həmmisigə ixinimən. ¹⁵ Muxu Yəhudiyarəğa ohxax, mənmu pütün insanlarning yahxi-yaman boluxidin kət'iynezər, həmmisining əlgəndin keyin sorak kilinix üqün kayta tirildürüldioqanlikioğa ixinimən. ¹⁶ Xu səwəbtin, əzüm həmixə Huda aldidimu, insanlar aldidimu pak wijdanlik boluxkə tiriximən. ¹⁷ Mən Yerusalemdin ayrilojili heli yillar boləjan bolup, bu kətim u yərgə Yəhudiy kerindaxliriməğa yardəm puli yətküzüp bərgili wə Hudağa kurbanlik kiləjili barəjanidim. ¹⁸ Üstümdin xikayət kiləjan Yəhudiyar

meni mərkiziy ibadətəhana hoylisida uqratkinida, mən tazilinix diniy ka'idisidin ötüp sədikəmni sunuwatattim, ətrapiməşə adəm topliojinimmu yok. Qalaymikanqilik qikarəjinimmu yok.¹⁹ Asiya əlkisilik axu Yəhudiylarning mening üstümdin xikayətleri bolsa, əsli ular əzliri kelip, janablrining aldida deyixi kerək idi.²⁰ Bolmisa, keni muxu sorundikilər Yerusalemdiki Yəhudiy aliy kengəxmisidə sorak kılinoşan waqtimda, meningdin kandaq jinayət tepiloşanlikini eytip baksun.²¹ Pəkət xuni etirap kılımənki, Yəhudiy aliy kengəxmisidə sorak kılinoşan waqtimda, «bügün əlgənlərninğ kayta tirilixigə ixəngənlikim üqünla silərninğ sorikinqlarəşə tartiliwatimən!» dəp warkirioşanidim. Buningda nemə gunah bar?!

²² Rəbbimizning yolioşə nisbətən heli bilimi boləşan Feliks sorakni tohtitip, ularəşə:

– Dəwayinglar toşrisidiki həkümni komandan Lisiyas kəlgəndə qikirimən, – dedi.

²³ U yüzbexioşə Pawlusni dawamlıq tutup turuxni, lekin uningəşə bir'az kəng mu'amilə kılıp, dost-buradərlirining uning turmux ehtiyajini təminləp turuxioşə yol qoyuxni buyrudi.

Pawlus waliy Feliks bilən Drusilaning aldida

²⁴ Birnəqqə kündin keyin, waliy Feliks Yəhudiy ayali Drusila bilən billə kelip, Pawlusni qakirtip, uningdin Kutkuzəşəşə – Məsiş Əysəşə etikađ kılıx yolini anglidi.²⁵ Pawlus Hudaning aldida həkkaniy yaxax, əzini tutuwelix, kiyamət künidiki so'al-sorak kılınix katarliklar toşrisida tohtaloşanda, wəhimigə qüxkən Feliks uningəşə:

– Həzirqə kaytip tursingizmu bolidu. Keyin waqtim qikkanda, yənə qakirtimən, – dedi.

²⁶ U Pawlusning para berixini kütətti. Xuning üqün, uni pat-pat qakirtip, uning bilən səzlixətti.²⁷ Ikki yildin keyin, waliy Feliksning ornioşə Porkiyus Festus waliy boldi. Feliks Yəhudiylarəşə yaxxi kərünüx üqün Pawlusni solakta kəldurdi.

25-bab

Pawlusning waliy Festusning aldida sorak kılınixi

¹ Festus Feliksning ornioşə waliy bolup, Yəhudiyə əlkisidiki

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətli

Qəysəriyigə kelip, üç kündin keyin Yerusalemoğa baroqanidi. ² Aliy rohaniylar bilən Yəhudiylarning aqsakalliri Festuska Pawlusning üstidin xikayət kilip, uningdin Pawlusni ³ Yerusalemoğa əwətip berixni etünüp soridi. Qünki, ular yol üstidə Pawlusni öltürüxnü kəstligənidi. ⁴ Lekin, Festus ularoğa:

– Pawlus hazir Qəysəriyidə solakta. Mən yekinda u yərgə kaytip ketimən. ⁵ Silərning aqsakalliringlar mən bilən billə barsun. Əgər uning birər kanunsiz kilmixliri bolsa, ular xu yərdə xikayət kilsa bolidu, – dəp jawab bərdi.

⁶ Festus ularning arisida on künqə turup, Qəysəriyigə kaytip kəldi. Ətisi sot eqip, Pawlusni sot məydaniqə elip kelixni buyrudi. ⁷ Pawlus kirgəndin keyin, Yerusalemdin kəlgən Yəhudiylar uning ətrafiqə olixip, uningə nuroqun eoqir jinayətlərnü artip, uning üstidin xikayət kildi. Birak, heqkaysisioğa ispat kərsitip bərləmidi. ⁸ Xuning bilən, Pawlus özini aqlap:

– Mən Yəhudiylarning kanunioğa, mərkiziy ibadəthanisioğa yaki Rim imperatorioğa qarxi heqkandak jinayət ötküzmidim, – dedi.

⁹ Lekin, Festus Yəhudiylaroğa yahxi kərünüx üçün, Pawlustin:

– Seni Yerusalemoğa apirip, u yərdə bu xikayətlərgə اساسən sotlisam kəndak? – dəp soridi.

¹⁰ – Bolmaydu! – dəp jawab bərdi Pawlus, – mən hazir Rim imperatori kəysərning hokuki bilən təyinləngən sorakqi aldida turimən. Meni sorak kilixka tegixlik yər mana muxu. Əzingizgə məlum, mən Yəhudiylaroğa qarxi heqkandak jinayət ötküzmidim. ¹¹ Əgər jinayitim bolsa wə ölümgə layik birər ix kiləqan bolsam, meni jazalimang, dəp tələp kilmioqan bolattim. Ularning mening üstümdin kiləqan xikayətliri əməliyətkə uyoqun əməs. Xuning üçün, heqkimning meni ularoğa tapxurup berixkə həkki yok. Mən Rim imperatorioğa ərz kilimən! Əzi meni sorak kilsun!

¹² Waliy Festus məslihətqiliri bilən məslihətləxkəndin keyin, Pawluska:

– Sən Rim imperatori kəysərning sorak kilixini tələp kilding. Xunga, uning aldiqə elip berilisən, – dedi.

Waliy Festusning Agripa hanəqə Pawlus toqrisida eytkanliri

¹³ Birnəqqə kündin keyin, Agripa han bilən singlisi Bərniki Festusning waliylik mənsipigə olturoqanlikini təbrikləx üçün, Qəysəriyigə kəldi. ¹⁴ U yərdə birnəqqə kün turoqandin keyin, Festus Pawlus toqrisida Agripaoğa

mundak dedi:

– Bu yərdə Feliks kaldurup kətkən bir məhbus bar idi. ¹⁵ Mən Yerusalemoğa baroqinimda, Yəhudiyy aliyy rohaniyliri bilən aksakalliri uning üstidin xikayət kilip, məndin uni jazalaxni tələp kilixti. ¹⁶ Mən ularoğa, Rimliklarning kanuni boyiqə sorax kilinoquqi ərz kiloquqi bilən yüzləxtürüluxtin wə uningoğa əzini aklax pirsiti berilixtin ilgiri, uning üstidin həküm qikirixkə bolmaydiqanlikini eyttim. ¹⁷ Ular bu yərgə kəlgəndin keyin, mən waqitni keqiktürməy, ətisila soraxni baxlap, u kixini soraxkə əkelixni buyrudum. ¹⁸ Ərz kiloquqilar orunliridin turup uning üstidin xikayət kilixti. Ləkin, ularning xikayətliri mening oyliqinimdək jinayət həkkidə əməs idi. ¹⁹ Əksiqə, ularning bu kixi bilən talax-tartix kilixkini əz dini həkkidiki məsililər wə Əysa isimlik bir kixi həkkidə idi. U kixi əlgən bolup, Pawlus bolsa u tirildi dəydikən. ²⁰ Bu məsilini mən zadi qandax eniklaxni bilmidim. Xuning üqün, mən Pawlustin Yerusalemoğa berip, u yərdə bu xikayətlərgə əsasən soraxkə tartilixkə razi bolux-bolmaslikini sorioqanidim. ²¹ Həlbuki, Pawlus Rimda, Rim imperatorining aldidə sorax kilinixni tələp kildi. Xunga, mən uni imperatorining aldioğa əwətkəngə kədər, solaxta tutup turuxni buyrudum.

²² Agripa Festuska:

– Mənmə bu kixining səzlrini anglap bakay, – dedi.

– Ətə anglaysiz, – dedi Festus.

²³ Ətisi, Agripa bilən Bərniki həywətlik təntənə bilən yioqin zalioğa kirip kəldi. Hərkaysi qomandan wə xəhər kattiwaxlirimu ular bilən billə kelixti. Festusning əmr berixi bilən Pawlus elip kirildi.

²⁴ Waliy Festus mundak dedi:

– Agripa han aliyliri wə sorunoğa katnaxkan janablar! Bu kixini kərup turupsilər. Pütün Yəhudiylar bu yərdə wə Yerusalemdə ölüm jazasi berixni kattik tələp kiloqan kixi mana xu. ²⁵ Ləkin, mən uningdin ölüm jazasi berixkə tegixlik birər jinayət tapalmidim. Həzir u, «meni Rim imperatori sorax kilsun» dəp iltimas kildi. Xuning bilən, uni Rimə əwətxni karar kildim. ²⁶ Biraq, bu kixi həkkidə məndə padixahkə məlum kiloqudək oquq məlumat yok. Xunga, əhwalni təkxürux arkilik birər məlumatkə igə bolux məksitidə uni hərbiiririning aldioğa, bolupmu Agripa han aliylirining aldioğa elip kəldim. ²⁷ Qünki meningqə, məhbusni Rimə əwətip, uning üstidin kilinoqan xikayəttin təpsiliy məlumat bərməslik toqra əməs.

26-bab

Pawlusning Agripa han aldida özini aklixi

¹ Xuning bilən, Agripa han Pawluska:

– Özüngni aklixingə ruhsət, – dedi.

Pawlus kolini kətürüp özini aklaxka baxlidi:

² – I Agripa han, bügün aldilirida Yəhudiylar mening üstümdin xikayət kıləjan pütün ixlardin özümni aqlax pursitigə igə boləjanlikim üqün, özümni bəhtlik həs kılımən! ³ Bolupmu huxallinarlik yeri xuki, əzliri Yəhudiylarning ən'əniliri wə talax-tartix kılıdiojan məsililirini yahxi bilidila. Xuning üqün, ərz-halimni səwrqanlik bilən anglap bekixlirini ötünimən.

⁴ Mening dəsleptə öz yurtumda həmdə keyin Yerusalemda kəndak yaxap kəlgənlikim həmmə Yəhudiylarəja ayan. ⁵ Ular mening uzundin beri Yəhudi diyining Pərisiy namlik əng küqlük ekimioja mənsup ikənlikimni bilidu. Əgər halisa, guwahlik berələydu. ⁶ Huda əjdadlirimizəja wədə kıləjinini ümid kıləjinim üqün, əmdi bügün əzlrining aldida sotliniwatimən. ⁷ Bizning həlkimizning on ikki kəbilisidiki pütün kərindaxlarmu keqə-kündüz Hudaəja ibadət kılıp, uning ularəja kıləjan dəl muxu wədisini əməlgə axuruxini intizarlik bilən kütüp kəldi. I Han, Yəhudiylarning mening üstümdin xikayət kılıxi dəl mana xu ümid bilən munasiwətlik. ⁸ Silər nemixka Hudaning əlgənlərni tirildürələydiəjanlikioja ixənməydiəjansilər?

⁹ Burun mənmu Nasirəlik Əysaning namiəja pütün küqüm bilən karxi turuxum kerək, dəp karayttim ¹⁰ wə Yerusalemda mana xundak kıləjanidim. Aliy rohaniylardin aləjan həkukum bilən, nurojun etikadqilarni zindanoja tutup bərgən, ular əlümgə həküm kilinəjanidimu, həkümgə koxulojanidim. ¹¹ Mən hərkaysi ibadəthanilarda ularni izdəp, kəp ketim ularni jazalitip, ularni etikadidin waz keqixkə məjburlaxka tirixkanidim. Mən ularəja xu kədər əq idimki, hətta baxka dələtlərdiki xəhərlərgə berip, ularəja ziyankəxlik kıləjan.

¹² I Han, bir küni aliy rohaniylar bərgən həkuk bilən, həzriti Əysaəja əgəxkənlərgə ziyankəxlik kıləjili Dəməxk xəhirigə karap yoləja qıktim. ¹³ Qüx waktida yolda ketiwetip, asmandin qüxkən kuyax nuridinmu küqlük bir nurning ətrapimni wə billə ketiwatqanlarni yorutuwətəkənlikini kərdüm. ¹⁴ Həmmimiz yərgə yikilduk. Mən Aramiy

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

tilida eytiloqan, «Sa'ul, Sa'ul! Manga nemixka ziyankəxlik kilisən? Sən huddi hojayini ursimu mangmioqan jahil exəkkə ohxax, özüng ziyən tartisən!» degən bir awazni anglidim. ¹⁵ «I Rəbbim, sən kimsən?» dəp soridim mən. Rəbbim Əysa jawabən, «Mən, sən ziyankəxlik kiliwatqan Əysa! ¹⁶ Ornungdin tur! Seni özümgə hizmət kilixka həm guwahlik berixkə tallioqanlikim üçün, sanga kəründüm. Sən bügün meningdin kərgən ixlarni həm kəlgüsidə sanga kərsitidiqan ixlirimni baxkilaroqə yətküzisən. ¹⁷ Mən seni Yəhudiyalarınmu və Yəhüdiy əməslərninmu kolidin kutkuzimən. Mən seni Yəhüdiy əməslərnin yeniqə əwətməkqimən. ¹⁸ Sən karəngöqulukta yaxawatqanların kəzlrini eqip, ularni zulmətin yoruklukka, Xəytanning ilkidin Hudaning padixahlikioqə baxlaysən. Buning bilən, ularning gunahliri kəqürüm kilinidu. Xundakla, ular manga etikad kilix arkilik pak kilinganların arisidin orun alidu!» dedi.

¹⁹ I Agripa han, xuning üçün mən Hudadin kəlgən qəyibanə alaməttə kərüngən həzriti Əysaqə kattik ita'ət kildim. ²⁰ Aldi bilən Dəməxk həlkigə, Yerusalem xəhiridiki Yəhüdiyləroqə, pütün Yəhüdiyə əlkisidiki kixilərgə, andin Yəhüdiy əməslərgimu hux həwər yətküzdüm. Ularoqə, «Yaman yolliringlardin yenip, Huda yolioqə kaytinglar! 'towa kilduk!' desənglar, uni söz bilən əməs, yaxxi əməliyitinglar bilən ispatlanglar!» dəp, ularnimu towa kilixka dəwət kildim. ²¹ Xu səwəbtin, Yəhüdiylər meni mərkiziy ibadəthana hoylisida tutup, əltürüwətməkqi boluxti.

²² Birək, Huda bügüngiqə manga yərdəm kilip, meni kəqjidi. Xuning üçün, bügün bu yərdiki qəng-kıqik həmməylənnin aldidimu həzriti Əysaqə guwahlik berimən. Mening eytkanlirim Musa və baxkə pəyqəmbərlərnin kelidiqan Kutkuzoquqi – Məsih həkkidə aldin eytkanliridin baxkə nərsə əməs. ²³ Ular Kutkuzoquqi – Məsihnin jəzmən əltürülüp, həmmidin burun əlümdin mənggügə tirildürülüp, öz həlki həm pütkül dunya həlkigə niyatlik nurini elip kəlgənlikini aldin eytkanidi.

²⁴ Pawlus özini mana xundak akliqanda, waliy Festus yukiri awaz bilən uningqə:

– Pawlus, sarəng bolupsən! Yukiri biliming əklingni azduruptu! – dedi.

²⁵ – Hərmətlik waliy Festus! – dedi Pawlus, – mən sarəng bolqinim yok, mening eytkanlirim rast və əkilgə muwapik. ²⁶ Bu ixlardin Agripa hanningmu həwiri bar. Xunga, mən hanqə oquq eytalaymən. Bu ixlarning həmmisigə hanning dikqət kilidiqanlikioqə ixinimən. Qünki, həzriti Əysaning bexidin ətkən ixlər adəm kərməydiqan

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

bulung-puqkaklarda boləjan ixlar əməstə!

²⁷ Andin, Pawlus Agripa hanəja kərap, mundak dedi:

– I Han, əzliri pəyoqəmbərlərnin kutkuzəjuqi həkkidə eytkanliriəja ixinəmdila? Ixinidiəjanliklirini bilimən!

²⁸ Agripa han Pawluska:

– Sən meni muxunqilik kiskiojina wakitta Əysəja etikad kilixka kayil kilalaymən, dəp oylawatamsən? – dedi.

²⁹ Pawlus:

– Məyli baldur yaki keyin bolsun, əzlrining wə bəgün mening səzümni angliəjuqilərnin həmmisining manga ohxax həzriti Əysəja etikad kilixi üqün du'a kilimən. Pəkətlə manga ohxax, zənjirdə boluxunglarni halimaymən! – dedi.

³⁰ Xuning bilən, Agripa han, waliy Festus, Agripaning singlisi Bərniki wə baxkilar orunliridin turup, ³¹ u yərdin qikip kətkəndin keyin, bir-birigə:

– Bu kixining əlümgə yaki türmigə solaxka tegixlik birər jinayiti yok ikən! – deyixti.

³² Agripa han Festuska:

– Bu adəm, «Meni Rim imperatori əzi sorak kilsun» demigən bolsa, kəyup berilsə bolidikəntuk! – dedi.

27-bab

Pawlusning Rim xəhirigə kiləjan dengiz səpiri

¹ Bizning su yoli bilən Italiyining Rim xəhirigə beriximiz kərar kilinəjəndin keyin, Rimlik əməldarlar Pawlus bilən baxka məhboslarni xahanə kəxundiki Yuliyus isimlik bir yüzbexiəja tapxurup bərdi. ² Biz Ədrəmit xəhiridin Asiya əlkisining dengiz boyliridiki xəhərlərgə baridiəjan kemigə olturup, səpərgə atlanduk. Makedoniyə əlkisining Salonika xəhiridin boləjan Aristarhus isimlik bir kixi biz bilən həmsəpər boldi. ³ Ətisi, Sidon xəhirigə yetip kəlduk. Yuliyus Pawluska kəngqilik kilip, ehtiyajlirini həl kilixi üqün, uning xu yərdiki dost-buradərlirining yenioja berixiəja ruhsət kildi. ⁴ Biz u yərdin yənə yoləja qiktuk. Kərxə təripimizdin xamal qikkənliki üqün, Sipur arilining xamaləja dalda təripi bilən mangduk. ⁵ Kilikiyə wə Pamfiliyə əlkillirining dengiz təwəlikidin ətup, Likiyə əlkisidiki Mira xəhirigə kəlduk. ⁶ Biz u yərdə

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

kemidin qüxtuk. Yuliyus Iskəndəriyə xəhiridin Italiyigə baridiqan kemini tepip, bizni elip uningə qüxti.

⁷ Dengizdiki səpirimiz nahayiti asta boldi. Birnəqqə kündin keyin, nahayiti təsliktə Kinidos xəhirining boyiqə kəlduk. Xamalə qaxxi mangoanlikimiz üqün, burunkı yəniliximiz boyiqə ilgiriliyəlmiduk. Xunga, Krit arilining xamalə dalda təriri bilən mengip, Salmoniy yerim arilidin ötüp, ⁸ dengiz kirəqikini boylap, nahayiti təsliktə ilgiriliduk wə Laseya xəhirigə yekin bolə qan «Aramqah» dəp atilidiqan bir yərgə kəlduk.

⁹ Səpirimiz heli wakit kəynigə sürülüp, küz pəsli bolup qalə qanidi. Oninqi aydin keyin boran kəp bolə qanliktin, dengizda səpər qilix hətərlik idi. Xunga, Pawlus kəp qilik kə:

¹⁰ – Qerindaxlar, meningqə bu yərdin səpərni dawamlaxturux nahayiti hətərlik. Mal wə kəmə ziyano q urapla qalmay, hayatimizni saqlap qelixmu təs! – dəp aqahlandırdi.

¹¹ Birak, yüzbəxi Yuliyus bolsa kəmə hojayini bilən kəmə baxliqining səzigə ixinip, Pawlusning səzigə ixənmidi. ¹² Uning üstigə, bu yərmu qixlap qelixkə muwapik jay əməs idi. Xunga, kəp qilik səpərni dawamlaxturup, mumkinkədər Feniks xəhirigə yetiwelip xu yərdə qixlaxni kuwwətlidi. Qünki, Krit arilidiki bu yahxi port xəhirigə pəkət xərkiy jənub wə xərkiy ximal xamili tegidiqan bolup, u xəhər qixlaxkə nahayiti muwapik jay idi.

Dengizdiki boran-qapkun

¹³ Jənubtin məyin xamal qikip turatti, kəp qilik əsli pilan boyiqə mangsak bolidu dəp, dengizdin lənggərni qikirip, kemini həydəp yolə qikti wə Krit arilini boylap mangdi. ¹⁴ Uzun ötməy, araldin kattik xərkiy ximal borini qikip kəldi. ¹⁵ Kəmə boranning hujumio q urio qanliktin, alə q ilgiriləxkə amalsiz qalduk. Xuning bilən, kemini boranning həydəp mengixio q koyup bərduk. ¹⁶ Kawda degən bir ki qik aralning xamalə dalda təriri gə ötwelip, kolwakni kəmigə qikiriwelix arkilik, uni nahayiti təstə saqlap qalaliduk. ¹⁷ Kemi qilər kəmə parqilinip kətmisun dəp, kemini arə qam q bilən sirtidin orap baqliwaldi. Kəmining Liwiyə dəliti gə yekin yərdə dengiz astidiki kum dəwisigə petip qelixidin ənsirəp, yəlkənlərni qüxürüp, kemini mengixio q koyup bərdi.

¹⁸ Xiddətlik boran tohtimio qanidi. Ətisi, ular kemini yeniklitix üqün, malni dengizə taxlaxkə baxlidi. ¹⁹ Uning ətisi kəmidiki

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətləri

qoral-saymanlarnimu dengizəyə taxliwətti. ²⁰ Biz birqanqə künlərgiqə kün wə yultuzlarnimu kərəlmiduk. Boran-qapqun yənila xiddətlük dawamliwərdi. Ahir, kutulup kelix ümidimizdinmu waz kəqtuk.

²¹ Kemidikilər birnərsə yemiginigə heli künlər boləjanidi. Pawlus ularning aldida turup:

– Kerindaxlar, silər baldurla mening «Krittin yoləyə qikmayli» degən sözümni angliəjan bolsanglar, bu ziyan-zəhmətlərgə uqrimiojan bolattuk.

²² Lekin, əmdi silərninğ oqəyrətlük boluxunglarni ətünimən. Kemə oqərk boləjan təkdidimu, heqkaysinglarning hayati ziyanəyə uqrimaydu.

²³ Qünki, mening Igəm boləjan wə mən hizmət kəlip kəlgən Huda tünügün keqə bir pərixtisini yeniməyə əwətti, ²⁴ pərixte manga: «Pawlus, kərkma! Sən Hudaəyə guwahlik berix üqün, Rim imperatorining aldioqə berixing kəmək. Mehriban Huda du'ayingni kəbul kəlip, sən bilən billə səpər kəloqanlarning həmmisini kutkuzidu!» dedi. ²⁵ Xuning üqün, həmminglar oqəyrətlük bolunglar, ixinimənki Huda manga kəloqan səzlrini jəzmən əməlgə axuridu. ²⁶ Birak, biz kəroqakqə urulup ketixtin saklınalmaymiz.

²⁷ Səpirimizning on tətinqi küni keqisi, kemimiz tehiqə Adri'atik dengizida ləyləp yürətti. Yerim keqidə, kemiqilər kuruklukqə yekinlap qalduk, dəp kərap, ²⁸ dengizəyə aroqamqə taxlap, suning qongkurlukini əlqəp kərgənidi, kirik metir qikti. Səl aldioqə mengip yənə əlqiwidi, ottuz metir qikti. ²⁹ Ular kemining hada taxlarəyə urulup ketixidin kərkup, kemini tohtitix üqün kemining kəynidin tət lənggər taxlap, tang etixni intizarlik bilən kütüp turdi. ³⁰ Kemidin kaqmaqçı boləjan kemiqilər kemining bexidinmu lənggər taxlaymiz dəp bahənə tepip, kəlwakni dengizəyə qüxürdi. ³¹ Lekin, Pawlus yüzbəxi Yuliyus wə ləxkərlərgə:

– Bu kemiqilər kemidə kəlmisa, silər kutulalmaysilər! – dedi.

³² Buning bilən, ləxkərlər kemidiki kəlwakning aroqamqisini kesip, uni dengizəyə taxliwətti. ³³ Tang etixkə az kəloqanda, Pawlus kəpqiqlikni bir'az oqizaliniwelixkə qakirdi. U:

– Silərninğ oqəm-kəyoqu iqidə aq yürğininglarəyə on tət kün boldi.

³⁴ Əmdi bir'az oqizalinxinglarni ətünimən. Həyat kəlixinglar üqün muxundak kəlix kəmək. Heqkaysinglarning bir tal moyimu ziyanəyə uqrimaydu! – dedi.

³⁵ Pawlus bu səzni kəlip bolup, kəlioqə bir parqə nanni elip, kəpqiqlikning aldida Hudaəyə xükür eytip nanni oxtup yedi. ³⁶ Buni kərgən həmməylən oqəyrətlinip, oqizalinxkə baxlidi. ³⁷ Kemidə biz jəmiy

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

ikki yüz yətmix altə kixi iduk. ³⁸ Həmməylən kərsakni toyduroqəndin keyin, kemiqilər kemini yeniklitix üqün, kemidiki buşdaylarnimu dengizəja taxliwətti.

Kemining şərk boluxi

³⁹ Tang atkanda, kemiqilər kuruklukni kərđi. Ular u yərning nəlikini enik biləlmigən bolsimu, birək uningdiki bir kumluk kəltukni baykap, kemini bir amal kilip xu yərdə kuruklukka qikərməkqi boldi. ⁴⁰ Ular aldi bilən lənggərlərnin arəjamqisini kesip, lənggərləni dengizəja taxliwətti. Xuning bilən bir wəqitə, kemini yənə həydəx üqün, kemining yənəlixini baxkuridəjan ikki tahtayning yipini boxitip, tahtaylarni dengizəja qüxürüwətti. Andin, kemining bexidiki yəlkənni qikirip, xamalning yardimi bilən kemini kiroşakka yeqinlattı. ⁴¹ Ləkin, kəmə kiroşakka yətküqə, dengiz astidiki kum dəwisigə urulup petip kaldı. Kemining bexi kuməja petip, midirliyalmay kaldı, kemining arka tərđpi dolkunlarning zərbisi bilən quwulup ketixkə baxlıdı.

⁴² Ləxkərlər məhbəslərnin suəja səkrəp kəqip ketixidin saklinix üqün, həmmisini əltürüwətməkqi boldi. ⁴³ Ləkin, Pawlusni kutkuzuxni haliəjan yüzbexi ləxkərlərnin bundək kilixiəja yol kəymidi. U aldi bilən su üzüxni bilidəjanlarning suəja səkrəp kiroşakka qikixini, ⁴⁴ andin qələjanlarning kemining quwulup kətkən tahtayliriəja wə yaəjaqlarəja esiliwelip, kiroşakka qikixini buyrudi. Xundək kilip, həmməylən kuruklukka sak-salamət qikiwaldı.

28-bab

Malta arilida

¹ Biz kutulup kiroşakka qikkəndin keyin, u aralning Malta ikənlikini bildük. ² Aral həlki bizgə intayin yahxi mu'amilə kildi. U qəşdə, yaməjur yeəqip, həwa soşuk boləjaqka, ular gülhan yekip bizni kütüwaldı.

³ Pawlus bir baqlam otun terip kelip otka taxliwidi, issiktin kaqқан bir zəhərlik yilan uning kəliəja yepixiwaldı. ⁴ Yərliklər Pawlusning kəliəja yepixip turəjan yilanni kərüp, bir-birigə:

– Bu adəm jəzmən bir katil! Dengizdin kutulup qikkən bolsimu, «təkđir» uning yaxixiəja yol kəymidi, – deyixti.

⁵ Ləkin, Pawlus kolini silkip, yilanni otning iqigə atti, əzi bolsa

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətli

heçkandak zəhim yemidi. ⁶ Həlk Pawlusning bədinining ixrip ketixini yaki uning tuyuqsiz yikilip əlüxini kütətti. Lakin, bir dəm kütüp, uning heqnemə bolmiojanlikini kərüp, hiyalini əzgərtip:

– Bu bir Huda bolsa kerək! – deyixti.

⁷ U yərdin anqə yirak bolmiojan jayda, aral baxliki Publiyusning bir parqə yeri bar idi. U bizni əyigə baxlap, qin kəngli bilən üq kün kütti. ⁸ U qaşda, Publiyusning atisi tolojak kesiligə giriptar bolup, kizitmisi ərləp, orun tutup yetip kaləjanikən. Pawlus uning hujrisioja kirip, du'a kilip uqisioja kolini təgküzüp, sakaytip koydi. ⁹ Buning bilən, araldiki kesəllərninğ həmmisi Pawlusning aldioja kelixip sakiyip kaytixti. ¹⁰ Ular bizni hərmətləp, nurojun sowəjatlarni əkelixti. Üq aydin keyin, bu yərdin ketidiojan waktimizda, bizni yolda lazimlik nərsə-kerəklər bilən təminlidi.

Maltadin Rim xəhirigə berix

¹¹ Malta arilida Iskəndəriyidin kəlgən, bexioja Rimliklərninğ koxkezək Hudaliri Kastor bilən Polluksning nəkixliri oyulojan bir kemə kixliəjanidi. Kix pəslidin keyin, biz bu kemə bilən yoləja qiktuk.

¹² Sirakoza xəhirigə kelip, u yərdə üq kün turduk. ¹³ Andin səpirimizni yənə dawamlaxturup, Italiyidiki Regiyum xəhirigə kəlduk. Ətisi, jənubtin qikkən xamalning yardimi bilən ikki kündə Puteyoli xəhirigə yetip kəlduk. ¹⁴ U yərdə uqratқан etikədqilərninğ təklipi bilən bir həptə turduk. Andin, Rim xəhirigə karap yoləja qiktuk. ¹⁵ Riməja keliwatқанlikimizdin həwər tapқан Rimdiki etikədqilar bizni karxi elix üqün Rimdin qikip, əllik nəqqə qakirim yol besip, bəziliri «Üq Saray» degən yərgiqə wə bəziliri tehimu yirak yol mengip, Apiyus baziriojqə kəlgənidi. Ularni kərgən Pawlus Hudaəja rəhmət eytip, tehimu əjəyrətləndi.

Pawlus Rim xəhiridə

¹⁶ Rim xəhirigə kirginimizdə, Pawlusning birlə kəzətküqi ləxkər bilən bir əydə turuxioja ruhsət kilindi. ¹⁷ Üq kündin keyin, Pawlus u yərdiki Yəhudiylərninğ kattiwaxlirini əzi bilən kərixüxkə təkliپ kildi. Ular kəlgəndə, Pawlus mundak dedi:

– Kərindaxlar! Mən həlkimizgə yaki əjdədlirimizdin kaləjan ən'ənilərgə karxi heçkandak ix kilmiojan bolsammu, Yerusalemda yəhudiylar təripidin solakka tutulup, Rimliklərninğ kolioja tapxuruldum.

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətleri

¹⁸ Rimliklər meni sorakka tartkandin keyin, koyuwətməkqi boldi. Qünki, məndə ölüm jazasi berixkə tegixlik birər jinayət yok idi. ¹⁹ Ləkin, Yəhudilər bununəqa kərxilik bildürgəqkə, gərqə öz həlkim üstidin birər xikayitim bolmisimu, Rim imperatoriəqa ərz kilixka məjbur boldum.

²⁰ Xu səwəbtin, mən hərbinglər bilən yüz kərxüx wə bu həktə səzlixix üqün, silərnə bu yərgə təklip kildim. Xuni bilixinglər kərxəkki, həlkimiz kütüp kəlgən kutkuzəjuqiəqa ixəngənlikim üqünla, bu zənji bilən baqlinip, tutkun bolup kəldim.

²¹ Ular Pawluska:

– Yəhudiydin sən toqruluk hət almiduk. U yərdin kəlgən kəringəxlərnin heqkəyisimu sən toqruluk birər yaman həwər əkəlmidi yaki yaman gepingni kilmidi. ²² Ləkin, sening pikirlirini anqlap bəkməqimiz. Qünki, sən tə'alluk boləjan bu ekimning həmmə yərdə kərxilikka uqrəwətkənlikidin həwirimiz bar! – deyxiti.

²³ Xuning bilən, ular Pawlus bilən kərxüxkə bir künni bəlgilidi. U küni, Pawlusning turəjan yerigə tehimu kəp kixi kəlgənidi. Pawlus ətigəndin kəqkiqə ularəqa Hudaning padixahlıki həkkidə qüxəndürux berip, Təwrat həm pəyqəmbərlərnin yazmiliridin nəkil kəltürüp, ularni həzriti Əysaning Yəhudilər kütüp kəlgən kutkuzəjuqi ikənlikigə kayil kilixka tirixti. ²⁴ Uning səzligə bəzilər ixəndi, bəzilər ixənmidi. ²⁵ Ular əz'ara kəlixəlməy, kaytməqqi boləjanda, Pawlus ularəqa mundə dedi:

– Mukəddəs Rəhning əjdədlirinqlərqə eytkən səzliri silərgimu toqra kelidu! Mukəddəs Rəh Yəxaya pəyqəmbərgə mundə degənidi:

²⁶ «Berip bu həlkkə mening səzlimni eytkin:

‘səzlimni anqlaysilər, anqlaysilər, qüxənməysilər.

Kiləjanliriməqa kəraysilər, kəraysilər, mənisini ukməysilər.

²⁷ Qünki, bu həlkning zəhni zə'ipləxkən.

Ular kuləklirini etiwələjan, kəzlinimü yumuwələjan.

Undə bolmisidi, kəzliri kərxətti, kuləklirimü anqlaytti,

zəhni oyəqinip, mənə kaytatti. Mənmü ularni sakəytattim. ’»

²⁸⁻²⁹ Andin, Pawlus:

– Xunga bilixinglər kərxəkki, Hudaning kutkuzuxi Yəhudi əməslərgimü berilməktə. Ular uni kəbul kilməy kəlməydu! – dedi.

³⁰ Pawlus əzi ijarigə ələjan əydə ikki yil turdi wə bu yərdə uning bilən kərxüxkə kəlgən həmmə kixilərnə kəbul kilip, ³¹ Hudaning padixahlıki

Həzriti Əysa əlqilirining pa'aliyətliri

toqrisidiki hux həwərnı yürəklik tarkitip, Rəbbimiz Əysa Məsihkə da'ir həkikətlərnimu yətküzdi, uningəja həqkim toskunluk kilmidi.

Rimliklar o'ya yezilo'jan hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu hətning mu'əllipi əlqi Pawlustur. U bu hətni Rimdiki eti'kadqilar jama'ətqilikini ziyarət qilix'qa təyyarlik qilix yüzisidin yazo'jan. Bu, Pawlusning əzi tarkitiwatқан hux həwə'ni əng təpsiliy qüxəndürgən bir hetidur. Uningda Əysa Məsi'hkə bolo'jan eti'kad, xunda'kla bu eti'kadning eti'kadqilar əməliyyitidə kəndə'k ipadilinixi təswirləngən.

Pawlus bu hetidə püt'kül insanlarning gunah'kar ikənliki, küt'kuzulux'qa mohtajliki, pə'kət Əysa Məsi'hkə eti'kad qilix ar'qilikla küt'kuzulidido'janliki wə Əysa Məsi'hkə ba'qlinix bilənla Huda'qa yeqinlixalaydido'janliki, eti'kadqilarning kə'lbidiki Mu'kəddəs Ro'h ular'qa küq-kudrət berido'janliki, ularning eti'kadqilar'qa layi'k yaxixi wə bax'qilar'qa meh'ir-mu'həbbət kərsitixi kerəklikini nu'qtilik tək'itligən.

Mu'əllip Yə'hudiylarning Əysa Məsi'hni rət qilə'janliki bilən Yə'hudiy əməslə'ning Əysa Məsi'hkə eti'kad qilixining Hudaning insanlarni küt'kuzux pilani'qa mas kəlgənlikini otturi'qa koyux bilən birgə wa'kət-sa'iti kəlgəndə Yə'hudiylarningmu küt'kuzulidido'janli'kini qüxəndürgən.

Tezis:

1. Du'ayisalam (1-bab 1-ayəttin 17-ayət'kiqə)
2. Insanlarning gunah'kar təbi'iti (1-bab 18-ayəttin 3-bab 20-ayət'kiqə)
3. Hudaning insanlarni küt'kuzux yoli (3-bab 21-ayəttin 4-babning ahiri'qi'qə)
4. Eti'kadqilarning Əysa Məsi'hkə ba'qlan'qan yengi həyati (5-babtin 8-bab'ki'qə)
5. Yə'hudiylar wə Hudaning insanlarni küt'kuzux pilani (9-babtin 11-bab'ki'qə)
6. Eti'kadqilarning Huda'qa atilip yaxixi (12-babtin 15-bab 13-ayət'kiqə)
7. Ahir'ki səzlər (15-bab 14-ayəttin 16-babning ahiri'qi'qə)

Rimliklarğa yezilğan hət

Mukəddimə

¹ Əlqi boluxka qakirilib, Hudaning hux həwirini tarkitixka tallanojan, Əysa Məsihning hizmətkari boləjan mənki Pawlustin salam!

² Bu hux həwərnı Huda əlmisakta öz pəyğəmbərliri arkilik mukəddəs yazmilarda wədə kiləjanidi. ³ Bu hux həwər Hudaning öz oqlı, yəni Rəbbimiz Əysa Məsih toqrisididur. Jismaniy jəhəttin, Əysa Məsih Dawut padixahning əwladidin tuqulojan. ⁴ Lekin rohıy jəhəttin, uning Hudaning Oqlı ikənliki uning əlümdin tirildürüluxi arkilik zor küdrət bilən ispatlanojan. ⁵ Huda Əysa Məsih arkilik manga mehır-xəpkət kərsitip, meni əlqilikkə tallidi. Xunga, mən hər millət kixilirini Hudaəja ita'ət kilsun dəp, ularni Əysa Məsihkə etikad kilixka qakirimən. Bu, Əysa Məsihning namioja xan-xərəp kəltürux üqündur. ⁶ Əysa Məsihkə mənsup boləjan silərmu Huda tərıpidin qakiriləjanlar kataridisilər.

⁷ Mən bu hətni həmminglarəja, yəni Huda mehır-muhəbbət kərsətkən wə u mukəddəs həlkim, dəp qakirojan silər Rimliklarəja yeziwatimən. Huda'atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsih silərgə mehır-xəpkət wə amanlik ata kiləjay!

Pawlusning Riməja berixni arzu kilixi

⁸ Aldi bilən Əysa Məsih arkilik həmminglar üqün Hudaəja xükür

Rimliklaroʻja yeziloʻjan hət

eytimən. Qünki, etikadinglar dunyaning həmmila yeridə sözlənməktə.
⁹⁻¹⁰ Mən qin kəlbim bilən hizmət kılıp keliwatқан Huda mening öz oqılı toʻqrisidiki hux həwərnı yətküzüx yolida silərnı du'alirimda da'im əsləp turuwatқанlikiməja guwahtur. Hudaning iradisi bilən silərnıng yeninglarəja berixim üqün, ahir bir pürsətnıng boluxını unıngdin tiləymən. ¹¹ Qünki, silərgə etikadinglarnı mustəhkəmləxtə birər yadəm berix üqün, silər bilən kərüxüxnı intayın arzu kılımən. ¹² Demək, mən aranglarda bolsam, bir-birimizning etikadidin öz'ara ilham alalaymız.
¹³ Kərındaxlar, xuni bilixinglar kərəkki, mən yeninglarəja berixni kəp kətim pılanlıəjan bolsammu, lekin bügüngiqə tosaləjuəja uqrap kəldim. Əysa Məsih toʻqrisidiki hux həwərnı yətküzüx yolida baxka Yəhudıy əməslərnıng arisida yahxi nətijilərgə erixkinimdək, silərnıng aranglardımu yahxi nətijilərgə erixixni arzu kılıp kəldim. ¹⁴ Qünki, mən həkandak adəmgə, məyli u mədəniyətlık yaki mədəniyətsiz bolsun, bilimlik yaki bilimsiz bolsun, həmmisigə bu hux həwərnı yətküzüxkə kərzdarmən. ¹⁵ Xuning üqün, silər Rimliklarəjimı bu hux həwərnı yətküzüxkə təxnamən.

Hux həwərnıng küq-kudriti

¹⁶ Bu hux həwərdin nomus kılmaymən. Qünki, bu hux həwər arkilik Hudaning küq-kudriti ayan bolup, Əysa Məsihkə etikad kılıəjan hər bir kixi kutkuzulidu. Bu hux həwər awwal Yəhudıylarəja, keyin Yəhudıy əməslərgə tarkitiləjan. ¹⁷ Bu hux həwərdə Hudaning insanlarnı nemigə asasən həkkaniy adəm dəp jakarlaydıəjanlıki^⑦ axkarılanəjan. Bundak jakarlax baxtin-ahir etikadka asaslanəjandur. Bu huddi mukəddəs yazmilarda yeziloʻjınidək: «Adəm etikad bilən həkkaniy adəm dəp jakarlinip, hayatlikka erixidu.»

Insanlarning gunahliri

¹⁸ Huda ərxтин adəmlərnıng barlık gunahkarlık wə yamanliklirioja karxi öz oqəzipini bildürdi. Səwəbi, ular adalətsiz ixliri arkilik Hudaning həkikitini bilixni tosuwatidu. ¹⁹ Ular halioəjan bolsidi, Hudani bilələytıti.

---

^⑦ Həkkaniy adəm dəp jakarlinix – pütkül insan gunahkar bolup, heqkim həkkaniy adəm dəp hesablinalmaydu. Lekin, bir adəm Huda tərıpidin həkkaniy adəm dəp jakarlanəjan bolsa, u adəmning gunahi kəqürülüp, Hudaning jazasioja tartılmaydu. Bəlki Hudaning nəziridə u adəm həkkaniy dəp hesablinip, Huda bilən yaraxturulux imtiyazioja erixidu.

Qünki, Huda toʻqrisidiki ixlar ularning kəz aldida turuptu. Huda bularni ularoʻya oquq kərsitip bərgən. ²⁰ Dunya yaritiloʻqandin beri, Hudaning kəzɡə kərünməs əzgiqilikliri, yəni uning mənggülik kudriti wə birdinbir Huda ikənliki əzi yaratkan məwjudatlar arkilik oquq kərsitilməktə. Xu səwəbtin, insanlar Hudani bilməymiz, dəp bahənə kərsitəlməydu.

²¹ Lekin, insanlar Hudani bilsimu, uni Huda, dəp uluʻqlimidi wə uningə xükür eytmidi. Əksiqə, ularning Huda toʻqrisidiki oy-pikirliri bimənə bolup, nadan kəlbi kərangəjulukka toldi. ²² Gərqə ular əzlririni əkillik həsablisimu, lekin əkilsiz bolup qikti. ²³ Ular mənggü həyat boləqan xanuxəwkətlik Hudaəya ibadət kilixning ornioʻya, adəmzatka, kuxlaroʻya, tət putluk wə yər beqirliəquqi həywanlaroʻya ohxaydioʻqan butlaroʻya qokundi.

²⁴ Xu səwəbtin, Huda ularni kəlbidiki xəhwaniy həwəslirigə koyup bərdi. Buning bilən, ular hər hil napakliklarni kildi. Hətta bir-birining tənirini buləjaxka baxlidi. ²⁵ Huda toʻqrisidiki həkikətlərgə ixinixning ornioʻya, yaləqan gəplərgə ixinixkə baxlidi. Yaratkuqi Hudaəya ita'ət kilixning ornioʻya, yaritiloʻqan nərsilərgə qokunup, xularni mədhiyilidi. Həlbuki, pütkül məwjudat tərpidin mənggü mədhiyilinixkə layik boləqini yaratkuqimiz Hudadur, amin!

²⁶ Mana xuning üqün, Huda ularni əzlrining pəskəx həwəslirigə koyup bərdi. Ayallar təbi'iy jinsiy munasiwətni təbi'iy bolmioʻqan munasiwətkə, yəni ohxax jinsliklar munasiwitigə aylandurdi. ²⁷ Huddi xuningdək, ərlərmu ayallar bilən bolidioʻqan təbi'iy jinsiy munasiwətni taxlap, baxka ərlərgə xəhwaniy həwəslər bilən keyüp pixidioʻqan boldi. Ərlər ərlər bilən xərməndə jinsiy munasiwətlərgə kirixti. Xuning bilən, ular əz təniridə bu kilmixlirioʻya layik jazani tartti.

²⁸ Ular Hudani bilixni rət kiləqanliki üqün, Huda ularni yaman niyətlirigə koyup bərdi. Buning bilən ular kilmasliki kerək boləqan ixlarni kilixka kirixti. ²⁹ Ularning hayati hər hil rəzillik, yamanlik, aqkəzlük, əqmənlik, həsəthorluk, katillik, uruxkaklik, hiyliyərlik, suyikəst wə iəwagərqilik bilən toldi. ³⁰ Ular təhməthor, Hudaəya nəprətlinidioʻqan, zorawanlik kilidioʻqan, təkəbbur, mahtanqak, hər hil əskiliklərnə oylap qikiridioʻqan, ata-anisining səzini anglimaydioʻqan, ³¹ nadan, wədisidə turmaydioʻqan, kəyümsiz wə rəhimsiz insanlardur. ³² Ular Hudaning bundak ixlarni kiləqanlarni əlümɡə məhkum kilidioʻqanlikini bilip tursimu, bu əskiliklərnə əzliri kilipla kəlmay, baxkilarningmu xundak kilixini kollap-kuwwətləydu.

2-bab

Huda ayrimiqlik kilmaydu

¹ Xunga, sən bundaq rəzil ixlarni kıljuqilar üstidin həküm kılıxing mumkin. Biraq əy buradər, sənmu bundaq ixlarni kiliwatisənəju! Undakta, sening kim boluxungdin kət'iyənəzər, Huda soraq kıldioğan axu kündə özüngni aqlaxka bahənə kərsitəlməysən. Qünki, baxkılar üstidin mundaq ixlarda həküm kilsang, öz üstüngdimu xu ixlardın həküm kılğan bolisən. ² Bizgə məlumki, Hudaning bundaq ixlarni kılğanlar üstidin qıkarğan həkümi həktur. ³ Biraq əy buradər, sənmu bundaq ixlarni kılıp turup, yənıla baxkılar üstidin həküm kilsang, Hudaning həkümidin kaqalaymən, dəp oylamsən? ⁴ Hudaning sanga kərsətkən qongkur mehribanliki, kəngqiliki wə mol səwr-takitini səl qaqlawatamsən? Uning sanga mehribanlik kərsitixniki məksitining seni towa kıldioğan yolğa baxlax ikənlikini bilməmsən? ⁵ Gunahingğa towa kilmay, jahillik kılıxing bilən Hudaning qəzəpini tehimu kozəjaysən. Huda qəzəpkə kelip, özining adil həkümini yürgüzidioğan küni, sən öz bexingğa özüng qıkkən bolisən. ⁶ Huda hərkimning əməliyitigə karap ix kəridu, ⁷ həmixə səwrqanlik bilən yahxi əməllərnı kılıp, Hudadin xan-xərəp, hərmət-əhtiram wə özining mənggülük məwjutlukini izdigənlərgə u mənggülük hayət beridu. ⁸ Lekin, həkikətnı rət kılıp, yamanlikka əgəxkən xəhsiyətqilərgə u qəzəp-nəprət yaqduridu. ⁹ Huda barlik yamanlik kıljuqilarğa, bolupmu aldi bilən öz həlki bolğan Yəhudıylarğa, andin Yəhudıy əməslərgə ohxaxla eqir künlər wə dərd-ələm kəltüridu. ¹⁰ Biraq, barlik yaxlilik kıljuqilarğa, aldi bilən Yəhudıylarğa, andin Yəhudıy əməslərgə ohxaxla xan-xərəp, hərmət-əhtiram wə aman-esənlik ata kıldidu. ¹¹ Qünki, Huda həmmə insanlarğa ohxax mu'amilə kıldidu.

¹² Təwrat kanuni Yəhudıy əməslərgə qüxürülmigənliktin, ular uni bilməydu. Xundaktımu, ular gunah sadir kilsa, sorakka tartilidu. Təwrat kanuni qüxürülgən Yəhudıylar bolsa uni puhta bilidu. Lekin, ularmu gunah sadir kilsa, ohxaxla sorakka tartilidu. ¹³ Qünki, Hudaning aldida kanunni bilgənlər əməs, bəlki kanunning barlik əmrlirigə əməl kılğanlar həkkaniy adəm dəp jakarlinidu. ¹⁴ (Təwrat kanunini bilməydiğan Yəhudıy əməslər təbi'iy həlda bu kanunğa uyğun ixlarni kilsa, ular gərqə bu kanundın həwərsiz bolsımu, bu kanun ularning öz kanunidək

Rimliklaroʻja yezilgan hət

bolidu. ¹⁵ Qünki, ularning öz kəlbidə nemining toʻjra, nemining hata ikənlikini biləlix bu kanunning əmrliri kəlbigə pütüklük ikənlikini kərsitudu. Wijdanimu buningoʻja guwahlik beridu. Qünki, ularning wijdani ular hatalik ötküzgəndə ularni əyibləydu, toʻjra kıloqanda bolsa ularni aklaydu.) ¹⁶ Mən yətküzüp keliwatkan bu hux həwər boyiqə, Hudaning Əysa Məsih arkilik insanlarning yoxurun ixliri üstidin həküm qikiridiqan künidə, yukirida eytilqan ixlar qokum yüz beridu.

Yəhudiylar wə Təwrat kanuni

¹⁷ Undakta sənqu, sən özüngni Yəhudiy dəysən wə Təwrat kanunioʻja igə bolqanliqing üqün, mən Huda bilən yeqin, dəp mahtinisən. ¹⁸ Sanga Təwrat kanuni oğitilgənliktin Hudaning iradisini bilisən həm hək bilən nahəkni pərk etələysən. ¹⁹⁻²⁰ Təwrat kanunidiki həmmə bilim wə həkikətlərnə bilimən dəp karap, özüngni korlarning yol baxlıoquqisi, karangoʻjuda kalqanlarning qiriqə, nadanlarning yetəkqisi, gədəklərnəning ustazi, dəp özünggə ixinisən. ²¹ Sən baxkilaroʻja Huda toʻjrisida təlim berip turup, özünggə bərməmsən? Baxkilaroʻja oqirilik kılma dəp turup, özüng oqirilik kılamsən? ²² Baxkilaroʻja zina kılma dəp turup, özüng zina kılamsən? Butlardin bizar bolup turup, özüng buthanildiki nərsilərnə oqirilamsən? ²³ Biz Yəhudiylar Təwrat kanunioʻja igə bolduk, dəp mahtinip turup, özüng dəl xu kanunioʻja hilaplik kılıp, Hudaning namiqə daq kəltürəmsən? ²⁴ Huddi mukəddəs yazmilarda deyilginidək: «Silərnəning kilmixinglar tūpəylidin Yəhudiy əməslər Hudaqə kupurluk kilmakta.»

²⁵ Təwrat kanunioʻja əməl kilsang, hətnə kilinoʻjiningning əhmiyiti bolidu. Lekin, uningqə hilaplik kilsang, hətnə kilinoʻjiningning kilqilikmu əhmiyiti bolmaydu, hətnə kilinmioqan adəmdin heq pərking qalmaydu. ²⁶ Xuningqə ohxax, hətnə kilinmioqan Yəhudiy əməslər kanunning əmrlirigə əməl kilsa, Huda tərripidin yənəla hətnə kilinoqan bolup hesablinidu. ²⁷ Sən Təwrat kanunidin həwərdar həm hətnə kilinoqan turukluk, xu kanunioʻja əməl kilmisang, jismani yəhəttə hətnə kilinmioqan, lekin Təwrat kanunioʻja əməl kilidioqan Yəhudiy əməslər seni gunahkar, dəp əyibliməmdu?

²⁸ Pəkət sirtki kərunüxtə Yəhudiy bolqanning həmmisinila həkikiy Yəhudiy degili bolmaydu. Pəkət jismani yəhəttə hətnə kilinixioʻja karapla, uni həkikiy hətnə degili bolmaydu. ²⁹ Kəlbidə Hudaning yolini tutkan adəm həkikiy Yəhudiydur. Uning həkikiy hətnisi yazma kanunioʻja

esiliwelix arkilik əməs, bəlki Mukəddəs Roh tərpidin özgərtilgən kəlb arkilik bolidu. Bundak adəm insanlar tərpidin əməs, bəlki Huda tərpidin mahtilixka sazawər bolidu.

3-bab

¹ Undakta, Yəhudiylarning Yəhudi əməslərdin nemə artuqçilik bar, yaki hətne kilinixning nemə əhmiyiti bar? ² Əlwəttə, ularning hər jəhəttin kəp artuqçilik bar. Birinçidin, Hudaning səzi Yəhudiylaroʻja amanət kilinoʻqan. ³ Bəzi Yəhudiylar Hudaəja sadakətsizlik kildimu dəyli. Undakta, ularning sadakətsizliki səwəbidin Huda əzining ularəja bərgən wədisidə turmamdu? ⁴ Yak, hərgiz undak kilmaydu! Həmmə insan yaloʻqanqi boləjan təkdidimu, Huda yənila rastqildur. Bu həktə Zəburda mundak deyilgən:

«Səzliginingdə adil bolup ispatlinisən,
əyiblinixkə uqriəjiningdə ələlibə kilisən.»

⁵ Lekin, biz Yəhudiylarning adalətsizliki Hudaning adillikini tehimu enik kərsitip bərsə, buningəja nemə dəymiz? Huda bizni jazalisa, uni adil əməs, desək bolamdu? (Bəzilər xundak dəp, oylap yüridikən!) ⁶ Yak, mundak deyixkə hərgiz bolmaydu! Əgər Huda biz Yəhudiylarni adillik bilən jazalimaydiəjan bolsa, kiyaməttə kandaqmu dunya üstidin həküm qikiralaydu?

⁷ Lekin, bəzilər: «Mening sadakətsizlikim Hudaning rastqillikini tehimu enik kərsitip, uning uluəjlukini yorutup bərsə, mən yənə nemə üqün gunahkar, dəp karilip sorakka tartilimən?» deyixi mumkin. ⁸ Əgər xundak bolsa, «yamanlik kilayli, buningdin yaxilik qikidu!» degən mənə kelip qikmamdu? Bəzilər bizni muxundak dedi, dəp təhmət kilidu. Mundak təhmət kiləjanlarning jazaəja tartilixi həkliktur.

Gunahsiz adəm yoktur

⁹ Undakta, Hudaning sorak kilidiəjan künidə biz Yəhudiylar Yəhudi əməslərdin üstün turamduq? Yak, əlwəttə undak əməs! Qünki, mən həmmimizning, məyli Yəhudi bolayli yaki bolmayli, gunahning ilkidə ikənlikimizni yukirida kərsitip əttüm. ¹⁰ Mukəddəs yazmilarda yeziloʻqinidək:

«Həkkaniy adəm yoqtur, hətta birimu,

¹¹ hək-nahəkni qūxinidiōjinimu yoqtur.

Hudani izdəydiōjinimu hēm.

¹² Qətnidi hēmmə adəm Huda yolidin,

kaldi kirip tuyuk yolōja.

Yahxilik kilōjuqi yoqtur, hətta birimu.»

¹³ «Eōjizliridiki gəp oquk kəbridək sesik,

kazzaplik kilidu hēm tilliri.

Ləwliri huddi yilanning zəhərhəndisi.»

¹⁴ «Zuwani lənət wə zərdigə tolojan.»

¹⁵ «Ular aldiraydu qan təkūxkə,

¹⁶ kilidu barōjanla yeridə wəyranqilik wə paji'ə.

¹⁷ Yoqtur həwiri amanlik yolidin kilqə.»

¹⁸ «Bilməydu Hudadin hēm kōrkuxni.»

¹⁹ mukəddəs yazmilardiki bu ayətləarning Təwrat qanuni astida yaxaydiōjan Yəhudiylarōja karita eytilōjanlikini bilimiz. Xundak bolōjanda, Yəhudiylar hēm Yəhudiy əməsləarning bahənə kərsitidiōjan eōjizliri tuwaklinidu wə pūtkül dunyadiki insanlar Hudaning həkūmi astida turidu. ²⁰ Demək, həkəndak kixi Hudaning aldida Təwrat qanuniōja əməl kilix bilən həkkaniy adəm dəp jakarlanmaydu. Bəlki, xu qanunōja toluq əməl kilalmaydiōjanlikini bilip, əzining gunahkar ikənlikini tonup yetidu.

Hudaning insanlarni həkkaniy adəm dəp jakarlix

²¹ Lekin, hazir Hudaning kəndak yol bilən insanlarni həkkaniy adəm dəp jakarlaydiōjanliki oquk axkarilandi. Bu, Təwrat qanuniōja əməl kilixka baōjlik əməs. Buningōja Təwrat qanuni wə pəyōjəmbərləarning təlimatlimimu guwahlik bərgən. ²² Huda adəmləni ularning Əysa Məsihkə bolōjan etikadi arkilik həkkaniy adəm dəp jakarlaydu. Huda Əysa Məsihkə etikad kilōjan hēmmə adəmgə xundak mu'amilə kilidu, bu yərdə ayrimiqilik yoqtur. ²³ Qūnki, hēmmə adəm gunah sadir kilip, Hudaning insanlarni yaratkanda ata kilōjan xan-xəripidin məhrum kalōjan. ²⁴ Lekin, Huda bizgə mehīr-xəpkət kərsitip, bizni bədəlsiz halda həkkaniy adəm dəp jakarlidi. Bu, Əysa Məsih arkilik əməlgə axuruldi. Qūnki, u bizni gunahning kullukidin azad kildi. ²⁵ Huda insanlarning

Rimliklaroʻja yezilgan hət

gunahlrining kəqürüm kılınıxi üqün, ularni jazalaxning ornioʻja, Əysa Məsihni kurban boluxka əwətip bərđi. Əysa Məsihning kresttə akkuzoʻjan keni arkilikla, Huda Əysa Məsihkə etikad kıloʻjanlarni əzi bilən yaraxturđi. Huda Əysa Məsihni kurban boluxka əwətix bilən, əzining burunkı zamandiki kixilərnin gunahlriloʻja səwr-takətlık bolup, ularni dərhal jazalimioʻjanlikining adillik ikənlikini kərsətti. Qünki, Əysa Məsih ularningmu gunahliri üqün kurban boldi. ²⁶ Mana hāzirmu Huda yənə əzining adillikini kərsitiwatidu. Qünki, insanlar gunahkar bolsimu, Əysa Məsihkə etikad kıloʻjanliki üqün, Huda ularni yənıla adillik bilən kəqüridu.

²⁷ Xundak ikən, biz Təwrat kanunioʻja əməl kılıx bilən Huda tərıpıđin qobul kılinduk, dəp mahtinimizmu? Yak! Bizning mahtiniximizning orni yok. Nemə səwəbtin? Qünki, insanlar Təwrat kanunioʻja əməl kılıx arkilik əməs, bəlki Əysa Məsihkə etikad kılıx arkilikla kəqürümgə erixidu.

²⁸ Demək, Hudaning bizni Təwrat kanunioʻja əməl kılıximiz bilən əməs, bəlki Əysa Məsihkə etikad kılıximiz bilən həkkanıy adəm dəp jakarlaydıoʻjanlikiyoʻja ixinimiz. ²⁹ Silər Huda pəkət Təwrat kanunioʻja igə boləjan Yəhudiylarnıla qobul kılidu, dəp oylamsilər? Yak, əlwəttə undak əməs! U Yəhudi y əməslərnimu qobul kılidu. ³⁰ Qünki, Huda birdur. U hətne kılinoʻjan Yəhudiylarni, xundakla hətne kılınmioʻjan Yəhudi y əməslərnimu birla yol bilən, yəni ularning Əysa Məsihkə boləjan etikadi bilən həkkanıy adəm dəp jakarlaydu. ³¹ Undakta, biz etikadimiz arkilik Təwrat kanunini bikar kılamduk? Yak, dəl buning əksiyoʻ, biz etikadimiz arkilik Təwrat kanunining tooʻpra ikənlikini ispatlaymiz.

4-bab

Ibrahim tooʻrisida misal

¹ Undakta, biz Yəhudi y əwladliri atimiz Ibrahimning həkkanıy adəm dəp jakarlanəjanlikidin nemilərnı bilıweliximiz kerək? ² Əgər Ibrahim yahxi əməlliri arkilik həkkanıy adəm dəp jakarlanəjan bolsa, uning mahtinixka həkki bolatti. Lekin, Hudaning aldida uning mahtinixka həkki yok. ³ Qünki, mukəddəs yazmilarda mundak deyilgən: «Ibrahim Hudaning səzlrıgə ixəndi. Huda uning etikadini kərüp, uni həkkanıy adəm dəp hesablıdi.» ⁴ Əmgək kıləyoʻqınin aloʻjini sowəyat əməs, bəlki əzining erixıkə tegıxlik həkki bolup hesablınidu. ⁵ Lekin, bir adəm

Rimliklaroʻya yezilgan hət

Huda tərīpidin həkkanīy adəm dēp jakarlanoʻjan bolsa, bu uning yahxi əməlliridin əməs, bəlki uning etīkadidin bolōjan. Qūnki, bu adəm gunahkarlarni həkkanīy adəm dēp jakarlioʻquqi Hudaōja etīkad kīlīdu.

⁶ Dawut padixahmu Huda bir adəmdə yahxi əməllərning bar-yoklukioʻja karimastin uni həkkanīy adəm dēp həsablisa, u adəmning nəkədər bəhtlik bolīdīoʻjanlikī toʻqrisida mukəddəs yazmilarda mundak degən:

⁷ «Səwənlikliri kəqürüm kīlinoʻjan,
gunahliri əpu kīlinoʻjanlar nəkədər bəhtlik!

⁸ Pərwərdigar ularning gunahlirini həsablimisa, ular nəkədər bəhtlik!»

⁹ Buningdin kariōjanda, bu bəht yaloʻjuz hətne kīlinoʻjanlar, yəni Yəhudiylarōjila mənsubmu? Yak, undak əməs. U, hətne kīlinmioʻjan, yəni Yəhudiy əməslərgimu mənsubtur. Qūnki, biz eytkandək: «Huda Ibrahimning etīkadini kərūp uni həkkanīy adəm dēp həsablīdi.» ¹⁰ Bu ix kaqan bolōjan? Huda Ibrahimni həkkanīy adəm dēp həsablioʻjan qaōjda, Ibrahim hətne kīlinoʻjanmu yaki kīlinmioʻjan? Bu ixlar Ibrahim tehi hətne kīlinmioʻjan wakitta bolōjanīdi. ¹¹ Uning hətne kīlinixi keyin boldi. Bu, uning Huda tərīpidin allīkaqan kōbul kīlinoʻjanlikini kōrsitīdu.

Ibrahimning burunla etīkadi bar bolup, hətne pəkət uning həkkanīy adəm dēp həsablanōjanlikining bəlgisi boldi. Buning bilən, Ibrahim hətne kīlinmioʻjan, lekin Hudaōja etīkad kīlip həkkanīy adəm dēp jakarlanōjan Yəhudiy əməslərning atisi boldi. ¹² Əgər hətne kīlinoʻjanlar, yəni Yəhudiylar əzlrining hətne kīlinoʻjanlikioʻja tayanmay, əjdadimiz Ibrahimōja ohxax, uning hətne kīlinmioʻjan waktidiki etīkadi boyiqō yaxisa, Ibrahim ularningmu atisi bolīdu.

¹³ Huda Ibrahim wə uning əwladlirioʻja ularning bu dunyaōja warislik kīlīdīoʻjanlikioʻja wədə bərgənīdi. Bu, ularning Təwrat kanunioʻja əməl kīlōjanlikīdin əməs, bəlki ularning Hudaōja etīkad kīlip, həkkanīy adəm dēp jakarlanōjanlikīdin bolōjan. ¹⁴ Əgər Təwrat kanunioʻja əməl kīlix arkīlik Hudaning wədīlirigə erixkili bolsīdi, u qaōjda etīkadning heqkandak kīmmīti qalmioʻjan, Hudaning wədīsiningmu əhmiyiti bolmioʻjan bolattī. ¹⁵ Təwrat kanuni bu kanunning əmr-pərmanlirioʻja əməl kīlmīoʻjanlarōja Hudaning oʻzīpini elip kelīdu. Qanun bolmisa, kanunōja hilaplik kīlixmu bolmaydu.

¹⁶ Xuning ūqūn, etīkadimiz arkīlik Hudaning bizgə wədə kīlōjan

Rimliklarğa yezilğan hət

bəht-sa'aditigə eriximiz. Bu, biz erixixkə tegixlik hək əməs, bəlki Hudaning mehır-xəpkətidin kəlgən. Bu wədə İbrahimning pütkül əwladlırı, yəni İbrahimğa ohxax etikad yolida mangoğanlar üqün berilgəndür. Məyli ular Yəhudıy əməslər bolsun yaki Təwrat kanunidiki ka'idilər boyiqə yaxaydıoğan Yəhudıylar bolsun, bu wədə həmmisining bu bəht-sa'adətkə erixidıoğanlıkiğa kapalətlık kılıdu. Qünki, İbrahim barlık etikadqılarning atısidür. ¹⁷ Bu huddi mukəddəs yazmılarda Huda İbrahimğa: «Seni nuroğun millətlərnıng atısı kıldim» dəp eytkinidək. Hudaning nəziridə İbrahim həmmimizning atısidür. Qünki, İbrahim əlgənlərni tirildürıdıoğan, məwjudatni yokluktın barlıkka költürıdıoğan Hudağa ixənq baqlıdı. ¹⁸ Ata bolux mumkinqılıki yok əhwaldımu, İbrahim yənıla ümidini üzməy, Hudağa dawamlık ixənq baqlıdı. Nətijidə, u nuroğun millətlərnıng atısı boldı. Bu toqrisida Huda unıngğa mundak degən: «Sening əwladıng yultuzlardək san-sanaksız bolıdu.» ¹⁹ İbrahim özining yüz yaxka yekınlap, pərzənt tepix iktidaridin kaləjanlıkını, xundakla ayalı Sarəningmu pərzənt kərux iktidaridin kaləjanlıkını bilgən bolsımu, lekin u yənıla Hudağa boləjan ixənqini ajızlaxturıdı. ²⁰ U Hudaning wədisidin gumanlanıdı. Əksiqə, unıng ixənqi tehımu küqiyip, Hudanı uluqlıdı. ²¹ U, Hudaning öz wədisini əməlgə axurux kudritigə igə ikənlikigə pütünləy ixəndi. ²² Xunga, mukəddəs yazmılarda: «Huda unı həkkaniy adəm dəp hesablıdı» dəp yeziləjan. ²³⁻²⁴ Bu ayət yaləquz İbrahim üqünla əməs, bəlki həkkaniy adəm dəp hesablıdıoğan bizlər, yəni Rəbbimiz Əysani tirildürgən Hudağa etikad kılıdıoğan bizlər üqünmu yeziləjan. ²⁵ Əysa Məsih gunahlırimizning kəqürüluxi üqün kurbanlık süpitidə əlümge tapxurulup, bizning həkkaniy adəm dəp jakarliniximiz üqün tirildürıldı.

5-bab

Huda bilən inak munasiwəttə bolux

¹ Xunga, biz etikadımız arkilik həkkaniy adəm dəp jakarlinip, Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik Huda bilən inak munasiwəttə bolduk. ² Etikadımız boləjaqka, Əysa Məsih bizni biz hazır bəhrimən boluwatkan bu mehır-xəpkətkə igə kıldı. Xunga, biz Hudaning xan-xəripigə erixix ümididə xad-huram bolmaqtıbiz. ³ Biz kıyin əhwallardımu yənıla xad-huram bolıbiz. Qünki, bizgə məlumki, kıyinqilik səwrqanlıkni

Rimliklarğa yezilğan hət

kəltürüp qikiridu, ⁴ səwrqanlikimiz bizni Hudani hursən kilidiğan etiqadqilardin kilidu; Hudani hursən kilidiğan etiqadqilardin bolsak, bizdə təwrənməs ümid pəyda bolidu. ⁵ Bu ümid bizni hərgiz uyatta qaldurmaydu. Qünki, Huda bizgə ata kilğan Mukəddəs Röh arkilik özining mehİR-muhəbbitini kəlbimizgə singdürgən.

⁶ Biz gunahın kutuluxka amalsiz kalğananda, Əysa Məsih biz gunahkarlar üçün Huda bəlgiligən waqıtta özini pida kildi. ⁷ Durus adəm üçün jenini pida kilidiğanlarning tepilixi natayin. Lekin, alahidə yahxi adəmlər üçün jenini pida kilidiğanlarning tepilixi mumkin. ⁸ Əysa Məsih biz tehi gunahkar waqtimizdila, biz üçün öz jenini pida kildi. Mana bu arkilik Huda özining bizgə bolğan mehİR-muhəbbitini ispatlidi. ⁹ Biz Əysa Məsihning kurbanlik keni arkilik həkkanıy adəm dəp jakarlanduk. Xundak ikən, Əysa Məsih arkilik Hudaning oşəzipidin kutuluximiz tehimu eniktur. ¹⁰ Biz burun Hudağa düxmən iduk. Birak, Huda öz oşqlining kurban kilinixi arkilik bizni əzi bilən yaraxturdi. Biz Huda bilən yarixiwəlğanikənmiz, undakta Əysa Məsihning ölümündin tirildürülgən hayati arkilik Hudaning jazasidin qokum kutuldurulimiz. ¹¹ Buning bilənla kalmay, bizni Huda bilən yaraxturoğan Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik Huda bilən bolğan yengi munasiwitimizdimu xad-huram bolimiz.

Adəm'ata wə Əysa Məsih

¹² Gunah dünyada bir adəm, yəni Adəm'ata arkilik pəyda bolğanədək, ölüm Adəm'atining gunahi arkilik pəyda boldi. Nətijidə, ölüm pütkül insan iqiğə tarkaldi, qünki həmmə adəm gunah sadir kildi. ¹³ Gunah Təwrat kanuni Musa pəyoşəmbərgə qüxürülüxtin ilgirila dünyada bar idi. Birak, u qaşda hək-nahəkni ayriydiğan Təwrat kanuni bolmioğanliktin, gunahning hesabi elinmaytti. ¹⁴ Xundak bolsimu, ölüm Adəm'atidin taki Musa pəyoşəmbərgiqə insanlarğa həkümranlik kildi. Hətta Adəm'atining gunahidək gunah sadir kilmioğan insanlarmu ölümündin haliy bolalmidi.

Adəm'ata pütkül insanğa təsir kərsətkinidək, keyin kəlgən Məsihmu pütkül insanğa təsir kildi. ¹⁵ Wəhalənki, Adəm'ata təripidin ötküzülgən gunah Hudaning bərgən mehİR-xəpkətlik sowoşitioğa pütünləy ohximaydu. Qünki, bir adəm, yəni Adəm'atining gunah ötküzüxi bilən nuroşun adəm əlgən bolsa, ohxaxla bir adəm, yəni Əysa Məsihning mehİR-xəpkiti arkilik Huda insanlarğa tehimu kəp mehİR-xəpkət kərsitip, kəqürülüş sowoşitini nuroşun adəmgə ata kildi. ¹⁶ Hudaning sowoşitining nətijisi Adəm'atining gunahining akiwitigə pütünləy ohximaydu. Qünki,

Adəm'atining bir ketimlik gunahı arkilik biz həmmimiz gunahkar, döp həküm kilinduk. Əmma Hudaning mehır-xəpkətlik sowoqiti arkilik biz gunahkarlar gərqə nuroqun gunah ötküzgən bolsakmu, həkkaniy adəm döp jakarlanduk. ¹⁷ Bir adəmning gunahı tüpəylidin ölüm insanlarōja həkümranlik kilōjan yərdə, Hudaning mol mehır-xəpkiti wə həkkaniy bolux sowoqitioqja erixkən kixilər yənə bir adəm, yəni Əysa Məsih arkilik hayatida gunah wə ölüm üstidin oqəlibə kılmasmu?

¹⁸ Demək, bir ketimlik gunah pütkül insanni gunahka məhkum kilōjan bolsa, bir ketimlik həkkaniy əməliyət, yəni Əysa Məsihning kurban boluxi arkilik pütkül insan həkkaniy adəm döp jakarlinip, mənggülük hayatka erixələydu. ¹⁹ Bir adəmning ita'ətsizliki tüpəylidin nuroqun insanlar gunahkar bolup kətkinidək, bir adəmning ita'ətmənliki bilənmu nuroqun insanlar həkkaniy adəm döp jakarlinidu. ²⁰ Təwrat qanunining berilixi kixilərgə öz gunahining intayin kəplükini oquq kərsitix üqündur. Ləkin, kəyərdə gunah kəp bolsa, Hudaning mehır-xəpkitimu xu yərdə həssiləp axti. ²¹ Demək, gunah insanlarōja həkümranlik kilip, ularni ölümgə aparōjan bolsa, Hudaning mehır-xəpkiti insanlarōja həkümranlik kilip, Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik ularni həkkaniy adəm döp jakarlap, ularōja mənggülük hayat elip kəldi.

6-bab

Əysa Məsihkə baqlinip, yengi hayatka erixix

¹ Undakta, biz nemə dəymiz? Hudaning mehır-xəpkiti tehimu axsun döp, dawamlık gunah iqidə yaxaymizmu? ² Yak, əlwəttə undak əməs! Gunahka nisbətən biz allıkaqan əlgən. Xundak ikən, biz yənə dawamlık gunah iqidə yaximaslikimiz kerək. ³ Silər qoqum xuni bilixinglar kerəkki, biz qəməldürüləxni kəbul kilōjinimizda, Əysa Məsihkə baqılanōjanlikimiz üqün, uning ölümü bilənmu baqlandı. ⁴ Xuning üqün, biz qəməldürüləx arkilik Əysa Məsih bilən billə ölöp, billə kəməlduk. Huda'atimizning bundak orunlaxturuxniki məksiti xuki, Əysa Məsihni əzining uluq küq-kudriti arkilik tirildürgəndək, biznimu yengi hayatka erixtürüxtur.

⁵ Biz Əysa Məsihkə baqlinip, uningōja ohxax əlgənıkənmiz, undakta biz qoqum uningōja ohxax tirildürülimiz. ⁶ Xuni biliximiz kerəkki, kona təbi'itimiz Əysa Məsih bilən billə krestkə mihlandi. Xuning üqün,

gunahkar napsimizning ilkidə bolmay, gunahning kullukidin kutulduk.
⁷ Qünki, Əysa Məsih bilən billə ölgən hərəkandak kixi gunahning küqidin halas boləjan bolidu. ⁸ Əysa Məsih bilən billə ölgənükənmiş, undakta uningəja baəqlinip, yengi hayatka eriximizgimu ixinimiz. ⁹ Bizgə məlumki, Əysa Məsih tirilgəndin keyin kayta ölməydu. Ölüm əmdi Əysa Məsihkə öz küqini kərsitəlməydu. ¹⁰ Əysa Məsih özining birla ketimlik ölümi arkilik gunah üstidin əjəlibə kildi. U hazır hayat bolup, uning hayatlili Hudaəja xan-xərəp kəltürük üqündur. ¹¹ Xuningəja ohxax, silərmu hazır Əysa Məsihkə mənəsup boləjanlikinglar üqün, özünglarni gunahka nisbətən ölgən, lekin Hudaəja hizmət kilixka nisbətən tirik hesablanglar.

¹² Xundak ikən, gunah hərgizmu hamən əlidiəjan teninglarni baxkürmisun. Bolmisa, arzu-həwəslərgə berilip ketisilər.

¹³ Teninglarning hərəkandak bir əzasini yaman ixlarəja koral kilip, gunahka tutup bərmənglar. Əksiə, özünglarni Hudaəja atanglar. Qünki, silər ölümdin tirildürüldünglar. Teninglarning hərbi əzasini həkkaniy ixlarning koralı kilinglar. ¹⁴ Gunah silərnin həkümraninglar əməs. Qünki, silər Təwrat kanunining ilkidə əməs, bəki Hudaning bizni gunahning küqidin halas kilidiəjan mehir-xəpkiti astida yaxawatisilər.

Həkkaniylikning kuli

¹⁵ Undakta, kəndak kilix kerək? Təwrat kanunining ilkidə əməs, Hudaning mehir-xəpkiti astida yaxawatimiz dəp, gunah sadir kiliwərsək bolamdu? Yak, əlwəttə bolmaydu. ¹⁶ Kingə boysunsanglar, xuning kuli bolidiəjanlikinglarni bilməmsilər? Gunahka boy əgsənglar, u silərnin ölümgə elip baridu. Hudaəja boysunsanglar, u həkkaniy hayatlikka elip baridu. ¹⁷⁻¹⁸ Hudaəja xükür! Gərqə silər burun gunahning kuli boləjan bolsanglarmu, lekin hazır gunahning küqidin ərkin kilinip, həkkaniylikning kulliri boldunglar. Qünki, Huda silərgə bərgən təlimgə qin dilinglardin boysundunglar. ¹⁹ Mən silərnin təbi'itinglardiki ajizliklarni bilgəqkə, bularni silərgə adəttiki misal bilən eytiwatimən. Ilgiri silər gunahning kuli bolup, teninglardiki əzalarni napak wə Təwrat kanuniəja hilap ixlarəja beəjixliəjanidinglar. Əmdi pak boluxunglar üqün, özünglarni həkkaniylikning kuli boluxka beəjixlanglar.

²⁰ Silər gunahning kuli boləjan waktinglarda, həkkaniy hayat kəqürük bilən karinglar yok idi. ²¹ Silər hazır nomus dəp kariəjan burunki ixlardin xu qəşda zadi nemə payda tapkanidinglar? U ixlarning akiwiti ölümdur.

²² Birak, hazir silər gunahning kullukidin erkin kilinip, Hudaning hizmetkarliri boldunglar. Bu, hayatinglaroʻja paydilik bolup, silərni pak yaxaxka yetəkləydu. Əng ahirida silər mənggülük hayatka erixisilər.

²³ Qünki, gunahning bədili ölüm. Birak, Hudaning Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik bizgə ata kiləjan sowoʻjiti mənggülük hayatliktur.

7-bab

Nikah munasiwiti toʻqrisida misal

¹ Kerindaxlar, silər kanunni qüxinisilər. Xunga, xunimu esinglaroʻja selip koyayki, kanun pəkət hayat adəmgila həkümranlik kilalaydu.

² Məsilən, eri bar ayal eri hayatla bolidikən, kanun boyiqə erigə baqlinidu. Lekin, eri ölüp kətsə, nikah kanunining qəklimisigə uqrimaydu. ³ Xuning üqün, ayal eri hayat waktida baxka bir ər bilən birgə bolsa, buzuk ayal, dəp qarilidu. Lekin, eri ölüp kətsə, ayal nikah kanunidin erkin bolidu. U qaəda, baxka bir ərgə təgsə, zina kiləjan bolmaydu. ⁴ Huddi xuningdək, kerindaxlirim, silər Əysa Məsihning kurban boluxi bilən Təwrat kanunioʻja nisbətən öldunglar. Silər hazir baxka birigə baqlandinglar, yəni ölümdin tirilgən Əysa Məsihkə mənsup boldunglar. Buning bilən, silər Hudaning hizmitidə bolup, uningəja xan-xəreəp kəltürələysilər. ⁵ Burun biz gunahkar təbiʻitimizning ilkidə boləjaqka, bizni gunahka elip baridoʻjan həwəslirimizning kəynigə kirip kəttuk. Bu həwəslirimiz Təwrat kanunini biliximiz bilən tehimu kəzoʻjilip, tenimizdiki əzalarni kutratti. Nətijidə, biz əzimizni ölümgə elip baridoʻjan ixlarni kilduk. ⁶ Lekin, hazir biz Təwrat kanunining həkümidin azad kilinduk. Qünki, biz əzimizni boʻqup turidoʻjan bu kanunəja nisbətən əlgən. Biz kona usul boyiqə, yəni Təwrat kanunioʻja burunkidək əməl kilix arkilik əməs, bəlki yengi usul boyiqə, yəni Mukəddəs Rəhning yetəqilikidə yaxax arkilik Hudaəja hizmət kilimiz.

Təwrat kanuni wə gunah

⁷ Undakta, biz nemə dəymiz? Təwrat kanunining əzi gunahning mənəsi bolamdu? Yak, əlwəttə undak əməs! Gunah Təwrat kanunida kərsitilmigən bolsa, mən kilmixlirimning gunah ikənlikini bilməyttim. Məsilən, Təwrat kanunida: «Baxkilarning təʻllukatliroʻja kəz kiringni salma» deyilmigən bolsa, undak kilixning gunah ikənlikini bilmigən

Rimliklaroʻja yeziloʻjan hət

bolattim. ⁸ Lekin, gunah Təwrat kanunining bu əmri arkilik pirsət tepip, iqimdiki hər hil aqkəzlüklərni kəzoʻjidi. Bu kanun bolmisa, gunahning bundak küqimu bolmaytti. ⁹⁻¹⁰ Təwrat kanunining məndin nemini tələp kilidioʻjanlikini qüxənməydioʻjan waqtimda, əzüm din razi bolup, əzümni ərkin-azadə hes kilattim. Lekin, Təwrat kanunini həkikiy qüxinixim bilənla, əzümning gunahkar ikənlikimni wə rohıy jəhəttə elgənlikimni enik bildim. Təwrat kanuni insanlarni hayatlikka yetəkləx üqün berilgən. Wəhalənki, bu kanunoʻja boysunalmaydioʻjanlikimdin uning manga əlümni elip kelidioʻjanlikini baykidim. ¹¹ Gunah Təwrat kanunining əmrliridin pirsət tepip, meni azdurup, əlümgə duqar kildi.

¹² Demək, Təwrat kanuni həkikətən paktur. Uningdiki əmrlərmi pak, toʻqra wə yahxidur. ¹³ Xundak turukluk, bu yahxi kanun meni əlümgə duqar kildimu? Yak, əlwəttə undak əməs! Bəlki, ənə xu gunah bu yahxi kanundiki əmrlərdin paydilinip, meni əlümgə duqar kildi. Biz əmdi gunahning həkikiy kiyapitini tonuwalalaymiz. Qünki, Təwrat kanunidiki əmrlər arkilik gunahning kanqilik kəbih ikənliki axkarilandi.

Insan kəlbidiki tokunux

¹⁴ Təwrat kanuni Hudadin qüxürülgən boləqəqka, uning yahxi ikənlikini bilimiz. Birak, gunahkar təbi'itimning baxkuruxida boləqan mən bolsam gunahning kullukididurmən. ¹⁵ Əzümning nemə kiliwatqinimni bilməymən. Qünki, əzüm niyət kiləqan ixlarni kiliməymən, əksiqə nəprətlinidioʻjan ixlarni kilimən. ¹⁶ Əgər mən yaman ixlarni kilixni halimay turup, yənıla ularni kiləqan bolsam, u qəoʻqda wijdanim Təwrat kanunining yahxi ikənlikini etirap kiləqan bolidu. ¹⁷ Xunga, bu ixlarni kilduruwatqini mən əməs, bəlki iqimdə yaxawatqan gunah. ¹⁸ Iqimdə, yəni gunahkar təbi'itimdə yaxxilikning yoklukini bilimən. Qünki, yaxxilik kilix niyitim bar bolsimu, iqtidarim yok. ¹⁹ Xuning üqün, əzüm niyət kiləqan yahxi ixlarni kiliməy, əksiqə niyət kilmioʻjan yaman ixlarni kilimən. ²⁰ Əzüm niyət kilmioʻjan ixni kilsam, buni kilduruwatqini mən əməs, bəlki iqimdə yaxawatqan gunahur. ²¹ Buningdin əzüm diki xu kanuniyətəni qüxəndimki, yahxi ixlarni kilmaqı bolsammu, yamanlik manga haman həmrəh bolup turoʻqəqka, mən yənıla yaman ixlarni kilimən. ²² Hudaning kanunidin iq-iqimdin

---

® Təwrat kanuni pəkət adəmning gunahini kərsitip beripla kəlməstin, ularni gunah kilixka kizikturidu. Qünki, mən'i kilinoʻjan ixlarni kilixka kizikix adəmning təbi'itidur.

söyünimən. ²³ Birak, tenimdə baxka bir qanuniyətni sezimən. Bu qanuniyət kəlbimdin qayil boləqan qanun bilən jəng kilip, tən əzalirimni gunah sadir kilduroʻqanliktin, meni gunahka əsir kilidu. ²⁴ Mən nemidegən biqarə adəmmən-hə! Gunahning əsiri boləqan wə əlümgə elip baridioʻqan bu tenimdin kimmu meni qutkuzar?! ²⁵ Hudaqə xükür, Huda meni Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik qutkuzidu!

Mening əhwalim mana mundak: kəlbim bilən Hudaning qanunoʻja ita'ət kilixni halaymən, lekin əməliyitimdə gunahkar təbi'itim səwəbidin gunahning kuli bolimən.

8-bab

Mukəddəs Rohning yetəkqilikidə yaxax

¹ Yiəinqaklap eytsak, Əysa Məsihkə mənəsup boləqanlar əmdi gunahka məhkum kilinmaydu. ² Qünki, həyatlik elip kelidioʻqan Mukəddəs Rohning küq-qudriti bizni əlümgə məhkum kilidioʻqan gunahning küqidin Əysa Məsih arkilik halas kildi. ³ Gunahkar təbi'itimiz tüpəylidin Təwrat qanuni bizni gunahning asaritudin azad kilalmidi. Birak, Huda əz oʻqlini biz gunahkar insnlarning tenidək tən bilən yər yüzigə əwətip, uning gunahsiz tenidə gunahlirimizning jazasini tartixi bilən bizni baxkuruwatqan gunahning küqini bikar kildi. ⁴ Buning bilən, gunahkar təbi'itimizgə əməs, bəlki Mukəddəs Rohka boysunidioʻqan bizlər arkilik Təwrat qanunining adil tələpliri əməlgə axurulidu. ⁵ Gunahkar təbi'itigə boysunidioʻqanlar xu təbi'itigə has arzu-həwəslərni oylaydu. Mukəddəs Rohka boysunidioʻqanlar bolsa Mukəddəs Rohka has ixlarni oylaydu. ⁶ Bir adəmning gunahkar təbi'iti uning oy-pikirlirini baxkursə, bu u adəmgə mənggülik əlüm elip kelidu. Əmma u adəmning oy-pikirlirini Mukəddəs Roh baxkursə, bu uningə həyatlik wə amanlik elip kelidu. ⁷ Bir adəmning gunahkar təbi'iti uning oy-pikirlirini baxkursə, u adəm Huda bilən düxmənləxkən bolidu. Qünki, u Hudaning qanunoʻja boysunmaydu həm boysunalmaydu. ⁸ Gunahkar təbi'iti təripidin baxkurulidioʻqanlar Hudani hursən kilalmaydu.

⁹ Birak silərgə kəlsək, Hudaning Rohi həkikətən kəlbinglarda yaxioʻqanliktin, gunahkar təbi'itinglarning baxkuruxida əməs, bəlki Mukəddəs Rohning baxkuruxida turuwatisilər. Kəlbidə Mukəddəs Roh, yəni Əysa Məsihning Rohi bolmioʻqan adəm Əysa Məsihkə mənəsup

Rimliklaroʻja yeziloʻan hət

əməstur. ¹⁰ Teninglar gunah tūpəylidin əlümning ilkidə bolsimu, əmma kəlbinglarda Əysa Məsih boləjanliki üqün, silər Huda tərripidin həkkəniyə adəm dəp jakarlinip, rohinglar həyat boldi. ¹¹ Hudaning Rohi Əysa Məsihni əlümdin tirildürdi. Bu Roh silərning kəlbinglarda yaxaydu. Əysa Məsihni əlümdin tirildürgən Huda kəlbinglardiki öz Rohi arkilik silərning qirip ketidioʻan teninglaroʻja həyatlik ata kilidu.

¹² Xuning üqün, kərindaxirim, gunahkar təbi'itimizgə boysunup yaxaxka əməs, Mukəddəs Rohka boysunuxka kəzrdarmiz. ¹³ Qünki, gunahkar təbi'itinglaroʻja boysunup yaxisanglar, mənggülik həlak bolisilər. Lekin, Mukəddəs Rohka tayinip, gunahkar təbi'itinglar arzu kiləjan gunahın kol üzsənglar, mənggülik həyatlikka erixisilər.

¹⁴ Hudaning Rohining yetəkqilikidə yaxioʻanlarning həmmisi Hudaning pərzəntlidir. ¹⁵ Əmdi silər kəbul kiləjan Mukəddəs Roh silərni kul kilip, kul hojayinidin kərkəndək kərkunqka salmaydu. Əksiqə, silər bu Mukəddəs Roh arkilik Hudaning ətiwarlap bekiwaləjan pərzəntliri bolup, Hudani «I səyümlük Ata!» dəp qakiralaydioʻan boldunglar. ¹⁶ Bu Mukəddəs Roh kəlb rohimiz bilən billə bizning Hudaning pərzəntliri ikənlikimizgə guwahlik beridu. ¹⁷ Hudaning pərzəntliri ikənmiz, uning wədə kiləjan həkikiy baylikiəja mirashormiz, xundakla uningəja Əysa Məsih bilən billə mirashorluk kilimiz. Kəlgüsidə Əysa Məsih bilən birlikdə Hudaning xan-xəripidin bəhrimən bolux üqün, bizmu hazır Əysa Məsihkə ohxax, azab-okubətləni tartiwatimiz.

Kəlgüsidə xan-xərpəkə erixix

¹⁸ Meningqə, hazır biz tartiwatқан azab-okubətlər kəlgüsidə bizdə ayan bolidioʻan xan-xərpəkə selixuroʻjanda heq nərsigə əzriməydu.

¹⁹ Yaritiloʻan pütkül məwjudat Hudaning öz pərzəntlirini ayan kilixini intizarlik bilən kütməktə. ²⁰⁻²¹ Qünki, pütkül məwjudat əzi həkkidiki kəzligən məksitigə erixəlmigənidi. Bu, məwjudatning öz ihtiyari bilən əməs, bəlki uni yaratқан Hudaning iradisi bilən boləjan. Xundak bolsimu, yaritiloʻan pütkül məwjudatta qirip tügəxtin kutulup, Huda pərzəntlirigə beridioʻan xərpəkəlik ərkinliktin bəhrimən bolux ümidi bar idi. ²² Ta hazırəjiqə pütkül məwjudatlarning huddi toləqak azabi tartiwatқан ayaldək ah uruwatқанlikini bilimiz. ²³ Pəkət pütkül məwjudatla əməs, hətta Mukəddəs Rohning kəlbimizgə selinixi bilən Hudaning kəlgüsidə beridioʻan xan-xəripini tetip bakқан bizlərmu dilimizda ah urmaktimiz. Hudaning pərzəntliri ikənlikimiz ayan kilinixi

Rimliklarğa yezilğan hət

bilən birgə yengi təngə erixixni kütməktimiz. ²⁴ Kutkuzulqandın beri bizdə muxundak ümid bolup kəlməktə. Ümid əməliyətkə aylanqanda, u ümid boluxtin qalidu. Kimmu əməliyətkə aylanqanni kayta ümid kılsun? ²⁵ Birak, biz tehi əməliyətkə aylanmiqanqaya ümid baqlıqanikənmiz, uni səwrqanlik bilən kütimiz.

²⁶ Uning üstigə, Mukəddəs Roh bizning ajizlikimizni bilip, bizgə yardım kilidu. Biz kandaq du'a kiliximiz kerəklikini bilməymiz. Lekin, Mukəddəs Rohning əzi söz bilən ipadiligüsiz ah urux arkilik biz üçün Hudaya muraji'ət kilidu. ²⁷ İnsanlarınq kəlbini kəzitip turidıqan Huda Mukəddəs Rohning nemə dəwatkanlikini qüxinidu. Qünki, Mukəddəs Roh Hudaning iradisi boyıqə Hudaning mukəddəs həlki üçün muraji'ət kilidu. ²⁸ Hudaning özini səyidıqanlarınq, yəni əzining iradisi boyıqə qakiriloqanlarınq həyatıda məyli kandaq ixlar yüz bərsun, ularning pütkül ixlirini maslaxturup, həmmiini xularning mənəp'iti üçün orunlaxturidıqanlikini bilimiz. ²⁹ Qünki, Huda əlmisaktila bu kixilərnı bilgən. U, bu kixilərnıng kəlgüsıdə öz oqlıqə ohxax boluxini aldın bəlgiligən. Buningdin məksət, Əysa Məsihni bu nuroqun kerındaxlarınq arısıda tunji oqlı kilix idi. ³⁰ Huda aldın bəlgiligən bu kixilərnı qakirdi wə əzi qakiroqan bu kixilərnı həkkanıy adəm dəp jakarlidi. Həkkanıy adəm dəp jakarlanqan bu kixilərgə Huda qokum xan-xərəp ata kilidu.

Hudaning mehir-muhəbbiti

³¹ Undakta, biz buningqə nemə dəymiz? Huda biz tərəptə turoqanikən, kimmu bizgə qarxi qikalısun? ³² Əz oqlinimu ayımay, uni həmmimiz üçün kurban boluxka əwətkən Huda barlıqini bizgə ata kılmay kalamdu? ³³ Kimmu Hudaning tallıqan bəndiliri üstidin xıkayət kılalısun? Heqkim! Qünki, biz Huda tərıpidin həkkanıy adəm dəp jakarlanqan. ³⁴ Kim bizni gunahka məhkum kıalaydu? Heqkim! Qünki, Əysa Məsih biz gunahkarlar üçün əldi. Uning üstigə, u tirildürülup, Hudaning ong yenida hokuk tutup, biz üçün muraji'ət kılmakta. ³⁵ Heqkim bizni Əysa Məsihning mehir-muhəbbitidin ayrıwetəlməydu! Hərəkandaq kıyin əhwal, japa-muxəkkət, ziyan-zəhmət, aq-yalingaqlik wə heyimhətər, hətta kiliqmu bizni uningdin ayrıwetəlməydu! ³⁶ Huddi mukəddəs yazmılarda yezilqinidək:

«Seni dəp kün boyi əlüm girdabıda turuwatimiz.
soyulidıqan koqlar ornıda kariliwatimiz.»

³⁷ Lekin, bizni sөyidiqan Hudaning küqi bilən bularning hөmmisi üstidin pütünlөy oʻalibə kilimiz. ³⁸ Xuningoʻja kət'iy ixinimənki, ölüm yaki hayatlik bolsun, pərixtilər yaki jin-xəytanlar bolsun, hazirki yaki kəlgüsidiki həkəndak ixlar bolsun, yaki rohlar dunyasidiki həkəndak küqlər bolsun, ³⁹ yaki pütkül ka'inatta yaritilqan baxka həkəndak bir xəy'i bolsun, məyli biz egiz asmanda yaki qongkur hangning tegidə bolayli, bizni Hudaning Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik ata kilqan mehır-muhəbbitidin ayriwetəlməydu.

9-bab

Huda bilən Isra'illarning munasiwiti

¹ Mən Əysa Məsihkə mənsup bolqanlikim üqün, həkikətəni sөzləymən, yalqan sөzliməymən. Mukəddəs Rohning yetəkqilikidə bolqan wijdanimmu buningoʻja ispat bolalaydu. ² Deməkqi bolqinim, Isra'illar, yəni Yəhudiyilarning Əysa Məsihkə etikad kilmiqanlikiqoʻja kəlsək, mən ular üqün intayin kəp oʻəm-kəyoʻqu kiliwatimən, kəlbimmu həmixə azab iqidə ertiniwatidu. ³ Əgər mening Huda təripidin lənət astida kəlip, Əysa Məsihtin ayrilip kelixim kərindaxlirim wə janjigərlirim bolqan Isra'illarning kutkuzuluxi üqün yardəm berəlisə, mən mundak kelixkimu razi bolattim. ⁴ Isra'illar bolsa Hudaning talliqan həkqidur. Huda ularoʻja pərzəntlik salahiyitini bərdi, əz uluqlukini kərsətti, ular bilən əhdilərnəni tüzüq, ularoʻja Təwrat kanunini ata kildi. Isra'illar Hudaqoʻja həkikiy ibadət kilixni əginip, Hudaning wədilirigə erixti. ⁵ Ular Ibrahim, Is'hək wə Yakuplarning əwladliridur. Əysa Məsihmu ularning əwladı bolup, bu dunyaqoʻja insan tenidə kəldi. U barlik məwjudat üstidin həküm süridiqan, mənggü mədhıyiliniqoʻjan Hudadur, amin!

⁶ Mən hərgizmu Isra'illarning Əysa Məsihni rət kilqanliki bilən Hudaning ularoʻja kilqan wədisi bikar boldi, deməkqi əməsmən. Qünki, Hudaning nəziridə Isra'ilning əwladı bolqanlarning həmmisila həkikiy Isra'il hesablanmaydu. ⁷ Gərqə ular Ibrahimning əwladliri bolsimu, Hudaning nəziridə ularning həmmisila Ibrahimning pərzəntliri hesablanmaydu. Mukəddəs yazmilarda Huda əjdadimiz Ibrahimqoʻja: «Mən sanga wədə kilqan əwladliring Is'həktin kəlip qikiqıdu» degən.

⁸ Demək, jismaniy jəhəttin, Ibrahimning əwladlirining həmmisila

Rimliklarğa yezilğan hət

Hudaning pərzəntliri boluwərməydu. Pəkət Hudaning İbrahimğa kılğan wədisigə asasen tuşulğan əwladlarla Hudaning pərzəntliridir.⁹ Qünki, Is'hakning tuşuluxi toşrisida Huda əjdadimiz İbrahimğa wədə bərgən. Bu wədə mundak idi: «Kelər yili bu qaşda qayıp kelimən. Xu qaşda, ayaling Sarə bir oşulğa ana bolidu.»

¹⁰ Buningdin baxka, Ribəka əjdadimiz Is'haktin koxkezəkgə hamilidar bolğanda, ¹¹⁻¹² Huda uningğa: «Qongi kiqikigə hizmət kilidu» degənidi. Qünki, bir atidin bolğan bu koxkezəklər, yəni Əsaw bilən Yakup tehi tuşulmuş, demək ular birər yahxi yaki yaman ixmu kilmasta, Huda allıkağan ulardin birni tallığanidi. Buningdin xuni kərüwalıjili boliduki, Hudaning adəmlərni tallixi ularning kılğan əməliyitigə əməs, pəkət özining iradisigə, yəni öz qakirikğa asalanğan.¹³ Bu huddi mukəddəs yazmilarda: «Yakupni tallidim, Əsawni rət kildim» dəp yezilğindək.

¹⁴ Undakta, bularğa nemə dəymiz? Bu yərdə Hudani adil əməs dəymizmu? Yak, əlwəttə undak əməs!¹⁵ Qünki, Huda Musa pəyoğəmbərgə mundak degən:

«Kimgə mehribanlik kılğum kəlsə, xuningğa mehribanlik kilimən, kimgə iq aşırtkum kəlsə, xuningğa iq aşırtimən.»

¹⁶ Demək, Huda kimgə rəhimdillik kərsitixni əzi tallaydu. Bu, insanning iradisigə yaki ularning tirixqanlıqğa başlık əməs, bəlki Hudaning rəhimdillikigə başlıktur.¹⁷ Huda mukəddəs yazmilarda Misirning padixahğa mundak degən: «Mening seni tikliximdiki məksət, pəkət sening üstüngdə küqümni ayan kilip, namimni pütün yər-zeminğa tarkitixtur.»¹⁸ Demək, Huda halıjiniğa rəhim kilidu, halıjini jahillaxturidu.

Hudaning şəziği wə rəhmi

¹⁹ Bundak bolğanda, bəlkim aranglardin bəzilər mangu: «Həmmə ixni Huda bəlgiləydiğan tursa həmdə biz uning iradisigə karxi qikalmağdiğan tursak, Huda nemə üqün yənə bizni əyibləydu?» deyixi mumkin.²⁰ Birak, əy insan, Huda bilən takallixdiğan sən kimsən? Bir sapal qaqa özini yasığan humdanğa: «Meni nemə üqün bundak yasiding?» deyələmdu?²¹ Humdanğining bir kallək laydin alahidə ixlilidığan yaki adəttə ixlilidığan qaqa yasax hokuki yokmu?

²² Hudada ənə xundak hokuk yokmu?! Huda gunah sadir kılğanlarğa əsli

Rimliklaroʻja yezilgan hət

öz oʻzəzipini wə küq-kudritini kərsətməkqi boləjanidi. Lekin, u bu halakət girdabioʻja berip kaləjanlaroʻja oʻzəzipini kərsətməy, bəlki səwrqanlik bilən ularoʻja kəngqilik kildi. ²³ Hudaning məksiti əzining rəhim-xəpkitining nixani boləjan bizlərgə əzining yüksək uluqlukini kərsitix üqündur. Qünki, biz bu uluqlukka erixixkə aldin tallanəjan. ²⁴ Biz Huda təripidin qakiriləjanlar bolup, Yəhudiyar arisidinla əməs, bəlki Yəhudiy əməslər arisidinmu qakiriləjanmiz. ²⁵ Bu huddi mukəddəs yazmilarda Hudaning Həxiya pəyoʻjəmbər arkilik eytkinidək:

«Əsli həlkim hesablanmioʻjan həlkni həlkim,
əsli səygənlirim hesablanmioʻjanlarni səygənlirim dəymən.»

Həxiya pəyoʻjəmbər yənə eytkanki:

²⁶ «Burun Huda ularni: ‘silər mening həlkim hesablanmaysilər’
degən bolsimu,
lekin kəlgüsidə Huda ularoʻja ‘mənggü hayət Hudaning pərzəntliri’
dəp, nam beridu.»

²⁷ Yəxaya pəyoʻjəmbərmmu Isra'illar toʻqrisida mundak jakarliəjanidi:

«Isra'illarning sani dengiz sahilidiki kumdək kəp bolsimu, lekin
ularning nahayiti az bir kismi kutkuzulidu.

²⁸ Qünki, Pərwərdigar bu dunya üstidin qikarəjan həkümlərn
təltəküs wə tez ijra kilidu.»

²⁹ Yəxaya pəyoʻjəmbər yənə aldin eytkinidək:

«Əgər həmmigə kadir Pərwərdigar bizning nəslimizni saklap
kalmioʻjan bolsa,

bizmu Huda ot yaqdurup yok kiliwətkən Sodom wə Gomora
xəhiridikilərdək bolattuk.»

Isra'illarning etikadsizliki

³⁰ Undakta, buni mundak yioʻjinqaklaymiz: həkkaniylikni izdimigən Yəhudiy əməslər Huda təripidin həkkaniy adəm dəp jakarlandi, ular Əysa Məsihkə etikad kilix arkilik buningəja erixti. ³¹ Təwrat kanunioʻja əməl kilix arkilik həkkaniylikni izdigən Isra'illar, yəni Yəhudiyar bolsa

Rimliklaroşa yeziloşan hət

uningoşa erixəlmidi. ³² Bu nemə üqün? Qünki, ular etikadka əməs, bəlki yahxi əməllirigə tayinip həkkanıy adəm dəp jakarlinixka tirixti. Buning bilən, ular taxka, yəni Əysa Məsihkə putlixip yikilip qüxti. ³³ Bu huddi Huda mukəddəs yazmilarda eytkandək:

«Həlk putlixidioşan,
həlkni yikitidioşan,
bir tax Si'onşa^⑨ koydum.
Birak, uningoşa etikad kiləşanlar hərgiz na'ümidətə qalmaydu.»

10-bab

¹ Kərindaxlar, mən janjigirim Isra'illarning kutkuzuluxini bəkmü arzu kilimən həmdə buni Hudadin da'im tiləymən. ² Xuningoşa guwahlik berimənki, ularda Hudaşa nisbətən həkikətənmu kizəşinlik bar. Birak, ularning bu kizəşinliki həkikiy bilimge əsaslanmioşan. ³ Qünki ular Hudadin kəlgən həkkanıy adəm dəp jakarlinix yolini bilməy, Təwrat kanunioşa əməl kilixi bilən əzlrining həkkanıy adəm dəp jakarlinixioşa tirixidu. Buning bilən, ular Hudadin kəlgən uxbu yolni kəbul kilmaydu. ⁴ Wəhalənki, Əysa Məsih Təwrat kanunining məksitini əməlgə axurdi. Nətijidə, uningoşa etikad kiləşan həmmə adəm Huda aldida həkkanıy adəm dəp jakarlinidu.

⁵ Təwrat kanunioşa əməl kilix arkilik həkkanıy adəm dəp jakarlinixka nisbətən Musa pəyoşəmbər mundak yazoşan: «Kanunioşa boysunoşanlar uning əmrlirigə toluk əməl kilix bilən həyatlik tapalaydu.» ⁶⁻⁷ Lekin, etikad arkilik həkkanıy adəm dəp jakarlinixka nisbətən mukəddəs yazmilarda mundak deyilgən: «Əz-əzünglərdin: 'asmanoşa kim qikidu?' (yəni Əysa Məsihni elip qüxüx üqün) yaki bolmisa 'gərgə kim qüxidu?' (yəni Əysa Məsihni əlüklər arisidin elip qikix üqün)» dəp sorap yürmənglər. ⁸ Ularning deməkqi boləşini dəl «Hudaning sözi sanga yekındur, u tilingda wə dilingdidur.» Mana bu, həm biz yətküzüwatkan etikad toqrisidiki sözlərdur. ⁹ Demək, Əysa Məsihning Rəb ikənlikini əz aqşing bilən etirap kilsang wə Hudaning uni tirildürgənlikigə qin kəlbindingdin ixənsəng, kutkuzulisən. ¹⁰ Qünki, insan qin kəlbidin etikad kilix arkilik həkkanıy adəm dəp jakarlinidu, əz aqşiz bilən etirap kilix

⑨ Si'on – kədimki Isra'iliyining paytəhti Yerusaleming yənə bir atilixidur.

Rimliklaroʻya yeziloʻqan hət

arkilik kutkuzulidu. ¹¹ Mukəddəs yazmilarda: «Uningoʻya etikad kiləqanliki kixi na'umidətə kəlmaydu» deyilgən. ¹² Bu jəhəttə, Yəhudiylar bilən Yəhudiy əməslərninɡ pərki yok. Əysa Məsih hər ikkisining Rəbbidur. U əzigə iltija kiləqanlarning həmmisigə mehİR-xəpkət yaqduridu. ¹³ Dəl mukəddəs yazmilarda yeziloʻqinidək: «Rəbbimizgə iltija kiləqanlarning həmmisi kutkuzulidu.» ¹⁴ Lekin, uningoʻya ixənmiɡənlər uningoʻya kəndəkmu iltija kilsun? U toʻqiruluk anglimioʻqanlar uningoʻya kəndəkmu ixənsun? U toʻqrisida həwər yətküzgüqilər bolmisa, kixilər kəndəkmu angliyalisun? ¹⁵ Hux həwər yətküzgüqilər əwətilmisə, hux həwər kəndək yətküzülsun? Mukəddəs yazmilarda yeziloʻqinidək: «Hux həwərni yətküzgənlərninɡ kədimi nəkədər mubarək-hə!» ¹⁶ Birak, huddi Yəxaya pəyoʻqəmbərninɡ: «I Pərwərdigar, biz yətküzgən səzlərgə kimmu ixəndi?» deɡinidək həmmə adəm hux həwərni kəbul kiləqan əməs. ¹⁷ Etikad hux həwərni anglaxtin kelidu; hux həwər bolsa Əysa Məsih toʻqrisididur.

¹⁸ Lekin silərdin xuni soraymənki, Isra'illar bu hux həwərni anglimioʻqandimu? Əlwəttə anglidi. Bu huddi mukəddəs yazmilarda yeziloʻqinidək:

«Ularning sadasi pütin dunyaoʻya,
səzliri zeminning bulung-puqkəklirioʻya yətti.»

¹⁹ Silərdin yənə xuni soraymənki, Isra'illar hux həwərni qüxənmiɡəndimu? Baxkə həlkələr qüxəngən yərdə, ular qokum qüxəndi. Qünki, Huda Musa pəyoʻqəmbər arkilik alliburun mundək eytkən:

«Əz həlkim bolmioʻqan bir həlk arkilik
silər Isra'illarda həsət kəzoʻqaymən,
silər əkilsiz dəp kəraydioʻqan həlk arkilik
qəzipinɡlarni kəzoʻqaymən.»

²⁰ Keyin, Yəxaya pəyoʻqəmbər tehimu yürəklik həlda Hudaning səzlirini yətküzüp, mundək dedi:

«Meni izdimiɡənlər meni tapti,
meni sorimioʻqanlaroʻya əzümni kərsəttim.»

²¹ Lekin, Isra'illar həkkidə Huda Yəxaya pəyoʻqəmbər arkilik mundək

dedi:

«Mən boysunmas wə jahil bir həlkkə
kün boyi kollirimni uzitip turdum.»

11-bab

Huda öz həlkini untumaydu

¹ Undaқта, xuni sorimakqimən: Huda öz həlki Isra'illardin waz kəqtimu? Yak, hərgiz undak əməs! Mənmu İbrahim əwladidin, yəni Binyamin kəbilisidin bolğan bir Isra'ilöju! ² Huda əlmisaktila tallıoğan öz həlkidin waz kəqkini yok. Mukəddəs yazmilarning İlyas pəyoqəmbər həkkidiki kismida nemə deyilgənliki silərgə ayan. İlyas pəyoqəmbər Isra'illardin aqrinip, Hudaqə yalwurup: ³ «İ Pərwərdigar, ular sening pəyoqəmbərliringni öltürüxti, kurbanlik supiliringni qəqixti; pəkət özüm yaloquzla kəldim, ular yənə meningmu jenimoqə zamin bolmaqci boluxuwatidu» degən. ⁴ Huda uningqə kəndak jawab qəyturoqan? Huda uningqə: «Ba'alqə^① qokunmioqan səndin baxka yənə yəttə ming adəmmi özümgə elip kəldim» degən. ⁵ Huddi xuningdək, bügünki kündə Huda öz mehir-xəpkiti bilən tallıoğan Isra'illardinmu az bir kismi yənila bar. ⁶ Bularning tallinixi əzliri kəloqan yahxi əməlliri bilən əməs, bəlki Hudaning mehir-xəpkiti bilən bolğan. Undak bolmioqanda, bu mehir-xəpkətni mehir-xəpkət degili bolmaytti. ⁷ Nətijidə kəndak boldi? Isra'illar izdiginigə, yəni kutkuzuluxka erixəlmidi. Pəkət tallanoqanlarning az bir kismila uningqə erixti. Qəloqanlar bolsa kəbliri bihudlaxturulup, Hudaning qəkirikioqə kulak salmidi. ⁸ Bu huddi mukəddəs yazmilarda yezilqinidək:

«Huda ularning kəlbini oqəpləttə kəldurdi,
bügüngiqə kəzlrini kərməs,
kulaklrini anglimas kildi.»

⁹ Huddi xuningdək, Dawut padixahmu öz duxmənliri toqrisida mundak degən:

---

^① Ba'al – bir hil kədimki butning nami.

Rimliklarõja yeziloqan hæt

«Ularning dastihini øzligigø kapqan wø tor bolsun,
ular putlixip yikilsun, jazalansun!

¹⁰ Køzleri karangojulixip, kørølmisun,
bølliri pükülüp, mænggü ruslanmisun!»

¹¹ Undakta, xuni sorayki: Isra'illar putlixip xu yikiloqiniqø pütünlø gumran boldimu? Yak, hørgiz undak ømøs! Lekin, Isra'illar ita'øtsizlik kילוanliqtin, Huda Yøhudiy ømøslørni nijatlikka erixtürdi. Buningdin mæksøt, Isra'illarning ularõja bolõqan hæsøthorlukini kozõjatur.

¹² Demæk, Isra'illarning gunahi, yøni ularning Øysa Møsihni røt kילוanliki Yøhudiy ømøslørgø bøht elip kølgønikøn, undakta Huda tallioqan barlik Isra'illar kutkuzuluxka erixkøndø, dunyaoqja tehimu qong bøht elip kølmømdu?

Yøhudiy ømøslør mahtanmasliki keræk

¹³ Ømdi Yøhudiy ømøs bolõqan silørgø xuni eytayki, silørgø ølqi bolõqanlikim üqün, bu wøzipømni uluq hesablaymøn. ¹⁴ Buning biløn, bøkim hux høwørni røt kילוan janjigørlirim Isra'illarning hæsøt otlirini kozõqap, ularning bøzilirini kutkuzulux yolioqja baxliyalarmøn. ¹⁵ Qünki, ularning røt kilinixi arkilik dunyadiki baxka milløtlø Huda biløn yaraxturuloqan bolsa, undakta ularning Øysa Møsihkø etikad kilip, Huda tøripidin købul kilinixi ølümdin tirilgønik bolmay nemø? ¹⁶ Øgø døsløpki hosuldin pixurulup Hudaoqja sunuloqan nan mukøddø bolsa, u nandin kalõqan hemirmu mukøddøstur. Xuningdæk, øgø bir dørøhning yiltizi mukøddø bolsa, xahlirimu mukøddøstur. ②

¹⁷ Huddi yawa zøytun dørihining xahliri baõdiki xahliri sunduruwetilgøn zøytun dørihigø ulanoqanoqja ohxax, Yøhudiy ømøs silørmu sunduruwetilgøn axu xahlarning, yøni Yøhudiylarning orniõqja etikadinglar arkilik ulandinglar. Demæk, silø bu dørøhning yiltizidin ozukluk elip, xirnisidin bøhrimøn boluwatkandæk, Huda Ibrahimõqja wødø kילוan bøhttin bøhrimøn boluwatisilø.

¹⁸ Xundak ikøn, silø sunduruwetilgøn axu xahlar aldidø mahtanmanglar. Øgø mahtansanglar, xuni untumanglarki, silø yiltizni ømøs, bøkø yiltiz silørni bekøwatidu. ¹⁹ Silø: «Mening ulinixim üqün, bu

---

② Isra'illarning ata-bowiliri Hudaoqja tøwø bolõqinidæk, ularning øwladlirimu Hudaoqja tøwø bolidu. Demæk, Huda søzidø turup, ularni kaytidin købul kilidu.

Rimliklaroʻja yezilgan hət

xahlar sunduruwetildi» deyixinglar mumkin. ²⁰ Toʻqra, bu xahlar, yəni Yəhudiylar Əysa Məsihkə etikad kilmioʻqanliktin sunduruldi. Silər bolsanglar Əysa Məsihkə boləjan etikadinglar bilən ulandinglar, xunga silər məoʻrurlanmanglar, əksiqə Hudadin kərkunglar! ²¹ Qünki, etikadsizlik kilsanglar, dərəhning əslidiki xahlirini, yəni Yəhudiylarni ayimioʻqan Huda silərnimu ayimaydu. ²² Buningdin Hudaning mehribanliki, xundakla uning kattik kəl ikənlikini kərüwaləjili bolidu. U öz yolidin qətnigənlərgə kattik kəldur. Lekin, silər dawamlıq uning mehribanlikida tursanglar, u silərgə mehribandur. Undak bolmioʻqanda, silərnu kesip taxlinisilər. ²³ Yəhudiylar etikadsizlikidin waz keqip, Əysa Məsihkə etikad kilsa, ularnu əslidiki dərəhkə ulinidu. Qünki, Huda ularni kayta ulaxka kədirdur. ²⁴ Yəhudiy əməs silər yawa zəytun dərıhidin kesip elinip, kanuniyətke hilap haldə tūjūpıləp əstürülgən zəytun dərıhigə ulanəjan yərdə, əslidiki xahlarning öz dərıhigə ulinixi tehımu asan əməsmu?

Hudaning mehribanliki pütkül insanlar üqündur

²⁵ Kərındaxlar, əzūnglarni Yəhudiylardin üstün tutuxtın saklinixinglar üqün, mundak bir sirdin həwərsiz kelixinglarni halımaymən. Bu sir bolsa: bir kısım Isra'ıllar Huda əwətkən kutkuzəjuqini haziroʻiqə tərsalik bilən rət kilsımu, biraq bu əhwal pəkətla kutkuzuləjan Yəhudiy əməslərnıng sani toluklanəjuqə dawamlıxıdu. ²⁶ Keyin, pütün Isra'ıllar kutkuzulıdu. Bu toʻqruluk mukəddəs yazmılarda mundak deyilgən:

«Kutkuzəjuqi Si'ondin kelip,

Yakupning əwladlırınıng gunahkarlıkını yokitiwetıdu.

²⁷ Mana bu, ular bilən tüzıdıəjan əhdəmdur,

u qaoʻda, ularning gunahını kətürüwetımən.»

²⁸ Yəhudiylar hux həwərnı rət kıləjanlıkı üqün, Hudaəja düxmən bolup kaldi. Bu, Yəhudiy əməs silərgə kəp mənəp'ət yətküzdi. Lekin, Yəhudiylar Hudaning tallıəjan həkıdur. Huda ularning əjdadlıri bilən əhdə tüzgənliktin, yənila ularni səyıdu. ²⁹ Qünki, Huda əzi bərgən sowəatlırını wə qakırıkını kayturuwalmaydu. ³⁰ Yəhudiy əməs silər bir qaoʻlarda Hudaəja ita'ət kılmayttinglar. Lekin, Yəhudiylar Hudaəja ita'ətsizlik kıləjanlıkı üqün, silər hazir Hudaning rəhım-xəpkıtıgə erixinglar. ³¹ Yəhudiylar bolsa ita'ət kılmay keliwatıdu. Lekin xundak

Rimliklaroʻja yeziloʻqan hət

nətijə boliduki, Huda silərgə rəhim-xəpkət kərsətkəndək, Yəhudiylarəjimu rəhim-xəpkət kərsitidu. ³² Qünki, Huda rəhim-xəpkətini pütkül insanoʻja kərsitix üqün, həmməylənni, yəni Yəhudiylar wə Yəhudiy əməslərnə əzlrining ita'ətsizlikikə koyuwətti.

Hudaʻoʻja mədhiyə

³³ Ah! Hudaning əkil-parasiti wə ilim-həkmiti nemidegən mol, nemidegən qongkur-hə! Uning həkümlirini kimmu qüxinəlisun? Uning yollirini kimmu oylap yetəlisun? Muqəddəs yazmilarda yeziloʻqinidək:

³⁴ «Kimmu Pərwərdigarining oy-pikrini qüxənsun?

Kimmu uning məslihətqisi bolalisun?

³⁵ Kimmu uningəja birnərsə berip, uni kəzrdar kılalisun?»

³⁶ Həqkim! Qünki, Pərwərdigarimiz barlik məwjudatning yaratkuqisidur, barlik məwjudat u arkilik məwjut bolup turidu wə uning üqün məwjuttur. Barlik xan-xəpəp əbədil'əbəd uningəja mənsup boləjay, amin!

12-bab**Əzini Hudaʻoʻja beoʻjixlax**

¹ Xunga, əy kerindaxlar, Huda bizgə xundak rəhim-xəpkət kərsətkənəkən, əzünglarni Hudani hursən kilidioʻqan, uningəja ataloʻqan tirik kurbanlik süpitidə uningəja beoʻjixlixinglarni ətünimən. Mana bu, silərnəning Hudaʻoʻja kilidioʻqan həkikiy ibaditinglardur. ² Bu dunyaning ekimlirioʻja əgixip yürmənglar, əksiqə oy-pikringlar Hudaning yengilixi bilən pütünləy əzgərsun. Xu qaqda, Hudaning həyatinglarəja boləjan iradisini həmdə bu iradining nəkədər yahxi, nəkədər hursən kılarlik wə nəkədər mukəmməl ikənlikini bilələysilər.

³ Hudaning mehīr-xəpkiti manga ata kilinoʻqanliki üqün, hərbinglarəja xuni eytimənki, əzünglarni artuqə bahalimanglar. Əksiqə, eoʻjir-besiklik bilən Huda silərgə bərgən etikad jəhəttiki kabilyitinglarəja karap, əzünglarni dəngsəp kərünglar. ⁴ Bizning tenimiz kəpligən əzalardin tərki b tapqan həmdə hər bir əzayimizning ohxax bolmioʻqan roli bar.

Rimliklaroʻja yeziloʻjan hət

⁵ Xuningoʻja ohxax, biz etiqadqilar kəp bolsakmu, Əysa Məsihkə mənsub boləjanlikimiz üqün həmmimiz bir tən bolup, bir-birimizgə baqlinip turimiz ⁶ həmdə Hudaning bizgə ata kəloʻjan mehır-xəpkitigə asasən hərberimizdə ohxax bolmiqan kabiliyətlər bar bolidu. Əgər Hudaning silərgə bərgən kabiliyiti əzining wəhiysini yətküzüx bolsa, uning silərgə wəhiy arkilik səzləwatkanlikiqoʻja ixəngininglardək, ixənq bilən bu wəhiyni baxkilaroʻja yətküzünglar. ⁷ Hudaning silərgə bərgən kabiliyiti baxkilaroʻja hizmət kilix bolsa, hizmət kilinglar; Huda toqrisida təlim berix bolsa, təlim beringlar; ⁸ riqbətləndürüx bolsa, riqbətləndürünglar; i'anə berix bolsa, qin kənglünglar bilən i'anə beringlar; baxlamqilik kilix bolsa, məs'uliyətqanlik bilən baxlamqilik kilinglar; rəhim kilix bolsa, huxallik bilən kilinglar.

⁹ Mehır-muhəbbitinglar sahta bolmisun. Yamanliktin yirgininglar, yahxi ixlarda qing turunglar. ¹⁰ Bir-biringlarni kerindaxlarqə səyüp, əz'ara kizəjin bolunglar. Baxkilarni əzünglardin yukiri kərüp, ularni hərmətlənglar. ¹¹ Kizəjinlikinglar sowup kətmisun. Əksiqə, ottək kizəjin kəlbinglar bilən Rəbbimizgə hizmət kilinglar. ¹² Ümid iqidə xad-huram yaxanglar, ki yinqiliklaroʻja bərdaxlik beringlar. Hər wakıt du'ada bolunglar. ¹³ Hudaning mukəddəs həlki arisidin ehtiyaji qüxkənlərgə yərdəm kilinglar wə ularoʻja mehmandost bolunglar.

¹⁴ Silərgə ziyankəxlik kəloʻjuqilaroʻja bəht tilənglar. Ularoʻja pəkət bəht tilənglarki, ularni karəjimanglar. ¹⁵ Huxal boləjanlar bilən billə huxal bolunglar, kayəjuroʻjanlar bilən billə kayəjuringlar. ¹⁶ Əz'ara inak ətünglar, məqjurlanmanglar. Əksiqə, təwən təbikidiki kixilər bilən berix-kelix kilinglar. Hərgiz bilərmən boluwalmanglar.

¹⁷ Həqkimning yamanlikiqoʻja yamanlik bilən jawab kayturmanglar, kəpqilik yahxi dəp karəjəjan ixlarni kəngül koyup kilinglar.

¹⁸ Imkaniyətning bəriqə kəpqilik bilən inak ətünglar. ¹⁹ Kədirlilik dostlar, intikam almanglar, buni Hudaqoʻja tapxurunglar. Qünki, mukəddəs yazmilarda mundak yeziloʻjan: «Pərwərdigar dəyduki, intikam aloʻjuqi məndurmən, uni mən qokum kilimən.» ²⁰ Mukəddəs yazmilarda yənə mundak yeziloʻjan: «Düxmining aq bolsa, uni toydur, ussiqan bolsa, qandur. Bundak kilix bilən uning yüzini qimilditip, uni hijalətqilikdə qaldurisən.» Silərmu intikam elixning ornioʻja xundak kilinglar.

²¹ Demək, yamanlik aldida tiz pükmənglar, yamanlikni yaxxilik bilən yenginglar.

13-bab

Hökümət aldidiki mäs'uliyitimiz

¹ Həmmə adəm həkümətkə boysunuxi kerək. Qünki, hərəkandak həkimiyət Hudadin kəlgən həm həkümətni Huda əzi tikligən. ² Xuning üqün, həkümətkə kərxilik kılöquqılar Hudaning orunlaxturuxioşa kərxilik kılöjan bolidu. Bundak kərxilik kılöquqılar həkümət tərripidin jazaşa tartilidu. ³ Toşra yolda mangoşanlar həkümət əməldarlıridin kərkmaydu. Lekin, yaman yolda mangoşanlar uningdin kərkidu. Həkümət əməldarlıridin kərkuxni halimaymən desəng, undakta toşra yolda mang. U qaşda, həkümət əməldarlırining mahtixioşa sazawər bolisən. ⁴ Qünki, həkümət əməldarlıri Hudaning hizmətqiliri bolup, ular sening mənəp'iting üqün ixləydu. Lekin, yaman yolda mangsang, əlwəttə kərkuxung kerək. Qünki, həkümət əməldarlırining jazalax həküki bar-də! Ular Hudaning hizmətqisi bolup, yaman yolda mangoşuqılarni jazalaxka təyinləngən. ⁵ Xuning üqün, həkümət əməldarlırioşa boysunux kerək. Bu, pəkət jazalinixtin saklinix üqünla əməs, bəlki Huda aldimu wijdanlık bolux üqündur.

⁶ Baj tapxuruxunglarıning səwəbimu mana xudur. Həkümət əməldarlıri bolsa Hudaning məhsus bu ixlarni baxkurup beridöjan hizmətkarlıridur. ⁷ Hərkingə əzigə tegixlik həkkini tələnglar. Qjəllə-parak yioşkuqioşa qjəllə-parakni, baj yioşkuqioşa bajni tapxurunglar, hərmət kılixka tegixlik bolöjanlarni hərmət kilinglar, izzətləxkə tegixlik bolöjanlarni izzətlənglar.

Baxkılar aldidiki mäs'uliyitimiz

⁸ Mehır-muhəbbət kərsitixtə əz'ara bir-biringlaroşa kərzdar bolöjandin baxka, heqkingə heqkandak kərzdar bolmanglar. Qünki, baxkılarni səygən kixi Təwrat qanunining təlipini əməlgə axuroşan bolidu. ⁹ «Zina kılma, katillik kılma, oşrilik kılma, baxkılarning tə'əllukatlırioşa kəz kiringni salma» degən pərzlər wə buningdin baxka barlık pərzlər «koxnangni əzüngni səygəndək səy» degən bu əmrgə yioşinqaklanoşan. ¹⁰ Baxkılarni səygən kixi ularoşa yamanlık kılmaydu. Xuning üqün, mehır-muhəbbət Təwrat qanunining təlipini əməlgə axuridu.

¹¹ Həzir muhim bir dəwrdə yaxawatkanlıkimizni bilip, bularni silərgə dəwatimən. Uykudin oyoşinidöjan waktinglar yetip kəldi. Qünki,

bizning dəslepki etikad kiloşan waktimizozşo karioşanda, əng ahirkı üzül-kesil kutkuzulux künimiz tehimu yekinlap kaldı. ¹² Karangoşu keqə ötöp kətti, kündüz, yəni Əysa Məsihning kaytip kelidioşan küni yekinlap kaldı. Xunga, karangoşulukning ixlirini taxlap, yoruklukning sawutini kiyinglar. ¹³ Əyx-ixrət wə xarabhorklukka, zina wə buzukqilik, uruxkaklik wə həsəthorklukka berilmənglar. Yorukluktiki kixilərdək pak həyat kəqürünglar. ¹⁴ Əysa Məsihning təbi'itini əzünglaroşa əzləxtürünglar. Gunahkar təbi'itinglardiki arzu-həwəsləni kanduruxni oylimanglar.

14-bab

Kerindaxlarni əyiblimənglar

¹ Etikadi ajiz kerindaxlarning^③ pikirliiri üstidə həküm kilmay, ularni qobul kilinglar. ² Bəzi etikadqilar hərəkandək yeməkliləni yeyixkə bolidioşanlikioşa ixinidu. Lekin, bəzilərnin etikadi ajiz boləşanlikı üqün, gəx yeməydu. ³ Hərəkandək yeməkliləni yəyidioşanlar gəx yeməyidioşanlarni kəmsitmisun həmdə gəx yeməyidioşanlarmu hərəkandək yeməkliləni yəyidioşanlar üstidin həküm kilmisun. Qünki, Huda ularni qobul kiloşan. ⁴ Hudaning hizmətkari üstidin həküm kilidioşan sən kim iding? Ularoşa igisi boləşan Huda əzi məs'ul. Hizmətkari üstidin həküm kilix yaki uni aklax Hudaning ixidur. Huda uni əyibsiz kilalaydu. Qünki, Rəbbimiz bundək kilixkə qadirdur.

⁵ Bəzilər məlum künləni baxkə künlərdin muhım dəp karaydu,^④ yənə bəzilər həmmə künni ohxax dəp karaydu. Bu ixta hərkim öz wijdani boyiqə qarar qikərsun. ⁶ Bəzilər məlum bir künni kədirləp, buning bilən Rəbbimizgə boləşan hərmitini ipadiləydu. Bəzilər, yəni hərəkandək yeməkliləni yəyidioşanlarmu xu yegən yeməkliliri arkilik əzining Rəbbimizgə boləşan hərmitini ipadiləydu. Qünki, ular Huda bərgən rizki

---

③ Əysa Məsikhə etikad kiloşuqilar ilgiri Yəhudiy wə baxkə hər hil oşeyriy dinlaroşa ixinətti. Ularning kəp kişimlirida Hudani «hursən kilix» üqün yeməklilik jəhəttə küqlük ka'idilər bar idi. Lekin, hux həwərdə bolsa mundək ka'idilər yok. Qünki, adəm yaxhi əməllər arkilik əməs, bəlki etikad arkilik həkkəniy adəm dəp jakarlinidu. Birək, bir kişim etikadqilar bu yengi «ərkinlik»ni toluk qüxənmigəqkə, kona adətliri boyiqə yaxaxni dawam kildi. Pawlus mundək etikadqilarni «etikadi ajiz kerindaxlar» dəp atidi.

④ Etikadqilarning bir kısmi Yəhudiy bolup, ular yənila Təwratta bəlgiləngən həyt-bayram wə dəm elix künlirini burunkidək dawamlaxturux kerək, dəp karaytti.

Rimliklaroʻja yeziloʻqan hət

üqün xükür eytidu. Gəx yeməydioʻqanlarmu Huda bərgən rizki üqün Hudaoʻja xükür eytidu. ⁷ Heqkaysimiz pəkətla özimiz üqün yaximaymiz wə heqkaysimiz pəkətla özimiz üqün ölməymiz. ⁸ Bəlki, yaxisakmu, əlsəkmu Rəbbimiz üqündur, kiskisi, kandaqla bolsak, Rəbbimizgə mənsumiz. ⁹ Əysa Məsih həm ölgənlərning, həm tiriklərning Rəbbi bolux üqün ölüp tirildi. ¹⁰ Undakta, gəx yeməydioʻqan sən nemə üqün həmmə yeməkliklärni yəydioʻqan kerindixing üstidin həküm kilisən? Həmmə yeməkliklärni yəydioʻqan sənmu nemə üqün gəx yeməydioʻqan kerindixingni kəmsitisən? Həmmimizning Hudaning həküm təhtining aldida hesab beridioʻqanlikimizni bilməmsən? ¹¹ Bu huddi mukəddəs yazmilarda yeziloʻqinidək:

«Pərwərdigar dəyduki:

Mənggü məwjutlukum bilən kəsəm kilimənki,

pütkül insan aldında tizlinip səjdə kilidu,

pütkül insan mening Huda ikənlikimni etirap kilidu.»

¹² Demək, hər birimiz Huda aldida özimizdin hesab berimiz.

Hər bir adəm wijdan bilən yaxixi kerək

¹³ Xuning üqün, bir-biringlarni əyibləxni tohtitinglar. Kerindixinglarni toʻqra yoldin azdurup, ularni gunahka yikitixka səwəb bolidioʻqan hər kandaq ix kilmaslikni karar kilinglar. ¹⁴ Rəbbimiz Əysa oʻja mənsum boləjanlikimiz üqün, mən xuningoʻja həkikiy ixinimənki, hər kandaq yeməklikning əzi haram əməstur. Lekin, məlum yeməklikni haram dəp karioʻqan kixi üqün, u yeməklik haramdur. ¹⁵ Əgər silər yeməklikinglar səwəbidin etikadi ajiz boləjan kerindixinglarni öz wijdani kətürməydioʻqan ixlaroʻja dəwət kilsanglar, mehır-muhəbbət yolida mangmioʻqan bolisilər. Silər bu kerindixinglarni yeməklik səwəbidin nabut kilmanglar. Qünki, Əysa Məsih uning üqünmu öz jenini pida kiləjan. ¹⁶ Əgər silər özünglar yahxi dəp karioʻqan ixlarni kiləqanda baxkilarning əyiblixigə uqrisanglar, undakta bundak ixlarni kilmanglar! ¹⁷ Qünki, Hudaning padixahlikida yemək-iqmək kaʻidilirigə riʻayə kilip yaxax əməs, bəlki həkkaniylik, inaklik wə Mukəddəs Roh ata kiləjan xad-huramlik iqidə yaxax muhimdur. ¹⁸ Mundak yaxax bilən Əysa Məsihkə hizmət kiləjan kixi Hudani hursən kilidu wə insanlarning mahtixioʻja sazawər bolidu.

Rimliklaroʻya yezilgan hət

¹⁹ Xuning üqün, özimizni inaklikni ilgiri süridiqan wə bir-birimizning etikadini mustəhkəmləydiqan ixlaroʻya atayli. ²⁰ Yeməklik səwəbidin, Hudaning kiliwatkan ixlirini buzmayli. Əlwəttə, həmmə yeməklik həlaldir. Birak, bir adəm özining yeməkliki səwəbidin baxqilarning gunah ötküzüxigə səwəbqi bolup kalsa, bu durus bolmaydu. ²¹ Xuning üqün, gəx yeyix, xarab iqix, xundakla baxka ixlarni kilixinglar kerindixinglarning gunah ötküzüxigə səwəbqi bolsa, bularni kilmioʻjininglar tüzük. ²² Silərning kiliwatkan ixinglarning toʻqra ikənlikigə bolqan ixənqinglar özünglar bilən Huda otturisida bolsun. Əzi toʻqra dəp kariqan ixlarni kilip, əzi üstidin həküm kilmioʻjan kixi nemidegən bəhtlik-hə! ²³ Lekin, birər yeməklikkə xək kəltürüp turup, yənə xu yeməklikni yegən kixi wijdanining əyiblixigə uqraydu. Qünki u kixi əzi yegən yeməklikning toʻqra ikənlikigə ixənq kilalmidi. Toʻqra ikənlikigə ixənq yok halda kilinqan hərқandak ix gunahur.

15-bab

Özimizni kana'ətləndürüxnila oylimayli

¹ Etikadimiz küqlük bolqan bizlər hərқandak ix qilqanda, özimizni kana'ətləndürüxnila oylimastin, etikadi ajiz kerindaxlirimizojimu kəngül bəlüximiz kerək. ² Hərbirimiz kerindaxlirimizning etikadining mustəhkəmlinixi üqün ularning mənəpə'itini nəzərdə tutup, ularni hursən kiliximiz kerək. ³ Əysa Məsihmu özini əməs, Huda'atisini hursən kilixni oylidi. Bu toʻqrisida mukəddəs yazmilarda mundaқ deyilgən: «I Huda, sən həkərət kilinqan qaoqlarda, özüm həkərət kilinqandək boldum.» ⁴ Mukəddəs yazmilardiki səzlərning həmmisi bizgə təlim bolsun dəp burunla yezip kaldurulqan. Hudaning wədisigə erixkəngə kədər u səzlər bizni riqəbtləndüridu wə səwr-takətlik kilidu. ⁵ Səwr-takət wə riqəbt ata kilidiqan Huda silərning Əysa Məsihni ülgə kilip, əz'ara inak yaxixinglar üqün yardım qilqay. ⁶ Buning bilən, silər Hudani, yəni Rəbbimiz Əysa Məsihning atisini bir niyət, bir məqsəttə wə bir eqizdin uluqliqaysilər.

Bir-biringlarni kəbul kilinglar

⁷ Xunga, Əysa Məsih silərni kəbul qilqinidək, silərnu bir-biringlarni kəbul kilinglar. Xundak bolqanda, Hudaqya xan-xərəp elip kelisilər.

⁸ Silərgə xuni eytməqimənki, Əysa Məsih Hudaning öz wədisidə, yəni İbrahim, Is'hak wə Yakuplaroʻja kıloʻqan wədisidə turidioʻqanlikini kərsitix üqün, Yəhudiy larning hizmətkari boldi. ⁹ U Yəhudiy əməslərləningmu Hudaning mehribanlikini kərup, Hudani mədhiyilixi üqün xundak kildi. Bu huddi mukəddəs yazmilarda: «Xunga, seni baxka millətlər arisida mədhiyiləymən wə namingni küyləymən» deginidək boldi. ¹⁰ Mukəddəs yazmilarning bir yeridə: «Əy baxka millətlər, Hudaning tallioʻqan həlki bilən billə xad-huram bolunglar!» deyilgən bolsa, ¹¹ yənə bir yeridə: «Əy baxka millətlər, Rəbbimizni mədhiyilənglar, əy pütkül həklər, uni uluʻqlanglar!» deyilgən. ¹² Yəxaya pəyoʻqəmbərmu mukəddəs yazmilarda mundak degən:

«Yixayning^⑤ əwladidin biri qikip,
baxka millətlərgə hakimlik kildu.
Yəhudiy əməslər uningəja ümid baʻqlaydu.»

¹³ Etikad yolida mangoʻjininglarda, ümidning mənəbəsi boləjan Huda kəlbənglarni xad-huramlik wə tinq-amanlikka tolduroʻjay! Buning bilən, silər Mukəddəs Rohning küq-kudriti arkilik ümidkə tolup taxkaysilər.

Pawlusning öz hizmiti toʻqrisida səzligənliri

¹⁴ Kəridaxlar, mən silərləning kənglūnglarning yaxilikka toloʻqanlikioʻja wə əzūnglaroʻja kerəklik bilimgə toluk igə bolup, bir-biringlaroʻja nəsihət berələydioʻqanlikənglaroʻja kayilmən. ¹⁵ Xundak bolsimu, bəzi ixlarni silərləning səminglaroʻja selix üqün, bu hetimni jür'ətlik halda oquq yazdim. Mən Huda manta ata kıləqan mehır-xəpkət arkilik ¹⁶ Hudaning hux həwirini yətküzüx hizmitidə Yəhudiy əməslər üqün huddi rohaniylardək Əysa Məsihning hizmətkari boldum. Buningdin məksət, Yəhudiy əməslərləning Mukəddəs Roh arkilik paklinip, huddi Hudani hursən kildioʻqan kurbanliktək, Huda tərpidin kəbul kilinixi üqündur.

¹⁷ Xunga, Əysa Məsihkə tayinip, Huda üqün kıləqan hizmitimdin pəhirlinimən. ¹⁸⁻¹⁹ Yəhudiy əməslərləning Hudaəja ita'ət kılixi üqün, Əysa Məsihning mən arkilik kıləqan ixliridin baxka heqnərsə toʻqruluk mahtinixka jür'ət kılalmaymən. Yəhudiy əməslər mening eytkən səzlim, kıləqan ixlirim wə kərsətkən məjizilirim arkilik Mukəddəs

⑤ Yixay – Dawut padixahning atisi.

Rimliklarõya yeziloqan hæt

Rohning küq-kudritini körüp, hux hæværni köbul kildi. Mæn Yerusalemdin baxlap Illiriya elkisigiqä bolõqan hævær yärdä Əysa Mäsih toqrisidiki bu hux hæværni tarkattim.

²⁰ Baxka kixilär salõqan ulning üstigä bina salmaslik üqün, Əysa Mäsihning nami əzeldin anglanmioqan yärlärdä bu hux hæværni tarkitixka tirixip kældim. ²¹ Bu toqrisida mukəddäs yazmilarda yezilojinidäk: «Hudadin hævärsizlär uni tonuydu, anglimioqanlar anglap qüxinidu.»

Pawlusning Rimõya berix pilani

²² Yeninglarõya berixni köp ketim oylioqan bolsammu, lekin mana xu hizmätlim sävəbidin baralimidim. ²³⁻²⁴ Hazir bu yärlärdä hux hævär yätküzix hizmitini orundap boldum. Uning üstigä, köp yillardin beri, silærni yoklap berix arzuyum bar idi. Xunga, mæn İspaniyigä ketiwatqinimda yol üstidä silärgä yolukkaq, bir mæzgil silär bilän billä turmaqimæn. Andin, silærning yardäm kilip, yolõya selip koyuxunglarni ümid kilimæn. ²⁵ Birak, hazir Yerusalemoqä berip, u yärdiki etikadqilarõya hädüyini tapxurup beriximgä toqra keliwatidu. ²⁶ Qünki, Makedoniyä wä Yunan ölkiliridiki etikadqilar jama'ətqiliki i'anə toplap, Yerusalemdiki etikadqilar arisidiki yoksullarõya yardäm berixni layik tapti. ²⁷ Ular bu ixni öz ihtiyari bilän kildi. Əməliyättä, bu ularningmu kærzi idi. Qünki, Yəhudiy əməslär Yəhudiyarõya has bolõqan rohüy jəhəttiki bəhttin bəhrimæn bolõqanikæn, undakta Yəhudiy kerindaxlirimizmu ularning maddiy jəhəttiki yardimigä erixixkə layiktur. ²⁸ Mæn bu i'anini ularõya tinq-aman tapxurup bolõqandin keyin, silärgä yolukup, andin İspaniyigä barimæn. ²⁹ Manga məlumki, yeninglarõya barõjinimda, Əysa Mäsih mæn arkilik silärgä mol bəht ata kilidu.

³⁰ Kerindaxlar, silærning hizmitimni kollax yüzisidin mæn üqün Hudaõya du'a kilixinglarni ötünimæn. Rəbbimiz Əysa Məsihkə mənəsup bolõqanlikimiz wə Mukəddäs Roh ata kilõqan mehir-muhəbbətkə igə bolõqanlikimiz üqün, xundak kilõqaysilər. ³¹ Mening Yəhudiyə ölkisidiki Əysa Məsihkə etikad kilmioqanlarning ziyankəxliligigə uqrimaslikim wə mæn aloqäq baridioqan bu i'anini Yerusalemdiki etikadqilarning köbul kilixi üqün, du'a kilõqaysilər. ³² Xundak kilənglar, Huda buyrusa, xad-huramlik bilän yeninglarõya berip, silär bilän billä istirahət kilalaymæn. ³³ Amanlik bərgüqi Huda hævənglar bilän billä bolõqay, amin!

16-bab

Pawlusning Salimi

¹ Kenheriyə xəhiridiki etikadqılar jama'ətqilikining hizmətqisi bolğan singlimiz Fibini silərgə tonuxturimən. ² Silər uni Rəbbimizgə mənəsup dəp karap, Hudaning mukəddəs həlkidə boluxka tegixlik kizojinlik bilən kütüwaləjaysilər. Uning silərdin kütəkən hərəkəndək ehtiyajioğa yardəm kiləjaysilər. Qünki, u nuroqun kixilərgə, xuningdək mangimu qong yardəm kiləjan.

³ Əysa Məsihkə hizmət kilix yolida birgə ixligən hizmətdaxlirim Priskila bilən eri Akwilağa salam eytkaysilər. ⁴ Ular mən üçün öz hayatining heyimhətərgə uqrixioğa karimidi. Yaləjuz mənla əməs, Yəhudiy bolmioğan həmmə etikadqılar jama'ətqilikimu ulardin minnətdardur. ⁵ Ularning əyidə jəm bolidioğan etikadqılar jama'ətqilikigimu salam eytkaysilər.

Asiya əlkisidə birinqi bolup Əysa Məsihkə etikad kiləjan səyümlük Epənitkə salam eytkaysilər. ⁶ Silər üçün kəp əjir singdürgən Məryəmgə salam eytkaysilər. ⁷ Zindanda mən bilən billə yatқан Yəhudiy kerindaxlirim Andronik wə Yuniyəgə salam eytkaysilər. Ular məndin burun Əysa Məsihkə etikad kiləjan bolup, tonuloğan əlqilərdu.

⁸ Rəbbimizgə mənəsup boləjan kədirlik kerindixim Ampiliyatka salam eytkaysilər. ⁹ Əysa Məsihkə hizmət kilix yolida birgə ixligən hizmətdiximiz Urban wə kədirlik Stahislarğa salam eytkaysilər.

¹⁰ Sinaklardin ötkən, Əysa Məsihkə baxtin-ahir sadik bolup kəlgən Apeliska salam eytkaysilər. Aristowulning a'ilisidiki etikadqılarğa salam eytkaysilər. ¹¹ Yəhudiy kerindixim Hırodiyənə, Narkisning a'ilisidikilərdin Rəbbimizgə mənəsup boləjanlarğa salam eytkaysilər.

¹² Rəbbimizning hizmitidə jəpalik ixləwatқан Trifena wə Trifosa hanimlarğa salam eytkaysilər. Rəbbimizning hizmitidə jəpalik ixləwatқан kədirlik dostum Persis hanimoğa salam eytkaysilər.

¹³ Rəbbimizning hizmitidə əlahidə tonuloğan Rufuska wə uning mənə anilik mēhrini yətküzgən anisioğa salam eytkaysilər. ¹⁴ Asinkrit, Filigon, Hərmis, Patrowas, Hərmis wə ular bilən da'im jəm bolidioğan kerindaxlarğa salam eytkaysilər. ¹⁵ Filolog wə Yulyağa, Neriya wə uning singlisioğa, Olimpas wə ular bilən da'im jəm bolidioğan barlik etikadqılarğa salam eytkaysilər. ¹⁶ Bir-biringlar bilən məhrəbanlarğa

Rimliklaroşa yeziloşan hət

salamlixinglar. Bu yərdiki Əysa Məsihkə mənşup boləşan həmmə jama'ətqiliktin silərgə salam.

Ahirki nəsihət

¹⁷ Kəřindaxlar, silərdin xuni ətünimənki, silər өгəngən təlimgə zit təlim berix bilən, aranglarda bəlünüş wə etikadinglarda təwrinix pəyda kilidişan kixilərdin pəhəs bolunglar, ulardin yiraklixinglar. ¹⁸ Bundak kixilər Rəbbimiz Əysa Məsihkə əməs, bəlki öz nəpsi üqün hizmət kilidu. Ular silik-sipayə gəplər wə huxamətqilik kilix bilən sadda adəmləning kallisini kaymukturidu. ¹⁹ Siləning Rəbbimizgə ita'ətmən ikənlilinglərdin həmməylən həwər tapti. Xunga, silərdin nahayiti hursənmən. Birak, yahxi ixlarni kilixta əkil boluxunglarni, yaman ixlardin haliy boluxunglarni halaymən. ²⁰ Amanlik bərgüqi Huda uzun ətməy Xəytanni ayaş astinglarda ezidu. Rəbbimiz Əysaning mehİR-xəpkiti silərgə yar boləşay.

²¹ Hizmətdixim Timotiy wə Yəhüdiy kərindaxlirim Luki, Yasun həm Sosipaterlərdin silərgə salam. ²² (Mənki uxbu hətni Pawlusning eytkanliri boyiqə yezip beriwatkan Tertiymu Rəbbimiz yolida silərgə salam yollaymən.) ²³ Mənki Pawluska wə öz өyidə jəm bolidişan pütүн etikadqilar jama'ətqiligiğə sahibhanilik kilidişan Gayustin silərgə salam. Xəhərning həziniqisi Erast wə kərindiximiz Kwartlərdin silərgə salam. { ²⁴ Rəbbimiz Əysa Məsihning mehİR-xəpkiti silərgə yar boləşay, amin! }

Du'a wə mədhiyə

²⁵ Barlik xan-xərəp Hudaşə mənşup boləşay! Huda mən yətküzgən hux həwər arkilik etikadinglarni mustəhkəmləydu. Bu hux həwər Əysa Məsih toşrisidiki hux həwər bolup, u kədimdin beri saklinip kəlgən sirdur.

²⁶ Əmdi bu sir Hudaning əmri boyiqə wə burunki pəyşəmbərləning yazmilirida yeziləşinidək axkarilandi həmdə Yəhüdiy əməsləning Əysa Məsihkə etikad kilip, uningəşə ita'ət kilixi üqün ularəşə yətküzülməktə.

²⁷ Barlik xan-xərəp Əysa Məsih arkilik dana wə yeganə Hudaşə əbədil'əbəd mənşup boləşay, amin!

Korintliklaroʻja yezilgan birinchi hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu hətning mu'allipi əlqi Pawlustur. U Korint xəhīridiki etiқadqilar jama'ətqilikidə yüz bərgən turmux wə etiқadqə munasiwətlik məsililərnī həl қilix üqün bu hətni yazqan. Pawlus ikkinqi қetimlik hizmət səpiridə Korint xəhīrigə berip, bu yərdə hux həwər tarқitix wə təlim berix üqün bir yerim yil turqan («Əlqilər» 18-bab 1-ayəttin 18-ayətkiqə).

Əyni waқitta Korint xəhīri (bügünki Gretsiyidə) Rim imperiyisigə təwə Yunan əlkisining mərkizi bolup, soda-sana'ət, mədəniyət tərəққiy қilqan, xuning bilən birgə əhləqsizlik əwj alqan wə hilmuhil diniy tüs қapliqan xəhər idi. Xu səwəbtin, bəzi etiқadqilar məlum dərījidə bu xəhərning təsirigə uqriqan bolup, ularning arisida jinsiy əhləqsizlik wə baxqə қalaymıqanқiliklarmu kərülgən. Ular nikah məsilisi wə butqə atap nəzir қilinqan gəxni yeyix yaki yeməslık məsililirini otturiqə қoyqan həmdə Pawlustin Muқəddəs Roh ata қilqan hədiyilər wə əlümdin tirilix toqruluk so'allarni soriqan.

Pawlus Muқəddəs Rohning ilhami bilən bu hetidə ularoʻja Əysa Məsih toqrisidiki hux həwərning bu məsililərgə қандақ jawab beridiqanliқini kərsətkən.

Tezis:

1. Du'ayisalam (1-bab 1-ayəttin 9-ayətkiqə)
2. Etiқadqilar jama'ətqiligi iqidiki bəlünüxlər (1-bab 10-ayəttin 4-babning ahiriqiqə)
3. Əhləqsizlik wə dəwalar (5-, 6-bablar)
4. Nikah məsililiri (7-bab)
5. Etiқadqilarning turmuxi wə ibaditi (8-babtin 14-babқiqə)
6. Əysa Məsihning tirilixi wə əlgənlərnin tirilixi (15-bab)
7. Yəhudiyyidiki etiқadqilar üqün i'anə toplax (16-bab 1-ayəttin 4-ayətkiqə)
8. Ahirki sözlər (16-bab 5-ayəttin 24-ayətkiqə)

Korintliklarəya yeziləjan birinqi hət

¹⁻² Hudaning iradisi bilən Əysa Məsihning əlqisi boluxka qakiriləjan mənki Pawlustin wə mən arkilik kerindiximiz Sostenistin Korint xəhiridiki Hudaəya mənəsup boləjan etikədqilar jama'ətqilikigə salam. Əysa Məsihkə ibadət kiliwatkan hərəkaysi jaydiki kixilərgə ohxax, silərmu bizning wə ularning rəbbi boləjan Əysa Məsih arkilik Huda tərpidin pak kilinip, Hudaning mukəddəs həlki boluxka qakirildinglar. ³ Huda'atimiz wə rəbbimiz Əysa Məsih silərgə mehır-xəpkət wə amanlik ata kiləjay!

Hudaning kərsətkən iltipati

⁴ Silər Əysa Məsihkə mənəsup boləjanlikinglar üqün, Huda silərgə mehır-xəpkət ata kildi. Xu səwəbtin, mən silər üqün da'im Hudaəya xükür eytimən. ⁵ Qünki, silər Əysa Məsihkə mənəsup boləjanlikinglar üqün, Huda silərgə kəp iltipət kərsitip, silərnə əzi həkkidə mol bilimə wə bu bilimni baxkilarəya yətküzidiləjan səz kəbiliyitigə igə kildi. ⁶ Bu, mən silərgə yətküzgən Əysa Məsih toqrisidiki hux həwəarning həkikiy ikənlikini ispatlaydu. ⁷ Silər Rəbbimiz Əysa Məsihning kayta kelixini intizarlik bilən kütüwatkan muxu künlərdə, Mukəddəs Roh ata kiləjan heqkəndak hədiyidin kəm kəlmidinglar. ⁸ Silərnə Əysa Məsih kayta kəlgən kündə əyibsiz boluxunglar üqün, Huda etikədinglarni ta ahırəjqə

Korintliklaroq yezilgan birinchi hət

mustəhkəmləydu. ⁹ Siləni oqli, yəni rəbbimiz Əysa Məsih bilən ziq baqlinixka qakiroqan Huda qokum xundak kılıdu, qünki u ixənqliktur.

Etikadqilar jama'ətqilikidiki bəlünux

¹⁰ Kərindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning nami bilən həmminglarni ittupaklixixka, bəlünməslikkə, bir niyət, bir məksəttə birlixixkə ündəymən. ¹¹ Kərindaxlırim, Klowining a'ilisidikilərdin angliximqə, etikadqilar jama'ətqilikinglarda talax-tartixlar bar ikən. ¹² Deməqki boləjinim, anglisam bəziliringlar «mən Pawlus tərəpdari», bəziliringlar «mən Apollos tərəpdari», bəziliringlar bolsa «mən Petrus tərəpdari», yənə bəziliringlar «mən Əysa Məsih tərəpdari» dəp yürüpsilər. ¹³ Əjəba, Əysa Məsihni parqılax mumkinmu? Silər üqün krestkə mihlanəjan adəm mənmidim? Silər mening namim bilən qəmüldürülgənmidinglar? ¹⁴ Mən aranglardin Krispus bilən Gayustin baxka heqkaysinglarni qəmüldürmigənləkim üqün, Hudaqə xükür eytimən. ¹⁵ Xuning üqün, heqkim Pawlusning nami bilən qəmüldürüldüm, deyəlməydu. ¹⁶ Durus, yənə İstipanasning a'ilisidikilərnimu qəmüldürdüm. Bulardin baxkılarni qəmüldürgən-qəmüldürmigənləkimni əsliyəlməymən. ¹⁷ Əysa Məsih meni kixiləni qəmüldürüxkə əməs, bəlki hux həwəni yətküzüxkə əwətti. Mən bu wəzipini orunlaxta natiklik kılıp, insan tərripidin dana sanaləjan səzləni ixlətmidim. Əgər mən bundak səzləni ixlətsəm, Əysa Məsihning kresttiki kurbanlıki toqrisidiki hux həwəning küq-kudriti yokilip kətkən bolatti.

Kutkuzulux insanning danalikiyin əməs, Hudaning xəpkitidin kelidu

¹⁸ Əysa Məsihning kresttiki kurbanlıki toqrisidiki bu hux həwər mənggülik ölümgə yüz tutkanlarəja nisbətən bir əhmikaniliktur. Lekin, kutkuzulux yolida mengiwatkan bizlər üqün, u Hudaning bizni kutkuzidioqan küq-kudritidur. ¹⁹ Mukəddəs yazmilarda mundak yeziləjan:

«Əzlrini danixməni sanaydioqanlarning danalikiyin yokka qikirimən, əzlrini əkillik qaqolaydioqanlarning əklini bikar kılımən.»

²⁰ Undakta, keni u, insan tərripidin dana sanaləjanlar? Keni u, əzini əkillik sanaydioqan əlimalar? Keni u, bu zamandiki pəylasoplar? Huda bu

Korintliklaroq yezilgan birinchi hət

dunyadiki danalikning əməliyəttə əhmikanilik ikənlikini kərsitip bərgən əməsmu? ²¹ Qünki, Huda özining danaliki bilən xuni bəlgiligənki, insanlar öz əkil-parasitigə tayinip, hərgiz Hudani tonuyalmaydu. Hudaning iradisi bolsa «əhmikanilik» dəp qaraloqan bu hux həwər arkiliklə özigə etikad kiləqanlarni kütquzuxtur. ²² Yəhudiyar bu hux həwərning rastlikining məjizilər arkilik ispatlinixini tələp kilidu. Greklar bolsa bu dunyadiki danalikni koqqlaxkaqqa, bu hux həwər ularni jəlp kilalmaydu. ²³ Xundaqtimu, biz yətküzüwatqan hux həwər yənila Əysa Məsihning krestkə mihlinip kurban boluxidin ibarəttur. Yəhudiyar uni həkərət dəp qarisa, Greklar uni əhmikanilik dəp qaraydu. ²⁴ Həlbuki, məyli Yəhudiy yaki Yəhudiy əməslər bolsun, Huda tərpidin qakiriləqanlarning həmmisi Əysa Məsihning krestkə mihlinip əlüxini Hudaning küq-kudriti wə danaliki, dəp bilidu. ²⁵ Qünki, Hudaning bu danalikini insanlar nadanlik dəp hesabliəqan bolsimu, bu «nadanlik» ularning danalikiədin üstün, Hudaning bu küq-kudritini insanlar ajiz dəp hesabliəqan bolsimu, bu «ajizlik» ularning küq-kudritidin küqlüktur.

²⁶ Kəringdaxlar, Huda tərpidin qakiriləqan wəqittiki əhwalinglarni əsləp kərünglar. Kəpquilinglar bu dunyaning əlqimi boyiqə kəriəqanda, akillar, küqlüklər yaki əksəngəklərdin əməs idinglar. ²⁷ Ləkin, Huda bu dunyaning əlqimi boyiqə əkil sanaləqanlarni hijalətqiliktə kəldurux üqün, insanlarning iqidiki nadan hesablanəqanlarni tallidi. Bu dunyaning əlqimi boyiqə küqlük sanaləqanlarni hijalətqiliktə kəldurux üqün, Huda insanlar ajiz dəp kəriəqanlarni tallidi. ²⁸ Huda, bu dunyada muhim dəp qaraloqan ixlarning özining nəziridə heq nərsə əməslikini kərsitix üqün, əhmiyətətsiz, kədirsiz dəp qaraloqan wə kəzgə ilinmaydiəqan ixlarni tallidi. ²⁹ Buningdiki məksət, Hudaning aldida heqkəndəq adəmnin «mən tallinixka ərzyimən» dəp mahtinalmaslikidur. ³⁰ Silər Hudaning iradisi boyiqə Əysa Məsihkə mənəsup boldunglar. Huda uni bizning danalikimizning mənəbəsi kildi. Biz Əysa Məsih arkilik Huda aldida həkkəniy adəm dəp jakarlanduk. U bizni pak kilip, gunəhning kullukidən azad kildi. ³¹ Xuning üqün, mukəddəs yazmilarda: «Mahtinidiəqanlar rəbbimiz bilən mahtansun» dəp yeziləqan.

2-bab

Əysa Məsihning kurbanliki həkkidiki təlim

¹ Keriindaxlar, mən yeninglaroq̄a berip, Hudaning sözlirini silərgə jakarliq̄ojnimda, natiklik k̄iloq̄inim yok, insanlar dana döp hesabliq̄an sözlərnimu ixlətkinim yok. ² Qünki, aranglardiki waktimda pəkət Əysa Məsih wə uning krestkə mihlanoq̄anlikidin baxka birnərsə deməslikni karar k̄iloq̄anidim. ³ Silərnin yeninglaroq̄a baroq̄inimda, ajizlikimdin bu wəzipini kandak orunlarmən döp k̄orkup, hətta titrəp kətkenidim. ⁴ Mən silərgə hux həwər yətküzüp, təlim bərginimdə, insanlar dana döp hesablaydiq̄an, silərni kayil k̄ilalaydiq̄an sözlərni ixlətmidim. Lekin, Mukəddəs Roh əzining k̄üq-kudritini kərsitip, mən yətküzgən hux həwərnin həkikətən Hudadin kəlgənliki həkkidə silərgə ixənq bərdi. ⁵ Bundak k̄ilixtiki məksitim, etikadinglar insanlarning danalikiq̄a əməs, bəlki Hudaning k̄üq-kudritigə asaslansun degəndin ibarət idi.

Hudaning danaliki

⁶ Əlwəttə, Əysa Məsihkə etikad k̄iloq̄uq̄ilar^⑥ bizning yətküzüwatkanlirimizda danalığın barlikini tonup yetələydu. Birak, bu danalik dunyaning danaliki əməs, xundakla bu dunyaning zawallikka yüz tutkan hokukdarlirinin danaliki əməs; ⁷ əksiqə, Hudaning insanlaroq̄a burun axkarilimioq̄an danalikiq̄udur. Bu danalikni Huda dunyani yaritixtin ilgiri, bizning ərxitiki xan-xərəpkə erixiximiz üq̄un aldin'ala bəlgiligən. ⁸ Bu danalikni bu dunyaning hokukdarliridin heqkaysisi q̄uxinip yətmidi. Q̄uxinip yətkən bolsidi, uluqlukning igisi boləq̄an rəbbimizni krestkə mihlimioq̄an bolatti. ⁹ Həlbuki, mukəddəs yazmilarda yeziloq̄inidək:

«Hudani səygənlərgə Hudaning təyyarliq̄anliri dəl heqkandak kəz kərüp bakmioq̄an, heqkandak kulak anglap bakmioq̄an, heqkandak adəm oylap bakmioq̄an nərsilərdur.»

¹⁰ Lekin, Huda bu sirlarni bizgə Mukəddəs Roh arkilik axkarilidi. Qünki, Mukəddəs Roh həmmə ixni, hətta Hudaning qongqur oy-pikirlirininimu bilidu. ¹¹ Bir adəmning kəlbidiki oylirini xu adəmdin

^⑥ Yaki «etikadta yetilənlər».

Korintliklaroq yeziloqan birinqi hət

baxka heqkim biləlmiginidək, Hudaning kəlbidiki oykirinimu Hudaning Rohidin baxka heqkim biləlməydu. ¹² Biz bolsak bu dunyaning akillikini əməs, bəlki Hudaning Mukəddəs Rohini kəbul kilduk. Xunga, biz Hudaning bizgə sehiylik bilən ata kiləjan mehir-xəpkitini qüxinələymiz.

¹³ Bu mehir-xəpket toqrisida səzliginimizdə, dunyadiki danalardin əgəngən səzləni əməs, bəlki Mukəddəs Roh arkilik əgəngən səzləni ixlitimiz. Biz bundak səzlər bilən Hudadin kəlgən həkikətləni qüxəndürimiz. ¹⁴ Lekin, kəlbidə Hudaning Rohi bolmioqan kixilər Hudaning Rohi ata kiləjan bu həkikətləni kəbul kiləlməydu, xundakla bu ixlar ularoqə bimənə tuyulidu. Bundak kixilər bu ixlarni qüxinələməydu. Qünki, bu ixlarni pəkət Hudaning Rohining yardimi arkilikla qüxəngili bolidu. ¹⁵ Kəlbidə Hudaning Rohi bar boləjan kixi həmmə ixka bəhə berələydu. Lekin, uningəqə kəlbidə Hudaning Rohi bolmioqan heqkəndək kixi bəhə berələməydu. ¹⁶ Mukəddəs yazmilarda mundak yeziloqan:

«Pərwərdigarning oy-pikirilirini kim biləlisun?
Uningəqə kim yol kərsitəlisun?»

Lekin, biz bolsak Hudaning oy-pikirilirini qüxinələymiz. Qünki, bizning oy-pikrimiz Əysa Məsihningigə ohxaxtur.

3-bab

Huda yolidiki hizmətdaxlar

¹ Kərindaxlar, mən aranglarda boləjan qeşimda, silərgə Mukəddəs Rohning yetəkqilikidə yaxawatkanlaroqə təlim bərgəndək təlim berələmidim. Əksiqə, silərgə gunahning ilkidə yaxawatkanlaroqə yaki etikad jəhəttə huddi bowaklaroqə ohxax adəmlərgə səzligəndək səzləxkə məjbur boldum. ² Mən silərgə bərgən təlim qonglarning ozuki əməs, bəlki u huddi bowaklar iqidiqan sütke ohxaydu. Bundak kiliximdiki səwəb, silər yirik yeməkligni yeyəlməytinglar, hazirmu yeyəlməywatisilər. ³ Qünki, silər tehiqə gunahning ilkidə yaxawatisilər. Aranglardiki həsəthorluk wə jedəl-majiralarning boluxi buni ispatlimamdu? Bu yənə silərnin Əysa Məsihkə mənəsup bolmioqan kixilərdək yaxawatkininglarni kərsətməmdü? ⁴ Biringlar: «Mən Pawlus

Korintliklaroq yezilgan birinchi hət

tərəpdari», yənə biringlar: «Mən Apollos tərəpdari» desənglar, Əysa Məsihkə etikad kilmioqan kixilərdin nemə pərkinglar bolsun?

⁵ Apollos yaki mənki Pawlus silərning bəlünüxünglaroqə səwəb bolıqudək muhim kixilərdin əməsmiz. Biz pəkət Huda yolida silərni Rəbbimizgə etikad kılıxka baxlaydıoqan hizmətkarlarmiz. Rəbbimiz hərberimizgə birdin wəzipə bərgən. ⁶ Mən silərgə hux həwər yətküzüx bilən etikad urukini teridim, Apollos silərgə təlim berix arkilik uni suqardi, birak kəblinglardiki urukni əstürgüqi yənıla Hudadur. ⁷ Demək, muhimi terioquqi yaki suqarşuqi əməs, bəlki uni əstürgüqi Hudadur. Qünki, pəkət Hudala silərni etikad jəhəttə pixip yetildürələydu.

⁸ Terioquqi bilən suqarşuqining ixi öz'ara maslaxkan bolup, ikkisining məksiti birdur wə hər ikkisi kıləoqan əjrigə yarixa Hudaning in'amioqə erixidu. ⁹ Biz ikkimiz Huda üqün ixləydiqan hizmətdaxlar. Silər bolsanglar goya biz ixləwatkan, Hudaoqə mənəsup boləoqan etizoqə ohxaysilər.

Xundakla, silər yənə biz arkilik seliniwatkan Hudaning imaritigə ohxaysilər. ¹⁰ Mən Huda manga ata kıləoqan mehır-xəpkət bilən bu hux həwərni yətküzüx arkilik bu imarətning ulini huddi bir usta kuruluqxıdək koydum. Baxkılar silərgə təlim berix arkilik bu ulning üstigə imarət seliwatidu. Birak, hərkim bu imarətning toqra selinixioqə dikəkət kilsun.

¹¹ Qünki, heqkim koyulup boləoqan uldin, yəni Əysa Məsih toqrisidiki hux həwərdin baxka heqkandək ul koyalmaydu. ¹² Bir kixi toqra təlim bərsə, u huddi ul üstigə altun, kümüx yaki baxka qıdamlik wə kimmətlik taxlarni koyəoqandək ix kıləoqan bolidu. Lekin, bir kixi namuwapık təlim bərsə, u huddi ul üstigə yaoqəq, saman yaki komuxtın ibarət asan keyüp ketidioqan nərsilərni koyəoqandək ix kıləoqan bolidu. ¹³ Kıyamət küni, hərkimning singdürgən əjrinin qandaklıki axkara bolidu. U küni, həmmə adəmnin singdürgən əjrinin kimmiti otta sinilidu. ¹⁴ Əgər bir kixinin ul üstigə koyəoqan materiyalliri otka bərdaxlık bərlisə, u kixi Hudadin in'am alidu. ¹⁵ Koyəoqan materiyalliri keyüp kətsə, u in'amdin məhrum bolidu. Həlbuki, u Əysa Məsihkə mənəsup boləoqanlığı üqün, kütquzulidu. Lekin, u huddi ot iqidin kütulup qıkkən adəmgə ohxaydu.

¹⁶ Əjəba, silər özünqlarning Hudaning ibadəthanisi ikənlikinglarni wə Hudaning Rohining silərning aranglarda bolidioqanlığını bilməmsilər?

¹⁷ Əgər bir kixi Hudaning ibadəthanisini harab kılsa, Hudamu uni harab kılidu. Qünki, Hudaning ibadəthanisi Hudaoqə beoqıxlanəoqandur. Silər həmminglar, yəni Hudaoqə mənəsup boləoqan etikadqılar jama'ətqiliki dəl

Hudaning ibadəthanisi.

¹⁸ Silər özünqlarni baxkıldin dana qaqlap, öz-özünqlarni aldımanglar. Əgər aranglardin birərsi Hudani tonumaydıqlanlarning kəz qarixi boyıqə özini dana dəp hesablısa, undakta u bu danalıklidin waz kəqsun. Bundak boləqanda, u gərqə Hudani tonumaydıqlanlarning nəziridə «nadan» dəp qaralsimu, ləkin Hudaning nəziridə dana hesablınidu. ¹⁹ Qünki, Hudani tonumaydıqlanlar nemini danalix dəp hesablısa, Hudaning nəziridə bu hil «danalix» əkilsizliktur. Mukəddəs yazmılarda bundak danalar toqrisida: «Huda əzlırini dana dəp sanaydıqlanlarni əzlırining hiylə-mikirliri bilən əzlırining kapkiniqla dəssitidu» dəp yezilqlan. ²⁰ Mukəddəs yazmılarning yənə bir yeridə: «Huda danixmənlərninq oy-pikrining bihudə hiyal ikənlikini bilidu» dəp yezilqlan. ²¹⁻²² Xuning üqün, heqkim: «Mən bu kixi yaki u kixining tərəpdari» dəp mahtanmisun. Qünki, məyli Pawlus, Apollos yaki Petruslar bolsun, ularning həmmisi Huda tərpidin əwətilqən, silər üqün ixləwatqan kixilərdur. Hətta bu dunya, hayat-mamatlik, hazır yaki kəlgüsi bolsun, həmmisi silərgə mənəstur. ²³ Silər bolsanglar Əysa Məsihkə, Əysa Məsih bolsa Hudaqla mənəstur.

4-bab

Əysa Məsihning əlqiliri

¹ Xundak ikən, silər bizni pəkət Əysa Məsihning hizmətkarliri, dəp qarixinglar kerək. Huda bizgə özining burun axkarilimioqlan həkikətłirini silərgə qüxəndürüx wəzipisini tapxuroqlan. ² Birər wəzipini ijra kılouqıldin tələp kilinidıqlini ixənqlik boluxtur. ³ Silər eytinglarqu, mən ixənqlik hizmətkarmu? Kixilər mangu kəndak baqa bərsə beriwərsun. İxkilip, ularning bahasi mangu nisbətən ərziməs bir ixtur. Hətta əzümnu əzümngə baqa bərməymən. ⁴ Mən öz hizmitimdə hatalik yok dəp qarısammu, ləkin bu pikrim əzümni aklıyalmaydu. Hizmitimni bahalıqluqi pəkət Rəbbimdur. ⁵ Xuning üqün, Rəbbimiz kaytip kəlmigüqə, baxkılarning hizmitigə baqa bərmənglar. Qünki, u kaytip kəlgəndə, kixilərninq karangoqluluk iqidə yoxurunqlan barlık ixlirini yoruklukka qikiridu wə insanlarning kəlbidiki məksətlirini axkarılaydu. U qaqla, Huda hərkimni əzigə tegixlik mahtaxka sazawər kilidu.

⁶ Qerindaxlar, silərninq mənəpə'itinglar üqün bu ixləqla əzümni wə

Apollosni misal kildim. Mening maksitim, silerning «mukaddas yazmilarda yeziloqanlaroq hilaplik kilmanglar» degon sozning manisini quxinip, birimizni yona birimizdin ustun bahalap mahtanmaslikinglar uqundur. ⁷ Nemixka siler ozunglarni baxkildin ustun dep karaysiler? Ejoba, silerde bar bolon barlik iltipatlar Huda teripidin berilmigonmu? Undakta, siler nemixka bu iltipatlaroq huddi ozunglaroq tayinip erixkondak mahtinisiler?

⁸ Siler hazir biz mohtaj bolon hamme iltipatlaroq igə bolduk, etikad johattiki barlik kabilyatlərgə erixtuk, dep oylaydikənsiler-de!? Siler ozunglarqə kerəngləp, bizni kəzgə ilyay, ozunglarla padixahtək boluwapsiler-de!? Mən həkikətənmu silerning Hudaning padixahlikida həküm sürüxünlarni ümid kilimən. Qünki, rasttinla xundak bolon bolsanglar, bizmu siler bilən billə həküm sürgən bolattuk! ⁹ Lekin meningqə, Huda biz əqliləni əng təwən orunoqə koydi. Qünki, biz huddi ölümqə həküm kilinip, sazayi kilinoqan məhbuslardək, pütkül ka'inat, yəni pərixtilər wə insanlar aldida tamaxioqə kalduk. ¹⁰ Biz Əysa Məsihkə mənəsup bolonlikimiz uqün, kəpqilik teripidin nadanlar dep karalduk, lekin siler bolsanglar Əysa Məsihkə mənəsup bolonlikinglar uqün, ozunglarni «əkillik» dep karawatisiler. Biz ajiz dep karalduk. Lekin, siler bolsanglar ozunglarni etikadimiz «küqlük» dep hesablawatisiler. Siler hərmətkə sazawər boldunglar, lekin biz bolsak kəmsitilduk! ¹¹ Biz ta haziroqiqə pat-patla aq-yalingaq, urup-sokulux, sərsanlik-sərgərdanlikta yürüwatimiz. ¹² Ikki bilikimizgə tayinip, ixləp jan bekiwatimiz. Bizgə til-ahanət kilonlaroqə bəht tiləwatimiz, ziyankəxlikə uqrisak, bərdaxlik beriwatimiz. ¹³ Təhmət kilinsak, məhribanlarqə jawab kayturuwatimiz. Biz ta haziroqiqə dunyaning əhliti, insanlarning süpüründisi, dep kariliwatimiz.

¹⁴ Bu sözləni yezixitiki maksitim, siləni hijil kilix əməs, bəlki siləni səyümlük pərzəntirim dep karap, silərgə təlim berixtur. ¹⁵ Əysa Məsihkə baqlanoqan yengi hayatinglarda silərgə təlim bərgüqilər kəp bolsimu, lekin atanglar pəkət mən birla. Qünki, siler mən yətküzgən hux həwəzni kəbul kilonanda, mən silerning etikad johattiki atanglar boldum.

¹⁶ Xuning uqün, silerning meni ulgə kilixinglarni ötünimən. ¹⁷ Etikad yolida əz oqlumdək kədilik wə ixənqlik bolon Timotiyni muxundak kilixinglaroqə yardəm bərsun dep, yeninglaroqə əwətimən. U silərgə mening Əysa Məsihkə mənəsup bolon yengi hayatimni kandak ətküzgənlikimni əslitidu. Bu dəl mening hərəkaysi jaylardiki

jama'ətqilikkə өгətkənlirim bilən birdək.

¹⁸ Aranglarda bəzilər meni yenimizōja kəlməydu dəp oylap, təkəbburluk kiliwatidu. ¹⁹ Lekin, Huda buyrusa, yekinda qokum yeninglarōja barimən. U qaşda, bu həkawurlarning nemini səzləydiōjanlikini əməs, bəlki ularda Mukəddəs Rohning küq-kudritining zadi bar yaki yoklukini kərüp bakimən. ²⁰ Qünki, Hudaning padixahlıki söz arkilikla əməs, bəlki Mukəddəs Rohning küq-kudriti arkilik ayan bolidu. ²¹ Silərgə tayak elip baraymu yaki mehır-muhəbbət wə mulayimlikmu? Qaysisini halaysilər?

5-bab

Etikadqilar jama'ətqilikidiki əhlak məsilisi

¹ Mən həkikətən aranglarda jinsiy əhlaksizlikning bar ikənlikini anglidim. Bu hil əhlaksizlik hətta butpərəslərnin iqidimu uqrimaydu. Biri өгəy anisi bilən dawamlıq bir orunda yetiptu! ² Xundaq turukluk, silər yənə etikadımız kamalətkə yətti, dəp mahtinip yürisilər. Silər bu ixka kattik kayoqurup, bundak kiloquqini aranglardin koşlap qikirixinglar kerək əməsmu? ³ Mən silərdin yirakta bolsammu, kəlbim silər bilən billə. Huddi mən aranglarda turojandək, bu gunahni sadir kiloquqini Rəbbimiz Əysaning nami bilən kənglümdə sorakka tarttim. ⁴ Xunga, silər həmmə etikadqilarni qakirip, Rəbbimiz Əysaning nami bilən bir yərgə jəm bolōjanda, menimu silər bilən billə dəp karap, Rəbbimiz Əysaning küq-kudriti bilən ⁵ u adəmni etikadqilar jama'ətqilikidin koşlap qikirip, Xəytanning ilkiğə kayturunglar. Buning bilən, u yaman yoldin yenip, gunahkar təbi'itining küqidin kutulup, rəbbimiz Əysa kayta kəlgən küni kutkuzulsun. ⁶ Silərnin mahtinixinglar toqra əməs. «Kiqikkinə hemirturuq pütin hemirni bolduralaydu» degən səzni yaxxi bilisilərōju? ⁷ Xunga, jama'ətqilikning pak boluxi üqün, bundak gunahkarni aranglardin qikiriwetinglar. Silər alliburun paklanoqansilər. Qünki, Ətüp Ketix heytingin kurbanlik kozisi bolōjan Əysa Məsih bizning gunahlirimizning kəqürüm kilinixi üqün kurbanlik kilinojan. ⁸ Xuning üqün, huddi Yəhudiylar Ətüp Ketix heyтини ötküzüxtin ilgiri öylirini hemirturuqtin haliy kiloqandək, bizmu burunki hayatimizdiki hemirturuqni, yəni yamanlik wə əqmənlikni taxlap, Əysa Məsihkə baqılanōjan yeniğə hayatimizni səmimiylıq wə həkikət iqidə

xad-huramlikta ötküzöyli.

⁹ Aldinqi hetimdə silərgə xəhwaniy həwəslərgə berilgən əhlaksiz adəmlər bilən alakə kılmaslik toqrisida yazoqanidim. ¹⁰ Xühisizki, mən Əysa Məsihkə etikad kilmaydioqanlar arisidiki xəhwaniy həwəslərgə berilgən əhlaksizlar, aqkəzliklər, aldamqilar yaki butpərəslər bilən alakə kilmanglar, deməqki əməsmən. Əgər xundak degən bolsam, bu dunyadin ayrilixka məjbur bolattinglar. ¹¹ Lekin, hazir mən özini etikadqi dəp atiwaləqan, əməliyəttə xəhwaniy, aqkəz, butpərəs, təhməthor, hərəkkəx yaki aldamqi kixilər bilən alakə kılmaslikinglarni, hətta ular bilən həmdastihanmu bolmaslikinglarni yazdim. ¹²⁻¹³ Qünki, etikadqilar jama'ətqilikining əzasi əməslərnə sorak kilixka bizning nemə həkukimiz bar? Ularni Huda əzi sorak kilidu. Lekin, etikadqilar jama'ətqilikining əzalirini sorak kilixka bizning həkukimiz bar. Xunga, mukəddəs yazmilarda yeziləqinidək: «Yamanlik kıləuqini aranglardin koqqlap qikiringlar.»

6-bab

Etikadqilar arisidiki dəwalar

¹ Aranglarda bir etikadqining yənə bir etikadqi üstidin dəwaliri bolsa, uni etikadqilarning bir tərəp kilixioqə tapxurmay, Hudani tonumaydioqan sorakioqə ərz kilip barəjini kandaq boləjini? ² Əysa Məsih kaytip kəlgəndin keyin bu dunyani sorak kilidioqanlarning Hudaning mukəddəs həlki ikənlikini bilməmsilər? Silər dunyani sorak kilidioqanlardin ikənsilər, undakta bundak kiqikkinə dəwalarni bir tərəp kilixka yarimamsilər? ³ Kəlgüsüdə pərixtilərnə sorak kilidioqanlikinglarni bilməmsilər?! Xundak ikən, hazirki turmuxunglarda etikadqilar arisidiki kiqik dəwalarni həl kilixni qokum bilixinglar kerək. ⁴ Xundak turukluk, aranglarda dəwalar kərülginidə, nemixka uni həl kilix üçün Əysa Məsihni tonumaydioqan, etikadqilar jama'ətqiliki bilən ohximaydioqan kəzkaraxta boləqan sorakqilaroqə barisilər? ⁵ Bu nemidegən xərməndə ix-hə! Etikadqilar arisida bu dəwalarni həl kıləudək parasətlik birər kixi yokmu? ⁶ Yənə kelip, silər qerindaxlar bir-biringlar bilən dəwalixiwatisilər, yənə kelip etikadsizlar aldida dəwalixiwatisilər!

⁷ Əməliyəttə, bir-biringlar üstidin dəwalixix silər üçün qong məqlubiyəttur. Undak kilixtin kərə, öz'ara bəzibir nahəklikkə

Korintliklaroq yezilgan birinchi hət

uqrisanglar yaki az-tola aldansanglar nemə boptu? ⁸ Birak silər nahəklikkə uqrimay, əksiqə özünglar nahəklük kiliwatisilər wə baxkılarni aldawatisilər, hətta kerindaxliringlaroqimu xundak kiliwatisilər!

⁹ Yamanlik kילוquqilarning Hudaning padixahlikioq kirəlməydiqanlikini bilməmsilər? Silər öz-özünglarni aldimanglar! Barlik jinsiy əhlaksizlik kילוquqilar, butpərəslər, zinahorlar, həziləklər, ər bilən ər yaki ayal bilən ayal ara jinsiy munasiwət kילוquqilar, ¹⁰ oqirilar, aqkəzlər, harakkəxlər, təhməthorlar wə aldamqilaroq Hudaning padixahlikida urun yok.

¹¹ Bəziliringlar burun mana xundaklardin idinglar. Lekin, Rəbbimiz Əysa Məsihning küq-kudriti wə Hudaning Rohi arkilik gunahinglar yuyulup, Hudaqo atalidinglar wə Huda təripidin həkkaniy adəm dəp jakarlandinglar.

Teninglarni Hudani uluqlaxka atanglar

¹² Bəzilər: «Huda təripidin mən'i kilinmiqan bolsa, nemə kilimən desəm öz ihtiyarim» deyixi mumkin. Lekin, həmmə ix paydilük boluwərməydu. «Nemə kilimən desəm, öz ihtiyarim» deyilsimu, lekin heq nərsigə kul bolmaslikimiz kerək. ¹³ «Tamak qorsak üqün, qorsak tamak üqün» degənlik toqra. Lekin bəzilər huddi xuningdək, jinsiy əhlaksizlikmu tən üqündür, dəp qaraydu. Bundak qarax toqra əməs. Qorsak wə tamak pəkət bu dunyadila bolup, Huda hər ikkilisini yokitidu. Tenimiz bolsa u dunyadimu bolidu. Bilixinglar kerəkki, tenimiz u jinsiy əhlaksizlik üqün əməs, bəlki rəbbimiz üqündür. Rəbbimiz bolsa tenimizning ehtiyajini təminləydu. ¹⁴ Huda öz kudriti bilən Rəbbimizni tirildürginidək, biznimu tirildüridu. ¹⁵ Bizning tenimizning Əysa Məsihning tenining əzaliri ikənlikini bilməmsilər? Undakta, aranglarda biri Əysa Məsihning tenining əzasi bolqan öz tenini, bir pahixə ayalning teni bilən birləxtürsə bolamdu? Hərgiz bolmaydu! ¹⁶ Pahixə ayal bilən birgə bolqan kixining uning bilən bir tən bolidiqanlikini bilməmsilər? Qünki, mukəddəs yazmilarda ər-ayal toqruuluk: «Ikkisi bir tən bolidu» deyilgən. ¹⁷ Wəhalənki, Rəbbimiz bilən birləxkən kixi bolsa uning bilən rohiy jəhəttə bir bolidu.

¹⁸ Xuning üqün, jinsiy əhlaksizliktin yirak bolunglar. İnsanlar sadir kילוqan baxka gunahlarıning həmmisi tənning sirtida bolidu. Lekin, jinsiy əhlaksizlik kילוquqi öz tenigə karxi gunah kילוqan bolidu. ¹⁹ Teninglarning Mukəddəs Rohning ibadəthanisi ikənlikini bilməmsilər? Huda silərgə ata kילוqan Mukəddəs Roh kəlbinglarda yaxaydu. Silər özünglaroq əməs,

balki Hudaʻoʻya mənupsilər. ²⁰ Qünki, u silərni Əysa Məsihning kimmətlik keni bilən özīgə mənup kildi. Xuning üqün, teninglarni Hudani uluʻqlaxka atanglar.

7-bab

Nikah məsilisi

¹ Əmdi silər hetinglarda otturioʻya koyoʻan məsililərgə keləyli. Silər «Ərləning öz ayallirioʻya yekinlaxmasliki yahximu?» dəp sorapsilər. ² Mening jawabim xuki, aranglarda yüz bərgən jinsiy əhlaksizliktin saklinix üqün, hər bir jüp ər-ayal öz həmrəhliri bilən bir orunda yatsun. ³ Ər ayalioʻya nisbətən ərlük məjburiyitini ada kilixi, ayalmu erigə nisbətən ayallik məjburiyitini ada kilixi kerək. ⁴ Ayalning teni pəkət özīgila əməs, erigimu tə'alluktur. Xuningoʻya ohxaxla, ərning tenimu özīgila əməs, ayalioʻqimu tə'alluktur. ⁵ Ər-ayal bir-birining jinsiy təlipini rət kilmasliki kerək. Pəkət pütün zehninglar bilən du'a kilix məksitidə öz makullukunglar bilən wakitlik birgə yatmaslikka kelixkəndin baxka wakitlarda bir-biringlardin ayrilip yatmanglar. Bolmisa, Xəytan silərnin özünglarni tutuwalalmioʻqanlikinglardin paydilinip, silərni zinahorluk kilixka azdurup ketixi mumkin. ⁶ Wakitlik ayrilip turux toʻqrisidiki bu səzlim pəkətlə bir təkli, buyruk əməs. ⁷ Əlwəttə, həmminglarning munga ohxax toy kilmaslikinglarni halayttim. Lekin, bu ixta həmmə adəm ohxax əməs. Qünki, Huda iltipət kərsitip, bəzilərgə toy kilixni, bəzilərgə bolsa toy kilmay ötuxni bərgən.

⁸ Əmdi jorisi əlüp kətkən ər wə ayallarəya kəlsək, silərgə xuni eytip koyayki, silərnin munga ohxax toy kilmay yaxioʻqininglarni yahxi dəymən. ⁹ Lekin, özünglarni tutuwalalmisanglar, nikahlininglar. Qünki, xəhwət otida kəygəndin kərə, nikahlik boləqan yahxidur.

¹⁰ Nikahlik boləqan etiқadqilarəya kəlsək, ularəya xuni buyruymənki, ayal eridin ajraxmisun. Bu meningla əməs, balki Rəbbimizningmu buyrukidur. ¹¹ Ajraxkan bolsa, kayta toy kilmisun yaki öz eri bilən kaytidin yarixiwalsun. Ərmu ayalini koyuwətmisun.

¹² Qaləqanliringlarəya kəlsəm, gərqə bu toʻqruluk Rəbbimizdin heqқandak buyruk almioʻqan bolsammu, lekin mən silərgə xuni eytimənki, əgər toy kiləqandin keyin ər Əysa Məsihkə etiқad kilip, ayali etiқad kilmioʻqan bolsa birak dawamluk birgə yaxaxka razi bolsa, u qaoʻqda

Korintliklaroq yezilgan birinchi hət

eri uni koyuwətmisun. ¹³ Əgər toy kiləqandin keyin ayal Əysa Məsihkə etikad kilip, eri etikad kilmiəqan bolsa birak dawamlıq birgə yaxaxka razi bolsa, u qaşda ayali uningdin ajraxmisun. ¹⁴ Qünki, Əysa Məsihkə etikad kilmiəqan həmrəhi uning etikadqi eri yaki ayali arkilik Huda tərpidin qəbul kilinip, ularning nikahi Hudaning nəziridə yənıla pak bolidu. ^⑦ Undak bolmiəqanda, ularning pərzəntliri napak bolatti, əməliyəttə paktur. ¹⁵ Birak, etikad kilmiəqan tərəp ayrilimən desə, ayrilsun. Etikadqi ər bolsun yaki ayal bolsun, bundak əhwalda öz nikahini zorlap dawamlaxturuxining həjiti yok. Wəhalənki, Huda siləрни həmrəhinglar bilən inaklikta yaxaxka qaqiroqan. ¹⁶ Əy etikadqi ayal, bəlkim ering sən arkilik Əysa Məsihkə etikad kilip, kutkuzuluxi mumkin. Əy etikadqi ər, bəlkim ayaling sən arkilik Əysa Məsihkə etikad kilip, kutkuzuluxi mumkin.

Etikad yolioq qakiriləqan wakittiki salahiyət məsilisi

¹⁷ Hərkim Huda tərpidin qakiriləqanda Rəbbimiz Əysa uningə ata kiləqan salahiyət boyiqə yaxawərsun. Buni həmmə etikadqilar jama'ətqilikigə buyruymən. ¹⁸ Məsilən, bir kixi Huda tərpidin qakirixtin burun Yəhudiy diniəq kirix üqün hətnə kilinəqan bolsa, u buni yoxurmisun. Bir kixi Huda tərpidin qakiriləqanda hətnə kilinmiəqan bolsa, xundak turuwərsun. ¹⁹ Etikad kiləquning hətnə kilinəqan yaki kilinmiəqanliki muhim əməs, əng muhimi uning Hudaning əmrlirigə əməl kilixidur. ²⁰ Hərkim Huda tərpidin qakiriləqanda kəndak salahiyəttə boləqan bolsa, xu salahiyətni saklisun. ²¹ Əgər sən Huda tərpidin qakiriləqanda kul boləqan bolsang, əzüngning kul boləqanlikingdin kayəqurma. Ləkin, hər bolalisang, pərsətni kəldin bərmə. ²² Huda tərpidin qakiriləqan kixi kul bolsa, u rəbbimiz Əysaqə mənsup boləqanlikidin rohiy jəhəttə azad kilinəqan ərkin adəmgə aylinidu. Xuningdək, Huda tərpidin qakiriləqan kixi ərkin adəm bolsa, u Əysa Məsihkə ita'ət kiləqanlikidin uning kulioq aylinidu. ²³ Huda Əysa Məsihning kimmətlilik kəni bilən siləрни gunahning ilkidin hərlükə qikardi. Xunga, əmdi silər Hudaqə ita'ət kilinglar, insanlarning oy-pikirlirigə kul bolmanglar. ²⁴ Kərindaxlar, hərkim Huda tərpidin

---

^⑦ Bəzilər «bir etikadqi ər yaki ayaling həmrəhi Əysa Məsihkə etikad kilmiəqan bolsa, ularning nikahi buləqanəqan bolidu, xunga ular ajrixixi kərak» dəp karaytti. Bundak kəzkarax hata.

qakiriloq̄anda k̄andak salahiyət̄tə bolq̄an bolsa, Hudaq̄a baq̄lanq̄an yengi hayatida xu boyiq̄ə yaxisun.

Nikahlıxix wə nikahlaxmaslik məsilisi

²⁵ Hetinglardiki boyiq̄ə yətkən kizlar məsilisigə kəlsək, Rəbbimizdin ular toq̄risida birər əmr almidim. Xundaktimu, öz pikirlirimni otturiq̄a koymaq̄imən. Rəbbimiz manga rəhim-xəpkət kərsətkənliki üq̄ün, mening sölzirim ixənqliktur. ²⁶ Mən xundak karaymənki, bügünki kiyinqiliklaroq̄a nəzər saloq̄anda, hərkim Əysa Məsihkə etikad kılq̄an qaoqdiki salahiyitidə q̄aloq̄ini yahxi. ²⁷ Öyləngən bolsang, ayalingni koyuwetixni oylima. Öylənmigən bolsang, öylinimən demə. ²⁸ Lekin, öylənsəngmu gunah kılq̄an bolmaysən. Boyiq̄ə yətkən kizlarmu ərgə təgsə, gunah kılq̄an bolmaydu. Birak, nikahlik bolq̄anlarning kündilik turmuxta hilmuhil kiyinqilikliri bolidu. Mən silərninq bu kiyinqiliklardin saklinixinglarni halaymən.

²⁹ Qerindaxlar, xuni deməq̄imənki, Hudaq̄a hizmət kildioq̄an waktimiz kistur. Bundin keyin, Hudaq̄a hizmət kilixta öyləngən ərlər öylənmigəndək, pütün niyiti bilən Hudaq̄a hizmət kilsun. ³⁰ Matəm tutux, huxal bolux yaki bay bolux Hudaq̄a hizmət kilixta hərgiz tosaloq̄u bolmisun. ³¹ Bu dunya baylikliridin bəhrimən boluwatq̄anlarmu bayliq̄ka berilip kətmisun. Qünki, bu dunya ötkünqidur.

³² Qləmsiz boluxunglarni ümid kilmən. Öylənmigən ər Rəbbimizni hursən kilix üq̄ün, Rəbbimizning ixlirining q̄emini kilidu. ³³ Lekin, öyləngən ər ayalini hursən kilix üq̄ün, bu dunyaning ixlirining q̄emini kilidu. ³⁴ Xuning bilən, uning kəngli ikkigə bөлünüp ketidu. Ərsiz ayal yaki nikahlik bolmioq̄an kiz bolsa jismaniy wə rohiy jəhəttə özini Hudaq̄a atax məksitidə Rəbbimizning ixlirining q̄emini kilidu. Lekin, nikahlanq̄an ayal bolsa erini hursən kilix üq̄ün, bu dunyaning ixlirining q̄emini kilidu.

³⁵ Buni silərninq put-qolunglarni q̄uxəp koyux üq̄ün əməs, bəlki silərgə paydisi bolsun wə kənglini ikkigə bəlməy, əzlrini Rəbbimizgə atap, uning üq̄ün yaxisun, dəp eytiwatimən. ³⁶ Əgər bir kixi wədiləxkən kizini artuq̄ə saklitip koyup, uning bilən toy kilmioq̄an bolsa wə xu səwəbtin bu kizoq̄a yüz kələməydiq̄anlikini hes kilsa, undakta tegixlik dəp qarioq̄an ixni kilsun, yəni uni əmrigə alsun. Bundak kilix gunah kılq̄anlik bolmaydu. ³⁷ Birak, bir kixi besim astida əməs, öz iradisi bilən wədiləxkən kizini əmrigə almasliq̄ka karar kılq̄an bolsa həmdə xəhvitini

Korintliklaroq yezilqan birinqi hət

besiwalalaydiqan bolsa, yahxi qilqan bolidu. ³⁸ Qiskisi, toy kilix yahxi, toy qilmasliq tehimu yahxi.

³⁹ Eri hayat qaoqda ayali erigə nikahta baqlanoqan bolidu. Lekin eri elüp kətsə, halioqan kixi bilən nikahlinixka ərkindur. Lekin, u kixi etiqadqi boluxi kerək. ⁴⁰ Birak, tul ayal tul peti tursa, tehimu bəhtlik bolidu. Bu mening kəzkarixim. Lekin mən oylaymənki, bu kəzkariximoqa Hudaning Rohi yetəkqilik kildi.

8-bab

Kerindixi üqün öz hahixidin waz keqix

¹ Əmdi hetinglardiki butka atap nəzir kilinoqan gəxni® yeyix yaki yeməslik məsilisigə keləyli. Silər həmmimizning bu məsiligə nisbətən bilimimiz bar, dəp karaysilər. Birak, bilimi kəp bolqan adəm təkəbburlixip ketixi mumkin. Lekin, mehır-muhəbbiti kəp bolqan adəm bolsa kerindixining etiqadini mustəhkəmləxkə pürsət izdəydi. ² Özini bilərmən qaoqlaydiqan kixi əməliyəttə bilixkə tegixlik nərsiləрни bilməydi. ³ Lekin, Hudani səygən kixi Hudaning nəziridə həkikətən bilimə igə adəm bolidu.

⁴ Hox, əmdi butka atap nəzir kilinoqan gəx məsilisigə keləyli. Bizgə məlumki, kəp adəmlər qokunuwatkan butlar Huda əməstur. Yeganə Hudadin baxka ilah yoktur. ⁵ Gərqə bəzilər dunyada nuroqun ilahlar bar, ular zemin wə asmanda yaxaydu dəp qarioqan həmdə ularni özining hudasi wə rəbbi dəp etirap qilqan bolsimu, ⁶ birak biz üqün pəkətlə yeganə Huda, yəni ərxniki Huda'atimizla bardur. U pütkül məwjudatning yaratkuqisidir, biz uning üqün yaxaymiz. Xuningoqa ohxax, biz üqün yeganə bir Rəb, yəni Rəbbimiz Əysa Məsih bardur. Pütkül məwjudat u arkilik məwjuttur. Bizmu u arkilik yengi hayatka igə bolduk. ⁷ Lekin, həmmə etiqadqilar bundak bilimni tonup yətmidi. Ularning bəziliri etiqadqi boluxtin burun butpərəslik adətlirigə kənüp kaləjaqqa, hazirmu butka atap nəzir kilinoqan gəxni yeyixni butka qokunux bilən barawər

---

® Korintliklar butpərəs bolup, ular butlaroqa qokunux üqün, butka atap nəzir kilinoqan gəxni yəytti. Korintliklarning toy wə baxka murasimlirimu buthanilarda ötküzülüp, butka atap nəzir kilinoqan gəxlər dast hanəqa koyulatti. U qaoqda, bundak gəxni yeyix-yeməslik yaki buthanida ötküzülgən murasimlaroqa katnixix-katnaxmaslik etiqadqilar üqün qong bir məsilə boləjanidi.

Korintliklaroq yezilgan birinchi hət

dəp karaydu. Xunga, ular bu gəxni yeyixkə jür'ət kılalmaydu. Əgər ular bu gəxni yəp kələjan bolsa, əzlrini buləjanduk dəp hes kılıp, wijdani azablinidu. ⁸ Əməliyəttə, hərəkəndək yeməklikni yeyix-yeməslik bilən özimizni Hudaqə yekinlaxturəjili bolmaydu. Uni yesək, Hudaqə yekinlixip kəlməymiz, yemisəkmu Hudadin yiraklixip kətməymiz. ⁹ Ləkin ehtiyat kilinglarki, silərninğ məlum yeməklikni yeyix-yeməslik ərkinlikinğlar bundək bilimni tonup yətmigən etikədqı kərindaxliringlarning gunah kılıxiqə səwəb bolup kəlmisun. ¹⁰ Qünki, bundək bilimni tonup yətmigən bir etikədqı butning Huda əməslinini bilidiqəjan silərninğ buthanida ətküzüləwatқан ziyarəttə butka atap nəzir kilingəjan gəxni yəwatқанlikinğlarni kərsə, silərgə əgixip, əz wijdaniqə kərxı haldə u gəxni yeyixi mumkin. Undəkta, silər uning əz wijdaniqə kərxı haldə gunah kılıxiqə dəwət kilingəjan bolup kəlməmsilər? ¹¹ Akiwəttə, bundək bilimni tonup yətmigən bu kərindiximizning etikədi silərninğ biliminğlar tūpəylidin wəyran boluxi mumkin. Həlbuki, Əysə Məsih uning üqünmu kurban boləjan. ¹² Silər kərindaxlarni əzlrini hata, dəp kəriqəjan ixlarni kılıxka dəwət kilsanğlar, kərindaxlar aldidə gunah ətküzüp, ularning wijdanini jarəhtləplə kəlməstin, Əysə Məsih aldidimu gunah kilingəjan bolisilər. ¹³ Xuning üqün, əgər yegən gəximiz tūpəylidin bundək bilimni tonup yətmigən kərindiximizning etikədi buzuləjudək bolsa, biz bu gəxni kət'iy yeməylə kəyayli.

9-bab

Pawlusning əzining əlqi ikənlikini ispatlıxi

¹ Mən baxkılarning mening üstümdin uni kıl, buni kıl deyixidin ərkin əməsmu? Mən Hudaning əlqisi əməsmu? Mən Rəbbimiz Əysəni əz kəzüm bilən kərgən əməsmu? Silərninğ etikədinğlar mening Rəbbimiz üqün kilingəjan hizmitinğning nətijisi əməsmu? ² Gərqə baxkılar meni əlqi dəp hesablimisimu, ləkin mən silər üqün həkikətən Əysə Məsihning əlqisi. Qünki, silərninğ məndin hux həwərnini anğlap, Rəbbimizgə etikədi kilinginğlar mening əlqi ikənlikimning ispatı.

³ Mening əlqi ikənlikimdin gumanlinidiqəjanlaroqə beridiqəjan jawabim mündək: ⁴ biz əlqi boləjanikənmiz, etikədqılar tərripidin yemək-iqmək bilən təminlinix həkukimiz yokmu? ⁵ Rəbbimiz Əysəninğ əz iniliri həmdə Petrus wə baxka əlqilərdək bizningmu səpərdə biz bilən ohxax

Korintliklaroq yezilqan birinqi hət

etikadi bar ayallirimizni həmrah kilip yürüx həkkmiz yokmu? ⁶ Əjəba, pəkət Barnaba bilən mənla etiqadqilar tərpidin təminlənməy, öz əmgikimiz bilən kün kəqürüximiz kerəkmu? ⁷ Kim öz puli bilən ləxkərlik kilidu? Kim kəqət tikip, uning mewisini yeməydu? Kim mal beqip, uning sütini iqməydu? ⁸ Mən bularni pəkət insanning kəzkarixi boyiqə dedimmu? Yak, bu həkətə Təwrat kanunidimu ohxax deyilgənoqu!

⁹⁻¹⁰ Musa pəyqəmbərgə qüxürülgən Təwrat kanunida: «Haman təpkən öküzning aqzini boşma» dəp yezilqan. Bu yərdə Hudaning kəngül bəlginu pəkət öküzlərmu yaki buni məhsus biz üqün eytkanmu? Bu xühhisiz biz üqünmu yezilqandur. Qünki, yərgə uruk tərtoququmu, haman təpküqumu əzigə tegixlik ülüxini elix ümidi bilən ixləydu. ¹¹ Xuning üqün, aranglarda hux həwəni yətküzüx arkilik rohiy uruk qeqip, silərdin maddiy jəhəttə həsul elix həddidin exip kətkənlik bolamdu? ¹² Baxka təlim bərgüqilərnin silərdin təminlinix həkuki bolqan yərdə, bizning təminlinix həkukimiz tehimu bolmamdu?

Lekin, biz bu həkukimizdin paydilanmiduk. Əksiqə, Əysa Məsih tərtoqisidiki hux həwəning tarkilixiqə tosalqə bolup kalmaslikimiz üqün, həkəndak ixka bərdaxlik beriwatimiz. ¹³ Yerusalemdiki qong ibadəthanida ixləydiqanlarning kixilərnin ibadəthaniqə elip kəlgənliri bilən təminlinidiqanlikini wə kurbanlik supisida wəzipidə bolqanlarningmu kilinqan kurbanliklərdin ülüxi barlikini bilməmsilə? ¹⁴ Xuningqə ohxax, Rəbbimiz hux həwəni tarkitidiqanlarning turmuxi hux həwəni kəbul kilqanlar tərpidin kəmdalsun, dəp buyruqanidi.

¹⁵ Lekin, mən bu həkukning heqkaysisidin paydilanmidim. Həzirmu mən bu hətni bu həkukumdin paydilinay, dəp yeziwatkinim yok. Mən əlüxkə razimənki, birak bu ix üqün mahtiniximning kuruk səz bolup kəlixiqə yol koymaymən. ¹⁶ Hux həwəni tarkatqanlikimqə kəlsək, uning bilən mahtinalmaymən, əlwəttə. Qünki, hux həwəni tarkitix mening burqum. Uni tarkatmisam bolmaydu! ¹⁷ Əgər hux həwəni öz ihtiyarim bilən tarkatqan bolsam, Hudadin hək elixim kerək idi. Lekin, Huda bu wəzipini mənqa tapxuroqanikən, mən buni bir məs'uliyət, dəp orundaymən. ¹⁸ Undaqta, alidiqan həkkm nəmə? U bolsimu hux həwə yətküzüxtə elixka tegixlik həkni tələp kilix həkukumdin paydilanmay, kixilərnin hux həwərgə həkisiz igə kilixtur.

¹⁹ Mən heqkimdin hək almiqanlikim üqün, ularning tələpliridin ərkin. Lekin, tehimu kəp adəmning Əysa Məsihkə etiqad kilixi üqün, kəpqilikning kulidək yaxap kəldim. ²⁰ Yəhudiylarning Əysa Məsihkə

Korintliklaroʻya yezilgan birinchi hət

etikad kilixi űqun, Yəhudiylar arisida boləjnimda Yəhudiylardək yaxawatimən. Təwrat kanunining ilkidin azad kilinoʻan bolsammu, Təwrat kanunining ilkidə yaxaydioʻanlarning Əysa Məsihkə etikad kilixi űqun, xu kixilərdək yaxawatimən.²¹ Xuningoʻya ohxax, Təwrat kanuni bilən munasiwiti yok Yəhudiy əməslər arisida boləjnimda, xu kixilərgə ohxax yaxawatimən. Bu, Hudaning kanunidin qətnəp kəttim degənlik əməs, qunki mən Əysa Məsihning kanunioʻya ita'ət kilip yaxawatimən.²² Huda toʻqrisidiki bilimni tonup yətmigənliktin wijdani asanla azablinidioʻan etikadqilarning arisida ularoʻya ohxax yaxawatimən. Bunday kiliximdiki məksət, ularning etikadini mustəhkəmləxtur. Barlik qarilərnə ixlitip tehimu kəp kixilərnə kutkuzuluxi űqun, məyli mən qandakla kixilərnə arisida bolay, Huda mən'i kilmioʻanla bolsa, xu kixilərnə adətliroi boyiqə yaxaymən.²³ Mən tehimu kəp kixilərnə bu hux həwərnə kobul kilip, uningdin kelidioʻan bəhttin mən bilən billə təng bəhrimən boluxi űqun, bu ixlarnə kiliwatimən.

²⁴ Yūgürūx musabikisigə qūxkənlərnə həmmisi yūgürgən bolsimu, mukapatni yaləuz birla kixining alidioʻanlikini bilisilər. Silərmu Hudaning mukatioʻya erixix űqun yengip qikkən tənərikətqidək yūgürūxūnglar kerək.²⁵ Musabikigə qūxkən hərbi tənərikətqi wakitlik mukapatka igə bolux űqun kattik məxiq kilidu. Biz bolsak mənggū qiriməydioʻan mukapatka igə bolux űqun məxiq kilimiz.²⁶ Xuning űqun, mən nixansiz yūgürūwatqan kixidək yūgürūwatqinim yok. Xundakla, huddi boksioʻya ohxax atqan muxtumni box kətküzūwatqinim yok.²⁷ Hux həwərnə yətküzūp boləqandin keyin, Hudaning aldida mukapatka erixixkə layakətsiz bolup qalmaslikim űqun, tenimni etikad yolida yaxaxka kattik kəndürūp, əzūmni tizginləwatimən.

10-bab

Butpərəsliktin hoxyar bolunglar

¹⁻² Qerindaxlar, Musa pəyoʻəmbər zamanidiki əjdadlirimizning Misirdin qikkanda qəl-bayawanda bexidin otküzgən kəqürmixlirini toluk qūxinixinglarnə űmid kilimən. Ularning həmmisi xu qaoʻda Huda ata kiləqan yol baxliqūqi bulutning yetəklixi astida bolup, Hudaning məjizisi arkilik Qizil dengizdin sak-salamət mengip otti. Ularning Qizil dengizdin otxi huddi etikadqilarning qəmuldürūxni kobul kiləjnidək bolup,

Korintliklaroşa yeziloşan birinşi hət

ularning həmmisi Musa pəyoşəmbərgə əgəxküqilərdin boldi. ³⁻⁴ Ularning həmmisi Huda ata kıləşan ohxax bir yeməklikni yegən wə «rohıy tax»tin qikkən ohxax bir suni iqqən. Ularoşa həmrah bolup kəlgən bu «rohıy tax» dəl Əysa Məsih idi. ⁵ Xundaktimu, ularning kəpinqisi Hudani hursən kilmidi. Xunga, ular ölüp, jəsətliri qəl-bayawanda kaldi.

⁶ Ulardək yaman ixlaroşa berilməslikimiz üqün, bu wəkələrdin ibrət eliximiz kerək. ⁷ Silər ularning bəziliridək butka qokunidoşanlardin bolmanglar. Huddi mukəddəs yazmilarda yeziloşandək, əzliri qokunidoşan butlarni huxal kılıx üqün, «ular keyin olturup halioşanqə yəp-iqixip, kəyp-sapa kılıxti.» ⁸ Biz ularning bəziliridək jinsiy əhlaksızlık kilmayli. Ular mana xundək kılıp, yigirmə üq mingi bir kündila həlak boldi. ⁹ Biz ularning bəziliridək məksətlik halda gunah kılıp, Rəbbimiz bizni jazalamdu-jazalimamdu, dəp uni sinimayli. Xu qaoşda, undək kıləşanlarni zəhərlik yılanlar qekip öltürgənidi. ¹⁰ Biz ularning bəziliridək Hudadin narazi bolup, uningdin aqırınmayli. Xu qaoşda, bundək kıləşanlar Huda əwətkən jan aloşuqi pərixətə təripidin öltürülgənidi. ¹¹ Bu wəkələr bizlərgə sawak bolux üqün ularning bexioşa kəlgənidi. Xundakla, bu wəkələr ahir zamanda yaxawatқан bizləarning ulardək bolup kalmaslikimiz həkkidə agahlandıurux üqün hatiriləngənidi. ¹² Xuning üqün, özini etikadta put tirəp turuwatimən, dəp hesablaydişanlar yikilip qüxüxtin pəhəs bolsun. ¹³ Silər duq kəlgən sinaklaroşa baxka adəmlərmu ohxax duq kəlgən. Huda ixənqliktur! U silərni bərdaxlık berix qekinglərdin halkioşan sinaklaroşa uqratmaydu. Huda siləarning sinakka duq kəlgəndə put tirəp turalixinglar üqün, azduruluxtin saklinix yolini eqip beridu.

¹⁴ Xu səwəbtin, kədirlik kərindaxlirim, butpərəsliktin saklininglar.

¹⁵ Silərni əkil-hoxi jayida kixilər dəp karap, buni eytiwatimən. Eytkanliriməşə özünglar baha beringlar. ¹⁶ Biz Rəbbimizni hatiriləş üqün ötküzülüwatқан dastihanda jəm bolup, Hudaşə xükür eytip jamdiki xarabni iqqəndə wə bir nanni bəlüxüp yegəndə, Əysa Məsihning biz üqün kurban boləşan teni wə kenining hesabioşa kəlgən iltipatidin ortak bəhrimən bolimiz. ¹⁷ Biz etikadqılar kəp bolsakmu, həmmimiz birlə nanni bəlüxüp yegənlikimiz üqün, rohıy jəhəttə bir tən bolimiz.

¹⁸ Isra'illaroşa karanglar, ular Yerusalemdiki qoşg ibadəthanida Hudaşə kurbanlık kılinoşan gəxni yeyix bilən ibaditini ipadiləydu.

¹⁹ Mən bundək deyix arkilik «butka atap kurbanlık kılinoşan nərsining birər əhmıyiti bar» yaki «but həkikiy Huda» deməkqimənmu? ²⁰ Hərgiz

Korintliklaroq yezilqan birinqi hət

undak əməs! Deməqci bolqjinim xuki, butpərəslər kurbankliklerini Hudaqja əməs, jinlarqja ataydu. Silərninq jinlar bilən xerik boluxunglarni halimaymən. ²¹ Silər həm Rəbbimizning jamidikidin, həm jinlarning jamidikidin iqsənglar bolmaydu. Həm Rəbbimizning dastihiniqja, həm jinlarning dastihiniqja dahil bolsanglar bolmaydu. ²² Bundak kilsak, Rəbbimizning qəzipini kozqjaymiz. Uning jazalixidin keqip kutuluxka kükimiz yetəmdu?!

²³ Bəzilər: «Huda tərripidin mən'i kilinmiqjan bolsa, nemə kilimən desəm öz ihtiyarim» deyixi mumkin. Lekin, həmmə ix paydilik boluwərməydu. «Nemə kilimən desəm, öz ihtiyarim» degən bu söz toqra bolsimu, lekin həmmə ix kerindaxlirining etiqad jəhəttə küqlük bolup yetilixigə yardəm berəlməydu. ²⁴ Hərkim pəkət öz mənprə'itinila əməs, baxkılarningmu mənprə'itini közlisun.

²⁵ Gəx dukinida setilqan gəxlərni butka atap nəzir kilinqjanmu-kilinmiqjanmu, dəp sürüxtürüp yürməy, pak wijdan bilən yəweringlar. ²⁶ Qünki, mukəddəs yazmilarda yezilqinidək: «Yər yüzi wə uningdiki həmmə nərsə Rəbbimizgə tə'alluktur.» ²⁷ Əgər Əysa Məsihkə etiqad kilmiqjan bir kixi silərni ziyapətkə qakirsa wə silərmu barmaqci bolsanglar, aldinglarqja koyuloqan həmmə nərsini butka atap nəzir kilinqjanmu-kilinmiqjanmu, dəp sürüxtürməy, pak wijdan bilən yəweringlar. ²⁸ Lekin, baxka biri silərgə: «Bu nəzir kilinqjan gəx» desə, u kixining etiqadini oylap u gəxni yemənglar. Qünki, bu gəxni yeyix uning nəziridə gunah bolidu. ²⁹ Bu yərdə silərninq wijdaninglarni əməs, bəlki u kixining wijdanini deməqjimən.

Undakta, nemə üqün baxkılarning wijdani mening ərkinlikimni qəklisun? ³⁰ Əgər mən Hudaqja xükür eytip bundak ziyapətkə katnaxsam, yənə nemə üqün xükür eytip yegən bu yeməklikim səwəbidin əyiblinixkə uqrixim kerək? ³¹ Muhimi, nemə yəp, nemə iqixinglar, kandakla ix kilixinglardin kət'inyəzər, uni pəkət Hudaning uluqlinixi üqün kilinglar. ³² Baxkılarni, məyli ular Yəhudiyalar, Yəhudiy əməslər yaki Hudaqja mənəsup jama'ətqiliktiki etiqadqilar bolsun, gunahka baxlaydiqjan ixni kilmanglar. ³³ Özümü silərgə degənlirim boyiqə ix kilimən. Mən hərkaysi jəhəttin həmmə adəmni hursən kilixka tiriximən. Qünki, mən öz mənprə'itim üqün əməs, bəlki kəpqilikning kutkuzuluxi üqün ularning mənprə'itini közləymən.

11-bab

¹ Mən  ysa M sihni  z mg   lg  kilöjnimdək, sil rmu meni  z nglaroq  lg  kilinglar.

Ibad t ka'idiliri

² Da'im meni  sl p turoqanlikinglar w  mən silərgə yətküzgən təlimlərgə əməl kil qanlikinglar  q n sil rni mahtaymən. ³ Lekin, xunimu bilixinglarni ümid kilimənki, h mm  ərning bexi  ysa Məsihtur. Ayalning bexi  r,  ysa Məsihning bexi bolsa Hudadur. ⁴ Xunga, ibad tk  katnaxkanda bir  r bexiq  birnem  artip du'a kilsa yaki Hudaning w hiysini y tk zs , u öz bexi bolqan  ysa M sihk  h rm tsizlik kilqan bolidu. ⁵ Bir ayal bexiq  birn rs  artmay du'a kilsa yaki Hudaning w hiysini y tk zs , umu öz bexi, y ni öz erig  h rm tsizlik kilqan bolidu. Bundak ayalning qeqi q x r wetilg n ayaldin p rki yoktur. ⁶  g r ayal bexiq  birn rs  artixni halimisa, undakta u qeqini k sk z w tsun. Wəhalənki, bir ayalning qeqining kesilixi yaki q x r l xi nomus ix bolqanik n, undakta u ayal ibad tk  katnaxkanda bexiqə birnemə artsun. ⁷ ərlər bolsa ibad tk  katnaxkanda, bexiqə birnərsə artmasliki ker k. Q nki,  r Hudaning obrazida yaritiloqan bolup, Hudaning xan-x ripini əks  tturidu. Ayal bolsa ərning xan-x ripini əks  tturidu. ⁸ Q nki, insan yaritiloqan qaqda,  r ayaldin  m s, ayal  rdin yaritiloqan. ⁹ Xundakla,  r ayal  q n  m s, ayal  r  q n yaritiloqan. ¹⁰ Xuning  q n, ayallarning bexiqə birnərsə artix yaki artmaslik h kuki bar bolsimu, buni muwapik ixl tsun. [ ] bu həm pərixtilər  q ndur. ¹¹ Həlbuki, Rəbbimizgə baqlanqan yengi hayatimizda ayallar  rl rdin mustəsna  m s, ərlərmu ayallardin mustəsna  m s. ¹² Q nki, ayal  rdin yaritiloqan bolsimu, lekin  rnu ayaldin tuqulidu. Hər ikkilisi pütkül məwjudatni yaratkan Huda t ripidin yaritiloqan.

¹³ Silər  z nglar eytinglarqu, ayallarning bexiqə birnərsə artmay turup, Hudaoqə du'a kilixi toqrimu? ¹⁴ Silər  rl rning uzun qaq koyuxining  zliri  q n nomus ikənlikini təbi'y h lda bilisil roqu? ¹⁵ Lekin,

---

[ ] Bu ayətning yənə ikki hil mənisi boluxi mumkin: «Xuning  q n ayallar bexiqə birnərsə artip, ərlərgə boysunidoqanlikini ipadilisun» yaki «xuning  q n, ayallar yioqilixlarda bexiqə bir n rs  artip, Hudaning ularoqə bərgən ibad tk  katnixix h kukini ipadilisun».

Korintliklaroq yezilqan birinqi h t

ayallarning uzun qeqi Hudaning ularoqə yapkuq kilip bərgən g z llikidir. ¹⁶ əgər kimdəkim bu s zl rg  karxi qiksa, mən xundak dey l ym nki, bu biz əzəldin əməl kilip keliwatkan ka'ida. Hudaqə m nsup bolqan hərkaysi jama' tqilikmu buni toqra, d p karaydu.

Rəbbimizni hatiriləx  q n  tk z lidiqan dastihan

¹⁷ Təwəndiki ixlaroq  kəlsək, mən bu toqrisida sil rni mahtiyalmaym n. Q nki, sil rning j m boluxunglarning paydisidin ziyini k p boluwatidu. ¹⁸ Birinqidin, sil r ibad tk  j m bolqaninglarda, aranglarda guruhlaroq  b l n xl r bolqanlikini anglidim. Bu g pk  kism n ixəndim. ¹⁹ Aranglarda b l n xl rning p yda boluxidin saklanqili bolmaydu. Lekin muxundak bolqanda, zadi kimning Hudani hursən kilidiqanlikini k r walqili bolidu. ²⁰ Silər Rəbbimizni hatiriləx m ksitid   tk z lidiqan dastihanoq  j m bolimiz, dəysilər.  m liy tt , buning  q n j m bolmaydik nsil r. ²¹ Q nki, sil r bir-biringlarni saklimay,  z nglar elip k lg n tamakni  z nglar y weridik nsil r-də, bəzilər kanq uq  y p-iqidik n, yənə bəzilər aq kalidik n. ²² Y p-iqixkə  z  yliringlar bar  m smu? Yaki bu y rg  Hudaqə m nsup bolqan etiqadqilar jama'ətqilikini k zg  ilmay, yəydiqan nərsisi yoklarni hijil kilixkə j m boldunglarmu? Silərgə nem  desəm bolar? Sil rni mahtaymu? Yak, bu ixta sil rni hərgiz mahtiyalmaym n!

²³ R bbimizning dastihini toqrul k mən silərgə yətküzgən t liml rni Rəbbimizdin alqanm n. Rəbbimiz  ysa satkun t ripidin tutup berilgən keq , kolioqə bir nan elip, ²⁴ Hudaqə x k r eytip, nanni oxtup turup: «Bu mening sil r  q n pida bolidiqan tenimdur. Meni  sl p turux  q n buningdin yənglar» dedi. ²⁵ Huddi xuningdək, tamaktin keyin u yənə jamni kolioqə elip: «Bu jamdiki xarab mening kenim bilən t z lidiqan Hudaning yengi  hdisining b lqisidir. Hər ketim bundak xarabtin iqkininglarda meni  sl p turunglar» dedi. ²⁶ Xuning  q n, taki Rəbbimiz kaytip k lg q , hər ketim bu nandin yegininglarda w  hər ketim bu jamdikidin iqkininglarda, R bbimizning kurban bolqanlikini jakarliqan bolisil r.

²⁷ Xuning  q n, R bbimizning dastihiniq  dahil bolqan hərbir kixi namuwapik halda nandin y p, jamdikidin iqs , u R bbimizning biz  q n kurban kilqan teni w  akkuzqan kenioq  yüz kel lm ydiqan gunah kilqan bolidu. ²⁸ Xunga, hərkim awwal bu ixlar  stid   z- zini təkxürüp kərsun. Andin, nandin y p, jamdikidin iqsun. ²⁹ Q nki, etiqadqilar

Korintliklaroq̄a yezilq̄an birinqi h̄at

r̄abbimizning dastihiniq̄a dahil bolux bil̄n ̄ozlirining ̄Oysa M̄asihning teni ik̄enlikini ipadil̄oydu.^① Buni p̄arkl̄end̄urm̄oy turup, nandin yeḡen w̄e jamdikidin iqq̄en kixi ̄ezini Hudaning jazasioq̄a m̄ahkum kilidu.³⁰ Mana xu s̄aw̄abt̄in, birmunqinglar jismani ȳeh̄att̄in h̄alsiz w̄e aq̄rikk̄ bolup q̄aldinglar, h̄etta b̄ezil̄er ̄el̄up k̄atti.³¹ ̄Eḡer ̄oz-̄ozimizni t̄ax̄ȳurḡen bolsak̄iduk, bundak jazalaroq̄a uq̄rimioq̄an bolattuk.³² Lekin, gunahka toloq̄an bu dunyaning ad̄omliri bil̄n birlikt̄e jazalanmaslikimiz uq̄un, R̄abbimiz bizni muxundak jazalap t̄erbiyil̄awatidu.

³³ Xunga, kerindaxlar, R̄abbimizni hatiril̄ox m̄aksitid̄e ̄otk̄uz̄ulid̄ioq̄an dastihanq̄a dahil bolux uq̄un bir ȳerḡe j̄am bol̄oj̄ininglarda, h̄amm̄oyl̄en toluk k̄elḡuq̄e bir-biringlarni saklanglar.³⁴ Bundak yioq̄ilix sil̄erning jazaq̄a uq̄rixinglaroq̄a s̄aw̄ab bolup kalmasliki uq̄un, q̄orsiki aqlar q̄orsikini ̄oyid̄e toydurup k̄elsun. Baxka m̄osilil̄erḡe k̄els̄ak, yeninglaroq̄a bar̄oj̄inimda s̄ozliximiz.

12-bab

Muk̄add̄as Roh̄ ata kil̄oq̄an h̄adiyil̄er

¹ Kerindaxlar, Muk̄add̄as Roh̄ ata kil̄oq̄an h̄adiyil̄erḡe k̄els̄ak, bularni toluk q̄ux̄inixinglarni halaym̄en.² Sil̄erḡe m̄elumki, sil̄er ̄Oysa M̄asihke etikad kilixtin ilgiri azdurulup, jansiz butlaroq̄a qokundunglar.³ Xunga, ȳon̄e azdurulup k̄atm̄aslikinglar uq̄un xuni bilixinglarni halaym̄enki, Hudaning Roh̄ining yet̄eq̄ilikid̄e s̄ozliḡen h̄erq̄andak kixi: «̄Oysaq̄a l̄an̄et!» dem̄oydu. Muk̄add̄as Roh̄ning yet̄eq̄ilikisizmu heq̄kim: «̄Oysa M̄asih mening R̄abbimdur» deȳalm̄oydu.

⁴ Muk̄add̄as Roh̄ ata kil̄oq̄an h̄adiyil̄er hilmuhildur, lekin bu h̄adiyil̄erni ata kil̄oquqi Muk̄add̄as Roh̄ birdur.⁵ R̄abbimiz uq̄un kil̄inid̄ioq̄an hizm̄etl̄er hilmuhildur, lekin biz hizm̄et kil̄id̄ioq̄an R̄abbimiz birdur.

⁶ Hudaning bizning hayatimizda kil̄iawatkan ixliri hilmuhildur, lekin biz ark̄ilik ularni kil̄iawatkan Huda birdur.⁷ P̄ut̄un jama'atq̄ilikning m̄onp̄a'iti uq̄un Muk̄add̄as Roh̄ h̄erbirimizḡe alahid̄e kabiliȳet ata kil̄idu.

⁸ Muk̄add̄as Roh̄ bir kixiḡe ak̄ilan̄e s̄oz kil̄ix kabiliȳitini beridu. Ȳon̄e bir

---

① Bu aȳetning: «Bu dastihanning h̄akik̄iy m̄enisi R̄abbimizning biz uq̄un q̄urban kil̄oq̄an teni bil̄n munasiw̄atlik ik̄enlikini ipadil̄oydu» deḡend̄in ibar̄et ȳon̄e bir m̄enisi boluxi mumkin.

Korintliklaroqqa yezilgan birinchi hət

kixigə bolsa birər ix toqiruluk Hudadin kəlgən alahidə bilim beridu. ⁹ Ohxaxla, xu Mukəddəs Roh birigə Hudaqqa boləjan alahidə ixənq, yənə birigə kesəlləni sakaytix kudritini beridu. ¹⁰ Yənə xu Roh birigə məjizilər yaritix kabilyitini bərsə, yənə birigə Hudaning wəhiysini yətküzüx kabilyitini beridu. Birigə birsining yətküzgən səzlrining Mukəddəs Rohtin kəlgən yaki kəlmigənlikini pərkəndürüx, birigə özigə naməlum boləjan tillarda səzləx, yənə birigə bolsa bu tillarni qüxəndürüx kabilyitini beridu. ¹¹ Bu kabilyətlərnin həmmisini yürüxtürgən birdinbir Mukəddəs Rohtur. Mukəddəs Roh öz iradisi boyiqə bu kabilyətləni hər bir kixigə ayrim-ayrim təksim kilip beridu.

Etikadqilar jama'ətqiliki Əysa Məsihning tenidur

¹² Gərqə bizning tenimizdiki əzalar kəp bolsimu, ular öz'ara qoxulup birlə tənni təxkil kilidu. Xuningdək, Əysa Məsihning teni, yəni etikadqilar jama'ətqiliki nuroqun etikadqilardin təxkil tapkan bolup, ularmu birlə təndur. ¹³ Qünki, Yəhudi yaki Yəhudi əməs bolsun, qul yaki hər bolsun, həmmimiz ohxax Mukəddəs Roh təripidin qəmüldürülüp, bir tənning, yəni Əysa Məsihning tenining tərkiyibiy kısmi bolup, Mukəddəs Rohtin bəhrimən bolduq.

¹⁴ Tən birlə əzadin əməs, nuroqun əzalardin təxkil tapidu. ¹⁵ Əgər put: «Köl bolmioqanlikim üqün təngə mənəsup əməsmən» desə, bu uni təndin ayriwetələmdü? ¹⁶ Əgər kulak: «Köz bolmioqanlikim üqün təngə mənəsup əməsmən» desə, bumu uni təndin ayriwetələmdü? ¹⁷ Pütün tən kəz bolsa, u kandaqmu angliyalaydu? Pütün tən kulak bolsa, u purakni kandaqmu sezələydu? ¹⁸ Həlbuki, Huda tenimizdiki hər bir əzani öz hahixi boyiqə orunlaxturoqan. ¹⁹ Əgər həmmisi ohxax birlə əza boləjan bolsa, uni kandaqmu tən degili bolatti? ²⁰ Əməliyətə, əza kəp bolsimu, ləkin pəkət bir tənnilə təxkil kilidu.

²¹ Xunga, kəz kolə: «Sanga ehtiyajim yok» deyəlməydu. Yaki bax putka: «Silərgə ehtiyajim yok!» deyəlməydu. ²² Dəl əksiqə, tənning əjiz dəp hesablanəjan əzaliri kəm bolsa bolmaydu. ²³ Tənning bi'əp dəp qaraləjan əzalirioqqa tehimu kəprək əhmiyət berimiz. Uyatlik dəp qaraləjan əzalirimizni tehimu dikqət-etibar bilən yapimiz. ²⁴ Uyatlik bolmioqan əzalirimizni yoxuruxning hajiti yoktur. Huda tenimizdiki kədri az dəp hesablanəjan əzalarning tehimu kədirlinixi üqün, xundak orunlaxturoqan. ²⁵ Buningdiki məksət, təndə parqilinix bolmisun, əksiqə əzalar bir-birigə ohxax etibar bərsun, degəndin ibarət. ²⁶ Əgər bir əzaqqa

Korintliklaroʻja yezilgan birinchi hət

dərd kəlsə, pütkül əzalar təng dərd tartidu, bir əza kədirlənsə, pütkül əzalar təng huxal bolidu.

²⁷ Demək, həmminglar Əysa Məsihning tenini təxkil kilənsilər. Hərbinglar bu tənning ohximiəjan ayrim-ayrim əzasisilər. ²⁸ Xunga, Huda etikadqilar jama'ətqilikidə baxta əlqiləni, ikkinqisigə Hudaning wəhiysini yətküzgüqiləni, üqinqisigə Huda toqrisida təlim bərgüqiləni, uningdin keyin məjizə kərsətküqiləni, kesəlləni sakəytix kabilyitigə igə boləjanlarni, baxkilaroʻja yardəm bərgüqiləni, baxkurux kabilyiti boləjanlarni həmdə əzligə naməlum boləjan tillarda səzliyələydiəjanlarni təyinlidi. ²⁹ Etikadqilarning həmmisi əlqimu? Həmmisi Hudaning wəhiysini yətküzgüqimu? Həmmisi təlim bərgüqimu? Həmmisi məjizə kərsətküqimu? ³⁰ Həmmisi kesəlləni sakəytix kabilyitigə igimu? Həmmisi əzligə naməlum boləjan tillarda səzliyələmdü? Həmmisi bu tillarning mənisini qüxəndürələmdü? Yak, əlwəttə undak əməs. ³¹ Silər kəpçilik üqün əng paydilik boləjan kabilyətləni koqqlixinglar. Ləkin, silərnin bu kabilyətləni yahxi ixlitixinglar üqün, mən awwal silərgə həmmidin yahxi bir yolni kərsitəy.

13-bab

Məhir-muhəbbət həmmidin uluqdur

¹ Gərqə mən yər-yüzidiki hərəkəndə tilda, hətta pərixtilərnin tillirida səzliyəlisəmmu, ləkin baxkilaroʻja məhir-muhəbbitim bolmisa, səzlim kulaqqa hux yakmaydiəjan daka-dumbak yaki yekimsiz kongəjurak awazidək bolup kalidu. ² Gərqə Hudaning wəhiysini yətküzüx kabilyitim bolsimu, dunyaning pütkül sirlirini bilsəmmu, Hudadin kəlgən alahidə bilimlərgə igə bolsəmmu wə taqlarni ornidin kozoqitalaydiəjan kamil ixənqim bolsimu, ləkin baxkilaroʻja məhir-muhəbbitim bolmisa, heqnemigə ərziməs bir adəm bolup kalimən. ³ Gərqə pütün melimni sədikə kilip beriwətsəmmu, hətta Hudaning hizmitidə jenimni kurban kilip, tenimning otta köydürülüxigə razi bolsəmmu, ləkin baxkilaroʻja məhir-muhəbbitim bolmisa, bu kiləjanlirimning mənə heq pəydisi yoktur.

⁴ Məhir-muhəbbət səwrqan wə məhribandur. Məhir-muhəbbət həsəthorluk kilmaydu, mahtanqaklik wə təkəbburlukmu kilmaydu.

⁵ Məhir-muhəbbət ədəpsizlik kilmaydu, xəhsiy mənəp'ətəni kəzliməydu,

Korintliklaroqa yezilgan birinchi hat

asan aqqiklanmaydu wə adawət saklimaydu. ⁶ Mehır-muhəbbət nahəqçiliktin hursən bolmaydu, əksiqə həkikəttin huxal bolidu.

⁷ Mehır-muhəbbət həmmigə bərdaxlik beridu, həmmigə ixənq bilən qaraydu, həmmə ixta ümidwar wə qidamlik bolidu.

⁸ Mehır-muhəbbət mənggü dawamlixidu. Lekin, Hudaning wəhiysini yətküzidioğan kabiliyət bolsa haman ahirlixidu. Mukəddəs Rohning küqi bilən əzigə naməlum bolğan tilda səzləx ahir tohtaydu, Hudadin kəlgən alahidə bilimlərmu ahirlixidu. ⁹ Qünki, bu alahidə bilimlər qəkluktur. Xundakla, Hudaning wəhiysini yətküzüx kabiliyitimizmu qəkluktur.

¹⁰ Bu dunyaning ahirlixixi kəlgəndə, bundak qəklik kabiliyətləringmu həjiti kəlmaydu. ¹¹ Bu huddi balilik waqtimizda balilarqə səzləp, balilarqə oylap, balilarqə muhakimə kilip, qong boləjinimizda balilikimizni taxləjnimizə oħxatur. ¹² Biz sus kərinidioğan əynək arkilik kəruwatkanlikimiz üqün, həmmə nərsini oqowa kərimiz. Lekin, kəlgüsida bolsa yuzmuyüz kərimiz. Həzir mening Huda toqrisida bilidəjnim qəkluktur, u waqit yetip kəlgəndə Huda meni toluq bilgəndək, mənmu həmmi bilidəjnim bolimən. ¹³ Mana bu dunyada etikad, ümid wə mehır-muhəbbəttin ibarət bu üqi dawamlik məwjut bolup turidu. Bularning iqidə əng uluq boləjini mehır-muhəbbəttur.

14-bab

Mukəddəs Roh ata kiləjan hədiyələrdin paydilinix

¹ Xunga, mehır-muhəbbətni koqqlixinglar həmdə Mukəddəs Roh ata kiləjan hədiyəlgə, bolupmu Hudaning wəhiysini yətküzüx kabiliyitigə kizəjinlik bilən intilinglar. ² Bir kixi Mukəddəs Rohning küqi bilən əzigə naməlum boləjan tilda səzlisə, u baxkilarəqa əməs, bəlki Hudaəqa səzləydu. Qünki, uning səzini heqkim qüxinəlməydu. U Mukəddəs Rohning küqi bilən türlük sirlük ixlarni səzləydu. ³ Hudaning wəhiysini yətküzgüqilər bolsa baxkilarning etikadta əsüp yetilixi, riqəbətlinixi wə təsəlli tepixi üqün səzləydu. ⁴ Naməlum tilda səzligüqi etikadta öz-əzini yetildüridu. Lekin, Hudaning wəhiysini yətküzgüqi bolsa pütün etikadqilar jama'ətqilikining etikadta yetilixigə yardəm beridu.

⁵ Həmmingləring Mukəddəs Rohning küqi bilən əzüngləroqa naməlum boləjan tillarda səzlixinglərnü ümid kəlimən. Lekin, silərnig Hudaning

Korintliklaroqqa yezilgan birinchi hət

wəhiysini yətküzüxünglarni tehimu ümid kilimən. Qünki, naməlum boləjan tillarda sözləngən sözlərni qüxəndürüp, etikadqilar jama'ətqilikining etikadini yetildürüxigə yardimi bolidioqan birərsi bolmisa, u qaoqda naməlum tillarda sözləxtin, Hudaning wəhiysini yətküzüx kabilyiti kəp əwzəl bolidu.

⁶ Əmdi kerindaxlar, əgər mən yeninglaroqqa berip, öz tilinglarda silərgə Huda tərpidin axkarilanəjan həkikətni, Hudadin kəlgən alahidə bilim, wəhiy yaki birər təlim yətküzməy, pəkətla Mukəddəs Rohning küqi bilən bundak naməlum tilda sözlisəm, silərgə nemə paydam bolsun?

⁷ Xuningdək, awaz qikiralaydioqan jansiz nərsilər, məsilən nəy yaki qiltarmu enik ahang qikarmisa, heqkim uning qeliniwatkan muzika ikənlikini biləlməydiəu? ⁸ Jəng kaniyimu bəlgilik bir ahangda qelinmisa, heqkim jənggə hazirlanmaydiəu? ⁹ Xuningdək, silərmu qüxinixlik tilda sözlimisənglar, nemə deməkqi boləjininglarni kim qüxinələydu? U qaoqda, hawaoqqa gəp kiləndək bolisilər. ¹⁰ Xühhisizki, dunyada hilmuhil tillar bar həm ularning heqkaysisi qüxiniksiz əməs. ¹¹ Birak, məlum bir adəmning tilini qüxənmisəm, u manga yat bolidu, mənmu uningə yat bolimən. ¹² Xunga, silər Mukəddəs Roh ata kiləjan kabilyətlərgə igə boluxka kizəjnlik bilən intilgənəkənsilər, etikadqilar jama'ətqilikining etikadta yetilixigə yardəm beridioqan kabilyətlərni igiləxkə tehimu kəp intilinglar.

¹³ Xunga, özigə naməlum boləjan tilda sözliyələydioqan kixi özining sözligənlirini qüxəndürüx kabilyitigə igə bolux üqün du'a kilsun.

¹⁴ Qünki, bir kixi undak tilda du'a kilsa, uning rohi Mukəddəs Roh arkilik Hudaəja du'a kiləjan bolidu. Lekin, u öz əkil-idraki bilən bu du'ani qüxinəlməydu. ¹⁵ Undakta, u kəndak kilixi kerək? U bəzidə Mukəddəs Roh arkilik bundak tilda sözləx bilən, bəzidə əkil-idraki bilən du'a kilsun. Xundakla, u bəzidə Mukəddəs Roh arkilik, bəzidə əkil-idraki bilən Hudaəja mədhiyə nahxilirini eytsun. ¹⁶ Əgər Mukəddəs Roh arkilik özüggə naməlum boləjan bundak tildila Hudaəja xükür eytsang, jama'ətqilik sening nemə dəwatkanlığingni qüxənməy, eytkan xükür du'aliringəja kəndakmu: «Amin» deyəlisun? ¹⁷ Xunga, sən hərkanqə yahxi xükür eytsangmu, lekin bu du'alar heqkimning etikadta yetilixigə yardəm berəlməydu. ¹⁸ Mən bundak naməlum tilda xəhsən həmminglardin kəp sözləydioqanlikim üqün, Hudaəja xükür eytimən.

¹⁹ Lekin, etikadqilar jama'ətqilikidə baxkilarning təlim elixi üqün, naməlum tilda on ming eəjiz sözligəndin kərə, həmmə adəm qüxinidioqan

Korintliklaroq̄a yeziloq̄an birinqi hət

tilda bəx eöjiz sözliginim yahxidur.

²⁰ K̄erindaxlar, yamanlik kilixni bilməydiq̄an səbiy balilardək bolunglar, lekin bu ixlaroq̄a kəlgəndə oy-pikringlar kiq̄ik balilardək əməs, bəlki q̄onglardək bolsun. ²¹ Mukəddəs yazmilarda Huda mundak degən:

«Q̄əyriy tillarda sözləydiq̄anlar arkilik,
yat millətlərnin eöjizi arkilik sözləymən həlkimgə.
Birak, ular yənila ita'ət kilmas manga.»^②

²² Bu ayəttin karioq̄anda, əzigə namələm boləq̄an tilda sözləx Hudaning əzigə etikad kilidiq̄anlaroq̄a əməs, bəlki kilmaydiq̄anlaroq̄a karitiloq̄an bir bəlgisidir. Hudaning wəhiysini yətküzüx bolsa Hudaning əzigə etikad kilmaydiq̄anlaroq̄a əməs, bəlki kilidiq̄anlaroq̄a karitiloq̄an, Hudaning ular bilən billə ikənlikining bir bəlgisidir. ²³ Əgər pütün etikadq̄ilar jama'ətq̄ilikinglar jəm bolup, həmmə adəm öz aldiq̄a bundak namələm tilda sözləwərgəndə buningdin həwiri bolmioq̄anlar yaki Əysa Məsihkə etikad kilmaydiq̄anlar aranglaroq̄a kirip kalsa, «Silər sarang bolup q̄apsilər!» deyixməmdü? ²⁴ Ləkin, etikadq̄ilar jama'ətq̄ilikinglar ohxax bir tilda Hudaning wəhiysini yətküzüwatq̄anda etikad kilmioq̄an yaki əhwaldin həwiri bolmioq̄an biri aranglaroq̄a kirip kalsa, u həmminglarning eytkan sözliringlardin əzining gunahkar ikənlikini q̄üxinip, wijdani azablinidu. ²⁵ Iqidiki yoxurun oy-pikirliri axkarilinip, buning bilən «Huda həkikətən silər bilən billə ikən» dəp etirap kilip, yərgə bax q̄oyup Hudaq̄a səjdə kilidu.

Etikadq̄ilar jama'ətq̄iliki əməl kilixka tegixlik ka'idilər

²⁶ K̄erindaxlar, mən hulasə kilay, silər Hudaq̄a ibadət kilix üq̄ün bir yərgə jəm boləq̄ininglarda, bəziliringlar mədhiyə nahxilirini eytisilər, bəziliringlar təlim berisilər, bəziliringlar Hudaning wəhiysini yətküzisilər, bəziliringlar əzünglaroq̄a namələm boləq̄an tilda sözləysilər, baxkilar bolsa bu tilni q̄üxəndüridu. Həmmə ix jama'ətq̄ilikning etikadini yetildürüx üq̄ün bolsun. ²⁷ Əgər əzigə namələm boləq̄an tilda sözliməkqi boləq̄anlar bolsa, əng kəp boləq̄anda ikki yaki üq̄ xixi nəwət bilən sözlisun. Baxka biri bu sözlərnə q̄üxəndürsun. ²⁸ Yiq̄ilixinglarda buni

② K̄ədimki zamanda Isra'illar Hudaq̄a ita'ət kilmioq̄anliki üq̄ün, Yəxaya pəyoq̄əmbər ularni agahlandurup, bu ayətni eytkan. U, Huda «q̄əyriy tillarda sözlixidiq̄an» koxunlar arkilik silərnə jazalaydu, degən. Keyin Yəxaya pəyoq̄əmbər degəndək boləq̄an.

Korintliklaroʻya yezilgan birinchi hət

qūxəndūrəlaydiqan kixi bolmisa, ular jama'ətqiliktə bundak tilda səzliməy, əz-əzigə wə Hudaqə səzlisun. ²⁹ Hudaning wəhiysini yətküzüxtimu ikki yaki üq kixi səzlisun, baxkilar ularning səzligənlirining Hudadin kəlgən yaki kəlmigənlirini pərk ətsun. ³⁰ Bu yiqilixta olturoqanlarning birigə Hudadin bir wəhiy kəlsə, səzləwatqan kixi jim bolup, nəwətni uningəya bərsun. ³¹ Qünki, həmminglarning təlim elixinglar wə riojbətəndürülüxüinglar üqün, Hudaning wəhiysini yətküzgüqiləning həmmisi wəhiyni nəwət bilən yətküzsə bolidu.

³² Hudaning wəhiysini yətküzidiqan adəm əzini tutuwelip, nəwət kütüp turalaydu. ³³ Jəm bolup ibadət kiləninglarda, qalaymikanqilik bolmisun. Qünki, Huda qalaymikanqilik saləuqi əməs, bəlki tinqlik bərgüqidur. Mən bilidiqan hərəkaysi etikədqilar jama'ətqiligi ənə xundaktur.

³⁴ Ayallar jama'ətqilik yiqilixlirida qalaymikan səzləxməy, xük oltursun. Qünki, ularning xundak səzlixigə ruhsət kilinmiqan. Təwrat qanunida bəlgiləngəndək, ular tərtipkə ri'ayə kilsun. ³⁵ Ular bilməkqi boləjan birər nərsə bolsa, əydə əz ərliridin sorisun. Qünki, yiqilixta tərtipni buzup səzləx ayallarəya yaraxmaydu.

³⁶ Huda toqrisidiki təlimni silər əzünglardin qikkən yaki yaləuz silərgila yetip kəlgən, dəp oylaydikənsilər. Bu durus əməs! ³⁷ Əgər silərdin biringlar əzini Hudaning wəhiysini yətküzgüqi yaki etikəd jəhəttə yetilgən dəp karisa, u mening silərgə yazəjanlirimning Rəbbimizning əmri ikənlirini etirap kilixi kerək. ³⁸ Əgər silər bu əmrgə pərwa kilmisanglar, silərnu Huda təripidin pərwa kilinmaysilər.

³⁹ Xuning üqün, kərindaxlirim, Hudaning wəhiysini yətküzüxkə kizəjinlik bilən intilinglar. Mukəddəs Rohning küqi bilən əzünglarəya naməlum boləjan tilda səzləxnimu qəklimənglar. ⁴⁰ Lekin, həmmə ix tərtip-ka'idilik bolsun.

15-bab

Əysa Məsihning tirilixi

¹ Kərindaxlar, ilgiri mən silərgə yətküzgən, silərnu kəbul kilip etikədinglarning asasi kiləjan hux həwəni esinglarəya salmaqçimən.

² Mən silərgə yətküzgən Hudaning bu həkikitidə qing tursanglar, u arkilik kutkuzulisilər. Undak bolmiqanda, bihudə etikəd kiləjan bolisilər.

Korintliklaroq yezilgan birinchi hət

³⁻⁴ Mən qobil qilgan əng muhim təlimni silərgə yətküzdüm. Bu təlim xuki, mukəddəs yazmilarda aldin yeziləninidək, Əysa Məsih gunahlimizning kəqürüluxi üqün qurban boldi. U dəpnə kilinip, üqinqi küni boləqanda əlümdin tirilip, ⁵ awwal Petruska, andin keyin on ikki əlqining iqidiki baxqilarəqimu kəründi. ⁶ Keyin, birla wakitta bəx yüzdin artuk kərindaxka kəründi. Bu kərindaxlarning bəziliri ələmdin etkən bolsimu, kəpqiliki tehi həyat. ⁷⁻⁸ Əysa Məsih keyin inisi Yakupka, uningdin keyin həmmə əlqilərgə, əng ahirida huddi wakitsiz tuəquloqan bowaktək kərümsiz boləqan mangimu kəründi. ⁹ Mən əlqilər arisidiki əng ərziməs əlqimən həmdə Hudaning jama'ətqilikigə ziyankəxlik qiləqanlikim üqün, əlqi dəp atilixkimu layik əməsmən. ¹⁰ Lekin, hazır əlqi boluxum Hudaning manga kərsətkən mehir-xəpkiti arkilik boldi. Uning manga qiləqan mehir-xəpkiti bikarəqə kətmidi. Qünki, Hudaning hizmitidə əlqilərninğ həmmisidin kəp əjir singdürdüm. Əməliyətə, mən öz küq-qabiliyitim bilən əməs, bəlki manga mehir-xəpkət kərsətkən Hudaning küqi bilən ixlidim. ¹¹ Demək, məyli mən yaki baxka əlqilər bolsun, həmmimizning yətküzgənliri ohxax bolup, u dəl silər ixinip qobil qiləqan hux həwərdur.

Əlüp kətkən etikədqilarning tirilixi

¹² Əysa Məsihning əlümdin tirilgənliki silərgə yətküzülgən turukluk, yənə nemə üqün aranglarda bəzilər: «Əlgənlər kayta tirilməydu» dəydu? ¹³ Əgər əlgənlər kayta tirilidioqan ix bolmisa, Əysa Məsihning tiriliximu mumkin bolmiəqan bolatti. ¹⁴ Əysa Məsih tirilmigən bolsa, bizning yətküzgən təlimlimiz wə silərninğ etikədinglar bihudə bolup ketətti. ¹⁵ Hətta bizning Huda tuəqrisidiki guwahlikimizmu yaləqan boləqan bolatti. Qünki, biz Hudaning Əysa Məsihni əlümdin tirildürgənlikigə guwahlik bərdük. Əgər həkikətən əlümdin tirilix bolmisa, Hudamu Əysa Məsihni əlümdin tirildürmigən bolatti. ¹⁶ Əgər əlgənlər kayta tirilidioqan ix bolmisa, Əysa Məsihningmu tirilixi mumkin əməs idi. ¹⁷ Əysa Məsih tirilmigən bolsa, etikədinglar əhmiyətsiz bolup, gunahlinglar tehiəq kəqürülmigən bolatti. ¹⁸ U qaoqda, Əysa Məsihkə etikədqiləqan həm tügəp kətkən kərindaxlarmu dozahka qüxkən bolatti. ¹⁹ Əgər pəkət bügünki həyat üqünla Əysa Məsihkə ümid baəqliəqan bolsak, u qaoqda biz bu dunyadiki hərəkəndək biqarə kixilərdinmu biqarə bolup qaləqan bolimiz.

²⁰ Lekin, əməliyətə Əysa Məsih əlümdin tirildi. Uning tirilixi

Korintliklaroq yezilgan birinchi hət

ölgənlərnin kayta tirilidioqanlikioq kapalətlik kilidu. ²¹ Qünki, ölüml bir adəm, yəni Adəm'ata arkilik dunyada pəyda boləjnidək, ölümdin tirilixmu bir adəm, yəni Əysa Məsih arkilik pəyda boldi. ²² Pütkül insan Adəm'atining əwladi boləjanliki üçün, uningə ohxaxla ölümgə məhkum kilindi. Lekin, Əysa Məsihkə mənəsup boləjan bizlər Əysa Məsihkə ohxax ölümdin tirilimiz. ²³ Birak, hər bir adəmning öz nəwiti bar. Aldi bilən kapalətqi boləjan Əysa Məsih tirildi, andin keyin Əysa Məsih kayta kəlgəndə uningə mənəsup boləjanlar tirilidu. ²⁴ Andin, kiyamət küni kelidu. Xu qaqda, Əysa Məsih yaman rohlardin ibarət boləjan barlik həkümranlar, həküdardlar wə küqlüklərnə yokitip, padixahlikini atimiz Hudaqə tapxurup beridu. ²⁵ Əysa Məsih pütkül düxmənlirini məəqlup kilip, ularni əzining ayioqi astida tiz püktürgüqə həküm sürüxi kerək. ²⁶ Yokitilidioqan əng ahirkə düxmən ölümdür. ²⁷ Mukəddəs yazmilarda: «Huda həmmi uning ayioqi astida tiz püktürdi» deyilidu. Bu yərdə eytiləjan «barlikini uning ayioqi astida tiz püktürdi» degən səzning Hudani öz iqigə almaydioqanliki eniktur. ²⁸ Pütkül məwjudat Əysa Məsihkə tiz pükkəndə, Hudaning Oqli, yəni Əysa Məsihmu pütkül məwjudatni əzigə tiz püktürüp bərgən Hudaqə tiz pükidu. Xu qaqda, Huda həmmisigə nisbətən həkikətən baxkuroquqi bolidu.

²⁹ Ölümdin tirilix bolmisa, bəzilərnin ölgənlər üçün qəməldürüluxini kəndək qüxinix kerək? Ölgənlər zadi tirilmisə, kixilərnin ular üçün qəməldürülgini bikar bolidu. ³⁰ Biz nemə üçün hər da'im əzimizni hətərgə ataymiz? ³¹ Mening hər küni ölümgə duq keliwatqinim rast! Kərandaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning silərnin həyatınglarda xundək kəp ixlarni kiləjanliki bilən pəhirlənginimning rastlikioqə ohxax, bu səzümningmu hərgiz yaləjan yeri yoktur. ³² Mən Əfəs xəhiridə yirtkuq həywanlaroqə ohxax axu rəkiqlər bilən elixtim. Ölümdin tirilix bolmisa, mening xundək kiləjanimning nemə paydisi bolatti? Əgər ölgənlər tirilmisə, undəkta: «Bəribir ətə ölüp ketidioqan boləjandin keyin, yəp-iqip yürüwalayli» degən səz yolluk bolatti!

³³ Mundək səzlərgə aldanmanglar, qünki: «Yaman bilən dost bolsang, yahxi əhlakni buzar.» ³⁴ Əkil-hoxunglarni tepip, gunah kilixtin kol üzünglar. Bəziliringlar Hudani tehiqə tonumaysilər. Bu səzni silərnə hijil bolsun, dəp eytiwatimən.

Tirilgəndin keyinki t n

³⁵ Lekin bəzilər: «Olg nl r kandaq tirilidu? Əgər  lg n adəm tirils , uning teni kandaq bolidu?» d p sorixi mumkin. ³⁶ Nemidegən  hmikana so'al! Olg nl rning tirilixi huddi urukning topioq  taxlinip kurban bolup, qayta bih s r p qikkiniq  ohxaydu. ³⁷ Dehqan urukni terioqinida,  n p qikidiqan  s ml kning  zini  m s, p k t urukini, məsilən buqday yaki baxka bir  s ml kning urukini teriydu. ³⁸ Huda bolsa  z hahixi boyiq  axu hərbir urukning  z n sliq  has t nlirini beridu. ³⁹ Hərbir urukning teni ohxax bolmiqand k, h mm  janliklarning tenimu bir-birigə ohxax bolmaydu. Insanlarning, haywanlarning, kuxlarning w  beliklarning teni bir-birigə ohxax  m s. ⁴⁰ Asmanda jisimlar bar, yərdimu jisimlar bar. Asmandiki jisimlarning g z lliki baxkidur, yərdiki jisimlarningmu g z lliki baxkidur. ⁴¹ Quyaxning g z lliki, ayning g z lliki w  yultuzlarning g z llikimu baxka-baxkidur. G z llikt  yultuzmu yultuzdin p rklididu.

⁴² Xuningqə ohxax, tirild r lg ndin keyinki tenimiz  lg ndin keyinki tenimizg  ohximaydu. K m lg n tenimiz qirip ketidu, lekin tirild r lg n tenimiz bolsa m ngg  qirim ydu. ⁴³ Tenimiz x r psiz halda ajizlikta k m lidu lekin, xan-x r p w  kudrəttə tirild r lidu. ⁴⁴ Tenimiz jismaniy t n həlitidə k m lidu. Lekin, alahidə bir t n həlitidə tirild r lidu. Bu dunyaqə has jismaniy tenimiz boləjnidək, u dunyaqə has alahidə tenimizmu bar bolidu. ⁴⁵ Bu dunyaqə has t n toqruqluq muqəddəs yazmilarda: «Tunji insan, yəni Adəm'atioq  hayatlik berildi» d p yezilqan. Ahirki Adəm'ata, yəni  ysa Məsih bolsa u dunyada yaxiximiz  q n bizg  m ngg l k hayatlik b rdi. ⁴⁶  ng awwal p yda bolqan t n u dunyaqə has t n  m s, b lki bu dunyaqə has təndur. Keyin p yda bolqan t n bolsa u dunyaqə has alahidə bir təndur. ⁴⁷ D sl pki insan yərdin, yəni topidin yaritildi. Keyinki insan, yəni  ysa Məsih  rxtin k ldi. ⁴⁸ Bu dunyada yaxawatqan insanlar topidin yaritilqan Adəm'atioq  ohxaydu. M ngg l k hayatka erixidiqanlar bolsa ərxtin k lg n  ysa Məsihkə ohxaydiqan bolidu. ⁴⁹ Bizlər topidin yaritilqan Adəm'atioq  kandaq ohxax bolsak, kəlgüsidə ərxtin k lg n  ysa M sihkimu xundak ohxax bolimiz.

⁵⁰ Kerindaxlar, xuni dem kqim nki, bizning g x w  kandin t r lg n jismaniy tenimiz Hudaning padixahlikioq  kir lm ydu. Bizning  l p qiriydiqan tenimiz m ngg  yaxiyalmaydu. ⁵¹  mdi Huda manga

Korintliklaroq̄a yeziloq̄an birinqi hət

axkarilioq̄an həkikət̄ni silərgə eytay. Həmmimizla əlməymiz, birak həmmimiz pütünləy əzgirimiz. ⁵² Bu ix əng ahirki Kanay qelinoq̄anda, kəzni yumup aqkuq̄ə bir dəmdila yüz beridu. Kanay qelinixi bilənla, əlgən etikadq̄ilar qiriməs tən bilən tirilidu, bizlərmu əzgirimiz. ⁵³ Qünki, bu qiriydioq̄an tenimiz qiriməydioq̄an təngə, bu əlidoq̄an tenimiz əlməydioq̄an təngə aylinixi kerək. ⁵⁴ Qiriydioq̄an wə əlidoq̄an tenimiz qiriməydioq̄an wə əlməydioq̄an təngə aylanq̄anda, mukəddəs yazmildiki aldin eytkan bu səzlər əməlgə axurulidu:

«Əlüm yengilip, yok boldi!»

⁵⁵ «Əy əlüm, q̄əlibəng yok əmdi!

əy əlüm, nəxtiring yok əmdi!»

⁵⁶ Əlümning nəxtiri – gunahtur. Gunahning küqi bolsa bizning Təwrat kanunioq̄a əməl kilmioq̄anlikimizdin pəyda bolidu. ⁵⁷ Lekin, Hudaq̄a xükür! Qünki Huda Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik bizni əlüm wə gunah üstidin q̄əlibigə erixtürdi.

⁵⁸ Xuning üçün, kədirlilik kerindaxlirim, etikadinglarda təwrənməy, qing turunglar. Rəbbimizgə əstayidillik bilən hizmət kilinglar. Rəbbimiz üçün kילוq̄an hizmitinglarning hərgiz bihudə kətməydioq̄anlikini q̄uxininglar.

16-bab

Yerusalemdiki etikadq̄ilaroq̄a i'anə berix toq̄risida

¹ Hetinglarda yazoq̄an Yerusalemdiki etikadq̄ilaroq̄a berilidoq̄an i'anə ixioq̄a kəlsək, silərmu Galatiya əlkisidiki jama'ətq̄iliklərgə eytkinimdək kilinglar. ² Hər yəxənbə küni, hər biringlar həptilik tapawitinglaroq̄a qarap, uning məlum kismini i'anigə ajritip toplanglar. Xundak kilsanglar, yeninglaroq̄a barq̄inimda pul toplinip bolq̄an bolidu. ³ Mən yeninglaroq̄a barq̄inimda, i'anənglarni elip berix üçün əzünglar tallioq̄an kixilərni tonuxturux hetim bilən Yerusalemdiki jama'ətq̄ilikning yetəkq̄ilirigə əwətimən. ⁴ Əgər əzümning berixioq̄a toq̄ra kəlsə, ular bilən billə barimən.

Pawlusning pilanliri

⁵ Makedoniyə əlkisigə barıjandin keyin, yeninglarğa barımən. Qünki, Makedoniyidin ötməqimən. ⁶ Bəlkim yeninglarda bir məzgil turuxum wə hətta kixni silər bilən billə ötküzüxümü mumkin. Keyin kəyergə barmaqı bolsam, silər yardım kilip, meni yolğa selip koyarsilər. ⁷ Bu ketim silərni yol üstidila kərüp Ötöp Ketixni halimaymən. Huda buyrusa, silər bilən uzunrak wakit billə bolimən.

⁸ Lekin, orma heytiqıqə Əfəs xəhiridə dawamlıq turmaqimən.

⁹ Qünki, bu yərdə hux həwərnı yətküzüx üqün manga ixik kəng oquktur. Kəp kixilər uni kəbul kiliwatidu. Lekin, hux həwərgə karxi turuwatqanlarmu kəp boluwatidu.

¹⁰ Timotiy yeninglarğa berip, silər bilən billə turojanda, uning qorkmay, ərkin-azadə boluxıqə kəngül bəlunglar. Qünki, umu manga ohxax, Rəbbimiz üqün hizmət kiliwatidu. ¹¹ Heqkim uningğa səl qarimisun. Həmminglar uningğa yardım berip, uni yenimoğa sak-salamət yolğa selip koyunglar. Qünki, uning baxka kerindaxlar bilən billə kelixini kütməktimən.

¹² Kərindiximiz Apolloska kəlsək, uni kerindaxlar bilən billə silərning yeninglarğa berixka kəp dəwət kildim. Lekin, uning hazır heq barıqusi yok. Keyin pırsət pixip yetilgəndə baridu.

Ahirki sözlər

¹³ Kərindaxlar, etiqad yolida hoxyar bolunglar, etiqadinglarda qing turunglar, mərdanə wə kəysər bolunglar. ¹⁴ Həmmə ixni mehır-muħəbbət bilən kilinglar.

¹⁵⁻¹⁶ Yunan əlkisidiki əng dəsleptə etiqad kılıqan Istipanas wə uning a'ılisidikilərning əzlırını etiqadqılarning hizmitigə qin dili bilən atıqanlıkını bilisilər. Kərindaxlar, silərdin ötünimənki, bundak kixilərning wə ular bilən birliktə Rəbbimizgə hizmət kiliwatqanlarning sözlirigə kiringlar.

¹⁷ Yeninglardin Istipanas, Fortunat wə Ahayikning bu yərgə meni yoklap kəlgənlikigə nahayiti hux boldum. Qünki, hazır silər mən bilən billə bolalmıqıninglar üqün, ular silərning ornunglarda manga yardım kildi. ¹⁸ Ular silərni roħlandurojandək, mening kəlbimnimu roħlandurdi. Bundak kixilərni kədirlənglar.

¹⁹ Bu yərdiki, yəni Asiya əlkisidiki jama'ətqilıklərdin silərgə salam. Akwila bilən ayali Priskila wə ularning a'ılisidə jəm bolidıqan

Korintliklarqə yezilqan birinqi hət

jama'ətqilik silərgə Rəbbimizning nami bilən səmimiy salam yollidi.

²⁰ Bu yərdiki barlik qerindaxlar silərgə salam eytti. Bir-biringlar bilən mehribanlarqə salamlixinglar.

²¹ Mana hazır bu ahirki salamlarni mənki Pawlus öz kolum bilən yeziwatimən.

²² Rəbbimizni səymigənlərgə lənət bolsun. I Rəbbimiz, kəlgəysən!

²³ Rəbbimiz Əysaning mehır-xəpkiti silərgə yar bolqay. ²⁴ Həmmimiz Əysa Məsihkə mənəsup bolqanlikimiz üqün, siləрни qin dilimdin səyimən, amin!

Korintliklar oʻya yeziloʻan ikkinqi hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Əlqi Pawlus bu hətni Korinttiki etiқadqilar jama'ətqiliki bilən kəskin munasiwəttə bolqan, yəni Korinttiki bəzi etiқadqilar Pawlusқа hər tərəptin һujum қilqan qaqda yazqan. Pawlusning ularning jama'ətqilikigə berix pilanini əzgərtkənlikidin, bəzi etiқadqilar uningdin aqrinip, uni turaksiz, ixənqlik əməs desə, az bir қisim etiқadqilar uni əlqi əməs, dəp һəқarətligən, һəttə uningqə i'anə topliqan pulqə hiyanət қilqan, degən təһmətni qarliqan.

Xunga, Pawlus uxbu hətning aldinqi bablirida əzining Korinttiki etiқadqilar jama'ətqiliki bilən bolqan munasiwitini təһlil қilip, əzining nemixқа etiқadqilar jama'ətqilikidə əzigə қarxi turqan adəmlərgə қattiq mu'amilə қilqanliқini qüxəndürgən wə bu hil қattiq pozitsiyidə boluxning ularqə puxayman wə yarixix elip kəlgənlikidin huxal bolqanliқini bildürgən. Keyinki bablirida, Pawlus bu jama'ətqilikning Yəһudiyə əlkisidiki kəmbəqəl etiқadqilarqə yardım қilix üqün baxliqan i'anə toplax ixining ahirini қiqirixini soriqan һəmdə əzining əlqilik һoқuқini yaқliqan.

Tezis:

1. *Du'ayisalam (1-bab 1-ayəttin 11-ayətkiqə)*
2. *Pawlus wə Korinttiki etiқadqilar jama'ətqiliki (1-bab 12-ayəttin 7-babning ahiriqiqə)*
3. *Yəһudiyidiki etiқadqilar üqün i'anə toplax (8-, 9-bablar)*
4. *Pawlusning əzining əlqilik һoқuқini yaқlixi (10-babtin 13-bab 10-ayətkiqə)*
5. *Ahirqi tiləklər (13-bab 11-ayəttin 13-ayətkiqə)*

Korintliklarəya yeziləjan ikkinqi hət

¹ Hudaning iradisi bilən Əysa Məsihkə əlqi boluxka qakiriləjan mənki Pawlus wə kerindiximiz Timotiydin Korint xəhiridiki Hudaəya mənsub boləjan etikadqilar jama'ətqilikigə, jümlidin Yunan əlkisining hərəkaysi jayliridiki Hudaning barlik mukəddəs həlkigə salam. ² Huda'atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsih silərgə mehİR-xəpkət wə amanlik ata kiləjay!

Huda – təsəllining mənbəsi

³ Rəbbimiz Əysa Məsihning atisi, yəni barlik təsəllining mənbəsi boləjan rəhimdil Atimiz Hudaəya mədhīyilər okuləjay! ⁴ Hərəkandak müxküllükkə uqriəjinimizda, Huda bizgə təsəlli berip kəldi. Xunga, bizmu Hudadin aləjan təsəlli bilən müxkül əhwalda kələjanlarəya təsəlli berələymiz. ⁵ Biz Əysa Məsih üçün kəp azab-okubət qəkkən bolsak, u arkilik yənə kəp təsəllimu tapimiz. ⁶ Bizning azab-okubət qəkiximiz silərninq təsəlli tepixinglar wə kütquzuluxunglar üqündür. Bizning təsəlli tepiximiz silərninqmu təsəlli tepixinglar üqündür. Bu təsəlli arkilik, silər biz bəximizdin ətküzgəndək azab-okubətkə duq kəlgəndə, səwr-takət bilən bərdaxlik berələysilər. ⁷ Xunga, silərninq bərdaxlik berələydioəjanliqinglarəya ixənqimiz kamil. Qünki biz bilimizki, silər biz qəkkən azab-okubətəni qəkkəngə ohxax, biz erixkən təsəlligimu erixisilər. ⁸ Kerindaxlar, bizning Asiya əlkisidə qəkkən azab-okubətlirimizdin

Korintliklaroʻya yezilgan ikkinchi hət

həwərdar boluxunglarni toʻjra taptuk. U waqitlarda, qıdıoʻsusiz eoʻjir besim astida hətta hayatimizdinmu ümid üzgəniduk. ⁹ Kənglimizdə həkikətənmü ölümgə məhkum bolduk, dəp oyliqaniduk. Buningdin biz özimizgə əməs, əlüklərnı tirildürıdıqan Hudaoʻjıla tayıniximiz lazımlıkını tonup yəttuk. ¹⁰ Huda bizni qong bir əlüm həwpıdin kütuldurıqan wə kütuldurıdu. Ümidimiz bizni kəlgüsıdə yənə kütuldurıdıqan Hudaoʻja baʻqlanıqan. ¹¹ Silərmü bizgə du'a kiliwatkanlıkinglar səwəbidin biz üqün kılınıqan tehımu kəp du'alar Hudaoʻja yetip, Huda bizni əlüm həwpıdin kütuldurıdu. Buning bilən, kəplıgən kixilər Hudaoʻja xükürlər eytıdu.

Pawlusning ziyarət pılanini özgərtixi

¹² Bu dunyaning danalıqıoʻja əməs, bəlki Hudaning xəpkıtıgə tayınip, yürüx-turuximizda bolupmu silər bilən bolıqan munasiwitimizdə səmimiy wə ak kəngül bolıqanlıkimizıoʻja wıjdanimiz guwahtur. Biz mana buning bilən pəhirlinimiz. ¹³ Bizning silərgə yazıqanlirimızda heqkandak yoxurun mənə yaki silər qüxinəlmıgüdək yər yoktur. ¹⁴ Mən xuni arzu kılımənki, gərqə silər bizni həziroʻjıqə toluk qüxənmisənglarmü, kəlgüsıdə toluk qüxəngəysilər. Xundak bolıqanda, huddi biz silər bilən pəhirlənginimizdək, Rəbbimiz Əysa kayta kəlgən küni silərmü biz bilən pəhirlinisilər.

¹⁵⁻¹⁶ Mən bularıoʻja ixənq bilən kariıoʻjaqka, silərgə kox bəht elip kelixni oylap, Makedoniyə əlkisigə berixta aldi bilən silərgə yolukup ətuxni, kaytiximda yənə bir yolukup, silərnıng meni Yəhudiyə əlkisigə yolıqə selip koyuxunglarnı niyət kılıqanidim. ¹⁷ Birak kaytiximda, silərgə yolukəlmıdim. Bu, niyıtımning bıkarar ikənlikini kərsitərmü!? Yaki mən pılan kılıqanda, xəhsiy oʻjərizigə yetix üqün bir dəm «hə'ə», bir dəm «yak» dəydiqan adəmlərdək bolup kəldimmi!? ¹⁸ Silərgə eytkan səzlırim huddi Huda ixənqlik bolıqandək ixənqliktur. Səzlırim hərgizmu birdəm «hə'ə» birdəm «yak» dəp əzgirip turmaydu. ¹⁹ Mən Silas wə Timotiylar bilən silərgə hux həwirini yətküzgən Hudaning Oʻqli Əysa Məsih bir dəm «hə'ə», bir dəm «yak» dəydiqanlardin əməstur. U Hudaning pütün wədiliridiki «hə'ə»dur. ²⁰ Hudaning pütün wədiliri Əysa Məsih arkilik əməlgə axurulıdu. Xuning üqün, biz Əysa Məsih arkilik «amin» dəp, Hudani uluıoʻlaymız. ²¹ Silər bilən bizni Əysa Məsihkə baʻqlap, etıkadta mustəhkəm kılıqıqi Hudadur. U bizni əzi üqün tallıdi. ²² Kəlbimizgə Mukəddəs Rohni selix bilən bizgə igıdarqilik məhrini

Korintliklaroʻya yezilgan ikkinchi hət

besip, uni öz wədisining toluq əməlgə axidiqanlikining kapaliti kildi.

²³ Huda manga guwahqi bolsunki, Korint xəhirigə kayta barmioqanlikimning səwəbi silərgə kattik kolluk kilip koyuxumdin saklinix üqündur. ²⁴ Biz silərnin etiqadinglar üstidin həkümranlik kilmakqi əməsmiz. Qünki xuni bilimizki, silər Hudaqə tayinip, etikadta mustəhkəm turuwatisilər. Biz pəkət silərnin huxal boluxunglar üqün, silər bilən birgə hizmət kilmakqimiz.

2-bab

¹ Xunga, xu qaqda mən yeninglaroʻya barماسlikni qarar kildim. Qünki, silərni ətəkənkidək qəm-kayoquqə selixni halimidim. ² Silərni qəm-kayoquqə salsam, meni hux kilalaydiqan adəmlərni kayoquqə saloqan bolmamdimən? Undakta, kim meni hux kilalisun? ³ Xuning üqün, yeninglaroʻya berixning ornioqə hət yazdim. Məksitim, yeninglaroʻya baroqan waqtimda meni huxal kilixka tegixlik boloqan silərnin əksiqə meni kayoquqə salmasliqinglar üqündur. Mən ixinimənki, mening huxallikim silərnin huxalliqinglardur. ⁴ U hətəni silərni qəm-kayoquqə selix üqün əməs, bəlki mening silərgə boloqan qongkur muhəbbitimni qüxinixinglar üqün, kattik kayoqu-ələm iqidə kəz yaxlirimni təküp turup yazoqanidim.

Gunahkarni kobul kilix

⁵ Əgər birərsi kayoqu elip kəlgən bolsa, u mangila əməs, pütin jama'ətqilikinglaroʻya məlum dərjiddə kayoqu elip kəldi desəm, bu kəptürgənlik bolmaydu. ⁶ Kəpinqinglar u kixini yətküqə jazaliqanidinglar. ⁷ Əmdi uni kəqürünglar wə uningqə təsəlli beringlar. Bolmisa, u həddidin ziyadə kayoqurup ketidu. ⁸ Xuning üqün, uningqə muhəbbitinglarni kərsitixinglarni soraymən. ⁹ Aldinki hetimni yeziximdiki səwəb silərnin hərəkəndə ixta mening səzümni anglaydiqan-anglimaydiqanliqinglarni sinax üqün idi. ¹⁰ Silər u kixini kəqürsənglar, mənmu uni kəqürimən. Mən kimni kəqürsəm, buni Əysa Məsih aldida silər üqün kildim. ¹¹ Buningdiki məksət, Xəytan tərripidin azdurulup kətməslikimiz üqündur. Qünki, biz Xəytanning hiylə-mikirlirini yahxi bilimiz.

Korintliklarğa yezilğan ikkinqi hət

Yengi əhdining hizmətkari

¹² Əysa Məsih toqrisidiki hux həwərnı yətküzüx məksitidə Tro'as xəhirigə barəjinimda Rəbbimiz üqün hizmət kilixka pürsət berilgən bolsimu, ¹³ silərning həwiringlarnı elip kəlməkqi boləjan kərindixim Titus u yərgə tehi kəlmigənlik üqün, kənglüm təxwixkə qüxüp, u yərdikilər bilən hoxlxipla Makedoniyə əlkisigə uni izdəp kəttim.

¹⁴ Hudaəja xükür! Huda həmixə bizni Əysa Məsih arkilik əzining zəpər kəxunida boluxka muyəssər kilip, biz arkilik hux həwər yətküzüx bilən uni tonuxning hux purikini həmmə yərdə qaqmakta. ¹⁵ Mana biz kütquzulidəjanlarəjimu, həlak bolidəjanlarəjimu qeqilidəjan, Əysa Məsihning Hudaəja atəjan hux purikidurmiz. ¹⁶ Bu hux purak həlak bolidəjanlar üqün əlüm puriki bolsa, kütquzulidəjanlar üqün həyatlik purikidur. Bundak zor wəzipining həddisidin kim qıqalaydu? ¹⁷ Əlwəttə, Hudaning səzini payda kəzləp burmilaydəjanlar hərgiz bundak wəzipining həddisidin qıqalmaydu. Biz bolsak, undak adəmlərdin əməsmiz. Biz Əysa Məsihkə mənəsup boləjanlar həm Huda tərpidin əwətilgənlər boləjaqqa, Huda aldida Hudaning səzini səmimiy yətküzüwatkanlardurmiz.

3-bab

Yengi əhdining hizmətkarliri

¹ Bundak deyix bilən yənə əzimizni kərsitixkə baxlidukmu? Yaki bəzilərdək, silərgə tonuxturux hetı elip beriximiz yaki silərdin tonuxturux hetı eliximiz kərəkmu? ² Silər əzünglər bizning tonuxturux hetimizdursilər. Qünki, əməliyitinglərdin həmmə kixi bizni həm bizning aranglarda kiləjan yahxi hizmitimizni tonuwalalaydu. Demək, bu hət kəşəzəgə əməs, bəlki kəlbəgə yeziləjandur. ³ Enikki, silər hizmitimizning mewisi. Silər siyah bilən əməs, mənggü həyat Hudaning Rohi bilən; tax tahtılarəja əməs, insanlarning kəlbəgə yeziləjan, Əysa Məsih təyyarlıəjan həttursilər.

⁴ Yukirida eytkanlirimizəja Əysa Məsih arkilik Huda aldida jəzm kilalaymiz. ⁵ Biz həmmə ixni əz iktidarimiz bilən kilalaymiz, deməkqi əməsmən. Qünki, bizning iktidarimiz Hudadin kəlgəndur. ⁶ U bizni yengi əhdining hizmətkarliri kilix üqün iktidarlik kildi. Bu əhdə yezik bilən

hatiriləngən Təwrat kanunioʻja əməs, bəlki Mukəddəs Rohka asaslənoʻjan. Qūnki, yezik bilən hatiriləngən Təwrat kanunioʻja heqkim toluk ri'ayə kilalmioʻjaqka, u insanlaroʻja mənggūlūk əlūm elip kelidu. Mukəddəs Roh bolsa gunahioʻja towa kiləjanlaroʻja mənggūlūk hayatlik ata kilidu.⁷ Tax üstigə hərplər bilən oyuloʻjan Təwrat kanuni insanlaroʻja mənggūlūk əlūm elip kəlsimu, bu kanun Musa pəyoʻjəmbər arkilik Hudaning parlak nuri iqidə qūxūrləgəndə, Musa pəyoʻjəmbərning qirayi xundak parlioʻjanidiki, gərqə nur asta-asta yoʻkaləjan bolsimu, Isra'il həlki uning qirayioʻja karap turalmioʻjanidi.⁸ Bu kanunning qūxūrlūxi xundak uluʻj boləjan yərdə, Mukəddəs Rohning elip kelidioʻjini tehimu uluʻj bolmamdu!?⁹ Yəni insanoʻja jaza elip kelidioʻjan Təwrat kanuni uluʻj boləjan yərdə, insanni həkkaniiy kilidioʻjan yengi əhdə tehimu uluʻj bolmamdu!?¹⁰ Əməliyətə, burunki uluʻjluʻkni hazirki tehimu xanlik uluʻjluʻk bilən selixturoʻjanda, heqkanqə əməstur.¹¹ Wakitlik yūrgūzūlɡini uluʻj boləjan yərdə, mənggū yūrgūzūlidioʻjini tehimu uluʻj bolmamdu!?

¹² Bizdə xundak bir űmid boləjaqka, yūrəklik halda hux həwərnii yətkūzūwatimiz.¹³ Biz yūzidiki nurning asta-asta əqūp ketiwatkanlikini Isra'illarning kərūp qalmasliki űqūn yūzigə qūmpərdə tartiwəloʻjan Musa pəyoʻjəmbərgə ohximaymiz.¹⁴ U wakitta, Isra'illarning əkli bihudlixip kətkənidi. Ular taki būgūngiqə kona əhdə, yəni Təwratni oʻquʻjiniida, əkli goya xu qūmpərdə bilən yepiwelinəjandək turmakta. Qūnki, bu qūmpərdə pəkət Əysa Məsih arkilikla eliwetilidu.¹⁵ Xundak, būgūnki kūndimu ular Musa pəyoʻjəmbər arkilik qūxūrləgən Təwratni oʻquʻjanda, xu qūmpərdə yənila ularning kəlbini yepiwalmakta.¹⁶ Birak, ular qaʻan Rəbkə yūzlənsə, u qūmpərdə xu qaʻqda elip taxlinidu.¹⁷ Bu yərdiki «Rəb» degənlik Mukəddəs Rohtur. Kimning kəlbidə Rəbning Rohi bolsa, uningda hərlūk bolidu.¹⁸ Bizlərdiki qūmpərdilər eliwetiləgəqkə, Rəbbimizning uluʻjluʻkini kərūwatimiz. Buning bilən, biz Rəbbimizgə ohxax boluxka əzgərtilip, bara-bara uning uluʻjluʻkini tehimu əks əttūrwatimiz. Bu Rəbbimizdin, yəni Mukəddəs Rohtundur.

4-bab

Kudrətlik Huda wə ajiz insan

¹ Huda rəhim-xəpkiti bilən bu hizmətni bizgə bərgənəkən, jasaritimizni yokatmaymiz.² Uyatlik, hupiyənə ixlarni kilixtin yirak turup,

Korintliklarğa yezilğan ikkinqi hət

hıylə-mikirlik kılmaymız, Hudaning sözini burmilimaymız. Əksiqə, həkikətni öz peti eytimiz. Buning bilən, biz özimizni Huda aldida həmmə kixigə bildürimiz, ularmu öz kəlbidə bizning kandaq adəm ikənlikimizni bilidu. ³ Biz yətküzüwatқан hux həwərning mənisi yoxurun deyilsə, u halak bolidioğanlar üqünla yoxurundur. ⁴ Qünki, bu dunyaning həkümrani bolğan Xəytan Hudaning obrazi bolğan Əysa Məsihning uluqlukini bildüridioğan hux həwərning nuri etikadsızlarning dilini yorutmisun dəp, ularning əklini ixliməs kılıp koydi. ⁵ Biz kəyergə barsak, özimizni əməs, bəlki Rəbbimiz Əysa Məsihni jakarlaymız. Özimizgə kəlsək, biz pəkət Əysa Məsih üqün silərning hizmətkarینگarmız. ⁶ Qünki, dunyani yaratkanda «nur karangöuluktin qaknisun» dəp əmr kılğan Huda bizning əzining Əysa Məsih arkilik ayan kılğan uluqlukini tonup yetiximiz üqün, hux həwərning nuri bilən kəlbimizni yorutti. ⁷ Hudaning bizgə ata kılğini hux həwərning nuridin ibarət bolğan bibaha həzinidur. Biz goya bu həzinə kaqılanoğan sapal idix. Mana buningdin kixilər bizdiki uluq kudrətning özimizdin əməs, bəlki Hudadin kəlgənlikini bilələydu. ⁸ Mana biz hər tərəptin kiyin əhwalda kalduk, əmma yəksan bolmiduk. Təmtirəp kalduk, əmma ümidsizlənmiduk. ⁹ Koqıliniwatimiz, halbuki Huda tərripidin taxliwetilmiduk. Yikitildukyu, əmma yokitilmiduk. ¹⁰ Əysa Məsihkə ohxax azab-okubətlərgə, hətta ölüm həwpigə duq keliwatimiz, lekin Əysa Məsih da'im bizgə küq-kudrət berip turuwatidu. Buning bilən, kixilər wujudimizdin uning hayat ikənlikini kərüwalalaydu. ¹¹ Xundak, Əysa Məsihkə əgəxkənlikimiz səwəbidin həmixə ölümgə duqar kılınmaqtimiz. Kixilər buningdin Əysa Məsihning hayatini bizdə kərüwalalaydu. ¹² Demək, biz həmixə ölümgə duqar boluwatimiz; silər bolsanglar buning bilən hayatlikka erixiwatisilər. ¹³ Biz yənıla hux həwərni tarkitiwatimiz, qünki mukəddəs yazmilarda yezilğan «etikad kıldim, xu wəjidin səzlidim» degüqidə bar bolğan etikad bizdimu bardur. ¹⁴ Qünki, Rəbbimiz Əysani ölümdin tirildürgən Hudaning biznimu uningğa ohxax tirildüridioğanlikini wə silər bilən billə öz huzuriğa kəltüridioğanlikini bilimiz. ¹⁵ Biz tartiwatқан müxkülqiliklərninğ həmmisi silər üqündür. Bu arkilik Hudaning mehir-xəpkiti tehimu kəp kixilərgə yətküzülidu. Xundak bolğanda, ularning təxəkkürliri Hudağa eytilip, Huda tehimu uluqlinidu. ¹⁶ Xunga, jasaritimizni yokatmaymız. Tenimiz barqanseri harab bolsimu, rohımız kündin-küngə yengilanmakta. ¹⁷ Biz uqrawatқан bu waqitlik wə ərziməs azab-okubətlər bizgə təngdaxsiz wə mənggülik

Korintliklaroʻya yezilgan ikkinchi hət

xan-xərəp elip kelidu. ¹⁸ Xunga, kəzimiz kərünidiqanda əməs, bəlki kərünməydiqandidir. Qünki, kərünidiqini ötkünqidur, kərünməydiqini bolsa mənggüliktur.

5-bab

Ərxniki makanimiz

¹ Bizgə məlumki, biz yaxawatkan bu dunyadiki qedir ərülüp qüxkəndə, yəni tenimizdin ayriloqanda, adəm kəli bilən yasaloqan əməs, bəlki ərxta Huda bizgə hazirlap koyoqan bir turaloqoqa, yəni mənggü məwjut bolidiqan bir təngə igə bolimiz. ² Biz hazirki tenimizdə yaxawatkanlikimizdin həsrət qeqip, ərxniki tenimizning uning ornini elixioqa intizar bolmaqtimiz. ³ Qünki, xundila rohimiz tənsiz kalmaydu. ⁴ Hazirki tenimizdə yaxawatkan bizlər eqir yüklər astida həsrət qəkməktimiz. Qünki, biz hazirki tenimizdin kutulup, өлüxkə əməs, bəlki qiriməs təngə igə bolup, mənggülik hayatning ötkünqi hayatimizning ornini elixioqa intizar bolmaqtimiz. ⁵ Bizni biz intizar boləqan hayatlikka erixtürüx üqün təyyarlioquqi, xundakla buning kapaliti süpitidə bizgə Mukəddəs Rohni ata kiloquqi dəl Hudaning əzidur.

⁶ Xuning üqün, hazirki təndə yaxoijnimizda, Rəbbimizning makanida bolalmaydiqanlikimizni bilimiz. Wəhalənki, Hudaning bizgə yengi tən beridiqanlikidin ibarət həkikətkə ixənqimiz kamil. ⁷ Qünki, kəz bilən kərgili bolidiqanoqa əməs, etikaqka tayinip yaxaymiz. ⁸ Ixənqkə igə ikənmiz, hazirki tenimizdin waz keqip, Rəbbimizning makanida boluxka razimiz. ⁹ Kiskisi, məyli bu təndə yaxayli yaki bu təndin waz keqəyli, nixanimiz yənila Rəbbimizni hursən kilixtur. ¹⁰ Qünki, hərberimiz hazirki tenimizdə yaxioqan waktimizdiki yahxi-yaman əməliyitimizgə yarixa qokum Kutkuzoquqi – Məsihning sorak təhti aldida hesab berip jawabka eriximiz.

Əyşa Məsih arkilik Huda bilən yarixix

¹¹ Rəbbimizdin əyminixni bilgənikənmiz, insanlarni bu həktə kayil kilixka tiriximiz. Bizning kəndə adəm ikənlikimiz Hudaqoqa ayan. Wijdaninglarningmu bizning kəndə adəm ikənlikimizni tonup yetixini ümid kilimən. ¹² Bəziliringlar eytkəndək, əzimizni yənə mahtimakqi əməsmiz. Bəlki silərgə bizdin mahtinix pursitini bərməqimiz. Buning

Korintliklaroʻja yeziloʻan ikkinqi hət

bilən, atakta Hudaning hizmitini kilidiʻoʻan, texi pal-pal, iqi ʻoʻal-ʻoʻal axu mahtanqak kixilərgə jawab berələysilə. ¹³ Bəzilərgə nisbətən biz elixip kəloʻandək kərüngən bolsak, kerək yok. Qünki, Huda bizning həkəndak ixni uning üqün kilidiʻoʻanlikimizni bilidu. Silərgə nisbətən bizning əklimiz jayida, qünki silərninğ mənəp'itinglar üqün hizmət kiliwatkanlikimizni bilisilə. ¹⁴ Bizni xundak kilixka kistawatkini Əysa Məsihning muhəbbitidur. Biz Əysa Məsihning həmmimiz üqün əlgənlikigə ixəngənəkənmiz, əzimizning burun yaxap kəlgən hayatimizə nisbətən əlgənlikimizgimu ixinimiz. ¹⁵ Əysa Məsih pütkül insanlar üqün əldi. Məksət, u ata kiləʻan yengi hayatka erixkənlərninğ əzliri üqün əməs, bəlki ularni dəp əlgən wə əlümdin tirilgən Əysa Məsih üqün yaxisun, degənliktin ibarət.

¹⁶ Xuning üqün, biz buningdin keyin heqkimgə bu dunyaning kəzkarixi bilən karimaymiz. Gərqə biz burun muxu kəzkarax bilən Əysa Məsihni pəkətla bizgə ohxax bir insan dəp kəriʻoʻan bolsakmu, əmdi undak dəp karimaymiz. ¹⁷ Bir kixi Əysa Məsihkə mənəsup bolidikən, u yengidin yarəʻoʻan adəmdur. Uning kona hayati ahirlixip, yengisi baxlanəʻan bolidu. ¹⁸ Bularning həmmisi Hudadindur. Huda Əysa Məsih arkilik bizni əzi bilən yaraxturdi, xundakla bizgə kixilərnəni əzi bilən yarixixka qakirix wəzipisini tapxurdi. ¹⁹ Demək, Huda insanlarning gunahlidin hesab almay, ularni Əysa Məsih arkilik əzi bilən yaraxturdi, xundakla əzi bilən yaraxturulux həkkidiki bu hux həwərnəni bizgə amanət kildi.

²⁰ Xunga, biz Əysa Məsihning wəkilliri uningəʻa wakaliten silərnəni xuningəʻa ündəymizki, Huda bilən yarixinglar. Bəjayiki, bu Hudaning biz arkilik silərnəni muraji'ət kiləʻinidur. ²¹ Huda bizning Əysa Məsih arkilik həkkəniy adəm dəp jakarliniximiz üqün, gunahsiz Məsihni gunahimizning kurbani kildi.

6-bab

¹ Biz Huda bilən billə hizmət kiləʻuqi süpitidə Hudaning mehīr-xəpkitining silərdə bikəroʻa kətməslikini ətünimiz. ² Qünki, Huda mundak dəydu:

«Wakit-sa'iti kəlgəndə, sanga kulak salimən,
kutkuzulux künidə sanga xapa'ət kilimən.»

Korintliklaroʻya yeziloʻan ikkinqi hət

Silərgə eytip koyayki, Hudaning «wakit-sa'iti» degini hazirdur, Hudaning kutkuzux küni bügündur.

³ Baxkilarning etikadioʻa tosaloʻu bolidioʻan ixlarni kilip, əlqilik hizmitimizgə daoʻj kəltürməywatmiz. ⁴ Bəlki həmmə ixta Hudaning hizmətkarliri ikənlikimizni kərsitip, hər hil müxküllük, awariqilik wə japa-muxəkkətlərgə bərdaxlik beriwatimiz. ⁵ Tayak yeduk, zindanda yattuk, topilangqilarning parakəndiqiliklirigə duq kəlduk, həlimizdin kətküdək ixliduk, uykusiz kəlduk wə aqarqiliklaroʻya uqriduk.

⁶ Paklikimiz, əkil-parasitimiz, səwr-takitimiz, mehribanlikimiz, səmimiy muhəbbitimiz wə Mukəddəs Rohtin kəlgən küq bilən əzimizning Hudaning hizmətkarliri ikənlikimizni kərsəttuk. ⁷ Hudaning həkikətini yətküzduk, Hudaning kudritining biz bilən billə ikənlikini namayan kilduk. Həkkaniylikni əzimizgə kəral kilip, türlük hujumlaroʻya zərbə berix bilən birgə əzimiznimu koʻqdiduk. ⁸ Hərmətkimu sazawər bolduk, həkərlərgimu uqriduk. Əyibkimu buyrulduk, mahtaxkimu muyəssər bolduk. Kixilər bizni aldamqimu dedi, birək biz durus kixilərmiz.

⁹ Tonulmioʻan ərziməs kixilərdək qaralsakmu, lekin həmmigə tonuxmiz. Əlüm girdabida bolsakmu, lekin yənila həyatmiz. Tayak yegən bolsakmu, əltürülmiduk. ¹⁰ Qayoʻu-ələmdə bolsakmu, həmixə xad-hurammiz. Namrat bolsakmu, nuroʻun kixilərnə rohiy jəhəttə bay kiliwatimiz. Həq nərsimiz yok bolsimu, həmmigə igimiz.

¹¹ Əy Korintliklar, silərgə oquq-axkara səzliduk, silərgə baʻqrimizni kəng aqtuk. ¹² Silərdin muhəbbitimizni ayimiduk, lekin silər bizdin muhəbbitinglarni ayidinglar. ¹³ Mən silərgə əz pərzəntlirimgə eytkəndək eytayki, kəng kərsək bolup, bizgə huddi biz silərgə mu'amilə kiləndək mu'amilə kilinglar.

Etikadsizlarning təsiridin saklinix

¹⁴ Etikadsizlar bilən bir boyunturukka kirmənglar. Qünki, həkkaniylik bilən həkkaniysizlikning otturisida kəndakmu ortaklik bolsun!? Yorukluk bilən karangoʻjuluk kəndakmu qikixalisun!? ¹⁵ Məsih bilən Xəytan^③ kəndakmu kelixəlisun!? Etikədqilar bilən etikadsizlarning nemə ortakliki bolsun!? ¹⁶ Hudaning ibadəthanisi bilən butlar arisida kəndakmu birlik bolsun!? Biz mənggü həyat Hudaning ibadəthanisi.

---

^③ Əsli tekistdə «Bəliyal» dəp elinoʻan bolup, uning Ibraniy tilidiki mənisi «ərziməs, osal».

Huddi Hudaning eytkinidäk:

«Həlkim iqidə turimən,
ularning arisida yürimən.
Ularning Hudasi bolimən,
ularmu mening həlkim bolidu.»

¹⁷ Xuning üqün, Pərwərdigar mundak dəydu:

«Etikadsizlardin ayrilip neri turunglar.
Napak ixlarğa yekin yolimanglar,
xunda, mən silərni kəbul kəlimən.»
«Həmmigə kadir Pərwərdigar yənə:
¹⁸ ‘Silərgə ata bolimən.
Silərmu mening oqul-kızlirim bolisilər.’ dəydu.»

7-bab

¹ Kədirlik kərindaxlar, bu wədilərgə erixkənikənmiz, tənni wə rohni buləydiyğan hərəkəndak nərsilərdin yirak turup özimizni pak tutayli. Hudadin əyməngən halda özimizni pütünləy Hudağa atayli.

Pawlusning Korintliklarğa boləğan ixənqi

² Kəlbinglardin bizgə orun beringlar. Biz heqkimgə nahəklik kilmiduk, heqkimni etikad yolidin azdurmiduk, heqqaqan özimizning mənəpə'itigə qoş tartmiduk. ³ Mən bu sözlərni kilix arkilik silərni tənqidliməkqi əməsmən. Burun eytkinimdək, kəlbimizdin xundak orun aldinglarki, biz silər bilən hayat-mamatta birgə bolimiz. ⁴ Silərgə ixənqim kamil həm silərdin pəhirlinimən. Eoqir müxkülqiliklərdə kaləqanda, silər arkilik təsəlli tepip, qəksiz huxallikğa qəmgənidim.

⁵ Makedoniyə əlkisigə barəandin keyin, kənglimiz əmin tapmay, ^④ hilmuhil kiyinqiliklarğa duq kəlduk. Sirtta jedəl-majira, iqimizdə kərkunq boldi. ⁶ Lekin rohi quxkənlərgə təsəlli beridiyğan Huda Titusni yenimizgə əwətix arkilik bizgə təsəlli bərdi. ⁷ Biz pəkət uning kelixi bilənla əməs, bəlki uning silərdin aloğan təsəllisi bilənmu təsəlli taptuk. U

---

^④ 2-bab 13-ayətkə karalsun.

silərning manga bolöşan seöjinxinglarni, ötküzgən səwənlikinglaroşa kילוşan puxaymininglarni wə manga bolöşan kizöjinxinglarni bizgə eytkanda, huxallikim tehimu axti.

⁸ Ilgiriki hetimning silərgə bir məzgil kayoşu elip kəlgənlikidin həwər tapkinimda, puxayman kילוşan bolsammu, lekin hazır puxayman kilmaymən. ⁹ Hazır huxalmən. Silərni kayoşuşa salöşanlikimoşa əməs, bu kayoşuning silərni towa kilixka elip baröşanlikioşa huxalmən. Qünki, silərning bundak kayoşuşa qəküxunglar Hudaning iradisi boyiqə boldi. Xunga eytalaymənki, biz silərni kayoşuşa salöşan bolsakmu, uningdin heqkandak ziyən tartmidinglar. ¹⁰ Qünki, Hudaning iradisi bilən qəkkən kayoşu kixini towa kildurup, uni kutkuzuluxka elip baridu. Bu hil towa kilix kixini puxayman kildurmaydu. Lekin, bu dunyaning hələkqiliki üqün bolöşan kayoşu bolsa kixini towa kilduruxka əməs, bəlki ölümgə elip baridu. ¹¹ Hudaning iradisi bilən qəkkən ənə xu kayoşularning silərdə qandak yahxi mewilərni bərgənlikini oylanglar: əstayidillik bilən hatalikinglarni tüzitip, özünglarni aklidinglar, aranglardiki gunahkarning kilmixidin qəzəpləndinglar həmdə bu kilmixning dawamlixixi bilən Hudaning jazasining silərgə kelixidin qorqtunglar, mən bilən kərixüxkə intizar boldunglar, mening əqlilik hokukumni hərmətləp, manga kizöjinx boldunglar, gunahkarni jazalax arkilik adalətpərwərlikinglarni kərsətinglar. Mana bular arkilik silərning bu ixta toşra kילוşanlikinglar enik boldi.

¹² Ötkən ketimlik hətni yeziximdiki اساسlik məxsət, kimning azar bərgənliki wə kimning azar yegənlikini bekitix üqün əməs, bəlki silərning Huda aldida biz üqün nəkədər kizöjinx ikənlikinglarni özünglaroşa bildürux üqün idi. ¹³ Biz silərning xu kizöjinxinglardin təsəlli taptuk. Xuning bilən bir wakitta, Titusning huxallikini kərip, huxallikimiz tehimu axti. Qünki, silərning səwəbinglardin uning rohi kətürənggü idi. ¹⁴ Silərni uningöşa mahtap bərgənqidim, silərmu meni yərgə karitip koymidinglar. Huddi silərgə əgətkənlirimning həmmisi rast bolöşinidək, silərni Tituska mahtap eytkənlirimningmu rast ikənliki əməliyitinglar arkilik ispatlinip qikti. ¹⁵ Xunga, Titus həmminglarning uningöşa kandak ita'ətmən bolöşanlikinglarni, uni xunqə qong kərip, hərmət bilən kütüwalöşanlikinglarni əsliginidə, uning silərgə bolöşan muhəbbiti tehimu qongkurlaxmakta. ¹⁶ Silərgə hər jəhəttin ixənq kilalioşanlikim üqün huxalmən.

8-bab

Sehiylik bilən i'anə kilixka ilhamlandurux

¹ Qerindaxlar, silərgə Hudaning Makedoniyə ölkisidiki etikadqilar jama'ətqilikliridə kərsətkən mehİR-xəpkiti toşrisida eytməqimiz. ² Ular bexidin ötküzgən müxkül külpətlər arkilik kattik sinaldi. Xundaqtimu, ularning huxalliki tolup texip, əzlrining intayin kəmbəşəllikigə karimay, kəli oquqluk wə mərdlik kildi. ³ Ularning əzlikidin küqining yetixiqə, hətta əzigə qalmisimu i'anə kiləşanlikioşa guwahlik berimən. ⁴ Ular Yəhudiyə ölkisidiki etikadqilaroşa kilinidoşan yərdəmgə əzlriningmu həssə qoxuxini bizdin ötünüp soraxti. ⁵ Bu həkikətən bizning ulardin kütkinimizdin kəp exip kətti. Ular aldi bilən əzlrini Rəbbimizgə atidi, andin Hudaning iradisi boyiqə bizgə atidi. ⁶ Titus heli burun silərninq bu mərdlərqə i'anə kilixni baxlixinglaroşa yərdəm kiləşanikən, uningdin bu ixning ahirini qikixinglaroşa yərdəm berixni ötündük. ⁷ Silər həmmə ixta – etikad yolida, söz kabilyitidə, Huda həkkidiki bilim wə baxkilaroşa yərdəm berixkə boləşan kizəşinlikta wə bizgə boləşan mehİR-muhəbbəttə aldida turoşandək, bu kətimlik i'anə kilixtimu aldida turunglar. ⁸ Bu səzlimni silərgə buyruk tərikisidə eytkinim yok. Mən mehİR-muhəbbitinglarning səmimiyligini Makedoniyidiki jama'ətqiliklərninq i'anə toplax jəryanida kərsətkən mehİR-muhəbbiti bilən selixturux arkilik sinap kərməqimən. ⁹ Rəbbimiz Əysa Məsihning nəkədər mehİR-xəpkətlik ikənlikini bilisilər. Gərqə u bay bolsimu, silər üqün namrat boldi. Məksət, əzi namrat bolux arkilik silərnini rohiy jəhəttin bay kilix idi.

¹⁰ Mən silərgə paydilik boləşan bir təklipni berəy. Silər ötkən yili pəkət i'anə berixni otturiqə koyupla kəlməy, bəlki uni ihtiyar bilən əməlgə axuruxtimu həmmening aldida boldunglar. ¹¹ Əmdi bu hizmətninq ayioşini qikixinglar. Silər bu ixni dəsəptə pılanlioşan waktinglardikidək kizəşinlik bilən tamamlanglar həmdə əzünglarning iktisadi yar bərgən xara'it astida yərdəm kolunglarni sununglar. ¹² Bir kixi razimənlik bilən qamisining yetixiqə bərsə, bu ix Hudani hursən kilidu. Huda hərgizmu birkimdin əzidə yokinimu berixni tələp kilməydu.

¹³ Baxkılarning yükini yeniklitix üqün əzünglarni kiynanglar, deginim yok. Əksişə, ikkila tərəptə barawərlik bolsun dəymən. ¹⁴ Silərdə artuk boləşini hazirqə ularning kəm yerini tolduroşinidək, ularda artuk boləşini

Korintliklarğa yezilğan ikkinqi hət

künlərning biridə silərning kəm yeringlarni tolduridu. Mana xundak bolojanda, barawərlik bolojan bolidu. ¹⁵ Huddi mukəddəs yazmilarda yezilöjnidək:

«Kəprək yiojwalöjanlarning exip kalmidi,
az yiojwalöjanlarningmu kemip kalmidi.»

Titus wə uning hizmətdaxliri

¹⁶ Mening silərgə bolojan kizöjnilikimdək kizöjnilikni Titusning kəlbigə salöjan Hudaöja xükürlər bolöjay! ¹⁷ Titusning yeninglaröja barmaqçi bolöjini pəkət bizning təlöpimiz bilənla əməs, bəlki uning öz ihtiyari wə silərgə bolöjan kizöjniliki bilən boldi. ¹⁸ Biz bir kerindiximizni uningöja köxup koymaqçimiz. U kerindiximiz hux həwərnı yətküzüx yolida pütün etikadqılar jama'ətqilirlirining mahtixioja sazawər bolöjan. ¹⁹ Yənə kelip, u toplanöjan i'anilarni Yerusalemoja apirix səpiridə biz bilən həmsəpər bolux üqün, etikadqılar jama'ətqilirliri tərripidin təyinlängənidi. Bizning məksitimiz i'anə toplax arkilik Rəbbimizni uluöjlox wə yardəmgə təyyar ikənlikimizni kərsitixtur.

²⁰ Baxkılarning kusur tepixining aldini elix üqün, mərdlərqə berilgən bu i'anilarni baxkuruxta ehtiyat kilip, u kerindiximizni billə elip berixni layik taptuk. ²¹ Yaman atakka kalmaslik üqün, pəkət Rəbbimizning nəziridə əməs, insanlarning nəziridimu toöjra dəp karalöjan ixlarni kilixka dikqət kilip keliwatimiz.

²² Biz kəp ketim wə kəp ixlarda sinax arkilik baxkılaröja yardəm berixtə kizöjin dəp kariöjan yənə bir kerindiximiznimu ular bilən billə əwətməkçimiz. U silərning bu i'anə ixini bir baxka elip qikalaydiojanlikinglaröja ixəndi. Bu ixənq uning silərgə yardəm berixtiki kizöjnilikini həssiləp axurdi. ²³ Tituska kəlsək, u mening həmrahim wə aranglarda kiliwatқан ixlirimda hizmətdiximdur. Baxka ikki kerindiximiz bolsa jama'ətqilirlərnıng wəkilliri bolup, ular Əysa Məsihkə xan-xərəp kəltürgüqilərdindur. ²⁴ Xunga, silər hərkaysi jama'ətqilirlər aldida ularöja muhəbbitinglarni kərsitinglar. Xuning bilən, jama'ətqilirlər bizning silərdin mahtiximizning orunluk ikənlikini bilsun.

9-bab

Sehiy boluxka ündəx

¹ Etikadqilar üqün toplinidioşan bu i'anə toşruluk silərgə hət yeziweriximning həjiti yok. ² Qünki, yardəm berixtə kizojin ikənlikinglarni bilimən. Mən Makedoniyidiki etikadqilar aldida Yunan əlkisidiki silərninğ ötkən yildin beri i'anə berixkə təyyar ikənlikinglardin mahtinip kəldim. Dəl silərninğ bu kizojinliqinglar ularning kəpçilikini i'anə toplax üqün kozojatti. ³ Bu ixta silər bilən mahtiniximning kuruk gəp bolup kalmasliki üqün, silərninğ mening eytkinim boyiqə təyyarlik kilip tursun dəp, bu üq kerindaxni yeninglaroşa əwətməqimən. ⁴ Nawada Makedoniyidiki bəzi kerindaxlar mən bilən billə berip, silərninğ təyyarlik kilmişanliqinglarni kərsə, silər bir yakta kelip, silərgə boləjan küqlük ixənqim wəjidin mən hijalət bolup kelixim turəjan gəp. ⁵ Xu səwəbtin, silərninğ berixkə wədə kiləjan mərdlərqə i'anənglarni aldin'ala təyyar kilixinglar üqün, bu kerindaxlarning yeninglaroşa bizdin awwal berixini zərür taptim. Xundak boləjanda, i'anənglarning təyyarlanəjanlikini həmdə ularning məjburiy əməs, bəlki razimənlik bilən kilinəjanlikini kərüwaləjili bolidu. ⁶ Esinglarda bolsunki, az terioşan az alidu, kəp terioşan kəp alidu. ⁷ Hərkim kiynilip turup yaki məjburiy həlda əməs, öz kənglidə niyət kiləjini boyiqə bərsun. Qünki, Huda huxallik bilən bərgüqini yahxi kəridu. ⁸ Huda silərninğ ehtiyajinglarni kənduruxka kədirdu. Xundak boləjaqqa, hər da'im, hərəkandak əhwal astida ehtiyajinglar kəndurulup, baxkilaroşa həyr-sahawətlik bolalaysilər.

⁹ Mukəddəs yazmilarda yeziloşinidək:

«U yoksullaroşa mərdlərqə sədikə berər
uning həyr-sahawətliki mənggü untulmas.»

¹⁰ Dehqanoşa terioşili uruk, yegili ozuk ata kiləjan Huda silərninğ həjətmənlərgə tehimu mərdlik bilən berəlixinglar üqün, silərdə barni kəpəytidu. ¹¹ Silərninğ həmixə mərdlik bilən baxkilaroşa yardəm kilixinglar üqün, Huda silərninğ hərəkaysi jəhətlərdin bərikətlik kilidu. Biz silərninğ i'anənglarni ehtiyajlik boləjanlaroşa bərginimizdə, ular Hudaşoşa təxəkkürlər eytidu. ¹² Silər kiləjan bu yardəm Yerusalemdiki etikadqilarning ehtiyajini kəndurupla kəlməy, ularning Hudaşoşa boləjan xükürlirini tehimu axuridu. ¹³ Silərninğ bu ketimki i'anənglar

Korintliklaroşa yeziloşan ikkinqi hət

etikadinglarning həkikij ikənlikining ispatidur. Kixilər silərning özünqlar etirap kıloşan Əysa Məsih həkqidiki hux həwərgə sadik boloşanlikinglar, xundakla mal-mülkünglarni əzliri wə kəpçilik bilən mərdlərgə ortaklaşkanlikinglar üqün, Hudani uluşlaydu. ¹⁴ Ular Huda silərgə ata kıloşan pəwkuł'addə mehır-xəpkət səwəbidin silərgə ixtiyak başlap, silərgə du'a kilmakta. ¹⁵ Til bilən təswiriligili bolmaydioşan iltipati, yəni öz oşqlini ata kıloşini üqün, Hudaşoşa xükürlər bolşay!

10-bab

Pawlusning əqlilik hokukini aklixi

¹ R@dio10 Silər bilən billə bolşanda mu'amilisi yumxak, lekin billə bolmioşanda silərgə karita kattik kol dəp karaloşan mənki Pawlus Əysa Məsihtək mulayimlik wə rəhimdillik bilən silərdin xuni ətünüp tələp kılımənki, ² yeninglaroşa baroşinimda, bizni bu dunyaning arzu-həwəsliri boyiqə yaxaydioşanlar dəp karaydioşan bəzi kixilərgə kilmakqi bolşan kattik mu'amilini silərgimu kiximizoşa məjbur kilmanglar. ³ Bu dunyada yaxisakmu, bu dunyaning arzu-həwəsliri boyiqə yaxaydioşanlardək jəng kilmaymiz. ⁴ Qünki, jəng korallirimiz bu dunyaoşa has korallar əməs, bəlki Xəytanning mustəhkəm kəl'əlrini gumran kilidioşan, Hudaning küq-kudritigə igə bolşan korallardur. ⁵ Biz bu korallar bilən bimənə səpsətilərni wə Hudani tonuxka toskunluk kilidioşan hər hil kərəng kəzkaraxlarni bitqit kilizim həmdə kixilərnin öz oy-pikirlirini Əysa Məsihkə bekindurup, uningəşa ita'ət kilixi üqün, ularni kayil kilizim. ⁶ Silər Əysa Məsihkə toluk ita'ət kılşandin keyin, aranglardiki hər hil ita'ətsizliktə turuwaloşuqılarni jazalaxka təyyarmiz. ⁷ Silər pəkət sirtki kərünüxkila karaydikənsilər. Əgər biri əzini Əysa Məsihkə wəkillik kilmən dəp karap, meni inkar kılşan bolsa, yənə yaxirak oylinip, meningmu Əysa Məsihkə wəkillik kilidioşanlikimni etirap kilsun. ⁸ Rəbbimiz tərpidin manga berilgən əqlilik hokuki silərni nabut kiliz üqün əməs, bəlki rohiy jəhəttə yetildürüx üqün berilgən. Xunga, bu hokuk bilən ziyadə mahtansammu, hərgiz hijalət bolmaymən. ⁹ Silər hətlirimni bizni kərkütux üqün yazdi, dəp oylap kalmanglar. ¹⁰ Dərwəkə bəzilər, «Pawlusning hətliri həm kattik həm küqlük, birak əzini kərsingiz iktidarsiz, səzliri tuturuksiz» deyixidu. ¹¹ Bu kixilər xuni bilsunki, yiraktin silərgə yazoşan hətlirimdə nemə kilmən degən bolsam,

yeninglaroʻya baroʻqandimu xuni kilimən.

¹² Өzini kaltis qaoʻqlaydioʻqan kixilər bilən özimizni bir katarda qoyuxka wə ular bilən selixturuxka kandakmu jür'ət kilayli? Ular özlerini özlirining əlqimi bilən əlqəydu, özlirini özliri bilən selixturidu. Mana bu ularning əkilisizlikini kərsitidu. ¹³ Lekin, biz özimizdə bar bolmioʻqan hokuklar bilən mahtinip yürginimiz yok. Mahtansakmu, Hudaning pilani da'irisidə hizmət kilix bilən mahtinimiz. Bu pilan hux həwəni silərgimu yətküzüxni öz iqigə aloʻqan. ¹⁴ Əgər biz hux həwəni silərgə tunji yətküzgənlərdin bolmisakiduk, undakta xu hokuklirimizdin mahtiniximiz bizning öz da'irimizning sirtioʻya qikip kətkənlikimiz dəp hesabansa bolatti. Lekin, Əysa Məsih toʻqrisidiki hux həwəni yiraktiki silərgə dəsləp yətküzgən biz bolduk. ¹⁵ Kiskisi, öz hizmət da'irimizdin qikip, baxkilarning hizmiti bilən mahtanoʻjinimiz yok. Biz pəkət etikadinglarning tehimu küqiyip, aranglarda kiləqan hizmitimizning tehimu kengiyixini ümid kilimiz. ¹⁶ Xundak boləqanda, biz silərdinmu yirak boləqan, tehi hox həwər yətküzülmigən jaylaroʻya berip, hox həwər yətküzələymiz. Təyyaroʻya həyyar bolup, baxkilarning öz hizmət da'irisidə kiləqan əjri bilən mahtinix bizgə yattur. ¹⁷ Mukəddəs yazmilarda yeziloʻjinidək, «mahtinidioʻqanlar Rəbbimiz bilən mahtansun.» ¹⁸ Qünki, öz-özini mahtaydioʻqan əməs, bəlki Rəbbimizning mahtixioʻya muyəssər boləqan kixi həkikiy mahtaxka ərzyidu.

11-bab

Pawlusning özini sahta əlqilər bilən selixturuxi

¹ Mahtinixim bilən bir'az əhməklik kilip koysammu, eqir almiəqaysilər! Yənila səwrqan boləqaysilər. ² Mən siləni sahta əlqilərdin kizəojinimən. Bu, Hudaəya boləqan mehır-muhəbbitimdin kəlgən. Mən goya bir pak kizni yatlik kiləqandək, siləni «yeganə ər»gə – Əysa Məsihkə təkdım kildim. ³ Birak, Həwa'anining hiyliyər yilan tərpidin azduruloʻjinidək, siləningmu sahta əlqilər tərpidin azdurulup, Əysa Məsihkə boləqan səmimiy wə pak kəlbınglarning buləjinixidin ənsirəymən. ⁴ Qünki, siləning yeninglaroʻya berip, Əysa Məsih toʻqrisida mən yətküzgəngə ohximaydioʻqan baxka bir təlimni yətküzgənlərgə oquktin-oquq yol koydunglar. Silər kobul kiləqan Mukəddəs Rohtin baxka bir roh wə silər kobul kiləqan hux həwərdin baxka bir hux həwər toʻqrisida

Korintliklaroʻja yeziloʻjan ikkinchi hət

eytiloʻjanlarnimu siqʻdurdunglar. ⁵ Həlbuki, mən özümni heqʻkandə ixta silər dərijidin taxkiri dəp karioʻjan axu əlqilərdin təwən dəp karimaymən! ⁶ Gəp kilixta mahir bolmisammu, lekin bilimim bar. Kiliwatkan hər bir hizmitim buni hər jəhəttin oquk ispatlap turuptu.

⁷ Mening silərni qong kərüp, özümni təwən tutup, Hudaning hux həwirini silərgə hək tələp kilmay yətküzginim gunah boldimu? ⁸ Mən silərgə hizmət kilix üqün, baxka jama'ətqiliklərdin hək elip, ularoʻja «uwal» kildim. ⁹ Silər bilən billə boləjan wakitlirimda, ehtiyajim bolsimu, heqʻkaysinglaroʻja eoʻjirimni salmidim. Qünki, Makedoniya əlkisidin kəlgən kerindaxlar kəm-kütimni toluklap bərđi. Heqʻkandə ixta silərgə yük bolmay kəldim, buningdin keyinmu yük bolmaymən.

¹⁰ Qəlbimdiki Əysa Məsihning həkikiti bilən eytimənki, mening bu mahtiniximni pütün Yunanda hərəkandə adəm təsup qalalmaydu.

¹¹ Nemə üqün silərdin hək almidim? Silərni səyməydoʻjanlikimdinmu? Hudaəja ayanki, silərni səyimən! ¹² Atalmix əlqilərdin «bizning kiliwatkinimiz bilən ularning kiliwatkinida heqʻkandə pərk yok» dəp mahtinixioʻja pürsət tapalmasliki üqün, silərdin hək almay kiliwatkan halis ixlirimni dawamlaxturimən. ¹³ Qünki, bundaklar sahta əlqilər, hiyligərlər bolup, əzlrini Əysa Məsihning əlqisi, dəp pərdazliwaləjanlardur. ¹⁴ Əməliyəttə, bu həyran kalarlik ix əməs, qünki Xəytan özini yorukluk pərixtsisi, dəp pərdazliwaləjandur. ¹⁵ Xunga, uning bu qakarlimu əzlrini adillikning hizmətkarliri dəp pərdazliwalsa, əjəblinərlik əməs. Ularning aqiwiti əzlrining əməliyitigə layik bolidu.

Pawlusning tartkan azab-okubətliri

¹⁶ Yənə xuni eytimənki, heqʻkaysinglar meni əhmək, dəp kəlmanglar. Əgər əhmək dəp karisanglar, bir əhməkni kəbul kiləjanqilik bolsimu meni kəbul kilinglar. Xuning bilən, mənmu bir'az mahtiniwalay. ¹⁷ Bu səzlim Rəbbimiz məndin tələp kiləjan səzlər əməs. Mening bundə mahtinixim pəkəttə bir əhməkning yürəklik po atkanlikidur, halas.

¹⁸ Nuroʻjun kixilər bu dunyadiki ixliri bilən mahtinip ketidikən, mənmu mahtinip bakay. ¹⁹ Qünki, silər əzünglarni xunqə əkillik qaoʻqlaysiləryu, bu sahta əlqilərdin əhmikanə təlimlirigə yol koyuwerisilər! ²⁰ Ularning

---

⁵ Pawlus etikadqilaroʻja öz eoʻjirini salmaslik üqün, öz hünirigə tayinip, turmuxini kəmdioʻjan. Birək, bəzilər «Pawlus həkikiy əlqi boləjan bolsa, etikadqilarning iktisadiy yardimigə tayanəjan bolatti» dəp, uning əlqilik hokukini inkar kiləjanidi.

Korintliklaroʻya yezilgan ikkinchi hət

silərni kul ornida kərūxigə, həkkinglarni yeyixigə, silərdin nəp elixioʻa, silərgə qongqilik kilixioʻa wə siləring yūzūnglarni qūxūrūxigə yol kōyisilə. ²¹ Bizning silərgə xundak mu'amilə kilixka ajiz kəlgənlikimizni hijillik iqidə etirap kilimən. Lekin, ulardin birliri birər ixtin mahtinixka jūr'ət kilōjan yərdə (yənə əhməklərqə eytay), mənmu xu ixtin mahtinixka jūr'ət kilalaymən. ²² Ular sepi əzidin Ibraniymu? Mənmu xundak. Ular Isra'illarmu? Mənmu Isra'il. Ular əjdadimiz Ibrahīmning əwladidinmu? Mənmu uning əwladidin. ²³ Ular Əysa Məsihning hizmətkarlimu? Əkildin azōjanlardək eytsam, mən ulardin tehimu yukiri turidioʻan bir hizmətkari. Mən tehimu japalik ixlidim, zindanda tehimu kəp yattim. Kūrming kətim kamqa yedim, kayta-kayta əlüm həwplirigə duq kəldim. ²⁴ Yəhudiylarning ottuz tokkuz kamqa jazasioʻa bəx kətim tartildim. ²⁵ Üq kətim Rim həkūmranliridin tayak yedim, bir kətim qalma-kesək kilindim, üq kətim kemə hədisisigə uqridim, bir keqə-kündüzni dengizda ötküzdüm. ²⁶ Kəp kətim uzun səpərlərdə bolup, dəryalarda həm karakqilarning, əz həkīmning, Yəhudi y əməsləring arisida heyim-hətərlərgə yoluktum. Xəhərlərdə, qəllərdə, dengizlarda wə sahta kərindaxlarning arisida həwplik künlərnə baxtin kəqürdüm. ²⁷ Hizmitimni tirixip-tirmixip ixlidim. Talay keqilərnə uykusiz ötküzdüm, aqlik wə usuzlukning dərdini tetidim. Yəydiōjanōja tamak, kiyidiōjanōja kiyim tapalmay, aq-yalingaq qaldim. ²⁸ Bulardin baxka, hər küni degüdək pütin etikadqilar jama'ətqiliklirining oʻjemini yedim. ²⁹ Mən kaqan ajizlarōja həsdaqlik kilmidim?! Xəytanning tuzikiōja qūxūp, ezip kətkənlər üqün iqim kaqan örtəlmidi?! ³⁰ Əgər mahtiniximōja toōra kəlsə, əz ajizlikimni kərsitidiōjan ixlar bilən mahtinimən. ³¹ Rəbbimiz Əysaning Atisi, mənggü mədhīyiləxkə ərzyidiōjan Hudaōja ayanki, yaloʻan eytmidim. ³² Dəməxk xəhīridə padixah Aretasning kol astidiki bir waliy meni tutux üqün, pütin xəhərnə kattik nazarət astiōja aloʻjanidi. ³³ Lekin, mən sepildiki bir kamardin sewət bilən pəskə qūxūrūlup, uning kolidin kutuldum.

12-bab

Pawluska kəlgən wəhiy

¹ Mahtinixning paydisi bolmisimu, mahtanmisam bolmaydu. Əmdi Rəbbimizdin kəlgən oʻjayibanə alamətlər wə wəhiylər üstidə tohtilay.

Korintliklaroʻya yezilgan ikkinchi hat

² ʻOysa Məsihkə mən sup boləjan bir adəmn⁶ tonuymən. U on tət yil ilgiri ərxiləlaəja kətürüldi. U kətürülgəndə, teni kətürüldimu yaki rohi kətürüldimu bilməymən, buni Huda əzi bilidu. ³ Ixkılıp, bu adəmning jənnətkə kirip qikkənlikini bilimən. Teni kətürüldimu yaki rohi kətürüldimu bilməymən, buni Huda əzi bilidu. ⁴ U jənnəttə til bilən ipadiligili bolmaydiəjan, insanlarəja eytix mən'i kılinoəjan əjayip ixlarni anglidi. ⁵ Xundək bir adəm bilən mahtinimən, əzüm həkkidə bolsa əjizliklirimni etirap kilməktin baxkə birər ix bilən mahtinalmaymən.

⁶ Əməliyəttə, baxkə ixlardin mahtanoəjan bolsammu, əhmək hesablanmayttim; qünki undək kıləjinimda həkikətni səzligən bolattim. Lekin, kixilər meni kərginidin yaki angliəjınınidin üstün oylap kalmisun dəp, mahtinixtin əzümni neri tutimən.

⁷ Hudadin manganə kəlgən wəhiylərnning əjayip-əjarayıpliki bilən kərəngləp kətməslikim üçün, tenimgə tikən sanjiloəjandək bir əzab yepixip, huddi Xəytanning yalakqisining kiynaxliridək meni kiynidi. Bu, mening kərəngləp kətməslikim üçün idi. ⁸ Azabtin kutulux üçün, Rəbbimizgə üq kətim yelinip du'a kildim. ⁹ Lekin, u manganə: «Məhir-xəpkitim sanga yetərlək; mening küq-kudritim əjiz qəoqliringda toluk ipadilidni» dedi. Xunga, həyatimda ʻOysa Məsihning kudriti ipadilənsun dəp, əjizliklirimdin hursənlik bilən mahtinimən. ¹⁰ ʻOysa Məsih üçün əjizliklarni, həkərətlərn, əzab-okubətlərn, ziyankəxlilərn wə kiyinqiliklarni huxallik dəp bilimən. Qünki, kaəjan əjiz bolsam, xu qəoəda ʻOysa Məsihning kudritigə tolup, küqlük bolimən.

Pawlusning Korint jama'ətqilikigə kəngül bəlüxi

¹¹ Əhməkkə ohxap kaldim, mening bundək boluxuməja silər səwəbqi. Mən əslidə silərnning mahtixinglarəja erixixim kərek idi. Qünki, hərkanəqə bolsammu, silər dərijidin taxkiri dəp kəriəjan axu əlqilərdin hər tərəptin kəlixmaymən. ¹² Mən aranglarda boləjan qəoəda əlqilikimni ispatlaydiəjan ixlarni, yəni məjizə, karamət wə kudrəklik ixlarni səwrqanlik bilən kildim. ¹³ Baxkə etiəkədqilar jama'ətqiliki arisida kıləjan, birək silərnning aranglarda kilməjan birdinbir «hatalikim» silərnning iktisadiy yardiminglarni almiəjanlikimdur. Bu «adalətsizlik»imni əpu

---

⁶ Bu adəm dəl Pawlusning əzi bolup, u Huda uningəja bərgən wəhiy wə əjayibənə alamətlər bilən mahtinixni kılqə halimiəjan. Əksiqə, əzini təwən tutuxkə tirixip, 3-xəhs tilida səzligən.

kiloʻjaysilər!

¹⁴ Ҳазир мән yeninglaroʻja ўqinqi ketim berixka тəyyarmən. Silərgə heqkandak eqjirimni saloʻjum yok. Qўnki, manga keriki silərning bayliqinglar əməs, əzўnglardursilər. Pərzəntlər ata-anilar ўqўn əməs, bəlki ata-anilar pərzəntlər ўqўn mal-mўlўk yiqixi kerək. ¹⁵ Silər ўqўn, mən barlikimni sərp kilixka, hətta jenimni kurban kilixkimu razimən. Əjəba, mən silərni kanqə kəp səysəm, silərning muhəbbitinglaroʻja xunqə az erixəmdimən?

¹⁶ Boldila, kiskisi mən silərgə yўk boləjan əməsmən. Birak, bəzilər meni hiyligərlik kilip, yaloʻjan səzləp, silərdin nəp ўndūrūwalidu, deyixip yūridu. ¹⁷ Əjəba, mən silərgə əwətkən adəmlərning birərsi arkilik silərdin nəp aldimmu? ¹⁸ Titusni silərning yeninglaroʻja berixka ўndidim wə yənə bir kerindaxnimu uning bilən billə əwəttim. Titusning silərdin nəp elip bakkan yeri barmu? U mən bilən bir niyəttə, bir yolda hizmət kiliwatidioʻju!

¹⁹ Yaki silər bizni: «aldimizda əzəldin beri əzini aqlap keliwatidu» dəp oylawatamsilər? Biz undak kilmiduk. Biz pəkət Əysa Məsihkə mənsup boləjan kixilər sūpitidə Huda aldida səzləwatimiz. Səyūmlūk kerindaxlar, biz kiliwatkan həmmə ix silərning etikadta yetixinglar ўqūndur. ²⁰ Yeninglaroʻja barəjinimda, silərning kўtkən yerimdin qikmay kəlixinglardin, xuning bilən mening silərgə boləjan mu'amiləmnimgu silərning kўtkən yeringlardin qikmay kəlixidin ənsirəymən. Silərdə jedəlhorluk, həsəthorluk, oʻjəzəplinix, xəhsiyətqilik, təhməthorluk, oʻjəwəthorluk, təkəbburluk wə parakəndiqiliklərning boluxidin ənsirəymən. ²¹ Bu ketim silərning yeninglaroʻja barəjinimda, aranglardiki napak, əhlaksiz wə xəhwaniy ixlarni kiləjan, taki būgūngə kədər towa kilmioʻjan nuroʻjun gunahkarlar səwəblik Hudaning meni aldinglarda hijalət kilip koyuxidin ənsirəymən. Ularning hata yoldin kaytmioʻjanliki ўqūn, matəm tutmay turalmaymən.

13-bab

Ahirki agahlandurux wə salamlar

¹ Bu yeninglaroʻja ўqinqi ketim berixim bolidu. Əgər aranglardiki birərsini jazalax toʻqra kəlsə, mukəddəs yazmildardiki: «Hərkandak ərzning rast-yaloʻjanliki az degəndə ikki yaki ўq guwahqining guwahliki

Korintliklarğa yezilğan ikkinqi hət

bilən ispatlinixi kerək» degən ayət boyıqə kılımən. ² Yeninglarğa ikkinqi ketim baröjnimda, burun gunah sadir kılöjanlarni agahlandurojanidim. Hazir yeninglarda bolmisammu, yənə agahlandurmakqimənki, əmdi baröjnimda, barlik gunah sadir kılöjuqilarğa kəngqilik kilmaymən.

³ Kəngqilik kılmaslikimdiki səwəb, aranglardiki bəzilər Əysa Məsihning mən arkilik sözləwatkanlikioğa ispat tələp kılıp keliwatidu. Buning ispatini bu ketim yeninglarğa berip gunahkarlarni bir tərəp kılöjnimda kərisilər. Qünki, Əysa Məsih aldinglarda ajiz əməs, bəlki intayin kudrəliktur. ⁴ U karimakka ajizlik iqidə krestkə mihlanoğan bolsimu, lekin Hudaning kudriti bilən yənila hayattur. Bizmu uningğa ohxax karimakka ajiz bolsakmu, Hudaning kudriti bilən uningğa baöjlinip yaxap, silərgə hizmət kilmaktimiz.

⁵ Etikadinglarning həkikiy yaki əməslikini bilix üqün öz-özünglarni təxürüp kəringlar, sinap bekinglar. Əysa Məsihning aranglarda ikənlikini bilixinglar kerək. Undak bolmioqanda, bu silərnin sinaktin etəlmigininglar bolmamdu?! ⁶ Mening əlqilik sinikidin etkənlikimni bilip kelixinglarni ümid kılımən. ⁷ Silərnin heqkandak yaman ix kılmaslikinglar üqün Hudağa du'a kılımən. Bu, mening əlqilik sinikidin etti dəp karilixim üqün əməs. Hətta sinaktin etmidi, dəp karalsammu, məyli. Muhimi silərnin toğra ix kılixinglardur. ⁸ Biz həkikətə zit ixlarni kilmastin, həkikət boyıqə ix kıliximiz kerək.

⁹ Etikadinglar küqiyip, silərni əyibləxkə «ajiz» kərünsəm, huxal bolattim. Biz xundak du'a kılimizki, silər həmmə ixta toluk yetilgəysilər.

¹⁰ Rəbbimiz manga silərni bərbar kılax üqün əməs, yetixtürux üqün bərgən həkuk bilən yeninglarğa baröjnimda silərgə kattik mu'amilidə bolup kalmaslikim üqün, yeninglarğa berixtin burun bu hətini yazdim.

¹¹ Əng ahirda, kerindaxlar, huxal-huram bolunglar, etikadta yetilgən adəm bolup qikix üqün tirixinglar. Nəsihətlirimni kəbul kılıp, bir niyət, bir məxsəttə inak etinglar. Mehir-muhəbbət wə amanlik mənəbəsi bolöjan Huda silər bilən billə bolöjay!

¹² Bir-biringlar bilən mehribanlarqə salamlixinglar.

¹³⁻¹⁴ Hudaning barlik mukəddəs həlkidin silərgə salam.

Rəbbimiz Əysa Məsihning mehir-xəpkiti, Hudaning mehir-muhəbbiti wə Mukəddəs Rohning həmrahliki silərgə yar bolöjay!

Galatyaliklaroqja yeziloqjan hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu hətning mu'allipi əlqi Pawlus bolup, u bu hətni əyni qaqdiki Rim imperiyisigə təwə bolqan Galatiya əlkisidiki (bügünki Türkiyidə) etiqadqilar jama'ətqiliklirigə yazqan. Pawlus birinqi qetimlik hizmət səpiridə Galatiya əlkisigə berip hux həwər tarqatqan wə u yərdiki etiqadqilar jama'ətqiliklirining اساسini salqan («Əlqilər» 13-babtin 14-babkiqə).

Əysa Məsih həqkidiki hux həwərnig Yəhüdiy əməslər arisida kəng tarqilixi wə qarxi elinixiqə əgixip, etiqadqilar jama'ətqiliki iqidə həqikiy etiqadqi bolux üqün qoqum Musa pəyqəmbər arqilik qüxürülgən Təwrat qanuniqə boysunux kerək, degən hata təlimlər pəyda bolup, kixilər u həqtə talax-tartix qilixqə baxliqan.

Pawlus xu hil hata təlimlər tərripidin azduruloqjanlarni həqikiy etiqadqə qayturup kelix məqsitidə bu hətni yazqan. U aldi bilən özining əlqilik həqükini yaqliqan. Təwrat qanuni bilən etiqadning munasiwitini enik qüxəndürüx üqün, Pawlus muqəddəs yazmilardin nəqil kəltürüp, insanlarning etiqad arqiliklə Hudaning mehir-xəpkiti bilən həqkanıy adəm dəp jakarlinidiqanliqini kərsətkən. U ahirida, həqikiy ərkinlikkə pəqət etiqad arqiliklə erixkili bolidiqanliqini wə etiqadqilarning kündilik turmuxta bu ərkinlikni baxqilaroqja mehir-muqəbbət kərsitix bilən ipadilixi kerəklikini təkitligən.

Tezis:

1. Salam wə aqaqlandurux (1-bab 1-ayəttin 10-ayətkiqə)
2. Pawlusning əlqilik həqükining asasi (1-bab 11-ayəttin 2-babning ahiriqiqə)
3. Təwrat qanuni wə etiqad (3-bab)
4. Hudaning pərzəntliri (4-bab)
5. Etiqadqilarning ərkinliki həm məs'uliyiti (5-babtin 6-bab 10-ayətkiqə)
6. Aqaqlandurux wə salam (6-bab 11-ayəttin 18-ayətkiqə)

Galatyaliklaroqa yeziloqan hət

¹ İnsanlar tərripidin əməs, yaki Hudaning insanlarni wasitə kilixi arkilikmu əməs, bəlki Əysa Məsih wə uni əlümdin tirildürgən Huda'atimiz tərripidin əlqi boluxka tallanoqan mənki Pawlustin ² wə mən bilən billə turuwatқан barlık kerindaxlardin Galatiya əlkisidiki etikadqılar jama'ətqiliklirigə salam.

³ Huda'atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsih silərgə mehır-xəpkət wə amanlık ata kiləyay! ⁴ Əysa Məsih Huda'atimizning iradisi boyiqə gunahlırimiz üçün əzini pida kilip, bizni bu rəzil dunyadin kutkuzdi.

⁵ Barlık xan-xərəp Hudaqə əbədil'əbəd mənəsup boləyay, amin!

Dunyada birla hux həwər bar

⁶ Əysa Məsih arkilik silərgə mehır-xəpkət kərsitip, silərnə əzigə qakiroqan Hudadin xunqə tez waz keqip, baxkiqə bir hil hux həwərgə əgixip ketiwatқанlikinglaroqa həyranmən. ⁷ Əməliyəttə, əgəxkinglar həkikiy hux həwər əməs, bəlki bəzi adəmlərnəning silərnə kaymukturup eytkanliridur. Ular Əysa Məsih həkkidiki hux həwərnə burmilimakqi.

⁸ Lekin, məyli arimizdiki birəylən bolsun yaki ərxtin qüxkən pərixətə bolsun, biz silərgə yətküzgən hux həwərgə ohximaydioqan baxka bir «hux həwər»ni yətküzsə, uningə lənət yaqısun. ⁹ Burun eytkanlırimizni yənə təkrlaymizki, kimdəkim silərgə kobul kiləjininglaroqa

Galatiyaliklaroq yeziloqan hət

ohximaydioqan baxkiqə bir hil hux həwərnı yətküzsə, uningoqə lənət yaqqsun!

¹⁰ Mening bundak deyixim insanlarnı hursən kilix üqünmu? Yak, mening bundak deyixim Hudani hursən kilix üqündur. Əgər mən insanlarnı hursən kilixni istigən bolsam, Əysa Məsihning sadik hizmətkari bolmioqan bolattim.

Pawlusning əlqi boluxka qakirilixi

¹¹ Kərindaxlirim, mən yətküzgən bu hux həwərnıng kixilər tərıpidin tokup qikirilmiqanlikini bilixinglarnı ümid kilimən. ¹² Mən bu hux həwərnı insandin kəbul kilənim yaki birər kixidin əgənginim yok. Bəlki, Əysa Məsih bu hux həwərnı manga wəhiy arkilik yətküzgən.

¹³ Silər mening ilgiri Yəhudıy diniqə etiqad kiləqan waktimda kandak hayat kəqürgənlikimni angliqanidinglar. Mən u qaqda Hudaqə mənsup boləqan etiqadqılar jama'ətqilikigə əxəddiy ziyankəxlik kiləqan wə ularni yokitiwətxkə tirixkanidim ¹⁴ həmdə Yəhudıy dini yolida nuroqun təngtuxlirimdin helila aldida turattim. Əjdadlirimizning ən'ənilirini kəqədxta pütün wujudum wə kizəqinlikim bilən ixləyttim. ¹⁵ Lekin, Huda meni anamning kərsikidiki waktimdila tallidi wə əzining mehir-xəpkiti bilən qakirdi. ¹⁶ U mening əz oqlı Əysa Məsih toqrısidiki hux həwərnı Yəhudıy əməslərgə yətküzüxüm üqün, Əysa Məsihni manga axkarilaxni halidi. Huda uni manga axkariləqan qaqda, mən bu ix toqruluk heqkandak kixigə məslihət salmidim ¹⁷ həmdə Yerusalemdiki məndin ilgiri əlqi boləqanlarning yenioqımu barmay, udul Ərəbistanqə atlandim, keyin Dəməxk xəhirigə kaytip kəldim.

¹⁸ Üq yildin keyin, əlqi Petrus bilən kərüxüx üqün Yerusalemoqə bardim wə uning yenida on bəx kün turdum. ¹⁹ Bu jəryanda, əlqilərdin pəkət Petrus wə Rəbbimiz Əysanıng inisi Yakup bilən kərüxtüm. Əlqilərdin baxka birərsini kərmidim. ²⁰ Huda guwah bolsunki, silərgə yeziwatqanlirim yaləqan əməs. ²¹ Keyin, Süriyə wə Kilikiyə əlkilirigə bardim. ²² U qaqda Yəhudıy əlkisidiki Əysa Məsihkə mənsup boləqan etiqadqılar jama'ətqilikliri xəhsən meni tonumaytti. ²³ Ular pəkət baxkılarning: «Burun bizgə ziyankəxlik kiləqan adəm əmdi bolsa əzi yokitiwətməkqi boləqan etiqadni tarkitiwatıdu» degənlikini angliqanıdi. ²⁴ Xunga, ular məndə boləqan bu əzgirixlər səwəbidin Hudani tehımu uluqlidi.

2-bab

Baxka əlqilərninǵ Pawlusni qarxi elixi

¹ On tət yildin keyin, mən Barnaba bilən billə yənə Yerusalemğa bardim. Titusnimu billə eliwaldim. ² Mən u yərgə Hudadin kəlgən wəhiygə bina'ən barəjanidim. U yərdə mən etikadqilar jama'ətqilikining yetəkqiliri bilən ayrim səzlixip, özüm Yəhudiyy əməslər arisida tarkitip keliwatқан hux həwərninǵ məzmunining ularningkigə ohxax ikənlikini qüxəndürdü. Bundak kilixim burunki yaki kəlgüsidiki hizmətlirimning bikar bolup kətməsliki üqün idi. ³ Nətijidə, ular eytқанlirimdin razi boldi. Hətta mən bilən billə barəjan Titus Yəhudiyy bolmisimu, ular uni hətnə kilduruxka məjburlimidi. ⁴ Birak, Əysa Məsihkə etikad kıləuqular kiyapitigə kiriwaləjan bəzilər uning hətnə kilduruluxini tələp kildi. Ular arimizəja sukunup kiriwelip, Əysa Məsih arkilik erixkən ərkinlikimizni nazarət kildi. Ularning məksiti bizni əzlrining diniy ka'idə-yosunliriəja kul kilixtur. ⁵ Lekin, hux həwər həkikiting aranglarda saklinixi üqün, biz ularəja kılıqimu yol koymiduk.

⁶ Etikadqilar jama'ətqilikidə muhim dəp karaləjanlar (ularning mərtiwisining kəndak boluxi manga muhim əməs, qünki Huda həmmə adəmgə təng karaydu) mən yətküzgən hux həwərgə yənə məzmun kəxux kerək, demidi. ⁷ Dəl əksiqə, ular Hudaning Petruska Yəhudiylarəja hux həwər yətküzüx wəzipisini tapxuroqinidək, mangimu Yəhudiyy əməslərgə bu hux həwərni yətküzüxni tapxuroqanlikini tonup yətti. ⁸ Petrusning Yəhudiylarəja əlqi boluxiəja küq-kudrət ata kıləjan Huda mening Yəhudiyy əməslərgə əlqi boluxuməjimu küq-kudrət ata kildi.

⁹ Jama'ətqilikning tüwrüki hesablanəjan Yakup, Petrus wə Yuħannalar bu wəzipining Hudaning manga kıləjan iltipati ikənlikini tonup yətkinidə, ular meni wə Barnabani kəbul kiliip, həmkarlixidiəjanlikini bildürdi. Buning bilən, Yəhudiyy əməslər arisida biz hizmət kiliidiəjan, Yəhudiylar arisida bolsa ular hizmət kiliidiəjan bolup kelixtuk. ¹⁰ Ular pəkət bizdin əzlrining arisidiki kəmbəəjəl etikadqilarning həlidin həwər elixni esimizdin qikarmaslikimizni tələp kildi. Mənmu əslidə dəl xundak kiliixka tirixip keliwatattim.

Pawlusning Antakyada Petrusni əyiblixi

¹¹ Birak, keyin Petrus Antakya xəhirigə kəlgəndə, uning ötküzgən

Galatiyaliklaroʻya yeziloʻan hət

hataliki tūpəylidin mən uni yūzturanə əyiblidim. ¹² Yakupning kexidin bəzi adəmlər kelixtin burun, Petrus Yəhūdiy əməs etikadqılar bilən da'im həmdastihan bolup turatti. Lekin, bu adəmlər kəlgəndin keyin, Petrus Yəhūdiy əməslərdin əzini tartip, ular bilən həmdastihan bolmaydiqan boldi. Qünki, u Yəhūdiy əməslərmu hətne kilinixi kerək, dəp oylaydiqan bu Yəhūdiy kərindaxlarning əyiblixidin kərkkanidi. ¹³ Xuning bilən, baxka Yəhūdiy etikadqıllarmu uningə oħxax sahtipəzlik kilixti. Hətta Barnabamu təsirgə uqrap, ularning sahtipəzlikigə xerik boldi. ¹⁴ Mən ularning hux həwərnig həkikiti boyiqə ix kilmiqanlikini kərüp, həmməylənning aldidila Petruska: «Sən Yəhūdiy bolsangmu, birak həzriti Əysaqə etikad kilqandin beri Yəhūdiylarning adətli ri boyiqə yaximay, bəlki Yəhūdiy əməslərdək yaxap kəlding. Xundak turukluk, yənə nemixka Yəhūdiy əməs etikadqıllardin Yəhūdiylarning adətli ri boyiqə yaxaxni tələp kilisən?» dedim.

¹⁵ Biz ikkimiz tuquluximizdinla Yəhūdiymiz, gunahkar dəp qaraloqan Yəhūdiy əməslərdin əməsmiz. ¹⁶ Lekin, biz insanlarning Təwrat kanunioqə əməl kilix arkilik əməs, bəlki Əysa Məsihkə etikad kilix arkilik həkkaniy adəm dəp jakarlinidiqanlikini bilimiz. Xu səwəbtin, biz Yəhūdiylarmu Əysa Məsihkə etikad kilduk. Heqkim Təwrat kanunioqə əməl kilix arkilik həkkaniy adəm dəp jakarlinalmaydu. ¹⁷ Biz Əysa Məsihkə etikad kilix arkilik əzimizningmu Yəhūdiy əməslərgə oħxaxla gunahkar ikənlikimizni tonup yəttuk. Undakta, Əysa Məsih bizni gunah yolioqə baxlidi, desək bolamdu? Yak, hərgiz bundak degili bolmaydu!

¹⁸ Meni kutkuzuluxka erixtürəlməydiqan Təwrat kanunidin ümidimni üzgən turukluk keyin uningə qayta esiliwalsam, u qaoqda mən əzümning gunahkar ikənlikimni ispatliqan bolmamdimən?! ¹⁹ Mən Təwrat kanunioqə əməl kilalmiqanlikimdin kanunioqə nisbətən əlgən dəp hesablandim. Buningdin məksət, Huda üçün yaxaxtur. Mən Əysa Məsih bilən billə krestkə mihlandim. ²⁰ Həzir mening tenimdə yaxawatkan mən əməs, bəlki Əysa Məsihtur. Meni səygən wə mən üçün əzini pida kilqan Hudaning Ooqliqə bolqan etikadim bilən yaxaymən. ²¹ Mən Hudaning insanlarni kutkuzux üçün kərsətkən mehır-xəpkitini əhmiyətsiz, dəp qaraydiqanlardin əməsmən. Əgər bir adəm Təwrat kanunioqə əməl kilix arkilik həkkaniy adəm dəp jakarlinalaydiqan bolsa, u qaoqda Əysa Məsihning krestkə mihlinixi əhmiyətsiz bolup kalatti.

3-bab

Təwrat kanuni wə etikad

¹ Əy nadan Galatyaliklar! Silər kandaklarqə ezikturulup, baxkılarning damioşa qüxüp kətinglar? Əysa Məsihning krestkə mihlanoşanliki huddi kəz aldintlarda yüz bərgəndək enik yətküzülgənoşu! ² Silərdin xunila sorimakqimənki, Mukəddəs Roh silərgə Təwrat kanunioşa əməl kıləjanlikinglar üqün ata kılindimu? Yak, silər hux həwərnı anglap, Əysa Məsihkə etikad kıləjanlikinglar üqün, Mukəddəs Roh silərgə ata kılinoşan. ³ Silər xunqə nadanmu? Mukəddəs Roh hayatinglarda baxlıoşan ixni silər öz küq-kudritinglaroşa tayinip tamamlimakqi boluwatamsilər? ⁴ Undakta, silərnıng hux həwər yolida tartkan azab-okubətliringlarning həmmisi bikar ketərmu? ⁵ Hudaning silərgə Mukəddəs Rohni ata kılixi wə aranglarda məjizilər yaritixi silərnıng Təwrat kanunioşa əməl kıləjanlikinglardin əməs, bəlki silərnıng hux həwərnı anglap, Əysa Məsihkə etikad kıləjanlikinglardindur.

⁶ Mukəddəs yazmilarda: «İbrahim Hudaning səzlırigə ixəndi. Pərwərdigar uning etikadini kərüp, uni həkkaniy adəm, dəp hesablıdi» deyilgən. ⁷ Xuning üqün, xuni bilixinglar kerəkki, pəkət Hudaşa etikad kıləjuqılarla İbrahimning həkikiy əwladlıridur. ⁸ Mukəddəs yazmilarda Hudaning Yəhudıy əməslərnıng əzigə etikad kılixi səwəbidin ularni həkkaniy adəm dəp jakarlaydıoşanliki aldin deyilgən. Huda İbrahimə: «Həmmə millətlərgə sən arkilik bəht ata kılımən» dəp, bu hux həwər toşıruluk aldin eytkən. ⁹ Xuning üqün, Əysa Məsihkə etikad kıləjanlar Hudaşa etikad kıləjan İbrahimə ohxax bəht tapıdu.

¹⁰ Təwrat kanunioşa əməl kılix bilən həkkaniy adəm dəp jakarlinimən, dəydiəjanlarning həmmisi lənətkə kalıdu. Mukəddəs yazmilarda mundak yeziloşan: «Təwrat kanunida yeziloşan həmmə əmrlərgə toluk əməl kılmiəjan kixi lənətkə kalıdu.» ¹¹ Roxənki, heqkim Hudaning aldida kanunəşa əməl kılix bilən həkkaniy adəm dəp jakarlinalmaydu. Mukəddəs yazmilarda: «Adəm etikad bilən həkkaniy adəm dəp jakarlinip, hayatlıkka erixıdu» dəp yeziloşan. ¹² Bu etikad yoli Təwrat kanunioşa əməl kılix yoli bilən pütünləy ohximaydu. Təwrat kanunioşa əməl kılix yoli huddi mukəddəs yazmilarda: «Təwrat kanunıng əmrlirigə toluk əməl kıləjanlar xu kanunəşa tayinip hayatlıkka erixıdu.» dəp yeziloşınioşa ohxaxtur. ¹³ Həlbuki, Əysa Məsih bizni Təwrat

Galatyaliklaroşa yeziloşan hət

kanunioşa toluk əməl kılalmioşanlikimizdin pəyda boləşan lənəttin kütuldurup kelip, u lənətni öz üstigə aldi. Bu həktə mukəddəs yazmilarda: «Yaqəşqə esiloşan kixi lənətkə kaləşan kixidur» dəp yeziloşan.¹⁴ Əysa Məsihning krestkə mihlinip kurban boluxi arkilik Yəhudiy əməslərnu İbrahiməşə wədə kılinoşan bəhttin təng bəhrimən bolalaydu. Xundakla, ular biz bilən billə Huda wədə kıləşan Mukəddəs Rohni etikad bilən kəbul kılalaydu.

Təwrat kanuni wə Hudaning wədisi

¹⁵⁻¹⁶ Kərindaxlar, kündilik turmuxtın bir misal kərsitəy. İkki tərəp otturısında imzalanəşan əhdinamini heqkim yokka qikiriwetəlməydu yaki uningəşə birər nərsimu koxalmaydu. Xuningdək, Huda İbrahim wə uning əwladi bilən tüzgən əhdinimu heqkim əzgərtəlməydu. Hudaning İbrahiməşə bərgən bu wədisidiki «sening əwladinoşə» degən səz nuroşun kixini əməs, yaləşuz birsini, yəni Əysa Məsihni kərsitidu.¹⁷ Xuni deməkqimənki, Hudaning İbrahim bilən aldin tüzgən bu əhdisini tət yüz ottuz yildin keyin qüxürülgən Təwrat kanunimu əməldin kalduralmaydu. Demək, Təwrat kanuni Hudaning bu wədisini bikar kılalmaydu.

¹⁸ Qünki, Huda wədə kıləşan Mirasşə kanunəşə əməl kılix arkiliklə erixkili bolsa, undakta bu miras Hudaning wədisidin kəlmigən bolatti. Birak, Huda bu mirasni öz wədisigə bina'ən İbrahiməşə ata kıləşan.

¹⁹ Undakta, Təwrat kanunini qüxürüxtiki məksət nemə? U bolsimu Huda əwətixkə wədə kıləşan İbrahimning əwladi, yəni Əysa Məsih kəlgüqə gunahning nemə ikənlikini kərsitip berixtur. Təwrat kanuni pərixtilər arkilik Musa pəyşəmbərgə, Musa pəyşəmbərnəning wasitisi bilən kixilərgə qüxürülgən.²⁰ İkki adəm kelixim tüzgəndə, bir wasitiqi bolux kerək. Lekin, Huda öz əhdisini İbrahiməşə bərgəndə, uni wasitiqisiz bərgən.

²¹ Undakta, Təwrat kanuni Hudaning wədisigə zitmu? Yak, hərgiz undak əməs! Əgər bu kanun insanlarni həyatlikşə erixtürələydişəşan bolsa, u qəşəda insanlar kanunəşə əməl kılix arkilik həkkanıy adəm bolalaytti.²² Həlbuki, mukəddəs yazmilar pütkül insanlarning gunahning ilkidə yaxaydişəşanlikini kərsətti. Buningdiki məksət, Əysa Məsihkə boləşan etikad arkilik erixilidişəşan bu wədinəning uningəşə etikad kıləşanlarəşə berilixidur.

²³ Bu etikad yoli axkara boləşəşə, kanun bizni kəşədaşə yüzisidin kəmap kəyoşanidi.²⁴ Baxkiqə eytkanda, Təwrat kanuni «tərbiyiligüqimiz»

Galatyaliklaroʻya yeziloʻan hət

bolup, bizni Əysa Məsihkə etikad kilixka yetəklidi. Buningdiki məksət, bizning etikad arkilik həkkanıy adəm dəp jakarliniximizdur.²⁵ Əmdi biz bundak «tərbıyılıgüqi»ning nazaritidə əməsmiz. Qünki, bu etikad yoli axkara boldi.

Hudaning pərzəntliri

²⁶ Əysa Məsihkə etikad kilix arkilik həmminglar Hudaning pərzəntliri boldunglar.²⁷ Qünki, silər qəmədürülüxnı kəbul kilip Əysa Məsihkə baqlanəjininglarda, uning təbi'itini əzünglaroʻya əzləxtürdünglar.²⁸ Məyli Yəhudıy yaki Yəhudıy əməs bolsun, kul yaki hər bolsun, ər yaki ayal bolsun, həmminglar Əysa Məsihkə mənsup boləjanlikinglar üqün, Hudaning nəziridə barawər boldunglar.²⁹ Demək, Əysa Məsihkə mənsup boləjanikənsilər, silərmu İbrahimning əwladi bolisilər wə İbrahimə wə kılınəjan bəht-sa'adətke erixisilər.

4-bab

¹⁻² Yənə eytməqı boləjinim: gərqə bir bala pütün mülükning igisi bolsimu, u taki atisi bəlgiligən miraska warislik kilix yexioqə toxmioqə, u balining əyning kulidin pərki bolmaydu. Qünki, u yənıla hojidar wə baliqə kariqəqılarning baxkuruxida bolıdu.³ Xuningəya ohxax, bizmu gədək waktimizda, yəni Əysa Məsihkə etikad kilixtin burun, bu dunyadiki yaman rohiy küqlərgə^⑦ kul boləjanıduk.⁴ Lekin, Huda əzi bəlgiligən wakit yetip kəlgəndə, əz oqlını bu dunyaəya əwətti. U bir ayaldin tuəquloqan bolup, Təwrat kanuniəya boysunup yaxidi.

⁵ Buningdiki məksət, Huda Təwrat kanuniəya kul boləjan bizləni bədəl tələp hərlükkə qikirip, bizni əzining pərzənti kilixtur.⁶ Silər Hudaning pərzəntliri boləjanlikinglar üqün, Huda əz oqlining Rohini kəlbinglarəya saldi. Bu Roh siləni Hudani «i səyümlük Ata» dəp qakirtidu.⁷ Xuning üqün, əmdi silər kul əməs, bəlki Hudaning pərzəntlirisilər. Hudaning pərzəntliri boləjanikənsilər, Hudaning wədə kiləjanlıriəya mirashor bolisilər.

Pawlusning Galatyaliklardın əndixə kilixi

⁸ Burun, Hudani tonumaydıəjan waktinglarda yaləjan ilahlarəya

^⑦ Yaki «bu dunyadiki artukqə ka'ida-yosunlarəya».

Galatiyaliklaroq yeziloqan hət

qokunup, ularning kuli bolojanidinglar. ⁹ Əmdilikdə, həkikiy Hudani tonudunglar. Tehimu enikrak kilip eytkanda, Huda tərəpidin tonuldunglar. Xundak ikən, yənə nemə üqün bu dunyadiki ajiz, kerəksiz ka'idə-yosunlarning kullukioqə yengiwaxtin kaytmakqi bolisilər? ¹⁰ Silər yənıla məlum kün, ay, pəsil wə yillarni hatiriləwatisilər. ¹¹ Mən ilgiri silərgə singdürgən əjrinning bikar ketixidin ənsirəwatimən.

¹² Kərindaxlar, gərqə mən Yəhudiy bolsammu, əmdi Təwrat qanunining əsiri bolmay, silər Yəhudiy əməslərdək uningdin mustəsnamən. Silərdin xuni ötünüp soraymənki, bu jəhəttə mənə ohxax bolunglar. Silər mənə heq azar yətküzmiqənidinglar. ¹³ Silərgə məlumki, kesəl səwəbidin Galatiyada dəm eliwatkan waqtimda, bu hux həwəni silərgə birinqi ketim yətküzgənidi. ¹⁴ U qaşda, kesilim silər üqün bir awariqilik bolsimu, lekin silər meni kəmsitmidinglar, rət kilmidinglar. Əksiqa, meni Huda əwətkən bir pərixkini, həttə Əysa Məsihni kütəkəndək kütüwalinglar. ¹⁵ U qaşdiki huxalliqinglar əmdi nəgə kətti?! Jəzm kilip eytalaymənki, u qaşda silər mumkin bolsa, mənə kəzliringlarni oyup berixkimu razi idinglar. ¹⁶ Əmdilikdə, silərgə həkikətni səzligənlikim üqün, düxmininglaroqə aylinip qaldimmu?

¹⁷ Mən eytip ötkən həliki adəmlər siləni əzigə karitiwelixka tirixmakta. Ularning niyiti toqra əməs. Ular siləni bizdin ayriwetip, əzligə karitiwalmakqi. ¹⁸ Məyli mən silər bilən billə bolay yaki bolmay, silərgə kizikiwatkan bu kixilərnin niyiti toqra bolsila, yahxi bolatti, əlwəttə. ¹⁹ Balilirim! Etikadinglar əsüp yetilip, Əysa Məsihning təbi'iti silərdə gəwdiləngüqə, mən silər üqün yənə bir ketim huddi toloqak azabini tartiwatkan anidək azabliniwatimən. ²⁰ Mening hazirla yeninglaroqə berip, silərgə mulayimlik bilən nəsihət kilqum keliwatidu. Qünki, silərnin bu əhwalinglarni anglap, qandak kilixni rasttinla bilməwatimən!

Həjər bilən Sarəning misali

²¹ Təwrat qanunining ilkidə yaxaxni halaydiqan silərdin xuni sorap bakay, silər Təwratta nemə deyilgənlikini bilməmsilər? ²² Təwratta Ibrahimning ikki oqlu barliki hatiriləngən. Ularning biri kul ayal Həjərdin, yənə biri əz ayali Sarədin bolojan. ²³ Kul ayaldin bolojan oqul pərzənt kaldurux qanuniyiti boyiqə, əz ayalidin bolojan oqul bolsa

Galatiyaliklarğa yezilğan hət

Hudaning wədisi boyıqə dunyağa kəlgən.^⑧ ²⁴ Bu yərdə mundak bir ohxitix bar. Bu ikki ayal Hudaning insanlar bilən tüzgən ikki əhdisining wəkilidur. Təwrat kanuni dəl Sinay teşida qüxürülgən bolup, bu kanun Yəhudiylarnı əzining kuli kılıdu. Həjərnıng əzi kul bolup, balilirimu kul bolıdu. Xunga u Sinay teşiqə wəkillik kılıdu.²⁵ Həlbuki, Ərəbıstandıki Sinay teşiqə simwol kılınqan Həjərnı bügünki Yerusalemöjimu ohxitixka bolıdu. Qünki, u xəhər öz həlki bilən hazırımu Təwrat kanunıning kullukıda turmakta.²⁶ İbrahimning öz ayalı Sarə bolsa ərkin ayal boləqka, ərxıtki Yerusaleməğa wəkillik kılıdu. Xunga, ərxıtki Yerusalemni bizning animiz deyixkə bolıdu.²⁷ Qünki, mukəddəs yazmılarda mundak yezilqan:

«Huxal bol, əy pərzənt kərmıgən tuşmas ayal!
Təntənə kıl yukiri awazing bilən toləqak azabını kərmıgən ayal!
Qünki, dəsləptə tuşmas bolqan ayalning pərzəntlırı
baxka ayallarning pərzəntlırıdinmu kəp boldı.»

²⁸ Kərındaxlar, silər Hudaning pərzəntlırı boldunglar. Qünki, huddi Is'hak Hudaning wədisi boyıqə Sarədin tuşulqandək, silərmu Hudaning wədisi boyıqə tuşuldunglar.²⁹ U qaşda, pərzənt kəldurux kanuniyiti boyıqə tuşulqan İsmə'il Mukəddəs Rəh ata kılqan xapa'ət bilən tuşulqan Is'hakka kəndak ziyankəxlik kılqan bolsa, hazır Təwrat kanunıqə kul bolqanlar Əysa Məsıhkə etıqad kılquqı bizlərgə xundak ziyankəxlik kılıwatıdu.³⁰ Ləkin, mukəddəs yazmılarda nemə dəp yezilqan? Uningda: «Sən bu dedək ayalingni oşlı bilən kəxup həydiwət! Qünki dedək ayalingning oşlı hərgiz ərkin ayalingdin bolqan oşul bilən miraska ortak bolup kəlmisun» dəp yezilqan.³¹ Demək, kərındaxlar, biz kul ayalning əməs, bəlki ərkin ayalning pərzəntlırimiz.

---

⑧ Huda İbrahiməğa «mən sening əwladlıringni uluq bir həlk kılımən» dəp wədə kılqanıdı. Bırak, İbrahim bilən tuşmas ayalı Sarə kerip kətküqə pərzənt kərmıdı. Xuning üqün, İbrahim kul ayalı Həjərdin İsmə'ilni taptı. Bu, «pərzənt kəldurux kanuniyiti boyıqə tuşulqan» bala boldı. Ahırda, Hudaning məjizə kərsıtixi bilən İbrahim Sarədin Is'hakni taptı. Bu bala «Hudaning wədisi boyıqə tuşulqan» oşuldur.

5-bab

Əysa Məsihkə etikad kiloquqilarning ərkinliki

¹ Əysa Məsih bizni ərkinliktə yaxısun döp, azad kildi. Xuning üqün, kəddinglarni ruslanglar, Təwrattiki ka'idə-yosunlar silərgə yənə boyunturuk bolmisun.

² Mənki Pawlus xuni eytip koyayki, əgər silər həkkaniylikni izdöp turup, yənla hətnigə tayansanglar, u qaoqda Əysa Məsihning silərgə heqkandək paydisi qalmaydu. ³ Mən hətnigə tayanmaqci bololanlarni yənə bir kətim agahlandurimənki, əgər silər hətnini kəbul kilsanglar, Təwrattiki pütün ka'idə-yosunlaroqə toluk boysunuxunglar kerək. ⁴ Silər bularoqə boysunuxka tayinip həkkaniy adəm döp jakarlinixka tirixsanglar, u qaoqda silər Əysa Məsihtin ayrilip kalisilər, xundakla Hudaning mehİR-xəpkəitini rət kiloqan bolisilər. ⁵ Lekin, etikad arkilik həkkaniy adəm döp jakarlanoqan bizlər bolsak, Mukəddəs Rohka tayinip, Hudaning bizgə wədə kiloqan bəht-sa'adətlirini intizarlik bilən kütməktimiz. ⁶ Biz Əysa Məsihkə mənəsup bololanlikimiz üqün, hətnə kilix yaki kilmaslik muhim əməs, pəkət mehİR-muhəbbət arkilik ipadiləngən etikadla muhim, döp karaymiz.

⁷ Silər etikad yolida aloqə besiwatqanidinglar, birak kim silərninğ həkikətkə ita'ət kilixinglaroqə tosaloju boldi? ⁸ U əlwəttə silərni əzigə qakiroqan Huda əməs! ⁹ Esinglarda bolsunki, kiqikkinə hemirturuq pütün hemirni bolduroqinidək, bir adəmning hata təlimimu nuroqun adəmni azduridu. ¹⁰ Silərnu bu ixta manga ohxax oylaydiqan bolisilər, döp Hudaoqə bololan etikadim bilən ixinimən. Silərni kutritiwatqan kim boluxidin kət'iynezər, u qokum Hudaning jazasini tartidu.

¹¹ Kerindaxlar, əgər mən ular eytkandək «hətnə kilinix kerək» döp dawamlıq təlim berip yürgən bolsam, undakta mən bügünki kündə yənə nemə üqün Yəhudiylarning ziyankəxliligə uqraymən? Əgər xundak kiloqan bolsam, u qaoqda «kutkuzulux pəkət Əysa Məsihning kresttiki kurbanlikidinla kelidu» demigən bolattim həm ularning qəzəpinimu kəzoqimioqan bolattim. ¹² Silərni kutratqan bu adəmlər əzlrini ahta kiliwətsun!

¹³ Kerindaxlar, silər ərkinlikkə qakirilinglar. Lekin, bu ərkinlikinglar gunahkar təbi'itinglarning arzulirini kanduruxning bahənisini bolup qalmisun. Əksiqə, buni bir-biringlaroqə mehİR-muhəbbət bilən hizmət

Galatyaliklaroʻya yeziloʻan hət

kilixning pirsiti, döp bilinglar. ¹⁴ Qünki, pütün təwrat kanuni «koxnangni özüngni söygəndək söy» degən əmrgə yioʻinqaklanoʻan. ¹⁵ Lekin pəhəs bolunglarki, bir-biringlarni qixləp tartip yürsənglar, özünglarnimu wəyran kilisilər.

Mukəddəs Roh wə bizning gunahkar təbi'itimiz

¹⁶ Xuni deməqimənki, Mukəddəs Rohning yetəkqilikidə yaxanglar. Xu qaʻoʻda, gunahkar təbi'itinglarning arzu-həwəslirigə yol koymaysilər. ¹⁷ Qünki, insanning gunahkar təbi'iti Mukəddəs Rohka zit boləjan ixlarni arzu kiləjnidək, Mukəddəs Rohmu insanning gunahkar təbi'itigə zit boləjan ixlarni arzu kilidu. Ular bir-birigə karimukarxidur, bu karimukarxilik özünglar arzu kiləjan ixlarni kilixta tokunux pəyda kilidu. ¹⁸ Wəhalənki, silər Mukəddəs Rohning yetəkqilikidə bolsanglar, u qaʻoʻda Təwrat kanunining ilkidə bolmaysilər.

¹⁹ Insanning gunahkar təbi'itigə bax egixi jinsiy əhlaksizlik, napaklik, xəhwaniylik, ²⁰ butpərəslik, sehjərgərlik, əqmənlik, uruxkaklik, kizəjanqukluk, oʻzəzəplinx, xəhsiyətqilik, bəlgünqilik, guruhwazlik, ²¹ həsəthorluk, harakkəxlik, əyx-ixrət katarlik gunahlarni kəltürüp qikiridu. Burunkidək yənə bir ketim agahlandurimənki, bu ixlarni kiləjuqilaroʻya Hudaning padixahlikida urun yok.

²² Wəhalənki, Mukəddəs Rohning yetəkqilikidə yaxaxning beridioʻjan mewiliri mehır-muhəbbət, huxal-huramlik, tinq-amanlik, səwr-takət, mehribanlik, yahxilik, sadiklik, ²³ mulayimlik wə özini tutuwelixlardin ibarəttur. Bular heqkəndək kanuʻoʻja zit əməstur. ²⁴ Əysa Məsihkə mənəsup boləjanlar əzining gunahkar təbi'iti wə uningdiki barlik yaman həwəslərni krestkə mihlioʻjan bolidu. ²⁵ Mukəddəs Roh bizning yengi hayatimizning mənəbəsi boləjanikən, uning yetəkqilikidə mangayli. ²⁶ Təkəbburluk kilmayli, bir-birimizni rənjitməyli, bir-birimizgə həsət kilmayli.

6-bab**Bir-biringlaroʻya yardəm qilinglar**

¹ Kerindaxlar, əgər aranglarda birining hazirmu gunah sadir kiliwatkanliki baykaləjan bolsa, etikadta pixip yetilgən silər uni mulayimlik bilən toʻqra yoləja kayturup kelinglar. Xuning bilən bir

Galatiyaliklaroqə yeziloqan hət

wakitta, özünqlarningmu azdurulup kətməslikinglaroqə dikəkət kılinglar.

² Bir-biringlarning eöqirqilikini kətürünglar. Xundək kılsanglar, Əysa Məsihning kanunioqə əməl kıloqan bolisilər. ³ Əgər kimdəkim özini kəltis qaqqlap, baxkilaroqə yardəm bərmisə, özini ezi aldioqan bolidu. Bundək adəm əməliyəttə kəltis əməs. ⁴ Hərkim özining əməliyitigə karap baksun. Pəhirlinixkə tegixlik bolsa, pəhirlənsun. Özini baxkılar bilən selixturmisun. ⁵ Hər bir adəm özining ixioqə ezi məs'ul boluxi kerək.

⁶ Hudaning sөzidin təlim eliwatqan kixi özigə təlim bərgüqini ezi də bar boləqan yaxxi nərsilər bilən bəhrimən kılsun.

⁷ Əz-özünqlarni aldimanglar, əz-özünqlarni aldioqan bilən, Hudani aldiyalmaysilər. Kim nemə terisa, xuni alidu. ⁸ Əzining gunahkar təbi'itining arzu-həwəslirini kəndurux üqün uruk qaqqan kixi uningdin həlakət həsulı alidu. Mükəddəs Rəhni hursən kilix üqün uruk qaqqan kixi bolsa uningdin mənggülik həyat həsulı alidu. ⁹ Xunga, yaxxi ixlarni kilixtin boxaxmayli. Xundək kılsək, wakti kəlgəndə qokum mol həsul alalaymiz. ¹⁰ Xuning üqün, pürsət bolsila, baxkilaroqə, bolupmu etikədqı kerindaxlirimizəqə yaxxi ixlarni kilip bəreyli.

Agahlandurux wə salam

¹¹ Karanglar! Təwəndiki bu kurlarni öz kolumda alahidə qong hətlər bilən yeziwatimən. ¹² Yəhudiylarning mahtixioqə huxtar kixilər siləni hətnə kılduruxkə zorlaydu. Ular kutkuzulux pəkət Əysa Məsihning kresttə kurban boləqanlikidinla kelidu desə, Yəhudiylarning ziyankəhlikigə uqraydu. ¹³ Əməliyəttə, bundək kixilərninğ ezlirimu Təwrat kanunioqə toluk əməl kılmaydu. Birək, ular silərninğ hətnini kobul kıloqanlikinglar bilən mahtinix üqün, hətnə kılduruxunglarni tələp kilidu. ¹⁴ Əzümni elip eytsəm, Rəbbimiz Əysaning kresttiki əlümidin baxkə heqkəndək ix bilən mahtanmaymən. Qünki, uning kresttiki əlümi səwəbidin bu dunya mən üqün əlgəndür, mənmu bu dunya üqün alliburun əlgən. ¹⁵ Hudaning nəziridə hətnə kilix yaki kılmaslik muhım əməs, muhimi Əysa Məsih arkilik yengi adəm boluxtur. ¹⁶ Mundək kəzkarax bilən yaxaydioqanlarəqə – Hudaning həkikiy həlkiqə amanlik wə rəhim-xəpkət yar boləqay!

¹⁷ Buningdin keyin, heqkim yukirida deyilgən ixlər bilən meni awarə kılmisun! Qünki, bədinimdə kəloqan yara izliri mening Əysa Məsih üqün hux həwər tarkitix yolida tartqan azab-ökubətlirimning iznasidur.

¹⁸ Kerindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning mehir-xəpkiti silərgə yar boləqay, amin!

Əfəslıklərgə yeziloqan hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Uxbu hətning mu'allipi əlqi Pawlus bolup, u bu hətni türmidiki waqtda Əfəs xəhridiki etiqadqilarqa yazoqan. Əfəs xəhiri əyni waqittiki Asiya əlkisining (bügünki Türkiyidə) mərkizi idi. Pawlus bu xəhərdə hux həwər yatküzüx wə təlim berix hizmiti bilən ikki yildin artuq turqan («Əlqilər» 19-bab 10-ayət).

Mu'allip bu hetidə birər alahidə hata təlim üstidə əməs, bəlki Hudaning mehir-xəpkiti üstidə tohtilip, Hudaning insanlarqa axkariloqan pilanini toluq qüxəndürgən. Mu'allip birinqi babta bu pilanning nixani, yəni Hudaning waqit-sa'iti kəlgəndə pütkül məwjudatlarni birliktə Əysa Məsihning baxkuruxiqə koyidoqanlığıni təkitligən. Xuning bilən birgə, insanlarning gunəhlirining Əysa Məsih arqilik kəqürüm qilinidoqanlığıni həm kəqürüm qilingan adəmlərnin qəlbidiki Muqəddəs Roh ularning kəlgüsidiki üzül-kesil qutquzuluxiqə kapalət beridoqanlığıni kərsətkən.

U yənə etiqadqilarni əzlrining Hudaning pərzəntliri ikənlikini həmde jama'ətqilikining birliki wə mehir-muəbbiti arqilik Əysa Məsihqə baqlanqanlığıni əz həyatida əks əttürüxkə qaqırqan.

Pawlus etiqadqilar jama'ətqilikini bir təngə, bir imarətkə wə bir ayalqa ohxatsa, həzriti Əysani bu tənning bexiqə, bu imarətnin uliqə wə bu ayalning yoldixiqə ohxitix arqilik etiqadqilar jama'ətqiligi bilən həzriti Əysa otturidiki alahidə munasiwətni qüxəndürgən.

Tezis:

1. Salam (1-bab 1-ayəttin 2-ayətqiğə)
2. Hudaning pilani wə etiqadqilarning qutquzuluxi (1-bab 3-ayəttin 2-babning ahirişiqə)
3. Pawlusning hizmiti wə du'asi (3-bab)
4. Etiqadqilar jama'ətqilikining birliki (4-bab 1-ayəttin 16-ayətqiğə)
5. Etiqadqilarning Hudaning kütkinidək yaxixi (4-bab 17-ayəttin 6-bab 9-ayətqiğə)
6. Etiqadqilarqa berilgən qoşqdinix qoralliri (6-bab 10-ayəttin 24-ayətqiğə)

Əfəslıklərgə yeziləjan hət

¹ Hudaning iradisi bilən Əysa Məsihning əlqisi boluxka tallanəjan mənki Pawlustin Hudaning Əfəs xəhiridiki mukəddəs həlki – Əysa Məsihning sadik əgəxküqilirigə salam. ² Huda'atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsih silərgə mehir-xəpkət wə amanlik ata kələyay!

Əysa Məsih arkilik ata kələjan rohiy bəht

³ Hudaəja, yəni Rəbbimiz Əysa Məsihning atisiəja mədhiyələr okələyay! Biz Əysa Məsihkə mənəsup boləjanlikimiz üqün, Huda bizgə əxtiki barlik rohiy bəhtni ata kildi. ⁴⁻⁵ Huda əzining aldida bizning pak wə əyibsiz boluximiz üqün, dunyani yaritixtin burunla, bizni Əysa Məsihkə baəliniximiz arkilik tallidi. Huda bizni səyğəqkə, bizning Əysa Məsih arkilik əzigə pərzənt boluximizni əz hux rayi boyiqə aldin'ala bəlgilidi. Bu, uning iradisidir. ⁶ Xunga, uning qongkur mehir-xəpkitigə mədhiyələr okuymiz. Biz Hudaning səyümlük Oəqliəja mənəsup boləjanlikimiz üqün, Huda bundak əjayət zor mehir-xəpkətni bizgə xərtsiz ata kildi. ⁷ Əysa Məsihning kəurbanlik keni gunahlirimiz bədiligə təkülgəqkə, biz gunahning kullukidin ərkin bolduk. Gunahlirimiz kəqürüm kilindi. Bu, Hudaning bizgə kərsətkən qongkur mehir-xəpkiti arkilik boldi. ⁸ Huda bizgə bu mehir-xəpkətni qəksiz əkil-idrak bilən yaəqdurup, ⁹ burun axkarilimioəjan pilanini bizgə axkarilidi. Huda hux rayi

Əfəslıklərgə yeziləjan hət

bilən bu pilanning Əysa Məsih arkilik əməlgə axuruluxini aldin bekitti.

¹⁰ Huda buni əzi bəlgiləgən wakti yetip kəlgəndə ixka axurup, bu dunya wə u dunyadiki pütkül məwjudatni birliktə Əysa Məsihning baxküruxioja koyidu.

¹¹ Həmmə ix Hudaning iradisi boyiqə orunlaxturulojan bolup, biz etiqadqilar Hudaning aldin bəlgiləgən pilani boyiqə Əysa Məsih arkilik Hudaoja tə'alluk boluxka tallanduk. ¹² Buningdin məksət, ümidimizni Əysa Məsihkə əng awwal baqliojan bizlər arkilik xanuxəwkətlik Hudaoja mədhıyilər elip kelixtur. ¹³ Silər Yəhudıy əməslərnu həkikətəni, yəni əzünglarning kutkuzuluxunglar toqrisidiki hux həwərnı anglap, Əysa Məsihkə ixəndinglar həm wədə kilinojan Mukəddəs Roh bilən məhürləndinglar. Bu, Hudaoja mənsup boləjanlikinglarning bəlgisidur.

¹⁴ Hudaoja tə'alluk boləjan biz həmmimiz taki üzül-kesil kutkuzulojuqə, kəlbimizdiki Mukəddəs Roh Huda bizgə wədə kiləjan Miraska erixiximizgə kapalətlik kilidu. Buningdin məksət, xanuxəwkətlik Hudaoja mədhıyilər elip kelixtur.

Pawlusning etiqadqilar üçün kiləjan du'asi

¹⁵⁻¹⁶ Rəbbimiz Əysaoja boləjan etiqadinglearnı wə Hudaning barlik mukəddəs həlkigə boləjan mehır-muhəbbitinglarnı angliəjinimdin buyan, mən du'alirimda dawamlık silər üçün Hudaoja xükür eytip, silərni həmixə əsliməktimən. ¹⁷ Mən xundak du'a kilimənki, Rəbbimiz Əysa Məsihning Huda'atisi, yəni xanuxəwkətlik Huda'atimiz Mukəddəs Roh arkilik silərgə danalık wə qongkur qüxəngə ata kilip, əzini tehımu tonutkay! ¹⁸ Kəblinglar roxən bolup, Hudaning bizni kəndak ümidkə qakırojanlikini wə əzining mukəddəs həlkigə wədə kiləjan mirasning kəngilik mol wə xanlık ikənlikini qüxəngəysilər. ¹⁹⁻²⁰ Xundakla, Əysa Məsihkə etiqad kiləjuqı bizlər üçün Hudaning küq-kudritining nəkədər kudrətliklikinimu qüxəngəysilər. Bu, dəl Huda Əysa Məsihni əlümdin tirildürüp, ərxətə əzining ong tərıpigə olturojuzəjanda namayan kiləjan büyük küq-kudrəttur. ²¹ Huda Əysa Məsihni pəkət bu dunyadila əməs, bəlki u dunyadimu barlik həkümranlar, həkukdarlar, rəzil küqlər, mənsəpdarlar wə tiləja əlojili bolıdıəjanlıki əməllərnıng üstigə qıkardı. ²² Huda ka'inattiki barlik məwjudatni Əysa Məsihning ayiojı astıda tız pükürüp, etiqadqilar jama'ətqiliki üçün uni barlik məwjudatka bax kilip bərdi. ²³ Etiqadqilar jama'ətqiliki Əysa Məsihning teni bolup, bu tən u tərıpidin toluklinip turıdu. Əysa Məsihning əzi pütkül ka'inatning hər jəhəttin toluklıəjuqısidur.

2-bab

Ölümdin həyatlıkka

¹ Silər burun Hudaəja ita'ətsizlik kılıp, günah iqidə yaxıəjanlıkındırlar səwəbidin rohiy jəhəttə əlük idinglar. ² U qaoqlarda, silər bu dunyaning yaman yollirida mangojanidinglar, yaman rohlarning həkümrani boləjan həmdə kixiləni Hudaəja ita'ətsizlik kılıxka azduridiəjan Xəytanoəja boysunup yaxidinglar. ³ Burun həmmimiz həm xundak yaxıəjaniduk. Əz günahkar təbi'itimizning arzu-həwəslirigə berilip, xəhsiyətqilikkə toləjan oy-hiyallirimiz boyiqə yaxayttuk. Xunga, bizmu Hudaning jazasioəja uqraxka layik iduk.

⁴ Lekin, intayin rəhim-xəpkətlik boləjan Huda bizni xu kədər səygəqkə, ⁵ gərqə biz günahlirimiz tūpəylidin rohiy jəhəttə əlgən bolsakmu, Huda bizni Əysa Məsihkə baqlıəjan həlda yengi həyatka erixtürdi. Esinglarda bolsunki, silər pəkət uning mehır-xəpkiti arkilik kütquzlunglar. ⁶ Biz Əysa Məsihkə baqlanoəjanlikimiz üqün, Huda biznimu uning bilən billə tirildürüp, bizgə ərxetiki təhttə uning bilən billə olturux həkükini bərdi. ⁷ Hudaning bundak kılıxtiki məksiti xuki, Huda əzi Əysa Məsih arkilik bizgə ata kıləjan mehır-xəpkətning təngdaxsiz ikənlikini əbədil'əbəd kərsitixtur. ⁸ Silər Əysa Məsihkə etikad kılıp, Hudaning mehır-xəpkiti arkilik kütquzlunglar. Bu silərnin əjringlardin kəlgən əməs, bəlki Hudadin kəlgən iltipattur. ⁹ Silər hərgizmu yaxhi əməllər bilən kütquzulmidinglar, xunga silərnin mahtinixka həkkinglar yok. ¹⁰ Qünki, biz həmmimiz Hudaning ijadiyiti bolup, Huda burunla təyyarlıəjan yaxhi əməlləni kılıximiz üqün Əysa Məsih arkilik yengidin yaritilduk.

Əysa Məsih arkilik bir tən bolux

¹¹ Esinglarda bolsunki, tuəjuluxunglardin Yəhudıy əməs silər əz hətnisidin pəhirlinidiəjan Yəhudiylar tərıpidin «hətnisizlər» dəp kəmsitildinglar. Wəhalənki, ularning hətnisi pəkət jismani yəhəttiki hətnidir. ¹² U qaoqlarda, silər Əysa Məsihkə mənəsup əməs idinglar, xundakla Hudaning həlki boləjan Isra'illar kataridimu əməs idinglar, Huda əz həlkiyə wədə kıləjan əhdining sirtida turattinglar həmdə Hudani tonumay, ümidsiz yaxayttınglar. ¹³ Silər xu qaoqlarda Hudadin yirək bolsanglarmu, lekin həzir Əysa Məsihkə mənəsup boləjanlıkındırlar üqün, Əysa Məsihning kurbanlik kəni bilən Hudaəja yekınlaxturuldınglar.

Əfslıklərgə yeziləjan hət

¹⁴ Əysa Məsih biz Yəhudiyar bilən silər Yəhudiy əməslərni inaklaxturuxning mənbəsi. U bizlərni birləxtürüp, bir-birimizni ayriwətkən düxmənlik toskni buzup taxlidi. ¹⁵ Əysa Məsih özining tenini kurban kilix arkilik Yəhudiy əməslərni qətkə kakidiəjan Təwrat kanuni wə uning əmr-pərmanlirini küqidin kaldurdi. Buningdin məksət, Yəhudiyar wə Yəhudiy əməslərni əzigə mənsup boləjan yengi insan kilip qikix wə ularni inaklaxturuxtur. ¹⁶ U krestkə mihlinip kurban bolux arkilik bir tən kilip birləxtürülgən ikki tərəp arisidiki düxmənlikni yokitip, ularni Huda bilən yaraxturdi. ¹⁷ Əysa Məsih Hudadin yirak boləjan silər bilən Hudaəja yekin boləjan biz Yəhudiylarəja inaklik toərisidiki hux həwərni elip kəldi. ¹⁸ Demək, Əysa Məsihning wasitisi bilən həmməylən kəlbimizdiki ohxax bir Mukəddəs Rohka tayinip Huda'atimizning aldiəja baralaymiz.

¹⁹ Xuning üqün, silər Yəhudiy əməslər əmdi yat wə yaka yurtluqlardin əməs, bəlki Hudaning mukəddəs həlki bilən birgə Huda padixahlıqining əhliliridin, xundakla Huda a'ilisining əzaliridin boldunglar. ²⁰ Həmmimiz Huda seliwatkan bina bolup, əlqilər bilən pəyoəmbərlər bu binaning asasi, Əysa Məsih bolsa uning ul texidur. ²¹ Əysa Məsih arkilik biz Rəbbimizgə beəjixlanəjan mukəddəs ibadəthana bolux üqün birləxtürülüp, əsməktimiz. ²² Əysa Məsih arkilik silər Yəhudiy əməslərnu biz Yəhudiy etiqadqilar bilən birliktə Huda öz rohi arkilik turidiəjan ibadəthana kilip seliniwatisilər.

3-bab

Pawlusning Yəhudiy əməslər arisidiki hizmiti

¹ Xunglaxka, mənki Pawlus hər da'im silərgə du'a kilmaktimən. Mən silər Yəhudiy əməslərgə Əysa Məsih toərisidiki bu hux həwərni yətküzgənlikim üqün məhbub boldum. ² Silər bilisilər, Huda manga iltipat kərsitip, bu hux həwərni silərgə yətküzüx wəzipisini ata kildi. ³ Huda burun axkarilimioəjan pilanini, yəni Əysa Məsih toərisidiki sirni wəhiy arkilik manga axkarilidi. Mən bu toəjruluk muxu hetimning aldinki kismida kiskiqə bayan kildim. ⁴ Silər bu hetimni okuəjininglarda, mening bu sir toəjruluk nemilərni bilgənlikimni qüxiniwalalaysilər. ⁵ Ilgiri Huda bu sirni insanlarəja ayan kilmioəjanidi, əmma hazir bolsa bu sirni Mukəddəs Roh arkilik əzi tallioəjan əlqilərgə wə pəyoəmbərlərgə

Əfslıklərgə yeziləjan hət

ayan kildi. ⁶ Bu sir Yəhüdiy əməsləringmu bu hux həwərgə ixinix arkilik Yəhüdiylar bilən billə Huda ata kilidiəjan həkikiy baylikka mirashor boluxini, xundakla, ularning Yəhüdiylar bilən birlikdə bir tənning əzaliri bolup, Hudaning Əysa Məsih arkilik bərgən kütüzulux toərisidiki wədisidin ortaq bəhrimən boluxini öz iqigə alidu. ⁷ Mən Hudaning mehİR-xəpkiti wə küq-kudriti bilən bu hux həwərnı yətküzidiəjan hizmətkar boldum. ⁸ Mən Hudaning mukəddəs həlki iqidiki əng ərziməs biri bolsammu, Huda manga mehİR-xəpkət kərsitip, meni Əysa Məsih arkilik erixidiəjan wə insanlar təsəwwur kılalmaydiəjan həkikiy baylikni Yəhüdiy əməslərgə yətküzüp berixkə tallidi. ⁹ Pütkül məwjudatni yaratkan Huda yənə burundin tartip axkarilimiəjan bu pilanining kəndak əməlgə axuruloəjanlikini barlik insanlarəja qüxəndürüx wəzipisini manga bərdi. ¹⁰ Hudaning məksiti, bügünki kündə Yəhüdiylar wə Yəhüdiy əməslərdin xəkilləngən etikədqilar jama'ətqiliki arkilik kəp tərəplik danalikinı asmandiki həkümran wə həkukdar boləjan pərixtilərgə bildürüxtin ibarət. ¹¹ Bu, Hudaning dunya apiridə boluxtin ilgiri pilanliəjan wə hazir Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik əməlgə axuroəjan iradisigə uyəqundur. ¹² Biz Əysa Məsihkə mənəsup boləjanlikimiz həm uningəja etikə kıləjanlikimizdin yürükimiz tok halda ixənq bilən Hudaning aldiəja baralaymiz. ¹³ Xunga, mening silər üqün tartkan azab-okubətlirimdin rohşizlinip kətməy, əksiəq buningdin pəhirlinixinglarnı ətünimən.

Əysa Məsihning mehİR-muhəbbiti

¹⁴⁻¹⁵ Hudaning uxbu pilanini kəz aldimoəja kəltürsəm, ərxniki wə yər yuzidiki pütkül məwjudatlarnı yaratkan Huda'atimizəja tizlinip du'a kılimənki, ¹⁶ Huda əzining uluəjlukining qəksizlikidin silərgə kudrət berip, Mukəddəs Roh arkilik silərni iq-iqinglardin küqləndürgəy. ¹⁷ Xundak kılıp, Əysa Məsih etikədinglar arkilik hər da'im kəblinglarda boləjay, hayatinglar Hudaning mehİR-muhəbbitidə yiltiz tartip, mustəhkəmləngəy. ¹⁸⁻¹⁹ Bu arkilik silər Hudaning barlik mukəddəs həlki bilən billə Əysa Məsihning mehİR-muhəbbitining nəkədər mol, zor, qongkur wə qəksiz ikənlikini qüxinələysilər. Gərgə Əysa Məsihning mehİR-muhəbbiti insan təsəwwuridin həssiləp halkip kətkən bolsimu, silər buni tonup yətkəysilər. Xundak boləjanda, silər Hudaning mol kamaliti bilən toldurulisilər.

²⁰ Barlik xan-xərp Hudaəja mənəsup boləjay! U hayatimizda namayan

boluwatkan uluəj küq-kudriti arkilik barlik tilikimiz wə oyliəjnimizdinmu kəp ixlarni kilalaydu. ²¹ Barlik xan-xərəp etikadqilar jama'ətqiliki wə Əysa Məsih arkilik Hudaəja əbədil'əbəd mənsup boləjay, amin!

4-bab

Etikadqilar jama'ətqilikining birliki

¹ Xu səwəblərdin, Rəbbimizgə hizmət kilix yolida məhbub boləjan mən silərdin Hudaning qakirikəja munasip yaxixinglarni ətünüp soraymən. ² Silər həmixə kəmtər, mulayim, səwrqan bolup, mehır-muhəbbitinglar bilən bir-biringlarəja kəng kərsak bolunglar. ³ Bir-biringlar bilən inak ətux arkilik Mukəddəs Rohning etikadqilarəja bərgən birlikini saklaxka tirixinglar. ⁴ Biz həmmimiz bir tənning əzaliri, kəlbimizdiki Mukəddəs Rohmu bir. Xuningəja ohxax, Huda bizni qakirəjanda, bizgə bərgən ümidmu birdur. ⁵ Rəbbimiz bir, etikadimizmu bir bolup, ohxax bir qəmüldürülüxni kəbul kilduk. ⁶ Həmmimizning atisi boləjan Huda birdur. U həmmimizdin üstün turidu, həmmimiz arkilik öz iradisini ijra kilidu, xundakla həmmimizning kəlbididur. ⁷ Əysa Məsih sehiylik bilən hərberimizgə iltipat kərsitip, hədiyilərnəni ata kildi. ⁸ Bu toqruluk mukəddəs yazmilarda mundak deyilgən:

«U ərxkə qikkanda,
nurojunliəjan əsirlərnəni yetəklidi.
insanlarəja hədiyilərnəni ata kildi.»

⁹ Bu yərdiki «qikkanda» degən səz Əysa Məsihning awwal təwəngə – yər-yüzigə qüxkənlikini bildüridu. ¹⁰ Yərgə qüxkənmu u, ərxkə qikkənmu u. Buningdin məxsət, öz həkümranlikini pütkül ka'inatka ornitixtur.

¹¹ Əysa Məsih əzi etikadqilar jama'ətqilikigə iltipat kilip, bəzilərnəni əlqi, bəzilərnəni pəyoəmbər, bəzilərnəni hux həwər yətküzgüqi, yənə bəzilərnəni jama'ətqilik məs'uli wə təlim bərgüqi kildi. ¹² Ularning wəzipisi Hudaning mukəddəs həlkini Hudaning hizmitini kilixka wə Əysa Məsihning teni, yəni etikadqilar jama'ətqilikini mustəhkəmləxkə tərbiyələxtin ibarət. ¹³ Bu wəzipə taki bizning Hudaning Oqlioja etikad

Əfəslıklərgə yeziləjan hət

kilixta birdək bolup, uni qongqur tonuximiz həmdə etikad jəhəttə əsüp yetilip, Əysa Məsihkə ohxax boluximizə qədər dawamlixidu.

¹⁴ Xundak boləqanda, biz kixilərnin hiylə-mikiririgə gədək balilardək aldinip, hər hil əyəriy təlimatların xamili wə dolqunliridin təwrinip kətməymiz. ¹⁵ Əksi qə, mehİR-muhəbbət bilən Hudaning həkikitini səzləp, tənning, yəni etikadqılar jama'ətqilikining bexi boləjan Əysa Məsihkə hər kəysi jəhəttə ohxax bolup əsüp yetilimiz. ¹⁶ Əysa Məsihning yetəkqilikidə etikadqılar jama'ətqilikining hər kəysi əzaliri ziq maslixip, əzlrining jari kilixka tegixlik rollirini toluk jari kilduroqanda, etikadqılar jama'ətqiligi mehİR-muhəbbət iqidə saqlam əsüp yetilidu.

Əysa Məsihkə baqlanəjan yengi həyat

¹⁷ Rəbbimizning nami bilən aqaqlandurimənki, əmdi Hudaəja ixənməydiəjanlardək əzriməs oy-pikirlər boyiqə yaximanglar. ¹⁸ Ular Hudaəja tərsalik kilip, Huda həkkidə bilimsiz qaldı. Nətijidə, kəlbi qarangojulukta kelip, Huda ata kiləjan həyatlıktin məhrum kaldı. ¹⁹ Ular ar-nomusni untup, xəhwaniylikka berilip, aqkəzlük bilən hər hil napakliklarni kilidu.

²⁰ Lekin, burun əgənginiglərdək, bundak yaxax Əysa Məsihning təlimlirigə mas kəlməydu. ²¹ Silər Əysa Məsih toqrısida jəzmən anglidinglar həmdə uning təlimlirininimə kəbul kidinglar. Qünki həkikət Əysa Məsihtidur. ²² Undakta, huddi kona kiyimiglarni taxliwətkəndək, burunki rəzil turmux adətliriglarni kona təbi'itiglar bilən birgə taxliwetinglar. Qünki, u təbi'ət silərnə azduridiəjan qakina həwəslər bilən qirip kətkən. ²³ Rohinglar wə oy-pikringlarmu yengilansun. ²⁴ Yengi təbi'ətni əzünglarəja əzləxtüringlar. Bu yengi təbi'ət Hudaning təbi'itigə mas bolup, u həkkəniylik wə həkkikiy paklikta ipadilidü.

²⁵ Xuning üqün, yaləjanqilikni taxlap, bir-biringlarəja rast gəp kilinglar. Qünki, həmmimiz bir tənning əzalirimiz. ²⁶ Əgər aqqiklansanglar, aqqikinglar silərnə gunahka baxlimisun. Aqqikinglardin kaytmay, künmu petip kətmisun. ²⁷ Xundak kilip, Xəytanəja pürsət bərmənglar. ²⁸ Burun oqrilik kiləjanlar əmdi oqrilik kilmisun. Əksi qə, ikki bilikigə tayinip sadakətmənlik bilən ixlisun. Tapqinidin həjətmənlərgə üləxtürsun.

²⁹ Aozinglardin hərgiz yaman səzlər qikmisun. Angliəjuqilarning ehtiyajəja qarap, ularəja paydilik bolsun dəp, mehİR-xəpkətlik səzlərnə kilinglar. ³⁰ Hudaning Mukəddəs Rohini kayəjuəja salmanglar. Qünki, Mukəddəs Roh bolsa silərnin Hudaəja mənəsup boləjanlikinglarning

məhri bolup, üzül-kesil kutkuzulidiəjan kününglarning yetip kelidiəjanlikiəja kapalətlik kilidu. ³¹ Barlik adawət tutux, aqqiklinix, qəzəplnix, jedəllixix, təhmət kilixtin ibarət illətlərdin wə hər hil yamanliklardin yirak turunglar. ³² Bir-biringlarəja mehriban, mulayim bolunglar. Huda silərni Əysa Məsih arkilik kəqürginidək, silərnu bir-biringlarni kəqürunglar.

5-bab

Hudaning yoruklukida yaxanglar

¹ Hudaning səyümlük pərzəntliri boləjanikənsilər, Hudani ülgə kilinglar. ² Əysa Məsih bizgə mehır-muhəbbət kərsitip, biz üqün əzini pida kiləjandək, silərnu həyatinglarda bir-biringlarəja xundak mehır-muhəbbət kərsitinglar. Uning biz üqün öz jenini pida kilixi huddi hux puraklik kəydürmə kurbanlikka ohxax, Hudani hursən kildi.

³ Aranglarda jinsiy əhlaksizlik, napaklik yaki aqkəzlikkə kət'iy yol qoyulmisun. Qünki, bundak ixlar Hudaning mukəddəs həlkigə mas kəlməydu. ⁴ Xundakla, xəhwaniy wə əhmikanə səzləx, qakina qakqak kilix silərgə yattur. Undak kilixning ornioəja Hudaəja xükür eytinglar.

⁵ Qünki, xuni enik bilinglarki, jinsiy əhlaksizlik, napaklik yaki aqkəzlikkə berilən hərəkəndək adəmgə Əysa Məsihning wə Hudaning padixahlikida orun yok. Aqkəzlikkə berilən adəm Hudaəja ibadət kilixning ornioəja mal-mülükkə qokunidu-də, butpərəslərdin pərkənəydu. ⁶ Bundak ixlarəja bahənə kərsitələydiəjanlar yaləjan-yawidak səzliri bilən silərni aldap kətmisun. Qünki, Hudaning qəzipi bundak ixlarni sadir kilip, Hudaəja boysunmiəjanlarning üstigə qüxidu. ⁷ Xuning üqün, bundaklarning kilmixlirioəja xerik bolmanglar.

⁸ Burun silər karəngəjulukta idinglar. Lekin, hazır rəbbimizgə mənəsup boləjanlikinglar üqün, yoruklukka qəmdunglar. Xunga, səz-hərikitinglar qokum yorukluktiki adəmləningkidək bolsun. ⁹ Bu yorukluk həyatinglarda yaxilik, adillik wə həkikəttin ibarət mol mewilərni beridu. ¹⁰ Nemining Rəbbimizni hursən kilidiəjanlikini bilixkə tirixinglar. ¹¹ Kixilərnin karəngəjulukta kiləjan əhmiyətsiz yaman ixlirioəja xerik bolmanglar. Əksiqə, u ixlarni pax kilinglar. ¹² Ularning yoxurun kiləjan xumluklirini tiləja elixmu nomustur. ¹³ Nur ularəja qüxkəndə, ularning xumluklirini axkara kilidu. ¹⁴ Qünki, həmmə nərsini

Əfslıklərgə yeziləjan hət

axkarilaydiəjini nurdur. Xunga, mundak deyilidu:

«Oyojan, əy uhlawatkan insan,
tiril rohiy əlümdin.
Əysa Məsih sanga nur qa qar!»

¹⁵ Xuning üçün, söz-hərəkətinglarəja ehtiyat kilinglar. Bilimsiz nadanlardək əməs, akillardək yaxanglar. ¹⁶ Həyrlik ixlarni kilix pirsitini kəldin bərmənglar. Qünki, yaxawatkan bu dəwrimiz rəzil dəwrdur. ¹⁷ Xunga, əkilsiz bolmanglar, bəlki Rəbbimizning iradisini qüxinixkə tirixinglar. ¹⁸ Hərəkətin məs bolup yürmənglar. Qünki, bundak kilix adəmnə zə'iplikkə elip baridu. Buning ornioja, Mukəddəs Rohka qəməp, uning yetəkqilikidə bolunglar. ¹⁹ Silərnəng aranglarda Zəbur munəjatlıri, Hudani mədhəyiləydiəjan wə Mukəddəs Rohning ilhamidin kəlgən nahxilar yangrisun. Kəlbənglarda bu nəəjmə sadaliri yangriəjandək, qin kəlbənglardin Rəbbimizni mədhəyilənglar. ²⁰ Həmmə ixlarda Rəbbimiz Əysa Məsihning nami bilən həmixə Huda'atimizəja xükür eytinglar.

Ər-ayallik munasiwət

²¹ Əysa Məsihkə qongkur hərmitinglar bar boləjanliktin, bir-biringlarəja ita'ət kilinglar. ²² Əy ayallar, Rəbbimizgə ita'ət kiləjininglardək, ərliringlarəja ita'ət kilinglar. ²³ Huddi etikədqilar jama'ətqilikining kutkuzəjuqisi boləjan Əysa Məsih öz tenining, yəni etikədqilar jama'ətqilikining bexi boləjindək, ərmu öz ayalining bexidur. ²⁴ Huddi etikədqilar jama'ətqiliki Əysa Məsihkə ita'ət kiləjindək, ayallarmu hərəkəndək ixta öz ərlirigə ita'ət kilsun. ²⁵ Əy ərlər, Əysa Məsih etikədqilar jama'ətqilikini kəndək səyüp, uning üçün əzini kəndək kurban kiləjan bolsa, silərmu ayalliringlarni xundək səyünglar. ²⁶ Əysa Məsihning əzini kurban kilixitiki məksiti, etikədqilar jama'ətqilikini Hudaning səzi wə su bilən yuyux⁹ arkilik gunəhliridin pak kilixtur. ²⁷ Uning bundək kilixi etikədqilar jama'ətqilikini hərəkəndək illət, gunəh wə yetərsizliklərdin hali kilip, uni xan-xərəplik həlda öz əldiəja huddi toyda kəqürülükxə təyyarlanəjan güzəl kizdək pak wə əyibsiz elip kelix üqündur. ²⁸ Əysa Məsih etikədqilar jama'ətqilikini xundək səygənəkən, ərlərmu öz ayallirini öz tenini səygəndək səyüxi

⁹ Bu yərdiki «su bilən yuyux» etikədqilarning paklinixini yaki qəməldürük murasimini kərsitixi mumkin.

Əfəslıklərgə yeziləjan hət

kerək. Ayalini səygən kixi özini səygən bilən barawər. ²⁹ Heqkim heqqaqan öz tenidin nəprətlənməydu. Əksiqə, öz tenini asraydu wə uningəja keyünidu. Bu huddi Əysa Məsihning öz teni boləjan etikadqılar jama'ətqilikini asrap, uningəja keyüingənlikigə ohxaydu. ³⁰ Biz Əysa Məsihning tenining əzalirimiz. ³¹ Mukəddəs yazmilarda yeziləjindək: «Adəmning ata-anisidin ayrilip, ayali bilən birlixip, ikkisining bir tən boluxi ənə xu səwəbtindur.» ³² Bu, intayin muhim bir sirdur. Mən bu sözləni Əysa Məsih bilən etikadqılar jama'ətqilikining ziq munasiwiti ni közdə tutup eyttim. ³³ Yənə bir ketim xuni təkitləymənki, həmminglar ayalinglarni əzünglarni səyğəndək səyünglar, ayallarmu ərlirini hərmətlisun.

6-bab

Ata-ana wə pərzəntlik munasiwət

¹ Əy balılar, Rəbbimizgə mənəsup boləjanlikinglar üqün, ata-ananglarning səzini anglanglar. Bu, silərnin burqunglardur. ² Musa pəyoqəmbər arkilik qüxürülgən «ata-anangni hərmət kıl» degən pərzni ada kilinglar. Bu, Hudaning bir wədə bilən baqlap bərgən dəslepki pərzidur. ³ Bu wədə xuki, uningəja əməl kilsanglar, «bəhtlik bolisilər wə bu dunyada uzun əmür kərisilər.»

⁴ Əy atılar, pərzəntliringlarning aqqikini kəltürüp, əqmənlik pəyda kilmanglar. Ularni Rəbbimizning təlimi boyiqə tərbiyilənglar.

Hojayin wə kul otturisdiki munasiwət

⁵ Əy kullar, bu dunyadiki hojayinliringlarəja huddi Əysa Məsihkə boysunəjandək qongkur hərmət wə qin kəlb bilən boysununglar.

⁶ Hojayininglarni hursən kiliş üqün, pəkət ularning aldidila əməs, bəlki həmixə ularəja hizmət kilinglar. Qünki, silər Əysa Məsihning hizmətkari bolux süpitinglar bilən Hudaning iradisigə qin dilinglardin əməl kilişinglar kerək. ⁷ Hojayininglarəja razimənlik bilən hizmət kilinglar. Uni adəmlər üqün əməs, bəlki Rəbbimiz üqün kiləjandək kilinglar.

⁸ Esinglarda tutunglarki, məyli kul yaki hər bolsun, Rəbbimiz hərkimning kiləjan hər bir yaxilikini kayturidu.

⁹ Əy hojayinlar, silərmu kulliringlarəja yaxi mu'amilə kilinglar. Ularəja təhdit salmanglar. Qünki, ərxetiki Huda silərnin, xundakla

Əfəslıklərgə yeziləjan hət

ularningmu hojayini ikənlikini bilisilər. Huda həmmə insanlarəja ohxax mu'amilə kılıdu.

Huda ata kıləjan koşdinix qoralliri

¹⁰ Ahirda, mən silərnin Rəbbimizgə wə uning zor kudritigə tayinip, küqlük boluxunglarni tiləymən. ¹¹ Xəytanning hiylə-mikirlirigə takabil turux üqün, Huda ata kıləjan koşdinix qoralliri bilən qorallininglar. ¹² Qünki, biz insanlarəja əməs, bəlki yaman rohiy küqlər dunyasidiki həkümranlarəja, hokukdarlarəja, bu karangoju dunyaning kərünməs küqlirigə wə baxka rəzil rohiy küqlərgə karxi jəng kiliwatimiz. ¹³ Müxkül künlərdə düxmənning hujumiəja takabil turalixinglar həmdə jəngdin keyinmu kəddinglarni ruslap turalixinglar üqün, Huda ata kıləjan koşdinix qoralliri bilən toluk qorallininglar. ¹⁴ Bu jəngdə put tirəp turalixinglar üqün, belinglarəja həkikət kəmirini, kəksünglarəja həkkaniylik sawutini takanglar. ¹⁵ Hudaning insanlarni əzi bilən yaraxturux toqrisidiki hux həwər qorukini kiyip, təyyar turunglar. ¹⁶ Mana bularəja koxup, Xəytanning barlik ot tutaxturulojan oklirini tosop qalalaydiəjan etikađ kalkinini kolunglarəja elinglar. ¹⁷ Huda ata kıləjan kutkuzulux dubulojisini kiyinglar wə Mukəddəs Roh kiliqi, yəni Hudaning səzini məhkəm tutunglar. ¹⁸ Həmixə Mukəddəs Rohka tayinip, iltimasinglarni eytip du'a-tilawət kilinglar. Xundakla, səgək turup, barlik etikađqilar üqün dawamlıq du'a kılıp turunglar. ¹⁹ Mən üqünmu du'a kilinglar. Hux həwərnin sirini yürəklik yətküzüxüm üqün, Huda manga toqra səzlərnə bərgəy. ²⁰ Mən bu hux həwərnə tarkitix səwəbidin kixənləngən əlqimən. Menin hux həwərnə yürəklik halda yətküzüxüm üqün du'a kıləjaysilər. Qünki, bu menin kılıxka tegixlik iximdur.

Salam wə tiləklər

²¹⁻²² Silərnin menin əhwalimni wə nemə kiliwatkanlikimni bilixinglar üqün, kədirlik kərindiximiz həm Rəbbimizning sadik hizmətkari boləjan Tikikusni aldinglarəja əwətimən. U silərgə əhwalimizni yətküzüp, silərnə riəbətəndüridu.

²³ Huda'atimizdin wə Rəbbimiz Əysa Məsihtin silərgə amanlik, məhir-muhəbbət wə ixənq tiləymən. ²⁴ Rəbbimiz Əysa Məsihni əqməs məhir-muhəbbət bilən səyğüqilərnin həmmisigə Hudaning məhir-xəpkiti yar boləjay!

Filipiliklarga yeziloqan hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu hətning mu'allipi əlqi Pawlus bolup, u bu hətni türmidiki waqtida Filipi xəhiridiki (bügünki Gretsiyidə) etiqađqilar jama'ətqilikigə yazqan. Pawlus ikkinqi qetimliq hizmət səpiridə Filipi xəhirigə berip, hux həwər tarqitix bilən bu yərdə etiqađqilar jama'ətqilikining asasını salqan («Əlqilər» 16-bab 12-ayəttin 40-ayətkiqə).

Filipiliklər Pawlusning xu qaşdıki əhwalini angliqandin keyin, uningqa sowqa-salamlar əwətkən. Pawlus buningqa rəhmət eytix yüzisidin uxbu hətni yazqan. U hetidə özining əhwalidin ularni həwərdar qilix bilən ularni ziyankəxlikkə uqriqan məzgilliridimu etiqađida qing turuxqa, hərqandaq xara'itta huxal-huram yaxaxqa qaqirqan. U yənə etiqađqilarni ittifaq wə kəmtər boluxqa, sahta əlqilərdin həzər əyləxkə ündigən. Bu həttə Pawlusning Filipiliklərgə bolqan qongqur mehir-muhabbiti əks əttürülgən.

Türmidə turup yazqan bu hetidə Pawlus huxal-huram boluxni kəp qetim tilqa alqanliqidin, bu hət «huxal-huramliq hetii» dəp tonulqan.

Tezis:

1. *Du'ayisalam (1-bab 1-ayəttin 11-ayətkiqə)*
2. *Pawlusning türmidiki əhwalii (1-bab 12-ayəttin 26-ayətkiqə)*
3. *Əysa Məsihkə başlanqan həyat (1-bab 27-ayəttin 2-bab 18-ayətkiqə)*
4. *Timotiy wə Epafrodit toqrisidiki pilan (2-bab 19-ayəttin 30-ayətkiqə)*
5. *Nəsihət wə aqaşlandurux (3-bab 1-ayəttin 4-bab 9-ayətkiqə)*
6. *Təxəkkür wə ahırqi salam (4-bab 10-ayəttin 23-ayətkiqə)*

Filipilklərgə yeziləjan hət

¹ Əysa Məsihning hizmətkari boləjan mənki Pawlustin wə mən arkilik Timotiydin, Filipi xəhridiki Əysa Məsihkə mənəsup boləjan mukəddəs həlkkə, xundakla ularning baxlamqiliri wə hizmətqilirigə salam.

² Huda'atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsih silərgə mehİR-xəpkət wə amanlik ata kiləjay!

Xükür wə du'a

³ Mən silərnı hər ketim əsliginimdə Hudaəja xükür eytimən. ⁴ Hər ketim silər üqün du'a kiləjinımda, kəlbim hursənlikkə tolup taxıdu.

⁵ Qünki, mən aranglarda hux həwərnı yətküzüxkə baxlıəjan birinqi kündin hazırlıqə, silər mening bu hizmitimni kollap kəldinglar.

⁶ Xuningəja kət'iy ixinimənki, silərnı yeni həyatlik yoliəja yetəkligən Huda əzi baxlıəjan bu yahxi ixni dawamlaxturup, Əysa Məsih kayta kelidiəjan küni tamamlaydu. ⁷ Mening bundak oylixim toəra, dəp karaymən. Qünki, silərnıng mening kəlbimdin aləjan ornunglar nahayiti muhım. Məyli mən zındanda kixənlınip yatқан waktımda bolsun yaki sirtta hux həwərnı koşdaq, uningəja guwahlik bərgən waktımda bolsun, həmminglar mən bilən billə Hudaning iltipatidin təng bəhrimən boldunglar. ⁸ Mening silərnı kanqilik seəjinəjanlikiməja həmdə Əysa Məsih manga ata kiləjan mehİR-muhəbbət bilən silərnı kanqilik

söyidiqanlikimoga Huda özi guwahtur.

⁹ Mən xuningoga du'a qilimənki, Huda toqrisidiki biliminglar wə akilliklarning exixi arkilik mehır-muhəbbitinglar barqanseri exip barsun. ¹⁰ Xundak bolqanda, silər Hudaning nemidin hursən bolup, nemidin hursən bolmaydiqanlikini pərk etələysilər-də, Əysa Məsih kayta kəlgən kündə pak wə əyibsiz bolalaysilər. ¹¹ Əysa Məsih arkilik hayatinglar yənə həkkaniylik mewisi bilən tolup, Hudaqə xan-xərəp wə mədhiyələr elip kelisilər.

Hayatlik Əysa Məsih üqündür

¹² Kərindaxlar, xuni bilixinglarni halaymənki, beximoga kəlgən bu japa-muxəkkətlər hux həwərnin tehimu kəng tarkilixioqə türtkə boldi.

¹³ Saray muhapizətqiliri wə baxqilarning həmmisi mening Əysa Məsihkə hizmət kiləjanlikim üqün kixənləngənlikimni bilixti. ¹⁴ Zindanoqə taxlanəjanlikim səwəbidin nuroqunliqə kerindaxlarning Rəbbimizgə boləjan ixənqi küqəydi. Xuning bilən, ular Hudaning səzini tehimu mərdanə wə yürəklik halda yətküzidiqan boldi.

¹⁵ Dərwəkə, manga həsəthorluk kilip, mən bilən bəslixix məksitidə hux həwər tarkitiwatqanlarmu bar. Əmma baxqilar hux həwərnə yahxi niyət bilən yətküzüwatidu. ¹⁶ Bular mening hux həwərnə qoqdaqka təyinləngənlikimni bilip, meni səygənliki üqün, bu hux həwərnə yətküzüwatidu. ¹⁷ Lekin, aldinkiliri bolsa hux həwərnə yətküzüxtə əzlrining xəhsiy mənəp'itini oylap, uni pak kəlbi bilən əməs, bəlki mening zindanda tartiwatqan azabimning üstigə yürək azabi koxux üqün kiliwatidu. ¹⁸ Məyli kandaq boluxidin kət'iynezər, yəni ularning muddi'asi toqra bolsun-bolmisun, pəkət Əysa Məsih tonutulsila hursənmən. Buningdin keyinmu dawamlik hursən bolimən. ¹⁹ Qünki, Hudaning meni mən bilən karxilaxquqilarning aldida aklaydiqanlikioqə ixinimən. ^① Bu, silərnin du'aliringlar wə Əysa Məsihning Rohi, yəni Mukəddəs Rohning yardimi arkilik bolidu. ²⁰ Əysa Məsihkə yüz keləlməydiqan ixlarni kilip, hijalətqilikdə kalmaslikimni intizarlik bilən ümid qilimən həmdə hazirmu ilgirikigə ohxaxla, məyli mən kandaq yaxay yaki kandaq ələy, Əysa Məsihni baturluk bilən uluqlaymən.

²¹ Qünki, mən Əysa Məsih üqün yaxaymən. Əlsəmmu, ərxətə Əysa Məsih

---

^① Buni «Hudaning meni zindandin koyup beridiqanlikioqə ixinimən» dəp quxinixkimu bolidu.

bilǝn billǝ bolimǝn. Bu, mǝn uqun tehimu yahxidur. ²² Lekin, hayatla bolidikǝnmǝn, ixinimǝnki Əysa Mǝsih uqun kilǝn hizmitim nǝtijilik bolidu. Kaysini tallixim kerǝk? ²³ Tǝngliktǝ kaldim. Bu dunyadin ayrilip, Əysa Mǝsih bilǝn billǝ boluxni arzu kilimǝn, qunki buningdinmu yahxi ix yoktur, ǝlwǝttǝ. ²⁴ Birak, silǝr uqun mening hayat turuxum zǝrǝrdur. ²⁵ Xuningǝra ixinimǝnki, mǝn hǝzirǝ ǝlmǝymǝn. Əksiǝqǝ, hǝmminglarning etikadi tehimu mustǝhkǝmlinip, tehimu huxal boluxunglar uqun, dawamlıǝ silǝr bilǝn billǝ bolimǝn. ²⁶ Mǝn aman-esǝn silǝrning kexinglarǝra kǝyta barǝjinimda, mening kǝlgǝnlikimdin silǝrning Əysa Mǝsihkǝ bolǝn hursǝnlikinglar tehimu tolup taxidu. ²⁷ Nemǝ boluxidin kǝt'iyǝnzǝr, ǝmǝliy hǝrikitinglar Əysa Mǝsih toǝrisidiki hux hǝwǝrgǝ layik bolsun. Xundak bolǝlanda, mǝyli mǝn yeninglarǝra berip, silǝr bilǝn didar kǝrǝxǝy yaki muxu yǝrdǝ turup, silǝrning ǝhwalinglardin hǝwǝrdar bolay, silǝrning bir niyǝt, bir mǝksǝttǝ kǝt'iy tǝwrǝnmǝy, bu hux hǝwǝr elip kelidioǝan etikad uqun birliktǝ kǝrǝx kiliwatǝnlikinglarni bilǝlǝymǝn. ²⁸ Silǝrgǝ karxi turoǝuqilardin kilǝq kǝrkǝmanglar. Silǝrdiki bu ǝǝyrǝt ularning halak bolidioǝanlikining, silǝrning bolsa Huda tǝripidin kutkuzulidioǝanlikinglarning bǝlgisidur. ²⁹ Qunki, Huda silǝrgǝ pǝkǝt Əysa Mǝsihkǝ etikad kilixningla ǝmǝs, bǝlki uning uqun azab-ǝkubǝt tartixningmu xǝripini ata kilǝn. ³⁰ Mǝn silǝr bilǝn billǝ bolǝn waǝtimda, silǝr mening hux hǝwǝrgǝ karxi turoǝuqilar bilǝn kǝrǝx kilǝnlikimni kǝrdunglar. Hǝzirmu mening bu kǝrǝxni dawamlaxturuwatǝnlikimdin hǝwǝrdar boluwatisilǝr hǝmdǝ silǝrmu bu kǝrǝxni kiliwatisilǝr.

2-bab

Əysa Mǝsihni ulǝgǝ kilinglar

¹ Əysa Mǝsihkǝ mǝnsup bolǝnlikinglar uqun, silǝr riǝǝbǝtlǝndǝrǝldunglar wǝ uning mehır-muhǝbbitidin tǝsǝlli tǝptinglar. Mukǝddǝs Rohtin ortak bǝhrimǝn boldunglar hǝmdǝ Əysa Mǝsihning mehribanlikı wǝ rǝhimdillikini kǝrdunglar. ² Xundak ikǝn, silǝr ohxax oy-pikir, sap mehır-muhǝbbǝt wǝ bir niyǝt, bir mǝksǝttǝ bolunglar. Xundak bolǝlanda, meni huxallıǝqǝ qǝmdǝrisilǝr. ³ Hǝrkǝndak ixta xǝhsiyǝtǝqilik wǝ kuruk xǝhrǝtkǝ berilmǝnglar. Əksiǝqǝ, kǝmtǝr bolup, baxkılarni ǝzǝnglardin ǝstǝn kǝrǝnglar. ⁴ Əz mǝnpǝ'itinglarnila ǝmǝs,

baxkǝlarning mǝnpǝ'itinimu oylanglar. ⁵ Oy-pikringlarda ǝysa Mǝsihtǝk bolunglar:

⁶ U tǝbi'iti jǝhǝttǝ Huda bolsimu,

Huda bilǝn tǝng orunda turuxum kerǝk, demidi.

⁷ ǝksiqǝ, u ǝz ihtiyari bilǝn bu orundin waz keqip, insan tenidǝ kelip, ǝzini kuldǝk tutti.

⁸ U insan kǝyapitidǝ yaxap ǝzini tǝwǝn tutup, taki ǝlgǝqǝ Hudaǝja ita'ǝtmǝn boldi.

U hǝtta krestkǝ mihlanǝqandimu xundak kildi.

⁹ Xuning ǝqǝnmu Huda uni ǝng yukiri orunǝja kǝtǝrǝp, uningǝja hǝmmidin ǝstǝn nam-xǝhrǝtni bǝrdi.

¹⁰ Xunga, bu dunya wǝ u dunyadiki pǝtkǝl mǝwjudat

ǝysa Mǝsihning aldida tizlinip uningǝja sǝjdǝ kilip,

¹¹ uni rǝbbim dǝp ǝtirap kilidu.

Buning bilǝn, Huda'atimiz uluǝqilinidu.

Alǝmdǝ yorukluk bolunglar

¹² Xunglaxka, ǝziz kerindaxlirim, mǝn aranglardiki waqtimda hǝmixǝ sǝzǝmni angliǝjininglardǝk, silǝrdin ayriloǝan muxu waqitlardimu sǝzǝmni tehimu yahxi anglanglar. Hudadin korkup wǝ uni qongkur hǝrmǝtlǝp, Huda silǝrni kutkuzǝqanda ata kilǝjan yengi hayatni turmuxunglarǝja tǝtbiklaxka tirixinglar. ¹³ Qǝnki, Huda silǝrni ǝzgǝrtip, silǝrgǝ ǝzining iradisini ǝmǝlgǝ axurux ǝqǝn arzu hǝm kǝq-kudrǝt beridu.

¹⁴ Hǝrkandak ix kilǝqanda aǝqrinmanglar, takallaxmanglar.

¹⁵⁻¹⁶ Muxundak bolǝqanda, heqkim silǝrni ǝyibliyǝlmǝydu. Silǝrmu bu qiriklixip, rǝzillixip kǝtkǝn insanlar arisida Hudaning kusursiz, pak pǝrzǝntliridin bolisilǝr hǝmdǝ hayatlik elip kelidiloǝan hux hǝwǝrni yǝtkǝzgininglarda, bu zulmǝtlik dunyada huddi qaknap turidiloǝan yultuzlarǝja ohxax qaknap turisilǝr. Mana xundak bolǝqanda, ǝysa Mǝsih kayta kǝlgǝn kǝndǝ pǝtǝn hizmitim wǝ ǝjrimning bikarǝja kǝtmigǝnlikidin pǝhirlinǝlǝymǝn. ¹⁷ Silǝrning ǝysa Mǝsihkǝ bolǝjan ǝtikadinglar wǝ uning ǝqǝn kilǝjan hizmitinglar Hudaǝja ataloǝan kurbanlik hesablinidu. ǝgǝr mǝn issik kǝnimni silǝrning bu kurbanlikinglar ǝstigǝ qaqsam, yǝni silǝr ǝqǝn ǝlsǝm, hursǝn bolimǝn hǝmdǝ silǝr bilǝn billǝ xadlikka qǝmimǝn. ¹⁸ Xuningǝja ohxax, silǝrmu

hursen bolunglar hamda men bilan billa xadlikka qomunglar.

Timotiy va Epafrodit

¹⁹ Rabbimiz Oysa halisa, Timotiyni yekinda yeninglaroqa awatimən. Buning bilan, ez'ara ehwalimizni ukuxup, konglimiz aram tapidu.

²⁰ Hazir mening yenimda Timotiydin baxka manga ohxax silerga həkikiy kongul belidioqan adəm yok. ²¹ Baxkilar ez ixlirinila oylap, Oysa Məsihni hursen kilidioqan ixlaroqa anqa kongul belmaywatidu. ²² Silerga melumki, Timotiy ezining yahxi bir yadəmqi ikənlikini ispatlidi. U huddi oqulning atisioqa yadəm kilojinioqa ohxax, hux hawer yatkuzux yolida men bilan billa ixlidi. ²³ Xunga, men zindandin qikix iximning kandak bolidioqanlikini bilgən haman, uni dərhal yeninglaroqa awatimən.

²⁴ Rabbimizga bolqan ixənqim kamilki, pat arida ezummu yeninglaroqa barimən.

²⁵ Men yadəmgə mohtaj bolup turoqan waktimda, siler manga uqurqi Epafroditni awattinglar. Hazir men uni silerning yeninglaroqa awatixni karar kildim. U men bilan hux hawərni yatkuzux yolida murini murigə tirəp kurəx kilqan kerindixim həm hizmətdiximdur. ²⁶ U həmminglarni seojindi həmdə ezining kesəl bolup qalqanlikidin hawer tapkanlikinglar uqun bi'aram boldi. ²⁷ Dərwekə, u rasttinla kesəl bolup kelip, ölup ketixkə tas qalqanidi. Lekin, u olmidi, qunki Huda uningqa rəhim kildi. Huda yalojuz uningojila əməs, dərđ üstigə dərđ bolmisun dəp, mangimu rəhim kildi. ²⁸ Mana xuning uqun, silerning uning bilan qayta kəruxup hursen boluxunglar uqun, uni tezla yolqa salmaqimən. Xundak kilsam, men silərdin kəp ənsirməydioqan bolimən. ²⁹ Xunga, uni kerindixinglarni kütüwalqandək huxal-huramlik bilan kütüwalqaysilər həmdə bundak kixilərnə hərəmətligəysilər. ³⁰ Qunki, u Oysa Məsihkə hizmət kilix uqun hayatining heyimhətərgə uqrixioqa qarimay, siler manga kilalmioqan yadəmni kilimən dəp, ölüxkə tas qalqanidi.

3-bab

Oysa Məsihni tonux həmmidin muhimdur

¹ Əmdi kerindaxlirim, siler Rabbimizga mənsup bolqanlikinglar uqun xad-huram bolunglar. Silergə burun eytkən sözlərni yənə qaytilax manga awariqilik əməs, qunki bu sözlər silerning koqdilixinglar uqundur.

Filipiliklarga yezilgan hat

² Kutkuzulux uqun qokum hatna kilinix kerak, dap yuridigan «tan kaskuqilar»din hoyyar bolunglar. Bu yamanlik kilouqular ittin parki yok!

³ Hudaning nazirida hakiqiy hatna kilinojanlar ular amas, balki bizlar. Qunki, biz Mukaddas Rohka tayinip, Hudaqa ibadot kilip, Oysa Masih bilan mahtinimiz. Biz kilqimu hatniga wa ozimiz singdurgan ajirga tayanmaymiz. ⁴ Ogur oz ajirga tayinixka toqra kalsidi, uningqa asasirim yeterlik bolatti. Ogur bezilar bundak ixlarqa tayinip kutkuzulujili bolidu dap oylisa, u qaqda mening asasim tehimu yeterlik bolatti. ⁵ Qunki, man tuqulup sakkizinqi kuni hatna kilinojan Isra'il awladimən, yani Binyamin kabilisidin bolqan keni sap Yehudiyman. Tawrat kanunioqa amal kilixni olqam kilix nuktsidind eytkandimu, man kil siqmaydigan Parisiy ekimidinman. ⁶ Bu yoldiki kizojinlikim jehattin eytkanda, man ilgiri Oysa Masihka etikad kilouqular Tawrat kanunini bikar kilmakqi dap, ularqa ziyankaxlik kilqan adam idim. Ogur Tawrat kanunioqa amal kilix hakkaniylik dap karalsa, man bu olqamga eng layik adam bolattim. ⁷ Lekin, man burun kutkuzulux uqun muhim bilgən bu ixlarni hazir putunlay ahmiyatsiz dap karidim. ⁸⁻⁹ Man kat'iy xundak karayman, Rabbin Oysa Masihni tonuxning awzalliki aldida herkandak ix kadirsizdur. Oysa Masihni tonup yetixim wa uningqa ziq baqlinixim uqun, hammini taxliwattim hamda ularni ahlət, dap karayman. Emdi mening hakkaniy adam dap jakarlinixim Tawrat kanunioqa amal kilix arkilik amas, balki Oysa Masihka etikad kilix arkilik boldi. Qunki bu hakkaniylik etikad arkilik Hudadin kaldi. ¹⁰ Mening hazirki maksitim, Oysa Masihni wa uning olup tirilix kudritini, xundakla uning tartkan azab-okubatlirini oz kəqurmixim arkilik qongkur tonup yetip, uning olumini ulga kilix ¹¹ wa nemə boluxidin kat'iynezər olumdin Huda wəda bergən tirilixkə yetixtur.

Nixanoqa karap ilgirilax

¹² Bundak deyix bilən, bu maksətkə erixip boldum yaki kamalətkə yettim, demakqi aməsmən. Lekin, Oysa Masih meni nemə maksət bilən kutkuzoqan bolsa, manmu xu maksət uqun qepip yurawatimən.

¹³ Qerindaxlar, man hargiz ozumni bu maksətkə yetip boldum, dap karimayman. Lekin man xundak kilimənki, huddi yugurux musabikisidə kəynigə karimay yugurawatkan adəmdək, manmu otup katkən ixlarni oylimay, kəlgusidiki nixanoqa karap tiriximən. ¹⁴ Yani, Huda Oysa Masih arkilik meni qakirip, arxtə man uqun təyyarlioqan in'aməqa karap

ilgirilaymən. ¹⁵ Xuning üqün, arimizdiki rohiy jəhəttə pixip yetilgənləring həmmisining muxundak oylixini ümid kilimən. Əgər baxkiqə oy-pikringlar bolsa, Huda bunimu silərgə oquq kərsitip beridu. ¹⁶ Qandak boluxidin kət'iynezər, biz Huda bizgə kərsitip bərgən həkikəttə qing turuximiz kerək.

¹⁷ Kerindaxlar, meni ülgə kilinglar, xundakla silər bizni ülgə kiləjan kixilərdinmu əgininglar. ¹⁸ Qünki, silərgə kəp ketim eytkinimdək, həzirmu kəz yaxlirimni təküp turup xuni kayta eytimənki, əzlrini etikadqi dəwaləjan nuroqun kixilər Əysa Məsihning kresttiki kurbanliqini kəzge ilmay, uning düxmənliridək yürməktə. ¹⁹ Bundaklarning akiwiti mənggülik həlakəttur. Ularning Hudasi əzining kərnidur. Ularning məhtinidiqini nomussiz ixlardur. Ular pəkət bu dunyaning ixlirinila oylaydu. ²⁰ Həlbuki, bizning həkikiy makanimiz ərxətə. Biz ərxetiki kütquzuqumiz boləjan Rəbbimiz Əysa Məsihning ərxetin kelixini intizarlik bilən kütməktimiz. ²¹ Xu qaqda, u pütkül məwjudatni əzige boysunduridiqan kudriti bilən bizning qirip ketidiqan tenimizni əzgərtip, uni əzining xan-xərəplik tenigə ohxax kilidu.

4-bab

Pənd-nəsihətlər

¹ Əy səyümlük kerindaxlirim, mən siləni səyimən, siləni kərüxkə xu kədər təxnamən! Silər mening huxallikim həm pəhrimsilər. Rəbbimizgə boləjan etikadinglarda kilqə təwrənmənglar. ² Ewodiya wə Sintihə hanım, silərdin ətünimənki, Rəbbimizgə mənsup boləjanliqinglar üqün qikixip ətünglar. ³ Əy sadik həmkarim, səndin xuni tələp kilimənki, bu ixta sənmu bu ikki hanimoja yardəm kil. Qünki, ular mən wə Klement bilən, xundakla nami hayatlik dəptirigə pütülgən baxka hizmətdaxlirim bilən billə hux həwəni tarkitix yolida kən-tər singdürgən.

⁴ Rəbbimizgə mənsup boləjanliqinglar üqün həmixə xad-huram bolunglar. Yənə təkrralaymənki, xad-huram bolunglar! ⁵ Hux pe'illikinglar pütkül insanoja ayan bolsun. Esinglarda tutunglarki, Rəbbimizning kelixigə az qaldi. ⁶ Heq nərsidin qəm kilmənglar. Əksiqa, hərəkandak təlipinglar bolsa du'a-tilawət arkilik Hudadin tilənglar wə xükür eytinglar. ⁷ Xundak kilsənglar, Hudaning kixiləring oyliqinidinmu exip qüxidiqan tinqliki siləring kəblinglarni wə

Filipiliklarga yezilgan hat

oy-pikringlarni Oysa Məsih arkilik tinqlanduridu.

⁸ Kerindaxlirim, sözümnig ahirida xuni eytimänki, həkikiy, mahtaxka ərzydiojan, adil, pak, güzəl, xərəplik, əhlak-pəzilətlik wə mədhiyləxkə sazawər hərəkəndak ixlərğa kəngül koyunglar. ⁹ Məndin əgəngən, qəbul kiləjan, angliəjan wə kərgənliringlarni əməliy hərəkitinglarda kərsitinglar. Xundak boləjanda, hatirjəmlilik beridiojan Huda silər bilən billə bolidu.

Pawlusning təxəkkürü

¹⁰ Manga yənə bir ketim qəmhörlik kiləjininglar üqün intayin huxal boldum wə Rəbbimizgə xükür eyttim. Həkiqətənmü silər manga əzəldin qəmhörlik kilip kəldinglar, lekin uni ipadilixinglarğa pəkət pürsət bolmay kəldi. ¹¹ Buni birər ehtiyajim tüpəylidin eytiwatkinim yok, qünki mən hərəkəndak əhwalda bəriəğa kəna'ət kilixni əginiwaldim. ¹² Mən məyli namratlik yaki bayaxatlik bolsun, məyli tokqilik yaki aqarqilik bolsun, məyli molqilik yaki qurbətqilik bolsun, hərkaqan, hərəkəndak əhwalda kəna'ət kilixni biliwaldim. ¹³ Mən manga küq-kudrət ata kiləjuqi Rəbbimiz Oysa Məsihkə tayinip, Huda məndin tələp kiləjan hərəkəndak ixni kilalaymən. ¹⁴ Xundaktimu, silər kiyinqilikliriməyə yardım berip yaxhi kildinglar.

¹⁵ Oy Filipiliklər, silərgə məlumki, mən silərgə bu hux həwəni yətküzüxni baxliəjan wə Makedoniyə əlkisidin ayriləjan qəqlirimda, silərdin baxka həqkəndak etikədqilar jama'ətqiliki manga yardım bərmidi. ¹⁶ Salonika xəhiridiki waqtimdimu, silər manga birnəqqə ketim yardım berip, ehtiyajimdin qiktinglar. ¹⁷ Mening bundak deyixim, silərdin birər sowəqət tələp kilix əməs, bəlki silərnig manga bərgən yardiminglar üqün Hudaning silərgə zor bəht kayturuxini ümid kilixtur. ¹⁸ Mən silərnig manga əwətkən barlik sowəjitinglarni tapxuruwaldim. Bu mening ehtiyajimdin exip kətti, əlwəttə. Epafrodit arkilik əwətkən sowəjitinglarni elip, həmmə nərsəm tehimu toluklinip kətti. Bu sowəqətlar huddi hux puraklik kəydürmə qurbanliktək, Hudani hürsən kilidu. ¹⁹ Xuningəyə ohxax, silər Oysa Məsihkə mənsup boləjanliqinglar üqün, manga qəmhörlik kiləjan Huda əzining mol bayliki bilən silərnigmu həmmə ehtiyajinglarni kənduridu. ²⁰ Barlik xan-xərəp əbədil'əbəd Huda'atimizəyə mənsup boləyə, amin!

Filipiliklǝrgǝ yezilǝjan hǝt

Ahirki salam

²¹ Əysa Mǝsihkǝ mǝnsup bolǝjan barlik mukǝddǝs hǝlkkǝ salam. Mǝn bilǝn billǝ turuwatqan kerindaxlardinmu silǝrgǝ salam. ²² Bu yǝrdiki mukǝddǝs hǝlktin, bolupmu Rim imperatorining ordididiki hizmǝtkar kerindaxlardin silǝrgǝ salam.

²³ Rǝbbimiz Əysa Mǝsihning mehird-xǝpkiti silǝrgǝ yar bolǝjay!

Kolosiliklaroʻja yeziloʻjan hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu, əlqi Pawlusning Əfəs xəhiringining xərkigə jaylaxқан kiqik bir xəhər Kolosidiki etiқadqilar jama'ətqilikigə yazqan hetidur. Gərqə Pawlus bu yərdiki etiқadqilar jama'ətqilikini əzi qurup qiqmiqan bolsimu, əmma u burun Əfəs xəhiridin u yərgə hizmətqilərnı əwətkən bolqaqqa, bu jama'ətqilikə nisbətən qong məs'uliyitining barlikini hes qilqan. Xunga bu jama'ətqilikətə sahta təlim bərgüqilərnıng pəyda bolqanlikini anglap, bu hətni ularoʻja yazqan.

Sahta təlim bərgüqilər rohiy küqlər dunyasidiki həkümranlar wə həkükdarlarning təsiridin toқup qiqқан təlimlərnı tərşib qilqan. Ular yənə hətne qilixқа ohxax alaheidə ərp-adətlərgə, xundaқla yemək-iqmək wə baxқа tərəplərdiki bir қisim қа'idilərgə ri'ayə qilixta қattiq turqan.

Pawlus bu hətə Əysa Məsihni nahayiti təpsiliy, eniq qüxəndürüx bilən Əysa Məsihning həmmidin üstün turidiqanlikini, toluқ kütқuzuluxқа pəқətlə u arkilik erixkili bolidiqanlikini, etiқadqilar uningə baqlinip, uning mukəmməllikidin toluқlinip turqaqqa ularning bundaq қа'idilərgə mohtaj əməslikini kərsitip, bu hil təlimlərnı aқdurup taxliqan. Pawlus yənə bu həkikiy təlimning etiқadqilarning həyatidiki əhmiyitini qüxəndürüp ətken.

Tezis:

1. Du'ayisalam (1-bab 1-ayəttin 14-ayətkiqə)
2. Əysa Məsihning üstünlüki wə hizmiti (1-bab 15-ayəttin 2-bab 19-ayətkiqə)
3. Əysa Məsihkə baqlanqan yeni həyat (2-bab 20-ayəttin 4-bab 6-ayətkiqə)
4. Ahirki salam (4-bab 7-ayəttin 18-ayətkiqə)

Kolosiliklaroʻja yeziloʻan hət

¹ Hudaning iradisi bilən Əysa Məsihning əlqisi boluxqa tallanoʻan mənki Pawlus wə mən arkilik kerindiximiz Timotiydin ² Kolosi xəhiridiki Əysa Məsihkə mənsub boləjan sadik wə mukəddəs həlkkə salam. Huda'atimiz silərgə mehır-xəpkət wə amantlik ata kiləjay!

Xükür du'asi

³ Biz silər üqün du'a kiləjanda, həmixə Rəbbimiz Əysa Məsihning atisi boləjan Hudaəja xükür eytimiz. ⁴ Qünki, biz silərnin Əysa Məsihkə etikad kiləjninglardin wə Hudaning barlik mukəddəs həlkiğə mehır-muhəbbət kərsətkinlardin həwər taptuk. ⁵ Silərnin etikadlinglar wə mehır-muhəbbitinglar ərxətə silər üqün sakliniwatkan həkikiy baylikka boləjan ümidlinglardin kəlgən. Həkikəttin ibarət boləjan hux həwər silərgə dəsləptə yətküzülgən qaəqdila bu ümid silərdə pəyda boləjan. ⁶ Hux həwər silərgə yətkəndə, silər Hudaning mehır-xəpkitini həkikiy tonup yətinglar. Uxbu hux həwər aranglarda birinqi kündin tartip mewə berip, öz təsirini kərsətkinidək, hazirnu dunyaning nurojun jaylirida xundak kilmakta. ⁷ Silər Hudaning bu mehır-xəpkiti toəjruluk bizning kədirlik hizmətdiximiz Epafiradin təlim aldinglar. U Əysa Məsihning sadik hizmətkari bolup, bizning ornimizda silər üqün hizmət kiliwatidu. ⁸ U yənə Mukəddəs Roh silərgə ata kiləjan

mehir-muhəbbəttin bizni həwərdar kildi.

Kolosiliklaroşa kilinoşan du'a

⁹ Xunga, biz silər toqrisidiki bu həwərnı anglioşan kündin baxlap, silər üqün dawamlıq du'a kılıp turuwatımız. Biz du'ayimizda Hudadin xuni tilidukki, silər Mukəddəs Roh arkilik əkil-parasətkə tolup, Hudaning iradisi toqruluk toluk qüxənqigə erixkəysilər. ¹⁰ Xundak bolojanda, Rəbbimizning iradisigə munasip yaxap, hər jəhəttin uni hursən kılalaysilər həmdə hayatinglarda hər bir yahxi ixta mewə berip, Hudani təhimu qongkur tonup yetələysilər. ¹¹ Biz yənə xuni tilidukki, Huda silərnı əzining uluq kudriti bilən küqləndürgəy. Xundak bolojanda, silər hər kəndak ixka səwrqanlıq bilən bərdaxlıq berələysilər həmdə huxal-huramlıqqa qəmüp, ¹² Huda'atimizojə xükür eytisilər. Qünki, Huda silərnı yoruklukta yaxawatқан barlıq mukəddəs həlkining mirasidin ortaq bəhrimən boluxka layıq kildi. ¹³ U bizni Xəytanning zulum-zəhmitidin kutuldurup, səyümlük oqqlining padixahlıkoşa elip kirdi. ¹⁴ Biz uning səyümlük oqqlı arkilik gunahning kullukidın ərkin bolduk, yəni gunahlırimiz kəqürüm kılindi.

Əysa Məsih wə uning wəzipisi

¹⁵ Əysa Məsih kəz bilən kərgili bolmaydioşan Hudaning obrazidur. U barlıq məwjudatlardın burun məwjut bolojan bolup, ulardın üstün turidu. ¹⁶ Qünki, məyli yər yüzidə yaki ərxte bolsun, məwjudatlarning həmmisi u arkilik yaritiloşan. Kərgili bolidioşan məwjudatlar yaki kərgili bolmaydioşan ərxteki hər kəndak mərtiwiliklər, mənəşəpdarlar, həkümranlar wə həkukdarlar bolsun, həmmisi u arkilik wə uning üqün yaritiloşandır. ¹⁷ U barlıq məwjudatlardın burun məwjuttur. Barlıq məwjudatlar u arkiliklə məwjut bolup turidu. ¹⁸ Əysa Məsih əz tenidin ibarət bolojan etikadqılar jama'ətqilikining bexi wə uning bərpa kıləuqisidur. Uning hər jəhəttin pütkül məwjudatlardın üstün turuxi üqün, u əng awwal əlümdin mənngülükke tirildürülgən. ¹⁹ Huda əzining barlıq mukəmməl təbi'itining uningda boluxidin səyümdi ²⁰ həmdə u arkilik yər yüzı wə ərxteki barlıq məwjudatni əzi bilən yaraxturup, uning kresttə akkuzojan keni arkilik inaklıknı əsligə kəltürüxtinmu səyümdi. ²¹ İlgiri silərmu Hudadin ayrılıp, kıləjan yaman oy-pikringlar wə ixliringlar səwəbidin uning bilən düxmənləxkənidinglar. ²² Birak, hazır Huda əz oqqlı Əysa Məsihning insan tenidə krestkə mihlinip kurban

boluxi arkilik silərni ətzi bilən yaraxturdi. Buningdin məksət, silərning Hudaning aldida pak, kusursiz wə əyibsiz boluxunglar üqündur. ²³ Lekin, silər qokum etikadinglarda təwrənməy, qing wə mustəhkəm turuxunglar, hux həwər silərgə elip kəlgən ümidtin waz kəqməslikinglar kerək. Bu hux həwər pütin yər-yüzidə yətküzülüwatkan bolup, mən Pawlusmu uni yətküzüxkə təyinləndim.

Pawlusning etikadqilar jama'ətqilikigə kiləjan hizmiti

²⁴ Mən hazir silər üqün azab-okubət tartiwatqinimoʻja hursənmən. Qünki, huddi Əysa Məsih azab-okubət tartkanəja ohxax, mən uning teni, yəni etikadqilar jama'ətqiligi üqün tartixka tegixlik boləjan azab-okubətning bir kismini ətz tenimda tartiwatimən. ²⁵ Huda hux həwərning silərgə yətküzülüxi üqün, meni etikadqilar jama'ətqilikining hizmətkari kilip təyinlidi. ²⁶ Bu hux həwər əlmisaktin buyan axkarilanmiəjan. Hazir uning siri Hudaning mukəddəs həlkiyə ayan kilindi. ²⁷ Huda bu sirning silər Yəhudiy əməslərgimu həkikiy uluəpluk elip kelidioʻjanlikini ətz mukəddəs həlkiyə bildürüxtin səyündi. Bu sir dəl Əysa Məsihning kəblinglarda ikənlikidur. Bu silər ümid kiləjan uluəplukka kəlgüsüdə erixixinglarning kapalitidur. ²⁸ Xunga, biz Əysa Məsih toqrisidiki hux həwərni barlik insanlarəja yətküzüxkə, xundakla Huda bizgə ata kiləjan barlik əkil-parasət bilən ularəja nəsihət kilip təlim berixkə tirixiwatimiz. Buningdin məksət, ularning Əysa Məsihkə mənəsup bolup, uningəja boləjan etikadining hər jəhəttin toluk yetilgən həlda Hudaning aldioʻja berixi üqündur. ²⁹ Bu məksətkə yetix üqün, Əysa Məsihtin kəlgən, həyatimda namayan boluwatkan zor küqkə tayinip, tirixip-tirmixip ixləwatimən.

2-bab

¹ Mening silər wə La'odikiya xəhiridikilər həmdə meni tehi kərmigən baxka kixilər üqün kandaq tirixip-tirmixip ixləwatkanlikimni bilixinglarni halaymən. ² Mening bundaq ixlixim silərning iq-iqinglardin rioʻjbətlinip, bir-biringlarəja mehīr-muhəbbət kərsitip, ət'ara baəqlinixinglar üqündur. Xundaq boləjanda, həkikətni qongkur qüxinixtin kəlgən toluk ixənqkə erixip, Huda axkarilioʻjan sirni, yəni Əysa Məsihni həkikiy tonup yetələysilər. ³ Barlik əkil-parasət wə bilim

Kolosiliklaroʻja yeziloʻjan hət

Əysa Məsihkə mujəssəmləngən. ⁴ Heqkimning silərni qiraylik gəp-səzlər bilən azdurup kətməsliki üqün, bularni eytiwatimən. ⁵ Qünki, mən silər bilən bir yərdə bolmisammu, kəlbim da'im silər bilən billə. Silərning turmuxunglarning tərtoplilik wə Əysa Məsihkə boləjan etikadinglarning mustəhkəm ikənlikini anglap, hursən bolmaktimən.

Əysa Məsihtin kəlgən yengi həyat

⁶ Silər Əysa Məsihni Rəbbimiz, dəp kəbul kiləjanikənsilər, uningəja əgixip yaxanglar. ⁷ Uningəja boləjan etikadinglar qongkur yiltiz tartkan dərəhkə wə puhta kuruləjan binaəja ohxax mustəhkəm bolsun. Silərgə tapxuruləjan həkikəttə qing turunglar. Kəlbingerlar Hudaəja boləjan minnətdarlik bilən tolsun. ⁸ Ehtiyatqan bolunglar, heqkim silərni kuruk pəlsəpə wə yaləjan səpsətilər bilən azdurup kətmisun. Bular Əysa Məsihning təlimidin əməs, bəlki insanlarning ən'əniliri wə bu dunyadiki yaman rohıy küqləring^② təsirliridin kəlgən. ⁹ Hudaning barlik mukəmməl təbi'iti bu dunyaəja insan tenidə kəlgən Əysa Məsihtidir.

¹⁰ Silər rohıy küqlər dunyasidiki barlik həkümranlar wə həkukdarlardin üstün turəjuqi Əysa Məsihkə mənəsup boləjanlikinglar üqün, uning mukəmməllikidin toluklinip turisilər.

¹¹ Silər Əysa Məsihkə mənəsup boləjanlikinglar üqün, jismani y jəhəttiki hətnini əməs, bəlki u ata kiləjan rohıy jəhəttiki hətnini kəbul kildinglar. Bu, silərni gunahkar təbi'itinglarning ilkidin kutulduridiojan hətnidir.

¹² Qəməldürüxnə kəbul kiləjininglarda, silər Əysa Məsihkə baqlanəjanlikinglar üqün, uning əlümi bilənmu baqlinip, uning bilən billə kəməldünglar wə uning bilən billə tirildürüldünglar. Bu, Əysa Məsihni əlümdin tirildürgən Hudaning küq-kudritigə boləjan ixənqinglar arkilik boldi. ¹³ Silər burun gunah iqidə yaxiəjanlikinglar wə gunahkar təbi'itinglarning ilkidin kutulmiojanlikinglar üqün, rohıy jəhəttə əlük idinglar. Birak, Huda silərni Əysa Məsihkə baqlap, yengi həyatka erixtürdi wə pütün gunahliringlarni kəqürüm kildi. ¹⁴ Əysa Məsih krestkə mihlanəjanda, Huda barlik gunahlirimiz hatiriləngən, bizgə karxi boləjan hesab-kitabini xu krestkə mihlap, bikar kildi. ¹⁵ Xundak kilip, Huda rohıy küqlər dunyasidiki yaman həkümranlar wə həkukdarlarni qoralsizlandurup, Əysa Məsihning kresttiki kurbanliki arkilik ular üstidin əjəlibə kilix bilən ularni pütkül ələm aldida nomusta kaldurdi.

---

② Yaki «bu dunyadiki artuqə ka'idə-yosunlarning».

Kolosiliklaroʻja yeziloʻjan hət

¹⁶ Xuning üqün, yemək-iqmək jəhəttə wə heyt-ayəm, hilal ay bayramliri yaki dəm elix künlirini ötküzüx-ötküzməslük jəhəttə heqkimning silərni əyibləydiyən həkuki yok. ¹⁷ Bundak ka'idə-yosunlar pəkət Əysa Məsih əməlgə axuridiyən ixlardin derək beridiyən kələnggidur. Bu ixlar Əysa Məsih tərpidin əməlgə axurulup boldi.

¹⁸ Sahta kəmtərlik kılıxka wə pərixtilərgə qokunuxka berilgən kixilərnin bundak ixlarda əyibləxlirigə pərwa kilmanglar. Ular sahta, oʻjayibanə alamətlərgə esilixiwelip, hər hil ham hiyallarda bolup, asassiz təkəbburluk kılıdu. ¹⁹ Ularning etikədqilar jama'ətqilikining bexi boləyən Əysa Məsih bilən heqkandak munasiwiti yok. Etikədqilar Əysa Məsihning baxkuruxi wə pərwixidə huddi bədəndiki boʻqum wə pəylər əz'ara qing tutaxkandək, əz'ara birlixip, Hudaning iradisi boyiqə əsüp yetilidu.

²⁰⁻²¹ Silər bu dunyaoʻja nisbətən Əysa Məsih bilən billə əlöp, bu dunyadiki yaman rohiy küqlərnin təsirliridin azad boləyanikənsilər, yənə nemə üqün xularning «buni tutma», «awuni yemə», «buningoʻja təgmə» degəndək ka'idə-yosunlirioʻja yepixiwalisilər? ²² Bu ka'idə-yosunlarning həmmisi tügəydiyən nərsilər toʻqrisida bolup, pəkətlə insanlarning buyruk wə təlimliridin pəyda boləyən. ²³ Roxənki, kixilər əzliri ijad kiliwaləyən dinlardiki mundak təkwardarlik, sahta kəmtərlik wə əz tenini azabka salidiyən ka'idə-yosunlar danaliktək kərənsimu, əməliyəttə gunahkar təbi'itimizdiki həwəslərni qəkləxtə heqkandak paydisi yoktur.

3-bab

Kona wə yengi hayat

¹ Əysa Məsih bilən billə tirilgənəkənsilər, undakta ərxtiki ixlaroʻja intilinglar. Əysa Məsih ərxtə Hudaning ong tərpidə olturidu. ² Silər bu dunyadiki ixlaroʻja əməs, bəlki ərxtiki ixlaroʻja bax katurunglar. ³ Qünki, silər bu dunyaoʻja nisbətən əldünglar. Həyatinglar Əysa Məsih bilən Hudaning huzurida pinhandur. ⁴ Həyatinglarning mənbəsi boləyən Əysa Məsih kaytip kəlgəndə, silər uning bilən billə xan-xərəptə ayan bolisilər.

⁵ Xuning üqün, əzünglardiki bu dunyaoʻja has arzu-həwəslərni, yəni jinsiy əhlaksizlik, napaklik, xəhwaniylik, rəzil həwəs wə aqkəzlüklərni taxlanglar. Aqkəzlük butpərəsliktin pərklənməydu. ⁶ Hudaning oʻqəzipi

Kolosiliklaroʻja yeziloʻjan hət

muxundak ixlarni kilöjuqilarning bexioʻja qüxidu. ⁷ Burun silörmu bundak arzu-həwəslər iqidə yaxap, rəzil turmux kəqürgənidinglar.

⁸ Əmdi bundak yaman ixlarning həmmisini taxlanglar. Qjəzəplinih, aqqiklinih, yaman niyətə bolux, təhmət kilix yaki ədəpsiz gəp-səzlərni kilixtək yaman ixlardin yirak turunglar. ⁹ Xundakla, bir-biringlaroʻja yaloʻjan səzlimənglar. Qünki, silər kona təbi'itinglarni burunki kilmixinglar bilən billə qөрүp taxlap, ¹⁰ yengi təbi'ətkə igə boldunglar. Silər yaratkuqi Hudaning obrazi boyiqə yengiliniwatkinglarda, Hudaoʻja bolöjan tonuxunglar qongkurlixidu. ¹¹ Bu yengi hayatta bizning Yəhudiy yaki Yəhudiy əməs, hətne kilinoʻjan yaki kilinmioʻjan, mədəniyətsiz hətta yawayi, ^③ kul yaki hər boluximiz muhim əməs. Muhimi Əysa Məsihtur. U bolsa həmmimizning kəlbididur.

¹² Huda silərni səyүp, «özүmgə atioʻjan həlkim» dəp tallioʻjanikən, rəhimdil, mehriban, kəmtər, mulayim wə səwrqan bolunglar.

¹³ Bir-biringlaroʻja kəng korsak bolunglar. Əgər aranglarda birkim silərning kənglünglarni aqritkan bolsa, uni kəqürünglar. Rəbbimiz silərni kəqürginidək, silörmu baxkilarni kəqürünglar. ¹⁴ Əng muhimi, mehir-muhəbbətlik bolunglar. Qünki, mehir-muhəbbət bir-birimizni baqlap, mukəmməl inaklikka baxlaydu. ¹⁵ Əysa Məsih ata kilöjan tinq-amanlik kəlbinglarni baxkursun. Qünki, silər bir tənning əzaliri bolup, bu inaklik iqidə yaxaxka qakirildinglar. Həmixə Hudaoʻja xükür eytinglar. ¹⁶ Əysa Məsihning təlimliri kəlbinglardin toluq orun alsun. Bir-biringlaroʻja Hudadin kəlgən barlik əkil-parasət bilən təlim beringlar wə nəsihət kilinglar. Minnətdarlikka toloʻjan kəlbinglar bilən Hudaoʻja Zəbur munajatliri, mədhiyə nahxiliri wə Mukəddəs Rohning ilhamidin kəlgən qəzəllərni eytinglar. ¹⁷ Məyli silər nemə dənglar yaki nemə kilinglar, həmmisini rəbbimiz Əysaning namining uluöqlinixi üqün kilinglar wə Əysa Məsih arkilik Huda'atimizöja xükür eytinglar.

Yengiqə kixilik munasiwətlər

¹⁸ Əy ayallar, Rəbbimizgə mənəsup bolöjanlikinglar üqün, xuningöja munasip halda ərliringlaroʻja ita'ət kilinglar. ¹⁹ Əy ərlər, ayalliringlarni səyünglar, ularöja kattik mu'amilə kilmanglar. ²⁰ Əy balilar, hərəkandak

---

^③ Yawayi – Grekqə atilixi «skif» bolöjan, Kara dengiz bilən Kaspi dengiz otturisida yaxioʻjan bir həlkni kersitidu. Rimliklar bilən Greklar uxbu həlkni nahayiti mədəniyətsiz wə yawayi dəp atioʻjan.

Kolosiliklaroʻja yeziloʻjan hət

ixta ata-ananglarning sözini anglanglar. Qünki bu, Rəbbimizni hursən kilidu. ²¹ Əy atilar, pərzəntliringlaroʻja boləjan mu'amilidə ularning nəpritini kəzəpə kəymanglar. Undak kilsanglar pərzəntinglar qüxkünlixip ketidu.

²² Əy kullar, bu dunyadiki hojayinliringlaroʻja həmmə ixta boysununglar. Buni ularni hursən kilix üqün pəkət ularning aldidila əməs, bəlki həmixə qin kəlbənglar wə Rəbbimizgə boləjan qongkur hərmitinglar bilən kilinglar. ²³ Hərəkandak ix kiləjanda, jan-dil bilən kilinglar. Buni adəmlər üqün əməs, Rəbbimiz üqün kiləjandək kilinglar. ²⁴ Esinglarda bolsunki, Rəbbimiz əz həlkiğə berixkə wədə kiləjan mirasni silərgə in'am kilidu. Qünki, silər həkikiy hojayinginglar Rəbbimiz Əysa Məsihkə hizmət kiliwatisilər. ²⁵ Məyli kim boluxidin kət'iyənəzər, yaman ix kilsa, kiləjan yaman ixioʻja yarixa Hudaning jazasioʻja tartilidu. Qünki, Huda həmmə insanlaroʻja ohxax mu'amilə kilidu.

4-bab

¹ Əy hojayinlar, kulliringlaroʻja toʻjra wə adil mu'amilə kilinglar. Qünki, siləningmu ərxətə hojayinginglar barlikini untup qəlmanglar.

Nəsihətlər

² Du'a kilixni tohtatmanglar. Du'a kiləjanda, pütün dikkitinglar bilən du'a kilinglar wə Hudaoʻja xükür eytinglar. ³ Biz üqün yənə xundak du'a kilinglarki, Huda əz həwirini yətküzüximizgə yol eqip bərsun. Xundak boləjanda, Əysa Məsih həkqidiki axkarilioʻjan sirni jakarliyalaymiz. Mən hazir dəl muxu hux həwəzni yətküzüx səwəbidin kixənləndim. ⁴ Mening bu hux həwəzni qolumdin kelixqə enik qüxəndürüxüm üqünmu du'a kilinglar.

⁵ Əysa Məsihkə etikad kilmioʻjanlar bilən alakə kiləjanda, əkil-parasitinglarni ixlitip, hərbir pürsətni kəldin bərməy, hux həwəzni yətküzünglar. ⁶ Ularoʻja kiləjan gəp-səzliringlar həmixə yekimlik, ularning dikkitini tartidioʻjan bolsun. Xundak boləjanda, hərbir adəmgə kandak yol bilən jawab berixni biliwalalaysilər.

Ahirki salam

⁷ Rəbbimiz yolida mən bilən billə hizmət kiliwatқан sadik hizmətkar, səyümlük kerindixim Tikikus mən toʻjruluk barlik ixlarni silərgə səzlər

Kolosiliklaroʻja yeziloʻjan hət

beridu. ⁸ Uni əhwalimizni yətküzüx wə silərni riq̄bətəndürüx üqün, silərning aldinglaroʻja əwətimən. ⁹ Sadik, səyümlük kerindiximiz həm yurtdixinglar boləjan Onesimusnimu uning bilən birgə əwətimən. Ular bu yərdə boluwatqan həmmə ixni silərgə səzləp beridu.

¹⁰ Mən bilən billə zindanda yetiwatqan buradirim Aristarhus, xundakla Barnabaning jiyəni Markustin silərgə salam. (Əgər Markus yeninglaroʻja berip kalsa, uni tapiloʻqinimdək kütüwelinglar.) ¹¹ Yustus dəp atilip kəlgən Isamu silərgə salam eytti. Hudaning padixahlıki üqün ixləwatqan hizmətdaxlirim iqidə Yəhudiylardin boləjan etikədqilar pəkət muxularla bolup, ular manga qong təsəlli berixti.

¹² Əysa Məsihning hizmətkari wə yurtdixinglar boləjan Epafiradin silərgə salam. U silərning etikadta pixip yetilixinglar, Hudaning pütkül iradisigə boləjan ixənqinglarda qing turuxunglar üqün, həmixə jan-dili bilən du'a kilmakta. ¹³ Uning silər üqün həmdə La'odikiya wə Həyrapolis xəhiridiki kerindaxlar üqün kəp əjir singdürüp kəlgənliki toʻqrisida silərgə guwahlik berimən. ¹⁴ Kədirlik tewip Luka wə Demasmu silərgə salam eytti.

¹⁵ La'odikiyadiki kerindaxlaroʻja, bolupmu Nimfə hanimoʻja wə uning əyidə jəm bolidiloʻjan etikədqilar jama'ətqilikigə salam eytkaysilər. ¹⁶ Bu hət aranglarda okulup boləjandin keyin, La'odikiyadiki etikədqilar jama'ətqiligi iqidimu okulsun. Silər yənə La'odikiyadiki etikədqilar jama'ətqilikigə yazoʻjan hetimnimu okunglar. ¹⁷ Arkipuska xuni eytinglarki, Huda uningəja tapxuroʻjan wəzipini qokum ada kilsun.

¹⁸ Mənki Pawlus bu ahirki salamni öz qolum bilən yeziwatimən. Mening put-kollirimning kixənlik ikənlikini untumanglar. Hudaning mehır-xəpkiti silərgə yar boləjay!

Salonikaliklaroʻja yezilgan birinchi hət

(Kiskiqə qūxəndürūx)

Salonika xəhiri (bügünki Gretsiyidə) əyni waqittiki Rim imperiyisi həkümrənlikidiki Makedoniyə əlkisining mərkizi bolup, əlqi Pawlus Filipi xəhiridin ayrılqandin keyin, u yərdə hux həwər tarqitix bilən u xəhərdiki etiqadqilar jama'ətqilikining asasini salqan («Əlqilər» 17-bab 1-ayəttin 10-ayətkiqə). Birak, uzun ətməyla, Yəhudiylar Pawlusning Yəhudiy diniqə qizikiq kəlgən nurqun Yəhudiy əməslərnə Əysa Məsihqə etiqad qilixqə yetəkligənlikigə həsəthorluk qilqan wə uningqə qarxi qikqan. Buning bilən, u Salonikadin ayrilixqə məjbur bolqan. Keyinqə Pawlus əzi əwətkən hizmətdixi Timotiy arqilik Salonikaliklarning əhwalidin həwər tepip, bu hətne ularqə yazqan.

Mu'əllip bu hetidə ularning etiqadi, mehir-muhəbbiti wə qilqan hizmiti toqrisida angliqan yahxi həwərlərdin huxallanqanlikini bildürüp, ularni Hudani hursən qilix üqün tehimu tirixiqə ündigən həmdə ularning Əysa Məsihqning qayta kelixi toqrisidiki so'alliriqə jawab bərgən.

Tezis:

1. Salam (1-bab 1-ayət)
2. Pawlusning Salonikaliklar üqün Hudaqə xükür eytixi (1-bab 2-ayəttin 10-ayətkiqə)
3. Pawlusning ular arisidiki hizmiti (2-bab 1-ayəttin 16-ayətkiqə)
4. Pawlusning ularqə bolqan seqinixi wə ənsirixi (2-bab 17-ayəttin 3-babning ahiriqiqə)
5. Ihlasmən boluxqə ündəx (4-bab 1-ayəttin 12-ayətkiqə)
6. Əysa Məsihqning qayta kelixi (4-bab 13-ayəttin 5-bab 11-ayətkiqə)
7. Ahirki təlim wə salamlar (5-bab 12-ayəttin 28-ayətkiqə)

Salonikaliklaroʻja yeziloʻan birinchi hət

¹ Mənki Pawlus wə mən arkilik Silas həmdə Timotiydin Huda'atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihkə mənəsup boləjan, Salonika xəhīridiki etikadqilar jama'ətqilikigə salam. Huda silərgə mehīr-xəpkət wə amanlik ata kīloʻjay!

Salonikaliklarning etikadi

² Biz du'alirimizda silər üqün da'im Hudaoʻja xükür eytip, silərni yad etip turuwatimiz. ³ Huda'atimizning aldida etikadinglardin kəlgən yaxhi ixliringlarni, mehīr-muhəbbitinglar bilən singdürgən əjringlarni wə Rəbbimiz Əysa Məsihkə baoljoʻan ümidinglardin kəlgən səwr-takət bilən bərdaxlik bərgənlikinglarni da'im əsləp turuwatimiz. ⁴ Əy Huda səygən kerindaxlar, bizgə məlumki, Huda silərni tallidi. ⁵ Silərgə yətküzgən bu hux həwərni biz səz bilənla əməs, bəlki Mukəddəs Rohtin kəlgən küq-kudrət bilən, xundakla Hudaning bu hux həwər arkilik silərni kutkuzidioʻanlikiʻoʻja boləjan toluk ixənqimiz bilən silərgə yətküzduk. Biz silər bilən billə boləjan qaoʻqlarda kəndak yaxioʻanlikimizni silər bilisilər. Bularning həmmisi silərning mənəpə'itinglar üqün idi. ⁶ Silər bizdin, xundakla Rəbbimizdin ülgə aldinglar. Qünki, silər eoʻjir kiyinqiliklaroʻja qarimay, Mukəddəs Roh ata kīloʻjan xad-huramlik iqidə Hudaning səzini qəbul kīdinglar. ⁷ Nətijidə, silərnu Makedoniyə wə Yunan əlkiiridiki pütkül etikadqilaroʻja ülgə boldunglar. ⁸ Rəbbimiz həkkidiki səzlər

Salonikaliklaroʻja yezilgan birinchi hət

silərdin baxlinip, Makedoniya wə Yunanoʻjila əməs, həmmə yərgə tarkiliptu. Biz u yərlərgə barəjinimizda, kixiləning siləning Hudaəja boləjan etikadinglardin allikaqan həwiri barlikini uktuk. Xunga, bizning etikadinglar toʻqrisida yənə eqiz eqiximizning həjiti yok. ⁹ Biz barəjan jaydiki kixilər siləning bizni illik kəbul kıləjanlikinglarni angliəjanidi. Ular siləning butlarəja qokunuxtın waz keqip, həyat boləjan həkikiy Hudaəja hizmət kiliş üqün uningəja yüzləngənlikinglarni bizgə eytti. ¹⁰ Ular yənə bizgə siləning Hudaning Oqlining, yəni Huda ölümdin tirildürgən Əysa Məsihning ərxin kayta kelixini kütüwatkanlikinglarni eytti. Bizləni Hudadin kelidəjan əjəzəptin Kutkuzəjuqi dəl Əysa Məsihtur.

2-bab

Pawlusning Salonikadiki hizmiti

¹ Kerindaxlar, silərgə məlumki, bizning kexinglarəja barəjinimiz bikarəja kətmidi. ² Silərgə yənə xumu məlumki, biz kexinglarəja berixtin ilgiri Filipi xəhiridə turəjan waqtimizda, u yərdə azab qəktuk wə həkarətkə uqriduk. Keyin, siləning xəhiringlardimu yənə kattik qarxiliklarəja uqriduk. Lekin, biz Hudaning yardimi bilən əjəyrətkə kelip, Hudaning hux həwirini silərgə yətküzduk. ³ Biz bu hux həwəni birər sahtilik, yaman niyət yaki hiyligərlik bilən yətküzüwatkinimiz yok. ⁴ Əməliyəttə, Huda bizni layik kərup, hux həwəni yətküzüx wəzipsisini bizgə tapxurdi. Biz hux həwəni insanalarni hursən kiliş üqün əməs, bəlki bizning kəlbimizni kəzitiwatkan Hudani hursən kiliş üqün yətküzüwatimiz. ⁵ Silərgə məlumki, biz heqqaqan siləning yeninglarəja huxamət kıləjili yaki nikəblinip təməhorluk kıləjili barmiduk. Buningəja Huda guwahtur. ⁶ Məyli silər bolunglar yaki baxkilar bolsun, biz heqkimdin birər mahtax təmə kilmiduk. ⁷ Əysa Məsihning əlqiliridin boləjanlikimiz üqün, yardiminglarni tələp kilişkə həklik iduk. Lekin, silərgə huddi balilirini baqriəja baskan mulayim anidək mu'amilə kilduk. ⁸ Xu qaəda, silərgə xundak muhəbbət baqliəjanidukki, biz Hudaning hux həwirinila əməs, əz jenimiznimu təkdin kilişkə razi iduk. Qünki, siləni xu kədər yahxi kəreəttuk! ⁹ Kerindaxlar, bizning kəndak tirixip-tirmixip ixligənlikimiz jəzmən esinglarda bardur. Biz heqkaysinglarəja əjirimizni salmaslik üqün, bir tərəptin keqə-kündüzlər

Salonikaliklaroʻja yezilgan birinchi hət

ixlöp turmuximizni kəmdisak, yənə bir tərəptin Hudaning hux həwirini silərgə yətküzduk. ¹⁰ Etikədqilardin boləjan silərnin aranglardiki əməliyə hərəkətimizning pak, həkkanıy wə əyibsiz ikənlikigə özünqlar guwahlik berələysilər, buningəja Hudamu guwahtur. ¹¹ Silərgə məlumki, biz hərbinglarəja ata pərzəntigə əjir singdürgəndək əjir singdürdük, ¹² silərgə mədət bərdük, təsəlli bərdük. Silərnı öz padıxahlıqəja wə xan-xəripigə qakırojan Hudaning pərzəntirigə layik yaxaxka dəwət kıldük.

¹³ Hudaəja həmixə xükür eytiximizdiki yənə bir səwəb xuki, silər bizdin Hudaning səzini anglap, uni kəbul kıləjninglarda, bu səzni insanlarning səzi əməs, bəlki Hudaning səzi dəp etirap kıldinglar. Əməliyəttimu, bu səz Hudaning səzi bolup, u hazır uningəja ixinidəjan silərgə küqlük təsir kərsətməktə. ¹⁴ Kərindaxlar, silərnin əhwalinglarmu Hudaəja etikəd kıləjan wə Əysa Məsıhkə mənəsup boləjan Yəhudıy əlksidiki etikədqılar jama'ətqilırligə ohxaydu. Qünki, ularning xu yərdiki Yəhudıylar tərıpidin ziyankəxlıkkə uqriəjiniəja ohxax, silərmu öz yurtdaxlırlinglar tərıpidin ziyankəxlıkkə uqridinglar. ¹⁵⁻¹⁶ Burun Yəhudıylarning əjdədliri pəyəjəmbərlərnı öltürgən, keyin ularning əwladlıri Rəbbimiz Əysanı öltürdi. Hazır yənıla bəzi Yəhudıylar bizgimu zulum selip, bizni biz hux həwər tarkitiwatkan xəhərlərdin kəşləp qıkardı. Ularınq bundak kılmixlıri Hudaning əjəzıpini kəltürıdu. Ular huddi pütkül insanlar bilən düxmənəlxəkəndək, bizning Yəhudıy əməslərnin qutkuzuluxka erixixi üqün ularəja bu hux həwərnı tarkıtiximizəja toskunluk kılıwatıdu. Buning bilən, ular gunahlırını üzüksiz kəpəytip, qekigə yətküzməktə. Xuning üqün, Hudaning əjəzıpi əmdi ularəja qüxüx əldida turıdu.

Pawlusning ənsirixi

¹⁷ Kərindaxlar, biz əməlsiz həlda silərdin wəqitlik ayrıldük. Biz silər bilən billə bolmisakmu, kəlbimiz yənıla silər bilən billə. Biz silər bilən yənə bir kətim didar kərüxüxkə intızar boləjanlikimiz üqün, yeninglarəja berixka intayin tirixtuk! ¹⁸ Bizning yeninglarəja barəjumiz kəlgənıdi. Bolupmu, mənki Pawlus nəqqə kətim silərnı yoklap barmakqı boləjan bolsammu, birək buningəja Xəytan tosaləju boldi. ¹⁹ Silərnin etikədinglarda ahırojqıqə qokum qing turıdöjanlıkinglarəja ixinimiz wə silər üqün bək huxal bolimiz. Rəbbimiz Əysa kayta kəlgəndə, uning əldida pəhırlinidəjan tajimiz dəl silər əməsmu? ²⁰ Biz həkikətən silərdin pəhırlinimiz, silər bizning huxallikimiz!

3-bab

¹⁻² Biz silərning həwiringlarni alalmay, takitimiz kalmioşanda, özimiz Afina xəhiridə yaloşuz kelip, aldinglaroşa kerindiximiz həm Huda yolida biz bilən billə Əysa Məsih həkkidiki hux həwərni tarkitiwatkan hizmətdiximiz Timotiyni əwətxni qarar kilduk. ³ Bizning uni əwətximizdiki məksitimiz, silərning kəz aldinglardiki kiyinqiliklar səwəbidin etikadinglarning təwrinip kalmasliki həmdə silərni rioşbətəndürüx wə etikadinglarni küqəyxtur. Bizning qoqum kiyinqilikka uqraydioşanlikimizmu silərgə məlum. ⁴ Biz silər bilən billə boləşan waqtimizda, həmmimizning kiyinqiliklaroşa uqraydioşanlikimizni silərgə aldin'ala eytkaniduk. Əməliyəttimu deginimizdək boldi. ⁵ Xu səwəbtin takitim tak bolup, etikadinglarning zadi kandaq ikənlikini bilix üqün, Timotiyni yeninglaroşa əwətkənidim. Mən Xəytanning silərni azduruxi wə buning bilən bizning silərgə singdürgən əjrimizning bikaroşa ketixidin ənsirigənidim.

⁶ Lekin, yekinda yeninglardin kaytip kəlgən Timotiy etikadinglar wə mehİR-muhəbbitinglar toşrisida bizgə yahxi həwər elip kəldi. U silərning bizni hər da'im hursənlik bilən əsləp turoşanlikişinglarni, huddi bizning silərni kərgümüz kəlgəndək, silərningmu bizni kərgüñlar kəlgənlikini eytti. ⁷ Kerindaxlar, silərning etikadinglar boxaxmaptu. Muxundak japa-muxəkkət wə kiyinqiliklar iqidə turoşan biz buningdin qoşq ilham alduk. ⁸ Qünki, Rəbbimizgə boləşan etikadinglar mustəhkəm boləşanliki üqün, biz həkikətən yengiwaxtin roşlanduk, ⁹ silər üqün huxallikka qəmduk. Bundak əşwalda biz Hudaning aldidə silər üqün kandaqmu təxəkkür eytmay turalaymiz! ¹⁰ Silər bilən didar kərüxüx wə etikadinglardiki yetərsizliklərnə tüzitixkə yardəm berəliximiz üqün, keqə-kündüz qin kəlbimizdin Hudaşoşa du'a kilmaktimiz.

¹¹ Atimiz Huda wə rəbbimiz Əysa bizning silər bilən kərüxüximizgə yol aqşay. ¹² Rəbbimiz Silərning bir-biringlaroşa wə həmmə adəmlərgə boləşan mehİR-muhəbbitinglarni bizning silərgə boləşan mehİR-muhəbbitimizdək tolup taxturoşay. ¹³ Həm xu arşilik, Rəbbimiz Əysa əzigə mənsup boləşan barlik mukəddəs həlki bilən billə kaytip kəlginidə, silərning atimiz Hudaning aldidə əyibsiz wə pak boluxunglar üqün iradənglarni mustəhkəm kילוşay!

4-bab

Hudani hursən kilidioʻjan hayat yoli

¹ Kerindaxlar, ahirda biz yənə xuni deməqimizki, Hudani hursən kilix üqün kandak yaxax kerəklikini bizdin əginiwaldinglar həmdə silər əməliyitindimu bizdin əgəngininglar boyiqə xundak yaxawatisilər. Əmdi Hudani hursən kilixka tehimu tirixixinglarni Rəbbimiz Əysaning nami bilən soraymiz. ² Qünki, silər bizning Rəbbimiz Əysaning nami bilən silərgə yətküzgən təlimlirimizni bilisilər. ³ Hudaning iradisi xuki, pak bolunglar wə jinsiy əhlaksizliktin saklininglar; ⁴⁻⁵ Hərbiringlar Hudani tonumaydioʻjan adəmlərdək xəhwaniy həwəslərgə berilməy, bəlki teninglardiki bu həwəsləni baxkurup, pak wə izzət-hərmitinglar bilən hayat kəqüringlar. ^④ ⁶ Bu yaman ixlarda kerindaxliringlarni aldap, ulardin paydilinip kətmənglar. Ilgiri siləni agahlanduroʻjinimizdək, Rəbbimiz mana xundak gunahlar tüpəylidin insanlarni jazalaydu. ⁷ Qünki, Huda bizni napak əməs, bəlki pak yaxaxka qakirdi. ⁸ Xuning üqün, bu təlimni rət kiləjan kixi insanni əməs, bəlki silərgə Mukəddəs Roh ata kiləjan Hudani rət kiləjan bolidu.

⁹ Kerindaxlik mehır-muhəbbitigə kəlsək, bu toʻqrisida silərgə hət yeziximizning həjiti yok. Qünki, Huda bir-biringlaroʻja mehır-muhəbbət kərsitixni əgətkən. ¹⁰ Əməliyətə, silər pütün Makedoniya əlkisidiki kerindaxlaroʻja xundak kiliwatisilər. Xundak bolsimu, kerindaxlar, mehır-muhəbbət kərsitixtə tehimu tirixixinglarni soraymiz. ¹¹ Silərgə tapilioʻjinimizdək, tinq-aman hayat kəqürüxkə, baxkilarning ixlirioʻja arilaxmay, əz ixinglar bilən boluxka wə ikki bilikinglaroʻja tayinip yaxaxka tirixinglar. ¹² Mana xundak kilsanglar, etikadqilar jama'ətqilikining sirtidiki kixilər aldida izzət-hərmətkə igə bolup yaxiyalaysilər wə iktisad jəhəttə heqkimgə bekinmaysilər.

Əysa Məsihning kayta kelixi

¹³ Kerindaxlar, siləning Əysa Məsihkə etikad kilmay ümidsizlik iqidə yaxawatkan kixilərdək həsrət qəkməslikinglar üqün, biz, aləmdin ətkən etikadqilar toʻqrisidiki həkikəttin həwərdar boluxunglarni halaymiz.

---

④ Jümlining əng ahirki bəlikini «paklikinglar wə izzət-hərmitinglar bilən bir ayal həmrəh tepinglar» yaki «paklikinglar wə izzət-hərmitinglarni saklap, ayalinglar bilən yaxanglar» dəpmu qüxinixkə bolidu.

Salonikaliklaroʻja yeziloʻjan birinchi hət

¹⁴ Əysa Məsihning өлüp tirilgənlikigə ixəngənikənmiz, Əysa Məsih qayta kəlgəndə Hudaning ələmdin ətəkən etiqađqilarni Əysa Məsih bilən billə elip kelidiqanlikiqo ixiniximiz kerək. ¹⁵ Biz hazır Rəbbimizning səzi boyiqə silərgə xuni eytimizki, Rəbbimiz qayta kəlgəndə, biz həyat yaxawatkanlar hərgizmu өлüp kətəkən etiqađqilardin əwwal Rəbbimiz bilən jəm bolalmaymiz. ¹⁶ Rəbbimiz ətə bir pərman arkilik bax pərixtining awazi wə Huda yangratқан Kanay sadasi bilən asmandin qüxidu. Əysa Məsihkə mənəsup bolup өлüp kətəklər əwwal tirilidu. ¹⁷ Keyin həyat yaxawatқан bizlər, yəni bu dunyada həyat kəqürüwatқанlar axu өлgənlər bilən birliktə Rəbbimiz bilən asmanda kərüxüx üqün, bulutlar arisiqə kətürülimiz. Xuningdin keyin, Rəbbimiz bilən mənggü birgə bolimiz. ¹⁸ Xunga, bir-biringlarni bu səzlər bilən riqəbtləndüringlar.

5-bab

Rəbbimizning qayta kelixini kütüwelix

¹ Qerindaxlar, silərgə bu ixlarning qaқан yüz beridiqanliki toqrisida yezixim həjətsiz. ² Qünki, silərnu yahxi bilisilər, Rəbbimizning qayta kelidiqan küni huddi keqidiki oqirining kelixigə ohxax tuyuksiz kelidu. ³ Kixilər «dunya tinq-aman» dəp turoqanda, tasadiپی ularoqə həlakət kelidu. Bu huddi həmilidar ayalning tolojiki uxtumtut tutkiniqə ohxax bolup, uningdin keqip kutulojili bolmaydu. ⁴ Lekin, kerindaxlar, silər Əysa Məsihkə etiqađ kiləjanliqinglar üqün, qarangojulukta əməsilər. Xunga, u kün silərni oqriqə ohxax qəqütüp kəlməydu. ⁵ Biz həmmimiz kündüzning, yəni yoruklukning pərzəntlirimiz. Həmmimiz keqining, yəni gunahning qarangojulukiqə mənəsup əməsmiz. ⁶ Xuning üqün, Əysa Məsihkə etiqađ kilmiqanlardək uhlap yatmayli. Əksiqə, səgək wə həxyar bolayli. ⁷ Uhlaydiqanlar keqisi uhlaydu, məs bolidiqanlarnu keqisi məs bolidu. ⁸ Yoruklukka mənəsup boləjan bizlər bolsaq üstimizgə etiqađ wə mehİR-muhəbbət sawutini, beximizəqə kutkuzulux ümidining dubulojisini kiyip, ətənimizni səgək tutuximiz kerək. ⁹ Qünki, Huda bizni ətə qəzipigə uqrisun dəp əməs, bəlki Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik kutkuzulsun, dəp talliəandur. ¹⁰ Əysa Məsih biz üqün ətədi. Buningdiki məksət, u qayta kəlgəndə, biz məyli həyat yaki өлgən bolayli, bizning uning bilən billə mənggü yaxiximiz üqündur. ¹¹ Xuning üqün, hazırnu

Salonikaliklaroʻja yezilgan birinchi hət

bir-biringlarni burunkioʻja ohxax dawamlik riojbatlëndürüp,
bir-biringlarning etikadini küqöytinglar.

Ahirki tälim wə salamlar

¹² Kerindaxlar, aranglarda japalik ixlawatkan wə Rəbbimizning yolida silergə yetəkqilik kilip, nəsihət kilawatkanlarni kädirlixinglarni soraymiz. ¹³ Ularning bu hizmətliri üqün ularoʻja qongkur hərmət wə muhəbbitinglar bilən mu'amilə kilinglar. Bir-biringlar bilən inak ötünglar. ¹⁴ Kerindaxlar, silərdin ötünimizki, bikar tələpləni oyojitinglar, yürəksizləni riojbatlëndürünglar, ajizliki boləjanlaroʻja yar-yөлək bolunglar wə həmmə adəmgə səwrqan bolunglar. ¹⁵ Heqkaysinglar yamanlikka yamanlik kayturmanglar. Əksiqə, bir-biringlaroʻja wə barlik kixilərgə həmixə yahxilik kilixni niyət kilinglar.

¹⁶ Hər da'im huxal-huram bolunglar. ¹⁷ Həmixə du'a kilinglar.

¹⁸ Hərkəndak əhwalda Hudaəja xükür eytinglar. Qünki, mana bular Hudaning Əysa Məsikhə mənsub boləjan silərgə karatkan iradisidur.

¹⁹ Mukəddəs Rohning kəlbingslardiki otini eqürmənglar. ²⁰ Aranglarda yətküzülgən wəhiylərgə səl karimanglar. ²¹ Ularning həmmisini təxxürüp kərüp, həkikətən Hudadin kəlgən yaki kəlmigənlikini pərk etip, Hudadin kəlgən wəhiyni kəbul kilinglar. ²² Hər hil yamanliklərdin yirak turunglar.

²³ Bizgə amanlik ata kiləjuqi Huda əzi siləni təltöküs pak kiləjay. Rəbbimiz Əysa Məsih kayta kəlgüqə Huda rohinglar, jeninglar wə teninglarni əyibsiz sakliəjay. ²⁴ Siləni qakiroqan Huda jəzmən xundak kilidu. U ixənqliktur!

²⁵ Kerindaxlar, biz üqün du'a kilinglar. ²⁶ Həmmə kerindaxlar bilən mehribanlarqə salamlixinglar. ²⁷ Rəbbimizning nami bilən siləning bu hətəni xu yərdiki həmmə kerindaxlaroʻja okup berixinglarni tapilaymən.

²⁸ Rəbbimiz Əysa Məsihning mehır-xəpkiti silərgə yar boləjay!

Salonikaliklarğa yezilğan ikkinqi hət

(Kiskiğə qüxändürüx)

Əlqi Pawlus Salonikaliklarğa birinqi hetini əwətip uzun ətməylə, Əysa Məsihning qayta kelixi həqqidiki munazirilər Salonikadiki etiğadqilarni qaymıqturğanlıqini anglap, bu hətni yezix arqilik ularning bu həqtiki hata qüxənqilirini tüzitip bərgən. U Əysa Məsih qayta kelixtin burun «Hudağa qarxi qıqquqi»ning ezıqturuxi bilən dunyadiki yamanlıq wə əskilikning qekigə yetidiğanlıqini kərsitip bərgən.

U etiğadqilarni hərğandax qiyin xara'ittimu etiğadida qing turuxğa ilğamlandırurup, ularningmu ətzi wə qerindaxliriğa ohxax ət əmgikigə tayinip turmux kəqürüxini təkıtləp, həq ix qılmay laqaylap yürgənlərnı agahlandırurğan.

Tezis:

1. *Xükür du'asi (1-bab)*
2. *Əysa Məsihning qaytip kelixidin burun yüz beridiğan wəqəlar (2-bab 1-ayəttin 12-ayətkiğə)*
3. *Etiğadqilarğa qilinğan nəsiğət wə yolyoruklar (2-bab 13-ayəttin 3-bab 15-ayətkiğə)*
4. *Ahirki tiləklər (3-bab 16-ayəttin 18-ayətkiğə)*

Salonikaliklaroqa yeziloqan ikkinqi hət

¹ Mənki, Pawlus wə mən arkilik Silas həmdə Timotiydin Huda'atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihkə mənsup bolup, Salonika xəhridə yaxawatqan etikadqilar jama'ətqilikigə salam. ² Huda'atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsih silərgə mehır-xəpkət wə amanlik ata kılqay!

Azab-okubət iqidə riqbətləndürülük

³ Kerindaxlar, silər üçün Hudaqqa hər da'im xükür eytixni burqimiz dəp bilimiz. Qünki, etikadinglar barqanseri küqiyiwatidu, bir-biringlaroqa bolqan mehır-muhəbbitinglarmu qongkurlixiwatidu. ⁴ Xunga, biz Hudaqqa mənsup bolqan hərəkaysi etikadqilar jama'ətqiliki arisida silərdin pəhirlinimiz. Qünki, silər bexinglaroqa kəlgən hər hil ziyankəxlik wə kiyin əhwallarqqa bərdaxlik bərdinglar wə etikadinglardin təwrənmidinglar.

⁵ Silərning bundak kiyin əhwallarda etikadinglardin təwrənmigənliginglar Hudaning kiyamət künidə qikiridioqan həkūmining adil ikənlikini kərsitidu. Qünki, Huda silərning kiyin əhwallardimu etikadinglarda qing turidioqanlığinglardin silərni öz padixahlikida yaxaxka layik hesablaydu. Silər mana xu padixahlik üçün azab-okubət qekiwatisilər. ⁶ Huda adildur. U silərgə azab-okubət kəltürgənlərnin tegixlik jazasını beridu. ⁷ Xundakla, Rəbbimiz Əysa kudrətlik pərixtilər

Salonikaliklaroʻja yeziloʻjan ikkinji hət

wə yalkunluk ot bilən ərxin kayta kəlgən qaoʻda, Huda azab-okubət qəkkən silərgə wə bizgə aramlıq beridu. ⁸ Xu qaoʻda, Rəbbimiz Əysa Hudani tonuxni halimioʻjanlarni wə əzi həkkidiki hux həwəni kəbul kilmioʻjanlarni jazalaydu. ⁹ Bundak kixilərnıng jazasi mənggölük halakəttin ibarət bolup, ular Rəbbimizdin wə unıng uluq küq-kudritidin ayrilip kalidu. ¹⁰ U wakıttı, Rəbbimiz əzıning mukəddəs həlki tərıpidin uluqılnıdu wə mədhiyılınıdu. Xundakla, silərnu biz yətküzgən hux həwərgə ixəngənlikınglar üqün, Rəbbimizni mədhiyılıgənlər arıside bolısilər.

¹¹ Xuning üqün, biz da'im xundak du'a kılımızki, silərni qakıroʻjan Huda bu uluq qakırıkıoʻja munasip yaxıxınglaroʻja yardəm kılıoʻjay. U əz küq-kudriti bilən yahxi niyitinglarni həmdə etikadinglar bilən kılıoʻjan həmmə ixınglarni əməlgə axuroʻjay. ¹² Buning bilən, Rəbbimiz Əysa Məsih silər arkılik uluqılnıdu wə silərnu u arkılik xan-xərpəkə erıxısilər. Bu, Hudaning wə Rəbbimiz Əysa Məsihning mehir-xəpkitidin kelidu.

2-bab

Hudaoʻja karxi qıkkıuqı

¹ Kərındaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning kayta kelıdıoʻjan həmdə bizning unıng bilən bir yərgə jəm bolıdıoʻjan künımız toʻqrisıde silərdin xuni ətünüp soraymızki, ² əgər silər: «Rəbbimizning kaytıp kelıdıoʻjan küni yetip kəldi» degən səzni anglısanglar, həduqıp kətmənglar, kərkıupmu kətmənglar. Bundak səzni kılıoʻquılar məyli uni Hudadin kəlgən wəhiydin yaki baxkılarning təlimidin anglıduq yaki bolmısa bizning namımızde yezılıoʻjan hətlərdin kərduq desımu, unıngəja ixənmənglar. ³ Hərəkəndak adəm hərəkəndak usul bilən silərni aldap kətmısun. Qünki, ahir zamanda Hudaoʻja karxi qong toʻpilang yüz bərmıgüqə wə mənggölük halakətkə məhkum kılınıoʻjuqı, yəni «Hudaoʻja karxi qıkkıuqı» axkarılanmıoʻjuqə, bu kün yetip kəlməydu. ⁴ Hudaoʻja karxi qıkkıuqı Huda dəp ataloʻjan yaki kixilər qokunıdıoʻjan nərsilərnıng həmmısıgə karxi qıkip, əzini həmmıdin üstün kılıp kərsıtıdu, hətta Hudaning ıbadəthanıside olturup, əzini Huda, dəp jakarlaydu.

⁵ Bularni mən silər bilən billə bolıoʻjan wakıtımda eytkanlıkım esınglarda bardu? ⁶ Hudaoʻja karxi qıkkıuqıning axkarılınıxını hazıroʻjiqə nemıning tosup turuwatkanlıkını bilısilər. U pəkət Huda bəlgilıgən wakıtta

Salonikaliklaroşa yeziloşan ikkinqi hət

axkarilinidu. ⁷⁻⁸ Xəytanning küqi allıkaşan yoxurun hərəkət kılıxka baxlıdı. Lekin, bu küqni tosup keliwatқан tosaloşu yetkiwetilgəndin keyinla, Hudaşoşa karxi qıkkuqi axkarilinidu. Rəbbimiz Əysa Məsih bolsa uni bir eşiş söz bilənla halak kiliwetidu wə yər yüzigə kəlgəndiki parlak nuri bilən uni yokitidu.

⁹ Hudaşoşa karxi qıkkuqi Xəytanning küqi bilən kelip, hər hil küq-kudrət, adəm azduridioşan məjizə wə karamətlərni kərsitidu ¹⁰ həmdə mənggülik həlakətkə yüzləngənlərni azdurux üqün hər hil hiylə-mikirlərni ixlitidu. Ular mənggü həlak bolux aldida turuwatidu, qünki ular əzlırini kütquzuluxka yetəkləydişan həkikətni kəbul kilmaydu. ¹¹ Xu səwəbtin, Huda ularoşa həkikəttin qətnitidioşan bir küq əwətidu. Buning bilən, ular yaloşan gəplərgə ixinidu. ¹² Nətişidə, həkikətkə ixənməy, yaman ixlarni kılıxni yahxi kəridioşanlarning həmmisi jazaşoşa məhkum kilinidu.

Kət'iy təwrənmənglar

¹³ Əy, Rəbbimiz səygən kərindaxlar, silər üqün hər da'im Hudaşoşa xükür eytixni burqimiz dəp bilimiz. Səwəbi, silərning Mukəddəs Rəh tərpidin pak kılınıxınglar wə həkikətkə ixinixınglar arkilik Huda silərni kütquzuluxka aldin tallidi. ¹⁴ Huda silərni Rəbbimiz Əysa Məsihning xan-xəripigə igə kılıx üqün, biz yətküzgən hux həwər arkilik kütquzuluxka qakirdi. ¹⁵ Xuning üqün, kərindaxlar, etikadinglarda kət'iy təwrənmənglar, biz silərgə eşişzəq yaki hət arkilik yətküzgən təlimdə qing turunglar!

¹⁶⁻¹⁷ Rəbbimiz Əysa Məsih wə bizgə mehır-muhəbbət kərsətkən, əzining mehır-xəpkiti bilən mənggülik riqəbət həm güzəl ümid ata kילוşan Huda'atimiz silərni riqəbətləndürgəy həmdə silərgə barlik yahxi ix, yahxi sözlərni kılıxka küq-kudrət bərgəy!

3-bab

Biz üqün du'a kilinglar

¹ Kərindaxlar, səzimizning ahirida biz üqün du'a kılıxınglarni ümid kılımiz. Rəbbimiz həkkidiki hux həwər huddi silərgə yətkən qəşdikigə ohxax, hərəkəndə yərdə tez tarkalsun wə hərmət bilən kəbul kılinsun.

² Hudaning bizni rəzil wə yaman adəmlərdin kutulduruxi üqünmu du'a

Salonikaliklaroʻja yeziloʻjan ikkinji hət

kilinglar. Qünki, həmmila adəm Rəbbimiz Əysa Məsihkə etikad kילוini yok. ³ Əmma, Rəbbimiz ixənqliktur. U silərni mustəhkəm kিলidu həm Xəytanning yamanlikliridin saklaydu. ⁴ Huda silərning buyruoanlirimizni kiliwatkanlikinglar wə dawamlık kilidioanlikinglar həkkidə bizgə ixənq bərđi. ⁵ Rəbbimiz Əysa silərni Hudaning mehır-muhəbbitini tehimu qongkur qüxinixkə yetəkligəy wə silərni əzigə ohxax qıdamlik kילוay.

Ixligən qixlāydu

⁶ Kerindaxlar, bizdin aloʻjan təlimgərgə ri'ayə kilmay, kün boyi laoʻaylap yürgənlərdin yirak turuxunglarni Rəbbimiz Əysaning nami bilən buyruymiz. ⁷ Bizdin kandaq ülgə elixinglar kerəklikini əzünglar bilisilər. Qünki, biz silər bilən billə boləqanda, hurunluk kίlip, laoʻaylap yürmigəniduk. ⁸ Heqkimning nenini bikaroʻja yemigəniduk. Biz heqkaysinglaroʻja eoʻjirimizni salmaslik üqün, tirixip-tirmixip, keqə-kündüzləp ixligəniduk. ⁹ Bundak kίliximiz, silərdin yardəm soraxka həklik bolmioanlikimizdin əməs, bəlki silərgə yahxi ülgə qaldurux üqün idi. ¹⁰ Biz silərning yeninglarda boləjinimizda, silərgə: «Ixlimigən qixliməydu!» degəniduk. ¹¹ Lekin, aranglarda bəzilərnıng heq ix kilmay laoʻaylap yürgənlikini angliduk. Ular bikarqilikta baxkılarning ixlirioʻja arilixip yürüptu. ¹² Bundaklaroʻja Rəbbimiz Əysa Məsihning nami bilən xundak buyruymiz wə ulardin etünüp soraymizki, tinq yaxap, əmgikinglar bilən nan tepip yənglar. ¹³ Lekin silər, kerindaxlar, yahxi ixlarni kίlixitin boxaxmanglar. ¹⁴ Əgər uxbu hetimizdiki səzlərni kəbul kίlmaydioanlar bolsa, ulardin həzər əylənglar, ularni uyaldurux üqün ular bilən arilaxmanglar. ¹⁵ Birak, ularni düxmən katarida kərməy, əksiqə ularoʻja bir kerindax süpitidə nəsihət kilinglar.

Tiləklər

¹⁶ Amanlikning mənəbəsi boləjan Rəbbimiz hər wakit hər jayda silərgə amanlik ata kילוay. Rəbbimiz həmminglar bilən billə boləqay!

¹⁷ Mənki Pawlus bu ahirki Salimimni öz kolum bilən yazdim. Bu, mening həmmə hətlirimning əzigə has bəlgisidur. Mana bu, mening öz kəlimimdur. ¹⁸ Rəbbimiz Əysa Məsihning mehır-xəpkiti həmminglaroʻja yar boləqay!

Timotiyoja yezilojan birinchi hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu hətning mu'allipi əlqi Pawlus bolup, u bu hətni öz oqlidək bolup qalqan, yəkin hizmətdixi wə yardəmçisi Timotiyoja yazqan.

Timotiy Listralik (Listra xəhiri bügünki Türkiyidə) bolup, atisi Grek, anisi Əysa Məsihkə etiқad qilqan Yəhudiy idi. U hux həwər tarkitix hizmitidə Pawlus bilən billə bolup, Əfəs wə Korint xəhərliri həm Makedoniyə əlkisigə barqan. Yəhudiyılar arisida hizmət qilixta tosalqıuqə uqrap qalmasıliki üqün, Pawlus hətta uning hətnisini qildurqan («Əlqilər» 16-bab 1-ayəttin 3-ayətkiqə). Timotiy gərqə əlqi həsablannısimu, etiқadqılar jama'ətqiliki üqün kəp hizmətlərnı qilqan ihlasmən etiқadqıdur.

Pawlus bu həttə etiқadqılar jama'ətqilikidiki «maddiy dunyaning əzi rəzil, həkikiy qutkuzuluxқа pəqət alaheed məhpiy təlim, xundaqla məlum yeməklilərnı yeməslık, toy qılmaslıqlarqə əməl qilix arkilik erixkili bolıdu» degən sahta təlimlərgə rəddiyə berix bilən birgə Timotiyni bularning hata ikənlıkını jama'ətqilikkə agahlanduruxқа qaqırqan.

Pawlus yənə etiқadqılar jama'ətqilikining baxlamqiliri wə hizmətqilirigə qoyulqan tələplər, jama'ətqilikning məs'uliyiti wə ibadət tərtipi həkqidə qüxəndürüx berip, Timotiyning Əysa Məsihning sadik hizmətkari həmdə etiқadqılarqə yahxi ülgə boluxı üqün nəsihət qilqan.

Tezis:

1. Salam (1-bab 1-ayəttin 2-ayətkiqə)
2. Sahta təlim bərgüqilərdin həoxyar bolux (1-bab 3-ayəttin 20-ayətkiqə)
3. Du'a qilix wə ibadət tərtipi (2-bab)
4. Yetəqı wə yardəmqilərgə qoyulqan tələplər (3-bab)
5. Timotiyning wə etiқadqılarning məs'uliyiti (4-babtin 6-babning ahiriqıqə)

Timotiyoga yezilgan birinchi hət

¹ Kutkuzojuqimiz Hudaning wə ümidimiz bolqan Əysa Məsihning əmri bilən uning əlqisi boluxka tallanqan mənki Pawlustin ² etikad yolida öz oqlumdək bolup qalqan Timotiyoga salam. Huda'atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsih sanga mehır-xəpkət, rəhimdillik wə amanlık ata kilqay!

Sahta təlimləni tosux

³ Makedoniyə əlkisigə barqanda sanga eytkinimdək, sening dawamlık Əfəs xəhiridə kelip, aranglardiki bəzi kixilərnıng natoqra təlimləni tarkıtixini tosuxungni soraymən. ⁴ Ularqə əpsanilər wə uzundin-uzunqə sozulqan nəsəbnamilər bilən waktini israp kılmaslıkını buyruqin. Bular pəkət bimənə talax-tartıxlarnı kəltürüp qikiridu, xundakla etikad bilən kılınidiqan Huda yolidiki ixlarnı kılıxka paydisiz bolidu. Huda yolida mengix pəkət etikad arkılikla əməlgə axidu. ⁵ Bizning bundak buyruk kılıximizdin məksət, pak kəlb, sap wıjdan wə qin etikadtin kelip qıkkən mehır-muhəbbətəni baxkılarqə kərsitixinglar üqündur. ⁶ Bəzi kixilər bu təlimdin qətnəp, bimənə gəpləni kılıp yüridu. ⁷ Ularning baxkılar tərıpidin Təwrat kanunining əlimasi, dəp atalqusi bar. Birak, ular əzlrining nemə dəwatkanlıkını yaki əzlrining ixənq bilən eytkən səzlrining nemə ikənlikini qüxənməydu.

Timotiy o'ya yezilo'jan birinchi hət

⁸ Bizgə məlumki, əgər kixilər Təwrat qanunini to'qra kollansa, u paydiliktur. ⁹ Biz yənə xuni biliximiz kerəkki, Təwrat qanuni Hudaning əmrlirigə boysunidio'jan adəmlər üqün əməs, bəlki nato'qra ixlarni kילוquqilar üqün tüzülgəndur, yəni qanuno'ja hilaplik kילוquqilar, boyni kattiklar, Huda yolida mangmio'janlar, gunahkarlar, Huda o'ja bipərwalik kילוquqilar, Hudani məshirə kילוquqilar, ata-anisini yaki baxkilarini oltürgən qatillar, ¹⁰ zinahorlar, ohxax jinstiki buzuklar, kul sodigərliri, yalo'janqilar, kəsəmholar wə baxka kilmixlar bilən to'qra təlimlərgə hilaplik kילוqan kixilər üqün tüzülgəndur. ¹¹ Bu təlimlər mədhıyləxkə munasip boləjan Huda tərıpidin manga amanət kilino'jan uluo'j hux həwərgə asaslanəjan.

Hudaning rəhimdillikigə xükür

¹² Manga küq-kudrət bərgən rəbbimiz Əysa Məsihkə xükür eytimən. Qünki, u meni ixənqlik dəp qarap, əz hizmitigə təyinlidi. ¹³ Mən burun Əysa Məsihkə kupurluk kilip, uningo'ja etikad kילוquqilaro'ja ziyankəxlik kילוqan rəhimsiz bir adəm bolsammu, u yənıla manga rəhim kildi. Qünki, mən bu ixlarni nadanlik wə Əysa Məsihkə boləjan etikadsizliktin kילוqanidim. ¹⁴ Rəbbimiz manga mol mehir-xəpkitini kərsitip, meni Əysa Məsihtin kelidio'jan etikad wə mehir-muhəbbət bilən toldurdi. ¹⁵ «Əysa Məsih gunahkarlarni kutkuzux üqün dunyo'ja kəldi» degən bu səz həktur wə uni kobul kilixka pütünləy ərzydu. Mən gunahkarlar iqidiki əng uqio'ja qikkən gunahkar bolimən. ¹⁶ Lekin, Əysa Məsih manga rəhim-xəpkət kildi. Buningdin məksət, u əzining məndək uqio'ja qikkən bir gunahkaro'ja qəksiz səwr-takət kərsitixi arkilik baxkilaro'ja ülgə kalduruxtur, yəni bu keyin əzigə etikad kilip, mənggülik həyatka erixidio'janlaro'ja berilgən ülgidur. ¹⁷ Barlik hərmət wə xan-xərəp Huda o'ja əbədil'əbəd mənəuptur. U mənggülik padixah, yəni əlməydio'jan wə kəz bilən kərgili bolmaydio'jan birdinbir Hudadur, amin!

¹⁸ Əy, o'oplum Timotiy, burun sən to'qruluk eytiləjan wəhiylərgə asasən bu buyruqlarni sanga tapxurimən. Bu wəhiylərnı koral kilsang, Rəbbimiz üqün uluo'j kürəxlərnı kilalaysən. ¹⁹ Etikadta wə pak wijdaningda qing tur. Bəzilər pak wijdanini bir yakka kayrip koydi. Nətijidə, ularning etikadi huddi hada taxka urulo'jan kemigə ohxax wəyran boldi. ²⁰ Imeney wə Iskəndərlər mana xundaq kixilərdındur. Ularni kupurluk kılmaslikni əgənsun dəp, Xəytanning ilkigə kayturdum.⑤

---

⑤ Bu, etikad yolidin qətnigən kixilərnı etikadqilar jama'ətqilikidin qikiriwetix degənliktur. Bundaklar gunahini tonumio'juqə kobul kilinmaytti.

2-bab

Du'a wə ibadət

¹ Aldi bilən səndin wə barlik etikađqilardın pütkül insan üçün Hudadin tiləklər tiləxni, Hudaəja du'a-tilawət kilixni, baxkılar üçün murajı'ət kilixni wə Hudaəja xükürlər eytixni, ² bolupmu padixahlar wə barlik əməldarlar üçün du'a-tilawət kilixni etünimən. Bundak boləqanda, biz aman-esən hayat kəqürələymiz. Xundakla, hayatimiz Hudaəja boləjan ihlasmənlik wə hərmət bilən tolidu. ³ Bundak du'a-tilawət kilix yaxxidur. U, kütkuəjuqımız Hudani hursən kilidu. ⁴ Huda pütkül insanning kütkuzuluxi wə ularning həkikətini tonuxini halaydu. ⁵ Qünki, Huda birdur, Huda bilən insanlar arisidiki kelixtürgüqimu birdur. U bolsimu insan tenidə dunyaəja kəlgən Əysa Məsihtur. ⁶ İnsanlarning gunahtın azad boluxi üçün, Əysa Məsih özini qurban kilip bədəl təlidi. Huda buningəja dəl wakit-sa'itidə guwahlik bərdi. ⁷ Mən Yəhudiy əməslərgə bu ixlarni yətküzüx üçün jakarqi wə əlqi bolup təyinlinip, ularəja etikađ wə həkikətini əgitiəxə əwətildim. Mening bu səzlimning həmmisi rast, mən yaləjan gəp kilmidim.

⁸ Xunga, mən xuni ümid kilimənki, etikađqi ərlər məyli kəyərdə bolsun, hər kətim du'aəja jəm boləqanda baxkılarəja əzəzəplənməy, dətəlxə kilmay, toəra əməllik kollirini kətürüp du'a kilsun. ⁹ Ayallar qakina kiyinməy, muwapik wə əhlaklik kiyinixi kerək. Ularning əzlimini alahidə yasiwaləjan qaqliri, altun-kümüx, ünqə-mərwayit wə esil kiyim-keqəklər bilən əməs, ¹⁰ bəlki yaxxi əməliyiti bilən pərdəzlixini ümid kilimən. Bu, Huda yolida mangimən dəydiəjan ayallarəja yarixidu. ¹¹ Etikađqılar jəm bolup təlim aləqanda, ayallar tinq olturup, ita'ətmənlik bilən təlim alsun. ¹² Ayallarning ərlərgə təlim berixi yaki ular üstidin həküm sürüxigə ruhsət kilmaymən. Əksiə, ular tinq olturup təlim alsun. ¹³ Qünki, awwal Adəm'ata, keyin Həwa'ana yaritiləjan. ¹⁴ Awwal Xəytan tərpidin əzduroləjan Adəm'ata əməs, bəlki həwa'ana bolup, u gunah sadir kiləjan. ¹⁵ Lekin, ayallar Həwa'anining nəslidin tuəjuləjan Əysa Məsih arkilik kütkuzulidu. ⁶ Birak, ular qəqum etikađta qing turup, mehir-muəəbbətlik bolup, pak wə əhlaklik yaxixi kerək.

---

⁶ Bu ayətning birinchi jümlisini «lekin, ayallar bala tuəjux wə uni bekix jəryanida etikađ arkilik erixidəjan kütkuzuluxitin bəhrimən bolalaydu» wə yaki «lekin, ayallar Hudaning lənitigə uqriəjanliktin tuəputi kiyin wə hətərlük bolsimu, uningdin sak-salamət etüp ketidu» dəp qüxinixkimu bolidu.

3-bab

Etikadqilar jama'atqilikining baxlamqiliri

¹ «Əgər bir kixi etikadqilar jama'atqilikigə baxlamqi boluxka intilsə, u yaxhi bir wəzipini arzu kiloğan bolidu» degən bu söz həktur.

² Jama'atqilik baxlamqisi bolsa əyiblinidioğan tərpi bolmioğan, ayaliqə sadik, özini tutuwalqan, salmak, hərmətkə sazawər, mehmandost, baxkilarqə Huda toqrisida təlim berələydiqan boluxi, ³ xundakla, hərəkəx wə zorawan bolmasliki, hux pe'il, gəp talaxmaydiqan, özini mal-dunyaqə urmaydiqan kixi boluxi, ⁴ öz a'ilisini yaxhi baxkuralaydiqan boluxi, pərzəntlirini öz ata-anisioqə hərmət bilən boysunidioğan kilip tərbiyiliyələydiqan kixi boluxi kerək. ⁵ Qünki, öz a'ilisini baxkuruxni bilməydiqan kixi Hudaning jama'atqilikining halidin qandakmu həwər alalisun? ⁶ Jama'atqilik baxlamqisi yeni etikadqilardin bolmasliki kerək. Əgər undak bolsa, u təkəbburlixip ketixi mumkin. Buning bilən, umu Xəytanoqə ohxax təkəbburlaxkanliki üqün, Hudaning sorikioqə uqraydu. ⁷ U jama'atqilikning sirtidimu hərmətkə sazawər boluxi kerək. Xundak bolqanda, baxkilar uni əyibliyəlməydu wə Xəytanmu uni aldām haltisioqə qüxürəlməydu.

Etikadqilar jama'atqilikining hizmətqiliri^⑦

⁸ Huddi jama'atqilikning baxlamqilirigə ohxax, jama'atqilikning hizmətqilirimu esil pəzilətlilik, səmimiy gəp kilidioğan, harak-xarabka berilməydiqan, mal-dunyaqə təməhor bolmaydiqan kixilərdin boluxi, ⁹ pak wijdani bilən etikadning qongkur həkikitidə qing turalaydiqan boluxi lazim. ¹⁰ Bundak adəmlərnı aldi bilən sinap kərüp, əyiblinidioğan tərəpliri bolmisa, andin wəzipigə koyux kerək. ¹¹ Huddi xuningdək, bu hizmətqilərnı ayallirimu^⑧ esil pəzilətlilik, pitnə-pasat kilmaydiqan, özini tutuwalqan wə hərəkəndak ixta ixənqlik bolqanlardin boluxi lazim. ¹² Hizmətqilər öz ayaliqə sadik, öz pərzəntliri wə öz a'ilisini yaxhi baxkuridioğan kixilərdin bolsun. ¹³ Jama'atqilik iqidə öz wəzipisini yaxhi orundioğan hizmətqilər baxkilarning hərmətiqə sazawər bolidu, ularning Əysa Məsihkə etikad kilixitiki ixənqimu zor axidu.

^⑦ Hizmətqilər – etikadqilar jama'atqilikidə yetəkqining yardəmqisi bolup, u hər hil əməliyi ixlarqə məsul kixidur.

^⑧ Yaki «ayal hizmətqilirimu...»

Timotiyoga yezilgan birinchi hət

Qongkur sir

¹⁴ Mən gərqə seni teyrək yoklap berixni arzu kılsammu, yənıla bu hətñi yazdim. ¹⁵ Əgər mən yeningoja waqtida baralmısam, bu hetim sanga Hudaning a'ilisi iqidə qandak yaxax kerəklikini kərsitip beridu. Bu a'ilə bolsa mənggü hayat Hudaqja mənsup boləjan etikadqılar jama'ətqilikidur. Bu jama'ətqilik həkikətning tüwrüki wə asacidur. ¹⁶ Həmməyləngə məlumki, etikadimizning siri büyüktur:

əysa Məsih insan tenidə ayan boldi,
Mukəddəs Roh uning həkkaniylikini ispatlidi,
u pərixtilərgə kərüdi,
u toqrisidiki həwər pütkül millətlərgə jakarlandi,
insanlar uningoja etikad kildi,
u uluqluk iqidə ərxkə kətürüldi.

4-bab

Sahta təlim bərgüqilər

¹ Mukəddəs Roh xuni bizgə oquq eytiduki, ahir zamanda bəzilər etikadtin tenip, hiyligər jinlar wə ularning sahta təlimlirigə əgixidu. ² Bundak təlimlər wijdani yokap kətkən yaləjanqi sahtipəzlər tərpidin dunyaoqja tarkilidu. ³ Bu yaləjanqılar nikahlinixni wə bəzi yeməkliklərni istemal kilixni mən'i kilidu. Həlbuki, bu yeməkliklərni Huda əzigə etikad kiloqjan həm həkikətñi bilidiqjanlarning xükür eytip qəbul kilixi üqün yaratqan. ⁴ Huda yaratqan həmmə nərsə yahxidur. Ularning heqkaysisi qəkləngən əməs, ularni xükür eytip qəbul kılsa bolidu. ⁵ Qünki, həmmə nərsə Hudaning səzi wə insanlarning du'asi bilən həlal bolidu.

Əysa Məsihning yahxi hizmətkari

⁶ Bu nəsihətlərni kerindaxliringning səmigə salsang, Əysa Məsihning yahxi hizmətkari boləjan bolisən. Xundakla, sening əzüng əgəxkən etikad toqrisidiki həkikət wə toqra təlimlər bilən ozuklanəjanliqə ayan bolidu. ⁷ Hudaning həkikitini burmilaydiqjan bimənə əpsanilərni rət kilip, əzüngni ihlasmənlik yolida yetildürgin. ⁸ Bədənni yetildürüxning paydisi bar, əlwəttə. Lekin, ihlasmənlikni yetildürüxning paydisi tehimu kəptur. Qünki u, bu dunya wə u dunyadiki hayat üqün bəht elip kelidu. ⁹ Bu səzlər həktur wə pütünləy qəbul kilixkə ərzydu. ¹⁰ Buning üqün əjir

Timotiyoga yezilgan birinchi hət

singdürüwatimiz wə kürəx kiliwatimiz. Qünki, ümidimizni pütkül insanning, bolupmu etikad kılöquqilarning kutkuzöquqisi – mənggü hayat Hudaöja baöqliduk.

¹¹ Bu ixlarni kerindaxliringöja tapilöjin wə ögätkin. ¹² Baxkilar seni yax, döp sanga söl karimisun. Sən sözliringdä, əməliyitingdä mehür-muhəbbət, etikad wə paklikta etikadqilaröja ülgə bol. ¹³ Mən seni yoklap baröquqə, özüngni jama'ətqilikkə mukəddəs yazmilar öqup berix, nəsihət kilix wə təlim berixkə beöjixliöjin. ¹⁴ Mukəddəs Roh sanga ata kılöjan kabiliyatkə bipərwalik kilma. Bu kabiliyət Hudaning wəhiysi wə jama'ətqilik yetəkqilirining kollirining uqangöja tegixi⁹ arkilik sanga berilgən. ¹⁵ Xuning üqün, bu ixlarni jan-diling bilən kil. Özüngni ularöja xundak atiojinki, həmmə kixi sening aloja baskanlikingni kərsun. ¹⁶ Özünggə wə bərgən təliminggə dikket kil həmdə uni izqil dawamlaxtur. Qünki, xundak kilsang, özüngmu wə sanga kulak salöjanlarmu kutkuzulidu.

5-bab

Etikadqilarning mäs'uliyiti

¹ Yaxanöjan ərlər səwənlik ötküzsə, ularni kattik əyiblimigin. Əksiqa, ularöja atangni hərmətligəndək hərmət bilən nəsihət bərgin. Xuningdək, yax ərlərgə öz kerindaxliringöja mu'amilə kılöjandək mu'amilə kil.

² Yaxanöjan ayallaröja anangöja mu'amilə kılöjandək mu'amilə kil. Yax ayallaröjimu singilliringöja mu'amilə kılöjandək pak kəlb bilən mu'amilə kil.

³ Eri ölüp kətkən, həkikiy mohtajlikta kalöjan tul ayallarni hərmətlöp, ularning halidin həwər al. ⁴ Ləkin, tul ayallarning pərzəntliri yaki nəwriliri bolsa, u pərzəntlər aldi bilən öz a'ilisidin həwər elip, etikadini əməliyatkə maslaxturux arkilik öz ata-anisining əjrini yandursun. Qünki bu, Hudani hursən kilidu. ⁵ Eri ölüp kətkən igə-qakisiz tul ayallar ümidini Hudaöja baöqliöjan bolup, ular keqə-kündüz du'a-tilawəttə bolidu.

⁶ Ləkin, eri ölüp kətkən, huzur-halawət üqünla yaxaydiojan tul ayallar hayat bolsimu, rohiy jəhəttə bəribir ölgəngə hesab. ⁷ Etikadqilarning

---

⁹ Jama'ətqilik yetəkqiliri etikadqini birər wəzəpigə təyinligəndə, kollirini uning uqisioja koyup turup du'a kilidu.

Timotiyoga yezilgan birinchi hət

baxkilar tərpidin əyiblinidiqan əhwalqə qüxüp qalmasıqı üqün, sən jama'ətqilikkə bu ixlar toqrisida tərbiyə bərgin. ⁸ Bir kixi öz tuqkanliriqə, bolupmu a'ilisidikilərgə qərimisa, u Əysa Məsihtin tanqan dəp qarilip, hətta etikadsizlarqilikmu bolalmaydu.

⁹ Etikadqilar jama'ətqilikidə yardım berilidiqan, eri əlüp kətkən tul ayallarni tizimliqanda, ular qokum öz erigə sadik bolqan boluxi wə yexi atmixtin yukiri boluxi kerək. ¹⁰ Ular yənə yaxilikliri bilən tonuloqan boluxi, yəni balilirini yaxi tərbiyiləp qong kilqan, mehmandost, kəmtərlik bilən etikadqilarning hizmitidə bolqan, kiyinqilikta qalqanlarqə yardım kilqan wə özini hər hil həyr-sahawət ixliriqə beqixliqan ayallar boluxi kerək.

¹¹ Eri əlüp kətkən yax tul ayallarni tizimlima. Qünki, bundak ayallarning jismaniy jəhəttiki arzuliri Əysa Məsihkə bolqan rixtini besip kətsə, ular qayta nikahlinixni arzu kilip, etikadqilar jama'ətqilikidiki hizmitini dawamlaxturuxni halimaydu. ¹² Buning bilən, ular dəsləp bərgən wədisigə^① hilaplik kilix səwəblik əyiblinidu. ¹³ Ular yənə hurunlukni adət kiliwelip, əymu əy dokurup yürüp, qəywət kilip, baxkilarning ixliriqə arilixiwalidiqan walaktəkkürlərdin bolup qelixi mumkin. ¹⁴ Xuning üqün, bundak yax tul ayallarning nikahlinip, pərzənt kərip, əy ixliri bilən xuqullinixini nəsihət kilimən. Xundak kilqanda, bizgə qarxi turoquqilarda hərqandak pitnə-iqwa tarkitix pursiti bolmaydu. ¹⁵ Bundak deyiximdiki səwəb, bəzi tul ayallar alliburun etikadtin qətnəp, Xəytanning kəynigə kirip kətti. ¹⁶ Əgər etikadi bar bir ayalning tul qalqan tuqkanliri bolsa, u ularqə yardım bərsun, yukni etikadqilar jama'ətqilikigə ittirip koymisun. Xundak bolqanda, jama'ətqilik həkikiy igə-qakisiz tul ayallarqə yardım kilalaydu.

Yetəqilər toqrisida

¹⁷ Etikadqilar jama'ətqilikini yaxi baxkuridiqan yetəqilər, bolupmu Hudaning səzini yətküzüx wə təlim berixtə əjir singdürgən kixilər qokum qongkur hərmətkə sazawər boluxi wə uningqə layik hək elixi kerək. ¹⁸ Qünki, mukəddəs yazmilarda: «Haman təpkən öküzning aqzini boqma», «ixqi öz həkkini elixkə həkliktur» deyilgən. ¹⁹ Ikki yaki üq guwahqi bolmiqquqə, jama'ətqilikning yetəqisi üstidin kilinqan ərnzi

---

^① Yəni əzlrining «pəkət Əysa Məsihkə hizmət kilip, yengidin toy kilmaymən» degən wədisi.

Timotiyoga yezilgan birinchi hət

qobul qilma. ²⁰ Əgər u gunah qilgan bolsa, baxkilarningmu buningdin ibrət elixi üçün, jama'ətqilik aldida əyiblənsun. ²¹ Hudaning, Əysa Məsihning wə Huda tallioğan pərixtilərnin aldida sanga xuni buyruymənki, sən bu səzlimgə kət'iy əməl kil. Ayrimiqlik qilma, hərəkəndək ixta bir tərəpkə yan basma. ²² Birawning uqisioğa kolungni koyup, uni yetəkqilik wəzipisigə təyinləxkə aldirap kətmə, bolmisa uning gunahlirioğa xerik bolup kəlixing mumkin. Özüngni pak tutkin. ²³ (Axkəziningning yahxi bolmioğanliki, xundakla da'im kesəl bolup qalidioğanliğin üçün, sula iqməy, bir'az xarabmu iqip bərgin.) ²⁴ Bəzi kixilərnin gunahlirini asanla kərüwaləqili bolidu həm ularning qokum sorakka tartilixi enik. Lekin, bəzi kixilərnin gunahliri bolsa keyin axkara bolidu. ²⁵ Huddi xuningoğa ohxax, bəzi kixilərnin yahxi əməliyitini asanla kərüwaləqili bolidu. Lekin, bəzi kixilərnin yahxi əməliyiti bolsa keyin məlum bolidu.

6-bab

¹ Kul etikadqilarning həmmisi öz hojayinlirini hərmətlisun. Xundak kiləqanda, Hudaning nami wə Hudadin kəlgən təlimning kupurlukka uqrap kəlixidin saklanəqili bolidu. ² Hojayinlirimu etikadqi bolsa, kullar: «Biz həmmimiz Hudaning a'ilisidiki kərindaxlarəq» dəp, ularəqə hərmətsizlik kilmisun. Əksiqə, hojayinlirioğa tehimu yahxi hizmət kilisun. Qünki, ularning yahxi hizmitidin bəhrimən bolidioğan hojayinlar dəl Hudaning yahxi kəridioğan bəndiliridur.

Yaloğan təlim wə pulpərəslikning akiwiti

Sən etikadqilarəqə bu təlimləni əgətkin wə tapilioqin. ³ Ohximaydioğan təlimləni tərəqib kiləqan kixi Rəbbimiz Əysa Məsihning hək səzlini, xundakla uning bizni ihlasmənlikkə yetəkləydioğan təlimini qobul kilmioğan bolidu. ⁴ Bundək kixilər təkəbbur, heqnemə qüxənməydioğan kixilərdur. Ular oqowəqə qikirix wə gəp talixixkə intayin amrak. Bundək ixlar baxkilarning arisida həsəthorluk, jedəl-majira, təhmət, gumanhorluk ⁵ həmdə da'imlik sürkilix kəltürüp qikiridu. Bu kixilərnin niyiti qirik bolup, həkikəttin məhrum boləqan. Ularning nəziridə ihlasmənlik pəkətlə bir tapawət yolidur, halas.

⁶ Dərwəkə, Hudaəqə razimənlik bilən ihlasmən boləqan adəm həkikiy

Timotiyoga yezilgan birinchi hət

ronak tapidu. ⁷ Biz bu dunyoga heqnemə elip kəlmiduk wə bu dunyadin heqnemə elip ketəlməymiz. ⁸ Xunga, yemək-iqmək wə kiyim-keqikimiz toluq bolsila, razi boluximiz kerək. ⁹ Bay boluxnila oylaydiojanlar bolsa haman azdurulup ketidu, ular insanlarni kurutup halak kilidiojan nurojun ziyalik həm əhmikanə həwəslərnin torioqa qüxüp ketidu. ¹⁰ Qünki, pulpərəslik hər hil yamanlikning yiltizidur. Bəzilər bay bolux həwisi bilən etikadtin qətnəp, özigə tügiməs azab tepiwaldi.

Timotiyoga nəsihət

¹¹ Əy Hudaning sadik bəndisi, sən bundak ixlardin yirak tur. Həkkaniylik, ihlasmənlik, etikad, mehır-muhəbbət, səwr-takət wə mulayimlikni izdə. ¹² Etikad yolida uluq kürəxlərnı kıl. Huda ata kiləjan mənggülik hayatni kədirlə. Sən buning üqün qakirilding həmdə nurojunliojan guwahqılar aldida bu mənggülik hayatni alliburun oquq etirap kilding. ¹³ Həmmigə hayatlik bərgüqi Hudaning, xundakla Pontiy Pilatuska yürəklik halda uluq həkikət toqrisida guwahlik bərgən Əysa Məsihning aldida sanga xuni tapilaymənki, ¹⁴ rəbbimiz Əysa Məsih kayta kəlgüqə, Hudaning bu əmrlirigə toluq əməl kıl, buning bilən heqkim seni əyibliyəlmisun. ¹⁵⁻¹⁶ Mədhiyiləxkə munasip boləjan birdinbir həkümran, yəni padixahlarning padixahi, Rəblərnin Rəbbi, birdinbir mənggü əlməs, adəm yekinlixalmaydiojan nur iqidə yaxaydiojan, heqkim kərmigən wə kərəlməydiojan Huda wakit-sa'iti kəlgəndə, Əysa Məsihni kayta əwətidu. Barlik hərmət wə küq-kudrət Hudaqə əbədil'əbəd mənəsup boləjay, amin!

¹⁷ Bu dunyada bay boləjanlarəja məqrurlanmaslikni, ötkünqi baylikka ümid baqlimaslikni buyruəjin. Ular ümidini biz bəhrimən boluxka tegixlik həmmi bizgə sehiylik bilən bərgüqi Hudaqə baqlisun.

¹⁸ Ularəja baxkılarəja yaxxilik kilixni wə həyr-sahawətlik ixlarni kəp kilixni, mərd wə kəli oquq boluxni buyruəjin. ¹⁹ Bundak kiləjanda, ular həkikiy hayatka erixix üqün kələqəktə əzlrigə puhta asas bolidiojan bir həzinə topliyalaydu.

²⁰ Əy Timotiy, sanga amanət kilinəjan bu təlimlərnı yaxxi sakla. Hudaqə boləjan ihlasmənlikkə munasip kəlməydiojan kuruk gəplərdin həmdə bimənə bilimni bilim degüqilərnin talax-tartixliridin saklan.

²¹ Bəzilər muxundak bimənə bilimə əgixip, etikadtin qətnidi.

Hudaning mehır-xəpkiti silərgə yar boləjay!

Timotiyqqa yezilqan ikkinqi hqt

(Kiskiq qüxändürüx)

Bu hqtning mu'allipi alqi Pawlus bolup, u yax hizmät dixi wä yardäm qisi Timotiyqqa öz näsihät lirini qaldurux üqün bu hqt ni yazqan. U bu hqt ni yazqan qaşda kixänlinip, soşuq kamerqqa solinip, özining hizmitining ayaşqlixix aldida turuwatқанlikini, hayatiningmu uzunqqa barmaydişanlikini qongşur hes qilşan.

Bu hqtning asasiy temisi säwr-taqät toşrulux bolup, Pawlus Timotiyni heşqandaş qiyinqiliktin qorşmay, Əysa Məsişkə baxtin ahir sadiklik bilän guwahlik berixkə, Əysa Məsiş heşqidiki hux hawərning heşqitidə wə muşaddəs yazmilardiki təlimplerdə qing turuxqa, jama'atqiliktiki məs'uliyitini ada qilixqa qaqirşan.

Pawlus Timotiyqqa əhmikanə wə bişudə talax-tartixlarqqa arilixixtin saşlinixni əşkərtkən. Pawlus öz hayati, säwr-taqiti, meşir-muşəbbiti heşmdə basturuluxqa uqrişandiki qiyinqilikqqa taşät qilixini, bolupmu özidiki etişadni tilqqa elix bilän Timotiyqqa ülgə boluxni ümid qilşan.

Tezis:

1. Salam (1-bab 1-ayəttin 2-ayətqişə)
2. Xükür wə mədət (1-bab 3-ayəttin 18-ayətqişə)
3. Näsihət wə aqaşlandurux (2-bab 1-ayəttin 4-bab 5-ayətqişə)
4. Pawlusning əşwəli (4-bab 6-ayəttin 18-ayətqişə)
5. Ahirki salam (4-bab 19-ayəttin 22-ayətqişə)

Timotiyoga yezilgan ikkinchi hət

¹⁻² Əysa Məsih arkilik yengi hayatlikka erixix wədisini jakarlax üçün, Hudaning iradisi bilən Əysa Məsihning əlqisi boluxka tallanojan mənki Pawlustin öz oqlumdək kədirlilik Timotiyoga salam. Huda'atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsih sanga mehır-xəpkət, rəhimdillik wə amanlik ata kiləjay!

Xükür wə mədət

³ Mən huddi əjdadlırimoja ohxax, Hudaəja pak wijdanim bilən hizmət kiliwatimən. Mən sən üçün Hudaəja xükür eytimən. Məyli keqə yaki kündüz bolsun, du'alirimda seni da'im əsləp turimən. ⁴ Ayrilojan waktimizda akkuzəjan kəz yaxliringni əsliginimdə, sən bilən yənə bir kətim kəruxuxni intayin arzu kilimən. Sən bilən kəruxux meni intayin huxal kilidu. ⁵ Sening səmimiy etikading esimdin qikmaydu. Əng awwal momang Lo'idə wə anang Əwnikidə bar boləjan etikadning əmdi səndimu bar ikənlikigə qongkur ixinimən. ⁶ Xuning üçün mən xuni yadingəja salayki, kollirimni uqangoja koyəjan qaqəda, Huda sanga bərgən kabilyətəni toluk ixlətkəysən. ⁷ Qünki, Huda bizgə ata kiləjan Mukəddəs Roh bizni kərkunqka salmaydu, bəlki Hudaəja hizmət kiliximiz üçün, bizni küq-kudrət wə mehır-muhəbbət bilən toldurup, əzimizni tutuweliximizəja yardəm beridu.

Timotiyoga yeziloqan ikkinchi hət

⁸ Xunga, Rəbbimiz həkqidə hux həwər yətküzüxtin wə uning üqün hizmət kilix yolida məhbus boləqan məndin nomus kılma. Əksi qə, Huda sanga ata kıləqan kütq-kudrətkə tayinip, hux həwər yətküzüx yolida mən bilən billə azab-okubət qekixkə təyyar tur. ⁹ Huda bizni kütquzup, pak yaxaxka qakirdi. Bu, bizning kıləqan yahxi əməllirimiz bilən əməs, bəlki Hudaning iradisi wə mehİR-xəpkiti bilən boldi. Huda bizgə Əysa Məsih arkilik bu mehİR-xəpkətni kərsitidiqanlikini dunya apiridə boluxtin ilgirila pılanliqanidi. ¹⁰ Həzir bu mehİR-xəpkət Kütquzojuqimiz Əysa Məsihning kelixi bilən ayan boldi. Əysa Məsih insanlarni iskənji gə aləqan əlümning küqini bikar kılıp, hux həwər arkilik insanlarəqə mənngülük həyat yolini eqip bərđi.

¹¹ Mən bu hux həwərnin jakarqisi wə əlqisi, xundakla u toqrisida təlim bərgüqi bolup təyinlənən. ¹² Həzirki bu azab-okubətlərnə tartiximning səwəbimu xu. Lekin, buningdin nomus kılmaymən. Qünki, mən kim gə etikad kıləqanlikimni bilimən həmdə Hudaning mən gə amanət kıləqan bu hux həwərnə Rəbbimiz kayta kəlgən künqi qə qokum koşdaydiqanlikiqə ixinimən. ^②

¹³ Əysa Məsihkə mən sup bolup, uningdin kəlgən etikad wə mehİR-muhəbbət iqidə yaxap, məndin angliqan həkikiy təlimlərnə nizam kılıp, uningda qing tur. ¹⁴ Sanga amanət kılınəqan bu kimmətlik həkikətni həmmimizning kəlbidə bar boləqan Mukəddəs Rohning yardimi bilən sakla. ¹⁵ Angliqaningdək, Asiya əlkisidiki ^③ etikadqılarnin həmmisi degüdək mənə taxliwətti. Ularning arisida Figel wə Ermogenmu bar. ¹⁶ Rəbbimiz Onesiforning a'ilisidikilirigə rəhim-xəpkət kıləqay. Qünki, u kəp ketim mənə yoklap, kənglümni kətürdi. U mənə məhbus boləqanlikimdin nomus kılmidi. ¹⁷ Rim xəhirigə kəlginidə u mənə tapkuqə kəp awarə boluptu. ¹⁸ Kiyamət küni, uning Rəbbimizning rəhim-xəpkitigə erixixini tiləymən. Əfəs xəhiridə uning mən gə kıləqan nuroqun hizmitidin seningmu obdan həwiring bar.

---

^② Uxbu ayətnin ahirki jümlisini «həmdə mənə Hudəqə amanət kıləqanlikimni Rəbbimiz kayta kəlgən künqi qə qokum koşdaydiqanlikiqə ixinimən» dəp qüxinixkimu bolidu.

^③ Bu yərdiki Asiya əlkisi həzirki turkiyining qərbiy qismini kərsitidu.

2-bab

Əysa Məsihning sadik jəngqisi

¹ Əy ooplum, sən Əysa Məsihning mehir-xəpkitigə tayinip küqlük bol.
² Sən məndin əgəngən təlimləni kəp etikadqilar angliqan wə bu təlimləning toqra ikənlikigə guwahlık berip kəlgən. Əmdi bu təlimləni ixənqlik həmdə baxkilaroqə təlim berələydiqan kixilərgə yətküzgin.
³ Əysa Məsihning yahxi jəngqisi bolup, mən bilən birgə azab-okubət tartixka təyyar tur.
⁴ Jəngqi boləqan kixi öz kəmandanini razi kiliq üqün, turmuxning uxxak-qüxxək ixlirioqə baxka pukralardək arilaxmasliki kerək.
⁵ Musabikigə katnaxkan tənħərikətqimu musabikə ka'idilirigə ri'ayə kilmisa, oqəlibigə erixəlməydu.
⁶ Əjir singdürgən dehqan aloqan həsulidin əlwəttə birinqi bolup bəħrimən bolidu.
⁷ Bu həkmətlik səzləni yahxi oyla, qünki Rəbbimiz sanga bu ixlarning həmmisidə əkil beridu.
⁸ Sən Dawut padixahning əwladi boləqan wə əlümdin tirilgən Əysa Məsihni esingdə tut. Mana bu, mən yətküzüwatkan hux həwər.
⁹ Bu hux həwərni yətküzgənlikimdin kəp azab-okubət qəktim. Hətta jinayətqilərdək kixənlinip, zindanoqə taxlandim. Ləkin, heqkim Hudaning səzini kixənliyəlməydu.
¹⁰ Xuning üqün, Huda tallioqan bəndiləning Əysa Məsih tərpidin kutkuzuluxi wə mənggülik xan-xərpəkə erixixi üqün, hərəkandək azab-okubətlərgə bərdaxlik beriwatimən.
¹¹ Təwəndiki bu səzlər ixənqliktur: Əysa Məsih bilən billə əlgənəkənmiz, uning bilən yengi hayatta billə yaxaymiz.
¹² Kiyinqiliklaroqə bərdaxlik bərsək, uning bilən billə həküm sürimiz. Biz uningdin tansak, umu bizdin tanidu.
¹³ Biz uningə sadakətsizlik kilsakmu, u yənila sadakətliktur. Qünki, u qoqum əzining səzidə turmay kəlməydu.

Hudani hursən kilidioqan hizmətqi

¹⁴ Bu ixlarni dawamlık etikadqilarning səmigə sal. Huda aldida ularni bimənə səzlər toqrisida talax-tartix kilməslikkə buyruoqin. Bundək talax-tartixlarning heqəkandək paydisi bolmayla kəlməy, bəlki angliqoqilarning etikadini wəyran kilidu.
¹⁵ Hudaning həkikitini toqra qüxəndürüp, əzüngni Huda aldida yərgə kərap kəlməydiqan, bəlki Hudani hursən kilidioqan hizmətqi kilip yetixtürüxkə tirix.
¹⁶ Hudaqə boləqan ihlasmənlikkə munasip kəlmigən kuruk gəplərdin saklan. Qünki,

Timotiyoga yezilgan ikkinchi hət

bundak gəplərni kiləuqular Hudadin tehimu yiraklixidu.¹⁷ Ularning gəpliri huddi zəhərlik əsmidək tezla yamrap ketidu. Imeney wə Filetlarmu mana xundak gəp-səzlərni kiləuqulardindur.¹⁸ Ular əlgənlərnin tirilixidin ibarət bu ix allıkaqan yüz berip boldi dəp,^④ hək yoldin qətnəp, bəzilərnin etikadiəga buzoqunqilik kilmakta.¹⁹ Birak, Huda kuroqan ul^⑤ məzmut turmakta. Uningda munu səzlər məhürlinip yeziləgan: «Rəbbimiz əzigə mənəsup kixilərnə tonuydu», «əzlrini Rəbbimizgə mənəsup dəydiəgan kixilər yamanliklərdin kol üzsun.»²⁰ Bay a'ililərdə pəkət altun-kümüx kaqılarla bolup kəlməy, yaəgaq, sapal kaqıllarmu bolidu. Altun-kümüx kaqılar əlahidə sorunlarda, baxkili ri bolsa adəttiki sorunlarda ixlitilidu.²¹ Əgər bir kixi əzini yukiriki yaman ixlərdin pak tutsa, u huddi əlahidə sorunlarda ixlitilidiəgan altun-kümüx kaqıəga ohxaydu. Qünki, u pak bolidu həmdə hojayiniəga, yəni Hudaəga yaramlik kixi bolup, hərəkəndək yahxi ixlərnə kilixkə təyyar turidu.²² Xunga, yaxlikning arzu-həwəsliridin əzüngni tart. Pak kəlb bilən Rəbbimizni qakiroqan baxkə kixilər bilən billə həkkaniylik, etikad, məhir-muhəbbət wə inaklikni izdə.²³ Əhmikanə wə bihudə talax-tartıxləroqə arilixixni rət kil. Qünki, bundak ixlərnin jedəl teriydiəganlikini bilisən.²⁴ Rəbbimizning hizmətkari jedəlhor bolmasliki, əksiəgə həmmigə məhrıban wə təlim berixkə məhir, səwr-təkətlik boluxi kerək.²⁵ Rəbbimizning təlimigə qarxi turoqanlarəgimə mulayimlik bilən nəsihət kilix kerək. Bəlkim Huda ularəga həkikətəni biliwelix üçün towa kilix pursitini beridu.²⁶ Buning bilən, ular uykusini eqip, əzlrini tutkun kilip arzusıəga yətməkəgi boləgan Xəytanning toridin kütulalaydu.

3-bab

Ahir zaman

¹ Xuni bilginki, ahir zamanda eəgir künlər bolidu. ² U qaəqda, insanlar əzinilə oylaydiəgan, pulpərəs, mahtanqak, təkəbbur wə kupurluk kilidiəgan, ata-anisining səzini anglimaydiəgan, wapaəga japa kilidiəgan,

---

^④ Bu «bir adəm Əysa Məsıhkə etikad kiləanda, uning rohi allıkaqan Əysa Məsıh bilən billə əlüp tirilidu. Bu tirilix pəkət rohiy jəhəttə bolup, kəlgüsıdə tən jəhəttə yüz bərməydu» degən hata kəzkaraxtur.

^⑤ Ul – etikadqılar jama'ətqilikini, Hudaning həkikitini yaki Əysa Məsıhning əzini kərsitixi mumkin.

Timotiyoga yeziloqan ikkinqi hət

Hudaqja bipərwalik kilidioqan, ³ kəyümsiz, baxkılarni kəqürməydiqan, təhməthor, özini tutalmaydiqan, wəhxiy, xundakla həyr-sahawətning düxmini bolidu. ⁴ Ular satkun, təlwə wə həkawur bolup, kəyp-sapani Hudadin yahxi kəridu. ⁵ Sirtki kiyapəttə ihlasmən boluwelip, əməliyəttə kənglidə Hudaning kudritini inkar kilidu. Bundaklardin yirak tur. ⁶ Ularning arisidiki bəzi kixilər baxkılarning əylirigə sukunup kiriwelip, iradisi ajiz, gunahka patkan wə hər hil arzu-həwəslərnin kuli bolup qaloqan ayallarni azduridu. ⁷ Bundak ayallar hərəkandak adəmning təlimlirini anglaydu wə həkikətni tonup yetəlməydu. ⁸ Yanni bilən Yambiri^⑥ Musa pəyojəmbərgə kəndak kərxi qikkən bolsa, bu azduroquqilarnu həkikətkə xundak kərxi qikidu. Bu azduroquqilarning kəlbi qirip kətkən, etikadi sahta bolup, ular Huda tərpidin rət kilinoqan kixilərdur. ⁹ Ularning kilmixliri uzunqja dawamlixalmaydu. Qünki, Yanni bilən Yambirining əkilisizliki pax boləqandək, bularning əkilisizlikimu halayik aldida qokum pax bolidu.

Pawlusning wəsiyətliri

¹⁰⁻¹¹ Lekin, sən mening təlimim, yürux-turuxum, həyatlik nixanim, etiqadim, səwr-takitim, mehır-muhəbbitim, qidamlikim həmdə uqriqan ziyankəxlikim wə tartkan azab-okubətlirimgə dikkət-etibaringni kəritip kəlding. Bolupmu Antakya, Konya wə Listra xəhərliridə uqriqan ziyankəxliklərgə kəndak bərdaxlik bərgənlikimdin həmdə Rəbbimizning meni bu ixlarning həmmisidin kutkuzoqanlikidin toluk həwiring bar. ¹² Əysa Məsihkə mənəsup boləqan, Hudaqja ihlasmənlik bilən həyat kəqürüxkə iradə baqliqanlarning həmmisi ziyankəxlikkə uqraydu. ¹³ Rəzil wə sahtipəz kixilərnin əhwali burunkidinmu yamanlixip, baxkılarni aldax bilən billə əzlimu aldini ketidu. ¹⁴ Lekin, sən həziroqja əginip kəlgən wə qongkur ixəngən həkikəttə dawamlik qing tur. Qünki, bu həkikətni ixənqlik kixilərdin əgəngənlikin bilisən. ¹⁵ Sən balilik qaqqliringdin tartipla mukəddəs yazmilarni əgənding. Bu yazmilar sanga Əysa Məsihkə boləqan etiqad arkilik kutkuzuluxka elip baridioqan əkil-parasətni təkdim kildi. ¹⁶ Pütün mukəddəs yazmilar Hudaning kərsətmisi boyiqə yeziloqan bolup, u, həkikət toqrisida təlim berix, hataliklarni kərsitip berix, səwənliklərnə tüzitix wə kixilərnə

---

⑥ Yanni bilən Yambiri Isra'illarning Misirdin kaytixidin burun Musa pəyojəmbərgə kərxi turoqan Misir padixahining sehırgərliridur.

həkkaniylikka yetəkləxkə paydiliktur. ¹⁷ U, Hudaəja mənsup boləjan kixilərnı toluk qorallandurup, ularnı hərəkəndək yahxi ixlarnı kılıxkə təyyar turozuzalaydu.

4-bab

¹ Mən tiriklər bilən əlgənlərnı sorək kılıdiojan həmdə öz padixahlıknı qurux üqün qayta kelidiojan Əysa Məsihning, xundakla Hudaning aldida sanga xundək buyruk kılımənkı, ² Pursət bolsun-bolmisun, hər wakit Hudaning səzını yətküzgin. Sən zor səwr-takət wə yahxi təlim berix bilən kixilərnıng hatalıqlırını tüzətküz həmdə ularnı agahləndurəjin wə rıəbətəndürgin. ³ Qünki, xundək bir zaman keliduki, u qəşda insanlar Huda toərisidiki toəra təlimlərnı anglaxnı halımaydu. Bəlki, ular kulaklırioəja hux yəkıdiojan səzlərnı anglax üqün, öz həwəslirigə uyəjun kelidiojan təlim bərgüqilərnı izdəydu. ⁴ Hək səzlərnı rət kılıp, bımənə əpsanilərgə kulak salıdu. ⁵ Lekin, sən hərəkəndək əhwəlda əzüngni səgək tut. Azab-əkubət tartıxkə təyyar tur. Hər wakit hux həwər yətküzüx hizmitidə bolup, Huda sanga tapxurojan wəzipını ada kıl. ⁶ Əmdi əzümgə kəlsəm, həyatım Hudaəja kurbənlık ornıda təkdim kılınıx aldida turıdu. Məning bu dunyadın ayrılıdioəjinımoəja az qaldı. ⁷ Mən Huda yolıda ahıroəjqə kürəx kıldım, yəni yügürüx musabıqısınınıng pütün mənzilını besip boldum, etıkadımda qıng turup kəldım. ⁸ Həzir həkkaniylik taji meni kütüp turıdu. Uni adil sorək kılıdiojan Rəbbimiz qayta kəlgəndə, mənə kiydürıdu. Xundakla, uni yələuz mənə əməs, unıng qayta kelixını intızarlık bilən kütüp turojanlarnıng həmmisigə kiydürıdu.

Ahirki səzlər

⁹ Yenımoəja tezdin yetip kelıxkə tirix. ¹⁰ Qünki, kərındiximiz Kiriski Galatiya əlkisigə, Titus Dalmatiya əlkisigə kətti. Demas bolsa bu dunyanıng ixlirioəja berilip kətkənlıki üqün, meni taxlap, Salonika xəhirigə kətti. ¹¹ Yenımda yələuz Luka qaldı. Markusni əzüng bilən billə elip kəl. U hizmətlirımdə mənə yərdəmqi bolıdu. ¹² Tikikusni Əfəs xəhirigə əwətiwəttim. ¹³ Kelixıngdə Tro'as xəhiridə boləjan waktımda Karpusning yenıda qaldurup kəyoəjan tonum bilən kitablarnı, bolupmu oram terə yazmılarnı billə ələqə kəlgin. ¹⁴ Miskər Iskəndər mənə kəp ziyənkəxlik kıldı. Rəbbimiz qokum unıngəja kilmixlırioəja layık jəza

Timotiyoga yeziloqan ikkinqi hət

yanduridu. ¹⁵ Sənmü uningdin hoxyar bol. Qünki, u biz yətküzgən hux həwərgə küqining bariqə qarxi qikti. ¹⁶ Birinqi kətim sotlanojinimda, manga yardəm kilidioqanlar qikmidi, əksiqə həmmisi meni taxlap kətti. Huda ularni kəqürüm kiləjay. ¹⁷ Lekin, Huda mən bilən billə bolup, manga hux həwəni toluk jakarlaxka mədət bərđi. Nətijidə, u yərdiki həmmə Yəhudiy əməslər bu hux həwəni anglidi. Buning bilən, Huda meni bu kətimki sottin, yəni yolwasning aqzidin kütquzup qikti.

¹⁸ Rəbbimiz meni hər hil yamanliklərdin kütquzup, əxtiki öz padixahliqə bihətər yətküzgəy. Barlik xan-xərəp Hudaəja əbədil'əbəd mənsup boləjay, amin!

Ahirki salam

¹⁹ Məndin Priskila bilən eri Akwilaəja wə Onesiforming a'ilisidikilərgə salam eyt. ²⁰ Erast Korint xəhiridə kaldi. Trofim kesəl bolup qaləjanliktin, uni Milet xəhiridə kaldurup koydum. ²¹ Kix kirip kəlgüqə, bu yərgə kelixkə tirixkin. Ewul, Pud, Lin, Klawdiya wə barlik kərindaxlərdin sanga salam. ²² Rəbbimiz silər bilən billə boləjay. Hudaning mehİR-xəpkiti silərgə yar bolsun!

Tituska yeziloqan hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu hətning mu'allipi əlqi Pawlus bolup, u bu hətni Krit arilidiki yax, ixənqlik yardəmçisi Tituska yazqan. Titus Yəhüdiy əməs etiqađqı bolup, u Pawlus bilən Krit arilidikilərgə əng awwal hux həwər yətküzgən. Pawlus Krit arilidin ayrilixtin burun, etiqađqılar jama'ətqilikini tərtipkə selix üqün, Titusni xu yərdə qaldurqan.

Bu hətə Pawlus etiqađqılar jama'ətqilikining yetəqçiliridə boluxqa tegixlik mijəz-hulqlarni tiləqə elip, Tituska jama'ətqiliktiki yaxanqan ərlər, yaxanqan ayallar, yax ərlər wə qullarqə təlim berix toqrisida nəsihətlərnə bərgən. Pawlus yənə Tituska etiqađqılar qilixqa tegixlik ixlər wə ularda boluxqa tegixlik pozitsiyini ularning esigə selixni tapiliqan.

Tezis:

1. Salam (1-bab 1-ayəttin 4-ayətkiqə)
2. Jama'ətqilik yetəqçiliridə boluxqa tegixlik mijəz-hulq (1-bab 5-ayəttin 16-ayətkiqə)
3. Jama'ətqilik əzalirining məs'uliyiti (2-bab)
4. Yolyoruk wə agahlandurux (3-bab 1-ayəttin 11-ayətkiqə)
5. Ahirki söz (3-bab 12-ayəttin 15-ayətkiqə)

Tituska yeziloqan hət

¹ Hudaning hizmətkari və Əysa Məsihning əlqisi boləqan mənki Pawlustin Tituska salam. Mən Huda tallioqanlarəqə etikad yolini kərsitixkə və ularni ihlasmənlikkə yetəkləydiəqan həkikətəni qüxəndürüxkə təyinləndim. ² Bu etikad və həkikət bizdə mənngülük həyatka erixix ümidini pəyda kilidu. Yaləqanqiliktin mustəsna boləqan Huda dunya apiridə boluxtin ilgirila bu mənngülük həyatni wədə kiləqan. ³ Huda bəlgiləngən wakitta bu mənngülük həyat toqrisidiki hux həwərnəni axkarilidi. Qutkuzəqimimiz Huda əz əmri bilən bu hux həwərnəni yətküzüx wəzipisini mənqa tapxurdi.

⁴ Huda'atimiz və Qutkuzəqimimiz Əysa Məsihkə boləqan ortək etikad yolida əz oqlumdək bolup kəloqan sənqa mehür-xəpkət və amanlik ata kiləqay!

Titusning Krit arilidiki hizmiti

⁵ Orundilip bolmioqan ixlarni bir tərəp kilix və sənqa burun tapxuroqinimdək, hərəkəysi xəhərlərdiki etikadqilar jama'ətqilikining yetəkqilirini təyinləx üqün, seni Krit arilida kaldurdum. ⁶ Yetəkqilikkə təyinlinidəqan kixi əyibsiz, ayalıəqə sadik boləqan, pərzəntliiri bolsa Hudəqə etikad kilidəqan, kəyp-sapadin neri boləqan həmdə ata-anisəqə boysunidəqan kixilərdin boluxi kerək. ⁷ Etikadqilar jama'ətqilikigə

Tituska yeziloqan hət

baxlamqi bolqan bundak kixi Hudaning hizmitini zimmisigə alqanliki üqün, xundak əyibsiz boluxi kerəkki, hərgiz tərša, qus mijəz, harakkəx, zorawan, mal-dunyaqja təməhor bolmasliki, ⁸ əksiqə mehmandost, yaxxilikni səyidiqan, əzini tutuwalqan, adil, pak wə təmkin boluxi lazim. ⁹ U əzigə əgitilgən ixənqlik təlimdə qing turuxi kerək. Xundak kilqanda, u bu toqra təlim arkilik baxkilarqja nəsihət kilalaydu həm təlimgə karxi qikküqilarning hatalikini tüzitələydu.

¹⁰ Nuroqun kixilər bu təlimgə ita'ət kilmay, bimənə səzlər bilən baxkilarni azduridu. Bolupmu kutkuzulux üqün hətnə kilinix zərür, dəp turuwalqjuqilar xundak kilidu. ¹¹ Muxundak kixilərnin aqjini tuwaklaş kerək. Qünki, ular mal-dunyaqja igə bolux üqün kixilərgə sahta təlimlərnə oğitip, bəzi a'ililərnin etikadini pütünləy nabut kilmakta.

¹² Krit arilidikilərnin öz pəyojəmbərliridin biri: «Kritlar həmixə yalqan səzləydu, ular wəhxiy haywanlar wə hurun nan keqilardur» degən. ¹³ Bu həkikəttur. Xunga, Krittiki etikədqilarning etikədinin sap boluxi üqün, ularni kattik agahlanduroqin. ¹⁴ Ular bimənə Yəhudiy əpsanilirigə wə həkikiy təlimdin qətnigənlərnin diniy ka'idə-yosunliriqja kulak salmisun. ¹⁵ Pak kixilər üqün həmmə nərsə halaldur. Lekin, napak kixilər wə etikədsizlar üqün heqkandak nərsə halal əməstur. Ularning oy-pikirlirimu, wijdanimu bulqinip kətkən. ¹⁶ Ular Hudani tonuymiz, dəp dawrang kilsimu, lekin əməliyyitidə uni rət kilidu. Ular heqkimgə boysunmaydiqan yirginqlik kixilər bolup, kolidin heqkandak yaxxi ix kəlməydu.

2-bab

Toqra təlimgə layik yaxax

¹ Titus, etikədqilarqja toqra təlimgə layik yaxaxni oğitixing kerək.

² Yaxanoqan ərlərnə əzini tutuwalqan, esil pəzilətlilik, salmaklik, etikədda sap, mehır-muhəbbiti bilən səwr-takiti tolup taxkan boluxka qakiroqin.

³ Xuningdək, yaxanoqan ayallarni ihlasmənlilikigə layik yürux-turuxka həmdə pitnə-pasat kilmaydiqan, harək-xarabka berilməydiqan boluxka qakiroqin. Ular baxkilarqja nemining yaxxi ikənlikini oğətsun. ⁴ Buning bilən, bu ayallar yax ayallarqja təlim berip, ularqja öz ərlirigə wə baliliriqja kəyünux, ⁵ əzini tutuwelix, pak bolux, oğ ixliriqja mahir bolux, mehriban bolux wə ərlirigə ita'ət kilixlarni oğitələydiqan bolsun. Yax

ayallar xundak yaxisa, Hudaning sözi karilanmaydu.

⁶ Yax ərlərnimu özini tutuwalalaydiqan boluxka qakiroqin. ⁷ Əzüngmu hərəkəndak ixta yaxxi əməliyiting bilən ularoqa ülgə bol. Pak niyə, salmaklik, ⁸ həmdə baxkilar kusur tapalmaydiqan toqra səzlər bilən təlim bərgin. Buning bilən, bizgə qarxi qikkuqilar yaman gepimizni kilixka səwəb taplmay uyalSun.

⁹⁻¹⁰ Kullarəqa hərəkəndak ixta hojayinliriəqa boysunuxni əgətkin. Ular gəp yandurmay, oqrilik kilmay, əzlrining həmmə ixta ixənqlik ikənlikini kərsitip, hojayinlirini razi kilsun. Xundak boləqanda, ular baxkilarini kutkuzəquqimiz Huda toqrısidiki təlimlərgə hər jəhəttin jəlp kilalaydu.

¹¹ Səwəbi, Hudaning barlik insanlarni kutkuzidiqan mehir-xəpkiti ayan boldi. ¹² Bu mehir-xəpkət bizni gunahkarlikni wə bu dunyaning arzu-həwəslirini rət kilip, bu paniy dunyada toqra, Hudaəqa ihlasmən wə özini tutuwaləqan halda yaxaxka yetəkləydu. ¹³ Biz uluəq Huda boləqan Kutkuzəquqimiz Əysa Məsihning xan-xəpəp bilən kayta kelixidin ibarət mubarək ümidimizning əməlgə exixini intizarlik bilən kütimiz. ¹⁴ Əysa Məsih biz üqün kurban boldi. Buningdin məksət, u bizni həmmə rəzilliklərdin azad kilix həmdə bizni pak kilip, özizə mənsup boləqan, yaxxi əməllərnə kilixka tirixidiqan həlk kilix üqündur.

¹⁵ Sən bu təlimlərnə etikədqilar jama'ətqilikigə əgət. Ularəqa ilham bər həm pütün həkukungni ixlitip, ularning yaman illətlirini tüzət. Həqkim seni kəmsitmisun.

3-bab

Etikədqilar kilixka tegixlik ixlar

¹ Sən etikədqilarəqa xuni əslitip turəqinki, ular həkümət wə həkümət əməldarlıriəqa boysunsun, ularning səzini anglap, hərəkəndak yaxxi əməllərnə kilixka təyyar tursun. ² Etikədqilar heqkimgə təhmət kilmisun, jedəlhər bolmisun, əksiəqə hux pe'il bolsun. Hərəkəndak kixi bilən mu'amilə kiləqanda həkikiy kəmtərlikini kərsətsun.

³ Qünki, bir qəqlarda bizmu nadan iduk. Bizmu Hudaəqa boysunmaydiqan, azduruləqan, hər hil arzu-həwəslərnə kuli boləqan, yamanlik wə həsəthorluk iqidə yaxiəqan, bir-birimizgə əqmən kixilər iduk. ⁴ Lekin, kutkuzəquqimiz Huda insanlarəqa boləqan mehrıbanlıki wə

Tituska yeziloqan hət

muhəbbitini oquq ayan kildi. ⁵ Biz yahxi əməllər bilən əməs, bəlki uning rəhim-xəpkitidin kütquzulduk. Huda bizning gunahirimizni yuyup, Mukəddəs Roh arkilik bizni qaytidin tərəldürüp, yengi həyatka erixtürüx bilən bizni kütquzdi. ⁶ Kütquzoquqimiz Əysa Məsih arkilik Huda kəngqilik bilən Mukəddəs Rohni kəlbimizgə təkdi. ⁷ Buning bilən, biz Hudaning mehir-xəpkitidin həkkaniy adəm dəp jakarlinip, mənggülik həyatka erixix ümidigə igə bolduk. ⁸ Bu sözlirim həktur. Ularni təkitlixingni ümid kilimən. Xundak kıləningda, Hudaqə etikad kıləqanlar əzlrini da'im tirixqanlik bilən yahxi əməllərni kilixka beqixlaydu. Bu təlimlər insanlar üçün yahxi həm paydiliktur.

⁹ Əhmikanə talax-tartixlar, nə səbnamilər toqrisidiki kuruk gəp-səzlər wə Təwrat kanuni bilən munasiwətlik jedəl-majiralardin saklan. Qünki, bu ixlar paydisiz wə əhmiyətsizdur. ¹⁰⁻¹¹ Xundak ixlarni kilip etikadqılar arisida guruhwazlik pəyda kıləjuqılarni agahlandır. Bir-ikki ketimlik agahlandıruxtin keyin yənə guruhwazlik kıləsa, ular bilən boləqan munasiwitingni üz. Bundak adəmlərnin həkikəttin qətnigən, gunahkar adəmlər ikənliki eniktur. Ularning kıləqan gunahliri əzlrini jazaqə məhkum kılidu.

Ahirki söz

¹² Artemasni yaki Tikikusni kəxingəqə əwətməkqi boluwatimən. Qaysi biri kəxingəqə barmisun, mumkinkədər Nikopolis xəhirigə tezrək kəlgin. Qünki, u yərdə kixliməqimən. ¹³ Kanunxunas Zenas bilən Apollosning səpirigə imkankədər yərdəmdə boləqin. Ularning kəm-kütilliri bolsa, həl kilip bərgin. ¹⁴ Etikadqi kerindaxlirimiz həjətmənlərgə yərdəm kilip, əzlrini yahxi əməllərni kilixka beqixlaxni əgənsun. Xundak boləqanda, ularning həyati mewisiz bolmaydu. ¹⁵ Yenimdikilərnin həmmisidin sanga salam. Krit arilidiki bizni səyidiqəqan etikadqılarəqə salam eyt. Hudaning mehir-xəpkiti həmminglarəqə yar boləqay!

Filimonğa yezilgan hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu hətning mu'allipi əlqi Pawlus bolup, u bu hətni Kolosiliklərğa yazqan hetil bilən asasen bir waqıtta yazqan bolup, uni Kolosi xəhiridə turidiqan etiqadqi Filimonğa xu yərgə mangidiqanlar arqilik əwətkən.

Filimunning Onesimus isimlik bir quli uning pulini elip, qeqip ketip, türmidə turuwatqan Pawlus bilən tonuxup qalqan həm u arqilik etiqadqi bolqan. Pawlus Onesimusni bu hət bilən billə Filimunning yeniqa qayturup, uningdin Onesimusni kəqürüxni wə uningğa etiqadqi qerindaxliriqa mu'amilə qilqandək mu'amilə qilixni soriqan.

Tezis:

1. Salam (1-ayəttin 3-ayətqiğə)
2. Filimunni mahtax (4-ayəttin 7-ayətqiğə)
3. Onesimus üqün ötinüx (8-ayəttin 22-ayətqiğə)
4. Ahirki söz (23-ayəttin 25-ayətqiğə)

Filimonəja yeziloəan hət

¹ Əysa Məsikhə hizmət kilix yolida məhbus boləjan mənki Pawlus wə mən arkilik kərindiximiz Timotiydin kədirlik hizmətdiximiz boləjan sən Filimonəja ² wə singlimiz Afiyəəja, biz bilən billə kürəx kiləjan Arkipuska wə əyüngdə jəm bolidəjan etikədqilar jama'ətqilikigə salam! ³ Huda'atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsih silərgə mehir-xəpkət wə amanlik ata kiləjay!

Filimunning mehir-muhəbbiti wə etikadi

⁴ Kədirlik Filimun, du'alirimda həmixə seni yad etip, Hudaəja xükür eytimən. ⁵ Qünki, mən sening Rəbbimiz Əysəja boləjan etikəding wə barlik etikədqilarəja boləjan mehir-muhəbbiting toərisida hər da'im anglap turuwatimən. ⁶ Etikəding səwəblik Huda sanga təkdım kiləjanlarni baxkilar bilən mərdlərqə ortaklixixing üqün du'a kilimən. Xundak kilsang, bizning Əysa Məsikhə mənəsup boləjanlikimizdin bizgə berilgən bəhtlərnin nəkədər mol ikənlikini tehimu qongkur qüxinələysən. ⁷ Kərindixim, sening etikədqilarəja boləjan mehir-muhəbbiting manganə zor huxallik wə riəbət elip kəldi. Qünki, sən etikədqilarning rohini kətürdüng.

Filimunning kuli Onesimus həkkidə iltimas

⁸ Xunga, mən Əysa Məsihning əlqisi boluxum bilən əslidə sening kılixka tegixlik ixni bejirixingni yürəklik halda buyruyalisammu, ⁹ lekin, yənıla sening mehır-muhəbbitinggə kərə iltimas kılixni tallıwaldim. Bu iltimasni muxu yaxka kirip kəloqan həm Əysa Məsihkə hizmət kılix yolida hazır məhbus boluwatkan mənki Pawlustin dəp bilgin. ¹⁰ Səndin kulung Onesimus həkkidə iltimas kılımən. U zindandiki waqtında mən arkilik etiqadqi boləjanliktin, öz oqlumdək bolup kəloqan. ¹¹ U burun sanga paydisiz bolsimu, əmma hazır sangimu, mangimu paydiliqtur. ¹² Mən hazır uni, yəni janjigirimni sening yeningoqa kayturimən. ¹³ Hux həwərnı yətküzgənlikim üçün məhbus bolup zindənda yetiwatkan muxu waqtında, uni sening ornungda hizmitimdə bolux üçün yenimda elip kəloqum bar idi. ¹⁴ Birək, sening razilikingni almioqaqka, bundək kılixni halimidim. Sening manga məjburiy əməs, bəlki razimənlik bilən yaxxilik kılixingni ümid kildim. ¹⁵ Hudaning kulung Onesimusning waqtinqə sening yeningdin keqixioqa yol kəyoqanliki, bəlkim keyin sening uni mənggü elip kelixing üqündür. ¹⁶ Əmdi sən uni kul katarida əməs, bəlki kuldin kəp üstün – səyümlük bir etiqadqi kerindixing katarida kərərsən. U mən üçün intayin kədirliqtur. Sən üçün tehimu xundaq boluxi kerək. Qünki, sening hazır uning bilən kul-hojayinlik munasiwiting bolupla kəlməy, Rəbbimizgə etiqad kılix jəhəttə kerindaxlik munasiwitingmu bardur.

¹⁷ Xuning üçün, əgər sən meni Rəbbimizning hizmitidə səpdax dəp kərisang, uni meni kəbul kıləjandək kəbul kıl. ¹⁸ Əgər burun u sanga birər yolsizlik kıləjan bolsa yaki pulliringni oqriləjan bolsa, uni mening hesabimoqa yaz. ¹⁹ Mənki Pawlus bu səzlərnı öz kolum bilən yeziwatimən: hesabatni özüm kayturimən. Lekin, hux həwər arkilik erixkən mənggülük hayating üçün manga kəzrdar ikənlikingni tiləja eliximning həjiti bolmisa kerək. ²⁰ Xunga, əy kerindixim, Rəbbimiz üçün iltimasimni kəbul kıləjin. İkkilimiz Əysa Məsihkə mənəsup boləjanlikimiz üçün, rohimni kətür. ²¹ Səzümni anglaydioqanlikingoqa wə sorioqanlirimdin artuk orunlaydioqanlikingoqa qongkur ixinip, bu hətni yazdim. ²² Yənə bir ix, manga turaləju jay təyyarlap kəyoqin. Qünki, du'aliringlar arkilik zindandin azad bolup, yeninglarəja kaytip baridioqanlikimoqa ixinimən.

⁷ Onesimus – Grekqə «paydilik» degən mənədə.

Filimunoğa yeziloğan hət

Ahirki salam

²³ Əysa Məsihkə hizmət qiloğanlıki üçün, mən bilən billə məhbus bolğan Epafira, ²⁴ hizmətdaxlirim Markus, Aristarhus, Demas wə Lukalardin sanga salam.

²⁵ Rəbbimiz Əysa Məsihning mehır-xəpkiti silərgə yar bolqay!

Ibraniylar o'ja yezilo'jan hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu hətə mu'allip ətzi həkqidə heqkandaq məlumat bərmigən. Birak, hətiki hatirilərdin uning Təwrat kanunini yahxi bilidigjan Yəhüdiy, həm eti'kadqilar jama'ətqiliki iqidə nopuzluq ikənlikini biliwalqili bolidu.

Mu'allip uxbu hətini Əysa Məsihkə eti'kad qiləjan Yəhüdiylarning arisidiki bəziləring Əysa Məsihkə boləjan eti'kadidin boxixip, Yəhüdiy diniy eti'kadigə qaytix aldida turuwatqanliqini kəzdə tutup, ularni Əysa Məsihkə boləjan eti'kadta ahirəqiqə qing turuxqa ilhamlandurux üqün yazəjan.

Mu'allip hetidə Əysa Məsihning pərixtilər, burunqi pəyqəmbərlər wə rohaniylarning həmmisidin üstün ikənlikini kərsitip bərgən. U Əysa Məsihning Huda tərripidin təyinləngən mənggülik bax rohaniy ikənlikini həmdə bax rohaniy süpiti bilən ətzini qurban qilix arkilik insanlarning gunəhlirini yuyup, ularni mənggügə qutquzidigjan bir qetimliq qurbanliq bərgənlikini təkitlegən. Mu'allip yənə kona əhdə boyiqə qilinəjan qurbanliqlarning Əysa Məsihning qurbanliqining kələnggisi boləjaqqa eti'kadqilarning gunəhlər üqün dawamliq qurbanliq qilixning heqkandaq əhmiyiti qalmigjanliqini təkitlep, ularning yengi əhdining wasitiqisi boləjan Əysa Məsihkə eti'kad qilix yolini taxlax bilən hərgizmu qutquzulalmaydigjanliqini agahlandurəjan. Mu'allip ahirida ularəja Hudani hursən qilidigjan həyat kəqürüx həkqidə yolyoruk bərgən.

Tezis:

1. Əysa Məsihning pərixtilərdin üstünlüki (1-, 2-bablar)
2. Əysa Məsihning Musa wə Yoxuwadin üstünlüki (3-babtin 4-bab 13-ayətqigə)
3. Əysa Məsihning bax rohaniyliqining üstünlüki (4-bab 14-ayəttin 7-babning ahiriəqiqə)
4. Yengi əhdining üstünlüki (8-, 9-bablar)
5. Əysa Məsihning qurbanliqining üstünlüki (10-bab)
6. Eti'kadning muhimliki (11-, 12-bablar)
7. Hudani hursən qilix (13-bab 1-ayəttin 19-ayətqigə)
8. Tilək wə ahirki sözlər (13-bab 20-ayəttin 25-ayətqigə)

Ibraniylaroja yeziloqan hət

Oqul pərixtilərdin ustundur

¹ Kədimki zamanlarda, Huda əjdadlirimizoja pəyoqəmberler arkilik hər hil yollar bilən nuroqun kətim səzligənidi. ² Muxu ahirki wakitlarda bolsa bizgə əz Oqli arkilik səzlidi. Huda ka'inatni Oqli arkilik yaratti wə Oqlini putkul məwjudatning Mirashori kilip bekitti. ³ U Atisi Hudaning uluovlukidin parlioqan nur, atisining təbi'itining həkikiy obrazidur. U əz səzining kudriti bilən putkul ka'inatning məwjutlukini dawamlaxturmakta. U əzini kurban kilix bədiligə insanlarning gunahliridin paklinix yolini eqip bərgəndin keyin, ərxtiki Hudaning ong yenida olturdi. ⁴ Demək, Oquloqa berilgən mərtiwə pərixtilərningkidin kəp ustun boloqinidək, Oqulning əzimu ulardin kəp ustundur.

⁵ Qunki, mukəddəs yazmilarda mundak deylgən: «Sən mening Oqlumsən, bugun mən sening Atang ikənlikimni jakarlidim.» bu səzni Huda hərkandak bir pərixtisigə degən əməs, xundakla Huda yənə həqkandak bir pərixtə tooqruluk: «Mən uningoja Ata bolimən, umu mənga Oqul bolidu.» degənmu əməs. ⁶ Həlbuki, Huda əzining əng aliy hokukluk birdinbir Oqlini yər yuzigə əwətkəndə, «putkul pərixtilər uningoja səjdə kilsun» degən.

⁷ Huda pərixtilər həkkidə: «Huda hizmətkarliri boloqan əz pərixtilirini xamal həm ot yalkuni kilar» degən bolsa, ⁸ Oquloqa:

Ibraniylarğa yezilğan hət

«Sən Hudasən, təhting mənggüliktur.

Sən adillik bilən hokuk yürüzisən.

⁹ Həkkaniyətni səydüng, nahəklıktın nəprətlənding.

Xuning üqün, Huda – sening Igəngning sanga ata kılğan xan-xəhrət wə pəhriy xadlıki həmrəhliringğa ata kılğınidin kəp ziyadidur» degən.

¹⁰ Huda Oqlığa yənə mundak degən:

«I Rəb, sən həmmidin burun zeminning asasını salding,^⑧
asmanmu sening kəlliringning ijadiyitidur.

¹¹ Ular yokilidu, lekin sən mənggü yokalmaysən.

Asman-zemin kiyim-keqətkək koniraydu.

¹² Ularni huddi kona qapanni yiqıxturoğandək pürləp yiqıxturisən.

Kiyim-keqək yənggüxləngəndək,

asman-zeminmu yənggüxlinidu.

Lekin, sən əsla əzgərməysən.

Hayatlığing ahırlaxmaydu.»

¹³ Huda öz Oqlığa degən munu səzni pərixtilərnıng birərsigə dəp bakkən əməs:

«Mən sening düxmənliringni

ayığing astida dəssətküqə,

mening ong yenimda olturoğın!»

¹⁴ Xundak ikən, pütkül pərixtilər pəkət Hudaning hizmətkarlıridur. Ular kütquzulidığanlarğa hizmət kılıx üqün Huda tərıpıdın əwətilgən rəhlardur.

2-bab

Kütquzuluxka səl karımaslık

¹ Xunga, həkikəttin yıraklıxıp kətməslikimiz üqün, angliğan həkikəttə

---

^⑧ Bu ayəttə Huda həzriti Əysani Rəb dəp, uning əzi bilən bir wə ohxax ikənlikini təkıtlıgən. «Kolosiliklar» 1-bab, 15 – 17-ayətlərgə karalsun.

Ibraniylarğa yezilğan hət

tehimu qing turuximiz kerək. ² Pərixtilər arkilik Musa pəyojəmbərgə yətküzülgən Təwrat kanunining hək ikənliki ispatlanğan həm xu kanunoğa hilaplik kılğanlar yaki ita'ət kılıxka səl karioğanlarning həmmisi tegixlik jazasını tartқан. ³ Xundak ikən, xunqə uluq kutkuzuluxka kəz yumsak, kandaqmu xu jazadin keqip kutulalaymiz?! Kutkuzulux həwirini dəsleptə Rəbbimiz ukturoğan, uni biwasitə anglioğanlar bu kutkuzuluxning həkliği toqrisida bizgə guwahlik bərgən. ⁴ Huda kərsətkən hər hil məjizə, karamət wə kudrətlik ixlar, xundakla öz iradisi boyiqə etikadqilarğa Mukəddəs Rohning hədiyilirini ata kılıx arkilik buningğa guwahlik bərđi.

Insanlarni kutkuzulux yolioğa baxlioquqi

⁵ Mən dəwatқан kəlgüsi dunyani Huda pərixtilərnin baxkuruxioğa ötküzüp bərgini yok. ⁶ Bu həktə mukəddəs yazmilarning bir yeridə mundak guwahlik berilgən:

«I Huda, adəm nemiti, sən uningğa xunqə oğmhorluk kילוjudək?
Adəm balisi nemiti, sən uningğa xunqə kəngül bəlgüdək?

⁷ Gərqə uni pərixtilərdin bir'az^⑨ təwən kילוğan bolsangmu,
xan-xərəp wə hərmət tajini uningğa kiydürüp,
⁸ barlik məwjudatlarni uningğa tiz püktürdüng.»

«Barlik məwjudatlarni uningğa tiz püktürdüng» degini, heqkandak nərsə uning baxkuruxining sirtida əməs degənliktur. Birak, barlik məwjudatlarning uningğa tiz püktürülginini tehi kərmiduk. ⁹ Lekin, hazır biz özini qurban kılıx səwəbidin xan-xərəp wə hərmət taji kiydürülgən Əysa Məsihni kərduk. U Hudaning mehir-xəpkiti bilən pütkül insanlarni dəp, bir məzgil pərixtilərdin təwən kilinip, ölümning təmini tetidi.

¹⁰ Pütkül məwjudatni əzi üqün wə əzi arkilik yaratқан Huda nuroğun pərzəntlərnə özining xan-xəripidin bəhrimən kılıx üqün, ularni kutkuzuluxka elip baroquqi Əysa Məsihni azab-okubət arkilik kamalətkə yətküzüxni muwapik kərđi. ¹¹ Insanlarni pak kילוquqi Əysa Məsih bilən pak kילוğan insanlar həmmisi bir Atidindur. Xuning üqün, Əysa Məsih ularni «kərindax» deyixtin nomus kilmay, ¹² huddi mukəddəs yazmilarda

---

⑨ Yaki «bir məzgil».

yezilqandək, Hudaqja:

«Namingni kerindaxlirimqja jakarlaymən,
jama'ətqilik iqidə seni qoxakka ketip mədhiyləymən» degən.

¹³ U yənə: «Mən sanga ixinimən» wə «karanglar, mana mən bu yərdə Huda manga ata kilqan pərzəntlər bilən billə» degən.

¹⁴ Pərzəntlərnin teni gəx bilən kanning gəwdisi bolqjaqqa, Əysa Məsihmu xu pərzəntlərnin gəwdidə boldi. Bundaq kilixtin məqsət, u öz əlümi arkilik əlüm hokukini tutqan Xəytanning küqini^① bikar kilip, ¹⁵ əmür boyi əlüm kərkunqining küli bolqjanlarning həmmisini azadlikka erixtürüx üçün idi. ¹⁶ Nahayiti roxənki, Əysa Məsih pərixtilərgə əməs, İbrahimning əwladlıriqja yardəm berixkə kəldi.

¹⁷ Xunga, u hər jəhəttin kerindaxlıriqja ohxax boluxi kerək idi. Xundaq bolqjanda, u Hudaning hizmitidə rəhimdil wə sadik bax rohaniy bolup, insanlarning gunahlırini Hudaning kəqürüxigə erixtüridiqjan kurbanlıkni berələytti. ¹⁸ U sinaklarni öz bexidin kəqürüp, azab qəkkəqkə, sinaklarqja duq kəlgənlərgə yardəm berələydu.

3-bab

Əysa Məsih Musa pəyqəmbərdin üstün

¹ Xundaq ikən, əy manga ohxax ərxkə qakirilqan, Hudaqja atalqan kerindaxlar, əzimiz etirap kilqan, Hudaning əlqisi wə bax rohaniysi bolqan Əysa Məsih toqruluk oylinip kəringlar. ² Huddi Musa pəyqəmbər Hudaning a'ilisidə^② hizmət kilqjanda Hudaqja sadik bolqjandək, Əysa Məsihmu əzini təyinləp hizmətkə qoyqan Hudaqja sadik boldi. ³ Lekin, əy salojuqi əzi salqan əydimmu artuk mahtinixka sazawər bolqjinidək, Əysa Məsihmu Musa pəyqəmbərdin artuk xan-xərpəkə layiktur. ⁴ Əlwəttə, həmmə əyning bərpa kilqjuqisi bardur, pütün məwjudatning bərpa kilqjuqisi bolsa Hudadur. ⁵ Musa pəyqəmbər

^① Gərqə Xəytan insanlarni biwasitə halak kilalmisimu, birək insanlarni gunah kilixka azdurux arkilik halak kilalaydu. Qünki, azduruxning akiwiti gunah, gunahning akiwiti bolsa mənggülik əlümdur.

^② Hudaning a'ilisi – sözmusöz təjimisini «Hudaning əyi» bolup, Musa pəyqəmbər zamanida bu söz arkilik Isra'il həlki kəzdə tutulqjanidi. Həzriti Əysa kəlgəndin keyin bolsa pütün etikədqilar jama'ətqiligi kəzdə tutulidu.

Ibraniylarqə yezilqan hət

bir hizmətkar bolux salahiyiti bilən Hudaning a'ilisidə sadiklik bilən hizmət kilqan. Uning hizmiti bolsa Hudaning keyinki waqitlarda axkarilimakqi bolqan həkikətlirigə zemin hazirlaxtin ibarət idi. ⁶ Ləkin, Əysa Məsih bolsa Oqul bolux salahiyiti bilən Hudaning a'ilisini sadiklik bilən baxkurdi. Əgər biz jasaritimizni wə iptiharlinidioqan ümidimizni ahirqiqə dawamlaxtursak, Hudaning axu a'ilisigə təwə bolqan bolimiz.

Etikadsizlik həkkidə agahlandurux

⁷⁻⁸ Xunga, mukəddəs yazmilarda Mukəddəs Rohning deginidək,

«Bügün Hudaning awazini angliqjninglarda,
əjdadliringlar Hudaqə asiylik kilqan
wə qəldə uni siniqan künlərdikidək jahillik kilmanglar.

⁹ Gərqə əjdadliringlar kilqanlirimni uda kirik yiloqiqə kərgən
bolsimu,

yənila mening səwr-takitimni siniqanidi.

¹⁰ Xuning üqün, u zamanning kixilirigə qəzəpləndim
wə dedimki: 'ularning kəlbi məndin yirak.

Mening yolumni qüxənməydu.

¹¹ Xunga, qəzəplənginimdə kəsəm kilqjinimdək,
ular aramlıkimdin hərgizmu bəhrimən bolalmaydu.'»

¹² Əy kerindaxlar, hərəkaysinglar kəlbinglarning yaman niyət wə etikadsizlikqə tolup, mənggü həyat Hudadin yüz örüməslikigə dikkət kilinglar. ¹³ Həqkaysinglarning kəlbining gunahning azduruxi bilən jahillaxmasliki üqün, «bügün»la bolidikən, bir-biringlarni riqəbətəndürünglar. ¹⁴ Dəsləptiki ixənqimizni boxaxturmay ahirqiqə dawamlaxtursakla, Əysa Məsih bilən billə həmmidin ortaq bəhrimən bolimiz.

¹⁵ Yukirida eytilqjnidək,

«Bügün Hudaning awazini angliqjninglarda,
əjdadliringlar Hudaqə asiylik kilqan künlərdikidək
jahillik kilmanglar.»

¹⁶ Hudaning awazini anglap turup, uningqə asiylik kilqanlar kimlər idi? Musa pəyqəmbər qələbilik həlda Misirdin elip qikqan axu Isra'illarning həmmisi əməsmu? ¹⁷ Huda kirik yil kimlərgə qəzəpləndi?

Yənila xu gunah ötküzüp, jəsətliri qəldə kəlojanlarğa əməsmu? ¹⁸ Huda kimləni öz aramlıqıdın bəhrimən kılmaslıqqa kəsəm kildi? Hudağa ita'ət kilmiojanlarni əməsmu? ¹⁹ Bulardin kərüwalalaymizki, ular etikadsız boliojanlıqı üqün, Hudaning aramlıqıdın bəhrimən bolalmidi.

4-bab

Hudaning aramlıqı həkkiđiki wədə

¹ Birak, Hudaning aramlıqıdın bəhrimən bolux toqrisidiki wədisi biz üqün inawətliktur. Xunga, arimizdiki birərsiningmu qüxüp kelixidin ehtiyat kılayli. ² Hudaning aramlıqı həkkiđiki bu hux həwər huddi qəldiki Isra'illarğa angilitioqandək bizlərgimu angilitildi. Lekin, ularning anglioqanliri etikadi bilən yuqurulmiojanlıqtin, ularğa heqkandak paydisi bolmiojanidi. ³ Biz etikadqılar bu aramlıqtin bəhrimən bolalaymiz. Lekin, ixənmigənlərgə kəlsək, dəl Hudaning eytkinidək:

«Xunga, qəzəplənginimdə kəsəm kiojinimdək,
ular aramlıqımdin hərgiz bəhrimən bolalmaydu.»

Huda dunyani yaratkandila, həmmə ixni tamamlıoqanidi. ⁴ Qünki, yaritilixning yəttinqi küni həkkiđə mukəddəs yazmilarning bir ayitidə mundak deyilgən: «Yəttinqi küni kəlgəndə, Huda yaritix ixini tamamlap aram aldi.» Demək, Hudaning aramlıqı alliburun məwjut idi. ⁵ Birak, yukirida eytilioqandək Huda: «Ular aramlıqımdin hərgiz bəhrimən bolalmaydu» degən.

⁶ Buningdin bilimizki, Hudaning aramlıqı toqrisidiki bu hux həwərni awwal anglioqanlar Hudağa ita'ətsizlik kiojanlıqı üqün, aramlıqtin bəhrimən bolalmidi. Lekin, bu aramlıqtin qoqum bəhrimən bolalaydioqanlar bar. ⁷ Xuning üqün, Huda ənə xu aramlıqtin bəhrimən bolalaydioqanlarni kəzdə tutup, uzak wakittin keyin məlum bir künni «bügün» dəp bekitip, burun eytkən təwəndiki sözləni Dawut padixah arkilik Zəburda yənə eytkən:

«Bügün Hudaning awazini anglioqiniglarda,
jahillik kilmanglar.»

Ibraniylarğa yezilğan hət

⁸ Əgər Hudaning aramlıki əjdadımız Yoxuwa^③ Isra'illarnı Huda berixkə wədə kılğan Kən'an zeminiğa baxlap kirqəndiki aramlıq bolsidi, Huda keyin yənə aramlıq həkkidə tohtilip, «bügün» demigən bolatti.

⁹ Kiskisi, Hudaning yəttinqi künidiki aramlıki Hudaning öz bəndilirini kütüwatidu.

¹⁰ Hudaning aramlıkiğa kirqüqilər huddi Huda dunyani yaritix ixidin aram alqandək, əzlrining ixliridin aram alidu. ¹¹ Xunga, Hudağa ənə xu Isra'illardək ita'ətsizlik kilip, yikilip qüxməslikimiz üqün, hər birimiz bu aramlıktın bəhrimən boluxka tirixayli.

¹² Hudaning sözi hayatiy küqkə igə bolğan ünümlük sözdur. U hər kəndək qox bislik kiliqtinmu ittik bolup, jan bilən rohni, yilik bilən boqumlarnı bir-biridin ayriwetəligüdək ötkürlük bilən kixilərnin kəngligə kirip, ularning yoxurun arzu-həwəs wə oy-pikirlirini pax kılıdu.

¹³ Hudadin yoxurunalaydiğan heqkəndək məwjudat yoktur. Biz hesab beridiğan Huda aldida həmmə nərsə oquq-axkaridur.

Bax rohaniyimiz Əysa Məsih

¹⁴ Hudaning Oqqlı Əysa Məsih bizning ərxkə qıqıp kətkən uluq bax rohaniyimiz boləqqa, etirap kılğan etikadimizda qing turayli. ¹⁵ Qünki, bizning bu bax rohaniyimiz ajizlikirimizğa hesdaxlik kilmay kalmaydu. Umu bizgə ohxax hər hil sinaklarğa duq kəlgən, lekin gunah sadir kilip bakmiqandur. ¹⁶ Xunga, yurikimiz tok halda mehır-xəpkitlik Hudaning təhtigə yekinlixayli. Buning bilən, Hudaning rəhim-xəpkitigə erixip, ehtiyajlik waktimizda yardəmgə igə bolalaymiz.

5-bab

¹ Hər kətimlik bax rohaniy kixilər arisidin tallinip, öz həlkiğə wakalitən Hudağa hizmət kılıxka təyinlinip, ularning Hudağa atalğan hədiyilirini wə gunahliri üqün kılğan kurbanliklirini Hudağa sunidu ² wə Hudaning yolini bilməy yoldin qətnigənlərgə mulayimlik bilən mu'amilə kılalaydu, qünki uningmu nurojun ajizlikliri bar. ³ Xuning üqün, u həlkiğing gunahliri üqünla əməs, öz gunahliri üqünmu kurbanlik sunuxi kerək.

⁴ Heqbir kixi bax rohaniy mərtiwisigə əzlükidin erixəlməydu, pəkət

---

^③ Yoxuwa Musa pəyoqəmbərning izbasari bolup, u Isra'il həlkiğini Huda wədə bərgən zeminiğa baxlap barəjan.

Ibraniylarğa yezilğan hət

Harunğa^④ ohxax, Huda tərripidin qakirilöjandila bu mərtiwigə erixələydu. ⁵ Huddi xuningdək Əysa Məsihmü bax rohaniy mərtiwisigə özlükidin erixkən əməs. Bəlki Huda uni təyinləp, uningöja:

«Sən mening Oqlumsən,
bügün mən sening Atang ikənlikimni jakarlidim» degən.

⁶ Mukəddəs yazmilarning yənə bir yeridə Huda uningöja:

«Sən Malkisidikka^⑤ ohxax tərriptə təyinlängən mənggülük rohaniysən» degən.

⁷ Əysa Məsih yər yüzidiki waktida, özini ölümdin kütquzalaydıoğan Hudaning aldida kattik yioqlap turup, kəz yaxliri bilən du'a-tilawət kilöjan. Uning ihlasmənlikidin du'aliri Hudaöja yətkənidi. ⁸ Gərqə u Hudaning Oqlı bolsimu, azab qekix jəryanida ita'ətmən boluxni egəndi. ⁹ U mana muxundak pütünləy ita'ətmən bolöjaqqa, mukəmməl bax rohaniy bolux həddisidin qikip, özigə ita'ət kilöjuqilarning həmmisi üqün mənggülük kütquzulux mənəbəsi boldi. ¹⁰ U Huda tərripidin huddi Malkisidikka ohxax tərriptə bax rohaniy kilip jakarlandi.

Etikədtin yanmaslikka agahlandurux

¹¹ Bu həktə eytixka tegixlik nurojun səzlim bar, lekin qüxinəy deməy anglapla koysanglar, buni silərgə qüxəndürux təs. ¹² Gərqə silər alliburun təlim bərgüqi boluxka tegixlik bolsanglarmu, birək əməliyəttə silər yənila baxkilarning Hudaning səzi toqrisidiki asasiy bilimləni baxtin egitixigə mohtajsilər. Demək, silərgə yeməklik əməs, bəlki yənila süt kerək. ¹³ Qünki, pəkət sütkila tayinidioğanlar bowaktin pərksiz bolup, ularda həkkaniyəttə həkkidiki təlimləni igiləx təjribisi kəmdur.

¹⁴ Yeməklik bolsa yetilgənlər üqündur. Qünki, ularning engi yetilix jəryanida yahxi-yamanni pərək etixkə kəngəndur.

---

④ «Misirdin qikix» 28-bab 1-ayəttə hatirilənginidək, Huda Musa pəyojəmbərgə akisi Harunni Isra'illarning tunji bax rohaniysi kilip təyinləx həkkidə əmr bərgən. Harun Lawiy kəbilisidin idi.

⑤ 7-bab 1-, 2-ayətlərgə karalsun.

6-bab

¹⁻² Xuning üqün, ölümgə elip baridioğan yamanliklardin yenix, Hudağa ixinix, qemüldürülüxnı kobilix, baxkılarğa kol tægküzüp du'a kılilix, tirildürülüx wə mænggülik həküm katarlik təlilmərgə kayta asas salimiz, döp olturmayli. Əysa Məsih toqrisidiki bu hil baxlanıuq təlilmərdə tohtap kalmay, yetilixkə qarap mangayli. ³ Huda halisa, biz xundak kilimiz.

⁴ Bəzi adəmlərnı towa kıldurup, kaytidin Huda yolığa baxlax mumkin əməs. Qünki, ular bir qaoqlarda Hudaning nuri bilən yorutulğan, Hudaning iltipatidin bəhrimən bolğan, Mukəddəs Rohka ortak bolğan, ⁵ Hudaning səzining yaxilikini wə kelidioğan zamanda Huda ayan kilidioğan küdrətlərnı hes kilğan bolsimu, ⁶ wəhalənki ular Hudadin waz kəqti, Hudaning Ooqlını rət kildi. Bu, Hudaning Ooqlını krestkə kayta mihlioğan həmdə uningğa daq kəltürgən bilən barawərdur.

⁷ Pat-pat yaqkan yaməurdin terioquqilarğa paydilix zira'ətlərnı əstürüp bərgən yər Hudadin bərikət alidu. ⁸ Əksiqə, tikən wə kaməqak əstürgən yər paydisizlikidin Hudaning lənitigə kelip, ahiri köydürüliu.

⁹ Silərgə kəlsəm, kədirlilik kerindaxlar, gərgə yukiriki ixlarnı tiləğa alğan bolsammu, əhwalinglarning buningdin yaxi ikənlikigə wə kutkuzuluxkə elip baridioğan yolda mengiwatkanlikinglarğa həkikiy ixinimən. ¹⁰ Huda adalətsiz əməstur. U hərgiz silərnıng uningğa singdürgən əjringlar wə etikadqilarğa kilip keliwatkan hizmitinglar arkilik kərsətkən mehır-muhəbbitinglarnı untumaydu. ¹¹ Pütün ümidinglarning əməlgə exixi üqün, hərbinglarning ahirəqiqə xundak qəyrət kilixinglarnı arzu kilimiz. ¹² Xundak bolğanda, kaxanglardin bolmay, bəlki öz etikadi wə səwrqanliki bilən Hudaning wədisigə erixidioğanlarnı ülgə kilidioğanlardin bolisilər.

Hudaning wədisi jəzmən əməlgə axidu

¹³ Hudadin üstün turidioğan heqkim bolmioqaqka, Huda Ibrahiməğa wədə kilğanda, öz nami bilən kəsəm kilip mundak dedi: ¹⁴ «Sanga qokum bəht ata kilip, nuroğun əwladlarnı berimən.» ¹⁵ Xuning bilən, Ibrahim səwr-takət bilən kütüp, Hudaning wədisigə erixiti.

¹⁶ İnsanlar əzlidiridin üstün turidioğan birini tiləğa elip, kəsəm kilidu. Kəsəm ispat hesablanıjanliki üqün, hər hil talax-tartixlarğa hatimə beridu. ¹⁷ Xuningdək, Huda öz wədisigə erixidioğan kixilərgə öz

Ibraniylarğa yezilğan hət

iradisining özgərməydiqanlikini oquq bildürüx üqün, wədə bərgəndə kəsəm kildi. ¹⁸ Hudaning bizgə bərgən wədisi wə kəsimi hərgiz özgərməydu. Qünki, Huda yaloqan səzliməydu. Xunga, Hudadin panahliniwatqan bizlər uning wədisi wə kəsimidin kəp ilhamoğa erixip, kəz aldimizdiki ümidtə ixənq bilən qing turalaymiz. ¹⁹ Bu ümid hayatimizə nisbətən huddi qing ilinoqan kemə lənggiridək mustəhkəm bolup, u bizni əxtiki ibadəthana pərdisidin ötüp, əng mukəddəs jayəğa kirixkə yetəkləydu. ²⁰ Əysa Məsih bizgə yol eqix üqün, u yərgə bizdin awwal kirgən bolup, bizlər üqün Malkisidikğa ohxax tərptiki mənggülük bax rohaniy boldi.

7-bab

Malkisidik həkkidə

¹ Malkisidik Salim xəhirining padixahi həm uluq Hudaning Rohaniysi bolup, İbrahim birqanqə padixahni yengip jəngdin kaytqan qaqda, u İbrahim bilən kərüxkən wə uningəğa bəht tiligənidi. ² İbrahimmu erixkən oljisining ondin bir ülüxini uningəğa atioqanidi. Malkisidik degən isimning mənisi «həkkaniyət padixahi» degənliktur. U Salim xəhirining padixahi bolup, «Salim padixahi» degəning mənisi «amanlıq padixahi» degənliktur. ³ Mukəddəs yazmilarda uning ata-anisi, uruk-əwladi, nəsəbi həmdə uning hayatining baxlinixi wə ahirlixixi toqrisida birər hatirə yoxtur. U huddi Hudaning Oqlidək mənggülük rohaniydu.

⁴ Malkisidik nemidegən uluq adəm-hə! Hətta əjdadimiz İbrahimmu oljisining ondin birini uningəğa atioqan. ⁵ Lawiyning əwladliridin rohaniy boləqanlar Təwrat kanuni boyiqə həlktin, yəni öz kerindaxliridin, ularning əzigə ohxax İbrahimning nəsli boluxioğa qarimay, tapqinining ondin bir ülüxini yioqixi kerək idi. ⁶ Ləkin Malkisidikğa kəlsək, u Lawiy kəbilisidin bolmisimu, İbrahim erixkən oljining ondin bir ülüxini kəbul kilip, İbrahiməğa – Hudaning wədisigə igə boləqan bir adəmgə bəht tiligən. ⁷ Xühisizki, bəht tiligüqi bəhtkə erixküqidin üstündur. ⁸ Ondin bir ülüxni yioqidoqan Lawiy rohaniylar bəribir əlidoqanlardur. Birak, İbrahimdin ondin bir ülüxni kəbul kiloqan Malkisidik bolsa mukəddəs yazmilarda guwahlik berilgəndək yənila hayattur. ⁹ Hətta mundak deyixkə boliduki, ondin bir ülüxni alidoqan rohaniy Lawiylarmu əjdadi İbrahim arkilik Malkisidikğa ondin bir ülüxni bərgən. ¹⁰ Qünki,

Ibraniylarğa yezilğan hət

Malkisidik İbrahimni kaxı aııanda Lawıylar tehi tuıulmioıan bolsimu, ularni yənıla əjdadi İbrahimning wujudida, dəp karaxka bolıdu. ¹¹ İsrail həkigə qüxürülgən Təwrat kanunidiki rohaniylik tüzümi Lawiy kəbilisining rohaniyliri arkilik yürgüzülətti. Birak, əgər Hudaning insanlarni gunahtin pak kilix məksiti bu rohaniylar arkilik əməlgə axkan bolsa, undakta bu hil tüzüm اساسida təyinləngən Hərundək tərptiki əməs, bəlki Malkisidiktək tərptiki yənə bir rohaniyning kelixining nemə həjiti bar idi? ¹² Rohaniylik tərpti əzgərtilgəqkə, uningə munasiwətlik rohaniylik tüzümimu əzgərtilixkə toıra kelıdu. ¹³ Bu eytiliwatқан səzlər dəl Əysa Məsihkə karitiləıan. U baxka bir kəbilidin bolup, bu kəbilidin həqkim kurbanlik supisida hizməttə bolup bakmioıan. ¹⁴ Rəbbimiz Əysaning Yəhuda kəbilisidin ikənliki enik. Musa pəyoıəmbər rohaniylar həkkidə tohtaləıanda, bu kəbilə toırisida bir nərsə demigənidi.

Əysa Məsih Malkisidiktək tərptiki rohaniydur

¹⁵ Malkisidiktək tərptiki baxka bir rohaniyning məydanəıa kelixi rohaniylik tüzümining əzgərtilgənlikini tehimu eniklaxturdi. ¹⁶ Uning rohaniylikkə təyinlinixi bolsa pütməs-tügiməs hayatlik kudritigə igə boləıanlikidin bolup, hərgiz rohaniy boləıuıı Lawiy kəbilisigə təwə bolux kerək degən tüzüm boyiqə bolmıdi. ¹⁷ Bu həktə mukəddəs yazmilarda: «Sən Malkisidikka ohxax tərptə təyinləngən mənggülük rohaniysən» dəp guwahlik berilgən. ¹⁸ Aldinkı tüzüm ajizlikı wə paydisizlikı tüpəylidin küqidin kaldı. ¹⁹ Qünki, Təwrat kanuni həq kixini kamalətkə yətküzəlmıdi. Xunga, uning orniəıa bizni Hudaəıa yekinlaxturıdııan tehimu yaxxi ümid berildi.

²⁰ Uning üstigə, bu ümid Hudaning kəsımi bilən kapalətkə igə kilindi. İgiri ətkən rohaniylar Hudaning kəsımisiz rohaniy boləıanıdi. ²¹ Lekin, Əysa Məsih bolsa Hudaning uningəıa:

«Pərwərdigaring kəsəm kildi,
u kəsımidin hərgiz yanmaydu,
sən mənggülük rohaniysən»

degən kəsımi bilən rohaniy boldı. ²² Demək, Əysa Məsih tehimu yaxxi bir əhdining kepili kilindi.

²³ Yənə kelip, ilgiri ətkən kəp rohaniylar əlüm tüpəylidin wəzipisini dawamlaxturuxka amalsiz kələıaqka, birining orniəıa yənə biri qikқан.

Ibraniylarqaja yeziloqan hət

²⁴ Lekin, Əysa Məsih mənggü hayat bolqacaqqa, uning rohaniyliki mənggülikdur. ²⁵ Xu səwəbtin, Əysa Məsih əzi arkilik Hudaning aldioqja kəlgənlərnü üzül-kesil kütquzuxka qadirdur. U mənggü hayat bolup, ular üqün Hudaqja muraji'ət kilidu.

²⁶ Əysa Məsih dəl bizning həjtimizdin qikidioqan bax rohaniydir. U mukəddəs, əyibsiz, pak bolup, gunahkarlardin ayriwetilip, ərxniki əng yukiri orunqja elip qikildi. ²⁷ U ilgiriki bax rohaniylardək hər küni aldi bilən öz gunahliri üqün, keyin həlkning gunahliri üqün kurbanlik sunuxka mohtaj əməs. Qünki, u özini kurban kilqanda, insanlarning gunahliri üqün kilinidioqan kurbanlikni bir yolila ada kilidi. ²⁸ Təwrat qanuni ajiz bolqan insanni bax rohaniy kilip təyinləytti, lekin Təwrat qanunidin keyin Huda kəsəm bilən kilqan əhdisi arkilik, mənggülik kamalətkə yətküzülgən oqlini bax rohaniy kilip təyinlidi.

8-bab

Bax rohaniyimiz Əysa Məsih

¹ Eytqanlirimning asasiy nuqtisi xuki: ərxniki uluq Hudaning təhtining ong təripidə olturidioqan bir bax rohaniyimiz bar. ² U əng mukəddəs jayda, yəni insan əməs, bəlki Pərwərdigarimiz Huda kuroqan həkikiy ibadət qedirida hizmət kilmakta.

³ Hərbir bax rohaniy Hudaqja hədiyə wə kurbanliklar sunux üqün təyinlinidu. Xuning üqün, bizning bax rohaniyimizmu Hudaqja birər nərsə sunuxi kerək idi. ⁴ Əgər u yər yüzidə bolsidi, hərgiz rohaniy bolmaytti. Qünki, bu yərdə Təwrat kanunining təlipi boyiqə Hudaqja hədiyə sunidioqan rohaniylar alliburunla bardur. ⁵ Bu rohaniylar hizmət kilidioqan ibadət qediri wə uningda kilinidioqan hizmətlər pəkətlə ərxniki qedirning wə uningda kilinidioqan hizmətlərnin kəqürülmə nushisi wə kələnggisidir. Dərwəkə, Musa pəyqəmbər dəl ibadət qedirini kurmaqqi boluwatqanda, Huda uningqja: «Bularning həmmisi mən sangə taoqda kərsətkən nushə boyiqə ehtiyat bilən yasalsun» dəp agahlanduroqan.

⁶ Əysa Məsihkə berilgən rohaniylik wəzipisi bolsa baxka rohaniylarningkidin kəp üstündur. Xuningdək, Huda bilən insanlar arisida u arkilik tüzülgən keyinki əhdə dəslepki əhdidin kəp üstündur. Qünki, bu əhdə tehimu yahxi wədilər üstigə kuruloqan.

⁷ Əgər dəslepki əhdə nuqsansiz bolsa idi, keyinkisining heqkandak

hajiti bolmioqan bolatti. ⁸ Lekin, Huda öz həkini əyibləp mundak degən:

«Isra'iliyə wə Yəhudiyə həkliri bilən
yengi bir əhdə tüzidiqan künlər kelidu.

⁹ Bu əhdə mən ularning əjdadlrini Misirdin qikirix üçün
ularning kollirini tutup tüzgən əhdidək bolmaydu.

Qünki, ular əhdəmgə sadik bolmidi,
xunga, mənmu ulardin nəzirimni yətkidim.

¹⁰ U künlərdin keyin, Isra'il həlki bilən tüzidiqan əhdəm mundak:

Kanunlirimni ularning əkligə salimən,
kəlbigə pütimən.

Mən ularning Hudasi bolimən.

Ular mu mening həlkim bolidu.

¹¹ Həqkimning öz yurtdixioqajə, öz kərindixioqajə:

‘pərwədigarni tonunglar’ dəp əkil oğitixining hajiti kalmaydu.

Qünki, gadaydin hanəqajə

həmmisi meni tonuydu.

¹² Yamanliklrini kəqürimən,

gunahlirini kənglümdə saklimaymən.»

¹³ Demək, Huda bu əhdini «yengi» deyix arkilik burunkisining wakti
ətkənlikini kərsətti. Wakti ətkən, koniriqan nərsə uzun ötməy yəkilidu.

9-bab

Kona əhdə dəwridiki ibadət

¹ Kona əhdə dəwridə ibadət ka'idiliri wə insanlar bərpa kəloqan ibadət
jayi bar idi. ² Ibadət jayida bir qedir tikilgən bolup, uning mukəddəs jay
dəp ataloqan bəlümidə qiraşdan, xirə, xirə üstidə bolsa Hudaqaja hədiyə
kəlinənanlar bolatti. ³ U yərdiki pərdining kəynidə əng mukəddəs dəp
ataloqan yənə bir bəlüm bar idi. ⁴ Altun isrikdan wə pütünləy altun bilən
kəplanoqan əhdə sanduqı u yərdə idi. Sanduqning iqidə altundin
yasaloqan, manna^⑥ selinoqan komzək, Hərunning bihliqan hasisi^⑦ wə

⑥ Manna – «Misirdin qikix» 16-bab 31-ayətkə kəralsun.

⑦ Huda Hərunni rəhbər kilip tallioqanlikini kərsitix üçün, uning hasisini bihlatkanidi.

Ibraniylarqaja yeziloqan hət

pəzrlər yeziloqan ikki tax tahta bar idi. ⁵ Xan-xərəpilik «kerub»lar «mehir-xəpkət təhti» dəp ataloqan sanduk aqzi üstigə ornitiloqan bolup, qanatlıri bilən uni yepip turatti. Əmdi mən bularni tehimu təpsiliy qüxəndürüp olturmaymən.

⁶ Həmmə nərsə mana xundak orunlaxturuloqandin keyin, rohaniylar qedirning «mukəddəs jay» dəp ataloqan bəlumigə da'im kirip, ibadət hizmitini kilatti. ⁷ Birak, «əng mukəddəs jay» dəp ataloqan ikkinqi bəlumgə pəkət bax rohaniy yilda bir ketimla kirətti. Rohaniy u yərgə əz gunahliri wə həlkning nadanliki tüpəylidin ötküzgən gunahliri üqün ataloqan kurbanlik kenini almay kirməytti. ⁸ Bu ibadət hizmətlirining elip berilixi bilən, Mukəddəs Roh bizgə xuni kərsitip bərdiki, ibadət qediri, xundakla u wəkillik kiləqan ibadət hizmətliri barla bolidikən, əng mukəddəs jayoqə baridiloqan yol awam həlkə hərgiz eqilmaytti. ⁹ Mana bular həzirki zaman üqün bir təjribə sawaktur. Buningdin xuni kərwelixka boliduki, Hudaqaja sunuloqan hədiyə wə kurbanliklar ibadət kiləqunini pak wijdanlik kilalmaydu. ¹⁰ Ular pəkət halal wə haram yemək-iqmək wə boyini suqə selix rəsmiyətliri bilən munasiwətlilik bolup, Huda yengi tərtipni ornatkəqə küqə igə boləqan sirtki kərwünix jəhəttiki ka'idə-nizamlardur.

¹¹ Lekin, Əysa Məsih bolsa güzəl ixlarni əməlgə axuroqan bax rohaniy bolup, adəm koli bilən yasalmioqan, bu dunyaoqə mənsup bolmioqan, ərxniki tehimu uluq wə tehimu mukəmməl ibadət qedirioqə kirdi. ¹² U bu əng mukəddəs jayoqə əqə yaki mozaylarning kurbanlik kenini əməs, bəlki əzining kurbanlik kenini təküx arkilik birlə ketim kirdi. Muxundak kilip, u insanlarning gunahlrini uyuyup, insanlarni mənggügə azad kildi.

¹³ Kona əhdə dəwridə əqə wə bukılarning keni həm inəkning küli napaklarning uqisioqə sepilsə, ular sirtki jəhəttə taziliniq pak bolatti.

¹⁴ Undakta, Əysa Məsihning keniqə? U wijdanimizni əlumgə elip baridiloqan kilmixlardin pak kilip, bizni mənggü hayat Hudaqaja ibadət kilixka tehimu yetəkliməmdü?! U Hudaning mənggülik rohi arkilik əzini kəm-kütisiz kurbanlik süpitidə bizning gunahlrimiz üqün Hudaqaja atidiloq!

¹⁵ Xuning üqün, Əysa Məsih Huda bilən insanlar otturisida tüzülgən yengi əhdining wasitiqisidir. U arkilik Huda təripidin qakiriloqanlar wədə kilinoqan mənggülik miraska erixələydu. Qünki, u ularni gunah sadir kilix səwəblik kona əhdə təripidin bekitilgən mənggülik əlümdin ibarət jazadin kutkuzux üqün əldi.

¹⁶ Əgər wəsiyət kaldurulsa, wəsiyət kalduruquqi ölmigüqə, wəsiyət küqkə igə bolmaydu. ¹⁷ Qünki, wəsiyət pəkət ölümündin keyin küqkə igə bolidu. Wəsiyət kalduruquqi hayatla bolsa, wəsiyitining heqkandak küqi bolmaydu. ¹⁸ Xuning üqün, dəsləpki əhdimu kan ekitiləndila, andin küqkə igə boləjan. ¹⁹ Musa pəyşəmbər Təwrat kanunining hər bir əmrini pütün həlkkə ukturuqandin keyin, mozay wə əqkilərning suqə arilaxturuləjan kenini kizil yung yipta baqlanəjan marjangül bilən kanun dəsturişə wə pütün həlkkə səpti. ²⁰ Andin, u: «Bu kan əhdə kenidur. U Huda əməl kilixinglarşə əmr kiləjan əhdini küqkə igə kilidu» dedi. ²¹ U yənə ibadət qedirişə wə qedirda kurbanlik kilixka ixlitilidişəjan pütkül saymanlarning üstigə kan səpti. ²² Dərwəkə, Təwrat kanuni boyiqə həmmə nərsə degüdək kan bilən paklinidu. Kurbanlik kenı təkülməy, gunahlar kəqürüm kilinmaydu.

²³ Xu səwəbtin, ərtikigə təklid kilip yasaləjan bu nərsilər muxu usul bilən paklinixi kerək idi. Birak, ərtiki nərsilər bolsa bulardın kəp yahxi kurbanliklar bilən paklinixi kerək. ²⁴ Xunga, Əysa Məsih Hudaning huzurida bolup bizgə wəkillik kilix üqün, ərtiki ibadət jayıqə təklid kilinəjan, adəm kəli bilən yasaləjan mukəddəs jayqə əməs, bəlki ərxning əzigə kirdi.

²⁵ U Yəhudiylarning bax rohaniysidək, yilmuyil kurbanlik kilinəjan haywanlarning kenini elip, əng mukəddəs jayqə qayta-qayta kirgini yok. ²⁶ Əgər xundak kilixning zəruriyiti boləjan bolsa, dunya yaritiləjandin beri Əysa Məsihning kayta-qayta azab qekip kurban boluxişə toqra kelətti. Lekin, Əysa Məsih mana bu ahir zamanda insanlarnı gunahın azad kilix üqün, bir yolila otturişə qikip əzini kurban kildi. ²⁷ Həmmə adəmning bir ketim ölüxi wə əlgəndin keyin sorakka tartilixi bekitilgən. ²⁸ Xuningdək, Əysa Məsihmu nuroqun kixilərnı gunahlırını öz üstigə elix üqün, birlə ketim kurban boldi. U qayta kəlgəndə, insanlarning gunahlırınının bədiligə kurban bolux üqün əməs, bəlki əzini kütəkənlərnı üzül-kesil kutkuzux üqün kelidu.

10-bab

Əysa Məsihning bir ketimlik kurbanliki

¹ Təwrat kanuni Əysa Məsih kəlgüsida elip kelidişəjan güzəl ixlarning əz əynini əməs, bəlki uning kələnggisinila sürətləp beridu. Xu səwəbtin,

Ibraniylarqaja yeziloqan hət

Təwrat kanuni özige əməl kilip, yilmuyil ohxax kurbanliklarni atax arkilik Hudaqaja ibadət kilidioqan adəmləni hərgizmu gunahlıridin pak kilalmaydu. ² Əgər pak kilalioqan bolsa, kurbanlik kilix ahirlixatti-də, ibadət kiləuqilarmu gunahlıridin birakla paklinip, wijdani yənə öz gunahlıri tüpəylidin azablanmaytti. ³ Həlbuki, u kurbanliklar ularqaja öz gunahlırini hər yili əslitip turidu. ⁴ Qünki, buqa wə əqkilərnin kəni insanalrni gunahın hərgiz pak kilalmaydu. ⁵ Xuning üqün, Əysa Məsih dunyaqaja kəlgəndə mundak degən:

«Insanalrdin kurbanlik wə hədiyiləni tələp kilmiding, ləkin mən üqün bir tən həzirliding.

⁶ Kəydürmə kurbanlik wə gunah üqün sunuloqan baxka kurbanliklardinmu hursən bolmiding.

⁷ Xunga dedimki, ‘i Huda, sening kanun dəsturungda mən toqruluk yeziloqinidək, sening iradəngni ixka axurux üqün kəldim.’»

⁸ Əysa Məsih aldi bilən Hudaqaja: «Kurbanlik wə hədiyiləni tələp kilmiding. Kəydürmə kurbanlik wə gunah üqün sunuloqan baxka kurbanliklardinmu hursən bolmiding» degən. Bu kurbanliklar Təwrat kanunining təlipi boyiqə kilinsimu, u yənila xundak degən. ⁹ Andin keyin, yənə: «Sening iradəngni ixka axurux üqün kəldim» degən. Demək, Huda keyinki kurbanlikni küqkə igə kilix üqün, burunki kurbanlik kilix ka'idisini əməldin kaldurdi. ¹⁰ Hudaning bu iradisi boyiqə Əysa Məsihning öz tenining bir yolila kurban kilinixi arkilik biz gunahın paklinip, Hudaqaja atalduq.

¹¹ Rohaniylar hər küni kurbanlik supisi aldida turup, ibadət hizmitini kilix üqün gunahlarni yuyalmaydioqan ohxax hildiki kurbanliklarni Hudaqaja kayta-kayta sunidu. ¹² Birak, bizning rohaniyimiz bolsa əzini kurban kilix bilən gunahlarni yuyidioqan birla ketimlik, mənggü inawətlik kurbanlikni Hudaqaja sundi. Andin u Hudaning ong yenida olturup, ¹³ düxmənlirining öz ayioqi astida tiz püktürüluxini kütməktə. ¹⁴ U muxu bir kurbanlik bilən əzini Hudaqaja atioqan kixiləni Hudaning aldida mənggü mukəmməl kildi. ¹⁵ Mukəddəs yazmilarda hatiriləngəndək, Mukəddəs Rohmu bu həktə bizgə guwahlik beridu. U awwal mundak dəydu:

Ibraniylarğa yezilğan hət

¹⁶ «U künlərdin keyin, ular bilən tüzidiğan əhdəm mundak: Qanunlirimni ularning kəlbigə salimən, əkligə kuyimən.»

¹⁷ Andin, yənə mundak dəydu:

«Ularning gunahi wə yamanliklirini kənglümdə kayta saklimaymən.»

¹⁸ Xunga, gunahlar kəqürüm kılinojanikən, yənə gunahlar üçün kurbanlik kılixning həjiti kalmaydu.

Hudaqja yekinlixayli

¹⁹ Xuning üçün, əy kerindaxlar, Əysa Məsihning kurbanlik keni arkilik ərxiki əng mukəddəs jayoqa yürükimiz tok halda kirələymiz. ²⁰ Qünki, Əysa Məsih öz tenining kurban boluxi arkilik ərxiki ibadəthana pərdisidin ötüp, bizdin awwal u yərgə kirgən bolup, u həyatlikka yetəkləydiğan yeni bir yolni bizgə eqip bərdi. ²¹ Hudaning a'ilisigə, yəni etikaqilar jama'ətqilikigə mäs'ul bir bax rohaniyimiz bolğan ikən, ²² mustəhkəm ixənq wə səmimiy kəlb bilən Hudaqja yekinlixayli. Qünki, dillirimiz Əysa Məsihning kəningin sepilixi bilən wijdan azabidin halas bolğan wə bədinimiz pakiz su bilən yuyulqandək paklanqan. ²³ Baxkılar aldida etirap kılqan ümidimizdə ikkilənməy qing turayli. Qünki, wədə bərgüqi Huda ixənqliktur. ²⁴ Mehir-muhəbbət kərsitix wə yahxi ix kılix üçün bir-birimizni kandaq riqəbətəndürüxni oylayli. ²⁵ Bəzilərdək, etikaqilar jama'ətqilikidə jəm bolux wə Hudaqja ibadət kılixtin bax tartmayli. Əksiqə, da'im jəm bolup, bir-birimizni ilhamlandurayli. Bolupmu Əysa Məsihning kayta kelidiğan küning az kəlojanlikini bilgənikənmiz, tehimu xundak kılayli.

²⁶ Həqiqətni tonup turup, yənila kəstən gunah® ötküzüwərsək, u qaqda gunahlar üçün sunulidiğan baxka bir kurbanlik yoktur. ²⁷ Bizgə qalidiqini pəkət sorak wə Huda bilən karxilixidiqanlarni ertəp tügitidiğan yalkunluk otni kərkunq iqidə kütüxtur. ²⁸ Təwrat qanunioja hilaplik kılqan kixi ikki yaki üç guwahqining ispati bolsila, kəngqilik kılınmay öltürülətti. ²⁹ Undakta, bir kixi Hudaning Oqlini dəpsəndə kilsa, Hudaning əhdisini küqkə igə kılqan wə özini pakliqan kanoja səl karisa, özigə xəpkət kılqan Mukəddəs Rohni həkərat kilsa, tehimu eqir

® Bu yərdiki gunah Əysa Məsihtin tenixka karitilqan.

Ibraniylaroqə yeziləqan hət

jazaqə layik bolmamdu?!³⁰ Qünki, Təwratta «intikam mening, jzasini özüm berimən» wə «Pərwərdigar öz həlkini sorakka tartidu» degüqining Huda ikənlikini bilimiz.³¹ Mənggü həyat Huda tərpidin jazaqə tartilix nemidegən kərkunqluk-hə!

³² Huda kəlbənglarni yorutqan axu künlərnə esinglarda tutunglar. Xu wakitlarda, azab-okubətlik kürəxlərgə bərdaxlik berip, etikadinglarda qing turdunglar.³³ Bəzidə həlki'aləm aldida həkarət wə harlinixlarəqə uqridinglar. Bəzidə özünglarəqə ohxax mu'amiligə uqriqənanlar tərəptə turdunglar.³⁴ Məhbüs etikadqilarning dərdigə ortak boldunglar. Mal-mülkünglar bulanəqandimu, kəlgüsidə tehimu güzəl, bakiy baylikka igə bolidiqənanliqinglarni bilgəqkə, huxallik bilən kəbul kildinglar.

³⁵ Xuning üqün, jasaritinglarni yoqatmanglar. Bu jasarətning in'ami intayin zordur.³⁶ Hudaning iradisi boyiqə ix kəlip, uning wədə kəloqənanliriqə muyəssər bolux üqün, səwr kəlixinglarəqə toqra kelidu.

³⁷ Qünki, mukəddəs yazmilarda Huda mundak degən:

«Kəlgüqi pat yekinda kelidu, kəqikməydu.

³⁸ Mən 'həkkəniy' degən adəm, etikadi bilən yaxaydu.

Əgər u etikadidin yansa, uningdin hursən bolmaymən.»

³⁹ Birak, biz etikadidin yenip həlak bolidiqənanlardin əməs, bəlki etikad kəlip kutkuzuluxka erixidiqənanlardindurmiz.

11-bab

Etikad

¹ Etikad Hudaning wədisigə baqlanəqan ümidning əməlgə axidiqənanlikiqə boləqan ixənq, kərünməydiqənan məwjutlukka boləqan qayilliktur.² Əjdadlirimiz mana muxundak etikad bilən Hudaning mahtixiqə sazawər boləqan.

³ Biz etikad arkilik ka'inatning Hudaning əmri bilən yaritiləqənanlikini, biz kərələydiqənan məwjudatlarıning kərgili bolidiqənanandin bərpa bolmiqənanlikini qüxinələymiz.

⁴ Həbilning Kəbilningkidinmu yahxi bir kəurbanlikni Hudəqə atixi etikadi wəjidin boldi. Həbilning etikadi wəjidin, Huda uni həkkəniy adəm dəp jakarlidi wə uning atiqənanlirini kəbul kildi. Həbil gərqə əlgən

Ibraniylarğa yezilğan hət

bolsimu, etikadi bilən yənila bizgə sözləwatkandək turmaqta.

⁵ Etikadi wəjidin, Hanuh ölməy turupla ərxxə kətürüldi. Heqkim uni tapalmidi, qünki Huda uni öz yenioja elip kətkənidi. Ərxxə kətürülüxtin ilgiri, uning Hudani hursən kılqan adəm ikənliki jakarlanqanidi.

⁶ Demək, etiqad bolmay turup, Hudani hursən kılıx mumkin əməs. Qünki, Hudaning aldioja kelidioqan kixi uning bar ikənlikigə wə uni izdigənlərgə izdəx əjrini qayturidioqanlikiqoja ixinixi kerək.

⁷ Etikadi wəjidin, Nuh pəyojəmbər tehi kərülüp bakmioqan wəkələr həkkidə Huda tərpidin agahlanduruloqanda, Hudaning sözigə ita'ət kılıp, pütün a'lısidikilərni kütquzux üqün bir kemə yasidi. Həmdə etikadi arkilik dunyadiki adəmlərnin qilmixlirining jazalinixka layıq ikənlikini kərsitip bərdi. Etikadi wəjidin, u Huda tərpidin həkkəniy adəm dəp jakarlandi.

⁸ Etikadi wəjidin, İbrahim Huda uningqoja bərməkqi bolqan zeminoja qakiriloqanda, u Hudaqoja ita'ət kılıp, kəyərgə baridioqanlikini bilməy turup yoloja qıkti. ⁹ U wədə kılinoqan jayoja berip, bu yaka yurtta qedirlarda turup, etikadi bilən yaxidi. Hudaning İbrahimqoja kılqan wədisining mirashorliri bolqan Is'hək wə Yaquplarmu xundək qedirlarda turdi.

¹⁰ İbrahimning xundək kılıxidiki səwəb, u Huda tərpidin layihilini selinoqan, uli mustəhkəm mənggülük xəhərni kütqənidi.

¹¹ Gərqə İbrahim yaxinip qaloqan, ayali Sarə bolsa tuqut yexidin ötkən bolsimu, İbrahimning etikadi wəjidin, Huda uningqoja pərzənt kərux xəripini ata kildi. U özigə wədə kılqan Hudaning ixənqlik ikənlikini bilətti. ¹² Buning bilən bir adəmdin, bolupmu yexi bir yərgə berip qaloqan adəmdin asmandiki yultuzlardək kəp wə dengiz sahilidiki kumdək sansiz əwladlar barliqka kəldi.

¹³ Etikadi bar bu kixilər Huda wədə kılqanlarqoja muyəssər bolmay turupla aləmdin ötti. Birək, ular həyat waktida etikadi bilən yirəkni kərüp, bu wədilərnin kəlgüsida əməlgə exixini hursənlik bilən kütqən wə əzlrining yər yüzidə yaka yurtluk wə musapir ikənlikini etirap kılıxqanidi. ¹⁴ Ularning bundək etirap kılıxi əzlrini təwə bolqan makanqoja təxna boluwatqanlikini ipadiligənliktur. ¹⁵ Ular öz yurtini seqinoqan bolsa, qaytip ketix pirsiti bolqan bolatti. ¹⁶ Ləkin, ular tehimu yaxisioja, yəni ərxniki makanqoja təlpündi. Xuning üqün, Huda ularning Hudasi dəp atilixtin nomus kilmaydu. Hudaning ərxətə ular üqün bir xəhər hazirlioqanlikining əzi buning ispatidur.

¹⁷⁻¹⁸ İbrahim Huda tərpidin sinaloqinida, etikadi wəjidin oqlı Is'həkni

Ibraniylarğa yezilğan hət

qurbanlik süpitidə Hudağa atidi. Gərqə Huda uningğa, «mən sanga wədə kilğan əwladliring Is'haktin kelip qıqıdu» degən bolsimu, u yənıla birdinbir oşlıni qurban kilixka təyyar idi. ¹⁹ İbrahim Is'hak ölgən təkdi dimu, Hudaning uni tirildürələydiğanlikiğa ixəndi. Mundakqə eytkanda, İbrahimğa nisbətən Huda Is'hakni ölümdin tirildürüp, kayturup bərdi.

²⁰ Etikadi wəjidin, Is'hak oşulliri Yakup bilən Əsawning kəlgüsi üçün həyrlik du'a kildi.

²¹ Etikadi wəjidin, Yakup aləmdin ötüx aldida Yüsüpning ikki oşlı üçün həyrlik du'a kilip, hasisığa tayinip turup Hudağa səjdə kildi.

²² Etikadi wəjidin, Yüsüp səkratka qüxüp kalğanda, İsrailarning Misirdin qikip ketidiğanlikini aldin eytti həmdə ketixidə özining ustihanlirini elip ketixni tapilidi.

²³ Etikadi wəjidin, Musa pəyoğəmbər tuşulğanda, uning ata-anisi uni üq ay yoxurdi. Qünki, ular Musaning adəttiki bala əməs ikənlikini kərdi, padixahning pərmanidinmu kərkmidi. ²⁴ Etikadi wəjidin, Musa pəyoğəmbər qong bolğandin keyin, Misir padixahning kizining oşlı bolux salahiyitini rət kildi. ²⁵ U gunahlik ixlarni kilixtin kelidiğan wakitlik huxallıktın bəhrimən boluxning ornığa, Hudaning həlki bilən billə azab qekixni tallidi. ²⁶ U Huda əwətixkə wədə kilğan Qıtkuzoşuqi – Məsih üçün harlinixni, Misirning həzinsidiki baylikka igə boluxtinmu əwzəl bildi. Qünki, u ərxtiki in'amni kütüwatatti. ²⁷ Etikadi wəjidin, u Misirdin ayrildi. Qünki, u kəzgə kərünməydiğan Hudani kərüp turoğandək uningğa ixinip, padixahning oşəzipidinmu kərkmay, öz yoliğa mengiwərđi. ²⁸ Etikadi wəjidin, u Hudaning əmri boyıqə İsrailarğa «ötüp ketix» keqisining tamikini⁹ təyyarlaş wə boşuzlanğan qurbanliklarıning kenini ixik kexəklirigə sürkəxni buyrudi. Uning bundak kilixi jan aloşuqi pərixtining İsrailarning tunji tuşulğanlıriğa təgməsliki üçün idi.

²⁹ Etikadi wəjidin, İsrailar Qızıl dengizdin kuruklukta mangoğandək mengip ötti. Birak, ularni koşlap kəlgən Misirliklar uxbu dengizdin ötməkqi bolğanda, su ularni oşərk kildi.

³⁰ Etikadi wəjidin, İsrailar yəttə kün Eriha¹ xəhər sepilini

⁹ «Misirdin qikix» 12-babka karalsun.

¹ Eriha – İsrailar Misirdiki kulluktın kutulup, Huda berixkə wədə kilğan Kən'an zeminida jəng kilmay turup igilğan tunji xəhər.

aylanğan din keyin, sepil örüldi.

³¹ Etikadi wəjidin, pahixə ayal Rahab Isra'il qarlıojuqilirini dostlarqə kütüwaləjaqqa, Hudağa ita'ət kilmioğan öz xəhiridikilər bilən birliktə öltürülmidi.

³² Yənə nemə dəy? Gid'on, Barak, Ximxon, Yiftah, Dawut, Samu'il wə baxka pəyoğəmbərlər toqrisida eytip kəlsəm wakıt yətməydu. ³³ Ular etikadi bilən ətrapidiki dölətlərnı boysundurdi, adillik bilən dölət baxkurdi, Huda wədə kıləjanlarğa erixti, xirlar üstidin ojalib kəldi, ³⁴ dəhxətlik otı öqürdi, kiliqtin keqip kutuldi, ajizliktin küqəydi, jənglərdə baturluk kərsətti, düxmən koxunlirini məəqlup kildi. ³⁵ Etikadi wəjidin, bəzi ayallar ölüp kətkən uruk-tuqkanlirini ölüm din kayturuwaldi.

Bəzi kixilər bolsa kəlgüs idə ölüm din tirilip tehimu yahxi bir həyatlıkka erixix üqün, iskən jilərgə bərdaxlık berip ölüxkə razi boldiki, etikadidin waz keqip zindandin azad boluxni halimidi. ³⁶ Yənə bəzilər məshirilərgə uqrap kamqilandi, bəzilər hətta kixənlinip zindanoğa taxlandi, ³⁷ qalma-kesək kilip öltürüldi, hərə bilən hərilinip parqilandi, kiliqlinip öltürüldi, koy-oqkə terilirini yepinqa kıləjan halda sərsan bolup yürdi, namratlıkta yaxidi, ziyankəxlilərgə uqridi, horlandi. ³⁸ Qəllərdə wə taqlarda sərgərdan bolup, əngkürlərdə wə gəmilərdə yoxurunup yürdi. Ular bu dunyoğa zayə kətkənidi.

³⁹ Ularning həmmisi etikadi bilən Hudani hursən kıləjan bolsimu, ularning iqidə birərsimu həyat wakıtida Huda wədə kıləjanlarning həmmisigə toluk erixkini yok. ⁴⁰ Qünki, Hudaning tehimu yahxi bir pilani boyiqə bizmu Huda tərpidin kamalətkə yətküzüldioğanlarning iqidə boləjaqqa, ular biz bilən billə Hudaning kamalətkə yətküzüx wədisigə erixidu.

12-bab

Huda öz pərzəntlirini tərbiyələydu

¹ Bizgə etikad bilən yaxaxning nemə ikənlikini kərsətkən axu kixilər huddi guwahqılardək ətrapimizda boləjanikən, bizgə toskunluk kılidoğan

---

² Bir ketim Daniyal pəyoğəmbər xir uwisioğa taxlanoğan, birak u Hudağa boləjan etikadi wəjidin kutulup kəloğan.

Ibraniylaroqqa yezilgan hət

hər hil ixlardin wə bizni qirmiwaloqan gunahlardin kol üzüp, aldimizdiki musapini qidamlik bilən besip ötəyli. ² Kəzimiz etikadimizning asaqisi wə mukəmməlləxtürgüqisi boləjan Əysa Məsihtə bolsun. U özini kütkən huxallik üqün, kresttiki azabka bərdaxlik bərdi həm bundak həkəratlik öltürülükə pisənt kilmidi. Xuningdin buyan, u Hudaning təhtining ong tərpidə olturmakta.

³ Rohinglar qüxüp, jasaritinglarni yokatmaslikinglar üqün, Əysa Məsihning gunahkarlarning xunqə horlaxliriqqa kandak bərdaxlik bərgənlikini oylap kərunglar. ⁴ Gunahka karxi kürixinglarda tehi qan akkuzux dərijisigə berip yətmidinglar. ⁵ Hudaning silərnəni öz pərzəntlirim dəp ilhamlanduridiqan muqəddəs yazmilardiki munu səzlidirni untudunglarmu?

«Pərzəntim, Pərwərdigarning tərbiyisigə səl qarima, əyiblixidin rohsizlanma,
⁶ qünki, Pərwərdigar səygənlirigə tərbiyə beridu, pərzəntim dəp kəbul kiləjanlarni qiwiklaydu.»

⁷ Azab qəkkininglarni Hudaning tərbiyisi dəp bilip, uningəja bərdaxlik beringlar. Qünki, silərnəni tərbiyə elixinglarning əzi Hudaning silərnəni pərzəntim dəp mu'amilə kilidiqanlikini kərsitidu. Qaysi pərzənt atisi tərpidin tərbiyilənmisun? ⁸ Xuning üqün, Hudaning pərzəntlirining həmmisi Huda tərpidin tərbiyilənidu. Əgər Hudaning pərzəntliri alidiqan tərbiyidin məhrum bolsanglar, həkikiy pərzəntkə əməs, bəlki ata tərbiyisi kərmigən haramdin boləjan pərzəntkə ohxap kalisilər. ⁹ Yər-yüzidiki atimizning tərbiyisini kəbul kilip, ularni hərmətləp kəlduk. Xundak ikən, ərtiki Atimizəja tehimu ita'ət kilip, yaxiximiz kərək əməsmu?

¹⁰ Yər-yüzidiki atimiz bizni pəkət əzi muwapik kərgən yol boyiqə wakitlik tərbiyiləydu. Lekin, Hudaning tərbiyisi həmixə bizning paydimiz üqündur. U bizni öz paklikidin bəhrimən kilix üqün tərbiyiləydu. ¹¹ Qattik tərbiyə bilən tüzitilgən adəm tüzitix berilgən wakitning əzidə huxal bolmaydu, kəngli buzulidu. Birak, keyin u bundak tüzitix bilən tawlinip, amanlik wə həkkaniylik yolida mangidu.

¹² Xuning üqün, taləjan kolunglarəja mədət berip, pükülgən tizinglarni ruslanglar. ¹³ Silərgə əgəxkən «aksak»larning yikilip qüxməsliki üqün mangoqan yolunglar tüz bolsun. Buning bilən silər ularning xipa tepixiqə

yardəm beräläysilär.

Ehtiyat bilən yaxanglar

¹⁴ Kixilər bilən inak ötöxkə wə pak yaxaxka tirixinglar. Qünki, pak yaximioğan kixi Rəbkə yekinlixalmaydu. ¹⁵ Dikkət kilinglarki, heqkim Hudaning mehır-xəpkitidin məhrum qalmisun. Silərgə ziyən yətküzidioğan wə kəpçilikni zəhərləydiöğan, adawətning giyaħi aranglarda yiltiz tartmisun. ¹⁶ Heqkim jinsiy əhlaksızlık kilmisun yaki tunji oqulluk miras hokukini bir wah tamakka satkan Əsawoğa ohxax, Hudağa bihərmətlik kilmisun. ¹⁷ Silərgə məlumki, Əsaw keyin atisining həyrlik du'asini elixni oylisimu, rət kilindi. U puxayman kilip, du'a elix üqün hətta kəz yaxlirini ekitip yalwuroğan bolsimu, keqikkənidi.

¹⁸ Silər Isra'illar Təwrat qanunini kəbul kilöğan, kol bilən tutkili bolidioğan, yalkunlap ot yenip turuwatkan həmdə kara bulut, qarangojuluk, kara boran kaplıöğan Sinay teojoğa kəlmidinglar. ¹⁹ U jayda qakirik kaniyining sadasi bilən səzligən awazni anglioğanlar: «Bundak səzlər əmdi bizgə eytilmisikən!» dəp Hudağa yalwuroğanidi. ²⁰ Qünki, «Əgər bu taqka hətta birər haywan yekin kəlsimu, qalma-kesək kilip öltürölsun» degən əmr ularoğa nahayiti eoqır kəlgənidi. ²¹ U kərünüx xundak kərkunqluk idiki, hətta Musa pəyoqəmbərnu: «Bək kərkup titrəp kəttim» degənidi.

²² Silər Si'on teojoğa, yəni mənggü hayat Hudağa təəlluk – ərxniki Yerusalemoğa kəldinglar. U heyət-mərikə huxallıqoğa qəmgən on minglioğan pərixtilər yiojilöğan, ²³ isimliri ərxətə yezilöğan tunji tuojuloğanlar^③ jəm bolidioğan, pütün insanlarning soraqçisi Huda bar bolöğan, kamalətkə yətküzölğən həkkaniy kixilərnin rohliri məwjut bolöğan, ²⁴ yengi əhdining wasitiqisi Əysa Məsiħ həm uning sepilgən keni bolöğan jaydur. Bu sepilgən kan Həbilning kenidək intikam dəp hərkiyəp yioqlaxning ornioğa, gunahlarni kəqürdü, dəp kapalət beridu.

²⁵ Silərgə bularni eytkən Hudadin yüz örüməslikkə dikket kilinglar. Qünki, bu aləmdə əzlrini agahlandırujuqi Musa pəyoqəmbərni rət kilöğan Isra'illar bundak kilixning jazasidin kutulalmioğan yərdə, ərxniki bizni agahlandırujuqini rət kilsak, u jazadin biz kəndakmu kutulalaymiz!?

²⁶ Huda Sinay teojidin səzligəndə, uning awazi zeminni zilziligə

---

③ Tunji tuojuloğanlar – bu yərdə həzriti Əysağa etikad kilip, Hudaning pərzənti dəp hesablanöğanlarni kərsitidu.

Ibraniylarğa yezilğan hət

kältürgənidi. Lekin, əmdi u: «Yənə bir kətim zeminnila əməs, asmannimu zilziligə kältürimən» dəp wədə kildi. ²⁷ «Yənə bir kətim» degən bu söz zilziligə kältürüldioğanlarning, yəni yaritiloğan nərsilərnin zilzilə bilən yokitilip, zilziligə kältürülməydioğanlarning mənggü saklinixidin ibarət mənini bildüridu.

²⁸ Xuning üqün, zilziligə kältürülməydioğan bir padixahlikka muyəssər bolöjnimizdin minnətdar bolup, Hudani hursən kilidioğan hərmət wə əyminix bilən Hudağa ibadət kilayli. ²⁹ Qünki, Hodayimiz həmmi həkək kilalaydioğan otka ohxaydu.

13-bab

Hudani hux kilix

¹ Bir-biringlarğa həmixə kərindaxlarqə mehİR-muhəbbət kərsitinglar.

² Natonux kixilərgə mehmandost boluxni untumanglar. Qünki, bəzilər mehmandostluk bilən bilməstin pərixtilərnə mehman kilöjan. ³ Zindanoğa taxlanöjan etikadqilarni ular bilən billə zindanda turöjandək yad etip, yadəm kilinglar. Horlanöjanlarni huddi özünglarmu horlanöjandək hes kilip, yad etip turunglar.

⁴ Həmmə adəm nikahka hərmət kilsun. Ər-hotun bir-birigə sadik bolsun. Qünki, Huda nikahsiz jinsiy munasiwəttə bolöjanlar wə jorisioğa sadik bolmiojanlardin hesab alidu. ⁵ Özünglarni mal-dunyağa urmanglar. Bariöjanə kəna'ət kilinglar. Təwratta Huda mundak degən:

«Səndin əsla ayrilməymən,
seni əsla taxliməymən.»

⁶ Xunga, Zəburda yezilöjandək yürəklik eytalaymizki:

«Korkməymən, Rəbbim yadəmqidur.
Kixilər meni nemə kilalisun?»

⁷ Hudaning sözini silərgə yətküzgən yetəkqilərnə esinglarda tutunglar. Ularning hayatining nəkədər yahxi mewilərnə bərgənlikini əsləp, ularning etikadidin ülgə elinglar.

⁸ Əysa Məsih tünügün, bugün wə mənggü əzgərməydu. ⁹ Xuning üqün, hər hil öjyriy təlimlərnin əzduruxioğa berilip, tuyuk yolğa kirip

Ibraniylaroqqa yezilgan hət

qalmanglar. Özünglarni yeməklilər toqrisidiki ka'idilərgə ri'ayə kilix bilən əməs, Hudaning mehİR-xəpkiti bilən mustəhkəmlənglar. Qünki, bundak ka'idilərgə ri'ayə kilixning heqkandak kimmiti yoktur.

¹⁰ Bizlərning xundak bir kurbanlik supimiz^④ barki, biz uningdiki gunahlarıning bədili üqün ataloqan kurbanliktin bəhrimən bolalaymiz. Əyni qaoqda ibadət qedirida hizməttə boləqan rohaniylar bolsa gunahlarıning bədili üqün ataloqan kurbanliklardin bəhrimən bolalmaytti.

¹¹ Bu gunahlarni kəqürüm kilixning kapaliti süpitidə öltürülgən haywanlarning keni bax rohaniy tərpidin əng mukəddəs jayoqa elip kirilətti, teni bolsa qarargahning sirtida köydürülətti. ¹² Xunga, Əysa Məsihmü öz keni bilən həlkni pak kilip, Hudaqqa atax üqün, xəhər dərwasisining sirtida azab qekip öldi. ¹³ Xundak ikən, bizmu qarargahning sirtioqqa qikip,^⑤ uning yenioqqa berip, u hakarətlərgə uqriqinida bərdaxlik bərginidək, bizmu hakarətlərgə bərdaxlik berəyli.

¹⁴ Yər-yüzidə mənggü məwjut bolidioqan xəhirimiz yok. Biz kəlgüsidiki xəhərgə intilməktimiz. ¹⁵ Xu wəjjidin, həmixə Əysa Məsih arkilik Hudaqqa mədhıyilirimizni kurbanlik süpitidə atayli, yəni öz aqzimiz bilən uning namini etirap kilayli. ¹⁶ Yahxilik kilixni wə baxkilarni əzimizdə bar boləqandin təng bəhrimən kilixni untumayli. Qünki, Huda bundak kurbanliklardin hursən bolidu.

¹⁷ Yetəkqiliringlaroqqa boysununglar. Ularning səzini anglanglar. Qünki, ular öz hizmitidin Hudaqqa hesab bərgəqkə, həmixə silərgə agah bolup turidu. Ularning hizmitining oqəm-əndixə bilən əməs, huxal-huramlik bilən elip berilixi üqün, ularning gepigə kiringlar.

¹⁸ Biz üqün du'a kilip turunglar. Wijdanimizning pak ikənlığə ixinimiz, hər jəhəttə toqfra yolda mengixni ümid kilimiz. ¹⁹ Yeninglaroqqa pat arida kaytip berixim üqün, du'a kilixinglarni alahidə ötünimən.

Du'a

²⁰ Amanlik bərgüqi, yəni mənggülik əhdining keni arkilik koy

---

④ Bu, həzriti Əysa insanlarning gunahı üqün mihlinip öltürülgən krestni kərsitidu. Kurbanliktin bəhrimən bolux bolsa Əysa Məsih ata kiləqan yengi hayattin bəhrimən bolux deməktur.

⑤ Qarargahning sirtioqqa qikix Yəhudıy diniy əkidiliridin waz keqixkə karitiloqan bolup, bu bəkmü hakarətlük ix idi. Huddi Əysa Məsih Yerusalem xəhər dərwasisining sirtida mihlanəqanda hakarətkə karimioqanoqqa ohxax, kitabhanlarmu Yəhudıy diniy əkidiliridin waz keqixi tüpəylidin uqraydioqan hakarətkə karimay, Əysa Məsihkə yüzlinixi kerək.

Ibraniylarğa yezilğan hət

padisining katta koyqisi bolğan Rəbbimiz Əysani ölümündin tirildürgən Huda, ²¹ silərni silər ehtiyaj bolğan barlık yahxi nərsilər bilən təminləp, öz iradisining ijqaqiliri kılqay! Əbədil'əbəd xan-xərəpkə layik bolğan Əysa Məsih arkilik silərni özini hursən kildioğan ixlarni kılıxka yetəkligəy, amin!

Ahirki söz

²² Kəringaxlirim, silərdin ötünimənki, bu kışkıqına həttiki nəsihətlirimni razimənlik bilən kobul kılqaysilər. ²³ Kəringaximiz Timotiyning zindandin koyup berilgənlikidin həwərdar bolqaysilər. Yekinda yeniməja kelip kalsa, uning bilən billə silərni yoklap barimən.

²⁴ Barlık yetəqiliringlar wə baxka etikadqilarəja salam eytkaysilər. Italiyidin kəlgən kəringaxlar silərgə salam yollidi. ²⁵ Hudaning mehir-xəpkiti həmminglarəja yar bolqay!

Yakub yazojan hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

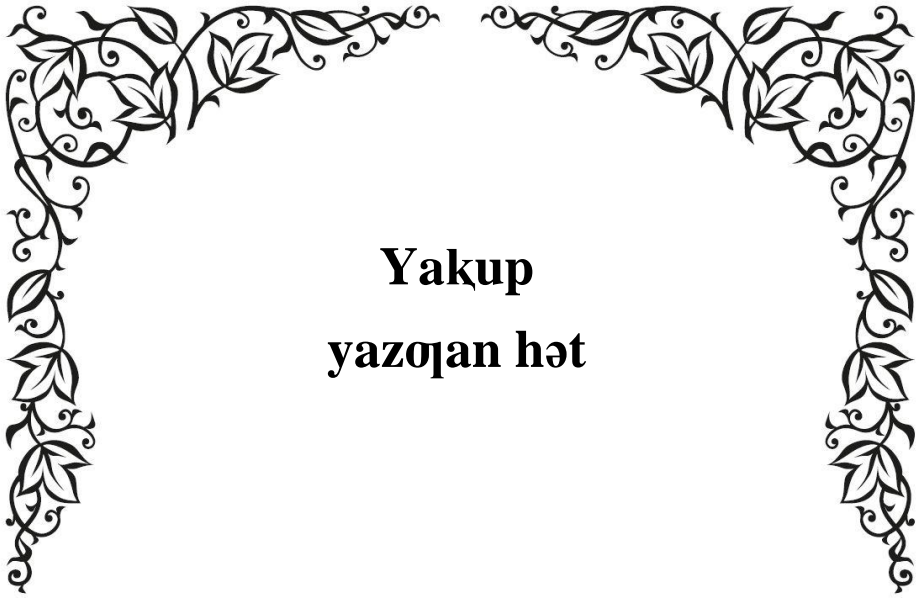
Mu'allip hetidə öz ismining Yakub ikənlikini tilqə alqan. U Yerusalemdiki etiқadqilar jama'ətqilikining yetəkqisi («Əlqilər» 15-bab 1-ayəttin 21-ayətqiqə), Əysa Məsihning inisi Yakub dəp qarilip kəlgən. Əysa Məsih ölümdin tirilixtin burun, Yakub uningqə ixənmigən həm uning hizmitini qollimiqan. Keyin, u Əysa Məsihkə etiқad qilip, Yerusalemdiki etiқadqilar jama'ətqilikining tüwrüki bolup qalqan.

Mu'allip bu hətni heqkimning öz etiқadını əməliyyidə ipadilixining həjiti yoқ, dəydiqan hata kəzkaraxni tüzitip berix wə etiқadqilarqə qandaқ yaxax kerəklikini kərsitix məqsitidə yezip qikқan. U məqrurlinix, kəmsitix, aqkəzlük, nəpsaniyətqilik, sahtipəzlik wə təhməthorluқ həққidə mulahizə yürüzgən. Mu'allip həqikiy etiқadning kixilərninğ əməliyyidə ispatlinidiqanliқini birnəqqə misal bilən qüxəndürgən wə buni mewə dərihining pəqət özigə has mewə beridiqanliқi bilən selixturqan. Kiskisi, u bu həttə etiқadқа yarixa yaxax kerəklikini təkitligən.

Tezis:

1. Sinilix wə azdurulux (1-bab 1-ayəttin 18-ayətqiqə)
2. Anglax wə ijra qilix (1-bab 19-ayəttin 27-ayətqiqə)
3. Ayrimiqlıq qılmaslıq (2-bab 1-ayəttin 13-ayətqiqə)
4. Etiқad wə əməliyət (2-bab 14-ayəttin 26-ayətqiqə)
5. Tilni tizginləx (3-bab)
6. Bu dunyada yaxax (4-bab 1-ayəttin 5-bab 6-ayətqiqə)
7. Səwrqan bolux wə du'a qilix (5-bab 7-ayəttin 20-ayətqiqə)

Yakup yazoqan hət

¹ Hudaning wə Rəbbimiz Əysa Məsihning hizmətkari boləqan mənki Yakuptin dunyaning nuroqun jaylirioqə tarkaloqan, Əysa Məsihkə etikad kilidioqan Yəhudiyarəqə salam.

Etikad wə sinak

² Qerindaxlar, hər hil sinaklarəqə duq kəlgəndə, uni zor huxallik, dəp bilinglar. ³ Qünki silərgə məlumki, bundak sinaklar arkilik etikadinglar sinilip, qidamlik bolisilər. ⁴ Xunga, hərəkəndə sinaklarəqə bərdaxlik berip, qidamliqinglarni yetildürüqlar. Xundak kilsanglar, Hudaning kütkinidək etikadta pixkan, kəm-kütisiz adəmlərdin bolisilər. ⁵ Əgər aranglardiki biri əkil-parasətkə mohtaj bolsa, həmmigə sehiylik bilən beridioqan wə malal kərməydioqan Hudadin tilisun. Xundila, uningəqə erixidu. ⁶ Birək, u əkil-parasət tiligəndə, Hudadin kilqimu gumanlanmay, toluk ixənq bilən tilixi kerək. Qünki, gumanlanəqan kixi huddi dengiz dolqunioqə ohxax, xamal qıksila təwrinip ketidu. ⁷⁻⁸ Bundak kixi özining barlik ixlirida bıkərar wə turaksiz kelidu. Xunga, bundak adəm Hudadin tiligən nərsilirigə eriximən, dəp oylimisun.

Namratlik wə baylik

⁹⁻¹⁰ Namrat etikadqilar Hudaning aldida əzlrining nəhayiti kimmətlik

Yakup yazoqan hət

ikənlikidin huxal bolsun. Bay etiqadqılar Hudaning özlrini kəmtər tutkuzoqanlikidin huxal bolsun. Qünki ular xuni bilsunki, ularning bu dunyadiki həyati huddi yawa ot-qəplərdiki qeqəklərdək tez ahirlixidu.

¹¹ Kün kiziqanda bu ot-qəplər kürup, uning qeqəkliri tozup ketidu-də, güzəlliki yokilidu. Bay adəmlər huddi xuningoqa ohxax, öz hələkqilikidə yokilidu.

Sinilix wə azdurulux

¹² Sinaklaroqa səwrqanlik bilən bərdaxlik bərgən kixi nəkədər bəhtlik-hə! Qünki, u sinaktin ötkəndin keyin, Huda özini səygənlərgə wədə kiləqan mənngülük həyat tajiqa muyəssər bolidu. ¹³ Azduruluxka duq kəlgən adəm «Huda meni azduruwatidu» dəp oylimisun. Qünki, Huda azdurulmaydu həm baxqilarni azdurmaydu. ¹⁴ Kimdəkim öz həwəslirining kəynigə kirsə, u azidu. ¹⁵ Bundak adəmning həwəsliri uni gunahka baxlaydu. Gunah uningda əsüp yetilsə, uni mənngülük ölümgə elip baridu.

¹⁶ Xunga kədirlik kərindaxlirim, aldini qəlmanglar! ¹⁷ Hərkəndak esil wə kəm-kütisiz iltipət Hudadin kelidu. Asmandiki pütkül yorukluklarni yaratqan Huda yorukluktin pəyda boləqan kələnggilərdək əzgirixqan əməs. ¹⁸ Huda öz iradisi boyiqə bizni həkikəttin ibarət boləqan səzi arkilik yeni həyatka erixtürdi. Buning bilən, huddi dəsəlpki həsulning mewisi Hudaoqa ataləqinidək, biz etiqadqılar pütkül insanlar iqidə tunji bolup Hudaoqa atalduq.

Anglax wə ijra kilix

¹⁹ Kədirlik kərindaxlirim, xuni esinglarda tutunglarki, hərkim anglaxta zərək bolsun, səzləxkə aldirimisun, asan qəzəplənmisun. ²⁰ Qünki, qəzəplənsənglar, Hudani hursən kilidiqan həkkanıy ixlarni kilalmaysilər. ²¹ Xuning üqün, hər hil iplasliklarni wə barlik yaman kilmixlarni taxlanglar. Qəlbinglaroqa selinəqan, siləрни kutkuzalaydiqan səzni kəmtərlik bilən əzləxtürənglar.

²² Hudaning səzini anglap kəysamla bolidu dəp, əzünglarni aldimanglar. Əksiqə, uni ijra kiləquqilardin bolunglar. ²³ Hudaning səzini anglap kəyupla, uni ijra kilmiqan kixi huddi əynəkkə karap, yüzigə kara sürtülgənlikini kərsimu, uni sürtüwətmigən kixigə ohxaydu. ²⁴ Bundak kixi əynəktin yiraklaxsila, öz əptini untup qalidu. ²⁵ Gunah kilixtin ərkin kilidiqan mukəmməl kanunni dawamlıq əstayidillik bilən əgəngüqi

angliqinini untup qalmay, balki uni ijra kilsa, u hammə ixlirida bəhtlik kilinidu.

²⁶ Əzini Hudaqə ihlasmən adəm dəp qarioqan, lekin tilini tizginlimigən kixi əzini əzi aldaydu. Bundak ihlasmənlikning kilqə kimmiti yوقتur.

²⁷ Huda'atimizning nəziridiki pak wə əyibsiz ihlasmənlik bolsa kiyinqilikta qaloqan yetim-yesir, eri өлup kətkən tul hotunlarqə qəmhorluk kilix wə əzimizni dunyaning buloqixidin saklaxtur.

2-bab

Ayrimiqilik kilmaslik

¹ Qerindaxlirim, silər uluqə rəbbimiz Əysa Məsihkə etikad kiloqanikənsilər, baxkilarqə ikki hil kəz bilən qarimanglar. ² Silərning Hudaqə ibadət kilidioqan yiqilixinglarqə puzur kiyiniwaloqan bir bay wə jul-jul kiyiniwaloqan bir kəmbəqəl kəlsə, ³ silər bay kixigə «tərgə qiksila!», kəmbəqəlgə, «u yərdə tur!» yaki «təwəndə oltur!» desənglar, ⁴ silərning bundak ohximaydioqan mu'amilənglar niyitinglarning yaman ikənlikini enik kərsitip bərməmdu?

⁵ Qədirlilik qerindaxlirim, kulak selinglar! Huda bu dunyadiki kəmbəqəllərni etikad jəhəttə bay kilix həmdə ularni əzini səyqənlərgə berixkə wədə kiloqan padixahlıqioqə erixtürux üqün, tallidi. ⁶ Birak, silər kəmbəqəllərni harlidinglar! Silərni əzqən wə sotka səriqənlər əməliyəttə baylar əməsmu? ⁷ Silər mənsup boləqan Əysa Məsihning aliyjanab namioqə kupurluk kiliwatqanlar yənə xu baylar əməsmu?

⁸ Mukəddəs yazmildiki «koxnangni əzüngni səyqəndək səy» degən əmrgə, yəni Hudaning padixahlıqining bu kanunioqə həkikiy əməl kilsanglar, yahxi kiloqan bolisilər. ⁹ Lekin, baxkilarqə ikki hil kəz bilən qarisanglar, gunah kiloqan bolisilər. Qünki, silər Hudaning axu kanunioqə hilaplik kildinglar. ¹⁰ Əgər bir kixi Hudaning pütün kanunioqə əməl kildim dəp turup, uningdiki birər pərmanoqə hilaplik kilip qalsa, u Hudaning nəziridə pütün kanunioqə hilaplik kiloqan adəmgə ohxax gunahkar hesablinidu. ¹¹ Huda: «zina kilma» degən həm «katillik kilma»mu degən. Xunga, əgər silər zina kilmisanglarmu, lekin katillik kiloqan bolsanglar, yənla pütün Təwrat kanunioqə hilaplik kiloqan bilən təng bolisilər. ¹² Silər silərni gunah kilixtin ərkin kilidioqan kanun boyiqə sorak kilinisilər. Xunga, səz-hərikitinglar bu kanunioqə uyəqun bolsun.

Yakup yazoqan hət

¹³ Qünki, silər baxkilaroqa rəhim kilmisanglar, sorak kilinganda Huda silərgimu rəhim kilmaydu. Baxkilaroqa rəhim kילוan bolsanglar, Hudaning jazasioqa əməs, rəhim kilixioqa erixələysilər.

Etikad wə əməliyət

¹⁴ Kərindaxlirim! Əgər bir kixi aqzida: «Mən Əysa Məsihkə etikad kilimən» dəp turup, uni öz əməliyitidə kərsətmisə, uning nemə paydisi? U bundak etikad bilən kutkuzuluxka erixələmdü? ¹⁵⁻¹⁶ Əgər kərindaxliringlardin biri aq-yalingaq kalsa, uningoqa: «Huda kərsikingni tok, kiyimingni pütin kilsun, aman bol!» dəp koyupla, həjtidin qikmisanglar, buning nemə paydisi? ¹⁷ Xunga, pəkət etikadla bolup, öz etikadioqa mas kelidoqan əməliyiti bolmisa, bundak etikadning heqkandak əhmiyiti yoktur.

¹⁸ Lekin, bəzilər: «Məndə etikad bolsila boldi» desə, bəzilər: «Etikad bilən əməliyət birgə boluxi kerək» dəp öz'ara talixixi mumkin. Mən axu «məndə etikad bolsila boldi» degüqilərgə: «Əgər sening əməliyiting bolmisa, öz etikadingni namayan kilalmaysən. Birak, mən əməliyitim arkilik öz etikadimni namayan kilalaymən» dəp jawab berimən. ¹⁹ Sən Hudaning bir ikənliligə ixənsəngla kupayə kilamdu? Hudaning bir ikənliligə hətta jinlarmu ixinidu həm uningdin kərkup dir-dir titrəydu. ²⁰ Əy nadan! Əməliyiti yok etikadning əhmiyətsiz ikənlisini kaqanmu bilərsən? ²¹ Hudaning əmrigə ita'ət kilix üçün əjdadimiz İbrahim öz oqlı Is'hakni kurbanlik kilməqi boləjan wə bu əməliyiti arkilik u Huda tərpidin həkkaniy adəm dəp jakarlanəjan əməsmu? ²² Demək, uning əməliyiti uning etikadioqa mas kəlgən. Xundak kilip, uning etikadi əməliyiti arkilik toluklandi. ²³ Buning bilən, Təwratta eytiləjan: «İbrahim Hudaning səzligə ixəndi. Huda uning etikadini kərup, uni həkkaniy adəm dəp hesablıdi» degən səz ispatlandi wə İbrahim Hudaning dosti, dəp ataldi. ²⁴ Biz buningdin xuni kərüwalalaymizki, Huda etikadila bolup əməliyiti bolmioqan adəmni əməs, bəlki etikadi bilən əməliy hərəkiti birdək boləjan adəmni həkkaniy adəm dəp jakarlaydu. ²⁵ Bu tooqruluk yənə bir misal bar. Pahixə ayal Rahab Isra'il qarlıoquqilirini öz öyidə yoxurup, ularning baxka yol bilən keqip ketixigə yardəm bərgən əməliy hərəkiti üçün həkkaniy adəm dəp jakarlanəjan əməsmu? ²⁶ Rohi yok tən əlük boləjnidək, əməliyiti yok etikadmu əlüktur.

3-bab

Tilni tizginləx

¹ Qerindaxlirim, etikadqilar jama'ətqilikidə həmminglarla təlim bərgüqi boluwalmanglar! Silərgə məlumki, Huda biz təlim bərgüqilərnı baxkılardin tehımu eöjir sorakqa tartıdu. ² Həmmimiz kəp hataliximiz. Həlbuki, tılda hatalaxmıoqan kixi özini hər jəhəttin tizginləp, pixip yetilgən kixi bolıdu. ³ Biz atlarıni tizginləx üqün, ularning aozioqja yügən salimiz; buning bilən ularni halioqan yerimizgə mangduralaymız. ⁴ Yənə məsilən, kemə xunqilik qong bolsımu, yənə kelip küqlük boran uningöja xunqə kattik urulsımu, lekin rolqi kiqikkinə rol arkilik uni halioqan yerigə həydiyləydu. ⁵ Xuningöja ohxax, gərqə til tenimizning kiqik bir əzasi bolsımu, lekin qong ixlaröja səwəb bolalaydu. Kiqikkinə bir ot uqkunıning qong ormanöja ot koyuwetələydiqanlıkini oylap bekinglar. ⁶ Til dəl xu ot uqkunioqja ohxaydu. U hər hil kilmixning mənbəsi wə əzalirimiz iqidiki buzoqunqi bolup, pütün bədinimizni bulöjıyalaydu. Bu ot dozah otidin yekılsa, həyatimizni wəyran kiliwetələydu. ⁷ İnsanlar yawayi haywanatlar, uqarkanatlar, yər beöjirliöjuqi haywanlar wə su məhlukatlırini tizginliyləydu həmdə ularni allıburun tizginlıdi. ⁸ Əmma tilni heqkim tizginliyəlməydu. Til tizginligili bolmaydıqan bir osal nərsə bolup, u huddi janöja zamin bolıdıqan zəhərgə ohxaydu. ⁹ Biz tilimiz bilən Huda'atimizni mədhıyləymız, yənə xu tilimiz bilən Huda öz obrazioqja ohxax kilip yaratqan insanlarıni qaröjıymız. ¹⁰ Demək, bir eöjızdin həm mədhıyə, həm lənət qikıdu. Qerindaxlirim, bundak bolmaslıki kerək! ¹¹ Bir bulaktin xərbətmu, zərdapmu qıqamdu? ¹² Qerindaxlirim, ənjür dərihi zəytunning mewisini bərməydu, üzüm teli ənjürning mewisini bərməydu. Xərbət bulikidin zərdapmu qıqmaydu.

Hudadin kəlgən əkil-parasət

¹³ Aranglarda kim əkil-parasətlik bolsa, u öz həyatıda kəmtərlik bilən kılöjan yahxi ixlıri arkilik özining əkil-parasitini kərsətsun. ¹⁴ Lekin, kəlbınglarda həsəthorluk wə xəhsıyətqilik bolsa, əkil-parasətlikmən, dəp özünglardin mahtanmanglar. Əgər mahtansanglar, yalöjan səzləp, həkikətni yokqa qıkaröjan bolısılər. ¹⁵ Bu dunyaoqja wə insan təpəkkürigə has bolöjan bundak «əkil-parasət» Hudadin kəlgən əməs, bəlki Xəytandin kəlgən. ¹⁶ Həsəthorluk wə xəhsıyətqilik bolöjanla yərdə

qalaymikanqilik wə hər hil rəzilliklər bolidu. ¹⁷ Ləkin, bir adəmdə Hudadin kəlgən əkil-parasət bolsa, u aldi bilən pak, andin tinqlikpərwər, hux pe'il, kəmtər wə rəhimdil bolup, uning həyati yahxi mewilər bilən toloqan bolidu. U yənə ayrimiqlik wə sahtipəzlik kilmaydu. ¹⁸ Tinqlik izdigüqilər tinqlik urukini qaqudu wə uningdin adalət mewisini alidu.

4-bab

Bu dunyani dost tutmaslik

¹ Aranglardiki tokunux wə majiralarning mənəbəsi nemə? Bu dəl kəlbinglelarni qirmiwaləqan arzu-həwəsliringlar əməsmu? ² Silər özünglar arzu kıləqan nərsilərgə erixəlmigəndə, adəm öltürüxtin yanmaysilər. Wəhələnki, arzu kıləqan nərsiliringlarəqə erixəlməy, jedəl-majira qikirisilər. Silər Hudadin tilimigənlikinglar üqün erixəlməysilər. ³ Tilisənglarmu erixəlməysilər, qünki niyitinglar yaman bolup, öz arzu-həwəsliringlarni kəndurux üqünla tiləysilər. ⁴ Əy Hudaəqə wapasizlar! Bu dunya bilən dostlixixning əməliyəttə Huda bilən düxmənlixix ikənlikini bilməmtinglar? Əgər silər bu dunyani dost tutmaqı bolsanglar, Hudaning düxminigə aylinisilər. ⁵ Mukəddəs yazmilarda: «Huda kəlbimizgə saləqan Mukəddəs Rəh bizning Hudaəqə sadakətmən boluximizni nahayiti arzu kılidu» deyilgən. Silərqə, bu kuruq səzmu? ⁶ Yaman arzu-həwəslirimiz üstidin əqlibə kılaximiz üqün, Huda bizgə kəp kük-kudrət beridu. Bu huddi mukəddəs yazmilarda: «Huda kərxidur təkəbburlarəqə, mehır-xəpkət kılar kəmtərlərgə» dəp yeziləqinidəktur.

⁷ Xuning üqün, Hudaəqə ita'ətmən bolunglar. Xəytanəqə kərxı turunglar. Xu qaəqdila, Xəytan silərdin qaqudu. ⁸ Hudaəqə yekınlixinglar, Hudamu silərgə yekınlixidu. Əy gunəhkarlar, gunəhtin kəl üzünglar. Əy həm Hudani, həm dunyani dost tutimiz degüqilər, kəlbinglelarni pak kilinglar. ⁹ Kıləqan gunəhliringlar üqün kayəqıu-həsərət qekinglar, həza tutup yiqənglar, külkənglarni matəmgə, huxallikinglelarni kayəqıuəqə aylandurunglar. ¹⁰ Hudaning aldida özünglarni təwən tutunglar. Xu qaəqda, Huda silərnı üstün kılidu.

Kerindaxlar üstidin həküm kılmaslik

¹¹ Kerindaxlar, bir-biringlarni səkmənglar. Kerindixinglarni səksənglar

Yakup yazoqan hət

yaki uning üstidin həküm kılsanglar, Hudaning «bir-biringlarni səyünglar» degən kanuninimu səkkən wə uning üstidin həküm kıloqan bolisilər. Qünki, silər Hudaning kanunining toqra yaki hatalikini karar kilidioqan sotqi əməssilər. Silərning wəzipənglar Hudaning kanunioqə boysunuxtın ibarət. ¹² Pəkət Hudala kanun tüzgüqi wə həküm kıloquqidur, kütquzux wə həlak kilix pəkət Hudaning küq-kudritidin kelidu. Xundak ikən, baxkılar üstidin həküm kilixkə silərning nemə hokukunglar bar?!

Mahtanmaslik

¹³ Bəzilər: «Bügün yaki ətə palan xəhərgə barımız. U yərdə bir yil turimiz, tijarət kilip, kəp pul tapımız» dəydu. Bundak dəydiqanlar mənə kulaq selinglar, ¹⁴ ətə nemə bolidioqanlikini biləmsilər? Silərning həyatinglar huddi bir dəmdila pəyda bolup yokaq ketidioqan tumanqə ohxaydu. ¹⁵ Xuning üçün, «Huda buyrusa, əlmisəklə, uni kilimiz, buni kilimiz» dənglar. ¹⁶ Birak, hazır silər özünqlarning pilaninglardin məqrurluk bilən mahtinisilər. Bundak kilix toqra əməs. ¹⁷ Esinglarda tutunglarki, kilixkə tegixlik yahxi ixni bilip turup kilmioqanlar gunah kıloqan bolidu.

5-bab

Baylarni agahlandurux

¹ Əy baylar, kulaq selinglar! Bexinglarqə kelidioqan palakətlər üçün dad-pəryad kilip yioqlanglar. ² Bayliqinglar qirip ketidu, kiyim-keqikınglarni küyə yəp ketidu, ³ altun-kümüxliringlarni bolsa hamən dat basidu. Bu dat kıyamət künidə xəhsiyətqilikınglarqə guwahlik berip, dozahta köyüxınglarqə səwəb bolidu. Qünki, silər bu ahir zamanda bayliq toplax bilənla bolup ketiwatisilər. ⁴ Silər etizliqınglarda ixləwatkanlarning ix-həklirigə hiylə-mikir ixlitip kəldinglar. Ular üstünqlardin xikayət kiliwatidu. Silərgə həsul yioqıp beriwatkan bu kixiləning ah-zari həmmigə kadir Hudaning kulıqıqə yətti. ⁵ Silər bu dunyada bayaxat wə əyx-ixrət iqidə yaxawatisilər. Qoylar boquzlinidioqan künqə kədər bordaloqanqə ohxax, silərnu kıyamət künigə kədər özünqlarni bordawatisilər. ⁶ Silərgə karxi qikkudək küqimu bolmioqan gunahsiz kixiləni gunahkə məhkum kilip, ularni öltürüp

kəldinglar.

Səwr-takət wə du'a

⁷⁻⁸ Xunga, kerindaxlar, Rəbbimiz Əysa kayta kelidioqan künqiqə səwr-takət kilip turunglar. Dehqanlar mol hosul elix üqün bahar wə küz yamoqurlirini səwr-takət bilən kütkinigə ohxax, silərmu Əysa Məsihning kayta kelixini səwr-takət bilən kütunglar. Iradənglar mustəhkəm bolsun. Qünki, Rəbbimiz Əysaning kayta kelixigə az kaldi.

⁹ Kerindaxlar, Hudaning jazasidin saklinix üqün, bir-biringlardin aqrinmanglar; sorak kiləuqı kelix aldida turidu. ¹⁰ Huda əwətkən pəyoqəmbərlərnin azab-okubətlərgə kəndak səwr-takət kiləqanlikidin ülgə elinglar. ¹¹ Biz mana muxundak səwr-takət bilən bərdaxlik bərgənlərni bəhtlik hesablaymiz. Ayupning öz bexioqə kəlgən hər hil eoqır azab-okubətkə kəndak səwr-takət bilən bərdaxlik bərgənlikini, xundakla ahirda Hudaning uning hayatini kəndak yahxi orunlaxturoqanlikini bilisilər. Huda həkikətənmə nahayiti xəpkətlik wə rəhimdildir.

¹² Kerindaxlirim, əng muhimi, kəsəm kilənglar! Asman, zemin wə baxka nərsilərnin nami bilən kəsəm kiləuqı bolmanglar. Jawabinglar tüzla «hə'ə» yaki «yak» bolsun. Xundak kiləqanda, Hudaning jazasioqə tartilmaysilər.

¹³ Aranglarda japa tartiwatqan kixi bar bolsa, u Hudaqə du'a kilsun. Huxal boluwatqan kixi bar bolsa, u Hudaqə mədhiyə nahxilirini eytsun.

¹⁴ Aqrık-silaklar bar bolsa, etiqadqılar jama'ətqilikining yetəkqilirini qakirtip kəlsun. Ular Rəbbimizning nami bilən bu aqrıklarning bexioqə yaq sürkəp^⑥ du'a kilsun. ¹⁵ Rəbbimiz toluk ixənq bilən kilinoqan du'a arkilik aqrıkni sakaytidu wə uni ornidin turoquzidu. Əgər bimar gunah kiləqan bolsa, kəqürüm kilinidu. ¹⁶ Xunga, xipalik tepix üqün, ötküzgən gunahliringlarni öz'ara ikrar kilinglar wə bir-biringlar üqün du'a kilinglar. Həkkaniy adəmning du'asi zor küq wə ünümgə igidur. ¹⁷ İlyas pəyoqəmbərmə bizgə ohxax adəm idi. U İsrailiyidə yamoqur yaqmaslik üqün ihlas bilən du'a kiləqanidi. Nətijidə, üq yerim yil yamoqur yaqmidu. ¹⁸ Keyin, kayta yamoqur yeoqix üqün du'a kiləqanidi, yamoqur yeoqip, yərmə hosul bərdi.

¹⁹ Kerindaxlirim, aranglarda həkikəttin qətnigən kixi bolsa, uni

---

⑥ Bu yərdiki yaq sürkəxning məksiti bimarqə Hudaning qəmhörlükini əslitip, Hudaning uni sakaytalaydioqanlikioqə boləqan ixənqini küqəytixtin ibarət.

Yakup yazoqan hət

həqiqətkə kayturup əkelixkə tirixinglar. ²⁰ Xuni bilinglarki, gunahkar kixini həqiqətkə kayturup əkəlgən adəm xu kixining mənggülük ölümdin kutuluxioja wə nuroqun gunahlırining kəqürüm kılınıxioja səwəbqi bolidu.

Petrus yazojan birinchi hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu hət Əysa Məsihning əlqilirining biri bolqan Petrus tərripidin yezilqan.

Miladiyə birinqi əsirdə, nurqun etiqađqilarqə nisbətən eytqanda, Əysa Məsihkə etiqađ qilix ziyankəxlikkə uqrax degənlik idi. Xunga, Petrus ziyankəxlikkə uqriqan etiqađqilarqə təsəlli berix wə ularni ilhamlandurux üqün, bu hətəni yazqan.

Petrus hetidə Əysa Məsihning əlümi, əlümdin tirilixi həmdə bu tirilix elip kelidiqan ümidning qanqilik bibahə ikənlikini etiqađqilarqə xərhləp ətkən. U Əysa Məsihningmu ziyankəxlikkə uqriqanlığını təkitləx arqilix etiqađqilarqə təsəlli bərgən wə ularni tehimu kəp ziyankəxlikkə uqrax ehtimalliqıqə təyyar turuxqə qaqırqan. Mu'əllip bu hil sinaqta ularning etiqađining tawlinip, pixip yetilidiqanlığını təkitligən. U yənə etiqađqilarni etiqađsizlar arisida Hudaning muqəddəs həlqigə layiq yaxax arqilix Əysa Məsihkə guwahliq berixkə qaqırqan.

Tezis:

1. Salam (1-bab 1-ayəttin 2-ayətqiğə)
2. Həyatliq ümidi (1-bab 3-ayəttin 12-ayətqiğə)
3. Pak yaxax kerək (1-bab 13-ayəttin 2-bab 10-ayətqiğə)
4. Etiqađqilarning məs'uliyiti (2-bab 11-ayəttin 4-babning ahiriqiğə)
5. Yetəkqilər wə yaxlarqə nəsihət (5-bab 1-ayəttin 11-ayətqiğə)
6. Ahirki salam (5-bab 12-ayəttin 14-ayətqiğə)

Petrus yazoĵan birinqi hət

¹ Əysa Məsiĥning əlqisi boloĵan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya və Bitiniyə ölkiliridə yaxawatqan həmdə bu dunyaqə musapir boloĵan, Hudaning tallioĵan bəndilirigə salam.

² Huda'atimiz özining aldin orunlaxturuxi boyiqə silərni tallidi, Mukəddəs Roh silərni pak kildi. Buningdin məxsət, silərninĝ Əysa Məsiĥkə ita'ət kilip, uning kurbanlik keni bilən gunahliringlardin yuyuluxunglar üqündur. Huda silərgə həssiləp meĥir-xəpkət və amanlik ata kiləjay!

Həyatlik ümidi

³ Rəbbimiz Əysa Məsiĥning atisi boloĵan Hudaqə mədĥiyilər okuloĵay! U bizgə qəksiz rəĥimdillik kərsitip, Əysa Məsiĥning ölumdin tirilixi arkilik bizni yengidin tuquldurup, əqməs bir ümidkə igə kildi. ⁴ Uning pərzəntliri boloĵan bizlər üqün ərxətə tügiməs, qiriməs, solmas miras saklanmakta. ⁵ Huda aldin təyyarlap kəyoĵan bu üzül-kesil kütquzuxni ahir zamanda axkara kiləjuqə, özining kudriti bilən silərni etikadinglar arkilik koşdaydu. ⁶ Xuning üqün, hazır silərninĝ hər hil sinaklar tūpəylidin wakitlik azab-okubət tartip, həsrət qekixinglarqə toqra kəlsimu, xad-huramlikqə qəmünglar. ⁷ Bundak azab-okubət qekixinglarning səwəbi etikadinglarning saplikini ispatlaxtur. Həkikiy

Petrus yazojan birinchi hət

sap etikad bolsa altundinmu kimmətliktur. Gərqə altunning saplikini otta tawlux arkilik ispatliqili bolsimu, u biz üçün bəribir mənggölük bolalmaydu. Etikadinglar sap bolsa, Əysa Məsih kayta kəlgən qaoqda bu etikad silərgə mədhiyə, xan-xərəp wə hərmət elip kelidu. ⁸ Silər burun Əysa Məsihni kərüp bəkmioqan bolsanglarmu, uni səyüp kədinglar. Həzir uni kərmigən təkdirdimu uningəyə yənila ixinisilər. Xunga, kəlbingerlar til bilən ipadiləp bərgili bolmaydioqan qəksiz xad-huramlikka qəmdi. ⁹ Qünki, silər həzir etikadinglarning nixani boləyən kütquzuluxtin bəhrimən boluwatisilər.

¹⁰ Bu kütquzulux toqrisida ilgiriki pəyqəmbərlər təpsiliy izdəngən, uni qüxinixkə tirixkan həmdə silərgə ata kilinoqan bu mehir-xəpkət toqrisida aldin eytkanidi. ¹¹ Əysa Məsihning Rohi ularning kəlbidə bolup, bu Roh ularəyə Huda əwətməkqi boləyən kütquzəyüqi qekidioqan azab-okubətlər wə uning bu azab-okubətləni qəkkəndin keyin erixidioqan xan-xəripi toqrisida aldin'ala məlumat bərgən. Ular bu ixlarning kaqan wə kəndak yüz beridioqanliki üstidə izdəngən. ¹² Huda bu pəyqəmbərlərgə ularning bu ixlarni aldin eytixining əzliri üçün əməs, bəlki silər üçün ikənlikini bildürdi. Bügünki kündə hux həwərnə yətküzgüqilər ərxitin əwətilgən Mukəddəs Rohning küqi bilən bu ixlarni silərgə yətküzdi. Hətta pərixtilərmu bu ixlarning əməlgə axuruləyənlikini kərüxkə təlpünidu.

Pak yaxanglar

¹³ Xunga, əkil-hoxunglarni yioqip, əzünglarni səgək tutunglar, ümidinglarni Əysa Məsih kayta kəlgən künidə silərgə elip kelidioqan bəht-sa'adətkə pütünləy bəqlanglar. ¹⁴ Hudaning ita'ətmən pərzəntliridin bolunglar. Əysa Məsihni tonumioqan qəqliringlardikidək bolmioqur həwəslərgə berilmənglar. ¹⁵ Əksiqə, həmmə ixliringlarda pak bolunglar, qünki siləni qəqiroqan Huda paktur. ¹⁶ Huda mukəddəs yazmilarda: «Pak bolunglar, qünki mən pakturmən» degən.

¹⁷ Silər kixilərnəng ix-hərikitigə karap adillik bilən sorak kilidioqan Hudani «Ata» degənəkənsilər, undakta bu dunyada musapir bolup yaxawatkan waktinglarni Hudani qongkur hərmətləx bilən ətküzünglar. ¹⁸ Qünki silərgə məlumki, silər əjdədliringlardin kəloqan əhmiyətsiz turmux yolining kullukidən azad boldunglar. Bu, kimmitini haman yokitidioqan altun yaki kümüxtək nərsilər bilən əməs, ¹⁹ bəlki Huda əwətkən kəm-kütisiz kəzining, yəni Əysa Məsihning kimmətlik kəning bədiligə kəldi. ²⁰ Əysa Məsih dunya yaritilixtin ilgirila Huda təripidin

Petrus yazojan birinchi hət

insanlarning kutkuzoquqisi bolux üqün tallanojan. U muxu ahirki waqitlarda^⑦ silər üqün bu dunyaoja əwətilip, axkara kilindi. ²¹ Silər Əysa Məsih arkilik Hudaoja etikad kiliwatisilər. Huda Əysa Məsihni ölümündin tirildürüp, uningoja xan-xərəp bərdi. Xuning üqün, silərning etikadinglar wə ümidinglar Hudaoja baolanojan.

²² Silər həkikətkə ita'ət kiləjanlikinglardin kəlbinglar pak kilinip, etikadqilarni səyidiəjan səmimiy mehir-muhəbbətkə igə boldunglar. Xunga, bir-biringlarni qin kəlbinglardin kizəjin səyünglar. ²³ Qünki, silər yengiwaxtin tuəquldunglar. Bu yengi həyat həman əlüp ketidiəjan insanlar arkilik əməs, bəlki Hudaning səzi, yəni Hudaning həyatiy küqkə igə wə mənggü məwjut səzi arkilik boldi. ²⁴ Huddi mukəddəs yazmilarda yezilojnidək:

«Pütkül insan gül-giyahka ohxaydu,
ularning xan-xəripi ojazang bolidiəjan qeqəkkə ohxaydu.
Giyahlar kurup, güllər solixip əlidu,
²⁵ birak, Rəbbimizning səzi mənggü məwjut bolidu!»

Biz silərgə yətküzgən hux həwər dəl Rəbbimizning səzidur.

2-bab

¹ Xuning üqün, barlik yamanlik, hiyligərlik, sahtipəzlik, həsəthorluk wə təhməthorluklarni taxlanglar. ²⁻³ Silər Rəbbimizning mehir-xəpkitidin bəhrimən boləjanikənsilər, huddi yengi tuəjulojan bowak anining sütigə təxna boləjandək, silərnu Hudaning sap səzigə təxna bolunglar. Buning bilən, silər üzül-kesil kutkuzulojuqə, etikadta əsüp yetələysilər.

⁴ Əysa Məsih Hudaning salmaqji boləjan ibadəthanisining tirik ul texidur. Kixilər uni rət kiləjan bolsimu, lekin Huda uni tallidi wə kədirlidi. Xunga, silər Əysa Məsihkə yekinxinglar. ⁵ Xundak kilsanglar, silərnu Hudaning ibadəthanisining selinixioja ixlilidiəjan tirik taxlardin bolisilər. Silər Hudaoja atalojan rohaniylar bolup, Əysa Məsih arkilik Hudaoja hizmət kilix wə mədhiyə okux katarlik Hudani hursən kilidiəjan

---

^⑦ Ahirki waqitlar – Əysa Məsihning birinchi ketim bu dunyaoja kelixidin tartip, ikkinchi ketim kelixigiqə boləjan waqitni kərsitidu.

Petrus yazojan birinchi hət

kurbanliklarni berələysilər. ⁶ Mukəddəs yazmilarda mundak deyilgən:

«Karanglar, tallanojan bir kimmətlik ul texini Si'onqa® koydum.
Uningoja etikad kilojanlar hərgiz na'ümidtä qalmaydu.»

⁷⁻⁸ Silər Əysa Məsihtin ibarət bu ul texioja etikad kilojanlikinglar üqün, bu ul texi silərgə nisbətən kimmətliktur. Lekin, uningoja etikad qilmaydijojanlaroja nisbətən bu ul texi dəl mukəddəs yazmilarda deyilginidək:

«Tamqilar taxliwətkən bu tax
kuruluxning mərkiziy ul texi bolup qaldı!»

«Bu tax kixilər putlixidijojan tax boldi,
adəmni yikitidijojan tax boldi.»

Ular Hudaning Əysa Məsih toqrisidiki hux həwirini rət kilojanliki üqün, bu taxka putlixidu. Ularning bundak boluxi aldin bəlgiləngən.

⁹ Lekin, silər bolsanglar Hudaning talliojanliri, uning padixahlikining rohaniyliri, Hudaqja atalojan həlk, xundakla Hudaqja mənəsup bolojanlarsilər. Silərnə karangojuluktin əzining parlak yoruklukioja qakirojan Huda əzining uluqlukini baxkilaroja yətküzüxünglar üqün, silərnə tallidi. ¹⁰ Burun silər Hudaning həlki əməs idinglar. Lekin, əmdi Hudaning həlksilər. Burun silər Hudaning rəhim-xəpkitigə erixmigənidinglar, lekin əmdi erixtinglar.

Hudaning sadik hizmətkarliri bolunglar

¹¹ Kədirlik kerindaxlirim, silər bu dunyaoja pəkət musapir wə mehəmansilər. Xunga silərdin ötünüp soraymənkə, əzünqlarni silər bilən qarxilixidijojan yaman həwəslərdin tutuwelinglar. ¹² Əysa Məsihkə etikad qilmaydijojanlar aldida esil pəzilət bilən yaxanglar. Muxundak kilojanda, gərqə ular silərnə yaman adəm dəp təhmət kilsimu, lekin silərnəning yaxhi əməliyitinglarni kərup, rəbbimiz Əysa kayta kəlgən küni Hudani uluqlaydu.

¹³⁻¹⁴ Rəbbimizni hərmətləx üqün, insanlar arisidiki həkukdarlaroja, yəni əng yukiri mənəseptiki padixah wə uning kəl astidiki waliylarqja

---

® Si'on – kədimki Isra'iliyining paytəhti Yerusalemnig yənə bir atilixidur.

boysununglar. Bu hokukdarlar yaman ix kiloquqilarni jazaqa tartix, yahxi ix kiloquqilarni hermətkə sazawər kilix üqün təyinləngən. ¹⁵ Hudaning iradisi xuki, silərnin üstünlərdin xikayət kilidiojan nadan adəmlərnin zuwanini yahxi əməliyyetnglar arkilik tuwaklaxtur. ¹⁶ Silər ərkin adəm bolup, heqkim silərnin undak yaki bundak kilix-kilmaslikinglarni mən'i kilalmaydu. Lekin, bu ərkinlikni yaman ixlarni kilixning bahanisi kiliwalmay, Hudaning sadik hizmətkarliri bolup yaxanglar, ¹⁷ barlik insanlarni hermətlənglar, etiqadqi kerindaxliringlarəqa mehir-muhəbbət kərsitetnglar, Hudadin kərkunglar, padixahni hermətlənglar.

Əysa Məsih səwr kilixning ülgisidur

¹⁸ Əy kullar, hojayinliringlarni hermətləp, ularəqa boysununglar. Silər yahxi wə hux pe'il hojayinlarəqila əməs, bəlki kattik kol hojayinlarəqimu boysununglar. ¹⁹ Əgər aranglardin biri nahək azab-okubət qəksə həmdə bu azab-okubətkə səwr-takət kilix Hudaning iradisi ikənlikini bilip, uningəqa səwr-takət kilsa, u Hudani hursən kilidu. ²⁰ Əgər hatalik ətküzüp, tegixlik jazaqa tartiloqanda uningəqa bərdaxlik bərsə, buning mahtinidiojan heq yeri yok! Lekin, yahxi ixlarni kilip azab-okubət qəksə həmdə uningəqa bərdaxlik bərsə, u Hudani hursən kilidu. ²¹ Qünki, silər mana xundak azab-okubətkə qakirildinglar. Əysa Məsihmu silər üqün azab-okubət qekip, silərni əzining izidin mangsun dəp, silərgə ülgə qaldurdi. ²² Mukəddəs yazmilarda yezilojinidək: «U gunah kilmiojan, aqzidin birər eozizmu hiylə-mikirlik söz qikmiojan.» ²³ Əysa Məsih həkərtə uqrioqanda, til kayturmaytti. Azab-okubət qəkkəndə, heqkingə təhdit salmaytti. Əksiqə, əzini adil həküm kilidiojan Hudaəqa tapxuratti. ²⁴ U bizning gunahning ilkidə yaximaslikimiz, bəlki həkkanilylik yolida mengiximiz üqün, gunahlirimizni əz zimmisigə elip krestkə mihlinip qurban boldi. Silər uning yariliri bilən xipa taptinglar. ²⁵ Qünki, burun silər yoldin azojan koqlarəqa ohxaytinglar, lekin hazır əzünqlarni koqdaydiojan koyqining, yəni Əysa Məsihning yenioqa kaytip kəldinglar.

3-bab

Ər-ayallik munasiwət

¹⁻² Əy ayallar, silərmu ərliringlarəqa ita'ət kilinglar. Xundak kilsanglar,

Petrus yazojan birinchi hət

Hudaning sözigə ixənməydiöjan ərlər öz ayalining bu pəzilitidin təsirlinip, Hudaöja etikad kilixi mumkin. Silərnin ularöja artuqçə gəp kilixinglarning hajiti yok. Qünki, ular silərnin Hudaöja bolöjan qongkur hərmitinglar wə pak pəzilitinglarni kərələydu.

³ Güzəlliklinglar sirtki kərənuxtiki alahidə yasiwalöjan qaqliringlar, takiojan altun zibuzinnətliringlar wə esil kiyimliringlardin ibarət əməs, ⁴ bəlki kəlbinglardiki əqməs güzəllik, yəni mulayimlik wə təmkinliklinglardin ibarət bolsun qünki, bundak güzəllik Hudaning aldida intayin kimmətliktur. ⁵ Burunki qaqlarlarda, ümidini Hudaöja baöplöjan ihlasmən ayallar dəl muxundak güzəllik bilən əzlrini zinnətləp, ərlirigə ita'ət kilatti. ⁶ Məsilən, Sarə Ibrahimni «hojayin» dəp atəp, uning səzlrigə boysunatti. Silər həqnemidin kərkəmay, toöjra ixlarni kilsanglar, silərmu Sarənin pərzəntliri bolöjan bolisilər.

⁷ Əy ərlər, xuningöja ohxax, silərmu ayalliringlar bilən bolöjan turmuxta ularning silərdin əjiz ikənlikini qüxinip, ularöja kəyününglar wə ularni hərmətlənglar. Qünki, ularmu silərgə ohxax, Huda ata kilöjan yengi həyattin ortək bəhrimən bolöjuqilardur. Xundak kilsanglar, du'aliringlar tosəlojuja uqrimaydu.

Həkkaniylik üçün əzəp qəxix

⁸ Yiojinqaklap eytkənda, həmminglar bir niyət, bir məksəttə bolunglar, bir-biringlaröja həsdəxlik kilinglar, bir-biringlarni kərindəxlarqə səyünglar, məhriban wə kəmtər bolunglar. ⁹ Yəmanlikka yəmanlik, əhanətkə əhanət bilən əməs; əksiqə, bəht tiləx bilən jəwəb kəyturunglar. Qünki, Huda silərnə bəxkiləroja bəht tiləxkə qəkirdi. Bundak kilsanglar, Huda silərnimu bəhtlik kilidu. ¹⁰ Huddi mukəddəs yazmilarda yezilöjnidək:

«Həyatni səyüp, yəxhi kün kəqürüxnə halaydiöjanlar tilini yəmanliktin, əöjzini hiylə-mikirlik səzlərdin yirək tutsun.

¹¹ Yəmanlikni taxlap, yəxhi ixlarni kilsun, həmməylən bilən inək yəxəxkə tirixsun.

¹² Qünki, Pərwərdigərnin kəzi həkkaniylardidur, kuləkliri ularning du'əsididur.

ləkin, Rəbbimizning nəpriti yəmanlik kilöjuqilardidur.»

¹³ Əgər silər da'im yəxhi ixlarni kilixkə tirixsanglar, bəxkilər silərgə

Petrus yazojan birinchi hət

yamanlik kilmaydu. ¹⁴ Lekin, həkkaniylik yolida azab-okubət qəksənglarmu, nəkədər bəhtliksilər! Baxqilarning təhditidin kərkənglar wə ənsirəp kətmənglar. ¹⁵ Bəlki, kəlbənglarning qongkur kətlimidin Rəbbimiz Əysəoja orun berip, əzünglarni uningəja atənglar. Silərnəng mənggülik həyatka boləjan ümidənglarning səwəbini sorioqanlarəja jawab berixkə hər da'im təyyar turənglar. ¹⁶ Buni mulayimlik wə hərmət bilən eytinglar. Wijdanənglarni sap tutənglar-də, silərgə təhmət kiləuquqilar silərnəng Əysə Məsikhə mənəsup boləjanlikənglardin yetiləngən pəziliteğnglarni kərup, əzliri kiləjan təhmətlərdin hijil bolsun. ¹⁷ Əgər azab-okubət qekiximiz Hudaning iradisi bolsa, undakta yahxi ixlarni kilip azab-okubət qekiximiz yaman ixlarni kilip azab-okubət qekiximizdin əwzəldur. ¹⁸ Esinglarda bolsunki, Əysə Məsih gunah kilip bakmiəjan bolsimu, azab-okubət qekip, həmmimizni Huda bilən yaraxturux məksitidə biz gunahkarlarning ornida əldi. Uning birlə ketimlik kurbənləkilinixi bilən barlik gunahlimiz yuyuldi. Uning teni əlgən bolsimu, ləkin uning rohi tirildürüldi. ¹⁹ U solap koyuləjan rohlarning yenioja muxu rohiy həyatliki bilən berip, əzining bu əjəlibisini jakarlıdi. ²⁰ Solap koyuləjan bu rohlər burunkə zamanda Nuh pəyoəjəmbər kəmə yasawatkan məzgildə Huda səwrəqənləkil bilən ularning towa kilixini kütsimu, Hudaning səzigə kulak salmiəjan kixilərnəng rohliridur. Nuh pəyoəjəmbər yasioqan kəmidə pəkət birkanqə kixila, yəni jəmiy səkkiz kixi bolup, ular su arkilik kutkuzuldi. ²¹ Bu, bizning həzirki kutkuzuləjanlikimizni bildüridiəjan suəja qəməldürüximizning əldin bəxariti bolidu. Qəməldürülüximiz bədinimizning kirdin tazilinixi əməs, bəlki əzimizni Əysə Məsihning tirildürülüxi arkilik pak wijdan bilən Hudaəja beəjixliximizdur. ²² Tirildürüləngən Əysə Məsih ərxkə qikip, Hudaning ong yenida olturməktə. Pərixtilər, ərxniki həkukdarlar wə bəxka barlik küqlüklər uningəja tiz pükməktə.

4-bab

Huda yolida yaxax

¹ Əysə Məsih jismani yəhəttə azab-okubət qəkkənəkən, silərmu xundək iradə bilən əzünglarni korəlləndurənglar. Qünki, Huda yolida jismani yəhəttə azab-okubət qəkkən kixi gunah kilixni tohtitixka bəl

Petrus yazoqan birinchi hət

baqliqan bolidu. ² Buning bilən, keyinki hayatinglarni yaman həwəslərgə berilix bilən əməs, bəlki Hudaning iradisigə muwapik ötküzisilər. ³ Burun silər Hudaqə etikad kilmaydioqanlar yahxi kəridioqan ixlarni kilip, kəp waqtinglarni ötküzüwətinglar. Silər buzukqilik, xəhwaniylik, hərakkəxlik, əyx-ixrət, aqkəzlərqə yəp-iqix wə yirginqlik butpərəslik iqidə yaxap kəlgənidinglar. ⁴ Hudaqə etikad kilmaydioqan adəmlər hazır silərninğ əzlrigə ohxax xəhwaniy turmuxka berilmigənlikinglarqə əjəblinep, silərnə həkərtliməktə. ⁵ Lekin, ular bu kilmixliri üçün sorak kilixka təyyar turəqan Hudaqə hesab beridu. Kəlgüsədə Huda pütkül insanni, məyli tiriklər yaqi əlgənlər bolsun, sorak kilidu. ⁶ Xu səwəbtin, Hudaning hux həwiri əlgənlərgimu, ular əlməstin burun yətküzülgənidi. Nətijidə, hux həwərnə qəbul kiləqanlar gərqə jismani yəhəttə baxka insanlarqə ohxax, Hudaning həkümi bilən əlgən bolsimu, lekin ularning rohi Huda ata kilidioqan mənggülik hayat bilən yaxaydu.

Hudaning sadik hizmətqisi

⁷ Dunyaning ahirlixidioqan küni yəqinlaxmaqta. Xunga, silər eqir-besiklik wə səgəklik bilən du'a kilinglar. ⁸ Həmmidin muhimi, bir-biringlarqə səmimiy mehir-muhəbbət kərsitinglar. Qünki, mehir-muhəbbət nuroqun gunahlarni kəqürgüzüwetidu. ⁹ Bir-biringlardin narazi bolmay, mehimandost ötünqlar. ¹⁰ Huda tərpidin hərbinglarqə hilmuhil hədiyə süpitidə ata kilinoqan kabilyətlərnə yahxi kollinip, bir-biringlarqə hizmət kilinglar. ¹¹ Kingə Huda toqrisida təlim berix kabilyiti ata kilinoqan bolsa, u Hudaning səzlrini səzlisun, kingə baxkilarqə hizmət kilix kabilyiti ata kilinoqan bolsa, u Hudaning bərgən küq-kudriti bilən hizmət kilsun. Buning bilən, həmmə ixta Huda Əysa Məsih arkilik mədhiyilinidu. Barlik xan-xərəp wə küq-kudrət Hudaqə əbədil'əbəd mənəsup boləqay, amin!

Etikadqilarning azab-okubətkə səwr kilixi

¹² Kədirlik kerindaxlirim, silər kattik sinaklarqə duq kəlgininglarda, əjayip bir ixka yolukup kaldim, dəp həyran bolmanglar. ¹³ Əksi qə, Əysa Məsihning azab-okubətlirigə ortaq boləqanlikinglardin huxal bolunglar. U xan-xərəp bilən kaytip kəlgəndə, silərmu xad-huramlikka qəmisilər. ¹⁴ Əysa Məsihkə etikad kiləqanlikinglar səwəbidin həkərtkə uqrisanglar, nəkədər bəhtlikisilər! Qünki, Hudaning uluq rohi silərninğ kəlbinglelardin

orun aloʻjan. ¹⁵ Aranglardin birining azab-okubət qekixi hərgizmu katillik, oʻqirilik wə yamanliklarni kilix yaki baxkilarning ixioʻja arilixix səwəbidin bolmisun. ¹⁶ Lekin, aranglardin biri Əysa Məsihkə əgəxküqi dəp ataloʻjanliqi səwəbidin azab-okubət qəksə, u buningdin nomus kilmisun. Əksiqə, xu nam bilən ataloʻjanliqi üqün Hudani mədhiiyilisun. ¹⁷ Qünki, sorak waqti baxlandi. Bu sorak aldi bilən Hudaning pərzəntliri, yəni etiqadqilarning etiqadini sinaxtin baxlinidu. Əgər bu biz etiqadqilar üqün kıyin bolsa, u halda Hudaning səzigə kulak salmioʻjanlarning akiwiti kandaq bolar? ¹⁸ Dəl mukəddəs yazmilarda yeziloʻjinidək:

«Əgər adil adəmlərning kutkuzuluxi təs bolsa,
Huda yolida mangmioʻjanlar wə baxka gunahkarlarning akiwiti
kandaq bolar?»

¹⁹ xuning üqün, Hudaning iradisi bilən azab-okubət qəkkənlər jenini ixənqlik yaratkuqioʻja amanət koyup, yahxi ixlarni kilixni dawamlaxtursun.

5-bab

Yetəqqlər wə yaxlaroʻja kilinoʻjan nəsihət

¹ Həzir mən aranglardiki etiqadqilar jama'ətqilikining yetəqqlirigə bir eoʻjiz səz kilmaqimən. Qünki, mənmu silərgə ohxax bir yetəqqi həmdə Əysa Məsihning kresttə qəkkən azab-okubətlirining guwahqisi, u kaytip kəlgəndə uning namayan kilidioʻjan xan-xəripidin bəhrimən boluqimən. Yetəqqi süpitimdə silər yetəqqlərdin xuni ətünimənki, ² koyqi koylirioʻja yahxi kariqiniqoʻja ohxax, silərmu Huda silərgə amanət kiləjan etiqadqilar jama'ətqilikining halidin həwər elinglar. Buni məjburən əməs, bəlki Hudaning iradisi boyiqə razimənlik bilən kilinglar; pul tepix üqün əməs, kizəjinlik bilən kilinglar. ³ Silərgə amanət kilinoʻjan bu etiqadqilar jama'ətqilikining həkümrani boluwalminglar, əksiqə bu jama'ətqilikkə ülgə bolunglar. ⁴ Xundak kilsanglar, bax koyqi Əysa Məsih kaytip kəlgəndə, mənnggü qeqəkləp turidioʻjan xan-xərap tajiyoʻja erixisilər.

⁵ Əy yigitlər, silərmu yetəqqlərgə boysununglar. Həmminglar bir-biringlaroʻja kəmtər bolunglar. Qünki, mukəddəs yazmilarda yeziloʻjinidək: «Huda qarxidur təkəbburlarəja, mehır-xəpkət kılar

Petrus yazoqan birinchi hət

kəmtərlərgə.»⁶ Özünglarni Hudaning kudrətlik kəli astida təwən tutunglar. Xundak kilsanglar, wakti kəlgəndə Huda siləni üstün kəlidu.

⁷ Barlik oqəm-kayəquliringlarni Hudaəja tapxurunglar. Qünki, u silərgə oqəmhorluk kəlidu.

⁸ Özünglarni hoxyar wə səgək tutunglar. Qünki, düxmininglar boləjan Xəytan huddi eqırkap kətkən xirdək aranglardiki etikədqilarni yutmaqəi bolup, katrap yürüdü. ⁹ Silər mustəhkəm etikədinglar bilən Xəytanəja takəbil turunglar. Qünki esinglarda bolsunki, dunyaning hərəkəysi jayliridiki kerindaxliringlarnu silərgə ohxax, azab-okubət qekiwatidu.

¹⁰ Pütkül mehır-xəpkətning mənəbəsi boləjan Huda siləni Əysa Məsih arkilik əzining mənəggülük xan-xəripigə qakiroqan. Silər wakitlik azab-okubət qəkkininglardin keyin, Huda siləni dəs turəquzup, siləni qidamlik kəlip, etikədinglarni mustəhkəm wə təwrənməs kəlidu. ¹¹ Barlik kük-qudrət Hudaəja əbədil'əbəd mənəsup boləjay, amin!

Ahirkı salam

¹² Mən Huda yolidiki sadıq kərindixim Silasning yardimi bilən bu kışkıəjına hətəni yazdim. Uxbu hətəni yeziximdiki məksət, siləni riqəbətəndürük wə Hudaning həkikiy mehır-xəpkiti həkkidə guwahlik berixtin ibarəttur. Bu mehır-xəpkəttə qing turunglar.

¹³ Silər bilən billə Huda tərıpıdin tallanəjan Babildiki⁹ etikədqılar jama'ətqilikidin wə Huda yolidiki oqlum Markustin silərgə salam.

¹⁴ Bir-biringlar bilən mehribanlarqə salamlixinglar.

Silərgə, yəni Əysa Məsihkə mənəsup boləjan həmminglarəja amanlik yar boləjay!

---

⁹ Babil – xu wakittiki etikədqılar arisida rim xəhiri məhpiy halda Babil, dəp atilatti.

Petrus yazoʻan ikkinqi hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu, əlqi Petrusning hayatining ahirki məzgilliridə (mu'allip miladiyə 68-yildin burun, yəni Rim imperatori Neroning zulmətlik həkümrənliqi dəwridə etiқadi səwəblik öltürülgən) yazoʻan hetidur.

Mu'allip bu hət arқilik etiқadqilarni Əysa Məsih toqrisida yətküzülgən həqikəttə qing turuxқа həmdə Hudaning əzlrini tallioanliқini hayatida ispatlaxқа qaqirəan. Mu'allip ularni bir қisim sahta təlim bərgüqilərdin agahlandurup, ularning təlimatlrini wə bu hil təlimlərnin təsiridin pəyda boləan əhləksizliқni қamқiləan.

Mu'allip yənə Əysa Məsih қaytip kəlməydu, dəydiqan təlimatning hata ikənlikini təkitliqən. U Əysa Məsihning həzirəqiqə kəlməsliki Hudaning «həqkimning mənggü həlak bolmay, barliқ insanlarning əz gunəhlirioqa towa қilixini» istigənlikidin ikənlikini kərsitip bərgən. Ahirida u etiқadqilarni Əysa Məsihning қayta kelixini intizarliқ bilən күtүp, pak yaxax bilən Hudaqqa hizmət қilixқа ündigən.

Tezis:

1. Salam (1-bab 1-ayəttin 2-ayətkiqə)
2. Etiқadta yetilixning yolliri (1-bab 3-ayəttin 21-ayətkiqə)
3. Sahta təlim bərgüqilərdin həzər əyləx (2-bab)
4. Əysa Məsihning қaytip kelixi (3-bab)

Petrus yazojan ikkinqi hət

¹ Əysa Məsihning hizmətkari və əlqisi boləjan mənki Simun Petrustin silərgə salam! Silər bizning Hudayimiz və kütəzojuqimiz boləjan Əysa Məsihning adillikə arkilik biz bilən ohxax kimmətlik bir etikadka muyəssər boldunglar. ² Silər Hudani və rəbbimiz Əysani tonuoqanseri, Hudaning silərgə kərsitidoqjan mehir-xəpkiti və amanlikə tehimu axkay!

Əysa Məsihkə boləjan tonuxni qongkurlaxturux

³ Biz Əysa Məsihni həkikiy tonuoqanlikimizdin, u əzining küq-kudriti, yəni Hudaning küq-kudriti arkilik bizgə Hudaning iradisi boyiqə hayat kəqürüximiz üqün ehtiyajlik boləjan həmmə nərsini ata kildi. U bizni əzining uluqlukə və esil pəziliti bilən qakirdi. ⁴ U əzining uluqlukə və esil pəziliti arkilik bizgə nəhayiti uluq və kimmətlik wədilərnə bərdi. Bular arkilik biz bu dunyadiki insanlarning bolmiqur həwəsliridin kelip qikqan əhləksizliktin kutulup, Hudaning təbi'itigə ohxax təbi'ətkə igə bolalaymiz. ⁵ Xunga, silər pütün küqunglar bilən etikadinglarəja esil pəzilətni, esil pəzilitinglarəja Huda toqrisidiki bilimni, ⁶ biliminglarəja əzünglarni baxkuruxni, əzünglarni baxkuruxunglarəja səwrqanlikni, səwrqanlikinglarəja Hudaəja boləjan ihlasmənlikni, ⁷ ihlasmənlikinglarəja kerindaxlarni səyüxnə, kerindaxlarni səyüxunglarəja baxkilarəja mehir-muhəbbət kərsitixni koxuxka

tirixinglar. ⁸ Qünki, silər bu hususiyətlərgə igə bolsanglar, xundakla bu hususiyətlərni hayatinglarda tehimu yetildürsənglar, silərning Rəbbimiz Əysa Məsihkə bolqan tonuxunglar əhmiyətsiz bolmaydu, əksiqə hayatinglarda yahxi nətijilər barlikka kelidu. ⁹ Bu hususiyətlərgə igə bolmiqan kixi pəkət burnining uqinila kərəlydiqan yaki kor kixigə ohxaydu. Undak kixi burunki gunahlriridin pak qilinoqanlikini untuqan bolidu.

¹⁰ Əy kerindaxlar, Huda silərni özining mukəddəs həlki boluxka tallidi wə qakirdi. Xuning üqün, silər öz hayatinglarda buni ispatlaxka tirixinglar. Mana xundak kilsanglar, heqqaqan etikad yolidin qətnəp kətməysilər. ¹¹ Rəbbimiz bolqan Qutkuzoquqimiz Əysa Məsihning mənngülük padixahlikidimu kizəjin karxi elinisilər.

¹² Xunga, gərqə silər bu ixlarni bilgən həmdə özünglaroqa yətküzülgən həkikəttə qing turuwatqan bolsanglarmu, mən yənila hər da'im bu ixlarni esinglaroqa salmaqçimən. ¹³ Hayat waqtimda bularni səminglaroqa selip, silərni oyoqitip turuxni layik kərdüm. ¹⁴ Rəbbimiz Əysa Məsihning burun manga ayan kiləjinidək, hayatimning pat arida ahirlixidiqanlikini bilip turuwatimən. ¹⁵ Silərning bu ixlarni mən bu dunyadin kətkəndin keyinmu hər da'im esinglardin qikarmaslikinglar üqün küqümning bariqə tirixiwatimən.

Mukəddəs yazmilardiki sözlərgə əməl kilix

¹⁶ Biz əlqilər silərgə ukturoqan Rəbbimiz Əysa Məsihning küq-kudriti wə kayta kelidiqanlikini toqrisidiki həkikətni hərgizmu özimiz oydurop qikmiduk. Biz Əysa Məsihning xan-xəhritini öz kəzimiz bilən kərgənmiz. ¹⁷ Əysa Məsih mukəddəs taqda Huda'atimizdin xan-xərp wə uluqlukka erixkəndə, uluq Hudaning: «Bu mening səyümlük oqlum, mən uningdin hursənmən» degən awazi anglandi. ¹⁸ Xu qaqda, biz mukəddəs taqda Əysa Məsih bilən billə boləqaqka, ərxin kəlgən bu awazni öz kulikimiz bilən angliduk. ¹⁹ xuning bilən, biz burunki pəyoqəmbərləning Əysa Məsih həkkidə eytkan sözlirining ixənqlik ikənlikini həkikiy quxənduk. U sözlərgə kulak salsanglar, yahxi kiləqan bolisilər. Qünki, tang süzülgüqə, yəni tang yultuzi Əysa Məsih kelip, kəlbinglarni toluk yorutkuqə, bu sözlər huddi karangoqulukta yolni yorutup beridiqan qiraqka ohxax qaknap turidu. ²⁰ Xuni əng muhim dəp

① Bu wəqə «Məttə» 17-bab, 1-9-ayətlərdə toluk bayan kilinoqan.

bilintlarki, mukəddəs yazmilardiki wəhiylərni pəyoqəmbərlər əzliri oylap qikқан əməs. ²¹ Qünki, həkəndak wəhiy insanlarning iradisidin kəlməydu. Əksiqə, ular Hudaning səzliri bolup, Mukəddəs Rohning təsirləndürüxi bilən yətküzülgən.

2-bab

Sahta pəyoqəmbərlər wə sahta təlim bərgüqilər

¹ Burun Isra'il həlki iqidə sahta pəyoqəmbərlər boləqinidək, silərning aranglardimu sahta təlim bərgüqilər məydanəqə qikidu. Ular adəmlərni halak kilidioqan sahta təlimlərni aranglarəqə yoxurun kirgüzidu. Ular hətta əzlrining gunahlirining bədilini tələp jenini kurban kiləqan Rəbnimu rət kilidu. Buning bilən, ular tezla əz bexioqə halakət kəltüridu. ² Nuroqun kixilər ularning xərməndilikigə əgixip ketidu. Bu sahta təlim bərgüqilər səwəbidin Əysa Məsih wə uning həkikət yoli hakarətkə uqraydu. ³ Ular aqkəz boləqəqka, oydurma səzlər bilən mal-mülkünglarni talan-taraj kilidu. Hudaning ularəqə beridioqan jazasi burundin təyyardur, ularning halakiti bolsa keqiktürülməydu.

⁴ Huda gunah sadir kiləqan pərixtilərni ayap koymidi. Bəlki, ularni dozahka taxlap, ularni sorakka tartkuqə, karangoqə əngkürlərdə solap koydi. ⁵ Huda kədimki zamanlarda yaxioqan kixilərnimu ayap koymidi. Ular gunahka berilgən boləqəqka, Huda dunyani kəlkün bilən oqərk kilip, ularni jazalidi. Huda pəkət xu zamandiki kixilərni həkkanıylik yolioqə mengixka dəwət kiləqan Nuh pəyoqəmbər wə uning a'ilisidiki yəttə kixini saklap kaldi. ⁶ Huda keyin yənə Sodom wə Gomora xəhridiki kixilərni jazalap, ularning xəhərlirini kəydürüp kül kiliwətti. Huda muxundak kilix arkilik gunah yolida mangoqanlarning kəndak jazalarəqə uqraydioqanliki toqrisida keyinki əwladlarəqə ibrət bərdi. ⁷ Lekin, Huda bu ikki xəhərdiki kixilərni jazalax bilən bir wakitta, ularning xəhwaniylikliridin yirgəngən həm toqra yolda mangoqan Lutni kutkuzəqanidi. ⁸ Axundak kixilərnin iqidə yaxioqan bu durus adəmnin kəlbi anglioqan wə kərgən rəzil ixlar tüpəylidin hər küni azablinatti. ⁹ Xuningdin kərwəwalalaymizki, Huda toqra yolda mangoqanlarni ular duq kəlgən sinaklardin kəndak kutkuzidioqanlikini bilidu. Xuningdək, Huda sorak künigiqə gunah yolida mangoqanlarni jazalaxni kəndak dawamlaxturuxni, ¹⁰ bolupmu qirik həwəslərgə berilgən wə Hudaning

hokukioqja səl karioqan heliki sahta təlīm bərgüqilərnı kəndək jazalaxnı bilidu.

Ular özini qong tutup, məoqrurlarqə ix kilidu həm ərxtiki uluqlarəja həkərət kilixtin kərkmaydu. ¹¹ Hətta küq-kudrəttə bu sahta təlīm bərgüqilərdin həssiləp üstün boləjan pərixtilərmu Hudaning aldida ərxtiki bu uluqlarəja təhmət qaplap ularnı əyibliməydu. ¹² Ləkin, bu sahta təlīm bərgüqilər əzliri qüxənməydiəjan ixlar üstidə haliəjanqə kupurluk kilidu. Bu kixilər huddi owlinip boəjuzlinix üqün tuəjuəjan yawayi haywanatlardək əkilsiz kelidu həmdə bu yawayi haywanatlarəja ohxax həlak kilinidu. ¹³ Bu kixilər baxkilarəja kiləjan nəhəkqilikigə tuxluk jazaəja uqraydu. Ular hətta kündüzi oquq-axkara həlda əyx-ixrət kilixnimu ləzzət, dəp hesablaydu. Bu kixilər silər bilən bir dastihanda olturoqinida, silərnı aldioqanlikidin zoklinidu həmdə silərgə nomus wə daə kəltüridu. ¹⁴ Ularning kəlbi zinahorluk həwəsliri bilən toləjan bolup, tohtimastin gunah sadir kilip turidu wə etikadta əjiz kixilərnı azduridu. Ularning kəlbi aqkəzlükkə kənüp kətkən bolup, ular Hudaning lənitigə kətkənlərdur. ¹⁵ Ular Bi'orning oəqli Bil'amning yoliəja mengip, toəjra yoldin qətnəp kətti. Bil'am pulpərəs boləjaqka, yamanlik kildi. ¹⁶ Uning kiləjan gunahliri tüpəylidin Huda uni əyiblidi. Huda uning exikini zuwanəja kəltürüp, bu «pəyoəmbər»ning kilməqə boləjan əhməklərgə ixini tosidi. ^②

¹⁷ Bu sahta təlīm bərgüqilər kurup kətkən bulaklarəja wə güldüri bar, yamoəjuri yok bulutlarəja ohxaydu. Huda ularəja kəpkərangəjuəlukta jay hazirlap koydi. ¹⁸ Qünki, ular yaləjan-yawidak səzlər bilən mahtinip, özini hata yoldin yengila tartkanlarning xəhwəniy həwəslirini kəzoəjitix bilən ularnı azduridu. ¹⁹ Ular azduruləjanlarəja: «Silər bizgə ohxax muxundək kilsanglar, həkikiy ərkin bolisilər» dəp wədə kilidu. Ləkin, ular əməliyəttə qiriklikning kulliridur. Qünki, adəm nemə təripidin boysunduruləjan bolsa, xuning kuli bolidu. ²⁰ Əgər biri Rəbbimiz boləjan Kutkuzəjuqə Əysa Məsihni tonux arkilik bu dunyaning napaklikliridin kutulup, keyin xundək napak ixlarəja yənə kayta kirixip kelip xu

---

^② Bi'orning oəqli Bil'am – Musa pəyoəmbər Isra'llarnı Misirdin Huda wədə kiləjan zeminoəja baxlap ketiwatkanda, yol üstidiki padixahlarning kərxilikioəja uqraydu. Axu padixahlardin biri Bi'orning oəqli Bil'amni tepip, əgər u Isra'llarəja lənət okusa, uningəja kəp pul bərməqə bolidu. Ləkin, Huda Bil'amning undək kilixioəja ruhsət kilmaydu. Xundaktimu, Bil'am pulni dəp Hudaəja boysunmay, ularəja lənət okuməqə bolidu. Birək, Hudaning tosuxi bilən lənət okuyalmaydu.

Petrus yazoqan ikkinchi hət

napakliklarning kuli bolup qalsa, uning keyinki hali dəsłəpkisidinmu yaman bolidu. ²¹ Qünki, həkkaniylik yolini bilip turup, özige yətküzülgən mukəddəs əmrin yüz ərügəndin kərə, bu yolni zadila bilmigən yahxi.

²² Uning yaman yoləja kaytkini dəl hekmətlik sözlərdə eytilöjiniöja ohxaydu: «It aylinip öz kusukini yər» wə yənə: «Qoxka yuyunup qikipla patkakta eöjinar.»

3-bab

Rəbbimizning kelidoqan küni

¹ Kədirlilik kərindaxlar, hazır silərgə yeziwatkinim ikkinchi hetimdur. Hər ikki hetimdə bu ixlarni səminglarəja selip, siləрни toqra pikir kilixka yetəkləxkə tirixtim. ² Mukəddəs pəyoqəmbərlirimiz burun eytkən sözləрни wə kutkuzoquqimiz, yəni Rəbbimiz Əysa Məsih əlqilər arkilik bərgən əmrləрни esinglarda tutuxunglarni soraymən.

³ Əng muhimi xuni bilixinglar kərəkki, ahir zamanda əzining yaman həwəslirining kəynigə kiridoqan, siləрни məshirə kilidoqan kixilər qikidu.

⁴ Ular siləрни: «Rəbbinglar mən kayta kelimən degənoqu! U kəni? U kaytip kəlmidoqu! Bowilirimiz aləmdin ətüp taki hazıröjqə həmmə iklar ohxax bolup, dunya apiridə boləjan wakittikidin heqkandə pərki yoktur» dəp məshirə kilixidu. ⁵ Həlbuki, ular əng kədimki zamanda Hudaning əz əmri bilən asmanni yaratkanlikini wə yərning sudin həm su arkilik barlikka kəlgənlilikini kəstən untuydu. ⁶ Huda su bilən, yəni kəlkün süyi bilən Nuh pəyoqəmbər yaxioqan dunyani oqərk kiləjanidi. ⁷ Huda yənila əz əmri bilən əzining yolida mangmioqanlarning sorakka tartilip həlak kilinidoqan axu kündə asman bilən zeminning otta kəydürüluxini bəlgilidi. Xunga, asman bilən zemin ta xu künigiqə saklinidu.

⁸ Kədirlilik kərindaxlirim, xuni untumanglarki, Rəbbimiz wakitning qəklimisigə uqrimioqəqqa, uning nəziridə bir kün ming yildək, ming yil bir kündəktur. ⁹ Rəbbimiz hərgizmu bəzilərnin oyliqinidək əzining kayta kelixi toqrisidiki wədisini orundaxni keqiktürgini yok. Bəlki, u silərgə kəngqilik kilix səwəbidin tehi kayta kəlmidi. Huda heqkimning mənggü həlak boluxini halimaydu, bəlki u barlik insanlarning towa kilixini halaydu.

¹⁰ Lekin, Rəbbimiz Əysa qokum kaytip kelidu. Bu künning kelixi huddi oqqrining kelixidək kütülmigən wakitta bolidu. U küni pütün asman

Petrus yazoqan ikkinqi hət

qattik güdürligən awaz bilən oqayib bolidu. Asman jisimliri köyüp tügəydu. Zemin wə uningdiki pütkül nərsilərmu köyüp gumran bolidu.

¹¹ Həmmə nərsə mana xundak yokilidu. Undakta, silər kəndak adəmlərdin boluxunglar kerək? Silər pak yaxap, Huda yolida mangidiqan adəmlərdin boluxunglar kerək. ¹² Silər kiyamət künini intizarlik bilən kütüp, u küning tezrək kelixi üqün bar küqunglar bilən Hudaqə hizmət qilinglar. U küning kelixi bilən pütün asman köyüp tügəydu, asman jisimlirimu xiddətlik otta erip yokaydu. ¹³ Lekin, biz Huda wədə kiləqan yengi asman-zeminni intizarlik bilən kütüwatimiz. U yərdə pəkət həkkaniylik yolida mangidiqanlarla yaxiyalaydu.

¹⁴ Xuning üqün, əy qədirlilik qerindaxlirim, bu ixlarni kütüwatkanikənsilər, Hudaning aldida əyibsiz wə qusursiz yaxaxqa həmdə Huda bilən inaklikni saklap kelixka tirixinglar. ¹⁵ Rəbbimizning kəngqilik kilixini kəp adəmlərnin kutkuzulux pursiti, dəp bilinglar. Bu dəl qədirlilik qerindiximiz Pawlusning əzigə ata kilinəqan əkil-parasət bilən silərgə yazqiniqə ohxaxtur. ¹⁶ U barlik hətliridə bu ixlər həkkidə tohtaləqan. Uning hətliridə qüxinix təs boləqan bəzi jaylar bar. Huda toqrisidiki bilimi az wə etikadta ajiz kixilər mukəddəs yazmilarning baxka kisimlirini burmiliqandək, uning hətliridiki qüxinix təs boləqan jaylarnimu burmilap qüxəndüridu. Muxundak kiləqanlar əzigə həlakət elip kelidu.

¹⁷ Qədirlilik qerindaxlirim, bu sahta təlim bərgüqilər toqrisidiki ixlarni aldin'ala bilgənikənsilər, bu rəzil adəmlərnin hata təlimigə əgixip, mustəhkəm məydaninglarni yokitip koyuxtin həxyar bolunglar.

¹⁸ Əksiqə, etikadinglar Rəbbimiz boləqan Kutkuzoquqimiz Əysa Məsihning mehİR-xəpkiti wə uningqə boləqan tonuxunglar arkilik dawamlilik əsüp barsun.

Barlik xan-xərəp Rəbbimizgə əbədil'əbəd mənəsup boləqay!

Yuhanna yazoqan birinchi hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Bu hətning mu'allipi däl «Yuhanna bayan qilqan hux həwər», Yuhanna yazoqan ikkinqi wə üqinqi hətning mu'allipi Yuhanna bolup, u Əysa Məsihning əlqilirining biri idi.

Uning bu hətini yezixtiki məxsiti etiqaqilarni Əysa Məsihkə baqlinip, Hudaqqa yeqin yaxaxqa qaqirix bilən sahta təlimgə əgəxməslikkə aqaqlanduruxtin ibarət.

Bu yərdə deyilgən sahta təlim xuningdin ibarətiki: maddiy dunya rəzil; jismani yən bu maddiy dunyaqqa təwə bolqraqqa, Əysa Məsihning insan tenidə kelixigə bolmaydu, xundaqla insanlarning qutquzuluxqa erixixi maddiy dunyadiki həyatqqa baqlilik bolmiqraqqa, qutquzulqanlarning əhləqlik boluxining wə mehir-muhabbat kərsitixining zərüriyiti yoq.

Mu'allip bundaq sahta təlimgə rəddiyə berix üqün, Əysa Məsihning həqiqiy insan tenidə kəlgənlikini eniq kərsitip berix bilən birgə, Əysa Məsihkə etiqaq qilimən, Hudani səyimən, degüqiləning Hudaqqa boysunup yaxixi wə bir-birigə mehir-muhabbat kərsitixi kerəklilikini təkitligən.

Tezis:

1. Həyatliq kalami (1-bab 1-ayəttin 4-ayətqiğə)
2. Yorukluk wə qarangquluk (1-bab 5-ayəttin 2-babning ahiriqiğə)
3. Hudaning pərzəntliri (3-bab)
4. Həqiqət wə yalqanqilik (4-bab 1-ayəttin 6-ayətqiğə)
5. Mehir-muhabbat kərsitix (4-bab 7-ayəttin 21-ayətqiğə)
6. Etiqaq arqilik qələibə qilix (5-bab)

Yuhanna yazoʻan birinchi hət

Əysa Məsih – hayatlik kalamidur

¹ Biz bu hetimizdə silərgə əzəldin bar boləjan hayatlik kalami toqʻrisida bayan kilməqimiz. Biz bu hayatlik kalamini öz kulikimiz bilən angliəjan, öz kəzimiz bilən kərgən wə kəzətkən həmdə uni öz kollirimiz bilən tutkan. ² Bu hayatlik bizgə ayan boldi. Biz uni kərduk. Xunga, bu həktə guwahlik berimiz həmdə əslidə ərxniki Atimiz bilən billə bolup, keyin bizgə ayan boləjan bu mənggülik hayatni silərgə bayan kelimiz. ³ Silərninmu biz bilən kərindax boluxunlar üqün, kərgən wə angliəjanlirimizni silərgə yətküzüwatimiz. Biz bundak kərindaxliktin billə bəhrimən bolalaymiz. Qünki, biz həmmimiz birliktə atimiz wə uning oqʻli Əysa Məsihkə baəqlanduk. ⁴ Həmmimizning huxalliki tolup taxsun dəp, bularni silərgə yeziwatimiz.

Hudaning yoruklukida pak yaxiximiz kerək

⁵ Biz Əysa Məsihtin angliəjan həm silərgə yətküzməqci boləjan həwər dəl xuningdin ibarətki, Huda yorukluktur, uningda heqkandak karəngəjuluk bolmaydu. ⁶ Əgər əzimizni Hudaəja yekin dəp turup, yənila gunah ətküzüp, karəngəjulukta mənəiwərsək, yaləjan eytkən wə həkikətkə əməl kilmioəjan bolimiz. ⁷ Xunga, Huda yoruklukta boləjinidək, bizmu yoruklukta bolsak, bir-birimizgə yekin bolimiz həm Hudaning

Yuhanna yazojan birinchi hət

Oqli Əysa Məsihning kurbanlik keni bizni barlik gunahdin pak kilidu.

⁸ Gunahimiz yok desək, öz-özimizni aldiqan bolimiz wə həkikət kəlbimizdin orun almioqan bolidu. ⁹ Gunahirimizni ikrar kilsak, ixənqlik wə adil Huda gunahirimizni kəqürüm kilip, bizni barlik gunahirimizdin pak kilidu. ¹⁰ Gunah kilmiduk desək, Hudani yaloqanqi kilip koyoqan bolimiz wə uning sezi kəlbimizdin orun almioqan bolidu.

2-bab

Əysa Məsih – akliouqimizdur

¹ Əziz balilirim, mən silərni gunah sadir kilmisun dəp, bu sözlərni yazmaktimən. Mubada birimiz gunah sadir kilsak, akliouqimiz bolqan adil Əysa Məsih ərxtiki atimizning aldidə bizni aqlaydu. ² Əysa Məsih gunahirimizning kəqürüm kilinixi üçün kilinoqan kurbanliktur. Uning öz jenini kurban kilixi pəkət bizning gunahirimiz üçünlə əməs, bəlki pütkül dunyadiki insanlarning gunahliri üçündür.

³ Hudaning əmrlirigə əməl kilsak, u qaşda Hudani tonuqanlikimizni bilələymiz. ⁴ «Hudani tonuymən» dəp turup, uning əmrlirigə əməl kilmioqan kixi yaloqanqidur, uningda həkikət yoktur. ⁵ Ləkin, Hudaning səzigə əməl kilsak, Hudaşə bolqan mehır-muhəbbitimizni həkikətən mukəmməl ipadiligən bolimiz. Özimizning Hudaşə baqlinip yaxawatkanlikimizni ənə xuningdin bilələymiz. ⁶ «Hudaşə baqlinip yaxaymən» degən kixi Əysa Məsihkə ohxax yaxixi kerək.

Kerindaxlarşə mehır-muhəbbət kersitiximiz kerək

⁷ Kədirlik kerindaxlar, silərgə burun anglap bakmioqan yengi bir əmrni əməs, bəlki burundin tartip silər kəbul kilip keliwatkan kona əmrni yazmaktimən. Bu əmr Hudaning silər burundinlə anglap keliwatkan səzidur. ⁸ Ləkin, bu əmrni yengi əmr desəkmə bolidu. Qünki, uning həkikət ikənliki Əysa Məsihning həyatida wə silərning həyatınglarda namayan boldi. Karangoşuluk ahırlaxmakta, həkikiy yorukluk bolsa öz nurini qeqixkə baxlimakta. ⁹ Kimdəkim özini «yoruklukta yaxawatimən» dəp turup, kerindixioşə eqmənlik kilsa, u yənılə karangoşulukta turuwatkan bolidu. ¹⁰ Kerindixioşə mehır-muhəbbət kersətkən kixi yoruklukta yaxaydu, uningda gunahkə baxlaydişə heqnemə kalmaydu.

¹¹ Ləkin, kerindixioşə eqmənlik kilşə kixi karangoşuluktidur. U

Yuhanna yazojan birinchi hət

karangojulukta mangidu wə kəyərgə ketiwatkanlikini bilməydu, qünki karangojuluk uning kəzlrini kor kiliwətkən.

¹² Əziz balilirim, mən bu hetimni silərgə yeziwatimən, qünki gunahliringlar Əysa Məsih arkilik kəqürüm kilindi.

¹³ Atilar, buni silərgə yeziwatimən, qünki silər əzəldin bar boləuqini tonudunglar. Yigitlər, buni silərgə yeziwatimən, qünki silər Xəytan üstidin oqəlibə kildinglar.

¹⁴ Əziz balilirim, buni silərgə yeziwatimən, qünki silər ərxtiki atimizni tonudunglar. Atilar, buni silərgə yeziwatimən, qünki silər əzəldin bar boləuqini tonudunglar. Yigitlər, buni silərgə yeziwatimən, qünki etikadinglar küqlük, Hudaning səzi kəlbirlərdə yaxaydu, Xəytan üstidinmu oqəlibə kildinglar.

¹⁵ Bu dunyani wə bu dunyadiki ixlarni səymənglar. Bu dunyani səysənglar, ərxtiki atimizni səymigən bolisilər. ¹⁶ Qünki, bu dunyadiki ixlər, yəni jismani həwəs, aqkəzlik wə məoqrurlukka ohxaxlarning həmmisi bu dunyaqə mənsup bolup, ular hərgizmu ərxtiki atimizdin kəlgən əməs. ¹⁷ Bu dunya wə uningdiki həwəslərnin həmmisi ətüp ketidu. Lekin, Hudaning iradisigə əməl kiləjan kixi mənggü yaxaydu.

Əysa Məsihning rəkibi

¹⁸ Əziz balilirim, zaman ahiri bolup kaldi. Silər Əysa Məsihning rəkibinin ahir zamanda kelidəjanlikini angliəjan. Əməliyətə, hazirning əzidila nurojunliri məydanəqə qikti. Buningdin zaman ahiri bolup qəlanlik bizgə məlum. ¹⁹ Ular arimizdin qikti, lekin ular bizning kixilirimizdin əməs. Qünki, bizning kixilirimizdin boləjan bolsa, bizdin ayrilməjan bolatti. Ularning ayrilip ketixi heqkəyisining rasttinla bizning kixilirimizdin əməslikini kərsitip bərdi.

²⁰ Silər bolsanglar Əysa Məsihtin Mukəddəs Rohni qəbul kildinglar. Xuning üqün, həmminglar həkikətni bilisilər. ²¹ Silərgə bu hətəni yeziximdiki səwəb, silərnin həkikətni bilmigənlikinglar üqün əməs, bəlki həkikətni bilip, yaləjanqilikning həkikəttin kelip

Yuhanna yazojan birinchi hət

qikmaydiojanlikini qüxəngənlikinglar üqündür.

²² Əmisə, kim uqiə qikkən yalojanqi? Həzriti Əysani rət kılıp, uni «Məsih, yəni kutkuzəuqi əməs» dəp kariəjan adəm uqiə qikkən yalojanqidur! Ərxniki atimizni wə uning oqlı Əysa Məsihni rət kıləjan kixi Əysa Məsihning rəkibidur. ²³ Huda öz oqlını rət kıləjanlarning atisi bolmaydu. Əsiqə, uni etirap kıləjanlarning atisi bolıdu.

²⁴ Burundin anglap keliwatkan təlimni dawamlıq kəlbınglarda saklanglar. Xundak kilsanglar, silərmu dawamlıq ərxniki Atimiz wə uning oqlıə baqlınıp yaxawatkan bolısilər. ²⁵ Əysa Məsihning bizgə kıləjan wədisi bizni mənggü hayatlıkka erixtürüxtur.

²⁶ Silərni azdurmaqçı boləjanlarnı kəzdə tutup, bularnı silərgə yazdim. ²⁷ Silərgə kəlsək, Əysa Məsih silərgə ata kıləjan Mukəddəs Roh kəlbınglarda boləqəqka, silər baxkılarning yengi təlimigə mohtaj əməsilər. Mukəddəs Roh silərgə həmmə həkikətni əgitidu. Qünki, u həktur, yalojan əməstur. Xunga, muxu həkikət boyıqə dawamlıq Əysa Məsihkə baqlınıp yaxanglar.

²⁸ Demək, əziz balilirim, dawamlıq Əysa Məsihkə baqlınıp yaxanglar. Xundak kilsanglar, u kaytip kəlgəndə yürikimiz tok turidu həm uning aldida hijalətqiliktə kəlmaymiz. ²⁹ Hudaning adil ikənlikini bilgənıkənsilər, adillıqka əməl kıləjuqılarning uning pərzəntliri ikənlikinimu bilələysilər.

3-bab

Biz Hudaning pərzəntliri

¹ Karanglar, ərxniki Atimiz bizgə nəkədər mehir-muhəbbət kərsətkən-hə! Uning mehir-muhəbbiti xunqilik qongkurki, u bizni «pərzəntlirim» dəp atidi. Həkikətənmu biz Hudaning pərzəntlirimiz. Birak, Əysa Məsihkə etıkad kılmiəjanlar ərxniki atimizni tonumiojanlıktın, bizning Hudaning pərzəntliri ikənlikimiznimu tonup yetəlməydu. ² Kədirlık kerındaxlar, biz hazır Hudaning pərzəntlirimiz, ləkin kəlgüsıdə kəndak bolıdıəjanlıkımız tehi bizgə oquq ayan kılınmiəjan. Birak, Əysa Məsih kaytip kəlgəndə, uningəə ohxax bolıdıəjanlıkımızni bilimiz. Qünki, xu qəəda u kəndak bolsa, biz uni xu peti kərimiz. ³ Əysa Məsihkə bu ümidni baqlıəjan hərəkəndak kixi əzini pak tutıdu. Qünki, Əysa Məsih paktur.

⁴ Gunah sadir kıloğan kixi Hudaning kanunioğa hilaplik kıloğan bolidu. Qünki, gunah sadir kıloğanlik Hudaning kanunioğa hilaplik kıloğanliktur. ⁵ Həlbuki, silər Əysa Məsihning insanlarni gunahidin azad kılıx üqün dunyaoğa kəlgənlikini wə uning gunahsız ikənlikini bilisilər. ⁶ Xunga, Əysa Məsihkə baqlinip yaxawatkan kixi gunah sadir kiliwərməydu. Gunah sadir kiliweridioğan kixi Əysa Məsihni qüxənmigən wə uni tonup yətmigən bolidu.

⁷ Əziz balilirim, kixilər silərni aldap kətmisun. Həkkaniylikka əməl kıloğan kixi Əysa Məsih həkkaniy boləjnidək həkkaniydu. ⁸ Lekin, gunah sadir kiliweridioğan kixi Xəytanoğa mənəsupdur. Qünki, Xəytan əlmisaktin tartip gunah sadir kilip kəlməktə. Hudaning Ooqli Əysa Məsihning dunyaoğa kelixitiki məksiti Xəytanning kilmixlirini yokitixtur. ⁹ Hudaning pərzənti boləjan kixi gunah sadir kiliwərməydu. Uningda Hudaning təbi'iti məwjut boləjaqqa, gunah sadir kiliwərməydu. ¹⁰ Həkkaniy yol tutmaydioğan yaki kərindixioğa mehir-muhəbbət kərsətməydioğan kixi Hudaning pərzənti əməstur. Hudaning pərzəntli bilən Xəytanning pərzəntli mana muxuning bilən pərklidur.

Bir-birimizgə mehir-muhəbbət kərsitəyli

¹¹ Bir-birimizgə mehir-muhəbbət kərsitəyli! Mana bu, silər burundin anglap keliwatkan təlim. ¹² Xəytanoğa mənəsup bolup, inisini öltürgən Qabilə ohxax bolmanglar! Qabil nemixka inisioğa eqmənlik kilip, uni öltürdi? U özining kıləjanli ri nahək, inisining kıləjanli ri hək boləjanli ki üqün xundak kıləjan. ¹³ Xunga, kərindaxlar, Əysa Məsihkə etikad kilmioğanlar silərgə eqmənlik kilsa, buningə həyran kalmanglar. ¹⁴ Biz kərindaxlarəğa mehir-muhəbbət kərsətkənlikimizdin, ölüm din mənəgülük həyatka ötkənlikimizni bilimiz. Mehir-muhəbbətlik bolmioğan kixi ölümning ilkidə kalidu. ¹⁵ Kərindixioğa eqmənlik kıləjan kixi Hudaning nəziridə katildur. Həqkandak bir katilning mənəgülük həyatka igə bolalmaydioğanli kin bilisilər. ¹⁶ Biz mehir-muhəbbətning nemə ikənlikini, Əysa Məsihning biz üqün öz jenini pida kıləjanli kidin bilələymiz. Xunga, bizmu kərindaxlirimiz üqün öz jenimizni pida kılıxka təyyar turuximiz kerək. ¹⁷ Əgər mal-dunyasi bar boləjan kixi kərindixining ehtiyajini kərüp turup, uningə yardəm kilmisa, bundak kixidə nədimu Hudaning mehir-muhəbbiti bolsun? ¹⁸ Əziz balilirim, kuruk söz bilən əməs, bəlki əməliyə wə həkikət bilən baxkılarəğa mehir-muhəbbət kərsitəyli.

Yuhanna yazojan birinchi hət

Huda aldida yürükimiz tok bolsun

¹⁹ Biz kerindaxlirimizğa mehir-muhəbbət kərsətkənlikimizdin özimizning həkikətkə mənəsup ikənlikimizni bilələymiz və Hudaning aldida özimizni hatirjəm kılalaymiz. ²⁰ Xundaktimu, bəzidə wijdanimiz yənla azablansa, xuni biliximiz kerəkki, Huda wijdanimizdin uluq və həmmi bilgüqidur. ²¹ Kədirlik kerindaxlar, əgər wijdanimiz azablanmisa, yürükimiz tok halda Hudaning aldioja baralaymiz. ²² Xundakla, Hudaning əmrlirigə əməl kılıp, uni hursən kılıdiojan ixlarni kılqanlikimizdin, uningdin tiligənlirimizgə erixələymiz. ²³ Hudaning əmri xuki, uning oqlı Əysa Məsihkə etikad kılıximiz həmdə Əysa Məsihning bizgə buyruqinidək, bir-birimizgə mehir-muhəbbət kərsitiximizdin ibarəttur. ²⁴ Hudaning əmrlirigə əməl kılqan kixi Hudaqja baqlinip yaxiojan və Huda uning kəlbidə yaxiojan bolidu. Hudaning kəlbimizdə yaxaydiojanlikini uning bizgə ata kılqan Mukəddəs Rohidin bilimiz.

4-bab

Sahta pəyoqəmbərlərdin həzər əylənglar

¹ Kədirlik kerindaxlar, «Mukəddəs Roh arkilik vəhiy yətküzdum» dəydiojanlarning həmmisigila ixənmənglar. Ularning rohining Hudadin kəlgən-kəlmigənlikini pərkləndürük üqün, ularni sinanglar. Qünki, nuroqun sahta pəyoqəmbərlər dunyaning həmmə jaylirida pəyda boldi. ² Bir kixidə Hudaning Rohining bar yaki yoklukini mundak pərkləndürükə bolidu: Əysa Məsihning dunyaqja insan tenidə kəlgənlikini etirap kılqan kixidə Hudaning Rohi bar bolidu. ³ Birak, buni etirap kilmiojan kixidə³ Hudaning Rohi yok bolidu. Bundaylarda Əysa Məsihning rəqibining rohi bardur. Bu rohning kelidiojanliki toqruluk angliqjanidinglar. Dərwəkə, u hazirmu dunyada məwjujuttur. ⁴ Əziz balilirim, silər bolsanglar Hudaqja mənəsup, silər sahta pəyoqəmbərlər üstidin oqlibə kildinglar. Qünki, silərdiki Mukəddəs Rohning küq-kudriti bu dunyadiki Xəytanning küqidin uluqdur. ⁵ Sahta pəyoqəmbərlər bu dunyaqja mənəsup. Xunga, ular bu dunyaning səzlrini

---

³ Xu waqitlarda, bəzilər Əysa Məsihni «insan əməs, bəlki bir hil roh» dəp, hata təlim bərgənidi.

Yuhanna yazojan birinchi hət

kilidu, Əysa Məsihkə etikad kilmiojanlarmu ularning sözlirini anglaydu. ⁶ Biz bolsak Hudaqja mənsub. Xunga, Hudani tonuqjan kixi bizning sözlimizni anglaydu. Hudaqja mənsub bolmioqjan kixi bolsa bizning sözlimizni anglimaydu. Mana buningdin bir kixidə həkikətke yetəkləydiqjan Roh yaki yaloqjanqilikka azduridiqjan rohning barlikini bilgili bolidu.

Huda əzi mehır-muhəbbəttur

⁷ Qədirlik kerindaxlar, bir-birimizgə mehır-muhəbbət kərsitəyli. Qünki, mehır-muhəbbətning əzi Hudadin kelidu. Mehır-muhəbbət kərsətkən kixi Hudaning pərzənti bolqjan bolidu wə Hudani tonuydu. ⁸ Mehır-muhəbbət kərsətmigən kixi Hudani tonumioqjan bolidu. Qünki, Huda əzi mehır-muhəbbəttur. ⁹ Huda bizni mənnggülik həyatka erixtürüx üqün özining birdinbir yeganə oqlini bu dunyaqja əwətti wə buning bilən bizgə bolqjan mehır-muhəbbitini kərsətti. ¹⁰ Həkiqiy mehır-muhəbbət bizning Hudaqja kərsətkən mehır-muhəbbitimiz əməs, bəlki Hudaning bizgə kərsətkən mehır-muhəbbitidur. Qünki, u bizning gunahlirimizning kəqürüm kilinixi üqün, öz oqlini qurban boluxka əwətti.

¹¹ Qədirlik kerindaxlar, Huda bizgə xu qədər mehır-muhəbbət kərsətkən yərdə, bizmu bir-birimizgə mehır-muhəbbət kərsitiximiz kerək. ¹² Həqkim həqqaqan Hudani kərgən əməs, lekin bir-birimizgə mehır-muhəbbət kərsətsək, Huda kəlbimizdə yaxaydu wə uning mehır-muhəbbiti həyatimizda mukəmməl ipadiləngən bolidu. ¹³ Hudaqja baqlinip yaxawatkanlikimizni wə Hudaning bizning kəlbimizdə yaxawatkanlikini uning öz Rohini bizgə ata kiləjanlikidin bilimiz. ¹⁴ Ərxitiki atimiz öz oqli Əysa Məsihni bu dunyadiki insanlarning kutkuzojuqisi boluxka əwətti. Buni biz kərduq həm buningqja guwahlik berimiz. ¹⁵ Əgər kimdəkim Əysa Məsihning Hudaning Oqli ikənlikini oquq etirap kilsa, Huda uningda, umu Hudada yaxaydu. ¹⁶ Buning bilən, Hudaning bizgə bolqjan mehır-muhəbbitini tonup yetimiz wə buningdin gumanlanmaymiz. Huda əzi mehır-muhəbbəttur. Xunga, mehır-muhəbbət iqidə yaxioqjan kixi Hudada yaxaydu, Hudamu uningda yaxaydu. ¹⁷ Muxundak bolqjanda, mehır-muhəbbət bizdə mukəmməllixidu. Qiyamət küni, Hudaning aldida yürikimiz tok bolidu. Qünki, Əysa Məsih Hudaning mehır-muhəbbitidin bəhrimən boluwatqandək, hazır bizmu bu dunyada xu mehır-muhəbbəttin bəhriməndurmiz. ¹⁸ Mehır-muhəbbəttə korkunq bolmaydu.

Yuhanna yazojan birinchi hət

Mehir-muhəbbət mukəmməl bolsa, kərkunqni yokka qikiridu. Qünki, kərkunq Hudaning jazasi bilən baqlinixlik bolup, kərkunq bar kixidə mehir-muhəbbət mukəmməl əməstur.

¹⁹ Bizning kəlbimiz mehir-muhəbbətlik, qünki Huda aldi bilən bizgə mehir-muhəbbətlik boldi. ²⁰ Əgər biri, «Hudani səyimən» dəp turup, kərindixioja eqmənlik kilsa, u yaloqanqidur. Qünki, kəzigə kərünüp turojan kərindixioja mehir-muhəbbət kərsətmigən kixi kərüp bakmiojan Hudani kəndakmu səysun? ²¹ Xunga, Huda bizgə: «Hudani səygən kixi kərindixinimu səysun» dəp əmr kilojan.

5-bab

Etikadimiz arkilik Xəytan üstidin oqolibə kilimiz

¹ Əysaning Məsih, yəni kətkuzoquqi ikənlikigə ixəngən kixi Hudaning pərzənti boləjan bolidu. Atisini səyidiojan kixi uning pərzəntlirininimu səyidu. ² Biz əzimizning Hudaning pərzəntlirini səyidiojanlikimizni kəndak bilimiz? Hudani səyüp, uning əmrlirigə əməl kiliximiz arkilik bilimiz. ³ Hudani səyüx uning əmrlirigə əməl kilix deməktur. Uning əmrlirimu eojir əməs. ⁴ Qünki, Hudaning pərzənti boləjanlarning həmmisi Əysa Məsihkə boləjan etikadi arkilik bu dunyadiki yamanlik üstidin oqolibə kilidu. ⁵ Bu dunyadiki yamanlik üstidin oqolibə kiloquqular zadi kimlər? Ular pəkət Əysa Məsihni Hudaning Oqlı, dəp uningəja etikad kilojanlardur.

Əysa Məsihkə berilgən guwahlik

⁶ Əysa Məsih dunyaəja kəlgəndə, suda qəmüldürüx rəsmiyitininimu, krestkə mihlinip kən təküxnimu bexidin ətküzdi. U kəlgəndə, pəkət suda qəmüldürüx rəsmiyitidin ətüpla qalmastin, bəlki əz kənini təküp kurbanliknimu bərdi. Mukəddəs Rohning əzimu buningəja guwahlik beridu. Qünki, Hudaning Rohi həkikəttur. ⁴ ⁷ Əysa Məsih toqruluk üq guwahlik bar. ⁸ Bular: Mukəddəs Roh, qəmüldürüx süyi wə Əysa Məsihning təkəkən kənidin ibarət. Bu üqining guwahliki birdəktur. ⁹ Biz

---

⁴ Mu'əllip bu ayət arkilik həzriti Əysa pəkət suəja qəmüldürülgəndin tartip taki krestkə mihlinix harpisiəje boləjan arilikta Hudaning Oqlı boləjan, degən yalojan təlimlərgə rəddiyə berip, Hudaning Oqlı həzriti Əysaning pəkət suəja qəmüldürülpə kalmay, yənə krestkimu mihlanəjanlikini təktiligən.

Yuhanna yazojan birinchi hət

insanlarning guwahlikini ixənqlik, dər kərioan yərdə, Hudaning guwahliki tehimu ixənqliktur. Huda öz oqli Əysa Məsih toqrisida xundak guwahlik bərgən. ¹⁰ Hudaning Oqlioqa etikad kıloan kixi Hudaning guwahlikini hək, dər bilidu. Birak, Hudaning guwahlikioqa ixənmigən kixi Hudani yaloanqi, dər kərioan bolidu. Qünki u, Hudaning öz oqli toqruluk bərgən guwahlikioqa ixənmigən bolidu. ¹¹ Bu guwahlik xuki, Huda bizgə mənggülük hayatni ata kildi. Bu hayatlik bizgə uning oqli arkilik kəldi. ¹² Xunga, Hudaning Oqlini kəbul kıloan kixi hayatlikka igə boləan bolidu. Birak, Hudaning Oqlini kəbul kilmioan kixi hayatlikka igə bolmioan bolidu.

Mənggülük hayat

¹³ Mən bularni Hudaning Oqlioqa etikad kıləan silərgə mənggülük hayatka igə boləanlikini bilsun, dər yazdim. ¹⁴ Hudaning aldida yürükimiz xundak tokki, Hudaning iradisigə uyəun nemini tilisək, u du'a-tilawitimizni qəqum anglaydu. ¹⁵ Uning anglaydioanlikini bilgənikənmiz, nemini tilisək, xuni beridioanlikinimu bilimiz.

¹⁶ Biri kerindixining mənggülük əlümgə elip barmiojudək gunah sadir kıləanlikini kərsə, uning üqün du'a kilsun. Buning bilən, Huda uning bu kerindixioqa hayatlik ata kildu. Bu, əlümgə elip barmiojudək gunah ətküzgənlərgə karita eytiləan. Ləkin, mənggülük əlümgə elip barəjudək gunahmu bar. Mən silərnə bundak gunah sadir kıləanlar üqün du'a kilinglar deməymən. ¹⁷ Həmmə adalətsizlik gunahdur. Ləkin mənggülük əlümgə elip barmaydioan gunahmu bar. ¹⁸ Hudaning pərzənti boləan kixining gunah sadir kiliwərməydioanlikini bilimiz. Qünki, Hudaning Oqli Əysa Məsih bundak kixini kəşədpə kalidu. Xunga, Xəytanmu uningə tegəlməydu. ¹⁹ Bizgə məlumki, biz Hudaəqa mənəsupmiz. Əysa Məsihkə etikad kilmioanlar bolsa Xəytanning baxkuruxididur. ²⁰ Yənə bizgə məlumki, Hudaning Oqli dunyaəqa kəldi wə həkikiy Hudani tonuximiz üqün, u bizgə əkil-parasət ata kildi. Biz həkikiy Hudaəqa baqlinip yaxawatimiz. Qünki, biz uning oqli Əysa Məsihkə baqlənoanmiz. Əysa Məsih həkikiy Hudadur wə mənggülük hayattur!

²¹ Əziz balilirim, Hudaəqa beəjxlanəan kəlbənglardiki orunni hərəkəndək nərsilərnəning igiliwəlixidin saklininglar.

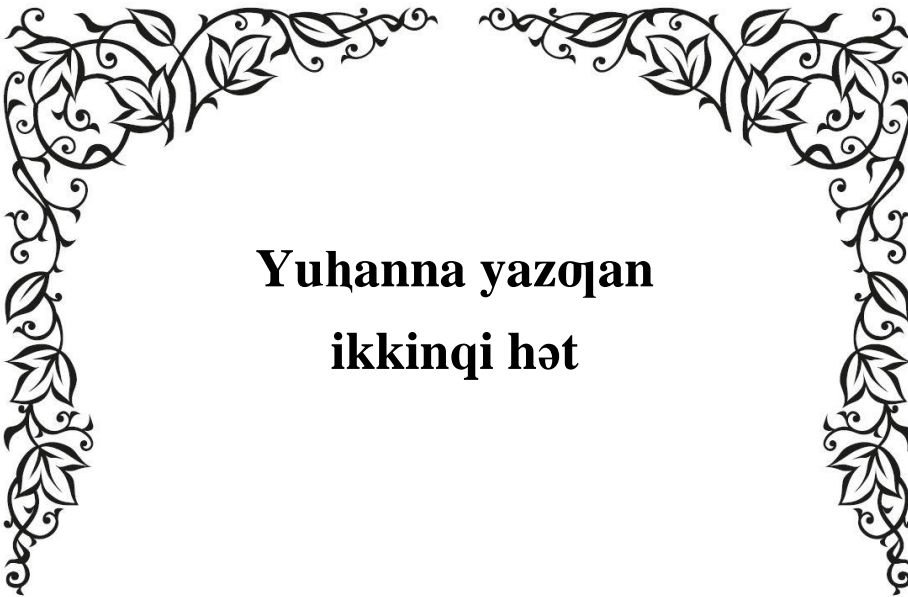
Yuhanna yazoqan ikkinqi hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Mu'əllip bu hetini «Huda tərripidin tallanqan hanımqa wə uning pərzəntlirigə», yəni məlum bir həqiqiy etiqađqı hanımqa yaki məlum bir etiqađqılar jama'ətqılıkigə yazoqan. U bu hetidə etiqađqılarni bir-birigə mehir-muhabbat kərsitixkə, Əysa Məsih həqqidiki təlimlərdə qing turuxqa wə Əysa Məsihning insan tenidə kəlgənlikini etirap qılmaydıoqan sahta təlim bərgüqilərdin həzər əyləxkə qaqıroqan. Mu'əllip özining xu etiqađqılar bilən tezrək kərixiix arzusini ipadiləx bilən hetini tamamlıoqan.

Tezis:

1. Salam (1-ayəttin 3-ayətqıqə)
2. Mehir-muhabbatlik hayat (4-ayəttin 6-ayətqıqə)
3. Sahta təlim bərgüqilərnı rət qilix (7-ayəttin 11-ayətqıqə)
4. Ahırki səz (12-, 13-ayətlər)

Yuhanna yazoʻan ikkinqi hət

¹ Huda tərpidin tallanoʻan hanimoʻa^⑤ wə uning pərzəntlirigə mənki etiqadqilar jama'ətqilikining yetəkqisidin salam! Mən qin kənglümdin silərni səyimən. Silərni yaloʻuz mənla əməs, Hudaning həkikətini tonup yetkənlərninğ həmmisi səyidu. ² Qünki, bu həkikət kəlbimizdə yaximakta wə mənggü bizgə yar bolidu. ³ Ərtiki atimiz wə uning oʻqli Əysa Məsih həkikət wə mehİR-muhəbbət iqidə yaxaydioʻan bizlərgə mehİR-xəpkət, rəhimdillik wə amanlik ata kiləjay!

Həkikət wə mehİR-muhəbbət

⁴ Pərzəntliringizdin bəzilirining ərtiki atimizdin aloʻan əmr boyiqə həkikət yolida mangoʻanlikini kərüp, intayin hursən boldum. ⁵ Hərmətlik hanim, əmdi mən sizdin xuni ətünimənki, biz həmmimiz bir-birimizgə mehİR-muhəbbət kərsitiximiz kerək. Mən sizgə yeziwatkanlirim yengi bir əmr əməs, bəlki biz burundin tartip kobul kilip keliwatkan əmrdir. ⁶ MehİR-muhəbbət Hudaning əmrlirigə əməl kilip yaxax deməktur. Hudaning əmri bolsa silər burundin tartip anglap keliwatkanđək, mehİR-muhəbbət yolida mengixtur.

⁷ Nuroʻun sahta təlim bərgüqilər dunyaning həmmə jaylirida pəyda

---

^⑤ Hanim – bir jəhəttin həkikiy bir ayal hanimni kərsitixi, yənə bir jəhəttin bir etiqadqilar jama'ətqilikini kərsitixi mumkin.

Yuhanna yazoqan ikkinqi hət

boldi. Ular Əysa Məsihning dunyaqja insan tenidə kəlgənlikini etirap kilmaydu. Bundaklar dəl aldımqi wə Əysa Məsihning rəkibidur. ⁸ Huda yolida singdürgən əjringlarni yokitip koymay, Hudaning toluk in'amioqja igə boluxunglar üqün, özünglaroqja agah bolunglar. ⁹ Əysa Məsihning təlimliridə qing turmay, uningdin qətnigənlər Huda'atioqja baqlanmioqjan bolidu. Əysa Məsihning təlimliridə qing turoqjanlar bolsa ərxtiki Atimiz wə uning Oqlioqja baqlinip yaxawatidu. ¹⁰ Əgər birər kixi silərnin jama'ətqilikinglaroqja Əysa Məsihning təlimlirini əməs, bəlki baxkiqə təlim elip kəlgən bolsa, uni öyünglaroqja təklip kilmanglar həm uni karxi almanglar. ¹¹ Qünki, undak adəmni karxi aloqjan kixi uning yaman ixlirioqja xerik boləquqidur.

Ahirki söz

¹² Silərgə dəydiqjan yənə kəp səzlim bar idi. Lekin, kəqəz bilən siyahni ixlətkəndin kərə, huxallikimizning tolup texixi üqün, yeninglaroqja berip didar kəruxüp səzlixixni əwzəl bildim. ¹³ Huda tərpidin tallanoqjan hədingizning pərzəntliridin© sizgə salam!

© Hədingizning pərzəntli – Yuhanna turoqjan jaydiki etiqadqilar jama'ətqilikini kərsitixi mumkin.

Yuhanna yazoqan uqinqi hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

Mu'əllip bu hətni etiқadqilar jama'ətqilikining Gayus isimlik yetəkqisigə yazoqan bolup, u hetidə Gayusning etiқadqilaroqa qizəqinliқ bilən yarıdəm qıləqanliқidin uni mahtax bilən birgə Di'otirip isimlik bir kixini əyibligən.

Tezis:

1. *Du'ayisalam (1-ayttin 4-ayətkiqə)*
2. *Gayusni mahtax (5-ayttin 8-ayətkiqə)*
3. *Di'otiripning qilmixliri (9-, 10-ayətlər)*
4. *Demitrning yahxi ixliri (11-, 12-ayətlər)*
5. *Ahirki söz (13-ayttin 15-ayətkiqə)*

Yuhanna yazoʻan üqinqi hət

¹ Kədirlik Gayuska, mənki etikadqilar jama'ətqilikining yetəkqisidin salam! Mən qin kənglümdin seni səyimən. ² Kədirlik dostum, kəlbing saqlam boləjandək, həmmə ixliringning onguxluk wə teningning salamət boluxioja tiləkdamən. ³ Bəzi kərindaxlar kelip, sening Hudaning həkikitidə qing turojanlikingni, yəni həkikət yolida dawamlıq mengiwatқанlikingni eytkanda, mən bək hursən boldum. ⁴ Mən üqün, pərzəntlirimning həkikət yolida mengiwatқанlikini anglaxtinmu qong huxallıq yoktur.

Hudaning hizmitidə bolidiojanlarəja yardəm berix

⁵ Kədirlik dostum, Əysa Məsikhə hizmət kilix yolida kəlgən kərindaxlarning bəziliri hətta sanga natonux bolsimu, sən ularəja yardəm berip kəlding. Bu sening Hudaəja boləjan sadakətmənlikingni kərsitidu. ⁶ Ular bu yərdiki etikadqilar jama'ətqiliki aldida sening bu mehır-muhəbbitinggə guwahlik bərdi. Ularni buningdin keyinmu dawamlıq kütüwelip, Hudani hursən kiləjan halda ularning səpirigə yardəm bərsəng, yahxi kiləjan bolisən. ⁷ Qünki, ular bu səpərdə etikad kilmiojanlarning hərəkandək yardimini kobul kilmay, Əysa Məsihning hizmitidə yoləja qikti. ⁸ Xunga, biz bundək ihlasmən kixilər bilən birliktə həkikət yolida hizmət kilix üqün, ularni kollap-kuwwətliximiz kərək.

Yuhanna yazoqan uchinchi hat

⁹ Bu toqiruluk jama'atqilikkə bir parqə hat yazoqanidim. Lekin, ularning arisida ezini qong tutuwaloqan, jama'atqilikkə baxlik bolux təməsida boləqan Di'otirip bizning sezimizgə kirmidi. ¹⁰ Xuning uqun, mən barəqanda, uning kiləqan əskiliklerini yuzigə salimən. U bizgə rəzil səzlər bilən hujum kilawatidu. U buning bilənla qəklinip kəlməy, Əysa Məsihning hizmitini kilix uqun kəlgən kerindaxlirimiznimu kəbul kilməywatidu. Hətta bu kerindaxlirimizni kəbul kilməqci boləqan kixiləрни tosup, ularni jama'atqiliktin koqqlap qikiriwatidu.

¹¹ Kədirlik dostum, yamanliktin əməs, yaxxiliktin ulgə al. Yaxxilik kiləqan kixi Hudaqə mənəsupur. Yamanlik kiləqan kixi Hudani tonup yətmigəndur.

¹² Demitrgə kəlsək, həmməylən uni yaxxi adəm, dəp mahtimakta. Buni uning həkikət yolida kəndək mangoqanlikidinmu bilgili bolidu. Bizmu uningə qəwahlik berimiz. Guwahlikimizning rastlikini sənmu bilisən.

Ahirki səz

¹³ Sanga dəydiqəqan yənə kəp səzlim bar idi. Lekin, kələm bilən siyahni ixlətkəndin kərə, ¹⁴ sən bilən pat arida didar kərəxuxni əwzəl bildim. Xu qəqda səzlixərmiz. ¹⁵ Amanlik sanga yar bolsun! Dostliringdin sanga salam. Sənmu u yərdiki dostlirimizning həmmisigə məndin salam eytkaysən.

Yəhuda yazoqan hət

(Kiskiqə qüxəndürüx)

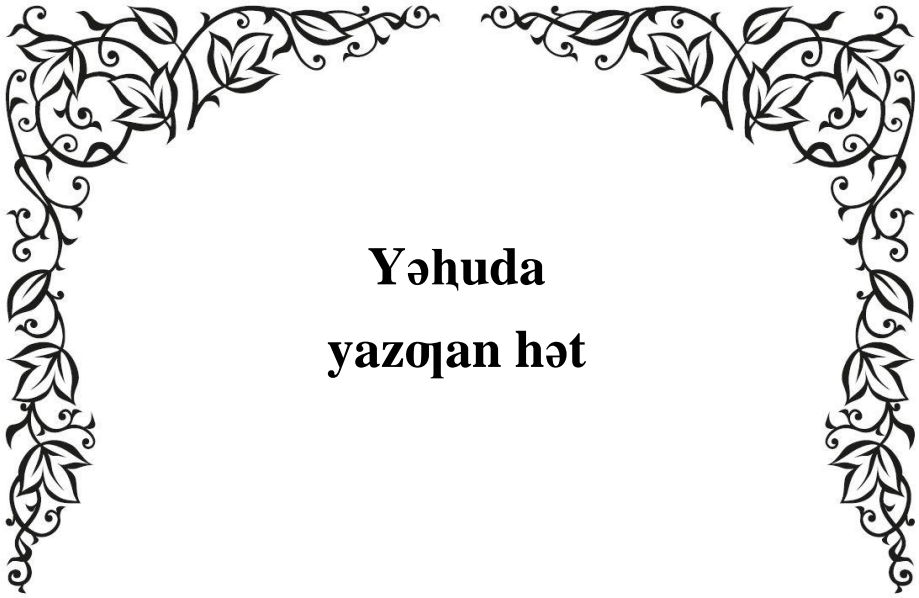
Bu hətning mu'əllipi Əysa Məsihning inisi Yəhudadur.

Bu hət Petrus yazoqan ikkinqi hət bilən məzmun jəhəttə ohxax bolup, mu'əllipning bu hətni yezixidiki məqsiti etiqađqilarni əzlrini etiqađqi dəp atıwalqan sahta təlim bərgüqilərdin aqađlanduruxtur.

Mu'əllipning bu hətni qəyərdiki etiqađqılarqə yazoqanliqi eniq əməs. Biraq, hətning məzmuni nahəyiti eniq bolup, u etiqađqilarni əzlrining arisiqə suqunup kiriwalqan sahta təlim bərgüqilərdin həzər əyləxkə, ularqə wə ularning təlimlirigə qarxi turuxkə qəkiroqan. U yənə etiqađqilarni etiqađida qing turuxkə həmdə etiqađida təwrəngüqilərgə yardəm berixkə ündigən.

Tezis:

1. Salam (1-ayəttin 2-ayətkiqə)
2. Sahta təlim bərgüqilər həqqidə (3-ayəttin 16-ayətkiqə)
3. Aqađlandurux wə tapilax (17-ayəttin 23-ayətkiqə)
4. Hudaqə mədhıyilər (24-ayəttin 25-ayətkiqə)

Yəhuda yazoqan hət

¹ Əysa Məsihning xizmətkari, Yaqubning inisi mənki Yəhudadin, Huda'atimiz tərripidin qakiriləqan, uning mehir-muhəbbitigə erixkən, Əysa Məsih tərripidin koqdaq kelinoqanlarəqa salam. ² Huda silərgə həssiləp rəhimdillik, amanlik wə mehir-muhəbbət ata kələy!

Sahta təlim bərgüqilərninq gunahliri wə ularninq akiwiti

³ Kədirlilik kerindaxlirim, mən əsli silərgə həmmimiz bəhrimən boluwatqan kutkuzulux toqrisida yezixqa intizar bolup kəlgənidim. Biraq, hazır buning ornioqa silərnə hux həwərninq həkikitini saklax üqün kürəx kilixqa riqbətləndürüx məksitidə bu hətni yezix kerəklikimni həs kildim. Huda bu əzgərməs həkikətni bir yolila əzining mukəddəs həlkiqə amanət kələqan. ⁴ Bu hətni qoqum yezixim kerək, qünki Huda yolida mangmioqan bəzi kixilər aranglarəqa sukunup keriwelip, buzukqilik kiliwərsəkmu Hudaning mehir-xəpki bilən kəqürülimiz, degəndək təlimlərnə berip, birdinbir Iqimiz wə Rəbbimiz boləqan Əysa Məsihni rət kilmakta. Ular ninq sorakqa tartilixi həkkidə mukəddəs yazmilarda burunla pütülgən.

⁵ Burun Rəbbimiz əz həlki boləqan Isra'illarni Misirdiki kulluktin kutkuzdi. Lekin, ular ninq iqidiki əzigə ixənmigənlərnə keyin halak kildi. Bular ninq həmmisidin həwiringlar bolsimu, mən uni yənila esinglarəqa

Yəhuda yazojan hət

selixni toqra taptim. ⁶ Yənə xunimu esinglarda tutunglarki, öz wəzipsisining həddisidin qikixni halimay, öz orunlirini taxlap kətkən pərixtilərnə Rəbbimiz uluq kiyamət künining sorikiojiqə mənggü eqilmaydiojan kixənlər bilən kixənlər karangojulukka taxlidi. ⁷ Sodom, Gomora wə ularning ətrapidiki xəhərlərnəng həlklirnimu yadinglardin qikərmanglar. Ular huddi Hudaqə boysunmiojan pərixtilərgə ohxax, Hudaqə boysunmay, jinsiy əhlaksizlik wə qəyriy xəhwaniyliklərqə berilip ketip, ahiri otta kəydürülgən. Bu həlklər yamanlik kiləuqilərnəng akiwitining mənggülik ottin ibarət ikənlikigə ibrət kilindi.

⁸ Aranglarqə kiriwaləjan bu adəmlər: «Hudadin wəhiy kəldi» dəp, buzukluk kilip, xu tərəkədə öz tənirini buləjimakta. Ular Hudaning həkukioqə pisənt kilmay, əxtiki uluqlarqə kupurluk kilmakta. ⁹ Hətta bax pərixətə Mika'ilmu Musaning jəsiti toqrisida Xəytan bilən talax-tartix kiləjanda, uni həkərətlik səzlər bilən əyibləxkə petinalmiojan, pəkət: «seni Pərwərdigar əyiblisun» dəpla koyəjan. ¹⁰ Lekin, bu kixilər əzliri qüxənməydiojan ixlar üstidə kupurluk kilidu. Ular əkilsiz haywanlardək, öz təbi'itining inkasi boyiqə yaxap, xu arkilik əzlirini halak kilidu.

¹¹ Bularning haliqə way! Qünki, ular öz inisini əltürgən Qabilning yoli bilən mangdi. Pul tepix üqün, Bil'aməqə ohxax hərəkəndək yaman ixni kildi. Korah Hudaqə qarxi isyan kətürüp halak boləjandək, ularmu ahir halak bolidu.

¹² Dostanə ziyapətliringlarda tartinmay, silər bilən Rəbbimizning dastihiniqə dahil boləjan bu kixilər silərgə daq kəltüridu. Ular öz nəpsinila oylap, xamal həydidəng yaməursiz bulutlardək bolup, pütünləy kurup ketip, yiltizidin komurup taxlanəjan kəq küzning mewisiz dərəhlirigə ohxaydu. ¹³ Huddi dengizning dəhxətlik dolqunliri məynətqilikni kiroqakka urup qikərqəndək, ular öz buzukqilikining qawisini qitka yayidu. Ular huddi ekip qüxkən yultuzlarqə ohxax bolup, mənggülik hazirlap koyuləjan kapkarangojulukka yüzlinidu.

¹⁴ Adəm'atining yəttinqi əwladi boləjan Hənuh bu kixilər toqrisida mundaq dəp aldin eytkən:

«Qaranglar, Rəbbimiz tümənmingliəjan mukəddəs pərixtiliri bilən kəlməktə. ¹⁵ U pütkül insanlarni sorak kilip, uning yolida mangmiojan hər bir insanning Hudaqə qarxi həlda kiləjan yamanlikliri, xundakla bu gunahkarlarning Rəbbimizgə qarxi kiləjan barlik kupurlukliri tüpəylidin ularni jazalaydu.»

¹⁶ Bu kixilər həman oqotuldaq, aqrinip yüridu. Öz həwəslirining kəynigə kiridu, mahtinip səzləydu, öz mənəpə'iti üçün baxkılaroqə huxamətqilik kılıdu.

Agahlandurux wə tapilax

¹⁷ Kədirlik kerindaxlirim, silər Rəbbimiz Əysa Məsihning əlqilirining aldin eytkən səzlrini esinglarda tutunglar. ¹⁸ Ular silərgə: «Ahir zamanda, gunahka patkan həwəslirining kəynigə kirip, Hudani mazak kılıdioqanlar qıqıdu» degənidi. ¹⁹ Ular aranglaroqə bəlgünqilik salıdioqan, öz təbi'iti tərripidin idarə kılinoqan, kəlbidə Mukəddəs Roh bolmioqan kixilərdur.

²⁰ Lekin silər, kədirlik kerindaxlirim, əzünglarni intayin mukəddəs boləqan etikadinglarning uli üstidə əsüp yetildüringlar wə Mukəddəs Rohka tayinip du'a kilinglar. ²¹ Rəbbimiz Əysa Məsihning rəhimdillik bilən silərgə berıdioqan mənggülik hayatini kütüp, Hudaning mehır-muhəbbiti iqidə yaxanglar. ²² Etikadida təwriniwatkanlaroqə rəhim kilinglar. ²³ Bəzi kixilərnı huddi ottin kutulduroqəndək, Hudaning jazasidin kutulduruwelinglar. Yənə bəzilərgə rəhim kilinglar. Birak, silər huddi bir adəmning buləqanoqan kiyimidin yirgəngəndək, ularning kıləqan gunahliridin həm yirgininglar.

Mədhıyə du'asi

²⁴⁻²⁵ Həmmimizni kutkuzoqan yeganə Huda silərnı yikilip qüxüxtin saklap, əyibsiz wə huxal-huram həlda əzining uluqwar huzuriqə elip kelixkə kadirdur. Barlık xan-xərəp, uluqluk, kudrət wə hokuk Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik əzəldin ta həziroqıqə wə əbədil'əbəd Hudaqə mənsup boləqay, amin!

Wəhiylər

(Kiskiqə qüxəndürüx)

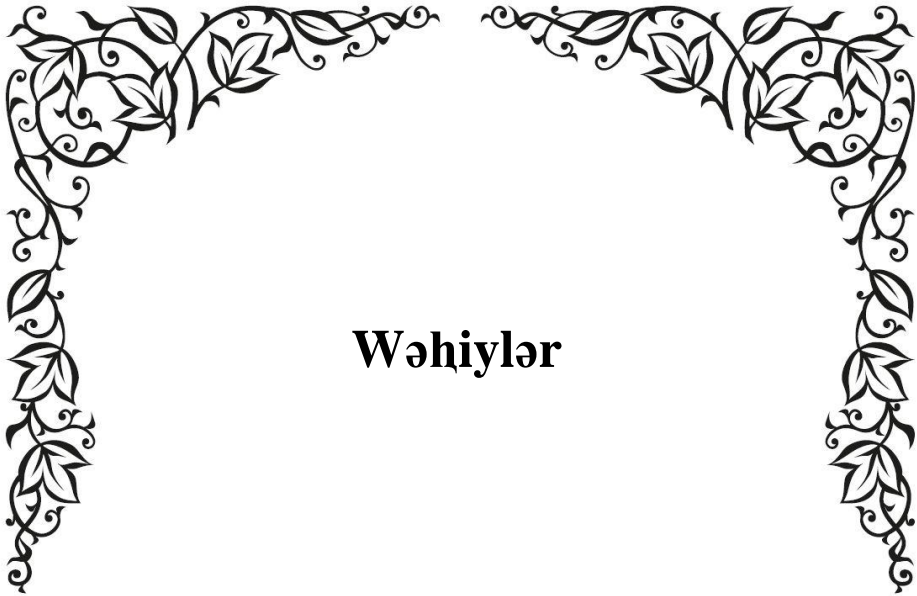
Əyni waqıtta, Rim həkümranlirining zorluq-zombuluqi astida etiqadqilar Əysa Məsihkə etiqad qılqanliqi üqün, xiddətlik ziyankəxlikkə uqrap, hətta bəzi etiqadqilar öltürülgənidi. Bu kitabning mu'əllipi bolqan Yuhannamu Hudaning hux həwirini yətküzgənliki üqün, Patmos ariliqə sürgün qilinqan. Dəl muxu waqıtta, Yuhannaqə Hudadin wəhiylər kelip, Yuhanna Hudaning əmri boyiqə ularni yəttə etiqadqilar jama'əuqilikigə (ularning həmmisi bügünki Türkiyidə) yezip qaldurqan.

Bu kitabtiki hatiriləngən wəhiylər kəlgüsidə bolidiqan ixlarni, bolupmu Hudaning jazasini (insanlar duq kelidiqan hər hil balayi'apətlərni wə japa-muxəkkətlərni) kərsitidu. Bu wəhiylərnin simwolluq tilda ipadiləngən kəp kişimliri bəlkim əyni qaqdiki etiqadqilarqə qüxinixlik bolsimu, lekin bügünki kitabhanlarqə sir bolup qalqan. Əmma kitabning mərkiziy idiyisi intayin eniğ bolup, Hudaning Rəbbimiz Əysa Məsih arqılıq Xəytanni öz iqigə aloqan barlıq düxmənliri üstidin ahiri qəlibə qilip, özining sadıq həlqigə yengi asman, yengi zemin ata qilixidin ibarəttur.

Tezis:

1. Muqəddimə (1-bab 1-ayəttin 8-ayətkiqə)
2. Dəsləpki alamətlər (1-bab 9-ayəttin 20-ayətkiqə)
3. Etiqadqilar jama'ətqiliklirigə yezilqan yəttə parqə hət (2-, 3-bablar)
4. Yəttə məhür bilən peqətləngən oram yazma (4-bab 1-ayəttin 8-bab 1-ayətkiqə)
5. Yəttə kanay (8-bab 2-ayəttin 11-babning ahiriqiqə)
6. Yəttə baxlıq əjdihə wə ikki diwə (12-, 13-bablar)
7. Kəringən baxqə alamətlər (14-, 15-bablar)
8. Yəttə qinə (16-bab)
9. Babil, sahta pəyqəmbər, diwə wə Iblisning tartqan jazasi (17-bab 1-ayəttin 20-bab 10-ayətkiqə)
10. Ahirki həküm (20-bab 11-ayəttin 15-ayətkiqə)
11. Yengi asman, yengi zemin (21-bab 1-ayəttin 22-bab 5-ayətkiqə)
12. Hatimə (22-bab 6-ayəttin 21-ayətkiqə)

Wəhiylər

¹ Məzkur kitab Əysa Məsihning wəhiysidir. Huda yəqin kəlgüsidə yüz berixi mukərrər boləjan wəkələri öz hizmətkarlıoğa kərsitix üqün, Əysa Məsihkə bu wəhiyni qüxürdi. Məsih buni öz pərixtsi arkilik hizmətkari Yuhannaəğa ayan kildi. ² Yuhanna Hudaning sözi – Əysa Məsih bərgən guwahlikka, kərgənlirining həmmisigə guwahlik bərdi. ³ Bu wəhiylərnə okup bərgən wə uni anglap əməl kiləjanlar nəkədər bəhtlik! Qünki, bu ixlarning əməlgə axidiəjan wakti yekındur.

Yuhannaning yəttə etikadqilar jama'ətqilikigə salam yollixi

⁴ Mənki Yuhannadin Asiya əlkisidiki yəttə etikadqilar jama'ətqilikigə salam! Həzir wə əzəldin bar boləjan həm kəlgüsidə kəlgüqidin, uning təhtining aldidiki yəttə Rohtin, ⁷ ⁵ sadik guwahqi, əlümdin tunji tirilgüqi, dunya padixahlirining həkümrani boləjan Əysa Məsihtin silərgə mehır-xəpkət wə amanlik boləjay.

U bizni səydi, öz keni bilən bizni gunahlimizdin azad kildi, ⁶ bizni bir padixahlik kilip uyuxturup, öz Atisi Hudaning hizmitidiki rohaniy kildi. Barlik xan-xəpəp wə küq-kudrət uningə mənggü mənəsup boləjay, amin!

⁷ Mana, u bulutlar üstidə kəlməktə. Həmmə kəzlər, hətta uning tenini

---

⁷ «Yəttə» degən sanning kamalətkə yətkən, mukəmməl degən mənisi bar bolup, «yəttə Roh» Hudaning Mukəddəs Rohini kərsitidu.

nəyziligənlərmu uni kəridu. Yər yüzidiki pütkül həlklər uning üçün haza tutidu. Bu ix jəzmən bolidu, amin!

⁸ Pərwərdigar Huda dəyduki: «Bax wə ahir əzümduymən. Həzir wə əzəldin bar boləjan həm mənggü bar boləjuqimən, xundakla həmmigə kadirdurmən.»

Tirilgən Məsihning Yuhannaəja kərünüxi

⁹ Mən kərindixinglar Yuhannamən. Biz Əysa Məsihkə mənəsup boləjanlikimiz üçün azab-əkubətkə, Hudaning padixahlikəja wə səwr-təkətkə ortakmiz. Hudaning səzi wə Əysa Məsihning kiləjan guwahlikini tarkatkanlikim üçün, bir məzgil Patmos arilida məhbus bolup turup kaləjandim. ¹⁰ Rəbbimizning künidə® Mukəddəs Rohning meni ilkiyə elixi bilən, kəynimdin kəlgən kanay awaziəja ohxap ketidiəjan ünlük bir awazni anglidim. ¹¹ Bu awaz: «Kəridiəjanliringni kitab kilip yaz wə uni yəttə etikədqilar jama'ətqilikigə, yəni Əfəs, Izmir, Pərgama, Tiyatira, Sardis, Filadelfiyə wə La'odikiya xəhərlirigə əwət» degənidi.

¹² Manga səzligüqini kərux üçün kəynimigə buruldum. Buruləjinimda, kəzümigə yəttə altun qiraədan ¹³ wə ularning otturisida uqisidiki toni oxukiəjiqə qüxüp turidiəjan, kəksigə altun kəmər baəliəjan Insan'ooqliəja ohxaydiəjan biri kəründi. ¹⁴ Uning qeqi aq yung wə kardək ap'ak idi. Kəzliri goya yalkunlap turəjan ottək idi. ¹⁵ Putliri oqakta tawlinip parkiriəjan tuqka ohxaytti, awazi xarkirap ekiwatkan suning xawkunidək idi. ¹⁶ U ong kolida yəttə yultuz tutkan bolup, aəzidin ikki bislik ötkür bir kiliq qikip turatti. Qirayi huddi qingki qüx waktidiki kuyaxtək parlak idi.

¹⁷ Uni kərginimdə, ayiəjiəja əlüktək yikildim. U ong kolini uqaməja kəyup mundak dedi:

– Korkma, tunji wə ahirki mən bolimən. ¹⁸ Həyat boləjuqi əzümduymən. Mən əlgənidim, ləkin əmdi mənggü həyat yaxaymən. Əlüm wə əlüklər diyarining aqkuqi mening kolumda. ¹⁹ Xuning üçün, kərgənliringni, yəni həzir boluwatkan wə kəlgüsüdə bolidiəjan ixlarni yezip kaldur. ²⁰ Yəttə altun qiraədan wə sən ong kolumda kərgən yəttə yultuzning siriəja kəlsək, yəttə yultuz yəttə etikədqilar jama'ətqilikining pərixtiliri. Yəttə qiraədan bolsa yəttə jama'ətqiliktur.

® «Rəbbimizning küni» həptining baxlinix künini, yəni yəkkənbə künini kərsitidu. Bu kündə Əysa Məsih əlümdin tirilgən.

2-bab

Əfəstiki etikadqilar jama'ətqilikigə yeziləjan hət

¹ – Əfəstiki etikadqilar jama'ətqilikining pərixtisigə⁹ mundak yaz:

«Ong kolida yəttə yultuzni tutup, yəttə altun qiraəjdanning otturisida mangojuqi mundak dəydu: ² sening əməliyitingni, tirixqanliqingni, səwr-takitingni bilimən. Rəzil adəmlərnin qilmixliriəja qidap turalmaydiəjanliqingni, əlqi bolmisimu əzlidirini əlqi, dəp atiwələjanlarni sinap, ularning sahtilikini tonuəjanliqingnimu bilimən. ³ Xundak, sən səwr-takət kilding, manga etikad qiləjanliqing səwəblik kelip qikқан japa-muxəkkətkə bərdaxlik bərding wə hərmiding. ⁴ Lekin sanga bir etirazim barki, u bolsimu mehīr-muhəbbiting dəslepkidin suslaxti. ⁵ Xuning üqün, kanqilik hələtkə qüxüp kaləjanliqingəja nəzər sal! Towa qil wə dəslepki əməliyitingni əsligə kəltür. Əgər towa kilmisang, mən kelip qiraəjdiningni ornidin elip ketimən. ⁶ Birak, sening bir artuqqiliking barki, u bolsimu, sənmu manga ohxax Nikolas¹ tərədarlirining kilmixliridin nəprətlənding.

⁷ Mukəddəs Rohning jama'ətqiliklərgə degənlirini kulikingda qing tut! Qlələbə qiləjuqilarəja Hudaning jənnitidiki həyatlik dərihining mewilirini yeyix həkukini berimən.»

Izmirdiki etikadqilar jama'ətqilikigə yeziləjan hət

⁸ – Izmirdiki etikadqilar jama'ətqilikining pərixtisigə mundak yaz:

«Tunji wə ahirki, əlöp tirilgüqi mundak dəydu: ⁹ sening azab-okubətliringni wə namratliqingni bilimən, lekin əməliyəttə sən bay. Əzlidirini Yəhudiy dəwələjanlarning təhmətlirini bilimən. Əməliyəttə, ular Yəhudiy əməs, bəlki Xəytanning guruhidikilərdur. ¹⁰ Kəlgüsidə qekidiəjan azab-okubətlərdin kərkma. Bilip koyəjinki, Xəytan aranglərdin bəzilərnə yekinda zindanoəja taxlitip sinimakqi. Silər on künqiqə kiynilislər. Taki əlgüqə manga sadik bol. Xu qəəda, mən sanga həyatlik tajini kiydürimən.

¹¹ Mukəddəs Rohning jama'ətqiliklərgə degənlirini kulikingda qing tut. Qlələbə qiləjuqilar ikkinqi əlümning ziyiniəja hərgiz uqrimaydu.»

⁹ Etikadqilar jama'ətqilikining baxlamqisi kərsitilixi mumkin.

¹ Bu adəm kutkuzuləjanlarning butpərəslik wə əhlaksizlik kilix ərkinlikining barlikini tərəjib kilatti.

Pərgamadiki etikadqılar jama'ətqilikigə yeziləjan hət

¹² – Pərgamadiki etikadqılar jama'ətqilikining pərixtisigə mundak yaz:
 «Ikki bislik ötkür kiliqi bar boləjuqi mundak dəydu: ¹³ sening Xəytanning təhti orunlaxkan yərdə turidoqanlığingni bilimən. Xundaktimu, sən mening namimoja sadik bolup kəlding. Həтта arangdiki ixənqlik guwahqim Antipa muxu Xəytanning makanida kətl kilinəjan künlərdimu manga etikad qiloqanlığingni inkar kilmiding. ¹⁴ Lekin, sanga bir etirazim bar, u bolsimu aranglarda Bil'amning təlimigə əgəxkənlər bolmaqta. Bil'am Balak degən adəmgə Isra'illarni butka atap nəzir kilinəjan gəxni yeyix wə jinsiy əhlaksizlik kilixka azduruxni əgətkənidi. ¹⁵ Xuningəja ohxax, siləring aranglarda Nikolas tərəpdarlırining təlimigə əgəxkənlərmu bar. ¹⁶ Xuning üqün, towa kil. Undak kilmisang, yeningəja dərhal berip, aqzimdiki kiliqim bilən sanga zərbə berimən. ¹⁷ Mukəddəs Röhning jama'ətqiliklərgə degənlirini kulikingda qing tut. Qlələbə kiləjuqilarəja saklaklik mannadin^② berimən. Ularəja yənə birdin ak tax wə bu taxlarning üstigə yeziləjan yengi bir isimni, yəni buni kobul kiləjuqılardın baxka heqkim bilməydiəjan bir isimni berimən.»

Tiyatiradiki etikadqılar jama'ətqilikigə yeziləjan hət

¹⁸ – Tiyatiradiki etikadqılar jama'ətqilikining pərixtisigə mundak yaz:
 «Hudaning kəzliri yalkunliəjan otka wə putliri parkirak tuqka ohxaydiəjan Oqlı mundak dəydu: ¹⁹ sening əməliyitingni, mehır-muhəbbitingni, etikadingni, əjringni wə səwr-takitingni bilimən. Həzirki əməliyitingning dəsləpki əməliyitingdin exip qüxüwatkanlığinimu bilimən. ²⁰ Lekin, sanga bir etirazim bar, u bolsimu əzini pəyojəmbər dəp tonuxturojan Izəbəl isimlik hotunəja yol koyuwatisən. Bu hotun həlkimgə təlim berip, ularni jinsiy əhlaksizlik kilixka wə butka atap nəzir kilinəjan gəxni yeyixkə azdurmaqta. ²¹ Mən uning towa kilixi üqün pürsət bərgənidi, lekin u jinsiy əhlaksizlikəja towa kilixni halimidi. ²² Əmdi uni əqir kesəl kilip yatquzuwetimən. Uning bilən zina kiləjanlar kilmixlirəja towa kilmisa, ularnimu əqir azabka muptila kilimən. ²³ Uning pərzəntlirini əjəllik kesəl bilən həlak kilimən. U qaqda, pütkül etikadqılar jama'ətqilikirigə kixiləring oy-pikri wə kəlbini yahxi bilgüqining əzüm ikənlikimni bildürimən

---

② «Misirdin Qikix» 16-bab, 32 – 36-ayətlərgə wə «Yuhanna» 6-bab, 48 – 58-ayətlərgə karalsun.

Wəhiylər

həmdə hər biringlarəja kiləjan əməliyitinglarəja yarixə yandurimən.

²⁴⁻²⁵ Ləkin, Tiyatiradiki bu təlimni kəbul kilməjan wə Xəytanning atalmix «qəngkür sirliri»ni əgənmigən silərgə xuni eytimənki: əzünglərdə bə bələjanni mən kəlgüqə qing saklanglar. Silərgə buningdin baxkə tələp kəyməymən. ²⁶ Kim ələlibə kilsə, yəni əmrlirimgə ahirəjiqə əməl kilsə, uningəja pütkül həklərgə həkim bolux həkukini bərimən. ²⁷ Mana bu, Atam mənə bərgən həkukə oħxə həkuktur. Zəburda yeziləndək:

«U ularni^③ təmür kaltək bilən bəxkurup, sapal kəqilarni urup qəkkəndək tarmar kilidu.»

²⁸ Ələlibə kiləjuqilarəja yənə tang yultuzini ata kilmən. ²⁹ Məkəddəs Rəhning jama'ətqiliklərgə dəgənlirini kulikinglərdə qing tutunglar!»

3-bab

Sardistiki etikədqilar jama'ətqilikigə yeziləjan hət

¹ – Sardistiki etikədqilar jama'ətqilikining pərixtisigə mundaq yaz: «Hudaning yəttə Rəhəja wə yəttə yultuzəja igə bələjuqi mundaq dəydu: sening əməliyitingni bilimən. Həyat jama'ətqilik, dəp nəm elipsən, ləkin ələksən. ² Xungə, uykungni eqip, kəqikkinə həm yokəp kətiş əldidə turəjan etikədingni kəqəyt. Qünki, Huda yim əldidə əməliyitingning tehi tügəl əməslikini bildim. ³ Xuning üqün, əngliəjan wə kəbul kiləjan təlimləni esingdə tut. Ularəja əməl kil, towa kil. Əgər oyoqanmisanq, mənning kəlixim sənə huddi oqırining kütülmigən wəqittə kəlginidək tuyuksiz bilinidu. Mənning kəlidəjan wəqit-sa'itimni hərgiz biləlməysən.

⁴ Ləkin, arənglərdə əzlrigə daq təgküzmgən yənə bərnəqqəylən bə. Ular ək ton kiyip, mən bilən billə yüridu. Qünki, ular buningəja layiktur. ⁵ Ələlibə kiləjuqilar mənə xundaq ək ton kiyidu. Ularning nəmini həyatlik dəptiridin hərgiz əqürməymən. Ularning nəmini Atam Hudaning wə uning pərixtilirining əldidə oquq etirəp kilmən. ⁶ Məkəddəs Rəhning

---

^③ Bu ayət Zəbur 2-bab 9-ayəttin elinəjan bolup, bu yərdiki «ular» Huda bilən kərxiləxquqilarni kərsitidu.

Wəhiylər

jama'ətqiliklərgə degənlirini kulikinglarda qing tutunglar!»

Filadelfiyidiki etikadqilar jama'ətqilikigə yeziləjan hət

⁷ – Filadelfiyidiki etikadqilar jama'ətqilikining pərixsisigə mundak yaz:

«Mukəddəs wə ixənqlik, kolida Dawutning aqkuqi^④ boləjan, ixikni aqşam heqkim yapalmaydu, yapsam heqkim aqalmaydu degüqi mundak dəydu: ⁸ sening əməliyitingni bilimən. Küküng ajiz bolsimu, təlimimgə əməl kilding wə namimni inkar kilmiding. Xuning üqün, aldingda heqkim yapalmaydıqan bir ixikni eqip koydum. ⁹ Kara, Xəytan guruhidikilərgə, əzlrini Yəhudiy dəp atıwaləjan, əməliyəttə Yəhudiy əməs aldəmquiları xundak akiwətkə kaldurimənki, ular kelip sening ayiqingəja yikilidu wə mening seni yaxxi kəridiqanlikimni kəridu. ¹⁰ Bərdaxlik berix həkkidiki əmrimgə əməl kıləjanliking üqün, bu dunyadiki insanlarnı sinax məksitidə pütün yər yüzigə balayi'apət qüxürüldiqan wakıtta seni uningdin koqdap kalimən.

¹¹ Tuyuksiz kelimən. Tajingni baxkılarning tartıwalmaslıki üqün, əzüngdə bar boləjanni qing sakla. ¹² Qləlibə kıləjuqini Hudaning ibadəthanisiqə tüwrük kılimən. Bundak adəm u yərdin əsla kətməydu. Uning wujudiqə Hudayimning namini, Hudayimning xəhirining namini, yəni ərxin – Hudaning yenidin qüxıdıqan yeni Yerusalemning namini wə mening yeni namimni yazımən. ¹³ Mukəddəs Röhning jama'ətqiliklərgə degənlirini kulikinglarda qing tutunglar!»

La'odikiyadiki etikadqilar jama'ətqilikigə yeziləjan hət

¹⁴ – La'odikiyadiki etikadqilar jama'ətqilikining pərixsisigə mundak yaz:

«Amin ataləjuqi,^⑤ yəni sadik wə ixənqlik guwahqi, Huda yaratkan məwjudatların mənəbəsi mundak dəydu: ¹⁵ sening əməliyitingni bilimən. Sən etikadta soqjukmu əməs, kizəjinmu əməs. Ya soqjuk, ya kizəjin bolsangqu kaxki. ¹⁶ Sən ya soqjuk ya kizəjin əməs, bəlki ilman sudək boləjanliking üqün, seni aqzimdin tükürüp qikiriwetimən. ¹⁷ Baymən, bayaxatlıkta yaxawatımən, heq nərsigə həjət əməsmən

^④ Əysa Məsih jismani yəhəttə Dawut padixahning əwladi bolup, u Hudaning padixahlığıqə kirix dərwasisining aqkuqidur.

^⑤ «Amin» səzining mənisi «xundak bolsun» bolup, bu yərdə Əysa Məsihning Hudaning barlik wədə wə pılanlırining «amin»i, yəni ularning əməlgə exixining kapaliti ikənliki təkıtləngən.

Wəhiylər

dəysən. Ləkin, biqarə, eqinixlik, namrat, kor wə yalingaq ikənlikingni bilməysən. ¹⁸ Xunga, bay boluxung üqün ot bilən tawlanoqan altun, yalingaqlik əyibingni yepixing üqün kiyidioqan ak kiyim-keqək, kərüxüng üqün közliringgə sürtidioqan məlhəmlərni məndin setiwelixingni təwsiyə kilimən. ¹⁹ Mən özüm yahxi kəridioqan kixilərninğ həmmisini əyibini kərsitip tərbiyiləymən. Xuning üqün, kizojin bolup, gunahliringoqə towa kil. ²⁰ Qara, mən hazır ixik aldida turup, ixikni kəkiwatimən. Əgər biri awazimni anglap ixikni aqsa, uning yenioqə kirimən. Mən uning bilən, umu mən bilən billə oqizalinidu. ²¹ Mən oqəlibə kilip, Atamning təhtidə uning bilən billə olturdum. Xuning üqün, mənmu oqəlibə kiləuqilaroqə təhtimdə mən bilən birgə olturux hokukini berimən. ²² Mukəddəs Rohning jama'ətqiliklərgə degənlirini kulikinglarda qing tutunglar!»

4-bab

Ərxniki ibadət

¹ Andin, asmanda oquq bir ixikni kərdüm. Mən burun anglioqan kanay awazioqə ohxap ketidioqan awaz: «Bu yakka qik, sanga buningdin keyin yüz berixi mukərrər boləqan wəkələrini kərsitəy» dedi. ² Mukəddəs Rohning meni dərhal ilkiğə elixi bilən ərxətə bir təht wə uningda olturoqan birini kərdüm. ³ Təhttə olturoquqining kiyapiti yexil kaxtax wə kizil kwartska ohxaytti. Zumrətni əslitidioqan bir həsən-hüsən təhtni orap turatti. ⁴ Təhtning ətrapida yənə yigirmə tət təht bar idi. Təhtlərdə baxlirioqə altun taj kiygən, ak tonoqə oranəqan yigirmə tət yetəkqi olturatti. ⁵ Təhttin qakmaklar qekip, güldürməning güldür-qarasliri anglinip turatti. Təhtning aldida yalkunlap turoqan yəttə məx'əl bar idi. Bular Hudaning yəttə Rohi idi. ⁶ Təhtning aldida yənə huddi hrustaldək parkirap turidioqan, əynəktək süzük dengizoqə ohxaydioqan bir nərsə bar idi. Təhtning hər bir tərripining ottura kismida aldi wə kəynidə nuroqun közliri bar tət tirik məhluk turatti. ⁷ Birinqi məhluk xiroqə, ikkinqi məhluk bukiqə ohxaytti. Üqinqi məhlukning yüzi adəmning qirayioqə ohxaytti. Tətinqi məhluk uquwatkan bürkütə ohxaytti. ⁸ Tət tirik məhlukning hər birining altidin kənitini bar bolup, ularning pütün bədini, həttə kanat astimu közlər bilən toloqanidi. Ular keqə-kündüz tinmay mundak deyixətti:

Wəhiylər

«Mukəddəs, mukəddəs, mukəddəstur,
əzəldin bar boləjan, hazirmu bar həm kəlgüsidə kəlgüqi
həmmigə kadir Pərwərdigar Huda!»

⁹ Tirik məhluklar təhttə olturojan əbədil'əbəd həyat boləjuqini uluqlap, uningəja hərmət wə təxəkkür izar kiləjinida, ¹⁰ yigirmə tət yetəkqi əbədil'əbəd yaxaydiəjan təhttə olturojuqining ayiojiəja bax koyup səjdə kilatti. Tajlirini təhtning aldiəja koyuxup, mundak deyixətti:

¹¹ «Pərwərdigarimiz wə Hudayimiz!
Xan-xərəp, hərmət wə kudrətkə layixsən.
qünki, həmmi sən yaratting.
Həmmə xəy'i hahixing bilən yaritilip wujudka kəldi.»

5-bab

Közining oram yazmini koliəja elixi

¹ Andin təhttə olturojuqining ong kolida hər ikki yüzigə hət yezilojan wə yəttə məhür bilən peqətləngən bir oram yazmini kərdüm. ² Yukiri awaz bilən: «Oram yazma wə peqətləni eqixka kim layiktur?» dəp towliəjan küqlük bir pərixtinimu kərdüm. ³ Ləkin, nə ərxətə, nə yər yüzidə, nə yər astida oram yazmini eqip okuyalaydiəjan birərsi qikmidi. ⁴ Oram yazmini eqix wə okuxka layik birərsi qikmiojaqqa, kattik yioqliwəttim. ⁵ Buning bilən, yetəqilərdin biri manga:
– Yioqlima! Qara, Yəhuda kəbilisidin kəlgən xir – Dawutning notisi^⑥ oqəlibə kildi. Oram yazmini wə uning yəttə peqitini eqixka u kadir, – dedi.

⁶ Andin, bir közining yetəqilər korxap turojan təht bilən tirik məhluklarınə arilikida turojanlikini kərdüm. Qarimakka, u burun boquzlanəndək kilatti. Közining yəttə münggüzi wə yəttə kəzi bar bolup, bu kəzlər Hudaning pütkül duniyaəja əwətkən yəttə Rohi idi. ⁷ Koza berip, təhttə olturojuqining ong kolidin oram yazmini aldi. ⁸ Yazmini aləqanda, tət tirik məhluk wə yigirmə tət yetəkqi uning ayiojiəja bax koydi. Ularning hər birining kolida qiltar^⑦ wə isrik bilən

⑥ Bu ataloju dəsəp Təwratta tiləja elinəjan bolup, keyin kelidiəjan kutkuzəjuqi – Məsihning Dawut padixahning əwladidin ikənlikini kərsitidu.

⑦ Qiltar – bir hil tarlik qaloju əswab.

Wəhiylər

tolojan altun tawaq bar idi. Bu isrik Hudaning mukəddəs həlkining du'aliri idi. ⁹ Ular yengi bir qoxak eytixti:

«Oram yazmini elixka
wə peqətlərnı eqixka layixsən.
Qünki boquzlandıng
wə hər kəbilidin, hər tildin,
hər milləttin, hər həlktin boləjan insanlarnı
öz kening bədili bilən Hudaəja mənəsup kılding.
¹⁰ Ularnı bir padixahlıq kilip uyuxturup,
Hudayimizning hizmitidiki rohaniy kılding.
Ular yər yüzidə həküm sürgüsi.»

¹¹ Andin, təhtning, tirik məhluklarning wə yetəkqilərnıng ətrapida mingliojan, on mingliojan pərixtilərnı kərdüm wə ularning awazlirini anglidim. ¹² Ular ünlük awaz bilən mundak deyixətti:

«Boquzlanəjan kəza
kudrət, baylik, danalik, küq-kuwwət,
hərmət, xan-xərap wə mədhıyigə layıktur.»

¹³ Mən yənə ərx, yər yüzi, yər asti, dengizlar wə ka'inattiki pütün janliklarning:

«Mədhıyə, hərmət, xan-xərap wə kudrət,
təhttə olturəjuqıəja wə kəziəja mənggü mənəsup bolsun!» deginini anglidim.

¹⁴ Tət tirik məhluk «amin!» dəp jawab kayturatti, yetəkqilər yərgə bax qoyup, təhttə olturəjuqıəja wə kəziəja səjdə kilatti.

6-bab

Qozining altə peqətnı eqixi

¹ Andin, kəzining yəttə peqətnıng birinqisini aqkanlikini kərdüm. Xu qaəda, tət tirik məhluktın birining güldürməmidək awaz bilən: «Kəl!» deginini anglidim. ² Qariwidim, bir aq atni kərdüm. Atka mingüqining

Wəhiylər

kolida bir sadak bar idi. Uningoşa bir taj berildi. U oşəlibə kiloşuqi süpitidə zəpər kuqux üqün jənggə atlandi.

³ Koşa ikkinqi peqətni aqkanda, ikkinqi məhlukning: «Kəl!» deginini anglidim. ⁴ U qaşda, yənə bir at otturişə qikti, uning rənggi kızil idi. Atka mingüqigə yər yüzidiki tinqlikni elip ketix wə insanlarni öz'ara kiroşinqilikka selix hokuki berildi. Uningoşa yənə qong bir kiliq berildi.

⁵ Koşa üqinqi peqətni aqkanda, üqinqi məhlukning: «Kəl!» deginini anglidim. Qariwidim, bir kara atni kərdüm. Atka mingüqining kolida bir taraza bar idi. ⁶ Tət tirik məhlukning arisidin: «Bir künlük ix həkki üqün pəkət bir tawak buşday yaki bolmisa üq tawak arpila berilidu. Zəytun dərihi bilən üzüm telioşa təgmə!» degəndək bir awazni anglidim.

⁷ Koşa tətinqi peqətni aqkanda, tətinqi məhlukning: «Kəl!» degən awazini anglidim. ⁸ Qariwidim, bir tatirang atni kərdüm. Atka mingüqining ismi «Ölüm» idi. Uning kəynidin ölüklər diyari əgixip keliwatatti. Bularoşa yər yüzining tətting birigə həkümranlik kiliq, kiliq, aqarqilik, waba wə yər yüzidiki yirtkuq haywanlar arkilik adəm öltürük hokuki berildi.

⁹ Koşa bəşinqi peqətni aqkanda, Hudaning sözini yətküzgənliki wə bərgən guwahlıki wəjidin öltürülgənlərnin janlirini kurbanlik supisining tegidə kərdüm. ¹⁰ Ular kattik awaz bilən qukan selixip: «Mukəddəs wə ixənqlik Igimiz! Yər yüzidə yaxawatқан insanlarni kaqan sorak kiliq, ulardin kənimizning intikamini elip berisən?» deyixətti.

¹¹ Ularning hər birigə birdin aq ton berilgən bolup, Hudaşəya hizmət kiloşan, əzlrigə ohxax öltürülidişəyan etikaşqi kərindeşlirining sani toxkuşə azoşinə wakıt kütüxi tələp kilinşəyanidi. ¹² Andin, kozining altingi peqətni aqkanlıkını kərdüm. Bu wakıtta, zemin kattik təwrinip, kuyax bə'əyni kapkara kəmərnin, ay bolsa kanning rənggigə kirdi. ¹³ Ənjür dərihining kattik boranda silkinixidin tong ənjürlər yərgə təkülgəndək, asmandiki yultuzlarmu yər yüzigə təküldi. ¹⁴ Asman huddi oram yazmidək orilip qayib boldi, pütkül taşlar wə arallar ornidin yətkəldi.

¹⁵ Dunyaning padixahliri, həkümranliri, sərdarliri, bayliri, hokukdarliri, kulliri wə hərlirining həmmisi əngkürlərgə wə taşlarınin kamarlırioşa yoxurundi. ¹⁶ Ular taş-dawanlaroşa mundaş dəp jar saldi: «Üstimizgə qüşinglar! Bizni təhtə olturoşuqining siymasidin wə kozining oşəzipidin tosup kelinglar! ¹⁷ Qünki, ularning oşəzipi tutқан dəhxətlik kün kəldi. Uningoşa kimmu bərdəxlik bərelisun?»

7-bab**Möhürləngən 144,000 kixi**

¹ Uningdin keyin, yər yüzining tət bulungida turoqan tət pərixtni kərdüm. Ular kurukluk, dengiz həm dəl-dərəhləni boran urmasliki üqün, yər yüzining tət tərpidin kelidiqan boranni tizginləp turatti. ² Mənggü hayat Hudaning məhrini elip künqikixtin kəlgən baxka bir pərixtnimu kərdüm. U kattik awaz bilən kurukluk wə dengizlarni buzup taxlax hokuki berilgən axu tət pərixtigə: ³ «Biz Hudaning hizmətkarlırining pexanisigə məhür baskuqə, kurukluk, dengiz wə dəl-dərəhləni buzup taxlimanglar» dəp warkiridi. ⁴ Andin, mən möhürləngənlərnin sanini anglidim. Isra'illarning pütin kəbililiridin 144,000 kixi, yəni:

⁵ Yəhuda kəbilisidin 12,000 kixi,

Ruben kəbilisidin 12,000 kixi,

Gad kəbilisidin 12,000 kixi,

⁶ Axer kəbilisidin 12,000 kixi,

Naftali kəbilisidin 12,000 kixi,

Manassə kəbilisidin 12,000 kixi,

⁷ Ximon kəbilisidin 12,000 kixi,

Lawiy kəbilisidin 12,000 kixi,

Issakar kəbilisidin 12,000 kixi,

⁸ Zəbulun kəbilisidin 12,000 kixi,

Yüsüp kəbilisidin 12,000 kixi,

Binyamin kəbilisidin 12,000 kixi möhürləngənidi.

Ak kiyimlik halayik

⁹ Andin, hər həlk, hər kəbilə, hər milləttin boləqan, hər hil tillarda səzlixidiqan sanap tügətküsiz zor bir top halayikning təhtning wə qozining aldida turoqanlikini kərdüm. Ularning həmmisi ak ton kiygən bolup, kollirida horma xahliri tutkanidi. ¹⁰ Ular ünlük awaz bilən: «Nijatlik təhttə olturoqan Hudayimizdin wə qozidin kelidu» dəp warkirixatti. ¹¹ Pütin pərixtilər təhtning, yetəkqilərnin wə tət tirik məhlukning ətrapiqə olixiwəloqanidi. Ular təhtning aldida yərgə bax koyup, Hudaqə səjdə kilip mundak deyixətti:

¹² «Amin! Mədhiyə, xan-xərəp,

Wəhiylər

danalığ wə təxəkkür,
hərmət wə küq-қudrət
Hudayimizöяə mənggü mənsup bolsun. Amin!»

¹³ Xu qaqda, yetəқqilərdin biri məndin:

– Aқ ton kiygən bu kixilər kim bolidu, қəyərdin кəldi? – dəp soridi.

¹⁴ – Təқsir, mən bilməymən, bu əzlrigə məlumdur, – dedim.

U mаngа:

– Bular dəhxətlik balayi'apətlərnı bexidin ötküzüp kəlgənlərdur. Ular tonlirini қozining kenida yuyup, ap'ақ қilöjan. ¹⁵ Xuning üqün, ular Hudaning təhtining aldida turup, Hudaning ibadəthanisida keqə-kündüz uning hizmitidə bolidu. Təhtə olturuquqı Huda ularöяə sayiwəndur.

¹⁶ Ular əmdi aқ қalmaydu, ussimaydu, ularöяə nə aptap, nə kattıқ issik ötməydu. ¹⁷ Qünki, ularni təhtning otturisidiki қoza bақıdu wə hayatlik süyining bulaklırioяə elip barıdu. Huda ularning kəzlıridiki pütün yaxlarnı sürtıdu, – dedi.

8-bab

Қozining yəttinqi peqətnı eqixi

¹ Қoza yəttinqi peqətnı aққanda, ərxтə yerim sa'əтqə jimjitlik həküm sürdi. ² Andin, Hudaning aldida turojan yəttə pərixtnı kərdüm. Ularöяə yəttə kanay berildi.

³ Altun isriқdan tutқan yənə bir pərixтə kelip, қurbanlıқ supisining aldida turdi. Təhtning aldidiki altun қurbanlıқ supisida Hudaning barlıқ mukəddəs həlkining du'aliri bilən billə atax üqün, uningöяə kəp isriқ berildi. ⁴ Isriқtin қıққан tütünlər bilən mukəddəs həlkning du'aliri pərixtning kolidin Hudaning aldioяə kətürüldi. ⁵ Andin, pərixтə isriқdannı kolioяə elip, uni қurbanlıқ supisidiki ot bilən toldurup, yər yüzigə atti. U qaqda, güldürməmining güldür-қaraslıri anglandı. Qақmaklar qekip, yər-zemin təwrəndi.

Pərixtilərnıng kanay qelixi

⁶ Andin keyin, kollirioяə birdin kanay tutқan yəttə pərixтə kanaylırini qelixқа hazırlandı.

⁷ Birinqi pərixтə kaniyini qaloјanda, məldür bilən ot қanoяə arılaxқан

Wəhiylər

haldə yaqduruldi. Zeminning üqtin biri, dəl-dərəhlərnin üqtin biri wə pütkül yexil ot-qəplər köyüp kətti.

⁸ İkkinqi pərixətə kaniyini qaloqanda, goya lawuldap köyüwatқан qong bir taoqdək oqayət zor bir jisim dengizəqə taxlandı. Dengizning üqtin biri kanəqə aylandı. ⁹ Dengizdiki janiwarların üqtin biri əldi wə kemilərnin üqtin biri wəyran boldi.

¹⁰ Üqinqi pərixətə kaniyini qaloqanda, asmandin məx'əldək yalkunlap yanəqan qong bir yultuz dəryaların üqtin birinin wə bulakların üstigə qüxti. ¹¹ Bu yultuzning ismi «Kerik» idi. Sularning üqtin biri kerik bolup ketip, bu suni iqkən nuroqun adəm əlüp kətti.

¹² Tətinqi pərixətə kaniyini qaloqanda, kuyaxning, aynin wə yultuzların üqtin biri zərbigə uqrıdı. Nətijidə, kuyax, ay wə yultuzların yoruklukining üqtin biri əqti. Kündüzning üqtin biri karangojulukka aylandı, keqining üqtin biridə yorukluk yəkəldi.

¹³ Yənə qarıwidim, asmanın kəridə uqup ketiwatқан bir bürkütning kattik awaz bilən: «Baxka üq pərixətə qalidəqan kanay awazlırining dəstidin yər yüzidə yaxaydıqanların halioqə way, halioqə way, halioqə way!» deginini anglıdim.

9-bab

¹ Bəxinqi pərixətə kaniyini qaloqanda, asmandin yərgə qüxüp kətkən bir yultuzni kərdüm. Tegi yok hangəqə® baridəqan ləhmının aqkuqi uningəqə berildi. ² U tegi yok hangni aqkanda, hangdin yooqan oqakning isidək tütin etilip qıkti. Hangning tütünidin kuyax wə asmanni karangojuluk basti. ³ Tütünnin iqidin yər yüzigə qəkətkə yaqđi. Ularəqə qayanlardək qəkiş küqi berilgənidi. ⁴ Qəkətkilərgə yər yüzidiki ot-qəplərgə wə hərəkəndək əsümlük yaki dəl-dərəhlərgə əməs, pəkət pexanisidə Hudaning məhri bolmioqan insanlarəqəla ziyan yətküzüx buyruloqanidi. ⁵ Ularəqə bu insanlarni əltürüx əməs, pəkət bəx ay muddətlik kıyin-kıstakka elix buyrukıla berilgənidi. Bu kıyin-kıstak qayan adəmnı qakқан wakittiki kattik aqriş azabioqə ohxaytti. ⁶ U künlərdə, insanlar əlümni izdəydu, lekin tapalmaydu; əlümni seqinidu, lekin əlüm ulardin kaqıdu.

⁷ Qəkətkilərnin kıyapiti huddi jənggə hazırlənoqan atlarəqə ohxaytti.

® Tegi yok hang – jinlar kamilidəqan yər.

Wəhiylər

Baxlirida bolsa altun tajoja ohxaydiojan bir nərsə bar idi. Qirayi adəmningkigə ohxaytti. ⁸ Qaqliri ayallarning qeqioja, qixliri xirning qixioja ohxaytti. ⁹ Kəkrəkliri tēmür sawutlaroja ohxaytti. Qanatlirining awazi jənggə atlanojan nurojun at-harwilarning awazioja ohxaytti. ¹⁰ Qayanlarningkigə ohxax qakidiojan kuyrukliri bar idi. Kuyrukliridiki zəhərlik nəxtiridə adəmni bəx ay azabka salojudək kük bar idi. ¹¹ Ularni baxkuridiojan padixah tegi yok hangning pərixtsi idi. Bu pərixting Ibraniyqə ismi Awaddon; Grekqə ismi Apoliyon, yəni həlak kiləuqu idi. ¹² Birinqi balayi'apət otüp kətti. Əmdi buningdin keyin yənə ikki balayi'apət kelidu. ¹³ Altinqi pərixte kaniyini qalojanda, Hudaning aldidiki altun kurbanlik supisining tət münggüzidin qikkan bir awazni anglidim. ¹⁴ Bu awaz altinqi pərixtigə: «Qong Firat dəryasining yenida baqlaklik tət pərixtni boxat» dedi. ¹⁵ Dəl xu yil, xu ay, xu kün wə xu sa'ət üçün hazirlap qoyulojan bu tət pərixte insanlarning üqtin birini həlak kilix üçün baqlaktin boxitildi. ¹⁶ Bularning atlik ləxkərlirining sani ikki yüz milyon idi. Ularning sanining jakarlanojanlikini anglidim. ¹⁷ Qjayibanə alaməttə kəzümgə kəringən at wə atliklar mana mundak idi: atliklarning kəkrək kalkanliri qoojdək kızil, kək yakuttək kək wə günggürttək serik idi. Atlarning baxliri xirning bexioja ohxaytti. Eoizliridin ot, tütün wə günggürt pürkülətti. ¹⁸ Insanlarning üqtin biri bularning aqzidin pürkülgən ot, tütün wə günggürttin ibarət bu üç apəttin əldi. ¹⁹ Atlarning küqi eoizlirida wə kuyruqlirida idi. Kuyruqlirining yilanoja ohxax bexi bolup, bular bilən adəmni zəhimləndürətti. ²⁰ Kalojan insanlar, yəni bu balayi'apətlərdin aman kalojuqilar öz kilmixlirioja towa kilmidi. Jinlaroja, kərləməs, angliyalmas wə mangalmas altun, kümüş, tuq wə yaojaq butlaroja qokunuxtin waz kəqmidi. ²¹ Ular katillik, sehircərlilik, jinsiy əhlaksizlik wə oqrilikliriojimu towa kilmidi.

10-bab

Pərixte wə kiqik oram yazma

¹ Andin keyin, ərxin qüxüwatkan yənə bir küqlük pərixtni kərdüm. U bir parqə bulutni yepinojan bolup, bexining üstidə bir həsən-hüsən bar idi. Yüzi kuyaxka, putliri bolsa ot tüwrükigə ohxaytti. ² Qolida bir kiqik

Wəhiylər

oquq oram yazma bar idi. U ong putini dengiz üstigə, sol putini bolsa quruklukka qoyup turup, ³ xirning hərkirixigə ohxax kattik awaz bilən warkiridi. U warkirioqanda, yəttə güldürmama öz güldür-karasliri bilən jawab kayturdi. ⁴ Yəttə güldürmama jawab kayturoqanda, ularning sözlirini hatiriliwalmakqi bolup turattim. Birak, asmandin: «Yəttə güldürmamining eytkanlirini hatiririmə. Ularni məhpiy tut» degən bir awazni anglidim.

⁵ Dengiz həm quruklukning üstidə turoqan, mən kərgən u pərixətə ong qolini asmanoqa kətürüp, ⁶ asman, yər, dengiz wə ulardiki məwjudatlarni yaratkuqi, yəni əbədil'əbəd yaxioquqining nami bilən kəsəm kilip: «Əmdi keqiktürülməydu; ⁷ əksiqa, yəttinqi pərixətə kaniyini qaloqanda, Huda öz hizmətkarlıri boləjan pəyoqəmbərlərgə jakarliqan sir əməlgə axidu» dedi.

⁸ Mən asmandin angliqan awaz manga yənə: «Berip, dengiz həm quruklukning üstidə turoqan pərixəting kolidiki oquq oram yazmini al» dedi.

⁹ Mən berip, pərixəting kiqik oram yazmini manga berixini soridim. U manga:

– Buni elip yə! Aozingda həsəldək tatlik bolidu, birak məydəngni eqixturidu, – dedi.

¹⁰ Kiqik oram yazmini pərixəting kolidin elip yedim, aozimda həsəldək tatlik tetidi. Lekin, uni yutkinimda məydəm eqixip kətti.

¹¹ Keyin, pərixətə manga:

– Sən Hudaning kəp millətlər, həklər, hər hil tillarda sözlixidioqan kixilər wə padixahlar toqrisidiki wəhiylirini yənə bir kətim jakarlixing lazim, – dedi.

11-bab

Ikki guwahqi

¹ Manga əlqigüq ornida ixlitixkə qomux berildi wə bir awaz manga mundak dedi: «Berip, Hudaning ibadəthanisi wə kurbanlik supisini əlqə, u yərdə ibadət kiliwatkanlarni sana. ² Ibadəthanining taxkiriği həylisini əlqiməy koy, qünki u yər Yəhudiy əməslərgə berildi. Ular mukəddəs xəhərni 42 ay dəpsəndə kilidu. ³ Mən ikki guwahqimoqa kudrət berimən. Ular qarilik kiyim kiyip, Hudaning wəhiysini bekitilgən ənə xu 1260 kündə yətküzidu.»

Wəhiylər

⁴ Dunyaning Rəbbi aldida turqan ikki tüp zəytun dərihi wə ikki qiraqdan mana xu guwahqilardur. ⁵ Birərsi ularni zəhimləndürməkqi bolsa, ular eojizliridin ot pürküp, u düxmənni keydürüp taxlaydu. Ular ni zəhimləndürməkqi bolqanlar mana xundak öltürüldü. ⁶ Ular Hudaning wəhiysini jakarlaydiqan künlərdə yamoqur yaqmasliki üqün, asmanni yepiwetix kudritigə igə. Ular sularni kanqə aylandurux wə hər hil balayi'apətlər bilən yər yüzigə haliqan wakitta zərbə berix kudritigimu igə.

⁷ Guwahlik wəzipiliri ayaoqlaxkanda, tegi yok hangdin qikidiqan diwə ular bilən elixidu wə ularni yengip öltürüdü. ⁸ Jəsətliri katta xəhərning oqol yoliqə taxlinidu. Bu xəhər Sodom yaki Misir degən simwolluq nam bilən atalqan bolup, ularning Rəbbimu u yərdə krestkə mihlanqanidi. ⁹ Hər milləttin, hər kəbilidin wə hər hil tilda səzlixidiqan həklərdin kixilər kelixip, ularning jəsətlirigə üq yerim kün tikilip karaydu wə jəsətlərnin yərlikkə koyuluxiqə ruhsət kilmaydu. ¹⁰ Yər yüzidə yaxaydiqanlar ularning bu əhwalidin huxallikkə qəmüp, heyət-bayram ötküzidu, bir-birigə hədiyilər əwətxidu, qünki bu ikki pəyoqəmbərning səzi insanlarning wijdanliriqə tikəndək sanjilip, ularqə kaxxatkuq zərbə bərgənidi.

¹¹ Üq yerim kündin keyin, ikki pəyoqəmbərning tenigə Hudadin kəlgən hayatlik nəpisi kirdi, wə ular ornidin turdi. Ular ni kərgənlər intayin alakzadə bolup ketixti. ¹² Ikki pəyoqəmbər ərxтин kəlgən jaranglik bir awazning: «Bu yakka qik!» degənlikini anglidi wə rəkiqlirining kəz aldida bir bulut iqidə asmanqə kətürüldi. ¹³ Dəl xu qaqda, zemin xiddətlik təwrəndi, xəhərning ondin biri gumran bolup, yəttə ming kixi həlak boldi. Qalqanliri intayin kərkuxup, ərxतिकi Hudani uluqlaxti.

¹⁴ Ikkinqi balayi'apət ötüp kətti. Əmdi üqinqi balayi'apət kelixkə az kaldi.

Yəttinqi pərixting kanay qelixi

¹⁵ Uningdin keyin, yəttinqi pərixтə kaniyini qaldi. Ərxтин kəlgən jaranglik awazlar mundak dəytti:

«Dunyaning padixahlıki Pərwərdigarimiz wə uning Məsihigə mənəsup boldi. U əbədil'əbəd həküm sürgüsü.»

¹⁶ Hudaning aldidiki öz təhtliridə olturoqan yigirmə tət yetəkqi yərgə

bax koyup, Hudaqja səjdə kilip mundak deyixti:

¹⁷ «Həzir wə əzəldin bar bolqan
həmmigə kadir Pərwərdigar Huda,
xükürlər bolsun sanga.
Qünki, uluq kudriting bilən,
hökümüngni yürüzüxkə baxliding.
¹⁸ Həklər qəzəpləngənidi.
Əmdi sening qəziping yetip kəldi!
Əlüklərni sorak kilix,
hizmətkarliring bolqan pəyoqəmbərlərni
wə Hudaning mukəddəs həlki,
xundakla ərziməs yaki katta bolsun,
namingni qongkur hərmətligənlərni in'aməja igə kilix,
yər yüzini gumran kilqanlarni həlak kilix wakti kəldi.»

¹⁹ Andin, Hudaning ərxetiki ibadəthanisi eqildi wə uning əhdə sanduqi u yərdə kərüdi. Xu'an qakmaklar qeqip, güldürməmining güldür-karasliri anglandi. Zemin təwrinip, dəhxətlik möldür yeqip kətti.

12-bab

Ayal wə əjdihə

¹ U qaqda, ərxətə əjayip zor bir karamət, yəni kuyaxni yepinqakliqan bir ayal kərüdi. Uning putlirining astida ay, bexida on ikki yultuzluk taj bar idi. ² Bu ayalning ay-küni toxup kalqan bolup, toloqak iqidə dad-pəryad kilatti. ³ Andin, ərxətə yənə bir karamət, yəni yəttə baxlik, on münggüzlük, qong bir kızil əjdihə kərüdi. Uning yəttə bexida yəttə taj bar idi. ⁴ U asmandiki yultuzlarning üqtin birini kuyruki bilən sürüp, yər yüzigə qüxürüwətti. Andin, ayal yənggigən haman uning balisini yalmap yutuwətməqci bolup, tuqut üstidiki ayalning aldida turdi. ⁵ Ayal bir bala, yəni pütün əllərni təmür kaltək bilən baxkuridioqan bir oqul tuqdi. Bala təhtə olturoqan Hudaning aldioqə dərhal elip qikildi. ⁶ Ayal bolsa qəlge kaqti. U yərdə uning 1260 kün bekilixi üqün uningəja Huda tərpidin hazirlap koyuloqan bir jay bar idi.

⁷ Uningdin keyin, ərxətə jəng boldi. Bax pərixətə Mika'il wə uning

Wəhiylər

pərixtiliri əjdihəyə qarxi jəng kildi. Əjdihəyə öz pərixtiliri bilən ularəyə etildi, ⁸ ləkin elixalmidi. Buning bilən, ular ərxətiki ornidin məhrum kəldi. ⁹ Qong əjdihə, yəni İblis yəki Xəytan dəp ataləjan, pütün dunyani azduruəjan heliki kədimiy yilan öz pərixtiliri bilən billə yər yüzigə taxlandı.

¹⁰ Xuningdin keyin, ərxətə jaranglik bir awazning mundak degənlikini anglidim:

«Hudayimizning nijatliki, kudriti, padixahlıki wə u təyinligən Məsihning həkuki namayan boldi.

Qünki, Hudayimizning aldida kerindaxlirimizni keqə-kündüz əyibligüqi ərxetin taxliwetildi.

¹¹ Kerindaxlirimiz qozining keni wə uning kiləjan guwahlikı bilən əjdihəni yəngdi.

Ular həttə ölüm aldidimu öz jenini ayimidi.

¹² Xuning üqün, əy ərx wə ərxətə yaxioquqilar, huxal bolunglar!

Ləkin, həlingləyə way, əy yər wə dengizlar! Qünki, iblis üstüngləyə taxlandı.

U öz waqtining az qaləjanlikini bilip, dəroəzəpkə kəldi.»

¹³ Əjdihə əzining yər yüzigə taxlanəjanlikini kərup, oquq balini tuəjan ayalni koqlaxka baxlıdi. ¹⁴ Ayalning əjdihədin daldilinip, qəldiki üq yerim yil bekilidəjan makanəyə uqup ketixi üqün, uningəyə yoəjan bir bürkütning ikki qaniti berildi. ¹⁵ Əjdihə ayalning arkisidin aəzi bilən dəryadək su pürküp, uni səlgə basturup ekitiq kətməkqi boldi. ¹⁶ Ləkin, zemin ayaləyə yərdəm kilip, aəzini eqip, əjdihəning aəzidin etilip qikkan dəryani yutti. ¹⁷ Buning bilən, əjdihə ayaləyə dəroəzəp bolup, uning baxka pərxəntliri, yəni Hudaning əmrlirini tutup, Əysa Məsihning bərgən guwahlikida turoəjanliri bilən jəng kiləjili kətti.

¹⁸ Həlikı əjdihə dengiz boyida tikilip turatti.

13-bab

Dengizdin qikkan diwə

¹ Andin, on münggüzlük, yəttə baxlik bir diwining dengizdin qikiwatkanlikini kərdüm. Uning hər bir münggüzidə birdin taj bar idi,

Wəhiylər

hər bir bexida Hudaşa kupurluk kəltüridişan ibarə yeziləşanidi. ² Mən kərgən bu diwə yilpizəşə ohxaytti, putliri eyikning putlirişə, aqzi bolsa xirning aqzişə ohxaytti. Əjdihə diwigə öz kudriti, təhti wə zor həkukini bərdi. ³ Diwining baxliridin biri əjəllik yarilanəşandək turatti. Lekin, bu əjəllik yara sakayəşanidi. Pütün dunya həyranlik iqidə diwigə əgəxti. ⁴ Ular diwigə bundak həkuk bərgən əjdihəşə qəkunuxti. Ular yənə diwigimu qəkunup, «diwigə təng kələləydişanlar barmu? Uning bilən kimmu elixalisun?» dedi.

⁵ Diwigə təkəbburluk wə kupurluk kilidişan eşiş həmdə 42 ay yürgüzələydişan həkuk berildi. ⁶ U Hudaşa, Hudaning namişə wə uning dərgahişə, yəni u yərdə yaxaydişanlarşə kupurluk kilix üqün aqzini aqti. ⁷ Uning Hudaning mukəddəs həlkigə karxi jəng kilip, ularni yengixigə yol kəyuldi. Hər kəbilə, hər millət, hər hil tilda səzlixidişan həklərgə həkümranlik kilix həkuki berildi. ⁸ Dunya yaritiləşandin buyan, boquzlanəşan kəzining həyatlik dəptirigə nami yeziləşanlardin baxka, yər yüzidə yaxaydişan həmmə insan uningəşə qəkunidu.

⁹ Munu səzni kulikinglelarda qing tutunglar:

¹⁰ «Hudaning ‘tutkun bolidu’ degini qəkum tutkun bolidu. Hudaning ‘kiliqlinidu’ degini qəkum kiliqlinip əlidu.»

Xuning üqün, Hudaning mukəddəs həlki səwr kilixi, etikadta qing turuxi lazim.

Yərdin qikkan diwə

¹¹ Uningdin keyin, yərdin qikiwatkan yənə bir diwini kərdüm. Uning kəziningkidək kişik ikki münggüzi bar idi, lekin awazi əjdihəningkidək qikatti. ¹² U birinqi diwigə wakalitən pütün həkukni yürgüzüp, yər yüzini wə uningda yaxaydişanlarni əjəllik yarisi sakayəşan birinqi diwigə qəkunuxka məjburlaytti. ¹³ U qong karamətləni kərsitətti, hətta insanlarning kəz aldida asmandin yər yüzigə ot yaqduratti. ¹⁴ U birinqi diwigə wakalitən kərsitixkə həkuklanduruləşan karamətlər bilən yər yüzidə yaxaydişanlarni azdurdi. Ularşə kiliq bilən qepiləşan, lekin aman qaləşan birinqi diwining hərmiti üqün bir həykəl tikləşni buyrudi. ¹⁵ Yərdin qikkan diwigə dengizdin qikkan diwining həykiligə həyatlik nəpisi berip, uni səzliyələydişan kilix wə uningəşə qəkunmişanlarning həmmisini əltürəş kudriti berildi. ¹⁶ U katta wə ərziməs, bay wə

Wəhiylər

kəmbəoqəl, hər wə kullarning həmmisini ong kəli yaki pexanisigə bir bəlgə urojuzuxka məjburlidi.¹⁷ Bu bəlgə barlar, yəni kəli yaki pexanisi də diwining nami yaki uning namioqə wəkillik kilidioqan rəkəm besiloqanlardin baxka heqkim bir nərsə setiwalalmaytti yaki satalmaytti.

¹⁸ Bu yərdə bir hekmət bar. Əkil-parasiti barliki kixilər diwining rəkimini hesablap qikalaydu, qünki bu rəkəm bir adəmgə wəkillik kilidu. Uning rəkimi 666 dur.

14-bab

Kutkuzuwelinoqanlarning koxiki

¹ Andin, kozining Si'on[Ⓢ] teqi üstidə turoqanlikini kərdüm. Uning yenida pexanisigə kozining wə uning atisining ismi yeziloqan 144,000 kixi bar idi. ² Asmandin huddi xarkirap ekıwatkan sularning wə güldürməning kattik güldürlixidək bir awazni anglidim. Mən anglioqan awaz yənə qiltarqılar orundioqan nəojmə awazioqimu ohxaytti. ³ Həliki 144,000 kixi təhtning, tət tirik məhlukning wə yetəkqilərnin aldida yengi bir nahxa eytixti. Bu nahxini gunahlırining bədili təlinip bu dunyadin azad kılinoqan kixilərdin baxka heqkim əginixkə kadir əməs idi. ⁴ Ular huddi zina kılıp bakmioqan kixilərdək pak bolup, qoza nəgə barsa, ularmu uningoqə əgixip xu yərgə baridu. Ular insanlar arisidin bədəl bilən kutkuzuwelinoqanlar bolup, huddi dəsləp pixkan mewə Hudaqə ataloqanidək, ular Hudaqə wə koziqə ataloqanlardur. ⁵ Ularning aqzidin yaloqan səz qikmaydu. Ular əyibsizdur.

Üq pərixte elip kəlgən həwərlər

⁶ Buning kəynidin, asmanın kəridə uqup yürgən baxka bir pərixtni kərdüm. Bu pərixte yər yuzidə yaxaydioqanlarqə, yəni hər bir həlk, kəbilə wə hər hil tilda səzlixidioqan millətlərgə yətküzidioqan mənggülik hux həwəni elip kəlgənidi. ⁷ U jaranglik awaz bilən: «Hudadin kərkunglar! Uni uluqqlanglar! Qünki, uning insanlarni sorak kilidioqan waqti yetip kəldi. Asmanni, zeminni, dengizni wə bulaklarni yaratkuqioqə səjdə

Ⓢ Si'on – Yerusalemining yənə bir ismi bolup, Dawut padixahning waqtidila Isra'iliyining paytahti idi. «Wəhiylər»də Si'on Hudaning wə uning kutkuzuwelinoqan həlkining ərtiki mənggülik makanoqə simwol kılinoqan.

kilinglar!» dəytti.

⁸ Uning kəynidin kəlgən ikkinqi pərixətə mundak dedi: «Gumran boldi! Öz zinasining küqlük xarabini pütkül həklərgə iquzğan katta xəhər Babil gumran boldi!»

⁹ Aldinki ikki pərixətinin kəynidin üçinqi pərixətə kattik awaz bilən mundak dedi: «Kimdəkim dengizdin qıkkan diwigə wə uning həykiligə qokunsa, uning bəlgisini pexanisigə yaki kəliqə urəuzsa, ¹⁰ Hudaning oqəzipining sap həm küqlük xarabini Hudaning oqəzi pi bilən tolojan kədəhtə iqudu. U mukəddəs pərixtilərnin wə kozining aldidə ot wə günggürtə azablinidu.

¹¹ Uni kiyniojan otning is-tütəkliri mənggü purkirap turidu. Diwigə wə uning həykiligə qokunup, uning isminin bəlgisini urəuzoqanlarəyə keqə-kündüz aramlıq bolmaydu.» ¹² Xuning üqün, Hudaning əmrlirini tutkan wə Əysəyə sadik boləjan hək səwr-takətlik boluxi lazim.

¹³ Mən yənə asmanda mundak bir awazni anglidim: «Bu sözni yaz: ‘buningdin keyin, Rəbbimizgə mənəsup bolup əlgənlər nəkədər bəhtlik!’» Mukəddəs Roh: «Durus, ular öz ixlirini tügiti p aram alidu. Qünki, kəlojan yaxhi əməllirininin nətijsi ular bilən billə bolidu» dedi.

Zemindiki orma

¹⁴ Uningdin keyin, bir parqə ak bulutni kərdüm. Bulutning üstidə bexioja altun taj kiyeən, kolida ətkür bir orəjak tutkan, Insan'oqləyə ohxaydiəjan biri olturatti. ¹⁵ İbadəthanidin qıkkan baxkə bir pərixətə bulutning üstidə olturoquəyə yukiri awaz bilən: «Orəjikingni sal wə or! Qünki, orma wakti kəldi, zemindiki zira'ətlər pixip yetildi» dedi. ¹⁶ Bulut üstidə olturoquə zeminoja orəjak saldi. Yərdiki zira'ətlər oruldi.

¹⁷ Ərxətiki ibadəthanidin yənə bir pərixətə qıkti. Uningmu ətkür bir orəjiki bar idi. ¹⁸ Arkidinla, otni baxkuridiəjan yənə bir pərixətə kurbanlik supisi tərəptin qikip, ətkür orəjak tutkan pərixətigə yukiri awaz bilən: «Ətkür orəjikingni selip, yər yüzidiki üzüm tallirininin sapaklirini yiojiwal, qünki üzümlər pixip yetildi» dedi. ¹⁹ Buning bilən, pərixətə orəjiki yər yüzigə saldi wə yərdiki üzüm tallirininin mewilirini yiojip, Hudaning oqəzipining xarab kəlqikigə taxlıdi. ²⁰ Xəhərnin sirtidiki xarab kəlqikidiki üzümlər dəssilip, xərbətliri kan bolup, atning tizginigə kelidiəjan egizliktə üq yüz qakirim yiraklikkə akti.

---

① Yiojiəjan mewilərnin xarab kəlqikigə taxlinixi Hudaəyə karxi turoquqılarnin uning jazasəyə tartilixəyə simwol kilinidu.

15-bab

Pərixtilər wə keyinki balayi'apətlər

¹ Asmanda zor həm həyran kalarlık yənə bir karamətni, yəni ahirki yəttə hil balayi'apətni elip kelidiqan yəttə pərixtni kərdüm. Hudaning qəzipi bu balayi'apətlər bilən ahirlixatti.

² Mən yənə ot arilax hrustal dengizidək bir kərünüxnü kərdüm. Uning yenida diwə üstidin qələibə kılqanlar, yəni diwigə wə uning həykiligə qoqunmiqan həm uning namioqə wəkillik kildidiqan rəkəm bilən məhürlənmigənlər turatti. Ularning kollirida Huda bərgən qiltarlar bolup, ³ ular Hudaning hizmətkari Musaning nahxisini həm koza həkkidiki nahxini eytixatti:

«Həmmigə kadir Pərwərdigar Huda,
kılqanliring uluq wə karaməttur.
I pütkül həklərləning padixahi,
yolliring adil wə həktur.

⁴ I Pərwərdigar, səndin kərkəmaydiqan kim bar,
namingni mədhiiyliməydiqan?
Qünki, yeganə mukəddəs özüngdursən.
Kelip pütkül həklər,
sanga səjdə kılqusi.
Qünki, axkara bolqaq
kılqanliringning həkkaniyliki.»

⁵ Uningdin keyin, ərxniki ibadəthanining, yəni əhdə qedirining eqiloqanlıqini kərdüm. ⁶ Yəttə hil balayi'apətni öz ilkidə tutqan yəttə pərixte pakiz həm parkirap turidiqan kəndir rəhttin ton kiygən, kəksigə altun kəmər baqlıqan halda ibadəthanidin qıkti. ⁷ Tət tirik məhlukning biri yəttə pərixtigə əbədil'əbəd yaxaydiqan Hudaning qəzipi bilən toloqan yəttə altun qinini bərdi. ⁸ Ibadəthana Hudaning uluqluqi wə qudritidin tütün bilən toldi. Yəttə pərixtning yəttə balayi'apiti tamam bolmişuqə, heqkim ibadəthanioqə kirəlmidi.

16-bab

Hudaning oʻzəzi bilən toloqan yettə qinə

¹ Xuningdin keyin, ibadəthanidin kətürülgən jaranglik bir awazning yettə pərixtigə: «Beringlar, Hudaning oʻzəzi bilən toloqan yettə qinidikini yər yüzigə təkunglar!» degənlikini anglidim.

² Birinqi pərixətə berip qinidikini kuruklukka təkhti. Buning bilən, tenidə diwining bəlgisi boləqan wə uning həykiligə qokunəjanlarning bədinini yirginqlik yiringlik yarilar kaplap kətti.

³ Ikkinqi pərixətə qinidikini dengizə təkhti. Dengiz süyi əlükning kəniəqə ohxax kəniəqə aylandi wə iqidiki pütün janliklar əldi.

⁴ Üçinqi pərixətə qinidikini dərya wə bulaklarəqə təkhti. Ularning süyimu kəniəqə aylandi. ⁵ Andin, su pərixtisining mundak degənlikini anglidim:

«Həzir wə əzəldin bar boləqan mukəddəs Huda!

Qikarəqan həkümliring durus wə adildir.

⁶ Yaman adəmlər sening mukəddəs həlking wə pəyoqəmbərlər kəninini təkənliki üqün,

sən ularəqə iqkili kən bərding. Ular muxu jazaəqə layiktur.»

⁷ Yənə kurbanlik supisidin kəlgən bir awazning:

«I həmmigə kadir Pərwərdigar Huda, həkümliring hək wə adildir» degənlikini anglidim.

⁸ Tətinqi pərixətə qinidikini kuyaxning yüzigə təkhti. Buning bilən, kuyaxka insanlarni ottək kiziki bilən ertəx kudriti berildi. ⁹ İnsanlar dəhxətlik issikta ertəldi. Birak, ular towa kilix wə bu balayi'apətlərnini kəltürük kudritigə igə boləqan Hudaəqə həmdusanalar oquxning ornioqə uni qarəqaxti.

¹⁰ Bəxinqi pərixətə qinidikini diwining təhtigə təkhti. Diwining padixahliligini karəngəquluk basti. İnsanlar azabtin tillirini qixləxti. ¹¹ Ular aqriq azabi wə yarilirining dəstidin ərxтики Hudani qarəqaxti. Birak, kilmixlirioqə towa kilixmidi.

¹² Altinqi pərixətə qinidikini uluq Firat dəryasioqə təkhti. Xu hamən dəryaning süyi kuridi. Buning bilən, künqikixtin kelidioqan padixahlarning yoli eqildi. ¹³ Xuningdin keyin, əjdihaning, diwining wə

Wəhiylər

sahta pəyğəmbərning eqizliridin qikkən pakioja ohxaydiojan üq yaman rohni kərdüm. ¹⁴ Bular karamətlər kərsitidiojan jinlarning rohliri bolup, pütün dunyadiki padixahlarni həmmigə qadir Hudaning uluq künidiki jənggə toplaxka ketiwatatti.

¹⁵ Əysa mundak dedi: «Qaranglar, oşrining kelixidək tuyuksiz kelimən. Yalingaq kelip, nomuska qalmaslik üqün, kiyimlirini yenioja qoyup, səgək yatқанlar nəkədən bəhtlik-hə!»

¹⁶ Üq yaman roh padixahlarni Ibraniyqə «Armagedon» deyilidiojan yərgə toplidi.

¹⁷ Yəttinqi pərixətə qinidikini hawaqja təkti. Ərxniki ibadəthanining təhtidin kətürülgən jaranglik bir awaz: «Ix tamam!» dedi. ¹⁸ Xu əsnada qakmaklar qəkildi, güldürməmining güldür-karasliri anglandi. Yər-zemin xunqilik təwrəndiki, insanlar yaritilojandin beri bundak kattik təwrinix bolmiojanidi. ¹⁹ Katta xəhər Babil üqkə bəlündi. Hərkaysi əllərdiki xəhərlərmu yər bilən yəksan boldi. Xu katta xəhər Babildin hesab elinix üqün, Hudaning kattik şəzipi bilən tolojan kədəh uningəja berildi. ²⁰ Pütün arallar şajayib boldi, taqlar yokaldi. ²¹ Asmandin insanlarning üstigə hər bir danisi kirik bəx kilo qamisida kelidiojan məldür yaqdi. Bu məldür apiti xundak kərkunqluk boldiki, insanlar bu balayi'apətning dəstidin Hudani kərojaxti.

17-bab

Danglik pahixə ayal

¹ Yəttə qinisi bar yəttə pərixatining biri kelip, manga:

– Bu yərgə kəl, sular üstidə olturojan, dangki qikkən pahixə ayalning tartidiojan jzasini sanga kərsitip qoyay. ² Dunyaning padixahliri uning bilən zina kilixti, yər yuzidə yaxaydiojanlar uning zinasining xarabidin məst boluxti, – dedi.

³ Uningdin keyin, pərixətə meni bir qəlgə elip kətti. Xu qaqda, Mukəddəs Roh meni öz ilkiğə alqanidi. U yərdə yəttə baxlik, on münggüzlük, pütün əzayini kupurluk namliri kapliqjan bir tok kizil diwining üstidə olturojan bir ayalni kərdüm. ⁴ Ayal səsün wə tok kizil rənglik kiyim kiygən bolup, altun, kimmət bahalik tax wə ünqə-mərwayitlar bilən bezəlgənidi. Qolida yirginqlik nərsilər wə öz zinasining məynətqilikliri bilən tolojan bir altun kədəh bar idi.

Wəhiylər

⁵ Pexanisigə «katta Babil – pahixilərnin wə dunyadiki pütkül yirginqliklərnin anisi» degən bir sirlik nam yeziləjanidi. ⁶ Mən ayalning Hudaning mukəddəs həlki, yəni Əysaqə guwahlik berip kurban boləjanlarning keni bilən məst boləjanlikini kərdüm. Uni kərüp intayin həyran boldum. ⁷ Pərixətə mənə mundak dedi:

– Nemiğə həyran boluwatisən? Ayalning wə u minip turojan yəttə baxlik, on münggüzlük diwining sirini sanga eytip berəy. ⁸ Sən kərgən diwə bir zamanlarda bar idi, hazır yok. U keyin tegi yok hangdin qikip, halakətkə yüzlinidu. Yər yüzidə yaxaydiojan, əmma dunya yaritiləjandın buyan nami həyatlik dəptirigə pütülmigən kixilər diwini kərüp intayin həyran kalidu. Qünki, u bir zamanlarda bar idi, hazır yok, ləkin yənə pəyda bolidu.

⁹ Buni qüxinix üqün əkil-parasət kerək. Yəttə bax u ayal olturojan yəttə taqqa, xundakla yəttə padixahqa wəkillik kilidu. ¹⁰ Bularning bəxi aqdurulojan, biri bar, yənə biri tehi kəlmidi. U kəlgəndə azla wəqit turalaydu. ¹¹ Burun bar, ləkin hazır bolmiojan diwining əzi səkkizinqi padixahtur. U həm yəttə padixahning katarida halakətkə yüzlinidu.

¹² Sən kərgən diwining on münggüzi tehi həküm sürmigən on padixahtur. Ləkin, bularoja diwə bilən billə bir sa'ətlük padixahlik həkuki berilidu. ¹³ Bu padixahlar öz kudriti wə həkuklirini bir niyət, bir məxsəttə diwigə berixidu. ¹⁴ Diwə wə padixahlar birlixip koziqə karxi jəng kilidu. Qoza oqəlibə kilidu, qünki qoza rəblərnin Rəbbi, padixahlarning Padixahidur. Uning bilən bir səptikilər qakiriləjan, tallənojan wə uningəja sadik boləjanlardur.

¹⁵ Pərixətə mənə yənə:

– Pahixə ayal boyida olturojan, sən kərgən sularning əzi millətlər, qowmlar, həklər wə hər hil tillarda səzlixidəjan kixilərdur. ¹⁶ Sən kərgən diwə wə on münggüz bu pahixə ayaldin nəprətlinidu, uni talan-taraj kilip yalingaq lap koyidu, uning gəxini yəp, əzini otta kəydüridu. ¹⁷ Qünki, Huda axu on padixahning kəlbini əsir kilip, ularning öz məxsətlirini əməlgə axurojuzidu. Xuning bilən, bu padixahlar Hudaning səzliri əməlgə axquqə, həkümranlik həkukini diwigə ətünüp berixətə birlikkə kelidu. ¹⁸ Sən kərgən ayal dunyaning padixahliri üstidin həkümranlik kilidəjan katta xəhər – Babildur, – dedi.

18-bab

Babilning gumran boluxi

¹ Uningdin keyin, qong hokukluk yənə bir pərixting ərxin güxüwatkanlikini kərdüm. Yər yüzi uning parlak nuri bilən yorup kətti.

² Pərixətə jaranglik awaz bilən mundak warkiridi:

«Gumran boldi, katta xəhər Babil gumran boldi!
 Əmdi u jinlarning makani,
 hər hil yaman rohlarning uwisi,
 hər hil iplas wə yirginlik kuxlarning qanggisidur.

³ Qünki, iqixti hərəkaysi həklər
 uning əhlaksizlikining küqlük xarabidin.
 Zina kılıxti dunyaning padixahliri uning bilən,
 beyixti dunyaning sodigərliri
 uning bayaxatqilikining ziyadilikidin.»

⁴ Asmandin yənə bir awazni anglidim:

«U yərdin qikinqlar, əy həlkim!
 Bolmisa xerik bolisilər u xəhərning gunahliriqə.
 Uqraysilər uning bexioqə qüxidioqan balayi'apətlərgə.

⁵ Qünki, pələkkə yətti uning katmukat gunahliri,
 Hudaning yadiqə yətti uning rəzil kilmixliri.

⁶ Yandurunglar uning silərgə kıləqiniqə muwapik.
 Qayturunglar uning kilmixliriqə koxlap.
 Sununglar ikki barawər toldurup,
 uning xarab bərgən kədihini.

⁷ Əyx-ixrəttə həxəmətqilik bilən yaxisa kəndak,
 beringlar uningqə azab wə ələm xundak.

Qünki mahtiniduki u öz kənglidə:
 'olturimən hanixtək təhtə,
 tul əməsmən. Tutmasmən əsla matəm!'

⁸ Bu wəjidin
 uning bexioqə kelidioqan balayi'apət,
 yəni əlüm, aqarqilik wə matəm,
 kelidu həman bir kün iqidila.

Wəhiylər

Ərtidü u ot iqidə.
Qünki, sorak kılıdu uni
kudrətlik Pərwərdigar Huda!»

⁹ Uning bilən zina kiləjan wə əyx-ixrəttə yaxıqan dunyaning padixahliri uni ertigən otning is-tütəklirini kərgəndə, uning haliqə eqinip yiqə-zar kılıxidu. ¹⁰ Uning tartiwatқан azabidin kərkup, yirakta turup dəyduki:

«Isit, isit, katta xəhər!
Ağ Babil, küqlük xəhər!
Tartilding jazaqə, bir sa'ət iqidila!»

¹¹ Dunyadiki sodigərlərmu uning haliqə eqinip yiqə-zar kılıxidu. Qünki, əmdi ularning mallirini, ¹² yəni altun-kümüx, kimmət bahalik tax, ünqə-mərwayit, esil kəndir rəht, səsün tawar-durdun, yipək, tok kizil rənglik gəzmal, hər türlük huxbuy yaqəqlar, pil qixi, əng esil yaqəq, tuq, təmür wə mərmərlərdin ixləngən hilmuhil buyumlar, ¹³ xuningdək güldarqin, dora-dərmək, isrik, murməkki, məstək, xarab, zəytun yeqi, ak un, buqday, kala, koy, at, hərwa wə kullirini, yəni adəmlirini setiwalidiqan kixi yoktur.

¹⁴ Bu sodigərlər Babilqə:

«Sən məstanə boləjan esil nərsilər səndin kətti;
pütün esil mal-dunyaliring oqayib boldi.
Sən ularni əmdi tapalməsən» dəydu.

¹⁵ Babilda bu mallarni setip beyiqan sodigərlər xəhərnin tartiwatқан azab-okubətliridin kərkup, yirakta turup, uning haliqə eqinip yiqə-zar kılıxip deyixiduki:

¹⁶ «Isit, isit katta xəhər!
Oraləjaniding esil kəndir rəhtlərgə, səsün wə tok kizil rənglik gəzmallarqə,
bezəlgəniding altun, kimmət bahalik tax wə ünqə-mərwayitlarqə!

¹⁷ Bərbat boldung xunqə katta bayliklar bilən bir sa'ət iqidila.»

Barlik kemə baxlikliri, kemidiki yoluqilar, kemiqilər wə dengizqə

Wəhiylər

tayinip jan bəkidioqanlarning həmmisi yirakta turup, ¹⁸ uni ertigən otning is-tütəklirini kərüp: «Bu katta xəhərning yənə bir təngdixi barmidu?» dəp pəryad kilixidu. ¹⁹ Ular baxlirioqə topa təküxüp, matəm tutup, həsrət bilən ün selip mundak dəp yioqlixidu:

«Isit, isit, katta xəhər!

Beyioqanidi uning baylikidin dengizda kemisi barlar,
halbuki wəyran boldi xəhər bir sa'ət iqidila!»

²⁰ «Əy ərx, əy Hudaning mukəddəs həlki, əlqilər wə pəyoqəmbərlər!
Hux bolunglar uning bexioqə kəlgənlərdin!
Qünki, jazalap Huda uni,
elip bərđi silərning dərđinglarni.»

²¹ Andin, küqlük bir pərixətə tügmən texioqə ohxax yooqan bir taxni kətürüp, dengizioqə taxlap mundak dedi:

«Taxlinidu mana xundak xiddət bilən, katta xəhər Babil,
kөрünməydu kayta.

²² Əmdi anglanmaydu awazi uningda,
qiltarqining, nahxiqining, kanayqining, sunayqining.
Əmdi tepilmaydu uningda heqkandak kol hünərwən.
Əmdi anglanmaydu awazi tügmənqining.

²³ Əmdi parlamaydu qiraş yoruki uningda,
anglanmaydu mungdixixliri yengi ər-hotunlarning.
Dunyaning əng mərtiwilik kixiliri idi uning sodigərliri,
azdi sehri bilən pütün həlki'aləm.

²⁴ Təküldi, bu xəhərdə kanliri,
pəyoqəmbərlər, Hudaning mukəddəs həlki, yər yüzidə kiroqin
boləqanlarning.»

19-bab

Ərxteki həmdusanalar

¹ Xuningdin keyin, ərxətə nuroqun halayikning warkiraxliridək bir awazni anglidim. Ular:

Wəhiylər

«Həmdusana!

Nijatlik, uluqluk və kudrət Hudayimizə mənsuptur.

² Qünki, uning həkümliri hək və adilur.

U yər yüzini öz zinasi bilən buzojan danglik pahixini sorakka tartip, öz hizmətkarlığının kəning intikamini aldi» deyixətti.

³ ular yənə:

«Həmdusana!

Pahixini ertigən otning is-tütəkliri purkıraydu əbədil'əbədi!» deyixti.

⁴ Yigirmə tət yetəkqi və tət tirik məhluk yərgə bax koyup: «Amin! Həmdusana!» dəp, təhtə olturojan Hudaəja səjdə kilixti.

Közining toy ziyapiti

⁵ Uningdin keyin, təhtin kətürəlgən bir awaz mundak dedi:

«Əy Hudaning pütkül hizmətkarliri,
uni qongkür hərmətligən katta və ərziməsləning həmmisi uni
mədhiyənglər!»

⁶ Andin, sularning xarkirixəja, kattik güldürməmining güldürlixigə və nurojun halayikning awazəja ohxax bir awazni anglidim. Ular:

«Həmdusana! Həmmigə qadir Pərwədigarimiz Huda həkümrəndur.

⁷ Xad-hurəmlik bilən təntənə kilayli!

Uni mədhiyələp uluqlayli!

Qünki, közining toy küni yetip kəldi,

kiz özini təyyar kildi.

⁸ Uningəja kiyix üqün pakiz və yaltirap turidəjan esil kəndir ton berildi» dəp warkiraxti.

(Esil kəndir Hudaning mukəddəs həlkining həyrlik ixlirəja wəkillik kilidu.)

⁹ Andin, pərixətə manga:

– Munu səzləni hatiriliwal: «Közining toy ziyapitigə təklip kilinəjanlar nəkədər bəhtlik!» – dedi.

Wəhiylər

U manga yənə:

– Bular Hudaning həkikiy sözliridir. – dedi.

¹⁰ Uningoşa səjdə kilix üçün ayioşioşa bax koydum. Lekin, u:

– Hərgiz undak kilma! Mənmü Hudaning sən wə Əysaşa guwahlik bərgən kərindaxliringoşa ohxax hizmətkarimən. Hudaşila ibadət kil! Qünki, Əysa Məsih həkkidə guwahlik berix Hudaning wəhiysini yətküzünning həkikiy mahiyitidir, – dedi.

Ak atka mingüqi

¹¹ Uningdin keyin, asmanın eqiloqanlikini wə u yərdə turoşan bir ak atni kərdüm. Atka mingüqining ismi «Sadik» wə «Hək» idi. U adil həküm wə adil jəng kilatti. ¹² Uning kəzliri yalkunlap turoşan otka ohxaytti. Bexida nuroşun taji bar bolup, bədinigə əzidin baxka heqkim bilməydişan bir isim yeziloşanidi. ¹³ Uqisioşa kənoşa miləngən ton kiygən bu atka mingüqining ismi «Hudaning Kalami» idi. ¹⁴ Pakiz wə ap'ak esil kəndir ton kiygən əxtiki koxunlar ak atlaroşa minip, uning kəynidin əgixip keliwatatti. ¹⁵ Uning aqzidin hərəkəysi həklərgə zərbə berix üçün ötkür bir kiliq qikip turatti. U həklərnəni təmür kaltək bilən baxkuratti. U Hudaşa karxi turoşuqilarni huddi üzümlərnəni xarab kəlqikidə dəssəp mijioşandək, həmmigə kadir Hudaning otluk oşəzipi bilən halak kilatti. ¹⁶ Uning toni wə yotisida «padixahlarning Padixahi wə rəblərnəning Rəbbi» degən nami yeziloşanidi.

¹⁷ Andin, kuyaxning iqidə turoşan bir pərixtni kərdüm. U asmanın kəridə uquwatkan barlik kuxlaroşa kattik awaz bilən: «Kelinglar, Hudaning katta ziyapitigə yioşilinglar! ¹⁸ Padixahlarning, sərdarlarning wə kudrətlıklərnəning, xundakla atlarning wə uningəşa mingənlərnəning, kullarning wə hərlərnəning, kattilarning wə ərziməslərnəning gəxlirini yənglar!» dedi.

¹⁹ Uningdin keyin, diwə, dunya padixahliri wə ularning ləxkərlirining atka mingüqi həm uning koxuni bilən jəng kilix üçün jəm boləjanlikini kərdüm. ²⁰ Diwə wə uningəşa wakalitən məjizilər kərsətkən sahta pəyoşəmbər ikkilisi tutuldi. Sahta pəyoşəmbər xu məjizilər arkilik tenidə diwining bəlgisi boləjan həmdə diwining həykiligə qokunoşanlarni azdurup yürgənidi. Ularning hər ikkilisi günggürt yeniwatkan ot kəligə tirik taxlandi. ²¹ Ularning ləxkərliri atka mingüqining aqzidin qikkan kiliq bilən qepildi. Pütün uqarkanatlar bularning gəxini yəp toydi.

Wəhiylər

20-bab**Ming yil**

¹ Uningdin keyin, qolida tegi yoq hangning aqquqi wə yoqan bir kixən tutkan bir pərixting asmandin qüxüwatkanlikini kərdüm. ² Pərixət əjdihani, yəni Iblis yaki Xəytan deyilgən heliki kədimiy yilanni tutup, ming yillik kixənlidi. ³ Hərkaysi həlklərnin ming yil toxkuqə kayta azdurulmasliki üqün, uni tegi yoq hangəja taxlidi. Andin, hangning aqzini yepip peqətlivətti. Ming yil toxkandin keyin, əjdihə wakitlik kəyup berilixi kerək idi.

⁴ Andin, təhtlərnəni wə ularda olturoqanlarnəni kərdüm. Ularəja həküm kilix həkuki berilgənidi. Uningdin baxka, Əysaqə guwahlik bərgənliki wə Hudaning səzini yətküzgənliki üqün kallisi elinoqanlarning janlirininu kərdüm. Ular diwigə wə uning həykiligə qokunmioqan, uning bəlgisi pexanisigə wə kollirioqə urulmioqanlar idi. Ularning həmmisi tirilip, Məsih bilən birliktə ming yil həküm sürətti. ⁵ Bu dəslepki tirilixi idi. Əlüklərnin qaləjanliri ming yil toxmioquqə tirilməytti. ⁶ Dəslepki tirilixtin bəhrimən boləjanlar bəhtlik wə mukəddəstur. İkkinqi əlümning bularnəni ilkiqə elix həkuki yoktur. Ular Hudaning wə Məsihning rohaniyliri bolidu wə Məsih bilən birliktə ming yil həküm süridu.

Xəytanning məqlup boluxi

⁷ Ming yil toxkanda, Xəytan zindandin boxitilip, ⁸ yər yüzining tət bulungidiki həlklərnəni, yəni Yəjüj bilən Məjüjlərnəni^② azdurux wə ularnəni jəng kilix üqün bir yərgə toplaxka qikidu. Toplinidioqanlarning sani dengiz sahilidiki kumdək sanaksizdur. ⁹ Ular pütün yər yüzini kezip, Hudaning mukəddəs həlkinin bargahini, yəni u səyidioqan xəhərnəni muhasirigə alidu. Ləkin, asmandin ot yeqip, ularnəni kül kilidu. ¹⁰ Ularnəni azduruqan Iblis bolsa diwə bilən sahta pəyoqəmbər kəyüwatkan ot wə günggürt kəligə taxlinip, u yərdə keqə-kündüz mənggü azablinidu.

Ahirki həküm

¹¹ Uningdin keyin, qong bir aq təht wə uningda olturoquqini kərdüm. Asman bilən zemin uning aldidin keqip, oqayib boldi. ¹² Mən yənə

---

② Yəjüj bilən Məjüj – yəni «Gog bilən Magog». Ular Hudaning əziz həlkiqə Xəytanning baxqilikida hujum baxlaydioqan düxmənlərdur.

Wəhiylər

өлüklərni kərdüm. Katta yaki ərziməs bolsun, həmmisi təhtning aldida turatti. Kitablar eqildi. «Həyatlik Dəptiri» deyilgən yənə bir kitabmu eqildi. Ölüklər kitablarda hatiriləngənlər boyiqə öz əməliyitigə qarap həküm kılindi. ¹³ Dengiz əzidiki ölüklərni, ölüm wə ölüklər diyarimu əzlridikiki ölüklərni tapxuruxti. Hərkim öz əməliyitigə qarap həküm kılindi. ¹⁴ Andin, ölüm wə ölüklər diyari ot kəligə taxlandi. Mana bu ot dengizi ikkinqi ölumdur. ¹⁵ Ismi həyatlik dəptiridə yezilmiqanlarning həmmisi ot kəligə taxlandi.

21-bab

Yengi asman wə yengi zemin

¹ Andin, yengi asman wə yengi zeminni kərdüm, qünki burunkı asman wə zemin oqayib bolqanidi. Dengizmu yokalqanidi. ² Mukəddəs xəhərning, yəni Huda nazil kılqan yengi Yerusalemning ərxin huddi öz yigitigə pərdazlinip hazirlanqan kizdək qüxüwatkanlıqini kərdüm.

³ Təhttin kətürülgən jaranglıq bir awazning mundak degənlikini anglidim: «Mana, Hudaning makani insanlarning arisididur, Huda ularning arisida yaxaydu, ular Hudaning həlki bolidu. Huda özimu ularning arisida turup, ularning Hudasi bolidu, ⁴ u ularning kəzlridikiki hər bir tamqə yaxlirini ertidu. Əmdi ölüm əsla bolmaydu, nə matəm, nə yiqə-zar, nə kayoju-ələm bolmaydu, qünki burunkı aləm ötüp kətti.»

⁵ Bu qaqıda, təhttə olturoquqi mundak dedi: «Mana, həmmini yengilaymən!» U manganə: «Bularni hatiriliwal, qünki bu səzlər ixənqlik wə həktur» dedi. ⁶ U yənə: «Tamam boldi. Bax wə ahir, mukəddəm wə tamam özümdurmən. Ussioqanlarqə həyatlik süyining bulikidin həksiz su berimən. ⁷ Qjəlibə kılqanlar bularqə mirashorluk kılidu. Mən ularning Hudasi bolimən. Ularmu mening pərzəntlirim bolidu. ⁸ Lekin, kərkunqak, etikadsiz, qirik, katil, zinahor, sehırgər, butpərəs wə yaloqanqilarqə kəlsək, ularning kışmıti günggürt bilən yanqan ot kəlidur. Mana bu ikkinqi ölumdur.»

Yengi Yerusalem

⁹ Ahirki yəttə balayi'apət bilən toloqan yəttə qinini tutqan yəttə pərixtidin biri kelip, manganə:

– Kəl! Kozioqə həmrah bolidioqan kizni sanga kərsitip koyay, – dedi.

Wəhiylər

¹⁰ Andin, Mukəddəs Rohning meni öz ilkiyə elixi bilən, pərixətə meni qong wə egiz bir taojka elip qikti. U yərdin manga ərxin Huda nazil kiləjan mukəddəs xəhər Yerusalemning qüxüwatkanlığını kərsətti.

¹¹ Xəhər Hudaning uluqluqi bilən toləjan bolup, uning julasi intayin esil bir gəhərning, yexil kaxtaxtək yaltirəjan hrustalning julasiyə ohxaytti.

¹² Xəhərning qong həm egiz sepili wə on ikki dərwezisi bar idi. Hər bir dərwezini birdin pərixətə saklaytti. Hər bir dərwezining üstigə Isra'illarning on ikki kəbilisidin birining ismi yeziləjanidi. ¹³ Künqikixta üq dərwaza, künpetixta üq dərwaza, künqəydə üq dərwaza wə təkəydə üq dərwaza bar idi. ¹⁴ Xəhərni kərxap turəjan sepilning on ikki ul texi bar bolup, ularning üstigə kəzining on ikki əlqisining isimliri yeziləjanidi.

¹⁵ Manga gəp kiləjan pərixəting kəlida xəhərni wə xəhərning dərweziliri bilən sepilini əlqəydiəjan bir altun əlqigüq bar idi. ¹⁶ Xəhər tət qasa bolup, uzunluqi bilən kəngliki ohxax idi. Pərixətə xəhərni əlqigüq bilən əlqidi. Hər bir təriri ikki ming ikki yüz qakirim kəldi. Uzunluqi, kəngliki wə egizliki bir-birigə təpmu-təng idi. ¹⁷ Pərixətə sepilnimu əlqidi. Sepilning kəlinliki u ixlətkən insanlarning əlqigüqi boyiqə atmix bəx metir kəldi. ¹⁸ Sepil yexil kaxtaxtin, xəhər əynəktək süzük sap altundin bina kiləjanidi. ¹⁹ Xəhər sepilining uli hər hil esil taxlar bilən bezəlgənidi. Birinqi ul tax yexil kaxtax, ikkinqisi kək yakut, üqinqisi həkik, tətinqisi zumrət, ²⁰ bəxinqisi kizil həkik, altinqisi kizil kwarts, yəttinqisi serik kwarts, səkkizinqisi rəngsiz yakut, tokkuzinqisi topaz, oninqisi yexil kwarts, on birinqisi səsün yakut wə on ikkinqisi səsün kwarts idi. ²¹ On ikki dərwaza on ikki mərwayit idi, yəni dərwezilarning hər biri birdin mərwayittin yasələjanidi. Xəhərning əqol yoli əynəktək süzük sap altundin idi.

²² Xəhərdə heqkəndək ibadəthana kərmidim, qünki həmmigə kədir Pərwərdigar Huda wə kəza xəhərning ibadəthanisidur. ²³ Xəhərning yorutuluxi üqün kuyax yaki ay həjətsiz bolup, uni Hudaning parlak nuri yorutup turidu. Kəza uning qiriəqi bolidu. ²⁴ Dunyadiki həklər xəhərdiki yoruklukta yaxaydu. Duniyaning padixahliri xanuxəwkitini u yərgə elip kelidu. ²⁵ Xəhərning dərweziliri mənggü takəlməy kün boyi oquq turidu, qünki u yərdə zadi keqə bolmaydu. ²⁶ Hərkəysi həklər xanuxəwkitini wə izzitini u yərgə elip kelidu. ²⁷ U yərgə hər kəndək napak nərsilər wə yirginqlik ixlarni kilidiəjan yaləjanqi kixilər kərəlməydu; pəkət nami kəzining həyatlik dəptiridə yeziləjanlarla kərələydu.

22-bab

¹ Uningdin keyin, pərixətə mangan Hudaning wə kəzining təhtidin baxlanəjan, hrustaldək süzük həyatlik süyi ekiwatkan dəryani kərsətti.

² Xəhərning oqol yolining otturisida ekiwatkan bu dəryaning ikki tərripidə on ikki kətim mewigə kiridiəjan, yəni hər ayda mewə beridiəjan həyatlik dərihi bolup, dərəhning yopurmakliri pütkül həlklərgə xipa idi. ³ Lənətkə uqraydiəjan ixlar qalmaydu. Hudaning wə kəzining təhti xəhərning iqidə bolup, Hudaning hizmətkarlıri u yərdə ibadət kilidu. ⁴ Ular Hudaning jamalini kəridu, Hudaning nami ularning pexanilirigə yezilidu. ⁵ U yərdə əsla keqə bolmaydu, nə qıraoq nuriəja, nə kuyax nuriəja həjiti qüxməydu. Qünki, Pərwərdigar Huda ularning yoruklukı bolup, ular əbədil'əbəd həküm süridu.

⁶ Pərixətə mangan:

– Bu sözlər ixənqlik wə həktur. Pəyoqəmbərlərnin rohiəja ilham bərgən Pərwərdigar Huda yəkin kəlgüsida yüz berixi mukərrər boləjan wəkələri öz hizmətkarlıriəja kərsitix üqün, pərixtisini əwətti, – dedi.

Əysa Məsihning kayta kelixi

⁷ Əysa Məsih mundak dedi: «Mana, pat yekında kelimən! Bu kitabtiki bexarətlik sözlərgə əməl kiləjanlar nəkədər bəhtlik!»

⁸ Bularni angliəjuqi wə kərgüqi mən Yuhannamən. Bu ixlarni angliəjinimda wə kərginimda, bularni mangan kərsətkən pərixtigə səjdə kilix üqün uning ayiəliəja bax koydum. ⁹ Ləkin, u mangan:

– Hərgiz undak kilma! Mən sangan, pəyoqəmbər boləjan senin qerindaxlıriəja həm bu kitabtiki sözlərgə əməl kiləjanlarəja ohxax Hudaning hizmətkarımən. Hudaəjila ibadət kil! – dedi.

¹⁰ U mangan yənə:

– Bu kitabtiki bexarətlik sözləni peqətləp məhpiy tutma, qünki bu ixlarning əməlgə axidiəjan waqti yekındur. ¹¹ Yamanlik kiləjuqılar yamanlikini kiliwərsun, pəskəxlər pəskəxlikini dawamlaxturuwərsun, həkkaniylar həkkaniylikini dawamlaxturuwərsun, Hudaəja atilip pak boləjanlar paklikta yaxawərsun, – dedi

¹² Əysa Məsih mundak dedi: «Mana, pat yekında kelimən! Hərkinning əməliyitigə qarap, beridiəjinimni özüm bilən billə elip kelimən. ¹³ Bax wə ahir, tunji wə ahirki, mukəddəm wə

Wəhiylər

tamam mən bolimən.»

¹⁴ Həyatlik dərihining mewiliridin bəhrimən bolux wə xəhər dərwarziliridin kirix həkukioğa erixix üqün tonlirini yuyup tazilioqanlar nəkədən bəhtlik! ¹⁵ Pəskəxlər, sehırgərlər, zinahorlar, kətilar, butpərəslər, yaloqanqılar wə yaloqanqilik kilixka huxtarlarning həmmisi xəhərnıng sirtida kalidu.

¹⁶ «Mənki Əysa Məsih etikədqılar jama'ətqiliklirigə bu ixlarnı yətküzüx üqün, pərixətəmnı əwəttim. Dawutning notisi həm əwladi mən bolimən. Parlak tang yultuzı mən bolimən.»

¹⁷ Mukəddəs Rəh wə toyı bolidioqan kiz^③: «Kəl!» dedi. Angliqanlarning həmmisimu: «Kəl!» desun. Ussiqan kəlsun, haliqan kixi həyatlik süyidin həksiz iqsun.

Hatimə

¹⁸ Mənki Yuhanna bu kitabiki bexarətlik sözlərnı angliqanlarnı jiddiy əgahləndurimənki: kimdəkim bu sözlərgə bir nərsə koxsa, Huda uningəğa bu kitabta yezilioqan balayı'apətlərnı kəltüridu. ¹⁹ Kimdəkim bu bexarətlik kitabiki birər söznı qikiriwətsə, Hudamu uni bu kitabta yezilioqan həyatlik dərihidin wə mukəddəs xəhərdin berilidioqan nesiwisidin məhrum kilidu.

²⁰ Mana bularəğa guwahlik bərgüqi Əysa Məsih mundak dəydu: «Xundak, pat yekında kelimən!»

«Amin! Kəl, ya Rəbbim Əysa!»

²¹ Rəbbimiz Əysanın mehır-xəpkiti Hudanın mukəddəs həlki bilən billə boləğay, amin!

---

③ Bu, etikədqılar jama'ətqilikini kərsitidu. 19-bab 7-, 8-ayətlərgə kərsun.

Təbirlər

Təbirlər

(Uxbu təbirlər elipbə tərtipi boyiqə tizildi.)

aliy kengəxmə – Bu, Yəhudiylarning əng aliy diniy, siyasiy wə kanuniy orgini bolup, u bax rohaniy, aliy rohaniylar, Təwrat ustazliri wə aksakallardin təxkil tapқан. Bu kengəxmə Yerusalemoğa orunlaxқан. Rim imperiyisi dəwridə, uning hokuki qong bolup, sot aqatti. Uning jəm'iy 71 əzasi bolup, bax rohaniy ularning rə'isi idi. Aliy kengəxmining əzaliri pərisiy wə sadukiylardin ibarət ohximaydioğan diniy ekimlardin bolojaqқа, ular da'im ohximaydioğan pikirlərnı otturiqа koyatti.

amin – «Xundak bolsun!» degən mənıdə bolup, Hudani mədhiyələx, du'a kilix wə bəht tiləxlərdə eytiloğanlarnı təstiklaxnı bildürıdu.

Awqustus – Miladiyədin burunki 27-yildin miladiyə 14-yiləqiqə Rim imperiyisidə həkümranlik kiləğan imperator.

ərxning padixahlıki – «Hudaning padixahlıki»qа karalsun.

əlqi – Bu, Əysa Məsihning alahidə tallioğan on ikki xagirtining atilixi. Əlqilər Əysa Məsihning hayatini enik bilgən, təlimini anglioğan, məjziliri, kresttiki əlümi həmdə uning əlümdin tirilixini əz kəzi bilən kərgən bolup, ularning wəzipisi bularqа guwahlik berix bilən hux həwər tarkitix wə etikadqilar jama'ətqilikigə asas selixtur. Keyinqə, on ikki xagirtin baxқа Pawlus, Barnaba, Yakup wə baxқа etikadqilarmu əlqi dəp ataloğan («Məttə» 10:1 – 4; «Əlqilər» 1:21 – 22).

əhdə – Ikki tərəp otturisida tüzülgən tohtam. Qədimki zamanda Huda insanlar bilən əhdə tüzgəndə, əhdining inawətlık boluxı üqün kan akkuzulux kerək idi.

1. Kona Əhdə: Hudaning Musa pəyoqəmbər arkilik Isra'il həlki bilən ularning ərkək malning kenini akkuzuxı arkilik tüzgən əhdısidur («Qikix» 24:3 – 8). Kona əhdə boyiqə Yəhudiylar Təwrat kanunioğa toluk əməl kiləqandila Hudaning wədə kiləğan bəht-sa'aditigə erixələtti. Bolmisa, Hudaning lənitigə uqraytti.

2. Yengi Əhdə: Hudaning insanlar bilən Əysa Məsihning kurbanlik keni arkilik tüzgən əhdısidur («Məttə» 26:28). Bu əhdə boyiqə Hudaning

Təbirlər

wədisigə Təwrat kanunioja əməl kilix arkilik əməs, bəlki etikad kilix arkilik erixkili bolidu. Huda Əysa Məsihkə etikad kiləuqilarning gunahlrini kəqürüp, ularoja Mukəddəs Roh ata kilip, öz kanunlrini ularning əkligə selip, kəlbigə pütidu («Ibraniylar» 8:8 – 13 wə 9:15).

əhdə sanduki – Iqidə Hudaning Isra'il həlki bilən tüzgən əhdisigə wəkillik kiləjan on pərz yeziləjan ikki tax tahta selinəjan sanduk. Bu sandukni Hudaning əmri bilən Musa pəyojəmbər yasatқан bolup, u yaəjaqtin yasilip, pütünləy sap altundin kaplanəjan həm ibadət qedirining iqidiki əng mukəddəs jayəja kəyuləjan («Qikix» 25:10 – 22); keyin manna selinəjan komzək wə harunning bihliəjan hasisimu bu sandukta saklandı («Ibraniylar» 9:4). Bu əhdə sanduki Hudaning Isra'il həlkiyə bərgən wədisini ularning esigə selip, Hudaning ular bilən billə ikənlilikə simwol kilinəjan.

Babil xəhiri – Fırat dəryasining boyioja orunlaxқан xəhər bolup, uning həlki öz dangkini qikirix üqün bu xəhərdə «asmanəja takaxkudək» egiz bir munar yasaxқа baxliəjan. Birak, ularning yaman niyitini bilgən Huda ularning tilini kalaymikanlaxturuwetip, u yərdiki adəmləni dunyaning həmmə yerigə tarkitiwətkən («Yaritilix» 11:1 – 9). Keyin, bu xəhər uluq Babil imperiyisining paytəhtigə aylanəjan. Miladiyədin burunki 6-əsirdə Hudaning həlki boləjan Yəhudiylar zorluk-zombuluk bilən Babiləja sürgün kilinəjanliki üqün, Babil xəhiri Hudaning əjəzipigə uqrap, duxminining kolida yengilip wəyran boləjan. Yengi Əhdə dəwridə etikadqılar bəzidə Rim xəhirini «Babil» dəp atiojan. Babil Hudaəja kərxilixidiojan mədəniyətkə simwol kilinəjan («Wəhiylər» 17:5).

bajgir – Miladiyədin burunki 63-yili Rim imperiyisi Isra'iliyini besiwəlojəndin keyin, Isra'illar Rim həkūmitigə baj tələxkə məjbur boləjan. Bu yərdiki «bajgir» əyni qəoqda öz həlkidin baj yiojkuqi Yəhudiylarni kərsitidu. Bu bajgırlar öz həlki tərıpidin gunahkarlar dəp hesablinatti wə kəmsitilətti. Qünki, Yəhudiylar bir tərəptin bu bajgırlarning sahta ilahlarəja səjdə kilidiojan yat millətlərgə hizmət kiləjanlikioja kattik nəprətlənsə, yənə bir tərəptin ularning kəp hallarda öz nəpsi üqün bəlgilimidin artuk baj yiojiwalidiojanlikioja narazi bolatti.

Təbirlər

Bəytləhəm – Yerusalemining səkkiz kilometr cənubiya jaylaxkan bir yeza. Bu jayda Dawut padixah tuşulup qong bolqan. Huddi Mika pəyoqəmbər Mukəddəs Kitabta aldin eytkəndək, Qutkuzoşuqi – Məsihmu muxu yərdə tuşulqan.

pərisiy – Mutə'əssip Yəhudi diniy məzi. Ular Təwrat kanunidiki əmrlərni wə Yəhudi diniy ustazlirining u əmrlərgə koxkan yüzligən ka'idilirini toluk orunlaxka tirixkan. Uar xundak kilsak, Huda bizning həlkimizgə bəht ata kildu, dəp ixinətti.

pərixta – Hudaning hizmitidə bolidiqan, xundakla uning həwərlirini insanlarəya yətküzidiqan rohiy məwjudattur.

Pontiy Pilatus – Rimliklər tərpidin Isra'iliyining jənubiy kismiəya jaylaxkan yəhudiə əlkisini baxküruxka təyinləngən waliy. U miladiyə 26-yildin 36-yiləiqə həkuk tutkan bolup, wəhxiylikte uning dangki hətta Rimliklər arisidimu qikkən. Uning həkümranlikəya bolqan naraziliklər kəp boləyaqqa, Rim imperatori uni Riməya qakirtip kətkən wə uni baxka yərgə paliwətkən. U buningdin uzun ətməy əlgən.

petir nan heyti – «Ətup ketix heyti»əya qaralsun.

Təwrat – Tar mənidin eytkənda, Təwrat Musa pəyoqəmbər arkilik Isra'il həlkigə qüxürülgən «Aləmning yaritilixi», «Misirdin qikix», «Lawiyalar», «Qəldiki Sanak» wə «Qanun Xərhi»din ibarət bəx kismni əz iqiğə alidu. Kəng mənidin eytkənda, Təwrat Zəburdin baxka, Kona Əhdə dəwridə Musa pəyoqəmbər wə baxkilar arkilik qüxürülgən 38 kismni əz iqiğə alidu. Bular Zəbur bilən koxulup «Kona Əhdə» dəpmu atilidu.

Təwrat kanuni – Qədimki zamanda Huda Musa pəyoqəmbər arkilik Isra'il həlkigə qüxürgən pərz wə ka'idə-tüzümlərnin omumiy atilixi. Ular Təwratda hatiriləngən bolup, Hudaning əz həlki Isra'illar bilən bolqan munasiwitining asasi, xundakla Isra'illarning kündilik turmuxini rətkə salidiqan kanun toplimi idi.

Təbirlər

Təvrat ustazi – Mukəddəs Kitabning Təvrat, Zəbur wə pəyoqəmbərlər yazmilirini əginip, kəqürüp, həlkəkə təlim beridioqan diniy ustaz.

Tiberiyus – U imperator Avoqustustin keyin, miladiyə 14-yildin 37-yiloiqə həkümranlik kəloqan imperator.

Jəbra'il – Muhim pərixtilərning biri bolup, u qəməldürgüqi Yəhya wə Həzriti Əysaning tuquluxi toqrisidiki wəhiyni yətküzgən. Jəbra'il «Huda kədrətlik» degən mənini bildüridu.

jīn – Da'im Xəytanning hizmitidə bolidioqan yaman rəhlardur. Ular hərkaqan Hudaqə qarxi turidu həmdə Huda yolida mangoqanlarqə kaxila kilidu.

qəməldürüx – Əyni qəsqda, kixilər gunəhlirini tonup, towa kilip, durus yaxax niyitini kərsətsə, qəməldürgüqi Yəhya ularni suqə qəməldürgən. Uning məksiti, ularni Kətkuzoquqi – Məsihning kelixigə təyyarlux idi. Əysa Məsihtin keyin, etikədqilər əz gunəhliriqə towa kilip, uningqə etikədq kəloqanlikini kərsitix üqün, qəməldürüxni kəbul kəloqan.

hətnə kilix – Huda bilən İbrahim otturisida tüzülgən əhdining bəlgisi bolup, bu bəlgə İbrahim wə uning əwladlirining Hudaning əz həlkə boləqanlikini bildüridu. Xuning bilən, İbrahim Hudaning əmri boyiqə a'ilisidiki ərlərning həmmisini hətnə kilduroqan («Yaritilix» 17-bab). İbrahim əwladlirining əz oqullirini hətnə kilixtin ibarət adətini dawamlaxturuxi üqün, bu əmrni oqulliriqə yətküzgən.

Hudaning padixahlıqi – Ərxning padixahlıqi dəpmu atilidu. Yəhudiylar pəyoqəmbərlərning wəhiylirigə əsasən, Huda kəlgüsida

Kətkuzoquqi – Məsihni əwətx bilən padixah Dawutning təhtini əsligə kəltürüp, əzining padixahlıqini kuridu, dəp kərioqan. Dərwəkə, Əysa Məsihning bu dunyaqə birinqi ketim kelixi bilən Hudaning padixahlıqi namayan boldi. Bu padixahlıq Yəhudiylar oyliqəndək ularni Rim həkümranlikidin azad kilip, ularning arisida tiklinidioqan bu dunyadiki padixahlıq əməs, bəlkə Əysa Məsihkə etikədq kəloquqilarning kəlbidə, yəni etikədqilər həyatida tiklinidioqan padixahlıqtur. Əysa Məsih ikkinqi ketim kəlgəndə, pütkül ka'inatqə həkümranlik kilidioqan padixahlıq tiklinidu.

Təbirlər

Hudaning Rohi – «Mukəddəs Roh» ka qaralsun.

Hudaning Oqli – Ibraniy tilida «...ning oqli» degən ipadiləx xəkli selixturulojan obyektning alahidiligi wə təbi'itining birawda barlikini kərsitidu, məsilən «Amanlikning oqli», «Təsəllining oqli» wə «Güldürməmining oqli». Əysa Məsih «Hudaning Oqli» dəp ataloqanda, bu nam hərgizmu jismani yəhəttiki munasiwətni kərsətməydu. Bu nam Əysa Məsihtə Hudaqə has süpətning məwjutlukini kərsitidu.

Dawut padixah – Miladiyədin burunki 11-əsirning ahirida Isra'iliyigə padixah boləjan adəm. U həm katta padixah, həm uluq pəyoqəmbər bolup, Zəburning kəp kismini, yəni Hudaqə beoqixliqəjan nəzmilərnə yezip qikkan.

Dawutning əwladi – Bu, Əysa Məsihning yənə bir atilixi. Huda Dawut padixahka keləqəktə uning əwladidin qikidiqəjan küqlük birining Isra'illarning padixahi bolidiqəjanliki həmdə uning padixahlikining mənggü dawamlixidiqəjanliki həkkidə aldin eytkan. Xu səwəbtin, «Dawutning əwladi» degən nam Isra'il həlkini düxmənliridin kutulduruxka kelidiqəjan məsihni kərsətkən.

dəm elix küni – Huda aləmni yaritip bolup, yəttinqi küni dəm aləjanliktin, bu künni dəm elix küni kilip bekitti. Huda Musa pəyoqəmbər arkilik Yəhudiyləroqə bu kündə ix kilməy dəm elix həkkidə əmr kiləjan («Qikix» 20:8 – 11). Əysa Məsihning waktida Təwrat ustazliri «ix kilmə» degən bu əmrgə toluk əməl kilix üqün, kəp bəlgilimilərnə tüzüp qikkan. Həzriti Əysa Təwrat qüxürülgəndin keyin ketiloqəjan bu tüzümlərgə koxulmioqəjan. Yəhudiylarning dəm elix küni bügünki kündiki xənbə bolup, jümə küni kün patkanda baxlinip, xənbə küni kəqtə ahirlixidu.

rohəniy – Huda bilən insanlar otturisdiki wasitiqilikka təyinlinip, əzi wə həlki üqün kurbanlik kilidiqəjan, du'a-tilawət kilidiqəjan, xundakla həlkning Hudaqə ita'ət kilixi üqün ularəqə Təwrat kanunini qüxəndürüp, uningəqə əməl kilixka dəwət kilidiqəjan adəm. Rohəniylar Hudaning əmri boyiqə qokum Lawiy kəbilisidin boləjan harun (Musa pəyoqəmbərnəning akisi)ning əwladliridin tallinatti. Əysa Məsihning zamanida rohəniylar

Təbirlər

bax, aliy və adəttiki rohaniyların dəp üqkə bəlungənidi. Ularning hizmiti təwəndikidək idi:

1. Bax rohaniy aliy rohaniylar iqidiki əng hokuklukı bolup, kundilik aliy rohaniylik vəzıpisini ada kilixtin sirt, yilda bir ketim mərkızıy ibadəthanidiki əng mukəddəs jayəja kirip, həm özining həm həlkning gunahı üçün kilinəjan kurbanliklarni hudaəja ataytti.

2. Aliy rohaniylar pütün kün ibadəthanida Hudaəja hizmət kilatti.

3. Adəttiki rohaniylar bolsa əzlrining hizmiti bilən xuəqullinatti. Pəkət bəlgilik kiska wakıttə, özining hizmitini taxlap, ibadəthanıəja kelip Hudaəja hizmət kilatti.

Rim imperiyisi – Təhminən miladiyədin burunki 200-yildin miladiyə 400-yiləjqə məwjut boləjan imperiyidur. U Rim xəhirini mərkəz kiləjan həlda əjərbtə ispaniyiqə, jənubta Misir və Afrikining ximaliy kismiojqə, ximalda Germaniyə, Fransiyidin taki büyük Britaniyiqə, xərkətə Isra'iliyə, Süriyə, Liwan və hazırki Türkiyiqə boləjan jaylarəja həkümranlik kiləjan. Rim armiyisining kattik kolluki bu imperiyining birlikini saklap, uning 600 yil məwjut boluxida muhim rol oyniojan. Gərqə Rimliklar Latinə səzlisimu, imperiyidə omumlaxkan til Grekə bolup, bu til hux həwəning tarkitilixioja kulaylik elip kəlgən. Injil muxu tilda yeziəjan.

Zəytun teqi – Yerusalemning xərkigə jaylaxkan, təhminən üq kilometr kelidiojan taə tizmisidiki bir taəning ismi.

sadukiy – Yəhudiy diniy məzıpi. Ular baylar və jəm'iyətning yukiri katlimidiki kixilərgə wəkillik kilidiojanlar bolup, siyasiy məksət üçün əjəyriy dindiki hokukluk Rimliklar bilən murəssə kilatti. Sadukiylar pəkət Mukəddəs Kitabning aldinki bəx kismiojila, yəni Musa pəyəjəmbər arkilik qüxürülgən Təwratkıla etibar berətti. Ular tirilix bilən kiyaməttiki so'al-sorak, ərx bilən dozah, pərixətə və jinlarning bar ikənlikigə ixənməytti.

Samariyilik – Yəhudiyə bilən Jəlilyə əlkilirining otturisdiki Samariyə əlkisidə yaxaydiojan həlkning atilixi. Isra'iliyə miladiyədin burunki 930-yili ximaliy Isra'iliyə və Yəhudiyə dəp ikkigə bəlungən bolup, ximaliy Isra'iliyidə yaxiojan on kəbilining qong bir kismi miladiyədin

Təbirlər

burunki 722-yili Assur imperiyisi təripidin baxka yərgə yətkiwetilgən. Ularning ornioqa baxka millətlər yətkəp kelingən. Qaloqan Yəhudiylar yərlik kixilər bilən toy kilip kəpiyip, xu yərning nami bilən Samariyilik dəp ataloqan.

Ular Yəhudiylarning diniy ərpadətlirining kəpini orunlimaytti. Xuning bilən bir wakitta, Yerusalemda əməs, Xəkəm xəhiringing yenidiki Gerizim teoqida Hudaoqa ibadət kilatti («Yuhanna» 4:20). Yəhudiylar Samariyilikləni sap əməs dəp kəzgə ilmay, ular bilən bardı-kəldi kilmaytti, hətta Yerusalemoqa baroqanda Samariyini kesip ətəytti.

Si'on – Yerusaleming bir atilixi bolup, bəzidə «Si'on teoqi» dəpmu tiloqa elinoqan. Keyinki dəwrlərdə bu isim ərxtiki Yerusalemlə, yəni ərnxning ətini kərsətkən («Ibraniylar» 12:22).

kəysər – Rim imperiyisining padixahlirining omumiy nami.

kurbanlik supisi – Kədimki zamandiki kixiləning kurbanlikləni kəydürüx üqün topidin yaki taxtin məhsus yasioqan egizrək təkxilikni kərsitidu. Ibadət jayi yasaloqanda, uning kurbanlik supisi yaqoqatın yasılıp, tuq bilən kaplanoqan («Qikix» 20:24 – 25 wə 27:1 – 8). Kurbanlik supisining üstidə Hudaoqa atəp kurbanlik kilinoqan mallarning bəlgilik əzaliri kəydürülətti.

kalam – Grek tilidiki «logos»ning tərjimisi bolup, mənisi «söz» degənliktur. Əlqi Yuhanna bayan kiləqan hux həwər wə Yazoqan birinqi hetidiki «kalam» dəl Əysa Məsihkə karitiloqan. Əysa Məsih insan tenidə bu dunyaoqa kəlgəndə, ətining həyati wə təlimi arkilik Hudaning təbi'iti wə iradisini insanlarəqa axkara kiləqoqqa, u muxu nam bilənmu ataloqan («Yuhanna» 1:1 – 18).

kəpə tikix həyti – Isra'illarning Hudaning ətzirini Misirdin elip qikkən wakittiki qedirlarda turoqan künlirini hatiriləx üqün, kəpidə yəttə kün turup ətüzidiloqan həytidur. Bu həyt həsullarni ambarəqa yiojidiloqan küz pəslidə ətüzüləqəqə, «Həsul Yiojix Həyti» dəpmu ataloqan.

krestkə mihlax – Kədimki Rim həkūmitining ətümgə həkūm kilinoqanlarəqa ətüm jazasini ijra kilix usullirining biri. Aldi bilən,

Təbirlər

jinayətqi bir yaoşaqni yüdügən halda jaza məydanişja elip kelinətti. Andin, ləxkərlər jinayətqini u yaoşaqning üstigə mihlap, yaoşaqni məydandiki yaoşaqqa krest xəklidə biriktürüp, jinayətqini egizgə kətürüp, esip koyatti. Nətijidə, jinayətqi nəqqə küngiqə usuzluk wə aşriş azabini tartip, nəpəs alalmay ələtti. Bəzidə ləxkərlər jinayətqining putini qakatti. Muxundak bolşanda, jinayətqining nəpəs elix üqün özini üstigirək kətürüxi mumkin bolmaytti. Xundak kilip ləxkərlər uning nəpəs elixini kıyinlaxturux arkilik, uning əlümini tezlitətti. Pəskəş dəp qaraloşan jinayətqilər, koşoşilangqılar, tutuloşan kaşqunlar wə jinayət ötküzgən kullar muxu hil usul bilən jazalinatti.

kerub – Pərixtigə ohşap ketidişjan kanatlik məhluk («Yaritilix» 3:24).

gunah – Hudaning kanunişja hilap bolşjan, uning iradisigə uyşun kəlməydişjan hərşandak səş-hərikət wə oy-pikirlərni kərsitidu. Mukəddəs Kitabta gunahning Adəm Atining Hudaşja boysunmişjanlikidin kelip qikşanlikı bayan kilinşjan («Yaritilix» 3-bab). Mukəddəs Kitabta yənə gunahning pütkül insanlarni öz ilkişə aloşjanlikı, xu səwəbtin insanlarning Huda bilən bolşjan munasiwitining buzuloşjanlikı wə gunahning insanlarşja əlüm jazası elip kelidişjanlikı təkitlinidu («Rimliklar» 3:23 wə 6:23).

Lawiyalar – Isra'illarning on ikki kəbilisining biri. Bu kəbilidin bolşjan harunning əwladliri roşaniylikşja, baxşja Lawiyalar bolsa ibadət qedirida məhsus hizmət kilixşja təyinlinətti. Isra'illar Misirdin qikişp, qəldə yaxişjan məzgildə ular ibadət qedirida Hudaşja hizmət kilatti. Keyin, Yerusalemdiki mərkiziy ibadəthanida Hudaning hizmitidə boldi.

manna – Isra'illar Misirdin qikişp qəldə kirik yil yaxişjanda Huda ularşja ata kilşjan alahidə bir hil tatlik yeməklik. Huda hər yəttinqi künidin baxşja künliri ətigəndə pütün yərnı nepiz kaplişjan bu yeməklik bilən Isra'il həlkini kirik yil təminligən («Qikix» 16-bab).

Məsih – Bu, İbraniyqə səş bolup «yaoş sürkəlgən» degən mənıdə. Qədimki Isra'iliyidə padıxahlar təyinləngəndə, ularning Huda təripidin tallanşjanlikı ularning bexişja yaoş sürkilix bilən bildürölətti. Miladiyədin birşanqə əsir burun, Hudaning pəyoşəmbərliri Qutkuzoşjuqi

Təbirlər

– Məsihning hamam bir küni kelidiqanlikini ham uning mænggü həkümranlik kilidiqan padixah bolidiqanlikini aldin eytkan. Bu kutkuzoquqi däl Həzriti Əysa idi. («Dawutning əvladi» wə «Insan'oqlı»oqa qaralsun.)

mukəddəs jay – Bu ataloqu dəsleptə Musa pəyojəmbər Isra'illarni Misirdin elip qikkanda qəllərdə selinoqan ibadət qedirining bir kismini kərsətkən bolsa, keyin Yerusalemdiki mərkiziy ibadəthanining bir kismini kərsətkən («Qikix» 26:33). Bu ibadəthanining «mukəddəs jay» wə «əng mukəddəs jay» degən kismiliri bar bolup, ular qong pərdə bilən bir-biridin ayriloqan. Bax rohaniy yilda bir ketim həlkning wə əzining gunahliri üçün ataloqan kurbanlik kenini elip kiridiqan jay «əng mukəddəs jay» dur («Ibraniylar» 9:2 – 8). Rohaniylar isriqdanda hux puraklik isriklarni kəydürüp, Hudaqoqa səjdə kilidiqan jay «mukəddəs» tur («Luka» 1:9). U yərdiki xirədə Hudaqoqa ataloqan, pəkət rohaniylar yesə bolidiqan nanlar bolatti.

mukəddəs həlk – Bu, Əysa Məsihkə etikad kiləuquqilarning bir atilixidir. Mukəddəs Kitabta «mukəddəs» degən səz «Hudaqoqa toluk ataloqan» degən mənini bildüridu. Huda tallioqanlirining əzigə mənəsup boluxi ham əzigə atilixi üçün, ularni mukəddəs həlk kildi.

mukəddəs həlkning mirasi – Hudaning öz həlkigə, yəni pərzəntlirigə wədə kiləuqan kəlgüsidiki padixahlik, mənggülik həyat, üzül-kesil kutkuzulux, həkikiy baylik wə bəht-sa'adət katarliklarni öz iqigə alidu («Məttə» 25:34; «Əfəsliklər» 1:18).

Mukəddəs Roh – Hudaning Rohini kərsitidu. Kona Əhdə dəwridə Huda Rohini öz hizmitidə boluwatqan pəyojəmbərlər, rohaniylar, padixahlar wə tallioqan baxka adəmlirigila ata kilatti. Yengi Əhdə dəwridə bolsa Huda barlik etikadqilaroqa öz rohini ata kilidu («Yuhanna» 14:26; «Əfəsliklər» 1:13; «Korintliklaroqa 1-hət» 12:13).

Hirod – Mukəddəs Kitabta «Hirod» isimlik təwəndiki bəx kixi tonuxturulidu.

1. Hirod: «uluq Hirod» wə «Yəhudiyə padixahi» dəp nam aloqan bu kixi Yəhudiyə əlkisining kanunluk baxkuroquqisi boləuqan. Uning oqlı wə

Təbirlər

nəwrisimu a'ilə familisi boyiqə Hırod dəp ataloqan. U idumeyilik bolup, Yəhudiye əməs idi, xunga u Yəhudiylar tərpidin kəmsitilgən. Xundak bolsimu, u Yəhudiylarni huxal kilix üqün, Yerusalemdiki mərkiziy ibadəthanini kayta yasap, uni əyni waqıtta dunya boyiqə əng həxəmətlik imarət kilip kurup qikqan. U öz ornining baxkilar tərpidin tartiwelinixidin kərkup, bu orunni igiliwelix ehtimalliki boləqanlarni əltürüwətkən («Məttə» 2:1 – 18). U hətta öz oqulliridin üqni xu səwəb bilən əltürgüzgən. U miladiyədin burunki 4-yili əlgən.

Uning padixahlıki əzidin keyin üqkə bəlünüp, oqulliridin Arhelas Yəhudiye, Samariye wə Idom əlkillirigə; Hırod Antipas Jəliliye bilən Periya əlkillirigə; Filip bolsa Ituriye wə Trahonitis əlkillirigə həkümranlik kiləqan.

2. Hırod Arhelas: U miladiyədin ilgiriki 4-yildin miladiye 6-yiloqıqə öz atisi «uluq Hırod»ning ornioqə qikip, Yəhudiyeidə həküm sürgən («Məttə» 2:22). Uning həkümranlik wəhxiylikte həddidin axkanlik üqün, u ahirda aqduruwetilgən. Uningdin keyin, Yəhudiye Rim imperiyisining bir əlkisigə aylinip, Rimdiki imperatorlar təyinligən waliylar tərpidin baxkuruloqan.

3. Hırod Antipas: «uluq Hırod»ning oqıli bolup, u Jəliliye wə Periyaqə həkümranlik kiləqan. U qəmüldürgüqi Yəhyaning bexini aldurəqan həm Əysa Məsihni so'al-sorak kiləqan («Məttə» 14:1 – 10; «Luqa» 23:8 – 12). U miladiye 41-yili imperator Kaligula tərpidin sürgün kilinoqan.

4. Hırod Agrippa I: «uluq Hırod»ning nəwrisi bolup, miladiye 37-yili Rim imperatori Kaligula uningəqə suriyigə həkümranlik kilix hokukini bərgən. Hırod huxamətqilik kiliwatqan həlkning əzini «Huda» dəp ibadət kilixioqə qarxilik bildürmigənlili üqün, korsikioqə kurt quxüp, miladiye 44-yili əlgən («Əlqilər» 12:21 – 23).

5. Hırod Agrippa II: Hırod Agrippa I ning oqıli. U hux həwərgə atisidək qarxi qikmioqan bolup, Pawlusning Həzriti Əysa həkkidiki guwahlikini anglioqan («Əlqilər» 26-bab).

ondin bir ülüx – Musa pəyoqəmbər arkilik quxürülgən Təwrat kanunioqə asasən, Hudaning həlkining kiriminin ondin biri Hudaqə atilixi kerək idi. Kixilər yilda bir ketim, bəzidə üq yilda bir ketim öz həsuli, qarwa malliri wə baxka kirimlirining ondin bir ülüxini bəlgilimə boyiqə rohaniylarəqə wə qaloqan Lawiylarəqə tapxuratti.

Təbirlər

Ətüb Ketix Həyti – Yəttə kün ötküzüldioğan Petir Nan Həytining birinçi küni «Ətüb Ketix Həyti» dəpmu atilidu. Bu həytta Isra'il həlki Hudaning öz ata-bowilirini Misirdiki kulluktin kutuldurup, azad kılöjanlikini hatiriləytti. Əyni wəqıttta, hər bir Isra'il a'ilisi Hudaning əmri boyıqə birdin koy kurbanlık kılöjanidi. Keyinki əwladlarmu Ətüb Ketix Həytining harpa keqisidə koy boquzlap, Hudaning mehır-xəpkitini mədhıyləytti. Əyni wəqıttta Huda Isra'illarning Misirdin tezliktə ayrilixi üqün, ularning petir nan yeyixini buyruoğan. Hudaning əmri boyıqə bu həytta hər kəndə bir a'ilidə yəttə künigıqə petir nan yeyilətti. Xunga, bu həyt «Petir Nan Həyti» dəpmu ataloğan («Qikix» 12-bab).

ölüm – Injil wə Təwratta «ölüm» insanning həm tən jəhəttiki əlüxini həm Huda bilən bolöjan munasiwitining üzülöp Hudadin yiraklıxixini, yəni rohiy jəhəttiki əlüxini kərsitidu («Yarılilix» 2:17; «Rimliklar» 8:6). Həmmə adəm əlidu wə əlgəndin keyin sorakka tartilidu. Mukəddəs Kitabta tilöja elinöjan «ikkinçi ölüm», yəni mənggülik ölüm sorakka tartilöjəndin keyin Hudadin mənggü ayrilip, ot kəlidə jazalinixni kərsitidu («Wəhiylər» 21:8).

ölümdin tirilix – Əysa Məsihning krestkə mihlinip əlgəndin keyin, üqinçi küni tirilixi əlgənlərnin ölümdin tirilidioğanlikioğa kapalətlilik kılidu («Korintliklaroğa 1-hət» 15:20; «Rimliklar» 8:11). U bu dunyaoğa kayta kəlgəndə, əlgən etikədqilarning həmmisini tirildüridu («Salonikaliklaroğa 1-hət» 4:16). Ularning tirildürölgən teni huddi uning tirildürölgən tenidək qiriməydiyöjan, xan-xərpilik wə küqlük tən bolidu («Korintliklaroğa 1-hət» 15:42 – 53). Hudaoğa etikədqilarmu kiyamət küni tirildürölidu, ləkin ular Hudaning kattik soti wə jazasioğa uqraydu («Wəhiylər» 20:11 – 15).

etikədqilar jama'ətqiliki – Əysa Məsihning teni dəpmu atilidu. Uningoğa etikədqilərnin həmmisi Mukəddəs Roh tərpidin uning tenining əzaliri kılınıdu («Korintliklaroğa 1-hət» 12:12 – 13). Bu, kəng mənədə pütün jəhəndiki etikədqilar jama'ətqilikini kərsitidu. Tar mənədə bolsa, məyli kəyərdə bolsun, Hudaning səzi asasioğa quruloğan yərlik etikədqilarning uyuxmisini kərsitidu.

Təbirlər

ibadəthana – Təvəndikidək tonuxturulidu:

1. mərkiziy ibadəthana: Yəhudiylarning əng kəp yiqilidiqan wə əng muhim jayi bolup, bu Yerusalemoja jaylaxkan. Yəhudiylarning buningdin baxka nurojun ibadəthaniliri bolsimu, Hudaning əmri boyiqə pəkət mərkiziy ibadəthanidila kurbanlik kilix toqra bolatti. Əng dəslepki mərkiziy ibadəthana miladiyədin burunki 10-əsirning bexida Sulayman padixah tərpidin paytəht Yerusalemda yasalqan bolup, miladiyədin burunki 586-yili Babilliklar tərpidin gumran kilinoqan bolup, Yəhudiylar Babiloja sürgün kilinoqan. Miladiyədin burunki 536-yili bir kism Yəhudiylar Isra'iliyigə kaytip kəlgəndin keyin, uxbu ibadəthanini kaytidin yasaxka baxliqan. Miladiyədin burunki 37-yili Hırod han həkümranlik təhtigə olturoqandin keyin, ibadəthanini tehimu qong wə güzəl kilip yasap qikip, xu arkilik Yəhudiylarning kollixini koləja kəltürməkqi boləjan. U ibadəthana xu waktlardiki əng həxəmətlik imarət hesablanəjan. Mərkiziy ibadəthana Isra'illar Misirdin qikkanda Huda Musa pəyoqəmbərgə eytkan ibadət qedirining nushisida yasalqan bolup, mərkiziy ibadəthana həylisidiki kurbanlik supisida rohaniylar kurbanlik kəydürətti, mukəddəs jayda rohaniylar isrik kəydürətti, əng mukəddəs jayəja bax rohaniy yilda bir ketim kirip, gunahni kəqürüm kilalaydiqan kurbanlik kanlirini ataytti.

2. ibadəthana: Ibadəthana Yəhudiylarning Hudaəja ibadət kilidiqan jayi bolup, bu yərdə Təwrat, Zəbur, pəyoqəmbərlər yazmiliri okulup, Hudaning yoli toqruqluk təlim berilətti həm balilarning sawati qikirilatti. Dəsləptə Sulayman padixah tərpidin yasalqan mərkiziy ibadəthana gumran kilinoqandin keyin, Yəhudiylar əsir boləjan jaylarda bundak ibadəthanilarni kuroqan.

Ibrahim – Samning əwladi, Tərahning oqpli, Sarəning yoldixi bolup, Is'hakning atisi bolux bilən Yəhudiylarning əjdadi həmdə Isma'ilning atisi bolux bilən Ərəblərnin əjdadi boləjan. Uning əsli ismi «Ibram» bolup, u «uluq ata» degən mənədidur. Uning ikkinqi ismi, yəni «Ibrahim»ni Huda koyəjan bolup, u «nurojun əwladlarning atisi» degən mənədə. Ibrahim alahidə küqlük etikadi bilən yad etilip kəlgən («Ibraniylar» 11:8 – 19).

Təbirlər

Is'hak – Huda İbrahiməyə uning ayali Sarə arkilik berixkə wədə bərgən oşul bolup, u Ribəkaning yoldixi, Yakup wə Əsawning atisidur. Huda İbrahiməyə Is'hak arkilik uning əjdadlırını bəhtlik kildioşanlıki həkkidə wədə bərgən. Is'hak degən isim «külkə» degən mənədə.

Isra'il – Yakupning yənə bir ismi bolup, bu isimni Huda uningəyə koyoşan («Yaritilix» 32:28). Yakupning on ikki oşli bolup, bu oşullarning Nuroşunlişan əwladlıri bolşan həm bular «Isra'il kəbililiri» dəp ataloşan. Xuningdin tartip, Isra'il degən bu nam pütkül Isra'il millitining nami bolup kəloşan.

Ilyas pəyoşəmbər – Kona Əhdə dəwridiki uluş pəyoşəmbərlərnin biri. U miladiyədin burunki 9-əşirdə Isra'iliyining ximaliy təripidə Hudaning wəhiylirini yətküzgən.

İnsan'oşli – Əysa Məsihni kərsitidioşan bu nam Daniyal pəyoşəmbərnin yazmisida kəzgə qelikidu. Miladiyədin burunki 6-əşirdə yaxioşan Daniyal pəyoşəmbər şayibanə alamət arkilik «İnsan'oşli» degən zatning Huda aldioşə kelip, Hudadin yər yüzidiki barlik əllər bilən millətlərnə baxkurux həkukini wə qəksiz uluşlukni qəbul kiləşanlıkını kəridu. Yəhudiylar arisida bu şayibanə alaməttə tiləşə elinoşan «İnsan'oşli» degən ukum keyinki əşirlərdə Hudaning wədisi boyiqə asmandin qüşüp, barlik həklərgə həkümranlik kildioşan padixahning namioşə aylanəşan.

Yunus pəyoşəmbər – Miladiyədin burunki 8-əşirdə Isra'iliyidə yaxioşan pəyoşəmbər. U Ninəwi xəhirigə berip, u xəhərdikilərnə Hudadin kelidioşan jazadin aghəlanduruxkə əwətilgən. U dəslepətə Hudaşə boysunmay, baxkə yərgə baridioşan kemigə qüşkən. Dengizda kattik boran qikkəndin keyin, baxkilar uning Hudaşə boysunmioşanlıkını anglap, uni dengizoşə taxliwətkən. Dengizda yooşan bir belik uni yutuwelip, üq kündin keyin kuruklukə yanduruwətkən. Andin, u Hudaning dəslepki əmri boyiqə Ninəwi xəhirigə berip, u yərdikilərnə towa kilip yaman yoldin qaytixkə qakiroşan.

Təbirlər

Yerusalem – Mükəddəs xəhər bolup, əsli ismi Salim (tinqlik degən mənədə). Miladiyədin burunki 11-əsirdə padixah Dawut bu xəhərni igiləp, uni Isra'iliyining paytəhti kıləjan. Padixah Sulayman bu xəhərdə tunji ibadəthanini salduəjan. Bu xəhər miladiyədin burunki 586-yili, Babil imperiyisi tərpidin wəyran kıləjan wə miladiyədin burunki 537-yildin baxlap qayta yasaləjan. Huddi Həzriti Əysa aldin eytkandək, bu xəhər miladiyə 70-yili Rim koxuni tərpidin mərkiziy ibadəthana bilən koxup wəyran kıləjan.

Mukəddəs Kitab

Təwrattin Tallanmılar
Zəbur
İnjil

Həzirkı zaman Uyşurqə tərijimisi

© 2016 Uyşurqə «Mukəddəs Kitab» jəm'iyiti

Kompyuter tor adresi: www.umkj.org

Elektronluk poqta adresi: kitab@umkj.org

